VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021. - 2026.

srpanj, 2021.

Sadržaj

PREDGOVOR

DEMOGRAFSKI I DRUŠTVENI KONTEKST OPORAVKA 13

I. DIO: OPĆI CILJEVI I KOHERENTNOST PLANA 17

1. Sažetak 17

2. Veza s Europskim semestrom 30

3. Ravnopravnost spolova i jednake mogućnosti za sve 52

4. Koherentnost 57

II. DIO: OPIS REFORMI I INVESTICIJA 58

1. GOSPODARSTVO 58

1. Opis komponente 58

2. Glavni izazovi i ciljevi koji se rješavaju u okviru komponente 63

3. Opis reformi i investicija po podkomponentama 82

C1.1. Otporno, zeleno i digitalno gospodarstvo 82

C1.2. Energetska tranzicija za održivo gospodarstvo 179

C1.3. Unaprjeđenje vodnog gospodarstva i gospodarenja otpadom 216

C1.4. Razvoj konkurentnog, energetski održivog i učinkovitog prometnog sustava 244

C1.5. Unaprjeđenje korištenja prirodnih resursa i jačanje lanca opskrbe hranom 375

C1.6. Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma 416

4. Ravnopravnost spolova i jednake mogućnosti za sve 449

5. Otvorena strateška pitanja autonomije i sigurnosti 454

6. Prekogranični i multinacionalni projekti 456

7. Zelena dimenzija komponente 458

8. Digitalna dimenzija komponente 464

9. Načelo „Ne nanosi značajnu štetu“ 467

10. Ključne točke provedbe reforme i investicija 472

11. Financiranje i troškovi 482

12. Organizacija provedbe 487

2. JAVNA UPRAVA, PRAVOSUĐE I DRŽAVNA IMOVINA 493

1. Opis komponente 493

2. Glavni izazovi i ciljevi koji se rješavaju u okviru komponente 498

3. Opis reformi i investicija po podkomponentama 502

C2.1 Jačnje kapaciteta i mehanizama za upravljanje i provedbu javnih politika i projekata 502

C2.2. Daljnje unaprjeđenje učinkovitosti javne uprave 515

C2.3. Digitalna transformacija društva i javne uprave 548
C2.4. Unaprjeđenje upravljanja državnom imovinom 693
C2.5. Moderno pravosuđe spremno za buduće izazove 713
C2.6. Sprječavanje i suzbijanje korupcije 759
C2.7. Jačanje fiskalnog okvira 790
C2.8. Jačanje okvira za sprječavanje pranja novca 799
C2.9. Jačanje okvira za javnu nabavu 806
4. Ravnopravnost spolova i jednake mogućnosti za sve 816
5. Otvorena strateška pitanja autonomije i sigurnosti 819
6. Prekogranični i multinacionalni projekti 821
7. Zelena dimenzija komponente 822
8. Digitalna dimenzija komponente 825
9. Načelo „Ne nanosi značajnu štetu“ 828
10. Ključne točke provedbe reforme i investicija 830
11. Financiranje i troškovi 838
12. Organizacija provedbe 843
3. OBRAZOVANJE, ZNANOST I ISTRAŽIVANJE 848
1. Opis komponente 848
2. Glavni izazovi i ciljevi koji se rješavaju u okviru komponente 850
3. Opis reformi i investicija po podkomponentama 853
C3.1. Reforma obrazovnog sustava 853
C3.2. Podizanje istraživačkog i inovacijskog kapaciteta 876
4. Ravnopravnost spolova i jednake mogućnosti za sve 903
5. Otvorena strateška pitanja autonomije i sigurnosti 904
6. Prekogranični i multinacionalni projekti 905
7. Zelena dimenzija komponente 905
8. Digitalna dimenzija komponente 906
9. Načelo „Ne nanosi značajnu štetu“ 907
10. Ključne točke provedbe reforme i investicija 908
11. Financiranje i troškovi 910
12. Organizacija provedbe 911
4. TRŽIŠTE RADA I SOCIJALNA ZAŠTITA 914
1. Opis komponente 914
2. Glavni izazovi i ciljevi koji se rješavaju u okviru komponente 916
3. Opis reformi i investicija po podkomponentama 918

C4.1. Unprjeđenje mjera zapošljavanja i pravnog okvira za moderno tržište rada i gospodarstvo budućnosti 918
C4.2. Unaprjeđenje mirovinskog sustava kroz povećanje adekvatnosti mirovina 937
C4.3. Unaprjeđenje sustava socijalne skrbi 944
4. Ravnopravnost spolova i jednake mogućnosti za sve 973
5. Otvorena strateška pitanja autonomije i sigurnosti 974
6. Prekogranični i multinacionalni projekti 974
7. Zelena dimenzija komponente 974
8. Digitalna dimenzija komponente 975
9. Načelo „Ne nanosi značajnu štetu“ 975
10. Ključne točke provedbe reforme i investicija 977
11. Financiranje i troškovi 979
12. Organizacija provedbe 981
5. ZDRAVSTVO 983
1. Opis komponente 983
2. Glavni izazovi i ciljevi koji se rješavaju u okviru komponente 985
3. Opis reformi i investicija po podkomponentama 988
C5.1. Jačanje otpornosti zdravstvenog sustava 988
4. Ravnopravnost spolova i jednake mogućnosti za sve 1090
5. Otvorena strateška pitanja autonomije i sigurnosti 1090
6. Prekogranični i multinacionalni projekti 1091
7. Zelena dimenzija komponente 1091
8. Digitalna dimenzija komponente 1091
9. Načelo „Ne nanosi značajnu štetu“ 1091
10. Ključne točke provedbe reforme i investicija 1092
11. Financiranje i troškovi 1094
12. Organizacija provedbe 1096
6. INICIJATIVA: OBNOVA ZGRADA 1098
1. Opis komponente 1098
2. Glavni izazovi i ciljevi koji se rješavaju u okviru komponente 1100
3. Opis reformi i investicija po podkomponentama 1103
C6.1. Obnova zgrada 1103
4. Ravnopravnost spolova i jednake mogućnosti za sve 1141
5. Otvorena strateška pitanja autonomije i sigurnosti 1142
6. Prekogranični i multinacionalni projekti 1142

7. Zelena dimenzija komponente 1143
8. Digitalna dimenzija komponente 1144
9. Načelo „Ne nanosi značajnu štetu“ 1145
10. Ključne točke provedbe reforme i investicija 1145
11. Financiranje i troškovi 1148
12. Organizacija provedbe 1150
III. DIO: KOMPLEMENTARNOST I PROVEDBA PLANA 1151
1. Zahtjev za predfinanciranje 1151
2. Dosljednost s drugim inicijativama 1151
3. Komplementarnost financiranja 1170
4. Provedba 1185
5. Proces konzultacija 1194
6. Kontrola i revizija 1197
7. Komunikacija 1207
IV. DIO: UKUPNI UTJECAJ 1210
ZAKLJUČAK 1214
Dodatak 1. Reforme i investicije koje će imati koristi od financiranja iz RRF-a 1216
Dodatak 2. Usklađenost NPOO-a s preporukama Vijeća EU-a 1239
Dodatak 3. Usklađenost NPOO-a prema Pilarima 1242
Dodatak 4. Usklađenost NPOO-a s ciljevim zelene i digitalne dimenzije 1244
Dodatak 5. Procjena potreba financiranja iz RRF-a 1254
Dodatak 6. Pregled nositelja provedbe plana 1265

POPIS TABLICA

Tablica 1. Očekivani doprinos provedbe NPOO-a postizanju ciljeva EU-a 21

POPIS SLIKA

Slika 1. Raspodjela ulaganja po komponentama NPOO-a 19
Slika 2. Pregled sustava upravljanja NPOO-om 1185
Slika 3. Pregled provedbe NPOO-a na razini komponente/podkomponente 1191
Slika 4. Učinak NPOO-a na BDP 1212
Slika 5. Učinak NPOO-a na zaposlenost 1213

POPIS KRATICA

APN	Agencija za pravni promet i posredovanje nekretninama
CSR	Specifične preporuke Vijeća EU za 2019. i 2020. (engl. Country Specific Recommendation)
DNSH	Načelo "Ne nanosi značajnu štetu" (engl. *Do no significant harm)*
EK	Europska komisija
ESIF	Europski strukturni i investicijski fondovi
EU	Europska unija
FZOEU	Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost
HAMAG-BICRO	Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije
HANFA	Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga
HBOR	Hrvatska banka za obnovu i razvitak
HNB	Hrvatska narodna banka
HZHM	Hrvatski zavod za hitnu medicinu
HZMO	Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje
HZZ	Hrvatski zavod za zapošljavanje
JLS	Jedinice lokalne samouprave
JLP(R)S	Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave
MFIN	Ministarstvo financija
MINGOR	Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja
MINTS	Ministarstvo turizma i sporta
MIZ	Ministarstvo zdravstva
MKM	Ministarstvo kulture i medija
MMPI	Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture
MPGI	Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine
MPOLJ	Ministarstvo poljoprivrede
MPU	Ministarstvo pravosuđa i uprave
MRMSOSP	Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike
MRRFEU	Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije
MUP	Ministarstvo unutarnjih poslova
MZO	Ministarstvo znanosti i obrazovanja
NECP	Integrirani klimatski i energetski plan od 2021. do 2030.
NN	Narodne novine
NPOO	Nacionalni plan oporavaka i otpornosti
NPR	Nacionalni program reformi 2020.
NRS	Nacionalna razvojna strategija do 2030.
RH	Republika Hrvatska
RRF	Mehanizam za oporavak i otpornost (engl. *Recovery and resilience facility*)
SDUDM	Središnji državni ured za demografiju i mlade
SDUOSZ	Središnji državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje
SDURDD	Središnji državni ured za razvoj digitalnog društva
TDU	Tijela državne uprave
VFO	Višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2021.-2027.

Predgovor

Pandemija novog koronavirusa koja je 2020. iznenada pogodila svijet, osim javnozdravstvene ugroze neviđenih razmjera, uzrokovala je i lančano zatvaranje država te pad gospodarske aktivnosti na svim kontinentima, što je izazvalo najveću gospodarsku krizu još od Drugog svjetskog rata.

I u Hrvatskoj je smanjenje potrošnje i aktivnosti poduzeća dovelo do snažnog pada BDP-a zbog čega je Vlada od početka epidemije poduzela čitav niz mjera radi očuvanja radnih mjesta, likvidnosti poduzeća i makroekonomske stabilnosti. Zahvaljujući tim mjerama održani su prihodi kućanstava, proizvodni kapaciteti i spriječen je veći pad gospodarstva. Poduzimanju navedenih aktivnosti uvelike je pridonijela prethodno ostvarena makroekonomska stabilnost kao i pozitivni gospodarski pokazatelji što je pridonijelo da tome da je Hrvatska spremnije dočekala krizu. To se ponajprije odnosi na realni rast bruto domaćeg proizvoda, na rast zaposlenosti, plaća, na značajno porezno i neporezno rasterećenje uz ostvarenje proračunskog viška u prethodnom trogodišnjem razdoblju te na snažan pad javnog duga. Zahvaljujući smanjenju makroekonomskih neravnoteža, Hrvatska je mogla lakše podnijeti ukupni financijski učinak koronakrize na proračun koji dosad iznosi preko 32 milijarde kuna. Unatoč svemu, Hrvatska je u srpnju 2020. uspješno pristupila europskom tečajnom mehanizmu (ERM II), što je također ojačalo njenu otpornost na krizu i pridonijelo zadržavanju kreditnog rejtinga na razini investicijskog. Svime time postavljeni su čvrsti temelji za brži gospodarski oporavak, što je zajednički prioritet svih država Europske unije.

Europski odgovor na krizu bez presedana

U tu svrhu, kako bi se ublažile ekonomske i društvene posljedice pandemije, na razini Europske unije uspostavljen je poseban instrument s pratećim financijskim sredstvima, koji državama članicama treba osigurati ubrzan gospodarski oporavak te digitalnu i zelenu transformaciju radi održivijeg razvoja te veće otpornosti društva i gospodarstva na buduće krize. Uz solidarnost i zajedništvo država članica Europske unije te doprinos svih europskih institucija, od početka krize, za vrijeme hrvatskog predsjedanja Vijećem Europske unije učinjeni su značajni napori za pronalazak zajedničkog gospodarskog odgovora na posljedice pandemije, kao i za koordinirani odgovor na zdravstvene izazove. Tako je u svibnju 2020. Europska komisija predložila plan oporavka za Europu, a čelnici država članica EU-a su u srpnju 2020. postigli dogovor o planu oporavka, odnosno instrumentu pod nazivom „EU sljedeće generacije“, kao i o Višegodišnjem financijskom okviru za razdoblje 2021. – 2027. (VFO). Tako je državama članicama omogućeno korištenje 1.824 milijarde eura za oporavak i jačanje otpornosti europskog gospodarstva, i to: 750 milijardi eura iz instrumenta „EU sljedeće generacije“ i 1.074 milijarde eura iz VFO-a.

U okviru instrumenta „EU sljedeće generacije“ uveden je Mehanizam za oporavak i otpornost (eng. Recovery and Resilience Facility – RRF) iz kojeg će se državama članicama, kroz vlastite nacionalne planove za oporavak i otpornost omogućiti korištenje

bespovratnih sredstava i zajmova u ukupnom iznosu od 672 milijarde eura za financiranje reformi i povezanih investicija kojima se ubrzava oporavak te povećava otpornost gospodarstva i društva.

Povijesna prilika za Hrvatsku

Hrvatskoj će u okviru RRF-a biti raspoloživa bespovratna sredstva u okvirnom iznosu 6,3 milijardi eura, ili 47,5 milijardi kuna, i zajmovi u okvirnom iznosu 3,6 milijardi eura, ili 27,1 milijardi kuna što ju stavlja na vrh država članica EU po omjeru raspoloživih sredstava i BDP-a. Kada se ukupnom iznosu od 24,5 milijardi eura iz instrumenta „EU sljedeće generacije“ i nove financijske perspektive pridoda i apsorpcija dodatnih 5,3 milijarde eura iz prethodnog Višegodišnjeg financijskog okvira, koji se provodi do 2023. godine, Hrvatskoj će sveukupno u idućih deset godina, a u najvećoj mjeri u prvih pet, biti na raspolaganju gotovo 30 milijardi eura iz europskih sredstava, odnosno 227 milijardi kuna. Taj iznos bez presedana jedinstvena je prilika koja treba pridonijeti modernizaciji i rastu gospodarstva te društvenom i ravnomjernom razvoju Hrvatske kako nitko ne bi ostao postrani.

Preduvjet za korištenje sredstava iz RRF-a je izrada Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021. – 2026. (NPOO) koji, u skladu s ciljevima RRF-a, obuhvaća reforme i investicije koje će se provesti najkasnije do 31. kolovoza 2026. Svjesni potreba hrvatskog društva i gospodarstva, uz planirane reformske napore i planiranje investicija, prioritet je Vlade da u potpunosti iskoristi dostupna sredstva kako bi se osigurao brz oporavak hrvatskog gospodarstva uz omogućavanje investicija na prioritetnim područjima.

Plan oporavka i otpornosti

Hrvatski Plan oporavka i otpornosti temelji se na strateškim dokumentima, programima, preporukama i obvezama te kao takav čini jasan i koherentan okvir za ostvarenje reformi, kao i razvojnih, socijalnih, okolišnih i svih drugih ciljeva Vlade u tekućem desetljeću. Plan oporavka usklađen je s ključnim i strateškim dokumentima, kao što su Program Vlade Republike Hrvatske 2020. – 2024., Nacionalni program reformi 2019., Posebne preporuke Vijeća EU-a (Country-specific recommendations – CSR) u okviru Europskog semestra za 2019. i 2020., Akcijski plan za sudjelovanje Republike Hrvatske u tečajnom mehanizmu (ERM II) i Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine koja je temeljni strateški razvojni dokument za ovo desetljeće. Kao dokument koji ima uporište i poveznicu u nizu važnih programskih dokumenata, Plan sadrži ambiciozne, ali ostvarive ciljeve u pogledu reformi i investicija ključnih za brži oporavak Hrvatske i za jačanje sposobnosti zemlje da se nosi s nepovoljnim šokovima i iznenadnim krizama uz manje ekonomske i društvene troškove. Plan je istovremeno alat za transformaciju gospodarstva koji će omogućiti oblikovanje inovativnih politika kroz modernizaciju te digitalnu i zelenu tranziciju gospodarstva čime će povoljno utjecati na dugoročni i održiviji razvoj Hrvatske.

Očekivani učinci

Jedan od glavnih ciljeva Nacionalnog plana oporavka i otpornosti je pridonijeti ubrzanom gospodarskom rastu. Makroekonomski utjecaj na ubrzanje rasta BDP-a procijenjen je u 2021. na dodatnih 0,3 postotnih bodova, te na dodatnih gotovo 1,5 postotnih bodova u 2022. i 2023. kada se očekuje najsnažniji učinak Nacionalnog plana oporavka i otpornosti. Nakon pada BDP-a od 8,0% u 2020. godini, prema sadašnjim projekcijama u srednjoročnom razdoblju očekuje se snažan oporavak ekonomske aktivnosti. Prema projekcijama, s učinkom Plana oporavka i otpornosti predviđa se u 2021. godini realni rast BDP a od 5,2%, umjesto 4,9% bez plana oporavka, potom rast od 6,6% u 2022. umjesto 5,2%, te 4,1% u 2023. umjesto 2,7%, zatim 3,4% u 2024. godini, umjesto 2,5%, i 2,7% u 2025. godini, umjesto 2,5%. Sveukupno bi u 2026. godini BDP trebao biti gotovo 17 milijardi kuna veći nego bez Plana oporavka. Pritom, kako trenutne makroekonomske projekcije ne uzimaju u obzir pozitivan učinak strukturnih reformi koje su sastavni dio plana oporavka i otpornosti, očekuje se da će dugoročno gospodarski rast zapravo biti i osjetno veći, što će Hrvatsku dugoročno postaviti na bolju putanju gospodarskog razvoja. Naime, reforme na području znanosti, obrazovanja, inovacija i tržišta rada ojačat će kvalitetu ljudskog kapitala u dugom roku, dok bi se poboljšanje administrativnih kapaciteta nositelja javnih politika, jačanje pravosuđa te smanjenje prisutnosti države u gospodarstvu trebali odraziti na povećanu mobilnost čimbenika proizvodnje te dovesti do bolje alokativne efikasnosti gospodarstva. Sve bi te reforme zajedno trebale dovesti do jačanja ukupne faktorske produktivnosti kao jedinog dugoročno održivog izvora rasta.

Specifičan položaj Hrvatske

U kratkom roku prisutni su izazovi vezani za koronakrizu i dinamiku gospodarskog oporavka, koji se očituju kroz predviđanja o savladavanju bolesti uzrokovane COVID-19, usporene isporuke cjepiva i procijepljenosti stanovništva. Pritom valja imati na umu da se fiskalna pravila glede deficita i javnog duga neće primjenjivati ni u 2021. ni u 2022. godini, što je u skladu i sa stajalištem međunarodnih financijskih institucija i Europske komisije koji smatraju da je važno nastaviti s ciljanim mjerama potpore gospodarstvu i očuvanju radnih mjesta i zdravlja ljudi kakve hrvatska vlada i provodi. No za razliku od drugih europskih država, Hrvatska je u neusporedivo težoj gospodarskoj situaciji s obzirom na to da je u godini pandemije pogođena i s dva razorna potresa u središnjoj Hrvatskoj, s posljedicama u Zagrebu i okolici, te na Banovini. Šteta tih potresa je zasad procijenjena na 129 milijardi kuna, što je više od 80% godišnjeg državnog proračuna, odnosno oko četiri puta više od ukupnog financijskog efekta koronakrize na proračun. Sve to treba uzeti u obzir u sagledavanju ukupne slike hrvatskog gospodarstva i fiskalnih pokazatelja, o čemu se vodilo računa u pripremi Plana oporavka i otpornosti.

Stoga usprkos zahtjevnim financijskim okolnostima, u nadolazećem razdoblju nastavit će se s odgovornim upravljanjem javnim financijama radi smanjenja makroekonomskih neravnoteža, što je preduvjet za zdravi i održivi gospodarski oporavak i rast Hrvatske, kao i za uvođenje eura koji će također pridonijeti otpornosti hrvatskog gospodarstva. Na tom će putu Nacionalni plan oporavka i otpornosti osigurati nove razvojne iskorake, pomoći

će oporavku od zdravstvenih, društvenih i ekonomskih posljedica pandemije, a pridonijet će obnovi Zagreba i okolice te Banovine. Prema Planu provest će se i već započete reforme koje će dodatno pridonijeti jačanju konkurentnosti Hrvatske na europskoj i globalnoj razini. Tu je riječ prije svega o reformama i investicijama u nove tehnologije povezanim sa zelenom i digitalnom tranzicijom, zapošljavanjem, razvojem vještina, obrazovanjem, istraživanjem i inovacijama, poboljšanjem poslovnog okruženja, učinkovitosti javne uprave, pravosuđa, zdravstvenog sustava i ostalo.

Struktura Plana oporavka i otpornosti

Hrvatski Plan oporavka i otpornosti usklađen je s nacionalnim strateškim razvojnim dokumentima, kao i s europskim prioritetima usmjerenih na digitalnu i zelenu tranziciju, koji se zasnivaju na modernizaciji gospodarstva i društva na temelju većeg ulaganja u inovacije i nove tehnologije. Ti su prioriteti pretočeni u obvezujući okvir Mehanizma oporavka i otpornosti, koji određuje da najmanje 20% sredstava plana treba, kroz ulaganja i reforme, biti usmjereno u digitalnu transformaciju, dok najmanje 37% sredstava treba biti usmjereno na zelenu tranziciju i borbu protiv klimatskih promjena.

U skladu s tim zadanim okvirom, kao i sa specifičnim hrvatskim razvojnim potrebama, hrvatski Plan oporavka i otpornosti sastoji se od pet komponenti i jedne inicijative:

- Gospodarstvo
- Javna uprava, pravosuđe i državna imovina
- Obrazovanje, znanost i istraživanje
- Tržište rada i socijalna zaštita
- Zdravstvo
- Inicijativa: Obnova zgrada

Pritom će na komponentu Gospodarstvo, kao najvažnijoj, biti usmjereno 54% svih sredstava, odnosno više od 26 milijardi kuna. Ta će se sredstva podijeliti na šest podkomponenti: 1.1. Jačanje konkurentnosti gospodarstva (12,5% sredstava), 1.2. Energetska tranzicija (10,2%), 1.3. Vodno gospodarstvo i gospodarenje otpadom (13,4%), 1.4. Prometni sustav (11,3%), 1.5. Jačanje lanca opskrbe hranom (2,0%) i 1.6. Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma (4,5%). Preostalih 46% sredstava raspodijelit će se na ostale komponente: 2. Javna uprava, pravosuđe i državna imovina (10%), 3. Obrazovanje, znanost i istraživanje (15%), 4. Tržište rada i socijalna zaštita (4%), 5. Zdravstvo (5%) te 6. Obnova zgrada (12%).

Reforme i ulaganja

Reforme i ulaganja u okviru svih komponenti i inicijative pridonijet će ublažavanju posljedice krize, kao i oporavku, otpornosti i konkurentnosti gospodarstva. Plan oporavka i otpornosti u vrijednosti od 48,2 milijardi kuna, sastoji se od 76 reformi i 146 investicija.

Gospodarstvo. Kao odgovor na gospodarske posljedice pandemije, u okviru Plana oporavka razvit će se nove mjere i politike koje će naglasak staviti na uključiv i održiv razvoj, kako bi se ojačala konkurentnost i potaknulo privatne investicije. Kao temeljni stup gospodarskog oporavka, cilj reformi i investicija u okviru komponente „Gospodarstvo" je sustavno integrirati održiv razvoj, zelenu i digitalnu tranziciju gospodarstva koje će se pretvoriti ih u konkretne mjere i mehanizme na nacionalnoj i regionalnoj razini. Zelena tranzicija gospodarstva podrazumijeva i dekarbonizaciju energetskog sektora, uz daljnja ulaganja u obnovljive izvore energije, u razvoj novih tehnologija te povećanje energetske učinkovitosti u svim sektorima, osobito u energetici, prometu i industriji. Usto, uz nastavak provedbe reforme vodnokomunalnog sektora, koja uključuje daljnju modernizaciju i izgradnju vodnokomunalne infrastrukture, nastavit će se kontinuirano financiranje infrastrukture za gospodarenje otpadom. Radi razvoja konkurentnog, energetski održivog i učinkovitog prometnog sustava, nastavit će se ulaganja u modernizaciju prometne infrastrukture i u sigurnost, ekološku održivost, učinkovitost i konkurentnost svih oblika prometa, kao i provesti sveobuhvatnu reformu željezničkog, cestovnog i zračnog prometa, kao i reformu pomorstva i unutarnjih plovnih putova.

Od posebnog interesa za Hrvatsku je osigurati transformaciju poljoprivrede koja je važna za razvoj ruralnih područja. Kroz digitalne usluge javne uprave za poljoprivrednike, bolje upravljanje poljoprivrednim zemljištem, stvaranje preduvjeta za unaprjeđenje traženja poljoprivrednih proizvoda i doniranje hrane, kao i investicije u infrastrukturu potrebnu za razvoj poljoprivrede. U okviru Plana planira se i transformacija turističkog sektora radi njegove održivosti i otpornosti.

Prva komponenta „Gospodarstvo" i obuhvaća 24 reforme i 64 povezana ulaganja, za koje je predviđeno 26,2 milijarde kuna. Reforme i ulaganja u okviru ove komponente usmjerit će se stoga na jačanje konkurentnosti i inovativnosti gospodarstva, uz zelenu i digitalnu tranziciju te razvojni iskorak utemeljen na inovacijama, novim tehnologijama i na internacionalizaciji poslovanja.

Javna uprava, pravosuđe i državna imovina. Radi prilagodbe institucija i njihove otpornosti na krizne situacije, u okviru Plana oporavka ojačat će se administrativni kapaciteti za kvalitetnije osmišljavanje, provođenje i ocjenu politika i projekata, osobito onih koji vode zelenoj i digitalnoj tranziciji. Kao stup institucionalne otpornosti na krize, cilj reformi i ulaganja u okviru druge komponente „Javna uprava, pravosuđe i državna imovina" je graditi nepristrano, neovisno i učinkovito pravosuđe te modernu javnu upravu koja je učinkovita. Ulaganja u kompetentnu administraciju koja prepoznaje i okrenuta je potrebama građanima i gospodarstvu, kao i u pravedno pravosuđe, preduvjeti su za izgradnju moderne države koja zna odgovoriti na suvremene izazove, pogotovo u vremenu izazova poput pandemije COVID-19. U tom pogledu nastavit će se ubrzana digitalizacija javne uprave radi povećanja kvalitete života građana i poslovanja gospodarstva. Radit ćemo na učinkovitosti pravosuđa, na unaprjeđenju postupanja u sudskim postupcima i na osnaženju elektroničke komunikacije na sudovima, kao i na unaprjeđenju sustava sprječavanja i suzbijanja korupcije te stvaranju preduvjeta za

optimizaciju sustava jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave kroz funkcionalno spajanje poslovnih procesa i digitalizaciju. Jačat će se i fiskalni okvir i okvir za sprječavanje pranja novca te će se provesti reforma u području upravljanja državnom imovinom.

Druga komponenta „Javna uprava, pravosuđe i državna imovina“ podrazumijeva 29 reformi i 42 povezana ulaganja za koje je predviđeno 4,35 milijardi kuna. Reforme i ulaganja u okviru ove komponente stoga će pridonijet će većoj otpornosti države kroz razvoj učinkovite, digitalne i kompetentne javne uprave koja kvalitetno upravlja ljudskim potencijalima, državnom imovinom i razvojnim projektima.

Obrazovanje, znanost i istraživanje. U svrhu bržeg gospodarskog oporavka i veće otpornosti države i društva na nove krize, Plan oporavka ide u smjeru provedbe modernizacije sustava odgoja i obrazovanja radi omogućavanja pristupa kvalitetnom i učinkovitom sustavu odgoja i obrazovanja svoj djeci i odraslima. Kao stup ulaganja u konkurentnost i ljudske resurse za oporavak i otpornost države i društva na krize, reforme i investicije osigurat će kvalitetan sustav odgoja i obrazovanja koji omogućuje veću zapošljivost, inovativnost i konkurentnost pojedinaca na tržištu rada. Usto, kroz razvoj istraživačke izvrsnosti i jačanje inovacijskog kapaciteta, stvorit će se uvjeti za privlačenje istraživača na razvoj karijera u Hrvatskoj, uz transparentnu i na rezultatima utemeljenu politiku zapošljavanja i rada na sveučilištima i znanstvenim institutima. Kroz napredak u znanosti i ulaganja u novu istraživačku infrastrukturu, Hrvatska će se snažnije integrirati u Europski istraživački prostor. Nužno je povećati ulaganja u istraživanje i razvoj, ponajprije iz poslovnog sektora, kako bi se povećala znanstvena produktivnost i učinkovitost te ukupna konkurentnost. Ulaganjima u temeljna istraživanja koja su preduvjet za daljnja primijenjena istraživanja i inovacije, kao i kroz jačanje ljudskih, institucionalnih i infrastrukturnih kapaciteta znanstvenih instituta i sveučilišta, postići će se potrebni znanstveni kapaciteti za međunarodno utjecajna, društveno značajna i gospodarski ciljana istraživanja, uz smanjivanje neučinkovitih troškova.

Treća komponenta „Obrazovanje, znanost i istraživanje“ obuhvaća 5 reformi i 9 ulaganja u ukupnom iznosu od 7,5 milijardi kuna. Reforme i ulaganja pridonijet će razvoju kvalitetnog sustava odgoja i obrazovanja koji će poticati postignuća učenika i studenata na svim razinama obrazovanja, promicati izvrsnost znanstvenika te pridonijeti inovativnosti, konkurentnosti i održivom razvoju gospodarstva, osobito u razdoblju nakon pandemije.

Tržište rada i socijalna zaštita. Radi razvoja tržišta rada, uz očuvanje radnih mjesta i stvaranje novih, kao i socijalne sigurnosti građana, Plan oporavka pridonijet će tome da svakome bude osigurano pravo na rad, adekvatne plaće i mirovine, dostojanstvenu starost te socijalnu zaštitu. Kao komponenta koja je odgovor na smanjenje gospodarske aktivnosti poduzeća u smjeru očuvanja radnih mjesta, razvoja tržišta rada i socijalne zaštite svih građana, u okviru četvrte komponente „Tržište rada i socijalna zaštita“ poticat će se zapošljavanje, osnažiti okvir za daljnje povećanje plaća, mirovina i novčane pomoći, uz učinkovitu borbu protiv siromaštva i brigu o najranjivijim skupinama društva. Kroz

mjere će se povećati stopa zaposlenosti na 70% do 2024. godine, poboljšat će se kvaliteta života i jačati društvena kohezija, uz stvaranje uvjeta za otvaranje najmanje 100 tisuća novih radnih mjesta, osobito za mlade i samozaposlene. Mjere unutar komponente pridonijet će osnaživanju mjera zapošljavanja i jačanju institucija tržišta rada, uz poboljšan pristup obrazovanju i osposobljavanju svima. Radi socijalne zaštite građana u ovim posebnim okolnostima, mjere će pridonijeti povećanju socijalnih naknada s ciljem poboljšanja kvalitete života siromašnih osoba te poboljšanju njihova učinka na smanjenje rizika od siromaštva i socijalne isključenosti.

Četvrtu komponentu „Tržište rada i socijalna zaštita" čini 9 reformi i 8 povezanih ulaganja za koje je predviđeno 2,08 milijardi kuna. Kao odgovor na smanjenje gospodarske aktivnosti poduzeća što je ugrozilo brojna radna mjesta, reforme i ulaganja pridonijet će stvaranju novih radnih mjesta, većoj zapošljivosti građana, stabilnosti mirovinskog sustava i učinkovitosti sustava socijalne skrbi.

Zdravstvo. Radi jačanja zdravstvenog sustava koji je najviše izložen u pandemiji, Plan oporavka pridonijet će pružanju kvalitetnih zdravstvenih usluga, uz jačanje upravljanja. Kao odgovor na zdravstvene izazove pandemije, u okviru pete komponente „Zdravstvo" izgradit će se nacionalni kapaciteti za provedbu zdravstvene reforme uz rad na ispunjavanju ciljeva u zdravstvenom sustavu koji su: dulje očekivano trajanje života, bolja kvaliteta života i smanjenje zdravstvenih nejednakosti. Ojačat će se javnozdravstveni sustav za učinkovitu borbu protiv pandemije COVID-19, kako bi se sačuvali ljudski životi, zdravlje građana i gospodarstvo, kao i radi adekvatnog odgovora na izazove kroničnih nezaraznih i emergentnih zaraznih bolesti. Usto, modernizirat će se bolnički sustav, planirati razvoj ljudskih resursa i osigurati kvalitetna medicinsko-tehnološka oprema, uz digitalizaciju i jačanje dnevnih bolnica i smanjenje listi čekanja.

Peta komponenta „Zdravstvo" obuhvaća 5 reformi i 24 ulaganja za koje je predviđeno 2,56 milijarde kuna. Reforme i ulaganja pridonijet će borbi protiv pandemije te osiguranju dostupnog, funkcionalnog i učinkovitog javnozdravstvenog sustava koji pruža kvalitetnu zdravstvenu skrb na svim razinama zdravstvene zaštite u svim dijelovima Hrvatske.

Obnova zgrada. Radi obnove zgrada nakon potresa u Zagrebu i na Banovini koji su uzrokovali štetu procijenjenu na 129 milijardi kuna, Plan oporavka će potaknuti sveobuhvatnu obnovu zgrada koja osim energetske učinkovitosti uključuje mjere za protupožarnu i protupotresnu sigurnost. Kao stup otpornosti države i društva na prirodne katastrofe, u okviru Inicijative „Obnova zgrada" pridonijet će se obnovi postojećih zgrada, uključujući stambene i nestambene zgrade, privatne ili javne namjene, uz podizanje energetske učinkovitosti. Poseban naglasak je na obnovi zgrada od javnog interesa koje imaju zdravstvenu i odgojno-obrazovnu namjenu. Uz učinkovitost i digitalizaciju procesa obnove, reformirat će se i modernizirati sustav praćenja seizmoloških podataka. Kroz programe energetske obnove stambenog sektora radit će se na smanjenju energetskog siromaštva, a posebno će se voditi briga o energetskoj obnovi zgrada sa statusom kulturnog dobra koje dosad nisu bile obuhvaćene programima energetske obnove za sufinanciranje europskim sredstvima u Hrvatskoj. Obnovom zgrada

osigurat će se njihova mehanička otpornost i stabilnost, ali i veće uštede energije. Radit će se na dekarbonizaciji sektora zgradarstva te podržati razvoj zelene infrastrukture na urbanim područjima, kao i razvoj kružnog gospodarenja prostorom i zgradama.

U okviru Inicijative „Obnova zgrada“ planirano je 6 reformi i 4 investicije za koje je predviđeno 5,94 milijarde kuna. Kroz reforme i ulaganja pridonijet će se procesu obnove, rekonstrukcije i revitalizacije pogođenih područja pri čemu će se protupotresno ojačati zgrade i povećati njihovu energetsku učinkovitost, za racionalizaciju potrošnje i uštedu energije.

U okviru svih komponenti djeluje se u dva ključna smjera – u smjeru gospodarskog oporavka te u smjeru veće otpornosti gospodarstva i društva na buduće krize. Pod gospodarskim oporavkom ponajprije se misli na usmjeravanje investicija na one sektore koji kratkoročno i srednjoročno jamče ubrzan gospodarski rast, očuvanje i stvaranje novih radnih mjesta. Na tu će dimenziju plana kroz sve komponente (prvenstveno kroz komponentu 1. Gospodarstvo te kroz inicijativu Obnova zgrada) biti usmjereno čak 66% svih sredstava, odnosno preko 32 milijarde kuna. Pod jačanjem otpornosti podrazumijeva se poduzimanje reformi koje će državne institucije dugoročno učiniti učinkovitijim, racionalnijim i prilagođenijim potrebama gospodarstva i društva u cjelini. Na taj dio plana, koji se prvenstveno odnosi na komponente 2, 3, 4 i 5, bit će usmjereno preostalih 34% sredstava, odnosno 16,5 milijardi kuna.

Razvijenija i otpornija Hrvatska

Naime, već dugi niz godina Hrvatska se suočava s neusklađenošću između potreba gospodarstva i obrazovnog sustava, s nedovoljnim ulaganjima u istraživanje, razvoj i inovacije, s nedostatkom radne snage u pojedinim djelatnostima, kao i sa starenjem stanovništva i demografskim izazovima što je izazov za održivost mirovinskog i zdravstvenog sustava. Svi ti izazovi dodatno su produbljeni posljedicama pandemije, a državni je proračun pred izazovom usmjeravanja sredstava u reforme koje će istovremeno omogućiti uštede, ali i veću otpornost gospodarstva i društva na krize. Plan stoga treba pridonijeti tome da Hrvatska sutra bude konkurentnija, da ima povoljnije poslovno okruženje, da više proizvodi i izvozi, da bude privlačnija za ulaganja te da nositelji gospodarskog rasta budu ponajprije privatni sektor te mala i srednja poduzeća.

U dijelu **gospodarstva** poduzet će se reforme u područjima: gospodarstvo, energetika, poljoprivreda, promet, zaštita okoliša, turizam i kultura. U kontekstu gospodarstva, izazovi za razvijeniju i otporniju Hrvatsku su složeno pravno i administrativno okruženje za poslovanje poduzeća, nedostatna razvijenost domaćeg financijskog tržišta, slabi rezultati na području inovacija i slabija konkurentnost hrvatskih tvrtki uslijed izazova konkurentnosti i regulatornih prepreka te potreba za ubrzavanjem energetske tranzicije te izgradnjom održivijeg prometnog sustava i turizma. Istodobno, energetsku tranziciju za održivo gospodarstvo usporavaju nedovoljna pripremljenost sadašnjeg elektroenergetskog sustava na količine obnovljivih izvora energije, što bi u slučaju da se ne promijeni moglo dovesti u pitanje ostvarenje cilja povećanja obnovljivih izvora energije u finalnoj potrošnji do 2030. godine. Sustav toplinarstva potrebno je

dekarbonizirati i revitalizirati uvođenjem novih sustava. Udio energije iz obnovljivih izvora u sektoru prometa potrebno je značajno povećati, većim korištenjem energije iz obnovljivih izvora, osobito iz naprednih biogoriva i obnovljivog vodika. Za održiviji razvoj potrebno je učinkovitije korištenje vodnih potencijala i očuvanje okoliša. To se treba postići povećanjem stope recikliranja otpada iz kućanstava i postotka komunalnog otpada koji se odlaže na odlagališta, a sve kako bi se dosegao prosjek EU-a. Radi kvalitetnijeg upravljanja vodnim resursima, radit će se na smanjenju gubitaka vode iz vodoopskrbnih sustava i na većoj priključenosti građana na javne vodoopskrbne sustave i sustave javne odvodnje. Izazov u sektoru **poljoprivrede** je smanjena konkurentnost i neučinkovito korištenje prirodnih resursa, do čega dovodi usitnjenost proizvodnje i ponude. Daljnjim ulaganjima u potpunosti će se razviti poljoprivredne potencijale zahvaljujući pojednostavljenju administrativnih postupaka, okrupnjavanju poljoprivrednih površina, ojačanim lancima opskrbe zdrave hrane i kvalitetnijim prehrambenim proizvodima, što je važno za ravnomjeran razvoj svih krajeva zemlje i za demografsku revitalizaciju Hrvatske. Sredstva u okviru plana usmjerit će se u unaprjeđenje prometne infrastrukture, u izgradnju modernije željezničke mreže i u brži te svima dostupniji Internet. Zbog udjela turizma u nacionalnom BDP-u te uočenih ranjivosti dosadašnjeg turističkog modela, u okviru Plana poduzet će se aktivnosti koje će pridonijeti razvoju održivog i otpornijeg turističkog sektora kroz promjenu modela razvoja i upravljanja turizmom te veće korištenje zelenih i digitalnih tehnologija i inovacija.

U području **javne uprave i pravosuđa**, poduzet će se reforme u pogledu planiranja i provedbe javnih politika, upravljanja ljudskim potencijalima i državnom imovinom te unaprjeđenja pravosuđa. Za oporavak i razvoj Hrvatske važno je odgovoriti na izazove nestabilnih i kratkoročnih javnih politika koje vode manjoj konkurentnosti i usporenom razvoju. Pritom, potrebno je značajno povećati zalihu projekata na području zelene i digitalne tranzicije kako bi se imalo više projekata za financiranje iz Plana oporavka i Kohezijske politike. Radi veće pravne sigurnosti, poduzet će se reforme koje će omogućiti učinkovitije i brže pravosuđe, što je ključno za sprječavanje i suzbijanje korupcije, kao i predvidiv fiskalni okvir s uređenijom javnom nabavom te transparentnim i jednostavnijim administrativnim procedurama. Uz djelotvorno planiranje javnih politika na duži rok, digitalizaciju društva i javne uprave koju je nužno ubrzati, jačanje fiskalnog okvira i javne nabave, potrebno je unaprijediti sustav upravljanja ljudskim potencijalima kako bi se nadišla nemogućnost privlačenja i zadržavanja kvalitetnih zaposlenika u javnoj upravi. Usto, kroz Plan oporavka odgovorit će se na slab administrativni i fiskalni kapacitet i nedostatak transparentnosti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te će se postići zadovoljavajuća razina kvalitete pružanja usluga. Većoj otpornosti gospodarstva i društva treba pridonijeti značajan napredak u planiranoj privatizaciji poduzeća u državnom vlasništvu, uz stavljanje državne imovine u funkciju gospodarskog rasta. U tome će veliku ulogu imati i učinkovitije, aktivnije i odgovornije upravljanje poduzećima u državnom vlasništvu, u skladu s međunarodnim standardima i dobrom praksom. Radi veće pravne sigurnosti i odgovora na nedovoljnu razinu kvalitete i učinkovitosti pravosudnog sustava, modernizirat će se pravosuđe, uz djelotvorno sprječavanje i suzbijanje korupcije.

U području **obrazovanja i znanosti** poduzet će se reforme u pogledu unaprjeđenja odgoja i obrazovanja na svim razinama te istraživanja, razvoja i inovacija. Konkurentnost i otpornost gospodarstva i društva postiže se boljom pripremljenošću novih generacija za poslove budućnosti, uz povećanje kapaciteta za inovacije. U tom pogledu, potrebno je povećati udio djece koji je obuhvaćen ranim predškolskim odgojem i obrazovanjem, osobito djece iz marginaliziranih skupina, povećati udio petnaestogodišnjaka s dovoljnim vještinama u čitanju, matematici i prirodoslovlju, kao i udio osoba od 25 do 64 godine koji su uključeni u cjeloživotno učenje koji je u 2019. godini bio samo 3,5 %. Kroz Plan oporavka odgovorit će se na izazov nedovoljnog ulaganja u istraživanje i razvoj, pogotovo iz poslovnog sektora, kao i na unaprjeđenje modela financiranja i organizacije sveučilišta i znanstvenih instituta radi ostvarenja punog potencijala hrvatskog istraživačkog sektora. Reforme i ulaganja u području obrazovanja i znanosti će sredstva omogućiti da Hrvatska sutra ima dobro obrazovane mlade, koje će kvalitetan obrazovni sustav s naprednim istraživačkim potencijalima pripremiti za poslove budućnosti, što je preduvjet za inovativnije gospodarstvo i kreativnije industrije.

U dijelu **tržišta rada i socijalne zaštite**, poduzet će se reforme u području rada, socijalnog i mirovinskog sustava. Zbog pandemije i usporavanja gospodarske aktivnosti, tržište rada pod velikim je pritiskom te je nužno očuvati i dodatno povećati stopu zaposlenosti koja je još uvijek jedna od nižih u EU. Usto, potrebno je okrenuti trend niskog sudjelovanja u cjeloživotnom obrazovanju odraslih, kako bi se gradilo moderno tržište rada i gospodarstvo budućnosti. Radi osiguranja adekvatne mirovine građanima treće dobi i veće održivosti mirovinskog sustava u uvjetima starenja, nepovoljnog omjera radnika i umirovljenika te nužne demografske revitalizacije Hrvatske koji su iz godine u godinu izazov za državni proračun, ključno je unaprijediti mirovinski sustav. Istodobno, kako bi se razvoj vodio na održivim načelima, potrebno je unaprijediti sustav socijalne skrbi. Time će se nadomjestiti nedostatak usluga smještaja za starije te nedostatak stručnjaka i nestandardizirana stručna postupanja u zaštiti djece, mladih i obitelji u riziku i osoba s invaliditetom. Osim toga, reformama će se omogućiti razvijanje socijalnih usluga u zajednici radi smanjenja siromaštva i socijalne isključenosti kako u razdoblju oporavka i razvoja nitko ne bi ostao postrani. Stoga, kroz Plan oporavka, potaknut će se modernizaciju tržišta rada, koje će, s novim proširenim mjerama zapošljavanja, radnicima pružiti nove mogućnosti i osigurati nova prava, uz održivost zdravstvenog, socijalnog i mirovinskog sustava. Radi suzbijanja siromaštva unaprijedit će se sustav socijalnih naknada povećanjem njihovih adekvatnosti i boljom usmjerenošću na najranjivije skupine društva.

U području **zdravstva**, poduzet će se reforme u području prevencije i ranog otkrivanja bolesti, dostupne i kvalitetne zdravstvene zaštite te održivosti i razvoja modernog zdravstvenog sustava. Radi daljnjeg odgovora zdravstvenog sustava na pandemiju, ali i podrške razvoju aktivnijeg i zdravijeg društva, poboljšat će se zdravstveni ishodi uvođenjem novog modela skrbi za pacijente. Kako bi se osnažilo i integriralo preventivne, kronične i dugotrajne skrbi što je još uvijek nedovoljno razvijeno, osobito radi postizanja dovoljne dostupnosti pravovremene zdravstvene zaštite socijalno najugroženijem

stanovništvu, poduzet će se funkcionalna integracija bolnica te jačati dnevne bolnice. Potrebno je poraditi na zemljopisnoj raspodjeli zdravstvene infrastrukture i ljudskih resursa, kao i na boljoj kontroli troškova u zdravstvu, osobito u pogledu javnih nabava.

U vezi s inicijativom **obnove zgrada** od potresa, poduzet će se ulaganja u području zgradarstva i zaštite kulturnog dobra. Radi veće otpornosti zgrada na potrese i druge prirodne katastrofe, unaprijedit će se sektor zgradarstva. Odgovorit će se na izazov manjka investicija u energetsku obnovu zgrada što će povećati stopu obnove u Hrvatskoj kako bi se približila prosjeku EU-a, kao i uložiti sredstva u cjelovitu protupotresnu obnovu uz protupotresno i protupožarno jačanje. Hrvatska ima manjak radne snage u građevinskom sektoru te će biti nužno osposobiti radnike s adekvatnim znanjima o „zelenim poslovima“ koji su potrebni za energetsku obnovu i obnovu nakon potresa. Isto tako, potrebno je nadići nedovoljnu informiranost, educiranost i sudjelovanje javnosti kod donošenja odluka za obnovu zgrada, kako bi se povećalo znanje i ubrzalo proces obnove. Izazov zastarjele seizmološke mreže s nedostatnim seizmološkim podatcima riješit će se njenom modernizacijom što će uz proces obnove pridonijeti i boljem planiranju prostora. Uz bolje planiranje prostora koje je nužno, reforme će pridonijeti podizanju razine integriranosti koncepata zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama, kako bi se smanjio negativan utjecaj sektora zgradarstva na okoliš i klimu.

Premda na svim ovim ciljevima već radimo i postižemo rezultate, njihovim ugrađivanjem u Plan oporavka i otpornosti ubrzat ćemo njihovo ostvarivanje na dobrobit građana i gospodarstva.

Zelena i digitalna Hrvatska

Pritom, osim što svaka komponenta sadrži i strukturne reforme i prateća ulaganja, svaka komponenta ima svoje i digitalne i zelene sastavnice, pri čemu ćemo zadovoljiti zadane ciljeve prema kojima 20% ulaganja treba usmjeriti u digitalnu transformaciju, a 37% ulaganja u zelenu tranziciju. Stoga će Hrvatska provedbom Plana i svih drugih programskih dokumenata sutra biti zelenija, s očuvanim okolišem i uz bolji sustav upravljanja prirodnim i vodnim resursima, s iskorištenim potencijalom što ga sa sobom nose i energetska i zelena tranzicija, s razvijenim kružnim gospodarstvom koje će od otpada stvarati dodanu vrijednost. Hrvatska je svjesna kako je očuvanje okoliša jedna od okosnica njenog održivog modela rasta, uzimajući u obzir strukturu domaćeg gospodarstva i visok udio turističkog sektora. Osim toga, prema Europskoj agenciji za okoliš Hrvatska se suočava s jednima od najvećih šteta u Europi zbog ekstremnih vremenskih prilika povezanih s klimom. Stoga se ovim Planom prioritiziraju upravo ulaganja u sektore prometa i zgradarstva koji danas najvažniji izvor emisije stakleničkih plinova u Hrvatskoj. Nadalje, kako bi se ublažio pritisak na okoliš koji proizlazi iz sektora turizma Planom se značajna sredstva usmjeravaju u transformaciju ovog sektora ka održivosti. Konačno, ulaganjima u sektor vodnog gospodarstva i gospodarenja otpadom nastoji se s jedne strane očuvati vodni resursi i osigurati pristup pitkoj vodi svim stanovnicima zemlje, a s druge povećati produktivnost resursa kroz smanjenje otpada i/ili njegovo ponovno korištenje i recikliranje. Gotovo 50% svih ulaganja planiranih ovim

Planom usmjerit će se upravo u spomenuta 4 sektora, sa znatnim izravnim i neizravnim povoljnim učincima a na okoliš. Kad je riječ o digitalnim ulaganjima, Hrvatska je svjesna nedovoljne pokrivenosti širokopojasnom mrežom kao i zaostajanja u digitalizaciji javnih usluga u odnosu na druge članice EU. Stoga se u narednom razdoblju planira ostvariti značajan iskorak u digitalizaciji što je preduvjet za transformaciju i modernizaciju gospodarstva i društva, ukorak s 4. industrijskom revolucijom. Pritom će investicije u širokopojasnu pristupnu infrastrukturu biti usmjerene u ruralna i suburbana područja, odnosno u područja u kojima je dokazan tržišni neuspjeh ili ne postoji komercijalni interes za takve infrastrukture. Nadalje, kako bi se komunikacija između građana i poduzetnika s jedne strane te države s druge učinila efikasnijom, ali i osiguralo nesmetano pružanje usluga u nepredvidivim situacijama poput pandemije COVID-19, značajni će se napori uložiti u digitalizaciju javnih usluga. Stoga će se digitalna ulaganja velikim dijelom usmjeriti u javni sektor odnosno državnu upravu, obrazovanje, zdravstvo i pravosuđe.

Demografski i društveni kontekst oporavka

Demografska situacija u Hrvatskoj je kompleksan i jedan od dugovječnijih problema s kojim se suočavamo. Vidljivo je da se broj stanovnika Hrvatske smanjuje od 1991. te se prema procjenama Eurostata broj stanovnika 2021. spustio ispod 4 milijuna stanovnika. Demografska revitalizacija strateško je pitanje hrvatske budućnosti. Demografske promjene fenomen su s kojim se suočava većina država članica EU, zbog čega je pitanje demografske revitalizacije prepoznato i na razini EU. Upravo zbog toga je EK donijela prvo „Izvješće o demografskim promjenama", u kojima analizira demografsku sliku EU-a te najavljuje dio rješenja.

Prema podacima Eurostata hrvatsko stanovništvo je među starijima u usporedbi s ostalim članicama EU. Relativno visoku starost stanovništva Hrvatske pokazuje odnos stanovništva starijeg od 65 godina prema stanovništvu starom od 15 do 64 godine. U Hrvatskoj je taj odnos neznatno veći nego na razini cijele EU, 31,6% prema 31,4%, što čini otprilike tri radno sposobne osobe na svaku osobu u dobi od 65 ili više godina. Kao što podaci prikazuju, ovakva demografska slika nije izolirani problem Hrvatske, nego i problem država EU-a. Sukladno tome, EK je izdala dokument „Zelenu knjigu o starenju" u kojem se fokus stavlja na inkluziji starijeg stanovništva u radni proces. Brojni su pokazatelji koji ukazuju na disproporcije među velikim dobnim grupama i na procese starenja ukupnog stanovništva koji problem reprodukcije stanovništva čine vrlo nepovoljnim što će se odraziti na daljnji demografski, gospodarski i društveni razvitak. Ako se prirodnoj promjeni dodaju oni u području migracija i negativnog migracijskog salda tada problem reprodukcije stanovništva pokazuje još izraženiji negativni čimbenik ukupnog razvoja.

Iako je proces starenja univerzalan proces koji se odvija kako u zapadnoeuropskim zemljama tako i u Hrvatskoj, može se zaključiti da je sadašnja, kao i buduća demografska slika Hrvatske izrazito nepovoljna u uvjetima ekonomske nesigurnosti i pandemije COVID-19. Hrvatska je za razliku od zapadnoeuropskih zemalja na relativno nižem stupnju ekonomskog razvoja te ostvaruje prirodno smanjenje stanovništva s tendencijom pogoršanja i istovremeno negativni migracijski saldo s tendencijom povećanja, u kojem prednjači poglavito iseljavanje mladih osoba.

Zbog svega navedenog cilj Hrvatske je poboljšanje demografskih kretanja te sukladno tome podizanje stope ukupnog fertiliteta na 1,8 što je utvrđeno NRS-om. Hrvatska nastavlja razvijati demografsku politiku kojoj je cilj poboljšati kvalitetu života za obitelji, pogotovo u uvjetima pandemije bolesti COVID-19.

Kvaliteta života i demografska revitalizacija

Važan preduvjet demografske revitalizacije je poboljšanje kvalitete života građana, kao i njihovog zadovoljstva uvjetima života. Udio stanovništva u riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti 2019. iznosio je 23,3% te se dugoročno smanjuje. Stopa je u deset godina smanjena za 7,8 postotnih bodova. Ipak, udio je još uvijek visok. Reforme i ulaganja pridonijet će upravo smanjivanju rizika od siromaštva, što je nužan odgovor na društveno-ekonomske posljedice pandemije COVID-19. Prema podacima Eurostata za 2013. i 2018., o zadovoljstvu uvjetima života i ukupnoj kvaliteti života, potrebno je kontinuirano podizati kvalitetu života za sve građane i usmjeriti se na poboljšanja komunalne infrastrukture i dostupnost javnih usluga. Također, poboljšanjem kvalitete obrazovanja i razvojem cjeloživotnog učenja, osnažuje se ljudski kapital i radi na većoj zaposlenosti, odnosno manjoj stopi nezaposlenosti. Pandemija COVID-19 dodatno dovodi do rizika od siromaštva i socijalnog isključivanja građana, zbog čega je potreban snažan angažman države po tom pitanju.

Danas, mnoga demografski opustošena područja nemaju kvalitetno razvijenu javnu vodoopskrbu i odvodnju što predstavlja dio osnovne infrastrukture za opstanak i ostanak stanovništva na ruralnim, brdskim i demografski ugroženim područjima. Unaprjeđenjem vodnoga gospodarstva povećat će se kvaliteta života stanovništva, privlačnost područja za nove razvojne investicije i stvaranje novih radnih mjesta.

Nadalje, veliku važnosti za demografsku revitalizaciju Hrvatske ima modernizacija održivog sustava javnog prijevoza. To se osobito odnosi na ruralne krajeve koji se na taj način povezuju s većim urbanim središtima, što stanovništvu donosi bolju povezanost, kao i mogućnost korištenja usluga i servisa potrebnih za život. Razvijena infrastruktura i dostupnost usluga posebice su važni čimbenici za izjednačavanje mogućnosti mladih u ruralnim područjima s ciljem dostupnosti svih usluga koje mladi imaju u urbanim sredinama. Također modernizacija održivog sustava javnog prijevoza ima za cilj povećanje kapaciteta obalnog linijskog prijevoza i poboljšanje komunikacije s otocima koji su oduvijek demografski osjetljivo područje.

Jedna od značajnijih stavki svakako je vezana uz javna upravu, pravosuđe i državnu imovinu, što izravno doprinosi sigurnosti građana i njihove imovine, povjerenju u državne i javne institucije te predstavlja važan čimbenik osiguravanja pogodnog i sigurnog okruženja za obitelj te pridonosi demografskoj revitalizaciji Hrvatske.

Povećanjem učinkovitosti sustava lokalne i područne (regionalne) samouprave građanima će se omogućiti transparentnija i kvalitetnija usluga na razini jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (JLP(R)S), što će izravno doprinijeti njihovom ostanku, osobito u ruralnim krajevima čija će se kvaliteta usluge izjednačiti s onima u urbanom području te samim time standardizirati na nacionalnoj razini.

Osnaživanje mladih za demografsku revitalizaciju

Posebnu pozornost u okviru demografske revitalizacije Hrvatske stavlja na poticanje ekonomskog osamostaljivanja mladih, njihovo obrazovanje i zapošljavanje, osobito mladih u ruralnim sredinama. Mladi su prepoznati kao vrlo heterogena skupina te vrlo ranjiv segment populacije, pri čemu promjene koje se zbivaju u suvremenom svijetu gotovo uvijek i svuda, prije i više od drugih, pogađaju upravo njih. Izazovi s kojima se mladi susreću tijekom odrastanja i preuzimanja trajnih društvenih uloga utječu na kvalitetu njihove ukupne društvene uključenosti. Uvjeti pandemije i njezine posljedice dodatan su izazov za sve mlade na koji Hrvatska mora pronaći učinkovit odgovor kako bi bila podrška svakoj mladoj osobi.

Međusektorska suradnja dobila je ključnu ulogu u definiranju prioriteta nacionalne politike za mlade, uključujući sve dionike koji djeluju u područjima od značaja za mlade, kako predstavnike tijela državne uprave, tako i predstavnike mladih te organizacija mladih i za mlade, a s ciljem stvaranja uvjeta za podizanje kvalitete života mladih.

Kada su u pitanju mjere koje se odnose na razvoj gospodarstva, iz aspekta mladih važno je istaknuti potrebu ulaganja u ruralna područja. Trend opadanja broja stanovnika zbog iseljavanja radno aktivnih mladih osoba rezultira depopulacijom ruralnih sredina te starenjem stanovništva, što se želi spriječiti podizanjem kvalitete života u ruralnim sredinama te omogućavanjem jednakih prilika za ispunjenje vlastitih potencijala. Mlade je potrebno educirati, usavršavati, omogućavati im provedbu projekata te ih osnaživati kako bi ostvarenjem poslovnih ideja, samozapošljavanjem i razvijanjem poduzetništva pridonijeli kvalitetnijem gospodarskom oporavku i razvitku.

Obnovom postojeće i izgradnjom nove infrastrukture upotpunit će se svakodnevni život mladih i omogućiti im kvalitetno provođenje slobodnog vremena. U ruralnim područjima posebno je važno podržavati rad centara za mlade koji nude razne usluge, od informiranja i savjetovanja do

edukativnih i kulturnih sadržaja, a posebno je vrijedno informiranje o mogućnostima zapošljavanja te pokretanja vlastitih poduzetničkih pothvata, što će se pozitivno odraziti na gospodarsku situaciju.

Poticat će se razvoj ruralnog turizma te obiteljskih poljoprivrednih gospodarstva, radi uspostavljanja održivog i aktivnog turizma koji nije ovisan o sezoni, a pri tom će se promovirati selo, olakšati mobilnost u ruralnim područjima te stvoriti nova radna mjesta što će u konačnici pridonijeti ostanku mladih u ruralnim sredinama.

Kako bi se pridonijelo kvalitetnijem i što većem razvoju gospodarstva, potrebno je riješiti imovinsko pravne odnose koji onemogućavaju raspodjelu državnog poljoprivrednog i građevinskog zemljišta te će se, u suradnji s donositeljima odluka na lokalnoj i nacionalnoj razini raditi na rješavanju tih odnosa i ubrzavanju administrativnih procesa dodjele zemljišta mladima radi realiziranja njihovih poduzetničkih ideja i poticanja gospodarskih aktivnosti.

Razvojem novih tehnologija, energetskom obnovom zgrada i stvaranjem infrastruktura za obnovljivu energiju pridonijet će se sigurnijem stanovanju, razvoju gospodarstva, ali i stvaranju prilika za mlade i obrazovane stručnjake koji će lakše pronaći radno mjesto u Hrvatskoj.

Mladima je potrebno dati mogućnost za angažman i aktivno uključivanje u život zajednice i procese donošenja odluka. Poticat će se veće uključivanje mladih u savjete mladih te njihovo sudjelovanje u procesima odlučivanja o upravljanju javnim poslovima od interesa i značaja za mlade i aktivno uključivanje u javni život. Jedan od dostupnih načina na koji se mladi mogu aktivno uključiti u donošenje i provođenje odluka na lokalnoj razini je i kroz izradu, provođenje i praćenje provedbe lokalnih i regionalnih programa za mlade. Promicat će se i nadalje projekt "Dijalog Europske unije s mladima" koji je vrlo vrijedan u tom području, jer omogućava mladima da njihove preporuke i mišljenja nađu mjesto u nacionalnim i europskim politikama za mlade. Ključno je istražiti i druge oblike sudjelovanja mladih, posebno u vrijeme pandemije, ali i nakon nje, kako bi suradnja mladih i tijela koja donose odluke postala temelj u stvaranju budućih politika za mlade. U tom smislu važna je uspostava odnosa povjerenja mladih u sustav javne uprave, kao i sustav pravosuđa radi funkcionalnije suradnje i kvalitetnijeg davanja odgovora na predstojeće izazove.

Kako bi se postiglo da mladi budu pripremljeni za životne izazove, važno je omogućiti im kvalitetno učenje te osigurati da reforme obrazovnog sustava idu u smjeru osiguranja univerzalnog pristupa kvalitetnom obrazovanju i cjeloživotnom učenju te poticanju i promicanju neformalnog obrazovanja kao vrijednog oblika stjecanja znanja i vještina. Kvalitetno obrazovanje uvjet je za uspješan razvoj poduzetništva, no ono, također, mora biti usmjereno na stjecanje životnih i osobnih vještina, učenje o ljudskim pravima i političkim sustavima te mora uključivati kritičko i analitičko razmišljanje te kreativnost.

Jedan od važnih ciljeva za mlade obitelji i obitelji s djecom je i omogućavanje kvalitetnog zapošljavanja za sve kojim se jamči pristupačno tržište rada i pravedni radni uvjeti uz očuvanje socijalne zaštite i zdravstvene skrbi za sve. Potrebno je osigurati jednake mogućnosti za razvijanje potrebnih vještina i stjecanje praktičnih iskustva kako bi se olakšao prijelaz iz sustava obrazovanja na tržište rada, kao i osigurati jednak pristup informacijama i različitim mehanizmima potpore radi pripreme mladih za tržište rada i zadržavanju na tržištu rada teže zapošljivih skupina.

Planiranim reformama nastoji se modernizirati i zdravstveni sustav kako bi postao kvalitetan, učinkovit te dostupan svima.

Također, mladim obiteljima i obiteljima s djecom u ruralnim područjima potrebno je pružiti veće mogućnosti i omogućiti im, između ostalog, bolje zdravstvene usluge, a sve s ciljem poboljšanja

kvalitete njihova života. Osiguravanjem tzv. mobilnih ambulanta ili obnavljanjem postojećih fiksnih ambulanti, zdravstvena zaštita bit će dostupnija, a istovremeno će se pružiti prilika i za zapošljavanje, što će biti dodatan poticaj na ostanak u tom području.

Provedba planiranih aktivnosti NPOO-a u svim će se svojim komponentama bitno odraziti na demografsku situaciju te pomoći rješavanju pitanja koja su prioriteti u području demografske politike i politike za mlade.

I. DIO: Opći ciljevi i koherentnost plana

1. Sažetak

Kao poticajan financijski okvir i mehanizam, s izraženom europskom i nacionalnom dimenzijom koja odgovora na posljedice pandemije COVID-19, NPOO definira reformske smjerove i područja ulaganja radi postizanja ciljeva ekonomskog i društvenog oporavka, kao i jačanja otpornosti države i hrvatskog gospodarstva na krize. Kao dio zajedničkog europskog odgovora na društveno-ekonomske posljedice pandemije koronavirusa, NPOO prepoznaje izazove s kojima se Hrvatska suočava, kao i aktivnosti koje će se poduzeti u cilju oporavka i otpornosti.

NPOO pridonosi ostvarivanju četiriju opća cilja na razini EU-a: promicanje ekonomske, društvene i teritorijalne kohezije u Uniji, jačanje ekonomske i društvene otpornosti, smanjivanje društvenih i ekonomskih učinaka krize te poticanje zelene i digitalne tranzicije. U skladu s političkim prioritetima Unije, kao i s Programom Vlade od 2020. do 2024. poticat će se gospodarski i društveni razvoj svih dijelova Hrvatske, uz poseban fokus na demografsku revitalizaciju koja je dodatan izazov uslijed pandemije. Intervencije u okviru NPOO-a pridonijet će jačanju sposobnosti države za odgovor na šokove, radi ostvarivanja makroekonomske stabilnosti te podizanja spremnosti za brz, održiv i uključiv oporavak. Uz poticanje gospodarske aktivnosti važno je osigurati jednake mogućnosti i pristup tržištu rada, pravedne uvjete rada te osigurati socijalnu zaštitu i uključivost. Uvažavajući ciljeve Europskog zelenog plana, kao i ambicije o ostvarivanju klimatski neutralne Unije u narednim desetljećima, NPOO ima klimatske, okolišne, socijalne i digitalne prioritete kojima će se Hrvatska voditi kako bi dala vlastiti doprinos ostvarenju zajedničkih europskih ciljeva, ali ponajprije kako bi provela energetsku i digitalnu tranziciju radi postizanja veće konkurentnosti hrvatskog gospodarstva te podizanja kvalitete usluga i života građanima. Provedbom NPOO-a dat će se doprinos i provedbi sedam vodećih inicijativa EU-a: energija, obnova, punjenje, povezivanje, modernizacija, ekspanzija, prekvalifikacija i usavršavanje.

NPOO je uzeo u obzir prioritete kratkoročnih, srednjoročnih i dugoročnih strateških dokumenata. Komplementaran je Nacionalnoj razvojnoj strategiji 2030. (NRS) koja je donesena u veljači 2021. i čije reformske napore nadopunjuje u ostvarivanju vizije Hrvatske do 2030., radi izgradnje „konkurentne, inovativne i sigurne zemlje, prepoznatljivog identiteta i kulture, zemlje očuvanih resursa, kvalitetnih životnih uvjeta i jednakih prilika za sve“. Polazna osnova za izradu NPOO-a bili su ciljevi koje Hrvatska želi postići radi gospodarskog oporavka, komplementarnost s ostalim planovima i ulaganjima te trenutni i očekivani makroekonomski i socijalni učinci. Za provedbu NPOO-a određeni su vremenski rokovi, ključne etape i ciljne vrijednosti koje će odražavati napredak u provedbi reformi i investicija i koje će biti vezane za isplatu sredstava.

NPOO je strukturiran u komponente ili područja intervencije, unutar kojih su definirane podkomponente odnosno glavne reforme koje se trebaju provesti. Za svaku reformu utvrđene su mjere kroz koje će se reforma provesti. Opisom mjere obuhvaćeni su izazovi, ciljevi, način provedbe, odnosno reformske aktivnosti koje mjera podrazumijeva, ciljna skupina, razdoblje provedbe te procijenjena vrijednost ulaganja, odnosno investicije koje su u potpori provedbe određene reformske mjere, kao i reforme u cjelini. Sve investicije koje su obuhvaćene NPOO-om u izravnoj su vezi s reformom bez koje ostvarenje ciljeva NPOO-a nije moguće.

NPOO će pridonijeti provedbi CSR-a, odnosno posebnih preporuka koje je Vijeće EU-a uputilo Hrvatskoj u okviru Europskog semestra za 2019. i 2020. godinu. Rok za provedbu reformi i

investicija je 31. kolovoza 2026., a isplate sredstava iz RRF-a očekuju se kroz predujam i na temelju polugodišnjih zahtjeva za plaćanje. Odobrenje zahtjeva za plaćanje ovisit će o zadovoljavajućem ostvarenju relevantnih ključnih etapa i ciljnih vrijednosti.

Planirane reforme, mjere i investicije strukturirane su prema pet komponenti i jednoj inicijativi koje su odabrane kao ključna područja intervencije u narednom razdoblju uzimajući u obzir pravce razvoja Hrvatske utvrđene aktualnim strateškim aktima, s jedne strane, i trenutnu gospodarsku situaciju uzrokovanu pandemijom COVID-19, s druge.

Komponente NPOO-a su sljedeće:

1. Gospodarstvo
2. Javna uprava, pravosuđe i državna imovina
3. Obrazovanje, znanost i istraživanje
4. Tržište rada i socijalna zaštita
5. Zdravstvo
6. *Inicijativa*: Obnova zgrada

Reforme i investicije u okviru prve komponente poboljšat će konkurentnost gospodarstva, uz jačanje poljoprivrede, prometnog sektora, energetike i zaštite okoliša te podići razinu održivosti turizma ulaganjem u kontinentalni turizam i produljenje turističke sezone.

U okviru druge komponente radit će se na poboljšanju učinkovitosti javne uprave, pravosuđa i upravljanja državnom imovinom, kao i na kvaliteti i dostupnosti javnih usluga građanima te učinkovitoj borbi protiv korupcije.

Treća komponenta temelji se na jačanju sustava znanosti i obrazovanja, kao i na cjeloživotnom učenju, koje treba biti jedan od temelja konkurentnosti Hrvatske u godinama oporavka pred nama, uz poticanje deficitarnih zanimanja i izvrsnosti.

Četvrta komponenta važna je za poticanje zapošljavanja, razvoj vještina za tržište rada, kao i za osnaživanje mirovinskog sustava te sustava socijalne skrbi, uz dodatne napore za suzbijanje siromaštva i socijalne isključenosti.

Peta komponenta usmjerena je na dostupnost i održivost zdravstvenog sustava, uz njegovu daljnju modernizaciju za prevenciju i rano otkrivanje bolesti te razvoj telemedicine i medicinske robotike.

Inicijativa za obnovu zgrada važna je sastavnica održivog razvoja Hrvatske te uključuje dekarbonizaciju zgrada i energetske uštede u zgradarstvu, protupotresnu obnovu Zagreba i okolice, jačanje sposobnosti za djelovanje kod prirodnih katastrofa i obnovu zgrada sa statusom kulturnog dobra.

> Ukupna procijenjena vrijednost ulaganja iz NPOO-a izražena je u kunama **bez PDV-a** te iznosi **48,2 milijarde kuna.**

Slika 1. Raspodjela ulaganja po komponentama NPOO-a

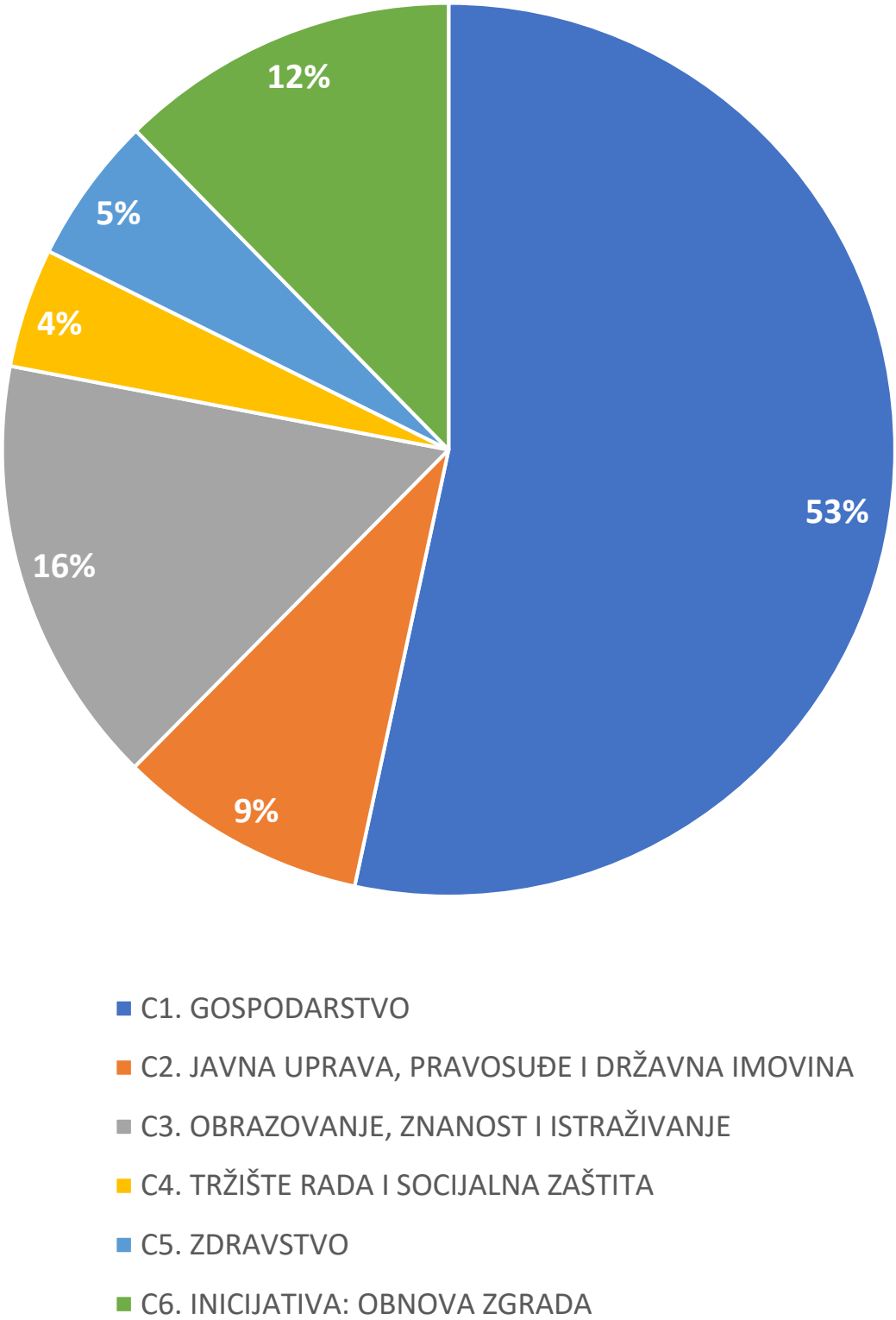

Komponente i podkomponente NPOO-a

C1. GOSPODARSTVO

- ☑ C1.1. Otporno, zeleno i digitalno gospodarstvo
- ☑ C1.2. Energetska tranzicija za održivo gospodarstvo
- ☑ C1.3. Unaprjeđenje vodnog gospodarstva i gospodarenja otpadom
- ☑ C1.4. Razvoj konkurentnog, energetski održivog i učinkovitog prometnog sustava
- ☑ C.1.5. Unaprjeđenje korištenja prirodnih resursa i jačanje lanca opskrbe hranom
- ☑ C1.6. Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma

C2. JAVNA UPRAVA, PRAVOSUĐE I DRŽAVNA IMOVINA

- ☑ C2.1. Jačanje kapaciteta za izradu i provedbu javnih politika i projekata
- ☑ C2.2. Daljnje unaprjeđenje učinkovitosti javne uprave
- ☑ C2.3. Digitalna transformacija društva i javne uprave
- ☑ C2.4. Unaprjeđenje upravljanja državnom imovinom
- ☑ C2.5. Moderno pravosuđe spremno za buduće izazove
- ☑ C2.6. Sprječavanje i suzbijanje korupcije
- ☑ C2.7. Jačanje fiskalnog okvira
- ☑ C2.8. Jačanje okvira za sprječavanje pranja novca
- ☑ C2.9. Jačanje okvira za javnu nabavu

C3. OBRAZOVANJE, ZNANOST I ISTRAŽIVANJE

- ☑ C3.1. Reforma obrazovnog sustava
- ☑ C3.2. Podizanje istraživačkog i inovacijskog kapaciteta

C4. TRŽIŠTE RADA I SOCIJALNA ZAŠTITA

- ☑ C4.1. Unaprjeđenje mjera zapošljavanja i pravnog okvira za moderno tržište rada i gospodarstvo budućnosti
- ☑ C4.2. Unaprjeđenje mirovinskog sustava kroz povećanje adekvatnosti mirovina
- ☑ C4.3. Unaprjeđenje sustava socijalne skrbi

C5. ZDRAVSTVO

- ☑ C5.1. Jačanje otpornosti zdravstvenog sustava

C6. INICIJATIVA: OBNOVA ZGRADA

- ☑ C6.1. Obnova zgrada

Tablica 1. Očekivani doprinos provedbe NPOO-a postizanju ciljeva EU-a

Flagship initiative / Nacionalno polazište	Očekivani doprinos postizanju ciljeva EU-a
1. Energija *(Power up)*	
▪ Hrvatska je krajem 2019. usvojila Nacionalni energetski i klimatski plan od 2021. do 2030. u kojem se spominje i implementacija vodika, posebice u prometu. U skladu s tim, plan je razvijati infrastrukturu za korištenje vodika u cestovnom prometu, ali ujedno i razvijati infrastrukturu za proizvodnju obnovljivog vodika. Nekoliko tvrtki je već iskazalo interes za instalaciju elektrolizatora. ▪ U veljači 2020. usvojena je Strategija energetskog razvoja Hrvatske do 2030. s pogledom na 2050. koja također spominje implementaciju vodika posebice u prometnom sektoru što također zahtjeva razvijanje infrastrukture za proizvodnju obnovljivog vodika. ▪ Nastavno na energetsku strategiju, tijekom 2020. izrađena je i analitička studija Izrada scenarija za postizanje većih smanjenja emisija do 2030. i klimatske neutralnosti u Hrvatskoj do 2050. za energetski sektor kojom se uloga vodika obzirom na Europski zeleni plan i potpunu dekarbonizaciju Europe još više potencira razvoj vodikove ekonomije i ubrzani razvoj proizvodnje obnovljivog vodika. ▪ Program Vlade u poglavlju "Energetska samodostatnost i tranzicija na čistu energiju" govori kako će se pokrenuti program korištenja vodika i vodikovih tehnologija. ▪ Sve navedeno rezultiralo je pokretanjem izrade Hrvatske vodikove strategije koja će biti gotova do kraja 2021. i koja jasno treba odrediti korake u povećanju proizvodnje obnovljivog vodika. U skladu s tim, strategija bi trebala odrediti koliko MW elektrolizatora će se ugraditi na prostoru Hrvatske i u kojem razdoblju, ali i kako se planira koristiti obnovljivi vodik za balansiranje elektroenergetskog sustava kao i potencijale koje vodik ima u nizu industrijskih sektora s posebnim naglaskom na petrokemisjku industriju, kao i industrije koje koriste velike količine fosilnih goriva.	▪ U sklopu NPOO, komponenta 1. GOSPODARSTVO, podkomponenta Energetska tranzicija za održivo gospodarstvo planira se reforma Dekarbonizacija energetskog sektora u kojoj se kao potencijalna investicija predlaže i Korištenje vodika i novih tehnologija s kojom bi se reforma dekarbonizacije energetskog sektora ispunila mjerom vezanom uz instalaciju do 10MW elektrolizatora do 2026. godine. ▪ U skladu s tim, predložena investicija izravno doprinosi cilju *Vodeće inicijative Energija (Power up)*. ▪ U sklopu NPOO, inicijativa Obnova zgrada strukturirala je komponentu 6.1. Dekarbonizacija zgrada koja doprinosu prijelazu na okolišno prihvatljive oblike energije u sektoru zgradarstva, kao i poticanje energetske učinkovitosti zgrada.
2. Obnova *(Renovate)*	
▪ Registrirana stopa energetske obnove fonda zgrada u Hrvatskoj od 2014. do 2019. je 0,7% podne površine ukupnog fonda zgrada, što je	▪ Obnova zgrada će izravno doprinijeti ostvarenju zelene tranzicije, doprinijeti poboljšanju energetskih svojstava zgrada, smanjenju emisija

manje od EU prosjeka koji je 1%. Članak 5. EED direktive (Energy Efficiency Directive) iziskuje da se od 1. siječnja 2014. svake godine obnovi 3% ukupne površine poda grijanih/hlađenih zgrada u vlasništvu i uporabi središnje vlasti s ciljem ispunjenja minimalnih zahtjeva definiranih EED direktivom.

- Integriranim nacionalnim energetsko-klimatskim planom i Dugoročnom strategijom obnove nacionalnog fonda zgrada do 2050. koju je Vlada donijela 14.12.2020., Hrvatska se opredijelila za ostvarivanje energetski visokoučinkovitog i dekarboniziranog fonda zgrada do 2050. godine. Kako bi se postigli ambiciozni ciljevi Europske unije nužno je povećati intenzitet obnove ukupnog fonda zgrada u Hrvatskoj. Stoga je Dugoročnom strategijom planirano postepeno podizanje godišnje stope obnove i to na 2% godišnje do 2026., odnosno 3% godišnje do 2030. godine, 3,5% od 2031. do 2040. te 4% od 2041. do 2050. godine. Navedeno je u skladu sa Europskim zelenim planom i inicijativom „Val obnove za Europu".
- EK je u svojoj procjeni za Integrirani nacionalni energetsko-klimatski plan Hrvatske za 2021.–2030. (NECP) dala preporuke za NPOO te financijsku potporu Instrumentu sljedeće generacije EU. EK predlaže Hrvatskoj da u pripremi NPPO razmotri uključivanje investicijskih i reformskih aktivnosti i mjera u području klime i energetike, od kojih je jedan: „3.Mjere za podršku ulaganjima u energetsku učinkovitost, uključujući obnovu zgrada s fokusom na škole, bolnice te socijalno stanovanje, ciljajući energetsko siromašna kućanstva.", a iz koje preporuke direktno proizlazi ova reforma.
- Jedna investicija u okviru komponente odnosi se na energetsku obnovu zgrada koje imaju status kulturnog dobra, s obzirom na to da 13% svih zgrada u Hrvatskoj su nepokretna kulturna dobra ili se nalaze u okviru zaštićenih kulturno-povijesnih cjelina, a koje se do sada nisu energetski obnavljale zbog zahtjeva za visokom uštedom energije koja bi posljedično podrazumijevala invazivne zahvate i ugrožavanje svojstva kulturnog dobra.
- Razorni potres magnitude 5,5 po Richteru koji se dogodio u ožujku 2020. na području Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske i Zagrebačke županije te razorni potres magnitude 6,3 po Richteru na području Sisačko-moslavačke i Karlovačke županije u prosincu 2020.

stakleničkih plinova u zgradarstvu i postizanju ciljeva Renovation Wave inicijative te ciljevima Europskog zelenog plana.

- Energetskom obnovom zgrada podupire se zelena tranzicija u cilju postizanja klimatski neutralne Europe do 2050, pridonosi se obnovi rasta gospodarstva nakon krize COVID-19, naročito u sektoru građevinarstva, potiče otvaranje radnih mjesta i promiče održivi rast te doprinosi jačanju ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije. Energetska obnova zgrada preduvjet je za postizanje zelenih ciljeva EU jer zgrade troše 40% primarne energije i emitiraju 36% emisija CO2. Kao preduvjet za zelenu tranziciju i dekarbonizaciju nužno je povećati ulaganja u mjere energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora u sektoru zgradarstva. Kako bi se potaknuo veći intenzitet obnove zgrada, komponenta 6.1. Dekarbonizacija zgrada teži prema povećanju stope energetske obnove zgrada u Hrvatskoj na 2,0% godišnje u 2026. godini.
- Svaki milijun eura uložen u energetsku obnovu zgrada u prosjeku stvara 18 novih radnih mjesta u EU. U Hrvatskoj taj je broj 29, što jasno ukazuje na snažan utjecaj na hrvatsko gospodarstvo.
- Povećanje energetske učinkovitosti u zgradarstvu posebno je važno za postizanje ispunjenja ambicioznih klimatskih ciljeva (smanjenje emisija CO2 s 40% na 55%). Bez povećanja postotka obnove zgrada Hrvatska neće moći postići temeljne uvjete za dekarbonizaciju zgrada do 2050. godine. Pritom će komponenta 6.1. Dekarbonizacija zgrada omogućiti sveobuhvatnu obnovu zgrada pri čemu će se smanjiti toplinska potreba i projektirana potrošnja energije za grijanje (Qhnd) od najmanje 50% u višestambenim i javnim zgradama koje će se obnoviti u sklopu NPOO, dok će energetska obnova zgrada sa statusom kulturnih dobara koje će se obnoviti u sklopu NPOO osigurati najmanje 20 % smanjenja projektirane potrošnje energije (Qhnd ili Eprim).
- Poseban naglasak stavit će se na ublažavanje energetskog siromaštva i stupnja ugroženosti njime kroz energetsku obnovu zgrada koje koriste energetski siromašna kućanstva ili kućanstva u riziku od energetskog siromaštva, a što je u skladu s preporukama EK o energetskom siromaštvu koje je EK objavila u listopadu 2020. Suzbijanje energetskog siromaštva sa sobom nosi brojne koristi za cijelo društvo: smanjuju se

prouzročili su značajna oštećenja zgrada na potresom pogođenim područjima. U potresu u ožujku utvrđena je ukupna šteta od 11,5 mlrd. EUR. RDNA za prostor Sisačko-moslavačke i Karlovačke županije je u procesu izrade te će detaljni pregled štete po sektoru biti moguć po završetku izrade. Materijalna šteta je velika, a sredstva osigurana FSEU namijenjena su vraćanju objekata u stanje prije potresa čime se ne rješavaju problemi u sektoru zgradarstva, stoga je veliki izazov pronalaženje sredstava za cjelovitu obnovu (uključujući build back better). ▪ Obnova zgrada oštećenih u potresu provodit će se u paketa s energetskom obnovom zgrade te tako doprinijeti postizanju zelenih ciljeva.	izdaci za zdravstvo, smanjuje se zagađenje zraka, poboljšava se ugoda stanovanja i blagostanje, povećavaju se budžeti kućanstava, a sve skupa dovodi do gospodarskog rasta. ▪ Dio javnih zgrada energetski će se obnavljati po ESCO modelu, čime će se promicati tržište energetskih usluga i pristup tom tržištu za MSP-ova, a sve prema čl. 18. EED direktive (*Energy Efficiency Directive*). ▪ Osim navedenog, komponenta 6.1. Dekarbonizacija zgrada, kroz svoje reforme i investicije, osigurat će povećanje znanja o „zelenim poslovima“ te prilagodba radne snage na potrebe evidentirane obnovom; smanjenje administrativnog opterećenja korisnika tijekom procesa obnove i ubrzavanje cjelokupnog procesa; modernizacija mreže seizmoloških podataka i kvalitetna primjena podataka u sektoru prostornog uređenja i graditeljstva, adekvatno integriranje koncepata zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama u planiranje prostora s ciljem ostvarenja multiplikativnih koristi za okoliš i klimu; i dr.
3. Punjenje *(Recharge and refuel)*	
▪ Nacionalni energetski i klimatski plan od 2021. do 2030. obuhvatio je implementaciju vodika, posebice u prometu. Planira se razvijati infrastruktura za korištenje vodika u cestovnom prometu, ali ujedno i razvijati infrastrukturu za proizvodnju zelenog vodika. Nekoliko tvrtki je već iskazalo interes za instalaciju elektrolizatora. ▪ Strategija energetskog razvoja Hrvatske do 2030. s pogledom na 2050. također spominje implementaciju vodika posebice u prometnom sektoru što zahtjeva razvijanje infrastrukture za proizvodnju zelenog vodika. ▪ U izrađenoj analitičkoj studiji Izrada scenarija za postizanje većih smanjenja emisija do 2030. i klimatske neutralnosti u Hrvatskoj do 2050. za energetski sektor uloga vodika obzirom na Europski zeleni plan i potpunu dekarbonizaciju Europe još se više potencira razvoj vodikove ekonomije i ubrzani razvoj proizvodnje zelenog vodika. ▪ Program Vlade u poglavlju "Energetska samodostatnost i tranzicija na čistu energiju" predvidio je pokretanje programa korištenja vodika i vodikovih tehnologija. ▪ Također, istim se dokumentima predviđa i daljnja elektrifikacija prometa te daljnja	▪ U sklopu NPOO, komponenta 1. Gospodarstvo, podkomponenta Energetska tranzicija za održivo gospodarstvo planira se reforma Dekarbonizacija energetskog sektora u kojoj se kao potencijalna investicija predlaže korištenje vodika i novih tehnologija s kojom bi se reforma dekarbonizacije energetskog sektora ispunila mjerom vezanom uz izgradnju 6 punionica za vodik do 2026. kojima bi se počela ocrtavati mreža nužnih punionica vodika na TEN-T pravcima koji bi osigurali veliku implementaciju vodika u sektoru cestovnog prometa (javni gradski promet, flotna nabava vozila, teški cestovni promet), ali i potencijale koje vodik nudi u željezničkom i brodskom prometu. ▪ Nadalje, u sklopu iste komponente, podkomponente Razvoj konkurentnog, energetski održivog i učinkovitog prometnog sustava predložena je reforma Ekologizacija prometa i investicija Program sufinanciranja kupnje novih vozila na alternativna goriva i razvoja infrastrukture alternativnih goriva u cestovnom prometu u sklopu koje je planirana izgradnja punionica za vozila na alternativna goriva. ▪ U skladu s tim, predložene investicije u sklopu NPOO direktno doprinose cilju *Vodećoj*

instalacija punionica za električna vozila i razvoj e-mobilnosti. ▪ Nadalje, Strategijom prometnog razvoja Hrvatske od 2017.-2030. su definirani opći ciljevi: smanjenje utjecaja prometnog sustava na klimatske promjene i smanjenje utjecaja prometnog sustava na okoliš (okolišna održivost). Ublažavanje negativnog utjecaja prometa na okoliš mora se ostvariti većom energetskom učinkovitosti, osobito uporabom izvora energije s niskim ili nultim emisijama ugljikovodika. ▪ Sve navedeno rezultiralo je pokretanjem izrade Hrvatske vodikove strategije koja će biti gotova do kraja 2021. i koja jasno treba odrediti korake u povećanju proizvodnje zelenog vodika. U skladu s tim, strategija bi trebala predvidjeti i minimalan broj punionica i njihov generalni raspored uz TEN-T koridore kojima bi se stvorila kritična masa za snažniju implementaciju vodika u sektoru prometa kako u gradskom prometu velikih gradova (kojima bi se doprinijelo i smanjenju zagađenja zraka), tako i u ostalim vrstama prometa s posebnim naglaskom na teški cestovni promet. No, strategija će istražiti mogućnosti korištenja vodika u željezničkom i brodskom prometu posebice kada je riječ o kratkim brodskim linijama koje povezuju obalu s otocima.	*inicijativi Punjenje (Recharge and refuel)* i kroz segment električnih punionica i kroz segment punionica za vodik.
4. Povezivanje *(Connect)*	
▪ Vlada je 7. svibnja 2020. donijela Nacionalni plan djelovanja za uporabu frekvencijskog pojasa 470-790 MHz kojim se utvrđuju mjere i aktivnosti za prenamjenu i dopuštanje uporabe frekvencijskog pojasa 700 MHz, odnosno pojasa druge digitalne dividende, za bežične širokopojasne usluge elektroničkih komunikacija te osiguravanje raspoloživosti frekvencijskog pojasa 470-694 MHz za zemaljsko pružanje radiodifuzijskih usluga i daljnji razvoj digitalne zemaljske televizije na novom sustavu odašiljanja (DVB-T2) i novom standardu kodiranja (H.265/HEVC) televizijskog signala. Ciljevi Nacionalnog plana djelovanja u skladu su s ciljevima EU, izraženima u Strategiji jedinstvenog digitalnog tržišta za Europu, te je donošenjem ovoga Plana Hrvatska ispunila obveze iz Odluke (EU) 2017/899 o uporabi frekvencijskog pojasa 470-790 MHz u Uniji. ▪ Vlada je na sjednici održanoj 23. siječnja 2020. donijela Zaključak kojim se Grad Osijek određuje prvim velikim gradom u Hrvatskoj u kojem će se	▪ U okviru Mjere: Jačanje povezivosti kao osnove digitalne tranzicije društva i gospodarstva predviđena je provedba sljedećih reformskih aktivnosti sumjerenih na osiguranje potrebnih preduvjeta za uvođenje 5G mreža u Hrvatskoj te poticanje uvođenja mreža vrlo velikog kapaciteta: (i) Pravovremena i sveobuhvatna implementacija regulatornog okvira donošenjem Zakona o elektroničkim komunikacijama kojim će se preuzeti odredbe Direktive (EU) 2018/1972 o Europskom zakoniku elektroničkih komunikacija i Nacionalnog plana razvoja širokopojasnog pristupa u Hrvatskoj u razdoblju od 2021. do 2027. godine. Reformsku aktivnost provodi Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture (MMPI) u suradnji s Hrvatskom regulatornom agencijom za mrežne djelatnosti. Rok: 1Q/2021.(NP) i 2Q/2021. (ZEK). (ii) Jedna od bitnih mjera je ostvarivanje potrebnih preduvjeta za uvođenje mreža vrlo velikog kapaciteta na cijelom području Hrvatske uklanjanjem administrativnih i regulatornih

do 31. prosinca 2020. izgraditi 5G mreža i pustiti u komercijalni rad 5G usluge.

- Izrađen je prijedlog Nacionalnog plana razvoja širokopojasnog pristupa u Hrvatskoj u razdoblju od 2021.-2027., koji uključuje mjere za postizanje europskih ciljeva u području digitalne povezivosti. Javno savjetovanje o prijedlogu navedenog Nacionalnog plana traje do 27. prosinca 2020., a njegovo donošenje predviđa se do kraja 1Q/2021.
- Prioritetne politike Nacionalnog plana obuhvaćaju sljedeće cjeline: osiguranje potrebnih preduvjeta za uvođenje mreža vrlo velikog kapaciteta na cijelom području Hrvatske, osiguranje potrebnih preduvjeta za uvođenje 5G mreža u Hrvatskoj te poticanje uvođenja mreža vrlo velikog kapaciteta u dijelovima Hrvatske u kojima pod uobičajenim tržišnim uvjetima nije moguće osigurati dostupnost mreža vrlo velikog kapaciteta.
- Nacionalnim planom definirana su četiri cilja koji obuhvaćaju uvođenje mreža vrlo velikog kapaciteta i 5G mreža, kojima se pridonosi daljnjem ubrzanom razvoju elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga:
  (i) uvođenje mreža vrlo velikog kapaciteta za kućanstva
  (ii) uvođenje mreža vrlo velikog kapaciteta za javne namjene
  (iii) uvođenje 5G mreža za urbana područja i glavne kopnene prometne pravce
  (iv) uvođenje 5G mreža u ruralna područja.
- Mjere i aktivnosti Nacionalnog plana obuhvaćaju administrativne, promidžbene i edukativne aktivnosti, međusektorsko i institucionalno povezivanje, sudjelovanje u usklađivanju postojećih i donošenju novih zakonskih i podzakonskih propisa, a sve u cilju lakše i učinkovitije provedbe mjera Nacionalnog plana, usklađivanja s novim strateškim ciljevima i inicijativama koje je donijela EU u području elektroničkih komunikacija i digitalizacije te osiguranja potrebnih preduvjeta i stvaranja poticajnog okruženja za ulaganja u VHCN mreže. Pokazatelji ishoda i ciljane vrijednosti dane su u prijedlogu NP-a[1].

prepreka za ulaganja, osobito u području graditeljstva i prostornoga uređenja. Ova aktivnost uključuje analizu i identifikaciju administrativnih opterećenja i regulatornih prepreka ulaganjima u postavljanje mreža vrlo velikog kapaciteta, uključujući i 5G mreže, uz usvajanje „najbolje prakse“ iz „*Common Union Connectivity Toolbox-a*“ i izradu prijedloga optimizacije procesa izdavanja građevinskih dozvola, s ciljem pojednostavljenja izdavanja dozvola i usklađivanja s rokovima i drugim uvjetima utvrđenima u Zakonu o mjerama za smanjenje troškova postavljanja elektroničkih komunikacijskih mreža velikih brzina[2] i Direktivi o europskom zakoniku elektroničkih komunikacija.
(iii) Provedba postupaka izdavanja dozvola za uporabu radiofrekvencijskog spektra u frekvencijskim pojasima za 5G mreža. U tijeku je postupak nabave savjetodavnih usluga za javnu dražbu 5G spektra (700 MHz, 3,6 GHz i 26 GHz).
(iv) Informiranje i educiranje javnosti o utjecaju elektromagnetskih polja, osobito u vezi s postavljanjem 5G mreža odnosi s na edukaciju javnosti i transparentno objavljivanje svih relevantnih informacija o 5G i utjecaju elektromagnetskih polja kao ključne sastavnice za izgradnju povjerenja javnosti u institucije i smanjenje otpora prema postavljanju 5G mreža te će se kontinuirano provoditi. Dio javnosti u Hrvatskoj prilično je zabrinut zbog učinaka koje bi 5G mogao imati na ljudsko zdravlje te se određene mjere pokrenute od strane HAKOM –a i Hrvatska udruga poslodavaca (HUP) već provode. HAKOM je na svojoj web stranici objavio poseban odjeljak posvećen isključivo 5G tehnologiji[3], a HUP ICT, provodi kampanju „Povezano i sigurno“[4]. Reformsku aktivnost provodi Ministarstvo zdravstva (MIZ) u suradnji s Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo (HZJZ) i Nastavnim zavodom za javno zdravstvo „Dr. A. Štampar“ te MMPI i Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti u dijelu objašnjenja primjene novih tehnologija
- Investicija: U sklopu Okvirnog nacionalnog programa za razvoj infrastrukture širokopojasnog pristupa u područjima u kojima

[1] https://bit.ly/3mbJw5S
[2] NN 121/16
[3] https://bit.ly/37RHhzO
[4] http://povezanismosigurni.hr

▪ Dodjela radiofrekvencijskog spektra za 5G mreže uz uvjete koji potiču ulaganja, odnosno provedba postupaka izdavanja dozvola za uporabu radiofrekvencijskog spektra u frekvencijskim pojasima za 5G mreže predviđena je u 2Q/2021. ▪ U okviru Nacionalnog plana predviđa se izrada Programa potpora gigabitnoj povezivosti koji će omogućiti korištenje javnih sredstava i poduprijeti privatna ulaganja u sljedećoj financijskoj perspektivi EU 2021.-2027., radi uvođenja mreža vrlo velikog kapaciteta u dijelovima Hrvatske u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes za ulaganja. ▪ Mogućnost financiranja projekata dana je i u Instrumentu za povezivanje Europe (CEF2-Digital) sredstva kojeg bi se prema našim predviđanjima i najavama od strane operatora elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga mogla koristiti za uvođenje 5G mreža, i to prvenstveno u većim urbanim središtima i na glavnim kopnenim prometnim pravcima, u skladu s Akcijskim planom „5G za Europu“.	ne postoji dostatan komercijalni interes za ulaganja, odobrenog nacionalnog programa državnih potpora (SA.38626 (2015/N), izrađen je veći broj pojedinačnih lokalnih planova razvoja širokopojasne infrastrukture. Provedenim postupkom za dodjelu bespovratnih sredstava odabrano je za sufinanciranje 20 projekata, čija se realizacija predviđa do kraja 2023. godine. ▪ U okviru NPOO-a predviđa se financiranje preostalog portfelja projekata koji se odnosi na 20-tak projekata jedinica lokalnih samouprava (PRŠI) koji su spremni i odobreni od strane NOP-a u okviru ONP-a.
5. Modernizacija *(Modernise)*	
▪ Digitalna tranzicija predstavlja jedan od ukupno četiri razvojna smjera u prijedlogu NRS-a, budućeg krovnog nacionalnog strateškog dokumenta, a uvrštena je i među prioritetna područja Programa Vlade. ▪ Razvojni smjer 3 „Zelena i digitalna tranzicija“ u NRS-u definira da će se nastaviti ulagati u digitalnu infrastrukturu i da će se poticati uvođenje digitalnih rješenja u interesu građana i hrvatskog gospodarstva, čime će se dati doprinos izgradnji digitalne budućnosti Europe. ▪ Programom Vlade je planirano do kraja digitalizirati dodatne usluge, povezati baze podataka i registre kako bi se omogućila interoperabilnost sustava. Optimizirat će se odnosno ukinuti neučinkovite administrativne procese radi izgrađivanja djelotvornije javne uprave. Do kraja mandata cilj je doseći brojku od 2,5 milijuna građana koji koriste sustav e-Građani, a uvest će se digitalni potpis za cijelu državnu i javnu upravu. ▪ Razdoblje važenja i provedbe akata strateškog planiranja, koji se isključivo odnose na modernizaciju javne uprave i gospodarstva (Strategija razvoja javne uprave za razdoblje od 2015. do 2020. i Strategija e-Hrvatska 2020), je na izmaku, te se uskoro kreće s izradom novog nacionalnog strateškog okvira za jedno od prioritetnih područja javnih politika, digitalnu	▪ Mjere navedene u komponenti Digitalna transformacija društva i javne uprave osmišljene u skladu s kriterijima i ciljevima politike EU i u potpunosti su usklađene s novom strategijom EU-a za održivi rast te su stoga planirana ulaganja u bolju povezanost i interoperabilnost te u tehnologije, kao što su podatkovna infrastruktura i infrastruktura u oblaku, čime je obuhvaćen i jedan od relevantnih sektora za stratešku ekonomiju EU-a – strateška digitalna infrastruktura. S obzirom na trenutačno stanje, odnosno promjene u društvenom i gospodarskom životu uzrokovane pandemijom i od strane EU-a prepoznati potencijal elektroničke osobne iskaznice, odnosno elektroničkog identiteta, navedenim mjerama će se građanima i gospodarstvenicima omogućiti pouzdan i zaštićen pristup prekograničnim javnim elektroničkim uslugama. Sigurnom elektroničkom identifikacijom i autentikacijom građanima EU-a će se, osim korištenja internetskih digitalnih usluga, osigurati kontrola nad vlastitim internetskim identitetom i podacima. ▪ Budući da se ova vodeća inicijativa odnosi na digitalizaciju javne uprave, u okviru predloženih mjera planirano je povećanje učinkovitosti javne uprave daljnjom standardizacijom njezinih usluga te jačanjem njezine interoperabilnosti što

tranziciju društva i gospodarstva u Hrvatskoj – „Strategija digitalne Hrvatske za razdoblje do 2030. godine“.	će omogućiti integrirani pristup u oblikovanju, kako nacionalnih, tako i EU politika i projekata.
6. Ekspanzija *(Scale-up)*	
▪ U Nacionalnom energetskom i klimatskom planu od 2021. do 2030. koji je usvojen 2019. postavljena su tri cilja kojima Hrvatska treba doprinijeti općim EU ciljevima, a jedan od njih je i povećanje energetske učinkovitosti. Ovo se posebno uklapa u princip EK „energetska učinkovitost prvo“ kojim se prvenstevno u svim sektorima nastoji smanjiti potrebna količina energije za isti radni učinak. ▪ Strategija energetskog razvoja Hrvatske do 2030. s pogledom na 2050. također promovira povećanje energetske učinkovitosti u svim sektorima, a time i u sektoru industrije. ▪ I u vezi s ovim treba istaknuti analitičku studiju Izrada scenarija za postizanje većih smanjenja emisija do 2030. i klimatske neutralnosti u Hrvatskoj do 2050. za energetski sektor kojom se uloga vodika obzirom na Europski zeleni plan i potpunu dekarbonizaciju Europe potencira povećanje energetske učinkovitosti u industriji, a time i u uslužnom sektoru.	▪ U sklopu NPOO, komponenta 1. Gospodarstvo, potkomponenta Energetska tranzicija za održivo gospodarstvo planira se reforma Dekarbonizacija energetskog sektora u kojoj se kao potencijalna investicija predlaže Poticanje energetske učinkovitosti, toplinarstva i obnovljivih izvora energije za dekarbonizaciju energetskog sektora u sklopu koje se planira poticati povećanje energetske učinkovitosti u industriji.
7. Prekvalifikacija i usavršavanje *(Reskill and upskill)*	
▪ Prema podacima Eurostata, razina digitalnih vještina u Hrvatskoj je niska. Postotak osoba u dobi od 16 do 74 godine koje su izjavile da imaju osnovne ili malo naprednije digitalne vještine 2017. bio je drugi najniži u EU-u (41%, prosjek EU-a: 57%)14. Udio osoba koje se redovito služe internetom među najnižima je u EU-u (73 %, prosjek EU-a: 83 %). Digitalne vještine mladih u dobi od 16 do 19 godina malo su bolje od prosjeka EU-a, ali su se znatno smanjile od 2016. (70%) do 2017. (59%). Međutim, Hrvatska je jedina država članica EU-a u kojoj sve osobe u dobi od 16 do 19 godina imaju barem osnovne digitalne vještine (prosjek EU-a je 82%). ▪ Razvoj digitalnog sadržaja, alata i metoda bio je jedan od ciljeva strategije obrazovanja (Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije, 2014.), koji će se nastaviti kao strateški cilj u novom Nacionalnom planu za razvoj sustava obrazovanja. Trenutačno se u cjelokupnom sustavu provode dva ključna projekta – e-Škole i Cjelovita kurikularna reforma – u okviru kojih se proširuje upotreba IKT-a u nastavi i njegovo uključivanje u kurikulum te se osiguravaju oprema za škole, osposobljavanje nastavnika i razvoj i primjena digitalnih obrazovnih sadržaja.	▪ Dvije reformske mjere predložene u NPOO proizlaze iz postojećih strateških dokumenata i bit će uključene u novi Nacionalni plan razvoja sustava obrazovanja. ▪ Jedan od ciljeva mjera vezanih uz strukturnu reformu sustava odgoja i obrazovanja odnosi se na osnaživanje stjecanja temeljnih kompetencija koje predstavljaju temelj za cjeloživotno učenje i nadogradnju vještina u skladu s promjenama u društvu, razvoju tehnologije i potrebama gospodarstva. Povećanjem broja obveznih nastavnih sati i uvođenjem cjelodnevne nastave, uz kontinuirano osposobljavanje učitelja i nastavnika, povećat će se učinak započetih sadržajnih reformi koje uključuju i veću primjenu IKT-a u nastavi, a što će omogućiti i započeto opremanje škola digitalnom opremom u okviru projekata Cjelovite kurikularne reforme i e-škole. Dodatno vrijeme za stjecanje ishoda učenja u okviru obveznih nastavnih sati omogućit će više prostora za aktivnosti koje uključuju aktivno učenje i stjecanje ishoda iz transverzalnih predmeta koji uključuju i IKT. Cjelodnevnom nastavom omogućit će se i više vremena za dodatne izborne i izvannastavne

U Strateškom okviru za digitalno sazrijevanje škola, koji je donesen u ožujku 2020., utvrđen je plan do 2030. koji se sastoji od četiriju područja: digitalno zrela okolina, digitalno zreli i samopouzdani nastavnici, IKT kao podrška u učenju i poučavanju te digitalno vodstvo.

- Usvajanje digitalnih vještina učenika ovisi o razini digitalnih vještina nastavnika. Kod učitelja i nastavnika zabilježen je najveći nedostatak kontinuiranog profesionalnog razvoja (KPR) u vještinama u području IKT-a u EU-u (26,2%, prosjek EU-a je 18 %), dok ih 36,2 % (prosjek EU-22: 37,5%) smatra da su dobro pripremljeni za upotrebu digitalnih alata. Udio učitelja i nastavnika koji koriste IKT već više od 6 godina najniži je u EU-u. U Hrvatskoj je tijekom 2019. organizirano osposobljavanje učitelja i nastavnika na razini cijelog sustava (više od 40 000 učitelja i nastavnika i ravnatelja) u okviru kurikularne reforme i projekta e-Škole. Novi model stručnog usavršavanja učitelja i nastavnika donesen je 2019., a njime se nagrađuju uspjeh u nastavi, inovativnost i razvoj otvorenog digitalnog obrazovanja.
- Navedenim projektima poboljšava se i dostupnost digitalne opreme u školama. Podaci Eurostata iz 2019. pokazali su da škole imaju daleko lošiju digitalnu opremu i povezanost od prosjeka EU-a. Vrijeme koje učenici u školi provedu na računalima je ispod prosjeka EU-a. Udio učenika s pristupom virtualnom okruženju za učenje daleko je manji od prosjeka EU-a na svim razinama obrazovanja, bilo u školi ili kod kuće (npr. za više razrede osnovne škole 12 % u odnosu na 54% u školi te 69 % u odnosu na 89 % kod kuće). Oprema za učionice i osoblje svih škola od 2019. osigurava se u okviru projekta e-Škole (sve trebaju biti opremljene do njegova završetka 2022.). U okviru projekta kurikularne reforme do 2022. svi bi učenici viših razreda osnovne škole trebali dobiti na uporabu svoj tablet, dok bi u nižim razredima trebao biti osiguran jedan tablet na četiri učenika. Vlada je tablete osigurala i za učenike srednjih škola koji primaju zajamčenu minimalnu naknadu.
- Stopa zapošljavanja osoba koje su nedavno završile strukovno obrazovanje i osposobljavanje (SOO)povećala se sa 68,8% u 2018. na 73,9% 2019., no još uvijek je ispod prosjeka EU-27 od 79,1%. Kampanjom Ministarstva kojom se promiče uključivanje u naukovanje za SOO (JMO) nudi se značajno više stipendija i bespovratnih sredstava za naučnike i poduzeća u razdoblju 2019.-2020., ali se aktivnosti, a koje mogu uključivati i aktivnosti vezane za jačanje digitalnih vještina.
- Reformske inicijative iz NPOO-a podrazumijevaju i okrupnjavanje strukovnih programa, uvođenje novih modularnih, ishodovno orijentiranih kurikuluma prioritetnih za tržište rada, s posebnim naglaskom na zelenu i digitalnu tranziciju, kao i podizanje kvalitete njihova izvođenja i jačanje učenja temeljenog na radu. Povećanjem učinkovitosti ulaganja u strukovno obrazovanje i osposobljavanje ostvarit će se i veća kvaliteta. Započetom kurikularnom reformom strukovnog obrazovanja i osposobljavanja te daljnjom uspostavom i razvojem regionalnih centara kompetentnosti namijenjenih za učenje temeljeno na radu, poticanje izvrsnosti, cjeloživotnog učenja i usavršavanja te razvoj inovacija i novih tehnologija, povećat će se zapošljivost mladih s kvalifikacijama iz strukovnog obrazovanja sto je u skladu s Europskom agendom vještina i ostvarenju cilja povećane zaposlenosti.
- Reformska mjera modernizacija visokog obrazovanja podrazumijeva digitalnu preobrazbu visokog obrazovanja. Ulaganjem u digitalnu nastavnu infrastrukturu, digitalne nastavne alate te osnaživanjem kompetencija nastavnika za poučavanje u digitalnom okruženju izravno se doprinosi jačanju digitalnih vještina odraslih. Budući da digitalna preobrazba hrvatskog društva i cjelokupnog gospodarstva otvara prostor za intenzivnije ulaganje u jačanje kapaciteta hrvatskih visokih učilišta, investicijama iz NPOO-a omogućit će se i pokretanje novih i povećanje postojećih studijskih programa sa snažnom digitalnom komponentom, poput studijskih programa u STEM područjima znanosti. Istovremeno, poticat će se visoka učilišta da izvode kraće programe kojima će se podizati i obnavljati vještine potrebne za tržište rada i razvoj gospodarstva u prioritetnim područjima, uključujući zelene i digitalne vještine.
- Također i u okviru komponente Dekarbonizacija zgrada će težiti povećanju znanja o „zelenim poslovima“ te prilagodbi radne snage na potrebe evidentirane obnovom, a što će se provoditi kroz razvoj okvira za osiguranje adekvatnih vještina u kontekstu zelenih poslova potrebnih za obnovu nakon potresa.

sudjelovanje u programu za učenje kroz rad sporo povećava. Osnivanjem regionalnih centara kompetentnosti te uvođenjem eksperimentalnih programa u dualnom obrazovanju trebala bi se povećati kvaliteta SOO-a i olakšati utvrđivanje potreba za određenim vještinama. Regionalni centri kompetentnosti obuhvaćaju inovativne modele učenja, izvrsnost nastave, visokokvalitetnu infrastrukturu i tehnologiju, konstruktivnu i kreativnu suradnju sa socijalnim partnerima, javnim sektorom, poduzećima, istraživačkim ustanovama te visokim učilištima, kao i suradnju sa sličnim centrima iz cijele Europe. U prvoj su fazi podijeljeni u pet sektora. U razdoblju 2019.-2020. ostvaren je napredak u pogledu razvoja standardâ zanimanja, ali sveobuhvatna kurikularna reforma tek predstoji, odnosno potrebno je izraditi standarde kvalifikacija u području SOO-a, sektorske kurikulume za svaki sektor SOO-a i model nastavnog programa u području SOO-a. Potpuni prelazak na sustav koji se temelji na ishodima učenja povezanima s tržištem rada planiran je za razdoblje 2022.-2023. kao odgovor na brz tehnološki razvoj, globalizaciju i demografske izazove.	

U Dodatku 1., NPOO-a nalazi se detaljan popis reformi, mjera i investicija koje će imati koristi od financiranja iz RRF-a, s prikazom njihova doprinosa postizanju ciljeva EU-a (*Flagship initiative*), CSR-a i UN ciljeva održivog razvoja (SDG) te s prikazom njihove međusobne povezanosti unutar plana, a u Dodatku 5. sadržan je prikaz ukupnih procijenjenih vrijednosti ulaganja.

2. Veza s Europskim semestrom

Kako bi odgovorila na izazove krize uzrokovane pandemijom bolesti COVID-19, EK je predložila uspostavu RRF-a čime se Europski semestar privremeno prilagođava pokretanju ovog mehanizma. Prema Godišnjoj strategiji održivog rasta za 2021., kojom je pokrenut ovogodišnji ciklus Europskog semestra, utvrđene su i strateške smjernice za provedbu RRF-a u nadolazećem razdoblju. Navedenim smjernicama utvrđeno je da planovi za oporavak i otpornost, koje izrađuju države članice, a koji predstavljaju temelj za korištenje sredstava RRF-a, postaju glavni strateški dokument Europskog semestra u narednim godinama.

U tom pogledu, a obzirom na preklapanje aktivnosti i rokova u Europskom semestru s NPOO-om, Hrvatska se opredijelila zadržati postojeći institucionalni okvir za koordinaciju Europskog semestra i za aktivnosti vezane uz NPOO, a koji je utvrđen Odlukom o koordinaciji aktivnosti unutar okvira za gospodarsko upravljanje EU[5].

Sadržajna komplementarnost Europskog semestra i RRF-a je posebno vidljiva u izradi NPOO-a budući da CSR-ovi koji čine glavni temelj ovog NPOO-a, ujedno predstavljaju i ključni element procesa Europskog semestra. Stoga su u ovaj dokument uključene i reformske mjere i aktivnosti koje se već provode u okviru Nacionalnog programa reformi 2020. (NPR), a kojima se rješavaju izazovi utvrđeni na temelju CSR-ova iz 2019. i 2020. za Hrvatsku.

U situaciji kada se Hrvatska suočava s kombinacijom dviju kriza, odnosno pandemijom bolesti novog korona virusa i posljedicama potresa u glavnom gradu Hrvatske iz ožujka 2020., te potresa na Banovini i okolici iz prosinca 2020., Vlada je odlučna u započetoj provedbi reformi i povezanih investicija s ciljem postizanja oporavka gospodarstva i jačanja njegove otpornosti kako bi bilo spremno adekvatno odgovoriti na potencijalne izazove u budućnosti. U tom pogledu, predložene reformske mjere u području administrativnog rasterećenja gospodarstva, unaprjeđenja učinkovitosti pravosuđa, jačanja fiskalne održivosti zdravstvenog sustava, uz reformu obrazovanja, predstavljaju nastavak aktivnosti koje su započete u ranijim NPR-ovima, a koje će imati dugoročni učinak na postizanje pametnog, održivog i uključivog rasta, povećanja broja radnih mjesta, osiguravanjem minimalnog životnog standarda osobama u potrebi, rasta produktivnosti te jačanja konkurentnosti hrvatskog gospodarstva. U okviru NPOO-a, Vlada je prepoznala dodatne mogućnosti za postizanje dugoročne transformacije cijelog gospodarstva kroz ulaganja koja će omogućit ispunjavanje ciljeva za postizanje zelene i digitalne tranzicije te razvojni iskorak utemeljen na inovacijama, novim tehnologijama i internacionalizaciji poslovanja.

S obzirom na to da su NPOO-om obuhvaćene reformske mjere i aktivnosti koje su se do sada pratile u okviru NPR-a u nastavku se daje osvrt na aktivnosti koje su u proteklom razdoblju poduzete radi provedbe CSR-a i postizanja ciljeva strategije Europa 2020., a na koje se nadovezuje daljnja provedba reformi, odnosno povezanih ulaganja obuhvaćenih NPOO-om.

> U Dodatku 2., NPOO-a dat je prikaz usklađenosti reformskih mjera i investicija sa CSR-ima, u Dodatku 3. prikaz usklađenosti NPOO-a sa Pilarima, a u Dodatku 4. prikazana je zelena i digitalna dimenzija NPOO-a.

[5] NN 13/17, 51/17, 97/17, 50/18, 74/19, 16/20 i 89/20

Napredak u provedbi preporuka Vijeća EU-a

CSR 2019.

Preporuka 1.

a. Ojačati proračunski okvir i praćenje potencijalnih obveza na središnjoj i lokalnoj razini.

Novi Zakon o proračunu kojim se unaprjeđuje proračunski proces i s njim povezani proračunski dokumenti te time osigurava razvoj učinkovitog i održivog sustava upravljanja javnim financijama, u travnju 2020. je prošao proces javnog savjetovanja te se njegovo donošenje očekuje do kraja 2021. Navedenim Zakonom posebno će se urediti planiranje, izrada, donošenje i izvršavanje proračuna, kao i obveze i rokovi koje će proizaći iz članstva u europodručju, kao i ostala pitanja koja se odnose na upravljanje javnim financijama, a povezana su s upravljanjem javnim dugom, zaduživanjem i jamstvima. Novim izmjenama omogućit će se i veća fleksibilnost u izvršavanju EU projekata, te usklađivanje s Direktivom Vijeća 2011/85 o zahtjevima za proračunske okvire država članica, a u svrhu uspostave učinkovitijeg sustava financijskog i statističkog izvještavanja.

b. Smanjiti teritorijalnu rascjepkanost javne uprave i pojednostavniti funkcionalnu raspodjelu nadležnosti

Kako bi se smanjila teritorijalna rascjepkanost javne uprave i pojednostavnila funkcionalna raspodjela nadležnosti, izmjenama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi JLP(R)S predloženo je smanjenje broja dužnosnika i zastupnika u predstavničkim tijelima te veća transparentnost proračuna JLP(R)S.

S istim ciljem provodi se i ESF projekt „Optimizacije sustava lokalne i područne (regionalne) samouprave“, koji je u fazi provedbe postupka javne nabave usluga izrade Središnje baze podataka o kapacitetima JLP(R). Implementacijom ovog Projekta omogućit će se učinkovitije obavljanje poslova iz djelokruga JLP(R)S što će u konačnici rezultirati povećanjem kvalitete javnih usluga. Također, s ciljem unaprjeđenja sustava upravljanja kvalitetom u javnoj upravi, u provedbi je i ESF projekt kojim se u 10% JLP(R)S uvodi sustav upravljanja kvalitetom, kao i optimizacija i standardizacija jednog dijela poslovnih procesa koji predstavljaju najčešće životne situacije građana i poslovnih subjekata na državnoj i lokalnoj razini.

Proces digitalizacije javne uprave nastavljen je kroz uspostavu sustava jedinstvenog upravnog mjesta (JUM) (nadogradnje sustava e-građani i sastavnog dijela državne informacijske infrastrukture). Cilj je osigurati da na jednom mjestu građanima i poduzetnicima budu dostupne informacije i usluge tijela javne uprave te da se uspostavi i proširi mreža fizičkih JUM mjesta. Konkretno, konačnom provedbom navedene mjere građanima će se omogućiti da na jedinstvenom upravnom mjestu u javnopravnom tijelu podnesu sve zahtjeve za ostvarenje prava, za koje je potrebno voditi više upravnih ili drugih postupaka.

Preporuka 2.

a. Provesti reformu sustava obrazovanja i poboljšati pristup obrazovanju i osposobljavanju na svim razinama te njihovu kvalitetu i relevantnost za tržište rada.

Kurikularna reforma se provodi u svim osnovnim školama, gimnazijama te u strukovnim programima razine 4.2 u sljedećim predmetima: Matematika, Hrvatski, Engleski i Njemački jezik. Reformom su obuhvaćeni svi predmeti 2., 3., 6. i 7. razreda te Biologija, Kemija i Fizika u 8. razredu. U gimnazijama su obuhvaćeni svi predmeti u 2. i 3. razredu, a u strukovnim školama razine 4.2. u 2. i 3. razredu predmeti Matematika, Hrvatski, Engleski i Njemački jezik. Pri tome, stručnim usavršavanjem obuhvaćeno je 56.565 učitelja čime je ostvaren pokazatelj za broj učitelja i škola uključenih u reformu.

U tijeku je II. faza Projekta e-Škole: Razvoj sustava digitalno zrelih škola, u kojem je u školskoj godini 2020./2021. sudjelovalo ukupno 1.320 škola, te je do kraja travnja 2021. izrađeno 47 digitalnih obrazovnih sadržaja. Također, izrađen je i strateški okvir za provođenje nastave na daljinu.

U okviru ESF projekta Modernizacija sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja (SOO), do sada su izrađeni standardi zanimanja koji će posložiti kao podloga za izradu više od 130 standarda kvalifikacija, te se dovršava Metodologija izrade sektorskog kurikuluma, strukovnog kurikuluma i kurikuluma ustanove za strukovno obrazovanje.

Također, od sredine lipnja 2020. u provedbi je i ESF projekta Razvoj sustava osiguravanja kvalitete u obrazovanju odraslih s ciljem poboljšanja kvalitete sustava obrazovanja odraslih, razvoja sustava osiguravanja kvalitete kroz izradu modela samovrednovanja i vanjskog vrednovanja ustanova.

Nastavljena je intenzivna provedba aktivnosti s ciljem upisa standarda kvalifikacija u Registar Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira (HKO-a). Također, u veljači 2021. stupio je na snagu Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o HKO-u čiji je cilj povećati učinkovitost, pojednostaviti i ubrzati postupke upisa standarda u Registar HKO-a, pri čemu se mijenjaju nadležnosti i procedure vrednovanja. Do sada je ukupno pozitivno vrednovano i upisano u Registar HKO-a, uz 132 standarda zanimanja, 12 standarda kvalifikacija, od kojih se 6 odnosi na visoko obrazovanje, a na vrednovanje je upućeno dodatnih 11 prijedloga standarda kvalifikacija, od čega je 5 vezano uz visoko obrazovanje. U cilju unapređenja kvalitete visokog obrazovanja, nastavljena je provedba 26 projekata sufinanciranih iz ESF-a u okviru poziva „Provedba HKO-a na razini visokog obrazovanja“, gdje se razvijaju novi prijedlozi standarda kvalifikacija te s njima usklađeni studijski programi. Uz sufinanciranje iz ESF-a, nastavljena je i provedba 28 projekata u okviru poziva Razvoj, unapređenje i provedba stručne prakse u visokom obrazovanju, s ciljem unapređenja kvalitete stručne prakse kao obveznog ili izbornog dijela studijskog programa, odnosno povećanja zapošljivosti omogućavanjem stjecanja praktičnih vještina za rad. Također, nastavljena je i provedba 30 projekata u okviru poziva Internacionalizacija visokog obrazovanja.

Daljnje reforme obuhvaćaju modernizaciju sustava na svim razinama odgoja i obrazovanja radi poboljšanja dostupnosti, kvalitete i relevantnosti te pružanje svim polazinicma jednake obrazovne šanse tijekom cijelog obrazovnog procesa.

Ulaganja u obrazovnu infrastrutkuru omogućit će povećanje dostupnosti kvalitetnog predškolskog odgoja i obrazovanja, povećanje minimalnog broja obveznih nastavnih sati što će pojačati učinak kurikularne reforme i stjecanje temeljnih vjestina, a restrukturiranje srednjoškolskog obrazovanja poboljšat će prohodnost prema visokom obrazovanju.

Planirani reformski procesi prate razvoj novih smjernica na europskoj razini i pristupa u obrazovanju i osposobljavanju koje pozivaju na razvoj politika koje pružaju mladim i odraslim osobama znanja, vještine i kompetencije za napredak na tržištu rada i u društvu, za tranziciju prema zelenoj i digitalnoj ekonomiji, koje promiču uključivost te pridonose postizanju socijalne pravednosti. Također, reforme će pridonijeti izgradnji odgojno-obrazovnog sustava koji će biti otporan na krize kroz jačanje inovativnosti i fleksibilnosti, koji će razvijati kulturu cjeloživotnog učenja te održivost odgojno-obrazovnog sustava, gospodarstva i društva općenito.

b. Konsolidirati socijalne naknade i poboljšati njihov učinak na smanjenje siromaštva.

U cilju konsolidacije socijalnih naknada, tijekom 2020. provodile su se završne aktivnosti usmjerene na uspostavu jedinstvenog informatičkog sustava socijalne skrbi koji omogućuje transparentnost podataka o socijalnim naknadama u sustavu socijalne zaštite isplaćenih kako na nacionalnoj tako i lokalnoj razini.

Navedenim je uspostavljen informatički sustav socijalne skrbi u kojemu su vidljive socijalne naknade za svakog pojedinog korisnika iz sustava socijalne zaštite na nacionalnoj i lokalnoj razini, a koji je moguće dodatno unaprijediti.

Kroz reformsku mjeru C4.3. R1 Transparentnost i adekvatnost socijalnih naknada u sustavu socijalne zaštite potrebno je omogućiti tijelima na lokalnoj razini uvid u vrstu i iznos socijalnih naknada iz sustava socijalne zaštite za svakog pojedinog korisnika na nacionalnoj razini sukladno važećim zakonskim propisima te tijelima na nacionalnoj razini omogućiti precizne podatke o vrsti i iznosu socijalnih naknada iz sustava socijalne zaštite za svakog pojedinog korisnika na lokalnoj razini.

U svrhu uspostave kontinuiteta prikupljanja i praćenja podataka o socijalnim naknadama koje se osiguravaju, osim na državnoj, i na lokalnoj razini, MRMSOSP je u suradnji s EK je provelo 2. fazu projekta Ujednačavanje socijalnih naknada na lokalnoj razini s ESSPROS metodologijom kako bi osiguralo kvalitetu podataka o socijalnim naknadama koje osiguravaju JLP(R)S u ESSPROS metodologiji. Navedenim Projektom kroz edukaciju djelatnika JLP(R)S odnosno izgradnjom kapaciteta JLP(R)S, se omogućilo da se postupak prikupljanja, validacije i analize podataka nastavi u budućnosti u svrhu planiranja ciljanih mjera socijalne politike.

Uz navedeno, u okviru reformske mjere C4.3. R1 Transparentnost i adekvatnost socijalnih naknada u sustavu socijalne zaštite do 2022. predviđena je i izrada stručno analitičke podloge s prijedlozima funkcionalnog objedinjavanja naknada iz sustava socijalne skrbi, kao i izrada prijedloga za indeksaciju kao standardno obilježje naknada. Realizacija navedenog rezultirala bi da nova naknada ostvari svrhu zadovoljavanja egzistencijalnih potreba svakog građanina koji se nađe u potrebi, a sustav bi učinila efikasnijim, učinkovitijim i administrativno rasterećenijim. Pravno reguliranje sustava objedinjenih socijalnih naknada uz uvođenje indeksacije kao standardnog obilježja naknada predviđeno je realizirati do kraja 2024. godine.

c. Osnažiti mjere i institucije tržišta rada i poboljšati njihovu suradnju sa socijalnim službama.

Radi sveobuhvatne pomoći korisnicima sustava socijalne skrbi, posebice radno sposobnim osobama, novim se prijedlogom Zakona o socijalnoj skrbi, čija je izrada u završnoj fazi, uvode nove socijalne usluge. Usluga socijalnog mentorstva uvodi se radi aktivacije nezaposlenih radno sposobnih ili djelomično radno sposobnih korisnika zajamčene minimalne naknade (samca ili člana kućanstva). Socijalno mentorstvo provodilo bi se kroz individualni pristup svakom

korisniku razvojem njegovih potencijala utemeljenih na njegovim potrebama, kako bi se potaklo uključivanje dugotrajno nezaposlenih korisnika zajamčene minimalne naknade na tržište rada, posebno kroz jačanje međusektorske i međuinstitucionalne suradnje službi za zapošljavanje i centara za socijalnu skrb te unaprjeđenje kvalitete usluga centara za socijalnu skrb. Početak pružanja usluge socijalnog mentorstva predviđen je stupanjem na snagu Zakona o socijalnoj skrbi u 2021. godini.

d. U suradnji sa socijalnim partnerima uvesti usklađene okvire za određivanje plaća u javnoj upravi i javnim službama.

U cilju usklađivanja okvira za određivanje plaća u državnoj upravi i javnim službama, prethodno će se izraditi komparativna analiza sustava plaća u državnoj upravi u odnosu na druge države članice EU-a. Planiranom analizom bit će obuhvaćeno vrednovanje sadašnjeg stanja, na temelju kojeg će se izraditi prijedlozi promjena (novi model, regulatorni okvir, sustav nagrađivanja i promaknuća/napredovanja), kao i strategija provedbe i upravljanja promjenama. Navedena analiza trebala bi biti dovršena do sredine 2022., nakon čega će se pristupiti pripremi i donošenju novih propisa, kao i povezivanju u budući sustav upravljanja ljudskim potencijalima (HRM) te Centralni obračun plaća.

Preporuka 3.

a. Usmjeriti investicijsku politiku na istraživanje i inovacije, održivi gradski i željeznički promet, energetsku učinkovitost, obnovljive izvore energije i okolišnu infrastrukturu, vodeći računa o regionalnim razlikama.

U cilju jačanja institucionalnog okvira, a na temelju preporuke Vijeća (2016/C 349/01) i na temelju Zaključka Vlade od 30. travnja 2020., osnovan je Hrvatski odbor za produktivnost i konkurentnost 1. ožujka 2021. godine.

U cilju promicanja ulaganja u istraživanje i inovacije, na temelju Zakona o državnoj potpori za istraživačko-razvojne projekte koji se provodi od veljače 2019., potpore se odobravaju u obliku poreznih olakšica. Do sada je ukupno za 2019. izdano 28 Potvrda o statusu korisnika potpore. Vrijednost odobrene planirane potpore je 96,7 milijuna kuna (ukupna vrijednost projekata 478,1 milijuna kuna). Tijekom 2020. izdano je 27 Potvrda o statusu korisnika potpore. Vrijednost odobrene planirane potpore je 19,2 milijuna kuna (ukupna vrijednost projekata 95,15 milijuna kuna). Program dodjele državnih potpora za provjeru inovativnog koncepta – PoC8 provodi se od travnja 2019. Odobrene su potpore za 83 inovativna projekta vrijedna 48,5 milijuna kuna.

Nadalje, u cilju promicanja ulaganja u istraživanje i inovacije, ojačan je nacionalni inovacijski sustav (NIS) i stvoreni su preduvjeti za prevladavanje jaza između znanstveno-istraživačkog i poslovnog sektora te za učinkovito funkcioniranje sustava i njegovu dugoročnu održivost. Navedeno je ostvareno uspostavom Nacionalnog inovacijskog vijeća (NIV) kao krovnog tijela nacionalnog inovacijskog sustava koje je ujedno nadležno i za koordinaciju Strategije pametne specijalizacije RH za razdoblje od 2016. do 2020. (S3) te uspostavom Inovacijskog vijeća za industriju RH i tematskih inovacijskih vijeća uspostavljenih po tematskim prioritetnim područjima S3. U tijeku je provedba vrednovanja S3 strategije i izrada S3 za tekuće razdoblje (od 2021. do 2029.), koja će pružiti daljnji razvojni smjer i smjernice za ulaganja u istraživanje i razvoj u RH.

Ulaganja u istraživanje i razvoj doživjela su određeno povećanje (u 2019. udio izdataka za istraživanje i razvoj u BDP-u iznosio je 1,11%), no za dostizanje cilja od 2,5% BDP-a (Program

Vlade) neophodno je provesti obuhvatne reforme koje su predviđene upravo ovim dokumentom (komponenta C3.2. Podizanje istraživačkog i inovacijskog kapaciteta). Potrebno je reformirati javni znanstveno-istraživački sektor uspostavljanjem adekvatnog modela financiranja i organizacije sveučilišta i znanstvenih instituta (C3.2. R1), stvoriti uvjete za razvoj ljudskih potencijala i okvir za privlačenje studenata i istraživača u STEM i ICT područjima (C3.2. R2) i poboljšati učinkovitosti javnih ulaganja na području istraživanja, razvoja i inovacija (C3.2. R3). Reformske i investicijske mjere komponente C3.2. osigurat će ono što je potrebno – intenzivnija, ali i učinkovitija javna ulaganju u istraživanja, razvoj i inovacije.

U pogledu usmjeravanja ulaganja u održivi gradski i željeznički promet provode se mjere ekologizacije prometa kroz nabavu autobusa za pružanje usluge javnog gradskog prijevoza. Kroz poziv je planirana minimalna dodjela bespovratnih sredstava u iznosu 190 milijuna kuna. Također, nastavlja se modernizacija voznog parka HŽ Putničkog prijevoza u cilju poboljšanja lokalne i regionalne povezanosti i mobilnosti kroz nabavu novih 11 elektromotornih vlakova za gradsko-prigradski i 10 elektromotornih vlakova za regionalni prijevoz na temelju Ugovora potpisanog u studenome 2020. godine. Društvo HŽ Putnički prijevoz ugovorilo je i nabavu 11 elektromotornih vlakova koji se čija se isporuka očekuje u 2021. i 2022. godine.

MMPI zajedno s MIZ-om sudjeluje i u provedbi zajedničkog EU projekta „Uspostava hitne pomorske medicinske službe brzim brodicama“, koji ima za cilj nabavku šest specijaliziranih namjenskih brodica za traganje i spašavanje i pružanje hitne medicinske pomoći. U 2020. proveden je otvoreni postupak javne nabave, te je u listopadu 2020. donesena odluka o odabiru ponude za gradnju i isporuku predmetnih brodica.

U svrhu ispunjavanja ciljeva ekologizacije prometa te uređenja plovnih putova unutarnjih voda, kroz mjeru rekonstruiranja i izgradnje održivog prometnog sektora kao jedna od aktivnosti izrađena je Metodologija proračuna količine nanosa u riječnom koritu za održavanje vodnih putova.

Izmjenama Zakona o biogorivima za prijevoz propisana je obveza distributerima benzinskih i dizelskih goriva za prijevoz da imaju obveze stavljanja biogoriva u prijevozu tako da se u 2019. udio biogoriva u prometu povećao na 5,6%.

U srpnju 2019. donesen je Zakon o vodnim uslugama kao pravna pretpostavka za reformu vodnokomunalnog sektora. U ožujku 2020. donesena je Uredba o izmjenama i dopunama Uredbe o visini naknade za korištenje voda kojom su propisani modeli za obračun naknade za korištenje voda (naknada za pokriće troškova resursa i zaštite okoliša) s osnovnim ciljem racionalnog korištenja vodnih resursa. Nastavak te daljnji koraci u provođenju reforme vodnokomunalnog sektora opisani su u okviru reformske mjere C1.3. R1, a njena provedba će se također pratiti te o njoj izvještavati kroz praćenje ostvarenja pokazatelja u okviru NPOO.

b. Povećati kapacitete nadležnih tijela za izradu i provedbu javnih projekata i politika.

Zakonodavnim okvirom strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske, kojeg čine Zakon o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske i pripadajući podzakonski akti, propisani su standardni postupci za izradu, praćenje i vrednovanje akata strateškog planiranja. U Hrvatskom saboru je početkom veljače 2021. donesena Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine (NRS), kao dugoročni razvojni dokument u skladu s kojim će kreirati i provoditi javne politike u narednom desetljeću. Također, NRS predstavlja i okvir za planiranje proračuna i programiranje sredstava iz fondova EU te njihovo optimalno korištenje.

Radi lakše primjene postupaka i metoda strateškog planiranja Koordinacijsko tijelo za sustav strateškog planiranja i upravljanja razvojem odnosno MRRFEU izradilo je upute za izradu srednjoročnih i kratkoročnih akata strateškog planiranja koji je namijenjen koordinatorima za strateško planiranje u cilju ujednače izrade akata u cijelom sustavu te definiranja jasnih poveznica akata sa nadređenih aktima, a posebno NRS-om. Provedom reforme C2.1-R1 "Jačanje kapaciteta i mehanizama za upravljanje i provedbu javnih politika i projekata" i povezanih investicija osigurat će se kapaciteti za pripremu i provedbu te praćenje učinaka javnih politika.

Preporuka 4.

a. Poboljšati korporativno upravljanje poduzećima u državnom vlasništvu i intenzivirati prodaju tih poduzeća i neaktivne imovine.

U cilju poboljšanja korporativnog upravljanja u poduzećima u državnom vlasništvu, a na temelju Projekta „Jačanje kompetencija Nadzornih odbora (NO) i Revizijskih odbora (RO) u trgovačkim društvima (TD) u većinskom vlasništvu države", donesene su sljedeće reformske mjere: Odluka Vlade o uvođenju obveze organiziranja i pohađanja treninga za predstavnike Hrvatske u NO i RO, te Odluka Vlade o izradi i primjeni Smjernica za rad NO i RO u pravnim osobama od posebnog interesa za Hrvatsku te pravnim osobama kojima upravlja CERP, uz Metodologiju za postupak izbora članova NO u državnim poduzećima. U okviru Projekta "Restrukturiranje trgovačkih društava u državnom vlasništvu" donesen je Zaključak Vlade o uspostavi sustava ranog upozoravanja na rizike u poslovanju te je u tijeku izrada Smjernica za postupanje pravnih osoba i Smjernica za postupanje nadležnih tijela državne uprave u postupcima pripreme i provedbe planova za restrukturiranje i financijskog i operativnog poboljšanja uspješnosti poslovanja trgovačkih društava i drugih pravnih osoba u većinskom vlasništvu države. U okviru Projekta „Aktivacija neoperativne imovine u društvima u državnom vlasništvu", usvojen je Izvještaj s preporukama za identifikaciju i registraciju neoperativne imovine u društvima u državnom vlasništvu u RH i Izvještaj sa smjernicama za definiciju, klasifikaciju i procjenu vrijednosti imovine društava u državnom vlasništvu.

U okviru Projekta „Unaprjeđenje korporativnog upravljanja u poduzećima u vlasništvu države revidiranjem i usklađivanjem zakonske regulative s OECD-ovim smjernicama za korporativno upravljanje", usvojen je Pregled SOE (engl. *OECD Review of the Corporate Governance of SOEs, Croatia*), a kojem još predstoji javna objava. Ujedno je u lipnju 2020. implementirana i funkcija praćenja usklađenosti poslovanja u pravnim osobama u državnom vlasništvu, sukladno smjernicama OECD-a.

U cilju prodaje dionica odnosno udjela u trgovačkim društvima koja nisu od posebnog interesa za RH, objavljeno je 7 javnih poziva, pri čemu su od početka svibnja 2020. od 146 TD čije su dionice/udjeli ponuđeni na prodaju, prodane dionice/udjeli u njih 58.. Od početka 2020. objavljeno je 19 javnih poziva za raspolaganje nekretninama, najviše za kupnju zemljišta, stanova i poslovnih prostora. Sklopljeno je 762 ugovora o raspolaganju nekretninama, od čega 70 ugovora o darovanju nekretnina u državnom vlasništvu u svrhu ostvarenja razvojnih projekata.

Predložene reforme u okviru pod komponente C2.4. Unaprjeđenje upravljanja državnom imovinom nastavak su započetih napora u ovom području, a uključivat će preciziranje vlasničke politike države u pogledu definiranja razloga za zadržavanje državnog vlasništva (C2.4. R1 Revidiranje popisa pravnih osoba od posebnog državnog interesa) te daljnje unaprjeđenje korporativnog upravljanja u poduzećima od posebnog interesa za Hrvatsku i poduzećima u

većinskom vlasništvu središnje države (C2.4. R2 Poboljšanje korporativnog upravljanja u državnim poduzećima od posebnog interesa za RH i poduzećima u većinskom vlasništvu središnje države). Također, nastaviti će se osigurati pretpostavke za ubrzano raspolaganje državnom imovinom u obliku nekretnina (C2.4. R5 Optimizacija upravljanja nekretninama u državnom vlasništvu) i izlazak države iz vlasništva poduzeća koja nisu od posebnog interesa za Hrvatsku (C2.4. R4 Nastavak privatizacije poduzeća u državnom vlasništvu).

U tijeku je poslovno restrukturiranje i unapređenje poslovnih procesa cestovnog sektora radi osiguranja financijske stabilnosti cestarskih društava u državnom vlasništvu koje uključuje aktivnosti vezane uz smanjenje operativnih troškova u odnosu na operativne prihode te aktivnost vezane uz smanjenje operativnih troškova po km cestovne mreže. U cilju poboljšanja financijske i operativne učinkovitosti željezničkih društva u državnom vlasništvu i poboljšanja upravljanja željezničkim društvima i poslovanjem, Pismom sektorske politike za željeznički sektor pruža se okvir za modernizaciju i restrukturiranje željezničkog sektora radi povećanja konkurentnosti i učinkovitosti željezničkog sektora i pružanja boljih usluga korisnicima u putničkom i teretnom prometu.

b. Unaprijediti sprečavanje i sankcioniranje korupcije, osobito na lokalnoj razini.

S obzirom na to da je provedba Strategije suzbijanja korupcije za razdoblje od 2015. do 2020. završena, s ciljem nastavka kontinuiranog strateškog promišljanja, provođenja i nadograđivanja sustava antikorupcijskih mjera u RH, u tijeku je izrada nacrta novog strateškog dokumenta - Strategije sprječavanja korupcije za razdoblje od 2021. do 2030. Odlukom Vlade iz studenoga 2020. pokrenut je postupak izrade Strategije sprječavanja korupcije za razdoblje od 2021. do 2030. U pogledu aktivnosti iz prošlog strateškog okvira do kraja 2020. nastavljena je provedba internih antikorupcijskih akcijskih planova u trgovačkim društvima u većinskom vlasništvu države, izrađenih na temelju Antikorupcijskog programa za trgovačka društva u većinskom državnom vlasništvu za razdoblje od 2019. do 2020. godine. Nadalje, krajem prosinca 2020. Vlada je prihvatila Antikorupcijski program za trgovačka društva u većinskom vlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koji ima za cilj ojačati antikorupcijske standarde u trgovačkim društvima na lokalnoj i regionalnoj razini. U području jačanja transparentnosti, u sustavu e-Građani omogućen je besplatan pristup podacima iz navedenog Registra stvarnih vlasnika.

U procesu osiguravanja tehničkih i pravnih preduvjeta objave imovinskih kartica, u srpnju 2020. na sjednicama Državnog sudbenog vijeća i sjednici Državnoodvjetničkog vijeća donesena su Pravila o izmjenama i dopunama Pravila o sadržaju obrasca izvješća o imovini suca i načinu njegova podnošenja i Pravila o izmjeni i dopuni Pravila o sadržaju obrasca izvješća o imovini državnog odvjetnika i zamjenika državnog odvjetnika i načinu njegova podnošenja, koja su stupila na snagu početkom rujna 2020., a imovinske kartice javno su dostupne putem mrežne aplikacije od 4. siječnja 2021.

Nastavno na donošenje Zakona o zaštiti prijavitelja nepravilnosti provode se edukacije sudaca u programu Pravosudne akademije na temu učinkovite sudske zaštite prijavitelja.

Također, u 2020. započet je rad na jačanju zakonodavnog okvira za sprječavanje sukoba interesa, radi daljnjeg usklađenja s međunarodnim standardima, uzimajući u obzir preporuke iz Izvješća V. evaluacijskog kruga GRECO-a i Izvješća Europske komisije o vladavini prava za 2020.

Vezano uz područje lobiranja, nakon izrađene Analize za uređenje zakonskog okvira za lobiranje te provedene javne rasprave o potrebi i modelima načina regulacije lobiranja u okviru provedbe prethodne Strategije u postupku osnivanje radne skupine za izradu pravnog okvira za lobiranje.

c. Skratiti trajanje sudskih postupaka i unaprijediti elektroničku komunikaciju na sudovima.

Unatoč značajnom smanjenju broja neriješenih sudskih predmeta, sustav i dalje opterećuje broj starijih predmeta. Broj neriješenih predmeta na dan 31. prosinca 2020. iznosi 464.770, što je za 3.4% manje u odnosu na kraj 2019., a u 2020. sudovi su, unatoč posebnim okolnostima (pandemija bolesti korona virusa i potres koji je utjecao na rad sudova sa sjedištem u Zagrebu) uspjeli smanjiti broj neriješenih predmeta na broj približan onome iz 2017. S obzirom na postignuto smanjenje broja predmeta starijih od deset godina, fokus MPU-a u predstojećem razdoblju će biti na predmetima starijim od sedam godina.

Elektronička komunikacija do sada je uvedena na svim trgovačkim, županijskim i općinskim sudovima. Osigurani su tehnički uvjeti za e-komunikaciju i pravnih osoba. Od rujna 2020. u e-Komunikaciji su i pravne osobe kao obvezni sudionici. Omogućena je i e-Komunikacija za fizičke osobe, ali nije obavezna. Pokrenut je i web portal za suce s mogućnošću uvida u vlastite predmete i obavljanja nekih čestih aktivnosti u sustavu, te praćenja odabranih izvješća iz sustava eSpis.

d. Smanjiti najveće parafiskalne namete i pretjeranu regulaciju tržišta proizvoda i usluga.

Izrađen je Akcijski plan za administrativno rasterećenje gospodarstva 2020. koji sadrži 10 procedura koje najviše opterećuju poslovne subjekte. Planom je predviđeno dodatno rasterećenje gospodarstva od 686,6 milijuna kuna.Također, izrađen je Akcijski plan za smanjenje neporeznih i parafiskalnih davanja 2020. čijom provedbom se planira smanjiti troškove poslovanja od 531,9 milijuna kuna što predstavlja smanjene od 6,11 % u odnosu na naplaćeni iznos u 2018. godini.

Prvi akcijski plan za liberalizaciju tržišta usluga usvojen od strane Vlade 31. listopada 2019. i obuhvaća 20 mjera iz nadležnosti Ministarstava pravosuđa i uprave, Ministarstva zdravstva, Ministarstva prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine te Ministarstva turizma i sporta. Do kraja I. kvartala 2021. provedena kroz 250 mjera deregulacije sektorskih propisa u preko 50 djelatnosti i profesija, čime je ostvarena ciljana vrijednost iz NPR-a 2020. Navedeni rezultat uključuje i provedenih 12 od 20 mjera iz Prvog Akcijskog plana, dok je preostalih 8 mjera (vezano uz odvjetnike i turističke vodiče) u provedbi tijekom 2021.

CSR 2020.

Preporuka 1.

a. U skladu s općom klauzulom o odstupanju, poduzeti sve potrebne mjere i učinkovito odgovoriti na pandemiju, održati gospodarstvo i pružiti potporu oporavku koji će uslijediti.

U cilju pružanja potpore gospodartsvu i očuvanja radnih mjesta, Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije (HAMAG-BICRO), provodi šest novih mjera namijenjenih mikro, malim i srednjim poduzetnicima uslijed pandemije COVID-19, a odnose se na: 1. moratorij na sve rate ESIF Mikro i Malih zajmova te Mikro i Malih zajmova za ruralni razvoj do 30. lipnja 2021. te produljenje otplate/roka korištenja kredita za koje je izdano jamstvo; 2. povećanje alokacije za financijski instrument ESIF Mikro zajmovi za obrtna sredstva

namijenjena mikro i malim poduzetnicima; smanjenje kamatnih stopa na investicijske kredite ESIF Mikro i Mali zajmovi, s 30% udjelom obrtnih sredstava na 0,1% - 0,25% - 0,5%; 4.povećanje maksimalne stope jamstva za ESIF pojedinačna jamstva za kredite za obrtna sredstva sa 65% na 80% glavnice kredita (jamčeni krediti iznos jamstva 150.000-1.000.000 eura) putem 17 financijskih institucija; 5. uspostava novog financijskog instrumenta „COVID-19 krediti/zajmovi" za obrtna sredstva za male i srednje poduzetnike.

S istim ciljem pružanja potpore gospodarstvu, donesene su i dodatne mjere porezne politike: 1. Poduzetnicima koji su imali ili su procijenili da će imati pad prihoda veći od 20%, omogućena je beskamatna odgoda i obročna otplata izravnih poreza i doprinosa. 2. Poduzetnicima s godišnjim prihodom manjim od 7,5 milijuna kuna (kojih je 93%) i s padom prihoda većim od 50%, dana je mogućnost potpunog oslobođenja plaćanja javnih davanja koja su dospijevala tijekom travnja, svibnja i lipnja 2020. 3. Tvrtkama koje ostvaruju prihod veći od 7,5 milijuna kuna, uz pad prihoda veći od 50%, omogućeno je djelomično oslobođenje plaćanja navedenih davanja ovisno o padu prihoda. 4. Uvedena je i mogućnost plaćanja PDV-a po plaćenim i naplaćenim računima, sve s ciljem osiguravanja dodatne likvidnosti gospodarskih subjekata.

U okviru Akcijskog plana za smanjenje neporeznih i parafiskalnih davanja usvojenogu svibnju 2020., proveden je niz hitnih mjera smanjenja financijskog opterećenja gospodarstva na temelju neporeznih davanja, i to: 1. privremeno je ukinuta obveza plaćanja članarine HGK za razdoblje od 1. ožujka do 31. svibnja 2020. gdje procijenjeni učinak rasterećenja za gospodarstvo iznosi 4,5 milijuna kuna; 2. privremeno je ukinuta obveza plaćanja doprinosa HOK za razdoblje od 1. travnja do 30. lipnja 2020., gdje procijenjeni učinak rasterećenja za gospodarstvo iznosi 16 milijuna kuna; 3. Izmjenama Zakona o računovodstvu trajno je prestala obveza plaćanja naknade za objavu godišnjih financijskih izvješća za poduzetnike, pri čemu je procijenjeni učinak rasterećenja za gospodarstvo iznosi 11,3 milijuna kuna godišnje; 4. obustavljeno je plaćanje spomeničke rente za mjesece travanj i svibanj 2020., gdje je procijenjeni učinak rasterećenja za gospodarstvo iznosi 16,6 milijuna kuna; 5. trajno je smanjen postotak novčane naknade zbog neispunjenja obveze kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom sa 30% na 20% te je za određene industrije obveza plaćanja novčane naknade u potpunosti ukinuta, dok je za preostale obveznike koji još uvijek imaju tu obvezu, donesena odluka o odgodi plaćanja naknade za mjesece ožujak, travanj i svibanj 2020. s mogućnošću odgode plaćanja obveza koje će nastati u naredna tri mjeseca, što je rezultiralo rasterećenju gospodarstva 123,7 milijuna kuna; te 6. gospodarski subjekti oslobođeni su plaćanja varijabilnog dijela novčane naknade za otkopanu/pridobivenu količinu mineralne sirovine za 2020., pri čemu procjena godišnje uštede u 2020. za gospodarstvo iznosi 30 milijuna kuna.

b. Kada to gospodarski uvjeti dopuste, provoditi fiskalne politike s ciljem postizanja razboritih srednjoročnih fiskalnih pozicija i osiguravanja održivosti duga, uz istodobno poticanje ulaganja.

U rujnu 2020., EK je državama članicama uputila pismo u kojem je potvrdila da će i u 2021. godini na snazi ostati primjena Opće klauzule o odstupanju Pakta o stabilnosti i rastu, te da bi tijekom 2021. države članice trebale nastaviti pružati ciljanu i privremenu fiskalnu potporu gospodarstvu, vodeći računa o očuvanju srednjoročne fiskalne održivosti. U tom kontekstu, Vlada je Proračunom za 2021. predvidjela sredstva za potporu likvidnosti gospodarstvu, za očuvanje i potporu radnih mjesta te za jačanje oporavka gospodarstva kroz razne razvojne, strateške i reformske projekte.

c. Unaprijediti otpornost zdravstvenog sustava

U ranoj fazi pojave korona virusa, Vlada je započela s provedbom epidemioloških i drugih mjera usmjerenih na suzbijanje širenja pandemije bolesti novog korona virusa. Naime, relevantne Odluke o proglašenju opasnosti od epidemije i o proglašenju epidemije donesene su u ožujku, 2020. Na temelju odluka i mjera MZ-a i Stožera civilne zaštite RH, a sukladno preporukama HZJZ, kontinuirano se provode brojne aktivnosti koje pomažu unapređenju organizacije rada u zdravstvenom sustavu, koji se svakodnevno prilagođava epidemiološkim zahtjevima. Kontinuirano se surađuje s EK u području nabave cjepiva i medicinskih proizvoda. Unutar NPOO-a planirane su aktivnosti koje će ojačati zdravstveni sustav za liječenje oboljelih od COVID_19. U tom smislu osobito se ističe investicija Izgradnja i opremanje kliničkih izolacijskih jedinica (3.,4. i 1./5. zgrade) Klinike za infektivne bolesti dr. Fran Mihaljević unutar reforme C.5.1. R1.

d. Promicati uravnoteženu zemljopisnu raspodjelu zdravstvenih radnika i ustanova i bližu suradnju upravnih tijela na svim razinama i ulaganja u e-zdravstvo

Stupanjem na snagu Zakona o zdravstvenoj zaštiti u siječnju 2019., povećana je učinkovitosti hitne medicinske skrbi u sustavu primarne zdravstvene, te je utvrđena obveza sudjelovanja privatnih zdravstvenih radnika u posebnom dežurstvu. Obzirom na navedeno, 18 županija je donijelo Odluke o funkcionalnoj integraciji djelatnosti hitne medicine, a sklopljeno je 12 Ugovora između zdravstvenih ustanova. Također je 18 županija donijelo Odluke o broju i lokacijama posebnih dežurstava te je HZZO sklopio ugovore za 49 lokacija posebnih dežurstava. U veljači 2019. donesen je i Zakon o podacima i informacijama u zdravstvu čime dodatno uredilo područje zaštite osobnih podataka u zdravstvu i to izmjenom propisa koji uređuju uporabu i zaštitu podataka iz medicinske dokumentacije pacijenata u CEZIH-u.

U 2020., ugovoreno je dodatnih 7 lokacija na temelju ugovora o funkcionalnoj integraciji koji sklapaju zavod za hitnu medicinu jedinice područne (regionalne) samouprave, bolnička zdravstvena ustanova koja ima objedinjeni hitni bolnički prijam i dom zdravlja. Posebna dežurstva provode se na ukupno 56 lokacija domova zdravlja te su organizirane tzv. COVID-19 ambulante u 39 domova zdravlja, a sukladno Odluci Stožera civilne zaštite RH uvedena je i posebna organizacija hitne medicinske službe i sanitetskog prijevoza za vrijeme proglašene epidemije bolesti COVID-19.

Tijekom 2020. provedeno je spajanje preostalih bolničkih ustanova te domova zdravlja u sustav e-Novorođenče, sustav prioritetnog naručivanja pacijenata te spajanje bolničkih ustanova i ordinacija PZZ u sustav eCEZDLIH i eCIJEPIH. Nacionalna kontaktna točka za e-zdravstvo je putem eHDSI uspostavila 9 prekograničnih usluga sa zemljama članicama EU: dohvaćanje inozemnih e-recepata iz Finske, Estonije i Portugala, slanje hrvatskih e-recepata u Finsku, Estoniju i Portugal te dohvaćanje inozemnih sažetaka o pacijentu iz Češke, Malte i Portugala.

Kao službeno web sjedište Vlade za pravodobne i točne informacije o koronavirusu, 17. ožujka 2020. godine je pokrenut portal Koronavirus.hr, te je u travnju, 2020. predstavljen sustav Andrija, prvi digitalni asistent na bazi umjetne inteligencije koji pomaže u borbi protiv koronavirusa. U sklopu zajedničkog digitalnog odgovora zemalja članica EU na epidemiju novog koronavirusa, Hrvatska je već 27. srpnja 2020. pokrenula aplikaciju "Stop COVID-19". Čim je EK izradila EU federacijski pristupnik (European Federation Gateway Service), Hrvatska je 17.

studenog 2020. kao sedma zemlja EU uspostavila prekograničnu razmjenu podataka sa službenim aplikacijama drugih zemalja članica EU.

Kako bi se osigurala uravnotežena raspodjela zdravstvenih radnika i ustanova te povećala dostupnost zdravstvene zaštite na cijelom teritoriju zemlje u NPOO-u su planirane investicije čijom će se provedbom ostvariti preporuke. Veliki doprinos ostvarenju cilja uravnotežene raspodjele zdravstvenih radnika i zdravstvenih ustanova imaju uvođenje usluge mobilne ljekarne u primarnu zdravstvenu zaštitu i mobilne ambulante koje su planirane unutar C5.1. R1, zatim centralno financiranje specijalizacija liječnika na primarnoj razini zdravstvene zaštite i javnog zdravstva, kao i specijalističko usavršavanje medicinskih sestara i tehničara u djelatnosti hitne medicine unutar C5.1. R3. Navedene investicije će povećati dostupnost i kvaltetu zdravstvene zaštite stanovnicima na udaljenim i ruralnim područjima posebno na razini javnog zdravstva i temeljnoj primarnoj razini zdravstvene zaštite. Investicijama Telecordis i Teletransfuzija unutar C5.1. R5. omogućit će se pružanje dostupnih i kontinuiranih zdravstvenih usluga pacijentima u udaljenim i ruralnim područjima, pri čemu se značajno povećava dostupnost specijalističkih zdravstvenih usluga.

Unutar C5.1. R2. omogućit će se nabava nove suvremene medicinske tehnologije za prevenciju, dijagnostiku i liječenje oboljelih od raka. Na ovaj način će se omogućiti opremanje pet radioterapijskih ustanova u četiri regionalna centra koja će na najkvaliteniji način pokriti potrebe za radioterapijom onkoloških bolesnika svih regija u Hrvatskoj (Istočna, Južna, Središna i Zapadna Hrvatska). Isto će doprinijeti kvaliteti liječenja onkoloških pacijenata i povećati otpornost zdravstvenog sustava kako bi odgovorio na ključne zdravstvene izazove, odnosno bolesti koji su vodeći uzročnici smrtnosti u Hrvatskoj.

Kroz izmjene Zakona o zdravstvenoj zaštiti i obveznog zdravstvenog osiguranja omogućit će se pretpostavke za bližu suradnju središnje države i županija čime će se unaprijediti funkcionalno povezivanje i koordinacija zdravstvenih ustanova što uključuje prostore, opremu, ljudske resurse i poslovne procese (uključujući i zajedničku nabavu koja će doprinijeti postizanju ušteda uz poboljšanje kvalitete) na svim razinama skbi od prevencije (javno zdravstvo), primarne, sekundarne i tercijarne razine zdravstvene zdravstvene zaštite te povezivanje s ustanovama za socijalnu skrb na području dugotrajne skrbi, radi smanjenja fragmentiranosti sustva, povećanja efikasnosti i racionalizacije sustava i u konačnosti povećanja dostupnosti i jačanja kvalitete zdravstvene zaštite. Integracijom i koordinacijom svih dionika u mreži javnozdravstvene službe osigurat će se kvalitetna zdravstvena zaštita prilagođena potrebama svake zdravstvene regije. U cilju osiguranja učinkovite suradnje među zdravstvenim djelatnicima, ustanovama i multidisciplinarnim timovima, te punjenja elektroničkog zdravstvenog zapisa svim dijagnostičkim rezultatima posebna pažnja će se posvetiti ulozi učinkovite digitalne tehnologije koja daje podršku i koja će biti jedan od ključnih alata za međusobno dijeljene i povezivanje zdravstvenih podataka među dionicima u okvru javne zdravstvene službe.

Preporuka 2.

a. Ojačati mjere i institucije tržišta rada i poboljšati adekvatnost naknada za nezaposlene i minimalne zajamčene naknade

Mjere aktivne politike zapošljavanja su 2020. preuzele su funkciju najvažnijeg mehanizma očuvanja radnih mjesta uslijed posebnih okolnosti uvjetovanih pandemijom bolesti korona

virusa. Tri su najvažnije kategorije potpora za očuvanje radnih mjesta: 1. potpora za očuvanje radnih mjesta u djelatnostima pogođenima pandemijom koronavirusa, 2. potpora za skraćivanje radnog vremena te 3. potpora za očuvanje radnih mjesta u zaštitnim radionicama, integrativnim radionicama i radnim jedinicama za zapošljavanje osoba s invaliditetom. Do 21. travnja 2021. navedenim potporama je obuhvaćeno 112.433 poslodavca odnosno 687.930 radnika, a za što je isplaćeno 9,2 mlrd kuna. Također, u 2020., fokus mjera aktivne politike zapošljavanja je i dalje bio na poticanju zapošljavanja i samozapošljavanja te na mjerama koje imaju obrazovnu komponentu. Mjere aktivne politike zapošljavanja iz djelokruga HZZ-a su se u novom ciklusu mjera 2021. dodatno unaprijedile i uskladile sa stanjem na tržištu rada. Cilj je i dalje poticati zapošljavanje nezaposlenih osoba putem potpora za samozapošljavanje te potpora za zapošljavanje. Upravo zbog toga je i povećan maksimalni iznos potpore za samozapošljavanje, koji trenutno iznosi 130 tisuća kuna.

Putem reformske mjere C4.1. Unprjeđenje mjera zapošljavanja i pravnog okvira za moderno tržište rada i gospodarstvo budućnosti, dalje će se razvijati mjere aktivne politike zapošljavanja, a poseban naglasak će biti na uključivanje i pripremu dugotrajno nezaposlenih osoba za poslove digitalne i zelene tranzicije. Ujedno će se unaprijediti procese unutar HZZ-a te će se uspostaviti sustav uključenja i praćenja ranjivih skupina na tržištu rada kroz individualiziranu podršku nezaposlenih osoba.

Također, u sklopu reforme C4.1. provest će se analiza novčane naknade za vrijeme nezaposlenosti. Temeljem rezultata analize, pristupit će odgovarajućim zakonodavnim izmjenama te mogućoj prilagodbi kriterija za mjere aktivne politike zapošljavanja za korisnike novčane naknade, a paralelno s tom aktivnosti će se digitalizirati postupak ostvarivanja prava na naknadu.

U okviru mjere C4.3. R1 Transparentnost i adekvatnost socijalnih naknada u sustavu socijalne zaštite u cilju povećanja životnog standarda najsiromašnijih građana stupanjem na snagu novog Zakona o socijalnoj skrbi od 1. siječnja 2022. predviđeno je povećanje osnovice za ostvarivanje zajamčene minimalne naknade za 20% (sa 800 na 1.000 kn) uz dodatno obvezujuće odredbe postupnog povećanja godišnje s ciljem da isti do 2024. iznosi 1.200 kuna. Dodatno, s obzirom na rizik od siromaštva najranjivijih skupina društva predviđeno je i povećanje osobnih faktora (postotka od osnovice) za djecu jednoroditeljske obitelji, radno nesposobne samce i članove kućanstva. Uz navedeno, povećao bi se i limit za kućanstva koja ostvaruju pravo na ZMN s dosadašnje jedne na jednu i pol minimalnu bruto plaću u Republici Hrvatskoj, beskućnici smješteni u prihvatilištima ostvarivat će pravo na 50% osnovice za ostvarivanje prava na ZMN, uvest će se i odredbe o mogućnosti posjedovanja automobila do vrijednosti od 20.000 kuna. Navedena mjera dio je i provedbenog programa Nacionalnog plana borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2021. do 2027. Naime, povećanje adekvatnosti zajamčene minimalne naknade utječe i na povećanje pokrivenosti istom za osobe koje se nalaze u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti.

b. Povećati pristup digitalnoj infrastrukturi i uslugama

Izmjenama Operativnog programa „Konkurentnost i kohezija 2014.-2020.“ (OPKK) iz srpnja 2020. potvrđene su promjene koje se odnose na strateški projekt MINGOR-a: „Izgradnja, opremanje i uspostavu Europskog centra za inovacije, napredne tehnologije i razvoj vještina“ (ECINTV). Cilj navedenog projekta je uspostava “one-stop-shop” ustanove čije će usluge stvoriti preduvjete na nacionalnoj razini za digitalnu transformaciju gospodarstva. MINGOR je u

studenom 2020. proveo javni poziv za predodabir nacionalnih kandidata za Europske digitalne inovacijske centre (EDIH).

Vezano uz povećanje pristupa digitalnim uslugama, uspostavljena je mrežna aplikacija-elektronički očevidnik nastanka i tijeka otpada (e-onto), te aplikacija za evidenciju lokacija odbačenog otpada (ELOO), dok je u tijeku priprema mrežne aplikacije REDGO za rad Registra djelatnosti gospodarenja otpadom. Također, paralelno se provodi i projekt digitalizacije i optimizacije poslovnih procesa u turizmu kojim će se potaknuti daljnji razvoj turističkih i ugostiteljskih usluga u Hrvatskoj, ali i unaprijediti komunikaciju i poslovanje između građana i javne uprave u turizmu. Također, Informacijski sustav u sportu nadograđuje postojeće registre i evidencije te će se nadopuniti novim modulima. Cilj je unaprijediti provedbu poslovnih procesa Uprave za sport te s pravnim osobama iz sustava sporta kao i s fizičkim osobama unaprijediti komunikaciju poslovanja. Isto tako, usluge HZZ-a su gotovo su upotpunosti digitalizirane, te je među ostalim omogućena elektronska prijava u evidenciju nezaposlenih Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, kao i podnošenje zahtjeva za ostvarivanje prava na novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti, uz ostale usluge koje HZZ pruža.

Reforma C3.2. R2 Stvaranje okvira za privlačenje studenata i istraživača u STEM i ICT područjima stvorit će uvjete za razvoj ljudskih potencijala u znanstvenom sustavu u područjima STEM-a i ICT-a, a to je preduvjet za povećanje spremnosti društva za digitalnu tranziciju.

c. Promicati stjecanje vještina

U programe obrazovanja, osposobljavanja, usavršavanja i prekvalifikacije koje HZZ provodi u okviru mjera aktivne politike zapošljavanja bilo je uključeno gotovo 3 tisuće osoba u 2000. godini. Također se od studenoga 2020. u suradnji s MZO i poslodavcima provodi mjera obrazovanja nezaposlenih osoba za završetak osnovne škole i stjecanja prvog zanimanja, u koju se uključuju nezaposlene osobe bez završene osnovne škole do 50 godina života. U navedenu mjeru je uključeno 729 osoba. Putem reformske mjere C4.1. Unprjeđenje mjera zapošljavanja i pravnog okvira za moderno tržište rada i gospodarstvo budućnosti, planira se uspostaviti sustav vaučera u obrazovanju kojim će se poticati cjeloživotno učenje i stjecanje novih vještina s naglaskom na digitalne i zelene vještine. Usvajanje novih vještina će omogućiti povećanje zapošljivosti te bolju usklađenost ponude i potražnje na tržištu rada.

U cilju jačanja isntitucionalnog okvira za promicanje vještina, izrađen je Nastavni program o poučavanju temeljnih vještina za nastavnike u obrazovanju odraslih, kojim će se odraslim osobama niže razine obrazovanja omogućiti kvalitetno stjecanje temeljnih vještina potrebnih za tržište rada i/ili nastavak obrazovanja.

Za potrebe razvoja temeljnih kompetencija za cjeloživotno učenje službenika i povećanje razine digitalne pismenosti i sveobuhvatnosti znanja službenika o sustavu e-Usluga provode se radionice u sklopu projekta „Unaprjeđenje sustava elektroničkih usluga“ u okviru ESF koje službenicima pružaju znanja o samom Standardu razvoja javnih e-Usluga u Hrvatskoj kao i o zajedničkoj infrastrukturi i gradivnim blokovima za transparentniji i učinkovitiji razvoj e-Usluga.

Kroz investicijske mjere reforme C3.2. R2 Stvaranje okvira za privlačenje studenata i istraživača u STEM i ICT područjima dati će se poseban poticaj osposobljavanju mladih istraživača za rad u područjima pametne specijalizacije, dakle za stjecanje vještina koje korespondiraju s potrebama tržišta rada.

Preporuka 3.

a. Nastaviti provoditi mjere kojima se malim i srednjim poduzećima i samozaposlenim osobama osigurava dodatna likvidnost.

Hrvatska agencija HAMAG-BICRO je uslijed izvanrednih okolnosti nastalih zbog epidemije i potresa mobilizirao sve raspoložive resurse kako bi poduzetnici mogli nesmetano nastaviti sa svojim poslovanjem.

Iako je trenutno najveći naglasak na mjerama za ublažavanje posljedica epidemije bolesti novog korona virusa, poduzetnicima je u okviru aktualnog programskog razdoblja (2014.-2020.) na raspolaganju četiri otvorena natječaja za dodjelu bespovratnih sredstava. Također, poduzetnicima su dostupni još i postojeći programi financirani iz ESI fondova koji su dodatno prilagođeni snižavanjem kamatnih stopa, povećanjem alokacija te uvođenjem moratorija na otplatu duga na sve prethodno odobrene zajmove. Osim navedenog, subjektima malog gospodarstva u poljoprivrednom, prerađivačkom i šumarskom sektoru dostupan je i Mikro zajam za ruralni razvoj za obrtna sredstva s iznosom do 25.000 eura i kamatom od 0,5 %.

HAMAG-BICRO je u okviru programa „COVID-19 zajam za obrtna sredstva“ odobrio 4512 zajmova, za što je bilo potrebno osigurati 1.759.290.578,93 kuna. S obzirom na relativno slabo financiranje poduzetnika od strane poslovnih banaka te nastavak pandemije COVID-19, donesena je odluka o dodjeli dodatne alokacije od 100 milijuna eura što je u skladu sa Zaključkom Vlade iz studenoga 2020., o mjerama pomoći gospodarstvu uslijed epidemije bolesti novoga koronavirusa.

b. Dodatno smanjiti parafiskalne namete i regulatorna ograničenja tržišta roba i usluga.

Akcijski plan za administrativno rasterećenje gospodarstva 2020. usvojila je Vlada 30. travnja 2020. te je provedeno 39 od ukupno 65 aktivnosti iz tog Plana. Tijekom 2020. i 2021. su se provodile mjere iz 4 akcijska plana za: 2017., 2018., 2019. i za 2020. godinu. Kumulativno je provedeno 404 mjere čime je ostvareno rasterećenje gospodarstva od 2,3 milrd kn i to iz Akcijskog plana 2017. provedeno je 81 od 97 mjera, iz Akcijskog plana 2018. provedeno je 135 od 142 mjere, te iz Akcijskog plana 2019. provedeno je 186 od 314 mjera. Zbog okolnosti uzrokovanih uslijed pandemije COVID-19 došlo je do pomaka rokova provedbe za 46 mjera.

Prvi Akcijski plan za smanjenje neporeznih i parafiskalnih davanja 2020. koji sadrži ukupno 50 mjera usvojila je Vlada 7. svibnja 2020. Do prosinca 2020. provedena je 21 mjera. Akcijski plan sadrži 33 mjere koje se odnose na smanjenje neporeznih i parafiskalnih davanja koja predstavljaju najveće opterećenje za poslovni sektor i 17 mjera koje se odnose na smanjenje naknada za stručne ispite. Do travnja 2021. provedene su 33 mjere. Zbog okolnosti uzrokovanih uslijed pandemije COVID-19 došlo je do pomaka rokova provedbe za 17 mjera s I. kvartala na II. kvartal 2021.

Liberalizacija tržišta usluga se provodi kroz prilagodbe propisa kojima se reguliraju uslužne djelatnosti i profesije, kako bi se omogućio lakši pristup tržištu i veća konkurencija. Do kraja I. kvartala 2021. provedena je liberalizacija tržišta usluga kroz ukupno 250 mjera deregulacije sektorskih propisa u preko 50 djelatnosti i profesija čime je ostvarena ciljana vrijednost iz Nacionalnog programa reformi 2020. Drugi Akcijski plan je usvojen i sadrži 18 mjera koji se odnosi na liberalizaciju tržišta usluga za odvjetnike, bilježnike, porezne savjetnike, revizore, geodete i peljare.

c. Dati prednost provedbi i financiranju već razrađenih projekata javnih ulaganja i promicati privatna ulaganja za potporu oporavku gospodarstva.

MINTS je u suradnji s HBOR-om uveo dodatnu kreditnu liniju za obrtna sredstva i povećanje likvidnosti uz subvencioniranu kamatu namijenjenu mikro, malim i srednjim poduzetnicima u turizmu i ugostiteljstvu. Cilj mjere je osigurati očuvanje radnih mjesta, rješavanje problema nelikvidnosti te priprema iduće sezone 2021., onima čija je poslovna aktivnost smanjenja uslijed pandemije bolesti novog korona virusa te ublažavanje financijskog udara na poduzetnike koje obavljaju turističku djelatnost. Zaključno do studenog 2020. plasirano je ukupno 376 milijuna kuna kredita za 152 društava. Vlada je na sjednici održanoj u veljači 2021. donijela Odluku o usvajanju Programa dodjele državnih potpora u obliku jamstva sektorima turizma i sporta u aktualnoj pandemijibolesti novog korona virusa. Cilj programa je osigurati financijsku podršku poduzetnicima koji obavljaju djelatnosti u sektoru turizma i sporta radi ublažavanja posljedica krize uzrokovane pandemijom koronavirusa na njihovo poslovanje.

d. Usmjeriti ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju, osobito u okolišnu infrastrukturu, održiv gradski i željeznički promet, čistu i učinkovitu proizvodnju i korištenje energije te širokopojasni brzi internet.

Reformske mjere vezane uz postizanje ciljeva zelene i digitalne tranzicije odnose se na:

Projekt e-Škole: Razvoj sustava digitalno zrelih škola (II. faza), CARNET je proveo izvedbene projekte za 343 školske mreže i izvedena je implementacija pasivne mrežne opreme u 402 škole.

Reforma vodnokomunalnog sektora obuhvaća međusobno usklađeni proces donošenja zakonodavnog okvira i provedbe investicija kroz Program razvoja javne odvodnje otpadnih voda i Program razvoja javne vodoopskrbe. Nastavak te daljnji koraci u provođenju reforme vodnokomunalnog sektora opisani su u okviru reformske mjere C1.3. R1, a njena provedba će se također pratiti te o njoj izvještavati kroz praćenje ostvarenja pokazatelja u okviru NPOO.

Program razvoja javne odvodnje otpadnih voda (C1.3. R1-I1) i Program razvoja javne vodoopskrbe (C1.3. R1-I2) osim što po svojoj prirodi pozitivno utječu na okoliš, odnosno imaju za cilj smanjenje zagađenja okoliša i vodnih resursa otpadnim vodama, smanjenje gubitaka u vodoopskrbnim sustavima čime će se smanjiti pritisak na vodna tijela te doprinijeti dugoročno održivom upravljanju vodama, doprinose digitalnoj tranziciji u iznosu od 40% što će se postići provedbom vodnokomunalnih projekata koji uključuju i mjere digitalizacije u smislu uvođenja nadzorno-upravljačkih sustava (NUS), uspostavljanja geografsko informacijskih sustava (GIS), uspostavljanjem točne evidencije podataka nabavom mjernih uređaja na 526 vodozahvata javne vodoopskrbe u Hrvatskoj, upravljanjem gubicima i sl.

Razvoj širokopojasnog brzog interneta provodi se putem ulaganja u Izgradnju mreža sljedeće generacije (NGN)/pristupnih mreža sljedeće generacije (NGA) u NGA bijelim područjima i Izgradnju nacionalne agregacijske širokopojasne infrastrukture sljedeće generacije i povezivanje ciljanih korisnika unutar tijela javne uprave (javnih korisnika) sa suvremenom elektroničkom komunikacijskom infrastrukturom sljedeće generacije. Ulaganja se provode u sklopu Poziva za Izgradnju mreža sljedeće generacije (NGN)/pristupnih mreža sljedeće generacije (NGA) u NGA bijelim područjima u okviru kojeg je potpisan 21 Ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava za projekte koji se financiraju iz ESIF-a u razdoblju 2014.-2020. godine.

Ulaganja u Izgradnju nacionalne agregacijske širokopojasne infrastrukture sljedeće generacije i povezivanje ciljanih korisnika unutar tijela javne uprave (javnih korisnika) sa suvremenom elektroničkom komunikacijskom infrastrukturom sljedeće generacije provodi se kroz istoimeni Poziv u okviru kojeg je potpisan 1 Ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava za projekte koji se financiraju iz ESIF-a u razdoblju 2014.-2020. godine.

Preporuka 4.

a. Povećati učinkovitost i kapacitet javne uprave za izradu i provedbu javnih projekata i politika na središnjoj i lokalnoj razini.

U okviru SRSP projekta pod nazivom "Okvir za procjenu uspješnosti javnih politika" razvijen je koncept platforme otvorenih podataka na kojoj će se pravovremeno i transparentno objavljivati podaci relevantni za ocjenu uspješnosti provedbe javnih politika i projekata. Platforma će biti dopunjavana pokazateljima, sukladno dinamici donošenja i izvještavanja akata strateškog planiranja.

U cilju jačanja kapaciteta i razmjene iskustava u primjeni okvira za strateško planiranje osnovana je Mreža koordinatora za strateško planiranje. Putem Mreže koordinatora održan je niz radionica namijenjenih jačanju kapaciteta državnih i javnih službenika za pripremu i provedbu javnih politika. Uspostavljena je međuresorna operativna suradnja, kao i suradnja između Koordinacijskog tijela za sustav strateškog planiranja, Ureda predsjednika Vlade koji koordinira Europski semestar i postupak izrade NPOO-a, MFIN-a te MPU. Također, izrađene su Upute za izradu Provedbenih programa i Godišnjih planova rada koje već primjenjuju tijela državne uprave. Navedene aktivnosti će se nastaviti provedbom reforme C2.1-R1 "Jačanje kapaciteta i mehanizama za upravljanje i provedbu javnih politika i projekata".

b. Unaprijediti učinkovitost pravosuđa

U cilju unaprjeđenja učinkovitosti pravosuđa, elektroničkom komunikacijom omogućeno je sudionicima sudskih postupaka podnošenje zahtjeva i drugih pismena s prilozima, potpisanim kvalificiranim elektroničkim potpisom. Elektronička komunikacija također omogućuje trgovačkim sudovima da elektroničkim putem pošalju elektroničke sudske dokumente (tj. sudske odluke itd.) u sigurni elektronički poštanski sandučić sudionicima postupka. Osigurani su elektronički potpisi za sve suce koji im omogućuju da elektronski potpišu sve sudske dokumente. Svi ostali vanjski sudionici elektroničke komunikacije također imaju obvezu pribaviti elektronički potpis kako bi mogli sa sudovima komunicirati elektroničkim putem. Elektronička komunikacija do sada je uvedena na svim trgovačkim, županijskim i općinskim sudovima. Osigurani su tehnički uvjeti za e-komunikaciju i pravnih osoba, te su sve pravne osobe su bile dužne pristupiti informacijskom sustavu elektroničke komunikacije sa sudovima do 1. rujna 2020. godine. Do sada su provedene edukacije o E-komunikaciji za sve općinske i županijske sudove. Također, započela je uspostava sustava eOvrhe koji će zaživjeti do kraja 2021. godine.

Napredak u postizanju ciljeva strategije Europa 2020.

1. Zapošljavanje

a. Provedba mjera aktivne politike zapošljavanja

Ostale mjere aktivne politike zapošljavanja obuhvatile su 23.245 osoba s posebnim naglaskom na potpore za zapošljavanje te potpore za samozapošljavanje. U 2020. najviše se koristila mjera stalni sezonac (6.264) i potpora za zapošljavanje nezaposlenih (4.355), a potom potpora za samozapošljavanje (3.778) i javni rad (3.305) te obrazovanje nezaposlenih (2.149). Za sve mjere APZ-a isplaćeno je preko 900 milijuna kuna u 2020. Navedene mjere su imale značajan učinak na očuvanje radnih mjesta, ali su ujedno utjecale i na porast broja osiguranika. Podaci HZMO-a pokazuju kako je broj osiguranika porastao za 32.060 osiguranika u odnosu na isto razdoblje prošle godine, dok je stopa zaposlenosti u trećem tromjesečju 2020. iznosila 67,8%, što je u usporedbi s istim razdobljem 2019., blagi porast od 0,2 postotna boda (67,6%).

Putem reformske mjere C4.1. Unprjeđenje mjera zapošljavanja i pravnog okvira za moderno tržište rada i gospodarstvo budućnosti dalje će se razvijati mjere aktivne politike zapošljavanja, a poseban naglasak će biti na uključivanje i pripremu dugotrajno nezaposlenih osoba za poslove digitalne i zelene tranzicije.

2. Istraživanje i razvoj

a. Jačanje nacionalnog inovacijskog sustava i inovacijskog potencijala

Kao što je navedeno u obrazloženju ostvarenih postignuća u pogledu preporuke CSR 2019/3a, u posljednjih nekoliko godina napravljen je značajan napredak u jačanju nacionalnog inovacijskog sustava. Uspostavljeno je Nacionalno inovacijsko vijeće (NIV), krovno tijelo nacionalnog inovacijskog sustava (ujedno nadležno i za koordinaciju Strategije pametne specijalizacije RH za razdoblje od 2016. do 2020. (S3)) te Inovacijsko vijeće za industriju RH i tematska inovacijska vijeća po tematskim prioritetnim područjima S3 (70% predstavnici poslovnog sektroa, 20% znanstveno-istraživačke zajednice, 10% tijela javne uprave). Redovite sjednice navedenih tijela omogućuju kvalitetniju razmjenu informacija i koordinaciju javnih politika u području istraživanja, razvoja i inovacija i kontinuiranu provedbu procesa poduzetničkog otkrivanja.

Ulaganja u istraživanje i razvoj doživjela su određeno povećanje (u 2019. udio izdataka za istraživanje i razvoj u BDP-u iznosio je 1,11%), no za dostizanje cilja od 2,5% BDP-a (Program Vlade) neophodno je provesti obuhvatne reforme koje su predviđene upravo ovim dokumentom (komponenta C3.2. Podizanje istraživačkog i inovacijskog kapaciteta). Potrebno je reformirati javni znanstveno-istraživačkog sektor za istraživanje i razvoj uspostavljanjem adekvatnog modela financiranja i organizacije sveučilišta i znanstvenih instituta (C3.2. R1), stvoriti uvjete za razvoj ljudskih potencijala i okvir za privlačenje studenata i istraživača u STEM i ICT područjima (C3.2. R2) i poboljšati učinkovitosti javnih ulaganja na području istraživanja, razvoja i inovacija (C3.2. R3). Reformske i investicijske mjere komponente C3.2. osigurat će ono što je potrebno – intenzivnija, ali i učinkovitija javna ulaganju u istraživanja, razvoj i inovacije.

U cilju promicanja ulaganja u istraživanje i inovacije, na temelju Zakona o državnoj potpori za istraživačko-razvojne projekte koji se provodi od veljače 2019., potpore se odobravaju u obliku

poreznih olakšica. Do sada je ukupno za 2019. izdano 28 Potvrda o statusu korisnika potpore. Vrijednost odobrene planirane potpore je 96,7 milijuna kuna (ukupna vrijednost projekata 478,1 milijuna kuna). Tijekom 2020. izdano je 27 Potvrda o statusu korisnika potpore. Vrijednost odobrene planirane potpore je 19,2 milijuna kuna (ukupna vrijednost projekata 95,15 milijuna kuna). Program dodjele državnih potpora za provjeru inovativnog koncepta – PoC8 provodi se od travnja 2019. godine. Odobrene su potpore za 83 inovativna projekta vrijedna 48,5 milijuna kuna.

Od svibnja 2016. MINGOR provodi Strateški projekt za podršku uspostavi inovacijske mreže za industriju i tematskih inovacijskih platformi u suradnji s HGK. Projekt za cilj ima stvaranje učinkovitog i samoodrživog okvira za podršku i poticanje ulaganja privatnog sektora u istraživanje, razvoj i inovacije (IRI) kao i podizanje svijesti o njihovoj važnosti u poslovnom sektoru za identificiranje novih potencijala rasta i stvaranje poslova, poboljšanje konkurentnosti i modernizaciju i diversifikaciju hrvatskog gospodarstva.

U okviru Projekta „Jačanje operativnih kapaciteta javne uprave u pogledu regulatornih metodologija i procesa te razvoj modela potpore inovacijama i novim poslovnim modelima“ koji je proveden u okviru SRSP-a u razdoblju od srpnja 2019. do prosinca 2020. pripremljena je podloga za implementaciju modela potpore inovacijama i novim poslovnim modelima prilagođena hrvatskim standardima. Za potrebe hrvatske administracije razvijen je prilagođeni model Regulatornog sigurnog testnog okruženja (“Regulatory Sandbox“) koji omogućava kontrolirano testiranje novih poslovnih modela i/ili inovacija.

b. Jačanje ljudskih potencijala i sustava znanosti i tehnologije kroz povezivanje s gospodarstvom

Potpisan je Sporazum između Vlade i Europske svemirske agencije. S obzirom na novo programsko razdoblje Obzor Europa te racionalizaciju poslovanja, ali i preklapanja relevantnih istraživačkih tema i članova, planira se osnovati jedinstveno Međuresorno tijelo za provedbu Okvirnog programa EU za istraživanje i inovacije 2021.-2027. i Svemirski program Unije i Agencije EU za svemirski program.

Kroz program „Projekt razvoja karijera mladih istraživača – izobrazba novih doktora znanosti“ (financirano iz državnog proračuna i ESF-a) Hrvatska zaklada za znanost (HRZZ) provela je šest natječaja s ciljem povećanja broja mladih istraživača kroz njihovo uključivanje u projekte istaknutih istraživača mentora i zapošljavanje u ustanovama u sustavu znanosti i visokog obrazovanja. Do kraja 2019. sklopljeni ugovori o radu sa 894 doktoranda.

Ulaganje u razvoj ljudskih potencijala (naročito mladih istraživača) te usmjeravanje istraživača u istraživački rad orijentiran na potrebe gospodarstva nastavlja se i osobito jača kroz investicije C3.2. R2-I1 i C3.2. R3-I1. Tako će se u okviru investicije C3.2. R2-I1 “Razvoj poticajnog modela za napredovanje u karijeri istraživača te provođenje vrhunskih znanstvenih istraživanja u STEM i ICT područjima” provesti programi poput programa za mlade istraživače, programa uspostave samostalnih karijera, programa stažiranja u gospodarstvu, programa mobilnosti te osnivanja start-up ili spin-off poduzeća mladih istraživača, a investicijom C3.2. R3-I1 “Uvođenje funkcionalnijeg programskog okvira projektnog financiranja istraživanja, razvoja i inovacija” programi poput programa dokazivanja koncepta, programa transfera tehnologije i slično. Donošenje novog zakona o Hrvatskoj zakladi za znanost je pretpostavka za provedbu navedenih programa usmjerenih na potrebe gospodarstva te je predviđena u okviru reforme C3.2. R3.

3. Klimatske promjene i energetska održivost

a. Ograničenje emisija stakleničkih plinova do visine nacionalne godišnje kvote za sektore izvan sustava trgovanja emisijama

Provedbenom Odlukom Komisije (EU) 2020/1834 od 3. prosinca 2020. utvrđeno je da su emisije stakleničkih plinova u sektorima izvan sustava trgovanja u 2018. za Hrvatsku iznosile 16 219 173 t CO2-eq što je ispod količine određene kvote za Hrvatsku koja za 2018. iznosi: 18 893 319 t CO2-eq. (pri čemu je utvrđena razlika: 2 674 146 t CO2-eq).

b. Promicanje uporabe energije iz obnoviljivih izvora i energetskih ušteda

RH je premašila zacrtane ciljeve i očekuje se da će u krajnjoj potrošnji sudjelovati preko 28% energije proizvedene iz obnovljivih izvora. U sustavu poticanja električne energije iz obnovljivih izvora se tako sada nalazi 1030 MW elektrana što uz 2200 MW hidroelektrana čini približno 60% ukupnih instaliranih kapaciteta za proizvodnju električne energije u RH. U ovaj broj nisu uključene elektrane za samoopskrbu i vlastitu potrošnju koje se smatraju i mjerom energetske učinkovitosti. Količina tako priključenih instalacija u 2020. penje se na oko 60 MW, a ubrzani razvoja tih postojanja rezultat su donošenja novog zakonskog okvira u 2018., i provedenih natječaja FZOEU kojima su se ove instalacije sufinancirale.

U 2020. su doneseni svi zakonski akti potrebni za osiguranje daljnjeg razvoja obnovljivih izvora za proizvodnju električne energije, te izrađen i Program državnih potpora po GBER proceduri koji je usvojen od strane MFIN.

4. Obrazovanje

c. Smanjenje stope ranog napuštanja školovanja i povećanje udjela stanovništva u dobi od 30 do 34 godine koji su završili tercijarno obrazovanje

U okviru projekta „Dodjela stipendija studentima nižeg socio-ekonomskog statusa“ osigurana je dodjela stipendija studentima nižeg socio-ekonomskog statusa, čime se osigurava dostupnost visokog obrazovanja i ujedno smanjuje rizik od odustajanja od visokog obrazovanja. U lipnju 2020. isplaćena je posljednja rata stipendije za akademsku godinu 2019./20. Natječaj za dodjelu 10.000 državnih stipendija za akademsku godinu 2020./21. raspisan je 13. listopada 2020. Do kraja lipnja 2021. bit će isplaćeno 10.000 državnih stipendija za akademsku godinu 2020./21.

Provedbom projekta „Dodjela stipendija studentima u prioritetnim područjima (STEM)“ nastoji se doprinijeti povećanju stope zadržavanja studenata u studijskim programima u STEM područjima znanosti, odnosno povećati stopa završnosti studija. U lipnju 2020. isplaćena je posljednja rata stipendije za akademsku godinu 2019./20. Rang-liste za dodjelu stipendija u akademskoj godini 2020./21. objavljene su 16. studenoga 2020. Do kraja lipnja 2021. bit će isplaćeno 3.400 državnih stipendija za akademsku godinu 2020./21.

Povećani su kapaciteti studentskog smještaja. Izgrađena su dodatna 388 ležaja za studente u nepovoljnom položaju u okviru tri provedena projekta. Uložena sredstva u 2020. su 110,81

milijuna kuna iz ERDF-a i 61,44 milijuna kuna iz nacionalnih izvora. U sustavu studentskog smještaja ukupno je raspoloživo 13 265 ležajeva.

Nastavak navedenih napora predstavlja investicija C3.2. R2-I1 "Razvoj poticajnog modela za napredovanje u karijeri istraživača te provođenje vrhunskih znanstvenih istraživanja na STEM i ICT područjima" u okviru koje će se provesti program "Dodjela STEM I ICT stipendija" namijenjen studentima na pred-diplomskim i diplomskim studijima čime se želi dodatno povećati zapošljivost i broj diplomanata u STEM I ICT područjima.

5. Smanjenje siromaštva i socijalne isključenosti

a. Osiguravanje humanitarne pomoći u naravi te drugih programa podrške najpotrebitijima

Aktivnosti osiguranja humanitarne pomoći iz sredstava FEAD-a su kontinuirane, a usmjerene su na ublažavanje najtežih oblika dječjeg siromaštva i na ublažavanje najtežih oblika siromaštva socijalno ugroženih osoba kroz pružanje nefinancijske pomoći (hrana i higijenske potrepštine).

U okviru Poziva za šk. god. 2020./21. donesene su tri Odluke o financiranju za 32 projekta u vrijednosti od 25,4 milijuna kuna koji su trenutno u provedbi i kojima će se omogućiti školski obrok za oko 27.000 djece.

U okviru Poziva Ublažavanje siromaštva pružanjem pomoći najpotrebitijim osobama podjelom hrane i/ili osnovne materijalne pomoći – faza III, donesene su tri Odluke o financiranju za 16 projekata u vrijednosti od 46,7 milijuna kuna koji su započeli s provedbom i kojima se planira osigurati pomoć za oko 140.000 osoba. Reformskom mjerom C4.3. R2 Razvoj usluge socijalnog mentorstva značajno će se povećati mogućnosti poboljšanja kvalitete života osoba koje žive u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti kroz jačanje socijalnih mreža, bolju socijalnu koheziju i suradnju svih relevantnih dionika na razini lokalne zajednice.

b. Razvoj i širenje mreže socijalnih usluga te transformacija ustanova socijalne skrbi i deinstitucionalizacija korisnika

U okviru ESF poziva za Širenje mreže socijalnih usluga - faza I, ugovoreno je 107 projekata u vrijednosti od 148,9 milijuna kuna. Također, u okviru Poziva za prijavu trogodišnjih programa udruga koje djeluju u području socijalne skrbi pod nazivom „Razvoj i širenje mreže socijalnih usluga koje pružaju udruge" za razdoblje 2020. do 2023. ugovorena su 263 programa udruga koje se bave socijalnom i humanitarnom djelatnošću, udruga osoba s invaliditetom i udruga koje djeluju u korist osoba s invaliditetom u vrijednosti od 46.620.000 kuna godišnje.

Kako bi se osigurala i povećala dostupnost izvaninstitucijskih usluga u zajednici kao podrška procesu deinstitucionalizacije i transformacije, u razdoblju od svibnja 2020. do travnja 2021. ukupno je ugovoreno 27 projekta državnih ustanova socijalne skrbi ukupnog iznosa bespovratnih sredstava od 262,6 milijuna kuna. Od toga iz Europskog fonda za regionalni razvoj ugovoren je 21 projekt ukupne vrijednosti 213,1 milijun kuna. U okviru Europskog socijalnog fonda ugovoreno je 6 projekata ukupnog iznosa 49,5 milijuna kuna.

Nastavak aktivnosti predviđen je provođenjem reformske mjere C4.3. R3 Razvoj usluga u zajednici radi prevencije institucionalizacije.

c. Sufinanciranje troškova obrazovanja učenika i studenata slabijeg socijalno-ekonomskog statusa I učenika s teškoćama u razvoju

MZO financira troškove prijevoza, prehrane i posebnih nastavnih sredstava za školovanje učenika s teškoćama u razvoju u osnovnoškolskim i srednjoškolskim programima, čime se osigurava prijevoz učenicima bez obzira na udaljenost i prijevoz pratiteljima učenika kada je zbog vrste i stupnja teškoća pratitelj potreban. Sredstva se za školsku godinu 2020./21. isplaćuju prema: Odluci o kriterijima za financiranje povećanih troškova prijevoza i posebnih nastavnih sredstava i pomagala te sufinanciranje prehrane učenika s teškoćama u razvoju u osnovnoškolskim programima za školsku godinu 2020./21. i Odluci o kriterijima za financiranje povećanih troškova prijevoza i posebnih nastavnih sredstava i pomagala za školovanje učenika s teškoćama u razvoju u srednjoškolskim programima za školsku godinu 2020./21. MZO isplaćuje sredstva za nabavu drugih obrazovnih materijala (radnih bilježnica, zbirki zadataka, geografskih i povijesnih atlasa itd.) učenicima osnovnih škola i udžbenika za obvezne nastavne predmete učenicima srednjih škola članovima obitelji koje su korisnici zajamčene minimalne naknade (ZMN) na žiroračune škola koje ih zatim nabavljaju za svoje učenike.

d. Uvođenje nacionalne naknade za starije osobe

Stupanjem na snagu Zakon o nacionalnoj naknadi za starije osobe od siječnja 2021., osobama starijim od 65 godina, a koje nisu osigurale prihod za starost i nisu u mogućnosti isti ostvariti na drugi način, isplaćuje se nacionalna naknada u iznosu od 800 kuna. Pravo na nacionalnu naknadu imaju starije osobe, koje su nositelji hrvatskog državljanstva, koje su starije od 65 godina života i imaju prebivalište u RH, u neprekidnom trajanju od 20 godina prije podnošenja zahtjeva. Iznos nacionalne naknade za starije osobe od 1. siječnja 2021. utvrđen je u svoti od 800,00 kuna i isti je za jednog ili više korisnika u kućanstvu, a predviđeno je usklađivanje iznosa svake kalendarske godine.

3. Ravnopravnost spolova i jednake mogućnosti za sve

Hrvatska je prema svom Ustavnom određenju socijalna država u kojoj su jednakost, ravnopravnost i socijalna pravda među najvišim vrednotama. Međutim, unatoč napretku postignutom posljednjih godina i dalje su prisutni izazovi u pogledu postizanja stvarne jednakosti između žena i muškaraca te građana koji su u posebno ranjivim situacijama, poput osoba koje žive u riziku od siromaštva, posebice u ruralnim područjima, pripadnika romske nacionalne manjine, djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom, djece bez adekvatne roditeljske skrbi, žrtava nasilja, teško zapošljivih osoba, osoba starije životne dobi, i drugih.

Izazovi s kojima se Hrvatska susreće odnose se primarno na sljedeće:

Raspoloživi pokazatelji sugeriraju kako i dalje ne postoji potpuna jednakost između muškaraca i žena posebice kad je riječ o položaju na tržištu rada, mogućnostima napredovanja i usklađivanju privatnog i profesionalnog života. U Hrvatskoj su žene manje aktivne na tržištu rada od muškaraca – u 2020. samo je 66% žena u dobi od 20 do 64 godina bilo aktivno na tržištu rada u usporedbi sa 78% muškaraca, a prosječna mjesečna plaća za žene iznosi oko 88,7% plaće za muškarce. Nadalje, u Hrvatskoj je 2019. godine udio poduzeća sa ženskim udjelom u vlasništvu iznosio 31,7%, a samo u 27% poduzeća su žene bile na poziciji u vrhu menadžmenta. Uz to, 6,2% žena koje ne traže posao kaže da je to zato što se moraju brinuti za drugog člana obitelji, u usporedbi sa samo 0,2% muškaraca. Stopa izloženosti riziku od siromaštva za osobe starije od 65 godina iznosi 21,9 % za muškarce, a 29,5% za žene. Žene u prosjeku primaju 23 % niže mirovine te imaju manji udio zdravih godina (72,2 %) u usporedbi s muškarcima (76,1 %). (Svjetska banka, 2019).

Kriza uzrokovana pandemijom bolesti COVID-19 samo je produbila postojeće probleme i ukazala na nejednakosti, a posljedice krize potencijalno ugrožavaju postignuća u području ravnopravnosti spolova koja su se ostvarila tijekom proteklih desetljeća. Naime, zbog vrste poslova koje žene obavljaju, vrste ugovora ili načina rada, poslova koje obavljaju u domaćinstvu, kao i zbog značajnog porasta obiteljskog nasilja, žene su posebno pogođene pandemijom bolesti COVID-19. Sa zatvaranjem škola i vrtića, mogućim novim bolestima starijih osoba, povećava se neplaćeni rad kod kuće kojeg uglavnom obavljaju žene, povećavaju se obveze samohranih roditelja, od kojih su većina majke, da usklade brigu o djeci i poslovne obveze, veći je rizik od gubitka prekarnih i povremenih poslova koje pretežito obavljaju žene, razina nasilja nad ženama povećava se u vrijeme krize, a većina onih koji rade neposredno na podcijenjenim i slabije plaćenim poslovima u sektoru njege i skrbi uglavnom su ženskog spola. Potrebno je također istaknuti da su tijekom borbe s pandemijom, u vremenu restriktivnih mjera muškarci uglavnom nastavili raditi u osnovnim ekonomskim djelatnostima poput prometa, osiguranja, održavanja i popravaka te u poljoprivrednim zanimanjima, dok su žene bile većinska radna snaga u sustavu usluga koji podrazumijeva interakciju i socijalne kontakte, osobito u sektoru zdravstva, školstva i trgovine, da su u trgovinskim lancima i bolnicama često radile u produženom radnom vremenu.

U postojećem kontekstu određenom ekonomskom, socijalnom, kulturnom i zdravstvenom krizom bitno je spomenuti da su određene skupine žena prepoznate kao posebno ugrožene skupine te su dodatno izložene negativnim posljedicama krize. To su prije svega žene žrtve obiteljskog nasilja, samohrane majke, žene tražiteljice međunarodne zaštite, migrantice i žene na neprijavljenim poslovima ispomoći.

Značajni izazovi prisutni su i u pogledu zaštite najranjivijih skupina stanovništva od rizika siromaštva i socijalne isključenosti, te su potrebni dodani ciljani napori kako bi im se osigurale jednake prilike posebice kad je riječ o obrazovanju, socijalnoj zaštiti te pristupu javnim uslugama.

U Hrvatskoj je 145 tisuća djece u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, što je 20% sve djece. Usprkos znatnim naporima, dostupnost obrazovanja i socijalnih usluga u ranom djetinjstvu u nekim ruralnim sredinama i na otocima, kao i za manjinske skupine, a posebno romske zajednice i dalje je nedovoljna, što pokazuje i podatak da Hrvatska ima najmanju pokrivenost formalnom skrbi za djecu predškolske dobi u EU (51% u odnosu na prosjek EU 86%). Iako je tijekom COVID-19 pandemije ostvaren zamjetan napredak, do prosinca 2020. samo je svako drugo dijete školske dobi iz siromašnih obitelji imalo pristup visokokvalitetnim uređajima poput tableta ili računala. Izazov predstavlja i skrb o djeci bez odgovarajuće roditeljske skrbi budući da je udomiteljstvo nedovoljno razvijeno i sa značajnim regionalnim razlikama te je više od 1000 djece i dalje smješteno u institucijama, neka i više godina.

Nadalje, osobe s invaliditetom su suočene s preprekama u obrazovanju, na tržištu rada te u postizanju pune društvene uključenosti. Posebno su u ranjivoj situaciji djeca s teškoćama u razvoju, uslijed nedovoljne uključenosti u programe ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja te neodgovarajuće podrške tijekom kasnijeg obrazovanja. Nedovoljno je razvijeno specijalizirano udomiteljstvo za djecu s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom. Podrška u kući i zajednici koja je posljednjih godina znatno unaprijeđena i dalje nije dostupna u zadovoljavajućoj mjeri, što dovodi do prekomjernog oslanjanja na ustanove socijalne skrbi i institucionalizaciju. Mogućnosti osoba s invaliditetom da sudjeluju na tržištu rada su ograničene. U uvjetima pandemije osobe s invaliditetom su se našle u dodatno otežanim okolnostima s obzirom na otežano korištenje medicinskih i socijalnih usluga, povećanu učestalost obiteljskog nasilja te ograničene slobode kretanja korisnika ustanove socijalne skrbi. Podaci iz Ankete o radnoj snazi pokazuju kako je stopa zaposlenosti osoba s invaliditetom u Hrvatskoj među najnižima u EU. Posljedično, stopa rizika od siromaštva i socijalne isključenosti više je nego dvostruko veća kod osoba s invaliditetom u odnosu na ostatak populacije (37,4% u odnosu na 17% u 2019.).

Iako su Romi malobrojna manjina u Hrvatskoj (manje od 1% stanovništva), stope siromaštva su blizu 100% u romskim obiteljima koja žive u segregiranim naseljima, a 38% Roma živi u kućanstvima u kojima su barem jednom u proteklih mjesec dana bili gladni (EU-MIDIS-II, 2016). Romi u Hrvatskoj uglavnom imaju vrlo nisku razinu obrazovanja - 28% odraslih Roma u dobi od 25 do 44 godine i 46% starijih od 45 godina nikada nije završilo formalno obrazovanje. Također, manje od 10% odraslih osoba starijih od 16 godina rade, a stopa aktivnosti radno sposobnih Roma iznosi svega 21%. Uz to, 77% mladih Roma nije niti zaposleno niti se obrazuje, u usporedbi s 11,8% opće populacije. Također imaju vrlo loše uvjete stanovanja (34% živi u kućanstvima bez vode iz slavine s, a 41% nema sanitarni čvor) te se nerijetko susreću s različitim oblicima stigme i diskriminacije.

Konačno, i dalje su prisutni izazovi kod osoba starije životne dobi. Tako je uz slabije zdravlje, siromaštvo u starosti također veliki izazov. Stopa rizika od siromaštva ili socijalne isključenosti za osobe starije od 65 godina u Hrvatskoj mnogo je veća od prosjeka EU (32,8% u odnosu na 18,2%), a posebno za osobe koje žive u jednočlanim kućanstvima (50,3%). Postojeća dugotrajna skrb nedovoljno je razvijena i neučinkovita, a napore je potrebno uložiti kako bi se institucionalnim kapacitetima dosegao europski prosjek od 5% uz bolju teritorijalnu pokrivenost ustanova dugotrajne skrbi i njihov učinkovit nadzor te ujednačavanje kriterija za prijem korisnika. 73 % starijih osoba u Hrvatskoj (u dobi od 65 do 74 godine) nikada u životu nije koristilo računalo, a digitalni jaz između muškaraca i žena iznosi 11 postotnih bodova.

Svjesna ovih izazova, kroz NPOO, uz postizanje ciljeva održivog razvoja te zelene i digitalne tranzicije za društvo u cjelini, Vlada posvećuje NPOO-u posebnu pažnju u davanju odgovora na navedene izazove postizanja ravnopravnosti spolova te pune jednakosti prilika za sve građane.

Odgovarajuće mjere integrirane su u svaku komponentu NPOO-a i kroz svih 6 stupova definiranih Člankom 3. Regulative o uspostavi RRF-a kako slijedi u nastavku. Pritom valja naglasiti kako su određene mjere izravno usmjerene upravo na ranije spomenute izazove, dok se kod određenog broja drugih mjera očekuju neizravni pozitivni učinci na jednakost prilika, posebice kad je riječ o regionalnim razlikama u dostupnosti određenih usluga.

1. Zelena tranzicija

Potpora poduzećima za tranziciju na zeleni promet naglasak je stavljen na projekte koje karakterizira pristupačnost osobama s invaliditetom (u skladu s definicijom iz UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom), njihovim pomagačima i članovima njihovih obitelji te drugim kategorijama stanovnika kojima je za kretanje potrebna prilagodba, poput osoba starije životne dobi ili obitelji s malom djecom koje za kretanje koriste kolica. Stoga se u okviru komponente C1.4. Razvoj konkurentnog, energetski održivog i učinkovitog prometnog sektora planiraju znatna ulaganja koja će imati povoljan utjecaj na mobilnost osoba s invaliditetom, koja je ključan preduvjet njihovog snažnijeg uključivanja u obrazovanje, na tržištu rada te općenito aktivno sudjelovanje u zajednici. Uvest će se tako jedinstveni dokument kojim će osobe s invaliditetom ostvarivati sva prava s polja mobilnosti te će se znatno pojednostaviti administrativno okruženje krajnjem korisniku i povećala dostupnost interoperabilnih digitalnih javnih usluga osobama s invaliditetom (C1.4. R1-I2). Nadalje, kako bi se povećala mobilnost u najvećim urbanim područjima, kupnjom niskopodnih i poluniskopodnih tramvaja osigurat će se pružanje usluge i pristupačnost uslugama osobama s invaliditetom (C1.4. R1-I2). Veća mobilnost osoba s invaliditetom poticat će se i kroz dodjelu vaučera za besplatne vožnje u okviru programa nove mobilnosti (C1.4. R5-I2). Osim što omogućavaju veću aktivnost osoba s invaliditetom obje mjere imaju i povoljan učinak na okoliš, jer potiču smanjenje korištenja drugih oblika prijevoza i posljedično dovode do smanjenja emisije CO2 u prometu. Valja naglasiti kako će se i u okviru drugih mjera u sektoru prometa, a sukladno postojećem zakonodavstvu, inzistirati na osiguravanju fizičke pristupačnosti osobama s invaliditetom. Također, ulaganja u energetski sustav kojima se potiče njegova dekarbonizacija (C1.2. R1-I1) uključuju izgradnju mreže na područjima na kojima trenutno nema pristupa mreži, što povoljno djeluje na jednakost prilika za osobe u različitim dijelovima zemlje te omogućava njihov lakši pristup obrazovanju i drugim uslugama te pridonosi smanjenju energetskog siromaštva. Konačno, u okviru potpora poduzećima za tranziciju na energetski i resursno učinkovito gospodarstvo (C1.1.1. R1-I4) te financijskih instrumenta za mikro, mala i srednja poduzeća (C1.1.1. R4-I2) posebno će se poticati ulaganja poduzeća u vlasništvu žena te mladih poduzetnika.

2. Digitalna transformacija

NPOO-om su definirane mjere zatvaranja digitalnog jaza, pa su u okviru provedbe projekata razvoja infrastrukture širokopojasnog pristupa predviđena ulaganja u područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes za ulaganja (C2.3. R4-I1). Na taj će način kućanstvima i gospodarskim subjektima u tim područjima omogućiti dostupnost mreža vrlo velikog kapaciteta, što će se slično kao i kod širenja energetske mreže, povoljno odraziti na jednakost prilika svih građana Hrvatske, stvoriti bolje temelje za jači gospodarski rast i lakši pristup određenim javnim uslugama. Nadalje, uvođenje modela za hibridni pristup radnom mjestu – smartworking (C2.2. R2-I2) pomoći će ostvariti veću uključivost osoba s invaliditetom na tržište rada. Mjere (C1.4. R1-I2) koje se odnose na bolju pristupačnost digitalnih rješenja u prometu za osobe s invaliditetom također obuhvaćaju provođenje edukacija za jačanje njihove digitalne pismenosti, kako bi

navedena rješenja mogli koristiti. Osim toga, u sklopu digitalizacije usluga javne uprave (C2.3. R2-I2) predviđeno je provođenje ciljanih edukacija i treninga za formiranje i jačanje digitalne pismenosti određenih skupina korisnika, što može uključivati i osobe starije životne dobi, osobe s invaliditetom, Rome i druge kod kojih se utvrdi slabija razina digitalne pismenosti. Osim toga, mjerama na tržištu rada koje uključuju uspostavu i implementaciju sustava vaučera za obrazovanje zaposlenih i nezaposlenih osoba (C4.1. R3-I1 i C4.1. R3-I2) omogućit će se stjecanje digitalnih vještina nužnih za moderno tržište rada od čega bi posebne koristi mogle imati ranjive skupine poput mladih ili dugotrajno nezaposlenih.

3. Pametan, održiv i uključiv rast, uključujući gospodarsku koheziju, radna mjesta, produktivnost, konkurentnost, istraživanje, razvoj i inovacije te dobro funkcionirajuće unutarnje tržište s jakim malim i srednjim poduzećima

Kako se posebno ranjive skupine kontinuirano susreću s poteškoćama pri zapošljavanju, mjere kojima se nastoji unaprijediti zapošljavanje i pravni okvir za moderno tržište rada i gospodarstvo budućnosti usmjerene su primarno na najranjivije skupine stanovništva na tržištu rada, odnosno dugotrajno nezaposlene, Rome, migrante, osobe starije od 50 godina te posebice žene (mjere u okviru komponente C4.1). Reformom radnog zakonodavstva (C4.1. R4) posebice vezano uz distancijske, ali i prekarne oblike rada, odnosno boljom regulacijom i kontrolom sklapanja ugovora o radu na određeno vrijeme, poboljšat će se položaj žena na tržištu rada i olakšati pomirenje profesionalnih i privatnih obaveza, a indirektno i utjecati na smanjenje jaza u plaćama između muškaraca i žena. Nadalje, u okviru komponente 3.2 Podizanje istraživačkog i inovacijskog kapaciteta, u sklopu funkcionalnijeg programskog okvira projektnog financiranja istraživanja, razvoja i inovacija (C3.2 R3-I1) planira se provedba pod-programa za financiranje projekata s temama jednakosti iz STEM i ICT područja (npr. rješavanje rodnih pristranosti u umjetnoj inteligenciji, razvoj tehnologija koje pomažu starijim osobama i osobama smanjene pokretljivosti ili oštećenog vida i sl.). Također, potporama i financijskim instrumentima u okviru komponente 1.1 (C1.1.1.R4-I1 i C1.1.1.R4-I2) poticat će se poduzetništvo žena i mladih čija poduzeća u pravilu teže dolaze do financiranja.

4. Socijalna i teritorijalna kohezija

Razvojem usluga socijalnog mentorstva (C4.3 R2) kreirat će se individualni pristup u pružanju potpore radno sposobnim, dugotrajno nezaposlenim korisnicima zajamčene minimalne naknade i teško zapošljivim skupinama korisnika poput osoba s invaliditetom, žrtava nasilja, beskućnika, migranata, Roma i mladih koji izlaze iz sustava socijalne skrbi te osoba po izvršenju kazne zatvora kako bi im se pomoglo pri zapošljavanju. Osim toga, razvojem usluga u zajednici radi prevencije institucionalizacije (C4.3 R3) kojima će se razviti nove socijalne usluge i standardizirati i unaprijediti provođenje mjera obiteljskopravne zaštite namijenjene osnaživanju obitelji i podršci roditeljstvu, zaštiti osoba s invaliditetom te prevenciji institucionalizacije nastojat će se među ostalim postići bolja socijalna uključenost određenih ranjivih skupina. Nadalje, građani koji žive u prostorno i prometno udaljenim područjima, osobe starije životne dobi, Romi, osobe s invaliditetom i djeca s teškoćama u razvoju i drugi, su u otežanom položaju što se tiče dostupnosti zdravstvenih i ljekarničkih usluga što predstavlja izazove koji će se prevladati uvođenjem sustava mobilnih ambulanti i mobilnih ljekarni u ruralnim i udaljenim područjima te na otocima (R5.1. R1-I1 i R5.1. R1-I2). Adresirat će se nedostatak timova u djelatnostima obiteljske medicine, ginekologije i pedijatrije čime će zdravstvena skrb u okviru javnozdravstvenog sustava postati

dostupnija najranjivijim građanima (R5.1. R1). Problem nedostatnih usluga dugotrajne skrbi za osobe starije životne dobi te njihova neravnomjerna teritorijalna pokrivenost prevladat će se izgradnjom adekvatne infrastrukture (centara za starije osobe) čime će se doseći europski prosjek od 5% kapaciteta ovog oblika skrbi te stvoriti preduvjeti za pružanje cjelovite skrbi koja bi mogla promptno odgovoriti i nositi se s posljedicama starenja stanovništva, kao i izvanrednim situacijama (pandemije, potresi). Istodobno, jačanje teritorijalne kohezije poticat će se potporama poduzećima pri čemu će se posebna pažnja posvetiti ulaganjima u slabije razvijenim regijama u kojima nedostaju srednje kapitalizirana i velika poduzeća koja bi mogla biti nositelji bržeg gospodarskog razvoja i rasta zaposlenosti što je ključno za smanjenje siromaštva u tim područjima (C1.1.1.R4-I1). Konačno, širenjem infrastrukture širokopojasnog pristupa u slabije razvijenim i udaljenijim područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes za ulaganja (C2.3. R4-I1) kao i širenje energetske mreže (C1.2. R1-I1) u ta područja stvaraju se čvršći temelji za razvoj što je preduvjet i za proces sustizanja razvijenijih regija unutar zemlje.

5. Zdravstvena i ekonomska, socijalna i institucionalna otpornost, s ciljem, između ostalog, povećanja pripremljenosti za krizu i kapaciteta za odgovor na krizu

Mjere u okviru komponente 5 trebale bi omogućiti jačanje otpornosti zdravstvenog sustava i njegove sposobnosti da odgovori na krize poput pandemije COVID-19. Tako se, na primjer, uvođenjem mobilnih ambulanti (C5.1 R1-I2) u primarnoj zdravstvenoj skrbi osigurava odgovarajuća skrb i u kriznim situacijama (kao što je epidemija) stanovnicima teže dostupnih područja. Nadalje, centralnim financiranjem specijalizacija (C5.1 R3-I1) omogućit će se povećanje broja specijalista, uključujući iz područja epidemiologije, što bi u narednim godinama trebalo pomoći da djelatnost epidemiologije na području prevencije zaraznih bolesti i za potrebe rada u kriznim situacijama (kao što je to epidemija COVID-19) bude dostupna i u slabije razvijenim te udaljenijim dijelovima zemlje. Nadalje, reformom radnog zakonodavstva (C4.1. R4) posebice vezano uz rad na daljinu omogućava se brzi odgovor u kriznim situacijama i olakšava usklađivanje profesionalnog i privatnog života, što se u COVID-19 krizi pokazalo posebno otežavajuće za žene. Konačno, unaprjeđenje sustava socijalne skrbi kroz podizanje zajamčene minimalne naknade (C4.3. R1) najugroženijim članovima društva, a posebice obiteljima s djecom i radno nesposobnim osobama omogućava višu razinu blagostanja i lakše podnošenje tereta krize.

6. Politike za sljedeću generaciju, djecu i mlade, poput obrazovanja i vještina

Izgradnjom, dogradnjom, rekonstrukcijom i opremanjem predškolskih ustanova (C3.1. R1-I1) omogućit će se povećanje obuhvata djece koja sudjeluju u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju. Budući da je trenutno pokrivenost najlošija u ruralnim i ekonomski slabijem razvijenim dijelovima zemlje ovom se mjerom potencijalno postiže veća uključenost ranjivijih skupina djece - onih koji žive u nepovoljnim socio-ekonomskim uvjetima, djece s teškoćama u razvoju, romske djece i djece migranata, čime se izravno utječe na izjednačavanje njihovih kasnijih mogućnosti i ispunjavanje punih potencijala. Nadalje, uvođenje jednosmjenske nastave u osnovne škole i povećanje broja nastavnih sati (C3.1. R1-I2) posebice će pozitivno djelovati na školski uspjeh i socijalnu uključenost djece koja žive u nepovoljnim socio-ekonomskim uvjetima čime se izravno utječe na njihove buduće obrazovne ishode. Naime, nemaju svi učenici jednake mogućnosti kad se radi o dodatnoj podršci u učenju od roditelja ili privatnih instrukcija, odgovarajućim uvjetima stanovanja i potrebnoj opremi što također može učenike iz slabijih socioekonomskih uvjeta dodatno dovesti u nepovoljan položaj.

4. Koherentnost

Prilikom definiranja komponenti NPOO-a i njihova obuhvata vodilo se računa o usklađenosti i povezanosti unutar svake komponente plana i cjelokupnog plana, a posebno usklađenosti između dimenzija reforme, mjera i investicija. Tom prilikom je bilo potrebno uskladiti prioritete s onima definiranim u Programu Vlade Republike Hrvatske 2020.-2024. te NPR-u, a uzete su u obzir i odrednice Nacionalne razvojne strategije do 2030. (NRS).

Također su uzeti u obzir razvojni potencijali Hrvatske te razvojni izazovi na regionalnoj, nacionalnoj, europskoj i globalnoj razini. Razvojnim smjerovima i strateškim ciljevima žele se otkloniti gospodarske i društvene štete prouzročene globalnom krizom, potaknuti što brži oporavak Hrvatske te odgovoriti na postavljene ciljeve u okviru Europskog zelenog plana i EU Teritorijalne agende 2030. te time dati temelj za održivi i inovativni razvoj Hrvatske, uz postizanje otpornosti društva i gospodarstva na globalne krize.

Krajnji cilj je razvoj dinamičnog, inovativnog društva i gospodarstva, usmjerenog k održivom, niskougljičnom razvoju, koje je prehrambeno samodostatno, ekološki zdravo, okolišno privlačno, s razvijenom prometnom, energetskom i digitalnom infrastrukturom. Naposljetku namjera je nastaviti s izgradnjom učinkovite javne uprave i neovisnog pravosuđa kako bi Hrvatska bila otporna na krize i privlačna ulagačima.

II. DIO: Opis reformi i investicija

KOMPONENTA

1. Gospodarstvo

Zbog posljedica krize, hrvatsko je gospodarstvo zabilježilo pad aktivnosti od 8% u 2020. godini. Zahvaljujući poduzetim mjerama očuvanja radnih mjesta i likvidnosti poduzeća, uspješno je održana stopa zaposlenosti, no u dugoročnom razdoblju potrebno je usmjeriti aktivnosti na jačanje konkurentnosti i inovativnosti gospodarstva. Reforme i ulaganja omogućit će zelenu i digitalnu tranziciju te razvojni iskorak utemeljen na inovacijama, novim tehnologijama i internacionalizaciji poslovanja. Uz ubrzan gospodarski oporavak, potrebno je poduzeti napore radi postizanja otpornosti gospodarstva pri čemu će biti važno građanima i gospodarstvu osigurati sigurnost opskrbe energijom. Važan će biti i razvoj elektroenergetske infrastrukture radi povećanja proizvodnje energije iz obnovljivih izvora kako bi se ostvarili okolišni i klimatski ciljevi Europskog zelenog plana i nacionalnih propisa. Značajan doprinos u jačanju otpornosti gospodarstva jačanju pružit će ulaganja u razvoj konkurentnog, energetski održivog i učinkovitog prometnog sustava, koji prati sveobuhvatna reforma sektora prometa. Primjenjujući model održivog razvoja, osigurat će se kvalitetnije upravljanje vodnim resursima radi smanjenja gubitaka i povećanja dostupnosti vode građanima. Isto tako, uspostavit će se učinkovit sustav gospodarenja otpadom radi očuvanja okoliša i za prijelaz na kružno gospodarstvo. Poticat će se razvoj poljoprivrede za ostvarivanje prehrambene sigurnosti i konkurentnosti poljoprivrednog-prehrambenog sektora. Budući da je turizam jedna od najviše pogođenih grana hrvatskog gospodarstva, te uzimajući u obzir njegov ukupni doprinos BDP-u, radit će se na novom modelu razvoja turizma koji će ga učiniti održivim, zelenim i digitalnim. U okviru Plana prepoznata je potreba daljnjih ulaganja u oporavak i jačanje otpornosti kulturnog i kreativnog sektora kako bi se uklonile postojeće prepreke za poslovanje na jedinstvenom digitalnom tržištu te omogućila prilagodba novim uvjetima poslovanja.

1. Opis komponente

Područje politike		
Gospodarstvo Promet	Energetika Zaštita okoliša	Poljoprivreda Turizam Kultura

Obuhvat

Kako bi se ojačala konkurentnost i održiv razvoj gospodarstva potrebno je razviti nove mjere i politike koje stavljaju uključivi rast i održivi razvoj u središte napora da se privuku i potaknu privatne investicije i iskoriste njihove koristi. Cilj je reformi i investicija iz ove komponente sustavno integrirati održiv razvoj, zelenu i digitalnu tranziciju gospodarstva i operacionalizirati ih u konkretne mjere i mehanizme na nacionalnoj i regionalnoj razini. Uz

navedeno, potrebni su i daljnji napori na reformama i unaprjeđenju poslovne klime koje će olakšati i potaknuti provedbu mjera i politika.

Komponentom je obuhvaćena i dekarbonizacija energetskog sektora koja je vezana za izgradnju moderne i digitalno upravljive infrastrukture za električnu i toplinsku energiju, daljnja ulaganja u obnovljive izvore energije, razvoj novih tehnologija, razvoj infrastrukture za proizvodnju i korištenje obnovljivog vodika, jačanje sustava toplinarstva te provedbu mjera energetske učinkovitosti i povećanja udjela iz obnovljivih izvora energije u svim sektorima, posebice u energetici, prometu i industriji.

Naglasak je stavljen na nastavak provedbe reforme vodnokomunalnog sektora, modernizaciju i izgradnju vodnokomunalne infrastrukture te nastavak ulaganja u zaštitu od štetnog djelovanja voda, kao i daljnje kontinuirano financiranje infrastrukture za gospodarenjem otpadom.

Planira se nastavak ulaganja u modernizaciju prometne infrastrukture, poticanje ulaganja u sigurnost, ekološku održivost, učinkovitost i konkurentnost svih oblika prometa. Predložena ulaganja prati sveobuhvatna reforma željezničkog, cestovnog i zračnog prometa, kao i reforma pomorstva i unutarnjih plovnih putova radi postizanja konkurentnog, energetski održivog i učinkovitog prometnog sustava.

Poljoprivreda kao osnovna djelatnost na ruralnim područjima od posebnog je interesa za Hrvatsku. Stoga se planira nastavak započete transformacije poljoprivrede, uključujući digitalizirane usluge javne uprave za poljoprivrednike, bolje raspolaganje poljoprivrednim zemljištem i digitalizaciju poslovanja, stvaranje preduvjeta za unaprjeđenje traženja poljoprivrednih proizvoda i doniranje hrane, kao i investicije u infrastrukturu potrebnu za razvoj poljoprivrede.

Pandemija COVID-19 vrlo negativno je utjecala na turistički sektor kako globalno, tako i u Hrvatskoj. Kao odgovor na navedene utjecaje krize te promjene očekivanja potražnje, s obzirom na potrebu osnaživanja otpornosti hrvatskog turizma, planira se transformacija turističkog sektora, radi zadržavanja i unaprjeđenja stupnja održivosti hrvatskog turističkog sektora na međunarodnom i domaćem tržištu.

Opći cilj

1. Omogućiti oporavak gospodarstva od epidemije COVID-19 te povećati njegovu otpornost i konkurentnost kroz zelenu i digitalnu tranziciju.
2. Smanjiti okolišni otisak proizvodnje i potrošnje energije, smanjiti onečišćenje zraka u gradovima, unaprijediti i digitalizirati energetsku infrastrukturu.
3. Poboljšati gospodarenje otpadom, zaštitu voda i bioraznolikost radi jačanja otpornosti na klimatske promjene.
4. Razvoj i unaprjeđenje prometnih sustava prihvatljivih za okoliš, kao i razvoj prometnih sustava s niskom emisijom CO_2 kako bismo imali razvijenu prometnu mrežu te kvalitetnu, održivu i prilagodljivu infrastrukturu u svim vidovima prometa.
5. Stvoriti preduvjete za održivije korištenje prirodnih resursa i konkurentniju proizvodnju u poljoprivredi.
6. Uspostava učinkovitog sustava razvoja održivog, inovativnog i otpornog turizma.

Reforme i investicije obuhvaćene komponentom	
C1.1. Otporno, zeleno i digitalno gospodarstvo	
C1.1.1. Jačanje konkurentnosti i zelena tranzicija gospodarstva	
Reforme	
C1.1.1. R1	Nastavak reforme poslovnog i regulatornog okruženja
C1.1.1. R2	Nastavak reforme reguliranih profesija
C1.1.1. R3	Unaprjeđenje strateškog okvira za promociju privatnih ulaganja
C1.1.1. R4	Povećanje strukturne održivosti gospodarstva i poticanje zelene tranzicije
C1.1.1. R5	Diversifikacija tržišta kapitala i poboljšanje pristupa alternativnom financiranju
C1.1.1. R6	Razvoj otpornog kulturnog i kreativnog sektora
Investicije	
C1.1.1. R1-I1	Digitalizacija usluga državne i javne administracija prema poslovnom sektoru (G2B)
C1.1.1. R1-I2	Nastavak administrativnog i fiskalnog rasterećenja
C1.1.1. R4-I1	Potpora poduzećima za tranziciju na energetski i resursno učinkovito gospodarstvo
C1.1.1. R4-I2	Financijski instrumenti za mikro, mala i srednja poduzeća
C1.1.1. R4-I3	Financijski instrumenti za srednje kapitalizirana poduzeća i velike subjekte
C1.1.1. R4-I4	Financijski instrumenti za subjekte javnog sektora
C1.1.1. R5-I1	Ulaganje u instrumente vlasničkog i kvazivlasničkog financiranja (PE)
C1.1.1. R6-I1	Transformacija i jačanje konkurentnosti kulturnih i kreativnih industrija
C1.1.1. R6-I2	Uspostava provjere medijskih činjenica i sustava javne objave podataka
C1.1.2. Poticanje inovacija i digitalizacija gospodarstva	
Reforme	
C1.1.2. R1	Reforma sustava poticaja za istraživanje i razvoj
C1.1.2. R2	Reforma financiranja inovacija
C1.1.2. R3	Uspostavljanje strateškog i operativnog okvira za digitalnu transformaciju gospodarstva i umjetnu inteligenciju
C1.1.2. R4	Uspostavljanje sustava digitalnih centara za inovacije
Investicije	
C1.1.2. R1-I1	Analiza poreznih poticaja za istraživanje i razvoj
C1.1.2. R2-I1	Priprema i provedba Plana za poticanje inovacija
C1.1.2. R2-I2	Ulaganje u upravljačke kapacitete malih i srednjih poduzeća
C1.1.2. R2-I3	Bespovratne potpore za novoosnovana poduzeća
C1.1.2. R2-I4	Jačanje akceleracijske aktivnosti

C1.1.2. R2-I5	Komercijalizacija inovacija
C1.1.2. R3-I1	Priprema strateških dokumenata za digitalnu transformaciju gospodarstva i umjetnu inteligenciju
C1.1.2. R3-I2	Vaučeri za digitalizaciju
C1.1.2. R3-I3	Bespovratne potpore za digitalizaciju
C1.1.2. R4-I1	Podrška za digitalne centare za inovacije
C1.2. Energetska tranzicija za održivo gospodarstvo	
Reforme	
C1.2. R1	Dekarbonizacija energetskog sektora
Investicije	
C1.2. R1-I1	Revitalizacija, izgradnja i digitalizacija energetskog sustava i prateće infrastrukture za dekarbonizaciju energetskog sektora
C1.2. R1-I2	Poticanje energetske učinkovitosti, toplinarstva i obnovljivih izvora energije za dekarbonizaciju energetskog sektora
C1.2. R1-I3	Korištenje vodika i novih tehnologija
C1.2. R1-I4	Biorafinerija za proizvodnju naprednih biogoriva Sisak
C1.3. Unaprjeđenje vodnog gospodarstva i gospodarenja otpadom	
Reforme	
C1.3. R1	Provedba programa vodnog gospodarstva
C1.3. R2	Provedba projekata za održivo gospodarenje otpadom
Investicije	
C1.3. R1-I1	Program razvoja javne odvodnje otpadnih voda
C1.3. R1-I2	Program razvoja javne vodoopskrbe
C1.3. R1-I3	Program smanjenja rizika od katastrofa u sektoru upravljanja vodama
C1.3. R2-I1	Program smanjenja odlaganja otpada
C1.3. R2-I2	Program sanacije zatvorenih odlagališta i lokacija onečišćenih opasnim otpadom
C1.4. Razvoj konkurentnog, energetski održivog i učinkovitog prometnog sustava	
Reforme	
C1.4. R1	Reforma cestovnog sektora
C1.4. R2	Reforma željezničkog sektora
C1.4. R3	Reforma pomorstva i unutarnje plovidbe
C1.4. R4	Unaprjeđenje sustava javnog prijevoza
C1.4. R5	Ekologizacija prometa

Investicije	
C1.4. R1-I1	Elektronički sustav naplate cestarine
C1.4. R1-I2	Unaprjeđenje sustava korištenja prava osoba s invaliditetom na području mobilnosti
C1.4. R1-I3	Nacionalni sustav elektroničke pohrane i razmjene podataka u cestovnom prijevozu (NSCP)
C1.4. R1-I4	Izvještajno upravljački sustav putničkog i teretnog prijevoza u cestovnom prometu
C1.4. R1-I5	Praćenje prijevoza opasnih tvari u cestovnom prometu e-ADR
C1.4. R2-I1	Rekonstrukcija postojećeg i izgradnja drugog kolosijeka željezničke pruge na dionici Dugo Selo-Novska, poddionica Kutina-Novska (faza D)
C1.4. R2-I2	Modernizacija pruge M604 Oštarije – Knin – Split
C1.4. R2-I3	Uklanjanje "uskih grla" na željezničkoj infrastrukturi
C1.4. R2-I4	Modernizacija dionice Zagreb Kustošija – Zagreb ZK – Zagreb GK
C1.4. R2-I5	Zamjena kočnih umetaka teretnih vagona u cilju smanjenja buke
C1.4. R2-I6	Primjena zelenih tehnologija u željezničkom putničkom prijevozu
C1.4. R2-I7	Nadogradnja informatičkog i prodajnog sustava te modernizacija vlakova s informatičkim sustavom
C1.4. R3-I1	Program modernizacije luka otvorenih za javni promet
C1.4. R3-I2	Nabava/gradnja putničkih brodova za obalni linijski promet
C1.4. R3-I3	Izgradnja nove skele „Križnica“, Općina Pitomača
C1.4. R3-I4	Opremanje luka i pristaništa infrastrukturom za zbrinjavanje otpada
C1.4. R4-I1	Nabava vozila na alternativni pogon za javni gradski i prigradski linijski promet
C1.4. R4-I2	Modernizacija tramvajskog prometa
C1.4. R5-I1	Elektrifikacija i ekologizacija sustava prihvata i otpreme zrakoplova u Zračnoj luci Zadar
C1.4. R5-I2	Istraživanje, razvoj i proizvodnja vozila nove mobilnosti i prateće infrastrukture
C1.4. R5-I3	Program sufinanciranja kupnje novih vozila na alternativna goriva i razvoja infrastrukture alternativnih goriva u cestovnom prometu

C1.5. Unaprjeđenje korištenja prirodnih resursa i jačanje lanca opskrbe hranom

Reforme	
C1.5. R1	Uspostava mreže logističke infrastrukture za jačanje proizvodno tržišnog lanca u sektoru voća i povrća
C1.5. R2	Unaprjeđenje sustava za restrukturiranje poljoprivrednog zemljišta i komasaciju
C1.5. R3	Digitalna transformacija poljoprivrede

C1.5. R4	Unaprjeđenje sustava doniranja hrane
Investicije	
C1.5. R1-I1	Izgradnja i opremanje logističko distributivnih centara za voće i povrće
C1.5. R2-I1	Komasacija poljoprivrednog zemljišta
C1.5. R2-I2	Program trajnog praćenja stanja (*monitoring*) poljoprivrednog zemljišta
C1.5. R3-I1	Uspostava digitalnih javnih usluga
C1.5. R3-I2	Pametna poljoprivreda
C1.5. R3-I3	Sustav sljedivosti
C1.5. R4-I1	Infrastrukturno opremanje banke hrane i posrednika u lancu doniranja hrane
C1.6. Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma	
Reforme	
C1.6. R1	Povećanje otpornosti i održivosti turističkog gospodarstva
Investicije	
C1.6. R1-I1	Regionalna diversifikacija i specijalizacija hrvatskog turizma kroz ulaganja u razvoj turističkih proizvoda visoke dodane vrijednosti
C1.6. R1-I2	Jačanje održivosti te poticanje zelene i digitalne tranzicije poduzetnika u sektoru turizma
C1.6. R1-I3	Jačanje kapaciteta sustava za otporan i održiv turizam
Ukupna procijenjena vrijednost ulaganja za komponentu	**25.703.728.389 kn**
Udio u ukupnom planu	53%

2. Glavni izazovi i ciljevi koji se rješavaju u okviru komponente

Kontekst

C1.1. Otporno, zeleno i digitalno gospodarstvo

Kako bi se ojačala konkurentnost i održivi razvoj gospodarstva potrebno je razviti nove mjere i politike koje stavljaju inkluzivni rast i održivi razvoj u središte napora da se privuku i potaknu privatne investicije i iskoriste njihove koristi. Pitanja održivog razvoja - uključujući zabrinutost za okoliš, socijalnu zaštitu i ublažavanje siromaštva - kao i odgovornost investitora u tim područjima, sama po sebi nisu "nova". Međutim, do danas nisu bile ključni dio donošenja glavnih mjera i politika i na jedinstven način integrirane u iste. Politike i mjere iz ovog poglavlja imaju za cilj sustavno integrirati održivi razvoj i zelenu i digitalnu tranziciju gospodarstva i operacionalizirati ih u konkretne mjere i mehanizme na nacionalnoj i regionalnoj razini. Kako bi se to omogućilo potrebni su i daljnji napori na reformama i unapređenju poslovne klime koje će olakšati i potaknuti provedbu mjera i politika.

Postizanje ciljeva iz ove mjere ostvariti će se kroz reforme i investicije unutar dvije podkomponente: Otporno, zeleno i digitalno gospodarstvo i Poticanje inovacija i digitalizacija gospodarstva.

Na razini cjelokupne komponente, za financiranje će biti prihvatljivi samo oni projekti koji su sukladni Načelu "Ne nanosi značajnu štetu" (engl. *„do no significant harm" - DNSH*).

C1.1.1. Jačanje konkurentnosti i zelena tranzicija gospodarstva

Kriza uzrokovana pandemijom COVID-19 dovela je do duboke recesije u 2020. godini. Uzimajući u obzir pad BDP-a, Hrvatska je jedna od tri najteže pogođenih zemalja u EU, smanjenje rasta u Hrvatskoj je otprilike dvostruko veće od prosjeka za Europu. Izazovi u Hrvatskoj dodatno su izraženi zbog velike štete od potresa koji je glavni grad Hrvatske pogodio u ožujku 2020., a središnju Hrvatsku u prosincu 2020., što je stvorilo dodatni pritisak na javne financije. Hrvatska je, također, vrlo osjetljiva na utjecaje klimatskih promjena, koje u budućnosti mogu prouzročiti šokove sličnih razmjera.

Pandemija uzrokovana koronavirusom dovela je do snažnog gospodarskog šoka, potaknula pad gospodarstva i povećala neizvjesnost u pogledu dinamike oporavka. Mjere uvedene od sredine ožujka 2020. kao odgovor na pandemiju, koje uključuju ograničenja kretanja, socijalno distanciranje i lockdown, dovele su do snažnog pada potrošnje i prihoda poduzeća. Procjenjuje se da se output smanjio za 8%, uz snažno smanjenje domaće potrošnje i ulaganja te strmoglav pad međunarodne trgovine robom i uslugama

Pandemija je jasno pokazala nedostatak diverzifikacije gospodarstva i dominantnost nisko proizvodnih sektora, što gospodarstvo čini posebno ranjivim na vanjske šokove. Strukturu gospodarstva obilježava značajan udio usluga i oslanjanje na turizam, a koji snažno trpe zbog posljedica COVID-19 pandemije. Industrijska baza se dominantno sastoji od industrija baziranih na niskim i srednjim tehnologijama (47% i 31%), dok su industrije bazirane na srednje visokim ili visokim tehnologijama zastupljene tek sa 18%, odnosno 4%. Hrvatska zauzima dvadeseto mjesto u EU-27 po indeksu složenosti industrijskih proizvoda, kojim se ocjenjuje raznolikost i sofisticiranost proizvodnih vještina. Ukupna faktorska produktivnost raste relativno sporo, te doprinosi rastu BDP-a manje nego u usporedivim zemljama.

Nadalje, hrvatsko gospodarstvo obilježava niža razina investicija, posebice investicija u RDI i napredne tehnologije kao preduvjeta povećanja dodane vrijednosti u gospodarstvu. Niža razina investicija prisutna je u većem broju sektora neovisno o veličini gospodarskih subjekata te ima i može nadalje imati značajan utjecaj na planiranu zelenu i digitalnu tranziciju gospodarstva. Čak i u područjima u kojima je Hrvatska ostvarila EU ciljeve 2020., primjerice području udjela obnovljivih izvora energije u ukupnim izvorima energije, potrebe za daljnjim ulaganjima nužne su kako bi se ostvarili prezentirani dugoročni ciljevi.

Niža razina investicija je djelomično rezultat i slabije razvijenosti domaćeg financijskog tržišta. Prema podacima Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga za 2020., banke čine gotovo 70% (68,1%) ukupnog financijskog sektora Hrvatske, slijede ga mirovinski fondovi i društva za osiguranje, a tek potom i ostali oblici financijskih usluga (leasing i faktoring usluge, VC i PE fondovi i dr.). Čak i prije pojave pandemije COVID-19, jedna od ključnih prepreka u dostupnosti bankarskih kredita na hrvatskom tržištu bila je prepreka vezana uz dostupnost bankama prihvatljivih instrumenata osiguranja kredita.

Na temelju zadnjih podataka od DZS-a, nacionalna izdvajanja za istraživanje i razvoj u 2019. bila su na razini 1,11% BDP-a te je Hrvatska na začelju EU po inovacijskom učinku. Hrvatska znatno zaostaje za prosječnim vrijednostima na razini EU u području istraživanja i inovacija i niska je

razina ulaganja privatnog sektora u istraživanje i razvoj. Niža razina investicija u RDI i visoku tehnologiju rezultat je i slabije razvijenog tržišta alternativnih izvora financiranja (Venture capital, Private equity itd.). Kako bi se dugoročno osnažila otpornost hrvatskog gospodarstva na eventualne buduće globalne ili regionalne tržišne poremećaje potrebno je dodatno osnažiti prethodno spomenute komponente financijskog tržišta.

Niža konkurentnost hrvatskog gospodarstva, kao i uvodno spomenuta veličina i snažna otvorenost gospodarstva negativno utječe i na pokazatelje robne razmjene s inozemstvom. Naime, gospodarstvo Hrvatske dugi niz godina karakterizira deficit u robnoj razmjeni s inozemstvom. Domaći izvoz učestalo karakterizira izvoz roba s nižom dodanom vrijednosti (sirovina, poluproizvodi), što dodatno produbljuje problem. Također, najveći dio izvoznih aktivnosti usmjeren je na uzak krug regionalnih tržišta ili tržišta na kojima su domaći proizvođači prisutni duži niz godina. Prema raspoloživim podacima pokrivenost uvoza s izvozom u 2020. iznosila je 65,2%. Unatoč navedenome izvozna poduzeća su od iznimnog značaja za domaće gospodarstvo. Činjenica da samo 15% poduzeća u Hrvatskoj sudjeluje u izvoznim aktivnostima, ali da ona istodobno čine 51% zaposlenosti, 62% ulaganja te ostvaruju 66% ukupnih prihoda od prodaje ukazuje na značaj i potrebu daljnje podrške jačanju internacionalizacije i međunarodne konkurentnosti gospodarstva.

Negativni utjecaji pandemije COVID-19 zabilježeni su i u izvozu roba, a uslijed općeg pada potražnje na globalnom tržištu, kao i ograničenja proizašlih iz zatvaranja nacionalnih granica. Uvažavajući činjenicu kako je gospodarstvo Hrvatske i do sada bilježilo negativnu vanjsko trgovinsku bilancu, u narednim razdobljima potrebno je podržati gospodarstvo Hrvatske u snažnijoj internacionalizaciji prema regionalnim i globalnim tržištima, posebice u uvjetima očekivanog jačanja regionalnih lanaca vrijednosti.

Jačanje otpornosti i održivosti gospodarstva EU i njegovih opskrbnih lanaca jedan je od ciljeva Europske unije za ostvarivanje otvorene strateške autonomije. Privatni sektor treba igrati središnju ulogu u procjeni rizika i osiguravanju otpornosti na poremećaje opskrbe ili šokove potražnje, posebno tamo gdje poduzetnici ovise o jednom dobavljaču. Pažljivo strukturirane politike i mjere mogu pridonijeti otpornosti opskrbnih lanaca otvaranjem novih tržišta radi diversifikacije izvora opskrbe.

Za oporavak i otpornost gospodarstva iznimno su bitni uvjeti u kojima gospodarstvenici posluju. Poslovno okruženje u Hrvatskoj odlikuje se brojnošću i kompleksnošću administrativnih zahtjeva koji se pred poduzetnike postavljaju u interakciji s državnim i javnim sektorom, njihovo poslovanje opterećeno je većim brojem neporeznih davanja, a u pojedinim reguliranim profesijama i prekomjernim zahtjevima za pokretanje poslovanja. Prema pokazatelju institucija iz Izvješća o globalnoj konkurentnosti Svjetskoga gospodarskog foruma Hrvatska ima opterećujuće poslovno okruženje i bilježi niske rezultate prema svjetskim pokazateljima upravljanja (engl. *Worldwide Governance Indicators*). Stoga je u dijelu poboljšanja poslovnog okruženja potrebno provesti mjere kojima će se poslovanje pojednostavniti i pojeftiniti, te olakšati i ubrzati zapošljavanje.

U odgovoru na COVID-19 krizu uveden je fiskalnih i monetarnih mjera za ublažavanje negativnih posljedica pandemije na gospodarstvo i očuvanje stabilnih uvjeta na domaćem financijskom tržištu. Od fiskalnih mjera, Vlada je usvojila paket javnih politika u vrijednosti 4,1% BDP-a, uključujući, među ostalim, potpore za očuvanje radnih mjesta, otpis ili odgodu plaćanja poreznih obveza, promjene u obvezama plaćanja PDV-a, obustavu ovršnih i stečajnih postupaka i moratorij na otplatu bankovnih kredita. Od monetarnih mjera, Hrvatska narodna banka (HNB) osigurala je dodatnu likvidnost za financijske institucije, podržala tržište državnih

vrijednosnica i privremeno popustila regulatorne zahtjeve za banke. Kao rezultat toga, procjenjuje se je fiskalni deficit u 2020. dosegnuo 7,2% BDP-a. Potrebe za financiranjem države iznosile su više od 20% BDP-a samo u 2020., a procjenjuje se da će premašiti 15% BDP-a 2021. (bez uračunavanja štete od potresa u prosincu 2020. i posljednjeg vala ograničenja uslijed pandemije), istiskujući kreditiranje privatnog sektora.

Unatoč navedenim programima potpore gospodarstvo će se teško oporaviti od krize uzrokovane pandemijom bolesti COVID-19. Kriza uzrokovana pandemijom bolesti COVID-19 najznačajniji je socijalni i gospodarski izazov za Hrvatsku od globalne gospodarske krize. S obzirom na strukturu gospodarstva teško je pretpostaviti jačinu oporavka, koji je još uvijek osjetljiv na daljnje negativne rizike ako oporavak domaće i strane potražnje bude sporiji od očekivanog ili ako zbog javnozdravstvene situacije budu potrebna dodatna ograničenja. Od presudne će važnosti biti institucionalni kapacitet i spremnost na podupiranje gospodarskog oporavka koji predvodi privatni sektor te na izgradnju otpornosti, osobito u osiguranju pristupa adekvatnom financiranju.

C1.1.2. Poticanje inovacija i digitalizacija gospodarstva

S obzirom na rezultate na području inovacija, Hrvatska zaostaje za ostalim zemljama članicama EU. Prema Europskoj ljestvici uspjeha u inovacijama (engl. *European Innovation Scoreboard*) 2020., Hrvatska ostaje na dnu skupine umjerenih inovatora, zauzimajući 25. mjesto u EU. Iako se zbirni inovacijski indeks (engl. *Summary Innovation Index*) u EU u 2012. poboljšao na 107,4 posto vrijednosti indeksa, Hrvatska sa 63,1 posto vrijednosti indeksa tek treba dostići razinu EU-a iz 2012. Među 10 komponenata indeksa, intelektualna imovina i utjecaji prodaje najudaljeniji su od prosjeka EU-a. Hrvatska proizvodi 0,45 patentnih prijava na milijardu BDP-a u usporedbi s 3,39 u EU te 4,30 prijava žigova na milijardu BDP-a u usporedbi s 8,21 u EU i 0,52 prijave za dizajn na milijardu BDP-a u odnosu na 4,05 u EU. Slično tome, prodaja inovacija koje su nove za poduzeća i inovacija koje su nove na tržištu iznosi 8,04% ukupnih prihoda, u usporedbi s 12,51% u EU. U 2018. izvoz visokotehnoloških proizvoda iznosio je 8,1% ukupnog izvoza, u usporedbi s prosjekom EU-a koji je iznosio 17,9%.

Unatoč povećanoj dostupnosti financiranja za inovacije nakon pristupanja EU-u, u Hrvatskoj je došlo do ograničenog poboljšanja rezultata u području inovacija. Većina Europskih strukturnih i investicijskih fondova (ESIF) dostupnih za inovacije pripala je zrelijim poduzećima. Međutim, dokazi na razini poduzeća pokazuju da mlađa i manja poduzeća bilježe najveći porast produktivnosti kada ulažu u istraživanje i razvoj te nematerijalnu imovinu. Nadalje, postignut je ograničeni uspjeh u iskorištavanju javnog financiranja za inovacije kako bi se privuklo privatno financiranje. Poslovni rashodi za istraživanje i razvoj (BERD) u 2018. iznosili su 0,46% BDP-a, od čega je 0,31 postotni bod (67%) financirao sektor poslovnih poduzeća. Za usporedbu, BERD u EU-27 iznosio je 1,45% BDP-a, od čega je 1,23% (83%) financirao poslovni sektor. Dubinska analiza javnog financiranja inovacija pokazala je da se kombinacija politika u velikoj mjeri oslanja na bespovratna sredstva kao mehanizam financiranja i da postoji nedostatak sredstava za inovacijsku aveniju (engl. *innovation pipeline*). Nadalje, za prijavljivanje i upravljanje projektima koji se financiraju iz ESIF-a administrativni zahtjevi i kriteriji za odabir uglavnom favoriziraju postojeće tvrtke koje na raspolaganju imaju više resursa.

Digitalno gospodarstvo može pružiti priliku za povećanje produktivnosti i konkurentnosti pojavom novih poduzeća i poslovnih modela. Prema Indeksu digitalne ekonomije i društva (engl. *Digital Economy and Society Index - DESI*) 2020., Hrvatska se nalazi na 19. mjestu među 27 država članica EU. Naime, 34% poduzeća ima prodaju putem e-trgovine koja predstavlja najmanje 1 posto prometa, 13% upotrebljava analizu velikih podataka, 10% upotrebljava

tehnologije Internet-of-Things, 39% upotrebljava računalstvo u oblaku i 3% upotrebljava umjetnu inteligenciju. U tom je pogledu Hrvatska približno na razini prosjeka EU-a. Nadalje, u 2018. godini ICT uslužna industrija pridonijela je BDP-u s 4,07%. To pokazuje da Hrvatska ima dobru osnovu za daljnji razvoj svoje prisutnosti u digitalnom gospodarstvu. Međutim, postoje određeni rizici na putu prema digitalizaciji. Primjerice, 19% hrvatskih poduzeća barem jednom je imalo problema zbog sigurnosnih incidenata povezanih s ICT-om, u usporedbi s 13% poduzeća u EU-u. Nadalje, prema IMD-ovoj Svjetskoj ljestvici digitalne konkurentnosti (engl. *IMD World Digital Competitiveness Rankings*) za 2020., Hrvatska je zauzela 52. mjesto od 63 države. Hrvatska zaostaje za ostalim državama, posebno u području međunarodnog iskustva, osposobljavanja zaposlenika, regulatornog okvira za razvoj i primjenu tehnologije te sposobnosti poduzeća da brzo odgovore na prilike i prijetnje.

C1.2. Energetska tranzicija za održivo gospodarstvo

Kako bi postalo konkurentnije dok postaje zelenije i kružno, gospodarstvu je nužno osigurati opskrbu čiste i cjenovno pristupačne energije i sirovina. Posebno će se povećavati potreba za električnom energijom uz očekivano smanjenje ovisnosti o fosilnim gorivima. U skladu s tim, i električna energija mora biti čista i proizvedena iz obnovljivih izvora. Hrvatska je dosegla cilj vezan uz obnovljive izvore za 2020. i ima ambiciozne planove vezane uz razvoj obnovljivih izvora energije do 2030. čime će doprinijeti i ispunjenju EU cilja.

Hrvatska veliki dio obnovljive energije dobiva iz hidro potencijala, ali je dobar dio vodotokova zaštićen. U skladu s tim, ne očekuje se veći broj novih hidroelektrana, posebice onih veće snage. Zbog toga je naglasak u strateškim dokumentima stavljen upravo na vjetar i sunce i razvoj tog potencijala, no, pri tome će se posebna pozornost posvetiti zaštiti okoliša. Veliki dio Hrvatske je uvršten u Natura 2000 ekološku mrežu te će, u skladu s tim, kod razvijanja pojedinih projekata pozornost posvetiti zaštiti prirode. Zakonodavnim okvirom (Zakon o zaštiti okoliša[6], te Uredbom o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš[7]) jasno je propisana procedura kojom se štiti ekološka mreža i smanjuje negativan utjecaj na okoliš. Projekti koji nanose veliku štetu okolišu, u skladu s navedenim zakonodavstvom, ne mogu se realizirati bez obzira na sve ostale parametre (potreba, ekonomski učinak i sl.). U skladu s tim, posebno se strogo provode kontrole izmjena projekata koje nastaju obzirom na promjenu tehnologije. Međutim to ne umanjuje sam potencijal obnovljivih izvora sunca, vjetra i geotermalne energije koji je na raspolaganju u koji se projekti mogu uskladiti s najstrožim zahtjevima vezanim uz očuvanje prirode.

Također, Hrvatska je 2020. donijela Strategiju prilagodbe klimatskim promjenama u Hrvatskoj za razdoblje do 2040. s pogledom na 2070.[8] u kojoj se posebna pozornost posvećuje energetskom sektoru. U skladu s navedenim povećanje potencijala obnovljivih izvora energije smanjit će ovisnost o fosilnim gorivima, a posebice korištenju elektrana koje se nalaze u gradovima čime će se dodatno povećati i kvaliteta zraka smanjenjem broja stacionarnih izvora emisija.

Razvoj obnovljivih izvora energije prate i dva važna strateška dokumenta iz energetskog sektora. Prvi je Strategija energetskog razvoja RH do 2030. s pogledom na 2050., a drugi Integrirani energetski i klimatski plan do 2030. godine. Oba dokumenta jasno potiču

[6] NN 80/13, 153/13, 78/15, 12/18 i 118/18
[7] NN 3/17
[8] NN 46/20

dekarbonizaciju energetike (uključivo sa sektorima zgradarstva i prometa) te jačanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora. U skladu s tim, a s obzirom na glavni cilj dekarbonizacije energetskog sektora, nužnost ubrzanog razvoja novih potencijalnih projekata kojima će se povećati proizvodnja prije svega električne energije iz obnovljivih izvora je jasno istaknuta u oba dokumenta. Strategija energetskog razvoja Republike Hrvatske do 2030. godine s pogledom na 2050. godinu prošla je proceduru strateške procjene utjecaja na okoliš u sklopu koje je vrlo jasno pokazano kako bez obzira na obveze koje proizlaze iz potreba zaštite okoliša (posebice područja u sklopu Natura 2000) postoji još dovoljno potencijalnih područja na kojima se mogu razvijati projekti vezani uz obnovljive izvore energije u skladu s planiranim instaliranim snagama do 2030. godine.

Sukladno strategiji i NECP-u, do 2030. nužno je u elektroenergetski sustav priključiti preko 2.500 MW novih postrojenja obnovljive energije što je preduvjet za ostvarenje nacionalnog cilja Republike Hrvatske u udjelu obnovljivih izvora energije u finalnoj potrošnji kao dio EU cilja za 2030. godinu. Na taj način će se smanjiti ovisnost o uvozu električne energije iz trećih zemalja, dok će se ujedno smanjiti i domaća proizvodnja električne energije iz fosilnih goriva, a posebice ugljena.

U tom pogledu, Strategija jasno ističe glavne razvojne pravce, dok je Integrirani energetski i klimatski plan svojevrsni akcijski plan provedbe strategije koji ju jasno usklađuje kako s novom energetskom politikom EU tako i s energetskom unijom. S obzirom na to da je za strategiju napravljena i Strateška procjena utjecaja na okoliš, svi definirani ciljevi jasno su usklađeni s okolišnim zakonodavstvom i podređeni prvenstveno očuvanju prirode i principu „ne nanošenja veće štete“ okolišu.

Razvoj obnovljivih izvora energije koji se planiraju u strateškim dokumentima prati i zakonodavstvo. Dio zakona je već na snazi, ali se zbog promjene cilja vezanog za smanjenje CO2 očekuje novi krug promjene EU zakonodavstva što će zahtijevati određene dorade i nacionalnog zakonodavstva. Već je važećim Zakonom o obnovljivim izvorima energije i visokoučinkovitoj kogeneraciji[9], koji je stupio na snagu 1. siječnja 2016. osigurana adekvatna procedura za razvoj projekata. Iz navedenog zakona proizlazi obveza donošenja Pravilnika o korištenju obnovljivih izvora energije, Uredbe o kvotama za poticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije te Uredbe o naknadama za obnovljive izvore energije.

Nova izmjena navedenog zakona dodatno će osigurati stabilan pravni okvir. Također, Zakon o biogorivima za prijevoz i Zakon o energetskoj učinkovitosti su usvojeni tijekom prve polovice 2021., a intenzivno se radi i na Zakonu o tržištu električne energije, Zakonu o tržištu toplinske energije i novoj verziji Zakona o obnovljivim izvorima energije i visokoučinkovitoj kogeneraciji koji će također biti usvojeni tijekom 2021. čime će se stvoriti zatvoreni zakonodavni okvir za promociju i jaču implementaciju dekarbonizirane energije.

Osim zakonodavnog okvira, koji je nužan za snažnu dekarbonizaciju energetskog sektora u Hrvatskoj, planira se i niz mjera kojima se već sada potiče, a u budućnosti će se nastaviti poticati razvoj zelene energije. Jedna od njih je i izrada procjene administrativnih postupaka i barijera vezanih zu razvoj potencijala energije iz obnovljivih izvora, uključujući mjere za promicanje potrošnje energije iz obnovljivih izvora i zajednica obnovljive energije. Za navedene preporuke

[9] NN 100/15

će se provesti i javna rasprava koja će uključiti sve relevantne dionike. Slična analiza će se napraviti i po pitanju energetske učinkovitosti.

Hrvatska je već 2007. pokrenula sustav poticanja kojim se pokrenula i provedba projekata vezanih uz obnovljive izvore energije. Ovaj sustav omogućio je razvoj niza privatnih projekata koji su, zajedno s već navedenim hidro potencijalom, uvelike doprinijeli ostvarivanju cilja vezanog za obnovljive izvore u 2020. godini. No, obzirom na Europski zeleni plan i paket za čistu energiju, kao i Strategiju energetskog razvoja RH do 2030. s pogledom na 2050. i Integriranom energetskom i klimatskom planu do 2030., nužno je omogućiti nastavak i osigurati još snažniji rast obnovljivih izvora energije posebice vjetra i sunca. U planu je priključenje do 1.500 MW novih obnovljivih izvora energije do kraja 2024. u elektro-energetski sustav Hrvatske, a već sada postoji iskaz interesa za 6.500 MW projekata vezanih uz obnovljive izvore energije.

Za postizanje ciljeva nužno je i dalje poticati obnovljive izvore energije na različite načine. Do sada je bio dominantan sustav poticajnih cijena za povlaštene proizvođače električne energije jer je Hrvatska do 2016. primjenjivala sustav zagarantiranog otkupa električne energije po takozvanom *feed-in* tarifnom modelu. U sustavu je razvijeno preko 1030 MW instaliranih obnovljivih izvora i visokoučikovitih kogeneracija, a sustav se financira iz naknada koje plaćaju svi građani i poduzeća u Hrvatskoj. Ovaj sustav je omogućio, među ostalim i razvoj tržišta električne energije, jer su investicije došle upravo iz privatnog sektora. Poticajna cijena je definirana Tarifnim sustavom za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije[10], a zajamčena je na 12 - 14 godina.

S obzirom na to da je dosadašnji sustav poticanja postao neadekvatan, u tijeku je i uvođenje novog sustava poticanja proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i visokoučinkovite kogeneracije preko tržišnih premija koji će biti troškovno učinkovitiji sustav koji je uspostavljen 2020. godine. Ovaj novi sustav poticanja proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora, nazvan Premijsku sustav, bitan je za daljnji razvoj energetskog sustava, a posebice tržišta električne energije kako bi se dobio kontinuitet i potakla daljnja tranzicija energetskog sektora prema održivom gospodarskom razvoju.

Hrvatska se odlučila da se zbog potrebe diversifikacije tehnologija natječaji raspišu za različite tehnologije i svima se na jasan i transparentan način određuje gornji limit cijene po kojoj se električna energija proizvedena iz npr. vjetra, sunca, biomase i dr. može ponuditi. Metodologije su propisane Uredbom o poticanju proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i visokoučinkovitih kogeneracija, odnosno njenim izmjenama.[11] Sustav će se i dalje financirati naknadama koje uplaćuju svi korisnici elektorenergetskog sustava Hrvatske. U skladu s tim, veliki samostalni projekti ne planiraju se financirati kroz NPOO. Razvoj novih tehnologija te projekti vezani uz geotermalnu energiju financirati će se i iz OPKK, dok se dio projekata eventualno (u slučaju potrebe) može financirati iz sredstava Modernizacijskog fonda (ovisno o planiranom dostizanju ciljeva).

Veliki dio potreba vezan uz obnovljive izvore energije će se namiriti velikim projektima, ali Zakon o obnovljivim izvorima energije već je sada predvidio korištenje energije iz vlastite

[10] NN 133/13

[11] NN 116/2018 i 60/20

proizvodnje čime se otvorila mogućnost aktivnog uključivanja svih građana u sustav proizvodnje i korištenja energije iz obnovljivih izvora. Dodatno, uvođenjem napredne tehnologije i digitalizacijom sustava (uvođenjem pametnih brojila i sustava koji smanjuju gubitke na prijenosnoj mreži) dodatno će se povećati bolje korištenje električne energije u Hrvatskoj.

Kako je zakonodavni okvir u potpunosti kreiran za ostvarenje navedenih planova vezanih uz razvoj niza novih projekata obnovljivih izvora energije, koji će osigurati postizanje cilja vezanog uz obnovljive izvore energije do 2030. (na što se Hrvatska obvezala svojim NECP-om, i čime doprinosi općem EU cilju), postalo je nužno i osigurati adekvatnu infrastrukturu kojom se navedena električna energija može bez teškoća transportirati kako unutar Hrvatske, tako i šire.

Razvoj energetske infrastrukture će osigurati stavljanje u funkciju nacionalnih potencijala obnovljivih izvora energije, veći prihvat obnovljive energije i pravilno balansiranje sustava, a ujedno će se reflektirati i na povećanje mogućnosti razmjene održive energije sa susjednim državama članicama. Stoga je bitan element na kojem će Hrvatska inzistirati, smanjivanje ovisnosti o uvozu fosilnih goriva u EU.

Specifičnost obnovljivih izvora kada se radi o elektranama većih snaga u Hrvatskoj je da su dislocirani i u pravilu nisu u regiji glavnih centara potrošnje. Tako je bitna povezanost unutarnjeg tržišta te dodatno digitaliziranje sustava koji će osigurati optimalno vođenje tržišta u tehničkom i ekonomskom smislu te uklanjanje zapreka koji mogu usporiti određene projekte OIE. Zbog toga je u planu podizanje energetske infrastrukture na novu digitalno upravljivu razinu, a kako je to novom Direktivom EU 2019/944 o unutarnjem tržištu električne energije propisano. U skladu s tim, velika će se pažnja posvetiti i mapiranju potencijalnih trasa dalekovoda čime će se doprinijeti i očuvanju potencijala na prostorima vezanim za Naturu 2000. Snažno sektorsko povezivanje bitno je za omogućavanje realizacije projekata obnovljivih izvora energije kod krajnjih kupaca iz kategorija kućanstava te aktivan pristup uklanjanju prepreka daljnjoj implementaciji visokoučinkovitih sustava toplinarstva baziranih na obnovljivim izvorima energije (posebice geotermalne energije).

Sukladno Nacionalnom energetskom i klimatskom planu kroz pet dimenzija energetske unije postavljeni su ambiciozni nacionalni ciljevi reformi u hrvatskom energetskom sektoru. Ostvarenje ciljeva obnovljivih izvora energije od 36,6 % u konačnoj proizvodnji energije i posebice udio električne energije iz obnovljivih izvora od preko 60% u 2030. dogodit će se samo s dodatnim razvojnim projektima povezivanja i upravljanja elektroenergetskim sustavima i toplinskim sustavima, te stavljanjem naprednih biogoriva i obnovljive električne energije i vodika u prijevozu.

Zbog toga se u sklopu Nacionalnog plana oporavka i otpornosti planira važna reforma energetskog sektora. U skladu s navedenim, reforma obuhvaća nužni ubrzani razvoj elektroenergetske mreže kako bi se i u zakonodavnom smislu mogle postaviti nove paradigme vezane uz veće sudjelovanje krajnjih potrošača kao aktivnih kupaca energije. Ubrzani razvoj unutarnje infrastrukture je nužan i za povezivanje svih mjera obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti u gospodarskim sektorima te je posebice važno pozicioniranje sektora toplinarstva u izgradnji novih i obnovi postojećeg fonda zgrada. Također, reforma obuhvaća i povećanje energetske učinkovitosti, posebice u industriji, intenzivan razvoj potencijala vezan zu obnovljivu energiju u sustavu toplinarstva (na strani dobave toplinske energije), kao i jaču impelemntaciju obnovljive energije u prometnom sektoru.

Razvoj elektroenergetskog sustava Hrvatske snažno će doprinijeti i funkcioniranju zajedničkog EU tržišta za električnu energiju s obzirom na to da će se osigurat protok čiste električne energije od mjesta proizvodnje sve do mjesta potrošnje. Hrvatska sa svojim potencijalom može biti i domaćin međudržavnim projektima ako se za to ostvare nužne pretpostavke razvoja elektroenergetskih mreža.

Drugi važan segment vezan uz dekarbonizaciju energetskog sektora je jačanje sustava toplinarstva i jačanje energetske učinkovitosti. Za dio energetske učinkovitosti vezane za zgradarstvo, predlažu se mjere u sklopu Inicijative Obnova zgrada, ali je važan segment energetske učinkovitosti i razvoj toplinarstva te energetska učinkovitost u industriji, turizmu, uslužnim i drugim djelatnostima. Već je tijekom višegodišnjeg financijskog okvira 2014. – 2020. u sklopu OPKK potican i razvoj toplinarskog sektora u Hrvatskoj, kao i jačanje energetske učinkovitosti u industriji. Provedeni programi doprinijeli su jačanju energetske učinkovitosti, ali se ambiciozni ciljevi za 2030. mogu dostići jedino intenziviranjem jačanja svih segmenata vezanih uz energetsku učinkovitost. Potrebno je dodatno ojačati sustav toplinarstva kako u proizvodnji topline unaprjeđenjem sustava tako i u distribuciji tj. u mreži koja će postati pouzdana i osigurati adekvatnu količinu toplinske energije za prelazak sustava vezanih uz prirodni plin u sustave toplinarstva na obnovljive izvore energije. U skladu s tim, nužno je za svaki projekt obnove zgrada provesti analizu potencijala revitalizacije i obnove sustava toplinarstva posebice kada se radi o potencijalnoj dekarbonizaciji. Ovo je posebno važno kod zgrada javne namjene koje moraju biti zamašnjak ovakvom integralnom pristupu obnove koji će rezultirati i boljim krajnjim uštedama energije, ali i u potencijalnoj blokovskoj obnovi koja također može imati dodanu vrijednost, posebice u pogledu ušteda energije. Izbjegavanje manjih stacionarnih izvora koji nisu prilagođeni visokoučinkovitoj proizvodnji i potrošnji energije za grijanje i hlađenje cilj je sveukupnog potencijala smanjivanja potrošnje prvenstveno u zgradama u vlasništvu ili koje koristi javna i/ili lokalna uprava te u komercijalnim zgradama poput banaka, hotela, kupovnih centara i dr. Posebna će se pozornost u sklopu NPOO-a posvetiti upravo poticanju obnovljivih izvora u sustavu toplinarstva kroz pripremu potencijalnih projekata kojima treba više vremena za implementaciju (projekti vezani za geotermalnu energiju), jer je nužno dostići i ciljeve vezane zu obnovljivu energiju u grijanju i hlađenju. Planira se pripremiti dokumentacija za šest potencijalnih lokacija za korištenje geotermalne energije u toplinarstvu, a za dvije od navedenih šest lokacija će se izvesti i jedna probna bušotina da se pokažu potencijali geotermalne energije i da se navedeni projekti mogu približiti realizaciji, posebice na razini jedinica lokalne i regionalne samouprave.

Također, industrija ima velike potrebe za promicanje energetske učinkovitosti. Trenutno je zatvoren jedan natječaj kojim se planira dodjela oko 300 milijuna kuna potencijalnih sredstava, a na natječaj se prijavilo preko 350 projekata koji potražuju više od 1 milijarde kuna. Samo dio njih će dobiti navedena sredstva iz ovog natječaja tako da je nužno nastaviti s ovim aktivnostima i u idućih par godina jer će se na taj način osigurati financiranje i provedba niza već pripremljenih projekata koji se u protivnom možda neće ostvariti. U skladu s tim, kroz navedeni poziv (koji je zatvoren u veljači 2021.) planira se kreirati i rezervna lista projekata te bi se njih (prema procjenama 50 projekata) financiralo sredstvima NPOO-a te na taj način osigurala brza implementacija već pripremljenih kvalitetnih projekata. Kako bi se osiguralo da je mjera u skladu s Tehničkim smjernicama "Ne nanosi značajnu štetu" (2021/C58/01), sljedeće mjere bit će isključene iz mjera predviđenih ugovorima: (i) aktivnosti povezane s fosilnim gorivima, uključujući krajnju uporabu; (ii) aktivnosti u okviru Europskog sustava za trgovanje emisijama (ETS) kojima se postižu predviđene emisije stakleničkih plinova koje nisu niže od relevantnih

mjerila; (iii) aktivnosti povezane s odlagalištima otpada, spalionicama i uređajima za mehaničko biološko pročišćavanje; i (iv) aktivnosti kod kojih dugotrajno odlaganje otpada može nanijeti štetu okolišu. Dodatno će se voditi računa da se u ugovorima mogu utvrditi samo one aktivnosti koje su u skladu s relevantnim zakonodavstvom EU-a i nacionalnim zakonodavstvom o okolišu. Poseban segment energetske učinkovitosti treba posvetiti IT industriji koja svakim danom postaje sve veći potrošač energije. U skladu s tim, potrebno je osigurati i adekvatno reguliranje energije i u ovom segmentu industrije posebno vodeći računa o tome da se unaprjeđenje infrastrukture ne prelije isključivo na krajnjeg potrošača.

Treća važna investicija nužna za provedbu reforme je jačanje dekarbonizacije prometa kroz potenciranje rasta obnovljivih izvora energije u prometu. U sklopu jačanja obnovljive energije u prometu važna su dva elementa koja su pokrivena predloženim investicijama C1.2 R1.3 i C1.2 R1.4 kojima se pokriva segment ponude zajedno sa segmentom potražnje obnovljive energije u prometnom sektoru. U skladu s tim, planira se potenciranje razvoja novih tehnologija mahom vezanih uz razvoj ekonomije vodika u prometu. Ovdje se poseban naglasak stavlja na obnovljivi vodik i proizvodnju obnovljivog vodika kako je to zacrtano i EU vodikovom strategijom. U pripremi je i nacionalna vodikova strategija koja bi do kraja 2021. trebala jasno ocrtati put razvoja obnovljivog vodika od proizvodnje, preko distribucije do potrošnje kako u sektoru prometa (gdje je najzrelija situacija) sve do industrije. Strategija bi trebala postaviti ciljeve koje RH treba dostići u proizvodnji i korištenju obnovljivog vodika kao i predožiti smjerove financiranja potencijalnih projekata. Investicijom se zbog toga predviđa razvoj 10 MW elektrolizatora za proizvodnju obnovljivog vodika te njegova distribucija u prometni sektor. Na taj način će se postaviti osnova za razvoj šire vodikove ekonomije, a 10 MW elektrolizatora je dovoljno za proizvodnju cca 4.000 tona vodika dnevno. Time bi se osim povećanja obnovljivih izvora energije u prometu, kroz nova vozila (posebice u javnom sektoru) osigurao čišći zrak u urbanim središtima te ocrtavanje početka mreže punionica vodika kojima bi se osigurala pokrivenost svih dijelova Hrvatske. No, na taj se način stvara potencijal za veću nabavu vozila na vodik. Konačno, investicijom se planira i financiranje prvih šest punionica vodika za promet koje bi se gradile u gradovima ili na TEN-T prometnim pravcima, a dio punionica osigurao bi se i javnim prometnim firmama. Ova investicija u skladu je s reformom C1.4 Razvoj konkurentnog, energetski održivog i učinkovitog prometnog sustava.

No, za dostizanje navedenog cilja obnovljivih izvora energije u prometu, osim razvoja korištenja obnovljivog vodika potrebno je osigurati i dovoljnu količinu biogoriva kojima će se osigurati fini prijelaz od fosilnih goriva ka čistom prometu. Ovdje je posebno važno da se radi o naprednim biogorivima, a sukladno direktivi EU 2018/2001. U skladu s navedenim, predložena je i mjera izgradnje biorafinerije koja će se graditi na mjestu stare rafinerije nafte te će, osim osiguravanja dovoljne količine naprednih biogoriva na hrvatskom tržištu, osigurati i novi razvoj šireg kraja oko Siska koji je osim deindustrijalizacije krajem 2020. pogodio i devastirajući potres i dodatno pogoršao socijalnu situaciju ovoga kraja. Biorafinerija, u kojoj se planira proizvodnja 55.000 tona bioetanola godišnje, pokrenut će novi ciklus poljoprivredne proizvodnje, posebice u kraju koji ima puno zapuštenog zemljišta i posebice na zemljištima slabije kvalitete na kojima uzgoj kultura za ljudsku i životinjsku upotrebu nije isplativ. U skladu s tim, radi se o projektu koji osim važne uloge u dekarbonizaciji prometa ima i važnu socijalnu ulogu, a posebice jer se radi o modernoj tehnologiji koja ne postoji na teritoriju Hrvatske, a koja će se raditi kao „*brownfield*" investicija te će se osigurati i dekomisija stare tvornice u skladu s najvišim ekološkim standardima.

Uz poticanje obnovljivih izvora energije u prometu, za dekarbonizaciju energetskog sektora važan je i razvoj novih tehnologija koje su nužne za dostizanje cilja dekarbonizirane Europe do 2050. godine. Najvažnija tehnologija, za koju Hrvatska ima snažan potencijal te postojeće iskustvo u kontekstu tehnološke primjene je geološko skladištenje ugljika (engl. *Carbon Capture and Storage - CCS*). Ovo je također projekt kojeg se planira financirati putem investicije C1.2 R1.3, a kojim će se osigurati smanjenje CO2 otiska onim industrijama koje trebaju duži period prilagodbe, a da se ne ugrozi njihova opstojnost (primjerice petrokemijska industrija). Osim toga, tim industrijama će se omogućiti smanjenje CO2 emisija znatno ispod referentne vrijednosti za dodjelu besplatnih CO2 emisija. Također, važno je napomenuti kako je ova tehnologija važna i za investiciju C1.2 R1.4 koja će, upotrebom tehnologije geološkog skladištenja ugljika osigurati i negativni CO2 otisak za svoj proizvod. Na taj način će dodatno osigurati dostizanje ciljeva za obnovljive izvore energije na nacionalnoj, ali i EU razini, za 2030. godinu.

Ova tehnologija, koju ističe i Uredba 2020/852 o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja, još nije ekonomski isplativa, pa su predviđeni pilot projekti nužni za njezinu daljnju komercijalizaciju. Dodana vrijednost svakako je i potencijalna zelena transformacija industrije vezane za ugljikovodike koji posjeduju znanje i tehnologiju za razvoj geološkog skladištenja CO2 u RH.

Obzirom na navedeno, važno je napomenuti kako će predložena reforma Energetska tranzicija za održivo gospodarstvo, u idućih pet godina osigurati sve preduvjete za jači razvoj obnovljivih izvora energije u narednom desetljeću te kako se bez navedene reforme neće moći ostvariti nacionalni ciljevi postavljeni u Integriranom energetskom i klimatskom planu koji su ujedno dio i EU ciljeva do 2030. godine. Zbog toga su i predložene investicije već sastavni dio Integriranog energetskog i klimatskog plana.

C1.3. Unaprjeđenje vodnog gospodarstva i gospodarenja otpadom

Povećanje ulaganja u istraživanje i inovacije te uvođenje nove i unaprjeđivanje postojeće infrastrukture pridonijet će razvoju novih proizvodnih procesa i otvaranju radnih mjesta. Hrvatska trenutno zaostaje u postizanju ciljeva EU-a koji se odnose na smanjenje otpada te sporo napreduje u prelasku na kružno gospodarstvo. Stopa recikliranja otpada iz kućanstava u Hrvatskoj je 2019. iznosila 30%, što je znatno niže od prosjeka EU-a koji iznosi 46%, dok je više od 59% otpada odloženo na odlagalištima, u usporedbi s prosječnom stopom u EU-u od 25%.

Što se tiče pokrivenosti vodnim uslugama, Hrvatska zaostaje za standardom Europske unije. Korištenje vode iz javnih vodoopskrbnih sustava omogućeno je za 94% stanovništva, dok stvarna priključenost iznosi 86%. Gubici vode iz vodoopskrbnih sustava iznose oko 50% ukupne količine vode koja se zahvaća za javnu vodoopskrbu, a na sustave javne odvodnje je priključeno svega 53% stanovništva. Cilj je unaprijediti kvalitetu javnih vodnih usluga odnosno osigurati dostupnost vodi za piće kroz sustave javne vodoopskrbe za oko 93% stanovnika, a gubitke u sustavu je cilj smanjiti na prosječno 25% te osigurati pročišćavanje otpadnih voda odgovarajućeg stupnja za oko 66% stanovništva do 2026. godine.

Efekti klimatskih promjena dovode u pitanje sigurnost i postignutu razinu zaštite na postojećim zaštitnim sustavima odnosno povećavaju rizik od poplava na već branjenim područjima. Doprinos ispunjenju ciljeva zaštite voda (environmental objectives) prema Okvirnoj direktivi o vodama te ispunjavanju ključnih ciljeva vezanih uz vode iz Strategije EU za bioraznolikost do 2030. godine koji se odnose na obnavljanje slatkovodnih ekosustava i prirodnih funkcija rijeka, uključujući uklanjanje zastarjelih pregrada i obnavljanje poplavnih površina.

U cilju smanjenja negativnih posljedica klimatskih promjena potrebno je uspostaviti ugroženu (narušenu) sigurnost i time osigurati, te podići funkcionalnost sustava zaštite od poplava te time smanjiti rizik od poplava. Planirano je da će se svim investicijama na razini Hrvatske do kraja 2030. biti obuhvaćeno oko 800.000 stanovnika. Broj stanovnika kojima će se smanjiti rizik od poplava do 2026. iznosi oko 400.000 stanovnika.

Isto tako potrebno je osigurati poboljšanje stanja površinskih i podzemnih voda odnosno uspostaviti najmanje dobro ekološko stanje voda, revitalizirati vodotoke i uspostaviti prirodnu funkciju rijeka prije svega na područjima NATURA 2000 (ekološke mreže) kako bi se potencirali sinergijski efekti zaštite prirode i voda, a potom i na ostalim područjima. Prema Planu upravljanja vodnim područjima ekološki ciljevi u dijelu koji se odnosi na različite hidromorfološke značajke nisu postignuti na oko 25 % ukupne dužine većih vodotoka odnosno na oko 3.200 km (veći vodotoci su vodotoci sa slivnom površinom većom od 10 km2). Prema Okvirnoj direktivi o vodama do kraja 2027. potrebno je provesti aktivnosti čiji je cilj uspostava dobrog ekološkog stanja na svim većim vodotocima u Hrvatskoj. Procjenjuje se da će do 2026. biti potrebno osigurati ispunjenje okolišnih ciljeva na oko 80 % ukupnog cilja.

C1.4. Razvoj konkurentnog, energetski održivog i učinkovitog prometnog sustava

Prometna povezanost je nezaobilazan instrument nacionalnog i regionalnog razvoja koji pokreće razmjenu dobara te omogućava bolju pristupačnost svim ekonomskim, zdravstvenim, turističkim, kulturnim i drugim sadržajima. Prometna mreža je neujednačena, s vrlo nerazvijenom željezničkom infrastrukturom te nema odgovarajuće infrastrukture za javni gradski, prigradski i međugradski promet. Hrvatska je izgradila tek 7% osnovne željezničke mreže TEN-T, za razliku od prosjeka EU-a koji iznosi preko 60% te je elektrificirano tek 38% pruga za međunarodni promet u Hrvatskoj. Gradski prijevoz je zastario i ne može zadovoljiti postojeće potrebe, niti se nositi s povećanom potražnjom u budućnosti. Nadalje, udio energije iz obnovljivih izvora u sektoru prometa znatno je manji od 10% što je cilj koji se trebao ostvariti u 2020. godini. U pomorskom sektoru potrebna su ulaganja u izgradnju novih luka te rekonstrukciju ili premještanje postojećih putničkih i trajektnih luka radi daljnjeg povećanja kapaciteta obalnog linijskog prijevoza i poboljšanja komunikacije s otocima. Hrvatska provodi i podupire europsku prometnu politiku, a samim time i Europski zeleni plan i njegove ciljeve u području prometa. Pandemija COVID-19 iznimno je utjecala na prometni sektor te je sada važnije nego ikad postići održivu mobilnost te korisnicima pružiti pristupačnije i čišće načine prijevoza. Slijedom navedenog, usmjeravanje ulaganja u razvoj prometne povezanosti, kao i zelenu i digitalnu tranziciju u prometnom sektoru kroz uspješno unaprjeđenje i pravodoban dovršetak TEN-T mreže, daljnji razvoj pomorstva, kao i razvoj održivog sektora brodarstva te daljnje uspostave novih prometnih procesa u svim vidovima prometa pridonijet će dekarbonizaciji prometa te prelasku na mobilnost s niskom emisijom ugljika.

C1.5. Unaprjeđenje korištenja prirodnih resursa i jačanje lanca opskrbe hranom

Poljoprivreda kao osnovna djelatnost u ruralnim područjima od posebnog je interesa za Hrvatsku. Dosadašnjim ulaganjima, kako iz europskih fondova tako i državnog proračuna, poticala su se javna i privatna ulaganja s ciljem gospodarskog rasta i razvoja koji je osnova za revitalizaciju tih područja. Međutim, hrvatska poljoprivreda i dalje zaostaje za prosjekom EU po nizu pokazatelja. Prema podacima EK, produktivnost rada hrvatske poljoprivrede iznosi približno 31% prosjeka EU-a (podatak za 2018.), a BDP po stanovniku u ruralnim područjima Hrvatske je za trećinu niži o prosjeka EU-a. U reformskom smislu, planira se nastavak započete transformacije poljoprivrede, uključujući digitalizirane usluge javne uprave za poljoprivrednike, bolje raspolaganje poljoprivrednim zemljištem i digitalizaciju poslovanja,

stvaranje preduvjeta za unaprjeđenje trženja poljoprivrednih proizvoda i doniranje hrane, kao i investicije u infrastrukturu potrebnu za razvoj poljoprivrede.

C1.6. Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma

Kao strateška djelatnost u Hrvatskoj, turizam predstavlja 11,4% izravnog udjela u BDP-u, a uz njega se vežu i brojne druge djelatnosti kao što su trgovina na malo, proizvodnja trgovačke robe, djelatnosti pripreme i usluživanja hrane i pića, kulturne, sportske i rekreativne djelatnosti, cestovni, pomorski i vodni, željeznički i zračni putnički prijevoz, poljoprivreda, nautički čarter i slično. Uzimajući u obzir tu međuovisnost s ostalim djelatnostima ukupni (direktni i indirektni) udio turizma kreće se na razini od oko 16,9% BDP-a, što je najveći udio u odnosu na druge države članice EU-a. Prema izravnom i ukupnom udjelu turizma u BDP-u, Hrvatska je jedna od 27 EU zemalja čije je gospodarstvo najovisnije o prihodima ostvarenim od turističke aktivnosti. Ipak, unatoč visokom udjelu turizma u nacionalnom BDP-u, bruto dodana vrijednost turističkih proizvoda i usluga u Hrvatskoj još uvijek je među najnižima u EU-27. Pandemija bolesti COVID-19 dovela je do snažne kontrakcije gospodarske aktivnosti Hrvatske. Iz tog razloga potrebno je poduzeti korake koji će povećati otpornost hrvatskog turizma na vanjske šokove uz istodobno jačanje njegove održivosti u vidu smanjenja nepovoljnih pritisaka na okoliš.

HNB je u sklopu podataka o platnoj bilanci za 2020. objavila i ostvarene prihode od putovanja i turizma od stranih turista, koji su za 54,3 posto manji nego u 2019. U Hrvatskoj je u komercijalnim smještajnim kapacitetima u 2020. ostvarena stopa smanjenja broja noćenja od 55% u odnosu na prethodnu 2019. godinu. Utjecaj pandemije COVID-19 na sektor turizma u cijelom vrijednosnom lancu koji čine zrakoplovne tvrtke, zaposlenici u ugostiteljstvu, održavanju, hotelima i putničkim agencijama vidljiv je kroz negativan utjecaj na stopu zaposlenosti. Pad zaposlenosti u prosincu 2020. u odnosu na prosinac 2019. u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane iznosio je 21,7%, a u djelatnosti putničkih agencija i turoperatora čak 29%. Globalni panel stručnjaka UNWTO-a očekuje produljeno razdoblje oporavka turističkog sektora koji, ovisno o primijenjenom scenariju, obuhvaća razdoblje od dvije i pol do čak četiri godine do vraćanja volumena turističkog prometa na razinu posljednje tržišno normalne turističke godine (2019.)

Oporavak od krize COVID-19 predstavlja priliku da se u Hrvatskoj promijeni paradigma upravljanja razvojem i poslovanjem u turističkom sektoru. To uključuje razvoj alata koji će dovesti do smanjenja i ublažavanja negativnih utjecaja turizma tijekom ljetne turističke sezone te širenje održivih turističkih aktivnosti izvan najatraktivnijih turističkih područja. Ovakav pristup oporavku povećat će održivost te pozitivne socijalne i ekonomske učinke turističkog sektora, istovremeno smanjujući negativne utjecaje turizma.

Istraživanja pokazuju kako potrošači očekuju da održivost postane ključna značajka ukupnog turističkog doživljaja, odnosno u ponudi postojećih i razvoju novih turističkih proizvoda i usluga, s osloncem na ekološke i socijalne elemente. Na taj način održivost dobiva ključnu ulogu kao element otpornosti i predstojećeg oporavka tržišta.

Izazovi s kojima se suočava sektor turizma identificirani su Strategijom razvoja turizma 2014.-2020., NRS-om i CSR-ovima.

U kontekstu svega navedenog detektirani su sljedeći ključni nedostaci sektora turizma Hrvatske:

- nedostatak strateškog upravljanja razvojem održivog turizma u svim aspektima (okolišnom, društvenom i ekonomskom) i na svim razinama upravljanja (lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj)
- neravnomjerna sezonska i teritorijalna distribucija turističke potražnje u Hrvatskoj, vezana uz niski stupanj diversifikacije turističkih proizvoda (odn. usmjerenost na proizvod „sunce i more“) uvjetuje prekomjerni turizam u razdoblju visoke sezone (u tri ljetna mjeseca, od lipnja do rujna, u kojima se realizira 84% ukupnog godišnjeg broja noćenja) dok se više od 90% turističkih noćenja realizira u priobalnom i otočnom području Hrvatske. Prekomjerni turizam je izazov koji ugrožava očuvanje prirodnih resursa koji su preduvjet za razvoj održivog turizma
- suboptimalna struktura smještajnih kapaciteta po vrstama smještaja budući da hoteli u Hrvatskoj predstavljaju samo 10,3% ukupnih smještajnih kapaciteta, u čemu kampovi, obiteljski smještaj (sobe, apartmani i kuće za odmor) i nekomercijalni smještaj čine prevladavajući udio ukupne smještajne ponude od preko 80%. Takva struktura rezultira izuzetno niskom prosječnom zauzetošću ukupnih komercijalnih smještajnih kapaciteta od svega 27,3% na razini godine dok je prosječna zauzetost hotela 48,1%.
- niski neizravni učinci turizma na vezane djelatnosti na što upozorava pokazatelj UNWTO-a o prosječnim novčanim primitcima po dolasku stranog turista koji je posjetio Hrvatsku, koji je u 2019. godini iznosilo 678 USD (570 EUR), dok su prosječni novčani primitci po dolasku stranog turista koji je posjetio Europu iznosili 808 USD (680 EUR);
- nepostojanje strategije integralnog sustava održivosti turizma Hrvatske koja s jedne strane ograničava otpornost svih, posebice malih i srednjih poduzetnika u turizmu, a s druge strane ograničava i konkurentnost ukupnog turističkog sektora Hrvatske
- izostanak edukativnih programa usmjerenih na ljudske resurse u turističkom sektoru s ciljem podizanja svijesti o svim aspektima zelene tranzicije gospodarstva, a posebice turizma
- nedovoljna suradnja i umrežavanje dionika u turističkom sektoru te njihovo nedovoljno vertikalno povezivanje po načelima kružnog gospodarstva u cilju isporuka dodane vrijednosti u svim karikama lanca vrijednosti turizma Hrvatske te povećanja održivosti i učinkovitosti poslovanja turističkog sektora. Osobito se kao izazov ističu neiskorišteni potencijali ekološke proizvodnje hrane za koje Hrvatska posjeduje prirodne pretpostavke te suboptimalni plasman lokalno proizvedene hrane i ekoloških poljoprivrednih proizvoda za potrebe turizma
- nedovoljna primjena standarda energetske učinkovitosti, energetske samodostatnosti i tranzicije na čistu energiju.

U kontekstu povećanja otpornosti turističkog sektora Hrvatske u post-kriznoj 'novoj realnosti', osobito je važan segment poticanja zelene tranzicije i održivosti sektora turizma kroz različite aspekte i strateška područja djelovanja poput održivosti destinacija i turističkih proizvoda, promicanja energetske učinkovitosti i kružnog gospodarstva u turističkom sektoru, dekarbonizaciju sektora, očuvanje povijesne i prirodne baštine te provedbu strategija i akcijskih planova održivosti destinacija i turističkog sektora.

Održivost turizma proteže se kroz sve segmente plana oporavka turističkog sektora Hrvatske, i to:

- okolišna održivost (mjerena uzimanjem u obzir omjera proizvodnje komunalnog otpada u odnosu na proizvodnju komunalnog otpada stalnog stanovništva (po noćenju), udio turističkih poduzeća koja koriste sustave dobrovoljnog certificiranja/označavanja ekološkog poslovanja, postotak otpadnih voda destinacije tretiranih do najmanje sekundarne razine prije ispuštanja, potrošnju vode turista u odnosu na potrošnju vode stalnog stanovništva (po noćenju), potrošnju energije turista u odnosu na potrošnju energije stalnog stanovništva (po noćenju) itd.
- društvena održivost (doprinos turizma društvenom i ekonomskom boljitku lokalnog stanovništva, utjecaj na smanjivanje prekomjernog turizma) i mjerena kroz broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika, udio stalnog stanovništva destinacije koje je zadovoljno turizmom, udio turista koji su zadovoljni svojim cjelokupnim iskustvom u destinaciji, postotak ponovljenih/stalnih turista u destinaciji, itd.
- ekonomska održivost (primjena načela kružnog gospodarstva, ekonomski uspješno i samoodrživo poslovanje poduzetnika i ostalih dionika u turističkom sektoru) mjereno kroz izravnu zaposlenost u turizmu kao dio ukupne zaposlenosti, postotnu godišnju popunjenost komercijalnih smještajnih kapaciteta, prosječnu dnevnu potrošnju turista u eurima itd.
- prostorna održivost (mjereno kroz udio destinacijskog područja izvan građevinskog područja naselja na kojem su izgrađeni objekti ugostiteljsko turističke namjene, broj ležajeva u domaćinstvu po kilometru kvadratnom ukupno izgrađene površine građevinskog područja naselja itd.

S ciljem očuvanja bioraznolikosti, a u skladu s Direktivom o staništima (92/43/EZ) i Direktivom o pticama (2009/147/EZ) uspostavljena je ekološka mreža Natura 2000, a isto tako i obveza praćenja vrsta i stanišnih tipova sukladno članku 11. Direktive o staništima, što je osobito važno u smislu održivosti turizma i okolišne održivosti.

Ostvarenje ciljeva u okviru ove podkomponente doprinijet će općem cilju Plana i ciljevima predviđenim kroz druge podkomponente ovog Plana, a posebice ciljevima u podkomponentama:

- C1.4. Razvoj konkurentnog, energetski održivog i učinkovitog prometnog sustava – u području učinkovite i čiste prometne povezanosti za hrvatske građane, ali i turiste
- C1.5. Unaprjeđenje korištenja prirodnih resursa i jačanje lanca opskrbe hranom – u području jačanja lanaca vrijednosti iz aspekta osiguravanja dovoljnih količina svježe hrane lokalnih proizvođača s obzirom na povećane potrebe zbog turističke potrošnje
- C2.3. Digitalna transformacija društva i javne uprave – u području uspostave javnih e-usluga u turizmu kao i drugih javnih registara s kojima se sustav e-usluga u turizmu povezuje, pri tome vodeći računa kako se predviđene aktivnosti ne preklapaju, već da se nadopunjuju.

Sektorski specifična ulaganja će kroz ovu podkomponentu u sinergiji s ulaganjima drugih resora, posebno poljoprivrede, prometa i ostalih prerađivačkih i uslužnih djelatnosti, doprinijeti bržem oporavku industrije turizma i putovanja, ali i hrvatskog gospodarstva u cjelini.

Zaključno, očekivani rezultati u okviru ove podkomponente su:

1. Razvoj održivog turizma definirat će se kroz Strategiju razvoja održivog turizma do 2030. godine i Nacionalni plan razvoja održivog turizma do 2027. godine i novi Zakon o turizmu koji

se planira donijeti u sklopu predložene reforme. Održivost turizma u destinacijama uključivat će programe ekološke i energetske te društvene i ekonomske održivosti turizma kako bi postao otporniji.

2. Povećana energetska učinkovitost i kružno gospodarstvo u turizmu usmjereno je na smanjenje utjecaja turizma na okoliš te na ubrzanje zelene - ekološke i energetske tranzicije prema klimatskoj neutralnosti, putem energetske samodostatnosti, tranzicije na čistu energiju i poticanja odgovorne potrošnje. Svi navedeni aspekti sukladni su ciljevima Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine te ciljevima Strategije prilagodbe klimatskim promjenama u Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu.

3. Potaknuta digitalna transformacija i inovacije u turizmu kroz povećanje upotrebe informacijske i komunikacijske tehnologije (IKT) te jačanje digitalnih vještina i aktivnosti istraživanja te razvoj digitalnih alata za unaprjeđenje poslovanja i razvoj inovativnih proizvoda.

4. Smanjena ovisnost turizma o proizvodu „sunce i more“ kroz razvoj novih sadržaja ponude i promjenu strukture smještajnih kapaciteta sa smanjenjem sezonalnosti i prekomjernog turizma.

5. Pozitivno djelovanje na socijalnu i teritorijalnu koheziju društva naročito kroz sustavno povećavanje turističke privlačnosti/razvijenosti područja Kontinentalne Hrvatske s turističkim potencijalom putem razvoja novih turističkih atrakcija i/ili proizvoda koje resursna osnova može kvalitetno podržati.

Glavni izazovi	Ciljevi
C1.1. Otporno, zeleno i digitalno gospodarstvo	
1. Složeno pravno i administrativno okruženje za poslovanje poduzeća i visoka razina troškova poslovanja negativno utječu na dinamiku tržišta. 2. Nedostatna razvijenost domaćeg financijskog tržišta negativno se odražava na prilike za rast i konkurentnost hrvatskih poduzeća. 3. Slabi rezultati na području inovacija negativno utječu na produktivnost, konkurentnost i otpornost na vanjske šokove. 4. Digitalna tranzicija gospodarstva suočava se s brojnim izazovima i preprekama jer su tvrtke i regulatorno okruženje slabije konkurentni nego u drugim državama.	1. Poboljšati poslovno okruženje kroz daljnje smanjenje administrativnih i parafiskalnih nameta, liberalizaciju tržišta usluga te digitalizaciju pružanja državnih usluga poslovnom sektoru. 2. Osnažiti investicijsku aktivnost u hrvatskom gospodarstvu, s posebnim naglaskom na zelene i digitalne tehnologije. 3. Potaknuti aktivnosti bankarskog sustava kao ključnog segmenta financijskog tržišta čija je podrška nužna za rast investicijskih ulaganja. 4. Potaknuti razvoj alternativnih izvora financiranja. 5. Potaknuti snažniju internacionalizacija gospodarstva te povezanost s regionalnim i globalnim lancima vrijednosti. 6. Povećati produktivnost, konkurentnost i diversifikaciju hrvatskog gospodarstva ulaganjem u inovacije. 7. Olakšati digitalnu tranziciju gospodarstva podržavanjem tvrtki u primjeni digitalnih rješenja i nadogradnji digitalnih mogućnosti.

Glavni izazovi	Ciljevi
C1.2. Energetska tranzicija za održivo gospodarstvo	
1. Sadašnji elektroenergetski sustav neće biti u mogućnosti prihvatiti veliku količinu obnovljivih izvora energije koja je planirana do 2026. i do 2030. što je nužno, jer je proizvodnja energije iz obnovljivih izvora jedna od najvažnijih mjera dekarbonizacije energetskog sektora. Stoga nerazvijeni elektroenergetski sustav može dovesti u pitanje ostvarenje cilja povećanja obnovljivih izvora energije u finalnoj potrošnji do 2030. godine. 2. Toplinarstvo treba revitalizaciju i uvođenje novih sustava koji će omogućiti dekarbonizaciju toplinarstva. Sustav toplinarstva nije dovoljno razvijen kako bi se potpomogle mjere energetske učinkovitosti i obnove zgrada te povezivanja s većim korištenjem obnovljivih izvora energije u toplinarstvu. 3. Udio energije iz obnovljivih izvora u sektoru prometa je relativno nizak (znatno je manji od planiranih 10% što je bio cilj za 2020.) i treba ga povećati korištenjem, povećanjem udjela naprednih biogoriva i obnovljive električne energije i obnovljivog vodika u prometu.	1. Razvoj elektroenergetske infrastrukture za prijenos i distribuciju električne energije do 2026. čime će se osigurati stavljanje u funkciju nacionalnih potencijala obnovljivih izvora energije i do 2025. omogućiti priključenje novih najmanje 1.500 MW, a do 2030. preko 2.500 MW novih elektrana za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora. To će osigurati i ispunjenje europskog cilja glede udjela obnovljivih izvora energije u potrošnji (za Hrvatsku je cilj 36,6%), a ujedno će se osigurati smanjenje gubitaka u sustavima optimalnim upravljanjem, i razvoj unutarnjeg tržišta energije. 2. Osiguravanje razvoja potencijala vezanih uz obnovljive izvore energije u toplinarstvu kojim bi se do 2026. osigurao razvoj obnovljive energije za proizvodnju toplinske energije te na taj način osigurala dovoljna količina toplinske energije i daljnje širenje sustava toplinarstva. To će osigurati modernizaciju manjih sustava (gdje je to isplativo) te povećati energetsku učinkovitost zgrada i veće korištenje obnovljivih izvora energije što će konačno osigurati ispunjenje europskog cilja glede povećanja energetske učinkovitosti do 2030. godine. 3. Ulaganje u proizvodnju naprednih biogoriva za prijevoz, daljnju elektrifikaciju prometa, razvoj infrastrukture za proizvodnju i korištenje obnovljivog vodika u prometu kako bi se do 2026. osigurala infrastruktura koja će dekarbonizirati promet i omogućiti ispunjavanje minimalnog europskog cilja o najmanje 14% udjela obnovljivih izvora energije u sektoru prometa uz smanjenje potrošnje i uvoza fosilnih goriva te povećanje proizvodnje iz domaćih sirovina na održiv način.
C1.3. Unaprjeđenje vodnog gospodarstva i gospodarenja otpadom	
1. Stopa recikliranja otpada iz kućanstava u Hrvatskoj je 2018. iznosila 25,3%, što je znatno niže od prosjeka EU-a koji iznosi 46%. 2. Postotak komunalnog otpada koji se odlaže na odlagališta u Hrvatskoj je 2018. iznosio 66% dok je prosjek EU-a 22%.	1. Razvoj infrastrukture za recikliranje komunalnog i ambalažnog otpada. 2. Zatvaranje i sanacija zatvorenih 26 odlagališta te smanjenje količine neobrađenog miješanog komunalnog otpada koji se odlaže na odlagališta. 3. Unaprijediti kvalitetu javnih vodnih usluga odnosno svim investicijama na razini Hrvatske osigurati dostupnost vodi za piće kroz sustave

Glavni izazovi	Ciljevi
3. Korištenje vode iz javnih vodoopskrbnih sustava omogućeno je za 94% stanovništva, dok stvarna priključenost iznosi 86%. Gubici vode iz vodoopskrbnih sustava iznose oko 50% ukupne količine vode koja se zahvaća za javnu vodoopskrbu. Istodobno na sustave javne odvodnje priključeno je svega 53% stanovništva, dok je priključenost na sustave pročišćavanja otpadnih voda još niža i iznosi 44% stanovništva (uključuje i pročišćavanje nižeg stupnja od zahtijevanog). 4. Efekti klimatskih promjena dovode u pitanje sigurnost i postignutu razinu zaštite na postojećim zaštitnim sustavima odnosno povećavaju rizik od poplava na već branjenim područjima. Doprinos (i) ispunjenju ciljeva zaštite voda prema Okvirnoj direktivi o vodama te (ii) ispunjavanju ključnih ciljeva vezanih za vode iz Strategije EU za bioraznolikost do 2030. koji se odnose na obnavljanje slatkovodnih ekosustava i prirodnih funkcija rijeka, uključujući uklanjanje zastarjelih pregrada i obnavljanje poplavnih površina.	javne vodoopskrbe za oko 93% stanovnika, a gubitke u sustavu smanjiti na prosječno 25% te osigurati pročišćavanje otpadnih voda odgovarajućeg stupnja za oko 66% stanovništva do 2026. godine. 4. Podići funkcionalnost sustava zaštite od poplava te time smanjiti rizik od poplava te sa svim investicijama na razini Hrvatske do kraja 2026. godine obuhvatiti oko 400.000 stanovnika kojima će se smanjiti rizik od poplava. Osigurati poboljšanje stanja površinskih i podzemnih voda odnosno uspostaviti najmanje dobro ekološko stanje voda, revitalizirati vodotoke i uspostaviti prirodnu funkciju rijeka prije svega na područjima NATURA 2000 (ekološke mreže) kako bi se potencirali sinergijski efekti zaštite prirode i voda, a potom i na ostalim područjima. Procjenjuje se da će do 2026. biti osigurano ispunjenje okolišnih ciljeva na oko 80 % ukupnog cilja.
C1.4. Razvoj konkurentnog, energetski održivog i učinkovitog prometnog sustava	
1. Udio energije iz obnovljivih izvora u sektoru prometa je relativno nizak (znatno je manji od planiranih 10% što je bio cilj za 2020.) i treba ga povećati korištenjem, povećanjem udjela naprednih biogoriva i obnovljive električne energije i vodika u prometu. 2. Hrvatsko otočje ima 78 otoka i 524 otočića, dok se u 2020. na temelju sklopljenih 47 ugovora o javnoj usluzi održavala 51 državna linija te je nužno zadovoljiti potrebe stanovništva za prometnom povezanošću. Nadalje, trenutno najveći broj brodova obalnog linijskog pomorskog prometa koristi motore s unutrašnjim sagorijevanjem pogonjene dizel gorivom. 3. Prometna mreža je neujednačena, s vrlo nerazvijenom željezničkom infrastrukturom te nema odgovarajuće infrastrukture za javni gradski, prigradski i međugradski promet. 4. Hrvatska je izgradila tek 7% osnovne željezničke mreže TEN-T, što je znatno niže od prosjeka EU-a koji iznosi preko 60%.	1. Ulaganje u proizvodnju naprednih biogoriva za prijevoz, daljnju elektrifikaciju prometa, razvoj infrastrukture za proizvodnju i korištenje obnovljivog vodika u prometu kako bi se do 2026. osigurala infrastruktura koja će dekarbonizirati promet i omogućiti ispunjavanje minimalnog EU cilja od 14% udjela energije iz obnovljivih izvora u sektoru prometa uz smanjenje potrošnje i uvoza fosilnih goriva te povećanje proizvodnje iz domaćih sirovina na održiv način. 2. Povećanje kapaciteta obalnog linijskog prijevoza nabavkom novih putničkih brodova (3 putnička broda i 3 katamarana) na pogon alternativnim gorivima koji će poboljšati veze s otocima, i doprinjeti smanjenju emisija CO2. 3. Korisnicima pružiti pristupačnije i čišće načine prijevoza (do 2026. razvijena dva prototipa vlaka (prototip BEMV baterijskog elektromotornog vlaka i prototip BMV baterijskog motornog vlaka) te osposobljavanje 6 stabilnih energetskih priključaka za punjenje pogonskih baterija). 4. Uspješno unaprjeđenje i pravodoban dovršetak osnovne TEN-T mreže do 2030., sukladno odredbama Uredbe (EU) br. 1315/2013.

Glavni izazovi	Ciljevi
C1.5. Unaprjeđenje korištenja prirodnih resursa i jačanje lanca opskrbe hranom	
1. Usitnjenost proizvodnje i ponude u poljoprivredi rezultira smanjenom konkurentnošću i neučinkovitim korištenjem prirodnih resursa.	1. Unaprijediti konkurentnost poljoprivrede pojednostavljenjem administrativnih postupaka, okrupnjavanjem poljoprivrednih površina i stvaranjem pretpostavki za koncentriranje ponude proizvoda za tržište.
C1.6. Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma	
1. Smanjena otpornost i održivost turističkog sektora uzrokovana pandemijom COVID-19. 2. Slabo korištenje zelenih i digitalnih tehnologija i inovacija. 3. Zastarjeli model razvoja i upravljanja turizmom.	1. Povećati otpornost i održivost turističkog sektora kroz zelenu i digitalnu tranziciju. 2. Upravljanjem razvojem održivog turizma doprinijeti oporavku turističkog sektora od krize uzrokovane pandemijom COVID-19. 3. Povećati dodanu vrijednost i neizravne učinke turizma na vezane djelatnosti što će se mjeriti povećanjem prosječnih novčanih primitaka po turistu[12] za 5%.

[12] Ovaj se pokazatelj odnosi na povećanje prosječnih novčanih primitaka po dolasku stranih turista, obzirom da se podaci o primicima i dolascima na prate za domaće turiste, što je standardna metodologija u Hrvatskoj, EU i svijetu.

3. Opis reformi i investicija po podkomponentama

C1.1. Otporno, zeleno i digitalno gospodarstvo

Veza sa Europskim semestrom i/ili strateškim dokumentima i kontekst reforme

Vijeće EU u preporukama za 2020. ističe da Hrvatska treba poduzimati potrebne mjere kako bi učinkovito odgovorila na pandemiju, pružila potporu gospodarstvu te time i oporavku. U tom pogledu, Vijeće podržava aktivnosti vezane uz kontinuirane mjere potpore likvidnosti poduzeća kreditiranjem i odobravanjem jamstava, osobito državnih, ponajprije malim i srednjim poduzećima (MPS-ovima) i samozaposlenim osobama, kako bi se kriza prevladala i kako bi započeo oporavak. Navode da bankovni sustav treba poduprijeti jamstvima kako bi se MSP-ovima omogućio novi i bolji pristup financiranju.

Što se tiče drugih mjera kojima se želi potaknuti smanjivanje makroekonomskih neravnoteža i restrukturiranje gospodarstva, te bolji ekosustav za poslovanje, preporukama iz 2019. Vijeće EU-a je istaklo potrebu ulaganja u istraživačke i inovacijske kapacitete i primjenu naprednih tehnologija, a s ciljem poticanja inovacija i bržeg rasta produktivnosti. Naglašava se kako Hrvatska strategijom „pametne specijalizacije“ ima priliku potaknuti inovacije, prevladati rascjepkanost sustava i osigurati provedbu aktivnosti istraživanja i razvoja. Ulaganjima bi se mogla potaknuti i suradnja sveučilišta i poslovnog sektora radi lakšeg prijenosa tehnologije i komercijalizacije rezultata istraživanja.

Prepoznati su dosad poduzeti napori hrvatske Vlade na smanjenju administrativnog i regulatornog opterećenja, a time i stvaranju boljeg poslovnog okruženja. Međutim Vijeće EU-a kroz oba godišnja izvješća i nadalje naglašava da poslovanje poduzeća općenito i dalje koči visoka razina opterećenja, posebice kada je riječ o dozvolama, izvještajima i poreznim postupcima. Od ključne je važnosti slobodan pristup profesijama, što treba osigurati jednostavnijim regulatornim okvirom i povezanim administrativnim procedurama, osobito za mala i srednja poduzeća koja obavljaju samostalnu djelatnost.

Treba ovdje napomenuti da se Hrvatska u sklopu priprema za ulazak u europodručje obvezala na provedbu mjera administrativnog i parafiskalnog rasterećenja gospodarstva.

Prioriteti provedbe javne politike koja će doprinijeti jačanju konkurentnosti i zelenoj tranziciji gospodarstva, kao i unaprjeđenju poslovnog okruženja sadržani su i u Programu Vlade Republike Hrvatske za razdoblje 2020.-2024.

U svojem Programu 2020-2024. Vlada Republike Hrvatske ističe potrebu osiguravanja dostatne likvidnosti gospodarstvu kako bi se sačuvala gospodarska aktivnost, radna mjesta te osigurale sigurne plaće, mirovine i socijalne naknade, što su preduvjeti socijalne sigurnosti građana. Isto tako ističe potrebu za administrativnim, poreznim i parafiskalnim rasterećenjem gospodarstva radi daljnjeg stvaranja poticajnog i konkurentnog poslovnog okruženja.

Obuhvat reforme i investicija, razina pripremljenosti i vrijeme potrebno za provedbu

C1.1.1. Jačanje konkurentnosti i zelena tranzicija gospodarstva

(a) Reformske mjere

C1.1.1 R1 Nastavak reforme poslovnog i regulatornog okruženja

Izazov

Hrvatsku karakterizira relativno složeno administrativno okruženje za pokretanje i obavljanje poslovanja, stoga pojednostavljenje uvjeta i smanjenje troškova za poduzetnike predstavlja jednu od važnih reformskih aktivnosti Vlade, koja se sustavno provodi od 2017.. Međutim, napredak je usporen zbog kombinacije vanjskih (npr. pandemija COVID-19) i unutarnjih (npr. sporog tempa digitalizacije) čimbenika.

Pružanje državnih usluga poduzetnicima (G2B) je i dalje analogno, a razina razmjene informacija između dionika je ograničena. Interoperabilnost i integracija podataka o privatnom sektoru je slaba i premda su IKT rješenja koja se trenutno primjenjuju korak u dobrom smjeru, njih treba dodatno ojačati u smislu učinkovitosti u pružanju usluga G2B. Štoviše, ažurni i točni podaci o poslovnom okruženju (npr. o propisima, postupcima, naknadama itd. koji se odnose na upravne postupke) nisu lako dostupni privatnom sektoru. Informacije o poslovnom okruženju fragmentirane su u različitim ministarstvima, a krajnji korisnik ima poteškoća u snalaženju i pronalaženju važećih propisa (npr. licence, dozvole, minimalni tehnički zahtjevi, naknade, poticaji za ulaganje itd.).

Također, trenutni set alata za procjenu regulatornog učinka na gospodarstvo treba nadograditi. Postojeća infrastruktura je zastarjela, jer se oslanja na papirnati sustav rada koji otežava upotrebu podataka za promicanje donošenja politika utemeljenih na dokazima.

Kod pripreme pravnih akata koji imaju učinak na poduzetnike, državna tijela koja pripremaju propise provode procjenu učinka budućeg propisa, između ostalog i učinka na gospodarstvo. Sustav procjene učinka na gospodarstvo provodi se formalno te se temelji na tradicionalnom (papirnatom) modelu koji obilježava izostanak modernih digitalnih alata i komunikacijske platforme. Takav model predstavlja izazov u obavljanju poslova, praćenju i analizi podataka te komunikaciji s drugim javnim tijelima koja sudjeluju u procesima.

Cilj

Cilj ovog prijedloga je provesti aktivnosti koje će poboljšati hrvatsko poslovno okruženje kroz dva stupa:

1) digitalizaciju usluga koje državna i javna uprava pruža poduzeticima
2) unaprjeđenje regulatornih uvjeta za poslovanje, te nastavak administrativnog i fiskalnog rasterećenja.

Navedene aktivnosti pridonijet će poticanju ulaganja, stvaranju radnih mjesta i pomoći oporavku gospodarstva.

Nadalje, cilj ovog dijela programa je i unaprijediti regulatorno okruženje boljom komunikacijom s poslovnim sektorom tijekom izrade propisa te digitalizacijom procjene ekonomskih učinaka kroz MSP test.

Izgradnja kapaciteta za pružanje poboljšanih usluga procjene učinaka propisa će dovesti do smanjenja administrativnog opterećenja i poboljšanja kvalitete novih propisa.

Opis

Vlada je u lipnju 2017. donijela Odluku o proširenju primjene Standard Cost model (SCM) metodologije za mjerenje i ciljano smanjenje administrativnog opterećenja gospodarstva na temelju koje je u rujnu 2017. započeo projekt Daljnjeg mjerenja administrativnog opterećenja gospodarstva primjenom SCM metodologije tijekom kojeg je izmjereno i smanjeno administrativno opterećenje u 70 zakonodavnih područja. U pilot projektu Akcijski plan za administrativno rasterećenje gospodarstva 2017 provedene su 104 mjere s planiranom uštedom od 1,5 milijarde kuna (80% od ukupno predviđenog rasterećenja).

Kao rezultat navedenog projekta Vlada je donijela Akcijski plan 2018. i Akcijski plan 2019. s ukupno 456 mjera za administrativno rasterećenje gospodarstva kojima će se postići ušteda za gospodarstvo vrijednosti 1,2 milijardi kuna. Akcijski plan za administrativno rasterećenje gospodarstva 2018 sadrži 142 mjere te je do sada kroz 135 provedenih mjera ostvareno 616.508.064,68 kn rasterećenja. Akcijski plan za administrativno rasterećenje gospodarstva 2019 sadrži 314 mjera te je do sada provedeno 185 mjera. Ostvareno je rasterećenje u iznosu od 505.461.827,33 kn od planiranih 626.741.342,75 kn, odnosno 80,65 %.

Akcijski plan za administrativno rasterećenje gospodarstva 2020 usvojen je od strane Vlade u svibnju 2020. te je planirana provedba deset skupina administrativnih postupaka, s planiranim rasterećenjem od 686 milijuna kuna. Procjena troška za poslovne subjekte (ex-post) odabranih 10 administrativnih postupaka je 944 milijuna kuna te će provedbom Akcijskog plana biti ostvareno rasterećenje od 72% procijenjenog troška.

U okviru navedena četiri Akcijska plana do sada su provedene 404 mjere (71,76% od ukupnog broja mjera), kumulativno je ostvareno financijsko rasterećenje u iznosu od 2,3 milijarde kuna (2.320.849.946,90 kn) odnosno 67,63% planiranog rasterećenja dok je za provedbu preostalo više od 100 mjera. Kroz sva četiri Akcijska plana za administrativno rasterećenje (2017., 2018., 2019. i 2020.) očekuje se ukupno administrativno rasterećenje od 3,4 milijarde kuna.

Ministarstvo nadležno za gospodarstvo pokrenulo je 2019. projekt "Mjerenje i smanjenje administrativnih opterećenja poslovnih procedura, optimizacija registara neporeznih davanja i upravnih pristojbi“. Za potrebe analize, određena je metodologija kojom se identificiralo 448 davanja, od čega 273 (61%) čine naknade koje su prihod proračunskih i izvanproračunskih korisnika - neporeznih davanja u užem smislu. Preostalih 175 davanja (39%) su naknade koje su prihod tijela koja nisu proračunski ili izvanproračunski korisnici - parafiskalna davanja te iznose tek 6% ukupnog iznosa davanja. Financijsko opterećenje neporeznih davanja po zaposlenom u 2019. iznosilo je 6.700 kuna, uzmemo li okviran broj zaposlenih u privatnom sektoru koji prema javno dostupnim izvorima iznosi približno 1.300.000. Udio koji je naplaćen od poduzetnika odnosno u gospodarske svrhe iznosi 61% od ukupnih davanja.

Akcijski plan za smanjenje neporeznih i parafiskalnih davanja 2020 usvojen je od strane Vlade u svibnju 2020., a obuhvaća 50 mjera rasterećenja. Do sada su provedene 33 mjere, odnosno provedeno je rasterećenje u iznosu od 406.036.533,61 kn od planiranih 531.995.772,62 kn. Postotak provedenih mjera iznosi 76,32%. Provedbom preostalih 17 mjera postići će se dodatno rasterećenje od 125.959.239,01 kn.

Nadalje, u segmentu digitalizacije usluga države prema poduzećima i građanima, planirane su mjere pojednostavljivanja registracije privatnih poduzeća, digitalizacije postupka dobivanja licenci, objedinjavanja plaćanja obveznih naknada i digitalizacije podnošenja zahtjeva i administrativnih postupaka relevantnih za poduzetnike. Sve to pridonijet će pružanju interoperabilnih, personaliziranih i user-friendly digitalnih javnih usluga, a time i ključnom području Modernizacija iz Godišnje strategije održivog rasta 2021.

Poboljšanjem sustava za procjenu učinka propisa na gospodarstvo dodatno će se pridonijeti konkurentnosti hrvatskog gospodarstva na jedinstvenom tržištu Europske unije.

Vezano uz procjenu učinaka propisa na gospodarstvo, MINGOR je u suradnji s njemačkim federalnim ministarstvom za gospodarske poslove i energetiku te agencijom Gesellschaft fur Internationalle Zusammenarbeit proveo projekt „Jačanje operativnih kapaciteta javne uprave u pogledu regulatornih metodologija i procesa te razvoj modela potpore inovacijama i novim poslovnim modelima“, financiran iz Programa potpore strukturnim reformama.

U skladu s preporukama koje su dane u okviru navedenog projekta, a u svrhu unaprjeđenja postupaka procjene učinka na gospodarstvo, prvenstveno mala i srednja poduzeća, u postupku donošenja zakonskih i podzakonskih akata, kroz ovu mjeru provodit će se sljedeće:

- Izrada strategije i akcijskog plana za organizaciju procjene učinka na gospodarstvo.
- Digitalizacija Testa procjene učinka na mala i srednja poduzeća, odnosno izrada digitalne platforme za suradnju koordinatora, online edukacije i međusobnu komunikaciju. U okviru kontinuirane edukacije državnih službenika za pojedina područja potrebno je osigurati kontinuitet usavršavanja i edukacija u suradnji sa znanstvenom i stručnom zajednicom, odnosno pohađanjem dodatnih stručnih edukacija i usavršavanja kako bi razinom znanja i kompetencijama mogli pratiti trendove i razvoj gospodarstva.

Implementacija koncepta poznatog kao Regulatorno sigurno testno okruženje (“*Regulatory Sandbox*“), koje omogućava kontrolirano testiranje novih poslovnih modela. Ovaj integralni proces izgradnje „regulatornog“ okruženja za inovativna i tehnološka područja koja nisu obuhvaćena postojećim zakonodavnim okvirom mnoge države tek testiraju, a koriste samo najnaprednije EU administracije. Predmetni sustav predstavljao bi prirodnu nadogradnju na aktivnosti MINGOR-a u području poticanja inovacija i razvoja poslovanja, te bi kroz ovako uspostavljen instrument osigurali kontinuitet potpore inovacijama, a ne ograničavanje zbog administracije, odnosno osigurali integralni sustav koji će omogućiti neometani razvoj inovativnih tvrtki.

Provedba

Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja (MINGOR) odgovorno je za provedbu i koordinaciju s drugim nadležnim ministarstvima i javnim tijelima.

Priprema i provedba ove reforme bit će podržana tehničkom pomoći, a kako je predviđeno u svakoj investicijskoj mjeri u okviru ove reforme. Reforme će se provest se kroz investicije C.1.1.1. R1-I1 i C.1.1.1. R1.-I2.

Strategija i akcijski plan će se pripremiti korištenjem savjetničkih usluga relevantnih međunarodnih stručnjaka kako bi se osigurala izrada cjelovitog dokumenta kojima se implementiraju suvremene operativne prakse, metodologije te organizacijski i radni procesi.

Korištenjem savjetničkih usluga pripremit će se dokumentacija za provedbu javne nabave za informatičke usluge izrade i uspostave digitalne platforme. Platforma će se sastojati od informatičke baze provedenih MSP testova, baze standardiziranih vrijednosti koje se koriste kod izračuna procjene učinaka te će omogućavati sustavno praćenje i nadzor nad izračunatim učincima, analitičke izvještaje i izradu simulacija učinaka. Portal će omogućavati i javnu objavu procjene učinaka propisa kako bi poslovna zajednica mogla sudjelovati već u ranoj fazi analize učinaka i pripremi izmjena propisa.

Provedbu koncepta poznatog kao Regulatorno sigurno testno okruženje ("*Regulatory Sandbox*") koordinirat će MINGOR koji će biti kontakt točka za poduzetnike koji u provedbi svojih inovativnih projekata ili novih poslovnih modela nailaze na administrativne i regulatorne probleme. Stručnjaci MINGOR-a će u suradnji sa stručnjacima koji čine mrežu za bolje propise nadležnima za pojedina regulatorna područja provesti analizu problema te predložiti moguća rješenja, odnosno prema potrebi inicirati izmjenu regulative ili predložiti način prilagodbe poduzetničke ideje. U okviru uspostave Regulatornog sigurnog testnog okruženja usvojit će se protokoli i koristiti mreža stručnjaka za bolje propise kako bi se osiguralo brzo i sustavno postupanje i koordinacija državne administracije na operativnoj razini. Sustav će omogućavati brzu identifikaciju kako novih poslovnih modela tako i poremećaja na tržištu te brzu pripremu prijedloga sveobuhvatne i sinkronizirane prilagodbe regulative u svim povezanim područjima u kojima se uoče učinci inovacije odnosno novog poslovnog modela.

Uspostavom mreže koordinatora i korištenjem digitalnih platformi osigurat će se standardizacija kvalitete regulative te ubrzati donošenje odluka. Uspostava informatičke baze osigurati će održivost cijelog sustava kroz zadržavanje institucionalnog znanja koje se trenutno često gubi odlaskom pojedinih službenika, s obzirom na to da se cijeli proces odvija papirnato, ručno i kroz e-mail ili osobnu komunikaciju između pojedinih službenika koji pri tome nemaju jasno definirane nadležnosti i protokole, osobito kada se radi o propisima koji svojim iteracijama mogu imaju značajno različite učinke na gospodarstvo.

Nositelj provedbe	MINGOR u suradnji s drugim tijelima državne i javne uprave
Ciljna skupina	Iako su ključni dionici reforme javna tijela, investitori i poduzetnici će biti glavni korisnici ove reforme.
Procijenjeni trošak	68.000.000 kn
Razdoblje provedbe	2Q/2021.-4Q/2025.

C1.1.1. R2 Nastavak reforme reguliranih profesija

Izazov

Prema OECD metodologiji PMR 2018, ukupna regulacija hrvatskog gospodarstva odnosno tržišta usluga smanjena je s najviše razine EU-a (PMR 2013) na prosječnu razinu EU-a i OECD-a, a u nekim sektorima i područjima javnih politika i ispod tog prosjeka. Ovaj rezultat uključuje razinu de-regulacije prepreka pristupu tržištu za poduzetnike (administrativno opterećenje za novoosnovana poduzeća/pokretanje poslovanja, prepreke u uslužnim sektorima, javna nabava, prekogranična trgovina i strana ulaganja, distributivna trgovina na malo, taksi usluge/cestovni promet, telekomunikacije i glavne tržišne profesije (računovođe/ knjigovođe, agenti za nekretnine, arhitekti i inženjeri građevinarstva). U navedenim područjima hrvatsko gospodarstvo nalazi se unutar deset država članica EU-a s najnižom razinom reguliranosti, a

pogotovo u odnosu na usporedive zemlje kontinentalne srednje i istočne Europe (gdje je realni rizik prenormiranosti veći nego u anglosaksonskim i nordijskim zemljama).

S druge strane, pravne usluge (odvjetnici i bilježnici) regulirane su iznad prosjeka EU-a i OECD-a, ali otprilike na istoj razini kao i u usporedivim kontinentalnim zemljama srednje i istočne Europe. Također, među mjerenim gospodarskim djelatnostima i profesijama, ljekarne su među najreguliranijim u usporedbi s prosjekom EU-a i OECD-a.

Liberalizacija tržišta usluga, koju međuresorno koordinira MINGOR, provedena je do kraja 1Q/2021. kroz 250 konkretnih mjera deregulacije u više od 50 sektora i profesija. Provedba ovih mjera nadilazila je opseg EU Direktive o uslugama i koordinira se kroz proces Europskog semestra, sukladno nacionalnim programima reformi, kao i javnim politikama Europske unije za jačanje jedinstvenog tržišta kroz uklanjanje neopravdanih prepreka slobodi pružanja usluga.

Ipak, u određenim sektorima i reguliranim profesijama i dalje postoje razlozi i prostor za dodatnu deregulaciju, što je u djelokrugu različitih ministarstava i strukovnih komora s delegiranim ovlastima kroz razne zakonske i podzakonske akte. U prilog tome govore i (s ožujkom 2021.) dostupni službeni podaci iz EU Baze podataka o reguliranim profesijama (iz ožujka 2021.) prema kojoj je u Hrvatskoj 263 zanimanja za koje je potrebna licenca, što je donekle više u odnosu na EU prosjek, ali još uvijek manje nego primjerice u Mađarskoj (417), Češkoj (365), Poljskoj (361), Slovačkoj (298), Sloveniji (282) i Latviji (265) kao usporedivim zemljama kontinentalne srednje i istočne Europe. S druge strane su Litva (77) i Estonija (109), Njemačka (166), Nizozemska (185). Kako se Baza reguliranih profesija treba ažurirati, uzet će se u obzir i opaske Svjetske banke o potrebi dodavanja određenih profesija.

Liberalizacija tržišta usluga može pomoći rastu produktivnosti hrvatskog gospodarstva. Kad bi se sektorski propisi u području usluga, sukladno OECD PMR metodologiji, ublažili do razine u najmanje restriktivnim državama članicama EU-a a (kao što su nordijske države), ukupna faktorska produktivnost hrvatskog gospodarstva mogla bi se povećati za 5,7% (Barone, Giuglelmo, i Federico Cingano 2011.; Canton, Erik et al. 2014; Thum-Thysen, Anna, i Erik Canton 2015.). S obzirom na već navedene rezultate Hrvatske prema OECD PMR 2018 metodologiji, hrvatsko gospodarstvo već je napravilo iskorake upravo u tom smjeru, a reforma se zato treba nastaviti u smjeru dodatne deregulacije prekomjernih zahtjeva, eksluzivnih prava i obveza spram strukovnih komora. Na taj način može se dodatno doprinijeti povećanom (samo)zapošljavaju, stvaranju inovativnih usluga, povećanoj prekograničnoj mobilnosti profesionalaca, odnosno otvaranju prostora za sniženje cijene te povećanje mogućnosti odabira kvalitete usluga.

Cilj

Cilj je do kraja 2024. pojednostaviti ili ukinuti najmanje 50 regulatornih zahtjeva privatnom sektoru profesionalnih usluga. Očekuje se da će time kumulativni broj provedenih mjera liberalizacije tržišta usluga do kraja 2024. biti barem 300.

Kako bi ostvarila navedeni cilj, Vlada će nastaviti provoditi mjere iz dva već usvojena Akcijska plana za liberalizaciju tržišta usluga te do kraja I. kvartala 2023. pripremiti i treći Akcijski plan koji će se provoditi tijekom 2023.-2024. godine.

Opis

Vlada će nastaviti raditi na liberalizaciji tržišta usluga proširenom primjenom OECD-ove PMR metodologije kako bi se potaknuo lakši pristup tržištu i konkurencija. Prvi Akcijski plan za

liberalizaciju tržišta usluga je Vlada usvojila u listopadu 2019., a do kraja 1Q/2021. 12 mjera je provedeno vezano uz voditelje građevinskih radova, ljekarne, fizioterapeute i voditelje turističkih agencija, dok ih je 8 u provedbi tijekom 2021. vezano uz odvjetnike i turističke vodiče.

U travnju 2021. usvojen je drugi Akcijski plan za liberalizaciju tržišta usluga s dodatnih 18 mjera, od kojih je 16 predviđeno za provedbu tijekom 2021. odnosno 2022., a preostale 2 tijekom 2023. Isti donosi (dodatno) olakšanje pristupa tržištu i pružanja usluga u sljedećim profesijama:

- odvjetnici (4 mjere, nastavno na već provedenih 9 mjera i 6 mjera iz Prvog akcijskog plana za liberalizaciju tržišta usluga koje su u provedbi do kraja 2021.)
- javni bilježnici (2 mjere, a uzimajući u obzir da je ova profesija približno jednako regulirana s posebnom javnom ulogom u državama srednje i istočne Europe te da je izuzeta iz opsega primjene EU Direktive o uslugama)
- porezni savjetnici (5 mjera, nastavno na već provedenih 9 mjera)
- revizori (5 mjera, nastavno na već provedenih 17 mjera)
- geodeti (1 mjera, nastavno na već provedenih 7 mjera)
- peljari (1 mjera, a uzimajući u obzir da je ova profesija s obzirom na sektor prometa izuzeta iz opsega primjene EU Direktive o uslugama).

Vezano uz konkretne koristi za tržište, drugi Akcijski plan predviđa fleksibilnije određivanje cijena i dodatno olakšanje oglašavanja kod odvjetnika, mogućnost da hrvatski odvjetnici rade u trgovačkim društvima u drugih EU državama, skraćenje potrebnog radnog iskustva i staža za dobivanje javnobilježničke licence, olakšanja i oslobođenja od obveze polaganja ispita za porezne savjetnike i revizore, ukidanje obveznih komorskih smjernica za obavljanje posla te olakšanja obveza za peljare.

Provedba

S obzirom na to da je cilj do kraja 2024. pojednostaviti ili ukinuti najmanje 50 dodatnih regulatornih zahtjeva privatnom sektoru u području profesionalnih usluga, Vlada će do prvog kvartala 2023. donijeti treći Akcijski plan za liberalizaciju tržišta usluga. Pri analizi i pripremi plana MINGOR vodit će se preporukama iz projekta koji je proveden u suradnji sa Svjetskom bankom u okviru Programa podrške strukturnim reformama, a koji je dao posebne konkretne preporuke za reformu profesija odvjetnika, bilježnika, poreznih savjetnika, revizora, farmaceuta i ljekarni, fizioterapeuta, arhitekata, inženjera i turističkih vodiča. Treba napomenuti da se dio restrikcija u ovim područjima već rješava kroz dva akcijska plana. Iako je kao krajnji rok za provedbu svih dodatnih mjera liberalizacije tržišta usluga predviđen kraj 2024., za svaku pojedinu predloženu mjeru definirati će se realan rok unutar tog vremenskog raspona, institucionalno dogovoren s nadležnim tijelima.

U okviru trećeg Akcijskog plana uzet će se, u obzir preporuke iz projekta tehničke pomoći u suradnji sa Svjetskom bankom, te također preporuke vezano uz sljedeće:

- Troškovi registracije i članstva u strukovnim komorama;
- Fragmentirana ekskluzivna prava kod pojedinih profesija (npr. kod arhitekata i inženjera);
- Provođenje stručnog ispita nakon završenog fakultetskog obrazovanja (npr. arhitekti i

inženjeri);

- Ograničenja za porezne savjetnike u pogledu vlasničkih i upravljačkih udjela odnosno glasačkih prava.

Također, adresirat će se preporuke sa sastanaka Europske komisije u okviru skupine Single Market Enforcement Task Force (SMET), čija je svrha potaknuti uklanjanje prekograničnih prepreka slobodi pružanja usluga i konkuretnosti jedinstvenog tržišta. Ujedno će se osigurati puna provedba EU Direktive o uslugama.

Uz navedeno, radi jačanja institucionalnog sadržajnog razumijevanja o ovoj važnoj temi te kapaciteta tijela državne uprave, Vlada će koristiti savjetodavnu podršku kroz tehničku pomoć za međuresornu reformu javne politike u području deregulacije tržišta usluga odnosno nastavka institucionalne reforme sustava reguliranih profesija. Podrška će prije svega biti potrebna za međuresorno provođenje testa proporcionalnosti, primjenu OECD-ove metodologije PMR i indikatora restriktivnosti profesionalnih usluga od Europske komisije. Uzimajući u obzir relevantne javne politike i dobre prakse na razini Europske unije, cilj je uklanjati prekomjerne neopravdane i prekomjerne regulatorne i administrativne zahtjeve za pristup tržištu usluga i konkurenciju. Primjeri neopravdanih prepreka su: fiksno regulirane (obvezujuće) cijene i tarife (pogotovo minimalne), zabrane i značajna ograničenja oglašavanja i marketinga, teritorijalna, brojčana i vremenska ograničenja dozvola (kvote), dokazivanje tržišne opravdanosti, ograničenja (online) prodaje, ograničenja pravnog oblika, ograničenja vlasničkih i upravljačkih udjela za nelicencirane profesionalce, ograničenja broja ureda i sjedišta, prekomjerna ograničenja multidisciplinarnog pružanja usluga, obveze spram strukovnih udruženja, veliki broj godina radnog iskustva kao uvjet za licencu, prekomjerni administrativni zahtjevi kod pojedinih procedura i odsutnost digitalizacije, ograničenja slobode prekograničnog pružanja usluga i dr.

S druge strane, testira se proporcionalnost i procjenjuje učinak regulatornog okvira kako bi se u okviru pravila o slobodi pružanja usluga na unutarnjem tržištu EU-a jamčila kvaliteta pružanja usluga, vezano uz zaštitu potrošača kao i standarda neovisnosti pojedinih profesija. Slijedom svega navedenoga, otvaranje institucionalnog i tržišnog okvira za konkurenciju uzima u obzir i regulatornu kvalitetu te specifičnosti i rizike pojedinih profesija. Zato su potrebna daljnja testiranja proporcionalnosti, analize javnih politika i komparativna mjerenja sukladno relevantnoj međunarodnoj metodologiji.

Nositelj provedbe	MINGOR u suradnji s tijelima državne uprave nadležnim za reguliranje tržišta profesionalnih usluga
Ciljna skupina	Finalni korisnici ove reforme su potencijalno novi i postojeći poduzetnici iz privatnog sektora profesionalnih usluga te pojedinci i poduzeća koji su potrošači profesionalnih usluga. Cilj je olakšati pristup tržištu usluga i poticanjem slobode pružanja usluga odnosno konkurencije ostvariti dobrobiti za poduzetnike i potrošače, odnosno prosperitet gospodarstva u cjelini.
Procijenjeni trošak	5.000.000 kn
Razdoblje provedbe	4Q/2021.-4Q/2024.

C1.1.1. R3 Unaprjeđenje strateškog okvira za promociju privatnih ulaganja

Izazov

Globalno gospodarstvo usred je ozbiljne krize izazvane pandemijom COVID-19, koja je također imala dramatičan utjecaj na izravna strana ulaganja (FDI). Usporavanje ulaganja stvoriti će ozbiljne izazove za strategije razvoja i industrijalizacije mnogih zemalja, uključujući Hrvatsku.

U svojoj Godišnjoj strategiji održivog rasta za 2021. Komisija naglašava da će za prevladavanje krize biti potrebna velika ulaganja. Javni novac ne bi trebao zamijeniti ili istisnuti privatne ulagače, već dopunjavati i usmjeravati privatna ulaganja tamo gdje je potrebno, posebno za postizanje zelene tranzicije.

Iako su privatna - i posebno strana ulaganja - pridonijela gospodarskom rastu prije pandemije, globalni investicijski tokovi su u 2020. prema UNCTAD-u pali za 42%, a negativan trend se očekuje i u 2021. godini.

U svojem Izvješću za Hrvatsku 2020. EK je navela da su, uz porast ulaganja potaknut sve većim korištenjem sredstava EU-a od strane javnog i privatnog sektora, ukupna ulaganja i dalje niska za zemlju s potencijalom za sustizanje i u usporedbi sa sličnim zemljama. U 2019. godini hrvatski udio FDI po glavi stanovnika i udio u BDP-u bili su niži nego u susjednim zemljama poput Češke, Mađarske, Crne Gore, Sjeverne Makedonije i Srbije.

Pozitivan utjecaj izravnih stranih ulaganja na gospodarski i održivi rast dobro je dokumentiran (npr. OECD-ovo izvješće o kvalitativnim pokazateljima FDI-a za 2019.). Sa stajališta zemlje domaćina, ona mogu poboljšati rast i inovacije, stvoriti kvalitetna radna mjesta i razviti ljudski kapital, te podići životni standard i održivost okoliša. Povezivanjem domaćih poduzetnika s multinacionalnim poduzećima (MNE), ona služe kao kanal za domaće poduzetnike za pristup međunarodnim tržištima i integraciju u GLV-ove.

Trenutno je ovaj doprinos u Hrvatskoj ograničen, a važni izazovi povezani s produktivnošću malih i srednjih poduzeća, inovacijskim kapacitetom, razvojem vještina, ravnopravnošću spolova i ublažavanjem klimatskih promjena su ostali i mogli bi se produbiti s produljenom krizom COVID-19.

S tim u vezi, poticanje privatnih ulaganja istaknuto je u Europskom zelenom planu ulaganja i Nacionalnoj razvojnoj strategiji.

Kako bi mobilizirala ulaganja koja podržavaju održivi razvoj, a budući da proračun EU-a nije dovoljan za borbu protiv klimatskih promjena i izazova povezanih s otvaranjem novih radnih mjesta i produktivnošću, EK je predstavila Europski zeleni plan ulaganja kao okvir za olakšavanje javnih i privatnih ulaganja za prijelaz na klimatski neutralno, zeleno, konkurentno i uključivo gospodarstvo. To je također u skladu sa Izvješćem za Hrvatsku 2020. u kojem se navodi da će prepoznavanje potreba za investicijama u zelene tehnologije i održiva rješenja te osiguravanje dovoljno financijskih sredstava biti presudno ako Hrvatska želi ispuniti svoje klimatske i energetske ciljeve i oblikovati novi model rasta.

Zbog svega navedenog, Hrvatska se mora pozicionirati kao atraktivno mjesto za ulaganja budućnosti, koje će podržati napore EU-a u pravcu zelenog, uključivog i digitalnog oporavka, a također će istaknuti hrvatsku komparativnu prednost u regionalnim i globalnim lancima vrijednosti.

Cilj

Prezentacija Hrvatske kao atraktivne destinacije za ulaganje može se riješiti ojačanim „Strateškim okvirom za promicanje i olakšavanje izravnih stranih ulaganja“. Trenutno Hrvatska nema strateških dokumenata ili akcijskih planova koji se bave promicanjem i olakšavanjem ulaganja. Nužna je priprema takvih strategija i akcijskih planova, potkrijepljenih analizom koja se temelji na dokazima. Ojačani okvir i s njim povezane aktivnosti bili bi osnova za postizanje najboljih mogućih rezultata kroz promicanje i olakšavanje izravnih stranih ulaganja te usmjeravanje ulaganja u projekte koji bi podržali hrvatsku digitalnu i klimatsku tranziciju i poboljšali njezinu produktivnost i uspješnost u stvaranju novih radnih mjesta, uključujući prelijevanje na domaće poduzetnike.

Strateški okvir za promicanje i olakšavanje izravnih stranih ulaganja osigurao bi koherentnost i koordinaciju politika u različitim ministarstvima i institucijama koja se bave promicanjem i olakšavanjem ulaganja i maksimalizirao utjecaj ulaganja na produktivnost, stvaranje radnih mjesta i regionalni razvoj, kao i prijelaz na digitalnu i zelenu ekonomiju.

U konačnici će pomoći Hrvatskoj da privuče ne samo više izravnih stranih ulaganja već i bolju kvalitetu izravnih stranih ulaganja, što će podržati otporan i održiv oporavak od trenutne krize povezane s COVID-19. Točnije, to će pomoći potaknuti ulaganja u manje razvijene regije i na taj način pridonijeti stvaranju novih radnih mjesta i povećanim prihodima, kao i prijenosu tehnologija i vještina na lokalne MSP.

Opis

Konkretna mjera sastojala bi se od sljedeće tri analitičke aktivnosti:

1) Pregled i analiza hrvatskog institucionalnog okvira za promicanje i olakšavanje ulaganja u Hrvatskoj:

- Analiza različitih institucija uključenih u promicanje i olakšavanje ulaganja
- Mapiranje postojećih propisa, alata i procesa za promicanje i olakšavanje stranih ulaganja
- Mapiranje i analiza poreznih poticaja za ulaganja u Hrvatskoj i njihove učinkovitosti

- Pregled mehanizama i procesa koordinacije s regijama na poticanju i olakšavanju ulaganja - postupci donošenja odluka, delegiranje ovlasti i sveukupna koordinacija između državnih i lokalnih tijela vlasti.

2) Procjena utjecaja stranih ulaganja:

- Analiza kvalitete izravnih stranih ulaganja u Hrvatskoj (npr. u odnosu na produktivnost, radna mjesta i kvalitetu posla, povezanost s domaćim malim i srednjim poduzećima i ekološki ishodi), uključujući usporedbu sa sličnim zemljama i njihova iskustva
- Analiza kvalitete izravnih stranih ulaganja u manje razvijenim regijama – među-regionalne usporedbe i primjeri dobre prakse

3) Izvođenje zaključaka u vezi investicijske politike

- Izvođenje zaključaka i preporuke za razvoj hrvatskog „Strateškog okvira za promicanje i olakšavanje izravnih stranih ulaganja“ osiguravajući da će aktivnosti promicanja i olakšavanja izravnih stranih ulaganja povećati izravna strana ulaganja tijekom oporavka od COVID-19, te potrebne koristi za hrvatski razvoj, poput radnih mjesta i produktivnosti. To bi uključivalo preporuke za (1) regulatorne i institucionalne promjene, (2) uspostavljanje mehanizma koordinacije za regionalno i nacionalno promicanje i olakšavanje ulaganja, (3) poboljšanje korištenja i dizajna poreznih poticaja za ulaganja, (4) mogućnosti za povećanje utjecaja izravnih stranih ulaganja na radna mjesta i regionalni razvoj, uključujući kroz povezivanje s domaćim malim i srednjim poduzećima.

Na temelju ove tri ključne aktivnosti, četvrta aktivnost fokusira se na izradu hrvatskog „Strateškog okvira za promicanje i olakšavanje izravnih stranih ulaganja“.

4) Nacrt ključnih strateških dokumenata

- Nacionalni plan za poticanje ulaganja 2023.-2030.
- Akcijski plan za poticanje ulaganja 2023.-2028.
- Novi Zakon o poticanju ulaganja usuglašen s novim GBER pravilima

Kako bi se osigurala učinkovita provedba:

5) Uspostaviti će se digitalna platforma kao mehanizam koordinacije za međunarodnu, regionalnu i nacionalnu promociju i podršku ulaganjima.

Provedba

Za provedbu mjere biti će potrebno aktivno sudjelovanje svih javnih institucija koje kreiraju i provode politike povezane s malim i srednjim poduzećima, inovacijama, tržištem rada, razvojem vještina, klimatskim promjenama i infrastrukturom, zajedno s privatnim partnerom koji bi pomogao u provođenju mjere. Iako je pogodna klima za ulaganja - poput načela otvorenosti, transparentnosti, nediskriminacije i olakšavanja i promocije - nužan preduvjet za privlačenje ulaganja, uvjeti u drugim područjima politika pridonijet će utjecajima koja ulaganja mogu imati na različita područja održivosti. Stoga bi predložena mjera uključivala analizu mješavine politika i institucionalnih aranžmana putem kojih ulaganja mogu imati pozitivne učinke na održivost u Hrvatskoj.

Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, koje je glavno tijelo zaduženo za poticanje ulaganja u Hrvatskoj, biti će glavni koordinator mjere. Tijekom cijelog projekta konzultirati će se svi

relevantni dionici na nacionalnoj i regionalnoj razini o rezultatima projekta te da daju inpute, ovisno o njihovim kompetencijama. Sve projektne aktivnosti posebno će se usko razvijati s Ministarstvom vanjskih i europskih poslova i njihovom Upravom za gospodarske poslove i razvojnu suradnju koja je nadležna za ekonomsku diplomaciju. Isto tako, kako bi se osigurao najbolji mogući ishod, također će postojati uska suradnja s regionalnim razvojnim agencijama.

MINGOR će osigurati tehničku pomoć od renomiranog međunarodnog dobavljača s iskustvom u analizi trendova izravnih stranih ulaganja, pokazatelja kvalitete i pravnog okvira izravnih stranih ulaganja, kao i najboljih međunarodnih praksi.

Ojačani „Strateški okvir za promicanje i olakšavanje izravnih stranih ulaganja“ kroz pet predloženih aktivnosti, činio bi osnovu za sve sljedeće aktivnosti u vezi s poticanjem i olakšavanjem ulaganja na nacionalnoj i lokalnoj razini. Konkretno, projekt će pružiti sedmogodišnji strateški okvir za promicanje i olakšavanje ulaganja, s djelotvornim petogodišnjim planom za provedbu nacionalnog plana. Ovaj akcijski plan uključivat će korake za prilagodbu regulatornog i institucionalnog okvira na nacionalnoj i regionalnoj razini. Reforma dalje donosi stvarnu provedbu s novim Zakonom o poticanju ulaganja kao operativnim alatom te uspostavu digitalne platforme kako bi se koordinirala i osigurala učinkovita međunarodna, regionalna i nacionalna promocija i podrška ulaganjima.

Nositelj provedbe	MINGOR u suradnji s drugim državnim i javnim tijelima
Ciljna skupina	strani i domaći investitori i poduzetnici, državne i javne institucije koje planiraju i provode investicijsku strategiju na nacionalnoj i lokalnoj razini
Procijenjeni trošak	7.000.000 kn (5.000.000 kn za tehničku pomoć i 2.000.000 kn za uspostavu i razvoj digitalne platforme)
Razdoblje provedbe	4Q/2021.-4Q/2024.

C1.1.1. R4 Povećanje strukturne održivosti gospodarstva i poticanje zelene tranzicije

Izazov

Gospodarstvo Hrvatske obilježava nekoliko ključnih strukturnih neusklađenosti: (i) niži udio industrijske proizvodnje u bruto domaćem proizvodu; (ii) niža razina ulaganja, posebice ulaganja u projekte više tehnološke razine; (iii) niži stupanj internacionalizacije gospodarstva; (iv) visoka ovisnost o tradicionalnim izvorima financiranja, kao i pad aktivnosti poslovnih banaka uzrokovanih pandemijom COVID-19.

Industrija kao značajan segment ukupnog hrvatskog gospodarstva u bruto domaćem proizvodu sudjeluje sa 16%. Prema strateškim ciljevima Europske komisije, plan je da industrija zauzima udio od 20% u ukupnom gospodarstvu EU-a. Zbog relativno niskog udjela industrijske proizvodnje u bruto domaćem proizvodu Hrvatska, nužno je provođenje transformacije postojeće strukture industrije, temeljene na rastu produktivnosti i većoj konkurentnosti, a poštujući klimatske, okolišne, socijalne i digitalne prioritete Unije.

Hrvatska je također vrlo osjetljiva na utjecaje klimatskih promjena, posebno na ekstremne vremenske događaje. Klimatske katastrofe mogu uzrokovati široke i duboke utjecaje na gospodarstvo, a otpornost na klimu predstavlja važnu i sve veću podskupinu otpornosti na šokove na razini sustava. Hrvatska je podložna fizičkim (iznenadnim, poput ekstremnih vremenskih

događaja, i usporenim, poput promjena vremenskih obrazaca) i prijelaznim rizicima (povezanim s promjenama propisa i ponašanjem investitora i potrošača). CSR za Hrvatsku ističu potrebu za većom pažnjom održivosti i ističu mogućnosti povezane s prijelazom na klimatski neutralno i klimatski otporno gospodarstvo.

Kako bi se ostvarilo jačanje domaće i međunarodne konkurentnosti gospodarstva, kao i zelena tranzicija i klimatska neutralnost gospodarstva, potrebno je osigurati prihvatljive izvore financiranja za gospodarske subjekte koji će omogućiti primjenu naprednijih tehnologija i poslovnih procesa potrebnih za jačanje otpornosti ekonomije, prilagodbu klimatskim promjenama i smanjenje stakleničkih plinova te povećanje energetske učinkovitosti i udjela obnovljive energije.

Također potrebno je strukturirati financijske modele koji će potaknuti dionike financijskog tržišta u Hrvatskoj, prije svega poslovne banke ali i ostale financijske posrednike (leasing društva i ostale) za jačanje svojih aktivnosti i pružanje snažnije podrške investicijskim projektima na tržištu Republike Hrvatske, a sve s ciljem jačanja otpornosti i konkurentnosti gospodarstva, očuvanja zaposlenosti te provedbe zelene tranzicije. Navedeni pristup kombinacije privatnih i javnih sredstava će rezultirati s većim volumenom investicija ali i dugoročno održivijem razvoju financijskog sektora kao i realnog gospodarstva.

Pored poticanja investicija privatnog sektora (mikro, malih, srednjih i velikih poduzeća) kao i financijskog sektora, nužno je osigurati daljni razvoj javnih subjekata i infrastrukture kako bi se osiguralo povoljnije poslovno okruženje, poboljšala efikasnost javnih usluga, a samim time i kvaliteta javnih usluga prema građanima i poduzećima. U provedbi javnih investicija posebnu pozornost nužno je usmjeriti prema uravnoteženom regionalnom razvoju RH.

Ključne institucije u tom smislu su HAMAG-BICRO i HBOR, koje su između ostalog zadužene i za podršku u otklanjanju tržišnih nedostataka koje javna politika može riješiti financijskim instrumentima kroz financiranje i smanjenje rizika financiranja sektora koji nisu podržani od financijskih institucija u privatnom vlasništvu. Ozbiljne ekonomske posljedice, koje je donio COVID-19, naglasile su važnost razvojnih banaka i agencija kao pružatelja potpore poslovnom sektoru sprečavanjem nepotrebnih bankrota i izgradnjom otpornosti.

Cilj

Cilj ove reforme je ojačati otpornost i konkurentnost hrvatskih poduzeća i javnog sektora kroz poticanje ulaganja u nove investicijske projekte, s posebnim naglaskom na zelene tehnologije u svrhu razvoja novih kompetencija, povećanja proizvodnje, povećanja izvoza (internacionalizacije) i očuvanja postojećih te poticanja stvaranja novih radnih mjesta.

Opis

U svrhu ostvarenja cilja planira se provedba programa bespovratnih sredstava u segmentima gdje su uočeni tržišni nedostaci, a povrh toga i provedba financijskih instrumenata u vidu, kredita i jamstava, koji će pored izravnih efekata u realnom sektoru, rezultirati dugoročnim jačanjem otpornosti financijskog tržišta Republike Hrvatske, kao jednog od preduvjeta općenitog rasta otpornosti.

HBOR će kao jedan od glavnih dionika provedbe ove mjere ojačati će kapacitete za procjenu okolišnih i socijalnih rizika te implikacije istih na poslovanje klijenta / subjekta koji se financiraju od strane HBOR-a, a sve kroz razvoj i primjenu novog integriranog sustava upravljanja okolišnim i društvenim pitanjima (ESMS). HBOR će specifično razviti i usvojiti integrirana načela, politike i

postupke okolišne i socijalne održivosti i klimatske otpornosti koji bi sustavno pokrivali sve poslovne procese i donošenje odluka za sve razine rizika. Usvajanjem funkcionalnog i sveobuhvatnog ESMS-a, HBOR će biti u mogućnosti povećati svoj tehnički kapacitet kako bi mogao provesti temeljitu procjenu doprinosa investicijskih projekata ciljevima održivosti i procijeniti okolišne, socijalne i klimatske rizike te utjecaje podržanih projekata

HAMAG-BICRO će kroz planirane financijske instrumente potaknuti MSP sektor na investiranje u zelene tehnologije. MSP je tradicionalno segment kojeg poslovne banke nisu zainteresirane financirati u značajnijem obujmu zbog povećanog rizika mikro i malih poduzetnika, manjka instrumenata osiguranja te relativno niskih iznosa investicija, odnosno, potrebnog financiranja. Rizik navedenog segmenta dodatno je izražen pandemijom COVID-19 kao i suzdržanost sektora od novih ulaganja.

Provedba

Uvažavajući navedene preporuke i recentna događanja, predlaže se implementacija programa bespovratnih sredstava i financijskih instrumenata (jamstava, povoljnijih kredita), opisanih u nastavku (C1.1.1. R4-I1 do C1.1.1. R4-I7) usmjerenih na: (i) jačanje otpornosti i konkurentnosti gospodarstva kroz povećanje investicijskih ulaganja, posebice ulaganja u području zelenih tehnologija; (ii) povećanje dostupnosti izvora financiranja (*access to finance*) kroz jačanje aktivnosti bankarskog sektora i ostalih financijskih posrednika, a kako bi se osigurao brži oporavak, snažnija tranzicija gospodarstva prema zelenim i digitalnim tehnologijama te osnažila otpornost gospodarstva Hrvatska; (iii) održivi razvoj i otpornost javnog sektora.

Provedbom prethodno spomenutih mjera poticanja ulaganja u konkurentnost, internacionalizaciju te digitalnu i zelenu tranziciju gospodarstva omogućit će se ostvarenje CSR-a, u dijelu poticanja privatnih ulaganja, posebno u onim sektorima koji doprinose konkurentnosti, zelenoj i digitalnoj tranziciji te su poticajni za rast te doprinijeti jačanju aktivnosti poslovnih banaka i razvoju financijskog tržišta (*''crowding in private sector''*) .

Dodatno treba navesti da će HBOR razviti i usvojiti potpuno integrirani ESMS koji će sustavno pokrivati sve poslovne procese i donošenje odluka za sve razine financijske potpore HBOR-a. Glavni aspekti koje će usvojiti i provesti odnose se na:

- razvoj metodologija, procedura i analitičkih alata za identifikaciju, procjenu, upravljanje, praćenje i izvještavanje o okolišnim, socijalnim i klimatskim rizicima, te utjecajima projekata i proizvoda i svih drugih metodologija, procedura i alata potrebnih za provedbu ESMS-a
- integracija rizika povezanih s klimom i okolišem u okvir za apetit za rizikom i nadogradnja postojećih politika, procedura, metodologija, podataka i alata za upravljanje rizicima u vezi s novim ESMS-om, uključujući praćenje i pregled okolišnih, klimatskih i socijalnih rizika na razini projekata i portfelja
- unapređenje postojećeg mehanizma za uključivanje i komunikaciju s dionicima.

Ova reforma pri HBOR-u je već u tijeku, uz potporu DG REFORM-a, s ciljem jačanja kapaciteta na području održivog financiranja

Nositelj provedbe	Nositelji reformskih mjera i investicija su: HBOR, HAMAG-BICRO te MINGOR
Ciljna skupina	Mikro, mali, srednji i veliki poduzetnici
Procijenjeni trošak	4.000.000.000 kn (investicija)
Razdoblje provedbe	2021.-2026.

C1.1.1. R5 Diversifikacija tržišta kapitala i poboljšanje pristupa alternativnom financiranju

Izazov

Financijsko tržište u Hrvatskoj snažno je fokusirano na tradicionalne bankarske izvore financiranja. Alternativno financiranje u Hrvatskoj još je uvijek neznatan izvor financiranja za poduzeća, sa samo sporadičnim izoliranim slučajevima. Financijska tržišta u Hrvatskoj trenutno su koncentrirana na financiranje duga te im nedostaju dubina i raznolikost potrebni za učinkovitu raspodjelu sredstava i financiranje projekata s višim stupnjem rizika utemeljenih na inovacijama, istraživanju i razvoju, "start-up" projektima ili općenito brzorastućim industrijama kojima se potiče produktivnost. Banke su u posjedu oko 70 posto ukupne imovine financijskog sektora u Hrvatskoj. Uloga nebankarskih financijskih institucija i dalje je ograničena i nije usmjerena na financiranje korporativnog sektora. Neto imovina fondova poduzetničkog kapitala do kraja lipnja 2020. je neznatna i iznosi oko 21 milijun kuna. Europska mreža poslovnih anđela (EBAN) procjenjuje da su ulaganja poslovnih anđela u Hrvatskoj u 2018. iznosila 2,35 milijuna eura. Proširenje dostupnih mogućnosti financiranja koja su na raspolaganju MSP-ovima ključan je izazov za kreatore politika i trebalo bi ga posebno razmotriti u kontekstu korištenja novih instrumenata za financiranje inovativnih poduzetnika.

Mala poduzeća za veći dio svojeg financiranja koriste kredite banaka jer im je teško i skupo prikupljati sredstva izravno s tržišta kapitala. Mnogi poduzetnici imaju ograničene mogućnosti davanja kolaterala, budući da će banke u većini slučajeva prihvatiti fizičku imovinu, a ne „meku" imovinu, kao što su softver i intelektualno vlasništvo. MSP-ovi su obično prvi na udaru zbog pooštrenih uvjeta kreditiranja u slučaju povećanja nesklonosti riziku. Iz tih razloga, kao i zbog toga što nekim novim inovativnim poduzećima upravlja mlada generacija ljudi koji ponekad nisu voljni tražiti zajmove, postoji prostor za razvoj novih rješenja za prikupljanje sredstava. Za otpornost i rast MSP-ova nakon krize uzrokovane virusom COVID-19, raznolikost financiranja i izbjegavanje koncentracije rizika bit će još važniji.

Percepcija većeg rizika ulaganja u kapital za sve domaće sektore još uvijek nije smanjena, čak ni deset godina nakon velike financijske krize. Tržišta kapitala kao izvor financiranja vlasničkog kapitala ili izdavanja korporativnih obveznica i dalje su nerazvijena kao i financiranje putem fondova poduzetničkog kapitala. Inovativni kanali prikupljanja kapitala, kao što je skupno financiranje, ili neka druga FinTech rješenja, nalaze se u vrlo rudimentarnoj fazi razvoja, uz samo nekoliko sporadičnih slučajeva s malim iznosima prikupljenih sredstava.

U Hrvatskoj je skupno financiranje samo djelomično regulirano EU propisima koji su preneseni u nacionalno zakonodavstvo (Direktiva o tržištu financijskih instrumenata, Direktiva o upraviteljima alternativnih investicijskih fondova), no ne postoje posebna standardizirana pravila, što sprečava platforme za skupno financiranje da učinkovito prošire ponudu svojih usluga. Stoga izrada i provedba učinkovite regulative kojom se uravnotežuje financijska

stabilnost, zaštita ulagača i otvaranje novih kanala financiranja za MSP-ove predstavlja ključan izazov za kreatore politika i regulatorna tijela.

Nadalje, specijalizirani izvori vlasničkog/kvazivlasničkog financiranja (fondovi rizičnog kapitala), poput fondova rizičnog kapitala (private equity), mezzanin fondovi, VC fondovi (uključujući komponentu ubrzanja/akceleratora), fondovi za transfer tehnologije još uvijek su nerazvijeni ili ne postoje na hrvatskom tržištu. Tržište rizičnog kapitala i nadalje se razvija sporijim tempom. Na tržištu Hrvatska trenutno je prisutan mali broj lokalnih društava za upravljanje fondovima rizičnog kapitala te ista raspolažu s ograničenim organizacijskim kapacitetima kao i relativno malom imovinom pod upravljanjem. Osim u pogledu društava za upravljanje na tržištu je također prisutno vrlo malo potencijalnih ulagača u fondove rizičnog kapitala (4 mirovinska fonda i u rijetkim slučajevima osiguravajuća društva i banke) slijedom čega, svaki postupak prikupljanja sredstava zahtijeva značajnu javnu intervenciju. Ulagači nemaju poticaj i suočavaju se s ograničenjima u investicijskim aktivnostima. Uz postojeća ograničenja koja proizlaze iz općenito slabije razvijenosti tržišta alternativnih izvora financiranja, kriza COVID-a 19 uzrokovala je dodatne poteškoće u procesima prikupljanja sredstava što je rezultiralo manjim volumenom raspoloživih sredstava u fondovima rizičnog kapitala koji su osnovani u Hrvatskoj u prethodnoj godini, dok se iz istog razloga povećala potražnja za kapitalnim proizvodima na tržištu. Slijedom prethodno iznesenog, potrebne su reforme za promicanje vlasničkog/kvazivlasničkog kapitala jačanjem društava za upravljanje fondovima rizičnog kapitala i stvaranjem okruženja koje bi potaknulo snažniju aktivnost investitora ali i spremnost domaćih gospodarskih subjekata za korištenjem vlasničkih/alternativnih izvora financiranja.

Cilj

Glavni cilj reforme je stvaranje jasnog pravnog okvira za ulaganja skupnim financiranjem i poboljšanje uvjeta za prikupljanje sredstava za nove fondove privatnog (vlasničkog/kvazivlasničkog) kapitala. Povećanje pravne sigurnosti za ovaj oblik ulaganja, ali i podizanje svijesti i promicanje različitih izvora financiranja među potencijalnim ulagačima trebalo bi pridonijeti razvoju početnog financiranja za transfer tehnologija, inovativna poduzeća i novoosnovana poduzeća, kao i rast zrelih poduzeća.

Opis

Kako bismo ostvarili ovaj cilj, planira se:

- izraditi okvir kojim se reguliraju pružatelji usluga platforme za skupno financiranje i jamče prava korisnika, s naglaskom na operativnu i financijsku transparentnost, financijsku kontrolu i sigurnost informacija i plaćanja, uz paralelnu reviziju ostalih dijelova nacionalnog zakonodavstva koji bi potencijalno mogli otežati korištenje ovog alternativnog kanala financiranja poduzeća
- provesti reviziju Zakona o alternativnim investicijskim fondovima, s ciljem regulatornog rasterećenja UAIF-ova i pojednostavljenja njihovog poslovanja te procesa osnivanja alternativnih investicijskih fondova, čime će se osigurati širi pristup ovakvom načinu financiranja za domaća poduzeća, te osigurati da domaći UAIF-ovi ne posluju u nepovoljnijim uvjetima u odnosu na društva iz drugih država članica, a koja kroz režim slobode pružanja usluga mogu hrvatskim ulagateljima nuditi alternativne investicijske fondove kojima upravljaju

- podržati uspostavljanje regionalnog fonda za transfer tehnologije i / ili podržati komponentu akceleratora za prikupljanje sredstava VC fondova / inkubatora
- osigurati dodatni kapital uspostavljenim fondovima privatnog kapitala (*private equity*) kako bi se omogućio adekvatan odgovor na krizu COVID.

Donošenje novih zakona bit će olakšano podizanjem svijesti o važnosti alternativnih instrumenata u oporavku gospodarstva. Organizirat će se programi obrazovanja i osposobljavanja za unaprjeđenje financijske pismenosti građana i promicanje svijesti i znanja o mogućnostima ulaganja i alternativnom financiranju (uključujući skupno financiranje) među građanima i lokalnim poduzećima.

Reforma će biti podržana financijskim instrumentima u obliku vlasničkih i kvazivlasničkih ulaganja kako bi se poduzećima (uključujući socijalne poduzetnike) osigurale mogućnosti financiranja njihovih inovativnih inicijativa i proizvoda i podržao rast poslovanja.

Utvrđivanje pravila ključni je čimbenik za razvoj instrumenata koji podrazumijevaju veći rizik za ulagače od tradicionalnog dužničkog financiranja. Time će se proširiti ponuda financijskih opcija dostupnih mikro i malim poduzećima, ali i poticati korištenje privatnih sredstava.

Provedba

Uzimajući u obzir ove preporuke, kao jedan od početnih koraka predlaže se da se u nacionalno zakonodavstvo prenese Uredba o europskim pružateljima usluga skupnog financiranja (ECSP) za poduzeća. Uredbom EU-a utvrđuju se jedinstvena pravila diljem EU-a za pružanje usluga skupnog financiranja utemeljenog na ulaganjima i na zajmovima povezanih s financiranjem poduzeća. Njime se platformama omogućuje podnošenje zahtjeva za putovnicu EU-a na temelju jedinstvenog skupa pravila, što im olakšava pružanje usluga diljem EU-a s jedinstvenim odobrenjem za rad. Njime se uređuju i. jasna pravila o objavljivanju informacija za vlasnike projekata i platforme za skupno financiranje; ii. pravila o upravljanju platformama za skupno financiranje i upravljanju rizicima; iii. jake i usklađene nadzorne ovlasti za nacionalna tijela koja nadziru funkcioniranje platformi skupnog financiranja. (4Q/2021.) Reformski dio će ići dalje od prenošenja Uredbe o skupnom financiranju, a uključivat će i preispitivanje drugih segmenata nacionalnog zakonodavstva koji mogu učiniti skupno financiranje kao alternativno sredstvo financiranja MSP-ova težim, restriktivnijim ili skupljim.

Hrvatska će u nacionalno zakonodavstvo prenijeti odredbe Direktive (EU) 2019/1160 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o izmjeni direktiva 2009/65/EZ i 2011/61/EU u pogledu prekogranične distribucije subjekata za zajednička ulaganja te Uredbe (EU) 2019/1156 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o olakšavanju prekogranične distribucije subjekata za zajednička ulaganja. Ovo podrazumijeva donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o alternativnim investicijskim fondovima, što predstavlja priliku za provođenje prvog vala regulatornog rasterećenja u području alternativnih investicijskih fondova (4Q/2021.). Reformski dio se ne odnosi na prijenos gore navedene Direktive, već na povećanje konkurentnosti hrvatske industrije fondova pažljivim pregledom hrvatskih nacionalnih odredbi koje nadilaze Direktivu i reguliraju aspekte alternativne industrije fondova koje Direktiva ne regulira (ili prepušta nacionalnoj diskreciji).

Predviđene aktivnosti bit će popraćene kampanjama podizanja svijesti - od strane poduzeća, financijskih institucija i vlade o tim alternativnim instrumentima, njihovi modaliteti i djelovanje predstavljaju veliku prepreku njihovoj upotrebi. Osim povećanja znanja o tome kako različiti

instrumenti mogu služiti njihovim različitim potrebama financiranja u određenim fazama životnog vijeka, koje podrazumijevaju različite prednosti i rizike te komplementarnosti i mogućnost korištenja tih izvora, također je potrebno poboljšati kvalitetu poduzetničkih vještina i sposobnosti.

Reforma će biti podržana provedbom financijskih instrumenata za mezaninska i vlasnička i kvazi-vlasnička ulaganja, usmjerena na: i. potporu razvoju alternativnih izvora financiranja i ii. povećanje dostupnosti izvora financiranja (pristup financiranju) kroz jačanje aktivnosti bankarskog sektora i drugih financijskih sektora u Hrvatskoj.

Nositelj provedbe	MFIN i HANFA
Ciljna skupina	Mikro (uključujući novoosnovana poduzeća), MSP i velika poduzeća,
Procijenjeni trošak	225.000.000 kn
Razdoblje provedbe	2021. -2026.

C1.1.1. R6 Razvoj otpornog kulturnog i kreativnog sektora

Izazov

Glavni izazovi s kojima se susreće kulturni i kreativni sektor Hrvatske su:

- nužnost ubrzanja sveobuhvatne reforme regulatornog i zakonodavnog okvira Hrvatske u skladu s EU strategijom razvoja jedinstvenog digitalnog tržišta, posebno u područjima zaštite autorskog i srodnih prava i medija
- kulturni i kreativni sektor je posebno pogođen pandemijom zbog čega je smanjen udio ovog sektora u BDP-u, ugrožena je njegova financijska održivost i opstanak, a bez ulaganja u prilagodbu digitalnom okruženju upitan je oporavak i daljnji razvoj
- negativan utjecaj pandemije i potreba brze prilagodbe digitalnoj produkciji i distribuciji naglasili su nužnost reformi i usklađivanja poslovanja s novim regulatornim okvirom EU
- nedostatna kapacitiranost poduzetnika za puno iskorištavanje potencijala jedinstvenog digitalnog tržišta kao i za brzu prilagodbu na nove uvjete poslovanja, nove poslovne modele komercijalizacije kreativnih i kulturnih sadržaja na internetu te za prilagođavanje novim i dinamičnim industrijskim standardima
- porast prisutnosti dezinformacija i manipulacija u medijima ugrožavaju medijsku industriju, između ostalog zbog nepostojanja sustava za sigurnu upotrebu digitalnih sadržaja i spore prilagodbe klasičnih medija izazovima digitalnog tržišta
- nepostojanje kvalitetnih digitalnih sustava za provjere činjenica i nemogućnost transparentnog uvida u vlasničke strukture i financiranje medija slabi otpornost medija i onemogućava brži rast i oporavak medijske industrije.

Cilj

Cilj reforme je uspostaviti odgovarajući pravni okvir za poslovanje na jedinstvenom digitalnom tržištu u kojem će se pružiti adekvatan balans u pravnoj zaštiti kreativnih i kulturnih, uključujući medijskih sadržaja te omogućiti poduzetnicima u području kulturnih i kreativnih industrija brzu prilagodbu novom pravnom okviru, novim okolnostima poslovanja kao i

razvijanje vlastitih kulturnih i kreativnih proizvoda i usluga na jedinstvenom digitalnom tržištu čime se postiže kulturna, jezična i medijska raznolikost.

Opis

Prateći razvoj pravnog okvira EU, uočavajući ujedno pri tome nedostatke i prepreke na nacionalnom tržištu kreativnih, kulturnih i medijskih sadržaja, osobito onih digitalnih, uočavajući izazove razvoja digitalnog društva te potrebu za djelotvornijom zaštitom stvaratelja kreativnih, kulturnih i medijskih sadržaja, osobito na Internetu, Hrvatska priprema novi zakonodavni okvir kojim modernizira elektroničke medije te zaštitu autorskog i srodnih prava.

Novim Zakonom o autorskom pravu i srodnim pravima uspostavlja se djelotvorna pravna zaštita stvaratelja kreativnih, kulturnih i medijskih sadržaja na Internetu, sukladno pravnoj stečevini Europske unije i potrebama jedinstvenog digitalnog tržišta. Ujedno se uzima u obzir potreba za uklanjanjem prepreka uspješnoj komercijalizaciji zaštićenog sadržaja na Internetu koje su do sada uočene na nacionalnoj razini. Stvaratelji kreativnih, kulturnih i medijskih sadržaja u Hrvatskoj još uvijek su okrenuti tradicionalnim oblicima poslovanja.

Pored reforme autorskopravnog zakonodavstva koja im daje pravnu sigurnost u pogledu zaštite sadržaja pri korištenju na Internetu (osobito u pogledu velikih internetskih platformi za dijeljenje sadržaja te agregatora) te u pogledu sadržaja koji se stvaraju u radnom odnosu i po narudžbi, stvara se i poticajno okružje za poduzetnike - stvaratelje kreativnih, kulturnih i medijskih sadržaja. Oni se time potiču da reformiraju svoje poslovne procese i planove prilagođavajući se novim poslovnim modelima i industrijskim standardima na jedinstvenom digitalnom tržištu. Ujedno, potiče ih se da razviju nove i inovativne modele poslovanja na Internetu, nove i inovativne proizvode i usluge kojima će se stvoriti nova vrijednost na jedinstvenom digitalnom tržištu.

Reformirani autorskopravni okvir preduvjet je za stvaranje novih internetskih platformi i aplikacija, kroz koje se mogu plasirati i komercijalizirati inovativni kreativni, kulturni i medijski sadržaji te takvom ponudom doprinositi kulturnoj, jezičnoj i medijskoj raznolikosti na jedinstvenom digitalnom tržištu. Reformirani autorskopravni okvir također uključuje prilagodbu pravnoj stečevini u pogledu mogućnosti digitalizacije i stavljanja na raspolaganje zbirki institucija kulturne baštine te sadržava i reformirani pristup uređenju arhiva javne televizije kroz ostvarenje pretpostavki za njegovu digitalizaciju i korištenje za nekomercijalne i komercijalne svrhe.

Reforma autorskopravnog okvira prilagođena je u najvećoj mogućoj mjeri i cilju ostvarenja otvorenosti dokumenata javnog sektora te mogućnosti njegove neometane ponovne uporabe radi stvaranja novih i inovativnih proizvoda i usluga te aplikacija na jedinstvenom digitalnom tržištu. U tome smislu reforma autorskopravnog okvira usmjerena je na olakšavanje licenciranja kreativnih, kulturnih i medijskih sadržaja na Internetu, čime se osigurava širi pristup zaštićenim sadržajima i njihova bolja komercijalizacija.

U okviru reforme, utvrđuju se i pravila kojima se olakšava prekogranična distribucija televizijskih i radijskih programa, regulatorni okvir za prateće medijske usluge kao i jasna pravila o tzv. izravnom protoku signala. Time se stvara poticajni okvir za poslovanje televizija i njihova prilagodba novim tehnologijama distribucije signala.

U okviru planirane reforme nacionalnog zakonodavstva uskladit će se s europskim strateškim smjernicama, a sve s ciljem osiguranja većih udjela, prisutnosti i vidljivosti europskog i nacionalnog audiovizualnog i glazbenog stvaralaštva.

U okviru predložene reforme, zakonski će se urediti djelovanje pružatelja usluga platformi za dijeljenje videozapisa što je osnovni preduvjet za povećanje udjela europskih djela u katalozima te ulaganje u nacionalnu produkciju.

Reformom normativnog okvira osigurat će se transparentnost u objavi vlasničkih struktura koje će se povezati s Registrom stvarnih vlasnika i objavom tih podataka na internetskim stranicama pružatelja, a veća transparentnost uvest će se i kod podataka vezanih za iznose i izvore financiranja. Reforma medijskog zakonodavstva preduvjet je za uspostavu efikasnog sustava za provjeru činjenica i za uspostavu javno dostupnih digitalnih podataka o vlasničkoj strukturi medija kao i podataka o financiranju medija što će potaknuti ulaganje u ovaj sektor.

Stupanjem na snagu navedenih zakona omogućit će se novi model gospodarskog rasta kroz segment kulturnih i kreativnih industrija komercijalizacijom i monetizacijom digitalno dostupnih sadržaja zaštićenih autorskim pravima. U svrhu ispunjenja ciljeva, reformom će se potaknuti digitalna transformacija poslovnih modela i procesa pravnih i fizičkih osoba u području kulturnih i kreativnih industrija kako bi se njihovo poslovanje prilagodilo novom zakonodavnom okviru i na taj način ojačala njihova konkurentnost na globalnom tržištu.

Ulaganje u kulturne i kreativne industrije i razvoj medija definirani su Nacionalnom razvojnom strategijom 2030 među prioritetima provedbe javnih politika kojima će se pridonijeti razvoju kulture i medija.

Vijeće EU u CSR ističe da treba poduzeti sve potrebne mjere i učinkovito poticati gospodarstvo i pružiti potporu osnaživanju, povećati pristup digitalnoj infrastrukturi i uslugama, povećati učinkovitost i kapacitet javne uprave za izradu i provedbu javnih projekata i politika. EK je usvojila Komunikaciju 'Europski mediji u digitalnom desetljeću: Akcijski Plan za potporu oporavku i transformaciji' u kojem se ističe potreba ubrzanja oporavka, transformacije i otpornosti medijske industrije te će Hrvatska donošenjem novog Zakona o elektroničkim medijima i Zakona o medijima definirati preduvjete za provjeru činjenica i način objave vlasničkih struktura i načina financiranja medija te omogućiti transparentnost podataka.

Provedba

Pravnim i fizičkim osobama koje djeluju u području kulturnog i kreativnog sektora dodjeljivat će se bespovratne potpore za jačanje kapaciteta za prilagodbu poslovanja novom regulatornom i zakonodavnom okviru jedinstvenog digitalnog tržišta.

Direktna potpora regulatornom tijelu u području elektroničkih medija s javnim ovlastima - Agenciji za elektroničke medije, za uspostavu sustava provjere medijskih činjenica i sustava objave vlasničkih podataka i izvora financiranja od strane.

Nositelj provedbe	MKM
Ciljna skupina	Mikro, mala i srednja poduzeća, ostale pravne i fizičke osobe koje djeluju u području kulture, umjetnosti i medija.
Procijenjeni trošak	300.000.000 kn
Razdoblje provedbe	2021.-2026.

(b) Investicije

C1.1.1. R1-I1	Digitalizacija usluga državne i javne administracija prema poslovnom sektoru (G2B)

Izazov

Opterećujuća regulatorna procedura za pokretanje poslovanja i poslovanje u Hrvatskoj nameće visoke troškove privatnom sektoru, a digitalizacija takvih usluga odvija se polaganim tempom. Pandemija COVID-19 učinila je potrebu za "digitalnom vladom" još hitnijom, stoga se Hrvatska mora suočiti s tim izazovima koristeći tehnologiju gdje god je to moguće.

Hrvatska je u tom smislu smanjila teret poduzetnika kroz uklanjanje obveznog sudjelovanja javnih bilježnika u osnivanju poduzeća kroz digitalnu integraciju ključnih institucija za pružanje usluga registracije poduzeća i digitalizacijom postupaka za osnivanje poduzeća s ograničenom odgovornošću (d.o.o. i j.d.o.o.) te obrta kroz START sustav. START je omogućio mrežno pokretanje poslovanja kroz jedan postupak koji se može dovršiti putem interneta.

Ipak, korištenje START platforme od privatnog sektora ostaje ograničeno zbog nekoliko čimbenika koji su identificirani nakon uvođenja platforme START u 2019. godini. Prvo, glavni cilj uvođenja dodatnih usluga u START sustav je povećati broj korisnika, s obzirom na to da je od ukupnog broja društava osnovanih u Hrvatskoj, samo 10% osnovano putem START-a u razdoblju od prosinca 2019. kada je START postao funkcionalan. Drugo, START ima ograničen opseg usluga jer trenutno podržava osnovni postupak registracije društva - dodatne funkcionalnosti poput podnošenja promjena u sudskom registru, se ne mogu dovršiti na START-u. Ti se procesi i dalje temelje na papirnatim procesima koji su fragmentirani, te trenutni sustav ne omogućuje provedbu načela EU-a „samo jednom“.

Kako bi se osiguralo neometan rad novih START usluga, bit će potrebno povezati i integrirati sve registre i baze podataka, posebno Registar Trgovačkog suda sa sustavom START.

Ostale poslovne regulatorne postupke, poput licenciranja, također muči niska razina transparentnosti informacija, nedostatak koordinacije među dionicima, neoptimalna učinkovitost pružanja usluga G2B i visoki troškovi usklađenosti za privatni sektor. Prema tekućem mapiranju propisa koje trenutno provodi Svjetska banka, Hrvatska ima preko 600 odobrenja za poslovanje, što je relativno visoko u odnosu na druge zemlje. Uz to, hrvatske poslovne licence nisu javno dostupne niti ih je lako pretraživati na mreži putem mjerodavnog izvora i privatni ih sektor ne može ishoditi digitalno.

Isto tako, podaci koji se odnose na poslovanje nisu integrirani. Integriranje poslovnih podataka i njihova digitalizacija poboljšati će razmjenu informacija između ključnih regulatora o parafiskalnim troškovima i javnim plaćanjima (naknadama). Obrazloženje je da će razvijanjem integriranog registra podataka vladini regulatori biti u boljoj poziciji da donose informirane odluke o tome koliko i gdje se mogu poduzeti rezovi za poticanje rasta privatnog sektora uz očuvanje vladine financijske stabilnosti.

Napokon, uspostava digitalnih usluga prilagođenih korisniku od strane MINGOR-a poboljšat će pružanje tih usluga.

Cilj

Digitalizacija usluga G2B poboljšat će dostupnost, transparentnost i učinkovitost pružanja usluga. Također će pomoći u poboljšanju horizontalne koordinacije između resornih

ministarstava i vertikalno između središnje vlade i lokalnih vlasti. Cilj je implementirati potpuno digitalne, beskontaktne i bez-papirne G2B usluge u odabranim prioritetnim područjima kao što su registracija poduzeća i licenciranje i uspostaviti pristup integriranim informacijama za ulazak na tržište i ulaganje u Hrvatsku. Štoviše, cilj je poboljšati točnost podataka i dostupnost kako bi se tijelima državne uprave pomoglo u poboljšanju dizajna i provedbe politike. Konačno, cilj je poboljšati razmjenu informacija i konsolidaciju podataka u tijelima državne uprave, kako bi se omogućila primjena principa "samo jednom".

Opis

1. Nadogradnja pristupačnosti platforme START digitalizacijom dodatnih usluga za potrebe registracije i izvještavanja i integracije postojećih sustava za pokretanje poslovanja

1.1. Uspostavljanje fizičkih pristupnih točaka (poznatih kao START Point) kako bi se omogućilo potpomognuto podnošenje registracija putem START-a

U prosincu 2019. predstavljena je digitalna platforma poznata kao START. START korisnicima omogućuje registraciju poduzeća na mreži (d.o.o., j.d.o.o. ili obrta) digitalnom integracijom nadležnih tijela u jednu elektroničku uslugu putem jednog e-obrasca za prijavu. S obzirom na nisku razinu korištenja sustava (od ukupnog broja društava osnovanih u Hrvatskoj, samo 10% osnovano je putem START-a u razdoblju od prosinca 2019. kada je START postao funkcionalan), cilj je provesti nadogradnju funkcionalnih sustava kako bi se povećao opseg usluga, poboljšati pristup/dostupnost sustava i osigurati da su svi podaci o novim poduzećima integrirani u jednu bazu podataka.

Međutim, trenutno postoji više kanala za pokretanje poduzeća u Hrvatskoj. Jedan od načina da se postigne veća iskorištenost START-a je kroz uvođenje fizičkih pristupnih točaka. Zbog višestrukih kanala za osnivanje poduzeća, podaci o novoregistriranim društvima fragmentirani su između postojećih fizičkih pristupnih točaka i START-a. Stoga uvođenje START pristupnih točaka može pomoći u smanjenju ove fragmentacije.. Štoviše, START pristupne točke mogu pomoći poduzetnicima koji ne mogu pristupiti START-u (npr. zbog nedostatka internetaili zbog nedostatka informacijske pismenosti. Predlaže se lociranje START pristupnih točaka u 20 podružnica Financijske agencije, gdje će korisnici moći pristupiti START digitalnoj platformi.

Opis investicije: Ulaganje će pokriti troškove nabave potrebne opreme i infrastrukture. Kako bi se promovirale usluge START kontaktnih točaka prema krajnjim korisnicima, uložit će se u obrazovne i promotivne materijale i brendiranje web mjesta.

Ciljani korisnici: Poduzetnici koji planiraju poslovati ili koji trenutno posluju u Hrvatskoj bit će glavni korisnici ove reforme.

1.2. Unapređenje START-a širenjem opsega usluga

START je omogućio elektroničko pokretanje poslovanja kroz jedan postupak koji se može izvršiti putem interneta i bez potrebe za angažiranjem javnog bilježnika. START trenutno nudi ograničene usluge. Na primjer, registracije promjena u sudskom registru nisu digitalizirane putem START-a.

Cilj ove aktivnosti je integrirati poslovne korisnike (tvrtke) u START. Sustav će se nadograditi i povezati s različitim bazama podataka kako bi se identificirale osobe ovlaštene za zastupanje društva putem poslovnih certifikata ili elektroničkih osobnih iskaznica. Nakon

identifikacije, poslovni korisnici moći će osnovati povezana društva i koristiti sve ostale funkcionalnosti platforme START.

Za obavljanje daljnjih postupaka nakon registracije, jedinstveni digitalni prozor bit će dostupan s različitih ulaznih točaka (aktivnost 1.1.) i proširit će se kako bi se omogućila mrežna registracija ključnih promjena statusa društava. Rezultat predložene aktivnosti je povećana dostupnost i učinkovitost usluga registracije poduzeća, jer će one biti dostupne puno većem broju građana/poduzeća, što je neophodno u razdoblju ekonomskog oporavka nakon pandemije COVID-19.

Opis investicije: Provesti će se ulaganje u daljnji razvoj postojećeg softvera za dodavanje novih modula i proširenje funkcionalnosti platforme START. To će omogućiti razmjenu podataka između START-a i drugih institucija koje su dionici u registraciji poduzeća. Ova investicija omogućit će implementaciju dodatnih digitalnih usluga (registracija društava od strane društava, promjenu ključnih podataka u sudskom registru).

Ciljani korisnici: Poduzetnici u Hrvatskoj bit će glavni korisnici ove investicije.

1.3. Uspostava digitalne platforme za licenciranje – START Plus

Uspostava digitalne platforme za licenciranje pomoći će u povećanju transparentnosti uvjeta ulasku na tržište, kao i transparentnosti propisa o poslovanju. Štoviše, informacijska platforma pridonijet će smanjenju troškova i potrebnog vremena omogućujući poduzetnicima da pronađu točne informacije o svim poslovnim aktivnostima koje će biti mjerodavne i uređene na razumljiv način (*user-friendly*). To će eliminirati potrebu da poduzetnici preispitaju nekoliko propisa podijeljenih u različite zakone i pod-zakonske akte i koji nisu pročišćeni na način da uključuju sve izmjene i dopune propisa u jednom dokumentu.

Uspostava digitalne platforme za licenciranje pomoći će poboljšati učinkovitost pružanja usluga G2B i smanjiti administrativno opterećenje za privatni sektor. Osim toga, digitalizacija postupaka licenciranja pomoći će poboljšati standardizaciju i usklađenost u pružanju usluga i smanjiti mogućnost diskrecijskih odluka. I na kraju, informacijski portal poboljšat će pristup tim uslugama omogućujući poduzetnicima da pronađu informacije o uvjetima za licenciranje, kao i da ishoduju licence na mreži, bez obzira na njihovu lokaciju.

Uvođenjem mehanizma (modula) za automatsko ažuriranje podataka o poslovnom licenciranju će seosigurati održivost (za sada samo informativne) platforme za licenciranje.

Predviđeno je donošenje akta od strane Vlade Republike Hrvatske o digitalizaciji postupaka za ishođenje licencija i ex ante odobrenja potrebnih za započinjanje poslovnih aktivnosti u Hrvatskoj. Izvršit će se temeljita revizija svih propisa o licenciranju, započinjući s prioritetnim sektorima kako bi se pojednostavili zahtjevi za licenciranjem, u skladu s dobrom regulatornom praksom u drugim europskim jurisdikcijama.

Prije digitalizacije postupaka licenciranja bit će potrebno izraditi sveobuhvatno mapiranje i analizirati licence u smislu korištenja i zastupljenosti u ukupnom broju dobivenih licenci. Ova aktivnost pomoći će utvrditi koje licence poduzetnici najčešće dobivaju, kako bi se prioritiziralo digitalizaciju. Ovu aktivnost već provodi MINGOR, uz podršku Svjetske banke. Također će biti potrebno mapirati procese za odabrane licence, provjeriti postoje li preduvjeti za digitalizaciju, analizirati propise i usporediti ih s drugim jurisdikcijama i primjerima dobre prakse, utvrditi opseg za racionalizaciju i pojednostavljenje i na kraju

provesti poslovnu analizu digitalizacije kako bi se utvrdilo je li moguće (i u kojoj mjeri) smanjiti uvjete iz postupka licenciranja i administrativne procedure. Ova aktivnost je već planirana za provedbu od MINGOR uz podršku Svjetske banke u 2022. godini.

Opis investicije: Za provedbu ove investicije bit će potrebna ulaganja u tehnološka rješenja za uvođenje mrežne informacijske i transakcijske platforme. Za racionalizaciju i digitalizaciju prioritetnih licenci biti će potrebna tehnička pomoć MINGOR i drugim resornim ministarstvima za analizu zakonskog okvira i poslovnih procesa.

Ciljani korisnici: Poduzetnici u Hrvatskoj bit će glavni korisnici ove investicije.

2. Uvođenje IKT rješenja (digitalne platforme) za plaćanje naknada

Konsolidacija plaćanja naknada jedna je od mjera iz Akcijskog plana za smanjenje administrativnog opterećenja gospodarstva za 2020. godinu, koji je Vlada usvojila u travnju 2020. godine. Ovaj Akcijski plan jedna je od aktivnosti na koje se Hrvatska obvezala u sklopu Europskog semestra i Nacionalnog programa reformi, a njegovo usvajanje jedan je od preduvjeta za pristupanje Hrvatske Europskom mehanizmu deviznih tečajeva II (ERM II) i Bankarskoj uniji.

Prvi korak predviđa digitalizaciju plaćanja sedam (7) naknada, koje su prepoznate kao najučestalije i troškovno najzahtjevnije za društva. Uspostava jedinstvene platforme za plaćanje naknada kao nove e-usluge optimizirat će postojeći upravni postupak i ponuditi sljedeće funkcionalnosti:

- popis naknada koje je poslovni subjekt dužan platiti
- kalendar plaćanja s rokovima za njihovo podmirenje
- mogućnost popunjavanja potrebnih obrazaca u elektroničkom obliku i slanja nadležnim institucijama
- mogućnost izravnog mrežnog plaćanja naknada
- pregled plaćenih obveza.

Opis investicije: Ulaganja u tehnološko rješenje za potporu digitalizaciji plaćanja naknada Ciljani korisnici: Poduzetnici u Hrvatskoj bit će glavni korisnici ove investicije.

3. Digitalizacija podnošenja prijava i administrativnih procedura u MINGOR-u

3.1. Digitalizacija postupka prijave i procedura predviđenih Zakonom o strateškim investicijskim projektima

Zakon o strateškim investicijskim projektima stupio je na snagu u studenome 2013. godine. Osnovni cilj Zakona je ubrzanje realizacije privatnih i javnih investicijskih projekata kroz operativnu podršku koju pružaju službenici u javnim tijelima, uz smanjenje broja procedura potrebnih za ishođenje potrebnih dozvola i dokumenata. MINGOR je tijelo nadležno za provođenje ovog Zakona. Od stupanja Zakona na snagu, Ministarstvu su predane prijave za 163 projekta koji su administrativno obrađeni. S obzirom na to da se kod podnošenja prijave od investitora zahtijeva da predaju velik broj dokumenata koji se odnose na investicijski projekt u papirnatom obliku, potrebno je digitalizirati proces podnošenja prijava, kao i administrativne procedure koje se obavljaju unutar Ministarstva nakon zaprimanja prijava. Razvoj odgovarajućeg IT rješenja i implementacija digitalne platforme za predaju prijava i

upravljanje procesom omogućit će administrativno rasterećenje investitora, efikasnije upravljanje procesom i obrada prijava od strane Ministarstva.

Opis investicije: Ulaganje u tehnološko rješenje za podršku digitalizaciji procedura predviđenih Zakonom o strateškim investicijskim projektima.

Ciljani korisnici: Javni i privatni investitori u Hrvatskoj.

3.2. Digitalizacija postupka prijave i administrativnih procedura predviđenih Zakonom o poticanju ulaganja

U skladu s procedurom prijave za korištenje poticajnih mjera na temelju Zakona o poticanju ulaganja, poduzetnik koji želi steći status nositelja poticajnih mjera dužan je prije početka ulaganja predati prijavu za korištenje poticajnih mjera na propisanim obrascima. S obzirom na to da se kod podnošenja prijave od investitora zahtijeva da predaju velik broj dokumenata koji se odnose na investicijski projekt u papirnatom obliku, potrebno je digitalizirati proces podnošenja prijava, kao i administrativne procedure koje se obavljaju unutar Ministarstva nakon zaprimanja prijava. Razvoj odgovarajućeg IT rješenja i implementacija digitalne platforme za predaju prijava i upravljanje procesom omogućit će administrativno rasterećenje investitora, efikasnije upravljanje procesom i obrada prijava od strane Ministarstva.

Ciljani korisnici: Privatni investitori u Hrvatskoj.

3.3. Digitalizacija postupka prijave i procedura predviđenih Zakonom o državnoj potpori za istraživačko-razvojne projekte

U skladu s procedurom prijave za korištenje poticajnih mjera na temelju Zakona o državnoj potpori za istraživačko-razvojne projekte, poduzetnik koji želi steći status nositelja poticajnih mjera dužan je prije početka ulaganja predati prijavu za korištenje poticajnih mjera na propisanim obrascima.

S obzirom na to da se kod podnošenja prijave od investitora zahtijeva da predaju velik broj dokumenata koji se odnose na investicijski projekt u papirnatom obliku, potrebno je digitalizirati proces podnošenja prijava, kao i administrativne procedure koje se obavljaju unutar Ministarstva nakon zaprimanja prijava. Razvoj odgovarajuće digitalne platforme za predaju prijava i upravljanje procesom omogućit će administrativno rasterećenje investitora, efikasnije upravljanje procesom i obrada prijava od strane Ministarstva.

Ciljani korisnici: Privatni investitori u Hrvatskoj.

3.4. Jedinstveni registar poduzetničke infrastrukture

JRPI je osnovan na temelju Zakona o unapređenju poduzetničke infrastrukture kao elektronička baza podataka o subjektima poduzetničke infrastrukture (JRPI ne postoji u "papirnatom obliku"). Zakon propisuje kategorije podataka sadržane u JRPI-u (opće i posebne) i postupak koji se odnosi na JRPI, a koji sadrži sljedeće elemente: registracija subjekta, prijava subjekta za ulazak u JRPI, unos podataka (zadane kategorije), obveza redovitog ažuriranja unesenih podataka, objavljivanje podataka i pravo korištenja. Zakonom je propisano da uneseni podaci trebaju biti potkrijepljeni službenim dokumentima (za sada se dostava dokumenata vrši u papirnatom obliku, neovisno o tome šalju li se e-poštom ili poštom).

Kako su JRPI i procesi koji se odnose na JRPI već digitalizirani na određenu razinu (unutarnja optimizacija procesa, npr. automatizacija rada, minimizacija papira, itd.), daljnji razvoj i nadogradnja JRPI-a išla bi u smjeru korištenja digitalnih rješenja za usluge (pribavljanje i predaja dokumentacije JRPI-u, analiza i obrada na učinkovit i racionalan način, dostava rezultata, itd.), dokumente (maksimalno korištenje službenih baza podataka, npr. zemljišne knjige, katastar ili dokumentacija iz drugih izvora itd.) i komunikaciju (transformacija način na koji JRPI administracija i korisnici JRPI-a sudjeluju i komuniciraju).

Cilj je osigurati transparentne i točne podatke koji su lako dostupni za upotrebu svim zainteresiranim dionicima, prvenstveno potencijalnim investitorima.

Ciljani korisnici: Poduzetnici u Hrvatskoj bit će glavni korisnici ove investicije.

Temelj digitalizacije podnošenja prijava i administrativnih procedura u MINGOR-u (3.1.-3.4.) činiti će platforma koja treba podržavati tehnološki suvremenu, nadogradivu, modularnu arhitekturu, na kojoj će se graditi novi, ovim projektom obuhvaćeni poslovni procesi, i integrirati postojeći procesi poslovanja Ministarstva. Prilikom dizajna i digitalizacije navedenih procedura voditi će se računa o načelima usmjerenosti na korisnika („User-centricity principles for design and delivery of digital public services“) kako je navedeno u Prilogu Talinske deklaracije o e-Upravi.

Provedba

Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja koordinirati će provedbu investicije s drugim ministarstvima i javnim tijelima.

Investicija je izravno povezano s predloženom reformom kroz uspostavljanju *user-friendly* digitalnog okruženja za poduzetnike.

Nositelj provedbe	MINGOR u suradnji s ostalim TDU
Ciljna skupina	Korisnici ove investicije su državna i javna tijela. Krajnji korisnici su poduzetnici i strani investitori u Hrvatskoj
Procijenjeni trošak	35.000.000 kn
Razdoblje provedbe	2Q/2021.-4Q/2024.

C1.1.1. R1-I2 Nastavak administrativnog i fiskalnog rasterećenja

Izazov

Administrativni i parafiskalni nameti direktno utječu na razvoj poduzetništva, privlačenje stranih ulaganja i ekonomiju u cjelini. Iz tog razloga potrebno je nastaviti s provedbom reformskih aktivnosti koje će rezultirati većom pravnom sigurnošću za poduzetnike, te povoljnijom poslovnom klimom. Veća pravna sigurnost, te jednostavniji uvjeti za poslovanje, povoljno će se odraziti na poslovnu aktivnost.

Cilj

Cilj ovog dijela programa je osigurati povoljnije pravno i administrativno okruženje za poslovanje kroz nastavak provedbe mjera kojima će se postići rasterećenje, pojednostavniti i pojeftiniti poslovanje kroz:

- provedbu mjera iz četiri usvojena Akcijska plana za administrativno rasterećenje najkasnije do kraja 2022. te Akcijskog plana za smanjenje neporeznih i parafiskalnih

davanja do kraja 2021.

- umanjenje administrativnog opterećenja kroz novi/peti Akcijski plan za administrativno rasterećenje za dodatnu 1 milijardu kuna do kraja 2024. te 1 milijardu kuna do kraja 2025. umanjenje parafiskalnih i neporeznih davanja kroz novi Akcijski plan za umanjenje neporeznih i parafiskalnih davanja za 1 milijardu kuna do kraja 2023.

Opis

MINGOR će koordinirati provedbu više od 100 mjera administrativnog rasterećenja gospodarstva iz akcijskih planova koje je usvojila hrvatska Vlada. Mjere se odnose na područja ribarstva, fitosanitarnu i veterinarsku kontrolu, turizam, boravak stranaca, gospodarenje otpadom, socijalnu skrb, znanstvenu djelatnost i sudske postupke. Nadalje, optimizirati će se i digitalizirati administrativni postupci koji su u postupku savjetovanja s poslovnom zajednicom utvrđeni kao najviše opterećujući za privatni sektor: (i) Optimizacija i digitalizacija postupka ostvarivanja prava u okviru mjera aktivne politike zapošljavanja, (ii) Digitalizacija postupka evidencije podataka iz mirovinskog osiguranja; (iii) Elektroničko podnošenje zahtjeva za ostvarivanje prava iz mirovinskog osiguranja; (iv) Digitalizacija postupka povrata isplaćenih naknada plaća za vrijeme privremene nesposobnosti/spriječenosti za rad; (v) Uspostava jedinstvene platforme za plaćanje obveznih naknada; (vi) Pojednostavljenje administrativnih zahtjeva za rad na izdvojenom mjestu rada (rad na daljinu); (vii) Digitalizacija postupka ishođenja uvjerenja da se ne vodi kazneni postupak za pravne osobe; (viii) Uspostava elektroničke komunikacije između pravnih osoba i sudova; (ix). Digitalizacija podnošenja zahtjeva za jednostavno priključenje na mrežu električne energije, (x) Uvođenje digitalizirane građevinske knjige e-Građevinski dnevnik. Nadalje, planirana je provedba mjera parafiskalnog rasterećenja u području energetskih djelatnosti, poljoprivrede, katastra, te ukidanje ili smanjenje upravnih pristojbi koje čine prihod državnog proračuna.

Uz već navedene mjere, u suradnji s poslovnom zajednicom će se u narednom razdoblju izvršiti dodatna analiza propisa te izraditi novi planovi za smanjenje neporeznih i parafiskalnih davanja, kao i smanjenje administrativnog opterećenja poduzetnika. Nadalje, uspostaviti će se informatički sustav za praćenje i nadzor provedbe mjera te ažurirati i digitalizirati Registar neporeznih davanja. MINGOR će za potrebe analize i utvrđivanja novih mjera rasterećenja koristiti tehničku pomoć, a provedba mjera financirat će se nabavkom potrebnih usluga i roba sukladno propisima o provedbi postupaka nabave.

Provedba

Provedbu će koordinirati MINGOR, a mjere provoditi resorna ministarstva i druga tijela sukladno svojoj nadležnosti.

Nositelj provedbe	MINGOR
Ciljna skupina	Korisnici ove investicije su državna i javna tijela. Krajnji korisnici su poduzetnici i strani investitori u Hrvatskoj.
Procijenjeni trošak	33.000.000 kn
Razdoblje provedbe	2021.-2025.

C1.1.1.R4-I1	Potpora poduzećima za tranziciju na energetski i resursno učinkovito gospodarstvo

Izazov

Hrvatsko gospodarstvo obilježava značajan udio uslužnih djelatnosti koje čine oko 60% BDP-a Hrvatske i 70% radne snage. Na sektor industrije, uključujući građevinarstvo, odnosi se oko 20% BDP-a i 27,6% svih zaposlenih. Zbog slabog rasta ukupne faktorske produktivnosti Hrvatska zaostaje za zemljama srednje i istočne Europe, što otežava dostizanje prosjeka EU-a. Hrvatska industrija uglavnom se bazira na proizvodima niže dodane vrijednosti. Industrijska proizvodnja je uglavnom usmjerena prema aktivnostima s niskom tehnologijom, zastarjelim strojevima i opremom, što je posebno izraženo u metaloprerađivačkoj, tekstilnoj, prehrambenoj, kemijskoj, građevinskoj te drvoprerađivačkoj industriji. Niska razina produktivnosti, kao i izostanak inovacija, znače da je Hrvatska i dalje na periferiji globalnih lanaca vrijednosti: nije snažno integrirana u globalnu trgovinu te postoji velik broj zamjenskih proizvoda za robu koju izvozi.

Prema kriteriju intenziteta visokih tehnologija Hrvatska ima drugi najniži udio visokotehnoloških proizvoda među novim državama članicama EU-a. Sofisticiranost proizvodnje i sposobnost nadogradnje tehnologije mogu potaknuti rast produktivnost. Da bi se postiglo uklanjanje trenutnog stanja, potrebno je podržati ulaganja u modernizaciju industrijskih poslovnih procesa i modela, s naglaskom na zelenu tranziciju gospodarstva. U preporukama iz Izvješća EK-a za Hrvatsku naglašava se da je potrebno više pažnje posvetiti održivosti, te se ističu prilike povezane s prelaskom na klimatski neutralno gospodarstvo. Neprovođenje zelene tranzicije u prethodno navedenim sektorima koji drže 45% ukupne zaposlenosti u industriji te predstavljaju 40% ukupnog robnog izvoza može dugoročno ugroziti opstanak ovih sektora.

Tranzicija prema niskougljičnom gospodarstvu ugrađena je u Program Vlade Republike Hrvatske za mandat 2020.-2024., a posvećenost postizanju klimatske neutralnosti naglašena je u Nacionalnoj razvojnoj strategiji Republike Hrvatske do 2030. godine[13]. Unutar ovog područja postoji mogućnost značajno doprinijeti globalnim izazovima u odnosu na sigurnu, čistu i učinkovitu energiju, klimatske promjene te učinkovitost resursa usmjeravanjem gospodarstva na nove zelene tehnologije. Emisije stakleničkih plinova dolaze naročito iz kemijske industrije, proizvodnje građevinskog materijala, metaloprerađivačke industrije, proizvodnje hrane, drvne i tekstilne industrije. Ove energetski intenzivne industrije zapošljavaju velik broj ljudi i proces dekarbonizacije zahtijeva dugoročna ulaganja u klimatski neutralne tehnologije. Prema prijedlogu Strategije niskougljičnog razvoja Republike Hrvatske do 2030., s pogledom na 2050., predviđeno je smanjenje emisija iz industrijskih procesa i upotrebe proizvoda od 54,1% do 57,5% do 2030. godine, odnosno od 64,4% do 83,0% do 2050., u odnosu na emisije u 1990. godini.

Za postizanje ciljeva klimatske neutralnosti i odvajanje gospodarskog rasta od uporabe resursa iznimno je važno povećati stupanj kružne uporabe materijala. Na temelju nedavne studije procjenjuje se da se primjenom načela kružnoga gospodarstva u cijeloj EU može ostvariti

[13] NN 13/21

povećanje BDP-a za dodatnih 0,5% do 2030. godine. Postoji jasan poslovni model i za pojedinačna poduzeća, budući da u prosjeku 40% potrošnje proizvodnih poduzeća odlazi na materijale. Modeli kružnoga gospodarstva mogu im pomoći povećati profitabilnost te ih zaštititi od fluktuacije cijena resursa.

Direktiva o ambalaži i ambalažnom otpadu (94/62/EZ, izmijenjena Direktivom 2017/852) postavlja zahtjeve pred države članice EU, odnosno gospodarske subjekte, vezano uz recikliranje ambalažnih materijala. Tako ambalaža koja se stavlja na tržište mora biti ograničena masom i obujmom na najmanju moguću mjeru kojom se zadovoljava potrebna razina sigurnosti i higijene za proizvod, te se mora izrađivati i koristiti takva ambalaža koja se može oporabiti ili obnoviti, ili upotrijebiti kao otpad u energetske svrhe.

Ovaj program usmjeren je na poduzeća do 3.000 zaposlenih. Najveći udio u broju gospodarskih subjekata (preko 99%) u Republici Hrvatskoj imaju mala i srednja poduzeća. Prosječna dodana vrijednost po zaposleniku u MSP-ovima u Hrvatskoj iznosila je samo 20.800 eura, manje od polovine prosjeka EU-a od 44.600 eura (*2019 SBA Fact Sheet: Croatia*). Srednje kapitalizirana poduzeća (od 250 do 3000 zaposlenih) imaju značajnu ulogu u hrvatskom gospodarstvu. Ta poduzeća zapošljavaju 20% ukupnog broja radnika te, s obzirom na to da su njih 80 % izvoznici, čine trećinu ukupnog izvoza i 40% ukupnih ulaganja. Gotovo tri četvrtine srednje kapitaliziranih poduzeća u privatnom su vlasništvu, za razliku od samo nešto manje od polovice velikih poduzeća.

Cilj

Cilj je poduprijeti bržu i bolju prilagodbu gospodarstva trenutnim i budućim ekološkim zahtjevima, te kroz ulaganja u zelenu tranziciju i stvaranje zelenih vještina utjecati na povećanu učinkovitost proizvodnje, očuvanje postojećih i stvaranje novih radnih mjesta. Program će se usredotočiti na nova ulaganja u ekološki prihvatljive proizvodne procese i učinkovitost resursa u privatnim malim i srednjim poduzećima, te srednje kapitaliziranim poduzećima, radi ostvarivanja ciljeva EU taksonomije:

- ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama
- održive uporabe prirodnih resursa
- prijelaza na kružno gospodarstvo
- sprečavanja i kontrole onečišćenja.

Opis

Ovom mjerom financirat će se, kroz bespovratna sredstva, produktivna ulaganja malih, srednjih i srednje kapitaliziranih poduzeća usmjerena u zelene tehnologije koje doprinose energetski i resursno učinkovitom gospodarstvu. Ulaganja će biti usmjerena u energetski intenzivne industrije, uključujući metaloprerađivačku, tekstilnu, prehrambenu, kemijsku, građevinsku te drvoprerađivačku industriju. Broj poduzeća ove veličine u navedenim sektorima kreće se na razini od okvirno 3.400, od čega će samo jedan dio poduzeća prijavljivati projekte koji su isključivo usmjereni na dostizanje okolišnih ciljeva.

- Bespovratna sredstva dodijelit će se samo financijski održivim poduzećima iz navedenih prihvatljivih sektora samo ako u kompetitivnom postupku dodjele sredstava dokažu da planirana ulaganja doprinose jednom ili više sljedećih ciljeva:promicanju kružnog gospodarstva uvođenjem resursne učinkovitosti u proizvodni ciklus i životni vijek proizvoda, uključujući održivu opskrbu primarnim i sekundarnim sirovinama;

- dekarbonizaciji i smanjenju emisija energetski intenzivnih industrija, uključujući demonstraciju i uvođenje inovativnih tehnologija s niskom razinom emisija.

Potpore će se dodjeljivati za ulaganja iz Aneksa VI Uredbe Vijeća i Europskog Parlamenta 2021/241 koja su označena koeficijentom od 40% ili 100% zelenih ciljeva, i povezana su sa klimatskim ili okolišnim ciljevima, kao što su primjerice:

- energetska učinkovitost i demonstracijski projekti u MSP-ovima ili velikim poduzećima, i mjere potpora u skladu s kriterijima energetske učinkovitosti (024.b)
- integracija obnovljivih izvora energije (solarna i ostale vrste energije) (029 i 031)
- potpora proizvodnim procesima prihvatljivima za okoliš i učinkovitost resursa u MSP-ovima i velikim poduzećima (047 i 047a)
- promicanje upotrebe recikliranih materijala kao sirovina (045)
- doprinos stvaranju zelenih vještina i radnih mjesta te zelenog gospodarstva (01).

Osim navedenog, dio sredstava može se namijeniti digitalizaciji poduzeća u skladu s kriterijima smanjenja emisija stakleničkih plinova ili energetske učinkovitosti (010b), sukladno Aneksu VII Uredbe Vijeća i Europskog Parlamenta 2021/241.

Kriteriji za odabir prihvatljivih prijavitelja, odnosno za dodjelu sredstava, uvažit će polja intervencije iz Aneksa VI i VII Uredbe 2021/241.

Očekivani učinak ulaganja financiranih ovom mjerom je sljedeći:

- smanjenje štetnih emisija treba biti za minimalno 20% manji od emisija u usporedivim ulaganjima koja nisu usmjerena na energetsku učinkovitost i korištenje obnovljivih izvora energije, ili
- korištenje reciklata i oporabljivih materijala u ukupnom volumenu materijala u proizvodnji treba biti na razini od minimalno 20%.

Posebna će se pažnja posvetiti ulaganjima u slabije razvijenim regijama u kojima nedostaju srednje kapitalizirana i velika poduzeća, kao i poduzeća sa snažnom integriranošću u globalnu trgovinu međunarodnim lancima, a gdje je pristup financiranju zbog slabije razvijenosti takvih regija otežan. Još jedna skupina poduzeća sa slabim pristupom financijskim uslugama su poduzeća u vlasništvu žena koja čine nešto više od trećine svih poduzeća. Za ove dvije skupine dodijeliti će se dodatni bodovi u postupku vrednovanja.

Budući da potaknuta poduzeća moraju osigurati vlastito učešće u projektu, kroz ovaj program će se mobilizirati dodatna privatna sredstva za ispunjenje „zelenih“ ciljeva u iznosu od najmanje 4 milijarde kn. Ova procjena iznosa privatnog doprinosa temelji se na rezultatima provedenih poziva za dodjelu sredstava u okviru Kohezijske politike 2014.-2020., a u kojima je potpora iz javnih izvora iznosila prosječno 1/3 ukupne vrijednosti financiranih projekata, dok su preostale 2/3 bile financirane privatnim sredstvima poduzetnika.

Provedba

Projekti će se ocjenjivati u tijelima koja od 2013. sudjeluju i stekla su značajno iskustvo u upravljanju i provedbi operativnih programa u sklopu Kohezijske politike. Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja (MINGOR) će kao nadležno tijelo biti zaduženo za dodjelu potpora te će se kroz središnju evidenciju svih potpora omogućiti izbjegavanje dvostrukog

financiranja. Uz to, MINGOR ima uspostavljen sustav upravljanja rizicima te kontinuirano unaprjeđuje sustave kontrola u skladu s dobrim praksama upravljanja ESI fondovima.

Maksimalna moguća razine potpore EU potpore u postotku ukupnog troška ulaganja (tzv. intenziteti potpore) bit će sukladna GBER-u i važećoj karti regionalnih potpora, a intenziteti potpore kreću se od 20% - 50% prihvatljivih troškova, ovisno o vrsti potpore, veličini poduzeća i lokaciji ulaganja.

Planirano je da maksimalni iznos bespovratnih sredstava za MSP-ove iznosi do 7.500.000 kn, dok će za srednje kapitalizirana maksimalni iznos bespovratnih sredstava iznositi do 35.000.000 kn. Indikativna raspodjela alokacije za ovu mjeru iznosi 40% za MSP-ove i 60% za srednje kapitalizirana poduzeća.

Prijavitelji ne smiju tražiti/primiti sredstva iz drugih javnih izvora za troškove koji će im biti nadoknađeni u okviru prijavljenog i za financiranje odabranog projekta.

Za provedbu mjere predviđene su bespovratne potpore poduzećima (na temelju Uredbe 651/2014 o ocjenjivanju određenih kategorija potpora spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o osnivanju Europske zajednice) za, indikativno:

- ulaganja u izgradnju i opremanje poslovnih jedinica, podizanje tehnološke spremnosti poduzeća kroz regionalne potpore za ulaganje na temelju članka 14. sukladno važećoj karti regionalnih potpora
- ulaganja u inovacije procesa i organizacije poslovanja na temelju članka 29.
- potpore za usavršavanje zaposlenih kako bi se olakšala stalna prilagodba promjenjivim poslovnim modelima, radnim uvjetima i novim trendovima na temelju članka 31.
- potpore za ulaganje u mjere energetske učinkovitosti na temelju članka 38.
- potpore za promicanje energije iz obnovljivih izvora energije na temelju članka 41. i/ili 43.
- savjetodavne usluge za MSP-ove povezane s projektom ulaganja na temelju članka 18.
- potporne aktivnosti neophodne za provedbu projekta prema *de minimis* uredbi.

Kako bi se osigurala primjenanačela nenanošenja bitne štete (DNSH tehničke smjernice (2021/C58/01)), kriteriji prihvatljivosti uključiti će primjenu Tehničkih smjernica Komisije o provjeri održivosti za InvestEU fond (C(2021)2632 final). Od tvrtki koje će se prijaviti za potporu iz ove mjere zahtijevat će se izjava/dokaz da neće koristiti dodijeljena sredstva kako bi ulagali u aktivnosti koje bi potencijalno mogle naštetiti okolišu ili negativno utjecati na klimu. U slučaju kapitalnih investicija, procjena učinka na okoliš provest će se sukladno hrvatskom zakonodavstvu.

Ublažavanje klimatskih promjena: mjera je prvenstveno usmjerena na poboljšanje proizvodnih procesa i smanjenje emisija stakleničkih plinova. Za investicije koje nisu usmjerene prema smanjenju stakleničkih plinova, tvrtke koje primaju potporu će trebati dokazati da neće koristiti sredstva za projekte kojima će se povećati emisije.

Prilagodna na klimatske promjene: tvrtke koje primaju potporu trebati će dokazati da neće ulagati u aktivnosti koje bi mogle negativno pridonijeti klimatskim promjenama.

Vodni resursi: tvrtke koje primaju potporu morati će dokazati da su njihove aktivnosti sukladne hrvatskim propisima o zbrinjavanju i kvaliteti vode, te da neće negativno utjecati na površinske, podzemne vode ili more.

Otpad i prijelaz na kružno gospodarstvo: tvrtke koje primaju potporu će trebati dokazati da su njihove aktivnosti sukladne hrvatskim propisima koji se odnose na upravljanje otpadom te da neće negativno utjecati za stvaranje otpada ili prirodne izvore.

Povezano sa sprječavanjem i kontrolom onečišćenja: Za tvrtke koje primaju potporu iz ove mjere morat će dokazati da su njihove aktivnosti u skladu s hrvatskim zakonima koji se odnose na prevenciju i kontrolu onečišćenja te da aktivnosti koje će se poduzimati uz podršku mjere neće značajno povećati onečišćenje u zrak, vodu ili zemlju.

Povezano s bioraznolikošću i upravljanjem ekosustavima: Za svaku određenu podinvesticiju provest će se provjera sukladno hrvatskom zakonodavstvu kako bi se procijenilo je li potrebna procjena utjecaja na okoliš (PUO). Za investicije koje uključuju obnovu postojećih zgrada, pretpostavlja se da obnove neće uzrokovati značajan utjecaj na biološku raznolikost i ekosustave.

Tamo gdje je procjenjeno da je potrebno provesti procjenu utjecaja zahvata na okoliš (PUO), provest će se u skladu sa Uredbom EU-a o procjeni utjecaja na okoliš (2014/52/EU) i strateškoj procjeni utjecaja na okoliš (2001/42/EZ). Kada PUO uključuje i glavnu ocjenu prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu, tada se izrekom rješenja o prihvatljivosti zahvata za okoliš posebno navode mjere ublažavanja negativnih utjecaja zahvata na ekološku mrežu i/ili program praćenja stanja i izvješćivanja o stanju ekološke mreže.

Za lokacije / projekte smještene unutar ili u blizini područja osjetljivih na biološku raznolikost (uključujući mrežu zaštićenih područja Natura 2000, područja svjetske baštine UNESCO-a i ključna područja biološke raznolikosti (KBA), kao i druga zaštićena područja), provest će se odgovarajuća procjena utjecaja ili prihvatljivosti u skladu s odredbama EU strategije za biološku raznolikost (COM (2011) 244), Direktive o pticama (2009/147 / EZ) i Direktiva Vijeća o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore (92/43 / EZ) temeljene na ciljevima očuvanja zaštićenog područja. Za takva mjesta / projekte ulaganje može biti dozvoljeno samo uz poštivanje propisanih mjera ublažavanja kako bi se smanjili utjecaji na vrste i staništa.

Potpora neće biti moguća za sljedeće aktivnosti:

1. Povezano s ublažavanjem klimatskih promjena:

- Ulaganja koja se odnose na fosilna goriva (uključujući daljnju upotrebu);
- Aktivnosti u okviru ETS-a s predviđenim emisijama ekvivalentnih CO2 koje nisu znatno niže od relevantnih mjerila utvrđenih za besplatnu dodjelu.

2. Povezano s kružnom ekonomijom:

- Ulaganja u postrojenja za odlaganje otpada na odlagališta otpada, u postrojenja za mehaničku biološku obradu (MBT) i spalionice otpada.
    - Ovo se izuzeće ne odnosi na ulaganja u:
- postrojenja isključivo namijenjena za obradu opasnog otpada koji se ne može reciklirati;
- postojeća postrojenja, gdje je ulaganje u svrhu povećanja energetske učinkovitosti, hvatanja ispušnih plinova za skladištenje ili uporabu ili oporabe materijala iz pepela za spaljivanje, pod uvjetom da takva ulaganja ne rezultiraju povećanjem kapaciteta prerade otpada ili produljenjem vijeka trajanja postrojenja.

3. Aktivnosti kod kojih dugotrajno odlaganje otpada može dugoročno naštetiti okolišu (npr. nuklearni otpad).

Nositelj provedbe	MINGOR
Ciljna skupina	Mala i srednja poduzeća, srednje kapitalizirana poduzeća (mid-cap)
Procijenjeni trošak	1.900.000.000 kn
Razdoblje provedbe	2Q/2022.-4Q/2024.

C1.1.1. R4-I2 Financijski instrumenti za mikro, mala i srednja poduzeća

Izazov

Kao što je istaknuto u uvodnom poglavlju, opisa glavnih izazova i ciljeva koji se rješavaju okviru komponente Gospodarstva, gospodarstvo RH je i bez utjecaja COVID-19, u prosjeku ostvarivalo nižu razinu investicija u odnosu na pojedine druge zemlje članice, ali i prosjek EU. Isto je posebno naglašeno u području investicija u visoke tehnologije, proizvode veće dodane vrijednosti, inovativne projekte, projekte poduzetnika početnika (start-up), mladih poduzetnika i dr., a što ima negativan utjecaj na rast i konkurentnost gospodarstva kao i njegovu dugoročnu održivost i otpornost.

Osim pitanja dostupnosti i ovisnosti o tradicionalnim izvorima financiranja (aktivnosti poslovnih banaka), dodatno pitanje vezano je i uz troškove financiranja. Naime, iako je u posljednjih nekoliko godina na tržištu RH zabilježen pad kamatnih stopa iste su i nadalje više u odnosu na kamatne stope u zemljama članicama Eurozone.

„*Market gap*“ analiza, koju je proveo PwC u okviru projekta izrade srednjoročne Strategije HBOR-a, ističe kao jedan od tržišnih nedostataka visoke kamatne stope u odnosu na ostale zemlje članice Eurozone. Ukupan investicijski jaz u MSP segmentu procijenjen je u iznosu od 341 milijuna eura do 439 milijuna eura godišnje, dok investicijski jaz za poduzetnike početnike (start-up) iznosi 28,8 milijuna eura godišnje.

Kriza uzrokovana pandemijom COVID-19 snažno je utjecala na pad prihoda poduzeća (čak i na potpuni izostanak prihoda u određenim periodima), ali i na pogoršanje uvjeta naplate potraživanja. Raspoloživi novčani tokovi kako za redovno poslovanje tako i za dugoročne investicije poduzeća značajno su smanjeni. Iako RH uz podršku EU ulaže velike napore u osiguravanju dodatnih proračunskih sredstava za sanaciju krize i očuvanje radnih mjesta, niz poduzeća (posebice mikro, malih i srednjih) je suočen s problemom smanjene aktivnosti. Neizvjesnost gospodarskih kretanja dodatno je utjecala na zaoštravanje uvjeta kreditiranja od strane poslovnih banaka (posebice u pogledu kreditiranja novih investicija) što unatoč snažnom rastu likvidnosti na međubankarskom tržištu otežava pristup financiranju (''accesss to finance''), a samim time i realizaciju planiranih investicija gospodarskih subjekata, te općenito smanjenje spremnosti gospodarskih subjekata za dugoročnim investiranjem. Pad investicijskih aktivnosti posebice je zabilježen u uslužnim sektorima koji su u posljednjih desetak godina bili ključni nositelji investicija u gospodarstvu RH.

Ovakvi efekti imaju negativan multiplikativan efekt, jer se prelijevaju i na dobavljače, ali i na kreditore. Naime, narušeni lanci vrijednosti utječu na otežanu proizvodnju i pravovremenu isporuku dobara, što se reflektira u većim troškovima proizvodnje. Negativne posljedice pandemije COVID-19, odrazit će se i na kvalitetu kreditnih portfelja banaka, slijedom čega je moguće očekivati daljnje negativne utjecaje na profitabilnost banaka, kao i sposobnost osiguravanja povoljnijih izvora financiranja. Uvažavajući navedeno, a s ciljem oporavka gospodarstva, jačanja njegove buduće otpornosti te tranzicije prema zelenim i digitalnim

tehnologijama nužno je ustrojiti mjere koje bi potaknule jačanje gospodarskih ciklusa kao i podršku gospodarskim subjektima u realizaciji novih investicijskih projekata .Upravo u razdobljima pada gospodarskih aktivnosti ključnu ulogu u provedbi kontracikličkih mjera imaju razvojne banke i agencije. Na tržištu RH djeluju dvije razvojne institucije. Hamag Bicro kao agencija usmjerena prema podršci mikro, malim i srednjim poduzećima i inovacijama, te HBOR kao državna razvojna i izvozna banka. Iako su na tržištu već sada raspoloživi postojeći kreditni programi HBOR-a, ESIF jamstveni instrumenti HAMAG BICRO-a (koji se provode u suradnji s bankama) kao i izravni HAMAG BICRO ESIF mikro zajmovi, kako bi se ostvario dodatan pomak i podrška snažnijem investicijskom ciklusu na tržištu RH nužna su dodatna financijska sredstva usmjerena prema ulaganjima u nove tehnologije (uključujući i zelene i digitalne tehnologije) i osnaženje poslovanja. Uvažavajući navedeno, kako bi se dodatno potaknula investicijska aktivnost na tržištu RH u narednom razdoblju potrebno je: (i) razviti dodatne financijske instrumente koji bi podržali investicijske potrebe specifičnih ciljnih skupina koje uobičajeno nemaju pristup financijskim izvorima banaka (mikro poduzetnici, poduzetnici početnici, mladi poduzetnici, ulaganja u RDI, gospodarski subjekti koji ulažu na slabije razvijena područja i dr.); (ii) osigurati povoljnije uvjete financiranja malim i srednjim poduzetnicima u fazi rasta i razvoja (subjekti koji imaju pristup financiranju), a s ciljem jačanja njihove konkurentnosti i otpornosti te uspješnije zelene i digitalne tranzicije.

Cilj

Slijedom prethodno opisanog izazova, cilj ove mjere je poticanje i oporavak gospodarskih i investicijskih aktivnosti na tržištu RH, jačanje konkurentnosti te zelene i digitalne tranzicije mikro, malih i srednjih poduzetnika kroz osiguranje povoljnijih (poticajnih) uvjeta financiranja investicijskih projekata i obrtnih sredstava vezanih uz investicije ili povećanje obujma poslovanja gospodarskih subjekata.

Opis

Uvažavajući prethodno izneseno, kako bi se u fazi oporavka gospodarstva od pandemije COVID-19 povećala spremnost gospodarskih subjekata za nova ulaganja, nužno je u okviru sredstava RRF-a osigurati sredstva za poticanje rasta i razvoja mikro, malih i srednjih poduzeća.

Kao što je spomenuto u uvodnom djelu opisa izazova, provedba mjere planirana je kroz: (i) izravne kredite HAMAG BICRO-a i HBOR-a za mikro, male i srednje poduzetnike koji zbog svoje veličine, ne postojanja povijesti poslovanja (poduzetnici-početnici, mladi poduzetnici i dr.) i općenito viših rizika financiranja (ulaganja u slabije razvijenim područjima, RDI i dr.) uobičajeno imaju otežan pristup ili uopće nemaju pristup kreditima banaka; (ii) subvencije kamatnih stopa po kreditima mikro, malim i srednjim poduzećima, u fazi rasta i razvoja, a koje HAMAG BICRO-a i HBOR odobravaju u okviru svoji redovnih jamstvenih i kreditnih programa i koje se između ostaloga provode u suradnji s financijskim posrednicima (poslovnim bankama i leasing društvima). Predloženim pristupom osigurala bi se podrška poduzećima koja zbog višeg stupnja rizika nemaju pristup bankarskom financiranju, ali isto tako i poduzećima u fazama rasta i razvoja koja imaju pristup bankarskim izvorima financiranja ali bi im se kroz predložene mjere RRF-a osigurali povoljniji uvjeti financiranja, te samim time i povećala njihova spremnost za investiranje. S obzirom da se prethodno spomenute mjere subvencija kamatnih stopa planiraju provoditi i u suradnji s financijskim posrednicima (poslovnim bankama i leasing društvima), iste bi imale pozitivan utjecaj na poticanje aktivnosti privatnog sektora (*''crowding in private sector''* efekt).

Sve prethodno spomenute mjere bi bile usmjerene prema investicijama u nove tehnologije i opremu, proširenje proizvodnih i/ili uslužnih kapaciteta (proizvodnih i uslužnih objekata) i druge namjene bitne za jačanje konkurentnosti, otpornosti gospodarstva RH na buduće krize, kao i prema investicijama nužnim za „zelenu i digitalnu“ tranziciju mikro, malih i srednjih poduzeća.

Povoljnim kreditima smanjili bi se troškovi financiranja novih investicija, a samim time i povećali raspoloživi novčani tokovi mikro malih i srednjih poduzeća. Isto će doprinijeti poboljšanju poslovnog okruženja, rastu investicijske aktivnosti u gospodarstvu te očuvanju postojećih i kreiranju novih (održivijih) radnih mjesta. Kao što je prethodno spomenuto predmetnim financijskim instrumentima obuhvatila bi se ulaganja u ''zelene i digitalne tehnologije'' kao nužnog preduvjeta ostvarenja ''zelenih i digitalnih'' ciljeva Republike Hrvatske i Europske unije. Definicija i kriteriji za utvrđivanje usklađenosti projekata s ''zelenim i digitalnim'' ciljevima EU, biti će utvrđeni u skladu s EU Taksonomijom, Invest EU sustainability proofing guidance-om i ostalom EU i nacionalnom regulativom.

Uvažavajući ''zelene i digitalne'' ciljeve RRF-a, mjerama bi bila podržana isključivo ulaganja u projekte koji su skladu s načelom DNSH. Naime, u procesu odobravanja kredita, pored uobičajenih financijskih kriterija koji osiguravaju podršku isključivo ''financially viable projects'', i koji su uobičajeni u financijskom poslovanju, u provedbi mjera bit će dodatno razvijeni kriteriji ''DNSH principa'' koji će ugovorno biti preneseni na banke kao financijske posrednike ali također i na krajnje korisnike kredita (poduzetnike). U nastavku je raspisano detaljnije pojašnjenje vezano uz „DNSH princip''

Ublažavanje klimatskih promjena: gospodarski subjekti koji primaju potporu će trebati dokazati da neće koristiti sredstva za projekte kojima bi se povećala emisija po jedinici proizvoda ili drugoj jedinici mjere ovisno o vrste djelatnosti, već po mogućnosti u apsolutnom iznosu. Za kapitalne investicije veće od 10 milijuna eura koje zahtijevaju procjenu utjecaja na okoliš, ovo će biti potrebno potkrijepiti procjenom utjecaja na okoliš u skladu s hrvatskim zakonom. Ulaganja koja bi rezultirala povećanjem emisija stakleničkih plinova po jedinici proizvoda ili po drugoj jedinici mjere neće biti prihvatljiva. Od onih ulaganja koja bi rezultirala smanjenjem emisija po jedinici mjere morat će se dokazati da su performanse u skladu s referentnim dokumentima o najboljoj dostupnoj tehnici (BAT) ili boljima od njih ili s referentnim dokumentima najboljih u klasi.

Prilagodna na klimatske promjene: gospodarski subjekti koji primaju potporu trebati će dokazati da neće ulagati u aktivnosti koje bi mogle negativno pridonijeti klimatskim promjenama. Za kapitalne investicije veće od 10 milijuna eura će se tražiti procjena o potrebi provođenja pune procjene učinka na okoliš. Ukoliko je puna procjena nužna, ona treba pokazati da neće biti negativnog učinka na prilagodbu klimatskim promjenama.

Vodni resursi: gospodarski subjekti koji koje primaju potporu morati će dokazati da su njihove aktivnosti sukladne hrvatskim propisima o zbrinjavanju i kvaliteti vode, te da neće negativno utjecati na površinske, podzemne vode ili more. Za kapitalne investicije veće od 10 milijuna eura će se tražiti procjena o potrebi provođenja pune procjene učinka na okoliš. Ukoliko je puna procjena nužna, ona treba pokazati da neće biti negativnog učinka na vodne resurse.

Otpad i prijelaz na kružno gospodarstvo: gospodarski subjekti koji koje primaju potporu će trebati dokazati da su njihove aktivnosti sukladne hrvatskim propisima koji se odnose na upravljanje otpadom te da neće negativno utjecati za stvaranje otpada ili prirodne izvore. Za kapitalne investicije veće od 10 milijuna eura će se tražiti procjena o potrebi provođenja pune procjene

učinka na okoliš. Ukoliko je puna procjena nužna, ona treba pokazati da neće biti negativnog učinka u smislu proizvodnje otpada.

Predložene mjere povoljnijih izvora financiranja, bile bi provedene kao horizontalne mjere usmjerene na sve sektore (osim djelatnosti uobičajeno isključenih u razvojnom bankarstvu poput kockarnica, trgovine oružjem i sl.), uključujući poljoprivredu i ribarstvo ali uz primjenu relevantnog okvira državnih potpora u poljoprivredi i ribarstvu. Horizontalni pristup odabran je uvažavajući veličinu gospodarstva RH kao i ukupni niži volumen investicija u gospodarstvu Republike Hrvatske te potrebu podrške kako mikro, malim i srednjim subjektima koji imaju značajno otežan pristup financiranju ali isto tako i subjektima u fazama rasta i razvoja.

Povezano s sprječavanjem i kontrolom onečišćenja: gospodarski subjekti koji primaju potporu iz ove mjere morat će dokazati da su njihove aktivnosti u skladu s hrvatskim zakonima koji se odnose na prevenciju i kontrolu onečišćenja te da aktivnosti koje će se poduzimati uz podršku mjere neće značajno povećati onečišćenje u zrak, vodu ili zemlju. Za kapitalne investicije veće od 10 mil EUR, gdje je potrebna procjena utjecaja na okoliš, zahtijevat će procjenu utjecaja na okoliš i povezane mjere ublažavanja u skladu s hrvatskim zakonom.

Povezano s bioraznolikošću i upravljanjem ekosustavima: Za svaku određenu podinvesticiju provest će se provjera kako bi se procijenilo je li potrebna procjena utjecaja na okoliš (PUO). Za investicije koje uključuju obnovu postojećih zgrada, pretpostavlja se da obnove neće uzrokovati značajan utjecaj na biološku raznolikost i ekosustave.

Tamo gdje procjena je da ima potreba za provedbe PUO, provest će se u skladu sa smjernicama EU-a o procjeni utjecaja na okoliš (2014/52/EU) i strateškoj procjeni utjecaja na okoliš (2001/42/EZ). Ako postojeća procjena nije u skladu s Direktivom o staništima (92/43 / EZ), dio procjene o biološkoj raznolikosti / ekosustavu ponovit će se.

Gdje je to primjenjivo, mjere ublažavanja bit će potrebne za zaštitu biološke raznolikosti / ekosustava tamo. Tamo gdje nije moguće smanjiti utjecaje na biološku raznolikost/ekosustave, ulaganje će biti obustavljeno.

Za lokacije / projekte smještene unutar ili u blizini područja osjetljivih na biološku raznolikost (uključujući mrežu zaštićenih područja Natura 2000, područja svjetske baštine UNESCO-a i ključna područja biološke raznolikosti (KBA), kao i druga zaštićena područja), provest će se odgovarajuća procjena utjecaja ili prihvatljivosti u skladu s odredbama EU strategije za biološku raznolikost (COM (2011) 244), Direktive o pticama (2009/147 / EZ) i Direktive o staništima (92/43 / EZ) temeljene na ciljevima očuvanja zaštićenog područja. Za takva mjesta / projekte:

- plan za upravljanje bioraznolikošću na razini lokacije istražit će se i provesti u skladu s IFC-ovim Standardom uspješnosti 6: Očuvanje biološke raznolikosti i održivo upravljanje živim prirodnim dobrima;
- uspostavit će se sve potrebne mjere ublažavanja kako bi se smanjili utjecaji na vrste i staništa;
- razvit će se i provesti snažan, prikladno dizajniran i dugoročan program praćenja i procjene biološke raznolikosti.

Ako ublažavanje ne može dovoljno smanjiti utjecaje na biološku raznolikost / ekosustave, ulaganje će biti obustavljeno.

Pored prethodno navedenog, sljedeće aktivnosti su isključene iz mogućnosti potencijalne potpore u okviru ove mjere:

Povezano s ublažavanjem klimatskih promjena:

(i) Ulaganja koja se odnose na fosilna goriva (uključujući daljnju upotrebu)

(ii) Aktivnosti u okviru ETS-a s predviđenim emisijama ekvivalentnih CO2 koje nisu znatno niže od relevantnih mjerila utvrđenih za besplatnu dodjelu.

Povezano s kružnom ekonomijom:

(i) Ulaganja u postrojenja za odlaganje otpada na odlagališta otpada, u postrojenja za mehaničku biološku obradu (MBT) i spalionice za obradu otpada.

- Ovo se izuzeće ne odnosi na ulaganja u:
  - postrojenja isključivo namijenjena za obradu opasnog otpada koji se ne može reciklirati;
  - postojeća postrojenja, gdje je ulaganje u svrhu povećanja energetske učinkovitosti, hvatanja ispušnih plinova za skladištenje ili uporabu ili oporabe materijala iz pepela za spaljivanje, pod uvjetom da takva ulaganja ne rezultiraju povećanjem kapaciteta prerade otpada ili produljenjem vijeka trajanja biljke.

(ii) Aktivnosti kod kojih dugotrajno odlaganje otpada može dugoročno naštetiti okolišu (npr. Nuklearni otpad).

(iii) RDI aktivnosti vezane uz prethodna ograničenja.

Provedba

Provedba mjera povoljnijeg kreditiranja gospodarskih subjekata predviđena je kroz četiri komponente. Prve dvije komponente bile bi usmjerene prema podršci subjektima koji uobičajeno imaju otežan pristup bankarskim izvorima financiranja, dok bi druge dvije komponente bile usmjerene prema mikro, malim i srednjim poduzećima u fazama rasta i razvoja te kao što je već spomenuto iste između ostaloga obuhvaćaju provedbu aktivnosti i u suradnji s financijskim posrednicima (poslovnim bankama i leasing društvima). Osnovne komponente mjere su:

(i) Izravni mikro krediti HAMAG BICRO-a iznosa do 100.000 eura (provedbeno tijelo je HAMAG BICRO) – mjera bi bila usmjerena na mikro, male i srednje poduzetnike koji zbog svoje veličine kao i veličine kredita uobičajeno imaju otežan pristup bankarskim izvorima financiranja. Mjerom bi bili obuhvaćeni kreditni zahtjevi iznosa do 100.000 eura. Pretpostavka je da bi investicijski zajmovi bili odobreni na period do 10 godina, u mogućnost ugovaranja počeka do 2 godine. Kamatna stopa po ovim investicijskim zajmovima bi bila minimalna, ispod tržišnih vrijednosti,a osim povoljnijih kamatnih stopa mjerom su predviđeni i niži zahtjevi u odnosu na potrebne instrumente osiguranja kredita kako bi se dodatno doprinijelo atraktivnosti ovog financijskog instrumenta te potaknulo poduzetnike na ulaganja. Planirana alokacija za predmetnu mjeru iznosi 300 milijuna kuna.

(ii) Izravni krediti HBOR-a iznosa iznad 100.000 eura (provedbeno tijelo je HBOR) – mjera bi bila usmjerena prema mikro, malim i srednjim poduzećima koji zbog višeg stupnja rizičnosti uobičajeno imaju otežan pristup bankarskim izvorima financiranja. Mjera bi bila prvenstveno usmjerena prema financiranju projekata poduzetnika početnika, mladih poduzetnika, žena poduzetnica, ulaganja u RDI, ulaganja u gospodarski slabije razvijena područja i dr. Navedenom komponentom bi bili podržani zahtjevi subjekata koji nadilaze iznose kredita obuhvaćene

prethodnom mjerom Hamag Bicro-a, a osim povoljnijih kamatnih stopa isti omogućavali niže zahtjeve u odnosu na potrebne instrumente osiguranja kredita. Uvažavajući navedeno, mjerom bi bili obuhvaćeni kreditni zahtjevi iznosa od 100.000 eura. Planirana alokacija za predmetnu mjeru iznosi 500 milijuna kuna.

(iii) Ustrojavanje fonda subvencija za subvencioniranje kamata po kreditima banaka odobrenim u okviru postojećih jamstvenih programa HAMAG BICRO-a (provedbeno tijelo je HAMAG BICRO) – mjera bi omogućila povoljnije uvjete kreditiranja poduzetnika od strane poslovnih banaka u slučajevima kreditiranja mikro, malih i srednjih poduzetnika koji zbog nedostatnih instrumenata osiguranja koriste postojeće jamstvene instrumente HAMAG BICRO-a. Planirana alokacija za predmetnu mjeru iznosi 100 milijuna kuna.

(iv) Ustrojavanje fonda subvencija za subvencioniranje kamata po kreditima odobrenim u okviru postojećih kreditnih programa HBOR-a (provedbeno tijelo je HBOR) - mjera bi omogućila povoljnije kreditiranje mikro, malih i srednjih poduzetnika od strane poslovnih banaka i HBOR-a u slučajevima kreditiranja uz korištenje postojećih kreditnih instrumenata/proizvoda HBOR-a. Naime, od osnutka 1992., po uzoru na razvojne banke u drugim državama članicama EU, HBOR značajan dio poslovanja provodi u suradnji s poslovnim bankama, osiguravajući bankama povoljnije uvjete kreditiranja krajnjim korisnicima kako u pogledu kamatnih stopa i troškova kreditiranja, ali isto tako i u pogledu ročnosti kredita (HBOR-ovi kreditni programi omogućavaju dužu ročnost kredita). Iako se aktivnosti provode u suradnji s financijskim posrednicima, programskim i ugovornim uvjetima je osigurano da se povoljniji uvjeti financiranja moraju prenijeti na krajnje korisnike (poduzetnike). Mjera bi pored odobrenja HBOR-ovih kredita u suradnji s poslovnim bankama i leasing društvima omogućavala i korištenje fonda subvencija za modele izravnog kreditiranja od strane HBOR-a kao i kreditiranja po modelima podjele rizika s poslovnim bankama i klupskih kredita. Planirana alokacija za predmetnu mjeru iznosi 200 milijuna kuna.

Institucionalna podjela prethodno opisanih mjera izvršena je kako bi se najefikasnije iskoristili operativni kapaciteti i iskustvo obiju institucija, s obzirom da je i u dosadašnjim aktivnostima Hamag Bicro bio usmjeren na odobrenje većeg broja mikro kredita kao i izdavanje jamstava za MSP, dok je HBOR kao razvojna banka usmjeren na investicije iznosa viših od 100.000 eura te podršku složenijim projektima.

U pogledu komponente subvencija kamatnih stopa planirani/očekivani iznosi subvencija iznose do 3% p.a. (u slučaju rasta kamatnih stopa na tržištu RH i EU u razdoblju do 2026., HBOR predviđa i mogućnost podizanja postotka subvencija kamatnih stopa), pri čemu se veći iznosi subvencija kamatnih stopa planiraju kod projekata ulaganja u zelene tehnologije, slabije razvijena područja, projekte digitalne tranzicije, a niži iznosi subvencija kamatnih stopa kod projekata isključivo usmjerenih na jačanje otpornosti i konkurentnosti. HAMAG-BICRO je u dosadašnjoj provedbi financijskog instrumenta subvencije kamatne stope iznos limitirao na pola kamate obračunate prema otplatnom planu te se isti pristup namjerava zadržati i u ovom programu. Konačni uvjeti biti će opisani u politici ulaganja (investment policy) koja će sukladno predviđenom ''milestonu'' biti sastavni dio ugovora s nadležnim ministarstvom.

Korisnici mjera neće moći za isti projekt koristiti i financijski instrument povoljnijih izravnih kredita opisanih pod točkama (i) i (ii) i sredstva subvencija kamatnih stopa opisanih pod točkama (iii) i (iv). Također, ukoliko je poduzetnik korisnik mjere subvencija kamatne stope po programima kreditiranja HBOR-a (komponenta (iv)), isti neće biti u mogućnosti koristiti mjeru subvencije kamatne stope po jamstvima HAMAG-BICRO-a (komponenta (iii)) i obrnuto. Brigu o

provedbi navedenog mehanizma provodit će HAMAG-BICRO i HBOR. Naime, HAMAG-BICRO i HBOR već danas usklađuju svoje aktivnosti kako bi se izbjeglo pitanje ''double fundinga'', dupliciranje ili probijanje dozvoljenih limita državnih potpora u okviru pojedinačnih poduzetničkih projekata.

U provedbi obje mjere moguća je kombinacija s drugim nacionalnim ili EU sredstvima, pri čemu je važno napomenuti kako ukupan intenzitet potpora, po svim nacionalnim i EU sredstvima odobrenim u okviru jednog projekta, ne smije prelaziti intenzitet utvrđen aktualnom regulativom državnih potpora.

Predloženom strukturom mjera i komponenti, omogućila bi se podrška i poduzećima koji imaju otežan pristup financiranju, poduzećima koji imaju potrebe za dodatnim jamstvenim shemama kao poduzećima s potrebom dugoročnijim i povoljnijim izvorima kreditiranja HBOR-a.

Minimalno 19,11% proračuna mjere će biti usmjereno za potporu ekološki prihvatljivim proizvodnim procesima i učinkovitosti resursa u malim i srednjim poduzećima - s očekivanjem da će najmanje 40% od toga ići na smanjenje stakleničkih plinova.

15,89% proračuna mjere namijenjeno je pomaganju malim i srednjim poduzećima u digitalizaciji operacija. Preostali proračun mjere (65%) bit će namijenjen za investicije usmjerene prema jačanju konkurentnosti i otpornosti (iako će to vjerojatno uključivati ulaganje u postizanje klimatskih promjena i digitalne ciljeve). Navedena raspodjela sredstava će biti definirana kako u ugovoru s HAMAG-BICRO-m/HBOR-om, ali isto tako i u ugovorima s financijskim posrednicima (bankama i leasing društvima).Kao što je spomenuto u opisu mjera, sve prethodno opisane komponente bi podržavale isključivo projekte koji su u skladu s ''DNSH principom''. Isključene aktivnosti su opisane u prethodnom poglavlju kao i u zasebno priloženoj ''exclusion'' listi (Exclusion list for measures C.1.1.1.R4-I1-I4, C.1.1.1. R5, C.1.1.1. R6).

U pogledu implementacije ''DNSH principa'', kao što je istaknuto u uvodnom opisu reforme, HBOR je u suradnji s DG reformom u okviru TSI programa (*Technical support instrument*) započeo s pripremom i provedbom projekta razvoja i primjene novog integriranog sustava upravljanja okolišnim i društvenim pitanjima (ESMS), u skladu s Taksonomijom, Invest EU sustainability proofing guidance-om i ostalom EU i nacionalnom regulativom. Navedenim projektom HBOR će ojačati interne kapacitete za procjenu okolišnih i socijalnih rizika te implikacije istih na poslovanje klijenta / subjekta koji se financiraju od strane HBOR-a. HBOR će specifično razviti i usvojiti integrirana načela, politike i postupke okolišne i socijalne održivosti i klimatske otpornosti koji bi sustavno pokrivali sve poslovne procese i donošenje odluka za sve razine rizika. Usvajanjem funkcionalnog i sveobuhvatnog ESMS-a, HBOR će biti u mogućnosti povećati svoj tehnički kapacitet kako bi mogao provesti temeljitu procjenu doprinosa investicijskih projekata ciljevima održivosti i procijeniti okolišne, socijalne i klimatske rizike te utjecaje podržanih projekata. Naime, HBOR ima ustrojenu organizacijsku jedinicu sastavljenu od tima inženjera nadležnu za provedbu tehničkih i okolišnih analiza koje bi navedenim projektom značajno povećali svoje kompetencije u području zaštite okoliša, klime, energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije.

Pored zadovoljavanja klimatskih i okolišnih ciljeva, kao što je prethodno spomenuto mjere bi bile usmjerene isključivo na podršku financijski održivim projektima (*''financialy viable projects''*) , kao i kontrolu kreditnih i financijskih rizika u sladu s dobrim bankarskim praksama. Naime, HBOR se u okviru svih postojećih ali i budućih poslovnih aktivnosti banke rukovodi primjenom dobrih bankarskih praksi i primjene adekvatnih mjera kontrole rizika, a što je osim internim

aktima definirano i samim Zakonom o HBOR-u (čl 11, st. 4 Zakona o HBOR-u). Također u pogledu procesa analize financijske održivosti projekata, u okviru organizacijske strukture HBOR-a djeluje više specijaliziranih organizacijskih jedinica, a sve u skladu s dobrim bankarskim praksama i praksama u poslovima osiguranja zaduženih za financijsku i pravnu ali i prethodno spomenutu tehničku i okolišnu analizu projekata.

Također, HBOR ima značajna iskustva u provedbi kredita sa subvencioniram kamatnim stopama, s obzirom je kroz dosadašnje kreditne aktivnosti provodio niz modela subvencija kamatnih stopa kako u suradnji s pojedinim ministarstvima, ali također i jedinicama lokalne i regionalne samouprave. Subvencija kamatne stope, osim što pozitivno utječe na same korisnike kredita (gospodarske subjekte), ima pozitivan utjecaj i na financijski sektor s obzirom da utječe na veću spremnost gospodarskih subjekata za ulaganja, a samim time i volumen investicija na tržištu RH.

Predložene mjere u djelu izravnih kredita HAMAG BICRO-a i HBOR (komponente (i) i (ii)) predstavljaju ''funded'' instrument, dok u pogledu komponenti vezanih uz subvencije kamatnih stopa (komponenete (iii) i (iv)) za poduzeća u rastu i razvoju predstavljaju ''unfunded'' instrument. Predložena mjera subvencije kamatnih stopa (komponente (iii) i (iv)) isključivo je usmjerena na snižavanje troškova financiranja, dok će glavnica kredita, a samim time i rizik kreditiranja poduzetnika je i nadalje biti zadržan na kreditorima (poslovnim bankama, leasing društvima, HBOR-u). Naime u slučaju HBOR-a sredstva glavnice kredita koja nije osigurana ovom mjerom bi se osigurala putem redovnih izvora financiranja aktivnosti HBOR-a (suradnje s EIB-om, tržištem kapitala i dr.). Osim izvora vlastitog kapitala HBOR se redovno zadužuje i na domaćim i međunarodnim tržištima. U slučaju mjere subvencija uz korištenje postojećih jamstvenih instrumenata HAMAG BICRO-a, sredstva glavnice kredita osiguravaju se od strane poslovnih banaka/leasing društava. Mjere subvencija kamatnih stopa će rezultirati značajnim multiplikativnim efektima (očekivani multiplikator iznosi najmanje iznos sredstava subvencija kamatnih stopa puta pet).

S obzirom su komponente mjere (iii) i (iv) usmjerene na poduzetnike koji imaju pristup kreditima banaka, provedba istih planirana je u suradnji s financijskim posrednicima (poslovnim bankama i leasing društvima), te kroz izravno kreditiranje HBOR-a u slučajevima poduzetnika koji imaju povijest poslovanja i prihvatljiv kreditni rejting ali ih njihova poslovna banka nije u mogućnosti pratiti zbog nekih trećih razloga (npr. limita/ograničenja izloženosti prema klijentu, ograničenja izloženosti prema industriji/sektoru i sl.). Uvažavajući moguće različite potrebe s obzirom na vrstu ulaganja, djelatnost i drugo najviši iznosi kredita ne bi bili ograničeni, posebice jer u svakoj investiciji korisnici mjera uobičajeno moraju imati i vlastito učešće u financiranju projekta .

U pogledu načina izbora financijskih posrednika za provedbu mjere opisane pod točkom 2., kao što je navedeno u opisu mjere, HAMAG-BICRO i HBOR planiraju koristiti svoje postojeće metodologije i procedure. Naime, HBOR ima postojeće metodologije za ocjenu poslovanja banaka i leasing društava, temeljem kojih se utvrđuje kreditni rejting svake pojedine kreditne institucije (banke ili leasing društva). Također, temeljem navedenih metodologija reguliran je model suradnje s financijskim posrednicima (bankama i leasing društvima). Unaprjeđenje predmetnih metodologija je bilo obuhvaćeno projektom kojeg je HBOR 2020 godine provodio u suradnji s DG Reformom i Deloitteom kao vanjskim partnerom. Provedba predloženih mjera bi se temeljila na i postojećim ugovorima o poslovnoj suradnji zaključenim s poslovnim bankama i leasing društvima, s kojima HBOR surađuje duži niz godina u okviru redovnih kreditnih programa HBOR-a. Temeljem navedenih ugovora o poslovnoj suradnji, zaključili bi se dodatni ugovori koji bi

specifično regulirali provedbu predloženih RRF mjera (iznose subvencija kamatnih stopa, prihvatljive namjene ulaganja, usklađenost s DNSH principom i ostalo). Primjena postojećih ugovornih odnosa s poslovnim bankama i leasing društvima, omogućila bi provedbu mjere u suradnji s 18 od ukupno 20 banaka registriranih u RH (+ jedna podružnica banke registrirane izvan RH). HAMAG-BICRO već duži niz godina postojeće financijske instrumente također provodi u suradnji s 18 banaka te 2 leasing društva, koja su izabrana postupkom javnog poziva na iskaz interesa, a sve u skladu s načelima transparentnosti i jednakog pristupa. Isto omogućuje ravnopravnost u tržišnom položaju financijskih posrednika, ali također i pristup financijskim instrumentima od strane poduzetnika koji posluju u suradnji s različitim poslovnim bankama. Naime, HBOR i HAMAG-BICRO trenutno nemaju aktivan poslovni odnos samo s dvije banke kojima je utvrđen slabiji kreditni rejting i koje imaju relativno mali udio na bankarskom tržištu RH (manji od 1%).

Mjerom su kao prihvatljivi troškovi predviđeni samo troškovi koji isključuju PDV. Također, u provedbi mjera planira se provedba dobrih bankarskih praksi vezanih uz sprečavanje pranja novca i financiranje terorizma i drugi standardi uobičajeni u bankarskom poslovanju.

Sve aktivnosti u okviru ove mjere kao i sve dosadašnje aktivnosti HBOR-a i HAMAG BICRO-a već jesu i bit će i u buduće usklađene s pravilima o državnim potporama. HBOR ima notificirane programe državnih potpora kako u području GBER-a, ali isto tako i u području aktualnog Privremenog okvira državnih potpora (SA. SA.60264; SA. 42827;). U provedbi ove mjere planiraju se koristiti HBOR-ovi postojeći programi potpora opisani u prethodnim poglavljima ovog dokumenta.

Sredstva odobrena iz RRF-a za povoljne zajmove HBOR-a komplementarna su sa svim trenutnim izvorima financiranja HBOR-a. Drugi slični EU izvori, nisu trenutno na raspolaganju HBOR-u za ovu namjenu.

Potrebno je naglasiti da HAMAG-BICRO trenutno provodi dvije vrste programa: Program ruralnog razvoja te ESIF Program, a isti su definirani isključivo temeljem djelatnosti koje su zabranjeno odnosno dozvoljene de minimis/GBER uredbom. U sklopu programa ruralnog razvoja dodjeljuje se ABER I poljoprivredni de minimis te se financira primarna poljoprivreda, dok se u ESIF Programu dodjeljuje de minimis i GBER potpora te se financiraju sve djelatnosti koje su dozvoljene uredbama. S obzirom da je hrvatsko gospodarstvo izuzetno malo u usporedbi s prosječnim europskim gospodarstvom neophodno je programe kreirati horizontalno budući da bi u suprotnom imali velik broj programa s mali brojem prijavitelja koji zahtijevaju značajnu administraciju. HAMAG-BICRO u provedbi ovih mjera planira koristiti postojeće programe dodjele potpora certificiranih od strane EK.

HBOR i HAMAG BICRO, kao nositelji aktivnosti u okviru ove mjere, ima višegodišnje iskustvo u provedbi raznih financijskih instrumenata, kreditiranju i odobravanju kredita uz subvencionirane kamatne stope. Sve aktivnosti koje HBOR i HAMAG BICRO-a rade su u skladu s državnim potporama te je i samo izvještavanje o dodijeljenim potporama regulirano. U slučaju potrebe ili zahtijeva HBOR i HAMAG BICRO-a su u mogućnosti izvršiti dodatnu notifikaciju predloženih mjera prema nadležnim tijelima Republike Hrvatske i EU. Sve aktivnosti koje HBOR provodi u suradnji s poslovnim bankama regulirane su postojećim ugovorima o poslovnoj suradnji, slijedom čega je implementacija mjere moguća odmah po prihvaćanju iste.

Projicirani troškovi od strane HAMAG-BICRO-a temelje se na dosadašnjem iskustvu u provedbi ovih financijskih instrumenata u sklopu programa OPKK 2014.-2020.:

- putem ESIF Pojedinačnih jamstava sa subvencijom kamatne stope u nepune tri godine plasirano je 100 milijuna kuna subvencije kamatne stope
- putem ESIF Mikro i malih zajmova u 4 godine provedbe plasirano 620 milijuna kuna, dok je putem COVID zajmova u periodu od godinu dana plasirano 1,4 milijarde kuna. Svakako je potrebno napomenuti da su svi investicijski programi zatvoreni, budući da je alokacija iskorištena u potpunosti.

Pored "market gap" navedenog u opisu izazove ove mjere, važno je napomenuti kako su iznosi RRF sredstava (uvećanih za multiplikatore), temeljeni i na pokazateljima postojećih volumena kreditne aktivnosti HBOR ostvarenih u zadnjih nekoliko godina. Naime, u prethodne tri godine HBOR je ukupno odobrio 613 milijuna EUR kredita za mikro, mala i srednja poduzeća. Predmetna kreditna aktivnost obuhvaća značajnim djelom kredite odobrene u suradnji s financijskim posrednicima-poslovnim bankama i leasing društvima), a sredstvima predloženih mjera RRF-a omogućit će se u najvećem dijelu povoljniji uvjeti financiranja kako bi se dodatno potaknuli gospodarski subjekti na nove investicije u otpornost i zelenu tranziciju. Iz navedenih podataka kao i planiranih kvantitativnih ciljeva (targeta) za predložene mjere RRF-a, razvidno je kako planirane aktivnosti u okviru mjera RRF-a predstavljaju samo dio ukupnih potreba za financiranjem.

U pogledu očekivane prosječne godišnje aktivnosti iz predloženih mjera RRF-a, odnosno korištenja (disburmenta) sredstava mjera RRF-a, HBOR je u tablici troškova (costing table) predvidio proporcionalno / razmjerno korištenje sredstava u razdoblju od 2022. do 2Q/2026., dok je HAMAG-BICRO predvidio korištenje sredstava za kraja 2023., sukladno dosadašnjim pokazateljima korištenja.

Sredstva financijskog instrumenta koja će postati raspoloživa tijekom i nakon konačne provedbe financijskog instrumenta (neiskorištena sredstva ili sredstva prikupljena kao rezultat otplate kredita od strane krajnjih korisnika mjera - mikro, malih i srednjih poduzetnika), bit će i nakon razdoblja provedbe NPOO-a korištena s ciljem i u svrhu ostvarenja ciljeva opisanih ovom mjerom.

Nositelj provedbe	Hrvatska banka za obnovu i razvitak (HBOR) i Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije (HAMAG-BICRO)
Ciljna skupina	Mjera podržava projekte mikro, malih i srednjih poduzetnika u svim sektorima, uključujući poduzetnike koji se bave primarnom poljoprivrednom proizvodnjom i ribarstvom
Procijenjeni trošak	1.100.000.000 kn (iz RRF grant alokacije)
Razdoblje provedbe	1Q/2022.-2Q/2026.

C1.1.1. R4-I3 Financijski instrumenti za srednje kapitalizirana poduzeća i velike subjekte

Izazov

Kao što je prethodno opisano u opisu mjera usmjerenih prema mikro, malim i srednjim poduzećima, gospodarstvo RH općenito obilježava niža razina investicijskih ulaganja u odnosu na pojedine druge članice EU kao i prosjek EU. Pored niže razine investicija, jedna od strukturnih karakteristika gospodarstva RH je i visoka ovisnost o tradicionalnim (bankarskim) izvorima financiranja koji imaju dominantnu ulogu na financijskom tržištu RH. Prema podacima HANFA-e za 2020., banke čine gotovo 70% (68,1%) ukupnog financijskog sektora RH, slijede ga mirovinski

fondovi i društva za osiguranje, a tek potom i ostali oblici financijskih usluga (leasing i faktoring usluge, VC i PE fondovi i dr.).

Pojava pandemije COVID-19 je uzrokovala niz dodatnih tržišnih poremećaja na globalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razinu što je rezultiralo povećanjem rizika poslovanja gospodarskih subjekata. Slijedom navedenoga na tržištu RH zabilježen je snažan rast likvidnosti na međubankarskom tržištu ali i pad spremnosti poslovnih banaka na odobravanje kredita bez prvoklasnih instrumenata osiguranja te zaoštravanje uvjeta kreditiranja. Prema podacima HNB-a, unatoč povećanoj potrebi gospodarskih subjekata za sredstvima, portfelj kratkoročnih kredita poslovnih banaka zadržan je na jednakom volumenu kao i 2019., što ukazuje kako unatoč snažnom rastu raspoloživih sredstava na međubankarskom tržištu (volumen raspoloživih sredstava udvostručen u posljednjih 12 mjeseci), kao i povećanim potrebama gospodarstva RH za sredstvima, financijska tržišta nisu usmjerila raspoloživa sredstva prema poduzećima. Dapače, portfelj kratkoročnih kredita poslovnih banaka zabilježio je u 2019. najnižu vrijednost u posljednjih 5 godina. Također, prema dostupnim podacima i u području dugoročnih investicijskih kredita zabilježen je pad spremnosti banaka za financiranjem investicijskih projekata. Isto negativno utječe na dostupnost financiranja (''access to finance'') kako u pogledu kratkoročnih potreba gospodarskih subjekata, ali također i u pogledu investicijskih ulaganja koja imaju ključni utjecaj na budući gospodarski oporavak, konkurentnost, kao i uspješnu tranziciju hrvatskog gospodarstva prema zelenim i digitalnim tehnologijama, a samim time i ostvarenje nacionalnih i EU ciljeva. Također, isto može imati izrazito negativne učinke na razinu zaposlenosti na tržištu Republike Hrvatske te porast broja nezaposlenih osoba, posebice u djelatnostima koje su uslijed COVID-19 pandemije doživjele značajnije poremećaje i za čiji oporavak će biti nužno dulje vrijeme. Poticanjem investicija u nove zelene i digitalne tehnologije dugoročno će rezultirati i s povećanjem broja održivijih radnih mjesta.

Čak i prije pojave pandemije COVID-19, jedna od ključnih prepreka u dostupnosti bankarskih kredita na tržištu RH bila je prepreka vezana uz dostupnost bankama prihvatljivih instrumenata osiguranja kredita, što je naveo i PwC u svojoj ''Market gap'' analizi provedenoj u okviru projekta izrade srednjoročne Strategije HBOR-a. U provedenoj ''Market gap'' analizi, PwC navodi kao jednu od mogućih mjera rješavanja ovog problema ustrojavanje na prvi poziv, prvoklasnih portfolio garantnih shema. Pitanje adekvatnosti instrumenata osiguranja posebice je istaknuto u slučajevima investicija u RDI i visoko-tehnološke strojeve i opremu koje uslijed slabije utrživosti uobičajeno nisu prihvatljiv instrument osiguranja kredita banaka. Predmetnom market gap analizom pored ''market gap-a'' u području dostupnosti financiranja mikro, malih i srednjih poduzeća, utvrđen je i ''market gap'' kod srednje kapitaliziranih poduzeća (Mid Cap poduzeća - poduzeća do 3.000 zaposlenih) u godišnjem iznosu od 169,79 mil EUR. Naime, značajan broj poduzeća koja posluju na tržištu RH i koja zapošljavaju više od 250 zaposlenih te se s obzirom na navedeni kriterij ubrajaju u velika poduzeća, u stvarnosti dijele slične probleme kao i srednji poduzetnici s obzirom su njihovi volumeni poslovanja i nadalje relativno mali, posebice u radno intenzivnim industrijama. Također, navedeni subjekti imaju značajan doprinos u investicijama u RDI kao i međunarodnoj razmjeni domaćeg gospodarstva s regionalnim i globalnim tržištima. Pojava pandemije COVID-19 te tržišni poremećaji uzrokovani pandemijom značajno su utjecali ne samo na aktivnosti mikro, malih i srednjih poduzeća već i srednje kapitaliziranih i velikih poduzeća, posebice u sektorima koji su najznačajnije pretrpjeli negativna kretanja.

Iako je potreba za jamstvima usmjerenim prema srednje kapitaliziranim i velikim poduzećima postojala i prije pandemije COVID-19, pojavom pandemije COVID-19 predmetna potreba je

dodatno naglašena čak i kod gospodarskih subjekata koji djeluju u sektorima koji su do pojave pandemije promatrani kao najpropulzivniji sektori gospodarstva RH. Uvažavajući potrebu jačanja aktivnosti poslovnih banaka, posebice u uvjetima pandemije COVID-19, nužno je osigurati raspoloživost potrebnih jamstvenih instrumenata kao i povoljnijih izvora financiranja srednje kapitaliziranih i velikih poduzeća. Potreba dodatnog razvoja jamstvenih shema iskazana je i u analizi Hrvatske udruge banaka, objavljenoj u listopadu 2020.. Navedena analiza ukazuje i na manji udio jamstvenih programa na tržištu Republike Hrvatske u odnosu na druge zemlje članice EU. Naime, trenutno su na tržištu RH prvenstveno dostupni jamstveni programi financirani iz ESIF sredstava 2014.-2020 te djelomično i novi jamstveni instrumenti razvijeni uslijed pandemije COVID-19. Predmetni ESIF jamstveni programi su: (i) usmjereni isključivo na investicije mikro, malih i srednjih poduzetnika, te ne podržavaju aktivnosti srednje kapitaliziranih i velikih subjekata; (ii) ograničeni iznosom jamstva. Novi Covid 19 jamstveni modeli usmjereni su isključivo na potrebe kratkoročnog financiranja gospodarskih subjekata radi premošćivanja problema nastalih uslijed pandemije COVID-19.

Uvažavajući veličinu i strukturu gospodarstva RH, u komunikaciji s poslovnim bankama aktivnim na tržištu RH, iste su istaknule kako zbog operativnih razloga i složenosti bankarske IT infrastrukture nisu u mogućnosti provoditi eventualni veći broj sektorskih jamstvenih shema već ograničen broj horizontalnih jamstvenih shema.

Cilj

Uvažavajući prethodno opisani izazov, preporuke iz provedene “Market gap” analize cilj mjere je poticanje i oporavak gospodarskih i investicijskih aktivnosti na tržištu RH, jačanje konkurentnosti te zelene i digitalne tranzicije srednje kapitaliziranih i velikih poduzeća kroz jačanje aktivnosti poslovnih banaka (i ostalih financijskih posrednika) kao i osiguranje povoljnijih izvora financiranja kao ključnog preduvjeta za kratkoročni i srednjoročni rast investicija (crowding in private sector efekt). Cilj mjere je prvenstveno potaknuti investicijska ulaganja (ulaganja u nove tehnologije, objekte i dr.) kao nužnog preduvjeta oporavka gospodarstva, jačanja otpornosti kao i očuvanje zaposlenosti.

Opis

Kako bi se odgovorilo na postojeće tržišne nedostatke (market gap) te dugoročno osiguralo jačanje aktivnosti poslovnih banaka i drugih dionika hrvatskog financijskog sustava (leasing društava i sl.) te osigurala podrška srednje kapitaliziranim i velikim subjektima, u okviru ove mjere predlažu se dvije ključne komponente poticanja ulaganja srednje kapitaliziranih i velikih poduzeća i to: (i) ustrojavanje novog ''umbrella'' jamstvenog fonda usmjerenog na izdavanje jamstava za investicijske kredite i kredite za obrtna sredstva nužna za provedbu investicija i rast poslovanja srednje kapitaliziranih i velikih subjekata; (ii) ustrojavanje fonda subvencija za subvencioniranje kamata po odobrenim kreditima i naknada/premija po izdanim jamstvima za ulaganja srednje kapitaliziranih i velikih subjekata.

Radi se o novom financijskom instrumentu koji trenutno nije raspoloživ na tržištu RH. Kao što je uvodno istaknuto postojeće jamstvene sheme usmjerene su isključivo na investicijske kredite i kredite za obrtna sredstva mikro, malih i srednjih poduzetnika, dok ulaganja srednje kapitaliziranih i velikih poduzeća nisu podržana. Razvoj novog financijskog instrumenta omogućio bi i snažniju aktivnosti financijskih posrednika (banaka i leasing društava), dok bi fond subvencija kamatnih stopa i naknada/premija po izdanim jamstvima omogućio niže troškove

financiranja i samim time veću spremnost srednje kapitaliziranih i velikih subjekata za nove investicije.

''Umbrella'' jamstveni fond zamišljen je kao horizontalni financijski instrument koji bi bio usmjeren na: (i) izdavanje jamstava za plasmane (kredite, garancije i slične transakcije) poslovnih banaka i drugih financijskih posrednika; (ii) izdavanje jamstava za investicije i obrtna sredstva nužna za provedbu investicija ili povećanje obujma poslovanja, s naglaskom na zelene projekte kao i projekte usmjerene na digitalnu tranziciju gospodarskih subjekata, ali ne isključujući ostale projekte usmjerene na jačanje konkurentnosti gospodarstva RH; (iii) sve sektore i djelatnosti s naglaskom na proizvodne djelatnosti, ali ne isključujući i ostale djelatnosti (osim djelatnosti uobičajeno isključenih u razvojnom bankarstvu poput kockarnica, trgovine oružjem i sl.); (iv) korisnike koji nisu pokriveni postojećim jamstvenim instrumentima već prisutnim na tržištu RH (srednje kapitalizirana i velika poduzeća te projektna financiranja) čime se postiže jasna demarkacija aktivnosti u odnosu na postojeće financijske instrumente.

''Umbrella'' jamstvena shema kao i predloženi fond subvencija bili bi usmjereni na investicije poduzetnika u nove, suvremene i napredne tehnologije (strojeve i opremu), u proširenje i jačanje poslovnih kapaciteta (proširenje proizvodnih i uslužnih objekata i kapaciteta), a koji će osigurati općenito jačanje konkurentnosti gospodarstva, otpornosti gospodarstva na nove krize. Predmetnim financijskim instrumentima obuhvatila bi se ulaganja u ''zelene i digitalne tehnologije'' kao nužnog preduvjeta ostvarenja ''zelenih i digitalnih'' ciljeva Republike Hrvatske i Europske unije. Kako bi se stavio veći naglasak na projekte ''zelene i digitalne'' tranzicije (projekti s komponentama obnovljivih izvora energije, energetske učinkovitosti, cirkularne ekonomije, zaštite okoliša, digitalizacije procesa proizvodnje, nabave i prodaje i sl.), za navedene projekte mjera predviđa povoljnije uvjete jamstava (viši stupanj pokrića, niže troškove i sl.) i kredita (niža kamata, dulja ročnost i sl.), u odnosu na jamstva i kredite koji bi se odobravali za investicijske projekte koji ne sadrže komponente ''zelenih i digitalnih'' ciljeva. Isto će doprinijeti poboljšanju poslovnog okruženja i rastu investicijske aktivnosti u gospodarstvu te očuvanju postojećih i kreiranju novih ''održivijih'' radnih mjesta. Definicija i kriteriji za utvrđivanje usklađenosti projekata sa ''zelenim i digitalnim'' ciljevima EU, bit će utvrđeni u skladu s EU Taksonomijom, Invest EU sustainability proofing guidance-om i ostalom EU i nacionalnom regulativom.

Navedeni jamstveni fond bi bio podloga za izdavanje prvoklasnih jamstava kreditorima za prethodno opisane namjene, te bi isti bio dovoljan za pokriće rizika aktivacije jamstva. Prema podacima HNB-a stopa ''neprihodujućih plasmana'' (NPL plasmani/krediti) u domaćem bankarskom sustavu u posljednjih nekolikog godina kretala se od visokih 28,03% u 2016. do aktualnih 12,48% u 2020 godini. Navedeni pad NPL-a je značajnim djelom rezultat prodaje NPL potraživanja od strane banaka, a važno je napomenuti kako će i aktualna kriza uzrokovana Covid 19 pandemijom potencijalno utjecati na rast NPL kredita u narednom razdoblju. Čak i u slučaju ponovnog rasta NPL kredita u domaćem bankarskom sustavu, predložena sredstva ''umbrella'' jamstvenog fonda koja bi se osigurala iz sredstava RRF-a bila bi dovoljna za pokriće volumena jamstava predviđenih u okviru kvantitativnog cilja mjere, odnosno ''target''-a. Naime, s obzirom bi se jamstva odobravala isključivo za ''financialy viable'' projekte, mogući rast ili pad NPL-a bi eventualno utjecao na mogućnost ostvarenja manjeg ili većeg multiplikatora (leverage-a) na raspoloživa sredstva RRF-a. HBOR je u okviru RRF ''targeta'' predviđenog za ovu mjeru iskazao minimalni multiplikativni efekt koji se očekuje od provedbe ove mjere, a koji će omogućiti dostatnost predviđenih RRF sredstava i u slučaju eventualnog rasta udjela NPL kredita. Kako bi

se smanjili rizici, provedba mjere planira se provoditi temeljem korištenja postojećih metodologija i procedura HBOR-a, usklađenih s dobrim bankarskim i osiguravateljskim praksama.

Dakle, upravo predložena sredstva RRF predstavljaju jamstveni fond iz kojeg će se pokrivati rizici aktivacije izdanih jamstava. Kontrola i praćenje rizika aktivacije izdanih jamstava tijekom provedbe predložene mjere kontinuirana je aktivnost koja u ovisnosti o kretanju na tržištu može utjecati na postizanje višeg ili nižeg multiplikatora i većeg ili manjeg efekta poluge na uložena sredstva RRF-a.

Pored prethodno spomenutog uvažavajući ''zelene i digitalne'' ciljeve RRF-a, umbrella jamstvenim fondom kao i fondom subvencija bila bi podržana isključivo ulaganja u projekte koji su skladu s ''DNSH principom''. Naime, u procesu odobravanja pojedinačnih ili portfolio jamstava, kao i povoljnijih kredita pored uobičajenih financijskih kriterija koji osiguravaju podršku isključivo ''financially viable projects'', i koji su uobičajeni u bankarskom poslovanju, u provedbi mjera bit će dodatno razvijeni kriteriji ''DNSH principa'' koji će ugovorno biti preneseni na poslovne banke kao financijske posrednike i korisnike jamstava, ali također i na krajnje korisnike kredita, jamstava i subvencija kamatnih stopa (poduzetnike). HBOR već ima značajno iskustvo i suradnju s poslovnim bankama u prijenosu različitih vrsta kriterija, a uobičajenih u suradnji s EU i međunarodnim institucijama (posebni kriteriji EU proizvoda, proizvoda EIB grupe, IBRD-a i dr.). Također u pogledu procesa analize financijske održivosti projekata, u okviru organizacijske strukture HBOR-a djeluje više specijaliziranih organizacijskih jedinica, a sve u skladu s dobrim bankarskim praksama i praksama u poslovima osiguranja zaduženih za financijsku, pravnu, tehničku i okolišnu analizu projekata.

Definicija i kriteriji za utvrđivanje zelenih projekata kao i ''DNSH principa'' bit će temeljeni na aktualnoj EU regulativi (EU Taksonomiji, Invest EU sustainability proofing guidance-u i ostalim aktima na nacionalnoj i EU razini). U nastavku je raspisano detaljnije pojašnjenje vezano uz „DNSH princip''.

Ublažavanje klimatskih promjena: gospodarski subjekti koji primaju potporu će trebati dokazati da neće koristiti sredstva za projekte kojima bi se povećala emisija po jedinici proizvoda ili drugoj jedinici mjere ovisno o vrste djelatnosti, već po mogućnosti u apsolutnom iznosu. Za kapitalne investicije veće od 10 milijuna eura koje zahtijevaju procjenu utjecaja na okoliš, ovo će biti potrebno potkrijepiti procjenom utjecaja na okoliš u skladu s hrvatskim zakonom. Ulaganja koja bi rezultirala povećanjem emisija stakleničkih plinova po jedinici proizvoda ili po drugoj jedinici mjere neće biti prihvatljiva. Od onih ulaganja koja bi rezultirala smanjenjem emisija po jedinici mjere morat će se dokazati da su performanse u skladu s referentnim dokumentima o najboljoj dostupnoj tehnici (BAT) ili boljima od njih ili s referentnim dokumentima najboljih u klasi.

Prilagodna na klimatske promjene: gospodarski subjekti koji primaju potporu trebati će dokazati da neće ulagati u aktivnosti koje bi mogle negativno pridonijeti klimatskim promjenama. Za kapitalne investicije veće od 10 milijuna eura će se tražiti procjena o potrebi provođenja pune procjene učinka na okoliš. Ukoliko je puna procjena nužna, ona treba pokazati da neće biti negativnog učinka na prilagodbu klimatskim promjenama.

Vodni resursi: gospodarski subjekti koji primaju potporu morati će dokazati da su njihove aktivnosti sukladne hrvatskim propisima o zbrinjavanju i kvaliteti vode, te da neće negativno utjecati na površinske, podzemne vode ili more. Za kapitalne investicije veće od 10 milijuna eura

će se tražiti procjena o potrebi provođenja pune procjene učinka na okoliš. Ukoliko je puna procjena nužna, ona treba pokazati da neće biti negativnog učinka na vodne resurse.

Otpad i prijelaz na kružno gospodarstvo: gospodarski subjekti koji primaju potporu će trebati dokazati da su njihove aktivnosti sukladne hrvatskim propisima koji se odnose na upravljanje otpadom te da neće negativno utjecati za stvaranje otpada ili prirodne izvore. Za kapitalne investicije veće od 10 milijuna eura će se tražiti procjena o potrebi provođenja pune procjene učinka na okoliš. Ukoliko je puna procjena nužna, ona treba pokazati da neće biti negativnog učinka u smislu proizvodnje otpada.

Sprječavanje i kontrola onečišćenja: gospodarski subjekti koji primaju potporu iz ove mjere morat će dokazati da su njihove aktivnosti u skladu s hrvatskim zakonima koji se odnose na prevenciju i kontrolu onečišćenja te da aktivnosti koje će se poduzimati uz podršku mjere neće značajno povećati onečišćenje u zrak, vodu ili zemlju. Za kapitalne investicije veće od 10 milijuna eura, gdje je potrebna procjena utjecaja na okoliš, zahtijevat će procjenu utjecaja na okoliš i povezane mjere ublažavanja u skladu s hrvatskim zakonom.

Bioraznolikost i upravljanje ekosustave: za svaku određenu podinvesticiju provest će se provjera kako bi se procijenilo je li potrebna procjena utjecaja na okoliš (PUO). Za investicije koje uključuju obnovu postojećih zgrada, pretpostavlja se da obnove neće uzrokovati značajan utjecaj na biološku raznolikost i ekosustave.

Tamo gdje procjena je da ima potreba za provedbe PUO, provest će se u skladu sa smjernicama EU-a o procjeni utjecaja na okoliš (2014/52/EU) i strateškoj procjeni utjecaja na okoliš (2001/42/EZ). Ako postojeća procjena nije u skladu s Direktivom o staništima (92/43 / EZ), dio procjene o biološkoj raznolikosti / ekosustavu ponovit će se.

Gdje je to primjenjivo, mjere ublažavanja bit će potrebne za zaštitu biološke raznolikosti / ekosustava tamo. Tamo gdje nije moguće smanjiti utjecaje na biološku raznolikost/ekosustave, ulaganje će biti obustavljeno.

Za lokacije / projekte smještene unutar ili u blizini područja osjetljivih na biološku raznolikost (uključujući mrežu zaštićenih područja Natura 2000, područja svjetske baštine UNESCO-a i ključna područja biološke raznolikosti (KBA), kao i druga zaštićena područja), provest će se odgovarajuća procjena utjecaja ili prihvatljivosti u skladu s odredbama EU strategije za biološku raznolikost (COM (2011) 244), Direktive o pticama (2009/147/EZ) i Direktive o staništima (92/43/EZ) temeljene na ciljevima očuvanja zaštićenog područja. Za takva mjesta / projekte:

- plan za upravljanje bioraznolikošću na razini lokacije istražit će se i provesti u skladu s IFC-ovim Standardom uspješnosti 6: Očuvanje biološke raznolikosti i održivo upravljanje živim prirodnim dobrima;
- uspostavit će se sve potrebne mjere ublažavanja kako bi se smanjili utjecaji na vrste i staništa;
- razvit će se i provesti snažan, prikladno dizajniran i dugoročan program praćenja i procjene biološke raznolikosti.

Ako ublažavanje ne može dovoljno smanjiti utjecaje na biološku raznolikost / ekosustave, ulaganje će biti obustavljeno.

Pored prethodno navedenog, sljedeće aktivnosti su isključene iz mogućnosti potencijalne potpore u okviru ove mjere:

Povezano s ublažavanjem klimatskih promjena:

(i) Ulaganja koja se odnose na fosilna goriva (uključujući daljnju upotrebu)

(ii) Aktivnosti u okviru ETS-a s predviđenim emisijama ekvivalentnih CO2 koje nisu znatno niže od relevantnih mjerila utvrđenih za besplatnu dodjelu.

Povezano s kružnom ekonomijom:

(i) Ulaganja u postrojenja za odlaganje otpada na odlagališta otpada, u postrojenja za mehaničku biološku obradu (MBT) i spalionice za obradu otpada.

- Ovo se izuzeće ne odnosi na ulaganja u:
  - postrojenja isključivo namijenjena za obradu opasnog otpada koji se ne može reciklirati;
  - postojeća postrojenja, gdje je ulaganje u svrhu povećanja energetske učinkovitosti, hvatanja ispušnih plinova za skladištenje ili uporabu ili oporabe materijala iz pepela za spaljivanje, pod uvjetom da takva ulaganja ne rezultiraju povećanjem kapaciteta prerade otpada ili produljenjem vijeka trajanja biljke.

(ii) Aktivnosti kod kojih dugotrajno odlaganje otpada može dugoročno naštetiti okolišu (npr. Nuklearni otpad).

(iii) RDI aktivnosti vezane uz prethodna ograničenja.

Pored aktivnosti iz prethodnog odjeljka dodatne isključene aktivnosti opisane su i u zasebno priloženoj ''exclusion'' listi (Exclusion list for measures C.1.1.1.R4 I1-I, C.1.1.1. R5, C.1.1.1. R6).

Predložene mjere predstavljaju ''unfunded'' financijske instrumente koje imaju za cilj potaknuti aktivnosti financijskih posrednika (poslovnih banaka i leasing društava). Mjere bi rezultirale i većim multiplikativnim efektima s obzirom je s uloženim iznosom sredstava u jamstvene sheme i subvencije moguće osigurati višestruko veći volumen kreditne aktivnosti poslovnih banaka i drugih financijskih posrednika (leasing društava). Sinergijskim efektima obje predložene komponente omogućila bi se snažnija podrška investicijama srednje kapitaliziranih i velikih subjekata.

Pored suradnje s domaćim financijskim posrednicima, HBOR ima višegodišnju uspješnu suradnju i s EIB Grupom (EIB i EIF). Izuzev Ministarstva financija, HBOR je najveći korisnik EIB sredstava u RH s ugovorenih i provedenih više od 2 milijarde eura transakcija. Uvažavajući navedenu suradnju, HBOR trenutno pregovara s EIB-om i EIF-om mogućnost korištenja jamstvenih instrumenata vezanih uz EGF (European Guarantee Fund). Unatoč navedenome ''umbrella'' jamstveni fond ima jasnu demarkaciju u odnosu na predmetnu inicijativu EIB Grupe. Naime, EGF je predviđen kao instrument izravnog odgovora na COVID-19 krizu, te je prvenstveno usmjeren na financiranje likvidnosti, a provedba istog je planirana do kraja 2021. (uz eventualno produženje do 2022. ili 2023.). Uz to, EGF jamstvo ne pokriva investicijska ulaganja velikih poduzeća niti kredite za investicijska ulaganja srednje kapitaliziranih poduzeća iznosa većih od 20 milijuna eura i ročnosti dulje od 6 godina, što predstavlja veliku prepreku u poticanju većih investicija koje su generator oporavka gospodarstva. Provedba ''umbrella'' jamstvenog fonda predviđena od početka 2022. do 2026. te će sredstva prvenstveno biti usmjerena na oporavak gospodarstva RH (aftermath COVID), jačanje konkurentnosti te tranziciju prema zelenim i digitalnim tehnologijama (u skladu s ''DNSH principom'' poslovanja).

Provedba

Kao što je prethodno opisano operativna provedba mjere temeljila bi se na dvije ključne komponente:

(i) U okviru mjere bio bi razvijen ''umbrella'' jamstveni fond usmjeren na izdavanje pojedinačnih ili portfeljnih jamstava za kredite srednje kapitaliziranih i velikih poduzeća. Jamstva bi se izdavala temeljem zahtijeva poslovnih banaka i drugih financijskih posrednika, te bi kao što je prethodno istaknuto potaknula snažniju aktivnost dionika financijskog sektora u Republici Hrvatskoj (''crowding in private sector'' efekt). Planirana alokacija za predmetnu mjeru iznosi 600 milijuna kuna.

(ii) U okviru mjere bio bi razvijen i fond subvencija kamata po kreditima i naknada/premija po jamstvima za kredite srednje kapitaliziranih i velikih poduzeća. Naime, ključni rizik u provedbi modela vezan je uz eventualnu nižu spremnost gospodarskih subjekata za ulazak u nove investicije, posebice ukoliko bi došlo do daljnjih poremećaja na globalnom i EU tržištu. Uvažavajući navedeni rizik, kao što je prethodno opisano, predlaže se ustrojavanje fonda subvencija za subvencioniranje kamata po odobrenim kreditima i naknada/premija po izdanim jamstvima za srednje kapitalizirane i velike subjekte. Osiguravanjem nižih troškova financiranja poduzetnika, poduzetnici će biti spremniji povećati svoju investicijsku aktivnost. Planirana alokacija za predmetnu mjeru iznosi 200 milijuna kuna.

Mjere izdavanja subvencija kamatnih stopa i jamstava će rezultirati značajnim multiplikativnim efektima (očekivani multiplikator na predviđena sredstva subvencija iznosi najmanje iznos sredstava mjere puta pet, dok mjera jamstava ima multiplikator najmanje puta tri).

U pogledu mjere subvencije kamatnih stopa i naknada/premija po jamstvima za kredite planirani su iznosi subvencija do iznosa do 3% p.a. (u slučaju rasta kamatnih stopa na tržištu RH i EU u razdoblju do 2026., HBOR predviđa i mogućnost podizanja postotka subvencija kamatnih stopa), na način da su veći iznosi subvencija planirani kod projekata usmjerenih prema ulaganju u zelene tehnologije, slabije razvijena područja, projekata digitalne tranzicije, dok bi za ostale projekte usmjerene isključivo na jačanje otpornosti i konkurentnosti, iznosi subvencija kamatnih stopa bili nešto niži. Cilj ovakvog pristupa je osigurati što povoljnije uvjete onim subjektima koji ulažu u zelene i digitalne ciljeve kao i ujednačen regionalni razvoj. Konačni uvjeti biti će opisani u politici ulaganja (*investment policy*) koja će sukladno predviđenom ''milestonu'' biti sastavni dio ugovora s nadležnim ministarstvom.

U provedbi obje mjere moguća je međusobna kombinacija mjera (npr. kombinacija izdavanja jamstva i subvencioniranja naknada po jamstvima ili kamatnih stopa za koje se izdaju jamstva) kao i kombinacija s drugim nacionalnim ili EU sredstvima pri čemu je važno napomenuti kako ukupan intenzitet potpora, po svim nacionalnim i EU sredstvima odobrenim u okviru jednog projekta, ne smije prelaziti intenzitet utvrđen aktualnom regulativom državnih potpora (npr. u slučaju dodjele regionalnih potpora najviši intenzitet potpore utvrđen je kartom regionalnih potpora). Kao što je istaknuto u opisu mjere HBOR od 2006. aktivno provodi financijske instrumente koji u sebi sadrže elemente državnih potpora te ima visoku stručnost i znanje u izračunu potpora kod različitih kreditnih i jamstvenih instrumenata.

Mjera predviđa izravno odobravanje kredita od strane HBOR-a, kao i odobravanje kredita u suradnji s financijskim posrednicima. U pogledu načina izbora financijskih posrednika kao što je opisano u opisu mjere HBOR planira koristiti svoje postojeće metodologije i procedure. Naime, HBOR ima postojeće metodologije za ocjenu poslovanja banaka i leasing društava, temeljem kojih

se utvrđuje kreditni rejting svake pojedine kreditne institucije (banke ili leasing društva). Također, temeljem navedenih metodologija reguliran je model suradnje s financijskim posrednicima (bankama i leasing društvima). Unaprjeđenje predmetnih metodologija je bilo sastavni dio projekta kojeg je HBOR 2020. godine provodio u suradnji s DG Reformom i Deloitteom kao vanjskim partnerom. Provedba predloženih mjera bi se temeljila na i postojećim ugovorima o poslovnoj suradnji zaključenim s poslovnim bankama i leasing društvima, s kojima HBOR surađuje duži niz godina u okviru redovnih kreditnih programa HBOR-a. Temeljem navedenih ugovora o poslovnoj suradnji, zaključili bi se dodatni ugovori koji bi specifično regulirali provedbu predloženih RRF mjera (stope jamstava, iznose subvencija kamatnih stopa, prihvatljive namjene ulaganja, usklađenost s DNSH principom i ostalo). Primjena postojećih ugovornih odnosa s poslovnim bankama i leasing društvima, omogućila bi provedbu mjere u suradnji s 18 od ukupno 20 banaka registriranih u RH (+ jedna podružnica banke registrirane izvan RH). Isto omogućuje ravnopravnost u tržišnom položaju financijskih posrednika, ali također i pristup financijskim instrumentima od strane poduzetnika koji posluju u suradnji s različitim poslovnim bankama. Naime, HBOR trenutno nema aktivan poslovni odnos samo s dvije banke kojima je utvrđen slabiji kreditni rejting i koje imaju mali udio na bankarskom tržištu RH (manji od 1%).

Mjerom su kao prihvatljivi troškovi predviđeni samo troškovi koji isključuju PDV. Također, u provedbi mjera planira se provedba dobrih bankarskih praksi vezanih uz sprečavanje pranja novca i financiranje terorizma i drugi standardi uobičajeni u bankarskom poslovanju.

Kao što je prethodno opisano, poseban naglasak u provedbi mjere bio bi usmjeren na investicijske projekte digitalne i zelene tranzicije privatnog sektora u Republici Hrvatskoj, ali uz mogućnost odobravanja jamstava i subvencija i za projekte koji nemaju isključivu ulogu ostvarivanja digitalne i zelene tranzicije, već imaju pozitivan utjecaj na konkurentnost i dugoročnu održivost i otpornost domaćeg gospodarstva. Minimalno 25% proračuna mjere će biti usmjereno za potporu ekološki prihvatljivim proizvodnim procesima i učinkovitosti resursa u srednje kapitaliziranim i velikim poduzećima - s očekivanjem da će najmanje 40% od toga ići na smanjenje stakleničkih plinova.

Preostali proračun mjere (75%) bit će namijenjen za investicije usmjerene prema jačanju konkurentnosti i otpornosti srednje kapitaliziranih i velikih poduzeća (iako će to vjerojatno uključivati ulaganje u postizanje klimatskih promjena i digitalne ciljeve).

HBOR ima značajna iskustva u provedbi jamstvenih instrumenata kao i kredita sa subvencioniram kamatnim stopama. Provedba mjera temeljila bi se na postojećim procedurama, metodologijama i modelima provedbe kreditne aktivnosti HBOR-a kao i razvoju novih kriterija usklađenih s ''DNSH principom'' kao i kriterija za prepoznavanje i praćenje zelenih projekata. Naime, kao državna razvojna banka HBOR usklađuje svoje poslovanje s dobrim bankarskim praksama uvažavajući specifičnosti poslovanja razvojnih banaka. HBOR već sada raspolaže značajnim iskustvom u provedbi različitih jamstvenih shema, od osiguranja kredita za izvoz do sektorskih jamstvenih shema usmjerenih na ublažavanje izravnih posljedica pandemije COVID-19.

U pogledu implementacije ''DNSH principa'' kao i kriterija za utvrđivanje utjecaja projekata na ''zelene'' ciljeve, kao što je istaknuto u uvodnom opisu reforme, HBOR je u suradnji s DG reformom u okviru TSI programa (Technical support instrument) započeo s pripremom i provedbom projekta razvoja i primjene novog integriranog sustava upravljanja okolišnim i društvenim pitanjima (ESMS), u skladu s Taksonomijom, Invest EU sustainability proofing

guidance-om i ostalom EU i nacionalnom regulativom. Navedenim projektom HBOR će ojačati interne kapacitete za procjenu okolišnih i socijalnih rizika te implikacije istih na poslovanje klijenta / subjekta koji se financiraju od strane HBOR-a. HBOR će specifično razviti i usvojiti integrirana načela, politike i postupke okolišne i socijalne održivosti i klimatske otpornosti koji bi sustavno pokrivali sve poslovne procese i donošenje odluka za sve razine rizika. Usvajanjem funkcionalnog i sveobuhvatnog ESMS-a, HBOR će biti u mogućnosti povećati svoj tehnički kapacitet kako bi mogao provesti temeljitu procjenu doprinosa investicijskih projekata ciljevima održivosti i procijeniti okolišne, socijalne i klimatske rizike te utjecaje podržanih projekata. Naime, HBOR ima ustrojenu organizacijsku jedinicu sastavljenu od tima inženjera nadležnu za provedbu tehničkih i okolišnih analiza koje bi navedenim projektom značajno povećali svoje kompetencije u području zaštite okoliša, klime, energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije.

Pored zadovoljavanja klimatskih i okolišnih ciljeva, kao što je prethodno spomenuto mjera bi bila usmjerena isključivo na podršku financijski održivim projektima (''financialy viable projects''), kao i kontrolu kreditnih i financijskih rizika u sladu s dobrim bankarskim praksama. Naime, HBOR se u okviru svih postojećih ali i budućih poslovnih aktivnosti banke rukovodi primjenom dobrih bankarskih praksi i primjene adekvatnih mjera kontrole rizika, a što je osim internim aktima definirano i samim Zakonom o HBOR-u (čl 11, st. 4 Zakona o HBOR-u). Također, pored postojećih procedura i metodologija poslovanja HBOR-a, provedba mjere temelji se na suradnji s drugim financijskim posrednicima (bankama i leasing društvima), koje će također procjenjivati financijsku održivost planiranih projekata.

Pored primjene dobrih bankarskih praksi u provedbi svih dosadašnjih aktivnosti HBOR je aktivno primjenjivao sve važeće EU propise u području državnih potpora (aktivno provođenje propisa o državnim potporama od 2006.) te ima iznimno značajan know-how u području propisa od državnim potporama. Uvažavajući navedeno, provedba ove mjere bi se temeljila na već postojećim HBOR-ovim programima potpora. Kao što je uvodno istaknuto HBOR već ima prijavljene i od strane EK prihvaćene sljedeće programe državnih potpora: (i) Program dodjele državnih potpora HBOR-a – GBER; (ii) Program dodjele državnih potpora sektoru poljoprivrede – ABER; (iii) Program dodjele potpora male vrijednosti HBOR-a - De minimis industrijski 1407/2013; (iv) Program dodjele potpora male vrijednosti primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji HBOR-a - De minimis POLJ 1408/2013. HBOR ima prijavljena i dva programa državnih potpora (za kredite i jamstva) temeljena na Privremenom okviru razvijenom od strane EK za potrebe provedbe COVID-19 mjera. Uvažavajući navedeno temeljem trenutno dostupnih informacija, HBOR planira provedbu mjera u okviru postojećih programa potpora, međutim u slučaju potrebe ili zahtijeva nadležnih institucija moguće su i dodatne notifikacije programa potpora prema nadležnim tijelima Republike Hrvatske i EU.

Praćenje provedbe mjere temeljilo bi se na periodičkim izvješćima koje bi pripremao nositelj aktivnosti tj. HBOR.

Projicirani volumeni aktivnosti osim na utvrđenom ''market gap-u'' navedenom u opisu izazova ove mjere temelje se i na pokazateljima postojećih volumena kreditne aktivnosti HBOR ostvarenih u zadnjih nekoliko godina. Naime, u prethodne tri godine HBOR je ukupno odobrio 460 milijuna EUR za srednje kapitalizirana (Mid-cap poduzeća do 3.000 zaposlenih) te 185 milijuna EUR za velika poduzeća (poduzeća iznad 3.000 zaposlenih). Predmetna kreditna aktivnost obuhvaća značajnim djelom kredite odobrene u suradnji s financijskim posrednicima-poslovnim bankama i leasing društvima), a sredstvima predloženih mjera RRF-a omogućit će se

u najvećem dijelu povoljniji uvjeti financiranja kako bi se dodatno potaknuli gospodarski subjekti na nove investicije u otpornost i zelenu tranziciju. Iz navedenih podataka, kao i planiranih kvantitativnih ciljeva (targeta) za predložene mjere RRF-a, razvidno je kako planirane aktivnosti u okviru mjera RRF-a predstavljaju samo dio ukupnih potreba za financiranjem.

U pogledu očekivane prosječne godišnje aktivnosti iz predloženih mjera RRF-a, odnosno korištenja (disburmenta) sredstava mjera RRF-a, HBOR je u tablici troškova (costing table) predvidio proporcionalno / razmjerno korištenje sredstava u razdoblju od 2022. do 2Q/2026.

Sredstva financijskog instrumenta koja će postati raspoloživa tijekom i nakon konačne provedbe financijskog instrumenta (neiskorištena sredstva ili sredstva prikupljena kao rezultat otplate kredita od strane krajnjih korisnika po čijim kreditima su izdana jamstva - srednje kapitaliziranih i velikih poduzeća), bit će i nakon razdoblja provedbe NPOO-a korištena s ciljem i u svrhu ostvarenja ciljeva opisanih ovom mjerom.

Nositelj provedbe	HBOR
Ciljna skupina	Mjera podržava projekte srednje kapitaliziranih i velikih poduzetnika u svim sektorima, uključujući poduzetnike koji se bave primarnom poljoprivrednom proizvodnjom i ribarstvom
Procijenjeni trošak	800.000.000 kn (iz RRF grant alokacije)
Razdoblje provedbe	1Q/2022.-2Q/2026.

C1.1.1. R4-I4 Financijski instrumenti za subjekte javnog sektora

Izazov

Unatoč razvoju privatnog sektora, javni sektor i nadalje ima izrazito značajnu ulogu u gospodarstvu RH. Iako se portfelj gospodarskih subjekata u vlasništvu RH znatno smanjio tijekom proteklih godina, isti je i nadalje ostao značajan te ima bitnu ulogu u ekonomskoj aktivnosti RH. Pored poduzeća u vlasništvu RH, značajnu ulogu u pružanju različitih javnih usluga ključnih za kvalitetu života građana ima i niz javnih ustanova (obrazovnih, zdravstvenih i sl.). Ukoliko se poduzećima i ustanovama u vlasništvu RH pridruže i poduzeća i ustanove u vlasništvu jedinica lokalne i područne samouprave, značaj istih dodatno raste kako u pogledu ekonomske aktivnosti, ali isto tako i u pogledu značaja istih za održivi i uravnotežen regionalni razvoj. Poduzeća i ustanove u vlasništvu RH i JLPRS-a (jedinica lokalne, područne i regionalne samouprave) zaostaju za privatnim poduzećima kada je riječ o produktivnosti, profitabilnosti te efikasnosti. Naravno važno je uzeti u obzir kako su i pojedina javna poduzeća i ustanove prvenstveno usmjerene na pružanje osnovnih infrastrukturnih, komunalnih, prometnih i socijalnih usluga, međutim zaostajanje za privatnim poduzećima prisutno je i kod javnih poduzeća koja su orijentirana na pružanje usluga sukladno tržišnim načelima. Uvažavajući navedeno mjera usmjerenih prema jačanju konkurentnosti, otpornosti te zelenoj i digitalnoj tranziciji privatnog sektora nužno je ojačati učinkovitost i otpornost subjekata u javnom vlasništvu posebice onih koji pružaju osnovne javne usluge. Naime, razvoj gospodarske, komunalne, prometne i socijalne infrastrukture ključan je preduvjet dugoročnog održivog i uravnoteženog razvoja cjelokupne RH. Održivi i uravnoteženi regionalni razvoj može se između ostaloga promatrati i unutar potrebe za razvojem ruralnih i urbanih područja. Statistički gledano, Republika Hrvatska je trenutno podijeljena na dvije NUTS 2 regije – kontinentalnu i jadransku Hrvatsku. Međutim, administrativno gledano, Republika Hrvatska sastoji se od 21 jedinice područne (regionalne) samouprave (20 županija i Grada Zagreba) te 555 jedinica lokalne

samouprave i to 428 općina i 127 gradova. Sukladno podatcima iz provedene „Market gap“ analize PwC-a, gospodarska, komunalna i socijalna infrastruktura znatno je razvijenija u gradovima te je većina domaćega ekonomskog potencijala, mjerenog BDP-om, koncentrirana u Gradu Zagrebu i pet najvećih županija. Naime, Grad Zagreb i prvih pet županija ostvaruju oko 68 % ukupnog BDP-a Republike Hrvatske (Grad Zagreb sam ostvaruje oko 34% BDP-a Republike Hrvatske). S druge strane, ovih 5 županija i Grad Zagreb čine samo 33% površine i 55% stanovništva Republike Hrvatske. Preostalih 15 županija ostvaruju razinu BDP-a koja je ispod prosjeka Republike Hrvatske.

Područja na istoku Hrvatske, brdsko-planinska područja, područja iza uske obalne linije, otoci, kao i općenito ruralna područja bilježe u posljednjih 20-ak godina znatne negativne gospodarske i demografske trendove koji utječu na stvaranje dodatnih razlika u razvijenosti. Iako su raspoloživim bespovratnim nacionalnim i EU-ovim sredstvima postignuta određena poboljšanja u razvoju infrastrukture slabije razvijenih područja, nužan je rast aktivnosti i ulaganja u javnom i privatnom sektoru kako bi se promijenili trenutačni negativni pokazatelji regionalne neuravnoteženosti.

Pored općih negativnih kretanja na ruralnim i slabije razvijenim područja, neka od njih dodatno su pogođena potresima krajem 2020. koji su uzrokovali štete na gospodarskim, infrastrukturnim i objektima socijalne infrastrukture slijedom čega je nužno usmjeriti dodatne napore u obnovu ne samo infrastrukturnih, već i gospodarskih aktivnosti na pogođenim područjima.

Cilj

Uvažavajući prethodno opisani izazov, preporuke iz provedene *“Market gap”* analize cilj mjere je poticanje investicijskih aktivnosti javnog sektora, kao i tranzicija javnog sektora prema zelenim i digitalnim tehnologijama, a sve s ciljem jačanja otpornosti i efikasnosti javnog sektora ali i poboljšanja kvalitete života građana. Također, mjerom se želi potaknuti ravnomjerni regionalni razvoj Hrvatske, što će dovesti do rasta zaposlenosti, investicija i BDP-a u slabije razvijenim područjima, ali i ostalim područjima koji su na razini razvoja (mjereno BDP-om) ispod prosjeka EU.

Opis

Kako bi se ublažili postojeći tržišni nedostatci (*market gap*) te potaknuo ravnomjerni regionalni razvoj, predlaže se ustrojavanje fonda subvencija za subvencioniranje kamata po odobrenim kreditima javnom sektoru.

Povoljnim kreditima potaknula bi se ulaganja: (i) u nužnu gospodarsku, komunalnu, prometnu i socijalnu infrastrukturu te (ii) ulaganja u nove tehnologije i sustave nužne za povećanje učinkovitosti subjekata javnog sektora, a sve s ciljem poboljšanja kvalitete javnih usluga i smanjenja troškova financiranja javnog sektora. Mjera bila bi usmjerena na infrastrukturna ulaganja i ulaganja u unaprjeđenje poslovnih sustava javnih subjekata u vlasništvu RH i JLPRS-a, ili investicije samih JLPRS-a. Kao što je prethodno spomenuto, predmetnim financijskim instrumentom obuhvatila bi se ulaganja javih subjekata u gospodarsku, komunalnu, prometnu i socijalnu infrastrukturu kao i ulaganja u projekte ''zelene i digitalne tranzicije'' javnog sektora kao nužnog preduvjeta ostvarenja ''zelenih i digitalnih'' ciljeva te preduvjeta kvalitetnije usluge građanima. Definicija i kriteriji za utvrđivanje usklađenosti projekata s ''zelenim i digitalnim'' ciljevima EU, biti će utvrđeni u skladu s EU Taksonomijom, Invest EU sustainability proofing guidance-om i ostalom EU i nacionalnom regulativom.

Pored prethodno spomenutog uvažavajući ''zelene i digitalne'' ciljeve RRF-a, ovom mjerom bila bi podržana isključivo ulaganja u projekte koji su skladu s ''DNSH principom'' .

Definicija i kriteriji za utvrđivanje zelenih projekata kao i ''DNSH principa'' bit će temeljeni na aktualnoj EU regulativi (EU Taksonomiji, Invest EU sustainability proofing guidance-u i ostalim aktima na nacionalnoj i EU razini), uz primjenu pripadajuće liste neprihvatljivih aktivnosti i ulaganja (''exclusion list''). U nastavku je raspisano detaljnije pojašnjenje vezano uz ''DNSH princip''.

Ublažavanje klimatskih promjena: javni subjekti koji primaju potporu će trebati dokazati da neće koristiti sredstva za projekte kojima bi se povećala emisija po jedinici proizvoda ili drugoj jedinici mjere ovisno o vrste djelatnosti, već po mogućnosti u apsolutnom iznosu. Za kapitalne investicije veće od 10 milijuna eura koje zahtijevaju procjenu utjecaja na okoliš, ovo će biti potrebno potkrijepiti procjenom utjecaja na okoliš u skladu s hrvatskim zakonom. Ulaganja koja bi rezultirala povećanjem emisija stakleničkih plinova po jedinici proizvoda ili po drugoj jedinici mjere neće biti prihvatljiva. Od onih ulaganja koja bi rezultirala smanjenjem emisija po jedinici mjere morat će se dokazati da su performanse u skladu s referentnim dokumentima o najboljoj dostupnoj tehnici (BAT) ili boljima od njih ili s referentnim dokumentima najboljih u klasi.

Prilagodna na klimatske promjene: javni subjekti koji primaju potporu trebat će dokazati da neće ulagati u aktivnosti koje bi mogle negativno pridonijeti klimatskim promjenama. Za kapitalne investicije veće od 10 milijuna eura će se tražiti procjena o potrebi provođenja pune procjene učinka na okoliš. Ukoliko je puna procjena nužna, ona treba pokazati da neće biti negativnog učinka na prilagodbu klimatskim promjenama.

Vodni resursi: javni subjekti koji primaju potporu morat će dokazati da su njihove aktivnosti sukladne hrvatskim propisima o zbrinjavanju i kvaliteti vode, te da neće negativno utjecati na površinske, podzemne vode ili more. Za kapitalne investicije veće od 10 milijuna eura će se tražiti procjena o potrebi provođenja pune procjene učinka na okoliš. Ukoliko je puna procjena nužna, ona treba pokazati da neće biti negativnog učinka na vodne resurse.

Otpad i prijelaz na kružno gospodarstvo: javni subjekti koji primaju potporu će trebati dokazati da su njihove aktivnosti sukladne hrvatskim propisima koji se odnose na upravljanje otpadom te da neće negativno utjecati za stvaranje otpada ili prirodne izvore. Za kapitalne investicije veće od 10 milijuna eura će se tražiti procjena o potrebi provođenja pune procjene učinka na okoliš. Ukoliko je puna procjena nužna, ona treba pokazati da neće biti negativnog učinka u smislu proizvodnje otpada.

Sprječavanje i kontrola onečišćenja: javni subjekti koji primaju potporu iz ove mjere morat će dokazati da su njihove aktivnosti u skladu s hrvatskim zakonima koji se odnose na prevenciju i kontrolu onečišćenja te da aktivnosti koje će se poduzimati uz podršku mjere neće značajno povećati onečišćenje u zrak, vodu ili zemlju. Za kapitalna ulaganja veća od 10 milijuna eura, gdje je potrebna procjena utjecaja na okoliš, zahtijevat će procjenu utjecaja na okoliš i povezane mjere ublažavanja u skladu s hrvatskim zakonom.

Bioraznolikost i upravljanje ekosustave: Za svaku određenu podinvesticiju provest će se provjera kako bi se procijenilo je li potrebna procjena utjecaja na okoliš (PUO). Za investicije koje uključuju obnovu postojećih zgrada, pretpostavlja se da obnove neće uzrokovati značajan utjecaj na biološku raznolikost i ekosustave.

Tamo gdje procjena je da ima potreba za provedbe PUO, provest će se u skladu sa smjernicama EU-a o procjeni utjecaja na okoliš (2014/52/EU) i strateškoj procjeni utjecaja na okoliš (2001/42/EZ). Ako postojeća procjena nije u skladu s Direktivom o staništima (92/43/EZ), dio procjene o biološkoj raznolikosti / ekosustavu ponovit će se.

Gdje je to primjenjivo, mjere ublažavanja bit će potrebne za zaštitu biološke raznolikosti / ekosustava tamo. Tamo gdje nije moguće smanjiti utjecaje na biološku raznolikost/ekosustave, ulaganje će biti obustavljeno.

Za lokacije / projekte smještene unutar ili u blizini područja osjetljivih na biološku raznolikost (uključujući mrežu zaštićenih područja Natura 2000, područja svjetske baštine UNESCO-a i ključna područja biološke raznolikosti (KBA), kao i druga zaštićena područja), provest će se odgovarajuća procjena utjecaja ili prihvatljivosti u skladu s odredbama EU strategije za biološku raznolikost (COM (2011) 244), Direktive o pticama (2009/147 /EZ) i Direktive o staništima (92/43/EZ) temeljene na ciljevima očuvanja zaštićenog područja. Za takva mjesta / projekte:

- plan za upravljanje bioraznolikošću na razini lokacije istražit će se i provesti u skladu s IFC-ovim Standardom uspješnosti 6: Očuvanje biološke raznolikosti i održivo upravljanje živim prirodnim dobrima;
- uspostavit će se sve potrebne mjere ublažavanja kako bi se smanjili utjecaji na vrste i staništa; i
- razvit će se i provesti snažan, prikladno dizajniran i dugoročan program praćenja i procjene biološke raznolikosti.

Ako ublažavanje ne može dovoljno smanjiti utjecaje na biološku raznolikost / ekosustave, ulaganje će biti obustavljeno.

Sljedeće aktivnosti su isključene iz mogućnosti potencijalne potpore u okviru ove mjere:

Povezano s ublažavanjem klimatskih promjena:

(i) Ulaganja koja se odnose na fosilna goriva (uključujući daljnju upotrebu)

(ii) Aktivnosti u okviru ETS-a s predviđenim emisijama ekvivalentnih CO2 koje nisu znatno niže od relevantnih mjerila utvrđenih za besplatnu dodjelu.

Povezano s kružnom ekonomijom:

(i) Ulaganja u postrojenja za odlaganje otpada na odlagališta otpada, u postrojenja za mehaničku biološku obradu (MBT) i spalionice za obradu otpada.

- Ovo se izuzeće ne odnosi na ulaganja u:
  - postrojenja isključivo namijenjena za obradu opasnog otpada koji se ne može reciklirati;
  - postojeća postrojenja, gdje je ulaganje u svrhu povećanja energetske učinkovitosti, hvatanja ispušnih plinova za skladištenje ili uporabu ili oporabe materijala iz pepela za spaljivanje, pod uvjetom da takva ulaganja ne rezultiraju povećanjem kapaciteta prerade otpada ili produljenjem vijeka trajanja biljke.

(ii) Aktivnosti kod kojih dugotrajno odlaganje otpada može dugoročno naštetiti okolišu (npr. Nuklearni otpad).

(iii) RDI aktivnosti vezane uz prethodna ograničenja.

Pored aktivnosti iz prethodnog odjeljka dodatne isključene aktivnosti opisane su i u zasebno priloženoj ''exclusion'' listi (Exclusion list for measures C.1.1.1. R4-I1-I4, C.1.1.1. R5, C.1.1.1. R6).

Predložena mjera predstavlja ''*unfunded*'' financijski instrument koji ima za cilj potaknuti aktivnosti javnog sektora. Mjera bi rezultirala i većim multiplikativnim efektima s obzirom je s uloženim iznosom sredstava u subvencije moguće osigurati višestruko veći volumen kreditne aktivnosti (očekivani mulitiplikator je pet puta).

Provedba

Operativna provedba subvencija kamatnih stopa predviđena je u obliku odobravanju povoljnih kredita iz sredstava HBOR-a, čija bi kamatna stopa bila subvencionirana iz sredstava fonda subvencija za javni sektor.

Kao što je prethodno spomenuto predložena mjera subvencije kamatnih stopa je ''unfunded'' financijski instrument s obzirom bi sredstva glavnice kredita bila osigurana u okviru postojećih kreditnih programa HBOR-a. Mjerom su planirani iznosi subvencija do iznosa do 3% p.a. (u slučaju rasta kamatnih stopa na tržištu RH i EU u razdoblju do 2026., HBOR predviđa i mogućnost podizanja postotka subvencija kamatnih stopa), na način da su veći iznosi subvencija planirani kod projekata usmjerenih na ulaganja u zelene tehnologije, slabije razvijena područja, projekata digitalne tranzicije, dok su kod ostalih infrastrukturnih projekata jedinica lokalne, područne i regionalne samouprave ili investicijskih projekta javnih poduzeća planirani niži iznosi subvencija. Navedeni volumeni subvencija kamatnih stopa bili bi regulirani politikom ulaganja (*investment policy*) koja je sukladno ''milestone-u'' sastavni dio ugovora između HBOR-a i nadležnog ministarstva.

Krediti bi se odobravali izravno od strane HBOR-a i u suradnji s financijskim posrednicima. U pogledu načina izbora financijskih posrednika kao što je opisano u opisu mjere HBOR planira koristiti svoje postojeće metodologije i procedure. Naime, HBOR ima postojeće metodologije za ocjenu poslovanja banaka i leasing društava, temeljem kojih se utvrđuje kreditni rejting svake pojedine kreditne institucije (banke ili leasing društva). Također, temeljem navedenih metodologija reguliran je model suradnje s financijskim posrednicima (bankama i leasing društvima). Unaprjeđenje predmetnih metodologija je bio i predmet projekta koje je HBOR provodio 2020 godine u suradnji s DG Reformom i Deloitteom kao vanjskim partnerom. Provedba predloženih mjera bi se temeljila na i postojećim ugovorima o poslovnoj suradnji zaključenim s poslovnim bankama i leasing društvima, s kojima HBOR surađuje duži niz godina u okviru redovnih kreditnih programa HBOR-a. Temeljem navedenih ugovora o poslovnoj suradnji, zaključili bi se dodatni ugovori koji bi specifično regulirali provedbu predloženih RRF mjera (stope jamstava, iznose subvencija kamatnih stopa, prihvatljive namjene ulaganja, usklađenost s DNSH principom i ostalo). Primjena postojećih ugovornih odnosa s poslovnim bankama i leasing društvima, omogućila bi provedbu mjere u suradnji s 18 od ukupno 20 banaka registriranih u RH (+ jedna podružnica banke registrirane izvan RH) što omogućuje ravnopravnost u tržišnom položaju financijskih posrednika, ali također i pristup financijskim instrumentima od strane poduzetnika koji posluju u suradnji s različitim poslovnim bankama. Naime, HBOR trenutno nema aktivan poslovni odnos samo s dvije banke kojima je utvrđen slabiji kreditni rejting i koje imaju relativno mali udio na bankarskom tržištu RH (manji od 1%).

Ključni rizik u provedbi modela vezan je uz eventualnu nižu spremnost projekata javnog sektora za financiranje.

HBOR, osim što je i inače najveći partner javnog sektora u podržavanju njihovih investicija, a posebice investicija JLPRS-a i društava/ustanova u njihovom vlasništvu, HBOR ima značajna iskustva u provedbi kredita sa subvencioniram kamatnim stopama, s obzirom je kroz dosadašnje kreditne aktivnosti provodio niz modela subvencija kamatnih stopa kako u suradnji s pojedinim ministarstvima ali također i jedinicama lokalne i regionalne samouprave.

Provedba programa temeljila bi se na postojećim procedurama, metodologijama i modelima provedbe kreditne aktivnosti HBOR-a kao i razvoju novih kriterija usklađenih s ''DNSH principom'' kao i kriterija za prepoznavanje i praćenje zelenih projekata. Naime, kao državna razvojna banka HBOR usklađuje svoje poslovanje s dobrim bankarskim praksama uvažavajući specifičnosti poslovanja razvojnih banaka. HBOR već sada raspolaže značajnim iskustvom u provedbi različitih financijskih instrumenata usmjerenih javnom sektoru.

Kao što je prethodno opisano dodatni naglasak u provedbi mjere bio bi usmjeren na investicijske projekte digitalne i zelene tranzicije javnog sektora u Republici Hrvatskoj, ali uz mogućnost odobravanja subvencija i za projekte koji nemaju isključivu ulogu ostvarivanja digitalne i zelene tranzicije, već imaju pozitivan utjecaj na dugoročnu održivost i otpornost javnog sektora te uravnoteženi regionalni razvoj.

Minimalno 30% proračuna mjere će biti usmjereno za potporu ekološki prihvatljivim proizvodnim procesima i učinkovitosti resursa javnom sektoru - s očekivanjem da će najmanje 40% od toga ići na smanjenje stakleničkih plinova.

Preostali proračun mjere (70%) bit će namijenjen za za ostale investicije javnog sektora. Navedeni kriteriji biti će preneseni i na financijske posrednike.

Predloženi volumen sredstava mjere RRF-a utemeljen je na podacim o postojećoj kreditnoj aktivnosti HBOR-a koja je u području ulaganja javnog sektora u posljednje tri godine iznosila oko 700 milijuna EUR.

Nositelj provedbe	HBOR
Ciljna skupina	Mjera podržava projekte javnog sektora uključujući projekte jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave
Procijenjeni trošak	200.000.000 kn
Razdoblje provedbe	2Q/2022.-2Q/2026.

C1.1.1. R5-I1	**Ulaganje u instrumente vlasničkog i kvazivlasničkog financiranja (PE)**

Izazov

Kao što je uvodno istaknuto, Hrvatska ima još uvijek slabo razvijeno tržište rizičnog vlasničkog i kvazi vlasničkog kapitala, stoga financijskim tržištem dominiraju tradicionalni (bankarski) izvori financiranja. Isto je utjecalo na činjenicu da domaće tržište obilježava i viša razina korporativnog duga uzrokovana lošijom diversifikacijom izvora financiranja.

Iako su u proteklih nekoliko godina financijski uvjeti tradicionalnih izvora financiranja znatno poboljšani (zabilježen je značajan pad kamatnih stopa), dostupnost istih još uvijek velikim dijelom ovisi o raspoloživim instrumentima osiguranja plasmana. Uvažavajući sve strožu zakonsku regulativu, tradicionalne financijske institucije (poslovne banke, leasing društva i drugi) imaju i imat će vrlo ograničene kapacitete za preuzimanje viših razina rizika. Pojava pandemije COVID-

19 virusa uzrokovala je gospodarsku krizu u kojoj su tradicionalne financijske institucije dodatno umanjile svoje kreditne aktivnosti na tržištu, stoga je dostupnost financijskih sredstava ranjivijim skupinama (npr. inovativna poduzeća s višim stupnjem rizika ili ona koja posluju u sektorima s nižim stopama povrata), još više otežana. U analizi tržišnih nedostataka iz 2017. provedene od strane EIF-a, procijenjeno je da su potrebe za ulaganjima u vlasnički kapital (*Private Equity*) 86 milijuna eura godišnje tijekom sljedećih 5 godina. U suradnji s EIF-om na hrvatskom tržištu trenutno su razvijene inicijative koje pokrivaju ulaganja u *Venture capital* fondove (dva fonda: FRC2 i Feelsgood SIVF) te *Private equity* fondove (trenutno su dozvole dobila dva fonda: ASEF i Prosperus).

Ukupna najveća veličina postojećih fondova iznosi 240 milijuna EUR do je do sada od strane investitora preuzeta obveza za ulaganjem cca 150 milijuna EUR, što ukazuje na potrebu osiguravanja dodatnih sredstava.

Cilj

Poticanje razvoja vlasničkog i kvazi vlasničkog tržišta kapitala u Hrvatskoj kao ključnog preduvjeta diversifikacije izvora financiranja na hrvatskom tržištu, jačanja vlasničkog kapitala u izvorima financiranja domaćih gospodarskih subjekata te ukupnog jačanja otpornosti financijskog i gospodarskog sustava Hrvatske na buduće tržišne poremećaje.

Opis

Kako bi se potaknuo brži oporavak gospodarstva i osigurao brži razvoj poduzeća koja ne mogu dobiti financijska sredstva tradicionalnih financijskih institucija, potrebno je ulagati u povećanje veličine fondova rizičnog kapitala koji su aktivni i traže dodatna sredstva ulagatelja ili su u procesu osnivanja (fondovi razvijeni u suradnji s EIF -om). Također, HBOR će u slučaju potrebe uz suradnju s EIF-om ulagati u nove fondove ili su-investirati (*co-investment*) u projekte u koje ulažu fondovi. Ulaganja u fondove rizičnog kapitala (*private equity*) prije svega diversificiraju izvore financiranja start-up faze i faze rasta poslovanja inovativnih i rastućih MSP-ova sukladno općim ciljevima Unije tržišta kapitala. Vlasnička ulaganja od strane fondova rizičnog kapitala pomažu i drugim ciljevima Unije u smislu pripreme MSP-ova za buduće prikupljanje sredstava na uređenim tržištima kapitala (burzama). Naime, u zadnjih desetak godina, volumeni transakcija na domaćem uređenom tržištu kapitala (Zagrebačkoj burzi) značajno su smanjeni.

Razvoj vlasničkih i kvazivlasničkih oblika financiranja omogućit će i dugoročni razvoj burzovnog trgovanja s obzirom na to da je izlazak na burzu jedan od modela deinvestiranja PE ulaganja. Vlasnička ulaganja od strane fondova rizičnog kapitala pomažu i poticanju vlasničkih ulaganja privatnih i institucionalnih ulagatelja, poticanju ambicioznijeg poslovanja i širenje poslovanja MSP-ova na nova tržišta te poticanju poboljšavanja zakonodavnog i regulatornog okvira koji se nosi s novim, praktičnim iskustvima s tržišta. Inicijativa doprinosi poboljšanju poslovnog okruženja u gospodarstvu Hrvatske kroz poticanje razvoja equity tržišta.

Također, inicijativom se potiče inovativnost i digitalizacija društva, s obzirom na to da HBOR sukladno svojoj strategiji ulaže u fondove koji stavljaju naglasak na: (i) razvoj poduzetnika početnika; (ii) razvoj ICT djelatnosti; (iii) digitalnu transformaciju gospodarstva; (iv) prijenos tehnologija, istraživanje i razvoj; (v) energetsku učinkovitost i obnovljive izvore energije; (vi) održivi promet i prometnu infrastrukturu i dr.

Uvažavajući "zelene i digitalne" ciljeve RRF-a, mjerom bila bi podržana isključivo ulaganja u projekte koji su skladu s EU Taksonomijom za održivo financiranje. Prema tehničkim smjernicama

koje se koriste za InvestEU fondove (ali i šire), očekuje se da će upravitelj fonda (u kojeg HBOR ulaže) podupirati načela održivog financiranja i usvojiti odgovorno ponašanje iz perspektive održivosti. Fondovi bi trebali razviti ili usvojiti svoj ESMS (Environmental and Social Management System) i primjenjivati ga tijekom života fonda ili kao minimum za razdoblje za koje će se koristiti podrška iz RRF-a. ESMS će postaviti potrebne politike, organizacijsku strukturu, aktivnosti planiranja, odgovornosti, prakse, procedure i resurse. To će osigurati sustavnu i strukturiranu procjenu ulaganja i praćenje njihove trajne usklađenosti s okolišem, klimom i socijalnim zahtjevima („ECS zahtjevi"), kao što je navedeno u dokumentu Commission Notice on Technical guidance on sustainability proofing for the InvestEU Fund (strana 78.).

Upravitelj fonda također će uzeti u obzir, koliko je to moguće i uz najbolji napor, kriteriji „Do No Significant Harm" koje je u svojoj procjeni utvrdila EU taksonomija, uz primjenu pripadajuće liste neprihvatljivih aktivnosti i ulaganja (''exclusion list'').

Kao i u prethodno opisanim mjerama sljedeće aktivnosti su isključene iz mogućnosti potencijalne potpore u okviru ove mjere:

Povezano s ublažavanjem klimatskih promjena:

(i) Ulaganja koja se odnose na fosilna goriva (uključujući daljnju upotrebu)

(ii) Aktivnosti u okviru ETS-a s predviđenim emisijama ekvivalentnih CO2 koje nisu znatno niže od relevantnih mjerila utvrđenih za besplatnu dodjelu.

Povezano s kružnom ekonomijom:

(i) Ulaganja u postrojenja za odlaganje otpada na odlagališta otpada, u postrojenja za mehaničku biološku obradu (MBT) i spalionice za obradu otpada.

- Ovo se izuzeće ne odnosi na ulaganja u:
  - postrojenja isključivo namijenjena za obradu opasnog otpada koji se ne može reciklirati;
  - postojeća postrojenja, gdje je ulaganje u svrhu povećanja energetske učinkovitosti, hvatanja ispušnih plinova za skladištenje ili uporabu ili oporabe materijala iz pepela za spaljivanje, pod uvjetom da takva ulaganja ne rezultiraju povećanjem kapaciteta prerade otpada ili produljenjem vijeka trajanja biljke.

(ii) Aktivnosti kod kojih dugotrajno odlaganje otpada može dugoročno naštetiti okolišu (npr. Nuklearni otpad).

(iii) RDI aktivnosti vezane uz prethodna ograničenja.

Pored aktivnosti iz prethodnog odjeljka dodatne isključene aktivnosti opisane su i u zasebno priloženoj ''exclusion'' listi (Exclusion list for measures C.1.1.1. R4-I1-I4, C.1.1.1. R5, C.1.1.1. R6).

Provedba

Uvažavajući činjenicu da se radi o već aktivnoj mjeri, HBOR će ulaganje u povećanje postojećih PE fondova razvijenih u suradnji s EIF-om i/ili ulaganje u nove fondove i/ili su-investirati (co-investment) uvjetovati uvrštenjem ciljeva održivog poslovanja i digitalne i zelene tranzicije u strategiju ulaganja fondova u najvećoj mogućoj mjeri.

HBOR, kao provedbeno tijelo, će upravljati alokacijom bespovratnih sredstava RRF-a i ulagati u fondove rizičnog kapitala za rast i razvoj pod upravljanjem financijskog posrednika.

Ulaganja su moguća u okviru postojeće suradnje s Europskim investicijskim fondom s kojim je u tijeku osnivanje triju fondova za ulaganje u MSP-ove u fazi rasta i razvoja ukupne ciljane veličine 205 milijuna eura te ulaganje u druge fondove koji djeluju u Hrvatskoj, a čiji su ulagatelji EIB grupa ili EBRD. EIF je glavni ulagatelj u većini fondova rizičnog kapitala u Hrvatskoj s odgovarajućim rokom trajanja te upravlja vlastitim sredstvima (i sredstvima HBOR-a) koja su uložena u fondove. Stoga su i povećanja tih fondova podložna njihovom odobrenju. U okviru predmetnih aktivnosti izbor društava za upravljanje kao i proces odobravanja transakcija provedeni su sukladno internim procedura EIF-a.

Neki od kriterija za određivanje liste prihvatljivih fondova mogu biti npr. sudjelovanje EIF-a u strukturi ulagatelja u pojedinačni fond, zadovoljavajući tempo dosadašnjeg ulaganja sredstava fonda, interes privatnih ulagatelja za dodatne krugove zatvaranja fonda.

Fondovi rizičnog kapitala se u pravilu osnivaju uz sudjelovanje privatnih (ne-javnih) ulagatelja u minimalnom udjelu od 30% u odnosu na ciljanu veličinu pojedinog fonda, a s ciljem ostanka izvan režima državnih potpora. Privatni ulagatelji su uglavnom mirovinski fondovi, rijetko banke, osiguravajuća društva, drugi fondovi i sl. Ulagatelji u ovakav oblik fondova mogu biti samo profesionalni/kvalificirani ulagatelji. Kako bi se postiglo povećanje veličine fondova rizičnog kapitala u svakom dodatnom krugu prikupljanja sredstava (zatvaranja) fonda, potrebno je i sudjelovanje privatnih ulagatelja u fondove. Ako privatni ulagatelji ne iskažu interes za dodatno ulaganje u fondove aktivne na tržištu u Hrvatskoj postoji mogućnost neispunjenja ciljeva ove aktivnosti, što predstavlja i najveći rizik ove mjere. No preliminarno istraživanje tržišta i kontakti s aktivnim upraviteljima fondovima ukazuju da postoji mogućnost povećanja iznosa ulaganja javnih sredstava, koje bi pratilo ulaganje privatnih sredstava u odgovarajućem iznosu.

Pored samog ulaganja u fondove, HBOR je u suradnji s EIB Grupom u okviru EIAH-a, prijavio i projekt koji između ostaloga ima za cilj provedbu dodatnih aktivnosti usmjerenih na razvoj i promociju equity tržišta u Hrvatskoj. Provedba navedenog projekta bi dodatno doprinijela dugoročnom razvoju equity tržišta u Hrvatskoj, a posredno i provedbi ove mjere. Sve navedeno ukazuje na koordinirane i organizirane aktivnosti HBOR-a usmjerene na jačanje equity ulaganja u Hrvatskoj, ka i jačanje vlastitih institucionalnih kapaciteta.

Sredstva financijskog instrumenta koja će postati raspoloživa tijekom i nakon konačne provedbe financijskog instrumenta (neiskorištena sredstva ili sredstva prikupljena kao rezultat povrata ulaganja i deinvestiranja fondova) bit će i nakon razdoblja provedbe NPOO-a korištena s ciljem i u svrhu ostvarenja ciljeva opisanih ovom mjerom.

Nositelj provedbe	HBOR
Ciljna skupina	Ciljana skupina su mala i srednja te srednje kapitalizirana i velika poduzeća (do 3000 zaposlenih) u fazi rasta i razvoja.
Procijenjeni trošak	Ukupno ciljano ulaganje iznosi do 225.000.000 kn iz grant alokacije RRF-a.
Razdoblje provedbe	Investicijsko razdoblje fondova (razdoblje ulaganja u smjeru fond-krajnji korisnici) za sredstva RRF-a predviđeno je do kraja kolovoza 2026. uz eventualne mogućnosti produljenja. Fondovi rizičnog kapitala i nakon investicijskog razdoblja iziskuju ulaganje u naknade za upravljanje i podmirivanje troškova fonda.

C1.1.1. R6-I1 Transformacija i jačanje konkurentnosti kulturnih i kreativnih industrija

Izazov

Strukturna slabost kulturnih i kreativnih industrija u Hrvatskoj u ispunjavanju ciljeva digitalne transformacije Europe je nedostatna kapacitiranost poduzetnika za efikasno funkcioniranje i iskorištavanje potencijala jedinstvenog digitalnog tržišta kao i brzu prilagodbu novim uvjetima poslovanja. Uz izazov jačanja gospodarskog potencijala, ulaganje u kulturne i kreativne industrije ključno je i za razvoj kulturne raznolikosti i jačanje medijskog pluralizma. Poduzetnici u području kreativnih i kulturnih industrija su sada okrenuti tradicionalnim oblicima i načinima prezentacije, distribucije i komercijalizacije kreativnih, kulturnih i medijskih sadržaja te ih je potrebno podržati u razvijanju inovativnih poslovnih modela i industrijskih standarda, platformi, aplikacija te drugih proizvoda i usluga koji su atraktivni publici na digitalnom tržištu.

Cilj

Cilj je jačanje kapaciteta kulturnih i kreativnih industrija za poslovanje na jedinstvenom digitalnom tržištu u skladu s novim regulatornim i zakonodavnim okvirom te razvoj novih inovativnih proizvoda i usluga što će doprinijeti kulturnoj i medijskoj raznolikosti i pluralizmu.

Opis

Digitalno okruženje, posebno u doba krize, postalo je centralno mjesto stvaranja, produkcije, dijeljenja i konzumiranja kulturnih sadržaja. Prilagodba digitalnom okruženju preduvjet je za razvoj kulturnih i kreativnih industrija neovisno o tome stvara li se i distribuira sadržaj u digitalnom obliku ili se digitalnim putem ostvaruje kontakt s publikom. U kratkom vremenu od cjelokupne kulturne i kreativne industrije zahtijeva se jačanje kapaciteta, a od država članica legislativne prilagodbe kojima osiguravaju pravičan okvir za ostvarenje prihoda i zaštitu autorskih prava u digitalnom okruženju.

Kulturne i kreativne industrije među sektorima su koji su najviše osjetili posljedice krize uzrokovane epidemijom COVID-19, a nagli pad prihoda doveo je u opasnost financijsku održivost kulturnih i kreativnih industrija i drastično utjecao na pad proizvodnih aktivnosti te daljnja ulaganja u nove modele poslovanja i stvaranje novih sadržaja i usluga.

Zbog specifičnosti sektora, ali i iznimnog doprinosa kulturnih i kreativnih industrija cjelokupnom gospodarstvu te poticanju inovativnosti svih sektora, Europski parlament je državama članicama

preporučio da 2% ukupne alokacije fonda za oporavak i otpornost usmjere na oporavak kulturnih i kreativnih industrija i osiguraju nastavak poslovne aktivnosti.

Nužno je poduzetnicima u području kulturnih i kreativnih industrija osigurati financijska sredstva za prilagodbu poslovanja jedinstvenom digitalnom tržištu i novom regulatornom okviru EU i Hrvatske, jačanje kapaciteta za prilagodbu i brzu transformaciju na nove uvjete poslovanja, postizanje konkurentnosti te iskorištavanje potencijala tržišta kao i razvijanju inovativnih poslovnih modela i industrijskih standarda, platformi, aplikacija te drugih proizvoda i usluga koji su atraktivni publici na digitalnom tržištu.

Provedba

Mjera će se provoditi putem javnih poziva kojima će se poslovnim subjektima u području kulturnih i kreativnih industrija omogućiti jačanje kapaciteta za prilagodbu poslovanja novom regulatornom i zakonodavnom okviru jedinstvenog digitalnog tržišta s ciljem održivog razvoja. U provedbi mjere prilikom procjene prihvatljivosti projekata, bit će podržana isključivo ulaganja čije aktivnosti doprinose navedenom cilju i jasno definiraju digitalni doprinos i napredak u segmentu poslovnih procesa, proizvodnje, distribucije i dostupnosti sadržaja i usluga.

(i) Poziv za dodjelu bespovratnih sredstava za jačanje kapaciteta u svrhu prilagodbe novom regulatornom i zakonodavnom okviru jedinstvenog digitalnog tržišta ukupne vrijednosti 250.000.000 kn

Prijavitelji: Mikro, mala i srednja poduzeća te ostale pravne i fizičke osobe koje djeluju u području kulturnih i kreativnih industrija (arhitekture, audiovizualnih djelatnosti uključujuću videoigre, medija, baštine, dizajna, izvedbene umjetnosti, knjige i nakladništva, primijenjenih i vizualnih umjetnosti).

Broj projekata/pokazatelj: 100

Prosječna pojedinačna vrijednost projekta u okviru poziva: 7.111.978 kn

Prosječna vrijednost potpore po pojedinačnom projektu (intenzitet 35%): 2.489.192 kn

Prihvatljive aktivnosti: unaprjeđenje organizacije poslovanja kulturnih i kreativnih industrija u svrhu komercijalizacije novih proizvoda i usluga, unaprjeđenje procesa kulturnih i kreativnih industrija u svrhu prilagodbe jedinstvenom digitalnom tržištu, aktivnosti ulaganja u materijalnu i nematerijalnu imovinu u cilju jačanja kapaciteta i stvaranja novih inovativnih proizvoda i usluga u cilju reformiranja poslovanja, plasman i distribucija novih proizvoda i usluga uključujući promociju i promidžbu.

Nositelj provedbe	Ministarstvo kulture i medija (MKM)
Ciljna skupina	Mikro, mala i srednja poduzeća, te ostale pravne i fizičke osobe koje djeluju u području kulturnih i kreativnih industrija
Procijenjeni trošak	250.000.000 kn
Razdoblje provedbe	2021.-2026.

C1.1.1. R6-I2 Uspostava provjere medijskih činjenica i sustava javne objave podataka

Izazov

Ubrzana digitalizacija, brza transformacija medija kao i porast prisutnosti dezinformacija i manipulacija ugrožavaju medijsku industriju, između ostalog zbog nepostojanja sustava za sigurnu upotrebu digitalnih sadržaja i spore prilagodbe klasičnih medija izazovima digitalnog tržišta. Posebno je izazovno očuvati medijski pluralizam na brojčano malim tržištima kao što je hrvatsko.

Posebno za vrijeme pandemije koronavirusa građani su izloženi i velikoj količini dezinformacija i manipulacija, što je dodatno podcrtalo važnost sustavnog pristupa jačanja otpornosti društva na dezinformacije. Širenje dezinformacija dovodi do pada povjerenja u medije što dovodi do toga da se korisnici okreću drugim izvorima informiranja. Navedeno u konačnici ima za posljedicu pad prihoda zbog smanjenja oglašavanja, pad broja zaposlenih novinara koji stvaraju kvalitetan sadržaj, probleme za nakladnike medija te na kraju i pad BDP-a što sve dodatno produbljuje negativne trendove u gospodarstvu.

Nepostojanje kvalitetnih digitalnih sustava za provjere činjenica i nemogućnost transparentnog uvida u vlasničke strukture i financiranje medija slabi otpornost medija i onemogućava brži rast i oporavak medijske industrije

Javno dostupni podaci o vlasnicima medija izvorima financiranja u ovom trenutku nisu dovoljno transparentni i na jednak način dostupni javnosti što rezultira nejednakim uvjetima na tržištu.

Cilj

Izgradnja i uspostava sustava provjere činjenica i sustava javne objave podataka o vlasništvu i financiranju medija, čime će se ojačati povjerenje u medije i omogućiti svim pravnim i fizičkim osobama u području medija da djeluju pod jednakim uvjetima.

Opis

Na potrebu sustavnog bavljenja problemom dezinformiranja i jačanja otpornosti društva zaključcima i smjernicama ukazuje EK kao i Akcijski plan EU-a za ljudska prava i demokraciju za razdoblje 2020.-2024. koji navodi da je potrebno poticati rad na suzbijanju dezinformacija, govora mržnje, ekstremističkog i terorističkog sadržaja, uključujući internetsku medijsku pismenost i digitalne vještine.

Agencija za elektroničke medije (AEM) kao nadležno regulatorno tijelo s javnim ovlastima uspostavit će nove digitalne sustave provjere činjenica i digitalni sustav objave vlasničkih struktura i načina financiranja, a uspostavljeni sustav omogućit će smanjenje količine dezinformacija, utjecati na veću sigurnost uporabe digitalnih medijskih sadržaja te pomoći razvijanju nepristranog i profesionalnog novinarstva i transparentnog poslovanja svih medija.

Novim Zakonom o elektroničkim medijima i Zakonom o medijima po prvi puta će se uspostaviti digitalni sustav objave podataka o vlasništvu nad medijima povezan s registrom stvarnih vlasnika te će se tražiti objava načina financiranja medija na način da se traži objava podataka prihoda od obavljanja djelatnosti, prihoda od primljenih državnih potpora, prihoda od jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, prihodi od oglašavanja tijela državne uprave i javne ustanove kojima je osnivač Republika Hrvatska, kao i pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom državnom vlasništvu na stranicama regulatora i pružatelja medijskim usluga.

Uvođenje novog digitalnog sustava – jedinstvene točke na kojoj će biti objavljeni relevantni podaci o vlasništvu i financiranju omogućit će svim pravnim i fizičkim osobama koje djeluju u području medija da djeluju na tržištu pod jednakim uvjetima, a investicija će pridonijeti digitalnoj tranziciji na način da će podaci o poslovanju biti digitalizirani i javno objavljeni.

Provedba

Mjere će se provoditi uspostavom sustava provjere medijskih činjenica od strane Agencije za elektroničke medije uključujući izradu procedura i pravila, izradu upisnika te jačanje kapaciteta digitalnih kompetencija provjeritelja činjenica, kao i razvoj tehnoloških programa, platforma i sustava komunikacije s medijima, stvaranja baze podataka.

Uspostavu sustava javne objave vlasničkih podataka i izvora financiranja, od strane Agencije za elektroničke medije kao nadležnog regulatornog tijela s javnim ovlastima, uključujući izradu registra obveznika i osiguranje svih potrebnih tehničkih preduvjeta koji će omogućiti svim medijima da na jednostavan i efikasan način ispune svoje obveze.

(i) Izravna dodjela za uspostavu sustava jačanja kapaciteta digitalnih kompetencija povjeritelja činjenica, razvoj tehnoloških programa, platformi i sustava komunikacije s medijima te baze podataka ukupne vrijednosti 45.000.000 kn

Prijavitelji: Agencija za elektroničke medije

Partneri: trgovačka društva i zadruge, obrti, javne ustanove, udruge, medijski djelatnici koje djeluju u području medija.

Broj projekata/pokazatelj: uspostavljen sustav provjere medijskih činjenica

Prihvatljive aktivnosti: razvoj procedura i pravila, upisnika i baze podataka za potrebe provjere činjenica te razvoj tehnoloških programa i platformi, jačanje kapaciteta digitalnih kompetencija provjeravatelja činjenica. Aktivnosti jačanja kapaciteta digitalnih kompetencija provjeravatelja činjenica Agencija za elektroničke medije provodit će putem poziva na dostavu projektnih prijedloga.

(ii) Izravna dodjela za stvaranja baze podataka i uspostavu sustava objave vlasničkih podataka i izvora financiranja ukupne vrijednosti 5.000.000 kn

Prijavitelji: Agencija za elektroničke medije

Broj projekata/pokazatelj: uspostavljen sustav objave vlasničkih podataka i izvora financiranja pružatelja medijskih usluga

Prihvatljive aktivnosti: razvoj tehnoloških programa i platformi kao i drugih tehničkih elemenata potrebnih za uspostavu sustava objave vlasničkih podataka i izvora financiranja.

Nositelj provedbe	MKM i AEM
Ciljna skupina	Pružatelji medijskih usluga, pružatelji elektroničkih publikacija, mikro, mala i srednja poduzeća, ustanove
Procijenjeni trošak	50.000.000 kn
Razdoblje provedbe	2021.-2026.

C1.1.2. Poticanje inovacija i digitalizacija gospodarstva

(a) Reformske mjere

C1.1.2. R1 Reforma sustava poticaja za istraživanje i razvoj

Izazov

U 2019. bruto izdaci Hrvatske za istraživanje i razvoj iznosili su 1,11% BDP-a, zaostajući za ciljem Europa 2020. koji iznosi 1,4% i znatno ispod cilja EU-a koji iznosi 3%. Istodobno, udio bruto izdataka za istraživanje i razvoj koji financira sektor poslovnih poduzeća pao je s 46% u 2015. na 33% u 2018. godini.

Niska privatna ulaganja u istraživanje i razvoj mogu biti rezultat činjenice da prelijevanje znanja i moguće oponašanje konkurenata smanjuju koristi i konkurentske prednosti povezane s ulaganjem u istraživanje i razvoj. Porezne olakšice za istraživanje i razvoj mogu pomoći ublažiti ovaj tržišni neuspjeh smanjenjem troškova za privatna ulaganja u istraživanje i razvoj.

Porezne olakšice za istraživanje i razvoj jedna su od rijetkih mjera koje se provode kroz duži period na nacionalnoj razini, sa svrhom poticanja ulaganja poslovnog sektora u istraživanje i razvoj. Nacionalni program reformi 2020. ističe provedbu Zakona o državnoj potpori za istraživačko-razvojne projekte kao ključnu mjere za povećanje ulaganja poslovnog sektora u istraživanje i razvoj. Mapiranje koje je u Hrvatskoj provela Svjetska banka, identificiralo je 68 programa u području znanosti, tehnologije i inovacija koje su se provodile u razdoblju 2014.-2020. sredstvima ESI fondova, državnog proračuna ili drugih izvora financiranja. Najznačajnija i financijski najveća mjera kojom se u tom razdoblju poticalo ulaganje poslovnog sektora u IRI u tom razdoblju je bila mjera Povećanje razvoja novih proizvoda i usluga koji proizlaze iz aktivnosti istraživanja i razvoja (IRI), koja se kroz dva poziva, provodila u okviru OPKK 2014.-2020. No, prema izvješću Croatia Public Expenditure Review in Science, Technology and Innovation (Svjetska banka, 2020.), među navedenih 68 programa postoje značajne diskrepancije u funkcionalnosti i učinku programa. Neučinkovit set mjera za provedbu politika mogao bi ograničiti multiplicirajući učinak investicija, radi čega je važno unaprijediti, a po potrebi i dopuniti postojeće mjere za poticanje ulaganja u IRI u okviru Zakona o državnoj potpori za istraživačko-razvojne projekte.

Prvi sustav poreznih olakšica za istraživanje i razvoj u Hrvatskoj bio je na snazi od 2007. do 2014., a prema procjeni provedenoj 2011. bio je učinkovit u smislu povećanja broja tvrtki koje ulažu u istraživanje i razvoj i poticanja inovacija proizvoda. Nakon četverogodišnje stanke, novi je Zakon o državnim potporama za istraživačko-razvojne projekte usvojen 2018., ali do sada je imao ograničeni učinak na privatnu potrošnju za istraživanje i razvoj. Od stupanja Zakona na snagu u veljači 2019. do siječnja 2021., za planiranu vrijednost potpore od 112,1 milijuna kuna zaprimljeno je samo 67 zahtjeva za porezne olakšice, od kojih je 55 odobreno. Velika poduzeća

podnijela su 46 posto zahtjeva. Postupak odobrenja je spor jer obrada i odobravanje zahtjeva za poreznu olakšicu može potrajati više od 6 mjeseci.

U literaturi je zabilježeno nekoliko uobičajenih izazova pri dizajniranju i provedbi programa poreznih olakšica za istraživanje i razvoj. Na primjer, ciljanje korisnika teže je jer veće tvrtke s većim poreznim troškovima imaju više koristi od porezne olakšice za istraživanje i razvoj, imaju više resursa za ulaganje i imaju veći pristup poreznim savjetodavnim uslugama. Nadalje, procjena usklađenosti i prihvatljivosti troškova složena je i zahtijeva specijalizirane vještine koje se u javnom sektoru ne mogu lako steći. Provedbeno tijelo za postojeću mjeru porezne olakšice za istraživačko-razvojne projekte (HAMAG-BICRO) ugovara vanjske stručnjake za procjenu prijava, prihvatljivosti troškova i praćenje projekata. Međutim, potrebna su daljnja ulaganja za izgradnju kapaciteta u relevantnim institucijama (u MINGOR-u kao davatelju potpore, te HAMAG-BICRO-u i Poreznoj upravi koji sudjeluju u provedbi) za učinkovitu provedbu mjera u budućnosti.

Cilj

Cilj reforme je povećati broj tvrtki koje ulažu u istraživanje i razvoj te povećati privatna ulaganja u istraživanje i razvoj usvajanjem učinkovitijeg sustava poreznih olakšica za istraživačko-razvojne projekte. Više ulaganja u istraživanje i razvoj pridonijelo bi povećanju produktivnosti i poboljšanju otpornosti hrvatskog gospodarstva diversifikacijom njegove proizvodne baze i povećanjem konkurentnosti.

Opis

Reforma se sastoji od izmjene i dopune pravnog okvira za porezne poticaje u području istraživanja i razvoja kako bi se privatni sektor potaknuo da poveća intenzitet svojih ulaganja u istraživanje i razvoj. Kako bi se povećao broj korisnika poreznih poticaja za istraživanje i razvoj, cilj reforme bit će smanjenje složenosti i administrativnih opterećenja, uz istodobno poboljšanje transparentnosti i pristupačnosti. Jednostavniji i jasniji dizajn trebao bi smanjiti administrativne troškove i troškove usklađenosti, što bi porezne poticaje trebalo učiniti dostupnima širem spektru poduzeća. U konzultacije o izmjeni zakonodavnog okvira biti će uključeni relevantni dionici, a posebno MFIN i Porezna uprava.

Izmjene i dopune važećeg Zakona o državnoj potpori za istraživačko-razvojne projekte podržat će se ulaganjem u tehničku pomoć. Tehnička pomoć odnosi se ona analizu primjerenosti i učinkovitosti aktualnog sustava poreznih olakšica. Analiza će se posebno usredotočiti na davanje preporuka za poboljšanje dizajna trenutačnog sustava poreznih olakšica za istraživanje i razvoj, te okvira za praćenje i procjenu takvih potpora.

Provedba

Izmjena i dopuna pravnog okvira za porezne olakšice u području istraživanja i razvoja izvršit će se na temelju rezultata tehničke pomoći predviđene u okviru investicije C.1.1.2 R1-I1. U roku od devet mjeseci od primanja preporuka, MINGOR će pripremiti zakonske izmjene i predati ih u parlamentarnu proceduru. Usvajanje promjena može potrajati do 12 mjeseci.

Nositelj provedbe	MINGOR u suradnji s HAMAG-BICRO i Poreznom upravom
Ciljna skupina	Sva poduzeća registrirana u Hrvatskoj koja ulažu u istraživanje i razvoj.
Procijenjeni trošak	2.250.000 kn Procijenjeni trošak odnosi se na ukupnu vrijednost ulaganja predviđenog za potporu reformi opisanoj u odjeljku C1.1.2. R1-I1.
Razdoblje provedbe	3Q/2021.-4Q/2024.

C1.1.2. R2 Reforma financiranja inovacija

Izazov

Unatoč značajnoj dostupnosti financiranja za istraživanje, razvoj i inovacije (engl. *research, development and innovation* - RDI) putem ESIF-a, Hrvatska je posljednjih godina postigla skroman napredak ka povećanju svojih rezultata u području inovacija i sustizanju EU-a. Provedba upotrebe ESIF-ovih sredstava za inovacije bila je izazov u financijskom okviru 2014. - 2020.[14] Kombinacija politika pretežno se usredotočila na potporu postojećim tvrtkama (s preko 30 programa), dok su diversifikacija i novi pothvati podržani u manjoj mjeri (s manje od 20 programa). Sličan zaključak može se izvući iz analize strukture korisnika iz privatnog sektora u programima potpore RDI-u. Prema presjeku iz svibnja 2019., zrela poduzeća (osnovana 2010. ili ranije) dobila su 82% ESIF-ovih sredstava za istraživanje, razvoj i inovacije. Srednja poduzeća imala su najveću vjerojatnost za dobivanje sredstava iz ESIF-a, a mikro poduzeća najmanju. Uz to, 88% programa i više od milijarde EUR proračuna za financiranje projekata za RDI distribuira se u obliku bespovratnih sredstava. Programi potpora temeljeni na drugim financijskim instrumentima kao što su zajmovi, jamstva, kapital i njihova kombinacija s bespovratnim sredstvima pokazali su se manje uspješnima za poticanje RDI-a u Hrvatskoj.

Jedan od razloga izazova u provedbi upotrebe sredstava ESIF-a povezan je s krutim postavkama u sustavu upravljanja i kontrole koji se primjenjuje na financiranje RDI-a. To je rezultiralo zahtjevnim postupkom prijave, visoko fragmentiranim i složenim postupkom odabira i poteškoćama u pronalaženju stručnjaka za odabir.[15]

Za potpuno iskorištavanje podrške za oporavak i otpornost mora postojati nov i hrabar pristup financiranju RDI-a za privatni sektor, kako u suštini tako i u postupku, koji će se bolje prilagoditi potrebama ekosustava inovacija. Taj novi pristup trebao bi osigurati bolje ciljanje korisnika, brže postupke odobravanja i prilagođeniju i raznovrsniju kombinaciju mehanizama financiranja koji će pružiti bolje poticaje za postizanje rezultata.

Cilj

Cilj reforme je poboljšati učinkovitost i djelotvornost javne potpore inovacijama u privatnom sektoru usvajanjem novog plana za sastav i provedbu programa potpore inovacijama.

[14] Svjetska banka (2019.). Croatia Public Expenditure Review in Science, Technology and Innovation: Analysis of Quality and Coherence of the policy mix. Analytical report.
[15] Svjetska banka (2020.). Croatia Public Expenditure Review in Science, Technology, and Innovation: Functional and Governance Analysis. Analytical report.

Opis

Reforma podrazumijeva usvajanje Plana za programe potpore inovacijama. Plan bi trebao obuhvaćati:

1) izradu novih programa za poticanje inovacija – fokus na uključivanje elemenata koji nedostaju u postojećem sustavu mjera politika, uključujući podršku mlađim i manjim poduzećima, ranim fazama razvoja inovacija, potporu pametnoj specijalizaciji i korištenju novih i inovativnih mehanizama financiranja
2) unaprjeđeni sustav praćenja i vrednovanja – zasnovan na teorijama promjena i okvirima rezultata razvijenima za svaki novi program, uključujući planove za procjenu učinka za odabrane programe, koji će se u budućnosti upotrebljavati za učenje i prilagodbu programa
3) smjernice za provedbu mehanizama financiranja – definiranje mehanizama financiranja i njihova provedba u skladu s pravilima EU-a o državnim potporama i uobičajenom praksom u državama članicama EU-a
4) prijedlog pojednostavljenih postupaka i pravila – na temelju lekcija naučenih iz razdoblja 2014. - 2020., reforma bi trebala pružiti prijedlog novog sustava upravljanja koji omogućuje veću fleksibilnost u dizajniranju i provedbi programa potpore inovacijama, omogućujući brže vrijeme obrade i pružajući bolju podršku podnositeljima zahtjeva i korisnicima.

Reforma može imati utjecaja izvan NPOO-a, jer može pružiti informacije za osmišljavanje sustava za višegodišnji financijski okvir 2021.-2027. Koristeći naučene lekcije i na temelju rezultata novog pristupa, uspješne prakse i intervencije mogu se ponoviti i poboljšati.

Provedba

MINGOR (zajedno s MZO) surađuje sa Svjetskom bankom na detaljnoj analizi javne potrošnje za RDI. Analiza je već dala preporuke u svezi sa sastavom kombinacije politika, postupcima i najboljim praksama za osmišljavanje i provedbu programa potpore za RDI i uspostavljanje učinkovitog okvira za praćenje i vrednovanje. Te će se preporuke adresirati i reflektirati u Planu, koji će pružiti formalnu potvrdu preporuka i pokazati predanost njihovoj provedbi.

Podršku reformi pružit će tehnička pomoć za razvoj Plana (kao što je opisano u C.1.1.2. R2-I1), kao i početni skup ulaganja u nove programe potpore inovacijama. Ulaganja će poslužiti kao testni poligon za novi pristup financiranju inovacija u sljedećim područjima:

- Povećanje kapaciteta MSP-ova za inovacije (R2-I2 – Ulaganje u upravljačke kapacitete MSP-ova)
- Ulaganja u novoosnovana poduzeća (R2-I3 – Bespovratne potpore za novoosnovana poduzeća; R2-I4 – Ulaganje u akceleraciju)
- Ulaganja u komercijalizaciju inovacija (R2-I5 – Komercijalizacija inovacija).

U postupku pripreme poziva za prijedloge za intervencije, neke od tih intervencija mogu se spojiti ako to ima smisla s operativnog gledišta. Ovo bi također bilo predmetom stručnosti i savjeta dobivenih u okviru predviđene tehničke pomoći.

Za pripremu Plana bit će potrebne konzultacije sa stručnjacima o državnim potporama, te praćenju i vrednovanju. Tehnička pomoć za provedbu ove reforme sadrži nekoliko elementa

kako je navedeno u C1.1.2. R2-I1. (dizajn programa za provedbu mjera, preporuke za kreiranje pripadajućih programa državne potpore, izrada okvira s rezultatima programa koji će omogućiti monitorng i evaluaciju, podršku za razvoj procedura u okviru programa i razmjenu znanja kroz prijenos dobrih praksi iz drugih zemalja EU).

Štoviše, Plan će nadići predloženu kombinaciju mjera politika i utvrditi sustav upravljanja i kontrole koji će se uspostaviti i jasno opisati nadzor i provedbu aranžmana i pravila koji će se primjenjivati.

Nositelj provedbe	MINGOR
Ciljna skupina	MSP-ovi, novoosnovana poduzeća
Procijenjeni trošak	617.700.000 kn Time se pokrivaju troškovi ulaganja kako je opisano u svim investicijama od C1.1.2. R2-I1 do C1.1.2. R2-I5.
Razdoblje provedbe	2Q/2021.-4Q/2026.

C1.1.2. R3 Uspostavljanje strateškog i operativnog okvira za digitalnu transformaciju gospodarstva i umjetnu inteligenciju

Izazov

BDP je u 2020. pao 8% na godišnjoj razini, a u drugom tromjesečju 2020. za čak 15,4%. Riječ je o rekordnom padu pod utjecajem pandemije COVID-19 i mjerama zatvaranja dijela gospodarstva kako bi se spriječilo širenje zaraze. Mnoga poduzeća našla su se nespremna za izazove uzrokovane pandemijom, pri čemu je razina digitalizacije jedan od glavnih čimbenika za opstanak tvrtki.

Jačanje digitalnih kapaciteta hrvatskih poduzeća predstavlja jedinstvenu priliku da se smisleno poveća njihova produktivnost i rast, istovremeno štiteći njihovu sposobnost da odgovore na izazove povezane s COVID-19. Posljednjih godina dio hrvatskog poslovnog sektora počeo je raditi na integriranju digitalne tehnologije u svoje poslovanje. Ovaj potencijal privatnog sektora može donijeti sjajne rezultate uz odgovarajuću stratešku i institucionalnu potporu.

U nedostatku strateškog okvira i poticanja politike prema digitalizaciji, Hrvatska je imala vrlo ograničene mjere usmjerene izravno na poticanje digitalne transformacije gospodarstva. To je zasigurno pridonijelo slabijim rezultatima u odnosu na većinu država članica EU-a i manjoj otpornosti hrvatskog gospodarstva na trenutačnu gospodarsku krizu.

Nadalje, današnji svijet usredotočen je na podatke. Ti su podaci ključni za funkcioniranje umjetne inteligencije, tehnologije koja predstavlja mnogo više od istraživačkog područja: ona određuje nečiju sposobnost organiziranja znanja i davanja smisla, povećava naše sposobnosti odlučivanja i našu kontrolu nad njima. Od sada će UI imati puno važniju ulogu nego do sada i, što je najvažnije, UI poduzećima i ljudima omogućuje da iskoriste vrijednost podataka. Stoga je umjetna inteligencija jedan od ključeva moći u sutrašnjem digitalnom svijetu.

U Europi je primjena analitike velikih podataka i UI-ja pozitivno povezana s produktivnošću rada na razini tvrtke. Prema izvješću Svjetske banke Europa 4.0, Hrvatska se nalazi iza država članica EU-a sa samo 15% tvrtki u proizvodnom i uslužnom sektoru koje upotrebljavaju analitiku velikih podataka i UI u 2019., u usporedbi s trećinom takvih tvrtki u vodećim državama EU-a.

Nadalje Hrvatska treba usvojiti strateški plan za ulaganje u umjetnu inteligenciju.

Cilj

Cilj reforme jest postaviti strateški okvir za digitalizaciju hrvatskog poslovnog sektora. Ovo će pomoći u povećanju kapaciteta poduzeća, posebno MSP-ova za digitalnu transformaciju i razvoj i primjenu umjetne inteligencije. Finalizirati će se Nacionalni plan za digitalnu transformaciju hrvatskog gospodarstva i Nacionalni plan za razvoj umjetne inteligencije. To će omogućiti smjernice o financiranju potrebnom za postizanje navedenih ciljeva, usmjeravajući Hrvatsku prema otpornom digitalnom gospodarstvu.

Opis

Finaliziranje strateških okvira za digitalnu transformaciju i umjetnu inteligenciju RH osigurat će koordinirani pristup i ulaganje u više pravaca i portfelja. Također će pružiti smjernice o učinkovitim mjerama koje će odgovoriti na potrebe različitih korisničkih skupina.

Nacionalni plan za digitalnu transformaciju gospodarstva zalaže se za brži razvoj digitalnog društva i korištenje mogućnosti koje informacijske i komunikacijske tehnologije i internet pružaju kao opće gospodarske i društvene koristi. Planom će se predvidjeti mjere za rješavanje glavnih nedostataka u razvoju na području digitalnog gospodarstva: brži razvoj digitalnog poduzetništva, povećana konkurentnost IKT industrije, sveukupna digitalizacija, razvoj digitalne infrastrukture, ojačana kibernetička sigurnost i razvoj inkluzivnog informacijskog društva. Plan bi trebao obuhvatiti mjere za poticanje razvoja poduzetničkih ideja temeljenih na digitalnim disruptivnim tehnologijama, razvoja novih poslovnih modela digitalnog gospodartva, jačanje digitalnih vještina, povećanje razine kibernetičke sigurnosti i jačanje javnih digitalnih usluga za potrebe gospodarstva. Nacionalni plan za digitalnu transformaciju hrvatskog gospodarstva će biti uklađen s relevantnim zakonodavnim i strateškim okvirom na EU i nacionalnoj razini, uključujući program Digitalna Europa 2021.-2027.

Nacionalni plan za razvoj umjetne inteligencije definirat će planove za povećanu primjenu tehnologija umjetne inteligencije za transformaciju hrvatskog gospodarstva, nadilazeći samo usvajanje tehnologije, kako bi se temeljno preispitali poslovni modeli i uvele duboke promjene za povećanje produktivnosti i stvaranje novih područja rasta. Cilj Plana je:

- Unaprijediti istraživanja i razvoj inovacija za primjenu UI u gospodarstvu Hrvatske
- Razvoj vještina i ljudskih potencijala
- Unaprijediti dostupnost podataka, digitalnu infrastrukturu i sigurnost
- Razvoj etičkog i pravnog okvira za primjenu umjetne inteligencije.

Nacionalni plan za razvoj umjetne inteligencije RH će biti usklađen s Paketom za umjetnu inteligenciju koju je EK objavila u travnju 2021., programom Digitalna Europa 2021.-2027. i drugim relevantnim zakonodavnim i strateškim okvirom na EU i nacionalnoj razini.

Provedba

Provedba mjere reforme trebala bi osigurati da svi relevantni dionici, uključujući poduzeća, vanjske stručnjake i znanstvenu zajednicu, budu zastupljeni u raspravama i da ih se konzultira o sadržaju navedenih planova. Planovi bi posebno trebali sadržavati dimenziju pametne specijalizacije odražavajući prioritete, izazove i mogućnosti utvrđene kroz proces poduzetničkog otkrivanja (engl. Entrepreneurial Discovery Process - EDP) koji se provodi u suradnji s Tematskim inovacijskim vijećima. To uključuje konzultacije s relevantnim radnim

skupinama, Nacionalnim vijećem za digitalno gospodarstvo, Središnjim državnim uredom za razvoj digitalnog društva, ministarstvima, Hrvatskom udrugom za umjetnu inteligenciju i drugim organizacijama. Cilj konzultacija o konačnoj verziji strateških dokumenata i predloženih mjera jest postići konsenzus ključnih dionika prije nego što hrvatska Vlada usvoji dokumente.

Reforma je već u tijeku budući da su oba plana u fazi izrade, te se može dodatno podržati ulaganjem u tehničku pomoć za:

(a) finaliziranje Nacionalnog plana za digitalnu transformaciju i Nacionalnog plana za umjetnu inteligenciju kako je opisano u C1.1.2. R3-I1, i

(b) Provedba reforme ojačat će se ulaganjima u vaučere za digitalizaciju (C1.1.2. R3-I2) i bespovratne potpore za digitalizaciju (C1.1.2. R3-I3).

Nositelj provedbe	MINGOR
Ciljna skupina	Akademske i istraživačke institucije, MSP-ovi i velika poduzeća
Procijenjeni trošak	284.000.000 kn Time se pokrivaju troškovi ulaganja kako je opisano u C1.1.2. R3-I1 do C1.1.2. R3-I3
Razdoblje provedbe	2Q/2021. -4Q/2026.

C1.1.2. R4 Uspostavljanje sustava digitalnih centara za inovacije

Izazov

Digitalizacija pruža jedinstvenu priliku za privlačenje daljnjih ulaganja u inovativne, digitalne i digitalizirane industrije koje brzo rastu. Hrvatska može zauzeti dio tržišta u razvoju budućih proizvoda i usluga nadograđujući svoje postojeće snage u tradicionalnim sektorima i iskorištavajući širok spektar mogućnosti koje pružaju Internet stvari (engl. *Internet of Things* - IoT), veliki podaci i sustavi temeljeni na UI.

Prema Indeksu digitalne ekonomije i društva (DESI) 2020., Hrvatska zaostaje za EU-om u određenim aspektima integracije digitalne tehnologije u poduzeća. Na primjer, oko 10,3 posto poduzeća upotrebljava velike podatke, u usporedbi s 12,3 posto u EU. Prema izvješću Svjetske banke Europa 4.0,[16] u Hrvatskoj je udio poduzeća koja upotrebljavaju B2C web-stranicu ili aplikaciju za internetsku prodaju u Europi niži od prosjeka EU-a. Udio tvrtki koje su svoje proizvode prodavale putem tržišta e-trgovine još je manji.

Digitalni centri za inovacije (engl. *Digital Innovation Hubs* – DIH) i Europski digitalni centri za inovacije (engl. *European Digital Innovation Hubs* – EDIH) igraju važnu ulogu u procesu digitalizacije pružanjem usluga izravno privatnom sektoru i ostalim korisnicima. Većina DIH-ova je u fazi razvoja, a kandidati za nacionalne EDIH-ove su odabrani krajem 2020. godine. Ti centri imaju ograničene kapacitete i ostaju fragmentirani i nekoordinirani. Potrebno je ulaganje u njihove kapacitete i ravnomjeran razvoj diljem RH, kako bi se mogao vidjeti određeni utjecaj na unaprjeđenje programa digitalne transformacije.

Osiguravanjem razvoja digitalnih centara za inovacije u Hrvatskoj, pristup najnovijim tehnologijama omogućit će se svim industrijama s ciljem poticanja vala inovacija odozdo prema

[16] Hallward-Driemeier, M.; Nayyar, G.; Fengler, W.; Aridi, A.; Gill, I. 2020. *Europe 4.0: Addressing the Digital Dilemma*. Svjetska banka, Washington, DC.

gore u svim sektorima. Uspostavit će se i ojačati javno-privatna partnerstva u području inovacija i strateškog istraživanja i razvoja kako bi se osigurala široka suradnja između akademske zajednice i industrije uključivanjem dionika iz različitih lanaca vrijednosti. Oni će pružiti jedinstvena sredstva za udruživanje resursa potrebnih za revolucionarni razvoj digitalnih tehnologija i platformi, uključujući umjetnu inteligenciju, kibernetičku sigurnost i tehnologije lanca blokova.

Iako je prilagođavanje digitalnim industrijskim promjenama prije svega stvar poslovanja, ciljana javna politika može igrati važnu ulogu u stvaranju najboljih uvjeta da se to dogodi u svim sektorima u konkurentnom okruženju potpomognuto pravilima o tržišnom natjecanju. To je osobito važno za velik broj malih i srednjih poduzeća koja podupiru hrvatsko gospodarstvo.

Cilj

Cilj reforme jest podržati digitalizaciju i digitalnu transformaciju poduzeća i drugih korisnika na nacionalnoj razini razvojem Nacionalnog okvira za uspostavu i nadzor sustava za digitalne centre za inovacije u Hrvatskoj.

Cilj definiranja okvira za uspostavu te praćenje i evaluaciju digitalnih inovacijskih centara je osigurati ujednačen razvoj sustava podrške za poduzeća u svim regijama, sukladno potrebama i potencijalima za digitalizaciju gospodarstva na lokalnoj i regionalnoj razini. Okvirom će se definirati i pokazatelji rada digitalnih inovacijskih centara, koji trebaju uključivati broj podržanih poduzeća i drugih korisnika u procesima jačanja kapaciteta za digitalizaciju i digitalnu transformaciju.

Opis

Digitalni centri za inovacije (DIH-ovi i EDIH-ovi) neprofitne su organizacije koje podržavaju poduzeća i druge dionike u procesima digitalne transformacije. Mogu biti samostalne organizacije ili konzorciji organizacija, tako da mogu pokrivati širi spektar usluga i specijalizacija u tehnološkom i sektorskom smislu ili pružati usluge na širem (zemljopisnom) području.

Svrha Nacionalnog okvira jest osigurati dostupnost visokokvalitetnih usluga za digitalizaciju i digitalnu transformaciju u cijeloj Hrvatskoj. Predviđeno je da Nacionalni okvir

- definira uvjete za uspostavu i ulogu DIH-ova i EDIH-ova u Hrvatskoj
- objedini postojeće centre i definira njihovu povezanost s relevantnim dionicima ekosustava inovacija
- definira odgovarajuću zemljopisnu pokrivenost i specijalizacije DIH-ova i EDIH-ova za tehnologije i sektorska područja u skladu sa snagama i potrebama gospodarstva
- definira sustav praćenja i evaluacije DIH-ova i EDIH-ova u skladu s nacionalnom politikom o inovacijama i digitalizaciji.

Digitalna tranzicija ključna je za povećanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva, posebno za oporavak sektora koji su najviše pogođeni krizom uzrokovanom COVIDOM-19. Hrvatski DIH-ovi će pružati usluge za digitalnu transformaciju gospodarstva, uključujući područja umjetne inteligencije, kibernetičke sigurnosti i računalstva visokih performansi (HPC), u skladu s potrebama i snagama lokalnog/regionalnog i nacionalnog gospodarstva (npr. tehnološke primjene u plaveom gospodarstvu na Jadranu, pametna infrastruktura na nacionalnoj razini itd.).

Središnja ustanova za pružanje podrške digitalnoj transformaciji gospodarstva na nacionalnoj razini bit će Europski centar za inovacije, napredne tehnologije i razvoj vještina (engl. European Centre for Innovation, Advanced Technologies and Skills Development - ECINTV). Osnivanje ECINTV-a izričito je prepoznato u NPR-u 2020. i Programu Vlade 2020.-2024. Također, predstavlja jednu od ključnih nacionalnih inicijativa usmjerenih na provedbe ciljeva Digitalne agende za Europu i drugih relevantnih strateških dokumenata.

Provedba

Provedba predložene reforme pomoći će uspostaviti funkcionalni okvir za DIH-ove, posebno one koji će postati dio EDIH-a za potporu poduzećima, javnom sektoru i ostalim dionicima u procesu digitalizacije poslovanja, razvoju digitalnih vještina i posredovanju između pružatelja novih tehnologija i korisnika. Predviđeno je da Nacionalni okvir definira uloge i odgovornosti ECINTV-a, DIH-ova i EDIH-ova u ekosustavu digitalnih centara za inovacije.

Polazna točka u provedbi Nacionalnog okvira je ECINTV, kao središnja institucija koja podržava digitalnu transformaciju i razvoj inovacija na nacionalnoj razini prema svim korisnicima, uključujući i digitalne centre za inovacije. ECINTV će pomoći potaknuti razvoj svih gospodarskih sektora kroz model četverostruke uzvojnice usklađivanjem potreba poduzeća koja nemaju odgovarajuće kapacitete za digitalnu transformaciju i relevantnih pružatelja usluga. Kako bi pružio širok spektar relevantnih usluga i potaknuo umrežavanje i suradnju, ECINTV će imati partnere iz javnog sektora (istraživačke organizacije), privatni sektor (prvenstveno inovativne tvrtke, fondovi rizičnog kapitala itd.) i potporne poduzetničke infrastrukture. ECINTV će djelovati kao nacionalna kontaktna točka za praćenje aktivnosti i uspješnosti DIH-ova i EDIH-ova u Hrvatskoj.

Druga dva elementa Nacionalnog okvira su DIH-ovi i EDIH-ovi. DIH-ovi se mogu usredotočiti na ograničeni raspon usluga, dok bi EDIH-ovi trebali pružati sve 4 kategorije usluga navedenih u programu Digitalna Europa 2021.-2027.:

- ispitivanje prije ulaganja (engl. Test before invest)
- razvoj vještina i osposobljavanje
- podrška pristupu financiranju
- umrežavanje i razvoj inovacijskog sustava.

Izrada Nacionalnog okvira bit će osnova za financiranje DIH-ova u okviru Europskog fonda za regionalni razvoj i drugih izvora financiranja, ali i sufinanciranje EDIH-ova u okviru RRF-a i Europskog fonda za regionalni razvoj.

Priprema i provedba Nacionalnog okvira podržat će se tehničkom pomoći predviđenom u okviru investicije C1.1.2. R4-I1.

Nositelj provedbe	MINGOR
Ciljna skupina	MSP-ovi i velika poduzeća, akademske i istraživačke institucije, vladine organizacije, nevladine organizacije i drugi korisnici usluga DIH-ova i EDIH-ova.
Procijenjeni trošak	56.500.000 kn (pokriva troškove investicije koja podupire reformu kako je opisano u C1.1.2. R4-I1.)
Razdoblje provedbe	2Q/2021. -4Q/2025.

(b) Investicije

C1.1.2. R1-I1 Analiza poreznih poticaja za istraživanje i razvoj

Izazov

U Hrvatskoj malo tvrtki ulaže u istraživanje i razvoj, a one koje to čine ulažu mali udio svojih prihoda. Prema Anketi o inovacijama u Zajednici, 2016. godine je 13,7% hrvatskih tvrtki imalo izdatke za istraživanje i razvoj, a oni su iznosili 0,3% ukupnih prihoda. Ovo je među najnižim razinama potrošnje na istraživanje i razvoj u Europi.

Zakon o državnoj potpori za istraživačko-razvojne projekte, uveden 2019., ima za cilj povećati broj tvrtki koje ulažu u istraživanje i razvoj te potaknuti suradnju poduzeća s organizacijama za istraživanje i širenje znanja uvođenjem poreznih olakšica za provođenje osnovnih istraživanja, primijenjenih istraživanja ili eksperimentalnog razvoja. Prije toga je sustav poreznih poticaja za istraživanje i razvoj bio na snazi od 2007. do 2014. godine. U 2011. je analiza učinkovitosti programa, temeljena na podacima iz 2008. i 2009., otkrila da se kao rezultat programa povećao broj tvrtki koje ulažu u istraživanje i razvoj i inovacije proizvoda. Iako nije provedena analiza programa za 2019., preliminarni podaci pokazuju ograničenu primjenu u privatnom sektoru (pogledajte C1.1.2 odjeljak R1 Izazov).

Dizajn i provedba učinkovitih programa poreznih poticaja, a posebno poreznih poticaja za istraživanje i razvoj zahtijeva posebna znanja i kompetencije, kako u poreznoj politici, tako i u financiranju istraživanja i razvoja. To podrazumijeva donošenje odluka o razini porezne olakšice, trajanju poticaja, modalitetu (na temelju izdataka u odnosu na prihod), prihvatljivim aktivnostima i troškovima te ciljnoj populaciji.

Cilj

Cilj investicije jest analizirati i poboljšati sustav poreznih olakšica za istraživanje i razvoj utvrđen Zakonom o državnoj potpori za istraživačko-razvojne projekte. Poboljšanja bi se trebala usmjeriti na povećanje broja tvrtki koje ulažu u istraživanje i razvoj te ukupni iznos privatnih ulaganja u istraživanje i razvoj, kao i na pojednostavljivanje procedura i smanjenje nesigurnosti unutar postojećih postupaka.

Opis

Za uvođenje poboljšanja trenutačnog pravnog okvira za porezne poticaje u području istraživanja i razvoja, potrebno je provesti analizu koja bi utvrdila dobre prakse i slabosti, procijenila učinak trenutačnog programa, utvrdila izazove u provedbi, procijenila okvir za praćenje i ocjenjivanje te pružila posebne preporuke za poboljšanje. Analiza bi trebala uzeti u obzir potrebe u vrijeme pandemije i nakon pandemije, promjene u ekonomskoj strukturi i postojeće praznine u nacionalnom planu potpora za RDI te učinke na fiskalni položaj. Osim

administrativnih i financijskih podataka, analiza može zahtijevati dodatno prikupljanje podataka putem razgovora ili ankete korisnika.

Tehnička pomoć sastojat će se od četiri elementa:

1) Pregled i usporedba postojećeg pravnog okvira i sustava za provedbu – analiza bi trebala pregledati dizajn programa poreznih poticaja za istraživanje i razvoj i njegovu provedbu, uzimajući u obzir pravila o državnim potporama, kako bi se utvrdila potencijalna uska grla i prepreke za sudjelovanje tvrtki različitih dobnih skupina, veličina i sektora. Analiza bi trebala usporediti trenutačni dizajn, provedbu, praćenje i ocjenjivanje s međunarodnim dobrim praksama. Analiza bi također trebala istražiti mogućnost dodatnih poticaja za istraživačko-razvojne projekte koji doprinose zelenoj tranziciji.

2) Procjena učinka Zakona o državnoj potpori za istraživačko-razvojne projekte – analiza bi trebala obuhvaćati procjenu u kojoj mjeri javna ulaganja djeluju kao dopuna privatnim investicijama ili kao zamjena za kompenziranje privatnih ulaganja (tj. u kojoj mjeri tvrtke troše više na istraživanje i razvoj u odnosu na porezne polakšice) u razdoblju 2019. - 2021. Ovisno o dostupnosti podataka, tehnička pomoć će obuhvatiti procjenu rezultata iz inovacijskog procesa koji se ne bi dogodili u nedostatku javnih poticaja (tj. opseg u kojoj su porezne olakšice rezultirale dodatnim inovacijskim rezultatima, kao što su inovacije proizvoda ili procesa), te dodanoj vrijednosti (tj. mjera u kojoj su porezni poticaji rezultirali gospodarskim koristima poput većeg rasta ili produktivnosti).

3) Preporuke – analiza bi trebala dati konkretne podatke za reviziju Zakona o državnim potporama za istraživačko-razvojne projekte, posebno:

    - prilagodbe aktualnog dizajna programa poreznih poticaja za istraživanje i razvoj
    - prijedlog okvira za praćenje i ocjenjivanje
    - prilagodbe provedbenih aranžmana radi pojednostavljenja i ubrzavanja postupka odobravanja.

4) Jačanje kapaciteta – na temelju nalaza analize, pružatelj tehničke pomoći provest će prilagođena osposobljavanja za zaposlenike MINGOR-a, hrvatske Porezne uprave i drugih institucija uključenih u dizajn i provedbu poreznih poticaja za istraživanje i razvoj. Na osposobljavanjima bi se trebale obraditi barem sljedeće teme: (i) procjena prihvatljivosti aktivnosti i rashoda za istraživanje i razvoj i njihovo mjerenje, (ii) pravila o državnim potporama u kontekstu poreznih poticaja za istraživanje i razvoj i (iii) porez na dohodak i računovodstvena pitanja u vezi s poreznim poticajima za istraživanje i razvoj.

Rezultati navedenih aktivnosti, a posebno Preporuka, predstavljati će osnovu za reviziju Zakona o državnoj potpori za istraživačko-razvojne projekta. U konzultacijskom procesu revizije Zakona, sudjelovati će ključni dionici, a posebno je važno mišljenje Ministarstva financija i Porezne uprave. To se primarno odnosi na modalitete za provedbu Preporuka koje će biti izrađene u okviru tehničke pomoći, a na temelju analize dosadašnje provedbe mjere porezne olakšice za I&R, potreba poslovnog sektora, primjera dobrih praksi u drugim zemljama EU,

nacionalnog IRI ekosustava, zakonodavstva vezano za porez na dobit i postojećih mjera poreznih olakšica.

Provedba

Provedba je predviđena kroz tehničku pomoć od uglednog međunarodnog pružatelja usluga s iskustvom i dokazanim postignućima u analizi zakonskog okvira za porezne poticaje u području istraživanja i razvoja, koji će upotrebljavati najbolje međunarodne prakse i pružati podršku vladinim tijelima u odnosu na RDI politiku. Analiza i preporuke za poboljšanje pravnog okvira dostavit će se u roku od 18 mjeseci od potpisivanja ugovora s MINGOR-om.

Nositelj provedbe	MINGOR u suradnji s HAMAG-BICRO i Poreznom upravom
Ciljna skupina	MINGOR, HAMAG-BICRO i Porezna uprava glavni su dionici u ovoj investiciji.
Procijenjeni trošak	2.250.000 kn
Razdoblje provedbe	3Q/2021.-1Q/2023.

C1.1.2. R2-I1 Priprema i provedba Plana za poticanje inovacija

Izazov

Izazovi u provedbi upotrebe ESIF-ovih sredstava u razdoblju 2014.-2020. (kako je opisano u C1.1. R2-2) razotkrili su potrebu za izgradnjom institucionalnih kapaciteta i podrškom u području programiranja, provedbe i praćenja te ocjenjivanja programa javne potpore, kao i postupcima koji reguliraju provedbu ESIF-ovih sredstava.

Analizom javne potrošnje za znanost, tehnologiju i inovacije utvrđeni su nedostaci u kombinaciji politika, kao i nedostaci u osmišljenosti, provedbi i upravljanju programima.[17] Na primjer, većina programa djeluje s implicitnim logičkim okvirom i s nepotpunim obrazloženjem te malo uzimajući u obzir alternativne mehanizme financiranja. Priprema dokumentacije za upućivanje poziva može potrajati jako dugo, u nekim slučajevima i više od godinu dana. Strukturiranje državnih potpora posebno je izazovno u programima koji kombiniraju različite vrste aktivnosti koje podrazumijevaju različite intenzitete potpora.

Ista analiza utvrdila je da je potrebno više ulagati u kapacitete za praćenje i ocjenjivanje institucija, jer su sustavi praćenja često vrlo fragmentirani i temelje se na nestandardnim kategorijama informacija koje se ne mogu uspoređivati među programima. Iako je revidirani i usklađeni okvir rezultata razvijen za 42 programa potpore RDI-u, ovaj pristup još uvijek nije uvriježen kao praksa u vladinim institucijama.

Konačno, postupci koji se upotrebljavaju u programima financiranima iz ESIF-a uglavnom su definirani nacionalnim pravilima koja imaju prostor za poboljšanje i pojednostavljenje. Na primjer, postupak odabira treba omogućiti veću fleksibilnost (ali na temelju zasluga), udovoljavajući složenosti RDI projekata.

[17] Svjetska banka (2020.). Croatia Public Expenditure Review in Science, Technology, and Innovation: Functional and Governance Analysis. Analytical report.

Cilj

Cilj investicije je pružiti potporu razvoju i provedbi novog plana financiranja inovacija pružanjem stručnih znanja o upravljanju i kontroli, programiranju, praćenju i procjeni te državnim potporama. Novi plan trebao bi se usmjeriti na povećanje učinkovitosti i djelotvornosti javne potpore za inovacije.

Opis

Tehnička pomoć trebala bi se sastojati od sljedećih elemenata:

1) Programiranje – davanje prijedloga za osmišljavanje programa podrške, alate za prepoznavanje nedostataka i preklapanja u kombinaciji politika, osposobljavanja usmjerena na prepoznavanje tržišnih neuspjeha i odabir odgovarajućih mehanizama financiranja za njihovo rješavanje, osposobljavanja o korištenju pristupa teoriji promjena u dizajnu programa podrške.
2) Pravila o državnim potporama – davanje preporuka za primjenjiva pravila o državnim potporama i intenzitet potpore za svako ulaganje predloženo putem NPOO-a, stvaranje smjernica za primjenu pravila o državnim potporama s praktičnim primjerima i osposobljavanje za programske službenike.
3) Praćenje i ocjenjivanje – razvijanje okvira rezultata za ulaganja u inovacije predložene u skladu s NPOO-om, osposobljavanje za vladine službenike o razvoju pokazatelja, postavljanju ciljeva, definiranju načina prikupljanja podataka i provođenju procjena učinka. Ako to dopuštaju podaci, tehnička pomoć također treba osigurati izradu procjene utjecaja na razini programa.
4) Podrška razvoju procedura i pravila – pružanje izravnih ulaznih podataka za pravila i procedure koji reguliraju provedbu programa podrške inovacija predloženih u okviru NPOO-a, s ciljem jednostavnih zahtjeva, fleksibilnosti i brzih procesa.
5) Razmjena znanja – učenje i prijenos dobrih praksi iz drugih država članica EU-a u programiranju, provedbi upotrebe sredstava iz EU fondova, pravilima o državnim potporama i angažmanu s podnositeljima zahtjeva i korisnicima.

Provedba

MINGOR će nabaviti tehničku pomoć od dobavljača s iskustvom i dokazanim postignućima u programima potpore inovacijama, njihovoj provedbi, praćenju i ocjenjivanju. To će uključivati elemente koji su izravno povezani s ulaganjima u programe potpore inovacijama koji se financiraju iz NPOO-a (npr. pravila o državnim potporama i intenzitet potpore, razvoj teorija promjene, okviri rezultata, itd.).

Nositelj provedbe	MINGOR
Ciljna skupina	Vladini službenici, inovativna poduzeća
Procijenjeni trošak	6.000.000 kn
Razdoblje provedbe	2Q/2021.-2Q/2024.

C1.1.2. R2-I2 Ulaganje u upravljačke kapacitete malih i srednjih poduzeća

Izazov

Pandemija uzrokovana COVIDOM-19 prisiljava poduzeća da povećaju svoju produktivnost, preispitaju svoj poslovni model i prežive u situaciji „novog normalnog". U tim okolnostima tvrtke trebaju ne samo potporu likvidnosti, već i stručne savjete o tome kako poboljšati svoju učinkovitost i kako upravljati poslovanjem. Primjerice, u 2019. samo je 26% tvrtki upotrebljavalo softver za planiranje resursa za poduzeća, u usporedbi s prosjekom EU-a od 32%. Oko 18% MSP-ova imalo je neki oblik prihoda od internetske prodaje, a za njih je promet od e-trgovine u prosjeku iznosio 11% od ukupnog prometa.

Strukturirane upravljačke prakse u tvrtkama – povezane s upravljačkim operacijama, postavljanjem ciljeva, praćenjem učinka i poticanjem menadžera i zaposlenika – važna su odrednica produktivnosti na razini tvrtke. Takve prakse podižu sklonost tvrtki da uvedu inovacije procesa, proizvoda ili organizacije, usvoje naprednu tehnologiju te privuku i zadrže talente. Unatoč tome, tvrtke se suočavaju s preprekama u nadogradnji svojih upravljačkih praksi. Na primjer, upravljačko tijelo možda nije svjesno slabosti vlastite prakse ili mu nedostaje znanje ili stručnost koja bi mu omogućila poboljšanje produktivnosti.

Nedavno istraživanje sposobnosti tvrtki u Hrvatskoj pokazalo je da na ljestvici od 0 do 1 prosječna tvrtka u Hrvatskoj postiže 0,532 na strukturiranim praksama upravljanja, što je iza ocjene za globalnu granicu produktivnosti (0,615 u Sjedinjenim Američkim Državama).[18] Uz to, velikim dijelom tvrtki u Hrvatskoj loše se upravlja – 38% njih ima rezultat manji od 0,5, u usporedbi s 18% u Sjedinjenim Američkim Državama. Ista studija pokazala je da poduzeća u vlasništvu obitelji i obiteljska poduzeća imaju relativno slabije prakse upravljanja, posebno u proizvodnom sektoru. Procjena upravljačkih praksi provedena je i kroz pilot poslovne preglede o najuspješnijim malim i srednjim poduzećima u četiri sektora u istočnoj Hrvatskoj (prehrambeni, drvni, ICT i turizam), te su utvrđeni značajni nedostaci u usporedbi s najboljim praksama u područjima poput vodstva, strategije, ljudi, upravljanja procesima, dobavljačima i resursima, kao i formuliranju i praćenju ključnih pokazatelja uspješnosti.

Cilj

Cilj je poboljšati upravljačke prakse u hrvatskim malim i srednjim poduzećima. Ova investicija bi srednjoročno trebala rezultirati poboljšanjem uspješnosti MSP-ova, uključujući povećanje prodaje i izvoza. Dugoročno bi se poboljšani tržišni učinak trebao odraziti i na veću dodanu vrijednost koju stvaraju podržani MSP-ovi i povećanu ukupnu produktivnost.

[18] Grover, A.; Iacovone, L.; Chakraborty, P. 2019. *Management Practices in Croatia: Drivers and Consequences for Firm Performance*. Policy Research Working Paper; No. 9067. Svjetska banka, Washington, DC.

Opis

Ovo ulaganje podržat će oporavak i otpornost hrvatskih malih i srednjih poduzeća pružanjem prilagođenih planova za poboljšanje poslovanja (tj. akcijskih planova) i fazne savjetodavne podrške. MSP-ovi koji postignu ključne faze utvrđene u akcijskom planu, i na taj način pokažu predanost, dobit će pristup osposobljavanju za skupine sudionika, usmjerenom na savjetodavnu podršku tehničkih stručnjaka te individualno poslovno mentorstvo i podučavanje. Plan poboljšanja poslovanja može, između ostalog, pružiti prilagođeni smjer za digitalnu transformaciju podržanih MSP-ova. Ulaganje će pokriti troškove savjetodavnih naknada i osposobljavanja koji se pružaju MSP-ovima i ne predviđa nikakva ulaganja u infrastrukturu.

Predviđeno je da se podrška poslovnog savjetovanja provodi kroz četiri faze. Napredovanje u sljedeću fazu potpore ovisit će o tome jesu li MSP-ovi postigli ključne točke u prethodnoj fazi, pokazujući predanost provedbi boljih upravljačkih praksi.

1. faza - Procjena poslovanja i akcijski plan. Poslovna procjena rezultirat će identificiranjem snaga i područja za poboljšanje te nacrtom akcijskog plana za rješavanje utvrđenih nedostataka.

2. faza - Grupno osposobljavanje zaposlenika i upravitelja. Tvrtke koje završe 1. fazu i ispune kriterije za prelazak u ovu fazu dobit će specijalizirano grupno osposobljavanje o određenim upravljačkim područjima na temelju njihovih potreba i njihovog akcijskog plana. Skupine bi se mogle sastojati od najmanje 5 tvrtki sa sličnim potrebama i mogle bi uključivati razmjene i međusobne posjete kako bi se učilo iz dobrih praksi i uspjeha.

3. faza - Posebna savjetodavna podrška. Tvrtke koje završe 2. fazu i ispune kriterije za prelazak u ovu fazu dobit će posebnu podršku odabranih savjetnika ili konzultanata u skladu s vrstom savjeta i intervencija dogovorenih u okviru akcijskog plana. Savjetodavna podrška mogla bi uključivati elemente specifične za industriju (na primjer: u proizvodnom sektoru savjetnik može pružiti pomoć pri uvođenju stabilne proizvodne prakse).

4. faza - Podučavanje i mentorstvo usmjereno na rezultate. Ova će se podrška pružati MSP-ovima koji dostignu 3. fazu i udovolje kriterijima za prelazak u ovu fazu. Dodijeljeni poslovni poučavatelj posjećivat će poduzeće tijekom razdoblja od šest do osam tjedana (ukupno najviše 6 dana). Teme u akcijskom planu mogu uključivati postizanje određenih rezultata, poput dobivanja industrijskog certifikata ili postizanja dogovora s novim kupcima/klijentima.

Ciljna populacija za intervenciju su tradicionalni MSP-ovi s najmanje jednom godinom rada, koji pokažu predanost provedbi akcija poboljšanja. Ovisno o potražnji za programom, podnositeljima zahtjeva mogli bi se dodijeliti prioriteti kako bi se maksimalizirao učinak intervencije te kako bi se uključilo više tvrtki orijentiranih na izvoz, kao i tvrtki koje imaju veći potencijal za skalabilnost (npr. proizvodnja i usluge kojima se može trgovati).

Provedba

Podrška u okviru projekta može se pružiti podrška za najmanje 200 MSP-ova u 1. fazi. Od tih 200 MSP-ova, najmanje 100 može preći u 2. fazu. Predviđeno je da do 75 MSP-ova prođe u 3. fazu, a od toga do 40 MSP-ova može proći u 4. fazu.

HAMAG-BICRO, će kao provedbeno tijelo biti zaduženo za nadzor ukupnog napretka mjere, uključujući odobravanje metodologije za odabir sudionika, metodologije za procjenu upravljačkih praksi, mehanizama kontrole kvalitete, sustava poticaja, modula za obuku i

poslovnu savjetodavnu podršku. Nadalje, u osmišljavanju sheme angažirat će se i Tematska inovacijska vijeća i drugi dionici.

Ova mjera ne utječe na okoliš na izravan ili neizravan način, te se kao takva smatra usklađenom s načelom nečinjenja značajne štete. Ona se odnosi na savjetodavne usluge i obuku, a ne ulaganja u infrastrukturu.

Nositelj provedbe	MINGOR u suradnji s HAMAG-BICRO
Ciljna skupina	Ciljna skupina za ovu operaciju su mala i srednja poduzeća registrirana u Hrvatskoj
Procijenjeni trošak	30.000.000 kn
Razdoblje provedbe	3Q/2021.-2Q/2026.

C1.1.2. R2-I3 Bespovratne potpore za novoosnovana poduzeća

Izazov

Nova poduzeća s intenzivnim znanjem, posebno ona s vlasničkim znanjem, pridonose povećanju produktivnosti i konkurentnosti gospodarstva. Međutim, Hrvatska zaostaje za sličim državama u pogledu stvaranja novih inovativnih poduzeća. Prema Eurostatu, udio poduzeća koja posluju do tri godine u ukupnoj poslovnoj populaciji smanjio se s 5,62% u 2013. na 4,90% u 2018., čime je Hrvatska zauzela 17. mjesto u EU. Hrvatska se nalazi na 39. mjestu u svijetu i 21. mjestu među državama članicama EU-a na Globalnoj ljestvici novoosnovanih poduzeća (engl. *Global Startup Rankings*) za 2020., koja mjeri količinu novoosnovanih poduzeća i drugih pratećih organizacija, kvalitetu ekosustava i poslovno okruženje takvih poduzeća. Među gradovima, Zagreb zauzima 115. mjesto na globalnoj razini, dok Split zauzima 410. mjesto, a Rijeka 461.

Novoosnovana poduzeća općenito se suočavaju s poteškoćama u financiranju zbog svojstvenog većeg rizika od neuspjeha. Takve tvrtke mogu zahtijevati dulje vremensko razdoblje za izgradnju proizvoda i razvijanje baze klijenata, zbog čega im ostaje malo ili nimalo prihoda u prvim godinama poslovanja. Financijski sektor pretežno se temelji na financiranju banaka, koje nije prilagođeno potrebama i kapacitetima mladih, inovativnih tvrtki. Aktivnosti poslovnih anđela i poduzetničkog kapitala u Hrvatskoj su zanemarive. Hrvatska je u 2019. imala 21 vidljivu investiciju poslovnih anđela u vrijednosti od 4,19 milijuna eura. Istodobno, Hrvatska zauzima 106. mjesto po dostupnosti poduzetničkog kapitala (Izvješće o globalnoj konkurentnosti Svjetskog ekonomskog foruma iz 2019.). Prema istraživanju Global Entrepreneurship Monitor 2019./2020., Hrvatska je zauzela 35. mjesto od 54 države po poduzetničkim financijama.

Javno financirani programi bespovratnih sredstava za novoosnovana poduzeća koji su se provodili u Hrvatskoj (Inovacije u novoosnovanim MSP-ovima - 1. i 2. faza) stavljaju snažan naglasak na komercijalizaciju inovacija. Međutim, prema povratnim informacijama iz ankete Svjetske banke[19] provedene na korisnicima u 1. fazi programa za 2020., neki su korisnici sugerirali da favoriziranje zrelijih projekata i raspodjela sredstava na temelju prihoda poduzeća

[19] Svjetska banka (predstojeći pregled). Croatia Public Expenditure Review in Science, Technology and Innovation: Analysis of Outputs and Outcomes. Analytical report.

mogu isključiti određene vrste inovacija mlađih tvrtki kojima je potrebno više ulaganja da bi postigle spremnost na tržištu.

Cilj

Cilj ovog ulaganja je potaknuti rast novoosnovanih poduzeća u visokotehnološkim sektorima i sektorima baziranim na znanju u predkomercijalnoj fazi kroz podršku za razvoj proizvoda, povećanje proizvodnih kapaciteta i spremnosti poduzeća za investicije. Dugoročno, to će pridonijeti cilju više razine u povećanju produktivnosti i konkurentnosti hrvatskog gospodarstva.

Opis

Ulaganje će se upotrijebiti za dodjelu bespovratnih sredstava i podršku za spremnost za investicije novoosnovanim poduzećima za projekte čija je zrelost izvan faze dokazivanja koncepta, ali koja još nisu spremna za tržište tj. TRL 5-8. To uključuje nadogradnju, osmišljavanje, provjeru izvedbe, validaciju tržišta, ispitivanje, razvoj pilot-linija, zaštitu intelektualnog vlasništva i vanjske usluge usmjerene na razvoj inovativne ideje (proizvod, postupak, usluga itd.), kao i obuku o ublažavanju i procjeni rizika potreba financiranja. Financirane aktivnosti također mogu uključivati dio troškova pristupa globalnim poslovnim mrežama / klasterima, usvajanje novih marketinških alata i pristup novim tržištima.

Ciljna populacija za ovu investiciju su novoosnovana poduzeća s donekle definiranim timom i projekti s vjerodostojnim putem prema komercijalizaciji. Bespovratna sredstva izabrana su kao preferirani mehanizam financiranja budući da je intervencija usmjerena na novoosnovana poduzeća koja vjerojatno neće imati velik kapacitet zaduživanja (u smislu predvidljivih prihoda ili kolaterala). Nadalje, aktivnost je usmjerena na predkomercijalni razvoj koji može biti uspješan ili ne mora biti uspješan i za koji se ne očekuje da će u kratkom roku donijeti prihode.

Ovim ulaganjem izgradit će se portfelj za komercijalizaciju proizvoda, procesa i usluga inovativnih novoosnovanih poduzeća. Proces odabira (detaljnije opisan u odjeljku *Provedba* u nastavku) strukturiran je na način da se veći naglasak stavlja na identifikaciju projekata s visokom razinom inovativnosti i sposobnosti projektnog tima za postizanje postavljenih ciljeva. Kroz kriterije odabira, program će dati prioritet prijedlozima koji doprinose zelenoj tranziciji. Mehanizam povratnih informacija i format prezentacije predviđeni u postupku odabira omogućit će novoosnovanim poduzećima stjecanje iskustva i izgradnju kapaciteta u razvoju svoje ideje i predstavljanju investitorima. Prijave će se predavati na hrvatskom jeziku, uz mogućnost podnošenja dijela dokumentacije na engleskom jeziku, što će podići kvalitetu postupka odabira omogućavanjem sudjelovanja nacionalnih ili međunarodnih stručnjaka u Odboru za ulaganja.

Provedba

Ulaganjem će se podržati do 141 MSP-a s pojedinačnim potporama do 1.000.000 kn. Prihvatljivi troškovi uključuju kupnju opreme, materijala, zapošljavanje osoblja i ugovaranje vanjskih usluga. Projektne aktivnosti trebale bi se završiti u roku od 24 mjeseci. Usporedno s financiranjem, korisnici će biti obvezni proći osposobljavanje o spremnosti za investicije u organizaciji pružatelja kojeg odabere provedbeno tijelo. Osposobljavanje će sadržavati element podizanja svijesti kao osnovnu podršku koja je potrebna početnicima. Izgradnja kapaciteta iz osposobljavanja može identificirati nedostatke i otkriti potrebu za određenim vanjskim

uslugama (odvjetničke usluge za ugovore, intelektualno vlasništvo itd.), koje se mogu nabaviti iz bespovratnih sredstava.

Objavit će se do tri poziva, sljedeći načelo predvidljivosti, tj. novoosnovana poduzeća moraju biti sposobna predvidjeti pokretanje poziva. Nakon što se predviđena sredstva potroše, program se može nastaviti financirati putem ESIF-a.

Prihvatljivi korisnici uključuju inovativne MSP-ove, do pet godina od registracije, koji nisu nastali spajanjem. Prema Općoj uredbi o skupnom izuzeću (engl. *General Block Exemption Regulation* - GBER), inovativni MSP je MSP:

(a) koji tijekom postupka odabira može dokazati da će u dogledno vrijeme razvijati proizvode, usluge ili postupke koji su novi ili znatno poboljšani u usporedbi s najnovijim dostignućima u svojoj industriji, koji nose rizik tehnološkog ili industrijskog neuspjeha i imaju tržišni potencijal, ili

(b) čiji troškovi istraživanja i razvoja predstavljaju najmanje 10% njegovih ukupnih operativnih troškova u najmanje jednoj od tri godine koje prethode dodjeli potpore ili, u slučaju pokretanja poduzeća bez ikakve financijske povijesti, u reviziji tekućeg fiskalnog razdoblja, ovjeren od strane vanjskog revizora.

Dokumentacija za prijavu sastojat će se od Akcijskog plana i životopisa članova tima. Akcijski plan trebao bi sadržavati sljedeće:

- jasni dokaz o dosadašnjim početnim rezultatima ili uvide koji se smatraju inovativnim na temelju za poslovanje
- obrazloženje komercijalnog potencijala predložene inovacije
- obrazloženje da postoji tržište za predloženu inovaciju i da je strategija komercijalnog iskorištavanja inovacije u skladu sa stvarnim tržišnim sektorom
- plan prikupljanja sredstava izvan financiranja bespovratnim sredstvima
- realni plan aktivnosti i ključnih faza, koji uzima u obzir tehnološke i financijske aspekte, vremenska i tržišna ograničenja, kao i mogućnosti i prilike
- proračun po pojedinim stavkama.

Odabir će provesti Investicijski odbor sastavljen od nacionalnog i/ili međunarodnog tima evaluatora projekata. Nakon provedbe administrativne provjere, Investicijski odbor ocjenjuje prijedlog projekta.

Kriteriji za odabir uključivat će razinu inovativnosti prijedloga, stvarni tržišni potencijal, tržišnu strategiju i poslovni model, potencijal za prihod ili novo partnerstvo u roku od dvije do tri godine od početka projekta i kapacitet projektnog tima (ljudi i njihove reference). Dodatni bodovi dodijelit će se prijedlozima koji doprinose zelenim ciljevima.

Ova mjera nema predvidljiv učinak na okoliš kroz izravne ili neizravne učinke te se stoga smatra sukladnom načelu nečinjenja značajne štete. Tome je tako iz razloga što mjera pokriva novoosnovana poduzeća za koja se ne očekuje da će na negativan način utjecati na okoliš. Ako bilo koje novoosnovano poduzeće planira ulaganje s potencijalnim učinkom na okoliš, ono će podlijegati hrvatskim propisima te će se adresirati i eventualno pitanje usklađenosti s načelom nečinjenja značajne štete.

Nositelj provedbe	HAMAG-BICRO
Ciljna skupina	MSP-ovi registrirani u Hrvatskoj, s do 5 godina poslovanja u visokotehnološkim sektorima
Procijenjeni trošak	141.700.000 kn
Razdoblje provedbe	3Q/2021.-4Q/2026.

C1.1.2. R2-I4 Jačanje akceleracijske aktivnosti

Izazov

Novoosnovana poduzeća (*start-upovi*) za rast i razvoj poslovanja trebaju podršku kako bi poboljšala svoju spremnost za investicije i time privukla kapital iz privatnih izvora. Podrška će biti potrebna za poboljšanje financijskih planova, predstavljanja proizvoda, tržišne strategije i spremnosti za preuzimanje kapitalnog financiranja, što može pomoći u poboljšanju izgleda za opstanak. U 2018. trogodišnja stopa preživljavanja tvrtki u Hrvatskoj iznosila je 62,63% (Eurostat).

Nakon prolaska kroz fazu poslovne inkubacije, novoosnovana poduzeća u Hrvatskoj imaju ograničene mogućnosti za pristup kvalitetnim akceleracijskim okruženjima. Postojećim akceleracijskim uslugama u Hrvatskoj nedostaje međunarodna mreža, prestiž i doseg potreban za pomoć tvrtkama koje postupno povećavaju svoje poslovanje. Akceleratori nude prilagođenu podršku usmjerenu na međunarodne strategije izlaska na tržište i proširenje mreže iskusnih mentora, kao i prvu investiciju (engl. *seed investment*). Međutim, visokokvalitetni akceleratori izuzetno su konkurentni, posebno kada je riječ o međunarodno poznatim akceleratorima kao što su TechStars ili YCombinator.

U Hrvatskoj su trenutačne akceleracijske aktivnosti ograničene. Prisutan je akcelerator za novoosnovana poduzeća, kojim upravlja Fil Rouge Capital i koji se podržava iz javnih sredstava, kao i neke organizacije poput Start-up inkubatora Rijeka i Zagrebačkog inovacijskog centra (ZICER) koji obavljaju akceleracijske funkcije. ZICER je 2019. vodio akcelerator za novoosnovana poduzeća za klimatske inovacije, uz podršku Europskog instituta za inovacije i tehnologiju, koji je podržavao šest timova. Međutim, potražnja za uslugama akceleratora mnogo je veća. Program spremnosti za investicije za 2018. u Hrvatskoj i četiri države zapadnog Balkana pokazao je da je podrška u financijskim planovima, predstavljanju proizvoda, tržišnoj strategiji i spremnosti za kapitalno financiranje u novoosnovanim poduzećima koja su sudjelovala u tom programu poboljšala ocjene spremnosti za investicije i povećala vjerojatnost da će biti odabrani za predstavljanje investitorima.[20] Istraživanje europskih poslovnih anđela iz 2018. obrađivalo je glavne razloge zbog kojih poslovni anđeli ne ulažu, pri čemu je 87,6% ispitanika smatralo da su projekti prerizični, a 51,1% je ukazalo na pretjerane procjene poduzeća.[21]

Cilj

Cilj ulaganja je povećati spremnost za investicije i podržati rast novoosnovanih poduzeća uspostavljanjem visokokvalitetnog programa akceleracije. Cilj programa je imati trogodišnju stopu preživljavanja iznad 70% među sudionicima koji završe akceleracijski ciklus.

[20] Svjetska banka (2019.). Croatia Public Expenditure Review in Science, Technology and Innovation: Analysis of Quality and Coherence of the policy mix. Analytical report.
[21] EBAN (2020.). Statistics Compendium 2019: European Early Stage Market Statistics.

Opis

Investicija podrazumijeva potporu za akceleraciju na razdoblje od četiri godine kako bi se uspostavio program akceleracije u Hrvatskoj. Program akceleracije omogućit će mentorstvo, podršku spremnosti za investicije i pristup mrežama investitora za skupine do 20 novoosnovanih poduzeća tijekom razdoblja od najmanje 3 mjeseca. Podrška spremnosti za investicije može uključivati pristup mentorstvu i savjetovanju poslovnih voditelja i poduzetnika, savjetovanje vezano uz strategije poslovanja i razvoja proizvoda, pristup stručnjacima u području tehnologije, stručnjacima za intelektualna prava, dobavljačima tehnologija, pristup potencijalnim klijentima, smjernice o početnim investicijskim aktivnostima i slično. Ciljna populacija za ovu investiciju su inovativna mala i srednja poduzeća koja trebaju dalje razvijati svoj kapacitet i poslovnu ideju prije nego što zatraže vanjska ulaganja.

Predviđene su dvije skupine novoosnovanih poduzeća (start-upova): 1) novoosnovana poduzeća u ranoj fazi kojima je još uvijek potrebna podrška u razvoju proizvoda i nalaze se negdje između TRL 5 i 6, 2) zrelija novoosnovana poduzeća koja su negdje između TRL 6 i 8 koja su spremnija za investicije. Prva skupina dobit će osnovnu obuku o spremnosti za investicije s naglaskom na prvo predstavljanje, razumijevanje potreba klijenata i slično, dok će druga skupina dobiti napredniju obuku usredotočenu na pregovore, traženje klijenata itd. Svaki akceleratorski ciklus kulminirat će događajem predstavljanja ili demo danom, gdje će podržana novoosnovana poduzeća predstavljati svoje poboljšane projekte potencijalnim investitorima.

Potpora će također podrazumijevati dodjelu skromnih bespovratnih sredstava novoosnovanim poduzećima radi poboljšanja zrelosti inovativnog proizvoda, procesa ili usluge. Moguća je dopuna potpore kapitalnim ulaganjem akceleratora ili iz drugih izvora.

Provedba

Predviđen je poziv na dostavu prijedloga za pokretanje i jačanje akceleracijskog programa u Hrvatskoj. Prijedlog će sadržavati opis načina na koji bi akcelerator upravljao cjelokupnim akceleracijskim postupkom, naknadu za upravljanje i ostale povezane troškove.

Priprema i objavljivanje poziva za dostavu prijedloga, kao i odabir akceleratora završit će se u prvoj godini ulaganja. Akceleracijski program ili aktivnosti akceleracije trebale bi se pokrenuti u roku od 6 mjeseci od početka provedbe mjere.

Ključne aktivnosti koje akcelerator/i mogu uključivati su:

- faza podizanja svijesti / pripreme: podizanje svijesti o akceleracijskom programu putem društvenih medija, događanja u zajednici, lokalnih organizacija za potporu poslovanju, visokoškolskih ustanova i istraživačkih organizacija
- faza prijava: pružanje podrške potencijalnim novoosnovanim poduzećima koja se prijavljuju za program kroz radionice i individualnu podršku u pripremi prijava
- faza programa: mentorstvo, podrška, obrazovanje i umrežavanje novoosnovanih poduzeća odabranih u akceleracijskom programu
- faza demo dana: predstavljanje proizvoda ili usluge potencijalnim investitorima
- faza nakon demo dana: samostalni razvoj inovacija, suradnja u alumni mreži.

Odabrani akceleratori razvit će *radni program akceleracije* u okviru kojeg će odabrana novoosnovana poduzeća dobiti podršku za razvoj. Ovisno o prirodi financiranih projekata,

akcelerator će vjerojatno grupirati novoosnovana poduzeća po fazama akceleracijskog ciklusa koje će trebati novoosnovanim poduzećima. Svako podržano novoosnovano poduzeće dobit će bespovratna sredstva u iznosu do 187.500 kn koja može upotrijebiti za kupnju opreme, zaliha, ugovornog dodatnog osoblja ili vanjskih usluga.

Planirano je do 8 akceleracijskih ciklusa tijekom razdoblja od četiri godine, odnosno dva ciklusa godišnje. Svaki ciklus trebao bi trajati najmanje tri mjeseca i podržati 20 novoosnovanih poduzeća. Program osigurava financiranje akceleracije prema opisanim koracima za do 160 novoosnovanih poduzeća.

Zbog ograničenja u veličini tržišta, program će biti otvoren za sva poduzeća koja su osnovana ili će se osnovati u Hrvatskoj (prije početka akceleracijskog ciklusa). Od ukupnih sredstava za provedbu programa, 5% je predviđeno za procjenu utjecaja programa na novoosnovana poduzeća podržana kroz prvih šest akceleracijskih ciklusa.

Ova mjera nema predvidljiv učinak na okoliš kroz izravne ili neizravne učinke te se stoga smatra sukladnom načelu nečinjenja značajne štete. Ona se odnosi na troškove mentoriranja, a ne ulaganja u infrastrukturu.

Nositelj provedbe	MINGOR u suradnji s ECINTV-om ili HAMAG-BICRO
Ciljna skupina	Novoosnovana poduzeća, akceleratori, investitori
Procijenjeni trošak	60.000.000 kn
Razdoblje provedbe	3Q/2021.-4Q/2025.

C1.1.2. R2-I5 Komercijalizacija inovacija

Izazov

U Hrvatskoj nedostaje pristup pri čemu se podrazumijevaju i visoki troškovi, posebno za MSP-ove i mlađa poduzeća koja nemaju gotovo nikakav pristup osiguranju. Izvješće Svjetskog gospodarskog foruma o globalnoj konkurentnosti rangira Hrvatsku na 60. mjesto po dubini njezinog financijskog sustava, s posebnim izazovima kada je riječ o financiranju MSP-ova (104. mjesto) i dostupnosti poduzetničkog kapitala (106. mjesto). Prema istraživanju Global Entrepreneurship Monitor 2019./2020., Hrvatska je zauzela 35. mjesto od 54 države po poduzetničkim financijama.

Ispodprosječni rezultati u inovacijama u Hrvatskoj odrazili su se na slaboj internacionalizaciji inovativnih proizvoda i usluga. Prema Europskoj ljestvici uspjeha u inovacijama 2020., udio izvoza usluga s intenzivnim znanjem u ukupnom izvozu usluga vrlo je nizak u odnosu na prosjek EU-a (tek 20,9% u odnosu na prosjek EU-a od 68%). Izvoz proizvoda srednje i visoke tehnologije kao udio u ukupnom izvozu proizvoda također zaostaje za prosjekom EU-a (41,4% u odnosu na prosjek EU-a od 57,1%).

Za pristup inozemnim tržištima s inovativnim proizvodima ili uslugama hrvatski MSP-ovi mogu zahtijevati ulaganje u marketinške i distribucijske aktivnosti, ali i prilagodbu inovativnog proizvoda kako bi se udovoljilo preferencijama klijenata u inozemstvu.

Veze između istraživačkog sektora i industrije u Hrvatskoj ograničene su. To ilustrira i činjenica da prihodi od poduzeća čine samo 1% financiranja na hrvatskim visokoškolskim ustanovama. Prema Anketi o inovacijama u Zajednici, u 2018. samo 4,7% poduzeća surađivalo je sa sveučilištima ili drugim visokoškolskim ustanovama u istraživanju i razvoju te ostalim

inovacijskim aktivnostima, a taj je udio još manji za MSP-ove koji imaju do 50 zaposlenih (2,9%). Udio poduzeća koja surađuju s drugim privatnim poduzećima na istraživačko-razvojnim projektima nešto je veći i iznosi 12,8%. Nadalje, 19,9% poduzeća ima kontinuirane inovacijske projekte, u usporedbi s prosjekom EU-a od 26,2%. U skupini MSP-ova udio poduzeća koja se bave kontinuiranim inovacijskim projektima pada na 16,7% u slučaju tvrtki koje imaju između 10 i 49 zaposlenih. To pokazuje da MSP-ovi u Hrvatskoj imaju slabiji pristup stručnosti, najmodernijim znanjima i predviđanju novih tehnologija, što ograničava njihove kapacitete za inovacije. Istodobno, istraživači ne razumiju kontekst svog istraživanja i njegovu primjenjivost.

Na temelju lekcija naučenih tijekom razdoblja 2014.-2020., novi sustav upravljanja koji omogućuje brže vrijeme obrade i pružanje bolje podrške podnositeljima zahtjeva i korisnicima ubrzat će odabir. Potrebno je osmisliti postupak odabira i kriterije koji obuhvaćaju najinovativnije projekte s najvećom vjerojatnošću za komercijalni uspjeh. Projekte trebaju ocjenjivati iskusni i neovisni nacionalni ili međunarodni ocjenjivači. Kriteriji za odabir trebali bi se usredotočiti na zasluge inovacije, njezin tržišni potencijal te kapacitete i mogućnosti kandidata za uspjeh. Dodatni bodovi dodijelit će se prijedlozima koji doprinose zelenoj tranziciji.

Cilj

Cilj ulaganja je potaknuti komercijalizaciju inovacijskih projekata za zrele projekte koji su blizu izlaska na tržište; povećati izvoz inovativnih proizvoda, usluga ili tehnologija MSP podržavajući stvaranje kanala prodaje i distribucije na stranim tržištima; povećati inovativni kapacitet MSP. Shema bespovratnih sredstava pomoći će u jačanju veza između znanstvenih institucija i industrije, kao i između malih i srednjih poduzeća i većih tvrtki. Na taj će način MSP biti bolje opremljeni za započinjanje inovativnih projekata i moći će iskoristiti znanje koje imaju znanstvene institucije i velike tvrtke. Očekuje se da će ulaganje pružiti mogućnost malim i srednjim poduzećima da uđu u lance vrijednosti u većem opsegu. Cilj koji se želi postići je podržati minimalno sto poduzeća koji izlaze na tržište s inovativnim proizvodima ili uslugama.

Opis

Financirane projektne aktivnosti trebale bi rezultirati lansiranjem proizvoda (roba ili usluga) koji su novi na tržištu. Financiranje se može upotrijebiti za prilagodbu razvijenog proizvoda ili usluge i pripremu za lansiranje proizvoda ili usluge. Na primjer, prihvatljive aktivnosti za prilagodbu razvijenog proizvoda uključuju dodatno ispitivanje i ugradnju rezultata ispitivanja u konačni proizvod, savjetodavne usluge, izgradnju kapaciteta, revizije studije izvodljivosti, dizajn proizvoda, zaštitu prava intelektualnog vlasništva. Prihvatljive aktivnosti za pripremu lansiranja proizvoda uključuju pripremu ili reviziju poslovnog plana ili marketinškog plana, istraživanje i ispitivanje tržišta, ispitivanje proizvoda s potencijalnim kupcima, pripremu proizvodnje i ulaganje u nulte serije i operativne marketinške aktivnosti.

Ciljni korisnici su MSP-ovi sa zrelim inovacijskim projektima (TRL 7 ili više) koji su blizu lansiranja na tržište. Kroz kriterije odabira, program će dati prioritet prijedlozima koji doprinose zelenoj tranziciji. Nadalje, u osmišljavanju sheme angažirat će se i konzultacije s Tematskim inovacijskim vijećima i drugim dionicima, a odražavat će prioritete pametne specijalizacije kroz proces EDP-a.

Ulaganje se sastoji od pružanja potpore MSP-ovima u internacionalizaciji njihovih marketinških, prodajnih i distribucijskih aktivnosti povezanih s inovativnim proizvodom

lansiranim na domaće tržište. To može uključivati predstavljanje proizvoda potencijalnim kupcima, pri kojem se generira korisničko iskustvo koje se u budućnosti može prenijeti na druge potencijalne klijente. Sredstva se mogu upotrijebiti za izgradnju kanala prodaje i organiziranje prodaje u inozemstvu, promocijske aktivnosti i stjecanje prvih kupaca u inozemstvu. Sredstva se mogu upotrijebiti za pokrivanje plaća, amortizaciju i vanjske usluge.

Podržani projekt trebao bi rezultirati dovršenim inovacijskim projektom u industrijskom okruženju, koji može biti u bilo kojoj fazi ciklusa inovacije između TRL 7-9. Kroz kriterije odabira, program će dati prioritet prijedlozima koji doprinose zelenoj tranziciji.

Provedba

Ulaganje će podržati najmanje 95 MSP-ova tijekom jednog poziva. Iznos financiranja po projektu kreće se između 760.000 kn i 5.320.000 kn. Ukupan proračun za operaciju iznosi 380.000.000 kn. Projekti mogu trajati najviše dvije godine.

Financiranje će biti u skladu s pravilima o državnim potporama. Bespovratnim sredstvima mogu se pokriti samo određeni troškovi, prvenstveno uzimajući u obzir troškove koje tvrtke nisu sklone pokriti ili kojima se nisu sklone izložiti (aspekti digitalnog marketinga mogu biti jedan od primjera za to).

Ova mjera nema predvidljiv učinak na okoliš kroz izravne ili neizravne učinke te se stoga smatra sukladnom načelu nečinjenja značajne štete. Mjera je usmjerena na jačanje kapaciteta, istraživanje tržišta, marketing, testiranje, pilotiranje novih proizvoda, itd. Iako bi se moglo govoriti o neizravnom učinku povezanom s gospodarskom aktivnošću, bilo koja tvrtka koja bi potencijalno provodila ulaganje mora se uskladiti s hrvatskim propisima te adresirati eventualno pitanje usklađenosti s načelom nečinjenja značajne štete.

Nositelj provedbe	HAMAG-BICRO
Ciljna skupina	MSP-ovi koji imaju zrele inovacijske projekte (TRL 7 ili više)
Procijenjeni trošak	380.000.000 kn
Razdoblje provedbe	3Q/2021.-4Q/2026.

C1.1.2. R3-I1 Priprema strateških dokumenata za digitalnu transformaciju gospodarstva i umjetnu inteligenciju

Izazov

Pregled rezultata digitalne transformacije (engl. *Digital Transformation Scoreboard*) (2018.) svrstava Hrvatsku na 26. mjesto od 28 promatranih država članica EU-a. Prema izvještaju McKinsey & Company iz 2018., u razdoblju od 2012. do 2016. hrvatsko digitalno gospodarstvo poraslo je za samo 0,6 posto, u usporedbi s dinamičnim rastom u regiji Srednje i Istočne Europe od 6,2 posto. Unatoč tome, posljednjih godina privatni je sektor pokazao obećavajuće rezultate.

Prema Indeksu digitalne ekonomije i društva (DESI) 2020., Hrvatska se nalazi na 20. mjestu u EU. Iako je sveukupna izvedba još uvijek slabija, Hrvatska pripada nizu država koje bi se mogle nazvati „ pokretačima koji zaostaju“: njihovi indeksi DESI su ispod prosjeka EU-a, ali je stopa poboljšanja iznad njega.[22] Gledajući sve dimenzije, Hrvatska je rangirana na najvišem mjestu po

[22] Svjetska banka (predstojeći pregled). Assessment of the Digital Market in Croatia.

integraciji digitalnih tehnologija u velikim poduzećima i MSP-ovima, a deveti najveći rezultat postigla je u prekograničnoj prodaji drugim državama članicama EU-a putem interneta. Hrvatska poduzeća postupno integriraju digitalne tehnologije u svoje poslovanje. S 23% poduzeća na visokoj ili vrlo visokoj razini digitalnog intenziteta, Hrvatska je nešto ispod prosjeka EU-a koji iznosi 26%.[23]

Europsko istraživanje poduzeća o upotrebi tehnologija temeljenih na umjetnoj inteligenciji (UI) pokazuje da su vodeće prepreke za usvajanje umjetne inteligencije u Hrvatskoj povezane s nedostatkom vještina među postojećim osobljem (50%) i poteškoćama u zapošljavanju novog osoblja s pravim vještinama (71%). Programiranje, upravljanje velikim podacima i vještine strojnog učenja i modeliranja najtraženije su vještine za poduzeća koja su nedostatak vještina navela kao prepreku za usvajanje UI-ja.

Cilj

Ulaganja su potrebna za potporu pripremi nacionalnog strateškog i operativnog okvira za digitalnu transformaciju gospodarstva i za umjetnu inteligenciju.

Sveobuhvatni cilj ove mjere je pružiti potporu hrvatskim tvrtkama u njihovim naporima da im se tijekom i nakon pandemije omogući ulazak u digitalni ekosustav uvođenjem digitalnih alata, uz razvoj digitalnih poslovnih modela i digitalnih vještina kako bi se omogućilo prilagodba njihovih organizacijskih struktura.

Opis

Ulaganje se usredotočuje na financiranje tehničke pomoći za potporu pripremi Nacionalnog plana za digitalnu transformaciju hrvatskog gospodarstva i Nacionalnog plana za razvoj umjetne inteligencije RH i akcijske planove za provedbu istih, uključujući pripremu shema financiranja.

Stoga će ulaganje omogućiti stvaranje strateškog i operativnog okvira za poticanje sudjelovanja u digitalnom gospodarstvu utvrđivanjem relevantnih prioriteta i mjera koje će se financirati u financijskom razdoblju 2021.-2027. uz uključivanje relevantnih dionika.

Provedba

Nabavit će se stručne usluge za dovršetak izrade Nacionalnog plana za digitalnu transformaciju hrvatskog gospodarstva i Nacionalnog plana za razvoj umjetne inteligencije RH. Za dovršetak će biti potrebno i savjetovanje s relevantnim savjetodavnim tijelima i nacionalnim stručnjacima.

Planiran je dovršetak strateških dokumenata do kraja 1Q/2022. kako bi se ti dokumenti mogli usvojiti do kraja 3Q/2022. Uz definiranje mjera prema ovim strateškim dokumentima, do kraja 4Q/2022. trebalo bi pripremiti najmanje 8 poziva i programa potpore za provedbu tih mjera u okviru ESIF-a za razdoblje 2021-2027.

Opseg tehničke pomoći može obuhvaćati sljedeće:

- edukaciju zaposlenika relevantnih javnih tijela o temi digitalne transformacije i umjetne inteligencije
- pružanje usluga analitičke podrške

[23] Digital Scoreboard 2020

- podrška u provedbi konzultacija između različitih dionika
- reviziju sadržaja postojećih planova
- izradu akcijskih planova za provedbu strateških dokumenata
- razvoj okvira za praćenje i ocjenu za praćenje napretka i dogovorenih ključnih faza
- podršku u pripremi programa potpore za digitalnu transformaciju i umjetnu inteligenciju
- kampanje za podizanje svijesti strateškim prioritetima u području digitalne transformacije i umjetne inteligencije.

Nositelj provedbe	MINGOR
Ciljna skupina	MSP-ovi i velika poduzeća, akademske i istraživačke institucije, državna tijela, lokalna samouprava i drugi korisnici.
Procijenjeni trošak	3.000.000 kn
Razdoblje provedbe	2Q/2021.-4Q/2022.

C1.1.2. R3-I2 Vaučeri za digitalizaciju

Izazov

Ciljana podrška za digitalizaciju poduzeća gotovo da i ne postoji u Hrvatskoj. Određeni programi potpore inovacijama mogu obuhvatiti neke od elemenata u vezi s digitalizacijom, ali nijedan ne daje neposrednu potporu digitalizaciji poslovnih modela poduzeća. Postoji potreba za instrumentom koji će poduzeća usmjeriti prema digitalizaciji. Ovaj bi instrument trebao biti dovoljan da „probije led“ i naglasi važnost digitalizacije za poduzeća. Brojna poduzeća ne prepoznaju pogodnosti digitalnog marketinga, nisu svjesne nedostatka digitalnih vještina itd. Potpore manjih razmjera, kao što su vaučeri za digitalizaciju, mogu otvoriti put k digitalnoj transformaciji.

Vaučeri omogućuju pristup specifičnim uslugama u području digitalizacije i digitalne transformacije s ciljem razvoja inovativnih projekata. Prema analizi Svjetske banke za 2019. vaučeri su premalo zastupljeni u mjerama za provedbu politika u Hrvatskoj. Predloženi program uzima u obzir uočene nedostatke i prednosti dva poziva u obliku vaučera koja su se dosad provela u okviru ESI fondova.

Također pogledajte: C1.1.2. R3.

Cilj

Svrha vaučera za digitalizaciju je jačanje kapaciteta MSP-ova za provedbu digitalizacije i početak procesa digitalne transformacije. Vaučeri će se moći iskoristiti za provedbu specijaliziranih osposobljavanja, digitalni marketing i druge usluge. Ovaj će se program razvijati u uskoj suradnji s poduzećima, centrima izvrsnosti i davateljima tercijarnog obrazovanja kako bi se stvorilo vrhunsko okruženje koje će privući mlade talentirane pojedince i iskusne mentore te zadržati buduću stručnu radnu snagu.

Neposredni cilj investicije je povećati razinu digitalne zrelosti poduzeća koje će biti obuhvaćen ovim programom, te u konačnici povećati konkurentnost i otpornost obuhvaćenih poduzeća korištenjem digitalnih tehnologija.

Opis

Program vaučera za digitalizaciju obuhvaća nekoliko vrsta vaučera, tj. kategorija usluga, ovisno o potrebama MSP-ova:

1) Vaučer za poboljšanje digitalnih vještina – svrha ovog vaučera je pomoći zaposlenicima u stjecanju vještina potrebnih za provođenje digitalizacije i digitalne transformacije, što može uključivati jedan ili više programa obrazovanja i usavršavanja.

2) Vaučer za digitalnu transformaciju – svrha ovog vaučera je omogućiti provjeru potencijala za digitalizaciju u MSP-ovima, pomoći MSP-ovima da ispitaju održivost ideja i oblikuju strategije za moguću digitalnu transformaciju. Navedeno uključuje procjenu stanja u poduzeću izradom plana razvoja digitalnih kapaciteta poslovanja i strategije digitalne transformacije. Ulaganje bi trebalo rezultirati temeljitim istraživanjem koje bi osiguralo nužne informacije za pripremanje poduzeća na ulaganje u digitalnu transformaciju. Aktivnosti predviđene strategijom za digitalnu transformaciju, poduzeća mogu u sljedećem koraku realizirati korištenjem bespovratne potpore za digitalizaciju predviđene ulaganjem C1.1.2. R3-I2.

3) Vaučer za digitalni marketing – svrha ovog vaučera je omogućiti razvoj i provedbu strategija digitalnog marketinga MSP-ova u skladu s odgovarajućim čimbenicima koji su nužni za digitalizaciju njihovih poslovanja. Poduzeća također mogu iskoristiti sredstva za potporu razvoju i jačanju kapaciteta u vezi s korištenjem interneta kao djelotvornog kanala za razvoj poslovanja.

4) Vaučer za kibernetičku otpornost – svrha ovog vaučera je povećati kibernetičku sigurnost uvođenjem sigurnosnih provjera sustava.

5) Vaučer za razvoj ili primjenu složenih digitalnih proizvoda i usluga – ovaj vaučer podržava istraživačke i razvojne pilot-projekte za uvođenje složenih digitalnih proizvoda i usluga, npr. razvoj rješenja za Industriju 4.0, mrežnih sustava i procesa, Interneta stvari (engl. *Internet of Things*), pametnih usluga, automatizacije, projekata koji uključuju velike podatke (engl. *Big Data*), simulacijskih modela, virtualne i proširene stvarnosti, ugrađenih sustava.

Ciljna populacija ovog ulaganja su MSP-ovi koja žele razviti digitalni poslovni model, ojačati vlastite kapacitete za digitalizaciju i digitalnu transformaciju ili poboljšati svoju kibernetičku sigurnost. MSP-ovi s određenom razinom digitalne zrelosti mogu iskoristiti vaučer za razvoj složenih digitalnih proizvoda i usluga.

Poduzeća moraju tijekom prijavljivanja objasniti problem koji pokušavaju riješiti i opisati stanje digitalne zrelosti poduzeća.

Provedba

Bespovratna sredstva dodjeljuju se putem otvorenog postupka dodjele bespovratnih sredstava u obliku vaučera, tj. sve dok se ne iskoriste sva raspoloživa sredstva osigurana za svaki poziv. Predlaže se objavljivanje godišnjeg poziva s određenim iznosom raspoloživih sredstava za taj poziv. Podnositelji zahtjeva mogu zatražiti jedan ili više sljedećih vaučera:

1) Vaučer za poboljšanje digitalnih vještina

Prihvatljivi troškovi: edukacija stručnjaka za dizajn softvera, umjetnu inteligenciju i sigurnost, edukaciju stručnjaka za upravljanje podacima i razvoj novih digitalnih vještina u vezi s

računarstvom u oblaku, osposobljavanje koje uključuje prekvalifikaciju i usavršavanje radne snage u pogledu usvajanja digitalnih vještina.

Maksimalni iznos vaučera za jedan prijedlog projekta: 75.000 kn

Program obuhvaća do 190 MSP-ova u tri poziva (63 MSP-ova po pozivu).

Ukupan proračun iznosi 14.500.000 kn (ili 4.830.000 kn po pozivu).

2) Vaučer za strategiju digitalne transformacije

Prihvatljivi troškovi: izrada strategije digitalne transformacije, opći troškovi, vanjske usluge.

Maksimalni iznos vaučera za jedan prijedlog projekta: 76.000 kn

Program obuhvaća do 110 MSP-ova u tri poziva (37 MSP-ova po pozivu).

Ukupan proračun iznosi 9.000.000 kn (ili 3.000.000 kn po pozivu).

3) Vaučer za digitalni marketing

Prihvatljivi troškovi: izrada web stranica, izrada i testiranje mobilnih aplikacija, uporaba podataka za poboljšanje interakcije s kupcima, izrada online trgovina i platformi za rezervacije.

Maksimalni iznos vaučera za jedan prijedlog projekta: 75.000 kn

Program obuhvaća do 200 MSP-ova u tri poziva (66 MSP-ova po pozivu).

Ukupan proračun iznosi 15.000.000 kn (ili 5.000.000 kn po pozivu).

4) Vaučer za kibernetičku otpornost

Prihvatljivi troškovi: izrada sigurnosnih i tehničkih izvješća, provjera propusnosti podataka i penetracijska ispitivanja.

Maksimalni iznos vaučera za jedan prijedlog projekta: 110.000 kn.

Program obuhvaća do 200 MSP-ova u tri poziva (66 MSP-ova po pozivu).

Ukupan proračun iznosi 22.000.000 kn (ili 7.333.000 kn po pozivu).

5) Vaučer za razvoj ili primjenu složenih digitalnih proizvoda i usluga (usluge istraživanja i razvoja)

Prihvatljivi troškovi: usluge subjekata za istraživanje i razvoj koje mogu uključivati materijalne troškove koji nastanu kao dio usluga razvoja, npr. izrada prototipa.

Maksimalni iznos vaučera za jedan prijedlog projekta: 150.000 kn

Program obuhvaća do 95 MSP-ova u tri poziva (30 MSP-ova po pozivu).

Ukupan proračun iznosi 14.500.000 kn (ili 4.830.000 kn po pozivu).

Korištenje jedne vrste vaučera nije preduvjet za korištenje druge vrste vaučera. Poduzeće može iskoristiti najviše 2 vrste vaučera po pozivu.

Program treba osigurati početni popis preporučenih davatelja usluga za vaučere koji treba stalno ažurirati. Digitalni inovacijski centri i ECINTV mogu biti početni preporučeni davatelji usluga. Međutim, korisnicima se mora osigurati veća fleksibilnost pri odabiru davatelja tražene usluge kako bi se povećala uspješnost programa. Ova važna lekcija naučena je kroz program vaučera za inovacije koji je proveden unutar višegodišnjeg financijskog okvira 2014. – 2020.

Stoga bi program trebao neprestano razmatrati i odobravati dodatne davatelje usluga na temelju zahtjeva korisnika ili samih davatelja usluga.

Tvrtke koje primaju potporu u okviru ove mjere će trebati dokazati da neće koristiti sredstva za povećanje emisija stakleničkih plinova ako ulažu u kapacitete servera ili bilo koju drugu vrstu opreme koja troši veće količine energije. To se može dokazati planovima za kupnju obnovljivih izvora energije, emisijskim kreditima ili na druge načine (što će se naknadno i nadzirati).

Potpore će se dodijeliti samo financijski održivim tvrtkama koje dokažu da su planirane investicije u skladu s načelom Ne nanosi značajnu štetu.

Nositelj provedbe	(MINGOR) u suradnji s HAMAG-BICRO
Ciljna skupina	MSP-ovi u suradnji s istraživačkim ustanovama i velikim poduzećima
Procijenjeni trošak	75.000.000 kn
Razdoblje provedbe	3Q/2021. 4Q/2026.

C1.1.2. R3-I3 Bespovratne potpore za digitalizaciju

Izazov

Iako je Hrvatska ostvarila pozitivan pomak na Indeksu digitalne ekonomije i društva (DESI) 2020. u području integracije digitalnih tehnologija, društvene mreže koristi samo 16% poduzeća, elektroničku razmjenu informacija 26% poduzeća, a velike podatke 10%, što je ispod prosjeka EU.

U okviru istraživanja Digitalna transformacija u Hrvatskoj 2020., koje je obuhvatilo 300 hrvatskih poduzeća, ispitanici su stanje digitalizacije hrvatskog gospodarstva u prosjeku ocijenili s 2,52 (Hrvatski digitalni indeks, 2020.). Unatoč vidljivom napretku u odnosu na prethodnu godinu, potrebni su dodatni poticaji radi ubrzanja digitalizacije hrvatskih poduzeća. Isto istraživanje pokazalo je da samo 37,1% poduzeća stavlja digitalnu transformaciju među glavnih 5 tema po važnosti, što znači da većina poduzeća nema dovoljno razvijenu svijest o prilikama za digitalizaciju svog poslovanja. Samo 17,7% ispitanika (uglavnom velikih poduzeća) ima strategiju digitalne transformacije, a čak 32,9% poduzeća navelo je da nema mehanizme kojima bi pripremili zaposlenike na promjene uzrokovane digitalnom transformacijom. Ispitanici su naveli financije kao ključnu prepreku provedbi digitalne transformacije.

Mjere koje su dosad provedene na nacionalnoj razini nisu bile dovoljno usredotočene na pružanje potpore digitalizaciji poduzeća, posebice nakon početka krize uzrokovane pandemijom bolesti COVID-19. Manje bespovratne potpore prepoznate su kao primjereni instrument koji je raspoloživ MSP-ovima i može brzo podržati procese digitalne transformacije hrvatskih poduzeća.

Cilj

Svrha ovog ulaganja je podržati digitalnu transformaciju hrvatskih poduzeća omogućavanjem financijske podrške za uvođenje digitalnih rješenja u poslovanje. Ova investicija će omogućiti povećanje kapaciteta za digitalnu transformaciju poduzeća nabavom digitalnih alata i opreme te jačanjem ljudskih kapaciteta za razvoj i primjenu novih proizvoda, usluga i procesa.

Opis

Bespovratna potpora za digitalizaciju poslovanja osigurava financijska sredstva za provedbu digitalnih rješenja na temelju detaljnog istraživanja potreba digitalizacije. Istraživanje se može financirati putem vaučera za strategiju digitalne transformacije ili iz drugih izvora. Ova bespovratna potpora osigurava financijska sredstva za ulaganja u digitalne alate i opremu za uvođenje novih ili značajno poboljšanih proizvodnih postupaka, načina isporuke usluga ili organizacijskih praksi.

Potpore su odabrane kao preferirani mehanizam financiranja jer ciljevi mjere potiču MSP-ove na usvajanje digitalnih rješenja.

Provedba

Prihvatljivi troškovi u okviru projekta uključuju opremu, softver, edukaciju zaposlenika, troškove plaća za razdoblje u kojima zaposlenici rade na projektu i troškove vanjskih davatelja usluga i dodatne režijske troškove i ostale izdatke poslovanja. Maksimalni iznos bespovratnih sredstava za jedan prijedlog projekta iznosi 750.000 kn. Program obuhvaća do 275 MSP-ova u tri poziva (92 MSP-ova po pozivu). Ukupan proračun iznosi 206.000.000 kn (ili 68.666.667kn po pozivu).

Prihvatljivi projekt digitalizacije poslovanja uključuje sljedeće: (a) uvođenje novog načina poslovanja poduzeća i (b) vidljivo poboljšanje u pogledu novih proizvodnih sposobnosti ili mogućnosti isporuke ili poslovnih praksi. Projekt mora uključivati određenu razinu inovacija i rizika i ne smije biti usredotočen na rutinske operativne promjene ili prilagodbe poslovanja zbog promjena propisa. Primjeri uvođenja novih proizvodnih postupaka ili načina isporuke mogu obuhvaćati: (a) projektiranje, postavljanje i/ili konfiguriranje novog postupka proizvodnje ili isporuke ili sustava (b) razvoj (ili nerutinsko prilagođavanje) softverskih sustava za novi postupak proizvodnje ili isporuke, uključujući digitalizaciju postojećih proizvoda (c) značajnu automatizaciju postojećih ručnih sustava proizvodnje ili isporuke radi potrebe skaliranja. Primjeri uvođenja novog organizacijskog postupka mogu obuhvaćati: (a) uvođenje sustava inovacija ili kontinuiranog poboljšanja širom organizacije, (b) uvođenje novih načina razvoja proizvoda ili usluga ili digitalizaciju postojećih proizvoda koji su projektirani i stvoreni u suradnji s kupcem/dobavljačem/partnerom, (c) provedbu novih modela poslovanja ili povećanja vrijednosti koji se značajno razlikuju od postojećih.

Tvrtke koje primaju potporu u okviru ove mjere će trebati dokazati da neće koristiti sredstva za povećanje emisija stakleničkih plinova ako ulažu u kapacitete servera ili bilo koju drugu vrstu opreme koja troši veće količine energije. To se može dokazati planovima za kupnju obnovljivih izvora energije, emisijskim kreditima ili na druge načine (što će se naknadno i nadzirati).

Nositelj provedbe	(MINGOR) u suradnji s HAMAG-BICRO
Ciljna skupina	MSP-ovi
Procijenjeni trošak	206.000.000 kn
Razdoblje provedbe	3Q/2021.-4Q/2026.

C1.1.2. R4-I1 Podrška za digitalne centre za inovacije

Izazov

Baza podataka digitalnih centara za inovacije (DIH) dostupna putem platforme za pametnu specijalizaciju Europske komisije sadrži 14 DIH-ova i 5 kandidata za EDIH-ove u Hrvatskoj koji su većinom u pripremnoj fazi i nisu u mogućnosti pružiti zadovoljavajući raspon usluga. Na nacionalnoj razini nije proveden nijedan program potpora za uspostavu i rad DIH-ova. Većina ih je uspostavljena na projektnoj osnovi, kao pokušaj osiguranja održivosti prethodnih inicijativa kao što su centri kompetencija (CEKOM) ili nadogradnja postojećih organizacija za potporu poslovanju (npr. inkubatori).

Samo je nekoliko DIH-ova iz Hrvatske pokrenulo suradnju s DIH-ovima iz drugih država. Većina digitalnih centara za inovacije nije uspostavilaformalnu strukturu, zajedničke procedure I ponudu uslugakorisnicima. Pored organizacijske strukture, većini inicijativa koje se nazivaju DIH-ovima nedostaje jasno usmjerenje na pojedine tehnologije i njihovu primjenu unutar sektora. Posebno je zabrinjavajuće nedostatak fokusa na potrebe korisnika i suradnju s privatnim sektorom. Kandidati za EDIH-ove odabrani su krajem 2020. te im treba osigurati sufinanciranje na nacionalnoj razini uz ulaganje iz programa Digitalna Europa 2021.-2027.

Inicijativa za osnivanje Europskog centra za inovacije, napredne tehnologije i razvoj vještina (ECINTV) kao središnjeg tijela za podršku digitalnoj transformaciji gospodarstva RH djelomično je podržana kroz Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014.-2020. u pogledu izgradnje infrastrukture i nabave opreme. Izgradnja je u završnoj fazi jer je tehnički pregled zgrade obavljen u listopadu 2020., a oprema će biti nabavljena u narednom razdoblju. Međutim, kako bi mogao izvršiti svoju ulogu vezano za poticanje digitalne transformacije, ECINTV će trebati podršku za uspostavljanje operativne podrške korisnicima i izgradnju provedbenih kapaciteta.

Također pogledati: C1.1.2. R4

Cilj

Cilj ulaganja je definirati okvir za uspostavu i praćenje DIH-ova u Hrvatskoj te osigurati sufinanciranje EDIH-ova koji će biti uspješni na pozivu Europske komisije u okviru programa Digitalna Europa 2021.-2027. Na taj način će se podržati provođenje aktivnosti EDIH-ova usmjerenih na pružanje usluga MSP-ovima i drugim korisnicima u području umjetne inteligencije, računarstva visokih performanci, kibernetičke sigurnosti i drugih tehnologija.

Opis

Ulaganje obuhvaća financiranje uspostave i rada minimalno 3 nacionalna EDIH-a koji budu uspješni na pozivu Europske komisije za financiranje EDIH-ova u okviru programa Digitalna Europa 2021.-2027. tijekom prve 3 godine, odnosno za prvi ugovor s Europskom komisijom. Djelatnosti EDIH-ova trebaju obuhvaćati usluge u kategorijama Testiranje prije ulaganja, Razvoj

vještina i osposobljavanje, Pristup financijskim sredstvima i Umrežavanje i razvoj inovacijskog eskosustava. Predviđena su tri dijela investicijske mjere koje uključuju:

- financiranje tehničke pomoći za razvoj Nacionalnog okvira za uspostavu i praćenje sustava za digitalne centre za inovacije u Hrvatskoj
- sufinanciranje minimalno 3 EDIH-a koji će biti uspješni na pozivu Europske komisije (uz sredstva iz programa Digitalna Europa 2021.-2027.).
- jačanje provedbenih kapaciteta za digitalnu transformaciju u okviru Europskog centra za inovacije, napredne tehnologije i razvoj vještina (ECINTV).

Provedba

1) Financiranje tehničke pomoći za razvoj Nacionalnog okvira za uspostavu i praćenjesustava za digitalne centre za inovacije u Hrvatskoj

Nabavit će se stručne usluge za pomoć tijekom izrade i provedbe Nacionalnog okvira za uspostavu i monitoring sustava za digitalne centre za inovacije u Hrvatskoj. Opseg tehničke pomoći može uključivati:

- olakšavanje konzultacija između različitih dionika
- stvaranje akcijskih planova za provedbu okvira
- definiranje uvjeta za uspostavu i kriterija za praćenje napretka DIH-ova sukladno dogovorenim ciljevima
- stvaranje alata za razmjenu radi podizanja svijesti o uslugama DIH-ova u privatnom sektoru
- mogućnosti i modele financiranja na nacionalnoj razini.

Proračun za tehničku pomoć iznosi 2.500.000 kn. Ciljani korisnik je MINGOR. Ministarstvo će imenovati zaposlenikekoje će u suradnji s ostalim dionicima izraditi Nacionalni okvir do kraja 1Q/2022.

2) Sufinanciranje nacionalnih Europskih digitalnih centara za inovacije (EDIH)

Predviđeno je sufinanciranje uspostave i rada minimalno 3 Europska digitalna centra za inovacije (EDIH) u RH koji će biti uspješni na pozivu Europske komisije za sufinanciranje EDIH-ova sredstvima programa Digitalna Europa 2021.-2027. tijekom prve 3 godine, odnosno za prvi ugovor s Europskom komisijom. Sukladno radnom dokumentu Europske komisije[24], EDIH-ovi trebaju pružati usluge MSP-ovima i drugim korisnicima u sljedećim kategorijama:

- Testiranje prije ulaganja (engl. Test before invest)
- Razvoj vještina i osposobljavanje
- Pristup financijskim sredstvima i
- Podrška za umrežavanje i razvoj inovacijskog eskosustava.

Potporu će moći iskoristiti minimalno 3 EDIH-a s liste kandidata koji su odabrani na javnom pozivu za predodabir nacionalnih kandidata za EDIH-ove, a koji budu udpješni na pozivu Europske komsije. U okviru ove investicije, predviđen je proračun od okvirno 4.100.000 kn

[24] European Digital Innovation Hubs in Digital Europe Programme Draft working document 25-01-2021 https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/activities/edihs

godišnje po EDIH-u za prve 3 godine rada, odnosno za sufinanciranje troškova EDIH projekata uz sredstva koja će ugovoriti iz programa Digitalna Europa. Izračun je napravljen prema iznosu predloženom za hrvatske EDIH-ove u radnom dokumentu Europske komisije (12,7 mil EUR za sedmogodišnje razdoblje) te očekivanom budžeta projekata EDIH-a od minimalno 1 mil EUR godišnje. Ukupan proračun za potporu EDIH-ovima u okviru ove investicije iznosi 49.000.000 kn.

3) Prihvatljivi troškovi mogu uključivati: troškove nabava i amortizacije opreme i objekta, zaposlenike EDIH-a za pružanje usluga digitalne transformacije MSP-ovima i drugim korisnicima, uključujući troškove vanjskih stručnjaka, putne troškove za zaposlenike i lokalne dionike EDIH-a i druge troškove. [25]Jačanje provedbenih kapaciteta za digitalnu transformaciju u okviru ECINTV-a

Za praćenje rada DIH-ova i EDIH-ova uspostavit će se nacionalna kontaktna točka u okviru Europskog centra za inovacije, napredne tehnologije i razvoj vještina (ECINTV). Financiranje planirano u okviru ovog ulaganja trebalo bi pomoći pri uspostavljanju navedenog mehanizma za razvoj i praćenje nacionalnog ekosustava DIH-ova.

Svrha ECINTV-a je uspostaviti jedinstveno mjesto za koordinaciju i provedbu sljedećih aktivnosti:

- digitalne transformacije gospodarstva
- cjeloživotnog učenja i razvoja digitalnih i poduzetničkih vještina
- pristupa najnovijim znanjima i resursima za ispitivanje i eksperimentiranje s digitalnim rješenjima koja su potrebna za razvoj novih proizvoda, procesa i modela poslovanja korisnika
- umrežavanja i jačanja nacionalnih ekosustava za inovacije i poduzetništvo dionika usredotočenih na digitalne tehnologije na nacionalnoj i europskoj razini.

Proračun ovog dijela ulaganja iznosi 5.000.000 kn. Ulaganje se može iskoristiti za nabavu tehničke pomoći za uspostavu rada, izradu i provedbu programa, aktivnosti i usluga koje nudi ECINTV, uključujući radionice i druge oblike osposobljavanja, te troškove osoblja koji se odnose na savjetovanje u vezi s područjem digitalizacije i DIH-ovima.

Tvrtke koje primaju potporu u okviru ove mjere će trebati dokazati da neće koristiti sredstva za povećanje emisija stakleničkih plinova ukoliko ulažu u kapacitete servera ili bilo koju drugu vrstu opreme koja troši veće količine energije. To se može dokazati planovima za kupnju obnovljivih izvora energije, emisijskim kreditima ili na druge načine (što će se naknadno i nadzirati).

[25] Prihvatljivi troškovi ovise o pozivu Europske komisije za financiranje EDIH-ova i uputama o mogućnosti kombiniranja troškova za financiranje EDIH-ova iz raznih izvora koje će objaviti Europska komisija, kako bi se izbjeglo dvostruko financiranje.

Nositelj provedbe	MINGOR
Ciljna skupina	Akademske i istraživačke institucije, MSP-ovi i velika poduzeća
Procijenjeni trošak	56.500.000 kn
Razdoblje provedbe	2Q/2021.-4Q/2025.

C1.2. Energetska tranzicija za održivo gospodarstvo

Veza s Europskim semestrom i/ili strateškim dokumentima i kontekst reforme

Ulaganja u obnovljive izvore energije i energetiku provest će se kroz reformu dekarbonizacije energetskog sektora koja je usklađena sa Strategijom energetskog razvoja RH do 2030. s pogledom na 2050., sa CSR-om CSR 2019/3a i CSR 2020/3d o usmjeravanju ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju, Europskim zelenim planom, NPR-om (Klimatske promjene i energetska održivost), NRS-om, Programom Vlade te Nacionalnim energetskim i klimatskim planom od 2021. do 2030. (koji sadrži tri ključna nacionalna cilja: smanjenje emisija CO2, povećanje udjela OIE u neposrednoj potrošnji i povećanje energetske učinkovitosti).

Ubrzanu tranziciju energetskoga sektora podupire niz horizontalnih politika i implementacija mjera u sektorima poput prometa, poljoprivrede, zgradarstva, turizma odnosno usluga. Također mora se dodatno potencirati potpora korištenja tehnologija obnovljivih izvora za grijanje i hlađenje, posebice u industrijskim procesima i poljoprivredi. Nužno je nastaviti i jačanje korištenja konkurentnih obnovljivih izvora uspostavom jasnih i transparentnih procedura korištenja državnog zemljišta, dok se za projekte u ruralnim i izoliranim sredinama, a posebice otocima, treba voditi računa o mogućnosti priključenja energetskih postrojenja obnovljivih izvora na mrežu u sklopu inicijative „Čista energija za otoke EU-a“.

Povećana uporaba energije iz obnovljivih izvora važan je dio paketa mjera za smanjenje emisija stakleničkih plinova i ispunjavanje obvezujućeg cilja u pogledu obnovljive energije za 2030. (elementi politika obuhvaćaju povećanje korištenja grijanja i hlađenja iz obnovljivih izvora te korištenje obnovljive energije u sektoru prijevoza). U tom smislu, provodi se Nacionalni akcijski plan za obnovljive izvore energije do 2020. te počinje provedba Strategije energetskog razvoja RH do 2030. s pogledom na 2050. i Nacionalnog energetskog i klimatskog plana koji predstavlja provedbeni akt Strategije, a ujedno je i obveza prema EK sukladno Uredbi (EU) 2018/1999.

Hrvatska ima veliki potencijal u razvijanju obnovljivih izvora energije. Veliki naglasak je na energiji vjetra i sunca koji se najbrže razvijaju, a ujedno se smanjuje i cijena tehnologije čime su projekti sve više isplativi. U skladu s tim i nova energetska strategija predviđa veliki broj projekata vezanih uz vjetar i sunce. Međutim, Hrvatska ima i potencijal vezan uz geotermalnu energiju (posebice u kontinentalnoj Hrvatskoj), a sve zanimljivije postaje i istraživanje odobalnih potencijala vezanih uz sjeverni Jadran (posebice odobalnog vjetra) koji bi mogao biti dobra nadopuna za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije na kopnu. Tu je i potencijal bio ekonomije vezan uz razvoj elektrana i visokočuinkovitih kogeneracija na biomasu te korištenje bioplina za proizvodnju električne energije. Dodana vrijednost potenciranja proizvodnje električne energije iz bio ekonomije je međusektorska povezanost. Svi ovi sustavi, koji su geografski disperzirani, moraju biti učinkovito povezani na način da se energija učinkovito prenese do krajnjeg kupca. Iako će dio sustava biti lociran blizu mjesta potrošnje, razlika u korištenju pojedinih tehnologija (konstantna proizvodnja obnovljive energije korištenjem geotermalnog potencijala i bio ekonomije nasuprot varijabilnim proizvođačima poput elektrana koje koriste vjetar i sunčevu energiju), ali i razlika u mjestima proizvodnje i potrošnje energije u Hrvatskoj (na jugu je veliki potencijal proizvodnje, a na sjeveru potrošnje) zahtijevaju jačanje elektroenergetskog sustava koji ne smije postati usko grlo za prijenos energije do krajnjih potrošača.

Zbog toga je dekarbonizacija energetskog sektora vezana prvenstveno uz izgradnju moderne i digitalno upravljive infrastrukture za električnu i toplinsku energiju, daljnja ulaganja u obnovljive izvore energije posebice u sektorima energetike i prometa, razvoj novih tehnologija, razvoj

infrastrukture za proizvodnju i korištenje obnovljivog vodika, poboljšanje i jačanje sustava toplinarstva te provedbu mjera energetske učinkovitosti, a posebice u industriji.

Reformom će se otkloniti barijere za prihvat i distribuciju većih količina obnovljive energije, smanjiti gubitke i otkloniti uska grla u sustavu, uvesti aktivne kupce i aktivno upravljanje njihovom potrošnjom te građanima pružiti mogućnost udruživanja u energetske zajednice, što je sve preduvjet za punu implementaciju Direktive (EU) 2018/2001 i Direktive (EU) 2019/944.

Da bi postigli ciljeve do 2030. vezane uz smanjenje CO2, povećanje udjela OIE u ukupnoj potrošnji energije te povećanju energetske učinkovitosti na koje smo se obvezali u Nacionalnom energetskom i klimatskom planu, nužno je do 2026. uspostaviti bolju i jaču elektroenergetsku infrastrukturu (na transportnoj i distribucijskoj razini) koja će omogućiti prihvat nove količine energije iz obnovljivih izvora energije (1.500 MW do 2025. i oko 2.500 MW do 2030.) i omogućiti stabilnost sustava. Trenutno prihvat veće količine energije nije moguć, jer je sustav na rubu svojih kapaciteta. Zbog toga je prihvat i prijenos energije postao usko grlo za osiguravanje novih projekata (mahom iz privatnih investicija). Ako se ovaj problem ne riješi, Hrvatska neće ostvariti ciljeve postavljene u NECP-u do 2030. godine.

Također, potrebno je daljnje investiranje u energetsku učinkovitost i sustav toplinarstva koji će se okrenuti obnovljivim izvorima i omogućiti adekvatnu infrastrukturu do 2026. kojom će se osigurati kumulativno postizanje ušteda do 2030. (ali i kasnije) kako u segmentu energetske učinkovitosti u industriji tako i u segmentu grijanja i hlađenja. Posebno je važno potaknuti male potrošače za prelazak s fosilnih goriva na obnovljive izvore energije u toplinarstvu, kao i poticanje izgradnje toplinskih sustava koji će zamijeniti pojedinačna, često puta manje isplativa rješenja grijanja i hlađenja.

Konačno, reformom se mora osigurati dovoljna količina biogoriva na tržištu i obnovljivog vodika u prometu kako bi se osiguralo ostvarivanje cilja za promet, a što također nije moguće bez adekvatne infrastrukture. Zbog toga se do kraja 2021. planira izraditi strateški dokument koji će pokazati potencijal i ciljeve za osiguravanje infrastrukture za proizvodnju obnovljivog vodika i infrastrukturu za korištenje obnovljivog vodika u prometu. Taj strateški dokument će definirati koliko elektrolizatora Hrvatska planira instalirati do 2025. i do 2030. za proizvodnju obnovljivog vodika, kao i koliko se inicijalno punionica mora izraditi da bi se moglo pokrenuti intenzivnije korištenje vozila na vodik u segmentu osobnih vozila, ali i u segmentu teškog prometa, a posebice gradskih autobusa. Konačno, dokument će sagledati i financijski aspekt s posebnim osvrtom na potencijal EU sredstava za financiranje projekata povezanih sa obnovljivim vodikom.

Dakle, predložena reforma će omogućiti uštedu energije i resursa koje će mjerama energetske učinkovitosti u uvjetima digitaliziranih sustava doprinijeti ubrzanom razvoju održivog gospodarstva i smanjenju energetskog siromaštva. Ubrzat će se i realizacija ostalih projekata vezanih uz zelenu tranziciju energetskog sektora. Reformom će se smanjiti uvoz energije u EU i bolje iskoristiti unutarnji energetski potencijali.

Obuhvat reforme i investicija, razina pripremljenosti i vrijeme potrebno za provedbu

(a) Reformske mjere

C1.2. R1 Dekarbonizacija energetskog sektora

Izazov

Hrvatska podržava EU politiku dekarbonizacije, a posebice podržava Zeleni plan za Europu kojim se dodatno ojačavaju ciljevi kojima EU teži u pogledu smanjenja stakleničkih plinova, razvijanju čistih oblika energije, čistog prometa i potenciranju kružnog gospodarstva.

Energetski sektor zadnjih petnaestak godina radi na povećanju udjela čiste energije kako u proizvodnji, tako i u potrošnji, a strateški dokumenti nastali u zadnjih dvije godine jasno pokazuju opredijeljenost RH na jačanje energetske učinkovitosti, na proizvodnju energije iz obnovljivih izvora te jačanje čistih i ekološki prihvatljivih tehnologija u sustavima grijanja i hlađenja, zgradarstva i prometa. Ovo je posebno istaknuto u Integriranom energetskom i klimatskom planu kojim su postavljeni ciljevi RH do 2030. vezani uz smanjenje CO2, povećanje udjela obnovljive energije u finalnoj potrošnji te povećanju energetske učinkovitosti. Navedeni ciljevi doprinos su Hrvatske u općim EU ciljevima, a ostvarit će se provedbom mjera koje su jasno definirane Integriranim energetskim i klimatskim planom.

U skladu s navedenim, u sklopu Plana za oporavak i otpornost predlaže se reforma Dekarbonizacija energetskog sektora koja bi naglasak trebala staviti upravo na osiguravanje čiste energije mahom kroz modernizaciju i izgradnju potrebne infrastrukture koja je nužna za postizanje potrebnih preduvjeta za ispunjavanje ciljeva do 2030. postavljenih NECP-om.

Reforma se sastoji od aktivnosti vezanih uz jačanje zakonodavstva i administrativnih kapaciteta te od četiri investicije kojima se dekarbonizacija energetike treba dodatno potaknuti. Većina planiranih investicija vezana je uz razvoj infrastrukture koja je nužna za daljnju implementaciju mjera iz NECP-a, dok je ujedno važna i za segment dekarbonizacije energetike. Upravo je NECP, kroz ciljevi i mjere koje sadrži, glavni pokazatelj smjera kojim Hrvatska treba ići u ostvarenju cilja dekarbonizacije energetskog sektora.

Zakonodavni okvir se već intenzivno osigurava, a do kraja 2021. očekuje se da će u potpunosti biti posložen na način da bude afirmativan za razvoj projekata vezanih uz dekarbonizaciju energetike, toplinarstva i prometa.

Hrvatska je uvoznik električne energije koja je cjenovno povoljna, ali okolišno neprihvatljiva s obzirom na to da dolazi iz fosilnih goriva, a dekarbonizacija energetskog sektora koja treba voditi do dekarbonizirane Hrvatske do 2050. znači izbacivanje fosilnih energenata te promjenu paradigme u energetskom sektoru. To podrazumijeva reformiranje sustava proizvodnje i prijenosa električne energije, te povećanje energetske učinkovitost i zamjenu fosilnih goriva u drugim sektorima (kao što su promet, zgradarstvo, poljoprivreda i sl.). Stoga se mora napraviti veliki iskorak u razvoju domaćeg tržišta paralelno s jačanjem zelenog europskog tržišta energije. U skladu s tim, reformiranje energetskog sektora treba težiti povećanju proizvodnje energije iz obnovljivih izvora, jačanju infrastrukture vezane uz prihvat i distribuciju obnovljivih izvora energije, investiranju u jačanje sustava toplinarstva i energetsku učinkovitost, razvoju korištenja obnovljive energije u prometu te razvoju novih tehnologija.

Da bi se to uspjelo moraju se ukloniti nedostaci današnjeg tržišta energije i obnovljiva energija mora stići do krajnjih potrošača. Proizvodnja energije iz obnovljivih izvora je tržišna djelatnost i

velikim je dijelom financirana privatnim kapitalom. No, uz veliki udio privatnog kapitala, postoje i poticaji koji služe bržoj implementaciji projekata. Obnovljivi izvori energije potiču se na različite načine, pri čemu je dominantan sustav poticajnih cijena za povlaštene proizvođače električne energije, jer je RH do 2016. primjenjivala sustav zagarantiranog otkupa električne energije po takozvanom *feed-in* tarifnom modelu. U sustavu je razvijeno preko 1030 MW instaliranih obnovljivih izvora i visokoučikovitih kogeneracija, a sustav se financira iz naknada koje plaćaju svi građani i poduzeća u Hrvatskoj. Ovaj sustav je omogućio, među ostalim i razvoj tržišta električne energije, jer su investicije došle upravo iz privatnog sektora.

Poticajna cijena je definirana Tarifnim sustavom za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije[26], a zajamčena je na 12-14 godina.

Razvoj projekata koji se planiraju u strateškim dokumentima prati i zakonodavstvo. Iz Zakona o obnovljivim izvorima energije i visokoučinkovitoj kogeneraciji[27] (na snazi od 1. siječnja 2016.) proizlazi obveza donošenja Pravilnika o korištenju obnovljivih izvora energije, Uredbe o kvotama za poticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije te Uredbe o naknadama za obnovljive izvore energije. Uvodi se novi sustav poticanja proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i visokoučinkovite kogeneracije preko tržišnih premija koji će biti troškovno učinkovitiji sustav koji je uspostavljen 2020. godine. Ovaj novi sustav poticanja proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora, nazvan *Premijski sustav*, bitan je za daljnji razvoj energetskog sustava, a posebice tržišta električne energije kako bi se dobio kontinuitet i potakla daljnja tranzicija energetskog sektora prema dekarbonizaciji i održivom gospodarskom razvoju.

Premijski sustav, služi proizvođačima da im se osigura povrat investicije, ali na način kontinuiranog sudjelovanja i djelovanja na tržištu. Ako je cijena na burzi jednaka ili veća od cijene koju je proizvođač ugovorio ne postoji razlika koja će mu biti isplaćena. Druga karakteristika ovoga modela vezana je i uz način na koji se potpora može dodijeliti, a to je na temelju konkurentnog javnog natječaja. Hrvatska se odlučila da se zbog potrebe diversifikacije tehnologija natječaji raspišu za različite tehnologije i svima se na jasan i transparentan način određuje gornji limit cijene po kojoj se električna energija proizvedena iz npr. vjetra, sunca, biomase i dr. može ponuditi. Metodologije su propisane Uredbom o poticanju proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i visokoučinkovitih kogeneracija, odnosno njenim izmjenama[28].

Uvođenjem premijskog modela planira se dodatno potaknuti privatni sektor za investicije u OIE, međutim nužni su razvojni projekti koji će omogućiti potpuni prihvat i sigurnu isporuku obnovljive energije prema krajnjim kupcima što obuhvaća razvoj i revitalizaciju fizičke infrastrukture za prijenos električne energije zajedno s omogućavanjem skladištenja energije te digitalno upravljanje sustavima. Već sada postoji iskazan interes investitora za priključenje novih elektrana na obnovljive izvore energije sa snagom preko 6.500 MW. Također, planira se do 2025. priključiti na elektroenergetski sustav oko 1.500 MW obnovljive energije i omogućiti njezinu distribuciju diljem Hrvatske. Konačno, sukladno energetskoj strategiji u Hrvatskoj se planira izgradnja više od 2.500 MW obnovljivih izvora energije, a trenutni elektroenergetski sustav je

[26] NN 133/13
[27] NN 100/15
[28] NN 116/18 i 60/20

usko grlo koje usporava i koči izdavanje dozvola za priključenje a samim tim i razvoj novih projekata.

Drugi dio razvoja infrastrukture vezan je uz prometni sektor. Ovdje je nužno osigurati dovoljne količine biogoriva na tržištu te pokrenuti uspostavu infrastrukture za proizvodnju obnovljivog vodika, njegovu distribuciju i korištenje u prometu. Nadalje, važan je i razvoj novih tehnologija, prvenstveno geološkog skladištenja CO2 (tzv. CCS-a), te uspostava pilot-projekata i infrastrukture kojom se može pokazati potencijal kojeg Hrvatska ima u tom segmentu. Važno je ulaganje i u poboljšanje infrastrukture gospodarstva kroz povećanje energetske učinkovitosti kako u pogledu proizvodnih prostora tako i u pogledu proizvodnih procesa. Konačno, bitno je i jačanje infrastrukture toplinarstva, posebice na strani opskrbe toplinom kroz obnovljivu energiju jer će se razvojem te vrste infrastrukture toplinarstvo dodatno dekarbonizirati, a ujedno će se stvoriti preduvjeti za jačanje sustava toplinarstva i njegovu bolju implementaciju u industriju i zgradarstvo, jer će se bez ove sinergije teško doći do cilja koji si je Hrvatska postavila po pitanju energetske učinkovitosti do 2030. godine.

Stoga, kao preduvjet za zelenu tranziciju i dekarbonizaciju energetike nužno je podići ulaganja u revitaliziranje, ojačavanje i digitalizaciju elektroenergetskog sustava za prihvat veće količine energije iz obnovljivih izvora bez novog pritiska na potrošače, (građane i gospodarstvo), te povećati investicije u toplinarstvu i energetskoj učinkovitosti (posebice ulaganja u mjere energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora u sektorima zgradarstva, industrije, prometa, poljoprivrede, turizma i sl.). Također, nužno je osigurati primjenu novih tehnologija u prometu, povećanje korištenja biogoriva i smanjenje ovisnosti o fosilnim gorivima, a posebice izgradnju infrastrukture za vodik. Upravo će povećanje korištenja naprednih biogoriva i vodika doprinijeti ubrzanoj dekarbonizaciji prometnog sektora.

Nadalje, dekarbonizaciji energetskog sektora mora pridonijeti i razvoj niza novih tehnologija (posebice tehnologije vodika i CCS) koje će omogućiti smanjenje emisija CO2. CCS se kao potencijal mora dokazati pilot-projektima kojima će se ubrzati tehnološki razvoj te otvoriti prilika za zelenu tranziciju industrije koja je trenutno vezana za industriju proizvodnje ugljikovodika. Ova industrija u RH ima znanje i mogućnosti da ovu tehnologiju razvije i primjenjuje te na taj način osigura dekarbonizaciju industrije u široj okolici.

Uz to, jedino se predmetnom reformom može omogućiti stvaranje adekvatne infrastrukture za ostvarenje ciljeva iz OIE i energetske učinkovitosti na koje smo se obvezali prema EU sukladno Nacionalnom energetskom i klimatskom planu, a sve predložene investicije kojima se planira unaprjeđenje elektroenergetskog sustava, povećanje energetske učinkovitosti i dekarbonizacija prometa omogućit će potpuno ostvarenje reforme.

Cilj

Provedbom predložene reforme osigurat će se okretanje Hrvatske k čistoj energiji. U skladu s tim, očekuje se da će reforma Dekarbonizacija energetskog sektora osigurati infrastrukturu potrebnu za bolju i bržu implementaciju čistih tehnologija u elektroenergetskom sektoru, sektoru prometa, toplinarstvu i sektoru industrije povezano s razvojem novih tehnologija koji će navedenim sektorima osim povećanja udjela obnovljive energije omogućiti i dodatno smanjenje CO2.

Prvi, i nužan korak je uklanjanje barijera za prihvat i distribuciju većih količina obnovljive energije, kojima će se otkloniti potencijalna uska grla, smanjiti gubitke te povećati proizvodnja obnovljive energije. S obzirom na to da se proizvodnja obnovljivih izvora energije planira mahom u južnoj Hrvatskoj, potrebno je razviti prijenosnu mrežu prema ostatku Hrvatske kojom će se

osigurati mogućnost prihvaćanja novih priključenja i nesmetani prihvat novih količina energije iz obnovljivih izvora te njihova daljnja distribucija na mjesta potrošnje diljem Hrvatske. Ovo će dodatno ubrzati provedbu projekata vezanih uz nove elektrane koje proizvode energiju iz obnovljivih izvora, a čija provedba velikim dijelom ovisi o kapacitetima prijenosne mreže.

U skladu s navedenim, glavni ciljevi reforme u ovom segmentu je unaprjeđenje elektro-energetskog sustava Hrvatske u skladu s energetskom strategijom, NECP-om i planovima razvoja obnovljivih izvora energije. To znači da sustav do 2025. mora biti spreman bez problema primiti novih 1.500 MW obnovljive energije. Da bi se to ostvarilo potrebno je ojačati pravac povezanosti sjever - jug te ojačati i digitalizirati postojeću infrastrukturu te osigurati kapacitete za skladištenje obnovljive energije.

Na ovaj način će se potaknuti ubrzana dekarbonizacija energetskog sektora, ali će se provedbom navedene reforme dodatno ostvariti ciljevi vezani uz udio OIE na koje se Hrvatska obvezala kao doprinos zajedničkom EU cilju. Ne manje važno, provedbom ovog dijela reforme povećat će se domaća proizvodnja električne energije te će se smanjiti uvoz energije.

Uz povećanje proizvodnje obnovljive energije otvara se mogućnost za proizvodnju obnovljivog vodika koji će zajedno s uključivanjem naprednih biogoriva povećati udio obnovljive energije i ojačati dekarbonizaciju u sektoru prometa.

No, osim razvoja kapaciteta za proizvodnju obnovljivog vodika, nužno je početi razvijati vodikovu ekonomiju te graditi neophodnu infrastrukturu za korištenje vodika u prometu. U tom smislu cilj je izgraditi početnih 10 MW elektrolizatora te 6 punionica vodika u gradovima i na TEN-T pravcima čime bi se stvorila nužna infrastruktura za korištenje vodika u prometu. Dodatno se plaira jačanje kapaciteta elektrolizatora te će se u skladu s tim raspisati i poziv za izgradnju dodatnih 20 MW elektrolizatora.

No, da bi se osigurao adekvatan udio obnovljivih izvora energije u prometu, te osigurala dekarbonizacija prometnog sektora, nužno je osigurati i adekvatnu količinu biogoriva. Posebno je važno da se ta količina osigura kroz vlastitu proizvodnju da se ovisnost o uvozu fosilnih goriva ne zamijeni ovisnosti o uvozu biogoriva. Zbog toga jedna od investicija ima za cilj izgraditi tvornicu naprednih biogoriva u Sisku čime će se osigurati proizvodnja adekvatne količine bio-etanola kojom se može osigurati jača implementacija obnovljive energije u prometu. Posebice jer se prenamjenom postojećih prostora, poput rafinerija nafte, u prostor za proizvodnju biogoriva može napraviti razliku na vremenskoj crti i ubrzati proces tranzicije te omogućiti uvođenje na tržište veće količine vodika i naprednih biogoriva u vrlo kratkom periodu.

Prilike se nalaze i u sektoru toplinske energije gdje je trenutačno veliki broj kotlovnica koje mogu prijeći na OIE. Bez uvođenja malih i mikro kogeneracija, dizalica topline ili spajanje na visokoučinkovite toplinske sustave tijekom obnove zgrada neće se postići ciljano smanjivanje emisija u zgradarstvu, kao ni standard nulte potrošnje energije za nove zgrade. No, posebna će se pozornost posvetiti geotermalnoj energiji koja ima veliki potencijal, posebice u sektoru toplinarstva, ali je priprema ovih projekatat dugotrajna i tehnički zahtjevna.

U skladu s tim, planira se pripremiti dokumentacija za šest potencijalnih lokacija za korištenje geotermalne energije u toplinarstvu, a za dvije od navedenih šest lokacija će se izvesti i jedna probna bušotina da se pokažu potencijali geotermalne energije i da se navedeni projekti mogu približiti realizaciji, posebice na razini jedinica lokalne i regionalne samouprave.

Navedena reforma u potpunosti je usklađena i sa Novim akcijskim planom EU za kružno gospodarstvo, za čišću i konkurentniju Europu u segmentima prijevoza i energetske učinkovitosti.

U skladu s tim, tijekom 2021. izradit će se program energetske učinkovitosti za dekarbonizaciju energetskog sektora. Osim toga, za ostvarivanje navedene reforme do sredine 2022. izradit će se dokument procjene (uključujući savjetovanje s dionicima) s preporukama koje treba provesti o barijerama i administrativnim postupcima, a koji se ograničavaju na korištenje obnovljivih izvora energije, uključujući mjere za promicanje potrošnje energije iz obnovljivih izvora i zajednica obnovljive energije. Ovaj će dokument biti javno objavljen. Također, očekuje se do kraja 2022. stupanje na snagu zakona i propisa potrebnih za poboljšanje upotrebe obnovljivih izvora energije, uključujući uvođenje premijskog sustava za potporu obnovljivim izvorima energije. U proljeće 2022. očekuje se usvajanje Strategije razvoja vodika, a izrada Plana i program proizvodnje i korištenja biogoriva u prometu očekuje se do kraja 2023. godine.

Dekarbonizacija energetskog sektora će se dogoditi samo uz jako europsko usmjerenje tržišta energije prema obnovljivim izvorima energije, energetskoj učinkovitosti i novim tehnologijama. Dakle, da bi se svi navedeni ciljevi vezani uz smanjenje CO2, udio OIE i povećanje energetske učinkovitosti koji su postavljeni Integriranim energetskim i klimatskim planom i ostvarili do 2030., nužno je do 2026. osigurati infrastrukturne preduvjete koji će omogućiti njihovo ostvarivanje. U skladu s tim, glavni cilj predložene reforme u sklopu NPOO je stvaranje nužnih infrastrukturnih preduvjeta koji će omogućiti ostvarivanje ciljeva vezanih uz dekarbonizaciju energetika do 2030. i na taj način doprinijeti potpunoj dekarbonizaciji Europe do 2050. godine.

Opis

Hrvatska već potiče proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora, a naknade kojima se financira proizvedena električna energija prikupljaju se od svih potrošača. Značajna sredstva prikupljaju se za mjere povećanja energetskih ušteda (čiji su obveznici energetski subjekti), te za neispunjavanje obveze stavljanja propisane količine biogoriva na tržište. Kako bi se dekarbonizirao energetski sektor i ojačala proizvodnja i korištenje zelene energije planira se ulaganje u projekte vezane uz razvoj i revitalizaciju elektroenergetske infrastrukture, obnovljivih izvora energije, energetske učinkovitosti i razvoj i korištenje novih tehnologija (posebice u prometu).

To je zacrtano novom energetskom strategijom, ali i Integriranim energetskim i klimatskim planom kao najvažnijim strateškim dokumentom energetskog sektora. Ujedno, za lakšu provedbu navedene reforme već je djelomično osiguran zakonodavni okvir, a do kraja 2022. godine planiraju se (ili su već napravljene) izmjene svih važnijih zakona, a posebice: Zakona o energetskoj učinkovitosti, Zakona o obnovljivim izvorima energije i visokoučinkovitoj kogeneraciji, Zakona o tržištu električne energije, Zakona o biogorivima za prijevoz i Zakona o tržištu toplinske energije. Izmjenom navedenih zakona će zakonodavstvo Hrvatske biti u potpunosti usklađeno s energetskim direktivama. No, sigurno je da će se zbog Zelenog plana za Europu i dizanja cilja za 2030. vezanog za smanjenje emisija stakleničkih plinova, tražiti dodatna prilagodba zakonodavnog okvira, pa se već sada nastoji kroz tu prizmu promatrati potreba za reformama i posebice razvojnim projektima energetskog sektora.

Zbog toga je pokrenut i premijski sustav za proizvođače električne energije iz obnovljivih izvora što će dodatno povećati privatne investicije u proizvodnju električne energije, ali se paralelno otvara potreba za njezinom distribucijom i korištenjem u nizu sektora kako u Hrvatskoj tako i na tržištu EU. Navedeno se ne planira financirati Planom oporavka i otpornosti.

Projekti koji se nalaze u okviru reforme Dekarbonizacija energetskog sektora u potpunosti odgovaraju zadaći izgradnje adekvatne energetske infrastrukture čime osiguravaju sigurno funkcioniranje jedinstvenog europskog energetskog tržišta.

Provedba

Dio aktivnosti već je u provedbi, posebice vezano za jačanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora. Hrvatska je po pitanju udjela OIE ostvarila cilj od 20% postavljen za 2020., a Integriranim energetskim i klimatskim planom, rađenim sukladno Uredbi (EU) 2018/1999, postavljen je novi cilj za 2030. od 36,6%. Zbog toga je već pokrenut i premijski model za otkup električne energije iz obnovljivih izvora koji svoju punu primjenu očekuje u idućim godinama. U ovom trenutku u sustavu poticanja obnovljivih izvora i visokoučinkovite kogeneracije nalazi se 1030 MW elektrana što predstavlja preko 19% ukupno instaliranih proizvodnih kapacitete u Hrvatskoj. Obzirom na novi cilj, u idućih 10 godina potrebno je povećati instalirane kapacitete obnovljivih izvora energije na 2.500 MW što će u idućih par godina stvoriti nepremostivi pritisak na elektroenergetsku mrežu ako se ona adekvatno ne modernizira i dodatno razvije.

Također, zadnjih se desetak godina intenzivno ulaže i u povećanje energetske učinkovitosti te dekarbonizaciji prometnog sektora kako poticanjem elektrifikacije prometa, tako i uvođenjem alternativnih goriva i biogoriva. No, sve navedene aktivnosti treba ubrzati kako bi se postavljeni ciljevi u tim sektorima dostigli. Zbog toga se planira niz programa i projekata kojima će se dekarbonizirati energetski sektor i pokrenuti nove gospodarske aktivnosti. Posebna pozornost posvetit će se povećanju dostupnosti naprednih biogoriva na hrvatskom tržištu te uspostavi infrastrukture za vodik čime će se osigurati dostizanje ciljeva za 2030. u prometu.

Dodatno, program će obuhvatiti i potrebe na razini lokalne samouprave u dijelu elektroenergetske i ostale energetske infrastrukture koja je planirana za podizanje gospodarstva te doprinosi stvaranju novih radnih mjesta poput novih priključaka na elektroenergetski sustav.

Provedbom planiranih aktivnosti omogućit će se ispunjavanje CSR 2020/3d vezanih uz održivi promet te čistu i učinkovitu proizvodnju energije, a njome će direktno biti obuhvaćen niz kompanija (poglavito energetskih), privatni investitori, državna uprava, HERA, građani, mali i srednji poduzetnici, kao i JLP(R)S.

Reforma se bazira na snažnom investicijskom ciklusu (javna sredstva, privatni sektor i energetske firme) i u nju će biti uključeni tijela državne uprave (TDU), JLP(R)S te privatni investitori i energetske tvrtke.

Za investicije se predviđaju ulaganja od 7.533.831.038 kn. Od toga je planirano 4.959.701.688 kn bespovratnih sredstava u sklopu NPOO, a 2.574.129.350 kn će se osigurati iz drugih sredstava. Bespovratna sredstva osigurat će se sukladno sukladno Zakonu o državnim potporama[29], te Odluke o donošenju Smjernica politike državnih potpora za razdoblje 2020.-2022.[30]. U sklopu investicije C1.2. R1-I1 planira se korištenje bespovratnih sredstava u iznosu do maksimalno 100% prihvatljivih troškova investicije s obzirom na to da su korisnici planiranih sredstava legalni monopolisti koji obavljaju reguliranu djelatnost. S obzirom na navedeno, kako u Hrvatskoj HOPS i HEP-ODS uživaju zakonski monopol, javna ulaganja u pametne mreže, javno ulaganje u modernizaciju i unapređenje postojeće infrastrukture, prema stajalištu Komisije nema učinak na

[29] NN 47/14 i 69/17
[30] NN 123/19

međusobnu trgovinu i tržišno natjecanje te stoga isključuje i državnu potporu u smislu članaka 107. stavka 1. UFEU. To se odnosi i na infrastrukturu za skladištenje električne energije i to u slučaju kada se takva ulaganja odnose na projekte za čiju provedbu su odgovorni i provode ih operatori prijenosnog i distribucijskog sustava – ako oprema za skladištenje predstavlja u cjelosti integriranu mrežnu komponentu (engl. *„fully integrated network component"*) u skladu s Direktivom (EU) 2019/944 od 5. lipnja 2019. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište za električnu energiju i dopune Direktive 2012/27/EU[31].

Također, 100% ulaganja planira se za punionice vodika, ali uz provedeni javni natječaj te za ulaganje u istraživanje geotermalne energije. Za ostala ulaganja, planira se osigurati bespovratna sredstva u visini između 50% i 60% vrijednosti investicije što će se definirati pojedinim programima potpora koji će se raditi. Investicija C1.2. R1-I2 će imati posebne programe potpora vezanih uz toplinarstvo, a poseban vezan uz energetsku učinkovitost u industriji. Obje aktivnosti već se aktivno provode tijekom višegodišnjeg financijskog okvira 2014.-2020., ali je potreban nastavak investicija kako bi se dostigli novi ciljevi postavljeni za 2030. godinu. Krajem 2020. zatvoren je natječaj za energetsku učinkovitost u industriji za koji je alocirano 300 milijuna kuna. Zaprimljeno je 350 prijava, sa zahtjevom od preko 1 milijarde kuna bespovratnih sredstava. Iz navedenog je vidljivo da su potrebna dodatna sredstva kako bi se osigurala provedba već pripremljenih projekata te je dio investicije C1.2. R1-I2 planiran upravo za tu namjenu te će se formirati rezervna lista s koje će se dodatnih 50 projekata financirati sredstvima NPOO-a. Programi državnih potpora (i pojedinačnih potpora) radit će se i za investicije C1.2. R1-I3 i C1.2. R1-I4. U investiciji C1.2. R1-I3 planira se poseban program potpora za projekte vezane uz vodik, a kroz NPOO se planira financiranje samo onog dijela vodikove ekonomije koji se bazira na proizvodnji obnovljivog vodika. Na taj način će se rasteretiti elektroenergetski sustav, a s druge strane će se potaknuti razvoj čistih tehnologija prvo u sektoru prometa, a kasnije i u energetski intenzivnim industrijama. Drugi program potpora u investiciji C1.2. R1-I3 vezat će se uz geološko skladištenje CO2. S obzirom na to da se radi o novoj tehnologiji, koja je ujedno iznimno važna za dostizanje potpune dekarbonizacije Europe do 2050., potrebno je bespovratnim sredstvima financirati pilot projekte koji će osigurati implementaciju tehnologije s jedne strane, dok će s druge strane osigurati rasterećenje energetski intenzivne industrije čime će se osigurati adekvatan prostor za njezino dodatno ozelenjavanje. Konačno, investicija C1.2. R1-I4 je investicija vezana uz jedan veliki projekt koji provodi privatna kompanija. Projekt je inovativan i ima potencijal oživljavanja kraja koje je već pogođeno izumiranjem industrijske proizvodnje, a krajem prosinca 2020. je doživjelo i snažan potres. Zbog toga je projekt od javnog interesa jer će staru rafineriju pretvoriti u modernu zelenu bio rafineriju koja će potaknuti zapošljavanje, a s druge strane će potaknuti i rast poljoprivredne proizvodnje na tlima koja nisu adekvatna za proizvodnju hrane. Ovo bi trebalo imati višestruki učinak na čitav kraj te se zbog toga planira projekt bespovratnim sredstvima sufinancirati do 60% investicije. Dio sredstava trebao bi se osigurati preko inovacijskog fonda, a dio će se osigurati putem NPOO-a. U skladu s navedenim, potpora će se poslati na notifikaciju u DG COMP.

[31] SL L 158, 14.6.2019., str. 125

Nositelj provedbe	MINGOR
Ciljna skupina	Privatni investitori, poduzeća (posebno energetske tvrtke), JLP(R)S, poljoprivrednici i opća populacija.
Procijenjeni trošak	7.533.831.038 kn (investicija: 4.959.701.688 kn iz RRF-a)
Razdoblje provedbe	1/2021.-6/2026.

(b) Investicije

C1.2. R1-I1 Revitalizacija, izgradnja i digitalizacija energetskog sustava i prateće infrastrukture za dekarbonizaciju energetskog sektora

Izazov

Da bi Hrvatska dekarbonizirala energetski sektor do 2026. te ujedno ispunila cilj za 2030. u pogledu udjela OIE u bruto neposrednoj potrošnji od 36,6%, nužno je do 2026. osigurati dobar dio potrebne elektroenergetske infrastrukture kojom će se nesmetano električna energija proizvedena iz obnovljivih izvora (mahom vjetra i sunca) transportirati na mjesta potrošnje diljem Hrvatske, ali i šire.

Novom energetskom strategijom predviđeno je da će se do 2030. na teritoriju Hrvatske izgraditi oko 2.500 MW obnovljivih izvora energije. Trenutni elektroenergetski sustav intenzivno se sprema za prihvat novih 1.500 MW koje se do 2025. planiraju priključiti, ali postoji još 6.500 MW zahtjeva za priključenje tijekom idućih desetak godina.

S obzirom na to da su buduće elektrane koje će proizvoditi energiju iz obnovljivih izvora koncentrirane mahom na južnom dijelu Hrvatske (zbog geografskih uvjeta koje taj dio Hrvatske pruža), nužno je osigurati adekvatnu povezanost sjever-jug kojim će se osigurati nesmetani protok energije prema kontinentalnoj Hrvatskoj i dalje prema drugim članicama EU, jer je tamo međupovezivost Hrvatske s drugim državama članicama najintenzivnija. Navedeno je u skladu s uspostavom zajedničkog tržišta električne energije. Iako poveznica sjever-jug već postoji, s obzirom na planove povećanja proizvodnje energije iz obnovljivih izvora što je navedeno u NECP-u i novoj energetskoj strategiji, nužno je digitalizirati i modernizirati postojeći sustav te ujedno i osigurati nove kapacitete prijenosa jer navedene zahtjeve za potencijalnim priključenjem elektrana do 2026. trenutni elektroenergetski sustav nije u mogućnosti prihvatiti niti distribuirati na mjesta potrošnje te je on (u segmentu prijenosa, ali i u segmentu distribucije) postao usko grlo za dekarbonizaciju energetskog sektora. Zbog toga će se jedino ulaganjem u njegov daljnji razvoj omogućiti povećanje broja novih projekata i nove instalirane snage za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora što će omogućiti postizanje cilja koji smo si postavili do 2030. te ispunjavanje CSR-a za 2020. vezanih uz čistu i učinkovitu proizvodnju energije.

Prijenos električne energije u Hrvatskoj je regulirana djelatnost iako je tržište električne energije otvoreno. Regulaciju provodi Hrvatska energetska regulatorna agencija (HERA), a sustavom prijenosa visokog napona upravlja Hrvatski operater transportnog sustava (HOPS), koji je jedini operator elektroenergetskog prijenosnog sustava u Hrvatskoj i vlasnik cjelokupne hrvatske prijenosne mreže (naponskih razina 400kV, 220kV i 110kV), te posjeduje dozvolu za obavljanje energetske djelatnosti prijenosa električne energije kao regulirane javne usluge. Poslovanje HOPS

d.o.o. regulirano je Zakonom o energiji[32], Zakonom o tržištu električne energije[33] te drugim domaćim i međunarodnim propisima. HEP-Operator distribucijskog sustava d.o.o. (HEP ODS), koji ima 21 distribucijsko područje (elektru) na teritoriju cijele Hrvatske, za potrebe korisnika mreže obavlja uslugu distribucije električne energije koja obuhvaća pristup i korištenje mreže. Iako je HEP ODS u sastavu HEP grupe, djeluje kao regulirana djelatnost te je odgovoran za kvalitetu isporučene električne energije svim krajnjim kupcima i jamac je sigurne opskrbe električnom energijom. U nadležnosti HEP ODS-a su vođenje, održavanje, izgradnja i razvoj distribucijske mreže te osiguravanje dugoročne sposobnosti mreže da zadovolji buduće zahtjeve za pristupom mreži.

Hrvatska energetska regulatorna agencija (HERA) osnovana je Zakonom o regulaciji energetskih djelatnosti[34], a nastavila je poslovati u skladu s odredbama Zakona o regulaciji energetskih djelatnosti[35]. Zakon o regulaciji energetskih djelatnosti propisuje da je HERA samostalna, neovisna pravna osoba s javnim ovlastima za regulaciju energetskih djelatnosti. Poslovi, ovlasti i odgovornosti HERA-e utvrđuju se Zakonom o regulaciji energetskih djelatnosti[36], Zakonom o energiji[37], Statutom HERA-e i zakonima kojima se uređuju pojedina tržišta energije. U skladu s navedenim, HERA provodi nadzor usklađenosti planova investicija, razvoja i izgradnje operatora prijenosnog sustava i operatora transportnog sustava s razvojnim planovima ENTSO-E. Na temelju Zakona o tržištu električne energije HOPS i HEP ODS dužni su izrađivati desetogodišnje planove razvoja mreže te ih dostavljati na odobrenje HERA-i. Planovi su javno objavljeni. HOPS ima aktualan plan razvoja 2019.-2028.[38], a HEP-ODS ima aktualan desetogodišnji plan razvoja koji pokriva vremenski period 2020.-2029.[39] Planovi se donose na temelju potreba, a utječu na cijenu prijenosa električne energije koja se referira i na cijenu električne energije za krajnjeg kupca te su zbog toga postali usko grlo za brži razvoj projekata vezanih uz proizvodnju obnovljive energije.

Cilj

Cilj predmetne investicije je ubrzati razvoj mreže do 2026. na način da će se postojeći sustav prijenosa i distribucije električne energije zbog povećanja kapaciteta prijenosa (posebice linije sjever – jug) revitalizirati i digitalizirati, a paralelno s tim će se dograditi i novi kapaciteti prijenosa. Na taj će se način osigurati nesmetano preuzimanje električne energije u sustav koji će prestati biti usko grlo što će osigurati jaču dekarbonizaciju energetskog sektora. Također, dekarbonizacija energetskog sektora je osnovni preduvjet za dostizanje ciljeva za 2030. u pogledu udjela OIE u bruto neposrednoj potrošnji od 36,6%.

Opis

Investicijom se planira modernizacija i digitalizacija te proširenje elektroenergetskog sustava koji će na najučinkovitiji i stabilan način prihvatiti sve veću količinu električne energije iz obnovljivih izvora na razini Hrvatske koja se, sukladno Nacionalnom energetskom i klimatskom planu, obvezala da će udio obnovljivih izvora energije u bruto neposrednoj potrošnji iznositi 36,6%. Najveći doprinos se očekuje upravo od električne energije, a u 2030. treba biti preko 60%

[32] NN 120/12, 14/14, 95/15, 102/15 i 68/18
[33] NN 22/13, 95/15, 102/15, 68/18 i 52/19
[34] NN 177/04 i 76/07
[35] NN 120/12 i 68/18
[36] NN 120/12 i 68/18
[37] NN 120/12, 14/14, 102/15 i 68/18
[38] https://bit.ly/2Oh1gll
[39] https://bit.ly/3rciLSo

obnovljive električne energije u krajnjoj potrošnji električne energije u Hrvatskoj. Da bi se to ispunilo, potrebno je povećati broj velikih i malih proizvodnih pogona (mahom vjetroelektrana i sunčanih elektrana) kojima se mora osigurati adekvatan pristup elektroenergetskoj mreži kako bi se projekti mogli ostvariti po razumnim ekonomskim uvjetima. Također, povećanje obnovljivih izvora jača pritisak i na stabilnost elektroenergetskog sustava. Zbog navedenog, a posebno da se osiguraju osnovni preduvjeti za razvoj proizvodnje obnovljivih izvora energije i dostizanje postavljenog cilja, potreban je ubrzani razvoj elektroenergetskog sustava koji će omogućit jaču implementaciju projekata obnovljivih izvora energije koji su nužni za dekarbonizaciju energetskog sektora i korištenje zelene energije, ali i ostvarivanja cilja Hrvatske do 2030., EU cilja do 2030. te, u konačnici, potpune dekarbonizacije Europe do 2050. godine. Zbog toga će se posebna pozornost posvetiti mapiranju potencijala širenja i revitalizacije dalekovodne mreže i prateće infrastrukture kako bi se ubrzao proces razvoja mreže, ali ujedno i vodilo računa o prostorima koji se nalaze u sklopu Natura 2000.

Do sredine 2026. planira se revitalizacija oko 550 km dalekovoda, spojiti 1.500 MW novih obnovljivih izvora energije u sustav, povećati broj pametnih brojila za 40.000 te obnoviti podmorske kabele za 6 otoka čime će se čitav sustav dodatno stabilizirati i osuvremeniti.

Kako je već obrazloženo, prijenosnom elektroenergetskom mrežom u Hrvatskoj upravlja isključivo Hrvatski operater prijenosnog sustava (HOPS), a distribucijskom elektroenergetskom mrežom u Hrvatskoj upravlja isključivo HEP-ODS kao operater distribucijskog sustava u Hrvatskoj. I Hrvatski operater prijenosnog sustava i HEP-ODS su regulirane djelatnosti, a njihov rad regulira hrvatska regulatorna agencija (HERA). Oba operatera iskazuju svoje potrebe kroz desetogodišnje planove razvoja (koje odobrava HERA), a projekti navedeni u desetogodišnjim planovima razvoja HOPS-a i HEP-ODS-a su okosnica ove investicije. Kako javna ulaganja u pametne mreže, javno ulaganje u modernizaciju i unapređenje postojeće infrastrukture, prema stajalištu Komisije nema učinak na međusobnu trgovinu i tržišno natjecanje, time investicija C1.2. R1-I1, a u skladu s Direktivom (EU) 2019/944 od 5. lipnja 2019. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište za električnu energiju i dopune Direktive 2012/27/EU isključuje državnu potporu u smislu članaka 107. stavka 1. UFEU (što se odnosi i na infrastrukturu za skladištenje električne energije i to u slučaju kada se takva ulaganja odnose na projekte za čiju provedbu su odgovorni i provode ih operatori prijenosnog i distribucijskog sustava – ako oprema za skladištenje predstavlja u cjelosti integriranu mrežnu komponentu; engl. *„fully integrated network component"*). U skladu s tim, predviđena investicija se ne smatra državnom potporom o čemu će se tražiti i očitovanje Ministarstva financija, a ako se pokaže potreba, navedeno će se tražiti i od DG COMP.

Provedba

Investicijom se planira ulaganje u gradnju novih dalekovoda i segmenata mreže srednjeg i niskog napona, gradnja spremnika energije, digitalizacija prijenosnih sustava, razvoj napredne (pametne) mreže na distribucijskoj razini i modernizacija elektroenergetske mreže (posebice za Natura 2000 područja i povezivanje otoka s kopnom). Na taj način će se osigurati protočnost zelene električne energije i dodatno osigurati dekarbonizacija i drugih sektora diljem Hrvatske.

Za sve navedene projekte poseban će se naglasak staviti na princip DNSH, ali će se ovo posebno primjenjivati na projektima u sklopu Natura 2000 područja. Ovdje se mahom radi o modernizaciji elektroenergetske mreže kojima će se smanjiti potencijalni negativni učinci na prirodu (primjerice elektrocid ptica), uz izgradnju mreže na područjima na kojima nema pristupu mreži, a imaju povećane potrebe korištenja električne energije i ona se do sada proizvodi korištenjem

fosilnih goriva. Ova vrsta intervencija je posebno važna jer se radi o osjetljivim područjima na kojima će se osigurati elektro-energetska infrastruktura uz što je moguće manje intervencije u prostoru.

Ostali projekti vezani uz obnovljive izvore energije, koji nisu dio projekta elektrifikacije također će posebnu pozornost obraćati upravo na zaštitu prirode i primjenu DNSH, što je regulirano Zakonom o zaštiti okoliša te Uredbom o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš kojima je jasno propisana procedura kojom se procjenjuje potencijalna šteta projekta na okoliš i prirodu te se na temelju postupka određuje može li se projekt realizirati, treba li za realizaciju posebne uvjete i aktivnosti kojima bi se osiguralo smanjenje štete ili projekt kao takav ima preveliki utjecaj na okoliš i prirodu da ga se ne može provesti.

U skladu s hrvatskim zakonodavstvom, sva će ulaganja biti će pregledana radi utvrđivanja potrebe Procjene utjecaja na okoliš (PUO) ili strateške procjena utjecaja na okoliš. Prema potrebi, to će biti dovršeno u skladu s direktivama EU-a o procjeni utjecaja na okoliš (2014/52/EU) i osigurat će se provedba svih potrebnih mjera ublažavanja za zaštitu bioraznolikosti/ekosustava.

Navedena investicija C1.2. R1-I1 Revitalizacija, izgradnja i digitalizacija energetskog sustava i prateće infrastrukture za dekarbonizaciju energetskog sektora u skladu s navedenim, posebno će voditi računa upravo o pojačanoj zaštiti prirode jer će se prilikom razvoja elektroenergetske infrastrukture voditi računa da se smanji utjecaj na okoliš (primjerice da se smanji elektrokucija ptica) čime će se osim poboljšanja sustava stvoriti i pretpostavke za bolje očuvanje okolišnih i prirodnih resursa.

Navedena ulaganja obuhvaćaju 1,6 milijardi kuna za unaprjeđenje visoko naponske mreže (220/110 kV) koje obuhvaćaju jačanje kapaciteta na jugu Hrvatske, spajanje juga i sjevera Hrvatske te povezivanje šest velikih otoka s kopnom kao glavni preduvjet stabilizacije sustava i otvaranja potencijala otoka za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora. Iz desetogodišnjeg plana je vidljivo kako je ovo samo dio od planiranih 6,6 milijardi kuna planiranih investicija HOPS-a do 2028., no, radi se o najnužnijim investicijama koje su u visokoj fazi pripremljenosti, a kroz koje će se omogućiti željeni razvoj OIE do 2030. godine.

Također, gotovo 1,3 milijardi kuna planira se uložiti u modernizaciju distribucijskog sustava od čega se preko 600 milijuna kuna planira uložiti u modernizaciju i razvoj napredne mreže (uključujući i pametna brojila te razvoj „pametne mreže“), gotovo 350 milijuna kuna u modernizaciju mreže u Natura 2000 područjima, gotovo 100 milijuna kuna planira uložiti u spremnik energije (20MW), te 200 milijuna kuna u podmorske kabele na distribucijskoj razini. Iz desetogodišnjeg plana HEP-ODS-a je vidljivo kako je ovo dio od planiranih 11,5 milijardi kuna ulaganja u narednih deset godina, ali se radi o ulaganjima koja su u visokoj fazi pripremljenosti, a koja su nužna za adekvatnu stabilizaciju sustava i za nesmetani rast obnovljivih izvora energije u sustavu.

Procjena troškova rađena je na bazi prikupljenih potencijalnih projekata vezanih uz jačanje energetskog sustava u Hrvatskoj koji su dio desetogodišnjih planova razvoja operatera prijenosnih sustava koji obuhvaća razvoj i izvedbu pojedinih projekata (cijena opreme i potrebnih radova).

Navedena investicija planira samo najnužnije aktivnosti, ali kako je razvoj elektroenergetske infrastrukture predviđen desetogodišnjim planovima razvoja HOPS-a i HEP-ODS-a njima su predviđa ulaganja višestruko veća od ulaganja koja su predložena ovim planom. U skladu s tim, ulaganja su komplementarna s ulaganjima koja se mogu provoditi i kroz Modernizacijski fond i

kroz OPKK 2021.-2027. koji su također u pripremi. No, obzirom na planirane iznose ulaganja u idućih deset godina, za revitalizaciju, dogradnju i modernizaciju elektro-energetske mreže u Hrvatskoj trebat će koristiti potencijalna sredstva iz svih navedenih izvora. Ovo je posebno važno jer se radi o reguliranoj djelatnosti koja se financira sredstvima hrvatskih građana, a obzirom na težnju EU da se u idućih deset godina građanima Unije isporučuje čista, stabilna i priuštljiva energija nužna su velika ulaganja bespovratnih sredstava koja će osigurati razvoj mreže kao dijela budućeg EU elektro-energetskog sustava i tržišta bez dodatnih pritisaka na stanovništvo i industriju.

Demarkacija između programa će biti projektno bazirana i ovisit će prvenstveno o vremeniku predviđenih aktivnosti (aktivnosti koje nije moguće provesti do 2026. planiraju se financirati iz drugih izvora), a iz OPKK i Modernizacijskog fonda (koji ima ograničena sredstva s predviđenim alokacijama koje su tek 300 milijuna kuna godišnje) će se financirati projekti koji trebaju duži vremenski period za realizaciju. No, demarkacija će se jasno provesti na razini pojedinih projekata te će se pojedini projekt financirati isključivo iz jednog potencijalnog izvora financiranja.

S obzirom na to da se radi o reguliranim djelatnostima od javnog interesa Hrvatske, navedena ulaganja ne smatraju se državnom potporom.

Što se tiče rješavanja rizika povezanih s načelom DNSH za ovu mjeru:

Povezano s ublažavanjem klimatskih promjena: Mjera je izravno usmjerena na omogućavanje smanjenih emisija stakleničkih plinova. Sljedeći se kriteriji primjenjuju na infrastrukturu koja se gradi.

- Prijenosno-distribucijski vodovi neće stvoriti izravnu vezu niti proširiti postojeću izravnu vezu između postrojenja za proizvodnju električne energije koje je CO2 intenzivnije od onoga što je propisano RED II Direktivom.
- Više od 67% novopovezanih proizvodnih kapaciteta u Sustavu bit će ispod vrijednosti praga proizvodnje propisanih EU zakonodavstvom (RED II Direktiva), tijekom tekućeg petogodišnjeg razdoblja.

Povezano s prilagodbom na klimatske promjene: Za sve komponente mjere, kao dio Procjene utjecaja na okoliš, provest će se snažna procjena klimatskog rizika i ranjivosti, na temelju klimatskih projekcija. Zaključci procjene bit će ugrađeni u dizajn mjere.

U skladu s hrvatskim zakonodavstvom, sva će ulaganja biti pregledana radi utvrđivanja potrebe Procjene utjecaja na okoliš (PUO) ili strateške procjena utjecaja na okoliš. Prema potrebi, to će biti dovršeno u skladu s direktivama EU-a o procjeni utjecaja na okoliš (2014/52/EU) i osigurat će se provedba svih potrebnih mjera ublažavanja za zaštitu bioraznolikosti/ekosustava.

Osim toga, od gospodarskih subjekata bit će potrebno razviti plan za provedbu rješenja prilagodbe / elastičnosti kako bi se smanjio materijalni fizički klimatski rizik novog sustava. Predanost uključuje da ova rješenja za prilagodbu / elastičnost ne utječu negativno na napore prilagodbe ili razinu otpornosti na druge ljude, prirodu, imovinu i druge gospodarske aktivnosti te da su u skladu s lokalnim, sektorskim, regionalnim ili nacionalnim naporima na prilagodbi. To će biti potrebno u sklopu provedbe Plana upravljanja okolišem i socijalnim upravljanjem.

Povezano s održivom uporabom i zaštitom vode i morskih resursa: Sva ulaganja izbjeći će usmjeravanje s velikim utjecajem na morske i kopnene ekosustave (dokazano od strane EIA) i slijediti načela IFC-ovih Općih smjernica za zaštitu okoliša na radu na gradilištima.

Povezano s prijelazom na kružno gospodarstvo, uključujući prevenciju i recikliranje otpada: Program ulaganja uključivat će ambiciju maksimiziranja recikliranja na kraju životnog vijeka na temelju BAT-a u vrijeme razgradnje (npr. Ugovornim ugovorima s tvrtkama koje su izvođače građevinskih radova, putem partnera za recikliranje), što se odražava u financijskim projekcijama ili službenoj projektnoj dokumentaciji).

Povezano s sprječavanjom i nadzorom onečišćenja zraka, vode ili kopna: Za nadzemne visokonaponske vodove, sljedeći kriteriji također će se primjenjivati uz već navedene hrvatske pravne norme:

- Za aktivnosti na gradilištu slijede načela IFC-ovih općih smjernica za zaštitu okoliša.
- Poštuje važeće norme i propise kako biste ograničili utjecaj elektromagnetskog zračenja na ljudsko zdravlje. Primjenjive smjernice na snazi su „Preporuka Vijeća o ograničenju izlaganja šire javnosti elektromagnetskim poljima (0 Hz do 300 GHz)“ (1999/519/EC).
- Ne koriste PCB-e Poliklorirani bifenili.

Povezano sa zaštitom i obnavljanjem biološke raznolikosti i ekosustava:

Prije samog provođenja relevantnih procjena i investicija provesti će se kartiranje područja u kojima je predviđeno proširenje energetske mreže. Kartiranje će uključivati i Natura 2000 područja unutar kojih se djelomično predviđa provedba proširenja. Kartiranjem će se osigurati poznavanje i razumijevanje točnih lokacija za koje će se provesti procjene u skladu sa zakonodavnim okvirom i procesima objašnjenim dalje u tekstu. Kartirane lokacije neće biti moguće mijenjati niti izmiješati onoga trenutka kada krene investicija.

U slučaju da će područja / operacije biti smještene u ili u blizini, ili će vjerojatno utjecati na područja osjetljiva na biološku raznolikost (uključujući mrežu Natura 2000, mjesta svjetske baštine UNESCO-a i ključna mjesta biološke raznolikosti (KBA), kao i druga zaštićena područja), mjera će zahtijevati odgovarajuća procjena provedena u skladu s odredbama EU strategije za biološku raznolikost (COM (2011) 244), ptica (2009/147/EC) i članka 6. (3) Direktive o staništima (92/43/EEC) - na temelju ciljeva očuvanja zaštićenog područja.

Za takva mjesta / operacije, mjera će zahtijevati sljedeće:

- postoji plan upravljanja biološkom raznolikošću na razini lokacije koji se provodi u skladu s IFC-ovim Standardom učinka 6: Očuvanje biološke raznolikosti i održivo upravljanje živim prirodnim resursima;
- sve potrebne mjere ublažavanja postoje kako bi se smanjili utjecaji na vrste i staništa; i
- Uspostavljen je i provodi se robustan, prikladno dizajniran i dugoročan program praćenja i procjene biološke raznolikosti.

Za sva potencijalno pogođena područja Natura 2000, prije provođenja odgovarajuće procjene u skladu s člankom 6. stavkom 3. Direktive o staništima, treba osigurati da se ciljevi zaštite specifični za područje utvrde ili revidiraju u skladu sa zakonskim zahtjevima.

Ulaganja koja bi zahtijevala primjenu članka 6. stavka 4. Direktive o staništima neće biti podržana.

Nositelj provedbe	MINGOR
Ciljna skupina	Ulaganjima je obuhvaćeno gospodarstvo, a posebno energetske kompanije te HEP-ODS i HOPS kao operateri transportnog i distribucijskog sustava.
Procijenjeni trošak	3.510.014.188 kn (investicija: 2.921.889.188 kn iz RRF-a)
Razdoblje provedbe	1/2021.-6/2026.

C1.2. R1-I2 Poticanje energetske učinkovitosti, toplinarstva i obnovljivih izvora energije za dekarbonizaciju energetskog sektora

Izazov

Dekarbonizacija energetskog sektora podrazumijeva povećanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora i visokoučinkovite kogeneracije, te s druge strane, povećanje energetske učinkovitosti u svim sektorima, ali posebno u sektoru toplinarstva (grijanje i hlađenje).

Povećanje energetske učinkovitosti i jačanje obnovljive energije u sektoru grijanja i hlađenja su ujedno vezani uz nacionalne ciljeve koje je Hrvatska postavila u Nacionalnom energetskom i klimatskom planu kao doprinos općem cilju EU za 2030. godinu.

Povećanje energetske učinkovitosti je zaseban cilj koji obuhvaća sektor zgradarstva, ali i sektor industrije i uslužnih djelatnosti u kojima se energetska učinkovitost promovira kako kroz industrijske procese, tako i kroz mjere kojima se poboljšavaju proizvodni pogoni i druge zgrade vezane uz pojedinu industriju, tako i poticanje proizvodnje vlastite zelene energije koja će se u svim navedenim procesima i koristiti. Također, uslužne djelatnosti (vezane uz turizam, trgovinu, poštanske usluge i sl.) također treba osuvremeniti kako u proizvodnji vlastite obnovljive energije tako i u uštedama potrošnje energije u dosadašnjim procesima.

Sektor toplinarstva dio je zajedničkog cilja vezanog uz povećanje udjela obnovljive energije u finalnoj potrošnji, a osim jačanja ovog sektora u zgradarstvu, važno je poboljšati i povećati i sustav proizvodnje ove vrste energije. Važno je učinkovito ojačati sustav proizvodnje topline koji će se osloniti na obnovljive izvore i dekarbonizaciju dosadašnje proizvodnje.

Osim toga, prelazak na čiste energente kako i procesima uspostave učinkovitije industrije i uslužnih djelatnosti, tako i u sustavu toplinarstva, koje je mahom vezano za velike gradove, dodatno će se smanjiti zagađenje zraka, mahom u urbanim sredinama. Posebno će se voditi računa da se projektima vezanim uz ove investicije osigura smanjenje korištenja fosilnih goriva te potencira veće korištenje obnovljive energije. Također, poticat će se i korištenje zelene javne nabave kako u procesima implementacije projekata tako i u procesu nabave energenata kojim nisu osigurani vlastitom proizvodnjom iz obnovljivih izvora.

Oba cilja su važna da bi se adekvatno dekarbonizirao energetski sektor i postigao glavni EU cilj 2050. – dekarbonizirana Europa.

Zbog toga se investicijom planira ojačati potencijal za korištenje obnovljive geotermalne energije u sektoru toplinarstva te pojačati mjere energetske učinkovitosti u industriji i uslužnim djelatnostima. Povećanje energetske učinkovitosti je posebno važno obzirom na preporuku EK vezane uz cilj koji si je Hrvatska postavila do 2030. godine, jer je ocijenjen nedovoljno ambiciozan te je preporučeno da se cilj dodatno poveća.

Cilj

Ostvarenom investicijom će se osigurati bolje korištenje proizvedene energije i veća konkurentnost gospodarstva te povećati potencijal komercijalizacije korištenja toplinske energije dobivene iz obnovljivih izvora. Ovo će direktno doprinijeti dekarbonizaciji energetskog sektora, jer se bez većih investicija u energetski učinkovite proizvodne procese, energetski učinkovitu industriju, male i mikro kogeneracije, dizalice topline te jačanju potencijala za korištenje obnovljive (geotermalne) energije u toplinarstvu dekarbonizacija ne može ostvariti u punom obimu. Također će se smanjiti emisije stakleničkih plinova. Posebna će se pozornost u sklopu NPOO-a posvetiti korištenju geotermalne energije koja ima veliki potencijal, ali je priprema projekata dugotrajna i financijski zahtjevna.

Planiranim aktivnostima osigurat će se stvaranje preduvjeta za ispunjenje cilja dekarbonizacije energetike i gospodarstva do 2030., omogućit će se ispunjavanje specifičnih preporuka EK za 2020. vezanih uz čistu i učinkovitu proizvodnju energije te osigurati usklađivanje energetske politike Hrvatske sa Zelenim planom. Da bi se ciljevi postigli, do 2026. potrebno je osigurati korištenje OIE u dijelu velikih toplinskih sustava čime će se osim smanjenja korištenja fosilnih goriva postići i smanjenje emisija CO2 kao i poboljšanje kvalitete zraka u urbanim sredinama. Potrebno je i aktivno pripremiti projekte vezane za korištenje geotermalne energije u toplinarstvu čime će se iskorititi potencijal koji RH ima u geotermalnoj energiji. Također, potrebno je osigurati primjenu novih tehnologija u industriji do 2026. koje će omogućiti dostizanje kumulativne uštede energije do 2030. godine.

Opis

Investicijom C1.2. R1-I2 se planira poticati energetska učinkovitost i korištenje obnovljivih izvora energije u industriji te modernizacija sustava toplinarstva kao mjere kojima će se dekarbonizirati veliki potrošači energije, dekarbonizirati pojedinačna potrošnja energije i smanjiti pritisak na energetski sustav.

No, da bi se uštede potpuno ostvarile, nužno je ulaganja u velike infrastrukturne programe za toplinarstvo povezati s Mjerom energetske učinkovitosti u zgradarstvu (Inicijativa: Obnova zgrada), jer niti jedan od segmenata proizvodnje, prijenosa, distribucije i neposredne potrošnje energije više nije moguće razmatrati zasebno, već je nužna integracija politika, mjera i provedbenih aktivnosti, kako bi se postigli željeni ciljevi na optimalan način.

Značaj energetske učinkovitosti iskazan je u temeljnom principu „Energetska učinkovitost prvo“, što znači da je nužno iskoristiti prvo sav raspoloživ potencijala za smanjenje potrošnje energije odnosno njezinu racionalizaciju i smanjenje gubitaka, a potom je potrebno odabrati optimalne opcije za opskrbu energijom i to dominantno iz obnovljivih izvora energije, a samo iznimno iz visokoučinkovitih sustava koja koriste fosilna goriva. Idealno je ova dva načela – učinkovitosti i dekarbonizacije – primjenjivati istodobno tj. integrirano, kako bi se izbjeglo "zaključavanje" raspoloživih potencijala, jer se ovakve investicije provode u pravilu jednom u 30 do 50 godina.

U ovom kontekstu, u sljedećem je razdoblju nužan integriran pristup energetskoj obnovi zgrada. Naime, zgrade su u Hrvatskoj odgovorne za preko 40% neposredne potrošnje energije i bez njihove energetske obnove i dekarbonizacije neće biti moguće postići željene ciljeve do 2030. i 2050., što je jasno pokazano u svim strateškim i planskim dokumentima Hrvatske (Strategija energetskog razvoja RH do 2030., Integrirani energetski i klimatski plan za Hrvatsku 2021.-2030., Nacrt Dugoročne strategije obnove nacionalnog fonda zgrada do 2050. godine, kao i u Scenariju za postizanje većih smanjenja emisija do 2030. i klimatske neutralnosti u Hrvatskoj do 2050.).

Nužno je, stoga, nastaviti provoditi programe energetske obnove zgrada, ali ih je potrebno unaprijediti u dijelu obveznih mjera na strani sustava grijanja i hlađenja te samoopskrbe električnom energijom iz obnovljivih izvora energije.

Energetska obnova zgrada nedvojbeno je ključna mjera energetske tranzicije za postizanje klimatske neutralnosti. Zbog toga je i dalje potrebno inzistirati na smanjenju potrebne energije za grijanje i hlađenje od barem 50%, što će osigurati dostatnu toplinsku izolaciju vanjske ovojnice zgrade. No, kako bi se iskoristio cjelokupan potencijal kojega energetska obnova zgrada nudi, pogotovo u ciljevima korištenja OIE u grijanju i hlađenju i dekarbonizaciji, kao i razvoju tržišta, nužno je dodatno poticati primjenu visokoučinkovitih, ali i obnovljivih sustav za grijanje i hlađenje.

Naime, Hrvatska je u razdoblju od 2014. do 2020. intenzivno provodila programe energetske obnove zgrada (obiteljskih kuća, višestambenih zgrada, javnih i komercijalnih zagrada). U tu su svrhu korištena kako sredstva Fonda za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitosti (razdoblje od 2014. do 2016.) i to dominantno prikupljena od prodaje emisijskih jedinica putem dražbi tako i sredstva iz ESI fondova (razdoblje 2016. do 2020.) i to za višestambene i javne zgrade. Samo iz ESI fondova prema OPKK, za energetsku obnovu zgrada do 2020. na raspolaganju je bilo 311 milijuna eura, odnosno 211 milijuna eura za zgrade javnog sektora te 100 milijuna eura za višestambene zgrade. Sva ova sredstva su i ugovorena. Tome treba dodati i 40 milijuna eura za energetsku obnovu zgrada u komercijalnom uslužnom sektoru (turizam i trgovina).

Prema podacima iz Sustava za mjerenje i verifikaciju ušteda (SMiV), ostvarene kumulativne uštede iz programa energetske obnove zgrada manje su nego li je to bilo predviđeno u 4. Nacionalnom akcijskom planu energetske učinkovitosti. Ovo ukazuje na dvije činjenice: (i) Postizanje ciljeva za 2030. i 2050., koji su puno ambiciozniji od onih postavljenih za 2020., bit će još financijski intenzivnije te je nužno osigurati dostatna sredstva za njihovu provedbu (kako je i predviđeno nacrtom Dugoročne strategije obnove nacionalnog fonda zgrada do 2050.; (ii) Programe energetske obnove zgrada potrebno je osnažiti dodatnim obveznim elementima u odnosu na one primijenjene u proteklom razdoblju, kako bi se maksimizirale uštede energije, ali i druge koristi i ispunjenje ciljeva dekarbonizacije.

Kao posebnu kategoriju alternativnih sustava treba izdvojiti fotonaponske sustave. Potrebno je dodatno poticati ugradnju ovih sustava, kojim će se na lokaciji proizvoditi električna energija za vlastitu potrošnju, svuda gdje je to izvedivo. Naime, ovakvom obvezom, koja će biti poduprta i sufinanciranjem, značajno će se pridonijeti ostvarenju ciljeva za udio OIE u električnoj energiji u skladu s NECP-om i Direktivom 2018/2001 o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora, ali će se isto tako doprinijeti i ostvarenju ciljeva energetske učinkovitosti i to u dijelu smanjenja potrošnje primarne energije u skladu s NECP-om i Direktivom 2018/2002 o energetskoj učinkovitosti, jer će proizvodnja na mjestu potrošnje smanjiti korištenje energije iz mreže, a time i gubitke u prijenosnoj i distribucijskoj mreži kao i potrebu za angažiranjem dodatnih proizvodnih kapaciteta. Za ugradnju fotonaponskih sustava također bi se mogao osmisliti kombinirani model financiranja i provedbe, koji bi značajnije uključio ESCO tvrtke i stranke obveznice u sufinanciranje ovih sustava. Snažno poticanje samoopskrbe električnom energijom u potpunosti je u skladu s Direktivom 2018/2001 o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora, Zakon o obnovljivim izvorima energije i visokoučinkovitoj kogeneraciji[40] te ciljem sveukupne energetske

[40] NN 100/15, 123/16, 131/17 i 111/18

politike EU koja snažno potiče aktivnu ulogu potrošača energije i njihovo aktivno sudjelovanje u tržištu električne energije (tzv. prosumerI).

Zbog toga je nužno investicije u proizvodnju topline iz obnovljivih izvora energije povezati s obnovom višestambenih zgrada te na taj način, integriranim ulaganjem, postići bolje ukupne rezultate vezane uz energetsku učinkovitost tj. na Inicijativu: Obnova zgrada (jer se, primjerice, treba osigurati primjena tih potencijala u zgradama koje kojima se obnavlja i vanjska ovojnica i sl.). Ovo ima poseban potencijal upravo kod javnih zgrada i kod višestambenih zgrada u blokovima kod kojih se obnovom i modernizacijom sustava grijanja i hlađenja mogu postići znatno veće uštede nego u slučaju obnove same ovojnice zgrada.

U skladu s tim, ova investicija usmjerena je isključivo na razvoj potencijala za proizvodnju toplinske energije iz obnovljvih izvora.

Kroz mjeru bi se financiralo mjerenje potencijala i djelomično istražne radnje za 6 projekata vezanih uz korištenje geotermalne energije u toplinarstvu. Kako bi se projekti upotrebe geotermalne vode za energetske svrhe proveli u zadanom vremenskom okviru, potrebno je osigurati da se prostorno planski aspekti usklade s budućim projektima. U tu svrhu potrebno je napraviti akcijski plan koji će se odnositi na analizu prostora na kojem se nalaze geotermalni potencijali te osigurati njihovo uključivanje u prostorne planove. Sukladno Zakonu o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika (Narodne novine, 52/18, 52/19, 30/21) kako bi istražni prostor, nakon provedenih istražnih radova mogao dobiti dozvolu za pridobivanje, potrebno je utvrditi eksploatacijsko polje. Za Rješenje o utvrđivanju eksploatacijskog polja potrebno je dokazati kako je buduće eksploatacijsko polje usklađeno s prostornim planovima. Ako prostor nije ucrtan u prostorne planove županija potrebno je pokrenuti izmjene prostornih planova, a što donekle produžuje realizaciju projekta.

Kako bi se omogućila realizacija projekta u najkraćem mogućem vremenu napravit će se analiza usklađenosti županijskih prostornih planova s geotermalnim potencijalom te nakon analiza pokrenuti izmjene prostornih planova kako bi se osiguralo provođenje geotermalnih projekata.

Nadalje, kroz Plan se namjerava financirati pripremne radnje za šest projekata. Od toga, za četiri projekta bi se financirala procijena geotermalnog potencijala što bi uključivalo procjenu geotermalnih ležišta gdje ne postoje dostatni podaci da se geotermalni potencijal može sa sigurnošću potvrditi. To se posebice odnosi na područja blizu postojećih toplinskih sustava ili poljoprivrednih zona, a gdje postoji potreba za toplinskog energijom. Kako je postojanje geotermalnog potencijala geološki uvjetovana na ovaj način napravila bi se korelacija s dostupnim bušotinskim podacima s najbližih korelativnih ležišta te bi se snimili geofizički podaci koji bi potvrdili postajanje ležišta na određenom prostoru. Na taj način dobili bi se točni podaci o geotermalnom ležištu te bi se mogle procijeniti mogućnosti

Također, planira se financiranje istraživanja u sklopu dva projekta što bi uključivalo studijski dio naveden u opisu pripremnih radnji, a kako bi se mogla odrediti lokacija buduće geotermalne bušotine. Nakon izrade geološke studije te procjene potencijala izradila bi se jedna istražna bušotina te bi se u tijeku izrade bušotine napravila mjerenja u kanalu bušotine. Na taj način dobili bi se točni podaci o geotermalnom ležištu te bi isti rezultirali izradom elaborata o rezervama, a na temelju kojeg se može pristupiti Projektu razrade i eksploatacije i dobivanje dozvole za pridobivanje geotermalnih voda.

Novi projekti razvoja geotermalne energije služit će kao pomoć u modernizaciji sustava javnog grijanja te kao izvor toplinske energije za mjesta gdje postoji potreba (primjerice u

poljoprivrednoj proizvodnji i sl.). Projekti će doprinijeti povećanju udjela obnovljivih izvora energije u toplinarstvu te smanjenju potreba za fosilnim gorivima i smanjenju štetnih plinova u zraku i doprinijeti boljoj kvaliteti okoliša i zraka.

Mjerenja koja se planiraju izvesti su neinvazivna i ne očekuje se da će se bilo koji od projekata nalaziti u ili u blizini područja gdje bi bioraznolikost mogla biti ugrožena. U slučaju izrade bušotina posebna pažnja posvetit će se utjecaju zahvata na okoliš, a kako projekt ne ugrozio bioraznolikost.

Projekte bi izvodila Agencija za ugljikovodike budući da sukladno Zakonu o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika Ministarstvo može donijeti odluku, prije raspisivanja nadmetanja, o provedbi radova u svrhu ispitivanja geotermalnog potencijala na području Republike Hrvatske, a za navedene aktivnosti ovlaštena je Agencija za ugljikovodike (Članka 54. Zakona, stavak 6 i 7. (6) Ministarstvo može donijeti odluku, prije raspisivanja nadmetanja, o provedbi naftno-rudarskih radova u svrhu ispitivanja geotermalnog potencijala na području Republike Hrvatske; (7) Ovlašćuje se Agencija, u ime Republike Hrvatske, za provedbu naftno-rudarskih radova iz članka 6. točke 52. ovoga Zakona potrebnih za utvrđivanje geotermalnog potencijala sukladno stavku 6. ovoga članka.).

AZU kontinuirano radi na procjeni geotermalnog potencijala na temelju dostupnih bušotinskih podataka. Do sada je izolirano preko 70 prostora na kojima je moguće upotrebljavati geotermalnu vodu za energetske svrhe, a sve na temelju postojećih bušotina te podataka o temperaturama u bušotini i podataka dobivenih tijekom mjerenja tj. podataka o tome da li je tijekom testiranja dobivene voda.

Šest predloženih projekata ovise o potrošačima koji se nalaze u okolici izoliranih geoloških struktura. Kako su izolirani samo oni prospekti koji imaj srednju i nisku entalpiju, tj. prospekti povoljni za toplinarstvo (grijanje/hlađenje/poljoprivreda). Svi navedeni podaci bi se javno objavili i bili bi dostupni svim potencijalnim zainteresiranim dionicima.

Koncepcija razvoja geotermalnog potencijal kroz predloženih 6 projekata je izrada geofizičkih mjerenja na prostorima koji se nalaze u blizini potrošača, ali ne postoji dovoljno podataka koji bi potvrdili postojanje geotermalnog ležišta. Nakon što mjerenja budu provedena, donijet će se odluka da li je prospekt povoljan za geotermalno upotrebu te da li postoji dovoljan broj konzuma toplinske energije na predloženo prostoru te će se tada donijeti odluka o izradi bušotine. Kada se projekt svrsta u kategoriju "Geotermalni projekti koji uključuje izradu istražne bušotine" nastavit će se realizacijom tog projekta, a kao projekt u kategoriji "Geotermalni projekti - do početka bušenja" razvijat će se drugi projekt iz popisa u nastavku.

Istražne aktivnosti geotermalnih voda nose rizik istraživanja te se ne može sa sigurnosti pretpostaviti ishod svakog pojedinog projekta. Iz rizika istraživanja proizlazi neekonomičnost projekata te izostanak investitora koji bi ulagali u geotermalne projekte srednje i niske entalpije, budući da su istražni troškovi izuzetno visoki, a konzum toplinske energije nije maksimalno iskorišten.

Iz navedenog razloga kao lokacije predloženo je 9 projekata, a koji zadovoljavaju osnovne uvijete:

- naznaka geotermalnog potencijala srednje i niske entalpije
- postojeće korelativne bušotine u okolini prospekta,
- dovoljan broj potrošača u okolici prospekta ili postojanje centralnog toplinskog sustava
- projekt neće ugroziti bioraznolikost.

Kako istražne aktivnosti prilikom izvođenja aktivnosti vezanih uz geoterme iziskuju specijalistička znanja i opremu, Agencija će provoditi javna nadmetanja za izvođače radova. Sukladno Zakonu o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika, članka 54. stavak 6. i 7. , Ministarstvo može ovlastiti Agenciju da provede sve potrebne radove kao bi se prije objavljenog javnog nadmetanja istražio geotermalni potencijal na određenom području, a koji je u interesu RH za daljnji razvoj.

Niti jedan predloženi projekt neće biti izveden do faze eksploatacije budući da je za eksploataciju potrebno imati i utisnu bušotinu te razviti toplinarsku infrastrukturu, a što nije predviđeno ovim projektima.

Predloženi lokaliteti su Velika Gorica, Osijek, Donji Miholjac, Vukovar, Đurđenovac, Zaprešić, Požega, Vinkovci i Sisak. Od navedenog će se odabrati 6 lokacija sukladno predloženim kriterijima.

1. Velika Gorica

Prostor geotermalnog potencijala „Odra“, nalazi se na području grada Velika Gorica te općina Rugvica i Orle u Zagrebačkoj županiji. Za evaluaciju geotermalnog potencijala korišteni su podaci iz istražne bušotine Odra-1 (Od-1) kojom je probušen slijed klastično-karbonatnih naslaga neogensko-kvartarne starosti. Utvrđeno je jedno ležište u vodnom zasićenju koje je izgrađeno od karbonata – litotamnijskih vapnenaca (*dubinski interval slijeda naslaga ispod regionalnog EK-markera Rs7*). Temperatura ležišta na dubini od 2.250 m iznosi 94 °C. Na području grada Velike Gorice postoji centralni toplinski sustav (gradska toplana) instalirane snage 69 MWt s godišnjom proizvodnjom od 46.298 MWht (podaci iz 2019.). Kao sirovina za grijanje objekata koristi se lož ulje ekstra lako. S obzirom na načinjenu evaluaciju geotermalnog potencijala istražnog prostora, postoji mogućnost korištenja geotermalne energije u svrhu toplinarstva.

2. Osijek (Pomoćin)

Prostor geotermalnog potencijala „Pomoćin“, nalazi se na području općina Čepin, Vladislavci, Semeljci i Vuka u Osječko-baranjskoj županiji. Prostor se nalazi 14 km od grada Osijeka, a koji ima postojeći centralni toplinski sustav, instalirane snage 354 MWt te proizvodi ukupno 215.076 MWth toplinske energije. Za evaluaciju geotermalnog potencijala korišteni su podaci iz istražne bušotine Pomoćin-1 (Pmn-1) i Dopsin-1 (Dp-1). Bušotinama je probušen slijed klastičnih naslaga neogensko-kvartarne starosti te je nabušen metamorfni kompleks stijena paleozojske starosti. U istražnim bušotinama je testiranjem utvrđeno vodeno zasićenje unutar klastičnih sedimenata polimiktnih i kataklastičnih breča te brečokonglomerata (*dubinski interval slijeda naslaga ispod regionalnog EK-markera Rs7*). Temperatura ležišta je 88 °C. Budući da je prostor udaljen od grada Osijeka i postojeće toplinske infrastrukture trebalo bi napraviti novu procjenu bliže toplinskom sustavu

3. Donji Miholjac

Prostor geotermalnog potencijala „Donji Miholjac“, nalazi se na području gradova Donji Miholjac i Belišće te općina Marjanci i Bockovci u Osječko-baranjskoj županiji. Vodeno zasićenje utvrđeno je unutar dva testirana ležišta. Prvo ležište je izgrađeno od klastičnog sedimenta – pješčenjaka (*dubinski interval slijeda naslaga omeđen regionalnim EK-markerima α' i Δ*), dok je drugo ležište izgrađeno od klastičnog sedimenta – konglomeratičnih pješčenjaka i metamorfnih stijena – kvarc-tinjčastih škriljavaca i gnajsa (*dubinski interval slijeda naslaga ispod regionalnih EK-markera Rs7* i *Tg*). Maksimalna zabilježena temperatura iznosi 110 °C. Potrebno je evaluirati cijeli prostor kako bi se potvrdio geotermalni potencijal. Temeljem procjene geotermalnog potencijala i ekonomske

analize iste, na širem području definiranog prostora geotermalnog potencijala postoji mogućnost iskorištavanja geotermalne vode u energetske svrhe i to za grijanje objekata (toplinarstvo), za potrebe prehrambeno-prerađivačke, drvne i metalne industrije, kao i za stakleničku proizvodnju.

4. Vukovar

Geotermalni potencijal „ Vukovar“, nalazi se na području grada Vukovara te općina Bogdanovci, Negoslavci i Nuštar u Vukovarsko-srijemskoj županiji. Prostor je evaluiran na temelju obližnjih bušotina. Utvrđeno je jedno ležište u vodnom zasićenju koje je izgrađeno od pješčenjaka i konglomeratičnih pješčenjaka. Temperatura ležišta je 56 °C. Na području grada Vukovara postoji centralni toplinski sustav instalirane snage 38 MWt te s godišnjom proizvodnjom od 21 123 MWht. Za grijanje se koristi pretežito prirodni plin te lož ulje, drveni paleti i energija sunca. Budući da je prostor udaljen od grada Vukovara i postojeće toplinske infrastrukture trebalo bi napraviti novu procjenu bliže toplinskom sustavu.

5. Đuđenovac

Prostor geotermalnog potencijala „Đurđenovac“, nalazi se na području grada Našice te općina Đurđenovac, Feričanci i Donja Motičina u Osječko-baranjskoj županiji i na području općine Zdenci u Virovitičko-podravskoj županiji. Prostor se nalazi cca 7 km udaljen od Našica i Orahovice gdje postoji mogući konzum toplinske energije. Bušotinom je probušen slijed klastičnih naslaga neogensko-kvartarne starosti i karbonatni kompleks stijena mezozojske starosti te je nabušen metamorfni kompleks stijena paleozojske starosti. Temperatura u bušotini je 74 °C. Temeljem procjene geotermalnog potencijala i ekonomske analize iste, na širem području definiranog prostora geotermalnog potencijala postoji mogućnost iskorištavanja geotermalne vode u energetske svrhe i to za grijanje objekata (toplinarstvo), za potrebe drvne, građevinarske i metalo-prerađivačke industrije, kao i za stakleničku proizvodnju.

6. Zaprešić

Prostor geotermalnog potencijala „Zaprešić“, nalazi se na području grada Zaprešića te općina Jakovlje i Pojatno u Zagrebačkoj županiji. Prostor geotermalnog potencijala je prekriven s rijetkim linijama 2D seizmičkih profila. Unutar predmetnog prostora se ne nalazi nijedna istražna bušotina. Za preliminarno razjašnjavanje geološke slike podzemlja te uporabom metode geološke analogije, ustanovljen je sličan razvoj naslaga na bušotini Stubičke Toplice-3 (SuT-3) uz rasjednu zonu Medvednice. Temperatura ležišta je 68 °C. Na području grada Zaprešića postoji centralni toplinski sustav (gradska toplana) instalirane snage 20,36 MWt s godišnjom proizvodnjom od 14.196 MWht. Kao sirovina za grijanje objekata koristi se prirodni plin i ekstra lako lož ulje. S obzirom na načinjenu evaluaciju geotermalnog potencijala istražnog prostora, postoji mogućnost korištenja geotermalne energije u svrhu toplinarstva. Budući da je prostor udaljen od grada Zaprešića i postojeće toplinske infrastrukture trebalo bi napraviti novu procjenu bliže toplinskom sustavu.

7. Požega (Tekić)

Geotermalni potencijal „Tekić“, nalazi se na području općina Kaptol, Kutjevo i Jakšić u Požeško-slavonskoj županiji. Šire područje prostora geotermalnog potencijala prekriveno je s 2D seizmičkim profilima te se unutar predmetnog prostora nalazi jedna istražna bušotina na temelju koje je napravljena procjena geotermalnog potencijala. Za evaluaciju geotermalnog potencijala korišteni su podaci iz istražne bušotine Tekić-1 (Tek-1) kojom je probušen slijed klastično-karbonatnih naslaga neogensko-kvartarne starosti i metamorfni kompleks stijena paleozojske

starosti te je testiranjem utvrđeno vodeno zasićenje unutar dva ležišta. Temperatura zabilježena u bušotini je 110 °C. Prostor je oko 10 km udaljen od grada Požega u kojem postoji centralni toplinski sustav snage 4 MWt te proizvodi godišnje 1.702 MWht toplinske energije. Trebalo bi se procijeniti prostor bliže gradu kako bi se smanjili troškovi infrastrukture i gubitaka u toplovodima.

8. Vinkovci (Jarmina)

Prostor geotermalnog potencijala „Jarmina“, nalazi se na području grada Vinkovci te općina Jarmina, Markušica i Ivankovo u Vukovarsko-srijemskoj županiji. Utvrđeno je jedno ležište u vodenom zasićenju koje je izgrađeno od polimiktnih breča. Temperatura u bušotini je 71 °C. U Vinkovcima postojim centralni toplinski sustav, instalirane snage 18 MWt, s godišnjom proizvodnjom od 7.296 MWth. Budući da je prostor udaljen od grada Vinkovaca i postojeće toplinske infrastrukture trebalo bi napraviti novu procjenu bliže toplinskom sustavu.

9. Sisak

Prostor geotermalnog potencijala „Sisak“, nalazi se na području grada Siska u Sisačko-moslavačkoj županiji. Za evaluaciju geotermalnog potencijala korišteni su podaci iz istražne bušotine Sisak-1 (Sis-1) kojom je probušen slijed klastično-karbonatnih sedimenata neogensko-kvartarne starosti te je nabušen metamorfni kompleks stijena paleozojske starosti. Utvrđeno je jedno ležište u vodnom zasićenju. Temperatura vode u ležištu je 49 °C.

AZU bi u skladu sa zakonom o javnoj nabavi ugovorio sve potrebne radove i izrade studija čime bi se omogućilo svim zainteresiranim stranama da transparentno i bez diskriminacije sudjeluju u ovim projektima. Također, svi dobiveni rezultati će se javno objaviti.

Nakon provedenih istražnih radnji, Ministarstvo bi raspisalo nadmetanje za istraživanje i eksploataciju geotermalnih voda za energetske svrhe, a kako bi se istraženi potencijal mogao privesti proizvodnji topline namijenjenoj lokalnoj zajednici. Na taj način, lokalnoj zajednici pomoglo bi se u realizaciji projekata primjene geotermalnih voda budući da bi u dva slučaja na istražnim prostorima bila postojeća istražna bušotina koja bi se mogla upotrijebiti pri daljnjem razvoju projekta, dok bi na četiri istražna prostora postojala detaljan dokumentacija o geotermalnom potencijalu s mogućim lokacijama budućih bušotina te bi time bio ukloni velik dio rizika istraživanja.

Projekti su volumenom posla i vremenski zahtjevni budući da se radi o nabavi usluga koje zahtijevaju dugotrajne procese pripreme, pa je planirano nabaviti sve usluge do 4Q/2024. te realizirati projekte do 2Q/2026.

Također, industrija ima velike potrebe za promicanje energetske učinkovitosti. Krajem 2020. godine zatvoren je jedan natječaj kojim se planira dodjela 300 milijuna kuna potencijalnih sredstava. Prijavilo se 350 projekata koji potražuju preko 1 milijarde kuna sredstava. Samo dio njih će dobiti navedena sredstva iz ovog natječaja tako da je nužno nastaviti s ovim aktivnostima, pa je u planu pripremanje rezervne liste s koje će se financirati 50 projekata putem NPOO-a. Mjere koje će biti pokrivene su:

- Priprema dokumentacije projektnog prijedloga i ostale projektno-tehničke dokumentacije
- Mjere energetske učinkovitosti
- Mjere za promicanje energije iz obnovljivih izvora energije

- Mjere za visokoučinkovitu kogeneraciju
- Upravljanje projektom i administracija te informiranje i vidljivost.

Na taj će se način oisgurati financiranje i provedba niza već pripremljenih projekata koji se u protivnom možda neće ostvariti. Financirat će se sve vrste poduzeća, ali se neće financirati poduzeća koja su u sustavu ETS kao niti bilo koji projekti vezani uz prirodni plin.

Poseban segment energetske učinkovitosti treba posvetiti IT industriji koja svakim danom postaje sve veći potrošač energije. U skladu s tim, potrebno je osigurati i adekvatno reguliranje energije i u ovom segmentu industrije posebno vodeći računa o tome da se unaprjeđenje infrastrukture ne prelije isključivo na krajnjeg potrošača.

Provedba

U sklopu ove investicije u sektoru toplinarstva planira se uložiti oko 220 milijuna kuna u pripremu projekata vezanih uz korištenje geotermalne energije u toplinarstvu. Kroz mjeru bi se financiralo mjerenje potencijala i djelomično istražne radnje za 6 projekata vezanih uz korištenje geotermalne energije u toplinarstvu. Kako bi se dalje mogli razvijati geotermalni projekti potrebno je napraviti pripremne radnje u vidu izrada akcijskog plana poticanja investiranja u geotermalne izvore energije te izmjena relevantnih zakonskih i podzakonskih akata poput propisa koji reguliraju prostorno-planske aspekte.

Četiri navedena projekta planirana su na način da se na područjima gdje ne postoji dovoljno podataka, a postoji interes za upotrebnom toplinske energije za grijanje kućanstava/poslovnih prostora ili grijanje staklenika, provedu istražna mjerenja neinvazivnim metodama te naprave geološko studije koje će procijeniti dostupan potencijal.

Dva projekta uz provođenje istražnih mjerenja neinvazivnim metodama uključila bi i izradu istražne bušotine kojoj bi se u potpunosti utvrdio geotermalni potencijal. Projekte bi izvodila Agencija za ugljikovodike budući da sukladno Zakonu o istraživanju i eksploataciji ugljikovodika.

Na taj način će se osigurati dobavna strana vezana uz toplinarstvo, a u sklopu inicijative Obnova zgrada trebala bi se osigurati i adekvatna potražnja toplinske energije. Ovo će osigurati preduvjete za intenzivnije korištenje sustava toplinarstva u obnovi zgrada.

Također planira se uložiti nešto više od 460 milijuna kuna u energetsku učinkovitost i korištenje obnovljivih izvora energije u industriji. Krajem 2020. zatvoren je jedan natječaj kojim se planira dodjela 266 milijuna kuna potencijalnih sredstava. Prijavilo se 350 projekata koji potražuju preko 1 milijarde kuna sredstava. S obzirom na to da će samo dio njih dobiti navedena sredstva iz ovog natječaja, nužno je osigurati dodatna sredstva i nastaviti s ovim aktivnostima pa je u planu pripremanje rezervne liste s koje će se financirati 50 projekata putem NPOO-a. Time će se u idućih par godina osigurati financiranje i provedba niza već pripremljenih projekata koji se u protivnom možda neće ostvariti. Kako bi se osiguralo da je mjera u skladu s Tehničkim smjernicama "Ne nanosi značajnu štetu" (2021/C58/01), sljedeće mjere bit će isključene iz mjera predviđenih ugovorima: (i) aktivnosti povezane s fosilnim gorivima, uključujući krajnju uporabu; (ii) aktivnosti u okviru Europskog sustava za trgovanje emisijama (ETS) kojima se postižu predviđene emisije stakleničkih plinova koje nisu niže od relevantnih mjerila; (iii) aktivnosti povezane s odlagalištima otpada, spalionicama i uređajima za mehaničko biološko pročišćavanje; i (iv) aktivnosti kod kojih dugotrajno odlaganje otpada može nanijeti štetu okolišu. Projektni zadatak dodatno zahtijeva da se u ugovorima mogu utvrditi samo one aktivnosti koje su u skladu s relevantnim zakonodavstvom EU-a i nacionalnim zakonodavstvom o okolišu.

Do sredine 2026. će se, između ostalog, ovim aktivnostima osigurati smanjenje oko 16.000 tona CO2 na godišnjoj razini te ušteda oko 60 Gwh energije godišnje, a kumulativno do 2030. očekuje se ušteda energije od oko 950 Gwh, a obzirom da se radi o dugoročnim mjerama, uštede se očekuju i iza 2030. godine.

Procjena troškova rađena je na bazi prikupljenih potencijalnih projekata vezanih uz razvoj toplinarstva i energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u industriji i ona obuhvaća pripremu i provedbu pripremljenih projekata kojima se smanjenjem potrošnje energije i izbacivanjem fosilnih goriva iz proizvodnje postiže veća energetska učinkovitost, ali se i smanjuju emisije CO2. Bez ove mjere napori za ostvarivanje ušteda u zgradarstvu i obnovi nacionalnog fonda zgrada neće biti dostatni za postizanje ciljeva ušteda sukladno Direktivi 2018/2002 o energetskoj učinkovitosti koji za Hrvatsku iznose 125,339 PJ.

Investicija C1.2. R1-I2 će imati poseban program potpora vezan uz toplinarstvo, a poseban vezan uz energetsku učinkovitost u industriji. Obje aktivnosti već se aktivno provode tijekom višegodišnjeg financijskog okvira 2014.-2020., ali je potreban nastavak investicija kako bi se dostigli novi ciljevi postavljeni za 2030. godinu. Potencijalno se sredstva vezana uz energetsku učinkovitost u industriji mogu povezati s programom potpora trenutno zatvorenog natječaja na kojem je pokazano da je potreba tri puta veća od trenutno dostupnih sredstava, a ako bude trebalo izradit će se novi program potpore.

Također, energetska učinkovitost u industriji provodit će se i u sklopu novog operativnog programa za razdoblje 2021.-2027., ali je bitno financiranje i iz NPOO-a da se premosti jaz i da se što prije provede financiranje već pripremljenih projekata koji su spremni za implementaciju u narednih nekoliko godina.

Demarkacija se planira na projektnoj razini te će se osigurati da svaki pojedinačni projekt može biti financiran isključivo iz jednog izvora sredstava vezanog uz EU ili javna sredstva. Ista je situacija i po pitanju projekata vezanih uz toplinarstvo jer se niti ovdje neće dozvoliti kombiniranje fondova.

Što se tiče rješavanja rizika povezanih s načelom DNSH za ovu mjeru:

Mjera doprinosi klimatskom cilju, u skladu s Uredbom o taksonomiji EU.

Povezano s ublažavanjem klimatskih promjena: Mjera je izravno usmjerena na omogućavanje smanjenih emisija stakleničkih plinova. Također, mjera ne predviđa potporu centralnim toplinskim sustavima koji koriste fosilne izvore energije kao ni investicije koje spadaju u ETS sustav. Za dijelove investicije povezane s industrijom, mjera nema ili ima neznatan predvidivi utjecaj na cilj zaštite okoliša povezan s izravnim i primarnim te neizravnim učincima mjere tijekom njezina životnog ciklusa, obzirom na njezinu prirodu te se kao takva smatra sukladna s DNSH za relevantni cilj. Za investicije u geotermalne sustave, provest će se procjena utjecaja na okoliš u skladu s Direktivom 2011/92/EU. Gdje je primjenjivo, provest će se potrebne mjere ublažavanja i kompenzacije za zaštitu okoliša. Ne očekuje se da će se bilo koji od projekata nalaziti u ili u blizini područja gdje bi bio bioraznolikost mogla biti ugrožena.

Očekuje se da ova mjera ne nanosi značajnu štetu okolišnim ciljevima u smislu članka 17. Uredbe (EU) 2020/852, uzimajući u obzir opis mjera i korake za ublažavanje utvrđene planom oporavka i elastičnosti u skladu s s tehničkim smjernicama DNSH (2021/C58/01).

Sve aktivnosti moraju biti u skladu sa zahtjevima EU zakonodavstva o vodama koje su ugrađene u hrvatsko zakonodavstvo.

Projekt neće uključivati istraživanje ili vađenje nafte ili plina. Ne smije se kupiti niti koristiti oprema za takve svrhe.

Treba osigurati da nema ispuštanja metana.

Ova mjera ne predviđa potporu sustavima daljinskog grijanja koji koriste fosilne izvore energije niti bilo kakva ulaganja u postrojenja koja spadaju u opseg EU sustava trgovanja emisijama (ETS).

Povezano s prilagodbom na klimatske promjene: Mjera će uzeti u obzir klimatske utjecaje pri izračunavanju kapaciteta i potražnje za opterećenjem. Klimatski rizici koji bi mogli biti relevantni za svako ulaganje u okviru ove mjere identificirani su u Nacionalnoj strategiji prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. u odnosu na 2070., a procjenjivat će se za svaku investiciju, uzimajući u obzir lokalne klimatske uvjete kao i klimatske projekcije. Tijekom razvoja i dizajna projekata identificirat će se i integrirati intervencije koje mogu smanjiti klimatske utjecaje.

Povezano s održivom uporabom i zaštitom vode i morskih resursa: Mjera nema značajni predvidljivi utjecaj na okolišni cilj povezan s izravnim i primarnim neizravnim učincima mjere tijekom njezinog životnog ciklusa, s obzirom na njezinu prirodu.

Tijekom procesa procjene utjecaja na okoliš za projekte geotermalne energije identificirat će se rizici od degradacije okoliša koji se odnose na očuvanje kakvoće i izbjegavanje nestašice vode u podzemnim ili površinskim vodama. Ti rizici će se adresirati kroz plana upravljanja vodama u interesnom području, izrađenim u dogovoru s relevantnim dionicima. Također, u sam projekt ugradit će se mjere za sprečavanje mogućeg štetnog utjecaja na vode u navedenom području.

Osigurat će se da geotermalna bušenja neće negativno utjecati kakvoću vode ili na nedostatak vode, u skladu sa zahtjevima EU zakonodavstva o vodama koje su ugrađene u hrvatsko zakonodavstvo.

Povezano s prijelazom na kružno gospodarstvo, uključujući prevenciju i recikliranje otpada: Kriteriji za ulaganja uključuju procjenu dostupnosti i, gdje je to izvedivo, opreme i komponenata visoke trajnosti i mogućnosti recikliranja, a koje je lako demontirati i obnoviti.

Prema hrvatskom zakonu, uspostavit će se plan gospodarenja otpadom koji će osigurati maksimalnu ponovnu upotrebu, preradu ili recikliranje na kraju životnog vijeka, uključujući putem ugovornih sporazuma s partnerima za gospodarenje otpadom, što se odražava u financijskim projekcijama ili službenoj projektnoj dokumentaciji.

Konkretno, uspostavit će se plan gospodarenja otpadom koji se odnosi na preostale ostatke biomase kako bi se osiguralo njegovo pravilno odlaganje ili ponovna uporaba (na primjer kao gnojivo).

Povezano s sprječavanjom i nadzorom onečišćenja zraka, vode ili kopna: Ventilatori, kompresori, pumpe i ostala oprema koja je obuhvaćena Direktivom 2009/125/EZ udovoljavaju, gdje je to potrebno, zahtjevima najviše klase energetske naljepnice, a na drugi su način u skladu s provedbenim propisima iz te Direktive i predstavljaju najbolju dostupnu tehnologiju.

Ne očekuje se da će bilo koja industrijska ili DH instalacija ući u opseg Direktive 2010/75/EU (Direktiva o industrijskim emisijama). Ako je to slučaj, emisije će biti unutar ili niže od razina emisija povezanih s najboljim raspoloživim tehnikama (BAT-AEL) rasponima utvrđenim u zaključcima najboljih dostupnih tehnika (BAT) za velika postrojenja za sagorijevanje, osiguravajući na u isto vrijeme kada se ne javljaju značajni efekti na više medija.

Za postrojenja koja se temelje na izgaranju s toplinskim ulazom većim od 1 MW, ali ispod pragova za BAT zahtjeve za velika postrojenja, emisije će morati biti ispod graničnih vrijednosti emisija utvrđenih u Prilogu II. dio 2., na Direktivu (EU) 2015/2193.

Za geotermalnu energiju ne očekuje se razvoj geotermalnih energetskih sustava s visokom entalpijom. Ako će se takvi sustavi razvijati, uspostavit će se odgovarajući sustavi za smanjenje emisija u zraku, a u skladu s Direktivama 2004/107/EC i 2008/50/EC

Povezano sa zaštitom i obnavljanjem biološke raznolikosti i ekosustava: Mjera nema značajni predvidljivi utjecaj na okolišni cilj povezan s izravnim i primarnim neizravnim učincima mjere tijekom njezinog životnog ciklusa, s obzirom na njezinu prirodu.

Podjela ulaganja očekuje se na sljedeći način:

Visoko učinkovita kogeneracija, učinkovito daljinsko grijanje i hlađenje s niskim emisijama životnog ciklusa - oko 33%.

Projekti energetske učinkovitosti i demonstracije u malim i srednjim poduzećima također 33%, a projekti energetske učinkovitosti i demonstracije u velikim poduzećima i mjere potpore - oko 34%.

Također, vezano za pripremu geotermalnih projekata, oni se neće provoditi u područjima zaštićene bioraznolikosti te će se projekti vezati isključivo uz toplinski potencijal.

Nositelj provedbe	MINGOR
Ciljna skupina	Ulaganjima je obuhvaćeno gospodarstvo, a posebno energetske kompanije.
Procijenjeni trošak	1.037.500.000 kn (investicija: 684.687.500 kn iz RRF-a)
Razdoblje provedbe	1/2021.-6/2026.

C1.2. R1-I3 Korištenje vodika i novih tehnologija

Izazov

Prometni sektor posebno je problematičan po pitanju dekarbonizacije. Emisije u prometu se povećavaju i potrebna je jača implementacija mjera koje će osigurati prelazak na čisti promet. Osim toga, potreban je i razvoj novih tehnologija kojima će se osigurati smanjenje emisija CO2 i ostalih stakleničkih plinova, posebice za one segmente industrije za koje nije moguće naći zamjenu za korištenje fosilnih goriva.

Također, potrebna je i bolja implementacija i komercijalizacija novih tehnologija (primjerice CCS) kojima bi se mogle smanjiti emisije u sektorima u kojima to u dogledno vrijeme neće biti moguće isključivo zamjenom fosilnih goriva s obnovljivim alternativama.

Cilj

Nacionalni energetski i klimatski plan postavio je Hrvatskoj cilj povećanja udjela obnovljivih izvora energije u neposrednoj potrošnji energije u prometu na 14% do 2030. Da bi se to ostvarilo potrebno je do 2026. podići udio obnovljive energije na 11,7%. Na taj način dodatno će se osigurati dekarbonizacija energetskog sektora, posebice uzme li se u obzir da je udio tekućih goriva u ukupnoj potrošnji energije gotovo 33% u 2019. godini. Zbog toga je nužno povećati udio

obnovljivih izvora energije u prometu na 14% do 2030., jer bez povećanja cilja u prometu Hrvatska neće moći adekvatno dekarbonizirati energetski sektor.

Također, nužno je do 2026. provesti barem jedan do dva pilot projekta vezana uz geološko skladištenje CO2 kojima će se jasno pokazati kako RH ima znanje i potencijal za komercijalni razvoj ove tehnologije. Također, nužno je potaknuti zelenu tranziciju sektora koji su još uvijek u fosilnim gorivima i otvoriti mogućnost tim industrijama da se na fini način transformiraju u zelena područja koja su nužna za potpunu dekarbonizaciju Europe do 2050. godine.

Opis

Dio dekarbonizacije u prometnom sektoru već je osiguran putem razvoja mreža električnih punionica i razvojem e-mobilnosti. Te aktivnosti će se nastaviti i dalje te je dio sredstava iz NPOO planiran za daljnji razvoj punionica za električna vozila na prostoru Hrvatske (gdje je iz NPOO planirana izgradnja najmanje 1300 novih punionica), ali će kroz ovu investiciju naglasak biti stavljen na potrebe lokalne i regionalne samouprave te će se potencirati širenje mreže na mjestima gdje još uvijek nema ekonomske isplativosti za ovu vrstu investicije.

Također, dio dekarbonizacije provest će se kroz korištenje biogoriva u prometu, za što je nužno osigurati dovoljnu količinu biogoriva druge generacije, ali dostizanje planiranog cilja moguće je jedino kroz intenzivniji razvoj infrastrukture za korištenje vodika u prometu. Vodik je iznimno važan jer nema emisija CO2, a adekvatan je za teški cestovni promet što ga čini idealnim gorivom za modernizaciju i dekarbonizaciju javnog gradskog prijevoza. Zbog toga je EU prepoznala njegov potencijal i istaknula važnost proizvodnje obnovljivog vodika i njegovo korištenje u prometu, ali i u drugim sektorima. U srpnju je objavljena EU strategija za vodik kojom se postavlja cilj izgradnje minimalno 6 GW elektrolizatora za proizvodnju zelenog vodika u EU do 2024. te 40 GW elektrolizatora do 2030. godine. Hrvatska je uvrstila vodik u Nacionalni energetski i klimatski plan, a u pripremi je i nacionalna vodikova strategija koja bi se trebala usvojiti do kraja 2021. godine. Strategija za razvoj vodika bi trebala jasno ocrtati put razvoja obnovljivog vodika od proizvodnje, preko distribucije do potrošnje kako u sektoru prometa (gdje je najzrelija situacija) sve do industrije. Naglasak unutar dokumenta bit će stavljen upravo na obnovljivi vodik. U skladu s tim, predviđa se kao investicija pokretanje vodikove ekonomije u ovom segmentu (koja trenutno ne postoji u RH). U sklopu investicije predviđa se gradnja 10 MW elektrolizatora za proizvodnju zelenog vodika te njegova distribucija u prometni sektor. Za elektrolizator izgradit će se i dio novih kapaciteta za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora, dok će se ostatak potrebne energije nabaljati na tržištu, ali uz napomenu kako će se raditi isključivo o zelenoj energiji. Također, planira se do sredine 2026. raspisati natječaj za izgradnju dodatnih 20MW elektrolizatora, a nova strategija za vodik će jasnije ocrtati nacionalne ciljeve razvoja vodika do 2030. godine.

U skladu s tim, električna energija koja će se za elektrolizator preuzimati iz mreže morat biti isključivo obnovljiva energija te da je proizvedeni vodik obnovljivi. Dakle, osigurat će se potrebne mjere koje će jasno dokazati da je investicija u skladu sa EU potporama te će se osigurati da se proizvodnjom vodika nije povećao otisak CO2.

Također, planira se ocrtavanje početka mreže punionica vodika (izgradnja prvih šest punionica) kojima bi se osigurala pokrivenost svih dijelova Hrvatske što bi stvorilo potencijal za veću nabavu vozila na vodik, posebice u segmentu teškog prijevoza i flotne nabave vozila. U skladu s tim, punionice se planiraju na TEN-T prometnim pravcima, a dio punionica osigurao bi se i javnim prometnim firmama.

Da bi se to ostvarilo, potrebno je osigurati kapacitete za proizvodnju zelenog vodika i do 2026. izgraditi 10 MW elektrolizatora te uspostaviti infrastrukturu za korištenje vodika kao alternativnog goriva što uključuje razvoj punionica vodika, njegovu proizvodnju i transport. Sa tom snagom elektrolizatora može se proizvesti oko 4.000 kg vodika dnevno što je dovoljno za razvijanje početne mreže punionica. Cilj je do 2026. uspostaviti 6 punionica vodika (financiranih kroz NPOO) regionalno raspoređenih diljem Hrvatske. Punionice bi bile bazirane na minimalno 100 kg vodika, ali uz potencijal povećanja kapaciteta kada se za to ukaže potreba. Također, planiraju se i skladišni kapaciteti za obnovljivi vodik koji bi se osim u prometu mogao koristiti i u raznim industrijskim procesima.

Ovo će osigurati optimalan raspored punionica čime će se omogućiti nabava vozila na vodik te omogućiti prebacivanje dijela javnog gradskog prijevoza na vodik, ali i flotna prodaja vozila većim korisnicima (niti vozila za javni gradski prijevoz niti prodaja vozila velikim firmama nije planirana u sklopu NPOO-a). Cilj je investicije uspostavom punionica pokrenuti privatni sektor u investiranje ostataka razvoja vodikove ekonomije te potaknuti jačanje privatnih investicija u proizvodnju obnovljivog vodika, ali i jačanju infrastrukture punionica, posebice na mjestima gdje već postoje benzinske postaje na TEN-T koridorima i u gradovima čime će se osigurati nesmetani prelazak od fosilnih goriva ka korištenju vodika. izbor samih mikro lokacija osigurat će sama strategija u čiju izradu će biti uključeni i predstavnici MMPI. Također, s obzirom na to da u Hrvatskoj nema niti jedne punionice za vodik za osobne automobile, teški cestovni promet i gradski promet, te se kreće s gradnjom mreže punionica od samih početaka, osobito će se poticati korištenje obnovljivog vodika u sektoru prometa jer za to u Hrvatskoj postoji veliki potencijal. Dio tog vodika proizvodit će se uspostavom novih izvora OIE, a ostatak će se proizvoditi zelenom električnom energijom nabavljenom na tržištu.

Nadalje, kroz mjeru je planirano i daljnje investiranje u mrežu punionica električnih vozila čime će se dodatno ojačati i ovaj segment infrastrukture što će dodatno ojačati veće korištenje električnih prometnih sredstava u odnosu na ona koja koriste fosilna goriva.

Također, dekarbonizacija energetskog sektora osigurat će se i adekvatnom primjenom novih tehnologija koje još uvijek nisu ekonomski isplative, ali su važne za smanjenje CO2. Jedna od tih tehnologija je i geološko skladištenje CO2 (engl. *Carbon Capture and Storage* - CCS) kojim se mogu smanjiti emisije u industriji i energetici i osigurati prostor za tehnološko unaprjeđenje pojedinih industrijskih procesa. Hrvatska ima znanje i potencijal za uspostavu skladišta CO2 u geološkim strukturama i u komunikaciji je sa DG CLIMA vezano za uspostavu regulatornog okvira koji će osigurati adekvatno korištenje CCS tehnologije. Zakon je već na snazi, a do kraja 2021. godine izradit će se i potrebni podzakonski akti te potrebne radnje (mapa potencijala za geološko skladištenje CO2), kako bi se projekt mogao implementirati. Na taj način će se omogućiti bolji razvoj navedene tehnologije, ali za njezinu komercijalizaciju potrebno je osigurati daljnji razvoj u čemu će pomoći pilot projekti koji su već u visokoj fazi pripreme, ali koji trebaju financijsku potporu za svoju provedbu. Cilj je do 2026. ostvariti jedan do dva pilot projekta koji će unaprijediti ovu tehnologiju.

Jedan od planiranih pilot projekata je projekt je vezan uz skladištenje CO2 iz Petrokemije u Kutini koja je veliki emiter CO2. Investicija bi trebala obuhvaćati hvatanje tog CO2 iz Petrokemije u Kutini koji bi se postojećim plinovodom (kojeg treba prenamijeniti i obnoviti) transportirao do polja koje INA ima u Ivanić Gradu. Na taj način bi se osiguralo smanjenje opterećenja u Petrokemiji i povećao investicijski potencijal potreban za modernizaciju proizvodnih procesa dok bi se ujedno osigurao i razvoj tehnologije skladištenja CO2 čime bi se otvorio prostor INA-i da zahvaljujući znanju koje

posjeduje, ovo pretvori u komercijalnu djelatnost za Hrvatsku, ali i susjedne zemlje. S obzirom na to da je Petrokemija veliki potrošač prirodnog plina u Hrvatskoj, potrebno je kombinirati tehnologije u procesima te koristiti i potencijal CCS-a, ali i fazni prelazak na zeleno gorivo. Prema EU pravilima, Petrokemija do 2026. godine barem 10% sirovine mora koristiti iz obnovljivih izvora, na čemu intenzivno radi, ali uz to je potreban i pilot projekt CCS-a kojim će se značajnije smanjiti emisije CO2. Projekt je isključivo usmjeren na skladištenje CO2, a sa 190.000 tona CO2 iz Petrokemije Kutina, i ovo postrojenje može postići smanjenje vrijednosti ispod postvaljene referentne vrijednosti za besplatnu dodjelu emisijskih jedinica.

Provedbom pilot projekta stavio bi se snažan naglasak na potencijal geološkog skladištenja CO2, a sve aktivnosti u sklopu NPOO bile bi usmjerene isključivo na segmente projekta vezane za geološko skladištenje CO2. Time bi se sama tehnologija skladištenja dodatno komercijalizirala i unaprijedila, a osigurala bi se i fina ekonomska tranzicija firmi koje su gotovo u potpunosti posvećene korištenju i proizvodnji fosilnih goriva. Pilot projekt Petrokemije ima već osiguran dio infrastrukture (koju treba prilagoditi) što će osigurati adekvatnu i brzu implementaciju projekta i širenje ove tehnologije. Također, ne manje važno, dionici projekta posjeduju već dovoljnu količinu znanja da skladištenje CO2 mogu adekvatno i kvalitetno kontrolirati te pokazati kako na prostoru koji planiraju koristiti nema nikakvih opasnosti od curenja CO2 u atosferu. Konačno, osigurat će se kvalitetni monitoring polja čime će se dodatno potaknuti razvoj ove tehnologije u RH.

Posebna će se pozornost staviti na definiranje potencijalnog financiranja te će se jasno moći povezati sredstva iz NPOO sa dijelovima projekta koji su isključivo vezani za CCS.

Provedba

Investicijom C1.2. R1-I3 je obuhvaćena proizvodnja obnovljivog vodika (gradnja 10 MW elektrolizatora) i uspostava infrastrukture za obnovljivu energiju u prometu (6 punionica vodika i infrastrukture za distribuciju vodika u prometni sektor) u vrijednosti oko 200 milijuna kuna. Planirano je i poticanje infrastrukutre za električna vozila u vrijednosti 50 milijuna kuna te preko 100 milijuna kuna za pilot projekt kojim će se omogućiti razvoj i komercijalizacija procesa hvatanja i skladištenja CO2. Investicija je u pripremnoj fazi, a njezinim ostvarenjem će se osim dekarbonizacije energetskog sektora i ostvarivanja cilja smanjenja emisija u prometu ujedno osigurati i razvoj novih gospodarskih aktivnosti u Hrvatskoj. Također, ovom investicijom će se energetska politika Hrvatske uskladiti sa Zelenim planom i ciljem dekarbonizirane Europe do 2050. godine.

U investiciji C1.2. R1-I3 planira se poseban program potpora za projekte vezane uz vodik, a kroz NPOO se planira financiranje samo onog dijela vodikove ekonomije koji se bazira na proizvodnji i korištenju obnovljivog vodika. Na taj način će se rasteretiti elektroenergetski sustav, a s druge strane će se potaknuti razvoj čistih tehnologija prvo u sektoru prometa, a kasnije i u energetski intenzivnim industrijama. Dio vezan uz proizvodnju i distribuciju vodika će se dodjeliti pojedinoj firmi uz notifikaciju EK i uz maksimalni intenzitet od 60% prihvatljivih sredstava, dok će se za izgradnju punionica provesti javni poziv otvoren za sve potencijalne dionike. U skladu s tim, stopa sufinanciranja će biti 100%. Drugi program potpora u investiciji C1.2. R1-I3 vezat će se uz projekt elektromobilnosti kojim će se osigurati dodatna infrastruktura za punjenje električnih vozila. Također, za pilot projekt geološkog skladištenja CO2, a s obzirom na to da se radi o novoj tehnologiji, koja je ujedno iznimno važna za dostizanje potpune dekarbonizacije Europe do 2050., izradit će se program pojedinačne potpore u skaldu sa Smjernicama za okoliš i energiju, u suradnji

s Ministarstvom financija. U slučaju potrebe programi potpora će se dati na notifikaciju u DG COMP.

Što se tiče rješavanja rizika povezanih s načelom DNSH za ovu mjeru:

Povezano s ublažavanjem klimatskih promjena: Mjera znatno doprinosi klimatskim ciljevima, u skladu s Uredbom EU o taksonomiji, i kao takva smatra se usklađenom s DNSH za relevantni cilj.

Mjera uglavnom uključuje korištenje obnovljive energije za proizvodnju zelenog vodika i skladđenje CO_2.

Očekuje se da će ulaganje u CCS rezultirati smanjenjem emisija stakleničkih plinova u postrojenju Petrokemije znatno ispod referentne vrijednosti utvrđenih za besplatnu dodjelu emisijskih jedinica. Ulaganja sredstava iz NPOO neće direktno biti vezana uz tehnologiju za crpljenje nafte i plina.

Uz to, u vezi s hvatanjem i skladištenjem ugljika, provest će se odgovarajuća analiza izvedivosti i tehnička procjena skladišnih mjesta kako bi se osiguralo da neće biti istjecanja tijekom vremena.

Također, neće biti tehnološke primjene, niti financiranja bilo kojeg tipa postrojenja i opreme za poboljšanje iscrpka nafte (EOR) niti povećanje proizvodnje nafte ili plina. Svako moguće vađenje nafte ili plina ograničeno je na neophodne potrebe upravljanja tlakom i osiguranja sigurnosti skladišta CO2. Konačno, CO2 koji izađe na takav način mora se odvojiti i vratiti natrag na trajno skladištenje.

Povezano s prilagodbom na klimatske promjene: Dijelovi mjere koji se bave hvatanjem i skladištenjem ugljika uzet će u obzir klimatske utjecaje pri izračunavanju kapaciteta i potražnje za opterećenjem. Klimatski rizici koji bi mogli biti relevantni za ovu investiciju procijenit će se kao dio Procjene utjecaja na okoliš uzimajući u obzir lokalne klimatske uvjete kao i klimatske projekcije.

Tijekom razvoja i dizajna investicije identificirat će se i integrirati intervencije koje mogu smanjiti klimatske utjecaje.

Povezano s održivom uporabom i zaštitom vode i morskih resursa: Mjera nema značajni predvidljivi utjecaj na okolišni cilj povezan s izravnim i primarnim neizravnim učincima mjere tijekom njezinog životnog ciklusa, s obzirom na njezinu prirodu.

Povezano s prijelazom na kružno gospodarstvo, uključujući prevenciju i recikliranje otpada: Tamo gdje se odvija proizvodnja vodika, mjera će zahtijevati da akteri osiguraju primjenu odgovarajućih mjera za smanjenje i upravljanje otpadom i upotrebom materijala u skladu sa zaključcima BAT-a o rafiniranju mineralnog ulja i plina o BAT-u.

Povezano s sprječavanjom i nadzorom onečišćenja zraka, vode ili kopna: Mjera nema značajni predvidljivi utjecaj na okolišni cilj povezan s izravnim i primarnim neizravnim učincima mjere tijekom njezinog životnog ciklusa, s obzirom na njezinu prirodu.

Povezano sa zaštitom i obnavljanjem biološke raznolikosti i ekosustava: Mjera nema značajni predvidljivi utjecaj na okolišni cilj povezan s izravnim i primarnim neizravnim učincima mjere tijekom njezinog životnog ciklusa, s obzirom na njezinu prirodu.

Nositelj provedbe	MINGOR
Ciljna skupina	Investicijom su obuhvaćene energetske tvrtke, tvrtke iz sektora prometa, tijela državne uprave (TDU), JLP(R)S, a ulaganja su procijenjena na osnovu prikupljenih potencijalnih projekata.
Procijenjeni trošak	586.316.850 kn (investicija: 353.125.000 kn iz RRF-a)
Razdoblje provedbe	1/2022.-6/2026.

C1.2. R1-I4 Biorafinerija za proizvodnju naprednih biogoriva Sisak

Izazov

Svojim značajem za energetsku tranziciju i prijelaz na održiva goriva u prometu izdvaja se inovativni projekt Biorafinerije za proizvodnju naprednih biogoriva u Sisku kao ogledni primjer cirkularnog gospodarstva u Hrvatskoj u proizvodnji naprednih biogoriva na industrijskoj razini. Ostvarenje ciljeva smanjenja emisija i povećanja udjela obnovljivih izvora energije u prometu, koji su preduvjet za potpunu dekarbonizaciju energetskog sektora, neće biti moguće bez korištenja naprednih biogoriva u narednim desetljećima. Tehnologije proizvodnje naprednih biogoriva su nove i zahtijevaju holistički pristup od održivosti proizvodnje biomase odnosno sirovine do postizanja CO2 neutralne proizvodnje. Također, napredna biogoriva su ključ tranzicije prometa s fosilnih na alternativna goriva, jer u sinergiji s poljoprivredom i korištenjem zemljišta koje nema dovoljnu kvalitetu za proizvodnju hrane predstavlja dodatno korištenje unutarnjih resursa.

Dakle, proizvodnja naprednih biogoriva da bi se postigla cirkularna karakteristika procesa mora obuhvatiti niz drugih proizvoda poput bioplina, korištenje nusproizvoda i pohranjivanje viška CO2. Projekt Biorafinerija Sisak prvi je projekt takve vrste kojim bi se komercijalizirala nova tehnologija proizvodnje naprednog bioetanola u potpunosti razvijena u EU.

Cilj

Očekivani rezultati projekta Biorafinerija Sisak predviđaju stvaranje do 500 direktnih i preko 500 indirektnih novih radnih mjesta, poglavito u ruralnom području, sa stopom nezaposlenosti od 30% u Sisačko-moslavačkoj županiji, sa središtem u Sisku. U samoj Biorafineriji planira se rad 100-120 zaposlenih sa strukturom ljudskih resursa koja odgovara modernoj proizvodnji u industriji ovakvog tipa. To uključuje pozicije od operatera na pogonu, preko inženjera do menadžmenta i administracije. Također, uz samu tvornicu planira se i uspostava zasebne tvrtke koja će biti odgovorna za lanac opskrbe biomasom, pri čemu se predviđa 300 - 350 direktnih radnih mjesta na poslovima vezanim uz sadnju i prikupljanje biomase te skladištenje i transport. Obzirom na sezonalnost ovakvih poslova, povremeni poslovi mogu uključivati i kreiranje dodatnih radnih mjesta, prema gruboj procjeni i do 100. Indirektna radna mjesta uključivala bi kontinuirane poslove u poljoprivredi te na radnim mjestima u djelatnostima koje se naslanjaju na poljoprivredu. Konačno, na poslovima izgradnje biorafinerije bilo bi zaposleno 400 - 600 ljudi.

Projekt je važan za ispunjenje ciljeva Nacionalnog energetskog i klimatskog plana do 2030. (vezano uz udio OIE u prometu od 14%), a da bi se ostvarila dekarbonizacija prometnog sektora, nužno je osigurati dovoljnu količinu naprednih biogoriva na tržištu. Investicija se planira u okviru postojeće infrastrukture kroz transformaciju jedne od najstarijih naftnih rafinerija u EU (Sisak) u suvremenu biorafineriju koja će biti jezgra daljnjeg razvoja industrijskog centra fokusiranog na razvoj naprednih i zelenih tehnologije. Na taj način će se osigurati moderna i čista proizvodnja koja će ujedno utjecati i na smanjenje zagađenja zraka, ali i prirode. Osim same proizvodnje

naprednog bioetanola, kompleks uključuje i najveće postrojenje za proizvodnju bioplina u Hrvatskoj te visokoučinkovito kogeneracijsko postrojenje koje bi služilo za pokrivanje većine vlastitih potreba za zelenom energijom. Također, investicijom se dodatno osigurava stvaranje novih radnih mjesta u biotehnološkom sektoru kroz rad u samom postrojenju kao i u sektoru poljoprivrede kroz proizvodnju i dobavu biomase na području s visokom nezaposlenošću.

Opis

Investicijom se planira izgradnja energetski samoodrživog bioindustrijskog kompleksa namijenjenog proizvodnji naprednog 2G bioetanola (55.000 t/god), zelene električne energije i pare. Projekt se razvija od 2015. i trenutno je u fazi izrade baznog dizajna, a investicijom se osigurava smanjenje emisija u prometu i dekarbonizaciju energetike, te dostizanje ciljeva koje je Hrvatska postavila u Nacionalnom energetskom i klimatskom planu (vezanih uz smanjenje CO2 te povećanje udjela obnovljivih izvora energije u bruto domaćoj potrošnji). Ovo je posebno važno jer se sektor prometa najslabije dekarbonizira (Hrvatska je daleko ispod cilja za 2020.), a bez povećanja udjela naprednih biogoriva Hrvatska neće moći doseći cilj vezan uz obnovljive izvore energije u prometu. Predviđanja su da će u navednih 14% obnovljive energije u prometu do 2030. udio goriva biti preko 10%, od čega bi udio naprednih biogoriva trebao biti oko 4%. Nakon 2030. povećavat će se udio naprednih biogoriva u odnosu na biogoriva prve generacije. Zbog toga se bez tvornice naprednog bioetanola neće moći adekvatno osigurati dekarbonizacija prometa niti do 2030., a niti do 2050. godine. Ova investicija otklanja nedostatke tržišta na kojem se još ne nalaze u potrebnim količinama napredna biogoriva i zbog toga je nužno izgraditi tvornicu do 2026. kako bi se do 2030. osigurala adekvatna količina naprednih biogoriva, čime će se omogućiti brža tranzicija prometa na bazi proizvoda koji ne ugrožavaju poljoprivrednu proizvodnju i baziraju se na održivosti poljoprivrede i energetskog sustava.

Investicija u biorafineriju za cilj ima stvaranje dugoročno održivog lanca opskrbe biomasom i izgradnju bio industrijskog kompleksa dizajniranog za proizvodnju naprednog bioetanola s integracijom BIO-CCUS-a, što će kao rezultat imati bioetanol s negativnim neto emisijama stakleničkih plinova (smanjenje emisija CO2 koje će se ostvariti upotrebom naprednog etanola, tijekom životnog ciklusa rada buduće tvornice, je oko 4 Mt). Novo postrojenje će imati godišnji kapacitet proizvodnje od 55.000 tona naprednog bioetanola koji će se distribuirati na tržištu komercijalnim kanalima te oko 52.000 t/g biogenog ugljičnog dioksida koji će se hvatati, transportirati i zatim skladištiti korištenjem BIO-CCUS tehnologije. čime će proizvedeni bioetanol imati negativan CO2 otisak (zbog ponora koji je napravljen sa miskantusom). Polja za skladištenje su napuštena plinska polja, a smještena su 40-ak kilometara od Siska (Okoli). Do kraja 2021. osigurat će se zakonodavni okvir kojim će se omogućiti navedene aktivnosti. Zakon je već na snazi, a do kraja godine osigurat će se podzakonski akti kao i mapa potencijala.

Projekt predstavlja prvu komercijalizaciju napredne proizvodnje biogoriva temeljenu na inovativnoj tehnologiji razvijenoj u EU, dokazujući time svoju izvedivost za široku primjenu i dodajući zamah za povećanje proizvodnje naprednih biogoriva u cijeloj Europi, što će povećati razinu neovisnosti opskrbe gorivima i energijom za EU, a istovremeno pridonijeti smanjenju otiska CO2. Također, projekt je ogledni primjer cirkularnog gospodarstva u Hrvatskoj u proizvodnji naprednih biogoriva na industrijskoj razini. U skladu s tim, a kako se radi i o prvom primjeru kružne ekonomije u Hrvatskoj, projekt se planira u potpunosti od poljoprivrede sve do geološkog skladištenja CO2 te će se svi segmenti projekta razvijati i provesti jednakom brzinom. U sklopu projekta će se razviti i bioplinska elektrana koja će opskrbljivati kompleks obnovljivom električnom energijom.

Stvaranje integriranog lanca vrijednosti biomase za isporuku oko 245.000 t/god za potrebe biorafinerije u Sisku i otključavanje potencijala biomase u Hrvatskoj važan je dio projekta. Na temelju provedenih studija o potencijalu i dostupnosti biomase u Hrvatskoj, sirovinski miks odabran za proizvodnju naprednog bioetanola kombinacija je poljoprivrednih ostataka, uglavnom slame žitarica i kukuruza (u početku manji dio), i energetske biljke Miscanthus x giganteus. Održivost biomase osigurat će se ispunjavanjem zahtjeva održivosti Direktive o obnovljivoj energiji (RED II), u skladu s dijelom A Aneksa IX Direktive , koji navodi vrste sirovina koje su prihvatljive za proizvodnju naprednih biogoriva te imaju nizak rizik od ILUC.

Postrojenje će se nalaziti na području Sisačko-moslavačke županije, u Sisku u kojem već trideset godina industrija odumire te je visoka stopa nezaposlenosti. Lokacija tvornice naprednog bioetanola nalazi se na poziciji postojeće Rafinerije nafte. Time je u sklopu projekta planirana transformacija jedne od najstarijih naftnih rafinerija u EU (Sisak) u suvremenu biorafineriju koja će biti jezgra daljnjeg razvoja industrijskog centra fokusiranog na razvoj naprednih i zelenih tehnologije.

Uz otvaranje novih radnih mjesta za potrebe same tvornice, očekuje se i da će proizvodnja energetskog usjeva mischantus za potrebe biorafinerije revitalizirati ciljano područje u krugu od 100 km od tvornice u Sisku, aktivacijom napuštenog zemljišta i otvaranjem novih radnih mjesta u udaljenim ruralnim područjima. S obzirom na to da se kao sirovina mahom planira energetska biljka miskantus i (u manjem dijelu za početak) poljoprivredni ostaci (slama, kukuruzovina, itd.), ona će se osigurati aktivacijom oko 12.500 hektara zapuštenog zemljišta i zemljišta lošije kvalitete te prikupljanjem ostataka iz postojeće poljoprivredne proizvodnje Hrvatske. Kada dođe do povećanja količine poljoprivrednih ostataka, adekvatno će se smanjivati i količina miskantusa. Dakle, važno je ovdje naglasiti da je navedena proizvodnja biogoriva iz sirovina koje nisu hrana za ljude i stoku (niski ILUC). Ukupno godišnje ulaganje u hrvatsku poljoprivredu planira se na razini oko 20 milijuna EUR, a odnose se na uspostavu kooperacije i proizvodnju miskantusa koji se koristi kao sirovina za proizvodnju naprednih biogoriva. Iako se ovaj segment neće financirati iz NPOO-a, jasno pokazuje poljoprivredni potencijal koji se može razviti u kraju oko tvornice.

Uspostava kompleksnog lanca opskrbe sirovinom (prikupljanje slame žitarica, uzgoj energetskih usjeva) daje mogućnost za uvođenje digitalizacije u poljoprivredu kako bi se osiguralo moderan, digitalizirani visokoučinkoviti bio vrijednosni lanac – od otpadne biomase i biomase uzgojene na tlima lošije kvalitete do visoko vrijednih proizvoda s negativnom CO2 emisijom.

Također, investicijom će se lokacija na kojoj je rafinerija nafte transformirati u biorafineriju sa smanjenim emislijama CO2 i ostalih čestica čime će se poboljšati kvaliteta zraka u široj okolici.

Biorafinerijski kompleks osim same proizvodnje naprednog bioetanola uključuje i najveće postrojenje za proizvodnju bioplina u hrvatskoj te visokoučinkovito kogeneracijsko postrojenje pokrivanje većine vlastitih energetskih potreba zelenom energijom. Viškovi energije će se predavati u mrežu (u slučaju potrebe), a s obzirom na to da se radi o trenutnoj industrijskoj lokaciji to neće zahtijevati veće investicije u prijenosni sustav na navedenoj mikrolokaciji.

Također, do kraja 2023. ministarstvo će napraviti Plan i program proizvodnje i korištenja biogoriva u prometu kojim će se osigurati bolja implementacija biogoriva na tržištu RH.

Provedba

Investicija je bazirana na predviđenim troškovima razvoja i provedbe projekta koje je za INA-u napravila tvrtka De Smet Engineers & Contractors, a planira se financirati iz privatnih sredstava,

potencijalno iz Inovacijskog fonda te iz NPOO-a. U skladu sa Uredbom (EU) 651/2014 ova vrsta projekata može se smatrati prihvatljivom u pogledu državnih potpora, a na temelju ove investicije i uz širu primjenu obnovljive električne energije i vodika Hrvatska smatra da će realno moći ostvariti EU ciljeve od minimalno 14% te će isti biti usklađeni i u NECP-u.

Investicija C1.2. R1-I4 je investicija vezana uz jedan veliki projekt koji provodi privatna kompanija. No, kompanija već na lokaciji ima rafineriju nafte, a projekt je inovativan i ima potencijal oživljavanja kraja koje je već pogođeno izumiranjem industrijske proizvodnje, a krajem prosinca 2020. godine je doživjelo i snažan potres. Također, radi se o najvećoj naftnoj kompaniji u Hrvatskoj koja ima iskustva u rafinerijskoj proizvodnji, ali i tehnologiji utiskivanja CO2 u geološke strukture (u implementaciji već 6 godina) te je u skladu s tim jedina koja ima potencijala u tako kratkom vremenu provesti navedeni projekt i osigurati adekvatnu količinu bioetanola. Također, radi se o kompaniji koja je velikim dijelom u državnom vlasništvu te se provedbom projekta potiče i jaka socijalna komponenta posebice vezana uz kraj koji se zadnjih dvadesetak godina intenzivno deindustrijalizira te je krajem 2020. pogođen dvama snažnim potresima koji su dodatno pogoršali ekonomsku sliku grada i županije. Zbog toga je projekt od javnog interesa jer će staru rafineriju pretvoriti u modernu zelenu bio rafineriju koja će potaknuti zapošljavanje, a s druge strane će potaknuti i rast poljoprivredne proizvodnje na tlima koja nisu adekvatna za proizvodnju hrane. Ovo bi trebalo imati višestruki učinak na čitav kraj te se zbog toga planira projekt bespovratnim sredstvima sufinancirati do 60% investicije. Ovaj iznos sufinanciranja određen je u skladu s Člankom 41. GBER (45%+15%) i maksimalnim iznosom financiranja u sklopu Inovacijskog fonda (60%). Dio sredstava trebao bi se osigurati preko inovacijskog fonda, a 42% sredstava će se osigurati putem NPOO-a. U skladu s navedenim, potpora će se poslati na notifikaciju u DG COMP.

Što se tiče rješavanja rizika povezanih s načelom DNSH za ovu mjeru:

Povezano s ublažavanjem klimatskih promjena: Mjera znatno doprinosi klimatskim ciljevima, u skladu s Uredbom EU o taksonomiji, i kao takva smatra se usklađenom s DNSH za relevantni cilj.

Proizvodnja energetskih goriva (biomasa) iz mjere bit će prihvatljiva za uporabu samo kao proizvedena od naprednih sirovina navedenih u dijelu A Priloga IX. Direktive (EU) 2018/2001.

Uz bioenergiju koja će zamijeniti fosilna goriva u prometnom sektoru, biorafinerija će tim postupkom pokrivati najmanje 80% svojih energetskih potreba kroz vlastitu proizvodnju energije kako bi spriječila najmanje 65% emisija stakleničkih plinova iz biorafinerije zbog korištenje vlastite energije umjesto fosilnih izvora energije, u skladu s Prilozima V i VI Direktive (EU) 2018/2001.

Uz to, u vezi s hvatanjem i skladištenjem ugljika, provest će se odgovarajuća analiza izvedivosti i tehnička procjena skladišnih mjesta kako se ne bi se osiguralo značajnije da neće biti istjecanja tijekom vremena. Također, neće biti tehnološke primjene, niti financiranja bilo kojeg tipa postrojenja i opreme za poboljšanje iscrpka nafte (EOR) niti povećanje proizvodnje nafte ili plina. Svako moguće vađenje nafte ili plina ograničeno je na neophodne potrebe upravljanja tlakom i osiguranja sigurnosti skladišta CO2. Konačno, CO2 koji izađe na takav način mora se odvojiti i vratiti natrag na trajno skladištenje.

Povezano s prilagodbom na klimatske promjene: Za mjeru, kao dio Procjene utjecaja na okoliš, provest će se snažna procjena klimatskog rizika i ranjivosti, na temelju klimatskih projekcija. Zaključci procjene bit će ugrađeni u dizajn mjere.

Uz to, od gospodarskih subjekata bit će potrebno razviti plan za provedbu rješenja prilagodbe / otpornosti kako bi se smanjio materijalni fizički klimatski rizik novog sustava. Obveza uključuje da ova rješenja za prilagodbu / otpornost ne utječu negativno na napore prilagodbe ili razinu otpornosti na druge ljude, prirodu, imovinu i druge gospodarske aktivnosti te da su u skladu s lokalnim, sektorskim, regionalnim ili nacionalnim naporima na prilagodbi. To će biti potrebno u sklopu provedbe Plana upravljanja okolišem i socijalnim upravljanjem.

Povezano s održivom uporabom i zaštitom vode i morskih resursa: Kao što će biti identificiran kao dio potrebne procjene utjecaja na okoliš i provedeno kao dio provedbe Plana upravljanja okolišem i socijalnim upravljanjem, predlagatelji mjere će identificirati i upravljati rizicima povezanim s kvalitetom vode i / ili potrošnjom vode na odgovarajućoj razini. To će uključivati razvoj i provedbu planova upravljanja korištenjem / očuvanjem vode, izrađenih u dogovoru s relevantnim dionicima.

Za proizvodnju sirovina, sva proizvodnja mora biti u skladu sa zahtjevima vodnog zakonodavstva EU-a kako je preuzeto u hrvatski zakon.

Povezano s prijelazom na kružno gospodarstvo, uključujući prevenciju i recikliranje otpada: Kriteriji za ulaganja uključuju procjenu dostupnosti i, gdje je to izvedivo, opreme i komponenata visoke trajnosti i mogućnosti recikliranja, a koje je lako demontirati i obnoviti.

Prema hrvatskom zakonu, uspostavit će se plan gospodarenja otpadom koji će osigurati maksimalnu ponovnu upotrebu, preradu ili recikliranje na kraju životnog vijeka, uključujući putem ugovornih sporazuma s partnerima za gospodarenje otpadom, što se odražava u financijskim projekcijama ili službenoj projektnoj dokumentaciji.

Konkretno, uspostavit će se plan gospodarenja otpadom koji se odnosi na preostale ostatke biomase kako bi se osiguralo njegovo pravilno odlaganje ili ponovna uporaba (na primjer kao gnojivo).

Povezano s sprječavanjom i nadzorom onečišćenja zraka, vode ili kopna: Instalacija CCS-a bit će u skladu s Direktivom 2009/31/EC o geološkom skladištenju ugljikova dioksida.

- Sve aktivnosti vezane uz proizvodnju i uporabu ostataka biomase bit će dužne slijediti hrvatski zakon koji se odnosi na onečišćenje zraka i vode.
- Proizvodnja energetskih goriva (biomasa) iz mjere bit će prihvatljiva za uporabu samo kao proizvedena od naprednih sirovina navedenih u dijelu A Priloga IX. Direktive (EU) 2018/2001.
- Građevinski dijelovi i materijali neće sadrže azbest niti tvari koje izazivaju veliku zabrinutost, kako je utvrđeno na temelju „Popisa odobrenja“ Uredbe REACH.
- Ako se nova građevina nalazi na potencijalno kontaminiranom mjestu (smeđe polje), to mjesto mora biti podvrgnuto istrazi zbog potencijalnih onečišćivača, na primjer primjenom standarda BS 10175.588.
- Emisije u vodu bit će unutar raspona utvrđenih Direktivom o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda 91/271 / EEZ.
- Tehnološki dizajn udovoljavat će zahtjevima Direktive 2008/50 / EC, Direktive o kvaliteti ambijentalnog zraka, čime se eliminira mogućnost emitiranja štetnih čestica u atmosferu.
- Mjera se odnosi na proizvodnju biogoriva iz biomase (isključujući usjeve za hranu i stočnu hranu), u skladu s Direktivom (EU) 2018/2001.

Povezano sa zaštitom i obnavljanjem biološke raznolikosti i ekosustava: Prije bilo kakvog ulaganja / kapitalnog rada kao dijela investicijskih mjera, bit će dovršena Procjena utjecaja na okoliš (EIA) u skladu s EU smjernicama o procjeni utjecaja na okoliš (2014/52/EU) i Strateškom procjenom utjecaja na okoliš (2001/42/EC). Utvrđivanje mjera ublažavanja (tamo gdje je potrebno) i njihova provedba osigurat će zaštitu biološke raznolikosti / ekosustava.

Za područja / operacije smještene u ili u blizini područja osjetljivih na biološku raznolikost (uključujući mrežu zaštićenih područja Natura 2000, područja svjetske baštine UNESCO-a i ključna područja biološke raznolikosti (KBA), kao i druga zaštićena područja), procjena će se provesti u skladu s s odredbama EU strategije za biološku raznolikost (COM (2011) 244), Direktiva o pticama (2009/147/EC) i staništima (92/43/EEC). Za takva mjesta / operacije, operacije će osigurati da:

- postoji plan upravljanja biološkom raznolikošću na razini lokacije koji se provodi u skladu s IFC-ovim Standardom uspješnosti 6: Očuvanje biološke raznolikosti i održivo upravljanje živim prirodnim resursima;
- postoje sve potrebne mjere ublažavanja kako bi se smanjili utjecaji na vrste i staništa; i
- postoji i provodi se robustan, prikladno dizajniran i dugoročan program praćenja i ocjene biološke raznolikosti.

Nositelj provedbe	MINGOR, INA
Ciljna skupina	Investicijom su obuhvaćeni INA te opća populacija, TDU, JLP(R)S i poljoprivrednici Sisačko-moslavačke županije.
Procijenjeni trošak	2.400.000.000 kn (investicija: 1.000.000.000 kn iz RRF-a)
Razdoblje provedbe	6/2022.-3/2025.

C1.3. Unaprjeđenje vodnog gospodarstva i gospodarenja otpadom

Veza s Europskim semestrom i/ili strateškim dokumentima i kontekst reforme

Potrebe za ulaganjima u unaprjeđenje vodnoga gospodarstva (sustave javne odvodnje i vodoopskrbe i smanjenje rizika od katastrofa u sektoru upravljanja vodama) prepoznate su Programu Vlade kroz identificiranu potrebu za nastavak provedbe reforme vodnokomunalnog sektora, modernizaciju i izgradnju vodnokomunalne infrastrukture te nastavak ulaganja u zaštitu od štetnog djelovanja voda, što je u skladu s CSR-om, u smislu poboljšanja kvalitete javne vodoopskrbe i javne odvodnje. Prioritet ovih ulaganja prepoznat je i u NPR-u, NRS-u te se ističe u Izvješću EK za Hrvatsku 2019. i 2020.

Programom Vlade, jačanje kružnog gospodarstva definirano je kao jedan od ciljeva gospodarenja otpadom te je sukladno tom cilju određeno kontinuirano sufinanciranje infrastrukture kako za obradu ostalog dijela otpada, tako i ostalih postrojenja koja će omogućiti postizanje visoko postavljenih ciljeva razvrstavanja, uporabe i ponovnog korištenja otpada. Planirane mjere sukladne su Izvješću EK za Hrvatsku 2019. i 2020. odnosno CSR-u gdje je za područje gospodarenja otpadom jasno navedeno da je nastavak ulaganja nužan za prelazak na kružno gospodarstvo, i to u dijelu odvojenog sakupljanja i recikliranja otpada kao alternativa odlagalištima otpada. Navedeno je i jedan od ciljeva NRS-a.

Obuhvat reforme i investicija, razina pripremljenosti i vrijeme potrebno za provedbu

(a) Reformske mjere

C1.3. R1 Provedba programa vodnog gospodarstva

Izazov

Korištenje vode iz javnih vodoopskrbnih sustava omogućeno je za 94% stanovništva, dok stvarna priključenost iznosi 86 %, ali ona varira od pojedinih jedinica lokalne samouprave. Još uvijek neka brdska, ruralna i otočna području nemaju pristup javnoj vodoopskrbi. Gubici vode iz vodoopskrbnih sustava iznose oko 50% ukupne količine vode koja se zahvaća za javnu vodoopskrbu (uzroci su razni, ali svakako je starost mreže među najznačajnijima), a na sustave javne odvodnje je priključeno svega 53% stanovništva, dok je priključenost na sustave pročišćavanja otpadnih voda još niža i iznosi 44% stanovništva (uključuje i pročišćavanje nižeg stupnja od zahtijevanog). Sadašnji usitnjeni sektor vodnih usluga nema kapaciteta za učinkovitu provedbu potrebnih investicija, kako u kadrovskom tako i u smislu priuštivosti potrebnih investicija na postojećim područjima pružanja vodnih usluga.

Posebnu pažnju u sektoru upravljanja vodama potrebno je usmjeriti i prema prilagodbi klimatskim promjenama, kao i prevenciji rizika i otpornosti na katastrofe. U Strategiji prilagodbe klimatskim promjenama identificiran je utjecaj klimatskih uvjeta zbog indirektnog utjecaja na površinske vode i vode, posebno u slučaju nepravilno riješenih sustava opskrbe ili odvodnje (otpadnih i slivnih voda). S obzirom na to da se planiraju ulaganja u sustave javne vodoopskrbe i javne odvodnje i u priobalnim aglomeracijama, utjecaj morske vode na zdravlje značajan je ne samo zbog porasta temperature mora i npr. porasta cvatnje toksičnih algi, već i zbog procesa eutrofikacije do kojeg dolazi zbog velike količine organske tvari koja dospijeva u morski ekosustav ljudskim djelovanjem. Posebno negativne posljedice klimatskih promjena očekuju se kod vodotoka u priobalju zbog kumulativnog efekta koincidencija podizanja razine mora i pojava ekstremnih protoka. Uz smanjenje srednjih godišnjih i minimalnih godišnjih protoka i povećanje maksimalnih godišnjih protoka očekuju se i vrlo naglašene promjene temperatura voda, što će

se negativno odraziti, kako na akvatičke ekosustave, njihovu raznolikost i prijemni kapacitet, tako i na mogućnosti njihove upotrebe za ostale namjene. U takvim okolnostima nužno je ostvariti cilj – očuvanje dobrog stanja voda u tako izmijenjenim klimatskim prilikama uslijed djelovanja klimatskih promjena, kao i osigurati smanjenje rizika od poplava. U akcijskom programu Strategije prilagodbe klimatskim promjenama jedna od mjera prilagodbe je i mjera Integrirano upravljanje slatkovodnim resursima u svrhu očuvanja i revitalizacije prirodnih ekosustava i bioraznolikosti. Potpuno usklađen pristup adaptaciji klimatskim promjenama predviđen je i u Planu upravljanja vodnim područjima 2016. – 2021. u kojem je uslijed utvrđenih promjena hidrološkog režima (produženje sušnih epizoda, povećanje dinamičnosti hidrograma – brže izmjene malih i velikih voda) utvrđeno kako je neophodno povećati otpornost i adaptabilnost upravljanja vodama na detektirane promjene kako bi se što efikasnije uspjele zadovoljiti potrebe korisnika voda ali i ekosustava koji ovise o njoj. Zbog toga se, kao mjere adaptacije na klimatske promjene predlažu mjere i aktivnosti karakteristične za integralno upravljanje vodama u cjelini, jer se njihovo uvođenje u redovitu upravljačku praksu može smatrati prvim korakom (no regret mjere) u dugoročnom očuvanju održivosti vodnog resursa.

U tom smislu kada je riječ o urbanom razvoju, adaptacija na klimatske promjene podrazumijeva provođenje aktivnosti koje imaju za cilj smanjenje opterećenja voda komunalnim otpadnim vodama i koje time omogućuju postizanje i održanje ciljeva zaštite voda (environmental objectives) i u hidrološki nepovoljnim razdobljima produljenim uslijed klimatskih promjena. Sinergijsko djelovanje produljenih sušnih razdoblja potaknutih klimatskim promjenama s jedne strane, te povećane potrebe za vodom s druge strane dugoročno i značajno smanjuju/narušavaju prirodnu otpornost voda na različita opterećenja i dovode u pitanje postizanje ciljeva zaštite voda (environmental objectives) i dugoročnu održivost vodnog resursa. Analiza omjera količine isporučene vode potrošačima javnih sustava vodoopskrbe i zahvaćene količine vode, koji na razini Republike Hrvatske iznosi značajnih 50%, ukazuje na relativno zabrinjavajuću nisku razinu efikasnosti korištenja resursa.

Racionalizacija i efikasnije korištenje voda (razvojem suvremenih sustava, smanjenjem gubitaka, uvođenjem kontrole i preciznog praćenja, korištenjem modernih tehnologija upravljanja sustavima) je mjera adaptacije na klimatske promjene, kojom se omogućuje smanjenje količina zahvaćene vode, te očuvanje dobrog stanje i ekološke funkcije vode, a da se istovremeno ne smanjuju standardi opskrbe vodom namijenjenoj ljudskoj potrošnji. Uz navedeno mjere za smanjenje gubitaka vode utječu i na racionalnije upravljanje sustavima javne vodoopskrbe i javne odvodnje u smislu smanjenja potrošnje električne energije.

Prema izvješću Svjetske banke C*roatia: Cost of environmental degradation*, siječanj 2021., procijenjeni troškovi degradacije, odnosno gubitka usluga ekosustava u Hrvatskoj iznose oko 90 milijuna eura odnosno oko 0,2% GDP, od čega nešto manje od trećine su troškovi vezani uz reguliranje vodotoka. Iz toga proizlazi da se učinkovitom revitalizacijom svih prirodnih resursa, pa time i voda mogu postići višestruke značajne koristi, naročito na područjima NATURA 2000, za što je potrebna integracija ciljeva zaštite prirode i drugih sektora, između ostalih i sektora upravljanja vodama. Dodatno, obveza ispunjavanja okolišnih ciljeva Okvirne direktive o vodama do 2027. godine, odnosno postizanje najmanje dobrog ekološkog stanja ili potencijala površinskih voda također naglašava potrebu ulaganja u uspostavu prirodne funkcije površinskih voda odnosno uspostavu dobrog hidromorfološkog stanja površinskih voda uključivo i uspostavu prirodne povezanosti površinskih i podzemnih voda, kako bi se postiglo i održalo najmanje dobro količinsko i kemijsko stanje podzemnih voda osobito s obzirom na eko-sustave

ovisne o podzemnim vodama. Prema Planu upravljanja vodnim područjima 2016. - 2021. na oko 25% dužine većih vodotoka (oko 3.200 km) nisu postignuti okolišni ciljevi s obzirom na različite pokazatelje hidromorfološkog stanja. Sukladno navedenom u Hrvatskoj postoji prostor (navedenih 3.200 km) i interes (koristi od učinkovite revitalizacije prirodnih resursa - vode) za intenziviranje doprinosa ispunjavanju navedenih ključnih ciljeva vezanih uz vode iz Strategije EU za bioraznolikost do 2030. godine.

Cilj

U sektoru vodnih usluga reforma se provodi kako bi se omogućila dostupnost javnih vodnih usluga svim potrošačima te kako bi cijena tih usluga nakon provedbe investicija bila priuštiva potrošačima. Cilj je, ukupno svim investicijama na razini Hrvatske, pridonijeti očuvanju vodnih resursa, a istovremeno osigurati dostupnost vode za piće kroz sustave javne vodoopskrbe za 95% stanovnika te osigurati pročišćavanje otpadnih voda odgovarajućeg stupnja za oko 86% ukupnog stanovništva Hrvatske do 2030. godine. Do 2026. godine planira se osigurati dostupnost vodi za piće kroz sustave javne vodoopskrbe za oko 93% stanovnika te osigurati pročišćavanje otpadnih voda odgovarajućeg stupnja za oko 66% stanovništva. S aspekta gubitaka vode iz javnih vodoopskrbnih sustava cilj je svesti ih na prihvatljivu razinu po uzoru na razvijene europske zemlje što iznosi do prosječno 25%, do 2026. godine.

U cilju smanjenja negativnih posljedica klimatskih promjena potrebno je uspostaviti ugroženu (narušenu) sigurnost i time osigurati, te podići funkcionalnost sustava zaštite od poplava te time smanjiti rizik od poplava. Planirano je da će se svim investicijama na razini Hrvatske do kraja 2030. godine biti obuhvaćeno oko 800.000 stanovnika. Broj stanovnika kojima će se smanjiti rizik od poplava do 2026. iznosi oko 400.000 stanovnika. Isto tako potrebno je osigurati poboljšanje stanja površinskih i podzemnih voda odnosno uspostaviti najmanje dobro ekološko stanje voda, revitalizirati vodotoke i uspostaviti prirodnu funkciju rijeka prije svega na područjima NATURA 2000 (ekološke mreže) kako bi se potencirali sinergijski efekti zaštite prirode i voda, a potom i na ostalim područjima. Prema Planu upravljanja vodnim područjima ekološki ciljevi u dijelu koji se odnosi na različite hidromorfološke značajke nisu postignuti na oko 25 % ukupne dužine većih vodotoka odnosno na oko 3.200 km (veći vodotoci su vodotoci sa slivnom površinom većom od 10 km^2). Prema Okvirnoj direktivi o vodama do kraja 2027. godine potrebno je provesti aktivnosti čiji je cilj uspostava dobrog ekološkog stanja na svim većim vodotocima u Hrvatskoj. Procjenjuje se da će do 2026. biti potrebno osigurati ispunjenje okolišnih ciljeva na oko 80 % ukupnog cilja.

Opis

Unaprjeđenje vodnog gospodarstva ostvarit će se kroz provedbu tri ključna programa vodnog gospodarstva: Program razvoja javne odvodnje otpadnih voda s ciljem unaprjeđenja kvalitete vode smanjivanjem zagađenja te smanjenjem udjela nepročišćenih otpadnih voda, Program razvoja javne vodoopskrbe s ciljem osiguranja pristupa sigurnoj i pristupačnoj pitkoj vodi te Program smanjenja rizika od katastrofa u sektoru upravljanja vodama. Ulaganja koja su predviđena kroz ova tri programa doprinijet će očuvanju vodnih resursa, a istovremeno osiguranju dostupnosti pitke vode svim građanima, osobito za ranjive i marginalizirane skupine, kao i na demografski ugroženim područjima, smanjenju zagađenja okoliša i vodnih resursa otpadnim vodama i smanjenju gubitaka u vodoopskrbnim sustavima čime će se smanjiti pritisak na vodna tijela te doprinijeti dugoročno održivom upravljanju vodama, kao i smanjenju rizika od

poplava odnosno pridonijeti postizanju ciljeva zaštite voda (okolišni ciljevi), revitalizaciji i zaštiti prirodnih resursa.

Kako bi se ojačale provedbene sposobnosti i investicijski kapacitet te financijska i tehnička samoodrživost javnih isporučitelja vodnih usluga pokrenuta je cjelovita reforma u sektoru vodnih usluga koja podrazumijeva međusobno usklađeni proces donošenja legislativnog okvira i provedbe investicija objedinjenih u dva programa razvoja javne odvodnje i razvoja javne vodoopskrbe. S obzirom na to da su racionalno korištenje vodnih resursa i smanjenje onečišćenja voda uzrokovano ispuštanjem otpadnih voda radi postizanja dobrog stanja voda, osnovne planske mjere za dobro upravljanje vodama prema Planu upravljanja vodnim područjima, reforma u sektoru vodnih usluga usmjerena je prioritetno na omogućavanje provedbe tih mjera, dok se smanjenjem rizika od katastrofa povećava učinkovitost upravljanja vodama i poplavnim rizicima, prvenstveno koristeći, gdje god je to moguće tzv. zelene mjere, čime se neposredno štite životi, zdravlje i imovina stanovništva Hrvatske. Provedbom planiranih revitalizacijskih projekata doprinijet će se postizanju i očuvanju ciljeva očuvanja definiranih za područja ekološke mreže Natura 2000 proglašenih radi očuvanja prirodnih staništa i vrsta ovisnih o slatkovodnim ekosustavima, kao i očuvanju, odnosno poboljšanju ekološkog stanja vodnih tijela te bioraznolikosti općenito na širem području ovih projekata. Također, ovim projektima, koji se prvenstveno odnose na revitalizacije riječnih rukavaca doprinijet će se povećanju heterogenosti slatkovodnih staništa te povezivanju i očuvanju važnih mikrostaništa unutar slatkovodnih ekosustava. Obzirom na navedeno njihova provedba izravno bi doprinijela cilju Strategije EU za bioraznolikost do 2030. koji se odnosi na obnovu narušenih ekosustava i ekosustava bogatih ugljikom, poboljšanje stanja očuvanosti staništa i vrsta za najmanje 30 % njih koji danas nisu u povoljnom stanju, te osiguravanje najmanje 25.000 km rijeka ponovno sa slobodnim tokom, kao i ciljevima Europskog zelenog plana vezanim uz očuvanje i obnovu ekosustava i biološke raznolikosti.

Provedba

Kako bi se ojačale provedbene sposobnosti i investicijski kapacitet te financijska i tehnička samoodrživost javnih isporučitelja vodnih usluga pokrenuta je cjelovita reforma u sektoru vodnih usluga. Zakon o vodnim uslugama[41] koji je stupio na snagu u srpnju 2019. predstavlja prvi korak u provedbi cjelovite reforme vodnokomunalnog sektora u Hrvatskoj koji je još uvijek fragmentiran, neučinkovit i bez temeljitog restrukturiranja ne može odgovoriti na zahtjeve koji su postavljeni preuzimanjem obveza sukladno relevantnim EU Direktivama. Stoga su donošenjem toga zakona stvorene pravne pretpostavke za integriranje ključnih nositelja razvoja vodnih usluga i provedbe investicija – javnih isporučitelja vodnih usluga s ciljem postizanja njihovog učinkovitog i ekonomičnog poslovanja. Potrebno je ojačati provedbene sposobnosti i investicijski kapacitet te osigurati financijsku i tehničku samoodrživost javnih isporučitelja vodnih usluga kako bi uspješno proveli zahtjevne investicije razvoja u sektoru vodnih usluga, a da pritom cijena vode i nakon provedbe tih investicija bude socijalno priuštiva svim potrošačima. Provedbene sposobnosti i investicijski kapacitet javnih isporučitelja ovisi o kadrovskom, tehničkom i financijskom kapacitetu javnog isporučitelja. Integracijom (pripajanjem) postojećih javnih isporučitelja na uslužnom području poboljšat će se kadrovska struktura (udružit će se kadrovski kapaciteti malih i velikih isporučitelja te će se isporučitelji ojačati kako brojčano, tako

[41] NN 66/19

i u smislu znanja i iskustva), tehnički potencijal (objedinit će se oprema, strojevi i sl.) i investicijski kapacitet (pripajanjem manjih distribucijskih područja u jedno veliko uslužno područje značajno će se povećati prihodi od vodnih usluga, naknade za razvoj, akumulirat će se sredstva koja javni isporučitelji dobivaju iz EU fondova i nacionalnih izvora za provedbu EU projekata) te će se racionalizirati poslovanje. Nakon integracije na uslužnom području, integrirani javni isporučitelji bit će značajno sposobniji za učinkovitu provedbu EU projekata kao i za kasnije upravljanje novoizgrađenom vodnokomunalnom infrastrukturom. U cijelom procesu na raspolaganju je i podrška resornog ministarstva i Hrvatskih voda, a naročito vezano za pripremu i provedbu projekata financiranih sredstvima EU fondova.

Na temelju Zakona o vodnim uslugama omogućit će se pristup svim jedinicama lokalne samouprave u temeljni kapital jedinstvenog javnog isporučitelja vodnih usluga na uslužnom području, uključujući i njih 73, koji do sada nisu bili osnivači nijednog postojećeg isporučitelja vodnih usluga. Cilj reforme je i osnažiti javne isporučitelje kako bi bili sposobni trajno unaprjeđivati sustave kojima upravljaju te pridonijeti očuvanju vodnih resursa, posebice u smislu smanjenja prekomjernih gubitaka iz sustava javne vodoopskrbe koji sada iznose prosječno 50 % za cijelu Hrvatsku. U kontekstu gubitaka bilo je potrebno donijeti odgovarajući propis kojim će se stimulirati poduzimanje mjera za smanjenje gubitaka. Stoga je u ožujku 2019. donesena Uredba o izmjenama i dopunama Uredbe o visini naknade za korištenje voda[42] kojom se propisuju modeli za obračun naknade za korištenje voda (naknada za pokriće troškova resursa i zaštite okoliša okoliša). Donošenje ove Uredbe omogućit će od 1.1.2023. operativnu primjenu kriterija iz Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva[43] da je u javnoj vodoopskrbi osnovica za obračun naknade za korištenje voda, koju Hrvatskim vodama plaćaju javni isporučitelji vodnih usluga, količina vode zahvaćena na vodozahvatima javne vodoopskrbe. S obzirom na to da propisani modeli obračuna naknade za korištenje voda uključuju i visinu gubitaka iz sustava javne vodoopskrbe te omogućuju smanjenje iznosa naknade za one isporučitelje koji gubitke svedu ispod 25%, isporučitelji vodnih usluga se navedenim modelom naplate stimuliraju na poduzimanje mjera za smanjenje gubitaka.

Sukladno spomenutoj Uredbi, a u cilju racionalnog korištenja voda tijekom 2020. donesen je i Akcijski plan ugradnje, upravljanja i održavanja mjernih uređaja na vodozahvatima javne vodoopskrbe, te evidentiranja, prikupljanja, obrade i kontrole podataka zahvaćenih količina voda. Drugi korak u provedbi cjelovite reforme je omogućiti operativnu provedbu integracije u sektoru vodnih usluga na temelju provedbenih podzakonskih propisa (uredbi), i to: Uredbe o uslužnim područjima, Uredbe o vrednovanju učinkovitosti poslovanja isporučitelja vodnih usluga, Uredbe o metodologiji za određivanje cijene vodnih usluga te Uredbe o posebnim uvjetima za obavljanje djelatnosti vodnih usluga. Uredbom o uslužnim područjima uspostavit će se teritorijalni ustroj područja pružanja vodnih usluga (uslužnih područja) i odrediti društva preuzimatelji koji će predstavljati okosnicu buduće integracije na uslužnom području. Uslužna područja uspostavljaju se radi omogućavanja ustrojavanja jedinstvenog javnog isporučitelja sposobnog za održivi razvoj i održavanje komunalnih vodnih građevina, racionalno korištenje vode za ljudsku potrošnju, učinkovito provođenje projekata razvoja vodnokomunalne infrastrukture uz postizanje socijalno priuštive cijene vode za korisnike i nakon provedbe

[42] NN 32/20
[43] NN 153/09, 90/11, 56/13, 154/14, 119/15, 120/16, 127/17 i 66/19

planiranih investicija, podizanja standarda vodnih usluga, zaštite potrošača i konačnog preuzimanja na upravljanje svih lokalnih vodovoda.

Planira se uspostaviti oko 40 uslužnih područja, a time će se postojeći broj javnih isporučitelja smanjiti s gotovo 200 na 40. Uredbom o vrednovanju učinkovitosti poslovanja isporučitelja vodnih usluga propisat će se mjerila i pokazatelji učinkovitosti poslovanja javnih isporučitelja vodnih usluga, sa svrhom postupnog i trajnog unaprjeđenja poslovanja isporučitelja vodnih usluga i s ciljem postizanja kvalitete i standarda isporuke vodnih usluga po uzoru na zemlje Europske unije.

Uredbom o metodologiji za određivanje cijene vodnih usluga propisat će se struktura cijene vodne usluge i troškovi koje ta cijena mora pokriti, minimalna količina vode nužna za osnovne potrebe kućanstva koja se priznaje pri obračunu vodne usluge po socijalnoj cijeni, mogućnost međusobnih subvencija između različitih kategorija korisnika vodnih usluga i ostala pravila koja se odnose na cijenu vodnih usluga. Svrha donošenja ove Uredbe je ujednačavanje postupanja javnih isporučitelja vodnih usluga pri donošenju cijena vodnih usluga koja bi u pravilu trebala biti jedinstvena na uslužnom području. Uredbom o posebnim uvjetima za obavljanje djelatnosti vodnih usluga propisat će se opći i posebni uvjeti za učinkovito poslovanje javnih isporučitelja vodnih usluga posebice u pogledu broja i kvalifikacija ključnih zaposlenika, sposobnosti upravljanja gubicima vode, sposobnosti reakcije u kriznim situacijama (prekida i nestašice vode i onečišćenja vode), upravljanja uređajima za pročišćavanje otpadnih voda i uređajima za kondicioniranje vode za ljudsku potrošnju i općenito kriteriji za dobro i uspješno poslovanje javnih isporučitelja vodnih usluga.

Cilj je da se nakon provedbe investicija uspostavi funkcionalan sustav te da se održava kako bi trajno bio u funkcionalnom stanju. Svi navedeni provedbeni propisi imaju svrhu i cilj urediti i unaprijediti sektor vodnih usluga kako bi postao učinkovit, efikasan u provedbi nacionalnih investicija, financijski stabilan i samoodrživ uz osiguranje priuštive cijene vodnih usluga i nakon provedbe investicija za stanovništvo i gospodarstvo.

Vezano za raspršene izvore onečišćenja, sukladno Planu upravljanja vodnim područjima za razdoblje 2016.-2021., osnovne mjere kontrole i smanjenja raspršenog onečišćenja iz poljoprivredne proizvodnje usmjerene su na onečišćenje hranjivim tvarima, osobito nitratima. Slijedom navedenog, izrađene su studije Utjecaj poljoprivrede na onečišćenje površinskih i podzemnih voda u Hrvatskoj iz 2014. i Određivanje prioritetnih područja motrenja podzemnih voda unutar intenzivnog poljoprivrednog prostora iz 2019. godine, čime je Hrvatska uspostavila kvalitetan okvir za praćenje raspršenog opterećenja od poljoprivrede i njegovog utjecaja na stanje površinskih i podzemnih voda. Prikupljeni, sistematizirani i analizirani podaci čine kvalitetnu podlogu za daljnja razmatranja utjecaja poljoprivrede na stanje voda (nitrati, sredstva za zaštitu bilja). S obzirom na zaključke navedenih studija neophodno je pristupiti detaljnoj analizi ranjivih područja, koje će osim rezultata analiza opterećenja uzeti u obzir i prirodne značajke i kapacitete tla i voda da podrže pripadajuće opterećenje. Hrvatske vode su nedavno pokrenule projekt koji obuhvaća izradu studije „Preispitivanje područja podložna eutrofikaciji i područja ranjiva na nitrate“ te uspostavu i opremanje mreže praćenja utjecaja poljoprivrede na stanje voda. Za provedbu mjera Nitratne direktive u poljoprivredi donesen je II. Akcijski program zaštite voda od onečišćenja uzrokovanog nitratima poljoprivrednog podrijetla. Cilj II. Akcijskog programa je zaštita voda od onečišćenja uzrokovanog nitratima poljoprivrednog podrijetla radi postizanja dobrog stanja vodnih tijela, površinskih i podzemnih voda i sprečavanja pogoršanja već dostignutog stanja vodnih tijela, u pogledu onečišćenja nitratima poljoprivrednog podrijetla.

Propisane mjere iz II. Akcijskog programa su obvezne u primjeni na ranjivim područjima, dok se na ostalim područjima smatraju preporukom. II. Akcijskim programom propisan je niz mjera za poljoprivredna gospodarstva s poljoprivrednim površinama i/ili objektima unutar ranjivih područja, vezano za uvjete i način primjene gnojiva, opća načela korištenja gnojiva, kao i mjere skladištenja, veličina spremnika i načini zbrinjavanja stajskog gnoja u slučaju nedovoljnih poljoprivrednih površina za njegovo odlaganje, a sve u cilju postizanja osnovnih ciljeva zaštite zraka, tla i voda, kroz reguliranje upotreba gnojiva. Ispunjenje mjera propisanih II. Akcijskim programom, moguće je financirati putem Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020., a isto je planirano financirati u okviru Programa ruralnog razvoja i u narednom financijskom razdoblju.

Provedba Programa unaprjeđenja vodnoga gospodarstva, proizvest će i ostale neizravne razvojne prednosti, poput povećanja kvalitete života stanovništva, privlačenja novih razvojnih investicija i stvaranja novih radnih mjesta, što će zasigurno pozitivno utjecati i na demografsku sliku čime će se riješiti i specifične preporuke iz Izvješća EK za Hrvatsku za 2020. (CSR 2020/3).

Nositelj provedbe	MINGOR
Ciljna skupina	Javni isporučitelji vodnih usluga, potrošači, stanovništvo, Hrvatske vode
Procijenjeni trošak	5.250.116.802 kn (investicija)
Razdoblje provedbe	2/2020.-6/2026.

C1.3. R2 Provedba projekata za održivo gospodarenje otpadom

Izazov

Stopa recikliranja komunalnog otpada u Hrvatskoj u 2019. iznosila je 30% što je i dalje značajno ispod prosjeka EU međutim predstavlja značajan napredak u odnosu na stope recikliranja u razdoblju d 2016.-2019. godine. Stopa odlaganja komunalnog otpada iznosila je 59% te predstavlja jednu od najviših u EU-u. Na temelju analize postojećih politika u području gospodarenja otpadom postoji rizik da Hrvatska neće ispuniti cilj od 50% određen za 2020. u pogledu pripreme za ponovnu uporabu i recikliranje komunalnog otpada.

Izvješće EK, The EU Environmental Implementation Review 2019 Country Report – CROATIA, ističe sljedeće prioritetne mjere za sektor gospodarenja otpadom:

- Poboljšati i proširiti odvojeno prikupljanje otpada uključujući i biootpad. Utvrditi minimalne standarde za uslugu odvojenog prikupljanja (npr. učestalost prikupljanja, vrste spremnika) u općinama kako bi se osigurala visoka stopa prikupljanja otpada koji se može reciklirati.
- Izraditi i provoditi programe potpore provedbi za općine kako bi im se pomoglo u nastojanjima da organiziraju odvojeno prikupljanje otpada, provode programe „plati koliko baciš“ i povećaju učinkovitost recikliranja.
- Poboljšati funkcioniranje programa proširene odgovornosti proizvođača, u skladu s odgovarajućim općim minimalnim zahtjevima.
- Uvesti i postupno povećavati naknade za odlaganje kako bi se postupno ukinulo odlaganje otpada koji se može reciklirati i oporabiti na odlagališta.
- Jačati okvir politika kako bi se ubrzao prijlaz na kružno gospodarstvo od strane svih

gospodarskih sektora

U Republici Hrvatskoj na snazi je Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017.-2022. (https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2017_01_3_120.html). S obzirom na važenje Plana, potrebno je do kraja 2022. donjeti novi Plan za razdoblje 2023.-2028. koji će, između ostalog, uz mjere unaprjeđenja ponovne uporabe, recikliranja i zbrinjavanja otpada, sadržavati i mjere kojima se unaprjeđuju i podupiru modeli održive proizvodnje i potrošnje, potiče dizajn, proizvodnju i uporabu proizvoda koji učinkovito koriste resurse, tehnologije kojima se smanjuje nastanak otpada, posebice otpada koji nije podesan za pripremu za ponovnu uporabu ili rcikliranje. Program sprječavanja nastanka otpada, koji sadrži ciljeve i mjere sprečavanja nastanka otpada doprinjet će bržem prelasku Hrvatske na kružno gospodarstvo.

Postojeći Plan gospodarenja otpadom u postupku je revizije. U tijeku je provedba projekta „Kružno gospodartvo u gospodarenu otpadom“ koji provodi Svjetska banka u u kojem je jedna od aktivnosti analiza usklađenosti PGO RH 2017.-2022. s novim EU zakonodavstvom iz područja gospodarenja otpadom kao i preporuke za njegove Izmjene i dopune.

Nadalje, Izvješće EK - The early warning report for Croatia (SWD (2018)414final) rezultat je analize i studije o provedbi europskog zakonodavstva iz područja gospodarenja otpadom u Hrvatskoj koje je pripremano u razdoblju od 2013.-2016. te je bazirano na podacima iz tog razdoblja. Izvješće uključuje 16 prioritetnih aktivnosti predloženih radi osiguranja dostizanja propisanih ciljeva. Aktivnosti su koncentrirane u 4 područja: učinkovito odvojeno prikupljanje reciklabilnih materijala i biootpada, primjena ekonomskih instrumenata u gospodarenju komunalnim otpadom, jačanje instrumenta proširene odgovornosti proizvođača i jačanje investicija sukladno redu prvenstva gospodarenja otpadom. Preporuke navedenog Izvješća u potpunosti su uzete u obzir u prijedlogu novog Zakona o gospodarenju otpadom što je opisano u sljedećim Poglavljima.

Povećanje učinkovitosti odvojenog skupljanje otpada koji se može reciklirati, uključujući biootpad, uvođenje gospodarskih poticaja za građane i JLS te dodatna ulaganja u projekte koji zauzimaju više mjesto u hijerarhiji gospodarenja otpadom ključne su reforme u uspostavi učinkovitog sustava gospodarenja otpadom i ostvarenja EU ciljeva.

S obzirom na to da su dosadašnja ulaganja bila usmjerena osim na infrastrukturu za odvojeno prikupljanje i na obradu preostalog otpada radi ispunjenja obveza i ciljeva iz Ugovora o pristupanju EU vezano uz smanjenje količina biorazgradivog komunalnog otpada koji završi na odlagalištu financijska sredstva iz OPKK nisu dostatna za provedbu svih mjera planiranih Planom gospodarenja otpadom za razdoblje 2017.-2022.

Napredak u provedbi projekata izgradnje infrastrukture za održivo gospodarenje otpadom je ograničen te su potrebna daljnja učinkovita i ciljanja ulaganja u infrastrukturu za sprječavanje nastanka, odvojeno prikupljanje i recikliranje otpada s ciljem smanjenja odlaganja otpada na odlagališta. Naime dosadašnja ulaganja u infrastrukturu za odvojeno prikupljanje komunalnog otpada rezultirala su značajnim povećanjem stope odvajanja u razdoblju od 2017.-2019. čime se jasno potvrđena korelacija predmetnih ulaganja i dostizanja EU ciljeva.

Cilj

Provedbom ove mjere želi se ostvariti prelazak na kružno gospodarstvo i ostvarenje europskih ciljeva u smanjenju odlaganja odnosno povećanju recikliranja. Naglasak je na potpunom

izbjegavanju otpada i njegovoj preobrazbi u visokokvalitetne sekundarne resurse kojima pogoduje dobro funkcioniranje tržišta sekundarnih sirovina.

Opis

Provedba uspostave održivog i učinkovitog sustava gospodarenja otpadom temelji se na novom zakonodavnom okviru koji je u postupku donošenja. Novim Zakonom o gospodarenju otpadom planira se u nacionalno zakonodavstvo ugraditi nove i ambicioznije ciljeve u gospodarenju otpadom kojim će se implementirati smjernice i planovi koji doprinose ostvarenju ciljeva Europskog zelenog plana da se odvoji stvaranje otpada od gospodarskog rasta.

U Hrvatskoj trenutno postoje sustavi proširene odgovornosti proizvođača (EPR sustavi) za ambalažu, električnu i elektroničku opremu, baterije i akumulatore, vozila, maziva ulja i gume. Postojeći sustavi pokrivaju troškove odvojenog sakupljanja otpada od ovih proizvoda, troškove njegovog naknadnog prijevoza, troškove obrade, troškove pružanja odgovarajućih informacija posjednicima otpada, troškove prikupljanja podataka i troškove izvješćivanja prema EK. U osnovi, svi spomenuti EPR sustavi funkcioniraju na način da su proizvođači proizvoda koji spomenute proizvode obuhvaćene EPR sustavima stavljaju na tržište na području Hrvatskeobvezni registrirati se, podnositi izvješća i plaćati propisane naknade gospodarenja u Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost (FZOEU), a koji iz tih naknada u cijelosti pokriva gore navedene troškove. Fond je tijelo koje upravlja postojećim EPR sustavima te kontrolira i zaprima uplate od proizvođača obveznika plaćanja naknada odnosno kroz svoje ugovore sa sakupljačima i obrađivačima kontrolira i koordinira sakupljanje i obradu otpada nastalog od gore spomenutih proizvoda (posebnih kategorija otpada). Proizvođači koji su uplatili propisane naknade u Fond nemaju nikakvih daljnjih obveza u vezi sa sakupljanjem i obradom otpada nastalog od njihovih proizvoda. U Hrvatskoj Fond je trenutno jedino tijelo odnosno organizacija koja u ime proizvođača proizvoda ispunjava obveze proširene odgovornosti proizvođača propisane EU zakonodavstvom odnosno Zakonom o održivom gospodarenju otpadom, to jest jedini model koji objedinjuje proizvođače obveznike plaćanja naknada, distributere / prodavatelje, sakupljače te obrađivače otpada.

Prelazak na kružno gospodarstvo je sveobuhvatan proces u kojem je nužno obuhvatiti sve sektore i zahtjeva intenzivnu suradnju svih dionika kao što su industrija, poljoprivreda, obrazovanje, građevinski sektor, financije. Reforme u sustavu gospodarenja otpadom jedan su od elemenata uspostave kružnog gospodarstva dok je izvan sektora gospodarenja otpadom prioritet uspostava okvira politika za održive proizvode, jačanje položaja potrošača i javnih naručitelja, kao i primjenu načela kružnosti u proizvodnim postupcima. Preduvjeti za prelazak na kružno gospodarstvo i uspostavu održivog i učinkovitog sustava gospodarenja otpadom ostvarit će se kroz provedbu dva programa gospodarenja otpadom: Program smanjenja odlaganja otpada i Program sanacije zatvorenih odlagališta i lokacija onečišćenih otpadom.

Provedba

Prioritet u sektoru gospodarenja otpadom je smanjenje i ponovna uporaba materijala. Naglasak je na osmišljavanju rješenja bez otpada, zadržavanje proizvoda i materijala u upotrebi čime će se omogućiti obnavljanje prirodnih sustava.

Prijedlogom Zakona predviđene su mjere koje će pokrenuti reforme u smjeru kružnog gospodarstva, a prvenstveno su usmjerene na smanjenje količina otpada, ponovnu uporabu i recikliranje otpada. Aktivnosti koje će se poticati su: sprečavanje nastanka otpada, primjena reda prvenstva gospodarenja otpadom, recikliranje uključujući kompostiranje i anaerobnu digestiju

biootpada na način kojim se ostvaruje visoka razina zaštite okoliša te produkt takve obrade udovoljava visokim standardima kvalitete, kompostiranje u kućanstvu. U prijedlogu Zakona predviđeni su i ekonomski instrumenti odnosno naknade za različite dionike u sustavu gospodarenja otpadom. Poticajna naknada je naknada kojom se potiče JLS da, provede mjere kojima se smanjuje udio miješanog komunalnog otpada koji nastaje na području te jedinice lokalne samouprave te je ista namijenjena upravo smanjenju komunalnog otpada koji je potrebno obraditi i zbrinuti. Naknada za odlaganje otpada je naknada kojom se potiče smanjenje količina otpada koja se odlaže na odlagalište, a sve kako bi se do 2035. manje od 10% komunalnog otpada odložilo. Zakonom se također širi i poboljšava sustav proširene odgovornosti proizvođača otpada te se naknadom za gospodarenje otpadom osiguravaju usluge gospodarenja radi dostizanja propisanih ciljeva za posebne kategorije otpada.

U pogledu poboljšanja postojećih EPR sustava, Hrvatska planira kroz novi Zakon o gospodarenju otpadom i podzakonske akte dodatno regulirati pojedini određeni EPR sustav. Sukladno tome, planira se uvesti eko-modulacija naknada (npr. kroz bonus/malus sustav) kako bi se osiguralo da se naknade koje plaćaju proizvođači moduliraju i propisuju zasebno za pojedinačne proizvode ili skupine proizvoda, posebno uzimajući u obzir trajnost, popravljivost, ponovnu uporabljivost i reciklabilnost proizvoda te prisutnost opasnih tvari i svih drugih sastojaka koji otežavaju ili onemogućavaju recikliranje. Također se planira osigurati da naknade koje plaćaju proizvođači ne premašuju troškove učinkovitog gospodarenja otpadom te da uspostava naknada bude transparentna i nediskriminirajuća za sve dionike sustava.

Dodatno se propisuje i obveza Fonda za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost (FZOEU) da iz prikupljenih naknada financira i troškove usluga prikupljanja reciklabilnog otpada na lokaciji obračunskog mjesta korisnika za tokove otpada koji se sastoje pretežito od otpadne ambalaže.

Novima Zakonom jasno se uređuje i sustav prikupljanja i naplate komunalnog otpada. Tzv. javna usluga prikupljanja miješanog komunalnog otpada i biorazgradivog komunalnog otpada se pruža i koristi na način da je korisniku usluge osigurana mogućnost odvojene predaje otpada na njegovom obračunskom mjestu. Odvojena primopredaja miješanog komunalnog otpada, biorazgradivog komunalnog otpada i reciklabilnog otpada obavlja se putem spremnika na lokaciji obračunskog mjesta korisnika usluge te sakupljanjem otpadnog papira, metala, plastike, stakla i tekstila putem spremnika postavljenih na javnoj površini, sakupljanjem glomaznog otpada u reciklažnom dvorištu, mobilnom reciklažnom dvorištu i jednom godišnje na lokaciji obračunskog mjesta korisnika usluge, sakupljanje reciklabilnog otpada, opasnog komunalnog otpada (problematičnog otpada) i posebnih kategorija otpada u reciklažnom dvorištu odnosno mobilnom reciklažnom dvorištu. Primjena načela onečišćivač plaća u potpunosti se ostvaruje plaćanjem varijabilnog dijela cijene javne usluge za predanu količinu miješanog komunalnog otpada. Davatelj javne usluge cjenikom određuje visinu jedinične cijene za masu predanog otpada ili volumen spremnika otpada. Opisani sustav sakupljanja komunalnog otpada i način naplate javne usluge potiče korisnika da odvojenim sakupljanjem preda davatelju javne usluge što manju količinu miješanog komunalnog otpada, kako bi mu sukladno tome bila obračunata niža cijena javne usluge, a obveze Hrvatske u pogledu odvojenog sakupljanja i recikliranja korisnih frakcija komunalnog otpada, te smanjenja količine otpada koja se zbrinjava odlaganjem bile ispunjene. Kako bi se jedinica lokalne samouprave potakla na provedbu mjera radi smanjenja količine miješanog komunalnog otpada koji nastaje na njezinom području, FZOEU naplaćuje jedinicama lokalne samouprave poticajnu naknadu, a prikupljenim sredstvima financira se odvojeno sakupljanje otpada.

Za provedbu spomenutih regulatornih mjera nužna je i dodatna izgradnja infrastrukture za odvojeno prikupljanje, sortiranje i oporabu reciklabilnog otpada.

Nositelj provedbe	MINGOR
Ciljna skupina	Komunalne tvrtke, privatni investitori, potrošači
Procijenjeni trošak	1.250.000.000 kn (investicija)
Razdoblje provedbe	1/2020.-6/2026.

(b) Investicije

C1.3. R1-I1 Program razvoja javne odvodnje otpadnih voda

Izazov

Sustavi javne odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda nisu razvijeni na odgovarajućoj razini te je trenutna priključenost na sustave javne odvodnje svega oko 53% stanovništva, dok je priključenost na sustave za pročišćavanje otpadnih voda još niža i iznosi oko 44% (uključuje i pročišćavanje nižeg stupnja od zahtijevanog.

Ulaganja u vodnokomunalnu infrastrukturu javne odvodnje prate identificirane potrebe u sklopu strateških dokumenata upravljanja vodama, a redoslijed ulaganja, neovisno o izvoru financiranja, ovisi o raspoloživosti sredstava, prioritetnosti ulaganja te samoj spremnosti za realizaciju. Identificirane potrebe značajno nadilaze dostupna sredstva stoga se za investicije u vodnokomunalnu infrastrukturu javne odvodnje koriste svi raspoloživi instrumenti financiranja (detaljnije obrazloženo u sklopu poglavlja Komplementarnost financiranja).

Cilj

Provedba ovog programa rezultirat će poboljšanjem upravljanja vodama i očuvanjem vodnih resursa s ciljem postizanja veće otpornosti na klimatske promjene, i također povećanjem u broju stanovnika koji imaju pristup poboljšanoj opskrbi vodom za 28.685 stanovnika te povećanjem u broju stanovnika koji koriste poboljšani sustav pročišćavanja otpadnih voda za 214.083 ekvivalent stanovnika.

Opis

Program razvoja javne odvodnje otpadnih voda s ciljem očuvanja vodnih resursa, odnosno unaprjeđenja kvalitete vode smanjivanjem zagađenja te smanjenjem udjela nepročišćenih otpadnih voda obuhvaća ulaganja u 11 projekata koje su inicijativno pripremljene za financiranje u okviru OPKK međutim zbog ograničenih sredstava neće biti moguće provesti predmetna ulaganja sredstvima OPKK; ulaganja u 1 projekt koji je u visokom stupnju spremnosti za početak provedbe, ali još nije predmet financiranja kroz postojeće programe; ulaganja u manje dijelove sustava odvodnje za aglomeracije koje je prioritetno potrebno uskladiti s Direktivom o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda te Direktivom o kakvoći vode namijenjenoj za ljudsku potrošnju; te prioritetna ulaganja u sustave javne vodoopskrbe u obuhvatu aglomeracija kojima se uz mjere za smanjenje gubitaka vode utječe i na racionalnije upravljanje sustavima javne vodoopskrbe te priključenje dodatnog stanovništva na sustave javne vodoopskrbe.

Svi vodno-komunalni projekti aglomeracija koji su odobreni te redoslijed njihovog odobravanja uvijek slijedi prioritete vodnog sektora, odnosno prioritet se uvijek stavlja na aglomeracije s kraćim prijelaznim razdobljem za usklađenje s Direktivom o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda pod uvjetom da je postignuta određena razina spremnosti dokumentacije, dok su

aglomeracije s kasnijim prijelaznim razdobljem mogle biti odobrene uz uvjet vrlo visoke razine spremnosti, odnosno da isti mogu krenuti odmah s provedbom. Istom logikom predložena su i ulaganja u aglomeracije za financiranje iz RRF.

Sva ulaganja u projekte javne odvodnje koja nisu obuhvaćena u projektima aglomeracija prate nužne prioritetne investicije na sustavima javne odvodnje u cilju izvršenja Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda. Također, kod ulaganja u manje dijelove sustava javne odvodnje, bilo da se radi o rekonstrukciji ili proširenju sustava, vodi se računa o prioritetnosti aglomeracija, dok je jedan dio sredstava namijenjen za razvoj ruralnih područja gdje je stupanj razvoja i pružanja vodnih usluga niži u odnosu na prosjek Hrvatske (pri čemu se također vodi računa i o stupnju spremnosti projekata).

Provedba

Program će se provesti kroz 2 programske sastavnice:

- Poboljšanje vodno-komunalne infrastrukture aglomeracija procijenjene vrijednosti bez PDV-a 3.411.940.141 kn od čega iz RRF-a 2.372.640.711 kn koja će se financirati po istom modelu financiranja projekata iz OPKK na temelju rezultata studija u prosijeku 70% iz RRF-a te 30% nacionalne komponente koju čine sredstva korisnika, MINGOR i Hrvatskih voda
- Provedba investicijskih projekata koji se odnose na manje dijelove sustava odvodnje procijenjene vrijednost bez PDV-a 812.755.024 kn od čega iz RRF-a 650.204.020 kn koja će se financirati u iznosu od 80% kroz RRF te u 20%-tnom iznosu sufinancirana od strane korisnika i Hrvatskih voda (10% korisnik i 10% Hrvatske vode).

Ulaganja u poboljšanje vodno-komunalne infrastrukture aglomeracija obuhvaćaju potrebna ulaganja u sustave javne odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda, sustave javne vodoopskrbe u obuhvatu aglomeracija, uspostavu nadzorno upravljačkih te geografsko informacijskih sustava, nabavu opreme te nadzor nad izvođenjem radova.

Investicije koje se predlažu za financiranje kroz NPOO imaju spremnu projektno studijsku dokumentaciju, pripremljenu natječajnu dokumentaciju, ishođene građevinske dozvole stoga je njihova vrijednost poznata te je ocijenjeno da se do kraja 4Q/2022. mogu sklopiti ugovori o dodjeli bespovratnih sredstava, a postupci javne nabave za sve sekundarne ugovore biti pokrenuti do kraja 3Q/2022. te da se investicije mogu završiti do 4Q/2025. godine. Preostali dio potrebnih prioritetnih ulaganja u vodni sektor predložit će se za provođenje kroz Kohezijsku politiku i druge raspoložive instrumente ovisno o dostupnosti sredstava.

Uz cjelovite projekte aglomeracija za financiranje iz RRF predlaže se i provedba investicijskih projekata koji se odnose na manje dijelove sustava javne odvodnje, koji sadrže proširenje i rekonstrukciju sustava javne odvodnje, u cilju doprinosa za postizanje cjelovitog rješenja aglomeracija te postizanju usklađenosti s Direktivom o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda, dok je jedan dio sredstava namijenjen za razvoj ruralnih područja gdje je stupanj razvoja i pružanja vodnih usluga niži u odnosu na prosjek Hrvatske. U svrhu boljeg upravljanja sustavima javne odvodnje, na projektima gdje ne postoje, uvode se geografski informacijski sustav i nadzorno-upravljački sustav.

Ocijenjeno je da se za investicijske projekte koji se odnose na manje dijelove sustava javne odvodnje do kraja 4Q/2021. mogu sklopiti ugovori o dodjeli bespovratnih sredstava za 10% investicija te do kraja 4Q/2022. za preostalih 90% investicija, postupci javne nabave za

sekundarne ugovore mogu se pokrenuti do kraja 3Q/2022., a investicije mogu završiti do 4Q/2025.

Tijekom provođenja ovog programa posebna pozornost će se posvetiti utjecaju klimatskih promjena na vodne resurse i vodno-komunalne sustave u smislu osiguravanja sigurne vodoopskrbe sa smanjenim gubitkom vode i poboljšane odvodnje koja može primiti i obraditi povećane količine vode (npr. uzrokovane povećanjem učestalosti i intenziteta padalina zbog klimatskih promjena).

Što se tiče rješavanja rizika povezanih s načelom DNSH za ovu mjeru i odgovarajućeg interventnog polja kako je opisano Uredbom EU-a 2021/241 o uspostavi Programa oporavka i otpornosti, važne su sljedeće informacije:

Vezano za ublažavanje klimatskih promjena:

U Program razvoja javne odvodnje otpadnih voda uključena su i ulaganja u sustave javne vodoopskrbe koje iznose oko 15% ukupne vrijednosti Programa. U dijelu koji se odnosi na sustave javne odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda voditi će se računa o smanjenu potrošnje energije, no s obzirom na razinu spremnosti projekata koji se predlažu nije moguće zadovoljiti uvijete koji su u potpunosti u skladu s kriterijima energetske učinkovitosti. Za dio investicija koji se odnosi na sustave javne vodoopskrbe kroz uvijete poziva propisati će se uvijeti koji će osigurati doprinos za postizanje usklađenosti sa kriterijima učinkovitost na razini Programa razvoja javne odvodnje otpadnih voda. Odnosno, na razini Programa razvoja javne odvodnje otpadnih voda osigurat će se da u novoizgrađenim sustavima javne vodoopskrbe prosječna potrošnja energije bude do 0,5 kWh po kubičnom metru ili da infrastrukturni indeks istjecanja (ILI) bude do 1,5, a kod aktivnosti obnove sustava javne vodoopsrkbe da se smanji prosječna potrošnja energije za više od 20 % ili da se smanje gubici za više od 25%.

Vezano za prilagodbu na klimatske promjene:

Osigurat će se da se za sve projekte provede procedura procjene utjecaja na okoliš uključujući i prilagodbu na klimatske promjene u skladu s relevantnim zakonodavstvom EU i RH u slučaju da ista već nije provedena. Informacije o postupcima PUO se objavljuju na mrežnim stranicama MINGOR:

https://mingor.gov.hr/o-ministarstvu-1065/djelokrug/uprava-za-procjenu-utjecaja-na-okolis-i-odrzivo-gospodarenje-otpadom-1271/procjena-utjecaja-na-okolis-puo-spuo/procjena-utjecaja-zahvata-na-okolis-puo-4014/4014

Vezano za prevenciju i kontrolu onečišćenja zraka, vode i zemlje: Sustavi odvodnje, pročišćavanja i vodoopskrbe planirat će se tako da:

- Emisije u vode budu unutar raspona utvrđenih Direktivom o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda 91/271 / EEZ.
- Provest će se odgovarajuće mjere kako bi se izbjeglo i ublažilo preljevanje iz mješovitih kolektora u slučaju obilnih oborina, kao što su rješenja iz prirode, odvojeni sustavi za prikupljanje oborinskih voda, retencijski bazeni i / ili pročišćavanje prvog dotoka prljave kišnice
- Kanalizacijskim muljem će se postupati / koristiti (npr. Anaerobna digestija, primjena na zemljištu) u skladu s relevantnim zakonodavstvom EU i RH.

Vezano za zaštitu i obnovu bioraznolikosti i ekosustava: Za svaku konkretnu pod-investiciju izvršena je (ili će biti dovršena) odgovarajuća procjena utjecaja na okoliš u skladu s relevantnim zakonodavstvom EU i RH.

Mjera doprinosi održivom korištenju i očuvanju vodnih i morskih resursa, te nema znatno predvidiv utjecaj na cirkularnu ekonomiju, sprečavanju nastanka i recikliranje otpada.

Nositelj provedbe	MINGOR
Ciljna skupina	Javni isporučitelji vodnih usluga, potrošači
Procijenjeni trošak	3.022.844.731 kn iz RRF-a (ukupni je 4.224.695.165 kn bez PDV-a)
Razdoblje provedbe	2/2020.-6/2026.

C1.3. R1-I2 Program razvoja javne vodoopskrbe

Izazov

Održivo korištenje voda, posebice u kvantitativnim aspektima, jedno je od najznačajnijih pitanja s kojima se suočavaju brojne države s obzirom na klimatske promjene koje su već nastupile. To je ujedno jedno od najvažnijih pitanja upravljanja vodama na kojima inzistira i EK. Gubici vode iz vodoopskrbnih sustava u Hrvatskoj predstavljaju dugogodišnji neriješen problem i iznose prosječno oko 50%. Ovaj je izazov posebno relevantan u kontekstu klimatskih promjena - gdje projekcije utjecaja klimatskih promjena na Hrvatsku pokazuju da na nekim područjima postoji potencijal sezonskog nedostatka vode.

Cilj

Vodna politika u Hrvatskoj svjesna je da je potreban zaokret u kvantitativnom upravljanju zalihama vode posebice zalihama vode za ljudsku potrošnju te da je potrebno u potpunosti provesti mjere koje vode uspostavi načela racionalnog korištenja voda. To se prvenstveno odnosi na smanjenje gubitaka iz sustava javne vodoopskrbe Provedba ovog programa rezultirat će poboljšanjem upravljanja vodama i očuvanjem vodnih resursa što će povećati njihovu otpornost na utjecaje klimatskih promjena, i također povećanjem u broju stanovnika koji imaju pristup poboljšanoj opskrbi vodom za 16.744 stanovnika te će na 526 vodocrpilišta biti ugrađena potrebna oprema za evidenciju zahvaćenih količina vode čime će se doprinijeti načelu racionalnog korištenja voda.

Opis

Program razvoja javne vodoopskrbe s ciljem očuvanja vodnih resursa, odnosno osiguranja pristupa sigurnoj i pristupačnoj pitkoj vodi obuhvaća ulaganja u mjerne uređaje na vodozahvatima, ulaganja u razvoj vodoopskrbe na području Hrvatskete posebno usmjerena ulaganja u kvalitetnu i sigurnu vodoopskrbu na ruralnim, brdskim i demografski ugroženim područjima. Pri planiranju svake investicije iz okvira ulaganja u razvoj vodoopskrbe na području Hrvatskete ulaganja u kvalitetnu i sigurnu vodoopskrbu na ruralnim, brdskim i demografski ugroženim područjima programa uzeti će se u obzir usklađenje s revidiranom Direktivom o vodi za ljudsku potrošnju EU 2020/2184 (preinaka direktive). Naime, cilj navedenih programa je osiguranje/poboljšanje pristupa vodi za ljudsku potrošnju stanovništvu, a posebno ranjivim i marginaliziranim skupinama, što predstavlja usklađenje s člankom 16. preinake Direktive. Naime, navedenim potprogramima osigurat će se pristup vodi namijenjenoj za ljudsku potrošnju stanovništvu na sljedećim područjima: pretežito ruralna naselja, naselja sa specifičnim

geografskim obilježjima (brdsko-planinska područja, prometno nepovezana područja i sl.), naselja s pretežito starijom populacijom i populacijom slabijeg imovinskog stanja i demografski ugrožena naselja (iseljavanje). Nadalje, provodit će se i projekti razvoja javne vodoopskrbe u naseljima gdje postoje problemi s kakvoćom vode za ljudsku potrošnju.

Kako bi se moglo prijeći na obračun naknade za korištenje voda na zahvaćene količine vode, potrebno je na svim vodozahvatima javne vodoopskrbe uspostaviti mjerenje zahvaćenih količina vode. Iz tog razloga je Uredbom propisana obveza Hrvatskih voda da do 30. rujna 2022. na svim izvorištima podzemnih voda i površinskim vodozahvatima ugrade vodomjere koje će koristiti isporučitelji vodnih usluga. U vezi s tim, sukladno Uredbi, Hrvatske vode su tijekom 2020. donijele Akcijski plan ugradnje, upravljanja i održavanja mjernih uređaja na vodozahvatima javne vodoopskrbe te evidentiranja, prikupljanja, obrade i kontrole podataka o zahvaćenim količinama vode. Prema tom planu do rujna 2022. na 526 izvorišta/vodozahvata javne vodoopskrbe ugradit će se nova mjerna oprema ili nadograditi i poboljšati postojeća, kako bi se digitalnim putem u realnom vremenu mogli prikupljati, evidentirati, obraditi i kontrolirati podaci o zahvaćenim količinama vode koje se zahvaćaju za potrebe javne vodoopskrbe. Prioriteti su isporučitelji koji crpe najveće količine vode, a to su u pravilu i najveći vodovodi koji imaju najdužu mrežu, najviše potrošača, a u pravilu su im gubici prosječno 50 %.

Imajući u vidu potrebu da se i stanovnicima i gospodarstvu rijetko naseljenih i većinom nerazvijenih područja Hrvatske osigura pristup vodi za ljudsku potrošnju kroz programsku sastavnicu „Osiguranje kvalitetne i sigurne vodoopskrbe na ruralnim, brdskim i demografski ugroženim područjima“ osigurat će se financiranje izgradnje/rekonstrukcije sustava javne vodoopskrbe. Kroz programsku sastavnicu „Razvoj vodoopskrbe na području RH“ financirat će se prioritetne manje investicije u izgradnje/rekonstrukcije sustava javne vodoopskrbe diljem Hrvatske, jer je značajan dio mreže u Hrvatskoj velike starosti te je racionalno očekivati njihovu zamjenu. Privremena saniranja nisu rješenje, jer će zbog stanja u mreži ubrzo doći do novih puknuća te time i većih gubitaka u sustavima. Obje sastavnice pridonijet će ciljevima programa, odnosno poboljšanoj usluzi javne vodoopskrbe, a u ruralnim i brdskim područjima osigurat će se potrebna demografska i gospodarska revitalizacija, s obzirom na to da je jedan od osnovnih uvjeta za to, između ostalog, i postojanje javne vodoopskrbe.

Provedba

Program će se provesti kroz 3 programske sastavnice: Mjerni uređaji na vodozahvatima procijenjene vrijednosti bez PDV-a 80.000.000 kn od čega iz RRF-a 64.000.000 kn, Osiguranje kvalitetne i sigurne vodoopskrbe na ruralnim, brdskim i demografski ugroženim područjima procijenjene vrijednosti bez PDV-a 384.000.000 kn od čega iz RRF-a 307.200.000 kn i Razvoj vodoopskrbe na području Hrvatskeprocijenjene vrijednosti bez PDV-a 834.750.000 kn od čega iz RRF-a 667.800.000 kn. Programske sastavnice Osiguranje kvalitetne i sigurne vodoopskrbe na ruralnim, brdskim i demografski ugroženim područjima i Razvoj vodoopskrbe na području Hrvatskefinancirati će se po modelu financiranja nacionalnih ulaganja, odnosno 80 % kroz RRF te u 20 %-tnom iznosu sufinancirana od strane korisnika i Hrvatskih voda (10 % korisnik i 10 % Hrvatske vode), a programska sastavnica Mjerni uređaji na vodozahvatima također 80 % kroz RRF dok će 20 % iznosa biti će sufinancirano od strane Hrvatskih voda.

Investicije koje se predlažu za financiranje kroz NPOO su spremne te imaju pripremljenu natječajnu dokumentaciju, ishođene građevinske dozvole stoga je njihova vrijednost poznata.

Ocijenjeno je da se za programske sastavnice Osiguranje kvalitetne i sigurne vodoopskrbe na ruralnim, brdskim i demografski ugroženim područjima i Razvoj vodoopskrbe na području Hrvatske do kraja 4Q/2021. mogu sklopiti ugovori o dodjeli bespovratnih sredstava za 10% investicija te do kraja 4Q/2022. za preostalih 90% investicija, postupci javne nabave za sekundarne ugovore mogu se pokrenuti do kraja 3Q/2022., a investicije mogu završiti do 4Q/2025.

Za programsku sastavnicu Mjerni uređaji na vodozahvatima ocijenjeno je da se ugovori o dodjeli bespovratnih sredstava mogu sklopiti do kraja 2Q/2022. te da se postupci javne nabave mogu pokrenuti do kraja 3Q/2021.

Tijekom provođenja ovog programa posebna pozornost će se posvetiti projekcijama utjecaja klimatskih promjena na dostupnost vode i vodno-komunalne sustave, te poboljšanju otpornosti vodnih resursa i vodno-komunalnih sustava na klimatske promjene. Kroz ova ulaganja to će se postići mjerenjem i praćenjem zahvaćene vode na vodozahvatima, te osiguravanjem sigurne opskrbe vodom s niskom razinom propuštanja.

Što se tiče rješavanja rizika povezanih s načelom DNSH za ovu mjeru i odgovarajućeg interventnog polja kako je opisano Uredbom EU-a 2021/241 o uspostavi Programa oporavka i otpornosti, važne su sljedeće informacije:

Vezano za ublažavanje klimatskih promjena:

Sustavi javne vodoospkrbe (uključujući zahvaćanje, obradu i distribuciju) planirat će se na sljedeći način:

Vodomjeri na vodozahvatima – Instalacija i korištenje vodomjera imat će pozitivan utjecaj na ublažavanje klimatskih promjena što se očituje u boljem upravljanju vodama, odnosno kroz kontrolu zahvaćenih količina vode uspostavom telemetrijskog sustava pridonjet će se kontroli gubitaka i racionalnom korištenju vodnih resursa.

Osiguranje kvalitetne i sigurne vodoopskrbe na ruralnim, brdskim i demografski ugroženim područjima i Razvoj vodoopskrbe na području RH – kroz uvijete poziva propisati će se uvijeti koji će osigurati doprinos za postizanje usklađenosti sa kriterijima učinkovitost na razini programskih sastavnica. Odnosno, na razini programskih sastavnica Osiguranje kvalitetne i sigurne vodoopskrbe na ruralnim, brdskim i demografski ugroženim područjima i Razvoj vodoopskrbe na području RH otpadnih voda osigurat će se da u novoizgrađenim odnosno da u novoizgrađenim sustavima javne vodoopskrbe prosječna potrošnja energije bude do 0,5 kWh po kubičnom metru ili da infrastrukturni indeks istjecanja (ILI) bude do 1,5, a kod aktivnosti obnove sustava javne vodoopsrkbe da se smanji prosječna potrošnja energije za više od 20% ili da se smanje gubici za više od 25%.

Navedenim ciljevima doprinijet će se kako zahvatima na infrastrukturi, tako i uvođenjem NUS-a. Osim toga, i zakonodavnim okvirom (u ožujku 2019. donesena Uredba o izmjenama i dopunama Uredbe o visini naknade za korištenje voda[44] kojom se propisuju modeli za obračun naknade za korištenje voda (naknada za pokriće troškova resursa i zaštite okoliša okoliša) se također potiče isporučitelje vodnih usluga na poduzimanje mjera za smanjenje gubitaka u sustavima javne vodoopskrbe kroz model naplate odnosno obračuna naknade za korištenje voda koji uključuju i

[44] NN 32/20

visinu gubitaka iz sustava javne vodoopskrbe te omogućuju smanjenje iznosa naknade za one isporučitelje koji gubitke svedu ispod 25%.

Vezano za prilagodbu na klimatske promjene:

Vodomjeri na vodozahvatima - Očekuje se da mjera neće biti štetna za prilagodbu klimatskim promjenama, jer se može očekivati da će ulaganja u bolje upravljanje vodama imati pozitivan utjecaj na prilagodbu klimatskim promjenama.

Opskrba vodom u ruralnim, planinskim i demografski ugroženim područjima i Razvoj vodoopskrbe na području RH – Osigurat će se da se za sve projekte provede procedura procjene utjecaja na okoliš uključujući i prilagodbu na klimatske promjene u skladu s relevantnim zakonodavstvom EU i RH u slučaju da ista već nije provedena. Informacije o postupcima PUO se objavljuju na mrežnim stranicama MINGOR:

https://mingor.gov.hr/o-ministarstvu-1065/djelokrug/uprava-za-procjenu-utjecaja-na-okolis-i-odrzivo-gospodarenje-otpadom-1271/procjena-utjecaja-na-okolis-puo-spuo/procjena-utjecaja-zahvata-na-okolis-puo-4014/4014

Vezano za prevenciju i kontrolu onečišćenja zraka, vode i zemlje:

Vodomjeri na vodozahvatima - Ne očekuje se da će mjera dovesti do značajnog povećanja emisija onečišćujućih tvari u zrak, vodu ili kopno, jer se temelji na ugradnji mjernih uređaja na mjestima zahvaćanja vode i bilježenju, prikupljanju, obradi i kontroli podataka o zahvaćenim količinama vode za učinkovitije vodoopskrbne sustave i smanjen gubitak vode.

Opskrba vodom u ruralnim, planinskim i demografski ugroženim područjima i Razvoj vodoopskrbe na području RH - Osigurat će se da se za sve projekte provede procedura procjene utjecaja na okoliš uključujući i prilagodbu na klimatske promjene u skladu s relevantnim zakonodavstvom EU i RH u slučaju da ista već nije provedena.

Vezano za zaštitu i obnovu bioraznolikosti i ekosustava:

Vodomjeri na vodozahvatima – Instalacija i korištenje vodomjera nema znatno predvidiv utjecaj na bioraznolikost i ekosustave, uzimajući u obzir i izravne i primarne neizravne učinke tijekom životnog ciklusa.

Opskrba vodom u ruralnim, planinskim i demografski ugroženim područjima i Razvoj vodoopskrbe na području RH – Za svaku konkretnu pod-investiciju izvršena je (ili će biti dovršena) odgovarajuća procjena utjecaja na okoliš u skladu s relevantnim zakonodavstvom EU i RH.

Mjera doprinosi održivom korištenju i očuvanju vodnih i morskih resursa, te nema znatno predvidiv utjecaj na cirkularnu ekonomiju, sprečavanju smeća i recikliranje.

Nositelj provedbe	MINGOR
Ciljna skupina	Javni isporučitelji vodnih usluga, potrošači
Procijenjeni trošak	1.039.000.000 kn iz RRF-a (ukupni je 1.298.750.000 kn bez PDV-a)
Razdoblje provedbe	2/2020.-6/2026.

C1.3. R1-I3 Program smanjenja rizika od katastrofa u sektoru upravljanja vodama

Izazov

Posebnu pažnju u sektoru upravljanja vodama potrebno je usmjeriti prema prilagodbi klimatskim promjenama, kao i prevenciji rizika i otpornosti na katastrofe. Posljedice klimatskih promjena očituju se u porastu trajanja, intenziteta i učestalosti poplava, većim rizicima od obalnog plavljenja, češćim poplavama povremenih vodotoka te promijenjenim obrascima topljenja snijega i ledenih poplava. Svjedočimo značajnom porastu šteta i gubitaka prouzročenih ekstremnim vremenskim poremećajima. Prema izvješću Europske agencije za okoliš Republika Hrvatska spada u skupinu od 3 zemlje zajedno sa Republikom Češkom i Mađarskom s najvećim udjelom šteta od ekstremnih vremenskih i klimatskih događaja u odnosu na bruto nacionalni proivod (BNP). Obveza postizanja okolišnih ciljeva u dijelu koji se odnosi na hidromorfološko stanje površinskih voda te doprinos ispunjavanju ključnih ciljeva vezanih uz vode iz Strategije EU za bioraznolikost do 2030. godine.

Cilj

Kroz provedbu ovog programa do 2026. 20.000 stanovnika će imati korist od mjera zaštite od štetnog djelovanja voda čime će se smanjiti rizik od poplava za stanovništvo, dok će se mjerama u okviru revitalizacije slatkovodnih sustava revitalizirati vodotoci u dužini od 27 km, odnosno povezati napušteni rukavci i kreirati sekundarna močvarna staništa rijeka (vodno područje rijeke Dunav, podsliv rijeka Drave i Dunava), ukloniti invazivne vrste (jadransko vodno područje - ušće rijeke Neretve), revitalizirati staništa stajačica uspostavom povoljnog režima voda, te čišćenja nataloženog sedimenta.

Opis

Program smanjenja rizika od katastrofa u sektoru upravljanja vodama obuhvaća program smanjenja rizika od poplava (oko 80% ukupno procijenjenih troškova) i program ulaganja u ispunjavanje okolišnih ciljeva u dijelu koji se odnosi na hidromorfološko stanje voda, prvenstveno kroz revitalizaciju slatkovodnih sustava (sinergijski efekti ispunjavanja okolišnih ciljeva iz Okvirne direktive o vodama i ciljeva očuvanja staništa i vrsta iz Direktive o staništima- oko 20% ukupno procijenjenih troškova).

Planirani projekti smanjenja rizika od poplava su različiti po svojim značajkama. Prva skupina projekata se odnosi na smanjenje rizika od poplava velikih hrvatskih rijeka (Dunav, Drava, Sava, Mura, Kupa i Una - na vodnom području rijeke Dunav) i riječ je o dijelovima obuhvatom najvećih sustava smanjenja rizika od poplava u Hrvatskoj koji se po svom konceptu baziraju na širokim ekspanzijskim površinama i velikim nizinskim retencijama (Lonjsko polje, Mokro polje, Odransko polje, Kopački rit, i druge), odnosno koji se smatraju zelenom infrastrukturom. Svi navedeni projekti prate načela osnovnog koncepta, odnosno njihovi su sastavni dijelovi i ne narušavaju cjelinu. Obuhvaćaju dogradnje (rekonstrukcije) postojeće infrastrukture koja ima za

cilj poboljšanje funkcionalnih karakteristika već postojećih vodnih građevina sustava smanjenja rizika od poplava koji su već proglašeni zelenom infrastrukturom.

Na podslivu rijeke Save nalazi se sustav Srednje posavlje kojim se od poplava izravno štite prostori uz Savu između Podsuseda i Stare Gradiške, te prostori uz Kupu nizvodno od ušća Dobre na kojima se nalaze veliki gradovi Zagreb, Sisak i Karlovac i na kojima danas živi više od milijun stanovnika. Zbog redukcije vršnih protoka poplavnih valova u nizinskim retencijama sustav Srednje posavlje ima ključnu važnost i u zaštiti od poplava slavonske dionice Save nizvodno od Stare Gradiške, te u zaštiti od poplava u susjednim državama Bosni i Hercegovini i Srbiji. Zaštita od poplava zasnovana na nizinskim retencijama i prostranim poplavnim površinama omogućila je zadržavanje ekološki povoljnih uvjeta, tako da je zbog svojih izuzetnih prirodnih vrijednosti dio zaštitnog sustava Srednje posavlje proglašen Parkom prirode Lonjsko polje. Koncept zaštita od poplava Dunava, Drave i Mure temelji se na obrambenim nasipima sa širokim inundacijskim područjima uz vodotoke s dovoljnim protočnim prostorom uz puno poštivanje načela „dati prostor rijekama“, što je i prepoznato time što je rijeka Drava proglašena Rezervatom prirode pod zaštitom UNESCO-a. Osim toga, izgradnjom i kasnijom rekonstrukcijom Glavnog dravskog nasipa, nasipa Drava - Dunav i Zmajevac - Kopačevo omogućena je učinkovita zaštita zaobalja od velikih voda Drave i Dunava, te očuvanje prostranih poplavnih površina uz ušće Drave u Dunav. Takvo rješenje ne samo da povoljno utječe na prirodni režim voda u Parku prirode Kopački rit nego i na zaštitu od poplava na nizvodnim područjima uz Dunav.

Druga skupina projekata odnosi se na smanjenje rizika od poplava na manjim bujičnim slivovima dijelom i u urbanim i semi-urbanim, te ruralnim sredinama, gdje je zbog intenziviranja oborina (klimatskih promjene) i pogoršanih uvjeta otjecanja (razvoj urbanih i semi-urbanih područja) potrebno adaptirati sustave zaštite kako bi se održala prihvatljiva razina rizika od poplava rezidencijalnih i gospodarski značajnih zona, te poljoprivrednih područja (adaptacija na klimatske promjene).

Međutim projektima predviđena je između ostalog i izgradnja brdskih retencija koje će, osim pozitivnog utjecaja na smanjenje vršnih protoka poplavnih valova omogućavati zadržavanje voda na slivovima što pozitivno utječe na prihranjivanje podzemnih voda, omogućiti očuvanje prirodnog stanja zaplavnog područja retencija (uklanjanje antropogenih utjecaja - izgradnje i drugo) odnosno omogućiti očuvanje bioraznolikosti područja te imati i pozitivan utjecaj na smanjenje unosa hranjivih tvari i kemikalija koje u vodotoke dospijevaju za vrijeme bujičnih epizoda. Smanjenje opasnosti od poplava retencijama je zeleno rješenje za koje se također provodi postupak za utvrđivanje prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu.

Za sve planirane projekte smanjenja rizika od poplava proveden je jedan od postupaka procjene utjecaja na okoliš i ocjene prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu. Mjere propisane u izdanim rješenjima uključene su u glavne projekte planiranih zahvata. Usklađenost glavnih projekata s propisanim mjerama utvrđena je u postupcima izdavanja građevinske dozvole, odnosno izdane su potvrde o usklađenosti glavnih projekata sa zahtjevima zaštite okoliša i prirode.

U Strategiji prilagodbe klimatskim promjenama te nacrtu Akcijskog plana razrađene su mjere i aktivnosti za prilagodbu klimatskim promjenama u području upravljanja vodama, između ostaloga, to je izgradnja, rekonstrukcija i dogradnja zaštitnih vodnih građevina. Slijedom toga, provedbom ovog programa se izravno doprinosi prilagodbi klimatskim promjenama kroz izgradnju 77 km zaštitnih vodnih građevina.

Predloženi projekata uključeni su u Višegodišnji program gradnje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za melioracije[45] i u nacrt novog Višegodišnjeg programa gradnje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za melioracije do 2030. godine. Višegodišnji program gradnje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za melioracije[46] je bio dio programa mjera Plana upravljanja vodnim područjima 2016.-2021.[47], koji je prošao postupak strateške procjene utjecaja na okoliš. Za nacrt Višegodišnjeg programa gradnje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za melioracije do 2030. se trenutačno provodi postupak strateške procjene utjecaja na okoliš. Javna rasprava u tom postupku očekuje se sredinom ove godine. Ovaj novi program će biti dio programa mjera Plana upravljanja vodnim područjima 2022.-2027., i u dijelu upravljanja rizicima od poplava i u dijelu upravljanja stanjem voda.

U dijelu koji se odnosi na ispunjavanje okolišnih ciljeva prema Okvirnoj direktivi o vodama i ciljeva održanja staništa i vrsta prema Direktivi o staništima, odnosno kojim se postiže integracija ciljeva zaštite prirode s ciljevima upravljanja vodama i postižu sinergijski učinci na zaštiti prirodnih resursa - vode u Hrvatskoj, Program sadrži projekte kreiranja sekundarnih močvarnih staništa prije svega kroz rekonekcije i revitalizacije diskonektiranih i napuštenih rukavaca rijeka Drave i Dunava, zatim projekte uređenja inundacijskih područja i kreiranja sekundarnih močvarnih staništa. Projektima će se obuhvatiti oko 27 km napuštenih rukavaca, a uz njihovu revitalizaciju, uklonit će se prepreke, odnosno uspostavit će se stalni kontakt rijeke i rukavaca, , čime će se zadržati, odnosno povećati dostupnost revitaliziranih područja (turizam, rekreacija i slično). Program uključuje i projekt koji se odnose na zaštitu i revitalizaciju Vranskog jezera kod Biograda na moru, gdje je kao posljedica klimatskih promjena i antropogenih utjecaja u slivu i na samom jezeru došlo do značajnih promjena u hidrološkom režimu i gdje bi se osiguranjem povoljnijeg vodnog režima smanjio utjecaj zaslanjenja i zaštitilo jedno od 5 Ramsarskih područja (očuvanje ciljnih vrsta i stanišnih tipova POVS HR5000025 i POP HR1000025). Programom je obuhvaćen i projekt čišćenja Trakošćanskog jezera (umjetno vodno tijelo koje je dio zaštićene park - šume i koje je i zaštićena kulturna baština), gdje je došlo do značajnog pogoršanja ekološkog stanja jezera uslijed dugogodišnjeg taloženja mulja i nanosa. Programom je obuhvaćen i projekt koji ima za cilj uklanjanje raznolisnog krocnja (invazivna vrsta) na području delte rijeke Neretve budući da ova vrsta predstavlja ugrozu mijenjajući stanišne uvijete agresivnim širenjem potpuno zauzima cijeli vodeni stupac te dodatno povećava trofiju, a i onemogućava plovnost lokalnom stanovništvu.

Ulaganja u revitalizacije na rijekama Dunavu i Dravi usmjerena su u poboljšanje stanja vodenih ekosustava u cjelini i kako bi se postigla veća otpornost na pritiske kojima su oni izloženi. Revitalizacijom će se spriječiti daljnja sukcesija rukavaca te će se osigurati povezanost s rijekom što će doprinijeti povećanju heterogenosti staništa same rijeke na kojoj je nekada velika raznolikost i raspored mikrostaništa bila posljedica prirodne dinamike. U kontekstu doprinosa ciljnim vrstama i stanišnim tipovima te ciljevima očuvanja, ove revitalizacije su prije svega bitne mjere očuvanja za riblje vrste za koje je karakteristična lateralna migracija i horizontalna povezanost, a dodatno će se pozitivno utjecati i na ptice močvarice osiguravanjem prirodnih stajaćih ili sporo tekućih vodenih površina obraslih vodenom vegetacijom, što predstavlja važna gnijezdeća staništa, ali i pogodna zimovališta. U tom kontekstu značajno će doprinijeti i

[45] NN 117/15
[46] NN 117/15
[47] NN 66/16

formiranje sekundarnih močvarnih staništa u poplavnim zonama velikih rijeka čija je površina dramatično smanjena kao posljedica regulacije rijeka i njihova korištenja kroz povijest.

Priprema i provedba dijela revitalizacijskih aktivnosti rijeke Mirne trebala bi značajno doprinijeti poboljšanju hidrološkog stanja Motovunske šume, posebice ciljnih stanišnih tipova 91F0 As Carici pendulae-Fraxinetum angustifoliae (reliktna šuma prisutna samo u dolini rijeke Mirne) i 9160 te vrsta vezanih uz njih. Hidromelioracijski zahvati i promjena hidrologije tog područja u prošlosti značajno su narušili stabilnost tog šumskog ekosustava, a uslijed klimatskih promjena taj utjecaj je dodatno izražen. Revitalizacija će doprinijeti oporavku strukture i funkcije tog šumskog kompleksa uslijed stabilizacije hidrološkog stanja. Također će se osigurati bolji uvjeti za ciljne vrste riba i vodozemaca budući da je zbog kanaliziranosti rijeke Mirne značajno narušena njihova kvaliteta staništa i stupanj očuvanosti u području HR2000619 Mirna i šire područje Butonige.

Na području ekološke mreže HR5000025 Vransko jezero i Jasen kanal Prosika sagrađen je 1770. g. za potrebe evakuacije visokih voda iz zaleđa s polja koja se koriste za poljoprivrednu proizvodnju. U međuvremenu je kanal u više navrata proširivan. Uslijed promjene dinamike, količine i rasporeda oborina kao posljedica klimatskih promjena te korištenja vode u slivu posljednja dva desetljeća izražene su značajne negativne promjene uslijed porasta saliniteta u jezeru osobito tijekom ljeta i jeseni što je posebno izraženo u posljednjem desetljeću. Porast saliniteta negativno utječe na stanišni tip 3140 koji je karakterističan za tvrde oligo-mezotrofne vode i prisutan je u cijelom jezeru. Nadalje zbog kanala Prosika ne postoji mogućnost kontrole i održavanja vodostaja na potrebnoj razini osobito tijekom proljetnih i ljetnih mjeseci što doprinosi povećanom zagrijavanju i povećanju trofije te direktno narušava očuvanje ovog stanišnog tipa i staništa ostalih ciljnih vrsta koje su vezane uz povoljni hidrološki režim jezera.

Predmetne investicije komplementarno nadopunjuju mjere predviđene Prioritetnim akcijskim okviru za Hrvatsku u djelu za očuvanje slatkovodnih staništa te njihova provedba pozitivno doprinosi bioraznolikosti. Ti projekti su primjer ulaska teme bioraznolikosti u druge sektore (mainstreaming), u ovom slučaju u sektor vodnog gospodarstva.

Provedba

Program će se provesti kroz dvije programske sastavnice: Smanjenje rizika od štetnog djelovanja voda na području Hrvatskeprocijenjene vrijednosti bez PDV-a 943.217.071 kn i Revitalizacija slatkovodnih sustava procijenjene vrijednosti bez PDV-a 245.055.000 kn. Obje programske sastavnice će se financirati 100% kroz RRF. Kroz predložene investicije djeluje se na revitalizaciju vodotoka, stabilizaciju pokosa nasipa i samog nasipa te osiguravanje infrastrukture koja će omogućiti pristup lokacijama u smislu provedbe mjera obrane od poplava.

Predloženim Programom smanjenja rizika od katastrofa u sektoru upravljanja vodama obuhvaćeni su zahvati na čitavom teritoriju Hrvatske koji imaju za cilj smanjenje rizika od poplava uključujući i na područjima pogođenim potresima kao i ulaganja u ispunjavanje okolišnih ciljeva u dijelu koji se odnosi na hidromorfološko stanje voda, prvenstveno kroz revitalizaciju slatkovodnih sustava. Odabrani su oni zahvati po opsegu i tehničkoj pripremljenosti koje je moguće realizirati u relativno kratkim rokovima predviđenim RRF-om.

Investicije koje se predlažu za financiranje kroz NPOO imaju izrađene glavne projekte i ishođene građevinske dozvole stoga je njihova vrijednost poznata te je ocijenjeno da se ugovori o dodjeli bespovratnih sredstava moglu sklopiti do kraja 4Q/2021., postupci javne nabave za sekundarne ugovore mogu se pokrenuti do kraja 3Q/2022. Investicije u okviru programske sastavnice

Smanjenje rizika od štetnog djelovanja voda na području Hrvatske mogu završiti do kraja 4Q/2025., a investicije u okviru programske sastavnice Revitalizacija slatkovodnih sustava do polovine 2026. godine.

Što se tiče rješavanja rizika povezanih s načelom DNSH za ovu mjeru i odgovarajućeg interventnog polja kako je opisano Uredbom EU-a 2021/241 o uspostavi Programa oporavka i otpornosti, važne su sljedeće informacije:

Vezano za ublažavanje klimatskih promjena: Aktivnosti podržane mjerom nemaju znatno predvidiv utjecaj na ovaj klimatski cilj, uzimajući u obzir direktne i primarne indirektne efekte kroz čitav životni ciklus.

Vezano za prilagodbu na klimatske promjene:

Program smanjenja rizika od štetnog djelovanja voda na području RH doprinosi ublažavanju klimatskih promjena, sa 100% klimatskim koeficijentom.

Program revitalizacije slatkovodnih sustava nema značajno predvidiv utjecaj na prilagodbu na klimatske promjene.

Vezano za održivo korištenje i zaštitu vodnih i morskih resursa: Mjera značajno doprinosi ovom okolišnom cilju sa 100% okolišnim koeficijentom te se kao takva smatra usklađenom s DNSH kriterijima za ovaj cilj.

Vezano za cirkularnu ekonomiju, sprečavanje nastanka i recikliranje otpada: Aktivnost koju mjera podržava ima neznatni predvidljivi utjecaj na ovaj cilj zaštite okoliša, uzimajući u obzir i izravne i primarne neizravne učinke tijekom životnog vijeka.

Vezano za prevenciju i kontrolu onečišćenja zraka, vode i zemlje: Ne očekuje se da će mjera dovesti do značajnog povećanja emisija onečišćujućih tvari u zrak, vodu ili zemljište, jer se temelji na:

- omogućavanju zadržavanja vode u retencijama s pozitivnim utjecajima na prihranjivanje podzemne vode
- omogućavanju očuvanja prirodnog stanja tampon zone (uklanjanje antropogenih utjecaja, izgradnje i ostalo)

Može se očekivati da će mjera imati pozitivan utjecaj na smanjenje unosa nutrijenata i kemikalija do kojih dolazi tijekom pojave bujičnih poplava.

Vezano za zaštitu i obnovu bioraznolikosti i ekosustava: a sve planirane projekte investicijskih programa provedeni su postupci za PUO i postupci prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu (Natura 2000). Mjere su propisane u izdanim rješenjima i uključene su u glavne projekte planiranih zahvata. Usklađenost glavnih projekata s propisanim mjerama utvrđena je u postupcima izdavanja građevinskih dozvola, tj. izdane su potvrde o usklađenosti glavnih projekata sa zahtjevima zaštite okoliša i prirode. Informacije o postupcima PUO se objavljuju na mrežnim stranicama MINGOR:

https://mingor.gov.hr/o-ministarstvu-1065/djelokrug/uprava-za-procjenu-utjecaja-na-okolis-i-odrzivo-gospodarenje-otpadom-1271/procjena-utjecaja-na-okolis-puo-spuo/procjena-utjecaja-zahvata-na-okolis-puo-4014/4014

Predloženi projekti uključeni su u Višegodišnji program gradnje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za melioracije, za koji je provedena strateška procjena utjecaja na okoliš.

Svi projekti biti će uključeni u novi Višegodišnji program gradnje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za melioracije do 2030. koji će biti donesen do kraja 2021. godine.

Nositelj provedbe	MINGOR
Ciljna skupina	Stanovništvo, Hrvatske vode
Procijenjeni trošak	1.188.272.071 kn (iz RRF-a)
Razdoblje provedbe	2/2020.-6/2026.

C1.3. R2-I1 Program smanjenja odlaganja otpada

Izazov

Cilj EU je do 2025. najmanje 55% mase komunalnog otpada oporabiti recikliranjem i pripremom za ponovnu uporabu te do 2035. smanjiti količinu otpada koji se odlaže na odlagališta na 10%. Stopa odlaganja komunalnog otpada u Hrvatskoj je 2019. iznosila 59% te predstavlja jednu od najviših u EU-u.

Cilj

Učinkovitije odvojeno prikupljanje komunalnog otpada s ciljem smanjenja nastanka otpada koje je potrebno konačno zbrinuti na odlagalištu.

Opis

Program smanjenja odlaganja obuhvaća mjere i infrastrukturu potrebnu za smanjenje odlaganja otpada na odlagališta što uključuje uspostavu centara za ponovnu uporabu, izgradnju postrojenja za sortiranje odvojeno prikupljenog komunalnog otpada, izgradnju postrojenja za biološku obradu odvojeno prikupljenog biootpada, izgradnju i opremanje reciklažnih dvorišta i reciklažnih dvorišta za građevinski otpad, nabavu opreme za odvojeno prikupljanje korisnih frakcija komunalnog otpada. Navedeno su nužne pretpostavke za učinkovitije odvojeno prikupljanje komunalnog otpada s ciljem smanjenja nastanka otpada koje je potrebno konačno zbrinuti na odlagalištu. Sve ovo su preduvjeti kako bi se Hrvatska mogla ravnopravno uključiti u europske planove uspostave visoko funkcionalnog unutarnjeg tržišta sirovina. Hrvatska, od pristupanja EU 2013. pa sve do 2016. nije imala porast u odvojenom prikupljanju komunalnog otpada niti u smanjenju odlaganja istog. Od 2016. pa nadalje povećava se udio odvojeno sakupljanog otpada i rast je svake godine sve veći. Značajan iskorak u ovom dijelu pripisuje se i ulaganjima koja su izvršena u infrastrukturu za odvojeno prikupljanje otpada u proteklom programskom razdoblju. Rast odvojeno prikupljenog otpada u 2019. iznosio je 6% u odnosu na 2018., a povećanje se odnosilo najviše na papir, plastiku i biootopad. Značajno su smanjenje i količine odloženog otpada, u razdoblju 2016.-2019. bilježi se pad od 18%.

Provedba

U ovom trenutku postoje pripremljeni projekti (razina lokacijske dozvole) za izgradnju postrojenja za sortiranje odvojeno prikupljenog otpada za 9 JLS kao i za Grad Zagreb (u tijeku je ishođenje lokacijske dozvole), 6 postrojenja za obradu odvojeno prikupljenog biootpada. Grad Zagreb primjerice, u ukupnim količinama komunalnog otpada nastalog na području Hrvatskesudjeluje s 20 % iz čega je vidljivo da bi izgradnja sortirnice i postrojenja za obradu odvojeno prikupljenog biootpada za područje Zagreba značajno utjecaja na smanjenje količina otpada koji se odlaže odnosno na povećanje stope recikliranje. Nadalje zbog nedostatka sredstava u OPKK javni poziv za JLS za izgradnju reciklažnih dvorišta nije zadovoljio sve potrebe

za izgradnju ovih jednostavnih građevina koje na razini lokalnih jedinica doprinose povećanju stope odvojenog otpada. Tijekom 2018. gradska/općinska reciklažna dvorišta preuzela su ukupno 52.800 t svih vrsta otpada od čega se 35.622 t odnosilo na komunalni otpad. Riječ je o povećanju od 30% u odnosu na količinu komunalnog otpada preuzetog putem gradskih/općinskih reciklažnih dvorišta u 2017. Dosadašnja ulaganja u reciklažna dvorišta ispunjavaju svoju svrhu, građani su ih izvrsno prihvatili te je daljnja gradnja, posebno u dijelovima velikog sezonalnog povećanja komunalnog otpada (obalni i otočni gradovi i općine) nužna kako bi se osigurale korisne vrste otpada pogodne za recikliranje.

Što se tiče rješavanja rizika povezanih s načelom DNSH za ovu mjeru i odgovarajućeg interventnog polja kako je opisano Uredbom EU-a 2021/241 o uspostavi Programa oporavka i otpornosti, važne su sljedeće informacije:

Vezano za ublažavanje klimatskih promjena:

Kompostane - Neto smanjenje emisija stakleničkih plinova izbjegavanjem emisija stakleničkih plinova u usporedbi s alternativnim opcijama za gospodarenje bio-otpadom i proizvodnjom komposta koji se može koristiti kao gnojivo / sredstvo za poboljšanje tla istiskujući sintetička gnojiva i treset (npr. U hortikulturi). Sljedeći aspekti provest će se kao dio mjere:

- Biootpad će se razdvajati i sakupljati odvojeno.
- Kompostiranje će se dogoditi samo tamo gdje anaerobna obrada nije tehnički i ekonomski održiva alternative.
- Proizvedeni kompost koristit će se kao gnojivo / sredstvo za poboljšanje tla.

Postrojenja za anearobnu digestiju - Anaerobna digestija predviđena je kao dio ulaganja ove mjere. U principu, načelo neto smanjenje emisija stakleničkih plinova kroz:

- izbjegavanje emisija stakleničkih plinova u usporedbi s alternativnim opcijama za gospodarenje bio-otpadom;
- kontrolirana proizvodnja i uporaba bioplina u različitim oblicima i primjenama, često istiskujući fosilna goriva;
- proizvodnja i upotreba digestata kao gnojiva / sredstva za poboljšanje tla, istiskivanje sintetičkih gnojiva i povećanje sekvestracije ugljika u tlima.

Postrojenja za sortiranje odvojeno prikupljenog otpada (sortirnice) - Smanjenje neto emisija stakleničkih plinova omogućeno je oporabom materijala odvojeno prikupljenih iz tokova neopasnog otpada zahvaljujući naknadnoj zamjeni izvornih materijala sekundarnim sirovinama s nižim ugrađenim emisijama stakleničkih plinova.

Tamo gdje je moguće, mjera će rezultirati sekundarnim sirovinama pogodnim za zamjenu izvornih materijala u proizvodnim procesima. Najmanje 50%, težinski, obrađenog odvojeno prikupljenog neopasnog otpada pretvorit će se u sekundarne sirovine.

Vezano za prilagodbu na klimatske promjene: Kroz EIA razvijene su mjere prilagodbe klimatskim promjenama, tj. visoke temperature, ekstremne oborine i erozija tla. Za sve aktivnosti izvršena je snažna procjena klimatskog rizika i ranjivosti na temelju klimatskih projekcija. Zaključci procjene ugrađeni su u dizajn mjere.

Obveza uključuje da projekti neće negativno utjecati na napore prilagodbe ili razinu otpornosti na fizičke, klimatske rizike, prirodu, imovinu i druge gospodarske aktivnosti drugih ljudi te da su u skladu s lokalnim, sektorskim, regionalnim ili nacionalnim naporima na prilagodbi.

Vezano za održivo korištenje i zaštitu vodnih i morskih resursa: Aktivnosti podržane mjerom imaju beznačajno predvidljiv negativan utjecaj na ovaj okolišni cilj, uzimajući u obzir izravne i primarne neizravne učinke tijekom životnog ciklusa.

Postoje dokazi da objekti neće rezultirati rizicima od degradacije okoliša koji se odnose na očuvanje kvalitete vode i vodeni stres u skladu s Okvirnom direktivom o vodama (2000/60/EC). U skladu s Direktivama 2011/92/EU, zaključena je faza provjere postupka procjene utjecaja na okoliš (EIA) koja pokazuje da se ne očekuju značajni učinci.

Vezano za cirkularnu ekonomiju, sprečavanje nastanka otpada i recikliranje: Mjera je prihvatljiva za interventno polje 045bis u Prilogu RRF uredbi s koeficijentom zaštite okoliša od 100%, budući da su tehničke specifikacije potpore postrojenjima za recikliranje uvjetovane postizanjem stope pretvorbe od 50%. Cilj mjere i priroda područja intervencije izravno podupiru cilj kružne ekonomije.

Vezano za prevenciju i kontrolu onečišćenja zraka, vode i zemlje:

Kompostane – primijenit će se sljedeći kriteriji:

- U slučaju postrojenja za kompostiranje koje tretiraju preko 75 t / dan, emisije u zrak i vodu morat će biti u granicama najboljih raspoloživih tehnika - pridruženih razina emisija (BAT-AEL) 312 postavljenih za aerobno tretiranje otpada u BREF-u za otpad liječenje.
- Na mjestima će biti postavljen sustav koji sprečava procjedne vode da dođu u podzemne vode.
- Rezultirajući kompost udovoljavat će zahtjevima za gnojidbene materijale u Uredbi EU 2019/1009314 i odgovarajućim nacionalnim pravilima o gnojivima / poboljšivačima tla za poljoprivrednu uporabu.

Postrojenja za anearobnu digestiju - za ulaganja primijenit će se sljedeći kriteriji:

- U slučaju postrojenja za kompostiranje koje tretiraju preko 75 t / dan, emisije u zrak i vodu morat će biti u granicama najboljih raspoloživih tehnika - pridruženih razina emisija (BAT-AEL) 312 postavljenih za aerobno tretiranje otpada u BREF-u za otpad liječenje.
- Na mjestima će biti postavljen sustav koji sprečava procjedne vode da dođu u podzemne vode.
- Rezultirajući kompost udovoljavat će zahtjevima za gnojidbene materijale u Uredbi EU 2019/1009314 i odgovarajućim nacionalnim pravilima o gnojivima / poboljšivačima tla za poljoprivrednu uporabu.

Postrojenja za sortiranje odvojeno prikupljenog otpada (sortirnice) – Sortirnice moraju udovoljavati (a) općim zahtjevima utvrđenim u Prilogu I. Direktivi 99/31 /EC o odlagalištima otpada; (b) postupcima kontrole i praćenja utvrđenim u Prilogu III. toj direktivi.

Vezano za zaštitu i obnovu biodiverziteta i ekosustava: Za svaku konkretnu pod-investiciju provest će se postupci sukladno obvezama Direktive (2014/52/EU), EU strategije za biološku raznolikost (COM (2011) 244), Direktiva o pticama (2009/147/EC) i staništima (92/43/EEC) na temelju ciljeva očuvanja zaštićenog područja.

Nositelj provedbe	MINGOR
Ciljna skupina	JLS, komunalne tvrtke
Procijenjeni trošak	1.100.000.000 kn
Razdoblje provedbe	1/2020.-6/2026.

C1.3. R2-I2 Program sanacije zatvorenih odlagališta i lokacija onečišćenih opasnim otpadom

Izazov

U proteklom razdoblju Hrvatska je intenzivno radila na zatvaranju neusklađenih odlagališta. Iako više nisu aktivna navedena odlagališta i dalje predstavljaju opasnost za okoliš. Procesi koji se odvijaju u tijelu odlagališta i dalje su izvor štetnih emisija u zrak, tlo i vodu.

Cilj

Sukladno odredbama Direktive o odlagalištima potrebno je navedene lokacije sanirati i krajobrazno urediti kako bi se spriječile daljnje onečišćenje zraka, tla i voda te uspostaviti monitoring navedenih lokacija. Sanacijom zatvorenih odlagališta smanjit će se emisije stakleničkih plinova te onemogućiti onečišćenje podzemnih i površinski voda štetnim tvarima koje su nastale tijekom rada odlagališta.

Opis

Planom gospodarenja otpadom Hrvatske 2017.-2022. određena je Dinamika zatvaranja odlagališta neopasnog otpada na području Hrvatskekojom je određena dinamika zatvaranja aktivnih odlagališta. Od 2005.-2017. pratilo se ukupno 305 lokacija na kojima se službeno odlagao otpad. Program sanacije obuhvaća sanacije zatvorenih odlagališta koja moraju biti sanirana tako da su navedene lokacije usklađene s kriterijima Direktive 1999/31/EZ, kao i sanacije lokacija onečišćenih opasnim otpadom što uključuje, između ostalog i aktivnosti uklanjanja i obrade otpada i sanacije tla.

Provedba

Planom gospodarenja otpadom RH za razdoblje 2017.-2022. određena je mjera Izrade Plana zatvaranja odlagališta neopasnog otpada te je na temelju navedenog dokumenta donesena Odluka o redoslijedu i dinamici zatvaranja odlagališta[48] kojom se nalaže zatvaranje 26 odlagališta koja ne ispunjavaju kriterije Pravilnika o načinima i uvjetima odlaganja otpada, kategorijama i uvjetima rada za odlagališta otpada. Naveden odlagališta su zatvorena te slijedi postupak njihove sanacije. Za 10 zatvorenih odlagališta (Istarska županija, Ličko-senjska županija, Šibensko-kninska županija i Koprivničko-križevačka županija) u fazi je ishođenih građevinskih dozvola i spremno za aktivnosti sanacije.

Budući da zatvoreno i sanirano odlagalište nije predviđeno za daljnje zbrinjavanje otpada niti bilo kakve nove gospodarske aktivnosti, provedbom projekta ne narušava se tržišno natjecanje te isto nema utjecaj na trgovinu zemalja članica EU.

Aktivnosti gradnje, stručnog nadzora građenja i tehničke pomoći izvode izvođači radova i isporučitelji usluga koji odabrani na temelju postupaka javne nabave provedenih u skladu s

[48] NN 17/19

Zakonom o javnoj nabavi i pripadajućim propisima, čime će biti osigurana transparentnost i tržišni način odabira gospodarskih subjekata bez davanja selektivne prednosti pojedinim gospodarskim subjektima.

U programu sanacije odlagališta neopasnog otpada nema operacija koja ostvaruje neto prihode u smislu stavka 1., članka 61. Uredbe EU br. 1303/2013 te se prihvatljivi izdaci operacije ne umanjuju. Naime, provedbom projekta sanacije i ishođenjem uporabne dozvole odlagalište je konačno zatvoreno za daljnje odlaganje otpada te se provodi njegovo održavanje, nadzor i kontrola sukladno zakonskim propisima vodeći računa o roku u kojem odlagalište može predstavljati opasnost. Sanirano i konačno zatvoreno odlagalište kao građevina i nekretnina neće se koristiti za proizvodnju roba ili usluga koje bi plaćali izravno korisnici roba ili usluga i neće se davati na korištenje, prodavati ili iznajmljivati te time omogućiti prijavitelju ostvarenje pritoka novca (prihod) koji je veći od zbroja operativnih troškova i troškova zamjene opreme kratkog životnog vijeka koji nastaju za vrijeme odgovarajućeg vremenskog razdoblje (referentno razdoblje).

Što se tiče rješavanja rizika povezanih s načelom DNSH za ovu mjeru i odgovarajućeg interventnog polja kako je opisano Uredbom EU-a 2021/241 o uspostavi Programa oporavka i otpornosti, važne su sljedeće informacije:

Vezano za prilagodbu na klimatske promjene: Kroz EIA razvijene su mjere prilagodbe klimatskim promjenama, tj. visoke temperature, ekstremne oborine i erozija tla. Za sve aktivnosti izvršena je snažna procjena klimatskog rizika i ranjivosti na temelju klimatskih projekcija. Zaključci procjene ugrađeni su u dizajn mjere.

Obveza uključuje da projekti neće negativno utjecati na napore prilagodbe ili razinu otpornosti na fizičke, klimatske rizike, prirodu, imovinu i druge gospodarske aktivnosti drugih ljudi te da su u skladu s lokalnim, sektorskim, regionalnim ili nacionalnim naporima na prilagodbi.

Vezano za održivo korištenje i zaštitu vodnih i morskih resursa: Rizici degradacije okoliša povezani sa očuvanjem kvalitete vode i izbjegavanjem „vodenog stresa“ identificiraju se i rješavaju, u skladu s planom upravljanja vodom i zaštitom, izrađenim u dogovoru s relevantnim dionicima.

Postoje dokazi da objekti neće rezultirati rizicima od degradacije okoliša koji se odnose na očuvanje kvalitete vode i 'vodeni stres' u skladu s Okvirnom direktivom o vodama (2000/60/EZ). U skladu s Direktivama 2011/92/EU, u fazi provjere postupka procjene utjecaja na okoliš (EIA) zaključeno je da se ne očekuju značajni učinci.

Vezano za cirkularnu ekonomiju, sprečavanje otpada i recikliranje: Tijekom sanacije provodit će se mjere upravljanja otpadom ovisno o odabranom načinu sanacije, a u skladu s hijerarhijom otpada, što znači razvrstavanje i izdvajanje određenih vrsta otpada (npr. metalni, građevinski), te postupak ponovne uporabe, recikliranje, oporabu ili zbrinjavanje.

Vezano za zaštitu i obnovu biodiverziteta i ekosustava: Za svaku konkretnu sanaciju provest će se postupci sukladno obvezama Direktive (2014/52/EU), EU strategije za biološku raznolikost (COM (2011) 244), Direktiva o pticama (2009/147/EC) i staništima (92/43/EEC) na temelju ciljeva očuvanja zaštićenog područja.Mjera doprinosi sprečavanju i kontroli onečišćenja zraka, vode i zemlje, te nema znatno predvidiv utjecaj na ublažavanje klimatskih promjena.

Nositelj provedbe	MINGOR
Ciljna skupina	JLS, komunalne tvrtke, FZOEU
Procijenjeni trošak	150.000.000 kn
Razdoblje provedbe	1/2020.-6/2026.

C1.4. Razvoj konkurentnog, energetski održivog i učinkovitog prometnog sustava

Veza s Europskim semestrom i/ili strateškim dokumentima i kontekst reforme

Iz CSR 2019/3a i CSR 2020/3d proizlazi potreba ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju, osobito u održiv gradski i željeznički promet, budući da je prometna mreža neujednačena, s vrlo nerazvijenom željezničkom infrastrukturom te nema odgovarajuće infrastrukture za javni promet, što za posljedicu ima nekvalitetne usluge i prepreke mobilnosti radnika. Prometni sektor, u međuvremenu je teško pogođen krizom uzrokovanom virusom COVID-19 te je nužno dodatno usmjeriti napore na osiguravanje otpornog i snažnog prometnog sustava.

Programom Vlade planira se nastavak ulaganja značajnih sredstava u modernizaciju prometne infrastrukture, što je obuhvaćeno i NPR-om u dijelu poticanja ulaganja u sigurnost, ekološku održivost, učinkovitost i konkurentnost svih vidova prometa.

Hrvatska je u NRS-u definirala prioritete provedbe politika u području prometa, a koje za cilj imaju razvoj održivog prometa te poticanje razvoja pametnih rješenja u prometnom sustavu. Prometne politike i strateški ciljevi definirani u NRS-u također su istovjetni UN-ovom Programu održivog razvoja do 2030. i Europskom zelenom planu. Spomenuti UN-ov Program za ciljeve između ostalih ima razviti kvalitetnu, održivu i prilagodljivu infrastrukturu, s usvajanjem čistih i ekološki ispravnih tehnologija, značajno povećati pristup informacijskim i komunikacijskim tehnologijama, unaprjeđenje cestovne sigurnosti, prije svega proširivanjem dosega javnog prijevoza te sprječavanje i značajno umanjenje zagađenja morskih resursa svih vrsta, uključujući otpad pušten u more. U tom smislu, reforma prometnog sektora je sveobuhvatna reforma koja za cilj ima razviti upravo takvu infrastrukturu u svim vidovima prometa pa su njome obuhvaćene reforme željezničkog, cestovnog i zračnog sektora, kao i reforma pomorstva i unutarnjih plovnih putova.

Reforma pomorstva i unutarnjih plovnih putova je započela te se temelji na donesenim aktima strateškog planiranja, Nacionalnom planu razvoja luka otvorenih za javni promet od županijskog i lokalnog značaja, Nacionalnom planu razvoja luka od osobitoga (međunarodnoga) gospodarskog interesa za Hrvatsku, Nacionalnom planu razvoja obalnog linijskog pomorskog prometa i Strategiji razvitka riječnog prometa u Hrvatskoj za razdoblje od 10 godina, koja je u završnoj fazi izrade. Također je u pripremi Pismo sektorske politike. Glavni zakonodavni akti čije se donošenje planira u sklopu predmetne reforme su Zakon o plovidbi i lukama unutarnjih voda, novi zakon kojim će se regulirati obalni linijski pomorski promet koji će biti doneseni tijekom 2021. te novi Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama, koji će biti donesen tijekom 2022. godine.

Pismo sektorske politike za cestovni sektor doneseno je 2017., dok je Pismo sektorske politike za željeznički sektor pred usvajanjem na Vladi. Pismo sektorske politike predstavlja daljnje korake u ključnim područjima reforme i modernizacije željezničkog sektora te uspostavlja provedbene planove djelovanja za Vladu i željeznička društva u sektoru te definira specifične i detaljno planirane aktivnosti u ključnim područjima: (i) upravljanje sektorom; (ii) upravljanje željezničkim društvima i njihovo poslovanje; (iii) planiranje sektorskih ulaganja i financiranja i (iv) razvoj znanja, tehnologija i vještina željezničkog sektora.

Mjere koje proizlaze iz reforme cjelokupnog prometnog sektora s ciljem održivog razvoja dijelom su sadržane u NPR-u te se kroz ovu reformu planira nastavak provođenja istih i novih

mjera do kolovoza 2026. godine. Kroz provedbu reformi do 2026. biti će donesene izmjene i dopune Zakona o cestama kojima će se stvoriti uvjeti za interoperabilnosti elektroničkih sustava za naplatu cestarine i povećanje cestovne sigurnosti, novim Zakonom o pomorskom dobru i morskim lukama, Zakonom o plovidbi i lukama unutarnjih voda i Zakonom o prijevozu u linijskom i povremenom obalnom pomorskom prometu osigurat će se jednoobraznost u provedbi zakonskih obveza upravljanja javnim lukama i racionalizirati troškovi upravljanja, uspostaviti sustav održivog gospodarenja otpadom u lukama, pojednostavit će se administrativne procedure i urediti koncesioniranje državnih linija obalnog linijskog prijevoza. Također, provedbom reformi kroz RRF do 2026. će se uspostaviti sklapanje PSO ugovora u javnom cestovnom prijevozu, donijeti Pismo sektorske politike za pomorstvo i unutarnje plovne putove, kao i Pismo sektorske politike za željeznički sektor te sklopiti prvi višegodišnji ugovor o upravljanju željezničkom infrastrukturom. Također, jedan od najznačajnijih očekivanih rezultata provedenih reformi je uspostava novog sustava elektroničke naplate cestarine.

Investicijama koje doprinose provedbi reformi biti će: izgrađeno/rekonstruirano 25,4 km željezničke infrastrukture, ugrađeno 2000 kočionih elemenata tiših tehnologija, modernizirane 2 morske luke, nabavljeno 3 putnička broda i 3 katamarana, izgrađena nova skela preko rijeke Drave u Općini Pitomača, izgrađena 3 komunalna pristaništa za prihvat otpada s plovila, nabavljeno 30 tramvaja i 70 autobusa, izgrađena 1 foto naponska elektrana kapaciteta 610kW, konstruirano novo vozilo pete razine autonomije, sufinancirana kupnja 2000 vozila na alternativni pogon i sufinancirana izgradnja 1300 punionica na električni pogon.

Sukladno CSR-u te ciljevima Programa Vlade i NRS-a planira se razviti ujednačena prometna mreža s razvijenom željezničkom infrastrukturom i infrastrukturom za javni promet te intermodalnost, što će rezultirati smanjenjem udjela osobnih automobila s pogonom na fosilna goriva i općenito smanjenjem emisija stakleničkih plinova u prometnom sektoru, kao i eliminirati prepreke za mobilnost ljudi i dobara.

Reformama u NPOO-u, u podkomponenti Razvoj konkurentnog, energetski održivog i učinkovitog prometnog sustava su obuhvaćene reforme i investicije svih vidova prometa (željeznički, cestovni, pomorski, zračni i javni gradski promet te promet unutarnjim plovnim putovima). Predmetne reforme i investicije također i geografski pokrivaju sve regije Hrvatske, što uvelike doprinosi ciljevima RRF-a za promicanjem gospodarske, socijalne i teritorijalne kohezije i jačanja kapaciteta za otpornost i prilagodbu.

Obuhvat reforme i investicija, razina pripremljenosti i vrijeme potrebno za provedbu

(a) Reformske mjere

C1.4. R1 Reforma cestovnog sektora

Izazov

Cestovna mreža u Hrvatskoj sastoji se od 1.419,50 km autocesta, 7.097,70 km državnih cesta, 9.498,50 km županijskih cesta i 8.937,30 km lokalnih cesta. Daljnji razvoj cestovne mreže treba se temeljiti na konceptu funkcionalnih regija (FR).

Iako je broj poginulih na cestama smanjen, Hrvatska je i dalje pri dnu ljestvice EU-a u pogledu sigurnosti na cestama. Hrvatska, prema podacima Eurostata za 2019., bilježi jednu od većih stopa smrtnosti u cestovnom prometu koja je daleko iznad prosjeka EU koja ima zabilježen 51

smrtni slučaja na milijun stanovnika dok Hrvatska ima 73 zabilježena smrtna slučaja na milijun stanovnika.

Glavni problemi cestovnog sektora Hrvatske su prezaduženost cestovnog sektora, prevelik broj zaposlenih u trgovačkim društvima u usporedbi s EU zemljama te općenito nezadovoljavajuće stanje cestovne sigurnosti, a sukladno Direktivi 2008/96/EC-inspekcija RSI (*road safety inspection*) na TEN-T mreži.

Kvaliteta cestovne infrastrukture općenito je dobra, međutim i dalje postoje uska grla koja se često dodatno pogoršavaju na vrhuncu turističke sezone. S pogleda sigurnosti prometa na državnim cestama veliki utjecaj imaju opasna mjesta za koja je 2016. napravljen „Katalog opasnih mjesta na državnim cestama" u kojem je označeno 41 opasno mjesto. Na temelju Poziva za sufinanciranje Sanacije opasnih mjesta (Uklanjanje crnih točaka) na državnim cestama potpisana su 23 Ugovora za sanaciju. Trenutno je u izradi Katalog opasnih mjesta kojima gospodare Županijske uprave za ceste.

Cestarska društva u državnom vlasništvu suočavaju se sa značajnim poteškoćama koje se prvenstveno odnose na nemogućnost servisiranja kreditnih obveza, u smislu visoke kamatne stope dugova te kratkim rokovima otplate istih. U tim uvjetima, osim niske likvidnosti, na financijsku stabilnost utjecali su i relativno visoki operativni troškovi poslovanja.

Zbog navedenih problema, Vlada je odlučila pokrenuti reformu cestovnog sektora, donošenjem Pisma sektorske politike koje je okvir reforme te sklapanjem Zakona o potvrđivanju Ugovora o zajmu sa IBRD, kojim se projekt reforme cestovnog sektora kreditira zajmom Svjetske banke.

Pismo sektorske politike za cestovni sektor doneseno je 2017. te detaljno planira aktivnosti u tri ključna područja: upravljanje cestovnim sektorom, poboljšanje operativne učinkovitosti društava u cestovnom sektoru (HC i HAC) te financijsko restrukturiranje tih društava. Reforma, predstavljena Pismom sektorske politike provodi se uz stručnu potporu Svjetske banke, kroz Projekt Modernizacije i restrukturiranja cestovnog sektora (MARS) financiranim spomenutim zajmom IBRD. Većina aktivnosti iz navedenog Projekta MARS je od njegovog početka krajem 2017. realizirana ili je realizacija u tijeku. Prema Zakonu o cestama, Hrvatske autoceste (HAC) su monopolist, dakle imaju zakonom legaliziran monopolistički položaj na tržištu pa se ulaganja u novi sustav naplate cestarine smatraju ulaganjima u imovinu Hrvatske. Upravo zbog toga je, kada je Hrvatska bila jamac društvima za koje provedeno financijsko restukturiranje, 2017. zatraženo i dobiveno mišljenje EK da se ne radi o državnoj potpori. Ako se u nekoj budućnosti novi sustav naplate bude fizički širio na autoceste u koncesiji RH odnosno izvan upravljanje HAC-a, Hrvatska će se u pregovore s koncesionarima uključiti sva relevantna tijela EK.

Cilj

Cilj reforme cestovnog sektora, u okvirima Projekta MARS, je smanjenje operativnih troškova poslovanja društava, usklađivanje financijskih obaveza s novčanim tijekovima, povećanje sigurnosti cestovnog prometa, a time i smanjenje stope smrtnosti u cestovnom prometu. Uvođenjem novog sustava naplate cestarine smanjuju se emisije stakleničkih plinova uklanjanjem uskih grla i opasnih mjesta na cestama.

Opis

Projekt MARS se sastoji od tri komponente (prve dvije, financiraju se iz sredstva zajma IBRD-a):

1) Komponenta A: Institucionalno jačanje i sektorske reforme

Cilj ove komponente je uspostava institucionalnog okvira za cestovni sektor koji se temelji na: dobrom planiranju i nadzoru MMPI-a, transparentnoj organizaciji upravljanja koja se temelji na ključnim pokazateljima uspješnosti te koordiniranom financijskom planu za sve subjekte u cestovnom sektoru. Financiraju se konzultantske usluge, institucionalno jačanje i izgradnja kapaciteta.

2) Komponenta B: Operativno restrukturiranje društava u cestovnom sektoru

Cilj komponente je uvesti alate za upravljanje te provesti unaprjeđenje prihoda i racionalizaciju troškova društava u cestovnom sektoru. Iz ove je komponente financiran i dio otpremnina za djelatnike HAC-a koji su tijekom Projekta dobrovoljno otpremljeni, u iznosu 4,77 milijuna eura. Između ostaloga, financirana je i Studija novog sustava naplate cestarine.

3) Komponenta C: Podrška za rješavanje dugovanja i financijsko restrukturiranje sektora – mobilizacija komercijalnog financiranja za društva u cestovnom sektoru radi refinanciranja kratkoročnih i skupih dužničkih obaveza. Cilj komponente je produljiti rok otplate i smanjiti kamatnu stopu duga društava u cestovnom sektoru te na taj način uskladiti obaveze (rashode) s prihodima i optimizirati godišnju otplatu duga te time postići održivost poslovanja društava cestarskog sektora.

Navedene reformske aktivnosti financiraju se iz zajma Svjetske banke, dok se implementacija novog sustava naplate cestarine planira financirati putem RRF-a.

Provedba

1) Dosadašnja provedba reforme cestovnog sektora u okviru Projekta MARS 2017.-2020.

Broj društava u cestovnom sektoru je Odlukama Vlade smanjen sa 4 (HC, HAC, HAC-ONC, ARZ) na 2 (HC, HAC) pripajanjem HAC-ONC-a HAC-u 2017. te ARZ-a HAC-u 2020. Spajanjem trgovačkih društava optimizirani su administrativni poslovni procesi te će se do kraja Projekta dodatno optimizirati.

Financijsko restrukturiranje je obavljeno u tri kruga te su na razini sektora ostvarene uštede od oko 60 milijuna eura godišnje te je za cilj imalo produljenje roka otplate i smanjenje kamatnih stopa dijela preostalog duga društava. Provođenjem financijskog restrukturiranja uspostavljena je financijska stabilnost cestarskih društava uz zadržavanje tekuće likvidnosti i servisiranje godišnjih kreditnih obveza.

Oba društva cestovnog sektora, HAC i HC, su paralelno poslovno reorganizirana, ključni poslovni procesi su modernizirani, pripremljeni su novi standardi održavanja cesta, koji će se primjenjivati od kraja 2021. za autoceste, a od 2023. za ostale ceste. Modernizirane su prakse upravljanja zaštitom okoliša, upravljanja kadrovima, IT sigurnošću, informacijama. U razdoblju od kraja 2017. do kraja 2020. broj djelatnika HAC je smanjen dobrovoljnim otpremninama za 480.

2) Provedba reforme cestovnog sektora u okviru Projekta MARS 2020.-2023.

Promjena računovodstvenih standarda u društvima će se provesti 2021. izmjenom zakonodavnog okvira. Planira se uvođenje sustava upravljanja cestovnom imovinom – RAMS (*Road Asset Management*) u koji će prvo biti uključene HC i HAC, a poslije sve Županijske uprave za ceste. Implementacijom novog sustava električne naplate cestarina (*Tolling*) osiguralo bi se nesmetano odvijanje prometa te bi se znatno smanjili zastoji na uskim grlima prilikom vršnih opterećenja prometa, koja se pojavljuju u na vrhuncu turističke sezone. Novi sustav naplate bi pridonosio smanjenju operativnih troškova jer bi se dodatno smanjio broj djelatnika u sustavu.

Provedbom ove mjere osigurava se ispunjavanje jednakog pristupa za sve, što je kao važna socijalna dimenzija uvijek zastupljeno u resoru prometa.

Nadalje, mjere za podizanje razine sigurnosti cestovnog prometa bit će definirane i u Nacionalnom programu sigurnosti cestovnog prometa 2021.-2030. (NPSCP), koji je u fazi donošenja na Vladi. NPSCP 2011.-2020., izrađen je od strane MUP-a kao nositelja, u suradnji s MMPI i drugim resorima te će se provoditi međuresornom suradnjom i određene mjere će se financirati iz novoga OP-a 2021.-2027. Sukladno viziji održivog razvoja i sigurnosti cestovnog prometa EU i UN-a, u NPSCP postavljen je posebni cilj: unapređenje sigurnosti cestovnog prometa u Hrvatskoj za razdoblje od 2021. do 2030. Utvrđeni posebni cilj, koji će biti ostvaren provedbom mjera svrstanih u 13 područja djelovanja, izravno pridonosi ostvarenju Plana UN-a za održivi razvoj 2030., cilju održivog razvoja (SDG 3. Osigurati zdrav život i promicati blagostanje za ljude svih generacija te 11. Učiniti gradove i naselja sigurnim i održivim mjestima).

U tijeku je usklađivanje Zakona o cestama sa Direktivom (EU) 2019/520 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. ožujka 2019. o interoperabilnosti elektroničkih sustava za naplatu cestarine i olakšavanju prekogranične razmjene informacija o neplaćanju cestarina u Uniji (Tekst značajan za EGP.) i Direktivom (EU) 2019/1936 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2019. o izmjeni Direktive 2008/96/EZ o upravljanju sigurnošću cestovne infrastrukture. Direktivom 2019/520 se utvrđuju uvjeti koji su potrebni za sljedeće svrhe:

- osiguravanje interoperabilnosti elektroničkih sustava za naplatu cestarine na cijeloj cestovnoj mreži Unije, gradskim i međugradskim autocestama, glavnim i sporednim cestama te različitim strukturama, kao što su tuneli ili mostovi, i trajektima; i
- olakšavanje prekogranične razmjene podataka iz registra vozila u vezi s vozilima i vlasnicima ili korisnicima vozila za koje je utvrđeno neplaćanje bilo koje vrste cestarina u Uniji.

Planirano je da izmjene i dopune Zakona o cestama, kao dio reforme cestovnog sektora, budu usvojene do 3Q/2021.

Iz novog OP-a 2021.-2027. planiraju se edukacije građana vezano za sigurnost prometa po uzoru na aktivnosti koje već provodi Hrvatski autoklub npr. „KLIK- navika odgovornog ponašanja“.

Nositelj provedbe	MMPI
Ciljna skupina	HAC, HC i MMPI
Procijenjeni trošak	599.828.754 kn (investicija)
Razdoblje provedbe	1Q/2021.-4Q/2025.

C1.4. R2 Reforma željezničkog sektora

Izazov

Željeznička mreža i željeznički vozni park u Hrvatskoj uvelike zaostaju za drugim prometnim modalitetima.

Zastarjela željeznička infrastruktura ima za posljedicu sporost i nepouzdanost izvršenja prijevoznih usluga. Trenutno, male brzine na hrvatskoj željezničkoj mreži ne omogućavaju

efikasno korištenje putničkog i teretnog voznog parka. Udio korištenja željezničkog putničkog prijevoza je manji od polovice uobičajene razine u zapadnoeuropskim državama.

Ograničena primjena informacijskih i komunikacijskih tehnologija predstavlja strukturnu prepreku razvoju konkurentnog i održivog željezničkog sustava.

Dosadašnja ulaganja u željezničkom sektoru ne doprinose većem smanjenju štetnih utjecaja prometa na okoliš u Hrvatskoj.

Visoki operativni troškovi nacionalnih društava u željezničkom sektoru imaju za posljedicu njihov loš financijski položaj. U usporedbi s drugim željezničkim sektorima u EU, poslovanje hrvatskog željezničkog sektora u prosjeku je na nižoj razini u gotovo svim dimenzijama učinkovitosti, efikasnosti i financijske održivosti. Nadalje, nedostatak adekvatnog višegodišnjeg programiranog ulaganja onemogućava predvidivost financiranja i poslovanja nacionalnih željezničkih društava.

Međutim, statistički podaci pokazuju da postoji tržišni potencijal za revitalizaciju željezničkog sektora, ali uz značajno podizanje kvalitete usluga i konkurentnost u odnosu na druge prometne modalitete.

Zakonodavstvo Hrvatske usklađeno je s pravnom stečevinom EU te omogućava cjeloviti okvir za reforme i modernizaciju u željezničkom sektoru za dugoročno razdoblje.

Cilj

Povećanje konkurentnosti i učinkovitosti željezničkog sektora radi pružanja boljih usluga korisnicima u putničkom i teretnom prometu i podizanja gospodarske konkurentnosti Hrvatske.

Opis

Radi povećanja konkurentnosti i učinkovitosti željezničkog sektora potrebno je postići poboljšanja u sljedećim ključnim sektorskim područjima:

1) upravljanje sektorom
2) upravljanje željezničkim društvima i poslovanjem
3) planiranje sektorskih ulaganja i financiranja
4) razvoj znanja, tehnologija i vještina željezničkog sektora.

Provedba

U pripremi je Pismo sektorske politike koje će sadržavati provedbeni plana mjera i aktivnosti reforme i modernizacije željezničkog sektora. Usvajanje Pisma sektorske politike planirano je u prvoj polovici 2021. godine. Također, donijet će se novi strateški okvir za željeznički sektor (Sektorska strategija i dva srednjoročna akta strateškog planiranja: Nacionalni plan razvoja željezničke infrastrukture i Nacionalni plan upravljanja željezničkom infrastrukturom i uslužnim objektima i razvoja usluga željezničkog prijevoza).

Osnovni elementi reforme:

1) Upravljanje sektorom

Kao potpora institucionalnim i sustavnim reformama u sektoru željeznice donijet će se novi strateški okvir za željeznički sektor pri čemu će se isti temeljiti na analizi prikupljenih egzaktnih podataka za željeznički sektor, a ne na pretpostavkama. Na taj način će se utvrditi svi aspekti

trenutne neučinkovitosti željezničkog sustava Hrvatske te definirati razvojne potrebe i razvojni potencijali kao i unapređenje institucionalnog, zakonodavnog i organizacijskog okvira željezničkog sektora. Nadalje, u domeni upravljanja imovinom koja čini željezničku infrastrukturu Hrvatske, po ispunjenju pretpostavki iz Zakona o željeznici,[49] uvest će se novi višegodišnji ugovor o upravljanju željezničkom infrastrukturom kojim će se učinkovitije nadzirati upravljanje imovinom koja čini željezničku infrastrukturu Hrvatske. Osim toga, u društvima željezničkog sektora provode se projekti sređivanja imovinsko-pravnog stanja imovine društava i imovine koja čini željezničku infrastrukturu Hrvatske koji predstavljanju opsežne višegodišnje aktivnosti geodetskih i pravnih postupaka uređenja stanja imovine društva i imovine koja čini željezničku infrastrukturu Hrvatske s obzirom na to da je uređeno imovinsko-pravno stanje imovine osnovni preduvjet učinkovitog upravljanja istom, kao i eventualne komercijalizacije iste.

Ovdje još valja reći da sukladno Zakonu o upravljanju državnom imovinom MPGI provodi Projekt aktiviranja neoperativne imovine u društvima u većinskom državnom vlasništvu kojemu je cilj ustanoviti načine i metodologiju aktiviranja neoperativne imovine u trgovačkim društvima u većinskom vlasništvu države primjenjujući najbolju svjetsku praksu; osigurati podršku za razvoj strateškog okvira za jačanje učinkovitosti poslovanja trgovačkih društava u većinskom državnom vlasništvu kroz aktivaciju neaktivne imovine. Projekt se financira sredstvima Programa potpore strukturnim reformama, koji vodi Služba za potporu strukturnim reformama (SRSS) Europske komisije.

U nastavku iznosimo osnovne elemente reforme:

(i) Radi dugoročnog planiranja razvoja željezničkog sustava utvrdit će se Strategija razvoja željezničkog sustava u Hrvatskoj (Sektorska strategija) te će se donijeti dva srednjoročna akta strateškog planiranja: Nacionalni plan razvoja željezničke infrastrukture (Nacionalni plan ŽI) i Nacionalni plan upravljanja željezničkom infrastrukturom i uslužnim objektima i razvoja usluga željezničkog prijevoza (Nacionalni plan UIŽP).

Sektorskom strategijom kao aktom dugoročnog planiranja razvoja željezničkog sustava će se utvrditi ciljevi, mjere, indikatori uspješnosti provedbe i programi razvoja usluga željezničkog prijevoza, razvoja željezničke infrastrukture i upravljanja željezničkom infrastrukturom. Sektorskom strategijom planirat će se i razvoj institucionalnog, zakonodavnog i organizacijskog okvira.

Nadalje, radi srednjoročnog planiranja razvoja željezničkog sustava donijeti će se Nacionalni plan ŽI i Nacionalni plan UIŽP. Navedenim nacionalnim planovima odredit će se projekti i aktivnosti te izvori financiranja potrebni za provedbu programa i mjera iz Sektorske strategije. Svi projekti i aktivnosti navedeni u nacionalnim planovima će sadržavati određenu dinamiku realizacije te iznos i izvore financijskih sredstava potrebnih za njihovu realizaciju.

Poticati će se korištenje informacijsko-komunikacijskih tehnoloških rješenja radi jačanja konkurentnosti, pouzdanosti i sigurnosti željezničkog prometa te smanjenja troškova upravljanja infrastrukturom. Kod planiranja razvoja sektora, uzet će se u obzir potreba primjene digitalnih rješenja u svrhu uspostave centraliziranog sustava upravljanja, optimizacije

[49] NN 32/19

upravljanja imovinom, pružanja putničkih i teretnih prijevoznih usluga te unapređenja signalno-sigurnosnog i telekomunikacijskog sustava.

(ii) Ojačat će se uloga MMPI kao dionika odgovornog za sektorsko planiranje i koordinaciju željezničkih društava u državnom vlasništvu.

Uspostavit će se stručna radna skupina unutar MMPI za podršku aktivnostima reforme željezničkog sektora Hrvatske.

Cilj je povećati kvalitetu usluga željezničkog prijevoza. Vlada će unaprijediti odnos sa željezničkim sektorom jasnim definiranjem ciljeva politike pružanja usluga. Poslovni subjekti željezničkog sektora u Hrvatskoj bit će ustrojeni oko komercijalno orijentiranih uprava, koje će odgovarati na zahtjeve tržišta.

MMPI će uz pomoć savjetodavnih stručnih eksperata poboljšati upravljanje ugovornim odnosom između države i društva HŽ Infrastruktura (HŽI) u svojstvu upravitelja željezničke infrastrukture, kao i ugovorni odnos između države i društva HŽ Putnički prijevoz (HŽPP) u svojstvu pružatelja usluga putničkog prijevoza.

MMPI će od navedenih društava zatražiti izradu novih poslovnih planova te će pratiti njihovo ostvarenje. Poslovni planovi će se temeljiti na cjelokupnoj Sektorskoj strategiji, Nacionalnom planu razvoja ŽI i Nacionalnom planu UIŽP. Praćenje specifičnih pokazatelja učinka i pokazatelja rezultata omogućit će državi mjerenje rada članova uprava te tako izravno povezati državnu podršku s poboljšanjem efikasnosti, koja povećava učinkovitost trošenja javnih sredstava.

(iii) Odredit će se kriteriji i neophodna razina usluge zavisno od potražnje u svrhu definiranja investicijskih kategorija na željezničkoj mreži te će napustiti one dijelove mreže pruga koje nisu u mogućnosti osigurati dugoročnu korist.

Vlada je izradila procjenu prometa i prometnih potencijala većeg dijela željezničke mreže, a akti strateškog planiranja razvoja željezničkog sektora (Sektorska strategija i Nacionalni plan ŽI i Nacionalni plan UIŽP) će uključiti kriterije za prilagodbu razine usluge željezničkog i integriranog prometa, integraciju željezničkog i cestovnog prometa te razvoj intermodalnih čvorišta. Mnoge linije imaju ograničen promet ili ga uopće nemaju, što iziskuje značajne iznose operativnih subvencija za potrebe infrastrukture, a u nekim slučajevima i putničkog i teretnog prometa. Kako bi uskladili raspodjelu sredstava na način da odgovara potražnji, Vlada će postepeno restrukturirati željezničku mrežu, uzimajući u obzir lokalne i socijalne probleme, pod uvjetom da (i) u slučaju usluga putničkog prometa, zajednice u kojima će se obustaviti usluga dobiju bolju kvalitetu usluge u usporedbi s trenutnom situacijom korištenjem prednosti „javnog prijevoza na zahtjev“ i da (ii) prijenos sredstava iz jednog dijela mreže u drugi dopusti povećanje stope obnove osnovne željezničke mreže.

(iv) Nastavit će se poticanje politike niskih naknada za dodjelu infrastrukturnog kapaciteta radi poboljšanja konkurentnosti željezničkog prijevoza u odnosu na oblike prijevoza manje povoljne za okoliš.

U kontekstu liberalizacije domaćeg tržišta za putnički željeznički prijevoz, izradit će se procjena razina naknada za korištenje željezničke infrastrukture radi identifikacije najprikladnije politike za poticanje konkurentnosti i više kvalitete usluga za putnike.

Naknade za korištenje željezničke infrastrukture su ekonomski optimalne tek ako se postigne usklađenost visina naknada u odnosu na druge načine prijevoza. U tom smislu, provest će se

aktivnosti usmjerene na promicanje konzistentnog zakonodavnog okvira vezanog na usklađivanje naknada s drugim načinima prijevoza.

Razina naknada za korištenje željezničke infrastrukture važan je instrument za poticanje prebacivanja s cestovnog na željeznički promet i povećanje tržišnog udjela željezničkog prijevoza u RH. U kontekstu liberalizacije domaćeg tržišta za putnički željeznički prijevoz, izradit će se procjena razina naknada za korištenje željezničke infrastrukture radi identifikacije najprikladnije politike za poticanje konkurentnosti i više kvalitete usluga za putnike. Navedeno će se tek ispitati unutar akata strateškog planiranja razvoja željezničkog sektora (Sektorska strategija, Nacionalni plan ŽI i Nacionalni plan UIŽP).

(v) Višegodišnji ugovor o upravljanju željezničkom infrastrukturom bit će glavni alat za upravljanje infrastrukturom.

Vlasnik željezničke infrastrukture i upravitelj infrastrukture dužni su sklopiti ugovor o upravljanju željezničkom infrastrukturom iz članka 46. Zakona o željeznici[50] koji je usklađen s odredbama Zakona o željeznici u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu odluke iz članka 71. stavka 3. Zakona o željeznici. Vlada će odluku iz članka 71. stavka 3. Zakona o željeznici donijeti u roku od tri mjeseca od dana donošenja nacionalnih planova iz članka 17. stavka 6. Zakona o željeznici.

Vlada će djelovati na uspostavljanju novog višegodišnjeg ugovora o upravljanju željezničkom infrastrukturom. Vlada namjerava koristiti višegodišnji ugovor kao instrument za postizanje ciljeva politike prijevoza s jasnom raspodjelom odgovornosti između države koja će definirati ciljeve i mjere te raspodijeliti sredstva u odnosu na upravitelja željezničke infrastrukture u Hrvatskoj, zaduženog za donošenje odluka i provođenje aktivnosti kojima će se postići definirani ciljevi.

(vi) Unapređenje usluge javnog željezničkog prijevoza putnika.

Očekuju se promjene u hrvatskom putničkom željezničkom prijevozu kao posljedica otvaranja domaćeg tržišta za tržišno nadmetanje među različitim operaterima. S tim u vezi, unaprijediti će se institucionalni okvir radi uklanjanja mogućih prepreka učinkovitom tržišnom nadmetanju kod pružanja usluga putničkog prijevoza.

Redovito će se procjenjivati potražnja na željezničkom tržištu prijevoznih usluga u svrhu unapređenja usluge javnog prijevoza putnika i pri tome imati u vidu prijedloge i potrebe jedinica lokalne i regionalne samouprave.

Ugovor o javnim uslugama za usluge od općeg gospodarskog interesa u javnom željezničkom prijevozu u Republici Hrvatskoj je ugovor o javnim uslugama u smislu Uredbe (EZ) br. 1370/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2007. o uslugama javnog željezničkog i cestovnog prijevoza putnika.

Na temelju navedenog, Republika Hrvatska, Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture povjerilo je društvu HŽ Putnički prijevoz d.o.o. pružanje usluga javnog željezničkog putničkog prijevoza kojima se jamči sigurna, učinkovita i visokokvalitetna usluga prijevoza putnika, osiguravajući transparentnost uz poštivanje društvenih, okolišnih i regionalnih razvojnih čimbenika.

[50] NN 32/19

Ugovor o reviziji Ugovora o pružanju javnih usluga u željezničkom prijevozu putnika na području Republike Hrvatske sklopljen je 13. siječnja 2021. godine. Zadaci navedene revizije Ugovora uključuju, između ostaloga, i identifikaciju disfunkcionalnosti trenutnog oblika PSC-a u odnosu na propise EU-a ili proizašlih iz izvršenja trenutnog PSC-a tijekom 2019. godine.

2) Upravljanje željezničkim društvima i poslovanjem

(vii) Željeznička društva u državnom vlasništvu pridržavat će se načela o korporativnom upravljanju OECD-a uz povećanu odgovornost za upravljanje.

(viii) Upravitelj željezničke infrastrukture će provesti reorganizaciju u području održavanja, upravljanja prometom i vođenja investicijskih infrastrukturnih projekata.

(ix) HŽPP će revidirati organizaciju i poslovanje radi optimiziranja troškova i usluga putničkog prijevoza.

(x) Iznaći će se odgovarajuće rješenje za dugoročnu održivost poslovanja društva HŽ Cargo. U tom smislu će se izraditi plan restrukturiranja društva u skladu sa Smjernicama o državnim potporama za sanaciju i restrukturiranje nefinancijskih poduzetnika u poteškoćama kojim će se osigurati dugoročna održivost društva HŽ Cargo.

(xii) Alati za upravljanje ljudskim resursima u društvima u državnom vlasništvu biti će modernizirani.

(xiii) Radi proteka vremena i kompleksnosti svih međusobnih odnosa koji proizlaze iz Zakona o podjeli trgovačkog društva HŽ-Hrvatske željeznice d.o.o. potrebno je revidirati procese podjele imovine.

3) Planiranje sektorskih ulaganja i financiranja

(xiv) Stvorit će se preduvjeti za učinkovitije upravljanje projektnim ciklusima vezanima uz linijske infrastrukturne projekte u željezničkom sektoru.

Unaprijedit će se zakonodavni i institucionalni okvir u svrhu smanjenja administrativnih i institucionalnih prepreka radi učinkovitijeg upravljanja projektnim ciklusima vezanima uz željezničke linijske infrastrukturne projekte.

(xiv) Vlada će definirati program modernizacije i obnove željezničkih pruga.

Održavanje, obnova i modernizacija postojećih željezničkih linija definirat će se Nacionalnim planom ŽI koji će utvrditi godišnju dinamiku realizacije te iznos i izvore financijskih sredstva potrebnih za realizaciju projekata i aktivnosti kapitalnog održavanja i obnove željezničke infrastrukture.

4) Razvoj znanja, tehnologija i vještina željezničkog sektora

(xv) Poticat će se razvoj znanja, tehnologija i vještina u skladu s potrebama željezničkog sektora.

Poticat će se sinergija između visokih učilišta koja se bave istraživanjima željezničkog sektora i sustava obrazovanja s ciljem prilagođavanja potrebama sektora i tehnološkog napretka.

Ispitat će se potencijal različitih sektorskih dionika, uključujući društva-kćeri HŽPP-a i HŽC-a te predložiti strategiju za optimiziranje njihove sposobnosti da odgovore na potrebe hrvatskog željezničkog sektora.

Društva u željezničkom sektoru će se poticati na stvaranje centara kompetentnosti u svrhu pružanja potpore modernizaciji željezničkog sektora.

Realizacija svih navedenih srednjoročnih mjera planira se do kraja 2025. godine.

U provedbenim aktivnostima svih elemenata reforme željezničkog sektora voditi će se računa o usklađenosti s Direktivom 2006/111/EC koja je transponirana u zakonodavni okvir Republike Hrvatske Zakonom o transparentnosti tokova javnih sredstava[51] te usklađenosti s Direktivom 2012/34, koja je također transponirana u zakonodavni okvir Republike Hrvatske Zakonom o željeznici[52].

Osigurati će se da su sve operacije i transakcije na kojima se temelji planirana korporativna reforma provode pod tržišnim uvjetima ili, u slučaju da predstavljaju državnu potporu, osigurat će se poštivanje relevantnih zakona o državnim potporama.

Nositelj provedbe	MMPI
Ciljna skupina	Hrvatska željeznička društva
Procijenjeni trošak	1.898.400.000 kn (investicija)
Razdoblje provedbe	1Q/2021.-4Q/2025.

C1.4. R3 Reforma pomorstva i unutarnje plovidbe

Izazov

Hrvatska ima 435 morskih luka otvorenih za javni promet od čega je šest luka od osobitoga (međunarodnoga) gospodarskog interesa za Hrvatsku, 67 luka županijskog značaja i 362 luke lokalnog (komunalnog) značaja. Za upravljanje lukama otvorenim za javni promet od županijskog i lokalnog značaja osnovano je ukupno 22 županijske lučke uprave.

Javni prijevoz u obalnom linijskom pomorskom prometu smatra se važnim faktorom u segmentu pomorske plovidbe, s obzirom na to da isti osigurava trajno i redovito povezivanje otoka s kopnom i otoka međusobno bez kojeg ne bi bilo održivog razvitka naseljenih otoka u unutarnjim morskim vodama i teritorijalnom moru Hrvatske. Linijski pomorski promet odvija se između otoka (82 otočne luke, odnosno pristaništa) i obalnog dijela (19 luka na obalnom području) prema utvrđenom plovidbenom redu kao regulirana usluga.

Sustavom javnog obalnog linijskog prijevoza u 2020. obuhvaćena je 51 državna linija (12 brodskih klasičnih linija, 24 ro-ro putničkih linija i 15 brzobrodskih linija) u čijem održavanju sudjeluje 14 brodara s flotom od 81 broda od čega 20 klasičnih putničkih brodova, 40 ro-ro putničkih brodova i 21 vrlo brzog putničkog broda.

Prosječna starost brodova koji obavljaju javni obalni pomorski prijevoz u 2020. za klasične putničke brodove iznosi 41 godinu, za ro-ro putničke brodove iznosi više od 21 godinu dok za vrlo brze putničke brodove ona iznosi prosječno preko 25 godina.

Najveći brodar je Jadrolinija, Rijeka u potpunom državnom vlasništvu. Flota Jadrolinije trenutno broji 54 broda od čega 10 brzih putničkih brodova, 4 klasična putnička broda i 40 ro-ro putničkih brodova, od kojih tri za međunarodnu plovidbu. U ukupnom prometu putnika

[51] NN 72/13 i 47/14
[52] NN 32/19 i 20/21

Jadrolinija sudjeluje udjelom od 86.1% dok u ukupnom prometu vozila s udjelom od 89.4%. U 2019. je prevezeno 13.808.890 putnika u obalnom linijskom prometu odnosno 3.539.942 vozila.

Zbog veličine i starosti plovila, hrvatska flota ima niski kapacitet. Uzevši u obzir tradiciju i postojeća stručna znanja i iskustva kao preduvjete za uspješnost, potrebno je potaknuti obnovu flote.

Obalno područje Hrvatske izloženo je jakim udarima vjetra. Zastarjela lučka infrastruktura i starost flote linijskog obalnog prijevoza ne mogu jamčiti pouzdan pristup otocima za jakih vjetrova.

Hrvatska ima 4 luke na unutarnjim plovnim putovima: u Vukovaru na rijeci Dunavu, u Osijeku na rijeci Dravi te u Slavonskome Brodu i Sisku na rijeci Savi. Luka Vukovar i luka Slavonski Brod razvrstane su kao glavne luke TEN-T-a. Luka Osijek i luka Sisak klasificirane su kao luke na sveobuhvatnoj mreži TEN-T-a. Pouzdanost i sigurnost plovidbe na plovnim putovima ključni su čimbenici koji utječu na atraktivnost luka. Dunavski plovni put klase VIc i dravski plovni put, plovnosti klase IV od ušća u Dunav do osječke luke Nemetin, u skladu su sa zahtjevima međunarodnih plovidbenih normi. S druge strane, dvije dionice plovnog puta Sava (Slavonski Šamac - Oprisavci i Slavonski Brod – Sisak Galdovo) plovni su putovi klase III.

Od ukupno 539,7 km postojećih vodnih putova koji su uvršteni u mrežu europskih vodnih putova, samo 287,4 km udovoljava uvjetima klasifikacije za međunarodnu plovidbu. Najveća dionica je rijeka Sava koja u Hrvatskoj većim dijelom ne udovoljava uvjetima međunarodne plovidbe.

Aktivnosti na uređenju plovnih putova financirat će se kroz novi Operativni program zbog dugotrajnih postupaka.

Sukladno Strategiji razvitka riječnog prometa koja je u izradi u svrhu razvoja i nadogradnje luke Vukovar potrebno je modernizirati i izgraditi nove objekte za povećanje kapaciteta postojeće luke, modernizirati veze s cestovnom i željezničkom infrastrukturom, izgraditi industrijski gat u Iloku te razviti objekte u luci za putnike. Potrebno je ulagati u modernizaciju tehnoloških procesa u luci i povezivati ih s ostalim modalitetima prijevoza u moderni multimodalni logistički čvor.

Pretpostavka daljnjeg razvoja luke Osijek je izgradnja lučkog bazena i razvoj poslovne zone, izgradnja terminala za pretovar rasutih tereta, izgradnja i rekonstrukcija postojeće obale te modernizacija osnovne infrastrukture rijeke i sigurnosnih sustava.

Utvrđeno je da je potrebno provesti sljedeće mjere u svrhu razvoja i nadogradnje luke Slavonski Brod: razvoj čitavog lučkog područja i poslovne zone, modernizacija osnovne infrastrukture luke (uključujući opskrbu vodom, plinom, otpadne vode, kanalizacijski sustav itd.) i sigurnosnih sustava, modernizacija putničkog pristaništa, izgradnja terminala za prihvat opasnog tereta s plovila i opskrbu plovila gorivom (izgradnja suvremenog putničkog pristaništa, op. a.) i modernizacija povezanosti s cestovnim i željezničkim prometom.

Razvoj i nadogradnje luke Sisak zahtijeva nadogradnju postojeće luke, razvoj poslovne zone, modernizaciju osnovne infrastrukture luke (uključujući opskrbu vodom, plinom, otpadne vode,

kanalizacijski sustav itd.) i sigurnosnih sustava, izgradnju nove luke Sisak uz osiguranje dobre povezanosti s cestovnim i željezničkim prometom.

Projektom uređenja vodnog puta na rijeci Dunav kod Sotina od 1321 rkm do 1325 rkm povećat će se sigurnosti plovidbe na unutarnjim vodnim putovima Hrvatske putem izgradnje vodnih građevina te smanjiti negativni morfološki trendovi na Dunavu. Izgradnjom zimovnika s privezom za 23 broda poboljšat će se uvjeti plovnosti na osnovnoj mreži (rijeci Dunav) Rajnsko-Dunavskog TEN-T koridora, protočnost prometa u slučaju zaleđivanja rijeke Dunav i stvoriti preduvjeti za daljnji razvoj riječnog prometa u Hrvatskoj.

Pravilnikom o riječnim informacijskim servisima u unutarnjoj plovidbi[53] predviđeno je korištenje Informacijskog sustava unutarnje plovidbe (ISUP) kojim se osigurava elektroničko poslovanje u dolasku i odlasku plovila između korisnika sustava u Hrvatskoj. Taj je sustav potrebno implementirati, učiniti dostupnim korisnicima i redovno održavati.

Ekološki prihvatljiva flota plovila i korištenje suvremenih tehnologija u unutarnjoj plovidbi jedan su od preduvjeta za ostvarenje cilja održivog razvoja i održive mobilnosti. Prosječna starost flote u unutarnjoj plovidbi je 39 godina, što je vrlo značajan podatak u kontekstu zaštite okoliša budući da flota unutarnje plovidbe ima motore starije generacije. Riječni brodari obvezni su, sukladno postojećim EU direktivama (ES-TRIN 2021. – Europski standard kojim se utvrđuju tehnička pravila za plovila unutarnje plovidbe; ADN 2019 – Europski sporazum o međunarodnom prijevozu opasnih tvari u unutarnjim vodnim putovima; Direktiva (EU) 2016/1629 Europskog parlamenta i vijeća od 14. rujna 2016. o utvrđivanju tehničkih pravila za plovila unutarnje plovidbe, izmjeni Direktive 2009/100/EZ i stavljanju izvan snage Direktive 2006/87/EZ,) modernizirati flotu prema novim tehničkim standardima.

Javni linijski prijevoz u unutarnjoj plovidbi na području Hrvatske obavlja 17 skela koje su većinom u vlasništvu JLS. Flota javnog linijskog prijevoza tereta i putnika (skele) je od bitnog značaja za funkcioniranje i razvoj regija na kojima takva flota prometuje. Zahtjevi za modernizacijom i ulaganjima uglavnom se odnose na sigurnost plovidbe, a u manjem dijelu na smanjenje onečišćenja dok su navedena plovila prosječne starosti 23 godine. U 2019. skelama je ostvaren ukupan promet od 206.294 putnika i 69.382 vozila, što pokazuje njihov značaj u domeni javnog prijevoza. U sklopu pregleda izvršenja mjera predviđenih Strategijom razvitka riječnog prometa u Hrvatskoj i Srednjoročnog plana razvitka vodnih putova u luka unutarnjih voda za razdoblje od deset godina naznačeno je da luke od međunarodnog značaja nisu potpuno opremljene za prihvat i obradu otpada s plovila (sav otpad koji nastaje na plovilu mora se propisano deponirati).

Cilj

Razvoj održivog i učinkovitog pomorskog prometa i prometa unutarnjim plovnim putovima kojim će se povećati sigurnost plovidbe, osigurati revitalizacija unutarnjih plovnih putova, poboljšati prometna povezanost otoka te unaprijediti lučka infrastruktura u svrhu smanjenja negativnog utjecaja prometnog sektora na okoliš.

[53] NN 50/20

Opis

Europski zeleni plan prilika je za jačanje konkurentnosti europskog brodarskog sektora koja posljedično doprinosi rastu i prosperitetu. Podržavajući ciljeve postavljene u Europskom zelenom planu u svrhu daljnje provedbe strategije IMO-a o smanjenju emisija stakleničkih plinova s brodova te usvajanju odgovarajućih mjera za smanjenje emisija za 50 % do 2050. modernizirat će se flota uvođenjem inovacija u tehnologiju prijevoza te povećati broj plovila koja za pogon koriste ekološki prihvatljive izvore energije, a potaknut će se i gradnja plovila koja za pogon koriste alternativna goriva te pripadajuća lučka infrastruktura za opskrbu takvim gorivima u morskim i riječnim lukama. Hrvatska je pomorska zemlja koja je prvenstveno poznata po svojim kvalificiranim pomorcima, ali i s velikom tradicijom u brodogradnji te bi se hrvatska brodograđevna industrija u okviru ovih postavki trebala pozicionirati kao proizvođač sofisticiranih brodova za koje postoji interes na nacionalnom tržištu kroz nužnu obnovu odnosno „ozelenjavanje“ flote linijskih brodara što zbog njihove velike starosti kako bismo ispunili zahtjeve EK za smanjenjem emisija u pomorskom prometu, a i kako bismo potaknuli potrebu za razvojem infrastrukture za opskrbu alternativnim gorivima. Unutarnja plovidba u odnosu na ostale vidove prometa prepoznata je kao vrsta prometa s najmanjom stopom emisije štetnih plinova. Ulaganjem u potpuno nova i suvremena plovila koja mogu značajno doprinijeti konkurentnosti unutarnje plovidbe i zaštiti okoliša izvršit će se željeni pozitivni utjecaj u smislu povećanja značaja i uloge unutarnje plovidbe u multimodalnim logističkim lancima.

Provedba

Novim Zakonom o pomorskom dobru i morskim lukama koji će biti donesen krajem 2022. godine reorganizirat će se ustroj lučkog sustava luka otvorenih za javni promet, a što ima za cilj osigurati jednoobraznost u provedbi zakonskih obveza upravljanja javnim lukama te racionalizirati troškove upravljanja.

Nadalje, Zakonom će se propisati kriteriji koja luka mora uspostaviti sustav održivog gospodarenja otpadom, a u skladu s odredbama Direktive (EU) 2019/883 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o lučkim uređajima za prihvat isporuke brodskog otpada, izmjeni Direktive 2010/65/EU i stavljanju izvan snage Direktive 2000/59/EZ.

Također, Zakon će dati podlogu za učinkovitije upravljanje komunalnim vezovima u cilju očuvanja života na otocima te demografske obnove otoka, a čemu također doprinosi gradnja infrastrukture za prihvat plovila u obalnom linijskom pomorskom prometu.

Trenutno je u fazi donošenja i novi Zakon o prijevozu u linijskom i povremenom obalnom pomorskom prometu čime će se pojednostavit trenutne administrativne procedure i stvoriti bolji preduvjeti za učinkovitije obavljanje djelatnosti javnog obalnog pomorskog prometa, i to uređivanjem odredbi vezanih za djelatnost rada Agencije za obalni linijski pomorski promet, naročito u dijelu koji se odnosi na koncesioniranje državnih linija, kao i kvalitetnije korištenje i nadzor informatičkog sustava javnog prijevoza (SEOP sustav). Donošenje ovog Zakona predviđeno je za 3Q/2021.

Kako bi se sustav plovnih putova čim prije integrirao u ujedinjeni prometni prostor Hrvatske, te postao funkcionalan na propisanoj razini, predviđena je reformska mjera zakonske osnove po kojoj bi se uređenju plovnih putova i njihovoj rehabilitaciji, dao veći značaj. S tim u svezi, do kraja 3Q/2021. izradit će se novi Zakon o plovidbi i lukama unutarnjih voda, u okviru kojega će se pripremiti odredba koja će omogućiti da se na vodnim putovima u Hrvatskoj, kada je to

potrebno radi osiguravanja sigurnosti plovidbe, utvrde sektori (dionice) unutarnjih plovnih putova s posebnim rizicima.

Donesen je Program modernizacije flote plovila unutarnje plovidbe kojim su identificirani glavni elementi modernizacije plovila koje treba ispuniti kako bi se flota prilagodila budućim normama EU i usmjerio razvoj prometnog sustava prema održivoj mobilnosti.

Nositelj provedbe	MMPI
Ciljna skupina	Dionici u lučkom sustavu, brodari; opća populacija.
Procijenjeni trošak	409.615.873 kn
Razdoblje provedbe	1Q/2021.-4Q/2022.

C1.4. R4 Unaprjeđenje sustava javnog prijevoza

Izazov

Donošenjem Strategije prometnog razvoja za razdoblje 2017.-2030. utvrđene su funkcionalne regije te je započela izrada master planova funkcionalnih regija kojima su definirane određene mjere i intervencije potrebne na razini istih, dok su Planovi održive gradske mobilnosti (engl. *Sustainable Urban Mobility Plan - SUMP*) sljedeći korak u planiranju gradske mobilnosti. Planirana je izrada metodologije za SUMP-ove, točnije nacionalnog okvira za izradu i implementaciju SUMP-ova u Hrvatskoj do 9/2021. sukladno strateškom i zakonodavnom okviru EU i Hrvatske. Sukladno navedenome planira se javni poziv za izradu istih kroz novi operativni program za razdoblje 2021.-2027. za sve gradove i JLS iznad 30 tisuća stanovnika. Nadalje, u okviru metodologije izrade i implementacije SUMP-ova će se definirati i metodologija za prikupljanje podataka i praćenje (engl. *data collection and monitoring*) sukladno donesenom Zakonu o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Hrvatske.[54]

U Strategiji prometnog razvoja kretanje stanovništva promatra se u kontekstu primjene javnog prijevoza (željeznice, tramvaja, autobusa, vodnih putova itd.), kao i na razini mobilnosti pojedinaca (prijevoz automobilom, biciklom ili pješačenje). Za potrebe dnevnih migracija naglasak je na javnom putničkom prometu i oblicima s nultom emisijom štetnih plinova. U gradskom i prigradskom javnom prijevozu, koji obuhvaća autobuse i tramvaje, najveći broj prevezenih putnika zabilježen je 2007. i iznosio je oko 426 milijuna putnika. U razdoblju od 2008. do 2012. broj korisnika smanjio se na oko 363 milijuna putnika godišnje, dok je u razdoblju od 2012. do 2015. ponovno zabilježeno povećanje na oko 398 milijuna putnika u 2015. te se taj trend broja putnika zadržao do 2019. godine.

U isto vrijeme zabilježen je veći broj registriranih osobnih vozila, broj prijeđenih kilometara kod osobnih vozila, kao i opća upotreba osobnih vozila. Prevladavajuća zastupljenost privatnog, tj. osobnog prijevoza očituje se u većim prometnim gužvama na prilaznim cestama prema urbanim centrima, što pogoduje sve većoj zagađenosti i višoj razini buke, manjku mjesta za parkiranje i sve većim troškovima građana. Javni prijevoz u Hrvatskoj trenutno nije integriran jer ne postoje usuglašeni redovi vožnje, kao ni sustavi za prodaju jedinstvenih karata za prijevoz raznim oblicima javnog prijevoza. Intermodalni terminali, koji omogućuju prelazak s jedne na

[54] NN 123/17

drugu vrstu prijevoza, ne postoje, odnosno iznimno su rijetki. Na određenim linijama autobusni i željeznički promet prometuju na paralelnim trasama. Na malu zastupljenost željezničkog u ukupnom javnom gradskom prijevozu utječe i stanje željezničkog voznog parka koji, zbog visoke prosječne starosti vozila, ne udovoljava suvremenim zahtjevima javnog gradskog prijevoza putnika, a autobusi za prijevoz putnika u cestovnom prometu stari su u prosjeku oko 15 godina. Sustavi javnog prijevoza postoje u većim gradovima kao što su Zagreb, Rijeka, Osijek, Split i njihovim aglomeracijama, kao i u Varaždinu, Karlovcu, Zadru i Puli.

Tramvajski javni prijevoz postoji u Zagrebu i Osijeku, a željeznički prijevoz u funkciji javnog prijevoza postoji samo u Zagrebu i Splitu. Osobito loša situacija je u Osijeku koji u sustavima gradskog prijevoza imaju u upotrebi najstariji vozni park. U 2014. vozni park GPP-a Osijek sastojao se od 64 vozila, i to 26 tramvaja i 38 autobusa. Prosječna starost devet tramvajskih vozila bila je 52,1 godinu, a 17 tramvaja 44,4 godine. Neki su tramvaji renovirani, ali ne i obnovljeni, a kod većine je jedino osvježena boja. Uz to, osječka tramvajska infrastruktura još uvijek rabi neke zastarjele tehnologije i potrebno ju je obnoviti da bi se smanjio broj kvarova uzrokovanih lošom infrastrukturom.

Dostupnost javnog prijevoza unutar aglomeracija i duž velikih prometnih koridora je dostatna, ali zaostaje u manje naseljenim područjima. Cestovna mreža izvan aglomeracija nudi solidnu osnovu za razvoj javnog prijevoza. Problem cestovne mreže izvan naseljenih područja je nedostatak opreme za uspostavu kvalitetnog javnog prijevoza koja se ogleda u nedovoljnom broju autobusnih stajališta, neadekvatno opremljenim autobusnim stajalištima (neoznačena stajališta, nepostojanje ugibališta, nadstrešnica, rasporeda vožnje itd.) i uskim grlima na prometnicama.

Nadalje, trenutno u Hrvatskoj ne postoji ujednačen sustav potpisivanja i praćenja Ugovora o javnim uslugama za prijevoz putnika (engl. *Public Service Obligation Contract - PSO*). Do sada su jedini PSO ugovori potpisani s HŽ Putničkim prijevozom i s 9 operatera javnog gradskog prijevoza u vlasništvu JLP(R)S-ova.

Također, u Hrvatskoj ne postoji integrirani sustav prodaje i rezervacije karata (engl. *ticketing system*) niti na jednoj razini. Svrha zajedničkog navedenog sustava je tarifna unija i jednostavno prikupljanje prihoda od prodanih karata. Na taj se način dobiva dio podataka o korištenju sustava javnog prijevoza na transparentan, brz i pouzdan način. Prometna istraživanja trenutno se u Hrvatskoj u većini slučajeva provode nekoordinirano tj. svatko radi istraživanja za sebe pri čemu se često ne usklađuju s drugim istraživanjima. Prijevozna uprava ima za cilj analizirati sve sustave i koordinirati razvoj svih sustava zajedno kako bi cijeli sustav javnog prijevoza bio usklađen i optimiziran. Prvi suvremeni ticketing sustav je u procesu implementacije u Splitu, a započeo je u 1/2021., dok se u drugim gradovima i sredinama planira implementacija putem Prijevoznih uprava. HŽPP je u fazi nabave ticketing sustava zajedno sa svim autobusnim prijevoznicima.

Na slici u nastavku crvenom bojom prikazani su dijelovi rada sustava javnog prijevoza koji nedostaju u Hrvatskoj (autobusni prijevoz je također označen crvenom bojom, iako na ograničenom broju slučajeva su sklopljeni PSO ugovori, međutim prijevoz u tim JLS-ovima nije i dalje integriran).

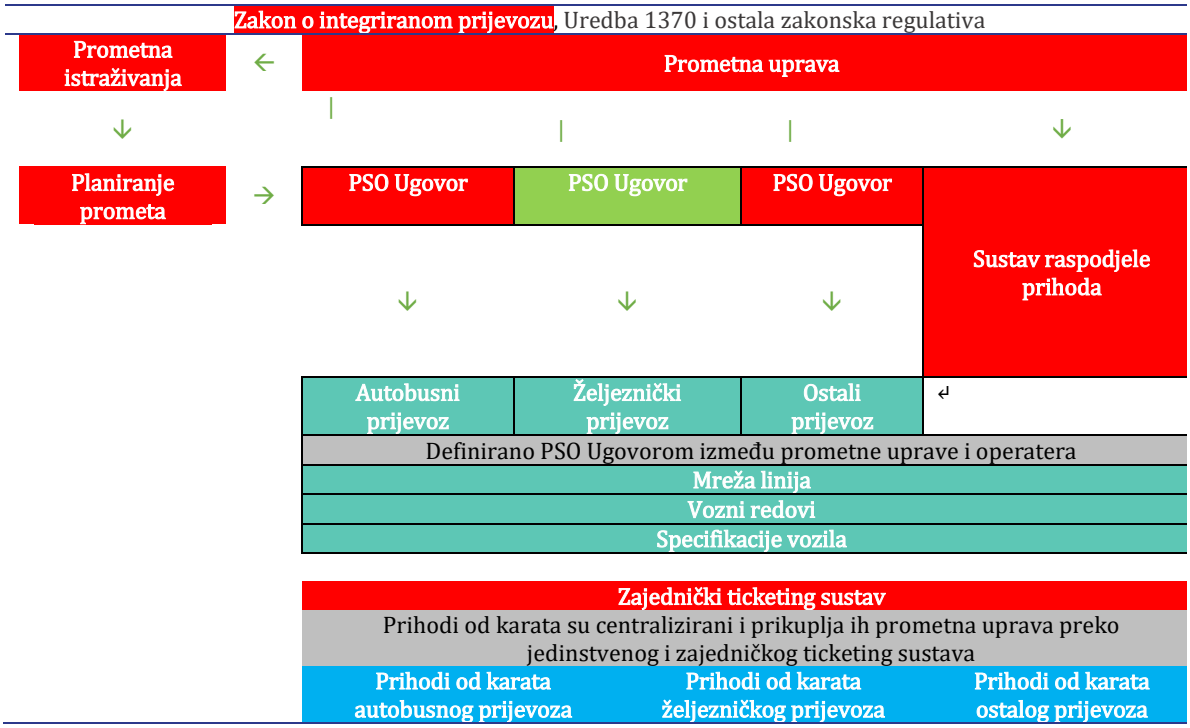

Analizom je utvrđeno kako u sustavu upravljanja PSO ugovorima postoji nekoliko problema. Uvođenje PSO ugovora sukladno Uredbi 1370/2007 u Hrvatskoj još uvijek nije u zreloj fazi. U 12/2019. donesen je Pravilnik o obavljanju javnog linijskog prijevoza putnika u cestovnom prometu[55] koji nije do kraja razjasnio što, kako i kada treba donijeti kako bi se implementirali PSO ugovori. Prijevoznici se boje da će im se smanjiti obujam posla zbog straha od smanjenja broja autobusnih linija. U tom kontekstu prijevoznici pokušavaju komunicirati kako bi trebali dobiti PSO ugovore za linije na kojima imaju koncesije, što nije nužno ispravan pristup.

Naime, prema Uredbi 1370/2007 o uslugama javnog željezničkog i cestovnog prijevoza putnika i stavljanju izvan snage Uredbi Vijeća (EEZ) br. 1191/69 i (EEZ) br. 1107/70 nije moguće direktno potpisivanje PSO ugovora s prijevoznicima koji nisu unutarnji operater JLS-a/JRS-a. Unutarnji operater znači da je JLS/JRS vlasnik prijevoznika. Kako bi se implementirali PSO ugovori JLS/JRS trebaju znati koje linije žele dodijeliti putem PSO ugovora i dodijeliti ih putem javnog natječaja. Za isto (pripremu natječaja) prethodno JLS/JRS trebaju pripremiti studije i operativne koncepte mreže javnog prijevoza (poželjno u što kraćem roku), a što predstavlja problem za većinu JL(R)S-ova, s obzirom kako nemaju znanja/iskustva za pripremu potrebne dokumentacije.

U odnosu na razvoj Inteligentnih transportnih sustava (ITS), u Strategiji prometnog razvoja definirane su funkcionalne regije odnosno aglomeracije u kojima je planirano uvođenje ITS-a. Aglomeracija Split započinje implementaciju u 1Q/2021., dok je ITS za potrebe Zagreba u fazi izrade projektno-tehničke dokumentacije čiji se završetak očekuje u 2022. godini te financiranje kroz novi operativni program 2021.-2027. Implementacija ITS-a se u Zadru implementira kroz ITU Mehanizam, dok se u Osijeku, Rijeci i Dubrovniku implementacija također planira kroz ITU

[55] NN 116/19

Mehanizam u novom programskom razdoblju. Razvoj ITS-a na koridoru (engl. *ITS deployment on corridor*) HAC i HC implementiraju kroz projekt Crocodile financiran iz CEF programa te se daljnji nastavak implementacije planira putem CEF programa.

Prema dostupnim statističkim podacima, Hrvatska trenutno ima e-punionice na 272 lokacije sa 693 priključka. Budući da je trend nabave električnih vozila u velikom zamahu, potrebno je dodatno izgraditi punionice za električna vozila u gradovima, a naročito na glavnim cestovnim pravcima.

Cilj

Čišći, sigurniji i održiviji javni linijski prijevoz putnika u Hrvatskoj. Razvijen održiv sustav javnog prijevoza i integriran prijevoz putnika, sa željeznicom kao glavnom okosnicom mreže su glavni ciljevi ove mjere.

Opis

Reforma javnog gradskog prijevoza započela je 2019. potpisivanjem prvih 10 ugovora o javnim uslugama (engl. *Public Service Contract*), sukladno Direktivi 1370/2013 koja je bila preduvjet za sufinanciranje nabave autobusa u gradovima i vlakova za HŽPP. Nadalje, donesen je novi Pravilnik o obavljanju javnog linijskog prijevoza putnika u cestovnom prometu kojim se potiče JLP(R)S na reorganizaciju sustava javnog prijevoza uz poštivanje odredbi Direktive 1370/2013 te će sve županije i gradovi koji do sada nisu imali sklopljen ugovor o javnim uslugama reorganizirati linije sukladno zaključcima master planova pojedinih funkcionalnih regija, uzimajući u obzir glavnu okosnicu mreže, tzv. riblja kost (engl. *backbone network*) koju čini željeznica.

Nadalje, planirana je uspostava prometnih uprava u Hrvatskoj. Cilj je da prometne uprave upravljaju javnim prijevozom na svom području i surađuju sa susjednim prijevoznim upravama u stvaranju jedinstvene i usklađene mreže javnog prijevoza na području cijele Hrvatske. Trenutno postoji samo jedna prometna uprava (IPZP d.o.o.) koja još uvijek nije u funkciji prave prometne uprave.

Uspostava prometnih uprava je važna, jer bi one usklađivale sve prometne sustave, provodile istraživanja i planirale promet koji se kasnije ugovara s operaterima javnog prijevoza. Uz to, prijevozne uprave bi trebale pratiti provedbu ugovora o javnim uslugama i prikupljati prihode od karata koje kasnije raspoređuje po prijevoznicima.

Provedba

U nastavku je prikazano kako bi trebao izgledati sustav javnog prijevoza prema modelu u drugim državama.

Zakon o integriranom prijevozu, Uredba 1370 i ostala zakonska regulativa:

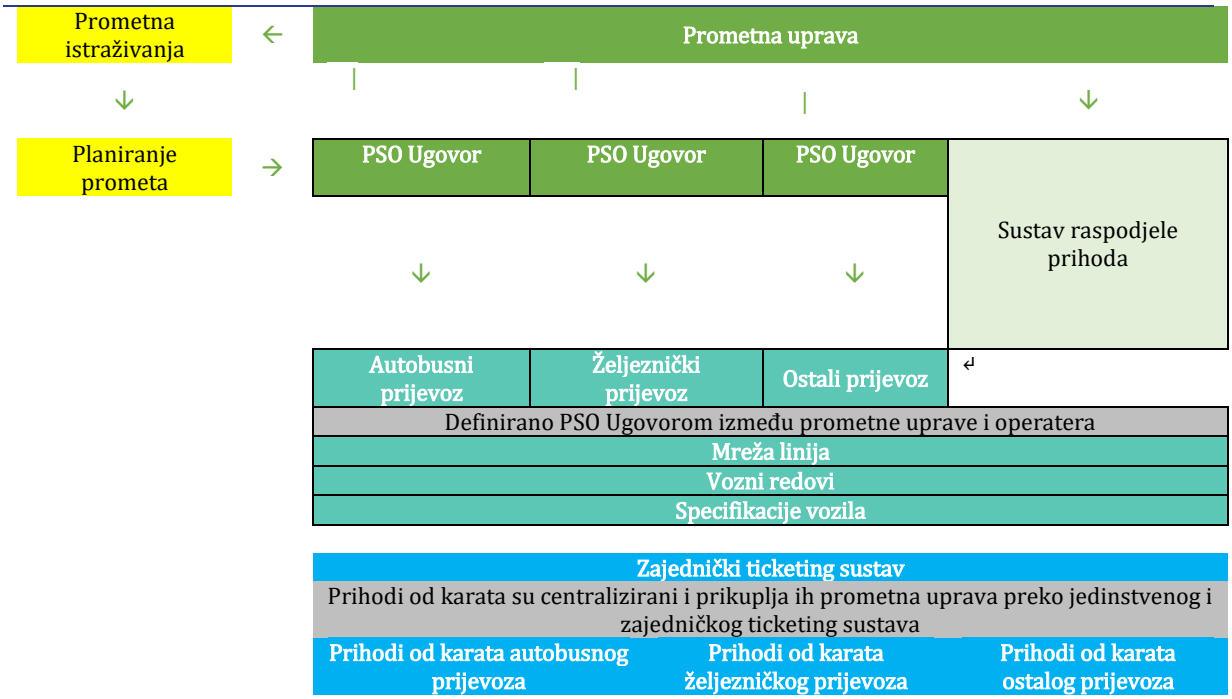

Nastavak reforme koja će omogućiti implementaciju PSO ugovora u Hrvatskoj obuhvaća sljedeće aktivnosti:

(i) Izradu točnog i detaljnog plana uvođenja PSO ugovora koji bi trebao uključivati i financijsku analizu. Plan treba dati jasne smjernice za svakog dionika koji sudjeluje u provedbi PSO ugovora (JLS/JRS, operateri, MMPI, MFIN, Vlada). Plan treba uključivati i jasan vremenski plan i KPI (engl. *Key performance indicators*) kako bi se omogućilo praćenje provedbe plana.

(ii) Izradu akcijskog plana komunikacije i promocije PSO ugovora kako bi se informirali i senzibilizirali svi dionici. Svi dionici uključujući i građane trebali bi dobiti informacije o novom sustavu, koje su prednosti sustava za svakog dionika i koji je plan implementacije PSO ugovora. Predlaže se razmotriti provedbu radionica, predavanja, izradu web stranice, informativnog centra, promotivnih materijala i svega ostalog što je potrebno kako bi se dionicima omogućile informacije o PSO ugovorima. Akcijskim planom olakšat će se uvođenje PSO ugovora i povećati transparentnost.

Navedena reforma se neće financirati iz RRF-a te je planirano da se na razini JLS/JRS provede izrada detaljnih planova u suradnji s MMPI.

Nositelj provedbe	MMPI
Ciljna skupina	JLP(R)S, operateri javnog prijevoza
Procijenjeni trošak	750.000.000 kn (investicija)
Razdoblje provedbe	1Q/2021.-2Q/2026.

C1.4. R5 Ekologizacija prometa

Izazov

Promet u ukupnoj energetskoj potrošnji ima udjel od 30%, dok u emisijama stakleničkih plinova u EU sudjeluje s oko 25%. Od toga, čak 71,3% emisija generira cestovni promet. EK je u

Europskom zelenom planu pozvala na smanjenje emisije stakleničkih plinova u prometu za 90%, sve kako bi EU do 2050. postala klimatski neutralna ekonomija.

Sukladno EU ciljevima smanjenja emisije stakleničkih plinova i uzimajući u obzir sve veće zagađenje zraka, nužno je istaknuti važnost energetske učinkovitosti i održivosti u prometu i poticati projekte povećanja energetske učinkovitosti prometnih sustava te korištenje vozila koja u većoj mjeri koriste obnovljive izvore energije i imaju smanjene emisije CO2. Prema podacima Energetskog instituta Hrvoje Požar, emisije CO2 u ukupnom domaćem prometu iznose oko 5,6 milijuna tona, od čega na cestovni promet otpada gotovo 3 milijuna tona. U Hrvatskoj je danas registrirano više od 2 milijuna cestovnih vozila, od čega je gotovo 1,5 milijuna osobnih automobila. Prosječna starost osobnih vozila je više od 12 godina te prosječno osobno vozilo u Hrvatskoj godišnje emitira oko 3 tone CO2.

Prema podacima Centra za vozila Hrvatske, evidentan je porast električnih i hibridnih vozila u posljednjih nekoliko godina. Ipak, ovaj porast je spor i potrebno ga je potaknuti usmjerenim javnim politikama. Tako je u Hrvatskoj 2012. bilo svega 13 električnih automobila, 2014. ih je evidentirano 74, 2017. 277, a 2019. 730. Za ilustraciju, hibridno vozilo emitira 1 tonu CO2 emisija godišnje, dok električna vozila nemaju emisija iz ispušnih cijevi niti zagađenje bukom.

Nadalje, sektor zračnog prometa pokazao se posebno osjetljivim na razdoblja krize. Zračne luke imaju značajnu ulogu u povezivanju udaljenijih područja stoga je nužno osigurati njihovo nesmetano funkcioniranje.

U Hrvatskoj postoji devet zračnih luka, od kojih su dvije u kontinentalnoj Hrvatskoj, dok se diljem obale nalazi njih sedam. Sam sektor zračnog prijevoza izravno je povezan s turizmom te se najveći priljev putnika i zračnog prometa odvija u ljetnim mjesecima u razdoblju od svibnja do rujna. Zračne luke u Hrvatskoj svake godine bilježe sve veći broj putnika, a gotovo 85% cijelog putničkog prometa u zračnim lukama odvija se u trima najvećima zračnim lukama: Zračnoj luci „Franjo Tuđman“ (Zagreb), Zračnoj luci Split i Zračnoj luci Dubrovnik. Valja napomenuti kako Zračna luka Zadar svake godine ostvaruje sve bolje rezultate, a dok zračne luke Rijeka i Pula dobro posluju tijekom ljetnih mjeseci, međutim tijekom zime ostvaruju veće padove.

Prema podacima DZS mjesečna raspodjela putnika u svim hrvatskim zračnim lukama pokazuje da broj putnika počinje rasti u ožujku, dostiže vrhunac u srpnju i kolovozu, zatim slijedi pad u rujnu, a najmanji je broj putnika u veljači. Ovo je osobito izraženo na međunarodnim letovima jer je sektor zračnog prijevoza izravno povezan s ljetnom sezonom u Hrvatskoj. Kao rezultat pandemije zabilježen je veliki pad broja putnika, i to 80% u prvoj polovici 2020. u odnosu na isto razdoblje u 2019. godini.

Cilj

S obzirom na nove ciljeve EU do 2050. za klimatski neutralnom ekonomijom, cilj ekologizacije prometa je razvoj energetski učinkovitog i održivog prometnog sektora poticanjem rasta registriranih vozila na alternativni pogon, razvojem infrastrukture za punjenje vozila na alternativni pogon te ulaganjem u energetsku učinkovitost i održivost infrastrukture zračnih luka. Posebno ističemo kako su unutar NPOO obuhvaćene reforme i investicije svih vidova prometa (željeznički, cestovni, pomorski, zračni i javni gradski promet te promet unutarnjim plovnim putovima). S obzirom na to da su željeznički, cestovni, pomorski i promet vodnim putovima obrađeni u ranijim reformama, ovom su obuhvaćeni zračni i javni gradski/cestovni u smislu ekologizacije. Predložene reforme i investicije također i teritorijalno pokrivaju sve regije

Hrvatske, što uvelike doprinosi ciljevima RRF-a za promicanjem gospodarske, socijalne i teritorijalne kohezije i jačanja kapaciteta za otpornost i prilagodbu.

Opis

Jedna od ključnih mjera poticanja energetske učinkovitosti u prometu je poticanje korištenja energetski učinkovitih vozila. Kako bi se nastavio postojeći trend rasta registriranih vozila na alternativni pogon potrebno je poticati njihovu kupnju javnim sufinanciranjem. MMPI će putem programa državnih potpora dodijeliti sredstva pravnim subjektima u sektoru prijevoza i logistike za kupnju vozila na alternativni pogon kako bi se potaknuo prelazak na ovaj tip pogonske tehnologije. Predmetni program državnih potpora će biti nastavak aktivnosti sufinanciranja izgradnje punionica za električna vozila i vozila na vodik za koje je FZOEU u tijeku 2019. i 2020. pokrenuo pozive u vrijednosti 16,8 milijuna kuna.

Zračni sektor naročito je pogođen posljedicama pandemije te je u cilju osiguranja održivog poslovanja i normalnog funkcioniranja zračnih luka potrebno uložiti sredstva u cilju stvaranja pretpostavki za njihovu samoodrživost. Pojavom COVID-19 pandemije najveći su gubitci u zračnom sektoru gdje su zračne luke suočene s egzistencijalnim pitanjima. Digitalizacija i samoodrživost imperativ su za kontinuirani razvoj zračnog sektora. Investicije koje potiču samoodrživost zračnih luka nužne su za osiguranje kontinuiteta u pružanju usluga. Kroz RRF se planira kroz energetsku učinkovitost i instalaciju solarnih panela smanjiti operativne troškove zračne luke Zadar, kao prve ekološke zračne luke u Hrvatskoj. Primarno se ulaganja odnose na zadovoljavanje vlastitih potreba zračne luke za energijom, što posljedično dovodi do energetske učinkovitosti i održivosti.

Provedba

MMPI će putem programa državnih potpora do 2026. dodijeliti sredstva pravnim subjektima u sektoru prijevoza i logistike za kupnju vozila na alternativni pogon kako bi se potaknuo prelazak na vozila na alternativni pogon.

Također, pod reformom ekologizacije prometa će se podržati razvoj i implementacija izgradnje kompletno novog sustava urbane mobilnosti zasnovanog na novoj tehnologiji autonomnih električnih vozila.

Nadalje, s obzirom na to da je zračni sektor bio izrazito pogođen COVID-19 pandemijom te kako su potrebna dodatna ulaganja u isti, a sve kako bi se sektor prilagodio novim tržišnim uvjetima, Hrvatska planira ulagati u razvitak ekološki neovisnih zračnih luka kroz modernizaciju i izgradnju energetski neovisne infrastrukture istih. MMPI planira sklopiti Ugovore sa Zračnom lukom Zadar, koja će do 2026. kroz izgradnju fotonaponskih ćelija te rekonstrukciju stajanke stvoriti novu, moderniju te otporniju zračnu luku koje će biti predvodnica u zračnom sektoru kao energetski neovisna te samoodrživa.

Nositelj provedbe	MMPI
Ciljna skupina	Zračne luke u Hrvatskoj, pravne osobe iz sektora prometa i logistike koje obavljaju cestovni prijevoz robe i putnika.
Procijenjeni trošak	1.832.615.272 kn (investicija)
Razdoblje provedbe	2Q/2021.-2Q/2026.

(b) Investicije

C1.4. R1-I1 Elektronički sustav naplate cestarine

Izazov

Postojeći sustav naplate cestarine je tehnološki zastario te zapošljava veliki broj djelatnika-blagajnika. Unutar Projekta MARS je financirana idejna tehnička studija novog sustava naplate cestarine.

Kako je ranije navedeno pod C1.4. R1, Hrvatska je i dalje pri dnu ljestvice EU-a u pogledu sigurnosti na cestama te i dalje postoje uska grla koja se često dodatno pogoršavaju na vrhuncu turističke sezone. Nužan je razvoj pametnih i modernih rješenja u cestovnom sektoru koje će uvelike pomoći boljem gospodarenju te zelenoj tranziciji prometa sa što manje zaustavljanja.

Cilj

Uvođenjem novog sustava elektroničke naplate cestarine unaprijedit će se sustav naplate cestarine za autoceste. Autoceste su dio mreže TEN-T. Korisnicima će se omogućiti vožnja bez potrebe zaustavljanja na naplatnim postajama što će se pozitivno odraziti na zaštitu okoliša i sigurnost cestovnog prometa. Riješit će se tehnički problemi koji proizlaze iz zastarjelosti današnjeg sustava naplate cestarine. Prijelazom sa zatvorenog na otvoreni sustav naplate cestarine će se riješiti velika zagušenost na naplatnim postajama u ljetnom razdoblju zbog povećanog priljeva turista, a korisnici će moći koristiti telematske načine registracije koji će im biti unaprijed dostupni. Uklanjanjem čekanja na naplatnim postajama projekt izravno doprinosi smanjenju emisija stakleničkih plinova.

Opis

Postojeći (zatvoreni sustav) naplate cestarine u Hrvatskoj u osnovi nije mijenjan od izgradnje prvih dionica autocesta prije gotovo 50 godina. Tehnička inovacija i međukorak u beskontaktnoj naplati bilo je uvođenje ENC-a (elektronička naplata cestarine) 2006., kojom se trenutačno koristi oko 40% korisnika autocesta.

Za državnog upravitelja autocestama, omogućit će se daljnje smanjenje operativnih troškova poslovanja, što je jedan od ciljeva spomenutog Projekta MARS. Procjenjuje se da će novi sustav omogućiti mjesečno oko 13 milijuna kuna ušteda u odnosu na postojeći sustav naplate. Prikaz smanjenja operativnih troškova detaljno će biti prikazan u Analizi troškova i koristi (CBA), odnosno Studiji izvodljivosti (*Feasibility Study*), koja će se izraditi u najskorijem roku.

Provedba

1) Dosadašnja provedba reforme cestovnog sektora u okviru Projekta MARS 2017.-2020.

U skladu sa Strategijom prometnog razvoja Republike Hrvatske (2017.-2030.) u kojoj je naznačeno kako će se analizirati postojeće mogućnosti uvođenja novog načina naplate cestarina

te ciljevima Projekta MARS, sredinom 2018. je proveden međunarodni natječaj za izradu idejne tehničke studije radnog naziva „Studija novog sustava naplate cestarine“. Izrađena Studija novog sustava naplate cestarine, koja obuhvaća 8 tematskih studija, izrađena je u vremenu 2018-2020., a u njoj se nalaze navedene analize vezane uz uvođenje novog sustava naplate cestarine predviđene Strategijom prometnog razvoja i ciljevima Projekta MARS.

Novi sustav bit će interoperabilan s postojećim elektroničkim sustavima naplate u EU, a nalazi se na autocestama koje su dio mreže TEN-T, što podrazumijeva mogućnost prometovanja i jedinstvene naplate cestarine unutar mreže europskih operatera autocesta (projekt je u razvoju na europskoj razini). Novi sustav naplate temeljen je na kombinaciji dviju suvremenih i provjerenih tehnologija, naplati putem unaprijeđene verzije uređaja ugrađenog u vozilo (ENC) i automatskog sustava očitanja registarskih oznaka. Procjenjuje se da će novi sustav efikasno funkcionirati (bez potrebe za većim nadogradnjama) najmanje sljedećih 15 godina, a trošak implementacije sustava uključuje nabavu nove tehnologije, izgradnju portala za automatsku naplatu cestarine, prilagodbu postojećih staza i demontažu naplatnih postaja. Početna implementacija je planirana na dionicama HAC-a te se potom potencijalno može očekivati uvođenje i na dionicama ostalih koncesionara u Hrvatskoj: Bina Istra i AZM.

Studija novog sustava naplate cestarine obuhvaća i višekriterijske analize koje uspoređuju simulacije napravljene za različite scenarije budućeg sustava naplate cestarine. Višekriterijska analiza, između ostalog, uključuje procjene kao što su: ulaganje u provedbu (CAPEX), operativni troškovi (OPEX), očekivani prihodi te sunazočnost s postojećim sustavom. Na temelju višekriterijske analize izabrana je strategija novog sustava naplate cestarine. Na temelju izabrane strategije, razvijen je dokument "Napredni idejni projekt", koji definira radne pakete i LOT-ove za nabavu novog sustava naplate, vremenski raspored i proračun projekta novog sustava naplate.

2) Provedba nabave novog sustava naplate cestarine 2020.-2023.

Da bi projekt bio spreman za proces nabave, potrebno je napraviti Analizu troškova i koristi (CBA analizu), koja će biti završena do rujna. Prema dopisu nadležnog Ministarstva, nije potrebno raditi ocjenu o potrebi procjene utjecaja na okoliš, odnosno procjenu utjecaja zahvata na okoliš (PUO). Nakon provedene procedure javne nabave, potrebno je na temelju postojeće idejno tehničke studije napraviti izvedbeni projekt, za izradu kojega je potrebno oko 4-6 mjeseci od ugovaranja. Ukoliko se pokrene javna nabava u studenome 2021., procijenjujemo da će se tijekom 2022. ista realizirati i da će se napraviti veći dio izvedbenog projekta. Također, biti će potrebne izmjene postojećeg pravnog okvira, a koji mora biti spreman i iskomuniciran prije puštanja novog sustava naplate cestarine u rad, kako bi svi dionici i korisnici autocesta bili pravovremeno informirani o cijelom nizu promjena.

3) Sadržaj investicije u novi sustav naplate cestarine

U sklopu navedenog projekta MARS i na temelju izrađene „Studije novog sustava naplate cestarine“, planira se putem RRF-a financirati implementacija Elektroničkog sustava naplate cestarine.

Vezano za iznos investicije u novi sustav naplate cestarine, konzultant IDOM, koji je izradio spomenutu “Studiju novog sustava naplate cestarine”, analizirao je niz kriterija i mogućnosti, kako je prikazano u jednoj od 8 studija ukupno. Kontaktirao je dobavljače navedenih roba i usluga kako bi prikupio tržišne cijene za svaku od stavaka investicija. S obzirom na utvrđene

alternative i definirane kriterije, za prvu komparativnu analizu je utvrđena matrica procjene troškova za 8 mogućih tehnoloških alternativa (poglavlje 5.1.4.).

Nakon preliminarne komparativne analize 8 tehnoloških alternativa, 4 alternative su odabrane za dublju višekriterijsku analizu obzirom na specifičnosti sustava autocesta te je na te 4 alternative provedena druga komparativna - višekriterijska analiza (poglavlje 2.3.)

Po izboru alternative, napravljena je strategija uvođenja sustava naplate cestarine. U zadnjoj studiji je prezentiran projekt implementacije novog sustava naplate. Navedeni su tehnički uvjeti svake od stavki koja će biti predmetom nabave, koja je dokumentacija potrebna od dobavljača uz svaku stavku nabave, potrebna ispitivanja određenih vrsta roba koje će se nabavljati, testovi interoperabilnosti, jamstvena dokumentacija, kako vrednovati ponude dobavljača i ostali elementi. Predloženo je i kako upravljati ovako kompleksnim projektom nabave.

Implementacija ovog projekta uključuje izvođenje zadataka različite naravi koje će, iako se dopunjuju i potrebni su za uspješnost rada novog sustava, izvoditi razni dionici ili izvođači u skladu sa svojim specifičnostima i stručnim znanjem.

Iz tog je razloga projekt podijeljen u dva (2) radna paketa (WP):

- WP 1. U prvom su radnom paketu zadaci koje će izvoditi vanjski izvođači izabrani na temelju nadmetanja. Budući da ti zadaci uključuju opremu i radove čija se obilježja uvelike razlikuju, WP 1. je podijeljen u tri sljedeća dijela (lota):

o Lot 1. Nabava/isporuka OBU uređaja (9 milijuna eura)

Ovaj lot uključuje OBU uređaje, dodatnu opremu i usluge (P1.1. i P1.2.).

Radi se o ugovoru o nabavi i isporuci OBU uređaja za novi sustav naplate cestarine i srodnih usluga. U studiji je i troškovnik za moguće skupne nabave OBU uređaja (P1.8.).

o Plan financiranja LOT 1 je da se financira iz sredstava HAC.

	EUR	KN	RRF	HAC
LOT 1	9.000.000	67.810.500	0	67.810.500
PDV na LOT 1		16.952.625		16.952.625

o Lot 2. Implementacija novog sustava naplate cestarine (65,9 milijuna eura), uključujući:

- Nabava/isporuka, ugradnja, puštanje u pogon i ispitivanje sustava uz prometnicu (naplatnih točaka), središnjeg sustava, sustava daljinskog nadzora i jedinica za mobilni nadzor plaćanja i prisilnu naplatu cestarine.
- Građevinski radovi potrebni za izgradnju novih portala.
- Modernizacija svjetlovodne infrastrukture
- Unaprjeđenja usluga prodaje i podrške korisnicima i korisničkih sučelja.
- Izobrazba.

Plan financiranja LOT 2 je da se veći dio neto iznosa (493,90 milijuna kuna) financira iz bespovratnih sredstava, a preostali dio te PDV iz sredstava HAC-a.

	EUR	KN	RRF	HAC
LOT 2	65.647.470	494.620.863	493.897.054	723.809
PDV na LOT 2		123.655.216		123.655.216

o Lot 3. Uklanjanje postojećih naplatnih postaja i krajobrazno uređenje (22 milijuna eura)

- WP 2. Ovaj radni paket obuhvaća zadatke koje će izvesti subjekti za naplatu cestarine (naplatničari) i pružatelji usluge naplate cestarine (bilo izravno bilo pomoću postojećih isporučitelja) prije stavljanja u funkciju novog sustava ili čak prije nego što odabrani izvođač(i) započnu s radom na implementaciji sustava, jer je procijenjeno vrijeme radova godinu i pol dana. Potrebno je napraviti modernizaciju ERP sustava kako bi se uskladilo cijelo poslovanje s novim sustavom (4 milijuna eura).

Plan financiranja LOT 3 je da se ukupan iznos sa PDV-om financira iz sredstava HAC-a.

	EUR	KN	RRF	HAC
LOT 3	22.000.000	165.759.000	0	165.759.000
PDV na LOT 3		41.439.750		41.439.750

Studijom je procijenjena okvirna vrijednost od 728.190.363 kn (96,65 milijuna eura) te je iznos s PDV-om 910.237.954 kn (120,81 milijuna eura).

Od toga bi se iz RRF-a financiralo oko 493,90 milijuna kuna, što uključuje veći dio neto procijenjenog iznosa za Lot 2., dok bi se neto procijenjeni iznosi za manji dio LOT2 (723.809 kuna), neto LOT 1 (67,81 milijun kuna) i neto LOT 3 (165,76 milijuna kuna) te ukupan porez na dodanu vrijednost financirao iz sredstava HAC-a, odnosno ukupno oko 416,34 milijuna kuna. Ovaj projekt se neće financirati iz drugih EU sredstava.

	EUR	KN	RRF	HAC
LOT 1	9.000.000	67.810.500	0	67.810.500
PDV na LOT 1		16.952.625		16.952.625
LOT 2	65.647.470	494.620.863	493.897.054	723.809
PDV na LOT 2		123.655.216		123.655.216
LOT 3	22.000.000	165.759.000	0	165.759.000
PDV na LOT 3		41.439.750		41.439.750
Ukupno	96.647.470	910.237.954	493.897.054	416.340.900

Radi se o značajnom projektu koji dijelom predstavlja i realizaciju obveza iz Direktive (EU) 2019/520 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. ožujka 2019. o interoperabilnosti elektroničkih sustava za naplatu cestarine i olakšavanje prekogranične razmjene informacija o neplaćanju cestarina, koju će biti potrebno transponirati i u nacionalno zakonodavstvo tj. Zakon o cestama, budući da odredbe prethodne Direktive prestaju vrijediti 20.10.2021. Implementacija novog sustava naplata cestarina prema opisu projekta odnosi se isključivo na HAC, ne i na koncesionare (Bina Istra i AZM).

Izgradnja i upravljanje infrastrukturom autocesta u vlasništvu Republike Hrvatske sukladno odredbama Zakona o cestama je predmet zakonskog monopola u smislu točke 188. Obavijesti Komisije o pojmu državne potpore. Budući da upravljanje tim autocestama uključuje i aktivnosti usmjerene na financiranje i uspostavu elektroničkog sustava naplate cestarine, i ta bi aktivnost u smislu navedenog tumačenja potpadala pod zakonski monopol, što znači da se javnim financiranjem nabave novog sustava naplate cestarina HAC-u ne narušava tržišno natjecanje između Republike Hrvatske i drugih država članica, što znači da se ne radi ni o

državnoj potpori. Još jednom se dakle naglašava kako se projekt koji je predstavljen za financiranje u okviru NPOO odnosi isključivo na HAC, a ne na koncesionare. Ukoliko nakon implementacije ovog sustava u HAC-u, Republika Hrvatska odluči sufinancirati uvođenje novog sustava naplate cestarina i kod koncesionara, nadležna tijela RH će u suradnji s nadležnim EK službama procijeniti radi li se o financiranju koje sadrži element državne potpore iz članka 107. stavka 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije.

Uvažavajući Uredbu Europskog parlamenta o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja može se utvrditi kako predmetni projekt uspostave elektroničkog sustava naplate cestarine zadovoljava DNSH princip, tj. da projekt neće bitno štetiti okolišnim ciljevima zadanima u Uredbi kako slijedi:

a) Ublažavanje klimatskih promjena: Zbog svoje prirode mjera nema predvidivi učinak na okolišni cilj, uzimajući u obzir izravne i primarne neizravne učinke mjere tijekom njezina životnog ciklusa te se stoga smatra da je usklađena s načelom nenanošenja bitne štete za relevantni cilj.

Mjerom se uvodi novi sustav elektroničke naplate cestarine (ENC) na temelju rješenja slobodnog protoka s više voznih trakova (MLFF)1 bez zaustavljanja vozila s beskontaktnim načinima plaćanja, pri čemu bi se uklonile postojeće naplatne postaje, riješila velika zagušenost na naplatnim postajama u ljetnom razdoblju, omogućila veća djelotvornost sustava uslijed korištenja elektroničkih (beskontaktnih) načina plaćanja, smanjio prekomjerni promet na alternativnim lokalnim cestama. Omogućavanjem slobodnog protoka vozila bez zaustavljanja na naplatnim mjestima, mjera će doprinijeti smanjenju emisija štetnih plinova koje nastaju pri zastojima i zagušenjima na naplatnim mjestima jer dok ručna naplata cestarine ima kapacitet oko 200 vozila po satu, novi sustav omogućuje prolaz i do 3000 vozila. Procijenjeno je stoga kako implementacija projekta neće nanositi bitnu štetu ovom okolišnom cilju, već na njega ima pozitivan utjecaj.

b) Prilagodba klimatskim promjenama: Zbog svoje prirode mjera nema predvidivi učinak na okolišni cilj ili je taj učinak neznatan, uzimajući u obzir izravne i primarne neizravne učinke mjere tijekom njezina životnog ciklusa, te se stoga smatra da je usklađena s načelom nenanošenja bitne štete za relevantni cilj.

Projekt će uključiti aspekte klimatske ranjivosti - osiguravajući da su sva postrojenja/oprema otporna na ekstremne klimatske uvjete.

Predmetni projekt implementacije elektroničkog sustava naplate cestarine većim dijelom odnosi na nabavu opreme, ugradnju, puštanje u pogon i ispitivanje sustava, što će u konačnici realizirati kvalitetnijim prometnim sustavom. Implementacijom ovog sustava stvorit će se uvjeti za brzo i efikasno prikupljanja podataka i o broju i vrsti vozila na autocestama i njihovu analizu što će doprinijeti razvoju novih planova i politika s ciljem povećanja pripravnosti i omogućavanja unaprijed poduzetih mjera upravljanja prometom te prilagodbe prometa i infrastrukture promjenama klime u budućnosti. Novi sustav naplate omogućiti će jednostavnije i brže formiranje cijena, primjerice viših cijena u vremenu najvećih zagušenja i nižih cijena (tarifa) u razdobljima manje gustog prometa. U skladu s trendovima u EU i cjenovnom politikom dodatno će se favorizirati električna i hibridna vozila, ali i sankcionirati zagađivači, odnosno vozila s visokim emisijama štetnih tvari. Slijedom navedenog, projekt neće nanijeti bitnu štetu ovom okolišnom cilju.

c) Održiva uporaba i zaštita vodnih i morskih resursa: Zbog svoje prirode mjera nema predvidivi učinak na okolišni cilj ili je taj učinak neznatan, uzimajući u obzir izravne i primarne neizravne učinke mjere tijekom njezina životnog ciklusa, te se stoga smatra da je usklađena s načelom nenanošenja bitne štete za relevantni cilj. S obzirom na to da se predmetni projekt implementacije elektroničkog sustava naplate cestarine većim dijelom odnosi na nabavu opreme, ugradnju, puštanje u pogon i ispitivanje sustava, što će u konačnici realizirati kvalitetnijim prometnim sustavom, ne očekuje se značajan utjecaj na degradacije okoliša koji se odnose na očuvanje kvalitete vode i izbjegavanje vodenog stresa u skladu s Planom upravljanja vodnim područjima 2016.-2021.[56], izrađenim u skladu s Okvirnom direktivom o vodama[57]. Slijedom navedenog, projekt neće nanijeti bitnu štetu ovom okolišnom cilju.

d) Kružno gospodarstvo, uključujući sprečavanje nastanka otpada i recikliranje: Zbog svoje prirode mjera nema predvidivi učinak na okolišni cilj ili je taj učinak neznatan, uzimajući u obzir izravne i primarne neizravne učinke mjere tijekom njezina životnog ciklusa, te se stoga smatra da je usklađena s načelom nenanošenja bitne štete za relevantni cilj. Implementacija elektroničkog sustava naplate omogućava bržu i efikasniju mobilnost čime će se ugljični i resursni otisak robe zbog mobilnosti i prometa smanjiti optimizacijom i standardizacijom.

Kako se mjerom uvodi novi sustav elektroničke naplate cestarine, očekuje se smanjenje otpada koji nastaje pri klasičnim sustavima naplate cestarine na naplatnim postajama izdavanjem kartice na ulazu na naplatnu dionicu prometnice i izdavanjem računa na izlazu. Nadalje, sustav će omogućiti prikupljanje niza podataka koji se mogu koristiti za upravljanje prometom, transparentnije formiranje cijena (cestarina), poticanje razvoj i uvođenje novih zelenih tehnologija u upravljanju prometom, poticanje korištenja vozila s niskom razinom emisije stakleničkih plinova, itd. Otpad nastao demontažom postojećih naplatnih postaja bit će zbrinut sukladno važećem zakonu o održivom gospodarenju otpadom, a na kraju će se izvesti i krajobrazno uređenje. Najmanje 70% (težinski) neopasnog građevinskog otpada i otpada od rušenja (isključujući prirodni materijal definiran u kategoriji 17 05 04 na EU popisu otpada) stvorenog na gradilištu bit će pripremljeno za ponovnu uporabu ili poslano na recikliranje ili oporaba drugog materijala, uključujući postupke zatrpavanja koji koriste otpad za zamjenu drugih materijala.

e) Sprečavanje i kontrola onečišćenja zraka, vode ili zemlje: Zbog svoje prirode mjera nema predvidivi učinak na okolišni cilj ili je taj učinak neznatan, uzimajući u obzir izravne i primarne neizravne učinke mjere tijekom njezina životnog ciklusa te se stoga smatra da je usklađena s načelom nenanošenja bitne štete za relevantni cilj.

Ne očekuje se da će provedba projekta dovesti do značajnog povećanja stvaranja, spaljivanja ili zbrinjavanja otpada, osim spaljivanja opasnog otpada koji se ne može reciklirati; niti dovesti do značajne neučinkovitosti u izravnoj ili neizravnoj upotrebi bilo kojeg prirodnog resursa u bilo kojoj fazi njegovog životnog ciklusa, a koje se ne umanjuju odgovarajućim mjerama; niti nanijeti značajnu i dugoročnu štetu okolišu s obzirom na kružno gospodarstvo, a s obzirom na to da se predmetni projekt implementacije elektroničkog sustava naplate cestarine većim dijelom odnosi na nabavu opreme, ugradnju, puštanje u pogon i ispitivanje sustava. Uslijed provođenja mjere, može nastati otpad. Otpad nastao provedbom mjere bit će zbrinut sukladno relevantnom

[56] https://bit.ly/3kH0oCD
[57] https://bit.ly/30p4UfP

zakonodavstvu koje se odnosi na zaštitu okoliša, prirode, voda, itd., uključujući i sukladno važećem zakonu o održivom gospodarenju otpadom. Slijedom navedenog, smatramo kako projekt neće nanijeti bitnu štetu ovom okolišnom cilju.

f) Zaštita i obnova bioraznolikosti i ekosustava: Zbog svoje prirode mjera nema predvidivi učinak na okolišni cilj ili je taj učinak neznatan, uzimajući u obzir izravne i primarne neizravne učinke mjere tijekom njezina životnog ciklusa te se stoga smatra da je usklađena s načelom nenanošenja bitne štete za relevantni cilj.

Kako se mjerom uvodi elektronička naplata cestarina, u sklopu mjere predviđena je demontaža opreme i kabela, semafora i odbojnika na cesti, čeličnih sigurnosnih ograda na stazama, nadstrešnica, uklanjanje naplatnih kućica. Rušenje betonskih i asfaltnih kolnika, rušenje armiranobetonskog instalacijskog kanala, itd. Time će se dobiti slobodni prostor, dok će se zadržati zgrade naplatnih postaja s električnom i komunikacijskom opremom i parkirališni objekti. Ovim radnjama može doći do manjih utjecaja na floru i faunu koji je lokalnog karaktera (na mjestu izvođenja radova koje ne ulazi u nova područja na kojima se već ne nalazi prometna infrastruktura) i ograničen vremenski (na vrijeme izvođenja radova). Po demontaži će se izvršiti krajobrazno uređenje s obzirom na to da će doći do smanjenja izgrađenosti prostora, a time utjecati i na floru i faunu prostora. Prilikom gradnje autocesta velika pažnja se posvećuje krajobraznom uređenju, koje doprinosi boljem uklapanju autoceste u okoliš. U fazi planiranja zahvata na autocestama se na temelju projektne dokumentacije vrši krajobrazno uređenje, čime se štite zone odmorišta od utjecaja prometa, doprinosi pravilnoj funkciji prijelaza za životinje, smanjuje rasprostiranje štetnih tvari i buke te doprinosi smanjenju ugljičnog otiska. Prilikom implementacije elektroničkog sustava naplate može doći do manjih utjecaja na biljni i životinjski svijet tijekom faze uklanjanja naplatnih kućica ili izgradnje infrastrukture za elektroničku naplatu međutim taj utjecaj je lokalnog karaktera i ograničen vremenski na razdoblje samih radova. Tijekom implementacije ovog sustava neće se zadirati u nova područja na koja korištenje autoceste već sada ne utječe.

S obzirom na to da će se ovim sustavom poboljšati protočnost autoceste i samim time smanjiti emisije štetnih plinova te da će se ukloniti naplatne kućice, čime će se smanjiti količine otpada stvorenog na lokaciji, može se pretpostaviti da će utjecaj implementacije ovog projekta pozitivno utjecati na sadašnje stanje.

Nositelj provedbe	MMPI
Ciljna skupina	Državni upravitelj/i autocestama (HAC)
Procijenjeni trošak	493.897.054 kn
Razdoblje provedbe	6/2022.-12/2025.

C1.4. R1-I2 Unaprjeđenje sustava korištenja prava osoba s invaliditetom u području mobilnosti

Izazov

Podaci Hrvatske dobiveni putem Hrvatskog registra o osobama s invaliditetom (vodi HZJZ) pokazuju kako je u 2019. bilo 511.281 osoba s invaliditetom (12,4%), od toga 147.502 osoba (ili 28,9 %) s invaliditetom koji je posljedica oštećenja lokomotornog sustava.

Osobe s invaliditetom u Hrvatskoj imaju mogućnost ostvariti više od 120 (±) prava (ovisno o stupnju invaliditeta), ali put ostvarivanja je vrlo disperziran, a i poznavanje prava koja mogu

ostvariti kod osoba s invaliditetom je vrlo niska, jer mnogi od njih nisu u mogućnosti pristupiti nadležnim institucijama. Naime, kako bi se prava ostvarila postoji pitanje udovoljavanja više stotina uvjeta koji se temelje na 64 zakona, 67 pravilnika, 8 uredbi i 7 odluka. Na području mobilnosti i pristupačnosti definirano je 35 prava vezana uz invaliditet, u 6 zakona i 8 pravilnika (±). Mobilnost i pristupačnost jedni su od preduvjeta i za aktivno uključivanje osoba s invaliditetom u obrazovanje, ali i na tržište rada.

Prava osoba s naslova invalidnosti, u području mobilnosti i pristupačnosti, ovog trenutka po važećim zakonima u Hrvatskoj obuhvaćaju: pravo na povlašteni prijevoz u željezničkom te obalnom linijskom pomorskom prometu, pravo na znak pristupačnosti, pravo na povlaštenu cestarinu i pravo na olakšice kod registracije automobila.

Trenutno stanje podrazumijeva velik broj heterogenih sustava koji na informatičkoj razini međusobno ne komuniciraju, nije moguće izvršiti niti podijeliti uvid u pojedine informacije niti postoji digitalna autorizacijska točka za sve servise. Osobe s invaliditetom moraju podnositi zahtjeve za ostvarivanje prava u različitim institucijama i ista rješenja moraju prikazivati pri svakom ostvarivanju prava. Također, pri podnošenju zahtjeva različite institucije potražuju različitu dokumentaciju te je ostvarivanje prava osobama s invaliditetom otežano zbog nepoznavanja različitih procesa. Podatci o ostvarenim pravima nije moguće pohranjivati niti povezivati za trajnije analize.

Vezano uz opisano, jedan od izazova je i pitanje prilagodbe osoba s invaliditetom na novi način ostvarivanja prava, prilagođenost ciljane skupine digitalizaciji te mogućnosti podnošenja zahtjeva putem NIAS-a.

Cilj

Cilj projekta je brže i jednostavnije ostvarivanje prava osobama s invaliditetom na području mobilnosti, uvođenje jedinstvenog dokumenta kojim će osobe s invaliditetom ostvarivati sva prava s polja mobilnosti te pojednostavljenje administrativnog okruženja krajnjem korisniku i povećanje dostupnosti interoperabilnih digitalnih javnih usluga osobama s invaliditetom. Ujedno će projekt omogućiti pojačanu zaštitu osobnih podataka korisnika i ujednačavanja prakse u odlučivanju o invalidskim pravima. Državnim institucijama projekt će omogućiti lakše i iscrpnije praćenje ostvarenih prava, osiguranje javne dostupnosti svih podataka na jednostavan i interoperabilan način, a sve u svrhu donošenja strateških odluka na poljima koja su ključna za osobe s invaliditetom.

Opis

Prema hrvatskom zakonodavstvu invalidska se prava danas mogu ostvarivati na 11 područja, a u načelu se odobravaju i ostvaruju po općoj shemi: zahtjev → provjera invaliditeta → odobravanje (upravni postupak) → izdavanje rješenja → korištenje. Pri tome za svako pojedinačno pravo osoba mora podnijeti zahtjev nadležnoj instituciji prema određenim pravilima.

Ovaj projekt pokazuje rješenje kojim se uspostavlja jedinstveni sustav invalidskih prava prvotno u području mobilnosti i pristupačnosti s mogućnošću proširenja na sva područja ostvarivanja invalidskih prava. Projektom se omogućuje jednostavnije podnošenje zahtjeva za sva prava na području mobilnosti osobama s invaliditetom na jednom mjestu, brža obrada zahtjeva, jedinstveni dokument kojim se ista prava ostvaruju na cijelom području Hrvatske (invalidska e-kartica). Također uspostavom cjelokupnog sustava bio bi umanjen trošak rada

djelatnika u državnim i lokalnim službama u iznosu od 15 do 35% (bolji pristup zajedničkim podatkovnim resursima, administrativno rasterećenje, manje papirne dokumentacije) te trenutna dostupnost podataka iz Registra o osobama s invaliditetom i novoustrojenog Registra invalidskih prava (RIP) u kojem bi bili pohranjeni podaci o osobama koje koriste neko pravo s naslova invaliditeta. Za RIP bi bilo nadležno Državno pravobraniteljstvo za osobe s invaliditetom, neovisno od činjenice tko upisuje podatke ili kod koga se nalazi baza podataka.

Preduvjet za ostvarivanje projekta je izmjena zakonske regulativa kojim bi bila uvedena invalidska e- kartica kao jedinstveni medij kojim bi osobe s invaliditetom ostvarivale prava s područja mobilnosti na svim područjima mobilnosti Hrvatske, a pri tome bi podnosile jedinstveni zahtjev na jednom mjestu ili putem NIAS sustava. Proces podnošenja zahtjeva putem NIAS sustava bio bi prilagođen i slijepim i slabovidnim osobama. Kako bi isto moglo biti ostvareno potrebno je izmijeniti i postojeći Zakon o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom kako bi pojedinačne podatke o invalidnosti mogle koristiti i druge institucije (izmjene su u tijeku) te ostalu zakonsku regulativu vezanu uz mobilnost osoba s invaliditetom. S obzirom na to da potrebna izmjena zakonske regulative nije pod nadležnošću MMPI u ovom dijelu nećemo istu detaljnije opisivati. Provedbom ove investicije posebno ističemo kako će se osigurati ispunjavanje jednakog pristupa za sve, posebice osoba s invaliditetom. Pretpostavka je kako je maksimalni broj korisnika invalidske e-kartice u ovom projektu do 250.000 osoba. Dakle, osobe s invaliditetom će svoj invalidski status, evidentiran od strane HZJZ, dokazivati posebnom invalidskom e-iskaznicom. Strukturom invalidske e-kartice osigurano je da svaki pružatelj usluge, koja je vezana za korištenje invalidskih prava na polju mobilnosti i pristupačnosti može pročitati podatkovni sadržaj na čitaču bez-kontaktnih e-kartica i time provjeriti valjanost odobrenih invalidskih prava i pružiti svoju uslugu bez potrebe provjeravanja tih podataka u središnjoj bazi. Tako strukturirana invalidska e-kartica trebala bi se u budućnosti koristiti za sva područja na kojima invalidna osoba može ostvariti neka prava s naslova svojeg invaliditeta. Oni Uredi za osobe za invaliditetom koji rade na drugim područjima više ne bi trebali naručivati novu invalidsku e-karticu ako ju osoba već posjeduje, već bi „dopisali“ podatke o invalidskom pravu koje su odobrili.

Sustav podrazumijeva podatkovnu i vizualizacijsku komponentu na kojoj se omogućava spremanje i uvid u kombinirane podatke poštujući pravila privatnosti i etičnosti. Ovako pripremljena platforma omogućava visok stupanj interoperabilnosti i mogućnosti razmjene podatka s drugim sustavima, sve u svrhu efikasnijeg upravljanja podacima, kvalitetnijeg servisa društvenoj zajednici te podršci ostvarivanja prava osobama s invaliditetom, jednoj od najranjivijih skupina u društvu.

Unaprjeđenje sustava korištenja prava osoba s invaliditetom u području mobilnosti obuhvaća veliki broj sudionika i opsežnu pravnu regulativu koju je potrebno izmijeniti (6 zakona i 8 pravilnika), a k tome podaci koje danas posjeduju javna uprava nisu povezani, a time niti dostupni različitim sudionicima. Disperziranost podataka je velika, a pri tome postoji i neažurnost obavještavanja sudionika procesa (Registra o osobama s invaliditetom) o izmjenama istih.

Predloženi projekt koristi funkcionalnosti NIAS sustava u osnovnom i naprednom setu, kroz razvoj CDU infrastrukture u AKD.

Na nacionalnoj razini novi sustav kompletirat će rješavanje invalidskih prava u području mobilnosti i pristupačnosti, s obzirom na to da „… oštećenja lokomotornog sustava imaju najveći udjel u ukupnoj invalidnosti, a invalidska prava se najčešće rješavaju u području

mobilnosti i pristupačnosti …". U skladu s tim, ovaj je projekt usmjeren na projektiranje informacijskog sustava prava osoba s invaliditetom na području mobilnosti i pristupačnosti te se za njega koristi radna kratica IS POSIm. Projekt će se provoditi u skladu s definicijom invalidnosti prema Konvenciji Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom i stoga će se uključiti sve vrste oštećenja obuhvaćenih tom definicijom.

Prava osoba s naslova invalidnosti, u području mobilnosti i pristupačnosti, ovog trenutka po važećim zakonima u Hrvatskoj obuhvaćaju:

- pravo na povlašteni prijevoz u željezničkom te obalnom pomorskom prometu
- pravo na znak pristupačnosti
- pravo na povlaštenu cestarinu i
- pravo na olakšice kod registracije automobila.

Ovim je stavkama određeno poslovno područje unutar kojeg mora djelovati realni sustav prava osoba s invaliditetom (SPOSIm) te domena koja mora biti obuhvaćena projektom izgradnje informacijskog sustava prava osoba s invaliditetom u području mobilnosti.

Svako projektiranje IS-a mora započeti oblikovanjem poslovnih procesa koje bi projektirani IS morao podržavati. Informacijski sustav koji nije projektiran polazeći od poslovnih procesa sam je sebi svrha i ne može biti uspješan (u smislu očekivanih učinaka realnog sustava u kojem taj IS djeluje), ma kako visoke i sofisticirane informacijske i komunikacijske tehnologije bile uključene u njegovu arhitekturu. Istovremeno vrijedi i obrnuto: poslovni procesi moraju biti oblikovani tako da anticipiraju sve dostupne potencijale suvremenih ICT, jer će bez takvog pristupa biti manje učinkoviti od procesa u poslovnom sustavu koji potencijale ICT-a koriste na pravi način.

Provedbeni plan za IS POSIm je složen jer mora uključivati više sudionika i sadržavati više različitih komponenata. Potrebni sudionici su:

- MMPI (odnosno oni njegovi službenici koji se bave invalidskim pravima u području mobilnosti i pristupačnosti, a ovdje su radno nazvani UzIPm), kao vlasnik procesa obuhvaćenih ovim projektom
- Agencija za obalni linijski pomorski promet (AzOLPP) kao jedan od pružatelja IPm usluga za područje pomorskog prijevoza
- Hrvatske željeznice, kao pružatelj usluga u području željezničkog prijevoza
- Pružatelji drugih IPm usluga, kao na primjer uredi državne uprave u županijama nadležni za promet (za znak pristupačnosti) ili MPGI (za osiguranje pristupačnosti)
- HZJZ, kao stručna zdravstvena organizacija odgovorna za Registar osoba s invaliditetom
- MIZ, koje je (u ime Vlade) nadležno za popise tjelesnih oštećenja na temelju kojih se mogu ostvarivati IPm
- Ured pravobraniteljice za osobe s invaliditetom kao nezavisna državna institucija usmjerena na zaštitu, praćenje i promicanje prava osoba s invaliditetom
- AKD, pružatelj usluga korištenja IS POSIm (organizacija s ovlaštenjem za rad kao CDI), ali i proizvođač invalidskih e-kartica

– Softverska organizacija, odgovorna za razvoj i održavanje IS POSIm-a.

Provedba

Trenutno su u izradi poslovni modeli u kojima su definirani unaprijeđeni poslovni procesi, podržani suvremenim ICT, prema kojima bi se odvijali postupci traženja, odobravanja i korištenja invalidskih prava, također i model informacijskog sustava koji bi podržavao unaprijeđene poslovne procese te plan provedbe projekta. Nakon razvoja budućeg, cjelovitog sustava koje se očekuje do kraja 2023., može se predvidjeti kako bi se sva invalidska prava, po svim područjima, mogla odobriti samo na jednom mjestu.

Kratak opis aktivnosti potrebnih za potpunu implementaciju projekta:

a) Usklađivanje zakonskih akata uključujući i novi zakon o Registru o osobama s invaliditetom - preduvjet za provedbu. Za veća odstupanja od polaznih pretpostavki potrebno preprojektiranje. Aktivno sudjelovanje članova projektnog tima u raspravama o propisima.

b) Usklađivanje novog pravilnika o invalidskim pravima na području mobilnosti

c) Dobivanje suglasnosti Ureda Pravobranitelja za osobe s invaliditetom

d) Dobivanje suglasnosti MMPI

e) Izrada projekta u skladu s prethodnim aktivnostima

f) Usklađivanje s HZJZ - Utvrditi potrebne ICT resurse na obje strane, parametre web servisa, učestalost upita i raspoloživost

g) Fizička uspostava BP POSIm-a - Generiranje BP, autorizacija, sigurnost, pohranjene procedure

h) Izrada web servisa - U/I parametri i njihova interpretacija, provjera sigurnosnih procedura, testiranje komunikacija

i) Razvoj procesnih i DB aplikacija - Zaprimanje zahtjeva i odobravanje IPm-a će biti procesna, a korištenje tih prava web aplikacija. Posebno razraditi pozadinske procedure za održavanje matičnih podataka i šifrarnik

j) Razvoj aplikacije za ažuriranja i izvješća - Programirati standardne preglede i izvješća, a oblik i sadržaj specifičnih dogovoriti nadležnim institucijama

k) Razvoj ostalih (uslužnih) aplikacija - Uređivanje e-pretinca, sigurnosna pohrana, preuzimanje podataka o tjelesnim oštećenjima, autentifikacijske procedure, podaci za proizvodnju, veze prema drugim IS-ovima, integracija s SMTP serverom

l) Preuzimanje liste tjelesnih oštećenja - Napisati procedure za preuzimanje i ažuriranje L1 i L 2 iz postojećeg registra (vodi se u HZJZ) na format po ovom projektu

m) Formiranje šifrarnika - Upisati vrijednosti „matičnih“ šifrarnika i kodnih lista u BP POSIm. Provjeriti procedure za pregled i održavanje

n) Uspostavljanje radne okoline u AKD - resursi, dostupnost, sigurnost, biblioteke, ovlaštenja

o) Integracija i tehnički test IS POSIm-a - Povezivanje svih SW komponenata u AKD-u i kod korisnika, testiranje kolaborativnog rada s tipskim skupom podataka za testiranje

p) Funkcionalno testiranje IS POSIm-a - Testiranje svih funkcionalnosti s realnim poslovnim skupom podataka. Popravak eventualnih odstupanja od zahtjeva

q) Izrada korisničkog priručnika - Priručnici moraju biti u tiskanom formatu i kao kontekstualni „Help“. Primjeri za katalog IPm i uvjeta za njihovo odobravanje

Obrazovanje službenika MMPI - Obrazovne cjeline: koncept IS POSIm-a, pregled i razumijevanje pojedinih funkcionalnosti, prijava za rad, pravila za prijavu i ažuriranje uvjeta za IP, radionica uz rad sa „stvarnim“ podacima.

Procijenjena vrijednost investicije odnosi se na sljedeće:

- Izrada studije izvodljivosti - 847.500 kn
- Razvoj pravne i metodološke osnove - 1.321.000 kn
- Modeliranje poslovnih procesa - 975.000 kn
- Projektiranje i razvoj SW i uspostava ICT infrastrukture - 9.165.000 kn
- Edukacija i osposobljavanje subjekata - 996.000 kn
- Upravljanje projektom - 732.000 kn
- Komunikacija i vidljivost - 1.395.200 kn

Metoda procjene troškova odnosi se na procjenu pojedinačne količine roba i usluga dobivene kroz modeliranje izbora. Njihova suma predstavlja ukupnu iskazanu vrijednost projekta.

Budući da je na globalnoj razini narušeno stanje tržišta roba, usluga i rada u prošlogodišnjem razdoblju, u obzir su uzete moguće varijacije u cijenama do kojih je došlo prilikom zatvaranja tržišta roba i usluga (engl. lockdown) te nemogućnost isporuke istih zbog globalne svjetske pandemije.

Obzirom na opseg projekta predloženog za financiranje, izračunati su troškovi za pojedinu komponentu (stavku) zasebno te se njihovim zbrajanjem došlo do vrijednosti projekta. Trošak svakog elementa projekta iskazan je zasebno, a njihova suma predstavlja vrijednost projekta na ukupnoj razini za koju je predloženo financiranje.

Procjena troškova dobivena je putem empirijskih podataka.

Na temelju dosadašnjih stečenih stručnih iskustva te analizom provedbenih projekata u sličnim postupcima javne nabave, za estimaciju troškova korišteni su podaci temeljeni na projektima koji su trenutno u provedbi ili su već provedeni.

Metoda procjene troškova temeljena je na povijesnim podacima provedenih projekata koji su isti ili slični predloženom projektu za financiranje, a na temelju objavljenih sličnih postupaka javnih Naručitelja.

Prilikom razrade troškova projekta u obzir su uzeti budući trendovi, kompleksnost same uspostave sustava te veličina i važnost planiranih reformskih investicija.

Projekt se odnosi na uvođenje informatičkog sustava koji će rezultirati uvođenjem jedinstvenog dokumenta kojim će osoba s invaliditetom ostvariti sva prava s polja mobilnosti čime će se krajnjim korisnicima – osobama s invaliditetom olakšati korištenje tih prava i povećati dostupnost interoperabilnih digitalnih javnih usluga. Krajnji korisnici projekta su fizičke osobe, dok će se državnim institucijama olakšati vođenje evidencija, smanjiti administracija i

dokumentacija koja je prisutna u postojećem sustavu. S aspekte primjene članka 107. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) radi se o financiranju projekta u kojem država djeluje izvršavanjem javnih ovlasti i koji stoga ne uključuje državnu potporu.

Uvažavajući Uredbu Europskog parlamenta o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja može se utvrditi kako predmetni projekt zadovoljava DNSH princip, tj. da projekt neće bitno štetiti okolišnim ciljevima zadanima u Uredbi, a s obzirom na to da se provedba istoga odnosi na implementaciju sustava te nema direktnog utjecaja na okolišne ciljeve.

Nositelj provedbe	MMPI
Ciljna skupina	Osobe s invaliditetom, javna uprava, pružatelji usluga osobama s invaliditetom s područja mobilnosti.
Procijenjeni trošak	15.431.700 kn
Razdoblje provedbe	3/2021.-12/2023.

C1.4. R1-I3 Nacionalni sustav elektroničke pohrane i razmjene podataka u cestovnom prijevozu (NSCP)

Izazov

Promet je strateški sektor gospodarstva EU-a, jer je preduvjet za većinu aktivnosti u društvu te ima golemi utjecaj na europski socijalni i ekonomski razvoj, a istovremeno ima i veliki udio u zelenim politikama. Promet također pridonosi gospodarskom rastu i zapošljavanju, globalnoj konkurentnosti i trgovini, omogućujući kretanje ljudi i roba. Prijevoz je ključni pokretač četiri slobode kretanja koje definiraju jedinstveno tržište – kretanje ljudi, robe, usluga i kapitala.

Cilj EK je promicanje mobilnosti koja je učinkovita, sigurna i ekološki prihvatljiva, a služi potrebama građana i poduzeća.

Kako bi pridonijela postizanju ukupnih ciljeva postavljenih na razini EU, EK je još u prošlom desetljeću postavila niz ciljeva prometne politike na temelju prioriteta. Jedan od ciljeva je postizanje dobro povezanog, interoperabilnog i učinkovito vođenog prometnog sustava u Europi, sposobnog za potporu ekonomskom rastu EU-u što zahtijeva koordinirani dugoročni pristup na razini EU-a. Osposobljavanje poslovnih subjekata za razmjenu elektroničkih podataka s regulatornim i nadzornim tijelima vlasti putem certificirane platforme, osigurava nužne preduvjete za ispunjenje postavljenih ciljeva. Iz svih navedenih razloga 2020. donesena je Uredba (EU) 2020/1056 o elektroničkim informacijama o prijevozu tereta. Cilj Uredbe je poticanje digitalizacije prijevoza tereta i njegove logistike kako bi se smanjili administrativni troškovi, poboljšale provedbene sposobnosti nadležnih tijela te povećala učinkovitost i održivost prometa. Upravo navedeni ciljevi su sastavni dijelovi projekta „Nacionalni sustav elektroničke pohrane i razmjene podataka u cestovnom prijevozu“, čiji je temeljni cilj digitalizacija sustava praćenja i prolaza tereta u cestovnom prometu.

Kretanje robe i putnika, popraćeno je velikom količinom informacija koje se i dalje razmjenjuju u papirnatom obliku među poduzećima te između poduzeća i nadležnih tijela. Upotreba papirnatih dokumenata znatno je administrativno opterećenje i dodatni trošak za pružatelje logističkih usluga (u kojima prednjače mala i srednja poduzeća), ali i regulatorna tijela, a k tome i negativno utječe i na okoliš. Projektom „Nacionalni sustav elektroničke pohrane i razmjene podataka u cestovnom prijevozu“ i provedbom Uredbe (EU) 2020/1056 navedeni troškovi za pružatelje logističkih usluga i regulatorna tijela značajno bi se smanjili.

Ulaganje i, posebno ulaganje u infrastrukturu, glavni je pokretač jačanja prosperiteta i kohezije u Uniji te je dio borbe protiv klimatskih promjena i negativnih vanjskih utjecaja prometnih aktivnosti. Odgovarajuća infrastruktura, inovativni inteligentni transportni sustavi (ITS), mjere za poboljšanje sigurnosti i zaštite okoliša ključni su parametri razvoja prometa.

Obveza nadležnih tijela da prihvaćaju informacije koje gospodarski subjekti stavljaju na raspolaganje elektroničkim putem trebala bi se primjenjivati i kad god se odredbama pravnih akata Unije ili nacionalnog prava obuhvaćenih područjem primjene Uredbe 2020/1056 zahtijevaju informacije koje se spominju i u relevantnim međunarodnim konvencijama, kao što su konvencije kojima se uređuju međunarodni ugovori o prijevozu u okviru različitih vrsta prijevoza, primjerice Konvencija UN-a o ugovoru o međunarodnom prijevozu robe cestom (CMR).

Konvencija o ugovoru o međunarodnom prijevozu robe cestom (*Convention relative au contrat de transport international de marchandises par route - CMR*) usvojena je 1956. i regulira dodjelu i izvršavanje naloga te postupke u slučaju neispunjavanja obveza kao i gubitka ili oštećenja robe koja se prevozi. Također sadrži odredbe vezane uz reklamacije i situaciju uzastopnih prijevoznika u lancu nabave (izmjena više prijevoznika od početne do završne točke). Sporazum je isključivo namijenjen za prijevoz robe cestovnim prometom. Premda se pojam CMR odnosi primarno na Konvenciju, on se u praksi često koristi za standardizirani teretni list koji se koristi u cestovnom prometu među zemljama potpisnicama CMR konvencije. Format i sadržaj teretnog lista je usvojen Protokolom uz Konvenciju iz 1978. i Hrvatska je prihvatila taj Protokol[58].

Hrvatska nije ratificirala e-CMR protokol. Važno je napomenuti da, pored usvajanja e-CMR protokola, svaka zemlja bilateralnim sporazumima sa susjednim zemljama regulira operativnu primjenu i razmjenu e-CMR podataka pri čemu država vodi računa o segmentu javne administracije koja koristi e-CMR, odnosno priznavanje e-CMR-a u okviru pravne regulative.

Mnoštvo sudionika podrazumijeva da su ispunjeni svi zahtjevi/aspekti interoperabilnosti: pravni, procesni, tehnički i semantički. To cijeli projekt implementacije korištenja dokumenata u elektroničkom obliku čini vrlo zahtjevnim i njegova uspostava je višegodišnji pothvat. U suštini to znači da se administrativni troškovi uvelike reduciraju. U pogledu troškova, eFTI predstavlja poboljšanje, jer uklanja upotrebu papira i omogućuje bolju i bržu organizaciju ubrzavanjem prijenosa i naplate. Također, u smislu transparentnosti cijelog opskrbnog lanca, elektronički oblik dokumentacije ima prednosti kao što su informacije u stvarnom vremenu, točniji podaci i automatski prijenos podataka poslovnim partnerima koji sudjeluju u lancu opskrbe. Međutim, objektivno gledano, radi se o zahtjevnom projektu od kojeg najviše koristi imaju poslovni partneri koji sudjeluju u robnoj razmjeni i transportu. Oni mogu inicirati potrebu upotrebe dokumentacije u elektroničkom obliku, ali ne mogu provesti projekt, jer je jedan od ključnih dionika država sa svojom pravnom regulativom i javnim službama. Stoga država mora biti nositelj razvojnog dijela projekta pri čemu će ostaviti prostor za tržišno natjecanje zainteresiranim poslovnim subjektima tj. informatičkim firmama koje žele u svoju ponudu staviti i rješenja za razmjenu elektroničkog teretnog lista. Međutim, inicijator i pokretač razvoja ovog projekta mora biti država koja definira semantiku podataka i stvara okvir pravne sigurnosti za cijelu inicijativu. U tom smislu, ovaj dokument daje smjernice za pokretanje

[58] NN 6/16, Međunarodni ugovori

sustava upotrebe dokumenata u elektroničkom obliku, analizira koristi od uvođenja za cestovni teretni promet te predlaže najbolju opciju za primjenu sustava.

Analize EK govore da će se prijevoz roba unutar EU povećati za 51% u periodu od 2015.-2050. Trenutno 99% prekograničnog prometa je još uvijek bazirano na papirnatoj dokumentaciji. Digitalizacija ima potencijal značajno unaprijediti taj poslovni proces i doprinijeti funkcioniranju jedinstvenog europskog tržišta i razvoju malih i srednjih poduzeća na području Europske unije. Prepreke koje sprečavaju šire prihvaćanje digitalizacije sustava imaju dvije glavne komponente: raznolik pravni okvir i administrativne procedure u državama članicama vezano uz elektroničku dokumentaciju te neinteroperabilne informacijske sustave. Zbog toga je proces relativno spor, ali kontinuirano i sustavno napreduje. Međutim, za snažniji razvoj malih i srednjih poduzeća u sektoru pružanja logističkih usluga, nužno je u što kraćem roku i kroz što kvalitetnije rješenje digitalizirati sustav dokumentacije u cestovnom teretnom prometu, a usporedno s time i ubrzati i pojednostaviti poslovne procese regulatornih tijela.

Cilj

Cilj ovog projekta je uspostava Nacionalnog sustava elektroničke pohrane i razmjene podataka u cestovnom prijevozu (NSCP) te njegova implementacija u skladu s Uredbom (EU) 2020/1056 o elektroničkim informacijama u prijevozu tereta (i svim budućim aktima vezanim uz Uredbu). Uspostava Nacionalnog sustava elektroničke pohrane i razmjene podataka će rezultirati digitalizacijom poslovnih procesa u sustavu cestovnog prijevoza tereta, što će smanjiti administrativne troškove za mala i srednja poduzeća u sektoru pružanja logističkih usluga, poboljšati provedbene sposobnosti nadležnih tijela i povećati učinkovitost i održivost cestovnog prometa. Uporabom elektroničkih sredstava za razmjenu regulatornih informacija smanjit će se administrativni troškovi za gospodarske subjekte i povećati učinkovitost nadležnih tijela.

Uvođenjem NSCP u Hrvatskoj najveće prednosti biti će vidljive poslovnim subjektima koji sudjeluju u logističkom lancu: pošiljatelji i primatelji robe te prijevoznici. Digitalizacijom sustava prijenos informacija kroz cijeli lanac prijevoza robe biti će ubrzan i svi relevantni podaci će se transferirati kroz informacijske sustave zainteresiranih strana. Nakon preustroja poslovnih procesa odnosno digitalne transformacije, mala i srednja poduzeća iz sektora pružanja logističkih usluga će poslovati brže, učinkovitije i povoljnije, a što će pozitivno utjecati na razvoj sektora i otvaranje novih radnih mjesta. Neizravni učinci primjene elektroničkih informacija o prijevozu tereta (eFTI) vezani su i uz efikasniji nadzor od strane nadležnih tijela, digitalno praćenje putovanja i izdavanje prateće dokumentacije te smanjenje zastoja u cestovnom prometu koji negativno utječe na onečišćenje okoliša i održivi razvoj.

Digitalizacijom sustava, odnosno korištenjem dokumentacije u elektroničkom obliku, javne službe će imati višestruke koristi. Nadzori će se ubrzati i lakše povezivati s njihovim informacijskim sustavima. U središnjoj bazi podataka biti će pohranjena cjelokupna elektronička transportna dokumentacija što će omogućiti provođenje napredne analitike u realnom vremenu te će se omogućiti prilagodba sustava malih i srednjih poduzeća. Važno je napomenuti kako će razina povećanja učinkovitosti svih navedenih organizacija, velikim dijelom, zavisi od restrukturiranja poslovnih procesa tijekom procesa digitalizacije, odnosno uvođenja dokumentacije u elektroničkom obliku.

Opis

Implementacijom tehničkih odredbi Uredbe (EU) 2020/1056 o elektroničkim informacijama o prijevozu tereta i svih budućih akata vezanih uz predmetnu Uredbu, nadležna tijela će poduzeti potrebne mjere za omogućavanje elektroničkih razmjena regulatornih informacija o prijevozu tereta (eFTI) u strojno čitljivom formatu putem platformi koje se temelje na informacijskoj i komunikacijskoj tehnologiji (platforme za eFTI), uključujući nabavu potrebne opreme. Međutim, dotični gospodarski subjekti će i dalje biti odgovorni za dostavljanje informacija u formatu čitljivom čovjeku kad god to posebno zatraže nadležna tijela kako bi se nadležnim tijelima omogućilo da obavljaju svoje dužnosti u situacijama u kojima pristup platformi za eFTI nije dostupan.

Prema dokumentima Foruma o digitalnom transportu i logistici (DTLF), tj. općem zaključku bazičnog tima UN / CEFACT multimodalni transportni referentni model podataka (MMT RDM) pruža najprikladniju osnovu za uspostavu uobičajenog skupa podataka i podskupova zbog:

- Međunarodnog karaktera
- Obuhvata svih vrsta prijevoza
- Upotreba za srodna zakonodavstva EU-a poput Carine i EMSWe-a
- Upotrijebe za povezanu prijevoznu dokumentaciju
- Generički karakter, koji s jedne strane omogućuje usklađivanje, a s druge strane specifičnih zahtjeva zakonodavstva ili prometnog okruženja koja je potrebno poštivati.

Gdje je moguće, preferirat će se kodiranje podataka preko tekstualnog prikaza (npr. identifikacija uključenih strana i identifikacija robe ili identifikacija mjesta).

Razmotrit će se potreba za uključivanjem dodatnih podataka ili pojedinosti podataka koji nisu (izričit) zahtjev zakonodavstva obuhvaćenih Uredbom o eFTI-u, jer postoji:

- Potreba za cjelokupnim funkcioniranjem razmjene podataka putem eFTI-a platforme i zahtjevi za njima (npr. jedinstvena elektronička identifikacija veze, eFTI definicija pošiljke ili identifikacija prijevoznika)
- Predviđanje budućih digitalnih potreba
- Očekivana korist za javni i privatni sektor uključivanjem određenih elemenata podataka koji su izborni.

Informacije koje zahtijeva zakonodavstvo obuhvaćeno eFTI-om nisu uvijek specifični podaci kako se traži u tom zakonodavstvu npr. u nekim su slučajevima potrebni pošiljatelj i primatelj, no svrha nije identificiranje tih strana, već utvrđivanje mjesta utovara i istovara.

Također, ostaju razna pravna pitanja kojima je potrebna dodatna objašnjena:

- Unutar same Uredbe o eFTI-u (npr. Definicija "pošiljke")
- Unutar zakonodavstva obuhvaćenog Uredbom o eFTI-u (npr. Definicije, svrha i relevantnost zahtjeva za podacima u digitalnom okruženju)
- Unutar zakonodavstva i / ili konvencija koje nisu u opsegu eFTI-a Propisi, ali unatoč tome preklapaju se u zahtjevima i / ili jesu povezano s pružanjem zahtjeva za eFTI podacima.

Projekt Nacionalnog sustava elektroničke pohrane i razmjene podataka u cestovnom prijevozu (NSCP) obuhvaća svu relevantnu regulativu vezanu za eFTI, te njenu pravnu, organizacijsku i semantičku interoperabilnost. Također, tehnički zahtjevi biti će ostvareni prema tehničkoj specifikaciji koja će za eFTI tek biti naznačena od strane EU u budućem razdoblju. Nastavno na navedeno, NSCP će sustavno primjenjivati sve zahtjeve od strane eFTI-ja i, po potrebi, drugih srodnih akata koji uređuju pitanje o elektroničkim informacijama u cestovnom prijevozu tereta. Uspostava tehničkih specifikacija riješena je u člancima 8, 9 i 10 propisa o eFTI-u.

Prema članku 8. Uredbe o eFTI-u Komisija će provedbenim aktima uspostaviti zajedničke postupke i detaljna pravila, uključujući zajedničke tehničke specifikacije, za pristup nadležnih tijela platformama eFTI, uključujući postupke za obradu regulatornih informacija koje elektronički stavljaju na raspolaganje gospodarskim subjektima.

Članci 9. i 10. Uredbe o eFTI-u ovlastili su Komisiju da usvoji provedbene akte koji će detaljno utvrditi specifikacije u vezi sa zahtjevima za eFTI platforme, odnosno za davatelje eFTI usluga kako je navedeno u tim člancima.

Podizanjem NSCP-a biti će uspostavljena elektronička baza podataka u cestovnom prijevozu s glavnim funkcionalnim značajkama:

- Suverenitet podataka, kvaliteta i integritet.
- Snimanje, pohrana i obrada podataka za daljnju razmjenu podataka i razmjenu informacija sa sudionicima sustava.
- Povezivost i interoperabilnost ostalih sustava koji se koriste središnjom bazom podataka u cestovnom prijevozu.
- Prekogranična interoperabilnost sa sličnim sustavima.
- Objedinjavanje standarda za razmjenu logističkih podataka na temelju strukturiranih elektroničkih poruka.
- Pružanje informacijske sigurnosti.
- Ovlaštenje i upravljanje korisnicima s odgovarajućim skupinom usluga.
- Upravljanje informacijskim procesima.

Vlasnici baze elektroničkih podataka u cestovnom prijevozu biti će vladina institucija zadužena za održavanje, nadzor i upravljanje.

Naravno, tu su uključeni i cestovni prijevoznici kao poslovni subjekti te svi ostali dionici koji profesionalno sudjeluju u cestovnom lancu opskrbe što sve skupa uvjetuje da su zahtjevi za interoperabilnost vrlo visoki.

Dokumentacija u elektronskom obliku sadrži iste podatke i ima istu pravnu snagu kao i dokumentacija u papirnatom obliku.

Dokumentacija u elektroničkom obliku je važna podloga za opći razvoj elektroničke komunikacije u prometu te važna i ključna početna ishodišna točka koja će omogućiti razvoj svih drugih aspekata razmjene informacija u cestovnom prometu. Posebno je važna činjenica da dokumentacija u elektroničkom obliku obuhvaća prekogranične transakcije i uključuje u komunikaciju dionike iz različitih država što potiče interoperabilnost i razvoj cijele regije. Pri tome se otvara prostor na tržištu i izbjegava bilo kakav monopolistički utjecaj bilo kojeg dionika

iz javnog sektora. U sferi kontrole „države“ biti će samo središnji registar koji će služiti kao jamstvo integriteta podataka i zaštita od manipulacije.

Dokumentacija unutar cestovnog teretnog prijevoza je valjana kada je potpišu ovlaštene osobe. Ovlaštene osobe su ugovorne strane, ali to mogu biti i druge osobe koje su ovlaštene potpisivati u ime i za račun ugovornih strana. Valjanost prijevozničke dokumentacije treba razlikovati od valjanosti ugovora. Nevažeća prijevoznička dokumentacija ne utječe na valjanost ugovora. Da bi prijevoznička dokumentacija bila valjana, moraju je, u pravilu, potpisati obje ugovorne strane - prijevoznik i pošiljatelj. Prihvaća se i faksimil. Potpisi mogu biti i tiskani, ali i zamijenjeni pečatima. Elektronički potpis se također može prihvatiti, ako je predviđen u nacionalnom zakonodavstvu, što je u Hrvatskoj slučaj. U cestovnom prijevozu vozač je ovlašten potpisati prijevozničku dokumentaciju, a dokumentacija koju nisu potpisali vozač i pošiljatelj nije punovažna prema odredbama CMR konvencije, kao niti prema nadležnoj zakonskoj regulativi zemlje u kojoj se odvija transport. Ista logika ugrađena je i u dokumentaciju u elektroničkom obliku te u tom smislu treba razvijati i odgovarajuća programska rješenja.

Dokumentaciju u elektroničkom obliku može izdati prijevoznik, pošiljatelj ili bilo koja druga osoba zainteresirana za ugovor o prijevozu na koji se primenjuje. Dokumentacija u elektroničkom obliku sadrži podatke (npr. fotografije robe koja se prevozi) koji se logički mogu pridružiti temeljnom zapisu u obliku priloženih podataka ili na drugi način u trenutku njenog nastanka ili naknadno, a tako da čine njen sastavni dio. Relevantnu pravnu regulativu treba postaviti na način kako provodi EU kroz eFTI regulativu i regulativu vezanu uz cestovni prijevoz tereta. Nacionalna zakonodavstva moraju detaljnije razraditi regulativu o elektroničkoj dokumentaciji. U tom smislu elektronička dokumentacija u cestovnom teretnom prijevozu je reguliran elektronički dokument i oslanja se na relevantnu regulativu elektroničkog dokumenta. Struktura podatkovnog sadržaja, kodne liste i detaljna semantika elektroničkog teretnog lista je prepuštena zainteresiranim stranama, pri čemu se mora voditi računa o interoperabilnosti. Što se tiče potpisivanja ovaj projekt uvažava činjenicu da u Hrvatskoj imamo na snazi Zakon o elektroničkom potpisu, Zakon o elektroničkoj ispravi i Zakon o elektroničkom poslovanju te se predlaže potpisivanje elektroničkim potpisom. Istina je da bi *blockchain* tehnologije ovdje mogle pružiti podjednaku razinu zaštite integriteta podataka i svih poslovnih događaja, ali nisu ušle u zakonsku regulativu te bi inzistiranje na promjenama spomenuta tri zakona značajno usporilo projekt.

Analize EK pokazuju da je izravna ušteda uslijed primjene dokumentacije u elektroničkom obliku na strani prijevoznika po jednom prekograničnom prijevozu od 21-97 eura. Uvođenje dokumentacije u elektroničkom obliku doprinosi kompetitivnosti gospodarstva i donosi učinkovitije administrativne procedure. Indirektne dobrobiti također su značajne, poput bržeg prelaska granice, koji se reflektira ne samo na bržu dostavu robe već i na radno vrijeme vozača (koje je regulirano posebnim aktima, jer je prepoznat kao posebna skupina „mobilnih radnika“ čiji su uvjeti rada i radno vrijeme izrazito teški). Brži procesi pri utovaru i istovaru robe, prelaska granice, kontrole bez zaustavljanja značajno doprinose smanjenoj emisiji štetnih plinova (nastalih uslijed čekanja i sl.). U ovom kontekstu treba i spomenuti podizanje država koje primjenjuju dokumentaciju u elektroničkom obliku na različitim ljestvicama konkurentnosti gospodarstva (npr. *Doing Business* rangiranje Svjetske banke ili *Network Readiness Index* Svjetskog ekonomskog foruma) koje značajno vrednuju jednostavnost i brzinu administrativnih procedura te interoperabilnost i primjenu suvremenih tehnologija. Jačanje konkurentnosti gospodarstva pozitivno utječe na uvjete poslovanja i razvoj malog i srednjog

poduzetništva, što je temeljni preduvjet za otvaranje novih radnih mjesta i ekonomski prosperitet društva.

Provedba

Projekt Nacionalnog sustava elektroničke pohrane i razmjene podataka u cestovnom prijevozu (NSCP) temelji se na Uredbi 2020/1056 o elektroničkim informacijama (eFTI) o prijevozu tereta te prati njenu pravnu, organizacijsku i semantičku interoperabilnost. Cilj Uredbe 2020/1056 je poticanje digitalizacije prijevoza tereta i njegove logistike kako bi se smanjili administrativni troškovi, poboljšale provedbene sposobnosti nadležnih tijela te povećala učinkovitost i održivost prometa. Cilj projekta Nacionalnog sustava elektroničke pohrane i razmjene podataka u cestovnom prijevozu (NSCP) je ubrzani prijenos informacija kroz cijeli lanac prijevoza robe što će omogućiti brže, učinkovitije i povoljnije poslovanje malih i srednjih poduzeća iz sektora pružanja logističkih usluga. Također, provedbom projekta povećat će se efikasnost nadzora od strane nadležnih tijela, digitalno praćenje putovanja i izdavanje prateće dokumentacije, ali i smanjenje zastoja u cestovnom prometu koji negativno utječe na onečišćenje okoliša i održivi razvoj. Nastavno na navedeno, cilj projekta je sukladan cilju Uredbe 2020/1056.

Nadalje, Uredba 2020/1056 će se primjenjivati od 21. kolovoza 2024. godine. Prema članku 8. Uredbe Komisija će provedbenim aktima uspostaviti zajedničke postupke i detaljna pravila, uključujući zajedničke tehničke specifikacije, za pristup nadležnih tijela platformama eFTI, uključujući postupke za obradu regulatornih informacija koje elektronički stavljaju na raspolaganje gospodarskim subjektima. Članci 9. i 10. Uredbe ovlastili su Komisiju da usvoji provedbene akte koji će detaljno utvrditi specifikacije u vezi sa zahtjevima za eFTI platforme, odnosno za davatelje eFTI usluga, kako je navedeno u tim člancima. Tehnički zahtjevi NSCP-a biti će ostvareni prema tehničkoj specifikaciji koja će za eFTI tek biti naznačena od strane Komisije u budućem razdoblju. Nastavno na navedeno, NSCP će sustavno primjenjivati sve zahtjeve od strane eFTI-ja i, po potrebi, drugih srodnih akata koji uređuju pitanje o elektroničkim informacijama u cestovnom prijevozu tereta. Na taj će se način osigurati interoperabilnost NSCP sa sustavima cestovnog prijevoza u drugim državama, ali i s ostalim sustavima unutar Republike Hrvatske (npr. sustav eADR). Gore u tekstu je identificiran cilj projekta Nacionalnog sustava elektroničke pohrane i razmjene podataka u cestovnom prijevozu te važnost implementacije eFTI uredbe za provedbu i primjenu predmetnog projekta.

Hrvatska nema pravni okvir za uvođenje NSCP-a (eFTI) te je potrebno donijeti novu regulativu odnosno provesti usklađivanje s EU regulativom i svom ostalom regulativom vezanom uz cestovni prijevoz tereta i ljudi. Također, potrebno je prilagoditi mnogobrojnu zakonsku regulativu u domeni cestovnog prometa, modificirati određene poslovne procese i razviti odgovarajuće informacijske sustave. Pri tome se poslovni procesi i informacijski sustavi moraju prilagoditi javnim službama te trgovačkim društvima koja djeluju u cestovnom prometu.

Ovime bi se, uz izravne uštede, dodatno ojačali kapaciteti javne uprave za digitalnu transformaciju javnih usluga. S obzirom na to da postoje primjeri dobre prakse mogli bi preuzeti i modificirati uspješne koncepte.

Koraci uvođenja dokumentacije u elektroničkom obliku u cestovnom teretnom prijevozu obvezno uključuju: detaljnu analizu svih postojećih poslovnih procesa u kojima se koristi dokumentacija u papirnatom obliku te projektiranje novih poslovnih procesa uz primjenu elektroničke dokumentacije. Također je potrebno projektirati model podataka vezan uz

elektroničku dokumentaciju; projektirati sigurnosne mehanizme; projektirati informacijski sustav; razviti informacijski sustav; razviti nove programske module i uklopiti ih u postojeće informacijske sustave relevantnih javnih službi; razviti pilot aplikaciju, modelom javno privatnog partnerstva, za trgovačka društva te otvoriti prostor na tržištu za zainteresirane informatičke tvrtke kako bi mogle razvijati odgovarajuće aplikacije.

Uvođenje elektroničke dokumentacije u cestovnom teretnom prijevozu povezano je i s troškovima. Troškovi se pojavljuju na strani poduzeća koja djeluju u cestovnom prijevozu roba te na strani javnih službi koje obrađuju transportnu dokumentaciju. Ti troškovi zavise o brojnim čimbenicima i teško ih je u predvidjeti bez detaljnije analize koja je predviđena ovim projektom.

Procijenjena vrijednost investicije odnosi se na sljedeće:

- Izrada studije izvedivosti - 847.500 kn
- Razvoj pravne i metodološke osnove - 3.500.000 kn
- Izrada projektno tehničke dokumentacije - 1.875.000 kn
- Modeliranje poslovnih procesa - 3.250.000 kn
- Razvoj ICT infrastrukture - 29.927.500 kn
- Edukacija i osposobljavanje subjekata - 7.500.000 kn
- Uspostava i rad Living Lab-a - 9.975.000 kn
- Komunikacija i vidljivost - 850.000 kn

Metoda procjene troškova odnosi se na procjenu pojedinačne količine roba i usluga dobivene kroz modeliranje izbora. Njihova suma predstavlja ukupnu iskazanu vrijednost projekta.

Budući da je na globalnoj razini narušeno stanje tržišta roba, usluga i rada u prošlogodišnjem razdoblju, u obzir su uzete moguće varijacije u cijenama do kojih je došlo prilikom zatvaranja tržišta roba i usluga (engl. lockdown) te nemogućnost isporuke istih zbog globalne svjetske pandemije.

Obzirom na opseg projekta predloženog za financiranje, izračunati su troškovi za pojedinu komponentu (stavku) zasebno te se njihovim zbrajanjem došlo do vrijednosti projekta. Trošak svakog elementa projekta iskazan je zasebno, a njihova suma predstavlja vrijednost projekta na ukupnoj razini za koju je predloženo financiranje.

Procjena troškova dobivena je putem empirijskih podataka.

Na temelju dosadašnjih stečenih stručnih iskustva te analizom provedbenih projekata u sličnim postupcima javne nabave, za estimaciju troškova korišteni su podaci temeljeni na projektima koji su trenutno u provedbi ili su već provedeni.

Metoda procjene troškova temeljena je na povijesnim podacima provedenih projekata koji su isti ili slični predloženom projektu za financiranje, a na temelju objavljenih sličnih postupaka javnih Naručitelja.

Prilikom razrade troškova projekta u obzir su uzeti budući trendovi, kompleksnost same uspostave sustava te veličina i važnost planiranih reformskih investicija.

Projekt će se financirati iz sredstava RRF-a te se za isti neće potraživati sufinanciranje iz drugih EU izvora.

Uvođenje elektroničke dokumentacije u cestovnom teretnom prijevozu ne može se provesti bez angažmana nadležnih državnih institucija, u prvom redu MMPI, i stoga financiranje ovog projekta sredstvima NPOO ne sadrži element državne potpore na razini nositelja projekta i državne institucije koja će biti vlasnik baze elektroničkih podataka u cestovnom prijevozu i zadužena je za održavanje, nadzor i upravljanje tom bazom. Pri nabavi usluga, informatičke opreme, projektiranja i razvoja informacijskog sustava i novih programskih modula, isključuje se postojanje državne potpore provedbom konkurentnih natječajnih postupaka u skladu s propisima o nabavi ili provedbom modela javno-privatnog partnerstva u skladu s načelom države kao subjekta u tržišnom gospodarstvu (MEOP – *market economy operator principle*). Poslovni subjekti koji sudjeluju u logističkom lancu koji će koristiti dokumentaciju u elektroničkom obliku snosit će troškove uvođenja iste, kao i javne službe koje obrađuju transportnu dokumentaciju, što isključuje dodjelu potpore. Za edukaciju i osposobljavanje gospodarskih subjekata radi primjene novog sustava dodjeljivat će se državne potpore u skladu s odgovarajućim pravilima za dodjelu potpora za usavršavanje iz članka 31. Uredbe Komisije 651/2014.

Uvažavajući Uredbu Europskog parlamenta o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja može se utvrditi kako predmetni projekt zadovoljava DNSH princip, tj. da projekt neće bitno štetiti okolišnim ciljevima zadanima u Uredbi, a s obzirom na to da se provedba istoga odnosi na implementaciju sustava te nema direktnog utjecaja na okolišne ciljeve.

Nositelj provedbe	MMPI
Ciljna skupina	Poslovni subjekti koji sudjeluju u logističkom lancu, javne službe
Procijenjeni trošak	57.725.000 kn
Razdoblje provedbe	3/2021.-5/2026.

C1.4. R1-I4 Izvještajno upravljački sustav putničkog i teretnog prijevoza u cestovnom prometu

Izazov

Trenutno stanje putničkog i teretnog prijevoza u cestovnom prometu podrazumijeva velik broj heterogenih sustava koji na informatičkoj razini međusobno ne komuniciraju, nije moguće izvršiti niti podijeliti uvid u pojedine informacije niti postoji digitalna autorizacijska točka za sve servise. Podatke nije moguće pohranjivati za trajnije analize ni analizu vremenskih serija, a akteri u procesu nisu u potpunosti svjesni cjelovitog sustava, ili ako jesu, gledaju ga s jakim naglaskom na vlastitu poziciju u okruženju. Postupci su isprekidani i često nije moguće povezati sve korake u procesu. Pojedinačna znanja nije moguće koristiti za unapređenje zajedničke baze znanja. Predloženo stanje omogućava spremanje i skaliranje sustava prema količini podatka koji se spremaju, omogućava izradu najsloženijih proračuna i vizualizaciju nad podacima, a sve kao podlogu za izradu prometnih politika i praćenje njihove provedbe te za uvide i razmjenu podatka s akterima koji sudjeluju u području prometa.

Cilj

Povećanje sigurnosti u cestovnom prometu, ravnopravna tržišna utakmica i zaštita ranjive skupine (vozači).

Ovakav izvještajno upravljački sustav u putničkom i teretnom cestovnom prometu, osim činjenice da omogućava uvid u podatke važne za sigurnost prometa, omogućava i kreiranje

personaliziranih obrazaca vožnje, predstavlja transparentnu platformu za tvrtke u gospodarskom lancu koji povezuje korisnike kroz promet te predstavlja značajan iskorak prema povećanju sigurnosti u prometu odnosno boljem iskorištenju transportnih puteva (kroz analize korištenja istih).

Razvojem servisa djelomične autonomnosti vozila očekivano će se fokus na društvenu i industrijsku prilagodbu korisnika (prijevoznici, vozači, kreatori politika) seliti na inteligentne, podacima pojačane, servise planiranja i nadzora prometa.

Opis

Povezanost projekta s općim kontekstom digitalizacije: projektu je prethodio razvoj Sustava za središnju obradu tahografskih podataka (SOTAH) koji je uspješno implementiran, a rezultat je primjene modernih tehnologija u upravljanju velikim setovima podataka i njihovom korištenju. Ovim pristupom očekuje se projektom unaprijediti opći DESI indeks Hrvatske, a posebno one koji su ispod EU prosjeka (Povezivost - Razvoj tržišta širokopojasnih usluga u EU; Digitalne javne usluge; Građani koriste internetske usluge). Predloženi projekt predstavlja sljedeću etapu, proširenje SOTAH projekta koji je u Hrvatskoj implementiran među prvim zemljama EU te predstavlja značajan inovacijski i razvojni potencijal sa snažnim utjecajem na društvo i gospodarstvo. Povezanost i harmonizacija projektnih aktivnosti s drugim digitalnim projektima koji su u tijeku: predloženi projekt koristi funkcionalnosti NIAS sustava u osnovnom i naprednom setu (preuzimanje i autorizacija ovlaštenja). Projekt u kontekstu podatkovne platforme planira se u potpunosti integrirati u aktivnosti GSB te omogućiti pristup sukladno autorizaciji svim korisnicima GSB-a.

Ovaj projekt pored navedenog bavi se ispunjenjem zahtjeva važećeg zakonodavstva EU koje se odnosi na obvezu izvješćivanja o provedbi Uredbe (EZ) br. 561/2006, Uredbe (EU) br. 165/2014 i Direktive 2002/15/EZ., u skladu s Provedbenom odlukom Komisije (EU) br. 2017/1013.

Izravne koristi proizlaze iz nižih troškova nadzora tahograf podataka, većeg stupnja transparentnosti, kvalitetnije i izravnije podrške regulatornim zahtjevima i podrške sudskim procesima (vještačenja u prometu), povećanje efikasnosti aktera u prometu (vozači, tvrtke, radionice), kvalitetna podloga za prilagodbu na dalji prodor tehnoloških inovacija u vožnji (autonomnost nekog stupnja). Kroz interoperabilnost i korištenje podatka indirektne koristi iskazuju se kroz znanje stvoreno na projektu (problem je univerzalan i može se kao znanje prodavati na drugim tržištima), kombiniranje podatka s drugim izvorima te kao poticaj za razvoj drugih industrija koje se u svom radu oslanjaju na podatke iz prometa.

Inovacija projekta doprinosi razvoju digitalnih vještina i primjeni naprednih digitalnih tehnologija općenito, a posebno u domeni pametnog prometa. Rezultati inovacije (sustav za izvještavanje i obradu podataka) podloga je za dalje inovacije iz područja podatkovne analitike i umjetne inteligencije, a koje za cilj imaju povećanje kvalitete života pojedinca (vozača), bolje razumijevanje dinamike i mehanike u prometu vozila s tahografima te doprinosi kroz tržišni potencijal koji ova znanja imaju na drugim tržištima.

Provedba

Izvještajno upravljački sustav povezat će podatke Sustava za središnju obradu tahografskih podataka (SOTAH) i nacionalne evidencije tahografskih kartica i te povezane evidencije u nadležnosti MMPI, konkretno: (i) izdanih licencija, licencija Zajednice i njihovih kopija; (ii)

vozila za koja su izdane licencije; (iii) odobrenih centara za osposobljavanje vozača za stjecanje početnih kvalifikacija i periodične izobrazbe; (iv) odobrenih ispitnih centara za provjeru znanja za stjecanje početnih kvalifikacija za vozače; (v) vozača koji su u Hrvatskoj stekli početne kvalifikacije i periodičnu izobrazbu vozača za prijevoz putnika i tereta; (vi) izdanih potvrda o međunarodnom prijevozu osoba za vlastite potrebe; (vii) izdanih stranih dozvola za međunarodni prijevoz tereta; (viii) izdanih potvrda za vozače državljane trećih država; (ix) izdanih dozvola za obavljanje međunarodnog linijskog prijevoza putnika; (x) izdanih dozvola za obavljanje međužupanijskog prijevoza putnika; (xi) dostavljenih ugovora o obavljanju posebnog linijskog prijevoza u međunarodnom cestovnom prometu; (xii) dostavljenih ugovora o obavljanju posebnog međužupanijskog linijskog prijevoza putnika te (xiii) izdanih dozvola za povremeni i naizmjenični prijevoz u međunarodnom cestovnom prometu. Sustav podrazumijeva podatkovnu i vizualizacijsku komponentu na kojoj će se omogućiti spremanje i uvid u kombinirane podatke poštujući pravila privatnosti i etičnosti. Ovako pripremljena platforma omogućit će visok stupanj interoperabilnosti i razmjene podatka s drugim sustavima sve u svrhu efikasnijeg upravljanja podacima, kvalitetnijeg servisa društvenoj zajednici te podršci gospodarstvu u jednoj od najvažnijih grana – prometu.

Benefiti za fizičke osobe/građane i/ili pravne osobe/poduzetnike: sustav integrira podatke o vozilima koja su dužna imati tahograf te o specifičnim podacima o kretanju tih vozila. Iste je moguće koristiti za povećanje sigurnosti prometa, analizu i unapređenje profila vozača, edukaciju o načinima sigurne vožnje, optimizaciju karakteristika vožnje prilagođenu pojedincu (za građane). Sa druge strane tvrtkama je omogućen kvalitetniji uvid u podatke važne za poslovanje (registracija vozila, servisni intervali), sustav omogućava izvođenje analiza opterećenja transportnih puteva, prelaske granice, nadzor brzine obavljanja postupaka u prometu te povećava stupanj transparentnosti kroz sustav, a posebno u povezivanju s drugim sustavima (poput npr. sustava HC/HAC).

Procijenjena vrijednost investicije odnosi se na sljedeće:

- Izrada studije izvodljivosti - 847.000 kn
- Razvoj pravne i metodološke osnove - 825.000 kn
- Promjene u poslovnim procesima javnih službi - 1.305.000 kn
- Projektiranje i razvoj SW i uspostava ICT infrastrukture - 9.578.000 kn
- Upravljanje projektom - 745.500 kn
- Komunikacija i vidljivost - 337.000 kn

Metoda procjene troškova odnosi se na procjenu pojedinačne količine roba i usluga dobivene kroz modeliranje izbora. Njihova suma predstavlja ukupnu iskazanu vrijednost projekta.

Budući da je na globalnoj razini narušeno stanje tržišta roba, usluga i rada u prošlogodišnjem razdoblju, u obzir su uzete moguće varijacije u cijenama do kojih je došlo prilikom zatvaranja tržišta roba i usluga (engl. lockdown) te nemogućnost isporuke istih zbog globalne svjetske pandemije.

Obzirom na opseg projekta predloženog za financiranje, izračunati su troškovi za pojedinu komponentu (stavku) zasebno te se njihovim zbrajanjem došlo do vrijednosti projekta. Trošak svakog elementa projekta iskazan je zasebno, a njihova suma predstavlja vrijednost projekta na ukupnoj razini za koju je predloženo financiranje.

Procjena troškova dobivena je putem empirijskih podataka.

Na temelju dosadašnjih stečenih stručnih iskustva te analizom provedbenih projekata u sličnim postupcima javne nabave, za estimaciju troškova korišteni su podaci temeljeni na projektima koji su trenutno u provedbi ili su već provedeni.

Metoda procjene troškova temeljena je na povijesnim podacima provedenih projekata koji su isti ili slični predloženom projektu za financiranje, a na temelju objavljenih sličnih postupaka javnih Naručitelja.

Prilikom razrade troškova projekta u obzir su uzeti budući trendovi, kompleksnost same uspostave sustava te veličina i važnost planiranih reformskih investicija.

Nositelj projekta je Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture, a svrha povezivanje podataka Sustava za središnju obradu tahografskih podataka i nacionalne evidencije tahografskih kartica i evidencije koje su u nadležnosti ovog Ministarstva. Radi se o uspostavi platforme kojom se postiže visoka interoperabilnost i omogućuje razmjena svih raspoloživih podataka iz navedenih izvora cjelokupnoj društvenoj zajednici, a osobito sektoru prometa. Stoga se radi o projektu koji na razini nositelja aktivnosti tj. Ministarstva mora, prometa i infrastrukture koje će istodobno i upravljati novim sustavom, ne sadrži element državne potpore, kao ni na razini društvenih dionika kojima će korištenje podataka koje će generirati ovaj sustav biti omogućeno na transparentan i nediskriminirajući način. Na razini sudionika u kreiranju sustava, nabava robe i usluga bit će provedena u skladu s postupcima javne nabave, čime će se isključiti dodjela prednosti određenom gospodarskom subjektu ili subjektima.

Uvažavajući Uredbu Europskog parlamenta o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja može se utvrditi kako predmetni projekt zadovoljava DNSH princip, tj. da projekt neće bitno štetiti okolišnim ciljevima zadanima u Uredbi, a s obzirom na to da se provedba istoga odnosi na implementaciju sustava te nema direktnog utjecaja na okolišne ciljeve.

Nositelj provedbe	MMPI
Ciljna skupina	Prijevozna poduzeća, vozači
Procijenjeni trošak	14.167.500 kn
Razdoblje provedbe	3/2021.-12/2024.

C1.4. R1-I5 Praćenje prijevoza opasnih tvari u cestovnom prometu e-ADR

Izazov

Transportni sektor predstavlja jedan od ključnih dijelova gospodarstva svake države, pa tako i Hrvatske. Prema podacima Eurostata, udio prijevoza opasnih tvari u Hrvatskoj u 2018. iznosio je približno 6%, izraženo u tonskim kilometrima. Podaci također pokazuju da se prijevoz opasnih tvari konstantno povećava, a postotno uvećanje u razdoblju od 2014. do 2018. iznosi 42%.

Zakonodavni okvir koji uređuje prijevoz opasnih tvari propisuje nadležnost više uprava iz različitih resora što stvara poteškoće u kontroli i nadzoru tereta, iz razloga što svaki resor pristupa praćenju prijevoza opasnih tvari iz vlastite perspektive. Ulaganje, posebice ono u infrastrukturu, glavni je pokretač jačanja prosperiteta i kohezije u Europskoj uniji te je dio borbe protiv klimatskih promjena i negativnih vanjskih utjecaja prometnih aktivnosti.

Odgovarajuća infrastruktura, inovativni inteligentni transportni sustavi (ITS), mjere za poboljšanje sigurnosti i zaštite okoliša ključni su parametri razvoja prometa.

Obveza nadležnih tijela da prihvaćaju informacije koje gospodarski subjekti stavljaju na raspolaganje elektroničkim putem trebala bi se primjenjivati i kad god se odredbama pravnih akata Unije ili nacionalnog prava obuhvaćenih područjem primjene Uredbe 2020/1056 zahtijevaju informacije koje se spominju i u relevantnim međunarodnim konvencijama, kao što su konvencije kojima se uređuju međunarodni ugovori o prijevozu u okviru različitih vrsta prijevoza.

Prijevoz opasnih tvari na području Hrvatske baziran je na dokumentaciji u papirnatom obliku, čime je dodatno otežan nadzor takvog prijevoza te interoperabilnost sustava. U Republici Hrvatskoj trenutno ne postoji elektronički sustav s povezanim informacijama o prijevozu opasnih i otpadnih tvari te ne postoji elektronički sustav praćenja istog. Izazovi uvođenja sustava praćenja prijevoza opasnih tvari leže u unapređenju administrativne procedure vezane uz dokumentaciju.

Ključnim se preprekama odnosno izazovima uvođenja digitalnog praćenja prijevoza opasnih tvari i otpada smatraju raznolikost i nedefiniranost zakonsko-pravnog okvira i administrativnih procedura vezanih uz dokumentaciju te neinteroprabilni i/ili nepostojeći informacijski sustavi koje je nužno uspostaviti/unaprijediti kako bi se ostvarila interoperabilnost sustava eADR s međunarodnim sustavima i sustavima unutar Republike Hrvatske (NSCP).

Cilj

Cilj projekta „Praćenje prijevoza opasnih tvari u cestovnom prometu e-ADR“ je stvaranje temelja za unapređenje i razvoj sustava za prijevoz opasnih tvari i otpada te digitalizacija cjelokupnog procesa. Ciljna svrha projekta je implementacija odgovarajućeg IT rješenja koji je potpuno funkcionalan za sve izvršne dionike te omogućavanje olakšanog upravljanja i regulacije za nadzorna tijela. Cilj je također podržati pristup vlasti, kreatora politike, istraživača i građana podacima, uključujući znanstvene podatke, osiguravajući prenosivost podataka i jačajući interoperabilnost između različitih izvora podataka.

Provedba projekta rezultirat će izravnim uštedama do kojih će doći digitalizacijom procesa prijevoza opasnih tvari, a što podrazumijeva uvođenje elektronskog izdavanja dopuštenja za prijevoz i elektronskog tovarnog lista. Provedbom projekta omogućit će se ubrzani prijenos informacija kroz cijeli lanac prijevoza opasnih tvari i otpada što će omogućiti brže, učinkovitije i povoljnije poslovanje malih i srednjih poduzeća iz sektora prijevoza opasnih tvari i otpada.

Projekt „Praćenja prijevoza opasnih tvari u cestovnom prometu eADR“ uvažavat će sve zahtjeve relevantne regulative osobito UREDBE (EU) 2020/1056 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA (eFTI) o elektroničkim informacijama o prijevozu tereta, te u nacionalni zakonodavni okvir uključiti pravnu, organizacijsku i semantičku interoperabilnost. Prema članku 8. Uredbe Komisija će provedbenim aktima uspostaviti zajedničke postupke i detaljna pravila, uključujući zajedničke tehničke specifikacije, za pristup nadležnih tijela platformama eFTI, uključujući postupke za obradu regulatornih informacija koje elektronički stavljaju na raspolaganje gospodarskim subjektima. Članci 9. i 10. Uredbe ovlastili su Komisiju da usvoji provedbene akte koji će detaljno utvrditi specifikacije u vezi sa zahtjevima za eFTI platforme, odnosno za davatelje eFTI usluga, kako je navedeno u tim člancima. Tehnički zahtjevi sustava eADR biti će ostvareni prema tehničkoj specifikaciji koja će za eFTI tek biti naznačena od strane Komisije u budućem razdoblju. Nastavno na navedeno, eADR će sustavno primjenjivati sve zahtjeve od

strane eFTI-ja i, po potrebi, drugih srodnih akata koji uređuju pitanje o elektroničkim informacijama u cestovnom prijevozu opasnih i otpadnih tvari. Na taj će se način osigurati interoperabilnost eADR sa sustavima praćenja prijevoza opasnih tvari i otpada u drugim državama, ali i s ostalim sustavima unutar Republike Hrvatske (interoperabilnost s NSCP sustavom).

Nadzor prijevoza opasnih tvari i pošiljaka otpada bit će organizirani i zakonski uređeni s primarnim ciljem očuvanja, zaštite i unapređenja kvalitete okoliša i zdravlja ljudi, a uspješnom realizacijom ovog projekta osigurat će se djelotvorna međunarodna suradnja u nadzoru prijevoza opasnih tvari i pošiljaka otpada. Također, provedba projekta olakšat će poslovanje malih i srednjih poduzeća iz sektora prijevoza tvari i otpada, što će pozitivno utjecati na otvaranje novih radnih mjesta. Primjena eADR sustava olakšat će i poslovne procese u nadležnim tijelima koji nadziru prijevoz opasnih tvari i otpada, što će pozitivno utjecati na smanjenje potrebne dokumentacije i ubrzavanje procesa.

Opis

Projekt „Praćenje prijevoza opasnih tvari u cestovnom prometu e-ADR“ podrazumijeva unaprjeđenje i digitalizaciju sustava praćenja prijevoza opasnih tvari i otpada u realnom vremenu, što uključuje uporabu tehnologije za praćenje i lociranje. Digitalizacijom procesa koji obuhvaćaju sve sudionike prijevoza opasnih tvari i otpada uvelike će se olakšati nadzor i kontrola takve vrste prijevoza te će se smanjiti troškovi cjelokupnog procesa. Lokacijsko praćenje prijevoza opasnih tvari i prijevoza otpada značajno će unaprijediti sustav nadzora i kontrole što će za posljedicu imati veću odgovornost uključenih subjekata, čime će se povećati razina sigurnosti u prijevozu opasnih tvari i prijevozu otpada, što će rezultirati ukupnim povećanjem razine nacionalne sigurnosti i pozitivnim utjecajem na zaštitu okoliša i održivi razvoj.

Za ostvarenje prethodno navedenog potrebno je izraditi okruženje za razmjenu podataka koje će uključiti semantičku i tehničku interoperabilnost za poduzeća iz sektora prijevoza opasnih tvari i otpada te nadzorna tijela.

U Hrvatskom saboru donesen je i usvojen Zakon o prijevozu opasnih tvari, a stupio je na snagu 1. siječnja 2008. godine. Zakonom je implementiran Europski sporazum o međunarodnom prijevozu opasnih tvari u cestovnom prometu (ADR) kao i pripadajući Prilozi A i B u zakonodavstvo Hrvatske.

Kako bi se u cijelosti implementirale odredbe važećeg zakonodavstva EU, što je uređeno Direktivom 2008/68/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o kopnenom prijevozu opasnih tvari i Uredbom (EZ) Europskog parlamenta i Vijeća 1013/2006 o pošiljkama otpada, potrebno je provesti usklađivanje nacionalnog zakonodavstva vodeći računa o pravnoj, organizacijskoj i semantičkoj interoperabilnosti kao temeljnim preduvjetima za uspješan razvoj odgovarajućih IT rješenja koja će ispunjavati pravila tehničke interoperabilnosti. Također, projekt će uvažavati sve zahtjeve Uredbe 2020/1056 koje će Europska unija definirati u budućnosti.

Prethodno navedeno zahtjeva uključenost i praćenje aktivnosti Foruma za digitalni promet i logistiku (DTLF).

S obzirom na to da u Hrvatskoj ne postoji pravni okvir za uvođenje e-ADR i e-ADM sustava, nužna je prilagodba zakonskog okvira u domeni kopnenog prijevoza, modifikacija određenih poslovnih procesa i razvoj odgovarajućih informacijskih sustava, a kako bi se osigurala

interoperabilnost sustava. Stoga je u sklopu projekta potrebno definirati i usvojiti odgovarajući zakonski okvir te osmisliti, dizajnirati i implementirati funkcionalan model praćenja prijevoza opasnih tvari. Tehničke karakteristike sustava praćenja trebale bi omogućavati automatski i autonomni nadzor prometnih procesa u realnom vremenu kako bi se povećala fleksibilnost i stabilnost sustava te istovremeno smanjio utjecaj ljudskog čimbenika koji potencira mogućnost nastanka pogreške ili propusta. U skladu s time, potrebna je prilagodba poslovnih procesa i informacijskih sustava javnim službama te malim i srednjim poduzećima koja djeluju na području cestovnog prometa. Osim toga, sustav je potrebno prilagoditi i lokalnoj samoupravi kako bi se omogućilo nadgledanje prijevoza, a u cilju zaštite specifičnih krajeva, izvorišta vode i sl.

Provedba

Projekt „Praćenje prijevoza opasnih tvari u cestovnom prometu e-ADR“ podrazumijeva unaprjeđenje i digitalizaciju sustava praćenja prijevoza opasnih tvari i otpada u realnom vremenu, što uključuje uporabu tehnologije za praćenje i lociranje. Digitalizacijom procesa koji obuhvaćaju sve sudionike prijevoza opasnih tvari i otpada uvelike će se olakšati nadzor takve vrste prijevoza te će se smanjiti troškovi cjelokupnog procesa.

Projektom je predviđeno usklađivanje nacionalnog zakonodavstva Republike Hrvatske s važećim zakonodavstvom EU, odnosno Direktivom 2008/68/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o kopnenom prijevozu opasnih tvari te primjena Uredbe (EZ) Europskog parlamenta i Vijeća 1013/2006 o pošiljkama otpada. Također, predviđen je paralelan razvoj eADR sustava s tehničkim specifikacijama Uredbe 2020/1056 (eFTI) koji će biti naznačeni u budućem razdoblju. Nastavno na navedeno, eADR će sustavno primjenjivati sve zahtjeve obuhvaćene eFTI-jem i, po potrebi, drugih srodnih akata koji uređuju pitanje o elektroničkim informacijama u cestovnom prijevozu tereta.

Uredba je obvezujući zakonodavni akt koji se mora u cijelosti primjenjivati u čitavoj Europskoj uniji. Usklađivanjem nacionalnog zakonodavstva Republike Hrvatske s važećim zakonodavstvom Europske unije, iz područja prijevoza opasnih tvari i otpada, uspostavit će se pravni okvir za poslovanje i nadzor u cestovnom prijevozu opasnih tvari, u skladu s ostalim članicama Europske unije koje su dosada uskladile svoje zakonodavstvo. Uredba 2020/1056 će se primjenjivati od 21. kolovoza 2024. godine. Implementacijom Uredbe 2020/1056 (eFTI) i paralelnim razvojem eADR sustava s tehničkim specifikacijama eFTI te dodatnim zahtjevima ili srodnim aktima, osigurat će se interoperabilnost eADR sustava s budućim sustavom, s obzirom da će Uredbu 2020/1056 morati jednako primijeniti sve članice Europske unije.

Također, razvoj sustava eADR pratit će razvoj Nacionalnog sustava elektroničke pohrane i razmjene podataka u cestovnom prijevozu (NSCP) koji se temelji na Uredbi 2020/1056, a što osigurava interoperabilnost projekta s razvojem srodnih sustava i na području Republike Hrvatske. U tekstu Nacionalnog plana oporavka i otpornosti je identificiran cilj projekta Praćenje prijevoza opasnih tvari u cestovnom prometu e-ADR te važnost implementacije eFTI uredbe za provedbu i primjenu predmetnog projekta.

S obzirom na kompleksnost projekta i veći broj uključenih dionika za čije je potrebe potrebno prilagoditi sustav praćenja, izrada projekta planira se u nekoliko različitih faza, a koje će se odvijati u razdoblju od 2021. do 2023. godine. U početnoj fazi u 2021. pristupit će se analizi postojećeg stanja prilikom čega će se dokumentirati svi relevantni podaci koji se odnose na sektor prijevoza opasnih tvari čime će se stvoriti temelji za nastavak razvoja projekta. Shodno

zadanom vremenskom okviru, u 2021. predviđeno je dizajniranje i projektiranje sustava. U 2022. predviđen je rad na fazi projekta koja uključuje serversku infrastrukturu s diskovnim poslužiteljem i HPC infrastrukturu za potrebe proračunavanja podataka. U 2022. predviđen je razvoj i sama instalacija navedene infrastrukture, a koja predstavlja nužan preduvjet za daljnji razvoj sustava za praćenja opasnih tvari. Usporedno s navedenim aktivnostima, u razdoblju od 2021. do 2023., odvijati će se razvoj sustava za praćenje opasnih tvari što uključuje izgradnju i implementaciju informacijskog sustava. Isto tako, u razdoblju od 2022. do 2023. predviđena je i integracija sustava s vanjskim sustavima. U 2023. predviđena je faza projekta koja uključuje razvoj komponenti za ugradnju odgovarajućih komponenti u vozne jedinice i faza projekta koja uključuje edukaciju korisnika sustava. Sukladno provedenim aktivnostima i dobivenim rezultatima u 2023. predviđena je izrada izvedbene tehničke dokumentacije.

Uz navedene aktivnosti u cilju uspostave sustava praćenja prijevoza opasnih tvari u cestovnom prometu e-ADR predviđene su i aktivnosti upravljanja projektom i administracijom (project management), promidžba i vidljivost te izrada projektne dokumentacije.

Aktivnost "Upravljanje projektom i administracijom" nužna je za kvalitetnu provedbu svih planiranih aktivnosti te ostvarenje predviđenih rezultata i ciljeva samog projekta. Za navedenu aktivnost planiran je angažman vanjskog stručnjaka za provedbu projekta.

Aktivnost „Promidžba i vidljivost“ obuhvaća, između ostalog, izradu priopćenja za javnost, objave na internet stranici nositelja projekta, izradu promotivnih letaka i drugog promotivnog materijala te zakup medijskog prostora.

Aktivnost „Izrada projektne dokumentacije“ odnosi se na izradu tehničko-projektne dokumentacije kojom bi se definirao budući poslovni model. Izrada projektne dokumentacije čini osnovu i temelj za uvođenje sustava praćenja prijevoza opasnih tvari, a mora sadržavati ključne karakteristike poslovnog modela, poslovne scenarije korištenja i funkcionalnu specifikaciju rješenja te specifikaciju tehničkih komponenti sustava.

Procijenjena vrijednost investicije odnosi se na sljedeće:

- Izrada studije izvodljivosti - 847.500 kn
- Razvoj pravne i metodološke osnove - 1.173.000 kn
- Prilagođavanje operativnog modela - 2.150.000 kn
- Projektiranje i razvoj SW i uspostava ICT infrastrukture - 11.650.000 kn
- Upravljanje projektom - 850.000 kn
- Edukacija i uvođenje – 1.075.000 kn
- Komunikacija i vidljivost - 862.000 kn

Metoda procijene troškova odnosi se na procjenu pojedinačne količine roba i usluga dobivene kroz modeliranje izbora. Njihova suma predstavlja ukupnu iskazanu vrijednost projekta.

Budući da je na globalnoj razini narušeno stanje tržišta roba, usluga i rada u prošlogodišnjem razdoblju, u obzir su uzete moguće varijacije u cijenama do kojih je došlo prilikom zatvaranja tržišta roba i usluga (engl. lockdown) te nemogućnost isporuke istih zbog globalne svjetske pandemije.

Obzirom na opseg projekta predloženog za financiranje, izračunati su troškovi za pojedinu komponentu (stavku) zasebno te se njihovim zbrajanjem došlo do vrijednosti projekta. Trošak svakog elementa projekta iskazan je zasebno, a njihova suma predstavlja vrijednost projekta na ukupnoj razini za koju je predloženo financiranje.

Procjena troškova dobivena je putem empirijskih podataka.

Na temelju dosadašnjih stečenih stručnih iskustva te analizom provedbenih projekata u sličnim postupcima javne nabave, za estimaciju troškova korišteni su podaci temeljeni na projektima koji su trenutno u provedbi ili su već provedeni.

Metoda procjene troškova temeljena je na povijesnim podacima provedenih projekata koji su isti ili slični predloženom projektu za financiranje, a na temelju objavljenih sličnih postupaka javnih Naručitelja.

Prilikom razrade troškova projekta u obzir su uzeti budući trendovi, kompleksnost same uspostave sustava te veličina i važnost planiranih reformskih investicija.

Projekt će se financirati sredstvima RRF-a te se za isti neće potraživati sufinanciranje iz drugih EU izvora.

Nositelj projekta je MMPI, koje ga provodi s ciljem uspostave elektroničkog sustava praćenja prijevoza opasnih tvari u cestovnom prometu, odnosno unapređenja postojećeg sustava koji se temelji na pisanoj dokumentaciji te uključuje nekoliko faza koje započinju analizom postojećeg stanja, izradom studije izvedivosti, prilagodbom postojećeg zakonodavno-pravnog okvira za uvođenje e-ADR i e-ADM sustava, a potom slijede faze koje uključuju uspostavu informatičke (serverske) infrastrukture, itd. Projekt će se razvijati sukladno odredbama Uredbe (EU) 2020/1056, a potrebno je i usklađivanje nacionalnog zakonodavstva s Direktivom 2008/68/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o kopnenom prijevozu opasnih tvari te Uredbom (EZ) Europskog parlamenta i Vijeća 1013/2006 o pošiljkama otpada. Navedeno će omogućiti interoperabilnost sustava eADR s budućim međunarodnim sustavom praćenja prijevoza opasnih tvari i otpada, i u svim budućim uredbama vezanim uz eFTI te pravnim dokumentima koje obuhvaćaju podatke o prijevozu opasnih i otpadnih tvari, a koje će izdati EK.

Projekt ne uključuje državnu potporu iz članka 107. Ugovora o funkcioniranju Europske unije budući da se radi o javnom financiranju aktivnosti kojima država djeluje izvršavanjem javnih ovlasti.

Uvažavajući Uredbu Europskog parlamenta o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja može se utvrditi kako predmetni projekt zadovoljava DNSH princip, tj. da projekt neće bitno štetiti okolišnim ciljevima zadanima u Uredbi, a s obzirom na to da se provedba istoga odnosi na implementaciju sustava te nema direktnog utjecaja na okolišne ciljeve.

Nositelj provedbe	MMPI
Ciljna skupina	Poslovni subjekti koji posjeduju ovlaštenja za proizvodnju i prodaju opasnih tvari; Prijevoznička poduzeća koja se bave prijevozom (distribucijom) opasnih tvari i prijevozom otpada; Javna uprava kao regulator usluge prijevoza opasnih tvari i prijevoza otpada.
Procijenjeni trošak	18.607.500 kn
Razdoblje provedbe	3/2021.-12/2024.

C1.4. R2-I1 Rekonstrukcija postojećeg i izgradnja drugog kolosijeka željezničke pruge na dionici Dugo Selo-Novska, poddionica Kutina-Novska (faza D)

Izazov

Željeznička pruga Dugo Selo-Novska dio je željezničkog koridora RH1 i trenutno ne zadovoljava tehničkim specifikacijama za interoperabilnost transeuropskog konvencionalnog željezničkog sustava (najveća dopuštena brzina na pruzi je trenutno 80 km/sat) te nije u cijeloj svojoj dužini dvokolosiječna. U skladu sa Strategijom razvoja željezničke mreže sve željezničke pruge na osnovnom kraku koridora RH1 u konačnici bi trebale biti dvokolosiječne.

Cilj

Cilj projekta je unaprjeđenje i obnova postojećeg te izgradnja drugog kolosijeka, na dionicama željezničke pruge Dugo Selo – Novska, sve s ciljem izgradnje dvokolosiječne elektrificirane pruge duž cijelog bivšeg Paneuropskog koridora X (RH1), koji se ujedno nalazi na Osnovnoj mreži TEN-T i na željezničko-teretnom koridoru Alpe-Zapadni Balkan.

Opis

Projekt se nalazi na bivšem Paneuropskom koridoru X (RH1), Osnovnoj mreži TEN-T i na željezničko-teretnom koridoru Alpe-Zapadni Balkan koji povezuje južnu Njemačku s jugoistokom Europe. Realizacijom ovog projekta cijela dionica koridora RH1 koja prolazi kroz Hrvatsku će biti dvokolosiječna, elektrificirana, u skladu s tehničkim standardima za interoperabilnost željezničkog sustava.

Ukupna duljina dionice iznosi 84 km te se projektom predviđa rekonstrukcija postojećeg i izgradnja drugog kolosijeka na ukupnoj dužini.

Cjelokupni projekt se sastoji od 43 građevinske dozvole, a projektna dokumentacija je trenutačno u završnoj fazi izrade. Dionica D sastoji se od ukupno 12 građevinskih dozvola.

Provedba

Priprema projektne dokumentacije financirana je kroz OPP te je ista u tijeku. Dio projekta (željeznička pruga na dionici D (Kutina – Novska) uz izgradnju dijela željezničko cestovnih i pješačkih prijelaza van razine te pratećih zahvata na navedenoj dionici pruge planira se financirati iz RRF-a, dok se ostatak projekta, u duljini od cca. 60 km, namjerava financirati iz novog operativnog programa za razdoblje 2021.-2027. Predviđeno je pokretanje postupka nabave za radove krajem 2021./početkom 2022. te se zbog tehničke funkcionalnosti cjelokupnog zahvata predviđa cjelovito ugovaranje radova na projektu Dugo Selo – Novska. Dio radova na dionici D, a koji se namjeravaju financirati iz RRF-a, jasno su razdvojeni u zasebne građevinske dozvole, čime je osigurano izbjegavanje dvostrukog financiranja troškova projekta.

Procijenjena vrijednost troškova odnosi se na radove, a definirana je na temelju nacrta projektne dokumentacije za pripremu projekata i ostale projektne dokumentacije potrebne za unapređenje i obnovu te izgradnju drugog kolosijeka na dionici željezničke pruge Dugo Selo - Novska koja se izrađuje, točnije, glavnih projekata (Opće knjige glavnih projekata po pojedinim građevinskim dozvolama na dionici D). Troškovi uključuju radove na građevinskom, elektroenergetskom i prometno upravljačkom infrastrukturnom podsustavu željezničke pruge na dionici D projekta (od kraja kolodvora Kutina do kolodvora Novska uključivo) uz izgradnju dijela željezničko cestovnih i pješačkih prijelaza van razine te pratećih zahvata na navedenoj dionici pruge.

Prema izrađenim nacrtima dokumentacije glavnog projekta procijenjena vrijednosti radova po pojedinim građevinskim dozvolama planiranim za financiranje kroz RRF je:

1. D.1. ETAPA: - Željeznička pruga M103 sa svim pripadajućim infrastrukturnim podsustavima (građevinski, elektroenergetski, prometno-upravljački i signalno-sigurnosni) od km cca 61+455 do km cca 84+570 ŽP M103 – oko 986.233.000 kn

2. D.2. ETAPA: - Cestovni prolaz "Ilova" u km cca 62+890 ŽP M103 – cca 3.663.000 kn

3. D.5. ETAPA: - Izgradnja svodnih nerazvrstanih cesta sa sjeverne i južne strane željezničke pruge od ŽCP-a "Brestača" u km cca 76+846 ŽP M103 koji se ukida do podvožnjaka "Nova Subocka" (ŽC3249) u km cca 74+440 ŽP M103 – cca 8.485.000 kn

4. D.8. ETAPA: - Podvožnjak "V. Nazora - Obrtnička" u km cca 79+270 ŽP M103 – 29.600.000 kn

5. D.9. ETAPA - Podvožnjak u km cca 80+235 ŽP M103 (Ž 3250) – 26.180.000 kn

6. D.10. ETAPA - Biciklističko pješački pothodnik u km cca 80+440 ŽP M103 – 3.200.000 kn

7. D.11. ETAPA - Izmještanje trafostanice "Ilova 2" – 1.067.000 kn

8. D.12. ETAPA: - Izmještanje dalekovoda 110kV Sisak – Međurić (HOPS) u km cca 62+262 ŽP M103 i 220kV Sisak – Međurić (HOPS) u km cca 62+390 ŽP M103 - 5.150.000 kn

Ukupna procijenjena vrijednost gore navedenih radova iznosi cca 1.060.000.000 kn.

Projekt se odnosi na javno financiranje rekonstrukciju postojećeg i izgradnju drugog kolosijeka željezničke pruge na relaciji Dugo Selo-Novska, poddionica Kutina-Novska. S aspekta primjena propisa o državnim potporama, financiranje izgradnje javne željezničke infrastrukture (vlasnik infrastrukture je država, a njome upravlja HŽ Infrastruktura, društvo u potpunom državnom vlasništvu koji ima pravni monopol nad upravljanjem željezničkom infrastrukturom u državnom vlasništvu) koja se daje na korištenje svim potencijalnim korisnicima pod jednakim i nediskriminirajućim uvjetima ne narušava tržišno natjecanje i trgovinu između Hrvatske i drugih članica EU.

Uvažavajući Uredbu Europskog parlamenta o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja može se utvrditi da predmetna pruga zadovoljava DNSH princip, tj. da je kroz izrađenu SUO i provedeni postupak procjene utjecaja na okoliš utvrđeno da projekt neće bitno štetiti okolišnim ciljevima zadanima u Uredbi.

a) Ublažavanje klimatskih promjena: Kroz Studiju utjecaja na okoliš analiziran je utjecaj klimatskih promjena na zahvat, na željezničku infrastrukturu, očekivane klimatske promjene na području zahvata i analiza ranjivosti zahvata na klimatske promjene.

b) Prilagodba klimatskim promjenama: Kroz Studiju utjecaja na okoliš, razrađene su mjere za prilagodbu klimatskim promjena, tj. visokim temperaturama, ekstremnim oborinama i eroziji tla. Ne očekuje se da će mjera negativno utjecati na napore prilagodbe drugih ljudi, prirode i imovine. Planiranjem i provedbom mjere razmotrit će se trenutna vremenska varijabilnost i buduće klimatske promjene, uključujući nesigurnost na temelju dostupnih klimatskih podataka i projekcija za niz budućih scenarija.

c) Održiva uporaba i zaštita vodnih i morskih resursa: Kroz studiju utjecaja na okoliš, analizirana je kakvoća podzemnih i površinskih voda i izvedena procjena utjecaja zahvata na stanje vodnih tijela. Analiziran je utjecaj na geološke značajke i vode. Razrađene su mjere zaštite voda i zaštite od štetnog djelovanja voda.

d) Prijelaz na kružno gospodarstvo: Studijom je definirano da će se otpad koji nastane razvrstavati prema vrstama i predati ovlaštenim sakupljačima otpada. Tijekom gradnje, najmanje 70% (težinski) neopasnog građevinskog otpada i otpada od rušenja (isključujući prirodni materijal definiran u kategoriji 17 05 04 na Europskom popisu otpada uspostavljenom Odlukom 2000/532/EZ) stvorenog na gradilištu biti će pripremljeno za ponovnu uporabu, recikliranje i oporabu drugog materijala, uključujući postupke zatrpavanja otpadom koji zamjenjuje druge materijale, u skladu s hijerarhijom otpada i EU protokolom za upravljanje građevinskim otpadom i rušenjem.

Operateri će ograničiti stvaranje otpada u procesima vezanim za izgradnju i rušenje, u skladu s EU Protokolom o gospodarenju otpadom od gradnje i rušenja, uzimajući u obzir najbolje dostupne tehnike. Tamo gdje je to primjenjivo, to će uključivati korištenje selektivnog rušenja kako bi se omogućilo uklanjanje i sigurno rukovanje opasnim tvarima te olakšalo ponovnu uporabu i visokokvalitetno recikliranje selektivnim uklanjanjem materijala, korištenjem dostupnih sustava za sortiranje građevinskog otpada i otpada od rušenja.

e) Sprečavanje i kontrola onečišćenja: Kroz Studiju utjecaja na okoliš određene su mjere zbrinjavanja otpada. Također je određeno da se u slučaju nesreće pri prijevozu opasnih tvari u najkraćem roku kontaktira Državnu upravu za zaštitu i spašavanje i osigura sprečavanje širenja onečišćenja te postupa u skladu s važećim planovima zaštite od požara. Prema potrebi, s obzirom na osjetljivost pogođenog područja, posebno u pogledu veličine pogođenog stanovništva, buka i vibracije zbog korištenja infrastrukture ublažit će se uvođenjem otvorenih rovova, zidnih barijera ili drugih mjera i biti u skladu s Direktivom 2002/49/EZ Europskog parlamenta i Vijeća. Poduzet će se mjere za smanjenje emisije buke, prašine i zagađivača tijekom građevinskih radova ili održavanja.

f) Zaštita i obnova bioraznolikosti i ekosustava: Procjena utjecaja na okoliš (EIA) provedena je u skladu sa smjernicama EU-a o procjeni utjecaja na okoliš (2014/52 / EU). Zaključci procjene ugrađeni su u dizajn mjere.

Putem EIA, mjere zaštite biološke raznolikosti, u skladu s odredbama EU strategije biološke raznolikosti (COM (2011) 244), Direktive o pticama (2009/147/EC) i staništa (92/43/EEC), utvrđene su tijekom izgradnje i uporabe projekta, a izrađen je i prijedlog programa praćenja stanja okoliša, u sklopu kojeg se predlaže praćenje širenja invazivnih biljnih vrsta u održavanom pojasu.

Nositelj provedbe	MMPI
Ciljna skupina	Upravitelj željezničkom infrastrukturom (HŽI)
Procijenjeni trošak	1.060.000.000 kn
Razdoblje provedbe	9/2022.-6/2026.

C1.4. R2-I2 Modernizacija pruge M604 Oštarije – Knin – Split

Izazov

Pruga Oštarije – Knin – Split predstavlja jedinu željezničku vezu Dalmacije s ostalom Hrvatskom i Europskom željezničkom mrežom. Tijekom Domovinskog rata, najveći dio pruge bio je okupiran, pri čemu je počinjena djelomična ili potpuna devastacija pruge i pružnih postrojenja. Zbog svega navedenog postoji potreba za modernizacijom pruge.

Cilj

Nakon izvršene modernizacije i ugradnje signalno-sigurnosnih uređaja doći će do povećanja propusne moći te će se povećati brzina prometovanja. Nakon modernizacije, očekivano vrijeme putovanja od Zagreba do Splita iznosit će najviše 4 h i 30 min, što predstavlja smanjenje vremena putovanja od 35%. Također, navedenim ulaganjem smanjit će se broj radnika koji upravljaju prometom za više od 250 djelatnika što izravno povećava operativni omjer HŽI-a.

Opis

Plan modernizacije dionice pruge Oštarije-Knin-Split predviđa rekonstrukciju kolodvora i ugradnju elektroničkih signalno sigurnosnih uređaja koji omogućuju uspostavu tzv. među kolodvorske ovisnosti i Središnje upravljanje prometom. Linija trenutno nije niti će biti elektrificirana kao dio ove investicije. Linija je dio TEN-T sveobuhvatne mreže.

Provedba

Izrađena je Studija opravdanosti obnove i modernizacije željezničke pruge Oštarije – Knin – Split/Zadar/Šibenik u kojoj su obrađene tri varijante obnove i modernizacije. Do sada su na dionici Oštarije-Knin izvedeni građevinski radovi na svim predviđenim rekonstrukcijama kolodvora. Preostalo je za izvesti radove na završetku montaže novog ESSU u kolodvorima i odjavnicama.

Na dionici Knin-Split je „Prometno tehnološkim projektom obnove željezničke pruge Oštarije – Knin – Split (Knin (isključivo) - Split (uključivo)“predviđena rekonstrukcija kolodvora Drniš, Perković, Labin Dalmatinski (rekonstrukcija kolodvora i ugradnja signalno sigurnosnih uređaja u kolodvoru Kaštel Stari, neće biti financirana kroz RRF). Na ostalim kolodvorima elektronički signalno sigurnosni uređaji ugraditi će se na postojeću kolosiječnu situaciju.

Završetak radova i puštanje u rad svih ESSU se predviđa od 2022. do 2025. godine. Dio opreme za ugradnju (sigurnosno-signalni uređaji) su već kupljeni i isporučeni. Natječaj za rekontrukciju kolodvora očekuje u 2021., a za ugradnju signalno sigurnosnih uređaja u 2022. godini. Procjena troškova obuhvaća radove, materijal i opremu te nadzor, a definirana je na temelju projektne dokumentacije koja sadrži projektantske procjene vrijednosti investicije. Popis dokumentacije obuhvaća građevinske radove na kolodvorima Drniš, Perković, Labin Dalmatinski i dokumentaciju za radove na signalno – sigurnosnim uređajima.

Ukupni iznosi su dobiveni na osnovu projektne dokumentacije za rekonstrukciju kolodvora te dokumentacije za signalno sigurnosne uređaje, a uključuju procjenu vrijednosti za rekonstrukciju kolodvora Labin Dalmatinski, Perković i Drniš zajedno sa ESSU te na zahtjev projektanta uvećano za 20 % zbog protoka vremena od izrade dokumentacije do danas.

Modernizacija željezničke pruge Oštarije-Knin-Split ima za cilj rekonstrukciju same pruge, kao i ugradnju signalno-sigurnosnih uređaja na pruzi, čime će se omogućiti veća brzina putovanja odnosno povećati atraktivnost željeznice kao prijevoznog sredstva, naročito kada se radi o putovanju između Zagreba i Splita. Financiranje modernizacije ove željezničke pruge u državnom vlasništvu i ugradnje novih signalno-sigurnosnih uređaja na pruzi planira se sredstvima NPOO te ne sadrži element državne potpore budući da se radi o infrastrukturi koja će biti na raspolaganju pod jednakim i nediskriminirajućim uvjetima svim operatorima koji obavljaju prijevoz na ovoj dionici.

Uvažavajući Uredbu Europskog parlamenta o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja može se utvrditi da predmetna pruga zadovoljava DNSH princip, s obzirom na to da se kroz intervencije predviđene projektom neće bitno štetiti okolišnim ciljevima zadanima u Uredbi.

a) Ublažavanje klimatskih promjena: Mjera je označena kao podrška klimatskim promjenama s koeficijentom 100% i kao takva smatra se usklađenom s DNSH za relevantni cilj. Točnije, infrastruktura i instalacije posvećene su prebacivanju putnika i tereta s drugih načina na željeznicu.

b) Prilagodba na klimatske promjene: Ne očekuje se da će mjera negativno utjecati na napore prilagodbe drugih ljudi, prirode i imovine. Planiranjem i provedbom mjere razmotrit će se trenutna vremenska varijabilnost i buduće klimatske promjene, uključujući nesigurnost na temelju dostupnih klimatskih podataka i projekcija za niz budućih scenarija.

c) Održiva uporaba i zaštita vodnih i morskih resursa: Zbog svoje prirode mjera nema predvidivi učinak na okolišni cilj ili je taj učinak neznatan, uzimajući u obzir izravne i primarne neizravne učinke mjere tijekom njezina životnog ciklusa, te se stoga smatra da je usklađena s načelom ne nanošenja bitne štete za relevantni cilj..

d) Prijelaz na kružno gospodarstvo: Tijekom gradnje, najmanje 70% (težinski) neopasnog građevinskog otpada i otpada od rušenja (isključujući prirodni materijal definiran u kategoriji 17 05 04 na Europskom popisu otpada uspostavljenom Odlukom 2000/532/EC) stvorenog na gradilištu će biti pripremljeno za ponovnu uporabu, recikliranje i oporabu drugog materijala, uključujući postupke zatrpavanja otpadom koji zamjenjuje druge materijale, u skladu s hijerarhijom otpada i EU protokolom za upravljanje građevinskim otpadom i rušenjem.

Operateri će ograničiti stvaranje otpada u procesima koji se odnose na izgradnju i rušenje, u skladu s EU Protokolom o gospodarenju otpadom od gradnje i rušenja, uzimajući u obzir najbolje dostupne tehnike. Tamo gdje je to primjenjivo, to će uključivati korištenje selektivnog rušenja kako bi se omogućilo uklanjanje i sigurno rukovanje opasnim tvarima te olakšalo ponovnu uporabu i visokokvalitetno recikliranje selektivnim uklanjanjem materijala, korištenjem dostupnih sustava sortiranja za građevinski otpad i otpad od rušenja.

e) Sprečavanje i kontrola onečišćenja: Prema potrebi, s obzirom na osjetljivost pogođenog područja, posebno u pogledu veličine pogođenog stanovništva, buka i vibracije zbog korištenja infrastrukture ublažit će se uvođenjem otvorenih rovova, zidnih barijera ili drugih mjera i biti u skladu s Direktivom 2002/49/EZ Europskog parlamenta i Vijeća.

Poduzet će se mjere za smanjenje emisije buke, prašine i zagađivača tijekom građevinskih radova ili održavanja.

f) Zaštita i obnova bioraznolikosti i ekosustava: Procjena utjecaja na okoliš (EIA) dovršena je u skladu s EU smjernicama o procjeni utjecaja na okoliš (2014/52/EU) i strateškoj procjeni utjecaja na okoliš (2001/42/EC). Provest će se sve potrebne mjere ublažavanja radi zaštite biološke raznolikosti / ekosustava.

Za područja / operacije smještene u ili u blizini ili za koja postoji vjerojatnost da će imati utjecaja na područja osjetljiva na biološku raznolikost (uključujući mrežu zaštićenih područja Natura 2000, područja svjetske baštine UNESCO-a i ključna područja biološke raznolikosti (KBA), kao i druga zaštićena područja), odgovarajuća procjena provedena je (ili će se provesti) u skladu s odredbama EU strategije za biološku raznolikost (COM (2011) 244), Direktiva o pticama (2009/147/EC) i staništima (92/43/EEC) na temelju ciljevi očuvanja zaštićenog područja.

Za takva područja / operacije, PUO i plan provedbe osigurat će da:

- postoji plan upravljanja biološkom raznolikošću na razini lokacije koji se provodi u skladu s IFC-ovim Standardom učinka 6: Očuvanje biološke raznolikosti i održivo upravljanje živim prirodnim resursima;
- postoje sve potrebne mjere ublažavanja kako bi se smanjili utjecaji na vrste i staništa; i
- postoji i provodi se robustan, prikladno dizajniran i dugoročan program praćenja i ocjene biološke raznolikosti.

Nositelj provedbe	MMPI
Ciljna skupina	Upravitelj željezničkom infrastrukturom (HŽI)
Procijenjeni trošak	300.000.000 kn
Razdoblje provedbe	6/2021.-12/2025.

C1.4. R2-I3 Uklanjanje "uskih grla" na željezničkoj infrastrukturi

Izazov

Ulaganja u prometnu infrastrukturu te promicanje održivog prometa i uklanjanje uskih grla u infrastrukturi ključnih mreža neka su od najkonkretnijih ciljeva kohezijske politike, kojima se doprinosi premošćivanju nedostataka nastalih zbog razlika unutar EU i uspostavi čvrstog jedinstvenog tržišta za konkurentnu Europu. Jedan od ciljeva stvaranja jedinstvene prometne mreže je i uklanjanje uskih grla na europskim prometnim pravcima. Kako je prethodno navedeno u izazovima, na željezničkoj mreži u Hrvatskoj značajna ograničenja brzine ispod 60 km/h su naročito na dijelovima mostova, propusta i usjeka.

Cilj

Rješavanjem uskih grla na željezničkoj mreži Hrvatske značajno će se povećati brzine prometovanja, povećati sigurnost željezničkog prometa i poboljšati željezničke mreže sukladno EU direktivama te TSI-evima.

Opis

Nužna je izgradnja novih mostova i propusta, s obzirom na to da su objekti starosti od 50-77 godina te čine uska grla na željezničkoj infrastrukturi. Intervencije kojima se rješava problem

uskih grla odvijaju se na linijama od kojih je se većina nalazi na TEN-T mreži (141.715.000,06 kn), dok se preostali dio nalazi izvan TEN-T mreže (8.284.999,94 kn).

Provedba

Uska grla čije se uklanjanje planira: (i) Vijadukt Držićeva-Harambašićeva (osnovna mreža, trenutačna brzina 50 km/h, planirana 100 km/h); (ii) Most Sava-Jakuševac (osnovna mreža trenutačna brzina 20 km/h, planirana 80 km/h); (iii) Dionica Sisak-Greda, rekonstrukcija 4 mosta (sveobuhvatna mreža, trenutačna brzina 60 km/h, planirana 140 km/h); (iv) Izgradnja propusta Brdovec (osnovna mreža, trenutačna brzina 60 km/h, planirana 120 km/h); (v) Rekonstrukcija usjeka na dionicama Karlovac-Rijeka (osnovna mreža, trenutačna brzina 20 km/h, planirana 80 km/h) i Oštarije-Knin-Split, (vi) - zamjena mosta Kolski put (sveobuhvatna mreža) u km 222+734, pruga Oštarije – Knin – Split, zamjena mosta „Kambelovac" (sveobuhvatna mreža) u km 311+893, pruga Oštarije – Knin – Split; (vii) zamjena postojećeg željezničkog čeličnog mosta novim AB mostom u km 50+188 na pruzi L 205 Nova Kapela – Našice (nije dio TEN-T mreže); (viii) izgradnja novog mosta kanal Moštanik u km 10+790, pruga Strizivojna – Vrpolje -Sl Šamac-DG (osnovna mreža); (ix) izgradnja novog mosta Voćinka u km 98+904 i mosta Vojlovica u km 98+910, pruga Varaždin – Dalj (nije dio TEN-T mreže); (x) zamjena postojećeg čeličnog mosta u km 442+224,80 Lužnica na ŽP M101 ZG GK-S Marof (osnovna mreža); (xi) izgradnja novih mostova u226+412,281+282, pruge Novska Tovarnik DG (osnovna mreža); (xii) uklanjanje mosta Lomnica (sveobuhvatna mreža) u km 408 +947, pruge Novska – Sisak – GK Zagreb. Dokumentacija za provođenje javne nabave je spremna te se početak nabave za radove na predmetnim objektima očekuje tijekom 2021. i 2022. godine. Procjena troškova obuhvaća radove te je definirana na temelju projektantske procjene iz izrađene dokumentacije. Za mostove je izrađena projektna dokumentacija s procijenjenim vrijednostima, a za usjeke i vijadukt, troškovi su procijenjeni na temelju do sada provedenih sličnih ugovora radova.

Komponenta	Iznos
Uklanjanje uskih grla na TEN-T mreži	141.715.000,06 kn
Uklanjanje uskih grla izvan TEN-T mreže	8.284.999,94 kn

Radi se o rekonstrukciji i obnovi mostova, viadukata, propusta i usjeka na željezničkoj mreži Hrvatske s ciljem poboljšanja te infrastrukture i objekata kako bi se omogućilo povećanje sigurnosti željezničkog prometa, povećala kvaliteta željezničke mreže i brzina prometovanja vlakova na toj infrastrukturi. Budući da se radi o izgradnji i rekonstrukciji objekata na željezničkoj mreži u vlasništvu Republike Hrvatske, koja je na raspolaganju svim korisnicima pod pravednim i nediskriminirajućim uvjetima, javno financiranje tih objekata ne narušava tržišno natjecanje ni trgovinu između država članica, pa se ne radi se o državnoj potpori u smislu članka 107. stavka 1. UFEU.

Uvažavajući Uredbu Europskog parlamenta o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja može se utvrditi da predmetna pruga zadovoljava DNSH princip, s obzirom na to da se kroz intervencije predviđene projektom neće bitno štetiti okolišnim ciljevima zadanima u Uredbi.

a) Ublažavanje klimatskih promjena: Mjera je označena kao podrška klimatskim promjenama s koeficijentom 100% i kao takva smatra se usklađenom s DNSH za relevantni cilj. Točnije,

infrastruktura i instalacije posvećene su prebacivanju putnika i tereta s drugih načina na željezničku i elektrificiranu infrastrukturu uz prugu i pripadajuće podsustave.

b) Prilagodba na klimatske promjene: Ne očekuje se da će mjera negativno utjecati na napore prilagodbe drugih ljudi, prirode i imovine. Planiranjem i provedbom mjere razmotrit će se trenutna vremenska varijabilnost i buduće klimatske promjene, uključujući nesigurnost na temelju dostupnih klimatskih podataka i projekcija za niz budućih scenarija.

c) Održiva uporaba i zaštita vodnih i morskih resursa: Zbog svoje prirode mjera nema predvidivi učinak na okolišni cilj ili je taj učinak neznatan, uzimajući u obzir izravne i primarne neizravne učinke mjere tijekom njezina životnog ciklusa te se stoga smatra da je usklađena s načelom ne nanošenja bitne štete za relevantni cilj.

d) Prijelaz na kružno gospodarstvo: Tijekom gradnje, najmanje 70% (težinski) neopasnog građevinskog otpada i otpada od rušenja (isključujući prirodni materijal definiran u kategoriji 17 05 04 na Europskom popisu otpada uspostavljenom Odlukom 2000/532/EC) stvorenog na gradilištu će biti pripremljeno za ponovnu uporabu, recikliranje i oporabu drugog materijala, uključujući postupke zatrpavanja otpadom koji zamjenjuje druge materijale, u skladu s hijerarhijom otpada i EU protokolom za upravljanje građevinskim otpadom i rušenjem.

Operateri će ograničiti stvaranje otpada u procesima koji se odnose na izgradnju i rušenje, u skladu s EU Protokolom o gospodarenju otpadom od gradnje i rušenja, uzimajući u obzir najbolje dostupne tehnike. Tamo gdje je to primjenjivo, to će uključivati korištenje selektivnog rušenja kako bi se omogućilo uklanjanje i sigurno rukovanje opasnim tvarima te olakšalo ponovnu uporabu i visokokvalitetno recikliranje selektivnim uklanjanjem materijala, korištenjem dostupnih sustava sortiranja za građevinski otpad i otpad od rušenja.

e) Sprečavanje i kontrola onečišćenja: Prema potrebi, s obzirom na osjetljivost pogođenog područja, posebno u pogledu veličine pogođenog stanovništva, buka i vibracije zbog korištenja infrastrukture ublažit će se uvođenjem otvorenih rovova, zidnih barijera ili drugih mjera i biti u skladu s Direktivom 2002/49/EZ Europskog parlamenta i Vijeća.

Poduzet će se mjere za smanjenje emisije buke, prašine i zagađivača tijekom građevinskih radova ili održavanja.

f) Zaštita i obnova bioraznolikosti i ekosustava: Procjena utjecaja na okoliš (EIA) dovršena je u skladu s EU smjernicama o procjeni utjecaja na okoliš (2014/52/ EU) i strateškoj procjeni utjecaja na okoliš (2001/42/EC). Provest će se sve potrebne mjere ublažavanja radi zaštite biološke raznolikosti / ekosustava.

Za područja / operacije smještene u ili u blizini ili za koja postoji vjerojatnost da će imati utjecaja na područja osjetljiva na biološku raznolikost (uključujući mrežu zaštićenih područja Natura 2000, područja svjetske baštine UNESCO-a i ključna područja biološke raznolikosti (KBA), kao i druga zaštićena područja), odgovarajuća procjena provedena je (ili će se provesti) u skladu s odredbama EU strategije za biološku raznolikost (COM (2011) 244), Direktiva o pticama (2009/147/EC) i staništima (92/43/EEC) na temelju ciljevi očuvanja zaštićenog područja.

Za takva područja / operacije, PUO i plan provedbe osigurat će da:

- postoji plan upravljanja biološkom raznolikošću na razini lokacije koji se provodi u skladu s IFC-ovim Standardom učinka 6: Očuvanje biološke raznolikosti i održivo upravljanje živim prirodnim resursima;
- postoje sve potrebne mjere ublažavanja kako bi se smanjili utjecaji na vrste i staništa; i

– postoji i provodi se robustan, prikladno dizajniran i dugoročan program praćenja i ocjene biološke raznolikosti.

Nositelj provedbe	MMPI
Ciljna skupina	Upravitelj željezničkom infrastrukturom (HŽI)
Procijenjeni trošak	150.000.000 kn
Razdoblje provedbe	6/2021.-12/2025.

C1.4. R2-I4 Modernizacija dionice Zagreb Kustošija-Zagreb ZK -Zagreb GK

Izazov

Željezničko čvorište Zagreb sjecište je koridora RH1 i RH2, a njegovu važnu komponentu čine gradski i prigradski prijevoz na području Zagreba i okolice. Dionica Zagreb Kustošija-Zagreb Zapadni Kolodvor-Zagreb Glavni Kolodvor sastavni je dio čvora Zagreb i dio Mediteranskog koridora. Dionicom prolazi teretni i putnički prijevoz do kolodvora Zagreb ZK u kojem se teretni promet usmjerava prema Ranžirnom kolodvoru, a putnički nastavlja prema Zagreb GK. Dionica će predstavljati usko grlo, posebno nakon završetka rekonstrukcije pruge prema Savskom Marofu.

Teretni prijevoz većim dijelom je organiziran na način da u užem, središnjem dijelu čvorišta zaobilazi Zagreb Glavni kolodvor tako da teče preko postojećega Ranžirnog kolodvora, no u znatnoj je interakciji sa svim razinama putničkog prijevoza u ostalim dijelovima čvorišta. Naime, organizacija prometa u čvoru organizirana je na način da svi tranzitni vlakovi prolaze Glavni kolodvor, koji je i polazni i krajnji kolodvor za lokalne vlakove.

Cilj

Ciljevi projekta modernizacije dionice Zagreb Kustošija – Zagreb Zapadni Kolodvor – Zagreb Glavni Kolodvor su poboljšanje lokalnog i regionalnog željezničkog putničkog prijevoza, bolja integracija željeznice u sustav javnoga prijevoza Grada Zagreba, poboljšanje dostupnosti željezničkog i lokalnog javnog prijevoza te povećanje udjela željezničkog i lokalnog javnog prijevoza u ukupnom prijevozu na širem području Grada Zagreba. Projektom se doprinosi ostvarivanje cilja dovršetka Osnovne TEN-T mreže do 2030. godine.

Opis

Obnova dionice Zagreb Kustošija – ZG Zapadni kolodvor – Zagreb GK se većim dijelom odnosi na zamjenu gornjeg i donjeg ustroja pruge te je sva potrebna projektna dokumentacija za radove pripremljena, a za iste nije potrebna građevinska dozvola.

Provedba

Kroz RRF planiraju se financirati radovi na obnovi dionice Zagreb Kustošija – ZG Zapadni – Zagreb GK. Prijavom na poziv CEF MAP Promet 2020 (Action number 2020-HR-TMC-0059-S) zatražilo se financiranje izrade Idejnih rješenja modernizacije čvora Zagreb u kojem se nalazi i spomenuta dionica Zagreb Kustošija – ZG Zapadni – Zagreb GK. Kroz prijavljenu studiju će se uzeti u obzir stanje nakon modernizacije te se neće mijenjati funkcionalnost modernizirane dionice.

Građevinska dozvola za predmetne radove nije potrebna. Postupak javne nabave za radove se očekuje u 2022. godini. Procjena troškova obuhvaća radove te je izrađena na temelju projektne

dokumentacije i stavki projektantskog troškovnika. Radovi koji su planirani izvedbom su slični radovima koju su trenutno u provedbi, Ugovor za radove na obnovi 17,848 km dvokolosiječne pruge na dionici Savski Marof – Zagreb GK na pruzi M101 DG – Savski Marof – Zagreb GK, a uključuju radove na obnovi pružnog gornjeg i donjeg ustroja, sanacija pružnih građevina, usklađivanje signalno-sigurnosnih i telekomunikacijskih uređaja i usklađivanje kontaktne mreže. Također, uključuje radove na obnovi kolodvora te na uređenju zgrada i obnovi željezničko-cestovnih prijelaza. Na temelju troškovnika iz navedenog ugovora u kojem je vidljiva financijska procjena stavki koje su uključene u radove na obnovi dionice Zagreb Kustošija – ZG Zapadni – Zagreb GK, a s obzirom na to da su radovi na obnovi 17,848 km dvokolosiječne pruge na dionici Savski Marof – Zagreb GK na pruzi M101 DG – Savski Marof – Zagreb GK trenutno u tijeku, navedene vrijednosti su tržišne.

Prikaz procjene troškova po predviđenim vrstama radova:

Obnova pružnog gornjeg (kolosijek i skretnice 17.525.562,41 EUR) i donjeg ustroja 4.200.000,00€, sanacija pružnih građevina (zgrade 500.000 EUR), rekonstrukciju kolodvora Zagreb - Zapadni kolodvor, usklađivanje signalno-sigurnosnih i telekomunikacijskih uređaja (3.000.000 EUR) i usklađivanje kontaktne mreže (4.000.000 EUR).

Cijena radova na obnovi kolodvora te na uređenju zgrada i obnovi željezničko - cestovnih prijelaza je uključena u procijenjenu vrijednost radova gornjeg i donjeg ustroja.

Projekt obnove dionice Zagreb Kustošija – ZG Zapadni – Zagreb GK se sastoji od obnove dvokolosiječne pružne dionice Zagreb Zapadni kolodvor – Zagreb Glavni kolodvor i obnove Zagreb Zapadnog kolodvora koji je jedan od većih kolodvora na mreži pruga HŽ, a što uključuje obnovu kolodvorskih kolosijeka i zamjenu skretnica.

S obzirom da se većina planiranih radova odnosi na obnovu Zagreb Zapadnog kolodovra i s obzirom da se planirani radovi izvode u centru Zagreba uz stalno odvijanje željezničkog prometa formirana je procijenjena vrijednost.

Obnova željezničke mreže u državnom vlasništvu na dionici Zagreb Kustošija-Zagreb ZK-Zagreb GK koja se financira sredstvima u okviru NPOO rezultirat će zamjenom gornjeg i donjeg ustroja pruge čime će se povećati sigurnost i značajno povećati brzina prometovanja u korist svih korisnika ove željezničke pruge te omogućiti bolja integracija željeznice u sustav javnog prijevoza Grada Zagreba. Poboljšana infrastruktura bit će dostupna prijevoznicima s područja putničkog i teretnog prometa pod pravednim i nediskriminirajućim uvjetima što znači da javno financiranje njezine obnove neće narušiti tržišno natjecanje i trgovinu između država članica tj. ne sadrži element državne potpore iz članka 107. stavka 1. UFEU.

Uvažavajući Uredbu Europskog parlamenta o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja može se utvrditi da predmetna pruga zadovoljava DNSH princip, s obzirom na to da se kroz intervencije predviđene projektom neće bitno štetiti okolišnim ciljevima zadanima u Uredbi.

a) Ublažavanje klimatskih promjena: Izgradnja planiranog zahvata podigla bi razinu prometne usluge i sigurnosti željezničkog prometa te rasterećivanje postojećih gradskih prometnica u gradu Zagrebu. Sukladno tom će se ostvariti kvalitetniji prometni sustav, što pridonosi smanjenju emisija stakleničkih plinova na području Grada Zagreba. Procijenjeno je kako zahvat neće imati značajan utjecaj na klimatske značajke te neće prouzročiti klimatske promjene, zapravo, smanjit će emisije s obzirom na to da se radi o elektrificiranoj željezničkoj pruzi.

b) Prilagodba klimatskim promjenama: Na temelju dostupnih podataka i analize na predmetnom području ne očekuju se značajne promjene u klimi koje bi bile uzrokovane predmetnim projektom. Dizajn infrastrukture koja će se graditi uzet će u obzir projekcije klimatskih promjena kako bi se osiguralo da može izdržati ekstremne temperature / padaline i eroziju tla u različitim odgovarajućim scenarijima klimatskih promjena. Ne očekuje se da će mjera negativno utjecati na napore prilagodbe drugih ljudi, prirode i imovine. Planiranjem i provedbom mjere razmotrit će se trenutna vremenska varijabilnost i buduće klimatske promjene, uključujući nesigurnost na temelju dostupnih klimatskih podataka i projekcija za niz budućih scenarija.

c) Održiva uporaba i zaštita vodnih i morskih resursa: U tijeku građenja doći će do minimalnog fizičkog zadiranje u korita postojećih vodotoka prilikom sanacije postojećih objekata te se procjenjuje se da će ovaj negativan utjecaj biti zanemariv.

d) Prijelaz na kružno gospodarstvo: Prema podacima iz projektne dokumentacije u tijeku obnove predmetne pružne dionice nakon iskorištenja materijala iz iskopa za nasipe i platoe jedan dio materijala neće biti pogodan za daljnju ugradnju i neće ga se moći iskoristiti u građevinske svrhe te će uz navedeno nastati i određena količina građevinskog otpada. Sav višak materijala i građevinski otpad propisno će se zbrinuti u zakonskom regulativom Hrvatske te se uz poštivanje svih predloženih mjera ne očekuju negativni utjecaji otpada na okoliš. Tijekom gradnje, najmanje 70% (težinski) neopasnog građevinskog otpada i otpada od rušenja (isključujući prirodni materijal definiran u kategoriji 17 05 04 na Europskom popisu otpada uspostavljenom Odlukom 2000/532/EC) stvorenog na gradilištu biti će pripremljeno za ponovnu uporabu, recikliranje i oporabu drugog materijala, uključujući postupke zatrpavanja otpadom koji zamjenjuje druge materijale, u skladu s hijerarhijom otpada i EU protokolom za upravljanje građevinskim otpadom i rušenjem.

Operateri će ograničiti stvaranje otpada u procesima koji se odnose na izgradnju i rušenje, u skladu s EU Protokolom o gospodarenju otpadom od gradnje i rušenja, uzimajući u obzir najbolje dostupne tehnike. Tamo gdje je to primjenjivo, to će uključivati korištenje selektivnog rušenja kako bi se omogućilo uklanjanje i sigurno rukovanje opasnim tvarima te olakšalo ponovnu uporabu i visokokvalitetno recikliranje selektivnim uklanjanjem materijala, korištenjem dostupnih sustava sortiranja za građevinski otpad i otpad od rušenja.

e) Sprečavanje i kontrola onečišćenja: Planiranim zahvatom neće doći do značajnijih onečišćenja, a svi utjecaji na okoliš su ublaženi kroz primjenu mjera zaštite okoliša. Prema potrebi, s obzirom na osjetljivost pogođenog područja, posebno u pogledu veličine pogođenog stanovništva, buka i vibracije zbog korištenja infrastrukture ublažit će se uvođenjem otvorenih rovova, zidnih barijera ili drugih mjera i biti u skladu s Direktivom 2002/49 / EZ Europskog parlamenta i Vijeća.

Poduzet će se mjere za smanjenje emisije buke, prašine i onečišćujućih tvari tijekom građevinskih radova ili održavanja.

f) Zaštita i obnova bioraznolikosti i ekosustava: Flora u užem području pojasa pružne dionice Zagreb Zapadni kolodvor – Zagreb Glavni kolodvor relativno je tipična za pružni pojas na području Grada Zagreba. Pokosi pružnog nasipa, rubovi pružnog pojasa i lateralni kanali uglavnom su obrasli travnjacima i živicama. Sukladno navedenom planirani zahvat se smatra prihvatljivim za ciljne vrste i staništa na predmetnim područjima.

Nositelj provedbe	MMPI
Ciljna skupina	Upravitelj željezničkom infrastrukturom (HŽI)
Procijenjeni trošak	220.200.000 kn
Razdoblje provedbe	6/2021.-12/2025.

C1.4. R2-I5 Zamjena kočnih umetaka teretnih vagona u cilju smanjenja buke

Izazov

Vozni park teretnih vagona kojim se trenutno vrši prijevoz na prugama u Hrvatskoj je zastario i smanjene funkcionalnosti.

Bijela knjiga „Plan za jedinstveni europski prometni prostor – ususret konkurentnom prometnom sustavu u kojem se učinkovito gospodari resursima" pokazala je da je 10 % europskog stanovništva izloženo znatnom zagađenju bukom iz željezničkog prijevoza, posebno teretnog. Buka predstavlja lokaliziran vanjski učinak koji utječe na osobe koje žive u blizini željezničkih pruga. Najučinkovitije je njezino smanjenje na izvoru, gdje buka i nastaje. Zamjena kočnih umetaka od lijevanog željeza kompozitnim kočnim umecima može dovesti do smanjenja buke 8 - 12 dB. Stoga bi trebalo poticati opremanje vagona ekonomski najisplativijom dostupnom tehnologijom kočenja s niskom razinom buke.

U Hrvatskoj, posebno u gradu Rijeci, ali i nizu drugih naselja kroz koja vrlo često prolaze željezničke pruge, postoji izražen problem buke teretnih vagona zbog geografske blizine željezničkih terminala i pruga stambenim naseljima. Dio starijih vozila je moguće modernizirati, poglavito nabavkom i ugradnjom tiših tehnologija odnosno elemenata koji smanjuju buku, kao na primjer kroz ugradnju suvremenih kompozitnih kočnih umetaka. Zamjenom kočnih umetaka teretnih vagona smanjio bi se nivo buke na prihvatljivu razinu i time se zaštitili stanovnici koji žive pokraj željezničkih terminala i pruga.

Time će se doprinijeti većem prihvaćanju razvoja teretnog željezničkog prometa te posredno i bržem prelasku na željeznički mod prijevoza s cestovnog.

Cilj

Prema Uredbi Komisije (EU) br. 1304/2014 kojom se utvrđuju tehničke specifikacije za interoperabilnost podsustava „željeznička vozila – buka" nastoji se unaprijediti postojeći vozni park teretnih prijevoznika i vlasnika vagona koji koriste hrvatsku željezničku mrežu kako bi se pružila kvalitetnija usluga krajnjem korisniku i smanjio utjecaj buke na stanovništvo.

Projekt je dostupan svim prijevoznicima i vlasnicima vagona koji vrše prijevoz na prugama Republike Hrvatske, ali primarno se želi postići veća kvaliteta voznog parka na nacionalnim relacijama te smanjenje utjecaja buke što će posredno doprinijeti većem prihvaćanju razvoja teretnog željezničkog prometa te posredno i bržem prelasku na željeznički mod prijevoza s cestovnog.

Opis

Investicija predviđa nabavu i instalaciju elemenata koji smanjuju buku, kao na primjer suvremenih kompozitnih kočnih umetaka, troškove pripreme za ugradnju, uključujući i troškove demontiranja gdje je primjenjivo te gdje je primjenjivo administrativne troškove povezane s predmetnom naknadnom ugradnjom.

Dokumentacijom postupka dodjele pobliže će se definirati tehnički uvjeti za elemente za smanjenje buke u teretnim vagonima, kriteriji prihvatljivosti prijavitelja i najviši dopušteni intenzitet potpore.

Provedba

Planira se izraditi program državnih potpora do kraja prve polovice 2022. i provesti postupak dodjele sredstava za sufinanciranje ulaganja u naknadne ugradnje elemenata u vagone koji će doprinijeti smanjenju zagađenja bukom u sektoru željezničkog prometa u obliku sheme za željezničke prijevoznike koji obavljaju usluge prijevoza tereta u Hrvatskoj i vlasnike vagona. Kroz shemu potaknut će se željeznički prijevoznici i vlasnici vagona za naknadnu ugradnju tiših tehnologija u vagone, a kako bi se zaštitili stanovnici koji žive pokraj željezničke pruge od buke koju vagoni proizvode. Time će se doprinijeti većem prihvaćanju razvoja teretnog željezničkog prometa te posredno i bržem prelasku na željeznički mod prijevoza s cestovnog.

Potpore će se dodjeljivati kao potpore za koordinaciju prometa u skladu sa Smjernicama Zajednice o državnim potporama poduzetnicima u željezničkom prometu (SL C 184, 22.7.2008.) odnosno člankom 93. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, a koje navode kako su dozvoljene potpore za promicanje interoperabilnosti i, u opsegu u kojem to zadovoljava potrebe koordinacije prometa, potpore za promicanje veće sigurnosti, uklanjanje tehničkih prepreka i smanjivanje zagađenja bukom u sektoru željezničkog prometa te koje navode kako prihvatljivi troškovi obuhvaćaju ulaganja vezana uz ugradnju sustava sigurnosti i interoperabilnost, odnosno uz smanjenje buke i u željezničkoj infrastrukturi i u voznom parku.

Korištena metodologija: od 8000 vagona koji trenutno voze hrvatskim prugama htjelo se opremiti zamjenskim kočnim umetcima oko 25%.

Opis troškova: troškovi zamjene umetaka za približno 2000 vagona prosječne cijene 18.693,10 kn.

Jedinični trošak zamjene kočnih umetaka preuzeta je iz službene procjene iz poziva „2019 CEF Transport call for proposals - Reduction of rail freight noise“, https://ec.europa.eu/inea/sites/inea/files/4-190117-infoday_cef_call_2019-v190116.pdf, a koja se temelji na:

- istraživanju i procjeni predmetnih troškova Agencije za željeznicu EU (ERA) (https://www.era.europa.eu/sites/default/files/library/docs/recommendation/006rec1072_full_impact_assessment_en.pdf)
- te podacima o troškovima iz prethodnih CEF Transport poziva.

S obzirom kako je jedinični trošak drugačiji za S i SS tip vagona te s obzirom kako se kroz shemu potpora neće ograničavati udio tipa vagona za koji će se davati potpore, za potrebe procjene troška omjer je stavljen podjednako (50% S vagona i 50% SS vagona) i na taj način je izračunat trošak od 18.693,10 kn:

	Procjena jediničnog troška ugradnje kočionih elemenata tiših tehnologija[59]	S obzirom kako se kroz shemu potpora neće ograničavati udio tipa vagona za koji će se davati potpore, za potrebe procjene troška omjer je stavljen podjednako
S vagon	10.970,23 kn	50%
SS vagon	26.415,96 kn	50%
Prosječna cijena	18.693,10 kn	

Procjenjuje se kako bi se kroz shemu potpora osiguralo da oko 25% teretnih vagona koji prometuju u RH budu modernizirani kroz zamjenu kočnih umetaka te je stoga ukupni trošak potrebne investicije 37.386.200 kn primjenom prosječnog jediničnog troška.

S obzirom da sukladno točki 107. (c) Smjernica Zajednice o državnim potporama poduzetnicima u željezničkom prometu iznos potpore ne smije premašiti 50% opravdanih troškova, procijenjeni trošak iznosi 18.693,10 kn. Procjena je kako bi dodatno troškovi pripreme, demontaže i eventualnih administrativnih troškova iznosili maksimalno do dodatnih 10% troškova te je procjena troška potpore postavljena na 20.000.000 kn.

S obzirom kako se objava sheme potpore očekuje u 2022., u predmetnoj godini očekuje se najmanji udio dodijeljenih sredstava, oko 25% u 2023., najveći udio (oko 40%) u 2024. te opadajući trend dodjela nakon toga. S obzirom kako će mjera biti otvorena za sve operatere i vlasnike vagona teretnog željezničkog prometa u RH, iznos dodijeljenih sredstava ovisit će o dinamici prijave korisnika za potporu te u ovom trenutku nije moguće dati preciznije procjene.

Dokumentacijom postupka dodjele pobliže će se definirati tehnički uvjeti za elemente za smanjenje buke u teretnim vagonima, kriteriji prihvatljivosti prijavitelja i najviši dopušteni intenzitet potpore. MMPI će sklopiti ugovore o dodjeli bespovratnih sredstava za predmetna ulaganja.

Nositelj provedbe	MMPI
Ciljna skupina	Željeznički prijevoznici koji obavljaju usluge prijevoza tereta u Hrvatskoj i vlasnici vagona
Procijenjeni trošak	20.000.000 kn
Razdoblje provedbe	1/2022.-5/2026.

C1.4. R2-I6 Primjena zelenih tehnologija u željezničkom putničkom prijevozu

Izazov

Mjera „Unaprjeđenje voznog parka za prijevoz putnika“ iz Strategije prometnog razvoja 2017.-2030 je temelj za provedbu projekta Primjena zelenih tehnologija u željezničkom putničkom prijevozu. Ista opisuje da je postojeći željeznički vozni park zastario i temelji se na zastarjelim i neučinkovitim tehnologijama. U svrhu povećanja konkurentnosti željezničkog prometa u usporedbi s ostalim prometnim sredstvima potrebno je modernizirati željeznička vozila, u koordinaciji s predviđenim poboljšanjima infrastrukture. Ovo se može potkrijepiti Općom mjerom G.6 - Podizanje energetske učinkovitosti prometnog sustava odnosno prema smjernicama za razvoj transeuropske prometne mreže poticanje efikasne i održive uporabe

[59] Procjena je preuzeta iz službene procjene iz poziva „ 2019 CEF Transport call for proposals - Reduction of rail freight noise“ , https://ec.europa.eu/inea/sites/inea/files/4-190117-infoday_cef_call_2019-v190116.pdf

infrastrukture jedan je od prioriteta u razvoju infrastrukture. U tom smislu, nužno je podignuti razinu energetske efikasnosti i odrediti nisko ugljične izvore energije i pogonske sustave kao prioritet. Također, Projekt doprinosi realizaciji i sljedećih općih mjera iz Strategije: G.6 Podizanje energetske učinkovitosti prometnog sustava; G.11 Poboljšanje percepcije prometnog sustava u Hrvatskoj u javnosti; G.12 Smanjenje negativnih ekoloških utjecaja prometa; G.13 Prilagođavanje klimatskim promjenama i njihovo ublažavanje.

Projekt je u skladu s navedenim mjerama i doprinosi ostvarenju sljedećih ciljeva koji su navedeni u Strategiji: Opći cilj: 1. Promijeniti raspodjelu prometa putnika u prilog javnog prijevoza (JP) te oblicima prijevoza s nultom emisijom štetnih plinova. To uključuje JP u aglomeracijama i lokalnom regionalnom kontekstu što prijevoz željeznicom svakako jest.

Specifični ciljevi – željeznički promet 2. Kvalitetnije koristiti hrvatski željeznički sustav u većim hrvatskim aglomeracijama (Zagreb, Rijeka, Split, Varaždin, Osijek) te unutar i između funkcionalnih regija (podregija), 3. Poboljšati razinu usluge željezničkog voznog parka i njegovog utjecaja na okoliš.

U Hrvatskoj ukupna građevinska duljina željezničke mreže iznosi 2.617 km, od kojih je 2.343 kilometra jednokolosiječnih pruga (89,53%), a 274 km je dvokolosiječnih (10,47%). Dio mreže duljine 980 km (37,45%) je elektrificiran, od čega je 977 km elektrificirano sustavom AC 25 kV, 50 Hz, a preostala 3 km sustavom DC 3 kV. Drugim riječima 1637 km mreže nije elektrificirano što iznosi 62,55%, što u slučaju izgradnje sustava elektrifikacije iziskuje opsežna financijska sredstva.

S obzirom na to da je većina voznog parka koji se koristi za prijevoz putnika na neelektrificiranom dijelu pružne mreže pred istekom ekonomskog vijeka, zastarjelost voznog parka, česti kvarovi i kašnjenja smanjuju razinu pouzdanosti usluge željezničkoga putničkog prijevoza. Zadržavanje dostupnosti i pouzdanosti postojećeg voznog parka na prihvatljivoj razini zahtijeva poboljšanu razinu održavanja vozila, povezanu s povećanim operativnim troškovima i troškovima održavanja. Alternativa produljenju ekonomskog vijeka vozila je njihovo isključivanje iz prometa i obnova voznog parka novim vlakovima. Kada se uzme u obzir zastarjelost voznog parka zajedno s velikim financijskim ulaganjima u dodatni sustav elektrifikacije nameće se logično razmišljanje i rješenje postojeće situacije uvođenjem baterijskih vlakova, u ovom slučaju razvojem dva prototipa vlaka (prototip BEMV baterijskog elektromotornog vlaka i prototip BMV baterijskog motornog vlaka) te osposobljavanjem 6 stabilnih energetskih priključaka za punjenje pogonskih baterija na lokacijama Varaždinu, Bjelovaru, Virovitici, Osijeku, Splitu i Puli.

Slika 1. Lokacije stabilnih električnih priključaka za punjenje baterija

Glavni prioriteti sektora željezničkog prometa usredotočeni su na povećanje održivosti mreže željezničkih pruga unapređenjem učinkovitosti održavanja, smanjenjem utjecaja na okoliš i uvođenjem mjera za povećanje sigurnosti. Hrvatski sektor željezničkog prometa mora slijediti politiku EK-a u smislu ekološke održivosti, s osobitom pažnjom na buku i postupanje s njome i postizanje 0 emisije zagađenja primjenom zelenih tehnologija.

Zakonska regulativa kojom se projekt potkrjepljuje:

- Bijela knjiga o prometu, Europska komisija, 2011., (*White Paper on Transport*)
- Održiva budućnost prometa, Europska komisija, 2009., (*Sustainable future for transport*)
- Zelena knjiga - Ususret novoj kulturi urbane mobilnosti, Europska komisija, 2007., (*Green paper - Towards a new culture of urban mobility*)
- Direktiva 2009/28/EK o poticanju uporabe energije iz obnovljivih izvora.

Cilj

Nabavom dva prototipa vlakova (baterijski elektromotorni vlak BEMV i baterijski motorni vlak BMV) mogu se izbjeći skupa ulaganja u elektrifikaciju pruga i održavanje kontaktne mreže. Razvojem prototipa omogućit će se:

- organizacija prijevoza putnika željeznicom na neelektrificiranim prugama koristeći suvremena vozila na električni pogon
- smanjenje troškova dizel energije
- smanjenje buke i utjecaja zagađenja

- zaštita okoliša
- smanjenje operativnih troškova vozila te
- poboljšanje gradske i regionalne dostupnosti.

Projektom se planiraju ostvariti sljedeći specifični ciljevi:

- unaprjeđenje razine operativne izvedbe i razine željezničkih usluga zamjenom staroga voznog parka
- smanjenje emisije stakleničkih plinova i utjecaj na klimatske promjene uvođenjem baterijskih vlakova
- smanjenje troškova rada vlakova uz povećanu učinkovitost.

Nadalje, očekuju se dodatni pozitivni učinci:

- poboljšanje udobnosti i općenito kvalitete pruženih usluga
- poboljšanje sigurnosti željezničkog sustava
- povećanje energetske učinkovitosti.

Uvođenje novih baterijskih vlakova za prijevoz putnika željeznicom na neelektrificiranim prugama omogućuje se postupna zamjenu 30 DMV 7121 i 30 DMV 7 122 starih preko 40 godina, čime se omogućuje smanjenje štetnih emisija te smanjenje emisija CO2 i NOx (čime se doprinosi smanjenju utjecaja na klimatske promjene). Projekt će se provoditi u skladu sa Zakonom o zaštiti okoliša[60], Zakonom o zaštiti prirode[61] te ostalom relevantnom regulativom čime se potiče održivi razvoj.

Opis

HŽ Putnički prijevoz danas organizira promet sa 60 dizel motornih vlakova koji su stariji od 40 godina i čiji je vijek trajanja na izmaku. Vlakovi loše pouzdanosti i udobnosti zbog nemogućnosti daljnjeg održavanja, nedostatka rezervnih dijelova i velikih financijskih ulaganja moraju se zamijeniti novim vozilima koja će i dalje prometovati na prugama koje nisu elektrificirane. Nabava veće količine novih vlakova koji za svoj pogon koriste dizel agregate je s ekološkog stanovišta neprihvatljiva i sve teže je za predmetna vozila naći izvore financiranja dok razvojem organizacije prijevoza putnika s baterijskim elektromotornim vlakovima i s baterijskim vlakovima s priključcima za punjenje na velikom dijelu neelektrificirane pružne mreže, prijevoz putnika željeznicom organizirao bi se na ekološki prihvatljiv način suvremenim vozilima koja za svoj pogon koriste električnu energiju. Ako razvojni projekt pokaže dovoljnu učinkovitost, steći će se uvjeti da se dizel motorni vlakovi na neelektrificiranim prugama zamijene u skoroj budućnosti s razvijenim i ispitanim baterijskim vlakovima. Eksploatacijski rezultati razvijenih prototipova biti će osnova iz koje će HŽPP moći definirati prometno – tehničke zahtjeve na seriju takvih vlakova koji će se nabavljati u budućnosti. Time se rizik nabave rješenja koja nisu provjerena u specifičnim uvjetima eksploatacije po prugama u Hrvatskoj svodi na minimum. U ovom slučaju HŽPP plaća cijenu vlakova za komadnu nabavu, dok je trošak razvoja na

[60] NN 80/13, 153/13, 78/15, 12/18 i 118/18
[61] NN 80/13, 15/18 i 14/19

isporučitelju koji u razvoj mora uložiti višestruko veća sredstva nego je cijena samih prototipnih vlakova.

Korištenje baterijskih motornih vlakova s postrojenjima za punjenje koja su locirana na predviđenim mjestima, a dijelovi elektrificirane pružne mreže ne nalaze se u blizini odnosno u dometu vlakova na baterije (Split, Pula i dr.), predstavlja inovativno rješenje pogona vlakova koje se prvi put primjenjuje. Inovativno rješenje je također punionica za punjenje baterija vlaka koja može biti ovisna ili neovisna od distributera električne energije. Inovacija je zbog toga što takvog tipa vozila, namjenski rađenog za potrebe HŽPP nema na tržištu. Naime, karakteristike modela koji su dostupni na tržištu međusobno se značajno razlikuju u segmentu važnih podataka kao što je autonomija u baterijskom pogonu, a koja ovisi o karakteristikama i konfiguraciji pruga. To se odnosi na rješenja baterijskih, ali i hibridnih vlakova i njihovo konfiguriranje s obzirom na prometno tehničke uvjete.

Punionice s pristupom vlaka ispod punionice gdje nije potreban radnik za uključivanje i isključivanje vlaka s punjenja nego se vlak sam postavlja ispod uređaja za punjenje, automatski priključuje na punionicu i otpočinje proces punjenja. Nakon završetka procesa punjenja i odvajanja od punionice vlak se samostalno pomjera u željenom smjeru.

Korist od ove inovacije je ta da se prijevoz putnika željeznicom na neelektrificiranim prugama može odvijati bez skupe elektrifikacije 1.637 km željezničkih linija koje nisu interesantne za prijevoz tereta. Prijevoz putnika se organizira s ekološki prihvatljivim vozilima. Smanjuje se potreba za dizel gorivom što u konačnici dovodi do smanjenja onečišćenja okoliša. Korist ovog projekta je poboljšanje sigurnosti, pouzdanosti i udobnosti za korisnike usluge. HŽPP će doći do dragocjenih eksploatacijskih pokazatelja na temelju kojih može definirati prometno – tehničke zahtjeve na seriju takvih vlakova koji će se nabavljati u budućnosti.

Osiguranjem funkcionalnog spajanja omogućilo bi se spajanje preko iste izvedbe automatskog kvačila u višestruke sastave baterijskih i ostalih vlakova nove generacije koje HŽPP posjeduje (68 vlakova nove generacije u 2024. godini). Spajanje i razdvajanje obavljalo bi se automatski, a vožnja spojenih vlakova obavljala bi se s jednim strojovođom, ako ova funkcija nije realizirana, potreban je strojovođa na svakom pojedinom vlaku u višestrukom sastavu.

Razvojem baterijskih vlakova na platformi vlakova nove generacije koje već posjeduje HŽPP, osigurao bi se veliki broj istih rezervnih dijelova, čime se povećava operativna raspoloživost vozila, a smanjuju troškovi održavanja. Obuka strojovođa i osoblja za održavanje proširuje se samo u elementima baterijskog pogona, sva ostala potrebna znanja i oprema ostaje ista kao i kod ostalih vlakova nove generacije koje HŽPP već posjeduje.

Specifičnost ovog razvoja je nova vrsta pogona za motorne vlakove, način pohrane energije u baterijske spremnike na vlakovima i vrijeme punjenja kao važan parametar u organizaciji prijevoza putnika željeznicom. Specifičnost ovog projekta je pravilan raspored punionica koje se nalaze na mjestima koja su prihvatljiva za punjenje baterija na vlakovima, a krajnji domet vožnje na baterije nije prekoračen i vlak nije ostao bez pogona.

1) Baterijski elektromotorni vlakovi BEMV u osnovi rade kao i elektromotorni vlakovi, čiji je pogon proširen kako bi se ugradila velika baterija. Navedena baterija omogućuje kretanje vlaka na prugama koje nisu elektrificirane, dok najveća udaljenost koju vlakovi mogu prijeći ovisi o kapacitetu same baterije, karakteristikama pruge, broju putnika i broju zaustavljanja. Baterija se puni preko pantografa na vlaku iz kontaktne mreže. Vlak se puni kada stoji na elektrificiranim službenim mjestima ili kada se vozi na dijelovima pruge koji su elektrificirani. Sve dok se vlak

kreće u dodiru s kontaktnom mrežom, dobivena energija se može koristiti za punjenje baterije i za direktni pogon elektromotornog vlaka. Energija dobivena kočenjem vlaka može se vratiti u mrežu ili se njome mogu puniti baterije. Mogućnost pohrane energije kočenja čini sustav električne vuče najučinkovitijim vučnim sustavom u željeznici. Vožnjom vlaka na neelektrificiranom dijelu pruge troši se pohranjena energija iz baterija. Ponovno punjenje baterije na neelektrificiranom djelu mreže osigurati će se izradom stabilnih energetskih postrojenja. Energija koja se pohrani u baterijama iz stabilnog energetskog postrojenja mora biti dovoljna da se vozilo vrati na elektrificiran dio pružne mreže gdje se u vožnji baterije ponovo pune iz kontaktnog voda. Predmetni vlakovi će se koristiti na mjestima gdje je moguć česti pristup i vožnja po elektrificiranoj pružnoj mreži (Varaždin, Bjelovar, Virovitica i Osijek.)

Osnovne tehničke karakteristike prototipa baterijskog elektromotornog vlaka BEMV:

Dužina vlaka: 56 m

Masa vlaka bez putnika: do 115 t

Broj mjesta za sjedenje: 150

Ukupan broj putnika: 280

Ukupna snaga (el + bat): 1200 kW

Najveća brzina: 120 km/h

AKU baterije: preko 445 kWh

Baterijski elektromotorni vlak ima mogućnost:

- punjenje preko postojećeg kontaktnog voda
- punjenje baterija pomoću stabilnog energetskog priključka.

2) Baterijski motorni vlakovi BMV za pogon koriste samo veliku bateriju. Navedena baterija omogućuje kretanje vlaka na prugama koje nisu elektrificirane, dok najveća udaljenost koju vlakovi mogu prijeći ovisi o kapacitetu same baterije, karakteristikama pruge, broju putnika i broju zaustavljanja. Baterija se kod ovog tipa vlaka puni samo pomoću stabilnog energetskog priključka. Energija koja se pohrani u baterijama iz stabilnog energetskog priključka mora biti dovoljna da se vozilo doveze do drugog ili istog energetskog priključka. Predmetni vlakovi će se koristiti na mjestima gdje je nije moguć pristup i vožnja po elektrificiranoj pružnoj mreži (Split i Pula.)

Osnovne tehničke karakteristike prototipa baterijskog motornog vlaka BMV:

Dužina vlaka: 42 m

Masa vlaka bez putnika: do 90 t

Broj mjesta za sjedenje: 110

Ukupan broj putnika: 280

Ukupna snaga: 680 kW

Najveća brzina: 120 km/h

AKU baterije: preko 435 kWh

Baterijski vlak ima mogućnost:

- punjenje baterija pomoću stabilnog energetskog priključka.

3) Stabilni energetski priključak za punjenje baterije je jedan od uvjeta i izrazito važan faktor kod korištenja predmetnih vlakova. Priključci moraju biti izvedeni tako da se osigura optimalna napunjenost baterijskog paketa s ciljem povećanja životnog vijeka i same funkcionalnosti baterijskog sustava. Stabilni energetski priključak može se izvesti na dva načina i to pomoću posebnog krovnog pantografa ili pomoću kabela za punjenje. Postavljanjem priključaka za punjenje baterija na lokacijama u Varaždinu, Bjelovaru, Virovitici, Osijeku, Splitu i Puli osigurali bi se uvjeti za ispitivanja sustava na velikoj većini neelektrificiranih pruga u Hrvatskoj.

Slika 2. Izvedbe stabilnih električnih priključaka za punjenje baterija

Osim vozila nužna je i klasifikacija dionica odnosno predmetni vlakovi bi mogli prometovati na brojnijim dionicama kada bi bili udovoljeni uvjeti:

- dionica treba na jednom ili na oba kraja imati stabilni energetski priključak
- organizacija prometa morala bi se prilagoditi autonomiji predmetnih vlakova
- predmetna vozila moraju omogućiti dovoljno pogonske energije za svladavanje uspona/padova na planiranim dionicama prometovanja.

Procijenjena vrijednost projekta od 100.000.000 kn temelji se na povijesnim projektima razvoja motornih vlakova u zadnjih deset godina kada smo za razvoj novih motornih vlakova plaćali iznose od 4 do 6 milijuna eura ovisno o vrsti pogona. U navedenim projektima proizvođač je snosio dio razvojnih projekata, a naručitelj je učestvovao u svim ispitivanjima, a razvijene motorne vlakove dobio je po tržišnim cijenama serijskog proizvoda. Vodeći se ranije realiziranim projektima procijenjeni iznos je dovoljan doprinos naručitelja ne ulazeći dublje u razvojne troškove proizvođača koji mogu biti ovisno o efikasnosti jednako veliki.

Provedenim projektom „Obnova voznog parka HŽ putničkog prijevoza novim elektromotornim vlakovima“ temeljenom na istoimenoj studiji izvodljivosti, dobivene su referentne vrijednosti za vozila koja su se nabavljala tim projektom. Procijenjena vrijednost pojedinačnog elektromotornog vlaka iznosila je 46,26 milijuna po vozilu. Ugovorom između HŽPP i Končar-električna vozila pod brojem 34/20-PP o kupoprodaju 21 novog elektromotornog vlaka sklopljenim 17.11.2020. dobivena je tržišna cijena pojedinačnog vozila. Sukladno ugovoru, jedinična vrijednost jednog elektromotornog vozila iznosi 40.224.480 kn.

Uzevši u obzir jedinične cijene vozila elektromotornih vlakova, cijena prototipova je znatno veća zbog koeficijenta nadogradnje samog razvoja.

Procijenjena vrijednost temelji se na načelu točnosti stvarnih troškova što uključuje ranije dostupne podatke, statističke podatke i ranije provedene studije iz sličnih izvora kao i transparentnosti procjene troškova koji se mogu pratiti i za čiju izradu su korišteni ranije dostupni podatci, statistički podatci i ranije provedene studije iz sličnih izvora, cijene na tržištu i ostali slični izvori informacija i dokazi korišteni za pripremu.

Provedba

Za provedbu projekta potrebno je razviti, proizvesti, tipski ispitati i dobiti dozvole za prometovanje navedenih prototipova BEMV i BMV. Prototipovi moraju udovoljavati TSI Tehničkim specifikacijama za interoperabilnost te svim nacionalnim propisima.

Također je potrebno ishoditi sve energetske suglasnosti za stabilne energetske priključke za punjenje baterija te ih izgraditi na traženim lokacijama, dobiti dozvole za njihovu uporabu kako bi se kompletan sustav organizacije prijevoza putnika željeznicom na neelektrificiranim prugama uporabom energetski učinkovitih vozilima na električni pogon pokazao prihvatljivijim od uporabe vozila koja za pogon koriste dizel gorivo. Planirana realizacija projekta očekuje se do kraja 2024. godine.

Pravni temelj za kompatibilnost ove mjere potpore je Uredba 1370/2007 i pripadajuće obveze utvrđene PSO ugovorom potpisanim između HŽPP-a i Ministarstva mora, prometa i infrastrukture. Potpora koja se namjerava dodijeliti usmjerena je na nabavu 2 različita prototipa vlakova i pripadajućih punionica (ne za proizvodnju vlakova ili izgradnju infrastrukture). Probni rad bi trajao do kraja 2025. „Zelene tehnologije“ se odnose samo na električne/hibridne baterije, koje se koriste uz električnu mrežu (isključuje se korištenje vodika, uglavnom za kratke udaljenosti i prigradske vlakove). Projekt još nije u fazi eksploatacije, ali će Hrvatska uzeti u obzir ograničenja koja se odnose na PSO ugovore i dodjelu naknade za obavljanje javne usluge prema odredbama Uredbe 1370/2007.

Ističe se još jednom kako se ovdje radi o nabavi baterijskih vlakova putem odgovarajućeg postupka javne nabave. Zbog specifičnih zahtjeva dionica, odnosno terena na kojem će vlakovi voziti, ne mogu se nabaviti gotovi/već postojeći baterijski vlakovi (u osnovi zbog tehničkih zahtjeva vezanih uz potrebnu bateriju), već će dokumentacija o nabavi definirati potrebne prilagodbe odnosno zahtjeve koje će dobavljač morati ispuniti tijekom proizvodnje i isporuke predmetna dva vlaka. Po isporuci i preuzimanju od strane HŽPP, vlakovi će biti stavljeni u redovni promet. Po stavljanju u promet do kraja 2025. će se pratiti performanse vlakova te detektirati postoje li nedostaci koje bi trebalo optimizirati, odnosno isto će poslužiti kao osnova na temelju koje će se optimizirati tehničke specifikacije za nabavu sljedećih baterijskih vlakova kojima će se postupno mijenjati zastarjeli vozni park. Napominje se kako će i po isteku 2025. vlakovi i dalje redovno prometovati kao putnički vlakovi.

Sredstva potpore za financiranje nabave dva prototipa vlakova (baterijski elektromotorni vlak BEMV i baterijski motorni vlak BMW) na neelektrificiranim prugama u Republici Hrvatskoj će se dodijeliti HŽPP-u kojemu je Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture povjerilo obvezu pružanja javne usluge željezničkog prijevoza putnika u okviru PSO Ugovora, koji je sklopljen na temelju Uredbe 1370/2007 i na snazi je do 31.12. 2028. godine. Ovaj Ugovor sadrži jasnu definiciju javne usluge, jasna pravila vezana uz određivanje naknade (kompenzacije) za pružanje te usluge i pravila kojima se sprječava dodjela prekomjerne naknade (eng. overcompensation) koja su utvrđena u skladu s Prilogom Uredbe 1370/2007.

Uvođenje novih baterijskih vlakova za prijevoz putnika željeznicom na neelektrificiranim prugama omogućuje se postupna zamjenu 30 DMV 7121 i 30 DMV 7 122 starih preko 40 godina na relacijama Varaždin, Bjelovar, Virovitica i Osijek za baterijski elektromotorni vlak BEMV te na dionicama pružne mreže Split i Pula za baterijski motorni vlak BMV. Budući da je infrastruktura za punjenje odnosno izgradnja i održavanje stabilnih energetskih priključaka za punjenje baterija neophodan uvjet bez kojeg se pružanje javne usluge željezničkog prijevoza putnika baterijskim vlakovima uopće ne može realizirati, njihova izgradnja predstavlja dio obveze pružanja javne usluge, što će u slučaju prihvaćanja ovog projekta za financiranje u okviru NPOO, biti dodatno detaljnije regulirano dopunama važećeg PSO Ugovora između HŽPP i Ministarstva, što podrazumijeva primjenu pravila koja se odnose na naknadu za obavljanje javne usluge iz Priloga Uredbe 1370/2007.

Potpora koja će se na temelju ovog projekta dodijeliti HŽPP-u za nabavu dva prototipa baterijska vlaka kao zamjena za postojeća dva naprijed spomenuta 40 godina stara vlaka, dodijelit će se HŽPP-u uz poštivanje sljedećih uvjeta: baterijski vlakovi će se koristiti isključivo za pružanje javne usluge koja je HŽPP-u povjerena PSO ugovorom sklopljenim s nadležnim Ministarstvom, što podrazumijeva da će se eventualni povećani prihod koji se realizira zbog zamjene postojećih vlakova uzeti u obzir prilikom izračuna neto financijskog učinka sukladno Prilogu Uredbe 1370/2007. Također će se nakon isteka važećeg PSO Ugovora između HŽPP-a i Ministarstva te ukoliko obvezu pružanja javne usluge prijevoza putnika u okviru PSO ugovora preuzme neki drugi poduzetnik, vlakovi čija se nabava financira u okviru ovog projekta u okviru NPOO ustupiti od strane HŽPP na raspolaganje Ministarstvu ili tom novom operateru javne usluge prema tržišnoj vrijednosti, bez ikakve potpore.

Napominje se kako će infrastrukturom za punjenje upravljati i biti u vlasništvu upravitelja željezničke infrastrukture (HŽI) te da će ista biti dostupna svim operaterima na jednakoj i nediskriminirajućoj osnovi.

Uvažavajući Uredbu Europskog parlamenta o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja može se utvrditi da predmetna pruga zadovoljava DNSH princip, s obzirom da se kroz intervencije predviđene projektom neće bitno štetiti okolišnim ciljevima zadanima u Uredbi.

a) Ublažavanje klimatskih promjena: Budući da se provedba projekta odnosi na razvoj prototipova električnih vlakova na baterije, što će u konačnici imati pozitivan utjecaj na klimatske ciljeve, a rezultirat će i smanjenjem emisije CO2 u željezničkom prometu, jer će vlakovi imati nula emisija.

b) Prilagodba na klimatske promjene: Ne očekuje se da će mjera negativno utjecati na napore prilagodbe drugih ljudi, prirode i imovine. Planiranjem i provedbom mjere razmotrit će se trenutna vremenska varijabilnost i buduće klimatske promjene, uključujući nesigurnost na temelju dostupnih klimatskih podataka i projekcija za niz budućih scenarija.

c) Održiva uporaba i zaštita vodnih i morskih resursa: Mjera nema ili ima beznačajan predvidljiv utjecaj na okolišni cilj povezan s izravnim i primarni neizravni učinci mjere tijekom njezinog životnog ciklusa, s obzirom na njezinu prirodu, i kao takva smatra se usklađenom s DNSH za relevantni cilj.

d) Prijelaz na kružno gospodarstvo: Uspostavit će se mjere za upravljanje otpadom, u skladu s hijerarhijom otpada, tijekom cijelog životnog ciklusa vlakova. Za vozni park na baterije, te će mjere uključivati ponovnu upotrebu i recikliranje baterija i elektronike, uključujući kritične sirovine u njima. Vozila svih vrsta kupljena ili operirana neće sadržavati olovo, živu, šesto

valentni krom i kadmij, osim izuzetaka navedenih u Prilogu II. Direktivi 2000/53/EZ Europskog parlamenta i Vijeća.

e) Sprečavanje i kontrola onečišćenja: Minimizirajte buku i vibracije voznog parka, pragove u skladu s Uredbom 1304/2014 TSI-ja za buku (također razmotrite razdoblja prilagodbe):

- Električne lokomotive <84dB pri 80 km / h & <99 pri 250 km / h
- Električne višestruke jedinice <80 dB pri 80 km / h i <95 pri 250 km / h.

f) Zaštita bioraznolikosti i ekosustava: Zbog svoje prirode mjera nema predvidivi učinak na okolišni cilj ili je taj učinak neznatan, uzimajući u obzir izravne i primarne neizravne učinke mjere tijekom njezina životnog ciklusa te se stoga smatra da je usklađena s načelom ne nanošenja bitne štete za relevantni cilj.

Nositelj provedbe	MMPI
Ciljna skupina	Pružatelji usluge javnog željezničkog prijevoza
Procijenjeni trošak	100.000.000 kn
Razdoblje provedbe	6/2021.-12/2024.

C1.4. R2-I7 Nadogradnja informatičkog i prodajnog sustava te modernizacija vlakova s informatičkim sustavom

Izazov

Prilagodba Društva HŽPP ka novijim tehnologijama i većim mogućnostima za korisnike potrebna je primarno u kontekstu orijentiranosti prema tržištu te osiguranju dugoročne stabilnosti poslovanja društva. Modernizacija voznog parka i posljedično poboljšana kvaliteta usluge nužan su preduvjet za bolju poziciju Društva na tržištu te veću atraktivnosti usluga Društva, odnosno željezničkog putničkog prometa generalno, međutim dodatna ulaganja u IT sektor i privlačnije mogućnosti za korisnike mogu dodatno pospješiti korištenje željeznice kao svakodnevnog sredstva prijevoza.

Na temelju analize postojećeg stanja te s ciljem ostvarenja definiranih općih i specifičnih ciljeva, sukladno mjerama Strategije prometnog razvoja RH 2017.-2030. definirani su ciljevi i opis projekta. Mjere Strategije predlažu intervencije koje su povezane s poboljšanjem infrastrukture različitih prometnih sustava, ali i s operativnim i organizacijskim aspektima jer izolirane intervencije u infrastrukturi neće imati velik učinak na učinkovitost i održivost sustava ako nisu praćene odgovarajućim promjenama u shemi sustava i ako djelatnosti nisu prilagođene stvarnim potrebama potražnje.

Mjera „R.30 - Reorganizacija željezničkog prometnog sustava“ ima za cilj poboljšanje učinkovitosti i djelotvornosti željezničkog sustava koji se okreće održivoj organizaciji. To podrazumijeva promjene odnosno poboljšanja u produkcijskom lancu kao što su modaliteti za operativne usluge, radovi održavanja, ponuda usluga koje donose dodanu vrijednost uz pristup koji je više orijentiran prema korisniku.

Potom mjera „R.31 - Unapređenje voznog parka za prijevoz putnika“ odnosi se na postojeći željeznički vozni park koji je zastario i temelji se na zastarjelim i neučinkovitim tehnologijama. U svrhu povećanja konkurentnosti željezničkog prometa u usporedbi s ostalim prometnim sredstvima potrebno je modernizirati željeznička vozila, u koordinaciji s predviđenim poboljšanjima infrastrukture. Prvi korak u provedbi ove mjere je detaljna analiza trenutnih

organizacijskih i operativnih struktura i struktura održavanja željezničkog operatera pri čemu će se analizirati buduće potrebe, operativni plan i plan održavanja. Kada se utvrde stvarne potrebe, daljnje studije definirat će specifične tehničke zahtjeve za željeznički vozni park.

Projekt se može nadovezati i na mjeru „R.40 - Informacijske platforme“ koja promovira i stvara pozitivan imidž željezničkog prometa kao pouzdane, sigurne i ekološki prihvatljive vrste prometa kako bi se poticala potražnja, a time i investicije. U svrhu bolje promocije, potrebno je imati potpune i ažurirane informacije i znanje o željezničkoj infrastrukturi, mogućnostima i razvojnim planovima.

Iz tih je razloga izuzetno važno informacijsku tehnologiju i informacijske kanale neprestano prilagođavati i obnavljati radi unaprjeđenja cijelog sektora. Pripremiti i provesti modernizaciju procesa koja obuhvaća promjene na IT opremi i svim vezanim aplikativnim rješenjima tijekom produkcijskog rada tog procesa, a na način da se produkcijski rad ne prekida (osim nužnog minimuma) uz zadržan kontinuitet kvalitete.

Za pokretanje projekta potrebno je razumijevanje poslovne strategije Društva u kontekstu IT potreba, i to kroz definiranje poslovnih potreba i s njima povezanih IT potreba.

Također identifikacija i razumijevanje IT potreba zaposlenika i rukovodstva Društva, razumijevanje postojeće IT organizacije i procesa u kontekstu udovoljavanja postojećim i budućim poslovnim i IT potrebama; priprema plana implementacije IT strategije Društva odnosno identificiranih strateških IT inicijativa i identifikacija glavnih strateških IT inicijativa za naredno razdoblje, ocjena inicijativa na visokoj razini kroz poslovni slučaj te prioritizacija istih. Struktura aktivnosti koje bi trebale oblikovati ponašanje putnika kako bi koristili željene kanale (npr. Internet prodaja, mobilne aplikacije, samposlužni terminali, itd.), odnosno projektna ideja bi trebala utjecati na razmatranje oko aktivnosti vezanih uz nadogradnju postojećeg ISPRO sustava:

- Omogućiti korisnicima korištenje WI Fi usluge tijekom putovanja
- Dodatni bodovi lojalnosti od putovanja za korištenje mobilne aplikacije i slično
- Omogućiti korisnicima praćenje vlaka odnosno mogućnost da u svakom trenutku znaju gdje se nalaze pomoću mobilnih aplikacija
- Usklađenje s informacijskom i kibernetičkom sigurnosti i nadogradnja podatkovnog centra sustava prodaje
- Prodaja karata na samoposlužnim automatima i informiranje putnika.

Opća mjera G.11: „Poboljšanje percepcije prometnog sustava u Hrvatskoj u javnosti“ definira stvaranje i promicanje pozitivne slike prometnog sustava u javnosti kao pouzdanog, sigurnog i ekološkog načina prijevoza što je važno za poticanje potražnje, a time i investicija. Kvalitetnija promidžba nalaže postojanje potpunih i najnovijih informacija te poznavanje infrastrukture, mogućnosti i razvojnih planova čime se utječe na mišljenje korisnika i ujedno pruža kvalitetnija usluga. U sektoru željezničkog prometa iznimno je važna obaviještenost korisnika o kretanju vlakova kako bi se omogućilo adekvatno planiranje putovanja odnosno planiranje rada gospodarskih subjekata i time povećala atraktivnost željezničkog prometa. Iz tih je razloga izuzetno važno informacijsku tehnologiju i informacijske kanale neprestano prilagođavati i obnavljati radi unaprjeđenja cijelog sektora. Osim toga, u sektoru javnog prijevoza putnika iznimno je važna obaviještenost korisnika o stanju u prometu i vremenskim uvjetima kako bi

informiranjem o alternativnim pravcima smanjili zastoji u prometu, kao i broj nesreća. Potrebno je uvesti mogućnost planiranja intermodalnih putovanja kako bi se omogućila bolja iskoristivost prometnog sustava te pospješio prelazak s osobnog na javni prijevoz. Iz tih je razloga izuzetno važno informacijsku tehnologiju i informacijske kanale neprestano prilagođavati i obnavljati radi unaprjeđenja cijelog sektora.

Opća mjera G.14: „Unaprjeđenje procesa prikupljanja podataka“ ima svojstvo daljnjeg razvoja prometnog sektora na način da je potrebno imati sve potrebne i kvalitetne podatke neophodne za prometno planiranje. Sustav prikupljanja podataka potrebno je poboljšati i pojednostavniti radi lakšeg pristupa podatcima.

Specifična mjera U.19 „Informacijska platforma“ - Pokriveno općom mjerom G.11

Specifična mjera U.21 „Upravljanje prometom i logistikom i informiranje“ propisuje da nove tehnologije omogućuju, između ostaloga, i prikupljanja podataka u realnom vremenu i kontrolu prometnih uvjeta i korištenja javnog prijevoza. U cilju iskorištavanja prednosti novih tehnologija predlaže se izgradnja centara za centralizirano upravljanje javnim prijevozom opskrbljeni najnovijim ITS uređajima.

Nova sredstva javnog prijevoza također bi trebala biti adekvatno opremljena, uz mogućnost korištenja ITS platforme za planiranje putovanja. Ove mjere dovest će do kvalitativnog poboljšanja planiranja i nadzora javnog prijevoza, korištenja informacija, prometne kontrole i prikupljanja podataka u vezi sa zagušenjem prometa i vremenom dolaska javnih sredstava prijevoza.

Mjere za željeznički promet:

R.39 „Informacijske platforme“ – Pokriveno općom mjerom G.11

R.41 „Unaprjeđenje procesa prikupljanja podataka“ – Pokriveno općom mjerom G.14

Cilj

Specifični ciljevi za javni prijevoz i oblike prijevoza s nultom emisijom štetnih plinova:

- SC5 – Povećati privlačnost JP-a unaprjeđivanjem koncepata upravljanja i modernizacijom voznog parka.

Specifični ciljevi za željeznički prijevoz:

- SC2 – Kvalitetnije koristiti hrvatski željeznički sustav u većim hrvatskim aglomeracijama (Zagreb, Rijeka, Split, Varaždin, Osijek) te unutar i između funkcionalnih regija (podregija).
- SC6 – Povećati efikasnost hrvatskog željezničkog sustava (upravljanje prometom, poslovanje itd.).

Realizacijom ovog projekta žele se ostvariti sljedeći ciljevi:

- podići razinu kvalitete usluge boljom informiranošću korisnika usluge i na taj način dobiti veće zadovoljstvo istih te krajnji cilj jest stvaranje lojalnog putnika
- smanjiti broj reklamacija i žalbi
- promovirati i ojačati online kanale prodaje
- smanjiti pritisak na blagajne
- omogućiti bržu i jednostavniju kupnju prijevozne isprave
- porast broja prodanih karata
- smanjenje gužvi na blagajnama.

Opis

1) WiFI u vlakovima

Postojeće stanje: Trenutno 25 vlakova ima ugrađenu Wi-Fi opremu različitih proizvođača. Vlakovi koji su proizvedeni 2015. i 2016. godine (EMV 6 112 002 – 011, EMV 6 112 102-111 i DMV 7 023 001) sadrže opremu proizvođača MOXA. Vlakovi koji su pušteni u promet 2019. i 2020. godine (DMV 7 023 002 – 005) sadrže novi sustav Wi-FI Axiometek tBOX 810. Nad tim sustavima ne postoji jedinstveno upravljanje niti jedinstven uniformiran način usluga temeljenih na Wi-Fi-ju. Trenutno stanje predstavlja i sigurnosni rizik jer ne postoji identifikacija korisnika koji pristupaju internetu kroz Wi-Fi uslugu koju HŽPP pruža, nema nadzora nad sadržajem koji se konzumira preko HŽPP mreže, niti nadzor nad drugim akcijama koje netko može napraviti nakon što mu je omogućen pristup internetu. Postoji i izazov koji predstavlja kvaliteta usluge koja se očituje u tome da brzina prometa po određenoj SIM kartici preko koje se ta veza ostvaruje, drastično pada nakon potrošene kvote prometa koja je pridijeljena svakoj SIM kartici. Veliki izazov predstavlja i neusklađenost broja korisnika koji se mogu paralelno spojiti s brojem putnika koje je moguće istovremeno prevoziti.

Buduće stanje: Svaki od 29 vlakova koji će biti unutar opsega treba imati instaliran i konfiguriran sustav za pružanje usluge bežičnog interneta. Sustav bežičnog interneta se treba sastojati od hardvera koji se ugrađuje u vlakove, softvera koji pruža centralizirani nadzor nad sustavom te podatkovnih linkova prema internetu.

Hardver u vlaku mora zadovoljavati sve certifikate propisane od strane proizvođača vlaka i osigurati 100% pokrivenost vlaka sa signalom za bežični Internet. Antene za spajanje na GSM moraju biti s vanjske strane vlaka dok ostala oprema mora biti smještena unutar vlaka i mehanički osigurana od vandalizma. Softver za sustav mora omogućiti centralizirani nadzor mrežne opreme preko kojeg se može vršiti kontrola rada sustava i dobivati izvještaji o stanju sustava. Sustav mora omogućiti centralni portal za spajanje na bežičnu mrežu usklađen s GDPR regulativom, a portal treba imati ugrađenu platformu za obavještavanje putnika i platformu za marketing.

Po implementaciji cjelokupnog rješenja prema traženim industrijskim i funkcionalnim standardima, svim putnicima će biti osiguran nesmetan, kvalitetan te pouzdan pristup internetu tijekom vožnje vlakom. Svaki korisnik usluge mora biti autoriziran preko portala za prijavu nakon čega će dobiti pristup internetu. Prilikom prijave na portal moraju se poštovati svi propisi o osobnim podacima Hrvatske i EU regulative vezano uz GDPR.

Predloženi vlakovi:

Vlak	Opis	Količina	Dužina	Max putnika	Br. Sekcija
K-EMV-c	Koncar electric EMV - city	11	75m	420	4
K-EMV-r	Koncar electric EMV - regional	10	75m	505	4
B-DMV	Bombardier dieselel	6	52m	200	2
K-DMV	Koncar - diesel	1	58m	323	3
G-DMV	Gredelj - diesel	1	58m	323	3

2) Unapređenje online prodajnog sustava

Korisniku usluge prijevoza potrebno je omogućiti kupovinu više različitih vrsta karata neovisno o dostupnosti i radnom vremenu blagajni HŽPP-a. Naglasak je na online kupovini prijevoznih karata i smanjenju opterećenosti klasičnih kanala prodaje. Online sustav mora omogućiti putniku kupovinu svih prijevoznih ponuda i kategorije putnika, samostalno dodavanje novih prijevoznih ponuda i kategorija putnika, samostalno kreiranje, odnosno unos diferenciranih cijena na period dana, tjedan, mjesec prema vlaku, kanalu prodaje (web, pametni telefon) odnosno vremenu kada je prijevozna karta kupljena kao i pregled na web-u podataka na njihovoj pametnoj kartici (podaci o kupljenim prijevoznim kartama i profilima). Online prodaja prijevoznih karata obavlja se putem sučelja na web stranici HŽPP-a i putem mobilne aplikacije na pametnom telefonu. Sučelje web prodaje za kupnju karata treba biti intuitivno, krajnje jednostavno i sa što manje parametara, dok sučelje pametnog telefona treba biti dizajnirano odnosno prilagođeno veličini zaslona pametnog telefona. Sustav treba omogućiti da potencijalni korisnik usluge prijevoza može na jednostavan način odabrati i kupiti prijevoznu kartu i rezervaciju za željeno putovanje i vlak te obaviti plaćanje putem platežne kartice svih velikih banaka u Hrvatskoj. Namjena web prodaje je da korisniku olakša proces kupnje karte na način da mu uslugu omogući non-stop dostupnu bez potrebe za dolaskom na prodajno mjesto. Dodatno korisniku se pruža jednostavan način pristupa do informacija o voznom redu, prijevoznim ponudama te cijenama prijevoznih karata. Mobilna aplikacija mora se moći primijeniti na svim važnim mobilnim platformama kao što su Android i Apple. Prilikom kupnje prijevozne karte, ista se ne tiska već dostavlja na mail koji korisnik usluge prijevoza vlakom unese za dostavu karte ili na pametni telefon u obliku 2D koda.
Prodaja prijevoznih karata putem pametnih telefona:

Prodaja prijevoznih karata putem pametnih telefona treba omogućavati korisniku usluge kupnje karata od 0 do 24 sata na brz i jednostavan način iz svog doma, radnog mjesta, na kolodvoru pred vlakom i u vlaku i sl. za sve relacije na HŽPP prema tarifnim propisima. Te obavljene transakcije moraju biti zabilježene u obliku podataka potrebnih za računovodstveno-blagajničko poslovanje i statistiku na temelju koje se može brzo i lako reagirati.

Aplikacija za pametni telefon kao prodajni kanal mora omogućavati krajnjem korisniku:

- Prijavu u sustav kao registriranom korisniku
- Pretragu voznog reda i cijene prijevozne karte
- Kupnju jednosmjerne ili povratne karte u unutarnjem prijevozu s rezervacijom ili bez nje po svim povlasticama i kategorijama korisnika usluge
- Kupnju pretplatnih karata na temelju pametnih kartica
- Produženje postojeće pretplatne karte na pametnoj kartici korisnika
- Pružanje uvida u prethodne transakcije i prijevozne karte
- Prijava postojećeg korisnika / izmjena korisničkih podataka / registracija novog korisnika, sinkronizirano s centralnim sustavom za prodaju karata (ISPRO)

- Pamćenje prijave korisnika u aplikaciju na siguran način na način da korisnik ne mora ponovo upisivati podatke za prijavu svaki put kad se telefon ugasi ili kad zatvori aplikaciju
- Prikaz i pretraživanje voznog reda koji je sinkroniziran s voznim redom centralnog sustava prodaje HŽPP-a
- Kupnja pojedinačne prijevozne karte (jedan smjer i povratna) uz mogućnost rezervacije sjedala za sve postojeće kategorije putnika prema poslovnim pravilima HŽPP-a
- Plaćanje (integracija s payment gatewayom Naručitelja, Google Pay i Apple Pay uslugom, ovisno o tipu OS-a mobilne aplikacije)
- Ispostavljanje prijevozne karte s odgovarajućim 2D barkodom za validaciju u vlaku
- Postavke korisničkog računa unutar aplikacije
- Prikaz pozicije vlakova (GPS pozicije za vlakove gdje postoji ta informacija, približne pozicije za vlakove koji nisu opremljeni GPS uređajem)
- Pregled sastava vlakova
- Planiranje putovanja (unos točke polaska, željene destinacije i prikaz optimalne opcije putovanja na temelju unesenih podataka)
- Notifikacije o kašnjenju vlaka i radovima na pruzi
- Prikaz vijesti, akcijskih ponuda, pogodnosti i usluga
- Kupnja pojedinačnih karata gdje su pokrivene sve vrste povlastica (mogućnost samostalnog uređivanja povlastica koje je moguće kupiti putem mobilne aplikacije)
- Kupnja karata po akcijskim cijenama
- Kupnja karata za bicikl
- Kupnja svih vrsta pretplatnih relacijskih karata
- Kupnju rezervacijskih karata uz već kupljenu prijevoznu kartu (uz relacijske i pretplatne karte)
- Identifikacija korisnika fizičkom/virtualnom pametnom karticom s važećim profilom (osnova povlastice) ili nekim drugim dokumentom na osnovu kojeg korisnik ostvaruje povlasticu (HAK, novinar, student, umirovljenik, radnik, mladi i drugi)
- Backend sučelje koje omogućuje Naručitelju uređivanja sadržaja aplikacije (stanje u prometu, razne obavijesti i informacije)

Glavna svrha aplikacije na pametnom telefonu je omogućiti korisnicima usluge u pokretu uštedu vremena i u kratkom roku bez potrebe za odlaskom na jedno od prodajnih mjesta da kupe prijevoznu kartu za željeno putovanje i vlak pomoću pametnog telefona ili primjerice produže mjesečne pretplatne karte.

Karte kupljene putem aplikacije za pametni telefon ne ispisuju se nego pokazuju unutar same aplikacije vlakopratitelju u vlaku u trenutku kontrole.

Prodaja prijevoznih karata putem web-a:

Prodaja prijevoznih karata putem web-a omogućava korisniku usluge kupnju karata od 0 do 24 sata na brz i jednostavan način iz svog doma, radnog mjesta i sl. za sve relacije na HŽPP

prema tarifnim propisima. Te obavljene transakcije moraju biti zabilježene u obliku podataka potrebnih za računovodstveno-blagajničko poslovanje i statistiku na temelju koje se može brzo i lako reagirati.

Web aplikacija kao prodajni kanal mora omogućavati krajnjem korisniku:

- Široke mogućnosti informiranja vezano uz vozni red i pretraživanje voznog reda vlakova te prijevoznim ponudama i cijenama prijevoznih karata
- Kupnju jednosmjerne ili povratne karte u unutarnjem prijevozu s rezervacijom ili bez nje te rezervacije po svim povlasticama i kategorijama korisnika usluge kao registrirani ili kao neregistrirani korisnik
- Prijavu u sustav kao registriranom korisniku
- Registraciju za nove korisnike
- Kupnju pretplatnih karata na Web-u (punjenje pametnih kartica prilikom prve validacije u vlaku)
- Produženje postojeće pretplatne karte na pametnoj kartici korisnika
- Dodatne informacije za registrirane korisnike
- Pregled kupljenih karata odnosno pregled podataka korisnicima usluge na njihovoj pametnoj kartici (podaci o kupljenim kartama i profilima)

Po pitanju ispisa karte korisnik može odabrati:

- Samostalni ispis karte od kuće
- Ispis karte na stabilnom terminalu / automatu
- Učitavanje na pametnu karticu prilikom prve validacije u vlaku
- Slanje prijevozne karte na pametni telefon
- Sve prijevozne karte kupljene online (putem web-a i pametnog telefona) moraju imati 2D kod zbog validacije i kontrole u vlaku. HŽPP mora moći samostalno ažurirati odnosno dodavati prijevozne ponude i mijenjati cijene.

Online sustav prodaje mora snimati tokove putnika i egzaktno pratiti poslovne učinke po svim parametrima s prijevozne karte kao što su:

- broj prevezenih putnika (po povlasticama, prugama, relacijama putovanja, kolodvorima, tarifnim razredima, danima, tarifnom rangu vlaka, po vlaku i sl.)
- prihod u unutarnjem prometu (vrstama povlastica, relacijama putovanja, po Regionalnim jedinicama HŽ Putničkog prijevoza, prugama, županijama, vlakovima, tarifnom rangu vlaka, rezervacijama i sl.)
- broj prodanih rezervacija po vrstama vlakova i vrstama rezervacije za svaki dan i njihov prihod.

3) Modernizacija prodajnog kanala Mobilni terminali

Postojeće stanje: Poslovni proces prodaje i validacije prijevoznih karata i rezervacija u vlaku od strane konduktera je podržan mobilnim terminalima koji su u 5. godini produkcijskog rada, što ih stavlja i u posljednju fazu životnog ciklusa uređaja.

Životni je ciklus definiran od strane proizvođača kroz definiranje uvjeta podrške, ali i kroz usklađivanje samog uređaja s operacijskim sustavom, aplikacijama koje sustav podržava, kao i sustavima s kojim se takve aplikacije ili sam uređaj integrira. Postojeći mobilni terminali podržavaju instalaciju aplikacije za prodaju karata i rezervacija u vlaku od strane konduktera koja je jedan od prodajnih kanala povezanih s centralnim sustavom prodaje (ISPRO). Mobilni terminal pojedini kondukter preuzima i individualno koristi.

Buduće stanje: Kako bi se mogla provesti modernizacija poslovnog procesa prodaje prijevoznih karata i rezervacija u vlaku od strane konduktera potrebno je definirati i izvršiti poslovne i tehničke zahtjeve u nekoliko cjelina koje se navode u nastavku, a koje ujedno definiraju i opseg predmetnog projekta:

Poslovni i tehnički zahtjevi računalnih funkcionalnosti uređaja: Neki od zahtjeva koji se u ovom dijelu definiraju: dimenzija uređaja, kompatibilni operacijski sustavi, tehnička specifikacija ekrana, tehnička specifikacija skenera, tehnička specifikacija baterije i načina punjenja, kompatibilnost s podatkovnim linkovima.

Poslovni i tehnički zahtjevi ispisnih funkcionalnosti uređaja: Neki od zahtjeva koji se u ovom dijelu definiraju: dimenzija uređaja, dimenzija i vrsta papira u skladu s poslovnim zahtjevima i relevantnim regulativama.

Poslovni i tehnički zahtjevi poslovne aplikacije: Neki od zahtjeva koji se u ovom dijelu definiraju: autorizacija i upravljanje korisničkim podacima, implementacija tarifnog sustava kroz definiranje vrsta karata koje će se moći prodavati tj. implementacija procesa prodaje prijevoznih karata, implementacija rezervacijskog sustava, definiranje načina pohrane karata i rezervacija na više vrsta medija pohrane, implementacija procesa validacije karata, definiranje usluga/proizvoda koje putnicima osiguravanju dodatnu vrijednost na osnovnu uslugu prijevoza.

Poslovni i tehnički zahtjevi aplikacije za procesiranje financijskih transakcija: Neki od zahtjeva koji se u ovom dijelu definiraju: sigurnosni, tehnički i poslovni zahtjevi za procesuiranje financijskih transakcija.

Poslovni i tehnički zahtjevi certifikata za procesiranje financijskih transakcija: Neki od zahtjeva koji se u ovom dijelu definiraju: sigurnosni, tehnički i poslovni zahtjevi za procesuiranje financijskih transakcija.

Poslovni i tehnički zahtjevi integracije s centralnim sustavom prodaje: Komunikacija s centralnim sustavom omogućava da se prodajni kanal Mobilni terminal objedini s ostalim aktivnim prodajnim kanalima, za potrebe upravljanja prodajom. Neki od zahtjeva koji se u ovom dijelu definiraju: tehnička specifikacija za integraciju s centralnim sustavom prodaje (gdje može biti riječ o integraciji putem API sučelja ili slično), tijek poslovnih procesa u kontekstu integracije kanala prodaje Mobilni terminal i centralnog sustava.

Poslovni i tehnički zahtjevi centralnog nadzornog sustava: Odnosi se na praćenje rada i stanja uređaja (može biti u sklopu redovnog održavanja).

Poslovni i tehnički zahtjevi održavanja usluge u ranoj fazi rada (Early Life Support): Neki od zahtjeva koji se u ovom dijelu definiraju: Definicija usluge kanala prodaje Mobilni terminal, definiranje razine usluge, načina praćenja definirane razine usluge, korektivne mjere, komunikacijska pravila za suradnju timova koji će sudjelovati u održavanju. Pod održavanjem se u ovom kontekstu misli na „Early life support“, točnije na održavanje koje je vezano uz samu nabavku i implementaciju usluge. U sklopu navedenog se osigurava ispravan rad sustava

neposredno nakon implementacije usluge (u garantnom roku), gdje je svako odstupanje od normalnog rada usluge izvršitelj usluge dužan normalizirati u ugovorenom roku.

Dobra je praksa ovakvu uslugu održavanja ugovarati kao neodvojivu cijelinu s uslugom same implementacije zato što se na takav način alokacija odgovornosti proširuje na način da nije više riječ o odgovornosti za isključivo implementaciju do početka produkcijskog rada usluge, već postaje riječ o neprekinutoj odgovornosti za razinu kvalitete usluge tijekom implementacije IT usluge i tijekom početnog perioda produkcijskog rada te iste IT usluge. Ovakvim se pristupom alokaciji odgovornosti adresira i rizik koji uvijek postoji kod uvođenja novih IT usluga, a riječ je o riziku vezanom uz samu razinu kvalitete usluge, što je mjerljivo kroz parametre sigurnosti, dostupnosti, osiguranja svih potrebnih kapaciteta, što zbrojno rezultira osiguravanjem kontinuiteta IT usluga. Usluga održavanja tijekom garantnog perioda pokriva cijelokupni opseg implementirane IT usluge. Osiguravanje kontrole nad IT uslugama na način kako je spomenuto osigurava i kontrolu nad usklađenosti poslovnih zahtjeva s implementiranim IT uslugama, kao i usklađenost kontinuiteta IT usluga za zahtjevima kontinuiteta poslovnih usluga. Podrška u ranoj fazi produkcijskog rada se osigurava od strane izvršitelja koji je samo implementaciju izvršavao i iz razloga što to predstavlja i minimalan rizik prekida i smanjenja kvalitete usluge, jer je riječ o timovima koji imaju najbolje poznavanje načina na koji se sama usluga postavljena. Tijekom početka operativnog rada spomenuti je rizik nešto viši, a ponekad dolazi i do potrebe za pojedinim adaptacijama IT usluga, pri čemu također minimalan rizik predstavlja alokacija odgovornosti na strani izvršitelja koji je IT uslugu prvotno implementirao. Alokacija odgovornosti za usluge održavanja tijekom garantnog roka, tj. tijekom „Early life support“ perioda izvršitelju koji je IT uslugu formirao i implementirao direktno utječe na razinu kvalitete same usluge, i iz tog je razloga dobra praksa te dvije spomenute faze ne odvajati.

4) Modernizacija voznog parka HŽPP ugradnjom GPS sustava

Postojeće stanje: Trenutno u HŽPP floti vlakova postoji 31 vlak opremljen sustavom za mjerenje potrošnje energije, 41 vlak s opremljen GPS sustavom te 28 vlakova opremljenih sustavom za najavu službenih stanica.

Buduće stanje: Opsegom ovog projekta predviđena je ugradnja:

sustava za mjerenje potrošnje energije u još 25 dodatnih vlakova,

GPS sustava u još 95 dodatnih vlakova i

Sustava najave službenih stanica u još 62 dodatna vlaka

Sustav praćenja vlakova i najave stanica - sastoji se od dva podsustava: podsustava za praćenje vlakova i podsustava za najavu stanica.

Podsustav za praćenje vlakova: Podsustav za praćenje vlakova namijenjen je za praćenje pozicija vlakova, njihovih voznih redova i brojeva strojovođa. Sastoji se od uređaja ugrađenih u vlakove i centralnog servera s bazom podataka. Nakon što se svakom pojedinom vlaku uključi napajanje, njegov uređaj bežično putem GPRS sustava šalje u centralni server podatke o GPS poziciji, broju vlaka, broju strojovođe i unesenom voznom redu. Podsustav treba biti predviđen za višedijelne vlakove s dvije upravljačnice i proširiv tako da svaka od dvije upravljačnice ima mogućnost za unos broja vlaka, voznog reda i broja strojovođe. Sustav za praćenje lokacije vlakova će morati imati mogućnost upotrebe lokacije vlaka za budući sustav za obavijest putnika o kretanju vlaka.

Podsustav za najavu stanica: Podsustav za najavu stanica namijenjen je za informiranje putnika unutar vlaka. Podsustav za govorne obavijesti mora moći upravljati postojećim zvučnicima. Podsustav za tekstualne obavijesti mora moći upravljati s vanjskim bočnim jednostranim, vanjskim čeonim jednostranim i unutarnjim dvostranim informacijskim zaslonima.

Zajedničke komponente podsustava: Kako ne bi došlo do nepotrebnog dupliciranja sklopova i povećanja kompleksnosti načina rada podsustavi međusobno trebaju dijeliti sve potrebne softverske i hardverske komponente. Tu se prije svega radi o GPS poziciji koja je potrebna za oba podsustava i GPRS funkcionalnosti koju sada koristi samo sustav za praćenje vlakova, a koja bi se u budućnosti trebala koristiti za bežičnu nadogradnju voznih redova. Napajanje svih komponenti oba podsustava je 24VDC.

Sustav za mjerenje potrošnje energije na vozilu: Sustav za mjerenje potrošnje energije na vozilu (EMS) sustav je za mjerenje sve aktivne i reaktivne električne energije koju električno vozilo uzima ili vraća (tijekom rekuperativnog kočenja) u kontaktni vod (OCL). EMS ima barem sljedeće funkcije: funkciju mjerenja energije (EMF) i sustav za obradu podataka (DHS). Odgovarajući komunikacijski sustav slat će prikupljene nizove podataka o naplati energije (CEBD) u sustav za prikupljanje podataka u stabilnim postrojenjima (DCS). Nominalna struja i napon EMS-a moraju biti usklađeni s nazivnom strujom i naponom električnog vozila; mora nastaviti dobro raditi i nakon promjene između nekoliko sustava opskrbe vučnom energijom. Podaci pohranjeni u EMS-u zaštićeni su u slučaju prestanka opskrbe električnom energijom, a EMS je zaštićen od neovlaštenog pristupa.

Sva oprema mora biti certificirana za ugradnju u vlakove što rezultira povećanim budžetom za ovaj projekt u odnosu na usporedivu opremu koja takav certifikat nema.

5) Usklađenje s informacijskom i kibernetičkom sigurnosti i nadogradnja podatkovnog centra sustava prodaje

Postojeće stanje: Postojeće stanje uključuje softversko rješenje za upravljanje sigurnosnim događajima unutar informacijskog sustava (SIEM), a koje se planira nabaviti iz vlastitih sredstava u prvoj polovici 2021 godine. Time bi se ujedno uspostavila usluga sigurnosno operativnog centra (SOC). Takvim potezom bi se odgovorilo na osnovne potrebe ali samo kratkoročno. Nakon toga potrebne su dodatne nadogradnje, redovne ili adaptivne, kao i dugoročna uspostava cjelovite usluge SOC.

Pored toga postojeće stanje uključuje ICT sustav s komponentama starije generacije koje s vremenom sve manje odgovaraju na potrebne kapacitete. Proizvođači opreme s vremenom prelaze na nove proizvode i prestaju s podrškom za stare. Time se povećavaju rizici sigurnosne prirode, kao i problemi smanjenog kapaciteta koji uzrokuje probleme u radu. Periodičkim nadogradnjama se smanjuju navedeni rizici i ujedno ostvaruje najbolji ROI za tvrtku. Nadogradnjom ICT sustava također se podržavaju buduće nadogradnje SIEM i SOC sustava neophodnih za upravljanje informacijskom i kibernetičkom sigurnošću.

Ovakav projekt je vezan za sve ICT servise koje koriste poslovni korisnici. Neki od ključnih primjera su SAP, email sustav, eRačuni, eUgovori, ili npr. kolaboracijska platforma Sharepoint. Navedeni ICT servisi su jezgra poslovanja društva i za njih se treba osigurati sigurna i pouzdana ICT infrastruktura s uključenim nadzorom na polju informacijske i kibernetičke sigurnosti.

Od početka produkcijskog rada integralnog sustava za prodaju karata (ISPRO), oprema u podatkovnom centru nije ozbiljnije nadograđivana, već su po potrebi provođene interventne mjere kako bi se osigurao nesmetan i pouzdan rad.

Analizom postojećeg stanja utvrđeno je da su potrebne intervencije u sljedećim segmentima:

Diskovni sustav: Postojeći sustav odlazi u End of Service Life (EOSL) i potrebno ga je zamijeniti i proširiti.

Sustav blade poslužitelja: Potrebno ga je zamijeniti zbog nemogućnosti daljnjih proširenja (memorija, napajanja, komunikacijski moduli itd.)

Sustav sigurnosne pohrane podataka (backup): Potrebna je nadogradnja zbog nedostatka kapaciteta

Vatrozidni sustav: Potrebno ga je zamijeniti zbog prestanka održavanja (EOS)

Sustav za visoku dostupnost i raspodjelu opterećenja: Ne postoje nove verzije programske podrške za postojeće uređaje, potrebno je zamijeniti sustav.

Buduće stanje: Projekt bi obuhvatio cjeline neophodne za nadogradnju sustava:

Nastavak i nadogradnja SOC usluge kojom se osigurava 24/7 kontinuirani nadzor, pravovremena reakcija na sigurnosne incidente i potrebna kibernetička forenzika

Upravljanje, održavanje i nadogradnje za SIEM sustav: Pod održavanjem se u ovom kontekstu misli na „Early life support“, točnije na održavanje koje je vezano uz samu nabavku i implementaciju usluge. U sklopu navedenog se osigurava ispravan rad sustava neposredno nakon implementacije usluge (u garantnom roku), gdje je svako odstupanje od normalnog rada usluge izvršitelj usluge dužan normalizirati u ugovorenom roku. U kontekstu SIEM sustava održavanje podrazumijeva osiguravanje da sve softverske komponente sustava rade optimalno, te se eventualne greške otklanjaju pravovremeno. Održavanje uključuje periodičku analizu i nadgledanje u cilju prevencije grešaka ali i poboljšanja rada sustava. Održavanjem se također dobivaju sve softverske zakrpe tj. ažuriranja kojima se otklanjaju primijećeni nedostaci ali i unaprijed otklanjanju mogući uzroci grešaka. Takvim preventivnim i reaktivnim postupcima osigurava se pouzdan rad sustava u garantnom roku.

Diskovni sustav: Povećanjem kapaciteta i performansi sustava osigurava se dugoročno rješenje i adresira se rizik prestanka rada. Uz opremu se naručuje i usluga instalacije i migracije postojeće okoline te uspostava replikacije s postojećim 3PAR uređajem.

Sustav blade poslužitelja: Zamjenom postojećih servera omogućuju se bolje performanse, stabilnost i proširivost sustava. Uz opremu se naručuje i usluga instalacije, konfiguracije i migracije. U sklopu ove nadogradnje bile bi isporučene i dodatne Vmware licence za virtualizacijsku okolinu.

Sustav sigurnosne pohrane podataka (backup): Nadogradnjom je osigurana proizvođačka podrška, stabilnost i veći kapacitet.

Vatrozidni sustav: Novi sustav bi, osim proizvođačkog održavanja i redovnih zakrpi, osigurao i bolje performanse i smanjenje rizika od sigurnosne ugroze. Nova serija vatrozida sprječava prijetnje u svim točkama IT infrastrukture, ubrzava učinkovitost sigurnosnih

Operacija, omogućava sprječavanje i blokiranje najnaprednijih napada prije nego što mogu ugroziti poslovanje.

Sustav za visoku dostupnost i raspodjelu opterećenja: Novi sustav predstavlja tehnološki najnaprednije rješenje za upravljanje aplikativnim prometom u podatkovnim centrima, osigurava visoke performanse prilikom upravljanja svim funkcijama na aplikativnom prometu te pruža dubinsku inspekciju na paketnoj razini pri wire- speed brzinama. Uređaj dolazi s jamstvom proizvođača u trajanju od 1 godine s uključenim pristupom tehničkoj službi te nadogradnjama softwarea te sigurnosnim zakrpama.

Novi preklopnici: U sklopu planiranih isporuka, isporučili bi se i ugradili i novi preklopnici (switchevi) kako bi se odgovorilo na povećane zahtjeve za performansama koje uvjetuju druge komponente.

6) Nadogradnja sustava prodaje karata u vlaku i informiranje putnika

Postojeće stanje: Trenutno u HŽPP vlakovima karte se prodaju preko mobilnih ručnih terminala koje izdaju kondukteri. Postojeći sustav je ograničen funkcionalnostima i vrstama karata u odnosu na stacionarnu blagajnu.

Putnici informaciju o kašnjenju mogu dobiti samo od konduktera.

Buduće stanje: Opsegom ovog projekta predviđena je ugradnja na 70 novih niskopodnih vlakova. Planirana je ugradnja po 2 uređaja po vlaku.

Sustav informiranja putnika

Sustav prodaje karata na samoposlužnim automatima

Sustav informiranja putnika i prodaje karata u vlaku - sastoji se od dva podsustava: podsustava za informiranje putnika i podsustava prodaju karata na samoposlužnim automatima.

Podsustav za informiranje putnika:

Sukladno Uredbi EZ 1371/2007 o pravima i obvezama putnika u željezničkom prometu željeznički prijevoznik je dužan dati putniku prije putovanja na njegov upit najmanje one informacije o putovanjima za koja dotično željezničko poduzeće nudi ugovor o prijevozu.

Za vrijeme putovanja željeznička poduzeća daju putniku sljedeće informacije:

- usluge u vlaku
- sljedeći kolodvor zaustavljanja
- kašnjenja
- važne priključne veze
- sigurnost

Rješenje će omogućiti putniku dobivanje svih relevantnih informacija o putovanju na samom automatu. Informacije će se moći dobiti pritiskom dodirnog ekrana i odabirnom polja „informiranje putnika“.

Podsustav za prodaju karata:

Samouslužni uređaji dizajnirani su za današnje užurbane potrošače, stoga bi kupovina na uređaju trebala biti jednostavna i brza. Korištenjem automata potrošači mogu samostalno,

vlastitim tempom birati, naručivati, skenirati i plaćati el. proizvode. Kada završe, mogu platiti karticama ili QR kodovima na pametnim telefonima.

Samoposlužni automati mogu pomoći u ublažavanju porasta troškova rada i nedostatka resursa. Osim toga, povećavaju doseg do novih korisnika izvan poslovnice i doprinose efikasnosti.

Samoposlužni automati će smanjiti operativni trošak osoblja i povećati korisničko iskustvo. Kupnja karata će biti jednostavna, u samo nekoliko koraka.

Rješenje sadržava i POS terminal s platnom aplikacijom.

Prilagodba backend sustava:

Biti će potrebna prilagodba postojećeg pozadinskog sustava ne bi li se omogućila integracija na postojeći sustav prodaje. Planirano vrijeme razvoja iznosi 6 mjeseci.

Provedba

1) WiFi u vlakovima

Provedba projekta bi se odvijala unaprijed predviđenim koracima u nekoliko faza, generalno obuhvaćajući povećati zadovoljstvo putnika odnosno korisnika zadržavanjem njihove odanosti što ih tada čini trajnim korisnicima usluga i slijeđenje trendova koje postavljaju vodeće europske željeznice. Dobavu, isporuku i implementaciju rješenja će izvesti odabrani dobavljač. Na strani društva potrebno je osigurati 2 djelatnika informatike u ulozi:

- projektnog voditelja
- operativnog izvršitelja.

Provedba projekta bi trajala 36 mjeseci i išla bi u 3 faze:

Faza 1 tijekom 2021.:

- Priprema i objava natječajne dokumentacije
- PoC (Proof of concept) i ugovaranje
- Priprema osnovnog sadržaja za portal
- Implementacija centralnog/nadzornog sustava
- Implementacija sustava podrške za predmetnu uslugu
- Razrada detaljnog vremenskog plana implementacije za ostatak vlakova, u skladu s planom tehničkog održavanja istih
- Edukacija korisnika (za rad s centralnim/nadzornim sustavom i ostale pripadajuće edukacije)
- Implementacija mrežne opreme u prvi vlak (najvjerojatnije model „Koncar electric EMV – regional“).

Faza 2. tijekom 2022.:

- Implementacija rješenja prema vremenskom planu na 14 vlakova.

Faza 3. tijekom 2023.:

- Implementacija rješenja prema vremenskom planu na 14 vlakova.

Nositelj provedbe: HŽPP

Ciljna skupina: Korisnici javnog prijevoza; Interesne skupine; Prijevoznik

Procijenjeni trošak: 5.000.000 kn

Razdoblje provedbe: 36 mjeseci

2) Unapređenje online prodajnog sustava

Provedba projekta bi se odvijala unaprijed predviđenim koracima u nekoliko faza, generalno obuhvaćajući:

Razvoj IT aplikacija za web prodaju. Promovirati i ojačati online kanale prodaje te smanjiti pritisak na blagajne. Prodaja prijevoznih karata putem pametnih telefona omogućava korisniku usluge kupnju karata od 0 do 24 sata na brz i jednostavan način iz svog doma, radnog mjesta i sl. za sve relacije na HŽPP prema tarifnim propisima. Te obavljene transakcije moraju biti zabilježene u obliku podataka potrebnih za računovodstveno-blagajničko poslovanje i statistiku na temelju koje se može brzo i lako reagirati.

Novim sustavom, prijevozna karta mora se kupovati za određeni vlak. Na taj način izbjeći ćemo nezadovoljstvo korisnika usluge i reklamacije vezane za naplatu tarifnog dodataka za vlak višeg ranga u vlaku, a isto tako imat ćemo za svaki vlak točan broj putnika koji putuju pojedinim vlakovima i moći će se pravovremeno dodavati vagone u slučaju većeg broja prodanih karata te ako propisani sastav vlaka nije dostatan.

Online sustav prodajnog kanala omogućava:

- ispostavljanje jednosmjernih ili povratnih prijevoznih karata u unutarnjem putničkom prijevozu karte s rezervacijom ili bez nje po svim povlasticama i kategorijama korisnika usluge
- ispostavljanje pretplatnih karata i produženje postojeće pretplatne karte
- samostalno ažuriranje odnosno dodavanje prijevoznih ponuda
- rezerviranje mjesta u vlaku u unutarnjem putničkom prijevozu
- izvješća.

ISPRO nadogradnja, trebala bi biti modificirana sukladno ishodu ovog strateškog projekta. Osnovni preduvjet je izmjena postojećeg tarifnog sustava HŽPP-a, a sljedeći nužan korak je prilagodba tarifnog sustava koji bi omogućio slijeđenje trendova koje postavljaju vodeće europske željeznice. Budući da je promjena tarife od strateške važnosti za HŽ Putnički prijevoz, potrebno je postojeću tarifu analizirati, vrednovati i pozicionirati u kontekstu svjetskih i europskih tržišnih trendova u putničkom prijevozu; definirati ključne zahtjeve za novu tarifu te analizirati potrebne promjene i njihov doprinos prodaji u odnosu na trošak implementacije; razviti jasan plan za tranziciju s postojećeg na novi tarifni model.

Nositelj provedbe: HŽPP

Ciljna skupina: Korisnici javnog prijevoza; Interesne skupine; Prijevoznik

Procijenjeni trošak: 10.000.000 kn

Razdoblje provedbe: 24 mjeseca

3) Modernizacija prodajnog kanala Mobilni terminali

Provedba projekta bi se odvijala unaprijed predviđenim koracima u nekoliko faza. Dobava, isporuka i implementacija rješenja se provodi od strane djelatnika HŽPP-a u sastavu pojedinaca iz odjela Informatike, Prodaje i Logistike, u suradnji s partnerom u skladu s definiranim ugovornim odnosom.

Sa strane Informatike će sudjelovati 3 djelatnika u ulogama: projektni voditelj; kontrolor kvalitete; operativni tehničar.

Provedba projekta bi trajala 24 mjeseca kroz sljedeće faze:

Faza 1. tijekom 2021.:

- Priprema i objava natječajne dokumentacije
- PoC (Proof of concept) i ugovaranje.

Faza 2. tijekom 2022.:

- Priprema aplikativnih rješenja
- Integracija s centralnim sustavom
- Implementacija centralnog nadzornog sustava
- Implementacija sustava podrške za predmetnu uslugu
- Distribucija mobilnih terminala korisnicima
- Edukacija korisnika
- Testiranje

Faza 3. tijekom 2023.:

- Testiranje i Rana faza produkcijskog rada

Nositelj provedbe: HŽPP

Ciljna skupina: Korisnici javnog prijevoza; Interesne skupine; Prijevoznik

Procijenjeni trošak: 5.500.000 kn

Razdoblje provedbe: 24 mjeseca

4) Modernizacija voznog parka HŽPP ugradnjom GPS sustava

Provedba projekta bi se odvijala unaprijed predviđenim koracima u nekoliko faza, generalno obuhvaćajući pripremu strategije kanala prodaje koja obuhvaća kako ciljanu viziju, tako i poslovni plan pomoću kojeg će se vizija ostvariti. Cilj je podići razinu kvalitete usluge bržom i jednostavnijom otpremom korisnika usluge i na taj način dobiti veće zadovoljstvo istih. U današnje vrijeme, uspješnost poslovanja i razvoj tvrtke, razina zadovoljstva korisnika usluge odnosno putnika te trajni i čvrsti odnos ovise o postignutoj razini kvalitete. Kvaliteta predstavlja glavni korak naprijed kojem je u cilju konstantno poboljšanje usluga te izvedba tih

usluga. Cilj kvalitete je povećati zadovoljstvo putnika odnosno korisnika zadržavanjem njihove odanosti što ih tada čini trajnim korisnicima usluga.

Dinamika provedbe projekta će biti usklađena sa servisnim intervalima vlakova koji su u opsegu ovog projekta i biti će u potpunosti izvršena u predviđenom roku za izvedbu ovog projekta. Vlakovi koji su u opsegu ovog projekta s pripadajućim procijenjenim budžetima prema pojedinom tipu vlaka nalaze se u tablici na kraju dokumenta.

Nositelj provedbe: HŽPP

Ciljna skupina: Korisnici javnog prijevoza; Interesne skupine; Prijevoznik

Procijenjeni trošak: 11.870.000 kn

Razdoblje provedbe: 24 mjeseca

5) Usklađenje s informacijskom i kibernetičkom sigurnosti i nadogradnja podatkovnog centra sustava prodaje

Provedba projekta bi se odvijala unaprijed predviđenim koracima u nekoliko faza, generalno obuhvaćajući povećati zadovoljstvo putnika odnosno korisnika zadržavanjem njihove odanosti što ih tada čini trajnim korisnicima usluga i slijeđenje trendova koje postavljaju vodeće europske željeznice. Dobavu, isporuku i implementaciju rješenja će izvesti odabrani dobavljač. Na strani društva potrebno je osigurati 2 djelatnika informatike u ulozi: projektnog voditelja; operativnog izvršitelja.

Provedba projekta bi trajala 36 mjeseci i išla bi u 3 faze:

Faza 2021.:

- Priprema i objava natječajne dokumentacije,
- Ugovaranje

Faza 2022:

- Nadogradnja SOC usluge
- Implementacija sustava blade poslužitelja
- Implementacija nove virtualizacijske platforma
- Implementacija novog backup sustava
- Implementacija sustava vatrozida
- Implementacija diskovnog i backup sustava
- Implementacija sustava za raspodjelu opterećenja
- Implementacija novih preklopnika

Faza 2023:

- Nadogradnja SIEM sustava

Pored navedenog kroz svih 36 mjeseci planirano je kroz projekt dobiti kontinuiranu uslugu SOC koja je krovna u cijelom projektu.

Nositelj provedbe: HŽPP

Ciljna skupina: Korisnici javnog prijevoza; Interesne skupine; Prijevoznik

Procijenjeni trošak: 7.200.000 kn

Razdoblje provedbe: 36 mjeseca

6) Nadogradnja sustava prodaje karata u vlaku i informiranja putnika

Provedba projekta bi se odvijala unaprijed predviđenim koracima u nekoliko faza, generalno obuhvaćajući pripremu strategije kanala prodaje koja obuhvaća kako ciljanu viziju, tako i poslovni plan pomoću kojeg će se vizija ostvariti. Cilj je podići razinu kvalitete usluge bržom i jednostavnijom otpremom korisnika usluge i na taj način dobiti veće zadovoljstvo istih. U današnje vrijeme, uspješnost poslovanja i razvoj tvrtke, razina zadovoljstva korisnika usluge odnosno putnika te trajni i čvrsti odnos ovise o postignutoj razini kvalitete. Kvaliteta predstavlja glavni korak naprijed kojem je u cilju konstantno poboljšanje usluga te izvedba tih usluga. Cilj kvalitete je povećati zadovoljstvo putnika odnosno korisnika zadržavanjem njihove odanosti što ih tada čini trajnim korisnicima usluga.

Dinamika provedbe projekta će biti usklađena sa servisnim intervalima vlakova koji su u opsegu ovog projekta i biti će u potpunosti izvršena u predviđenom roku za izvedbu ovog projekta. Projekt obuhvaća nabavu opreme, ugradnju, prilagodbu sustava i održavanje u trajanju 3 godine.

Faza 1. tijekom 2021.:

- Priprema i objava natječajne dokumentacije
- Ugovaranje

Faza 2. tijekom 2022.:

- Razvoj aplikativnog rješenja
- Integracija s centralnim sustavom
- Implementacija centralnog nadzornog sustava
- Implementacija sustava podrške za predmetnu uslugu

Faza 3. tijekom 2023.:

- Montaža opreme u vlakove
- Edukacija korisnika
- Testiranje
- Testiranje i Rana faza produkcijskog rada

Nositelj provedbe: HŽPP

Ciljna skupina: Korisnici javnog prijevoza; Interesne skupine; Prijevoznik

Procijenjeni trošak: 8.630.000 kn

Razdoblje provedbe: 24 mjeseca

Navedena ulaganja odnose se na dodjelu sredstava za unapređenje, modernizaciju i poboljšanje usluge javnog prijevoza putnika željeznicom, koju u Republici Hrvatskoj u okviru Ugovora o javnoj usluzi sklopljenog između HŽPP i Ministarstva pruža HŽPP. Ovaj Ugovor

sadrži jasnu definiciju javne usluge, jasna pravila vezana uz određivanje naknade (kompenzacije) za pružanje te usluge i pravila kojima se sprječava dodjela prekomjerne naknade (eng. *overcompensation*), a koja su utvrđena u skladu s Prilogom Uredbe 1370/2007. Modernizacijom i unapređenjem usluga koje će se ubuduće pružati putnicima, kao i povećanim opsegom i raznovrsnošću tih usluga koje će omogućiti informatizacija i digitalizacija sustava prodaje karata, uvođenje WIFI usluge u vlakove, uvođenje GPS sustava, sustava za mjerenje potrošnje energije itd. omogućit će se kvalitetnije i sigurnije pružanje usluge javnog prijevoza putnika željeznicom u Republici Hrvatskoj, stvoriti uvjeti za moguće uštede energije i dovesti tu uslugu na razinu istovrsnih usluga koje pružaju pružatelji javnih usluga prijevoza željeznicom u drugim državama članicama EU, što će povećati atraktivnosti i konkurentnost željezničkog prijevoza putnika u odnosu na ostale vidove prijevoza. Eventualni dodatni prihod koji se očekuje zbog povećanog interesa putnika, ušteda energije, itd., te predmetna investicija financirana bespovratnim sredstvima uzet će se u obzir prilikom izračuna neto financijskog učinka odnosno izračuna naknade sukladno PSO Ugovoru sklopljenom između HŽPP i Ministarstva, na način kako je to predviđeno metodologijom izračuna neto financijskog učinka iz Priloga Uredbe 1370/2007, čime će se spriječiti dodjela prekomjerne naknade (eng. *overcompensation*). Također će se nakon isteka važećeg PSO Ugovora između HŽPP-a i Ministarstva te ukoliko obvezu pružanja javne usluge prijevoza putnika u okviru PSO ugovora preuzme neki drugi poduzetnik, vlakovi čije se opremanje financira u okviru ovog projekta u okviru NPOO ustupiti od strane HŽPP na raspolaganje Ministarstvu ili tom novom operateru javne usluge prema tržišnoj vrijednosti, bez ikakve potpore. Onaj dio ulaganja koji se odnosi na subvencionirane prodajne terminale i opremu koje nisu dio opremanja vlakova bit će dostupni svim zainteresiranim operaterima na jednakoj i nediskriminirajućoj osnovi.

Nositelj provedbe	MMPI
Ciljna skupina	Korisnici javnog prijevoza, Interesne skupine, Prijevoznik
Procijenjeni trošak	48.200.000 kn
Razdoblje provedbe	1/2022.-12/2024.

C1.4. R3-I1 Program modernizacije luka otvorenih za javni promet

Izazov

Zastarjela, nedostatna te okolišno neprihvatljiva lučka infrastruktura na priobalju i otocima koja ne odgovara potrebama otočnog stanovništva.

Cilj

Modernizirana lučka infrastruktura koja će povećati kvalitetu javnog pomorskog prijevoza, kapacitete za prihvat brodova u obalnom linijskom pomorskom prometu, osnažiti sigurnost putnika, utjecati na povećanje mobilnost, poboljšati opću kvalitetu života te osigurati održivu mobilnost.

Opis

Sukladno izrađenim nacionalnim planovima za razvoj i modernizaciju županijskih i državnih luka te planu obalnog linijskog prometa putnika MMPI je putem OPKK uspješno pokrenulo val investicija u modernizaciju i gradnju lučke infrastrukturu u iznosu od preko 1.000.000.000 kn. Kako je ranije navedeno, u Hrvatskoj postoji potreba za daljnjom modernizacijom lučke

infrastrukture te je kroz RRF planiran nastavak ulaganja u unaprjeđenje infrastrukture u lukama.

Provedba

Popis projekata modernizacije lučke infrastrukture:

1) Novi putnički terminal (bazen Gradska luka Split)

Predviđena je rekonstrukcija postojećih objekata u bazenu Gradska luka u luci Split u više faza. Predmet ovog projekta kako bi se izvela nova zgrada Međunarodnog putničkog terminala predstavlja dio „A“. Međunarodni putnički terminal će biti javni prostor pod upravljanjem Lučke uprave Split u kojem se predviđa smještanje sadržaja koji bi bili u funkciji putnika, uredskih prostora Lučke uprave Split te novog schengenskog graničnog prijelaza. Osnovni cilj projekta je povećanje kapaciteta i unaprjeđenje sigurnosti i kvalitete domaćeg i međunarodnog putničkog prometa Luke Split.

Vrijednost: 51.222.188 kn

Spremnost projekta: Natječaj za odabir provoditelja usluge Izrade projektne dokumentacije za izgradnju novog međunarodnog putničkog terminala u bazenu Gradska luka objavljen je 14.1.2020. Ugovor s odabranim gospodarskim subjektom potpisan je 18.3.2020. Izrađen je Idejni projekt, prikupljeni su posebni uvjeti javnopravnih tijela, u tijeku je izrada Glavnog projekta.

Na temelju Idejnog projekta izgradnje Pomorsko-putničkog terminala na lukobranu u Gradskoj luci i na osnovi podataka o ostvarenom putničko-pomorskom prometu u luci Split izrađena je Analiza troškova i koristi s projekcijom ukupnih ulaganja u iznosu od 68.296.250 milijuna kuna. Za ovaj projekt prosječne cijene troškova izgradnje utvrđene su na temelju dostupnih podataka od strane projektanta. Analiza potražnje pokazala je opravdanost izgradnje terminala sa stanovišta tehničke analize održivosti projekta sukladno važećim standardima. Korištenjem bespovratnih sredstava projekt je ekonomski isplativ na temelju izračuna diskontirane vrijednosti, a ujedno je opći i društveni doprinos višestruko viši.

Raspisivanje natječaja: 2022.

2) Dogradnja luke Bol - Brač

Radovima 1. faze obuhvaćeni su izgradnja glavnog i sekundarnog lukobrana s platoom i pripadajućim vezovima, izgradnja gatova od pontonskih modularnih jedinica, uklanjanje dijela postojećeg betonskog gata, rekonstrukcija postojeće obale te povećanje dubine akvatorija. Radovima 2. faze obuhvaćeni su sanacija i dogradnja glavnog lukobrana luke Bol, uređenje i dogradnja gata benzinske postaje (sekundarni lukobran) i uređenje obalne linije od gata, benzinske postaje do postojećeg centralnog gata s rekonstrukcijom postojećeg vertikalnog gravitacijskog obalnog zida od plaže do centralnog gata te uređenje obalne linije od korijena glavnog lukobrana do nove šetnice. Predviđena je i izvedba cjelokupne vanjske vodovodno-hidrantske mreže, oborinske odvodnje, vanjske rasvjete, elektro i TK instalacija i izmještanje instalacija goriva i istakališnih uređaja za gorivo za opskrbu plovila na gatu benzinske postaje. Količina podmorskog (lučkog) iskopa od oko 3.200 m3 bit će iskorištena za potrebe izrade nasipa pomorskih građevina.

Spremnost projekta: Natječaj za odabir provoditelja usluge izrade projektne dokumentacije za dogradnju luke otvorene za javni promet Bol - 2. faza izgradnje objavljen je 29.11.2019. Ugovor s odabranim gospodarskim subjektom potpisan je 18.02.2020. Izrada projektne dokumentacije

je u tijeku. Očekivano ishođenje građevinske dozvole za I fazu 06/2021. Za navedeni projekt trenutno se izrađuje studija izvedivosti s analizom troškova i koristi.

Ukupna vrijednost obje faze radova iznosi 83.217.322,50 kn, a od toga I. faza radova iznosi 43.000.000 kn +PDV, a druga faza radova iznosi 23.000.000 kn +PDV.

Iz RRF-a će se financirati I. faza radova u iznosu od 33.750.000 kn, dok će preostali iznos financirati LU SDŽ iz drugih izvora.

Vrijednost: 33.750.000 kn

Raspisivanje natječaja: 2022.

Budući da se javno financiranje izgradnje infrastrukture koja se koristi u komercijalne svrhe smatra gospodarskom djelatnošću, na financiranje modernizacije lučke infrastrukture primjenjuju se pravila o državnim potporama. Stoga će se sredstva za navedene svrhe dodjeljivati kao državne potpore u skladu s Uredbom 651/2014. MMPI će izraditi program državnih potpora i objaviti poziv putem kojeg će se financirati najmanje 2 projekta modernizacije lučke infrastrukture koji doprinose povezivanju otoka, povećanju sigurnosti i očuvanju okoliša.

Uvažavajući Uredbu Europskog parlamenta o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja Program modernizacije luka zadovoljava DNSH princip, u smislu da projekt neće bitno štetiti okolišnim ciljevima zadanima u Uredbi kako slijedi:

a) Ublažavanje klimatskih promjena: Infrastruktura namijenjena prijevozu putnika i tereta između vrsta prijevoza: terminalna infrastruktura i nadgradnje za utovar, istovar i prekrcaj robe. Infrastruktura će djelomično biti posvećena pružanju električne energije s obale brodovima na vezu. Sve luke koje se financiraju ovom mjerom isključuju objekte namijenjene prijevozu fosilnih goriva.

b) Prilagodba klimatskim promjenama: Hrvatska je za velike infrastrukturne projekte propisala obavezu provedbe postupka ocjene o potrebi procjene utjecaja na okoliš i ako je primjenjivo procjene utjecaja na okoliš. Za gore navedeni zahvat (Bol) proveden je postupak procjene utjecaja na okoliš te je zaključeno kako je projekt prihvatljiv vezano uz sva okolišna pitanja (utjecaj na klimu, vode, morska staništa i dr.).

Ujedno je za pretpostaviti kako će zbog očekivanog porasta razine mora koji će uz djelovanje budućih morskih mijena, valova i olujnih uspora imati utjecaj na obalnu vodno – komunalnu infrastrukturu ta infrastrukture zahtijevati dodatnu zaštitu i/ili rekonstrukciju. Najviše će biti ugrožene urbane sredine s niskom obalom koje su najgušće naseljene i ekonomski najaktivnije (Brač). S obzirom na to da su poplave s mora, uslijed podizanja razine mora, ugroza vezana uz klimatske promjene, a vrlo su visokog rizika, izgradnja i modernizacija luka već po svojoj prirodi pozitivno utječe na ovaj rizik iz razloga što će se luke graditi u skladu s najnovijim saznanjima i modernim principima gradnje. U ovoj fazi razvoja projekta treba samo osigurati da projekt bude dovoljno fleksibilan za eventualnu nadogradnju. U slučaju luke to znači da mora postojati mogućnost povišenja lukobrana zbog bolje zaštite luke od veće visine valova. Ostali efekti su neizravni i rješavaju se u okviru drugih planova i programa.

c) Održiva uporaba i zaštita vodenih i morskih resursa: Republika Hrvatska nameće velikim infrastrukturnim projektima obvezu provođenja procjene potrebe za PUO i, prema potrebi, provođenje PUO. Procjene utjecaja na okoliš provedene su za gore navedene intervencije (Split,

Bol) i zaključeno je da su projekti prihvatljivi u vezi sa svim pitanjima okoliša (utjecaj na klimu, vode, morska staništa i drugi).

d) Prijelaz na kružno gospodarstvo: Promicanje javne i korporativne ekološke svijesti i provedba posebnih politika za smanjenje otpada i za ponovnu uporabu proizvoda i materijala pridonijet će održivom razvoju. Prilikom planiranja ovih zahvata uzeta su u obzir ne samo ekonomska i financijska mjerila, nego i društvena mjerila u smislu unapređenje kvalitete života stanovništva na području, zaštite okoliša, doprinosa kulturnoj i povijesnoj valorizaciji područja zahvata te unapređenja prometnih rješenja sagledavajući razvojne i prostorne planove.

Implementacijom ovih zahvata očekuje se promocija ekonomskog rasta i otvaranja radnih mjesta i potpora daljnjoj koheziji s EU-om i ostatkom Hrvatske. Opći cilj projekta je podrška domaćem i međunarodnom prometu i ekonomskom razvoju.

Najmanje 70% (težinski) neopasnog građevinskog otpada i otpada od rušenja (isključujući prirodni materijal definiran u kategoriji 17 05 04 na Europskom popisu otpada uspostavljenom Odlukom 2000/532/EZ) stvorenog na gradilištu biti će pripremljeno za ponovnu uporabu, recikliranje i oporabu drugog materijala, uključujući postupke zatrpavanja otpadom koji zamjenjuje druge materijale, u skladu s hijerarhijom otpada i EU protokolom za upravljanje građevinskim otpadom i rušenjem.

Operateri će ograničiti stvaranje otpada u procesima povezanim s izgradnjom i rušenjem, u skladu s EU Protokolom o gospodarenju otpadom od gradnje i rušenja, uzimajući u obzir najbolje dostupne tehnike i koristeći selektivno rušenje kako bi omogućili uklanjanje i sigurno rukovanje opasnim tvarima te olakšali ponovnu uporabu i visoko kvalitetno recikliranje selektivnim uklanjanjem materijala, korištenjem dostupnih sustava za sortiranje građevinskog otpada i otpada od rušenja.

e) Sprečavanje i kontrola onečišćenja: Iako je onečišćenje mora prije svega posljedica aktivnosti na kopnu, ne smijemo zanemariti činjenicu da je ono također rezultat ljudskih aktivnosti. Izradit će se plan postupanja za slučaj iznenadnog onečišćenja luke i plan postupanja u slučaju požara te će se postupati u skladu s njim. Osigurat će se sva potrebna oprema za izvanredne situacije. Prilikom implementacije navedenih zahvata voditi će se računa da se sav otpad zbrine u skladu s hrvatskim propisima. Poduzet će se mjere za smanjenje emisije buke, vibracija, prašine i onečišćujućih tvari tijekom održavanja građevina.

f) Zaštita i obnova bioraznolikosti i ekosustava: Za svaku investiciju provedena je ili će se provesti procjena utjecaja na okoliš (EIA) u skladu s EU direktivom o procjeni utjecaja na okoliš (2014/52 / EU) i EU strateškom direktivom o procjeni utjecaja na okoliš (2001/42/EC) - uključujući pomoćne usluge, npr. transport do infrastrukture i operacija. Za zaštitu biološke raznolikosti / ekosustava bit će potrebne mjere ublažavanja. Ako ove mjere ne mogu smanjiti utjecaje na biološku raznolikost / ekosustave, ulaganje će biti obustavljeno. Ako procjena nije u skladu s Direktivom o staništima (92/43/EZ), dio PUO-a o biološkoj raznolikosti / ekosustavu ponovit će se.

Za lokacije / projekte smještene unutar ili u blizini područja osjetljivih na biološku raznolikost (uključujući mrežu zaštićenih područja Natura 2000, UNESCO-ova mjesta svjetske baštine i ključna područja biološke raznolikosti (KBA), kao i druga zaštićena područja), provest će se odgovarajuća procjena u skladu s odredbama Strategije EU o biološkoj raznolikosti (COM

(2011) 244), Direktive o pticama (2009/147 / EC) i Direktive o staništima (92/43 / EC) temeljene na ciljevima očuvanja zaštićenog područja. Za takva mjesta / projekte:

- plan upravljanja bioraznolikošću na razini lokacije istražit će se i provesti u skladu s IFC-ovim Standardom učinka 6: Očuvanje biološke raznolikosti i održivo upravljanje živim prirodnim dobrima;
- uspostavit će se sve potrebne mjere ublažavanja kako bi se smanjili utjecaji na vrste i staništa; i
- razvijet će se i provesti snažan, prikladno dizajniran i dugoročan program praćenja i procjene biološke raznolikosti.

Ako ove mjere ne mogu smanjiti utjecaje na biološku raznolikost / ekosustave, ulaganje će biti obustavljeno.

Nositelj provedbe	MMPI
Ciljna skupina	Državne/županijske lučke uprave
Procijenjeni trošak	84.972.188 kn
Razdoblje provedbe	6/2021.-12/2025.

C1.4. R3-I2 Nabava/gradnja putničkih brodova za obalni linijski promet

Izazov

Javni prijevoz u obalnom linijskom pomorskom prometu smatra se važnim faktorom u segmentu pomorske plovidbe, s obzirom na to da isti osigurava trajno i redovito povezivanje otoka s kopnom i otoka međusobno bez kojeg ne bi bilo održivog razvitka naseljenih otoka u unutarnjim morskim vodama i teritorijalnom moru. Linijski pomorski promet odvija se između otoka (82 otočne luke, odnosno pristaništa) i obalnog dijela (19 luka na obalnom području) prema utvrđenom plovidbenom redu kao regulirana usluga. Prosječna starost brodova koji obavljaju javni obalni pomorski prijevoz u 2020. za konvencionalne putničke brodove iznosi 41 godinu, za ro-ro putničke brodove iznosi više od 21 godinu dok za vrlo brze putničke brodove ona iznosi prosječno preko 25 godina.

Cilj

Investicijom u nabavu/gradnju putničkih brodova na električno-solarni pogon značajno se podiže kvaliteta usluge javnog, održivog prijevoza, poboljšava se dostupnost naseljenih otoka za njihove stanovnike te se osigurava smanjenje negativnog utjecaja na okoliš.

Opis

Investicijom se planira nabava ukupno 6 broda na električno-solarni pogon (bez emisija štetnih plinova – zero emission) - 3 putnička broda te 3 brza broda – katamarana.

Izgradnja 3 putnička broda na električno-solarni pogon sa sljedećim okvirnim tehničkim karakteristikama: (i) duljine broda do 45 metara; (ii) širine broda oko 10 metara; (iii) minimalne brzine 13 - 15 čvorova; (iv) kapaciteta putnika (zatvoreni prostor) max. 390 (250); (v) kapaciteta tereta: 25 tona odnosno do 3 opskrbna vozila srednje veličine i do 5 osobnih vozila te (vi) broja članova posade: 9. Brodovima je predviđeno održavanje državnih brodskih linija: 310: Mali Lošinj – Unije – Srakane Vele – Susak; 505: Vodice – Prvić – Zlarin – Šibenik i 807: Suđurađ – Lopud – Koločep – Dubrovnik. Odstupanja u karakteristikama su moguća te će

se detaljnije utvrđivati u fazi izrade projekta. Putnički brodovi na električno-solarni pogon će imati nultu stopu štetnih emisija CO2.

Procjena za izračun nabave 3 putnička broda temeljena je na analizi tržišta, odnosno na temelju detaljnog izračuna komponenti broda i njihove tržišne cijene. Procijenjena vrijednost jednog broda iznosi 85.845.000 kn, odnosno 257.535.000 kn za nabavu 3 broda.

Uz navedene, planirana investicija obuhvaća nabavu i gradnju ukupno 3 brza putnička broda – katamarana na električno-solarni pogon, čime će isti imati nultu stopu štetnih emisija CO2. S ciljem definiranja okvirnih tehničkih karakteristika i linija na kojima bi prometovali, trenutno se izrađuje Studija izvedivosti s analizom troškova i koristi. U sklopu studije, provest će se višekriterijska analiza koja će odrediti na kojim linijama postoji najveća potreba za modernizacijom. Također, studija će pružiti pregled općih tehničkih karakteristika brodova i nužne popratne infrastrukture, uz pregled investicijskih troškova, operativnih rashoda te kvantifikaciju učinaka na okoliš.

Procjena za izračun vrijednosti nabave 3 brza putnička broda - katamarana je temeljena na analizi tržišta, odnosno na dostavljenoj ponudi te iznosi 16.655.000.00 kn za jedan putnički katamaran (u ponudi su zbrojene stavke osnovne opreme i paketa autonomije). Sukladno navedenome, ukupni trošak nabave 3 katamarana iznosi 49.965.000 kn.

Izgradnja popratne infrastrukture za napajanje brodova električnom energijom financirat će se iz drugih izvora financiranja (putem provedbe komplementarnih projekata, državni proračun, proračun Fonda za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost, proračun jedinica lokalnih (regionalnih) samouprava, proračuni lučkih uprava) Ukupni trošak nabave 6 brodova (3 manja i 3 veća) iznosi 307.500.000 kn.

Komponenta	Iznos
3 putnička broda na električno-solarni pogon	257.535.000 kn
3 brza putnička broda-katamarana na električno-solarni pogon	49.965.000 kn

Provedba

Strategijom prometnog razvoja Republike Hrvatske (2017.-2030.) utvrđena je važnost donošenja mjera koje će omogućiti opstanak i osuvremenjivanje hrvatske flote namijenjene javnom prijevozu te je kao Opća mjera određeno „G.3 Unaprjeđenje sigurnosti prometnog sustava“, konkretno na način da se modernizacijom flote poveća udio energetski učinkovitijih plovila.

Sukladno smjernicama razvoja područja obalnog linijskog pomorskog prometa, a kako je zadano Strategijom prometnog razvoja i međunarodnim strategijama, izrađen je Nacionalni plan razvoja obalnog linijskog pomorskog prometa čije je usvajanje u tijeku. Plan predstavlja strateški dokument u području obalnog linijskog prometa putnika koji pruža model upravljanja budućim sustavom obalnog linijskog pomorskog prometa u razdoblju do 2030. godine. Sukladno izrađenom Planu uočena je potreba obnove flote brodova za putnički promet te je istaknuto očekivanje da do 2030. dođe do primjene alternativnih rješenja barem na jednom obalnom putničkom brodu. Također je istaknuto kako se u svrhu smanjenja emisije štetnih plinova kao jedno od rješenja nameću hibridni pogoni.

Zakon o uspostavi infrastrukture za alternativna goriva primjenjiv je na obalni linijski pomorski promet u mjeri u kojoj se predviđa mogućnost da brodovi koji obavljaju obalni linijski pomorski promet koriste alternativna goriva s ciljem smanjenja emisija stakleničkih plinova. Korištenjem

alternativnih goriva na brodovima za obalni linijski pomorski promet pridonijelo bi se razvoju održivog prometnog sustava, uz minimalne negativne učinke po okoliš i društvo. Konkretno, u tijeku eksploatacije 3 putnička broda i 3 brza putnička broda - katamarana na električno - solarni pogon očekuje se smanjenje emisije stakleničkih plinova kako je navedeno u tablici, u nastavku.

	Ukupna godišnja potrošnja goriva (m^3)	Ukupna godišnja potrošnja goriva (t)	Ukupna godišnja emisija CO_3 (t)	20% emisije CO_2 (t)	50% emisije CO_2 (t)
L310 (Premuda, Tijat	168,97	152,07	487,47	97,49	243,74
Premuda	119,82	107,84	345,47	69,13	172,83
Tijat	49,15	44,24	141,8	28,36	70,9
L505 (Tijat)	92,66	83,4	267,33	53,47	133,67
L807 (Postira, Premuda)	395,9	356,31	1.142,15	228,43	571,07
Postira	347,67	312,9	1.003,00	200,6	501,5
Premuda	48,23	43,41	139,14	27,83	69,57
					0,00
Premuda	168,05	151,24	484,81	96,96	242,41
Tijat	141,82	127,63	409,13	81,83	204,57
Postira	347,67	312,9	1.003,00	200,6	501,5
Ukupno 3 broda	657,53	591,78	1.896,95	379,39	948,47
Prosječno po brodu	219,18	197,26	632,32	126,46	316,16

Implementacija ovog projekta uključivat će izvođenje zadataka različite naravi koje će, iako se dopunjuju i potrebni su za uspješnost projekta, izvoditi razni dionici ili izvođači u skladu sa svojim specifičnostima i stručnim znanjem.

Iz tog se razloga projekt sastoji od sljedećih faza za svaki pojedini brod:

- nabava usluga projektiranja i gradnje
- projektiranje i sve potrebne aktivnosti podrške
- gradnja, ispitivanje i primopredaja broda.

1) Nabava usluga projektiranja i gradnje

Natječaj za nabavu / gradnju brodova planira se provesti po principu „design & build“. Predviđeno vrijeme raspisivanja natječaja je 2021. godine.

Rezultat jest ugovor o gradnji putničkog broda sa svom tehničkom ugovornom dokumentacijom, koja u potpunosti određuje projekt putničkog broda. Ugovaraju se još i financijski elementi ugovora (prodajna cijena, dinamika plaćanja i dr.).

2) Projektiranje putničkog broda

Rezultat je projekt putničkog broda usklađen s ugovornom tehničkom dokumentacijom, projekt konstrukcije trupa, projekt strojne opreme, projekt elektroopreme, projekt ostale opreme, te popis ključnih materijala, opreme i uređaja sa svim potrebnim tehničkim podacima. Klasifikacijska dokumentacija bit će odobrena od strane klasifikacijskog društva.

3) Gradnja putničkog broda

Gradnja broda na osnovu tehničke dokumentacije (radionička izvedbena dokumentacija) potrebne za proizvodne procese izrade i montaže putničkog broda, te ugradnju materijala, uređaja i opreme.

Nabavu putničkih brodova namjerava se financirati isključivo za obavljanje javne usluge pomorskog linijskog prijevoza putnika na temelju članka 106. stavka 2. UFEU.

Uvažavajući Odluku Komisije od 20. prosinca 2011. o primjeni članka 106. stavka 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na državne potpore u obliku naknade za pružanje javnih usluga koje se dodjeljuju određenim poduzetnicima kojima je povjereno obavljanje usluga od općeg gospodarskog interesa (SL L 7/3 od 11.1.2012.), koncesije za obavljanje obalnog linijskog prijevoza putnika dodijelit će se ako su ispunjeni sljedeći uvjeti: (i) Za zračno ili pomorsko povezivanje s otocima na kojima prosječni godišnji promet u razdoblju od 2 financijske godine koje prethode godini u kojoj je povjereno obavljanje usluge od općeg gospodarskog interesa ne prelazi 300 000 putnika; (ii) Poduzetniku je povjereno obavljanje usluge od općeg gospodarskog interesa za razdoblje koje ne prelazi 10 godina. U slučajevima kada razdoblje ovlaštenja prelazi 10 godina, Odluka se primjenjuje samo kada davatelj usluge mora izvršiti značajna ulaganja koja se moraju amortizirati u dužem vremenskom razdoblju u skladu s općim računovodstvenim načelima (ovo se ne primjenjuje u slučaju ako nabavu broda/trajekta financira država i dodjeljuje ga brodaru za određenu liniju na rok koji je određen koncesijskim ugovorom već samo ako sam brodar financira nabavu broda); (iii) Naknada ne prelazi godišnji iznos od 15 milijuna eura za pružanje usluge.

S obzirom na to da je izrada studije izvedivosti s analizom troškova i koristi u tijeku, u sklopu iste obradit će se definirani kriteriji za svaku liniju kako bi se osiguralo da se planirana potpora može dodijeliti.

Uvažavajući Uredbu Europskog parlamenta o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja može se utvrditi kako predmetni projekt gradnje putničkih brodova za obalni linijski promet udovoljava DNSH princip, tj. da projekt neće bitno štetiti okolišnim ciljevima zadanima u Uredbi kako slijedi (u nastavku su prikazani podaci za definirane linije, dok će se za preostale linije podaci i doprinos projekta izračunati u sklopu Studije izvedivosti s analizom troškova i koristi):

a) Ublažavanje klimatskih promjena: Jedan od osnovnih ciljeva ovog projekta je smanjenje emisije stakleničkih plinova koji trenutno emitiraju brodovi na isključivo dizel pogon. Predviđa se smanjenje emisije CO_2 u rasponu od 20% - 50%.

U nastavku je priložena tablica iz koje je razvidno predviđanje smanjenja emisije CO_2 uslijed implementacije dijela ovog projekta (za definirane linije).

Inicijalno smanjenje za 3 navedene linije biti će oko 20% te je procijenjeno kako implementacija projekta neće nanositi bitnu štetu ovom okolišnom cilju već će na njega imati pozitivan utjecaj.

Pomorski i obalni putnički brod za prijevoz putnika koji su obuhvaćeni mjerama nije namijenjen prijevozu fosilnih goriva, koji i udovoljavaju jednom ili više sljedećih kriterija:

(i) imaju nula izravnih (ispušnih cijevi) emisija CO2; ili

(ii) do 31. prosinca 2025. hibridni i dvostruko pogonjeni brodovi dobivaju najmanje 25% svoje energije iz goriva s nula emisije CO2 (iz ispušne cijevi) ili iz priključivanja na struju za njihov normalan rad na moru i u lukama; ili

(iii) do 31. prosinca 2025. plovila imaju postignutu vrijednost indeksa energetske učinkovitosti (EEDI) 10% ispod zahtjeva EEDI, primjenjive od 1. travnja 2022. ako su plovila u mogućnosti voziti na gorivima s nula emisija CO2 (iz izpušne cijevi) ili na gorivima iz obnovljivih izvora.

b) Prilagodba klimatskim promjenama: Predmetni projekt gradnje putničkog broda na hibridni pogon odnosi se na projektiranje i gradnju broda, ali i kasniju eksploataciju istog održavanjem prethodno navedenih linija te će u konačnici realizirati kvalitetnijom i ekološki prihvatljivijom razinom usluge pomorskog prijevoza. Eksploatacijom brodova na ekološki prihvatljiviji pogon potpomoći će se ublažavanju negativnih trendova u klimatskim promjenama. U skladu s trendovima u EU i cjenovnom politikom dodatno će se favorizirati električna i hibridna plovila, ali i sankcionirati zagađivači, odnosno plovila s visokim emisijama štetnih tvari. Slijedom navedenog, projekt neće nanijeti bitnu štetu ovom okolišnom cilju, već će na njega imati pozivan učinak.

c) Održiva uporaba i zaštita vodnih i morskih resursa: Predmetni projekt doprinosi zaštiti vodnih i morskih resursa te dobrom stanju okoliša morskih voda. Naime, korištenjem uređaja za pročišćavanje crnih i sivih voda sukladno svim standardima izravno se štite vodni i morski resursi. Također, koristit će se ekološki dozvoljeni premazi protiv obrastanja brodskog trupa. Slijedom navedenog, projekt neće nanijeti bitnu štetu ovom okolišnom cilju.

d) Prijelaz na kružno gospodarstvo: Implementacija ovog projekta pridonosi prelasku na kružno gospodarstvo budući će se učinkovito koristiti prirodni izvori energije, i to korištenjem sunčeve energije putem ugradnje foto naponskih ćelija na brodu. Slijedom navedenog, projekt neće nanijeti bitnu štetu ovom okolišnom cilju, već će na njega imati pozitivan utjecaj.

Uspostavit će se mjere za upravljanje otpadom, kako u fazi uporabe, tako i na kraju životnog vijeka plovila, u skladu s hijerarhijom otpada. Za brodove veće od 500 bruto tona, aktivnost će biti u skladu sa zahtjevima Uredbe (EU) br. 1257/2013 koja se odnosi na kontrolu i upravljanje opasnim materijalima na brodu i zahtjevima koji se primjenjuju na njihovo recikliranje. Osobito će se uspostaviti mjere kako bi se osiguralo da se brodovi recikliraju u objektima uvrštenim na Europski popis postrojenja za recikliranje brodova kako je utvrđeno Provedbenom odlukom Komisije 2016/2323.

Mjera je u skladu s Direktivom (EU) 2019/883 u pogledu zaštite morskog okoliša od negativnih učinaka ispuštanja otpada s brodova. Brodovima će se upravljati u skladu s Prilogom V. IMO MARPOL konvenciji.

e) Sprečavanje i kontrola onečišćenja: Kod ugovaranja gradnje broda od brodogradilišta će se zahtijevati sukladnost s normom HRN EN ISO 14001 ili jednakovrijednom te dokaz o jednakovrijednim mjerama upravljanja okolišem, a koji se odnosi na opseg djelatnosti koji uključuje gradnju broda.

Što se tiče smanjenja emisije sumpornih oksida i čestica, plovila će se pridržavati Direktive (EU) 2016/802 i Uredbe 14 Priloga VI. IMO MARPOL konvencije. Sadržaj sumpora u gorivu neće premašiti 0,5% mase (globalna granica sumpora) i 0,1% mase u području kontrole emisija (ECA) koje je IMO odredio na Sjevernom i Baltičkom moru.

Što se tiče emisija dušikovih oksida (NOx), plovila će se pridržavati pravila 13 Priloga VI. IMO MARPOL konvencije.

Ispuštanje crne i sive vode bit će u skladu s Prilogom IV. IMO MARPOL konvenciji.

Uspostavit će se mjere kako bi se smanjila toksičnost boje protiv obraštanja i biocida kako je utvrđeno Uredbom (EU) br. 528/2012 koja u zakonu Unije provodi Međunarodnu konvenciju o kontroli štetnih sustava protiv obraštanja na brodovima usvojenu dana 5. listopada 2001.

Tamo gdje se sustavi za pročišćavanje ispušnih plinova (EGCS) koriste na hibridnim brodovima, oni će biti sustavi zatvorene petlje.

f) Zaštita i obnova bioraznolikosti i ekosustava: Predmetni projekt pridonosi očuvanju prirode (stanište, vrste) uslijed značajnog smanjenja emisije štetnih plinova te eliminiranja buke u lukama prilikom pristajanja i za vrijeme noćnog boravka broda u luci. Također, korištenjem ekološki dozvoljenih premaza protiv obrastanja brodskog trupa doprinijet će se istom cilju. Slijedom navedenog, projekt neće nanijeti bitnu štetu ovom okolišnom cilju.

Aktivnost ne dovodi do ispuštanja balastne vode koja sadrži vodene organizme kako je navedeno u Međunarodnoj konvenciji za kontrolu i upravljanje brodskim balastnim vodama i sedimentima (BWM).

Nositelj provedbe	MMPI
Ciljna skupina	Brodari u obalnom linijskom pomorskom prometu
Procijenjeni trošak	307.500.000 kn
Razdoblje provedbe	12/2021.-6/2026.

C1.4. R3-I3 Izgradnja nove skele „Križnica“, Općina Pitomača

Izazov

Prekodravsko naselje Križnica i mjesto Pitomača svakodnevno povezuje skela kojom se održava komunikacija između naselja Križnica i ostalih dijelova Općine Pitomača u Virovitičko-podravskoj županiji. Skela je od životne važnosti za život i ostanak stanovnika u naselju Križnica. Uz održavanje prometne povezanosti putem skelskog prijelaza na unutarnjim vodnim putovima, u naselju Križnica značajno je i očuvanje prirodnih vrijednosti koje su uvrštene kao dio Natura 2000 mreže.

Budući da za povezivanje naselja Križnica sa Općinom Pitomača nije izgrađena prometna infrastruktura (most), a postoji sve veća potreba za mobilnošću stanovništva, potrebno je osigurati dostupnost javnog prijevoznog sredstva „skele“. Zbog dotrajale skele i sve većeg prometa potrebno je osigurati izgradnju nove skele kako bi se osigurala veća sigurnost plovidbe, ekološki prihvatljiviji prijevoz i veća učinkovitost u radu.

U sklopu NPR-a kroz ostvarenje cilja Održivi gospodarski rast i razvoj u sklopu mjere „Investicijska politika okrenuta budućnosti“ intencija je osigurati daljnja ulaganja koja će omogućiti ekologizaciju unutarnje plovidbe, odnosno osigurati tranziciju prema održivoj mobilnosti sukladno Europskom zelenom planu.

Cilj

Strategijom prometnog razvoja RH do 2030. istaknuta je potreba povećanja interoperabilnosti i pristupačnosti drugim vidovima prometa i zaštita okoliša, za što je u prometu unutarnjim plovnim putovima predviđena mjera pomoći u sufinanciranju troškova tekućih ulaganja u plovila za prijevoz putnika i roba.

Cilj i svrha ove aktivnosti je osiguravanje prometne povezanosti i razvoj prometne usluge ovog vida prometa uz poticaj razvoja prometno slabije razvijenih regija što se ostvaruje kroz financijsku pomoć jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave i kroz sufinanciranje troškova održavanja flote za prijevoz putnika i roba u njihovom vlasništvu. Navedena aktivnost je od velikog značaja za daljnji razvoj i povezivanje slabije razvijenih regija i ulaganja u održivu budućnost.

Projektom se planira izgradnja nove skele koja ima značajnu ulogu u povezivanju područja Križnica preko rijeke Drave u Općini Pitomača.

Opis

Skela preko rijeke Drave je od životne važnosti za život i ostanak stanovnika u naselju Križnica. U 2019. skela Križnica ostvarila je oko 15.200 prelazaka i promet od 47.000 putnika i 30.000 vozila, a za 2020. 46.570 putnika i 30.000 vozila te se u budućnosti očekuje povećanje prometa. Skela vozi svakih sat vremena kroz cijelu godinu i za vrijeme dnevne vidljivosti. Uz navedenu skelu za prekodravsko naselje, postoji i viseći pješački most sagrađen 1968. godine. Skela Križnica je ukupne nosivosti 20 tona s dozvoljenim opterećenjem preko 10 tona, koje je zbog sigurnosnih razloga 2020. godine smanjeno na 4 tone. Skela je izgrađena 1975. godine, a pogon je osiguran putem viseće sajle i kormila te kao pomoć u kretanju koristi se vanbrodski motor. Zbog sve većeg obujma prometa i dotrajale skele potrebno je izgraditi novu kako bi se osigurala veća sigurnosti prometa. Naselje Križnica je poznato kao turističko, ribolovno i lovno odredište u županiji Virovitičko-podravskoj, te se u njemu nalazi 300 ha obradive zemlje, pa se skelom osigurava prijevoz poljoprivredne mehanizacije koja obrađuje zemlju i koristi šume koje su uz rijeku Dravu. Iz navedenog razloga Općina Pitomača naručila je i financirala izradu projekta nove skele. Projekt za izgradnju nove skele je izrađen i odobren od strane Hrvatskog registra brodova u studenom 2019. godine. Projektna dokumentacija je potpuno napravljena te su prikupljena odobrenja tehničkog nadzornog tijela za izgradnju nove skele odnosno plovila, s detaljnim objašnjenjem troškova za svaku stavku pojedinačno.

Provedba

Nova skela projektirana je za 30 tona nosivosti, veće je površine, bolje i elektrificirane opreme kao i elektro pogona za koji bi se trebala osiguravati struja iz solarnih ćelija, te čvršće konstrukcije prikladnije za buduće potrebe.

U okviru izgradnje nove skele predviđene su sljedeće aktivnosti:

- Priprema natječajne dokumentacije (DoN i dr. pripadajućih priloga) sukladno ZJN
- Imenovanje Stručnog povjerenstva za javnu nabavu
- Raspisivanje natječaja za nabavu skele sukladno ZJN
- Prikupljanje i otvaranje ponuda za izradu skele
- Odabir najpovoljnijeg izrađivača skele sukladno propisanim kriterijima iz natječajne dokumentacije
- Izrada nove skele uz nadziranje stručnog nadzornog tijela (po fazama)
- Upis i pregled nove skele od strane Lučke kapetanije i puštanje u plovidbu.

Temelj za procjenu troška je izrađena Tehnička dokumentacija za skelu Križnica, s detaljnim troškovnikom, koji je definiran u skladu s važećim tehničkim propisima za gradnju plovila. Na nacionalnoj razini nije postojao sličan projekt.

Tehnička dokumentacija:

- Tehnički opis skele Križnica uz opći plan - listopad 2019.
- Opći plan - sadržaj skele Križnica - ožujak 2019.
- Troškovnik skele Križnica - studeni 2019.

Radi se o izgradnji skele u naselju Križnica, u općini Pitomača, koje se nalazi u izoliranom području na obali Drave. Skela je namijenjena i osigurava mobilnost lokalnog stanovništva jer je jedina kao prometna veza između toga naselja i središta ove općine tj. Pitomače, budući da ne postoji druga infrastruktura (most) kojom bi se osigurala ta prometna povezanost. Financiranje izgradnje skele sredstvima iz NPOO ne sadrži element državne potpore u smislu članka 107. stavka 1. UFEU. Naime, radi se o ulaganju u izgradnju prometnog sredstva, koje prvenstveno služi lokalnim korisnicima, čime se ograničava tržišno natjecanje za usluge ponuđene isključivo na lokalnoj razini i za koje utjecaj na prekograničan ulaganja doista nije veći od marginalnog.

Uvažavajući Uredbu Europskog parlamenta o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja Program modernizacije luka zadovoljava DNSH princip, u smislu da projekt neće bitno štetiti okolišnim ciljevima zadanima u Uredbi kako slijedi:

a) Ublažavanje klimatskih promjena: Provedbom ovog projekta izgradit će se skela s električnim pogonom koji će se napajati putem solarnih fotoćelija čime će se osigurati da nema nikakvih ispuštanja štetnih čestica u zrak. Mjera u potpunosti podržava klimatske ciljeve.

b) Prilagodba na klimatske promjene: Projekt će uključivati aspekte klimatske ranjivosti - osiguravajući da su sve komponente sustava otporne na ekstremne vremenske uvjete. Smatra se da projekt nema značajnog utjecaja na otpornost Hrvatske na klimatske promjene. Slijedom toga, vjerujemo da projekt neće nanijeti značajnu štetu ovom okolišnom cilju.

c) Održiva uporaba i zaštita vodnih i morskih resursa: Mjera nema ili ima neznatno predvidljivi utjecaj na okolišni cilj koji se odnosi na izravne i primarne neizravne učinke mjere tijekom njezinog životnog ciklusa, s obzirom na njezinu prirodu, i kao takva smatra se usklađenom s DNSH za relevantni cilj.

d) Prijelaz na kružno gospodarstvo: Cilj i svrha ove aktivnosti je osiguravanje prometne povezanosti i razvoj prometne usluge ovog vida prometa uz poticaj razvoja prometno slabije razvijenih regija što se ostvaruje kroz financijsku pomoć JLP(R)S i kroz sufinanciranje troškova održavanja flote za prijevoz putnika i roba u njihovom vlasništvu. Kopno s dravskim otokom Križnica osim skele povezuje i viseći pješački most koji i sam predstavlja veliku opasnost zbog dotrajalosti te je promet njime zabranjen. Navedena aktivnost obnove skele je od velikog značaja za daljnji razvoj i povezivanje slabije razvijenih regija i ulaganja u održivu budućnost.

e) Sprečavanje i kontrola onečišćenja: Prilikom izgradnje nove skele doći će do stvaranja otpada no on će biti zbrinut na zakonom propisan način. Za putnike na skeli biti će osigurani spremnici za otpad.

f) Zaštita i obnova bioraznolikosti i ekosustava: Križnica je izolirani kultivirani krajolik s istoimenim naseljem i omeđen je hrvatsko-mađarskom granicom i Dravom. Tu Drava čini meandre na malom prostoru u velikim zavojima kakvi ne postoje od Austrije do ušća u Dunav.

Staro korito Drave i vode stajaćice staništa su za mnoge vrste riba te ugrožene i zaštićene vrsta ptica poput divlje patke, crne liske, šljuke, riječnog galeba, orla štekavca, stepskog sokola, a od 2008. Križnica se nalazi unutar regionalnog parka Područje rijeke Mure i Drave. Iz svih gore navedenih razloga ovaj projekt je iznimno važan za očuvanje bioraznolikosti i ekosustava jer na njih po samoj svojoj naravi ne utječe negativno. S obzirom na to da je broj vozila koji mogu biti prevezeni skelom, on se ne može povećavati izvan dozvoljenih granica pa se time ni ne povećava njihov negativni utjecaj.

U svakom slučaju, provest će se pregled kako bi se procijenilo je li potrebna procjena utjecaja na okoliš (EIA). Ako je potrebno, provest će se EIA u skladu s EU direktivom o procjeni utjecaja na okoliš (2014/52/EU) i EU strateškom direktivom o procjeni utjecaja na okoliš (2001/42/EC) - uključujući pomoćne usluge, npr. transport do infrastrukture i operacija. Za zaštitu biološke raznolikosti / ekosustava bit će potrebne mjere ublažavanja. Ako ove mjere ne mogu smanjiti utjecaje na biološku raznolikost / ekosustave, ulaganje će biti obustavljeno.

Nositelj provedbe	MMPI
Ciljna skupina	JLS - Općina Pitomača
Procijenjeni trošak	5.743.685 kn
Razdoblje provedbe	6/2021.-10/2022.

C1.4. R3-I4 Opremanje luka i pristaništa infrastrukturom za zbrinjavanje otpada

Izazov

NPR-om su definirani prioriteti i mjere ekonomske politike te mjere za postizanje ciljeva strategije Europa 2020. Glavnu odrednicu strategije gospodarskog rasta EK definirala je kroz „Europski zeleni plan“. S ciljem promicanja prelaska na kružno gospodarstvo, NPR definira niz aktivnosti u području gospodarenja otpadom te je prepoznat problem prihvata i zbrinjavanje otpada s plovila unutarnjih voda. Sukladno mjeri ekologizacije prometa i ekologizacije unutarnje plovidbe, izrađena je Studija prihvata i zbrinjavanja otpada s plovila unutarnje plovidbe, koja je imala za cilj predložiti Koncept prihvata i zbrinjavanja otpada u lukama i pristaništima unutarnjih voda Hrvatske.

Programom Vlade također je prepoznat i definiran prioritet ekonomske suverenosti kroz samodostatnu, održivu i zelenu Hrvatsku. Ovaj prioritet osigurat će se između ostalog, kroz očuvanje okoliša, kvalitetno gospodarenje otpadom i kružno gospodarstvo.

Novim Zakonom o gospodarenju otpadom propisati će se još ambiciozniji ciljevi u gospodarenju otpadom radi jačanja kružnog gospodarstva, a izradom Akcijskog plana određuje se i usmjerava kružno gospodarenje otpadom čime će se Hrvatska približiti ostvarivanju ciljeva Europskog zelenog plana.

Plan određuje mjere za unaprjeđivanje postupaka pripreme za ponovnu uporabu, recikliranje i drugih postupaka oporabe i zbrinjavanja otpada na kopnenom i morskom prostoru, odnosno na prostoru na kojem Hrvatska ostvaruje suverena prava i jurisdikciju.

Kako je lučko područje integrirana cjelina, s kojom se održivo upravlja, nužno je osigurati provedbu aktivnosti usmjerenih na zbrinjavanje otpada koji nastaje na brodovima u unutarnjoj plovidbi, otpadnih voda s brodova kao i zbrinjavanje otpada od tereta i u vezi s teretom te komunalnog otpada koji se generira na brodovima. U lukama i pristaništima je potrebno osigurati infrastrukturu (pokretnu, polupokretnu ili fiksnu) za zbrinjavanje i sigurno odlaganje

otpada te uvesti redovne komunalne usluge za odvoz i daljnju preradu otpadnih tvari, kao sustava upravljanja otpadom.

Cilj

Povećanje konkurentnosti luka na unutarnjim vodama, uspostava „zelenih luka“ i ostvarenje ekološke održivosti prometnog sustava u Hrvatskoj.

Strategijom prometnog razvoja RH do 2030. istaknuta je potreba smanjenja utjecaja prometnog sustava na klimatske promjene i okoliš, za što je u prometu unutarnjim plovnim putovima predviđena mjera izgradnje objekata za gospodarenje otpadom. Ova mjera u skladu je i s mjerama zaštite okoliša Strategije koja se odnosi na zaštitu voda, a na temelju koje je u planiranim lukama potrebno organizirati prikupljanje krutog otpada i osigurati adekvatnu infrastrukturu za prikupljanje otpadnih voda s brodova.

Promet unutarnjim vodnim putovima se u usporedbi s drugim vidovima prometa (zračnim i cestovnim) smatra ekološki prihvatljivim i energetski učinkovitim te stoga može pridonijeti održivom društveno-ekonomskom razvoju regije.

U sklopu pregleda izvršenja mjera predviđenih Strategijom razvitka riječnog prometa u Hrvatskoj i Srednjoročnog plana razvitka vodnih putova u luka unutarnjih voda za razdoblje od deset godina naznačeno je da luke od međunarodnog značaja nisu potpuno opremljene za prihvat i obradu otpada s plovila (sav otpad koji nastaje na plovilu mora se propisano deponirati).

Za razvoj luka s obzirom na ekološke zahtjeve tzv. E - luke (Osijek, Vukovar) nužno je opremanje luka od međunarodnog značaja uređajima za preradu otpada prikupljenog na brodovima (oprema i infrastruktura za prikupljanje otpada koji nastaje na brodovima trebala bi biti dostupna u svakoj luci).

U sklopu izrade Studije izvodljivosti Višenamjenskog kanala Dunav Sava razrađen je Model povećanja teretnog prometa preko luka i ukupna korist od unutarnje plovidbe s projekcijama za naredni period, a posebice od 2028. do 2076., nakon uređenja dionica od posebnog rizika plovnog puta rijeke Save (od Račinovaca do Siska) i rijeke Drave (od rkm 0 do rkm 12) te izgradnjom VKDS.

Primjerice tijekom 2020. bilježi se porast prevezenog tereta preko luka iznosu od 973.032 tone, u odnosu na 2019. kada je zabilježeno 907.818 tona, a posebice bilježimo rast prevezenog tereta u lukama Vukovar i Osijek.

Opis

Na unutarnjim vodnim putovima Hrvatske, međunarodni teretni i putnički promet odvija se na rijekama Dunavu, Savi i Dravi. Teretni promet odvija se preko četiri luke otvorene za međunarodni promet roba (Vukovar, Osijek, Slavonski Brod i Sisak) dok se međunarodni putnički promet u obliku riječnih krstarenja trenutno odvija preko pet međunarodnih putničkih pristaništa (Batina, Aljmaš, Osijek, Vukovar i Ilok).

Za obje kategorije plovila na unutarnjim vodnim putovima, teretne i putničke, postoje različite kategorije otpada koje nastaju na samom plovilu kao i tehnologija njihova zbrinjavanja na samom plovilu i u konačnici u lučkim prihvatnim postrojenjima za otpad.

Takva infrastruktura u obliku lučkih prihvatnih postaja za otpad s plovila na unutarnjim vodnim putovima Hrvatske nije razvijena stoga će se izgraditi tri komunalna pristaništa za prihvat

otpada s plovila, za svaki plovni put po jedan – Savu u luci Slavonski Brod, Dravu u luci Osijek i Dunav u luci Vukovar, kako bi se inicijalno uspostavio sustav upravljanja i zbrinjavanja otpada s brodova, s tendencijom širenja po potrebi, gdje je vrijednost investicije po komunalnom pristaništu 3.800.000 kn.

Iako će se u objektima prikupljati neki opasni otpad, nije riječ o postrojenjima za opasni otpad. Ukupna svrha postrojenja je gospodarenje komercijalnim otpadom, tj. uspostavljanje infrastrukture za povezivanje otpada s brodova u širi sustav mjera sprječavanja, minimiziranja, razvrstavanja, ponovne upotrebe i recikliranja otpada u Hrvatskoj.

Za potrebe upravljanja i zbrinjavanja otpada s plovila potrebno je izvesti građevinske radove manjeg opsega te opremiti postojeće operativne obale opremom za prihvat pojedinih vrsta otpada. Polazište za ovakav koncept su vrste otpada. Otpad koji je u lukama unutarnjih voda potrebno prihvatiti s plovila možemo razvrstati prema tehnologiji zbrinjavanja u sljedeće kategorije:

- brodski komunalni otpad
- zauljeni kruti otpad
- zauljene vode
- sanitarno-fekalne vode
- ostaci od tereta na brodovima
- opasan otpad.

Provedba

Kroz izrađene Kriterije za vrednovanje prioriteta i prioritetnih lista projekata u sklopu Srednjoročnog plana razvitka vodnih putova u luka unutarnjih voda za razdoblje od deset godina prikazani su rezultati Višekriterijskih analiza za izgradnju terminala za prikupljanje otpada s brodova u međunarodnim lukama Vukovar, Osijek i Slavonski Brod.

U okviru izgradnje komunalnih pristaništa za zbrinjavanje otpada koji nastaje na brodovima u unutarnjoj plovidbi, otpadnih voda s brodova kao i zbrinjavanje otpada od tereta i u vezi s teretom te komunalnog otpada koji se generira na brodovima, predviđene su sljedeće aktivnosti:

- izrada studijsko-projektne dokumentacije
- uređenje obale i izgradnja obaloutvrde
- izgradnja natkrivenog prostora veličine 50 m2 za kontejnere za selektirani otpad – ovom stavkom predviđena je i nabava spremnika za komunalni otpad, staklo, papir, metal, zauljeni otpad, boje i otpala, baterije;
- izgradnja okna na obali s instaliranom crpkom kapaciteta 5 m3/h za zauljene vode s pripadajućim podzemnim separatorom i ispustom u recipijent – ovom stavkom je obuhvaćena i nabava svih potrebnih fleksibilnih crijeva;
- izgradnja okna na obali s instaliranom crpkom kapaciteta 5 m3/h za sanitarno-fekalne vode s pripadajućim podzemnim vodonepropusnim spremnikom kapaciteta 10 m3 - ovom stavkom je obuhvaćena i nabava svih potrebnih fleksibilnih crijeva;

– uređenje pristupnih prometnih površina i lokacija na kojima su smještena vozila koja će prihvaćati sanitarno-fekalne vode iz podzemnog spremnika i vršiti održavanje separatora koja moraju biti vodonepropusna i s dodatnim osiguranjem od prolijevanja sadržaja prilikom crpljenja – ukupna površina predviđena ja u veličini cca 300 m2.

Terminski plan provedbe gore spomenutih aktivnosti po svakom komunalnom pristaništu za zbrinjavanje otpada, raspoređenog unutar godišnjeg planiranja, prikazan je na sljedeći način:

Aktivnost/mjesec	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Izrada glavnog projekta												
Građevinska dozvola												
Izrada izvedbenog projekta												
Postupak javne nabave												
Izvođenje radova i montaža												

U okviru ostalih pratećih aktivnosti glede uređenja infrastrukturnog okruženja podrazumijevaju:

Izradu studijsko-projektne dokumentacije, uređenje obale u neposrednom okruženju, izgradnju pristupne ceste i pratećih infrastrukturnih sadržaja. Ove aktivnosti vezane su provedbu građevinskih aktivnosti predviđaju se provesti paralelno s gore spomenutim aktivnostima na instalaciji sadržaja sustava zbrinjavanja, unutar 16 mjeseci po jednom pristaništu.

Trošak izgradnje jednog komunalnog pristaništa za zbrinjavanje otpada koji nastaje na brodovima dan je kroz sljedeći prikaz:

Rb	Aktivnost	Cijena kn (bez PDV-a)
1.	Izrada glavnog projekta, izvedbenog projekta i dokumentacije za nabavu te troškova ishođenja građevinske dozvole	550.000
2.	Uređenje obale i obaloutvrde u neposrednom okruženju, izgradnju pristupne ceste i pratećih infrastrukturnih sadržaja	2.100.000
3.	Izgradnja natkrivenog prostora veličine 50 m^2 za kontejnere za selektirani otpad – ovom stavkom predviđena je i nabava spremnika za komunalni otpad, staklo, papir, metal, zauljeni otpad, boje i otpala, baterije)	220.000
4.	Izgradnja okna na obali s instaliranom crpkom kapaciteta 5 m^3/h za zauljene vode s pripadajućim podzemnim separatorom i ispustom u recipijent - ovom stavkom je obuhvaćena i nabava svih potrebnih fleksibilnih crijeva	290.000
5.	Izgradnja okna na obali s instaliranom crpkom kapaciteta 5 m^3/h za sanitarno-fekalne vode s pripadajućim podzemnim vodonepropusnim spremnikom kapaciteta 10 m^3 - ovom stavkom je obuhvaćena i nabava svih potrebnih fleksibilnih crijeva	220.000
6.	Uređenje pristupnih prometnih površina i lokacija na kojima su smještena vozila koja će prihvaćati sanitarno-fekalne vode iz podzemnog spremnika i vršiti održavanje separatora koja moraju biti vodonepropusna i s dodatnim osiguranjem od prolijevanja sadržaja prilikom crpljenja – ukupna površina predviđena ja u veličini cca 300 m^2	220.000
7.	Troškovi ustroja djelatnosti (edukacija/obuka ovlaštenih osoba, izrada procedura i sl.)	150.000
	Ukupno	3.800.000

Ukupni trošak izgradnje jednog komunalnog pristaništa za zbrinjavanje otpada koji nastaje na brodovima bez PDV-a iznosi 3.800.000 kn.

Izgradit će se tri komunalna pristaništa u lukama Slavonski Brod, Osijek i Vukovar.

Ministarstvo je učinilo procjenu u skladu s tržišnim cijenama izrade projektne dokumentacije (izrade glavnog projekta, izvedbenog projekta, DoN-a i ishođenja građevinskih dozvola te izvedbenih projekata koje su dodatno razradili detalje samog zahvata), radova na uređenju obale i izgradnji obaloutvrde (ovisno o tipu obale, postojećoj infrastrukturi i drugim uvjetima i ograničenjima), radova na izgradnji pristupnih cesta i pratećih infrastrukturnih sadržaja, korekcijama sukladno detaljnoj tehničkoj dokumentaciji te usluga vođenja projekta i stručnog nadzora nad radovima izgradnje komunalnog pristaništa.

Koncept održivog sustava gospodarenja otpadom u lukama unutarnjih voda i ciljani broj komunalnih pristaništa (osnovne i sveobuhvatne mreže TEN-T luka) napravljen na temelju opsežnih analiza: vrsta otpada i načina upravljanja otpadom s brodova; međunarodnih i nacionalnih propisa vezanih uz upravljanje otpadom u prijevozu unutarnjim vodnim putovima; prihvata i zbrinjavanja otpada s plovila unutarnje plovidbe; postojećeg stanja prihvata i zbrinjavanja otpada s plovila unutarnje plovidbe u zemljama u okruženju; prakse prihvata otpada u međunarodnim putničkim pristaništima na unutarnjim vodnim putovima u Hrvatskoj te prihvatljivih programa financiranja infrastrukture za prihvat i zbrinjavanje otpada iz fondova EU.

Strategija prometnog razvoja predviđa mjeru izgradnje terminala za opasne tvari i objekata za gospodarenje otpadom, u skladu s mjerama zaštite okoliša Strategije za zaštitu voda, odnosno u planiranim lukama osigurati infrastrukturu (objekte) te organizirati prikupljanje i zbrinjavanje otpada s brodova.

S obzirom na to da je ovaj projekt jedinstven na nacionalnoj osnovi i nije postojao sličan projekt nije bilo moguće usporediti troškove ulaganja.

Budući da infrastruktura za prihvat i zbrinjavanje brodskog otpada predstavlja dio lučke infrastrukture na čije se financiranje javnim sredstvima primjenjuju pravila o državnim potporama jer se ta infrastruktura koristi u komercijalne svrhe, tako će se i na opremanje luka unutarnjih plovnih putova navedenom infrastrukturom u skladu s NPOO, primjenjivati pravila o dodjeli državnih potpora za ulaganja u luke unutarnjih plovnih putova u skladu s člankom 107. stavkom 3. UFEU odnosno Uredbom 651/2014 i njezinim dopunama iz 2017. Potpore će se dodjeljivati u skladu s programom potpora kojeg će donijeti Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture. Izgrađena infrastruktura za prihvat i zbrinjavanje otpada stavit će se na raspolaganje zainteresiranim korisnicima na jednakoj i ne diskriminirajućoj osnovi.

Uvažavajući Uredbu Europskog parlamenta o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja projekt Opremanje luka i pristaništa infrastrukturom za zbrinjavanje otpada samom svojom prirodom i ciljevima zadovoljava DNSH princip, u smislu da projekt neće bitno štetiti okolišnim ciljevima.

a) Prijelaz na kružno gospodarstvo: Odvojeno sakupljene frakcije otpada neće se miješati u objektima za skladištenje i prenošenje otpada.

b) Sprečavanje i kontrola onečišćenja: Tijekom građevinskih radova i održavanja poduzet će se mjere kako bi se smanjila buka, vibracije, prašina, emisije onečišćujućih tvari.

c) Zaštita bioraznolikosti i ekosustava:

- Procjena utjecaja na okoliš bit će dovršena u skladu s EU smjernicama o procjeni utjecaja na okoliš (2014/52 / EU) i hrvatskim zakonima.
- Procjena utjecaja na okoliš će identificirati, procijeniti i ublažiti svaki potencijalni negativni utjecaj određenih aktivnosti, projekata ili imovine na ekosustave i njegovu biološku raznolikost te će se procijeniti i provoditi u skladu s odredbama EU direktiva o staništima i pticama, uključujući okvir morske strategije Direktive, kao i Okvirne direktive o vodama (posebno osiguravajući da su ispunjeni uvjeti navedeni u članku 4. stavku 7. Okvirne direktive o vodama).

Vezano za ublažavanje i prilagodbu klimatskim promjenama, kao i zaštitu vodnih i morskih resursa, mjera nema znatno predvidiv utjecaj na te klimatske i okolišne ciljeve.

Nositelj provedbe	MMPI
Ciljna skupina	Lučke uprave na unutarnjim vodama
Procijenjeni trošak	11.400.000 kn
Razdoblje provedbe	6/2021.-6/2026.

C1.4. R4-I1 Nabava vozila na alternativni pogon za javni gradski i prigradski linijski promet

Izazov

EK je predložila povećanje klimatskih ambicija EU-a do 2030., konkretnije cilj od 55% smanjenja emisija do 2030., a što se uvelike odnosi i na sektor prometa te na cestovni promet. U cestovnom prometu, izazov će predstavljati zamjena voznog parka (autobusi u putničkom prijevozu i osobna vozila) za koja će trebati predvidjeti značajna sredstva i također izgrađenu pripadajuću infrastrukturu.

Cilj

Cilj je modernizacija javnog gradskog i prigradskog linijskog autobusnog prometa putnika kroz nabavu novih vozila (električni pogon i pogon na vodik) i ugradnju potrebne infrastrukture za promicanje uporabe vozila sa smanjenom emisijom CO2 postojećih voznih parkova.

Opis

Investicija obuhvaća gradski i prigradski linijski promet putnika, a odnosi se na ekološki prihvatljiviji vozni park (autobusi) i pripadajuću infrastrukturu, koji su temelj za brz i dostupan javni (gradski i prigradski) prijevoz. Investicija predviđa nabavu autobusa na pogon alternativnim gorivima (električni pogon te pogon na vodik) i izgradnju pripadajuće infrastrukture. Svi autobusi će posjedovati sustave za pomoć vozaču koji su obvezni sukladno revidiranom Uredbom o općoj sigurnosti vozila (Uredba (EU) 2019/2144). Za potrebe prvog poziva nabave autobusa iz 2018/2019 godine sklopljeni su PSO ugovori za 9 'in house operatera' te su isti usklađeni sa Uredbom 1370/2007, isto kao i PSO ugovor između MMPI i HŽPP za nabavu vlakova koji je revidiran od strane DG COMP. MMPI redovito prati izvršenje PSO ugovora.

Provedba

Prometne uprave u županijama i gradovima će u suradnji s MMPI reorganizirati mrežu linija te će se sukladno definiranim potrebama utvrditi potreban broj autobusa. Planirana je nabava do

70 niskopodnih autobusa na alternativni pogon (električna energija ili vodik; procijenjene okvirne vrijednosti od 3.750.000 kn) i izgradnja pripadajuće infrastrukture. Planirano je autobuse nabaviti za korištenje na linijama u centrima gradova, što bi omogućilo značajne uštede u emisijama stakleničkih plinova kao i smanjenje buke, što je također u skladu sa 'recharge & refuel' flagship inicijativom.

Korištena metodologija za procjenu vrijednosti:

S obzirom na to da u ovom trenutku ne postoji projektna dokumentacija ili ponude dobavljača na temelju koje bi se definirali troškovi, isti su procijenjeni na temelju iskustva nositelja projekta te usporedbom sličnih projekata na razini EU. Kao relevantni projekt na temelju kojeg je procijenjena vrijednost izgradnje je "Procurement of electric buses and charging system - Nabava električnih autobusa i sustava za punjenje" (Prilog 1. - R5-I1-P1). Projekt je odabran zbog sljedećih sličnosti s ovdje predloženim projektom:

- Financiran je sredstvima EU (Europski fond za regionalni razvoj)
- Uključuje nabavu gradskih niskopodnih električnih autobusa i popratne infrastrukture
- Projektom će se smanjiti štetne emisije CO2 te povećati kvaliteta usluge.

Sve navedene stavke će se također realizirati i projektom Nabave vozila na alternativni pogon. Ukupna investicijska vrijednost projekta "Procurement of electric buses and charging system" iznosila je 26.370.750 kn i uključuje nabavu 6 niskopodnih gradskih električnih autobusa i popratne infrastrukture. Prosječna cijena po vozilu (sa uključenom popratnom infrastrukturom) iznosi 4.395.122,49 kn. U sklopu ovdje predloženog projekta Nabava vozila na alternativni pogon, planira se nabava ukupno 70 gradskih niskopodnih autobusa na alternativni pogon (električni ili pogon na vodik) s prosječnom cijenom po vozilu (sa uključenom popratnom infrastrukturom) od 4.285.714,01 kn, što je za 109.408,48 kn manje nego u referentnom projektu. Razlika proizlazi iz činjenice kako se u sklopu ovog projekta planira nabava puno većeg broja vozila te se posljedično očekuje i niža pojedinačna cijena vozila te u tehničkim karakteristikama vozila koji imaju značajan utjecaj na konačnu cijenu. U ranoj fazi projekta koja uključuje provođenje postupka javnih nabava i uvođenje izvođača u radove očekivana je manja potrošnja sredstava (10% ukupnih sredstava), u srednjoj fazi očekivana je potrošnja sukladno dinamici provedbe projekta (60% ukupnih sredstava), dok je u završnoj fazi projekta očekivana veća potrošnja zbog završnih plaćanja (30% ukupnih sredstava).

MMPI će sklopiti ugovore o dodjeli bespovratnih sredstava za nabavu vozila na alternativni pogon sa JLP(R)S i operaterima javnog (autobusnog) prijevoza.

S obzirom na to da trenutno ne postoji studijska ili tehnička dokumentacija kojom bi se definirala raspodjela broja vozila na određeni pogon (električna energija ili vodik), karakteristike popratne infrastrukture i dostupnost pogonskog goriva (vodika) u pojedinim dijelovima Hrvatske, isti će biti naknadno definirani kroz SUMP-ove ili pojedinačne studije. Očekuje se kako će zbog manje dostupnosti vodika u pojedinim dijelovima Hrvatske biti i manja zainteresiranost korisnika za nabavu autobusa na vodik te da će u konačnosti biti nabavljeno više električnih autobusa nego autobusa na vodik.

U 2021. planira se priprema i raspisivanje poziva na kojem bi prihvatljivi korisnici bili JLP(R)S i operateri javnog (autobusnog) prijevoza u vlasništvu JLP(R)S. Temelj za prijavu na poziv o dodjeli bespovratnih sredstava bit će izrađena studija izvodivosti s analizom troškova i koristi. Predmetnom studijom korisnici će definirati linije (naročito u užim centrima gradova) na kojima

će prometovati vozila na alternativni pogon te će se definirati potrebna infrastruktura za punjenje. Očekuje se početak izrade predmetnih studija do polovice 2021., a poziv za dodjelu bespovratnih sredstava planiran je za kraj 2021. godine. Kroz 2022. će započeti radovi na pripremi punionica, a isporuka autobusa planirana je za 2023./2024.

Uvažavajući Uredbu Europskog parlamenta o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja može se utvrditi kako predmetni projekt zadovoljava DNSH princip, odnosno da projekt neće bitno štetiti okolišnim ciljevima zadanima u Uredbi:

a) Ublažavanje klimatskih promjena: S obzirom na to da se provedba projekta odnosi upravo na značajne uštede u emisijama stakleničkih plinova kao i smanjenje buke kroz poboljšanje usluge javnog autobusnog prijevoza i obnavljanje voznog parka vozilima na alternativni pogon te samim time nema direktnog negativnog utjecaja na okolišne ciljeve.

b) Prilagodba klimatskim promjenama: Projekt će uključivati aspekte klimatske ranjivosti - osiguravajući da sve komponente sustava budu otporne na ekstremne vremenske uvjete. Smatra se da projekt nema značajnog utjecaja na otpornost Hrvatske na klimatske promjene. Slijedom toga, vjerujemo da projekt neće nanijeti značajnu štetu ovom okolišnom cilju.

c) Održiva uporaba i zaštita vodnih i morskih resursa: Mjera nema ili ima neznatno predvidljivi utjecaj na okolišni cilj koji se odnosi na izravne i primarne neizravne učinke mjere tijekom njezinog životnog ciklusa, s obzirom na njezinu prirodu, i kao takva smatra se usklađenom s DNSH za relevantni cilj.

d) Prijelaz na kružno gospodarstvo: Uspostavit će se mjere za upravljanje otpadom, u skladu s hijerarhijom otpada, tijekom cijelog životnog ciklusa autobusa.

Za vozni park na baterije, te će mjere uključivati ponovnu upotrebu i recikliranje baterija i elektronike, uključujući kritične sirovine u njima. Vozila svih vrsta kupljena ili korištena neće sadržavati olovo, živu, šesto valentni krom i kadmij, osim izuzetaka navedenih u Prilogu II. Direktivi 2000/53/EZ Europskog parlamenta i Vijeća.

e) Sprečavanje i kontrola onečišćenja: Mjera nema ili ima neznatno predvidljivi utjecaj na okolišni cilj koji se odnosi na izravne i primarne neizravne učinke mjere tijekom njezinog životnog ciklusa, s obzirom na njezinu prirodu, i kao takva smatra se usklađenom s DNSH za relevantni cilj.

f) Zaštita i obnova bioraznolikosti i ekosustava**:** Mjera nema ili ima neznatno predvidljivi utjecaj na okolišni cilj koji se odnosi na izravne i primarne neizravne učinke mjere tijekom njezinog životnog ciklusa, s obzirom na njezinu prirodu i lokaciju, i kao takva smatra se usklađenom s DNSH za relevantni cilj.

Nositelj provedbe	MMPI
Ciljna skupina	Glavni korisnici će biti operateri javnog (autobusnog) prijevoza
Procijenjeni trošak	300.000.000 kn
Razdoblje provedbe	3/2021.-12/2025.

C1.4. R4-I2 Modernizacija tramvajskog prometa

Izazov

Gradovi Osijek i Zagreb jedini u Hrvatskoj imaju tramvajski javni prijevoz. Kako je ranije navedeno (vidi C1.4. R4), vozni park i tramvajska infrastruktura su zastarjeli. U Osijeku je nužna izgradnja novog tramvajskog i autobusnog spremišta kapaciteta 30 tramvaja i 40 autobusa, s obzirom na to da se trenutno spremište nalazi se na zaštićenom području te nema mogućnosti daljnjeg širenja i modernizacije. U Zagrebu danas tramvajsku mrežu čini 116.3 km pruga, a promet je organiziran u petnaest dnevnih i četiri noćne linije. S obzirom na to da je obnova tramvajske infrastrukture u Zagrebu bila djelomice financirana iz OPKK, potrebna je daljnja obnova voznog parka.

Cilj

Cilj je modernizirati tramvajski vozni park u Osijeku i Zagrebu, a kako bi se pružila kvalitetnija i brža usluga javnog gradskog prijevoza te povećao broj putnika koji koriste javni gradski prijevoz, što će u konačnici rezultirati smanjenjem emisija CO2 u prometu.

Opis

Investicija obuhvaća modernizaciju tramvajskog prometa kroz nabavu minimalno 30 suvremenih niskopodnih/poluniskopodnih tramvaja do 27 m (procijenjene vrijednosti oko 15.000.000 kn) u gradovima Zagrebu i Osijeku.

Provedba

MMPI će sklopiti ugovore o dodjeli bespovratnih sredstava s operaterima javnog (tramvajskog) prijevoza, GPP Osijek i ZET.

ZET je u suradnji s MMPI u lipnju 2020. pokrenuo izradu dokumenta „Plan razvoja javnog gradskog prometa u Gradu Zagrebu“ kojim se definiraju specifični ciljevi te mjere za postizanje istih. Također, ZET je izradio analizu gornjeg i donjeg ustroja tramvajske mreže te ispravljačkih stanica. Na temelju izrađenih analiza u tijeku je izrada Studije izvedivosti kojom će se definirati potrebna ulaganja u modernizaciju postojeće tramvajske mreže, proširenje tramvajske mreže i potreban broj tramvaja. Rok za izradu predmetne Studije je 4/2021. godine. Na temelju predmetne Studije će se pokrenuti postupak javne nabave za nabavu novih tramvaja. Nadalje, GPP Osijek ima izrađenu Studiju razvoja gradskog prometa na području grada Osijeka, kojom se definiraju specifični ciljevi te mjere za postizanje istih.

S obzirom na to da je investicijom jasno određeno tko su mogući korisnici, a budući da tramvajska prometna infrastruktura postoji samo u Zagrebu i Osijeku, predviđeno je direktno sklapanje ugovora s navedenim korisnicima. Direktno sklapanje ugovora s korisnicima će biti sukladno Uredbi 1370/2007 u smislu izbjegavanja dodjele prekomjerne naknade (engl. overcompensation).

Korištena metodologija za procjenu vrijednosti:

S obzirom na to da u ovom trenutku ne postoji projektna dokumentacija na temelju koje bi se definirali troškovi, isti su procijenjeni na temelju usporedbe sa sličnim projektom. Kao relevantan projekt na temelju kojeg je procijenjena vrijednost nabave 30 suvremenih niskopodnih/poluniskopodnih tramvaja do 27 m identificiran je projekt "Modernizacija tramvajske infrastrukture na području grada Osijeka". Projekt je odabran zbog sljedećih sličnosti s ovdje predloženim projektom:

- Financiran je sredstvima Europske unije i državnog proračuna
- Uključuje komponentu nabave tramvaja
- Projektom će se povećati broj putnika tramvajem i udio putnika tramvaja u ukupnom broju putnika, povećati će se sigurnost prometnog sustava, smanjiti će se utjecaj prometnog sustava na klimatske promjene i okoliš, smanjiti će se troškovi održavanja vozila i ukupni operativni troškovi, povećati će se udobnost i dostupnost usluge, smanjiti će se vrijeme potrebno za putovanje tramvajskim prijevozom, osigurati će se pružanje usluge i pristupačnost uslugama osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti.

Sve navedene stavke će se također realizirati i projektom "Modernizacija tramvajskog prometa". Procjena troškova nabave 30 suvremenih niskopodnih/poluniskopodnih tramvaja do 27 m dobivena je na temelju usporedbe. Projektom "Modernizacija tramvajske infrastrukture na području grada Osijeka" procijenjena vrijednost nabave 20 tramvaja iznosi 270.000.000 kn odnosno prosječno 13.500.000 kn po tramvaju. Zbog vremenskog odmaka između procjene u sklopu navedenog projekta i projekta "Modernizacija tramvajskog prometa" te porasta cijena sirovina, troška rada, napretka tehnologije, različitosti u specifikacijama tramvaja i ostalih faktora, procijenjena vrijednost jednog suvremenog niskopodnog/poluniskopodnog tramvaja je uvećana za oko 10%, tj. 1.500.000 kn te iznosi 15.000.000 kn, odnosno 450.000.000 kn za nabavu 30 tramvaja.

Usluge javnog prijevoza putnika tramvajem obavljaju interni (unutarnji) operateri lokalnih nadležnih tijela (gradova Zagreb i Osijek) na temelju isključivih prava koja su im povjerena ugovorom o obavljanju javne usluge sukladno Uredbi 1370/2007 i uz naknadu u visini neto financijskog učinka koja se utvrđuje u skladu s odredbama navedene Uredbe te drugim uvjetima koje propisuje Uredbe 1370/2007.

Uvažavajući Uredbu Europskog parlamenta o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja može se utvrditi kako predmetni projekt zadovoljava DNSH princip, tj. da projekt neće bitno štetiti okolišnim ciljevima zadanima u Uredbi:

a) Ublažavanje klimatskih promjena: S obzirom na to da se provedba projekta odnosi upravo na značajne uštede u emisijama stakleničkih plinova, kao i smanjenje buke kroz poboljšanje usluge javnog tramvajskog prijevoza i obnavljanje voznog parka tramvajima te samim time nema direktnog negativnog utjecaja na okolišne ciljeve.

b) Prilagodba klimatskim promjenama: Projekt će uključivati aspekte klimatske ranjivosti - osiguravajući da sve komponente sustava budu otporne na ekstremne vremenske uvjete. Smatra se da projekt nema značajnog utjecaja na otpornost Hrvatske na klimatske promjene. Slijedom toga, vjerujemo da projekt neće nanijeti značajnu štetu ovom okolišnom cilju.

c) Održiva uporaba i zaštita vodnih i morskih resursa: Mjera nema ili ima neznatno predvidljivi utjecaj na okolišni cilj koji se odnosi na izravne i primarne neizravne učinke mjere tijekom

njezinog životnog ciklusa, s obzirom na njezinu prirodu, i kao takva smatra se usklađenom s DNSH za relevantni cilj.

d) Prijelaz na kružno gospodarstvo: Uspostavit će se mjere za upravljanje otpadom, u skladu s hijerarhijom otpada, tijekom cijelog životnog ciklusa tramvaja.

Za vozni park na baterije, te će mjere uključivati ponovnu upotrebu i recikliranje baterija i elektronike, uključujući kritične sirovine u njima. Vozila svih vrsta kupljena ili korištena neće sadržavati olovo, živu, šesto valentni krom i kadmij, osim izuzetaka navedenih u Prilogu II. Direktivi 2000/53/EZ Europskog parlamenta i Vijeća.

e) Sprečavanje i kontrola onečišćenja: Mjera nema ili ima neznatno predvidljivi utjecaj na okolišni cilj koji se odnosi na izravne i primarne neizravne učinke mjere tijekom njezinog životnog ciklusa, s obzirom na njezinu prirodu, i kao takva smatra se usklađenom s DNSH za relevantni cilj.

f) Zaštita i obnova bioraznolikosti i ekosustava: Mjera nema ili ima neznatno predvidljivi utjecaj na okolišni cilj koji se odnosi na izravne i primarne neizravne učinke mjere tijekom njezinog životnog ciklusa, s obzirom na njezinu prirodu, i kao takva smatra se usklađenom s DNSH za relevantni cilj.

Nositelj provedbe	MMPI
Ciljna skupina	Glavni korisnici će biti operateri javnog (tramvajskog) prijevoza u Osijeku (GPP Osijek) i Zagrebu (ZET) koji već imaju sklopljene dugogodišnje ugovore o javnim uslugama.
Procijenjeni trošak	450.000.000 kn
Razdoblje provedbe	3/2021.-12/2025.

C1.4. R5-I1 Elektrifikacija i ekologizacija sustava prihvata i otpreme zrakoplova u Zračnoj luci Zadar

Izazov

Zračna luka Zadar jedina je zračna luka u Hrvatskoj koja na raspolaganju ima dvije uzletne staze čime ju to svrstava u zračne luke s nesmetanim operacijama polijetanja i slijetanja te je čini idealnom zračnom lukom za komercijalni promet, poslovno i generalno zrakoplovstvo i školovanje pilota. Postojeći sustav parkiranja zrakoplova ne omogućava implementaciju ekološki prihvatljivih rješenja te je potrebna transformacija iste.

Oprema za prihvat i otpremu zrakoplova, trebala bi biti zamijenjena ili tehnološki unaprijeđena kako bi se ostvario koncept ekološki održivog sustava (C02 free) prihvata i otpreme zrakoplova. Prema analizi postojećeg stanja, najveći dio opreme je na dizel pogon pri čemu ista generira uz veliku potrošnju goriva te značajan trošak i velike količine ispušnih plinova.

Geolokacija Zračne luke Zadar pruža povoljne uvjete za korištenje obnovljivih izvora energije (instalacija fotonaponske elektrane) kojima je moguće osigurati potrebe električne energije zračne luke.

Cilj

Zračna luka Zadar ulaganjem u implementaciju zelenih tehnologija te postavljanjem foto naponskih elektrana planira postati prva energetski neovisna zračna luka u Hrvatskoj.

Cilj projekta je transformacijom postojećeg sustava prihvata i otpreme zrakoplova osigurati ekološki prihvatljiv sustav napajanja zrakoplova i opreme iz obnovljivih izvora energije te smanjiti štetne emisije u okolišu.

Kako bi se ostvario navedeni cilj projektne aktivnosti su usmjerene na tri ključna elementa:

E1: Implementacija fiksnih priključaka za električno napajanje zrakoplova u jednorednom sustavu pozicija

E2: Zamjenu opreme koja koristi dizel gorivo s ekološki prihvatljivom mobilnom opremom za prihvat i otpremu zrakoplova na električni pogon

E3: Izgradnju foto naponske elektrane i povezivanje sa sustavom fiksnih priključaka i punionicom za mobilnu opremu za prihvat i otpremu zrakoplova na električni pogon.

Opis

Implementacija projekta „Elektrifikacija i ekologizacija sustava prihvata i otpreme zrakoplova u Zračnoj luci Zadar" nužna je u svrhu smanjenja emisija stakleničkih plinova generiranih od strane mobilne opreme i zrakoplova u procesu prihvata i otpreme. Da bi se postiglo smanjenje emisija stakleničkih plinova potrebno je implementirati sva tri projektna elementa koji su opisani u nastavku.

<u>E1: Implementacija fiksnih priključaka za električno napajanje zrakoplova u jednorednom sustavu pozicija</u>

Zrakoplov u procesu prihvata i otpreme (uz prosjek od 40 minuta po operaciji) koristi vlastiti električni izvor napajanja (APU - Auxiliary Power Unit), pogonjen na kerozin/fosilno gorivo pri čemu isti generira visoku razinu emisija CO2. Na razini 2019., zabilježeno je oko 3.500 operacija prihvata i otpreme komercijalnih zrakoplova (ukupno rad APU 140.000 sati godišnje). Negativan učinak na okoliš (emisije ispušnih plinova) se smanjuje ugradnjom fiksnih jedinica za napajanje zrakoplova električnom energijom (GPU-Ground Power Unit), u površinu za parkiranje zrakoplova (stajanku). Fiksni GPU (6 jedinica sa dva izlaza, od čega 1 GPU koristi zrakoplov na parkirnom mjestu 1 koji je pored prolaza za zrakoplove i nije moguće koristiti oba izlaza, ostale parkirne pozicije od broja 2 do 10 koriste se s ostalih 5 GPU jedinica) biti će napajani sa foto naponske elektrane čime će ukupno proizvodnja i distribucija električne energije biti u potpunosti ekološki prihvatljiva. Pritom zrakoplov ne koristi vlastiti električni izvor napajanja tijekom prihvata i otpreme već navedeni sustav. Postojeći sustav parkiranja zrakoplova izveden je u dva reda sa ukupno deset parkirnih mjesta (5 zrakoplova u jednom, a 5 u drugom redu). Takav sustav, međutim, onemogućava instalaciju fiksnih jedinica za napajanje zrakoplova električnom energijom te je stoga nužno postojeći dvoredni sustav parkiranja zrakoplova prilagoditi u jednoredni. Naime, ugradnja fiksnih GPU-a uz dvoredni sustav parkiranja nije moguća kako zbog povećanja rizika od nesreća i nezgoda prilikom ulaska/izlaska zrakoplova na poziciju tako i zbog kretanja opreme koja se koristi u procesu prihvata i otpreme zrakoplova i činjenice da se putnici pješice transferiraju između putničke zgrade i zrakoplova (u skladu sa nizom regulative na temu sigurnosti među kojima i European Union Aviation Safety Agency: UREDBA KOMISIJE (EU) br. 139/2014, Regulation (EU) 2020/1234 i Regulation (EU) 2020/2148. i dr.). Nadalje, valja naglasiti kako implementacija jednorednog sustava parkiranja zrakoplova ne povećava kapacitet stajanke, jer se deset postojećih pozicija za parkiranje zrakoplova izvedenih u dvorednom sustavu parkiranja transformira u deset pozicija za parkiranje zrakoplova u jednorednom sustavu parkiranja. Zbog prostornog ograničenja

postojeće glavne stajanke sa sjeverne strane (državna cesta 422), sjeverozapadne strane (putnički terminal) i istočne strane (vozna staza), navedenu transformaciju iz dvorednog u jednoredni sustav parkiranja moguće je izvesti samo na način da se koristi postojeći prostor južno od glavne stajanke. Navedeni prostor je integralni dio sustava stajanke koji su u slučajevima vršnog opterećenja funkcionalno koristi za parkiranje zrakoplova generalne avijacije.

Slika 1. Postojeći dvoredni sustav parkiranja zrakoplova

Slika 2. Predloženi jednoredni sustav parkiranja zrakoplova

Provedba elementa projekta E1 podrazumijeva sljedeće podaktivnosti:

E 1.1. Pripremni radovi, elektroinstalacije i implementacija GPU jedinica na 10 pozicija - uključujući i trošak GPU jedinica

1.1.1. Pripremni - zemljani radovi za instalacije novog sustava za električno napajanje zrakoplova
1.1.2. Elektroinstalacije, oborinska odvodnja, horizontalna signalizacija

1.1.3. GPU jedinice (6 kom)

E 1.2. Radovi na površinskom sloju

E2: Zamjena opreme koja koristi dizel gorivo s ekološki prihvatljivom opremom za prihvat i otpremu zrakoplova

U cilju dodatnog smanjenja emisija stakleničkih plinova na površini za parkiranje zrakoplova (stajanci), planirana je zamjena dijela mobilne opreme (*Mobile Ground Handling Equipment*) koja koristi dizel gorivo s ekološki prihvatljivom opremom za prihvat i otpremu zrakoplova (GSE – Ground Service Equipment) koja koristi električnu energiju.

Predviđenim ulaganjima u ekološki prihvatljivu opremu za prihvat i otpremu zrakoplova u cilju smanjenja stakleničkih plinova na stajanci te ulaganjima u korištenje energije iz OIE zahvaljujući foto naponskoj elektrani, izračunom je potvrđeno smanjenje emisija od 47,52% u odnosu na postojeće stanje emisija CO2 iz 2019. (od ukupno 197,17 tCO2 emisija koje se smanjuju, 32,66 tCO2 se odnosi na smanjenje emisija uslijed korištenja GPU i GSE opreme, a 164,51 tCO2 se odnosi na smanjenje na godišnjoj razini radi korištenja električne energije iz OIE). Prema statističkim podacima vezanim uz broj operacija zrakoplova u 2019. godini, ostvareno je ukupno 11.046 operacije (dolazak + odlazak komercijalnih zrakoplova i zrakoplova generalne avijacije) što je povećanje u odnosu na prethodnu godinu u iznosu od +11,78%. U odnosu na broj putnika, u 2019. godini zabilježeno je ukupno 801.324 putnika što predstavlja povećanje u odnosu na prethodnu godinu u iznosu od +32,66%. Slijedi logika izračuna smanjenja CO2 emisija temeljem upotrebe električne energije iz OIE izvora (temeljem podataka iz Analiza izgradnje foto naponske elektrane za ZRAČNA LUKA ZADAR d.o.o., 02/2020, EnercoSolar) te zahvaljujući upotrebi ekološki prihvatljivije opreme za prihvat i otpremu zrakoplova na električni pogon koja će zamijeniti dio postojeće opreme na dizel gorivo. Za izračune postojećih emisija CO2 Zračne luke Zadar korišteni su podaci iz postupka certifikacije Zračne luke Zadar u 2019. za *ACI Airport Carbon Accreditation* program.

Izračun smanjenja CO2 upotrebom nove opreme i OIE na godišnjoj razini:

	tCO2
Ukupna potrošnja tCO2 Zračne luke Zadar (2019.)	612,09
Godišnji CO2 GSE (ground service equipment) – GPU za opremu koja će se zamijeniti onima na električni pogon (generatori na stajanci se zamjenjujeu GPU i dio GSE opreme)	32,66
Smanjenje CO2 emisija na godišnjoj razini radi električne energije iz OIE	164,51
Ukupno CO2 smanjenje zahvaljujući ulaganjima u GSE/GPU na električni pogon i OIE izvoru energije	197,17
Ukupno CO2 na Zračnoj luci Zadar nakon smanjenja	414,92
% smanjenja	47,52%

Planirana je nabava ekološki prihvatljive mobilne opreme za prihvat i otpremu zrakoplova (9 komada) koja je navedena u nastavku:

- Električno vozilo za izguravanje zrakoplova - 1 kom
- Daljinski vođeno električno vozilo za izguravanje zrakoplova - 1 kom
- Električna vozila za vuču kolica za prtljagu - 5 kom
- Samohodne stepenice na električni pogon - 1 kom
- Autobusi za prijevoz putnika prema/od zrakoplova - 1 kom

Ovom investicijom ZL Zadar stvorila bi dugoročni ekološki održivi sustav prihvata i otpreme zrakoplova, kao i daljnju mogućnost napredovanja u certifikaciji ACI ACA – Razina 3 i 3+.

E3: Izgradnja foto naponske elektrane i povezivanje sa sustavom fiksnih priključaka i punionicom za mobilnu opremu za prihvat i otpremu zrakoplova na električni pogon

Projektom je planirana i investicija u izgradnju foto naponske elektrane kapaciteta 610kW s ciljem vlastite proizvodnje energije iz obnovljivih izvora, a koja bi se koristila i za potrebe fiksnog sustava za napajanje zrakoplova električnom energijom (GPU) i zemaljske opreme za prihvat i otpremu zrakoplova (GSE) u sklopu punionice te dijelom za potrebe putničkog terminala.

Fotonaponska elektrana snage 610,56kW (prema Analizi izgradnje fotonaponske elektrane za ZRAČNA LUKA ZADAR d.o.o.) godišnje će pokriti 41,86% postojećih potreba električne energije Zračne luke Zadar te je planirano korištenje u vlastite svrhe.

Riječ je o pilot projektu stvaranja prve energetski neovisne zračne luke, a koji za cilj ima cjelokupnu potrošnju električne energije potrebne za održavanje zračne luke osigurati iz potpuno obnovljivih izvora energije. Strategijom poslovanja Zračne luke Zadar koja predviđa da ista bude ekološki osviještena i teži održivom dugoročnom razvoju, u planu je nabava ekološki prihvatljive opreme za prihvat i otpremu zrakoplova koja će ili zamijeniti dio postojeće opreme na fosilna goriva ili će biti nabavljena oprema s kojom zračna luka još nije raspolagala.

Izrađena je Studija o utjecaju na okoliš (izvođač: Dvokut Ecro d.o.o., 2015.) u kojoj su detaljno obrađeni svi rizici te utvrđeni akcijski planovi za modernizaciju i ekologizaciju zračne luke. Studijom se zaključuje da je nužni zahvat uz primjenu mjera zaštite okoliša, prihvatljiv za okoliš.

Na temelju projektne dokumentacije, za implementaciju fiksnih priključaka za električno napajanje zrakoplova nužna je modernizacija i prilagodba sustava parkiranja zrakoplova u svrhu povećanja razine sigurnosti odvijanja operacija zrakoplova (Izvođač: Aking d.o.o., 2019. i Trames d.o.o. 2020.). Implementacijom jednorednog sustava parkiranja zrakoplova i primjenom fiksnih sustava za napajanje zrakoplova zamjenjuje se upotreba pomoćnog izvora električne energije na zrakoplovu – APU (Auxiliary Power Unit), koji se koristi u procesu prihvata i otpreme zrakoplova (Studija utjecaja na okoliš, str. 179).

Realizacija projekta Zračne luke Zadar u potpunosti je ekološki prihvatljiva jer pridonosi smanjenju emisija stakleničkih plinova u tri segmenta:

I. Fotonaponska elektrana: u planu je izgradnja foto naponske elektrane kapaciteta 610,56kW koja bi veliki dio zahtjeva zračne luke u smislu napajanja s javne mreže električne energije zamijenila iz vlastitih te bi zračna luka postala velikim dijelom neovisna i kao jedini primjer s takvom foto naponskom elektranom na zračnim lukama u RH imala predispozicije da postane

„Green Airport“.

Upravo ukoliko ne bi bila realizirana ovakva moderna i ekološki prihvatljiva foto naponska elektrana, potreba za električnom energijom bi se morala ostvariti iz konvencionalnih izvora (nuklearne elektrane, termoelektrane…) koji su među vodećim zagađivačima u smislu generiranja stakleničkih plinova.

II. Fiksna oprema na stajanci: u planu je izgradnja fiksnih priključaka za napajanje zrakoplova električnom energijom (*fixed GPU- Ground Power Unit*) tijekom procesa prihvata i otpreme istih. Navedeni fiksni priključci bili bi spojeni na fotonaponsku elektranu te direktno napajali zrakoplov električnom energijom pri čemu je generiranje emisija stakleničkih plinova svedeno na nulu. U protivnom, ono što se danas događa je da zrakoplovi za proizvodnju električne energije dok su na zemlji koriste svoj pomoćni izvor napajanja, turbinski motor (APU- Auxiliary power unit) koji se pokreće na kerozin te time tijekom svakoga procesa prihvata i otpreme na zemlji tijekom vremena prihvata i otpreme zrakoplova od 35-50 minuta generiranju visoku razinu ispušnih plinova. Alternativa koje se još koristi APU je mobilni GPU od strane zračne luke koji je pokretan na dizel te time isti opet generira istu količinu ispušnih plinova.

Fiksni GPU predstavlja jedino potpuno ekološki prihvatljivu opremu koja u potpunosti odgovara politici EU oko smanjenja ispušnih plinova. U cilju instalacije ovakve opreme potrebno je napraviti manje modifikacije na stajanci na način da se dosadašnje dvoredno parkiranje (od 10 pozicija) pretvori u jednoredno (isto 10 pozicija) – jednaki kapacitet što će zahtijevati kratkoročno manje radove u cilju objedinjavanja prostora između vozne staze i dvije stajanke. Bez ove modifikacije, Zračna luka Zadar ostaje na dvorednom parkiranju u kojemu je nemoguće sa sigurnosne strane postaviti fiksne GPU u drugome redu zbog značajnih rizika od nesreća i nezgoda prilikom ulaska/izlaska zrakoplova na poziciju, kretanja opreme koja se koristi u procesu prihvata i otpreme zrakoplova i činjenice da se putnici pješice transferiraju između putničke zgrade i zrakoplova.

III. Mobilna oprema: sva nabava opreme koja je navedena u sklopu ovoga plana oporavka u potpunosti je na električni pogon čime se značajno smanjuju emisije ispušnih plinova i sekundarno buka na stajanci (posljedično u okolici). Na ovaj način bi se jedan dio postojeće opreme pogonjene na dizel gorivo zamijenio sa ekološki prihvatljivom opremom. U cilju potpore punjenju električne opreme u planu je izgradnja punionice za specijalna električna vozila za prihvat i otpremu zrakoplova na zračnoj strani (*engl. airside*) pri čemu bi takva punionica bila spojena na fotonaponsku elektranu te time dodatno osigurala energetsku neovisnost i održivost poslovanja Zračne luke Zadar.

Zaključno, sve prethodno navedeno (foto naponska elektrana, fiksne stanice za napajanje zrakoplova (Fixed GPU) i mobilna oprema na električni pogon) ni najmanje ne šteti ublažavanju klimatskih promjena („*bitno šteti ublažavanju klimatskih promjena ako dovodi do bitnih emisija stakleničkih plinova*“), već naprotiv, stvaraju se sve pretpostavke da Zračna luka Zadar postane prva „Green Airport“ zračna luka u regiji, pri čemu se kratkoročno, srednjoročno i dugoročno značajno smanjuju emisije ispušnih plinova.

Slijedom gore navedenoga, a uvažavajući Uredbu Europskog parlamenta o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja, može se utvrditi kako predmetni projekt zadovoljava DNSH princip, tj. da projekt neće bitno štetiti okolišnim ciljevima zadanima u Uredbi, kako slijedi:

a) Ublažavanje klimatskih promjena (samo za podmjeru implementacije fiksnih priključaka za električno napajanje zrakoplova koja uključuje nužnu prilagodbu glavne stajanke): Ne očekuje se da će mjera dovesti do značajnih emisija stakleničkih plinova.

- Kapacitet stajanke ili postojeći kapaciteti zračne luke ne planiraju se povećavati kao rezultat ove mjere, jer se deset postojećih pozicija za parkiranje zrakoplova izvedenih u dvorednom sustavu parkiranja prilagođava u deset pozicija za parkiranje zrakoplova u jednorednom sustavu parkiranja.
- Prostor uz jugoistočni dio stajanke treba prilagoditi - pri čemu je za potrebe opreme za prihvat i otpremu zrakoplova (GSE) predviđena punionica s električnom energijom dobivenom iz fotonaponske elektrane.
- Također, prilagodba stajanke osigurava provedbu fiksnih priključaka za električnu energiju instaliranih na stajanci na svim pozicijama u jednorednom sustavu parkiranja zrakoplova, što rezultira pozitivnim utjecajem na okoliš (smanjuje emisiju CO2) jer zamjenjuje upotrebu pomoćnog izvora energije (pomoćne jedinice napajanja), koji se koristi u procesu prihvata i otpreme zrakoplova.

b) Prilagodba klimatskim promjenama: Budući da se mjera odnosi na prilagodbu prostora za parkiranje zrakoplova i ugradnju fotonaponskog postrojenja, koja oba premašuju (a) očekivani životni vijek imovine od 10 godina i (b) prag ulaganja od 10 milijuna eura, klimatski rizik i procjena ranjivosti izvedena je pomoću klimatske projekcije za brojne buduće scenarije u skladu s očekivanim vijekom trajanja. Projekt će uključivati aspekte klimatskih rizika (vrućine, suše i ostalo) - osiguravajući da su sve komponente sustava otporne na ekstremne vremenske uvjete. Smatra se da projekt nema značajnog utjecaja na otpornost Hrvatske na klimatske promjene. Slijedom toga, projekt neće nanijeti značajnu štetu ovom okolišnom cilju.

c) Održiva uporaba i zaštita vodnih i morskih resursa: Provedena je procjena utjecaja na okoliš (EIA) za projekt modernizacije aerodroma u skladu s Direktivom 2011/92 / EU. Provest će se potrebni koraci ublažavanja radi zaštite okoliša. Procjena utjecaja na okoliš uključila je procjenu utjecaja na vodu u skladu s Direktivom 2000/60 / EZ, a utvrđeni rizici obrađeni su u dizajnu projekta (pregled mjera utjecaja na okoliš nalazi se ovdje). Dodatno, provjeriti će se s nadležnim institucijama da li je potrebno ponovno provesti procjenu utjecaja na okoliš, obzirom na protek vremena prethodno provedene procjene.

d) Prijelaz na kružno gospodarstvo: Mjera zahtijeva da operatori koji izvode prilagodbu stajanke osiguraju da najmanje 70% (težinski) neopasnog građevinskog otpada i otpada od rušenja nastane izgradnjom ceste i pripadajućom infrastrukturom za punjenje i punjenje gorivom (isključujući prirodni materijal definiran u kategorija 17 05 04 na Europskom popisu otpada uspostavljenom Odlukom Komisije 2000/532/EZ) nastalom na gradilištu bit će pripremljena za ponovnu uporabu, recikliranje i oporabu drugog materijala, uključujući postupke zatrpavanja otpadom koji zamjenjuje druge materijale, u skladu s hijerarhijom otpada i EU Protokolom o gospodarenju otpadom od gradnje i rušenja.

Operateri će biti dužni ograničiti stvaranje otpada tijekom gradnje, u skladu s EU Protokolom o gospodarenju otpadom od gradnje i rušenja, uzimajući u obzir najbolje dostupne tehnike i olakšati ponovnu uporabu i visokokvalitetnu reciklažu selektivnim uklanjanjem materijala, koristeći dostupne sustave sortiranja za građevinski otpad.

e) Sprečavanje i kontrola onečišćenja: Ne očekuje se da će mjera dovesti do značajnog povećanja emisija onečišćujućih tvari u zraku, vodi ili zemlji, jer se ne povećava postojeći kapacitet stajanke zračne luke.

Izvođači će trebati poduzeti mjere za smanjenje buke, vibracija, emisije prašine i onečišćujućih tvari tijekom građevinskih radova i održavanja.

f) Zaštita i obnova bioraznolikosti i ekosustava: Procjena utjecaja na okoliš (EIA) dovršena je u skladu s EU smjernicama o procjeni utjecaja na okoliš (2014/52/EU) i provedene su potrebne mjere ublažavanja i kompenzacije za zaštitu okoliša (pregled mjera PUO možete pronaći ovdje). Kao što je navedeno, provjerit će se s nadležnim institucijama da li je potrebno ponovno provesti procjenu utjecaja na okoliš, obzirom na protek vremena prethodno provedene procjene - posebno istražujući potencijalne utjecaje na biološku raznolikost.

Projekt se djelomično nalazi u području mreže Natura 2020 i bio je predmet postupka provjere kako bi se utvrdilo postoji li potreba za provođenjem odgovarajuće procjene ekološke mreže RC / NATURA 2000. Budući da se radi o projektu obnove, Ministarstvo je odlučilo da nije potrebno provesti glavnu procjenu. Također, isključena je mogućnost značajnih negativnih utjecaja na ciljeve očuvanja i cjelovitosti ekološke mreže (odluku možete pronaći ovdje).

Provedba

MMPI će sa Zračnom lukom Zadar sklopiti Ugovor o dodjeli sredstava za nabavu opremu te prilagodbu infrastrukture, a koja za cilj ima smanjenje emisije stakleničkih plinova te pozicioniranje Zračne luke Zadar kao energetski neovisne zračne luke. Ovom investicijom Zračna luka Zadar stvorila bi dugoročni ekološki održivi sustav prihvata i otpreme zrakoplova, kao i daljnju mogućnost napredovanja u certifikaciji ACI ACA – Razina 3 i 3+.

Procijenjeni troškovi za Zračnu luku Zadar (kn):	
E1: Implementacija fiksnih priključaka za električno napajanje zrakoplova uz nužnu prilagodbu glavne stajanke	56.519.912
E 1.1. Pripremni radovi, elektroinstalacije i implementacija GPU jedinica na 10 pozicija - uključujući i trošak GPU jedinica	30.276.290
1.1.1. Pripremni - zemljani radovi za instalacije novog sustava za električno napajanje zrakoplova	10.454.381
1.1.2. Elektroinstalacije, oborinska odvodnja, horizontalna signalizacija	10.821.909
1.1.3. GPU jedinice (6 kom)	9.000.000
E 1.2. Radovi na površinskom sloju	26.243.622
E2: Zamjena opreme koja koristi dizel gorivo s ekološki prihvatljivom opremom za prihvat i otpremu zrakoplova	9.900.000
• Električno vozilo za izguravanje zrakoplova (1 kom)	2.600.000
• Daljinski vođeno električno vozilo za izguravanje zrakoplova (1 kom)	750.000
• Električna vozila za vuču kolica za prtljagu (5 kom)	2.100.000
• Samohodne stepenice na električni pogon (1 kom)	1.650.000
• Autobusi za prijevoz putnika prema/od zrakoplova (1 kom)	2.800.000
E3: Izgradnja foto naponske elektrane i povezivanje sa sustavom fiksnih priključaka i punionicom za mobilnu opremu za prihvat i otpremu zrakoplova na električni pogon	3.500.000
Ukupno	69.919.912

Budući da je najveći dio infrastrukture Zračne luke Zadar namijenjen za pružanje usluga ove zračne luke prijevoznicima uz naplatu, što se kvalificira kao gospodarska djelatnost, na financiranje planirane prilagodbe postojeće stajanke za implementaciju fiksnih priključaka za električno napajanje zrakoplova sredstvima NPOO primjenjivat će se pravila o državnim potporama (Smjernice o državnim potporama zračnim lukama i zračnim prijevoznicima ili Uredba Komisije 651/2014). Isto se odnosi i na infrastrukturu koja je namijenjena za pružanje ne zrakoplovnih usluga drugim korisnicima. Potpore za ulaganja u postrojenja za proizvodnju

energije iz obnovljivih izvora (fotonaponska elektrana) koja će se instalirati u ovoj zračnoj luci dodijelit će se u skladu s pravilima o dodjeli državnih potpora za zaštitu okoliša i energiju.

Nositelj provedbe	MMPI
Ciljna skupina	Glavni korisnik je Zračna luka Zadar
Procijenjeni trošak	69.919.912 kn
Razdoblje provedbe	10/2021.-10/2024.

C1.4. R5-I2 Istraživanje, razvoj i proizvodnja vozila nove mobilnosti i prateće infrastrukture

Izazov

Način prijevoza putnika kakav danas poznajemo ima niz nedostataka koji se prvenstveno očituju kroz značajno zagađenje okoliša koje on uzrokuje te neefikasnosti u pogledu korištenja vremena koje vozači provedu vozeći automobile. Možda i najveći nedostatak tiče se sigurnosti budući da godišnje, zbog raznih uzroka nesreća, preko 1.3 milijuna osoba diljem svijeta izgubi živote u prometnim nesrećama što je ekvivalent da se 8 aviona Boeing 767 sruši baš svakoga dana tijekom godine. Za preko 96 posto nesreća uzrok je vozač automobila koji uslijed nepažnje, umora, alkohola ili korištenja mobitela tijekom vožnje učini pogrešku koja rezultira kobnim ishodima. Broj ozlijeđenih ili s trajnom invalidnosti uslijed prometnih nesreća daleko premašuje navedenu brojku te se na globalnoj razini kreće iznad 50 milijuna godišnje. Smanjenje emisije štetnih plinova nastalih upotrebom vozila na pogon s unutarnjim izgaranjem postavili smo najviše na listi prioriteta budući da ovim projektom također želimo značajno doprinijeti rješenju ovog izazova. Kao rješenje navedenih izazova koji bi eliminirao navedene nedostatke prometnog sustava, čovječanstvo je prepoznalo sustave u potpunosti autonomne vožnje za koje je tehnologija već u najvećoj mjeri spremna. Navedeni sustavi, pogotovo oni najviše razine autonomije koji ne zahtijevaju bilo kakvu asistenciju vozača-osobe, pružit će svojom implementacijom u prometu potpuno smanjenje spomenutih nedostataka budući da će se rizici znatno smanjiti eliminacijom osobe kao vozača uz znatno smanjenje zagađenja i povećanje produktivnosti.

Cilj

Cilj projekta je razviti i implementirati u potpunosti novi ekosustav urbane mobilnosti (odnosno tzv. MaaS – mobilnost kao usluga), usko integriran s javnim gradskim prijevozom koji će se sastojati od 3 ključne komponente nužne da bi potpuno autonomna vozila mogla funkcionirati i sudjelovati u prometu. One su redom: (i) potpuno autonomno električno vozilo pete razine autonomije, (ii) razvoj i izgradnje specijalizirane infrastrukture za autonomna i električna vozila integrirane s javnim gradskim prijevozom, (iii) razvoj softverske platforme za upravljanje kompletnim sustavom. Realizacijom projekta u Gradu Zagrebu postići će se znatno povećanje sigurnosti u prometu uz povećanje efikasnosti svih sudionika te smanjenje prometnih gužvi. Primarni je cilj također postići značajan pozitivan utjecaj na okoliš kroz smanjenje ukupne emisije štetnih plinova uzrokovane prometom motornih vozila, kroz istraživačke i inovacijske procese, prijenos tehnologije i suradnju između tvrtki usmjerenih na nisko-ugljično gospodarstvo, otpornost i prilagodbu na klimatske promjene.

Mjera je u potpunosti usmjerena na stvaranje digitaliziranog sustava samovozećih vozila s nula emisija iz cijevi i odgovarajuće, digitalizirane infrastrukture punjenja. Riječ je o potpunoj integriranoj digitalnoj i klimatskoj mjeri.

Opis

Razvoj i implementacija kompletno novog sustava urbane mobilnosti zasnovanog na novoj tehnologiji autonomnih električnih vozila bit će temeljena na 3 ključne komponente neophodne za njegovo funkcioniranje:

(i) Potpuno autonomno električno vozilo: Realizacijom projekta konstruirat će se u potpunosti novo električno vozilo pete razine autonomije, dakle sposobno izvršavati sve dinamičke funkcije vožnje bez ikakve asistencije vozača-osobe, čiju funkciju u potpunosti preuzima umjetna inteligencija, odnosno autonomni sustav vožnje. Ovo je ujedno i najkompleksniji dio projekta budući da razvoj globalno homologiranog autonomnog vozila predstavlja najveći izazov, uzevši u obzir tehnološki, regulatorni i prometni aspekt. U njemu je u najvećoj sadržana tehnološka vrijednost projekta, budući će rezultirati razvojem potpuno autonomne električne platforme vozila bez upravljača, zatim baterijskog sustava razvijenog i prilagođenog autonomnom sustavu vožnje koji nosi niz specifičnosti u vidu potrošnje energije te električnog pogonskog sustava projektiranog za električna autonomna vozila.

Za sam autonomni sustav vožnje, odnosno umjetnu inteligenciju koja upravlja vozilima putem senzora i kamera odabrali smo tvrtku koja je među 3 vodeće u svijetu u tom području te na taj osigurali maksimalnu sigurnost u prometu u trenutku izlaska flote vozila na ulice. Uvjerenja smo da samostalan razvoj sličnog sustava nije potreban budući bi iziskivao dugogodišnji razvojni proces i višestruke razvojne troškove od cijene ovog projekta, a na tržištu već postoji razvijeno nekoliko kvalitetnih rješenja te vrste s relativno jednostavnom implementacijom na u potpunosti novim autonomnim vozilima kakvo će biti naše. Iz tog razloga, razvoj autonomnog sustava vožnje, odnosno umjetne inteligencije nije predmet ovog projekta, već razvijamo potpuno autonomno vozilo koje koristi već postojeću umjetnu inteligenciju.

(ii) Razvoj i izgradnja specijalizirane infrastrukture za autonomna i električna vozila: Za funkcioniranje kompletnog sustava nove mobilnosti nužna je, budući da nema osoba koje upravljaju vozilima, razvijena infrastruktura specijalne namjene u kojoj će se navedena vozila održavati i čistiti te provjeravati rade li svi sustavi na njima ispravno. Navedena građevina bit će razvijena kao dio cjelokupnog multimodalnog rješenja odnosno terminala, dogovorenog u suradnji s Gradom Zagrebom.

Razvojem spomenute infrastrukture povezat će se navedeni novi ekosustav temeljen na autonomnim vozilima s postojećim oblicima javnog gradskog prijevoza (autobusom i tramvajem) te prigradskom željeznicom čija je nova stanica planirana u neposrednoj blizini. Time će se dobiti novo multimodalno čvorište koje će značajno optimizirati prijevoz putnika u Gradu Zagrebu te smanjiti potrebu za korištenjem vlastitog automobila stvarajući pozitivan utjecaj na okoliš i smanjenje prometnih gužvi. U konačnici će rezultat biti višestruke javne koristi koje će se ogledati prvenstveno kroz smanjenje zagađenja koje će pozitivno utjecati na zdravlje stanovnika Zagreba. Također, zbog povećane sigurnosti u prometu kao direktan učinak projekta bit će manji broj poginulih i ozlijeđenih u prometnim nesrećama.

(iii) Softverska platforma: Nova usluga mobilnosti biti će zasnovana na dijeljenju odnosno tzv. MaaS (mobilnost kao usluga), a ne posjedovanju vozila. Dakle, putem navedene razvijene platforme obavljat će se interakcija korisnika s vozilima te upravljanje postavkama unutar vozila,

ali i upravljanje cjelokupnom flotom vozila i infrastrukturom od strane nositelja projekta. Također, bitna sastavnica softverske platforme je integracija s pružateljima usluga javnog gradskog prijevoza te željeznicom čime će biti stavljen naglasak na multimodalno povezivanje navedenih oblika prijevoza s budućom uslugom potpuno autonomnih električnih vozila. Nadalje, kroz uslugu će u dogovoru s Gradom Zagrebom i operaterom javnog prijevoza, biti dodijeljeni vaučeri za besplatne vožnje za osobe s invaliditetom, a koji će vrijediti najmanje 5 godina nakon izdavanja.

Provedba

Projekt je trenutno u fazi razvoja autonomnog vozila koju karakterizira dovršen inicijalni prototip te započet rad na razvoju verifikacijskih prototipova koji će imati sve karakteristike finalnog vozila. U narednom razdoblju glavne aktivnosti bit će fokusirane upravno na nastavak razvoja navedenih prototipova kojih je planirano 60 te razvoj autonomne električne platforme vozila i baterijskog sustava prilagođenog specifičnostima autonomnih vozila. Posljednje dvije stavke predstavljaju tehnički najkompleksniji dio projekta te će u kasnijim fazama projekta biti glavne sastavnice serijske proizvodnje. Primarna namjena verifikacijskih prototipova je da će biti korišteni za testiranja svih sustava kao i za nužne testove u svrhu homologacije kao i simulacije sudara. Također, u promatranom periodu razvoja projekta pristupit će se integraciji senzora i autonomnog sustava vožnje na spomenute prototipove kako bismo dobili testna vozila pomoću kojih ćemo testirati autonomni sustav vožnje, inicijalno u kontroliranim uvjetima, a kasnije i na otvorenoj cesti, odnosno u gradskoj sredini.

Uz navedene procese, budući da je kasnija serijska proizvodnja vozila planirana u Hrvatskoj, krenut će se u projektiranje, razvoj i postavljanje proizvodne linije za serijsku proizvodnju vozila koja će biti operativna prije kraja razdoblja provedbe projekta.

Indikativni vremenski tijek projekta:

2021. Pripremanje novog prezentacijskog prototipa, rad na pripremi za početak gradnje specijalizirane infrastrukture, odabir svih parametara za integraciju autonomnog sustava vožnje i senzora na vozilo, izrada softverske platforme

2022. Izgradnja specijalizirane infrastrukture, dovršetak prezentacijskog prototipa i početak izrade verifikacijskih prototipa, integracija sustava autonomne vožnje i senzora na vozilo, projektiranje linije za serijsku proizvodnju, izrada softverske platforme

2023. dovršetak proizvodnje verifikacijskih prototipova, njihovo testiranje, testiranje sustava autonomne vožnje, testiranje specijalizirane infrastrukture, izrada kalupa za serijsku proizvodnju, instalacija linije za serijsku proizvodnju, integracija softverske platforme s vozilima i infrastrukturom te povezivanje s ostalim pružateljima usluga

2024. testiranje svih sustava i pokretanje pilota usluge u Zagrebu

2025. pokretanje komercijalne usluge s punom funkcionalnošću u Zagrebu

Planirani ukupni troškovi projekta iznose 3 milijarde i 411 milijuna kuna. Kroz RRF je planirana dodjela sredstava u iznosu od 1.485.000.000 kn, a s obzirom na to da se sukladno pravilima o državnim potporama neće moći financirati ukupan iznos investicije. Ukupni navedeni troškovi cijele investicije bit će raspoređeni unutar idućih kategorija, kao što je prikazano u sljedećoj tablici.

Godina	Investicijske kategorije										
	Alati/kalupi	Inžinjerske usluge dobavljača i proizvođača komponenti	Integracija sustava za autonomnu vožnju	Razvoj elektroničkih sustava	Razvoj karoserije	Razvoj i proizvodnja prototipnih I testnih vozila	Inžinjerske usluge tokom testiranja vozila	Injžinjerske usluge razvoja (uključen trošak prijevoza)	Svi resursi projekta	Postrojenje i proizvodnja	Međuzbroj
2019	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2020	0	361.142	0	1.351.503	1.133.796	509.022	0	17.152.710	0	0	20.508.173
2021	0	2.705.514	21.000.000	10.124.852	8.493.892	3.813.361	12.711.570	6.700.277	79.099.365	0	144.648.831
2022	114.343.197	32.496.690	42.000.000	121.612.431	102.022.511	45.803.345	90.184.653	48.241.997	194.375.196	55.769.175	846.849.197
2023	186.559.953	29.112.508	31.500.000	109.947.800	91.397.960	41.033.418	216.637.229	27.873.154	133.879.631	150.407.775	1.017.349.430
2024	258.776.709	12.348.139	27.877.500	46.210.466	38.766.660	17.404.421	83.110.545	7.235.300	72.564.069	125.058.150	689.352.958
2025	42.126.441	90.286	0	337.876	283.449	127.255	4.138.361	0	3.764.237	6.759.900	57.527.804
Total	601.806.301	77.114.279	122.377.500	288.584.928	242.098.268	108.690.822	406.782.358	107.204.438	483.682.500	337.995.000	2.776.336.394
	172,5	22,1	35,1	82,7	69,4	31,1	116,6	30,7	138,6	95,9	795,6
M	602	77	122	269	242	109	407	107	484	338	2.776

Dizajn vozila	Kompanijski troškovi zaposlenih	Projekt mobilnosti	Projekt infrastrukture za održavanje vozila	Kompanijski troškovi ostali	Subtotal all	Ukupni total za projekt	Godina
535.151.	1.293.894	0	0	159.040	1.988.085	1.988.085	2019.
1.368.183	22.445.661	0	885.457	3.663.279	48.870.752	48.870.752	2020.
903.000	53.562.957	96.600	17.157.000	37.664.119	254.032.507	254.032.507	2021.
1.575.000	82.143.159	525.000	36.250.000	45.196.943	1.012.539.299	1.012.539.299	2022.
525.000	87.585.383	735.000	23.445.355	45.196.943	1.174.837.110	1.174.837.110	2023.
262.500	87.837.383	1.050.000	8.400.000	45.196.943	832.099.784	832.099.784	2024.
0	29.089.704	0	0	0	86.717.508	86.717.508	2025.
5.168.834	363.958.140	2.406.600	86.137.812	177.077.267	3.411.085.046	3.411.085.046	Total
1,5	104,3	0,7	24,7	50,7	977,5	977,5	%
5	364	2	86	177	3.411	3.411	M

Procjena troška Istraživanja, razvoja i pripreme proizvodnje vozila nove mobilnosti i prateće infrastrukture temelji se na ranijem provođenju donekle usporedivih projekata realiziranih u sklopu Rimac automobila, kao i na temelju akumuliranog iskustva u automobilskoj industriji kako unutar Rimac automobila, tako i kod članova tima Project 3 Mobility d.o.o. stečenog radom u tvrtkama Aston Martin, Jaguar Land Rover, Tesla i dr. Također, u obzir su uzete i preliminarne ponude niza ponuditelja za usluge i proizvode nužne u procesu razvoja. Navedeno se može smatrati relevantnim podacima budući da u ovoj fazi projekta još nema studije izvodljivosti. Rad na spomenutoj studiji je započeo te se njen završetak očekuje do kraja lipnja 2021. godine.

Vezano uz investicijsku kategoriju „Postrojenje i proizvodnja“ u iznosu 337.995.000 kn, bitno je napomenuti da se ona odnosi isključivo na nabavu i instalaciju potrebne opreme i postrojenja za serijsku proizvodnju vozila koje će biti instalirane u proizvodnoj hali, no ne i izgradnju same proizvodne građevine koja nije predmet financiranja ovog projekta. Navedena građevina u kojoj će biti sve instalirano bit će unajmljena u tu svrhu.

Inicijalna flota od 700 autonomnih električnih vozila koja je planirana za Zagreb, a čija je serijska proizvodnja planirana za 2024. neće biti financirana iz ovog projekta već iz drugih izvora sredstava tvrtke. Uzevši u obzir da na zagrebačkim ulicama cirkulira gotovo 190 tisuća osobnih automobila od kojih oko 2% obavlja neki oblik taksi prijevoza, razvidan je negativan učinak na okoliš postojećeg sustava budući su gotovo svi na pogon s unutarnjim izgaranjem. Kako spomenutih 2% vozila zbog vrlo visoke utilizacije u odnosu na osobne automobile uzrokuje višestruku emisiju ispušnih plinova, procjene idu i do 10% od ukupnog zagađenja zraka uzrokovanog prometom u Zagrebu koje uzrokuju taksi vozila. Očekivanja od projekta su da električnim autonomnim vozilima, zbog izuzetno visoke utilizacije i neprekidnog rada preuzme preko 50% prometa taksi prijevoza, direktan učinak na okoliš će biti vidljiv kroz očekivanih oko 5% smanjenja ukupne emisije ispušnih plinova od prometa u Zagrebu.

Vezano uz razvoj infrastrukture, rad na početku njezina razvoja, odnosno gradnje planiran je početkom 2022., dok bi svi sustavi na njoj bili instalirani i spremni za testiranje početkom 2023. Obzirom na suradnju s Gradom Zagrebom, tijekom 2024. predviđena je integracija s intermodalnim terminalom koji Grad Zagreb gradi u neposrednoj blizini te povezivanje s pružateljima javnog gradskog prijevoza te željeznicom. Bitno je naglasiti da je u realizaciji projekta predviđeno maksimalno oslanjanje na obnovljive izvore energije što će se manifestirati kroz predviđenu instalaciju 400 m2 solarnih panela na kompleksu tj. izgrađenoj infrastrukturi te davanje prednosti pri odabiru pružatelja usluga opskrbe električnom energijom onom dobavljaču koji nudi energiju dobivenu iz obnovljivih izvora. Također, predviđena je i instalacija velikog fiksnog baterijskog sustava kapaciteta 1 MW, čija će svrha biti optimizacija same potrošnje i vršnog opterećenja koje bi inače moglo izazvati 40 instaliranih brzih punjača snage gotovo 4 MW, čime će se dodatno pozitivno utjecati na stabilnost gradske elektroenergetske mreže. Sama će vozila imati mogućnost vraćanja energije u sustav čime se otvara mogućnost dodatne stabilizacije elektroenergetskog sustava u periodima kada se dešavaju vrhunci potrošnje energije u Gradu, a sama vozila neće biti aktivna u prijevozu putnika.

Projektom će se također potaknuti regulatorne promjene na nacionalnom nivou budući će rezultirati prilagodbom zakona iz područja sigurnosti u prometu, prijevoza putnika te osiguranja na čemu je rad već započeo. Reformske mjere ovdje nisu detaljnije razrađene s obzirom na to da nisu sve u nadležnosti MMPI.

Iz Opisa projekta je razvidno da se radi o kompleksnom projektu razvoja novog sustava urbane mobilnosti koja se temelji na potpuno autonomnom vozilu u kojem sve funkcije vozača preuzima umjetna inteligencija. S obzirom na to da je projekt u fazi koju obilježava dovršetak inicijalnog prototipa, potrebno je nastaviti s aktivnostima eksperimentalnog razvoja tj. aktivnostima koje će biti usmjerene na daljnji razvoj inicijalnog prototipa, razvoj autonomne električne platforme vozila i baterijskog sustava koji će biti prilagođen specifičnostima potpuno autonomnog vozila. Stoga je namjera da se sredstvima NPOO dodijele potpore za primijenjena istraživanja u skladu s Okvirom Zajednice za istraživanje i razvoj i inovacije kao i za izradu studije izvedivosti koja će objediniti sve aspekte namjeravanog projekta istraživanja i razvoja, pristupom koji će na objektivan i sveobuhvatan način detektirati sve njegove prednosti i moguće nedostatke, koristeći SWOT analizu i druge primjerene metode te utvrditi potrebna sredstva i druge resurse potrebne za njegovu provedbu, potrebu uključivanja partnera u razvoj ovog projekta, te u konačnici izglede za uspješno okončanje projekta i mogućnosti i preduvjete za ulazak u fazu njegove komercijalizacije.

Dodjela potpora u okviru NPOO planira se isključivo za projekt istraživanja i razvoja, i to fazu, koju obilježava dovršen inicijalni prototip i početak rada na razvoju verifikacijskih prototipova koji će imati sva obilježja finalnog vozila, što znači da se dodjela državne potpore odnosi na primijenjena istraživanja, konkretno industrijsko istraživanje i/ili eksperimentalni razvoj[62].

[62] "Eksperimentalni razvoj" definira se u Okviru Zajednice kao stjecanje, kombiniranje, oblikovanje i uporaba postojećih znanstvenih, tehnoloških, poslovnih i ostalih mjerodavnih znanja i vještina u cilju razvoja novih ili poboljšanih proizvoda, procesa i usluga. To može uključivati i, primjerice, aktivnosti u cilju konceptualnog definiranja, planiranja i dokumentiranja novih proizvoda, procesa ili usluga. Eksperimentalni razvoj može obuhvaćati izradu prototipova, demonstracijske aktivnosti, pilot-projekte, ispitivanje i provjeru novih ili poboljšanih proizvoda, procesa ili usluga u okruženju koje odražava operativne uvjete iz stvarnog života ako je osnovni cilj ostvarenje daljnjih tehničkih poboljšanja proizvoda, procesa ili usluga koji nisu u bitnome utvrđeni. To može uključivati i razvoj tržišno upotrebljivog prototipa ili pilot projekta koji je nužno konačni tržišni proizvod, a preskupo ga je proizvesti samo da bi se upotrebljavao u svrhu demonstracijskih aktivnosti i provjere. Eksperimentalni razvoj ne uključuje rutinske ili periodične izmjene postojećih proizvoda, proizvodnih linija, proizvodnih procesa, usluga i drugih aktivnosti u tijeku, čak i ako te izmjene znače poboljšanja

Budući da se radi o velikom poduzetniku, u skladu s Prilogom II Okvira Zajednice za državne potpore za istraživanje i razvoj potpora će se dodijeliti prema intenzitetu koji neće premašiti 65% prihvatljivih troškova za industrijsko istraživanje i/ili 40% prihvatljivih troškova projekta za eksperimentalni razvoj, odnosno 50% za izradu studije izvedivosti. U odnosu na stupanj tehnološke spremnosti ovaj projekt završava zaključno s razinom 8. S obzirom na planirani iznos potpore koji premašuje pragove iz GBER-a potpora podliježe prijavi Europskoj komisiji sukladno članku 108. stavku 3. UFEU. Stoga će Republika Hrvatska dodijeliti planiranu potporu nakon što Europska komisija ocijeni spojivost potpore s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavak 3. točke (c) UFEU -potpore za istraživanje i razvoj.

Tvrtka Project 3 Mobility d.o.o. samostalni je nositelj svih aktivnosti vezanih uz realizaciju ovog projekta te je odvojena pravna osoba od tvrtke Rimac automobili d.o.o., a vlasnički će biti povezane kroz udio koji će Rimac automobili d.o.o. steći temeljem ulaganja kapitala u dogledno vrijeme. Na razini operativne suradnje trenutno nema povezanosti, no ona nije isključena u budućnosti na razini pojedinih komponenti samog vozila koje će Project 3 Mobility d.o.o. razviti budući da se Rimac automobile d.o.o. promatraju isključivo kao potencijalni dobavljač primjerice baterijskih i pogonskih sustava. Project 3 Mobility d.o.o. ostaje predan svojoj primarnoj namjeri razvoja isključivo sustava urbane mobilnosti za širu javnost te ni u kojem trenutku neće ići u tržišne niše na koje su fokusirani u Rimac automobilima.

Ako se ova faza projekta uspješno okonča te donese odluka o proizvodnji vozila Ministarstvo će podržati ovu fazu dodjelom potpora za ulaganja sukladno Komunikaciji Komisije o smjernicama za regionalne potpore, u opsegu i intenzitetu određenom kartom regionalnih potpora.

Uz uvjet uspješnog okončanja obje navedene faze projekta, Ministarstvo će kroz dodjelu sredstava poštujući relevantna pravila o državnim potporama za zaštitu okoliša i energiju poduprijeti ulaganja u postrojenja (400 m2 solarnih panela) radi proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora.

Dodatno, s aspekta prava tržišnog natjecanja i relevantnih presuda sudova Unije Project 3 Mobility d.o.o. i Rimac automobili d.o.o. smatraju se jednim poduzetnikom s obzirom na to da je fizička osoba Mate Rimac osnivač i ima prevladavajući utjecaj na oba društva.

Bitno je također istaknuti da projekt slijedi principe Uredbe EU 2020/852 i ne uzrokuje bitnu štetu vezanu oz okolišne ciljeve pri čemu zbog svega ranije navedenog posebno pozitivno djeluje na ciljeve koji uključuju ublažavanje klimatskih promjena, prilagodbu klimatskim promjenama, prijelaz na kružno gospodarstvo te sprečavanje i kontrolu onečišćenja dok nema dodirnih točaka s održivom uporabom i zaštitom vodnih i morskih resursa te zaštitom i obnovom bio raznolikosti i ekosustava pa prema tome nema negativan utjecaj, kako slijedi:

a) Ublažavanje klimatskih promjena: Mjera je označena kao potpora cilju klimatskih promjena ili okoliša s koeficijentom 100% i kao takva smatra se usklađenom s DNSH za relevantni cilj. Očekuje se da će izravna emisija CO2 (ispušne cijevi) u vozilima biti nula.

b) Prilagodba klimatskim promjenama: Mjera nema ili ima neznatno predvidiv utjecaj na okolišni cilj povezan s izravnim i primarnim neizravnim učincima mjere tijekom njezinog životnog ciklusa, s obzirom na njezinu prirodu, te se kao takva smatra usklađenom s DNSH za relevantni cilj.

c) Održiva uporaba i zaštita vodenih i morskih resursa: Mjera nema ili ima beznačajni predvidljivi utjecaj na okolišni cilj povezan s izravnim i primarnim neizravnim učincima mjere tijekom

njezinog životnog ciklusa, s obzirom na njezinu prirodu, te se kao takva smatra usklađenom s DNSH za relevantni cilj.

d) Prijelaz na kružno gospodarstvo: Za ovu će se mjeru uspostaviti mjere za upravljanje otpadom, u skladu s hijerarhijom otpada, kako u fazi upotrebe (održavanje), tako i na kraju životnog vijeka flote.

Za vozni park na baterije, te će mjere uključivati ponovnu upotrebu i recikliranje baterija i elektronike, uključujući kritične sirovine u njima. Vozila svih vrsta kupljena ili korištena neće sadržavati olovo, živu, šesto valentni krom i kadmij, osim izuzetaka navedenih u Prilogu II. Direktivi 2000/53 / EZ Europskog parlamenta i Vijeća.

e) Sprečavanje i kontrola onečišćenja: Mjera nema ili ima beznačajni predvidljivi utjecaj na okolišni cilj povezan s izravnim i primarnim neizravnim učincima mjere tijekom njezinog životnog ciklusa, s obzirom na njezinu prirodu, te se kao takva smatra usklađenom s DNSH za relevantni cilj.

f) Zaštita i obnova bioraznolikosti i ekosustava: Mjera nema ili ima beznačajni predvidljivi utjecaj na okolišni cilj povezan s izravnim i primarnim neizravnim učincima mjere tijekom njezinog životnog ciklusa, s obzirom na njezinu prirodu, te se kao takva smatra usklađenom s DNSH za relevantni cilj.

Nositelj provedbe	MMPI
Ciljna skupina	Project 3 Mobility d.o.o.
Procijenjeni trošak	1.485.000.000 kn
Razdoblje provedbe	5/2021.-3/2026.

C1.4. R5-I3 Program sufinanciranja kupnje novih vozila na alternativna goriva i razvoja infrastrukture alternativnih goriva u cestovnom prometu

Izazov

Ovisnost prometa o fosilnim gorivima ima negativne učinke na prirodu i zdravlje ljudi. Kako bi se smanjile emisije onečišćujućih tvari u zrak potrebno je nastaviti provoditi mjere koje će izravno utjecati na smanjenje ovisnosti cestovnog prometa o fosilnim gorivima i doprinijeti modernizaciji cestovnog voznog parka.

Prema podacima iz publikacije Ministarstva zaštite okoliša i energetike, Okoliš na dlanu I-2020, glavne onečišćujuće tvari koje uzrokuju zakiseljavanje i eutrofikaciju su sumporov dioksid (SO_2), dušikovi oksidi (NO_X) i amonijak (NH_3). Navodi se kako je izgaranje goriva u energetici, a naročito u cestovnom prometu, dominantni izvor dušikovih oksida (NO_X). Uz grijanje stambenih zgrada i industriju, promet je i najvažniji izvor emisija lebdećih čestica (PM_{10}) koje su opasne za ljudsko zdravlje. Onečišćenje zraka lebdećim česticama izraženo je u naseljenim područjima kontinentalne Hrvatske. Tako je prekoračenje dnevnih graničnih vrijednosti koncentracije PM_{10} u zraku, u skladu sa Uredbom o razinama onečišćujućih tvari u zraku, zabilježeno u aglomeracijama Zagrebu i Osijeku te u većim gradovima industrijske zone Sisku, Kutini i Slavonskom Brodu u svim godinama u razdoblju od 2013. do 2018. godine. Ovisnost o fosilnim gorivima u prometu, naročito cestovnom, ima nepovoljan utjecaj i na klimatske promjene. U

2018., promet je sudjelovao u ukupnoj emisiji stakleničkih plinova u Hrvatskoj s udjelom od čak 27%.[63]

Zbog izražene ovisnosti o fosilnim gorivima, globalizaciji gospodarstva i rastućoj mobilnosti ljudi promet je sektor u kojemu postizanje ciljeva smanjenja emisija onečišćivača mora biti popraćeno snažnom javnom financijskom i regulatornom potporom. Postojeće kapacitete mreže e-punionica na 272 lokacije sa 693 priključka potrebno je dodatno razvijati kako bi se osigurala infrastruktura za masovnije korištenje vozila na električni pogon. Mreža treba biti izgrađena tako da ne predstavlja ograničavajući faktor krajnjim korisnicima kod donošenja odluke o odabiru pogonske tehnologije vozila. Istovremeno, mreža treba biti dovoljno razvijena da ne predstavlja prepreku za razvoj tržišta vozila na alternativna goriva. Kako bi se potaknuo prelazak krajnjih korisnika na korištenje vozila sa smanjenom emisijom ugljikovodika potrebno je poticajne mjere implementirati paralelno. One će uključiti sufinanciranje kupnje vozila na alternativna goriva te izgradnju infrastrukture za punjenje.

Cilj

Cilj je Programa povećati energetsku učinkovitost cestovnog prijevoza smanjenjem ovisnosti o fosilnim gorivima. Fokus aktivnosti bit će na povećanju broja vozila na alternativna goriva (električna energija ili vodik) registriranih u Hrvatskoj te izgradnji mreže punionica za vozila na alternativni pogon. Navedene aktivnosti doprinijet će smanjenju ukupne emisije CO_2 i ostalih štetnih plinova, stvaranju novih radnih mjesta u proizvodnji i postavljanju infrastrukture za alternativna goriva te povećanju razvoja i konkurentnosti hrvatskog i europskog gospodarstva.

Opis

U Nacionalnom okviru politike za uspostavu infrastrukture za alternativna goriva Hrvatske (NOP) navodi se kako je rast prometnih sustava zasnovanih na korištenju neobnovljivih izvora (prostora i energije) doveo do problema zagušenja i onečišćenja okoliša te ovisnosti o korištenju nafte i naftnih derivata. U svrhu smanjenja negativnog učinka prometa na okoliš MMPI je pokrenulo aktivnosti na stvaranju preduvjeta za korištenje alternativnih energenata u prometu. Tako je na temelju prijedloga MMPI-a donesen Zakon o uspostavi infrastrukture za alternativna goriva[64], kojim se utvrđuju minimalni zahtjevi za izgradnju infrastrukture za alternativna goriva, uključujući mjesta za punjenje, utvrđuju se zajedničke tehničke specifikacije za mjesta za punjenje i opskrbu, zahtjevi za informiranje korisnika, kao i način izvršavanja obveza izvješćivanja o provedbi mjera uspostavljanja infrastrukture za alternativna goriva. Donošenjem navedenog Zakona u nacionalno zakonodavstvo su prenesene odredbe Direktive Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2014. o uspostavi infrastrukture za alternativna goriva 2014/94/EU. Odlukom Vlade od 6. travnja 2017. donesen je i NOP[65] kojim su propisane mjere kojima će se postići ostvarenje nacionalnih ciljeva u ovom području. U tom kontekstu, Program predstavlja poticajnu mjeru i obuhvaća sufinanciranje nabave prometnih sredstava na alternativna goriva te sufinanciranje izgradnje infrastrukture alternativnih goriva. Sufinanciranjem kupnje novih vozila na alternativni pogon (električna energija ili vodik) za cestovni promet omogućit će se korisnicima potpore da povećaju razinu zaštite okoliša koja proizlazi iz njihove djelatnosti dok će se sufinanciranjem izgradnje punionica za vozila na

[63] Izvor: Ministarstvo zaštite okoliša i energetike, Okoliš na dlanu I-2020.

[65] NN 34/17

alternativni pogon razviti preduvjeti za masovnije korištenje vozila sa smanjenom emisijom CO_2 u cestovnom prometu. Program je komplementaran i predstavlja nastavak aktivnosti projekta Vozimo ekonomično, putem kojeg se građanima i tvrtkama dodjeljuju bespovratna sredstva za kupnju energetski učinkovitijih vozila. U okviru navedenog projekta, FZOEU je od 2014. do 2019. sa 109,5 milijuna kuna sufinancirao nabavu 3.681 energetski učinkovitijeg vozila (električnih, hibridnih te plug in hibridnih vozila) dok je za istu namjenu u 2020. osigurano 44 milijuna kuna. Također, Program je nastavak aktivnosti sufinanciranja izgradnje punionica za električna vozila i vozila na vodik za koje je FZOEU u tijeku 2019. i 2020. pokrenuo pozive u vrijednosti 16,8 milijuna kuna.

Provedba

Mjera se sastoji od dvije komponente: (i) sufinanciranja kupnje novih vozila na alternativni pogon i (ii) razvoja infrastrukture za alternativna goriva. Pregled iznosa ulaganja u pojedine komponente dan je u tablici:

Komponenta	Iznos
Nova vozila na alternativni pogon	160.000.000 kn
Infrastruktura za alternativna goriva	117.695.360 kn

(i) U okviru prve komponente MMPI će izraditi program državnih potpora i provesti postupak dodjele sredstava za sufinanciranje kupnje novih vozila na električni ili vodikov pogon, i to sljedećih kategorija: L1, M1, M2, M3, N1, N2 i N3. U okviru postupka će se sufinancirati kupnja vozila sa sljedećim tipovima pogonske tehnologije: električni pogon ili pogon na vodik. Dokumentacijom postupka dodjele pobliže će se definirati tehnički uvjeti za vozila, kriteriji prihvatljivosti prijavitelja i najviši dopušteni intenzitet potpore. Planirano je putem ove komponente sufinancirati kupnju najmanje 2000 vozila na alternativni pogon (struktura vozila s obzirom na pogonsko gorivo bit će naknadno definirana). Poseban fokus aktivnosti bit će na korisnicima iz sektora industrije s obzirom na vrijeme koja transportna vozila iz ovog sektora provode u prometu.

(ii) U okviru druge komponente MMPI će provesti postupak dodjele sredstava za izgradnju punionica za vozila na alternativni pogon (električna energija) koje će biti smještene na različitim lokacijama u Hrvatskoj (urbani i ruralni dijelovi, ceste i autoceste te ostale lokacije) - struktura punionica s obzirom na vrstu pogonskog goriva bit će naknadno definirana. Dokumentacijom postupka dodjele pobliže će se definirati kriteriji prihvatljivosti prijavitelja i najviši dopušteni intenzitet potpore. Navedena komponenta komplementarna je mjeri C1.2. R1-I3 Korištenje vodika i novih tehnologija, u okviru koje će se uspostaviti najmanje 6 punionica vodika regionalno raspoređenih diljem Hrvatske do 2026. godine.

S obzirom na to da postoji više faktora koji utječu na iznos dodijeljene potpore za nabavu vozila na alternativna goriva i popratne infrastrukture (kategorije vozila, vrste korisnika te snage punionica) ista je procijenjena na temelju sličnih provedenih Poziva objavljenih od strane Fonda za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost koji kontinuirano od 2014. provodi ovakve Pozive te temeljem provedenih sličnih projekata. Sukladno Pozivu iz 2020., iznos potpore za nabavu vozila na alternativna goriva fizičkim osobama iznosio je od 20.000 kn do 70.000 kn, dok je za pravne osobe potpora iznosila do 400.000 kn (stopa potpore do 40% vrijednosti vozila). Interes na navedenim pozivima je bio višestruko veći od dostupnih sredstava te su sredstva za fizičke i

pravne osobe potrošena unutar jedne minute od otvaranja Poziva. Ukupno je financirana nabava 394 vozila za fizičke osobe te prosječni iznos potpore po korisniku iznosi 55.000 kn. Ukupno je zaprimljeno 307 prijava za pravne osobe, odnosno prosječna potpora iznosi 72.000 kn. Od 2014., FZOEU je sufinancirao nabavu 3.500 vozila na alternativni pogon sa 110 milijuna kuna potpora. Sukladno navedenim podacima te višestruko većoj potražnji od dostupnih sredstava za sufinanciranje nabave 701 vozila na alternativna goriva na Pozivu provedenom 2020. očekivana je minimalno jednaka potražnja za sufinanciranjem vozila na alternativni pogon u sklopu ovog programa te se njime planira financirati nabava minimalno 2.000 vozila (ukupno sa 160.000.000 kn) što je u skladu s dosad provedenim pozivima. Planirana stopa potpore (do 40%), kao i maksimalni iznos potpore (70.000 kn za fizičke osobe i 400.000 kn za pravne osobe) koja se može dodijeliti po prijavitelju bit će naknadno detaljizirana kako bi bila komplementarna dosad provedenim pozivima.

Procjena vrijednosti za izgradnju popratne infrastrukture (punionica) je određena temeljem prethodno provedenih projekata izgradnje brze punionice vozila na električnu energiju u gradu Slavonskom Brodu i standardne elektro-punionice za električna vozila u općini Dekanovec. Vrijednost nabave gradnje brze punionice snage 50 kw (s tri priključka za punjenje automobila) iznosila je 176.251,80 kn bez PDV-a. Vrijednost nabave gradnje standardne punionice snage 22 kw (s dva priključka za punjenje automobila) iznosila je 74.950,00 kn. Na oba postupka javne nabave je zaprimljeno više ponuda te su odabrane ekonomski najpovoljnije ponude, koje su korištene za potrebe procijene vrijednosti ovdje predloženog projekta. S obzirom na potrebu izgradnje punionica različitih snaga te uzevši u obzir i potencijalni iznos potpore koji se može dodijeliti, procijenjeno je kako će se sufinancirati izgradnja okvirno 1.300 novih punionica (od čega 200 brzih i 1.100 standardnih). Temeljem navedenih podataka procjena vrijednosti za nabavu i izgradnju infrastrukture za 200 brzih punionica iznosi 35.250.360,00 kn te 82.445.000,00 kn za nabavu i izgradnju 1.100 standardnih punionica. Ukupna sredstva za financiranje popratne infrastrukture (1.300 punionica) iznose 117.695.360,00 kn bez PDV-a.

Projekt uključuje dvije komponente, i to: sufinanciranje a) kupnje vozila na alternativna goriva, i b) izgradnje punionica (infrastrukture za punjenje) vozila na alternativna goriva.

Ministarstvo će dodjeljivati potpore za sufinanciranje nabave novih vozila na pogon alternativnim gorivom i za izgradnju infrastrukture za punjenje tih vozila alternativnim gorivom u skladu s programom potpora koji će se temeljiti na pravilima za dodjelu potpore iz Uredbe 651/2014, koja se odnose na zaštitu okoliša, prvenstveno u skladu s člankom 36. (Potpore za ulaganje kojima se poduzetnicima omogućuje da premaše norme Unije za zaštitu okoliša ili povećaju razinu zaštite okoliša) i člankom 37. (Potpore za ulaganja za ranu prilagodbu budućim normama Unije). Međutim, ukoliko se procjeni da uvjeti za dodjelu potpore koje propisuje Uredba 651/2014 u dovoljnoj mjeri ne zadovoljavaju zahtjeve u pogledu očekivanih učinaka na zaštitu okoliša (u pogledu intenziteta, visine potpore i sl.) Ministarstvo će pripremiti prijedlog programa potpora na temelju Smjernica o dodjeli potpora za zaštitu okoliša i energiju te ga dostaviti Komisiji na ocjenu u skladu s člankom 108. stavkom 3. UFEU. Pravni temelj za dodjelu potpora za infrastrukturu za punjenje trenutno je članak 56. (potpore za ulaganja u lokalne infrastrukture) Uredbe 651/2014.

Potpore za nabavu vozila na alternativna goriva poduzetnicima (subjektima koji obavljaju gospodarsku djelatnost) omogućit će se donošenjem programa državnih potpora u skladu s uvjetima propisanima člankom 36. GBER-a, koji omogućuje dodjelu potpora za ulaganja kojima se poduzetnicima omogućuje da premaše norme Unije za zaštitu okoliša ili da povećaju razinu

zaštite okoliša u nedostatku normi Unije. Pritom, potpore će se dodjeljivati ako korisnik dokaže da se kupnjom vozila na alternativna goriva smanjuje negativan utjecaj na okoliš. Sukladno članku 36. GBER-a potpora za ulaganja može se dodijeliti u iznosu koji ne prelazi 15 milijuna EUR po poduzetniku po projektu ulaganja. Prihvatljivi troškovi su dodatni troškovi ulaganja neophodni za premašivanje normi Unije ili povećanje razine zaštite okoliša u nedostatku normi Unije. Intenzitet potpore iznosi 40% tako utvrđenih prihvatljivih troškova, koji se za mala poduzeća može povećati za 20 postotnih bodova, a za srednja za 10 postotnih bodova. Dodatno, s obzirom da cijeli teritorij Republike Hrvatske spada u potpomognuta područja koja ispunjavaju uvjete iz članka 107. stavka 3. točke (a) Ugovora intenzitet potpore se može povećati za 15 postotnih bodova.

Poticaji za izgradnju punionica (infrastrukture za punjenje) vozila na alternativni pogon (električna energija) omogućit će se donošenjem programa državnih potpora u skladu s uvjetima propisanim člankom 56. (potpore za ulaganja u lokalne infrastrukture) GBER-a. To znači da će tako izgrađena infrastruktura biti dostupna svim zainteresiranim korisnicima na otvorenoj, transparentnoj i ne diskriminirajućoj osnovi. Sve koncesije ili druga odobrenja trećim osobama za upravljanje infrastrukturom dodjeljivat će se na transparentoj i ne diskriminirajućoj osnovi uzimajući u obzir propise o javnoj nabavi. Prihvatljivi troškovi su troškovi ulaganja u materijalnu i nematerijalnu imovinu. Iznos potpore neće premašiti razliku između prihvatljivih troškova i operativne dobiti ulaganja. U skladu s GBER-om najviši iznos potpore koji se može dodijeliti ne smije premašiti 10 milijuna eura ili ukupni troškovi ne smiju premašiti 20 milijuna eura za istu infrastrukturu. Potpore sukladno ovom programu potpora neće se moći dodijeliti za ulaganja u infrastrukturu namijenjenu određenom poduzetniku (eng. *dedicated infrastructure*).

U slučaju dodjele potpora za ulaganja u infrastrukturu za punjenje isključivo za vlastite potrebe određenih poduzetnika odobravat će se kao pojedinačna potpora u skladu s člankom 36. GBER-a.

Bitno je također istaknuti da projekt slijedi principe Uredbe EU 2020/852 i ne uzrokuje bitnu štetu vezanu oz okolišne ciljeve pri čemu zbog svega ranije navedenog posebno pozitivno djeluje na ciljeve koji uključuju ublažavanje klimatskih promjena, prilagodbu klimatskim promjenama, prijelaz na kružno gospodarstvo te sprečavanje i kontrolu onečišćenja dok nema dodirnih točaka s održivom uporabom i zaštitom vodnih i morskih resursa te zaštitom i obnovom bio raznolikosti i ekosustava pa prema tome nema negativan utjecaj, kako slijedi:

a) Ublažavanje klimatskih promjena: Mjera je označena kao potpora cilju klimatskih promjena ili okoliša s koeficijentom 100% i kao takva smatra se usklađenom s DNSH za relevantni cilj. Očekuje se da će izravna emisija CO2 (ispušne cijevi) u vozilima biti nula.

b) Prilagodba klimatskim promjenama: Mjera nema ili ima neznatno predvidiv utjecaj na okolišni cilj povezan s izravnim i primarnim neizravnim učincima mjere tijekom njezinog životnog ciklusa, s obzirom na njezinu prirodu, te se kao takva smatra usklađenom s DNSH za relevantni cilj.

c) Održiva uporaba i zaštita vodenih i morskih resursa: Mjera nema ili ima beznačajni predvidljivi utjecaj na okolišni cilj povezan s izravnim i primarnim neizravnim učincima mjere tijekom njezinog životnog ciklusa, s obzirom na njezinu prirodu, te se kao takva smatra usklađenom s DNSH za relevantni cilj.

d) Prijelaz na kružno gospodarstvo: Za ovu će se mjeru uspostaviti mjere za upravljanje otpadom, u skladu s hijerarhijom otpada, kako u fazi upotrebe (održavanje), tako i na kraju životnog vijeka flote.

Za vozni park na baterije, te će mjere uključivati ponovnu upotrebu i recikliranje baterija i elektronike, uključujući kritične sirovine u njima. Vozila svih vrsta kupljena ili korištena neće sadržavati olovo, živu, šesto valentni krom i kadmij, osim izuzetaka navedenih u Prilogu II. Direktivi 2000/53 / EZ Europskog parlamenta i Vijeća.

e) Sprečavanje i kontrola onečišćenja: Mjera nema ili ima beznačajni predvidljivi utjecaj na okolišni cilj povezan s izravnim i primarnim neizravnim učincima mjere tijekom njezinog životnog ciklusa, s obzirom na njezinu prirodu, te se kao takva smatra usklađenom s DNSH za relevantni cilj.

f) Zaštita i obnova bioraznolikosti i ekosustava: Mjera nema ili ima beznačajni predvidljivi utjecaj na okolišni cilj povezan s izravnim i primarnim neizravnim učincima mjere tijekom njezinog životnog ciklusa, s obzirom na njezinu prirodu, te se kao takva smatra usklađenom s DNSH za relevantni cilj.

Nositelj provedbe	MMPI
Ciljna skupina	Pravne i fizičke osobe za komponentu (i) te JLP(R)S, TDU, ostali proračunski i izvanproračunski korisnici, trgovačka društva, fizičke osobe i neprofitne organizacije za komponentu (ii).
Procijenjeni trošak	277.695.360 kn (od čega za komponentu (i) 160.000.000 kn, a za komponentu (ii) 117.695.360 kn)
Razdoblje provedbe	10/2021.-6/2026.

C1.5. Unaprjeđenje korištenja prirodnih resursa i jačanje lanca opskrbe hranom

Veza s Europskim semestrom i/ili strateškim dokumentima i kontekst reforme

Predmetna reforma pokreće se s ciljem povećanja prehrambene sigurnosti te konkurentnosti hrvatskog poljoprivredno-prehrambenog sektora. Reforma obuhvaća različite aktivnosti grupirane u četiri mjere: (i) uspostava mreže logističke infrastrukture za jačanje proizvodno tržišnog lanca u sektoru voća i povrća; (ii) uspostava sustava za restrukturiranje poljoprivrednog zemljišta i komasaciju; (iii) digitalna transformacija poljoprivrede; (iv) unaprjeđenje sustava doniranja hrane.

Odabrane mjere fokusirane su na prioritetne potrebe za koje je ocijenjeno da se mjere mogu realizirati u relativno kratkom roku i unutar razdoblja provedbe NPOO-a. Stoga ova potkomponenta ne predviđa aktivnosti u svim poljoprivrednim sektorima niti cjelovito rješavanje pitanja korištenja poljoprivrednih ili šumarskih resursa u poljoprivredi odnosno pitanja razvoja ruralnih područja. Sustavni i sveobuhvatniji odgovor na izazove hrvatske poljoprivrede, ribarstva i šumarstva osigurava se provedbom mjera donesenih u skladu s nacionalnim i EU strateškim dokumentima. Detaljnije informacije dane su u poglavlju „Dosljednost s drugim inicijativama“.

Reforma je u skladu s CSR 2020/1a, prema kojem Hrvatska treba poduzeti sve potrebne mjere i učinkovito odgovoriti na pandemiju, održati gospodarstvo i pružiti potporu oporavku. Ovome cilju doprinose odabrane reformske mjere potporom razvoju poslovne infrastrukture i unaprjeđenju poslovnih procesa. Izgradnjom infrastrukture potiče se stvaranje partnerstava kao osnove horizontalnog i vertikalnog povezivanja u tržišnim lancima. Pandemija COVID-19 dodatno je naglasila postojeće nedostatke u lancima opskrbe, pogotovo manjih proizvođača. Unatoč očekivanjima, mnogi su se odlučili na plasman proizvoda kroz digitalne platforme uz vlastitu dostavu proizvoda kupcima, a recentna ispitivanja mišljenja poljoprivrednika o takvom obliku trženja kao glavne nedostatke identificiraju nedovoljno iskustvo u korištenju digitalnih alata zbog čega ti poslovi uzimaju dosta vremena. Kada se uključi i vrijeme provedeno u dostavama, takva prodaja limitira samu proizvodnju. S obzirom na navedeno, ovakva rješenja ne odgovaraju uspostavljenim poslovnim procesima proizvođača (koji su limitirani i dostupnom radnom snagom), a što je još važnije, ne doprinose povećanju dodane vrijednosti samih proizvoda.

Udruživanjem poljoprivrednika odgovara se na dio potreba vezanih uz poslovne procese, dok pripadajuće investicije osiguravaju dodatnu vrijednost reformi, ali i proizvodima kroz uvođenje inovacija (pakiranje i označavanje te metode hlađenja i skladištenja), doradu i preradu, digitalna rješenja (sustav sljedivosti) te označavanje prepoznatljivim oznakama.

Sve planirane reforme uključuju element digitalizacije, dok je reforma „Digitalna transformacija poljoprivrede“ izravno vezana uz CSR 2020/2b s obzirom na to da će se planiranim investicijama povećati pristup digitalnoj infrastrukturi i uslugama, kao i CSR 2020/2c, jer obuhvaća edukativne aktivnosti vezane uz stjecanje digitalnih vještina nužnih za korištenje digitalnih usluga. Reforma „Uspostava mreže logističke infrastrukture za jačanje proizvodno tržišnog lanca u sektoru voća i povrća“ također obuhvaća aktivnosti stjecanja znanja i vještina potrebnih za upravljanje infrastrukturom, odnosno učinkovito sudjelovanje u tržišnom lancu. Naime, uspješno

upravljanje rezultira, između ostalog, i profitabilnošću što predstavlja nužnost u kontekstu osiguranja održivosti investicije, odnosno sklopljenih partnerstava.

Ova reforma sukladna je i CSR 2020/3c u smislu davanja prednosti provedbi i financiranju projekata javnih i potencijalno javno-privatnih ulaganja za potporu oporavku gospodarstva, odnosno, u konkretnom slučaju, sektoru voća i povrća. Tri su osnovna razloga za odabir ovog sektora za navedenu reformu: najveća potreba za udruživanjem, a što je i osviješteno od strane proizvođača u posljednjih godinu dana; identifikacija potreba i potencijala za investicijama s ciljem povećanja kvalitete proizvoda (analize provedene tijekom 2019. i 2020. u okviru procesa strateškog planiranja u poljoprivredi); te postojanje analize potreba i planova za izgradnju skladišno-distributivnih kapaciteta, a koji su u okviru planirane reforme prošireni logističkom komponentom u skladu s identificiranim nedostacima u pandemiji COVID-19.

Naposljetku, investicija u komasaciju poljoprivrednog zemljišta sukladna je CSR 2020/4a s obzirom na to da će se provedbom aktivnosti povećati kapacitet javne uprave za izradu i provedbu javnih projekata i politika na središnjoj i lokalnoj razini.

Prilikom utvrđivanja ključnih reformi i investicija polazilo se od cilja povećanja prehrambene sigurnosti i niskougljične energetske tranzicije iz Programa Vlade, koji obuhvaća aktivnosti usmjerene na unapređenje i povećanje proizvodnje u poljoprivredi te učinkovitije korištenje proizvodnih resursa u ovim sektorima. Potrebno je zaustaviti i preokrenuti nepovoljne trendove u poljoprivrednoj proizvodnji, koji se očituju u niskoj produktivnosti rada, niskoj razini BDP-a, padu proizvodnje, a posljedično dovode do smanjenja prehrambene sigurnosti i depopulacije ruralnih područja.

Planirane reformske mjere i investicije komplementarne su s odgovarajućim strateškim ciljem iz NRS-a (strateški cilj 9. Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva), koji je obuhvatio sljedeće prioritete: povećanje produktivnosti i otpornosti na klimatske promjene poljoprivrede i akvakulture, doprinos klimatskoj neutralnosti, jačanje konkurentnosti i inovativnosti u poljoprivredi i akvakulturi te oživljavanje ruralnih područja uz unaprjeđenje kvalitete života u tim područjima. Prioritetne aktivnosti iz NRS-a navedene su u poglavljima „Dosljednost s drugim inicijativama“ te „Komplementarnost financiranja“. Međutim, treba napomenuti da se aktivnosti u vezi s ciljevima NRS-a detaljnije razrađuju Nacrtom strategije poljoprivrede za razdoblje do 2030., kao i strateškim planom za provedbu zajedničke poljoprivredne politike EU. Sadašnjim Programom ruralnog razvoja (PRR) te budućim Strateškim planom (i pripadajućim investicijama) provode se reforme u skladu sa Zajedničkom poljoprivrednom politikom EU (ZPP), a u nacionalnim strategijama i planovima, osigurava se provedba reformi koje ZPP ne uređuje (pitanje raspolaganja poljoprivrednim zemljištem ili sustava za doniranje hrane).

Od aktivnosti koje predviđa Nacrt strategije poljoprivrede, a komplementarne su mjerama iz NPOO-a, izdvaja se poticanje partnerstava između proizvođača i kupaca u kratkim opskrbnim lancima te objedinjavanje sustava poljoprivrednog znanja (uključujući razvoj središnjeg informacijskog sustava u poljoprivredi i digitalizaciju protoka informacija). Strategija nadalje ukazuje na potrebu boljeg funkcioniranja tržišta poljoprivrednim zemljištem, čemu će doprinijeti uređenje poljoprivrednih čestica u postupku komasacije.

Nacrt Strategije poljoprivrede ne propisuje detalje provedbe pojedinih mjera niti konkretne ciljeve za mjere, već umjesto toga iznosi očekivane učinke i pokazatelje za te učinke. Glavni očekivani učinak provedbe nacrta Strategije odnosi se na povećanje vrijednosti poljoprivredne proizvodnje s trenutnih 17 na 30 milijardi eura godišnje do 2030., čemu će doprinijeti planirano

povećanje produktivnosti i otpornosti poljoprivredne proizvodnje na klimatske promjene, jačanje konkurentnosti sektora, kao i obnova ruralnog gospodarstva i unaprjeđenje života u ruralnim područjima. S ciljem praćenja ostvarenja planiranih učinaka Nacrt strategije poljoprivrede definira pokazatelje koji se odnose na dodanu vrijednost poljoprivredne proizvodnje (udvostručenje vrijednosti u razdoblju do 2030.), dohodak (udvostručenje u odnosu na sadašnje stanje), zaposlene u poljoprivredi (povećanje udjela zaposlenih na 8%), udio mladih poljoprivrednika (povećanje sa sadašnjih 12,7 na 20%), stopu siromaštva u ruralnim prostorima (smanjenje za 25%) te povećanje proizvodnje u odabranim sektorima.

Planirano je da Nacrt Strategije poljoprivrede bude upućen Vladi, radi usvajanja u 2Q/2021. godine. Više informacija o Nacrtu strategije poljoprivrede sadržano je u poglavlju „Komplementarnost financiranja“, odnosno „Dosljednosti s drugim inicijativama“.

Glavnina do sada provedenih reformskih aktivnosti provedena je i financirana kroz PRR te iz sredstava Državnog proračuna.

Osim aktivnosti digitalizacije javnih usluga i uspostave sustava e-Poljoprivreda te izgradnje logističko distributivnog centra za voće i povrće, koji su započele tijekom 2020., ostale aktivnosti sadržane u gore navedenim mjerama nisu počele s implementacijom. Sve aktivnosti koje nisu započele započet će s provedbom do lipnja 2022. i biti dovršene do srpnja 2026.

U provedbi reforme bit će uključeno Ministarstvo poljoprivrede (MPOLJ), agencije u njegovoj nadležnosti, ali i tijela regionalne i lokalne samouprave. Osigurani kapaciteti i uspostavljen sustav za provedbu PRR-a, dodatno će se ojačati, odnosno nadograditi koordinacijskim komponentama i aktivnostima, sukladno potrebama.

Dio projekata već je spreman za provedbu i izravno doprinosi zelenoj i digitalnoj tranziciji. Primjerice, aktivnosti povezane s razvojem sustava monitoringa preduvjet su za planiranje mjera za učinkovitije korištenje zemljišnih resursa u poljoprivredi, uključujući i mjere zaštite poljoprivrednog zemljišta od degradacije. Projekt digitalizacije u području poljoprivrede omogućit će, između ostaloga korištenje tehnologija pametne poljoprivrede, uključujući ciljano korištenje vode, zaštitnih sredstava i gnojiva. Projekt unaprjeđenja sustava doniranja hrane doprinosi zelenoj tranziciji zbog komponente sprječavanja otpada od hrane, kao i digitalnoj tranziciji zbog digitalizacije sustava doniranja hrane. Projekt predstavlja izravnu provedbu Plana sprječavanja i smanjenja nastajanja otpada od hrane RH 2019.-2022.

Reformom će kroz odabrane mjere biti obuhvaćene različite skupine korisnika tijela javne vlasti, poljoprivrednici i drugi proizvođači u sektorima poljoprivrede, ruralno stanovništvo, znanstvena zajednica i civilno društvo.

Obuhvat reforme i investicija, razina pripremljenosti i vrijeme potrebno za provedbu

(a) Reformske mjere

C1.5. R1 Uspostava mreže logističke infrastrukture za jačanje proizvodno tržišnog lanca u sektoru voća i povrća

Izazov

Hrvatska raspolaže poželjnim klimatskim, pedološkim i hidrološkim potencijalima za poljoprivrednu proizvodnju. Unatoč tome proizvodnja se ne razvija na željeni način u smjeru zadovoljavanja potreba stanovništva, turizma, prehrambene industrije i izvoza. Poljoprivredna proizvodnja u Hrvatskoj karakterizirana je velikim brojem malih poljoprivrednih gospodarstava

koji raspolažu malim površinama rascjepkanog poljoprivrednog zemljišta (gotovo 70% poljoprivrednih gospodarstava raspolaže s manje od 5 hektara zemljišta). Stupanj udruživanja je izuzetno nizak, čak i uz potpore za uspostavu i financiranje rada proizvođačkih organizacija, registrirano ih je samo 20. Gotovo dvije trećine proizvodnje čine ratarske kulture, većinom niske dodane vrijednosti (uglavnom kukuruz i žitarice) dok stočarstvo čini otprilike jednu trećinu proizvodnje. Investicije u resurse i proizvodnju su limitirane, i uglavnom ovisne o potporama, a investicije u istraživanje, razvoj i inovacije, gotovo zanemarive. Sve navedeno pridonosi niskoj produktivnosti odnosno nekonkurentnosti proizvodnje.

Fragmentirani lanci vrijednosti sprječavaju sposobnost mikro, malih i srednjih proizvođača da dodaju vrijednost i iskoriste nove tržišne prilike. Niska produktivnost, otežana nedovoljnim upravljanjem kvalitetom i slabim tržišnim vezama, utječe na sposobnost proizvođača - osobito malih i srednjih proizvođača - da se natječu s uvozom i iskoriste nove izvozne mogućnosti koje stvara tržište EU. Prema Državnom zavodu za statistiku, u 2019. uvozom voća i povrća ostvaren je vanjsko trgovinski deficit od 301 milijuna eura, koji je u odnosu na prethodnu godinu povećan za 20,6 %.

Manji proizvođači, koji dominiraju proizvodnom strukturom u Hrvatskoj, uglavnom sudjeluju u kratkim lancima vrijednosti koji obično završavaju na lokalnim zelenim ili veleprodajnim tržištima. U međuvremenu, nedostatak pristupa dovoljno velikim i pouzdanim količinama kvalitetnih inputa dodatno ograničava konkurentnost proizvođača. Daljnji faktori manje konkurentnosti proizvodnje u sektoru voća i povrća leže u nedostatku rashladnog prostora za čuvanje pakiranje i distribuciju i neusklađenosti sa zahtjevima potražnje, što je primjerice vidljivo u sortimentu koji ne prati trendove tržišta i nedostatku kapaciteta za kvalitetno čuvanje i pripremu voća i povrća za tržište.

Međusobno povezivanje proizvođača omogućilo bi da veći dio novostvorene dodane vrijednosti proizvoda ostane proizvođaču, umjesto da se kroz opskrbni lanac, preko velikog broja sudionika u procesu distribucije, prelije izvan lokalnog gospodarstva.

Gore navedeno potvrđeno je i u procesu izrade Strategije poljoprivrede (dijagnostička izvješća pripremljena u suradnji sa Svjetskom bankom), a koja je osnovni programski dokument na nacionalnoj razini za pripremu Strateškog plana Zajedničke poljoprivredne politike (SP ZPP). Potrebe udruživanja poljoprivrednika te povećanja dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima istaknula je i Europska komisija u preporukama Republici Hrvatskoj za izradu SP ZPP, navodeći kako su nužna daljnja ulaganja u udruživanje proizvođača te vertikalne integracije poljoprivrednih proizvođača, prerađivača, distributera i tržišta, a čemu ova reforma izravno doprinosi, kao i poticanju razvoja proizvoda više dodane vrijednosti kroz preradu primarnih proizvoda te sustave označavanja i sljedivosti proizvoda.

Cilj

Cilj je organizirati i povezati ponudu malih poljoprivrednih gospodarstava kroz proizvođačke organizacije, a izgradnjom logističke infrastrukture će se kroz proizvođačke organizacije potaknuti udruživanje, suradnja, razmjena iskustava i znanja, a što će poboljšati poziciju poljoprivrednika u opskrbnim lancima i doprinijeti razvoju proizvoda veće dodane vrijednosti. U sektoru voća i povrća mjera će doprinijeti unaprjeđenju položaja proizvođača voća i povrća u lancu opskrbe, organiziranju proizvođača u proizvođačke organizacije, poboljšanju prihoda proizvođača voća i povrća te posebno mikro i malih poljoprivrednih gospodarstava.

Raspolaganje proizvođačke organizacije logističkom infrastrukturom doprinijet će temeljitoj promjeni položaja udruženih proizvođača za razliku od samostalnog nastupa na tržištu iz pozicije pojedinog poljoprivrednog gospodarstva koje nije u mogućnosti primjereno skladištiti i pripremiti proizvedene količine voća i povrća. Ujedno, troškovno će se optimizirati opskrbno-prodajna logistika voćara i povrćara, smanjili bi se opći troškovi pojedinačne izgradnje, standardizirala bi se tehnologija i kvaliteta čuvanja proizvoda čime se bitno utječe ne konkurentnost proizvoda. Proizvođačima udruženim u proizvođačku organizaciju u okviru ovakvih projekata pružit će se šira pomoć kroz skupno strateško istraživanje tržišta, kontrola proizvodnje s jednog mjesta, uvođenje e-trgovine voćem i povrćem te doradu i preradu voća i povrća kao alternativni kanal plasmana voća i povrća, kao i ostale servisne poslove u ime i za račun voćara i povrćara vezanih uz projekt logističke infrastrukture.

Navedeni kapaciteti bit će dostupni kroz realizaciju projekata u kojima proizvođačka organizacija postaje vlasnik ili djelomični vlasnik (partnerski ugovor s JLP(R)S i/ili ostalim poduzetnicima). Tim modelom u kojem je izgradnja ove infrastrukture uvjetovana uključivanjem proizvođačkih organizacija sama infrastruktura postaje okosnica organiziranja proizvođača u proizvođačke organizacije što je europski i nacionalni strateški interes prepoznat kroz mjere ruralnog razvoja i ZPP.

Nadalje, u cilju jačanja tržišne prepoznatljivost osigurat će se materijalne preduvjete uspješne tržišne komunikacije koja može pridonijeti boljoj vidljivosti i vrijednosnoj percepciji voća i povrća. Za potrošača je važno imati informaciju o porijeklu proizvoda sve do razine informacije s kojeg gospodarstva dolazi. Međutim, nije ništa manje važno proizvođaču saznanje da je potrošaču dostupna informacija o porijeklu proizvoda koji je isporučio. Uz navedene informacije proizvod postaje prepoznatljiv i vrjedniji. To je ujedno i razlog zbog čega je potrebno izgraditi povjerenje potrošača u kvalitetan sustav sljedivosti i označavanja voća i povrća od proizvodnje do potrošača. Navedeno će se postići digitalizacijom i posebnim sustavom označavanja u okviru skladišta/distributivnih centara kao središnjeg mjesta razmjene svih podataka o voću i povrću koje je tu dopremljeno kao svježi proizvod i otpremljeno kao finalni proizvod.

Opis

Mjera je dio strukturne reforme koja je sadržana u NRS-u. U okviru strateškog cilja koji se odnosi na samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva, između ostalog definirane su i mjere jačanja produktivnosti, konkurentnosti i inovativnosti u poljoprivredi, kao i doprinos klimatskoj neutralnosti. Unutar ovih prioriteta definirane su, između ostalih aktivnosti uvođenja proizvodnih i upravljačkih praksi i tehnologija koje doprinose niskougljičnom razvoju, boljoj zaštiti okoliša i energetskoj učinkovitosti, poticanje udruživanja poljoprivrednika, unaprjeđenje i razvoj logističke infrastrukture. Mjera je također dio cjelokupne strukturne reforme poljoprivredno-prehrambenog sektora predviđene Nacrtom strategije poljoprivrede za razdoblje do 2030., koja ide u smjeru promicanja konkurentnije hrvatske poljoprivrede. Reforma je usklađena s načelima i ciljevima buduće ZPP, koja će se u većoj mjeri realizirati putem strateškog plana za provedbu ZPP-a, a obuhvaća niz aktivnosti, uključujući razvoj diverzificiranih tržišta poljoprivredno-prehrambenih proizvoda, poticanje partnerstava u kratkim opskrbnim lancima, unaprjeđenje poslovnih sposobnosti u poljoprivredno-prehrambenom sektoru, daljnji razvoj sustava poljoprivrednog znanja i inovacija.

Mjera je u skladu sa specifičnim ciljem u strateškom planu za provedbu ZPP-a koji glasi: „poboljšati tržišnu orijentaciju i povećati konkurentnost, uključujući veći fokus na istraživanje, tehnologiju i digitalizaciju“. Logističko distributivni centri (LDC) u modelu prihvatljivih

korisnika navedeni u ovoj reformskoj mjeri neće biti financirani iz strateškog plana ZPP-a. Investicija se provodi kroz projekt za koji se temeljem ugovora dodjeljuju bespovratna sredstva, a u kojem korisnik može biti proizvođačka organizacija ili se provodi kroz zajednički projekt u kojem je korisnik proizvođačka organizacija i partner. Partner proizvođačkoj organizaciji može biti JLP(R)S ili ostali poduzetnici. Time, kada je korisnik projekta proizvođačka organizacija ona će biti budući vlasnik i korisnik izgrađenog LDC, a u slučaju zajedničkog projekta vlasnici i korisnici izgrađenog LDC-a utvrdit će se u okviru partnerskog sporazuma te u ugovoru o dodjeli bespovratnih sredstava.

Jedan od značajnijih razloga slabe konkurentnosti proizvođača voća i povrća je nizak stupanj organiziranosti te mala koncentracija ponude, neplaniranje proizvodnje u odnosu na potražnju, nedovoljna educiranost proizvođača, slaba marketinška priprema i promocija proizvoda. Zbog toga je nužno promicati proizvodno i tržišno organiziranje proizvođača radi podizanja razine ukupne produktivnosti ovoga sektora.

Republika Hrvatska je priznavanje proizvođačkih organizacija regulirala nacionalnim propisom kojim su određeni minimalni uvjeti za stjecanje statusa proizvođačke organizacije, u skladu sa člankom 154. Uredbe (EU) br. 1308/2013. Trenutačno su priznate četiri proizvođačke organizacije u sektoru voća i povrća. Ukupan broj članova proizvođačkih organizacija u sektoru voća i povrća iznosi 80 članova, a ukupna vrijednost utržene proizvodnje navedenih proizvođačkih organizacija u 2019. godini iznosila je 22,5 milijuna HRK, što u odnosu na vrijednost tržišta svježeg voća i povrća od oko 2,7 milijardi kuna i udio od 0,8% predstavlja zanemarujuću koncentraciju ponude od strane POs. Sve upućuje na vrlo nisku razinu organiziranja poljoprivrednih proizvođača u sektoru voća i povrća te je ova mjera kroz izgradnju LDC-a i uz uvjetovano sudjelovanje PO-a poticajna mjera za širenje i promoviranje mjesta i uloge udruživanja proizvođača kroz sve oblike pa i kroz proizvođačke organizacije.

Za provedbu reformske mjere koja je prvenstveno usmjerena na jačanje uloge i upravljačkih kapaciteta proizvođačkih organizacija u proizvodno-tržišnom lancu voća i povrća u tijeku je izrada Operativnog programa jačanja tržišnog kapaciteta sektora voća i povrća za razdoblje od 2021. do 2026. koji će biti upućen na usvajanje Vladi Republike Hrvatske u 4Q/2021. Operativni program je programski dokument kojim se definiraju ključna područja intervencije i mjere kojima će se one ostvariti (uključujući ciljeve, prihvatljive investicije, prihvatljive korisnike, prihvatljive aktivnosti i troškove i provedbu Programa).

Provedba

Analiza stanja po županijama ukazuje na značajan nedostatak skladišnih kapaciteta za voće i povrće u odnosu na proizvodnju (62,2 tisuće tona za voće te 78,7 tisuća tona za povrće). Nedostatak primjerene logističko-distributivne infrastrukture, uključujući primjerene rashladne komore, čini poljoprivrednike ranjivima u kontekstu trenutka i cijene plasmana njihovih proizvoda na tržište (sezonalnost). U pandemiji COVID-19, nedostatak takvih kapaciteta pokazao se kao jedan od ključnih faktora onemogućavanja distribucije poljoprivrednih proizvoda kod prekida ustaljenih kanala plasmana proizvoda, s obzirom na to da većina poljoprivrednika nema kapacitete za skladištenje, pakiranje i označavanje proizvoda što im onemogućava stavljanje proizvoda na tržište.

Da bi se unaprijedio cijeli sustav nužno je nedostatnu infrastrukturu u okviru mjere izgraditi i staviti na raspolaganje proizvođačima udruženim u proizvođačke organizacije. Za prvi korak procijenjeno je da se od spomenutih potrebnih skladišnih kapaciteta izgradi 29.000 do 40.000 tona. Cijena izgradnje i opremanja LDC-a kreće se od 18 do 25 kuna/kg (2,4 do 3,3 eura/kg) ovisno o veličini kapaciteta koji će se graditi, iz čega proizlazi ukupna vrijednost investicije od 738 milijuna kuna.

Osim same infrastrukture, razvit će se suradnja poljoprivrednika i ostalih dionika u ruralnom prostoru, u smislu zajedničkog upravljanja objektima i planiranja poslovanja, a u čemu bi ključnu ulogu imale proizvođačke organizacije te lokalna samouprava.

Slijedom navedenog, provedba mjere planira se realizirati kroz: (i) Izgradnju i opremanje logističko distributivnih centara za voće i povrće i (ii) Jačanje položaja i prepoznatljivosti proizvođača u lancu opskrbe voćem i povrćem.

Procjena postojanja elemenata državne potpore navedena je uz svaku investiciju.

Nositelj provedbe	MPOLJ, APPRRR, HAPIH
Ciljna skupina	Proizvođači organizirani u proizvođačke organizacije, JLP(R)S, ostali poduzetnici.
Procijenjeni trošak	616.000.000 kn (investicije, RRF) 122.000.000 kn (investicije, sufinanciranje od strane korisnika)
Razdoblje provedbe	1/2021.-6/2026.

C1.5. R2 Unaprjeđenje sustava za restrukturiranje poljoprivrednog zemljišta i komasaciju

Izazov

Poljoprivredna produktivnost u Hrvatskoj povijesno je bila uvjetovana niskim kapitalnim ulaganjima u razvoj, uz dodatne otegotne okolnosti kao što su problemi vezani uz konsolidaciju i upravljanje poljoprivrednim zemljištem. Niska poljoprivredna produktivnost posljedica je, između ostaloga, ograničenog obuhvata sustava navodnjavanja, usitnjenosti i razbacanosti poljoprivrednih parcela, nedostatne zaštite i trajnog praćenja stanja poljoprivrednog zemljišta, kao i nedostatne primjene najboljih proizvodnih praksi.

Usprkos značajnim površinama poljoprivrednog zemljišta, Hrvatska je ispod prosjeka EU po produktivnosti prirodnih resursa i po učinkovitosti kojom ih koriste poljoprivredna gospodarstva. Učinkovito korištene poljoprivrednog zemljišta na velikom dijelu površina ograničeno je i zbog toga što postoji znatan broj usitnjenih, međusobno udaljenih, obradivih površina. Prosječna veličina poljoprivrednog gospodarstva u 2020., sukladno podacima koje evidentira APPRRR, iznosila je 6,7 ha, stoga je potrebno stvaranje preduvjeta koji će omogućiti povećanje prosječne veličine poljoprivrednog gospodarstva, između ostalog i procesima okrupnjavanja/komasacije poljoprivrednog zemljišta.

Zakonom o komasaciji[66] iz 2015. prepoznata je potreba za provedbom komasacije na onim područjima Hrvatske na kojima se zbog usitnjenosti posjeda ne može organizirati svrsishodna

[66] NN 51/15

poljoprivredna proizvodnja. Nakon donošenja zakona i provedbe, prve faze, pet pilot projekata komasacije, utvrđena je potreba za izmjenom zakonodavnog okvira u cilju stvaranja ekonomičnijeg i jednostavnijeg postupka okrupnjavanja.

Poljoprivredno zemljište je dobro od interesa za Hrvatsku i ograničeni prirodni resurs te ga je potrebno koristiti na način kojim se ne ugrožava njegova dugoročna održivost. U postizanju ovog cilja, kao i zaštite zemljišta, osim okrupnjavanja, važnu ulogu ima primjena odgovarajućih znanstveno utemeljenih metoda. Između ostalih, to je i metoda praćenja stanja poljoprivrednog zemljišta te stvaranje adekvatnog sustava koji će pohraniti prikupljene podatke o zemljištu. Okrupnjavanje i praćenje stanja poljoprivrednog zemljišta postupci su koji, zajedno i svaki pojedinačno, utječu na poljoprivrednu proizvodnju.

Cilj

Postupci komasacije i trajno praćenje stanja (monitoring) poljoprivrednog zemljišta stvaraju preduvjete za primjenu suvremenih metoda obrade poljoprivrednog zemljišta, za izgradnju infrastrukture (mreže poljskih puteva i kanala), za rješavanje imovinsko pravnih odnosa na poljoprivrednom zemljištu, za veću produktivnost, u konačnici i za podizanje konkurentnosti i ponude proizvoda. Trajnim praćenjem stanja (monitoring) poljoprivrednog zemljišta osigurat će se djelotvorna zaštita poljoprivrednog zemljišta i kontinuirana dostupnost podataka neophodnih za ocjenu stanja tla te provedbu politike održivog gospodarenja poljoprivrednim zemljištem. Ovom mjerom doprinosi se boljem i učinkovitijem korištenju poljoprivrednog zemljišta i drugih resursa u poljoprivredi, povećanju produktivnosti i održivosti poljoprivredne proizvodnje s naglaskom na očuvanje okoliša i poboljšanje života u ruralnim prostorima.

Opis

Postupcima komasacije smanjit će se broj zemljišnih parcela po jednom vlasniku/korisniku, a povećat će se površina pojedine parcele. Rješavanjem imovinsko pravnih odnosa na područjima obuhvaćenim komasacijom višestruko se utječe na učinkovito upravljanje poljoprivrednim zemljištem. Komasacija ne doprinosi samo boljim ekonomskim učincima već utječe na razvoj i povećanje kvalitete života u ruralnim područjima, što u konačnici dovodi do smanjenja iseljavanja iz ruralnih prostora. Postupcima komasacije, na onim površinama za koje će to biti potrebno i prihvatljivo s obzirom na položaj i namjenu, planira se gradnja javne mreže poljskih puteva za jednostavniji i sigurniji pristup poljoprivrednim zemljištima te izgradnja javne mreže kanala za potrebe melioracije. Važnu ulogu u učinkovitom upravljanju i zaštiti poljoprivrednog zemljišta ima i trajno praćenja stanja poljoprivrednog zemljišta, kojim se osigurava kontinuirana dostupnost podataka neophodnih za ocjenu stanja tla i provedbu politike održivog gospodarenja i zaštite tla.

Samo sustav učinkovitog upravljanja zemljištem i trajno praćenje njegovog stanja, utemeljeno na stručnim podlogama prema podacima analiza, može biti kvalitetna podloga za raspolaganje državnim poljoprivrednim zemljištem i provedbu procesa komasacije koja će biti transparentna, pravedna i utemeljena na mjerljivim i usporedivim pokazateljima vrijednosti pojedinog poljoprivrednog zemljišta.

Provedba

Komasacija je zahtjevan postupak kojim se utječe na promjenu strukture poljoprivrednih gospodarstava, na uređenje i razvoj ruralnog prostora te se ostvaruju preduvjeti za učinkovitiji sustav melioracije na poljoprivrednim površinama.

Provedba aktivnosti na temelju Zakona o komasaciji iz 2015. zastala je uslijed utjecaja različitih objektivnih okolnosti. Neke od njih su administrativne i organizacijske promjene, složena procedura provedbe komasacije, neusklađenost ostalih propisa koji direktno ili indirektno utječu na realizaciju postupka komasacije i slično. Od donošenja Zakona do danas, došlo je do promjene i drugih okolnosti, kao što su povećanje interesa za okrupnjavanjem, posebno od strane JLS-a. Postojeći Zakon o komasaciji nužno je osuvremeniti tako da postupak provedbe okrupnjavanja bude što je moguće jednostavniji, da se smanji broj tijela koja u njemu sudjeluju, da se skratiti vrijeme potrebno za provedbu aktivnosti u okviru komasacije, da se planira primjena informacijskih tehnologija i povezivanje s postojećim i novim bazama podataka raznih dionika uz stvaranje baze podataka o kvaliteti tla. NRS-om su prepoznate koristi postupaka komasacije te je u planu zakonodavnih aktivnosti Vlade donošenje novog Zakona o komasaciji poljoprivrednog zemljišta u 1Q/2022, čime će se pokrenuti rješavanje problema rascjepkanosti zemljišta, a time i uređenja i razvoja ruralnog prostora. U postupak izrade novog zakonodavnog okvira uključeni su relevantni stručnjaci i eminentni članovi znanstvene zajednice. Jedna od mogućnosti koja će biti predviđena novim Zakonom o komasaciji je zabrana ponovnog usitnjavanja jednom okrupnjene površine, koja bi se kao teret upisala u zemljišnim knjigama.

Provedbom postupaka komasacije, područja koja su trenutačno manje pogodna za poljoprivredu zbog različitih loših uvjeta (usitnjene čestice, otežan ili onemogućen pristup istima) postat će atraktivnija za poljoprivrednu proizvodnju, obzirom da će se u postupcima komasacije, između ostaloga, planirati i mreža javnih pristupnih poljskih puteva, kao i sustava za melioraciju, tamo gdje se pokaže potreba za takvim sustavima.

Usporedno s time, u svrhu učinkovitog upravljanja i zaštite poljoprivrednog zemljišta uspostavit će se trajno praćenje stanja poljoprivrednog zemljišta na području cijele Hrvatske, kojim će se osigurati kontinuirana dostupnost podataka neophodnih za ocjenu stanja tla i provedbu politike održivog gospodarenja i zaštite tla.

Postaje trajnog motrenja rasporedit će se na cijelom području Hrvatske, tako da u što većoj mjeri reprezentiraju njihove agroekološke uvjete. Prikupljanjem informacija o negativnim promjenama u tlu omogućit će se pravovremeno reagiranje i sprječavanje ili ublažavanje promjena.

Procjena postojanja elemenata državne potpore navedena je uz svaku investiciju.

Nositelj provedbe	MPOLJ, HAPIH
Ciljna skupina	JLP(R)S, poljoprivrednici, istraživačke i znanstvene institucije u poljoprivredi.
Procijenjeni trošak	263.000.000 kn (investicija)
Razdoblje provedbe	4/2021.-3/2026.

C1.5. R3 Digitalna transformacija poljoprivrede

Izazov

Nedostupnost javnih usluga u digitalnom obliku otežava poslovanje poljoprivrednika, administrativno ih opterećuje i negativno utječe na njihovu produktivnost, poglavito u uvjetima smanjenja mobilnosti građana i dostupnosti javnih servisa, kao što je na primjer pandemija COVID-19. Prema Izvješću o indeksu digitalnog gospodarstva i društva (DESI) 2020., u kategoriji digitalnih javnih usluga Hrvatska zauzima tek 25. mjesto među državama članicama EU-a.

Prema podacima EK, produktivnost rada hrvatske poljoprivrede iznosi približno 31% prosjeka EU-a (podatak za 2018.). Dio uzroka niske produktivnosti je i u nedostatku pristupačnih podataka i informacija potrebnih za pametno upravljanje i unaprjeđenje poljoprivredne proizvodnje, kao što su pravovremeno planiranje aktivnosti u poljoprivrednoj proizvodnji, izbjegavanje rizika s ciljem maksimalizacije prinosa, korištenje održivih agrotehničkih praksi te osiguranje sljedivosti i kvalitete poljoprivrednih proizvoda radi povećanja prihoda. Ažurne, strukturirane i pravovremene informacije direktno s polja i farmi, koje u kombinaciji s adekvatnom stručnom podrškom omogućavaju ispravno donošenje odluka s ciljem ostvarivanja efikasne, profitabilne, održive i samodostatne poljoprivredne proizvodnje, a trenutno nisu dostupne.

Poljoprivredni proizvođači u Hrvatskoj suočeni su s tržišnim pritiscima od strane potrošača i prehrambene industrije koji zahtijevaju visoku kvalitetu poljoprivrednih proizvoda uz osiguranje sljedivosti u poljoprivrednoj proizvodnji. Dodatno, u skladu s politikama EU i Zelenim Planom za Europu, i potrošači i prehrambena industrija inzistiraju na poljoprivrednoj proizvodnji u skladu s proizvodnim praksama koje su održive za klimu i okoliš.

Cilj

Cilj je digitalizacijom javnih usluga iste učiniti dostupnijim poljoprivrednicima radi smanjenja administrativnog opterećenja; razvojem sustava pametne poljoprivrede pružiti poljoprivrednicima centralno mjesto s dostupnim podacima potrebnim za planiranje poslovanja i unaprjeđenja proizvodnje; razvojem sustava sljedivosti pridonijeti prepoznatljivosti i povećanju dodatne vrijednosti poljoprivrednih proizvoda.

Očekivani rezultati mjere su povećanje poljoprivredne proizvodnje, osiguranje kvalitete i sljedivosti poljoprivrednih proizvoda te osiguranje primjene agronomskih praksi dugoročno održivih za klimu i okoliš.

Opis

Mjera obuhvaća digitalnu transformaciju javnih usluga, uspostavu sustava/platforme pametne poljoprivrede kao podloge za unaprjeđenje upravljanja resursima i proizvodnjom te uspostavu sustava sljedivosti, a koji omogućava praćenje proizvoda kroz sve faze proizvodnje i distribucije.

Digitalizacija javnih usluga podrazumijeva digitalizaciju i racionalizaciju svih poslovnih procesa unutar MPOLJ, APPRRR i HAPIH što će krajnjem korisniku usluga skratiti vrijeme potrebno za ostvarivanje usluga i smanjiti broj fizičkih dolazaka u MPOLJ, APPRRR i HAPIH radi ostvarivanja svojih prava ili uvida u stanje svojih zahtjeva.

Pokazatelji poljoprivredne proizvodnje ukazuju na trostruki gubitak s kojim se susreću poljoprivredni proizvođači. Prvi puta poljoprivrednici gube prilikom planiranja proizvodnje, jer bez preciznih podataka o kvaliteti tla i stvarnim potrebama usjeva nije moguće optimalno izračunati sve potrebne ulazne resurse za proizvodnju. Platformom za pametnu poljoprivredu, koja bi uključivala agro-podatkovne servise za odlučivanje, gubici kod planiranja mogu se umanjiti do 30 posto do 2030., što je usklađeno s rokovima ciljeva zadanih Nacrtom strategije poljoprivrede za razdoblje do 2030. i vremenu potrebnom da digitalni sustavi u očekivanoj mjeri zažive u primjeni na terenu. Drugi gubitak nastaje u fazi proizvodnje, a primarno je uzorkovan krivim procjenama trenutka i opsega primjene određenih agrotehničkih mjera, pri čemu su gubici samo zbog kasne zaštite od bolesti i štetnika svake godine između 20 i 40 posto prinosa. Platforma za pametnu poljoprivredu proizvođačima u stvarnom vremenu nudi sve potrebne

informacije za donošenje pravovremenih odluka i značajno smanjuje te gubitke. Treći gubitak prosječan poljoprivredni proizvođač bilježi na cijeni proizvoda. Gubitak je rezultat nemogućnosti transparentnog i detaljnog prikaza sljedivosti u fazama proizvodnje i neadekvatne kvalitete finalnog proizvoda, pri čemu proizvod posljedično ne postiže cijenu prve klase ili se ne ostvaruje kroz dodanu vrijednost kao npr. ekološki proizvod.

Provedba

Prva investicija uključuje projektiranje digitalne transformacije javnih administrativnih usluga MPOLJ. Svaka evidentirana usluga u katalogu javnih usluga poljoprivredne administracije mora proći proces digitalne transformacije. Procesi uspostave digitalnih usluga djelomično su započeti, ali se odvijaju pojedinačno i primjenom principa „iz papirnatog obrasca u digitalni". Takav pristup može rezultirati segmentiranim i neekonomičnim digitalnim uslugama koje ne nude pojednostavljenje i dodanu vrijednost poljoprivrednicima. Stoga je potrebno izraditi Akcijski plan s pregledom trenutnog stanja i sadržaja javnih usluga te razradom projektnih aktivnosti čijom bi se realizacijom dosegao cilj digitalne transformacije javnih usluga poljoprivredne administracije.

Modernizacija postojećih sustava ići će u smjeru njihove međusobne integracije po sektorskim vertikalama i integracije na nacionalne servise, po načelu pojednostavljenja korisničke interakcije i jednokratnog unosa dokumenata i podataka korisnika.

Drugom investicijom uspostavlja se sustav pametne poljoprivrede po uzoru na tržišno dostupna i globalno dokazana softverska rješenja za upravljanje i unaprjeđenje poljoprivredne proizvodnje koja se u kratkom roku mogu implementirati, prilagoditi i integrirati s postojećim sustavima MPOLJ te učiniti dostupnima poljoprivrednim proizvođačima u Hrvatskoj na hrvatskom jeziku.

Provedba projekta uspostave sustava/platforme pametne poljoprivrede planirana je fazno i faze su predviđene kroz inkrementalni pristup koji osigurava brzo donošenje prvih funkcionalnosti poljoprivrednim proizvođačima kako bi čim prije imali koristi kroz unaprjeđenje proizvodnje te inkrementalno dodavanje funkcionalnosti u fazama do dostizanja punog opsega projekta.

U prvoj fazi uspostave sustava pametne poljoprivrede predviđena je analiza potrebnih prilagodbi i konfiguracija sustava za upravljanje poljoprivrednom proizvodnjom te integracije s ARKOD sustavom za evidenciju poljoprivrednog zemljišta kako bi se automatski učitali osnovni podaci o poljoprivrednim površinama i kulturama poljoprivrednog proizvođača.

U ostalim fazama sustav pametne poljoprivrede proširivat će se podacima drugih sektora, integracijama s ostalim sustavima koje će omogućiti potrebne informacije o razvoju biljaka na poljima te eventualnim rizicima od bolestima i štetnika na bazi aktualnih vremenskih uvjeta te satelitskih snimaka s poljoprivrednih površina. Također, iz podataka o raspoloživim resursima, primjeni agrotehničkih mjera i poljoprivrednoj proizvodnji automatizirat će se kreiranje izvještaja o sljedivosti, kvaliteti proizvoda i klimatskom otisku. Dodatno, za potrebe MPOLJ, kreirat će se agregirani izvještaji o nacionalnoj proizvodnji po kulturama, klimatskom otisku nacionalne poljoprivrede te sigurnosti proizvedene hrane na temelju stvarnih podataka o primijenjenim proizvodnim praksama i maksimalnim nivoima rezidua zaštitnih sredstava.

Platforma će omogućiti stručnim poljoprivrednim savjetnicima iz MPOLJ pružanje savjeta poljoprivrednim proizvođačima digitalnim putem direktno kroz platformu na temelju informacija o stvarnom stanju usjeva/nasada na poljima i analiza najboljih proizvodnih praksi.

Treća investicija je uspostava nacionalnog digitalnog sustava sljedivosti koji će obuhvaćati hranu biljnog i životinjskog podrijetla, a uključuje: (i) izradu jedinstvenog sustava sljedivosti s pripadajućim aplikativnim rješenjima; (ii) edukativno-informativnu kampanju kako bi se potrošači upoznali s uspostavljenim sustavom, a proizvođači educirali o načinu korištenja sustava.

Sve aktivnosti investicija u okviru ove mjere usmjerene su na uspostavu digitalnih okvira i alata te adekvatne stručne podrške za pametno upravljanje poljoprivrednim resursima i proizvodnjom, s univerzalnim ciljem povećanja produktivnosti poljoprivredne proizvodnje.

Procjena postojanja elemenata državne potpore navedena je uz svaku investiciju.

Nositelj provedbe	MPOLJ
Ciljna skupina	Poljoprivrednici, MPOLJ i agencije iz nadležnosti.
Procijenjeni trošak	77.000.000 kn (investicija)
Razdoblje provedbe	2/2020.-12/2025.

C1.5. R4 Unaprjeđenje sustava doniranja hrane

Izazov

Procjenjuje se da u Hrvatskoj godišnje nastaje oko 400.000 tona otpada od hrane, a s druge strane oko 23% stanovništva živi u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti.

Sprječavanje nastajanja otpada od hrane prepoznato je na razini EU kao prioritetno u kontekstu kružnog gospodarstva, čime se ujedno treba doprinijeti ostvarenju Programa Ujedinjenih naroda za održivi razvoj 2030., podcilju 12.3 o smanjenju otpada od hrane i gubitaka hrane u proizvodnji, maloprodaji i potrošnji. Unaprjeđenje sustava doniranja hrane je jedna od ključnih mjera za sprječavanje otpada od hrane te je kao takva prepoznata u Planu sprječavanja i smanjenja nastajanja otpada od hrane RH 2019.-2022. koji je usvojen Odlukom Vlade[67]. Do sada je Plan u dijelu mjere unaprjeđenja sustava doniranja hrane proveden u dijelu koji uključuje izmjene zakonodavnog okvira, pokretanje projekta e-doniranje, izradu Vodiča za doniranje hrane te provedbu edukativnih radionica za dionike lanca doniranja hrane.

Zakonom o poljoprivredi[68] iz 2015. je propisan pravni okvir za doniranje hrane, definirani su pojmovi „donator“, „posrednik u lancu doniranja hrane“ i „krajnji primatelj hrane“. Uspostavljen je i Registar posrednika u lancu doniranja hrane. Provedbenim propisom, Pravilnikom o uvjetima, kriterijima i načinima doniranja hrane i hrane za životinje[69] propisani su uvjeti i kriteriji za doniranje hrane, uvjeti za posrednike u lancu doniranja hrane i donatore hrane. Pravilnikom o porezu na dodanu vrijednost[70] je propisano da će se porezno priznatim manjkom dobara smatrati isporuke hrane bez naknade koje porezni obveznik obavlja u svrhu sprječavanja njenog uništavanja, zaštite okoliša i pomoći krajnjim primateljima sukladno posebnom propisu o doniranju hrane i hrane za životinje, isključivo neprofitnim pravnim osobama koje

[67] NN 61/19
[68] NN 118/18, 42/20 i 127/20
[69] NN 119/15
[70] NN 79/13, 85/13, 160/13, 35/14, 157/14, 130/ 15, 1/17, 41/17, 128/17, 1/19, 1/20 i 1/21

humanitarnu djelatnost obavljaju u skladu s posebnim propisima i registrirane su kao posrednici koji sudjeluju u lancu doniranja hrane, do 2% prihoda odnosno primitaka prethodne godine. Ujedno, Zakonom o porezu na dobit[71] je propisano da će se donirana hrana smatrati porezno priznatim rashodom pod određenim uvjetima.

Zakonodavni okvir za doniranje hrane je unaprijeđen 2019., donošenjem novog Pravilnika o doniranju hrane i hrane za životinje[72]. Pozitivne promjene, u odnosu na dosadašnja pravila doniranja, odnose se na rokove za ostvarenje poreznih olakšica za doniranu hranu tako da se iste mogu ostvariti do zadnjeg dana isteka roka trajanja hrane, a do tada je to bilo moguće do 7 dana pred istek roka trajanja. Omogućeno je doniranje hrane nakon isteka „najbolje upotrijebiti do" datuma pod uvjetom da je hrana sigurna i da posrednik u lancu doniranja hrane i krajnji primatelj prihvaća tu hranu. Ujedno, 2019. provedena su i administrativna rasterećenja u sektoru doniranja hrane tako da su donatori hrane oslobođeni obveze vođenja evidencija i dostave izvještaja o doniranoj hrani MPOLJ (podaci se prikupljaju od posrednika u lancu doniranja hrane, za koje je također smanjena obveza učestalosti dostave).

Nastavno na do sada provedene aktivnosti, vidljiv je napredak u doniranju hrane. No, prostora za napredak svakako ima.

Od 2016., od kada se prate količine donirane hrane, one rastu. U 2019. je donirano oko 1.517 tona hrane, što je gledano u ukupnoj nabavnoj vrijednosti donirane hrane koja je u toj godini iznosila 12.991.467,50 kn, za oko trećinu više u odnosu na prethodnu 2018. godinu.

Izvješće MPOLJ o rezultatima istraživanja o doniranju hrane u RH iz 2017[73]. je utvrdilo da bi za povećano doniranje hrane bilo potrebno osiguranje pouzdanih partnera u lancu doniranja hrane te bolja infrastrukturna opremljenost posrednika. Ovo su potvrdili i rezultati Studije izvedivosti osnivanja banke hrane[74] u RH, u okviru koje je analizom infrastrukturne opremljenosti posrednika u lancu doniranja hrane, utvrđeno da trenutna razina opremljenosti posrednika u lancu doniranja hrane ne garantira potrebne kapacitete za prihvat, skladištenje i daljnju distribuciju hrane osobama u potrebi.

Trenutno je sustav doniranja hrane sastavljen od 118 registriranih posrednika u doniranju hrane, s različitom razinom infrastrukturne opremljenosti, brojem zaposlenih, volontera itd. Riječ je o humanitarnim organizacijama koje posreduju između donatora i osoba u potrebi. S druge strane, RH nema banku hrane koje su se diljem svijeta pokazale kao uspješni modeli za poboljšanje učinkovitosti sustava doniranja hrane. Spomenuta studija izvedivosti potvrdila je višestruke koristi osnivanja banke hrane u RH.

Unapređenjem sustava doniranja hrane ostvarit će se bitan preduvjet za povećanje količina donirane hrane osobama u potrebi koje su mahom socijalno ugrožene osobe. Doniranje većih količina hrane koja predstavlja višak u prehrambenom lancu će spriječiti nastajanje otpada od hrane, odnosno, sačuvat će se prirodni resursi te smanjiti emisije stakleničkih plinova.

Mjera će kroz smanjenje otpada od hrane doprinijeti provedbi mjere prelaska na pametno, kružno i niskougljično društvo. Ujedno, mjera doprinosi provedbi mjera iz NPR-a, u dijelu ciljeva strategije Europa 2020., a koji se odnose na klimatske promjene i energetsku održivost

[71] NN 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16, 115/16, 106/18, 121/19, 32/20 i 138/20
[72] NN 119/19
[73] https://bit.ly/3bIM7RR
[74] https://bit.ly/3aVm1f3

(smanjenje emisije stakleničkih plinova) i smanjenje siromaštva i socijalne isključenosti (osiguravanje humanitarne pomoći u naravi te drugih programa podrške najpotrebitijima). Provedba mjere je u skladu sa specifičnim ciljevima NRS-a (ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost i samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva), kao i s Programom Vlade (samodostatnost u hrani i niskougljična energetska tranzicija) te izravno predstavlja provedbu Plana sprječavanja i smanjenja nastajanja otpada od hrane RH 2019.-2022.

Cilj

Planira se unaprijediti sustav doniranja hrane kao važne sastavnice kružnog gospodarstva u poljoprivredno-prehrambenom sektoru kojom se istovremeno doprinosi smanjenju otpada od hrane s jedne strane te povećanju prehrambene sigurnosti siromašnijih skupina stanovništva s druge strane.

Opis

Mjera će unaprijediti sustav doniranja hrane u RH kroz osnivanje banke hrane, jačanje infrastrukturnih kapaciteta posrednika u lancu doniranja hrane, pokretanje internet platforme za sprječavanje nastajanja otpada od hrane, nadogradnju IT sustava za doniranje hrane, sklapanje dobrovoljnih sporazuma za sprječavanje otpada od hrane i provedbu informativno-edukativne kampanje na temu sprječavanja otpada od hrane i doniranja hrane.

MPOLJ je već uspostavilo osnove IT sustava za doniranje hrane pod nazivom e-doniranje. Riječ je o komunikacijskoj platformi za brže i jednostavnije povezivanje donatora i posrednika u lancu doniranja hrane. Primjena IT sustava e-doniranje je rezultirala poboljšanjem komunikacije između donatora i posrednika u lancu doniranja hrane te ga je potrebno dalje nadograditi kroz naprednije funkcionalnosti (omogućiti regionalno upravljanje, omogućiti generiranje statističkih podataka i sl.), a u svrhu uključivanja što većeg broja korisnika i povećanja količina donirane hrane. U svrhu bolje vidljivosti IT sustava e-doniranje, omogućit će se korisnički pristup putem jedinstvene internet platforme na kojoj će se objavljivati najnovije vijesti i zanimljivosti iz područja sprječavanja otpada od hrane i doniranja hrane. Također, platforma će biti mjesto razmjene iskustava te primjera najbolje prakse, savjeta i preporuka za subjekte u poslovanju s hranom, znanstvenu zajednicu i potrošače.

Provedba

Provedba obuhvaća: (i) infrastrukturno opremanje banke hrane i posrednika u lancu doniranja hrane; (ii) pokretanje internet platforme za sprječavanje nastajanja otpada od hrane i nadogradnja tehničkog rješenja IT sustava za doniranje hrane; (iii) sklapanje dobrovoljnih sporazuma za sprječavanje otpada od hrane i (iv) provedbu informativno-edukativne kampanje na temu bacanja hrane i doniranja hrane.

Važno je napomenuti da je ovdje riječ o nastavku provedbi aktivnosti reforme koja je u tijeku, a čije se aktivnosti financiraju iz državnog proračuna. Naime, mjera „Unapređenje sustava doniranja hrane“ je dio Plana sprječavanja i smanjenja nastajanja otpada od hrane RH 2019.-2022. te je dio aktivnosti koji, između ostalog, uključuju i zakonodavni okvir za doniranje hrane te administrativno rasterećenje područja, već proveden (opisano u odlomku „Izazovi“).

(i) Infrastrukturno opremanje posrednika u lancu doniranja hrane i banke hrane je opisano pod investicijom C1.5. R4-I1.

(ii) Do polovice 2022., nadogradit će se informatičko rješenje za IT sustav za doniranje hrane u svrhu funkcionalnijeg korištenja platforme, privlačenja većeg broja korisnika te povećanja količine donirane hrane. Naime, naprednije funkcionalnosti će privući veći broj korisnika tako da će se korisnicima uštedjeti vrijeme i pojednostaviti procedure. Također, do polovice 2022. pokrenut će se internet platforma za sprječavanje i smanjenje otpada od hrane u svrhu širenja primjera najboljih praksi, podizanja svijesti te educiranja o problematici otpada od hrane i doniranju hrane. IT sustav za doniranje hrane će biti integralni dio ove platforme.

(iii) Sklapanje dobrovoljnog sporazuma za sprječavanje otpada od hrane ima za cilj poticanje suradnje i dijaloga između različitih dionika u prehrambenom lancu (od primarne proizvodnje do trgovine) kroz razmjenu iskustava te definiranje zajedničkih ciljeva i aktivnosti za smanjenje otpada od hrane. Sporazumom će se definirati obveze njegovih potpisnika kako bi se uspostavila dobra praksa usmjerena na preventivne aktivnosti sprječavanja nastajanja otpada od hrane, preraspodjelu viškova hrane, odnosno doniranje hrane koja bi u protivnom završila kao otpad te ostale aktivnosti koje mogu pridonijeti povećanju učinkovitosti sustava sprječavanja nastajanja otpada od hrane. Sklapanjem sporazuma se želi ojačati suradnja i potaknuti razmjena informacija između nadležnih tijela, primarnih proizvođača, prerađivača, distributera, ugostitelja, trgovaca, akademske i znanstvene zajednice, udruga potrošača i raznih udruga civilnog društva i ostalih zainteresiranih strana. Sklapanje dobrovoljnih sporazuma će potaknuti potpisnike na smanjenje otpada od hrane i doniranje hrane te samim time napraviti uštede i smanjiti troškove njihovog poslovanja, koje onda mogu usmjeriti na druga poslovna ulaganja. Ujedno, sporazumi će za tvrtke predstavljati doprinos društveno odgovornom i socijalno osjetljivom poslovanju.

MPOLJ će u ovom smjeru u 4Q/2021. izraditi akcijski plan te u 1Q/2022. organizirati sastanke s predstavnicima sektorskih udruženja iz primarne proizvodnje, proizvodnje hrane, trgovine, ugostiteljstva i institucionalnih kuhinja, udruga potrošača, akademske i znanstvene zajednice, udruga potrošača i raznih udruga civilnog društva te prezentirati akcijski plan za sklapanje sporazuma. Nakon toga će se u 1Q/2022. osnovati radne skupine koje će definirati odredbe sporazuma. Nakon usuglašavanja teksta sa svim zainteresiranim potpisnicima, očekuje se potpisivanje sporazuma u 4Q/2022. godine.

(iv) Provest će se edukativne i promidžbene aktivnosti sustava doniranja hrane i sprječavanje nastajanja otpada od hrane u svrhu podizanja svijesti šire javnosti o problematici bacanja hrane i doniranja hrane. Provest će se informativno-edukativna kampanju putem modernih i digitalnih kanala medijske komunikacije koja će biti usmjerena na podizanje svijesti potrošača budući da, prema procjenama, oko 53% otpada od hrane nastane upravo u kućanstvima. Kampanja će, primjerice, uključivati medijske objave, širenje dobrih praksi putem posvećene internet platforme i društvenih mreža te organizaciju manifestacija i stručnih skupova. Edukativne aktivnosti će posebno biti usmjerene na djecu predškolske i školske dobi budući da se navike i odnos prema hrani stječu već u najmlađoj dobi.

Procjena postojanja elemenata državne potpore navedena je uz investiciju.

Nositelj provedbe	MPOLJ
Ciljna skupina	MPOLJ, posrednici u doniranju hrane, neprofitne humanitarne organizacije, organizacije civilnog društva, subjekti u poslovanju s hranom, akademska i znanstvena zajednica
Procijenjeni trošak	32.000.000 kn (investicije: 30.000.000 kn)
Razdoblje provedbe	6/2021.-12/2023.

(b) Investicije

C1.5. R1-I1 Izgradnja i opremanje logističko distributivnih centara za voće i povrće

Izazov

Na temelju provedenih analiza površina i proizvodnje voća i povrća te postojećih rashladnih kapaciteta koje je 2017. izradila Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu (HAPIH), vidljiv je nedostatak suvremenih rashladnih kapaciteta u Hrvatskoj kako za voće tako i za povrće te se potrebe kreću za povrće oko 62,2 tisuće tona, a za voće 78,7 tisuća tona. Međutim, pored skladišnog prostora (U.L.O komore, komore s dinamičkom atmosferom te komore s normalnom atmosferom) nužan je i doradbeno logistički prostor za prijem, doradu (čišćenje, sortiranje, pakiranje) pa je stoga nužna izgradnja LDC-a u glavnim proizvodnim regijama koji u svom sastavu pored rashladnog prostora za voće i povrće imaju i potrebnu infrastrukturu za kompletnu pripremu proizvoda za tržište (sortiranje, pakiranje, distribucija i sl.) te i određenu razinu prerade takvih proizvoda.

Cilj

Ulaganjima u izgradnju i opremanje logističko-distgributivne infrastukture za voće i povrće će se osigurati logistički preduvjeti za jaču tržišnu konkurentnost sektora. Distributivni centar će imat minimalni kapacitet od 3 000 tona skladišnog prostore i pripadajućeg logističkog prostora do maksimalno 12 000 tona skladišnog prostore i pripadajućeg logističkog prostora. Izgrađeni distributivni centri će koristiti obnovljive izvore energije i doprijijet će smanjenju gubitaka i otpada hrane.

Opis

Investicija obuhvaća izgradnju i opremanje logističko distributivne infrastrukture za voće i povrće. Nominalno pojedini LDC bi trebao imati minimalni kapacitet od 3.000 tona skladišnog prostora i tome prilagođenog logističkog prostora, a do maksimalnog kapaciteta od 12.000 tona skladišnog prostora i tom prilagođenog logističkog prostora. Planirana je realizacija najmanje 3 do 5 projekata (ovisno o veličinama kapaciteta), a sukladno spomenutim financijskim limitima moguće je izgraditi 29.000 do 40.000 tona skladišnog kapaciteta. U fazi „processinga“ (koja podrazumijeva lanac od farme do maloprodaje - odnosno proces nakon berbe plodova pa do njihove pripreme za tržište), očekivano je smanjenje otpada / gubitaka voća i povrća oko 17% što znači između 4.930 tona i 6.800 tona godišnje. Gubitak od 1 tone jabuka uzrokuje oko 436 kg emisiju stakleničkih plinova (CO2) u konvencionalnoj proizvodnji. Slijedom tog podatka, investicija u LDC-ove bi smanjila emisije CO2 za ukupno između 2.153 tone CO2 i 2.969 tona CO2 godišnje.

Investicija se provodi kroz projekt za koji se na temelju ugovora dodjeljuju bespovratna sredstva, a u kojem korisnik može biti proizvođačka organizacija ili se provodi kroz zajednički projekt u

kojem je korisnik proizvođačka organizacija i partner(i). Partner(i) proizvođačkoj organizaciji može biti JLP(R)S ili ostali poduzetnici. Time, kada je korisnik projekta proizvođača organizacija ona će biti budući vlasnik izgrađenog LDC, a u slučaju zajedničkog projekta vlasnici izgrađenog LDC-a utvrdit će se u okviru partnerskog sporazuma te u ugovoru o dodjeli bespovratnih sredstava. Investicija predstavlja inovativni integrirani projekt poljoprivrede, energetike i proizvodnje hrane. Isto je u skladu s Nacrtom strategije niskougljičnog razvoja RH do 2030. s pogledom na 2050. iz ožujka 2020. godine. Izgrađeni LDC-i koristit će obnovljive izvore energije, a stvarni iskaz otiska ugljičnog dioksida odnosno smanjenja emisije stakleničkih plinova (GHG) će se utvrditi planskim dokumentima za izgradnju skladišnih kapaciteta. Procjena je da skladišni kapacitet od oko 3000 tona može biti samodostatan u proizvodnji energije u okviru oko 58% iz fotonaponske elektrane što će dovesti do smanjenja emisije stakleničkih plinova od oko 55 tona CO2 godišnje.

S tim u vezi, centri će se graditi prema odgovarajućem standardu energetske učinkovitosti i uključivat će proizvodnju energije iz obnovljivih izvora. Zahvaljujuči tome bit će potrebno do 20% manje primarne energije za zgradu nego što je hrvatski standard za gotovo nulte energetske zgrade (za trgovine).

Kako bi se osiguralo da je mjera u skladu s načelima DNSH i u skladu s Uredbom EU-a 2021/241 kojom se uspostavlja RRF, sljedeći će se kriteriji primjenjivati:

Vezano za ublažavanje klimatskih promjena: Izgrađeni LDC-ovi koristit će obnovljive izvore energije, a stvarno smanjenje ugljičnog otiska / smanjenja emisija stakleničkih plinova uspostavit će se za izgradnju skladišnih kapaciteta. Procjenjuje se da skladišni kapacitet od oko 3.000 tona može biti samodostatan u proizvodnji energije unutar oko 58% PV-a, što će dovesti do smanjenja emisije stakleničkih plinova za oko 55 tona CO2 godišnje. Daljnje smanjenje emisija stakleničkih plinova može se očekivati zbog učinkovitosti resursa koja rezultira manjim otpadom hrane.

Vezano za prilagodbu na klimatske promjene: Klimatski rizici koji bi mogli biti relevantni za ovu mjeru identificirani su u Nacionalnoj strategiji prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. u odnosu na 2070., a procjenjivat će se za svaki objekt, uzimajući u obzir i lokalne klimatske prilike kao klimatske projekcije (posebno tamo gdje se izrađuju lokalni ili regionalni planovi). Tijekom razvoja i dizajna projekata identificirat će se i integrirati intervencije koje mogu smanjiti klimatske utjecaje.

Vezano na očuvanje voda: Svi relevantni uređaji za vodu koji će se instalirati (otopine za tuširanje, tuševi s miješalicom, izlazi za tuširanje, slavine, WC apartmani, WC školjke i vodokotlići, posude za pisoare i vodokotlići, kade) moraju biti u prva 2 razreda potrošnje vode EU vodne oznake (EU Water Label - http://www.europeanwaterlabel.eu/).

Vezano za otpad i cirkularnu ekonomiju: Provedba ove mjere će doprinijeti smanjenju otpada od hrane. U sklopu ugovaranja, mjera će zahtijevati od gospodarskih subjekata koji izvode gradnju da osiguraju da najmanje 70% (težinski) neopasnog građevinskog otpada i otpada od rušenja (isključujući prirodni materijal naveden u kategoriji 17 05 04 u Europska lista otpada uspostavljena Odlukom 2000/532/EZ) nastalog na gradilištu bude pripremljena za ponovnu uporabu, recikliranje i oporabu drugog materijala, uključujući postupke zatrpavanja otpadom koji zamjenjuje druge materijale, u skladu s hijerarhijom otpada i EU Protokolom o gospodarenju otpadom od gradnje i rušenja.

Vezano za sprečavanje onečišćenja zraka, vode i zemlje: Očekuje se da mjera neće dovesti do značajnog povećanja emisija onečišćujućih tvari u zrak, vodu ili zemlju jer:

- Osigurano je da građevinski dijelovi i materijali ne sadrže azbest niti tvari koje izazivaju veliku zabrinutost, kako je utvrđeno na temelju „Popisa odobrenja“ Uredbe REACH.
- Ako se nova građevina nalazi na potencijalno kontaminiranom mjestu (brownfield), to mjesto mora biti podvrgnuto istraživanju potencijalnih onečišćivača, na primjer primjenom standarda BS 10175.588.

Vezano za zaštitu i obnovu bioraznolikosti i ekosustava: Logističko distributivni centri se neće graditi na ili u blizini, te imati utjecaj na zaštićena prirodna područja, poput zemljišta označenog kao Natura 2000, UNESCO-ve svjetske baštine i ključnih područja biološke raznolikosti (KBA).

Logističko distributivni centri se neće graditi na obradivim ili zelenim površinama prepoznate visoke vrijednosti biološke raznolikosti i zemljištu koje služi kao stanište ugroženih vrsta (flore i faune) uvrštenih na Europski crveni popis.

Najmanje 80% svih drvnih proizvoda korištenih u novoj konstrukciji za konstrukcije, obloge i završne obloge bit će reciklirano / ponovno upotrijebljeno ili dobiveno iz održivo uređenih šuma, što je potvrđeno nezavisnim revizijskim provjerama koje su provela akreditirana tijela za certifikaciju, npr. FSC / PEFC standardi ili ekvivalent.

Digitalizacija LDC-a obuhvaća sustav za sljedivost proizvoda s ciljem praćenja proizvoda od proizvođača do pakirnice kako bi u pakirnici prije izlaska iz objekta proizvod mogao biti primjereno označen za daljnju distribuciju. Stvorit će se preduvjeti za digitalno praćenje proizvoda po principu korak natrag – korak naprijed kako bi se udovoljilo zahtjevima zakonodavstva o hrani i osigurala sljedivost od polja do stola.

Osigurat će se poštivanje svih pravila vezanih uz dodjelu državne potpore u kontekstu dodjele bespovratnih sredstava za izgradnju i opremanje LDC-ova. Ovisno o korisnicima i visini potpore primijenit će se ABER i/ili GBER. Nije predviđena potpora korisnicima usluga LCD-ova u kontekstu subvencioniranja troška usluga.

Provedba

Planirana komponenta Izgradnja i opremanje logističko distributivne infrastrukture za voće i povrće obuhvaća sljedeće grupe aktivnosti:

(i) Provedbu javnog poziva za prikupljanje i iskaz interesa potencijalnih korisnika projekata izgradnje objekata logističko distributivnih centara za voće i povrće. Provodi se kao prvi korak u 4Q/2021. s ciljem prezentiranja mogućnosti ove mjere i konkretnim zahtjevima za projekte (kapaciteti, tehnološka opremljenost, korištenje obnovljivih izvor energije) te konkretnom prikupljanju i provjeri interesa potencijalnih korisnika za projektima izgradnje logističko distributivne infrastrukture u modelu s proizvođački organizacijama u fokusu.

(ii) Provedbu javnog poziva za dodjelu sredstava za izgradnju i opremanje logističko distributivnih centara za voće i povrće. Javni poziv raspisat će se 1Q/2022., a slijedit će ga raspisi novih javnih poziva određenom dinamikom sukladno iskazanom interesu.

Potencijalni korisnici u javljanju na javni poziv za prikupljanje projekta moraju imati izrađenu projektnu dokumentaciju za LDC za voće i povrće koja udovoljava dalje spomenutim tehnološkim zahtjevima.

Izgrađeni LDC uključivat će doradbeni dio namijenjen prijemu proizvoda, čišćenju, pranju, sortiranju i pakiranju te skladišni dio primjerenog kapaciteta za prijem i skladištenje u režimu hlađenja te u režimu dugotrajnog čuvanja i određenu razinu prerade proizvoda. Planirana je primarna prerada voća i povrća kako bi se iskoristili proizvodi nestandardizirane kvalitete te tako izbjeglo rasipanje (otpad) hrane. Kapaciteti skladišta LDC-a bit će od 3.000 do 12.000 tona. Cijena izgradnje logističko-distributivnih centara za voće i povrće se kreće u rasponu od 3,30 eura/kg (za LDC s kapacitetima skladišta od 3.000 do 5.000 tona) do 2,40 eura/kg (za LDC s kapacitetima skladišta od 10.000 do 12.000 tona). Navedene cijene uključuje prosječne troškove izgradnje koji uključuju projektnu dokumentaciju, priprema zemljišta za objekt, sve troškove izgradnje objekta sa skladišnim i logističkom prostorom kao i cjelovito opremanje rashladnim sustavima skladišta, box-palete te opremom za prijem i doradu proizvoda, a u cilju što veće energetske učinkovitosti objekta planirana je ugradnja solarnih panela. Solarna elektrana je projektirana za LDC kapaciteta cca 3.300 tona i nalazit će se na krovu građevine (fotonaponska elektrana vršne snage od 300 kW) za vlastite potrebe. Eventualni višak proizvedene električne energije predavat će se u mrežu u skladu s pravilima distribucijskog sustava. Izgradnjom sunčane elektrane za vlastite potrebe, nazivne snage 250 kW, očekuje se godišnja proizvodnja od 322 MWh ekološki čiste električne energije. Elektrana će tijekom 30 godina rada prema metodologiji FZOEU u okoliš ispustiti oko 2.273 tona manje ugljičnog dioksida u odnosu na proizvedenu energiju u klasičnim elektranama. Sunčana elektrana ne zahtijeva gotovo nikakvo održavanje, a energija se proizvodi bez stvaranja buke i onečišćenja. Sva energija će se iskoristiti na licu mjesta, pa je elektrana efektivno distribuirani izvor, koji doprinosi popravku naponskih prilika u mreži i smanjenju gubitaka u prijenosu. Godišnja potrošnja električne energije po procjeni glavnog projektanta iznosi 400.000 kWh uz punu zaposlenost hladnjače (skladištenje 6-8 mjeseci). Budući da je, prema dogovorima energija iz sunčane elektrane ZELENA tj emisija CO2 je nula, ugradnjom fotonaponske elektrane uštedit će se 234.000 kWh x 234,81 g/kW, odnosno 54,94 tona CO2 godišnje.

S predviđenih 732 milijuna kuna izgradit će se jedan dio nedostajućih kapaciteta od 29.000 do 40.000 tona s obzirom na to da se cijene izgradnje (uključujući dokumentaciju i digitalizaciju) kreću od 18 do 25 kuna/kg (2,4 do 3,3 eura/kg) ovisno o veličini kapaciteta.

Digitalizacija LDC-a obuhvaća kompletnu nužnu informatičku nadgradnju (opremu i programsku podršku veznu za ispunjavanje uvjeta sljedivosti te označavanja konačnog proizvoda koja će se financirati iz troškova investicije izgradnje i opremanja LDC za voće i povrće.

Analitička podloga za izračun troškova izgradnje i opremanja LDC-a za voće i povrće napravljena je na temelju Studije izvodljivosti s analizom troškova i koristi za Regionalni distribucijski centar za voće i povrće u Nemetinu, Osječko-baranjska županija, Osijek, rujan 2020. Specifikacija troškova pojedinih radova u izgradnji LDC za voće i povrće kapaciteta 3.268 tona:

1. građevinsko obrtnički radovi - 16.500.000 kuna

2. zemljani radovi i temelji - 3.700.000 kuna

3. armirano betonska montažna konstrukcija - 5.500.000 kuna

4. čelična podkonstrukcija za fasadu - 320.000 kuna

5. rashladni paneli i hladionička vrata - 5.300.000 kuna

6. teretno dizalo i vertikalna platforma - 380.000 kuna

7. vanjsko uređenje - 3.192.000 kuna

8. vodovod i odvodnja - 3.500.000 kuna

9. strojarske instalacije – rashladno postrojenje - 7.116.000 kuna

10. strojarske instalacije ghv - 4.600.000 kuna

11. automatska sprinkler instalacija - 1.500.000 kuna

12. plinske instalacije - 155.000 kuna

13. tehnološka oprema - 18.600.000 kuna

14. elektroinstalacije - 6.480.000 kuna

15. fotonaponska elektrana - 1.836.000 kuna

Ukupno trošak radova i opreme po stavkama od 1 do 15 iznosi 78.679.000 kuna (ovaj iznos ne uključuje PDV). Nakon umanjenja za stavku 12. plinske instalacije (155.000 kuna) koja predstavlja neprihvatljiv trošak, ukupni iznos troškova radova i opreme iznosi 78.524.000 kuna bez PDV-a.

Nakon provedenog postupka javne nabave za navedeni projekt sklopljen je Ugovor o građenju Regionalnog distributivnog centra za voće i povrće u veljači 2021. prema kojem je ugovorena cijena izgradnje i opremanja u iznosu od 81.261.969,13 kuna bez PDV-a.

Pored spomenutih troškova izgradnje u trošak projekta uključuje se izrada projektne dokumentacije koja za projekt Regionalni distribucijski centar za voće i povrće u Nemetinu iznosi 2.132.611,25 kuna bez PDV-a.

Troškovi digitalizacije sljedivosti LDC-ova koji su na temelju istraživanja tržišta planirani kao usluga IT sustava s procijenjenim brojem od 550 čovjek/dana okvirno iznose 2.500.000 kuna bez PDV-a objedinjeno za projekte.

Iz navedenih prikaza troškova projekta u iznosu od 83.156.611,25 kuna kojim je predviđen izgradnja kapaciteta skladištenja od cca 3.300 tona jedinična cijena izgradnje takvog LDC za voće i povrće iznosi 25 kn/kg.

Potpora predviđena ovim NPOO ne uključuje financiranje budućih tekućih troškova LDC-a. Tekući troškovi poslovanja LDC-a financirat će se iz operativnih prihoda njegovih vlasnika (ili kreditnih institucija u početnim godinama poslovanja).

Ukupni procijenjeni trošak investicije je 732 milijuna kuna, od čega su 610 milijuna kuna sredstva RRF-a, a 122 milijuna kuna doprinos korisnika projekata.

Osigurat će se poštivanje svih pravila vezanih uz dodjelu državne potpore u kontekstu dodjele bespovratnih sredstava za izgradnju i opremanje LDC-ova. Ovisno o korisnicima i visini potpore primijenit će se ABER i/ili GBER. Nije predviđena potpora korisnicima usluga LDC-ova u smislu subvencioniranja troška usluga.

Nositelj provedbe	MPOLJ, APPRRR
Ciljna skupina	Proizvođači organizirani u proizvođačke organizacije, JLP(R)S, ostali poduzetnici
Procijenjeni trošak	610.000.000 kn RRF 122.000.000 kn sufinanciranje od strane korisnika
Razdoblje provedbe	1/2021.-6/2026.

C1.5. R1-I2 Jačanje položaja i prepoznatljivosti proizvođača u lancu opskrbe voćem i povrćem

Izazov

Stupanj udruživanja u sektoru voća i povrća je izuzetno nizak, čak i uz potpore za uspostavu i financiranje rada proizvođačkih organizacija, registrirano ih je samo 4. Stoga se kroz implementaciju ove mjere umanjuju rizici povezani sa slabom organizacijom proizvođača, odnosno poslovnim i organizacijskim kapacitetom proizvođačkih organizacija. U tom kontekstu, ojačat će se kapaciteti proizvođačkih organizacija u području upravljanja i financija kako bi uspostavile odgovarajuće strukture i čvrsta načela poslovanja i upravljanja u projektu uspostave mreže LCD-a.

Cilj

Cilj je educirati proizvođačke organizacije u području upravljanja i financija kako bi mogle preuzeti ključnu ulogu u organiziranju proizvođača, a time i poboljšati svoju poziciju u zajedničkom nastupu na tržištu. Također, cilj je potaknuti proizvođačke organizacije da, bilo samostalno ili u zajedničkom projektu s partnerima, preuzmu ključnu ulogu u upravljanju i vlasničkoj strukturi LDC-a. U cilju jačanja tržišne prepoznatljivost potrebno je uspostaviti sustav označavanja voća i povrća koji može pridonijeti boljoj lokalnoj/regionalnoj prepoznatljivosti, prepoznatljivosti proizvođača udruženih u proizvođačku organizaciju stvaranjem robne marke i koji će jamčiti kvalitetu proizvoda.

Opis

Planirana komponenta obuhvaća edukacije proizvođačkih organizacija i uspostavu sustava označavanja voća i povrća prepoznatljivom oznakom.

Provedba

Provedba uključuje edukaciju i potporu proizvođačkim organizacijama u području upravljanja i financija kao i uspostavu sustava označavanja voća i povrća i stvaranje prepoznatljive oznake. Provedbi edukacije prethodit će javna nabava za odabir izvođača edukacije koja je planirana u 1Q/2023., odabir najpovoljnijeg ponuđača i sklapanje ugovora do 3Q/2023. te će zatim uslijediti edukacije u području upravljanja i financija u razdoblju od 3Q/2023. do 2Q/2026. za proizvođačke organizacije povezane sa projektima izgradnje i opremanja logističko distributivnih centara. Uspostava sustava stvaranja prepoznatljivih robnih marki na tržištu voća i povrća te dodjela korištenja oznaka odvijat će se u suradnji s HAPIH-om. HAPIH će u suradnji s MPOLJ izraditi osnovne uvjete za dobrovoljno označavanje voća i povrća. Uspostava sustava dodjele oznake planirana je u razdoblju od 1Q/2024. do 2Q/2026. i povezana je s dinamikom završetka izgradnje i opremanja logističko distributivnih centara te njihovim puštanjem u probni rad. Sustav je komplementaran sa shemom kvalitete koju razvija MPOLJ pod nazivom „Dokazana

kvaliteta“ koji se odnosi na svu hranu. Proizvođači voća i povrća udruženi u proizvođačke organizacije imat će mogućnost na dobrovoljnoj bazi dodati vrijednost svojim proizvodima ulaskom u sustav označavanja prepoznatljivom robnom markom te istovremeno, ukoliko budu imali interes, podnijeti zahtjev MPOLJ za dodjelu oznake „Dokazana kvaliteta“.

Aktivnost edukacije i potpore proizvođačkim organizacijama uključuje konzultantske usluge stručnjaka koji će proizvođačkoj organizaciji biti na raspolaganju za on-the job trening (obuku na radnom mjestu) u određenom vremenskom razdoblju (prva godina rada objekta) kako bi ih obučili u području upravljanja i financiranja LDC-a. Okvirna cijena stručnjaka je 400 eura po danu što bi iznosilo 3.000 kn po danu. Okvirna cijena ovih usluga za godinu dana iznosi 1.095.000 kn što za potencijalnih 5 projekata izgradnje i opremanja LDC-a iznosi 5.475.000 kn. Ostatak sredstava u iznosu od 525.000 kn namijenjen je uspostavi sustava označavanja prepoznatljivom robnom markom proizvoda koji će biti proizvedeni u LDC-ima (105.000 kn po projektu za usluge izrade tehničke specifikacije koja će detaljno razraditi kriterije za označavanje za proizvode iz pojedinog LDC-a).

Osigurat će se poštivanje svih pravila vezanih uz dodjelu državne potpore u kontekstu potpore kroz edukacije (ABER, čl. 24).

Nositelj provedbe	MPOLJ, APPRRR, HAPIH
Ciljna skupina	Proizvođačke organizacije korisnici projekta
Procijenjeni trošak	6.000.000 kn
Razdoblje provedbe	3/2023.- 6/2026.

C1.5. R2-I1 Komasacija poljoprivrednog zemljišta

Izazov

Provedbom postupaka komasacije, područja koja su trenutačno manje pogodna za poljoprivredu, zbog loših uvjeta (usitnjene čestice, otežan ili onemogućen pristup) postaju atraktivnija za poljoprivrednu proizvodnju. Postupcima komasacije, između ostaloga, planira se i izgradnja mreže pristupnih poljskih puteva, sustava za navodnjavanje i melioraciju, tamo gdje se pokaže potreba za takvim sustavima.

Cilj

Postupcima komasacije planira se stvoriti preduvjete za primjenu suvremenih metoda obrade poljoprivrednog zemljišta, a izgradnjom infrastrukture planira se omogućiti lakši i učinkovitiji pristup zemljištu.

Provedba planiranih aktivnosti, osim navedenoga, doprinosi boljem upravljanju vodama i očuvanju voda, sprječavanju erozije i zakiseljavanja tla, očuvanju zraka, uređenju i zaštiti krajolika, povećanju zapošljavanja, što će posredno i neposredno utjecati na obnovu ruralnog prostora.

Opis

Postupkom komasacije omogućit će se rješavanje imovinsko pravnih odnosa na poljoprivrednom zemljištu te stvaranje preduvjeta za primjenu suvremenih metoda obrade poljoprivrednog zemljišta, izgradnju infrastrukture (mreža poljskih puteva i kanala za

melioraciju), povećanje poljoprivredne proizvodnje i produktivnost te u konačnici podizanje konkurentnosti poljoprivrede.

Poljoprivredno zemljište je Ustavom i Zakonom o poljoprivrednom zemljištu[75] definirano kao dobro od posebnog interesa za Hrvatsku. Mjere usmjerene na upravljanje i zaštitu poljoprivrednog zemljišta predstavljaju prioritet nacionalne poljoprivredne politike. Nacrtom strategije poljoprivrede za razdoblje do 2030. prepoznata je ključna potreba postizanja veće usklađenosti između sustava poljoprivredne proizvodnje i agroekoloških svojstava proizvodnog okoliša kroz bolje planiranje korištenja zemljišta. U tu svrhu razvit će se informacijski alati za prikupljanje podataka o zemljištu obuhvaćenom komasacijom, sve kako bi se iskustva stečena kroz pojedine postupke komasacije mogla iskoristiti i u narednim komasacijama. Razvoj informacijskih alata koji će se koristiti u provedbi komasacije poljoprivrednog zemljišta i povezivanje sa zemljišnim knjigama i Bazom zemljišnih podataka (BZP) pomoći će da se jednom okrupnjene površine više ne usitnjavaju.

Provedba

Planirani projekti komasacije provodili bi se tako da se javnim pozivom od strane MPOLJ pozovu jedinice regionalne samouprave na iskaz interesa, za provedbu projekta komasacije na svom području. Iste bi u suradnji s JLS-ima predložile projekte komasacije, a prethodno bi pribavile suglasnosti vlasnika za provedbu komasacije. Prednost bi ostvarili projekti čija realizacija ne bi trajala duže od roka predviđenog projektom. Postupcima komasacije koji će se provoditi na temelju novog zakonodavnog okvira postići će se okrupnjavanje malih i međusobno udaljenih čestica poljoprivrednog zemljišta, riješiti imovinsko pravni odnosi, uskladiti podaci u raznim evidencijama sa stvarnim stanjem na terenu, izgraditi poljski putevi radi lakšeg pristupa i obrađivanja poljoprivrednog zemljišta, izgraditi sustavi melioracije tamo gdje će se za to pokazati potreba.

U odnosu na zahtjevnost i složenost provedbe postupaka komasacije u planu je primjena dva oblika komasacije. Jednostavniji oblik komasacije obuhvaćao bi postupke stručnih geodetskih poslova u svezi provedbe komasacije te rješavanje imovinsko pravnih odnosa na zemljištu, dok bi se složenom komasacijom obuhvatila i izrada mreže puteva i primjena melioracije.

Planira se da će se postupak komasacije provoditi u nekoliko glavnih faza koje će se razlikovati po opsegu i trajanju. Provedba komasacije će započeti utvrđivanjem područja na kojem će se provoditi projekti komasacije. Prikupit će se i analizirati podaci o zemljištu na kojem se planira provedba komasacije kao što su vlasnički status, postojanje stvarnih prava, raspored zemljišta, procjena vrijednosti zemljišta, ažuriranje podataka u katastru i zemljišnim knjigama i slično. Dio pripremnih aktivnosti počeo se provoditi u 2021. godini Započete su konzultacije s korisnicima, upućen je poziv prema JLP(R)S za iskaz interesa za provedbu komasacije, započinju aktivnosti na pripremi informativne kampanje, započinju aktivnosti koje se odnose na odabir područja na kojima će se provoditi projekti, započete su pripremne aktivnosti za izradu idejnih rješenja, uključena su i druga tijela državne uprave u čijem su djelokrugu propisi i postupanja koja će imati utjecaj na trajanje dijela postupka komasacije (Državna geodetska uprava, Ministarstvo pravosuđa i uprave u dijelu poslova koji obuhvaćaju izmjeru, upise u katastar i zemljišne knjige i sl.) U provedbi projekata sudjelovat će osim vlasnika i korisnika zemljišta niz stručnjaka poljoprivredne, pravne, geodetske i drugih struka. Sudjelovanje predstavnika JLP(R)S također će

[75] NN 20/18, 115/18 i 98/19

imati važnu ulogu u provedbi komasacije. Važno je naglasiti da se u provedbi planira korištenje postojećih baza podataka i stvaranje novih uz primjenu dostupne suvremene informacijske tehnologije. Primjena suvremene informacijske tehnologije omogućava obavljanje većeg broja zadataka istovremeno, jednostavnije i brže, uz mogućnost ažuriranja podataka.

Izradit će se plan/planovi komasacije u kojima će biti vidljiva nova preraspodjela zemljišta, preraspodjela pojedinih parcela, preraspodjela i formiranje novih zajedničkih/javnih površina. Planovi će uključivati i potrebne radove na izgradnji poljskih puteva, primjenu melioracije i slično.

Provedba će nadalje uključivati izmjeru, uređivanje imovinsko-pravnih odnosa, zamjenu ili prodaju zemljišta, predaju posjeda, osnivanje služnosti, izračunavanje vrijednosti zemljišta, gradnju puteva, odvodne mreže i druge gradnje, provode se upisi u katastar i zemljišne knjige te ostale javne registre.

Kako bi se osiguralo da je mjera u skladu s načelima DNSH i u skladu s Uredbom EU-a 2021/241 kojom se uspostavlja RRF, sljedeći će se kriteriji primjenjivati:

Vezano za održivo korištenje i zaštitu vodnih i morskih resursa: Aktivnosti podržane mjerom imaju neznatno predvidljiv utjecaj na ovaj okolišni cilj, uzimajući u obzir izravne i primarne neizravne učinke tijekom životnog ciklusa. Bez obzira, bit će osigurano da postupak konsolidacije ne dovodi do rizika od degradacije okoliša povezanih s očuvanjem kvalitete vode i vodenog stresa u skladu s Okvirnom direktivom o vodama (2000/60 / EZ).

Vezano za zaštitu i obnovu bioraznolikosti i ekosustava: Prema Zakonu o komasaciji poljoprivrednog zemljišta koji se primjenjuje ovom mjerom, svaki idejni projekt komasacije sadržava (između ostalog) rezultate postupka procjene utjecaja na okoliš ili ocjene o potrebi procjene utjecaja na okoliš dobivene u postupku koji je provelo nadležno tijelo sukladno posebnim propisima kojima se uređuje zaštita okoliša, odnosno rezultate postupka ocjene prihvatljivosti komasacije za ekološku mrežu koji je provelo nadležno tijelo sukladno posebnim propisima kojima se uređuje zaštita prirode.

Procjene će morati biti u skladu sa zahtjevima Direktive 2011/92/EU o procjeni učinaka određenih javnih i privatnih projekata na okoliš. U skladu s Direktivom 2011/92/EU o procjeni učinaka određenih javnih i privatnih projekata na okoliš, u fazi probira za ulaganja provest će se PUO i planirati / provesti mjere za ublažavanje kako bi se osiguralo da ne dođe do značajnih učinaka . Ako postoji postojeća procjena koja nije u skladu s Direktivom o staništima (92/43 / EZ), ponovit će se dio biološke raznolikosti / ekosustava EIA ili potpuni odgovarajući postupci procjene.

Za mjesta / operacije smještene u ili u blizini, koja će vjerojatno utjecati na područja osjetljiva na biološku raznolikost (uključujući mrežu Natura 2000, UNESCO-ova mjesta svjetske baštine i ključna mjesta biološke raznolikosti (KBA), kao i druga zaštićena područja), mjera će zahtijevati odgovarajuća procjena provest će se u skladu s odredbama EU strategije za biološku raznolikost (COM (2011) 244), ptica (2009/147/EC) i članka 6. (3) Direktive o staništima (92/43/EEC) - na temelju ciljeva očuvanja zaštićenog područja. Ulaganja koja bi zahtijevala primjenu članka 6. stavka 4. Direktive o staništima neće biti podržana.

Za takva mjesta, mjera će zahtijevati sljedeće:

- postoji plan upravljanja biološkom raznolikošću na razini lokacije koji se provodi u skladu s IFC-ovim Standardom uspješnosti 6: Očuvanje biološke raznolikosti i održivo

upravljanje živim prirodnim resursima;

- sve potrebne mjere ublažavanja postoje kako bi se smanjili utjecaji na vrste i staništa; i
- Uspostavljen je i provodi se robustan, prikladno dizajniran i dugoročan program praćenja i procjene biološke raznolikosti.

Za sva potencijalno pogođena područja Natura 2000, prije provođenja odgovarajuće procjene u skladu s člankom 6. stavkom 3. Direktive o staništima, treba osigurati da se ciljevi očuvanja specifični za područje utvrde ili revidiraju u skladu sa zakonskim zahtjevima.

Ako predložene mjere ublažavanja ne mogu smanjiti utjecaje na biološku raznolikost / ekosustave, ulaganje će biti obustavljeno.

Mjera nema ili ima neznatno predvidiv utjecaj na klimatske i okolišne ciljeve, točnije na: ublažavanje klimatskih promjena, prilagodbu na klimatske promjene, cirkularnu ekonomiju i prevenciju otpada, te kontrolu onečišćenja zraka, vode i zemlje.

Provedba se planira u razdoblju od 2021. do početka 2026. ovisno o složenosti stanja na području komasacije. Trajanje svakog pojedinog postupka okrupnjavanja od pokretanja do završetka ovisi o različitim utjecajima kao što je veličina površina koje se okrupnjavaju, broj sudionika okrupnjavanja, broj povezanih projekata izgradnje puteva ili kanala i slično.

Planiranim iznosom, za provedbu postupaka komasacije u RH, financirat će se stručni poslovi utvrđivanja stanja prije komasacije, geodetski poslovi (kao što su katastarska izmjera, izrada geodetske osnove za komasacijsko područje-LIDAR, kao podloge za detaljna projektiranja, izrada katastarskog operata i slično), analiza stanja i funkcionalnosti postojećih vodotokova i kanalske mreže, analiza stanja i funkcionalnosti postojećeg drenažnog sustava, analiza potrebe za navodnjavanjem ukoliko se utvrdi potreba, analiza potrebe za izgradnjom poljskih puteva, procjena zemljišta na području provedbe komasacije, obavljanje drugih stručnih poslova u okviru komasacije. Troškovima komasacije obuhvatit će se i troškovi koji se odnose na modernizaciju, razvoj i primjenu informatizacije i digitalizacije. Troškovi komasacije obuhvaćali bi i provedbu komasacije na odabranom području, a na vrstu i visinu tih troškova utjecaj će imati rezultati provedenih analiza, obuhvat površina, kao i aktivnosti koje neće biti identične na svakom području.

Planiranim iznosom alokacije provelo bi se okrupnjavanje površine od 18.000 hektara poljoprivrednog zemljišta. Procjenjuje se da bi troškovi komasacije (geodetske izmjere, građevinski radovi, projektna dokumentacija, izgradnja putne i kanalne mreže i slično) iznosili između 10.000 i 20.000 kuna po hektaru, ovisno o lokaciji provedbe te zahtjevnosti provedbe projekta komasacije.

Ukupna vrijednost investicije je 300 milijuna kuna, od čega će 250 milijuna kuna biti sufinancirano sredstvima EU, a 50 milijuna kuna će biti doprinos korisnika projekata.

U kontekstu državne potpore, važno je naglasiti kako su ovom reformom planirane investicije samo u javnu infrastrukturu. Ako će biti investicija na razini poljoprivrednog gospodarstva, primijenit će se ABER.

Nositelj provedbe	MPOLJ, HAPIH
Ciljna skupina	Vlasnici poljoprivrednog zemljišta, JLP(R)S
Procijenjeni trošak	250.000.000 kn RRF 50.000.000 kn sufinanciranje od strane korisnika
Razdoblje provedbe	4/2021.-3/2026.

C1.5. R2-I2 Program trajnog praćenja stanja (monitoring) poljoprivrednog zemljišta

Izazov

Kad se pojedini prirodni resursi konzumiraju na takav način da to prelazi stopu brzine obnavljanja, njihova dugoročna održivost se ugrožava. Zemljište je jedan od tih resursa kojim se, radi nacionalnog značaja, mora raspolagati učinkovito i dugoročno održivo. Bez odgovarajućih znanstveno utemeljenih metoda praćenja i sustava koji će pohraniti podatke promatrane iz više znanstvenih dimenzija, plansko upravljanje zemljištem nije moguće.

Više od 3 milijuna ha zemljišta Hrvatske služi različitim poljoprivrednim namjenama; bilinogojstvu, stočarstvu i ribarstvu. Podaci o načinu gospodarenja zemljištem, a naročito o kakvoći tla, za najveći dio te površine su nedostupni.

Stoga bez uspostave Programa trajnog praćenja (monitoring) stanja poljoprivrednog zemljišta, utjecaj poljoprivrednih aktivnosti na stanje okoliša nije moguće kvalitetno procijeniti (kvantificirati), niti je moguće donošenje odluka kojim bi se postigla ravnoteža međusobnog utjecaja poljoprivrede i okoliša (politika održivog razvoja poljoprivrede), koja je nužna kako za očuvanje okoliša, tako i za razvoj poljoprivrede budućih naraštaja.

Cilj

Provedbom Programa trajnog praćenja stanja (monitoring) poljoprivrednog zemljišta osigurat će se uvjeti za djelotvornu zaštitu poljoprivrednog zemljišta, kontinuiranu dostupnost podataka neophodnih za ocjenu stanja tla i provedbu politike održivog gospodarenja, kao i za izvješćivanje Hrvatske prema međunarodno preuzetim obvezama (prvenstveno Šestog akcijskog programa Zajednice za okoliš te Nacionalnog plana za provedbu Stockholmske konvencije o postojanim organskim onečišćujućim tvarima).

Uz pomoć terenskih istraživanja i primjene geografskog informacijskog sustava (GIS) osigurat će se dostupnost podataka neophodnih za ocjenu stanja tla i provedbu politike održivog gospodarenja i zaštite tla. Također, rezultati programa će omogućiti identifikaciju kriznih područja na kojima su tla izložena prijetnjama definiranim dokumentom EK „Tematska strategija za zaštitu tla“ te biti podloga za djelotvorniju politiku zaštite tla, kao i politiku održive poljoprivrede i ruralnog razvoja.

Opis

Ovom investicijom planira se uspostaviti i provoditi Program trajnog praćenja (monitoring) stanja poljoprivrednog zemljišta koji će omogućiti dobivanje realnih i usporedivih parametara kao osnove za sustavno i plansko upravljanje ovim resursom.

Ukupno je planirano zasnovati 90 postaja za motrenje poljoprivrednih tala. Postajom se podrazumijeva mjesto trajnog praćenja stanja koje svojim geomorfološkim položajem,

pedosistematskom jedinicom i načinom korištenja reprezentira agroekološko područje, odnosno, poljoprivrednu podregiju u kojoj se nalazi.

Postaju trajnog motrenja tala čine: ploha kvadratnog oblika na čijim dijagonalama su postavljene točke za uzimanje pojedinačnih uzoraka tla i pedološki profil s kojeg se uzimaju uzorci u porušenom i neporušenom stanju i prikupljaju podaci o endomorfološkim značajkama tla. Postaje će se rasporediti na cijelom području Hrvatsketako da pokrivaju sve podregije tako da u što većoj mjeri reprezentiraju njihove agroekološke uvjete.

Agroekološka područja s obzirom na prirodnu raznovrsnost Hrvatske, dijele ju na tri jasno definirane regije: Panonsku, Gorsku i Jadransku, koje imaju specifične klimatske uvjete, specifične uvjete postanka i evolucije tala. Svaka regija podijeljena je na podregije koje pružaju različite uvjete za korištenje tala.

Uz postaju za trajno motrenje, sukladno tipu tla, na poljoprivrednim površinama postavljaju se i uređaji za prikupljanje uzoraka podzemne vode.

Dobiveni rezultati predstavljat će izvor podataka o stanju tala Hrvatske u sklopu postojećeg informacijskog sustava podataka, koji razvojem posebnih modula postaje ključan instrument za planiranje i donošenje održivih praksi gospodarenja i zaštite poljoprivrednih tala. Informacijski sustav poljoprivrednog zemljišta je interoperabilni sustav za unos, verifikaciju, javnu objavu i razmjenu prostornih podataka, a koji će se nadograditi u okviru ove investicije.

Objedinjavanjem svih ovih podataka unutar jednog sustava za plansko upravljanje i analizu, omogućit će se predviđanje pojava negativnih procesa u tlu, utvrđivanje opsega oštećenja i onečišćenja tih procesa te planske reakcije za njihovo sprečavanje ili ublažavanje, zatim definiranje i identifikacija kriznih područja na kojima su tla izložena prijetnja te naposljetku određivanje zona utjecaja negativnih klimatskih i prirodnih procesa. Svi ti procesi ponderirali bi ukupne statusne vrijednosti za pojedino poljoprivredno zemljište i zajednički služile kao sustav kojim se definira njegova tržišna vrijednost.

Postojeća GIS baza sadržava sljedeće: karte (LPIS (Arkod), Osnovnu pedološku kartu, Namjensku pedološku kartu, Topografsku kartu, Ortofoto kartu s povijesnim prikazima, Open street map, Katastarsku podlogu (DGU), Digitalni model reljefa, Agroekološke zone, podatke (Kontrole plodnosti tla, Geokemijski atlas, Hidrometerološke podatke na razini Hrvatske, Corina Land Cover, Sustave navodnjavanja (Hrvatske vode)) i Aplikacije (Nadogradnja postojećeg informacijskog sustava ISAPZ za podatke o motrenju tla, Nadogradnja modula u postojećem informacijskom sustavu SimpleLab bazu za podatke o motrenju tla, Nadogradnja aplikacije za prikupljanje podataka na terenu.

Provedba

Provedba programa uključuje pripremnu fazu, procijenjene vrijednosti 6.000.000 kn bez PDV-a, zasnivanje 90 postaja kroz 3 godine i nadogradnju informacijskog sustava za praćenje stanja poljoprivrednog zemljišta, procijenjene vrijednost 7.000.000 kn bez PDV-a.

Procijenjeni troškovi uključuju i troškove privremenog zapošljavanja u HAPIH-u za potrebe provedbe investicije, a koje je nužno za provedbu projekta, s obzirom na to da postojeći kapaciteti nisu dostatni za toliko obiman dodatan posao. Naime, zasnivanje mjernih postaja na terenu zahtjeva veliku količinu ljudskog rada, a koje uključuje nadzor provedbe svih ugovorenih usluga (npr. geodetski i zemljani radovi), postavljanje mjerne opreme, evidentiranje (prikupljanje podataka sukladno Obrascu za opis postaje motrenja - više od 500 podataka za

svaku postaju), uzimanje uzoraka vode, uzimanje uzoraka profila tla, klasifikaciju (prema WRB-u) i određivanje morfoloških karakteristika tla te kartiranje postaja. S obzirom na navedeno, investicija se ne može provesti s postojećim kapacitetima HAPIH-a. Nakon uspostave mjernih postaja prestaje potreba za dodatnim radnicima, odnosno daljnje prikupljanje i analize uzoraka tla provodit će HAPIH s trenutačno postojećim kapacitetima.

Nema elemenata državne potpore.

Faze	Pokazatelj	Rok
1. Pripremna faza	Edukacija djelatnika, nabava terenske i laboratorijske opreme, nabava terenskih vozila	2021.-2022.
2. Zasnivanje postaja na području RH i nadogradnju informacijskog sustava za praćenje stanja poljoprivrednog zemljišta	Kontinuirano se uspostavljaju mjerne postaje, do ukupnog broja od 90 postaja i početak motrenja	2022.-2025.

Kupnja IT opreme bit će prema zahtjevima DNSH:

- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU Direktivom 2009/125/EC za eko-dizajn proizvoda povezanih s energijom, kojom se doprinosi održivom razvitku povećanjem energetske učinkovitosti i razine zaštite okoliša.
- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU direktivom 2011/65/EU (RoHS) za ograničavanje upotrebe određenih opasnih supstanci u električnoj i elektroničkoj opremi.
- Kada električna i elektronička oprema završi s radom, otpadnu električnu i elektroničku opremu sakuplja i upravlja ovlašteni operater te obrađuje prema hijerarhiji otpada, u skladu s Direktivom 2012/19/EU o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi.

Nositelj provedbe	HAPIH, MPOLJ
Ciljna skupina	Primarni krajnji korisnici podataka dobivenih monitoringom i iz Informacijskog sustava su javnopravna tijela koja na temelju zakona kojim se uređuje održavanje, zaštita i korištenje poljoprivrednog zemljišta i posebnih propisa izrađuju i/ili održavaju prostorne podatke i druge podatke značajne za zaštitu poljoprivrednog zemljišta i provedbu zemljišne politike. Podaci će biti javno dostupni kroz sustav Pametne poljoprivrede (C1.5.R3-I2).
Procijenjeni trošak	13.000.000 kn
Razdoblje provedbe	6/2021.-6/2025.

C1.5. R3-I1 Uspostava digitalnih javnih usluga

Izazov

MPOLJ evidentiralo je više od 140 javnih usluga u svojoj nadležnosti. Nažalost, evidentirane usluge trenutno nisu digitalno dostupne niti su uključene u nacionalne sustave e-usluga (e-Građani, e-Poslovanje, e-Pristojba).

Izazov predstavlja godišnja statistika dolazaka poljoprivrednika u podružnice MPOLJ-a, APPRRR-a i HAPIH-a. Ukupno je u pitanju više od 500.000 pojedinačnih dolazaka, od čega se više

od 300.000 odnosi na posjete poljoprivrednika (ili korisnika mjera PRR i zainteresirane javnosti) podružnicama APPRRR-a.

Uobičajeni kanali komunikacije s poljoprivrednicima, osim fizičkih dolazaka, predstavljaju telefoni te obrasci koji se šalju poštom ili elektroničkom poštom. U godišnjem prosjeku u pitanju je više od 250.000 zahtjeva čija se procedura popunjavanja, zaprimanja i obrade provodi analognim putem, odnosno putem papira.

S obzirom na sve prethodno navedeno, poljoprivredna administracija, od MPOLJ do povezanih agencija, nužno mora pristupiti procesu digitalne transformacije javnih usluga iz svoje domene kako bi administrativno rasteretila poljoprivrednike i time pridonijela većoj produktivnosti poljoprivredne proizvodnje i otpornosti poljoprivrednika na vanjske poremećaje.

Cilj

Cilj ove aktivnosti jest digitalna transformacija minimalno 30 javnih usluga u poljoprivredi navedenih u Akcijskom planu i financiranih kroz NPOO. Realizacijom aktivnosti smanjit će se broj fizičkih dolazaka korisnika u prostorije MPOLJ, APPRRR i HAPIH sa sadašnjih više od 500.000 na godišnjoj razini na 300.000 dolazaka u 2025. godini. Također se želi postići da udio samostalno ispunjenih, digitalno podnesenih Jedinstvenih zahtjeva za izravna plaćanja sa sadašnjih 17%, u 2025. bude 35%. Trenutno u jednoj godini je oko 12.500 zahtjeva samo za izračunom ekonomske veličine poljoprivrednih gospodarstava za potrebe prijave na mjere iz Programa ruralnog razvoja i potpora male vrijednosti. Zahtjevi se trenutno podnose osobnim dolaskom korisnika u MPOLJ, a potvrda se izdaje u papirnatom obliku. Dovršetkom procesa digitalizacije navedenog broja usluga, u 2025., i ova bi usluga korisnicima bila dostupna digitalnim putem.

Opis

MPOLJ, APPRRR i HAPIH trenutno nemaju uspostavljenu niti jednu digitalnu javnu uslugu. Uspostavom digitalnih javnih usluga za poljoprivrednike stvara se korisnički orijentirana elektronička javna uprava, sukladno Strategiji digitalna Hrvatska, a postiže se efekt da su usluge poljoprivrednicima na raspolaganju "uvijek" i "svugdje“. Digitalizacija podrazumijeva katalogiziranje svih procesa svih javnih usluga MPOLJ, APPRRR i HAPIH te izgradnju sustava koji će povezati postojeće baze podataka i digitalizirati sve te procese. Smanjit će se broj koraka na hodogramu ostvarivanja pojedine usluge, skratiti vrijeme potrebno za izvršenje usluge te omogućiti uvid svakog korisnika u status i dostupnost usluga. Usluge će biti usklađene s nacionalnom smjernicama digitalizacije, a pristupat će im se putem određene razine vjerodajnica Nacionalnog identifikacijskog i autentifikacijskog sustava (NIAS). Ovakav sustav administraciji će omogućiti bolju podlogu za planiranje aktivnosti i mjera potrebnih za usmjeravanje provedbe ZPP te bržu reakciju na potencijalne ugroze. Uz “administraciju bez papira” postaje se i “zelenija administracija”, jer korisnici više neće morati osobno dolaziti u urede MPOLJ i pratećih agencija.

Sustav će kao javni servis biti dostupan svim korisnicima i ne predstavlja oblik državne potpore.

Provedba

Provedba uključuje:

i) ažuriranje kataloga usluga (uključivanje usluga koje pružaju povezane agencije)

ii) priprema dokumentacije za postupke nabave i provedba postupaka nabave

iii) izrada Akcijskog plana i projektiranje digitalne transformacije poljoprivrede

   a. definicija opsega – broja i sadržaja usluga
   b. modeli za transformaciju
   c. faza realizacije i praćenja transformacije
   d. verifikacija implementacije i uvrštenje pojedine usluge u e-Katalog usluga

iv) uspostava infrastrukture za digitalne javne usluge

   a. interni informacijski sustavi
   b. integracijske komponente s SDURDD
   c. sustavi za objavu javnih usluga

v) uspostava minimalno 30 digitalnih javnih usluga

vi) e-Katalog javnih usluga

vii) HelpDesk centar za korisnike javnih usluga

   a. Infrastruktura
   b. Procesi i protokoli

viii) edukacija i promotivne aktivnosti

ix) primjena principa "*Monitor, Learn and Improve*" - poboljšanje usluga doradama sustava za objavu i provedbu javnih usluga unapređenjem korisničkog iskustva

i) Evidentirat će se i katalogizirati sve administrativne usluge MPOLJ i povezanih agencija (APPRRR i HAPIH), evidentirat će se, ažurirati i centralno katalogizirati sve administrativne usluge koje se u domeni poljoprivrede, sukladno pravnoj osnovi, provode. Usluge će se analizirati kako bi se definirao hodogram trenutnih poslovnih procesa.

ii) Na osnovu interno pripremljenog kataloga usluga pripremili bi se okviri za postupke javne nabave za usluge provedbe digitalne transformacije i koordinaciju digitalne transformacije minimalno 30 javnih usluga. Provedbom postupka javne nabave, ugovoreni, vanjski izvođač proveo bi duboku analizu svih usluga evidentiranih u katalogu usluga. Na osnovu analize dobili bi se detaljni dijagrami tijeka poslovnih procesa (*Business process model - BPM*) i na osnovu njih projektirala digitalna transformacija svake pojedine usluge.

iii) Akcijski plan bio bi podloga za transformaciju, pojednostavljenje i poboljšanje usluga te automatizaciju usluga digitalizacijom. Za svaku uslugu evidentiranu u katalogu, u Akcijskom planu, definirat će se koraci transformacije (od pravnog okvira, procesne provedbe, ljudskih i informatičkih resursa koji se trebaju prilagoditi ili uspostaviti kako bi usluga u potpunosti digitalno zaživjela). Kroz ostatak procesa ugovoreni vanjski izvođač prati proces ispunjavanja uvjeta i koraka definiranih Akcijskim planom te verificira uspostavu minimalno 30 javnih usluga u digitalno dostupnom obliku. Akcijski plan sadržavat će jasan opseg i vremensku procjenu implementacije digitalne transformacije svih javnih usluga poljoprivredne administracije i služit

će kao KPI za monitoring napretka digitalne transformacije za minimalno 30 javnih usluga u poljoprivredi i ove investicije.

iv) Uspostava informacijske infrastrukture za digitalne javne usluge podrazumijeva sve prilagodbe ili uspostave informacijskih sustava kojima će se postaviti temelji i ustrojiti procesi kako bi se interna komunikacija i administracija usluga odvijala potpuno digitalno. Svi informacijski sustavi bit će migrirani na CDU (centar dijeljenih usluga) čime će se postići uštede najmova podatkovnih centara i konsolidirati usluge održavanja informacijske infrastrukture MPOLJ-a, APPRRR-a i HAPIH-a. Sve prethodno navedene infrastrukturne aktivnosti u skladu su sa Zakonom o državnoj informacijskoj infrastrukturi i nalaze poveznicu u zahtjevu za proširenje kapaciteta CDU koje je SDURDD provodi pod reformom C2.3. R3 Modernizacija i daljnji razvoj državne informacijske infrastrukture kao osnove za sigurnu i financijski učinkovitu interakciju tijela javne uprave.

Osiguravanje preduvjeta da se usluga u cijelom procesu odvija potpuno digitalno obuhvaćat će prilagodbe svih informacijskih sustava za real-time integraciju s matičnim nacionalnim servisima dostupnima na Središnjem nacionalnom portalu interoperabilnosti i centralnoj sabirnici (*Government Service Bus*) koje u sklopu C2.3.R2-I1 Uspostava središnjeg sustava interoperabilnosti uspostavlja i koordinira SDURDD.

Kroz platformu (set IT sustava) omogućila bi se digitalna javna dostupnost usluga, tehnički je već definirana i u ranoj fazi implementacije. Ona uključuje sustav e-Poljoprivreda, koji će ubuduće predstavljati centralnu platformu za sve buduće online usluge u poljoprivredi, odnosno jedinstveno mjesto za pregled svih informacijskih sustava poljoprivrede, digitalne javne usluge i komunikaciju s poljoprivrednom administracijom i stručnom podrškom. Princip uspostave usluga na e-Poljoprivredi vodit će se općim pravilom, „samo jednom“, koje podrazumijeva dostavu podataka korisnika samo jedanput, sukladno Uredbi o uspostavi jedinstvenog digitalnog pristupnika, a centraliziran pregled IT sustava poljoprivrede i široki spektar kanala komunikacije sa stručnom podrškom omogućit će lakšu prilagodbu korisnika novom načinu poslovanja - digitalnom poslovanju, povećati korištenje i učinkovitost javnih usluga te zadovoljstvo korisnika. Ova platforma će “komunicirati” s ostalim TDU. MPOLJ imat će isključiva prava na softversko rješenje, a podaci će se čuvati na serverima u državnom vlasništvu.

v) U domenama u kojima su informacijski sustavi zreli za nadgradnju i integraciju s platformom za objavu digitalnih javnih usluga, započet će odmah po uspostavi platforme. Ostali će, sukladno Akcijskom planu, implementirati svoje digitalne javne usluge fazno.

vi) Svaka digitalna javna usluga koja bude uspostavljena, katalogizirat će se u e-Katalog javnih usluga koji će sadržavati informacije o usluzi, njene ključne riječi pomoću kojih će javnost moći pretraživati i dolaziti do ove usluge, definirane kontakt osobe i direktnu pozadinsku komunikaciju prema njima sustavima CRM (upravljanja komunikacijom s korisnicima). Sve komponente informacijskog sustava poljoprivrede koje nastaju u ovom procesu bit će regulirane sukladno naputcima za nabavu informacijskih sustava po mjeri koje priprema SDURDD, a one naslanjaju se na nacionalno zakonodavstvo.

vii) Planira se uspostava centralnog HelpDesk sustava i resursa koji će definirati procedure i postupke pomoći korisnicima prilikom korištenja digitalnih javnih usluga.

viii) Edukacija i promotivne aktivnosti služit će dijeljenju znanja i pomaganju poljoprivrednicima i javnosti u svladavanju novih postupaka i digitalnih tehnologija.

ix) Primjena principa „*Monitor, Learn and Improve*“ je bitna iz perspektive konstantnog poboljšavanja i pojednostavljenja minimalno 30 javnih usluga koje će biti digitalno javno dostupne, jer samo cikličkim analizama iskustava korisnika može se poboljšati njihov doživljaj i unaprijediti kvaliteta, iskustva i usluge koje im pruža državna i javna uprava.

Kompleksnost i očekivano veliki opseg projekta iziskivat će stručne projektne koordinacijske i provedbene kapacitete, stoga projekt uključuje komponentu stvaranja adekvatnih internih kapaciteta za provedbu i upravljanje projektima digitalizacije te edukativne aktivnosti za službenike MPOLJ koje bi se provodile u koordinaciji sa SDURDD, a fokusirale bi se na temu digitalne transformacije koja vodi pojednostavljenju i ekonomičnosti digitalnih javnih usluga, ali i razmjenu iskustava digitalne tranzicije s drugim državama članicama, jer sve digitalne javne usluge moraju biti prostorno neograničene i dostupne svim građanima EU.

Dinamika provedbe projekta i procjena troškova:

Rb.	Aktivnost	Početak	Završetak	Iznos (kn)
1.	Ažuriranje kataloga usluga	2Q/2021.	4Q/2021.	250.000
2.	Provedba postupaka nabave	4Q/2021.	1Q/2022.	0
3.	Izrada Akcijskog plana i projektiranje digitalne transformacije	1Q/2022.	2Q/2022.	2.000.000
4.	Uspostava infrastrukture za digitalne javne usluge	1Q/2020.	1Q/2024.	6.100.000
5.	Uspostava minimalno 30 digitalnih javnih usluga	2Q/2022.	1Q/2025.	3.500.000
6.	e-Katalog javnih usluga	2Q/2022.	3Q/2025.	7.500.000
7.	HelpDesk centar za korisnike javnih usluga	2Q/2022.	3Q/2025.	400.000
8.	Edukacija i promotivne aktivnosti	2Q/2022.	3Q/2025.	50.000
9	Monitor, Learn and Improve	2Q/2022.	3Q/2025.	500.000
	Ukupno			14.000.000

Usluge će biti svima dostupne besplatno, stoga nema elemenata državne potpore.

Nositelj provedbe	MPOLJ
Ciljna skupina	Poljoprivrednici, MPOLJ i agencije iz nadležnosti
Procijenjeni trošak	14.000.000 kn
Razdoblje provedbe	2/2020.-9/2025.

C1.5. R3-I2 Pametna poljoprivreda

Izazov

Poljoprivrednici su, sukladno zakonskim okvirima, obavezni prijavljivati svoje podatke u službene evidencije i registre, prvenstveno s interesom ostvarivanja prava na potpore. Međutim, ti podaci poljoprivrednicima nisu povratno svakodnevno dostupni kao podloga za planiranje i upravljanje vlastitim resursima i proizvodnjom. Samo mali udio velikih poljoprivrednih proizvođača prepoznalo je potrebu i posjedovalo financijske mogućnosti posložiti podatke u vlastite sustave za upravljanje resursima i proizvodnjom.

Kao nepovoljan pokazatelj trenutnog stanja navodi se činjenica da MPOLJ trenutno upravlja s više od 140 pojedinačnih informacijskih sustava (evidencija i registara) u kojima se prikupljaju i administriraju podaci korisnika. Sustavi su većinom tehnološki zastarjeli, s niskim stupnjem integracije na nacionalne servise (npr. OIB servis, Sudski registar, Obrtni registar) kojima bi se osigurala točnost i ažurnost korisničkih podataka, a koji su preduvjet integracije informacijskih sustava na nacionalne digitalne usluge (e-Građani, e-Poslovanje, e-Pristojbe). Dodatna

problematika ovako segmentiranih informacijskih sustava jest potreba za višestrukim upisivanjem istih podataka, a koji već postoje u digitalnom obliku u nekom od nacionalnih registara (Sudski registar, Obrtni registar ili OIB sustav), dok se u domeni poljoprivrede oni zasebno i svaki put iznova unose u registre, upisnike i evidencije.

Dostupnost podataka iz javnih registara svim tijelima javnog sektora, građanima i drugim korisnicima jedno je od načela Zakona o državnoj informacijskoj infrastrukturi i cilj kojem teži SDURDD kroz realizaciju C2.3.R2-I1 Uspostava središnjeg sustava interoperabilnosti uspostavlja. Preduvjet javne dostupnosti podataka jest konsolidacija i integracija informacijskih sustava.

Cilj

Provedbom projekta planira se transformacija i iskorak hrvatske poljoprivrede i poljoprivrednika u svijet digitalnih usluga. Sustav/platforma pametne poljoprivrede za upravljanje resursima i proizvodnjom, uz digitalne javne usluge, omogućit će jednostavnije i otpornije poslovanje korisnika, povećati pristupačnost, vidljivost i transparentnost programa i projekata koje MPOLJ provodi te kvalitetu javnih usluga i stručne podrške koju MPOLJ pruža.

Opis

Ovim projektom MPOLJ planira uspostaviti sustav za upravljanje poljoprivrednom proizvodnjom – platformu za pametnu poljoprivredu.

Pametna poljoprivreda, nudeći ažurne, strukturirane i pravovremene informacije direktno s polja i farmi, uz odgovarajuću stručnu podršku i primjenu principa održive proizvodnje, alat je kojim se ciljevi zadani budućim ZPP-om mogu ostvariti, a ujedno postaviti stabilni temelji dugoročno efikasne, profitabilne, održive i samodostatne hrvatske poljoprivredne.

Rezultati i koristi ovog projekta usklađeni su s ciljevima razvojnih smjerova NRS-a, 2. Jačanje otpornosti na krize i 3. Zelena i digitalna tranzicija.

Provedba

Provedba uključuje: (i) infrastrukturu; (ii) sustave i usluge za pametnu poljoprivredu; (iii) stručnu podršku.

i) Sukladno Zakonu o državnoj informacijskoj infrastrukturi, pristupilo bi se objedinjavanju infrastrukturnih resursa tijela poljoprivredne administracije s ciljem racionalizacije tih izdataka. Umjesto pojedinačnih infrastrukturnih lokacija, objedinjavanjem bi se informacijska infrastruktura centralno locirala u CDU, čime bi se smanjili troškovi, a konsolidacijom opreme resursi i alati bi se mogli zajednički nabavljati.

ii) Projektnom se planira konsolidacija IT sustava, koji bi se planski objedinili i integrirali prema glavnim sektorskim vertikalama (npr. ratarstvo, stočarstvo, voćarstvo, ribarstvo, veterina, šumarstvo…), a zatim međusobno integrirali preko servisne sabirnice poljoprivrede (SSP). SSP bi služila kao osnovica za uključivanje podataka svih informacijskih sustava sektorskih vertikala u platformu Pametna poljoprivreda koja bi davala centralni pregled svih podataka o resursima i proizvodnji pojedinog poljoprivrednika, bila bi dostupna online (preko sustava e-Poljoprivrede i m-Poljoprivrede), a služila bi poljoprivrednicima za planiranje proizvodnje, primjenu najboljih stručnih praksi, direktnu komunikaciju sa stručnom podrškom MPOLJ i upravljanje resursima i prihodima. Poljoprivrednik bi imao jedno rješenje koje nudi sve podatke s polja i farmi kao podlogu za upravljanje, a platforma bi uključivala specijalizirane servise koji su osnova za

planiranje i precizno upravljanje proizvodnjom, poput normaliziranog indeksa vegetacije (NDVI) ili agrometeoroloških servisa.

iii) Kako bi se osigurala adekvatna stručna podrška poljoprivrednicima uspostavit će se sustav za upravljanje komunikacijom s korisnicima, koji se naslanja na platformu Pametna poljoprivreda, a kroz koji bi se provodilo zaprimanje svih zahtjeva korisnika i interna koordinacija stručne podrške i informiranja prema poljoprivrednicima. Na centralni sustav za upravljanje komunikacijom s korisnicima integrirat će se novi tehnološki kanali koji nude mogućnost komunikacije u realnom vremenu, s ciljem široke, pravovremene i jasne distribucije informacija prema javnosti i korisnicima. Konkretno, taj sustav omogućava da se npr. nakon potresa selektiraju svi poljoprivrednici s tog područja te ih se putem newslettera, SMS-a, Vibera i/ili WhatsApp-a, informira o mjerama pomoći ili, još konkretnije, selektiraju se svi poljoprivrednici s tog područja koji imaju stočarsku proizvodnju i obavještavaju da preko WhatsApp-a ili Vibera mogu dojaviti potrebe za veterinarskim uslugama i hranom.

U svrhu proširenja dostupnih materijala za povećanje znanja, distribuciju inovacija i prijenos novih tehnologija, sukladno principima projekta EK *Smart-AKIS: European Agricultural Knowledge and Innovation Systems (AKIS) towards innovation-driven research in Smart Farming Technology*, uspostavio bi se Nacionalni katalog poljoprivrednih edukacija putem kojeg bi poljoprivrednici stjecali dodatna znanja, uspoređivali i primjenjivali najbolje prakse proizvodnje te svladavali prepreke primjene novog načina poslovanja u svijetu digitalnih usluga.

Dinamika provedbe projekta i procjena troškova:

3Q/2021. – e-Savjetnik (prva faza Pametne poljoprivrede); 1Q/2022. – centralni sustav za komunikaciju sa stručnom podrškom; 1Q/2022. – nacionalni katalog poljoprivrednih edukacija; 2Q/2022. – Pametna poljoprivreda (druga faza); 2Q/2023. – primjena principa unosa podataka „samo jednom"; 1Q/2024. – završena integracija informacijskih sustava i dostupne e-usluge; 1Q/2024. – Pametna poljoprivreda (cjelokupan sustav); 1Q/2025. – prva proizvodna godina za usporedbu benefita (povećanje produktivnosti).

Rb.	Aktivnost	Početak	Završetak	Iznos (kn)
1.	Infrastruktura			8.000.000
1.1	Definiranje opsega podataka u sustavu	2Q/2021.	3Q/2021.	
1.2	Konsolidacija infrastrukture informacijskih sustava	2Q/2021.	2Q/2023.	
2.	Sustavi i usluge za pametnu poljoprivredu			40.000.000
2.1	Informacijski sustav poljoprivrede	2Q/2021.	2Q/2023.	
2.2	Sektorske integracije sustava	2Q/2021.	2Q/2023.	
2.3	Pametna poljoprivreda	1Q/2020.	2Q/2022.	
2.4	Poveznica na Digitalne javne usluge	1Q/2022.	4Q/2022.	
3.	Stručna podrška			2.000.000
3.1	Edukacije i promocija	2Q/2022.	4Q/2025.	
3.2	Savjetodavne usluge	2Q/2022.	4Q/2025.	
3.3	Diseminacija	2Q/2022.	4Q/2025.	
	Ukupno			50.000.000

Usluge će biti dostupne besplatno, stoga nema elemenata državne potpore.

Nositelj provedbe	MPOLJ
Ciljna skupina	Poljoprivrednici, MPOLJ i agencije iz nadležnosti.
Procijenjeni trošak	50.000.000 kn
Razdoblje provedbe	2/2020.-12/2025.

C1.5. R3-I3 Sustav sljedivosti

Izazov

Globalizacijom tržišta dostupan je sve veći izbor hrane što ujedno utječe i na povećane zahtjeve potrošača. Najvažniji trenutak u komunikaciji proizvođača hrane s potrošačem je upravo pružanje svih bitnih informacija o tom proizvodu. Postojećim zakonodavstvom o hrani propisana je obveza da hrana koja se stavlja na tržište mora biti sigurna i pravilno označena. Također je propisano da subjekti u poslovanju s hranom morajuosigurati sljedivost koja se temelji na pristupu „jedan korak natrag – jedan korak naprijed" u svim fazama proizvodnje, prerade i distribucije.

U lancu opskrbe hranom sljedivost ima sve značajniju uloga te postaje standardna praksa poslovanja. Mogućnost praćenja proizvoda kroz sve faze proizvodnje od poljoprivrednog gospodarstva, prerade, distribucije, transporta i maloprodaje do krajnje točke ili potrošača, s jedne strane omogućuje proizvođačima upravljanje rizicima i brzu reakciju na hitne slučajeve, opozive i povlačenja. S druge strane omogućuje pružanje dodatnih informacije kupcima čime se jača njihovo povjerenje. Implementacija sustava sljedivosti zahtjeva financijske i ljudske resurse, što može biti nepremostiva prepreka za male proizvođače.

Digitaliziran sustav sljedivosti predstavlja vrijedan poslovni alat za poljoprivrednike, upravo zbog sposobnosti praćenja proizvoda kroz sve faze njegove proizvodnje i distribucije, a za tržište to je alat ispunjavanja očekivanja kupaca i krajnjih korisnika, jer služi kao potvrda da subjekt u poslovanju hranom zaista ispunjava njihove zahtjeve.

Potrošači postaju sve zahtjevniji te žele znati sve informacije o hrani na svakom koraku – od proizvodnje do prodaje. Veća je osviještenost potrošača koji žele provjeriti informacije na koji je način i gdje hrana proizvedena (npr. ekološki uzgoj) ili ima li određenu dodanu vrijednost odnosno znak (ZOI, ZOZP, ZTS).

Cilj

Cilj je s jedne strane dodatno promovirati održivi način poljoprivrede, koji je u velikoj mjeri zastupljen u načinu proizvodnje spomenutih proizvoda od strane malih lokalnih proizvođača, a s druge strane kroz mogućnost dodatnog informiranja potrošača, osobito mlađih dobnih skupina, dodatno ukazati na važnost i dostupnost proizvoda dobivenih na takav način, na lokalnim razinama na području cijele Hrvatske. Promocijom održive proizvodnje malih proizvođača ostvarit će se pozitivan utjecaj i u smislu ruralnog razvoja u nizu lokalnih zajednica, budući da upravo ovakav način proizvodnje može bitno utjecati na zadržavanje mlađih poljoprivrednih proizvođača u lokalnim zajednicama i održivoj poljoprivrednoj proizvodnji. Na kraju, povećanje transparentnosti i dostupnosti podataka o ovako dobivenim proizvodima doprinijet će i povećanju povjerenja potrošača u proizvode lokalnih proizvođača i smisao održive poljoprivredne proizvodnje. Konkretno povezivanjem i nadogradnjom postojećih sustava kojima se prati sljedivost u jedinstveni nacionalni sustav imat će trostruki doprinos i to:

- digitalizaciju sustava koji će subjektima u poslovanju hranom olakšati poslovanje i konkurentnost na tržištu
- bolje informiranje potrošača o poljoprivrednim i prehrambenih proizvodima (iz područja primarne proizvodnje) od farme/polja do maloprodaje
- omogućiti bolju kontrolu sljedivosti nadležnoj inspekciji.

Opis

Naglasak je na uspostavi nacionalnog sustava sljedivosti. Ovom investicijom omogućit će se bolje informiranje potrošača kroz kreiranje dodatnih podataka u vidu praćenja sljedivosti poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, osobito iz područja primarne poljoprivredne proizvodnje malih proizvođača, koji većinu svojih proizvoda plasiraju direktno na tržište. Uz dostupne informacije za sve dobne skupine potrošača, poseban naglasak je i na edukaciji mlađih dobnih skupina (predškolske i školske dobi) kako bi već u najranijoj dobi kroz njima prihvatljiv i zanimljiv edukativni sadržaj saznali o načinu proizvodnje poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda koji su tradicionalno u hrvatskoj proizvodnji od važnosti za male proizvođače te kod kojih je uslijed određenih komparativnih prednosti Hrvatske naglasak na proizvodnji u skladu sa strategijom održive uporabe resursa. Mjere u sklopu ove aktivnosti bit će primijenjene i razvijene za nekoliko kategorija hrane. Planirani sustav sljedivosti bit će dobrovoljan osigurat će konsolidaciju postojećih sustava u jedan koji će biti koristan alat za ujednačavanje i olakšavanje praćenja informacija, olakšavanje poslovanja te pružanja informacija potrošačima putem QR koda. Sustav će biti izrađen tako da omogućava povezivanje s ostalim e-sustavima te kontinuirano nadopunjavanje informacija.

Provedba

Provedba uključuje: (i) digitalizaciju i (ii) edukativno-informativnu kampanju.

i) Digitalizacija podrazumijeva snimanje stanja i postojanosti trenutno postojećih i segmentiranih sustava za praćenje sljedivosti hrane životinjskog i biljnog podrijetla, pregled kompatibilnosti postojećih sustava, izrada novih koji nedostaju kao i nadogradnja postojećih kako bi se izradio jedan jedinstveni sustav za praćenje sljedivosti od farme/polja do stola, a koji će biti javno dostupan proizvođačima, potrošačima i nadležnoj inspekciji. Značaj je upravo na tome da će se isti moći nadograđivati, povezivati s drugim e-sustavima i tako omogućiti brzi protok i dostupnost informacija koje će biti prilagođene ciljanim dionicima u obliku određenih razina dostupnosti informacija. Financijski naglasak je zbog toga na integracijama sustava i nadogradnji kako bi se sustav nadopunio svim potrebnim informacija s ciljem digitalizacije podataka koji će osigurati cjelokupnu sljedivost, veću transparentnost i dostupnost informacija.

ii) Poseban naglasak stavit će se na edukacije i informiranje svih ciljanih dionika o prednosti jedinstvenog nacionalnog sustava sljedivosti.

Aktivnosti u okviru investicije:

Digitalizacija – nadogradnja postojećih sustava

1. Pregled kompatibilnosti i mogućnosti objedinjavanja postojećih sustava označavanja i sljedivosti, vezanih na proizvodnju hrane životinjskog i biljnog podrijetla
2. Projekt nadogradnje postojećih aplikacija i razvoj novih te priprema za mogućnost njihovog povezivanja u jedinstveni sustav

3. Kreiranje dodatnih informacija o ciljanim proizvodima, u skladu s postojećim podacima i ciljevima projekta
4. Objedinjavanje svih potrebnih informacija o ciljanim proizvodima u obliku QR koda Izrada jednostavno dostupne mobilne aplikacije, namijenjene potrošačima.

2. Edukativno-informativna kampanja

1. Ispitivanje javnog mnijenja o održivoj poljoprivredi i lokalnim proizvodima
2. Stručni skupovi – edukacije, namijenjeni ciljano zainteresiranim proizvođačima u suradnji s Hrvatskom poljoprivrednom komorom i lokalnim/regionalnim proizvođačkim skupinama
3. Informiranje javnosti – potrošača o značaju i ciljevima projekta
4. Stručni skupovi – edukacije proizvođača, nakon ostvarivanja tehničkih preduvjeta (digitalizacije) za plasman proizvoda s dodatnim podacima
5. Promotivne aktivnosti nakon dovršetka mobilne aplikacije za potrošače s ciljem što uspješnijeg prihvaćanja projekta od strane javnosti
6. Izrada i distribucija edukativnih materijala za predškolske i školske ustanove
7. Ispitivanje javnog mnijenja, s ciljem prikupljanja povratnih informacija nakon početnog razdoblja provedbe projekta, kako bi se projekt mogao dalje usmjeravati i unaprjeđivati.

Rb.	Aktivnost	Početak	Završetak	Iznos (kn)
1.	Digitalizacija – nadogradnja sustava			11.000.000
1.1.	Objedinjavanja informacijskih sustava vezanih na proizvodnju hrane životinjskog i biljnog podrijetla	2Q/2021.	3Q/2022.	
1.2.	Nadogradnje informacijskih sustava	3Q/2021.	3Q/2022.	
1.3.	Dopuna sustava dodatnim informacijama o proizvodima	3Q/2021.	3Q/2023.	
1.4.	QR kod i mobilna aplikacija	3Q/2022.	3Q/2023.	
2.	Edukativno – informativna kampanja			2.000.000
2.1.	Ispitivanje javnog mijenja	4Q/2021.	2Q/2022.	
2.2.	Stručni skupovi – edukacije	1Q/2022.	3Q/2023.	
2.3.	Informiranje javnosti	1Q/2022.	3Q/2023.	
2.4.	Stručni skupovi – proizvođači	1Q/2022.	2Q/2023.	
2.5.	Promotivne aktivnosti	1Q/2022.	3Q/2023.	
2.6.	Edukativni materijali i radionice	2Q/2022.	3Q/2023.	
2.7.	Ispitivanje javnog mijenja – post projektno			
	Ukupno			13.000.000

Usluge će biti svima dostupne besplatno, stoga nema elemenata državne potpore.

Nositelj provedbe	MPOLJ
Ciljna skupina	Poljoprivrednici, MPOLJ i agencije iz nadležnosti
Procijenjeni trošak	13.000.000 kn
Razdoblje provedbe	6/2021.-9/2023.

C1.5. R4-I1 Infrastrukturno opremanje banke hrane i posrednika u lancu doniranja hrane

Izazov

Osiguranje pouzdanih partnera u lancu doniranja hrane (neprofitne organizacije koje su stručne i osposobljene za poslovanje s hranom te opremljene potrebnom infrastrukturom) i loša infrastrukturna opremljenost posrednika u doniranju hrane (nedostatak vozila, neadekvatna

skladišta, nemogućnost primjerenog skladištenja i distribucije hrane) prepoznati su među ključnim preprekama u sustavu doniranja hrane u RH.

Sadašnji sustav doniranja hrane čini 118 registriranih posrednika u doniranju hrane, s različitom razinom infrastrukturne opremljenosti, brojem zaposlenih, volontera itd. Hrvatska još nema banku hrane koje su se diljem svijeta pokazale kao uspješni modeli za poboljšanje učinkovitosti sustava doniranja hrane.

Banke hrane su neprofitne organizacije koje djeluju kao „neprofitni veletrgovci", pri čemu spajaju donatore i posrednike u lancu doniranja hrane. Studija o izvedivosti osnivanja banke hrane u Hrvatskoj je potvrdila višestruke koristi osnivanja banke hrane u Hrvatskoj, koje uključuju doniranje većih količina hrane, sprječavanje nastajanja otpada od hrane, doprinos rješavanju problema siromaštva, kao i da je funkcionalan i jednostavan informacijsko – komunikacijski sustav ključan za uspješnu uspostavu sustava banke hrane.

Cilj

Jačanje infrastrukturnih kapaciteta posrednika u lancu doniranja hrane i banke hrane u svrhu stvaranja osnovnih preduvjeta za povećanje količina donirane hrane čime se doprinosi smanjenju otpada od hrane s jedne strane te povećanju prehrambene sigurnosti siromašnijih skupina stanovništva s druge strane.

Opis

Okvir za infrastrukturno opremanje posrednika u lancu doniranja hrane i banke hrane definirat će se Programom potpore za infrastrukturno opremanje banke hrane i posrednika u lancu doniranja hrane kojeg će usvojiti Vlada. Program će se donijeti na temelju Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivredi, čija se objava očekuje tijekom svibnja 2021. godine. Ovaj Zakon će, u pogledu doniranja hrane, propisati temelj za donošenje Programa potpore za infrastrukturno opremanje banke hrane i posrednika u lancu doniranja hrane (pravni okvir za doniranje hrane je već uspostavljen kako je opisano u odlomku „Izazovi"). Program će se donijeti u 1Q/2022. godine.

Provedba

Program potpore za infrastrukturno opremanje banke hrane i posrednika u lancu doniranja hrane će se izraditi uzimajući u obzir provedenu Studiju izvedivosti osnivanja banke hrane u Republici Hrvatskoj koja je predložila moguća rješenja povezana s načinom organizacije, financiranjem banke hrane te organizacijskim i logističkim tijekovima. Također, MPOLJ će se prilikom izrade Programa konzultirati i sa FEBA-om (Savez europskih banki hrane).

Programom će se definirati prihvatljivi korisnici (posrednici u lancu doniranja hrane su neprofitne humanitarne organizacije (udruge civilnog društva i pravne osobe vjerskih zajednica), prihvatljivi troškovi, iznos i način financiranja. Prihvatljivi troškovi će uključivati izgradnju i adaptaciju skladišnog prostora, skladišnu opremu i namještaj, rashladne uređaje i opremu za čuvanje hrane, viličare, rashladna vozila, vozila i informatičku opremu. Procjena troška provedbe Programa potpore je napravljena na temelju analize stvarnih iskazanih potreba posrednika u lancu doniranja hrane koji su na zahtjev MPOLJ dostavili procjenu troškova i specifikaciju predmeta nabave (priloženo Planu). Stoga se financiranje planira provesti po modelu djelomičnog i/ili potpunog odgovora na stvarne individualne zahtjeve korisnika, a u okvirima prihvatljivih troškova. Maksimalni iznos potpore po korisniku, odnosno po projektu će se definirati u Programu potpore za infrastrukturno opremanje banke hrane i posrednika u lancu

doniranja hrane, a bit će proporcionalan broju krajnjih primatelja o kojima skrbi posrednik, indeksu razvijenosti regije unutar koje posrednik djeluje te sl. parametrima. Projekti se mogu financirati u iznosu do 100% prihvatljivih troškova.

Kako bi se osiguralo da je mjera u skladu s načelima Ne čini značajnu štetu (DNSH) i u skladu s Uredbom EU-a 2021/241 kojom se uspostavlja Mehanizam za oporavak i otpornost, sljedeći će se kriteriji primjenjivati:

Povezano s ublažavanjem klimatskih promjena:

U slučaju gradnje novih zgrada - Mjera je prihvatljiva za intervencijsko polje 025ter Izgradnja nove zgrade koja bi zahtijevala najmanje 20% manju potražnju za primarnom energijom nego za nZEB standard za takvu vrstu zgrada.

U slučaju stjecanja zgrada - Za zgrade izgrađene prije 31. prosinca 2020. zgrada ima najmanje razred B certifikata energetskog učinka (EPC). Za zgrade izgrađene nakon 31. prosinca 2020. godine, Primarna potražnja za energijom (PED) koja definira energetsku učinkovitost zgrade koja proizlazi iz gradnje ne prelazi prag postavljen za zahtjeve za zgradu s gotovo nula energije (NZEB) u nacionalnoj uredbi o provedbi Direktive 2010/31/EU. Energetske performanse certificirane su pomoću ugrađenog certifikata o energetskoj učinkovitosti (EPC).

Povezano s prilagodbom klimatskim promjenama: Klimatski rizici koji bi mogli biti relevantni za svako ulaganje u okviru ove mjere utvrđeni su u Nacionalnoj strategiji prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. u odnosu na 2070. i bit će procijenjeni za svaku mjeru posebno, uzimajući u obzir lokalne klimatske uvjete, kao i klimatske projekcije (posebno tamo gdje se izrađuju lokalni ili regionalni planovi). Tijekom razvoja i dizajna projekata identificirat će se i integrirati intervencije koje mogu smanjiti klimatske utjecaje.

Povezano s očuvanjem voda: Uređaji za upotrebu vode, ako se instaliraju, moraju biti u skladu sa sljedećim:

(a) slavine za umivaonike, kuhinjske slavine i tuševi imaju maksimalan protok vode od 6 litara / min;

(b) WC-i, uključujući apartmane, posude i cisterne za ispiranje, imaju puni volumen ispiranja od najviše 6 litara i najveći prosječni volumen ispiranja od 3,5 litara;

(c) pisoari koriste najviše 2 litre / zdjelu / sat. Pisoari za ispiranje imaju maksimalan puni volumen ispiranja od 1 litre.

Da bi se izbjegao utjecaj gradilišta, identificiraju se i rješavaju rizici degradacije okoliša povezani sa očuvanjem kakvoće vode i izbjegavanjem vodenog stresa, u skladu s planom upravljanja korištenjem i zaštitom vode, razvijenim u dogovoru s relevantnim dionicima.

Povezano s otpadom, odnosno kružnim gospodarstvom: Najmanje 70% (težinski) neopasnog građevinskog otpada i otpada od rušenja (isključujući prirodni materijal naveden u kategoriji 17 05 04 na Europskom popisu otpada uspostavljenom Odlukom 2000/532/EZ) nastaje na gradilištu pripremljen za ponovnu uporabu, recikliranje i oporabu drugog materijala, uključujući postupke zatrpavanja otpadom koji zamjenjuje druge materijale, u skladu s hijerarhijom otpada i EU protokolom za upravljanje građevinskim otpadom i rušenjem. Operateri ograničavaju stvaranje otpada u procesima koji se odnose na izgradnju i rušenje, u skladu s EU Protokolom o gospodarenju otpadom od gradnje i rušenja, uzimajući u obzir najbolje raspoložive tehnike i koristeći selektivno rušenje kako bi se omogućilo uklanjanje i sigurno rukovanje opasnim

tvarima te olakšala ponovna uporaba i visoko-kvalitetno recikliranje selektivnim uklanjanjem materijala, korištenjem dostupnih sustava za sortiranje građevinskog otpada i otpada od rušenja.

Građevinski projekti i građevinske tehnike podržavaju kružnost i posebno pokazuju, pozivajući se na ISO 20887 ili druge standarde za procjenu rastavljanja ili prilagodljivosti zgrada, kako su dizajnirane da budu učinkovitije, prilagodljivije, fleksibilnije i demontažne kako bi se omogućila ponovna upotreba i recikliranje.

Povezano s sprječavanjem i kontrolom onečišćenja: Ne očekuje se da će mjere dovesti do značajnog povećanja emisija onečišćujućih tvari u zrak, vodu ili zemlju jer:

U slučaju da se dođe do izgradnje, osigurano je da građevinski dijelovi i materijali neće sadržavati azbest niti tvari koje izazivaju veliku zabrinutost, kako je utvrđeno na temelju „Popisa odobrenja“ REACH Uredbe.587.

- Ako se nova konstrukcija nalazi na potencijalno kontaminiranom mjestu (brownfield područja), mora se podvrgnuti istrazi zbog potencijalnih onečišćivača, na primjer primjenom standarda BS 10175.588.
- Poduzet će se mjere za smanjenje emisije buke, prašine i onečišćujućih tvari tijekom građevinskih radova, sukladno Zakonu o gradnji članku 133. Uređenje gradilišta koji zahtijeva da se na gradilištu predvide i provode mjere zaštite na radu te ostale mjere za zaštitu života i zdravlja ljudi u skladu s posebnim propisima, te kojima se onečišćenje zraka, tla i podzemnih voda te buka svodi na najmanju mjeru. Tako će se radovi izvoditi samo u dnevnom razdoblju, svi rastresiti materijali će biti sklonjeni (prekrivanjem ili po potrebi vlaženjem) kako bi se spriječilo rasipanje tijekom kiše i vjetra, a sva uklanjanja i demontaže građevnih elemenata i materijala vršit će tehnikama koje sprečavaju širenje prašine i štetnih tvari na susjedne površine, te će se kada je potrebno koristiti zaštitne ograde.

Povezano s biološkom raznolikošću i ekosustavom: Aktivnost koja je podržana mjerama ima neznatno predvidljivi utjecaj na ovaj okolišni cilj, uzimajući u obzir izravne i primarne neizravne učinke tijekom životnog ciklusa. Mjere se ne odnosi na rekonstrukciju ili izgradnju zgrada smještenih u ili u blizini područja osjetljivih na biološku raznolikost (uključujući mrežu zaštićenih područja Natura 2000, područja svjetske baštine UNESCO-a i ključna područja biološke raznolikosti, kao i druga zaštićena područja).

Ipak, za svaku zgradu koja bi potencijalno mogla biti uključena u investicijski paket provest će se početni pregled kako bi se osiguralo da njezina gradnja neće utjecati na područja s osjetljivom bioraznolikošću. Za one zgrade kod kojih se procjenjuje da se može dogoditi utjecaj, bit će potrebna procjena utjecaja i odgovarajuće mjere ublažavanja uključene u dio ulaganja. Ako se potencijalne mjere ublažavanja smatraju nedovoljnima za smanjenje negativnog utjecaja na nulu, odobrenje financiranja gradnja zgrade se neće izvršiti.

Na temelju Programa će se u 2Q/2022. objaviti javni poziv, koji će utvrditi postupak prijave, način evaluacije prijava, kriterije i način odabira korisnika financijske potpore i dr. Ugovaranje dodjele bespovratnih sredstava se predviđa za 4Q/2022. godine.

Ova investicija je komplementarna mjera sličnim projektima financiranim od strane Fonda europske pomoći za najpotrebitije (FEAD), odnosno Europskog socijalnog fonda + (ESF+). Međutim, bitno je naglasiti da su sredstva iz FEAD-a usmjerena prvenstveno na financiranje nabave hrane od strane humanitarnih organizacija te samo jednim manjim dijelom za

distribuciju donirane hrane, odnosno infrastrukturno opremanje posrednika u lancu doniranja hrane. MPOLJ je u koordinaciji i suradnji s MRMSOSP (koje je nadležno tijelo) te su razmijenjeni podaci o financijskim sredstvima koja su do sada isplaćena za infrastrukturno opremanje posrednika u lancu doniranja hrane za proteklo FEAD programsko razdoblje 2014.-2020. (2.038.824 kn), uključujući korisnike sredstava i predmete nabave. S obzirom da su trenutno iskazane potrebe veće od mogućnosti financiranja iz NPOO-a, prijedlog je da se infrastrukturno opremanje posrednika u lancu doniranja hrane i banke hrane nastavi u narednom programskom razdoblju iz Operativnog programa za konkurentnost i koheziju (OPKK-programski dokument za ESF+ fond), koji je trenutno u izradi te stoga nisu još uvijek poznati točni financijski iznosi za ovu namjenu. U procesu konzultacija za izradu OPKK dogovoren je mehanizam sprečavanja dvostrukog financiranja na način da će MPOLJ dostaviti sve informacije o korisnicima, odnosno njihovim ulaganjima financiranim iz NPOO. Također je potrebno naglasiti kako će investicija iz NPOO biti provedena prije mogućeg pokretanja financiranja iz ESF+.

Prilikom provedbe investicije utvrdit će se eventualno postojanje državne potpore te eventualna kumulacija s ostalim potporama.

Nositelj provedbe	MPOLJ
Ciljna skupina	MPOLJ, posrednici u doniranju hrane, neprofitne humanitarne organizacije i organizacije civilnog društva.
Procijenjeni trošak	30.000.000 kn
Razdoblje provedbe	6/2021.-12/2023.

C1.6. Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma

Veza s Europskim semestrom i/ili strateškim dokumentima i kontekst reforme

1) CSR 2019/3a - usmjeriti investicijsku politiku na energetsku učinkovitost, obnovljive izvore energije, vodeći računa o regionalnim razlikama; CSR 2020/1a - poduzeti sve potrebne mjere i učinkovito odgovoriti na pandemiju, održati gospodarstvo i pružiti potporu oporavku koji će uslijediti i CSR 2020/3c - dati prednost provedbi i financiranju već razrađenih projekata javnih ulaganja i promicati privatna ulaganja za potporu oporavku gospodarstva i usmjeriti ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju.

Navedenim preporukama koje se odnose na promicanje javnih i privatnih ulaganja za potporu oporavku gospodarstva uz ulaganja usmjerena u zelenu i digitalnu tranziciju doprinosi reforma C1.6. R1 Povećanje otpornosti i održivosti turističkog sektora kroz:

- provedbu procesa transformacije modela razvoja turizma ka održivosti kroz izradu strateškog okvira za održivi razvoj turizma do 2030. godine vodeći računa pri tom o socio-ekonomskoj, okolišnoj i prostornoj te teritorijalnoj održivosti,
- izmjene zakonodavnog okvira koji će usmjeriti ulaganja poduzetnika u turizmu u zelenu i održivu gradnju, energetsku učinkovitost, korištenje OIE, električnu povezanost te u primjenu načela kružnog gospodarstva, kao i u korištenje digitalnih tehnologija, odnosno u njihovu zelenu i digitalnu tranziciju,
- modernizaciju turističkog eko sustava kroz nastavak izmjena zakonodavnog okvira s ciljem racionalizacije sustava te transformacije destinacija ka održivosti, koja će doprinijeti usmjeravanju javnih ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju.

Kako bi dala učinkovit odgovor na pandemiju COVID-19 - i održala turistički sektor Vlada je kroz žurne mjere podržala likvidnost poduzetnika. Također, Vlada je pružila podršku očuvanju radnih mjesta kroz mjere osiguranja radnih mjesta u turističkim poduzećima. Nadalje, tijekom 2020. MINTS je u suradnji s Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo i dionicima u turističkom sektoru koordiniralo izradu i donošenje Preporuka za sprječavanje zaraze bolešću COVID-19 i time osiguralo nastavak poslovanja te opstojnost turističke sezone. Paket mjera nastavljen je i u 2021. kada je MINTS predložilo, a Vlada i EK prihvatile Program dodjele državnih potpora u turizmu i sportu u aktualnoj pandemiji COVID-19 u vrijednosti od 1,5 milijardi kuna. Program je započeo s provedbom u ožujku 2021. s ciljem osiguravanja pristupa financiranju likvidnosti malih, srednjih i velikih poduzeća u sektoru turizma i sporta izdavanjem državnih jamstava.

Uz već poduzete mjere, MINTS je kroz ovu podkomponentu u srednjoročnom razdoblju predvidjelo i tri investicije koje doprinose oporavku, otpornosti te zelenoj i digitalnoj tranziciji turističkog sektora, a time i preporukama Vijeća kako slijedi:

Investicija C1.6. R1-I1 Regionalna diverzifikacija i specijalizacija hrvatskog turizma kroz ulaganja u razvoj turističkih proizvoda visoke dodane vrijednosti odnosi se na financiranje već pripremljenih projekata javnih ulaganja u turističku infrastrukturu te sportsko-rekreacijske centre i zone aktivnog turizma. Ova investicija doprinijet će transformaciji modela turizma ka održivosti kroz podršku javnim ulaganjima za zelenu i digitalnu tranziciju javne infrastrukture. Osim doprinosa održivom razvoju, ova će investicija doprinijeti i oporavku i otpornosti turističkog sektora kroz diverzifikaciju turističke ponude povećavajući atraktivnost destinacija, a time i turističku potražnju.

C1.6. R1-I2 Jačanje održivosti te poticanje zelene i digitalne tranzicije poduzetnika u sektoru turizma odnosi se na ulaganja poduzetnika u lancu vrijednosti turizma u razvoj turističke ponude veće dodane vrijednosti, u zelenu i održivu gradnju, energetsku učinkovitost, korištenje OIE, električnu povezanost te u primjenu načela kružnog gospodarstva, zbrinjavanje otpada na kopnu i moru, kao i korištenje digitalnih tehnologija, odnosno u njihovu zelenu i digitalnu tranziciju.

C1.6. R1-I3 Jačanje kapaciteta sustava za otporan i održiv turizam doprinijet će navedenim preporukama kroz razvoj i provedbu obrazovnih programa na svim razinama s ciljem bolje prilagodbe radne snage na nove uvjete poslovanja te jačanje digitalnih vještina i vještina za održivo i zeleno upravljanje poslovanjem i destinacijom, čime će se u konačnici doprinijeti bržem oporavku turističkog sektora.

2) CSR 2019/4d - smanjiti najveće parafiskalne namete i pretjeranu regulaciju tržišta proizvoda i usluga; CSR 2020/1a - poduzeti sve potrebne mjere i učinkovito odgovoriti na pandemiju, održati gospodarstvo i pružiti potporu oporavku koji će uslijediti i CSR 2020/3b - dodatno smanjiti parafiskalne namete i regulatorna ograničenja tržišta roba i usluga.

Ovim preporukama doprinosi provedba reforme C1.6. R1 Povećanje otpornosti i održivosti turističkog sektora kroz provedeno smanjenje parafiskalnih nameta i deregulaciju tržišta proizvoda i usluga, posebno kroz smanjenje turističke članarine za 32%. U okviru reforme planiraju se daljnja administrativna i parafiskalna rasterećenja poduzetnika u turizmu koji će pružiti potporu oporavku turističkog sektora i to kroz:

- izmjene Zakona o članarinama u turističkim zajednicama kojima planiramo daljnje rasterećenje gospodarstva smanjenjem turističke članarine,
- izmjene Zakona o ugostiteljskoj djelatnosti s pripadajućim pravilnicima kojima je planirano smanjenje prostornih zahtjeva i operativnih procedura za pojedine vrste ugostiteljskih objekata, čime će se pojednostaviti dobivanje MTU (minimalnih tehničkih uvjeta) što će kroz jednostavnije procedure i racionalizirane uvjete doprinijeti lakšem, bržem i jeftinijem pokretanju turističkog poslovanja,
- nastavak projekta Hrvatski digitalni turizam e-Turizam u okviru ovog Plana kojim su predviđene aktivnosti nastavka digitalizacije upravnih i neupravnih postupaka u turizmu s ciljem daljnjeg administrativnog rasterećenja poduzetnika kroz pojednostavljenje i ubrzanje procedura.

3) CSR 2019/2a - poboljšati pristup obrazovanju i osposobljavanju na svim razinama te njihovu kvalitetu i relevantnost za tržište rada i CSR 2020/2c - promicati stjecanje vještina

Preporukama vezanim uz razvoj ljudskih potencijala doprinosi reforma i investicija C1.6. R1-I3 Jačanje kapaciteta sustava za otporan i održiv turizam. U okviru reforme C1.6. R1 Povećanje otpornosti i održivosti turističkog sektora, kroz izradu Strategije razvoja održivog turizma do 2030. obuhvatit će se i provedba analize srednjoročnih razvojnih potreba i razvojnih potencijala te definirati posebni ciljevi i projekti od strateškog značaja za povećanje održivosti i otpornosti turističkog sektora kroz rješavanje pitanja porasta nezaposlenosti, sezonalnog karaktera zapošljavanja, nedostatka kvalitetne radne snage i prilagodbe radne snage na nove uvjete poslovanja zbog pandemije COVID-10. Na temelju gore spomenute provedene analize za utvrđene potrebe će se kroz provedbu već spomenute investicije razviti i provesti obrazovni programi (za jačanje digitalnih i vještina za održivo poslovanje poduzetnika te vještina vezanih uz sigurnost i higijenske i sanitarne uvjete), kao i za ranjive skupine, uključujući i nezaposlene te programi za

službenike u sustavu turističkih zajednica (za jačanje digitalnih vještina i vještina za upravljanje destinacijom).

Također, investicijom će se podržati unaprjeđenje vertikalne prohodnosti, posebno u segmentu gastronomije, razvoj stručnog potencijala u tercijarnom obrazovanju i slične aktivnosti koje specifično ciljaju na podizanje kvalitete turističkog proizvoda i usluge u cjelokupnom turističkom lancu vrijednosti što u konačnici doprinosi oporavku i otpornosti turističkog sektora.

4) CSR 2019/3a - usmjeriti investicijsku politiku na istraživanje i inovacije

Preporuci vezanoj uz usmjeravanje povećanje korištenja inovacija doprinosi investicija C1.6. R1-I2 Jačanje održivosti te poticanje zelene i digitalne tranzicije poduzetnika u sektoru turizma kroz poziv za bespovratna sredstva usmjeren na razvoj novih inovativnih turističkih proizvoda i usluga, razvoj turističke infrastrukture ili rješavanje izazova poput sigurnosti u destinaciji ili upravljanja turističkim tokovima.

5) CSR 2019/3b - povećati kapacitete nadležnih tijela za izradu i provedbu javnih projekata i politika) i CSR 2020/4a - povećati učinkovitost i kapacitet javne uprave za izradu i provedbu javnih projekata i politika na središnjoj i lokalnoj razini

Preporukama vezanim uz povećanje kapaciteta i učinkovitosti javne uprave za provedbu javnih politika doprinosi reforma C1.6. R1 Povećanje otpornosti i održivosti turističkog sektora kroz:

- podršku i izradu strateškog okvira za održivi razvoj turizma do 2030. godine s ciljem transformacije modela razvoja turizma ka održivosti,
- podršku modernizaciji turističkog eko-sustava kroz digitalizaciju procesa upravljanja destinacijskim organizacijama i uspostavljanje lanaca vrijednosti s ciljem podrške povećanju kvalitete kao i diverzifikacije turističke ponude veće dodane vrijednosti,
- nastavak aktivnosti koje će doprinijeti poboljšanju "business intelligence" sustava u turizmu kako bismo omogućili podršku javnom sektoru u donošenju odluka u kreiranju javnih politika,
- razvoj novih alata za sustavno praćenje održivosti,
- razvoj aplikativnog rješenja za upravljanje turističkim tokovima u najrazvijenijim destinacijama na svim razinama s ciljem rješavanja pojave prekomjernog turizma.

Navedenim preporukama doprinosi i investicija C1.6. R1-I3 Jačanje kapaciteta sustava za otporan i održiv turizam kroz jačanje digitalnih vještina kao i vještina službenika turističkih zajednica za održivo upravljanje destinacijama.

6) CSR 2020/2b - povećati pristup digitalnoj infrastrukturi i uslugama

Preporuci vezanoj uz poboljšanje pristupa digitalnim uslugama reforma C1.6. R1 Povećanje otpornosti i održivosti turističkog sektora i investicija C.2.3. Digitalna tranzicija društva kroz nastavak digitalizacije javnih e-usluga u turizmu u područjima upravnih postupaka za pokretanje poslovanja u turizmu, u području nadogradnje „business inteligence" sustava koji će pomoći poduzetnicima, ali i javnoj upravi u donošenju odluka, u području održivog upravljanja destinacijom te praćenja održivosti destinacija i u području upravljanja turističkim tokovima.

Kroz planiranu investiciju planiraju se podržati i aktivnosti korištenja turističkih podataka proizašlih iz javnih registara poput Središnjeg turističkog registra i sustava e-Visitor, koji su dio projekta Hrvatski digitalni turizam e-turizam, a služe za donošenje poslovnih odluka i učinkovitije

i održivo poslovanje poduzetnika u cjelokupnom lancu vrijednosti turizma kao i za učinkovitu i ciljanu promociju na turističkom tržištu.

Programom Vlade definirano je da će Vlada donijeti i novu Strategiju razvoja održivog turizma za razdoblje do 2030. Strategija razvoja održivog turizma za razdoblje do 2030. i Nacionalni plan razvoja održivog turizma do 2027. dok je Zakonom o zaštiti okoliša definirano da je u odnosu na strateške dokumente u turizmu potrebno izraditi Stratešku procjenu utjecaja na okoliš. Sama strategija bit će naslonjena na ciljeve NRS-a u prioritetnom području održivog, inovativnog i otpornog turizma.

Javne politike koje će pridonijeti razvoju održivog, inovativnog i otpornog turizma definiranih NRS-om su sljedeće:

- poticanje ulaganja u održiv, niskougljični rast turizma
- povećanje multiplikacijskih učinaka turizma na područja poljoprivrede, digitalizacije, prometa, energije i okoliša te sporta i kreativnih industrija
- razvoj funkcionalnih i održivih turističkih regija zbog cjelovitog turističkog doživljaja i produljenja sezone kroz ulaganja u javnu turističku infrastrukturu i promociju
- integralno upravljanje destinacijama radi pronalaženja odgovarajućih specijalizacija, ponude dodatnih sadržaja i produljenja sezone
- turistička valorizacija i prezentacija kulturne i prirodne baštine, gastronomske i enološke ponude
- prijelaz prema nišama više dodane vrijednosti, uz naglasak na rast kvalitete ponude, digitalizaciju, inovacije i povećanju ponude smještajnih kapaciteta visoke kvalitete
- otklanjanje administrativnih prepreka i poboljšanje dostupnosti javne infrastrukture za realizaciju investicija u turizmu
- pozicioniranje prema novim i velikim, brzorastućim globalnim emitivnim tržištima
- promoviranje Hrvatske kao sigurne i zdrave destinacije koja nudi visokokvalitetnu i raznovrsnu turističku uslugu.

Strategija će predstavljati uporište za obuhvat i daljnju konkretizaciju pitanja i mjera koja se dotiču sektora turizma u strateškim razvojnim dokumentima drugih povezanih sektora.

Aktivnosti planirane kroz ovaj plan, usklađene su s prioritetima političkog okvira za turizam u Europi na temelju kojih Hrvatska se želi pozicionirati kao dio jedinstvenog odredišta Europa i doprinijeti prioritetima i ciljevima EU.

Obuhvat reforme i investicija, razina pripremljenosti i vrijeme potrebno za provedbu

(a) Reformske mjere

C1.6. R1 Povećanje otpornosti i održivosti turističkog sektora

Izazov

Kako su uslijed pandemije bolesti COVID-19 u 2020. turistički dolasci prepolovljeni, došlo je do snažnog gospodarskog pada od 8,4%, a posljedično i do smanjenja zaposlenosti, kako u sektoru turizma, tako i u povezanim industrijama.

Utjecaj turizma na gospodarstvo je velik, i prema satelitskom računu turizma za 2016., direktni učinci sektora su 17% dok je udio u BDP-u zajedno s povezanim djelatnostima na razini 24%.

Sektor generira ukupno i 20% radnih mjesta u Hrvatskoj. Istovremeno, turistički sektor karakterizira visoka razina neotpornosti povezana s izraženom sezonalnošću, regionalnom koncentracijom turističke potrošnje na obali uz slabu turističku razvijenost kontinentalnog dijela zemlje, negativnim učincima prekomjernog turizma koji se javlja u vršnoj sezoni u najrazvijenijim destinacijama na okoliš i doživljaj turista pa time i nedovoljnoj održivosti destinacija te nedovoljna raspoloživost turističkih djelatnika odgovarajućih kvalifikacija što je sve veći problem sektora, a povezuje se s brzim promjenama u turističkom prometu i s njegovim sezonskim karakterom, uslijed čega je potražnja za njima izrazito visoka u sezoni, a gotovo nepostojeća u izvansezonskim mjesecima.

Ovi uvjeti predstavljaju izazov za planiranje niskougljične infrastrukture - uključujući promet, energiju i vodu. Budući da se turistička infrastruktura ne koristi tijekom cijele godine ili na regionalno uravnotežen način, teško je pratiti povećane investicijske troškove povezane s održivijom infrastrukturom.

Turistička ulaganja su zbog posljedica ekonomske krize uzrokovane pandemijom COVID-19 usporena, u velikoj mjeri zbog pada aktivnosti sektora uvjetovanih padom interesa poslovnih banaka te slabije razvijenih alternativnih izvora financiranja.

Strategija razvoja turizma RH 2014-2020., samo je djelomično realizirana zbog utjecaja COVID - 19 krize, i zbog neadekvatnih alata za praćenje i usmjeravanje javnih politika, iako su nalazi i preporuke koje ona donosi i dalje aktualni.

Iako postoji set podataka o pokazateljima stanja u turističkom sektoru, ne postoje alati koji bi omogućili njihovo sustavno analiziranje i praktičnu primjenu u upravljanju razvojem i informirano donošenje politika na temelju tih podataka.

U cilju jačanja održivosti turističkog sektora, zelene tranzicije i klimatske neutralnosti turističkog sektora, potrebno je osigurati izvore financiranja za gospodarske subjekte koji će omogućiti primjenu tehnologija i poslovnih procesa potrebnih za prilagodbu klimatskim promjenama i smanjenje stakleničkih plinova te povećanje energetske učinkovitosti i udjela obnovljive energije.

Iako je Vlada u prošlom razdoblju učinila velike napore da kroz zakonodavne izmjene značajno smanji administrativno i parafiskalno opterećenje poduzetnika, čime se djelomično poboljšala investicijska klima za privatna i javna ulaganja u turizmu, postoji potreba za nastavkom reformskih procesa koji će doprinijeti bržem oporavku turističkog sektora, posebno u kontekstu ekonomske i socijalne krize uzrokovane pandemijom COVID-19.

Navedeni reformski napori predstavljaju dobru podlogu za predviđene investicije u ovoj podkomponenti, međutim potrebno je donijeti i nova zakonska rješenja koja će omogućiti upravljanje procesom reforme te osigurati da se provedu politike i ostvare ciljevi predviđeni NRS-om i novom Strategijom razvoja održivog turizma za razdoblje od 2030.

Digitalizacija postaje nužan preduvjet za daljnji razvoj konkurentnosti industrije turizma i putovanja. Globalna kriza uzrokovana pandemijom COVID-19 snažno je istaknula potrebu za brzom i učinkovitom digitalnom transformacijom turističkog sektora.

Hrvatska trenutno ne primjenjuje postojeće analitičke alate za praćenje pokazatelja održivosti i upravljanje politikama kao što su Sustav okolišno-ekonomskog računovodstva, Sustav

nacionalnog računovodstva i Europski sustav turističkih pokazatelja za održivo upravljanje odredištima.[76]

Također identificirana je potreba za daljnji razvoj CROSTO platforme[77] što će doprinijeti cjelovitosti i točnosti podataka te će osigurati podlogu za donošenje odluka u kreiranju i praćenju javnih politika održivog turizma.

Institut za turizam je, u suradnji s MINTS, izradio novi model za izračun indeksa turističke razvijenosti jedinica lokalne samouprave koji se trenutno ne koristi za kreiranje turističkih politika[78].

S obzirom na nužnu promjenu hrvatskog modela turizma potrebno je uložiti daljnje reformske napore za kreiranje dugoročnih javnih politika koje će osigurati adekvatan okvir i postaviti održivost kao okosnicu transformacije turističkog modela.

Cilj

Predviđenom reformom želi se uspostaviti učinkovit organizacijski i pravni okvir za upravljanje razvojem održivog turizma i to kroz:

- izradu Strategije održivog razvoja turizma do 2030. godine, Nacionalnog plana održivog razvoja turizma do 2027. godine i Strateške procjene utjecaja na okoliš
- daljnje administrativno i parafiskalno rasterećenje turističkog sektora
- daljnju promjenu zakonodavnog okvira koji će omogućiti bolje upravljanje razvojem turizmom te potaknuti ulaganja poduzetnika u inovacije, energetsku učinkovitost, korištenje OIE, digitalnu povezanost i bolje (učinkovitije) korištenje digitalnih tehnologija
- poticanje doprinosa održivosti kao novog modela turizma kroz zelenu i digitalnu tranziciju poduzetnika u turizmu te osiguranje načela kružnog gospodarstva
- transformaciju i diverzifikaciju turističkih proizvoda.

[76] (*The System of Environmental-Economic Accounting, SEEA*) kao analitički okvir koji omogućava metodološki usuglašeno (u okviru zajedničkog odrednica Sustava nacionalnog računovodstva, SNA) i usporedno sagledavanje doprinosa turizma gospodarstvu i pritisaka koje turistička aktivnost generira za okoliš. Naime, uz već široko prihvaćen satelitski račun turizma, Sustav okolišno-ekonomskog računovodstva (SEEA), osiguravajući smjernice za vrednovanje obnovljivih i neobnovljivih prirodnih resursa i zemljišta, predstavlja statistički sustav koji povezuje ekonomske i okolišne podatke u zajednički okvir usmjeren na mjerenje doprinosa okoliša gospodarstvu te utjecaja gospodarstva na okoliš.

EK je pokrenula 'Europski sustav turističkih pokazatelja za održivo upravljanje odredištima' (ETIS) kako bi pomogla izmjeriti uspješnost u odnosu na održivost destinacije. ETIS predstavlja sustav pokazatelja pogodan za sve turističke destinacije, kojim se potiče inteligentniji pristup planiranju turizma. To je upravljački alat koji podržava destinacije koje žele zauzeti održiv pristup upravljanju destinacijama. Također, potiče i omogućava zajednički sustav praćenja koji je jednostavan za prikupljanje podataka i detaljnih informacija, a odredištima omogućuje praćenje njihove provedbe iz godine u godinu. ETIS predstavlja i vrijedno informacijsko sredstvo (ne sustav certificiranja), korisno za kreatore politike, turistička poduzeća i druge dionike (European Commission, 2016).

[77] U skladu s definiranim pokazateljima sustava ETIS Hrvatska je izradila sustav CROSTO (Hrvatski opservatorij održivog razvoja turizma). Osim usklađenosti sustava s pokazateljima Europske komisije, CROSTO je i član međunarodne INSTO mreže koju je pokrenula Svjetska turistička organizacija. Glavni cilj CROSTO projekta je definiranje i prikupljanje pokazatelja održivog razvoja turizma na regionalnoj i lokalnoj (destinacijskoj) razini te općenito promicanje razine javne svijesti o važnosti održivog razvoja turizma.

[78] Indeks turističke razvijenosti pokazuje stupanj turističke razvijenosti jedinica lokalne samouprave, a u izradi je model koji će prikazivati turističku razvijenost na razini turističkih zajednica područja te županija. Pokazatelji, na kojima se temelji kompozitni indeks turističke razvijenosti, kao i njihove vrijednosti se mogu vidjeti na interaktivnoj karti koja je javno dostupna na poveznici http://www.iztzg.hr/hr/itr/

Opis

U okviru ove reforme želi se uspostaviti sveobuhvatan i učinkovit okvir, organizacijski i pravni, za upravljanje razvojem održivog turizma. Proces transformacije modela razvoja turizma ka održivosti, inovativnosti i otpornosti provest će se kroz strateški pristup razvoju turizma do 2030., provedbu strateških ulaganja javnog sektora i poticanje ulaganja poslovnog sektora te jačanje kapaciteta svih dionika razvoja za osmišljavanje i primjenu inovativnih rješenja i provedbu pametnih investicija za transformaciju turističkog sektora.

Reforma će se provesti u suradnji sa svim ključnim dionicima u sustavu i u suradnji sa znanstvenom zajednicom.

Opći ciljevi i smjer razvoja turizma zacrtani su Nacionalnom razvojnom strategijom do 2030. godine kako je to opisano u poglavlju Veze s Europskim semestrom i/ili strateškim dokumentima i kontekst reformi ove potkomponente.

Prvi korak je prikupiti podatke za u provedbi reforme i mapiranje sustava turizma te na temelju podataka izraditi znanstvene podloge i analize koje će postati alat za upravljanje javnim politikama. Prikupljanje podataka i njihova analiza, temeljit će se na The European Tourism Indicators System (ETIS) i Satelitskom računu održivog turizma RH koji će integrirati Satelitski račun održivog turizma i Sustav okolišno-ekonomskog računovodstva (SEEA). Na regionalnoj razini uspostavit će se sustav regionalnih Satelitskih računa održivog turizma (Regional Tourism-Sustainability Satellite Account), uz dodatak specifičnih obilježja turističke aktivnosti na destinacijskoj razini. Podaci i analize bit će podloga za strateško usmjerenje planiranje ali i postati alat za upravljanje politikama.

U suradnji sa znanstvenom zajednicom i ključnim dionicima odabrat će se primjereni i relevantni indikatori o svim aspektima održivosti: okolišnim, društvenim, ekonomskim i prostornim. U cilju sagledavanja implikacija ulaganja u različite oblike turističke, posebno smještajne, ponude u komercijalnim i nekomercijalnim oblicima smještaja, uspostavit će se podsustav razvojnih pokazatelja prilagođen prepoznavanju postojeće ili potencijalne razine prekomjernog turizma. Indikatori će, među ostalim, integrirati podatke o izgrađenosti i strukturi korištenja stambenih objekata u naseljima te ukupnom broju posjetitelja, uključujući broj turista u komercijalnim i nekomercijalnim smještajnim kapacitetima te nautičkom turizmu u dane vršnog korištenja te pritisku na komunalnu i javnu turističku infrastrukuturu te prirode i kulturne resurse.

MINTS će uspostaviti i IT alat za prikupljanje podataka kao nadogradnja na već postojeći sustav e-turizam. Sustav će omogućiti redovito prikupljanje i analizu podataka od svih dionika u sustavu što će se kroz ovu reformu zakonski definirati.

Podaci će se sustavno prikupljati povezivanjem postojećih sustava koje vode javna tijela, iz javno dostupnih izvora, terenskim istraživanjima i dostavom od strane dionika u sustavu. Isto tako, izradit će se alat za analizu i obradu podataka, a prikupljeni podaci i rezultati analiza, bit će dostupni javnim tijelima za donošenje politika i poduzetnicima za donošenje poslovnih odluka, naravno, vodeći računa o propisima koji uređuju pitanje zaštite podataka i zaštite osobnih podataka. Pri određivanju opsega prikupljanja podataka, vodit će se računa o tome da se ne stavlja dodatni administrativni teret poduzetnicima. Analiza potrebnih podataka, pokazat će i moguću potrebu suradnje s drugim tijelima u sustavu te potencijalnu potrebu za promjenom propisa.

Usporedo sa znanstvenim podlogama, pristupit će se izradi Strategije razvoja održivog turizma do 2030. i Nacionalnog plana održivog turizma od 2021. do 2027. koji će osigurati strateško

usmjerenje i definirati ciljeve koji će se ostvariti u promatranom periodu. Za mjere predložene Strategijom izradit će se i Strateška procjena utjecaja na okoliš.

Provedba mjera i aktivnosti Strategije i Nacionalnog plana te ostvarenje planiranih ciljeva osigurat će se provedbom projekata od kojih su neki planirani investicijama u okviru NPOO-a.

Kroz transformacijske projekte i dodjelu bespovratnih sredstava, potaknut će se stvaranje učinkovitog eko sustava za poduzetnike te omogućiti razvoj javne turističke infrastrukture i turističke valorizacije kulturne i prirodne baštine.

Ulaganja će se pratiti i analizirati te će se ocjenjivati njihova prikladnost za postizanje planiranih ciljeva ili eventualno njihovo usklađivanje.

Doprinos ciljevima zelene i digitalne tranzicije definiran je NRS-om, u vidu javnih politika koje će se oblikovati Strategijom održivog turizma do 2030., a s ciljem dugoročnog osiguranja primjene digitalnih i zelenih politika, bit će i jedan od standarda osiguravanja održivosti turizma propisan novim Zakonom o turizmu.

Drugi korak je definiranje javnih politika temeljenih na znanstvenim podlogama i analizama. To će se postići cjelokupnom reformom zakonskog okvira.

Izradit će se Zakon o turizmu koji će predstavljati okvir za praćenje i razvoj turizma kroz uspostavljanje sustava praćenja i analize podataka, sustava poticanja, praćenja i analize ulaganja, definiranje uloge ključnih dionika u razvoju turizma i međuresorne suradnje te definiranja pokazatelja i standarda osiguravanja održivosti turizma (osobito zelenih i digitalnih standarda).

Postojeći propisi će se uskladiti s novim Zakonom o turizmu. Osim toga, na temelju provedenih analiza, promjenama će se nastojati smanjiti administrativni teret u poslovanju poduzetnika u turizmu i parafiskalni nameti. Također će se nastojati smanjiti regulatorna ograničenja tržišta roba i usluga.

Ranije navedena Strategija i NP izradit će se u skladu s odrednicama Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Hrvatske te Uredbe o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave Programa Vlade te prostornih planova. Također, osigurat će se usklađenost Strategije i NP-a s Integriranim nacionalnim energetskim i klimatskim planom za razdoblje 2021. do 2030., Strategijom prilagodbe klimatskim promjenama u Hrvatskoj za razdoblje do 2040. s pogledom na 2070. te Strategijom niskougljičnog razvoja RH do 2030. s pogledom na 2050. godinu.

U okviru ove reforme, proces transformacije modela razvoja turizma ka održivosti provest će se kroz izradu Strategije održivog razvoja turizma do 2030. i to iz aspekta socio-ekonomske održivosti, okolišne i prostorne, odnosno teritorijalne održivosti.

Vodeći računa o socio-ekonomskoj održivosti u Strategiji će se definirati ciljevi i mjere koje će odgovoriti na izazove:

- jačanja konkurentnosti i otpornosti hrvatskog turizma, usmjerenih prije svega na promjenu negativne strukture smještajnih kapaciteta s izraženim manjkom hotelskog smještaja, pri tome implementirajući načela održivog turizma,
- i smanjivanje vršnog sezonskog opterećenja,

- radne snage u turizmu, uključujući potrebu za jačanjem vještina i prilagodbu kadrova za novi model održivog razvoja turizma,
- održavanje i poboljšanje kvalitete života lokalnih zajednica, a ponajprije uslijed očuvanja okoliša, nove učinkovite infrastrukture, stvaranjem radnih mjesta u turistički posrednim i neposrednim aktivnostima, te digitalizacije poslovnih procesa,
- povećanje zadovoljstva posjetitelja,
- poštivanje i poboljšanje očuvanja povijesnog nasljeđa, autentične kulture, tradicije i atraktivnosti destinacije.

Razmatrajući pitanja okolišnog aspekta održivosti Strategija zajedno sa Strateškom procjenom utjecaja na okoliš definirat će ciljeve i mjere za:

- učinkovito korištenje prirodnih resursa kao i potrebu za smanjenjem korištenja neobnovljivih izvora u razvoju i radu turističkih objekata i usluga,
- održavanje i poboljšanje kvalitete krajobraza kako urbanog tako i ruralnog, uz izbjegavanje vizualne i fizičke degradacije okoliša,
- podržavanje očuvanja prirodnih područja staništa te biljnog i životinjskog svijeta,
- očuvanje čistoće okoliša kroz smanjenje zagađenja zemlje, zraka i vode kao i za smanjenje stvaranja otpada koje uzrokuje turizam na najmanju moguću razinu.

Strategija, kao dugoročni akt strateškog planiranja od nacionalnog značaja posebnu će pažnju posvetiti i pitanjima dosadašnjeg korištenja prostora, tj. prekomjernog turizma na pojedinim destinacijama, kao jednog od ključnih problema turističkog razvoja. Također, Strategija će dati odgovor na koji način bolje valoriziratismanjiti neravnomjeran regionalni razvoj u Hrvatskoj, gdje je Jadranska Hrvatska treća najrazvijenija NUTS2 regija u EU dok se turizam u kontinentalnoj Hrvatskoj (izuzev grada Zagreba) tek počinje razvijati. Strategija će biti usklađena s NRS-om, kao hijerarhijski najvišim aktom u sustavu strateškog planiranja. Strategija će sadržavati indikativni financijski plan s prikazom financijskih pretpostavki za provedbu strateških ciljeva, mjera, aktivnosti i projekata od važnosti za područje turizma kao i očekivane rezultate koji se žele postići provedbom strategije te time i okvir za praćenje i vrednovanje Strategije.

Sastavni dio procesa izrade strategije bit će izrada analize scenarija koja će predstavljati temelj za pokretanje investicija iz ovog plana. Analiza scenarija obuhvatit će projiciranje razvojnog smjera/smjerova na nacionalnoj i teritorijalnoj razini u dogovoru s ključnim dionicima sektora.

Strategija će sadržavati indikativni financijski plan s prikazom financijskih pretpostavki za provedbu strateških ciljeva, mjera, aktivnosti i projekata od važnosti za područje turizma kao i očekivane rezultate koji se žele postići provedbom strategije te time i okvir za praćenje i vrednovanje Strategije.

Nacionalni plan razvoja održivog turizma od 2021. do 2027. (NP) kao srednjoročni akt strateškog planiranja bit će usklađen sa Strategijom, koja će se izrađivati istovremeno. NP će pobliže definirati provedbu strateškog cilja za područje turizma sektorske strategije, a propisat će srednjoročnu viziju razvoja turizma, vodeći računa o načelima održivog razvoja, srednjoročne razvojne potrebe i razvojne potencijale turizma, kao i opisati prioritete javnih politika u srednjoročnom razdoblju, iz nadležnosti MINTS-a, a koji su definirani u Strategiji te pokazatelje ishoda i ciljane vrijednosti pokazatelja. U okviru NP-a odredit će se terminski plan provedbe projekata od strateškog značaja, izradit će se indikativni financijski plan s prikazom financijskih pretpostavki za provedbu posebnih ciljeva i projekata od važnosti za područje turizma kao i okvir

za praćenje i vrednovanje NP-a te druge elemente propisane Priručnikom o strateškom planiranju. Uz navedeno, u NP-a će se detaljnije razraditi mjere, aktivnosti, očekivane rezultate i potrebne projekte. NP će biti usklađen, osim s NRS-om, i sa sektorskim i višesektorskim strategijama, s ostalim važećim razvojnim/planskim dokumentima te okvirom za praćenje i vrednovanje strateških dokumenata.

Vezano uz pitanja prostorne, odnosno teritorijalne održivosti, u okviru analize koja će se napraviti tijekom izrade Strategije razvoja održivog turizma do 2030. definirat će se budući razvoj turističke ponude pojedinih regionalnih destinacija vodeći računa o održivom korištenju resursa, prostora i razvojnih potencijala, a s druge strane o potrebi uravnotežene distribucije turističke aktivnosti s ciljem ujednačenog teritorijalnog razvoja rješavajući pitanja poput izražene sezonalnosti turizma i prekomjernog turizma. Uz Pored navedenog, izradit će se polazni satelitski račun održivog turizma Hrvatske koji obuhvaća izradu studije izvedivosti satelitskih računa održivog turizma koja će definirati indikatore održivosti turizma, pilot projekta te prvog proširenog sustava regionalnih satelitskih računa održivog turizma Hrvatske.

Predviđene izmjene zakona spomenute ranije su:

- daljnje rasterećenje gospodarstva smanjenjem parafiskalnog nameta turističke članarine
- smanjenje operativnih procedura i pojednostavljenje ishođenja MTU (minimalnih tehničkih uvjeta) što će kroz jednostavnije procedure i racionalizirane uvjete doprinijeti lakšem, bržem i jeftinijem pokretanju turističkog poslovanja,
- poticanje ulaganja poduzetnika u inovacije, energetsku učinkovitost, korištenje OIE, električnu povezanost te u primjenu načela kružnog gospodarstva, kao i korištenje digitalnih tehnologija, a sve s ciljem zelene i digitalne tranzicije poduzetnika te osiguranja doprinosa održivosti kao novog modela turizma.

Cijela reforma, usmjerena je ispunjenju CSR 2019/3b (povećati kapacitete nadležnih tijela za izradu i provedbu javnih projekata i politika) i CSR 2020/4a (povećati učinkovitost i kapacitet javne uprave za izradu i provedbu javnih projekata i politika na središnjoj i lokalnoj razini).

Ova reforma će usmjeriti investicijsku politiku na energetsku učinkovitost i obnovljive izvore energije, u skladu s preporukama CSR 2019.

Isto tako će doprinijeti ostvarenju CSR 2019/4d (smanjiti najveće parafiskalne namete i pretjeranu regulaciju tržišta proizvoda i usluga) i CSR 2020/3b (dodatno smanjiti parafiskalne namete i regulatorna ograničenja tržišta roba i usluga), ali i CSR 2019/3a (usmjeriti investicijsku politiku na istraživanje i inovacije).

Kroz NPOO će se, osim ovih reformskih procesa, financirati i projekti koji doprinose oporavku gospodarstva i usmjeravaju ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju, čime će se CSR 2020/3d.

Pozivima za odabir projekata unutar investicija predviđenih ovim planom postavit će se jasni kriteriji koji će osigurati ostvarenje ciljeva zacrtanih u NRS-u i ovom reformom. Jedan od kriterija bit će i indeks turističke razvijenosti jedinica lokalne samouprave kojim će se ulaganja usmjeriti u slabije razvijena turistička područja kako bi se pridonijelo teritorijalnoj koheziji i istovremeno na okolišno održiv način odgovorilo na rastuću turističku potražnju u tim područjima. Dodatno, neće se poticati izgradnja dodatnih turističkih kapaciteta na područjima s najvišim indeksom turističke razvijenosti na kojima dolazi do prekomjernog turizma u određenim dijelovima godine. Na tim područjima ulaganja će se usmjeriti u projekte koji mogu podići kvalitetu i smanjiti utjecaj na okoliš, a posljedično i koncentraciju gostiju u sezoni.

Kroz dodjelu bespovratnih sredstava, u provedbi ove reforme, omogućit će se zelena i digitalna tranzicija turističkog sektora te diverzifikacija i modernizacija njihovog poslovanja. Svi projekti koji će se financirati s ciljem provedbe reformi morat će dokazati da podržavaju barem jedan od ciljeva Uredbe (EU) 2020/852 Europskog Parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2020. o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088EU taksonomije o održivim financijama, doprinijeti Nacionalnoj strategiji prilagodbe klimatskim promjenama u Hrvatskoj za razdoblje do 2040. u odnosu na 2070., da neće rezultirati povećanjem onečišćenja zraka, vode ili tla (izvan razdoblja kapitalne izgradnje, gdje je to primjenjivo poduzmu mjere za smanjenje buke) te da su u skladu s nacionalnim i EU zakonodavstvom koje regulira ovu materiju. U vezi s rješavanjem rizika povezanih s načelom „ne nanosi štetu", svi projekti bit će procijenjeni kako je definirano Uredbom EU-a 2021/241 o uspostavljanju Instrumenta za oporavak i otpornost.

Provedba odabranih projekata će, osim doprinosa ciljevima reforme, pomoći održati gospodarstvo i pružiti potporu opravku koji će uslijediti (CSR 2020/1a), osobito vezano uz postavljanje standarda kako bi oni bili primjereni i ne bi predstavljali dodatni teret za poduzetnike.

Važna poluga cjelokupne reforme je i digitalizacija kao dio sveobuhvatnog koncepta smart turizma. Digitalizacija može omogućiti aktiviranje punog potencijala turizma kroz digitalizaciju poslovnih procesa poduzetnika, razvoj novih inovativnih proizvoda i poslovnih modela ali i povezivanjem u globalne lance vrijednosti.

Javna uprava ima značajnu ulogu u digitalizaciji kod poduzetnika. Uloga javne uprave je istaknuti jasne koristi koje poduzetnici imaju od digitalizacije, poticanje istraživanja i razvoja, izgradnja mreže dionika izvan turizma koji sudjeluju u lancima vrijednosti s ciljem njihove što uspješnije suradnje, razvoj vještina kod poduzetnika i pružanje daljnje vizije razvoja koja će poduzetnicima omogućiti uporabu novih tehnologija. Tu su planirane aktivnosti vezane uz daljnji razvoj e-government-a, osobito razvoj alata za prikupljanje i analizu podataka, poslovne inteligencije (BI) koja će pomoći poduzetnicima i javnoj upravi u donošenju odluka vezano uz održivo upravljanje destinacijom i turističkim tokovima. Razvoj javnih e-usluga olakšat će komunikaciju s javnom upravom i smanjiti administrativno opterećenje.

Osim toga u okviru ove podkomponente planirana je dodjela bespovratnih sredstava poduzetnicima za razvoj i uspostavu inovativnih digitalnih rješenja. Digitalizacija i razvoj novih inovativnih proizvoda, jedan su od odgovora na problem prekomjernog turizma i sezonalnosti, ali i način postizanja više vrijednosti. Od aktivnosti namijenjenih poduzetnicima, predviđene su aktivnosti za podizanje produktivnosti, a time i konkurentnosti, razvoja destinacije te razvoj proširene i virtualne stvarnosti, mobilnih aplikacija, društvenih medija i alata za suradnju.

Osim digitalizacije, važan dio reforme čini razvoj održivog turizma i to u dijelu upravljanja destinacijom, povećanja gospodarske vrijednosti, društvenog i kulturnog utjecaja te utjecaja na okoliš.

U narednom periodu, kroz ovu reformu planiraju se uložiti daljnji napori u osiguravanju pogodne investicijske klime u sektoru turizma.

Provedba

Sve reforme će se provesti poštujući načelo partnerstva, uključivanjem širokog kruga dionika u cjelokupnom turističkom eko sustavu, uključujući poduzetnike, sektorske udruge i predstavnike akademske zajednice.

Ova reforma će se provesti:

- prikupljanjem podataka, njihovom obradom i sustavnim praćenjem,
- izradom analitičkih dokumenata i znanstvenih podloga,
- razvojem alata sustavnog praćenja održivog turizma (kao što su satelitski račun održivog turizma, CROSTO i dr.), i to u sljedećim područjima održivosti: ekonomskoj, okolišnoj, socijalnoj i prostornoj,
- izradom strateških dokumenata,
- donošenjem planiranih propisa,
- operacionalizacijom kroz provedbu projekata koji doprinose oporavku turističkog sektora i usmjeravaju ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju.

Vremenski okviri provedbe zakonodavnih reformi definirani su u kvalitativnim pokazateljima koji čine prilog ovog Plana. Proces provođenje reforme zakonodavnog okvira obuhvaća: Formiranje radne skupine, izradu nacrta prijedloga zakona, provedbu postupaka javnog savjetovanja, usvajanje nacrta prijedloga zakona od strane Vlade te Sabora.

Proces provođenje reforme zakonodavnog okvira obuhvaća: Formiranje radne skupine, izradu nacrta prijedloga zakona, provedbu postupaka javnog savjetovanja, usvajanje nacrta prijedloga zakona od strane Vlade te Sabora. Vremenski okviri provedbe zakonodavnih reformi definirani su u kvalitativnim pokazateljima koji čine prilog ovog Plana.

Operacionalizacija reforme sustava upravljanja turizmom predviđena je i kroz podkomponentu C.2.3. R3-I15 Digitalna tranzicija društva a što uključuje:

- digitalizaciju procesa upravljanja (*DMO i DMK*[79]) te jačanja kapaciteta javne uprave za provođenje javnih projekata i politika,
- uspostavljanje lanaca vrijednosti u turizmu i diverzifikacija turističke ponude veće dodane vrijednosti,
- nastavak projekta *e-turizam*[80] koje će doprinijeti razvoju "*business intelligence*" sustava u turizmu kako bismo omogućili podršku poduzetnicima u donošenju poslovnih odluka, a javnom sektoru u donošenju odluka u kreiranju javnih politika,
- razvoj aplikativnog rješenja za upravljanje turističkim tokovima u najrazvijenijim destinacijama s ciljem rješavanja pojave prekomjernog turizma,
- što će doprinijeti ostvarenju CSR 2020/2b (povećati pristup digitalnoj infrastrukturi i uslugama).

Osim MINTS-a u provedbi reforme sudjelovat će i Institut za turizam koji će pružiti znanstvenu potporu u provedbi ostalih aktivnosti predviđenih reformom kroz sudjelovanje znanstvenika/stručnjaka. Osim toga, Institut će sudjelovati u izradi znanstvenih podloga za

[79] DMO- Destinacijske manadžment organizacije i DMK- destinacijske menadžment kompanije
[80] https://mint.gov.hr/izdvojeno-78/turizam/hrvatski-digitalni-turizam-e-turizam/12060

kreiranje politika održivog razvoja turizma, izradi satelitskih računa održivog turizma Republike Hrvatske, regionalnih i destinacijskih satelitskih računa održivog turizma, studije izvedivosti za izradu satelitskih računa te prikupljanju potrebnih podataka.

Institut za turizam jedini je javni znanstveni institut u Hrvatskoj (čiji je osnivač Republika Hrvatska te koji je ujedno financiran iz Državnog proračuna) specijaliziran za istraživanje i savjetodavne usluge u turizmu, provedbu razvojnih, primijenjenih i drugih znanstvenih i stručnih istraživanja. Uslijed integriranog pristupa praćenju i razvoju turizma, Institut je okupio multidisciplinarni tim stručnjaka koji posjeduju znanja za razvoj i provedbu projekta izrade satelitskog računa održivog turizma odnosno stručnjake iz područja ekonomike turizma, uključujući praćenje turističke aktivnosti na makro, sektorskoj i mikro razini, ali i stručnjake za praćenje održivosti turizma. U dosadašnjem je razvoju Institut za turizam višestruko potvrdio takvu znanstveno-stručnu orijentaciju kroz izradu satelitskog računa turizma Hrvatske, pri tom sagledavajući izravne i neizravne učinke turizma na gospodarstvo, razradu metodološkog okvira regionalnih satelitskih računa, ali i razvoj Hrvatskog opservatorija održivog razvoja turizma (CROSTO) kao jednog od dvadesetak takvih opservatorija u svijetu koji djeluju kao članovi međunarodne mreže *INSTO* (eng. *International Network of Sustainable Tourism Observatories*), koju je osnovala Svjetska turistička organizacija (*UNWTO)*.

Nositelj provedbe	MINTS
Ciljna skupina	Svi dionici turističkog eko sustava, uključujući građane i turiste
Procijenjeni trošak	10.000.000 kn
Razdoblje provedbe	2/2020.-6/2026.

(b) Investicije

C1.6. R1-I1 Regionalna diverzifikacija i specijalizacija hrvatskog turizma kroz ulaganja u razvoj turističkih proizvoda visoke dodane vrijednosti

Izazov

Turistički trendovi pokazuju da je 60% potrošača zabrinuto zbog klimatskih promjena pa se stav putnika prema odredištima mijenja kao i njihovi zahtjevi za zelenim i održivim smještajnim objektima, prijevoznim sredstvima, kao i ostalom ponudom.

S obzirom na navedeno, a i na promjene turističke potražnje koje proizlaze iz krize uzrokovane pandemijom COVID-19, potrošači sve više traže nove oblike turizma u prirodi, posebno u još neotkrivenim i ruralnim krajevima. Te vrste destinacija u Hrvatskoj još uvijek nisu dovoljno turistički valorizirane te iako postoji turistička potražnja, prirodne ljepote i atrakcije nemaju dovoljno razvijenu turističku infrastrukturu, kao ni proizvode i usluge potrebne za razvoj dugoročno održive turističke ponude - ni u smislu ekonomske održivosti kao niti okolišne održivosti.

Postojeća javna turistička infrastruktura u Hrvatskoj nije energetski učinkovita, nedovoljno se koriste obnovljivi izvori energije što je prepreka za održivo poslovanje.

U turistički najrazvijenijim područjima nedovoljno je iskorišten kapacitet postojeće turističke infrastrukture na razini godine zbog izražene sezonalnosti. Naime, hrvatski turizam karakterizira prevelika ovisnost o proizvodu "sunce i more", što ima za posljedicu visoku sezonalnost turističkog privređivanja. U ljetnim mjesecima primjetan je izrazit pritisak turističkih dolazaka na

uski obalni pojas pri čemu se javljaju i sve veće gužve u turističkim destinacijama. Istodobno, ponuda ruralnog, eko, zdravstvenog, sportsko-rekreacijskog te drugih sličnih posebnih oblika turizma je nedostatna.

U zadnjih nekoliko godina ulagalo se u javnu turističku infrastrukturu, kako kroz sredstva EFRR u okviru Operativnog programa Konkurentnost i kohezija, tako i sredstvima Fonda za razvoj turizma i Državnog proračuna, ali ta ulaganja nisu bila dovoljna.

S obzirom na činjenicu da će pandemija COVID-19 nesumnjivo ostaviti dubok trag na strukturu putovanja i turističku industriju kako u svijetu, tako i u Hrvatskoj, nužna su daljnja ulaganja u javnu turističku infrastrukturu koja će odgovoriti na nove trendove u turističkoj potražnji, posebno u području aktivnog, zelenog i ruralnog turizma.

Cilj

Cilj ove investicije je:

- oporavak i otpornost turističkog sektora kroz provedbu već pripremljenih javnih ulaganja u povećanje atraktivnosti slabije razvijenih turističkih destinacija čime će se doprinijeti i smanjenju prekomjernog turizma u najrazvijenijim turističkim područjima te podizanja kvalitete destinacije i omogućavanja produžetka sezona, kao i 'raspršivanja' prevelike koncentracije turista,
- poticanje održivih oblika turizma,
- razvoj i/ili prilagodba javne turističke infrastrukture u skladu sa EU standardima zaštite okoliša koja doprinosi i zelenoj tranziciji turističkih proizvoda.

Opis

Ovom investicijom, utemeljenom na strateškim smjernicama, poticat će se održivo upravljanje i poslovanje, povećanje energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije u okviru postojećih objekata javne turističke infrastrukture na teritoriju cijele Hrvatske, uključujući i turistički najrazvijenije destinacije, s ciljem održivog razvoja turističkih destinacija i povećanja učinkovitosti korištenja resursa te stvaranja održivih turističkih proizvoda koji mogu generirati višu dodanu vrijednost.

Hrvatska je prostornim preduvjetima, bogata raznolikostima koje stvaraju idealne preduvjete za specijalizaciju turističkih proizvoda istovremeno omogućavajući diverzifikaciju. Ispravnom valorizacijom kulturne i prirodne baštine, potrebno je usmjeriti ulaganja na stvaranje specijaliziranih proizvoda, npr. etno, kulturni turizam i sl., koji će doprinijeti diverzifikaciji, odmaku od koncepta sunce i more te stvaranju proizvoda koji mogu optimalno iskoristiti resurse a time i ostvariti višu dodanu vrijednost.

Proizvodi više dodane vrijednosti moraju zadovoljavati današnje potrebe lokalne zajednice i turista, ali ne smiju ugrožavati prilike da buduće generacije to mogu učiniti na isti način, što je preduvjet održivosti turizma.

Kroz transformacijske projekte i dodjelu bespovratnih sredstava omogućit će razvoj javne turističke infrastrukture što će potaknuti stvaranje učinkovitog i održivog eko sustava za poduzetnike.

Ulaganje u javnu turističku infrastrukturu koja 'raspršuje' pritiske na određene lokacije u određenim periodima te istovremeno smanjuje utjecaje na okoliš tijekom vrhunca turističke

sezone rezultiralo bi učinkovitijim korištenjem prirodnih resursa i omogućila održivije sustave prijevoza, proizvodnje/potrošnje energije te upravljanje otpadom i vodom.

U turistički slabije razvijenim područjima, u okviru ove investicije, planiraju se ulaganja i u javnu turističku infrastrukturu, izgradnju i prilagodbu, koja će doprinijeti povećanju atraktivnosti destinacija za koje već postoji potražnja turista, posebno ruralna područja s potencijalom za razvoj ruralnog, zelenog, zdravstvenog, sportsko-rekreacijskog te drugih sličnih posebnih oblika turizma. Navedena ulaganja u turistički slabije razvijena turistička područja potaknut će gospodarski oporavak kao i zapošljavanje lokalnog stanovništva što će u konačnici pozitivno utjecati i na smanjenje regionalnih neujednačenosti te demografsku revitalizaciju.

S druge strane, ulaganjem u prilagodbu postojeće javne turističke infrastrukture u područjima s višim turističkim indeksom, s ciljem povećanja njezine kvalitete, smanjit će se broj smještajnih kapaciteta, a time i broj turista u jednom trenutku.

Ovom će se investicijom omogućiti razvoj novih turističkih proizvoda visoke dodane vrijednosti u slabije razvijenim turističkim područjima. Povećanjem atraktivnosti slabije razvijenih turističkih destinacija, posebno u zaleđu Jadranske Hrvatske, doprinijet će se i smanjenju opterećenja obalnih područja s istaknutim problemom preopterećenosti u određenom dijelu ljetne sezone.

Ulaganja se odnose na projekte javne turističke infrastrukture kao što su posjetiteljski centri, interpretacijski centri prirodne i kulturne baštine, kupališta i terme, kongresni centri, uključujući i smještajne kapacitete i popratne sadržaje, tematske staze (ciklo, pješačke i planinarske staze, vinske rute i sl.) sportsko-rekreacijske centre i zone aktivnog turizma te ostala javna turistička infrastruktura definirana podzakonskim aktima MINTS-a.

Ulaganja u sklopu ove investicije odnose se na sadržaje i atrakcije neophodne za razvoj održivih turističkih proizvoda kao što su:

Wellness turizam - čija ponuda u Hrvatskoj danas obuhvaća kompleksan skup pružatelja usluga wellnessa, lječilišnog i medicinskog turizma i oporavka od COVID-a. Ponuda podrazumijeva korištenje prirodnih sastojaka u tretmanima i prehrani, preko korištenja prirodnih materijala, svjetla ili ventilacije u uređenju prostora do okolišno odgovornog upravljanja prostorom, energijom, vodom i otpadom.

Razvoj ekoturizma koji pridonosi znatnom smanjenju negativnog utjecaja turizma na okoliš te dodatno razvija svijest o potrebi prilagodbe klimatskim promjenama i zaštiti resursa te usvajanja zelenih koncepata. Može obuhvaćati razvoj ponude kao što su promatranje ptica (bird-watching), promatranje (gledanje, ali i slušanje) raznih vrsta životinja (wildlife watching / viewing) (npr. dupini, leptiri, ribe), razne vrste „pustolovnog“ turizma (adventure) ili boravka na otvorenom (outdoor), uključujući šetnju, bicikliranje, planinarenje, trekking, kajakarenje, ronjenje i nautički turizam, gdje promatranje prirode nije u fokusu, ali je ključni element doživljaja, uz neku od fizičkih aktivnosti te razne vrste turizma u ruralnom području gdje su tradicijski poljoprivredni i okolni prirodni krajobraz ključni elementi doživljaja, kao npr. uređenje tematskih puteva i ruta, vinskih cesta i sl.

Kongresni turizam također može značajno doprinijeti proširenju turističke ponude i produljenju turističke sezone. Organizaciju i održavanje kongresa, konferencija, seminara, stručnih skupova, team building-a i sličnih poslovnih aktivnosti potražuju brojne strane i domaće tvrtke, a najčešće se odvijaju prije ili nakon ljetne turističke sezone. Jedan od preduvjeta za organizaciju navedenih aktivnosti su i odgovarajući prostori opremljeni suvremenim tehnologijama koje zahtjeva

današnje poslovanje. Razvoj kongresnog turizma ujedno je izvrstan način promocije određene destinacije, s obzirom na različite mogućnosti povezivanja s drugim turističkim sadržajima.

Poboljšanjem sportsko-rekreacijskih sadržaja, odnosno sportsko-rekreacijskih centara i zona aktivnog turizma potaknuo bi se razvoj sportsko-rekreacijskog turizma kroz unaprjeđenje ponude za goste čiji motiv dolaska nije samo „sunce i more“ već aktivni turizam, a za koje je potrebno podići kvalitetu ponude turističke destinacije s ciljem produljenja sezone i proširenja ponude dodatnih sadržaja. Isto tako, kroz ulaganja u sportsko-rekreacijske centre i zone aktivnog turizma te kampove za pripreme sportaša potaknuo bi se dolazak vrhunskih sportskih ekipa na pripreme izvan sezone, a posebno u zimskom periodu te time smanjila sezonalnost. Ponuda sportsko-rekreacijskih sadržaja pojavljuje se kao jedan od značajnih motiva za boravak u određenoj destinaciji. Tomas - istraživanje stavova i potrošnje turista u Hrvatskoj tijekom ljeta 2017. godine pokazuje kako je 20% ispitanika navelo bavljenje sportom i rekreacijom kao motivaciju dolaska, dok istovremeno iskazuju najmanje zadovoljstvo tzv. ‘programom za loše vrijeme’, uključujući i ponudu sportskih sadržaja.

Navedena ulaganja posebno će doprinijeti teritorijalnoj i socijalnoj koheziji i to na cijelom teritoriju Hrvatske te zelenoj tranziciji. Investicija je dio sveobuhvatne reforme kojom se u srednjoročnom razdoblju želi razviti cjelogodišnji turizam, suočiti se s izazovima izrazite sezonalnosti kao i prekomjernog turizma u turistički najrazvijenijim destinacijama te razviti kontinentalni turizam, a sve kroz regionalnu diverzifikaciju i specijalizaciju turističke ponude.

Provedba

Pozivi u okviru ove investicije temeljit će se na analizi scenarija pripremljenoj u sklopu procesa izrade Strategije a koja će kvalificirano obrazložiti dugoročne potrebe i razvojne potencijale u funkciji ostvarenja vizije održivog turističkog razvoja.

Ulaganja u okviru ove investicije ovisit će o indeksu turističke razvijenosti Hrvatske na način da će se primarno ulagati u slabije razvijena turistička područja izvan glavnih turističkih i obalnih područja, i to za razvoj te zelenu i digitalnu tranziciju javne turističke infrastrukture izvan glavnih turističkih i obalnih područja, i to za razvoj te zelenu i digitalnu tranziciju javne turističke infrastrukture. Na taj način će se upravljati pojačanom turističkim potražnjom u područjima u kojim nema odgovarajuće javne turističke infrastrukture. Na područjima s najvišim indeksom turističke razvijenosti na kojima se događa prekomjerni turizam u ljetnim mjesecima ulaganja će se usmjeriti u zelenu i digitalnu tranziciju postojeću javne turističke infrastrukture koja može podići kvalitetu, smanjiti utjecaj na okoliš te doprinijeti održivom upravljanju destinacijom i smanjenju prekomjernog turizma.

Pozivi za ovu investiciju će definirati kako se načela održivog razvoja trebaju integrirati u svaki projekt koji se financira u okviru navedenih mjera. Prijavitelji će trebati pokazati ne samo kako će u najvećoj mogućoj mjeri ublažiti bilo kakve negativne ekološke učinke koji se mogu povezati s projektom već i na koji način će doprinijeti pozitivnim učincima tijekom provedbe projekta. Programi će uključivati kontrolni popis koji će biti u skladu s člankom 17. Uredbe (EU) br. 2020/852.

Kriterij za odabir projekata bit će i doprinos zelenoj tranziciji, u skladu s NRS, Zelenim planom za Europu, indikatorima održivosti definiranim u studiji izvedivosti za izradu Zelenog satelitskog računa i smjernicama za izradu Strategije razvoja održivog turizma do 2030.

Operacionalizacija investicije R1-I1 obuhvatit će provođenje sljedećih aktivnosti:

- priprema poziva i utvrđivanje kriterija dodjele potpore,
- priprema programa potpora,
- objava poziva,
- ugovaranje i provedba projekata.

U okviru ove investicije predviđeni su pozivi za dodjelu bespovratnih sredstava za prilagodbu i unaprjeđenje javne turističke infrastrukture s ciljem razvoja posebnih oblika turizma, ukupne vrijednosti 930.000.000 kn.

Ulaganja u okviru ovih poziva će se u prvom redu odnositi na:

- povećanje energetske učinkovitosti turističke infrastrukture,
- povećanje udjela obnovljivih izvora energije u postojećim objektima javne turističke infrastrukture na teritoriju cijele Hrvatske, uključujući i turistički najrazvijenije destinacije,
- promociju i stvaranja novih poslovnih planova na principu kružne ekonomije te u skladu s principima kružne ekonomije,

čime će doprinijeti ostvarenju CSR 2019/3a (usmjeriti investicijsku politiku na energetsku učinkovitost, obnovljive izvore energije, vodeći računa o regionalnim razlikama).

Isto tako, pri odabiru projekata za financiranje, vodit će se računa o CSR 2020/3c (dati prednost provedbi i financiranju već razrađenih projekata javnih ulaganja i promicati privatna ulaganja za potporu oporavku gospodarstva i usmjeriti ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju).

U slabo razvijenim turističkim destinacijama ulaganja u okviru ove investicije će se s ciljem zelene i digitalne tranzicije, uz povećanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u okviru postojećih objekata javne turističke infrastrukture usmjeriti i na:

- ulaganja u javnu turističku infrastrukturu s ciljem održivog upravljanja područjima mreže Natura 2000, pozornice, plutajući molovi, kupališta, gazišta za vodu i dr.,
- ulaganja u biciklističku infrastrukturu,
- ulaganja u zaštitu, razvoj i promicanje resursa javnog turizma i turističkih usluga kao što su posjetiteljski centri, informativni centri i slični objekti za dobrodošlicu, pješačke staze, šetnice, staze za učenje, lječilišta i terme, sportsko rekreacijski sadržaji i zone aktivnog turizma, skloništa i osmatračnice, biciklističke i skijaške staze i dr.,
- ulaganja u zaštitu, razvoj i promicanje prirodne baštine i ekoturizma izvan područja mreže Natura 2000.

U okviru ove investicije u projektima javne turističke infrastrukture u turistički slabije razvijenim područjima poticat će se korištenje suvremene tehnologije i uvođenje digitalnih alata (kao što je npr. virtualna i proširena stvarnost i dr.), kao i promotivne i edukativne aktivnosti povezane s novo razvijenom turističkom ponudom.

U vezi s rješavanjem rizika povezanih s načelom DNSH za ovu investiciju, kako je opisano Uredbom EU-a 2021/241 o uspostavljanju Instrumenta za oporavak i otpornost, planirano je sljedeće:

- sva ulaganja u ovim pozivima doprinosit će bar jednom od ciljeva Uredbe (EU) 2020/852 Europskog Parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2020. o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088 - s najmanje 50% ukupnih ulaganja usmjerenih na ublažavanje ili prilagodbu klimatskim promjenama. Zahtjev za

dokazivanjem da projekti podržavaju jedan ili više ciljeva Uredbe bit će jedan od kriterija pri odabiru ulaganja. U vezi s rješavanjem rizika povezanih s načelom „ne nanosi štetu“, svi projekti bit će procijenjeni kako je definirano Uredbom EU-a 2021/241 o uspostavljanju Instrumenta za oporavak i otpornost i

- primjena digitalnih rješenja, poput primjerice: poboljšanja dostupnosti informacija o sustavima javnog prijevoza za turiste, praćenja najma/uporabe bicikala, korištenja senzora za prepoznavanje područja curenja vode itd., bit će dodatno vrednovano pri odabiru ulaganja.

S ciljem ublažavanja klimatskih promjena, ova investicija, bit će usmjerena na povećanje energetske učinkovitosti/povećanje upotrebe obnovljivih izvora energije turističke infrastrukture i druge aktivnosti ublažavanja klimatskih promjena poput održivih turističkih proizvoda. Minimalni zahtjev za sva potencijalna ulaganja je da se moraju provjeriti kako ne bi dovela do značajnog povećanja emisija stakleničkih plinova.

Uvjet za obnovu zgrada postojeće javne turističke infrastrukture bit će postizanje standarda srednje ili dubinske renovacije, s minimalno 30% ušteda energije i/ili stakleničkih plinova u odnosu na ex-ante procjenu, dok će se prilikom gradnje novih zgrada javne turističke infrastrukture poštivati standard za zgrade gotovo nulte energije (nZEB).

S ciljem prilagodbe na klimatske promjene, klimatski rizici koji bi mogli biti relevantni za svako ulaganje u okviru ove aktivnosti utvrđeni su u Nacionalnoj strategiji prilagodbe klimatskim promjenama u Hrvatskoj za razdoblje do 2040. u odnosu na 2070., procijenit će se za svako ulaganje, uzimajući u obzir lokalne klimatske uvjete kao i klimatske projekcije (posebno tamo gdje se izrađuju lokalni ili regionalni planovi). Kriterij za odabir projekata u okviru ove investicije bit će jesu li identificirane i integrirane intervencije koje mogu smanjiti klimatske utjecaje, kako bi se izbjegli negativni izravni i primarni neizravni učinci mjere tijekom njenog životnog ciklusa na ovaj okolišni cilj. Minimalni uvjet za sva potencijalna ulaganja jest da se moraju provjeriti kako ne bi dovela do povećanih nepovoljnih utjecaja klimatskih promjena na prirodu ili ljude.

S ciljem zaštite vodnih resursa za projekte gradnje i intervencija u okolišu, potrebno je u skladu sa Zakonom o zaštiti okoliša, ishoditi i dostaviti odgovarajuće rješenje (rješenje o prihvatljivosti zahvata za okoliš/rješenje nadležnog tijela kojim utvrđuje da za zahvat nije potrebno provesti procjenu utjecaja na okoliš) odnosno mišljenje nadležnog tijela da za zahvat nije potrebno provesti postupak ocjene o potrebi procjene utjecaja na okoliš, ako je primjenjivo.

U slučaju investicijskih projekata za koje proveden postupak ocjene o potrebi procjene i/ili procjene utjecaja zahvata na okoliš, potrebno je ishoditi Mišljenje nadležnog tijela (Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja) o ocjeni usklađenosti projekta (zahvata) sa zahtjevima Direktive 2011/92/EU o procjeni učinaka određenih javnih i privatnih projekta na okoliš.

S ciljem smanjenja otpada i prijelaza na kružno gospodarstvo jedan od kriterija za odabir projekata kapitalnih radova/obnove zgrada/novogradnje unutar ove investicije bit će dokaz osiguranja da je neopasni građevinski otpad i otpad od rušenja nastao na gradilištu pripremljen za ponovnu uporabu, recikliranje i oporabu drugog materijala, uključujući postupke zatrpavanja otpadom koji zamjenjuje druge materijala, u skladu s hijerarhijom otpada i EU protokolom za gospodarenje građevinskim otpadom i rušenjem te da građevinski dijelovi i materijali koji se koriste u obnovi zgrade ne sadrže azbest niti opasne tvari (popis tvari za koje je potrebno

odobrenje iz Priloga XIV. Uredbi (EZ) br. 1907/2006). Jedan od kriterija za ulaganja podržana mjerom bit će zahtijevanje od gospodarskih subjekata koji izvode kapitalne radove / obnovu zgrade / novogradnju kako bi osigurali da najmanje 70% (težinski) neopasnog građevinskog otpada i otpada od rušenja (isključujući prirodno nastali) materijal naveden u kategoriji 17 05 04 na Europskom popisu otpada utvrđenom Odlukom 2000/532/EZ) stvoren na gradilištu bit će pripremljen za ponovnu uporabu, recikliranje i oporabu drugog materijala, uključujući postupke zatrpavanja otpadom u zamjenu ostali materijali, u skladu s hijerarhijom otpada i EU protokolom za gospodarenje građevinskim otpadom i rušenjem.

Minimalni zahtjev za sva potencijalna ulaganja jest da se moraju provjeriti kako ne bi dovela do značajnih novih tokova otpada koji se ne koriste ponovno ili recikliraju.

Isto tako svi projekti u okviru ove investicije ne smiju dovesti do značajnog povećanja emisija onečišćujućih tvari u zrak, vodu ili zemlju (smanjenje emisije buke, prašine i onečišćujućih tvari tijekom građevinskih radova), i s tim ciljem bit će potrebno planirati i provesti mjere ublažavanja kako bi se osiguralo da nema značajnih negativnih učinaka.

Povezano sa zaštitom i obnovom biološke raznolikosti i ekosustava, za područja / operacije smještene u ili u blizini, te koja će vjerojatno utjecati na područja osjetljiva na biološku raznolikost (uključujući mrežu zaštićenih područja Natura 2000, UNESCO-ve svjetske baštine i ključna područja biološke raznolikosti (KBA), kao i druga zaštićena područja), mjera će zahtijevati da je provedena odgovarajuća procjena u skladu s odredbama Strategije biološke raznolikosti EU-a (COM (2011) 244), Pticama (2009/147/EC) i člankom 6. stavkom 3. Direktive o staništima (92/43/EEC) Direktive - temeljene na ciljevima očuvanja zaštićenog područja. Ulaganja koja bi zahtijevala primjenu članka 6. stavka 4. Direktive o staništima neće biti podržana.

Za takva mjesta / operacije, mjera će zahtijevati sljedeće:

- da postoji plan upravljanja biološkom raznolikošću na razini lokacije koji se provodi u skladu s IFC-ovim Standardom uspješnosti 6: Očuvanje biološke raznolikosti i održivo upravljanje živim prirodnim resursima;
- sve potrebne mjere ublažavanja postoje kako bi se smanjili utjecaji na vrste i staništa; i
- da postoji i primjenjuje se robustan, prikladno dizajniran i dugoročan program praćenja i ocjene biološke raznolikosti.

Za sva potencijalno pogođena područja Natura 2000, prije provođenja odgovarajuće procjene u skladu s člankom 6. stavkom 3. Direktive o staništima, treba osigurati da se ciljevi očuvanja specifični za područje utvrde ili revidiraju u skladu sa zakonskim zahtjevima. Ako je procjena već provedena, ali nije u skladu s Direktivom o staništima (92/43/EZ), ponovit će se dio biološke raznolikosti / ekosustava procjene utjecaja na okoliš ili procjena utjecaja na ekološku mrežu (ovisno o tome koja je procedura bila provedena). Ako predložene mjere ublažavanja ne mogu smanjiti utjecaje na biološku raznolikost / ekosustave, ulaganje će biti obustavljeno.

Projekti koji će se financirati u okviru ove investicije uključivat će obavezu implementacije načela održivog razvoja. Prijavitelji će trebati dokazati ne samo kako će u najvećoj mogućoj mjeri ublažiti bilo kakve negativne ekološke učinke koji se mogu povezati s projektom već i na koji način će doprinijeti pozitivnim učincima tijekom provedbe projekta.

Ulaganja u javnu turističku infrastrukturu trebaju biti primjer izvrsnosti održivog dizajna, kao i održivih tehnoloških rješenja (permakultura, zelena gradnja i arhitektura, energetska učinkovitost, OIE, eko sanitarije i sl.) kako bi se ostvario dvostruki cilj: prevencija onečišćenja

okoliša i promocija održivih praksi u graditeljstvu. Ta rješenja su posebno pogodna za potrebe posjetiteljske infrastrukture u udaljenijim područjima koja nemaju osiguran priključak na mreže komunalne infrastrukture te se ponekad nalaze unutar ili u blizini zaštićenih područja prirodne ili kulturne baštine.

Investicija će obuhvaćati ulaganja u javnu turističku infrastrukturu te u opremu i s njome u vezi edukaciju osoblja, a sukladno pravilima za državne potpore za javnu infrastrukturu koja većinu svojih prihoda ostvaruje iz javnih izvora, u okviru kojih će se voditi računa o ograničenju prihoda od ekonomskih aktivnosti. Za aktivnosti u okviru projekata koji će se podržati u ovoj investiciji, a koje se mogu smatrati ekonomskim aktivnostima, dodjeljivat će se potpore u skladu s člancima 14, 36, 38, 41, 42, 53, 55, 56 Uredbe 651/2014. GBER.

Usklađivanjima javnih poziva i dokazima koji će se tražiti od prijavitelja onemogućit će dvostruko financiranje aktivnosti iz komplementarnih podkomponenti Plana.

Prijavitelji: JLP(R)S, trgovačka društva u državnom vlasništvu ili JLP(R)S, pravne osobe u konzorciju JPP, korisnici koncesija, turističke zajednice i druge pravne osobe u javnom vlasništvu koje upravljaju turističkom infrastrukturom ili sportsko-rekreacijskim centrima i zonama aktivnog turizma ako imaju pravo građenja.

Partneri: turističke zajednice ako nisu prijavitelji, udruge i druge pravne osobe koje nisu poduzeća povezane sa sektorom turizma i sporta i dr.

Prema potrebi MINTS će angažirati vanjske stručnjake u procesu izrade poziva, u procesu vrednovanja kao evaluatore, stručnjake za podršku u vrednovanju projektnih prijedloga u području graditeljstva, zaštite okoliša, pitanja državnih potpora, energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije i sl.

Nositelj provedbe	MINTS
Ciljna skupina	JLP(R)S, trgovačka društva u državnom vlasništvu ili JLP(R)S, pravne osobe u konzorciju JPP, korisnici koncesija, turističke zajednice i druge pravne osobe javnog vlasništva koje upravljaju turističkom infrastrukturom ili sportsko-rekreacijskim centrima u zonama aktivnog turizma ako imaju pravo građenja, udruge i druge pravne osobe koje nisu poduzeća povezane sa sektorom turizma i sporta
Procijenjeni trošak	930.000.000 kn
Razdoblje provedbe	2/2020. - 6/2026.

C1.6. R1-I2 Jačanje održivosti te poticanje zelene i digitalne tranzicije poduzetnika u sektoru turizma

Izazov

Turistički sektor je zbog pandemije COVID-19 doživio niz negativnih posljedica, od urušavanja potražnje potrošača, niskih novčanih rezervi i nedostatka pristupa fleksibilnim kreditnim linijama što je natjeralo mnoge poduzetnike, posebno hotelijere na zaustavljanje daljnjih ulaganja, na prestanak obavljanja djelatnosti ili smanjivanje broja radnika.

Produktivnost rada u hrvatskom turizmu je niska zbog nedovoljnog korištenja digitalnih tehnologija i suvremenih alata, nedostatnih vještina, uključujući i digitalne, te relativno visoke cijene rada u sektoru turizma zbog nedovoljnog broja radne snage, naročito u ljetnim mjesecima

kad je prisutan najveći broj turista. Visoki troškovi poslovanja u sektoru turizma proizlaze iz visokih fiksnih troškova uzrokovanih energetskom neučinkovitošću infrastrukture, visokih troškova rada uzrokovanog nedovoljnim brojem kvalitetne radne snage, a pojavom pandemije nameću se dodatni troškovi podizanja zdravstvenih i sanitarnih uvjeta poslovanja. Jedan od izazova je prilagodba turističke ponude u turizmu i ugostiteljstvu na promjenu turističke potražnje.

Jedan od primjera nedovoljne prilagodbe je nedovoljna kvaliteta smještajnih kapaciteta pogotovo malih iznajmljivača koji ne prate trend transformacije u obiteljske i specijalizirane vrste malih hotela koji pružaju veću razinu kvalitete smještaja, ali i lakše implementacije zelenih rješenja i digitalne tehnologije.

Neprilagođena turistička ponuda odražava se i u nedostatku kvalitetnih sadržaja koji bi omogućili produljenje sezone te umanjili prekomjerni turizam. Turizam koji počiva na konceptu „sunce i more“ usko je povezan i uz prekomjerni turizam, sezonalnost te nedovoljno usmjerenje poduzetnika na zelenu tranziciju i uvođenje koncepta kružnog gospodarstva i to u svim aspektima turističkog ekosustava (strateškom, upravljačkom, resursnom, infrastrukturnom, prijevoznom, komunalnom te provedbi zelenih praksi u destinacijama i privatnom sektoru tj. kod poduzetnika i ostalih pružatelja turističkih usluga).

Turistički sektor suočen je i s nedovoljnom suradnjom i umrežavanjem dionika u turističkom sektoru. Pored toga njihovo nedovoljno vertikalno povezivanje po načelima kružnog gospodarstva onemogućuje proizvode više dodane vrijednosti u svim karikama lanca vrijednosti turizma.

Uz navedeno, u Hrvatskoj nije dovoljno iskorišten potencijal istraživanja, razvoja i inovacija za rješavanje izazova s kojima se turizam suočava, bilo da se radi o razvoju novih turističkih proizvoda i usluga, razvoju turističke infrastrukture ili rješavanja izazova poput sigurnosti putovanja i boravka u destinaciji. Također nije dovoljno iskorišten potencijal inovacija u podršci jačanja povezanosti dionika u cjelokupnom lancu vrijednosti turizma, uključujući i povezane proizvodne i uslužne djelatnosti.

Cilj

Cilj ove investicije je doprinijeti razvoju održivog turizma kroz zelenu i digitalnu tranziciju održivosti poslovanja poduzetnika u turizmu i ugostiteljstvu a osobito:

- razvoj turističkih proizvoda prihvatljivih za okoliš i učinkovitost resursa posebice onih u turistički slabije razvijenim područjima putem povezivanja poduzetnika u lancu vrijednosti turizma,
- provedbu zelenih projekata usklađenih s Uredbom (EU) 2020/852 Europskog Parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2020. o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088 – npr. povećanje energetske učinkovitosti, korištenje obnovljivih izvora i kružnog gospodarstva,
- uvođenje inovacija i digitalnih tehnologija u turističku infrastrukturu i proizvode.

Uz navedeno cilj ove investicije je potaknuti socijalnu održivost turizma kroz poticanje privatnih ulaganja koja će doprinijeti rastu kvalitetnih radnih mjesta u lokalnim zajednicama.

Opis

Ovom se investicijom, utemeljenom na strateškim smjernicama, planira doprinijeti održivosti turizma i potaknuti oporavak i otpornost poduzetnika u cjelokupnom lancu vrijednosti turizma, uključujući i povezane djelatnosti. Ulaganja će se usmjeravati u razvoj inovativnih turističkih proizvoda i usluga visoke dodane vrijednosti, u zelenu tranziciju poduzetnika, osiguravajući usklađenost projekata s jednim ili više ciljeva ciljeva Uredbe (EU) 2020/852 Europskog Parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2020. o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088, kako slijedi: (a) ublažavanje klimatskih promjena; (b) prilagodba klimatskim promjenama; (c) održiva uporaba i zaštita voda i morskih resursa; (d) prijelaz na kružno gospodarstvo; (e) sprječavanje i suzbijanje onečišćenja okoliša; (f) zaštita i obnova biološke raznolikosti i ekosustava. Također, ulaganja će se usmjeriti u digitalnu tranziciju poduzetnika u turizmu i ugostiteljstvu te cjelokupnom lancu vrijednosti turizma, posebno kod malih i srednjih poduzetnika s ciljem povećanja produktivnosti njihovih poduzeća, boljeg pozicioniranja na turističkom tržištu, fokusirajući se i na aspekt sigurnosti putovanja i korištenja turističkih i povezanih usluga.

Kroz ovu investiciju doprinosi se boljem korištenju potencijala inovacija za jačanje oporavka i otpornosti turizma kroz poticanje suradnje i umrežavanje dionika u cjelokupnom lancu vrijednosti turizma. U kontekstu uvođenja kulture inovacija te istraživanja i razvoja u sektoru turizma, prije svega se želi potaknuti poduzeća u sektoru turizma i ugostiteljstva da se povežu sa znanstvenom zajednicom i istraživačkim centrima kako bi kroz zajedničku suradnju unaprijedili sektor turizma. Također, poticat će se i uvođenje inovacija kroz razvoj novih turističkih proizvoda, ali i pametnih i inovativnih rješenja za suočavanje sa suvremenim izazovima turizma vezanim uz okolišnu, ali i socijalnu i gospodarsku održivost, kako na obali tako i u unutrašnjosti, posebno s izazovima povezanim sa zaštitom okoliša.

Digitalizacija će turističkom sektoru omogućiti brz odgovor na nove trendove i očekivanja potrošača i pružiti odgovarajuće analitičke alate za predviđanje, planiranje i upravljanje turističkim tokovima. Digitalnom tranzicijom hrvatskog turizma osigurat će se novi načini upravljanja putovanjima, nove mogućnosti u promociji turističkih proizvoda, kao i učinkovitija uporaba oskudnih resursa.

S obzirom na važnost očuvanja prirodnih resursa, uključujući i more, kroz smanjenje stvaranja otpada koje uzrokuju turistička poduzeća i posjetitelji na najmanju moguću razinu, u okviru ove investicije predviđena su i ulaganja u nautički turizam s ciljem njegove zelene i digitalne tranzicije.

Provedba

Pozivi u okviru ove investicije temeljit će se na analizi scenarija pripremljenoj u sklopu procesa izrade Strategije a koja će obrazložiti dugoročne potrebe i razvojne potencijale u funkciji ostvarenja vizije održivog turističkog razvoja.

Ulaganja u okviru ove investicije ovisit će o indeksu turističke razvijenosti Hrvatske na način da će se primarno ulagati u slabije razvijena turistička područja. Na taj način će se odgovoriti na potrebu umrežavanja poduzetnika u lancu vrijednosti turizma, razvoj turističkih proizvoda prihvatljivih za okoliš i učinkovitost resursa, povećanje energetske učinkovitosti, korištenje obnovljivih izvora i kružnog gospodarstva, ubrzavajući zelenu tranziciju i uvođenje inovacija i digitalnih tehnologija.

Sva ulaganja unutar ove investicije doprinijet će ostvarenju CSR 2020/1a (poduzeti sve potrebne mjere i učinkovito odgovoriti na pandemiju, održati gospodarstvo i pružiti potporu oporavku koji će uslijediti).

Isto tako, pri odabiru projekata za financiranje, vodit će se računa CSR 2020/3c (dati prednost provedbi i financiranju već razrađenih projekata javnih ulaganja i promicati privatna ulaganja za potporu oporavku gospodarstva i usmjeriti ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju).

Projekti koji će se financirati u okviru ove investicije uključivat će obavezu uključivanja načela održivog razvoja. Tijekom daljnjeg dizajniranja mjere, odnosno pripreme poziva za projekte, dat će se dodatni kriteriji za odabir projekata koji osiguravaju njezinu usklađenost s ciljevima Uredbe (EU) 2020/852 Europskog Parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2020. o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088. U vezi s rješavanjem rizika povezanih s načelom „ne nanosi štetu", svi projekti bit će procijenjeni kako je definirano Uredbom EU-a 2021/241 o uspostavljanju Instrumenta za oporavak i otpornost.

Kriterij za odabir projekata bit će i doprinos zelenoj tranziciji, u skladu s NRS, Zelenim planom za Europu, indikatorima održivosti definiranim u studiji izvedivosti za izradu Zelenog satelitskog računa i smjernicama za izradu Strategije razvoja održivog turizma do 2030.

S ciljem očuvanja bioraznolikosti, a u skladu s Direktivom o staništima (92/43/EZ) i Direktivom o pticama (2009/147/EZ) uspostavljena je ekološka mreža Natura 2000, a isto tako i obveza praćenja vrsta i stanišnih tipova sukladno članku 11. Direktive o staništima. Stoga će se u javnim pozivima uzeti u obzir usklađenost projekta s ovim direktivama i Natura 2000. Za kapitalna ulaganja provest će se obvezna procjena utjecaja projekta na okoliš i ekološku mrežu ako se smatra zakonskim potrebnim postupak probira. Ako je EIA već provedena, ali nije u skladu s Direktivom o staništima (92/43/EZ), dio bioraznolikosti / ekosustava procjene utjecaja na okoliš ili cijela procjena ekološke mreže ponovit će se (ovisno o postupku provodi). Ako predložene mjere ublažavanja ne mogu smanjiti utjecaje na biološku raznolikost / ekosustave, ulaganje će biti obustavljeno.

Operacionalizacija ulaganja R1-I2 obuhvatit će provođenje sljedećih aktivnosti:

- priprema poziva i utvrđivanje kriterija dodjele potpore,
- priprema programa potpora,
- objava poziva,
- ugovaranje i provedba projekata.

U okviru ove investicije, predviđeni su sljedeći pozivi:

(i) Pozivi za dodjelu bespovratnih sredstava za razvoj turističkih proizvoda prihvatljivih za okoliš, učinkovitost resursa te zelenu i digitalnu tranziciju - 1.020.000.000 kn

U okviru ovih poziva planira se dodjela potpora za sljedeće aktivnosti:

- potpora razvoju turističke ponude i sadržaja te procesima u turističkom poslovanju prihvatljivima za okoliš i učinkovitost resursa kod malih, srednjih i velikih poduzeća, uključujući ulaganja: u objekte, okoliš i opremu, razvoj inovativnih turističkih proizvoda, uvođenje kružnog gospodarstva , ulaganja u opremu za postizanje i povećanje higijenskih-zdravstvenih i sigurnosnih uvjeta, osiguravanje preduvjeta za dobivanje eko certifikata (npr. *EU ecolabel*), povećanje energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije,

- nabava opreme za digitalizaciju turističkog poslovanja kod malih, srednjih i velikih poduzeća. Vezano na projekte digitalizacije najmanje 50% tih ulaganja bit će usmjereno na digitalizaciju poduzetnika u lancu vrijednosti turizma u skladu s kriterijima smanjenja emisije stakleničkih plinova ili energetske učinkovitosti,

što će doprinijeti ostvarenju CSR 2019/3a (usmjeriti investicijsku politiku na energetsku učinkovitost, obnovljive izvore energije, vodeći računa o regionalnim razlikama).

U okviru poziva planiraju se podržati aktivnosti vezane uz korištenje digitalnih tehnologija u poslovanju poduzetnika i razvoju inovativnih proizvoda, korištenja turističkih podataka proizašlih iz javnih registara, poput registara koji se razvijaju kroz projekt Hrvatski digitalni turizam e-turizam ili kroz CROSTO, a služe za donošenje poslovnih odluka i učinkovitije poslovanje poduzetnika, unaprjeđenje poslovanja putničkih agencija i vodiča te učinkovitu i ciljanu promociju hrvatskog turizma.

U vezi s rješavanjem rizika povezanih s načelom DNSH za ovu investiciju, kako je opisano Uredbom EU-a 2021/241 o uspostavljanju Instrumenta za oporavak i otpornost sva ulaganja u ovom pozivu doprinosit će bar jednom od ciljeva Uredbe (EU) 2020/852 Europskog Parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2020. o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088- s najmanje 50% ukupnih ulaganja usmjerenih na ublažavanje ili prilagodbu klimatskim promjenama. Zahtjev za dokazivanjem da projekti podržavaju jedan ili više ciljeva Uredbe bit će jedan od kriterija pri odabiru ulaganja.

Aktivnosti koje će se podupirati kroz ovaj poziv pozitivno će utjecati na smanjivanje okolišnog otiska i smanjenje potrošnje energije kao i onečišćenje zraka, tla i vode, što će u konačnici doprinijeti ciljevima klimatski neutralne Europe. Sve prihvatljive aktivnosti u ovom pozivu povezane su isključivo s ulaganjima u zelenu i digitalnu tranziciju poduzetnika u cjelokupnom lancu vrijednosti turizma i ugostiteljstva te su usmjerene na razvoj održive turističke infrastrukture i održivih turističkih proizvoda.

Dodatnim usklađivanjima javnih poziva i dokazima koji će se tražiti od prijavitelja onemogućit će se dvostruko financiranje aktivnosti iz komplementarnih podkomponenti Plana.

Za navedeni poziv izraditi će se program državnih potpora koji će uključivati potpore u skladu s člancima 14, 36, 38, 41, 42 Uredbe 651/2014. GBER. Kao i u skladu s Uredbom 1407/2013 – za dodjelu de minimis potpora.

Na slabije razvijenim turističkim područjima ulaganja u nove kapacitete u okviru ovog javnog poziva omogućit će se isključivo po načelima zelene gradnje prema uvjetima za zgrade gotovo nulte energije (nZEB). Uvjet za obnovu zgrada bit će postizanje standarda srednje ili dubinske renovacije, s minimalno 30% ušteda energije i/ili stakleničkih plinova u odnosu na ex-ante procjenu. U najrazvijenijim turističkim područjima omogućit će se ulaganja u postojeće kapacitete u skladu s propisima o racionalnoj upotrebi energije i toplinskoj zaštiti u zgradama te bez negativnog utjecaja na okoliš.

Ulaganjem u postojeće smještajne kapacitete podići će se kvaliteta smještajnih kapaciteta te njihova transformacija u više kategorije. Udovoljavanje uvjetima propisanim za višu kategoriju podrazumijeva smanjenje broja smještajnih jedinica na istom prostoru. Time će se smanjiti ukupni broj raspoloživih jedinica u destinaciji, što će doprinijeti kreiranju održive turističke ponude i smanjenju prekomjernog turizma u najopterećenijim destinacijama.

Pozivi u okviru ove investicije, uključivat će odredbu da se načela održivog razvoja trebaju integrirati u svaki projekt koji se financira u okviru navedenih mjera. Prijavitelji će trebati pokazati ne samo kako će u najvećoj mogućoj mjeri ublažiti bilo kakve negativne ekološke učinke koji se mogu povezati s projektom već i na koji način će doprinijeti pozitivnim učincima tijekom provedbe projekta. Programi će uključivati kontrolni popis koji će biti u skladu s člankom 17. Uredbe (EU) br. 2020/852.

Kriterij za odabir projekata bit će i doprinos zelenoj tranziciji, u skladu s NRS, Zelenim planom za Europu, indikatorima održivosti definiranim u studiji izvedivosti za izradu Zelenog satelitskog računa i smjernicama za izradu Strategije razvoja održivog turizma do 2030.

Mjera nudi opći popis aktivnosti koje će se financirati te nisu utvrđena pojedinačna ulaganja. Međutim, ne očekuje se da će mjera dovesti do povećanja emisija stakleničkih plinova jer naglasak stavlja na potporu poduzećima vezanim uz energetsku učinkovitost, obnovljive izvore energije, održivi promet, pročišćavanje otpadnih voda i održivi turizam općenito. Kao dio postupka odabira projekata, neće biti podržana ulaganja koja bi dovela do povećanja izravnih emisija stakleničkih plinova.

S ciljem prilagodbe na klimatske promjene, klimatski rizici koji bi mogli biti relevantni za svako ulaganje u okviru ove aktivnosti utvrđeni su u Nacionalnoj strategiji prilagodbe klimatskim promjenama u Hrvatskoj za razdoblje do 2040. u odnosu na 2070., procijenit će se za svako ulaganje, uzimajući u obzir lokalne klimatske uvjete kao i klimatske projekcije (posebno tamo gdje se izrađuju lokalni ili regionalni planovi). Kriterij za odabir projekata u okviru ove investicije bit će jesu li identificirane i integrirane intervencije koje mogu smanjiti klimatske utjecaje.

S ciljem zaštite vodnih resursa za projekte gradnje i intervencija u okolišu, potrebno je u skladu sa Zakonom o zaštiti okoliša, ishoditi i dostaviti odgovarajuće rješenje (rješenje o prihvatljivosti zahvata za okoliš/rješenje nadležnog tijela kojim utvrđuje da za zahvat nije potrebno provesti procjenu utjecaja na okoliš) odnosno mišljenje nadležnog tijela da za zahvat nije potrebno provesti postupak ocjene o potrebi procjene utjecaja na okoliš, ako je primjenjivo. U slučaju investicijskih projekata za koje proveden postupak ocjene o potrebi procjene i/ili procjene utjecaja zahvata na okoliš, potrebno je ishoditi Mišljenje nadležnog tijela (MINGOR) o ocjeni usklađenosti projekta (zahvata) sa zahtjevima Direktive 2011/92/EU o procjeni učinaka određenih javnih i privatnih projekta na okoliš.

Za područja / operacije smještene u ili u blizini te koja će vjerojatno utjecati na područja osjetljiva na biološku raznolikost (uključujući mrežu zaštićenih područja Natura 2000, UNESCO-ve svjetske baštine i ključna područja biološke raznolikosti (KBA), kao i druga zaštićena područja), mjera će zahtijevati da je provedena odgovarajuća procjena u skladu s odredbama Strategije biološke raznolikosti EU-a (COM (2011) 244), Pticama (2009/147/EC) i člankom 6. stavkom 3. Direktive o staništima (92/43/EEC) Direktive - temeljene na ciljevima očuvanja zaštićenog područja. Ulaganja koja bi zahtijevala primjenu članka 6. stavka 4. Direktive o staništima neće biti podržana.

Za takva mjesta / operacije, mjera će zahtijevati sljedeće:

- postoji plan upravljanja biološkom raznolikošću na razini lokacije koji se provodi u skladu s IFC-ovim Standardom uspješnosti 6: Očuvanje biološke raznolikosti i održivo upravljanje živim prirodnim resursima,
- sve potrebne mjere ublažavanja postoje kako bi se smanjili utjecaji na vrste i staništa i
- postoji i primjenjuje se robustan, prikladno dizajniran i dugoročan program praćenja i

ocjene biološke raznolikosti.

Za sva potencijalno pogođena područja Natura 2000, prije provođenja odgovarajuće procjene u skladu s člankom 6. stavkom 3. Direktive o staništima, treba osigurati da se ciljevi očuvanja specifični za područje utvrde ili revidiraju u skladu sa zakonskim zahtjevima.

S ciljem smanjenja otpada i prijelaza na kružno gospodarstvo jedan od kriterija za odabir projekata kapitalnih radova/obnove zgrada/novogradnje unutar ove investicije bit će dokaz osiguranja da je neopasni građevinski otpad i otpad od rušenja nastao na gradilištu pripremljen za ponovnu uporabu, recikliranje i oporabu drugog materijala, uključujući postupke zatrpavanja otpadom koji zamjenjuje druge materijala, u skladu s hijerarhijom otpada i EU protokolom za gospodarenje građevinskim otpadom i rušenjem te da građevinski dijelovi i materijali koji se koriste u obnovi zgrade ne sadrže azbest niti opasne tvari (popis tvari za koje je potrebno odobrenje iz Priloga XIV. Uredbi (EZ) br. 1907/2006). Minimalni zahtjev za sva potencijalna ulaganja jest da se moraju provjeriti kako ne bi doveli do značajnih novih tokova otpada koji se ne koriste ponovno ili recikliraju.

Isto tako, svi projekti u okviru ove investicije ne smiju dovesti do značajnog povećanja emisija onečišćujućih tvari u zrak, vodu ili zemlju (smanjenje emisije buke, prašine i onečišćujućih tvari tijekom građevinskih radova), i s tim ciljem bit će potrebno planirati i provesti mjere ublažavanja kako bi se osiguralo da nema značajnih negativnih učinaka.

Ulaganja trebaju biti primjer izvrsnosti održivog dizajna, kao i održivih tehnoloških rješenja (permakultura, zelena gradnja i arhitektura, energetska učinkovitost, OIE, eko sanitarije i sl.) kako bi se ostvario dvostruki cilj: prevencija onečišćenja okoliša i promocija održivih praksi u graditeljstvu.

Prijavitelji: mala, srednja i velika poduzeća u djelatnosti turizma i ugostiteljstva, uključujući putničke agencije, turoperatore i pružatelje ostalih rezervacijskih usluga te djelatnosti iznajmljivanja i davanja u zakup (leasing) plovnih prijevoznih sredstava i djelatnosti zabavnih i tematskih parkova.

Partneri: trgovačka društva u državnom vlasništvu ili JLP(R)S, pravne osobe u JPP, korisnici koncesija, mala, srednja i velika poduzeća u vezanim proizvodnim i uslužnim djelatnostima u lancu vrijednosti turizma i drugi.

(ii) Pozivi za dodjelu bespovratnih sredstava za zelenu tranziciju malih iznajmljivača u poduzetnike u turizmu i ugostiteljstvu - 50.000.000 kn

S ciljem podizanja kvalitete smještajnih kapaciteta u skladu s usmjerenjem kreiranja održive turističke ponude pozivom se planiraju potpore za zelenu i digitalnu tranziciju, modernizaciju i podizanje kvalitete smještajnih kapaciteta iznajmljivača te njihova transformacija u obiteljske i specijalizirane vrste malih hotela (u skladu s propisima koji uređuju pitanje kategorizacije objekata iz skupine hoteli) koji pružaju veću razinu kvalitete smještaja.

Javnim pozivima nastojat će se ulagati u:

- u objekte, okoliš i opremu, razvoj inovativnih turističkih proizvoda, povećanje standarda i kvalitete proizvoda, uvođenje kružnog gospodarstva kao i u opremu za postizanje i povećanje higijensko-zdravstvenih i sigurnosnih uvjeta, osiguravanje preduvjeta za dobivanje eko certifikata (npr. *EU ecolabel*), na energetsku učinkovitost, korištenje obnovljivih izvora energije, potpora procesima digitalizacije turističkog poslovanja kod mikro poduzeća,

- što će doprinijeti ostvarenju CSR 2019/3a (usmjeriti investicijsku politiku na energetsku učinkovitost, obnovljive izvore energije, vodeći računa o regionalnim razlikama).

Prijavitelji: postojeći iznajmljivači koji će se preregistrirati u obrtnike ili trgovačka društva u turizmu i ugostiteljstvu

Za navedene pozive, izradit će se program potpora u skladu s Uredbom 1407/2013 – za dodjelu *de minimis* potpora.

Pozivi u okviru ove investicije, uključivat će odredbu da se načela održivog razvoja trebaju integrirati u svaki projekt koji se financira u okviru navedenih mjera. Prijavitelji će trebati pokazati ne samo kako će u najvećoj mogućoj mjeri ublažiti bilo kakve negativne ekološke učinke koji se mogu povezati s projektom već i na koji način će doprinijeti pozitivnim učincima tijekom provedbe projekta. Programi će uključivati kontrolni popis koji će biti u skladu s člankom 17. Uredbe (EU) br. 2020/852.

Kriterij za odabir projekata bit će i doprinos zelenoj tranziciji, u skladu s NRS, Zelenim planom za Europu, indikatorima održivosti definiranim u studiji izvedivosti za izradu Zelenog satelitskog računa i smjernicama za izradu Strategije razvoja održivog turizma do 2030.

Mjera nudi opći popis aktivnosti koje će se financirati te nisu utvrđena pojedinačna ulaganja. Međutim, ne očekuje se da će mjera dovesti do povećanja emisija stakleničkih plinova jer naglasak stavlja na potporu poduzećima vezanim uz energetsku učinkovitost, obnovljive izvore energije, održivi promet, pročišćavanje otpadnih voda i održivi turizam općenito. Kao dio postupka odabira projekata, neće biti podržana ulaganja koja bi dovela do povećanja izravnih emisija stakleničkih plinova.

S ciljem prilagodbe na klimatske promjene, klimatski rizici koji bi mogli biti relevantni za svako ulaganje u okviru ove aktivnosti utvrđeni su u Nacionalnoj strategiji prilagodbe klimatskim promjenama u Hrvatskoj za razdoblje do 2040. u odnosu na 2070., procijenit će se za svako ulaganje, uzimajući u obzir lokalne klimatske uvjete kao i klimatske projekcije (posebno tamo gdje se izrađuju lokalni ili regionalni planovi). Kriterij za odabir projekata u okviru ove investicije bit će jesu li identificirane i integrirane intervencije koje mogu smanjiti klimatske utjecaje.

S ciljem zaštite vodnih resursa za projekte gradnje i intervencija u okolišu, potrebno je u skladu sa Zakonom o zaštiti okoliša, ishoditi i dostaviti odgovarajuće rješenje (rješenje o prihvatljivosti zahvata za okoliš/rješenje nadležnog tijela kojim utvrđuje da za zahvat nije potrebno provesti procjenu utjecaja na okoliš) odnosno mišljenje nadležnog tijela da za zahvat nije potrebno provesti postupak ocjene o potrebi procjene utjecaja na okoliš, ako je primjenjivo. U slučaju investicijskih projekata za koje proveden postupak ocjene o potrebi procjene i/ili procjene utjecaja zahvata na okoliš, potrebno je ishoditi Mišljenje nadležnog tijela (Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja) o ocjeni usklađenosti projekta (zahvata) sa zahtjevima Direktive 2011/92/EU o procjeni učinaka određenih javnih i privatnih projekta na okoliš.

Za područja / operacije smještene u ili u blizini, koja će vjerojatno utjecati na područja osjetljiva na biološku raznolikost (uključujući mrežu zaštićenih područja Natura 2000, UNESCO-ve svjetske baštine i ključna područja biološke raznolikosti (KBA), kao i druga zaštićena područja), mjera će zahtijevati da je provedena odgovarajuća procjena u skladu s odredbama Strategije biološke raznolikosti EU-a (COM (2011) 244), Pticama (2009/147/EC) i člankom 6. stavkom 3. Direktive o staništima (92/43/EEC) Direktive - temeljene na ciljevima očuvanja zaštićenog područja. Ulaganja koja bi zahtijevala primjenu članka 6. stavka 4. Direktive o staništima neće biti podržana.

Za takva mjesta / operacije, mjera će zahtijevati sljedeće:

- postoji plan upravljanja biološkom raznolikošću na razini lokacije koji se provodi u skladu s IFC-ovim Standardom uspješnosti 6: Očuvanje biološke raznolikosti i održivo upravljanje živim prirodnim resursima,
- sve potrebne mjere ublažavanja postoje kako bi se smanjili utjecaji na vrste i staništa i
- postoji i primjenjuje se robustan, prikladno dizajniran i dugoročan program praćenja i ocjene biološke raznolikosti.

Za sva potencijalno pogođena područja Natura 2000, prije provođenja odgovarajuće procjene u skladu s člankom 6. stavkom 3. Direktive o staništima, treba osigurati da se ciljevi očuvanja specifični za područje utvrde ili revidiraju u skladu sa zakonskim zahtjevima.

S ciljem smanjenja otpada i prijelaza na kružno gospodarstvo jedan od kriterija za odabir projekata kapitalnih radova/obnove zgrada/novogradnje unutar ove investicije bit će dokaz osiguranja da je neopasni građevinski otpad i otpad od rušenja nastao na gradilištu pripremljen za ponovnu uporabu, recikliranje i oporabu drugog materijala, uključujući postupke zatrpavanja otpadom koji zamjenjuje druge materijala, u skladu s hijerarhijom otpada i EU protokolom za gospodarenje građevinskim otpadom i rušenjem te da građevinski dijelovi i materijali koji se koriste u izgradnji ili obnovi zgrade ne sadrže azbest niti opasne tvari (popis tvari za koje je potrebno odobrenje iz Priloga XIV. Uredbi (EZ) br. 1907/2006).

Isto tako svi projekti u okviru ove investicije ne smiju dovesti do značajnog povećanja emisija onečišćujućih tvari u zrak, vodu ili zemlju (smanjenje emisije buke, prašine i onečišćujućih tvari tijekom građevinskih radova), i s tim ciljem bit će potrebno planirati i provesti mjere ublažavanja kako bi se osiguralo da nema značajnih negativnih učinaka.

Ulaganja trebaju biti primjer izvrsnosti održivog dizajna, kao i održivih tehnoloških rješenja (permakultura, zelena gradnja i arhitektura, energetska učinkovitost, OIE, eko sanitarije i sl.) kako bi se ostvario dvostruki cilj: prevencija onečišćenja okoliša i promocija održivih praksi u graditeljstvu.

Dodatnim usklađivanjima javnih poziva i dokazima koji će se tražiti od prijavitelja, onemogućit će se dvostruko financiranje aktivnosti iz komplementarnih podkomponenti Plana.

(iii) Pozivi za dodjelu bespovratnih sredstava za poticanje aktivnosti umrežavanja u klastere te istraživanja i razvoja u poduzećima u cjelokupnom lancu vrijednosti turizma i ugostiteljstva - 180.000.000 kn

Pored uvođenja „zelenih“ inovacija, koje utječu na smanjenje negativnih utjecaja turizma na okoliš i uvođenja inovativnih poslovnih modela i inovativnih tehnologija te inovacija u marketingu, ovim pozivima se želi potaknuti poduzetnike da u kolaborativnom procesu uče, istražuju i kreiraju nova rješenja, proizvode i usluge kako bi ojačali otpornost i konkurentnost hrvatskog turizma.

U okviru ovih poziva planira se dodjela potpora za sljedeće:

- ulaganja u aktivnosti istraživanja i inovacija kod malih, srednjih i velikih poduzeća u cjelokupnom lancu vrijednosti turizma, uključujući i njihovo umrežavanje, razvoj inovativnih turističkih proizvoda, ulaganja u prijenos tehnologije i suradnju među poduzećima, istraživačkim centrima i sektorom visokog obrazovanja,

- što će doprinijeti ostvarenju CSR 2019/3a (usmjeriti investicijsku politiku na energetsku učinkovitost, obnovljive izvore energije, vodeći računa o regionalnim razlikama, a isto tako i na istraživanje i inovacije).

Pozivi u okviru ove investicije, uključivat će odredbu da se načela održivog razvoja trebaju integrirati u svaki projekt koji se financira u okviru navedenih mjera. Prijavitelji će trebati pokazati, ne samo kako će u najvećoj mogućoj mjeri ublažiti bilo kakve negativne ekološke učinke koji se mogu povezati s projektom, već i na koji način će doprinijeti pozitivnim učincima tijekom provedbe projekta. Programi će uključivati kontrolni popis koji će biti u skladu s člankom 17. Uredbe (EU) br. 2020/852.

Kriterij za odabir projekata bit će i doprinos zelenoj tranziciji, u skladu s NRS, Zelenim planom za Europu, indikatorima održivosti definiranim u studiji izvedivosti za izradu Zelenog satelitskog računa i smjernicama za izradu Strategije razvoja održivog turizma do 2030.

Kriterij će biti i doprinos ciljevima digitalne tranzicije gospodarstva u skladu s NRS, programa Digitalna Europa Europske komisije i smjernicama za izradu Strategije razvoja održivog turizma do 2030.

Za navedene pozive, izradit će se program potpora u skladu s člancima 25, 26, 27, 28, 29 Uredbe 651/2014. GBER.

Prijavitelji: mikro, mala, srednja i velika poduzeća u djelatnosti turizma i ugostiteljstva, uključujući putničke agencije, turoperatore i ostale rezervacijske usluge te djelatnosti iznajmljivanja i davanja u zakup (*leasing*) plovnih prijevoznih sredstava i djelatnosti zabavnih i tematskih parkova.

Partneri: MINTS, mala, srednja i velika poduzeća u vezanim proizvodnim i uslužnim djelatnostima u lancu vrijednosti turizma, znanstveno-istraživačke institucije, udruge i klasteri u cjelokupnom lancu vrijednosti turizma

Sve prihvatljive aktivnosti u ovim pozivima, odnose se isključivo na uvođenje inovacija, istraživanje i razvoj u cjelokupnom lancu vrijednosti turizma i ugostiteljstva te su usmjerene na razvoj turističkih proizvoda i usluga visoke dodane vrijednosti. Dodatnim usklađivanjima javnih poziva i dokazima koji će se tražiti od prijavitelja, onemogućit će se dvostruko financiranje aktivnosti iz komplementarnih podkomponenti Plana.

Prema potrebi MINTS će angažirati vanjske stručnjake u procesu izrade poziva, u procesu vrednovanja kao evaluatore, stručnjake za podršku u vrednovanju projektnih prijedloga u području graditeljstva, zaštite okoliša, pitanja državnih potpora, energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije, inovacija, IKT-a i dr.

Nositelj provedbe	MINTS
Ciljna skupina	HTZ, mikro, mala, srednja i velika poduzeća u djelatnosti turizma i ugostiteljstva, uključujući putničke agencije, turoperatore i ostale rezervacijske usluge te djelatnosti iznajmljivanja i davanja u zakup (leasing) plovnih prijevoznih sredstava i djelatnosti zabavnih i tematskih parkova; mala, srednja i velika poduzeća vezanim proizvodnim i uslužnim djelatnostima u lancu vrijednosti turizma, znanstveno-istraživačke institucije.
Procijenjeni trošak	1.250.000.000 kn
Razdoblje provedbe	2/2020. – 6/2026.

C1.6. R1-I3 Jačanje kapaciteta sustava za otporan i održiv turizam

Izazov

Otpornost i održivost turističke ponude, odnosno turističkih proizvoda u cjelokupnom lancu vrijednosti uvelike ovisi o vještini i kvalifikacijskoj razini radne snage, ali i o sezonskom karakteru zapošljavanja (radnih odnosa) u turizmu, što uzrokuje spuštanje razine kvalitete turističke usluge. Budući izazov bit će odgovoriti i potrebama pravodobnog kreiranja poslova koji se odnose na zelenu i digitalnu tranziciju u sektoru.

Anketom poslodavaca iz 2019. utvrđene su brojne poteškoće pri pronalasku radnika, pri čemu su u najvećoj mjeri navedeno izrazili poslodavci iz djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (primarno u sektoru turizma i ugostiteljstva). Prema percepciji poslodavaca, najzastupljenija poteškoća pri zapošljavanju bila je „nedostatak kandidata s traženim radnim iskustvom“ (ističe 46% ispitanih poslodavaca), kod 38% ispitanih poslodavaca-„nedostatak kandidata s traženim obrazovanjem“. Udio poslodavaca koji su tražili radnike narastao je sa 73% u 2016. na 79% ispitanih poslodavaca u 2019. godini.

Pri donošenju poslovnih odluka, poduzetnici koji nemaju dovoljno znanja o koristima održivog poslovanja u turizmu, donose odluke vodeći se isključivo ekonomskom logikom. To dugoročno ne može doprinijeti održivosti turizma.

Digitalizacija, ali i primjena novih tehnologija vezanih uz zelenu transformaciju te novih turističkih proizvoda iziskuje razvoj novih vještina i edukaciju radne snage za nove vještine.

Postojeći programi osposobljavanja i usavršavanja, pa čak i srednjoškolskog obrazovanja nisu dovoljno atraktivni kako bi privukli veći broj osoba koje žele nadograditi svoja znanja i vještine ili koji žele započeti s obavljanjem poslova u turizmu.

Problem je i što postojeći programi nisu relevantni za tržište rada, budući da se potrebe tržišta rada mijenjaju razvojem inovativnih turističkih proizvoda i pitanjima održivosti.

Postojeći programi također, ne odgovaraju u dovoljnoj mjeri potrebama za poduzetničkim vještinama mladih poduzetnika koji kroz bavljenje turizmom moraju voditi računa i o ekonomskoj održivosti poslovanja.

Istraživanja pokazuju kako se potrebe turista stalno mijenjaju, a uvjetovane su tehnološkim, društvenim i tržišnim trendovima. Na sve veću konkurenciju i na sve zahtjevnije goste pružatelji turističke ponude nastoje odgovoriti stvaranjem novih, inovativnih i zanimljivih turističkih proizvoda. Ponuda se treba prilagoditi zahtjevima turista, pri čemu osnovnu ulogu ima destinacija

u kojoj se ta ponuda stvara. Zato je nužno uspostaviti upravljanje destinacijom, koje se temelji na suradnji različitih interesnih skupina u destinaciji iz javnog i iz privatnog sektora koje na različit način omogućuju i pridonose stvaranju inovativnih turističkih proizvoda.

Upravljanje destinacijom, relativno je nova vještina u Hrvatskoj i trenutno ne postoji program obrazovanja koji bi mogao pripremiti osobu za rad na tim poslovima i odgovoriti potrebama tržišta rada, a zbog složenosti turističkih proizvoda sve je zadaće destinacijskog menadžmenta potrebno pažljivo planirati, organizirati, voditi i kontrolirati, uz vrlo visoku razinu brige o ljudskim resursima.

MINTS prati razvoj standarda zanimanja i kvalifikacija te obrazovnih programa/kurikuluma u sektoru turizma i ugostiteljstva, koji se razvijaju ne samo unutar natječaja „Uspostava regionalnih centara kompetentnosti u sektoru turizma i ugostiteljstva“, nego i u drugim natječajima s obzirom na obvezu izbjegavanja dvostrukog financiranja.

Uza sve navedeno, nedovoljna raspoloživost turističkih djelatnika odgovarajućih kvalifikacija sve je veći problem sektora, a povezuje se s brzim promjenama u turističkom prometu i s njegovim sezonskim karakterom, uslijed čega je potražnja za njima izrazito visoka u sezoni, a gotovo nepostojeća u izvansezonskim mjesecima. Problem nedostatka turističkih djelatnika u sezoni dosad se rješavao kroz sezonsko zapošljavanje nezaposlenih osoba iz ruralnih i kontinentalnih dijelova Republike Hrvatske, a u posljednjih nekoliko godina i iz susjednih zemalja.

Razvojem digitalizacije javlja se i potreba za edukacijom radne snage u cilju primjene novih tehnologija, a obrazovni programi koji će se razviti na temelju relevantnih analiza pratit će logiku osiguravanja digitalne i zelene tranzicije u sektoru turizma i ugostiteljstva.

Na kraju, osim osiguravanja pravodobne usluge primjerene kvalitete na razini pojedinačnih objekata turističke ponude, dugoročna razvojna održivost hrvatskog turizma uvelike ovisi i o kvaliteti destinacijskog menadžmenta, odnosno o sposobnosti nositelja izvršne vlasti na destinacijskoj razini da odgovorno, efikasno i transparentno navode turistički razvoj u željenom smjeru. To podrazumijeva dubinsko poznavanje problematike turističkog razvoja na makro i mikro razini, ali i problematiku teorije eksternalija kako bi se spriječile moguće negativne posljedice nedovoljno promišljenih odluka, koje bi mogle biti u suprotnosti s konceptom održivog razvoja te digitalne i zelene tranzicije poslovanja malih i srednjih poduzetnika, kao i poslodavaca u turizmu i ugostiteljstvu, općenito.

Cilj

Cilj investicije je osnažiti dionike u provedbi reforme, kao i osnaživanje i jačanje otpornosti ljudskih kapaciteta u cijelom lancu vrijednosti turizma obrazovanjem za potrebe tržišta rada, s naglaskom na digitalne i zelene vještine te područje upravljanja destinacijom.

Opis

Kako bi se osigurala prikladna osposobljenost i potrebna znanja i vještine za obavljanje poslova u turizmu te time osiguralo kvalitetno pružanje usluga i razvoj inovativnih turističkih proizvoda i održivog turizma usmjerenog na digitalnu i zelenu tranziciju, nužna je edukacija zaposlenih, kao i onih koji žele raditi u turizmu. Posebno će se poticati na učenje lokalno stanovništvo a osobito ranjive skupine za edukaciju i rad u turizmu.

To znači i poticanje razvoja skupa vještina kako bi se ljude osposobilo da osmišljavaju i stvaraju proizvode i usluge te njima upravljaju na ekološki održiv način te kako bi se poslodavcima osigurala kvalificirana radna snaga koju trebaju.

Navedeno je u skladu s CSR 2019/2a (poboljšati pristup obrazovanju i osposobljavanju na svim razinama te njihovu kvalitetu i relevantnost za tržište rada).

Doprinos zelenoj tranziciji bit će u izrađenim programima obrazovanja i osposobljavanja usmjerenima na jačanje kapaciteta sustava za otporan i održiv turizam, stjecanju specifičnih znanja vezanih uz ekološke teme, održivi razvoj i kružno gospodarstvo.

Uz to, ovi će obrazovni programi predstavljati dodanu vrijednost kao podloga za unaprjeđenje poslovanja kroz inovativna digitalna rješenja za turističke proizvode i podršku poslovnim procesima u cjelokupnom lancu vrijednosti u turizmu s ciljem digitalne tranzicije.

Kad je riječ o pametnom, održivom i uključivom rastu turizma, s naglaskom na ekonomsku koheziju i radna mjesta, novim obrazovnim programima i obrazovanjem, pridonijet će se rješavanju pitanja manjka kvalitetne radne snage, kao i lakšem zapošljavanju te time jačati ekonomska i socijalna otpornost te otpornost na krizu. Ujedno će se doprinijeti socijalnoj i teritorijalnoj koheziji npr. kroz pripremu i razvoj obrazovnih programa vezanih uz ruralni turizam.

Ovaj dio reforme podrazumijeva i stjecanje novih znanja i vještina, među ostalim, i na području kontrolinga, poduzetništva, komunikacije, marketinga, IKT/digitalizacije, inovacija, usvajanja zelenih i digitalnih vještina u poslovanju u sektoru turizma i ugostiteljstva, upravljanja destinacijom i sl.

U ovoj investiciji, predviđeno je uključiti zainteresirane fizičke osobe u Hrvatskoj, koje bi se željele zaposliti u sektoru turizma i ugostiteljstva kao i dionici kojima je potrebna radna snaga. Obrazovni programi, bit će izrađeni na temelju različitih analiza i primjera dobre prakse u Hrvatskoj i EU, a provodit će ih obrazovne ustanove koje su registrirane za provedbu programa obrazovanja odraslih te time ispunjavaju materijalne, kadrovske i tehničke uvjete za izvođenje ovih programa. Završetkom svakog od obrazovnih programa polaznici će steći odgovarajuća uvjerenja. Specifične ciljane edukacije kod poslodovaca provodit će pravne osobe koje imaju takva specifična znanja i stručnjake s iskustvom u implementaciji novih tehnologija s ciljem zelene i digitalne tranzicije.

Time će se na odgovarajući način i u kratkom roku pomoći sektoru da odgovori na zahtjeve tržišta rada, s obzirom na to da će ove aktivnosti specifično ciljati na podizanje kvalitete turističkog proizvoda i usluge u cjelokupnom turističkom lancu vrijednosti. Uključene su i aktivnosti u svrhu podizanja konkurentnosti i proizvodne specijalizacije turističkih destinacija kao i aktivnosti u segmentu institucionalizacije koncepta destinacijskog menadžmenta. Aktivnosti edukacija, također će uključivati ekološki prihvatljive metode učenja i poučavanja, koji će se identificirati i poticati pri razvoju obrazovnih programa.

Provedba

U okviru ove investicije, predviđen je poziv:

(i) Izravna dodjela MINTS-u za aktivnosti jačanje kapaciteta sustava za otporan i održiv turizam, ukupne vrijednosti 10.000.000 kn koji je raspoređen na sljedeći način:

1) 2.980.000 kn za aktivnost izrade obrazovnih programa i e-learning materijala za najmanje 10 područja (edukacija za specifične poslove u turizmu, vještine za zelenu tranziciju, upravljačke vještine vođenja poslovanja u turizmu, i sl.).
2) 3.000.000 kn za provedbu ciljanih edukacija kod poslodavaca.
3) 3.000.000 kn za aktivnost edukacije nezaposlenih osoba za specifične poslove u turizmu.
4) 1.020.000 kn za obrazovanje djelatnika u sustavu državne uprave i turističkih zajednica na svim razinama u cilju boljeg upravljanja održivim turizmom kao i podizanja kvalitete upravljanja destinacijom.

Ovom investicijom, predviđeno je uključiti zainteresirane fizičke osobe u Hrvatskoj, koje bi se željele zaposliti u sektoru turizma i ugostiteljstva, a ispunjavaju uvjete koji će biti propisani razvijenim programima. Obrazovni programi bit će izrađeni na temelju različitih analiza i primjera dobre prakse u Hrvatskoj i EU, a provodit će ih obrazovne ustanove koje su registrirane za provedbu programa obrazovanja odraslih te time ispunjavaju materijalne, kadrovske i tehničke uvjete za izvođenje ovih programa, odabrane na temelju javnog natječaja.

Obrazovni programi koji će se izrađivati odgovorit će pravodobno na potrebe tržišta rada, i to na temelju provedenih analiza i ispitivanja svih segmenata turističkog tržišta.

Kriterij za odabir programa koji će se razvijati i provoditi u okviru aktivnosti 2., 3. i 4., bit će doprinos ostvarenju ciljeva digitalne i zelene tranzicije, odnosno stjecanje znanja i vještina potrebnih za implementaciju projekata financiranih kroz investicije I2 i I3 ove podkomponente, kao što su znanja vezana uz zelenu gradnju, obnovljive izvore energije, inovativne proizvode, poduzetničke vještine, održivog upravljanja destinacijom.

Aktivnosti na koje se odnosi ova investicija uključuju razvoj i provedbu obrazovnih programa.

1) Provedba ulaganja bit će osigurana kroz izravnu dodjelu MINTS-u u iznosu od 2.980.000 kn za aktivnost izrade obrazovnih programa i e-learning materijala:

(i) analiza primjera najbolje prakse koji se odnose na obrazovanje i stjecanje znanja i vještina u poveznici s poslovanjem u turizmu i ugostiteljstvu (primjerice Austrija, Francuska, Slovenija, Mađarska, Španjolska)

(ii) ispitivanje tržišta (primarno rada i obrazovanja te srodnih tržišta) te analiza svih segmenata (zelena i digitalna tranzicija, inovacije, učinkovitost, produktivnost, lanci vrijednosti) u sektoru turizma i ugostiteljstva, uz istraživanja o percepciji, stavovima i ostaloj problematici u domeni ljudskih potencijala s ciljem specificiranja njihove primjene

(iii) izrada analize razvojnih potreba i potencijala za povećanje održivosti i otpornosti turističkoga sektora kroz rješavanje pitanja porasta nezaposlenosti, sezonalnoga karaktera zapošljavanja, nedostatka kvalitetne radne snage i njihove prilagodbe na nove uvjete poslovanja zbog pandemije COVID-19 te u segmentu zelene i digitalne tranzicije

(iv) sustavno informiranje i komunikacija sa sudionicima obrazovnih procesa o mogućnostima obrazovanja na svim obrazovnim razinama u sektoru turizma i ugostiteljstva te vezano za stjecanje znanja i vještina za digitalno i zeleno poslovanje.

2) Provedba ulaganja u iznosu od 3.000.000 kn u edukaciju zaposlenika kod poslodavaca provest će se specifične ciljane edukacije kako bi se u skladu s aktualnim potrebama na tržištu rada te ostalim ulaganjima kroz ovu podkomponentu, i kroz segment jačanja vještina poduprla zelena i digitalna tranzicija poduzetnika.

3) Provedba ulaganja, organizirat će se u suradnji s HZZ-om koji će organizirati edukacije nezaposlenih osoba za specifične poslove u turizmu - 3.000.000 kn.

4) Daljnja provedba ulaganja odnosi se na obrazovanje djelatnika u sustavu državne uprave i turističkih zajednica na svim razinama u cilju boljeg upravljanja kao i podizanja kvalitete destinacijskog menadžmenta (jačanje razvojne održivosti i uspostavu/unaprjeđivanje destinacijskih lanaca vrijednosti) u iznosu od 1.020.000 kn.

Odgovorno tijelo za provedbu: MINTS

Partneri: HZZ, poslodavci, instituti, obrazovne ustanove (sve obrazovne razine, ovisno o aktivnosti).

Izravna dodjela MINTS-u za aktivnosti jačanje kapaciteta sustava za otporan i održiv turizam obuhvaća:

- aktivnosti jačanja ljudskih potencijala u svim segmentima/na svim razinama obrazovanja za sve zainteresirane osobe koje bi se usavršavale u sektoru turizma i ugostiteljstva, i to u cjelokupnom lancu vrijednosti, s posebnim naglaskom na nezaposlene, ranjive skupine i slične koji ispunjavaju zahtjeve za ulazak u obrazovanje - navedene aktivnosti usavršavanja ne smatraju se državnom potporom,
- aktivnosti jačanja ljudskih potencijala u sustavu državne uprave i turističkih zajednica na svim razinama u cilju podizanja kvalitete održivog upravljanja destinacijama – navedene aktivnosti usavršavanja državnih i javnih službenika su ne-ekonomske i ne smatraju se državnom potporom.

Prema potrebi MINTS će angažirati vanjske stručnjake koji specifično znanje i iskustvo u primjeni digitalnih i zelenih tehnologija i dr.

Nositelj provedbe	MINTS
Ciljna skupina	Građani, zaposleni u poduzećima u sektoru turizma i ugostiteljstva, djelatnici u sustavu turističkih zajednica te državni službenici, MSP-ovi, strukovne udruge i drugi relevantni dionici
Procijenjeni trošak	10.000.000 kn
Razdoblje provedbe	6/2020.-6/2026.

4. Ravnopravnost spolova i jednake mogućnosti za sve

C1.1. Otporno, zeleno i digitalno gospodarstvo

Programima za provedbi investicijskih mjera nastojat će se ne samo isključiti mogućnost diskriminacije po spolu već će se aktivno poticati načela jednakih mogućnosti, nediskriminacije i pristupačnosti.

Mjera C1.1.1. R4-I1 „Potpora poduzećima za tranziciju na energetski i resursno učinkovito gospodarstvo“ uzima u obzir sve parametre jednakosti te nema negativan utjecaj na ravnopravnost spolova, mogućnost zapošljavanja ranjivih skupina ili diskriminaciju bilo koje vrste. Projekti trebaju ispuniti minimalne zakonske uvjete u pogledu promicanja ravnopravnosti žena i muškaraca i zabrani diskriminacije te promicanja pristupačnosti za

osobe s invaliditetom kako bi se smatrali neutralnim. Prijavitelji mogu na razini projektnih prijedloga osmisliti aktivnosti za promicanje ravnopravnosti žena i muškaraca i zabrani diskriminacije kao i promicanje pristupačnosti za osobe s invaliditetom koje osiguravaju poboljšanu dostupnost za osobe s invaliditetom povrh zakonskih zahtjeva.

Provedba financijskih instrumenata od strane HAMAG-BICRO-a uzima u obzir sve parametre jednakosti te nema negativan utjecaj na ravnopravnost spolova, mogućnost zapošljavanja ranjivih skupina ili diskriminaciju bilo koje vrste. Svi zaprimljeni zahtjevi za financijskim instrumentima razmatraju se u svjetlu ekonomske održivosti projekta, a sve u skladu s najboljom ekonomskom praksom, bez obzira na spol/dob ili rasu vlasnika ili direktora. Što se tiče utjecaja financijskih instrumenata na primatelje, isti u samom Zahtjevu za zajam potpisuju kako ulaganje koje je predmet financiranja nema negativna utjecaj na horizontalne teme, koje uključuju jednakost spolova, nediskriminaciju i sl.

Predloženi financijski instrumenti HBOR-a uzimaju u obzir sve parametre jednakosti te nemaju negativan utjecaj na ravnopravnost spolova, mogućnost zapošljavanja ranjivih skupina ili diskriminaciju bilo koje vrste. Kao što je prethodno istaknuto sve predložene mjere HBOR-a bi bile usmjerene isključivo na podršku financijski održivim projektima (''financialy viable projects'') kao i kontrolu kreditnih i financijskih rizika u skladu s dobrim bankarskim praksama te iste nemaju negativne utjecaje na jednakost spolova, nediskriminaciju i sl.

U svim ostalim predloženim programima vodit će se računa o poštivanju Zakona o ravnopravnosti spolova[81] te odredbi Zakona o suzbijanju diskriminacije[82]. To znači da aktivnosti u sklopu projekata ne mogu, izravno niti neizravno, diskriminirati nekoga na temelju gore navedenih osnova. Programi će promicati pristupačnost za osobe s invaliditetom kad god je to moguće.

C1.2. Energetska tranzicija za održivo gospodarstvo

U reformama i investicijama planiranim u sklopu 1.2 Energetske tranzicije za održivo gospodarstvo, a koje su predložene u NPOO-u namjeravaju se uključiti mjere s ciljem promicanja ravnopravnosti muškaraca i žena, suzbijanja svih oblika diskriminacije te osiguranja pristupačnosti osoba s invaliditetom.

Navedena horizontalna načela postat će integralni dio ulaganja te će se ovisno o vrsti projekata predvidjeti mjere za uključivanje svih navedenih skupina vezanih uz ravnopravnost spolova i pružanje jednakih mogućnosti prilikom izrade projektnih prijedloga, pripreme projektne dokumentacije i same provedbe projekata. Posebna će se pozornost na uključivanje navedenih skupina voditi kod aktivnosti informiranja i vidljivosti gdje će komunikacija biti usmjerena na pripadnike oba spola, a kod verbalnog i vizualnog izražavanja će se kod odabira jezične terminologije vodi računa o rodnoj perspektivi.

Aktivnosti informiranja i vidljivosti uključit će osjetljivost za različitost potreba žena i muškaraca vezano za njihov položaj u društvu, specifična znanja i spremnost na promjene. Potrebno je iskoristiti rezultate mnogih istraživanja kojima je potvrđena veća spremnost žena na racionalno korištenje resursa, na brigu o zaštiti okoliša, recikliranju i upotrebi ne-fosilnih goriva. Žene su prirodni i motivirani saveznici u projektima dekarbonizacije energetskog sustava.

[81] NN 82/08
[82] NN 85/08 i 112/12

Korištenje biogoriva u prometu i obnovljive energije u sektoru prometu značajan je doprinos u uvažavanju potreba korisnika javnog prometa među kojima je većina žena.

Imajući u vidu podjelu kućanskih obveza u obitelji i činjenicu da žene u većoj mjeri borave u kući, koristeći se različitim izvorima energije za pripremu hrane, grijanje i rasvjetu, investicije jačanja energetske učinkovitosti u sektoru toplinarstva doprinose povećanju njihove kvalitete života, a pojačane mjere energetske učinkovitosti u uslužnim djelatnostima otvara mogućnost većih primanja zaposlenih među kojima je većina ženska radna snaga.

U sustav upravljanja revitalizacijom, izgradnjom i digitalizacijom energetskog sustava i prateće infrastrukture za dekarbonizaciju energetskog sektora uključit će se više žena na mjestima odlučivanja i iskoristiti njihov specifična znanja i iskustva s ciljem uravnotežene zastupljenosti u načinima upravljanja, vođenja timova i inovativnih rješenja.

C1.3. Unaprjeđenje vodnog gospodarstva i gospodarenja otpadom

Investicije u okviru unaprjeđenja vodnog gospodarstva odnosno Programa razvoja javne vodoopskrbe, Programa razvoja javne odvodnje otpadnih voda te Programa smanjenja rizika od katastrofa u sektoru upravljanja vodama kao i sve investicije u području gospodarenja otpadomsu po svojoj prirodi neutralne što se tiče utjecaja na ravnopravnost spolova, odnosno osigurava se razvoj infrastrukture pod jednakim uvjetima za sve krajnje korisnike. Provedbom Programa razvoja javne vodoopskrbe uzet će se u obzir usklađenje s revidiranom Direktivom o vodi za ljudsku potrošnju EU 2020/2184 (preinaka direktive) te osigurati/poboljšati pristup vodi za ljudsku potrošnju stanovništvu, a posebno ranjivim i marginaliziranim skupinama te stanovništvu na sljedećim područjima: pretežito ruralna naselja, naselja sa specifičnim geografskim obilježjima (brdsko-planinska područja, prometno nepovezana područja i sl.), naselja s pretežito starijom populacijom i populacijom slabijeg imovinskog stanja i demografski ugrožena naselja (iseljavanje).

Ravnopravnost spolova uključena je u sve segmente povezane s vodnim gospodarstvom i gospodarenjem otpadom, uključujući i ravnopravno sudjelovanje u upravljanju i donošenju odluka. Tijekom svih faza projektnog ciklusa osigurat će se poštivanje načela ravnopravnosti spolova i jednakih mogućnosti za sve u skladu s hrvatskim zakonodavnom okvirom.

C1.4. Razvoj konkurentnog, energetski održivog i učinkovitog prometnog sustava

U svim planiranim reformama i investicijama koje se planiraju provoditi kroz Nacionalni plan oporavka i otpornosti uključiti će se mjere s ciljem promicanja ravnopravnosti muškaraca i žena, suzbijanja svih oblika diskriminacije te osiguranja pristupačnosti osoba s invaliditetom. Navedena horizontalna načela integralni su dio ulaganja u sektor prometa u kojem se predviđaju mjere za njihovo uključivanje prilikom izrade projektnih prijedloga, pripreme projektne dokumentacije i same provedbe projekata te provedbe aktivnosti informiranja i vidljivosti. Ovisno o prirodi i obujmu projekata, projektne aktivnosti moraju doprinositi horizontalnim načelima. U provedbi aktivnosti informiranja i vidljivosti komunikacija je usmjerena i na pripadnike oba spola, dok se u verbalnom i vizualnom izražavanju, u jezičnom odabiru terminologije, vodi računa o rodnoj perspektivi.

U okviru resora prometa naglasak je stavljen na projekte koji doprinose pristupačnosti osobama s invaliditetom, a čiji su korisnici tvrtke sa zakonskom obvezom osiguranja jednake dostupnosti javnih usluga svim kategorijama društva. Pri izradi projektne dokumentacije vodi se računa da projekt sadrži i specifične aktivnosti kojim će se osigurati načela jednakih

mogućnosti, nediskriminacije i fizičke pristupačnosti osobama s invaliditetom. Tako u izgrađenim i rekonstruiranim objektima i nabavljenim vozilima mora biti osiguran pristup javnom prijevozu bez visinskih razlika (bez stepenica), usluge prijevoza moraju biti što je moguće bliže bolnicama, školama, vrtićima, domovima zdravlja i sličnim objektima, kolodvori i stajališta moraju biti dostupni osobama s invaliditetom i dječjim kolicima (pristupne rampe i liftovi) te imati odgovarajući zaklon (nadstrešnice i čekaonica), mora biti osigurano zvučno i vizualno, a po potrebi i taktilno obavještavanje putnika o dolasku vozila i slično.

C1.5. Unaprjeđenje korištenja prirodnih resursa i jačanje lanca opskrbe hranom

Politike u okviru ove potkomponente temelje se između ostaloga na načelima jednakog tretmana i zabrane diskriminacije svih vrsta, koja će biti sastavni dio provedbe svih predloženih reformi i investicija.

Nadalje, edukacije za članove proizvođačkih organizacija o upravljanju i financiranju, odnosno primjeni naprednih digitalnih alata, predviđene reformama uspostave mreže logističke infrastrukture u sektoru voća i povrća te digitalne transformacije poljoprivrede, doprinijet će načelima cjeloživotnog obrazovanja iz Europskog stupa socijalnih prava i time unaprijediti poslovne mogućnosti za ciljane skupine obuhvaćene projektima. Putem obrazovanja i usavršavanja, unapređenja strukovnog obrazovanja za zanimanja u poljoprivredi te usvajanja novih, posebno digitalnih vještina omogući će se ženama iz ruralnih sredina povećanje kvalitete, intenziteta i održivosti proizvodnje, što sve zajedno stvara uvjete za bolje upravljanje prirodnim resursima, ali i značajan doprinos ravnopravnosti spolova.

Reforma unaprjeđenja sustava doniranja hrane, koja će rezultirati učinkovitijom distribucijom hrane najsiromašnijim članovima društva, doprinosi poglavlju III. Europskog stupa socijalnih prava, odnosno povećanoj socijalnoj zaštiti i uključivosti.

C1.6. Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma

U okviru investicija reforme Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma, a posebno u okviru investicije „Jačanje održivosti te poticanje zelene i digitalne tranzicije poduzetnika u sektoru turizma“, predviđene su aktivnosti koje značajno doprinose jednakim mogućnostima za sve te jednakopravnosti spolova.

Sve predložene investicije doprinijet će jačanju održivog i otpornog turističkog sektora što će se odraziti i na ekonomsko osamostaljivanje mladih, podizanjem razine njihovog obrazovanja i zapošljavanja, kao i dostupnosti društvenih, sportskih i drugih sadržaja, osobito u ruralnim sredinama, na otocima i priobalju te ostalim područjima s izraženom ili potencijalno turističkom aktivnošću. Također, javna i privatna ulaganja u infrastrukturu bit će usmjerena su na dostupnost turističkih proizvoda svim ciljnim skupinama, s posebnim naglaskom na jednake mogućnosti za ranjive skupine, a poticat će se koncept univerzalnog dizajna i druge mjere koje će pridonijeti poticanju jednakih mogućnosti. U segmentu digitalizacije vodit će se briga o jednakoj dostupnosti turističkim informacijama.

Nadalje, sukladno Paktu za vještine, zajedničkome modelu angažmana za razvoj vještina u Europi, u okviru investicije „Jačanje održivosti te poticanje zelene i digitalne tranzicije poduzetnika u sektoru turizma“ relevantne će se javne i privatne organizacije u različitim segmentima društva (obrazovne ustanove, instituti za inovacije, poduzetnici, strukovne udruge i komore, nacionalni, regionalni i lokalni dionici i ostali relevantni dionici) udružiti i poduzeti konkretne mjere za unapređivanje vještina i osposobljavanje, i to, kako je istaknuto u Paktu za

vještine, za obrazovanje koje će imati za cilj uklanjanje diskriminacije, u svrhu postizanja ravnopravnosti spolova i jednakih mogućnosti.

Kada govorimo o stopi nezaposlenosti ranjivih skupina, a posebno osoba s invaliditetom (OSI), ona je u Hrvatskoj i dalje na visokoj razini. Podaci pokazuju da pripadnici ranjivih skupina teže dolaze do posla te dolazi do gubitka usvojenih znanja i vještina stečenih tijekom školovanja ili rada, što posljedično dovodi do sve veće isključenosti, a time i otežanom ponovnom pristupu tržištu rada. Uzevši u obzir zahtjeve za povećanjem broja zaposlenih u turističkim djelatnostima i činjenicu da je velik dio osoba koje pripadaju ranjivim skupinama u Hrvatskoj u riziku od siromaštva upravo zbog nedovoljnog sudjelovanja na tržištu rada i neposjedovanja novih znanja i vještina, sektor turizma i ugostiteljstva pruža mogućnost kvalitetnog socijalnog uključivanja svih pripadnika ranjivih skupina. Kako bi se pridonijelo povećanju zapošljivosti ranjivih skupina, a posebno osoba s invaliditetom te umanjila opasnost od socijalne isključenosti, potrebno je poticati provedbu aktivnosti usmjerenih na povećanje stope njihove zaposlenosti s ciljem integracije na tržište rada u sektoru turizma i ugostiteljstva. Aktivnostima investicije „Jačanje kapaciteta sustava za otporan i održiv turizam“ putem obrazovanja za digitalno i zeleno poslovanje, s posebnim naglaskom na ranjive skupine te informiranja sudionika obrazovnog procesa o mogućnostima obrazovanja i učenja, s naglaskom za digitalno i zeleno poslovanje, povećao bi se broj obrazovanih pripadnika ranjivih skupina na tržištu rada u djelatnosti turizma i ugostiteljstva te srodnim djelatnostima, ali i ostalih skupina koje su u opasnosti od ranjivosti.

Postojeći obrazovni programi u sektoru turizma i ugostiteljstva još su uvijek usmjereni na sadržaj i procese umjesto na ishode učenja, što rezultira niskom kvalitetom izlaznih kompetencija osoba koje se obrazuju, odnosno niskom razinom praktičnih znanja i vještina i općih kompetencija. Izradom novih obrazovnih programa u sektoru, odgovorit će se i navedenim izazovima kad je riječ o obrazovanju u sektoru i jačanju ljudskih potencijala, a na taj način posebice je istaknuta komponenta socijalne uključivosti. Aktivnostima investicije „Jačanje kapaciteta sustava za otporan i održiv turizam“ putem aktivnosti potpora za jačanje ljudskih potencijala u svim segmentima obrazovanja za cjelokupni lanac vrijednosti u turizmu i u povezanosti s ostalim relevantnim sektorima, podržava se izrada okvira za uvođenje gastronomije u znanost i visokoškolsko obrazovanje gdje će posebna pozornost biti pridodana komponenti socijalne uključivosti.

Nadalje, u sektoru samozapošljavanja, tj. obrta i slobodnih zanimanja, stopa zaposlenosti žena stalno, ali još uvijek nedovoljno raste. S obzirom na radni status, od ukupnog broja zaposlenih kod privatnih poslodavaca 54% čine žene. U turizmu i ugostiteljstvu žene obuhvaćaju 60% od ukupno zaposlenih, ali je samo 33% poduzetnica. Provedbom planiranih aktivnosti u okviru navedenih investicija, a naročito kroz investiciju „Jačanje održivosti te poticanje zelene i digitalne tranzicije poduzetnika u sektoru turizma“ te aktivnosti kojima je cilj jačanje konkurentnosti, razvoj turističkih proizvoda visoke dodane vrijednosti te zelena i digitalna tranzicija, aktivnosti za zelenu transformaciju privatnih iznajmljivača u poduzetničke pothvate u turizmu i ugostiteljstvu te aktivnosti za umrežavanje u industrijske klastere te istraživanja i razvoja u poduzećima u cjelokupnom lancu vrijednosti turizma i ugostiteljstva, obratit će se iznimna pozornost na razvoj ženskog turističkog poduzetništva kao aktivnosti koja potiče održivi turizam s gledišta utjecaja na okoliš i čovjeka.

U okviru digitalne transformacije planiraju se uvoditi mjere vezane uz upotrebu digitalnih alata, što je posebno važno u ruralnim i udaljenim područjima, gdje je dostupnost informacija svima ključna za održavanje turističkih aktivnosti, naročito kroz investiciju „Jačanje održivosti te

poticanje zelene i digitalne tranzicije poduzetnika u sektoru turizma“, kroz ulaganja u digitalnu transformaciju poduzetnika u cjelokupnom lancu vrijednosti turizma i ugostiteljstva.

U okviru strateških dokumenata u sektoru turizma i ugostiteljstva u Hrvatskoj tj. Nacionalnog programa razvoja socijalnog turizma, navedeno je kako je sustav socijalnog turizma podjednako usmjeren na dostupnost turističkih usluga osobama s invaliditetom, ali i osobama s nižom razinom diskrecijskog dijela dohotka. Navedeno je da će se kroz razvoj turističke ponude s područja socijalnog turizma svakoj osobi osigurati temeljno ljudsko pravo na odmor i razonodu, uz istovremeno smanjenje sezonalnosti i poticanje gospodarskog rasta područja na kojima se razvijaju sadržaji socijalnog turizma. Navedenom će se doprinijeti poštujući načela „univerzalnog dizajna“ koji se može primijeniti na bilo koji proizvod ili okruženje, a podrazumijeva oblikovanje proizvoda, okruženja, programa i usluga na način da ih mogu koristiti sve osobe u najvećoj mogućoj mjeri, bez potrebe za dodatnim prilagođavanjima ili oblikovanjima, posebno kroz investiciju „Regionalna diverzifikacija i specijalizacija hrvatskog turizma kroz ulaganja u razvoj turističkih proizvoda visoke dodane vrijednosti“.

5. Otvorena strateška pitanja autonomije i sigurnosti

C1.1. Otporno, zeleno i digitalno gospodarstvo

Cilj mjere C.1.1.1. R4-I1 je olakšati uvjete za bržu i bolju prilagodbu gospodarstva suvremenim i budućim ekološkim i okolišnim zahtjevima te kroz ulaganja u zelenu tranziciju utjecati na povećanu učinkovitost proizvodnje te očuvanje postojećih i stvaranje novih radnih mjesta na način koji poboljšava ishode u okolišu. Potaknuta ulaganja usmjerena su u zelene tehnologije koje doprinose energetski i resursno učinkovitom gospodarstvu omogućiti će ostvarenje nacionalnih i EU ''zelenih'' ciljeva.

Obzirom na vrstu planiranih financijskih instrumenata (subvencije kamatnih stopa i zajmovi) i namjenu istih (zelena tranzicija), nema utvrđenih rizika vezanih uz navedenu točku, rok u dijelu provedbe financijskih instrumenata HAMAG-BICRO kontinuirano radi na nadogradnji i sigurnosti svih sustava koji se koriste.

Predložene mjere HBOR-a usmjerene su prema jačanju konkurentnosti hrvatskog gospodarstva, a samim time i jačanja konkurentnosti gospodarstva EU. Iste će između ostaloga omogućiti i ulaganja u digitalnu tranziciju gospodarskih subjekata kao preduvjetu uspješne Hrvatske i EU digitalne transformacije.

Reforme i ulaganja koja će se osigurati u okviru podkomponente C1.1.2. Poticanje inovacija i digitalizacija gospodarstva u digitalne tehnologije i procese pomoći će povećanju konkurentnosti Hrvatske na globalnoj razini i pomoći će joj da postane otpornija i manje ovisna diverzifikacijom ključnih opskrbnih lanaca. Programom će se jamčiti visoka razina kibernetičke sigurnosti.

C1.2. Energetska tranzicija za održivo gospodarstvo

Energetska neovisnost i sigurnost opskrbe energijom jedno je od najvažnijih pitanja svake države. U skladu s tim, posebno je važna proizvodnja električne energije jer se u idućih tridesetak godina očekuje snažna elektrifikacija svih industrijskih sektora, ali i prometa, pa će, unatoč principu „energetska učinkovitost prvo“ potreba za električnom energijom rasti. U

skladu s tim, potrebno je osigurati adekvatne i čiste izvore proizvodnje električne energije, ali i ujednačeni sustav prijenosa električne energije s visokorazvijenim sustavom upravljanja prijenosom i stabilizacijom sustava povezanim sa skladištenjem energije.

U skladu s tim, reforma vezana uz energetsku tranziciju za održivo gospodarstvo planiranim investicijama planira upravo razvoj svih navedenih segmenata energetske infrastrukture. Planira se razvoj, revitalizacija i digitalizacija elektro-energetskog sustava viskog, srednjeg i niskog napona čime će se osigurati adekvatno i odgovorno upravljanje obnovljivim izvorima energije. Na taj način, Hrvatska ima priliku postići samodostatnost u proizvodnji čiste električne energije što će uvelike dugoročno pridonijeti autonomiji i sigurnosti.

Također, proizvodnja zelenog vodika i biogoriva omogućit će smanjenje ovisnosti o fosilnim gorivima koja Hrvatska uvozi te će se i na taj način povećati autonomija i sigurnost, a provođenje pilot projekata vezanih uz tehnologiju geološkog skladištenja CO2 komercijalizirat će ovu tehnologiju i otvoriti mogućnost dekarbonizacije onog dijela industrije koji nije jednostavno dekarbonizirati.

C1.3. Unaprjeđenje vodnog gospodarstva i gospodarenja otpadom

Cilj vodnoga gospodarstva je pružiti odgovarajuću razinu usluga u funkciji zdravlja i sigurnosti stanovništva, proizvodnje hrane i razvoja drugih gospodarskih djelatnosti te zaštite ekosustava i vodnoga okoliša u cjelini. Slijedom navedenog donesen je niz nacionalnih strateških dokumenata kojima je cilj osiguravanje dostupnosti vodnih usluga, zaštita resursa i održanja njihovih prirodnih funkcija i značajki te smanjenje mogućih štetnih posljedica klimatskih promjena na ljudsko zdravlje i sigurnost.

Zakonom o vodama je određeno da se višegodišnji programi gradnje izrađuju sukladno Strategiji upravljanja vodama i Planu upravljanja vodnim područjima čiji su sastavni dio Planovi upravljanja poplavnim rizicima. Time se osigurava usklađenost programa sa strateškim opredjeljenjima i politikom upravljanja vodama te preuzetim standardima EU na području politike voda.

Višegodišnji program gradnje komunalnih vodnih građevina i Višegodišnji program gradnje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za melioracije objedinjuju obveze iz brojnih direktiva EU, naročito Okvirne direktive o vodama, Direktive o procjeni i upravljanju rizicima od poplava, Direktive o kakvoći vode namijenjenoj za ljudsku potrošnju i Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda. Ovim Programima se, između ostalog, utvrđuju način i razdoblje provedbe pojedinačnih projekata, sudionici u provedbi, iznosi ulaganja i izvori sredstava, red prvenstva u provedbi te praćenje provedbe.

Uz identificirane potrebe za ulaganjima u samu vodno-komunalnu infrastrukturu utvrđena je i potreba za provedbom reforme u sektoru vodnih usluga koja je bila prepoznata već kroz Strategiju upravljanja vodama. Prvi korak u provođenju reforme ostvaren je kroz donošenje Zakona o vodnim uslugama, a cilj joj je jačanje provedbene sposobnosti i investicijskog kapaciteta te financijske i tehničke samoodrživosti javnih isporučitelja vodnih usluga te kako bi cijena vodnih usluga i nakon provedbe investicija za stanovništvo i gospodarstvo bila priuštiva. Slijedi donošenje Uredbe o uslužnim područjima kojom će se propisati uspostava oko 40 uslužnih područja kao temelj pružanja vodnih usluga, a samim time i toliko javnih isporučitelja vodnih usluga čime će se osigurati održivo i učinkovito upravljanje vodnokomunalnom infrastrukturom.

C1.4. Razvoj konkurentnog, energetski održivog i učinkovitog prometnog sustava

Otvorena strateška pitanja autonomije i sigurnosti se ne odnose direktno na resor prometa, već na ulaganja u digitalne kapacitete i povezivost. S obzirom na to da predložene reforme i investicije resora prometa imaju utjecaj i na digitalnu tranziciju, možemo ustvrditi kako uspostava novih prometnih procesa u svim vidovima prometa i razvoj električne mobilnosti doprinosi digitalnim ciljevima.

Razvojem električne mobilnosti, kao i uvođenjem novog sustava elektroničke naplate cestarine, razvijaju se sustavi s digitalnim komponentama i primjerice, putem prikupljanja podataka o prometnim tokovima, izravno doprinose razvoju inteligentnih prometnih sustava, poboljšanju upravljanja prometom i mobilnošću. Prilikom razvoja projekata, kao i provođenja istih svakako će se uzeti u obzir pitanja autonomije i sigurnosti, a sve u skladu sa zakonodavnim okvirom EU.

C1.5. Unaprjeđenje korištenja prirodnih resursa i jačanje lanca opskrbe hranom

Sukladno EU Digitalnoj strategiji, ova podkomponenta uključuje investicije koje doprinose ciljevima navedene strategije na način da jačaju digitalne kompetencije svih dobnih skupina, uspostavljaju se rješenja temeljena na jedinstvenom digitalnom identitetu kojim se smanjuju mogućnosti zlouporabe identiteta i prevara te uspostavom digitalnih javnih usluga ubrzavaju komunikacije s državnim i javnim tijelima. Reforma Digitalna transformacija poljoprivrede specifično je usmjerena k ciljevima Strategije koji teže ekološki održivoj poljoprivredi po načelu - kvalitetnija hrana proizvedena s manje upotrebe pesticida, gnojiva, goriva i vode zahvaljujući pametnim podacima. Sustavi za upravljanje komunikacijom s korisnicima, koji su komponenta investicije Pametna poljoprivreda osiguravaju siguran, ciljan i pravovremen tok službenih informacija prema korisnicima i javnosti te time sprečavaju mogućnost širenja lažnih informacija neslužbenim kanalima.

C1.6. Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma

Otvorena strateška pitanja autonomije i sigurnosti nije primjenjiva za ulaganja obuhvaćena ovom podkomponentom.

6. Prekogranični i multinacionalni projekti

C1.1. Otporno, zeleno i digitalno gospodarstvo

Obzirom na vrstu planiranih financijskih instrumenata (subvencije kamatnih stopa i zajmovi) i namjenu istih (zelena tranzicija), nema utvrđenih rizika vezanih uz navedenu točku.

Mjerom C1.1.1. R4-I1 „Potpora poduzećima za tranziciju na energetski i resursno učinkovito gospodarstvo““ nije predviđena mogućnost prekograničnih i multinacionalnih projekata.

Mjerama C.1.1.1. R4-I2 do I4 nisu u načelu planirane za provedbu pregograničnih projekata ali niti ne isključuju provedbu EU prekograničnih projekata (posebice u području mjee usmjerene na investicije javnog sektora)

Programima za provedbu investicijskih mjera u okviru podkomponente C1.1.2. Poticanje inovacija i digitalizacija gospodarstva nije predviđena aktivnost prekogranične suradnje niti

aktivnosti koje bi kao rezultat imale multinacionalni učinak. Programom su predviđene aktivnosti uvođenja inovacije procesa i organizacije poslovanja kao i marketinške aktivnosti.

C1.2. Energetska tranzicija za održivo gospodarstvo

Razvoj energetske infrastrukture svakako se može promatrati u širem kontekstu razvoja europske energetske infrastrukture. Posebice kada se priča o razvoju elektro-energetske mreže. U skladu s tim, razvoj mreže na području Hrvatskemože se smatrati doprinosom razvoja EU elektro-energetske infrastrukture, posebice u kontekstu proizvodnje i distribucije obnovljivih izvora energije.

Također, investicija C1.2. R1-I3 je otvorena bilateralnoj, multilateralnoj i regionalnoj suradnji u širem kontekstu. Veliki dio spomenute investicije vezan je uz razvoj vodikove ekonomije te je namjera jače potenciranje proizvodnje zelenog vodika čime se otvaraju potencijali za jaču regionalnu suradnju u proizvodnji, distribuciji i korištenju zelenog vodika. Također, otvara se potencijal i uključivanju pojedinih projekata proizvodnje zelenog vodika u budući IPCEI projekt.

U sklopu reforme Dekarbonizacija energetskog sektora nema predloženih prekograničnih i multilateralnih projekata.

C1.3. Unaprjeđenje vodnog gospodarstva i gospodarenja otpadom

Investicije predložene u okviru unaprjeđenja vodnog gospodarstva načelno nemaju prekogranični utjecaj, ali mogu se promatrati u širem kontekstu zaštite okoliša i vodnih resursa. Program razvoja javne vodoopskrbe i Program razvoja javne odvodnje otpadnih voda pozitivno utječu na okoliš smanjenjem zagađenja okoliša i vodnih resursa otpadnim vodama te doprinosom očuvanju vodnih tijela te je u tom smislu njihov utjecaj prekogranični i globalni.

Program smanjenja rizika od katastrofa u sektoru upravljanja vodama obuhvaća aktivnosti na smanjenju rizika od poplava te aktivnosti na postizanju okolišnih ciljeva (hidromorfološko stanje) i ciljeva očuvanja staništa i vrsta. Projekti smanjenja rizika od poplava se po svom konceptu baziraju na unapređenju sigurnosti širokih ekspanzijskih površina i velikih nizinskih retencija (zelena infrastruktura) čime se smanjuje rizik od poplava zaštićenog područja.

Mjerom C1.3. R2 „Provedba projekata za održivo gospodarenje otpadom“ nije predviđena mogućnost prekograničnih i multinacionalnih projekata s obzirom na to da je usmjerena prema lokalnoj infrastrukturi za održivo gospdarenje otpadom i sanaciju zatvorenih odlagališta na području RH.

C1.4. Razvoj konkurentnog, energetski održivog i učinkovitog prometnog sustava

Razvoj konkurentnog, energetski održivog i učinkovitog prometnog sustava u Hrvatskoj se može promatrati i šire te ima utjecaj i na razvijenost europske prometne mreže.

Međutim, konkretno investicije u resoru prometa ne obuhvaćaju prekogranične projekte te u predloženim investicijama u NPOO nema multinacionalnih projekata.

C1.5. Unaprjeđenje korištenja prirodnih resursa i jačanje lanca opskrbe hranom

Podkomponenta ne uključuje prekogranične i multinacionalne projekte. Smisao odabranih reformi i investicija je doprinijeti povećanju produktivnosti hrvatske poljoprivrede, odnosno stvoriti preduvjete za razvoj moderne i konkurentne proizvodnje ulaganjem u javnu infrastrukturu, boljim upravljanjem poljoprivrednim zemljištem te pojednostavljenjem administrativnih postupaka za hrvatske poljoprivrednike.

C1.6. Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma

Reforma i prateće investicije MINTS-a ne pridonose prekograničnim i multinacionalnim projektima.

7. Zelena dimenzija komponente

C1.1. Otporno, zeleno i digitalno gospodarstvo

Kako bi se ostvarila zelena tranzicija i klimatska neutralnost gospodarstva, potrebno je osigurati izvore financiranja za gospodarske subjekte koji će se ravnati načelom „ne nanosi bitnu štetu" iz Uredbe (EU) 2019/2088 te omogućiti i potaknuti brže usvajanje tehnologija i poslovnih procesa potrebnih za prilagodbu klimatskim promjenama i dekarbonizaciju industrije.

Kroz poticanje istraživanja i razvoja zelenih rješenja adresirati će se, između ostalog, i okolišni ciljevi iz Uredbe (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2020. o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088.

Kroz implementaciju koncepta poznatog kao Regulatorno sigurno testno okruženje ("Regulatory Sandbox"), osigurati će se mogućnost lakšeg testiranja novih inovativnih tehnologija povezanih s uslugama zaštite okoliša.

Ciljano promicanje i olakšavanje izravnih stranih ulaganja može podržati postizanje ciljeva Europskog zelenog plana usmjeravanjem privatnih ulaganja u tranziciju na klimatski neutralno i otporno, resursno učinkovito i pravedno gospodarstvo.

Mjera C.1.1.1. R4-I1 potaknuti će se ulaganja usmjerena u zelene tehnologije koje doprinose energetski i resursno učinkovitom gospodarstvu u cijelosti će doprinijeti ostvarivanju nacionalnih ciljeva kao i ciljeva Europskog zelenog plana.

Mjere C.1.1.1. R4-I2 do I4 nisu usmjerene isključivo na projekte implementacije zelenih tehnologija ali će djelomično biti usmjerene i na projkete zelene tranzicije..Zelena tranzicija dobit će potporu i kroz dva kanala u okviru reformi i ulaganja usmjerenih na inovacije. Prvo će se analizom poreznih poticaja za istraživanje i razvoj (C1.1.2. R1-I1) pronaći prilike za dodatno poticanje projekata istraživanja i razvoja koji doprinose zelenoj tranziciji. Zatim će ulaganja u bespovratne potpore za novoosnovana poduzeća (C1.1.2. R2-I3), komercijalizaciju, internacionalizaciju i prelijevanje znanja (C1.1.2. R2-I4; C1.1. R2-I5) potaknuti prijedloge koji doprinose zelenim agendama davanjem dodatnih bodova takvim prijedlozima tijekom postupka odabira. Platforma za novoosnovana poduzeća koja prati ekosustav novoosnovanih poduzeća također će posebno pratiti i promicati novoosnovana poduzeća koja doprinose zelenim ciljevima.

C1.2. Energetska tranzicija za održivo gospodarstvo

Hrvatska zadnjih desetak godina intenzivno radi na dekarbonizaciji i ozelenjavanju energetskog sektora. U skladu s tim, u veljači 2020. usvojena je nova Strategija energetskog razvoja Republike Hrvatske do 2030. s pogledom na 2050. koja intenzivira upravo zelenu energetiku s posebnim naglaskom na rast energije iz obnovljivih izvora. Također, strategijom se promovira rast obnovljivih izvora energije i u drugim sektorima te podizanje energetske učinkovitosti. Da bi se to ostvarilo, potrebno je dodatno razviti, revitalizirati i digitalizirati

elektroenergetski sustav koji će moći primiti veliku količinu energije iz obnovljivih izvora čime će se osigurati proizvodnju i korištenje zelene energije diljem Hrvatske. Zelena tranzicija će se ostvariti i poticanjem alternativnog prometa u smislu izgradnje infrastrukture i plasmana obnovljive energije te podizanjem učinkovitog korištenja energije, posebice u zgradarstvu i industriji. Cilj je posebice i kao mjeru energetske učinkovitosti razvijati korištenje obnovljivih izvora u sektoru toplinarstva. Na taj način će se osigurati zelena tranzicija koja će s jedne strane omogućiti smanjenje potrošnje energije, a s druge strane osigurati da potrebna energija bude obnovljiva i bez CO2 otiska.

C1.3. Unaprjeđenje vodnog gospodarstva i gospodarenja otpadom

U području vodnoga gospodarstva Program razvoja javne odvodnje otpadnih voda i Program razvoja javne vodoopskrbe doprinose zelenoj tranziciji u iznosu od 40% za ciljeve povezane s klimatskim promjenama te 100% za okolišne ciljeve što se očituje u očuvanju vodnih resursa kroz unaprjeđenje zaštite voda i racionalno korištenje vodnih resursa, a postići će se provedbom vodnokomunalnih projekata te provedbom reforme vodnokomunalnog sektora. Program smanjenja rizika od katastrofa u sektoru upravljanja vodama doprinosi zelenoj tranziciji u iznosu od 100% i s aspekta ciljeva povezanih s klimatskim promjenama i aspekta okolišnih ciljeva.

U kontekstu klimatskih promjena, u Strategiji prilagodbe klimatskim promjenama identificiran je utjecaj klimatskih uvjeta zbog indirektnog utjecaja na površinske vode i vode za rekreaciju, posebno u slučaju nepravilno riješenih sustava opskrbe ili odvodnje (otpadnih i slivnih voda). S obzirom na to da se planiraju ulaganja u sustave javne vodoopskrbe i javne odvodnje i u priobalnim aglomeracijama utjecaj morske vode na zdravlje značajan je ne samo zbog porasta temperature mora i npr. porasta cvatnje toksičnih algi, već i zbog procesa eutrofikacije do kojeg dolazi zbog velike količine organske tvari koja dospijeva u morski ekosustav ljudskim djelovanjem. Posebno negativne posljedice klimatskih promjena očekuju se kod vodotoka u priobalju zbog kumulativnog efekta koincidencija podizanja razine mora i pojava ekstremnih protoka. Uz smanjenje srednjih godišnjih i minimalnih godišnjih protoka i povećanje maksimalnih godišnjih protoka očekuju se i vrlo naglašene promjene temperatura voda, što će se negativno odraziti, kako na akvatičke ekosustave, njihovu raznolikost i prijemni kapacitet, tako i na mogućnosti njihove upotrebe za ostale namjene. U takvim okolnostima nužno je ostvariti cilj – očuvanje dobrog stanja voda u tako izmijenjenim klimatskim prilikama uslijed djelovanja klimatskih promjena, kao i osigurati smanjenje rizika od poplava.

U akcijskom programu Strategije prilagodbe klimatskim promjenama jedna od mjera prilagodbe je i mjera Integrirano upravljanje slatkovodnim resursima u svrhu očuvanja i revitalizacije prirodnih ekosustava i bioraznolikosti. Potpuno usklađen pristup adaptaciji klimatskim promjenama predviđen je i u Planu upravljanja vodnim područjima 2016.-2021. u kojem je uslijed utvrđenih promjena hidrološkog režima (produženje sušnih epizoda, povećanje dinamičnosti hidrograma – brže izmjene malih i velikih voda) utvrđeno kako je neophodno povećati otpornost i adaptabilnost upravljanja vodama na detektirane promjene kako bi se što efikasnije uspjele zadovoljiti potrebe korisnika voda ali i ekosustava koji ovise o njoj.

Zbog toga se, kao mjere adaptacije na klimatske promjene predlažu mjere i aktivnosti karakteristične za integralno upravljanje vodama u cjelini, jer se njihovo uvođenje u redovitu upravljačku praksu može smatrati prvim korakom (no regret mjere) u dugoročnom očuvanju

održivosti vodnog resursa. U tom smislu kada je riječ o urbanom razvoju, adaptacija na klimatske promjene podrazumijeva provođenje aktivnosti koje imaju za cilj smanjenje opterećenja voda komunalnim otpadnim vodama i koje time omogućuju postizanje i održanje ciljeva zaštite voda (environmental objectives) i u hidrološki nepovoljnim razdobljima produljenim uslijed klimatskih promjena. Sinergijsko djelovanje produljenih sušnih razdoblja potaknutih klimatskim promjenama s jedne strane, te povećane potrebe za vodom s druge strane dugoročno i značajno smanjuju/narušavaju prirodnu otpornost voda na različita opterećenja i dovode u pitanje postizanje ciljeva zaštite voda i dugoročnu održivost vodnog resursa. Analiza omjera količine isporučene vode potrošačima javnih sustava vodoopskrbe i zahvaćene količine vode, koji na razini Republike Hrvatske iznosi značajnih 50 %, ukazuje na relativno zabrinjavajuću nisku razinu efikasnosti korištenja resursa.

Racionalizacija i efikasnije korištenje voda (razvojem suvremenih sustava, smanjenjem gubitaka, uvođenjem kontrole i preciznog praćenja, korištenjem modernih tehnologija upravljanja sustavima) je mjera adaptacije na klimatske promjene, kojom se omogućuje smanjenje količina zahvaćene vode, te očuvanje dobrog stanja i ekološke funkcije vode, a da se istovremeno ne smanjuju standardi opskrbe vodom namijenjenoj ljudskoj potrošnji. Uz navedeno mjere za smanjenje gubitaka vode utječu i na racionalnije upravljanje sustavima javne vodoopskrbe i javne odvodnje u smislu smanjenja potrošnje električne energije.

Programi smanjenja odlaganja otpada i sanacije onečišćenog tla doprinose zelenoj tranziciji u iznosu od 40%, a cilj, mjere i priroda samih programa smanjenja odlaganja otpada i sanacije onečišćenog tla izravno podupiru ciljeve kružnog gospodarstva te doprinose sprečavanju i kontroli onečišćenja zraka, vode i tla.

C1.4. Razvoj konkurentnog, energetski održivog i učinkovitog prometnog sustava

Reforme i investicije prometnog sektora značajno doprinose zelenoj tranziciji te 4 od 5 predloženih mjera 100% doprinose zelenoj tranziciji, čime se ispunjava zadani cilj doprinosa od 37% alociranih sredstava za zelenu tranziciju.

Novi prijedlog EK je da se emisije stakleničkih plinova do 2030. smanje za 50%, što je do sada bio cilj za 2050. te o čemu će se dodatno raspravljati. U postizanju tog cilja ključnu će ulogu imati promet, energetika, zgradarstvo i poljoprivreda te se cilj može dostići uz jako velike napore, a primjerice obzirom na raspoloživu tehnologiju i stanje voznog parka.

Tako u cestovnom sektoru postavljeni cilj nije moguće postići bez barem 50% vozila bez emisija u ukupnom voznom parku, što je problematično uzimajući u obzir da je prosječna starost osobnog vozila u Hrvatskoj 13 godina, a električni automobili su još uvijek nekoliko desetaka puta skuplji od rabljenih automobila na konvencionalni pogon. Dodatni problem je negativan utjecaj koja je pandemija COVID-19 imala na prijevoz putnika. Slijedom navedenog, mjere modernizacije održivog sustava javnog prijevoza i uspostava novih prometnih procesa u svim vidovima prometa i autonomnih sustava za mobilnost, kao i investicije koje proizlaze iz istih, će uvelike doprinijeti nužnom smanjenju emisija.

C1.5. Unaprjeđenje korištenja prirodnih resursa i jačanje lanca opskrbe hranom

Doprinos reforme „Unaprjeđenje korištenja prirodnih resursa i jačanje lanca opskrbe hranom“ zelenoj tranziciji ostvarit će se ulaganjima u objekte s primjenom foto naponskih solarnih kolektora kao oblika obnovljivog izvora energije te u proizvodnji kroz održivije i

učinkovitije tehnološke postupke u poljoprivredi. Usmjeravanje na kratke lance opskrbe putem ulaganja u logističke centre rezultirat će smanjenjem transporta na velike udaljenosti, a time i na smanjenje emisija stakleničkih plinova u sektoru. Unaprjeđenje sustava doniranja hrane će osigurati značajne preduvjete za redistribuciju viškova hrane u prehrambenom lancu, odnosno za sprječavanje nastajanja otpada od hrane, koji godišnje stvara otprilike 8 % globalnih emisija stakleničkih plinova. Osim pritiska na okoliš, otpad od hrane predstavlja uzaludno trošenje prirodnih resursa.

Razmatrajući doprinos zelenoj tranziciji reformi i investicija iz potkomponente C1.5 treba imati na umu da ona obuhvaća mali broj ciljanih aktivnosti, koje ne odražavaju cjelokupni doprinos poljoprivrednog, šumarskog i ribarskog sektora okolišnim i klimatskim ciljevima. Planovi i obveze ovih sektora u smislu doprinosa zelenoj tranziciji utvrđeni su strateškim dokumentima i zakonodavnim aktima koji su već doneseni na nacionalnoj i EU razini, ili su u izradi. U skladu s odredbama iz nacionalnog zakonodavstva, za strateške dokumente iz sektora poljoprivrede, šumarstva i ribarstva obvezno se provodi strateška procjena učinka na okoliš.

Za ilustraciju, na ovome mjestu mogu se navesti zaključci i preporuke strateške procjene učinka na okoliš nacrta Strategije poljoprivrede za razdoblje do 2030. godine. Nacrt Strategije poljoprivrede obuhvaća široki raspon aktivnosti prikazanih u poglavlju o dosljednosti s drugim inicijativama iz ovoga Plana.

Strateška studija učinka na okoliš nacrta Strategije poljoprivrede prepoznaje izravan i neizravan pozitivan utjecaj planiranih mjera poljoprivredne politike. Izravni pozitivan učinak očekuje se osobito od mjera potpore praksama prihvatljivima za okoliš, klimu i dobrobit životinja te od potpore prijelazu na ekološku proizvodnju.

Neizravne koristi za okoliš donijet će primjerice poboljšani pristup okolišnim i agroklimatskim podacima jer će omogućiti racionalnije korištenje vode, zaštitnih sredstava i umjetnih gnojiva u poljoprivredi i istovremeno osigurati bolju prilagodbu poljoprivredne proizvodnje klimatskim promjenama. Napominjemo da će se značajan dio aktivnosti vezanih uz unaprjeđenje pristupa okolišnim i agroklimatskim podacima provesti u okviru mjere digitalne transformacije poljoprivrede obuhvaćene ovim Planom.

I druge mjere iz nacrta Strategije poljoprivrede imat će neizravan pozitivan učinak na okoliš, klimu i bioraznolikost, poput izrade i provedbe strategije biogospodarstva, ili promicanja inovacija i novih tehnoloških rješenja u poljoprivredi. Konkretni planovi za provedbu ovih i drugih aktivnosti iz nacrta Strategije poljoprivrede bit će razrađeni u strateškom planu za provedbu ZPP-a i drugim provedbenim dokumentima.

Strateška studija učinka na okoliš nacrta Strategije poljoprivrede također ukazuje na moguće negativne učinke mjera iz Strategije i za njih utvrđuje mjere koje treba poduzeti kako bi se izbjegao ili na najmanju moguću mjeru smanjio potencijalni negativan učinak na okoliš ili bioraznolikost. Te su preporuke komplementarne onima iz Strategije prilagodbe klimatskim promjenama u Hrvatskoj, a u određenoj mjeri se i preklapaju s njima.

Potencijalan negativan učinak moguć je za mjere koje rezultiraju izgradnjom objekata u prostoru (poslovni objekti ili ruralna infrastruktura). Stoga je preporučeno da prilikom planiranja bilo kakvih građevinskih zahvata u prostoru koji proizlaze iz Strategije poljoprivrede prethodno treba izraditi stručne podloge koje će za odabranu lokaciju izgradnje utvrditi učinak na vodne izvore, ugrožena staništa, zaštićene lokalitete i ciljane

vrste. Za projekte koji su planirani unutar ili u neposrednoj blizini područja ekološke mreže treba koristiti rješenja temeljena na prirodi.

Provedbom opisanih mjera predostrožnosti procjenjuje se da neće biti značajnih negativnih utjecaja na okoliš, odnosno na ciljeve očuvanja i cjelovitost ekološke mreže.

C1.6. Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma

Doprinos mjera koje se odnose na koncept zelene tranzicije uključene su u reformu „Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma" ostvarenju cilja koji se odnosi na zelenu tranziciju iznosi 40%. Investicije predviđaju kombinaciju infrastrukturnih i tzv. mekih mjera unutar projekata u okviru kojih je propisana obveza korisnika da poštuju ciljeve zelene tranzicije, na način da primjenjuju načela energetske učinkovitosti, koriste obnovljive izvore energije, osiguravaju prelazak na kružno gospodarstvo, koriste mjere za sprečavanje i kontrolu onečišćenja zraka, vode ili zemlje te koriste tehnologije prihvatljive za okoliš. Detaljne obveze korisnika precizno će se identificirati u okviru poziva za dodjelu sredstava s naznakom da će ukupan doprinos ovome cilju biti 40%.

Pored zahtjeva koje nameće Europski Zeleni plan, i sami turistički trendovi pokazuju da je 60% potrošača zabrinuto zbog klimatskih promjena, pa se stav putnika prema odredištima mijenja. Turisti tako radije odabiru:

- Nezagađena i zelena odredišta, udaljena od utabanih odredišta, odredišta koja su manje pod stresom masovnog turizma
- Poduzeća za zeleni turizam (zeleni hoteli, zeleni turoperatori, zeleni prijevoz ...)
- Održivo putovanje i transport - željeznice, transport mikromobilnosti bez trenja (motocikli, električni bicikli i automobili itd., mala pomorska vozila)
- Integrirana odgovorna rješenja u destinacijama s višom dodanom vrijednošću
- Novi turistički modeli: spor turizam, eko turizam, i sl.

Neregulirani rast turističkih kapaciteta veliki je potrošač najatraktivnijeg i najvrjednijeg prostora, stvara fokusirane pritiske na resurse i funkcije okoliša te stvara probleme u logistici komunalnih usluga i estetski devastira krajobraz. Opće poznati primjeri pretjerane izrađenosti obalne crte mogu se naći u brojnim razvijenim turističkim destinacijama masovnog turizma Mediterana, a u zadnjih desetak godina i u sve više slučajeva razvoja turizma na obali Hrvatske, što se svakako želi spriječiti tj. zaustaviti.

Svjesni aktualnih potreba, u okviru Strategije razvoja turizma do 2020. pripremljen je i proveden Akcijski plan razvoja zelenog turizma, kojim su, kao horizontalnom temom relevantnom za razvoj svih vrsta turizma, uvedene mjere i aktivnosti kojima se u razvoju hrvatskog turizma smanjuje i kompenzira pritisak turizma na okoliš s ciljem osiguranja njegove okolišne održivosti te valorizacije prirodne baštine i bioraznolikosti.

S obzirom na iznimnu ranjivost hrvatskog gospodarstva, konkretnije turističkog sektora, na utjecaje klimatskih promjena koje bi mogle negativno utjecati mijenjajući hrvatski krajolik i njegovu atraktivnost kao turističkog odredišta šteteći obalnoj infrastrukturi (poput vodoopskrbe i odvodnje, hotela itd.), potrebno je biti svjestan nužnosti provođenja mjera prilagodbe klimatskim promjenama kako se ne bismo suočili s katastrofalnim posljedicama za okoliš i ekonomiju i društvo u cjelini, a naročito kako ne bismo ugrozili održivi razvoj turizma, jedan od ključnih sektora. S time u vezi, predložene investicije, poštujući ciljeve zelene tranzicije, zasigurno će doprinijeti postizanju klimatskog cilja EU do 2030. i klimatske

neutralnosti do 2050. te su u skladu sa Strategijom prilagodbe klimatskim promjenama u Hrvatskoj za razdoblje do 2040. s pogledom na 2070. i povezanim Integriranim nacionalnim energetskim i klimatskim planom za razdoblje od 2021. do 2030. godine.

Dodatno, ulaganja za prilagodbu klimatskim promjenama, prevenciju rizika i otpornost na katastrofe pretpostavka su i pokretač razvoja zelenog turizma. Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Hrvatskoj utvrdila je niz mjera za svaki sektor pa su tako, između ostalih, za sektor turizma planirane mjere Osvješćivanje stručnjaka uključenih u turistički sektor o utjecaju, rizicima i mogućnostima prilagodbe klimatskim promjenama, čemu će doprinijeti provedba investicija u okviru jačanje kapaciteta sustava za otporan i održiv turizam. Nadalje, mjeri Jačanja otpornosti turističke infrastrukture na različite vremenske ekstreme doprinijet će provedba aktivnosti ulaganja u izgradnju, rekonstrukciju, dogradnju i opremanje javne turističke infrastrukture nužne za razvoj posebnih oblika turizma, gdje će se kao horizontalna mjera primijeniti načela ulaganja u OIE, energetsku učinkovitost i prelazak na kružno gospodarstvo, dok će mjeri Jačanja otpornosti lokalnih zajednica u sektoru turizma, doprinijeti investicije namijenjene poduzetnicima te za jačanje institucionalizacije koncepta destinacijskog menadžmenta, razvoj aplikativnog rješenja za podršku destinacijskom menadžmentu kao i razvoj i provedbu obrazovnih programa za destinacijski menadžment.

Planirane aktivnosti nabave čistih vozila, bicikala, plovila, pametnih rješenja za dijeljenje čistih vozila, ulaganja u zelenu tranziciju charter flota i sl. pozitivno će utjecati na smanjivanje okolišnog otiska i zaštitu prirodnih resursa te smanjenje potrošnje energije kroz poticanje korištenja OIE, kao i onečišćenja zraka kroz aktivnosti koje će doprinositi smanjivanju CO2.

Pri provedbi investicija vezanih uz aktivnosti nautičkog turizma kojima će se poticati ulaganja u zbrinjavanje otpada i otpadnih voda u lukama nautičkog turizma, desalinizatore, pročišćivače vode, sustave napajanja, eko rasvjeta marine, digitalne bove i sl. doprinijet će se ciljevima za očuvanje bioraznolikosti u skladu sa Strategijom EU-a za bioraznolikost do 2030. godine.

Navedena Strategija važan je element Europskog zelenog plana, s obzirom na to da je očuvanje bioraznolikosti ključno za jačanje otpornosti i razvoj posebnih oblika turizma kojima težimo, ali i zaštitu mora, obale i podmorja u skladu sa Strategijom upravljanja morskim okolišem i obalnim područjem odnosno Okvirnom direktivom o morskoj strategiji.

S obzirom na to da nedostatak adekvatnog gospodarenja otpadom i otpadnim vodama također može naštetiti razvoju turističkog sektora, posebno njegovog vrhunskog segmenta na obali i otocima kao i nautičkog turizma, a i s obzirom na činjenicu da Hrvatska zaostaje za trenutnim EU standardima gospodarenja otpadom i dobrom praksom, investicijama u infrastrukturu, luke nautičkog turizma, smještajne, ugostiteljske i ostale objekte u turističkim lancima vrijednosti, kao i drugim investicijama poduzeća, poticat će se principi kružnog gospodarstva.

Suočeni smo s nužnošću osmišljavanja i primjene rješenja koja štite okoliš te osiguravaju održivost, uz integrirani pristup planiranju i upravljanju daljnjeg razvoja turizma u odredištima te planirane investicije jačanja kapaciteta sustava za otporan i održiv turizam, kojima će biti obuhvaćeni programi obrazovanja i osposobljavanja na svim kvalifikacijskim razinama u cilju unaprjeđenja i upravljanja posebnim oblicima turizma, uz naglasak na očuvanje baštine i prirodnih resursa. Također, jačanjem kapaciteta u cijelom sustavu i povezivanjem između lokalnih javnih i privatnih dionika u turizmu doprinosi se pozitivnom

socijalnom okruženju s osiguravanjem kvalitetnog zaposlenja stanovnicima svoje zajednice, čime se u konačnici osigurava otpornost, sigurnost, produktivnost i održivost turističkog sektora.

8. Digitalna dimenzija komponente

C1.1. Otporno, zeleno i digitalno gospodarstvo

Kroz produktivna ulaganja u poduzetnike, poticati će se gospodarska diversifikacija i preusmjeravanje prema znanjem intenzivnim sektorima.

Kako bi se potaknula i ubrzala integracija digitalne tehnologije u poduzeća, koja je trenutno slabija od prosjeka EU-a, poticat će se daljnja i ubrzana digitalizacija poslovanja i razvoj digitalnih kompetencija.

Kroz uvođenje nove i unaprjeđivanje postojeće infrastrukture pridonijet će razvoju digitalnih rješenja i novih proizvodnih procesa i otvaranju radnih mjesta.

Kroz nastavak rada na unapređenju poslovne klime adresirati će se digitalizacija vladinih usluga za poduzetnike.

Digitalna tranzicija bit će podržana kroz dvije namjenske reforme i odgovarajuću kombinaciju pravila u okviru reformi i ulaganja usmjerenih na inovacije. Reforma C1.1.2. R3 zaokružuje nacionalni strateški okvir za digitalnu transformaciju i umjetnu inteligenciju koji daje jasnu stratešku viziju i smjernice za postizanje otpornog digitalnog gospodarstva i utvrđuje resurse koji su potrebni za ostvarivanje postavljenih ciljeva. Reforma C1.1.2. R4 uspostavlja nacionalni okvir za DIH-ove koji će stvoriti preduvjete za davanje potpore digitalizaciji i digitalnoj transformaciji poduzeća i drugih korisnika. Reforme će biti dopunjene kombinacijom raznih politika i pravila za pružanje izravne potpore poduzećima koja provode digitalizaciju, kao i za sufinanciranje EDIH-ova kako bi osigurali bolju potporu poduzećima i drugim korisnicima. Ulaganje u digitalizaciju obuhvaća korištenje pet vrsta vaučera za digitalizaciju namijenjenih poduzećima (C1.1.2. R3-I2), većih bespovratnih potpora za digitalizaciju (C1.1.2. R3-I3), sufinanciranje EDIH-ova (C1.1.2. R4-I1), kao i ulaganje u tehničku pomoć za razvoj nacionalnog strateškog okvira za digitalnu tranziciju (C1.1.2. R3-I1), umjetnu inteligenciju i razvoj okvira za DIH-ove (C1.1.2. R4-I1).

C1.2. Energetska tranzicija za održivo gospodarstvo

I energetski sektor očekuje digitalizacija, posebno prijenosne mreže, jer će se na taj način osigurati bolje balansiranje sustava prijenosa električne energije od mjesta proizvodnje do mjesta potrošnje.

C1.3. Unaprjeđenje vodnog gospodarstva i gospodarenja otpadom

U području vodnoga gospodarstva Program razvoja javne odvodnje otpadnih voda i Program razvoja javne vodoopskrbe doprinose digitalnoj tranziciji u iznosu od 40% što će se postići provedbom vodnokomunalnih projekata koji uključuju i mjere digitalizacije u smislu uvođenja nadzorno-upravljačkih sustava, uspostavljanja geografsko informacijskih sustava (GIS), uspostavljanjem točne evidencije podataka nabavom mjernih uređaja na vodozahvatima, upravljanjem gubicima i sl. U programu smanjenja odlaganja otpada

doprinos digitalnoj tranziciji je također 40% što se postiže informatizacijom sustava odvojeno prikupljenog komunalnog otpada i digitalnim praćenjem njegovih tokova. Novim Zakonom o gospodarenju otpadom unaprjeđuje se digitalizacija područja gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj. Informacijski sustav gospodarenja otpadom služi u nadzoru provedbe i upravljanja sustavom gospodarenja otpadom i sastavni je dio informacijskog sustava zaštite okoliša. Sadržavat će podatke o otpadu, obveznicima, lokacijama, o provedbi instrumenata, aktivnosti, ciljeva i izvješća te aplikacije koje prate tijek otpada, evidencije, lokacije, javnu uslugu i odlaganje, a sadrži i registre djelatnosti gospodarenja otpadom, onečišćavanja okoliša i proizvođača s proširenom odgovornost. Informacijski sustav vodi Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja koje i koordinira aktivnosti na osiguranju i kontroli kvalitete podataka u suradnji s nadležnim tijelima na regionalnoj i lokalnoj razini i ostalim dionicima i osigurava pristup informacijskom sustavu. Digitalizacija sustava gospodarenja otpadom omogućava korisnicima brže i jednostavnije unošenje i praćenje podataka te ishođenje potrebnih dokumenata kao i učinkovitije praćenje otpada od mjesta nastanka do konačne obrade, optimizaciju sustava i izvješćivanje za nacionalne i EU potrebe te informiranje javnosti.

C1.4. Razvoj konkurentnog, energetski održivog i učinkovitog prometnog sustava

Predloženom Uredbom o uspostavi RRF-a COM(2020) 408 zadani su obvezujući ciljevi doprinosa digitalnoj tranziciji u minimalnom iznosu od 20% ukupno dodijeljene alokacije. Reforme i investicije prometnog sektora, osim što velikim dijelom doprinose zelenoj tranziciji, doprinose i digitalnoj tranziciji. Digitalizacija cestovnog prometa je definirana koeficijentom od 100% u Prilogu III. Prijedloga Uredbe te time značajno doprinosi minimalnom iznosu od 20% ukupno dodijeljene alokacije za digitalne ciljeve.

Razvojem električne mobilnosti, kao i uvođenjem novog sustava elektroničke naplate cestarine, razvijaju se sustavi s digitalnim komponentama i primjerice, putem prikupljanja podataka o prometnim tokovima, izravno doprinose razvoju inteligentnih prometnih sustava, poboljšanju upravljanja prometom i mobilnošću, što ima pozitivne učinke na emisije CO2 te doprinosi i zelenoj tranziciji.

C1.5. Unaprjeđenje korištenja prirodnih resursa i jačanje lanca opskrbe hranom

Digitalizacija LDC-a omogućit će uspostavu modernog i učinkovitog sustava sljedivosti u sektoru voća i povrća što će proizvođačima okupljenim u proizvođačku organizaciju olakšati poslovanje, a rezultat će biti razvoj digitalne tehnologije u korist svih uključenih u vlasničku i upravljačku strukturu LDC-ova i u konačnici u korist građana (potrošača). Izravan doprinos reforme „Unaprjeđenje korištenja prirodnih resursa i jačanje lanca opskrbe hranom“ digitalnoj tranziciji ostvarit će se kroz ciljane projekte povezivanja postojećih baza podataka, olakšavanja pristupa informacijama i on-line uslugama za korisnike, razvoj novih digitalnih javnih usluga poljoprivredne administracije te brzo postupanje i transparentnost u postupcima. Digitalizacija sustava za doniranje hrane omogućit će bržu i učinkovitiju komunikaciju svih dionika u sustavu, bolju usklađenost ponude i potreba te povećanje količina donirane hrane.

C1.6. Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma

Digitalna tranzicija predstavlja važan segment reforme „Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma“ te je dodana kao horizontalna aktivnost u sve planirane investicije, pri čemu doprinos ovome cilju iznosi 40%. U okviru svake investicije predviđa se digitalna tranzicija, među kojima je i uvođenje IKT rješenja koje će osigurati jačanje kapaciteta i povećanje efikasnosti svih dionika u sektoru, za što je nadležan Središnji državni ured za razvoj digitalnog društva. Sukladno Indeksu digitalne ekonomije i društva (DESI 2020), ova će reforma pridonijeti u nekoliko područja: 1. Ljudski kapital / Digitalne vještine; 2. Korištenje interneta od strane građana; 3. Integracija digitalne tehnologije od strane poduzeća; 4. Digitalne javne usluge.

Dimenzija ljudskog kapitala DESI-ja ima dvije pod dimenzije koje pokrivaju "vještine korisnika interneta" i ‘napredne vještine i razvoj’. Prvi se oslanja na digitalne vještine Europske komisije, pokazatelj izračunat na temelju broja i složenosti aktivnosti koje uključuju uporabu digitalnih uređaja i interneta. Potonji uključuje pokazatelje o IKT stručnjacima i onima koji su diplomirali na IKT-u. Prema najnovijim podacima, Finska je vodeća u obje pod dimenzije ljudskog kapitala, a Hrvatska je na 14. mjestu te će ova reforma pridonijeti ovom području koje se mjeri DESI-jem, posebice u drugoj investiciji koja se odnosi na digitalizaciju poslovanja MSP-a i ostalih relevantnih dionika. U trećoj investiciji obrazovni sadržaji usmjeravat će se prema digitalnoj tranziciji.

Kad je riječ o digitalnim vještinama, tijekom posljednje 4 godine razina digitalnih vještina nastavila je polako rasti u EU, dosegnuvši razinu od 58% pojedinaca koji imaju barem osnovne digitalne vještine, 33% onih koji imaju više od osnovnih digitalnih vještina i 61% pojedinaca koji posjeduju barem osnovne softverske vještine. Na pokazatelje vještina snažno utječu sociodemografski aspekti, pa primjerice 82% mladih osoba (16-24), 85% onih s visokom formalnom sposobnošću obrazovanja, 68% zaposlenih ili samozaposlenih osoba i 87% učenika, ima vještine barem osnovne digitalne tehnologije. Suprotno tome, samo 35% onih u dobi od 55 do 74 godine i 30% umirovljenika i neaktivnih posjeduje osnovne vještine, čime se naglašava značaj ulaganja u mlade i zaposlene u svim reformama, a osobito onima koje na ovaj način snažno pridonose brzom oporavku i otpornosti sektora, posebice u području nadogradnje vještina ljudskog potencijala u sektoru.

Kad je riječ o području korištenja interneta od strane građana, što je dimenzija koja se uvelike tiče ove reforme s obzirom na širok raspon turističkih usluga koje je potrebno oformiti i/ili osnažiti, građani s internetskom vezom i potrebnim digitalnim vještinama mogu sudjelovati u širokom spektru mrežnih aktivnosti. Iako je već 85% građana EU koristilo internet u 2019., prije pandemije COVID-19, trenutna kriza može imati pozitivan učinak daljnjeg povećanja broja korisnika interneta i njihove interakcije na mreži. Ova dimenzija DESI-ja mjeri koliko ljudi koristi internet i koje aktivnosti rade na mreži. Aktivnosti uključuju potrošnju internetskog sadržaja (npr. zabave poput glazbe, filmova, TV-a ili igara, dobivanje informacija bogatih medijima ili sudjelovanje u internetskoj socijalnoj interakciji), koristeći moderne komunikacijske aktivnosti (npr. sudjelovanje u videopozivima) i transakcijske aktivnosti poput mrežne kupnje i bankarstva. U ovom je području Hrvatska na 16. mjestu u usporedbi s ostalim zemljama EU, a putem uspostave digitalizacije poslovanja kroz drugu investiciju ili putem obrazovanja i nadogradnje vještina u području zelenog i digitalnog okruženja poslovanja u trećoj investiciji, pridonijet će se digitalnoj tranziciji.

Digitalne tehnologije sve više postavljaju nove zahtjeve i očekivanja pred cjelokupni sektor. Djelotvorna e-uprava može pružiti širok spektar pogodnosti, uključujući veću učinkovitost i uštedu kako za vlade, tako i za poduzeća. Također, može povećati transparentnost i otvorenost. Ova dimenzija mjeri i potražnju i ponudu digitalnih javnih usluga, kao i otvorene podatke, a u ovoj reformi posebno se ističu projekti MSP-ova koji će se specifično odnositi na uvođenje IKT tehnologija te projekti javnoga sektora koji obuhvaćaju jačanje kapaciteta sektora kroz digitalnu tranziciju sustava turističkih zajednica, MTS-a i drugih dionika s ciljem povećanja efikasnosti i konkurentnosti sektora. Na žalost, u ovom je segmentu Hrvatska na pretposljednjem mjestu u odnosu na ostale države članice te je potrebno još snažnije pridonijeti ovom segmentu reforme.

Digitalne tehnologije omogućuju tvrtkama stjecanje konkurentske prednosti, poboljšanje njihovih usluga i proizvoda i proširenje svojih tržišta. Digitalna tranzicija poduzeća otvara nove mogućnosti i potiče razvoj novih tehnologija. Ova dimenzija mjeri digitalizaciju poduzeća i e-trgovine, a Hrvatska je na 12. mjestu sukladno Indeksu digitalne ekonomije i društva (DESI 2020) te ovom reformom uvelike pridonosi i ovom području.

U okviru digitalne tranzicije planiraju se uvoditi mjere vezane uz upotrebu digitalnih alata koji će se koristiti za promociju i izgradnju povjerenja kako bi se potencijalni turisti uvjerili da su putovanja i turizam u Hrvatskoj sigurni. To također podrazumijeva ulaganje u digitalne vještine, kibernetsku sigurnost i poticanje digitalnih inovacija te povezivanje turističkih poduzeća i aktera s postojećim podatkovnim bazama na lokalnoj i regionalnoj razini. Navedeno je posebno važno u ruralnim i udaljenim područjima gdje je turizam fragmentiran i uvelike ovisi o dostupnosti informacija, prijevoza i putovanja.

9. Načelo „Ne nanosi značajnu štetu“

C1.1. Otporno, zeleno i digitalno gospodarstvo

Mjerom C1.1.1.R4-I1 će se financirati ulaganja financijski održivih poduzeća kroz projekte usmjerene na uvođenje zelenih tehnologija te poticanje čiste i učinkovite proizvodnje, razvoj kompetencija i ulaganja u ljudske resurse. Sva ulaganja moraju biti u skladu s jednim ili više okolišnih ciljeva obuhvaćenih EU taksonomijom i načelom DNSH, te će na taj način imati pozitivan utjecaj na okoliš i neće nanositi štetu okolišu u bilo kojem pogledu.

Financijski instrumenti HAMAG-BICRO-a predviđeni za financiranje ciljaju poduzetnike čije će ulaganje imati isključivo pozitivan utjecaj na okoliš s ciljem poticanja zelene tranzicije te će biti usklađeni s DNSH principom, te prema tome planirani instrumenti neće imati negativan utjecaj niti nanositi štetu okolišu u bilo kojem pogledu.

Predloženi financijski instrumenti HBOR-a predviđaju isključivo financiranje projekata u skladu s načelom DNSH. Definicija i kriteriji za utvrđivanje usklađenosti projekata s ''zelenim i digitalnim'' ciljevima EU, kao i DNSH principom biti će utvrđeni u skladu s EU Taksonomijom, Invest EU sustainability proofing guidance-om i ostalom EU i nacionalnom regulativom. Uz predložene mjere HAMAG-BICRO-a I HBOR-a priložena je i pripadajuća ‘’exclusion’’ lista u skladu s ‘’exclusion’’ listom koja se planira primjeniti u okviru Invest EU inicijative.

Programi kojima će se provoditi investicijske mjere u okviru podkomponente C1.1.2. Poticanje inovacija i digitalizacija gospodarstva uključivati će odredbu da se načela održivog razvoja

trebaju integrirati u svaki projekt koji se financira u okviru navedenih mjera. Prijavitelji će trebati pokazati ne samo kako će u najvećoj mogućoj mjeri ublažiti bilo kakve negativne ekološke učinke koji se mogu povezati s projektom već i na koji način će doprinijeti pozitivnim učincima tijekom provedbe projekta. Programi će uključivati kontrolni popis koji će biti u skladu s člankom 17. Uredbe (EU) br. 2020/852.

C1.2. Energetska tranzicija za održivo gospodarstvo

Energetska tranzicija za održivo gospodarstvo nužna je sukladno Europskom zelenom planu i cilju da do 2050. Europa postane klimatski neutralni kontinent. U skladu s tim, niz mjera vezanih uz energetski sektor u Hrvatskoj već radi na dekarbonizaciji, ali obzirom na ambiciozne ciljeve do 2030. nužno je uložiti dodatni napor u projekte koji će ozeleniti energetski sektor.

Pri tome se posebno vodi računa o prihvatljivosti takvih projekata za okoliš. U skladu s tim, zakonodavstvo Hrvatske jasno je odredilo da se za bilo kakve zahvate u okolišu provodi Procjena utjecaja na okoliš koja jasno naznačuje da li je pojedini projekt u skladu s okolišem i pokazuje kako se provedbom pojedinog projekta neće nanijeti jača šteta okolišu i prirodi. Ovo je posebno važno jer je veliki dio teritorija Hrvatske uvršten u Natura 2000 područja te se posebno pazi da se zaštita okoliša, ali i zaštita prirode u potpunosti poštuju i podrede potencijalnim investicijama.

U skladu s tim, pitanje principa DNSH posebno je regulirano Zakonom o zaštiti okoliša te Uredbom o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš kojima je jasno propisana procedura kojom se procjenjuje potencijalna šteta projekta na okoliš i prirodu te se na temelju postupka određuje može li se projekt realizirati, treba li za realizaciju posebne uvjete i aktivnosti kojima bi se osiguralo smanjenje štete ili projekt kao takav ima preveliki utjecaj na okoliš i prirodu da ga se ne može provesti. Također, Hrvatska će poštivati najviše EU standarde vezane za zaštitu okoliša (primjerice Direktiva 92/43/EEZ o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore i sl.), a posebice kada se radi o Natura 2000 područjima. U njima će se raditi isključivo na poboljšanju uvjeta koji će omogućiti još manji utjecaj na okoliš.

Također, predložena reforma i investicije koje će omogućiti reformu usko su vezani uz dva najvažnija strateška dokumenta vezana uz energetiku. Sve investicije dijelom su Nacionalnog energetskog i klimatskog plana, kao i nove strategije koja je u potpunosti posvećena dekarbonizaciji, a ujedno je prošla postupak strateške procjene utjecaja na okoliš te su planovi za obnovljive izvore energije usklađeni sa svim okolišnim zahtjevima. Također, ne manje važno, svaka investicija tj. svaki projekt morat će proći procjenu utjecaja na okoliš i usklađenost s ekološkom mrežom, a već prilikom planiranja vodi se računa da su predloženi infrastrukturni projekti potpuno u skladu s principom „Ne nanosi preveliku štetu“.

Investicija C1.2. R1-I1 posebno će voditi računa upravo o pojačanoj zaštiti prirode, jer će se prilikom razvoja elektroenergetske infrastrukture voditi računa da se smanji utjecaj na okoliš (primjerice da se smanji elektrokucija ptica) čime će se osim poboljšanja sustava stvoriti i pretpostavke za bolje očuvanje okolišnih i prirodnih resursa. Također, u sklopu investicije se radi isključivo o jačanju i modernizaciji elektroenergetske infrastrukture koja će u potpunosti biti usklađena s ekološkom mrežom, a posebice u područjima Natura 2000. Ova modernizacija usklađena je s novom energetskom strategijom i radi se za kapacitete obnovljivih izvora energije koje propisuje nova strategija koja je prošla stratešku procjenu utjecaja na okoliš te također i u tom segmentu poštuje princip „ne nanosi preveliku štetu“.

Kod investicije C1.2. R1-I2, dio njih nije infrastrukturni, a mahom se radi o projektima koji će unaprijediti već postojeće sustave te na taj način omogućiti smanjenje stakleničkih plinova. Pri

tome će se posebno voditi računa da se u potpunosti poštuje princip „ne smiju nanositi veću štetu“ okolišu i prirodi.

Slično je i kod investicije C1.2. R1-I3 kojom će se razvijati nove tehnologije i vodikova ekonomija, ali vodeći računa upravo o zaštiti okoliša i prirode. Ovdje posebno treba napomenuti kako će prve instalacije biti u sklopu industrijskih postrojenja te će se na taj način dodatno osigurati da ne nanose preveliku štetu prirodi.

Konačno, investicija C1.2. R1-I4 je projekt vezan uz „brownfield“ investiciju te će se njome dodatno unaprijediti pitanje utjecaja na okoliš i prirodu također vodeći računa da se „ne nanosi veća šteta“ okolišu. Ovdje je važno napomenuti kako će se stara rafinerija nafte, koja je ujedno i veliki zagađivač zraka, zamijeniti novom, modernom bio rafinerijom s vrhunskom EU tehnologijom proizvodnje koja će dodatno potaknuti manje zagađivanje zraka, a ujedno će se u potpunosti uklopiti u princip „ne nanosi preveliku štetu“. U skladu s tim, projekt ne zahtjeva značajniju procjenu niti za jedan od predloženih 6 ciljeva definiranih člankom 17. Uredbe o taksonomiji.

C1.3. Unaprjeđenje vodnog gospodarstva i gospodarenja otpadom

Unaprjeđenje vodnog gospodarstva uključuje tri ključna programa: Programa razvoja javne vodoopskrbe, Programa razvoja javne odvodnje otpadnih voda te Programa smanjenja rizika od katastrofa u sektoru upravljanja vodama. Navedeni programi uključuju reforme i investicije koje po svojoj prirodi pozitivno utječu na okoliš, odnosno imaju za cilj smanjenje zagađenja okoliša i vodnih resursa otpadnim vodama, smanjenje gubitaka u vodoopskrbnim sustavima čime će se smanjiti pritisak na vodna tijela te doprinijeti dugoročno održivom upravljanju vodama doprinijeti ispunjenju okolišnih ciljeva prema Okvirnoj direktivi o vodama i postizanju ciljeva očuvanja staništa i vrsta prema Direktivi o staništima na područjima obuhvaćenim programom.

Za projekte koji se planiraju unutar navedena tri programa provode se okolišne procedure sukladno relevantnim europskim direktivama i nacionalnoj regulativi. Kroz navedene procedure te pridržavanje propisanih mjera osigurava se da planirane reforme i investicije nemaju štetan utjecaj na okoliš.

Programi smanjenja odlaganja otpada odnose se na infrastrukturu za odvojeno prikupljanje, sortiranje i recikliranje otpada te su radi svoje prirode smješteni u područjima koja su već pod antropogenim utjecajem te svojom namjenom doprinose sprečavanju nastanka otpada i većim stopama recikliranja čime utječu i na smanjenje onečišćenja tla, voda i zraka. Sanacija onečišćenih lokacija, uključujući i zatvorena odlagališta doprinosu smanjenju postojećeg onečišćenja i pozitivnom utjecaju na okoliš i prirodu. Najprihvatljiviji načini sanacije ocijenjeni su i odobreni u okviru propisanih postupaka procjene utjecaja na okoliš i ocjene prihvatljivosti na ekološku mrežu.

C1.4. Razvoj konkurentnog, energetski održivog i učinkovitog prometnog sustava

Razvoj i unaprjeđenje prometnih sustava prihvatljivih za okoliš, kao i razvoj prometnih sustava s niskom emisijom CO2 predstavljaju investicijski prioritet koji se najbolje očituje kroz veću uporabu vrste prijevoza s nultom razinom emisija u gradskim i prigradskim područjima te provođenjem projekata koji doprinose zaštiti okoliša ili ulaganjem u investicije, koje kao svoj rezultat imaju smanjen negativan utjecaj na okoliš. Jedan od glavnih prioriteta ulaganja je poboljšanje i nadogradnja željezničke infrastrukture, čime se potiče da željeznica preuzme

značajno veći udio prometa u odnosu na ceste (engl. *shift to rail*), kao održivije/nisko ugljične opcije. Poboljšano korištenje željezničkog oblika prijevoza u odnosu na cestovni prijevoz koji trenutačno dominira u prijevozu tereta i putnika trebao bi u budućnosti dovesti do smanjenja emisija stakleničkih plinova. Uz ulaganja u željeznički sektor veliki značaj imaju i ulaganja u sektor javnog gradskog prijevoza s ciljem povećanja upotrebe prijevoznih sredstava sa smanjenom emisijom CO2 u gradskim i prigradskim područjima.

Budući da najveći udio emisija u prometu otpada na cestovni promet, ključno je financijski potpomagati inovacije u čista goriva i obnovljive izvore energije, poticati multimodalnost koja optimalno kombinira različite načine prijevoza te raditi na daljnjoj digitalizaciji i automatizaciji na EU i međunarodnoj razini. Hrvatska provodi aktivnosti i intenzivno radi na ozelenjavanju prometnog sektora, poticanju kombiniranog prijevoza, uspostavi infrastrukture za alternativna goriva te okretanju prema električnim vozilima.

Investicije u zračnom prometu su također usmjerene ka ekologizaciji prometa kroz tehnološka unaprjeđenja kako bi se ostvario koncept ekološki održivog sustava (C02 free) prihvata i otpreme zrakoplova.

Izgradnjom lučke infrastrukture te osiguravanjem potrebne infrastrukture za zbrinjavanje i sigurno odlaganje otpada koji nastaje na brodovima u morskim i riječnim lukama omogućit će se održivo upravljanje koje će pridonijeti sprečavanju i kontroli onečišćenja te održivoj uporabi i zaštiti vodnih i morskih resursa. Nabava novih putničkih brodova u obalnom linijskom pomorskom prometu pridonijet će smanjenju emisija stakleničkih plinova primjenom novih tehnologija i uvođenjem alternativnih goriva, a u skladu s ciljem ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbi klimatskim promjenama.

C1.5. Unaprjeđenje korištenja prirodnih resursa i jačanje lanca opskrbe hranom

Politike vezane za ovu potkomponente poštuju načelo nenanošenja značajne štete. Ono se ostvaruje provedbom obveznih mjera dobre poljoprivredne i okolišne prakse te zahtjeva propisanih drugim relevantnim propisima, kao što su Okvirna direktiva o vodama ili Nitratna direktiva. Zahvati u okolišu koji su dio projekata iz područja poljoprivrede uključuju procjenu učinka na okoliš i odgovarajuće preporuke koje se primjenjuju s ciljem uklanjanja ili smanjenja potencijalnog negativnog učinka na najmanju moguću mjeru.

Slijedom toga, ne očekuje se nastanak značajne štete provedbom opisanih reformi i investicija. Štoviše, predviđa se da će neke od planiranih mjera rezultirati pozitivnim učincima na okoliš. Primjerice, izgradnja LDC-a u sektoru voća i povrća doprinosi jačanju kratkih lanaca opskrbe u poljoprivredi, koji imaju povoljniji učinak na klimu od sustava distribucije temeljenih na prijevozu proizvoda na velike udaljenosti.

Praćenje stanja poljoprivrednog zemljišta provodit će se s ciljem sprječavanja njegovog oštećenja. Stoga će prikupljanje podataka o stanju poljoprivrednog zemljišta na određenoj lokaciji pružiti potrebne informacije za donošenje odluka o mjerama koje se trebaju primijeniti prilikom korištenja poljoprivrednog zemljišta radi povoljnijeg utjecaja na vodne resurse ili racionalnijeg korištenja zaštitnih sredstava i gnojiva. U konačnici to će dovesti do boljeg učinka na okoliš, bioraznolikost i ekosustav tla.

Razvoj informacijskih sustava i aplikacija u okviru investicije u pametnu poljoprivredu olakšat će poljoprivrednicima dostupnost agro-okolišnih podataka. Oni su između ostaloga bitni za donošenje poslovnih odluka o najprikladnijim proizvodnim tehnikama i sortama u kontekstu prilagodbe klimatskih promjena. Također, unaprijedit će se razmjena informacija o naprednim

tehnologijama, koje omogućuju ciljano korištenje vode, zaštitnih i drugih sredstava, a time se unapređuje korištenje prirodnih resursa u poljoprivredi.

Izravan učinak investicije u sustavu doniranja hrane je smanjenje otpada od hrane, što je važna sastavnica u razvoju kružnog gospodarstva.

C1.6. Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma

Zelena i digitalna tranzicija turizma kroz promicanje smanjenja stakleničkih plinova, korištenja OIE, energetske učinkovitosti, korištenja čiste energije i električne povezanosti te korištenje digitalnih tehnologija će se pozitivno odraziti na promjenu poslovnog modela, povećanje produktivnosti i konkurentnosti turizma kao i na veću dodanu vrijednost u cjelokupnom lancu vrijednosti turizma.

Investicije će se odnositi na modernizaciju i unapređenje infrastrukture i građevinskih objekata, kao i izgradnju nove, gdje je to neophodno nužno u skladu s načelima zelene gradnje prema uvjetima za zgrade gotovo nulte energije (nZEB) i bez negativnog utjecaja na okoliš.

Zgrade gotovo nulte energije [nearly zero-energy building (nZEB)] imaju vrlo visoka energetska svojstva i ta gotovo nulta odnosno vrlo niska količina energije se u značajnoj mjeri pokriva energijom iz obnovljivih izvora, uključujući energiju iz obnovljivih izvora koja se proizvodi na zgradi ili u njezinoj blizini.

Oporavak poduzeća u cjelokupnom lancu vrijednosti turizma planira se podržati kroz ciljane mjere koje će utjecati na promjenu modela poslovanja kroz korištenje inovacija, digitalnih tehnologija, povećanje produktivnosti poduzeća kroz zelena ulaganja, kroz prilagodbu poslovanja novim zdravstvenim i higijenskim uvjetima.

Ulaganja za prilagodbu klimatskim promjenama, prevenciju rizika i otpornost na katastrofe pretpostavka su i pokretač razvoja zelenog turizma. Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Hrvatskoj utvrdila je niz mjera za svaki sektor pa su tako, između ostalih, za sektor turizma planirane mjere Osvješćivanja stručnjaka uključenih u turistički sektor o utjecaju, rizicima i mogućnostima prilagodbe klimatskim promjenama, čemu će doprinijeti provedba investicija u okviru jačanje kapaciteta sustava za otporan i održiv turizam. Nadalje, mjeri Jačanja otpornosti turističke infrastrukture na različite vremenske ekstreme doprinijet će provedba aktivnosti ulaganja u izgradnju, rekonstrukciju, dogradnju i opremanje javne turističke infrastrukture nužne za razvoj posebnih oblika turizma, gdje će se kao horizontalna mjera primijeniti načela ulaganja u OIE, energetsku učinkovitost i prelazak na kružno gospodarstvo.

S obzirom na to da nedostatak adekvatnog gospodarenja otpadom i otpadnim vodama također može naštetiti razvoju turističkog sektora, posebno njegova vrhunskog segmenta na obali i otocima kao i nautičkog turizma, a i na činjenicu da Hrvatska zaostaje za trenutnim EU standardima gospodarenja otpadom i dobrom praksom, investicijama u infrastrukturu, smještajne objekte i druge investicije MSP-ova poticat će se principi kružnog gospodarstva. Također investicijama vezanim uz nautički turizam doprinijet će se identificiranim potrebama poticanjem zbrinjavanja otpada u lukama, ulaganja u salinizatore, pročišćivače vode i sl.

S obzirom na to da smo suočeni s nužnošću osmišljavanja i primijene rješenja koja štite okoliš te osiguravaju održivost, pored integriranog pristupa planiranja i upravljanja daljnjeg razvoja turizma u odredištima, planiranim investicijama jačanja kapaciteta sustava za otporan i održiv turizam bit će obuhvaćeni programi obrazovanja i osposobljavanja za unaprjeđenje i upravljanje baštinom i prirodnim resursima.

Također, jačanjem kapaciteta u cijelom sustavu i povezivanjem između lokalnih javnih i privatnih dionika u turizmu doprinosi se pozitivnom socijalnom okruženju s osiguravanjem kvalitetnog zaposlenja stanovnicima svoje zajednice, čime se u konačnici osigurava održivost.

S obzirom na iznimnu ranjivost hrvatskog gospodarstva, konkretnije turističkog sektora na utjecaje klimatskih promjena koje bi mogle negativno utjecati mijenjajući hrvatski krajolik i njegovu atraktivnost kao turističko odredište, šteteći obalnoj infrastrukturi (poput vodoopskrbe i odvodnje, hotela itd.), potrebno je biti svjestan nužnosti provođenja mjera prilagodbe klimatskim promjenama kako se ne bi suočili s katastrofalnim posljedicama za okoliš i ekonomiju, a naročito kako ne bi ugrozili održivi razvoj turizma, jedan od ključnih sektora. S time u vezi, predložene investicije, poštujući ciljeve zelene tranzicije, zasigurno će doprinijeti postizanju klimatskog cilja EU do 2030. i klimatske neutralnosti do 2050. te su u skladu sa Strategijom prilagodbe klimatskim promjenama u Hrvatskoj za razdoblje do 2040. s pogledom na 2070. i povezanim Integriranim nacionalnim energetskim i klimatskim planom za razdoblje od 2021. do 2030. godine.

10. Ključne točke provedbe reforme i investicija

C1.1. Otporno, zeleno i digitalno gospodarstvo

C1.1.1. Jačanje konkurentnosti i zelena tranzicija gospodarstva

(a) Kvalitativni pokazatelji

do kraja 4Q/2024., razvijene su nove e-usluge unutar sustava START	**C1.1.1. R1-I1**
do kraja 4Q/2022., uspostavljena je START Plus platforma i START pristupne točke	**C1.1.1. R1-I1**
do kraja 4Q/2023., usvojen akt o digitalizaciji postupaka za ishođenje licencija i ex ante odobrenja potrebnih za pokretanje poslovne aktivnosti	**C1.1.1. R1-I1**
do kraja 2Q/2022., razvijena digitalna platforma za plaćanje obveznih naknada	**C1.1.1. R1-I1**
do kraja 4Q/2024., provedena digitalizacija postupanja prema Zakonu o strateškim investicijskim projektima Hrvatske, Zakonu o poticanju ulaganja i Zakonu o državnoj potpori za istraživačko-razvojne projekte te daljnja digitalizacija i umrežavanje sustava JRPI	**C1.1.1. R1-I1**
do kraja 4Q/2022., Usvojena Strategija za procjenu učinaka propisa na gospodarstvo od strane Vlade RH i prateći Akcijski plan	**C1.1.1. R1**
do kraja 4Q/2023., digitaliziran Test procjene učinka na mala i srednja poduzeća kroz izradu digitalne platforme za suradnju koordinatora, online edukacije i međusobnu komunikaciju	**C1.1.1. R1**
do kraja 4Q/2023., implementiran koncept poznat kao Regulatory Sandbox	**C.1.1.1. R1**
do kraja 4Q/2024., usvojen je Akcijski plan za poticanje ulaganja i puštena u rad digitalna platforma za koordinaciju i djelotvornu međunarodnu, nacionalnu i regionalnu promociju i potporu investicijama	**C1.1.1. R3**

do kraja 2Q/2022., objavljen poziv na dostavu projektnih prijedloga	**C1.1.1. R4-I1**
do kraja 1Q/2022., objavljeni Sporazumi između (i) nadležnog ministarstva (MINGOR ili MINFIN) i HAMAG BICRO te između (ii) nadležnog ministarstva (MINGOR ili MINFIN) i HBOR-a za pružanje povoljnih (poticajnih) uvjeta financiranja za investicije i obrtna sredstva nužna za provedbu investicija i/ili povećanje opsega poslovanja gospodarskih subjekta. Između ostalog, Sporazum treba sadržavati kriterije prihvatljivosti i usklađenosti aktivnosti i korisnika mjera s ''DNSH Technical Guidance (2021/C58/01)'', uz upotrebu testa održivosti (''sustainability proofing''), liste neprihvatljivih aktivnosti navedenih u privitku ovom ''milestone-u'' (exclusion list) i obveznu provjeru pravne usklađenosti od strane (i) HAMAG BICRO i (ii) HBOR transakcija izuzetih od testa održivosti (''sustainability proofing''). Usvojeni programi kreditiranja s politikom ulaganja (''investment policy'') od strane (i) HAMAG BICRO-a i (ii) HBOR-a, koji između ostaloga uključuju kriterije prihvatljivosti te pripadajuće obveze i ciljeve postavljene u okviru Sporazuma.	**C1.1.1. R4-I2**
do kraja 1Q/2022., objavljen Sporazum između nadležnog ministarstva (MINGOR ili MINFIN) i HBOR-a za pružanje povoljnih (poticajnih) uvjeta financiranja i izdavanja jamstava za investicije i obrtna sredstva nužna za provedbu investicija i/ili povećanje opsega poslovanja gospodarskih subjekta. Između ostalog, Sporazum treba sadržavati kriterije prihvatljivosti i usklađenosti aktivnosti i korisnika mjera (srednje kapitaliziranih i velikih poduzeća) s ''DNSH Technical Guidance (2021/C58/01)'', uz upotrebu testa održivosti (''sustainability proofing''), liste neprihvatljivih aktivnosti u privitku ovom ''milestone-u'' (exclusion list) i obveznu provjeru pravne usklađenosti od strane HBOR transakcija izuzetih od testa održivosti (''sustainability proofing''). Usvojeni programi kreditiranja i izdavanja jamstava s politikom ulaganja (''investment policy'') od strane HBOR-a, koji između ostaloga uključuju kriterije prihvatljivosti te pripadajuće obveze i ciljeve postavljene u okviru Sporazuma. Korisnike koji ostvaruju 10% prihoda od aktivnosti navedenih na listi neprihvatljivih aktivnosti, uvjetovati da usvoje i objave planove za zelenu tranziciju.	**C1.1.1. R4-I3**
do kraja 2Q/2022., objavljen Sporazum između nadležnog ministarstva (MINGOR ili MINFIN) i HBOR-a koji sadrži kriterije prihvatljivosti i usklađenosti aktivnosti i korisnika mjera (JLPRS-i, poduzeća u vlasništvu RH ili JLPRS-a) s ''DNSH Technical Guidance (2021/C58/01)'', uz upotrebu testa održivosti (''sustainability proofing''), liste neprihvatljivih aktivnosti navedenih u privitku ovom ''milestone-u'' (exclusion list) i obveznu provjeru pravne usklađenosti od strane HBOR transakcija izuzetih od testa održivosti (''sustainability proofing''). Usvojen program kreditiranja s politikom ulaganja (''investment policy'') od strane HBOR-a, koji između ostaloga uključuju kriterije prihvatljivosti te pripadajuće obveze i ciljeve postavljene u okviru Sporazuma. Korisnike koji ostvaruju 10% prihoda od aktivnosti navedenih na listi neprihvatljivih aktivnosti, uvjetovati da usvoje i objave planove za zelenu tranziciju.	**C1.1.1. R4-I4**

do 4Q/2022., objavljen Sporazum između nadležnog ministarstva (MINGOR ili MINFIN) i HBOR-a za investicije u VC fondove, povećanje postojećih PE fondova razvijenih u suradnji s EIF-om i/ili razvoj novih fondova i/ili su-investiranje, a koji sadrži kriterije prihvatljivosti i usklađenosti aktivnosti i korisnika mjera s ''DNSH Technical Guidance (2021/C58/01)'', uz upotrebu testa održivosti (''sustainability proofing''), liste neprihvatljivih aktivnosti (exclusion list) i obveznu provjeru pravne usklađenosti od strane društava za upravljanje fondovima za transakcije izuzete od testa održivosti (''sustainability proofing''). Usvojena politika ulaganja (''investment policy'') od strane društava za upravljanje, koja između ostaloga uključuju kriterije prihvatljivosti te pripadajuće obveze i ciljeve postavljene u okviru Sporazuma. Korisnike koji ostvaruju 10% prihoda od aktivnosti navedenih na listi neprihvatljivih aktivnosti, uvjetovati da usvoje i objave planove za zelenu tranziciju.	**C1.1.1. R5-I1**
do kraja 2Q/2022., stupanje na snagu novog Zakon o elektroničkim medijima i Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima koju su usklađeni s pravnom stečevinom Europske unije i potrebama jedinstvenog digitalnog tržišta	**C.1.1.1. R6**
do kraja 2Q/2026., uspostavljen sustav za provjeru činjenica, a sustav objave vlasničkih struktura i izvora financiranja je funkcionalan	**C.1.1.1.R6**
(b) Kvantitativni pokazatelji	
do kraja 4Q/2023., provedena nadogradnja sustava START uvođenjem 3 nove usluge za korisnike te olakšana pristupačnost sustavu kroz uspostavljanje 20 fizičkih pristupnih točaka i omogućavanje pristupa poslovnim korisnicima	**C1.1.1. R1-I1**
do kraja 2Q/2022., uspostavljena digitalna platforma za plaćanje naknada	**C1.1.1. R1-I1**
do kraja 4Q/2024., digitalizirana 4 ciljana procesa unutar Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja. Dva procesa digitalizirat će se do kraja 4Q/2023 te dodatna dva procesa do kraja 4Q/2024.	**C1.1.1. R1-I1**
do kraja 4Q/2021., proveden Akcijski plan za smanjenje neporeznih i parafiskalnih davanja 2020; provedeno 33 mjera za smanjenje neporeznih i parafiskalnih davanja i 17 mjera za smanjenje naknada za stručne ispite	**C1.1.1. R1-I2**
do kraja 4Q/2022., provedene mjere iz Akcijskih planova za administrativno rasterećenje gospodarstva 2018, 2019, 2020	**C1.1.1. R1-I2**
do kraja 4Q/2024., provedene mjere iz novog/petog Akcijskog plana za administrativno rasterećenje gospodarstva kojima se postiže ukupno rasterećenje ne manje od 1 mlrd kuna	**C1.1.1. R1-I2**
do kraja 4Q/2025., provedene mjere iz novog/petog Akcijskog plana za administrativno rasterećenje gospodarstva kojima se postiže dodatno ukupno rasterećenje ne manje od 1 mlrd kuna	**C1.1.1. R1-I2**
do kraja 4Q/2023., provedene mjere iz novog Akcijskog plana za smanjenje neporeznih i parafiskalnih davanja kojima se smanjuje izmjereno opterećenje za ne manje od 1 mlrd kuna	**C1.1.1. R1-I2**

do kraja 4Q/2024., pojednostavljeno ili u cijelosti uklonjeno najmanje 50 regulatornih zahtjeva za profesionalne usluge, na temelju provedbe drugog i trećeg Akcijskog plana za liberalizaciju tržišta usluga, odnosno kumulativno 300 mjera liberalizacije tržišta usluga	**C1.1.1. R2**
do kraja 4Q/2024., dodijeljeno 1.900.000.000 kn za ulaganja u zelene tehnologije koje doprinose energetski i resursno učinkovitom gospodarstvu i potpomognuto 250 malih i srednjih poduzeća i 40 srednje kapitaliziranih poduzeća	**C1.1.1. R4-I1**
do kraja 2Q/2026., najmanje 1.300 novoodobrenih kredita/subvencija kamatnih stopa mikro, malim i srednjim poduzetnicima	**C1.1.1. R4-I2**
do kraja 2Q/2026., najmanje 150 podržanih projekata srednje kapitaliziranih i velih poduzeća	**C1.1.1. R4-I3**
do kraja 2Q/2026., najmanje 1 milijarda kuna novoodobrenih kredita subjektima javnog sektora	**C1.1.1. R4-I4**
do kraja 2Q/2026., ulaganje u fondove rizičnog kapitala (vlasničke i kvazivlasničke) u iznosu do 225 milijuna kuna	**C1.1.1. R5-I1**
do kraja 2Q/2026., dodijeljeno 100 potpora projektima u području kulturnih i kreativnih industrija	**C1.1.1. R6-I1**
C1.1.2. Poticanje inovacija i digitalizacija gospodarstva	
(a) Kvalitativni pokazatelji	
do kraja 4Q/2024., stupanje na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnoj potpori za istraživačko-razvojne projekte uzimajući u obzir preporuke dobivene projektom tehničke pomoći međunarodnog pružatelja usluga	**C1.1.2. R1**
do kraja 4Q/2025., sufinancirana uspostava i rad barem 3 Europska digitalna centra za inovacije (EDIH)	**C1.1.2. R4-I1**
(b) Kvantitativni pokazatelji	
do kraja 4Q/2025., najmanje 150 malih i srednjih poduzeća koja primaju poslovnu savjetodavnu podršku za poboljšanje upravljačkih kapaciteta u okviru programa „Ulaganje u upravljačke kapacitete malih i srednjih poduzeća“ s ciljem poboljšanja upravljačkih kapaciteta MSP-ova	**C1.1.2. R2-I2**
do kraja 2Q/2025., dodjela potpore nakon evaluacija za projektne prijedloge u okviru Poziva „Bespovratne potpore za novoosnovana poduzeća“ s ciljem da se stimulira rast novoosnovanih poduzeća u sektorima visoke tehnologije i znanja u predkomercijalnoj fazi kroz potporu razvoju proizvoda, povećanja proizvodnih kapaciteta i spremnosti za ulaganje s najmanje 141 novoosnovanom tvrtkom koja se koristi dodijeljenom potporom	**C1.1.2. R2-I3**
do kraja 2Q/2026., dodjela potpore za najmanje 120 novoosnovana poduzeća kroz program akceleratora	**C1.1.2. R2-I4**
do kraja 4Q/2024., dodjela potpore za najmanje 95 malih i srednjih poduzeća sa zrelim inovacijskim projektima (TRL 7 ili više) za komercijalizaciju i	**C1.1.2. R2-I5**

internacionalizaciju njihovih marketinških, prodajnih i distribucijskih aktivnosti povezanih s inovativnim proizvodom lansiranim na domaće tržište	
do kraja 2Q/2026., najmanje 500 dodijeljenih potpora bespovratnih sredstva u obliku vaučera nakon evaluacija za projektne prijedloge u okviru Poziva „Vaučeri za digitalizaciju“	**C1.1.2. R3-I2**
do kraja 2Q/2026., dodjela bespovratnih sredstava nakon evaluacija za projektne prijedloge u okviru Poziva „Bespovratne potpore za digitalizaciju“ s ciljem da se podrži digitalna transformacija hrvatskih malih i srednjih poduzeća pružanjem financijske potpore za uvođenje digitalnih rješenja, a najmanje 160 malih i srednjih poduzeća ima koristi od dodijeljene potpore	**C1.1.2. R3-I3**
C1.2. Energetska tranzicija za održivo gospodarstvo	
(a) Kvalitativni pokazatelji	
do Q2/2022., izrađen dokument procjene (uključujući savjetovanje s dionicima) s preporukama koje treba provesti o barijerama i administrativnim postupcima, a koji se ograničavaju na korištenje obnovljivih izvora energije, uključujući mjere za promicanje potrošnje energije iz obnovljivih izvora i zajednica obnovljive energije. Plan će izraditi Ministarstvo, a uključivat će jasan vremenski okvir i lokaciju ulaganja, uključujući označavanje financijskih sredstava Unije	**C1.2. R1**
do 4Q/2022., na snagu je stupila zakonodavna i/ili regulatorna inicijativa za rješavanje preporuka	**C1.2. R1**
do 4Q/2023., Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o državnoj imovini objavljen u Narodnim novinama	**C1.2. R1**
do kraja 3Q/2024., završena prva faza nadogradnje visokonaponske mreže (220/110 kV) (uključujući izgradnju kapaciteta na jugu Hrvatske, povezivanje južne i sjeverne Hrvatske i povezivanje otoka s kopnom kao ključni preduvjet za stabilizaciju sustava i otvaranje potencijala otoka za proizvodnju obnovljive energije)	**C1.2. R1-I1**
do kraja 3Q/2021., usvojen program energetske učinkovitosti za dekarbonizaciju energetskog sektora	**C1.2. R1-I2**
do kraja 1Q/2022., usvojena Hrvatska vodikova strategija	**C1.2. R1-I3**
do kraja 2Q/2026., objavljen natječaj za izgradnju dodatnih 20 MW elektrolizatora	**C1.2. R1-I3**
do kraja 3Q/2021., stupanje na snagu Zakona o alternativnim gorivima u prometu u skladu s pravnom stečevinom EU-a	**C1.2. R1-I3**
do Q4/2023., usvojen od ministarstva Plan i Program proizvodnje i korištenja biogoriva u prometu	**C1.2. R1-I4**
(b) Kvantitativni pokazatelji	
do kraja 4Q/2024., najmanje 1500 MW novog instaliranog kapaciteta OIE priključenog na mrežu	**C1.2. R1-I1**

do kraja 4Q/2026., obnovljeno 550 kilometara visokonaponske i srednje naponske mreže (220/110 kV)	**C1.2. R1-I1**
do kraja 2Q/2024., najmanje šest otoka imat će revitaliziranu mrežnu vezu s kopnom	**C1.2. R1-I1**
do kraja 4Q/2024., ugrađeno je najmanje 40000 pametnih metara električne energije i da su potrošači spojeni na pametnu mrežu	**C1.2. R1-I1**
do kraja 2Q/2026., najmanje 6 projekata vezanih uz geotermalne sustave srednjeg grijanja pripremljene	**C1.2. R1-I2**
Do kraja 4Q/2021., sklopljeni ugovori s tvrtkama za primanje potpisane potpore i započeli su procesi provedbe u tvrtkama	**C1.2. R1-I2**
do kraja 2Q/2025., izrađen elektrolizator snage 10MW	**C1.2. R1-I3**
do kraja 2Q/2026., izgrađeno najmanje 6 punionica vodika za osobne automobile, autobuse i teški transport	**C1.2. R1-I3**
do kraja 2Q/2026., Pilot ulaganje u hvatanje i skladištenje ugljika dovršeno je i potpuno operativno	**C1.2. R1-I3**
do kraja 2Q/2026., izgrađena jedna biorafinerija	**C1.2. R1-I4**
do kraja 2Q/2026., Pilot ulaganje u hvatanje i skladištenje ugljika dovršeno je i potpuno operativno	**C1.2. R1-I4**
C1.3. Unaprjeđenje vodnog gospodarstva i gospodarenja otpadom	
(a) Kvalitativni pokazatelji	
do kraja 4Q/2022., doneseni podzakonski propisi: Uredba o uslužnim područjima, Uredba o vrednovanju učinkovitosti poslovanja isporučitelja vodnih usluga, Uredba o metodologiji za određivanje cijene vodnih usluga te Uredba o posebnim uvjetima za obavljanje djelatnosti vodnih usluga čime će se provesti reforma javnih isporučitelja vodnih usluga	**C1.3. R1**
do kraja 4Q/2023., integracija postojećih 200 javnih isporučitelja na 40 uslužnih područja po principu jedan isporučitelj vodnih usluga po uslužnom području	**C1.3. R1**
do kraja 4Q/2021., donošenje Višegodišnjeg programa gradnje komunalnih vodnih građevina od strane Vlade	**C1.3. R1**
do kraja 4Q/2021., donošenje Višegodišnjeg programa gradnje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za melioracije od strane Vlade	**C1.3. R1**
do kraja 4Q/2023., zaključeni ugovori o radovima za projekte vodnokomunalnog sektora (60)	**C1.3. R1-I1**
do kraja 4Q/2023., zaključeni ugovori o radovima za projekte vodnokomunalnog sektora (100)	**C1.3. R1-I2**
do kraja 4Q/2022., zaključeni ugovori o radovima za projekte sektora zaštite od štetnog djelovanja voda (20)	**C1.3. R1-I3**

do kraja 3Q/2021., donesen novi Zakon o gospodarenju otpadom koji će biti usmjeren na sprečavanje nastanka otpada, pripremu za ponovnu uporabu i recikliranje sukladno konceptu kružnog gospodarstva i Europskom zelenom planu.	**C1.3. R2**
do kraja 4Q/2021., revidiran Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017.-2022. sukladno novom Akcijskom planu za kružno gospodarstvo	**C1.3. R2**
Do kraja 4Q/2022., donesen Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2023.-2028.	**C1.3. R2**
(b) Kvantitativni pokazatelji	
do kraja 2Q/2026., smanjenje gubitaka u sustavima javne vodoopskrbe koji su predmet rekonstrukcije (25%)	**C1.3. R1**
do kraja 2Q/2026., 45.429 stanovnika ima pristup poboljšanoj opskrbi vodom	**C1.3. R1**
do kraja 4Q/2025., izgrađeni i funkcionalni uređaji za pročišćavanje otpadnih voda (12)	**C1.3. R1-I1**
do kraja 2Q/2022., izgrađeno ili rekonstruirano mreže javne odvodnje 115 km, do kraja 4Q/2023. 269 km, do kraja 4Q/2025. 775 km (kumulativno)	**C1.3. R1-I1**
do kraja 2Q/2022., izgrađeno ili rekonstruirano mreže javne vodoopskrbe 6 km, do kraja 4Q/2023. 27 km, do kraja 4Q/2025. 226 km (kumulativno)	**C1.3. R1-I1**
do kraja 2Q/2026., 214.083 ekvivalent stanovnika koristi poboljšani sustav pročišćavanja otpadnih voda	**C1.3. R1-I1**
do kraja 2Q/2022. izgrađeno ili rekonstruirano mreže javne vodoopskrbe 226 km, do kraja 4Q/2023. 646 km, do kraja 4Q/2025. 730 km (kumulativno)	**C1.3. R1-I2**
do kraja 4Q/2022., na 526 vodocrpilišta ugrađena potrebna oprema za evidenciju zahvaćenih količina vode	**C1.3. R1-I2**
do kraja 2Q/2026., 20.000 stanovnika ima korist od mjera zaštite od poplava	**C1.3. R1-I3**
do kraja 2Q/2022., izgrađenih zaštitnih građevina 13 km, do kraja 4Q/2023. 65 km, do kraja 4Q/2025. 77 km (kumulativno)	**C1.3. R1-I3**
do kraja 4Q/2022., dužina revitaliziranih vodotoka 2 km, do kraja 4Q/2024. 16 km, do kraja 2Q/2026. 27 km (kumulativno)	**C1.3. R1-I3**
do kraja 2Q/2026., smanjen udio komunalnog otpada upućenog na odlaganje na 30%	**C1.3. R2**
do kraja 3Q/2025., 6 postrojenja za sortiranje odvojeno prikupljenog otpada u funkciji	**C1.3. R2-I1**
do kraja 3Q/2025., izgrađeno 7 postrojenja za obradu odvojeno prikupljenog biootpada	**C1.3. R2-I1**
do kraja 3Q/2025., 20 fiksnih/mobilnih reciklažnih dvorišta u funkciji	**C1.3. R2-I1**
do kraja 2Q/2026., sanirano 10 zatvorenih odlagališta/onečišćenih lokacija	**C1.3. R2-I2**

C1.4. Razvoj konkurentnog, energetski održivog i učinkovitog prometnog sustava	
(a) Kvalitativni pokazatelji	
do kraja 3Q/2021., izmjene i dopune Zakona o cestama objavljene u Narodnim novinama i stupile na snagu	**C1.4. R1**
do kraja 4Q/2025., uspostavljen i operativan novi sustav elektroničke naplate cestarine (1)	**C1.4. R1-I1**
do kraja 2Q/2026., uspostavljen funkcionalan nacionalni sustav elektroničke pohrane i razmjene podataka u cestovnom prijevozu (NSCP)	**C1.4. R1-I3**
do kraja 4Q/2024., uspostavljen funkcionalan izvještajno-upravljački sustav putničkog i teretnog prijevoza u cestovnom prometu	**C1.4. R1-I4**
do kraja 4Q/2024., razvijen sustav za praćenje prijevoza opasnih tvari u cestovnom prometu e-ADR	**C1.4. R1-I5**
do kraja 2Q/2021., usvojeno Pismo sektorske politike za željeznički sektor od strane Vlade i stupilo na snagu	**C1.4. R2**
do kraja 4Q/2024., reorganizacija upravljanja željezničkim društvima i poslovanjem provedena i završena	**C1.4. R2**
do kraja 4Q/2025., ugrađeni i operativni signalno-sigurnosni uređaji na dionici Oštarije – Knin – Split	**C1.4. R2-I2**
do kraja 4Q/2024., nadograđen i operativan sustav prodaje karata u vlaku	**C1.4 R2-I7**
do kraja 3Q/2021., stupio na snagu novi Zakon o obalnom linijskom prometu i objavljen u Narodnim novinama	**C1.4. R3**
do kraja 2Q/2026., sklopljeni ugovori o javnim uslugama (PSC) (30)	**C1.4. R4**
do kraja 2Q/2024., propis o autonomnoj vožnji stupio na snagu	**C1.4. R5-I2**
do kraja 4Q/2025., potpuno autonomna električna vozila pete razine autonomije izgrađena i prilagođena potrebama putnika s invaliditetom i specijalizirana infrastruktura za autonomna i električna vozila operativna sa svim instaliranim funkcionalnostima	**C1.4. R5-I2**
(b) Kvantitativni pokazatelji	
do kraja 4Q/2023., 50% izdanih kartica osobama s invaliditetom koji imaju prava na području mobilnosti	**C1.4. R1-I2**
do kraja 2Q/2026., izgrađeno i rekonstruirano 22 km dvokolosiječne elektrificirane pruge na poddionici Kutina-Novska	**C1.4. R2-I1**
do kraja 4Q/2025., rekonstruirana 3 kolodvora na dionici Oštarije – Knin – Split	**C1.4. R2-I2**
do kraja 4Q/2025., uklonjeno 5 uskih grla na dionicama s trenutačnim ograničenjem brzine prometovanja od 60 km/h	**C1.4. R2-I3**
do kraja 4Q/2025., rekonstruirana i modernizirana dvokolosiječna željeznička pruga na dionici Zagreb Kustošija-ZG Zapadni-Zagreb GK u duljini od 3,4 km	**C1.4. R2-I4**

do kraja 2Q/2026., zamijenjeni kočni umetci na 2000 teretnih vagona kako bi se smanjila buka	**C1.4. R2-I5**
do kraja 4Q/2024., proizvedena dva prototipa vlakova i početak operativnih testiranja	**C1.4. R2-I6**
do kraja 4Q/2025., modernizirane/rekonstruirane 2 morske luke otvorene za javni promet	**C1.4. R3-I1**
do kraja 2Q/2026., nabavljena 3 putnička broda i 3 katamarana	**C1.4. R3-I2**
do kraja 4Q/2022., izgrađena nova skela „Križnica“ preko rijeke Drave u Općini Pitomača	**C1.4. R3-I3**
do kraja 2Q/2026., izgrađena 3 komunalna pristaništa za prihvat otpada s plovila	**C1.4. R3-I4**
do kraja 4Q/2025., nabavljeno i stavljeno u promet 70 autobusa na alternativni pogon (električni i vodik)	**C1.4. R4-I1**
do kraja 4Q/2025., nabavljeno 30 tramvaja za javni prijevoz	**C1.4. R4-I2**
do kraja 4Q/2024., elektrificiran i ekologiziran sustav prihvata i otpreme zrakoplova koji obuhvaća implementaciju fiksnih priključaka za električnu energiju (GPU) ugrađenih u stajanku za električno napajanje zrakoplova uz nužnu prilagodbu postojeće glavne stajanke iz dvorednog u jednoredni sustav parkiranja zrakoplova (s istim kapacitetom stajanke), nabavu mobilne opreme za prihvat i otpremu zrakoplova (GSU) i izgradnju fotonaponske elektrane snage 610kW	**C1.4. R5** **C1.4. R5-I1**
do kraja 1Q/2026., dodijeljeno 50000 vaučera za besplatnu vožnju za osobe s invaliditetom koji će vrijediti najmanje 5 godina nakon izdavanja	**C1.4. R5-I2**
do kraja 2Q/2026., sufinancirana kupnja 2000 vozila na alternativni pogon (električni ili vodik)	**C1.4. R5-I3**
do kraja 2Q/2026., sufinancirana izgradnja 1300 punionica na električni pogon	**C1.4. R5-I3**
C1.5. Unaprjeđenje korištenja prirodnih resursa i jačanje lanca opskrbe hranom	
(a) Kvalitativni pokazatelji	
do kraja 4Q/2021., stupanje na snagu Operativnog programa jačanja tržišnog kapaciteta sektora voća i povrća za razdoblje 2021.-2026., kojeg donosi Vlada	**C1.5. R1**
do kraja 1Q/2022., Stupanje na snagu novog Zakona o komasaciji poljoprivrednog zemljišta, kojim će se pojednostaviti postupak komasacije, smanjiti broj tijela koja sudjeluju u postupku komasacije, skratiti vrijeme potrebno za provođenje aktivnosti u okviru komasacije, primijeniti informacijske tehnologije i povezati s postojećim i novim bazama podataka različitih dionika.	**C1.5. R2-I1**
do kraja 4Q/2021., uspostavljena jedinica za provedbu i upravljanje projektima digitalne transformacije Ministarstva poljoprivrede	**C1.5. R3**
do kraja 4Q/2025., u potpunosti operativna platforma pametne poljoprivrede, uključujući infrastrukturnu centralizaciju, dostupnost svih podataka vezanih za poljoprivrednu proizvodnju, te omogućen pristup platformi.	**C1.5. R3-I2**

do kraja 3Q/2023., informacijski sustav za sljedivost u produkciji i dostupan javnosti	**C.1.5. R3-I3**
do kraja 2Q/2022., operativna i javnosti dostupna internetska platforma za sprječavanje otpada od hrane i nadograđeno tehničko rješenje za IT sustav za doniranje hrane	**C1.5. R4**
do kraja 4Q/2023., proveden Program potpore za infrastrukturno opremanje banke hrane i posrednika u lancu doniranja hrane i isplaćena sredstva	**C1.5. R4-I1**
(b) Kvantitativni pokazatelji	
do kraja 4Q/2023., izgrađen i potpuno u funkciji 1 logističko distributivni centar (LDC)	**C1.5. R1-I1**
do kraja 1Q/2026., izgrađena i opremljena minimalno 3 LDC-a skladišnog kapaciteta od 3.000 do 12.000 tona i tome prilagođenog logističkog prostora	**C1.5. R1-I1**
do kraja 2Q/2026., za minimalno 3 PO završen je trening u području upravljanja i financija PO-a (proizvođačkih organizacija) povezanih s logističko distributivnim centrom (što uključuje najmanje 15 ljudi)	**C1.5. R1-I2**
do kraja 2Q/2026., uspostavljen je sustav za označavnje voća i povrća prepoznatljivom oznakom	**C1.5. R1-I2**
do kraja 1Q/2026., komasirano 18.000 ha poljoprivrednog zemljišta, što uključuje okrupnjavanje zemljišta, sređivanje i usklađivanje zemljišnih knjiga i katastra te gdje je potrebno izgradnja pristupnih poljskih puteva i melioracijske odvodnje i drugih radova, poštujući pri tom odredbe članka 6. (3) Direktive o staništima	**C1.5. R2-I1**
do kraja 2Q/2025., nadograđen operativni informacijski sustav za praćenje poljoprivrednog zemljišta te uspostavljeno 90 trajnih postaja za praćenje stanja poljoprivrednog zemljišta	**C1.5. R2-I2**
do kraja 3Q/2025., minimalno 30 javnih usluga evidentiranih Akcijskim planom za digitalnu transformaciju javnih usluga u poljoprivredi, dostupno korisnicima	**C1.5. R3-I1**
C1.6. Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma	
(a) Kvalitativni pokazatelji	
do kraja 4Q/2021., izrađena analiza scenarija kao dio Strategije razvoja održivog turizma do 2030. godine	**C1.6. R1**
do kraja 3Q/2022., izrađena i usvojena Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine od strane Vlade Republike Hrvatske	**C1.6. R1**
do kraja 3Q/2023., izrađen Satelitski račun održivog turizma RH	**C1.6. R1**
do kraja 4Q/2023., donošenje Zakona o turizmu koji će predstavljati okvir za praćenje i razvoj turizma kroz uspostavljanje sustava praćenja i analize podataka, sustava poticanja, praćenja i analize ulaganja, definiranje uloge ključnih dionika u razvoju turizma i međuresorne suradnje te definiranje pokazatelja i standarda osiguravanja održivosti turizma (osobito zelenih i digitalnih standarda).	**C1.6. R1**

do kraja 3Q/2022., objava javnih poziva za dodjelu bespovratnih sredstava za zelenu i digitalnu tranziciju postojeće javne turističke infrastrukture i razvoj javne turističke infrastrukture izvan glavnih turističkih i obalnih područja, pri čemu se do najviše 29.623.731 EUR ukupnih ulaganja može dodijeliti zelenoj i digitalnoj tranziciji postojeće turističke infrastrukture u glavnim turističkim i obalnim područjima.	**C1.6. R1-I1**
do kraja 3Q/2022., objava javnih poziva za dodjelu bespovratnih sredstava za jačanje održivosti i poticanje zelene i digitalne tranzicije turističkih poduzetnika u turizmu, s najmanje 29.862.632 EUR ukupnih ulaganja koja podupiru zelenu tranziciju.	**C1.6. R1-I2**
do kraja 4Q/2024., razvijeno 10 obrazovnih programa za otporan i održiv turizam	**C1.6. R1-I3**
(b) Kvantitativni pokazatelji	
do kraja 4Q/2025., dodjela sredstava po natječaju za 100% dodijeljenog proračuna za izgradnju i prilagodbu javne turističke infrastrukture u skladu s kriterijima prihvatljivosti/odabira za zelenu i digitalnu tranziciju postojeće javne turističke infrastrukture i razvoj javne turističke infrastrukture izvan glavnih turističkih i obalnih područja, koja sadrže kriterije za odabir/prihvatljivost koji osiguravaju usklađenosti s tehničkim smjernicama DNSH-a (2021/C58/01) podržanih projekata i usklađenost podržanih projekata s relevantnim EU-om i nacionalnim ekološkim pravne stečevine. Uz to, kriteriji za odabir/prihvatljivost trebaju zahtijevati pružanje [klimatskog / digitalnog] doprinosa, u skladu s interventnim poljima (područjima) [026,128] iz Priloga [VI/VII] Uredbe RRF-a.	**C1.6. R1-I1**
do kraja 4Q/2025., dodjela sredstava po natječaju za 100% dodijeljenog proračuna za jačanje održivosti i poticanje zelene i digitalne tranzicije poduzetnika u turizmu, koji sadrže kriterije odabira/prihvatljivosti koji odražavaju zahtjeve primjenjivih interventnih polja [3-100] iz Priloga [VI/VII] Uredbe RRF-a i usklađenosti s tehničkim smjernicama DNSH-a (2021/C58/01) podržanih projekata i usklađenost podržanih projekata s relevantnom EU i nacionalnom pravnom stečevinom u području okoliša.	**C1.6. R1-I2**
do kraja 4Q/2025., educirani polaznici obrazovnih programa za jačanje znanja i vještina u turizmu, uključujući digitalne vještine za državne i javne službenike u sustavu turizma, nezaposlene i edukacije kod poslodavaca (1000).	**C1.6. R1-I3**

11. Financiranje i troškovi

C1. Gospodarstvo

Ukupna procijenjena vrijednost ulaganja za komponentu (kn)	25.703.728.389

C1.1. Otporno, zeleno i digitalno gospodarstvo

Ukupna procijenjena vrijednost ulaganja za podkomponentu (kn)	5.565.450.000

C1.1.1. Jačanje konkurentnosti i zelena tranzicija gospodarstva

Ukupna procijenjena vrijednost ulaganja za podkomponentu (kn)	4.605.000.000

Reforme i investicije koje podrazumijevaju određene troškove		Razdoblje provedbe	Procijenjeni trošak
C1.1.1. R1-I1	Digitalizacija usluga državne i javne administracija prema poslovnom sektoru (G2B)	2021. 2024.	35.000.000
C1.1.1. R1-I2	Nastavak administrativnog i fiskalnog rasterećenja	2021. 2025.	33.000.000
C1.1.1. R2	Nastavak reforme reguliranih profesija	2021. 2024.	5.000.000
C.1.1.1. R3	Unaprjeđenje strateškog okvira za promociju privatnih ulaganja	2021. 2024.	7.000.000
C1.1.1. R4-I1	Potpora poduzećima za tranziciju na energetski i resursno učinkovito gospodarstvo	2022. 2024.	1.900.000.000
C1.1.1. R4-I2	Financijski instrumenti za mikro, mala i srednja poduzeća	2022. 2026.	1.100.000.000
C1.1.1. R4-I3	Financijski instrumenti za srednje kapitalizirana poduzeća i velike subjekte	2022. 2026.	800.000.000
C1.1.1. R4-I4	Financijski instrumenti za subjekte javnog sektora	2022. 2026.	200.000.000
C1.1.1. R5-I1	Ulaganje u instrumente vlasničkog i kvazivlasničkog financiranja (PE)	2022. 2026.	225.000.000
C1.1.1. R6-I1	Transformacija i jačanje konkurentnosti kulturnih i kreativnih industrija	2021. 2026.	250.000.000
C1.1.1. R6-I2	Uspostava provjere medijskih činjenica i sustava javne objave podataka	2021. 2026.	50.000.000

C.1.1.2. Poticanje inovacija i digitalizacija gospodarstva

Ukupna procijenjena vrijednost ulaganja za podkomponentu (kn)	960.450.000

Reforme i investicije koje podrazumijevaju određene troškove		Razdoblje provedbe	Procijenjeni trošak
C1.1.2. R1-I1	Analiza poreznih poticaja za istraživanje i razvoj	2021. 2023.	2.250.000

C1.1.2. R2-I1	Priprema i provedba Plana za poticanje inovacija	2021. 2024.	6.000.000
C1.1.2. R2-I2	Ulaganje u upravljačke kapacitete malih i srednjih poduzeća	2021. 2026.	30.000.000
C1.1.2. R2-I3	Bespovratne potpore za novoosnovana poduzeća	2021. 2026.	141.700.000
C1.1.2. R2-I4	Jačanje akceleracijske aktivnosti	2021. 2025.	60.000.000
C1.1.2. R2-I5	Komercijalizacija inovacija	2021. 2026.	380.000.000
C1.1.2. R3-I1	Priprema strateških dokumenata za digitalnu transformaciju gospodarstva i umjetnu inteligenciju	2021. 2022.	3.000.000
C1.1.2. R3-I2	Vaučeri za digitalizaciju	2021. 2026.	75.000.000
C1.1.2. R3-I3	Bespovratne potpore za digitalizaciju	2021. 2026.	206.000.000
C1.1.2. R4-I1	Podrška za digitalne centre za inovacije	2021. 2022.	56.500.000

C1.2. Energetska tranzicija za održivo gospodarstvo

Ukupna procijenjena vrijednost ulaganja za podkomponentu (kn)	**4.959.701.688**

Reforme i investicije koje podrazumijevaju određene troškove		Razdoblje provedbe	Procijenjeni trošak
C1.2. R1-I1	Revitalizacija, izgradnja i digitalizacija energetskog sustava i prateće infrastrukture za dekarbonizaciju energetskog sektora	1/2021. 6/2026.	2.921.889.188
C1.2. R1-I2	Poticanje energetske učinkovitosti, toplinarstva i obnovljivih izvora energije za dekarbonizaciju energetskog sektora	1/2021. 6/2026.	684.687.500
C1.2. R1-I3	Korištenje vodika i novih tehnologija	1/2022. 6/2026.	353.125.000
C1.2. R1-I4	Biorafinerija za proizvodnju naprednih biogoriva Sisak	6/2022. 3/2025.	1.000.000.000

C1.3. Unaprjeđenje vodnog gospodarstva i gospodarenja otpadom

Ukupna procijenjena vrijednost ulaganja za podkomponentu (kn)	**6.500.116.802**

Reforme i investicije koje podrazumijevaju određene troškove		Razdoblje provedbe	Procijenjeni trošak
C1.3. R1-I1	Program razvoja javne odvodnje otpadnih voda	2/2020. 6/2026.	3.022.844.731
C1.3. R1-I2	Program razvoja javne vodoopskrbe	2/2020. 6/2026.	1.039.000.000
C1.3. R1-I3	Program smanjenja rizika od katastrofa u sektoru upravljanja vodama	2/2020. 6/2026.	1.188.272.071
C1.3. R2-I1	Program smanjenja odlaganja otpada	1/2020. 6/2026.	1.100.000.000
C1.3. R2-I2	Program sanacije zatvorenih odlagališta i lokacija onečišćenih opasnim otpadom	1/2020. 6/2026.	150.000.000

C1.4. Razvoj konkurentnog, energetski održivog i učinkovitog prometnog sustava

Ukupna procijenjena vrijednost ulaganja za podkomponentu (kn)	5.490.459.899

Reforme i investicije koje podrazumijevaju određene troškove		Razdoblje provedbe	Procijenjeni trošak
C1.4. R1-I1	Elektronički sustav naplate cestarine	6/2022. 12/2025.	493.897.054
C1.4. R1-I2	Unaprjeđenje sustava korištenja prava osoba s invaliditetom u području mobilnosti	3/2021. 12/2023.	15.431.700
C1.4. R1-I3	Nacionalni sustav elektroničke pohrane i razmjene podataka u cestovnom prijevozu (NSCP)	3/2021. 5/2026.	57.725.000
C1.4. R1-I4	Izvještajno upravljački sustav putničkog i teretnog prijevoza u cestovnom prometu	3/2021. 12/2024.	14.167.500
C1.4. R1-I5	Praćenje prijevoza opasnih tvari u cestovnom prometu e-ADR	3/2021. 12/2024.	18.607.500
C1.4. R2-I1	Rekonstrukcija postojećeg i izgradnja drugog kolosijeka željezničke pruge na dionici Dugo Selo-Novska, poddionica Kutina-Novska (faza D)	9/2022. 6/2026.	1.060.000.000
C1.4. R2-I2	Modernizacija pruge M604 Oštarije – Knin – Split	6/2021. 12/2025.	300.000.000
C1.4. R2-I3	Uklanjanje "uskih grla" na željezničkoj infrastrukturi	6/2021. 12/2025.	150.000.000
C1.4. R2-I4	Modernizacija dionice Zagreb Kustošija-Zagreb ZK -Zagreb GK	6/2021. 12/2025.	220.200.000

C1.4. R2-I5	Zamjena kočnih umetaka teretnih vagona u cilju smanjenja buke	1/2022. 5/2026.	20.000.000
C1.4. R2-I6	Primjena zelenih tehnologija u željezničkom putničkom prijevozu	6/2021. 12/2024.	100.000.000
C1.4. R2-I7	Nadogradnja informatičkog i prodajnog sustava te modernizacija vlakova s informatičkim sustavom	1/2022. 12/2024.	48.200.000
C1.4. R3-I1	Program modernizacije luka otvorenih za javni promet	6/2021. 12/2025.	84.972.188
C1.4. R3-I2	Nabava/gradnja putničkih brodova za obalni linijski promet	12/2021. 6/2026.	307.500.000
C1.4. R3-I3	Izgradnja nove skele „Križnica“, Općina Pitomača	6/2021. 10/2022.	5.743.685
C1.4. R3-I4	Opremanje luka i pristaništa infrastrukturom za zbrinjavanje otpada	6/2021. 6/2026.	11.400.000
C1.4. R4-I1	Nabava vozila na alternativni pogon za javni gradski i prigradski linijski promet	3/2021. 12/2025.	300.000.000
C1.4. R4-I2	Modernizacija tramvajskog prometa	3/2021. 12/2025.	450.000.000
C1.4. R5-I1	Elektrifikacija i ekologizacija sustava prihvata i otpreme zrakoplova u Zračnoj luci Zadar	10/2021. 10/2024.	69.919.912
C1.4. R5-I2	Istraživanje, razvoj i proizvodnja vozila nove mobilnosti i prateće infrastrukture	5/2021. 3/2026.	1.485.000.000
C1.4. R5-I3	Program sufinanciranja kupnje novih vozila na alternativna goriva i razvoja infrastrukture alternativnih goriva u cestovnom prometu	10/2021. 6/2026.	277.695.360

C1.5. Unaprjeđenje korištenja prirodnih resursa i jačanje lanca opskrbe hranom

Ukupna procijenjena vrijednost ulaganja za podkomponentu (kn)	**988.000.000**

Reforme i investicije koje podrazumijevaju određene troškove		Razdoblje provedbe	Procijenjeni trošak
C1.5. R4	Unaprjeđenje sustava doniranja hrane	3/2021. 12/2023.	2.000.000
C1.5. R1-I1	Izgradnja i opremanje logističko distributivnih centara za voće i povrće	1/2021. 6/2026.	610.000.000
C1.5. R1-I2	Jačanje položaja i prepoznatljivosti proizvođača u lancu opskrbe hranom	3/2023. 6/2026.	6.000.000
C1.5. R2-I1	Komasacija poljoprivrednog zemljišta	4/2021.	250.000.000

		3/2026.	
C1.5. R2-I2	Program trajnog praćenja stanja (monitoring) poljoprivrednog zemljišta	6/2021. 6/2025.	13.000.000
C1.5. R3-I1	Uspostava digitalnih javnih usluga	2/2020. 9/2025.	14.000.000
C1.5. R3-I2	Pametna poljoprivreda	2/2020. 12/2025.	50.000.000
C1.5. R3-I3	Sustav sljedivosti	6/2021. 9/2023.	13.000.000
C1.5. R4-I1	Infrastrukturno opremanje banke hrane i posrednika u lancu doniranja hrane	6/2021. 12/2023.	30.000.000

C1.6. Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma

Ukupna procijenjena vrijednost ulaganja za podkomponentu (kn)	**2.200.000.000**

Reforme i investicije koje podrazumijevaju određene troškove		Razdoblje provedbe	Procijenjeni trošak
C1.6. R1	Povećanje otpornosti i održivosti turističkog sektora	2/2020. 6/2026.	10.000.000
C1.6. R1-I1	Regionalna diverzifikacija i specijalizacija hrvatskog turizma kroz ulaganja u razvoj turističkih proizvoda visoke dodane vrijednosti	2/2020. 6/2026.	930.000.000
C1.6. R1-I2	Jačanje održivosti te poticanje zelene i digitalne tranzicije poduzetnika u sektoru turizma	2/2020. 6/2026.	1.250.000.000
C1.6. R1-I3	Jačanje kapaciteta sustava za otporan i održiv turizam	6/2020. 6/2026.	10.000.000

12. Organizacija provedbe

C1.1. Otporno, zeleno i digitalno gospodarstvo

Za provedbu mjera iz ove komponente, kao što je prethodno navedeno, nadležni su MINGOR, HAMAG-BICRO te HBOR.

Svi javni naručitelji odgovarajuće će primjenjivati Zakon o javnoj nabavi te podzakonske propise, kako je to objašnjeno u prethodnom odlomku.

MINGOR, u suradnji s agencijom HAMAG-BICRO, provodit će pozive na dodjelu bespovratnih sredstava poduzetnicima. Obje institucije imaju značajno iskustvo u dodjeli bespovratnih potpora, kao što je prethodno razloženo u poglavlju C.1.1.1 R4. Procedura za dodjelu bespovratnih sredstava propisat će se odgovarajućim pravnim aktom na temelju postojećih pravila koja su primjenjiva na OPKK. Predviđa se da postupak dodjele u odnosu na važeća

pravila za Europske strukturne i investicijske fondove bude administrativno jednostavniji kako bi se osigurala brza učinkovita dodjela sredstava poduzetnicima u svrhu oporavka gospodarstva, uz odgovarajuću primjenu svih relevantnih načela javne nabave, pravila o državnim potporama, financijskog upravljanja i kontrole te sprječavanja eventualnih nepravilnosti.

HAMAG-BICRO financijske instrumente zajmova provodi direktnim financiranjem (zaprimanje-obrada-isplata-korištenje) nakon što isti budu usvojeni od strane Vlade i Upravnog odbora. Programi su trajno otvoreni, odnosno sredstva se mogu koristiti do datuma propisanog programom ili do iskorištenja sredstava.

HAMAG-BICRO financijski instrument subvencije kamatne stope uz postojeće instrumente jamstava provodi u suradnji s drugim financijskim institucijama (banke i leasing društva). Financijske institucije se općenito odabiru putem objektivnog postupka odabira vodeći računa o općim načelima transparentnosti, jednakog tretmana i nediskriminacije, u skladu sa svim pravilima te najboljim poslovnim i tržišnim praksama. Nakon odabira financijskih institucija sklapaju se Sporazumi o suradnji na provedbi programa. S obzirom na to da HAMAG-BICRO već ima potpisane sporazume o provedbi jamstava s komercijalnim financijskim institucijama, nakon odobrenja programa za financijski instrument subvencije kamatne stope od strane Vlade i Upravnog odbora HAMAG-BICRO će sklopiti dodatke sporazuma s postojećim partnerima kojim će se raspisati detalji novog financijskog instrumenta subvencije.

Provedba predloženih mjera HBOR-a temeljila bi se na postojećim procedurama, metodologijama i modelima provedbe kreditne aktivnosti HBOR-a. Naime, kao državna razvojna banka HBOR usklađuje svoje poslovanje s dobrim bankarskim praksama uvažavajući specifičnosti poslovanja razvojnih banaka.

Sve mjere bi bile usmjerene isključivo na podršku financijski održivim projektima (''financialy viable projects'') kao i kontrolu kreditnih i financijskih rizika u skladu s dobrim bankarskim praksama.

Također, provedba mjera temeljila bi se i na poštivanju svih važećih EU propisa u području državnih potpora. Naime, HBOR aktivno prati i u svoje programe implementira propise o državnim potporama od 2006. te ima iznimno značajan know-how. Uvažavajući navedeno, provedba mjera HBOR-a bi se temeljila na već postojećim HBOR-ovim programima potpora. Kao što je prethodno istaknuto u opisu pojedinih mjera HBOR već ima prijavljene i od strane EK prihvaćene sljedeće programe državnih potpora: (i) Program dodjele državnih potpora HBOR-a – GBER; (ii) Program dodjele državnih potpora sektoru poljoprivrede – ABER; (iii) Program dodjele potpora male vrijednosti HBOR-a - De minimis industrijski 1407/2013; (iv) Program dodjele potpora male vrijednosti primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji HBOR-a - De minimis POLJ 1408/2013. Također, u slučaju potrebe HBOR je spreman notificirati nacionalnim tijelima i EK nove programe potpora.

Također, uvažavajući dosadašnji model poslovanja temeljen na suradnji s poslovnim bankama, HBOR već ima razvijene modele suradnje s poslovnim bankama i drugim financijskim posrednicima (leasing društvima) te sklopljene okvirne ugovore o poslovnoj suradnji kako u pogledu odobravanja kredita, provedbe EU financijskih instrumenata ali isto tako i u pogledu izdavanja polica osiguranja i jamstava Hrvatske. Pored modela suradnje s bankama i financijskim posrednicima HBOR također ima postojeće modele odobravanja izravnih kredita, a sve u skladu s relevantnim zakonskim propisima (uključujući regulative vezane uz dobre bankarske prakse, sprečavanje pranja novca, državne potpore i dr.).

U pogledu vlasničkih ulaganja provedba predloženih mjera temelji se na postojećim modelima suradnje s EIF-om i privatnim ulagačima.

Mjere kojima je cilj izrada ili unapređenje zakonodavnih i operativnih okvira i koji će usmjeravati ulaganja u inovacije i digitalizaciju (C1.1.2. R1-I1 Analiza poreznih poticaja za istraživanje i razvoj, C1.1.2. R2-I1 Priprema i provedba Plana za poticanje inovacija, C1.1.2. R3-I1 Priprema strateških dokumenata za digitalnu transformaciju gospodarstva i umjetnu inteligenciju i C1.1.2. R4-I1 Podrška za digitalne centre za inovacije provodi MINGOR.

C1.2. Energetska tranzicija za održivo gospodarstvo

Provedbu predložene reforme osigurat će MINGOR. Provedba dodjele potrebnih sredstava osiguravat će se kroz tijela MINGOR-a, a implementacija pojedinih projekata provodit će se na razini pojedine tvrtke koja je promotor pojedinog projekta unutar predloženih investicija. Firme će osiguravati transparentnu javnu nabavu i osigurati adekvatno trošenje sredstava, implementaciju odabranih projekata u sklopu reformi i pridržavanje dogovorenih rokova te će sustavno o poduzetim aktivnostima izvještavati tijelo za praćenje provedbe programa revitalizacije, izgradnje i digitalizacije energetskog sustava i prateće infrastrukture za dekarbonizaciju energetskog sektora koje će djelovati pri Ministarstvu gospodarstva i održivog razvoja.

C1.3. Unaprjeđenje vodnog gospodarstva i gospodarenja otpadom

MINGOR je nadležno za vodno gospodarstvo, nositelj je vodne politike i slijedom toga nadležno za provođenje reforme vodnih usluga. Provedbeno tijelo na nacionalnoj razini su Hrvatske vode čiji je pravni status - pravna osoba za upravljanje vodama. Hrvatske vode odgovorne su za provedbu projekata zaštite od štetnog djelovanja voda dok vodno-komunalne projekte provode javni isporučitelji vodnih usluga u suradnji s MINGOR i Hrvatskim vodama. MINGOR je odgovoran za provedbu reforme zajedno s drugim dionicima od kojih su najznačajniji javni isporučitelji vodnih usluga.

U okviru MINGOR-a, ustrojena je Uprava vodnoga gospodarstva i zaštite mora u čijem sastavu je Sektor djelatnosti javne vodoopskrbe i odvodnje čiji djelokrug rada obuhvaća provođenje reforme vodnokomunalnog sektora. U okviru Uprave za programe i projekte EU, europske i međunarodne poslove ustrojen je Sektor za projekte iz područja vodnoga gospodarstva koji obavlja ulogu posredničkog tijela razine 1 te je nadležan za koordinaciju, planiranje, pripremu, odobravanje te praćenje provedbe EU projekata iz djelokruga vodnoga gospodarstva. U oba sektora u planu je ojačati kapacitete

U okviru Hrvatskih voda ustrojen je Sektor za projekte sufinancirane sredstvima Europske unije koji obavlja ulogu posredničkog tijela razine 2 i nadležan je za koordinaciju, planiranje, pripremu, odobravanje te praćenje provedbe EU projekata iz djelokruga vodnoga gospodarstva uz podršku od strane šest Vodnogospodarskih odjela Hrvatskih voda koji pokrivaju ukupno područje Hrvatske.

Za provedbu programa vodnog gospodarstva koristit će se postojeće procedure i uspostavljeni sustav i kapaciteti unutar MINGOR kao posredničkog tijela razine 1 i Hrvatskih voda kao posredničkog tijela razine 2 uz podršku službi unutar Vodnogospodarskih odjela Hrvatskih voda za sve programe vodnoga gospodarstva te uz podršku Sektora korištenja voda i Sektora zaštite voda za projekte koji se odnose na ulaganja u vodno-komunalnu infrastrukturu gdje su korisnici, odnosno investitori, javni isporučitelji vodnih usluga. Vodeći računa o poštivanju principa razdvajanja funkcija, Sektor planiranja i tehničke kontrole pružat će podršku za

projekte smanjenja rizika od katastrofa u sektoru upravljanja vodama gdje su korisnik, odnosno investitor, Hrvatske vode. Za potrebe provedbe predloženih ulaganja u vodno gospodarstvo iz RRF-a, Hrvatske vode osim postojećih kapaciteta, planiraju ojačati kapacitete u svim relevantnim ustrojstvenim jedinicama. U okviru potreba za jačanjem kapaciteta posredničkog tijela razine 2 primijenit će se dvije vrste mjera: ad hoc te strukturne izmjene. Ad hoc mjerama je planirano uključivanje djelatnika zaposlenih u ostalim ustrojstvenim jedinicama, koji imaju iskustva u provođenju EU projekata, te zapošljavanje na nepopunjena radna mjesta sukladno postojećoj sistematizaciji. Planirano je zapošljavanje novih djelatnika za potrebe provedbe NPOO-a (planirano je 7 novih djelatnika u 2021.), a revidirat će se i potrebe za izmjenama sistematizacije radnih mjesta nakon čega će se provesti natječaji za novoformirana potrebna radna mjesta.

Kako bi se ojačale provedbene sposobnosti i investicijski kapacitet te financijska i tehnička samoodrživost javnih isporučitelja vodnih usluga pokrenuta je cjelovita reforma u sektoru vodnih usluga. Planira se uspostaviti oko 40 uslužnih područja, a time će se postojeći broj javnih isporučitelja smanjiti s gotovo 200 na 40. Uslužna područja uspostavljaju se radi omogućavanja ustrojavanja jedinstvenog javnog isporučitelja sposobnog za održivi razvoj i održavanje komunalnih vodnih građevina, racionalno korištenje vode za ljudsku potrošnju, učinkovito provođenje projekata razvoja vodnokomunalne infrastrukture uz postizanje socijalno priuštive cijene vode za korisnike i nakon provedbe planiranih investicija, podizanja standarda vodnih usluga, zaštite potrošača i konačnog preuzimanja na upravljanje svih lokalnih vodovoda.

Do provedbe okrupnjavanja koristit će se postojeći kapaciteti javnih isporučitelja vodnih usluga uz kontinuiranu podršku nadležnih posredničkih tijela te Uprave vodnoga gospodarstva i zaštite mora te se planira sustavno održavanje edukacija za korisnike kako sa aspekta provođenja reforme tako i sa aspekta provedbe predloženih investicija. Za potrebe provođenja reforme sektora vodnih usluga nadležna je Uprava vodnoga gospodarstva i zaštite mora MINGOR-a u kojoj će se, kao i u posredničkom tijelu razine 1, ojačati kapaciteti na način da će se u prvom koraku popuniti postojeća sistematizirana radna mjesta, a po potrebi će se revidirati sistematizacija.

Za provedbu investicija kojim će se provesti reforma vodnoga gospodarstva iz okvira RRF koristit će se postojeći uspostavljeni mehanizmi i kapaciteti za odobravanje i praćenje provedbe sukladno već razrađenim procedurama za EU fondove koje će se po potrebi doraditi.

Svi projekti koji se predlažu za financiranje kroz RRF, odobravat će se i pratiti prema uspostavljenim procedurama za EU fondove ustrojenim unutar MINGOR i Hrvatskih voda. Konkretno, radi se o izravnoj dodjeli sredstava za vodnokomunalne projekte aglomeracija i projekte zaštite od štetnog djelovanja voda i revitalizacije slatkovodnih sustava te ograničeni pozivi za projekte manjih intervencija sustava javne vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda.

Praćenje napretka provedbe svih investicija kroz pokazatelje bit će u nadležnosti MINGOR-a.

MINGOR je nadležan za propisivanje mjera gospodarenja otpadom te je u skladu s tim i tijelo nadležno za provedbu reforme gospodarenja otpadom. Provedbeno tijelo na nacionalnoj razini je FZUEU koji upravlja sustavom sakupljanja i obrade određenih posebnih kategorija otpada. Za provedbu programa vezanih za izgradnju infrastrukture za odvojeno sakupljanje komunalnog otpada nadležne su jedinice lokalne samouprave.

Posebna služba unutar Fonda za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost obnaša ulogu Posredničkog tijela razine 2, u sklopu institucionalnog okvira za korištenje strukturnih

instrumenata Europske unije u Republici Hrvatskoj. Za provedbu programa iz područja gospodarenja otpadom koristit će se postojeće procedure i uspostavljeni sustav i kapaciteti unutar MINGOR kao posredničkog tijela razine 1 i Fonda za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitot kao posredničkog tijela razine 2 uz podršku službi unutar Sektora za gospodarenje otpadom unutar MINGOR. S obzirom na stupanj ugovorenosti projekata iz OPKK 2014.-2020. postojeći kapaciteti u FZOEU i MINGOR dostatni su za aktivnosti provedbe NPOO te će završetkom programiranja budućeg financijskog razdoblja biti potrebno, temeljem analize opterećenja, ojačati administrativne kapacitete FZOEU i MINGOR.

Nadzor nad provedbom mjera provodi se putem Informacijskog sustava gospodarenja otpadom. MINGOR provodi koordinaciju izvješćivanja, a prikupljanje, provjera i obrada podataka te izračun ciljeva za potrebe izvješćivanja provodi se sukladno metodologijama propisanim delegiranim i provedbenim aktima te smjernicama EK/Eurostat.

C1.4. Razvoj konkurentnog, energetski održivog i učinkovitog prometnog sustava

MMPI, nadležno za resor prometa, će provoditi mjere definirane reformom razvoja konkurentnog, energetski održivog i učinkovitog prometnog sustava. S obzirom na to da resor prometa obuhvaća više vidova prometa te da su reforme nužne u svim vidovima kako bi dostigli zadane ciljeve učinkovite nacionalne, regionalne i lokalne mobilnost koja je otporna na klimatske promjene, reformske mjere će se provoditi u svim unutarnjim organizacijskim jedinicama MMPI-a. Primjerice, uprava nadležna za željezničku infrastrukturu i upravitelje infrastrukturom će provoditi dio reforme koji se odnosi na željeznički sektor, prvenstveno provedbom Pisma sektorske politike, dok će uprave nadležne za pomorstvo i unutarnju plovidbu provoditi mjere reforme pomorstva i unutarnje plovidbe. Uprava nadležna za fondove EU i strateško planiranje će koordinirati i pratiti provedbu mjera, kao i provedbu investicija te usmjeravati njihovu provedbu kako bi se izbjegao rizik neprovođenja.

Nadalje, koordinacija pojedinih resora će biti potrebna kako bi se pojedine mjere provele pravovremeno i bez dupliciranja pojedinih aktivnosti. Primjerice, resori prometa i energetike, su uvelike povezani ciljem povećanja izvora energije iz obnovljivih izvora u resoru prometa, što uključuje razvoj infrastrukture za alternativna goriva, razvoj održivog integriranog prometa i poticanje brodskog prometa na alternativna goriva. Koordinacija aktivnosti i suradnja će također biti potrebna između MUP-a i MMPI-a, u dijelu provođenja mjera cestovne sigurnosti, kao i provedbu mjera za zaštitu od požara.

C1.5. Unaprjeđenje korištenja prirodnih resursa i jačanje lanca opskrbe hranom

MPOLJ nositelj je svih aktivnosti vezanih uz provedbu reforme Unaprjeđenje korištenja prirodnih resursa i jačanje lanca opskrbe hranom.

U provedbu će biti uključene organizacijske jedinice MPOLJ, odnosno povezane agencije, a u čijem su djelokrugu predložene mjere, odnosno projekti.

APPRRR, provedbeno je tijelo u smislu objave javnih poziva i natječaja za financiranje pojedinačnih projekata, selekciju i odobravanje prijavljenih projekata, ugovaranje te isplate, sukladno ostvarenim rezultatima.

Praćenje provedbe reforme, kao dijela NPOO, u nadležnosti je MPOLJ, kao i izvještavanje o napretku, ostvarenim rezultatima i isplatama prema Vladi. Na razini MPOLJ, osnovat će se koordinacija za provedbu i praćenje planiranih opisanih reformi i investicija, a članovi će biti predstavnici svih gore navedenih tijela. Organizacijske jedinice MPOLJ i pripadajućih agencija

bit će zadužene pratiti provedbu mjera iz njihove nadležnosti, odnosno svakog pojedinog projekta unutar mjere, a prema podacima koje će dostavljati APPRRR, kao i sami korisnici. Iz dostavljenih podataka pripremat će se izvješća o provedbi, kao i prijedlozi aktivnosti za rješavanje identificiranih uskih grla ili potencijalnih problema u provedbi, odnosno eventualno potrebnih izmjena samog NPOO. Opisani sustav provedbe i praćenja modificirat će se ako se za istim pokaže potreba.

C1.6. Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma

MINTS je odgovoran za upravljanje provedbom reforme i investicija u ovoj podkomponenti. MINTS planira donositi odluke povezane s provedbom reforme i investicija kao i nadzirati provedbu svih aktivnosti, posebno onih koje se odnose na ključne točke u provedbi reforme i investicija, odnosno izvršenje kvalitativnih i kvantitativnih pokazatelja.

Za operativnu provedbu i praćenje reforme i investicija, odnosno za dodjelu bespovratnih sredstava zadužene su pojedine ustrojstvene jedinice MINTS-a, a kako je opisano u okviru opisa provedbe reforme i investicija ove podkomponente. Za provedbu pojedinačnih projekata u okviru investicija odgovorni su krajnji korisnici s kojima će MINTS potpisati ugovore u okviru kojih će se definirati obaveze korisnika vezano uz pravilno trošenje sredstava, rokove, provedbu postupaka nabave sukladno Zakonu o javnoj nabavi ili pravilima za neobveznike javne nabave, izvještavanje, doprinos pokazateljima i drugo.

KOMPONENTA

2. Javna uprava, pravosuđe i državna imovina

Jedan od ključnih segmenata oporavka i otpornosti je osnaživanje države čija se uloga pokazala nezamjenjivom u okolnostima pandemije i potresa. Veća otpornost postiže se kroz razvoj učinkovite, digitalne i kompetentne javne uprave koja ima jasne i definirane uvjete strateškog planiranja i upravljanja na kratki i dugi rok, te ostvaruje postavljene rezultate, uz kontinuirano kvalitetno upravljanje ljudskim potencijalima. Preduvjet pune provedbe NPOO-a, te apsorpcije sredstava je podizanje učinkovitosti države u realizaciji reformi i projekata financiranih iz sredstava EU-a. Za kvalitetnije pružanje usluga državne i javne uprave, radit će se na daljnjoj decentralizaciji države, uz poticanje funkcionalnog spajanja pojedinih jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave radi održivijeg planiranja lokalnih proračuna i projekata za podizanje kvalitete života građana. Uz pospješenje napora usmjerenih prema digitalizaciji države i društva, poticat će se razvoj novih digitalnih tehnologija i informacijskih sustava koji će biti na raspolaganju javnom i privatnom sektoru te građanima. Digitalizacija će pridonijeti jačanju socijalne i gospodarske otpornosti Hrvatske te ima potencijal stvaranja dodatnih radnih mjesta i održivog i uključivog rasta. U izgradnji otpornije i pravednije države važna je pravna sigurnost koja se postiže promicanjem daljnjeg razvoja nepristranog i učinkovitog pravosuđa koje je dostupno svima, kao i djelotvornom borbom protiv korupcije na svim razinama vlasti. Nastavit će se također s aktivnostima vođenja odgovorne fiskalne politike kroz unaprjeđenje fiskalnog okvira, te poboljšanja upravljanja državnom imovinom.

1. Opis komponente

Područje politike		
Javne politike Upravljanje EU projektima Upravljanje ljudskim potencijalima Razvoj vještina Digitalizacija javnih usluga Upravljanje državnom imovinom	Decentralizacija e-Usluge lokalne samouprave	Pravosuđe Borba protiv korupcije Sprječavanje pranja novca Jačanje sustava javne nabave

Obuhvat

Nepristrano, neovisno i učinkovito pravosuđe, kao i moderna i učinkovita javna uprava temelj su pravne države koja brine o svakom svom građaninu.

Povećanje učinkovitosti i djelotvornosti javnih politika te jačanje administrativnih kapaciteta za kvalitetnije osmišljavanje, provođenje i ocjenu politika i projekata, osobito u dijelu koji se odnosi na korištenje fondova EU-a, postići će se osnaživanjem mehanizama koordinacije javnih politika i jačanje koherentnosti u upravljanju javnim politikama, kao i jačanjem kapaciteta i

usmjerenosti na provedbu javnih politika i projekata te osiguravanjem zalihe kvalitetnih projekata spremnih za provedbu. To se osobito odnosi na zelenu i digitalnu tranziciju.

Ulaganje u kompetentnu i pouzdanu administraciju okrenutu potrebama građana i gospodarstva te predvidivo, efikasno i pravedno pravosuđe prioriteti su koje će biti potrebno ispuniti. Cilj je zaokružiti izgradnju državnih funkcija prikladnih modernoj europskoj državi te što bolje odgovoriti potrebama modernog gospodarstva i očekivanjima građana, posebno u vremenu velikih izazova poput pandemije COVID-19.

Dosadašnja digitalizacija javne uprave pokazala je da učinkovite i transparentne javne usluge izravno utječu na kvalitetu života građana i poslovanje gospodarskih subjekata te je provođenje digitalizacije jedan od važnih segmenata unaprjeđenja javne uprave.

Predložene reforme usmjerene su daljnjem jačanju fiskalnog okvira i okvira za sprječavanje pranja novca te uvođenju međunarodne prakse dobrog upravljanja u javnom sektoru, što podrazumijeva i reformu u području upravljanja državnom imovinom. Dobro upravljanje u javnom sektoru iziskuje jačanje institucionalnih kapaciteta u relevantnim dijelovima državne uprave, prilagodbom nacionalnog regulatornog okvira u skladu s najboljim međunarodnim praksama.

Nadalje, izazovi i cijevi usmjereni su učinkovitosti pravosuđa, unaprjeđenju postupanja u sudskim postupcima i osnaženju elektroničke komunikacije na sudovima. To obuhvaća i unaprjeđenje sustava sprječavanja i suzbijanja korupcije te stvaranje preduvjeta za optimizaciju sustava jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave kroz funkcionalno spajanje određenih poslovnih procesa i njihovu digitalizaciju.

Opći cilj

Unaprjeđenje javne uprave i pravosuđa, uključujući digitalizaciju i prakse dobrog upravljanja, kako bi se oslobodili potencijali rasta gospodarstva, razvoja društva te odgovorilo na očekivanja građana u pogledu izgradnje pravednog društva zasnovanog na vladavini prava, efikasnosti, učinkovitosti i usmjerenosti prema potrebama svakog građanina.

Reforme i investicije obuhvaćene komponentom

C2.1. Jačanje kapaciteta za izradu i provedbu javnih politika i projekata

Reforme	
C2.1. R1	Jačanje mehanizama za integraciju i upravljanje javnim politikama uz profesionalizaciju strateškog planiranja
C2.1. R2	Jačanje kapaciteta za pripremu i provedbu EU projekata
Investicije	
C2.1. R1-I1	Optimizacija, standardizacija i digitalizacija postupaka za strateško planiranje i procjenu učinaka javnih politika
C2.1. R1-I2	Jačanje kapaciteta na području strateškog planiranja i bolje regulacije
C2.1. R2-I1	Osiguravanje pomoći korisnicima u pripremi projektno-tehničke dokumentacije

C2.2. Daljnje unaprjeđenje učinkovitosti javne uprave	
Reforme	
C2.2. R1	Unaprjeđenje postupka zapošljavanja u državnoj službi
C2.2. R2	Novi modeli plaća i rada u državnoj službi i javnim službama
C2.2. R3	Digitalna transformacija konzervatorskih podloga i arhivskih zapisa
C2.2. R4	Funkcionalna i održiva lokalna samouprava
Investicije	
C2.2. R1-I1	Centralizirani sustav selekcije
C2.2. R1-I2	e-Državni ispit
C2.2. R2-I1	Unaprjeđenje sustava plaća u državnoj upravi i javnim službama, sustava HRM-a i COP-a
C2.2. R2-I2	Uvođenje modela za hibridni pristup radnom mjestu – „*smart-working*“
C2.2. R3-I1	Uspostava digitalne infrastrukture i usluga javne uprave izradom sustava konzervatorskih podloga
C2.2. R3-I2	Unaprjeđenje digitalne infrastrukture i usluga javnog sektora razvojem nacionalnog arhivskog informacijskog sustava i jačanjem nacionalne mreže arhiva
C2.2. R4-I1	Daljnja optimizacija i decentralizacija jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave putem potpore funkcionalnom spajanju

C2.3. Digitalna transformacija društva i javne uprave	
Reforme	
C2.3. R1	Strategija digitalna Hrvatska i jačanje međuinstitucijske suradnje i koordinacije za uspješnu digitalnu tranziciju društva i gospodarstva
C2.3. R2	Unaprjeđenje interoperabilnosti informacijskih sustava
C2.3. R3	Modernizacija i daljnji razvoj državne informacijske infrastrukture kao osnove za sigurnu i financijski učinkovitu interakciju tijela javne uprave
C2.3. R4	Jačanje povezivosti kao osnove digitalne tranzicije društva i gospodarstva
Investicije	
C2.3. R2-I1	Uspostava središnjeg sustava interoperabilnosti
C2.3. R2-I2	Uspostava centralnog data lake repozitorija i sustava poslovne analitike
C2.3. R3-I1	Nadogradnja Centra dijeljenih usluga
C2.3. R3-I2	Jačanje kapaciteta policije za suzbijanje kibernetičkog kriminaliteta
C2.3. R3-I3	Uspostava jedinstvenog kontakt centra za sve e-javne usluge za pružanje korisničke podrške
C2.3. R3-I4	Konsolidacija sustava zdravstvene informacijske infrastrukture CEZIH
C2.3. R3-I5	Projekt uvođenja digitalne osobne iskaznice
C2.3. R3-I6	Ulaganja u mreže državne informacijske infrastrukture

C2.3. R3-I7	Unaprjeđenje sustava prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine kroz digitalizaciju
C2.3. R3-I8	Izrada digitalne mobilne platforme
C2.3. R3-I9	Uspostava nove platforme Elektroničkog oglasnika javne nabave
C2.3. R3-I10	Digitalizacija i informatizacija HZZ-a (eHZZ)
C2.3. R3-I11	Modernizacija IKT podrške HZMO-a (eHZMO)
C2.3. R3-I12	Digitalizacija arhive HZMO-a (eArhiva)
C2.3. R3-I13	Digitalna transformacija Porezne uprave
C2.3. R3-I14	Implementacija sustava bezgotovinskog plaćanja u gospodarstvu putem eRačuna s integriranom e-arhivom i aktivnim poreznim knjigovodstvom
C2.3. R3-I15	Uspostava aplikativnih rješenja u turizmu s ciljem administrativnog rasterećenja poduzetnika te transformacije modela turizma ka održivosti
C2.3. R3-I16	Digitalizacija procesa u sportu i rekreaciji na lokalnoj i regionalnoj razini
C2.3. R4-I1	Provedba projekata u sastavu Okvirnog nacionalnog programa za razvoj infrastrukture širokopojasnog pristupa na područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes za ulaganja
C2.3. R4-I2	Izgradnja pasivne elektroničke komunikacijske infrastrukture
C2.4. Unaprjeđenje upravljanja državnom imovinom	
Reforme	
C2.4. R1	Revidiranje popisa pravnih osoba od posebnog državnog interesa
C2.4. R2	Poboljšanje korporativnog upravljanja u državnim poduzećima od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku i poduzećima u većinskom vlasništvu središnje države
C2.4. R3	Jačanje ljudskih kapaciteta za praćenje korporativnog upravljanja u državnim poduzećima
C2.4. R4	Nastavak privatizacije poduzeća u državnom vlasništvu
C2.4. R5	Optimizacija upravljanja nekretninama u državnom vlasništvu
Investicije	
/	
C2.5. Moderno pravosuđe spremno za buduće izazove	
Reforme	
C2.5. R1	Povećanje učinkovitosti pravosudnog sustava za veće povjerenje građana
Investicije	
C2.5. R1-I1	Unaprjeđenje sustava za upravljanje sudskim predmetima (eSpis)
C2.5. R1-I2	Unaprjeđenje informacijskog sustava zemljišnih knjiga i katastra
C2.5. R1-I3	Razvoj alata za javnu objavu i pretraživanje sudskih odluka
C2.5. R1-I4	Projektiranje i provedba projekta Trga pravde u Zagrebu za poboljšanje pristupa pravosuđu i učinkovitost trgovačkih postupaka i upravnih sporova

C2.5. R1-I5	Provođenje mjera energetske učinkovitosti za obnovu zastarjelih objekata pravosudnih tijela
C2.5. R1-I6	Stabilna i otporna IT infrastruktura informacijskog sustava pravosuđa

C2.6. Sprječavanje i suzbijanje korupcije

Reforme

C2.6. R1	Povećanje učinkovitosti, koherentnosti i otvorenosti nadležnih tijela u borbi protiv korupcije kroz digitalizaciju, jačanje transparentnosti i unaprjeđenje koordinacije
C2.6. R2	Unaprjeđenje provedbe Zakona o pravu na pristup informacijama
C2.6. R3	Unaprjeđenje korporativnog upravljanja u trgovačkim društvima u većinskom vlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave
C2.6. R4	Jačanje kapaciteta sudske zaštite u postupcima javne nabave

Investicije

C2.6. R1-I1	Uključivanje šire javnosti u borbu protiv korupcije podizanjem javne svijesti o štetnosti korupcije, nužnosti sprječavanja i pravnoj zaštiti prijavitelja
C2.6. R1-I2	Digitalizacija etičkog sustava državnih službenika
C2.6. R1-I3	Unaprjeđenje postojećeg sustava imovinskih kartica državnih dužnosnika
C2.6. R1-I4	Podrška učinkovitosti u suzbijanju korupcije i organiziranog kriminaliteta

C2.7. Jačanje fiskalnog okvira

Reforme

C2.7. R1	Unaprjeđenje fiskalnog planiranja i izvještavanja
C2.7. R2	Razvoj strukturnog makroekonomskog modela hrvatskog gospodarstva

Investicije

/	

C2.8. Jačanje okvira za sprječavanje pranja novca

Reforme

C2.8. R1	Podizanje razine svijesti o potrebi sprječavanja pranja novca
C2.8. R2	Jačanje suradnje Ureda za sprječavanje pranja novca i nadzornih tijela
C2.8. R3	Provedba Akcijskog plana za smanjenje identificiranih rizika od pranja novca i financiranja terorizma
C2.8. R4	Unaprjeđenje nadzora sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma koji se temelji na procjeni rizika u financijskom sektoru u Hrvatskoj

Investicije

/	

C2.9. Jačanje okvira za javnu nabavu	
Reforme	
C2.9. R1	Kontinuirano provođenje izobrazbe u području javne nabave
C2.9. R2	Jačanje sustava pravne zaštite u javnoj nabavi
C2.9. R3	Inovativna javna nabava
Investicije	
C2.9. R1- I1	Analiza radnog opterećenja zaposlenika ključnih institucija u sustavu javne nabave (MINGOR, SAFU i DKOM)
Ukupna procijenjena vrijednost ulaganja za komponentu	**4.378.453.262 kn**
Udio u ukupnom planu	9%

2. Glavni izazovi i ciljevi koji se rješavaju u okviru komponente

Kontekst

Unaprjeđenje učinkovitosti javne uprave je preduvjet za rast gospodarstva, povećanje konkurentnosti, zadovoljstva građana pruženim uslugama, povećanje povjerenja te za pravednije društvo zasnovano na vladavini prava. Javnu upravu u kontekstu reforme čine tijela državne uprave (ministarstva i državne upravne organizacije), tijela JLP(R)S te pravne osobe s javnim ovlastima.

Brojne reforme u posljednjih 15 godina su značajno doprinijele unaprjeđenju funkcioniranja pravosudnog sustava, naročito na područjima učinkovitosti, neovisnosti, nepristranosti, transparentnosti, profesionalizma, kvalitete i pristupa pravosuđu, a odnosile su se na: organizaciju pravosudnog sustava, institucionalne uloge i odgovornost sudionika te reformu pojedinih sudskih postupaka, kao i borbu protiv korupcije i organiziranog kriminaliteta. Sve poduzete reformske mjere rezultirale su značajnim napretkom u smanjenju broja neriješenih predmeta, skraćivanju trajanja pojedinih vrsta postupaka i ujednačavanju radne opterećenosti rješavatelja u pravosudnim tijelima.

Korupcija se smatra pojavom prisutnom na svim razinama društva, stoga je potrebno raditi na osnaživanju nadležnih tijela u sprječavanju i sankcioniranju korupcije, ali i educiranju svih segmenata vlasti i društva kako bi se jačala vladavina prava.

Također, područje upravljanja državnom imovinom ključna je sastavnica šireg skupa reformi financijskog upravljanja u javnom sektoru i jedna je od pretpostavki izgradnje upravljački orijentiranog javnog menadžmenta na međunarodnom nivou.

Institucionalno uređenje javne nabave zahtijeva jačanje kako bi se poboljšala usklađenost i omogućila strateška nabava za postizanje ciljeva politike i osiguranje učinkovite javne potrošnje. Jačanje sustava izobrazbe i e-nabave može pridonijeti smanjenju radnog opterećenja osoblja angažiranog na poslovima javne nabave uklanjanjem pukih administrativnih koraka kako bi se omogućilo da ljudski resursi budu adekvatno angažirani. Nadalje, javna nabava za inovativna rješenja još uvijek nije uzela zamaha u Hrvatskoj jer njezina uspješna provedba u javnom sektoru zahtijeva prethodno podizanje svijesti i razine stručnosti.

Glavni izazovi	Ciljevi
C2.1. Jačanje kapaciteta i mehanizama za upravljanje i provedbu javnih politika i projekata	
1. Nestabilne i kratkoročne javne politike dovode do niske konkurentnosti i usporenog razvoja Hrvatske. 2. Trenutna zaliha projekata na području zelene i digitalne tranzicije nedostatna je za financiranje iz RRF-a i Kohezijske politike 2021. – 2027., koja se u provedbi većim dijelom vremenski preklapaju. Jedan od ključnih razloga je nedostatak kapaciteta korisnika koji se očituje u nedovoljnom broju spremnih projekata u dijelu projektno-tehničke dokumentacije.	1. Kroz zakonodavni okvir i pojačano korištenje digitalnih tehnologija pospješiti izradu i provedbu javnih politika i projekata na središnjoj i lokalnoj razini. 2. Osigurana pomoć korisnicima u pripremi projektno-tehničke dokumentacije za projekte na području zelene i digitalne tranzicije, zajedničke RRF-u i Kohezijskoj politici 2021.-2027., a koja će istovremeno doprinijeti i zahtjevima tematske koncentracije EFRR-a 2021.-2027. 3. Mehanizmi za koordinaciju i upravljanje javnim politikama će biti osnaženi. Nastavit će se provedba reforme sustava strateškog planiranja i upravljanja razvojem. Uspostavit će se snažna poveznica između NRS-a, Programa Vlade, NPR-a i ostalih akata strateškog planiranja kojima se artikuliraju i provode javne politike, uz odgovarajuću poveznicu s proračunom.
C2.2. Daljnje unaprjeđenje učinkovitosti javne uprave	
1. Nemogućnost privlačenja i zadržavanja kvalitetnih i talentiranih zaposlenika u javnoj upravi. 2. Nezadovoljavajuća razina kvalitete pružanja usluga u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave radi slabog administrativnog i fiskalnog kapaciteta te nedostatka transparentnosti.	1. Standardiziran sustav upravljanja ljudskim potencijalima kroz jednak sustav plaća i suvremene metode rada. 2. Funkcionalno povezane jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i digitaliziran proces pružanja usluga građanima.
C2.3. Digitalna transformacija društva i javne uprave	
1. Definiranje strateških odrednica za osiguravanje sustavne digitalne transformacije društva i gospodarstva. 2. Jednostavna i efikasna razmjena podatka između tijela i aplikacija javne uprave te gospodarstva.	1. Uspostavljen strateški okvir kojim će se definirati sustavni pristup digitalizaciji, standardi i ujednačeni mehanizmi koordinacije, praćenja i vrednovanja kako bi digitalni projekti u budućnosti u najvećoj mogućoj mjeri doprinijeli digitalnoj tranziciji. 2. Uspostaviti, u potpunosti, središnji sustav interoperabilnosti kao ključnu pretpostavku sigurne razmjene podataka i povezivanja servisa tijela javne uprave i gospodarstva. 3. Državna informacijska infrastruktura usklađena s europskim inicijativama, kao i ostali nužni

Glavni izazovi	Ciljevi
3. Nedostatnost i zastarjelost državne informacijske infrastrukture sprječava digitalizaciju i modernizaciju postojećih ključnih digitalnih javnih usluga koje trebaju biti dostupne svim građanima i poslovnim subjektima. 4. Nezadovoljavajuća dostupnost brzog širokopojasnog pristupa uključujući 5G mreže koje su ključne za digitalnu transformaciju Hrvatske.	preduvjeti za digitalizaciju i modernizaciju postojećih ključnih digitalnih javnih usluga na korist svim građanima i poslovnim subjektima. 4. Osigurana odgovarajuća pokrivenost širokopojasnog pristupa i kapaciteti za sektore koji su ključni za oporavak i otpornost, kao što su gospodarstvo, poljoprivreda, promet, zdravstvo i obrazovanje.
C2.4. Unaprjeđenje upravljanja državnom imovinom	
1. Značajan napredak u planiranoj privatizaciji poduzeća u državnom vlasništvu još nije ostvaren te je niska razina ostvarenih razvojnih ciljeva usmjerenih na ostvarivanju tržišnih prinosa te punog korištenja (aktivacije) državne imovine. 2. Nedovoljno učinkovito, aktivno i odgovorno upravljanje poduzećima u državnom vlasništvu zbog neusklađenosti korporativnog upravljanja s međunarodno općeprihvaćenim standardima i dobrom praksom.	1. Do kraja 2Q/2026. objavljena prodaja 185 poduzeća koja nisu od posebnog interesa za Hrvatsku, a raspoloživa su za prodaju te zaključena prodaja za njih 90. 2. Do kraja 2Q/2026. objavljena prodaja poduzeća u portfelju CERPa koja trenutno nisu raspoloživa za prodaju, a s kojih će biti ukinute rezervacije, ako ista ne budu dodijeljena prijašnjim vlasnicima te zaključena prodaja za njih 20. 3. Usvojen dokument o vlasničkoj politici kako bi se definirala načela upravljanja poduzećima u državnom vlasništvu i omogućila efikasnija koordinacija između nadležnih nacionalnih tijela zaduženih za obavljanje funkcija vlasničkih ovlasti u odnosu na pravne osobe od posebnog interesa za Hrvatsku i poduzećima u većinskom vlasništvu središnje države. 4. Usklađen nacionalni regulatorni okvir i implementirane preporuke za unaprjeđenje korporativnog upravljanja u poduzećima od posebnog interesa za Hrvatsku i poduzećima u većinskom vlasništvu središnje države prema službenim OECD preporukama za korporativno upravljanje državnim poduzećima za Hrvatsku.
C2.5. Moderno pravosuđe spremno za buduće izazove	
1. Nedovoljna razina kvalitete i učinkovitosti pravosudnog sustava.	1. Daljnje jačanje javnih politika u pravosuđu uz pojačanu digitalnu tranziciju, ulaganja u ljudske potencijale te fizičku infrastrukturu.
C2.6. Sprječavanje i suzbijanje korupcije	
1. Percepcija korupcije je i dalje visoka.	1. Sprječavanje i suzbijanje korupcije te smanjenje razine percepcije korupcije uključivim dugoročnim strateškim okvirom te preventivnim pristupom.

Glavni izazovi	Ciljevi
C2.7. Jačanje fiskalnog okvira	
1. Fiskalni okvir potrebno je dodatno ojačati donošenjem novog Zakona o proračunu čime bi se poboljšalo proračunsko planiranje, prikupljanje fiskalnih podataka i kriteriji izdavanja državnih jamstava.	1. Usklađene proračunsko-fiskalne javne politike u skladu s najboljom praksom EU te novim strateškim okvirom Hrvatske. 2. Razvijen strukturni makroekonomski model hrvatskog gospodarstva za izradu srednjoročnih makroekonomskih prognoza, simulaciju učinaka ekonomskih politika i utjecaja šokova te u konačnici ojačani kapaciteti za proračunske prognoze.
C2.8. Jačanje okvira za sprječavanje pranja novca	
1. I dalje je prisutan rizik pranja novca i financiranja terorizma.	1. Jačanje koordinacije i suradnje nadzornih tijela u Hrvatskoj te daljnje podizanje svijesti svih uključenih dionika.
C2.9. Jačanje okvira za javnu nabavu	
1. Administrativni kapaciteti naručitelja ponegdje se prikazuju kao nedostatni za učinkovitu provedbu javnih projekata. 2. Procesne zlouporabe te suvišni administrativni koraci često nepotrebno produžuju žalbene postupke u javnoj nabavi koji su žurne naravi. 3. Otežano privlačenja i zadržavanja visokokvalificiranih zaposlenika u ključnim institucijama u sustavu javne nabave. 4. Hrvatski javni naručitelji slabo su osposobljeni za javnu nabavu inovacija.	1. Unaprijediti sustav izobrazbe na području javne nabave razvijanjem novih alata koji će službenicima u javnoj nabavi olakšati stjecanje novih teorijskih i praktičnih znanja, profesionalnih vještina i kompetencija. 2. Skraćenje prosječnih rokova rješavanja žalbenih predmeta uvođenjem obvezne e-žalbe. 3. Osigurati i zadržati optimalan broj visokokvalificiranih, motiviranih kadrova koji odgovaraju potrebama ključnih institucija sustava javne nabave. 4. Podizanje svijesti i razine stručnosti u provedbi postupaka javne nabave inovativnih rješenja.

3. Opis reformi i investicija po podkomponentama

C2.1 Jačnje kapaciteta i mehanizama za upravljanje i provedbu javnih politika i projekata

Veza s Europskim semestrom i/ili strateškim dokumentima i kontekst reforme

Izvješće EK za Hrvatsku 2019. i 2020. navodi kako je učinkovitost hrvatske javne uprave ispod prosjeka EU-a. Između ostalog, navodi se kako ograničeni kapacitet za izradu i provedbu politika i projekata te neučinkovita koordinacija među ministarstvima otežavaju provedbu politika, među ostalim u području kohezije. Navedeni problem adresiran je i kroz Dodatak D Izvješća za 2019. gdje se navode prioritetna područja ulaganja kohezijske politike, kao i potreba za daljnje jačanje kapaciteta za korištenje sredstava fondova EU.

Politika učinkovite koordinacije i integracije javnih politika, podrazumijeva sposobnost Vlade da učinkovito prevlada fragmentaciju te da donosi strateške i administrativne odluke za postizanje ciljeva koji obuhvaćaju, ali premašuju, ciljeve pojedinačnih tijela javne vlasti. Stoga su mjere u okviru ove podkomponente predložene radi poboljšanja kvalitete oblikovanja javnih politika i ostvarenja boljih rezultata u okviru provedbe istih.

Povećanje učinkovitosti i djelotvornosti javnih politika te jačanje administrativnih kapaciteta za kvalitetnije osmišljavanje, provođenje i ocjenu politika i projekata, osobito u dijelu koji se odnosi na korištenje fondova EU-a, izravno su povezani s provedbom CSR 2019/3b i CSR 2020/4a kojima se, između ostalog, preporučuje da Hrvatska u 2020. i 2021. poduzme djelovanje kojemu je cilj povećati učinkovitost i kapacitet javne uprave za izradu i provedbu javnih projekata i politika na središnjoj i lokalnoj razini.

Kad govorimo o mehanizmima koordinacije sredstava EU ona je uspješno uspostavljena na temeljima Europskih strukturnih i financijskih instrumenata u okviru provedbe 2014.-2020. na najvišoj razini – Nacionalni koordinacijski odbor za europske strukturne i investicijske fondove i instrumente EU (NKO). Kako bi se osigurala koordinacija na nižim razinama uspostavljeni su Pododbori kako bi se na stručno tehničkoj razini raspravljali izazovi u provedbi EU fondova. U svrhu priprema za novo financijsko razdoblje 2021.-2027. NKO je dodatno osigurao ne samo kontinuitet nego je i ojačana njegova koordinacijska uloga. NKO je proširen s tijelima koja su nadležna za provedbu politika koje su postale dio nacrta Uredbe o općim odredbama za 2021.-2027., ali obuhvaća i Zajedničku poljoprivrednu politiku. Također, tijekom financijskog razdoblja 2014.-2020. uspostavljena je međuresorna suradnja kroz radne skupine za vrednovanje i CPR, što je osiguralo jedinstveni pristup u navedenim područjima. Dodatno, za novo razdoblje ojačava se i funkcija Koordinacijsko tijela za EU fondove koja u svojem sadržaju usmjerenije obuhvaća ključne elemente kako bi se osigurao kontinuitet pripreme i provedbe programa EU u podijeljenom upravljanju i prije formalnog usvajanje regulatornog okvira za fondove u podijeljenom upravljanju. Konačno, u kontekstu praćenja i vrednovanja provedbe, nastavit će se kontinuitet međuresorne evaluacijske radne skupine i strateško praćenje provedbe uz daljnje jačanje kapaciteta.

Ključne točke koji će biti adresirane u sklopu ove podkomponente su: i) osnaživanje mehanizama koordinacije javnih politika i jačanje koherentnosti u upravljanju javnim politikama, ii) jačanje kapaciteta i usmjerenosti na provedbu javnih politika i projekata i iii) osiguravanje zalihe kvalitetnih projekata spremnih za provedbu, osobito u kontekstu zelene i digitalne tranzicije.

Mjere predložene u okviru ove podkomponente nadovezuju se na mjere započete i opisane NPR-om, u dijelu uspostave i primjene učinkovitog sustava strateškog planiranja i upravljanja razvojem Hrvatske te jačanja kapaciteta za izradu, provedbu i procjenu učinka javnih politika, projekata i propisa.

Nastavit će se provedba reforme sustava strateškog planiranja i upravljanja razvojem započeta 2016., uz integraciju i unaprjeđenje postojećih procesa. Umjesto formiranja nove institucije, čime se riskira gubitak institucionalne memorije, odbacivanje postignutog napretka, gubitak oformljenih kadrova i započinjanje procesa uvijek iznova, mehanizam koordinacije javnih politika bazirat će se na uspostavljenim postupcima i naučenim lekcijama te će se dalje nadograđivati. Čvrsti instrument koordinacije javnih politika ostvarit će se uz podršku sustava strateškog planiranja i upravljanja razvojem Hrvatske te kroz daljnju profesionalizaciju kadrova, sustavno jačanje kapaciteta, institucionalizaciju i objedinjavanje dosadašnjih odvojenih postupaka. Kroz korištenje digitalnih tehnologija primijenit će se novi standardi u oblikovanju i provedbi javnih politika i propisa u svim tijelima javne vlasti.

Izradom nacionalnih planova kroz 2021. i 2022., uspostavit će se snažna poveznica između srednjoročnih akata strateškog planiranja sa NRS-om, Programom Vlade i NPR-om. U tijeku je rad na povezivanju procesa strateškog planiranja i proračuna što će rezultirati snažnijim strateškim okvirom na početku proračunskog procesa. Tako se stvara temelj za uspostavljanje čvrstih veza akata strateškog planiranja sa sustavom godišnjeg planiranja proračuna. U svim aktima strateškog planiranja koji se izrađuju i donose nakon 2020., definirat će se adekvatni okviri koji omogućuju provedbu i praćenje. Do kraja 2023., osnažit će se institucionalni okvir i mehanizmi za oblikovanje i upravljanje javnih politika na temelju podataka i dokaza te osobito kapaciteti za provedbu.

Važnu ulogu u procesu usklađenosti javnih politika ima Ured predsjednika Vlade. Uzimajući u obzir najbolja iskustva država članica EU-a u cilju osiguranja usklađenost javnih politika kojih su nositelji tijela državne uprave, u Uredu predsjednika Vlade, ustrojena je Služba za javne politike i potporu predsjedniku Vlade koja obavlja poslove sustavnog praćenja i analize pojedinih javnih politika i sektora te poslove koordiniranja izrade strateških planova po nalogu predsjednika Vlade, praćenja izrade sektorskih strateških razvojnih planova i analiza, pripreme prijedloga i usklađivanja provedbe pojedinih projekata iz programa Vlade. Također, Služba koordinira i proces izrade nacionalnih stajališta za sastanke Europskog vijeća, i ostalih relevantnih sastanaka na vrhu s ciljem definiranja strateških odrednica i implementacije politika EU-a na nacionalnoj razini.

Ured predsjednika Vlade, koordinira provedbu Europskog semestra u Hrvatskoj te u tim poslovima blisko surađuje s Ministarstvom financija i drugim tijelima u sustavu države uprave. Zadnjim izmjenama i dopunama Odluke o koordinaciji aktivnosti unutar okvira za gospodarsko upravljanje EU iz srpnja 2020. obuhvat koordinacije proširen je i na aktivnosti izrade te praćenje provedbe NPOO-a. Na takav način, osigurat će koordinacija javnih te će se temeljiti na uspostavljenim postupcima i iskustvu koje će se dalje nadograđivati, pri tome zadržavajući kontinuitet institucionalne memorije.

Komunikacija između resornih ministarstava, u MRRFEU i Ureda predsjednika Vlade bit će ojačana te će se zajedno stvoriti snažniji kapaciteti za koordinaciju i integraciju javnih politika, temeljeno na podatcima i analizama koji će biti dostupni Uredu predsjednika Vlade. Povezat će se stručnjaci u državnoj upravi koji su uključeni u rad Mreže koordinatora za strateško planiranje, koordinaciju Europskog semestra na razini Vlade, koordinatori za procjenu učinaka propisa i procjenu učinaka propisa na gospodarstvo te koordinatora za provedbu savjetovanja s javnošću u jedinstvenu mrežu za pripremu, praćenje i vrednovanje javnih politika i propisa.

Dosadašnji reformski procesi vođeni od strane Ureda predsjednika Vlade, a povezani s upravljanjem javnim politikama sustavno su izgrađivani kroz različite projekte suradnje s međunarodnim institucijama (Svjetska banka i dr.) te kroz SRSP, primjerice u MRRFEU (sustav strateškog planiranja te Ureda za zakonodavstvo (procjena učinaka propisa). Profesionalizacija i održivost čitavog sustava upravljanja javnim politikama osigurat će se sustavnim i kontinuiranim jačanjem kapaciteta, što uključuje redovito usavršavanje i dogradnju ključnih kompetencija rukovodećih i dr. službenika u tijelima državne uprave (kroz program za rukovodeće službenike i kroz cjeloživotno učenje).

Učinkovito korištenje sredstava EU-a, osigurava se i kroz donošenje posebnog zakona, kojim će se uz uspostavu institucionalnog okvira za provedbu fondova EU-a, adresirati i jačanje kapaciteta, kao i osiguravanjem pomoći korisnicima u pripremi natječajne dokumentacije za projekte koji će doprinositi zelenoj i digitalnoj tranziciji. Time će se izravno adresirati CSR-a kroz povećanje kapaciteta nadležnih tijela za izradu i provedbu javnih (EU) projekata, a što je u izravnoj vezi s povećanjem učinkovitosti korištenja fondova EU-a novog razdoblja.

Hrvatska kontinuirano radi na kvantitativnom i kvalitativnom jačanju kapaciteta za upravljanje i korištenje fondova EU. Tako u odnosu na kvantitativno jačanje, u sustavima upravljanja i kontrole (operativnih) programa financijskog razdoblja 2014.-2020. na dan 31. listopada 2020. zaposleno je 2166 osoba, odnosno 59 više u odnosu na kraj 2019. te 1130 više od kraja 2016., kada se počelo sustavno pratiti broj zaposlenih.

U odnosu na kvalitativno jačanje administrativnih kapaciteta, MRRFEU kontinuirano provodi posebne specijalističke programe izobrazbe koji se odnose na upravljanje i korištenje ESI fondova za tijela državne i javne uprave, lokalne i područne (regionalne) samouprave, prijavitelje i korisnike ESIF-a te pravne osobe s javnim ovlastima te je od 2014. do danas edukaciju prošlo preko 10.000 ljudi.

Kako bi se u novom razdoblju što sustavnije pristupilo problematici izgradnje kapaciteta kako sustava za upravljanje tako i samih korisnika u suradnji s predstavnicima EK pokrenuta je izrada jedinstvenog Plana za jačanje administrativnih kapaciteta čiji obuhvat prelazi granice ne samo Kohezijske politike već i Uredbe o općim odredbama (CPR) za razdoblje 2021.-2027. U tom smislu uključeni su svi sustavi podijeljenog upravljanja iz novog razdoblja te sustav upravljanja i kontrole poljoprivrednog fond za ruralni razvoj. Uzimajući u obzir da će kaskadnim spuštanjem provedbe analiza od Koordinacijskog tijela za upravljanje ESIF preko (sadašnjih) upravljačkih tijela, analiza biti provedena uzimajući u obzir većinu tijela u sustavu državne uprave. To znači da će i identificirane potrebe jačanja kapaciteta s određenim vremenskim odmakom identificirati aktivnosti koje će se provoditi tijekom naredne financijske perspektive s jasnim ciljevima za sva tijela u budućim sustavima upravljanja. Također, institucije nadležne za provedbu EU fondova i Mehanizma za oporavak i otpornost, izraditi će analizu radne opterećenosti kako bi se osigurao odgovarajući broj djelatnika za provedbu istih, kako u sklopu fondova u okviru podijeljenog upravljanja tako i u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost. Jedan od ključnih preduvjeta za uspješnu provedbu EU projekata je upravo apsorpcijski kapacitet Hrvatske, koji počinje od samog apsorpcijskog kapaciteta korisnika, odnosno pripremljenosti samih projekata za provedbu, posebice velikih infrastrukturnih, za što su potrebna specifična znanja, kao i ovlaštenja potrebna za izradu projektno-tehničke dokumentacije, koja nije moguće osigurati u državnoj upravi (tržišna kategorija, izvode je ovlašteni stručnjaci).

Stoga, uz mjere kvalitativnog jačanja kapaciteta, koje su već u provedbi, potrebno je dodatno ojačati kapacitete i osiguravanjem pomoći u vidu sufinanciranja izrade projektno-tehničke

dokumentacije korisnicima, čime bi se povećao njihov apsorpcijski kapacitet te u konačnici i apsorpcijski kapacitet Hrvatske.

Uzimajući u obzir da RRF baš kao i Kohezijska politika podupiru financiranja projekata vezanih za zelenu i digitalnu tranziciju te da se dobrim dijelom vremenski okvir provedbe projekata preklapa potrebno je osigurati dostatnu zalihu projekata spremnih za provedbu u narednoj financijskoj perspektivi koji se odnose na ključna područja poput zelenog i digitalnog. U tu svrhu, osigurano je kontinuirano zajedničko praćenje i sudjelovanje u definiranju nacionalnog okvira za RRF i Kohezijsku, ali i ostale politike, od strane Ureda predsjednika Vlade i MRRFEU.

Kako bi se osigurao što lakši prelazak iz jednog u drugo financijsko razdoblje, kao i osigurala zaliha spremnih projekata zajednička RRF-u i Kohezijskoj politici, potrebno je kontinuirano raditi na pripremi istih, posebice u kontekstu zelene i digitalne tranzicije (pretežito infrastrukturni).

S obzirom na sve navedeno, Hrvatska priprema novi Zakon o institucionalnom okviru za korištenje fondova Europske unije u Republici Hrvatskoj. Uz uspostavu stabilnog institucionalnog okvira za EU fondove i određivanja krovnih tijela u istome, predviđaju se i aktivnosti za jačanje kapaciteta, čija se daljnja operacionalizacija očekuje kroz podzakonske akte na temelju samog Zakona. Uz kontinuirano poduzimanje aktivnosti u svrhu uspostave sustava planiranog, ciljanog i sveobuhvatnog obrazovanja svih zaposlenih u sustavima upravljanja i kontrole za provedbu EU fondova, na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, potrebno je ojačati kapacitete korisnika za pripremu, provedbu, praćenje, izvještavanje i vrednovanje projekata koji se provode u okviru (operativnih) programa financiranih EU fondovima.

Namjera je ojačati kapacitet korisnika za osiguravanje dostatne zalihe spremnih projekata u području zelene i digitalne tranzicije te osigurati lakši prelazak iz jednog u drugo financijsko razdoblje, te iz RRF-a u Kohezijsku politiku 2021.-2027. Navedeno će se osigurati raspisivanjem natječaja za financiranje izrade projektno-tehničke dokumentacije za pripremu projektnih prijava. Tako, kroz angažman stručnjaka, koji posjeduju specifična znanja i potrebna ovlaštenja za izradu projektno-tehničke dokumentacije, a koju nije moguće osigurati u državnoj upravi stvorit će se dostatan fond spremnih projekata u području zelene i digitalne tranzicije, zajedničke RRF-u i Kohezijskoj politici 2021.-2027., a koja će istovremeno doprinijeti i zahtjevima tematske koncentracije EFRR-a 2021.-2027.

Konačno, Zakonom se osigurava i kontinuitet koordinacije među ministarstvima kroz Nacionalni koordinacijski odbor za europske strukturne i investicijske fondove i instrumente EU u Hrvatskoj (NKO), tijelo nadležno za osiguravanje sveukupne koordinacije korištenja i praćenje provedbe europskih strukturnih i investicijskih fondova, instrumenata i programa EU u Hrvatskoj te osiguravanje usklađenosti između različitih izvora financiranja i ulaganja koja se financiraju iz ESIF-a, nacionalnih izvora i drugih instrumenata i programa EU, te međunarodnih financijskih institucija.

Obuhvat reforme i investicija, razina pripremljenosti i vrijeme potrebno za provedbu

(a) Reformske mjere

C2.1. R1 Jačanje mehanizama za integraciju i upravljanje javnim politikama uz profesionalizaciju strateškog planiranja

Izazov

Dobre prakse uspostavljene tijekom prethodnih financijskih razdoblja EU, od strateškog planiranja i programiranja, strateškog praćenja, izvještavanja i vrednovanja provedbe

programskih dokumenata za korištenje EU fondova, dobivaju sve veću važnost u kontekstu planiranja provedbe i praćenja aktivnosti koje se provode iz ostalih sredstava financiranja. U tom smislu će i prijedlog Zakona o institucionalnom okviru za korištenje EU fondova u Hrvatskoj ojačati navedene elemente na razini svih EU fondova u podijeljenom upravljanju, adresiranjem izazova u kontekstu jačanja kapaciteta sustava i ostalih dionika za programiranje, provedbu, praćenje i vrednovanje, jačanja evaluacijske kulture, komunikaciju i informiranje. Navedena područja osigurat će transparentnije, učinkovitije i relevantnije trošenje sredstava na raspolaganju i postizanje planiranih ciljeva.

U svjetlu oporavka od globalne krize uzrokovane pandemijom koronavirusa i pokušaja apsorbiranja višestrukog povećanja sredstava EU-a, osobito je važno povećati sposobnost javne uprave za strateško planiranje i upravljanje te za postizanje društvenog konsenzusa potrebnog za ubrzanje reformi.

Pravni okvir sustava strateškog planiranja opisuje nacionalne (i subnacionalne) procese upravljanja javnim politikama, a komplementaran je sa zakonskim okvirom za procjenu učinaka propisa, proračunskim planiranjem i sustavom upravljanja i kontrole u javnom sektoru. Sada je potrebno osigurati integraciju i primjenu ovih postupaka u praksi, te osnažiti kapacitete za učinkovitu i djelotvornu provedbu na svim razinama javne vlasti, uz snažan središnji mehanizam za osiguravanje koherentnosti.

Strateški pristup i operacionalizacija ciljeva javnih politika zahtjeva odgovarajući postupovni okvir, te analitičku osnovu za donošenje odluka. Procese strateškog planiranja potrebno je integrirati, optimizirati, standardizirati te na kraju digitalizirati, radi veće učinkovitosti.

Kod oblikovanja javnih politika sustavno nedostaju podatci o provedbi i vrednovanju postojećih inicijativa, programa i mjera, a koji bi omogućili ocjenu postignutih rezultata te informirali donošenje odluka u novom ciklusu planiranja javnih politika.

Kapaciteti za strateško planiranje i koordinaciju javnih politika ovise o mehanizmima središnje koordinacije i integracije, te o jasnim i koherentnim procesima i postupcima koji se zasnivaju na podatcima i analizama.

Koordinatore u tijelima državne uprave za važne procese poput sudjelovanja Hrvatske u Europskom semestru, procjenu učinaka propisa (RIA), procjenu učinaka propisa na gospodarstvo (MSP test) i strateško planiranje, čine dužnosnici i službenici imenovani posebnim odlukama čelnika tijela. Koordinatori pri tom na sebe preuzimaju obveze i poslove koji su propisani različitim zakonskim propisima i drugim aktima (Zakon o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Hrvatske, Zakon o procjeni učinka propisa, Zakon o pravu na pristup informacijama, Jedinstvena metodološko-nomotehnička pravila za izradu akata koje donosi Hrvatski sabor i dr.), ali često nemaju ovlasti, autoritet niti podršku za primjenu istih unutar svoje institucije. Te obveze nisu u opisu poslova radnog mjesta na koje su raspoređeni, oni često nisu prepoznati u institucionalnoj hijerarhiji, njihov rad nije adekvatno vrednovan, niti su prepoznate kompetencije koje su potrebne za djelotvorno izvršavanje tih poslova.

Cilj

Jačanje mehanizama koordinacije i integracije javnih politika, kroz povezivanja dosad odvojenih procesa i postupaka, širenje obuhvata i primjene postupaka procjene učinaka javnih politika i propisa te profesionalizaciju poslova strateškog planiranja i procjene učinaka propisa, izrade propisa te javnih politika u TDU.

Opis

Ova reforma se sastoji od sljedećih ključnih elemenata kroz koje će se provesti:

1) Unaprjeđenje zakonodavnog okvira za sustav strateškog planiranja
2) Mapiranje poslovnih procesa u području strateškog planiranja i procjene učinaka propisa
3) Ujednačavanje i standardiziranje postupaka strateškog planiranja i upravljanja javnim politikama putem izrade pisanih uputa
4) Izrada opisa poslova i kataloga kompetencija povezanih s poslovima strateškog planiranja i upravljanja javnim politikama
5) Uspostava zajedničke koordinacije za stalno vrednovanje i kontinuirano unapređenje javnih politika
6) Uspostava partnerstva s javnim znanstvenim institutima i akademskim ustanovama za provedbu postupaka neovisnog vrednovanja javnih politika.

Kroz sinergiju ovih elemenata osigurat će se kvalitetan mehanizam zajedničkog djelovanja koji će omogućiti prikupljanje i analizu podataka o provedbi te vrednovanje učinkovitosti javnih politika kao temelja za informirano odlučivanje Uredu predsjednika Vlade i političkim čelnicima.

Provedba

Na temelju iskustva u provedbi SRSP projekta „Okvir za procjenu uspješnosti javnih politika u Hrvatskoj“ te izradi NRS-a pristupit će se izmjenama i dopunama zakonskih i podzakonskih akata povezanih sa sustavom strateškog planiranja te će se uskladiti sa zakonskim okvirom za procjenu učinaka propisa, proračunskim planiranjem i sustavom upravljanja i kontrole u javnom sektoru. Ažurirani pravni okvir uspostaviti će se do druge polovice 2022. godine.

Do kraja 2022. završit će se mapiranje poslovnih procesa u području strateškog planiranja i procjene učinaka propisa (financirano kroz investiciju C2.1.R1-I1), radi ujednačavanja i standardizacije istih te omogućavanja integracije kroz digitalizaciju i interoperabilnost.

Postupci strateškog planiranja i upravljanja javnim politikama, će se ujednačiti i standardizirati putem izrade pisanih uputa koje će uključivati postupke koje trebaju slijediti TDU, a u praksi provoditi kroz zajedničku koordinaciju za stalno vrednovanje i kontinuirano unapređenje javnih politika.

Nastavno na projekte koje Hrvatska već provodi uz potporu EK u području (pr)ocjene uspješnosti javnih politika i propisa, nastavit će se s implementacijom i nadogradnjom instrumenata pripreme javnih politika temeljenih na podatcima i dokazima, te ex ante i ex post analizama vrijednosti za novac. Sustav učenja na temelju primjene postupaka vrednovanja koji je pripremljen u okviru provedenog SRSP projekta, integrirat će se s ostalim procesima procjene učinaka.

Procedure i strukture za oblikovanje i procjenu učinaka javnih politika i propisa će se institucionalizirati u svim tijelima državne uprave. To znači da će se izraditi opisi poslova i katalog kompetencija potrebnih za obavljanje poslova strateškog planiranja i procjenu učinaka (radna mjesta poput savjetnika za javne politike, strateškog koordinatora, programskog analitičara, projektnog koordinatora i sl.), do kraja 2022, a nastavno na rezultate projekta Ministarstva pravosuđa i uprave „Razvoj kompetencijskog okvira za zaposlene u javnoj upravi“.

Sukladno smjernicama EK, u okviru Agende za bolje propise, formirat će se zajednička koordinacija za stalno vrednovanje i kontinuirano unapređenje javnih politika, uz već postojeću koordinaciju vrednovanja provedbe EU fondova Unutar navedene koordinacije, povezat će se stručnjaci u državnoj upravi koji su uključeni u koordinaciju Europskog semestra, rad Mreže koordinatora za strateško planiranje, koordinatori za procjenu učinaka propisa i koordinatori za savjetovanje s javnošću.

Usvajanje kompetencija za primjenu metodologije i alata strateškog planiranja, procjene učinaka propisa i prilagodbe propisa osigurat će se izvođenjem specijalističkih izobrazbi, u okviru investicije C2.1. RI-I2 Jačanje kapaciteta u području strateškog planiranja i bolje regulacije.

Nositelj provedbe	MRRFEU – Koordinacijsko tijelo za sustav strateškog planiranja, uz uključenost Ureda predsjednika Vlade, MFIN-a, MPU i Ureda za zakonodavstvo
Ciljna skupina	Državni dužnosnici i službenici
Procijenjeni trošak	11.646.787 kn (investicije 11.296.387 kn)
Razdoblje provedbe	5/2021.-12/2025.

C2.1. R2 Jačanje kapaciteta za pripremu i provedbu EU projekata

Izazov

Jedan od ključnih preduvjeta za uspješnu provedbu EU projekata je pripremljenost samih projekata za provedbu. Uzimajući u obzir da RRF baš kao i Kohezijska politika podupiru financiranje projekata vezanih za zelenu i digitalnu tranziciju te da se dobrim dijelom vremenski okvir provedbe projekata preklapa potrebno je osigurati dostatnu zalihu projekata spremnih za provedbu u narednoj financijskoj perspektivi koji se odnose na ključna područja poput zelenog i digitalnog. Dodatno, uz Kohezijsku politiku 2021.-2027., vežu se zahtjevi tematske koncentracije u ciljevima politike 1 i 2 čije se ispunjenje provjerava već tijekom samog programskog procesa.

Cilj

Jačanjem kapaciteta za pripremu i provedbu EU projekata, kroz osiguravanje potpore korisnicima u pripremi projektno-tehničke dokumentacije, stvorit će se dostatna zaliha spremnih projekata u području zelene i digitalne tranzicije, zajedničke RRF-u i Kohezijskoj politici 2021.-2027., a koja će istovremeno doprinijeti i zahtjevima tematske koncentracije EFRR-a 2021.-2027. godine. U vrijeme oporavka od trenutne gospodarske krize uzrokovane pandemijom COVID-19, navedenim će se povećati efikasnost i učinkovitost korištenja EU fondova.

Opis

Ova reformska mjera izravno doprinosi CSR-u za Hrvatsku, u smislu pripreme zalihe zrelih projekata koji će doprinijeti ciljevima EU u smislu zelene i digitalne tranzicije. Istovremeno, osigurat će se provedba jedne od aktivnosti budućeg Zakona o institucionalnom okviru za korištenje fondova Europske unije u Republici Hrvatskoj, a to je jačanje kapaciteta korisnika za pripremu, prijavu i provedbu projekata (trebao bi biti usvojen u Hrvatskom saboru najkasnije u 4Q/2021.). Ovo načelo se odnosi ne samo na edukacije, treninge i sl., koji se već financiraju

i/ili će se financirati kroz tehničku pomoć operativnih programa ovog i budućeg financijskog razdoblja, već i na jačanje kapaciteta osiguravanjem pomoći korisnicima, između ostalog, i u pripremi projektno-tehničke dokumentacije čija je priprema nužna kako bi se doprinijelo ciljevima zelene i digitalne tranzicije. Financiranjem ove mjere iz sredstava za Kohezijsku politiku 2021.-2027. ne bi bilo moguće pravovremeno osigurati dostatnu zalihu projekata.

Provedba

Hrvatska priprema novi Zakon o institucionalnom okviru za korištenje fondova Europske unije u Republici Hrvatskoj te se njegova primjena očekuje od razdoblja 2021.-2027. godine. Zakonom se uz uspostavu institucionalnog okvira i određivanja krovnih tijela u istome, predviđaju i aktivnosti za jačanje kapaciteta, čija se daljnja razrada očekuje kroz podzakonske akte na temelju samog Zakona.

Zakon prepoznaje potrebe daljnjeg jačanja kapaciteta korisnika za pripremu, prijavu i provedbu projekata, koji se provode u okviru (operativnih) programa financiranih EU fondovima. Raspisivanjem natječaja za financiranje izrade projektno-tehničke dokumentacije za pripremu projektnih prijava za financiranje iz (operativnih) programa 2021.-2027., kroz koji će se osigurati angažman stručnjaka sa specifičnim znanjima, budućim korisnicima EU projekata osigurat će se pravovremena i potpuna priprema projektno-tehničke dokumentacije.

Nadalje, Odlukom o tijelima u sustavu provedbe NPOO-a definirat će se nadležna tijela i odgovornost za obavljanje poslova u provedbi NPOO-a. Također, za buduće razdoblje, izradit će se i Plan za jačanje administrativnih kapaciteta, kao jedinstveni dokument, koji predstavlja mjesto na kojem su objedinjene sve aktivnosti izgradnje i jačanja kapaciteta koje su raspodijeljene na raznim mjestima unutar svih operativnih programa, a njime će se, između ostalog, rješavati i prepreke na koje je ukazano Aneksom D, Izvješća za Hrvatsku za 2019. godinu.

Kroz Plan će se obuhvatiti sve relevantne aktivnosti jačanja kapaciteta za pripremu i provedbu EU projekata, koje se poduzimaju u Hrvatskoj, a financiraju nekim od EU izvora. Uzimajući u obzir da nadležne institucije, kao i korisnici u okviru korištenja sredstava iz fondova u podijeljenom upravljanju korespondiraju s onima u RRF-u sve analitike u okviru Plana biti će sadržajno primjenjive u jednakom smislu uz napomenu nužnosti osiguravanja demarkacijskih kriterija u smislu financiranja.

Istovremeno, institucije nadležne za provedbu EU fondova i RRF-a, izradit će analize radne opterećenosti kako bi se osigurali odgovarajuće informacije u smislu potreba administrativnih kapaciteta s ciljem njihovog pravovremenog dostizanja. MRRFEU će u suradnji s MFIN-om i nadležnim institucijama izraditi predmetnu analizu do kraja 2021. godine.

Nositelj provedbe	MRRFEU, MFIN, Ured predsjednika Vlade
Ciljna skupina	Tijela u sustavima podijeljenog upravljanja
Procijenjeni trošak	160.000.000 kn (investicija 160.000.000 kn)
Razdoblje provedbe	6/2021.-12/2025.

(b) Investicije

C2.1. R1-I1 Optimizacija, standardizacija i digitalizacija postupaka za strateško planiranje i procjenu učinaka javnih politika

Izazov

Procesi oblikovanja i provedbe javnih politika traže uključivanje velikog broja dionika izvršne vlasti, ali i drugih zainteresiranih skupina, od civilnog do privatnog sektora. Ako se žele realno sagledati izazovi i situacija, tada se podrazumijeva korištenje velikog broja podataka, kao i jasna podjela odgovornosti u provedbi, praćenju i postupcima vrednovanja. Procese strateškog planiranja i procjene učinka javnih politika koji će biti integrirani, optimizirani i standardizirani u okviru reforme C2.1. R1 Jačanje mehanizama za integraciju i upravljanje javnim politikama, potrebno je digitalizirati radi veće učinkovitosti.

Cilj

Osnažiti okvir za provedbu i strateško upravljanje javnim politikama temeljeno na analizi i dokazima, digitalizacijom procesa praćenja pripreme strateških dokumenata, provedbe i vrednovanja javnih politika te omogućiti transparentan prikaz uspješnosti provedbe široj javnosti.

Opis

Kroz investiciju će se nadograditi informacijski sustav za strateško planiranje koji će omogućiti praćenje pripreme strateških dokumenata, provedbe i vrednovanja javnih politika, digitalizirati proces procjene učinka procesa te će omogućiti transparentan prikaz uspješnosti provedbe javnih politika široj javnosti.

Provedba

Na temelju definiranih i mapiranih procesa (u okviru reforme C2.1. R1 Jačanje mehanizama za integraciju i upravljanje javnim politikama) do kraja 2024. će se izgraditi IT sustav za praćenje pripreme strateških dokumenata, provedbe i vrednovanja javnih politika te procjenu učinka propisa koji će objediniti i digitalizirati mapirane procese te omogućiti uspoređivanje prikupljenih podataka sa željenim učincima javnih politika.

U okviru IT sustava izgradit će se tzv. kontrolna ploča („*Dashboard*“) čiji je pilot razvijen u okviru SRSP projekta, a koja će omogućiti prikaz rezultata u provedbi javnih politika te vrijednosti pokazatelja ishoda i učinaka povezano s ciljevima javnih politika (primjerice pokazatelja NRS-a, te onih vezano za digitalnu transformaciju ili zelenu tranziciju). Također, odabrani pokazatelji i rezultati, uključujući oni vezane za javnu potrošnju, moći će se objaviti putem javnoga portala povezanog s kontrolnom pločom. Kontrolna ploča će se povezati s raznim izvorima podataka (primarno EUROSTAT i sustav strateškog planiranja) te će automatski osvježavati dostupne podatke u realnom vremenu. Na taj će se način omogućiti transparentno praćenje uspješnosti provedbe akata strateškog planiranja i njihovog učinka, te

olakšati komunikacija sa zainteresiranom javnosti. Sve digitalne komponente sustava nalazit će se unutar Centra dijeljenih usluga.

Nositelj provedbe	MRRFEU – Koordinacijsko tijelo za sustav strateškog planiranja, uz uključenost MPU, Ureda za zakonodavstvo i SDURDD
Ciljna skupina	Koordinatori za strateško planiranje i procjenu učinaka propisa
Procijenjeni trošak	8.744.000 kn
Razdoblje provedbe	4/2021.-12/2025.

C2.1. RI-I2 Jačanje kapaciteta u području strateškog planiranja i bolje regulacije

Izazov

Jačanje kapaciteta ključno je za uspješno provođenje javnih politika i bolje propise. Ograničeni kapacitet za izradu i provedbu politika i projekata i nedostatni kapaciteti za strateško planiranje i procjenu učinaka propisa na javne politike i propise, tehnike izrade propisa i savjetovanje s javnošću u tijelima državne i javne uprave, uzrokuju kašnjenja u pripremi i provedbi strateških dokumenata, reformi i investicija. Navedeno se ističe u Izvješću za Hrvatsku 2020. te je povezano sa specifičnom preporukom Komisije o jačanju kapaciteta za oblikovanje i provedbu javnih politika i projekata.

Cilj

Kroz jačanje odgovarajućih kompetencija zaposlenih u sustavu državne i javne uprave te kroz provedbu certificiranih programa izobrazbi i cjeloživotno učenje osigurati dugoročno održivi sustav za strateško planiranje, upravljanje javnim politikama i bolje propise.

Opis

Primarno će se jačati kapaciteti službenika tijela državne uprave koji su raspoređeni u jedinicama za strateško planiranje tijela državne uprave, kao i službenika uključenih u proces strateškog planiranja na regionalnoj razini.

Službenike koje su resorna ministarstva imenovala kao koordinatore u procesima ključnim za oblikovanja i provedbe javnih politika, a koji su se do sada znatno razlikovali u svom rangu, stažu i iskustvu, profesionalizirat će se unutar ustrojstvene jedinice za strateško planiranje u svakom TDU te ovlastiti za učinkovitu razmjenu informacija i aktivno sudjelovanje u svim procesima koji su povezani s oblikovanjem i provedbom javnih politika u okviru nadležnosti TDU.

Već se počelo sustavno raditi na jačanju kapaciteta za strateško planiranje provedbom izobrazbi koordinatora za strateško planiranje, u kojima je tijekom 2020. sudjelovalo preko 1.200 državnih i javnih službenika s različitih razina upravljanja.

Uz kompetencijski okvir koji će se izraditi i implementirati radi održivosti sustava strateškog planiranja i obavljanja poslova strateškog planiranja u TDU (poveznica na reformu C2.1. R1), kontinuirano jačanje kapaciteta kroz izobrazbe pomoći će rukovodećim službenicima i službenicima koji rade na ovim poslovima razviti adekvatna znanja i vještine.

Sustavom profesionalizacije i jačanja kompetencija uključenih u sustav strateškog planiranja i bolje regulacije osigurat će se održivost sustava te podići kvaliteta pripreme i provedbe javnih politika u Hrvatskoj.

Provedba

Do kraja 2022., izradit će se i donijeti Pravilnik o izobrazbi u području strateškog planiranja i procjene učinaka propisa, a kojim će se definirati specijalistički programi izobrazbe, provedba programa izobrazbe, ovlaštenje za provedbu pisani ispit, redovito usavršavanje i programi usavršavanja povezani s navedenim područjima.

Izradit će se 10 edukacijskih modula koji će obuhvaćati i eLearning komponete kako bi se osigurala dostupnost, ali i otpornost na okolnosti poput epidemije COVID-19.

Izobrazbe će se provoditi uz tehničku podršku Državne škole za javnu upravu (DŠJU) te će se za eLearning module koristiti platforma DŠJU.

Počevši u 2021., a na početku svakog novog ciklusa strateškog planiranja, Koordinacijsko tijelo za sustav strateškog planiranja osigurat će relevantnu obuku uz podršku DŠJU. Izobrazba bi se sastojala od uvodne obuke za koordinatore za strateško planiranje i serije obuka kako bi se pomoglo koordinatorima razviti vještine kritičke procjene informacija, koje su im na raspolaganju iz različitih izvora. Naglasak će biti na primjeni novih metodologija i alata za strateško planiranje koji su razvijeni samostalno ili u suradnji s EK i međunarodnim organizacijama (npr. OECD). Edukacije će se povezati s kompetencijskim okvirom (C2.1.R1) vezanim uz poslove strateškog planiranja i procjene učinaka propisa i imati za cilj profesionalizaciju navedenih poslova. Izobrazbe će se promovirati i kroz zajedničku koordinaciju za stalno vrednovanje i kontinuirano unapređenje javnih politika (poveznica na C2.1. R1).

Kroz edukacije će se provesti svi službenici povezani sa sustavom strateškog planiranja i provedbe učinaka propisa na nacionalnoj i regionalnoj razini. Izrada modula je planirana u razdoblju 2022. do kraja 2024., a edukacije bi se provodile do 2025. godine sukladno planiranoj dinamici.

Navedeno bi omogućilo sustavno i kontinuirano jačanje kapaciteta javne uprave za provedbu ovih složenih procesa te podupiralo profesionalizaciju i održivost čitavog sustava upravljanja javnim politikama.

Nositelj provedbe	MRRFEU – Koordinacijsko tijelo za sustav strateškog planiranja, uz uključenost MPU, Ureda za zakonodavstvo i DŠJU
Ciljna skupina	Koordinatori za strateško planiranje i procjenu učinaka propisa; službenici tijela državne i javne uprave
Procijenjeni trošak	2.552.387 kn
Razdoblje provedbe	2/2022.-12/2025.

C2.1. R2-I1 Osiguravanje pomoći korisnicima u pripremi natječajne projektno-tehničke dokumentacije

Izazov

Potrebno je kontinuirano raditi na pripremi zrelih projekata, posebice u kontekstu zelene i digitalne tranzicije, za koju je u Kohezijskoj politici vezana i tematska koncentracija. Prema trenutnom regulatornom okviru, ona iznosi najmanje 25 % dodijeljenih sredstava iz EFRR-a za PO1 (koje uključuje i digitalnu tranziciju) i najmanje 30% za PO2 (uključuje i zelenu tranziciju).

Za Hrvatsku će se kroz EFRR dodijeliti nešto više od 5 milijardi eura. Istovremeno, tematska koncentracija iz EFRR na PO 1 i PO 2 je 55% od navedenog iznosa, odnosno iznos prelazi 2 milijarde eura, odnosno oko 16 milijardi kuna.

Cilj

Kroz angažman stručnjaka, koji posjeduju specifična znanja i potrebna ovlaštenja za izradu projektno-tehničke dokumentacije, a koju nije moguće osigurati u državnoj upravi[83] stvorit će se zaliha spremnih projekata u području zelene i digitalne tranzicije, zajedničke RRF-u i Kohezijskoj politici 2021.-2027., a koja će istovremeno doprinijeti i zahtjevima tematske koncentracije EFRR-a 2021.-2027.

Opis

Investicija podrazumijeva osiguravanje pomoći korisnicima u pravovremenoj i potpunoj pripremi sve potrebne dokumentacije za prijavu na natječaj u okviru programa 2021.-2027. (raspisivanjem natječaja za financiranje izrade projektno-tehničke dokumentacije za pripremu projektnih prijava).

Provedba

Sukladno dosadašnjem iskustvu, pod pretpostavkom da priprema projektno-tehničke dokumentacije (ovisno o veličini projekta) iznosi između 3 i 5 % ukupne vrijednosti projekta, koja je u ovom slučaju fiksirana na 160 milijuna kuna, očekivanja o vrijednosti pripremljenih projekata kroz projektno-tehničku dokumentaciju bi bila između 3 milijarde kuna (ako se pretpostavi vrijednost pripreme projektno-tehničke dokumentacije na iznos od 5%, 160 milijuna kuna/0,05=3,2 milijardi kuna) i 5 milijardi kuna (ako se pretpostavi da je vrijednost pripreme projektno tehničke dokumentacije 3%, odnosno 160 milijuna kuna/0,03= 5,3 milijardi kuna), odnosno između 20 % i 33 % ukupne tematske koncentracije 2021.-2027.

Natječaj(e) će raspisati nadležno upravljačko tijelo 2014.-2020. u suradnji sa sektorski nadležnima tijelima. Uzimajući u obzir da navedeni sustav ima primarnu ulogu upravljanja provedbom OPKK bit će potrebno s EK prethodno utvrditi ima li provedba navedenih aktivnosti za posljedicu moguće propitivanje neprihvatljivosti troškova dijela plaća ili korištenja sustava za provedbu OPKK u druge svrhe izvan ESIF (RRP).

Natječaj za financiranje izrade projektno-tehničke dokumentacije biti će najavljen tijekom sredine 2021. i raspisan u listopadu 2021. Do kraja 4Q/2022. dodijelit će se 6.370.695 EUR kroz odluke o financiranju za izradu projektne tehničke dokumentacije, koju su pripremila ministarstva, nacionalne agencije i lokalne i regionalne vlasti za potporu zelenoj i digitalnoj tranziciji, a do kraja 4Q/2025. najmanje 100 projekata koje su pripremila ministarstva, nacionalne agencije i lokalne i regionalne vlasti za potporu zelenim i digitalnim prijelazima dobit će potporu za izradu projektne tehničke dokumentacije.

Priprema projekata bi se prvenstveno usmjerila prema javnom sektoru (TDU, lokalna i regionalna razina i poduzeća u državnom vlasništvu).

[83] Priprema projektno-tehničke dokumentacije je tržišna kategorija i izvode je ovlašteni stručnjaci.

Nositelj provedbe	MRRFEU – UT
Ciljna skupina	Javni korisnici EU projekata, u području zelene i digitalne tranzicije (TDU, lokalna i regionalna uprava i poduzeća u državnom vlasništvu).
Procijenjeni trošak	160.000.000 kn
Razdoblje provedbe	10/2021.-12/2025.

C2.2. Daljnje unaprjeđenje učinkovitosti javne uprave

Veza s Europskim semestrom i/ili strateškim dokumentima i kontekst reforme

Javna uprava Hrvatske, kao i sve javne uprave EU suočavaju se s istim izazovima, posebno u dijelu smanjenja udjela javne potrošnje u BDP-u i potrebe za korisnički orijentiranom javnom upravom, no isto tako i s izazovima globalizacije, privatizacije, deregulacije, digitalne transformacije, tranzicije, promjene vrijednosti, itd.

Strategija razvoja javne uprave za razdoblje od 2015. do 2020. zadala je jasan okvir te se proveo niz projekata za razvoj javne uprave usmjeren na unapređenje upravnih kapaciteta i bolju organizaciju uprave. Strategija se trenutno provodi kroz više projekata iz ESIF-a i ostalih izvora financiranja, no s obzirom na kasniji početak provedbe projekata/investicija brojni projekti su u većoj mjeri pripremljeni (daljnja digitalizacija upravnih postupaka, sustav za upravljanje ljudskim resursima, sustav za polaganje državnog ispita, uspostava sustava i fizičke mreže jedinstvenih upravnih mjesta, uvođenje modela za hibridni pristup radnom mjestu – „*smart working*“) te su u visokoj razini spremnosti za ugovaranje i provedbu i predstavljaju veliki potencijal za daljnju reformu javne uprave.

Sukladno odluci Vlade, u travnju 2021. započeta je izrada Nacionalnog plana za razvoj javne uprave za razdoblje 2021.-2027., a završetak i donošenje plana planirano je do kraja 2021. godine. U NRS-u, kroz Strateški cilj 3. „Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom“ obuhvaćen je daljnji razvoj javne uprave, kao pretpostavke za poticanje gospodarskog razvoja i kvalitete života. Do 2030. cilj hrvatske javne uprave je postići pozicioniranje ispod 60. mjesta na indeksu globalne konkurentnosti (GCI) u komponenti 1. Institucije, s obzirom na to da je u 2019. godini Hrvatska zauzimala 77. mjesto. U izradi Nacionalnog plana uzet će se u obzir ciljevi javnih politika iz NRS-a (jačanje učinkovitosti i kvalitete, daljnja optimizacija i digitalizacija procesa, razvoj ljudskih potencijala, jačanje transparentnosti i participacije), dostupne analize i izvještaji (npr. Svjetske banke), investicije planirane kroz NPOO, kao i ostali relevantni dokumenti i analize. Prilikom izrade novog Nacionalnog plana za razvoj javne uprave posebno će se uzeti u obzir nalazi iz EUPACK izvještaja, kao i provedba mjera i aktivnosti iz Akcijskog plana za provedbu Strategije razvoja javne uprave za razdoblje 2017.-2020.

Jačanje učinkovitosti javne uprave osnaženo je s usvajanjem novog Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Hrvatske[84] odnosno uvođenjem pravila i metoda za izradu dugoročnih, srednjoročnih i kratkoročnih akata strateškog planiranja. Sva tijela državne uprave su pripremila i objavila Provedbene programe za razdoblje 2021.-2024., te Godišnje planove rada za 2021. u skladu s novim Uputama za izradu godišnjeg plana rada koje je pripremilo MPU. Time je napravljen ogroman iskorak u boljem definiranju pokazatelja rezultata i ishoda tijela državne uprave i državnih tijela, a što direktno utječe na poboljšanje učinkovitosti javne uprave.

Programom Vlade utvrđeni su prioriteti i mjere koje će se s ciljem daljnjeg unaprjeđenja učinkovitosti, odnosno daljnje funkcionalne decentralizacije i funkcionalnog povezivanja JLP(R)S i modernizacije javne uprave (digitalizacija, interoperabilnost, smanjenje broja lokalnih dužnosnika, uređenje sustava plaća i upravljanja ljudskim resursima) provesti u mandatu Vlade.

[84] NN123/17

U okviru Europskog semestra (CSR 2019/1b i CSR 2020/4a) prepoznate su potrebe za jačanjem učinkovitosti javne uprave te unaprjeđenjem pružanja i kvalitete usluga u manjim JLP(R)S, kako bi se dostigao prosjek EU-a. Međutim, istaknuta su i poboljšanja u dijelu modernizacije i povećanju korištenja digitalnih javnih usluga, primjerice kroz sustav e-Građani. Ulaganjem u razvoj novih tehnologija i online servisa, digitaliziranim postupcima, ubrzavanjem žalbenih postupaka (koji često uzrokuju dugotrajnosti kod ishođenja dozvola ili drugih akata u upravi), online plaćanjem pristojbi te mjerama za depolitizaciju i profesionalizaciju javne uprave planira se rješavanje izazova s kojima je suočena javna uprava u Hrvatskoj. EK također ističe potrebu unapređenja sustava plaća u državnoj upravi i javnim službama. Stoga će se novim Zakonom o plaćama u državnoj upravi i javnim službama postići bolja usklađenost plaća u javnoj upravi uvođenjem zajedničke osnovice za plaće i koeficijenata složenosti poslova na temelju dosljednijih opisa radnih mjesta i okvira za kompetencije. U okviru jačanja administrativne sposobnosti javne uprave, potrebno je razviti i unaprijediti digitalnu infrastrukturu javnog sektora u području arhiva i kulturne baštine.

Vizija hrvatske javne uprave je nepristrana i učinkovita javna uprava koja opravdava povjerenje građana, te će reformskim mjerama i investicijama napraviti daljnji koraci ka unapređenju javnih servisa koji na participativan, dostupan, djelotvoran i brz način omogućavaju građanima ostvarivanje njihovih prava i obveza bez obzira gdje žive. Kako bi se ostvarila navedena vizija provest će se četiri glavne reforme i pripadajuće investicije: 1) Unaprjeđenje postupka zapošljavanja u državnoj službi kroz osnaživanje sustava prijema u državnu službu i daljnje poboljšanje kompetencija državnih službenika, 2) Novi modeli plaća i rada u državnoj službi i javnim službama što obuhvaća reforma sustava plaća u javnom sektoru i unaprjeđenje sustava HRM-a i COP-a, 3) digitalna transformacija konzervatorskih podloga i arhivskih zapisa te 4) funkcionalna i održiva lokalna samouprava kroz daljnju optimizacija i decentralizacija JLP(R)S putem potpore funkcionalnom spajanju.

Reforme i investicije predložene u okviru NPOO-a nisu financirane u okviru postojećih operativnih programa. Trenutno su u tijeku koordinativni procesi na nacionalnoj razini za programiranje budućih operativnih programa, te su jasno razgraničena područja koja će se financirati u okviru NPOO-a odnosno budućih operativnih programa, kako bi se izbjeglo dvostruko financiranje. Predmetne reforme u skladu su s pravilima vezanim za državne potpore te planirane investicije u okviru istih ne konstituiraju državne potpore već su usmjerene odnosno podržavaju samo neekonomske aktivnosti. Drugim riječima, korisnici navedenih reformi/investicija nisu poduzetnici, te ne obavljaju gospodarske djelatnosti na tržištu (ne nude robu i usluge). Naime, radi se o institucijama javne vlasti koje su također obveznici korištenja pravila/Zakona o javnoj nabavi te se i na taj način sprječava stavljanje u povoljniji položaj određenog subjekta na tržištu.

Obuhvat reforme i investicija, razina pripremljenosti i vrijeme potrebno za provedbu

(a) Reformske mjere

C2.2. R1 Unaprjeđenje postupka zapošljavanja u državnoj službi

Izazov

Hrvatska je usmjerena na stvaranje moderne, profesionalne, stručne i učinkovite javne uprave koja pruža kvalitetne usluge građanima i ostalim korisnicima, uz poštivanje uvjeta nepristranog, otvorenog, predvidivog i transparentnog funkcioniranja. Pri tome važnu ulogu imaju ljudski potencijali, odnosno zaposleni službenici jer o njihovoj stručnosti, motivaciji i

integritetu ovisi učinkovito i kvalitetno obavljanje poslova. Navedeni izazov naročito dolazi do izražaja u kriznim situacijama kada je potrebno imati snažne i otporne ljudske potencijale kako bi proveli promjene i reforme. U ovom kontekstu važno je imati na umu i (ne)povjerenje građana i njihovu potrebu za sigurnim i stabilnim institucijama u kriznim vremenima, a što će se, između ostalog, riješiti i povećanjem transparentnosti i objektivnosti prijema u državnu službu.

Podizanje organizacijske sposobnosti, održivosti i uspješnosti rada državnih službi o čemu ovisi i kvaliteta usluga građanima postaje još veći imperativ u kontekstu pandemije COVID-19. Za profesionalnu i stručnu javnu upravu koja može odgovoriti na izazove u kriznim situacijama osobito je važno osigurati kompetencije i potreban broj zaposlenih. Za ostvarenje ove reforme razradit će se metode upravljanja ljudskim potencijalima u državnoj upravi.

Zapošljavanje u državnoj službi u Hrvatskoj provodi se putem javnog natječaja u skladu s planom prijema u državnu službu. Planom se utvrđuje, između ostalog, stvarno stanje popunjenosti radnih mjesta u državnom tijelu, potreban broj državnih službenika na neodređeno vrijeme za razdoblje za koje se plan donosi, planira se broj vježbenika i prijam u državnu službu na određeno vrijeme zbog povećanog opsega poslova. Međutim, potrebno je unaprijediti analize stvarnih potreba za zaposlenima.

Javni natječaj provodi Komisija koju imenuje čelnik tijela iz reda državnih službenika koji imaju potrebno obrazovanje i stručno znanje vezano za utvrđivanje znanja, sposobnosti i vještina kandidata u postupku javnog natječaja. U praksi članovi Komisije imaju stručno znanje vezano za poslove radnog mjesta koje se popunjava, odnosno u području iz kojeg se kandidat testira. Međutim, nisu educirani za izradu pitanja za testiranje, iz čijih bi se odgovora, ako su pitanja metodološki i stručno postavljena, kandidat mogao pravilno vrednovati i izabrati onaj koji najbolje odgovara zahtjevima radnog mjesta. Sadašnjim načinom testiranja i intervjua veći je naglasak na provjeri teorijskog znanja kandidata, stoga je potrebno ojačati testiranje sposobnosti i vještina kandidata, bitnih za obavljanje poslova radnog mjesta.

U unaprijeđenom postupku planiranja i zapošljavanja otklonit će se navedeni nedostaci kroz kreiranje centralnog sustava selekcije. Kroz navedeni sustav poboljšat će se planiranje novog zapošljavanja sukladno potrebama za popunom određenih radnih mjesta i potrebnim profilom službenika/stručnjaka s odgovarajućim kompetencijama. Selekcija će se provoditi centralizirano, putem online testiranja, čime će se osigurati objektivnost i transparentnost postupka izbora kandidata. Planiranom investicijom utvrdit će se sadržaj testiranja i pripremiti odgovarajuća pitanja za testiranje kojima se može osigurati izbor najboljeg kandidata. Navedeni sustav ubrzat će proces selekcije/zapošljavanja i kreirati otpornije procese i procedure koje mogu doprinijeti učinkovitijem popunjavanju radnih mjesta s potrebnim stručnim kompetencijama.

Digitalizacija ukupnog procesa zapošljavanja pokazala se nužnim u vremenu pandemije COVID-19 i otežanih putovanja i dostupnosti prostorija za testiranje kandidata.

Cilj

Osigurati kompetentne službenike koji će doprinijeti unapređenju učinkovitosti javne uprave i povećanju efikasnosti, uštede i usmjerenost javne uprave građanima.

Opis

U svrhu ostvarenja cilja planiraju se izmjene zakonodavnog okvira, razvoj IT alata, izrada metodologija i potrebnog sadržaja za provjeru kompetencija te jačanje kapaciteta.

Provedba

Uvest će se centralizirani sustav selekcije državnih službenika koji će se provoditi na temelju prethodno utvrđenih planova prijema zasnovanih na analizama radne opterećenosti i stvarnim potrebama državnih tijela za zapošljavanjem određenog profila službenika. U postupku zapošljavanja provodit će se online testiranje kandidata te tako osigurati transparentni i objektivniji izbor kandidata. Standardizirani postupak testiranja i intervjua provodit će stručne osobe, a anonimnost kandidata bit će osigurana tijekom postupka, sve do intervjua, što će znatno pridonijeti transparentnosti i omogućiti izbor najboljih kandidata.

Nositelj provedbe	MPU
Ciljna skupina	Nezaposleni/kandidati za prijam u državnu službu, državni službenici
Procijenjeni trošak	20.037.868 kn (zbroj investicija koje se nalaze u C2.2. R1)
Razdoblje provedbe	4/2021.-6/2024.

C2.2. R2 Novi modeli plaća i rada u državnoj službi i javnim službama

Izazov

Novi model plaća i rada u državnim i javnim službama obuhvaća reformu sustava plaća i uvođenje modela za hibridni pristup radnom mjestu („*smart working*“). Reforma sustava plaća predstavlja važnu reformu u razdoblju do 2026., a rješava CSR vezan za usklađenost okvira za određivanje plaća u državnoj upravi i javnim službama koji bi omogućio ujednačen pristup plaćama u javnom sektoru.

Već nekoliko godina postoji potreba za uvođenjem novog modela plaća u državnoj upravi i javnim službama (plaće službenika i namještenika zaposlenih u državnim tijelima i pravnim osobama kojima se sredstva za plaće osiguravaju u Državnom proračunu).

Plaće u državnoj upravi i javnim službama određene su kao umnožak koeficijenta složenosti poslova radnog mjesta i osnovice za obračun plaće, koji se svakom službeniku i namješteniku uvećava za 0,5% po godini ostvarenog radnog staža. Osim dodatka na radni staž, propisan je dodatak za poslove s posebnim uvjetima rada te dodaci na plaću propisani temeljnim i granskim kolektivnim ugovorima. Također postoje brojni dodaci u pojedinim dijelovima državne službe na temelju posebnih propisa. Koeficijenti za obračun plaće utvrđeni su u više različitih propisa (opći i posebni propisi, koji se odnose na pojedine službe).

Razina plaća za neka radna mjesta i poslove nedostatna je za privlačenje i zadržavanje stručnih, kompetentnih službenika, dok je u drugim slučajevima razina plaća previsoka u usporedbi s privatnim sektorom. Pored toga, rezultati rada službenika i namještenika nemaju utjecaja na visinu plaće jer ista ovisi isključivo o rasporedu na radno mjesto te nema mogućnosti za nagrađivanje i povišice.

Stoga je potrebno standardizirati sustav plaća u državnoj upravi i javnim službama i osigurati provedbu načela jednake plaće za jednak rad, odnosno rad jednake vrijednosti, neovisno o segmentu javnog uprave u kojoj je službenik zaposlen te uvesti sustav nagrađivanja službenika

s izvanrednim (iznadprosječnim) rezultatima rada kako bi se u javnu upravu uspjeli privući i zadržati kvalitetni, visokoobrazovani, kompetentni službenici te smanjiti njihov odljev u realni sektor. Uvjeti rada državnih službenika i službenika u javnim službama i pružanje javnih usluga građanima u novim okolnostima, koje je donijela pandemija bolesti COVID-19, dodatno su naglasili ovisnost javne uprave o kvalitetnim službenicima koji su se brzo prilagodili novim izazovima.

Zakonom o državnim službenicima propisana je mogućnost premještaja državnog službenika po potrebi službe na drugo radno mjesto u istom ili drugom državnom tijelu, u istom ili drugom mjestu rada. Kada to zahtijevaju potrebe službe, službenik tijela lokalne i područne (regionalne) samouprave, odnosno službenik iz javne službe iznimno može biti premješten na radno mjesto u državnu službu. Državni službenik također može biti premješten u tijelo lokalne i područne (regionalne) samouprave, odnosno javnu službu. U tom smislu uvest će se interna burza rada u kojoj će biti moguće iskazati interes za promjenu radnog mjesta od strane službenika.

U Hrvatskoj od 2013. postoji Registar zaposlenih u javnom sektoru, koji je ustrojen radi upravljanja ljudskim potencijalima i centraliziranog obračuna plaća. Radi se o aplikaciji REGZAP-COP, koja je u državnom vlasništvu i sastoji se od dvije baze podataka: REGZAP-a kao jedinstvene baze podataka o zaposlenima u javnom sektoru i Sustava za centralizirani obračun plaća (COP) kao računalnog programa putem kojega se obračunavaju i isplaćuju plaće za sve zaposlene u javnom sektoru. Putem ovog sustava vode se osobni podaci i podaci o plaćama za otprilike 250.000 zaposlenih u državnoj službi i javnim službama (sustav zdravstva, obrazovanja, socijalne skrbi i kulture, agencije, HZMO, HZZ i dr.), čije se plaće osiguravaju u državnom proračunu. Međutim, sustav REGZAP-COP se treba nadograditi s dodatnim funkcionalnostima kako bi se upravljanje ljudskim potencijalima moglo uspješno obavljati u državnoj upravi i javnim službama.

Cilj

Pravedan, transparentan, dosljedan, motivirajući i financijski održiv sustav plaća u državnoj upravi i javnim službama te standardiziran, digitaliziran i korisnički usmjeren HRM.

Opis

Pripremit će se analiza stanja i usporedba plaća u državnoj upravi i javnim službama s analizom razlika u plaćama u pojedinim segmentima državne službe i javnih službi, revizija koeficijenata te prijedlog modela novog platnog sustava. Na temelju rezultata analize stanja i prijedloga modela novog sustava plaća kreirat će se novi platni sustav te izraditi nacrt prijedloga novog Zakona o plaćama u državnoj upravi i javnim službama. U novom Zakonu o plaćama unaprijedit će se vrednovanje radnih mjesta u skladu s utvrđenim kriterijima, koji će osigurati harmonizaciju plaća u državnoj upravi i javnim službama. U okviru novog modela plaća uspostavit će se sustav nagrađivanja prema rezultatima rada (radnom učinku), promicanje u viši platni stupanj na temelju ostvarenog radnog učinka, odnosno vraćanje u niži platni stupanj u slučajevima kada službenik nije ostvario očekivane rezultate u radu.

Pored izmjene sustava plaća u državnoj upravi i javnim službama, u okviru ove mjere prilagodit će se sustav COP za provedbu novog sustava plaća, provesti potrebne izmjene propisa (Zakon o državnim službenicima te Uredbe o klasifikaciji radnih mjesta u državnoj službi; oblicima, načinima i uvjetima izobrazbe državnih službenika; postupku i kriterijima ocjenjivanja državnih službenika; načinima i uvjetima napredovanja državnih službenika i dr.), kako bi se mogle implementirati nove funkcionalnosti u Registru zaposlenih u javnom sektoru (izrada

akata o pravima i obvezama službenika, ocjenjivanje, evidencija radnog vremena, planiranje i razvoj karijere, interna burza rada te personalizirani pristup sustavu od strane službenika i službena putovanja - nalozi, izvješća i isplata) koje će omogućiti standardizirani, digitalizirani sustav upravljanja ljudskim potencijalima (HRM) u državnoj upravi i javnim službama.

U okviru reforme sustava plaća pripremit će se propisi vezani za ocjenjivanje i napredovanje državnih službenika. Ocjena rada i učinkovitosti bit će temelj za karijerno napredovanje i promicanje u plaćama.

U REGZAP/COP-u će se implementirati nove funkcionalnosti radi provedbe predloženih izmjena u sustavu plaća, praćenja provedbe Zakona o plaćama, izrade izvješća te digitalizacija ključnih procesa za upravljanje ljudskim potencijalima. Planiraju se također navedene izmjene propisa za provedbu novih funkcionalnosti podržanih unaprijeđenim Registrom zaposlenih u javnom sektoru i Centraliziranim obračunom plaća (COP).

Također, uvest će se mogućnost novog modela rada službenika na daljinu (*smart working*), omogućiti službenicima usklađivanje poslovnih i privatnih obaveza te doprinijeti povećanju mobilnosti unutar javne uprave kao i većoj motivaciji za rad u javnoj upravi.

Novi sustav plaća doprinijet će većoj motivaciji službenika, a u konačnici većoj učinkovitosti i kvaliteti državne uprave i javnih službi, posebno u smislu otpornosti na posljedice uzrokovane pandemijom COVID-19 kao i suočavanja s budućim izazovima i rizicima. Dio navedenog ostvarit će se i uspostavom hibridnog modela rada državnih i javnih službenika.

Provedba

Izmjena sustava plaća u državnoj upravi i javnim službama obuhvaća sljedeće aktivnosti:

- Osnivanje jedinstvenog koordinativnog tijela Vlade
- Analiza postojećeg sustava plaća
- Komparativna analiza sustava plaća u javnoj upravi u odnosu na pojedine države članice EU
- Izrada komunikacijske strategije i podrška u implementaciji reforme
- Prijedlog izmjene sustava plaća
- Donošenje novog regulatornog okvira za sustav plaća i za nove funkcionalnosti
- Prilagodba COP-a za provedbu novog sustava plaća
- Razvoj i implementacija novih funkcionalnosti u REGZAP-COP-u.

Pored izmjene sustava plaća u državnoj upravi i javnim službama i unaprjeđenja COP-a, implementacijom novih funkcionalnosti u okviru ove reforme osigurat će se tehnička platforma za standardizirani, digitalizirani sustav upravljanja ljudskim potencijalima (HRM) u državnoj službi. Svi detalji i opis svake od faza opisani su unutar investicije C2.2. R2-I1 Unapređenje sustava plaća u javnom sektoru, sustava HRM-a i COP-a.

Uvest će se novi hibridni model rada službenika na daljinu („*smart working*"), omogućiti službenicima usklađivanje poslovnih i privatnih obaveza te doprinijeti povećanju mobilnosti unutar javne uprave, kao i većoj motivaciji. U sklopu uvođenja hibridnog modela rada provest će se sljedeće aktivnosti:

- Analiza stanja i komparativna analiza oblika hibridnog pristupa radnom mjestu u zemljama članicama EU
- Prijedlog modela hibridnog pristupa radnom mjestu s cjelovitim normativnim rješenjem za implementaciju istoga
- Plan za implementaciju modela hibridnog pristupa radu u državnim i javnim institucijama
- Provedba pilota odabranim TDU, e-learning i podrška tijelima u provedbi
- Prilagodba postojećeg IT rješenja integriranog u CDU za udaljeni rad većeg broja službenika, uključujući licence za software
- Prijenosna računala i radne stanice za hibridni pristup radnom mjestu (za 7600 državnih službenika, sukladno cilju da 20% državnih službenika ima hibridni pristup radnom mjestu.

Kupnja IT opreme bit će prema zahtjevima DNSH:

- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU Direktivom 2009/125/EC za eko-dizajn proizvoda povezanih s energijom, kojom se doprinosi održivom razvitku povećanjem energetske učinkovitosti i razine zaštite okoliša.
- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU direktivom 2011/65/EU (RoHS) za ograničavanje upotrebe određenih opasnih supstanci u električnoj i elektroničkoj opremi.
- Kada završi uporabna faza električne i elektroničke opreme, otpadnu električnu i elektroničku opremu sakuplja i upravlja ovlašteni operater te obrađuje prema hijerarhiji otpada, u skladu s Direktivom 2012/19/EU o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi.

Nositelj provedbe	MPU – vezano za ZOP u dijelu koji se odnosi na državne službenike i namještenike, COP i HRM, uvođenje hibridnog pristupa radno m mjestu MRMS – vezano za ZOP u dijelu koji se odnosi na službenike i namještenike u javnim službama
Ciljna skupina	Državni službenici i namještenici te službenici i namještenici u javnim službama koji su uključeni u Centralizirani obračun plaća (COP).
Procijenjeni trošak	125.883.853 kn (investicije uz C2.2. R2)
Razdoblje provedbe	10/2021. - 12/2024.

C2.2. R3 Digitalna transformacija konzervatorskih podloga i arhivskih zapisa

Izazov

Proces rješavanja životnih situacija najčešće obuhvaća više institucija. Povezivanje procesa u različitim institucijama obavljaju građani pri čemu je potrebno poznavati ustroj i djelokrug javne uprave, fizičke lokacije gdje se nalaze institucije kao i radno vrijeme pojedina institucije. Sve to je vrlo zahtjevno i nepotrebno i iziskuje puno vremena i troška.

Izazov MKM-a je ojačati administrativne kapacitete i poboljšati poslovno okruženje olakšavanjem dobivanja dozvola vezanih uz Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara te unaprijediti upravljanje dokumentacijom kod tijela javne vlasti i drugih stvaratelja

dokumentarnog i arhivskog gradiva u svrhu osiguranja odgovornog i transparentnog poslovanja te pružanje usluga tijela javne vlasti. Konzervatorske podloge nisu javno dostupne što negativno utječe na postupak izdavanja dozvola, njegovo trajanje i ujednačenost. Usporeni procesi upravljanja dokumentacijskim resursima kod tijela javne vlasti i drugih stvaratelja gradiva zbog nepostojanja jedinstvenog arhivskog informacijskog sustava loše utječu na poslovanje i pružanje usluga građanima.

Cilj

Uspostava digitalne infrastrukture i usluga javne administracije izradom sustava konzervatorskih podloga te razvojem nacionalnog arhivskog informacijskog sustava usklađenog s minimalnim zahtjevima INSPIRE Direktive unaprijedit će upravljanje dokumentacijom kod tijela javne vlasti i drugih stvaratelja gradiva kao temeljne potporne funkcije svim poslovnim procesima.

Omogućiti će se efikasnije pružanje usluga javne uprave uz korištenje implementiranih IKT rješenja koja će osigurati interoperabilnost i razmjenu podataka, smanjenje troškova, transparentnost poslovanja i zaštitu prava građana.

Opis

Reforma se ostvaruje i digitalizacijom te digitalnom transformacijom javne uprave kao alatom koji će omogućiti efikasnije pružanje javnih usluga.

Daljnje povećanje učinkovitosti javne uprave namjerava se provesti razvojem e-usluga u području arhiva i kulturne baštine. Potrebno je kreirati nove e-usluge koje će ukloniti postojeće administrativne prepreke u ishođenju različitih dozvola sukladno legislativi u sektoru kulture i građenja. Javnom objavom konzervatorskih podloga s jasnom informacijom o mjerama zaštite i prihvatljivim promjenama u zaštićenim povijesnim jezgrama osigurat će se transparentnost i ujednačavanje u postupanju javne uprave odgovorne (nadležne) za kulturnu baštinu.

Ulaganjem u mrežu arhiva, a posebno u kapacitete za digitalizaciju potrebno je stvoriti preduvjete za digitalizaciju dokumentacije javnih i privatnih imatelja arhivskog gradiva što će značajno smanjiti troškove poslovanja te doprinijeti učinkovitosti javne uprave, pravosuđa i ostalih javnih servisa.

Provedba

Planira se razviti i uspostaviti e-usluga koja će omogućiti pristup digitalnim konzervatorskim podlogama izrađenim za kulturno-povijesne cjeline. Uspostavit će se organizacijski okvir i razviti e-usluga (e-konzervatorska podloga) te će se izraditi 60 javno dostupnih digitalnih konzervatorskih podloga. Taj će sustav biti nadogradnja informacijskog sustava kulturne baštine te će biti kompatibilan s digitalnim sustavima ostalih javno-pravnih tijela kojima su potrebni podaci iz područja kulturne baštine ili čije djelatnosti su vezane za upravljanje prostorom. Također se planira jačanje kapaciteta edukacijom stručnjaka za rad na konzervatorskim podlogama te izrada potrebnih standarda i kriterija. Novim arhivskim zakonodavstvom iz 2019. godine unaprijeđen je i tehnološki osuvremenjen sustav zaštite dokumentarnog i arhivskog gradiva u arhivskim ustanovama i izvan njih. Razvojem nacionalnog arhivskog informacijskog sustava, jačanjem infrastrukturnih i ljudskih kapaciteta u državnim arhivima i jačanjem kapaciteta za digitalizaciju analognog gradiva na papiru kod stvaratelja i vlasnika (posjednika) gradiva uspostavit će se e-usluga koja će osigurati brži

pristup dokumentaciji i brže ostvarivanje prava korisnika odnosno svih zainteresiranih građana.

Nositelj provedbe	Reformu će voditi MKM u uskoj suradnji i dijalogom s MPU i SDURDD (CDU).
Ciljna skupina	Šira javnost, javnopravna tijela u području kulturne baštine, graditeljstva, prostornog uređenja i dr., stručnjaci u području kulturne baštine, graditeljstva i prostornog uređenja, pravne osobe stvaratelji dokumentarnog i arhivskog gradiva posebno uprava i pravosuđe, javni i privatni arhivi.
Procijenjeni trošak	346.015.705 kn (zbroj investicija koje se nalaze u C2.2. R3)
Razdoblje provedbe	6/2021.-6/2026.

C2.2. R4 Funkcionalna i održiva lokalna samouprava

Izazov

Lokalna i područna (regionalna) samouprava u Hrvatskoj predstavlja organizaciju vlasti i upravljanja na lokalnoj i regionalnoj razini radi autonomnog organiziranja i rukovođenja javnim poslovima koji su od značaja za lokalno stanovništvo. Taj sustav suočava se s izazovom nedostatnog administrativnog i fiskalnog kapaciteta za pružanje kvalitetnih usluga građanima za koje su nadležne, kao i s nedostatkom u pogledu transparentnosti trošenja proračunskih sredstava. Navedeno dovodi do toga da u brojnim jedinicama pojedine javne potrebe nisu adekvatno podmirene, a ni građani nisu zadovoljni funkcioniranjem pojedinih jedinica. Kako lokalne jedinice rješavaju lokalne probleme i pružaju javne usluge građanima, učinkovitost tog sustava je ovisna o pitanju kako je isti organiziran.

U prosuđivanju funkcionalnosti i održivosti sustava potrebno je razmatrati cjelinu. Prosuđivati samo stupanj ekonomsko-financijske razvijenosti jedinica, pitanje zaposlenosti u upravnim tijelima ili neracionalno trošenje proračunskih sredstava, nije dovoljno za izvođenje zaključka o nužnom smanjivanju broja jedinica. Potrebno je uzeti u obzir i ostale činjenice i temeljne pretpostavke ustroja lokalne i područne (regionalne) samouprave. Veličina prostora, prometni položaj, društveni i prirodni resursi, povijesna i kulturna baština te drugi potencijali također se trebaju razmotriti u kontekstu prosuđivanja o funkcioniranju JLP(R)S.

Pri tome, u kontekstu analize broja JLP(R)S potrebno je voditi računa o geografskim karakteristikama Hrvatske. Naime, na relativno maloj površini od 56.594 km^2 u Hrvatskoj postoje tri glavne prostorno-reljefne cjeline, koje ugrubo možemo podijeliti na nizinsko (panonsko) područje na sjeveru, sredozemno (mediteransko) područje uz Jadransko more i njegovo neposredno zaleđe, kao i područja otoka te planinsko područje. Dakle, s obzirom na geografsku strukturu, sustav lokalne i područne (regionalne) samouprave vrlo je složen. Slijedom navedenog, važno je napomenuti da učinkovitost sustava ne ovisi o broju jedinica već o načinu kako je sustav organiziran u smislu isporuke kvalitetnih i standardiziranih usluga te će se naći najbolje rješenje u pogledu postizanja učinkovitosti. Stoga će se poticati suradnja jedinica i stvoriti sustav za financiranje zajedničkog izvršavanja pojedinih zadaća JLP(R)S.

Također, u cilju ublažavanja negativnih tendencija koje bi mogle proizaći iz prethodno navedenih karakteristika sustava lokalne i područne (regionalne) samouprave, zakonodavac kontinuiranim mjerama nastoji poticati decentralizaciju i jednak razvoj svih jedinica. S tim u

vezi, u cilju smanjenja i racionalizacije troškova te poboljšanja učinkovitosti, stupanjem na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi[85] smanjen je broj lokalnih dužnosnika, odnosno zamjenika koji se biraju zajedno s općinskim načelnicima, gradonačelnicima i županima sa 671 na 103. Navedeno će smanjiti financijsko opterećenje JLP(R)S koje imaju slabije financijske kapacitete, smanjenjem broja lokalnih dužnosnika u kontekstu financijske uštede najviše će profitirati male jedinice (kojih je u Hrvatskoj velik broj).

S obzirom na to da postoje različiti uvjeti u kojima su se pojedina područja razvijala, JLP(R)S se razlikuju po stupnju gospodarskog razvoja i mogućnosti prikupljanja prihoda na svom području. Cilj je zakonodavca ublažiti fiskalne nejednakosti koje proizlaze iz neujednačenog gospodarskog razvoja pojedinih područja, kako bi se u svim jedinicama osigurao minimum potrebne razine javnih usluga. Vođen tim ciljem, u okviru cjelovite i sveobuhvatne porezne reforme, zakonodavac je Zakonom o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave[86] uredio fiskalno izravnavanje JLP(R)S te financiranje decentraliziranih funkcija.

Također, odredbama Zakona o proračunu[87] propisano je da su JLP(R)S dužne prilikom donošenja i izvršenja proračuna voditi se načelom transparentnosti, što u prvom redu obuhvaća objavu proračuna u službenom glasilu ili mrežnim stranicama jedinice. Ujedno, godišnja i polugodišnja izvješća o izvršenju proračuna objavljuju se također u službenom glasilu ili mrežnim stranicama jedinice. Transparentnost JLP(R)S inkorporirana je i u Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, kojim je u članku 68.a propisana obveze općina, gradova i županija da javno objavljuju informacije o trošenju proračunskih sredstava na svojim mrežnim stranicama tako da te informacije budu lako dostupne i pretražive.

Cilj

Cilj je uspostaviti kvalitetan i učinkovit sustav lokalne i područne (regionalne) samouprave kroz funkcionalno povezivanje jedinica radi uspostave učinkovitog, kvalitetnog i transparentnog pružanja usluga građanima, kako bi građani imali jednake mogućnosti za zadovoljavanje svojih potreba i interesa, bez obzira gdje žive.

Opis

Stvorit će se sustav za financiranje zajedničkog izvršavanja pojedinih poslova lokalnih jednica – poslova iz njihovog samoupravnog djelokruga kao i za izvršavanje drugih stručnih poslova koje jedinice obavljaju za svoje potrebe. Kroz suradnju, jedinice mogu lakše prevladati problem nedostatnih kapaciteta, unaprijediti kvalitetu i kvantitetu pruženih usluga te učinkovitije iskoristiti raspoloživa sredstva i resurse.

Potaknut će se zajedničko izvršavanje poslova sufinanciranjem jedinica za točno određeni posao, odnosno zajedničko obavljanje tog posla. Kriteriji za utvrđivanje iznosa sufinanciranja ovisit će, između ostalog, o broju zadataka koji jedinice zajednički obavljaju, te će se utvrditi posebnim zakonom. Sufinanciranje organiziranog zajedničkog izvršavanja poslova za posljedicu treba imati veći broj jedinica koji bi se uključio u zajedničko obavljanje zadaća.

[85] NN 144/20
[86] NN, 127/17 i 138/20
[87] NN 87/08, 136/12 i 15/15

Pojedina jedinica imat će pravo na dodatna sredstva, odnosno sufinanciranje, ako je uključena u zajedničko obavljanje određenih navedenih zadataka, za koje barem jedan zadatak obavlja zajedno s drugom ili drugim jedinicama. U tom slučaju imala bi pravo na određeni utvrđeni postotak sufinanciranja izdataka svog proračuna ostvarenih u tu svrhu u prethodnoj godini. Za svaki dodatni zadatak iznos sufinanciranja povećavao bi se za određeni postotak (do određenog ukupnog iznosa sufinanciranja). U suradnji s MFIN-om, sredstva za sufinanciranje bit će osigurana u fondu izravnanja i planirana u državnom proračunu za tekuću godinu s projekcijama za iduće dvije godine ovisno o iskazanim i utvrđenim potrebama jedinica koje se odluče na funkcionalno odnosno stvarno spajanje.

Utvrdit će se točni kriteriji, način i mogućnost za sufinanciranje zajedničkog obavljanja određenih poslova te status djelatnika/službenika u tijelima koji će obavljati poslove za više lokalnih jedinica.

Ujedno, iako je trenutačno važećim zakonodavnim okvirom predviđena mogućnost stvarnog spajanja jedinica, činjenica je da ne postoji velik interes od strane jedinica za isto. Stoga će se također analizirati i procijeniti potencijal jedinica i za stvarno spajanje, koje će se također financijski poticati prilikom provedbe ovih aktivnosti.

Jedinice koje se stvarno ili funkcionalno spoje imat će obvezu slanja izvješća o učincima MFIN-u, tijelu državne uprave u čijem je djelokrugu posao koji se zajednički obavlja te MPU-u. Dostava izvješća o učincima nadležnim tijelima odvijat će se putem Sustava za podršku funkcionalnom i stvarnom povezivanju jedinica, čije uspostavljanje je detaljnije opisano u dijelu C2.2. R4-I1 ovog dokumenta. Uspješno provođenje procesa stvarnog ili funkcionalnog spajanja, zajedničko obavljanje određenih poslova te podnošenje izvještaja o istom bit će pretpostavka za dodjelu dodatnih sredstava, odnosno sufinanciranje. Pri tome, jedinice koje se odluče funkcionalno spojiti, kako bi ostvarile pravo na sufinanciranje, bit će u obvezi zajednički obavljati posao/poslove u razdoblju od minimalno 5 godina.

U okviru razrade modela utvrdit će se više mogućih modela financiranja zajedničkog obavljanja poslova uzimajući u obzir djelokrug jedinica utvrđen zakonom i iskazane potrebe jedinica za zajedničkim obavljanjem poslova. Početni parametri za razradu modela bili bi: iskazane potrebe jedinica, proračunski i fiskalni kapaciteti jedinica, broj stanovnika jedinice, broj potencijalnih korisnika usluga kod obavljanja lokalnih poslova i trajnost obavljanja pojedinih lokalnih usluga.

Nadalje, funkcionalno odnosno stvarno spajanje jedinica imat će pozitivan utjecaj prilikom dodjele bespovratnih sredstava iz fondova EU i sufinanciranja iz sredstava fondova EU.

Radi podrške jedinicama koje se odluče stvarno ili funkcionalno spojiti, osnovat će se i Međuresorna radna skupina, koju će činiti stručnjaci tijela državne uprave. Pored podrške reformskim aktivnostima stvarnog i funkcionalnog spajanja, jedna od zadaća međuresorne radne skupine bit će evaluacija provedbe procesa stvarnog ili funkcionalnog spajanja, kako bi se jasno utvrdili financijski i drugi učinci spajanja te pratilo samo uspostavljanje kvalitetnog i učinkovitog sustava lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Provedba

Izmijenit će se zakonodavni okvir i uspostaviti mehanizam financijske potpore za poticanje funkcionalnog i stvarnog spajanja JLS-a, uz osiguranje dostatnih sredstava u državnom proračunu za financijsko poticanje stvarnog spajanja minimalno 20% JLS-ova, odnosno funkcionalnog spajanja minimalno 40% JLS-ova tijekom razdoblja do 2026. godine. Pri tome će

funkcionalno spojeni JLS-ovi zadržati ista sredstva iz proračuna koja su im bila na raspolaganju prije spajanja, kroz razdoblje od najmanje 2 godine, a poticaji će pokriti i jednokratne troškove spajanja te će se osigurati i dodatna sredstva temeljena na postignutim uštedama u narednih 5 godina. Uz to, poticaji za stvarna spajanja JLS-a uključivat će jednokratne kapitalne transfere, tijekom 5 godina koje će JLS-i koristiti namjenski za infrastrukturne projekte. Odlukom Vlade RH propisati će se kriteriji i visina poticaja, uz veće fiskalne poticaje za stvarna spajanja, dok će poticaji za funkcionalna spajanja ovisiti o broju i vrsti funkcija koje su predviđene za spajanje. Nakon donošenja Odluke Vlade RH, objaviti će se javni poziv JLS-ovima za iskaz interesa za dobrovoljno funkcionalno odnosno stvarno spajanje.

Do zakonodavnih izmjena ostalih zakona doći će kada to bude potrebno kroz provedbu investicije funkcionalnog i/ili stvarnog spajanja te će se to odvijati do kraja provedbe investicije C2.2. R4-I1, odnosno do 2Q/2025. Tom investicijom uspostavit će se cjeloviti sustav podrške funkcionalnom i stvarnom povezivanju jedinica s kriterijima prema kojima će se financijski poticati dobrovoljno funkcionalno i stvarno spajanje JLS-ova. Također, pristupit će se odgovarajućim zakonodavnim aktivnostima – izmjeni Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te Zakona o službenicima i namještenicima u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi.

Ako se jedinice opredijele za stvarno spajanje, posljedično će biti potrebne izmjene Zakona područjima županija, gradova i općina u Hrvatskoj, te eventualno izmjene Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi.

U sklopu provedbe reforme javne uprave, također će se osigurati vrednovanje u tijeku provedbe Nacionalnog plana za razvoj javne uprave 2021.-2027. putem ostvarivanja suradnje s akademskom zajednicom, kao i odgovarajuća sredstva za uspostavu platforme i komunikacijskih kanala za informiranje i aktivnu participaciju građana u provedbi reforme.

Nositelj provedbe	MPU, MFIN u suradnji s tijelima državne uprave
Ciljna skupina	JLP(R)S, krajnji korisnici - građani i poslovni subjekti
Procijenjeni trošak	21.612.415 (investicija koje se nalazi u C2.2. R4)
Razdoblje provedbe	12/2021.-6/2025.

(b) Investicije

C2.2. R1-I1 Centralizirani sustav selekcije

Izazov

Zapošljavanje u državna tijela provodi se tijekom čitave kalendarske godine i svim tijelima državne uprave, a slobodna radna mjesta u državnim tijelima popunjavaju se prema usvojenom planu prijema u državnu službu putem javnog natječaja ili internog oglasa. Postupak zapošljavanja provodi komisija imenovana od strane čelnika svakog pojedinog državnog tijela. Postupak nije digitaliziran i standardiziran te samim time otežava prijavu potencijalnih kandidata i njihovo zapošljavanje, odnosno otežava ispunjenje ustavne odredbe gdje svaki državljanin ima pravo pod jednakim uvjetima sudjelovati u obavljanju javnih poslova i biti primljen u javne službe.

Cilj

Uspostava objektivnijeg i transparentnijeg zapošljavanja temeljenog na stvarnim potrebama i osiguranim financijskim sredstvima koje će osigurati zapošljavanje najboljih/najkompetentnijih kandidata te time doprinijeti unaprjeđenju učinkovitosti javne uprave i povećanju efikasnosti, učinkovitosti i usmjerenosti javne uprave potrebama korisnika.

Opis

U okviru reformske mjere uvest će se centralizirani sustav zapošljavanja radi postizanja objektivnosti i transparentnosti izbora kandidata. Izradit će se IT platforma za planiranje zapošljavanja te provođenje postupka testiranja.

IT platforma sadržavat će sustav za digitalno (*online*) planiranje prijema u državna tijela (interoperabilan s HRM sustavom), online podnošenje prijava kandidata na javne natječaje i online provođenje testiranja u kontroliranim uvjetima.

IT platforma omogućit će međusobnu digitalnu komunikaciju između državnih tijela i centralnog tijela za selekciju u postupku planiranja te kontrolu i praćenje novog zapošljavanja. Također, postupak prijave na javni natječaj za prijam u državnu službu bit će za kandidate jeftiniji i jednostavniji, jer će se odvijati digitalnim putem.

Centraliziranu selekciju kandidata provodit će osposobljene osobe u kontroliranim uvjetima u nekoliko regionalnih centara. Planiranje potreba za popunjavanjem radnih mjesta provodit će se na početku kalendarske godine u skladu s osiguranim proračunskim sredstvima. Sukladno planiranim potrebama provodit će se centralizirano testiranje jednom do dva puta godišnje zaključno sa zadnjim kvartalom tekuće godine kako bi se postupak zapošljavanja okončao u toj godini.

Poseban naglasak stavit će se na izradu kompetencijskih standarda, općih i posebnih te na njihovo uvrštavanje u opise radnih mjesta. Planiranje potreba odvijat će se na temelju utvrđenog repozitorija kompetencija koji će biti rezultat ESF projekta „Razvoj kompetencijskog okvira za zaposlene u javnoj upravi“, čija provedba je planirana do veljače 2022. godine. Repozitorij kompetencija koristit će se kod analize poslova i utvrđivanja radnih mjesta odnosno opisa poslova radnih mjesta u državnoj upravi i uvjeta potrebnih za zapošljavanje najkompetentnijih kandidata, kao i za unaprjeđenje sustava usavršavanja službenika koji su već u sustavu. Tako će se opseg i kvaliteta javnih usluga koje pruža javna uprava prilagoditi stvarnim potrebama korisnika tako da se broj i kompetencije zaposlenih usklade s potrebama, ciljevima i standardima kvalitete pojedine usluge. Time će se osigurati zapošljavanje stručnih i kompetentnih službenika, kao i stalno usavršavanje i napredovanje službenika po objektivnim kriterijima.

IT platforma omogućit će prijavljivanje na natječaj i komunikaciju s kandidatima elektroničkim putem pod šifrom. Testiranje će se odvijati pismenim putem u kontroliranim uvjetima, a sastojat će se od testa općih sposobnosti i testa kompetencija potrebnih za pojedino radno mjesto. Uspostavit će se baza podataka o testiranim kandidatima koja će sadržavati šifru pod kojom su se kandidati natjecali, radna mjesta za koja su se natjecali, stručnu spremu i kompetencije koje kandidati posjeduju. Ovakva baza podataka omogućit će sveobuhvatne podatke o kandidatima i centralnu selekciju kandidata za rad u javnoj upravi.

Provedba

Provest će se sljedeće aktivnosti:

- Komparativna analiza oblika centraliziranog sustava zapošljavanja u državama članicama EU te prijedlog novog modela zapošljavanja (rok provedbe: 2Q/2022.)
- izmjena normativnog okvira: Zakon o državnim službenicima, Uredba o raspisivanju i provedbi javnog natječaja i internog oglasa u državnoj službi, Pravilnik o načinu pripreme i postupku donošenja planu prijema u državnu službu za tijela državne uprave te stručne službe i urede Vlade (rok provedbe: 1Q/2023.)
- izrada standardiziranih testova i izobrazba (rok provedbe: 1Q/2023.)
- razvoj IT platforme (rok provedbe: 2Q/2024.)
- testiranje i implementacija IT platforme (rok provedbe: 4Q/2024.).

Ukupan proračun navedenih aktivnosti izračunat je na temelju dosadašnjih provedenih projekata u okviru ESF-a i ERDF-a te uključuje:

1) Savjetodavne usluge za:
   - Analizu stanja i komparativna analiza oblika centraliziranog sustava zapošljavanja u zemljama članicama EU s preporukama za razvoj centraliziranog sustava selekcije u Hrvatskoj
   - Izradu prijedloga cjelovitog normativnog rješenja sa smjernicama za implementaciju novog modela zapošljavanja
   - Razradu kompetencijskih standarda
   - Izradu funkcionalnih zahtjeva za IT sustav na temelju modela
   - Izradu selekcijskih testova na temelju kompetencijskog okvira
   - Uvođenje centralnog sustava zapošljavanja u 28 tijela državne uprave
   - Reviziju i vrednovanje implementiranog procesa
   - Pripremu i provedba programa izobrazbe uz razvoj „e-learning“ materijala.
2) Razvoj IT platforme za planiranje zapošljavanja i provođenje postupka testiranja, testiranje i implementacija IT platforme povezivanje s HRM sustavom, uz pripremu i provedbu programa izobrazbe uz razvoj „e-learning“ materijala
3) Upravljanje projektom

Nositelj provedbe	MPU
Ciljna skupina	Nezaposleni/kandidati za prijam u državnu službu, državni službenici
Procijenjeni trošak	14.513.856 kn
Razdoblje provedbe	9/2021.-12/2024.

C2.2. R1-I2 E-Državni ispit

Izazov

Sadašnji postupak, način polaganja i Program polaganja državnog stručnog ispita opterećen je nizom nedostataka koji se prvenstveno odnose na objektivnost i valjanost ispitivanja te na organizaciju samoga ispitivanja.

U okviru sadašnjeg postupka polaganja državnog stručnog ispita, opći dio Ispita polaže se usmeno, dok se posebni dio Ispita polaže pisano i usmeno. Ispitivači pojedinih predmeta općeg i posebnog dijela ispita imaju diskrecijsko pravo odabira sadržaja ispitivanja u odnosu na pravne izvore za polaganje Ispita koji su propisani Uredbom o postupku, načinu polaganja i Programu državnog stručnog ispita. Ispitivači također samostalno biraju koliko će pitanja postaviti pojedinome kandidatu što znači da kandidati ne polažu ispit pod jednakim uvjetima.

Nadalje, ne postoje kriteriji ocjenjivanja, što uvelike umanjuje objektivnost samoga ispitivanja, bilo da se radi o općem ili posebnom dijelu Ispita.

U primjeni Zakona o državnim službenicima uočena je dvostruka provjera osposobljenosti službenika za samostalno obavljanje poslova svog radnog mjesta i to u postupku ocjenjivanja službenika na probnom radu (vježbeničkom stažu) i postupku polaganja posebnog dijela državnog stručnog ispita. Stoga je u praksi dolazilo do netransparentnih i dvojbenih situacija da službenik koji je ocijenjen da je zadovoljio na probnom radu, o čemu odlučuje Komisija koju imenuje čelnik nadležnog tijela, istovremeno ne zadovolji na polaganju posebnog dijela ispita, o čemu odlučuje član Državne ispitne komisije kojeg imenuje čelnik nadležnog tijela po suglasnosti ministra pravosuđa i uprave.

Sadašnji sustav provedbe polaganja Ispita usmenim putem je iznimno složen zato što kandidati polažu pored općeg dijela Ispita i posebni dio Ispita iz 160 upravnih područja, a ispitivanje provodi preko 350 imenovanih ispitivača što je objektivno teško nadzirati te postoji veliki rizik od neujednačenosti ispitivanja.

Nadalje, proračunska sredstva za organizaciju provedbe polaganja državnog stručnog ispita su znatna te se odnose prvenstveno na naknadu za rad velikog broja ispitivača općeg i posebnog dijela ispita i tajnika.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o državnim službenicima koji je stupio na snagu 1. kolovoza 2019. izmijenjene su odredbe Zakona o državnim službenicima koje se odnose na naziv ispita, obvezu, sadržaj i rokove polaganja dosadašnjeg državnog stručnog ispita. Zakonom su stvorene pretpostavke za uvođenje novoga načina polaganja državnog ispita kojim će se osigurati objektivniji, prikladniji i valjaniji načini procjenjivanja znanja standardiziranim pisanim ispitivanjem.

Novi državni ispit se odnosi samo na dosadašnji Opći dio Ispita, dok se polaganje posebnog dijela Ispita provodi samo ako je propisano posebnim propisom, kao stručni ispit. Navedeno

znači da bi, nadležna državna tijela za pojedine inspekcije preuzela odgovornost za provedbu stručnih ispita za inspektore. Isto bi pridonijelo neposrednom jačanju odgovornosti tih tijela za ostvarenje rezultata za pojedine inspekcijske službe.

Na temelju navedenog Zakona, čelnik tijela državne uprave nadležan za službeničke odnose donio je u lipnju 2020. Pravilnik o polaganju državnog ispita kojim se propisuje novi način polaganja državnog ispita pisanim odnosno elektroničkim putem.

Kako bi se unaprijedio sustav provedbe državnog stručnog ispita i osigurala provedba državnog ispita pisanim putem, nužno je uspostaviti novi sustav polaganja državnoga ispita, na temelju Pravilnika o polaganju državnog ispita.

Novi sustav polaganja državnog ispita omogućit će trajno praćenje i unaprjeđenje svih postupaka razvoja i provedbe državnoga ispita.

Uspostavom novog sustava polaganja ispita uvest će se sustav kvalitete u postupak ispitivanja, omogućit će se polaganje državnog ispita elektroničkim putem na središnjoj i na regionalnoj razini te će se standardizirati postupak ispitivanja. Time će se osigurati valjanost i objektivnost ispitivanja, povećat će se transparentnost koja će otkloniti u cijelosti rizik pogodovanja kandidatima u postupku polaganja ispita, povećat će se konzistentnost i optimizacija postupaka ispitivanja te omogućiti statistička obrada i analiza podataka za trajno ažuriranje i prilagodbu ispitnih specifikacija i materijala. Na operativnoj razini samo trajanje ispitivanja bit će kraće, i bit će jednako za sve kandidate koji polažu državni ispit za pojedinu razinu, za razliku od trenutnog sustava polaganja državnog stručnog ispita u kojem je trajanje ispitivanja neujednačeno. Nakon uspostave novog sustava i računalne opreme izdvajanja proračunskih sredstava za državne ispite znatno će se smanjiti.

Cilj

Unaprijediti postupak provedbe državnog ispita kako bi se osiguralo kompetentne službenike te povećalo povjerenje građana u javnu upravu.

Opis

Razvit će se i uspostaviti novi sustav polaganja državnoga ispita elektroničkim putem čime će se osigurati objektivniji, prikladniji i valjaniji način procjenjivanja znanja kandidata standardiziranim pisanim ispitivanjem. Ispitni materijali za ispitivanje pisanim odnosno elektroničkim putem pripremit će se prema unaprijed zadanoj metodologiji i kriterijima, što će omogućiti provedbu ispitivanja na standardiziran i objektivan način, pod istim uvjetima za sve kandidate koji polažu državni ispit. Kako bi se osigurala provedba državnog ispita elektroničkim putem, razvit će se računalni (aplikacijski) sustav kroz koji će se odvijati postupci razvoja ispitnih materijala za državni ispit, prijave na ispit, organizacije, provedbe i polaganja državnoga ispita, zaključno s izdavanjem uvjerenja o položenome ispitu. Kroz sustav će se stvarati baza ispitnih zadataka i materijala, baza podataka o kandidatima te će biti osigurano kreiranje izvještaja vezanih uz provedbu i rezultate ispitivanja. Takav cjeloviti računalni sustav omogućit će kontinuirano praćenje i unaprjeđenje svih postupaka razvoja i provedbe državnog ispita.

Provedba

Kako bi se osigurala uspostava novog načina polaganja državnoga ispita, izradit će se ispitni materijali za ispitivanje pisanim putem, te je nužno osigurati računalni sustav koji će podržavati

razvoj i provedbu novoga državnoga ispita. Izrada ispitnoga materijala započela je u listopadu 2018. i materijale je potrebno doraditi/ažurirati.

Aplikacija za državni ispit (ADI sustav) je informacijski sustav koji osigurava povezivanje na vanjske sustave i izvore podataka iz Registra zaposlenih u javnom sektoru, te omogućava prijavljivanje, organizaciju i provedbu ispitivanja elektroničkim putem, kao i razvoj ispitnih materijala te izdavanje i dostavu dokumenata. ADI sustavom upravlja MPU koje utvrđuje način uspostave, održavanja i nadogradnje istoga.

U ADI sustav će se unijeti izrađeni ispitni materijali, provodit će se e-državni ispiti te će se ispitni materijali kontinuirano izrađivati/ažurirati/unaprjeđivati. Kroz ADI sustav će se odvijati svi postupci prijave, organizacije i provedbe državnog ispita, zaključno s izdavanjem uvjerenja o položenim ispitima. Kroz sustav će se stvarati baza zadataka, baza podataka o kandidatima te će biti osigurano kreiranje izvještaja vezanih uz provedbu i rezultate ispitivanje. Pravo unosa, promjena i brisanja podataka u ADI sustavu, kao i pravo pristupa podacima radi izrade i kreiranja izvješća, imaju osobe kojima je to odobreno od strane MPU uz tehničku i programsku podršku.

Kako bi se osigurala uspostava i provedba novoga državnog ispita, računalni sustav koji bi se razvio putem RRF-a treba sadržavati sljedeće module odnosno baze podataka: (i) Aplikativni modul za razvoj ispitnih materijala; (ii) Aplikativni modul za prijavu na ispit i organizaciju ispitivanja; (iii) Aplikativni modul za provedbu ispitivanja; (iv) Očevidnik o ispitima; (v) Baze podataka i modul za izvještavanje; (iv) Vanjski sustavi i izvori podataka. Nužno je osigurati interoperabilnost sa sustavom HRM (s REGZAPom) i s e-pisarnicom MPU.

Na osnovu izrađenih tehničkih specifikacija koje će se izraditi bit će moguće razraditi softversku arhitekturu ADI sustava, tehničku arhitekturu ADI sustava, funkcionalnu specifikaciju ADI sustava i ostale dokumente koji predstavljaju osnovicu za softverski razvoj.

Osim pripreme ispitnih materijala, pripremit će se i popratni upitnici za kandidate koji će polagati državni ispit.

Nakon finalizacije ispitnih materijala te izrade ADI sustava, provest će se pilot provedba novoga sustava polaganja državnoga ispita u Ispitnom centru Zagreb – MPU nakon čega slijedi priprema za frontalnu implementaciju novog sustava polaganja državnoga ispita.

Važan aspekt čini i edukacija službenika za korištenje novog računalnog sustava.

Ova investicija je u visokoj fazi pripremljenosti. Trošak investicije temeljen je na prethodnim iskustvima pri razvoju elektroničkih usluga i započetim procesima pri izradi same elektroničke usluge. Ukupan proračun navedenih aktivnosti izračunat je na temelju dosadašnjih provedenih projekata u okviru ESF-a i ERDF-a, te uključuje:

- Računalni (aplikacijski) sustav za razvoj, prijavu, organizaciju, provedbu i polaganje državnoga ispita - razvoj, testiranje i implementacija aplikacije za državni ispit (ADI sustav), razvoj e-learning materijala za korištenje sustava
- Savjetodavne usluge - razvoj programa priprema za polaganje državnog ispita i e-learning materijali
- Opremanje ispitnih prostorija u 4 ispitna/testna centra u Zagrebu, Splitu, Rijeci i Osijeku (koji će se koristi zajednički s centraliziranim sustavom selekcije C2.2. R1-I1)

– Upravljanje projektom.

Kupnja IT opreme bit će prema zahtjevima DNSH:

– Sva informatička oprema će biti u skladu s EU Direktivom 2009/125/EC za eko-dizajn proizvoda povezanih s energijom, kojom se doprinosi održivom razvitku povećanjem energetske učinkovitosti i razine zaštite okoliša.
– Sva informatička oprema će biti u skladu s EU direktivom 2011/65/EU (RoHS) za ograničavanje upotrebe određenih opasnih supstanci u električnoj i elektroničkoj opremi.
– Kada završi uporabna faza električne i elektroničke opreme, otpadnu električnu i elektroničku opremu sakuplja i upravlja ovlašteni operater te obrađuje prema hijerarhiji otpada, u skladu s Direktivom 2012/19/EU o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi.

Nositelj provedbe	MPU
Ciljna skupina	Službenici/kandidati iz državnih tijela, upravnih tijela JLP(R)S te pravnih osoba s javnim ovlastima koji imaju obvezu polaganja državnog ispita
Procijenjeni trošak	5.524.012 kn
Razdoblje provedbe	6/2021.-6/2023.

C2.2. R2-I1 Unaprjeđenje sustava plaća u državnoj upravi i javnim službama, sustava HRM-a i COP-a

Izazov

U Hrvatskoj postoji snažna potreba za standardizacijom sustava plaća u javnom sektoru i osiguranjem provedbe načela jednake plaće za jednak rad, odnosno rad jednake vrijednosti, neovisno o segmentu državne uprave i javnih službi u kojoj je službenik zaposlen te uvođenjem sustava nagrađivanja službenika s izvanrednim (iznadprosječnim) rezultatima rada kako bi se u državnu upravu i javne službe uspjeli privući i zadržati kvalitetni, visokoobrazovani, kompetentni službenici. Uvjeti rada državnih službenika i službenika u javnim službama i pružanje javnih usluga građanima u novim okolnostima, koje je donijela pandemija bolesti COVID-19, dodatno su naglasili ovisnost javne uprave o kvalitetnim službenicima koji su se brzo prilagodili novim izazovima.

Cilj

Pravedan, transparentan, dosljedan, motivirajući i financijski održiv sustav plaća u državnoj upravi i javnim službama te standardiziran, digitaliziran te korisnički usmjeren HRM sustav.

Opis

Sustav plaća u državnoj upravi i javnim službama izmijenit će se tako da bude pravedniji s aspekta službenika (uz provedbu načela jednake plaće za jednak rad, odnosno rad jednake vrijednosti), tržišno konkurentniji (u smislu usporedivosti s plaćama za iste ili slične poslove u realnom sektoru), fiskalno održiv (u smislu zadržavanja ukupne mase za plaće u državnom proračunu te njene racionalnije raspodjele) i proveden uz socijalni dijalog odnosno konsenzus sa socijalnim partnerima.

Na reformu platnog sustava nadovezuju se unaprjeđenja sustava upravljanja ljudskim potencijalima (HRM) i centraliziranog obračuna plaća (COP).

Funkcije sustava upravljanja ljudskim potencijalima nisu standardizirane, a samo su djelomično digitalizirane. Prije svega, zapošljavanje u javnoj upravi nije standardizirano, a samim tim niti digitalizirano. Propisani postupci planiranja i provedbe zapošljavanja (s tržišta rada i unutar sustava) u javnoj upravi ne zasnivaju se na provedenim analizama radne opterećenosti te su dugotrajni i složeni tako da ne omogućavaju pravodobno osiguravanje potrebnog broja službenika odgovarajućih kompetencija za obavljanje poslova u tim tijelima. Prvom predloženom reformom riješit će se izazovi s kojima se sustav susreće pri selekciji najboljih kadrova i transparentnosti dok se ovom reformom rješavaju izazovi upravljanja ljudskim potencijalima u sustavu te njihovom produktivnošću, pitanja sankcija i nagrađivanja. Do sada nije uveden sustavni model upravljanja ljudskim potencijalima, već postoje izolirani primjeri gdje su neka tijela uvela HRM IT rješenja (npr. MUP, DGU).

Unaprjeđenjem ovog jedinstvenog sustava za vođenje osobnih podataka o zaposlenima u državnoj upravi i javnim službama i njihovim plaćama te uvođenjem novih funkcionalnosti u taj sustav, Hrvatska će dobiti:

- preciznije podatke potrebne za upravljanje ljudskim potencijalima i zapošljavanje u javnoj upravi (podatke iz REGZAP-a o deficitarnim zanimanjima, o potrebnom broju službenika po resorima, specifičnim kompetencijama, mobilnosti službenika unutar sustava i sl.)
- bolje financijsko upravljanje sredstvima državnog proračuna (uz obuhvat COP-a na sva tijela i pravne subjekte kojima se sredstva za plaće isplaćuju iz državnog proračuna te izravno povezivanje COP-a i državne riznice, uvest će se kontrolni mehanizmi u COP radi veće kontrole ispravnosti i zakonitosti u obračunu i isplati plaća)
- analitičke podloge za izmjenu sustava plaća (šifriranje radnih mjesta i prikupljanje podataka o plaćama po radnim mjestima – kao podloga za analizu nejednakosti plaća usporedivih radnih mjesta i prijedlog novih koeficijenata)
- veći stupanj digitalizacije (vođenje osobnih dosjea ili očevidnika u digitalnom obliku, ispis rješenja o rasporedu na radno mjesto i drugih rješenja o pravima iz službe odnosno radnog odnosa izravno iz REGZAP-a)
- razviti funkcionalnosti vezane za izradu akata o pravima i obvezama službenika, ocjenjivanje, evidenciju rada, planiranje i razvoj karijere, interna burza rada te personalizirani pristup sustavu od strane službenika (uključujući mobilni pristup) i službena putovanja
- omogućiti transparentnost (*open-data*) REGZAP-a i COP-a uzimajući u obzir zaštitu osobnih podataka.

Provedba

Izmjena sustava plaća u državnoj upravi i javnim službama odvijat će se kroz sljedeće faze:

1) Osnivanje jedinstvenog koordinativnog tijela Vlade koje će biti zaduženo za međuinstitucionalnu koordinaciju svih aktivnosti te formiranje stručnih provedbenih

timova - u tim tijelima sudjelovat će i predstavnici socijalnih partnera, jer bez socijalnog dijaloga nije moguća izmjena sustava plaća.

2) Analiza postojećeg sustava plaća – napravit će se analiza pravnog okvira kojim su regulirane plaće u državnoj službi i javnim službama; analiza fiskalnog učinka na državni proračun pojedinačno po svim segmentima; analiza koeficijenata (plaća) po radnim mjestima kako bi se utvrdile neopravdane razlike za iste poslove; analiza deficitarnih zanimanja na određenom geografskom području (npr. posebna državna skrb, brdsko-planinska područja, otoci) i preporuke u cilju rješavanja tog problema; analiza radnih mjesta da bi se utvrdila njihova brojnost i opravdanost; analiza tržišne konkurentnosti plaća u odnosu na realan sektor te izrada pregleda sustava kolektivnog pregovaranja u Hrvatskoj, odgovornosti za sustav utvrđivanja plaća i za praćenje politike plaća.

3) Komparativna analiza sustava plaća u javnoj upravi u odnosu na pojedine države članice EU – u okviru ove faze analizirat će se sustavi plaća u državama članicama EU koje su nedavno provele važne reforme ili uvele zakonske promjene u svoj sustav kolektivnih pregovora/ugovora kao što su Portugal, Slovenija i Slovačka, način njihovog vođenja dijaloga sa socijalnim partnerima i pregled kolektivnih ugovora koje su sklopile kao i druge propise kojima je uređeno pitanje plaća.

4) Izrada komunikacijske strategije i podrška u implementaciji reforme koja će obuhvatiti zakonske i regulatorne promjene te razvijanje novog sustava plaća, uključujući potrebe za izobrazbom te razradu detaljne komunikacije i upravljanja promjenama kako bi se novi sustav plaća, razlozi za njegovo donošenje i cilj koji se želi postići na objektivan način predstavio socijalnim partnerima, službenicima i namještenicima i javnosti.

5) Prijedlog izmjene sustava plaća – obuhvatit će prijedlog modela plaća, prijedlog vrednovanja radnih mjesta odnosno novih koeficijenata radi uklanjanja neopravdanih razlika u plaći za jednake poslove i smanjenje broja radnih mjesta grupiranjem istih ili sličnih poslova pod zajednički nazivnik, ujednačavanje naziva zajedničkih radnih mjesta u državnoj upravi i javnim službama, predložit će se način utvrđivanja jedinstvene osnovice za državne službenike i dužnosnike te način usklađivanja osnovice na godišnjoj razini, predložit će se model za nagrađivanje i napredovanje najboljih službenika tako da će se utvrditi kriteriji i uvjeti za nagrađivanje i napredovanja i predložit će se nove funkcionalnosti u REGZAP-COP-u koje je potrebno implementirati radi provedbe navedenih izmjena.

6) Novi regulatorni okvir – kreirat će se novi platni sustav te izraditi nacrt prijedloga novog Zakona o plaćama u državnoj službi i javnim službama, kojim će se pravedno i transparentno vrednovati radna mjesta u skladu s utvrđenim kriterijima i osigurati harmonizacija plaća u državnoj službi i javnim službama te uspostaviti sustav nagrađivanja prema rezultatima rada (radnom učinku). Također će se promijeniti zakonodavni okvir (Zakon o državnim službenicima i podzakonski akti) za vertikalnu mobilnost koji uključuje karijerijerni plan za pristup srednjim i višim rukovodećim radnim mjestima te jačanje veze između napredovanja u karijeri i ocjene uspješnosti te za horizontalnu mobilnost kako bi se postiglo učinkovito tržište rada u javnoj upravi uključujući (a) stvaranje transparentnog i jedinstvenog sustava oglašavanja za sva

upražnjena radna mjesta u javnoj upravi (b) mogućnost prijave za bilo koje dostupno radno mjesto bilo gdje u javnoj upravi.

7) Prilagodba COP-a za provedbu novog sustava plaća.

8) Razvoj i implementacija novih funkcionalnosti u REGZAP-COP-u (izrada akata o pravima i obvezama službenika, ocjenjivanje, evidenciju rada, planiranje i razvoj karijere, interna burza rada te personalizirani pristup sustavu od strane službenika, službena putovanja) radi provedbe predloženih izmjena u sustavu plaća, praćenje provedbe Zakona o plaćama i izrade različitih izvješća.

Pored izmjene sustava plaća u državnoj službi i javnim službama i unaprjeđenja COP-a, implementacijom novih funkcionalnosti u okviru ove reforme osigurat će se tehnička platforma za standardizirani, digitalizirani sustav upravljanja ljudskim potencijalima (HRM) u državnoj službi.

Za aktivnosti 1)-6) koje se tiču poboljšanja sustava plaća predviđeno je 24.875.626 kn (bez PDV-a), dok je za aktivnosti 7) i 8) koje se tiču digitalizacije sustava i njegovo povezivanja s drugim informacijskim sustavima predviđeno 26.294.863 kn (bez PDV-a).

Rokovi provedbe:

- Analiza stanja s prijedlogom novog modela plaća i načina vrednovanja radnih mjesta – 4Q/2022.
- Izrada komunikacijske strategije i podrška u implementaciji reforme – 4Q/2022.
- donesen prijedlog Zakona o plaćama u državnoj upravi i javnim službama – 4Q/2023.
- Implementacija novih funkcionalnosti u REGZAP-COP-u – 12/2023.

Ukupan proračun navedenih aktivnosti izračunat je na temelju dosadašnjih provedenih projekata u okviru ESF-a i ERDF-a, te uključuje:

Savjetodavne usluge za:

- Dijagnostičko izvješće o pravnom i institucionalnom okviru sustava utvrđivanja plaća u Hrvatskoj
- Pregled rezultata određivanja plaća u javnom sektoru u Hrvatskoj
- Reformu sustava određivanja plaća u javnom sektoru u Hrvatskoj - Tablica s novim koeficijentima, predložene izmjene normativnog/regulatornog okvira, reforma platnog sustava
- Strategiju provedbe i upravljanja izmjenama sa Analizom političke ekonomije i Strategija angažmana dionika s Implementacijskom i komunikacijskom strategijom,
- Prijelaz na novi sustav plaća u javnom sektoru u Hrvatskoj
- Izrada funkcionalne i tehničke specifikacije za razvoj novih funkcionalnosti RegZap/Cop i Razvoj novih funkcionalnosti i nadogradnja aplikativnih rješenja RegZap/Cop - 9 funkcionalnosti: e-očevidnik, e-rješenja, ocjenjivanje, evidencija radnog vremena, interna burza rada, razvoj kompetencija, mobilni pristup aplikaciji, službena putovanja, open data/izvještavanje/statistika)
- Upravljanje projektom.

Kupnja IT opreme bit će prema zahtjevima DNSH:

- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU Direktivom 2009/125/EC za eko-dizajn proizvoda povezanih s energijom, kojom se doprinosi održivom razvitku povećanjem energetske učinkovitosti i razine zaštite okoliša.
- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU direktivom 2011/65/EU (RoHS) za ograničavanje upotrebe određenih opasnih supstanci u električnoj i elektroničkoj opremi.
- Kada električna i elektronička oprema završi s radom, otpadnu električnu i elektroničku opremu sakuplja i upravlja ovlašteni operater te obrađuje prema hijerarhiji otpada, u skladu s Direktivom 2012/19/EU o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi.

Nositelj provedbe	MPU – vezano za ZOP u dijelu koji se odnosi na državne službenike i namještenike, COP i HRM MRMS – vezano za ZOP u dijelu koji se odnosi na službenike i namještenike u javnim službama
Ciljna skupina	Državni službenici i namještenici te službenici i namještenici u javnim službama koji su uključeni u Centralizirani obračun plaća (COP).
Procijenjeni trošak	51.170.492 kn
Razdoblje provedbe	10/2021.-12/2024.

C2.2. R2-I2 Uvođenje modela za hibridni pristup radnom mjestu – smartworking

Izazov

Tijekom pandemije COVID-19 došlo je do velikog izazova preuzimanja poslovnih obveza i zadataka na daljinu, manjak digitalnih kompetencija službenika i njihovih rukovodećih službenika, nespremnost na promjene radne okoline kao i veliki nedostatak tehničkih i softverskih pretpostavki za obavljanje posla na ovaj način (državni službenici nemaju opremu koja im omogućava rad od kuće), kao i neumreženost aplikacija i podataka.

Ujedno je problem zakonskog okvira koji uključuje praćenje rada zaposlenika (evidencija rada), davanje zadataka službenicima, daljnju edukaciju rukovodećih službenika i potrebne metodologije, zaštita na radu, itd. Ovaj način rada također dugoročno može riješiti i veću uključivost osoba s invaliditetom, kada institucije nemaju osiguranu pristupačnost te smanjiti broj dana bolovanja.

Fleksibilan način rada zahtijeva posebnu pažnju poslodavaca radi dokazanog skupa tehnika za postizanje opipljivih poboljšanja u učinku u kratkoročnom, srednjoročnom i dugoročnom razdoblju. Isti se javlja kao potreba javnog sektora u korištenju inovativnih tehnika za postignuće svojih poslovnih i definiranih ciljeva. Tijekom pandemije COVID-19 upravo je ovaj način rada pokazao svoj doprinos ostvarenju kontinuiteta rada.

Kako bi se takva vrsta rada realizirala, potrebne su promjene kako u organizacijskom tako i u digitalnom, kulturološkom i kompetencijskom smislu.

Cilj

Uvođenje modela koji će omogućiti rad državnih službenika na daljinu s ciljem pružanja kontinuirane i kvalitetne javne usluge dostupne svima i veće motivacije službenika.

Opis

Izmijenit će se zakonodavna rješenja koja se odnose na službeničke i radne odnose za uvođenje hibridnog modela rada u javnoj upravi i pravosuđu (Zakon o radu, Zakon o državnim službenicima, Zakon o zaštiti na radu i podzakonski akti), a koja će omogućiti neometani i kontinuirani rad zaposlenika. Paralelno s izmjenama zakonodavnog okvira izradit će se analitičke i operativne podloge za faznu implementaciju modela koji bi do 2024. trebao obuhvatiti dio zaposlenika javne uprave. Pripremne aktivnosti su već poduzete uslijed potrebe proljetnog "*lockdown-a*" 2020. te je tada počela izrada mogućih scenarija smjerova u kojima bi se ovakav model razvio.

U okviru investicije potrebno je izraditi analizu stanja i potreba za rad na daljinu te izraditi analizu potrebitosti promjena zakonodavnog okvira koji se odnosi na službeničke i radne odnose za uvođenje hibridnog modela rada u javnoj upravi i pravosuđu.

Uz razvijene podloge, nabavu opreme i povezivanje sa sustavima provest će se i edukacija djelatnika za ovakav model rada te osigurati svi tehnički uvjeti koji uključuju brzinu i kvalitetu internetske veze, sigurno skladištenje podataka i kolaboraciju na dokumentima/predmetima s kolegama fizički prisutnima u zgradama tijela javne uprave.

Na temelju fazno razvijenih podloga nabavljat će se oprema za hibridni model rada te će se investirati u softverska, hardverska i „cloud" rješenja (koristeći gdje god je moguće državnu informacijsku infrastrukturu) kako bi pojedini zaposlenici prema potrebi mogli obavljati svoje redovne poslove s bilo koje lokacije.

Provedba

Prva faza projekta obuhvaća utvrđivanje trenutnog stanja za osiguravanje uvjeta za obavljanje poslova i pripremu i provedbu edukacija rukovodećeg kadra, a na temelju iskustava pandemije iz 2020. godine. Omogućit će se rad na daljinu za 5% zaposlenika osiguravanjem potrebnih preduvjeta. U ovoj fazi će, također, biti obuhvaćene i zakonske izmjene i metodologije rada. Također u ovoj fazi pristupilo bi se nabavci informatičke tehnologije (prijenosna računala, tableti i pametni telefoni i potreban softver, softver za „cloud" koji će se koristiti u sklopu CDU koji je uspostavljen i koji će se nadograditi (kako je opisano u komponenti 2.3.), osiguravanje preduvjeta za digitalno potpisivanje, povećanje mrežnih kapaciteta tijela potrebnih službenicima/dužnosnicima za obavljanje poslova u javnoj upravi i pravosuđu, pri čemu bi se u pogledu softvera, gdje god je primjenjivo, iskoristila i dostupna državna informacijska infrastruktura (CDU, servisi za potpisivanje i slično), a u sklopu investicije nabavio bi se i određen broj prijenosnih računala za zaposlenike.

Prilikom dizajna sustava poštivat će se odredbe Zakona o informacijskoj sigurnosti, odnosno poštivanje svih mjera i standarda informacijske sigurnosti: sigurnosna provjera, fizička sigurnost, sigurnost podatka, sigurnost informacijskog sustava i sigurnost poslovne suradnje.

U drugoj fazi investicije dovršit će se povećanje mrežnih kapaciteta svih tijela, nastaviti edukacije službenika te će se osigurati potrebni preduvjeti za rad za 30% zaposlenika.

U trećoj fazi investicije bit će osigurani preduvjeti za rad od kuće za 50% zaposlenika.

Investicija je u visokoj fazi pripremljenosti, a od nje će imati korist svi državni službenici koji će imati mogućnost rada od kuće koristeći dobivenu opremu zajedno s alatom za udaljeni rad unutar CDU-a, uz poštivanje svih sigurnosnih protokola ako je riječ o osjetljivim podacima.

Trošak investicije temeljen je na izvršenim sličnim postupcima javne nabave za nabavu opreme i okvirnoj procjeni nabave potencijalnih novih alata, kao i iskustvu u provedbi sličnih projekata. Pružatelji usluga za investiciju biti će odabrani na tržištu, uz provedene postupke javne nabave.

Ukupan proračun navedenih aktivnosti izračunat je na temelju dosadašnjih provedenih projekata u okviru ESF-a i ERDF-a, te uključuje:

1) Savjetodavne usluge za:

- Analizu stanja i komparativna analiza oblika hibridnog pristupa radnom mjestu u zemljama članicama EU
- Prijedlog modela hibridnog pristupa radnom mjestu s cjelovitim normativnim rješenjem za implementaciju istoga
- Plan za implementaciju modela hibridnog pristupa radu u državnim i javnim institucijama
- Provedbu pilota odabranim TDU, e-learning i podrška tijelima u provedbi
- Prilagodbu postojećeg IT rješenja integriranog u CDU za udaljeni rad većeg broja službenika, uključujući licence za software.

2) Prijenosna računala i radne stanice za hibridni pristup radnom mjestu (za 7600 državnih službenika, sukladno cilju da 20% državnih službenika ima hibridni pristup radnom mjestu; pri tom će se voditi računa da nema dvostrukog financiranja)

3) Upravljanje projektom

Kupnja IT opreme bit će prema zahtjevima DNSH:

- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU Direktivom 2009/125/EC za eko-dizajn proizvoda povezanih s energijom, kojom se doprinosi održivom razvitku povećanjem energetske učinkovitosti i razine zaštite okoliša.
- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU direktivom 2011/65/EU (RoHS) za ograničavanje upotrebe određenih opasnih supstanci u električnoj i elektroničkoj opremi.
- Kada završi uporabna faza električne i elektroničke opreme, otpadnu električnu i elektroničku opremu sakuplja i upravlja ovlašteni operater te obrađuje prema hijerarhiji otpada, u skladu s Direktivom 2012/19/EU o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi.

Nositelj provedbe	MPU u suradnji s SDURDD i MROSP
Ciljna skupina	Zaposlenici u državnoj upravi (ukupno 38.000)
Procijenjeni trošak	74.713.361 kn
Razdoblje provedbe	9/2021.-9/2023.

C2.2. R3-I1 Uspostava digitalne infrastrukture i usluga javne uprave izradom sustava konzervatorskih podloga

Izazov

Izrada konzervatorske podloge je obaveza sukladno Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ali ne postoji zakonska obveza financiranja konzervatorske podloge kao ni standardi ni

organizirani sustav izrade rezultat čega da je za svega 10% zaštićenih kulturno-povijesnih cjelina izrađena važeća konzervatorska podloga. Konzervatorska podloga je stručna dokumentacija koja sadrži grafički i tekstualni dio, a obuhvaća identifikaciju, analizu stanja, valorizaciju i mjere očuvanja kulturno-povijesnih vrijednosti na području obuhvata a na temelju koje se izdaju mišljenja i dozvole za zahvate na građevinama u zaštićenim kulturno-povijesnim cjelinama. Javna uprava nema dostatne kapacitete za izradu, izrađene konzervatorske podloge nisu javno dostupne što rezultira neujednačenim, netransparentnim i dugim procesom izdavanja konzervatorskih dozvola. Niska razina javno dostupnih informacija o konzervatorskim zahtjevima u zaštićenim područjima utiče na pravnu sigurnost vezanu uz konzervatorsko postupanje.

Cilj

Uspostavljena e-usluga (e-konzervatorska podloga) povezana s postojećim e-uslugama (e-građani, ISPU), uklonjene administrativne prepreke u procesu ishođenja dozvola sukladno Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, ubrzan proces izdavanja dozvola za gradnju, osigurana transparentnost i ujednačen postupak dobivanja dokumenata za područje cijele države. Službenicima bi se omogućila brža obrada predmeta i efikasniji administracijski procesi, a investitori bi unaprijed bili upoznati sa zahtjevima vezanim uz kulturnu baštinu. Dugoročno će se poboljšati zaštita i revitalizacija kulturno-povijesnih cjelina, unaprijedit će se upravljanje prostorom, ostvariti veća pravna sigurnost vezana uz konzervatorsko postupanje te će se široj javnosti trajno omogućiti uvid u izrađene konzervatorske podloge.

Opis

Poboljšanje poslovnog okruženja olakšavanjem dobivanja dozvola vezanih uz Zakon o zaštiti kulturnih dobara kroz uspostavu digitalne infrastrukture i usluga javne administracije te izradom sustava konzervatorskih podloga. Također, planira se jačanje kapaciteta edukacijom stručnjaka za rad na konzervatorskim podlogama, te izrada potrebnih standarda i kriterija.

Provedba

U okviru investicije razvit će se informacijski sustav nove e-usluge koji će biti povezan s informacijskim sustavom kulturne baštine i ostalim sustavima vezanim za prostorno planiranje. Izraditi će se i 60 konzervatorskih podloga za složene, visoko vrednovane i ugrožene zaštićene povijesne cjeline koje će odmah postati javno dostupne te definirati standardi izrade istih i provesti edukacija stručnjaka. Izrada konzervatorske podloge je obveza prema Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, ali ne postoji zakonska obveza investitora ili izrađivača dokumenta prostornog uređenja da financira izradu iste rješenju čega će doprinijeti provedba ove investicije. Krajnji korisnici su svi koji moraju ishoditi dozvole za radnje i aktivnosti koje mogu imati utjecaj na kulturno dobro na temelju Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (građani, planeri, poduzetnici, projektanti, ostala javnopravna tijela).

Provedba se sastoji od sljedećih aktivnosti:

- Razvoj sustava (podmodul sustava ISKB, poveznice s ostalim e-sustavima).
- Razvoj e-usluge (e-konzervatorska podloga).
- Organizacija i edukacija stručnjaka za rad na konzervatorskim podlogama, izrada standarda i kriterija uključujući formiranja radnih skupina za utvrđivanje i propisivanje metodologije izrade konzervatorskih podloga i za izradu konzervatorskih podloga za

60 kulturno povijesnih cjelina. U provedbu će biti uključeno 20 konzervatorskih odjela i više od 200 stručnjaka iz područja kulturne baštine i prostornog planiranja.

- Uspostava permanentne suradnje sa stručnim službama javno-pravnih tijela uključenih u proces izdavanja dozvola i akademskom zajednicom.
- Izrada i objava digitalnih konzervatorskih podloga. Aktivnost uključuje terensko istraživanje, kartiranje, inventarizaciju te foto i nacrtnu dokumentaciju za 60 kulturno povijesnih cjelina na području Hrvatske, prikupljanje svih potrebnih podataka, postupak izrade konzervatorskih podloga na temelju prikupljene dokumentacije s tekstualnim, grafičkim i prostornim podacima te javna objava. Konzervatorska podloga mora uključivati cjelovitu analizu stanja područja, valorizaciju i mjere zaštite.

Ukupan proračun navedenih aktivnosti temeljen je na analizi istih i sličnih troškova, te uključuje:

- 12,5% za razvoj sustava (podmodul sustava ISKB, poveznice s ostalim e-sustavima)
- 12,5% za razvoj e- usluge (e-konzervatorska podloga)
- 70% za izradu i objavu digitalnih konzervatorskih podloga
- 5% upravljanje projektom.

Nositelj provedbe	MKM
Ciljna skupina	Šira javnost, javno-pravna tijela u području kulturne baštine, graditeljstva, prostornog uređenja i stručnjaci u području kulturne baštine i prostornog planiranja
Procijenjeni trošak	80.999.988 kn
Razdoblje provedbe	6/2021.-6/2026.

C2.2. R3-I2 Unaprjeđenje digitalne infrastrukture i usluga javnog sektora razvojem nacionalnog arhivskog informacijskog sustava i jačanjem nacionalne mreže arhiva

Izazov

Upravljanje spisima je poslovna funkcija prisutna u svakoj javnoj i privatnoj organizaciji, a što je organizacija složenija više je pravila koja se moraju primjenjivati. Time dobro upravljanje dokumentacijom postaje važan segment poslovne infrastrukture. Analizom stanja utvrđeno je da stvaratelji javnog arhivskog gradiva, uključujući i pravosudna tijela, trebaju unaprijediti upravljanje spisima i informacijskim resursima u cjelini kojima bi kvalitetno podržavali poslovne procese i odgovornost u radu. Informacijske i komunikacijske tehnologije omogućuju nove oblike suradnje i komunikacije u radu te organizacije informacija. Informacijama se danas upravlja elektronički bez obzira na to u kojem su obliku one zapisane. Razvoj suradnje arhiva i stvaratelja na ovom području preduvjet je očuvanja gradiva u elektroničkom obliku. Uspostavljen je pravni okvir za zaštitu gradiva u elektroničkom obliku i uređen postupak pretvorbe analognog gradiva u digitalni oblik, što uz trajno očuvanje pouzdanosti i osiguravanje jednako vrijednosti digitalnih kopija izvornom gradivu, omogućava digitalizaciju postojećeg gradiva na papiru.

Cilj

Unaprjeđenje upravljanja dokumentacijom kod tijela javne vlasti, pravosudnog sustava i drugih stvaratelja dokumentarnog i arhivskog gradiva koje će osigurati odgovorno i transparentno poslovanje. Osigurat će se pružanje usluga tijela javne vlasti i svih drugih stvaratelja gradiva bez obzira na to kojim poslom se bave što će omogućiti veću dostupnost gradiva, zaštitu prava građana. Planirana ulaganja doprinijet će smanjenju troškova prostora, opreme i ljudi kod stvaratelja gradiva kao i jačanju njihovih kapaciteta za upravljanje dokumentacijom u digitalnom obliku.

Opis

Prioritetno područje intervencije ove investicije je digitalizacija arhivskog gradiva pravosudnih tijela, bez obzira na vrstu tijela i dokumentacije. Razvoj nacionalnog arhivskog informacijskog sustava i potrebnih kapaciteta za pohranu digitaliziranog gradiva uz osiguranje odgovarajuće opreme za digitalizaciju te jačanje ljudskih kapaciteta preduvjeti su svrhovite digitalizacije gradiva pravosudnih tijela koja bi uključivala: pripremu gradiva (sređivanje, odabiranje i izlučivanje gradiva); pripremu metapodataka; snimanje odabranog gradiva; obradu snimaka; validaciju snimaka; prijenos i pohranu snimaka. Pravosudna tijela bi se oslobodila gradiva na papiru kojemu su protekli rokovi čuvanja, a ono gradivo koje ima trajnu vrijednost predalo bi se, sukladno zakonskim odredbama, u nadležne državne arhive. Proporcionalno smanjivanju količine gradiva na papiru u pravosudnim tijelima smanjit će se i potreba za digitalizacijom sve do potpunog prelaska na e-poslovanje. U konačnici, osigurat će se kompatibilnost sustava, pristup i automatsko pobiranje budućeg izvorno digitalnog gradiva od strane nadležne arhivske službe. Također, s ciljem efikasnijeg obavljanja poslova digitalizirat će se postojeća dokumentacija likvidiranih trgovačkih društava pohranjena na trgovačkim sudovima i time osigurati njena buduća centralizirana pohrana u digitalnom obliku. Ovim će se osloboditi prostori trgovačkih sudova koji će se prenamijeniti u svrhu proširenja prostornih kapaciteta za održavanje ročišta (pogotovo u velikim stečajnim postupcima).

Provedba

Planira se razviti nacionalni arhivski informacijski sustav i uspostaviti nova usluga „e-Arhiv“, u okviru državne informacijske infrastrukture, povezana s postojećim e-uslugama.

Provedba se sastoji od sljedećih aktivnosti:

- Razvoj IT sustava uključujući testiranje i migraciju podataka
- Razvoj repozitorija za pohranu digitaliziranog gradiva
- Razvoj e-usluge za pristup i korištenje digitaliziranog gradiva
- Jačanje spremišnih kapaciteta u 8 područnih državnih arhiva (za otprilike 80.000 dužnih metara) za preuzimanje trajnog gradiva na papiru
- Jačanje ljudskih kapaciteta održavanjem edukacija za zaposlenike u 19 državnih arhiva i kod pravosudnih tijela kako bi se unaprijedilo upravljanje dokumentacijom u digitalnom okruženju (otprilike 200 zaposlenika)
- Sređivanje i odabiranje gradiva na papiru kod pravosudnih tijela (otprilike 120.000 dužnih metara)

- Izlučivanje gradiva pravosudnih tijela kojemu su prošli rokovi čuvanja i koje nema vrijednost za poslovanje (otprilike 50.000 dužnih metara)
- Digitalizacija odabranog gradiva na papiru koje ostaje u pravosudnim tijelima (otprilike 25.000 dužnih metara) u skladu sa stručnim smjernicama za digitalizaciju arhivskog gradiva i važećom legislativom.

Ukupan proračun navedenih aktivnosti izračunat je na temelju analize istih i sličnih troškova, te uključuje:

- 10% za razvoj IT sustava uključujući testiranje i migraciju podataka te razvoj repozitorija za pohranu digitaliziranog gradiva
- 0,5% za edukaciju zaposlenika
- 70% za jačanje spremišnih kapaciteta u 8 područnih državnih arhiva
- 10% za sređivanje, odabiranje, izlučivanje gradiva na papiru kod pravosudnih tijela
- 4,5% za digitalizaciju odabranog gradiva na papiru koje ostaje u pravosudnim tijelima
- 5% za upravljanje projektom.

Nositelj provedbe	MKM i Hrvatski državni arhiv u suradnji s MPU, područnim državnim arhivima i pravosudnim tijelima
Ciljna skupina	Građani, javno-pravna tijela, stvaratelji arhivskog gradiva
Procijenjeni trošak	265.015.717 kn
Razdoblje provedbe	6/2021.-6/2026.

C2.2. R4-I1 Daljnja optimizacija i decentralizacija JLP(R)S putem potpore funkcionalnom spajanju

Izazov

Funkcionalnost i učinkovitost sustava lokalne i područne (regionalne) samouprave uvelike ovisi o načinu na koji je sam sustav organiziran. Naime, kao temeljni problemi sustava detektirani su nedostatni administrativni i fiskalni kapaciteti za pružanje kvalitetnih usluga građanima za koje su nadležne JLP(R)S. Spomenuto dovodi do nezadovoljstva građana uslugama i kvalitetom pruženih usluga od strane jedinica. Isto tako, brojne jedinice suočavaju se s temeljnim funkcionalnim problemom odnosno nemogućnošću kvalitetnog obavljanja pojedinih poslova i/ili nemogućnošću pružanja svih usluga iz svoga djelokruga, utvrđenog zakonom.

Upravo iz navedenih razloga pristupa se uspostavljanju sustava potpore funkcionalnom i stvarnom spajanju jedinica, kako bi jedinice homogenim djelovanjem pružale adekvatne usluge građanima, što je upravo i njihova svrha.

Cilj

Cilj je uspostaviti kvalitetan sustav za funkcionalno i stvarno povezivanje jedinica radi kvalitetnijeg i transparentnijeg pružanja usluga građanima te jačanja kapaciteta jedinica, kako bi one bile učinkovitije u obavljanju poslova iz svog djelokruga.

Opis

Poticat će se suradnja lokalnih jedinica za zajedničko obavljanje poslova iz njihova samoupravnog djelokruga, kao i za izvršavanje drugih stručnih poslova koje jedinice obavljaju za svoje potrebe. Također, poticat će se i stvarno spajanje jedinica koje za isto imaju potrebe i iskažu interes. Kroz suradnju, lokalne jedinice mogu lakše prevladati problem nedostatnih kapaciteta, unaprijediti kvalitetu i kvantitetu pruženih usluga te učinkovitije iskoristiti raspoloživa sredstva i resurse. Pri tome suradnja i funkcionalno povezivanje jedinica u pružanju usluga daje mogućnost jedinicama da zadrže svoj identitet, a opet prevladaju moguća financijska, administrativna i tehnička ograničenja.

Pružanjem adekvatne stručne pomoći, kao i uspostavom sustava za financiranje zajedničkog izvršavanja pojedinih poslova i stvarnog spajanja, jedinice će biti potaknute na zajedničko obavljanje poslova ili stvarno spajanje.

Reforma javne uprave, kao i reorganizacija poslova javne uprave i JLP(R)S, sukladna je prioritetima NRS-a i dio Nacionalnog plana za razvoja javne uprave 2021.-2027. (u izradi). S obzirom na složenost provedbe reforme javne uprave, kao i činjenice da je za uspješnu realizaciju potrebna podrška i uključenost stručne i šire javnosti, omogućit će se vrednovanje plana tijekom provedbe (na sredini provedbe 2024.), te aktivnu participaciju građana u provedbi putem organizacije online debata, digitalne komunikacije kao i kolaborativni projekt s akademskom zajednicom, kao piloti za jačanje sudjelovanja građana i zainteresirane javnosti u oblikovanju javnih politika koje se tiču javnog upravljanja i javnih usluga.

Provedba

Daljnja optimizacija i decentralizacija sustava lokalne i područne (regionalne) samouprave putem potpore funkcionalnom spajanju već se jednim dijelom provodi kroz ESF projekt „Optimizacija sustava lokalne i područne (regionalne) samouprave“. Plan je da se ovim projektom do kraja 2022. razvije središnja baza podataka o kapacitetima JLP(R)S koja će sadržavati skup podataka za procjenu i praćenje njihovih kapaciteta na osnovu koje će se razvit jedinstveni IT sustav kao podrška za veću učinkovitost sustava lokalne i područne (regionalne) samouprave. Izradit će i se katalog poslova na temelju prikupljenih podataka kojim će se definirati kategorije jedinica s obzirom na kapacitete i poslove koji se u njima obavljaju. U skladu s tim, izradit će se lista preporuka za izmjene postojećeg sustava organizacije poslova u djelokrugu JLP(R)S, a sve s ciljem poboljšanja kvalitete usluga koje se na lokalnoj razini pružaju građanima.

Proces optimizacije sustava lokalne i područne (regionalne) samouprave će se dalje nastaviti kroz jačanje kulture suradnje lokalnih jedinica. U daljnjim reformskim naporima u pogledu zajedničkog obavljanja pojedinih zadaća, odnosno funkcionalnog povezivanja jedinica, provest će se povezivanje jedinica kroz uspostavu modela zajedničkog izvršavanja pojedinih poslova te poticanja jedinica čime bi se radilo na povećanju broja jedinica uključenih u zajedničko obavljanje zadaća. Uspostavit će se modeli putem kojih će se lokalne jedinice potaknuti na zajedničko obavljanje poslova, ali i suradnju s državnim službama, a čime bi se prvenstveno povećala kvaliteta usluga građanima i smanjili troškovi.

Nastavno na prethodno navedeno, jedinicama koje se odluče funkcionalno povezati dat će se pristup sustavu podrške funkcionalnom povezivanju jedinica, a koji će se nadograditi na IT sustav izrađen u projektu „Optimizacija sustava lokalne i područne (regionalne) samouprave“. IT sustav će omogućiti jedinicama da jasnije detektiraju koje poslove bi bilo efikasnije obavljati

zajednički s drugom jedinicom/jedinicama lokalne samouprave i koje su jedinice pogodni partneri za zajedničko obavljanje poslova.

Ujedno, prikupljeni podaci, izrađen katalog poslova i definirane kategorije jedinice, proizašli iz projekta „Optimizacija sustava lokalne i područne (regionalne) samouprave“ služit će i kao podloga za adekvatno stvarno spajanje jedinica koje za isto iskažu interes. Naime, iz navedenog će se dobit jasna percepcija za koje jedinice bi bilo korisno da se stvarno povežu.

Nastavno na kvalitetne outpute proizašle iz provedbe projekta “Optimizacija sustava lokalne i područne (regionalne) samouprave” (Baza podataka o kapacitetima JLP(R)S, katalog poslova jedinica te kategorije jedinica) te pomoću nadogradnje na IT sustav razvijen u tom projektu, uspostavit će se Sustav podrške stvarnom i funkcionalnom povezivanju jedinica lokalne samouprave. Navedeni Sustav podrške funkcionalnom povezivanju ponudit će izradu modela za funkcionalno povezivanje jedinica te će se u sklopu projektnih aktivnosti ujedno i educirati službenici jedinica za rad u sustavu.

Također, navedeni Sustav omogućit će dodatnu analizu podataka bitnih za zajedničko obavljanje poslova, odnosno podataka ključnih za stvarno spajanje jedinica, kroz automatsku obradu i filtriranje podataka te generiranje odgovarajućih izvještaja vezanih spomenute načine spajanja jedinica. Sustav će kroz interaktivne karte druge module sustava prikazivati relevantne podatke, neophodne za procjenu i stvarnu realizaciju navedenih načina spajanja jedinica.

Prije same realizacije sustava izradit će se upitnik za JLS u kojem će jedinice provesti samoprocjenu trenutne kvalitete i kvantitete usluga iz svojeg djelokruga, iskazati interes za zajedničko obavljanje poslova s jednom ili više jedinica lokalne samouprave , odnosno stvarno spajanje ukazati na eventualne probleme prilikom realizacije funkcionalnog povezivanja, odnosno stvarnog spajanja. U sklopu ovih aktivnosti izradit će se i smjernice/preporuke za zajedničko izvršavanje pojedinih poslova na temelju dobrih praksi EU. Iz navedenih smjernica/preporuka te pomoću rezultata dobivenih upitnikom samoprocjene detektirat će se jedinice pogodne za funkcionalno povezivanje, kao i za stvarno spajanje, a koje su iskazale interes za isto.

Novi Sustav u sebi će sadržavati korake potrebne za realizaciju zajedničkog obavljanja poslova, kao i za stvarno spajanje. U slučaju zajedničkog obavljanja poslova, poslovi će biti sortirani po vrstama usluga koje se pružaju. Primjerice, ako dvije ili više jedinica žele zajednički pružati uslugu brige o djeci, u padajućem izborniku izabrat će uslugu brige o djeci. Sustav će im potom prikazati s kojom/kojim jedinicama je najpogodnije (s obzirom na veličinu jedinice, broj stanovnika, broj djece predškolske dobi, geografski položaj, financije, kapacitete, itd.) zajednički obavljati odabrani posao/uslugu.

Zatim, Sustav će nuditi moguće modele zajedničkog povezivanja, s obzirom na to da se jedinice mogu povezivati na različite načine - osnivanjem zajedničkog upravnog tijela, zajedničkog trgovačkog društva ili ustanove, odnosno na način propisan zakonom. Navedeni modeli povezivanja već su u ovom trenutku predviđeni odredbama posebnih propisa. Zakonodavac je pitanje zajedničkog obavljanja posla riješio na različite načine, ovisno o vrsti posla koji se zajednički obavlja. Tako je za zajedničko obavljanje pojedinih poslova moguće primijeniti sve ranije navedene modele, dok se za pojedine poslove predviđa samo jedan od modela.

Jedinicama će biti omogućena podrška kroz izravnu komunikaciju sa službenicima zaposlenima u tijelima državne uprave, ovisno o resoru u koji spada posao koji se zajednički obavlja (neka vrsta *help deska* za obavljanje poslova). Tako će službenicima jedinica koje provode proces

funkcionalnog spajanja, kao i onima koje već zajednički obavljaju poslove, biti omogućen brz i neposredan kontakt sa stručnjacima za pojedino područje pomoću platforme putem koje će biti omogućeno i održavanje online radionica i edukacija sa službenicima jedinica. U svrhu podrške procesa funkcionalnog i stvarnog spajanja bit će izrađen poseban modul sustava koji će objedinjavati sve neophodne alate koji će jedinicama omogućiti sveobuhvatnu podršku, kako bi one na najefikasniji način provele proces funkcionalnog i stvarnog spajanja. Pomoću navedenog modula, jedinicama će na jednom mjestu biti dostupne relevantne informacije svih tijela državne uprave, neovisno o području u kojem se provodi funkcionalno spajanje. Tijekom kasnije provedbe projekta, jedinice će također imati uvid u primjere dobre prakse drugih jedinica koje su već provele funkcionalno ili stvarno spajanje.

Jedan od modula Sustava bit će i modul za podnošenje izvješća o učincima, koji će jedinicama omogućiti da na jednostavan način elektroničkim putem podnose izvješća MFIN-u, tijelu državne uprave u čijem je djelokrugu posao koji se zajednički obavlja te MPU-u.

Također, građanima će se omogućiti uvid u način obavljanja poslova jedinica, posebice u dijelu koji se odnosi na zajedničko obavljanje poslova, čime će se osigurati daljnja digitalizacija i transparentnost rada. Ujedno, imajući u vidu da će zajedničko obavljanje poslova imati za posljedicu jačanje financijskih i kadrovskih kapaciteta jedinice, tako će se također povećati i kapacitet jedinica za pripremu i provedbu projekata financiranih iz EU fondova. Funkcionalno spajanje će ujedno doprinijeti i jačanju sustava unutarnjih kontrola, tako da će se olakšati provođenje unutarnje revizije nad poslovima koje jedinice zajednički obavljaju.

Isto tako, u slučaju stvarnog spajanja, Sustav će jedinici prikazati korake potrebne za realizaciju navedenog, kao i jedinice koje su pogodni „partneri“ za stvarno spajanje (geografska blizina, stupanj razvijenosti, broj stanovnika, itd.). Također, poticat će se izgradnja administrativnih kapaciteta za zajedničko izvršavanje poslova jedinica uz jačanje sposobnosti za apsorpciju sredstava iz EU fondova.

Do kraja 2021. godine, bit će izvršene osnovne prilagodbe propisa vezano za fiskalne poticaje jedinicama lokalne i područne samouprave, a kako bi ih se potaklo na funkcionalno i stvarno povezivanje. Pri tom će se veći poticaji dodjeljivati za stvarna spajanja. Cjeloviti sustav podrške dobrovoljnom funkcionalnom i stvarnom spajanju, uključujući fiskalne poticaje, temeljen na analizi kapaciteta, kategorijama zajedničkih poslova i različitim modelima funkcionalnog i stvarnog povezivanja bit će u funkciji do sredine 2025. godine.

Faze provedbe:

- Prilagodba propisa vezano za fiskalne poticaje za dobrovoljno povezivanje JLS-ova (12/2021.)
- Aktivacija osnovnog (fiskalnog) mehanizma podrške za dobrovoljna funkcionalna i stvarna povezivanja JLP(R)S-ova (3/2022.)
- Izrada smjernica/preporuka za zajedničko izvršavanje pojedinih poslova i stvarno spajanje jedinica na temelju dobrih praksi EU (12/2023.)
- Uspostava cjelovitog sustava podrške funkcionalnom i stvarnom povezivanju jedinica (6/2025.).

Podfaze:

- Izrada upitnika za JLS o samoprocjeni kapaciteta trenutnog obavljanja poslova iz svojeg djelokruga i iskazivanju potrebe i interesa za zajedničko obavljanje poslova, odnosno stvarno spajanje
- Utvrđivanje stanja obavljanja poslova iz djelokruga JLS, koristeći IT sustav, katalog i kategorije izrađene u okviru Optimizacije sustava lokalne i područne (regionalne) samouprave
- Izrada idejnog rješenja i funkcionalne specifikacije Sustava podrške stvarnom i funkcionalnom povezivanju jedinica
- Izrada modela za funkcionalno povezivanje jedinica i utvrđivanje dodatnih financijskih poticaja za stvarna spajanja
- Identificiranje jedinica za koje bi bilo korisno da se funkcionalno povežu te poslova koje bi one mogle zajednički obavljati
- Identificiranje jedinica za koje bi bilo korisno da se stvarno spoje
- Razvoj i implementacija Sustava podrške stvarnom i funkcionalnom povezivanju jedinica lokalne samouprave (Izrada arhitekture i programskog dizajna, razvoj modula Sustava, implementacija Sustava na infrastrukturu CDU-a, testiranje te izrada korisničke i tehničke dokumentacije Sustava)
- Nadogradnja na IT sustav Optimizacije sustava lokalne i područne (regionalne) samouprave
- Provođenje pilot projekta funkcionalnog povezivanja i stvarnog spajanja
- Edukacija službenika tijela države uprave koji će pružati podršku službenicima JLS vezano uz funkcionalno povezivanje i stvarno spajanje
- Pružanje digitalne i izravne podrške službenicima JLS koje zajednički obavljaju poslove ili se namjeravaju stvarno spojiti
- Edukacija službenika JLS za rad u Sustavu.

Izvršit će se vrednovanje u tijeku provedbe (krajem 2024.) Nacionalnog plana za razvoj javne uprave 2021.-2027. godine. Aktivno će se komunicirati provedba plana i uvesti inovativni mehanizmi za sudjelovanje različitih interesnih skupina u javno upravljanje (osobita pažnja će se usmjeriti na uključivanje mladih i podzastupljenih/vulnerabilnih skupina).

Ukupan proračun navedenih aktivnosti izračunat je na temelju dosadašnjih provedenih projekata u okviru ESF-a, te uključuje:

1) Savjetodavne usluge za:

- Dijagnostičko izvješće o pravnom i institucionalnom okviru za funkcionalno spajanje jedinica u Hrvatskoj, s uključenim pregledom rezultata u provedbi sličnih reformi u zemljama članicama EU
- Provedbu terenskog ispitivanja stanovništva vezano za funcionalna spajanja JLS-ova - ispitivanje i analiza mogućnosti i potreba korisnika javnih usluga za objedinjenim funkcijama
- Razradu modela dobrovoljnog spajanja s kompenzacijskih mehanizmima

- Strategiju provedbe i upravljanja izmjenama s analizom troškova i koristi
- Podizanje svijesti o funkcionalnom spajanju JLS-ova
- Pripremu i provedba programa izobrazbe za javne službenike uz razvoj „e-learning“ materijala,edukaciju 50 službenika tijela državne uprave za pružanje podrške jedinicama lokalne samouprave vezano uz funkcionalno povezivanje i stvarno spajanje te edukaciju 100 službenika jedinica lokalne samouprave za obavljanje zajedničkih poslova u okviru funkcionalnog povezivanja
- Vrednovanje implementiranog procesa u smislu učinkovitosti, zadovoljstva i povjerenja građana i preporuke za prilagodbu
- Vrednovanje u tijeku provedbe Nacionalnog plana za razvoj javne uprave 2021.-2027. godine
- Izradu funkcionalnih zahtjeva za IT sustav podrške funkcionalnom spajanju na temelju modela.

2) Uspostava IT sustava i softwareske podrške funkcionalnom i stvarnom povezivanju jedinica - izrada arhitekture i programskog dizajna, razvoj modula sustava, implementacija sustava na infrastrukturu CDU-a, testiranje i izrada korisničkih uputa, priprema i provedba programa izobrazbe uz razvoj „e-learning“ materijala
3) Komunikacija i uvođenje inovativnih (digitalnih) mehanizama za sudjelovanje građana u provedbi Nacionalnog plana za razvoj javne uprave 2021.-2027.
4) Upravljanje projektom

Od toga, za pripremne i analitičke radnje (dijagnostičko izvješće, terensko ispitivanje, strategiju provedbe, razradu kompenzacijskog mehanizma, vrednovanje i diseminaciju) predviđen je iznos 14.759.666 kn (bez PDV-a), dok je za uspostavu IT sustava i softverske podrške funkcionalnom i stvarnom povezivanju jedinica lokalne samouprave predviđen iznos od 6.852.748 kn (bez PDV-a).

Nositelj provedbe	MPU, MFIN u suradnji s tijelima državne uprave
Ciljna skupina	JLP(R)S, krajnji korisnici - građani i poslovni subjekti
Procijenjeni trošak	21.612.415 kn
Razdoblje provedbe	12/2021.-6/2025.

C2.3. Digitalna transformacija društva i javne uprave

Veza s Europskim semestrom i/ili strateškim dokumentima i kontekst reforme

Digitalizacija je danas prisutna u svim sferama života te predstavlja preduvjet za daljnji napredak gospodarstva i društva. Digitalne tehnologije sve se više primjenjuju kako u privatnom tako i u javnom sektoru s ciljem optimizacije poslovnih procesa, uštede vremena i troškova, razvoja kvalitetnih proizvoda i usluga te omogućavanja bržeg i jednostavnijeg pristupa istima. Brišu se granice između fizičkog i digitalnog te se mijenja dosadašnji način razmišljanja i poslovanja kao i način na koji građani, poduzeća i vlade međusobno komuniciraju.

Za daljnji napredak hrvatskog društva i gospodarstva te u svrhu povećanja ukupne produktivnosti i postizanja veće troškovne učinkovitosti, potrebno je poticati daljnja ulaganja u digitalne tehnologije, nadogradnju, unaprjeđenje te osiguranje interoperabilnosti informacijskih sustava usmjerenih na olakšanje poslovanja javnom i privatnom sektoru.

Digitalna tranzicija ključna je za jačanje socijalne i gospodarske otpornosti EU-a i država članica, njihovog potencijala za održivi rast te za otvaranje radnih mjesta. U analizi provedenoj za potrebe EK-a „Shaping the Digital Transformation in Europe“, McKinsey Global Institute procjenjuje da bi potencijal rasta BDP-a država članica EU u razdoblju do 2030. mogao iznositi i do 17,4% ako bi se uspostavio trend sustavnog i usmjerenog ulaganja u digitalne tehnologije.

Nadalje, mjere ograničavanja fizičkih kontakata uslijed pojave pandemije COVID-19 dodatno su stavile u prvi plan važnost moderne digitalne infrastrukture, kojom se jamči širok pristup internetu i dostupnost digitalnih usluga neophodnih za svakodnevne aktivnosti. Dugotrajna ograničenja kretanja potaknula su na pojačano korištenje javnih e-usluga i e-trgovinu, što je trend koji će se zasigurno nastaviti te su potrebni daljnji napori u unapređenju i optimizaciji istih. Stoga je upravo digitalna tehnologija ključna u snažnijem oporavku društava, gospodarstava i javnih uprava država članica EU-a nakon pandemije COVID-19.

Hrvatska još uvijek nije na zadovoljavajućem stupnju digitalizacije u odnosu na druge države članice EU. Naime, EK je u Izvješću digitalnog napretka država članica kroz praćenje indeksa gospodarske i društvene digitalizacije (DESI) za 2020. ocijenila da je napredak RH ispod prosjeka EU-a te se tako Hrvatska nalazi na 20. mjestu s ukupnim rezultatom 47,6 u odnosu na prosjek EU-a koji je 52,6. Iako je promatrajući ukupni rezultat, Hrvatska ostvarila napredak u odnosu na 2019., on nije bio dovoljan da bi se pomaknula na ljestvici s 20. mjesta. Značajniji pomak izostao je radi ispodprosječnih rezultata u dvije od ukupno pet dimenzija DESI-ja. U tri dimenzije (ljudski kapital, upotreba internetskih usluga i integracija digitalne tehnologije), Hrvatska je na razini ili blizu prosjeka EU-a (12.–15. mjesto), dok u dvije dimenzije (povezivost i digitalne javne usluge) zaostaje za prosjekom EU-a te zauzima 25. mjesto. Unatoč visokoj razini interakcije između tijela javne uprave i javnosti na internetu (uslugama e-uprave aktivno se koristi 65% korisnika interneta), pokazatelji „unaprijed ispunjeni obrasci“ i „kompletnost usluga dostupnih na internetu“ koje EK koristi u procjeni kvalitete digitalnih javnih usluga, nisu na razini prosjeka EU-a te se promatrajući dimenziju „digitalne javne usluge“, Hrvatska nalazi na samom začelju EU-a. Nadalje, prema ocijeni EK-a, u kategoriji sposobnosti tijela javne uprave za ponovno korištenje već dostupnih podataka o građanima i poslovnim subjektima sadržanim u javnim registrima prilikom pružanja online usluga, Hrvatska je zauzela 26. mjesto, dok je za ostvarivanje pune/kompletne usluge online bez dodatnih offline koraka, zauzela 28. mjesto. Što se tiče dimenzije povezivost, u kategoriji pokrivenosti fiksnom širokopojasnom mrežom nove generacije, izjednačila se s prosjekom EU-a od 86 %. Također, znatno se poboljšala pokrivenost

mrežom vrlo velikog kapaciteta, s 23 % u 2018. na 43% u 2019. te je zahvaljujući većoj pokrivenosti FTTP-om i važnoj nadogradnji kabelskih mreža na standard DOCSIS 3.1. ostvareno više pretplata na mobilne širokopojasne usluge. Kada je riječ o raširenosti korištenja širokopojasnim pristupom brzine 100 Mbps ili više, Hrvatska s rezultatom od 6% i dalje znatno zaostaje za prosjekom EU-a od 26% te je prema pokazatelju spremnosti za 5G ostvarila rezultat od 0% (prosjek EU je 21%), jer još uvijek nije donijela posebnu sveobuhvatnu strategiju za uvođenje 5G mreže.

Također, Izvješćem za Hrvatsku 2020. i CSR-om za 2020. je utvrđeno nekoliko područja i preporuka za unaprjeđenja u segmentu digitalizacije. Stoga je potrebno osigurati nužne preduvjete, predložiti strateški okvir kojim će se definirati sustavni pristup digitalizaciji, standardi i ujednačeni mehanizmi koordinacije, praćenja i vrednovanja kako bi digitalni projekti u budućnosti u najvećoj mogućoj mjeri doprinijeli digitalnoj tranziciji. Dodatni napori uložit će se i u jačanje koordinacije tijela javne uprave u pripremi i provedbi politika digitalnog razvoja.

Provedbu digitalne tranzicije, Hrvatska je započela donošenjem nacionalnih akata strateškog planiranja za razdoblje do 2020. (Strategija e-Hrvatska 2020. i pripadajući Akcijski plan) koji su u području digitalizacije usklađeni s prioritetima inicijative Digitalna agenda za Europu. Nastavno na prioritete identificirane u navedenim strateškim aktima, u razdoblju provedbe NPOO-a, nastavit će se izgradnja infrastrukture širokopojasnog interneta, razvoj javnih e-Usluga i kontinuirana nadogradnja nacionalne infrastrukture kao preduvjeta za daljnji razvoj digitalnih tehnologija te uspostava središnjeg sustava interoperabilnosti kao ključne pretpostavke sigurne razmjene podataka i povezivanja servisa tijela javne uprave za razvoj kompleksnih e-Usluga prilagođenih korisnicima.

Nastavak digitalne tranzicije hrvatskog gospodarstva i društva u sljedećem desetogodišnjem razdoblju planiran je i u sklopu NRS-a. Naime, prelazak na održiv i uključiv gospodarski model temeljen na širem prihvaćanju i korištenju digitalnih i čistih tehnologija definiran je kao prioritet javnih politika u NRS-u. U NRS-u se navodi: potreba jačanja i izgradnje strateških digitalnih kapaciteta kroz praćenje razvoja digitalnih usluga i digitalne transformacije, daljnji razvoj državne informacijske infrastrukture, povećanje dostupnosti interoperabilnih digitalnih javnih usluga građanima i gospodarskim subjektima, razvoj i izgradnja širokopojasne infrastrukture i elektroničkih komunikacijskih mreža vrlo velikog kapaciteta koje omogućavaju gigabitnu povezivost te jačanje kapaciteta i razvoj digitalnih kompetencija zaposlenika u javnoj upravi i pravosuđu.

Prema istraživanju eGovernment Benchmark 2020, provedenog od strane DG CONNECT-a, Hrvatska u nedovoljnoj mjeri iskorištava IKT potencijale za pružanje e-vladinih usluga (engl. e-Government) i ostalih javnih usluga. Shodno tome, u okviru NPOO-a planirana je provedba mjera odnosno investicija i reformi usmjerenih na definiranje odgovarajućeg strateškog okvira, izgradnju državne informacijske infrastrukture te osiguranje interoperabilnosti, a koji će poduprijeti razvoj javnih i privatnih e-usluga u budućnosti.

Misija: Definiranjem strateškog okvira, uspostavom i nadogradnjom državne informacijske infrastrukture i središnjeg sustava interoperabilnosti te uvođenjem novih e-usluga za građane, poduzetnike i javni sektor potaknuti digitalnu tranziciju društva i gospodarstva.

Vizija: Do 2026. digitalizirana javna uprava kao temelj za daljnji razvoj konkurentnog, inovativnog i digitalnog društva i gospodarstva.

U skladu s nacionalnim i EU strateškim aktima, u sklopu NPOO-a definiraju se ciljevi provedbe digitalne tranzicije društva i gospodarstva Hrvatske:

- povećati učinkovitost i transparentnost rada tijela javnog sektora
- uspostaviti upravljačke i koordinacijske strukture za planiranje i provedbu digitalne transformacije društva i javne uprave
- osigurati tijelima javne uprave dostupnost alata i tehnologija potrebnih za razvoj ekonomičnijih i kvalitetnijih digitalnih usluga usklađenih s potrebama njihovih korisnika.

Navedeni ciljevi planiraju se ostvariti provedbom reformi i pripadajućih investicija. Reforme koje se predlažu ujedno polaze od tri glavna cilja Digitalne strategije EU (Izgradnja digitalne budućnosti Europe - Shaping Europe's Digital Future), koji trebaju osigurati da Europa iskoristi priliku i svojim građanima, tvrtkama i vladama pruži kontrolu nad digitalnom transformacijom: (i) Tehnologija u interesu građana, (ii) Pravedno digitalno gospodarstvo koje potiče tržišno natjecanje i (iii) Otvoreno, demokratsko i održivo društvo.

Predložena reforma „C2.3. R1 Strategija digitalna Hrvatska i jačanje međuinstitucijske suradnje i koordinacije za uspješnu digitalnu tranziciju društva i gospodarstva“ usmjerena je na rješavanje postojećih izazova u praćenju i koordinaciji procesa digitalizacije. Navedeni izazovi uzrokovani su i izostankom strateških odrednica za osiguravanje sustavne digitalne transformacije društva i gospodarstva. Stoga je potrebno definirati strateški okvir digitalizacije Hrvatske koji ujedno treba biti usklađen s Digitalnom strategijom EU-a, a posebice s ciljem (iii) Otvoreno, demokratsko i održivo društvo.

Nadalje, nedostatak strateškog usmjerenja u procesu digitalizacije djelomično je rezultirao i nedostatkom platformi i servisa koji bi omogućili jednostavnu razmjenu informacija i komunikaciju između tijela javne uprave. Stoga je predložena reforma „C2.3. R2 Unaprjeđenje interoperabilnosti informacijskih sustava“ kojom će se fokus staviti na daljnji razvoj javnih usluga i nacionalne informatičke infrastrukture te na uspostavu središnjeg sustava interoperabilnosti. Navedena će inicijativa također doprinijeti i ostvarenju cilja „Stvaranje jedinstvenog tržišta podataka“ Europske strategije za podatke te neometanom protoku podataka na razini EU-a, ali i na razini Hrvatske kroz različite sektore, a u korist poduzeća, istraživača i javne uprave. Predložena reforma C2.3. R2 također proizlazi iz temeljnih ciljeva Digitalne strategije EU: (i) Tehnologija u interesu građana i (ii) Pravedno digitalno gospodarstvo koje potiče tržišno natjecanje.

Pored strateškog okvira te inicijativa kojima će se unaprijediti interoperabilnost informacijskih sustava, potrebno je osigurati infrastrukturu i ostale nužne preduvjete za digitalizaciju, ali i modernizaciju postojećih ključnih digitalnih javnih usluga koje će biti dostupne svim građanima i poslovnim subjektima. Stoga je predložena reforma „C2.3. R3 Modernizacija i daljnji razvoj državne informacijske infrastrukture kao osnove za sigurnu i financijski učinkovitu interakciju tijela javne uprave“. Skup inicijativa u okviru navedene reforme u skladu je s europskim inicijativama Godišnje strategije održivog rasta 2021., koje se odnose upravo na poticanje reformi i ulaganja za potporu snažnom oporavku na razini EU-a. Predložene inicijative u okviru reforme C2.3. R3 usklađene su s europskim inicijativama u području „5. Modernizacija“ koje je usmjereno na poticanje razvoja digitalnih javnih usluga te s inicijativama u području „6. Ekspanzija“ koje u kontekstu uspješne digitalne tranzicije kao jedan od preduvjeta potiču i povećanje kapaciteta podatkovnih oblaka industrije i korištenje naprednih usluga računalstva

u oblaku. Predložena reforma C2.3. R3 također proizlazi iz temeljnih ciljeva Digitalne strategije EU: (i) Tehnologija u interesu građana.

Sagledavajući preduvjete za uspješnu digitalnu tranziciju, potrebno je razmotriti status i dinamiku ulaganja u mreže vrlo velikog kapaciteta (VHCN), uključujući 5G mrežu. Stoga je i u okviru plana oporavka predložena reforma „C2.3. R4 Jačanje povezivosti kao osnove digitalne tranzicije društva i gospodarstva“ koja također proizlazi iz cilja (i) Tehnologija u interesu građana Digitalne strategije EU. Skup inicijativa u okviru ove reforme također je u skladu s europskim inicijativama Godišnje strategije održivog rasta 2021. u području „4. Povezivanje“ koje podrazumijeva osiguravanje pristupa brzinama od najmanje 100 Mbit/s u smjeru prema korisniku do 2025. za sva europska kućanstva te 1Gbit/s svim glavnim društveno-ekonomskim pokretačima - poput škola, sveučilišta, istraživačkih centara, prometnih čvorišta, bolnica, javne uprave i poduzeća. Kako je već istaknuto, dostupnost brzog širokopojasnog pristupa u Hrvatskoj nije zadovoljavajuća s obzirom na to da samo 6 % kućanstava ima vezu brzine od najmanje 100 Mbit/s, a oko 70 % kućanstava ima fiksni širokopojasni priključak što predstavlja prepreku radu i učenju na daljinu, posebice u ruralnim područjima te među ranjivim skupinama, kao što su učenici iz obitelji u nepovoljnom položaju ili oni s invaliditetom. Kako bi se izbjeglo društveno isključivanje ranjivih skupina kao posljedica naglog prelaska na digitalizirano društvo, Hrvatska će promicati ulaganja u suvremenu i pouzdanu pristupnu širokopojasnu infrastrukturu i mreže vrlo velikog kapaciteta (VHCN), uključujući 5G mreže koje su ključne za digitalnu transformaciju Hrvatske. Na taj način će se građanima omogućiti pristup učinkovitijim digitalnim uslugama, potrošačima mogućnost većeg izbora i dostupnosti informacija, a poduzeća će moći istražiti nove mogućnosti kroz inovativne poslovne modele, daljinsku suradnju i digitalne alate. Osigurat će se i odgovarajuća pokrivenost i kapaciteti za sektore koji su ključni za oporavak i otpornost, kao što su poljoprivreda, promet, zdravstvo i obrazovanje.

Osim temeljnih prioriteta digitalizacije, u narednom razdoblju provest će se niz inicijativa digitalizacije u svim sektorima, vodeći računa o otpornosti na kibernetičke prijetnje, kroz horizontalnu sinergiju primjene digitalne tehnologije u svim gospodarskim granama i resorima s fokusom na one koji će imati najtrajniji učinak i povećati njihov potencijal rasta, potaknuti otvaranje radnih mjesta i ojačati gospodarsku i socijalnu otpornost i regionalnu koheziju.

SDURDD će biti koordinator provedbe mjera C.2.3. R1- R3 uz sudjelovanje tijela javne uprave odgovornih za provedbu digitalne transformacije gospodarstva, pravosuđa i uprave, tijela uključenih u postupak dodjele sredstava za provedbu kohezijske politike EU te ostalih relevantnih dionika. Nositelj mjere C.2.3. R4 bit će MMPI u suradnji s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave te MPGI. Planiranim aktivnostima bit će obuhvaćeni: TDU, JLP(R)S, operatori – pružatelji usluga, korisnici usluga – građani i poslovni subjekti (krajnji korisnici).

Obuhvat reforme i investicija, razina pripremljenosti i vrijeme potrebno za provedbu

(a) Reformske mjere

C2.3.R1 Strategija digitalna Hrvatska i jačanje međuinstitucijske suradnje i koordinacije za uspješnu digitalnu tranziciju društva i gospodarstva

Izazov

Da bi potaknula ekonomski oporavak, javna nabava mora pružiti kvalitetu i vrijednost za novac. Kako bi se to postiglo, dionici u sustavu javne nabave moraju imati potrebne vještine, znanje i integritet kako bi osigurali učinkovitu javnu nabavu. Iako je u Hrvatskoj uspostavljen učinkovit program obuke i certificiranja službenika u javnoj nabavi koji je prepoznat kao primjer dobre prakse u EU, ne raspolaže se adekvatnim alatima prilagođenima nacionalnim specifičnostima kojima bi se naručiteljima i službenicima u javnoj nabavi omogućilo da naprave:

- samoprocijenu pojedinačnih kompetencija i razina stručnosti koje su potrebne za učinkovito obavljanje poslova javne nabave
- utvrđivanje nedostatka vlastitih administrativnih kapaciteta
- uvođenje vlastitih ciljanih mjera za učenje i razvoj kako bi te nedostatke otklonili.

Isto tako, osnovni program izobrazbe pokriva sve teme ciklusa javne nabave koje profesionalac u javnoj nabavi mora poznavati (hrvatski i EU pravni okvir, etika, planiranje, procedure, pravna zaštita, upravljanje ugovorima itd.) međutim teme programa usavršavanja, koji se provodi nakon osnovnog programa radi kontinuirane edukacije službenika, mogu se odnositi na bilo koju temu za koju postoji interes te koja je povezana s osnovnim Programom izobrazbe. Za programe usavršavanja ne postoji jasan programski okvir koji pružatelji izobrazbe (MINGOR, Državna škola za javnu upravu i ovlaštenici izobrazbe – privatni subjekti) mogu koristiti kako bi kreirali sadržaj za ciljanu razinu osposobljavanja i pružili sveobuhvatan program usavršavanja kojim bi se na strukturiran način unaprjeđivale dodatne kompetencije, primarno službenika u javnoj nabavi.

Izazov

EK je u Izvješću za Hrvatsku 2020. ocijenila da je donošenjem Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem te uspostavom institucionalnog okvira strateškog planiranja na nacionalnoj i lokalnoj razini, postignut samo ograničeni napredak u provedbi preporuke br. 4 Vijeća EU-a. Na nacionalnoj razini nedostaje strateški okvir kojim bi se definirala provedba javnih politika i projekata digitalne tranzicije društva i gospodarstva s obzirom na to da su posljednji strateški dokumenti, Strategija e-Hrvatska 2020. i pripadajući Akcijski plan provedbe Strategije e-Hrvatska 2020. uređivali područje digitalizacije do kraja 2020. godine. Osim toga, navedenim aktima strateškog planiranja bilo je obuhvaćeno područje digitalne transformacije samo državne i javne uprave što je otežalo usmjeravanje, planiranje, provedbu i praćenje šire digitalne transformacije društva i gospodarstva i odrazilo se na ograničenu iskorištenost potencijala digitalizacije kao pokretača gospodarskog rasta.

Dodatno, analizom provedbe mjera iz Akcijskog plana provedbe Strategije e-Hrvatska 2020. utvrđeni su nedostaci vezani uz inicijalno planirane rokove provedbe, koordinaciju i način praćenja provedbe mjera te evaluaciju učinaka provedbe mjera. Trenutno stanje ukazuje da je uslijed nedostatka sustavnog pristupa digitalizaciji u javnoj upravi došlo do silosnih rješenja razvijenih samo za uska, funkcionalna područja javne uprave koja nisu imala značajniji utjecaj na digitalnu transformaciju javne uprave. Štoviše, ulaganja u digitalizaciju javne uprave nisu

pratile odgovarajuće mjere za podizanje razine digitalne pismenosti i digitalizaciju gospodarstva kojima bi se u proces digitalne transformacije uključilo javne službenike, građanstvo i gospodarstvo.

Slijedom navedenog, potrebna je snažnija koordinacija, jasna vizija i smjer razvoja kako bi se osiguralo da se digitalna tranzicija društva, javnog i privatnog sektora odvija koordinirano i u istom smjeru.

Stoga je potrebno izraditi višesektorsku "Strategiju Digitalna Hrvatska 2030." koja će zadati strateški pravac digitalne transformacije gospodarstva, javne uprave i pravosuđa, digitalne povezivosti i razvoja digitalnih vještina i digitalnih radnih mjesta.

Cilj

Utvrđivanje strateškog okvira (vizije, ciljeva, prioriteta i rezultata) za koordiniranu i učinkovitu digitalnu tranziciju društva i gospodarstva, kako bi se promišljeno, strukturirano i strateški kreirali preduvjeti za stavljanje digitalizacije u funkciju pokretača gospodarstva.

Opis

Strateški dokument „Strategija Digitalna Hrvatska 2030" čija je izrada planirana 2022. jasno će definirati viziju te strateške ciljeve i prioritete koji će biti osnova za definiranje mjera u sljedećim područjima: (i) Digitalna tranzicija gospodarstva; (ii) Digitalizacija javne uprave i pravosuđa; (iii) Razvoj širokopojasnih elektroničkih komunikacijskih mreža; (iv) Razvoj digitalnih kompetencija i digitalnih radnih mjesta. Također, strateški će okvir predvidjeti potrebu uvažavanja postojećih standarda, najboljih praksi i principa dizajna prilikom razvoja novih servisa, sustava i platformi u svim navedenim područjima, kao i potrebu za stalnom i koordiniranom nadogradnjom i povezivanjem sustava u skladu s najnovijim tehnologijama i postignućima u području digitalizacije te stavljanjem zaštite sigurnosti krajnjih korisnika sustava u prvi plan. Kao dio strateškog okvira digitalne transformacije, uspostavit će se mehanizam koordinacije projekata i ulaganja u digitalizaciju i izraditi smjernice za koordinaciju pripreme i provedbe projekata za podršku digitalnoj transformaciji društva i gospodarstva na nacionalnoj i lokalnoj razini s jasnim kriterijima prioritizacije i evaluacije investicija. Donošenje „Strategije Digitalna Hrvatska 2030." od iznimnog je značaja za Hrvatsku s obzirom na to da će predstavljati temelj za povećanje učinkovitosti javnog sektora, olakšanje komunikacije javne uprave s građanima i poduzetnicima te investicije u digitalnu tranziciju.

Provedba

Nositelj provedbe predmetne reforme je SDURDD. Ciljanu skupinu reforme čine tijela javne uprave uključena u pripremu, planiranje, praćenje i provedbu politike digitalnog razvoja društva i gospodarstva te tijela uključena u postupke dodjele bespovratnih sredstava za provedbu ciljeva kohezijske politike EU.

Razdoblje provedbe: 4/2021. -4/2023.

U okviru ove reforme planirana je izrada dugoročnog akta strateškog planiranja „Strategija Digitalna Hrvatska 2030." do kraja 2022. godine. Akt će se izraditi sukladno Zakonu o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem te pripadajućim podzakonskim pravnim aktima i Priručnikom. Za potrebe izrade akta provest će se postupak javne nabave vanjskih stručnjaka koji će pružati podršku internim kapacitetima SDURDD, tijela odgovornog za izradu akta. Uzimajući u obzir značenje i obuhvat reforme, osim SDURDD-a i vanjskih stručnjaka, u provedbi reforme sudjelovat će i druga tijela javne uprave uključena u pripremu, planiranje, praćenje i

provedbu aktivnosti digitalnog razvoja društva i gospodarstva kao i dionici iz privatnog sektora. Na taj će se način osigurati partnerski odnos u izradi strateškog okvira i uvažavanje javne i privatne perspektive pri kreiranju odgovarajućih mjera. SDURDD će koordinirati sve dionike tijekom izrade dokumenta redovnom komunikacijom i održavanjem sastanaka.

Izrada Strategije Digitalna Hrvatska 2030. uključuje provedbu sljedećih aktivnosti:

AKTIVNOST 1. Pripremne aktivnosti obuhvaćaju definiranje metodologije izrade akta te financijskog plana, izradu prijedloga članova radne skupine za izradu Strategije, definiranje uloga članova radne skupine, imenovanje članova radne skupine, izradu prijedloga procesa komunikacije i konzultacije s članovima radne skupine i zainteresiranom javnosti.

AKTIVNOST 2. Prikupljanje informacija, procjena trenutnog stanja, SWOT analiza. Izvori prikupljanja informacija potrebnih za izradu procjene trenutnog stanja uključuju: sastanke radne skupine i konzultacije s relevantnim dionicima uključenim u proces izrade akta (predstavnici Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja, Ministarstva pravosuđa i uprave, Ministarstva znanosti i obrazovanja, Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, Ministarstva mora, prometa i infrastrukture, akademske zajednice, privatnog sektora i ostali relevantni dionici), relevantne EU te nacionalne strateške i programske dokumente, EU regulatorni okvir u području digitalne transformacije, nacionalni institucionalni i financijski okvir.

AKTIVNOST 3. Izrada prijedloga Strategije Digitalna Hrvatska 2030. obuhvaća definiranje strateškog okvira: obuhvat Strategije, vizija razvoja, opis razvojnih potreba i razvojnih potencijala, definiranje strateških ciljeva, popis ključnih pokazatelja učinaka i ciljane vrijednosti, opis područja intervencije s prikazom financijskih pretpostavki za provedbu strateških ciljeva i projekata te okvir za praćenje i vrednovanje.

Rizik u provedbi reforme predstavlja potencijalno dugotrajan postupak javne nabave vanjskih stručnjaka. Rizik također predstavlja i uključenost velikog broja dionika u proces izrade što može usporiti proces samog donošenja dokumenta.

Izrada "Strategije Digitalna Hrvatska 2030." odvijat će se paralelno s provedbom projekta "Uspostava mehanizma koordinacije za osiguranje koherentnog razvoja e-Uprave" *(„Development of the Coordination Mechanism to Support e-Governance Policy Coherence")* prijavljenog za financiranje iz Instrumenta tehničke pomoći *(Technical Support Instrument-TSI)* koji se planira provoditi do travnja 2023., a u okviru kojeg se planira provesti revizija postojećeg sustava upravljanja i koordinacije u području digitalizacije javne uprave, izraditi preporuke za njegovo unapređenje, izraditi smjernice za međuinstitucijsku suradnju i koordinaciju te smjernice i preporuke za praćenje, izvještavanje i vrednovanje investicija i projekata digitalizacije u javnoj upravi. Provedba projekta odvijat će se u sinergiji i koordinaciji s provedbom projekta Državne škole za javnu upravu odabranog za financiranje iz TSI-ja u okviru kojega je predviđen razvoj i provedba programa izobrazbe rukovodećih službenika uključenih u pripremu i provedbu aktivnosti, inicijativa i projekata digitalizacije u tijelima javne uprave prema principu treninga trenera, a kako bi se osigurao prijenos znanja o procesu pokretanja i upravljanja inicijativama i projektima digitalizacije te kako bi se osigurala održivost ulaganja.

Procijenjeni trošak u okviru navedene reforme iznosi 2.951.060 kn.

Trošak provedbe reformske mjere uključuje financiranje iz dva izvora:

– Izrada Strategije Digitalna Hrvatska 2030. iz RRF-a u iznosu od 690.710 kn. Procjena troškova provedbe odnosi se na trošak javne nabave savjetodavnih usluga za izradu akta strateškog planiranja i temelji se na historijskim podacima. Procijenjeni trošak izračunat je kao prosjek ponuda prikupljenih u okviru provedenog postupka javne nabave savjetodavnih usluga za izradu prijedloga Nacionalnog plana za digitalnu transformaciju gospodarstva objavljenom na EOJN (oznaka/broj: 2019/S 0F3-0021520) na stranici 2 Zapisnika o javnom otvaranju ponuda (https://eojn.nn.hr/SPIN/application) umanjen za PDV od 25%.

Redni broj ponude	Iznos ponude u kn (s PDV-om)
Ponuda 1	900.000
Ponuda 2	558.180
Ponuda 3	900.000
Ponuda 4	608.750
Ponuda 5	1.350.000

Razrada troškova po pojedinačnim aktivnostima nije moguća s obzirom na to da je Troškovnik u dokumentaciji o nabavi sadržavao samo jednu stavku troška - konačni rezultat provedbe aktivnosti, a cjelovite ponude i ugovor o javnoj nabavi s procijenjenim troškovima aktivnosti nisu javno dostupni.

Uspostava mehanizma koordinacije za osiguranje koherentnog razvoja e-Uprave ne financira se iz RRF-a već iz projekta prijavljenog za financiranje sredstvima Instrumenta tehničke pomoći. Ukupna vrijednost projekta iznosi 500.000 eura (3.767.250 kn), a trošak provedbe dijela aktivnosti projekta obuhvaćenih ovom reformskom mjerom iznose 300.000 eura (2.260.350 kn).

Mjera se sastoji prije svega od uspostavljanja novog strateškog okvira za digitalnu tranziciju hrvatskog društva i gospodarstva u skladu s EU i nacionalnim strateškim aktima, tako da nema prijenosa javnih resursa kao takvih koji bi mogli dovesti do pretjerane prednosti ili više korisnika.

Tražit će se tehnička podrška za pripremu dokumenta. Tehnička podrška ugovarat će se u skladu s relevantnim pravilima Zakona o javnoj nabavi koja reguliraju otvorene natječaje.

To bi trebalo osigurati da država plati tržišnu cijenu za traženu uslugu od dobavljača koji će biti odabran u otvorenom postupku javne nabave.

Procjena troškova po godinama provedbe reforme (u kn):

Vrsta troška	2021.	2022.	2023.
Trošak nabave savjetodavnih usluga vanjskih stručnjaka za izradu Strategije Digitalna Hrvatska 2030. Aktivnost 1. Pripremne aktivnosti Aktivnost 2. Prikupljanje informacija, procjena trenutnog stanja, SWOT analiza, financijski okvir Aktivnost 3. Izrada prijedloga Strategije digitalna Hrvatska 2030. – definiranje strateškog okvira: obuhvat Strategije, vizija razvoja, opis razvojnih potreba i razvojnih potencijala, definiranje strateških ciljeva, popis ključnih pokazatelja učinaka i ciljane vrijednost, opis područja intervencije s prikazom financijskih pretpostavki za provedbu strateških ciljeva i projekata te okvir za praćenje i vrednovanje	207.214	483.496	0
Trošak provedbe aktivnosti projekata prijavljenog za financiranje u okviru Instrumenata tehničke pomoći	339.052	1.582.245	339.053
Ukupno	546.266	2.065.741	339.053

Nositelj provedbe	SDURDD
Ciljna skupina	Tijela javne uprave uključena u pripremu, planiranje, praćenje i provedbu politike digitalnog razvoja društva i gospodarstva te tijela uključena u postupke dodjele bespovratnih sredstava za provedbu ciljeva kohezijske politike EU.
Procijenjeni trošak	2.951.060 kn od čega: 690.710 kn (iz RRF); 2.260.350 kn (iz Instrumenta tehničke pomoći) (ukupna vrijednost projekta je 3.767.250 kn)
Razdoblje provedbe	4/2021.- 4/2023.

C2.3. R2 Unaprjeđenje interoperabilnosti informacijskih sustava

Izazov

Procjenjuje se da u Hrvatskoj tijela javne uprave raspolažu s više od sto različitih registara i baza podataka od čega njih deset do petnaest čine temeljni registri. Unatoč zakonskoj obvezi osiguranja dostupnosti prikupljenih autentičnih podataka iz temeljenih registara svim tijelima javnog sektora, još uvijek nisu uklonjene sve pravne prepreke za njihovo integriranje i povezivanje u Središnji sustav interoperabilnosti. Stoga, primarni izazov predstavlja nepostojanje nacionalnog okvira interoperabilnosti, kao i odgovarajuća organizacijska i upravljačka struktura za upravljanje Središnjim sustavom interoperabilnosti.

Informacijski sustavi u državi generiraju veliku količinu raznovrsnih podataka koji se trenutno ograničeno i sporadično koriste u analitici isključivo unutar tijela koji su vlasnici podataka. Ne postoji centralno skladište podataka koje bi podržalo ekstrakciju, punjenje i transformaciju podataka te pohranu podataka u odgovarajućem obliku, a koje bi omogućilo primjenu analitičkih, vizualizacijskih i alata umjetne inteligencije.

Cilj

Cilj je uspostava, nadogradanja i povezivanje temeljnih registara u okviru središnjeg sustava interoperabilnosti te implementacija centralnog skladišta podataka. Uspostavom platforme koja objedinjuje ključne izvore podataka i podržava poslovnu analitiku olakšat će se pregled podataka i poslovnih procesa te transparentniji uvid u rad tijela javnog sektora. Na taj način, omogućit će se brže, lakše, racionalnije i objektivnije upravljanje informacijama koje su državnim tijelima potrebne u svakodnevnom odlučivanju. S obzirom na to da su podaci uistinu važan resurs na kojima se temelji potencijal za gospodarski rast, daljnji razvoj konkurentnosti, inovacija, prilike za stvaranje radnih mjesta i općenito za ukupan društveni napredak, ovakvim sustavom i razvojem aplikacija temeljenih na podacima, svi korisnici sustava - građani, poduzetnici, poslovni subjekti i tijela javne uprave mogu zajednički sudjelovati u kreiranju dodane vrijednosti te ujedno doprinijeti: (i) poboljšanju zdravstvene zaštite; (ii) stvaranju sigurnijih i čišćih transportnih sustava; (iii) generiranju novih proizvoda i usluga; (iv) smanjenju troškova javnih usluga te ukupnom (v) poboljšanju održivosti i energetske učinkovitosti.

Opis

Reforma podrazumijeva uspostavu, nadogradnju, povezivanje temeljnih registara i uspostavu Središnjeg sustava interoperabilnosti u skladu s Europskim okvirom za interoperabilnost (EIF), potpunu primjenu načela „samo jednom“ do 2023. u skladu s Uredbom o uspostavi jedinstvenog

digitalnog pristupnika za pristup informacijama, postupcima, uslugama podrške i rješavanja problema (SDGR) te uspostavu prekogranične razmjene podataka između država članica EU. Predlaže se izgradnja centralnog skladišta podataka (DWH) s cjelokupnim ekosustavom za prikupljanje obradu, analitiku, prikaz i dijeljenje podataka, čime će se u državnu upravu uvesti analitika podataka kao novi način rada na svim razinama odlučivanja. Također, u sklopu projekta se predviđa izgradnja dijela skladišta podataka koji će biti dostupan javnom i privatnom sektoru kako bi se na temelju istih mogle graditi i razvijati usluge dodatne vrijednosti. Analitika podataka omogućuje učinkovitije poboljšano donošenje odluka na temelju podataka kako bi se povećala operativna učinkovitost. U ovom području javna uprava još uvijek ima neiskorištene potencijale digitalnog načina poslovanja, dok je uvođenje novih horizontalnih usluga predviđeno i u sklopu CDU platforme. Tijekom 2019. u okviru CDU platforme nabavljen je i instaliran alat za vizualizaciju podataka. Alat se koristi kao nadogradnja IaaS usluge i nije dostatan za ciljanu analitičku platformu te nema sposobnost ekstrakcije, load-a i transformacije (ETL proces), te skladištenja podataka. Alat bi se u sklopu CDU platforme nastavio koristiti u ograničenom opsegu, do uspostave pune funkcije DWH platforme.

Što se tiče rješavanja rizika povezanih s načelom DNSH za ovu mjeru i odgovarajućeg interventnog polja kako je opisano Uredbom EU-a 2021/241 o uspostavi Programa oporavka i otpornosti, važne su sljedeće informacije:

Ublažavanje klimatskih promjena: Sva oprema koja se nabavlja kao dio ove mjere nabavljat će se dijelom na kvaliteti, a dijelom na životnim troškovima rada (uključujući troškove energije i odlaganje) kako bi se osiguralo da - uz minimalne standarde potrošnje energije - mjera doprinosi minimalnoj količini emisija stakleničkih plinova.

Prijelaz na kružno gospodarstvo, uključujući prevenciju i recikliranje otpada: Kriteriji za nabavu uključuju:

- Nabavljena i korištena oprema udovoljavat će zahtjevima utvrđenim Direktivom 2009/125 / EZ za poslužitelje i proizvode za pohranu podataka.
- Oprema neće sadržavati ograničene tvari navedene u Prilogu II. Direktivi 2011/65 / EU Europskog parlamenta i Vijeća, osim ako masene vrijednosti koncentracije u homogenim materijalima ne prelaze maksimalne vrijednosti navedene u tom Prilogu.

Također će biti uspostavljen plan gospodarenja otpadom koji osigurava maksimalno recikliranje na kraju vijeka trajanja električne i elektroničke opreme, uključujući putem ugovornih sporazuma s dobavljačima i partnerima za recikliranje, što će se odraziti u financijskim projekcijama ili službenoj projektnoj dokumentaciji. Dio ugovaranja za opskrbu uključivat će odredbe da se na kraju svog životnog vijeka oprema podvrgne pripremi za ponovnu uporabu, oporabu ili postupke recikliranja ili odgovarajućoj obradi, uključujući uklanjanje svih tekućina i selektivnu obradu u skladu s Prilogom VII. Direktiva 2012/19 / EU Europskog parlamenta i Vijeća.

Provedba

Nositelj provedbe predmetne reforme je SDURDD, a planirane reformske mjere i investicije će se provoditi u suradnji s tijelima vlasnicima registara. Dodatno, za potrebe uspješne provedbe određene aktivnosti, poput analize stanja registara, analize pravnog okvira i prijedloga za njegovo unaprjeđenje, definiranja kataloga servisa i usluga, koristit će se usluge vanjskih stručnjaka ugovorenih u postupcima javne nabave.

Razdoblje trajanje reforme: 6/2021. -6/2026.

Predložena reforma usmjerena je na dvije ključne komponente kojima će se omogućiti sustavna promjena te definiranje osnovnih preduvjeta za daljnji razvoj interoperabilnosti na nacionalnoj razini. Stoga su ključna područja u okviru ove reforme usmjerena na uspostavu Središnjeg sustava interoperabilnosti (R2-I1) te na uspostavu skladišta podataka i sustava poslovne analitike (R2-I2).

Sama reforma ujedno doprinosi europskoj inicijativi Modernizacija Godišnje strategije održivog rasta 2021. te je povezana s mjerom 2.2.2. Povećanje učinkovitosti sustava lokalne i područne (regionalne) samouprave, investicijama: 2.2.2.2 Daljnja optimizacija i decentralizacija putem dijeljenih e-usluga lokalne samouprave te daljnja digitalizacija javnih usluga i 2.2.2.3. Uspostava fizičkih jedinstvenih upravnih mjesta (faza 1.). Uspostavom središnjeg sustava interoperabilnosti osigurat će se preduvjeti za razvoj kvalitetnijih, kompletnijih i kompleksnih javnih e-usluga te administrativno rasterećenje građana i poslovnih subjekata u interakciji s tijelima javne uprave.

Tražit će se tehnička podrška za pripremu dokumenta. Tehnička podrška ugovarat će se u skladu s relevantnim pravilima Zakona o javnoj nabavi koja reguliraju otvorene natječaje. Reforme i troškovi povezani s projektom ne uključuju državnu potporu, odnosno projekt, aktivnosti i troškovi su u javnoj nadležnosti države.

Procijenjeni trošak na razini reforme iznosi 230.212.483 kn.

Nositelj provedbe	SDURDD
Ciljna skupina	Tijela javne uprave, građani i poslovni subjekti (krajnji korisnici)
Procijenjeni trošak	230.212.483 kn (zbroj investicija)
Razdoblje provedbe	6/2021.-6/2026.

C2.3. R3 Modernizacija i daljnji razvoj državne informacijske infrastrukture kao osnove za sigurnu i financijski učinkovitu interakciju tijela javne uprave

Izazov

Jedan od glavnih preduvjeta za daljnji razvoj i modernizaciju javne uprave je osiguravanje mogućnosti zajedničkog korištenja informacijskih i komunikacijskih tehnologija u okviru postojeće državne infrastrukture. Stoga je potrebno osigurati uspostavu Centra dijeljenih usluga (CDU) kojim će se virtualno spojiti državna informacijska infrastruktura te omogućiti daljnji razvoj usluga u sklopu javne uprave uz racionalizaciju resursa odnosno uz postizanje značajnih troškovnih ušteda. Nadalje, kada je riječ o infrastrukturnim kapacitetima, postojeće mreže državne informacijske infrastrukture ne zadovoljavaju potrebe tijela javne uprave, a primarni izazovi su otežano upravljanje i smanjena mogućnost nadogradnji i proširenja. Tijela javne uprave nerijetko se suočavaju s ograničenim mogućnostima daljnjeg razvoja servisa zbog zastarjelosti tehnoloških rješenja i same arhitekture, ograničenih uvjeta za povezivanje s drugim sustavima, ograničenih kapaciteta za održavanje te s problematikom dugogodišnje izolirane nadogradnje dijela sustava bez sagledavanja sustava kao cjeline i analize dugoročnih potreba tijela javne uprave. Isto tako, postoje brojne funkcionalnosti čiji potencijal nije u potpunosti iskorišten, a mogu donijeti brojne prednosti za tijela javne uprave, građane i poslovne subjekte (npr. primjena eRačuna, primjena digitalnih certifikata elektroničke osobne

iskaznice i sl.). Pored neadekvatne IT podrške i neiskorištenih potencijala za daljnji razvoj elektroničkih usluga, administrativni teret tijela javne uprave djelomično je uzrokovan i zbog neoptimiziranih poslovnih procesa temeljenih na repetitivnim aktivnostima i velikoj količini administrativnih postupaka. Takvi poslovni sustavi zahtijevaju sustavnu analizu odnosno digitalizaciju temeljenu utvrđenim scenarijima za optimizaciju ili reinženjering procesa. Sve navedene zapreke narušavaju komunikaciju s građanima i poslovnim subjektima i negativno utječu na učinkovitost i percepciju transparentnosti javne uprave.

Cilj

Konsolidacija i nadogradnja Državne informacijske infrastrukture i servisa, smanjenje troškova i optimizacija javnih procesa, uspostava efikasnije komunikacije s građanima te unaprjeđenje postojećih sustava.

Opis

Uspostava Centra dijeljenih usluga (CDU) jedan je od ključnih projekata SDURDD-a kojim će se virtualno spojiti državna informacijska infrastruktura kako bi se omogućilo zajedničko korištenje informacijskih i komunikacijskih tehnologija te značajna racionalizacija. Sva tijela javnog sektora moći će se koristiti zajedničkom, pouzdanom i skalabilnom IKT infrastrukturom prema paradigmi oblaka (*Clouda*). Za projekt su osigurana bespovratna sredstva iz Europskoga fonda za regionalni razvoj (EFDR). Postojećim projektom uspostavlja se središnje upravljanje i konsolidacija Državne informacijske infrastrukture (DII), podataka, zahtjeva, operacija i horizontalnih procesa javne uprave u svrhu unaprjeđenja transparentnosti i učinkovitosti javne uprave, uz primjenu međunarodnih standarda kibernetičke sigurnosti propisanih Zakonom kibernetičkoj sigurnosti operatora ključnih usluga i davatelja digitalnih usluga[88]. Pokazatelj uspješnosti Projekta je integracija 300 institucija u Državni oblak do 2023. godine.

Budući da je CDU platforma puštena u rad 1.12.2019. za tu potrebu tada je nabavljeno 50% kapaciteta od ukupno planiranog. Nadogradnja platforme je izvedena u lipnju 2020. te je postignuto 85% ukupnog planiranog kapaciteta. U sklopu projekta planira se nadogradnja sredinom 2021. čime bi platforma trebala imati puni kapacitet za postizanje spomenutog pokazatelja uspješnosti od 300 institucija.

Nadalje, uspostava državnog oblaka dio je i zajedničkog pristupa izgradnji europske konkurentne, zelene i sigurne infrastrukture i usluga u oblaku s namjerom da se ojača europska digitalna suverenost te poveća konkurentnost europskog poslovanja i industrije. Kako je kibernetička sigurnost neizostavna komponenta takvog sustava, nužna su i neka daljnja ulaganja u bliskoj budućnosti što uključuje i certifikaciju kroz jamstvene razine kibernetičke sigurnosti kao dodane vrijednosti kvalitete usluge, zaštite podataka i prenosivosti podataka.

Konsolidacijom sustava na CDU *cloud* značajno se smanjuje potrošnja električne energije, a time i zagađenje okoliša i utjecaj na klimatske promjene.

Što se tiče rješavanja rizika povezanih s načelom DNSH za ovu mjeru i odgovarajućeg interventnog polja kako je opisano Uredbom EU-a 2021/241 o uspostavi Programa oporavka i otpornosti, važne su sljedeće informacije:

[88] NN 64/18

Ublažavanje klimatskih promjena: Sva oprema koja se nabavlja kao dio ove mjere nabavljat će se dijelom na kvaliteti, a dijelom na životnim troškovima rada (uključujući troškove energije i odlaganje) kako bi se osiguralo da - uz minimalne standarde potrošnje energije - mjera doprinosi minimalnoj količini emisija stakleničkih plinova.

Prijelaz na kružno gospodarstvo, uključujući prevenciju i recikliranje otpada: Kriteriji za nabavu uključuju:

- Nabavljena i korištena oprema udovoljavat će zahtjevima utvrđenim Direktivom 2009/125 / EZ za poslužitelje i proizvode za pohranu podataka.
- Oprema neće sadržavati ograničene tvari navedene u Prilogu II. Direktivi 2011/65 / EU Europskog parlamenta i Vijeća, osim ako masene vrijednosti koncentracije u homogenim materijalima ne prelaze maksimalne vrijednosti navedene u tom Prilogu.

Također će biti uspostavljen plan gospodarenja otpadom koji osigurava maksimalno recikliranje na kraju vijeka trajanja električne i elektroničke opreme, uključujući putem ugovornih sporazuma s dobavljačima i partnerima za recikliranje, što će se odraziti u financijskim projekcijama ili službenoj projektnoj dokumentaciji. Dio ugovaranja za opskrbu uključivat će odredbe da se na kraju svog životnog vijeka oprema podvrgne pripremi za ponovnu uporabu, oporabu ili postupke recikliranja ili odgovarajućoj obradi, uključujući uklanjanje svih tekućina i selektivnu obradu u skladu s Prilogom VII. Direktiva 2012/19 / EU Europskog parlamenta i Vijeća.

Značajno se tehnološki unapređuje usluga i eliminiraju sustavi koji se preklapaju što rezultira nižim troškom finalnog servisa sa značajnim unapređenjem kvalitete usluge. Svaki servis udomljen na CDU infrastrukturi podliježe jedinstvenim sigurnosnim standardima te se time značajno poboljšava zaštita od kibernetičkog kriminala. Usluge u oblaku kroz *„security by design"* pristup kibernetičkoj sigurnosti preduvjet su za minimiziranje troškova i maksimalno umanjenje rizika, ali i jamstvo primjene europskih standarda u pogledu sigurnosti, zaštite podataka i zaštite krajnjih korisnika. Ovim se pristupom hrvatskim građanima osigurava sigurno okruženje za pristup i korištenje usluga, odnosno omogućava se neometano i kontinuirano pružanje istih bez ugrožavanja povjerljivosti, cjelovitosti i dostupnosti usluga i podataka. Mjera je nužan preduvjet za dugoročno ostvarenje predloženih mjera ponajviše mjere u okviru reforme C2.3.R1 Strategija digitalna Hrvatska i jačanje među institucijske suradnje i koordinacije za uspješnu digitalnu tranziciju društva i gospodarstva i te mjere koja se odnosi na C2.3.R2-I1 Uspostavu središnjeg sustava interoperabilnosti kao pretpostavke razvoja kvalitetnih, kompleksnih i korisnicima prilagođenih javnih e-usluga na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini. Ovim se pristupom hrvatskim građanima osigurava sigurno okruženje za pristup i korištenje usluga, odnosno omogućava se neometano i kontinuirano pružanje istih bez ugrožavanja povjerljivosti, cjelovitosti i dostupnosti usluga i podataka.

Kao važan segment digitalizacije posebno u dijelu konsolidacije, ali i pružanja prijeko potrebnih zdravstvenih usluga građanima je Centralni zdravstveni sustav (CEZIH). CEZIH, kao središnji sustav pohrane zdravstvenih podataka i informacija za njihovu standardiziranu obradu na primarnoj, sekundarnoj i tercijarnoj razini zdravstvene zaštite, dio je zdravstvene informacijske infrastrukture Hrvatske. Zdravstvena informacijska infrastruktura Hrvatske sustav je usklađenih procesa i usluga upravljanja zdravstvenim podacima, informacijama, registrima i drugim evidencijama u zdravstvu Hrvatske te je dio državne informacijske infrastrukture. Potrebni kapaciteti za konsolidaciju zdravstvenog informacijskog sustava CEZIH prema tome nisu bili obuhvaćeni CDU-om, a budući da se radi o značajnim potrebama za IKT resursima, koje

nije moguće zadovoljiti iz predviđenih zalihosti infrastrukture uspostavljene projektom potrebno je CEZIH sustav konsolidirati kroz proširenje CDU-a.

Osnovu za komunikaciju među sastavnicama državne informacijske infrastrukture čine dvije mreže HITRONet i CARNET. Postoji velika razina heterogenosti u načinu korištenja, ugovaranja i trošenja proračunskih sredstava za potrebe povezivanja TDU na mrežnu infrastrukturu.

Dodatno, potrebno je povećati otpornost mreža DII na kibernetičke ugroze, koje mogu varirati od napada za ograničavanje dostupnosti mreža (DDoS) pa sve do klasičnih upada u mrežu ili napada računalnim virusima. Također, investicija uključuje uspostavljanje platformi i digitalnih infrastrukturnih servisa koji će unaprijediti pružanje elektroničkih javnih usluga i smanjiti opterećenje građanima, poslovnim subjektima i investitorima.

Potreba za bržom, jeftinijom i dostupnijom uslugom pružatelja javnih servisa dovela je do razvoja mnogobrojnih nezavisnih programskih rješenja koja hrvatskim građanima i drugim građanima EU-a, odnosno Europskog gospodarskog prostora (EGP) te poslovnim subjektima pružaju brzu i efikasnu uslugu s bilo kojeg mjesta i u bilo kojem trenutku. Proteklo razdoblje obilježila je platforma eGrađani, putem koje građani pristupaju elektroničkim uslugama koje pružaju tijela javne uprave. Zahvaljujući široko-dostupnoj internetskoj infrastrukturi, širenju 5G mreže, dostupnosti IoT mreže, kao i drugim kanalima dostupnosti podataka, građanima je omogućena interakcija elektroničkim putem s pružateljima javnih usluga. U tom kontekstu, potrebno je izgraditi platformu koja predstavlja standardiziran i jednoobrazan način za implementaciju i izlaganje usluga tijela javne uprave na mobilnim platformama, korištenjem najnovijih tehnologija i standarda, a sve radi pružanja brzog i jednostavnog pristupa do same usluge, bilo kada i bilo gdje – kako hrvatskim građanima i poduzetnicima, tako i drugim građanima i poduzetnicima EU/EGP. Cilj stvaranja mobilne platforme je omogućiti građanima da na jednostavan i brz način obave poslove koje tijela državne uprave pružaju. Isto tako, cilj je stvoriti preduvjete za integraciju postojećih i budućih servisa tijela javne uprave (eUsluge) na jednostavan i standardizirani način koje će tako biti dostupnije građanima.

Kada je riječ o e-uslugama, za potrebe uspostave efikasnog procesa korisničke podrške za sve e-javne usluge koji će omogućiti korisnicima brži pristup traženim informacijama, predviđena je uspostava jedinstvenog kontakt centra. Na taj način, centraliziranim sustavom podrške, doprinijet će se poboljšanu transparentnosti javne uprave, kroz omogućavanje zaprimanja povratnih informacija od strane korisnika, zaprimanja komentara, prijedloga, ocjena i upita čime će se ujedno smanjiti vrijeme čekanja na odgovor te ujedno transformirati način komunikacije javnih službenika s korisnicima.

Isto tako, postoje brojni potencijali za razvoj novih modela e-usluga te za dodatno iskorištavanje postojećih mogućnosti. Tako se primjerice, uvođenjem digitalne osobne iskaznice planira ostvarivanje značajnog povećanja elektroničke komponente e-OI i korisnika ID mobilne aplikacije. Na taj način, elektroničkom predajom zahtjeva javnoj upravi, ubrzat će se proces izdavanja dokumenata i akata, smanjiti administrativni teret te olakšati pristup uslugama za ranjive skupine. Nadalje, uspostavit će se nova platforma Elektroničkog oglasnika javne nabave RH te će se sustav nadograditi sljedećim komponentama: CMS – dvojezični sustav, Prijava putem NIAS/eIDAS sustava, Plan nabave, Prethodno savjetovanje s gospodarskim subjektima, E-objave, E-dokumentacija, TED web-servis, E-Nabava, Modul za provođenje postupaka kao središnje tijelo za nabavu, Mini-nadmetanja, E-koncesije, Registar ugovora, Statistički modul, Modul jednostavne nabave, E-žalba, E-Dražba, Dohvat dokaza iz nacionalnih registara/integracija SSI). Intencija je smanjiti radno opterećenje osoblja angažiranog na

poslovima javne nabave reinženjeringom i digitalizacijom poslovnih procesa koji će podržati rad službenika. Unaprjeđenje sustava u području financija planirano je i u okviru modernizacije informacijskog sustava Porezne uprave koja uključuje izgradnju otvorene i sigurne platforme zasnovane na suvremenim tehnološkim rješenjima na kojima će se razvijati modularni aplikativni podsustavi koji će svojim karakteristikama omogućiti bržu nadogradivost sukladno poslovnim zahtjevima i jednostavnije održavanje. Osim toga, uspostavit će se sustav za fiskaliziranje računa koji se izdaju prema tijelima državne uprave, uz implementaciju sustava bezgotovinskog plaćanja putem eRačuna s integriranom e-arhivom. Investicijom će se ujedno uspostaviti i model aktivnog, jedinstvenog i naprednog online knjigovodstva u sustavu PDV-a te novi model korištenja platforme eRačuna za sve poslovne subjekte u „B2B modu" (engl. *business to business*).

Također, provest će se digitalizacija i informatizacija sustava u području upravljanja tržištem rada na način da će se provesti sveobuhvatna analiza i sustavni reinženjering postojećih procesa kako bi se povećala razina kvalitete usluge HZZ-a prema krajnjim korisnicima (nezaposlenim osobama, zaposlenicima i poslodavcima). Isto tako, u području upravljanja mirovinskim sustavom planirana je modernizacija informatičkog sustava i temeljnih poslovnih procesa u svrhu povećanja razine kvalitete usluga korisnicima i učinkovitosti rada HZMO-a uz digitalizaciju arhive HZMO-a.

Digitalizacija usluga planirana je i u području turizma kako bi se doprinijelo poboljšanju investicijske klime za ulaganja u turizmu, praćenju i upravljanju održivog razvoja turizma, poboljšanju sustava za praćenje održivosti turističkih destinacija i smanjenju negativnih utjecaja prekomjernog turizma u najrazvijenijim destinacijama. Stoga je planirana uspostava 4 javne e-usluge u turizmu koje se odnose na nastavak digitalizacije upravnih i neupravnih postupaka u turizmu, nastavak aktivnosti koje će doprinijeti poboljšanju *business intelligence* sustava u turizmu, nastavak digitalizacije sustava CROSTO s ciljem sustavnog praćenja održivosti destinacija te aplikativno rješenje za upravljanje turističkim tokovima u najrazvijenijim destinacijama s ciljem rješavanja pojave prekomjernog turizma.

Uspostava e-usluga planira se i u okviru unaprjeđenja jedinstvenog i naprednog online Informacijskog sustava u sportu. Stoga je planirana uspostava aplikativnog modula za financiranje javnih potreba u sportu jedinica lokalne i regionalne uprave, uspostava aplikativnog modula za prikupljanje podataka o sportu i zdravstveno usmjerenom tjelesnom vježbanju te omogućavanje direktnog pristupa osnovnim registrima i evidencijama Informacijskog sustava u sportu od strane sportskih klubova, uz mogućnost unosa relevantnih podataka.

U svrhu doprinosa povećanju razine kibernetičke sigurnosti s ciljem sprječavanja šteta na gospodarstvo uzrokovanih kibernetičkim napadima, koji su sve češći i uzrokuju velike štete gospodarstvu i društvu općenito, provedba navedene mjere će izravno smanjiti negativan utjecaj kibernetičkog kriminala na gospodarstvo na način da značajno smanji materijalne štete koju kriminal uzrokuje. Na taj način stvorit će se preduvjet trgovačkim društvima za ulaganja u nove tehnologije, upotrebu digitalnih sustava i alata kao i provedbu e-poslovanja, bez bojazni da će uporaba novih tehnoloških procesa i on-line poslovanja uzrokovati poslovne gubitke. Daljnjim razvijanjem i unaprjeđenjem sustava prikupljanja, korištenja i analize digitalnih dokaza, ali i organiziranjem i provođenjem specijaliziranih edukativnih programa o metodama istraživanja kaznenih djela protiv računalnih sustava, programa i podataka te organiziranjem

javnih kampanja u svrhu podizanja svijesti o važnosti kibernetičke sigurnosti osnažit će se otpornost društva za suzbijanje kibernetičkog kriminaliteta i osigurati održivo gospodarstvo.

Provedba

Nositelj provedbe reforme je SDURDD koji će djelovati u ulozi koordinatora tijela državne uprave i ostalih dionika koji će biti zaduženi za provedbu investicija u okviru ove reforme.

Razdoblje trajanje reforme: 2/2020. -6/2026.

U okviru predmetne reforme provest će se niz mjera usmjerenih na izgradnju i daljnji razvoj državne infrastrukture te mjere usmjerene na optimizaciju postojećih i razvoj novih servisa kako bi se u konačnici ostvarile troškovne uštede te kako bi doprinijelo značajnijem administrativnom rasterećenju građana i poslovnih subjekata te ujedno povećanju razine transparentnosti javne uprave. Stoga se u cilju osiguravanja temelja za sigurnu i financijski učinkovitu interakciju tijela javne uprave planira provedba sljedećih investicija: i) Nadogradnja Centra dijeljenih usluga, ii) Jačanje kapaciteta policije za suzbijanje kibernetičkog kriminaliteta, iii) Uspostava jedinstvenog kontakt centra za sve e-javne usluge za pružanje korisničke podrške, iv) Konsolidacija sustava zdravstvene informacijske infrastrukture CEZIH, v) Projekt uvođenja digitalne osobne iskaznice, vi) Ulaganja u mreže državne informacijske infrastrukture, vii) Unaprjeđenje sustava prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine kroz digitalizaciju, viii) Izrada digitalne mobilne platforme, ix) Uspostava nove platforme Elektroničkog oglasnika javne nabave RH (Reforma sustava elektroničke javne nabave - EOJN 2.0), x) Digitalizacija i informatizacija HZZ-a (eHZZ), xi) Modernizacija IKT podrške (HZMO), xii) Digitalizacija arhive HZMO-a (eArhiva), xiii) Digitalna transformacija Porezne uprave, xiv) Implementacija sustava bezgotovinskog plaćanja u gospodarstvu putem eRačuna s integriranom e-arhivom i aktivnim poreznim knjigovodstvom, xv) Uspostava javnih e-usluga u turizmu s ciljem administrativnog rasterećenja poduzetnika te transformacije modela turizma ka održivosti te xvi) Digitalizacija procesa u sportu i rekreaciji na lokalnoj i regionalnoj razini.

Procijenjeni trošak na razini reforme iznosi 1.689.443.642 kn.

Nositelj provedbe	SDURDD
Ciljna skupina	Građani, TDU
Procijenjeni trošak	1.687.706.426 kn (zbroj investicija)
Razdoblje provedbe	2/2020.-6/2026.

C2.3. R4 Jačanje povezivosti kao osnove digitalne tranzicije društva i gospodarstva

Izazov

Osiguranje ravnomjerne dostupnosti elektroničkih komunikacijskih mreža i infrastrukture vrlo velikog kapaciteta koje omogućuju gigabitnu povezivost za kućanstva i socioekonomske pokretače, osnovni je preduvjet za tranziciju prema digitalnom društvu i gospodarstvu. Sama upotreba gigabitnih mreža pruža priliku za ostvarenje velikog broja društvenih i gospodarskih koristi za građane i kućanstva, gospodarske subjekte i javnu upravu.

Unatoč određenom napretku u razvoju pokrivenosti širokopojasnom infrastrukturom, Hrvatska je prema Indeksu gospodarske i društvene digitalizacije (DESI2020) u kategoriji povezivosti tek na 25. mjestu. Također, CSR 2020. za Hrvatsku ističe izraženi digitalni jaz

između ruralnih i urbanih područja i potrebu za ulaganjima u mreže vrlo velikog kapaciteta, uključujući i uvođenje 5G mreža, kao osnovnog preduvjeta za digitalnu tranziciju društva i gospodarstva. Čak dvije od četiri preporuke EK za 2020. izravno upućuju na provedbu mjera i nužnost daljnjeg djelovanja prema učinkovitijoj digitalnoj tranziciji, kako kroz povećanje pristupa digitalnoj infrastrukturi i uslugama (CSR 2), tako i kroz daljnja ulaganja u širokopojasni internet (CSR 3).

Nadalje, izgradnjom mreža koje omogućuju gigabitnu povezivost (svjetlovodne i 5G mreže) smanjit će se digitalni jaz između urbanih i ruralnih područja Hrvatske te će se stvoriti preduvjeti za daljnji razvoj digitalnih usluga koje za nesmetani rad zahtijevaju vrlo velike brzine, kapacitete i pouzdanost prijenosa ostvarivu samo gigabitnim mrežama, što izravno pridonosi ujednačenom regionalnom razvoju Republike Hrvatske. Navedeno izravno pridonosi ispunjenju ciljeva Komunikacije EK „Povezivošću do konkurentnog jedinstvenog digitalnog tržišta – Ususret europskom gigabitnom društvu“ i Akcijskog plana „5G za Europu“, kojima se potiče razvoj širokopojasnog pristupa i mreža vrlo velikog kapaciteta, koje omogućuju gigabitnu povezivost s ciljem transformacije jedinstvenog digitalnog tržišta prema gigabitnom društvu i razvoju 5G mreža.

Digitalna povezivost putem širokopojasnog pristupa ostvarivat će se komplementarno putem širokopojasnih priključaka u nepokretnoj mreži vrlo velikih kapaciteta (VHCN) te putem širokopojasnih veza u naprednim bežičnim mrežama, uključujući putem 5G mreža u skladu s ciljevima Europskog gigabitnog društva. U svrhu planiranja nužnih mjera za poticanje investicija u svjetlovodne mreže i 5G mreže uočene su administrativne i regulatorne prepreke u području gradnje i prostornog planiranja, koje ograničavaju i u pojedinim područjima u potpunosti onemogućuju razvoj elektroničkih komunikacijskih mreža. To se prvenstveno odnosi na prepreke vezane uz opsežnost i dugotrajnost postupaka izdavanja dozvola za gradnju elektroničke komunikacijske infrastrukture te prostorne planove koji sadrže odredbe kojima se gradnja pokretnih elektroničkih komunikacijskih mreža značajno otežava. Identificiran je investicijski jaz u ukupnom procijenjenom iznosu od 7 milijardi kuna koji je potrebno premostiti kako bi se postigli ciljevi Europskog gigabitnog društva.

Investicijski jaz je posebno izražen u ruralnim i udaljenim područjima Hrvatske te postoji veliki nesrazmjer između dostupnosti mreža vrlo velikog kapaciteta (VHCN) u urbanim i ruralnim područjima, gdje visoki troškovi izgradnje predstavljaju poseban izazov poticanju ulaganja. Također, nedostatno je korištenje širokopojasnog pristupa mrežama vrlo velikog kapaciteta općenito, kao posljedica nedovoljne digitalne pismenosti stanovništva te nedovoljne razine raspoloživog dohotka kod stanovništva, a isto tako nedostatno korištenje od strane glavnih društveno-ekonomskih pokretača. U odnosu na postavljanje 5G mreža izazov je u što prije provesti postupak izdavanja dozvola za uporabu radio-frekvencijskog spektra u frekvencijskim pojasevima za 5G mreže.

Cilj

Ovom reformom planiraju se ostvariti sljedeći ciljevi: (i) osigurati pravovremenu i sveobuhvatnu implementaciju regulatornog okvira donošenjem Zakona o elektroničkim komunikacijama kojim će se preuzeti odredbe Direktive (EU) 2018/1972 o Europskom zakoniku elektroničkih komunikacija i provedbu ciljeva Nacionalnog plana razvoja širokopojasnog pristupa u Hrvatskoj u razdoblju od 2021. do 2027.; (ii) omogućiti dostupnost mreža vrlo velikog kapaciteta kućanstvima uz širokopojasni pristup s brzinama od najmanje 100 Mbit/s u smjeru prema korisniku (engl. *download*); (iii) omogućiti glavnim društveno-

ekonomskim pokretačima dostupnost mrežama vrlo velikog kapaciteta koje podržavaju širokopojasni pristup sa simetričnim brzinama od najmanje 1 Gbit/s; (iv) potaknuti investicije u postavljanje 5G mreža u urbanim i ruralnim područjima i duž glavnih kopnenih prometnih pravaca (5G koridori) koje uključuju autoceste, državne ceste i željezničke pruge u Hrvatskoj, u sklopu transeuropske prometne mreže (TEN-T).

Opis

Ovom reformom planira se implementirati regulatorni i strateški okvir u području elektroničkih komunikacija te analizirati, identificirati te pronaći odgovor za rješavanje administrativnih opterećenja i regulatornih prepreka vezanih uz izgradnju mreža vrlo velikog kapaciteta, uključujući i 5G mreže kako bi se potaknule investicije u postavljanje 5G mreža te na taj način omogućilo kućanstvima korištenje širokopojasnog pristupa. Kako bi se ubrzala digitalna tranzicija lokalnih i ruralnih zajednica, planirana su ulaganja u 5G zajednice iz CEF2. Nacionalni ured za širokopojasnost će kao koordinator informirati i povezivati lokalne zajednice s operatorima radi poticanja ulaganja u društveno-ekonomske pokretače i okolna kućanstva. Predviđene aktivnosti u okviru reforme imaju za cilj uklanjanje administrativnih prepreka ulaganjima operatora.

Osim toga, u okviru investicija obuhvaćenih reformom planira se financirati 20-tak pripremljenih projekata jedinica lokalnih samouprava u iznosu od 799.999.997 kn bespovratnih sredstava iz RRF-a. Navedenih 20 projekata obuhvaća do 125 JLS-a, oko 700.000 stanovnika i oko 124.000 kućanstava. Također, planira se izgraditi i pasivna elektronička komunikacijska infrastruktura u svrhu omogućavanja dostupnosti VHCN-u uključujući i 5G mrežama u ruralnim i slabo naseljenim područjima u kojima ne postoji komercijalni interes za gradnjom istih u iznosu od 147.338.008 kn.

Procjena ukupnog iznosa potrebnih ulaganja temelji se na podacima HAKOM-a i poslovnih izvješća operatora. Procijenjeni iznos investicijskog jaza odnosi se na sredstva potrebna za osiguranje dostupnosti mreža vrlo velikog kapaciteta svim kućanstvima. Analizom podataka o dostupnosti širokopojasne infrastrukture s mogućnošću pružanja pristupa internetu brzinama većim od 100 Mbit/s kojima raspolaže HAKOM, utvrđeno je kako je na teritoriju Hrvatske preostalo 49% kućanstava kojima ovakva infrastruktura nije dostupna. Razdiobom dobivenog broja kućanstava prema geotipu područja utvrđeno je kako se 55% tih kućanstava nalazi u ruralnim, 26% u suburbanim i samo 19% u urbanim područjima. Pri definiranju cijene izvedbe po priključku za pojedini geotip područja korištene su procjene Europske investicijske banke dostupne u dokumentu „*Mapping of Terrestrial Broadband*". Procjena ukupnog iznosa potrebnih ulaganja temelji se na podacima HAKOM-a i poslovnih izvješća operatora. Procijenjeni iznos investicijskog jaza odnosi se na sredstva potrebna za osiguranje dostupnosti mreža vrlo velikog kapaciteta svim kućanstvima. Rezultat primjene navedenih cijena izvedbe po priključku za pojedini geotip područja je procjena iznosa investicijskog jaza od 5,9 milijardni kuna.

U ranije navedenom dokumentu *„Mapping of Terrestrial Broadband"*, granica komercijalnog interesa operatora za ulaganje u VHCN je postavljena na 4.521-5.274 kn po priključku. Uz pretpostavku da je granica komercijalnog ulaganja u Hrvatskoj 4.521 kn po priključku, dolazi se do iznosa od 241.104.000 kn koji se odnosi na komercijalna područja za koja se pretpostavlja da će operatori biti spremni samostalno ulagati. Ostatak investicije od oko 5.613.202.500 kn

predstavlja izazov kako za operatore tako i državu, i taj će dio investicije trebati poticati kroz različite oblike potpora, uključujući i bespovratna sredstva.

Osim navedenog iznosa investicije od 5,9 milijardi kuna za ulaganja u VHCN, dodatnih oko 1,1 milijardi kuna ulaganja bit će potrebno za ostvarenje ciljeva Europskog gigabitnog društva vezanih uz 5G mreže (pokrivenost urbanih područja i glavnih kopnenih prometnih pravaca).

U skladu sa zahtjevima DNSH:

- Ne očekuje se da će se ovom aktivnošću stvoriti značajne količine otpada (opasnog ili na neki drugi način). Mjere će se uspostaviti ugovaranjem usluga / radova za upravljanje otpadom, kako u fazi uporabe, tako i na kraju životnog vijeka opreme i materijala koji se koriste, u skladu s hijerarhijom otpada.
- Poduzet će se mjere za smanjenje emisije buke, prašine i onečišćujućih tvari tijekom građevinskih radova ili održavanja.

Provedba

Nositelj provedbe reformske aktivnosti je MPGI, a investicije R4-I1 MMPI i MRRFEU te R4-I2 MMPI.

Također, u okviru reforme i investicija ostvarit će se suradnja s Hrvatskom regulatornom agencijom za mrežne djelatnosti, operatorima elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga, SDURDD-om te s pružateljem nacionalne strateške komunikacijske infrastrukture - Odašiljači i veze d.o.o. (OiV). Ciljanu skupinu reforme predstavljaju JLS, operatori, građani i poduzetnici.

Razdoblje trajanje reforme: 6/2021.- 6/2026.

Aktivnosti u okviru navedenih investicija opisane su u sklopu opisa pojedine investicije, a u ovom je dijelu izložen samo opis aktivnosti u okviru reforme.

Razdoblje provedbe reformskih aktivnosti: 9/2021.-6/2022.

Kako bi se postigli zadani ciljevi, nužno je provesti aktivnosti u okviru reforme koje obuhvaćaju:

AKTIVNOST 1. Analiza i identifikacija administrativnih opterećenja prostornog planiranja i gradnje te izdavanja dozvola. Zbog manjka ljudskih resursa i izražene potrebe za koordinacijom te uzimajući u obzir tijela državne uprave koja će biti uključena u projekt, planira se ugovaranje stručne podrške u analizi i identifikaciji administrativnih opterećenja prostornog planiranja i gradnje te izdavanja dozvola.

AKTIVNOST 2. Izrada smjernica za uklanjanje administrativnih opterećenja na primjerima dobre prakse zemalja članica Europske unije. Osim analize uvjeta utvrđenih u prostornim planovima Hrvatske i prostornim planovima jedinica lokalne (regionalne) samouprave, propisa iz Zakona o prostornom uređenju[89] i Zakona o gradnji[90] te važećih posebnih propisa, odredbi Zakona o mjerama za smanjenje troškova postavljanja elektroničkih komunikacijskih mreža velikih brzina[91] i usvajanje „najbolje prakse“ iz *„Common Union Connectivity Toolbox-a“*[92],

[89] NN 153/13, 65/17, 114/18, 39/19 i 98/19
[90] NN 153/13, 20/17, 39/19 i 125/19
[91] NN 121/16
[92] Preporuka Komisije (EU) 2020/1307 od 18. rujna 2020. o zajedničkom paketu EU mjera za smanjenje troškova postavljanja mreža vrlo velikog kapaciteta i osiguravanje pravodobnog i investicijski poticajnog pristupa radiofrekvencijskom spektru za mreže 5G radi poticanja povezivosti u cilju pružanja potpore gospodarskom oporavku od krize uzrokovane bolešću COVID-19 u Uniji (OJ L 305/33)

planira se ugovaranje stručne podrške u analizi primjera dobre prakse zemalja EU-a. Navedeno će u daljnjoj fazi planiranih aktivnosti pridonijeti objektivnoj i učinkovitoj izradi smjernica za uklanjanje trenutnih administrativnih opterećenja i barijera.

AKTIVNOST 3. Izrada smjernica za izradu prostornih planova za uvjete i način planiranja elektroničke komunikacijske infrastrukture. Nastavno na prethodne analize iz Aktivnosti 2., kroz analizu uvjeta iz dokumenata prostornog uređenja/prostornih planova Hrvatske i prostornih planova jedinica lokalne (regionalne) samouprave/planira se, uz angažman stručnjaka iz Zavoda za prostorno planiranje, ugovaranje vanjske/stručne podrške za pripremu smjernica za izradu izmjena i dopuna prostornih planova za uvjete i način planiranja elektroničke komunikacijske infrastrukture.

AKTIVNOST 4. Izrada smjernica za usklađenje procedura za ishođenje akata za gradnju bazirano na iskustvima dobre prakse zemalja EU. Ova aktivnost nadovezuje se na aktivnosti 2. i 3. i za njenu provedbu bit će potrebno osigurati angažman stručnjaka iz tijela državne uprave koja sudjeluju u postupku izdavanja uvjeta priključenja, posebnih uvjeta i dozvola za gradnju, te vanjskih stručnjaka iz zemalja EU-a, radi razmjene iskustava dobre prakse. Aktivnost uključuje izradu pravnog akta (Pravilnika ili Uredbe) koji će biti objavljen u službenom glasilu odnosno stupiti na snagu u zadanom roku

AKTIVNOST 5. U svrhu jasne prezentacije svrhe i cilja ove cjelokupne analize planira se izrada priručnika za ishođenje akata za gradnju elektroničke komunikacijske infrastrukture, koji će biti efikasan i jasan vodič i primjer tijelima javne uprave, poslovnim subjektima i krajnjim korisnicima, izrađen na temelju sveobuhvatne implementacije regulatornog okvira za gradnju elektroničke komunikacijske infrastrukture.

AKTIVNOST 6. Administracija i upravljanje projektom. Zbog manjka ljudskih resursa i izražene potrebe za koordinacijom te uzimajući u obzir tijela državne uprave koja će biti uključena u aktivnosti ove reforme, planira se ugovaranje stručne podrške u upravljanju i administraciji projekta te u pripremi dokumentacije za nadmetanje.

AKTIVNOST 7. Edukacija korisnika i promidžba i vidljivost. Zbog iznimne važnosti vidljivosti projekta planirana je organizacija i provedba informativno - edukativnih programa namijenjenih krajnjim korisnicima. Predviđene su aktivnosti promicanja vidljivosti projekta s namjerom osvješćivanja javnosti o utjecajima i potrebama elektroničke komunikacijske infrastrukture u svim segmentima života i to putem medija, interneta i informativnih radionica.

Procijenjeni trošak u okviru predmetne reforme iznosi 950.351.806 kn od čega se 3.013.800 kn odnosi na aktivnosti u okviru reforme, 799.999.997 kn na procijenjeni trošak u okviru R4–I1 te 147.338.008 kn na procijenjeni trošak u okviru R4-I2.

Procijenjeni troškovi investicija obrazloženi su u okviru svake investicije te je ovdje dan izračun procjene troška samo aktivnosti u okviru reforme. Procjena troškova aktivnosti u okviru reforme temeljena je na istraživanju i analizi tržišta. Procijenjeno je da je za trošak svih navedenih aktivnosti potrebno osigurati sredstva iz Mehanizma oporavka i otpornosti u iznosu od 3.013.800 kn.

Troškovi aktivnosti u okviru reforme uključuju:

Za aktivnosti 1. - 4. koje se odnose na analizu i identifikaciju administrativnih opterećenja prostornog planiranja i gradnje te izdavanja dozvola, kao i na izradu smjernica za usklađenje procedura za ishođenje akata za gradnju bazirano na iskustvima dobre prakse zemalja EU, a

zbog manjka ljudskih resursa i izražene potrebe za koordinacijom, planira se ugovaranje vanjskih stručnjaka/konzultanata kao stručne podrške u provedbi ovih aktivnosti. U 2022. planirano je više sredstava s obzirom na potencijalne izazove u cjelokupnom procesu. U kalkulaciju je uzeta u obzir potreba za dva stručnjaka različitih profila - konzultanta za prostorno planiranje i/ili gradnju i telekomunikacije, u ekvivalentu punog radnog vremena (1 FTE), odnosno 5.651 kn dnevno za 22 radna dana, što je ukupno 248.639 kn mjesečno za oba konzultanta. U skladu s analizama očekuje se da će trošak za implementaciju sve četiri aktivnosti iznositi 678.105 kn u 2021. (2 konzultanta x 60 radnih dana) i 1.130.175 kn u 2022. (2 konzultanta x 100 radnih dana).

Ako se utvrdi da će, kao posljedica ovih aktivnosti, biti potrebna izrada novih izmjena i dopuna prostornih planova jedinica lokalne (regionalne) samouprave, bit će potrebno osigurati dodatna sredstva sukladno troškovima izrade izmjena i dopuna prostornih planova (oko 150.690 kn po svakom prostornom planu) što se ne planira financirati sredstvima iz Mehanizma za oporavak i otpornost.

Za aktivnost 5. (Izrada smjernica za usklađenje procedura za ishođenje akata za gradnju bazirano na iskustvima dobre prakse zemalja EU) odnosno za izradu priručnika za ishođenje akata za gradnju elektroničke komunikacijske infrastrukture angažirat će se domaći stručnjaci iz područja gradnje. Planira se trošak u iznosu od 201.020 kn koji uključuje troškove uređenja, tiskanja i distribucije publikacije.

Za aktivnost 6. (Administracija i upravljanje projektom) je, zbog manjka internih kapaciteta, predviđena vanjska/stručna podrška za upravljanje projektom, ali i administracija te priprema dokumentacije za nadmetanje. Stoga su potrebna dva profila stručnjaka – stručnjak za upravljanje projektima te stručnjak za pripremu dokumentacije. U tom segmentu, u obzir je uzeta prosječna cijena takve vrste usluga na temelju usporedbe s drugim projektima, no s razmjernim povećanjem budući da su prijašnji projekti bili manjeg obuhvata. Trošak je procijenjen u jediničnoj cijeni po danu u visini od 4.671 kn za vođenje projekta i 3.541 kn za administraciju. Ukupni planirani fond sati na mjesečnoj bazi za svakog stručnjaka je 64 sata odnosno 8 dana po mjesecu. Za upravljanje projektom, pripremu dokumentacije za nadmetanje i administraciju predviđa se 65.701 kn mjesečno, odnosno 197.103 kn u 2021. (dva stručnjaka x 24 radna dana) i 197.103 kn u 2022. (dva stručnjaka x 24 radna dana).

Zbog iznimne važnosti aktivnosti 7. (Edukacija korisnika i promidžba i vidljivost) planirana je organizacija i provedba informativno-edukativnih programa namijenjenih krajnjim korisnicima. Predviđene su aktivnosti promicanja vidljivosti projekta s namjerom osvješćivanja javnosti o utjecajima i potrebama elektroničke komunikacijske infrastrukture u svim segmentima života i to putem medija, interneta, informativnih radionica, održavanja seminara, konferencija i sl. U 2021. planiraju se dvije stručne radionice za koje se predviđa iznos od 101.716 kn. Aktivnosti će se pojačati u 2021., također kroz organiziranje informativnih radionica i edukativnih seminara u jedinicama lokalne samouprave, a planira se provesti tematsko ispitivanje javnosti putem stručne agencije te zajednička rasprava/okrugli stol sa stručnjacima i zainteresiranom javnošću putem medija (radio, TV). Planirani iznos za ove aktivnosti u 2022. iznosi 508.579 kn. Planirani trošak uključuje i informiranje putem internetske stranice i eventualno tiskanje promotivnih materijala.

Procjena troškova po godinama provedbe reforme (u kn):

Aktivnosti	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.
AKTIVNOST 1. Analiza i identifikacija administrativnih opterećenja prostornog planiranja i gradnje te izdavanja dozvola	214.733					
AKTIVNOST 2. Izrada smjernica za uklanjanje administrativnih opterećenja na primjerima dobre prakse zemalja EU	248.639					
AKTIVNOST 3. Izrada smjernica za izradu prostornih planova za uvjete i način planiranja elektroničke komunikacijske infrastrukture	214.733	527.415				
AKTIVNOST 4. Izrada smjernica za usklađenje procedura za ishođenje akata za gradnju bazirano na iskustvima dobre prakse zemalja EU		602.760				
AKTIVNOST 5. Izrada priručnika za ishođenje akata za gradnju elektroničke komunikacijske infrastrukture		201.020				
AKTIVNOST 6. Administracija i upravljanje projektom	197.103	197.103				
AKTIVNOST 7. Edukacija korisnika i promidžba i vidljivost	101.716	508.579				
INVESTICIJA R4-I1 Provedba projekata u sklopu Okvirnog nacionalnog programa za razvoj infrastrukture širokopojasnog pristupa u područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes za ulaganja	0	3.998.107	39.799.995	159.200.000	278.601.896	318.399.999
INVESTICIJA R4-I2 Izgradnja pasivne elektroničke komunikacijske infrastrukture	290.004	540.007	11.781.700	56.187.299	56.187.299	22.351.699
Ukupno	1.266.928	6.574.991	51.581.695	215.387.299	334.789.195	340.751.698

Nositelj provedbe	MPGI, MMPI, MRRFEU
Ciljna skupina	JLS, operatori, građani, poduzetnici
Procijenjeni trošak	950.351.805 kn, od čega: 3.013.800 kn (aktivnosti u okviru reforme) 799.999.997 kn (trošak u okviru R4–I1) 147.338.008 kn (trošak u okviru R4-I2)
Razdoblje provedbe	9/2021.-6/2026.

C2.3. R2-I1 Uspostava središnjeg sustava interoperabilnosti

Izazov

Manjak integracije i povezanosti javnih registara negativno se odražava na učinkovitost pružanja javnih usluga te na kvalitetu i potpunost e-usluga koje pružaju i razvijaju tijela javne uprave. Hrvatska zaostaje u provedbi mjera povezanih s uspostavom jedinstvenog digitalnog pristupnika i primjeni načela „samo jednom" (engl. *once only, OOP*). Cilj Uredbe o uspostavi jedinstvenog digitalnog pristupnika za pristup informacijama, postupcima, uslugama podrške i rješavanja problema (engl. *Single Digital Gateway Regulation, SDGR*) je uspostava jedinstvenog mjesta na razini EU-a za olakšavanje interakcije građana, poduzeća i nadležnih tijela omogućavanjem pristupa informacijama o upravnim postupcima i uslugama pomoći u pogledu njihovih jedinstvenih tržišnih prava, istovremeno smanjujući administrativno opterećenje, a za čiju je implementaciju krajnji rok 2023. godina. Navedeno zahtijeva značajne napore u procesu sveobuhvatnog usklađivanja upravnih postupaka i definiranju optimalnih procedura, a budući da su procesi nerijetko međuovisni i povezani, potrebno osigurati je dostupnost informacija različitih registara odnosno osigurati interoperabilnost. Dodatni izazov predstavlja i manjak ulaganja u infrastrukturu te potreba za izmjenama zakonodavnog i regulatornog okvira kao i usklađivanja sa Zakonom o državnoj informacijskoj infrastrukturi.[93]

Cilj

Cilj ove investicije jest konsolidacija temeljnih registara, integracija tih registara na Državnu sabirnicu te uspostava središnjeg portala za interoperabilnost u skladu s Europskim okvirom za interoperabilnost (EIF), kreiranje standarda i politika vezanih uz interoperabilnost, usklađivanje zakonskih okvira te potpunu primjenu načela „samo jednom" do 2023. u skladu sa SDGR-om kao i uspostavu prekogranične razmjene podataka između država članica EU.

Opis

Predložena investicija je komplementarna s projektom Središnjeg državnog ureda za razvoj digitalnog društva „Uspostava Centra dijeljenih usluga", sufinanciranog sredstvima iz Europskog fonda za regionalni razvoj u okviru OPKK kroz koji će se spojiti državna informacijska infrastruktura i omogućiti zajedničko korištenje informacijskih i komunikacijskih tehnologija te istih aplikativnih rješenja tijelima javne uprave. U okviru spomenutog projekta implementirana je Centralna sabirnica za razmjenu podataka (GSB) koja predstavlja jedan dio Središnjeg sustava interoperabilnosti, odnosno razmjene podataka između registara, evidencija i različitih sustava unutar državne informacijske infrastrukture. Dodatno, inicijativa za sustavni razvoj interoperabilnosti je komplementarna s projektom sufinanciranim sredstvima iz Europskog socijalnog fonda „Informatizacija procesa i uspostava cjelovite elektroničke usluge upisa u odgojne i obrazovne ustanove" u okviru kojeg je u manjem opsegu započet proces integracije registara na GSB kako bi se razvila kompleksna usluga elektroničke prijave i upisa u ustanove odgojno-obrazovnog sustava, registar državne mature te nacionalni informacijski sustav obrazovanja odraslih. Navedeni projekt predviđa integraciju 8 registara (npr. registar branitelja, matica rođenih, registar prebivališta...) putem središnje sabirnice, ali ne i uspostavu i implementaciju svih komponenti Središnjeg sustava interoperabilnosti u skladu s načelima EIF-a. Važno je naglasiti da je projekt u tijeku, te da je u ovom segmentu potrebno sufinancirati

[93] NN 92/14

konekcije registara na GSB putem ove investicije, kako bi se servisi mogli dohvaćati putem sabirnice i unutar spomenutog projekta. Planirana je analiza postojećeg stanja registara koja bi trebala rezultirati preporukama za unaprjeđenje postojećeg stanja i to u pravnom, tehničkom, organizacijskom i procesnom aspektu, a što je zapravo definirano načelima Europskog okvira za interoperabilnost.

U svrhu osiguravanja razmjene podataka s drugim sustavima, prilikom razvoja novih e-usluga već u fazi projektiranja uspostavit će se obveza spajanja na središnji sustav interoperabilnosti i svako direktno spajanje sustava će biti onemogućeno. Središnji sustav interoperabilnosti sastavni je dio Centra dijeljenih usluga u vidu infrastrukture i povezivosti te za implementaciju istog nije predviđena zasebna infrastruktura.

Prema zahtjevima DNSH:

- Proizvodnja poslužitelja, uređaja za pohranu i mrežne tehnologije također troši veliku količinu energije i tako emitira CO2. Korištena oprema trebala bi udovoljavati zahtjevima EU Direktive o ekološkom dizajnu za poslužitelje i proizvode za pohranu podataka.
- Kada završi uporabna faza električne i elektroničke opreme, otpadnu električnu i elektroničku opremu sakuplja i upravlja ovlašteni operater te obrađuje prema hijerarhiji otpada, u skladu s Direktivom 2012/19/EU o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi.
- Rashladna sredstva zaposlena u rashladnim sustavima moraju udovoljavati zahtjevima EU Uredbe o F-plinovima.

Provedba

Nositelj provedbe predmetne investicije SDURDD. Cjelokupni središnji sustav interoperabilnosti namijenjen je tijelima javne uprave i građanima te poslovnim subjektima kojima će se omogućiti jedinstveni uvid u informacije i usluge te učinkovitija provedba upravnih postupaka.

Prije same provedbe aktivnosti planirana je analiza trenutnog stanja interoperabilnosti javne digitalne infrastrukture i usluga. Analiza uključuje identificiranje izazova, poslovnih potreba i nedostataka, utvrđivanje različitih alternativa uz predlaganje preporuka za poboljšanje, kao i kreiranje akcijskog plana za poboljšanje interoperabilnosti digitalnih usluga. Financiranje izrade spomenutog akcijskog plana, planirano je kroz provedbu projekta "Uspostava mehanizma koordinacije za osiguranje koherentnog razvoja e-Uprave" *(engl. „Development of the Coordination Mechanism to Support e-Governance Policy Coherence"),* prijavljenog za financiranje u okviru Instrumenta tehničke pomoći (engl. *Technical Support Instrument, TSI*). Predložene preporuke bit će podloga za unaprjeđenje i implementaciju. Ukupna alokacija TSI projekta iznosi 3.767.250 kn, od čega je otprilike 1.506.900 kn predviđeno za segment analize.

Po provedbi analize, u okviru predmetne investicije planirana je provedba sljedećih aktivnosti: i) Administracija i upravljanje projektom, ii) Stvaranje, integracija i nadogradnja temeljnih registara i drugih autentičnih izvora informacija, iii) Uspostava Kataloga servisa, novih usluga koje su spojene na Središnji sustav interoperabilnosti, iv) Migracija i integracija postojećih usluga, v) Implementacija Središnjeg nacionalnog portala interoperabilnosti, integracija s metaregistrom te kreiranje sadržaja, vi) Povezivanje Središnjeg sustava interoperabilnosti s

OOP tehničkim sustavom uspostavljenog od strane Europske komisije, vii) Uspostava i integracija zadanih servisa u okviru SDGR-a te viii) Edukacija korisnika i vidljivost projekta.

Razdoblje provedbe: 6/2021.-6/2026.

AKTIVNOST 1. Administracija i upravljanje projektom. Zbog manjka ljudskih resursa i izražene potrebe za koordinacijom uzimajući u obzir da će sva tijela državne uprave biti uključena u projekt, planira se ugovaranje stručne podrške u upravljanju i administraciji projekta, te u pripremi dokumentacije za nadmetanje.

AKTIVNOST 2. Stvaranje, integracija i nadogradnja temeljnih registara i drugih autentičnih izvora informacija. Na temelju rezultata analize trenutnog stanja interoperabilnosti provest će se izrada, integracija i nadogradnja temeljnih registara i drugih autentičnih izvora informacija (na nacionalnoj regionalnoj i lokalnoj razini), uključujući i reinženjering rješenja po potrebi. U sklopu aktivnosti provest će se i integracije potrebne za uspostavu određenih registara.

AKTIVNOST 3. Uspostava Kataloga servisa, novih usluga koje su spojene na Središnji sustav interoperabilnosti. Katalogom servisa usluga objedinit će se servisi koji su spojeni na centralnu sabirnicu (*Government service Bus - GSB*) te sustavi drugih važnih usluga za građane i poslovne subjekte. Katalog će biti integriran i s Metaregistrom, ali i sa sustavom eOvlaštenja, te uključuje i analizu i identifikaciju svih postojećih usluga.

AKTIVNOST 4. Migracija i integracija postojećih usluga. Planirana je migracija i integracija postojećih usluga odnosno IT sustava koji su trenutno spojeni na temeljne/javne registre bez „posredovanja“ centralnog sustava, odnosno Državne sabirnice. U tu svrhu, postojeći sustavi migrirat će se na nove servise koji će se nalaziti na Državnoj sabirnici.

AKTIVNOST 5. Implementacija Središnjeg nacionalnog portala interoperabilnosti, integracija s metaregistrom te kreiranje sadržaja. Navedena aktivnost podrazumijeva razvoj sučelja s osnovnim registrima i autoritativnim izvorima informacija uz objavu semantičkih i tehničkih sredstava i dokumentacije potrebne za povezivanje i ponovnu upotrebu dostupnih informacija.

AKTIVNOST 6. Povezivanje Središnjeg sustava interoperabilnosti s OOP tehničkim sustavom uspostavljenog od strane Europske komisije. Provedba je planirana u vidu višedržavnog projekta (engl*. multy-country),* odnosno u suradnji sa Republikom Slovačkom, ali potencijalno i s drugim partnerima odnosno državama članicama te će se ta mogućnost dodatno istražiti u daljnjim fazama provedbe.

AKTIVNOST 7. Uspostava i integracija zadanih servisa u okviru SDGR-a. Predviđena je integracija 21 servisa/procedura (relevantnih za poslovanje, rad, studiranje ili kretanje s jednog mjesta na drugo itd.), ali uz prethodnu uspostavu budući da kao takvi još nisu realizirani.

AKTIVNOST 8. Edukacija korisnika i vidljivost projekta. Planirana je organizacija i provedba edukativnih programa namijenjenih krajnjim korisnicima. Isto tako, predviđene su aktivnosti promicanja vidljivosti projekta s namjerom osvješćivanja tijela i javnosti o važnosti upotrebe GSB-a, ali i kreiranja složenih servisa. Vidljivost projekta je izrazito važna, posebice prilikom uspostave Kataloga usluga i Središnjeg portala za interoperabilnost.

Procijenjeni trošak u okviru navedene investicije 105.120.548 kn.

Procjena troškova temeljena je na istraživanju i analizi tržišta, te empirijskim podacima troškova već provedenih projekata. Navedeno se odnosi i na projekt koji je trenutno u provedbi, a radi se o projektu Prilagodba informacijskih sustava Tijela Javnog Sektora Portalu otvorenih

podataka (Open Data). Također, kao podloga i orijentacija u definiranju troškova poslužio je projekt Unaprjeđenje sustava evidencije i upravljanja državnom imovinom, kao i drugi slični projekti provedeni u ostalim državama npr. uspostava portala nacionalnog interoperabilnog okvira, tzv. Portal NIO, u Sloveniji. U segmentu standardizacije troškova zatražena je analiza tržišta od strane Hrvatske gospodarske komore te su na temelju iste definirane cijene po određenim ulogama odnosno za stručnjake iz pojedinih domena. Za potrebe procjene troškova stoga su u obzir uzete sljedeće cijene (izražene u jedinici čovjek/dan): sistemski inženjer 3.767 kn, programer 4.521 kn, konzultant 5.274 kn, administrator projekta i tester 3.240 kn, voditelj projekta 4.370 kn.

Troškovi aktivnosti uključuju:

Administraciju i upravljanje projektom (AKTIVNOST 1)

Zbog manjka internih kapaciteta, predviđena je vanjska/stručna podrška za upravljanje projektom, ali i administraciju te pripremu dokumentacije za nadmetanje. Stoga su potrebna dva profila stručnjaka – stručnjak za upravljanje projektima te stručnjak za pripremu dokumentacije. U tom segmentu, u obzir je uzeta prosječna cijena takve vrste usluga na temelju usporedbe s drugim projektima i procjenama, kao i aktivnosti navedene unutar tih projekata koje ponuditelj mora provesti, no s razmjernim povećanjem budući da su prijašnji projekti bili manjeg obuhvata. U dijelu ove aktivnosti procjena troška je oko 4% ukupnog budžeta cjelokupne investicije. Trošak je procijenjen u jediničnoj cijeni po čovjek danu, u visini od 4.370 kn za vođenje projekta i 3.240 kn za pripremu dokumentacije za nadmetanje te administraciju. Ukupni planirani fond na mjesečnoj bazi za oba stručnjaka je 20, što se odnosi na 5 dana upravljanja projektom i 15 dana pripreme dokumentacije za nadmetanje i administraciju projekta. Ukupni predviđeni trošak za implementaciju ove aktivnosti iznosi 4.227.000 kn.

Stvaranje, integraciju i nadogradnju temeljnih registara i drugih autentičnih izvora informacija (AKTIVNOST 2)

Planirana je nadogradnja i ažuriranje 10 registara godišnje, odnosno 60 registra ukupno, što uključuje i reinženjering postojećih rješenja ovisno o rezultatima analize koja će biti provedena u okviru TSI projekta. Također, bitno je spomenuti da je u 2022. godini planirano više sredstava s obzirom na potencijalne izazove u uspostavi metodologije i cjelokupnom procesu. Polazište za procjenu temeljeno je na izračunima izrade pojedinih servisa. Naime, okvirni trošak uspostave servisa za određeni registar je prosječno 1 čovjek mjeseca razvoja, testiranja i analize. S obzirom na to da se u prosjeku radi o 3 do 5 servisa, okvirna cijena temeljena je na procjeni obujma rada od 3 čovjek mjeseca po registru. Također, u trošak su uključene i predviđene integracije koje će biti potrebne za uspostavu Registra stanovništva, gdje je također riječ o uspostavi kompleksnih servisa preko sabirnice. Ukupni predviđeni trošak za implementaciju ove aktivnosti iznosi 17.903.160 kn.

Uspostavu Kataloga servisa, novih usluga koje su spojene na Središnji sustav interoperabilnosti (AKTIVNOST 3)

Katalog servisa je aplikacija koja će objediniti popis svih servisa uspostavljenih preko platformi eGrađani, ePoslovanje, ali i servisa povezanih na sabirnicu. Dakle, riječ je i o horizontalno orijentiranim aplikacijama i uslugama. Katalog će biti integriran i s Metaregistrom, ali i sa sustavom eOvlaštenja, te uključuje i analizu i detekciju svih postojećih usluga. Za provedbu analize procjenjuje se da će biti potreban jedan stručnjak -konzultant u ekvivalentu punog radnog vremena (1 FTE), odnosno 5.274 kn dnevno za 22 radna dana, što je ukupno 116.028

kn. U skladu s analizama provedenim u SDURDD-u, procjenjuje se da će uspostava/razvoj trajati 4 mjeseca. Izrada kataloga servisa procijenjena je na temelju implementacije već postojećeg Metaregistra, odnosno na temelju stvarnih potreba, uključujući i cijenu dizajna, testiranja i izrade dokumentacije. Također, u kalkulaciji je u obzir uzeta cijena programera od 4.521 kn dnevno za 22 radna dana, što ukupno iznosi 397.848 kn za 4 FTE mjesečno. Ukupni predviđeni trošak za implementaciju ove aktivnosti iznosi 513.876 kn u ukupnom trajanju od 5 mjeseci.

Migraciju i integraciju postojećih usluga (AKTIVNOST 4)

Postojeći IT sustavi spojeni su na temeljne/javne registre bez „posredovanja" centralnog sustava, odnosno Državne sabirnice. U tu svrhu postojeći sustavi migrirat će se na nove servise koji će se nalaziti na Državnoj sabirnici. Projektom je predviđena integracija 20 IT sustava, što podrazumijeva i doradu odnosno određeni razvoj na njihovoj strani. Također, migrirat će se i sustavi odnosno registri u Centar dijeljenih usluga, što znači da se moraju prilagoditi resursima koje Centar dijeljenih usluga pruža (*hardware*). Neki od primjera postojećih sustava, su OIB sustav, eOvlaštenja, ePoslovanje, te brojni drugi. Za integraciju, migraciju i implementaciju po jednom IT sustavu okvirna procjena iznosi otprilike 1 čovjek mjesec razvoja (4.521 kn) uz dodatnih 0.5 čovjek mjeseci (4.521 kn) za testiranje po servisu. Procijenjena je okvirna cijena od 895.099 kn, u što je uključeno 6 integracija servisa po sustavu uključujući migraciju u CDU, testiranje i ostale nužne aktivnosti za uspješnu provedbu aktivnosti. Procijenjeni trošak za ukupno 20 IT sustava stoga iznosi okvirno 17.903.160 kn.

Implementaciju Središnjeg nacionalnog portala interoperabilnosti, integraciju s metaregistrom te kreiranje sadržaja (AKTIVNOST 5)

Središnji portal temeljen je na konceptu nacionalnih portala za interoperabilnost koji su uspostavljeni u mnogim državama EU-a, tako primjerice i u Sloveniji (tzv. Portal NIO). U projekt je uključeno generiranje sadržaja, implementacija portala, testiranje i integracija s metaregistrom i katalogom servisa. Središnji nacionalni portal interoperabilnosti sadržavat će informacije o interoperabilnosti, standardima, metodologijama, postojećim servisima, aplikacijskim programskim sučeljima (API-jima), horizontalnim komponentama, zakonskoj regulativi i sl. temama. Procjena izrade portala temeljena je na implementaciji već postojećeg Metaregistra, odnosno na temelju stvarnih potreba od 2 FTE (programer 4.521 kn čovjek dan) u trajanju od 4 mjeseca, uključujući i cijenu dizajna, testiranja i izrade dokumentacije. Također, u kalkulaciji je u obzir uzeta cijena programera od 4.521 kn dnevno za 22 radna dana. Ukupni predviđeni trošak za implementaciju ove aktivnosti iznosi 795.696 kn. Uz navedeno, predviđa se i dodatni trošak kreiranja sadržaja te pripadajuće dokumentacije za interoperabilnost u iznosu od 424.360 kn (4 FTE po 3.240 kn). Procijenjeni trošak iznosi okvirno 938.256 kn.

Povezivanje Središnjeg sustava interoperabilnosti s OOP tehničkim sustavom uspostavljenog od strane Europske komisije (AKTIVNOST 6)

Procjena na temelju dosadašnjih integracija s EU sustavima, poput sustava eIdas čvora, ali i sustavima na lokalnoj razini. Navedena aktivnost uključuje izradu dokumentacije i testiranje. Za provedbu aktivnosti procjenjuje se da će biti potrebno 15 FTE programera (4.521 kn čovjek/dan), i 1 čovjek/mjesec Sistem inženjera (3.767 kn čovjek dan), te 2 čovjek/mjeseca administratora (3.240 kn). Procijenjeni trošak iznosi okvirno 1.717.364 kn.

Uspostavu i integraciju svih servisa koji su zadani u okviru SDGR-a odnosno Jedinstvenog pristupnika (AKTIVNOST 7)

Predviđena je integracija 21 servisa/procedura, ali i uz prethodnu uspostavu servisa budući da kao takvi još nisu realizirani. Predviđeno je 27 FTE programera (4.521 kn čovjek/dan), 1 sistem inženjer (3.767 kn čovjek/dan), 1 administrator (3.240 čovjek/dan) i 0,5 konzultant (5.274 kn čovjek/dan) mjesečno po jednoj usluzi, odnosno okvirno 2.925.824 kn po usluzi. Usluge je potrebno kreirati i na engleskom jeziku, te zadovoljiti sve što SDR regulativa propisuje . Važno je napomenuti da su navedene procjene okvirne, te da usluge nisu jednake odnosno nisu jednako složene, što znači da će i sama cijena implementacije varirati.

Edukaciju korisnika i vidljivost projekta (AKTIVNOST 8)

Po uspostavi određenih sustava poput kataloga servisa ili središnjeg sustava interoperabilnosti, potrebno je organizirati edukaciju korisnika te planirati aktivnosti usmjerene na vidljivost projekta. Također, budući da je riječ o višegodišnjem projektu u kojem su predviđeni kontinuirani rezultati, edukacija i vidljivost provodit će se svake godine. U 2023. godini planirano je usmjeravanje veće količine sredstava na edukativne i promotivne aktivnosti, budući da tada završava SDGR projekt. Planirano je i provođenje radionica, no zbog epidemiološke situacije način provođenja istih ostaje otvoreno pitanje. Planira se održavanje 5 radionica s po 20 polaznika godišnje u 2023., 2024. i 2026., ukupno 300 korisnika, odnosno institucija. Također, nakon provedene analize 2022. godine planira se web konferencija na temu interoperabilnosti te nabava različitih promotivnih materijala. Troškovi su procijenjeni sukladno procjenama ranijih projekata i uključuju izradu promotivnih materijala poput video materijala, prezentacija za radionice, primjera na prezentacijama i male promotivne bannere ili web stranice za prijavu (301.380 kn), te voditelji radionica u ukupnoj vrijednosti 174.042 kn (33 čovjek dana). Procijenjeni trošak iznosi okvirno 475.428 kn.

Reforme i troškovi povezani s projektom ne uključuju državnu potporu, odnosno projekt, aktivnosti i troškovi su u javnoj nadležnosti države. Sva ulaganja odnose se na javnu infrastrukturu i nema elemenata državnih potpora.

Procjena troškova po godinama provedbe investicije (u kn):

Aktivnosti	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.
AKTIVNOST 1. Administracija i upravljanje projektom	140.900	845.400	845.400	845.400	845.400	422.700
AKTIVNOST 2. Stvaranje, integracija i nadogradnja temeljnih registara i drugih autentičnih izvora informacija	0	7.459.650	2.983.860	2.983.860	2.983.860	1.491.930
AKTIVNOST 3. Uspostava Kataloga servisa, novih usluga koje su spojene na Središnji sustav interoperabilnosti	0	513.876	0	0	0	0
AKTIVNOST 4. Migracija i integracija postojećih usluga	0	4.475.790	4.475.790	4.475.790	4.475.790	0
AKTIVNOST 5. Implementacija Središnjeg nacionalnog portala interoperabilnosti, integracija s metaregistrom, te kreiranje sadržaja	0	1.220.056	0	0	0	0
AKTIVNOST 6. Povezivanje Središnjeg sustava interoperabilnosti s OOP tehničkim sustavom uspostavljenog od strane Europske komisije	0	1.717.364	0	0	0	0

AKTIVNOST 7. Uspostava i integracija svih servisa koji su zadani u okviru SDGR-a odnosno Jedinstvenog pristupnika	0	32.184.064	29.258.240	0	0	0
AKTIVNOST 8. Edukacija korisnika i vidljivost projekta	0	208.706	133.361	0	0	133.361
Ukupno	140.900	48.624.906	37.696.651	8.305.050	8.305.050	2.047.991

Procijenjeno je da je za Uspostavu središnjeg sustava interoperabilnosti potrebno osigurati sredstva u iznosu od ukupno 105.120.548 kn. Navedena sredstva odnose se na:

Trošak izrade akcijskog plana za poboljšanje interoperabilnosti digitalnih usluga koji se planira osigurati iz Instrumenta tehničke pomoći u iznosu od 1.506.900 kn.

Trošak konsolidacije temeljnih registara, integracije na GSB i uspostave središnjeg portala za interoperabilnost, odnosno trošak svih izloženih aktivnosti za čiju se provedbu planiraju osigurati sredstva iz Mehanizma oporavka i otpornosti u iznosu od 105.120.548 kn.

Nositelj provedbe	SDURD
Ciljna skupina	Tijela javne uprave; građani i poslovni subjekti (krajnji korisnici)
Procijenjeni trošak	106.627.448 kn, od čega: 105.120.548 kn (iz RRF) 1.506.900 kn (iz Instrumenta tehničke pomoći) (ukupna vrijednost projekta je 3.767.250 kn)
Razdoblje provedbe	6/2021.-6/2026.

C2.3. R2-I2 Uspostava centralnog data lake repozitorija i sustava poslovne analitike

Izazov

Postojeći zakonodavni okvir nije usklađen za dijeljenje podataka između tijela državne uprave, jedinica lokalne vlasti, tijela javne vlasti, javnog i privatnog sektora. Stoga je nužan preduvjet za daljnji razvoj uspostava procesa i procedura koje će omogućiti korisnicima sustava pristup određenim skupovima podataka u skladu sa zakonskim propisima. Također, jedan od identificiranih izazova je i proces uspostave partnerstva između SDURDD-a kao pružatelja usluga (i infrastrukture) i administratora resursa podataka, zajedno sa specifičnim korisničkim zahtjevima, analitičkim upitima i interpretacijom sadržaja pojedinačnih podataka s vlasnicima i korisnicima DWH sustava. Izgradnjom sustava poslovne analitike bit će potrebno postupno graditi povjerenje u prezentirane podatke u državnoj upravi, pri čemu će vlasnici izvora podataka i pravilna priprema zahtjeva za analitičkim modelima imati presudnu ulogu. Pored velike količine podataka, dodatni izazov predstavlja i činjenica da su podaci pohranjeni na dislociranim lokacijama. S obzirom na to da se u proteklom razdoblju velika količina podatka sprema u Državni oblak, prepoznata je potreba za kreiranjem jezera podataka (engl. data lake) za spremanje podataka i njihovih opisnih atributa.

Cilj

Cilj je uvođenje sustava pohrane podatka zajedno s njihovim atributima te na temelju tih podataka dizajniranje različitih skladišta podataka kao ekosustava koji će omogućiti ekstrakciju, punjenje, transformaciju, skladištenje, analizu, vizualizaciju i analitiku te uvođenje analitičke organizacijske kulture kao izvora pouzdanih sažetih podataka potrebnih za proces donošenja odluka. U sklopu projekta unaprijed će se pripremiti određeni niz poslovnih pokazatelja i izvještaja (primjerice; nadzorne ploče, unaprijed pripremljena izvješća) koji će svakodnevno odražavati stanje podataka za sve grupe korisnika, od donositelja odluka do naprednih analitičara i krajnjih korisnika.

Platforma će omogućiti analizu podataka u stvarnom vremenu što će značajno unaprijediti donošenje odluka temeljenih na podacima. Također, bitno je naglasiti da je predviđena primjena alata koji omogućavaju korištenje i analizu podatka bez korištenja i implementacije skladišta podataka, već će se poticati korištenje podataka direktno iz jezera podatka u slučajevima kad je to moguće. Na taj način će se pojednostaviti poslovanje i omogućit će se uključivanje zaposlenika u stvarnu analizu podataka, a ne samo u pripremu istih. Nadalje, u sklopu DWH platforme omogućit će se pristup podacima i alatima javnom i privatnom sektoru u skladu s postojećim zakonodavnim okvirom. Takvim pristupom će se omogućiti da izvori podatka ne proizlaze samo iz tijela državne uprave, javne vlasti i lokalne uprave nego i iz privatnog sektora koji će moći graditi usluge dodane vrijednosti na zajedničkom setu podataka. Uspostavljanjem skladišta podataka i sustava poslovne analitike u državnoj upravi, primarni je cilj poboljšati i optimalno organizirati sustav upravljanja podacima, sustav izvještavanja i postupak donošenja odluka na svim razinama te omogućiti privatnom sektoru izgradnju usluga dodane vrijednosti na dostupnim podacima i alatima.

Opis

U okviru predmetne investicije uspostavit će se jezero podataka (engl. *data lake*) i DWH platforma koja će, na temelju svoje otvorenosti i cjelovitosti, omogućiti prikupljanje podataka u standardiziranim formatima (strukturirani i nestrukturirani podaci), jednostavan pristup izvorima podataka, naprednu analitiku i vizualizaciju prikupljenih podataka. Platforma bi pritom bila podijeljena na dva segmenta: (i) skladište podataka namijenjeno tijelima državne uprave gdje bi se provodila napredna analitika u cilju učinkovitijeg donošenja odluka; (ii) skladište otvorenih podataka, s implementiranim analitičkim alatima i elementima umjetne inteligencije, dostupno privatnom i javnom sektoru za razvoj novih inovativnih usluga.

Skladište podataka namijenjeno tijelima državne uprave će kroz nadzorne ploče imati na raspolaganju unaprijed pripremljena izvješća i analitiku u realnom vremenu te alate za brzo i učinkovito donošenje odluka na svim razinama. Također, skladište podataka će imati dio otvorene platforme s otvorenim podacima s instaliranim analitičkim alatima te će omogućiti javnim i privatnim korisnicima izgradnju novih inovativnih usluga. U sklopu platforme će biti dostupno okruženje za razvoj usluga na temelju prikupljenih javnih podataka i alata za analitiku i vizualizaciju masovnih podataka.

Prema dosadašnjim iskustvima, efikasna analitika i korelacija podataka na izvorišnim sustavima nije moguća iz više razloga: (i) vanjski analitički sustavi značajno degradiraju performanse izvorišnog sustava, (ii) podešavanje sigurnosti na izvorišnom sustavu je vrlo kompleksno, (iii) korelacija podataka iz velikog broja izvora je u većini slučajeva nemoguća. Slijedom navedenog, predložena je izgradnja jezera podataka, repozitorija u sklopu DWH

platforme koji će prikupljati neobrađene podatke i primjenom raznih transformacijskih alata omogućiti uspostavu DWH okruženja za krajnje korisnike s njima dostupnim podskupom podataka za analizu. Korist ovog pristupa je da se centralno prikupljeni podaci mogu lako korelirati i analizirati u realnom vremenu.

Centralni repozitorij i DWH platforma će biti opremljeni hardverom i softverom koji će omogućiti:

Prikupljanje podataka: ekstrakciju, punjenje i transformaciju (ETL) strukturiranih i nestrukturiranih podataka; prikupljanje podataka putem streaming procesiranja (stream-processing softver) iz izvora u stvarnom vremenu (real-time data feeds); prikupljanje podataka baziranih na praćenju promjena (CDC softver).

Skladištenje podataka ovisno o funkcionalnosti: skladištenje strukturiranih podataka; skladištenje nestrukturiranih podataka; pohrana u memoriji koja omogućuje brzu obradu u stvarnom vremenu; funkcije transformacije uskladištenih podataka.

Analitiku temeljenu na alatima za analitiku, obradu i vizualizaciju podataka: određeni predefinirani skup izvještaja i nadzornih ploča.

Interoperabilnost kroz otvoreni skup aplikacijskih programskih sučelja (API-ja).

Ovisno o rastu platforme, u nastavku je izložena projicirana potrebna količina resursa:

Godina	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.
Broj izvorišta podataka	0	50	100	150	200	250
Broj korisnika	0	10	20	30	40	50
Prostor za pohranu [PB]	0	2	3	4	5	6

Centralno jezero podataka će u konačnici biti povezano s različitim sustavima i projektima. Primjerice zdravstveni sustavi, razne matice, financijski i porezni sustavi predstavljaju izvorište podataka kojim će se puniti jezero podataka i nad kojima će se provoditi razne analize i kreirati različita skladišta podataka (DWH). Rezultati analiza predstavljat će izlazne podatke iz DWH sustava koji će se putem centralnog sustava interoperabilnosti izložiti drugim sustavima kao ulazni podaci.

Centralno jezero podataka, kao i kreirani DWH sustavi temeljeni na istom, bit će udomljeni u Centru dijeljenih usluga te će dijeliti dio infrastrukture, a potreban specijalizirani hardver će se nabaviti u okviru ove investicije i to u prvoj fazi projekta putem otvorenog postupka javne nabave.

Što se tiče rješavanja rizika povezanih s načelom DNSH za ovu mjeru i odgovarajućeg interventnog polja kako je opisano Uredbom EU-a 2021/241 o uspostavi Programa oporavka i otpornosti, važne su sljedeće informacije:

Ublažavanje klimatskih promjena: Sva oprema koja se nabavlja kao dio ove mjere nabavljat će se dijelom na kvaliteti, a dijelom na životnim troškovima rada (uključujući troškove energije i odlaganje) kako bi se osiguralo da - uz minimalne standarde potrošnje energije - mjera doprinosi minimalnoj količini emisija stakleničkih plinova.

Prijelaz na kružno gospodarstvo, uključujući prevenciju i recikliranje otpada: Kriteriji za nabavu uključuju:

- Nabavljena i korištena oprema udovoljavat će zahtjevima utvrđenim Direktivom 2009/125 / EZ za poslužitelje i proizvode za pohranu podataka.

– Oprema neće sadržavati ograničene tvari navedene u Prilogu II. Direktivi 2011/65 / EU Europskog parlamenta i Vijeća, osim ako masene vrijednosti koncentracije u homogenim materijalima ne prelaze maksimalne vrijednosti navedene u tom Prilogu.

Također će se uspostaviti plan gospodarenja otpadom koji osigurava maksimalno recikliranje na kraju vijeka trajanja električne i elektroničke opreme, uključujući putem ugovornih sporazuma s dobavljačima i partnerima za recikliranje, što će se odraziti u financijskim projekcijama ili službenoj projektnoj dokumentaciji. Dio ugovaranja za opskrbu uključivat će odredbe da se na kraju svog životnog vijeka oprema podvrgne pripremi za ponovnu uporabu, oporabu ili postupke recikliranja ili odgovarajućoj obradi, uključujući uklanjanje svih tekućina i selektivnu obradu u skladu s Prilogom VII. Direktiva 2012/19 / EU Europskog parlamenta i Vijeća.

Provedba

Nositelj provedbe predmetne investicije je SDURD. Uspostava centralnog repozitorija te DWH platforme namijenjena je tijelima javne uprave, građanima i poslovnim subjektima (krajnjim korisnicima).

U okviru predmetne investicije planirana je provedba sljedećih aktivnosti: i) Administracija i upravljanje projektom, ii) Uspostava platforme, iii) Uspostava interoperabilnosti, iv) Edukacija korisnika za korištenje platforme, v) Tehničko upravljanje platformom, vi) Provedba vidljivosti projekta te vii) Nadogradnja kapaciteta platforme ovisno o potražnji.

Razdoblje provedbe: 7/2021.-6/2026.

AKTIVNOST 1. Administracija i upravljanje projektom. Zbog manjka ljudskih resursa planirano je ugovaranje stručne podrške za upravljanje i administraciju projekta uz osiguravanje podrške u izradi tehničke specifikacije za nabavu i provedbi javne nabave.

AKTIVNOST 2. Uspostava platforme odnosi se na izradu arhitekture cjelokupnog sustava, uključujući podjelu funkcionalnosti između vlasnika izvorišnih podataka i središnjih funkcija unutar *data lake* okvira, definiranje standardnih formata prikupljenih podataka i pravila interoperabilnosti, uspostavu platforme za ekstrakciju, punjenje i transformaciju podataka, uspostavu centralnog skladišta za strukturirane i nestrukturirane podatke te njihovu obradu, uspostavu analitičkih alata, vizualizacijskih alata i elemenata umjetne inteligencije te prezentacijskog sloja. Dodatno, potrebno je pripremiti određeni skup predefiniranih izvještaja i nadzornih ploča koji će korisnicima omogućiti učinkovito donošenje odluka baziranih na podacima. Uz navedeno, planirana je uspostava platforme za otvorene proračunske podatke jedinica lokalne i područne regionalne samouprave. Nabava API IT sustava uključuje implementaciju i uspostavu sustava za unos, prihvat i javnu objavu proračunskih podataka (planova i izvršenja proračuna te svih isplata) u svim jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave.

AKTIVNOST 3. Uspostava interoperabilnosti. Vrlo važan segment projekta odnosi se na uspostavu interoperabilnosti i implementaciju standardnih API-ja za pristup otvorenim podacima (Portal otvorenih podatka u Hrvatskoj) te standardnih API-ja koji će omogućiti prikupljanje ostalih podataka iz tijela državne uprave, gradova i zajednica i drugih javnih službi, javnih poduzeća i privatnog sektora.

AKTIVNOST 4. Edukacija korisnika za korištenje platforme predviđena je u svrhu postizanja što veće iskoristivosti ponuđenog rješenja. Korisnici mogu biti djelatnici institucija i vanjski

suradnici ili podizvođači iz privatnih tvrtki. U sklopu ove aktivnosti će se osiguravati radionice za različite segmente korisnika ovisno o njihovoj tehničkoj pismenosti te će se time postići veći broj korisnika sustava.

AKTIVNOST 5. Tehničko upravljanje platformom podrazumijeva upravljanje platformom i aktivnosti uključivanja novih korisnika. U sklopu ove aktivnosti se vrši uključivanje novih korisnika što podrazumijeva kreiranje podsustava, uspostavu dostave podataka, uspostavu dostupnih alata za obradu i vizualizaciju podataka te davanje pristupa na druge podatkovne skupove potrebe za korelaciju podataka iz različitih područja. U sklopu ove aktivnosti se osigurava neprestano osvježavanje i obogaćivanje dodijeljenog podatkovnog seta. U sklopu ove aktivnosti se vrši neprestani monitoring sustava i podešavanje sustava za optimalno korištenje raspoloživih resursa. Korisnici sustava će imati neprestanu tehničku podršku za aktivnosti analize i vizualizacije podataka te objavljivanje analiza u javnom i ograničenom režimu. Sustav će biti konstantno nadograđivan sigurnosnim mehanizmima što će osiguravati sigurnu pohranu podataka koje imaju ograničenu klasifikaciju pristupa.

AKTIVNOST 6. Aktivnošću vidljivost osigurat će se osviještenost javnosti o sufinanciranju uspostave sustava iz EU fondova i o samom Projektu te će se također potencijalnim korisnicima usluga osigurati dodatne informacije. U okviru Projekta planirane su dvije grupe promotivnih aktivnosti za dvije različite ciljne skupine, odnosno za Institucije kojima će se usluge pružati i za širu javnosti. Promotivne aktivnosti u okviru Projekta koje su usmjerene prema Institucijama koje će biti korisnici usluga, koristit će se za obavještavanje Institucija o napretku Projekta, rezultatima i budućim implikacijama na poslovanje Institucija. Nadalje, te bi promotivne aktivnosti omogućile da se Institucijama proslijede relevantni podaci koji bi ih trebali potaknuti da koriste usluge.

AKTIVNOST 7. Nadogradnja kapaciteta platforme ovisno o potražnji. U okviru investicije predviđene su redovne nadogradnje kapaciteta platforme kako bi ista bila u mogućnosti udomiti veći broj korisnika i izvora podataka.

Procijenjeni trošak u okviru navedene investicije iznosi 125.091.935 kn.

Procjena troškova temeljena je na istraživanju i analizi tržišta te empirijskim podacima o troškovima prethodno provedenih projekata poput Uspostave državnog oblaka. U segmentu standardizacije troškova zatražena je analiza tržišta od strane Hrvatske gospodarske komore te su na temelju iste definirane cijene po određenim ulogama odnosno za stručnjake iz pojedinih domena. Za potrebe procjene troškova stoga su u obzir uzete sljedeće cijene (izražene u jedinici čovjek/dan): sistemski inženjer 3.767 kn, programer 4.521 kn, konzultant 5.274 kn, administrator projekta i tester 3.240 kn, voditelj projekta 4.370 kn.

Troškovi aktivnosti uključuju:

Administraciju i upravljanje projektom (AKTIVNOST 1)

Zbog manjka internih kapaciteta, predviđena je vanjska/stručna podrška za upravljanje projektom, ali i administraciju te pripremu dokumentacije za nadmetanje. Stoga su potrebna dva profila stručnjaka – stručnjak za upravljanje projektima te stručnjak za pripremu dokumentacije. U tom segmentu, u obzir je uzeta prosječna cijena takve vrste usluga na temelju usporedbe s drugim projektima i procjenama, kao i aktivnosti navedene unutar tih projekata koje ponuditelj mora provesti, no s razmjernim povećanjem budući da su prijašnji projekti bili manjeg obuhvata. U dijelu ove aktivnosti procjena troška je oko 1% ukupnog budžeta

cjelokupne investicije. Trošak je procijenjen u jediničnoj cijeni po čovjek danu, u visini od 4.370 kn za vođenje projekta i 3.240 kn za pripremu dokumentacije za nadmetanje te administraciju. Ukupni planirani fond na mjesečnoj bazi za oba stručnjaka je 6, što se odnosi na 2 dana upravljanja projektom i 4 dana pripreme dokumentacije za nadmetanje i administraciju projekta. Ukupni predviđeni trošak za implementaciju ove aktivnosti iznosi 1.215.000 kn.

Uspostavu centralne data lake platforme, odnosno troškove hardvera, softvera i usluga za instalaciju i puštanje u produkciju centralne *data lake* platforme (AKTIVNOST 2)

Troškovi hardverske platforme odnose se na uspostavu visoko-dostupne i geografski raspodijeljene platforme locirane u 2 podatkovna centra. Osnovne komponente čine: skladište podataka koje mora omogućiti dovoljan kapacitet pohrane i visoke performanse za analize u realnom vremenu, dostatna računalna snaga za prikupljanje i analizu podataka te mrežna infrastruktura za visoku protočnost i sigurnost pristupa podacima. Predviđa se instalacija dezintegrirane arhitekture s centralnim storage sustavom i poslužiteljskom arhitekturom. Podaci se obrađuju na poslužiteljskoj infrastrukturi koja je bazirana na x86 arhitekturi s instaliranom virtualizacijom te se predviđa korištenje poslužitelja s konfiguracijom od 2 x 28 CPU jezgri i 768 GB RAM-a. Predviđa se minimalno 10 virtualizacijskih poslužitelja po lokaciji s uključenom virtualizacijom. Ukupni trošak ove komponente uključujući LAN mrežu je 24.190.002 kn.

Troškovi softvera i alata odnose se na nabavu alata za prikupljanje, transformaciju i analitičku obradu podataka te prezentaciju rezultata. Procjena troškova softverskih alata je 15.586.803 kn. Softverski alate se dijele na strukturirane baze podataka i noSQL baze koje omogućuju pohranu strukturiranih i nestrukturiranih podataka. Procjena je rađena sukladno projektima na tržištu.

Troškovi usluge dizajna, implementacije i puštanja u produkciju platforme te jamstva za potpunu produkciju se procjenjuju u iznosu od 6.779.200 kn. Procjena troška se bazira na procjeni potrebnog ljudskog rada od 1 tehničkog voditelj projekta angažiranog 60 dana, 5 konzultanata angažiranih 90 dana svaki, te 10 sistemskih inženjera angažiranih 110 dana svaki.

Integraciju platforme u CDU sustav interoperabilnosti koja obuhvaća troškove prilagodbe platformi za razmjenu podataka i usluga s GSB platformom za interoperabilnost. Ova komponenata podrazumijeva nabavu usluga implementacije i prilagodbe platforme i softvera potrebnog da se postigne puna interoperabilnost platforme (AKTIVNOST 3). Ukupni trošak ove aktivnosti se procjenjuje na 2.054.550 kn. Procjena troška se bazira na procjeni potrebnog ljudskog rada od 1 tehničkog voditelj projekta angažiranog 15 dana, 2 konzultanata angažirano 60 dana svaki, 6 sistemskih inženjera angažirano 60 dana svaki.

Edukaciju korisnika koja uključuje izradu programa edukacije i certifikacije tvrtki dobavljača za pravilno korištenje platforme (AKTIVNOST 4). Po uključenju pojedinog korisnika, potrebno je organizirati edukaciju korisnika. Također, budući da je riječ o višegodišnjem projektu u kojem su predviđeni kontinuirani rezultati, edukacija provodit će se svake godine. Budući da je planirano uključivanje 10 korisnika godišnje, potrebno je planirati 10 radionica s po 20 polaznika godišnje u 2022., 2023., 2024., 2025. i 2026. godini. Što ukupno iznosi 50 radionica po 5 radnih dana. Trošak jedne radionice je okvirno 37.672 kn, gdje je trošak voditelja radionice 26.370 kn i trošak održavanja radionice 11.301 kn. Ukupni trošak održavanja radionica je 1.883.600 kn. Uz radionice predviđena je izrada wiki stranica i baza znanja za korisnike u iznosu od 301.380 kn u 2022. godini.

Vidljivost projekta (AKTIVNOST 5). U sklopu vidljivosti projekta planirane su aktivnosti održavanja radionica s potencijalnim korisnicima radi popularizacije korištenja usluge. Planira se održavanje 1 konferencije godišnje otvorene za širu zainteresiranu zajednicu. Procjena jednodnevne konferencije se procjenjuju na 75.345 kn godišnje. Troškovi su procijenjeni sukladno procjenama ranijih projekata i uključuju izradu promotivnih materijala poput video materijala, prezentacija za radionice, primjera na prezentacijama i male promotivne bannere ili web stranice za prijavu (301.380 kn), te voditelji radionica u ukupnoj vrijednosti 263.707 kn (50 čovjek dana).

Stručnu podršku za tehničko upravljanje platformom i priključivanje novih korisnika u ekvivalentu od 8 FTE koji će osigurati punu iskoristivost platforme (AKTIVNOST 6). Ukupni trošak ove aktivnosti se procjenjuje na 43.360.152 kn i to razdijeljen po godinama:

- 2022. se procjenjuje potreba od ekvivalent 6 FTE sistemskog inženjera i ekvivalent 2 FTE konzultanata što ukupno iznosi 8.751.600 kn
- 2023. se procjenjuje potreba od ekvivalent 7 FTE sistemskog inženjera i ekvivalent 2 FTE konzultanata što ukupno iznosi 9.746.088 kn
- 2024. se procjenjuje potreba od ekvivalent 7 FTE sistemskog inženjera i ekvivalent 2 FTE konzultanata što ukupno iznosi 9.746.088 kn
- 2025. se procjenjuje potreba od ekvivalent 7 FTE sistemskog inženjera i ekvivalent 2 FTE konzultanata što ukupno iznosi 9.746.088 kn
- 2026. se procjenjuje potreba od ekvivalent 4 FTE sistemskog inženjera i ekvivalent 1 FTE konzultanata što ukupno iznosi 5.370.288 kn.

Nadogradnju kapaciteta koja podrazumijeva priključenje novih korisnika i prilagodbu usluge novim potrebama korisnika. Ovaj trošak podrazumijeva nabavu dodatnog hardvera, softvera i usluga implementacije (AKTIVNOST 7). Nadogradnja kapaciteta se procjenjuje na 28.831.979 kn i bit će realizirana do kraja 2024. godine te će osigurati dovoljan kapacitet platforme do sredine 2026. godine. Hardverski kapacitet će se udvostručiti, te se trošak procjenjuje na 22.189.999 kn. Trošak softverske nadogradnje se planira u iznosu od 2.999.996 kn. Trošak usluga implementacije nadogradnje se procjenjuje na 3.641.984 kn. Procjena troška usluga se bazira na potrebama za ljudskim radom i to 1 tehnički voditelj projekta angažiran 25 dana, 3 konzultanata angažiranih 69 dana svaki, te 8 sistemskih inženjera angažiranih 81 dan svaki.

Procjena troškova po godinama provedbe investicije (u kn):

Aktivnosti	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.
AKTIVNOST 1. Administracija i upravljanje projektom	43.200	260.400	260.400	260.400	260.400	130.200
AKTIVNOST 2. Trošak hardvera, softvera i usluga za instalaciju i puštanje u produkciju centralne integracijske DWH platforme, te jezera podatka	0	46.556.205	0	0	0	0
AKTIVNOST 3. Integracija platforme u sustav interoperabilnosti	0	2.054.550	0	0	0	0
AKTIVNOST 4. Trošak edukacije korisnika	0	678.100	376.720	376.720	376.720	376.720
AKTIVNOST 5. Vidljivost projekta	0	376.725	128.086	128.086	128.086	128.086
AKTIVNOST 6. Tehnička Stručna podrška za tehničko upravljanje i nadzor platforme te uključivanja novih korisnika i podršku postojećim korisnicima	0	8.751.600	9.746.088	9.746.088	9.746.088	5.370.288

AKTIVNOST 7. Trošak nadogradnje kapaciteta	0	0	0	28.831.979	0	0
Ukupno	43.200	58.677.380	10.511.294	39.343.273	10.511.294	6.005.294

Nositelj provedbe	SDURDD
Ciljna skupina	Tijela javne uprave, građani i poslovni subjekti (krajnji korisnici)
Procijenjeni trošak	125.091.935 kn
Razdoblje provedbe	7/2021.-6/2026.

C2.3. R3-I1 Nadogradnja Centra dijeljenih usluga

Izazov

Centar dijeljenih usluga (CDU) dizajniran je i implementiran kao skalabilna, visoko sigurna i energetski efikasna platforma koja prati potražnju i ponudu za kapacitetima udomljenih sustava čime se postižu značajne uštede, a s druge strane osigurava visoka kvaliteta usluge s brzim odazivom na nove zahtjeve. Međutim, postojeći kapaciteti CDU-a trenutno su dostatni za udomljavanje 300 planiranih institucija (tj. 13,82% od ukupno detektiranih) koje će se udomiti i brže od planiranog roka odnosno prije 31.12.2023. Stoga je potrebno u razdoblju od 2024. do 2026., na godišnjoj razini dodatno proširivati broj institucija odnosno broj korisnika državnog oblaka. Također, potrebno je osigurati dovoljno kapaciteta za udomljavanje novih projekata s nacionalnim ili EU financiranjem koji u sebi nemaju ugovoren trošak infrastrukture koji se planira riješiti kroz CDU platformu, te omogućiti uspostavu *cloud* usluga koje još nisu uspostavljene, a propisane su Uredbom o organizacijskim i tehničkim standardima za povezivanje na državnu informacijsku infrastrukturu.[94] Nadalje, zbog razvoja i uvođenja novih tehnologija potrebno je osigurati najmoderniju razvojnu okolinu za razvoj budućih aplikacija za tijela državne uprave. Osim toga, CDU platformu je potrebno prilagoditi DevOps metodologiji kako bi se efikasnije implementirale nove usluge i nadogradile postojeće usluge.

Cilj

Cilj projekta je proširenje kapaciteta, daljnja nadogradnja postojećeg državnog oblaka te uspostava novih funkcionalnosti. Implementirat će se najmodernija razvojna okolina i svi potrebni resursi za razvojne timove za sve buduće aplikacije koje će se razvijati za tijela državne uprave.

Opis

U okviru ove investicije planira se nadogradnja kapaciteta, usluga i funkcionalnosti postojećeg Centra dijeljenih usluga te uspostava najmodernije razvojne okoline za postojeći državni oblak, ali se planiraju osigurati i svi potrebni resursi za razvojne timove svih budućih aplikacija tijela državne uprave (TDU). Na javnom oblaku udomit će se korisničke usluge u PaaS modelu. Implementacijom PaaS funkcionalnosti omogućit će se prilagođavanje CDU platforme DevOps metodologiji što će u konačnici smanjiti vrijeme implementacije novih usluga i troškova održavanja te nadogradnje udomljenih usluga. Također, CDU platforma će se integrirati u *European Common Data Spaces* kako bi se omogućilo sigurno udomljavanje, pristup i izmjena

[94] NN 60/17

podataka i usluga na EU razini. Isto će se provesti nakon što se implementiraju okviri (engl. *framework*) i sabirnice za razmjenu podataka u tom segmentu.

Korisnici projekta su tijela državne uprave (TDU), javne službe i ostali korisnici definirani Zakonom o Državnoj informacijskoj infrastrukturi.[95] Rezultatima Studije izvedivosti projekta "Uspostava Centra dijeljenih usluga", utvrđen je ukupan broj od 2170 institucija s ukupno 78.471 zaposlenika koji će potencijalno koristiti dijeljene usluge u institucijama kao izravnim korisnicima dijeljenih usluga CDU-a. Osim javnim službama te tijelima državne uprave i ostalim državnim tijelima, dijeljene usluge koje pruža CDU moraju biti dostupne i JLP(R)S-ovima prilikom pružanja javnih usluga.

U razdoblju od 2023. do 2026. predviđa se uključivanje novih korisnika u CDU i proširenje infrastrukture za postojeće korisnike tako da korisnici neće više kupovati svoju infrastrukturu, nego će sve nove projekte i nadogradnje postojećih udomiti na CDU platformi. U slučaju da se nadogradnje ne provedu doći će do prestanka funkcioniranja cijelog niza udomljenih usluga što čini značajan rizik za funkcioniranje državne uprave. U skladu s prethodno navedenim, tablica u nastavku prikazuje procjenu potrebnih kapaciteta i novih funkcionalnosti.

Ciljevi	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.
Minimalni broj novih korisnika	0	50	100	100	100	100
Planirani kapacitet [%]	0	0,85	1	1,5	2	2,5

Metodologija izračuna potrebnih kapaciteta temeljena je na povijesnim podacima kao i pretpostavkama, koje u obzir uzimaju buduće projekte predložene u sklopu predloženih investicija različitih institucija NPOO-a.

Što se tiče rješavanja rizika povezanih s načelom DNSH za ovu mjeru i odgovarajućeg interventnog polja kako je opisano Uredbom EU-a 2021/241 o uspostavi Programa oporavka i otpornosti, važne su sljedeće informacije:

Ublažavanje klimatskih promjena: Sva oprema koja se nabavlja kao dio ove mjere nabavljat će se dijelom na kvaliteti, a dijelom na životnim troškovima rada (uključujući troškove energije i odlaganje) kako bi se osiguralo da - uz minimalne standarde potrošnje energije - mjera doprinosi minimalnoj količini emisija stakleničkih plinova.

Prijelaz na kružno gospodarstvo, uključujući prevenciju i recikliranje otpada: Kriteriji za nabavu uključuju:

- Nabavljena i korištena oprema udovoljavat će zahtjevima utvrđenim Direktivom 2009/125 / EZ za poslužitelje i proizvode za pohranu podataka.
- Oprema neće sadržavati ograničene tvari navedene u Prilogu II. Direktivi 2011/65 / EU Europskog parlamenta i Vijeća, osim ako masene vrijednosti koncentracije u homogenim materijalima ne prelaze maksimalne vrijednosti navedene u tom Prilogu.

Također će biti uspostavljen plan gospodarenja otpadom koji osigurava maksimalno recikliranje na kraju vijeka trajanja električne i elektroničke opreme, uključujući putem ugovornih sporazuma s dobavljačima i partnerima za recikliranje, što će se odraziti u financijskim projekcijama ili službenoj projektnoj dokumentaciji. Dio ugovaranja za opskrbu uključivat će odredbe da se na kraju svog životnog vijeka oprema podvrgne pripremi za ponovnu uporabu, oporabu ili postupke recikliranja ili odgovarajućoj obradi, uključujući

[95] NN 92/14

uklanjanje svih tekućina i selektivnu obradu u skladu s Prilogom VII. Direktiva 2012/19 / EU Europskog parlamenta i Vijeća.

Provedba

Nositelj provedbe predmetne investicije je SDURDD. Ciljana skupina investicije su tijela javne uprave te građani i poslovni subjekti (krajnji korisnici).

U okviru ove investicije planira se provedba sljedećih aktivnosti: i) Proširenje kapaciteta CDU-a te ii) Uspostava novih funkcionalnosti/usluga.

Razdoblje provedbe: 10/2021. -6/2026.

AKTIVNOST 1. Proširenje kapaciteta CDU-a. Planira se proširenje kapaciteta prije isteka postojećeg projekta 31.12.2023., na više korisnika od inicijalno planiranog. Shodno tome, potrebno je planirati proširenje kapaciteta tijekom i nakon 2022. te se isto planira za 2024. godinu. Također, uključit će se i organski rast udomljenih sustava unutar postojećeg projekta na bazi od 15% godišnje kao i kapaciteta koji će biti utrošeni za pokretanje novih usluga CDU-a, te svih budućih *Business to Government* (B2G) i *Customer to Government* (C2G) servisa u državi.

AKTIVNOST 2. Uspostava novih funkcionalnosti/usluga koja će se provoditi od 2021. do 2023. uključuje uspostavu sljedećih funkcionalnosti/usluga:

a) Platforma za uspostavu razvojne i implementacijske okoline u CDU za razvoj, implementaciju i testiranje aplikacija za potrebe TDU-a, TJV-a i LS-a. Usluga predstavlja platformu za razvoj, pokretanje i upravljanje poslovnim aplikacijama. Pomoću ove usluge korisnici dobivaju okoline potrebne za dizajn, razvoj, testiranje i implementaciju aplikacija u informacijskom oblaku. Upotreba ove usluge omogućit će da proizvođači novih aplikacija za TDU, TJV i LS isključivo koriste tehnike i tehnologije koje su „*cloud aware*“ što će rezultirati povećanom efikasnošću korištenja postojeće infrastrukture CDU-a.

b) Platforma za kontaktni centar i za prijavu problema IKT-u. Usluga korištenja platforme za kontaktni centar i za prijavu problema IKT podršci i njeno rješavanje predstavlja rješenje koje će omogućiti informatičkoj podršci u javnoj upravi upravljanje svim vrstama kontakata s korisnicima IKT sustava – zaposlenicima TDU-a ,TJV-a i LS-a (telefon, mail, fax, chat, društvene mreže, itd.). Navedena usluga će se implementirati u svim tijelima javne uprave koja veću pažnju posvećuju davanju kvalitetne i pravovremene informacije, brzom i efikasnom rješavanju problema s ciljem povećanja zadovoljstva korisnika ICT sustava, smanjenja troškova, povećanja efikasnosti i produktivnosti zaposlenika. Platforma će omogućiti podršku u rješavanju IKT problema informatičkim administratorima tijela državne uprave, tako da se evidentiraju, prate i rješavaju IKT prijave koje prijavljuju administratori tijela državne uprave ili korisnici/djelatnici koji na tim sustavima rade.

c) Središnji sustav nadzora informacijske sigurnosti kojim se uspostavlja usluga centralnog sustava praćenja, nadzora i upravljanja sigurnosnim događajima na informacijskoj i komunikacijskoj infrastrukturi TDU-a, TJV-a i LS-a. Usluga će dati mogućnost korištenja platforme za prikupljanje, normalizaciju i automatiziranu analizu sigurnosnih događaja i logova s različitih uređaja u stvarnom vremenu. Logovi sa svih mrežnih uređaja, servera, aplikacija za upravljanje identitetima i pristupa resursima, baza podataka te drugih servisa u sustavu prikupljaju se na jednom mjestu radi obrade i generiranja izvještaja, arhiviranja i odgovora na sigurnosne prijetnje. Sustav će analizirati prikupljene logove i događaje, uzimajući u obzir

njihovu korelaciju te automatski generirati upozorenja i izvještaje u realnom vremenu gdje se na jednom sučelju prikazuju upozorenja s cijele mreže, prezentiraju i povezuju informacije, generiraju izvještaji te radi dugoročna pohrana sigurnosnih informacija.

d) Platforma za biometrijsku autentifikaciju za građane i djelatnike TDU-a, TJV-a i LS-a kojom se uspostavlja usluga za biometrijsku identifikaciju integrirana s postojećim središnjim sustavom za upravljanjem korisničkim pravima i identitetima. Usluga će omogućiti korištenje platforme za upravljanje pravima pristupa, identitetom i sigurnošću korištenjem tehnologije za prepoznavanje otiska prsta, prepoznavanja lica i ostalih biometrijskih tehnologija. Ove tehnologije se dalje mogu koristiti kako bi unaprijedile postojeće procese te omogućile jednostavno i brzo korištenje elektroničkih usluga. Uporaba biometrijskih tehnologija dodatno pojačava sigurnost transakcija između države i građana prevencijom prijevara, duplikata i grešaka.

e) Platforma za upravljanje sadržajem portala TDU-a, TJV-a i LS-a kojom se uspostavlja usluga za izradu web stranica za potrebe TDU-a, TJV-a i LS-a i upravljanje sadržajem istih. Usluga daje mogućnost korištenja platforme za kreiranje i upravljanje digitalnim sadržajem web stranica kroz mogućnosti za korisničko kreiranje, modifikaciju i brisanje sadržaja s weba te *backend* upravljanjem sadržajem na webu. Platforma će sadržavati funkcije i značajke za intuitivno indeksiranje, pretraživanje i dohvat sadržaja, format, revizioniranje, objavljivanje, URL-ove prilagođene za SEO, forume za rasprave, administracijsko sučelje s višejezičnom podrškom korisnicima kojom se daje mogućnost za brzo izdavanje novih web stranica.

f) Platforma za Blockchain kojom će se uspostaviti usluga za pridruživanje javnim ili privatnim mrežama pomoću *open-source blockchain* rješenja za primjenu u TDU, TJV i LS. Na CDU infrastrukturi uspostavit će se višestanarska (engl. *muti-tenant*) DLT (engl. *Distributed Ledger Technology*) platforma za razvoj aplikacija TDU u skladu s preporukama EBSI (engl. *European Blockchain Services Infrastructure*). CDU Blockchain servis omogućava odabir *blockchain frameworka*, uključivanje članova u mrežu, odabir čvorova i *deployment* aplikacija koje će se kreirati za potrebe poslovnih procesa u TDU, TJV i LS. Ova platforma će biti uvezana u sustav interoperabilnosti Hrvatske, a omogućit će i priključenje na EBSI projekte koji su planirani od strane Europske unije kao i poticaj investicija i projekata u tom segmentu - *Digital Identity, Digital Post, Digital Diploma, Digital Notary i Trusted Data Sharing.*

Procijenjeni trošak u okviru navedene investicije iznosi 259.951.811 kn.

Procjena troškova temeljena je na ciljevima definiranima u ovoj investiciji te postojećim empirijskim podacima troškova već postojećeg državnog oblaka. Za potrebe procjene troškova stoga su u obzir uzete sljedeće cijene (izražene u jedinici čovjek/dan): sistemski inženjer 3.767 kn, programer 4.521 kn, konzultant 5.274 kn, administrator projekta i tester 3.240 kn, voditelj projekta 4.370 kn. Troškovi u okviru ove investicije procijenjeni su na sljedeći način i sastoje se od:

Trošak proširenja kapaciteta CDU-a u sklopu AKTIVNOSTI 1. je baziran na ukupnim gore navedenim potrebama te se bazira na poznatom trošku implementacije postojeće platforme i na procjeni rasta broja korisnika koji korelira potrebama za dodatnim kapacitetima. Također je uračunat organski rast opterećenja platforme od 15% godišnje. Procijenjeni trošak proširenja kapaciteta CDU-a iznosi 174.460.873 kn. Tablica u nastavku prikazuje procjenu troška za proširenje CDU *cloud* platforme za dodatne kapacitete. Procjena se bazira na trošku implementacije postojećeg sustava te praćenju potrošnje dostupnih resursa. Ukupni trošak

nadogradnje postojeće platforme se procjenjuje na 174.460.873 kn, od toga na 2022. otpada 115.267.596 kn i 59.193.277 kn na 2024. godinu. Prikazani troškovi se odnose isključivo na hardver i softver te adekvatna jamstva i ne sadržavaju usluge implementacije i održavanja. Tablica u nastavku prikazuje strukturu troška ovisno o dijelovima sustava koji su instalirani u sklopu projekta uspostave CDU platforme.

Kategorija (u kn)	2022.	2024.
Računalni poslužitelji	26.194.631	8.731.544
Vmware programski paket	24.985.540	8.328.516
Mrežni i sigurnosni sustavi	9.779.585	4.074.831
Sustav za pohranu podataka visokih performansi	9.995.501	29.875.001
Interoperabilnost	5.000.000	-
Sustav za backup podataka	9.354.300	-
Logistika (kablovi/rackovi i usluge fizičke instalacije)	1.191.453	415.520
Diskovni sustav za pohranu podataka visoke gustoće	4.933.997	-
Objektni sustav za pohranjivanje podataka na distribuiranoj platformi	5.798.001	5.798.001
Antivirusni programski paket	5.909.587	1.969.865
Microsoft licence	12.125.000	-
Ukupno	115.267.595	59.193.277

Trošak novih funkcionalnosti/usluga u sklopu AKTIVNOSTI 2. se procjenjuje u odnosu na kretanje cijena proizvoda i usluga potrebnih za implementaciju istog. Tablica u nastavku prikazuje procjene troškova novih funkcionalnosti po godinama implementacije:

Trošak novih funkcionalnosti (u kn)	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.
Platforma kao servis (PaaS)	5.708.302	0	0		
Središnji sustav nadzora informacijske sigurnosti (SIEM)	0	6.427.555	1.342.572	1.342.572	1.342.572
Platforma za kontaktni centar i za prijavu problema IKT-u	0	6.231.949	994.488	994488	994488
Platforma za biometrijsku autentifikaciju za građane i djelatnike	0	7.266.272	1.193.386	1.193.386	1.193.386
Platforma za upravljanje sadržajem portala	0	1.778.220	646.417	646.417	646.417
Platforma za Blockchain	0	2.685.144	1.690.656	1.690.656	1.690.656

Trošak se procjenjuje u visini od 47.699.998 kn, a troškovi uspostave pojedine funkcionalnosti/usluge iznose kako slijedi:

a) Platforma kao servis (PaaS) za uspostavu razvojne i implementacijske okoline u CDU u iznosu od 5.708.302 kn.

Trošak PaaS funkcionalnosti zahtjeva nabavu softverskih licenci kojim se nadograđuje trenutna CDU IaaS usluga. Procjenjuje se da će za PaaS funkcionalnost biti potražnja za kapacitetima i to prema godinama: 2021. - 2 x 20 CPU licenci, 2022. - 4 x 20 CPU licenci, 2023. - 6 x 20 CPU licenci, 2024. - 6 x 20 CPU licenci, 2028. - 6 x 20 CPU licenci. Prema dostavljenim List price cijenama proizvođača softvera za ovu funkcionalnost procjenjuje se trošak licenci na 5.434.062 kn. Uz cijenu licenci predviđa se trošak usluga implementacije na 274.240 kn prema procjeni potrebnog ljudskog rada: 1 tehnički voditelj projekta 5 dana, 1 konzultant 5 radnih dana, 3 sistem inženjera svaki 20 radnih dana. Predviđa se kupnja PaaS funkcionalnosti prema procjeni potražnje za udomljavanjem takove vrste aplikacija.

b) Središnji sustav nadzora informacijske sigurnosti u iznosu od 10.455.270 kn.

Središnji sustav nadzora informacijske sigurnosti (SIEM) je sustav namijenjen za agregaciju, korelaciju sigurnosnih događaja te aktivno alarmiranje u situacijama pojave sigurnosnih incidenata. Procjena implementacije je bazirana na sličnim sustavima unutar tijela javne vlasti nabavljane kroz javnu nabavu. Implementacija bi se mjerila količinom integriranih izvorišta na centralni SIEM sustav. Izvorišta su mrežni elementi, operacijski sustavi i aplikacijski izvori poput web servera, baza podataka i DNS servisa. Predviđeno je da sustav krene s produkcijskim radom u 2022. kad bi na centralni SIEM sustav bilo spojeno 500 entiteta, u 2023. bi broj nadziranih entiteta narastao na 800, u 2024. na 1.000 i konačno bi se 2025 nadziralo 1.100 entiteta ukupno.

Procjena troška implementacije je naveden u tablici u nastavku:

Stavka (u kn)	2022.	2023.	2024.	2025.
Licence za softver	3.892.323			
Usluge implementacije	1.192.660			
Usluge spajanja novih korisnika i tehničke podrške	1.342.572	1.342.572	1.342.572	1.342.572

Trošak licenci je baziran na procjeni dnevne količine prometa koji se prikuplja i obrađuje na centralnom SIEM sustavu. Predviđeno je da se količina prometa po godinama povećava kako raste broj nadziranih entiteta, u 2022. se procjenjuje promet na 100 GB/dnevno, u 2023. 200 GB/dnevno, u 2024. 250 GB/dnevno i 2025. 300 GB/dnevno. Prema toj procjeni prometa procjenjuje se trošak licenci na ukupno 3.892.322 kn. Trošak implementacije se procjenjuje na 1.192.660 kn prema potrebnom ljudskom radu: 1 tehnički voditelj projekta 35 radnih dana, 2 konzultanta 45 radnih dana svaki, 3 sistem inženjera 50 radnih dana svaki. Trošak usluga spajanja novih korisnika i tehničke podrške se procjenjuje na 5.370.288 kn te je ekvivalent 1 FTE sistem inženjer i ekvivalent od 0,25 FTE konzultanta od 2022. do 2025. godine.

c) Platforma za kontaktni centar i za prijavu problema IKT-u u iznosu od 8.763.373 kn. U sklopu ovog projekta predviđa se implementacija Cloud call centra koji bi imao sposobnost: IVR napredni, Vremensko preusmjeravanje poziva (izvan radnog vremena pozivi se mogu preusmjeriti na određeni telefonski broj), Snimanje dolaznih i odlaznih poziva, Govorna pošta (mogućnost definiranja vlastite govorne poruke koja se javlja kada pozivni centar ne radi), Preferirani agent za određenog korisnika (pozivni centar prepoznaje telefonski broj i upućuje na određenog agenta), Lista ključnih korisnika (prioritizacija definiranih telefonskih brojeva kojima se agenti odmah javljaju bez čekanja), Lista zabranjenih kontakata (tzv. "crna lista" definiranih telefonskih brojeva kojima se odbija poziv ili na koje se ne može uputiti poziv).

Specifikacija troška po kategorijama implementacije:

Stavka (u kn)	2022.	2023.	2024.	2025.
Softverske licence	4.025.231			
Usluge implementacije	760.190			
Usluge spajanja novih korisnika i tehničke podrške	994.488	994.488	994.488	994.488

Predviđena je implementacija 100 agentskih licenci za 2022., 200 licenci za 2023., 300 licenci za 2024. i 400 licenci za 2025. godinu. Trošak licenci se procjenjuje na 4.025.231 kn. Trošak implementacije se procjenjuje na 760.190 kn prema potrebnom ljudskom radu: 1 tehnički voditelj projekta 5 radnih dana, 1 konzultant 40 radnih dana, 4 sistem inženjera 65 radnih dana

svaki. Trošak usluga spajanja novih korisnika i tehničke podrške se procjenjuje na 3.978.216 kn te je ekvivalent 1 FTE sistem inženjera godišnje.

d) Platforma za biometrijsku autentifikaciju za građane i djelatnike TDU-a, TJV-a i LS-a u iznosu od 10.846.429 kn. Tablica ispod prikazuje procijenjeni trošak implementacije sustava.

Stavka (u kn)	2022.	2023.	2024.	2025.
Softverske licence	4.860.656			
Usluge implementacije	1.212.230			
Usluge spajanja novih korisnika i tehničke podrška	1.193.385	1.193.385	1.193.385	1.193.385

Trošak implementacije se procjenjuje na 1.212.230 kn prema potrebnom ljudskom radu: 1 tehnički voditelj projekta 5 radnih dana, 1 konzultant 40 radnih dana, 4 sistem inženjera 65 radnih dana svaki. Trošak spajanja novih korisnika i tehničke podrške se procjenjuje na ekvivalent 1,2 FTE sistem inženjera za godine od 2022. do 2025. i iznosi 4.773.542 kn.

e) Platforma za upravljanje sadržajem portala TDU-a, TJV-a i LS-a u iznosu od 3.717.472 kn.

Troškovi implementacije Platforme za upravljanje sadržajem portala:

Stavka (u kn)	2022.	2023.	2024.	2025.
Softverske licence	683.529			
Usluge implementacije	448.274			
Usluge spajanja novih korisnika i tehničke podrška	646.417	646.417	646.417	646.417

Softverske licence omogućuju udomljavanje preko 1000 raznih web stranica i portala te imaju ugrađen *self service* funkcionalnost kako bi korisnik sam mogao kontrolirati sadržaj na stranici. Trošak implementacije se procjenjuje na 448.274 kn prema potrebnom ljudskom radu: 1 konzultant 5 radnih dana, 2 sistem inženjera 56 radnih dana svaki. Trošak spajanja novih korisnika i tehničke podrške se procjenjuje na ekvivalent 0,65 FTE sistem inženjera za godine od 2022. do 2025. i iznosi 2.585.669 kn.

f) Platforma za Blockchain se planira implementirati na tehnologiji otvorenog koda te se ukupni trošak implementacije procjenjuje na 11.558.884 kn. Tablica ispod prikazuje procjenu troška implementacije sustava po godinama i pojedinim kategorijama troška:

Stavka (u kn)	2022.	2023.	2024.	2025.
Podrška za softver (otvoreni kod)	759.477			
Usluge implementacije	403.800			
Usluge spajanja novih korisnika i tehničke podrške	2.685.144	1.690.656	1.690.656	1.690.656

S obzirom na to da se radi o softveru otvorenog koda predviđeno je plaćanje tehničke podrške za korištenje softvera u iznosu od 759.477 kn. Usluge implementacije su procijenjene na 3.042.295 kn i to na procjeni potrebnog ljudskog rada: 1 tehnički voditelj projekta 35 radnih dana, 4 konzultanta 70 radnih dana svaki, 5 sistem inženjera 75 radnih dana svaki. Usluge spajanja novih korisnika i tehničke podrške se procjenjuju na ukupno 7.757.112 kn na osnovu ekvivalenta FTE 2 sistem inženjera u 2022. i jednog sistem inženjera u 2023. i 2025. te ekvivalenta 0,5 FTE konzultanta u vremenu od 2023. do 2025. godine.

Tehnička Stručna podrška za tehničko upravljanje i nadzor platforme te uključivanja novih korisnika i podršku postojećim korisnicima se procjenjuje na 37.790.940 kn za 2024. 2025. i

2026. godinu. Trošak se procjenjuje na 11 FTE ekvivalenata sistem inženjera i 3 FTE ekvivalenta konzultanta za 2024. i 2025. godinu. Za 2026. trošak se procjenjuje na istu količinu za samo prvih 6 mjeseci.

Troškovi povezani s projektom ne uključuju državnu potporu, odnosno aktivnosti i troškovi su u javnoj nadležnosti države. Sva ulaganja odnose se na javnu infrastrukturu i nema elemenata državnih potpora.

Procjena troškova po godinama provedbe investicije (u kn):

Aktivnosti	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.
AKTIVNOST 1. Proširenje kapaciteta CDU-a	0	115.267.595	0	59.193.278	0	0
AKTIVNOST 2. Uspostava novih funkcionalnosti/usluga	5.708.302	24.389.140	5.867.519	5.867.519	5.867.519	0
Tehnička Stručna podrška za tehničko upravljanje i nadzor platforme te uključivanja novih korisnika i podršku postojećim korisnicima	0	0	0	15.116.376	15.116.376	7.558.188
Ukupno	5.708.302	139.656.735	5.867.519	80.177.173	20.983.895	7.558.188

Nositelj provedbe	SDURDD
Ciljna skupina	Tijela javne uprave; građani i poslovni subjekti (krajnji korisnici)
Procijenjeni trošak	259.951.812 kn
Razdoblje provedbe	1/2022.-6/2026.

C2.3. R3-I2 Jačanje kapaciteta policije za suzbijanje kibernetičkog kriminaliteta

Izazov

Digitalna transformacija društva u cjelini ujedno povećava i izloženost svih vrsta podataka u digitalnom obliku zlonamjernim aktivnostima raznih interesnih skupina ili pojedinaca. Prema Izvješću Svjetskog ekonomskog foruma za 2020., kibernetički napadi navode se kao ključna prijetnja u ovom desetljeću. Sukladno izvješćima kompanija koje se bave kibernetičkom sigurnošću, kibernetički kriminalitet na godišnjoj razini uzrokuje štetu svjetskoj ekonomiji u iznosu od 600 milijardi američkih dolara ili 0,8% svjetskog BDP-a, što čini kibernetički kriminalitet ozbiljnom prijetnjom globalnoj sigurnosti i gospodarstvu.

U državama EU-a broj kaznenih djela iz područja kibernetičkog kriminaliteta doseže danas u prosjeku i do 20% u ukupnom broju kaznenih djela, a Hrvatska isto tako u posljednjih nekoliko godina bilježi značajan porast kaznenih djela kibernetičkog kriminaliteta, posebice računalnih prijevara. Prema Izvješću o radu policije u 2018. i 2019., u Hrvatskoj je u 2019. i evidentirano 1.785 kaznenih djela računalne prijevare što je 36,3% više u odnosu na 2018. godinu. Dodatno, prema podacima Nacionalnog CERT-a za 2020. i broj računalno-sigurnosnih incidenata je u značajnom porastu. Tijekom 2020. zaprimljeno je i obrađeno 1.710 prijava računalno-sigurnosnih incidenata, što je 66% više u odnosu na 2019. godinu.

Primarni izazov, stoga, predstavlja pojava novih i sve sofisticiranijih načina počinjenja kaznenih djela iz domene računalnog kriminaliteta, koja nastupa usporedno s razvojem infrastrukture elektroničkih komunikacija, novih tehnologija i uvođenjem novih inovativnih usluga.

Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske (MUP) je jedno od ključnih tijela u segmentu istražnog i kaznenog postupanja u području kibernetičkog kriminaliteta te usko

surađuje s Nacionalnim CERT-om u segmentu obuke i pomoći u istražnim i forenzičkim postupcima. Stoga je nužno da svi procesi i redovne aktivnosti Službe kibernetičke sigurnosti MUP-a i kriminalističkih jedinica koje su usmjerene na otkrivanje i suzbijanje kibernetičkih napada, odnosno na povećanje efikasnosti u suzbijanju kaznenih djela protiv računalnih sustava, programa i podataka, budu adekvatno podržani odgovarajućim ekspertnim znanjima i vještinama, ali i alatima. Osim kontinuiranog jačanja ljudskih resursa, nužan preduvjet za uspješnu provedbu aktivnosti predstavlja nadogradnja forenzičkih alata i sustava, kao i sustava za tajni nadzor elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga.

Cilj

Cilj je povećanje razine kibernetičke sigurnosti na području Hrvatskei EU-a, razvijanjem i unaprjeđenjem sustava prikupljanja, korištenja i analize digitalnih dokaza, organiziranjem i provođenjem specijaliziranih edukativnih programa o metodama istraživanja kaznenih djela protiv računalnih sustava, programa i podataka, namijenjenih policijskim službenicima te organiziranjem edukacija za šire građanstvo u svrhu podizanja svijesti o važnosti kibernetičke sigurnosti. Jačanjem kapaciteta za borbu protiv kibernetičkog kriminala i kampanjom osvještavanja javnosti i zaposlenika u trgovačkim društvima namjerava se izravno smanjiti negativan utjecaj kriminala na gospodarstvo značajnim reduciranjem materijalne štete koju kriminal uzrokuje te na taj način otvoriti prostor trgovačkim društvima za ulaganja u nove tehnologije, bez bojazni da će uporaba novih tehnoloških procesa i online poslovanja uzrokovati poslovne gubitke. Provedba projekta tako će imati dugotrajan pozitivan učinak na ekonomske procese u Hrvatskoj i na globalnom nivou.

Opis

Ova investicija osnažit će operativne procese istražnog i kaznenog postupanja u području kibernetičkog kriminaliteta. Podizanje razine spremnosti policije za suzbijanje kibernetičkih napada osigurat će se nadogradnjom sustava otpornosti uz osiguravanje pravovremenog i koordiniranog odgovora na kibernetičke prijetnje te dodatnom edukacijom policijskih službenika.

U okviru predmetne investicije, osnaživanje kapaciteta u domeni upravljanja kibernetičkim kriminalitetom usmjereno je na nadogradnju tehničke podrške te daljnjeg razvoja vještina ljudskih resursa. MUP stoga planira nabavu suvremene forenzičke opreme i softvera za forenziku medija za pohranu podataka, mrežnu forenziku, memorijsku forenziku, forenziku digitalnih dokumenata, tehnike prikupljanja, analize i upravljanja digitalnim tragovima. Nadalje, prijeko potrebna nabava opreme i računalnih programa za analizu digitalnih dokaza omogućit će efikasno izvršavanje naloga sudova za pretragom nositelja elektroničkih dokaza poput računala, tableta, tvrdih diskova i mobilnih telefona (logička i fizička ekstrakcija podataka, analiza logova, dekodiranje, analize i izvještaji o podacima).

Uz navedeno, planirano je provođenje edukacija u svrhu kontinuiranog razvoja kompetencija policijskih službenika za uspješno suzbijanje kibernetičkog kriminaliteta. Navedeni programi i alati namijenjeni su nacionalnoj i regionalnim jedinicama kriminalističke policije u svih 20 policijskih uprava, a što je u skladu s trenutnom funkcionalnom reorganizacijom MUP-a.

Isto tako, planirana je organizacija i provedba edukativnih programa za građane i privatni sektor. Cilj edukacija je građanima približiti važnost znanja o pojavnim oblicima kibernetičkog kriminala, opasnostima te mjerama prevencije i zaštite. Jačanje svijesti građana odvijat će se putem javne preventivne kampanje, koja će obuhvatit ciljane skupine poput: trgovačkih

društava koja su žrtve tzv. CEO i BEC prijevara i malicioznih računalnih programa, djece koja su žrtve seksualnog nasilja na internetu te opću populaciju kao žrtve investicijskih i drugih vrsta internetskih prijevara.

S ciljem upozoravanja građana na opasnosti pojavnih oblika kibernetičkog kriminaliteta, sadržaj preventivne kampanje obuhvaćat će set preventivnih mjera koje će se provoditi diljem gradova i općina Hrvatske, u svrhu sprječavanja različitih oblika kibernetičkog kriminaliteta, uključujući jačanje osjećaja sigurnosti građana u državne institucije. Navedeno podrazumijeva niz aktivnosti sustavnog i koordiniranog djelovanja svih nadležnih dionika društva, uključujući suradnju s nevladinim organizacijama u jačanju kapaciteta u području kibernetičke sigurnosti. Stoga je planirana provedba javne kampanje diljem Hrvatske koja uključuje: osvještavanje građana putem nacionalnih i lokalnih TV i radio postaja, kao i suradnju s fakultetima elektrotehnike i računarstva u cilju istraživanja prijetnji kibernetičkog kriminaliteta, izradu i distribuciju edukativnih i preventivnih brošura građanima, izradu i postavljanje preventivno-edukativnih plakata, izradu preventivno-edukativnih audio i video zapisa usmjerenih na jačanje svijesti odraslih i starijih osoba o kibernetičkim prijetnjama, podizanje svijesti osoba s invaliditetom, suradnju s odgojno-obrazovnim ustanovama te društveno angažiranim umjetnicima, a s ciljem osvješćivanja mladih osoba i njihovih roditelja o kibernetičkom kriminalu, mjerama prevencije i zaštite, kao i organizaciju rada info-punktova putem kojih će se građani informirati o opasnostima kibernetičkog kriminaliteta.

Investicija će izravno doprinijeti ostvarivanju mjera i ciljeva uspostavljenih u okviru Nacionalne strategije kibernetičke sigurnosti Hrvatske, konkretno cilja „E.4 Jačanje ljudskih potencijala, adekvatni razvoj kompetencija i tehničkih mogućnosti nadležnih državnih tijela za otkrivanje, kriminalističko istraživanje i procesiranje kaznenih djela iz domene računalnog kriminaliteta te osiguranje potrebne financijske potpore“.

Dodatno, investicija je također usklađena i s novom Strategijom EU-a za kibernetičku sigurnost za digitalno desetljeće u okviru koje je definiran i jedan od triju glavnih instrumenata, a koji se odnosi na izgradnju operativnog kapaciteta za prevenciju, odvraćanje i odgovor na kibernetičke prijetnje. EK potiče proširivanje i poboljšanje kapaciteta tijela kaznenog progona za istragu kriminaliteta kao jedan od ključnih parametara u borbi protiv kibernetičkog kriminaliteta.

Kupnja IT opreme bit će prema zahtjevima DNSH:

- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU Direktivom 2009/125/EC za eko-dizajn proizvoda povezanih s energijom, kojom se doprinosi održivom razvitku povećanjem energetske učinkovitosti i razine zaštite okoliša.
- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU direktivom 2011/65/EU (RoHS) za ograničavanje upotrebe određenih opasnih supstanci u električnoj i elektroničkoj opremi.
- Kada električna i elektronička oprema završi s radom, otpadnu električnu i elektroničku opremu sakuplja i upravlja ovlašteni operater te obrađuje prema hijerarhiji otpada, u skladu s Direktivom 2012/19/EU o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi.

Provedba

Nositelj provedbe predmetne investicije je MUP.

U svrhu osnaživanja kapaciteta MUP-a za borbu protiv kibernetičkih prijetnji i kriminaliteta, u razdoblju od 2021. do 2024., planirana je provedba sljedećih aktivnosti: i) Administracija i

upravljanje projektom, ii) Nabava kompleta i sustava za istraživanje kibernetičkog kriminaliteta, pretraživanje otvorenih izvora na internetu i digitalnu računalnu forenziku, iii) Nabava istražiteljskih analitičkih računalnih setova za analizu digitalnih dokaza, iv) Nabava modula za edukaciju policijskih službenika te v) Nabava idejnog rješenja i provedbe preventivne kampanje za šire građanstvo i privatni sektor.

Razdoblje provedbe: 4/2021-12/2024.

Planirane projektne aktivnosti uključuju:

AKTIVNOST 1. Administracija i upravljanje projektom. U sklopu predmetne investicije planirana je javna nabava usluga za administraciju i upravljanje projektom. Sredstva će se koristiti za podršku u pripremi i provedbi javne nabave: analiza tržišta i izrada projektne dokumentacije, podrška u postupku javne nabave, podrška projektnom timu u provedbi projekta - izvještavanje, prikupljanje potrebne dokumentacije, koordinacija i informiranje dionika, stručno i financijsko praćenje provedbe projekta i sklopljenih ugovora, praćenje i upravljanje projektnim rizicima kao i kvalitetom provedbe te za druge oblike podrške nužne za uspješnu i pravovremenu provedbu projekta.

AKTIVNOST 2. Nabava kompleta i sustava za istraživanje kibernetičkog kriminaliteta, pretraživanje otvorenih izvora na internetu i digitalnu računalnu forenziku, a koja će se provesti u okviru procesa javne nabave.

AKTIVNOST 3. Nabava istražiteljskih analitičkih računalnih setova za analizu digitalnih dokaza, a koja će se provesti u okviru procesa javne nabave.

AKTIVNOST 4. Nabava modula za edukaciju policijskih službenika kojom je predviđena java nabava 11 modula edukacija za 65 policijskih službenika u ukupnom trajanju od 150 radnih dana.

AKTIVNOST 5. Nabava idejnog rješenja i provedbe preventivne kampanje za šire građanstvo i privatni sektor u okviru procesa javne nabave. Početak aktivnosti: 12/2022. – Završetak 12/2023.

Procijenjeni trošak u okviru navedene investicije iznosi 11.916.760 kn.

Troškovi provedbe predloženi su na temelju povijesnih podataka sličnih aktivnosti u okviru prethodno provedenog projekta i provedenih analiza tržišta.

Troškovi aktivnosti uključuju:

Administraciju i upravljanje projektom (AKTIVNOST 1)

Procjena troška je napravljena prema uputi Hrvatske gospodarske komore o prosječnim cijenama rada u IT sektoru od 25. ožujka 2021. godine. Planira se angažirati voditelj projekta (590 EUR čovjek/dan) i administrator (440 EUR čovjek/dan) u trajanju od 38 mjeseci koliko je predviđeno trajanje provedbe projekta (8+12+12+6 mjeseci = 38 mjeseci).

Planirani angažman u danima: 3,5 dana voditelja projekta + 2 dana administratora projekta (mjesečno) = ((3,5*590) + (2*440))*38 = 111.910 eura =843.185,89 kn

Prema godinama provedbe trošak bi iznosio:

2021: od travnja do prosinca – 8 mjeseci: ((3,5*590) + (2*440))*8 mjeseci) = 23.560 eura =177.512,82 kn

2022: od siječnja do prosinca – 12 mjeseci: ((3,5*590) + (2*440))*12mjeseci) = 35.340 eura=266.269,23 kn

2023: od siječnja do prosinca – 12 mjeseci: ((3,5*590) + (2*440))*12 mjeseci) = 35.340 eura=266.269,23 kn

2024: od siječnja do lipnja – 6 mjeseci: ((3,5*590) + (2*440))*6 mjeseci) = 17.670 eura=133.134,61 kn

Nabavu kompleta i sustava za istraživanje kibernetičkog kriminaliteta, pretraživanje otvorenih izvora na internetu i digitalnu računalnu forenziku (AKTIVNOST 2) iznosi ukupno 4.074.265,60 kn. Predviđeni troškovi uključuju:

Nabavu kompleta i sustava za istraživanje kibernetičkog kriminaliteta, pretraživanje otvorenih izvora na internetu i istraživanja na darknetu - istražiteljska prijenosna računala sa sljedećim osnovnim karakteristikama: 10th Generation Intel® Core™ i9-10885H Windows 10 Pro 32GB DDR4-2933MHz, 2x16G 1TB M.2 PCIe NVMe Solid State Drive 15.6-in. display - 130 komada - jedinična cijena – 18.284,80 kn, ukupna cijena iznosi 2.337.049,60 kn. Jedinična cijena proizvoda utvrđena je na mrežnim stranicama proizvođača u SAD-u te uvećana za predviđeni trošak od 15% koji uključuje carinu i prijevoz jer se radi o računalima izvrsnih performansi kojih na hrvatskom tržištu nema u slobodnoj prodaji i potrebna je narudžba iz inozemstva.

Nabavu istražiteljskih analitičkih računalnih setova za analizu digitalnih dokaza (AKTIVNOST 3)

Istražiteljski analitički računalni setovi za analizu digitalnih dokaza - PC računala s monitorom sa sljedećim osnovnim karakteristikama: Display: 28 ", 2TB solid-state drive (SSD), 32GB (DDR4) Memory, Intel® Core™ i7-7820HQ - 130 komada - jedinična cijena iznosi – 35.099,20 kn, ukupna cijena 4.562.896 kn. Jedinična cijena proizvoda utvrđena je na mrežnim stranicama proizvođača u SAD-u te uvećana za predviđeni trošak od 15% koji uključuje carinu i prijevoz jer se radi o računalima izvrsnih performansi kojih na hrvatskom tržištu nema u slobodnoj prodaji i potrebna je narudžba iz inozemstva.

Nabavu modula za edukaciju policijskih službenika koja uključuje 11 specijaliziranih modula edukacija (AKTIVNOST 4)

Planirani trošak odnosi se na 11 modula edukacija za 65 službenika u ukupnom trajanju od 150 radnih dana, odnosno 6 nastavnih sati po danu i ukupno 900 nastavnih sati, uključujući online dostupnost nastavnih sadržaja i vježbi te podršku prilikom učenja kroz cijelo vrijeme trajanja edukacije – 3.375.000 kn. Utvrđena je cijena nastavnog sata, uključujući online platformu za učenje i podršku prilikom učenja za sličan projekt, koji se sastojao od 160 nastavnih sati te je cijena uvećana za predviđeni broj nastavnih sati (900) u prijedlogu ovog projekta.

Nabava idejnog rješenja i provedbe preventivne kampanje za šire građanstvo i privatni sektor (AKTIVNOST 5)

Predviđena je preventivna javna kampanja svjesnosti o kibernetičkom kriminalitetu u trajanju od 1 godine. Planirane aktivnosti uključuju: osmišljavanje kampanje, video produkcija, produkcija jingle spota, izradu web stranice, izradu Facebook stranice, oglašavanje putem Facebooka i oglašavanje putem Google display mreže, promotivni materijali (majice, olovke, brošure i sl.) za 10.000 osoba što je procijenjeno u iznosu od 798.632 kn.

U odnosu na vrijednost nabave sličnog projekta iznos je utrostručen za usluge (audio i video produkciju te promociju na internetu) što iznosi oko 414.922 kn. Deset puta je povećan iznos

za promotivne materijale s obzirom na to da je predviđeno da kampanja traje jednu godinu te da je planirano promotivnim materijalima obuhvatiti 10.000 osoba što iznosi oko 380.000 kn.

Procjena troškova po godinama provedbe investicije (u kn):

Aktivnosti	2021.	2022.	2023.	2024.
AKTIVNOST 1. Nabava usluga administracije i upravljanja projektom	177.513	266.269	266.269	133.135
AKTIVNOST 2. Nabava kompleta i sustava za istraživanje kibernetičkog kriminaliteta, pretraživanje otvorenih izvora na internetu i digitalnu računalnu forenziku	0	1.348.526	988.525	0
AKTIVNOST 3. Nabava istražiteljskih analitičkih računalnih setova za analizu digitalnih dokaza	0	2.399.997	2.162.896	0
AKTIVNOST 4. Nabava modula za edukaciju policijskih službenika	0	1.687.500	1.687.500	0
AKTIVNOST 5. Nabava idejnog rješenja i provedbe preventivne kampanje za šire građanstvo i privatni sektor	0	0	638.632	160.000
Ukupno	177.513	5.702.290	5.743.822	293.135

Nositelj provedbe	MUP
Ciljna skupina	Tijela javne uprave, građani i poslovni subjekti
Procijenjeni trošak	11.916.760 kn
Razdoblje provedbe	4/2021.-12/2024.

C2.3. R3-I3 Uspostava jedinstvenog kontakt centra za sve e-javne usluge za pružanje korisničke podrške

Izazov

Sukladno Zakonu o Državnoj informacijskoj infrastrukturi[96] postoje različiti pružatelji e-javnih usluga te svaki pružatelj usluga posjeduje vlastiti sustav korisničke podrške. Stoga, posebni izazov predstavlja usklađivanje i centraliziranje procesa korisničke podrške za sve pružatelje e-javnih usluga. Potrebno je uspostaviti efikasni proces korisničke podrške za sve e-javne usluge koji će omogućiti korisnicima kvalitetno i brže dobivanje informacija koje su im potrebne.

Nadalje, rezultati izvještaja o stupnju digitalizacije javnih uprava i dostupnosti digitalnih usluga zemalja članica EU (eGovernment benchmark), pokazali su da Hrvatska zaostaje u transparentnosti u pogledu Online korištenja, vezano za segmente B2_1 nedostupnosti demo verzija, B2_2 funkcionalnosti korisničke podrške uživo te B5 mehanizmi povratnih informacija. Jedinstveni kontakt centar (JKC) bi trebao odgovoriti na izazove iz Izvještaja o stupnju digitalizacije te bi sustav trebao i) imati mehanizme za primanje povratnih informacija i ocjene od strane korisnika, ii) omogućavati primanje prijedloga, komentara, upita, ocjena od strane korisnika usluge te iii) minimizirati vrijeme čekanja na odgovor. Također, JKC bi riješio problem efikasnog rukovanja velikim količinama poziva i drugih oblika interakcije koji se mogu pojaviti u određenom razdoblju.

[96] NN 92/14

Cilj

Cilj investicije je uspostaviti sustav za pružanje informacija i korisničke podrške građanima i poslovnim subjektima na jednom centraliziranom mjestu. JKC će transformirati način komunikacije javnih službenika s korisnicima te omogućiti transparentnost iste s obzirom na to da će korisnici moći ocijeniti kvalitetu interakcije s javnim službenicima. Na taj način korisnici će moći izraziti svoje zadovoljstvo ili nezadovoljstvo pruženom uslugom. Na temelju dobivenih informacija radit će se na kontinuiranom poboljšanju usluga.

Opis

Ovom investicijom planira se uspostava i implementacija Jedinstvenog kontakt centra Hrvatske (JKC) koji podrazumijeva novu, jedinstvenu uslugu za komunikaciju s građanima i poslovnim subjektima te će omogućiti korisnicima da na brz i jednostavan način pronađu traženu informaciju, postave upit, ili obave razgovor putem virtualnog asistenta. Unutar JKC-a će se implementirati i upravljanje odnosima s korisnicima (CRM) i korisničkim iskustvom (CEM) kao strateška odrednica za jačanje zadovoljstva korisnika državne i javne uprave. Korištenjem ove dvije metode kojima bi se prikupljali podaci od korisnika državne uprave te se isti analizirali (njihove potrebe, poteškoće sustava) kao takvi bi služili za input daljnjem razvoju i poboljšanju e-usluga kao i sustava e-Građani s komponentama koje ga čine (NIAS, OKP-PKP, ePoslovanje). Također, platforma će biti smještena unutar CDU okruženja te će se poštivati sve odredbe Zakona o kibernetičkoj sigurnosti operatora ključnih usluga i davatelja digitalnih usluga[97] te Uredbe (EU) 2019/881 („Akt o kibernetičkoj sigurnosti“) kako bi se osigurala kibernetička sigurnost sustava.

JKC će koristiti tehnologiju velikih podataka (engl. *Big Data*), principe umjetne inteligencije i strojnog učenja što će omogućavati prediktivne rezultate. JKC umjetna inteligencija sa strojnim učenjem bit će optimizirana da čita, uči i stvara nove vrijednosti iz skupljenih podataka. Na temelju dobivenih podataka i njihove obrade, JKC će obavljati predikcije problematike kod interakcije s korisnikom, učiti na njegovim prijašnjim upitima, te pružiti bolju analizu raspoloženja i namjere, preporuke te rješavanje problema.

JKC kao centralni sustav će imati poveznicu na sve pružatelje usluga – APIS IT, Fina, CARNet i AKD. Također, JKC sustav će se povezati sa svim tijelima državne uprave, ali i lokalne te regionalne samouprave. Ako tijela imaju svoj postojeći sustav korisničke podrške, isti će se povezati s JKC-om te će JKC biti centralna i jedina platforma komunikacije tijela državne uprave, lokalne te regionalne samouprave s korisnicima. Komunikacija će se obavljati kroz CDU, tj. koristeći središnju državnu sabirnicu (engl. *Government Service Bus, GSB*) koja predstavlja komponentu središnjeg sustava interoperabilnosti (SSI) nacionalne administracije Republike Hrvatske. GSB osigurava funkcionalnosti sigurnog prihvata, prosljeđivanja, bilježenja, kriptiranja i potvrđivanja poruka i dokumenata između pojedinih tijela javnog sektora. GSB će se povezati na JKC u dijelu iskorištavanja modula za upravljanje korisničkim upitima. Sustav će pružati i podršku za postojeće eUsluge koje su aktivne na portalu eGrađani. Trenutno se radi o 86 dostupnih eUsluga na portalu eGrađani.

[97] NN 64/18

Provedba

Nositelj provedbe predmetne investicije je SDURDD. Ciljana skupina investicije su tijela državne uprave, JLP(R)S-ovi te sami korisnici JKC-a odnosno građani i poslovni subjekti.

U okviru ove investicije planirano je ukupno šest aktivnosti: i) Upravljanje i administracija projekta, ii) Analiza stanja, iii) Uspostava platforme, iv) Uspostava sustava u CDU, v) Edukacija, vi) Promidžba i vidljivost.

Razdoblje provedbe: 10/2021.-12/2024.

AKTIVNOST 1. Administracija i upravljanje projektom je aktivnost koja će se odvijati kontinuirano za vrijeme čitave provedbe projekta. U okviru aktivnosti predviđen je angažman vanjskog stručnjaka koji će pružati stručnu podršku SDURDD-u u upravljanju projektnim aktivnostima te u pripremi dokumentacije za nadmetanje.

AKTIVNOST 2. Analiza stanja uključuje aktivnosti prikupljanja i obrade podataka, objedinjavanja prikupljenih podataka za izradu izvješća, izradu izvješća te izradu smjernica za pravnu definiciju sustava. Predviđena je analiza, odnosno prikupljanje i obrada podataka institucija (TDU-a, JLP(R)S-a i drugih javnih tijela) koje posjeduju svoj vlastiti korisnički sustav uz prikupljanje podrobnijih tehničkih informacija o sustavu (HW/SW), ako ga posjeduju. Uz navedenu analizu, potrebno je sagledati je li potreban ikakav pravni akt kojim bi se osiguralo da dionici koji će komunicirati i odgovarati na upit građana imaju pravnu osnovu (Odluka Vlade, Uredba ili sl.). Izrada smjernica za pravnu definiciju sustava dionika odnosi se na analizu postojećeg zakonodavnog okvira, kao i donošenje novog kojim će se uređivati uspostava JKC-a.

AKTIVNOST 3. Uspostava platforme podrazumijeva dizajn sustava, implementaciju NIAS rješenja, implementaciju modula za upravljanje odnosima s korisnicima, implementaciju i podešavanje modula za upravljanje podacima, implementaciju modula za umjetnu inteligenciju i strojnu obradu podataka, implementaciju i podešavanje virtualnog asistenta, implementaciju CMR/CEM sustava, izradu potrebnih API-ja te povezivanje na GSB. Uz sve navedene aktivnosti uspostavit će se i eksternalizirana usluga pozivnog centra koji nudi mogućnost kontakata putem telefona i koji će biti integriran u cjeloviti sustav upravljanja odnosa s korisnicima s ciljem pružanja točnih i cjelovitih informacija. Uslugu je najbolje iznajmiti putem specijaliziranih tvrtki, vodeći računa o zaštiti integriteta sustava i korisničkih podataka implementacijom politike informacijske sigurnosti na razini ugovora te optimizacijom operativnih troškova korištenjem dostupnih tehnologija.

AKTIVNOST 4. Uspostava sustava u CDU uključuje usluge podešavanja infrastrukture, usluge aplikativnog podešavanja te usluge sistemske analitike koju je potrebno obaviti na strani Centra dijeljenih usluga, a sve kako bi usluga bila implementirana i pravilno konfigurirana.

AKTIVNOST 5. Edukacija podrazumijeva organizaciju i provedbu edukacija namijenjenih za koordinatore koji će odgovarati na postavljene upite te obavljati interakciju s korisnicima.

AKTIVNOST 6. Promidžba i vidljivost osigurava vidljivost projekta prema građanima i uključuje izradu vizualnog identiteta, online konferencije te samo vidljivosti i promidžbe sustava.

Procijenjeni trošak u okviru navedene investicije iznosi 31.245.508 kn.

Procjena troškova temeljena je na istraživanju i analizi tržišta te na empirijskim podacima troškova već provedenih projekata. Navedeno se odnosi i na projekt koji je trenutno u provedbi, a radi se o projektu „Prilagodba informacijskih sustava Tijela Javnog Sektora Portalu otvorenih

podataka (*Open Data*)". Također, kao podloga i orijentacija u definiranju troškova poslužio je i projekt „Unaprjeđenje sustava evidencije i upravljanja državnom imovinom". U segmentu standardizacije troškova zatražena je analiza tržišta od strane Hrvatske gospodarske komore te su na temelju iste definirane cijene po određenim ulogama odnosno za stručnjake iz pojedinih domena. Za potrebe procjene troškova stoga su u obzir uzete sljedeće cijene (izražene u jedinici čovjek/dan): sistemski inženjer 3.767 kn programer 4.521 kn, konzultant 5.274 kn, administrator projekta i tester 3.240 kn, voditelj projekta 4.370 kn.

Troškovi aktivnosti uključuju:

Administraciju i upravljanje projektom (AKTIVNOST 1)

Zbog manjka internih kapaciteta, predviđena je vanjska/stručna podrška za upravljanje projektom, ali i administraciju te pripremu dokumentacije za nadmetanje. Stoga su potrebna dva profila stručnjaka – stručnjak za upravljanje projektima te stručnjak za pripremu dokumentacije. U tom segmentu, u obzir je uzeta prosječna cijena takve vrste usluga na temelju usporedbe s drugim projektima i procjenama, kao i aktivnosti navedene unutar tih projekata koje ponuditelj mora provesti, no s razmjernim povećanjem budući da su prijašnji projekti bili manjeg obuhvata. U dijelu ove aktivnosti procjena troška je oko 5% ukupnog budžeta cjelokupnog projekta. Trošak je procijenjen u jediničnoj cijeni po radnom satu, u visini od 4.370 kn za vođenje projekta i 3.240 kn za administraciju. Ukupni planirani fond je 20, što se odnosi na 3,5 dana upravljanja projektom i 11 dana pripreme dokumentacije za nadmetanje i administraciju projekta. Predviđen je ukupan trošak aktivnosti u iznosu od 1.986.465 kn.

Analiza stanja (AKTIVNOST 2)

Troškovi analize stanja odnose se na: aktivnosti prikupljanja i obrade podataka u ukupnom iznosu od 548.496 kn (2 konzultanta, svaki 52 dana, ukupno 104 dana), objedinjavanje prikupljenih podataka za izradu izvješća u iznosu od 696.168 kn (3 konzultanta, svaki 44 dana, ukupno 132 dana), izradu izvješća u iznosu od 400.824 kn (1 konzultanta, svaki 38 dana, ukupno 76 dana) te na izradu smjernica za pravnu definiciju sustava u iznosu od 200.412 kn (angažman 1 konzultanta u trajanju od 38 dana). Kalkulacija je temeljena na procijenjenoj tržišnoj cijeni konzultanta u iznosu od 5.274 kn (izraženo u čovjek/danima).

Predviđen je ukupan trošak aktivnosti u iznosu od 1.845.900 kn.

Uspostava platforme (AKTIVNOST 3)

Troškovi usluge dizajna, implementacije svih modula i produkcija platforme se procjenjuju u iznosu od 19.178.040 kn.

Trošak obuhvaća: dizajn sustava u ukupnom iznosu od 569.646 kn (2 konzultanta, svaki 63 dana, ukupno 126 dana), implementaciju NIAS autentifikacije u ukupnom iznosu od 1.844.568 kn (4 konzultanta, svaki 102 dana, ukupno 408 dana), implementaciju modula za upravljanje odnosima s korisnicima u ukupnom iznosu od 1.573.308 kn (3 konzultanta, svaki 116 dana, ukupno 348 dana), implementaciju i podešavanje modula za upravljanje podacima u ukupnom iznosu od 1.410.552 kn (3 konzultanta, svaki 104 dana, ukupno 312 dana), implementaciju modula za umjetnu inteligenciju i strojnu obradu podataka u ukupnom iznosu od 1.401.510 kn (5 konzultanta, svaki 62 dana, ukupno 310 dana), implementaciju i podešavanje virtualnog asistenta u ukupnom iznosu od 1.356.300 kn (5 konzultanta, svaki 60 dana, ukupno 300 dana), implementaciju CRM/CEM sustava u ukupnom iznosu od 1.663.728 kn (4 konzultanta, svaki 92 dana, ukupno 368 dana), izradu potrebnih API-ja u ukupnom iznosu od 2.631.222 kn (3

konzultanta, svaki 194 dana, ukupno 582 dana), povezivanje na GSB u ukupnom iznosu od 2.197.206 kn (3 konzultanta, svaki 162 dana, ukupno 486 dana). U uspostavu sustava uključen je i trošak eksternalizirane usluge pozivnog centra, u procjeni iznosa od 4.530.000 kn, a koji je temeljen na istraživanju tržišta i zaprimljenim ponudama.

Usluga uspostave sustava u CDU (AKTIVNOST 4)

Planirani trošak se odnosi na trošak usluge podešavanja infrastrukture (u procijenjenom iznosu od 2.279.186 kn), trošak usluge aplikativnog podešavanja (u procijenjenom iznosu od 2.279.186 kn) i trošak usluge sistemske analitike (u procijenjenom iznosu od 2.279.186 kn). Ova aktivnost podrazumijeva nabavu usluga implementacije i prilagodbe platforme i softvera potrebnog da se postigne puna produkcija sustava.

Predviđen je ukupni trošak aktivnosti u iznosu od 6.837.558 kn.

Edukacija koordinatora (AKTIVNOST 5)

Trošak se odnosi na potrebu edukacije koordinatora u tijelima koja će u ime tijela odgovarati na upite putem platforme i biti u interakciju s korisnicima koji postavljaju upite. Svako tijelo bi trebalo imati jednog koordinatora koje će biti zadužen da pregleda upit, odgovori i prati status upita do njegovog zatvaranja. Procijenjena vrijednost je 337.546 kn.

Promidžba i vidljivost (AKTIVNOST 6)

Troškovi se odnose na izradu vizualnog identiteta projekta, angažman PR stručnjaka, tisak promotivnih materijala (plakat, rollup) te implementaciju interaktivne platforme za konferencije. Planirano je i predstavljanje projekta putem konferencije, no zbog epidemiološke situacije uspostavit će se interaktivna platforma za online konferenciju čiji trošak uključuje implementaciju same platforme, uslugu administriranja i vođenja same platforme i konferencije. Planirano je angažiranje 2 konzultanta i 32 sati rada za edukaciju. Procijenjeni trošak je 1.059.999 kn, temeljen iskustva na prijašnjim projektima, a cijena platforme za online konferencije bazirana je pregledom ponuda na Internet stranicama.

JKC će prilagoditi sadržaj portala sukladno europskoj normi EN 301 549, a temeljem Smjernice za osiguravanje digitalne pristupačnosti koje je izradio CARNET (Hrvatska akademska i istraživačka mreža). Smjernice sadrže minimalne zahtjeve za digitalnom pristupačnosti i CARNET ih kontinuirano revidira i nadopunjuje, uz prethodne konzultacije sa stručnom zajednicom i relevantnim dionicima.

Koraci za postizanje digitalne pristupačnosti na JKC portalu će biti:

1) prilagoditi mrežne stranice i programska rješenja za pokretne uređaje
2) objaviti i redovito ažurirati izjavu o pristupačnosti.

Sadržaj predloška izjave o pristupačnosti propisan je Provedbenom odlukom Komisije (EU) 2018/1523) te će ista biti implementirana ja JKC.

Troškovi povezani s projektom ne uključuju državnu potporu, odnosno aktivnosti i troškovi su u javnoj nadležnosti države. Sva ulaganja odnose se na javnu infrastrukturu te nema elemenata državnih potpora.

Procjena troškova po godinama provedbe investicije (u kn):

Aktivnosti	2021.	2022.	2023.	2024.
AKTIVNOST 1. Administracija i upravljanje projektom	82.188	634.759	634.759	634.759
AKTIVNOST 2. Analiza stanja	1.845.900	0	0	0
AKTIVNOST 3. Uspostava platforme	0	6.126.520	3.648.205	9.403.315
AKTIVNOST 4. Usluga uspostave sustava u CDU	0	2.279.186	2.279.186	2.279.186
AKTIVNOST 5. Edukacija	0	0	168.773	168.773
AKTIVNOST 6. Promidžba i vidljivosti	0	0	0	1.059.999
Ukupno	1.928.088	9.040.465	6.730.923	13.546.032

Nositelj provedbe	SDURDD
Ciljna skupina	TDU, JLP(R)S, građani i poslovni subjekti (korisnici)
Procijenjeni trošak	31.245.508 kn
Razdoblje provedbe	10/2021.-12/2024.

C2.3. R3-I4 Konsolidacija sustava zdravstvene informacijske infrastrukture CEZIH

Izazov

Sustav zdravstvene informacijske infrastrukture CEZIH namijenjen je svim dionicima zdravstvenog sustava: bolnicama, općoj obiteljskoj medicini (liječnička aplikacija i sestrinska aplikacija), pedijatriji, ginekologiji, stomatologiji, školskoj medicini, SKZZ-u, javnozdravstvenim institucijama (HZJZ), Ministarstvu zdravstva (MIZ), HZZO-u, ljekarnama, laboratorijima. Sustav treba biti dostupan 24 sata dnevno, 7 dana u tjednu te mora biti omogućen ispravan, pouzdan i siguran rad sustava.

Postojeća IKT oprema na kojoj CEZIH radi je stara više od 7 godina i podkapacitirana, a za neke komponente sustava ističe podrška što može ugroziti nesmetan rad cjelokupnog sustava i otežava njegovo održavanje. IKT oprema se nalazi u podatkovnim centrima na dvije odvojene lokacije u Zagrebu i Rijeci, a niti jedan podatkovni centar ne posjeduje certifikat utvrđen po standardiziranoj metodologiji za utvrđivanje dostupnosti podatkovnog centra (TIER 3 ili slični). Za podatkovni centar u Zagrebu postoji rizik onesposobljavanja opreme u slučaju recentnih događaja (primjerice potres), a podatkovni centar u Rijeci nije lokacija oporavka od katastrofe sustava. Slijedom navedenog, ugroženo je kontinuirano funkcioniranje kompletnog sustava ili nekog njegovog dijela.

Sustav CEZIH u zadnje vrijeme ima povećan broj slučajeva kompletnog ispada funkcionalnosti, što s pravom uzrokuje nezadovoljstvo korisnika sustava (bolnički sustavi i sustavi primarne zdravstvene zaštite, medicinsko osoblje, pacijenti, itd.). Također, dio zastoja uzrokovan je i nedostatnim kapacitetima i performansama IKT opreme na koju je smješten sustav CEZIH, a koja ne omogućava proširenja niti uvođenje novih funkcionalnosti.

Prethodno identificirani izazovi ukazuju na potrebu značajnih dodatnih ulaganja u IKT infrastrukturu, što bi uz ostale aktivnosti zahtijevalo i migraciju središnjeg dijela sustava na novu okolinu i uspostavu prijeko potrebnog rješenja za oporavak od katastrofe, radi osiguranja kontinuiteta poslovanja, a time i visoke dostupnosti sustava koji predstavlja okosnicu zdravstvenog sustava u Hrvatskoj.

Cilj

Predloženom investicijom žele se ostvarili sljedeći ciljevi: (i) omogućavanje kontinuiranog, ispravnog, pouzdanog i sigurnog načina rada centralnog zdravstvenog informacijskog sustava; (ii) uspostava primarne i sekundarne lokacije uz zadovoljavanje TIER 3 standarda pouzdanosti i dostupnosti; (iii) osiguravanje podataka (*backup*) te nadzor rada sustava. Provedbom ove investicije osigurat će se nesmetan rad i daljnji razvoj informacijskog sustava zdravstva u koji se slijevaju svi zdravstveni podaci koji nastaju u Hrvatskoj, a što je posebno važno u uvjetima proglašene epidemije zarazne bolesti COVID-19.

Opis

Predložena investicija je komplementarna s projektom Središnjeg državnog ureda za razvoj digitalnog društva „Uspostava Centra dijeljenih usluga“, sufinanciranog sredstvima iz Europskog fonda za regionalni razvoj u okviru OPKK kroz koji će se spojiti državna informacijska infrastruktura i omogućiti zajedničko korištenje informacijskih i komunikacijskih tehnologija te istih aplikativnih rješenja tijelima javne uprave. U okviru spomenutog projekta nije bilo predviđeno udomljavanje sustava CEZIH stoga je potrebno ovom investicijom nabaviti i proširiti kapacitete CDU-a tehnološkom osnovicom potrebnom za funkcioniranje sustava.

Projekt konsolidacije sustava CEZIH, kao dijela zdravstvene informacijske infrastrukture potrebno je izvesti kroz konsolidaciju sustava CEZIH na novu hardversku osnovu i nabavu licenci softvera srednjeg sloja i baza podataka s pripadajućim održavanjem. Postojeće aplikativno rješenje je potrebno prilagoditi i migrirati na novu zdravstvenu informacijsku infrastrukturu.

Kupnja IT opreme bit će prema zahtjevima DNSH:

- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU Direktivom 2009/125/EC za eko-dizajn proizvoda povezanih s energijom, kojom se doprinosi održivom razvitku povećanjem energetske učinkovitosti i razine zaštite okoliša.
- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU direktivom 2011/65/EU (RoHS) za ograničavanje upotrebe određenih opasnih supstanci u električnoj i elektroničkoj opremi.
- Kada električna i elektronička oprema završi s radom, otpadnu električnu i elektroničku opremu sakuplja i upravlja ovlašteni operater te obrađuje prema hijerarhiji otpada, u skladu s Direktivom 2012/19/EU o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi.
- Proizvodnja poslužitelja, uređaja za pohranu i mrežne tehnologije također troši veliku količinu energije i tako emitira CO2. Korištena oprema trebala bi udovoljavati zahtjevima EU Direktive o ekološkom dizajnu za poslužitelje i proizvode za pohranu podataka.
- Kada završi uporabna faza električne i elektroničke opreme, otpadnu električnu i elektroničku opremu sakuplja i upravlja ovlašteni operater te obrađuje prema hijerarhiji otpada, u skladu s Direktivom 2012/19/EU o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi.
- Rashladna sredstva zaposlena u rashladnim sustavima moraju udovoljavati zahtjevima EU Uredbe o F-plinovima.

Provedba

Nositelj provedbe predmetne investicije je SDURDD. Suradnici na projektu su MIZ i HZZO. Ciljanu skupinu investicije predstavljaju svi dionici zdravstvenog sustava: bolnice, opća obiteljska medicina, pedijatrija, ginekologija, stomatologija, školska medicina, SKZZ, javnozdravstvene institucije (HZJZ), MIZ, HZZO, ljekarne, laboratoriji.

U okviru predmetne investicije planirana je provedba sljedećih aktivnosti: i) Administracija i upravljanje projektom; ii) Nadogradnja informacijsko-komunikacijske infrastrukture potrebne za smještaj aplikativnog sustava CEZIH u okviru CDU-a; iii) Nabava odgovarajućih licenci programskih proizvoda i baza podataka za rad aplikativnog sustava CEZIH; iv) Prilagodba i migracija aplikativnog sustava CEZIH i pripadajućih podataka sa stare strojne i programske osnovice u CDU; v) Testiranje i paralelni rad postojećeg i novog sustava; vi) Promocija rezultata projekta.

Razdoblje provedbe: 6/2021.-6/2025.

AKTIVNOST 1. Administracija i upravljanje projektom. Zbog manjka ljudskih resursa i izražene potrebe za koordinacijom uzimajući u obzir kompleksnost projekta, planira se ugovaranje stručne podrške u upravljanju i administraciji projekta te u pripremi dokumentacije za nadmetanje.

AKTIVNOST 2. Nadogradnja informacijsko-komunikacijske infrastrukture potrebne za smještaj aplikativnog sustava CEZIH u okviru CDU-a. Na temelju provedene analize potrebno je nadograditi postojeće kapacitete CDU-a što uključuje nabavu računalnih poslužitelja s pripadajućim licencama za virtualizaciju, operativnih sustava i antivirusnih programa, ormara, mrežne opreme, sustava za pohranu podataka. U okviru ove aktivnosti provest će se nabava prethodno spomenute opreme za proširenje kapaciteta CDU-a.

AKTIVNOST 3. Nabava odgovarajućih licenci programskih proizvoda i baza podataka za rad aplikativnog sustava CEZIH. Temeljeno na analizi postojećeg sustava te na prijedlogu rješenja konsolidiranog sustava CEZIH uspostavljenog u okviru CDU-a, u okviru ove aktivnosti provest će se nabava licenci srednjeg i aplikativnog sloja i licenci baza podataka Oracle, Informix, MS SQL Server.

AKTIVNOST 4. Prilagodba i migracija aplikativnog sustava CEZIH i pripadajućih podataka sa stare strojne i programske osnovice u CDU. Po uspostavi IKT infrastrukture i nabavljenim licencama za aplikativni sloj i baze podataka provest će se prilagodba sustava na novo okruženje CDU-a te migracija aplikacija i podataka.

AKTIVNOST 5. Testiranje i paralelni rad postojećeg i novog sustava. Nakon provedene migracije sustava potrebno je provesti opsežno testiranje svih komponenti sustava CEZIH prije nego konsolidirani sustav CEZIH u CDU bude spreman za produkcijski rad.

AKTIVNOST 6. Promocija rezultata projekta. Predviđene su aktivnosti promicanja vidljivosti projekta s namjerom osvješćivanja dionika projekta i korisnika sustava CEZIH o rezultatima ove investicije te većoj razini kvalitete usluga u sklopu CEZIH-a.

Procijenjeni trošak u okviru navedene investicije iznosi 100.500.049 kn.

Središnji državni ured za razvoj digitalnog društva je zajedno s Ministarstvom zdravstva, kao vlasnikom sustava CEZIH i Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje kao operatorom sustava CEZIH, napravio analizu koja uključuje (i) specifikaciju količina potrebnih novih licenci

za srednji sloj sustava CEZIH, tj. licence Oracle Fusion Middleware (Oracle FMW) te potrebnih licenci baza podataka Oracle, Informix, MS SQL Server kao i aplikacija pristupnog sloja, (ii) specifikaciju potrebne dodatne hardverske opreme koja se treba osigurati u podatkovnim centrima uspostavljenim na primarnoj i sekundarnoj lokaciji CDU-a, a na koju bi se trebao udomiti sustav CEZIH, (iii) specifikaciju migracije i konsolidacije sustava CEZIH u novim podatkovnim centrima uspostavljenim na primarnoj i sekundarnoj lokaciji CDU-a i (iv) prijedlog rješenja.

Procjena troškova temeljena je na spomenutoj provedenoj analizi sustava CEZIH i analizi tržišta te empirijskim podacima troškova već provedenih projekata. Također, kao podloga i orijentacija u definiranju troškova poslužio je projekt uspostave Centra dijeljenih usluga.

Troškovi aktivnosti uključuju:

Administraciju i upravljanje projektom (AKTIVNOST 1)

Zbog manjka internih kapaciteta, predviđena je vanjska/stručna podrška za upravljanje projektom, ali i administraciju te pripremu dokumentacije za nadmetanje. Stoga su potrebna dva profila stručnjaka – stručnjak za upravljanje projektima te stručnjak za pripremu dokumentacije. U tom segmentu, u obzir je uzeta prosječna cijena takve vrste usluga na temelju usporedbe s drugim projektima, no s razmjernim povećanjem budući da su prijašnji projekti bili manjeg obuhvata. Trošak je procijenjen u jediničnoj cijeni po radnom danu, u visini od 4.370 kn za vođenje projekta i 3.240 kn za administraciju. Ukupni planirani fond dana za vrijeme trajanja projekta je 341 dan, što se odnosi na 134 dana upravljanja projektom i 207 dana pripreme dokumentacije za nadmetanje i administraciju.

Ukupni predviđeni trošak je 1.256.227 kn.

Nadogradnju informacijsko-komunikacijske infrastrukture potrebne za smještaj aplikativnog sustava CEZIH u okviru CDU-a (AKTIVNOST 2)

Postojeći kapaciteti CDU-a uspostavljeni kroz projekt "Uspostava Centra dijeljenih usluga" nisu dovoljni niti adekvatni za smještaj sustava CEZIH u CDU stoga je potrebno proširiti CDU s novim računalnim poslužiteljima s pripadajućim licencama za virtualizaciju, operativnim sustavima i antivirusnim programima, ormarima za smještaj opreme, mrežnom opremom, i sustavom za pohranu podataka. Količine potrebne strojne i programske opreme definirane su provedenom analizom u suradnji s Ministarstvom zdravstva i HZZO-om, a cijene na temelju analize tržišta i kroz provedbu nabava na projektu uspostave CDU-a. Navedena aktivnost uključuje nabavu IKT infrastrukture (hardver i softver potreban da se uspostavi cloud okolina) i ne uključuje rad. Potrebno je nabaviti sljedeći hardver i softver: 32 servera ukupne vrijednosti 7.509.482 kn, mrežnu opremu (61 router i switch s pripadajućim kabelima, modulima i licencama) vrijednosti 7.822.377 kn, virtualizacijski softver (VMware Cloud Foundation Enterprise) vrijednosti 4.171.934 kn, sustav za pohranu (Pure storage 2x63 TB i Isilon storage 2x500 TB) vrijednosti 5.214.918 kn, backup software vrijednosti 2.085.967 kn, antivirus software vrijednosti 208.597 kn, API manager licence vrijednosti 3.128.951 , licence operativnog sustava (Red Hat Linux i Microsoft Windows dana centar) vrijednosti 1.207.775 kn.

Ukupni trošak Aktivnosti 2 je 31.350.000 kn.

Nabavu odgovarajućih licenci programskih proizvoda i baza podataka za rad aplikativnog sustava CEZIH (AKTIVNOST 3)

Na temelju provedene analize postojećeg sustava CEZIH te prijedloga rješenja konsolidiranog sustava CEZIH u okviru CDU-a temeljenog na paradigmi računalnog oblaka definirane su količine potrebnih licenci aplikativnog sloja i baza podataka, a cijene su izračunate na temelju analize tržišta i iz sklopljenih okvirnih sporazuma s pojedinim dobavljačima koje je sklopio u ime Hrvatske Središnji državni ured za središnju javnu nabavu. Navedena aktivnost se odnosi na licence i ne uključuje rad. Potrebno je kupiti sljedeće licence: MS Windows SQL DataBase (56 licenci) vrijednosti 5.681.063 kn, Oracle Enterprise DataBase licence (238 različitih licenci) vrijednosti 27.637.602 kn, Oracle aplikacijski sloj (61 različita licenca + 136.175 korisničkih licenci) vrijednosti 15.866.031 kn i Informix DataBase licence (27 različitih licenci) vrijednosti 7.165.304 kn.

Ukupni trošak Aktivnosti 3 je 56.350.000 kn.

Prilagodbu i migraciju aplikativnog sustava CEZIH i pripadajućih podataka sa stare strojne i programske osnovice u CDU (AKTIVNOST 4)

Analiza provedena u suradnji s Ministarstvom zdravstva i HZZO-om je obuhvatila i specifikaciju migracije i konsolidacije sustava CEZIH u novim podatkovnim centrima uspostavljenim na primarnoj i sekundarnoj lokaciji CDU-a te je definiran popis potrebnih poslova s procjenom potrebnih stručnjaka i sati rada potrebnih stručnjaka, na temelju iskustva na do sada provedenim, iako manje kompleksnim, migracijama raznih sustava u CDU. Budući da se radi o vrlo kompleksnom sustavu i procijenjenom trajanju migracije od 12 mjeseci, potrebno je osigurati stručnjake raznih profila (sistem inženjeri, programeri, konzultanti, administratori baza podataka, administrator na projektu…). Cijena rada navedenih stručnjaka je procijenjena na temelju informacija s tržišta, informacija od strane Hrvatske gospodarske komore te iskustva u provedbi projekta „Uspostava Centra dijeljenih usluga“. Radi se o ukupno 2.400 čovjek/dana raznih profila IT stručnjaka prosječne vrijednosti čovjek/dana 4.104,19 kn.

Ukupni trošak ove aktivnosti je 9.850.056 kn.

Testiranje i paralelni rad postojećeg i novog sustava (AKTIVNOST 5)

Budući da se radi o vrlo kompleksnom sustavu o kojem ovisi cijeli zdravstveni sustav Republike Hrvatske po provedenoj migraciji potrebno je provesti višemjesečno testiranje migriranog sustava u CDU te paralelni rad starog sustava dok god testiranja rada sustava ne pokažu da je sustav potpuno funkcionalan i spreman za produkciju. S obzirom na kompleksnost sustava, potreban je širok dijapazon profila potrebnih stručnjaka, osim samih stručnjaka za testiranje (koji su također raznih profila jer je potrebno provjeriti sve komponente sustava). Cijena rada navedenih stručnjaka je procijenjena na temelju informacija s tržišta te iskustva u provedbi projekta „Uspostava Centra dijeljenih usluga“. Predviđeno je 290 čovjek/dana raznih profila IT stručnjaka prosječne vrijednosti čovjek/dana 3.275,89 kn.

Ukupni trošak ove aktivnosti je 950.008 kn.

Promociju rezultata projekta (AKTIVNOST 6)

Planirano je usmjeravanje određene količine sredstava na edukativne (za korisnike CEZIH sustava) i promotivne aktivnosti, budući da je u sustav CEZIH uključeno puno dionika iz zdravstvenog sustava te je potrebno provesti informiranje istih o unaprjeđenjima sustava te benefitima takvog novog konsolidiranog sustava CEZIH za korisnike. Planira se radionica (konferencija) na temu primjene tehnologije računalstva u oblaku u zdravstvu te nabava

različitih promotivnih materijala. Predviđeni trošak radionica je 632.194 kn, a trošak izrade promo materijala je 111.564 kn.

Ukupni predviđeni trošak ove aktivnosti je 743.758 kn.

Procjena troškova po godinama provedbe investicije (u kn):

Aktivnost	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.
AKTIVNOST 1. Administracija i upravljanje projektom	197.253	456.591	303.113	149.635	149.635
AKTIVNOST 2. Nadogradnja informacijsko-komunikacijske infrastrukture potrebne za smještaj aplikativnog sustava CEZIH u okviru CDU-a	0	31.350.000	0	0	0
AKTIVNOST 3. Nabava odgovarajućih licenci programskih proizvoda i baza podataka za rad aplikativnog sustava CEZIH	0	56.350.000	0	0	0
AKTIVNOST 4. Prilagodba i migracija aplikativnog sustava CEZIH i pripadajućih podataka sa stare strojne i programske osnovice u CDU	0	0	9.850.056	0	0
AKTIVNOST 5. Testiranje i paralelni rad postojećeg i novog sustava	0	0	950.008	0	0
AKTIVNOST 6. Promocija rezultata projekta	0	0	0	250.000	493.758
Ukupno	197.253	88.156.591	11.103.177	399.635	643.393

Nositelj provedbe	SDURDD
Ciljna skupina	Svi dionici zdravstvenog sustava (bolnice, opća obiteljska medicina, pedijatrija, ginekologija, stomatologija, školska medicina, SKZZ, javnozdravstvene institucije (HZJZ), MIZ, HZZO, ljekarne, laboratoriji)
Procijenjeni trošak	100.500.049 kn
Razdoblje provedbe	6/2021.-6/2025.

C2.3. R3-I5 Projekt uvođenja digitalne osobne iskaznice

Izazov

Hrvatski građani za potrebe podnošenja raznih zahtjeva za ostvarenjem svojih prava i dalje moraju fizički doći u prostor određenog tijela javne vlasti (TJV) koji je namijenjen komunikaciji s građanima, a isto vrijedi i u slučaju potrebe preuzimanja akata TJV-a koji se ne dostavljaju poštom. Osim negativnih utjecaja na okoliš zbog korištenja velikih količina papira, značajni resursi javne uprave su usmjereni na pretežno administrativne aktivnosti. Stoga postoji veliki prostor za potencijalnu realokaciju resursa na druge aktivnosti i projekte koji doprinose stvaranju visoke dodane vrijednosti za javni sektor i gospodarstvo.

Trenutna aplikativna podrška za korištenje elektroničkih funkcionalnosti osobne iskaznice (e-OI) je prilagođena radu na računalima i korisnicima koji računala koriste za potpisivanje i pečatiranje elektroničkih dokumenata. S obzirom na to da je za korištenje e-OI potrebno koristiti računalo s čitačem kartica, takvo ograničenje izravno utječe na korisnike koji preferiraju mobilne platforme, a koji:

(i) ili ne posjeduju računalo s čitačem kartica i ne koriste elektronički dostupne usluge tijela javne uprave

(ii) ili koriste ograničen skup elektroničkih dostupnih usluga tijela javne uprave

(iii) ne koriste usluge pravovaljanog elektroničkog potpisivanja PDF dokumenata jer nisu dostupne putem mobilnih uređaja (mobitela i tableta).

Takva situacija stoga je ograničavajuća za veliki broj korisnika i priječi snažniju upotrebu e-OI u obavljanju poslova građana s TJV-om te ne doprinosi smanjenju administrativnog tereta kako za građane, tako i za sama tijela javne vlasti.

Prema podacima Sektorske analize u području telekomunikacija, u Hrvatskoj je u prvom tromjesečju 2019. bilo preko 4,3 milijuna priključaka/korisnika u pokretnoj mobilnoj mreži što ukazuje na široku rasprostranjenost korištenja mobilnih uređaja. Potencijal Hrvatske vezan za digitalizaciju rada tijela javne uprave kroz pružanje svojih usluga građanima i poslovanja tvrtki te veću iskoristivost digitalnih certifikata e-OI je do sada samo djelomično iskorišten.

Elektronička predaja zahtjeva za dokumente i drugih zahtjeva javnoj upravi uz korištenje e-OI i ID mobilne aplikacije doprinijet će rješavanju izazova vezanih uz nerijetko dugotrajne i kompleksne procese izdavanja dokumenata i akata, smanjenju administrativnog tereta te olakšanju pristupa uslugama za ranjive skupine.

Provedbom ove investicije će se odgovoriti na prethodno spomenute izazove te ujedno:

(i) smanjiti potreba fizičkih osoba za dolaskom u prostor tijela javne uprave namijenjen komunikaciji s građanima čime se:

povećava učinkovitost tijela javne uprave

smanjuje cirkulacija ljudi i rizik zaraze od COVID-a 19 (preporuka Vijeća EU-a - CSR 2020/1a)

omogućava realokacija resursa tijela javne uprave na druge aktivnosti i projekte

(ii) povećati pristup građana digitalnoj infrastrukturi i uslugama (preporuka Vijeća EU-a - CSR 2020/2b)

(iii) doprinijeti ispunjenju preporuka Vijeća EU-a - CSR 2020/3d putem pozitivnih utjecaja projekta na okoliš koje će se ogledati kroz smanjenje količine papira u upotrebi za izdavanje akata od strane TJV-a i predavanje zahtjeva TJV-u uslijed povećanja količine elektronički potpisanih (ili pečatiranih) izdanih akata TJV-a i predavanih zahtjeva javnoj upravi u elektroničkom obliku.

Cilj

Cilj predmetne investicije je ostvarivanje značajnog povećanja broja korisnika elektroničke komponente e-OI i korisnika ID mobilne aplikacije uz popularizaciju korištenja funkcionalnosti elektroničkog potpisivanja u segmentu pružanja usluga TJV-a građanima i poslovnim subjektima.

Ovim projektom planirano je povećanje broja korisnika elektroničkih funkcionalnosti osobne iskaznice i mobilne.ID aplikacije za 300.000. Toliko je planirano i da će biti izdano certifikata za udaljeni kvalificirani elektronički potpis čije je izdavanje i korištenje ujedno i preduvjet za elektroničko potpisivanje dokumenata na mobilnim platformama odnosno u aplikaciji za mobilno potpisivanje.

Preduvjet za ostvarivanje planiranog povećanja broja korisnika je dizajn i uspostava:

(i) sustava za upravljanje digitalnim identitetima

(ii) sustava i aplikacije za mobilno potpisivanje.

Projekt uvođenja digitalne osobne iskaznice će doprinijeti i ostvarenju strateškog cilja 8. „Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost" NRS-a na način da će se:

(i) povećati broj korisnika elektronički dostupnih usluga tijela javne vlasti i na taj način smanjiti broj predanih zahtjeva te izdanih akata u papirnatom obliku,

(ii) povećati broj korisnika koji će osobnu iskaznicu koristiti za pravovaljano potpisivanje dokumenata putem mobilnih uređaja umjesto ispisivanja i potpisivanja papirnatih dokumenata.

Opis

MUP (odnosno uprave i policijske postaje) nositelj je uloge izdavatelja e-OI, dok su Agenciji za komercijalnu djelatnost proizvodno, uslužno i trgovačko d.o.o. povjerene uloge:

- Davatelja usluga certificiranja
- Registracijskog tijela za Udaljeni certifikat i mobileID vjerodajnicu
- Službe za korisnike.

Projekt uvođenja digitalne osobne iskaznice zahvaća cjelovitu javnu upravu u Hrvatskoj svojim doprinosom potpunoj digitalizaciji javnih usluga TJV-a i pozitivnim dugoročnim utjecajem na okoliš zbog smanjenja količine akata izdanih od strane TJV-a i zahtjeva predanih TJV-u u fizičkom obliku tj. na papiru (elektronička supstitucija). Projekt će imati trajni učinak na javni sektor u vidu unaprjeđenja i digitalizacije pružanja javnih usluga građanima i poslovnim subjektima.

Projekt doprinosi unapređenju učinkovitosti javne uprave za koju je, u okviru CSR-a za Hrvatsku, EK utvrdila kako se Hrvatska nalazi ispod prosjeka EU-a uz nisku kvalitetu usluga u manjim jedinicama lokalne samouprave. Projekt će omogućiti, zajedno u kombinaciji s projektom uvođenja Platforme za e-m/Potpis i e-m/Pečat, daljnju popularizaciju i modernizaciju e-Usluga obuhvaćenih sustavom e-Građani. Svi korisnici digitalne osobne iskaznice odnosno korisnici kojima će biti izdani udaljeni certifikati za elektronički potpis će moći koristiti usluge Platforme za e-m/Potpis i e-m/Pečat za potpisivanje različitih dokumenata izdanih od TJV-a, ali isto tako i ugovora, narudžbenica, ponuda i drugih dokumenata.

S obzirom na to da je šira primjena digitalne osobne iskaznice u skladu i s Digitalnom agendom za Europu (DAE) te da njezina primjena nadilazi nacionalne granice, planira se suradnja i razmjena informacija u okviru višedržavnog projekta za provedbu europskog digitalnog identiteta koji će predložiti EK.

Pravne pretpostavke za potpunu implementaciju funkcionalnosti digitalne osobne iskaznice (eOI) i njeno uvođenje, ostvarit će se 02.08.2021., stupanjem na snagu izmjena i dopuna Zakona o osobnoj iskaznici kao i pripadajućih podzakonskih akata, koji reguliraju nužne pretpostavke za preuzimanje i korištenje mobilne.ID aplikacije koja će omogućiti jednostavnu prijavu na sustav e-Građani najvišom razinom sigurnosti, kao i pravovaljano elektroničko potpisivanje putem mobilnih telefona ili putem onih uređaja na kojima ne postoji mogućnost čitanja elektroničkih osobnih iskaznica (npr. tableti). U ovim slučajevima putem odgovarajućeg

programskog rješenja za pokretne uređaje, odnosno ID aplikacije, bit će moguće zamijeniti potpisni certifikat koji se nalazi na osobnoj iskaznici.

Projekt će doprinijeti i porastu u korištenju usluga tijela javne uprave od strane građana, ali i ovlaštenika poslovnih i drugih subjekata, uključujući primarno usluge koje su dostupne kroz već uspostavljene kanale za korištenje usluga državne informacijske infrastrukture, sustave e-Građani i e-Poslovanje, zbog omogućavanja korištenja istih i na mobilnim platformama.

Uvođenjem digitalne osobne iskaznice i uspostavom mobilne.ID aplikacije:

(i) korisnicima (fizičkim osobama i ovlaštenicima poslovnih i drugih subjekta) omogućit će se pravovaljano elektroničko potpisivanje PDF dokumenata putem mobilnih uređaja odnosno uređaja na kojima ne postoji mogućnost čitanja elektroničkih osobnih iskaznica te pravovaljano elektroničko potpisivanje dokumenata u pokretu, van doma ili ureda korisnika,

(ii) povećat će se broj korisnika elektroničkih funkcionalnosti osobne iskaznice, poglavito onih koji preferiraju mobilne platforme i bolje korisničko iskustvo.

Kupnja IT opreme bit će prema zahtjevima DNSH:

- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU Direktivom 2009/125/EC za eko-dizajn proizvoda povezanih s energijom, kojom se doprinosi održivom razvitku povećanjem energetske učinkovitosti i razine zaštite okoliša.
- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU direktivom 2011/65/EU (RoHS) za ograničavanje upotrebe određenih opasnih supstanci u električnoj i elektroničkoj opremi.
- Kada električna i elektronička oprema završi s radom, otpadnu električnu i elektroničku opremu sakuplja i upravlja ovlašteni operater te obrađuje prema hijerarhiji otpada, u skladu s Direktivom 2012/19/EU o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi.

Provedba

Nositelj provedbe predmetne investicije je MUP, a ciljanu skupinu čine hrvatski građani koji posjeduju osobnu iskaznicu, regulatori i nositelji usluge izdavanja i kontrole osobnih iskaznica i vođenja evidencija.

U okviru predmetne investicije, a u skladu s definiranim projektnim planom, planirana je provedba sljedećih aktivnosti: i) Nabava serverske, komunikacijske i kriptografske opreme, ii) Projektiranje i građevinski radovi, iii) Provedba studije izvedivosti, stručne podrške i revizije uspostavljenih sustava i procedura, iv) Dizajn i uspostava sustava za upravljanje digitalnim identitetima (IDP) te dizajn i implementacija sustava i aplikacije za mobilno potpisivanje i v) Provođenje marketinške kampanje.

Razdoblje provedbe: 2/2020. -6/2022.

AKTIVNOST 1. Nabava serverske, komunikacijske i kriptografske opreme. Za potrebe razvoja rješenja u okviru predmetne investicije potrebno je osigurati nužne tehničke preduvjete za realizaciju, uključujući infrastrukturne komponente poput: servera, switcheva, routera, strujnih priključnica i STP prespojnih panela, komponenti za sastavljanje serverskog ormara, routera, switcheva i RAM memorije, HSM uređaja, sustava pohrane i dodatne opreme za server salu.

Nabava strujne priključnice i STP prespojnog panela od dobavljača Elmaž (Ostvareni rok provedbe: 3/2020.)

Nabava UPS uređaja od dobavljača ITM (Ostvareni rok provedbe: 2020.)

Nabava 4x Lenovo SR650 servera od dobavljača 3PRO (Ostvareni rok provedbe: 4/2020.)

Nabava routera, switcha i wireless access point-a od dobavljača EZY Infotecha (Ostvareni rok provedbe: 4/2020.)

Nabava storage-a HPE MSA SFF (Ostvareni rok provedbe: 4/2020.)

Nabava 4x servera i RAM memorije za servere od dobavljača KING ICT (Ostvareni rok provedbe: 8/2020.)

Nabava 2x routera i switcha od dobavljača Omonia (Ostvareni rok provedbe: 10/2020.)

Nabava 2x HSM uređaja Ultimaco (Planirani rok provedbe: 5/2021.)

Nabava 2x eID mobile backend servera (Planirani rok provedbe: travanj 2020. – 5/2021.)

Nabava 12x OpenShift servera (Planirani rok provedbe: travanj 2020. – 5/2021.)

Nabava 2x servera za IDP eID (Planirani rok provedbe: travanj 2020. – 5/2021.)

Nabava 2x servera za Signing portal (Planirani rok provedbe: 4/2020. -5/2021.)

Nabava 2x servera za CM (Planirani rok provedbe: 4/2020.-5/2021.)

Nabava 10x serverskih ormara (Planirani rok provedbe: 4/2020. -5/2021.)

Nabava 3x backup storage-a (Planirani rok provedbe: 4/2020. -5/2021.)

AKTIVNOST 2. Projektiranje i građevinski radovi. Za potrebe realizacije predmetne investicije projektiranje server sale je provedeno dok je dio građevinskih radova na server sali završen, a dio u tijeku.

Izrada projekta server sale (Planirani rok provedbe: 11/2020.)

Provođenje nadzora i osiguranje izvođenja za optičko povezivanje AKD (Planirani rok provedbe: 1/2021.)

Provođenje stručnog nadzora na radovima povezivanja na DTK (Planirani rok provedbe: 1/2021.)

Izvođenje radova na server sali (Planirani rok provedbe: 1/2021.-5/2021.)

Revizija strojarskog dijela projekta server sale (Planirani rok provedbe: 3/2021.)

AKTIVNOST 3. Provedba studije izvedivosti, stručne podrške i revizije uspostavljenih sustava i procedura.

Izrada studije izvodljivosti za projekt uvođenja digitalne osobne iskaznice od strane odabranog pružatelja usluge (Planirani rok provedbe: 9/2020.-10/2020.)

Pružanje savjetodavnih usluga vezanih za dizajniranje i implementaciju WSO2 IDP od strane pružatelja usluge Torry Haris (Planirani rok provedbe: 5/2020.-5/2021.)

Provođenje Conformity Assessment According to Applicable ETSI Standards to Fulfil Requirements of Regulation (EU) 910/2014 od 19.01.2021. od strane auditora Datenshutz cert GmBh (Planirani rok provedbe: 4/2021.)

AKTIVNOST 4. Dizajn i uspostava sustava za upravljanje digitalnim identitetima (IDP) te dizajn i implementacija sustava i aplikacije za mobilno potpisivanje.

U periodu od 2/2020. -12/2020. provedene su aktivnosti Dizajna i implementacije sustava za upravljanje digitalnim identitetima (IDP), a koje uključuju sljedeće podaktivnosti:

Izrada dokumenta dizajna IDP-a (Ostvareni rok provedbe: 2/2020. -6/2020.)

Implementacija IDP-a (Planirani rok provedbe: 7/2020. -4/2021.), a koja uključuje:

- Izradu implementacijskog plana s utvrđenim implementacijskim aktivnostima i rokovima za njihovu implementaciju (Ostvareni rok provedbe: 7/2020.)
- Sklapanje ugovora s konzultantima specijaliziranim za pružanje konzultantskih usluga za uspostavu, modifikaciju i održavanje sustava za upravljanje digitalnim identitetima (Ostvareni rok provedbe aktivnosti provođenja postupka nabave i ugovaranje posla: 8/2020.-10/2020. te planirani rok provedbe aktivnosti realizacije ugovora: 10/2020. -4/ 2021.)
- Realizaciju projektnog plana nabave IT opreme (serverskog ormara, servera i mrežne opreme) potrebne za uspostavu IDP-a (Planirani rok provedbe: 8/2020.-10/2020.)
- Provođenje natječaja i zapošljavanje starijeg razvojnog inženjera za rad na uspostavi, razvoju i održavanju odabranog tehničkog rješenja za upravljanje digitalnim identitetima (Planirani rok provedbe aktivnosti za provođenje natječaja za zapošljavanje: 12/2020. 1/2021. te planirani rok za angažman na projektu: 2/2021.-4/2021.)
- Razvoj IDP-a (Planirani rok provedbe aktivnosti: 8/2020. -2/2021.)
- Izradu plana testiranja i provođenje testiranja IDP-a (Planirani rok provedbe aktivnosti: 3/2021.)
- Izradu dokumentacije izvedbenog stanja i produkciju IDP-a (Planirani rok provedbe aktivnosti: 4/2021. -7/2021.).

Paralelno će se, u razdoblju od 2/2020. -5/2021. provoditi i aktivnost: Dizajn i implementacija sustava i aplikacije za mobilno potpisivanje, uključujući sljedeće podaktivnosti:

Izrada dokumenta dizajna sustava i aplikacije (ID aplikacija) za mobilno potpisivanje (Planirani rok provedbe: 2/2020. -3/2020.)

Implementacija sustava i aplikacije za mobilno potpisivanje (Planirani rok provedbe: 4/2020. -5/2021.), a koja uključuje:

- Izradu implementacijskog plana s utvrđenim implementacijskim aktivnostima i rokovima za njihovu implementaciju (Ostvareni rok provedbe aktivnosti: travanj 2020.)
- Zapošljavanje inženjera za razvoj mobilnih tehnologija (Ostvareni rok provedbe aktivnosti: 4/2020.)
- Realizaciju projektnog plana nabave IT opreme (servera i mrežne opreme) potrebne za uspostavu sustava i aplikacije za mobilno potpisivanje (Planirani rok provedbe aktivnosti: 8/2020. -10/2020.)
- Uspostavu i prilagodbu sustava i aplikacije za mobilno potpisivanje (Ostvareni rok provedbe aktivnosti: 4/2020. -1/2021.)
- Izradu plana testiranja i provođenje testiranja sustava i aplikacije za mobilno potpisivanje (Ostvareni rok provedbe aktivnosti: 2/2021. -4/2021.)

Izradu dokumentacije izvedbenog stanja i produkciju sustava i aplikacije za mobilno potpisivanje (Planirani rok provedbe aktivnosti: 5/2021. -8/2021.).

AKTIVNOST 5. Provođenje marketinške kampanje, koja je planirana u periodu od 4/2021. - 6/2022., a uključuje sljedeće podaktivnosti:

Provedba postupka nabave za odabir pružatelja usluga provođenja aktivnosti marketinške kampanje (Planirani rok provedbe: 4/2021.)

Izrada internetskog portala za digitalnu osobnu iskaznicu (Planirani rok provedbe: 7/2021.)

Produkcija i emitiranje video spota (Planirani rok provedbe: 6/2021. -5/2022.)

Objava članaka i reportaža (Planirani rok provedbe: 6/2021. -6/2022.)

Održavanje video okruglog stola i video intervjua koji se objavljuju online (Planirani rok provedbe: 7/2021. -6/2022.)

Izrada promotivne knjižice i distribucija kroz Jutarnji list (Planirani rok provedbe: 7/2021. - 12/2021.)

Održavanje stručnih radionica i konferencija (Planirani rok provedbe: 8/2021. -6/2022.).

Procijenjeni trošak u okviru navedene investicije iznosi 6.851.252 kn.

Troškovi aktivnosti u okviru predmetne investicije uključuju:

i) Trošak nabave serverske, komunikacijske i kriptografske opreme 02/2020. - 12/2021. obuhvaća sljedeće stavke u ukupnom iznosu od 1.328.129 kn (AKTIVNOST 1):

Stvarno realizirani trošak nabave 6 servera i procjenu troška nabave dodatnih 20 servera za uspostavu i prilagodbu tehničkih rješenja i vezanih sustava u iznosu od 845.054 kn

Procjenu troška nabave 3 backup storage-a u iznosu od 133.835 kn

Procjenu troška nabave switcheva, routera, strujnih priključnica i STP prespojnih panela u iznosu od 12.002 kn

Procjenu troška nabave komponenti za sastavljanje serverskog ormara, routera, switcheva i RAM memorije u iznosu od 59.997 kn

Procjenu troška nabave HSM uređaja Ultimaco 2x u iznosu od 201.269 kn

Stvarno realizirani trošak nabave komponenti za sastavljanje serverskog ormara u iznosu od 6.465 kn

Stvarno realizirani trošak nabave 3 routera i 2 switcha u iznosu od 10.887 kn

Stvarno realizirani trošak nabave storage-a u iznosu od 44.612 kn

Stvarno realizirani trošak nabave ostale nabavljene opreme za server salu u iznosu od 14.007 kn.

ii) Trošak projektiranja i građevinskih radova 11/2020. – 5/2021. u ukupnom iznosu od 890.772 kn obuhvaća sljedeće stavke (AKTIVNOST 2):

Stvarno realizirani trošak dobavljača PO-MARK d.o.o. za uslugu stručnog nadzora i koordinatora ZNR na radovima povezivanja na DTK u iznosu od 5.003 kn

Stvarno realizirani trošak dobavljača HŽ infrastrukture za uslugu nadzora i osiguranja izvođenja za optičko povezivanje AKD u iznosu od 6.193 kn

Stvarno realizirani trošak usluga projektiranja server sale dobavljača F.I.L.D. projekt d.o.o. u iznosu od 103.501 kn

Stvarno realizirani trošak usluga izvođenja građevinskih radova na server sali dobavljača Intertehno art d.o.o. u iznosu od 511.073 kn

Procjena troška usluge izvođenja strojarskih radova u iznosu od 250.002 kn u izvedbi poduzeća Termoprojekting d.o.o.

Procjena troška usluge izvođenja strojarskih radova na server sali u iznosu od 250.002 kn u izvedbi tvrtke MB Frigo grupa.

iii) Trošak angažmana konzultanata i/li auditora 05/2020. – 12/2022. u ukupnom iznosu od 622.885 kn obuhvaća sljedeće stavke (AKTIVNOST 3):

Stvarno realizirani trošak konzultantskih usluga Torry Harrisa za pružanje WSO2/IDP podrške u razdoblju 6/2020. -4/2021. u ukupnom iznosu od 90.677 kn

Procjena troška angažmana konzultanata za izradu studije izvodljivosti u iznosu od 50.000 kn na temelju danih ponuda pružatelja usluga za izradu studije izvodljivosti na sličnom projektu

Procjena troška angažmana auditora Datenshutz cert GmBh za usluge audita za eIDAS sukladnost za 2021. i 2022. u iznosu od 482.208 kn

iv) Trošak sati razvoja za uspostavu i prilagodbu tehničkih rješenja i vezanih sustava 2/2020. - 8/2022. se odnosi na trošak angažmana ključnih članova projektnog tima za uspostavu i prilagodbu tehničkih rješenja i uspostavu vezanih sustava u okviru projekta uvođenja digitalne osobne iskaznice prema planiranom budžetu razvojnih sati i stvarnom bruto trošku satnice članova projektnog tima u iznosu od 1.906.520,09 kn (AKTIVNOST 4):

Voditelj projekta zadužen za planiranje projekta, izradu i vođenje projektne dokumentacije:

Procjena sati angažmana - 1.110

Bruto satnica – 124,09 kn

Ukupni trošak - 137.743,47 kn

Zamjenik voditelja projekta zadužen za uspostavu i prilagodbu sustava za upravljanje digitalnim identitetima, sustava za elektroničko potpisivanje dokumenata i sustava za mobilno potpisivanje dokumenata, uspostavu i prilagodbu API-ja za elektroničko potpisivanje dokumenata, pružanje podrške voditelju projekta u vođenju projektne dokumentacije:

Procjena sati angažmana - 1.480

Bruto satnica – 196,88 kn

Ukupni trošak - 291.377,20 kn

Programer (glavni razvojni inženjer) zadužen za uspostavu i prilagodbu komponenti sustava za elektroničko potpisivanje dokumenata:

Procjena sati angažmana - 2.220

Bruto satnica – 141,50 kn

Ukupni trošak - 314.125,36 kn

Sistemski inženjer (DevOps inženjer) zadužen za instalaciju serverske, komunikacijske, kriptografske i mrežne opreme, uspostavu i prilagodbu razvojnih, testnih i produkcijskih okruženja sustava za upravljanje digitalnim identitetima:

Procjena sati angažmana - 680

Bruto satnica – 99,15 kn

Ukupni trošak - 67.424,73 kn

Programer (glavni razvojni inženjer) zadužen za dizajniranje sustava za upravljanje digitalnim identitetima, dorade sustava za upravljanje digitalnim identitetima i web platforme za el. potpisivanje:

Procjena sati angažmana - 1.880

Bruto satnica - 146,77 kn

Ukupni trošak - 275.931,47 kn

Programer (specijalist za razvoj mobilnih tehnologija) zadužen za uspostavu i prilagodbu sustava i tehničkih rješenja za mobilno potpisivanje dokumenata:

Procjena sati angažmana - 2.960

Bruto satnica - 105,11 kn

Ukupni trošak - 355.495,79 kn

Sistemski inženjer zadužen za instalaciju serverske, komunikacijske, kriptografske i mrežne opreme, konfiguraciju sustava za upravljanje identitetima, sustava za mobilno potpisivanje dokumenata, API-ja za elektroničko potpisivanje i API-ja za ugradnju potpisanih podataka u dokumente i izdavanje i čuvanje digitalnih certifikata, uspostavu i prilagodbu sustava za upravljanje digitalnim identitetima:

Procjena sati angažmana - 2.220

Bruto satnica - 105,11 kn

Ukupni trošak - 233.335,93 kn

Programer (UX/UI inženjer) zadužen za dizajniranje ekrana i UX za tehnička rješenja za mobilno potpisivanje dokumenata i web platforme za elektroničko potpisivanje:

Procjena sati angažmana - 2.320

Bruto satnica - 99,61 kn

Ukupni trošak - 231.086,13 kn

Angažman projektnog osoblja AKD-a na razvojnim aktivnostima projekta uvođenja digitalne osobne iskaznice je vezan i uz investicijsku nadogradnju postojeće elektroničke iskaznice gdje se:

- nadograđuje postojeća elektronička osobna iskaznica s novim softverskim funkcionalnostima i sigurnosnim značajkama,
- uspostavlja i prilagođuje mobilna aplikacija i vezani sustavi.

v) Trošak provođenja aktivnosti marketinške kampanje (AKTIVNOST 5) u trajanju od 4/2021.-6/2022. iznosi 2.102.947 kn te obuhvaća sljedeće stavke:

Izrada internet portala za digitalnu osobnu iskaznicu i održavanje u iznosu od 167.499 kn

Produkcija i emitiranje video spota u iznosu od 475.442 kn

Objava članaka i reportaža u iznosu od 440.000 kn

Održavanje video okruglog stola u iznosu od 149.997 kn

Održavanje video intervjua koji se objavljuju on-line u iznosu od 210.002 kn

Izrada promotivne knjižice i distribucija kroz Jutarnji list u iznosu od 160.003 kn

Održavanje stručnih radionica i konferencija u iznosu od 500.004 kn.

Procjena troškova po godinama provedbe investicije (u kn):

Aktivnosti	2020.	2021.	2022.
AKTIVNOST 1: Nabava serverske, komunikacijske i kriptografske opreme	265.222	1.062.906	0
AKTIVNOST 2: Projektiranje i građevinski radovi	114.690	776.082	0
AKTIVNOST 3: Provedba studije izvedivosti, stručne podrške i revizije uspostavljenih sustava i procedura	301.877	321.008	0
AKTIVNOST 4: Dizajn i uspostava sustava za upravljanje digitalnim identitetima (IDP) te dizajn i implementacija sustava i aplikacije za mobilno potpisivanje	1.058.310	848.210	0
AKTIVNOST 5: Provođenje marketinške kampanje	0	1.472.060	630.887,00
Ukupno	1.740.099	4.480.266	630.887

Nositelj provedbe	MUP
Ciljna skupina	Hrvatski građani koji posjeduju osobnu iskaznicu, regulatori i nositelji usluge izdavanja i kontrole osobnih iskaznica i vođenja evidencija
Procijenjeni trošak	6.851.252 kn
Razdoblje provedbe	2/2020.- 6/2022.

C2.3. R3-I6 Ulaganja u mreže državne informacijske infrastrukture

Izazov

Sukladno odredbama Zakona o državnoj informacijskoj infrastrukturi[98], osnovu za komunikaciju među sastavnicama državne informacijske infrastrukture čine dvije mreže: HITRONet i CARNET. Mreže državne informacijske infrastrukture imaju zadatak osigurati visoko dostupno i sigurno povezivanje svih državnih tijela, organizacija, agencija i ureda, kao i smanjiti troškove u smislu potrebnih i nužnih ulaganja u operativne i kapitalne troškove pojedine institucije. U tom smislu izazov povezan s mrežama državne informacijske infrastrukture u sljedećem periodu je provedba aktivnosti na modernizaciji i proširenju kapaciteta povezivanja institucija, kako bi se omogućila kvalitetna osnova za pružanje svih javnih usluga. Primjerice, dizajn HITRONet mreže napravljen je 2006. te više ne odgovara potrebama svojih korisnika odnosno javnopravnih tijela. Također, otežano je upravljanje mrežom i smanjena je mogućnost za nadogradnje i proširenja.

Nadalje, s obzirom na važnost osiguravanja stalne povezanosti svih institucija u sustavu, potrebno je modernizirati mrežni nadzorni centar (NOC) kao i uspostaviti sustav za pružanje inženjerske podrške za otklanjanje kvarova, koji će pokrivati radno vrijeme 24/7.

Poseban su izazov i pitanja kibernetičke sigurnosti, s obzirom na to da smo svjedoci učestalih i pojačanih napada na digitalne resurse raznih državnih institucija te je stoga potrebno neprekidno razvijati obrane od kibernetičkih napada. Potrebno je kontinuirano raditi na povećanju sigurnosti cijele infrastrukture i svih sustava. U tom smislu je potrebno pojačati postojeću obranu od distribuiranih napada, kao i drugih mogućih ugroza u snažno povezanom informacijskom svijetu.

[98] NN 92/14

Cilj

Ciljevi ove investicije su: i) uspostava sigurne mrežne infrastrukture na postojećim i novim lokacijama gdje institucije pružaju usluge građanima i/ili poslovnim subjektima, ii) osiguranje mrežnih kapaciteta primjerenim potrebama suvremenog informacijskog društva, iii) povećanje sigurnosti cijele državne informacijske infrastrukture (DII).

Opis

U svrhu unaprjeđenja rada mreže DII koju koriste javnopravna tijela u Hrvatskoj, dizajnirat će se nova mrežna arhitektura koja će odgovarati potrebama tijela u idućem razdoblju, provest će se nadogradnja postojeće sklopovske osnovice i povećati kapaciteti telekomunikacijskih linkova među čvorovima mreže. Tako će se osigurati svim tijelima širokopojasni pristup mreži visokog kapaciteta (10Gbps). Napravit će se promjena modela upravljanja mrežom, kako bi se osiguralo centralizirano financiranje i skrb o svim uslugama koje mreža nudi. Korisnici i sve njihove lokacije povezat će se u jedinstvenu mrežu te će se uspostaviti nadzorni centar i sustav inženjerske podrške za korisnike mreže državne informacijske infrastrukture. Taj sustav s obzirom na specifičnosti koje može uzrokovati prekid u radu mreže (koja je osnovica za rad svih informacijskih sustava državne uprave) treba osigurati raspoloživost pomoći svojim korisnicima u radnom vremenu 24 sata dnevno, 7 dana tjedno (radno vrijeme 24/7).

Unaprjeđenjem mreže DII i kupnjom neosvijetljenih optičkih vlakana od infrastrukturnog operatora ostvarit će se sljedeće prednosti:

Dugoročnost novog rješenja (*„future proof“)* u tehničkom i financijskom smislu s obzirom na to da se propusnost povećava i usklađuje po potrebi, bez dodatnih troškova.

U tehničkom smislu, ovo je superiorno rješenje u odnosu na bilo koju drugu vrstu povezivanja jer je aktivni dio mreže u potpunosti pod kontrolom korisnika.

Neusporediva razina sigurnosti i zaštite korisnika u odnosu na bilo koje drugo rješenje.

Trošak je jasan i transparentan bez nepredvidljivih dodatnih troškova.

Kupnja neosvijetljenih parica se vodi kao kapitalna investicija, a ne zakup, što je bitno kod financijskih uvjeta ugovaranja i osiguranja investicije. Velika većina lokacija na kopnu će se moći povezati putem neosvijetljenih optičkih vlakana. Mali dio za koji to ne bude bilo moguće, će se povezati zakupom vodova od telekomunikacijskih operatora. Veći su problem otočne lokacije. Uz izuzetak otoka Paga, sve ostale otočne lokacije će se povezati zakupom vodova od telekomunikacijskih operatora. Raspon brzine pristupa razlikovat će se ovisno o lokaciji koja se spaja te su moguće pristupne brzine 500 Mbit/s, 1 Gbit/s i 10 Gbit/s.

Provedba

Nositelj provedbe predmetne investicije je SDURDD. Ciljana skupina investicije su zaposlenici javnopravnih tijela kao pružatelji javnih e-usluga.

Investicijom su planirane sljedeće aktivnosti: i) Izrada Studije i dizajn nove mrežne arhitekture, ii) Uspostava jezgrenog dijela mreže, iii) Uspostava svjetlovodne infrastrukture, iv) Najam veze prema Internetu putem dva neovisna operatora, v) Modernizacija mrežnog nadzornog centra i inženjerske podrške za otklanjanje kvarova s radnim vremenom 24/7, vi) Konsolidacija postojećih korisnika mreža DII na novo-uspostavljeni jezgreni dio mreže te spajanje novih korisnika na mrežu, vii) Edukacija službenika u javnopravnim tijelima za administraciju i korištenje sustava i vidljivost projekta, viii) Administracija i upravljanje projektom. Dodatno,

kako bi se osigurala održivost projekta, planira se iz sredstava državnog proračuna osigurati održavanje ove mreže DII.

Razdoblje provedbe: 11/2021.-6/2026.

AKTIVNOST 1. Izrada Studije i dizajn nove mrežne arhitekture uključuje snimku postojećeg stanja i potreba svih TDU-a, razradu prijedloga rješenja nove arhitekture mreža (kako žičnih tako i bežičnih pristupa), kreiranje modela međumrežnog povezivanja svih mreža koje se koriste u javnopravnim tijelima, definiranje obuhvata dodatnih lokacija novih korisnika te izradu tehničke specifikacije za nabavu cjelokupne sklopovske opreme potrebne za uspostavu novog dizajna mreže.

AKTIVNOST 2. Uspostava jezgrenog dijela mreže. Sukladno prijedlogu nove arhitekture nabavit će se i ugraditi sklopovska oprema i odgovarajuće licence programskih proizvoda potrebne da se uspostavi nova jezgra mreže državne informacijske infrastrukture.

AKTIVNOST 3. Uspostava svjetlovodne infrastrukture obuhvaća zamjenu postojećeg rješenja povezivanja lokacija zakupom vodova od telekomunikacijskih operatora s kupnjom neosvijetljenih optičkih vlakana od infrastrukturnog operatora te prebacivanje kompletne DII na vlastitu svjetlovodnu infrastrukturu. Prebacivanje kompletne DII na vlastitu svjetlovodnu infrastrukturu donosi potpuno novu razinu sigurnosti svih korisnika mreže, kao i tehničku superiornost iste. S obzirom na to da će sva aktivna oprema instalirana na svjetlovodna vlakna biti u vlasništvu i pod nadzorom državnih tijela, ista će imati apsolutni nadzor nad mrežom te se bilo kakva vrsta rizika svodi na minimum. Pristup do mreže će biti omogućen i JLP(R)S-ovima do razine koja će biti definirana arhitekturom mreže.

AKTIVNOST 4. Najam veze prema Internetu putem dva neovisna operatora – pristup Internetu jedna je od važnih usluga koje pruža mreža DII. S obzirom na to da tijela sada tu uslugu najčešće samostalno ugovaraju, dolazi do neučinkovitog korištenja proračunskih sredstava. Osiguravanjem sigurnog nadziranog jedinstvenog pristupa Internetu kroz 2 neovisna pružatelja telekomunikacijskih usluga brzine najmanje 40 Gbit/s osigurat će se nesmetana komunikacija tijela prema Internetu.

AKTIVNOST 5. Modernizacija mrežnog nadzornog centra i inženjerske podrške za otklanjanje kvarova s radnim vremenom 24/7 – postojeći mrežni nadzorni centri segmentirani su po zasebnim mrežama, a često se koriste i resursi vanjskih dobavljača. Kroz ovu investiciju modernizirat će se poslovanje mrežnog nadzornog centra, kao i podrška u slučaju kvarova, koji će raditi 24/7 zbog specifične ovisnosti drugih informacijskih sustava o raspoloživosti mreže državne informacijske infrastrukture.

AKTIVNOST 6. Konsolidacija postojećih korisnika mreža DII na novo-uspostavljeni jezgreni dio mreže te spajanje novih korisnika na mrežu. Svi postojeći korisnici trebaju migrirati svoje mrežne linkove u pristupnom dijelu na novo-uspostavljeni jezgreni dio mreže državne informacijske infrastrukture. Tako će se brzo postići efekt ulaganja jer će više od 500 različitih lokacija koristiti novu mrežu te će se omogućiti pristup zaposlenicima u javnoj upravi koji rade na tim lokacijama. Sukladno analizi koja će biti sastavni dio dokumenta Arhitekture nove mreže uspostavit će se pristupne veze prema svim novim korisnicima, što uključuje zakup telekomunikacijskih kapaciteta i nabavu terminalne opreme za nove lokacije.

AKTIVNOST 7. Edukacija službenika u javnopravnim tijelima za administraciju i korištenje sustava i vidljivost projekta. Osigurat će se edukacija službenika koji rade na poslovima

mrežnog povezivanja tijela kroz radionice uživo i/ili online sastanke kako bi im se pomoglo da prilagode svoje potrebe za mrežnom komunikacijom mogućnostima koje će ponuditi nova mreža državne informacijske infrastrukture.

AKTIVNOST 8. Administracija i upravljanje projektom. Zbog manjka ljudskih resursa i izražene potrebe za koordinacijom uzimajući u obzir da će sva tijela državne uprave biti uključena u projekt, planira se ugovaranje stručne podrške u upravljanju i administraciji projekta te u pripremi dokumentacije za nadmetanje.

Procijenjeni trošak u okviru navedene investicije iznosi 342.000.841 kn. Od tog iznosa 236.303.666 kn financirat će se iz RRF-a, dok će se 105.697.175 kn financirati iz sredstava Državnog proračuna.

Procjena troškova temeljena je na istraživanju i analizi tržišta, te empirijskim podacima troškova ranije izvedenih projekata nadogradnje sustava državne informacijske infrastrukture u kojem se nabavljala mrežna oprema, poput Projekta uspostave Centra dijeljenih usluga.

Troškovi aktivnosti uključuju:

Izradu Studije i dizajn nove mrežne arhitekture (AKTIVNOST 1)

Procjena je napravljena na temelju veličine postojećeg sustava te procjene da je za izradu studije i novog dizajna potrebno osigurati 1% ukupnog iznosa investicije (bez troškova održavanja). Rok provedbe aktivnosti je 30.12.2022., a procijenjeni trošak 2.399.994 kn.

Uspostavu jezgrenog dijela mreže (AKTIVNOST 2)

Troškovi se sastoje od nabave aktivnog mrežnog sklopovlja i ostale opreme potrebne kako bi se realizirao novi dizajn mreže primjeren za korištenje u Hrvatskoj, sa svim potrebnim sigurnosnim i funkcionalnim karakteristikama. Cijena je procijenjena na temelju istraživanja tržišta, a prema cijenama vodećih proizvođača aktivne mrežne opreme koje su dostupne putem Interneta. S obzirom na to da se radi o specifičnoj opremi, koja se nabavlja na temelju specifikacija koje su rezultat AKTIVNOSTI 1, izrađena je procjena potrebnih sredstava na temelju činjenice da je zbog zemljopisnog oblika Hrvatske i sigurnosnih faktora, potrebno regionalno distribuirati jezgrene čvorove mreže. Kao temelj za kalkulaciju uzeta je provedena nabava mrežne opreme za projekt ugovoren iz Europskog fonda za regionalni razvoj, gdje je trošak opreme za jedan čvor (s uključenom redundancijom) bio 9.310.834,72 kn. Procijenjeno je da je potrebno opremiti 10 čvorova. Zbog veličine ovog dijela projekta, planira se provedba u tri godine. Rok provedbe aktivnosti je 31.12.2024., a procijenjeni trošak 93.108.336 kn.

Uspostavu svjetlovodne infrastrukture (AKTIVNOST 3)

Cijene su temeljene prema istraživanju tržišta u segmentu nabave neosvijetljenih svjetlovodnih kabela, i sastoje se od nabave optičkih vlakana (Cijena nabave jednog para optičkog vlakna na tržištu iznosi 30 kuna po dužnom metru trase) te smještaja aktivne telekomunikacijske opreme (ovisno o broju lokacija koji se obuhvati Studijom): Okvirna procjena je da se radi o 4.090 km pristupnih linkova. Rok provedbe aktivnosti je 31.12.2025., a procijenjeni trošak 123.370.200 kn.

Najam veze prema Internetu putem dva neovisna operatora (AKTIVNOST 4)

Procjena troška temelji se na istraživanju tržišta i do sada provedenim postupcima javne nabave za uspostavu veze prema Internetu. Trenutno je ugovorena brzina od 10 Gbps, te je njen trošak na godišnjoj razini 239.100 kn što uključuje i troškove zaštite od raspodijeljenih napada na

strani operatora. S obzirom na to da se planira uvođenje pristupnog linka od 40 Gbps (što je 4 puta više), planirani trošak ove aktivnosti je 956.400 kn na godišnjoj razini, što je ukupno 4.303.800 kn. Rok provedbe ove aktivnosti je kontinuirano od 2022.-2026. godine.

Modernizaciju mrežnog nadzornog centra i inženjerske podrške za otklanjanje kvarova s radnim vremenom 24/7 (AKTIVNOST 5)

Nabavlja se nova programska podrška za nadzor ispravnog rada mreže kao i podršku kod prijavu neispravnosti rada u mreži. Procjena troškova rađena je putem analize tržišta te na temelju do sada provedenih projekata slične tematike, u kojem je cijena sličnog sustava podrške bila 1.043.750 kn za podršku u redovnom radnom vremenu. S obzirom na to da se kod ovog sustava traži dežurstvo nadzornih i podrška inženjera u režimu 24/7, navedena cijena uvećana je za 100%. Rok provedbe aktivnosti je 31.12.2022., a procijenjeni trošak je 2.087.494 kn.

Konsolidacija postojećih korisnika mreža DII na novo-uspostavljeni jezgreni dio mreže te spajanje novih korisnika na mrežu (AKTIVNOST 6)

Trošak podrazumijeva priključenje novih korisnika i prilagodbu usluge novim potrebama korisnika, uz nabavu opreme potrebne za njihovo priključenje na novu mrežu DII, a procijenjen je na temelju analize tržišta, a prema cijenama vodećih proizvođača aktivne mrežne opreme koje su dostupne putem Interneta. S obzirom na to da se radi o specifičnoj opremi, koja se nabavlja na temelju specifikacija koje su rezultat AKTIVNOSTI 1, izrađena je procjena potrebnih sredstava na temelju procjene broja lokacija koje će se spajati na mrežu. Kao temelj za kalkulaciju korišten je prosječni iznos cijena tri vodeća proizvođača koji iznosi 1.521,45 USD, odnosno 9.743 kn. Predviđa se spajanje 600 različitih lokacija, za koje je potrebno pribaviti po jedan uređaj, te je procjena ukupnog troška ove stavke 5.845.870 kn. Rok provedbe aktivnosti je 30.6.2026.

Edukacija službenika u javnopravnim tijelima za administraciju i korištenje sustava i vidljivost projekta (AKTIVNOST 7)

Po uspostavi unapređenja mreže državne informacijske infrastrukture potrebno je organizirati edukaciju službenika u tijelima koja koriste ovu mrežu kao i edukaciju zaposlenika tvrtki dobavljača za pravilno korištenje novodizajnirane mreže te planirati aktivnosti usmjerene na vidljivost projekta. Također, budući da je riječ o višegodišnjem projektu u kojem su predviđeni kontinuirani rezultati, edukacija i vidljivost provodit će se svake godine. Planira se održavanje 20 radionica s po 10 polaznika, odnosno ukupno 200 korisnika u iznosu od 2.000.003 kn. Također, planira se i nabava različitih promotivnih materijala u iznosu do 20% ukupnog procijenjenog troška za ovu aktivnost. Aktivnost će se provoditi kontinuirano godišnje počevši od 2023. do 30.6.2026., a procijenjeni trošak iznosi 2.499.985 kn.

Administracija i upravljanje projektom (AKTIVNOST 8)

U tom segmentu, u obzir je uzeta prosječna cijena takve vrste usluga na temelju usporedbe s drugim projektima, no s razmjernim povećanjem budući da su prijašnji projekti bili manjeg obuhvata. Trošak je procijenjen u jediničnoj cijeni po radnom danu, u visini od 4.370 kn za vođenje projekta i 3.240 kn za administraciju. Ukupni planirani fond sati za oba stručnjaka je 760, i to u omjeru 370 sati za vođenje projekta i 390 sati za administraciju. Ukupan trošak procijenjen je na 2.687.987 kn, a provodi se kontinuirano kroz cijelo vrijeme trajanja projekta.

Trošak održavanja sustava – procijenjen je po stopi od 20% od visine cijene nabavljene sklopovske opreme u prošlom razdoblju, te je predviđen za financiranje iz državnog proračuna,

kako bi se osigurala održivost projekta i osigurao ispravan rad opreme koja je nabavljena javnim novcem. Rok provedbe ove aktivnosti je do 30.6.2026.

Troškovi povezani s projektom ne uključuju državnu potporu, odnosno aktivnosti i troškovi su u javnoj nadležnosti države. Sva ulaganja odnose se na javnu infrastrukturu te nema elemenata državnih potpora.

Tablica procjene troškova po godinama provedbe investicije (u kn):

Aktivnosti	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.
AKTIVNOST 1. Izrada Studije i dizajn nove mrežne arhitekture	0	2.399.994	0	0	0	0
AKTIVNOST 2. Uspostava jezgrenog dijela mreže	0	31.036.112	31.036.112	31.036.112	0	0
AKTIVNOST 3. Uspostava svjetlovodne infrastrukture	0	40.670.209	46.899.995	24.999.998	10.799.998	0
AKTIVNOST 4. Najam veze prema Internetu putem dva neovisna operatora	0	956.400	956.400	956.400	956.400	478.200
AKTIVNOST 5. Modernizacija mrežnog nadzornog centra i inženjerske podrške za otklanjanje kvarova s radnim vremenom 24/	0	2.087.494	0	0	0	0
AKTIVNOST 6 . Konsolidacija postojećih korisnika mreža DII na novo-uspostavljeni jezgreni dio mreže te spajanje novih korisnika na mrežu	0	1.753.761	1.169.174	1.169.174	1.169.174	584.587
AKTIVNOST 7. Edukacija službenika u javnopravnim tijelima za administraciju i korištenje sustava i vidljivost projekta	0	0	999.994	499.997	499.997	499.997
AKTIVNOST 8. Administracija i upravljanje projektom	96.000	575.997	575.997	575.997	575.997	287.999
Održavanje (financirano iz Državnog proračuna i nije dio ukupno troška)	0	0	6.632.334	13.264.668	41.703.171	44.097.002
Ukupno	96.000	79.479.967	81.637.672	59.237.678	14.001.566	1.850.783

Kupnja IT opreme bit će prema zahtjevima DNSH:

- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU Direktivom 2009/125/EC za eko-dizajn proizvoda povezanih s energijom, kojom se doprinosi održivom razvitku povećanjem energetske učinkovitosti i razine zaštite okoliša.
- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU direktivom 2011/65/EU (RoHS) za ograničavanje upotrebe određenih opasnih supstanci u električnoj i elektroničkoj opremi.
- Kada električna i elektronička oprema završi s radom, otpadnu električnu i elektroničku opremu sakuplja i upravlja ovlašteni operater te obrađuje prema hijerarhiji otpada, u skladu s Direktivom 2012/19/EU o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi.

U fazi izgradnje, poduzet će se mjere za smanjenje emisije buke, prašine i onečišćujućih tvari tijekom građevinskih radova ili održavanja.

Nositelj provedbe	SDURDD
Ciljna skupina	Zaposlenici javnopravnih tijela kao pružatelji usluge
Procijenjeni trošak	342.000.841 kn, od čega: 236.303.666 kn (iz RRF) 105.697.175 kn (iz Državnog proračuna)
Razdoblje provedbe	11/2021.-6/2026.

C2.3. R3-I7 Unapređenje sustava prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine kroz digitalizaciju

Izazov

Prostornim uređenjem osiguravaju se uvjeti za korištenje, zaštitu i upravljanje prostorom Hrvatske kao osobito vrijednim i ograničenim nacionalnim dobrom čime se ostvaruju pretpostavke za društveni i gospodarski razvoj, zaštitu okoliša i prirode, vrsnoću gradnje i racionalno korištenje prirodnih i kulturnih dobara. Prostorni planovi temeljni su dokumenti prostornog uređenja svake jedinice lokalne samouprave koji određuju usmjerenje razvoja djelatnosti i namjenu površina, uvjete za održivi i uravnoteženi razvitak te prethode izdavanju akata za gradnju.

Izrada prostornih planova trenutno nije unificirana, njihov sadržaj je različit kao i kvaliteta podataka za njihovu izradu, što predstavlja izazov u cjelokupnom sustavu prostornog uređenja i graditeljstva te u sustavu upravljanja državnom imovinom. Takvi neujednačeni planovi predstavljaju i problem pri realizaciji investicija na svim razinama upravljanja.

Podaci o uvjetima za korištenje, zaštitu i upravljanje prostorom na području za koje se izrađuje određeni prostorni plan nisu točni i ažurni te ne postoji strukturirani i standardizirani pristup tim podacima. Takva situacija otežava i usporava izdavanje akata za gradnju te time i realizaciju potencijalnih investicija, a što negativno utječe i na investicijske odluke potencijalnih investitora.

Informacijski sustav prostornog uređenja nije u potpunosti uspostavljen, a informacijski sustavi pojedinih javnopravnih tijela koja izrađuju i/ili održavaju prostorne podatke i druge podatke značajne za prostorno uređenje nisu povezani u cijelosti.

Dodatno, relativno mali broj zakonski propisanih procedura povezanih s korištenjem, zaštitom i upravljanjem prostorom uspješno je i temeljito digitaliziran. Primjerice, uspostavom eDozvole 2015., jednog od modula u sklopu Informacijskog sustava prostornog uređenja, digitaliziran je važan dio procesa prostornog uređenja čime se unificirao proces izdavanja dozvola u cijeloj Hrvatskoj i omogućilo brže i transparentnije izdavanje akata za gradnju, no to je samo jedan od segmenata informacijskog sustava prostornog uređenja.

Cilj

Cilj ove investicije je unaprijediti sustav prostornog planiranja, pojednostaviti cjelokupan sustav gradnje i upravljanja državnom imovinom, putem uspostave odgovarajućeg i cjelovitog informacijskog sustava koji će omogućiti bolju komunikaciju i suradnju investitora i javne uprave, bolje sagledavanje cjelokupnog investicijskog procesa od strane svih njegovih sudionika i bolju međuresornu suradnju nadležnih institucija. Ovom investicijom namjerava se doprinijeti poticanju investicija i unaprjeđenju poslovnog uređenja te smanjenju

administrativnog tereta kroz optimizaciju elektroničkog vođenja gradilišta i kontrolu građenja od strane svih sudionika u gradnji i građevinske inspekcije kao i inspekcije rada.

Podaci u sustavu bit će dostupni tijelima državne i javne uprave neposredno putem središnjeg sustava interoperabilnosti (C2.3. R2-I1).

Opis

Ova investicija usmjerena je na digitalnu transformaciju poslovnih procesa, reinženjering informacijskog sustava prostornog uređenja, modernizaciju i povećanje učinkovitosti, kvalitete i transparentnosti administrativnih usluga u području prostornog uređenja i gradnje. Investicijom će se unaprijediti informatička obrada, digitalizacija i verifikacija dokumenata, podataka i procedura za pripremu i provedbu pojedinih investicijskih projekata, od utvrđivanja podobnosti lokacije za razvoj pojedinog investicijskog projekta do ishođenja svih potrebnih dozvola. Također, njome će se integrirati procesi u graditeljstvu s ciljem stvaranja i ponovne uporabe konzistentnih digitalnih informacija u graditeljskom procesu kroz životni ciklus građevine.

Investicijom će se provesti tematske analize i valorizacija prostora Hrvatske te prikupiti i obraditi digitalni podaci za izradu odgovarajućih prostornih slojeva. Rezultati će se koristiti u izradi prostornih planova državne razine te u izradi smjernica za planiranje na ostalim razinama, s naglaskom na smjernice za energetsku tranziciju (OIE), prostorno planiranje morskog područja, valorizaciju krajobraza i planiranje u zaštićenim područjima prirode.

Investicija se sastoji od dvije komponente tj. dva glavna projekta kako je navedeno u nastavku, koji zajedno u okviru svojih obuhvata uključuju nekoliko ključnih segmenata: (i) analizu administrativnih opterećenja i izmjenu regulativa iz područja prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine, a u svrhu izrade prijedloga optimizacije procesa izdavanja akata za gradnju, izrade prostornih planova nove generacije (putem provedbe postupka dodjele bespovratnih sredstava JLP(R)S-ovima za pokretanje postupaka i izradu prostornih planova nove generacije za preko 570 prostornih planova državne, županijske i lokalne razine) te kvalitetnije, efikasnije i transparentnije upravljanje državnom imovinom; (ii) digitalizaciju ključnih procedura, podataka, i dokumenata i digitalnu transformaciju poslovnih procesa te reinženjering Informacijskog sustava prostornog uređenja i državne imovine s ciljem modernizacije, povećanja učinkovitosti i kvalitete administrativnih usluga; (iii) nabavu satelitskih snimaka područja Hrvatske visoke rezolucije koje su osnova za učinkovitiji nadzor nad prostorom Hrvatske radi zaštite prostora od devastacije, bespravne gradnje i sl.; (iv) utvrđivanje početnog stanja zelene infrastrukture te praćenje i vrednovanje učinka razvoja zelene infrastrukture u urbanim područjima s ciljem korištenja zelene infrastrukture kao alata za ublažavanje utjecaja klimatskih promjena; (v) razvoj i provedbu usko specijaliziranih programa izobrazbe u području strateškog upravljanja i upravljanja kvalitetom u javnoj upravi u području prostornog uređenja i gradnje.

Predmetna investicija usklađena je s: Programom Vlade, prioritetom 4. Osnažena državnost - Učinkovita, otporna i digitalna Hrvatska; Nacionalnim programom reformi za 2019. i 2020., u dijelu koji se odnosi na održivi gospodarski rast i razvoj; i sa Strategijom prostornog razvoja Hrvatske koja predmnijeva digitalizaciju prostornih planova kao važan preduvjet za bolju investicijsku klimu i poslovno okruženje.

Kupnja IT opreme bit će prema zahtjevima DNSH:

- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU Direktivom 2009/125/EC za eko-dizajn proizvoda povezanih s energijom, kojom se doprinosi održivom razvitku povećanjem energetske učinkovitosti i razine zaštite okoliša.
- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU direktivom 2011/65/EU (RoHS) za ograničavanje upotrebe određenih opasnih supstanci u električnoj i elektroničkoj opremi.
- Kada električna i elektronička oprema završi s radom, otpadnu električnu i elektroničku opremu sakuplja i upravlja ovlašteni operater te obrađuje prema hijerarhiji otpada, u skladu s Direktivom 2012/19/EU o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi.

Provedba

Nositelj provedbe predmetne investicije je MPGI koje će istu provoditi u suradnji s drugim TDU i javno-pravnim tijelima te JLP(R)S-ovima. Ciljana skupina investicije su, uz tijela državne i javne uprave te JLP(R)S-ove, građani, znanstvena zajednica, poslovni subjekti, sudionici u gradnji, građevinska inspekcija, inspekcija rada.

Razdoblje provedbe: 6/2021. -2/2026.

U okviru predmetne investicije provest će se sljedeće aktivnosti: (i) Nadogradnja Informacijskog sustava prostornoga uređenja i državne imovine, (ii) Izrada prostornih planova nove generacije, (iii) Administracija i upravljanje projektom te (iv) Promidžba i vidljivost.

Planirane projektne aktivnosti uključuju sljedeće:

AKTIVNOST 1. Nadogradnja Informacijskog sustava prostornoga uređenja i državne imovine. Planirani projekt odnosi se na digitalizaciju zakonski propisanih procedura i nadogradnju Informacijskog sustava prostornoga uređenja (ISPU) razvojem modula navedenih u nastavku.

Editor (ePlanovi) je aplikacija čija je zadaća omogućiti bržu, efikasniju i prema pravilniku propisanu izradu prostornih planova nove generacije. Ovim projektom omogućava se izrada i topološka obrada ili provjera svih unesenih metapodataka prostornih planova nove generacije kako bi oni ispravno i na propisan način bili učitani u aplikaciju ePlanovi. Osim razvoja modula, omogućit će se i edukacija svih korisnika ovog modula te nabava opreme za sve Zavode za prostorno uređenje u Hrvatskoj.

eGrađevinski dnevnik je aplikacija kojom će se digitalizirati dokument o tijeku građenja kojim se dokazuje usklađenost uvjeta i načina građenja, odnosno izvođenja pojedinih radova s pretpostavkama i zahtjevima iz odgovarajuće projektne dokumentacije, Zakona o gradnji[99], posebnih propisa i pravila struke. eGrađevinski dnevnik se vodi tijekom građenja za cijelu građevinu od dana početka pripremnih radova do dana završetka građenja.

eProstorna inspekcija je aplikacija čija je zadaća kontinuirani nadzor prostora Hrvatske pomoću satelitskih snimaka, a u cilju zaštite prostora od devastacije (nelegalna odlagališta otpada, devastacija obale, itd.), nelegalne gradnje i ostalog. Uz nadogradnju aplikacije, planira se nabava satelitskih snimaka područja Hrvatske visoke rezolucije, nabava odgovarajuće informatičke opreme potrebne za rad kao i edukacija svih sudionika u procesu nadzora prostora.

[99] NN 153/13, 20/17, 39/19 i 125/19

eRežimi Javnopravnih tijela je aplikacija u kojoj će se voditi podaci Javnopravnih tijela (tijela državne uprave, druga državna tijela, upravni odjeli, odnosno službe velikih gradova, Grada Zagreba i županija nadležni za obavljanje poslova iz određenih upravnih područja te pravne osobe koje imaju javne ovlasti, određeni posebnim zakonima, koji utvrđivanjem posebnih uvjeta i/ili uvjeta priključenja, odnosno potvrđivanjem projekta sudjeluju u gradnji građevina), a koji su potrebni za utvrđivanje posebnih uvjeta i uvjeta priključenja prilikom izdavanja lokacijskih odnosno građevinskih dozvola. U evidenciji sustava za izdavanje dozvola "eDozvola" registrirano je 1950 Javnopravnih tijela u Hrvatskoj koji po posebnim zakonima imaju utvrđene režime građenja.

Registar zelene infrastrukture (ZI) u urbanim područjima s digitalnom bazom projekata će služiti za utvrđivanje početnog stanja zelene infrastrukture te za praćenje razvoja ZI u urbanim područjima te će omogućiti vrednovanje učinka razvoja ZI. Također, digitalna baza projekata ZI koristit će se prilikom razvoja strateških i planskih dokumenata na lokalnoj i regionalnoj razini s ciljem korištenja ZI kao alata za ublažavanje utjecaja klimatskih promjena.

Interni registar nekretnina - sustav za upravljanje nekretninama u državnom vlasništvu, što uključuje implementaciju i uvođenje modela podataka i poslovnih pravila, usklađenje sa Središnjim registrom državne imovine, integraciju s ostalim sustavima unutar MPGI te sustavima ostalih tijela.

eProcedure aplikacija omogućit će informatičku obradu i verifikaciju zakonskih procedura odnosno svih potrebnih procedura za pripremu i provedbu pojedinih investicijskih projekata, od utvrđivanja podobnosti lokacije za razvoj pojedinog investicijskog projekta do ishođenja svih potrebnih dozvola, a procedure će biti objavljene u aplikaciji eInvesticije.

Building Infomation Modeling (BIM) - uvođenjem BIM-a integrirat će se procesi u graditeljstvu s ciljem stvaranja i ponovne uporabe konzistentnih digitalnih informacija u graditeljskom procesu kroz životni ciklus građevine. Primjenom BIM-a omogućit će se povezivanje grafičkih priloga s modulom eTroškovnika te time potpuna kontrola nad troškovima projektiranja, gradnje i održavanja u cilju potpune digitalne tranzicije dostupne kao javni servis.

E-javni natječaj nekretnina i pokretnina – uspostavit će se informacijski sustav za efikasnije, ažurnije i transparentnije raspolaganje nekretninama i pokretninama u državnom vlasništvu.

BI sustav praćenja poslovanja pravnih osoba u državnom vlasništvu omogućit će brže i efikasnije izvještavanje i analitike za praćenje poslovanja pravnih osoba u državnom vlasništvu.

Razdoblje provedbe komponente (i): 6/2021.-2/2026.

Planirane projektne aktivnosti komponente (i) su:

aktivnost 1.1. Nabava računalne opreme

aktivnost 1.2. Opremanje ureda za provedbu projekta

aktivnost 1.3. Analiza postojećih procesa kroz uvođenje BIM procesa, definiranje stručnih rješenja u pripremi izrade BIM aplikacije i integriranih procesa u projektiranju te analiza postojećih procedura u investicijskim projektima s prijedlogom njihove verifikacije

aktivnost 1.4. Izrada projektnih zadataka za izradu aplikacije eProcedure i aplikacije BIM

aktivnost 1.5. Izrada računalne aplikacije

aktivnost 1.6. Nadogradnja računalne aplikacije

aktivnost 1.7. Nadzor nad izradom aplikacije

aktivnost 1.8. Nabava satelitskih snimaka

aktivnost 1.9. Edukacija korisnika.

Procijenjeni trošak komponente (i): 83.466.995 kn.

Za potrebe provedbe analize stanja, prostornih analiza i edukaciju svih korisnika angažirat će se vanjski stručnjaci.

AKTIVNOST 2. Izrada prostornih planova nove generacije

U okviru ove komponente planiraju se sredstva i aktivnosti za prelazak prostornih planova tzv. stare generacije na prostorne planove tzv. nove generacije, uključujući sredstva za nabavu licenci za specijalne alate koji se koriste za izradu prostornih planova.

Po završetku izmjena relevantne zakonske regulative te završetku razvoja modula ePlanovi (u okviru prve komponente) omogućit će se izrada prostornih planova tzv. nove generacije. Isto podrazumijeva unificiranje i digitaliziranje svih procedura izrade prostornih planova u Hrvatskoj te uspostavu platformi i digitalnih infrastrukturnih servisa koji će unaprijediti pružanje elektroničkih javnih usluga i smanjiti opterećenje građanima, poslovnim subjektima i investitorima.

Osim izrade prostornih planova nove generacije (kroz provedbu postupka dodjele bespovratnih sredstava JLP(R)S-ovima za pokretanje postupaka i izradu prostornih planova nove generacije), u okviru ovog projekta provest će se tematske analize i valorizacija prostora Hrvatske te prikupiti i obraditi digitalni podaci i izraditi digitalne analitičke podloge za izradu odgovarajućih prostornih slojeva.

Razdoblje provedbe komponente (ii): 9/2021.-2/2026.

Planirane projektne aktivnosti komponente (i) su:

aktivnost 2.1. Izrada prostornih planova nove generacije

aktivnost 2.2. Izrada analitičkih podloga za potrebe digitalizacije

aktivnost 2.3. Nabava licenci za specijalne alate koji se koriste za izradu prostornih planova

AKTIVNOST 3. Stručna podrška u upravljanju projektom

Uslijed nedostatka ljudskih resursa, predviđeno je osiguravanje stručne podrške u upravljanju projektom tijekom čitavog razdoblja provedbe.

AKTIVNOST 4. Promidžba i vidljivost

Za potrebe promidžbe i vidljivosti cijele investicije angažirat će se vanjski stručnjaci za potrebe multimedijalnih usluga u provedbi projekta, izrade promotivnih materijala i provedbu aktivnosti na poštivanju vidljivosti projekta.

Ukupni procijenjeni trošak predmetne investicije: 179.990.082 kn.

Procjena troškova temeljena je na istraživanju i analizi tržišta, ponuda i cijena nabave ranije provedenih sličnih aktivnosti:

Troškovi AKTIVNOSTI 1. Nadogradnja Informacijskog sustava prostornoga uređenja i državne imovine uključuju:

Troškove nabave računalne opreme u ukupnom iznosu od 13.190.996 kn izračunata je na temelju jedinične cijene računalne opreme koja prema tržišnoj cijeni iznosi 5.997 kn (AKTIVNOST 1.1).

Opremanje ureda za provedbu projekta u iznosu od 1.044.997 kn podrazumijeva uređenje uredskih prostorija zaposlenika koji rade na provedbi projekata. Troškovi se sastoje od građevinsko obrtničkih radova te nabave uredskog namještaja i opreme (AKTIVNOST 1.2).

Analiza postojećih procesa kroz uvođenje BIM procesa, definiranje stručnih rješenja u pripremi izrade BIM aplikacije i integriranih procesa u projektiranju te analiza postojećih procedura u investicijskim projektima s prijedlogom njihove verifikacije je trošak u iznosu od 2.316.000 kn. Procjena troška izrađena je na temelju cijene čovjek/dan 4.498 kn (AKTIVNOST 1.3).

Izrada projektnih zadataka za izradu aplikacije eProcedure i aplikacije BIM je trošak koji se odnosi na definiranje koncepta i troškova izrade modula. Troškovi se odnose na cijenu čovjek/dan 2.999 kn što ukupno iznosi 853.998 kn (AKTIVNOST 1.4).

Troškove izrade računalne aplikacije u iznosu od 30.212.629 kn odnose se na razvoj novih modula u sklopu Informacijskog sustava prostornog uređenja. U sklopu aktivnosti bit će izrađeno 6 novih modula kojima će se digitalizirati i unificirati procesi i procedure proizašle iz zakonske regulative. Troškovi se temelje na cijeni 4.897 kn čovjek/dan (AKTIVNOST 1.5).

Nadogradnja računalne aplikacije 9.670.003 kn. Planirani troškovi odnose se na nadogradnju postojećih modula u sklopu Informacijskog sustava prostornog uređenja. U sklopu aktivnosti bit će nadograđena 4 postojeća modula s funkcijama (Editor(ePlanovi), eGrađevinski dnevnik, eProstorna inspekcija, Integracija u graditeljstvu BIM) koje su potrebne za kvalitetnije i brže rješavanje procedura proizašle iz zakonske regulative. Troškovi se temelje na cijeni 4.897 kn čovjek/dan (AKTIVNOST 1.6).

Nadzor nad izradom aplikacije uključuje troškove koji se odnose na uslugu stručnog nadzora na razvoju novih modula u sklopu Informacijskog sustava prostornog uređenja. Sukladno tržišnoj cijeni izračunat je ukupni trošak od 690.997 kn temeljen na jediničnoj cijeni od 2.494 kn čovjek/dan (AKTIVNOST 1.7).

Nabava satelitskih snimaka obuhvaća troškove satelitskih snimaka područja Hrvatske visoke rezolucije koje su osnova za još bolji i učinkovitiji rad modula eProstorna inspekcija, a kojim se vrši nadzor nad prostorom Hrvatske u smislu devastacije, bespravne gradnje i ostalog. Planirana je nabava satelitskih snimaka 56.594 km^2 po jediničnoj cijeni od 173 kn/km^2 što iznosi 9.807.372 kn (AKTIVNOST 1.8).

Edukacija korisnika podrazumijeva prijenos specifičnih znanja i obuku službenika za rad na novim sustavima, a uključuje angažman vanjskih stručnjaka za organizaciju radionica, pripremu materijala i najam dvorana. Ukupan iznos edukacije od 15.680.003 kn temelji se na cijeni čovjek/dan koja iznosi 11.249 kn (AKTIVNOST 1.9).

Troškovi AKTIVNOSTI 2. Izrada planova nove generacije uključuju:

Troškove izrade planova nove generacije (AKTIVNOST 2.1.) kojima će se unificirati procedure izrade prostornih planova u Hrvatskoj koje se prate preko sustava, a mogućnost slučajnih ili namjernih grešaka na taj način svest će se na minimum. Uvode se procedure koje su potpuno digitalizirane, uspostavljaju se platforme i digitalni infrastrukturni servisi koji će unaprijediti pružanje elektroničkih javnih usluga i smanjiti opterećenje građanima, poslovnim subjektima i investitorima. Iznos troška od 82.264.609 kn dobiven je prema prosječnoj cijeni stručnjaka za

izradu prostornih planova (arhitekta urbanista). Referentna tržišna cijena stručnjaka iznosi 1.695 kn (izraženo u jedinici čovjek/dan), a izradit će se 570 prostornih planova nove generacije za što je potrebno 48.526 čovjek/dan odnosno 85,13 čovjek/dan po prostornom planu.

Troškove izrade stručno-analitičkih podloga prostornih planova područja posebnih obilježja (PPPPO), IGP-a te podloga za izradu Krajobrazne osnove Hrvatske u iznosu od 3.677.326 kn. Troškovi su dobiveni uvažavajući prosječne tržišne cijene stručnjaka za 1187 dana u iznosu od 3.098 kn (izraženo u jedinici čovjek/dan) te uzevši u obzir da će biti potrebna 2 stručnjaka za provedbu aktivnosti ili 593 dana za provedbu projektnih aktivnosti.

Troškove nabave licenci za specijalne alate 4.504.940 kn nužne zbog funkcionalnosti cjelokupnog sustava izrade planova nove generacije. Cijena jedne licence iznosi 20.477 kn godišnje. Za potrebe projekta nabavit će se 220 licenci.

Troškovi AKTIVNOSTI 3. Administracija i upravljanje projektom. Stručna podrška u upravljanju projektom odnosi se na podršku implementaciji projektnih aktivnosti. Ukupan trošak za ovu aktivnost iznosi 4.216.999 kn, a temelji se na cijeni čovjek/dan koja iznosi 4.350 kn za voditelja projekta te 3.225 kn za administratora, a potrebno je 1113 dana za provedbu aktivnosti (736,36 dana za voditelja projekta i 314,37 dana za administratora).

Troškovi AKTIVNOSTI 4. Promidžba i vidljivost u iznosu od 1.859.213 kn obuhvaćaju troškove multimedijalnih usluga u provedbi projekta (1.241.648 kn) te izrade promotivnih materijala projekta (617.852 kn). Trošak je temeljen na cijeni od 1.499 kn čovjek/dan. Provedba aktivnosti planira se 1240 dana.

Procjena troškova po godinama provedbe investicije (u kn):

Aktivnosti	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.
AKTIVNOST 1. Nadogradnja Informacijskog sustava prostornoga uređenja i državne imovine	10.748.996	39.626.617	22.679.877	4.259.253	4.024.252	2.127.999
AKTIVNOST 1.1. Nabava računalne opreme	0	12.647.999	542.996	0	0	0
AKTIVNOST 1.2. Opremanje ureda za provedbu projekta	521.003	523.994	0	0	0	0
AKTIVNOST 1.3. Analiza postojećih procesa kroz uvođenje BIM procesa, definiranje stručnih rješenja u pripremi izrade BIM aplikacije i integriranih procesa u projektiranju te analiza postojećih procedura u investicijskim projektima s prijedlogom njihove verifikacije	1.479.000	837.000	0	0	0	0
AKTIVNOST 1.4. Izrada projektnih zadataka za izradu aplikacije eProcedure i aplikacije BIM	853.998	0	0	0	0	0
AKTIVNOST 1.5. Izrada računalne aplikacije	6.568.999	7.410.000	14.519.636	856.997	856.997	0
AKTIVNOST 1.6. Nadogradnja računalne aplikacije	0	4.522.998	3.779.998	835.003	532.004	0
AKTIVNOST 1.7. Nadzor nad izradom aplikacije	233.999	0	456.998	0	0	0

AKTIVNOST 1.8. Nabava satelitskih snimaka	0	9.807.372	0	0	0	0
AKTIVNOST 1.9. Edukacija korisnika	1.091.998	3.877.254	3.380.248	2.567.253	2.635.252	2.127.999
AKTIVNOST 2. Izrada prostornih planova nove generacije	3.677.644	20.793.073	27.086.927	25.323.816	13.565.415	0
AKTIVNOST 2.1. Izrada planova nove generacije	2.126.351	18.949.004	23.981.809	23.976.813	13.230.002	0
AKTIVNOST 2.2. Izrada stručno analitičkih podloga prostornih planova područja posebnih obilježja (PPPPO), IGP-a te podloga za izradu Krajobrazne osnove Hrvatske	1.087.296	497.066	1.758.115	0	335.413	0
AKTIVNOST 2.3. Nabava licenci za specijalne alate	463.997	1.347.003	1.347.003	1.347.003	0	0
AKTIVNOST 3. Administracija i upravljanje projektom	709.999	735.601	856.597	749.600	749.600	415.603
AKTIVNOST 4. Promidžba i vidljivost	220.000	307.724	463.997	346.497	346.497	174.499
Ukupno	15.356.639	61.463.015	51.087.398	30.679.165	18.685.763	2.718.101

Nositelj provedbe	MPGI
Ciljna skupina	Tijela države i javne uprave, JLP(R)S, korisnici usluga – građani, znanstvena zajednica i poslovni subjekti
Procijenjeni trošak	179.990.082 kn
Razdoblje provedbe	6/2021.-2/2026.

C2.3. R3-I8 Izrada digitalne mobilne platforme

Izazov

Statistika korištenja mobilnih uređaja u Hrvatskoj za pristup određenim web stranicama, plaćanju usluga, ili za neku drugu svrhu korištenja je oko 70%. Iako je 85% građana zadovoljnije digitalizacijom nego prije, ipak velik broj građana (oko 70%) očekuje bolje digitalne usluge u zdravstvu, 54% u javnoj upravi, a 50% u obrazovanju. U sudstvu bolje digitalne usluge želi 27% građana.

Također, pokazalo se i da mobilne telefone građani koriste gotovo pet sati dnevno, da pametne telefone ima više od 95% građana, prijenosna računala 83%, a osobna računala 55%. Rast upotrebe pametnih telefona i izrade interaktivnih aplikacija pruža priliku pružateljima javnih usluga da se bolje povežu s građanima kako bi njihove interakcije bile brže, jednostavnije i učinkovitije. Zahvaljujući široko dostupnoj internetskoj infrastrukturi, brzom širenju 5G mreže, dostupnosti IoT mreže, kao i drugim kanalima dostupnosti podataka, građanima je omogućena interakcija elektroničkim putem s pružateljima javnih usluga. Time su usluge približene korisnicima/građanima što je rezultiralo podizanjem razine kvalitete života, stvaranjem boljih i kvalitetnijih veza između građana i javne uprave te, u konačnici, stvaranjem digitalnog okruženja kao podloge za razvoj novih eUsluga, a samim time i moderne javne uprave. Vlada je razvila niz aplikacija kako bi korisnicima olakšala i ubrzala pristup uslugama poput Izdavanje osobnih dokumenata (osobna iskaznica, putovnica, vozačka dozvola), eNovorođenče, eUsluge socijalne skrbi, Matični dokumenti (npr. domovnica, rodni list, vjenčani list), usluge ePorezne, itd. Međutim, postojeće eUsluge na platformi eGrađani razvijane su, prije svega, za osobna

računala te nisu prilagođene mobilnim aplikacijama. Stoga se povećava potreba za razvojem novih eUsluga prilagođenih mobilnim aplikacijama.

Cilj

Cilj stvaranja mobilne platforme za eUsluge je omogućiti građanima da na jednostavan i brz način koriste usluge državnih institucija na svojim pametnim telefonima, bilo kada i bilo gdje. Isto tako cilj je stvoriti preduvjete za integraciju postojećih i budućih servisa tijela javne uprave (eUsluge) na jednostavan i standardizirani način dostupan građanima. Realizacija predložene investicije osigurava nastavak unaprjeđenja i modernizaciju funkcioniranja javne uprave uz primjenu najboljih svjetskih praksi i tehnoloških rješenja.

Opis

U sklopu ove investicije, korištenjem najnovijih tehnologija i standarda, izgradit će se platforma koja predstavlja standardiziran i jednoobrazan način za implementaciju i izlaganje usluga tijela javne uprave na mobilnim platformama. Investicija podrazumijeva nadogradnju i prilagodbu postojećih usluga za mobilne uređaje i povezivanje svih registara i baza na Centralnu sabirnicu za razmjenu podataka (GSB). Također, investicijom će se omogućiti nadogradnja sustava autentifikacije NIAS da postane kompatibilan s najnovijim trendovima autentifikacije za mobilne platforme, uz implementaciju modernih biometrijskih metoda prijave u aplikaciju.

eUsluge koje se planiraju implementirati su: Zahtjev za dokazom o potvrdi rođenja; Zahtjev za dokaz prebivališta; Prijavljivanje za financiranje studija tercijarnog obrazovanja; Podnošenje početnog zahtjeva za prijem u javnu ustanovu visokog obrazovanja; Zahtjev za akademskim priznavanjem diploma, svjedodžbi ili drugog dokaza o studiju ili tečajevima; Zahtjev za utvrđivanje važećeg zakonodavstva; Obavještavanje o promjenama u osobnim ili profesionalnim okolnostima osobe koja prima beneficije socijalnog osiguranja; Zahtjev za europsku karticu zdravstvenog osiguranja; Podnošenje prijave poreza na dohodak; Registriranje promjene adrese; Registriranje motornog vozila podrijetlom iz ili već registrirano u državi članici, u standardnim postupcima; Dobivanje naljepnica za upotrebu državne cestovne infrastrukture: vremenske naknade (vinjeta), naknade na temelju udaljenosti (cestarina), koje izdaje javno tijelo ili ustanova; Dobivanje emisijskih naljepnica koje je izdalo javno tijelo ili institucija; Potraživanje mirovinskih i pred mirovinskih naknada iz obveznih programa; Zahtjev za podacima o mirovinama iz obveznih programa; Obavijest o poslovnoj djelatnosti, dozvola za obavljanje poslovne djelatnosti, promjene poslovne aktivnosti i prestanak poslovne aktivnosti koja ne uključuje postupke stečaja ili likvidacije, isključujući početnu registraciju poslovne djelatnosti u poslovnom registru i isključujući postupke u vezi s Ustavom ili svako naknadno podnošenje zahtjeva od strane tvrtki; Registracija poslodavca (fizičke osobe) s obveznim mirovinskim i osiguravajućim sustavima; Registracija zaposlenika s obveznim mirovinskim i osiguravajućim sustavima; Podnošenje prijave poreza na dobit; Podnošenje prijave o porezu na dobit; Obavijest o shemi socijalne sigurnosti o prestanku ugovora sa zaposlenikom, isključujući postupke za kolektivni otkaz ugovora o zaposleniku; Uplata socijalnih doprinosa za zaposlenike; Putovanje s pravom na dokaz.

Korisnici najčešće upotrebljavaju mobilne aplikacije koje su relevantne i olakšavaju život, poboljšavajući tako općenito korisničko iskustvo. Mobilna platforma stoga će: (i) omogućiti jednostavan, intuitivan i personaliziran pregled usluga; (i) pružiti državi potencijal za interakciju sa svojim građanima u stvarnom vremenu; (ii) koristiti tehnologiju za slanje obavijesti i informiranje o uslugama; (iii) pružati građanima mobilnost.

Nastavno na navedeno, pregled usluga na mobilnoj platformi bit će usmjeren korisnicima, tako da na jednostavan i intuitivan način dođu do informacije, predaju zahtjev, predaju upit te pokrenu postupak određene usluge koju platforma eGrađani nudi.

Mobilna platforma će koristiti metode velikih podataka (engl. *Big Data*), kao i metrike umjetne inteligencije za obradu podataka. Osim toga, sadržavat će modul za biometrijsku autentifikaciju koji će sadržavati biometrijske podatke na mobilnom uređaju te koristiti CDU biometrijsku platformu za autentifikaciju za pristupanje uslugama. U sklopu investicije C2.3. R3-I1 Nadogradnja Centra dijeljenih usluga planirana je izgradnja platforme za biometrijsku autentifikaciju za građane i djelatnike TDU-a, TJV-a i LS-a kojom se uspostavlja usluga za biometrijsku identifikaciju integrirana s postojećim središnjim sustavom za upravljanje korisničkim pravima i identitetima, što će biti osnova za uspostavu modula za biometrijsku autentifikaciju.

Mjera uspostave mobilne platforme komplementarna je i s projektom Središnjeg državnog ureda za razvoj digitalnog društva „Uspostava Centra dijeljenih usluga" koji je trenutno u provedbi te kroz koji će se spojiti državna informacijska infrastruktura i omogućiti zajedničko korištenje informacijskih i komunikacijskih tehnologija te istih aplikativnih rješenja tijelima javne uprave. U okviru spomenutog projekta implementirana je Centralna sabirnica za razmjenu podataka (GSB) koja predstavlja jedan dio Središnjeg sustava interoperabilnosti, odnosno razmjene podataka između registara, evidencija i različitih sustava unutar državne informacijske infrastrukture, što je temelj da mobilna platforma razmjenjuje podatke.

Provedba

Nositelj provedbe predmetne investicije je Središnji državni ured za razvoj digitalnog društva, a ciljanu skupinu predstavljaju građani kao korisnici online usluga te poslovni subjekti.

Investicijom su planirane sljedeće aktivnosti: i) Administracija i upravljanje projektom, ii) Analiza stanja, iii) Uspostava platforme, iv) Edukacija korisnika za provođenje integracija, v) Promidžba i vidljivost.

Razdoblje provedbe: Početak: 10/2021. -12/2024.

AKTIVNOST 1. Administracija i upravljanje projektom. Zbog manjka ljudskih resursa planirano je ugovaranje stručne podrške za upravljanje i administraciju projekta uz osiguravanje podrške u pripremi dokumentacije za nadmetanje.

AKTIVNOST 2. Analiza stanja. Obuhvaća analizu i specifikaciju potrebnih funkcionalnosti mobilne aplikacije (iOS + Android) za njezino korištenje od strane građana. Ova aktivnost uključuje analizu svih sadašnjih eUsluga kako bi se pronašli svi podaci i odredili koje će se informacije prikazivati, Analizu i specifikaciju potrebnih funkcionalnosti API Management platforme, Analizu i specifikaciju potrebnih funkcionalnosti na GSB-u, Analizu i specifikaciju potrebnih funkcionalnosti NIAS autentikacijskog i autorizacijskog modula, Analizu i specifikaciju potrebnih funkcionalnosti u vidu propisivanja standardizacije i kontrole kvalitete poslovnih servisa koji su kandidati za mobilnu aplikaciju.

AKTIVNOST 3. Razvoj mobilne aplikacije mGrađani, UX/UI. U sklopu izrade mobilne platforme provest će se dokaz o inovativnom konceptu (PoC) za izradu sustava elektroničkog identiteta (eID). Pilot projekt bi se provodio na korisnicima SDURDD-a i članovima CDU tima. Mobilna platforma bi bila vezana uz Europsku infrastrukturu *blockchain* usluga (engl. *The European Blockchain Services Infrastructure - EBSI*).

Aplikacija „mGrađani“ će podržavati rad na dva najzastupljenija mobilna operativna sustava – iOS i Android. Aplikacija će se preuzimati putem platformi za digitalnu distribuciju mobilnih aplikacija – App Store (za iOS) i Google Play (za Android). Prilikom prve registracije u aplikaciju bit će potrebno koristiti Nacionalni identifikacijski i autentikacijski sustav (NIAS), dok će se prilikom svake sljedeće prijave u aplikaciju koristiti PIN. Za pravovremeno obavještavanje aplikacija mora koristiti *real-time* mehanizme (*push* notifikacije). Integracija s poslovnim servisima će se provesti isključivo preko „državnog oblaka“ – Centra dijeljenih usluga (CDU). Konačni cilj mobilne aplikacije je stvaranje preduvjeta za integraciju postojećih i budućih servisa tijela javne uprave (eUsluge) na jednostavan i standardizirani način koji će na taj način biti dostupniji građanima. Uz UX/UI razvoj, izradit će se autentifikacijski i autorizacijski modul, povezat će se svi elementi na GSB, izraditi i implementirati poslovni servisi (korisnički pretinac i eMatice) te CARNET-ova usluga eDnevnik.

API Management predstavlja standardizirani pristup do poslovnih servisa, kako samoj aplikaciji „mGrađani“ tako i drugim zainteresiranim stranama. Platforma će biti smještena na infrastrukturi Centra dijeljenih usluga (CDU). API Management je ujedno i administratorski portal za prijavu poslovnih servisa. Tijela javne uprave trenutno svoje usluge pružaju preko platforme eGrađani, a ubuduće će to moći činiti i putem platforme „mGrađani“ izlažući poslovne servise kao komunikacijski kanal između njihovog informacijskog sustava i mobilne aplikacije, korištenjem GSB-a i uvažavanjem propisanih standarda, unaprijed definirane arhitekture i pravila rada API Management platforme.

AKTIVNOST 4. Edukacija. Obuhvaća izradu edukacijskih sadržaja, izradu plana za provedbu radionica za integraciju e-Usluga na platformu i provođenje radionica. Edukacijske radionice namijenjene su zaposlenicima institucija uključenih u projekt te je planirano 20 edukativnih radionica koje će provoditi ugovoreni konzultant.

AKTIVNOST 5. Promidžba i vidljivost. Odnosi se na izradu vizualnog identiteta projekta, tisak promotivnih materijala (plakat, rollup), zakup medija.

Procijenjeni trošak u okviru navedene investicije iznosi 32.123.876 kn.

Procjena troškova temeljena je na istraživanju i analizi tržišta te empirijskim podacima o troškovima prethodno provedenih projekata.

Troškovi aktivnosti uključuju:

– Upravljanje i administraciju projekta (AKTIVNOST 1)

Zbog manjka ljudskih resursa planirano je ugovaranje stručne podrške za upravljanje i administraciju projekta uz osiguravanje podrške u pripremi dokumentacije za nadmetanje. Trošak je procijenjen u jediničnoj cijeni po čovjek danu, u visini od 4.370 kn za vođenje projekta i 3.240 kn za administraciju. Ukupni planirani fond je 510,5 dana, što se odnosi na ukupno 107 dana upravljanja projektom i 403,5 dana pripreme dokumentacije za nadmetanje i administraciju projekta. Procjena troška je 5% od ukupnog troška projekta, što iznosi 1.774.930 kn, za cijelo vrijeme trajanja projekta.

– Analiza stanja i razvoj mobilne aplikacije mGrađani, UX/UI (AKTIVNOST 2 i 3)

Procjena troška analize stanja je temeljena na predikciji 4 konzultanta s cijenom od 5.724 kn čovjek/dan. Za analizu postojećih poslovnih e-usluga planirano je 240 dana rada, a na definiranje funkcionalnosti i arhitekture platforme mGrađani 300 dana analize.

Procjena troška za uspostavu se temelji na komponentama; Razvoj mobilne aplikacije mGrađani (6 FTE, procjena 1860 dana što je ukupno 8.408.502 kn); Izrada autentikacijskog i autorizacijskog modula (6 FTE, procjena 1704 dana što je ukupno 7.703.273 kn): GSB povezivanje (5 FTE, procjena 1260 dana što je ukupno 4.746.735 kn); Poslovni servisi (Osobni pretinac, eMatice i eDnevnik) (5 FTE, procjena 1200 dana, što je ukupno 4.520.700 kn i Testiranje (4 FTE, procjena 224 dana što je ukupno 843.864 kn).

– Edukacija (AKTIVNOST 4)

Procjena edukacije korisnika za provođenje integracije je 78 radne jedinice, s cijenom konzultanta od 5.724 kn. Procjena je 20 radionica s trajanjem po 3,5 – 4 sata po radionici.

– Promidžba i vidljivost (AKTIVNOST 5).

Procjena troška je temeljena na prijašnjim provedenim projektima. Trošak uključuje izrada vizualnog identiteta projekta (114.344 kn), tisak promotivnih materijala (plakat, rollup) (72.738 kn), zakup medija (679.446 kn), što je sve zajedno procjena 866.528 kn.

Troškovi povezani s projektom ne uključuju državnu potporu, odnosno aktivnosti i troškovi su u javnoj nadležnosti države. Sva ulaganja odnose se na javnu infrastrukturu te nema elemenata državnih potpora.

Procjena troškova po godinama provedbe investicije (u kn):

Aktivnosti	2021.	2022.	2023.	2024.
AKTIVNOST 1. Upravljanje i administracija projekta	253.625	507.102	507.102	507.102
AKTIVNOST 2. Analiza stanja	2.847.960	0	0	0
AKTIVNOST 3. Razvoj mobilne aplikacije mGrađani, UX/UI	0	8.741.024	8.741.024	8.741.024
AKTIVNOST 4. Edukacija	0	137.128	137.128	137.128
AKTIVNOST 5. Promidžba i vidljivost	0	288.843	288.843	288.843
Ukupno	3.101.585	9.674.097	9.674.097	9.674.097

Nositelj provedbe	SDURDD
Ciljna skupina	Građani kao korisnici online usluga, poslovni subjekti
Procijenjeni trošak	32.123.876 kn
Razdoblje provedbe	10/2021.-12/2024.

C2.3. R3-I9 Uspostava nove platforme Elektroničkog oglasnika javne nabave RH

Izazov

U Izvješću za Hrvatsku 2020., prepoznata je potreba jačanja sustava e-nabave i svih povezanih digitalnih baza podataka kako bi se povećali kapaciteti za prikupljanje i analizu podataka o javnoj nabavi, a što bi ujedno doprinijelo razvoju prilagođenih i učinkovitih politika u području javne nabave i rješavanju pitanja integriteta.

U skladu s navedenim, potrebno je unaprijediti sustav elektroničke javne nabave u smjeru povećanja učinkovitosti i kapaciteta javne uprave za provedbu javnih projekata na središnjoj i lokalnoj razini. Važan element sveukupnog jačanja kapaciteta za provedbu javne nabave, predstavlja i ulaganje u napredno rješenje Elektroničkog oglasnika javne nabave RH (EOJN), koje je trenutno utemeljeno na zastarjeloj tehnološkoj osnovi i ne podržava na pravi način moderno i učinkovito vođenje postupaka javne nabave.

Nastavno na navedeno, nužno je modernizirati EOJN IT platformu i poboljšati učinkovitosti u samim postupcima javne nabave, u vidu uvođenja obveznih e-žalbi i internetskog plaćanja pristojbi te uspostaviti odgovarajući okvir za primjenu i mjerenje određenih minimalnih obveznih kriterija i ciljeva u sektorskom gospodarstvu (strateška, zelena, inovativna javna nabava).

Cilj

Krajnji cilj investicije je smanjiti radno opterećenje osoblja angažiranog na poslovima javne nabave reinženjeringom i digitalizacijom poslovnih procesa koji će podržati rad službenika te istovremeno pružiti administrativno rasterećenje. Kroz digitalizaciju i automatizaciju procesa olakšat će se poslovno okruženje gospodarskim subjektima koji sudjeluju u postupcima javne nabave, a što je i cilj Programa Vlade.

Opis

Unaprjeđenje sustava elektroničke javne nabave planira se realizirati izmjenom dijela zakonske i podzakonske regulative javne nabave koja se odnosi na elektroničku javnu nabavu te uspostavom nove IT platforme Elektroničkog oglasnika javne nabave RH u cilju daljnje digitalizacije i automatizacije postupka javne nabave te implementacije novih standardnih obrazaca za objavljivanje obavijesti u području javne nabave koji su utvrđeni u Provedbenoj Uredbi Komisije (EU) 2019/1780 (e-obrasci).

Također, ova investicija bit će nastavak projekta vezanog uz bolje mjerenje učinka u javnoj nabavi u sklopu Plana suradnje i potpore za Program potpore strukturnim reformama 2017.-2020. (*Measuring Performance in Public Procurement in Croatia*) jer će se njome dobivene preporuke iz Izvješća o analizi učinkovitosti sustava javne nabave u Hrvatskoj i predložene preporuke za jačanje sustava javne nabave u odnosu na IT sustav implementirati u novi sustav Elektroničkog oglasnika javne nabave RH, a prihvatljive preporuke iz šire analize sustava implementirat će se kroz dodatnu izmjenu regulative u području javne nabave.

S druge strane, odgovarajući dio preporuka također će se uzeti u obzir prilikom definiranja tehničke specifikacije nove platforme, s naglaskom na implementaciji digitalnih inovativnih rješenja u javnoj nabavi. Osim toga, za potrebe razvoja nove platforme koristit će se i rezultati projekta kojem su odobrena sredstva za financiranje iz Instrumenta za povezivanje Europe (engl. *Connecting Europe Facility*) u sklopu kojeg se provode aktivnosti vezane uz nadogradnju registra ugovora, povezivanje vanjskih platformi na EOJN (*e-Tendering*) i nadogradnju modula ESPD.

Iako je postojeća platforma u određenoj mjeri integrirana s elektroničkim informacijskim sustavima državne infrastrukture (OIB registar, kaznena i porezna evidencija, omogućuje prijavu putem NIAS/eIDAS čvora te integrira podnošenje elektroničke žalbe sa sustavom DKOM-a), novom platformom osigurat će se moderno arhitektonsko rješenje koje će omogućiti lakšu daljnju integraciju s drugim sustavima državne infrastrukture te bitno olakšati i ubrzati pripremu i provedbu postupaka javne nabave, a sve u skladu sa Zakonom o javnoj nabavi[100].

Razvoj sustava javne nabave i još bolja povezanost sa središnjim sustavom interoperabilnosti (SSI) doprinijet će većoj stabilnosti i donijeti brojne koristi samim korisnicima. Korištenjem

[100] NN 120/16

distribuirane arhitekture usluga i državnih platformi poput e-Građana i e-Poslovanja korisnicima će biti omogućen jedan mehanizam za provedbu procesa poput elektroničkog ovlaštenja, posjedovanje jedinstvenog korisničkog pretinca (OKP), plaćanje pristojba elektroničkim putem. Korištenjem spomenutih mehanizama, bitno će se olakšati upravljanje uslugama na različitim državnim portalima. Budući da će korisnici imati na raspolaganju jedan unificirani način postupanja s kojim su već upoznati, a s obzirom na to da ga koriste u svakodnevnom poslovanju ujedno će osigurati i pozitivno korisničko iskustvo.

Nadalje, osim ponuditelja sa sjedištem u Hrvatskoj, javnoj nabavi pristupaju i ponuditelji stranih zemalja te se kao jedan od izazova ističe problem višejezičnosti, kao što je navedeno u eGovernment Benchmark izvještaju za 2020. Stoga se u EOJN planira uvesti i mogućnost korištenja sustava na engleskom jeziku. Sama integracija bitno će olakšati predaju ponuda stranim ponuditeljima, a povećat će se i konkurentnost te podići kvaliteta traženih usluga.

Izrada novog sustava doprinijet će i transparentnosti kroz definiranje jasnog podatkovnog modela koji će služiti kako za obradu, analitiku, prikaz i dijeljenje podataka (čime će se poboljšati moć odlučivanja na svim razinama) tako i za bolji pregled podataka, poslovnih procesa i rada samih tijela uključenih u procese javne nabave. Razvojem novog sustava otvara se i mogućnost objave skupova podataka o javnoj nabavi, koji su već sada dio EOJN portala, na Portalu otvorenih podataka Hrvatske.

Provedba

Nositelj provedbe predmetne investicije je MINGOR, a kao provedbeni partner sudjelovat će Narodne novine d.d. Ciljanu skupinu predstavljaju tijela javne uprave; lokalne i regionalne samouprave, javna poduzeća i gospodarski subjekti (uključujući mikro, male i srednje poduzetnike).

Konkretno, ulaganje u novu platformu omogućit će sljedeće funkcionalnosti: Strukturiranje dokumentacije o nabavi iz podataka iz samog postupka javne nabave – automatsko generiranje, Automatizirani proces javnog otvaranja, E-Katalog, Modul evaluacije ponuda, Integracija sa sustavom e-Građani i e-Poslovanje (koliko je to moguće, sukladno procesima javne nabave: e-ovlaštenja, OKP, e-pristojbe), Nadzor postupaka javne nabave, Povezivanje svih procesa javne nabave (od plana nabave, preko provođenja postupka do podataka o plaćanjima na temelju sklopljenih ugovora), Pružanje informacija ponuditeljima o postupcima javne nabave putem pametnih telefona – aplikacija za pametne telefone.

U okviru predmetne investicije planirana je provedba sljedećih aktivnosti: i) Priprema projekta/izrada tehničke specifikacije sustava, ii) Uspostava sustava - implementacija po komponentama sustava, iii) Promidžba i vidljivost projekta, iv) Edukacija korisnika za korištenje platforme.

Razdoblje provedbe: 1/2021.-6/2024.

AKTIVNOST 1. Priprema projekta / izrada tehničke specifikacije sustava. Zbog manjka ljudskih resursa i kompleksnosti definiranja poslovnih procesa planira se ugovaranje stručne podrške u pripremi i izradi tehničke specifikacije sustava.

AKTIVNOST 2. Uspostava sustava - implementacija po komponentama sustava. Razvoj sustava provest će se kroz dvije faze. Faze implementacije podijeljene su po razvoju pojedinih modula novog EOJN Hrvatske. Sukladno javnoj nabavi komponente faze I. zaokružuju procese objave postupka, predaje ponude i evaluacije ponuda. Većina komponenti iz Faze II. vežu se za

implementirane komponente iz Faze I. ili omogućuju dodatne procese definirane Zakonom o javnoj nabavi. Za implementaciju novog EOJN RH bit će angažirani vanjski stručnjaci.

U sklopu Faze I. planirana je implementacija sljedećih modula:

- CMS – dvojezični sustav
- Prijava putem NIAS/eIDAS sustava
- Plan nabave
- Prethodno savjetovanje s gospodarskim subjektima
- E-objave
- ESPD modul
- E-dokumentacija
- TED web-servis
- E-Nabava
- Dohvat dokaza iz nacionalnih registara / integracija SSI

U sklopu Faze II. planirana je implementacija sljedećih modula:

- Modul za provođenje postupaka kao središnje tijelo za nabavu
- Dinamički sustav nabave
- Mini-nadmetanja
- E-koncesije
- Registar ugovora
- Statistički modul
- Modul jednostavne nabave
- E-žalba
- E-Dražba.

AKTIVNOST 3. Promidžba i vidljivost projekta. Promidžba i vidljivost projekta provest će se nakon završene AKTIVNOSTI 2. (2023. godine), a obuhvat će promociju nove platforme putem konferencije te seminara/radionica u kojima će se prezentirati novo rješenje Elektroničkog oglasnika javne nabave Hrvatske. Informacije o uspostavi nove platforme EOJN-a objavit će se na web-stranicama Ministarstva i Narodnih novina d.d. te drugih dionika u sustavu javne nabave.

AKTIVNOST 4. Edukacija korisnika za korištenje platforme. Kako bi se korisnicima osiguralo što lakše korištenje novog sustava djelatnici MINGOR-a i Narodnih novina d.d. održat će se 20 radionica za krajnje korisnike. Također, priredit će se korisničke upute za korištenje novog sustava EOJN Republike Hrvatske.

Procijenjeni trošak u okviru navedene investicije iznosi 11.522.505 kn.

Procjene troškova definirane su na osnovu provedene investicijske studije (2019.) te na osnovu usporedbe trenutačne platforme i potrebnih troškova za implementaciju nove platforme za

javnu nabavu. S obzirom na dinamiku tržišta u području IT usluga i usporedbu troškova potrebnih za implementaciju platformi za javnu nabavu država u okruženju, formiran je troškovnik iz nastavka.

Troškovi aktivnosti uključuju:

- Trošak administriranja i vođenja projekta raspoređen je kroz AKTIVNOST 1. i AKTIVNOST 2. i prikazan kroz angažman vanjskih stručnjaka.
- Priprema projekta / izrada tehničke specifikacije sustava (AKTIVNOST 1).

Zbog manjka internih kapaciteta predviđena je vanjska podrška stručnjaka za pripremu tehničke dokumentacije. S obzirom na kompleksnost sustava, za izradu dokumentacije potreban je angažman 3 stručnjaka u ukupnom vremenu od 104 dana (u ekvivalentu punog radnog vremena) u trošku od 5.274 kn dnevno.

- Uspostava sustava – implementacija po komponentama sustava (AKTIVNOST 2).

Tijekom cijelog trajanja projekta potrebna je koordinacija sa stručnjacima i to u angažmanu: Poslovni konzultant – 3 stručnjaka u ukupnom vremenu od 326 dana u trošku od 5.274 kn dnevno, Stručnjak za razvoj – 4 stručnjaka u ukupnom vremenu od 880 dana u trošku od 4.521 kn dnevno, Implementator / DBA – 3 stručnjaka u ukupnom vremenu od 700 dana u trošku od 3.767 kn dnevno, Tester – 3 stručnjaka u ukupnom vremenu od 200 dana u trošku od 3.240 kn dnevno. Cijena potrebnih licenci iznosi 1.808.280 kn.

- Promidžba i vidljivost projekta (AKTIVNOST 3).

U promidžbu i vidljivost uključena je promocija nove platforme – medijska vidljivost u iznosu od 160.108 kn.

- Edukacija korisnika za korištenje platforme (AKTIVNOST 4).

Kako bismo korisnicima osigurali što lakše korištenje novog sustava održat će se 20 radionica u trošku od 3.993 kn po danu stručnjaka za javnu nabavu te dodatnih troškova u vidu popratnih materijala (80.242 kn).

Procjena troškova po godinama provedbe investicije (u kn):

Aktivnosti	2021.	2022.	2023.	2024.
AKTIVNOST 1. Priprema projekta / Izrada tehničke specifikacije	548.512	0	0	0
AKTIVNOST 2. Razvoj sustava	278.777	5.854.307	4.520.700	0
AKTIVNOST 3. Promidžba i vidljivost projekta	0	0	160.108	0
AKTIVNOST 4. Edukacija korisnika za korištenje platforme	0	0	80.051	80.051
Ukupno	827.288	5.854.307	4.760.859	80.051

Nositelj provedbe	MINGOR
Ciljna skupina	Tijela javne uprave; lokalna i regionalna samouprava, javna poduzeća i gospodarski subjekti (uključujući mikro, male i srednje poduzetnike)
Procijenjeni trošak	11.522.505 kn
Razdoblje provedbe	1/2021.- 6/2024.

C2.3. R3-I10 Digitalizacija i informatizacija HZZ-a (eHZZ)

Izazov

Zastarjela informatička rješenja kojima trenutno HZZ raspolaže su postala neadekvatna, spora i teško održiva. Sustav HZZ-a nije fleksibilan te ne uspijeva pratiti procesne promjene koje su sve češće. Cijena održavanja zastarjelog sustava je visoka i sve je manje stručnjaka za održavanje. Zbog svega navedenog, brzina rada i obrada predmeta HZZ-a je spora. Nadalje, rad s korisnicima se bazira isključivo na osobnom dolasku. Velika količina korisničke dokumentacije se dostavlja HZZ-u u papirnom obliku te ne postoji automatizirani sustav digitalne pohrane dokumentacije. Postoji i velika opasnost od gubitka korisničke dokumentacije koja se unutar HZZ-a fizički razmjenjuje. Pretraživanje predmeta i dokumentacije je izrazito sporo budući da se dokumentacija arhivira u papirnatom obliku. Velika količina dokumentacije se nalazi u uredima što dodatno predstavlja i sigurnosni problem zaštite osobnih podataka. Dodatno, treba naglasiti da je sustav HZZ-a slabo povezan s drugim državnim institucijama, a nužna je potreba za razmjenom podataka prilikom rada i obrade predmeta.

Upravo zato, potrebno je digitalizirati poslovne procese HZZ-a koji će se temeljiti na novim organizacijskim, poslovnim, ali i informacijsko-komunikacijskim tehnologijama. Potrebno je potpuno automatizirati i digitalizirati poslovne procese, ojačati kapacitete za pružanje usluga, kontinuirano razvijati nove usluge za korisnike te prilagođavati mjere aktivne politike zapošljavanja.

Također, rješavanje navedenih izazova iziskuje provođenje aktivnosti koje su u skladu s CSR 2020. kojima se preporučuje djelovanje s ciljem povećanja pristupa digitalnoj infrastrukturi i uslugama uz promicanje stjecanja vještina.

Cilj

Cilj predmetne investicije je promjenom i redefiniranjem poslovnih procesa te digitalizacijom sustava povećati razinu kvalitete usluga HZZ-a prema krajnjim korisnicima (nezaposlenim osobama, zaposlenicima i poslodavcima). Također, cilj je uspostava sustava koji će omogućiti stvaranje novih usluga za korisnike uz mogućnost kontinuiranog prilagođavanja mjera aktivne politike zapošljavanja.

Upotrebom novih informatičkih rješenja ubrzat će se i automatizirati rad HZZ-a. Cilj je izraditi modularna i fleksibilna rješenja kako bi se sustav HZZ-a mogao nadograđivati u skladu s budućim potrebama te kako bi bio spreman u kratkom roku odgovoriti na sve procesne i proceduralne izmjene. Povećat će se razina transparentnosti rada HZZ-a. Novim online uslugama olakšat će se rad s korisnicima te umanjiti potrebe fizičkog dolaska u HZZ. Sigurnosnim alatima će se povećati razina sigurnosti i zaštite informatičkog sustava HZZ-a.

Povezivanjem s drugim državnim institucijama omogućit će se brza i točna razmjena podataka koje korisnici više neće morati samostalno prikupljati.

Predložene aktivnosti dodatno imaju za cilj i podizanje razine usklađenosti HZZ-a s europskom regulativom o zaštiti osobnih podataka (GDPR).

Opis

Predmetna investicija uključuje implementaciju više različitih informatičkih rješenja: implementaciju sustava za upravljanje identitetima korisnika, implementaciju sustava za

upravljanje sigurnosnim incidentima i događajima, implementaciju sustava „*eSavjetnik*“, implementaciju sustava za potporu temeljnim tj. “*core*” procesima, implementaciju sustava za upravljanje ljudskim resursima, implementaciju novog računovodstvenog sustava te implementaciju sustava za upravljanje dokumentacijom u HZZ-u.

U svrhu podizanja razine sigurnosti poslovanja i poslovnih podataka nastalih pružanjem usluga u posredovanju pri zapošljavanju i edukaciji nezaposlenih osoba te unificiranja korporativnih procedura i procesa prava pristupa informacijskim sustavima HZZ-a, nužno je osmisliti, definirati i implementirati cjeloviti sustav za upravljanje identitetima korisnika IT sustava odnosno pravima pristupa. Implementacijom navedenog sustava višestruko će se podići razina sigurnosti podataka koje su korisnici usluga HZZ-a dužni pružiti prilikom prijave u evidenciju.

Implementacijom sustava za upravljanje sigurnosnim incidentima i događajima će se podići razina sigurnosti te će se omogućiti pravovremena vidljivost neželjenih događaja administrativnim osobama HZZ IT sustava, a samim time će se povećati razina sigurnosti svih poslovnih podataka.

Implementacija sustava „*eSavjetnik*“ u HZZ-u omogućit će pretvaranje dokumentacije potrebne za rad savjetnika u digitalni oblik, kolanje digitaliziranih dokumenata unutar sustava, centralnu obradu elektroničkih dokumenta, digitalni i biometrijski potpis, upravljanje dokumentima i predmetima te efikasno komuniciranje s korisnicima. Time će se polučiti podizanje kvalitete javnih usluga prema korisnicima na višu razinu kako na nacionalnoj, tako i na lokalnoj razini. Potrebno je promovirati ideju korištenja alternativnih komunikacijskih kanala koji u konačnici pojednostavljuju i pojeftinjuju trošak rada. Takva strategija može povećati dostupnost informacija, njihovu kapilarnost, zadovoljstvo korisnika i opću reputaciju HZZ-a. Posljednjih godina primijećene su značajne promjene u čitavoj uslužnoj industriji, gdje su društvene mreže postale alternativa tradicionalnim metodama komunikacije, stoga je cilj da osnovni komunikacijski kanali u radu Zavoda budu: osobni kontakt s osobom (engl. *F2F: face-to-face*), SMS, e-mail, pozivni centar, udaljeni ured, društvene mreže, web chat, forumi.

Implementacijom sustava za potporu temeljnim procesima provest će se temeljito vizualno i tehničko osvježenje sustava za podršku temeljnim procesima HZZ-a (koji uključuju posredovanje pri zapošljavanju, pripremu nezaposlenih osoba za zapošljavanje, osiguravanje materijalnih i drugih prava nezaposlenih osoba, provedbu mjera aktivne politike zapošljavanja). Predviđena je implementacija funkcionalnosti koje nedostaju, a koje bi značajno unaprijedile proces i poboljšale efikasnost rada:

(a) Izrada proaktivnog informatičkog sustava: funkcionalnost automatskog obavještavanja zaduženog zaposlenika na portalu o promjenama koje zahtijevaju njegovu pozornost (npr. nezaposlena osoba se zaposlila te ju je potrebno izbrisati iz evidencije ili osoba koja sudjeluje u mjerama APZ-a je prekinula radni odnos i sl.).

(b) Nove usluge HZZ-a prema e-poslovanju: izgradnja *self-service* portala koji bi omogućavao online usluge. Portal bi kao i burza rada trebao koristiti NIAS sustav identifikacije korisnika, a osim već postojećih usluga na burzi rada trebao bi omogućiti: Online prijavu na Zavod; Online podnošenje zahtjeva za novčanu pomoć; Online zakazivanje termina radnih radionica; Online podnošenje zahtjeva za mjerama aktivne politike zapošljavanja; Online predaju dokumentacije o izvršenim obvezama prema ugovoru Aktivne politike zapošljavanja.

Implementacija sustava za upravljanje ljudskim resursima omogućit će centraliziranu bazu podataka o svakom zaposleniku te automatizirati standardne procese (npr. evidencija radnog vremena, putni nalozi, edukacije zaposlenika, planiranje godišnjih odmora i drugi).

Implementacijom novog računovodstvenog sustava automatizirat će se obrade podataka koje stižu iz pojedinih aplikativnih rješenja HZZ-a čime će se smanjiti opterećenje ljudskih resursa, a ujedno i mogućnost pogrešaka. Također, sustav će se povezati i automatizirati razmjenu podataka s drugim institucijama (npr. FINA) ako se ukaže potreba za istim.

Implementacijom sustava za upravljanje dokumentacijom predviđeno je uvođenje kvalitetnog rješenja za upravljanje dokumentacijom u HZZ-u, a koje se temelji na standardizaciji, tipizaciji i digitalizaciji dokumenata, stvaranju virtualnog spisa i njegovom povezivanju s poslovnim procesima. U okviru implementacije će se definirati novi poslovni procesi i redefinirati postojeći kao preduvjet projekta „Ured bez papira". Također će se definirati i ključne uloge pojedinog procesa. Na osnovu izrađenih funkcijskih specifikacija implementirat će se poslovno aplikativno rješenje koje će zamijeniti fizičku dostavu dokumentacije i potrebe višegodišnjeg fizičkog arhiviranja. Rješenje za upravljanje zapisima i predmetima omogućit će uvođenje i standardizaciju određenih poslovnih procesa bez potrebe za fizičkim kolanjem papira kroz urede. Kroz implementaciju sustava za upravljanje dokumentima smanjit će se i troškovi arhive, uz potpuno poštivanje zakonskih propisa i poslovnih potreba čuvanja dokumentacije i arhivske građe, što će omogućiti prenamjenu arhivskog prostora u radni prostor i time poboljšati radni ambijent za zaposlenike i stranke HZZ-a. Na taj način ujedno bi se uspostavio „ured bez papira" što će biti značajan ekološki doprinos i potpora održivom razvoju zemlje.

U okviru investicije također je planirano provođenje projekta digitalizacije arhiva HZZ-a čime će se osigurati brza dostupnost dokumentacije te dugoročno očuvanje informacija HZZ-a koje se kasnije koriste za statističku analizu i mogućnost pružanja informacija za slučaj javnog interesa ili dokaznih postupaka.

Sve navedene aktivnosti usmjerene su jačanju kapaciteta institucije HZZ-a, osiguranja dostupnosti podataka i usluga na tržištu rada s velikim naglaskom na brzinu obrade predmeta te postizanje digitalnog ureda odnosno „ureda bez papira". Projektom će se definirati novi poslovni procesi HZZ-a kako bi se na osnovu istih izradila nova informatička rješenja. Uvođenjem digitalne obrade predmeta uklonit će se fizička distribucija dokumentacije u svim segmentima u kojima je to moguće.

Web rješenjima HZZ će se orijentirati na Internet komunikaciju s korisnicima te će se upotreba dokumentacije u fizičkom obliku svesti na minimum. Upotrebom novih aplikativnih rješenja olakšat će se rad HZZ-a s korisnicima i ubrzat će se obrada predmeta. Zbog uvođenja novih online usluga, sigurnosnim alatima će se povećati razina sigurnosti i zaštite informatičkog sustava HZZ-a.

Nadalje, projektom digitalizacije HZZ-a omogućit će se centralizirani pristup uslugama HZZ-a preko NIAS prijave korisnika (engl. *single-sign-on*) koji se koriste u sustavima e-Građani i e-Poslovanje. Projekti digitalizacije su modularno bazirani zbog mogućnosti nadogradnje sukladno budućim potrebama te će preko implementiranih Web servisa biti omogućeno povezivanje i razmjenjivanje podatka s drugim državnim tijelima s kojima HZZ razmjenjuje podatke koristeći državnu sabirnicu (GSB).

Provedba

Nositelj provedbe predmetne investicije je Hrvatski zavod za zapošljavanje. Digitalizacija i informatizacija HZZ-a je namijenjena krajnjim korisnicima s kojima HZZ surađuje, a to su nezaposlene osobe, zaposlenici te poslodavci kojima će se omogućiti kvalitetnija komunikacija s HZZ-om te brža obrada i rješavanje predmeta s naglaskom na pristup svim potrebnim informacijama sukladno GDPR-u.

Potrebno je naglasiti kako projekt modernizacije HZZ-a predviđa implementaciju više različitih informatičkih rješenja. Iz tog razloga pojedina aktivnost je zamišljena kao zasebni projekt koji će trajati kroz više godina jer svaka aktivnost u sebi sadrži više elemenata kao npr. analizu postojećeg stanja, razvoj i implementaciju, testiranje, puštanja u rad, edukaciju i sl. Pojedine aktivnosti će se pokretati postepeno tijekom godina.

U okviru predmetne investicije planirana je provedba sljedećih aktivnosti: i) Administracija i upravljanje projektom, ii) Priprema natječajne dokumentacije, iii) Implementacija sustava za upravljanje identitetima korisnika, iv) Implementacija sustava za upravljanje sigurnosnim incidentima i događajima, v) Implementacija sustava „e-Savjetnik“, vi) Implementacija sustava za potporu temeljnim procesima, vii) Implementacija sustava za ljudske potencijale, viii) Implementacija novog računovodstvenog sustava, ix) Projekt digitalnog upravljanja dokumentacijom, x) Projekt digitalizacije arhive, xi) Promidžba i vidljivost.

Razdoblje provedbe: 6/2020.-6/2026.

AKTIVNOST 1. Administracija i upravljanje projektom. Zbog manjka ljudskih resursa i izražene potrebe za koordinacijom uzimajući u obzir opseg projekta, planira se ugovaranje stručne podrške u upravljanju i administraciji projekta.

AKTIVNOST 2. Priprema natječajne dokumentacije. Zbog manjka ljudskih resursa i tehničkog znanja planira se ugovaranje stručne podrške u pripremi dokumentacije za nadmetanje što podrazumijeva stručnu pravnu i tehničku podršku.

AKTIVNOST 3. Implementacija sustava za upravljanje identitetima korisnika. Prije implementacije sustava planirano je provođenje analize trenutnog stanja poslovnih procesa te definiranje novih poslovnih procesa i arhitekture budućeg sustava. Na temelju definirane arhitekture budućeg sustava nabavit će se potrebne softverske licence, implementirati i testirati sustav. U okviru aktivnosti predviđena je izrada dokumentacije i korisničkih uputa te edukacija zaposlenika.

AKTIVNOST 4. Implementacija sustava za upravljanje sigurnosnim incidentima i događajima. U okviru aktivnosti planirana je implementacija sustava za upravljanje sigurnosnim incidentima i događajima IT sustava HZZ-a s mogućnošću bilježenja dnevničkih zapisa o događajima na IT infrastrukturi na centralno mjesto. Na početku provedbe aktivnosti provest će analiza postojeće infrastrukture i definirat će se dizajn budućeg sustava. Nakon toga će se nabaviti potrebne softverske licence, implementirati i testirati sustav. U okviru aktivnosti predviđena je izrada dokumentacije i korisničkih uputa te edukacija zaposlenika.

AKTIVNOST 5. Implementacija sustava „e-Savjetnik“. Na početku provedbe aktivnosti planirana je detaljna snimka stanja i izrada plana implementacije sustava „e-Savjetnik“. U okviru aktivnosti planirana je nabava hardvera (potpisne pločice, skeneri) i softverskih licenci. U skladu s definiranim planom implementacije provest će se razvoj sustava, integracija s *back-*

office aplikacijama, testiranje i implementacija sustava. U okviru aktivnosti predviđena je izrada dokumentacije i korisničkih uputa te edukacija zaposlenika.

AKTIVNOST 6. Implementacija sustava za potporu temeljnim procesima. Aktivnost se odnosi na izgradnju novog sustava kao podrške temeljnim procesima HZZ-a. Prije implementacije sustava za potporu temeljnim procesima planirano je provođenje detaljne analize uz izradu funkcionalne specifikacije budućeg sustava i arhitekture budućeg rješenja. Na temelju definirane arhitekture budućeg sustava nabavit će se potrebna serverska oprema i softverske licence. Izrađene funkcionalne specifikacije budućeg sustava bit će temelj za razvoj sustava i integraciju s drugim sustavima. Nakon provedenog testiranja sustav će se implementirati na produkcijskoj okolini. U okviru aktivnosti predviđena je izrada dokumentacije i korisničkih uputa te edukacija zaposlenika.

AKTIVNOST 7. Implementacija sustava za ljudske potencijale. Na početku provedbe aktivnosti planirana je analiza postojećeg stanja i izrada detaljnog plana implementacije sustava za ljudske potencijale. U okviru aktivnosti planirana je nabava serverske opreme i softverskih licenci. U skladu s definiranim planom implementacije provest će se implementacija sustava, migracija podataka i testiranje. Planirana je organizacija i provedba edukativnih programa namijenjenih zaposlenicima.

AKTIVNOST 8. Implementacija novog računovodstvenog sustava. Na početku provedbe aktivnosti planirana je snimka i analiza postojećeg stanja te izrada detaljnog plana implementacije sustava za računovodstvo. U okviru aktivnosti planirana je nabava softverskih licenci. U skladu s definiranim planom implementacije provest će se razvoj sustava, integracija s drugim sustavima i implementacija sustava u produkcijsku okolinu. Planirana je organizacija i provedba edukacije zaposlenicima.

AKTIVNOST 9. Projekt digitalnog upravljanja dokumentacijom. Prije implementacije sustava upravljanja dokumentacijom planirano je provođenje analize trenutnog stanja poslovnih procesa te izrada detaljnog plana implementacije. U okviru aktivnosti definirat će se novi poslovni procesi i redefinirati postojeći te će se izraditi funkcijske specifikacije budućeg sustava. Na osnovu izrađenih funkcijskih specifikacija izradit će se i implementirati poslovno aplikativno rješenje s ciljem napuštanja fizičke dostave dokumentacije i njenog višegodišnjeg arhiviranja. U okviru aktivnosti predviđena je izrada dokumentacije i korisničkih uputa te edukacija zaposlenika.

AKTIVNOST 10. Projekt digitalizacije arhive. Projekt arhiviranja je zamišljen na način da se dokumentacija provodi kroz protočni digitalizacijski proces i proces mikrografske obrade s nužnim osiguravanjem pretvorbe na način koji onemogućava promjene u procesu digitalizacije i mikrografske obrade. Kroz zaštitno snimanje dokumentacije osigurat će se brza dostupnost dokumentacije te dugoročno očuvanje informacija HZZ-a koje se kasnije koriste za statističku analizu i mogućnost pružanja informacija za slučaj javnog interesa ili dokaznih postupaka. U okviru ove aktivnosti u planu je nabava vanjske usluge za preuzimanje i prijevoz dokumentacije, pripremu dokumentacije za digitalizaciju, skeniranje dokumentacije, obradu dokumentacijskih jedinica, pretvaranje u arhivski format i pripremu za uvoz u dokumentacijski sustav te mikrofilmiranje dokumentacije.

AKTIVNOST 11. Promidžba i vidljivost. Nabava promotivnih materijala koji će se koristiti tijekom svih aktivnosti projekta te koji će biti izloženi u prostorijama ureda/službi/ispostava HZZ-a i to u vidu promotivnih plakata i letaka. Dodatno, predviđena je nabava i tisak

promotivnih paketa (kemijske olovke, blokovi, USB uređaji, platnena vrećica) kao i izrada roll-up banera.

Procijenjeni trošak u okviru navedene investicije iznosi 57.462.803 kn.

Prije definiranja svih predloženih aktivnosti u okviru predmetne investicije, provedena je interna analiza trenutnog stanja poslovanja HZZ-a s ciljem identificiranja svih teškoća prilikom svakodnevnog rada. Nakon definiranja pojedinih aktivnosti provedeno je istraživanje tržišta s ciljem prikupljanja okvirnih cijena i definiranja troškova pojedine aktivnosti investicije. Prikupljene su informativne ponude za pojedine aktivnosti digitalizacije te je na temelju istih napravljena procjena troškova po pojedinoj aktivnosti u sklopu predmetne investicije.

Procjena troškova temeljena je na istraživanju i analizi tržišta na temelju zaprimljenih Zahtjeva za informacijama te empirijskim podacima o troškovima u okviru prethodno provedenih projekata. Navedeno se odnosi i na dvije aktivnosti (AKTIVNOST 7. Implementacija sustava za ljudske potencijale i AKTIVNOST 10. Projekt digitalizacije arhive) koje su već objavljene preko EOJN portala te je u tijeku evaluacija zaprimljenih ponuda.

Troškovi aktivnosti uključuju:

- Troškove administracije i upravljanja projektom (AKTIVNOST 1):

Zbog manjka internih kapaciteta, predviđena je vanjska/stručna podrška za upravljanje i administraciju projekta. Zbog opsega aktivnosti te različitih informatičkih rješenja (opisanih u okviru aktivnosti 3 - 10) potrebna su tri profila stručnjaka – stručnjak za upravljanje projektima u ulozi voditelja projekta, projektni administrator u ulozi zamjenika voditelja projekta te stručnjak za informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT). U tom segmentu, u obzir je uzeta prosječna cijena takve vrste usluga na temelju usporedbe s drugim projektima. Trošak je procijenjen u jediničnoj cijeni po danu u visini od 4.370 kn za voditelja projekta, 3.240 kn za projektnog administratora te 3.014 kn za IKT stručnjaka. Ukupno je planirano 280 č/d za voditelja projekta, 100 č/d za projektnog administratora te 60 č/d za IKT stručnjaka.

- Troškove pripreme natječajne dokumentacije (AKTIVNOST 2):

Zbog manjka internih kapaciteta predviđena je vanjska/stručna podrška za pripremu dokumentacije za nadmetanje. Prilikom izrade natječajne dokumentacije potrebna su dva različita profila stručnjaka – stručnjak za pripremu pravnog dijela natječajne dokumentacije i stručnjak za pripremu tehničkog dijela natječajne dokumentacije. U tom segmentu, u obzir je uzeta prosječna cijena takve vrste usluga na temelju usporedbe s drugim projektima. Trošak je procijenjen u jediničnoj cijeni po satu u visini od otprilike 300 kn za obje vrste stručnjaka. Ukupno je planirano 650 sati za pripremu pravnog dijela natječajne dokumentacije te isto toliko za izradu tehničkog dijela dokumentacije. Stručnjaci će sudjelovati u odgovaranju na pravno/tehničke upite koje HZZ zaprima preko EOJN portala te će također sudjelovati i u komisiji prilikom pregleda zaprimljenih ponuda i odabira najpovoljnije ponude, a sve u skladu sa Zakonom o javnoj nabavi.

- Troškove implementacije sustava za upravljanje digitalnim identitetom (AKTIVNOST 3):

Procjena troškova temeljena je na istraživanju i analizi tržišta te na informacijama dobivenim putem Zahtjeva za informacijama (engl. *RFI*) od zainteresiranih ponuditelja. Zaprimljene su tri informativne ponude od Storm computers d.o.o. (1.982.500 kn), King ICT d.o.o. (1.905.196 kn) i Comping d.o.o. (1.954.803 kn). Izračunom srednje vrijednosti procijenjeni su troškovi sustava

u iznosu 1.947.500 kn. Najveće stavke projekta su nabava aplikativnih licenci te razvoj i implementacija sustava.

- Troškove implementacije sustava za upravljanje sigurnosnim incidentima i događajima (AKTIVNOST 4):

Procjena troškova temeljena je na istraživanju i analizi tržišta te na informacijama dobivenim putem Zahtjeva za informacijama (engl. *RFI*) od zainteresiranih ponuditelja. Zaprimljene su tri informativne ponude od Storm computers d.o.o. (1.920.002 kn), King ICT d.o.o. (2.082.197 kn) i Comping d.o.o. (1.825.203 kn). Izračunom srednje vrijednosti procijenjeni su troškovi sustava u iznosu 1.942.467 kn. Najveće stavke projekta su nabava aplikativnih licenci te razvoj i implementacija sustava.

- Troškove implementacije sustava „e-Savjetnik" (AKTIVNOST 5):

Procjena troškova temeljena je na istraživanju i analizi tržišta te na informacijama dobivenim putem Zahtjeva za informacijama (engl. *RFI*) od zainteresiranih ponuditelja. Zaprimljene su tri informativne ponude od eVision informacijski sustavi d.o.o. (9.002.500 kn), Combis d.o.o. (8.420.000 kn) i S&T Hrvatska d.o.o. (8.667.998 kn). Izračunom srednje vrijednosti procijenjeni su troškovi sustava u iznosu 8.696.833 kn. Najveće stavke projekta su nabava aplikativnih licenci te hardverske opreme.

- Troškove implementacije sustava za potporu temeljnim procesima (AKTIVNOST 6):

Procjena troškova temeljena je na istraživanju i analizi tržišta te na informacijama dobivenim putem Zahtjeva za informacijama (engl. *RFI*) od zainteresiranih ponuditelja. Zaprimljene su dvije informativne ponude od IN2 d.o.o. (9.068.819 kn) i Proteron savjetovanje d.o.o. (9.619.997 kn). Izračunom srednje vrijednosti procijenjeni su troškovi sustava u iznosu 9.344.408 kn. Najveća stavka projekta jer razvoj i implementacija sustava.

- Troškove implementacije sustava za ljudske potencijale (AKTIVNOST 7):

Procjena troškova temeljena je na istraživanju i analizi tržišta te na informacijama dobivenim putem Zahtjeva za informacijama (engl. *RFI*) od zainteresiranih ponuditelja. Zaprimljene su tri informativne ponude od Bilog d.o.o. (5.670.465 kn), King ICT d.o.o. (5.286.801 kn) i ENEL-Split d.o.o. (5.701.003 kn). Izračunom srednje vrijednosti procijenjeni su troškovi sustava u iznosu 5.552.756 kn. Najveće stavke projekta su nabava aplikativnih licenci te razvoj i implementacija sustava.

- Troškove implementacije sustava za računovodstvo (AKTIVNOST 8):

Procjena troškova temeljena je na istraživanju i analizi tržišta te na informacijama dobivenim putem Zahtjeva za informacijama (engl. *RFI*) od zainteresiranih ponuditelja. Zaprimljene su dvije informativne ponude od King ICT d.o.o. (5.340.000 kn) i ENEL-Split d.o.o. (5.700.000 kn). Izračunom srednje vrijednosti procijenjeni su troškovi sustava u iznosu 5.520.000 kn. Najveće stavke projekta su nabava aplikativnih licenci te razvoj i implementacija sustava.

- Troškove projekta digitalnog upravljanja dokumentacijom (AKTIVNOST 9):

Procjena troškova temeljena je na istraživanju i analizi tržišta te na informacijama dobivenim putem Zahtjeva za informacijama (engl. *RFI*) od zainteresiranih ponuditelja. Zaprimljene su četiri informativne ponude od King ICT d.o.o. (12.320.000 kn), IT sistemi - NOVE TEHNOLOGIJE d.o.o. (6.254.517 kn), Combis d.o.o. (6.809.998 kn) i mStart plus d.o.o. (7.649.997 kn).

Izračunom srednje vrijednosti procijenjeni su troškovi sustava u iznosu 8.258.628 kn. Najveće stavke projekta su nabava aplikativnih licenci te razvoj i implementacija sustava.

– Troškove projekta digitalizacije arhive (AKTIVNOST 10):

Procjena troškova temeljena je na istraživanju i analizi tržišta te na informacijama dobivenim putem Zahtjeva za informacijama (engl. *RFI*) od zainteresiranih ponuditelja. Zaprimljena je jedna informativnih ponuda u iznosu 13.530.000 kn te je ona poslužila kao vrijednost procjene troškova digitalizacije arhive. Najveće stavke projekta su priprema dokumentacije za digitalizaciju te obrada i digitalna pretvorba dokumentacije.

– Troškove promidžbe i vidljivosti (AKTIVNOST 11):

Po uspostavi svih sustava unutar projekta informatizacije i digitalizacije HZZ-a potrebno je planirati aktivnosti usmjerene na vidljivost cijelog projekta. Iz tog razloga u zadnjoj godini je planirano izdvajanje 1% ukupnih sredstava na promidžbu i vidljivost projekta s namjerom upoznavanja javnosti sa svim uslugama koje HZZ može ponuditi. Sredstva se planiraju utrošiti u promotivne materijale.

Troškovi povezani s projektom ne uključuju državnu potporu, odnosno aktivnosti i troškovi su u javnoj nadležnosti države. Sva ulaganja odnose se na javnu infrastrukturu te nema elemenata državnih potpora.

Procjena troškova po godinama provedbe investicije (u kn):

Aktivnosti	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.
AKTIVNOST 1. Administracija i upravljanje projektom	149.997	350.000	350.000	350.000	350.000	178.417
AKTIVNOST 2. Priprema natječajne dokumentacije	200.003	90.000	49.999	51.792	0	0
AKTIVNOST 3. Implementacija sustava za upravljanje digitalnim identitetom	0	1.599.996	347.504	0	0	0
AKTIVNOST 4. Implementacija sustava za upravljanje sigurnosnim incidentima i događajima	0	0	799.998	799.998	342.471	0
AKTIVNOST 5. Implementacija sustava „e-Savjetnik“	0	140.007	7.999.996	556.830	0	0
AKTIVNOST 6. Implementacija sustava za potporu temeljnim “core” procesima	0	799.998	2.400.002	2.400.002	3.744.406	0
AKTIVNOST 7. Implementacija sustava za ljudske potencijale	3.599.999	979.997	972.760	0	0	0
AKTIVNOST 8. Implementacija sustav za računovodstvo	0	0	0	2.400.002	2.400.002	719.996
AKTIVNOST 9. Projekt digitalnog upravljanja dokumentacijom	0	200.003	6.499.998	499.997	499.997	558.633
AKTIVNOST 10.	2.400.002	4.799.995	4.799.995	1.530.008	0	0

Projekt digitalizacije arhive						
AKTIVNOST 11. Promidžba i vidljivost	0	0	0	0	0	550.003
Ukupno	6.350.001	8.959.996	24.220.252	8.588.629	7.336.876	2.007.049

Nositelj provedbe	HZZ
Ciljna skupina	Nezaposlene i zaposlene osobe, poslodavci, te zaposlenici HZZ-a
Procijenjeni trošak	57.462.803 kn
Razdoblje provedbe	6/2020.-6/2026.

C2.3. R3-I11 Modernizacija IKT podrške HZMO-a (eHZMO)

Izazov

Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje (HZMO) je ključna institucija nacionalnog mirovinskog sustava. HZMO kontinuirano skrbi o više od 1,5 milijuna osiguranika i 1,2 milijuna korisnika mirovina te o više od 150 tisuća korisnika doplatka za djecu (za više od 300 tisuća djece), kao i za korisnike nacionalne naknade za starije osobe. Snimka stanja postojećih procesa i IKT sustava pokazala je da se sadašnji poslovni procesi HZMO-a kao i informacijski sustavi koji ih podržavaju u najvećoj mjeri mogu smatrati znatno zastarjelima te sputavaju napredak i nameću ograničenja neprimjerena željenoj razini javne usluge koju pruža HZMO. Jedan od primarnih izazova predstavlja i odvijanje poslovnih procesa koje je geografski/područno uvjetovano (5 područnih službi, 14 područnih ureda i 92 ispostave s gotovo u potpunosti odijeljenim evidencijama/procesima). Ovakva organizacija znatno otežava dimenzioniranje i iskoristivost zaposlenika (opsluživanje korisnika samo iz svog područja), uzrokuje usporenja i nepotrebne korake (višestruko otvaranje/prosljeđivanje spisa) dok decentralizacija ujedno otežava upravljanje i nadzor sustava. Poslovni procesi su u značajnoj mjeri oslonjeni na koncept kolanja papirnate dokumentacije prema čemu je oblikovan i sadašnji informacijski sustav. Stoga je informacijski sustav umjesto na aktivno upravljanje i automatizaciju procesa sveden primarno na evidencijsku ulogu niza pojedinačnih aktivnosti/transakcija koje se provode nad spisima. Navedeno nepotrebno usporava procese zbog rascjepkanosti aktivnosti odnosno nepovezanosti komponenti sustava, a što negativno utječe na učinkovitost procesa i na troškovnu održivost. Neadekvatna i nefleksibilna informatička podrška onemogućuje značajnija unapređenja poslovnih procesa. Sadašnji informacijski sustav za temeljne procese temeljen je na zastarjeloj i skupoj serverskoj tehnologiji proizvođača IBM (*mainframe* tehnologija), koju je proizvođač IBM osmislio 60-ih godina 20. stoljeća. Tehnološka ograničenja uzrokuju sporost i poteškoće pri bilo kakvoj promjeni procesa i/ili regulative, otežavaju integraciju s drugim sustavima, uzrokuju djelomično paralelan rad u više sustava, a dodatni problem predstavlja i nedostatak upravljačkih informacija. Uz navedeno, održavanje zastarjelog sustava je izrazito skupo i neodrživo jer je na tržištu svakim danom sve manje raspoloživih stručnjaka s adekvatnim kompetencijama. Predmetni sustav općenito uzrokuje zastoj u primjeni tehnološki naprednih rješenja i predstavlja kočnicu u provedbi reformi u HZMO-u. Ukratko, organizacijska struktura i postojeći poslovni procesi u HZMO-u oblikovani su pod snažnim utjecajem tehnoloških rješenja i drugih sredstava rada koji su bili raspoloživi u vrijeme njihovog uspostavljanja (prije nekoliko desetljeća), a koji su se temeljili na: papirnatim spisima i njima uvjetovanim lokacijskim ograničenima, pedantnom arhiviranju/mikrofilmiranju te masovnim računalnim obradama podataka ograničenog opsega s dosta ručnog rada. Rješavanje navedenih izazova iziskuje provođenje aktivnosti koje su u skladu s CSR 2020., a u okviru kojih

se potiče na djelovanje s ciljem povećanja pristupa digitalnoj infrastrukturi i uslugama uz promicanje stjecanje vještina.

Cilj

Cilj predmetne investicije je povećati razinu kvalitete usluga koje se pružaju korisnicima te osigurati učinkovitost rada HZMO-a kroz modernizaciju informatičkog sustava i temeljnih poslovnih procesa HZMO-a.

Opis

Navedenom investicijom doprinijet će se jačanju kapaciteta institucija na tržištu rada radi poboljšanja opsega, kvalitete i prilagodljivosti pruženih usluga. Aktivnostima će se osigurati veća transparentnost i dostupnost podataka i za potrebe HZMO-a kao institucije i za potrebe javnosti (korisnika HZMO usluga). U okviru predmetne investicije planirana je provedba aktivnosti koje doprinose poboljšanju procedura za analizu i razradu podataka, uključujući informatizaciju i automatizaciju poslovnih procesa i revidiranje metodologije za prikupljanje i analizu statističkih podataka. HZMO će poduzeti mjere za sveobuhvatnu modernizaciju svog informatičkog sustava i mjere koje će omogućiti daljnji razvoj temeljnih poslovnih procesa.

U okviru ove investicije također je planirano i jačanje kapaciteta ljudskih resursa u pogledu razvoja kompetencija odnosno znanja i vještina zaposlenika, a čime će se pozitivno utjecati na produktivnost uz posljedično podizanje razine kvalitete usluga usmjerenih prema krajnjim korisnicima. Investicija će svojim opsegom obuhvatiti sljedeće elemente: transformaciju poslovnih procesa (definiranje budućeg poslovnog modela, ključnih poslovnih procesa i organizacijske strukture) te informatizaciju poslovnih procesa (digitalizacija, ubrzanje i smanjenje troškova temeljnih i potpornih procesa primjenom IKT-a). Navedeni elementi ujedno su i područja u kojima su identificirani najznačajniji izazovi, odnosno područja koja je nužno unaprijediti kako bi se povećala interna učinkovitost i djelotvornost te kvaliteta usluga prema korisnicima.

Aktivnosti u okviru ove investicije bit će usmjerene na transformaciju postojećih procesa odnosno na optimizaciju postojećih procesa i/ili reinženjering kako bi se procesi pojednostavnili, eliminirali nepotrebni radni tokovi koji ne donose dodatnu vrijednost, zaobišla identificirana „uska grla“ i ograničenja, uz fokus na brzinu i kvalitetu konačnog rezultata. Nadalje, potrebno je osigurati adekvatno procesno i podatkovno povezivanje s drugim tijelima javne uprave i inozemnim nositeljima osiguranja sa svrhom pojednostavljenja, automatizacije i ubrzanja procesa koji prelaze interne okvire HZMO-a.

Isto tako potrebno je osigurati olakšavanje i ubrzanje ostvarivanja prava i komunikacije s korisnicima putem novih i unaprijeđenih e-usluga. Pored digitalizacije procesa i cjelokupnog sustava za upravljanje dokumentacijom, potrebno je voditi računa o smanjenju administrativnih procesa u najvećoj mogućoj mjeri. Dodatno, organizacija se mora temeljiti na centrima kompetencija neovisnim o geografskoj lokaciji, s jasnim nadležnostima i uspostavljenim sustavom za mjerenje učinkovitosti i djelotvornosti (putem definiranja i praćenja KPI-jeva tj. ključnih pokazatelja uspješnosti). Nadalje, prilikom organizacije rada potrebno je voditi računa i o potencijalnom otvaranju prostora za izdvajanje poslova i aktivnosti koje ne zahtijevaju stručna znanja/ kompetencije (npr. masovni ispis, kuvertiranje i slanje pošiljki). Digitalizacijom cjelokupnog sustava također će se unaprijediti način upravljanja i razina transparentnosti. Osim omogućavanja uvida u odvijanje procesa, upravljačkim izvještajima stvorit će se podloge za informirano strateško odlučivanje i upravljanje. Teži se

maksimalnom iskorištavanju informacijsko-komunikacijskih tehnologija kao glavnog alata transformacije. Sve prethodno navedene željene funkcionalnosti sustava temeljene na stvarnim potrebama HZMO-a ujedno su i podloga za artikuliranje ciljeva investicije. Sveobuhvatnom transformacijom, odnosno realizacijom investicije u značajnoj mjeri će se povećati interna učinkovitost i djelotvornost te će se osigurati pravodobno pružanje standardiziranih i kvalitetnih usluga svim korisnicima sustava.

Investicija je vrlo velikog opsega i njome će se transformirati poslovni procesi te način rada zaposlenika, uz snažno oslanjanje na nove, napredne IKT sustave. Kako bi promjene ovolikog opsega zaživjele u organizaciji nužno ih je pažljivo i sustavno implementirati. Sadašnja razina zrelosti procesa upravljanja IKT projektima i promjenama u HZMO-u je na najnižim razinama (u skladu s procjenom prema međunarodnom standardu koji definira okvir za upravljanje informacijskim sustavima - COBIT) te je stoga nužno njihovo sadržajno i metodološko unaprjeđenje kako bi uspješno popratili implementaciju projekta. Jednako tako, budući da su novi IKT sustavi najveća poluga ovog transformacijskog projekta, potrebno je znatno unaprjeđenje metodologija razvoja i upravljanja IKT sustavom i njihovo usklađivanje s današnjim najboljim praksama.

U okviru investicije planirana je izgradnja i implementacija IT sustava za podršku temeljnim (engl. *core*) procesima. Novi IT sustav će obuhvaćati sljedeće module: modul za upravljanje uslugama (konfiguracije usluga i izračuna za mirovinsko osiguranje i doplatak za djecu); modul za upravljanje osiguranicima, obveznicima doprinosa i evidencijama uplata; modul za upravljanje korisnicima i isplatama; modul za upravljanje zahtjevima za ostvarivanje prava; modul za upravljanje postupcima vještačenja; modul za upravljanje žalbama, revizijama postupaka i sporovima; modul za digitalnu pisarnicu; modul za upravljanje digitalnom dokumentacijom, digitalnom i fizičkom arhivom; modul za upravljanje servisima i integracijama; modul za upravljanje e-uslugama; modul za upravljanje knjigovodstvenim analitikama; izvještajno-upravljački IT podsustav za podršku operativnom radu. Isporuka uključuje isporuke modula sustava, izvornog koda i prateće dokumentacije.

Postojeći ERP sustav u HZMO-u ne predstavlja dostatno rješenje za buduće potrebe jer nije na adekvatan način razgraničio temeljne i potporne procese (čime se strukturno ne uklapa u arhitekturu budućeg sustava) te je razina digitalizacije potpornih procesa koju podržava znatno niža od one koju je potrebno ostvariti ovim projektom. Stoga se u okviru ove investicije planira implementacija novog ERP sustava. Usluge implementacije odnose se na prilagodbu i implementaciju aplikativnih modula (glavna knjiga; upravljanje analitičkim knjigovodstvima (engl. *subledger*) potpornih procesa; upravljanje financijskim poslovanjem; upravljanje procesima nabave, ugovaranja i naručivanja; upravljanje potraživanjima i obvezama (kupcima/dobavljačima); upravljanje imovinom (dugotrajna imovina/osnovna sredstva) i materijalnim poslovanjem; upravljanje procesima planiranja i analize; financijsko i upravljačko izvještavanje) i kroz integraciju s drugim IT sustavima (sustavom za podršku temeljnim procesima HZMO-a (prihvat knjiženja); podsustavom upravljanja matičnim podacima; podsustavom upravljanja digitalnom dokumentacijom; podsustavom upravljanja servisima i integracijama; sustavom za upravljanje ljudskim resursima i plaćama; sustavom državne riznice Ministarstva financija; eksternim sustavima platnog prometa).

Kupnja IT opreme bit će prema zahtjevima DNSH:

- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU Direktivom 2009/125/EC za eko-dizajn proizvoda povezanih s energijom, kojom se doprinosi održivom razvitku povećanjem

energetske učinkovitosti i razine zaštite okoliša.

- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU direktivom 2011/65/EU (RoHS) za ograničavanje upotrebe određenih opasnih supstanci u električnoj i elektroničkoj opremi.
- Kada električna i elektronička oprema završi s radom, otpadnu električnu i elektroničku opremu sakuplja i upravlja ovlašteni operater te obrađuje prema hijerarhiji otpada, u skladu s Direktivom 2012/19/EU o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi.

Provedba

Nositelj provedbe investicije je HZMO te ciljnu skupinu predstavljaju korisnici usluga HZMO-a.

Projekt „Modernizacija IKT podrške Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje" (eHZMO) započeo je 7. veljače 2020. potpisivanjem Ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava koja su osigurana unutar Prioritetne osi 1 „Visoka zapošljivost i mobilnost radne snage" Specifičnog cilja 8.vii.2 „Povećanje dostupnosti i kvalitete javno dostupnih informacija i usluga na tržištu rada, uključujući mjere APZ" OPULJP, Europskog socijalnog fonda. Zbog pripreme i opsega projektnih aktivnosti, sredstva za financiranje projekta su odobrena na kraju proračunskog razdoblja ESF-a 2014.-2020. Navedenim Ugovorom predviđeno je trajanje projekta od 46 mjeseci. Također, iako se s aktivnostima nabave krenulo na vrijeme, kompleksnost nabavnih postupaka utječe na dinamiku provedbe projekta te je upitan njegov završetak do prosinca 2023. S obzirom na to da su aktivnosti na projektu započele iz ESF, financiranje iz ESF+ fonda bi bilo neučinkovito i produžilo provedbu projektnih aktivnosti zbog potrebe raskida već pokrenutih procesa nabave. Financiranjem projekta iz RRF-a osigurao bi se kontinuitet financiranja i ostvarili projektni ciljevi.

Stoga je u okviru ove investicije planirana provedba sljedećih aktivnosti: i) Upravljanje projektom i administracija, ii) Uspostava procesa i organizacije digitalnog poslovanja HZMO-a, iii) Unapređenje procesa razvoja IKT sustava i procesa upravljanja IKT projektima i promjenama, iv) Izgradnja i implementacija IT sustava za podršku temeljnim (engl. *core*) procesima, v) Implementacija IT sustava za podršku potpornim (ERP) procesima i vi) Promidžba i vidljivost.

Razdoblje provedbe: 1/2021.-6/2026.

AKTIVNOST 1. Upravljanje projektom i administracija

U projektni tim bit će imenovani zaposlenici HZMO-a koji posjeduju znanja i iskustvo u području informacijskih i komunikacijskih tehnologija kao i u drugim područjima na koje će se odnositi rezultati investicije, a kako bi se provedba svih aktivnosti i podaktivnosti mogla pratiti na učinkovit način. Projektni tim će redovito održavati sastanke te će prema potrebi uključiti i ostale stručnjake u provedbu investicije. Na taj način će se olakšati prihvaćanje implementiranog sustava, moderniziranih procesa i usvajanje znanja od strane zaposlenika HZMO-a. Dodatno, planirano je angažiranje vanjskih stručnjaka za podršku u provedbi projekta kao i stručnjaka koji će pružiti stručnu podršku u provođenju postupaka javne nabave. Navedeni vanjski stručnjaci angažirat će se zbog nedostatka internih kapaciteta HZMO-a za provođenje ovako velike investicije.

AKTIVNOST 2. Uspostava procesa i organizacije digitalnog poslovanja HZMO-a

Navedena aktivnost je ključna za ukupni transformacijski efekt cijele investicije jer se njome definira budući (engl. *to-be*) poslovni model HZMO-a, zajedno s provedbenim organizacijskim i

tehničkim aktivnostima potrebnim da taj model zaživi u praksi. Stoga je u okviru ove aktivnosti planirano sljedeće:

Definiranje budućih poslovnih procesa i organizacije kroz analizu postojećeg stanja te definiranje i dokumentiranje budućeg (engl. *to-be*) poslovnog modela, digitaliziranih poslovnih procesa i organizacijske strukture HZMO-a.

Izrada poslovnih specifikacija za buduće IT sustave kroz izradu poslovne specifikacije novog IT sustava za podršku temeljnim procesima te izradu poslovne specifikacije novog ERP sustava za podršku potpornim procesima.

Stručna potpora u implementaciji IT sustava, u izradi tehničkih specifikacija i opisa poslova za provedbu postupaka javne nabave za implementaciju IT sustava, nadzor izgradnje i implementacije novih IT sustava, kontrola i osiguravanja kvalitete isporuka vanjskih dobavljača.

Dodatno, planiran je angažman vanjskih stručnjaka kako bi se prenijela vodeća iskustva i dobre prakse iz sličnih institucija mirovinskog sustava po broju zaposlenika i organizacijsko-teritorijalnom ustroju prilikom njihovog restrukturiranja i uvođenja novih IKT sustava.

AKTIVNOST 3. Unapređenje procesa razvoja IKT sustava i procesa upravljanja IKT projektima i promjenama

Ova aktivnost uključuje izradu metodologija razvoja i upravljanja IKT sustavom te metodologija upravljanja IKT projektima i promjenama, a koje će biti temeljene na današnjim najboljim praksama te usklađene s potrebama provedbe projekta i upravljanja njegovim rezultatima nakon dovršetka projekta.

AKTIVNOST 4. Izgradnja i implementacija IT sustava za podršku temeljnim (engl. *core*) procesima

Ovo je središnja, najzahtjevnija i najopsežnija aktivnost investicije. U sklopu aktivnosti se na osnovu poslovnih specifikacija za IT sustave (izrađenih u okviru AKTIVNOSTI 2) izgrađuje novi IT sustav za podršku temeljnim (engl. *core*) procesima HZMO-a. U sklopu aktivnosti provode se potrebne migracije matičnih i transakcijskih podataka uz migraciju digitalizirane dokumentacije i metapodataka iz postojećeg u novi IT sustav te se novi IT sustav pušta u produkcijski rad. Novi IT sustav za podršku *core* procesima ima temeljnu ulogu u ostvarenju ključnog cilja projekta (povećati razinu kvalitete usluga korisnicima i učinkovitost rada HZMO-a). U okviru ove aktivnosti provest će se edukacija 360 zaposlenika HZMO-a (središnja služba, 5 područnih službi, 14 područnih ureda) za korištenje novog IT sustava i edukacija za 25 IT stručnjaka HZMO-a za provedbu izmjena na novom IT sustavu.

AKTIVNOST 5. Implementacija IT sustava za podršku potpornim (ERP) procesima

Opseg ove aktivnosti obuhvaća nabavu i implementaciju novog ERP sustava (engl. *Enterprise Resource Planning System*) odnosno IT sustava za podršku financijsko-računovodstvenim i pratećim potpornim procesima za potrebe HZMO-a. U sklopu ove aktivnosti, na temelju poslovnih specifikacija za IT sustave (izrađenih u okviru AKTIVNOSTI 2), odabire se i nabavlja novi ERP sustav, provode se potrebne konfiguracije i prilagodbe tog sustava, njegove integracije s drugim povezanim podsustavima u HZMO-u, provode se potrebne migracije matičnih i transakcijskih podataka te migracija digitalizirane dokumentacije i metapodataka iz postojećih

sustava u novi ERP sustav te se novi ERP sustav pušta u produkcijski rad. U okviru ove aktivnosti provest će se edukacija za 40 zaposlenika HZMO-a za korištenje novog ERP sustava.

AKTIVNOST 6. Promidžba i vidljivost

U cilju podizanja svijesti ciljne grupe projekta i opće javnosti o ciljevima i rezultatima projektnih aktivnosti provodit će se aktivnost promidžbe i vidljivosti. U okviru ove aktivnosti planirana je nabava roba i usluga uključujući organizaciju početne i završne konferencije, nabava promotivnih materijala, izrada vizualnog identiteta projekta te produkcija i emitiranje televizijskih i radio promotivnih sadržaja.

Procijenjeni trošak investicije iznosi 128.700.591,89 kn.

Procjena troškova temeljena je na istraživanju i analizi tržišta te na empirijskim podacima troškova već provedenih projekata.

Za potrebe kalkulacije troškova Aktivnosti 1. Upravljanje projektom i administracija i Aktivnosti 2. Uspostava procesa i organizacije digitalnog poslovanja HZMO-a, provedeno je jedinstveno ispitivanje tržišta te je od ponuditelja zatraženo iskazivanje jedne informativne ponude za obje aktivnosti. Za navedene aktivnosti već je proveden jedinstveni postupak javne nabave (u skladu s ranije navedenim ispitivanjem tržišta) te je donesena odluka o odabiru koja je upućena Vladi na suglasnost.

Troškovi aktivnosti uključuju:

- Upravljanje projektom i administraciju (AKTIVNOST 1)

Predviđen je trošak vanjske usluge stručnjaka koji će osigurati podršku u cjelokupnom upravljanju ugovorom o dodjeli bespovratnih sredstava (financijsko praćenje, računovodstveno evidentiranje, izvještavanje, revizorski trag, arhiviranje i ostalo sukladno odredbama ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava) u iznosu od 1.683.000 kn. Trošak je dobiven na temelju provedenog istraživanja tržišta i 2 zaprimljene ponude (za potrebe kalkulacije u obzir je uzeta aritmetička sredina dviju ponuda u iznosu od 1.366.000 kn i 2.000.000 kn).

Predviđen je trošak vanjske usluge stručnjaka koji će osigurati stručnu podršku u provođenju postupaka javne nabave u iznosu od 537.000 kn. Trošak usluge vanjskih stručnjaka za provedbu postupaka javne nabave dobiven je na temelju provedenog istraživanja tržišta i 2 zaprimljene ponude (za potrebe kalkulacije u obzir je uzeta aritmetička sredina dviju ponuda u iznosu od 324.000 kn i 750.000 kn).

Ukupni predviđeni trošak za ovu aktivnost iznosi 2.220.000 kn.

- Uspostavu procesa i organizacije digitalnog poslovanja HZMO-a (AKTIVNOST 2)

Troškovnik je definiran na temelju provedenog istraživanja tržišta i prikupljene 2 ponude u iznosu od 9.550.000 kn i 7.736.000 kn na temelju kojih je izračunata aritmetička sredina.

Ukupni predviđeni trošak za ovu aktivnost iznosi 8.643.000 kn.

- Unapređenje procesa razvoja IKT sustava i procesa upravljanja IKT projektima i promjenama (AKTIVNOST 3.)

Navedena aktivnost će se realizirati kroz provedbu usluga analize stanja i izrade metodologije razvoja i upravljanja IKT sustavom HZMO-a te kroz provedbu usluga analize stanja i izrade metodologije upravljanja IKT projektima i promjenama u HZMO-u.

Dana 9. veljače 2021. potpisan je Ugovor s vanjskim izvršiteljem u iznosu od 442.998 kn.

- Izgradnju i implementaciju IT sustava za podršku temeljnim (engl. *core*) procesima (AKTIVNOST 4)

Trošak aktivnosti uključuje: trošak izgradnje i implementacije novog IT sustava, trošak licenci aplikativnih i infrastrukturnih IKT proizvoda, trošak migracije podataka u novi IT sustav i edukacije zaposlenika HZMO-a.

Troškovnik je definiran na temelju provedenog istraživanja tržišta i prikupljene 3 ponude u iznosu od 117.366.000 kn, 107.239.360 kn i 99.100.000 kn na temelju kojih je izračunata aritmetička sredina.

Predviđeni trošak za ovu aktivnost iznosi 107.901.787 kn.

- Implementaciju IT sustava za podršku potpornim (ERP) procesima (AKTIVNOST 5)

Trošak aktivnosti uključuje: trošak izgradnje i implementacije novog ERP sustava, trošak licenci aplikativnih modula ERP sustava i licenci pratećih infrastrukturnih IKT proizvoda, trošak migracije podataka u novi ERP sustav i edukacije zaposlenika HZMO-a.

Troškovnik je definiran na temelju provedenog istraživanja tržišta i prikupljene 3 ponude u iznosu od 5.040.000 kn, 13.454.522 kn i 4.715.000 kn na temelju kojih je izračunata aritmetička sredina.

Predviđeni trošak za ovu aktivnost iznosi 7.736.507 kn.

- Promidžbu i vidljivost (AKTIVNOST 6)

Organizacija početne i završne konferencije. U cilju osiguranja bolje vidljivosti i informiranosti šire javnosti, medija, korisnika i dionika o provedbi projekta, na početku projekta organizirat će se početna konferencija na kojoj će se predstaviti definirani ciljevi, očekivani rezultati i planirane aktivnosti projekta. Po provedbi projekta organizirat će se završna konferencija na kojoj će se javnosti i zaposlenicima Zavoda predstaviti postignuti rezultati i ostvareni ciljevi projekta. Organizirana je početna konferencija čiji su stvarni troškovi iznosili 19.650 kn. Za organizaciju završne konferencije procijenjen je iznos od 24.650 kn, koji uključuje najam dvorane i catering u iznosu od 19.650 kn i uslugu moderatora u iznosu od 5.000 kn.

Troškovi također uključuju i nabavu promotivnih materijala koji će se koristiti tijekom svih aktivnosti projekta i koji će biti izloženi u prostorijama ureda/službi/ispostava HZMO-a u vidu promotivnih plakata i letaka. Za nabavu promotivnih plakata predviđen je iznos od 3.000 kn. Procijenjena vrijednost nabave uredskog/promo materijala (olovke, rokovnici, USB uređaji, eko vrećice) iznosi 175.000 kn. Nabavit će se promotivni letci čija nabava je procijenjena na 10.000 kn, kao i roll-up baneri čija procijenjena vrijednost nabave iznos 5.000 kn. Izrađen je identitet/logo projekta u stvarnom iznosu od 19.000 kn.

U troškove promidžbe i vidljivosti uključena je produkcija te emitiranje televizijskih i radio sadržaja. Izradit će se scenariji prema kojima će se producirati televizijski i radio spot u trajanju od 15 sekundi. Za potrebe kalkulacije troškova analiziran je zakup oglasnog prostora na televizijskim i radio postajama uz prikazivanje promotivnih sadržaja u trajanju od 2 tjedna 4x

dnevno. Promocija će biti usmjerena na nove/poboljšanje usluge koje će HZMO pružati korisnicima usluga kako bi se informacijama o novim mogućnostima i uslugama privukao što veći broj korisnika sustava. Procijenjena vrijednost nabave usluga produkcije televizijskih i radio sadržaja iznosi 1.500.000 kn.

Predviđeni trošak za ovu aktivnost iznosi 1.756.300 kn.

Na temelju provedene analize tržišta i dosadašnjeg iskustva u tablici u nastavku iskazan je pregled procjene troškova projektnih aktivnosti napravljen za potrebe izrade Sažetka operacije „Modernizacija IKT podrške Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje" (eHZMO) na temelju kojeg je dana 7. veljače 2020. sklopljen Ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava.

Procjena troškova po godinama provedbe investicije (u kn):

Aktivnosti	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.
AKTIVNOST 1. Upravljanje projektom i administracija	369.997	370.003	369.997	370.003	369.997	370.003
AKTIVNOST 2. Uspostava procesa i organizacije digitalnog poslovanja HZMO-a	2.250.007	4.145.000	561.998	561.998	561.998	561.998
AKTIVNOST 3. Unapređenje procesa razvoja IKT sustava i procesa upravljanja IKT projektima i promjenama	442.998	0	0	0	0	0
AKTIVNOST 4. Izgradnja i implementacija IT sustava za podršku temeljnim (engl. *core*) procesima	0	21.580.354	21.580.354	21.580.360	21.580.360	21.580.360
AKTIVNOST 5. Implementacija IT sustava za podršku potpornim (ERP) procesima	0	3.187.500	1.449.999	1.449.999	861.502	787.506
AKTIVNOST 6. Promidžba i vidljivost	38.652	0	0	0	528.749	1.188.900
Ukupno	3.101.654	29.282.857	23.962.348	23.962.360	23.902.606	24.488.767

Nositelj provedbe	HZMO
Ciljna skupina	Korisnici usluga HZMO-a
Procijenjeni trošak	128.700.592 kn
Razdoblje provedbe	1/2021.- 6/2026.

C2.3. R3-I12 Digitalizacija arhive HZMO-a (eArhiva)

Izazov

S razvojem suvremene informacijske tehnologije, sve većom uporabom računala kako u privatnom tako i u poslovnom životu te sve većim težištem na zaštiti i obradi elektroničkih zapisa, nastaje potreba za unaprjeđenjem poslovanja vezanim uz digitalizaciju poslovne i arhivske dokumentacije. Suvremeno doba iziskuje bolju povezanost ustanova s korisnicima zbog čega se i javljaju novi informacijski sustavi poput digitalnih arhiva. U HZMO-u postoji izražena potreba za unaprjeđenjem poslovanja vezanim uz digitalizaciju poslovne i arhivske dokumentacije te unaprjeđenjem procesa za upravljanje dokumentacijom unutar poslovnih

procesa HZMO-a s ciljem povećanja opsega, kvalitete i prilagodljivosti pruženih usluga korisnicima, zaštite i dugoročnog ili trajnog čuvanja građe, ubrzavanja izvedbe procesa, pronalaženja i obrade dokumenata, usklađivanja poslovanja sa zakonskim propisima, uniformiranja poslovanja na svim razinama te reduciranja troškova.

Zavod se suočava s brojnim izazovima budući da na svim lokacijama posjeduje oko 4,5 milijuna spisa što iziskuje velike troškove arhivskog prostora od kojih je jedan dio i u najmu. Trenutno se u Zavodu digitalizira dio novih predmeta koji se otvaraju i stari predmeti na zahtjev po kojima se obavljaju neke radnje (revidiranje statusa osiguranika, upravni postupci, sudski postupci itd.). Digitaliziraju se isključivo izvornici, a prilikom digitalizacije bilježe se sljedeći metapodaci: OIB, osobni broj, ime i prezime, datum rođenja, JMBG i broj spisa. Izazov predstavlja i činjenica da za 75% gradiva postoje navedeni metapodaci u digitalnom obliku međutim ne postoji sadržaj u digitalnom obliku za iste dok je preostalih 25% gradiva digitalizirano u potpunosti. U HZMO-u je implementiran sustav za upravljanje dokumentima koji obuhvaća dio procesa te se najveći dio novih predmeta od kada je implementiran sustav vode digitalno. Uz samu količinu gradiva, dodatan izazov predstavlja i dislociranost, budući da se gradivo HZMO-a nalazi na ukupno 43 lokacije u 19 gradova Hrvatske. Dodatno, predmeti su različitih veličina i variraju od 1 do 1000 stranica po predmetu, a raspored sadržaja unutar predmeta nije strukturiran i većina zapisa se nalazi u tekstualnom formatu. Sve navedeno predstavlja izazov u upravljanju arhivskom građom koje se i dalje u najvećem dijelu temelji na ručnom pretraživanju te uzrokuje značajno administrativno opterećenje i dugoročno je troškovno neučinkovito.

Cilj

Cilj predmetne investicije je povećanje dostupnosti i kvalitete javno dostupnih informacija i usluga korisnicima na tržištu rada uvođenjem digitalne arhive i racionalizacije administrativnih postupaka u upravljanju gradivom te unaprjeđenje sustava zaštite i očuvanja arhivskog i registraturnog gradiva, a u svrhu poboljšanja ukupne učinkovitosti rada HZMO-a.

Dodatno, uspostavom sustava za upravljanje digitalnom arhivom će se povećati broj novih ili poboljšanih usluga koje pružaju institucije na tržištu rada, a edukacijom će se povećati broj zaposlenika u institucijama na tržištu rada osposobljenih za pružanje novih ili poboljšanih usluga.

Opis

Provedbom investicije se želi doprinijeti poboljšanju interoperativnosti informacijskih i komunikacijskih proizvoda i usluga, poboljšanju digitalne pismenosti, znanja i e-uključivosti te osiguranja digitalne interakcije HZMO-a i njenih korisnika. Investicijom se želi povećati razina kvalitete usluga, otvorenosti, transparentnosti i pristupačnosti HZMO-a, prema korisnicima svojih usluga. Kako bi se postiglo navedeno, potrebno je digitalizirati arhivsku građu HZMO-a te uspostaviti jedinstveno mjesto trajne pohrane arhivske građe. Predviđena je digitalizacija postojeće građe, ali isto tako i uspostava središnjeg sustava koji će omogućiti digitalizaciju svih novonastalih predmeta koji će se evidentirati i pohraniti u arhivskom sustavu i biti dostupni za pregled i uvid u slučaju potrebe. Uz to će se ujedno, u okviru arhivskog sustava, osigurati praćenje zakonskih rokova vezanih uz pohranu građe te izlučivanje u skladu s važećim zakonodavnim okvirima.

Investicijom C2.3. R3-I11 Modernizacija IKT podrške HZMO-a (eHZMO) planirana je implementacija modula za upravljanje digitalnom dokumentacijom, digitalnom i fizičkom

arhivom. Navedenim modulom povezat će se sustav za upravljanje digitalnom arhivom, koji se nabavlja ovom investicijom, zajedno sa sustavima upravljanja digitalnom dokumentacijom i fizičkom arhivom.

HZMO u ovom trenutku raspolaže s otprilike 4,5 milijuna spisa. U okviru predmetne investicije predviđena je digitalizacija 1.000.000 aktivnih spisa (oko 50.000.000 stranica). Trenutno se u Zavodu u Elektroničkom sustavu za upravljanje dokumentacijom (ESUD) digitaliziraju mirovinski spisi i to svi novi spisi odmah prilikom njihova evidentiranja te stari spisi u slučaju pokretanja novog postupka. Investicijom će se osigurati integracija skenirane dokumentacije svakog pojedinog spisa s metapodacima u postojeći sustav ESUD-a te će novi informatički sustav za upravljanje digitalnom arhivom HZMO-a u potpunosti biti interoperabilan s postojećim sustavom za upravljanje dokumentima i neće biti potrebe za naknadnom digitalizacijom. Digitalizirat će se isključivo izvornici u strukturiranom obliku i prilikom digitalizacije će se indeksirati i bilježiti metapodaci (OIB, osobni broj, ime i prezime, datum rođenja, JMBG i broj spisa) te uspostaviti jedinstveno, lako pretraživo mjesto trajne pohrane arhivske građe. Skeniranjem i indeksiranjem dokumentacije zaštiti će se gradivo kojim raspolaže HZMO, a koje je ključno za pružanje usluga korisnicima.

Provedba

Nositelj provedbe investicije je HZMO, a e-Arhiva je namijenjena svim korisnicima HZMO-a.

U okviru predmetne investicije planirana je provedba sljedećih aktivnosti: i) Nabava usluge skeniranja i indeksiranja dokumentacije, ii) Nabava sustava za upravljanje digitalnom arhivom, iii) Jačanje kompetencija i znanja zaposlenika HZMO-a, iv) Upravljanje projektom i administracija te v) Promidžba i vidljivost.

Razdoblje provedbe: 6/2021.-6/2026.

AKTIVNOST 1. Nabava usluge skeniranja i indeksiranja dokumentacije. U okviru ove aktivnosti u planu je nabava vanjske usluge za skeniranje i indeksiranje dijela dokumentacije HZMO-a, koja se odnosi se na trošak usluge za skeniranje i indeksiranje 1.000.000 aktivnih spisa HZMO-a (oko 50.000.000 stranica).

AKTIVNOST 2. Nabava sustava za upravljanje digitalnom arhivom. U okviru ove aktivnosti nabavit će se informatički sustav za upravljanje digitalnom arhivom HZMO-a. U okviru implementacije sustava provest će se više podaktivnosti koje uključuju analizu i testiranje, diskovni sustav, instalaciju i migraciju s arhivskog sustava Centera, testiranje migracije i puštanje u rad i post-produkcijsku podršku u trajanju od 12 mjeseci. Provest će se edukacija 10 zaposlenika Sektora za informatiku koji će se osposobiti za rad na novom sustavu, a sustav za upravljanje digitalnom arhivom moći će podržavati 3.000 korisnika.

AKTIVNOST 3. Jačanje kompetencija i znanja zaposlenika HZMO-a. Provest će se edukacija 30 zaposlenika HZMO-a na strateškoj i upravljačkoj razini i edukacija 80 zaposlenika HZMO-a na operativnoj razini na temu upravljanja digitalnom arhivom i daljnjeg unapređenja digitalnog poslovanja. U planu je i studijsko putovanje koje ima za cilj upoznati tri zaposlenika HZMO-a koji rade na najsloženijim poslovima iz djelokruga uredskog poslovanja i informatizacije poslovnih procesa s digitalnim poslovanjem i upravljanjem digitalnom arhivom u srodnoj instituciji druge države članice EU te dobiti direktan uvid u najbolje prakse i razgovarati o mogućnostima prenošenja znanja i iskustva. Četverodnevno studijsko putovanje bi se organiziralo u prvom dijelu provedbe projekta u zemlju s iskustvom u području pružanja

digitalnih usluga koja je primjer dobre prakse u provedbi reforme javne uprave s naglaskom na digitalizaciji te prilagođavanju potrebama i očekivanjima njihovih korisnika.

AKTIVNOST 4. Upravljanje projektom i administracija. Zbog manjka ljudskih resursa u području upravljanja projektom i javne nabave, planira se ugovaranje stručne podrške u upravljanju i administraciji projekta te u pripremi dokumentacije za nadmetanje. U projektni tim bit će imenovani zaposlenici HZMO-a koji imaju relevantna znanja i iskustvo u području uredskog poslovanja i upravljanja aplikacijama, kao i u drugim područjima na koje će se odnositi rezultati investicije. Projektni tim će redovito održavati sastanke te će prema potrebi uključiti i ostale stručnjake u provedbu investicije. S obzirom na to da je prilikom razvoja i uspostave digitalnog arhivskog sustava HZMO-a potrebno voditi računa o postojećem gradivu i o povezivanju s drugim informacijskim sustavima, predviđena je kontinuirana koordinacija projektnog tima uz redovito praćenje i izvještavanje o napretku provedbe.

AKTIVNOST 5. Promidžba i vidljivost. Ova aktivnost podrazumijeva nabavu roba i usluga potrebnih za realizaciju obaveza promidžbe i vidljivosti, a to su organizacija početne i završne konferencije te izrada logotipa projekta i promotivnih materijala.

Procijenjeni trošak u okviru navedene investicije iznosi 46.706.984 kn.

Procjena troškova temeljena je na analizi i istraživanju tržišta u sklopu koje je zaprimljeno šest informativnih ponuda za nabavu usluga skeniranja i indeksiranja dokumentacije, tri informativne ponude za nabavu sustava za upravljanje digitalnom arhivom i jedna informativna ponuda za edukaciju zaposlenika te dosadašnjeg iskustva i empirijskih podataka o troškovima projekta „Uspostava sustava za upravljanje ljudskim potencijalima HZMO-a“ – UP.01.3.2.07., koji je trenutno u provedbi.

Troškovi aktivnosti uključuju:

- Troškove nabave usluge skeniranja i indeksiranja dokumentacije (AKTIVNOST 1)

Procijenjena vrijednost nabave definirana je na temelju 6 zaprimljenih informativnih ponuda za indeksiranje i skeniranje 1.000.000. spisa (50.000.000 stranica) i to Arhiv Servis d.o.o. (24.000.000 kn), Arhiv Trezor d.o.o (15.000.000 kn), Centar za digitalizaciju (56.000.000 kn), Pismohrana Servis (55.500.000 kn), Reisswolf d.o.o. (11.000.000 kn), Scan d.o.o. (57.500.000 kn). Aritmetička sredina svih informativnih ponuda iznosi 36.500.000 kn.

- Troškove nabave sustava za upravljanje digitalnom arhivom (AKTIVNOST 2)

Procijenjena vrijednost nabave definirana je na temelju 3 zaprimljene informativne ponuda za sustav za upravljanje digitalnom arhivom i to Omega Software (9.410.240 kn), Centar za digitalizaciju (8.822.100 kn), KING ICT (8.452.000 kn). Aritmetička sredina svih informativnih ponuda iznosi 8.894.780 kn.

- Troškove aktivnosti jačanja kompetencija i znanja zaposlenika HZMO-a (AKTIVNOST 3)

Procijenjena vrijednost nabave za provedbu edukacije 110 zaposlenika HZMO-a na strateškoj i upravljačkoj razini na temu upravljanja digitalnom arhivom i daljnjeg unapređenja digitalnog poslovanja definirana je na temelju jedne informativne ponude i to Algebra d.o.o. od 186.000 kn. Trošak studijskog putovanja u srodnu instituciju u državu članicu EU-a s ciljem razmjene dobrih praksi vezano uz digitalno poslovanje iznosi 40.000 kn, a temelji se na projekciji troškova za troje djelatnika u trajanju od tri dana studijskog putovanja koje uključuje troškove putovanja, smještaja i dnevnica.

– Troškove upravljanja projektom i administracije (AKTIVNOST 4)

Zbog manjka internih kapaciteta predviđena je vanjska/stručna podrška za upravljanje projektom u trajanju od 60 mjeseci. Trošak je procijenjen na temelju tržišnih iskustava u nabavi istih usluga za projekt Uspostava sustava za upravljanje ljudskim potencijalima HZMO-a, čiji ugovor s vanjskim izvršiteljem na 24 mjeseca iznosi 268.000 kn (prema navedenim empirijskim podacima za razdoblje od 60 mjeseci ugovor bi iznosio 670.000 kn. Predviđena je i stručna potpora u pripremi tehničke specifikacije/opisa poslova za provedbu postupaka javne nabave u trajanju od 12 mjeseci. Trošak je procijenjen na temelju tržišnih iskustava u nabavi istih usluga za projekt „Uspostava sustava za upravljanje ljudskim potencijalima HZMO-a“, čiji ugovor na 12 mjeseci iznosi 165.000 kn.

– Troškove promidžbe i vidljivosti (AKTIVNOST 5)

Procijenjena vrijednost nabave temelji se na nabavi dizajna i tiska 50 promotivnih plakata, 1 roll-up banera te nabavi izrade vizualnog identiteta projekta (logo projekta). Trošak je procijenjen na temelju iskustva u nabavi sličnih usluga na projektu „Uspostava sustava za upravljanje ljudskim potencijalima HZMO-a“. Vrijednost nabave je procijenjena na 48.260 kn.

Procijenjena vrijednost nabave dizajna i tiska promotivnih materijala temelji se na istraživanju tržišta i aritmetičke sredine tri informativne ponude za nabavu 1.000 promotivnih paketa: PROMOSTART (150.600 kn); INTERMAX: (140.752 kn); GRAFITI BECKER (194.480 kn). Aritmetička sredina svih informativnih ponuda iznosi 161.944 kn.

Procijenjena vrijednost najma dvorane u Zagrebu, moderatora i cateringa za uzvanike početne i završne konferencije dobivena je na temelju iskustva u nabavi sličnih usluga na projektu „Uspostava sustava za upravljanje ljudskim potencijalima HZMO-a“ i iznosi 41.000 kn.

Troškovi povezani s projektom ne uključuju državnu potporu, odnosno aktivnosti i troškovi su u javnoj nadležnosti države. Sva ulaganja odnose se na javnu infrastrukturu te nema elemenata državnih potpora.

Procjena troškova po godinama provedbe investicije (u kn):

Aktivnosti	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.
AKTIVNOST 1. Nabava usluge skeniranja i indeksiranja dokumentacije	0	0	9.124.994	9.125.002	9.125.002	9.125.002
AKTIVNOST 2. Nabava sustava za upravljanje digitalnom arhivom	0	8.894.780	0	0	0	0
AKTIVNOST 3. Jačanje kompetencija i znanja zaposlenika HZMO-a	0	40.000	93.000	93.000	0	0
AKTIVNOST 4. Upravljanje projektom i administracija	114.392	210.130	130.136	130.136	130.136	120.070
AKTIVNOST 5. Promidžba i vidljivost	125.602	0	0	0	0	125.602
Ukupno	239.994	9.144.910	9.348.130	9.348.138	9.255.138	9.370.674

Nositelj provedbe	HZMO
Ciljna skupina	Korisnici usluga HZMO-a
Procijenjeni trošak	46.706.984 kn
Razdoblje provedbe	6/2021.-6/2026.

C2.3. R3-I13 Digitalna transformacija Porezne uprave

Izazov

Informacijski sustav Porezne uprave koji se odnosi na ključne porezne procese razvijan je od strane Agencije za podršku informacijskim sustavima i informacijskim tehnologijama d.o.o. (dalje u tekstu: APIS IT) i to od početaka informatizacije poslovanja Porezne uprave od 1988. godine. Informacijski sustav Porezne uprave smješten u APIS IT sastoji se od različitih IT rješenja i obuhvaća više stotina različitih aplikativnih rješenja razvijanih po narudžbi (engl. *custom made)* prema zahtjevima Porezne uprave. Znatan dio aplikacija razvijan je s pretpostavkom fizičkog unosa podataka u sustav od strane referenta, prema zaprimljenom i popunjenom papirnatom obrascu (engl. *data entry*), što je u raskoraku s aktualnim poslovnim procesima. Korištenje aplikacija razvijanih na ovaj način uvelike usporava rad referenata.

Tijekom vremena sustav je razvijan bez odgovarajuće uspostavljene središnje točke upravljanja, kao i bez detaljnog sagledavanja cjeline sustava, što je rezultiralo time da su pojedine komponente razvijane apstrahirajući cjelinu sustava i postojeće komponente s kojima su poslovno povezane u okviru poslovnog procesa. Posljedično je sustav narastao do objektivno velikog broja aplikacija koje podržavaju pojedinačne aktivnosti unutar poslovnih procesa, a ne cjelovite poslovne procese kojima stoga nisu u potpunosti odgovarajuća podrška. U ovakvom je sustavu uslijed velikog broja aplikacija snalaženje otežano, a održavanje vremenski zahtjevno što je značajan izazov u današnjim uvjetima učestalih promjena iz područja regulative zakona i podzakonskih propisa vezanih za poreze i doprinose. Središnji dio sustava je još uvijek temeljen na ranijim tehnologijama. Informacijski sustav Porezne uprave je koristeći takvu tehnologiju koja je u vremenu njegova nastanka bila jedina dostupna tehnologija na tržištu, inicijalno zamišljen i razvijan kao visoko integrirani sustav, dok je postupno uvođenje novih tehnologija u komponente informacijskog sustava Porezne uprave, a koje su razvijane posljednjih godina (npr. ePorezna sustav, OIB sustav, Fiskalizacija, EDIP, Izvještajni sustav, Jedinstveni portal Porezne uprave) dovelo do izazova prilikom integracije novih IT rješenja s postojećim sustavima ISPU-a. Nadogradnja i razvoj sustava je spora i komplicirana.

Sustav ePorezna nastao je 2004. te je tijekom niza projekata doživio tehnički i vizualni redizajn, a opseg usluga je godinama rastao pa sustav trenutno obuhvaća više od 65 usluga i milijun korisnika. Promatrajući s tehničkog aspekta i aspekta efikasnosti, usluga je postala ograničavajuća i opterećujuća za porezne obveznike i ostale korisnike, a danas i sami svjetski trendovi nalažu da obrazac nije ujedno i usluga te veći broj obrazaca ne znači i veći broj usluga. Primjerice, u 2019. godini je predano preko 6 milijuna obrazaca od strane 270.000 poduzetnika. Informacijsko-komunikacijska infrastruktura Porezne uprave stremi ka digitalnoj tranziciji budući da i dalje postoje izraženi izazovi u ispunjavanju potreba poreznih obveznika i građana u dohvatu digitalnih usluga Porezne uprave te izazovi vezani uz učinkovitu komunikaciju s poreznim obveznicima i hrvatskim građanima.

Izazov je osigurati kontinuitet poslovanja u kriznim situacijama, podići razinu sigurnosti IKT infrastrukture, konsolidirati i optimizirati IKT sustav Porezne uprave. Trenutna IKT

infrastruktura Porezne uprave nije dugoročno održiva s obzirom na visoke troškove održavanja zbog zastarjelosti infrastrukture i opreme koja ne podržava zahtjeve poreznih službenika u pružanju usluga poreznim obveznicima i hrvatskim građanima. Razina usluga Porezne uprave službenicima, poreznim obveznicima i građanima, direktno ovisi o razvijenosti, sigurnosti i optimiziranosti IKT infrastrukture te o usklađenim i pojednostavljenim poslovnim procesima, a navedeno izravno utječe na razinu kvalitete rada poreznih službenika u pružanju usluga poreznim obveznicima i hrvatskim građanima.

Važno je naglasiti kako je postojeći informacijski sustav Porezne uprave robustan i pouzdan. Međutim, sustav nema potrebnu fleksibilnost, skalabilnost i interoperabilnost za podršku budućim potrebama Porezne uprave. U tom smislu, sustav bi trebao: i) u većoj mjeri biti orijentiran na porezne obveznike, ii) biti jednostavniji za korištenje kako poreznim obveznicima tako i službenicima Porezne uprave, iii) omogućiti naprednu analitiku podataka i analizu rizika, iv) omogućiti pojednostavljenu razmjenu podataka između državnih tijela (interna i eksterna interoperabilnost) te v) biti manje zahtjevan za održavanje (efektivniji u smislu troškova s kraćim vremenima implementacije).

Sve navedeno značajno ugrožava temeljni put Porezne uprave u digitalnoj tranziciji u skladu s dobrim praksama poreznih uprava. Razina kvalitete usluga Porezne uprave direktno ovisi o razvijenosti i automatiziranosti informacijskog sustava i sustava ePorezna te o usklađenosti i jednostavnosti poslovnih procesa. Navedeno ujedno utječe na razinu digitalizacije društva općenito te na zadovoljstvo krajnjih korisnika. U tome se ogleda i efikasnost Porezne uprave te javne uprave, a također percepcija javnosti o državnoj upravi i Vladi općenito. Osim toga, o učinkovitosti Porezne uprave ovise i druga tijela javne uprave u smislu interoperabilnosti i interkonektivnosti.

U Izvješću za Hrvatsku 2019., EK kao jedno od prioritetnih reformskih područja ističe i javne financije i poreze, uz preporuku u području poreza koja se odnosi na poticanje daljnje digitalizacije porezne administracije. Također, u Izvješću za Hrvatsku 2020., EK u području Oporezivanja ističe kako su, prema podacima Svjetske banke, u 2018. hrvatska srednja poduzeća utrošila u prosjeku 206 sati za ispunjavanje osnovnih poreznih obveza, što je znatno iznad prosjeka EU-a koji iznosi 172 sata godišnje, a što se prepoznaje iz godine u godinu kao veliki problem. Dodatno, u Hrvatskoj trenutno prioritetni ciljevi iskazani u ERM II sudjelovanju su poboljšanje javnog sektora te smanjenje administrativnog i financijskog tereta.

Posljedice dugoročnog nerješavanja ove problematike bi bile velike s obzirom na to da je Informacijski sustav Porezne uprave izravno vezan i za prikupljanje poreznih prihoda državnog, županijskog i lokalnog proračuna te ima direktan utjecaj na svijest hrvatske javnosti o ispunjenju poreznih obveza.

U skladu s prethodno navedenim, izazovi vezani uz postojeći sustav odnose se na:

- nedovoljnu razinu automatizacije poslovnih procesa
- korisničko sučelje neprilagođeno jednostavnom i efikasnom korištenju aplikacija
- nedovoljnu agilnost i brzinu u implementaciji zakonskih i poslovnih promjena u informacijskom sustav
- osiguranje dugoročne održivosti Informacijskog sustava i IKT infrastrukture Porezne uprave u skladu s razvojem tehnologij

- pružanje boljih elektroničkih usluga poreznim obveznicim
- uspostavu napredne podatkovno-analitičke platforme s ciljem unaprjeđivanja identifikacije i kontrole poreznih obveznika koji ne posluju u skladu s hrvatskim propisima
- promjenu i modernizaciju zastarjele IKT infrastrukture Porezne uprave
- osiguranje udaljenog pristupa s obzirom na disperziranost lokacija Porezne uprave
- pravovremenu prevenciju i identificiranje malicioznih aktivnosti unutar IKT infrastrukture
- kašnjenje u realizaciji javne nabave i ugovaranja
- promjene cijena dobavljača u odnosu na izvršenu analizu tržišta
- probleme prilikom integracije u postojeću IKT infrastrukturu.

Cilj

Modernizacija Informacijskog sustava i IKT infrastrukture Porezne uprave provodi se kako bi se u konačnici ostvarilo učinkovitije poslovanje Porezne uprave tj. poslovanje „bez papira“. Nadalje, cilj je također daljnji razvoj portfelja kvalitetnih usluga namijenjenih poreznim obveznicima i zaposlenicima Porezne uprave, temeljenih na suvremenoj tehnološkoj platformi koja omogućava automatizaciju poslovnih procesa oporezivanja uz optimizaciju troškova poslovanja kako Poreznoj upravi, tako i poreznim obveznicima. Uspostava modernog informacijskog sustava Porezne uprave će olakšati poslovanje korisnicima tj. poreznim obveznicima, osigurati veću učinkovitost službenika Porezne uprave u prikupljanju poreza te pozitivno utjecati na opće zadovoljstvo poreznih obveznika i na stvaranje pozitivne slike Porezne uprave u javnosti.

Ciljevi predmetne investicije su:

- Modernizacija informacijskog sustava Porezne uprave
- Osiguravanje dugoročne održivosti Informacijskog sustava Porezne uprave u skladu s razvojem tehnologija
- Učinkovitije izvršavanje poslovnih procesa Porezne uprave
- Učinkovitija komunikacija i interakcija s poreznim obveznicima
- Poboljšanje elektroničkih usluga poreznim obveznicima
- Osiguranje kontinuiteta poslovanja u kriznim situacijama
- Podizanje razine sigurnosti IKT infrastrukture
- Konsolidacija i optimizacija IKT infrastrukture.

Opis

Postojeći Informacijski sustav Porezne uprave utemeljen je na stabilnoj i pouzdanoj platformi (monolitna platforma i/ili aplikacija). Modernizacija Informacijskog sustava Porezne uprave će se provoditi s ciljem uspostave dugoročno održivog Informacijskog sustava Porezne uprave s uspostavljenim upravljačkim okvirom koji će pružiti cjelovitu IKT potporu procesu

digitalizacije poslovanja Porezne uprave te osigurati mehanizme za strateško upravljanje promjenama (engl. *strategic change management*).

Implementacija modernih informatičkih rješenja koja omogućuju pojednostavljenje i veći stupanj automatizacije poslovnih procesa ostavljaju referentima više vremena za poslove analize i kontrole i smanjuju troškove poreznih obveznika za izvršavanje porezne obveze. Elektroničko poslovanje vrlo je važan cilj Porezne uprave budući da doprinosi daljnjem smanjenju neizravnih troškova oporezivanja. U cilju povećanja postotka korištenja elektroničkih usluga, Porezna uprava će pojačano promovirati prednosti novih digitalnih usluga kao i dvosmjerne komunikacije prema obveznicima i javnosti. Unaprjeđenjem elektroničkih usluga poreznim obveznicima će se olakšavati izvršavanje obveza obračuna i plaćanja poreza te ih poticati na dobrovoljno ispunjavanje obveza.

Daljnjim unaprjeđenjima nacionalne razmjene podataka između tijela državne uprave, koristeći između ostalog i Državnu sabirnicu, kao i s poreznim upravama drugih država u cilju smanjenja administrativnih troškova i poboljšanja usluga obveznicima, Porezna uprava kroz učinkovitu naplatu javnih davanja osigurava funkcioniranje svih segmenata države i društva.

Dugoročna financijska i poslovna održivost IKT infrastrukture moguća je uz značajnije ulaganje te redovitu nadogradnju postojeće infrastrukture.

Infrastruktura Porezne uprave sadržava osjetljive informacije te je zbog toga vrlo zanimljiva potencijalnim napadačima, a sigurnost infrastrukture općenito je pod sve većim pritiskom. Osiguravanje sigurnosti informacijsko komunikacijske infrastrukture zadire u sve procese, a njihovom digitalizacijom upravljanje postaje sve kompleksnije te zahtijeva kontinuirani nadzor i mitigiranje poznatih i potencijalnih sigurnosnih izazova kroz proaktivnu primjenu adekvatnih alata i korištenje najboljih praksi upravljanja infrastrukturom.

Arhitekturna vizija aplikativne domene dugoročno održivog i moderniziranog informacijskog sustava Porezne uprave temelji se na realizaciji glavnih smjernica poput standardizacije Enterprise arhitekture, Zajedničke Infrastrukture Informacijskog Sustava Porezne uprave, uspostave mehanizama strateškog upravljanja IT-jem, unaprjeđenja upravljanja podacima kao i konsolidacije poslovnog izvještavanja i analize podataka. Ciljana arhitektura predviđa modernizaciju postojećih aplikacija - pojedine poslovne aplikacije koje podržavaju određeni segment poslovnih procesa/poreznog područja su standardizirane, kako u segmentu korisničkog iskustva (engl. *front end*) tako i u segmentu pozadinske poslovne logike (engl. *back end*) te se mogu implementirati u bilo kojoj Enterprise tehnologiji koja zadovoljava definirane standarde. Zajedničke komponente IS-a kao što su jedinstveni Portal, integracijska sabirnica, IAM, sustav za digitalno potpisivanje u skladu s eIDAS uredbom, digitalna arhiva te adapteri prema drugim informacijskim sustavima (engl. *machine to machine M2M gateway*), prema privatnom oblaku javne uprave (engl. *CDU gateway*), su standardizirani i dijeljeni između svih poslovnih aplikacija. Na ovaj način pojedine poslovne aplikacije neće morati implementirati funkcionalnosti dijeljenih komponenti čime se postiže učinkovitost i fleksibilnost. Poslovne aplikacije će biti maksimalno parametrizirane što omogućuje učinkovitije održavanje i brzo reagiranje na izmjene poslovnih pravila (zakona i podzakonskih akata).

Uspostavom napredne podatkovno-analitičke platforme koja će obuhvatiti i postojeće DWH Porezne uprave utemeljene na *data lake* arhitekturi i povezanih tehnologija omogućit će se rješavanje problema obrade, skladištenja i dohvata velikih podataka (engl. *big data*) (velikih količinski, kompleksnošću ili raznovrsnošću), a jednostavnija i jeftinija implementacija

naprednih analitičkih funkcionalnosti od tradicionalnih *enterprise* sustava će stvoriti preduvjete za napredne analize podataka. Ovako uspostavljena podatkovno-analitička platforma koristit će se za: proširenje potreba izvještajnog sustava, osnaživanje analitičkih mogućnosti i dostupnost podataka djelatnicima Porezne uprave, *ad hoc* izvještavanje, za različite podatkovne obrade, sveobuhvatni prikaz podataka o poreznom obvezniku, za potrebe razmjene podataka s trećim stranama, za potrebe prediktivne, preskriptivne i eksploratorne analize podataka s ciljem unaprjeđivanja identifikacije i kontrole poreznih obveznika koji ne posluju u skladu s hrvatskim propisima te za potrebe korištenja podataka iz budućeg centralnog skladišta podataka prema investiciji C2.3. R2-I2. Uspostava centralnog *data lake* repozitorija i sustava poslovne analitike, vodeći računa o institutu porezne tajne.

Nadogradnja, modernizacija i uspostava sigurne IKT infrastrukture obuhvaća konsolidaciju i optimizaciju te podizanje razine sigurnosti IKT infrastrukture te osiguranje kontinuiteta poslovanja u kriznim situacijama. Navedeno uključuje siguran pristup IKT infrastrukturi Porezne uprave od strane poreznih službenika s različitih lokacija što za preduvjet povlači uspostavu višeslojne autorizacije koja bi osigurala zaštitu od neautoriziranog pristupa infrastrukturi. Također, kolaboracijski alati i pripadajući hardver moraju biti omogućeni svim poreznim službenicima u svrhu fleksibilnosti poslovanja koje će eliminirati utjecaj lokacije na kvalitetu i brzinu pružanja poreznih usluga poreznim obveznicima i građanima. Preduvjet za takav fleksibilan model je modernizacija IKT infrastrukture kroz nadogradnju sustava za upravljanje i kontrolu mrežnog pristupa te povećanje propusnosti. Podizanje razine sigurnosti IKT infrastrukture u bazičnoj formi zahtijeva obnovu postojeće IKT infrastrukture Porezne uprave koja je već nekoliko godina, a u nekim segmentima i čitavo desetljeće u uporabi, te kao takva više ne može odgovoriti na sigurnosne i funkcionalne zahtjeve aplikativnih sustava i rješenja. Sigurnosni izazovi uz modernizaciju infrastrukture i sistemskih servisa zahtijevaju i kontinuirano praćenje i detektiranje abnormalnosti te prevenciju malicioznih aktivnosti unutar IKT infrastrukture za što je potrebno osigurati adekvatne alate i ekspertnu podršku u trijaži sigurnosnih incidenata. Konsolidacija i optimizacija IKT infrastrukture je kontinuirani proces povećanja stupnja automatiziranosti upravljanja infrastrukturom kako bi se racionalizirao odgovor na njezinu sve veću kompleksnost i osigurao očekivani stupanj sigurnosti. Implementacija softverski definirane IKT infrastrukture povećat će fleksibilnost infrastrukture i osigurati preduvjete za optimalan rad poreznih službenika.

Konvergencija različitih tehnologija - društvenih mreža, mobilnih tehnologija, analitike velike količine podataka, računarstva u oblaku i Interneta stvari - koja se krovno naziva digitalna transformacija, danas omogućuje korijeniti i ubrzani preobražaj poslovnih aktivnosti, procesa, kompetencija i poslovnih modela. Uzimajući u obzir sve implikacije ovog procesa, potrebna je poslovna i tehnološka transformacija Informacijskog sustava Porezne uprave kako bi se Porezna uprava prilagodila novim izazovima i iskoristila sve potencijale koje digitalna transformacija omogućuje. Osnovni principi na kojima se temelji poslovna i tehnološka transformacija Informacijskog sustava Porezne uprave su orijentacija na krajnjeg korisnika – poreznog obveznika te unaprjeđenje korisničkog iskustva uz kontinuirano unaprjeđenje razine usluga te razvoj personaliziranih proizvoda za određene kategorije poreznih obveznika.

Kupnja IT opreme bit će prema zahtjevima DNSH:

- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU Direktivom 2009/125/EC za eko-dizajn proizvoda povezanih s energijom, kojom se doprinosi održivom razvitku povećanjem energetske učinkovitosti i razine zaštite okoliša.

- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU direktivom 2011/65/EU (RoHS) za ograničavanje upotrebe određenih opasnih supstanci u električnoj i elektroničkoj opremi.
- Kada električna i elektronička oprema završi s radom, otpadnu električnu i elektroničku opremu sakuplja i upravlja ovlašteni operater te obrađuje prema hijerarhiji otpada, u skladu s Direktivom 2012/19/EU o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi.

Provedba

Nositelj provedbe predmetne investicije je MFIN – Porezna uprava, a ciljanu skupinu predstavljaju porezni obveznici i službenici.

U okviru predmetne investicije planirana je provedba sljedećih aktivnosti: i) Poslovna analiza, priprema tehničkog projektnog plana i tehnički nadzor isporuka tijekom projekta, ii) Poslovni i tehnološki redizajn i modernizacija Informacijskog sustava Porezne uprave, iii) Uspostava napredno podatkovno analitičke platforme s ciljem unaprjeđivanja identifikacije i kontrole poreznih obveznika koji ne posluju u skladu s propisima, iv) Nadogradnja, modernizacija i uspostava sigurne IKT infrastrukture, v) EU upravljanje projektom i administracija te vi) Promidžba i vidljivost projekta.

Razdoblje provedbe: 4/2021. -6/2026.

AKTIVNOST 1. Poslovna analiza, priprema tehničkog projektnog plana i tehnički nadzor isporuka tijekom projekta. Ova aktivnost uključuje:

- Aktivnosti u kojima je potrebno definirati svrhu i cilj, razgraničiti opseg potrebnih aktivnosti, identificirati ključne rezultate, vremenske rokove, ograničenja, način osiguravanja kvalitete.
- Aktivnosti u kojima je potrebno definirati rizike i način kontroliranja izvedbe projekta
- Aktivnosti poslovne analize potreba, razradu konceptualnog dizajna i arhitekture sustava kako bi se zadovoljili svi funkcionalni i nefunkcionalni zahtjevi.
- Aktivnosti nadzora i kontrole uključuju i osiguranje sukladnosti sa standardima, planiranje, kontinuirani nadzor i kontrolu svih projektnih aktivnosti i tehničkih isporuka.

AKTIVNOST 2. Poslovni i tehnološki redizajn i modernizacija Informacijskog sustava Porezne uprave. Ova aktivnost uključuje:

- Fazu razvoja IT sustava i implementaciju e-Usluge koja obuhvaća primarno procese razvoja IT sustava ili modula postojećeg IT sustava koji će podržavati digitalno izvršavanje usluga Porezne uprave.
- Razvoj IT sustava se sastoji od operativnog dizajna i implementacije odnosno dokumentiranja, edukacije, testiranja, puštanja u produkcijski rad.
- Angažiranje stručnjaka (SW i IT arhitekti, poslovni arhitekti, programeri, sistem inženjeri i integratori i sistem administratori) koji će se sukladno procesu analize, razvoja i implementacije angažirati u projektni tim u cilju izrade finalnog projektnog rješenja.

AKTIVNOST 3. Uspostava napredne podatkovno-analitičke platforme s ciljem unaprjeđenja identifikacije i kontrole poreznih obveznika koji ne posluju u skladu s propisima. Aktivnost obuhvaća:

- Stvaranje okvira i uspostavu metodologije za uspješno upravljanje, iskorištavanje i sigurnost podataka na razini budućeg ISPU sustava.
- Implementaciju alata za upravljanje podacima (engl. *data governance*) i odgovarajuće podatkovne arhitekture kao podrške navedenim procesima.
- Uspostavu *data lake* platforme kao nadogradnje postojećeg skladišta podataka Porezne uprave i integraciju *data lake* platforme s ostalim izvorima podataka.
- Izradu arhitekture, uspostavu i implementaciju jedinstvene analitičke platforme koja omogućava analize i istraživanje podataka, treniranje modela za prediktivnu analizu.
- Implementacija i analizu izabranih prediktivnih modela s ciljem unaprjeđivanja identifikacije i kontrole poreznih obveznika koji ne posluju u skladu s hrvatskim propisima.

AKTIVNOST 4. Nadogradnja, modernizacija i uspostava sigurne IKT infrastrukture. Aktivnost obuhvaća sljedeće podaktivnosti:

- Osiguravanje kontinuiteta poslovanja u kriznim situacijama kroz unapređenje kolaboracijskog sustava, nadogradnju mrežne infrastrukture, unapređenje sigurnosnog sustava za autorizaciju i autentifikaciju korisnika, sigurnosnu nadogradnju sustava za zaštitu elektronske pošte, nadogradnju sustava za siguran i udaljen pristup te implementaciju virtualnih asistenata za podršku servisima.
- Podizanje razine sigurnosti informacijsko-komunikacijske infrastrukture kroz implementaciju sustava višefaktorske zaštite i kontrole pristupa, nadogradnje i unapređenja sistemskih servisa, implementaciju SIEM sustava i upravljanja sigurnosnim ugrozama, unapređenje sigurnosnog sustava za naprednu zaštitu od cyber kriminala i krađe poslovnih podataka.
- Konsolidacija i optimizacija informacijsko-komunikacijskih sustava nadogradnjom i unapređenjem te virtualizacijom/automatizacijom komunikacijske infrastrukture Podatkovnog centra i WAN komunikacijske infrastrukture.

AKTIVNOST 5. Administracija i upravljanje projektom. Aktivnost obuhvaća:

- Provedbu projekta od strane vanjskog isporučitelja koji će biti uključen u: komunikaciju s posredničkim tijelom razine 2.
- Kontrolu dokumentacije nakon provođenja postupaka nabave, izradu planova nabava za korisnika, izradu zahtjeva za nadoknadom sredstava, izradu zahtjeva za predujam ako je primjenjivo.
- Izradu i predaju završnog izvješća, pripremu dokumentacije korisnika za provjere na licu mjesta od strane posredničkih tijela, izradu većih i manjih izmjena Ugovora te ispunjenje i koordinaciju obaveza prijavitelja za obaveznu promidžbu i vidljivost projekta.

- Podrška od strane vanjskog isporučitelja osigurat će se zbog nedostatka ljudskih resursa.

AKTIVNOST 6. Promidžba i vidljivost projekta. Kroz provedbu aktivnosti će se:

- Osigurati vidljivost projekta kao i usklađenost s ugovornim obvezama vezanima uz osiguranje vidljivosti projekta, informiranja ciljanih skupina i javnosti o projektu i izvoru sufinanciranja projekta iz EU fondova.
- Osigurati bolja informiranost dionika sustava, korisnika i opće javnosti o provedbi ovog projekta. Stoga će se tijekom provedbe projekta organizirati niz promotivnih aktivnosti u kojima će se prezentirati planirane aktivnosti kao i informacije o sufinanciranju projekta.
- Organizirati promocije, okrugli stolovi te konferencije za širu javnost i interne korisnike u svrhu promicanja vidljivosti projekta. Za potrebe promotivnih aktivnosti izradit će se razni promotivni materijali za korištenje na događanjima, ali i tijekom provedbe čitavog projekta.
- Predviđeno trajanje aktivnosti je kroz cijelo vrijeme trajanja projekta budući da će se odrađene aktivnosti u realnom vremenu komunicirati široj javnosti te će se na vrijeme odrađivati promocija projekta.

Procijenjeni trošak u okviru navedene investicije iznosi 426.247.478 kn.

Procjena troškova temeljena je na prijašnjem iskustvu razvoja elektroničkih servisa u već implementiranim projektima i na temelju empirijskih podataka o troškovima već provedenih projekata. Metodologija za procjenu troškova za AKTIVNOST 4. Nadogradnja, modernizacija i uspostava sigurne IKT infrastrukture, temeljena je na prijašnjem iskustvu razvoja elektroničkih servisa u već implementiranim projektima i kroz konzultacije s lokalnim uredima i/ili ovlaštenim zastupnicima proizvođača opreme Cisco Systems, Hewlett-Packard Enterprise, Microsoft Hrvatska, Veracomp, IBM Hrvatska, Clico Hrvatska, u svrhu: sveobuhvatnog informiranja vezanog uz razvoj modernih trendova i tehničko-tehnoloških smjerova razvoja IKT industrije, analize trenutnog stanja predmetne poslovne infrastrukture, identificiranja ključnih elemenata sustava koje je neophodno funkcionalno i sigurnosno unaprijediti, izrade idejnog rješenja za unapređenje ključnih stožernih dijelova poslovnog IKT sustava te izrade pripadajućih Troškovnika za navedene predmetne dijelove poslovnog IKT sustava.

Troškovi aktivnosti uključuju:

- Troškove poslovne analize, pripreme tehničkog projektnog plana i tehnički nadzor isporuka tijekom projekta (AKTIVNOST 1)

Za vrijeme trajanja provedbe projekta planirano je angažiranje približno 22 stručnjaka (voditelji projekta, poslovni analitičari, IT arhitekti i arhitekti softverskih rješenja, poslovni arhitekti i integratori) u ekvivalentu radnog vremena (FTE) od 215 čovjek/dana tijekom godine koji će se sukladno procesu analize, razvoja i implementacije angažirati u projektni tim u cilju izrade finalnog projektnog rješenja. Sukladno iskustvima koja proizlaze iz projektnih rješenja koji sadrže standardne faze razvojnog procesa implementacije IT rješenja koristit će se metodologija procjene uvođenja IT stručnjaka ovisno o tijeku implementacije pojedinih isporuka. Predviđeno trajanje aktivnosti je 63 mjeseca, a ukupni procijenjeni trošak aktivnosti od 24.334 čovjek/dana predložen je na temelju cijena IT stručnjaka na tržištu u visini sistem

inženjer 3.767 kn, programer 4.521 kn, konzultant 5.274 kn, administrator 3.240 kn i voditelji projekata 4.370 kn. Raspodjela troška po kategorijama stručnjaka je sljedeća: sistem inženjer 1.215 č/d (4.576.905 kn), programer 5.049 č/d (22.826.529 kn), konzultant 8.660 č/d (45.672.840 kn) i IT (tehnički) voditelj projekta 9.410 č/d (41.121.700 kn).

- Troškove poslovnog i tehnološkog redizajna i modernizacije Informacijskog sustava Porezne uprave (AKTIVNOST 2)

Za vrijeme trajanje provedbe projekta planirano je angažiranje približno 48 stručnjaka (IT arhitekti i arhitekti softverskih rješenja, poslovni arhitekti, programeri, sistem inženjeri i integratori i sistem administratori) u ekvivalentu radnog vremena (FTE) od 215 čovjek/dana tijekom godine koji će se sukladno procesu analize, razvoja i implementacije angažirati u projektni tim u cilju izrade finalnog projektnog rješenja. Sukladno iskustvima koja proizlaze iz projektnih rješenja koja sadrže standardne faze razvojnog procesa implementacije IT rješenja, koristiti će se metodologija uvođenja IT stručnjaka ovisno o tijeku implementacije pojedinih isporuka. Predviđeno trajanje aktivnosti je 63 mjeseca, a ukupni procijenjeni trošak aktivnosti od 46.157 čovjek/dana predložen je na temelju cijena IT stručnjaka na tržištu u visini sistem inženjer 3.767 kn, programer 4.521 kn, konzultant 5.274 kn, administrator 3.240 kn i voditelji projekata 4.370 kn. Raspodjela troška po kategorijama stručnjaka je sljedeća: sistem inženjer 6.676 č/d (25.148.492 kn), programer 31.534 č/d (142.565.214 kn), konzultant 7.947 č/d (41.912.478 kn).

- Troškove uspostave napredne podatkovno-analitičke platforme s ciljem unaprjeđenja identifikacije i kontrole poreznih obveznika koji ne posluju u skladu s propisima (AKTIVNOST 3)

Za vrijeme trajanje aktivnosti projekta planirano je angažiranje približno 9 stručnjaka (poslovni analitičari, IT arhitekti i arhitekti softverskih rješenja, sistem inženjeri, podatkovni znanstvenici, podatkovni arhitekti, BI specijalisti) u ekvivalentu radnog vremena (FTE) od 215 čovjek/dana tijekom godine. Predviđeno trajanje aktivnosti je 55 mjeseci, a ukupni procijenjeni trošak aktivnosti od 8.445 čovjek/dana predložen je na temelju cijena IT stručnjaka na tržištu u visini sistem inženjer 3.767 kn, programer 4.521 kn, konzultant 5.274 kn, administrator 3.240 kn i voditelji projekata 4.370 kn. Raspodjela troška po kategorijama stručnjaka je sljedeća: sistem inženjer 1.554 č/d (5.853.918 kn), programer 4.308 č/d (19.476.468 kn), konzultant 2.583 č/d (13.622.742 kn).

- Troškove nadogradnje, modernizacije i uspostave sigurne IKT infrastrukture (AKTIVNOST 4)

Implementacija rješenja za osiguranje kontinuiteta poslovanja u kriznim situacijama u 2022. godini procijenjena je na 17.702.481 kn od čega se na trošak opreme odnosi 15.788.718 kn, a na usluge 1.913.763 kn čiji trošak je procijenjen na temelju cijena IT stručnjaka na tržištu u visini od 3.767 kn (izraženo na razini čovjek/dan za ukupno 508 čovjek/dana).

Implementacija rješenja za podizanje razine sigurnosti informacijsko-komunikacijske infrastrukture u 2023. godini procijenjena je na 14.534.736 kn od čega se na trošak opreme odnosi 10.439.735 kn, a na usluge 4.095.001 kn čiji trošak je procijenjen na temelju cijena IT stručnjaka na tržištu u visini od 3.767 kn (izraženo na razini čovjek/dan za ukupno 1.087 čovjek/dana).

Implementacija konsolidacije i optimizacije informacijsko-komunikacijskog sustava u 2024. godini procijenjena je na 27.408.409 kn od čega se na trošak opreme odnosi 24.420.980 kn, a na usluge 2.987.429 kn čiji trošak je procijenjen na temelju cijena IT stručnjaka na tržištu u visini od 3.767 kn bez PDV-a (izraženo na razini čovjek/dan za ukupno 793 čovjek/dana).

– Troškove administracije i upravljanja projektom (AKTIVNOST 5)

Za vrijeme čitavog trajanja implementacije predmetne investicije planirana je provedba aktivnosti vezanih uz administraciju i upravljanje projektom. Za uspješnu provedbu aktivnosti potrebne su dvije stručne osobe s iskustvom u provedbi EU projekata sa strane Isporučitelja koje će obuhvatiti kompletno vrijeme trajanja provedbe projekta. Za troškove administracije i upravljanja projektom predviđen je iznos od 3.277.809 kn. Za postupak provedbe EU projekta od strane vanjskoga isporučitelja bit će angažiran sljedeći profil stručnjaka: stručnjak za provedbu EU projekta procijenjenim iznosom troška 4.370 kn (č/d) te administrator s procijenjenim iznosom troška 3.240 kn (č/d). Ukupni procijenjeni iznos od 3.277.809 kn je podijeljen na iznos od 1.800.444 kn koji se odnosi na uslugu rada stručnjaka za provedbu EU projekta dok se preostali iznos 1.477.365 kn odnosi na administratora projekta. Stručnjak za provedbu EU projekta će biti angažiran 412 dana na projektu dok će administrator biti angažiran 456 dana na projektu.

– Troškove promidžbe i vidljivosti projekta (AKTIVNOST 6)

Promidžba i vidljivost projekta zamišljena je kroz tri osnovne osi kroz koje će se projekt komunicirati prema javnosti, a koje se odnose na: izradu promotivnih materijala, organizaciju konferencije za polaznike (po odrađenoj konferenciji predviđena je promocija, okrugli stolovi, konferencije za širu javnost te objave u javnim glasilima). Procjenjuje se da će aktivnost trajati 63 mjeseca, odnosno predviđen je trošak od 546.757 kn.

Navedeni trošak za usluge promidžbe i vidljivosti projekta je podijeljen na sljedeće stavke: Izrada promotivnih materijala u procijenjenom iznosu 110.004 kn, promocija i promotivna događanja, organizacija okruglih stolova, konferencije za sve dionike i širu javnost u procijenjenom iznosu 275.002 kn (6 konferencija sa 300 učesnika) te javna glasila i medijski prostor u procijenjenom iznosu 161.751 kn.

Procjena troškova po godinama provedbe investicije (u kn):

Aktivnosti	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.
AKTIVNOST 1. Poslovna analiza, priprema tehničkog projektnog plana i tehnički nadzor isporuka tijekom projekta	16.871.252	34.940.490	28.631.401	16.871.252	13.505.290	3.378.288
AKTIVNOST 2. Poslovni i tehnološki redizajn i modernizacija Informacijskog sustava Porezne uprave	0	32.017.858	41.787.090	62.688.547	52.231.414	20.901.275
AKTIVNOST 3. Uspostava napredne podatkovno-analitičke platforme s ciljem unaprjeđenja identifikacije i kontrole poreznih obveznika	686.393	3.021.335	5.268.122	11.022.974	13.030.918	5.923.386

AKTIVNOST 4. Nadogradnja, modernizacija i uspostava sigurne IKT infrastrukture	0	17.702.481	14.534.736	27.408.409	0	0
AKTIVNOST 5. Administracija i upravljanje projektom	412.891	544.518	548.888	569.458	586.938	615.117
AKTIVNOST 6. Promidžba i vidljivost projekta	45.569	72.896	91.122	104.797	113.907	118.466
Ukupno	18.016.105	88.299.578	90.861.361	118.665.437	79.468.466	30.936.531

Nositelj provedbe	MFIN – Porezna uprava
Ciljna skupina	Porezni obveznici, Porezni službenici
Procijenjeni trošak	426.247.478 kn
Razdoblje provedbe	4/2021.-6/2026.

C2.3.R3-I14 Implementacija sustava bezgotovinskog plaćanja u gospodarstvu putem eRačuna s integriranom e-arhivom i aktivnim poreznim knjigovodstvom

Izazov

Jedan od glavnih izazova s kojim se svakodnevno suočava Porezna uprava kada je riječ o porezu je borba protiv poreznih prijevara, a posebno prijevara i kriminalnih zlouporaba sustava poreza na dodanu vrijednost (PDV-a). Prijevare u vezi s PDV-om izuzetno su štetne prakse zbog kojih se preusmjeravaju veliki iznosi proračunskih prihoda i istodobno negativno utječu na napore države u konsolidaciji javnih financija. Narušava se i integritet i pravičnost poreznog sustava te samo povjerenje poreznih obveznika u javne financije koji utvrđuju i uplaćuju svoje porezne obveze točno i u zakonom propisanim rokovima. Ispunjavanje poreznih obveza putem velikog broja obrazaca i s time povezanog broja godišnjih obaveznih uplata, u Hrvatskoj za porezne obveznike i dalje predstavlja značajno administrativno opterećenje.

Hrvatska ostvaruje spor napredak u kategoriji integracije digitalne tehnologije što je istaknuto u Izvješću o indeksu digitalnoga gospodarstva i društva (DESI 2020). Popularnost eRačuna i njegova primjena u gospodarstvu još uvijek nije opće prihvaćena, dok su naručitelji/izvršitelji u sustavu javne nabave (Zakon o elektroničkom izdavanju računa u javnoj nabavi[101], obvezni zaprimati i obrađivati te izvršiti plaćanje elektroničkih računa i pratećih isprava izdanih sukladno europskoj normi. Ova zakonska obveza javnih naručitelja u Hrvatskoj postoji od prosinca 2018., ali još uvijek nije iskorišten potencijal koji eRačun omogućava. Fiskalizacijom bezgotovinskih računa kroz platformu obvezne primjene eRačuna može se doprinijeti aktivnom praćenju fiskalne odgovornosti obveznika Zakona o fiskalnoj odgovornosti[102] i provjere rizika fiskalnih pravila u srednjoročnim i godišnjim proračunskim dokumentima, a podatke potrebne Povjerenstvu za fiskalnu politiku moguće je automatizirano prikupljati i iz izvora fiskaliziranih eRačuna.

[101] NN 94/18
[102] NN 111/18

Cilj

Cilj investicije je uspostava sustava za fiskaliziranje računa koji se izdaju prema tijelima državne uprave, uz implementaciju sustava bezgotovinskog plaćanja putem eRačuna s integriranom e-arhivom te aktivnim, jedinstvenim i naprednim online knjigovodstvom u sustavu PDV-a kako bi se osigurao cijeli niz koristi za sve dionike i poslovne subjekte:

- Olakšane porezne prijave – smanjenje broja potrebnih obrazaca (porezno knjigovodstvo), točnost ispunjavanja poreznih obveza te u znatnoj mjeri njihova predispunjenost podacima s platforme eRačun
- Transparentno poslovanje i mogućnost uvida u rokove plaćanja i poštivanje rokova plaćanja
- Uvid u trenutno poslovanje pojedinog poreznog obveznika – aktualne provjere boniteta
- Doprinos zaštiti okoliša upotrebom digitalne umjesto „papirnate“ arhive računa
- Smanjivanje broja kopija računa i njihovo arhiviranje putem Internet posrednika
- Poboljšanje interoperabilnosti među akterima koji su uključeni u proces naplate
- Mogućnost praćenja i povezivanja računa i prevencija poreznih prevara vezanih uz povrat PDV-a
- Poslovni subjekti dobivaju podršku za učinkovitije i konkurentnije poslovanje u nacionalnom te globalnom kontekstu.

Nadalje, cilj je i uspostava sustava napredne analitike podataka koja će unaprijediti nadzor proračunskih rashoda tijela državne uprave, lokalne i područne samouprave, te unapređenje i transformacija Informacijskog sustava Porezne uprave (ISPU) kao centralnog mehanizma za ubrzavanje i potporu gospodarskim aktivnostima.

Opis

Investicijom će se uspostaviti model aktivnog, jedinstvenog i naprednog online poreznog knjigovodstva u cilju smanjivanja administrativnog opterećenja poreznih obveznika. Između ostalog, smanjit će se broj postojećih poreznih obrazaca budući da će se pripremiti pred ispunjeni obrasci podacima s platforme eRačuna.

Administrativno rasterećenje usmjereno je prvenstveno na poslovanje bez papira, smanjivanje troškova ispisa, dostave i arhiviranja papirnatih računa te smanjivanje utroška potrebnog vremena poduzetnika za ispunjavanje brojnih poreznih obrazaca. Investicijom će se omogućiti pojednostavljivanje poreznih procesa, razvoj veće porezne transparentnosti, poboljšanje interoperabilnosti među akterima koji su uključeni u proces naplate, uštede i pojednostavljivanje računovodstvenih i poreznih postupaka, smanjivanje porezne evazije, smanjivanje poreznih prijevara i povećavanje efikasnosti u prikupljanju poreznih prihoda. U konačnici, uz fiskalizaciju eRačuna te digitalnu arhivu eRačuna, porezni obveznici dobit će priliku postati učinkovitiji i konkurentniji u svom okruženju.

U sklopu investicije se u prvoj fazi planira uspostaviti fiskaliziranje svih računa koji se izdaju prema tijelima državne uprave sukladno Zakonu o elektroničkom izdavanju računa u javnoj

nabavi[103] te u konačnici osiguranje platforme za potencijalno integralno normativno uređenje primjene eRačuna na sve poslovne subjekte u „B2B modu“ (engl. *business to business*).

Uspostavom fiskalizacije svih izdanih računa osigurat će se prikupljanje podataka na temelju kojih će se unaprijediti fiskalni nadzor tijela državne uprave i lokalne i područne samouprave te praćenje njihovih troškova, odnosno aktivno praćenje ponašanja obveznika Zakona o fiskalnoj odgovornosti[104]. Implementacijom geolokacijskih servisa osigurat će se objektivno praćenje gospodarske aktivnosti na cijelom teritoriju Hrvatske u realnom vremenu, a sve u cilju unapređenja i uvođenja naprednih funkcionalnosti poreznog knjigovodstva, kao i unapređenja sustava za analizu rizika, prevenciju i/ili otkrivanje porezne evazije i sive ekonomije.

U sklopu investicije razvijat će se napredni model poreznih usluga u kojem je porezni obveznik u centru svih aktivnosti. Uvođenjem mogućnosti fiskalizacije svih izdanih računa, smanjenjem broja potrebnih obrazaca, uvidom u rokove plaćanja i poštivanje rokova plaćanja u konačnici će se omogućiti uvid u trenutno poslovanje pojedinog poreznog obveznika (eventualnih rizika naplate poreza i dr.).

Naprednom analitikom ovakvog sustava omogućila bi se anonimizirana analitička platforma za praćenje gospodarskih tokova u realnom vremenu (trendovi kretanja roba, upravljanje zalihama, praćenje ponude i potražnje, praćenje i nadzor kretanja prometa roba u graničnom prometu, itd.), kao i podrška smanjivanju nelikvidnosti (utvrđivanje generatora nelikvidnosti i potencijalne insolventnosti, preveniranje i smanjenje broja ovrha i stečajeva, smanjivanje potencijalnog broja sudskih sporova, lakše praćenje i upravljanje prijenosom i naplatom obveze PDV-a, potencijalnom uspostavom mehanizma provjere boniteta poslovnih partnera, itd.).

Provedba

Nositelj provedbe predmetne investicije je MFIN - Porezna uprava. S obzirom na to da su područja koja obuhvaća investicija povezana, ali ne i nužno isključivo u nadležnosti MFIN-a - Porezne uprave, ključna je pravodobna uključenost više dionika i međuresorna suradnja MFIN - uži dio, MINGOR, Carinske uprave, FINA-e, Državnog inspektorata, Hrvatskog državnog arhiva, Državnog zavoda za statistiku i po potrebi drugih tijela. Ciljnu skupinu investicije predstavljaju tijela državne uprave, lokalne i područne samouprave, poslovni subjekti – porezni obveznici.

U okviru predmetne investicije planirana je provedba sljedećih aktivnosti: i) Poslovna analiza, priprema tehničkog projektnog plana i tehnički nadzor isporuka tijekom projekta, ii) Razvoj i implementacija sustava za bezgotovinsko plaćanje putem eRačuna s integriranom e-arhivom te naprednog online knjigovodstva u sustavu PDV-a, iii) Administracija i upravljanje projektom, iv) Promidžba i vidljivost projekta

Razdoblje provedbe: 4/2021. -12/2024.

AKTIVNOST 1. Poslovna analiza, priprema tehničkog projektnog plana i tehnički nadzor isporuka tijekom projekta. Provedba ove aktivnosti podrazumijeva uspostavu međuresorne radne skupine i imenovanja odgovornih osoba – koordinatora. Ova aktivnost uključuje pripremu detaljnog projektnog plana, određivanje opsega potrebnih aktivnosti; potrebno je identificirati ključne rezultate, vremenske rokove, ograničenja, način osiguravanja kvalitete te definirati rizike i način kontroliranja izvedbe projekta. Također, uključuje aktivnosti poslovne

[103] NN 94/18
[104] NN 111/18

analize potreba, razradu konceptualnog dizajna i arhitekture sustava kako bi se zadovoljili svi funkcionalni i nefunkcionalni zahtjevi. Poslovna analiza potreba podrazumijeva između ostalog analizu relevantnog normativnog okvira i s time povezanih podatkovnih skupova, modela procesa i mogućnosti primjene eRačuna. Nakon toga slijedi izrada GAP analize primjenjivosti modela na procese javne nabave, na B2B razmjenu bezgotovinskih računa, kao i analiza utjecaja i potrebnih izmjena i dopuna legislativnog okvira, procese prijave i naplate poreza te u konačnici odabir prihvatljivog koncepta rješenja (modela korištenja eRačuna). Aktivnost uključuje i detaljnu poslovnu analizu primjene eRačuna u svrhu korištenja podataka za unapređenje i automatizaciju poreznih sustava. Na temelju prethodno opisanog, izradit će se detaljna analiza za potrebe poreznog knjigovodstva na području PDV-a i mapiranje potrebnih podataka s eRačuna, uključivo i poslovna analiza mogućnosti korištenja podatkovnog skupa eRačuna za proračunske korisnike u cilju provedbe fiskalne odgovornosti. Sve navedeno poslužit će kao podloga za pripremu izmjena propisa, uključujući pripremu koncepta tehnološkog rješenja, pripreme detaljnih funkcionalnih i tehničkih specifikacija te prilagodbe legislativnog okvira. Aktivnosti nadzora i kontrole uključuju i osiguranje sukladnosti sa standardima, planiranje, kontinuirani nadzor i kontrolu svih projektnih aktivnosti i tehničkih isporuka.

AKTIVNOST 2. Razvoj i implementacija sustava za bezgotovinsko plaćanje putem eRačuna s integriranom e-arhivom te naprednog online knjigovodstva u sustavu PDV-a. Razvoj i implementacija sustava za bezgotovinsko plaćanje putem eRačuna se sastoji od operativnog dizajna i implementacije odnosno dokumentiranja, edukacije, testiranja, puštanja u produkcijski rad i početne podrške u produkcijskom radu nove usluge. Provedba ove aktivnosti uključuje i uspostavu skladišta podataka, integraciju, modeliranje i dohvat podataka o eRačunima, integraciju, modeliranje i dohvat podataka iz vanjskih izvora, uz modeliranje podatkovnog sloja. Nastavno na navedeno, slijedi uspostava platforme za naprednu analitiku te modeliranje i implementacija odgovarajućih prediktivnih modela. Na temelju prikupljenih podataka kroz korištenje platforme eRačun, izradit će se novi model aktivnog, jedinstvenog i naprednog online knjigovodstva u sustavu PDV-a, radi administrativnog rasterećenja poslovnih subjekata i povezano s time smanjivanja troškova u poslovanju. U okviru aktivnosti potrebno je izvršiti definiranje i implementaciju integracijskih tehničkih komponenti za prihvat podataka eRačuna, uz implementaciju modula za zaprimanje podataka putem servisa eRačuna, uspostavu podatkovne platforme za prihvat i integraciju s ostalim sustavima, performansno testiranje i sva ostala testiranja komponenti sustava te uspostavu digitalne arhive. Planirana je provedba edukativnih programa namijenjenih krajnjim korisnicima sustava kao i internim korisnicima iz tijela uključenih u provedbu.

AKTIVNOST 3. Administracija i upravljanje projektom. Administracija i upravljanje projektom obuhvaća provedbu projekta od strane vanjskoga konzultanta koji će biti uključen u: komunikaciju s posredničkim tijelom razine 2, kontrolu dokumentacije nakon provođenja postupaka nabave, izradu planova nabava za korisnika, izradu zahtjeva za nadoknadom sredstava, izrada zahtjeva za predujam ako je primjenjivo, izradu i predaju završnoga izvješća, pripremu dokumentacije korisnika za provjere na licu mjesta od strane posredničkih tijela, izradu većih i manjih izmjena ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava te u ispunjenju i koordinaciji obaveza prijavitelja za obaveznu promidžbu i vidljivost projekta.

AKTIVNOST 4. Promidžba i vidljivost projekta. Provedba aktivnosti će osigurati vidljivost projekta te usklađenost s ugovornim obvezama vezanima uz osiguranje vidljivosti projekta kao

i informiranja ciljanih skupina te javnosti o projektu i izvoru sufinanciranja projekta iz EU fondova. Kako bi se osigurala što bolja informiranost dionika sustava, korisnika i opće javnosti o provedbi ovog projekta, tijekom provedbe projekta organizirat će se niz promotivnih aktivnosti u kojima će se prezentirati planirane aktivnosti kao i informacije o sufinanciranju projekta. Planirano je organiziranje okruglih stolova, konferencija za širu javnost te objava u javnim glasilima u svrhu promicanja vidljivosti projekta. Za potrebe promotivnih aktivnosti izradit će se razni promotivni materijali za korištenje na događanjima, ali i tijekom provedbe čitavog projekta. Predviđeno trajanje aktivnosti je kroz cijelo vrijeme trajanja projekta budući da će se provedene aktivnosti u realnom vremenu komunicirati široj javnosti te će se na vrijeme provoditi promocija projekta.

Procijenjeni trošak u okviru navedene investicije iznosi 106.935.004 kn.

Procjena troškova temelji se na prethodnim iskustvima razvoja kompleksnih sustava koji uključuju interoperabilnost i inter-konektivnost više dionika na razini Hrvatske te empirijskim podacima troškova već provedenih projekata. Analiza potreba proizlazi iz dokumenta REFORM/SC2020/038 Informacijski sustav, strategija informacijskog sustava koji je za potrebe razvoja kreirao KPMG u prosincu 2020. godine.

Troškovi aktivnosti uključuju:

- Poslovna analiza, priprema tehničkog projektnog plana i tehnički nadzor isporuka tijekom projekta (AKTIVNOST 1)

Za vrijeme trajanja provedbe projekta na ovoj aktivnosti planirano je angažiranje 9 stručnjaka (voditelji projekta, poslovni analitičari, IT i SW arhitekti, poslovni arhitekti i integratori) koji će se sukladno procesu analize, angažirati u projektni tim u cilju dizajna i izrade finalnog projektnog rješenja. Sukladno iskustvima koji proizlaze iz projektnih rješenja koji sadrže standardne faze razvojnog procesa implementacije IT rješenja, koristit će se metodologija procjene uvođenja IT stručnjaka ovisno o tijeku implementacije pojedinih isporuka. Procijenjeni iznosi č/d prema kategorijama stručnjaka su sljedeći: sistem inženjer 3.767 kn, programer 4.521 kn, konzultant 5.274 kn, administrator 3.240 kn i voditelji projekata 4.370 kn.

Za provedbu se procjenjuje da će biti potrebno približno 9 stručnjaka u ekvivalentu punog radnog vremena (FTE) od 215 č/d tijekom godine, odnosno ukupno za stručnjake 6.834 č/d. Raspodjela č/d za trošak po kategorijama stručnjaka je sljedeća: sistem inženjer 431 č/d (1.623.577 kn), programer 719 č/d (3.250.599 kn), konzultant 3.081 č/d (16.249.194 kn) i IT (tehnički) voditelj projekta 2.603 č/d (11.375.110 kn). Procjenjuje se da će aktivnost trajati 45 mjeseci, odnosno predviđen je trošak od 32.498.480 kn.

- Razvoj i implementacija sustava za bezgotovinsko plaćanje putem eRačuna s integriranom e-arhivom te naprednog online knjigovodstva u sustavu PDV-a (AKTIVNOST 2)

Tijekom provedbe aktivnosti planirano je angažiranje približno 19 stručnjaka (tehnički voditelji projekta, poslovni analitičari, IT i sw arhitekti, programeri, testeri, sistem inženjeri i dr.) koji će se sukladno procesu analize, razvoja i implementacije angažirati u projektni tim u cilju izrade finalnog projektnog rješenja. Prilikom procjene troškova razvoja rješenja uzeta je u obzir prosječna tržišna cijena prema ulogama stručnjaka. Sukladno iskustvima koji proizlaze iz projektnih rješenja koji sadrže standardne faze razvojnog procesa implementacije IT rješenja korist će se metodologija procjene uvođenja IT stručnjaka, ovisno o tijeku implementacije

pojedinih isporuka. Ukupno je predviđen trošak od 15.042 č/d. Procijenjeni iznosi cijena č/d prema kategorijama stručnjaka su sljedeći: sistem inženjer 3.767 kn, programer 4.521 kn i konzultant 5.274 kn. Raspodjela č/d za trošak po kategorijama stručnjaka je sljedeća: sistem inženjer 1.875 č/d (7.063.125 kn), programer 7.811 č/d (35.313.531 kn), konzultant 5.356 č/d (28.247.544 kn) Procjenjuje se da će aktivnost trajati 45 mjeseci, odnosno predviđen je trošak od 70.624.200 kn.

– Administracija i upravljanje projektom (AKTIVNOST 3)

Tijekom provedbe aktivnosti planirana je provedba sljedećih poslova: upravljanje i administracija ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava, financijsko praćenje i izvještavanje u sklopu ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava, praćenje primjene mjera vidljivosti i informiranja EU sufinanciranog projekta, priprema i provedba javne nabave. Za vrijeme čitavog trajanja implementacije predmetne investicije planirana je provedba aktivnosti vezanih uz administraciju i upravljanje projektom. Za uspješnu provedbu aktivnosti potrebne su dvije stručne osobe s iskustvom u provedbi EU projekata sa strane Isporučitelja koje će obuhvatiti kompletno vrijeme trajanja provedbe projekta. Za troškove administracije i upravljanja projektom predviđen je iznos od 1.249.850 kn. Za postupak provedbe EU projekta od strane vanjskoga isporučitelja bit će angažiran sljedeći profil stručnjaka: stručnjak za provedbu EU projekta s procijenjenim iznosom troška 4.370 kn (č/d) te administrator s procijenjenim iznosom troška 3.240 kn (č/d). Ukupni procijenjeni iznos od 1.249.850 kn je podijeljen na iznos od 686.090 kn koji se odnosi na uslugu rada stručnjaka provedbe EU projekta dok se preostali iznos od 563.760 kn odnosi na administratora projekta. Stručnjak za provedbu EU projekta će biti angažiran približno 157 dana na projektu dok će administrator biti angažiran približno 174 dana na projektu.

– Promidžba i vidljivost projekta (AKTIVNOST 4)

Promidžba i vidljivost projekta zamišljena je kroz tri osnovne osi kroz koje će se projekt komunicirati prema javnosti, a koje se odnose na: izradu promotivnih materijala, organizaciju konferencije za polaznike (po odrađenoj konferenciji, predviđena je promocija, okrugli stolovi, konferencije za širu javnost te objave u javnim glasilima). Procjenjuje se da će aktivnost trajati 45 mjeseca, odnosno predviđen je trošak od 2.562.474 kn. Navedeni trošak za usluge promidžbe i vidljivosti projekta je podijeljen na sljedeće stavke: Izrada promotivnih materijala u procijenjenom iznosu 357.512 kn, promocija, organizacija okruglih stolova, konferencije za širu javnost u procijenjenom iznosu 949.940 kn (20 konferencija sa 300 učesnika po 47.497 kn) te javna glasila i zakup medijskoga prostora za promociju projekta u procijenjenom iznosu 1.255.022 kn.

Procjena troškova projektnih aktivnosti po godinama provedbe investicije (u kn):

Aktivnosti	2021.	2022.	2023.	2024.
AKTIVNOST 1. Poslovna analiza, priprema tehničkog projektnog plana i tehnički nadzor isporuka tijekom projekta	3.914.926	12.366.375	8.383.258	7.833.921
AKTIVNOST 2. Razvoj i implementacija sustava za bezgotovinsko plaćanje putem eRačuna s integriranom e-arhivom te naprednog online knjigovodstva u sustavu PDV	4.073.151	44.049.701	11.583.858	10.917.491
AKTIVNOST 3. Administracija i upravljanje projektom	286.914	302.133	328.230	332.573
AKTIVNOST 4. Promidžba i vidljivost projekta	437.491	753.827	762.972	608.185
Ukupno	8.712.481	57.472.036	21.058.318	19.692.169

Nositelj provedbe	MFIN - Porezna uprava
Ciljna skupina	Tijela državne uprave, lokalne i područne samouprave, poslovni subjekti – porezni obveznici
Procijenjeni trošak	106.935.004 kn
Razdoblje provedbe	4/2021. -12/2024.

C2.3.R3-I15 Uspostava aplikativnih rješenja u turizmu s ciljem administrativnog rasterećenja poduzetnika te transformacije modela turizma ka održivosti

Izazov

Turistički se sektor u Hrvatskoj danas suočava s izraženom neotpornošću u odnosu na prijetnje koje nastaju zbog nedovoljne održivosti destinacija, manjka broja i stručnih vještina zaposlenika u turizmu, visoke sezonalnosti turizma, prekomjernog turizma u najrazvijenijim destinacijama na obali te zbog slabe turističke razvijenosti ruralnog i kontinentalnog dijela zemlje.

Iako je Vlada u prošlom razdoblju učinila velike napore da kroz zakonodavne izmjene značajno smanji administrativno i parafiskalno opterećenje poduzetnika, čime se djelomično poboljšala investicijska klima za privatna i javna ulaganja u turizmu, postoji potreba za nastavkom reformskih procesa koji će doprinijeti bržem oporavku turističkog gospodarstva, posebno u kontekstu ekonomske i socijalne krize uzrokovane pandemijom COVID-19.

Globalna kriza uzrokovana pandemijom COVID-19 snažno je istaknula potrebu za brzom i učinkovitom digitalnom transformacijom turističkog gospodarstva što je preduvjet za daljnji razvoj održivosti turizma i putovanja. Također, produktivnost rada u sustavu javnog sektora je niska između ostalog i zbog nedostatne primjene digitalnih tehnologija i suvremenih alata te manjka digitalnih vještina zaposlenika.

Daljnjim unaprjeđenjem informacijskog sustava razvijenog u sklopu *e-turizam* potrebno je dodatne napore uložiti u razvoj njegove nadogradnje i razvoj njegovih usluga kojima će se smanjiti potreba poduzetnika za interakcijom s javnom upravom.

Postojeće baze podataka nisu dovoljno razrađene i ne postoje analitički alati koji bi omogućili učinkovito upravljanje razvojem turizma i koji bi prikupljane podatke učinile podlogom za donošenje odluka i usmjeravanje investicija u sektoru turizma. U prošlom je razdoblju pokrenuta cjelovita reforma turističkog sustava po načelu destinacijskog menadžmenta kojom je obuhvaćen i sustav turističkih zajednica s ciljem racionalizacije i profesionalizacije sustava te transformacije turističkih zajednica u destinacijske menadžment organizacije. Isto je u budućnosti potrebno poduprijeti kroz digitalizaciju procesa upravljanja destinacijama, praćenje održivosti destinacija, modernizaciju sustava turističkih zajednica, modernizaciju procesa i jačanje vještina za učinkovitu podršku održivom razvoju turizma kao i jačanju njegove otpornosti i konkurentnosti. Navedeno je posebno važno u ruralnim i udaljenim područjima gdje je turizam fragmentiran i uvelike ovisi o dostupnosti informacija, prijevoza i putovanja.

U ovom trenutku ne postoji jedinstveni Sustav praćenja razvoja destinacija koji predstavlja jedan od ključnih alata za upravljanje.

Nadalje, Vijeće EU je u svojim preporukama za Hrvatsku u 2020. (CSR 2020.) istaknulo da bi Hrvatska trebala poduzeti sve potrebne mjere i učinkovito odgovoriti na pandemiju, održati

gospodarstvo i pružiti potporu oporavku koji će uslijediti i (CSR 1) te dati prednost provedbi i financiranju već razrađenih projekata javnih ulaganja i promicati privatna ulaganja za potporu oporavku gospodarstva i usmjeriti ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju (CSR 3).

Cilj

Cilj predložene investicije je, ulaganjem u javnu informacijsku infrastrukturu

- doprinijeti digitalnoj tranziciji
- poboljšanju investicijske klime za ulaganja u turizmu
- praćenju i upravljanju održivim razvojem turizma
- poboljšanju sustava za praćenje održivosti turističkih destinacija i
- smanjenju negativnih utjecaja prekomjernog turizma u najrazvijenijim destinacijama i
- povećanju učinkovitosti javne uprave.

Opis

Razvoj javne informacijske infrastrukture omogućit će veću učinkovitost, transparentnost i otvorenost te uštede za javni i privatni sektor. Ovom investicijom ojačat će se i kapaciteti sektora kroz digitalnu tranziciju sustava turističkih zajednica, MINTS-a i drugih dionika s ciljem povećanja efikasnosti i otpornosti sektora. Također, digitalizacija će turističkom gospodarstvu omogućiti brzi odgovor na promjenjivu potražnju kupaca i pružiti odgovarajuće analitičke alate za predviđanje, planiranje i upravljanje turističkim tokovima.

Digitalnom tranzicijom hrvatskog turizma osigurat će se novi načini upravljanja putovanjima, nove mogućnosti u promociji turističkih proizvoda, kao i učinkovitija uporaba oskudnih resursa.

Osim što je ova investicija usklađena s reformom C2.3. R3, doprinosi i reformi C1.6. R1 Povećanje otpornosti i održivosti turističkog sektora kroz podršku procesima administrativnog rasterećenja poduzetnika u turizmu, te kroz podršku reformskim naporima uspostavljanja sustava upravljanja turizmom. Investicija podrazumijeva daljnje poboljšanje javne informacijske infrastrukture za digitalnu transformaciju turizma prema održivosti.

Kroz nastavak pojednostavljenja upravnih i neupravnih postupaka te digitalizaciju istih doprinijet će se administrativnom rasterećenju poduzetnika. Administrativno rasterećenje usmjereno je prvenstveno na poslovanje bez papira, smanjivanje troškova ispisa, dostave i arhiviranja papirnatih zahtjeva i popratne dokumentacije te smanjivanje utroška vremena poduzetnika za ispunjavanje brojnih obrazaca.

Također, investicijom će se omogućiti daljnja modernizacija turističkog eko sustava kako bi bolje podržao prelazak na novi model održivog turizma kroz:

- digitalizaciju procesa održivog upravljanja destinacijama i uspostavljanje lanaca vrijednosti u turizmu,
- nastavak aktivnosti koje će doprinijeti poboljšanju sustava poslovne inteligencije (engl. business intelligence) sustava u turizmu s ciljem korištenja turističkih podataka proizašlih iz javnih registara poput: Središnjeg turističkog registra, Sustava e-Visitor koji je dio projekta Hrvatski digitalni turizam e-turizam, sustava CROSTO i indikatora satelitskog računa održivog turizma Hrvatske,

- nastavak digitalizacije sustava CROSTO s ciljem sustavnog praćenja održivosti destinacija, i to u sljedećim područjima održivosti: ekonomskoj, okolišnoj, socijalnoj i prostornoj. Turističke se destinacije sve više bave društvenim, kulturnim, ekonomskim i ekološkim izazovima. EK je pokrenula 'Europski sustav turističkih pokazatelja za održivo upravljanje odredištima' (ETIS) kako bi pomogla izmjeriti uspješnost u odnosu na održivost destinacije. U skladu s definiranim pokazateljima u sustavu ETIS Hrvatska je izradila sustav CROSTO (Hrvatski opservatorij održivog razvoja turizma). Osim usklađenosti sustava s pokazateljima Europske komisije, CROSTO je i član međunarodne INSTO mreže koju je pokrenula Svjetska turistička organizacija.

Ova investicija komplementarna je i s investicijom C1.6. R1-I2 Jačanje održivosti te poticanje zelene i digitalne tranzicije poduzetnika u sektoru turizma kroz osiguravanje korištenja podataka iz javnih registara koji će se razviti kroz ovu investiciju u projektima digitalne tranzicije poduzetnika koji će se provoditi kroz investiciju C1.6. R1-I2. Ovom sinergijom osigurat će se podrška procesima digitalizacije turističkog gospodarstva kao brzi odgovor na promjenjivu potražnju kupaca. Također, osigurat će se dostupnost odgovarajućih analitičkih alata za predviđanje, planiranje i upravljanje turističkim tokovima.

Provedba

Nositelj provedbe predmetne investicije je MINTS, uz druga tijela uključena u provedbu kao suradnici: Hrvatska turistička zajednica, županijske turističke zajednice. Ciljanu skupinu predstavljaju tijela državne uprave, lokalne i područne samouprave, sustav turističkih zajednica, poslovni subjekti te sami građani i turisti.

U okviru predmetne investicije planirana je provedba sljedećih aktivnosti:

- Poslovna analiza, priprema tehničkih specifikacija i tehnički nadzor isporuka tijekom projekta
- Razvoj i implementacija aplikativnih rješenja
- Administracija i upravljanje projektom
- Edukacija korisnika
- Vidljivost projekta.

Razdoblje provedbe: 1/2022. -12/2025.

AKTIVNOST 1. Poslovna analiza i priprema tehničkih specifikacija. Planirana je izrada analize postojećih e-usluga u turizmu te priprema tehničkih specifikacija za, najmanje, 4 aplikativna rješenja u turizmu.

Prethodno provedenim istraživanjima ustanovljeno je da je na razini cjelokupne turističke ponude Hrvatske potrebno razviti skup aplikativnih rješenja kojima je osnovni cilj približavanje aktivnosti i rada te olakšano korištenje usluga kojima raspolažu Ministarstvo turizma i sporta, Hrvatska turistička zajednica i županije. Analiza potreba i opseg izrade ovih aplikativnih rješenja sadržane su u reformi C1.6. R1 Povećanje otpornosti i održivosti turističkog sektora te investiciji C1.6. R1-I2 Jačanje održivosti te poticanje zelene i digitalne tranzicije poduzetnika u sektoru turizma. Izradit će se projektni zadaci i tehničke specifikacije za razvoj aplikativnih rješenja u turizmu. Pri tome će se posebna pozornost posvetiti sustavu pohranjivanja,

korištenja i diseminacije ključnih podataka unutar Ministarstva turizma i sporta, ali i prema vanjskim korisnicima.

AKTIVNOST 2. Razvoj i implementacija aplikativnih rješenja. U okviru ove aktivnosti planiran je razvoj i implementacija, najmanje, 4 aplikativna rješenja uključujući i tehnički nadzor isporuka tijekom projekta. Razvit će se rješenja:

- e-usluge za integrirane upravne i neupravne postupke koji će olakšati poslovanje poduzetnika i komunikaciju s javnom upravom . Kroz nastavak pojednostavljenja upravnih i neupravnih postupaka te digitalizaciju istih doprinijet će se administrativnom rasterećenju poduzetnika. Administrativno rasterećenje usmjereno je prvenstveno na poslovanje bez papira, smanjivanje troškova ispisa, dostave i arhiviranja papirnatih zahtjeva i popratne dokumentacije te smanjivanje utroška vremena poduzetnika za ispunjavanje brojnih obrazaca. Korisnici: MINTS te regionalne i lokalne vlasti, građani i poslovni subjekti (krajnji korisnici)
- Aplikativno rješenje za upravljanje destinacijama i uspostavljanje lancima vrijednosti, uključujući i rješenje za upravljanje turističkim tokovima - IT rješenje za jačanje efikasnosti rada turističkih zajednica u području održivog upravljanja destinacijama. Ovo aplikativno rješenje sadrži i modul za učinkovito upravljanje turističkim tokovima u destinacijama na lokalnoj i regionalnoj razini, a od strane lokalne i regionalne samouprave. Modul povezan s učinkovitim upravljanjem destinacija kao i učinkovitim upravljanjem turističkih tokova odnose se na uspostavu baza podataka kao i razvoj procesa i postupaka za upravljanje destinacijama s ciljem razvoja eko sustava, poboljšanja doživljaja destinacije od strane turista, jačanje zadovoljstva lokalnog stanovništva, upravljanja volumenom turističkih dolazaka i slično. Korisnici ovog aplikativnog rješenja su MINTS te regionalne i lokalne vlasti, turističke zajednice, građani, turisti I poslovni subjekti (krajnji korisnici),
- "Business intelligence" sustav u turizmu kako bi se omogućila podrška poduzetnicima u donošenju poslovnih odluka, a javnom sektoru u donošenju odluka u kreiranju javnih politika. Nadogradnja i daljnje povezivanje turističkih podataka u sustav poslovne inteligencije (engl. business intelligence) s ciljem korištenja turističkih podataka proizašlih iz javnih registara poput: Središnjeg turističkog registra, Sustava e-Visitor koji je dio projekta Hrvatski digitalni turizam e-turizam, sustava CROSTO i indikatora satelitskog računa održivog turizma Hrvatske koji se razvijaju u okviru ove investicije, a za donošenje odluka za kreiranje javnih politika. Sustav poslovne inteligencije u turizmu koristit će Ministarstvu turizma i sporta, Institutu za turizam jedinicama lokalne i regionalne samouprave, turističkim zajednicama na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini te građanima i poduzetnicima (putem javno dostupnih servisa).
- Nastavak digitalizacije CROSTO sustava za praćenje održivosti destinacija s ciljem sustavnog praćenja održivosti destinacija". Glavni cilj uspostave aplikativnog rješenja CROSTO je definiranje i prikupljanje pokazatelja održivog razvoja turizma na regionalnoj i lokalnoj (destinacijskoj) razini te općenito promicanje razine javne svijesti o važnosti održivog razvoja turizma. Glavni cilj CROSTO projekta je definiranje i prikupljanje pokazatelja održivog razvoja turizma na regionalnoj i lokalnoj (destinacijskoj) razini te općenito promicanje razine javne svijesti o važnosti održivog razvoja turizma. Identificirana je potreba za daljnji razvoj CROSTO platforme što će

doprinijeti cjelovitosti i točnosti podataka i osigurati podlogu za donošenje odluka u kreiranju i praćenju javnih politika održivog turizma. Korisnici: MINTS, Institut za turizam, te regionalne i lokalne vlasti, turističke zajednice.

Provodit će se aktivnosti izgradnje aplikativnih rješenja, uključujući instaliranje, programiranje, testiranje i/ili konfiguraciju za potrebe korisnika. Provest će se i migracija i integracija postojećih usluga kao i povezivanje s drugim sustavima preko Središnjeg nacionalnog portala interoperabilnosti koji će se uspostaviti u sklopu investicije C.2.3. R2-I1. Uz navedeno planira se kupnja, instalacija i konfiguracija licenci, ako licence za odabrano aplikativno rješenje ne budu dostupne u okviru Centra dijeljenih usluga, budući da će aplikativna rješenja biti povezana s Centrom dijeljenih usluga koji će se uspostaviti u sklopu investicije C2.3.R3-I1.

AKTIVNOST 3. Administracija i upravljanje projektom. Za potrebe upravljanja projektom i administracije planira se ugovaranje stručne podrške u upravljanju i administraciji za vrijeme cijelog trajanja investicije. Projektni tim će biti zadužen za financijsko, stručno i administrativno vođenje projekta, pripremu natječajne dokumentacije, definiranje projektnih zadataka, organizacijske aktivnosti korisnika za pojedine aplikacije te provedbu aktivnosti promidžbe i vidljivosti.

AKTIVNOST 4. Edukacija korisnika. Planirana je organizacija i provedba edukacije za korištenje aplikacija. Planirano je i provođenje radionica i savjetovanja za poduzetnike kojima će se promovirati digitalizacija te kojima će se poduzetnicima pružiti daljnja vizija razvoja javne informacijske infrastrukture, koja će im omogućiti njezino učinkovito korištenje.

AKTIVNOST 5. Vidljivost projekta. Predviđene su aktivnosti promicanja vidljivosti projekta s namjerom osvješćivanja krajnjih korisnika i javnosti o mogućnostima korištenja novo uspostavljenih aplikativnih rješenja u turizmu. Za provedbu aktivnosti, izradit će se komunikacijska strategija i komunikacijski plan.

Procijenjeni trošak u okviru navedene investicije iznosi 39.999.047 kn.

Procjena troškova temeljena je na istraživanju i analizi tržišta te empirijskim podacima troškova već provedenih projekata. Navedeno se odnosi i na projekt koji je trenutno u provedbi, a radi se o projektu Hrvatski digitalni turizam - e-turizam i to u okviru dva ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava iz Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020. i Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014.-2020.

Troškovi aktivnosti uključuju:

- Poslovna analiza, priprema tehničkih specifikacija (AKTIVNOST 1)

Trošak od 5.673.479 kn procijenjen je na način da je za provedbu aktivnosti predviđeno 12 stručnjaka, 4 za svaku e-uslugu koji će provoditi aktivnosti analize postojećih e-usluga, izraditi benchmark sa sličnim uslugama u svijetu, pripremiti tehničke specifikacije koje će biti temelj za razvoj usluga. Predviđen je angažman 12 stručnjaka, što iznosi 1.004 čovjek/ dana. Prosječna cijena konzultanta na tržištu IT usluga iznosi 5.650,88 kn po čovjek/ danu.

- Razvoj i implementacija 4 aplikativna rješenja u turizmu, uključujući tehnički nadzor isporuka tijekom projekta (AKTIVNOST 2)

Trošak od 29.963.652 kn procijenjen je na način da je za provedbu aktivnosti predviđeno 36 stručnjaka, i to 1 voditelj projekta, 3 programera, 3 sistemska inženjera te 2 stručnjaka za tehnički nadzor za svaku e-uslugu koji će provoditi izgradnje aplikativnih rješenja, uključujući

instaliranje, programiranje, testiranje i/ili konfiguraciju za potrebe korisnika, aktivnosti migracije i integracije postojećih usluga kao i povezivanje s drugim sustavima. Ova aktivnost obuhvaća i tehnički nadzor razvoja samih usluga. Predviđen je angažman stručnjaka kako slijedi:

- voditelj projekta - 1008 čovjek/ dana
- programer – 3051 čovjek/dana
- sistemski inženjer – 1764 čovjek/dana
- stručnjaci za tehnički nadzor – 314 čovjek/dana

Prosječna cijena voditelja projekta na tržištu IT usluga iznosi 4.671 kn po čovjek/ danu, programera 4.897 kn po čovjek danu, sistem inženjera 4.144 kn po čovjek/ danu te stručnjaka za tehnički nadzor 5.651 kn po čovjek/danu. Uz navedeno u 2025. godini planirana je kupnja, instalacija i konfiguracija licenci, ako licence za odabrana aplikativna rješenja ne budu dostupne u okviru Centra dijeljenih usluga u vrijednosti od 1.228.500 kn.

- Administraciju i upravljanje projektom (AKTIVNOST 3)

Zbog manjka internih kapaciteta, predviđena je vanjska/stručna podrška za upravljanje projektom, ali i administraciju te pripremu dokumentacije za nadmetanje. Stoga su potrebna dva profila stručnjaka – stručnjak za upravljanje projektima te stručnjak za pripremu dokumentacije. U tom segmentu, u obzir je uzeta prosječna cijena takve vrste usluga na temelju usporedbe s drugim projektima, no s razmjernim povećanjem budući da su prijašnji projekti bili manjeg obuhvata. Trošak voditelja projekta je procijenjen u visini od 4.347,41 kn po čovjek/danu i to za 260 čovjek/dana i trošak administratora 3.224,77 kn za 183 čovjek/dana što čini ukupni trošak od 1.720.457,87 kn.

- Edukaciju korisnika (AKTIVNOST 4)

Planirana je organizacija i provedba edukacije za korištenje aplikacija. Planirano je i provođenje radionica i savjetovanja za poduzetnike kojima će se promovirati digitalizacija te kojima će se poduzetnicima pružiti daljnja vizija razvoja javne informacijske infrastrukture, koja će im omogućiti njezino učinkovito korištenje. Predviđeni trošak iznosi 263.708 kn.

- Vidljivost projekta (AKTIVNOST 5)

Planirana je medijska kampanja na TV-u i Internetu u iznosu od 1.000.000 kn. Planirano je održavanje 4 konferencije za medije, a trošak po konferenciji iznosi 12.055 kn te nabavka promotivnih materijala koji su namijenjeni za medije, javnost i krajnje korisnike na konferencijama i radionicama kao i organizacija konferencija, panela i radionica za krajnje korisnike, medije i javnost u ukupnom iznosu od 1.330.483 kn. Ukupni troškovi za aktivnost 5 iznose 2.378.704 kn.

Procjena troškova po godinama provedbe investicije (u kn):

Aktivnosti	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.
AKTIVNOST 1. Poslovna analiza i priprema tehničkih specifikacija		5.673.479			
AKTIVNOST 2. Razvoj i implementacija 4 aplikativna rješenja u turizmu te tehnički nadzor isporuka tijekom projekta			5.992.730	17.978.191	5.992.730

AKTIVNOST 3. Administracija i upravljanje projektom		246.000	492.000	492.000	490.458
AKTIVNOST 4. Edukacija korisnika		415.884	12.055	12.055	1.938.710
AKTIVNOST 5. Vidljivost projekta					263.708
Ukupno		6.335.363	6.496.786	18.482.246	8.685.606

Nositelj provedbe	MINTS
Ciljna skupina	Tijela državne uprave, lokalne i područne samouprave, sustav turističkih zajednica, poslovni subjekti, građani, turisti
Procijenjeni trošak	39.999.047 kn
Razdoblje provedbe	1/2022.-12/2025.

C2.3.R3-I16 Digitalizacija procesa u sportu i rekreaciji na lokalnoj i regionalnoj razini

Izazov

Daljnji razvoj Informacijskog sustava u sportu (ISS) potreban je radi učinkovitijeg djelovanja središnjeg tijela državne uprave nadležnog za sport, kao i radi razvoja e-usluga za građane i dionike u sustavu sporta. Jedan od izazova odnosi se na nedovoljnu povezanost Informacijskog sustava u sportu s dionicima na lokalnoj i regionalnoj razini te nepostojanje ujednačenog postupanja vezano uz prikupljanje podataka i financiranje javnih potreba u sportu. S ciljem unaprjeđenja cjelokupnog sustava sporta, a posebice s obzirom na činjenicu da se sport financira u velikom dijelu i iz proračuna lokalne i regionalne razine, potrebno je osigurati navedeno povezivanje. Procese financiranja javnih potreba u sportu na lokalnoj i regionalnoj razini potrebno je digitalizirati te na taj način doprinijeti ujednačenijem postupanju JLP(R)S-ova i transparentnosti financiranja. Također, potrebno je omogućiti da donošenje budućih odluka o ulaganjima u razvoj sporta i zdravstveno usmjereno tjelesno vježbanje bude utemeljeno na odgovarajućim podacima, prikupljenim kroz Informacijski sustav u sportu.

Nedostatak povezanosti Informacijskog sustava u sportu s dionicima na lokalnoj i regionalnoj razini očituje se u nepostojanju aplikativnog modula koji bi sportskim klubovima omogućio izravan pristup osnovnim registrima i evidencijama Informacijskog sustava u sportu, uz mogućnost unosa podataka. Postojeći Informacijski sustav u sportu omogućuje unos podataka jedino krovnim sportskim udruženjima i nacionalnim sportskim savezima kao vanjskim korisnicima sustava. Međutim, na taj način nije omogućen unos podataka koje ne posjeduju krovna sportska udruženja i nacionalni sportski savezi, a koji su relevantni za sustav sporta. Stoga je potrebno omogućiti izravanpristup registrima i evidencijama Informacijskog sustava u sportu sportskim klubovima za unos relevantnih podataka poput evidencije bavljenja sportom, evidencije liječničkih pregleda sportaša i slično. Na taj način ujedno će se pojednostavniti i ubrzati postupak unosa i ažuriranja određenih skupova podataka.

Vezano uz potrebu razvoja digitalnih alata za financiranje i praćenje programa financiranja javnih potreba na lokalnoj razini, koje predlaže sportska zajednica, a usvaja ih JLP(R)S, odnosno koje predlažu školski sportski savezi i sportske zajednice za aktivnosti koje se odnose na djecu i mlade, uočava se izazov neujednačenog postupanja na lokalnoj i regionalnoj razini i nemogućnost ujednačenog praćenja financiranja. Nacionalnim programom športa 2019. – 2026. utvrđena je potreba uspostave sustava koordinacije izdvajanja za sport iz različitih javnih izvora te informacijsko povezivanje izdvajanja iz javnih izvora. Također, ističe se kako

cjelokupni sustav sporta, iz kojeg proizlazi i nadležnost sportskih udruga i udruženja, skrbi prije svega o provedbi natjecateljskog segmenta sporta, dok sustavom nije uspostavljen niti osiguran umreženi sustav skrbi o sportu i tjelesnoj aktivnosti u funkciji zdravlja. Njime bi se, između ostalog, prikupljali i analizirali podaci o korisnicima sustava, dostupnosti programa za različite skupine korisnika te vodila planska briga o unaprjeđenju sustava i dostupnosti zdravstveno usmjerenog tjelesnog vježbanja za građane. Za navedeno je potrebno kroz digitalne alate omogućiti prikupljanje i ažuriranje podataka o sportu i zdravstveno usmjerenom tjelesnom vježbanju.

Nastavno na prethodno navedeno te na akte strateškog planiranja do 2020. (Strategija e-Hrvatska 2020.), kroz daljnji razvoj Informacijskog sustava u sportu potrebno je osigurati trajno i strukturirano prikupljanje podataka i informacija o svim segmentima sporta u Hrvatskoj te omogućiti središnjem tijelu državne uprave nadležnom za sport i ostalim javnim tijelima nadležnim za planiranje razvoja i upravljanje sustavom sporta na svim razinama, ali i građanima, sustavno praćenje i uvid u sve važne pokazatelje u sustavu sporta. Na taj način će se doprinijeti i ciljevima Strategije Digitalna Hrvatska 2030. koja će se izraditi u sklopu C2.3. R1, a koji se odnose na digitalizaciju javne uprave kako bi se omogućilo povećanje učinkovitosti javnog sektora.

Cilj

Cilj ove investicije je uspostaviti nove aplikativne module Informacijskog sustava u sportu (ISS) prvenstveno u vidu pružanja e-usluga dionicima u sportu i zdravstveno usmjerenom tjelesnom vježbanju na lokalnoj i regionalnoj razini što doprinosi:

- unaprjeđenju učinkovitosti rada sportskih klubova kroz omogućavanje direktnog pristupa osnovnim registrima i evidencijama Informacijskog sustava u sportu, uz mogućnost unosa podataka
- pojednostavljenju i transparentnosti procedura financiranja javnih potreba u sportu nacionalne, regionalne i lokalne razine kroz digitalizaciju procesa
- praćenju i upravljanju razvoja sporta i zdravstveno usmjerenog tjelesnog vježbanja, kroz pojednostavljenje i unaprjeđenje učinkovitosti prikupljanja podataka o sportu i zdravstveno usmjerenom tjelesnom vježbanju.

Opis

Kroz projekt unaprjeđenja i nadogradnje Informacijskog sustava u sportu primarno bi se omogućio pristup sustavu, ažuriranje podataka i usklađivanje procedura na lokalnoj i regionalnoj razini te pojednostavljenje postupanja i transparentnosti. Stvorili bi se preduvjeti za uvođenje elektroničkih procedura koje bi bile prilagođene potrebama poslovanja pravnih osoba iz sustava sporta i ostalih dionika u sustavu sporta i zdravstveno usmjerenog tjelesnog vježbanja te građana. Navedeni prijedlog investicije usklađen je s Nacionalnim programom športa 2019.-2026. koji utvrđuje potrebu daljnjeg razvoja Informacijskog sustava u sportu.

Projektom će se omogućiti daljnje proširenje i unaprjeđenje jedinstvenog i naprednog online Informacijskog sustava u sportu (ISS) kroz:

- Uspostavu modula za omogućavanje sportskim klubovima izravnog pristupa osnovnim registrima i evidencijama Informacijskog sustava u sportu,, uz mogućnost unosa relevantnih podataka, kao što su evidencija bavljenja sportom, evidentiranje liječničkih

pregleda sportaša i slično,

- Uspostavu aplikativnog modula za financiranje javnih potreba u sportu jedinica lokalne i regionalne uprave, uključujući omogućavanje korištenja alata za digitaliziranu provedbu dodjele javnih sredstava za područje sporta i zdravstveno usmjerenog tjelesnog vježbanja,
- Uspostavu aplikativnog modula za prikupljanje podataka o sportu i zdravstveno usmjerenom tjelesnom vježbanju, uključujući uspostavu osnovnih registara i evidencija za područje zdravstveno usmjerenog tjelesnog vježbanja (programi zdravstveno usmjerenog vježbanja, korisnici programa zdravstveno usmjerenog tjelesnog vježbanja, stručni kadar, pravne osobe i slično).

Provedba

Nositelj provedbe predmetne investicije je MINTS.

Digitalizacija procesa u sportu i rekreaciji na lokalnoj i regionalnoj razini, kroz uspostavu novih aplikativnih modula te omogućavanje direktnog pristupa osnovnim registrima i evidencijama Informacijskog sustava u sportu prije svega je namijenjena tijelima državne uprave, lokalne i područne samouprave, pravnim osobama iz sustava sporta te građanima (sportašima i rekreativcima).

U okviru predmetne investicije planirane su sljedeće aktivnosti:(i) Analiza, definiranje detaljnog projektnog zadatka, razvoj i implementacija aplikativnih modula Informacijskog sustava u sportu (ISS), (ii) Organizacija edukacija, (iii) Administracija i upravljanje projektom, (iv) Promidžba i vidljivost projekta.

Razdoblje provedbe: 1/2022. -6/2026.

AKTIVNOST 1. Analiza, definiranje detaljnog projektnog zadatka, razvoj i implementacija aplikativnih modula Informacijskog sustava u sportu (ISS). Ova aktivnost će se provoditi kroz tri ciklusa za svaku od navedenih nadogradnji Informacijskog sustava u sportu (ISS). U sklopu svakog ciklusa, a za pojedinu nadogradnju, definirat će se detaljni projektni zadatak kao i dokumentacija za nadmetanje za uslugu uspostave i implementacije aplikativnih modula ISS-a (izrada tehničke specifikacije planirana je do kraja 2Q/2022.). Također, za svaku od pojedinih nadogradnji provodit će se edukacija dionika uz angažman edukatora. Provest će se sljedeće nadogradnje informacijskog sustava:

a) Nadogradnja Informacijskog sustava u sportu modulima za omogućavanje direktnog pristupa sportskim klubovima prema osnovnim registrima i evidencijama uz omogućavanje unosa relevantnih podataka. U sklopu ove aktivnosti u suradnji s voditeljem projekta definirat će se projektni zadatak za uspostavu sustava za ažuriranje podataka u osnovnim sportskim registrima i evidencijama od strane sportskih klubova uz nadzor pripadajućih nacionalnih sportskih saveza. Prethodno će se napraviti analiza registara i evidencija Informacijskog sustava u sportu prema potrebama sportskih klubova za omogućavanje direktnog pristupa, uz mogućnost unosa relevantnih podataka. Implementacijom tog sustava bi se, između ostalog, omogućio pristup ažurnim podacima o registracijama za bavljenje natjecateljskim sportom pojedinog sportaša i stručne osobe te valjanosti odgovarajućih zdravstvenih pregleda kao preduvjeta za sudjelovanje u natjecanjima pojedinog nacionalnog saveza. Period provedbe ovog ciklusa nadogradnje planiran je od 1/2022. -3/2024.

b) Nadogradnja Informacijskog sustava u sportu modulima za podršku procesima financiranja javnih potreba u sportu na razini jedinica lokalne i regionalne samouprave. U sklopu ove aktivnosti u suradnji s voditeljem projekta definirat će se projektni zadatak za uspostavu modula. Prethodno je planirana analiza trenutnog stanja procesa financiranja javnih potreba u sportu na razini JLP(R)S-ova, s ciljem usklađivanja i povećanja učinkovitosti kroz digitalizaciju te utvrđivanje elemenata koje trebaju sadržavati aplikativni modul i alati za podršku procesima financiranja javnih potreba u sportu. Implementacijom ovog modula će se uspostaviti podrška procesima objave i provedbe natječaja i javnih poziva za financiranje javnih potreba u sportu jedinica lokalne i regionalne samouprave te praćenje realizacije dodjele sredstava i utroška dodijeljenih sredstava. Period provedbe ovog ciklusa nadogradnje planiran je od 1/2023. - 6/2025.

c) Nadogradnja Informacijskog sustava u sportu modulima za prikupljanje podataka o sportu i zdravstveno usmjerenom tjelesnom vježbanju. U sklopu ove aktivnosti će se definirati projektni zadatak za izgradnju sustava. Prethodno će se provesti analiza o podacima u sportu i zdravstveno usmjerenom tjelesnom vježbanju čije je ujednačeno prikupljanje potrebno s lokalne i regionalne razine od strane različitih dionika, a s ciljem utvrđivanja svih elemenata koje treba sadržavati aplikativni modul za prikupljanje navedenih podataka. Implementacijom ovog modula će se uspostaviti podrška procesima praćenja aktivnosti udruga, poslovnih subjekata i građana u zdravstveno usmjerenom tjelesnom vježbanju. Period provedbe ovog ciklusa nadogradnje je od 1/2024. -6/2026.

AKTIVNOST 2. Organizacija edukacija. Planirana je provedba 3 ciklusa edukacija za ukupno 140 dionika (nacionalni sportski savezi, sportske zajednice, JLP(R)S-ovi). Edukacije će se provoditi kroz radionice po uspostavi svakog od aplikativnih modula, odnosno nadogradnje Informacijskog sustava u sportu. Edukacija dionika za pojedini aplikativni modul informacijskog sustava provest će se uz angažman vanjskog edukatora (konzultanta). Edukacija će se provoditi pri kraju perioda provedbe pojedinog ciklusa opisanog u aktivnosti pod brojem 1. Planirana razdoblja provedbe edukacije su: od 1/2024.-3/2024., od 4/2025.-6/2025. te od 3/2026. -6/2026.

AKTIVNOST 3. Administracija i upravljanje projektom. Za potrebe upravljanja projektom i administracije planira se ugovaranje stručne podrške za vrijeme cijelog trajanja investicije. Voditelj projekta će biti zadužen za financijsko, stručno i administrativno vođenje projekta, pripremu natječajne dokumentacije, definiranje projektnih zadataka, organizacijske aktivnosti edukacije dionika za pojedine aplikativne module te provedbu aktivnosti promidžbe i vidljivosti.

AKTIVNOST 4. Promidžba i vidljivost. Predviđene su aktivnosti promicanja i vidljivosti projekta s namjerom osvješćivanja dionika o prednostima, važnosti i načinu upotrebe pojedinog modula ISS-a. Vidljivost projekta je izrazito važna, posebice prilikom uspostave sustava za prikupljanje podataka o sportu i zdravstveno usmjerenom tjelesnom vježbanju kojim se planira uključivanje velikog broja dionika.

Procijenjeni trošak u okviru navedene investicije iznosi 11.249.009 kn.

Procjena troškova temeljena je na istraživanju i analizi tržišta, te empirijskim podacima troškova već provedenih projekata. Ministarstvo turizma i sporta do sada je uspostavilo Informacijski sustav u sportu sa sljedećim registrima i evidencijama: Registar sportskih djelatnosti i Registar profesionalnih sportskih klubova te evidencije sportaša, stručnog kadra,

pravnih osoba u sustavu sporta, sportskih građevina, sportskih natjecanja i rezultata, sportskih nagrada i poticaja u sportu, financijskog praćenja sportskih programa i evidencija programa školovanja, osposobljavanja i usavršavanja stručnih kadrova u sportu. Također, kod procjene troškova korišteni su empirijski podaci ESF projekta "Unaprjeđenje i razvoj Informacijskog sustava u sportu" koji je trenutno u provedbi, a kroz koji se sustav nadograđuje s informacijskim sustavom sportske inspekcije, aplikacijom za natječaje i prijave iz područja sporta te Registrom sportskih djelatnosti na regionalnoj razini.

Troškovi aktivnosti uključuju:

- Analizu, definiranje detaljnog projektnog zadatka, razvoj i implementaciju aplikativnih modula Informacijskog sustava u sportu (ISS) (AKTIVNOST 1)

Planirana je nadogradnja ISS-a izgradnjom 3 modula koji se po kompleksnosti i obimu mogu usporediti s već postojećim modulima ISS-a. Postojeći moduli ISS-a su razvijeni i implementirani kroz uslugu održavanja i nadogradnje informacijskog sustava „Informacijski Sustav u Sportu“, financiranu iz sredstava državnog proračuna te kroz projekt „Unaprjeđenje i razvoj informacijskog sustava u sportu“ financiran iz Europskog socijalnog fonda, putem javnog natječaja. Na temelju navedenog iskustva troškovi su procijenjeni usporedbom kompleksnosti, obima i troškova uspostave tih modula. Također su uzete u obzir prosječne cijene rada IT stručnjaka dobivene od strane HGK. Procijenjen je potreban angažman raznih profila stručnjaka izvođača prosječne cijene angažmana stručnjaka izvođača od 4.498,10 kn dnevno u obimu od 2.250 dana. Od toga: 740 dana angažmana na implementaciji modula za omogućavanje direktnog pristupa sportskim klubovima prema osnovnim registrima i evidencijama uz omogućavanje unosa relevantnih podataka, 895 dana angažmana na implementaciji modula za podršku procesima financiranja javnih potreba u sportu jedinica lokalne i regionalne samouprave te 615 dana angažmana na implementaciji modula za prikupljanje podataka o sportu i zdravstveno usmjerenom tjelesnom vježbanju.

- Organizaciju edukacija (AKTIVNOST 2)

Po uspostavi pojedinih modula (nadogradnja Informacijskog sustava u sportu modulom za omogućavanje sportskim klubovima direktn pristup pojedinim registrima i evidencijama, aplikativni modul za financiranje javnih potreba u sportu na razini JLP(R)S-ova te aplikativni modul za prikupljanje podataka o sportu i zdravstveno usmjerenom tjelesnom vježbanju), potrebno je provesti aktivnosti organizacije edukacija. Planirana su tri ciklusa edukacija za ukupno 140 dionika. Za prvi ciklus planirano je 5 radionica uz angažman edukatora po cijeni od 5.274,15 kn (č/d) 44.024 kn za organizaciju edukacija, uključujući troškove poput najma prostora i cateringa, odnosno ukupno 70.395 kn. Za drugi ciklus planirano je 5 radionica uz angažman edukatora po cijeni od 5.275 kn (č/d) te 44.024 kn za organizaciju edukacija, uključujući troškove poput najma prostora i cateringa, odnosno ukupno 70.395 kn. Za treći ciklus planirana je 21 radionica uz angažman edukatora po cijeni od 5.274,15 kn (č/d) te 99.750 kn za organizaciju edukacija, uključujući troškove poput najma prostora, cateringa i putnih troškova, odnosno ukupno 210.507,15 kn. Pri procjeni troškova uzeti su u obzir troškovi planirani kroz ESF projekt „Unapređenje i razvoj Informacijskog sustava u sportu“ i prosječne cijene usluga na tržištu uzimajući u obzir različitu vrstu aplikacijskih modula, veći broj dionika u okviru ovog projekta koje je planirano uključiti u edukaciju te angažiranje edukatora (konzultanta) kroz ovu aktivnost.

- Administracija i upravljanje projektom (AKTIVNOST 3)

Za potrebe upravljanja projektom i administracije planira se ugovaranje stručne podrške u upravljanju i administraciji projekta, provedbu organizacijskih aktivnosti edukacije dionika za pojedine aplikativne module te provedbu aktivnosti promidžbe i vidljivosti. Iznosi su planirani prema troškovima administracije i upravljanja za projekt „Unapređenje i razvoj Informacijskog sustava u sportu“ financiran iz ESF-a koji je trenutno u provedbi, zadržavajući se na razini do 5% ukupne vrijednosti projekta. Procjena potrebnih čovjek/ dana planirana je na temelju projekta "Hrvatski digitani turizam e-turizam" financiran iz ESF-a, vodeći računa o većem obuhvatu ove investicije. U procjeni troška u obzir je uzeta prosječna cijena takve vrste usluga na tržištu, a procijenjeni angažman stručnjaka po cijeni od 577 EUR (Č/D) za 128 čovjek/ dana.

– Promidžba i vidljivost (AKTIVNOST 4)

Predviđene su aktivnosti promicanja vidljivosti projekta s namjerom osvješćivanja dionika pojedinog procesa podržanog novim modulima ISS-a o prednostima, važnosti i načinu upotrebe pojedinog modula. Planirane aktivnosti obuhvaćaju organizaciju događanja za predstavljanje projekta te događanje za predstavljanje rezultata, za svaki od aplikativnih modula, kao i nabavu različitih promotivnih materijala koji će se koristiti tijekom provedbe projekta, a provodit će ih vanjski stručnjak čiji je trošak rada unutar aktivnosti 3. Iznosi su planirani prema troškovima promidžbe i vidljivosti za projekt „Unapređenje i razvoj Informacijskog sustava u sportu“ financiran iz ESF-a koji je trenutno u provedbi, uz prilagodbu opsegu ove investicije u smislu trajanja i obuhvata dionika. Od ukupno planiranih troškova promidžbe i vidljivosti 122.000 kn odnosit će se na troškove organizacije događanja za predstavljanje projekta i rezultata, a 100.005 kn na promotivne materijale. Predstavljanje početka provedbe i rezultata predviđeno je zasebno za svaki aplikativni modul s obzirom na to dasu cilj različiti dionici, u određenim vremenskim razmacima. Osim navedenih događanja promotivni materijali će se koristiti i prilikom organizacije edukacija čiji je početak planiran 2024. godine. Sukladno navedenoj dinamici aktivnosti troškovi variraju po godinama.

Procjena troškova po godinama provedbe investicije (u kn):

Aktivnosti	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.
AKTIVNOST 1. Analiza, definiranje detaljnog projektnog zadatka, razvoj i implementacija aplikativnih modula Informacijskog sustava u sportu (ISS) i angažiranje edukatora	1.866.710	2.451.463	2.698.858	2.586.405	517.281
AKTIVNOST 2. Organizacija edukacije	0	0	70.395	70.395	210.507
AKTIVNOST 3. Administracija i upravljanje projektom	122.360	122.360	122.360	122.360	65.551
AKTIVNOST 4. Promidžba i vidljivost	47.000	47.000	73.996	27.004	27.004
Ukupno	2.036.070	2.620.823	2.965.609	2.806.164	820.343

Nositelj provedbe	MINTS
Ciljna skupina	Tijela državne uprave, lokalne i područne samouprave, pravne osobe iz sustava sporta, građani (sportaši i rekreativci)
Procijenjeni trošak	11.249.009 kn
Razdoblje provedbe	1/2022. – 6/2026.

C2.3. R4-I1 Provedba projekata u sklopu Okvirnog nacionalnog programa za razvoj infrastrukture širokopojasnog pristupa u područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes za ulaganja

Izazov

Digitalna povezivost osnovni je preduvjet digitalne tranzicije društva i gospodarstva te omogućava ostvarivanje pristupa i korištenje svih sadržaja i usluga suvremenog digitalnog društva, koje su dostupne na internetu ili ih nude isporučitelji digitalnih sadržaja i usluga, a za čiji nesmetan rad su potrebne vrlo velike brzine, kapaciteti i pouzdanost prijenosa ostvariva samo gigabitnim mrežama.

Unatoč određenom napretku u razvoju pokrivenosti infrastrukturom širokopojasnog pristupa, Hrvatska je prema Indeksu gospodarske i društvene digitalizacije (DESI2020) u kategoriji povezivosti tek na 25. mjestu. Također, poseban izazov predstavlja investicijski jaz koji je najviše izražen u ruralnim i udaljenim područjima Hrvatske te postoji veliki nesrazmjer između dostupnosti mreža vrlo velikog kapaciteta (VHCN) u urbanim i ruralnim područjima, gdje visoki troškovi izgradnje predstavljaju izazov poticanju ulaganja. Upravo CSR 2020. za Hrvatsku ističe izraženi digitalni jaz između ruralnih i urbanih područja i potrebu za ulaganjima u mreže vrlo velikog kapaciteta, uključujući i uvođenje 5G mreža, kao osnovnog preduvjeta za digitalnu tranziciju društva i gospodarstva. Čak dvije od četiri preporuke Europske komisije za 2020. godinu izravno upućuju na provedbu mjera i nužnost daljnjeg djelovanja prema učinkovitijoj digitalnoj tranziciji, kako kroz povećanje pristupa digitalnoj infrastrukturi i uslugama (CSR 2), tako i kroz daljnja ulaganja u širokopojasni internet (CSR 3). Osim toga, zbog niske razine digitalne pismenosti te raspoloživog dohotka hrvatskog stanovništva, u Hrvatskoj još uvijek nije dostatno korištenje širokopojasnog pristupa mrežama vrlo velikog kapaciteta. Isto tako nedostatno korištenje širokopojasnog pristupa prisutno je od strane glavnih društveno-ekonomskih pokretača.

Cilj

Cilj predložene investicije je omogućiti smanjivanje digitalnog jaza kroz povećanje nacionalne pokrivenosti širokopojasnom mrežom u područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes za ulaganja (osiguranje dostupnosti VHCN mreža u NGA bijelim područjima).

Provedba planirane investicije je neophodna kako bi se kućanstvima u NGA bijelim područjima, u području obuhvata pojedinačnih projekata, omogućila dostupnost mreža vrlo velikog kapaciteta brzinama od najmanje 100 Mbit/s u smjeru prema korisniku (engl. *download*), glavnim društveno-ekonomskim pokretačima brzinama od najmanje 1 Gbit/s te posredno potaknule investicije u postavljanje 5G mreža u ruralnim područjima.

Opis

Okvirni nacionalni program razvoja širokopojasne pristupne infrastrukture (ONP) predstavlja nacionalnu shemu državnih potpora usmjerenu na izgradnju širokopojasne pristupne infrastrukture (NGA) u ruralnim i suburbanim područjima, odnosno u područjima u kojima je dokazan tržišni neuspjeh ili ne postoji komercijalni interes za izgradnju širokopojasne infrastrukture. ONP je decentralizirani program i nositelji pojedinačnih projekata su jedinice lokalne uprave i regionalne samouprave, koje su izradile pojedinačne Planove razvoja širokopojasnog pristupa za područja u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes za ulaganjima (bijela područja) i koji su odobreni od strane Nositelja okvirnog programa (NOP).

Izrađeno je ukupno 72 Plana razvoja širokopojasnog pristupa od čega je trenutno u realizaciji 21 projekt, čiji se dovršetak predviđa do kraja 2023. godine.

Ukupna investicijska vrijednost dodatnih 20-tak pripremljenih projekata iznosi oko 1.000.000.000 kn te je predviđeno da će, uz bespovratna sredstva iz NPOO-a u iznosu od 799.999.997 kn, preostali dio investicije od oko 200.000.000 kn će pokriti operatori i/ili jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave iz vlastitih sredstava. Navedenih 20 projekata obuhvaća do 125 JLS-a, oko 700.000 stanovnika i oko 124.000 kućanstava. Točan broj projekata i obuhvat identificirat će se nakon odabira projekata po provedenom pozivu za dostavu projekata.

U skladu sa zahtjevima DNSH:

- Ne očekuje se da će se ovom aktivnošću stvoriti značajne količine otpada (opasnog ili na neki drugi način). Mjere će se uspostaviti ugovaranjem usluga / radova za upravljanje otpadom, kako u fazi uporabe, tako i na kraju životnog vijeka opreme i materijala koji se koriste, u skladu s hijerarhijom otpada.
- Poduzet će se mjere za smanjenje emisije buke, prašine i onečišćujućih tvari tijekom građevinskih radova ili održavanja.

Provedba

Nositelji provedbe predmetne investicije su MMPI i MRRFEU. Ciljana skupina korisnika ove investicije su JLP(R)S-ovi, operatori elektroničkih komunikacijskih mreža i usluga te infrastrukturni operatori.

Prije same provedbe investicije potrebno je izvršiti manje izmjene i prilagodbe postojeće sheme državnih potpora (ONP programa) i provesti pojednostavljeni postupak prijave za izmjene zatečenih potpora u skladu s člankom 4. Uredbe Europske komisije br. 794/2004 odnosno Odluke Europske komisije o odobrenju državne potpore (SA.38626 (2015/N) što se isključivo odnosi na vremenski period trajanja, alokaciju potrebnih sredstava i izvor financiranja.

Po odobrenju produljenja Odluke o odobrenju državne potpore (SA.38626 (2015/N), u okviru predmetne investicije planirana je provedba sljedećih aktivnosti: i) Ažuriranje postojećih Planova razvoja širokopojasne infrastrukture i odobrenje od strane NOP-a (HAKOM), ii) Dodjela bespovratnih sredstava.

Razdoblje provedbe: 1/2022.-6/2026.

AKTIVNOST 1. Ažuriranje postojećih Planova razvoja širokopojasne infrastrukture i odobrenje od strane NOP-a (HAKOM). Budući da, u skladu s ONP-om, pojedinačni Planovi razvoja širokopojasne infrastrukture na lokalnoj razini obuhvaćaju područja u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes za ulaganjima (bijela područja), zbog proteka vremena potrebno je preispitati postojanje komercijalnog interesa operatora elektroničkih komunikacijskih mreža kroz ponovljeni postupak mapiranja i javnog savjetovanja za oko 50 pripremljenih Planova, ovisno o interesu nositelja pojedinačnih projekata. Postupci mapiranja, uključujući i postupke javnog savjetovanja, standardni su postupci koji se provode prema pravilima državnih potpora za širokopojasne mreže i ONP-a, a radi utvrđivanja obuhvata bijelih područja, odnosno područja u kojima nisu dostupne NGA širokopojasne mreže i područja u kojima operatori ne planiraju samostalna ulaganja u izgradnju NGA širokopojasnih mreža. Aktivnost provodi nositelj projekta na lokalnoj razini, za svaki pojedinačni Plan, odnosno projekt, a Planove odobrava Nositelj

okvirnog programa (HAKOM). Financiranje aktivnosti osigurat će se za sve Planove koji će biti odabrani u postupku odabira u AKTIVNOSTI 2.

AKTIVNOST 2. Dodjela bespovratnih sredstava. Aktivnost uključuje raspisivanje javnog poziva radi odabira projektnih prijedloga koji udovoljavaju svim kriterijima postupka. Poziv se provodi kroz dva sukcesivna koraka kako slijedi:

- pred-odabir prijavitelja kojim se odabiru prihvatljivi prijavitelji za svaki pojedini PRŠI tj. za svako pojedino geografsko područje
- privremeni poziv na koji odabrani prijavitelji podnose projektne prijedloge koji se evaluiraju prema definiranim kriterijima te rangiraju po kvaliteti. Sredstva se dodjeljuju najkvalitetnijim projektima do iskorištenja raspoloživih sredstava.

Ovakvim pristupom osigurano je poštivanje pravila o državnim potporama za razvoj širokopojasnih mreža kojima je određeno da se za pojedino geografsko područje odabire ekonomski najpovoljnija ponuda. Po završetku evaluacijskog postupka planira se odabir 20-tak projekata koji će se provoditi kroz ugovore o dodjeli bespovratnih sredstava.

Procijenjeni trošak u okviru ove investicije iznosi 799.999.997 kn.

Procjena troškova zasniva se na dokumentaciji 51 pripremljenog pojedinačnog plana razvoja širokopojasne infrastrukture JL(R)S-ova koji obuhvaćaju 312.000 kućanstava. Detaljna dokumentacija za svaki pojedinačni nacrt plana lokalnih zajednica, javno je objavljena i nalazi se na stranicama NOP-a. Također, na temelju projektne dokumentacije pripremljenih i odobrenih prijedloga Planova razvoja širokopojasne infrastrukture, u skladu s predviđenim iznosom alokacije sredstava iz RRF-a od 799.999.997 kn, linearnim smanjenjem procijenjeno je da će biti moguće financirati do 20 pojedinačnih projekata koji pokrivaju oko 124.500 kućanstava. Navedena procjena broja kućanstava je u pokazatelju smanjena na 100.000 kućanstava kao konzervativna procjena s obzirom na to da prije poziva za dostavu projektnih prijedloga nije moguće utvrditi precizan obuhvat projekata.

Troškovi aktivnosti uključuju:

- Ažuriranje postojećih Planova razvoja širokopojasne infrastrukture i odobrenje od strane NOP-a (HAKOM) (AKTIVNOST 1)

Trošak izrade (ažuriranja) postojećih pojedinačnih Planova razvoja širokopojasne infrastrukture, čiji su nositelji JLP(R)S-ovi u iznosu od 3.998.107 kn. Trošak je procijenjen na temelju predviđenog troška konzultantske podrške nositeljima projekta na lokalnoj razini s ciljem ažuriranja 20 pojedinačnih Planova razvoja širokopojasne infrastrukture. Predviđen je utrošak od prosječno 36 čovjek dana uz jediničnu cijenu konzultanta od 5.553 kn po danu na poslovima ažuriranja pojedinačnog Plana, tj. 199.905 kn po pojedinačnom Planu razvoja širokopojasne infrastrukture.

- Dodjela bespovratnih sredstava (AKTIVNOST 2)

Trošak provedbe pojedinačnih Planova razvoja širokopojasne infrastrukture, a odnosi se na troškove izgradnje širokopojasne pristupne infrastrukture u skladu s potpisanim ugovorima o dodjeli bespovratnih sredstava u ukupnom iznosu od 796.001.890 kn prihvatljivih troškova iz Mehanizma za oporavak i otpornost. Sredstva se isplaćuju ciljnim skupinama (JLP(R)S-ovi, operatori elektroničkih komunikacijskih mreža i infrastrukturni operatori) nakon nastanka troška prema dvije moguće metode kako slijedi:

Metoda nadoknade, odnosno postupak potraživanja plaćenih troškova podrazumijeva da na temelju dokaza o uplati korisnik kroz izvješće o provedbi projekta zahtjeva nadoknadu nastalih i u cijelosti plaćenih troškova.

Metoda plaćanja, odnosno postupak potraživanja neplaćenih troškova podrazumijeva da korisnik kroz izvješće o provedbi projekta zahtjeva nadoknadu nastalih, ali neplaćenih troškova te tek po plaćanju istih u cijelosti podnosi dokaz o uplati.

Raspodjela sredstava po godinama određena je u sljedećem omjeru: 5% ukupnog troška aktivnosti u 2023. 20%, ukupnog troška aktivnosti u 2024., 35% ukupnog troška aktivnosti u 2025. te 40% ukupnog troška aktivnosti u 2026. Najveći troškovi su kod građenja (građevinski radovi i oprema), i nastaju u trećoj i četvrtoj godini provedbe pojedinačnog projekta. U prvoj i drugoj godini radi se projektiranje i započinje građenje.

Uz navedena bespovratna sredstva očekuje se da operatori i JLP(R)S iz vlastitih izvora osiguraju dodatnih 200.000.000 kn za pokrivanje ostatka vrijednosti investicije.

Procjena troškova po godinama provedbe investicije (u kn):

Aktivnosti	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.
AKTIVNOST 1. Izrada planova razvoja širokopojasne infrastrukture i odobrenje od strane NOP-a (HAKOM)	3.998.107	0	0	0	0
AKTIVNOST 2. Dodjela bespovratnih sredstava	0	39.799.995	159.200.000	278.601.896	318.399.999
Ukupno	3.998.107	39.799.995	159.200.000	278.601.896	318.399.999

Nositelj provedbe	MMPI, MRRFEU
Ciljna skupina	JLP(R)S, operatori elektroničkih komunikacijskih mreža i infrastrukturni operatori
Procijenjeni trošak	999.999.997 kn od čega: Od čega 799.999.997 kn (iz RRF) 200.000.000 kn će pokriti operatori i/ili JLP(R) iz vlastitih sredstava
Razdoblje provedbe	1/2022.-6/2026.

C2.3. R4-I2 Izgradnja pasivne elektroničke komunikacijske infrastrukture

Izazov

Hrvatska zaostaje za prosjekom EU-a u području pokrivenosti širokopojasnom infrastrukturom te prema Indeksu gospodarske i društvene digitalizacije (DESI2020), u kategoriji povezivosti zauzima 25. mjesto. U kategoriji pokrivenosti fiksnom širokopojasnom mrežom nove generacije, Hrvatska se izjednačila s prosjekom EU-a od 86% te se znatno poboljšala pokrivenost mrežom vrlo velikog kapaciteta (s 23% u 2018. na 43% u 2019.). Međutim s rezultatom od 6% u odnosu na prosjek EU-a od 26% znatno zaostaje u raširenosti korištenja širokopojasnim pristupom brzine 100 Mbps i više te nije spremna za uvođenje 5G mreža budući da vrijednost istoimenog pokazatelja iznosi 0%.

Nadalje, u ruralnim i udaljenim područjima Hrvatske prisutan je investicijski jaz s obzirom na to da visoki troškovi izgradnje i rijetka naseljenost demotiviraju ulaganja. Iz tog razloga, područja s gigabitnom digitalnom povezivosti gotovo ne postoje u ruralnim područjima

Hrvatske. Dodatni izazov smanjenju digitalnog jaza između urbanih i ruralnih područja Hrvatske su negativni demografski i gospodarski trendovi u ruralnim područjima.

Vijeće EU u CSR 2020. za Hrvatsku također ističe izraženi digitalni jaz između ruralnih i urbanih područja i potrebu za ulaganjima u mreže vrlo velikog kapaciteta, uključujući i uvođenje 5G mreža, kao osnovnog preduvjeta za digitalnu tranziciju društva i gospodarstva. CSR 2 izravno upućuje na provedbu mjera i nužnost daljnjeg djelovanja prema učinkovitijoj digitalnoj tranziciji, kroz povećanje pristupa digitalnoj infrastrukturi i uslugama. Sve više do izražaja dolazi potreba za širokopojasnim pristupom kojim se povećavaju brzine do 1 Gbit/s i više, poboljšanjem parametara kvalitete pristupa (u pogledu pogrešaka u prijenosu i latencije veze) te poboljšanjem opće pouzdanosti pristupa. Osim toga, širenjem primjene koncepta interneta stvari (engl. *Internet of Things - IoT*) krug potencijalnih korisnika širokopojasnog pristupa proširuje se na različite uređaje i strojeve koji razmjenjuju podatke u realnom vremenu.

Cilj

Cilj predložene investicije je osigurati dostupnost gigabitnih mreža (VHCN uključujući i 5G mreže) u ruralnim i slabo naseljenim područjima u kojima ne postoji komercijalni interes za gradnjom 5G mreža. Izgradnjom pasivne elektroničke komunikacijske infrastrukture pružit će se prilika za ostvarenje velikog broja društvenih i gospodarskih koristi za građane i kućanstva, gospodarske subjekte i javnu upravu. Također, smanjit će se digitalni jaz između urbanih i ruralnih područja Hrvatske te će se stvoriti preduvjeti za daljnji razvoj digitalnih usluga koje za nesmetani rad zahtijevaju vrlo velike brzine, kapacitete i pouzdanost prijenosa ostvarivu samo gigabitnim mrežama, što izravno pridonosi ujednačenom regionalnom razvoju Hrvatske.

Nastavno na navedeno, ovom investicijom pridonijet će se ispunjenju ciljeva Komunikacije Europske komisije „*Povezivošću do konkurentnog jedinstvenog digitalnog tržišta – Ususret europskom gigabitnom društvu*“ i Akcijskog plana „*5G za Europu*“, ostvarivanju ciljeva Nacionalnog programa reformi te preporuka Vijeća EU-a kao i ciljeva Nacionalnog plana razvoja širokopojasnog pristupa u Hrvatskoj u razdoblju od 2021. do 2027. godine kojima se potiče razvoj širokopojasnog pristupa i mreža vrlo velikog kapaciteta, koje omogućuju gigabitnu povezivost s ciljem transformacije jedinstvenog digitalnog tržišta prema gigabitnom društvu i razvoju 5G mreža.

Opis

Investicija podrazumijeva razvoj i implementaciju pasivne elektroničke komunikacijske infrastrukture (izgradnju samostojećih antenskih stupova, osiguravanje niskonaponskog priključka te osiguranje svjetlovodnih ili mikrovalnih prijenosnih kapaciteta u svrhu povezivanja baznih postaja pokretne elektroničke komunikacijske mreže) kako bi se osigurala dostupnost širokopojasnih mreža velikog kapaciteta u ruralnim i slabo naseljenim područjima u kojima ne postoji komercijalni interes za gradnjom takve infrastrukture.

U sklopu investicije izvršit će se utvrđivanje točnih potreba za pojedinim vidovima komunikacije (govornim ili podatkovnim) te potrebama pokrivanja na točno definiranim područjima te izgraditi pasivna infrastruktura za povezivanje infrastrukturnih točaka.

Područje pokrivanja predviđeno obuhvatom investicije je ruralno područje koje obuhvaća dijelove županija s izrazito niskim društveno-ekonomskim pokazateljima. Ciljana područja investicije karakteriziraju izrazito niski demografski, socijalni i ekonomski uvjeti u odnosu na nacionalni prosjek. Stoga ova investicija osigurava infrastrukturne preduvjete za ublažavanje

negativnih trendova razvoja u tim područjima i smanjenje regionalnih razlika unutar Hrvatske odnosno predstavlja preduvjet za ravnomjeran razvoj cijele Hrvatske.

Državna otvorena elektroničko komunikacijska infrastruktura će između ostaloga omogućiti i razvoj 5G mreža na području obuhvata, bit će dostupna na korištenje svima pod jednakim uvjetima te će svojim kapacitetom, tržišnom dostupnošću i prihvatljivim veleprodajnim cijenama omogućiti svim operatorima pristup do krajnjih korisnika u naseljima, kako bi svi korisnici imali jednake mogućnosti izbora operatora i usluga širokopojasnog pristupa.

Osim toga, investicija će potaknuti i otvaranje novih radnih mjesta s obzirom na to da će se stvoriti preduvjeti za zapošljavanje većeg broja osoba, prvenstveno na upravljanju i održavanju izgrađene infrastrukture, a implicitno će se omogućiti preduvjeti za otvaranje djelatnosti koje će rezultirati novim zapošljavanjem. S obzirom na to da će se kroz investiciju graditi infrastruktura prvenstveno u ruralnim i suburbanim dijelovima zemlje, znatno će se pridonijeti razvoju i poboljšanju uvjeta za proizvode ili usluge na lokacijama na kojima to do sada nije bilo ostvarivo. Izgrađena infrastruktura će stvaranjem dodatne vrijednosti pozitivno utjecati na razne gospodarske djelatnosti, a svakako će doprinijeti održivom razvitku i zaštiti prostora, okoliša i kulture te, u konačnici, doprinijeti konkurentnosti hrvatskog gospodarstva.

Upravljanje budućom infrastrukturom koja će se izgraditi kroz investiciju provodit će se isključivo na neprofitnoj osnovi, s ciljem da prihodi od najma infrastrukture pokriju sve operativne troškove upravljanja i održavanja infrastrukture. U slučaju pojave viška prihoda od najma, isti će višak biti usmjeren u proširenje ili izgradnju novih infrastrukturnih kapaciteta.

U skladu sa zahtjevima DNSH:

- Ne očekuje se da će se ovom aktivnošću stvoriti značajne količine otpada (opasnog ili na neki drugi način). Mjere će se uspostaviti ugovaranjem usluga / radova za upravljanje otpadom, kako u fazi uporabe, tako i na kraju životnog vijeka opreme i materijala koji se koriste, u skladu s hijerarhijom otpada.
- Poduzet će se mjere za smanjenje emisije buke, prašine i onečišćujućih tvari tijekom građevinskih radova ili održavanja.

Provedba

Nositelj provedbe predmetne investicije je MMPI, a ciljanu skupinu predstavljaju građani, javni i poslovni subjekti koji ujedno predstavljaju krajnje korisnike pasivne elektroničke komunikacijske infrastrukture.

U okviru predmetne investicije planirana je provedba sljedećih aktivnosti: i) Provedba postupka nabave za izrađivača studije izvedivosti i idejno planiranje mreže, ii) Izrada studije izvedivosti s popratnom projektnom dokumentacijom, iii) Notifikacija projekta za odobrenje državne potpore, iv) Provedba postupaka javne nabave za usluge vanjskog upravljanja projektom, promidžbe i vidljivosti, projektiranja, izvođenja radova te javne nabave stručnog nadzora,, v) Izrada projektne dokumentacije, izvođenje radova, stručni nadzor nad izvođenjem radova, vi) Administracija i upravljanje projektom, vii) Promidžba i vidljivost projekta..

Razdoblje provedbe: 9/2021. -6/2026.

AKTIVNOST 1. Provedba postupka javne nabave za izrađivača studije izvedivosti i idejno planiranje mreže koja obuhvaća faze istraživanja tržišta, pripreme natječajne dokumentacije,

provedbu natječaja te potpis ugovora za izradu Studije i idejno planiranje mreže. Postupke javne nabave provodit će interni resursi nositelja provedbe.

AKTIVNOST 2. Izrada studije izvedivosti s popratnom projektnom dokumentacijom koja obuhvaća faze izrade studije izvedivosti s analizom troškova i koristi, definicije nacrta projekta, provedbu postupka javne rasprave, definiciju konačne specifikacije projekta, prioritizaciju ciljanih područja te donošenje odluke o pokretanju projekta.

AKTIVNOST 3. Notifikacija projekta za odobrenje državne potpore koja obuhvaća faze prijave projekta nadležnim institucijama, usklađivanje i doradu dokumentacije u skladu sa zahtjevima EK-a i ostalim dionicima.

AKTIVNOST 4. Provedba postupaka javne nabave za usluge vanjskog upravljanja projektom, promidžbe i vidljivosti, projektiranja, izvođenja radova te javne nabave stručnog nadzora obuhvaća faze istraživanja tržišta, pripreme natječajnih dokumentacija, provedbu natječaja te potpise ugovora za usluge vanjskog upravljanja projektom, projektiranja i izvođenja radova te usluge stručnog nadzora. Za provedbu postupaka javne nabave angažirat će se vanjski stručnjaci.

AKTIVNOST 5. Izrada projektne dokumentacije, izvođenje radova, stručni nadzor nad izvođenjem radova obuhvaća faze izrade detaljnog projekta izgradnje infrastrukture (izrada idejnog, glavnog i izvedbenog projekta), uz ishođenje svih potrebnih dozvola i suglasnosti, sukladno propisima iz domene prostornog uređenja i gradnje. Početak aktivnosti na izgradnji infrastrukture će uslijediti nakon ishođenja svih potrebnih dozvola iz domene prostornog uređenja i gradnje (lokacijske dozvole prema potrebi, građevinske dozvole). Stručni nadzor nad izvođenjem radova će se obavljati kontinuirano tijekom izvođenja radova na izgradnji infrastrukture. Nakon završenih radova izgradnje infrastrukture ishodit će se relevantne uporabne dozvole.

AKTIVNOST 6. Administracija i upravljanje projektom (interni resursi i vanjska usluga) obuhvaća administrativno i financijsko vođenje projekta u skladu s uvjetima Ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava te pravilima provedbe projekata financiranih iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova. Procijenjena vrijednost usluga vanjskog upravljanja projektom temelji se na iskustvu provođenja sličnih infrastrukturnih EU sufinanciranih projekata i iznosi cca 4% vrijednosti investicije. Procjena vrijednosti internih resursa upravljanja projektom temelji se na iskustvu provođenja infrastrukturnog projekta NPBBI.

AKTIVNOST 7. Promidžba i vidljivost projekta obuhvaća aktivnosti promicanja vidljivosti projekta koje uključuju izradu komunikacijskog plana prema unutarnjim i vanjskim dionicima, koordinaciju svih unutarnjih i vanjskih dionika projekta sukladno potrebama projekta radi postizanja ciljeva promidžbe i vidljivosti. Procjena vrijednosti usluge promidžbe i vidljivosti temelji se na iskustvu provođenja infrastrukturnog projekta NPBBI.

Procijenjeni trošak u okviru navedene investicije iznosi 147.338.008 kn.

Analizom postojećeg stanja definiran je obuhvat projekta, te je identificirano 58 potencijalnih lokacija za pokrivanje navedenog područja a koje trenutno nije pokriveno odgovarajućom telekomunikacijskom infrastrukturom.

Preliminarni troškovi projekta procijenjeni su na temelju stručnih iskustava i projekata implementacije telekomunikacijske infrastrukture koje je u proteklom srednjoročnom periodu provelo društvo OIV. Nekoliko primjera projekata koji su poslužili za izračun:

- Krk kras II, visina stupa 42 m ,godina završetka 2019.
- Koromačno, visina stupa 30 m, godina završetka 2019.
- Cavtat, visina stupa 24 m, godina završetka 2019.
- Brinje, visina stupa 36 m, godina završetka 2020.
- Petrova gora (Veliki Petrovac), visina stupa 65 m godina završetka 2020.

Prikaz preliminarnih troškova baziran je na tehnološkim cjelinama izgradnje planirane infrastrukture, troškovnicima izgradnje koji su korišteni u realizaciji gore navedenih projekata (izgradnja lokacije, EE priključak, povezivanje lokacije) i dodatnim aktivnostima vezanim za implementaciju projekata financiranim iz sredstava EU, kao što su provedba javne nabave i upravljanje projektom, promidžba i vidljivost.

Procjena troškova po godinama provedbe investicije (u kn):

Aktivnosti	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.
AKTIVNOST 1. Provedba postupka nabave za izrađivača studije izvodljivosti i idejno planiranje mreže	90.000	0	0	0	0	0
AKTIVNOST 2. Izrada studije izvodljivosti s popratnom projektnom dokumentacijom	0	300.002	0	0	0	0
AKTIVNOST 3. Notifikacija projekta za odobrenje državne potpore	0	40.001	0	0	0	0
AKTIVNOST 4. Provedba postupaka javne nabave za usluge vanjskog upravljanja projektom, promidžbe i vidljivosti, projektiranja i izvođenja radova te stručnog nadzora	0	0	359.999	0	0	0
AKTIVNOST 5. Izrada projektne dokumentacije, izvođenje radova, stručni nadzor nad izvođenjem radova	0	0	10.951.698	53.887.302	53.887.302	20.951.697
AKTIVNOST 6. Administracija i upravljanje projektom	200.004	200.004	370.005	2.199.999	2.199.999	1.300.004
AKTIVNOST 6.1. Interni resursi	200.004	200.004	160.003	499.997	499.997	400.000
AKTIVNOST 6.2. Vanjsko upravljanje projektom	0	0	210.002	1.700.002	1.700.002	900.004
AKTIVNOST 7. Promidžba i vidljivost projekta	0	0	99.998	99.998	99.998	99.998
Ukupno	290.004	540.007	11.781.700	56.187.299	56.187.299	22.351.699

Nositelj provedbe	MMPI
Ciljna skupina	Građani, javni i poslovni subjekti (krajnji korisnici)
Procijenjeni trošak	147.338.008 kn
Razdoblje provedbe	9/2021.- 6/2026.

C2.4. Unaprjeđenje upravljanja državnom imovinom

Veza s Europskim semestrom i/ili strateškim dokumentima i kontekst reforme

Poduzeća u državnom vlasništvu imaju značajnu ulogu u hrvatskom gospodarstvu. Procjenjuje se da samo poduzeća u većinskom državnom vlasništvu stvaraju oko 5% dodane vrijednosti cjelokupnog gospodarstva i čine oko 4% ukupne zaposlenosti. Ako se pridodaju i poduzeća u vlasništvu JLP(R)S, onda je to 7% cjelokupnog gospodarstva, što je više nego u većini drugih zemalja zapadne Europe. Iako u određenim slučajevima postoje čvrsti argumenti za državno vlasništvo nad poduzećima (primjerice, u sektoru šumarstva, Hrvatske šume d.o.o. upravljaju šumama i šumskim zemljištem kao dobrom od posebnog interesa za Hrvatsku prema Zakonu o šumama, ili u sektoru pomorstva, Plovput d.o.o. sukladno Pomorskom zakoniku i Zakonu o Plovputu, Split, obavlja djelatnosti vezane za sigurnost plovidbe na Jadranu, poput održavanja i uređenja plovnih putova u unutarnjim morskim vodama i teritorijalnom moru Hrvatske i postavljanja objekata sigurnosti plovidbe na plovnim putovima u unutarnjim morskim vodama i teritorijalnom moru Hrvatske i osiguranje njihovoga pravilnog rada) kod kojih često profitabilnost nije primarni cilj, država je i dalje prisutna u čitavom nizu gospodarskih sektora, obzirom na njihovu gospodarsku aktivnosti i aktivnost ciljeva javne politike.

Stoga se u svrhu promicanja gospodarskog razvoja i povećanja njegove ukupne efikasnosti, nastavak privatizacije, odnosno prodaje ne-strateške državne imovine postavlja kao prioritet. Osim toga, jasnom vlasničkom politikom kojom se definiraju načela upravljanja poduzećima u državnom vlasništvu te jasnom politikom vlasništva u pogledu definiranja portfelja nekretnina od strateškog interesa planira se strateško i transparentnije upravljanje financijskom i nefinancijskom imovinom. Također, identifikacijom i razgraničavanjem strateške od nestrateške nefinancijske imovine planira se i fleksibilnije i tržišno usmjereno raspolaganje istom, postizanje značajnijih pozitivnih fiskalnih učinaka i poticaj investicijske aktivnosti privatnog sektora.

Navedeno je dio politike koja uključuje sustavno, koordinirano i dugoročno održivo upravljanje financijskom i nefinancijskom imovinom, a provodi se slijedom Strategije upravljanja državnom imovinom za razdoblje 2019.-2025. i operacionalizira kroz godišnje planove upravljanja državnom imovinom. Predanost reformi upravljanja državnom imovinom potvrđena je time što je navedeno sastavni dio i drugih akata strateškog planiranja NRS, Program Vlade i NPR-a. NRS-om se, u okviru strateškog cilja 3 „Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom“ navodi kako će se boljim upravljanjem državnom imovinom nastojati pridonijeti gospodarskom razvoju i fiskalnoj održivosti i to kroz aktivaciju državne imovine i smanjenje portfelja državne imovine, kako u nekretninskom dijelu, tako i u dijelu financijske imovine te kroz unaprjeđenje upravljanja državnim poduzećima. Program Vlade (Cilj 4.1. Učinkovita, transparentna i otporna država) poseban naglasak stavlja na unaprjeđenje upravljačkih i nadzornih funkcija u pravnim osobama od posebnog interesa za Hrvatsku. NPR osim toga ističe daljnje unaprjeđenje odnosa s JLP(R)S u svrhu ostvarenja razvojnih projekata i poticanja investicija, odnosno stavljanja državne imovine u funkciju razvoja gospodarstva.

Provedbom predloženih reformi adresira se CSR 2019/4a kojim se preporučuje poboljšanje korporativnog upravljanja poduzećima u državnom vlasništvu i intenziviranje prodaje tih poduzeća i neaktivne imovine. Dijelom se adresira i CSR 2020/1b s obzirom na to da bi provedba reforme mogla pridonijeti održivosti javnoga duga Hrvatske. Također, reformom se doprinosi i ostvarenju SDG-a (Cilj 8. Promicati kontinuiran, uključiv i održiv gospodarski rast, punu i produktivnu zaposlenost i dostojanstven rad za sve).

Predanost smanjenju državnog portfelja i boljem upravljanju poduzećima u državnom vlasništvu potvrđena je i u okviru preuzetih aktivnosti povezanih s pristupanjem Hrvatske europodručju. Upravljanje u javnom sektoru jedno je od područja relevantnih za sudjelovanje Hrvatske u Europskom tečajnom mehanizmu II (ERM II), a u okviru kojeg je obuhvaćeno „Poboljšano upravljanje poduzećima u državnom vlasništvu" i mjera „Poboljšanje korporativnog upravljanja u državnim poduzećima revizijom i usklađivanjem regulative i praksi u skladu sa smjernicama OECD-a za korporativno upravljanje u državnim poduzećima".

Hrvatska je u okviru preuzetih obveza za pristupanje u ERM II objavila prodaju dionica i udjela u 90 poduzeća i time ispunila preuzetu obvezu. Nastavno na navedeno, treba spomenuti i Akcijski plan Republike Hrvatske za sudjelovanje u ERM II u kojem su navedene obveze Hrvatske prije samog pristupanja u europodručje (tzv. *post-entry commitments*).

Reformske mjere na kojima će biti naglasak uključuju preciziranje vlasničke politike države u pogledu definiranja razloga za zadržavanje državnog vlasništva te daljnje unaprjeđenje korporativnog upravljanja u poduzećima od posebnog interesa za Hrvatsku i poduzećima u većinskom vlasništvu središnje države, koje će rezultirati povećanjem efikasnosti njihovog poslovanja, a posljedično i njihovog povoljnijeg neto fiskalnog učinka. Nadalje, u skladu s reformskom mjerom nacionalnih programa reformi ubrzat će se raspolaganje državnom imovinom u obliku nekretnina i izlazak države iz vlasništva poduzeća koja nisu od posebnog interesa za Hrvatsku.

Unaprjeđenje korporativnog upravljanja značilo bi i veći interes investitora, posebice obveznih mirovinskih fondova, za snažnije uključivanje u ulaganja u poduzeća u državnom vlasništvu, ali i financiranje njihovih infrastrukturnih projekata. Time se također otvara mogućnost ostvarivanja viših stopa prinosa, a time i većih mirovina za buduće generacije umirovljenika. Smjernice OECD-a preporučuju financiranje državnih poduzeća na tržištu kapitala.

Obuhvat reforme i investicija, razina pripremljenosti i vrijeme potrebno za provedbu

(a) Reformske mjere

C2.4. R1 Revidiranje popisa pravnih osoba od posebnog državnog interesa

Izazov

Hrvatska je u posljednjih 7 godina broj pravnih osoba od posebnog državnog interesa smanjila za trećinu, s 59 na trenutnih 39. Kako bi se jasnije propisali argumenti za ostanak države u vlasništvu određenih poduzeća, početkom 2020. donesena je Odluka o kriterijima za utvrđivanje pravnih osoba od posebnog interesa za Hrvatsku, uzimajući u obzir smjernice OECD-a. Odluka dijelom precizira vlasničku politiku države propisujući kriterije koji moraju biti zadovoljeni kako bi pravna osoba odnosno poduzeće ostalo u vlasništvu države. Sukladno tome, na temelju navedene Odluke, Vlada će donijeti novi popis poduzeća od posebnog državnog interesa, dok bi se poduzeća koja bi eventualno bila skinuta s liste, prebacila u portfelj Centra za restrukturiranje i prodaju (CERP) i u narednim godinama privatizirala.

Temeljni kriterij izmjene liste bit će preispitivanje uloge države u vlasništvu i u djelatnosti kojom se pojedino poduzeće bavi, odnosno jasno definiranje zadovoljenja javnog interesa. Za sve pravne osobe koje trenutno imaju status pravne osobe od posebnog interesa za Hrvatsku, resorno ministarstvo će na temelju jasnih kriterija morati pripremiti obrazloženje za zadržavanje državnog vlasništva i pokazati kako je zadovoljen barem jedan od definiranih kriterija kojima se dokazuje postojanje javnog interesa. Sva obrazloženja bit će javno objavljena, a izraditi će se uzimajući u obzir kriterije iz postojeće Odluke o utvrđivanju kriterija za za utvrđivanje pravnih

osoba od posebnog interesa za Hrvatsku. Vlada će razmotriti sva obrazloženja i na temelju toga donijeti novu Odluku o pravnim osobama od posebnog interesa za Hrvatsku i tako jasno razdvojiti svoj portfelj financijske imovine na dio koji ostaje u državnom vlasništvu i onaj koji će se pripremiti za privatizaciju. Važećom Odlukom je definirano da se svake godine vrši preispitivanje jesu li kriteriji za državno vlasništvo ispunjeni te će se prema tome možebitno mijenjati i popis poduzeća od posebnog državnog interesa i u narednim godinama provedbe Nacionalnog plana oporavka i otpornosti, a što je u skladu sa smjernicom OECD-a koja preporučuje periodično preispitivanje razloga za vlasništvo. U kontekstu veće jasnoće obuhvata reformi važno je naglasiti da OECD pod pojmom državna poduzeća smatra svaki subjekt u državnom vlasništvu koji se bavi komercijalnom aktivnošću neovisno o pravnom obliku (dionička društva, društva s ograničenom odgovornošću, a u Hrvatskoj i određene statutarne kompanije, poput FINA, HBOR, Jadrolinija).

Cilj

Osnovni cilj reformske mjere je da se na listi pravnih osoba od posebnog interesa za Hrvatsku zadrže samo one kod kojih uistinu postoji jasan javni interes definiran sukladno preciznim kriterijima, a aktivnosti nadležnih tijela usmjeriti na unaprjeđenje korporativnog upravljanja ili privatizaciju s konačnim ciljem promicanja gospodarskog razvoja i poboljšanja fiskalnih učinaka.

Opis

Precizirat će se vlasnička politika za upravljanje državnom imovinom kroz definiranje kriterija za određivanje bilo kojeg poduzeća kao poduzeća od posebnog državnog interesa. Sva ostala poduzeća postepeno će se privatizirati kako bi se smanjila prisutnost države u gospodarstvu, što bi trebalo polučiti povoljne ekonomske učinke i rezultirati primicima za državni proračun.

Provedba

U 4Q/2021., resorno ministarstvo u čijoj je nadležnosti djelatnost kojom se pretežito bavi poduzeće s popisa pravnih osoba od posebnog interesa (vidi tablicu u nastavku) pripremit će pisano obrazloženje sukladno Odluci o kriterijima za utvrđivanje pravnih osoba od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku, u okviru kojeg će preispitati razloge za državno vlasništvo, kao i ulogu države u tim pravnim osobama uzimajući u obzir kriterije iz navedene Odluke o kriterijima. Poštujući načelo odgovornosti i javnosti u upravljanju državnom imovinom, Vlada će do kraja 2021. donijeti novu Odluku i njome definirati novi popis pravnih osoba od posebnog interesa za Hrvatsku, odnosno revidirati postojeći popis. Poduzeće koje je trenutno na popisu, a za koje se ne uspije dokazati postojanje javnog interesa, prebacit će se u portfelj CERP-a s ciljem privatizacije. Donošenje Odluke značit će i javnu objavu prethodno spomenutih obrazloženja za zadržavanje državnog vlasništva.

Predložena reforma isključuje pitanja državnih potpora, obzirom da je svrha provođenja aktivnosti obuhvaćenih reformom usvajanje nove Odluke Vlade o pravnim osobama od posebnog interesa za RH s prilogom prethodnih Obrazloženja resornih ministarstava kojima se preispituje razlog za državno vlasništvo, kao i uloga države u pravnim osobama od posebnog interesa za RH odnosno dokazuje se postojanje javnog interesa uzimajući u obzir kriterije iz Odluke o utvrđivanju kriterija za za utvrđivanje pravnih osoba od posebnog interesa za RH.

Važećom Odlukom o pravnim osobama od posebnog interesa za RH je definirano da se svake godine vrši preispitivanje jesu li kriteriji za državno vlasništvo ispunjeni. Na isto upućuju i preporuke OECD –a u smislu revidiranja Odluke o kriterijima za utvrđivanje pravnih osoba od posebnog državnog interesa.

Pregled pravnih osoba od posebnog interesa za Hrvatsku po resornim ministarstvima:

Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture	Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja	Ministarstvo financija	Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine	Ministarstvo obrane	Ministarstvo unutarnjih poslova	Ministarstvo poljoprivrede
ACI	Hrvatska elektroprivreda	APIS IT	Centar za restrukturiranje i prodaju	Agencija Alan	Agencija za komercijalnu djelatnost	Hrvatske šume
Autocesta Rijeka - Zagreb	Hrvatske vode	Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka	Državne nekretnine	Pomorski centar za elektroniku		
Croatia Airlines	Hrvatski operator tržišta energije	Financijska agencija				
HP – Hrvatska pošta	Imunološki zavod	Hrvatska banka za obnovu i razvitak				
Hrvatska kontrola zračne plovidbe	INA – Industrija nafte	Hrvatska lutrija				
Hrvatske autoceste	Janaf	Hrvatska poštanska banka				
Hrvatske ceste	Narodne novine					
HŽ Cargo						
HŽ Infrastruktura						
HŽ Putnički prijevoz						
Jadrolinija						
Odašiljači i veze						
Plov put						
Zračna luka Dubrovnik						
Zračna luka Osijek						
Zračna luka Pula						
Zračna luka Rijeka						
Zračna luka Split						
Zračna luka Zadar						
Zračna luka Zagreb						

Nositelj provedbe	MPGI
Ciljna skupina	MPGI, sva TDU koja sudjeluju u poslovima upravljanja i raspolaganja dionicama i poslovnim udjelima u poduzećima u državnom vlasništvu, poduzeća od posebnog interesa za RH, poduzeća u većinskom vlasništvu na razini središnje države.
Procijenjeni trošak	/
Razdoblje provedbe	2/2021.- 12/2021.

C2.4. R2 Poboljšanje korporativnog upravljanja u državnim poduzećima od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku i poduzećima u većinskom vlasništvu središnje države

Izazov

Državna poduzeća važan su segment javnog sektora. Samo su pravne osobe od posebnog interesa za Hrvatsku tijekom 2019. ostvarile ukupno 51 milijardi kuna prihoda, upravljale imovinom u visini 218 milijardi kuna, realizirale više od 7,5 milijardi kuna investicija, uplatile više od milijardu kuna dobiti u Državni proračun, zapošljavale preko 46 tisuća radnika, slijedom čega predstavljaju važan segment hrvatske ekonomije. Budući da mnoga poduzeća od posebnog državnog interesa predstavljaju prirodne monopole ili se osim gospodarskim aktivnostima bave i ostvarenjem različitih ciljeva javne politike kod kojih profit nije primarni cilj, daljnje jačanje i unaprjeđenje okvira korporativnog upravljanja, ali i aktivnija uloga države kao vlasnika, prioritetan je cilj u narednom razdoblju. Činjenica je da iz usporedbe sa sličnim javnim poduzećima u vlasništvu države u inozemstvu proizlaze moguća unaprjeđenja rezultata poslovanja i kvalitete usluga kao i umanjenja fiskalnih rizika poslovanja državnih poduzeća i pozitivnim učincima na javne financije.

U proteklom je razdoblju poduzet niz koraka kako bi se ojačala uloga središnje države kao vlasnika poduzeća. Uspješno je implementiran unificirani sustav planiranja i izvještavanja, koji primjenjuju sve pravne osobe od posebnog interesa, usvojen je Kodeks korporativnog upravljanja i donesena Odluka o imenovanju članova nadzornih odbora državnih poduzeća. U provedbi je projekt uvođenja sustava ranog upozoravanja na rizike u poslovanju (engl. *Early Warning System*) te analiza pravnog okvira izbora i rada članova nadzornih i revizijskih odbora, kao projekt koji se odnosi na usklađivanje sustava upravljanja državnim poduzećima u skladu sa smjernicama OECD-a.

U dijelu potkomponente C2.3. Digitalna transformacija društva i javne uprave, predviđa se investicija koja se tiče unapređenja unificiranog sustava planiranja i izvještavanja kroz digitalizaciju, a u sklopu koje je od strane MPGI predviđena provedba projekta Implementacije business inteligence (BI) sustava praćenja poslovanja pravnih osoba od posebnog interesa za Hrvatsku, a kojim se planira dodatno unaprijediti sustav ranog upozoravanja na rizike u poslovanju kroz softversku podršku.

Unatoč spomenutim poboljšanjima, okvir upravljanja državnim poduzećima zahtjeva daljnja unaprjeđenja i dosljedan pristup prema državnom vlasništvu u skladu s međunarodno prihvaćenim načelima OECD-a. Korporativno upravljanje široka je tema koja obuhvaća složeni sustav odnosa između različitih grupa dionika. Vlasnička funkcija i pravni okvir ključni su elementi za provedbu visokih standarda upravljanja u državnim poduzećima. Funkcija vlasništva u Hrvatskoj rascjepkana je među raznim državnim tijelima, a nadzorna uloga nad poduzećima od posebnog interesa za Hrvatsku dijeli se između MPGI-a i resornih ministarstava. Takav

decentralizirani pristup državnom vlasništvu potencijalno dovodi do sukoba interesa između odgovornosti resornih ministarstava za utvrđivanje sektorskih politika i za upravljanje državnim poduzećima, a samim time otežava nadzor nad državnim poduzećima. Osim toga, navedeno potencijalno dovodi i do suboptimalnih rezultata poslovanja državnih poduzeća, kad je riječ o financijskim pokazateljima i pokazateljima kvalitete pruženih usluga. S obzirom na trenutnu decentralizaciju upravljanja poduzećima u državnom vlasništvu, jasna vlasnička politika kojom se definiraju načela upravljanja poduzećima u državnom vlasništvu te jedinstveni zajednički kriteriji upravljanja, kroz jasniju uspostavu uloga i odgovornosti dionika u sustavu korporativnog upravljanja, trebalo bi umanjiti nedostatke postojećeg decentraliziranog pristupa upravljanju.

Jačanje funkcije državnog vlasništva ogleda se dakle u razradi vlasničke politike i visokih standarda korporativnog upravljanja te klasifikaciji poduzeća u odnosu na funkciju koju obavljaju i definiranju jasnih financijskih i nefinancijskih ciljeva uspješnosti za sva državna poduzeća. Pored jačanja funkcije državnog vlasništva, država kao dionik treba težiti i unificiranju pravnih oblika državnih poduzeća kojima nije za primarni cilj provoditi javnu politiku i koja su prvenstveno komercijalno orijentirana jačanju transparentnosti i izvještavanja o državnim poduzećima kao i jačanju neovisnosti nadzornih i revizijskih odbora.

Zaključno ova predložena reforma dosljedan je nastavak započetih napora s ciljem poboljšanja korporativnog upravljanja u poduzećima od posebnog interesa za Hrvatsku kao i državnim poduzećima u većinskom vlasništvu na razini središnje države.

Cilj

Unaprjeđenje korporativnog upravljanja u pravnim osobama od posebnog interesa za Hrvatsku i drugim poduzećima u većinskom vlasništvu središnje države, uključujući aktivniju ulogu države kao vlasnika u postavljanju financijskih i operativnih ciljeva, kako bi poslovanje tih poduzeća postalo efikasnije i transparentnije, a pružena usluga kvalitetnija. S obzirom na trenutni decentraliziran pristup upravljanju javnim poduzećima, usvajanjem vlasničke politike definirat će se jasne uloge i omogućiti efikasnija koordinacija između nadležnih nacionalnih tijela zaduženih za obavljanje funkcija vlasničkih ovlasti u odnosu na pravne osobe od posebnog interesa za Hrvatsku te provođenje razdvajanja gospodarskih aktivnosti od aktivnosti ciljeva javne politike. U kontekstu uglavnom decentraliziranih modela upravljanja u Hrvatskoj, značajan napredak očekuje se postići uspostavljanjem središnje koordinacijske jedinice u pogledu provođenja vlasničke politike u srednjem roku, čime bi se omogućila efikasnija koordinacija između nadležnih nacionalnih tijela zaduženih za obavljanje funkcija vlasničkih ovlasti u odnosu na pravne osobe od posebnog interesa za Hrvatsku i državna poduzeća u većinskom vlasništvu na razini središnje države te provođenje razdvajanja gospodarskih aktivnosti od aktivnosti ciljeva javne politike.

Opis

Reforma uključuje izmjene i dopune okvira koji regulira korporativno upravljanje u poduzećima od posebnog interesa za Hrvatsku, odnosno u državnim poduzećima u potpunom ili većinskom vlasništvu središnje države, kako bi se usuglasio sa smjernicama OECD-a za korporativno upravljanje poduzećima u državnom vlasništvu, odnosno službenim preporukama OECD-a za korporativno upravljanje poduzećima u državnom vlasništvu u Hrvatskoj. To se prvenstveno odnosi na izradu i usvajanje posebnog Zakona o državnim poduzećima, kako bi se uspostavio jedinstveni regulatorni okvir iz domene korporativnog upravljanja državnim poduzećima u Hrvatskoj, s obzirom na to da postojeći pravni i regulatorni okvir sadrži višestruke i često nejasne

odredbe i zahtjeve i ne daje jasan i sveobuhvatan pogled na praksu korporativnog upravljanja u državnim poduzećima u Hrvatskoj. Reforma regulatornog okvira obuhvatiti će i izradu nove Uredbe o uvjetima za izbor i imenovanje članova nadzornih odbora i uprava pravnih osoba od posebnog interesa za Hrvatsku i načinu izbora članova, ili višeg krovnog akta, s obzirom na potrebu za uspostavom profesionalnih i neovisnih nadzornih odbora, odnosno jačanja autonomije i neovisnosti istih, ali i razmatranje revidiranja šireg skupa pravnih akata na nacionalnom nivou obzirom na trenutnu decentraliziranost u upravljanju, a sve u skladu s konačnim preporukama OECD-a i budućim Provedbenim planom za implementaciju preporuka i međunarodnom dobrom praksom. Time bi se nacionalna regulativa usuglasila s najboljim svjetskim praksama u korporativnom upravljanju državnim poduzećima. Novim regulatornim okvirom i njegovom implementacijom u praksi stvaraju se preduvjeti za definiranje jasne vlasničke politike i aktivniju ulogu države kao vlasnika nad državnim poduzećima. Novim regulatornim okvirom odredila bi se i uspostava središnje koordinacijske jedinice s ciljem efikasnijeg provođenja vlasničke politike u srednjem roku, odnosno horizontalne koordinacije nadležnih tijela zaduženih za obavljanje funkcija vlasničkih ovlasti.

Provedba

Izrađena je analiza jaza postojećih propisa korporativnog upravljanja u državnim poduzećima u Hrvatskoj i najboljih praksi, a koju je proveo OECD. U idućim mjesecima 2021. pripremit će se Provedbeni plan za implementaciju zaprimljenih službenih preporuka OECD-a za korporativno upravljanje državnim poduzećima u Hrvatskoj. To prvenstveno uključuje plan usklađivanja hrvatskog regulatornog okvira u domeni korporativnog upravljanja čime će se stvoriti pretpostavke za aktivniju ulogu države kao vlasnika, što, između ostalog, znači i postavljanje financijskih i nefinancijskih ciljeva za državna poduzeća.

U okviru ove predložene reforme potrebna su dakle sredstva za implementaciju preporuka iz *Conclusions and recommendations of the Working Party on State Ownership and Privatisation Practices regarding the review of Croatia against the OECD Guidelines on Corporate Governance of State-Owned Enterprises,* u vidu neovisne i objektivne stručne pomoći. Preciznije kazano, potrebita su sredstva za implementaciju preporuka i to posebno za: jasno određivanje razloga i ciljeva državnog vlasništva nad poduzećima u Hrvatskoj, definiranje odgovornosti i uloge državnih tijela uključenih u provedbu te vlasničke politike, usklađivanje postojećeg regulatornog okvira u skladu s visokim standardima korporativnog upravljanja odnosno implementaciju novog regulatornog okvira, aktivniju ulogu vlasnika kroz definiranje financijskih i nefinancijskih ciljeva za državna poduzeća, povećanje transparentnosti u izvještavanju i informiranju javnosti o vlasničkoj politici (kroz prošireni opseg postojećeg agregiranog izvješća o državnim poduzećima i to ne samo o onima od posebnog interesa za Hrvatsku već i o svim poduzećima, koja su u potpunosti ili u većinskom vlasništvu središnje države. Pritom će agregirano izvješće uz informacije o financijskim i nefinancijskim ciljevima i rezultatima poslovanja državnih poduzeća, sadržavati informacije o usklađenosti rada državnih poduzeća s definiranim pravilima od strane države i standardima javne objave, kao i o bilo kojim promjenama u vlasničkom portfelju te promjenama u vlasničkim praksama države, jačanje sustava internih kontrola te jačanje autonomije i neovisnosti nadzornih odbora. Obzirom na specifičnosti gospodarskih grana/sektora u kojima pravne osobe od posebnog interesa za Hrvatsku i poduzeća u većinskom vlasništvu središnje države posluju posluju, implementacija preporuka zahtjeva specifična znanja i neovisan pogled u vidu konzultantske usluge. Za nabavu usluge koristit će se instrument javne

nabave po tržišnim cijenama. Aktivnosti predviđene ovom reformom isključuju pitanja državnih potpora.

Implementacija zaprimljenih službenih preporuka OECD-a za korporativno upravljanje državnim poduzećima u Hrvatskoj odvijati će se prema Provedbenom planu koji će se izraditi zaključno sa 1Q/2022. godine.

Vođeni ciljem izrade i usvajanja dokumenta vlasničke politike, država kao vlasnik treba definirati jasne financijske i nefinancijske ciljeve uspješnosti za sva državna poduzeća, a kao prvi korak u istom nalaže se klasifikacija državnih poduzeća prema tome preuzimaju li ista funkciju javne politike ili komercijalnu funkciju ili je riječ o kombiniranom modelu.

Također, s obzirom na postojeći kompleksan zakonodavni okvir u području upravljanja državnom imovinom i potrebu uskladbe istog, predviđena je izrada i usvajanje posebnog Zakona o državnim poduzećima, slijedom preporuke OECD-a za uspostavom jedinstvenog regulatornog okvira za sva državna poduzeća u Hrvatskoj. Reforma regulatornog okvira potencijalno će obuhvatiti i revidiranje šireg skupa pravnih akata na nacionalnom nivou, sve u ovisnosti o konačnom djelokrugu buduće središnje koordinacijske jedinice u skladu s preporukama OECD-a, no trenutno nije moguće predvidjeti spomenuti opseg analize i izmjena regulatornog okvira.

Usvajanje posebnog Zakona o državnim poduzećima kako bi se postojeći regulatorni okvir usuglasio sa smjernicama OECD-a za korporativno upravljanje poduzećima u državnom vlasništvu, odnosno službenim preporukama OECD-a za korporativno upravljanje poduzećima u državnom vlasništvu u RH te kako bi se uspostavio jedinstveni regulatorni okvir iz domene korporativnog upravljanja državnim poduzećima u RH, predviđa se do kraja prvog kvratala 2024., a novim regulatornim okvirom odredit će se i uspostava središnje koordinacijske jedinice s odgovarajućim mandatom i resursima potrebnim za učinkovito ispunjavanje svoje koordinacijske uloge, i u cilju efikasnijeg provođenja vlasničke politike u srednjem roku, odnosno horizontalne koordinacije nadležnih tijela zaduženih za obavljanje funkcija vlasničkih ovlasti. Jedinca će razviti standarde za korporativno upravljanje državnim poduzećima i nadzirati njihovo poštivanje; nadgledati uspješnost državnih poduzeća i sudjelovati u redovnom javnom izvještavanju.

Novi zakon također će sadržavati i odredbe kojima se jačaju autonomija i neovisnost odbora i utvrđuje da a) država mora nominirati / imenovati članove nadzornog odbora državnih poduzeća u roku od 3 mjeseca od upražnjenja radnog mjesta, i b) da resorno ministarstvo predloži kandidata Vladi na temelju preporuke središnje koordinacijske jedinice.

Izrada konačnog Nacrta prijedloga Zakona i upućivanje istog u proceduru predviđa se do kraja 3Q/2022., čemu će prethoditi ranije spomenuto do kraja 1Q/2022. usvajanje Odluke odnosno službenog akta Vlade o provedbi odgovarajućih OECD preporuka u domeni korporativnog upravljanja s Provedbenim (akcijskim) planom za implementaciju OECD preporuka kao prilogom Odluke.

U skladu sa službeno zaprimljenim preporukama OECD-a za korporativno upravljanje državnim poduzećima u Hrvatskoj, izraditi će se i sveobuhvatne Smjernice za rad nadzornih i revizijskih odbora te Metodologija vezano za izbor članova nadzornih odbora, kao podloga za izradu prethodno u tekstu spomenute nove Uredbe o uvjetima za izbor i imenovanje članova nadzornih odbora i uprava pravnih osoba od posebnog interesa za Hrvatsku i načinu izbora članova. Svrha Smjernica je jasnije definirati i ojačati ulogu i odgovornost nadzornih i revizijskih odbora u državnim poduzećima te pridonijeti poboljšanju i podizanju kvalitete njihova rada. U tom smislu,

smjernice će na jednom mjestu dati pregled najboljih praksi i preporuka koje se odnose na podizanje kvalitete i funkcioniranja rada ovih odbora u državnim poduzećima na nivou središnje države. Nadalje, budućom Metodologijom za izbor članova nadzornih odbora, između ostalog, uvest će se i minimalni zahtjevi za neovisnost članova nadzornih odbora. Metodologijom, koju se očekuje izraditi krajem 2021. ili početkom 2022., će se predvidjeti i mogućnost javnog poziva čime procedura za izbor kandidata dobiva na transparentnosti, kompetitivnosti te bi na taj način država mogla privući još kvalificiranije profesionalce za obavljanje zadaće članova odbora. Nadzorni odbori, barem kod onih državnih poduzeća koji su kategoriziraju kao velika (kako je to definirano Zakonom o računovodstvu), trebali bi imati većinu neovisnih članova, s jasnim kriterijima za njihovu neovisnost.

Trošak predviđen ovom reformom potreban je za implementaciju prethodno u tekstu navedenih službenih preporuka OECD-a za korporativno upravljanje državnim poduzećima u Hrvatskoj te izradu i implementaciju novog nacionalnog regulatornog okvira u dijelu korporativnog upravljanja državnim poduzećima. Naime, s obzirom na kompleksnost sustava (više industrija i sektora u kojima državna poduzeća posluju) bit će potrebna specifična znanja za implementaciju svih prethodno spomenutih službeno zaprimljenih preporuka, pa će trebati koristiti usluge konzultanata. Uz prosječnu dnevnu naknadu od oko 3000 kn, tri konzultanta po subjektu (uzimajući u obzir 37 poduzeća od posebnog interesa za Hrvatsku te 19 poduzeća u većinskom portfelju CERP-a) i 20 radnih dana pružanja usluge po konzultantu po subjektu (što ukupno čini 60 čovjek radnih dana po subjektu) dolazi se do prosječnog troška od oko 180.000 kn po subjektu, čime ukupni trošak reforme doseže oko 10.000.000 kn. Radi se o prosječnim iznosima i moguće je da će u kompleksnijim sustavima (industrijama ili sektorima) trošak biti i veći. Primjerice, uvidom u projekt naziva Support for the Implementation of the CGAP applicable to HEP d.d., uočeno je da trošak konzultantskih usluga može doseći i cijenu od 175.000 EUR bez PDV-a po jednom subjektu, a upravo obzirom na specifičnost industrija u kojima državna poduzeća posluju. Uvažavajući da većina konzultantskih kuća ne objavljuju javno svoje naknade (vidi https://www.consultancy.eu/consulting-industry/fees-rates) te uvidom u raspoložive konzultantske usluge međunarodno priznatih ekspertnih institucija u ovom području (primjerice, INSEAD i The Corporate Governance Institute; https://www.insead.edu/executive-education/corporate-governance; Corporate Governance Courses for Directors and Non-Executive Directors (thecorporategovernanceinstitute.com)) uočeno je da iste cjenovno ne nadilaze gore navedene projekcije troškova, čime se procijenjeni trošak reforme drži ekonomski i u sadržajnom obuhvatu opravdanim.

Nositelj provedbe	MPGI
Ciljna skupina	MPGI, sva druga TDU koja sudjeluju u poslovima upravljanja i raspolaganja dionicama i poslovnim udjelima u državnim poduzećima, CERP
Procijenjeni trošak	10.000.000 kn
Razdoblje provedbe	2/2021.-3/2024.

C2.4. R3 Jačanje ljudskih kapaciteta za praćenje korporativnog upravljanja u državnim poduzećima

Izazov

Poduzeća od posebnog interesa za Hrvatsku i poduzeća u većinskom vlasništvu na razini središnje države pripadaju različitim djelatnostima odnosno gospodarskim granama pa time i različitim područjima nadležnosti više tijela državne uprave u skladu sa Zakonom o ustrojstvu i djelokrugu tijela državne uprave. Pritom praćenje korporativnog upravljanja u tim poduzećima i s njima povezanih projekata predstavlja velik izazov za nadležna tijela s obzirom na to da iziskuje posjedovanje specifičnih sektorskih znanja (o tehnološkim naprecima u različitim industrijama odnosno gospodarskim granama kojima pripadaju poduzeća od posebnog interesa za Hrvatsku, regulatornim izmjenama posebnih zakona, uspostavljenim standardima i kriterijima upravljanja, međunarodnim trendovima i uvođenju novih dobrih praksi i standarda s čime se državni službenici nisu imali prilike učestalo susretati), kao i širenje znanja i spoznaja u domeni analize integriranih izvještaja (financijskih i nefinancijskih podataka), pokazatelja uspješnosti i dr. Kako bi se minimizirao rizik neprovođenja reformi potrebna je dodatna i kontinuirana edukacija u vidu dublje sektorske subspecijalizacije državnih službenika u sferi korporativnog upravljanja državnim poduzećima uz adekvatnu softversku opremljenost. Osim toga, izmjene regulatornog okvira korporativnog upravljanja u poduzećima od posebnog interesa za Hrvatsku uvode nove prakse i standarde pa će se za uspješno praćenje primjene državni službenici morati dodatno educirati.

Cilj

Jačanjem institucionalnog okvira osigurati implementaciju novog regulatornog okvira korporativnog upravljanja u poduzećima od posebnog interesa za Hrvatsku čime će se stvoriti preduvjeti za aktivniju ulogu vlasničkih tijela u postavljanju financijskih i operativnih ciljeva poduzeća u državnom vlasništvu i bolju koordinaciju između nadležnih nacionalnih tijela.

Opis

U skladu sa OECD smjernicama za korporativno upravljanje državnim poduzećima koje ukazuju na nužnost jačanja institucionalnih kapaciteta kako bi vlasnička tijela (a to su u slučaju Hrvatske resorna ministarstva) posjedovala specifične kompetencije odnosno stručnjake s pravnim, financijskim, ekonomskim i širim upravljačkim vještinama organizirat će se edukacija kako bi se ojačale kompetencije državnih službenika kako iz domene financijsko-računovodstvenog područja, tako i iz drugih područja subspecijalnosti, a ovisno o gospodarskim granama kojima pojedina poduzeća pripadaju i djelatnostima koje ista obavljaju, pa time i različitim područjima nadležnosti više tijela državne uprave u skladu sa Zakonom o ustrojstvu i djelokrugu tijela državne uprave. Plan edukacija će obuhvatiti novi regulatorni okvir za korporativno upravljanje u državnim poduzećima kako bi on bio uspješno implementiran u praksi, ali i kontinuirano

obrazovanje službenika iz područja sektorskih subspecijalizacija. Jačanje ljudskih potencijala jedan je od sedam posebnih ciljeva Strategije upravljanja državnom imovinom za 2019.-2025., koju je Hrvatski sabor donio 2. listopada 2019., kojima se operacionalizira strateški cilj održivo, ekonomično i transparentno upravljanje imovinom u vlasništvu RH.

Provedba

MPGI će u suradnji s resornim ministarstvima osmisliti program (plan) kontinuirane edukacije svih državnih službenika koji su uključeni u proces praćenja korporativnog upravljanja u poduzećima od posebnog državnog interesa za Hrvatsku i poduzećima u većinskom vlasništvu središnje države. Planira se kako će program imati nekoliko komponenti, no po potrebi bi se uvodili i novi moduli. Prvo, s obzirom na nove procese i prakse koje donosi, predviđena je edukacija iz područja novog regulatornog okvira korporativnog upravljanja. Upravo bi uniformnost u pristupu praćenju korporativnog upravljanja od strane većeg broja vlasničkih tijela (ministarstava) trebala umanjiti problem velike fragmentiranosti vlasničke funkcije. Također, program edukacije uključivat će i obrazovanje iz područja financija i računovodstva te upoznavanje s novim sustavom izvješćivanja. Organizirat će se i edukacija prema sektorskoj specijalizaciji koja bi trebala omogućiti praćenje tehnoloških izmjena do kojih dolazi u pojedinim sektorima odnosno gospodarskim granama, kao i izmjene u regulativi.

Konačno, organizirat će se i edukacija vezano za korištenje različitih statističkih alata, modeliranje i automatizaciju rada s bazama podataka. Sve u svrhu provođenja aktivnosti dobrog vlasničkog upravljanja. S obzirom na zahtjevnost subspecijalizacije i specifičnosti potrebitih znanja, očekuje se angažman međunarodnih eksperata no ne isključuje se ni angažman nacionalnih strukovnih udruženja. Za nabavu usluge koristit će se instrument javne nabave po tržišnim cijenama.

Predviđeno je da će edukacijom biti obuhvaćeno 40 djelatnika i da će se edukacija odvijati kontinuirano tijekom 5 godina. Predviđen je godišnji trošak od 10.000 kn po djelatniku što daje ukupni budžet od 2.000.000 kn. U svrhu realizacije plana edukacija djelatnika resornih ministarstava i središnje koordinacijske jedinice u aktivnostima korporativnog upravljanja, usvojiti će se dva programa edukacija i to jedan krajem 2021. (program kontinuirane edukacije djelatnika resornih ministarstava za uspješno praćenje korporativnog upravljanja u svim državnim poduzećima od posebnog interesa za RH i jačanje opće kulturne korporativnog upravljanja) i drugi krajem 2022. (program kontinuirane edukacije djelatnika resornih ministarstava i središnje koordinacijske jedinice za uspješno praćenje korporativnog upravljanja u svim državnim poduzećima od posebnog interesa za RH temeljem zahtjeva novog regulatornog okvira). Provedba edukacije započela bi s početkom 2022. za program usvojen krajem 2021., te početkom 2023. za program usvojen krajem 2022. godine. Troškovi će se na godišnjoj razini određivati linearnom metodom, dakle po 450.000 kn u 2022., 2023., 2024., i 2025. te 200.000 kn u prvom polugodištu 2026. godine. Uvažavajući da većina konzultantskih kuća ne objavljuju javno svoje naknade (vidi https://www.consultancy.eu/consulting-industry/fees-rates) te uvidom u raspoložive edukacije međunarodno priznatih ekspertnih institucija u ovom području (primjerice, INSEAD i The Corporate Governance Institute: https://www.insead.edu/executive-education/corporate-governance;
https://www.thecorporategovernanceinstitute.com/courses/) uočeno je da se iste kreću od 35.000 do 75.000 kuna po osobi, čime se procijenjeni trošak reforme drži ekonomski i u sadržajnom obuhvatu opravdanim. Također, uvidom u dokument World Bank - Croatia policy leadership, Guideline programme costing model, a koji program se sastoji od 6 modula (svaki u

trajanju od 2 do radnih 5 dana) za 30 polaznika i nosi trošak od 274,050 funti, dolazi se do okvirnog iznosa predviđenog ukupnog troška edukacije kakva se predlaže ovom reformom.

Predložena reforma isključuje bilo kakva pitanja državnih potpora, s obzirom na to da je svrha provođenja aktivnosti obuhvaćenih reformom u funkciji jačanja uloge države kao aktivnog vlasnika, odnosno osiguravanje dobrog vlasničkog upravljanja.

Nositelj provedbe	MPGI
Ciljna skupina	MPGI i druga tijela državne uprave (TDU) koja sudjeluju u poslovima upravljanja i raspolaganja dionicama i poslovnim udjelima u poduzećima u državnom vlasništvu iz djelatnosti u području propisane nadležnosti TDU. Trenutno su četiri ministarstva nadležna za 35 od 39 pravnih osoba od posebnog interesa za Hrvatsku, pa bi edukacijom trebalo obuhvatiti službenike MMPI, MFIN, MINGOR i MPGI. K tome bi se pridodali i službenici CERP-a.
Procijenjeni trošak	2.000.000 kn
Razdoblje provedbe	6/2021.- 6/2026.

C2.4. R4 Nastavak privatizacije poduzeća u državnom vlasništvu

Izazov

Portfelj poduzeća u državnom vlasništvu znatno se smanjio tijekom proteklih godina, ali ostao je značajan, a poduzeća uglavnom u većinskom vlasništvu i dalje imaju vrlo bitnu ulogu u ekonomskoj aktivnosti Hrvatske. U većinskom državnom vlasništvu nalazi se preko 50 poduzeća, dok manjinski portfelj trenutno obuhvaća gotovo 300 poduzeća. Broj poduzeća u portfelju CERP-a od 2013. gotovo se prepolovio, s 573 krajem 2013. na 305 na dan 31.3.2021., odražavajući napore države da se privatiziraju poduzeća koja nisu od posebnog interesa za Hrvatsku. Pritom je i broj pravnih osoba od posebnog interesa za Hrvatsku u posljednjih sedam godina također smanjen, s 59 na trenutnih 39.

Daljnja privatizacija poduzeća u državnom vlasništvu imala bi višestruke koristi za hrvatsko gospodarstvo. Analize pokazuju da poduzeća u državnom vlasništvu u Hrvatskoj zaostaju za privatnim poduzećima kada je riječ o produktivnosti, profitabilnosti te efikasnosti. Iako u pojedinim slučajevima razlike vjerojatno dijelom proizlaze iz činjenice da pružena usluga nekih javna poduzeća nije uvijek u svrhu maksimizacije profita već poboljšanje kvalitete života na pojedinim područjima Hrvatske, zaostajanje za privatnim poduzećima prisutno je i kod javnih poduzeća koja su orijentirana na pružanje usluga sukladno tržišnim načelima. Iz toga proizlazi da bi daljnje smanjenje državnog portfelja imalo pozitivne direktne i indirektne učinke na javne financije, putem privatizacijskih primitaka te rasta prihoda uslijed jačanja gospodarske aktivnosti. Osim toga, dio državnog portfelja planira se privatizirati i putem prodaje na tržištu kapitala čime bi se dao doprinos njegovom daljnjem razvoju.

Valja spomenuti da je broj poduzeća koja su se privatizirala bio veći od smanjenja ukupnog portfelja CERP-a uvelike zbog toga što su tijekom vremena provedeni raskidi ugovora o kupnji dionica/poslovnih udjela na temelju kojih su se neotplaćene dionice/poslovni udjeli iz raskinutih ugovora vraćali u državni portfelj te što su RH/CERP na temelju sklopljenih predstečajnih nagodbi svoja potraživanje pretvarali u udjele. Tako npr. najznačajnija je razlika u 2019. u kojoj su bila 80 prodaja iz portfelja, a ukupan portfelj se smanjio samo za 32 društva, s obzirom na to

da su u 2019. masovno raskidani ugovori po članku 66. Zakona o upravljanju državnom imovinom, s obzirom na to da je došlo do korištenja tzv. "bespravnih popusta" tijekom privatizacijskog procesa provedenog prema Zakonu o pretvorbi društvenih poduzeća.

Od ukupno 305 poduzeća u portfelju CERP-a na dan 31.3.2021. godine, 125 društava je u cijelosti raspoloživo za prodaju, 70 društava je djelomično raspoloživo za prodaju, 105 društava nije raspoloživo za prodaju zbog neriješenih imovinsko-pravnih odnosa, a 5 društava nema poslovne aktivnosti. Tri poduzeća koja nisu pod rezervacijom, ali su trenutno u procesu restrukturiranja, do okončanja tog postupka neće se oglašavati za prodaju. Usporedno s privatizacijskim procesom planiraju se rješavati imovinsko-pravni odnosi kako bi se maksimizirao broj poduzeća u cijelosti raspoloživih za prodaju. Ipak, u ovom je trenutku nemoguće prejudicirati koliko će ti procesi odnosno postupci koji se provode pred nadležnim tijelima trajati ni kakav će biti njihov ishod.

Stanje portfelja CERP-a na dan 31.3.2021.:

Opis	Broj društava na dan 31.3.2021.	Ukupna nominalna vrijednost temeljnog kapitala u kn	Ukupna nominalna vrijednost državnog portfelja kojim upravlja CERP u kn
I. Ukupno manjinski portfelj do 49,99%	281	47.350.127.911	2.512.393.092
- od toga društva u cijelosti slobodna za prodaju	110	9.632.531.857	1.126.885.963
- od toga društva "pod rezervacijom"	104	14.920.929.987	165.744.139
- od toga društva djelomično slobodna za prodaju a djelomično "pod rezervacijom"	67	22.796.666.067	1.219.762.990
II. Ukupno većinski portfelj iznad 50,00%	19	1.968.492.660	1.904.759.880
- od toga društva u cijelosti slobodna za prodaju	15	1.531.593.440	1.522.598.540
- od toga društva "pod rezervacijom"	1	9.781.200	5.196.360
- od toga društva djelomično slobodna za prodaju a djelomično "pod rezervacijom"	3	427.118.020	376.964.980
Ukupno	300	49.318.620.571	4.417.152.972
- društva bez poslovnih aktivnosti	5	16.583.350	1.689.703
Sveukupno	305	49.335.203.921	4.418.842.675

Za očekivati je, međutim, da se neće uspjeti privatizirati sva poduzeća koja će se ponuditi na prodaju, ili barem ne prema predviđenoj dinamici, kao što je i bio slučaj proteklih godina. Naime, u portfelju CERP-a nalaze se i neatraktivna poduzeća i poduzeća s vrlo malim vlasničkim udjelom države u kojima i danas privatni suvlasnik gotovo u potpunosti definira poslovnu politiku društva. Većinskim vlasnicima stoga nije potrebno kupovati dodatni portfelj jer time ne ostvaruju nikakvu dodatnu korist osim u slučajevima gdje je 100% vlasništvo potrebno radi pristupa europskim fondovima.

Pregled donesenih odluka i realiziranih prodaja:

U kn	Prodaja 2018.			Prodaja 2019.			Prodaja 2020.			Prodaja 1.1.-31.3.2021.		
Način prodaje	Odluke o prodaji	Prodano	Prihod	Odluke o prodaji	Prodano	Prihod	Odluke o prodaji	Prodano	Prihod	Odluke o prodaji	Prodano	Prihod
Prodaja dionica i poslovnih udjela javnim nadmetanjem	45	16	9.389.441	108	34	40.804.387,37	105	42	5.375.310	25	11	478.504
Neposredna prodaja dionica i poslovnih udjela	5	2	4.563	0	0	0,00	0	0	0,00	0	0	0,00
Prodaja dionica na uređenom tržištu kapitala	11	11	13.183.892,56	31	30	45.863.318,26	12	11	33.936.976	0	0	0,00

Prodaja dionica i poslovnih udjela javnim prikupljanjem ponuda	3	3	423.001.824	1	1	153.500.000	3	0	0,00	1	0	0,00
Preuzimanje dioničkih društava	2	1	1.300	3	3	26.318.791,22	0	0	0,00	0	0	0,00
Istiskivanje manjinskih dioničara	2	2	530.294,78	10	10	10.787.889,41	7	7	7.070.860,99	0	0	0,00
Povlačenje dionica s uvrštenja na uređenom tržištu kapitala	0	0	0,00	1	1	60,15	1	1	38.136.302,10	0	0	0,00
Pravo prvokupa	0	0	0,00	13	1	33.850	24	3	367.105	5	2	520.864
Ukupno	68	35	446.111.315,34	167	80	277.308.296,41	152	64	84.886.554,09	31	13	999.368,00

Pregled manjinskog portfelja po udjelu u vlasništvu na dan 31.3.2021.:

Postotak vlasništva manjinski portfelj	Broj društava	Nominalna vrijedost (kn)
<10%	217	567.366.204
10% - 24,99%	45	698.621.228
25% - 49,99%	19	1.246.405.660
Ukupno	281	2.512.393.092

Cilj

Privatizacija dijela društava slobodnih za prodaju koja nisu od posebnog interesa za Hrvatsku i stvaranje preduvjeta za privatizaciju društava razrješavanjem problematike portfelja kojim upravlja CERP, a koji trenutno nije raspoloživ za prodaju zbog neriješenih imovinsko-pravnih odnosa, u prvom redu poduzimajući sve aktivnosti radi ukidanja postojećih rezervacija koje sprječavaju raspolaganje dionicama i udjelima dijela društava u portfelju, kako bi se istima neodgodivo moglo raspolagati na načine propisane Zakonom.

Opis

Za dio poduzeća koja su slobodna za prodaju i nije predviđen proces restrukturiranja provest će se oglašavanje prodaje putem javnog prikupljanja ponuda, javnog nadmetanja i ponuda dionica na uređenom tržištu kapitala. Pri tome se prodaja poduzeća neće odnositi na ona poduzeća koja su strateški bitna za Vladu poput Končar-Elektroindustrije d.d., Podravke d.d. i sl. S druge strane, za preostala poduzeća kontinuirano će se raditi na stvaranju preduvjeta za prodaju kroz razrješavanje imovinsko-pravnih odnosa kako bi se nakon procjene vrijednosti ona oglasila za prodaju odnosno objavio poziv za ulazak strateškog partnera te proces restrukturiranja u nekoliko društava većinskog državnog portfelja. Slijedom provedbe navedenih aktivnosti stvorit će se pretpostavke za pojačano oglašavanje prodaje društava iz portfelja kojim upravlja CERP čime će se nastaviti proces privatizacije poduzeća u državnom vlasništvu i zadovoljiti osnovni cilj, odnosno smanjenje portfelja poduzeća u državnom vlasništvu koja nisu od posebnog interesa za Hrvatsku.

Provedba

Predviđeno je da će se do kraja 2023. na prodaju ponuditi 150 poduzeća (od čega u 6 poduzeća država ima većinski udio) čija je trenutna nominalna vrijednost oko 850 milijuna kuna. Od toga, 25 poduzeća u kojima državni udio vrijedi oko 500 milijuna kuna kotira na burzi. Broj objava vjerojatno će biti veći, jer će se prema dosadašnjem iskustvu poduzeća morati oglasiti dva ili više puta. Daljnje mogućnosti prodaje ovisit će o prethodnim radnjama za stjecanje uvjeta za privatizaciju kao što su ukidanje rezervacija u većem broju društava manjinskog portfelja te provođenje restrukturiranja nekih društava iz većinskog porfelja. Nadalje, predviđeno je i da će se u razdoblju od 2024. do 2026., na prodaju ponuditi i dodatnih 35 poduzeća, čime se predviđa do kraja drugog kvartala 2026. ukupno objaviti na prodaju 185 poduzeća iz portfelja CERPa koja su trenutno raspoloživa ili djelomično raspoloživa za prodaju, a od kojih će za najmanje njih 90 biti i realizirane prodaje. Preciznije kazano, 45 poduzeća biti će prodano u razdoblju do kraja 2023. te njih još 45 u razdoblju od 2024. do zaključno sa drugim kvartalom 2026. godine.

Također će se u predmetnom razdoblju, u odnosu na preostala društva u portfelju CERP-a, a čijim dionicama/udjelima trenutno nije moguće raspolagati, poduzimati sve aktivnosti radi ukidanja postojećih rezervacija koje sprječavaju raspolaganje dionicama/udjelima tih društava. Također, nakon ukidanja rezervacija dionica u predmetnim društvima, ako dionice koje su predmet rezervacije, ne budu dodijeljene prijašnjim vlasnicima, istime će se bez odgađanja raspolagati na načine propisane Zakonom. U tom pogledu CERP može jamčiti da će primjeniti načine prodaje u skladu s člankom 3. Uredbe o načinima raspolaganja dionica i udjela (načini prodaje dionica su: javna ponuda, javno nadmetanje, javno prikupljanje ponuda, ponuda dionica na uređenom tržištu kapitala, prihvat ponude u postupku preuzimanja dioničkih društava, istiskivanje manjinskih dioničara, prijenos dionica u postupku povlačenja dionica s uvrštenja na uređenom tržištu kapitala, neposredna prodaja, a načini prodaje udjela su: javno nadmetanje, javno prikupljanje ponuda, izravna ponuda za kupnju članovima društva u slučaju postojanja prava prvokupa, neposredna prodaja). Kao najefikasniji način prodaje pokazalo se do sada javno nadmetanje (manjinski portfelj) i prodaja na burzi (za društva koja su uvrštena na burzu), što su načini koje CERP najviše i koristi s ciljem postizanja maksimalnog učinka.

Radi osiguranja provedbe ove mjere, do kraja 4Q/2022. usvojit će se plan aktivnosti CERP-a u svrhu pokretanja aktivnosti za osiguranje preduvjeta za raspolaganje trenutno za prodaju neraspioloživog dijela portfelja CERP-a te će do kraja 4Q/2025. biti objavljena prodaja svih poduzeća u portfelju CERPa koja trenutno nisu raspoloživa za prodaju, a s kojih će biti ukinute rezervacije, prema dinamici ukidanja rezervacija i ukoliko ista ne budu dodijeljena prijašnjim vlasnicima. U pogledu broja prodanih poduzeća, u razdoblju od 2021. do 2Q/2026. realizirat će se prodaja 20 poduzeća u portfelju CERP-a koja trenutno nisu raspoloživa za prodaju, a biti će raspoloživa za prodaju nakon stvaranja preduvjeta koji uključuju rješavanje sudskih postupaka i skidanje rezervacija.

Za provođenje postupaka privatizacije koristiti će se sredstva CERP-a (primici od prodaje dionica i udjela, naknade za upravljanje i raspolaganje dionicama i udjelima trgovačkih društava), a što ni na koji način ne uključuje državnu potporu niti jednom društvu koje se nalazi na upravljanju u portfelju CERP-a. CERP ne sudjeluje u troškovima restrukturiranja u niti jednom društvu u kojem se trenutno provodi postupak restrukturiranja. Sredstva CERP-a će se u okviru provedbe ove reforme koristiti za troškove poput troška oglašavanja, troškova prodaje

na ZSE i ostalih troškova vezanih uz prodaju društava (troškovi potpisa, solemnizacije ugovora, punomoći i sl).

Nositelj provedbe	MPGI
Ciljna skupina	Društva koja nisu od posebnog interesa za Hrvatsku kojima upravlja CERP s posebnim fokusom na društva koja dosad nisu mogla biti oglašena za prodaju ili prodana s obzirom na financijski položaj istih ili na neriješene imovinsko pravne odnose.
Procijenjeni trošak	Nisu potrebna sredstva iz RRF-a; za provedbu će se koristiti sredstva CERP-a (prihodi od prodaje i naknade od raspolaganja), a uključivat će troškove procjene vrijednosti društva, troškove oglašavanja, troškove prodaje na ZSE, troškove upravljanja i ostale troškove vezane uz prodaju (troškovi potpisa, solemnizacije ugovora, punomoći i sl).
Razdoblje provedbe	4/2021.-6/2026.

C2.4. R5 Optimizacija upravljanja nekretninama u državnom vlasništvu

Izazov

Nekretnine u državnom vlasništvu prvorazredni su kapital čijim se učinkovitim upravljanjem mogu ostvariti povoljni i gospodarski i fiskalni učinci. Utjecaj uspješnog upravljanja državnim nekretninama prelijeva se na brojne sektore i sva područja gospodarskog i društvenog života, što se najbolje vidi na primjeru razvoja suradnje države s JLP(R)S. U razdoblju 2016.-2020., Hrvatska je darovala JLP(R)S i komunalnim tvrtkama u njihovu vlasništvu nekretnine ukupne procijenjene tržišne vrijednosti 822 milijuna kuna u svrhu izgradnje poduzetničke infrastrukture, ostvarenja projekta od općeg javnog, društvenog i kulturnog interesa, demografske obnove, nacionalnih manjina, gospodarenja otpadom čime se izravno povećava kvaliteta života u zajednicama. Time je neiskorištena i zapuštena državna imovina u obliku zemljišta, stanova, poslovnih prostora i bivše vojne imovine postala veliki potencijal koji omogućava revitalizaciju gradova i općina modernizacijom društvene infrastrukture, unaprjeđenjem investicijske klime i poticanjem konkurentnosti gospodarskog razvoja i zapošljavanja, otvaranjem novih radnih mjesta.

U proteklom razdoblju odrađene su brojne aktivnosti na poboljšanju upravljanja državnim nekretninama i smanjenju nekretninskog portfelja te su tako objavljena 73 javna poziva za raspolaganje nekretninama, od čega 5 međunarodnih javnih poziva za realizaciju investicijskih projekata, sklopljeno je 2480 ugovora o raspolaganju nekretninama te ostvaren prihod državnog proračuna od nefinancijske imovine u iznosu 831 milijun kuna.

Glavni izazov u upravljanju nekretninama u državnom vlasništvu predstavlja utvrđivanje jasne politike vlasništva i strateškog interesa, odnosno utvrđivanje i razgraničavanje državnih nekretnina od strateškog i nestrateškog značaja. Također, dodatni izazov predstavlja i neaktivna (trenutačno nedovoljno iskorištena ili potpuno izvan funkcije) državna imovina u obliku zemljišta, bivših vojnih nekretnina, poslovnih zgrada i stanova koja državi stvara trošak. Učinkovitost upravljanja portfeljem nekretnina niska je i nezadovoljavajuća zbog kompliciranih postupaka raspolaganja, neadekvatne interne baze podataka, velikog broja aktivnih predmeta te nerazvijenog sustava za podatkovno i programsko upravljanje portfeljem nekretnina.

Cilj

Osnovni cilj reforme je na temelju provedene analize postojećeg stanja u upravljanju nekretninama u državnom vlasništvu, definiranja državnih nekretnina od strateškog i nestrateškog značaja i razvijanja metodologije za smanjenje portfelja nekretnina i aktivaciju neiskorištene imovine povećati komercijalizaciju i privatizaciju nekretninama u državnom vlasništvu. Očekuje se da će se time do kraja 2024. ostvariti prihod državnog proračuna od oko 1 milijardu kuna. Osim toga, nastavit će se suradnja s JLP(R)S u svrhu ostvarenja projekata koji su od osobitog značaja za razvoj regija, gradova i općina, podupirući time i bolju iskorištenost sredstava fondova EU. Provedbom ovih aktivnosti uz izgradnju učinkovitog IT alata za upravljanje nekretninama te prilagodbom regulatornog okvira u skladu s najboljim međunarodnim praksama stvorit će se preduvjeti za sustavno i učinkovito upravljanje državnim nekretninama i aktivniju ulogu države u procesima raspolaganja nekretninama u državnom vlasništvu.

Opis

Utvrdit će se jasna i dugoročna politika vlasništva u pogledu definiranja portfelja od strateškog interesa, optimizirati upravljanje i ubrzati aktivaciju neiskorištenih nekretnina u državnom vlasništvu, uz praćenje aktivnosti upravljanja, ali i rezultata i učinaka od upravljanja nekretninama u državnom vlasništvu te istodobno smanjivati portfelj nekretnina. Nastavit će se daljnje unaprjeđenje odnosa s JLP(R)S s naglaskom na ostvarenje projekta u korist gospodarstva i šire zajednice, radi poticanja investicija i regionalnog osnaživanja ruralnih sredina i potpomognutih područja. Kako bi MPGI posjedovalo zahtijevane kompetencije za implementaciju optimiziranog sustava upravljanja poticat će se edukacija odnosno jačanje kompetencija državnih službenika, ovisno o specifičnostima pojavnih oblika nekretnina u državnom vlasništvu.

U pogledu reforme optimiziranja upravljanja nekretninama u državnom vlasništvu, postojeći regulatorni okvir u Hrvatskoj isključuje pitanje državnih potpora, bilo nedozvoljenih ili dopuštenih. Ministarstvo nadležno za upravljanje državnom imovinom nikada do sada nije izradjivalo programe potpora za raspolaganje nekretninama, niti je bilo slučaja pojedinačnih potpora.

Raspolaganje bez naknade provodi se u korist korisnika državnog proračuna, i to u korist JLP(R)S ili u korist drugih TDU, a što ne predstavlja državnu potporu i jasno je tako i navedeno u pozitivnim propisima.

Što se tiče prodaje nekretnina, sukladno zakonu iste se prodaju putem javnog natječaja/poziva, osim u slučajevima kada propisi dozvoljavaju neposrednu prodaju. Sve nekretnine, bez obzira na način prodaje, prodaju se po tržišnoj vrijednosti na temelju procjene ovlaštenih sudskih vještaka, stoga nema govora o potpori, odnosno nižoj cijeni te se sve transakcije izvršavaju u skladu sa uobičajenim tržišnim uvjetima.

O svemu navedenom vodit će se računa i u budućim zakonodavnim izmjenama i dopunama, a ova reforma bi prvenstveno trebala pomoći i da se ubrzaju procedure za smanjenje portfelja, a ne da se ubrza prodaja nekretnina i smanjenje portfelja po nižim cijenama u odnosu na tržišne.

Zaključno, javni natječaji, procjena neovisnih ovlaštenih sudskih vještaka tržišne vrijednosti nekretnina i raspolaganje bez naknade isključivo u korist JLP(R)S i TDU isključuju bilo kakva pitanja državnih potpora pri raspolaganju nekretninama.

Provedba

Provedbu će koordinirati MPGI i Državne nekretnine d.o.o. sukladno Zakonu o ustrojstvu i djelokrugu tijela državne uprave i Zakonu o upravljanju državnom imovinom.

Do kraja 2Q/2022., izvršit će se detaljna analiza postojećeg modela upravljanja nekretninama uz preporuke za poboljšanje postojećeg zakonodavnog okvira kako bi se do kraja zadnjeg kvartala 2023. definirala jasna politika vlasništva u pogledu definiranja portfelja od strateškog interesa odnosno izradio izvještaj kojim se identificira strateška i nestrateška nefinancijska imovina te omogućilo strateško i transparentnije upravljanje državnom imovinom i fleksibilnije i tržišno usmjereno raspolaganje istom.

Do kraja 4Q/2022., utvrdit će se metodologija za smanjenje portfelja nekretnina i bržu i učinkovitu aktivaciju neiskorištene državne imovine. Identificirat će se ključni financijski i nefinancijski pokazatelji učinaka te razviti metodologija za upravljanje učincima od upravljanja i raspolaganja državnim nekretninama za sve pojavne oblike imovine na upravljanju MPGI.

Po izradi metodologije pristupit će se razvoju IT sustava koji neće biti samo administrativni već i upravljački i koji će se bazirati na izrađenoj metodologiji za smanjenje portfelja nekretnina u državnom vlasništvu i bržu i učinkovitu aktivaciju neiskorištene državne imovine. Razvoj IT sustava značit će programsku nadogradnju i podršku standardiziranom i metodološki razrađenom modelu ažurnih i autentičnih značajki/atributa pojavnih oblika nekretnina u državnom portfelju odnosno podršku izrađenoj metodologiji, kao osnovi za kvalitetno i razvidno strateško i operativno upravljanje, odnosno donošenje odluka o upravljanju različitim pojavnim oblicima nekretnina (primjerice odluka o odabiru najadekvatnijeg načina stavljanja istih u uporabu) i upravljanjem učincima od upravljanja imovinom. Predviđeno informatičko rješenje značit će i uspostavu elektroničke veze s bazama podataka drugih tijela državne uprave i institucija (povezivanje s vanjskim web servisima) te s JLP(R)S i osigurat će veću vjerodostojnost i validnost, ali i sistemsku kontrolu podataka, razvidniji nadzor nad aktivnostima upravljanja nekretninama i odlukama o korištenju iste te u dugom roku omogućiti praćenje učinaka od upravljanja i upošljavanja istih u razvojne projekte, a nastavno na međunarodno priznatu praksu i uočena ograničenja postojećeg sustava upravljanja. Predloženi IT sustav značit će i unaprjeđenje postojećih internih evidencija o pojavnim oblicima nekretnina ciljne skupine, čime će se omogućiti kvalitetnija dostava podataka u Središnji registar državne imovine koji predstavlja sveobuhvatnu evidenciju nefinancijske i financijske imovine u državnom vlasništvu, imovine JLP(R)S, imovine trgovačkih društava, zavoda i drugih pravnih osoba čiji je osnivač Republika Hrvatska i/ili JLP(R)S, imovine ustanova kojima je jedan od osnivača RH i/ili JLP(R)S, imovine ustanova kojima je jedan od osnivača ustanova čiji je osnivač RH i/ili JLP(R)S i imovina pravnih osoba s javnim ovlastima te imovine koja je tim pravnim osobama na temelju posebnog propisa ili pravnog posla dana na upravljanje ili korištenje bez obzira na visinu vlasničkih udjela.

Zaključno, razvoj IT sustava kakav se predlaže u okviru ove reformske mjere služiti će za uspješno upravljanje portfeljem nekretnina Ministarstva te još važnije, za brže i optimalnije donošenje odluka o raspolaganju nekretninama te najvažnije, za upravljanje učincima od upravljanja i raspolaganja nekretninama ministarstva, a što se postavlja kao nužno za transparentno donošenje i ocjenu donošenja odluka u upravljanju i raspolaganju pojavnim oblicima nekretninama u državnom vlasništvu i procjenu učinkovitosti javne uprave u ovom

upravnom području. Adekvatno praćenje učinaka od upravljanja nužno je za optimalno upošljavanje istih u razvojne projekte.

Optimizacija upravljanja nekretninama u državnom vlasništvu značiti će intenziviranje aktivnosti u svrhu smanjenja portfelja nekretnina u državnom vlasništvu i bržu i učinkovitiju aktivaciju neiskorištene državne imovine u razvojne projekte RH. U tom pogledu do kraja 2Q/2026. sklopit će se 4500 ugovora o raspolaganju nekretninama u državnom vlasništvu (kako ugovora s naknadom u korist državnog proračuna tako i ugovora bez naknade) u svrhu povećanja fiskalnog učinka, smanjenja javnog duga i realizacije razvojnih projekata RH. Navedeno će se ostvariti pojačanom objavom javnih natječaja za raspolaganje nekretninama, stvaranjem preduvjeta za objavu međunarodnih javnih poziva za realizaciju investicijskih projekata i daljnjim unaprjeđenjem odnosa s JLPRS i komunalnim tvrtkama u njihovom vlasništvu u svrhu realizacije razvojnih (infrastrukturnih, kulturnih, socijalnih, gospodarskih, demografskih) projekata za dobrobit zajednice i ukupnog gospodarskog razvoja RH.

Preciznije kazano, planira se stoga do kraja 2Q/2026. sklopiti 3000 ugovora s naknadom (što uključuje prodaju i davanje u zakup, osnivanja prava služnosti, prava građenja i razvrgnuća suvlasničkih zajednica) i 1500 ugovora bez naknade (što uključuje darovanja nekretnina u korist JLP(R)S , osnivanje prava služnosti za realizaciju ključnih infrastrukturnih projekata, osnivanja prava građenja i dodjelu nekretnina na uporabu TDU–ima i ostalim korisnicima državnog proračuna.

Od predviđenih 4500 sklopljenih ugovora do kraja drugog kvartala 2026., njih 3000 se predviđa sklopiti do kraja 2024. godine. U svrhu praćenja realizacije 3000 ugovora do kraja 2024., do kraja 2Q/2022. objavit će se 72 javna natječaja za raspolaganje nekretninama te će se do drugog kvartala 2024. donijeti 6 Odluka Vlade o pokretanju postupaka za objavu međunarodnih javnih poziva i realizaciju investicijskih projekata. Također, od 3000 ugovora o raspolaganju nekretninama koji se planiraju zaključiti do kraja 2024., do kraja 2022. sklopit će se njih 1200.

Obzirom da predložena reforma obuhvaća razdoblje od 2021. do kraja 2Q/2026., aktivnosti u svrhu smanjenja portfelja nekretnina u državnom vlasništvu i brže i učinkovitije aktivacije neiskorištene državne imovine, intenzivirati će se i u 2025. i 1Q/2026. kada će se zaključiti i dodatnih 1500 ugovora o raspolaganju nekretninama u državnom vlasništvu, od čega 1000 ugovora sa naknadom i 500 ugovora bez naknade.

Raspolaganje nekretninama odnosi se na prodaju nekretnina (natječaji za prodaju stanova, poslovnih prostora i zemljišta), zakup nekretnina (u pojavnom obliku zemljišta) te osnivanje prava građenja (zemljišta), dok se međunarodni javni pozivi za realizaciju investicijskih projekata odnose na prodaju i pravo građenja. Utvrdit će se i popis prioritetnih postupaka razvrgnuća suvlasničkih zajednica koji su prepreka raspolaganju zbog nemogućnosti postizanja dogovora o načinu raspolaganja između suvlasnika, čime će se omogućiti uspješna priprema prioritetnih investicijskih projekata za aktivaciju neiskorištene državne imovine.

U širem obuhvatu, a nastavno na ovu reformsku mjeru podnesena je prijava projektnog prijedloga u okviru TSI instrumenta pod nazivom "*State owned property management optimization programme*" te je isti u dijelu izrade prethodno u tekstu spomenute metodologije za smanjenje portfelja nekretnina i bržu i učinkovitu aktivaciju neiskorištene državne imovine, kao i izrade analitičke podloge za identificiranje i razgraničavanje strateške od nestrateške nefinancijske imovine u vlasništvu države i utvrđivanje jasne vlasničke politike kada je riječ o nekretninama kao pojavnom obliku imovine u državnom portfelju, odobren za financiranje.

Procijenjeni trošak reforme odnosi se dakle na izgradnju i implementaciju informacijskog sustava, a procjena je izvršena na temelju dosadašnjeg iskustva u javnoj nabavi usluga za izgradnju središnjeg IT sustava za upravljanje državnom imovinom (za nekretnine i za financijsku imovinu) i iznosima iskazanim u tadašnjim ugovorima s naručiteljima u 2016. i 2017. (vidi ProDII (gov.hr)).

Procijenjeni trošak uključivat će i naknadu za nadzor i vođenje projekta u iznosu do 10% procijenjenog troška.

U pripremi, proces izgradnje i implementacije informacijskog sustava u okviru ove reformske mjere obuhvatit će izradu (tehničke) dokumentacije za nadmetanje za nabavu usluga, objavu javnog natječaja i potpisivanje ugovora s izvođačem. Proces izgradnje i implementacije informacijskog sustava po potpisivanju ugovora sa izvođačem uključuje faze izrade i implementacije aplikacijskog sustava, a što predviđa analizu i dizajn (funkcionalna specifikacija i dizajn rješenja) – cca 25% ukupnog troška, višemjesečni razvoj aplikacije (u skladu sa u tehničkoj dokumentaciji dogovorenim funkcionalnostima) s održavanjem i podrškom – cca 25% ukupnog troška, licence za platforme (20% ukupnog troška), testiranje i edukaciju (10%) te implementaciju na produkciju sustava (10%). Navedene aktivnosti zahtjevati će angažman različitih vrsta IT stručnjaka. Uzimajući u obzir iskustva na razvoju određenih sustava u ranijim razdobljima (vidi ProDII (gov.hr)) i tržišne cijene potrebitih licenci za platforme okvirne satnice, kao i troškovnik Udruženja za IT pri Hrvatskoj gospodarskoj komori (Službeni dokument: Prosječna cijena rada u IT sektoru, 25.3.2021, Hrvatska gospodarska komora RH.), i to oko 4.200 kn za sistemskog inžinjera, 4.500 kn za programera, 5.250 kn za konzultanta te oko 4.500 kn za voditelja projekta (po čovjek/danu) procijenjuju se i troškovi različitih profila prethodno u tekstu navedenih stručnjaka od cca 375 čovjek/dana, a što iznosi oko 1.800.000 kn, po prosječnoj cijeni od 4.700 kn čovjek/dan. Tržišne cijene potrebitih licenci za platforme s uključenim održavanjem do prvih 12 mjeseci od trenutka isporuke licence procijenjuju se u vrijednosti cca 20% vrijednosti projekta, odnosno cca 500.000 kn), a što će također činiti predmet ugovora.

Procijenjeni trošak ove reforme uključivati će i naknadu za nadzor i vođenje projekta u iznosu do cca 10% procijenjenog troška, odnosno do oko 200.000 kn.

Procijenjeni trošak drži se opravdanim te se uklapa u scenarij da će se priprema za izradu, izrada i implementacija sustava odvijati u 2023. i 2024., a po izrađenoj metodologiji u razdoblju zaključno sa 4Q/2022. godine.

Realizacija izrade i implementacije IT sustava koja je predviđena do kraja 2024., a prema izrađenoj metodologiji za smanjenje portfelja nekretnina, pratiti će se sa do kraja 2023. provedenim javnim natječajem za izradu IT aplikacije.

Nositelj provedbe	MPGI
Ciljna skupina	MPGI, Državne nekretnine d.o.o. i druga TDU koja sudjeluju u postupcima upravljanja i raspolaganja nekretninama u državnom vlasništvu.
Procijenjeni trošak	2.500.000 kn
Razdoblje provedbe	2/2021.-6/2026.

C2.5. Moderno pravosuđe spremno za buduće izazove

Veza s Europskim semestrom i/ili strateškim dokumentima i kontekst reforme

Jedan od osnovnih strateških ciljeva istaknutih u NRS-u je postizanje učinkovitog i djelotvornog pravosudnog sustava koji će pridonijeti razvoju gospodarstva i odgovoriti na očekivanja građana u pogledu daljnjeg jačanja vladavine prava.

Brojne reforme u posljednjih 15 godina su značajno doprinijele unaprjeđenju funkcioniranja pravosudnog sustava, naročito na područjima učinkovitosti, neovisnosti, nepristranosti, transparentnosti, profesionalizma, kvalitete i pristupa pravosuđu, a odnosile su se na: organizaciju pravosudnog sustava, institucionalne uloge i odgovornost sudionika te reformu pojedinih sudskih postupaka kao i borbu protiv korupcije i organiziranog kriminaliteta. Područje na kojem se intenzivno radilo je bilo i informatizacija pravosudnog sustava, a najznačajniji „proizvod“ nastao u tim nastojanjima je sveobuhvatni informacijski sustav praćenja i upravljanja predmetima u sudovima i državnim odvjetništvima (ICMS i CTS).

Kontinuirano su jačani i neovisnost i kapaciteti Državnog sudbenog vijeća, Državnoodvjetničkog vijeća i Pravosudne akademije. S ciljem uravnoteženja radne opterećenosti rješavatelja na sudovima, boljeg korištenja raspoloživih ljudskih potencijala i osiguranja lakšeg pristupa pravosuđu, provedeno je nekoliko reorganizacija mreže pravosudnih tijela (2009., 2010., 2011., 2015. i 2019.).

Kroz cijelo navedeno vrijeme, reformski smjerovi bili su utvrđeni u strateškim dokumentima, Do 4Q/2021. planira se donošenje Nacionalnog plana razvoja pravosudnog sustava za razdoblje 2021.-2027.

Sve poduzete reformske mjere rezultirale su značajnim napretkom u smanjenju broja neriješenih predmeta, skraćivanju trajanja pojedinih vrsta postupaka i ujednačavanju radne opterećenosti rješavatelja u pravosudnim tijelima.

Ukupan broj neriješenih predmeta na kraju 2004. bio je 1.640.365, da bi na kraju 2020. ukupan broj neriješenih predmeta na sudovima bio približno 450.000, što predstavlja smanjenje od 73%.

Trajanje sudskih predmeta sustavno se prati od 2010., od kada su u informacijskom sustavu za upravljanje predmetima (ICMS) dostupni svi relevantni podaci. Navedeno praćenje i njegovi rezultati baziraju se na pokazateljima učinkovitosti definiranima od strane Komisije Vijeća Europe za učinkovitost pravosuđa (CEPEJ) – stopa ažurnosti i očekivano vrijeme rješavanja predmeta, ali i svim ostalim pokazateljima učinkovitosti rada sudova (prosječan broj riješenih predmeta po rješavatelju, prosječan broj neriješenih predmeta po rješavatelju, stvarno prosječno trajanje predmeta od datuma početka postupka do njegovog pravomoćnog okončanja kroz sve instance).

Prosječno trajanje upravnih sporova u 2010. bilo je 825 dana, a 2020. 235 dana. Prosječno trajanje parničnih i trgovačkih predmeta u 2010. bilo 462 dana, da bi 2016. trajanje ove vrste predmeta bilo približno 364 dana. Podaci za naredne godine (2017.-2020.) ukazuju na pogoršanje ovog trenda zbog čega je upravo na ovom području potrebno uložiti dodatne reformske napore.

Unatoč značajnom smanjenju broja neriješenih sudskih predmeta, sustav i dalje opterećuje broj starijih predmeta. Od 2017. intenzivno se radilo na rješavanju predmeta koji se u sudovima vode preko deset godina. Praćenjem rješavanja tih predmeta (dostavom mjesečnih izvješća MPU-u od strane sudova) nastojalo se osigurati brže rješavanje predmeta starijih od 10 godina

koji se vode pred općinskim, županijskim i trgovačkim sudovima te Visokim trgovačkim sudom Republike Hrvatske. Od 2016. do kraja 2018. smanjen je broj tih predmeta za 24%, odnosno sa 15.373 predmeta na 9.131 predmet. U razdoblju od kraja 2018. do kraja 2020. broj starih neriješenih predmeta smanjen je za dodatnih 8% (8.426 predmeta na kraju 2020.). S obzirom na postignuto smanjenje broja predmeta starijih od deset godina, fokus MPU-a u predstojećem razdoblju će biti na predmetima starijim od sedam godina.

Što se tiče ujednačavanja radne opterećenosti rješavatelja, kroz cikluse reorganizacije mreže sudova nastojala su se uspostaviti pravosudna područja optimalne veličine, kako bi se postigao uravnotežen odnos između osiguranja pristupa pravosuđu i eliminiranja značajnih odstupanja od prosječne opterećenosti rješavatelja u nekom pravosudnom području na nacionalnoj razini (npr. Općinski građanski sud u Zagrebu prije reorganizacije 2015. godine je po rješavatelju bio opterećen sa 650 primljenih predmeta, dok je krajem 2019. nakon drugog ciklusa reorganizacije taj broj smanjen na 270 predmeta po rješavatelju).

Za naglasiti je kako je priljev predmeta na sudove Hrvatske jedan od najvećih u Europi (2,9 primljenih parničnih i trgovačkih predmeta na 100 stanovnika dok je europski prosjek 2,2).

U pravosudnom sustavu danas radi približno 15.000 zaposlenih, od čega približno 10.000 otpada na pravosudna tijela (približno 1.670 sudaca, 600 državnoodvjetničkih dužnosnika te oko 7.800 službenika i namještenika). Cjelokupni proračun pravosudnog sustava iznosi oko 442.000.000 eura, od čega oko 186.000.000 eura otpada na sudove, a oko 58.000.000 eura na državna odvjetništva. Mrežu sudova čine: 34 općinska suda, devet trgovačkih sudova, četiri upravna suda, 15 županijskih sudova, Visoki trgovački sud, Visoki upravni sud, Visoki prekršajni sud i Visoki kazneni sud te Vrhovni sud kao najviši sud. U mreži državnih odvjetništava je ustanovljeno: 25 općinskih državnih odvjetništava, 15 županijskih državnih odvjetništava, Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (USKOK) te Državno odvjetništvo RH.

Tijekom proteklih 15 godina sustav za upravljanje sudskim predmetima eSpis (ICMS) je postupno implementiran u sudovima te je danas, potpuno funkcionalan i kroz vrijeme nadograđivan, u upotrebi na svim vrstama i razinama sudova osim četiri prvostupanjska upravna suda zajedno s Visokim upravnim sudom RH u čije će se poslovanje eSpis sustav implementirati do kraja 2021. U sustavu eSpis vode se predmeti svih vrsta postupaka na sudovima, osim zemljišnoknjižnih i predmeta sudskog registra, za koje su se zbog specifičnosti ove vrste predmeta razvile posebne aplikacije (ZIS i Sudski registar). Od 2007., kada je prvi sud započeo s korištenjem ovog sustava, eSpis je danas u tzv. zreloj fazi, što znači da je stabilan, dostupan svim relevantnim korisnicima i jedini je izvor podataka o sudskim predmetima. ICMS sadrži detaljne podatke o sudskim predmetima, niz statističkih i upravljačkih izvješća centraliziranih i dnevno dostupnih svim donosiocima odluka, kako samim sucima, predsjednicima sudova, tako i MPU te Vrhovnom sudu.

Osim upravljanja sudskim predmetima od njihova zaprimanja do arhiviranja, ovaj sustav podržava rad s elektroničkim spisima, transparentnu dodjelu predmeta, prijem i otpremu pismena elektroničkim putem, razmjenu podataka i dokumenata s drugim IT sustavima te javno dostupne e-usluge: e-komunikacija, e-oglasna ploča, e-predmet, izdavanje uvjerenja da se ne vodi kazneni postupak, objava registra insolventnosti, provjera vjerodostojnosti elektroničkih sudskih dokumenata i dr.

-e-komunikacija – komunikacija sudova i vanjskih korisnika putem interoperabilnih sustava suda i vanjskih korisnika ili putem sustava za upravljanje sudskim predmetima (eSpis) i sigurnih elektroničkih poštanskih pretinaca vanjskih korisnika.

e-oglasna ploča – javna usluga koja omogućuje pregled odluka i drugih pismena općinskih, županijskih, trgovačkih i upravnih sudova u Hrvatskoj, Financijske agencije u ovršnim postupcima te javnih bilježnika.

e-predmet – javna usluga strankama, punomoćnicima i drugim zainteresiranim osobama koje sudjeluju u sudskim postupcima. Pretragom po sudu i poslovnom broju predmeta posjetitelju se omogućuje informiranje o tijeku i dinamici rješavanja predmeta u redovnom postupku i postupku po pravnom lijeku.

Izdavanje uvjerenja da se ne vodi kazneni postupak – usluga koja se pruža na zahtjev stranaka za kaznena djela koja se gone po službenoj dužnosti. Putem sigurnog elektroničkog poštanskog pretinca stranka može zatražiti i zaprimiti ovo uvjerenje koje se automatski generira iz sustava eSpis.

Registar insolventnosti – baza podataka uspostavljena u skladu s Uredbom (EU) 2015/848 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2015. o postupku u slučaju nesolventnosti radi objave informacija u vezi s postupcima u slučaju nesolventnosti. Podaci u Registru preuzimaju se elektroničkim putem iz sustava eSpis u kojem se vode stečajni predmeti.

U cilju administrativnog rasterećenja sudova te povećanja produktivnosti na poslovima otpreme, u 2019. uveden je sustav eDostava, koji omogućuje elektroničko slanje dokumenata sa sudova prema pružatelju poštanskih usluga. Sudska pismena se potpisuju kvalificiranim elektroničkim potpisom i elektronički šalju pružatelju usluge na centralizirani ispis i dostavu strankama. Povratno se putem Track&Trace sustava ažuriraju statusi dostave pošiljaka u eSpis sustavu.

U sklopu projekta „Nadogradnja aplikativnog sustava eSpis“ financiranog iz Europskog socijalnog fonda, razvijen je jedinstveni web portal sudova putem kojeg je javnosti omogućen pristup sudskim e-uslugama i bitnim informacijama o radu svakog suda. Svaki sud ima vlastitu web stranicu, s jednakim dizajnom za sve sudove.

Unutar eSpisa razvijen je portal za suce koji, među ostalim, omogućava i njihov rad od kuće. Pravo pristupa u ovaj dio portala imaju svi suci, sudski savjetnici te predsjednici i zamjenici predsjednika sudova i sudskih odjela.

Sustav eSpis interoperabilan je i komunicira s drugim IT sustavima:

- sustavom Sudskog registra
- Zajedničkim informacijskim sustavom zemljišnih knjiga i katastra (ZIS)
- sustavom Evidencije o osobnim identifikacijskim brojevima
- sustavom Jedinstvenog registra osoba
- kaznenom evidencijom
- prekršajnom evidencijom
- sustavom državnog odvjetništva Case Tracking System (CTS),
- sustavom MUP-a
- sustavom DZS
- sustavom SupraNova (za objavu sudskih odluka)

- sustavom e-Građani (središnji državni portal za pružanje e-usluga građanima)
- sustavom FINA-e.

Razvoj sustava eSpis u velikoj je mjeri reformirao i poslovne procese u sudovima. Poslovni procesi prvenstveno ovise o procesnim rješenjima u pojedinim vrstama postupaka, ali i dostupnim IT rješenjima.

Jedna od najvažnijih aktivnosti u protekle dvije godine bila je uvođenje sustava e-komunikacije na sudovima. Ovaj sustav, arhitekturno razvijen kao modul unutar sustava eSpis, korisnicima omogućuje podnošenje zahtjeva i drugih podnesaka s prilozima sudu, potpisanih kvalificiranim elektroničkim potpisom. S druge strane, sudovi elektroničkim putem dostavljaju pismena (odluke i drugo) u siguran elektronički poštanski sandučić. Također, strankama je kroz sustav eKomunikacije omogućeno i plaćanje sudskih pristojbi.

Sustav e-komunikacija za sada je uveden na trgovačke, županijske i općinske sudove, Visoki trgovački sud RH i Vrhovni sud, i to u građansku granu suđenja. Korisnici sustava trenutno su odvjetnici, javni bilježnici, sudski vještaci, procjenitelji i tumači, stečajni upravitelji i povjerenici. Prema podacima iz prosinca 2020. oko 49% svih podnesaka i otpravaka na trgovačkim sudovima, a 26% na općinskim sudovima šalje se e-komunikacijom. Korištenje sustava e-komunikacija je dobilo snažan zamah pogotovo tijekom 2020., nakon što je izmjenama Zakona o parničnom postupku e-komunikacija uvedena kao obvezna za pravne osobe (fizičke osobe i dalje imaju izbor između elektroničke i pisane fizičke komunikacije). Uvjeti pandemije virusa COVID-19 su također doprinijeli povećanoj upotrebi e-komunikacije u interakciji sa sudovima.

Cilj uspostavljanja e-komunikacije bilo je administrativno rasterećenje sudova, ubrzanje sudskih postupaka i učinkovitija naplata sudskih pristojbi. Ova vrsta komunikacije predstavlja prvi korak u stvaranju potpunog elektroničkog spisa na sudovima. Prva vrsta sudskog postupka u kojoj je provedena potpuna digitalizacija 2019. bio je jednostavni postupak stečaja potrošača.

Na prve reformske inicijative infrastrukturnih ulaganja nastavili su se projekti financirani iz zajmova Svjetske Banke, darovnice Norveškog financijskog mehanizma, strukturnih fondova i značajnih ulaganja iz državnog proračuna u sklopu kojih su izvršene ili su u tijeku rekonstrukcije, sanacije i dogradnje zgrada na lokacijama osam pravosudnih tijela te projekti energetske obnove na lokacijama tri pravosudna tijela i dijela jednog zatvora. U sklopu posljednjeg zajma Svjetske Banke i J4B projekta planirano je izvođenje infrastrukturnih radova u četiri suda.

Bitan reformski iskorak u dijelu koji se odnosi na infrastrukturna ulaganja odnosi se na uvođenje ERP rješenja (Enterprise Resource Planning) za učinkovitije upravljanje ljudskim i materijalnim resursima, financijsko poslovanje i imovinu cjelokupnog pravosudnog sustava (MPU, svi sudovi i državna odvjetništva te zatvorsko-probacijski sustav).

U sklopu ERP rješenja uspostavit će se Registar imovine, koji će sadržavati centralizirani popis imovine cjelokupnog pravosudnog i kaznenog sustava, uvesti jasnu kategorizaciju nekretnina, omogućiti upis i izmjenu podataka, definirati upravljanje nadležnostima organizacijskih jedinica vezanim za imovinu (uključivo opis odgovornosti pojedinačnih zaposlenika na konkretnoj imovini), a u cilju preciznije demarkacije nadležnosti vezane uz facility u odnosu na asset menadžment upravljanja imovinom. Ovaj modul će se u predstojećem razdoblju razviti u okviru aktivnosti financirane iz Europskog socijalnog fonda, a ostali moduli (upravljanje ljudskim potencijalima, financije i računovodstvo) će biti integrirani kroz središnju državnu informacijsku infrastrukturu.

Dosad provedene, prethodno opisane reforme pravosudnog sustava polučile su značajne rezultate, međutim uz kontinuirano unaprjeđenje odgovarajućeg normativnog okvira, identificirana su određena područja u kojima su potrebni daljnji napori kako bi se otklonili uočeni nedostaci i u konačnici poboljšala učinkovitost provedbe postupaka na sudovima. Za navedeno će biti potrebno nastaviti proces digitalizacije pravosuđa uz optimizaciju poslovnih procesa i poboljšanje sustava planiranja kao i daljnje ulaganje u pravosudnu infrastrukturu. Za očekivati je kako će ulaganje u ova dva smjera imati pozitivan utjecaj na poboljšanje učinkovitosti i kvalitete pravosudnog sustava općenito, a pogotovo u područjima kao što su: trajanje parničnih i trgovačkih predmeta, smanjenje broja neriješenih predmeta, transparentnost, optimizacija poslovnih procesa, ali i rad pravosudnih tijela u uvjetima pandemije bolesti COVID-19. Osim korištenja alata koji omogućuju vođenje sudskog postupka prilagođeno uvjetima pandemije, pravosudni sustav potrebno je pripremiti i za učinkovito suočavanje s ekonomskim i socijalnim posljedicama ove krize (povećanje broja ovršnih postupaka, predmeta stečaja potrošača i stečaja poslovnih subjekata, povećanje broja predmeta nasilja u obitelji i dr.).

U predstojećem razdoblju pozornost će se posvetiti i daljnjem jačanju institucionalnih kapaciteta Državnog sudbenog vijeća i Državnoodvjetničkog vijeća, posebno povećanjem njihovih ljudskih potencijala za 50%, za što će biti osigurana sredstva u državnom proračunu.

Navedeni izazovi i potreba daljnjeg rada na poboljšanju ovih područja istaknuti su i u Izvješću Europske komisije o vladavini prava za 2020., kao i u Izvješću EK-a za Hrvatsku 2020. (EC Country Report). Također, isto je naglašeno u okviru CSR 2019/4c i CSR 2020/4b kojima se ukazuje na potrebu za skraćivanjem trajanja sudskih postupaka i unaprijeđenjem elektroničke komunikacije na sudovima.

Ispunjenje identificiranih reformskih mjera, uz aktivno sudjelovanje i koordinaciju sa svim relevantnim dionicima pravosudnog sustava, značajno će doprinijeti dostizanju cilja Hrvatske, da u području učinkovitosti pravosuđa kroz idućih 10 godina bude među 15 najboljih pravosudnih sustava EU u skladu s pokazateljima učinkovitosti pravosuđa (CEPEJ, EU Justice Scoreboard).

Obuhvat reforme i investicija, razina pripremljenosti i vrijeme potrebno za provedbu

(a) Reformske mjere

C2.5. R1 Povećanje učinkovitosti pravosudnog sustava za veće povjerenje građana

Izazov

Iako je broj neriješenih predmeta značajno smanjen u proteklom razdoblju, dugotrajni postupci u određenim vrstama predmeta, kao i visok stupanj nepovjerenja građana u pravosuđe, dovoljan su razlog za daljnje napore i ulaganje upravo u smjeru povećanja učinkovitosti i stjecanja povjerenja građana u pravosudni sustav.

Hrvatski pravosudni sustav, po pitanju neovisnosti pravosuđa, u skladu je s najboljim praksama EU, međutim to nije u dovoljnoj mjeri prepoznato od strane javnosti. Rezultati dosadašnjih ispitivanja dali su jasnu sliku o navedenom, a generalno poboljšanje rezultata ispitivanja javnog mnijenja može se bitno popraviti isključivo konkretnim doprinosima učinkovitijoj i kvalitetnijoj pravnoj zaštiti, uzimajući u obzir da je kod stranaka percepcija nužno uvjetovana i subjektivnim doživljajem očekivanog ishoda sudskog postupka.

Dugotrajnost parničnih postupaka koji se vode na općinskim i trgovačkim sudovima, stečajnih postupaka, neučinkovitost ovršnog postupka, potreba daljnjeg sređivanja sustava zemljišnih knjiga i katastra su područja na kojima će se u predstojećem razdoblju provesti reformski zahvati.

Navedene normativne i organizacijske izmjene u pravosudnom sustavu zahtijevaju nadogradnju postojećih informacijskih sustava korištenjem uspostavljene državne informacijske infrastrukture, širenjem uporabe novih tehnologija u pravosuđu (npr. videokonferencijska tehnologija, uporaba virtualnih asistenata, nove elektroničke usluge za građane itd.), te povezivanjem sustava sa zajedničkim registrima i platformama na razini EU (npr. Europski e-pravosuđe portal, registar nesolventnosti, BRIS registar, informatički alati za sigurnu prekograničnu suradnju, sustav digitalne razmjene e-dokaza (eEDES) itd.).

Kao što je naglašeno u dokumentu „Pregled stanja u području pravosuđa u EU-u za 2020. godinu" (EU Justice Scoreboard), ulaganje u infrastrukturu pravosudnih tijela je bitno za postizanje veće učinkovitosti, ali i profesionalizma u pravosuđu. U analizi Svjetske banke, navodi se kako je postojeća pravosudna infrastruktura u velikom dijelu suboptimalna i neprikladna, što negativno utječe na učinkovitost hrvatskih sudova, ali i percepciju pravosuđa od strane građana i poslovnih subjekata. Također, postojeća pravosudna infrastruktura ne udovoljava novonastalim potrebama funkcioniranja pravosuđa u uvjetima epidemije (poštivanje epidemioloških mjera za stranke i javnost, postojanje infrastrukturnih preduvjeta za korištenje modernih tehnologija, prikladne radne prostorije za pravosudne dužnosnike i službenike u pravosudnim i kaznenim tijelima, itd).

Modernizaciju infrastrukture pravosudnih i kaznenih tijela potrebno je provesti i s aspekta usklađivanja sa standardima EU-a o energetskoj učinkovitosti i smanjenju ugljičnog otiska.

U proteklom razdoblju u pravosudni sustav implementirana su i nadograđivana različita aplikativna rješenja kao podrška različitim poslovnim procesima, a što je otežalo sustavno planiranje i negativno se odrazilo na održivost i razvoj informacijskog sustava.

Cilj

Cilj je uspostavljanje normativnog, tehnološkog i organizacijskog okvira koji će doprinijeti smanjenju broja neriješenih predmeta i skraćivanju sudskih postupaka i usmjerenju na transparentno i učinkovito upravljanje pravosudnim sustavom. Posebna pozornost će se posvetiti daljnjem poboljšanju učinkovitosti rada općinskih i trgovačkih sudova, konsolidaciji i ulaganju u infrastrukturu pravosudnih i kaznenih tijela, osiguranju primjerenijih radnih uvjeta te energetski učinkovitih radnih prostora s posebnim naglaskom na tijela koja se nalaze na gospodarski slabije razvijenim područjima , te unaprjeđenju informatičke infrastrukture pravosudnog informacijskog sustava.

Provedbom ciljeva određenih u akcijskim planovima za povećanje učinkovitosti rada sudova izrađenih u siječnju i veljači 2021., već na kraju 2021. broj neriješenih predmeta i vrijeme trajanja postupaka će bilježiti pozitivne trendove koji će se nastaviti i u svim narednim godinama (detaljnije u provedbi). Intenzivnom suradnjom s predsjednicima sudova, provedbom aktivnosti i projekata usmjerenih na optimizaciju poslovnih procesa, učinkovitijim upravljanjem predmetima, potporom transparentnosti sudskih postupaka, kao i pružanjem kvalitetnog normativnog okvira, pravosudni sustav RH ima za cilj dostizanje one razine učinkovitosti i skraćivanja trajanja postupaka (prvenstveno parničnih i trgovačkih), cilj je do 2026. smanjiti ukupan broj neriješenih predmeta za minimalno 5% u odnosu na 2020. (pod uvjetom da priljev novih predmeta ostane na

razini 2020. godine ili se poveća za najviše 5%), kao i skratiti trajanje parničnih i trgovačkih predmeta za 100 dana u odnosu na 2020. godinu.

Opis

U okviru cjelokupne podkomponente C2.5. Moderno pravosuđe spremno za buduće izazove razrađeno je trinaest reformskih i šest investicijskih mjera koje imaju za cilj dodatno intenzivirati i potaknuti smanjenje broja neriješenih predmeta (prvenstveno starih predmeta) i skratiti duljinu trajanja sudskih postupaka (prvenstveno parničnih, trgovačkih i kaznenih).

Provedba

Reforme:

- Poboljšanje učinkovitosti rada sudova kroz provedbu Akcijskih planova
- Optimizacija poslovnih procesa na sudovima kroz provedbu projekata Operativnog programa "Učinkoviti ljudski potencijali" i Ministarstva vanjskih poslova SAD-a
- Jačanje sustava edukacije čelnika pravosudnih tijela, službenika i drugih sudionika u postupcima pred pravosudnim tijelima kroz osiguravanje infrastrukturnih preduvjeta za rad Pravosudne akademije, sadržajne i kvalitativne dopune kurikuluma i izmjene Zakona o sudovima
- Reforma parničnog postupka kroz propisivanje rokova okončanja postupka na pojedinoj instanci suđenja, uređenje sporova male vrijednosti kao pisanih postupaka, održavanje ročišta na daljinu i uvođenje obveznog tonskog snimanja sudskih rasprava
- Reforma kaznenog postupka kroz uvođenje tonskog snimanja i e-komunikacije, održavanja ročišta na daljinu, video-linka za saslušanje okrivljenika smještenih u kaznenim tijelima
- Reforma i jačanje instituta mirenja kroz normativne izmjene i osiguravanje infrastrukturnih preduvjeta za rad Centra za mirenje na lokaciji budućeg Trga pravde
- Uvođenje dobrovoljnog mirenja u upravne sporove kroz odgovarajuće normativne izmjene i implementacija e-Spisa i e-komunikacije
- Reforma stečajnog postupka i postupka stečaja potrošača kroz odgovarajuće normativne izmjene s ciljem povećanja njihove učinkovitosti
- Unapređenje rješenja važećeg Zakona o zemljišnim knjigama kroz odgovarajuće normativne izmjene i daljnju informatizaciju
- Prilagodba normativnog okvira za rad javnih bilježnika korištenju modernih tehnologija
- Reforma izvanparničnog postupka kroz odgovarajuće normativne izmjene
- Osnivanje obiteljskih odjela na općinskim sudovima s ciljem osiguranja odgovarajuće obiteljsko-pravne zaštite
- Prilagodba rada sudskih vještaka i tumača kroz odgovarajuće normativne izmjene

Investicije:

- Unaprjeđenje e-Spis sustava (uključujući sve module, a s posebnim naglaskom na e-komunikaciju)
- Unaprjeđenje ZIS sustava radi povećanja opsega i kvalitete podataka i zemljišnih knjiga i katastra u BZP

- Razvoj alata za javnu objavu i pretraživanje sudskih odluka s ciljem jačanja transparentnosti cjelokupnog pravosudnog sustava
- Modernizacija i osiguranje prikladnih infrastrukturnih uvjeta za rad Pravosudne akademije, Centra za mirenje te upravnih i trgovačkih sudova sa sjedištem u Zagrebu
- Provođenje mjera energetske učinkovitosti u cilju modernizacije objekata i povećanje učinkovitosti
- Stabilna i otporna IT infrastruktura s ciljem potpune informatičke transformacije cjelokupnog pravosudnog sustava, a s posebnim naglaskom na osiguranje uvjeta za održavanje ročišta na daljinu na svim prvostupanjskim sudovima (u prvoj fazi transformacije).

Osim izmjena normativnog okvira, koje će biti usmjerene na omogućavanje korištenja modernih tehnoloških dostignuća u svrhu bržeg i ekonomičnijeg korištenja raspoloživih resursa, kao i na povećanje procesne discipline stranaka u postupcima, provest će se i niz aktivnosti i projekata koje će Ministarstvo pravosuđa i uprave (MPU) provesti u okviru svoje nadležnosti, a koje će direktno adresirati problem dugotrajnosti sudskih postupaka i broj neriješenih predmeta na sudovima, kao i optimizaciju poslovnih procesa na sudovima i učinkovitije upravljanje sudskim predmetima.

i. Poboljšanje učinkovitosti rada sudova kroz provedbu Akcijskih planova

MPU je već početkom 2021. započelo s izradom akcijskih planova za poboljšanje učinkovitosti rada sudova do kraja 2021., nakon čega će se za svaku narednu godinu izraditi novi plan uzimajući u obzir postignute rezultate. Za svako pravosudno područje (županijske i općinske sudove na istom području, s napomenom kako se najveći broj neriješenih predmeta, starih predmeta, te kaznenih predmeta kojima prijeti nastup zastare nalazi na općinskim sudovima u parničnim i kaznenim postupcima), izrađen je poseban plan usmjeren na tri cilja:

- povećanje broja riješenih predmeta sukladno pokazateljima učinkovitosti u svakoj vrsti predmeta,
- intenzivnije rješavanje predmeta koji se u sudovima vode preko sedam godina i
- posebno praćenje i rješavanje kaznenih predmeta u kojima u narednom razdoblju od tri godine prijeti zastara.

U tijeku je izrada ovih planova i za specijalizirane sudove (trgovačke, upravne, Visoki trgovački sud RH, Visoki upravni sud RH i Visoki prekršajni sud RH).

Izvršavanje akcijskih planova će se pratiti na mjesečnoj razini, u sinergiji s predsjednicima sudova utvrđivat će se subjektivni i objektivni razlozi za eventualno neispunjenje ciljeva utvrđenih akcijskim planovima, te će MPU, u skladu sa svojim ovlastima, pružati svu potporu u otklanjanju utvrđenih zapreka. U drugoj polovici 3/2021. održani su sastanci sa svim predsjednicima županijskih sudova te predsjednicima općinskih sudova u sjedištu županijskih sudova. Tom prilikom su detaljno prezentirani akcijski planovi poboljšanja učinkovitosti rada sudova te dogovoreni daljnji koraci i eventualno potrebne korekcije utvrđenih ciljeva za svaku pojedinu vrstu predmeta, a pogotovo parnične i kaznene. Nakon intenzivne komunikacije i praćenja rada sudova već su vidljivi konkretni pokazatelji – na kraju 1Q/2021. utvrđeno je smanjenje broja neriješenih predmeta na svim sudovima, osim na općinskima, pa će se u predstojećem razdoblju posebna pozornost posvetiti praćenju rada općinskih sudova te komunikaciji s predsjednicima ovih sudova. Na kraju 2021., pod uvjetom da na općinske i županijske sudove pristiže približno

jednak broj predmeta kao i u 2020., rezultati ispunjenja ciljeva utvrđenih akcijskim planom će biti kako slijedi:

- Broj neriješenih predmeta na općinskim sudovima će se smanjiti za 10% (sa 324.906 na 292.415 predmeta), stopa rješavanja će se povećati sa 98% na 110%, a vrijeme trajanja postupka skratit će se sa 326 na 290 dana.
- Broj neriješenih predmeta na županijskim sudovima će se smanjiti sa 31.462 (2020.) na 25.170 (20%), a stopa rješavanja, iako pozitivna i u 2020., će se povećati na 113% te te će županijski sudovi predmete rješavati u roku od prosječno 85 dana. Za napomenuti je kako županijski sudovi u žalbenom postupku u kaznenim i građanskim predmetima bilježe znatno poboljšanje učinkovitosti i skraćenje trajanja postupka u posljednjih 5 godina (od uvođenja univerzalne nadležnosti županijskih sudova koji rješavaju predmete po žalbi bez obzira na kojem općinskom sudu je donesena prvostupanjska odluka, s izuzetkom određenih specijaliziranih sudova za obiteljske, radne i zemljišnoknjižne predmeta), te danas rješavaju predmete u drugostupanjskom kaznenom postupku u roku od 96 dana, a u drugostupanjskom građanskom postupku u roku od 153 dana.

Posebna pozornost će se usmjeriti na prvostupanjske parnične i kaznene (u nadležnosti općinskih i županijskih sudova).

Uz pretpostavku približno jednakog priljeva parničnih vrsta predmeta, te povećanjem broja riješenih predmeta sukladno ciljevima utvrđenim u akcijskim planovima, na kraju 2021. doći će do smanjenja parničnih predmeta na općinskim sudovima i to za 7% (sa 149.397 na 138.939), povećanja stope rješavanja sa 80% na 110%, te skraćivanja trajanja postupaka koji u 2020. bilježe 739 dana na 500 dana na kraju 2021. godine. U 1Q/2021. zabilježen je gotovo tri puta veći priljev parničnih predmeta nego u istom razdoblju prošle godine. Radi se o velikom broju pristiglih tužbi za isplatu u radnim sporovima (66% u ukupno pristiglim parničnim predmetima). MPU će u skladu s ovom činjenicom korigirati ciljeve utvrđene u akcijskim planovima za 2021., a za rad na ovim predmetima dodatno će se na određeno vrijeme angažirati sudski savjetnici (prvenstveno Općinski radni sud u Zagrebu).

Broj predmeta stečaja potrošača je radom sudskih savjetnika značajno smanjen u 2020., a priljev novih predmeta ove vrste je također značajno smanjen, pa se sudski savjetnici mogu angažirati na radu na ovim predmetima sukladno odredbama Zakona o sudovima. Što se tiče prvostupanjskih kaznenih predmeta, kako onih na općinskim, tako i onih na županijskim sudovima (uključujući i one najkompleksnije koji se odnose na korupciju, organizirani kriminal i ratne zločine), ispunjenjem ciljeva utvrđenim u akcijskim planovima broj neriješenih ovih predmeta će se smanjiti za 7% (sa 29.337 na 27.283). Vrijeme trajanja rješavanja ovih predmeta će se skratiti sa 684 na 365 dana na kraju 2024. Također, posebno će se pratiti kazneni predmeti kojima u narednom periodu od tri godine prijeti zastara. Navedena dinamika smanjenja broja neriješenih predmeta, pod uvjetom približno istog priljeva predmeta, će se nastaviti i u godinama koje slijede (smanjenje broja neriješenih predmeta općinskih sudova ukupno za 10% svake godine te smanjenje broja neriješenih predmeta županijskih sudova za 20% svake godine, posebno prvostupanjskih parničnih predmeta za 7% i prvostupanjskih kaznenih za 7%).

Osim povećanja ukupnog broja riješenih predmeta, kao i pojedinih vrsta predmeta (produktivnost rješavatelja), uzet će se u obzir i starosna struktura neriješenih predmeta. Treći cilj utvrđen akcijskim planovima za sudove je i rješavanje svih predmeta koji se u sudu vode sedam i više godina. Broj neriješenih predmeta starijih od 10 godina koji je na kraju 2016. bilježio 15.400, smanjen je na 8.400 na kraju 2020., te je fokus prebačen na predmete stare sedam i više godina.

Najveći broj predmeta starijih od sedam godina je na općinskim sudovima (15.100 na kraju 2020.) te na županijskima po žalbi (4.211). Cilj je do kraja 2021. riješiti sve ove predmete, osim onih za koje se utvrde procesni razlozi zbog kojih ih nije moguće dovršiti.

S ciljem poticanja rješavanja predmeta u većem broju, pogotovo starijih predmeta, MPU je u 1Q/2021. pristupilo analizi te će do kraja 2021. izmijeniti postojeća Okvirna mjerila za rad sudaca. Novim Okvirnim mjerilima za rad sudaca će se propisati veći broj predmeta koje je potrebno riješiti (najmanje 5% više predmeta koje je potrebno riješiti), vodeći računa o uravnoteženosti ovisno o vrsti predmeta, a posebno će se vrednovati rad na starim predmetima.

ii. Optimizacija poslovnih procesa na sudovima, učinkovitije upravljanje sudskim predmetima i potpora transparentnosti sudskih postupaka

Od 2018., s ciljem unaprjeđenja sustava praćenja, mjerenja i evaluacije rada u pravosuđu, optimizacije organizacije rada i poslovnih procesa, jačanja kompetencija i kapaciteta čelnika pravosudnih tijela i službenika u pravosudnim tijelima te unaprjeđenja razine i obuhvatnosti korištenja IT alata, u okviru Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020. sredstvima iz Europskog socijalnog fonda provodi se projekt "Unaprjeđenje i modernizacija pravosudnog sustava u Hrvatskoj". Jedna od predviđenih aktivnosti je optimizacija organizacije rada i poslovnih procesa koja će biti usmjerena na povećanje učinkovitosti sustava. Radi ostvarivanja navedenog cilja, analizirat će se postojeći procesi te predložiti mjere kojima bi se revidiralo administrativno poslovanje i uveli jednaki standardi poslovanja pravosudnih tijela u postupku prelaska na potpuno vođenje spisa u elektroničkom obliku.

Definiranje najučinkovitijih poslovnih procesa u pravosudnim tijelima i njihovo normativno uređenje odgovarajućim podzakonskim aktima (Sudski poslovnik i Poslovnik državnog odvjetništva te Pravilnik o radu u sustavu eSpis) jedan je od konkretnih indikatora uspješnosti provedbe ovog projekta, a osim o određenim procesnim rješenjima uspješnost provedbe uvelike ovisi o fizičkoj i pravosudnoj infrastrukturnoj podlozi. Posebna pozornost posvetit će se poslovnim procesima u općinskim i trgovačkim sudovima u prvostupanjskim parničnim i kaznenim predmetima.

Program izvrsnosti hrvatskih sudova (CCEP) projekt je financiran od strane Ministarstva vanjskih poslova SAD-a. Trajanje ovog projekta je 24 mjeseca (predviđeni završetak je kraj 2022./početak 2023.) U sklopu ovog projekta angažirani stručnjaci, u suradnji s MPU će promicati korištenje alata aktivnog upravljanja sudskim postupcima (*active case management*), kojima će se sucima omogućiti veća kontrola nad predmetima u radu i vođenju postupaka, održavanje veće discipline stranaka (npr. rokovi) te jačanje koordinacije s vanjskim sudionicima postupaka (npr. odvjetnicima, vještacima, pružateljima usluge dostave pismena, ovršiteljima). Navedeno će se nastojati postići uvođenjem prakse prilagođene pojedinom sudu, ali i primjerima najbolje međunarodne prakse te boljim korištenjem već postojećih, do sada nedovoljno korištenih, procesnih alata. Cilj ovih aktivnosti je omogućiti sucima postizanje bolje kontrole nad ukupnim trajanjem postupaka te postizanje veće učinkovitosti u odlučivanju. Neki od procesnih alata koji se koriste u aktivnom upravljanju predmetima uključuju: odlučnije korištenje prethodnog postupka za planiranje i upravljanje postupkom, dogovaranje termina ročišta i drugih procesnih radnji, dogovaranje adresa i načina službene komunikacije, izravniju komunikaciju sa strankama oko procesnih pitanja i dr.

Provest će se analiza načina korištenja aktivnog upravljanja postupcima, kao i mogućnosti za unaprjeđenje, u četiri izabrana pilot suda (već odabrani sudovi uključuju i najveći općinski sud).

Analiza će uključivati pregled postojećeg procesnog zakonodavstva, kao i sudskog poslovnika i drugih propisa koji uređuju upravljanje postupcima i poslovne procese unutar suda. U drugoj fazi istraživanje će se usredotočiti na prikupljanje relevantnih podataka (statističkih i drugih) o radu izabranih sudova (npr. broj održanih/odgođenih ročišta po predmetu, broj dana potreban za rješavanje određenih vrsta postupaka i sl.). Na temelju analize, izradit će se odgovarajući priručnici za primjenu aktivnog upravljanja postupcima koji će uključivati i doprinos drugih institucionalnih sudionika sudskih postupaka (odvjetnička komora, državno odvjetništvo, pružatelji poštanskih usluga, itd.), čija je suradnja potrebna za uspješnost provedbe aktivnog upravljanja predmetima.

Vanjski stručnjaci angažirani na projektu će ukazati na moguće inovacije koje bi se mogle uvesti u cilju aktivnijeg upravljanja postupcima u izabranim sudovima, uključivo s izbornikom mogućih koraka i alata koje sudovi mogu primijeniti i bez izmjena procesnih i drugih propisa, a koji bi mogli rezultirati većom učinkovitošću (npr. izrada kontrolnih lista, posebno označavanje, itd.).

Osim aktivnog upravljanja sudskim predmetima, sudovi će se poticati na uvođenje (uz prilagodbu) Međunarodnog okvira za sudsku izvrsnost (International Framework of Court Excellence) kao alata za samo-procjenu koji omogućuje identificiranje drugih mogućih unaprjeđenja u učinkovitosti i transparentnosti.

Jedna od aktivnosti na projektu će biti i i potpora transparentnosti sudova i njihovih postupaka. U cilju upoznavanja javnosti s unaprjeđenjima koje pilot sudovi provode, stručnjaci angažirani na projektu će savjetovati sudove o razvoju mogućih novih alata za odnose s javnošću. Konkretno ovo znači edukacija i mentoriranje vodstva sudova u odnosima s medijima, korištenje društvenih mreža/medija te druge inicijative usmjerene na jačanje transparentnosti i komunikacije s javnošću (od kojih je jedna adresirana i kroz investiciju I-3 Javna objava i pretraživanje sudskih odluka). Stručnjaci će također surađivati s predstavnicima Ministarstva pravosuđa i uprave i Vrhovnim sudom na razvoju strategije odnosa s javnošću za čitav sudbeni sustav. Tijelima sudbene vlasti će se pružiti smjernice u području razvoja koherentne komunikacijske strategije i načinima njezine primjene, poput unaprjeđenja mrežnih stranica i uspostave ili unaprjeđenja prisutnosti na Twitter, Facebook, Instagram i YouTube, kako se ocijeni prikladnim te u skladu sa širom strategijom odnosa s javnošću.

Još jedna aktivnost koja će se provesti je i suradnja s Pravosudnom akademijom na razvoju tri nova edukativna programa (tečaja). Preliminarno su identificirana tri takva tečaja: 1) edukacija na temu vještina vođenja i upravljanja za novoimenovane predsjednike sudova; 2) edukacija na temu upravljanja sudovima za ravnatelje sudskih uprava i 3) program komunikacijskih vještina za osoblje sudova. Svi programi razvit će se na načelu aktivnog sudjelovanja, a na temelju početne procjene stvarnih potreba, osnovane radne skupine za razradu kurikuluma te s uključenom train-the-trainers komponentom.

iii. Jačanje sustava cjeloživotnog stručnog usavršavanja pravosudnih dužnosnika i drugih sudionika sudskih postupaka

Edukacija i cjeloživotno stručno usavršavanje zakonski je utemeljeno pravo i obaveza sudaca, državnih odvjetnika, njihovih zamjenika i stečajnih upravitelja. Osim toga Pravosudna akademija provodi i specijalizirano stručno usavršavanje sudskih i državnoodvjetničkih savjetnika, te drugih službenika iz područja pravosuđa, kao i drugih sudionika sudskih postupaka (na primjer vještaci, tumački i drugi).

U cilju poticanja kontinuiranog usavršavanja sudaca mijenja se Zakon o sudovima u dijelu koji se odnosi na članak 93. stavak 3. kojim se propisuje njihova godišnja obveza usavršavanja. S obzirom na reformske zahvate koji se planiraju tijekom 2021. u vezi s osnivanjem specijaliziranih obiteljskih odjela i reformom stečajnog zakonodavstva, organizirat će se posebni edukacijski programi s ciljem usavršavanja sudaca u obiteljskim i stečajnim postupcima te usavršavanja stečajnih upravitelja.

Program stručnog usavršavanja pravosudnih dužnosnika i savjetnika u pravosudnim tijelima podijeljen je u tri kategorije: prvu čine osnovne grane prava (građansko pravo, kazneno pravo, trgovačko pravo, prekršajno pravo, upravno pravo te europsko pravo), drugu standardi u obavljanju profesije pravosudnih dužnosnika (etika i deontologija profesije pravosudnog dužnosnika), dok treću kategoriju čini razvoj vještina (komunikacija, vještine upravljanja, informatička edukacija, obuka voditelja radionica, usavršavanje mentora itd.). Program i stručno usavršavanje pravosudnih dužnosnika strukturirani su tako da je u pravilu pravna materija unutar godišnjeg programa stručnog usavršavanja zastupljena sa 40 %, interdisciplinarne teme s 30 % te jačanje socijalnih i praktičnih vještina s 30 %.

U sklopu projekta "Program izvrsnosti hrvatskih sudova " (opisan u točci II.) kroz jednu od aktivnosti će se u suradnji s Pravosudnom akademijom razviti tri nova edukativna programa (tečaja):

1) edukacija na temu vještina vođenja i upravljanja za novoimenovane predsjednike sudova

2) edukacija na temu upravljanja sudovima za ravnatelje sudskih uprava

3) program komunikacijskih vještina za osoblje sudova.

Programi će obuhvaćati uvođenje edukacija na temu promicanja vladavine prava i temeljnih ljudskih prava. Vijeće Europe podržat će Pravosudnu akademiju u izradi i provođenju pilot edukacija u navedenim područjima. Planirani ishod projekta je da se navedena pilot edukacija uvrsti u redovan program edukacija Pravosudne akademije.

iv. Reforma parničnog postupka

Ova će se reforma bazirati na održavanju ročišta na daljinu, uvođenju tonskog snimanja rasprave, uređenju postupka u sporovima male vrijednosti povodom prigovora protiv platnog naloga kao prvenstveno pisanog postupka i propisivanju rokova za okončanje postupka. Navedeno će se provesti kroz izmjene Zakona o parničnom postupku, a osnovni je cilj ovih izmjena smanjiti broj neriješenih predmeta te ubrzati postupak.

Sama priroda održavanja ročišta na daljinu isključuje potrebu fizičke prisutnosti sudionika postupka, što kao nužnu posljedicu ima upravo ubrzanje poduzimanja pojedinih parničnih radnji od strane suda ili ostalih sudionika. S obzirom na to da se u vođenju postupaka na opisani način nužno primjenjuju moderna tehnološka pomagala, od posebnog je značaja daljnja digitalizacija pravosudnog sustava (što je adresirano u investicijama C2.5. R1-I1 i R1-I6). Ovakvo uređenje je od posebnog značaja i u okolnostima koje su nastupile uslijed proglašenja pandemije bolesti COVID-19, ali i uslijed više razornih potresa koji su pogodili Hrvatsku i koji su dodatno otežali funkcioniranje pravosudnog sustava u vrijeme globalne zdravstvene krize. U ovakvim je okolnostima daljnji digitalni napredak pravosudnog sustava ne samo poticaj učinkovitosti, već i dodatan doprinos stabilizaciji njegovog funkcioniranja. Stoga je planirano do kraja 2022. osigurati preduvjete za održavanje ročišta na daljinu u svim prvostupanjskim sudovima.

Prije uvođenja ove reforme, izvršit će se procjena učinaka na ljudska prava stranaka u postupcima, u suradnji s akademskom zajednicom, nezavisnim institucijama te udrugama. Pri tome treba uzeti u obzir relativno nisku razinu digitalne pismenosti u Hrvatskoj (Svjetska banka, 2019), kao i razlike u dostupnosti u ruralnim i urbanim područjima.

Uvodi se nova metodologija rada u vođenju rasprava, u vođenju sudskih postupaka i njihove koncentracije i jača procesna disciplina svih sudionika; olakšava se rad sucima i ostvaruju se značajne uštede na radnom materijalu. Navedeni su samo temeljni argumenti s time da tonsko snimanje stvara i čitav niz (ne)posrednih efekata na cjelokupnu učinkovitost pravosuđa. Primjerice, postiže se viša razina nepristranosti, zbog činjenice da se umjesto suca, koji u bitnom unosi izjave, snimaju originalne izjave svih sudionika ročišta, a što smanjuje mogućnost za pogreške tijekom sumiranja rečenog sudskom zapisničaru za vrijeme trajanja rasprave. To utječe i na cjelokupno povećanje transparentnosti za stranke u postupku.

U postupcima sporova male vrijednosti povodom prigovora protiv platnog naloga dokazivanje se u najvećoj mjeri provodi uvidom u isprave, a tek iznimno saslušanjem stranaka ili svjedoka. Iz navedenog razloga održavanje ročišta u ovim postupcima ne postiže svoju punu svrhu te rezultira isključivo duljim trajanjem postupka stoga će propisivanje održavanja ročišta u ovoj vrsti postupaka samo u iznimnim slučajevima utjecati na brže rješavanje predmeta, smanjenje troškova postupka te u cjelini na učinkovitiji rad sudova.

Konačno, propisivanje rokova u kojima prvostupanjski i drugostupanjski sudovi moraju okončati postupak odnosno rokova u kojima Vrhovni sud Republike Hrvatske mora donijeti odluku o prijedlogu za dopuštenje revizije te o odluku o reviziji, rezultirat će poticanjem sudaca koji upravljaju postupkom da svojim pravovremenim odlukama i postupanjima utječu i na ostale sudionike pri poduzimanju procesnih aktivnosti, što će sveukupno utjecati i na brže okončanje postupka.

U radu na izmjenama ovog Zakona razmotrit će se i druga pitanja koja budu prepoznata kao potrebne izmjene odnosno korisna poboljšanja, a posebno će se sagledati i učinci uvođenja pripremnog ročišta te nemogućnosti predlaganja novih dokaza nakon zaključenja pripremnog ročišta kako bi se eventualno postojeća rješenja još dodatno unaprijedila.

Faze provedbe:

- U 2/2021. osnovana je radna skupina za izradu Nacrta prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku te će se isti izraditi tijekom 2021. Članovi radne skupine su predstavnici sudova, Hrvatske odvjetničke komore te akademske zajednice.
- Prije upućivanja u proceduru Vlade u 4Q/2021., nacrt će biti upućen u postupak savjetovanja sa zainteresiranom javnošću.
- Donošenje izmjena i dopuna u Hrvatskom saboru očekuje se u prvoj polovici 2022.

v. Reforma kaznenog postupka

U predstojećem razdoblju prioritet će biti proširenje uporabe instituta ročišta na daljinu i e-komunikacije izvan građanske grane sudovanja, za što je na odgovarajući način potrebno i redefinirati procesni normativni okvir u kaznenom sudovanju.

U odnosu na djecu žrtve također je propisano posebno uređenje pa se dijete žrtva mlađe od 14 godina uvijek ispituje bez prisutnosti suca i stranaka u prostoriji gdje se dijete nalazi putem audio-video uređaja. Poseban način ispitivanja može se primijeniti i na dijete od 14 do 18 godina te na

svjedoke koji se zbog starosti, zdravstvenog stanja ili invaliditeta ne mogu odazvati pozivu pa se ispituju u prostoru u kojemu borave putem audio – video uređaja.

Uz pristanak okrivljenika, a zbog osiguranja provedbe načela neposrednosti i prava na obranu, omogućeno je i njegovo sudjelovanje na ročištu za određivanje istražnog zatvora putem audio – video uređaja.

Svjedoci u statusu ugroženih svjedoka također imaju pravo na poseban način ispitivanja, među ostalim i prikrivanje osobnih podataka i prikrivanje izgleda, u kojem se slučaju ispitivanje obavlja posredstvom audio-video uređaja.

Vještak može biti ispitan putem audio-video uređaja kad je to predviđeno međunarodnim ugovorom ili kad se obje stranke suglase o tome, a postoji i mogućnost prevođenja i tumačenja putem telefonske veze ili audio – video uređaja ako se time ne krše procesna prava obrane odnosno prava drugih sudionika u postupku da aktivno ostvaruju svoja prava ili razumiju tijek postupka.

Predviđena je mogućnost održavanja dokaznog ročišta putem audio – video uređaja, a i dokazna radnja prepoznavanja se može provesti putem odgovarajućih tehničkih uređaja i programa koji omogućavaju istovremeno prikazivanje fotografija ili audio-video snimki.

Prisutnost stranaka na sjednici vijeća drugostupanjskog suda također se može osigurati i uz pomoć zatvorenog tehničkog uređaja za vezu na daljinu (audio-video uređaj), a navedena mogućnost često se koristi u komunikaciji s okrivljenicima koji se već nalaze u institucijama zatvorskog sustava.

Iako važeće kazneno postupovno zakonodavstvo ne predviđa mogućnost održavanja rasprave pred prvostupanjskim sudom putem audio – video uređaja, o navedenoj tematici se raspravlja već neko vrijeme, posebno intenzivnije uslijed pandemije virusa COVID-19, te će se prilikom sljedećih izmjena Zakona o kaznenom postupku, uzimajući u obzir sve posebnosti kaznenih postupaka odnosno zaštitu javnog interesa i probitaka kaznenog progona s jedne strane, ali i zaštitu ljudskih prava i sloboda okrivljenika, žrtava, oštećenika i svjedoka u kaznenom postupku, s druge strane, navedenoj tematici posvetiti posebna pozornost, kao i potpunijem uvođenju elektroničke komunikacije.

Reforma kaznenog postupka bazirati će se na proširenju upotrebe informacijsko-komunikacijskih tehnologija: tonsko snimanje, održavanje ročišta na daljinu, video-link i e-komunikacija.

Izmjenama Zakona o kaznenom postupku stvoriti će se nužni preduvjeti za navedeno, a specifični radno procesni i proceduralni aspekti upotrebe informacijsko-komunikacijskih tehnologija utanačiti će se s korisnicima na sudovima.

Uvažavajući osjetljivost i posebnost položaja žrtvi kaznenih djela protiv spolne slobode i trgovanja ljudima, priznato je njihovo pravo da zahtijevaju ispitivanje putem audio-video uređaja, a ovo pravo imaju i žrtve za koje se u postupku procjene utvrde posebne potrebe zaštite, koje mjere obuhvaćaju poseban način ispitivanja žrtve, uporaba komunikacijskih tehnologija radi izbjegavanja vizualnog kontakta s počiniteljem i dr.

Mjere koje obuhvaćaju poseban način ispitivanja žrtve uporabom komunikacijskih tehnologija radi izbjegavanja vizualnog kontakta s počiniteljem osobito je važno sa stajališta borbe protiv svih oblika nasilja nad ženama, osobito onog obiteljskog i seksualnog. Ispitivanje svjedoka i prikrivanje osobnih podataka i izgleda posredstvom audio-video uređaja zasigurno utječe na mogućnost da se svi oblici rodno utemeljenog nasilja adekvatno procesuiraju te da žrtve ovih kaznenih djela,

imajući više povjerenja u sustav, prijavljuju počinitelje čime se postiže napredak u borbi protiv nasilja nad ženama.

Faze provedbe:

- Nacrt prijedloga zakona izradit će se tijekom 2021.
- Prije upućivanja u proceduru Vlade u 4Q/2021., nacrt će biti upućen u postupak savjetovanja sa zainteresiranom javnošću.
- Donošenje izmjena i dopuna u Hrvatskom saboru očekuje se sredinom 2022.

vi. Reforma instituta mirenja

Važeći Zakon o mirenju iz 2011. uređuje mirenje u građanskim, trgovačkim, radnim i drugim sporovima, i to u odnosu na prava kojima stranke mogu slobodno raspolagati, uz mogućnost proširenja primjene na druge sporove, ako to odgovara prirodi pravnog odnosa iz kojeg proizlazi spor i ako posebnim zakonom za te sporove nisu propisana drugačija pravila. Cilj ovog Zakona je olakšati pristup mirenju, osigurati raspoloživost mirenja, jačati svijesti o mirenju kroz poticanje primjene mirenja te osigurati uravnotežen odnosa između mirenja i sudskog postupka.

Registar izmiritelja koji vodi MPU te standardi za akreditiranje institucija za mirenje i izmiritelja regulirani su posebnim podzakonskim aktom.

Posljednjim izmjenama Zakona o parničnom postupku iz 2019. sudsko mirenje se nastojalo dodatno osnažiti kao jedan od alternativnih načina rješavanja sporova, i to kroz propisivanje poticanja i upućivanja stranaka na mirenje od strane sudaca te mogućnost mirenja u svakoj fazi postupka, čak i nakon podnošenja redovnog pravnog lijeka, mogućnost mirenja pred sudom, ali i pred nekim od centara za mirenje izvan suda te mogućnost traženja zastoja postupka na 60, a uz posebno obrazloženje i dodatnih 120 dana u svrhu mirenja.

S obzirom na to da u provedbi navedeno rješenje ipak nije polučilo značajnije rezultate (samo 0,6% prvostupanjskih parničnih i trgovačkih predmeta je prošlo postupak mirenja, a od ukupno 496 postupaka, njih 131 ili 26% je završilo uspješnim mirenjem i okončanjem parničnog postupka na taj način) te da pokrenuti postupci mirenja s neizvjesnim krajnjim ishodom ipak utječu na dinamiku sudskog postupka i dodatno ga produljuju, u sklopu predstojeće reforme parničnog postupka razmotrit će se treba li institut sudskog mirenja dalje osnaživati ili ga potpuno izdvojiti iz sudskog postupka, uzimajući u obzir kako Zakon o parničnom postupku trenutno sadrži odredbe o obveznoj provedbi postupka mirenja kada je jedna od stranaka Republika Hrvatska.

Trenutno se u Hrvatskoj kroz Program „Pravosuđe i unutarnji poslovi“ financiranog kroz Norveški financijski mehanizam provodi projekt „Unaprjeđenje sustava sudskoj mirenja“ sa svrhom da se kroz analizu postojećeg sustava sudskog mirenja te usporedbu sa sustavima sudskog mirenja u ostalim državama članicama koji su se pokazali uspješnima, izrade odgovarajući alati i rješenja kojima bi se takav koncept sudskog mirenja unaprijedio i učinio dostupnijim građanima i poslovnim subjektima. Preporuke koje će biti rezultat ovog projekta, uzet će se u obzir prilikom konačne ocjene svrhovitosti odnosno potrebe daljnjeg osnaživanja sudskog mirenja.

Međutim, uzimajući u obzir da je u postupku mirenja riješeno doista zanemarivih 0,6% predmeta pred sudom, a samo četvrtina od njih uspješno, dodatno će se unaprijediti i model mirenja izvan sudskog postupka, kako bi se izravno utjecalo na brži nastavak i odvijanje poslovnih odnosa gospodarskih subjekata, što će svakako doprinijeti povoljnijoj gospodarskoj i investicijskoj klimi. Isto tako, navedeno rješenje utjecalo bi na smanjenje priljeva predmeta na sudove te smanjenje

troškova postupka (rasterećenje sudova smanjenjem broja predmeta) što otvara mogućnost usmjeravanja kapaciteta sudova na predmete čije je rješavanje već započelo.

U tom kontekstu, suci bi se jedino i isključivo bavili rješavanjem sudskih postupaka koji su u tijeku, bez prekidanja ili određivanja zastoja u tim predmetima radi provođenja postupka mirenja, koje je kako je naprijed navedeno u najvećem dijelu bilo neuspješno. Ovim će se izravno utjecati i na dinamiku rješavanja predmeta pred sudovima, odnosno brže rješavanje predmeta (povećanje učinkovitosti i ažurnosti sudova).

Mirenje će se provoditi u centrima odnosno zavodima za mirenje, u kojima će se održavati i edukacije za izmiritelje, koji će se uspostaviti kao središnji u Zagrebu te tri regionalna pri trgovačkim sudovima u Osijeku, Splitu i Rijeci, a navedeni kriterij uzet je u obzir zbog priliva broja predmeta u odnosu na cijelu Hrvatsku. Regionalni centri bi bili smješteni na istoj lokaciji na kojoj su smješteni trgovački sudovi odnosno Visoki trgovački sud RH, uz osiguranje sve potrebne stručne pomoći i potpore strankama.

Trošak postupka izvansudskog mirenja definirao bi se izmjenama Zakona o mirenju, dok bi u slučaju neuspješno provedenog postupka mirenja troškovi bili preneseni u troškove sudskog postupka, koje će snositi stranka koja izgubi sudski spor.

Provedba ovakvog koncepta mirenja zahtijeva opremanje prostora za mirenje odgovarajućom opremom (računala, kamere, zvučnici, mikrofoni, Internet, telefoni i slično) te provedbu obuke i edukacije izmiritelja, trenera i ispitivača na stručnom ispitu.

Faza provedbe:

- U 2/2021. osnovana je radna skupina za izradu nacrta prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku te je u planu osnivanje radne skupine za izradu nacrta prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mirenju. Navedeni nacrti izradit će se tijekom 2021. odnosno 2022. Članovi radne skupine bit će predstavnici sudova, Hrvatske odvjetničke komore te akademske zajednice.
- Prije upućivanja u proceduru Vlade nacrti će biti upućeni u postupak savjetovanja sa zainteresiranom javnošću.
- Donošenje izmjena i dopuna u Hrvatskom saboru očekuje se tijekom 2022.

vii. Uvođenje instituta dobrovoljnog mirenja i e-komunikacije u upravnim sporovima

S obzirom na česte izmjene propisa koji reguliraju pojedina upravna područja i koji imaju izravni pravni učinak na prava, pravne interese i obveze fizičkih i pravnih osoba, potrebno je osigurati mehanizme kojima će se održati učinkovitost rada upravnih sudova i u slučajevima povećanog priljeva predmeta. S ciljem osiguranja bržeg i efikasnijeg provođenja upravnih sporova, te smanjenja priliva broja predmeta na upravne sudove kao i smanjenja troškova, uvest će se dobrovoljnost mirenja i u upravnim sporovima.

Pristupit će se izmjeni zakonodavnog okvira kojim bi se sveobuhvatno regulirala sva pitanja koja se tiču načina pokretanja i provođenja mirenja, rokova, stručnih kvalifikacija izmiritelja i drugo. Organizacijski preduvjeti za početak primjene ovog instituta istovjetni su onima kako je to navedeno za građanske postupke pred općinskim i trgovačkim sudovima, od čega se posebno ističe centraliziranje lokacija Upravnog suda u Zagrebu, te Visokog upravnog suda uz navedeni Centar odnosno Zavod za mirenje.

Ovim zakonodavnim rješenjem omogućit će se strankama sporazumno rješavanje sporova i postizanje nagodbe uz pomoć izmiritelja, ali bez obveze provođenja postupka mirenja. Cilj ovakvog zakonodavnog rješenja je smanjenje broja predmeta pred upravnim sudovima i omogućavanje izbjegavanja vođenja sudskih sporova, te osiguranje sudovima dodatnih kapaciteta za učinkovitiji rad na već pokrenutim sudskim sporovima. Navedeno bi dovelo i do skraćivanja prosječnog trajanja upravnih sporova, povećanja ažurnosti i efikasnosti sudova, a što bi dalje doprinijelo većoj pravnoj sigurnosti građana, boljoj investicijskoj klimi, te daljnjem gospodarskom oporavku i rastu, uzimajući u obzir da su tuženici u upravnim sporovima uvijek javnopravna tijela.

Troškovi mirenja bit će definirani Zakonom o mirenju kao i u odnosu na postupke mirenja za građanske predmete, s time da bi također u slučaju neuspješnog mirenja, troškovi mirenja bili preneseni u upravni spor, odnosno troškove bi snosila stranka koja izgubi sudski spor.

Uzet će se u obzir i najbolje prakse zemalja članica EU, konkretno Republike Francuske (institut dobrovoljnog mirenja u upravnim sporovima uveden Zakonom iz 1995., a za pojedina upravna područja od 1. travnja 2018. eksperimentalno je uveden i institut obveznog mirenja).

Izmjenama Zakona o upravnim sporovima koje će biti provedene tijekom 2021. instrumenti elektroničke komunikacije uvest će se i u ovu vrstu sudskog postupka. Predloženim izmjenama taksativno se navode osobe koje su dužne podneske dostavljati u elektroničkom obliku putem informacijskog sustava i kojima bi se dostava vršila na isti način (tijela državne uprave i druga državna tijela, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravne osobe koje imaju javne ovlasti, državno odvjetništvo, odvjetnici, sudski vještaci, sudski procjenitelji, sudski tumači, te pravne osobe), a ostalim strankama ako su suglasne. Navedenim izmjenama odnosno iskorištavanjem potencijala koje pruža moderna tehnologija, unaprijedit će se dostava u upravnim sporovima na način da bude brža i efikasnija, što bi u konačnici dovelo do skraćivanja trajanja postupka te smanjenja troškova. Pored navedenog, u upravne sudove i Visoki upravni sud RH implementirat će se i eSpis sustav, što je posebno značajno u kontekstu automatske nasumične dodjele predmeta. Sva buduća ulaganja i nadogradnje sustava eSpis usmjerene su na daljnju digitalizaciju komunikacije sudionika postupaka sa sudovima i podršku sudovima za rad s elektroničkim spisima.

Za provedbu ove reforme potrebno izmijenit će se i dopuniti Zakon o mirenju i Zakon o upravnim sporovima.

- U planu je osnivanje radnih skupina za izradu nacrta prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o upravnim sporovima te nacrta prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mirenju te će se isti izraditi tijekom 2021. Članovi radne skupine bit će predstavnici sudova, Hrvatske odvjetničke komore te akademske zajednice.
- Prije upućivanja u proceduru Vlade nacrti će biti upućeni u postupak savjetovanja sa zainteresiranom javnošću.
- Donošenje izmjena i dopuna navedenih Zakona u Hrvatskom saboru očekuje se u prvoj polovici 2022.

viii. Reforma stečajnog postupka i postupka stečaja potrošača

Kako bi se osigurala veća učinkovitost ovih postupaka općenito, ali i preventivno djelovalo na potencijalno povećanje broja ovih predmeta u sustavu zbog uvjeta pandemije bolesti COVID-19, pristupit će se izmjenama i dopunama Stečajnog zakona i Zakona o stečaju potrošača. Izmjene stečajnog postupka i postupka stečaja potrošača će u velikoj mjeri utjecati na oporavak i buduću

otpornost Hrvatske. Akcijskim planom za sudjelovanje u europskom tečajnom mehanizmu II (ERM II) Hrvatska se obvezala provesti jačanje nacionalnog stečajnog okvira u skladu s Direktivom (EU) 2019/1023 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. (o izmjeni Direktive (EU) 2017/1132 o restrukturiranju i nesolventnosti) o okvirima za preventivno restrukturiranje, otpustu duga i zabranama te o mjerama za povećanje učinkovitosti postupaka koji se odnose na restrukturiranje, nesolventnost i otpust duga te unaprijediti postojeći pravni okvir za stečajne upravitelje i prikupljanje podataka.

Izmjenama u zakonodavstvu će se:

- Osigurati da razdoblje nakon kojeg je moguć potpuni otpust dugova nesolventnim poduzetnicima traje najdulje do tri godine.
- Razviti mehanizmi i alati ranog upozoravanja koji će signalizirati dužnicima u financijskim problemima da je potrebno djelovati bez odgađanja kako bi se izbjegao stečaj te kako bi na vrijeme mogli pristupiti restrukturiranju poslovanja koje je u problemima.
- Osigurati da održivi poslovni subjekti i poduzetnici u financijskim poteškoćama imaju pristup učinkovitijem nacionalnom okviru za preventivno restrukturiranje (predstečajni postupak) koje će im omogućiti nastavak rada.
- Poboljšati položaj radnika u stečajnom postupku jer će se, među ostalim, osigurati da stečajni upravitelj odnosno sud na vrijeme obavijeste HZZO o stečaju, a kako prava radnika iz zdravstvenog osiguranja ne bi bila dovedena u pitanje.
- Omogućiti da svi sudionici postupka i sve institucije koje vode podatke o imovini stečajnog dužnika budu automatski obaviještene o otvaranju stečajnog postupka.
- Revidirati uvjeti i način obavljanja službe stečajnih upravitelja, a posebno sustav njihove odgovornosti te sustav njihovog stručnog početnog osposobljavanja i kontinuiranog usavršavanja. Radi veće učinkovitosti cijelog sustava izmijenit će se i sustav vrednovanja rada i dodjele predmeta stečajnim upraviteljima. Potrebi povećanog nadzora udovoljit će se kroz osnivanje posebne službe Ministarstva pravosuđa i uprave, koja će institucionalno i kadrovski ojačati provedbu i nadzor nad statusnim pitanjima stečajnih upravitelja, osiguravajući kontinuirano praćenje ispunjenosti propisanih uvjeta za rad te nadzora nad urednošću i pravovremenošću obavljanja zadaća. Konačno, kroz obvezne edukacije stečajnih upravitelja u organizaciji Pravosudne akademije, kao važnog resursa uspjeha, učinkovitosti i kvalitete obavljanja rada, te lakše prilagodbe na promjene, stečajnim će se upraviteljjma uvjetovati ostanak u službi.
- Razviti sustav prikupljanja dodatnog skupa podataka o: prosječnom trošku svake vrste postupka; prosječnim stopama oporavka za osigurane i neosigurane vjerovnike; broju poduzetnika koji su, nakon što su prošli postupak koji je doveo do otpusta duga nesolventnih poduzetnika, pokrenuli novi posao i broju izgubljenih radnih mjesta povezanih s postupcima restrukturiranja i stečajnim postupcima.
- Uz veću zaštitu prava radnika, povećati i zaštitu ljudskih prava nesolventnih ili prezaduženih poduzetnika jer će im se omogućiti da iskoriste potpuni otpust duga nakon razumnog razdoblja čime im se omogućuje nastavak poslovanja.
- U radu na navedenim zakonodavnim izmjenama razmotrit će se rješenja koja utječu na pravni položaj vjerovnika te poštivanje isplatnih redova. Potonje posebno u kontekstu članka 212. Stečajnog zakona te pravila o pravnim posljedicama pobijanja pravnih radnji

stečajnog dužnika, koja odredba će biti izmijenjena tako da bude usklađena načelima europskog stečajnog prava.

Faze provedbe:

- U 1/2021. osnovana je radna skupina za izradu Nacrta prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Stečajnog zakona i Zakona o stečaju potrošača te će se isti izraditi tijekom 2021. Članovi radne skupine su predstavnici sudova, MPU-a, stečajnih upravitelja, FINA-e te akademske zajednice.
- Prije upućivanja u proceduru Vlade u 4Q/2021., nacrti će biti upućeni u postupak savjetovanja sa zainteresiranom javnošću.
- Donošenje izmjena i dopuna u Hrvatskom saboru očekuje se u prvoj polovici 2022.

Nakon donošenja zakonodavnih izmjena koje se odnose na stečajno zakonodavstvo u suradnji s Pravosudnom akademijom organizirat će se posebno stručno usavršavanje sudaca, stečajnih upravitelja i povjerenika te njihovo upoznavanje s novim normativnim rješenjima.

Obveza prikupljanja dodatnih statističkih podataka vezanih uz stečajne postupke i postupke stečaja potrošača bit će implementirana kroz novi IT alat, a što će rezultirati efikasnijim stečajnim postupcima. U sklopu Technical Support Instrument (TSI) programa razvit će se metodologija prikupljanja podataka, s što će u konačnici služiti razvoju navedenog IT alata.

ix. Unaprjeđenje rješenja važećeg Zakona o zemljišnim knjigama

Zakon o zemljišnim knjigama od stupanja na snagu 1997. do 2019. je višestruko dopunjavan i mijenjan, a sve idući u korak s novim informacijskim tehnologijama. Važeći Zakon o zemljišnim knjigama iz 2019. velikim je dijelom modernizirao postupanje te usvojio nove tehnologije, ali je zbog tadašnjeg stanja opremljenosti sudova i dosega tehnologije još uvijek ostavljao jedno prijelazno razdoblje u kojem je i dalje moguće postupati u zemljišnim knjigama analogno.

Kako su u međuvremenu svi zemljišnoknjižni odjeli opremljeni skenerima, odvjetnici i državni odvjetnici počeli su podnositi prijedloge putem One Stop Shop sustava unutar ZIS-a, a MPU te Hrvatska javnobilježnička komora servisnim su putem spojili sustave ZIS i eNotar (informacijski sustav Komore i javnih bilježnika), čime su ostvareni preduvjeti za daljnju informatizaciju zemljišnih knjiga.

Predstojeće izmjene Zakona o zemljišnim knjigama u potpunosti će informatizirati postupanje u zemljišnim knjigama.

Zbirka isprava vodit će se isključivo elektronički, što će ubrzati postupanje sa zemljišnoknjižnim predmetima, a strankama će omogućiti da dobiju preslike zbirke isprava elektronički, ali i automatski bez potrebe postupanja zemljišnoknjižnih službenika.

Nadalje, elektroničko vođenje predmeta omogućit će i lakšu preraspodjelu predmeta unutar sudova s više zemljišnoknjižni odjela, ali i između sudova, čime se omogućuje da manje opterećeni sudovi rješavaju zaostatke sudova koji u nekom trenutku imaju povećan priliv spisa.

Propisat će se obveza elektroničke komunikacije za određene kategorije sudionika zemljišnoknjižnih postupaka (prvenstveno odvjetnici i javnopravna tijela), što se već pokazalo kao učinkovito rješenje u parničnom postupku.

Svaka daljnja informatizacija dovodi do smanjenja broja potrebnih dana za rješavanje predmeta, povećava transparentnost u postupanju te smanjuje sveukupni trošak postupka. Strankama je

trenutno sudska pristojba za elektronički podnesene predmete i elektronički izvršenu dostavu od strane suda smanjenja za 50%.

Nadalje, predloženim izmjenama ovog Zakona ubrzat će se i postupak obnove zemljišnih knjiga jer će se smanjiti broj rasprava, a smanjenjem kriterija za uspostavu Baze zemljišnih podataka (BZP) povećat će se broj katastarskih čestica koje će zadovoljiti uvjete za pojedinačno preoblikovanje u BZP. Svim ovim izmjenama u vrlo kratkom roku povećat će se broj katastarskih čestica u BZP, i to kroz predviđena unaprjeđenja ZIS-a za 60%. BZP će tako i stvarno predstavljati jedinstvenu bazu zemljišnoknjižnih i katastarskih podataka u kojoj više neće dolaziti do razmimoilaženja podataka katastra i zemljišnih knjiga, a službenici u katastru i sudu neće više morati odvojeno postupati u istim predmetima.

Postupci osnivanja i obnove zemljišnih knjiga će se dodatno unaprijediti, s naglaskom na pojednostavljenje. Razmotrit će se i mogućnost davanja javnom bilježniku uloge povjerenika suda u ovoj vrsti postupaka, sve s ciljem smanjenja opterećenja sudova. Prijedlog tijeka postupka je sljedeći: u postupku predočavanja sastavljali bi se prijedlozi nacrta zemljišnoknjižnih uložaka (uz obvezno pozivanje svi stranaka na predočavanje - upisani zemljišnoknjižni vlasnici i nositelji drugih stvarnih prava, osobe koje su upisane u posjedovnim listovima, osobe koje su sudjelovale u novoj izmjeri), te bi se sastavljeni prijedlozi nacrta zemljišnoknjižnih uložaka, dostavili javnom bilježniku na potvrdu. Nakon potvrde otvorila bi se nova zemljišna knjiga uz mogućnost prijave i prigovora. Svakako bi se odredio rok za dovršetak postupka (ovisno o broju katarskih čestica). Na navedeni način postupak bi se ubrzao i pojednostavio te pridonio usklađenju podataka katastra i zemljišnih knjiga.

Svim predloženim izmjenama, kao i uvođenjem obvezatnosti upisa u zemljišne knjige nakon ovjere potpisa odnosno sastavljanja akta ili solemnizacije privatne isprave kod javnog bilježnika, prije svega će se povećati kvaliteta podataka u zemljišnim knjigama što će u konačnici dovesti do veće pravne sigurnosti, lakšeg ostvarivanja investicija i dobivanja zajmova, ali imati i antikorupcijski element jer su vidljivi svi vlasnici nekretnina. Na primjerima katastarskih općina za koje je ranije uspostavljen BZP vidljivo je jačanje gospodarske aktivnosti u odnosu na konkurente katastarske općine, a iz podataka sudova vidljivo je da su u tim katastarskim općinama broj posebnih zemljišnoknjižnih predmeta i broj vlasničkih parnica smanjeni za 90%, a pokrenuti posebni zemljišnoknjižni postupci i vlasničke parnice traju kraće.

Osim svega navedenoga, uređena zemljišna knjiga stvara preduvjet za bolju investicijsku klimu, učinkovitu naplatu komunalne naknade, poreza na kuće za odmor, poreza na nekretnine, ali doprinosi i uređenijem sustavu ostvarivanja prava na različite oblike socijalne pomoći, koja se trenutno često zloupotrebljavaju.

Faze provedbe:

- U 4/2021. osnovana je radna skupina za izradu Nacrta prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zemljišnim knjigama te će se isti izraditi tijekom 2021. Članovi radne skupine bit će predstavnici sudova, Državnog odvjetništva Republike Hrvatske, Hrvatske odvjetničke komore, Hrvatske javnobilježničke komore i akademske zajednice.
- Prije upućivanja u proceduru Vlade u 4Q/2021., nacrt će biti upućen u postupak savjetovanja sa zainteresiranom javnošću.
- Donošenje izmjena i dopuna u Hrvatskom saboru očekuje se sredinom 2022.

x. Prilagodba važećeg normativnog okvira za rad javnih bilježnika korištenju modernih tehnologija

Od donošenja važećeg Zakona o javnom bilježništvu 1994. u pravni sustav RH ugrađen je niz novih zakonskih rješenja koja su utjecala na ponašanje građana i gospodarskih subjekata te njihovih aktivnosti, a što je radi veće pravne sigurnosti zahtijevalo i znatno prošireno postupanje javnih bilježnika. Njima su različitim propisima kontinuirano širene postojeće i davane nove ovlasti. Za današnji su pravni promet posebno značajne ovlasti javnih bilježnika u osnivanju te drugim statusnim promjenama u trgovačkim društvima, kao i njihova povezanost sa sustavima sudskih registara i zemljišnoknjižnim odjelima nadležnih sudova, što im omogućuje da u ime i za račun stranke podnose podneske i preuzimaju pismena. S obzirom na to da sadašnji Zakon u svojim pojedinim rješenjima više ne odgovara potrebama današnjeg stupnja razvoja pravnog prometa i zahtjevima pravne sigurnosti, pojedini instituti će se dograditi odnosno propisati nova zakonska rješenja, a to se prvenstveno odnosi na modernizaciju poslovanja te uvođenje elektroničkih javnobilježničkih isprava kao i omogućivanje rada javnih bilježnika na daljinu. Uz izmjene Zakona o javnom bilježništvu, izmijenit će se i Javnobilježnički poslovnik.

Osim kroz normativne mjere, za punu implementaciju ovakvog načina rada Komora će dodatno unaprijediti svoju postojeću informatičku infrastrukturu, i to:

- uspostavom posebnog informacijskog sustava za rad na daljinu uz dvostruku identifikaciju (videokonferencijom i eID) i sigurnu komunikaciju sa strankama,
- uspostavom digitalnog sustava za provjeru valjanosti javnobilježničkih punomoći, rješenja o nasljeđivanju te europskih potvrda o nasljeđivanju i
- digitalnim unaprjeđenjem registara koje Komora vodi (registri zadužnica, oporuka i anticipiranih naredbi).

Uz navedeno, planira se i povezivanje informacijskih sustava Komore i sustava za upravljanje sudskim predmetima (eSpis) kod poslova koje javni bilježnici poduzimaju kao povjerenici sudova.

Pored toga što će ovakva rješenja strankama omogućiti lakše poduzimanje pravnih poslova te uštedu njihovog vremena, ona su posebno pogodna i za otklanjanje eventualnih zapreka u dostupnosti javnobilježničkih usluga te pristupu građana javnim bilježnicima, primjerice kod poteškoća u kretanju, boravka u inozemstvu, veće udaljenosti i neodgovarajuće prometne povezanosti mjesta boravka stranaka sa sjedištima javnih bilježnika, ali i u uvjetima pandemije bolesti COVID-19.

Faze provedbe:

- U 9/2021. osnovat će se radna skupina za izradu Nacrta prijedloga Zakona o javnom bilježništvu te će se isti izraditi do kraja 2021. Članovi radne skupine bit će predstavnici Hrvatske javnobilježničke komore, sudova i akademske zajednice.
- Prije upućivanja u proceduru Vlade u 4Q/2021., nacrt će biti upućen u postupak savjetovanja sa zainteresiranom javnošću.
- Donošenje izmjena i dopuna u Hrvatskom saboru očekuje se sredinom 2022.

xi. Reforma izvanparničnog postupka

Zakon o izvanparničnom postupku, kao opći propis kojim se uređuje izvanparnični postupak, zastario je, u pojedinim je dijelovima neprimjenjiv, jer su se od njegova donošenja do danas razvili posebni izvanparnični postupci, te je stoga potrebno donijeti novi propis, koji će smanjiti formalne strogosti, učiniti postupak fleksibilnijim te omogućiti brži postupak.

Uređenjem pravila izvanparničnog postupka će se stvoriti uvjeti za modernizaciju izvanparničnog postupka, olakšati građanima pristup sudu, osigurati kvalitetnu i transparentnu pravnu zaštitu te eliminirati pravnu nesigurnost.

Ovo je posebno važno u kontekstu rasterećenja sudova koje se planira provesti kroz povjeravanje rješavanja određenih vrsta izvanparničnih postupaka javnim bilježnicima, kao povjerenicima suda.

Naime, svi nesporni izvanparnični postupci koje trenutno rješavaju sudovi dodijelit će se u nadležnost javnim bilježnicima koji će u tim predmetima postupati kao povjerenici suda. Analizom je utvrđeno minimalno 4.500 takvih predmeta godišnje (ti predmeti odnose se npr. na sporazumne razvode braka, ovjere ugovora o doživotnom uzdržavanju, amortizaciju isprava, postupke osnivanja i obnove zemljišnih knjiga itd.).

Faze provedbe:

- U 1Q/2022. osnovat će se radna skupina za izradu Nacrta prijedloga zakona o izvanparničnom postupku te će se isti izraditi tijekom 2022.
- Prije upućivanja u proceduru Vlade u 4Q/2022., nacrt će biti upućen na postupak savjetovanja sa zainteresiranom javnošću.
- Donošenje izmjena i dopuna u Hrvatskom saboru očekuje se u prvoj polovici 2023.

xii. Osnivanje specijaliziranih obiteljskih odjela u općinskim sudovima

Posljednjim izmjenama Zakona o sudovima iz 2018. posebno je naglašena dužnost predsjednika sudova da skrbe o poštivanju prava i zaštiti djece u postupcima pred sudovima sukladno međunarodnim standardima, ali su se postojeći interni organizacijski mehanizmi u sudovima u provedbi ove zadaće pokazali nedostatnima.

Za učinkovito pružanje pravne zaštite na ovom području ukazalo se nužnim provesti specijalizaciju sudaca koji rješavaju u sudskim predmetima ove vrste. Redovno je specijalizacija moguća kao interna organizacijska mjera osnivanjem sudskih odjela u svakom sudu, ali pretpostavlja određeni veći priliv predmeta iz jednog ili više srodnih pravnih područja. S obzirom na opći društveni interes da se u ovoj sferi osigura djelotvorniji stupanj sudske zaštite najranjivijih društvenih skupina, takvu je specijalizaciju potrebno utvrditi zakonom.

Osnivanje posebnih obiteljskih sudova u našem pravosudnom sustavu nije racionalno ni odgovarajuće, kao niti osnivanje specijaliziranih obiteljskih odjela u svim općinskim sudovima. Budući da obiteljskopravna zaštita mora biti što dostupnija građanima, između zahtjeva za osiguranje primjerene dostupnosti i zahtjeva za osiguranje učinkovitosti, kao najuravnoteženije rješenje utvrđeno je ono koje obiteljskopravnu zaštitu osigurava na svakom pravosudnom području odnosno području nadležnosti svakog županijskog suda. Iz navedenog će se razloga tijekom 2021. pristupiti izmjenama Zakona o područjima i sjedištima sudova te propisati da će svaki općinski sud u sjedištu županijskog suda biti nadležan za odlučivanje u obiteljskim predmetima za područje cijelog županijskog suda.

Kako bi se osigurala što kvalitetnija pravna zaštita na ovom području, posebno će se propisati licenciranje sudaca koje će predsjednici sudova godišnjim rasporedima poslova moći rasporediti na rad na obiteljskim predmetima. Pored toga što takvi suci moraju imati izražene sklonosti za predmetnu tematiku, poseban će se naglasak staviti na njihovu kontinuiranu stručnu edukaciju,

pa će ih predsjednik Vrhovnog suda moći postavljati za obiteljske suce na određeni vremenski period samo ako ispune posebno propisane uvjete.

Kao stručna potpora radu sudaca osigurat će se dovoljan broj posebnih stručnih suradnika kao sudskih službenika odgovarajućih profila (psiholozi, defektolozi, pedagozi i dr.), a uvest će se i posebni uvjeti za zastupanje u ovim predmetima, i to specijalizacijom odvjetnika te posebnim uvjetima njihovog stručnog usavršavanja.

Osim očekivanih učinaka na kvalitetu pružene sudske zaštite, navedene će organizacijske mjere sigurno imati i učinak na koncentraciju i ubrzanje postupka u ovoj vrsti sudskih postupaka pred općinskim sudovima.

Također, ova mjera će utjecat na ravnopravnost spolova odnosno omogućiti ženama, kao strankama koje u predmetima obiteljsko pravne zaštite najčešće traže ostvarivanje svojih prava, ravnopravniji položaj u društvu na način što će im omogućiti brže i kvalitetnije postupke u obiteljskim stvarima. Naime, postupci u kojima su žene samohrane majke, čija egzistencija nerijetko ovisi o alimentaciji, najbrojniji su obiteljski postupci. Budući da ovi postupci, uzimajući u obzir osjetljivost materije, nerijetko egzistencijalnu ugroženost najčešće žena te čestu potrebu promptne reakcije sudova u izdavanjima privremenih mjera, nisu dovoljno efikasni, prepoznata je potreba za reformom obiteljske grane sudovanja. Upravo će se provođenjem ove mjere - specijalizacijom sudaca i osnivanjem posebnih odjela te certificiranjem odvjetnika, omogućiti efikasnija zaštita žena i njihove djece koji će koji će sudsku zaštitu ostvariti brže i efikasnije, a same odluke u ovim predmetima će biti kvalitetnije.

Faze provedbe:

- U prvoj polovici 2021. izradit će se Nacrt prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima i sjedištima sudova te Nacrt prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima.
- Prije upućivanja u proceduru Vlade u 3Q/2021., nacrti će biti upućeni u postupak savjetovanja sa zainteresiranom javnošću.
- Donošenje izmjena i dopuna u Hrvatskom saboru očekuje se krajem 2021.

xiii. Uređenje normativnog okvira za rad stalnih sudskih vještaka i stalnih sudskih tumača

Stalni sudski vještaci i stalni sudski tumači imaju važnu ulogu za provedbu sudskih postupaka. S obzirom na to da je postojeći normativni okvir za njihov rad zastario i nije sasvim odgovarajući, potrebno je pristupiti njegovoj reformi.

Prema važećem uređenju stalne sudske vještake i stalne sudske tumače na četiri godine imenuju i razrješavaju predsjednici svih županijskih i trgovačkih sudova, ovisno o njihovom prebivalištu odnosno sjedištu. Nakon isteka vremena imenovanja vještaci i tumači mogu se ponovno imenovati, a neovisno o sudu koji ih je imenovao svoje poslove mogu obavljati na području cijele Hrvatske.

Osim što odlučivanje o njihovim statusnim pitanjima dodatno opterećuje sudove, brojnost nadležnih sudova generira raznoliku i neujednačenu sudsku praksu. Ministarstvo pravosuđa i uprave nema ažurne i potpune podatke o imenovanim i razriješenim stalnim sudskim vještacima i tumačima a zbog čega mu je, uslijed njihove brojnosti (oko 6000), otežana komunikacija s ovim kategorijama te onemogućeno dovoljno korištenje postojećih mehanizama nadzora nad njihovim radom i trošenjem proračunskih sredstava iz kojih se djelomično pokrivaju troškovi njihove nagrade za rad i naknade troškova.

Izmjenama Zakona o sudovima detaljno će se revidirati uvjeti za obavljanje poslova sudskog vještačenja i tumačenja, od kojih će važno mjesto zauzimati sustav obveznog stručnog usavršavanja. Nadležnost za odlučivanje o statusnim pitanjima prenijet će se sa sudova na Ministarstvo pravosuđa i uprave te će se ojačati sustav nadzora nad radom te sustav njihove odgovornosti. I na navedeni se način namjerava dati dodatan poticaj većoj kvaliteti njihovog rada, ali i učinkovitijoj provedbi sudskih postupaka (npr. preciznije utvrđenje rokova za izradu nalaza i mišljenja, veća procesna disciplina, izbjegavanje potrebe provedbe ponovnog vještačenja zbog lošije kvalitete nalaza i mišljenja i dr.).

Faze provedbe:

- U prvoj polovici 2021. izradit će se Nacrt prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima.
- Prije upućivanja u proceduru Vlade u 3Q/2021., nacrt će biti upućen u postupak savjetovanja sa zainteresiranom javnošću.
- Donošenje izmjena i dopuna u Hrvatskom saboru očekuje se krajem 2021.

Pored prethodno opisanih izmjena zakonodavnog okvira, za uspješnu provedbu ovog reformskog cilja, nužno je nastaviti proces informatičke i infrastrukturne transformacije pravosudnog sustava.

U odnosu na pravosudnu fizičku i informatičku infrastrukturu, tri su područja na koja će biti usmjerene investicije:

i. Trg pravde

S obzirom na to da su priljev predmeta i opterećenost predmetima u radu najveći u sudovima na području grada Zagreba, a koji su i prije razornog potresa koji je pogodio zagrebačko područje u ožujku 2020. radili u neadekvatnim uvjetima na više lokacija, potrebno ih je modernizirati i osigurati prikladne uvjete za rad. Budući da je prvenstveno potrebno potaknuti učinkovitost trgovačkih postupaka i upravnih sporova te osnažiti mirenje, olakšati pristup i osigurati raspoloživost mirenja, na lokaciji Trga pravde u Zagrebu u ovom investicijskom ciklusu osigurat će se smještaj Trgovačkog suda u Zagrebu, Upravnog suda u Zagrebu, Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, Visokog upravnog suda Republike Hrvatske, Centra za mirenje te Pravosudne akademije.

ii. Energetska obnova

Najveći broj zgrada pravosudnog sustava ne udovoljava standardima o racionalnoj upotrebi energije i toplinskoj zaštiti. Uz to, pristup zgradama nije prilagođen osobama s invaliditetom, a uz ovu prilagodbu provest će se i usklađivanje sa standardima protupožarne i tehničke zaštite te funkcionalno uređenja interijera. Premda je MPU navedene prilagodbe obvezno osigurati za sva pravosudna tijela, u ovom investicijskom ciklusu prioritet je dan lokacijama pravosudnih tijela u gospodarski slabije razvijenim dijelovima Hrvatske.

Što se tiče rješavanja rizika povezanih s načelom DNSH za ovu mjeru i odgovarajućeg interventnog polja kako je opisano Uredbom EU-a 2021/241 o uspostavi Programa oporavka i otpornosti, važne su sljedeće informacije:

Vezano na ublažavanje klimatskih promjena: Za nove zgrade: Mjera je prihvatljiva za područje intervencije 025ter - Izgradnja novih energetski učinkovitih zgrada, s 40% klimatskim koeficijentom. Nova zgrada imat će potrebu za primarnom energijom 20% nižom od nacionalne nZEB norme za ovu vrstu zgrada, što znači da doprinosi smanjenju emisija stakleničkih plinova.

Također, zgrade neće biti namijenjene vađenju, skladištenju, transportu ili proizvodnji fosilnih goriva.

Za obnovu: Obnovom zgrada će se postići najmanje 30% uštede u neto potražnji primarne energije u odnosu na stanje prije obnove. Zgrade koje će se obnavljati nisu namijenjene vađenju, skladištenju, transportu ili proizvodnji fosilnih goriva. Mjera podržava ublažava klimatskim promjenama ili okolišnom cilju s koeficijentom 100% i kao takva smatra se usklađenom s DNSH za relevantni cilj.

Vezano na prilagodbu klimatskim promjenama: Klimatski rizici koji bi mogli biti relevantni za svako ulaganje u okviru ove mjere identificirani su u Nacionalnoj strategiji prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. u odnosu na 2070., a procjenjivat će se za svaku mjeru zasebno, uzimajući u obzir lokalne klimatske uvjete, kao i klimatske projekcije (posebno tamo gdje se izrađuju lokalni ili regionalni planovi). Tijekom razvoja i dizajna projekata identificirat će se i integrirati intervencije koje mogu smanjiti klimatske utjecaje.

Vezano za otpad i cirkularnu ekonomiju: U sklopu ugovaranja, mjera će zahtijevati od gospodarskih subjekata koji izvode gradnju da osiguraju da najmanje 70% (težinski) neopasnog građevinskog otpada i otpada od rušenja (isključujući prirodni materijal naveden u kategoriji 17 05 04 u Europska lista otpada uspostavljena Odlukom 2000/532/EZ) nastalog na gradilištu bude pripremljeno za ponovnu uporabu, recikliranje i oporabu drugog materijala, uključujući postupke zatrpavanja otpadom koji zamjenjuje druge materijale, u skladu s hijerarhijom otpada i EU Protokolom o gospodarenju otpadom od gradnje i rušenja.

Vezano za sprečavanje i kontrolu onečišćenja: Očekuje se da mjera neće dovesti do značajnog povećanja emisija onečišćujućih tvari u zrak, vodu ili zemlju jer:

- Od operatora koji provode obnovu bit će potrebno osigurati da građevinski dijelovi i materijali koji se koriste u obnovi zgrade ne sadrže azbest niti tvari koje izazivaju veliku zabrinutost, kako je utvrđeno na temelju popisa tvari za koje je potrebno odobrenje utvrđeno u Prilog XIV. Uredbi (EZ) br. 1907/2006.
- Od operatora koji provode obnovu bit će potrebno osigurati da građevinski dijelovi i materijali koji se koriste u obnovi zgrade koji mogu doći u kontakt sa stanarima emitiraju manje od 0,06 mg formaldehida po m3 materijala ili komponente i manje od 0,001 mg kategorija 1A i 1B kancerogenih hlapljivih organskih spojeva po m3 materijala ili komponente, nakon ispitivanja u skladu s CEN / TS 16516 i ISO 16000-3 ili drugim usporedivim standardiziranim uvjetima ispitivanja i metodom određivanja.
- Poduzet će se mjere za smanjenje emisije buke, prašine i onečišćujućih tvari tijekom građevinskih radova, sukladno Zakonu o gradnji članku 133. Uređenje gradilišta koji zahtijeva da se na gradilištu predvide i provode mjere zaštite na radu te ostale mjere za zaštitu života i zdravlja ljudi u skladu s posebnim propisima, te kojima se onečišćenje zraka, tla i podzemnih voda te buka svodi na najmanju mjeru. Tako će se prilikom obnove zgrade radovi izvoditi samo u dnevnom razdoblju, svi rastresiti materijali će biti sklonjeni (prekrivanjem ili po potrebi vlaženjem) kako bi se spriječilo rasipanje tijekom kiše i vjetra, a sva uklanjanja i demontaže građevnih elemenata i materijala vršit će tehnikama koje sprečavaju širenje prašine i štetnih tvari na susjedne površine, te će se kada je potrebno koristiti zaštitne ograde.

Vezano za zaštitu bioraznolikosti i ekosustava: Aktivnost koja je podržana mjerom ima neznatan utjecaj na ovaj okolišni cilj, uzimajući u obzir izravne i primarne neizravne učinke tijekom životnog

ciklusa. Program obnove zgrada ne odnosi se na zgrade smještene u ili u blizini područja osjetljivih na biološku raznolikost (uključujući mrežu zaštićenih područja Natura 2000, područja svjetske baštine UNESCO-a i ključna područja biološke raznolikosti, kao i druga zaštićena područja).

Za obnovu: Ako projekt obnove obuhvaća više od 1000 m2 površine poda (u jednoj ili više zgrada), najmanje 80% svih drvnih proizvoda korištenih u obnovi konstrukcija, obloga i završnih obloga mora biti reciklirano / ponovno upotrijebljeno ili dobiveno iz održivo uređenih šuma, što je potvrđeno nezavisnim revizijskim provjerama koje su provela akreditirana tijela za certifikaciju, npr. FSC / PEFC standardi ili ekvivalent.

iii. Jačanje IT infrastrukture

Današnji eSpis sustav predstavlja solidnu osnovu za daljnju digitalizaciju i modernizaciju pravosudnog sustava. Utvrđeni izazovi i poteškoće u održavanju i daljnjem razvoju digitalne baze pravosudnog informacijskog sustava premostit će se kroz objedinjavanje informacijske i komunikacijske infrastrukture korištenjem resursa državne uslužne sabirnice (Government Service Bus – GSB) odnosno Centra dijeljenih usluga („Državnog oblaka“) od kojeg se očekuje da omogući standardizaciju digitalnih usluga, bolju povezanost baza podataka među korisnicima, racionalnije i centralizirano upravljanje sustavom informacijsko-komunikacijske infrastrukture te veću sigurnost pohranjenih podataka. Također, ojačat će se postojeća mrežna infrastruktura koju koriste aplikacije informacijskog sustava zbog potrebe rada na daljinu u slučaju rada od kuće ili rada na CDU infrastrukturi. Sve ostale aplikacije pravosudnog sustava integrirat će se u Centar dijeljenih usluga kako bi se racionalizirala upotreba resursa.

U svrhu nadogradnje informacijskog sustava pravosuđa povećat će se brzine linkova i omogućiti veća mrežna propusnost prema svim lokacijama na kojima djeluju pravosudna tijela. Uvođenjem komponenti koje služe za detektiranje i suzbijanje sofisticiranih malicioznih prijetnji sigurnost informacijskog sustava pravosuđa podići će se na višu razinu.

Učinak svih provedenih reformi i investicija bit će utvrđen i putem anketnih ispitivanja stranaka u postupcima, pravnih profesionalaca, sudaca, državnih odvjetnika, službenika suda, a posebno u dijelu koji se odnosi na neovisnost pravosuđa. Od ostalih ciljeva istraživanja utvrdit će se javna percepcija rada pravosudnog sustava i ključnih nedostataka; zadovoljstvo korisnika pravosudnog sustava i identifikacija prioriteta za unaprjeđenje i zadovoljstvo i stavovi zaposlenika u sustavu.

Predmetna reforma u skladu je s pravilima vezanim za državne potpore te planirane investicije u okviru iste ne konstituiraju državne potpore već su usmjerene odnosno podržavaju samo neekonomske aktivnosti. Drugim riječima, korisnici navedenih reformi/investicija nisu poduzetnici, te ne obavljaju gospodarske djelatnosti na tržištu (ne nude robu i usluge). Naime, radi se o institucijama javne vlasti koje su također obveznici korištenja pravila/Zakona o javnoj nabavi te se i na taj način sprječava stavljanje u povoljniji položaj određenog subjekta na tržištu.

Nositelj provedbe	MPU
Ciljna skupina	Pravosudna tijela, sudionici sudskih postupaka, građani, poslovni subjekti
Procijenjeni trošak	735.266.121 kn
Razdoblje provedbe	2/2021.-6/2026.

(b) Investicije

C2.5. R1-I1 Unaprjeđenje sustava za upravljanje sudskim predmetima (eSpis)

Izazov

Tijekom proteklih 15 godina sustav za upravljanje sudskim predmetima eSpis (ICMS) je postupno implementiran u sudovima te je danas u upotrebi na svim vrstama i razinama sudova osim četiri prvostupanjska upravna suda zajedno s Visokim upravnim sudom RH u čije će se poslovanje eSpis sustav implementirati do kraja 2021. Na ovaj sustav naslanja se niz javno dostupnih e-usluga (od kojih je najvažnija e-komunikacija koji je kao modul razvijen unutar sustava eSpis i arhitekturno nije samostalan sustav). U eSpis sustavu se bilježe sve radnje koje se poduzimaju u predmetu, a sva pismena koja nastaju tijekom sudskih postupaka generiraju se i pohranjuju u okviru *Document Management* sustava koji je dio ovog sustava. S druge strane, u elektroničkom obliku su pohranjeni samo oni ulazni dokumenti koji se dostavljaju sudu putem e-komunikacije (npr. fizičke osobe još nisu obavezne koristiti sustav), a ni sudovi u određenim postupcima ne mogu u potpunosti koristiti elektroničku komunikaciju. Iz navedenog razloga uporaba elektroničke komunikacije u postupcima u kojima je već uvedena nije rezultirala potpunim prelaskom na elektroničko vođenje spisa predmeta.

Nadogradnje koje je ovaj sustav prošao u proteklom razdoblju uključivale su migraciju na noviju hardversku i softversku infrastrukturu, kao i razvoj, testiranje i puštanje u rad novih funkcionalnosti eSpis sustava između ostalog i na temelju prikupljenih prijedloga sa sudova kako bi se napravile konkretne dorade korisničkog sučelja.

Kod ovakvih periodičnih nadogradnji redovno nastaju poteškoće u sustavnom planiranju održivosti i razvoja informacijskog sustava, ovisnosti o vanjskim dobavljačima, ali i poteškoće u stabilnosti, operabilnosti i sigurnosti sustava uslijed stalnog povećanja broja korisnika.

Kako će se u predstojećem razdoblju provoditi brojne nadogradnje eSpis sustava koje će pratiti normativne i organizacijske promjene, potrebno je ojačati njegove kapacitete i osigurati nesmetan rad, kako korisnicima u sudovima, tako i svim vanjskim korisnicima e-usluga koje su povezane s eSpis sustavom.

Cilj

Daljnja nadogradnja eSpis sustava (zajedno sa svim modulima, a pogotovo e-Komunikacije radi omogućavanja elektroničke komunikacije za sve sudionike sudskih postupaka) i prelazak na centralizirano hardversko i softversko rješenje koje će omogućiti bolje i jeftinije buduće nadogradnje i održivost razvoja, ali i stabilnost, operabilnost i sigurnost eSpis sustava. Konkretno, ovo znači njegova integracija u Državni oblak kojim bi se trebala spojiti državna informacijska infrastruktura i omogućiti zajedničko korištenje informacijskih i komunikacijskih tehnologija te ujednačena aplikativna rješenja radi njihove racionalizacije.

Opis

Pod provedba

Provedba

Provedba ove investicije uključuje:

- nadogradnju funkcionalnosti eSpis sustava (zajedno sa svim modulima, uključujući i eKomunikaciju)
- migraciju na državnu informacijsku infrastrukturu (Centar dijeljenih usluga)
- tehnički reinženjering sustava.

Jedna od polaznih točaka prilikom nadogradnje funkcionalnosti eSpis sustava bit će preporuke izrađene u okviru projekta tehničke pomoći podrške implementaciji e-Komunikacije. U sklopu ove investicije unaprijedit će se sustav elektroničke komunikacije sukladno navedenim preporukama. Također, sve potrebne izmjene normativnog okvira će pratiti ovu investiciju.

Zbog povećanog broja korisnika i uključivanja svih sudova osigurat će se bolja korisnička podrška uvođenjem alata umjetne inteligencije (chatbot), kao i jačanjem trenutnih kapaciteta korisničke podrške (helpdesk) djelomičnim outsourcingom (javna nabava usluga korisničke podrške prve razine), jer postojeći resursi Ministarstva nisu dovoljni za pružanje kvalitetne podrške.

U prvoj fazi provedbe investicije (do listopada 2022.), nastavno na implementaciju na upravne sudove zajedno s Visokim upravnim sudom, izvršit će se nadogradnje korisničkog sučelja sukladno osnovanim prijedlozima korisnika.

Izvršit će se i dorade u sustavu koje će omogućiti uspostavljanje registra osoba lišenih roditeljske skrbi te njegovo povezivanje s tijelima koja koriste ove podatke, odnosno sa sastavnicama državne informacijske infrastrukture.

S obzirom na to da u slučaju fizičkih osoba elektronička komunikacija još uvijek nije obavezna, započet će se s aktivnostima dorade koji imaju za cilj prihvat elektroničke dostavnice pružatelja poštanskih usluga (dokaz uručenja sudskih pismena koja će se direktno slati u sustav eSpis čim stranka potvrdi primitak putem terminala pružatelja poštanskih usluga).

Nastavit će se s izradom web servisa za velike korisnike tako da će se isti spojiti na državnu uslužnu sabirnicu (*Government Service Bus - GSB*) (povezano s investicijom „Stabilna i otporna IT infrastruktura informacijskog sustava pravosuđa" - C2.5. R1-I6).

Izvršit će se integracija na Korisnički pretinac za fizičke i pravne osobe koji je uspostavljen u okviru državne informacijske infrastrukture u onoj mjeri u kojoj su razvijene funkcionalnosti Korisničkog pretinca.

Zbog zastoja u radu sustava eSpis (koji je inicijalno dimenzioniran za puno manji opseg korisnika i procesa nego danas, a uz to je sekvencijalno nadograđivan modulima ovisno o promjenama zakonskih okvira ili potreba korisnika) napravit će se prilagodbe u svrhu optimizacije sustava i samog izvođenja i prelaska na CDU infrastrukturu kroz:

- migraciju modula i/ili izgradnju novih na CDU infrastrukturi
- smanjenje broja modula i prilagodbu njihove međusobne komunikacije spajanjem i reorganizacijom funkcionalnosti.

Nadalje, sustav će se pripremiti za migraciju u CDU kako bi se adekvatno iskoristila državna informacijska infrastruktura i osigurala ušteda u korištenju hardverskih resursa.

Optimizirat će se arhitektura eSpis sustava. S obzirom na povećanje opsega i opterećenja sustava analizirat će se postojeći moduli, njihovo opterećenje i kompatibilnost tehnologije s onom u CDU. Krajnji je cilj optimizacije smanjenje broja modula standardizacijom funkcionalnosti te prilagodbe međusobne komunikacije modula unutar eSpis sustava. Za provedbu, a prije navedenih radnji, od nadležnog tijela (Središnji ured za razvoj digitalnog društva) zatražit će se rezervacija potrebne hardverske infrastrukture unutar CDU te osigurati pristup testnom i produkcijskom okruženju.

Prva faza investicije procijenjena je na 8.000.000 kn sukladno prethodnim iskustvima u razvoju sustava i provedbi ESF i ERDF projekata u zadnjih nekoliko godina.

Druga faza provedbe investicije (do listopada 2023.) obuhvaća povezivanje sustava eSpis s tijelima državne uprave i tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Ovo povezivanje obuhvaća integraciju alata za uredsko poslovanje, koje će omogućiti elektroničku razmjenu dokumenata iz sustava eSpis prema navedenim tijelima. Uspostavljanje izravnih komunikacijskih kanala između ovih sustava omogućit će učinkovitije provođenje postupaka pred ovim tijelima te smanjiti vremensko i financijsko opterećenje stranaka u postupcima (stranke neće morati dokazivati činjenice koje su evidentirane u eSpis sustavu, npr. da se protiv njih ne vodi kazneni postupak).

Nastavit će se s nadogradnjom e-Komunikacije na temelju dobivenih preporuka iz prethodno navedenog projekta tehničke pomoći, kao i daljnjom nadogradnjom web aplikacija koje podržavaju rad pravosudnih dužnosnika na daljinu. Akcijski plan sadrži 50 preporuka koji uključuju tehničke aspekte (primjerice unaprjeđenje „helpdesk“ podrške, usvajanje „change management“ politika, usvajanje procedura i protokola, unaprjeđenje elektroničkog potpisivanja, preporuke za unaprjeđenje korisničkog sučelja) i pravne aspekte (primjerice uključivanje kaznenih predmeta, omogućavanje korištenja od strane medijatora, promjena postojećeg pravnog okvira na osnovu iskustva drugih država).

Također, u sklopu migracije sustava u CDU, a na temelju provedene analize izvršit će se migracija modula i/ili izgradnja novih na CDU infrastrukturi ovisno o rezultatima provedene analize. Neke prilagodbe je moguće unaprijed predvidjeti, a neke tek nakon provedene analize. Primjer je *thick client* arhitektura koja nije pogodna za okruženje u kojem funkcionira sustav eSpis, a koju je potrebno zamijeniti novijom arhitekturom pogodnijom za okruženja temeljena na cloud tehnologijama, posebice onima u CDU-u. Isto tako, preveliki broj modula dodatno opterećuje serverske i mrežne resurse i otežava troubleshooting, te je potrebno smanjiti njihov broj i prilagoditi njihovu međusobnu komunikaciju spajanjem i reorganizacijom funkcionalnosti.

Druga faza investicije procijenjena je na 9.000.000 kn sukladno prethodnim iskustvima u razvoju sustava u zadnjih nekoliko godina, kao i postojećim iskustvima i znanjima o arhitekturi Centra dijeljenih usluga i provedbi ESF i ERDF projekata.

Treća faza (do kraja 2024.) provedbe uključivat će završetak implementacije aktivnosti iz prve dvije faze, zatim testiranje, potvrdu rezultata testiranja, eventualne korekcije te produkciju migracije u CDU. Treća faza investicije procijenjena je na 8.000.000 kuna sukladno prethodnim

iskustvima u razvoju sustava u zadnjih nekoliko godina, kao i postojećim iskustvima i znanjima o arhitekturi Centra dijeljenih usluga i provedbi ESF i ERDF projekata.

Također, u ovoj fazi bit će dovršene i aktivnosti spajanja svih web servisa sustava eSpis na GSB u okviru CDU (povezno s investicijom "Stabilna i otporna IT infrastruktura informacijskog sustava pravosuđa" (C2.5. R1-I6)).

Nositelj provedbe	MPU
Ciljna skupina	Sudovi, korisnici sustava eSpis, sudionici postupaka
Procijenjeni trošak	21.930.000 kn
Razdoblje provedbe	10/2021.-12/2024.

C2.5. R1-I2 Unaprjeđenje informacijskog sustava zemljišnih knjiga i katastra

Izazov

ZIS kao zajednički sustav zemljišnih knjiga i katastra sadržava podatke zemljišne knjige i katastra te je u okviru istog razvijena Baza zemljišnih podataka (BZP) u kojoj se nalaze potpuno usklađeni zemljišni podaci, odnosno potpuno usklađeno zemljišnoknjižno i katastarsko stanje.

Trenutno se u BZP-u nalazi 3,86% od ukupnog broja katastarskih čestica u Hrvatskoj, a za navedene katastarske čestice BZP je uspostavljen nakon što je proveden postupak nove katastarske izmjere, postupak izlaganja na javni uvid podataka prikupljenih novom katastarskom izmjerom i postupak osnivanja odnosno obnove zemljišne knjige. Navedeni postupci su skupi i dugotrajni. Naime, trošak nove katastarske izmjere iznosi 2.500 - 3.000 kn po hektaru, iz čega proizlazi da je ukupni trošak samo nove katastarske izmjere za područje koje se trenutno nalazi u BZP-u iznosio oko 750.000.000 kn. Osim navedenoga, nakon što se okonča postupak nove katastarske izmjere, u postupcima izlaganja na javni uvid podataka prikupljenih novom katastarskom izmjerom i obnove zemljišne knjige sudjeluju dva katarska i dva zemljišnoknjižna službenika, a postupci traju od jedne do 15 godina te se postupci za katastarske čestice koje se trenutno nalaze u BZP-u (3,86%) provode kontinuirano od 2005. do danas.

Stoga, MPU kontinuirano radi na bržoj, efikasnijoj i ekonomičnijoj uspostavi BZP-a i sređivanju zemljišnih podataka za što veći broj katastarskih čestica te je izazov do kraja 2026. uspostaviti BZP za 60 % katastarskih čestica.

Pored toga, potrebno je informacije namijenjene korisnicima standardizirati i učiniti dostupnima na jednom mjestu.

Također, potrebno je napomenuti, da će poboljšanje kvalitete podataka i uspostavljanje BZP-a, omogućiti bolje i učinkovitije provođenje antikoruptivnih mjera, jer će podaci zemljišnih knjiga biti potpuniji i točniji. Nadležnim je državnim odvjetništvima i Poreznoj upravi već i sad omogućen potreban uvid u zemljišnu knjigu (pretraga po imenu, prezimenu i OIB-u), a intenzivno se radi i na istovjetnom povezivanju zemljišnih knjiga s Državnim sudbenim vijećem i Državnoodvjetničkim vijećem kako bi se uspostavio učinkovit mehanizam za provjeru imovinskih kartica državnih dužnosnika.

Cilj

Cilj je povećati opseg i kvalitetu podataka zemljišnih knjiga i katastra u BZP-u s 3,86% za daljnjih 60% te implementacijom softverskog modula (virtualnog asistenta) temeljenog na umjetnoj inteligenciji povećati učinkovitost rada u zemljišnoknjižnim postupcima, a građanima i poslovnim

subjektima pružiti korisničku podršku i poticaj za uređenje zemljišnoknjižnog i katastarskog stanja.

Uređenje zemljišnih knjiga te BZP utječe na veću pravnu sigurnost i pravni promet nekretninama, povoljno utječe na poticanje investicija, gospodarski i socijalni oporavak i razvoj, omogućuje učinkovitiju kontrolu izvršenja javnih obveza, osigurava potpuniji prikaz državne imovine i imovine u vlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i njezino stavljanje u funkciju te osigurava lakši pristup fondovima EU, a osim izravnog utjecaja na učinkovitost postupaka u zemljišnoknjižnim postupcima utjecat će i na uspješnije praćenje i provjeru imovine te na taj način doprinijeti i boljoj provedbi antikorupcijskih politika.

Opis

Pod provedba

Provedba

Za podatke u okviru osnivanja, obnove i dopune zemljišne knjige, ministar nadležan za poslove pravosuđa donosi odluku o početku navedenih postupaka, a postupak provodi nadležni sud, predsjednik suda donosi odluku o otvaranju zemljišne knjige te se uspostavlja BZP. Za podatke u okviru postupka pojedinačnog preoblikovanja ministar donosi odluku o početku postupka te se za katastarske čestice koje su potpuno identične automatski uspostavlja BZP, a za katastarske čestice za koje je potrebno usklađenje nadležni sud provodi potrebne postupke te se po provedbi istih uspostavlja BZP.

Da bi se povećao opseg usklađenih podataka i potpuno uređenog stanja čestica, na zahtjev ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa izrađena je analiza usklađenosti podataka katastra i zemljišnih knjiga koja je pokazala da su za 40% katastarskih čestica podaci u katastru i zemljišnim knjigama podudarni, ali se ne nalaze u BZP, dok je za 20% potrebno provesti usklađivanje i unos u BZP. Kako bi se provele obje faze integracije ovih čestica (usklađivanje gdje je potrebno i prijenos u BZP), potrebno je osigurati stabilan i funkcionalan informacijski sustav.

U prvoj fazi provedbe (do 1. lipnja 2022.) planiran je uvoz 187 katastarskih općina u BZP, čime će se baza čestica u BZP do 1. lipnja 2022. povećati za 5%.

S obzirom na to da je riječ o slabije gospodarski razvijenim područjima (zemljišnoknjižni odjeli Gračac, Donji Lapac, Korenica, Vrgorac, Sinj, Benkovac, Obrovac, Drniš, Knin, Zlatar, Gospić, Otočac, Zabok i neki otoci), sređivanje BZP predstavljat će i poticaj njihovom daljnjem oporavku i razvoju. Pored općih učinaka povećanja pravne sigurnosti i prometa nekretnina te pojednostavljenja postupanja u zemljišnoknjižnim postupcima, a s obzirom na to da u tom smislu sadašnje nepostojanje dokaza vlasništva otežava ili onemogućuje dobivanje zajmova i poticaja, sređivanje zemljišnih knjiga omogućit će stavljanje nekretnina na tim područjima u gospodarsku funkciju, primjerice kroz razvoj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, turističke djelatnosti i sl.

Za 187 katastarskih općina za koje nije osnovana zemljišna knjiga ili u dijelu nije osnovana zemljišna knjiga, trošak uvoza u ZIS iznosi ukupno 877.425 kn, a trošak uspostave BZP-a na istima je ukupno 322.575 kn, pa je ukupni trošak ove faze 1.200.000 kn. Procijenjeni trošak izrađen je prema trenutnim cijenama uvoza čestica u ZIS koji iznosi 4.265,63 kn dok je trošak uspostave BZP-a 1.725 kn po katastarskoj općini.

Ukupni trošak uvoza i uspostave BZP po katastarskoj općini u pravilu zahtjeva 2 čovjek/ dana, čime bi broj potrebnih čovjek/dana za 187 katastarskih općina bio 374, ali s obzirom na količinu

posla procjenjuje se da će određene katastarske općine imati dijeljeni trošak pa je ukupni trošak procijenjen u nešto nižem iznosu od 1.200.000 kn (struktura troškova: 10% analiza, 63% trošak uvoza u ZIS i 27% trošak uspostave BZP-a).

U istom vremenskom razdoblju, usklađenjem naziva i granica katastarskih čestica, planirana je uspostava BZP za oko 40% katastarskih čestica. Kroz informacijski sustav će se noćnom obradom podataka uspoređivati podaci o katastarskim česticama upisani u zemljišnoj knjizi i katastarskoj evidenciji u pogledu broja i površine katastarske čestice te podaci o upisanim osobama (ime, prezime, naziv, OIB). Nakon što se utvrdi da su podaci koji se uspoređuju istovjetni u zemljišnoj knjizi i katastarskoj evidenciji, za te katastarske čestice, a sukladno propisima, automatski se noćnom obradom uspostavlja BZP.

Na temelju ranije analiziranog troška, može se pretpostaviti da će ukupni trošak za iduću fazu u kojima će katastarske općine u dijelovima ulaziti u BZP biti oko 10.000.000 kn. Naime, kako će se raditi veći uvoz u kojem za razliku od prve faze nije potreban sukcesivni uvoz, može se procijeniti da će cijena uvoza po katastarskoj općini biti manja od cijene koja se trenutno naplaćuje.

Ukupan trošak ove faze izračunat je na temelju dosadašnjih provedenih projekata te uključuje: 80% za izradu analize i razvoj aplikativnih rješenja te 20% za implementaciju aplikativnog rješenja. Nadogradnja bi omogućila i da se u budućnosti kontinuirano popunjava BZP i nakon završetka ovoga projekta.

Prosječan broj radnih sati za uspostavu BZP-a za usklađene podatke zemljišne knjige i katastra potreban je u iznosu od 2.665 čovjek/dana, što čini ukupan navedeni trošak za sve potrebne stručnjake, uključujući trošak vođenja i upravljanja projektom, izradu analize koja uključuje razvoj potrebnih programskih rješenja i trošak uspostave BZP.

U istom razdoblju planira se i dodatno povećanje broja čestica u BZP-u za 5% kroz postupke pojedinačnog preoblikovanja, za što je potrebno razraditi daljnje analize, kao i razviti aplikativna rješenja te osigurati 5.800.000 kn (struktura troškova: 40% analiza, 30% trošak uvoza u ZIS i 30% trošak uspostave BZP-a), a ova nadogradnja bi omogućila i da se u budućnosti kontinuirano popunjava BZP i nakon završetka ovoga projekta. Za navedeno potrebno je 1.545 čovjek/dana, od čega 155 dana za vođenje i upravljanje projektom, 1235 za izradu analize i razvoj aplikativnog rješenja i 155 za implementaciju aplikativnog rješenja.

U drugoj fazi provedbe nadogradnja ZIS-a je planirana do 1. listopada 2021., čime će se do kraja 2025., za ukupno 271 katastarsku općinu uspostaviti BZP (povećanje ukupnog broja katastarskih čestica u BZP-u za dodatnih 10%). Ova faza obuhvaća područje samog središta i šireg središta Grada Zagreba, Rijeke, Splita i dr., pa će uređenje BZP-a u odnosu na ove čestice, pored pojednostavljenja postupaka, značiti i poticaj povećanju pravnog prometa.

Za uspostavu BZP-a za 271 katastarsku općinu procjenjuje se da će trošak uvoza u ZIS i uspostave BZP-a iznositi 2.000.000 kn.

Treća faza provedbe odnosi se na postupke povezivanja zemljišne knjige i knjige položenih ugovora za područje čitave Hrvatske do 2026., pa je potrebno sistemski predvidjeti povezivanje zemljišne knjige i knjige položenih ugovora. Projektom će se omogućiti identifikacija zgrada za koje postoje upisi u knjizi položenih ugovora te njihovo povezivanje sa službenim podacima o katastarskim česticama, a nakon dopune i izmjene legislative, razradit će se mogućnosti da se automatski u sustavu preuzmu podaci knjige položenih ugovora u glavnu zemljišnu knjige. U ovoj fazi potrebno je izraditi analizu postojećeg stanja te izraditi programsko rješenje koje će omogućiti

automatsko povezivanje zemljišne knjige i knjige položenih ugovora te preuzimanje podataka o posebnim dijelovima uz minimalan angažman službenika. Procjena troška je 5.000.000 kn, koji se odnosi na izradu analize postojećeg stanja te izradu aplikativnog rješenja.

Prosječan broj radnih sati za unapređenje postupka povezivanja zemljišne knjige i knjige položenih ugovora je 1.333 čovjek/dana, a prema dosadašnjim iskustvima s razvojem novih i nadogradnjom postojećih aplikacija, čime je 133 čovjek/dana potrebno za vođenje i upravljanje projektom, a 1200 odnosno 90% za izradu i razvoj aplikativnog rješenja.

Slijedom navedenog, ukupan trošak usklađivanja podataka zemljišne knjige i katastra te uspostave BZP-a u svim gore navedenim fazama je 24.000.000 kn, od čega je procijenjeni trošak izrade tehnološkog rješenja 10.800.000 kn (45%) te trošak uvoza u ZIS i uspostave BZP-a od 13.200.000 kn (55%).

Nadalje, predložit će se implementacija umjetne inteligencije u vidu virtualnog asistenta, čija bi primarna zadaća bila pružanje podrške građanima u zemljišnoknjižnim postupcima. Za kvalitetno pružanje usluga te učinkovitost vođenja ovih postupaka ključno je korisnicima pružiti informacije na standardiziran i strukturiran način kako bi bili upoznati na koji način mogu zatražiti i dobiti tražene usluge, ali i koji su im alati na raspolaganju za uređenje stanja svojih nekretnina. S obzirom na to da se razvojem tržišta nekretnina konstantno povećavaju interes i potreba korisnika za informacijama i pojašnjenima dostupnih usluga, razvoj digitalne pomoći bit će ključan za osiguranje cjelovite podrške korisnicima.

Razvoj i implementacija virtualnog asistenta temeljenog na umjetnoj inteligenciji unaprijedit će pružanje usluge korisnicima na nekoliko razina:

- Odgovori na pitanja korisnika koji nisu prijavljeni u sustav e-Građani (u ovom dijelu sustav će moći odgovarati na općenitiji način, davati informacije o postupcima nove izmjere, obnove, osnivanja zemljišne knjige, pojedinačnog preoblikovanja u BZP za pojedinu katastarsku općinu i slično)
- Kada se korisnik prijavi u sustav e-Građani, virtualni asistent moći će davati konkretnije podatke korisnicima:
  - u osobni korisnički pretinac pristizale bi obavijesti o promjenama na zemljištima u kojima je upisan kao vlasnik
  - dobivao bi informacije u stanju zemljišnoknjižnih predmeta u kojima je stranka
  - na upit korisnika za konkretnu nekretninu virtualni asistent uputio bi korisnika na koji način je potrebno urediti stanje, kao i korisnika alarmirati da je potrebno poduzeti neku radnju kako bi se uredilo zemljišnoknjižno stanje
- Ovlaštenim korisnicima, sudovima i javnopravnim tijelima omogućit će se preciznija pretraga sustava, jednostavnije podnošenje prijedloga za usklađenje upisa s važećim propisima te prikaz svih relevantnih podataka za određeno područje,
- Svim razinama korisnika pružala bi se podrška prilikom korištenja One Stop Shop-a (npr. pomoć kod izdavanja izvadaka, podnošenje prijedloga i sl.).

Virtualni asistent bit će baziran na algoritmima umjetne inteligencije (NLP i Deep learning) te će imati sposobnost „učenja/treniranja“ sa svrhom prepoznavanja namjera, ali i osjećaja korisnika (npr. iz vrste i načina na koji je postavljeno pitanje, potrebno je osjetiti je li korisnik ljut). U navedenim osjetljivim slučajevima ili situacijama kada se uz pomoć virtualnog asistenta ne uspije riješiti zahtjev korisnika, pomoć korisniku pružit će službenici MPU-a koje i sada ima uspostavljen

sustav podrške One Stop Shop unutar ZIS sustava. Također, pojačat će se i sustav podrške korisnicima na svakom nadležnom zemljišnoknjižnom sudu.

Virtualni asistent će biti povezan s interaktivnim hodogramom koji će krajnjem korisniku na jednostavan način vizualno prikazivati sve poslovne procese implementirane kroz Platformu za poslovne procese.

Modul za višekanalnu komunikaciju omogućit će primanje informacija kroz različite komunikacijske kanale, ali isto tako i slanje personaliziranih poruka u pravo vrijeme i putem pravog kanala.

Modul će biti integriran s vanjskim komunikacijskim kanalima (SMS, e-mail, Viber, Whatsapp i slično), što znači da poruka koju korisnik pošalje s bilo kojeg od ovih kanala dolazi na isto mjesto i agent ima uvid u sve upite korisnika na jednom mjestu, što mu omogućava lakše i brže rješavanje korisnikovih upita. Također modul treba biti integriran s Modulom upravljačke ploče kroz koji korisnik definira svoje interese i postavke. Korisnik će kroz postavke definirati preferirani kanal komunikacije, kao i vrijeme u danu kada želi primati obavijesti. U razvoju virtualnog asistenta potrebno je provesti postupak javne nabave, dizajnirati i razviti virtualnog asistenta, popuniti bazu znanja definiranjem pitanja i odgovora, testirati sustav i pustiti u produkcijski rad.

Puna produkcija virtualnog asistenta planirana je krajem 2024., a trošak implementacije iznosi 3.572.000 kn (struktura troškova: 50% analiza i trošak razvoj, 40% implementacija i 10% testiranje). Prosječan broj radnih sati za razvoj i implementaciju virtualnog asistenta je 952 čovjek/dana, a prema dosadašnjim iskustvima s razvojem novih i nadogradnjom postojećih aplikacija, kao i razvojem sličnih sustava, odnosno 95 čovjek/dana za vođenje i upravljanje projektom, 476 čovjek/dana za analizu i trošak razvoja, 286 čovjek/dana za implementaciju i 95 čovjek/dana za testiranje.

Temelj izračuna broja dana je dosadašnje iskustvo na projektima i aktivnostima s istim i/ili sličnim opisom poslova. Dakle, na temelju ranijih iskustava vezanih uz uvoze katastarskih općina u ZIS i uspostavu BZP-a te ranijih iskustava razvoja elektroničkih servisa i usluga, a uključujući i cijene održavanja aplikativnog sustava ZIS-a, izračun čovjek/dana se bazira na jediničnoj cijeni od u prosjeku 3.000 kn (ukupno 3.750 kn) čovjek/dan, odnosno jedinična cijena po satu od 375 kn, što je ukupno 468,75 kn po satu. U slučaju uvoza izvoza i uspostave BZP, jedinična cijena po satu je niža i trenutno iznosi 342 kn, odnosno 427,90 kn.

Zaključno, potrebno je napomenuti da je do 2026., odnosno do kraja provedbenog roka NPOO-a, planirana usklađenost podataka zemljišne knjige i katastra te uspostava BZP za 60% svih zemljišta u Hrvatskoj. Nakon proteka provedbenog roka iz NPOO-a, a uz pomoć novih zakonodavnih i programskih rješenja implementiranih tijekom NPOO-a, kao i uz savjete koje će Virtualni asistent pružati građanima, može se očekivati usklađenost zemljišnoknjižnih i katastarskih podataka do 100% do kraja 2032. Navedena procjena temelji se prije svega na Prijedlogu Višegodišnjeg programa katastarskih izmjera građevinskog područja kojeg je Državna geodetska uprava izradila, a prijedlog trajanja provedbe Programa je 10 godina. Naime, navedenim Programom predviđena je nova katastarska izmjera i obnova zemljišne knjige, koja će kao rezultat imati uspostavu BZP-a za sve katastarske općine obuhvaćene Programom. Nadalje, u razdoblju od 10 godina, a uz veliku potporu virtualnog asistenta, građani će pojedinačnim postupcima uskladiti podatke, a sudovi će provođenjem različitih postupaka usklađenja, omogućiti da se usklade podaci i za preostale katastarske čestice.

Nositelj provedbe	MPU
Ciljna skupina	Pravosudna tijela; krajnji korisnici: građani, poslovni subjekti
Procijenjeni trošak	23.435.600 kn
Razdoblje provedbe	6/2021.-6/2026.

C2.5. R1-I3 Razvoj alata za javnu objavu i pretraživanje sudskih odluka

Izazov

Trenutačno je objava odabranih sudskih odluka omogućena kroz poseban informacijski sustav Vrhovnog suda. U ovom su sustavu dostupne sve sudske odluke Vrhovnog suda od 1990. do danas, osim odluka o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku koje se od 2012. zbog velikog broja istovjetnih (tipskih) odluka objavljuju samo ako je u njima zauzeto značajno pravno stajalište. Drugi sudovi objavljuju samo najznačajnije sudske odluke, a uz posebno važne i zanimljive odluke objavljuju se pravna stajališta.

Raspoloživa baza podataka je vrlo ograničenog opsega i relativno sporo se puni sudskim odlukama (trenutno je dostupno nešto manje od 223.000 odluka). Između ostalog, razlog sporom punjenju je nepostojanje automatiziranog načina anonimizacije, koju sada provode sudski službenici. Razvojem ovog alata će se adresirati problem ograničene objave sudskih odluka (dakle svih sudskih odluka, a ne samo onih koji čine sudsku praksu). Zbog činjenice da je javna dostupnost svih prvostupanjskih i drugostupanjskih odluka putem interneta među najnižima u EU, naglasak na taj problem istaknut je i u Izvješću EK o vladavini prava za 2020.

Cilj

Uspostava sustava objave svih sudskih odluka uz prethodnu automatsku anonimizaciju upotrebom posebnog softvera te objavu na jedinstvenom javno dostupnom portalu uz razrađene mogućnosti pretraživanja., uz poštivanje pravila o zaštiti osobnih podataka.

Opis

Pod provedba

Provedba

Zbog jačanja transparentnosti i dostupnosti sudskih odluka stručnoj i općoj javnosti, sustav eSpis će se nadograditi posebnim modulom za anonimizaciju (pri čemu je moguće korištenje umjetne inteligencije na način da se strojno i automatski prepoznaju osobni podaci stranaka i ostalih sudionika u postupku i zamjene inicijalima i/ili točkama) te će omogućiti objavu sudskih odluka na javno dostupnom portalu (portalu sudova) s kojim će biti povezan. Sudske odluke će se automatski anonimizirati i tako pripremiti za javnu objavu. Na portalu će se omogućiti pretraživanje korištenjem metapodataka svih odluka po različitim kriterijima (sud, oznaka predmeta, vrsta odluke, datum odluke, datum objave, ECLI broj, propis, indeksni podaci i dr.) te dohvat u različitim formatima.

Projekt će se provesti na način da se izrade funkcionalne specifikacije i provede javna nabava (do kraja 2021.), zatim razvije sustav, testiranje, edukacija korisnika na sudovima (onih koji će raditi s alatom za anonimizaciju) te pusti u produkcijski rad do početka prvog tromjesečja 2023. Kada se stvore uvjeti za početak produkcijskog rada, sve odluke kojima će se od tog datuma

dovršavati predmeti na svim razinama sudova će prolaziti kroz anonimizaciju te objavu na portalu.

Budući da se odluke svih sudova koji u svom radu koriste eSpis već nalaze u ovom sustavu od početka primjene eSpis-a, ako bude postojao poseban interes, određeni set odluka se može također retroaktivno automatski anonimizirati i učiniti dostupnima na spomenutom portalu.

Ukupan proračun navedenih aktivnosti izračunat je na temelju dosadašnjih provedenih projekata u okviru ESF-a i ERDF-a.

Nositelj provedbe	MPU
Ciljna skupina	Pravosudna tijela, građani, poslovni subjekti
Procijenjeni trošak	1.700.000 kn
Razdoblje provedbe	7/2021.-2/2023.

C2.5. R1-I4 Projektiranje i provedba projekta Trga pravde u Zagrebu za poboljšanje pristupa pravosuđu i učinkovitost trgovačkih postupaka i upravnih sporova

Izazov

Nedovoljno investiranje u pravosudnu infrastrukturu uzima posebno velik danak u najvećim gradovima, gdje sudovi imaju i najveće opterećenje (npr. Zagreb). U glavnom gradu neki sudovi djeluju u zgradama koje su u vrlo lošem stanju, posebice nakon potresa koji je pogodio Zagreb te nisu u skladu s međunarodnim standardima za pravosudnu infrastrukturu. Nekoliko sudova funkcionira u iznajmljenim prostorima, čekajući sredstva za rješavanje prostornih problema. To otežava upravljanje nekretninama u sustavu, posebice planiranje ulaganja u izgradnju novih i održavanje postojećih prostora. Kapitalna ulaganja se prioritetno trebaju provesti za najopterećenije sudove (u smislu broja, vrste i složenosti predmeta). Također, infrastruktura Trgovačkog suda u Zagrebu, Upravnog suda u Zagrebu te Visokog trgovačkog suda i Visokog upravnog suda kao specijaliziranih žalbenih sudova u trgovačkim odnosno upravnim sporovima za područje cijele Hrvatske, nije zadovoljavajuća.

Provedba projekta, iz perspektivne korisnika, rezultirat će se čitavim nizom prednosti i pozitivnog utjecaja, a s posebnim naglaskom na:

- daljnje unaprjeđenje organizacijskih i materijalnih uvjeta te funkcionalna modernizacija ojačat će nepristranost, transparentnost i profesionalnost navedenih pravosudnih tijela; njoj će neposredno svjedočiti svi korisnici (građani, javno-pravna tijela i poduzetnici), a što će se odraziti i na vraćanje povjerenja u pravosudni sustav
- puna realizacija planiranih aktivnosti značajno će utjecati na horizontalna načela osiguravanja pristupačnosti za osobe s invaliditetom te održivog razvoja.

Imajući u vidu da broj predmeta na Trgovačkom i Upravnom sudu u Zagrebu predstavlja gotovo 50% ukupnog priljeva prvostupanjskih predmeta u tim vrstama postupaka, ulaganje u infrastrukturu ovih pravosudnih tijela zahtijeva prioritet, posebice uzimajući u obzir posljedice potresa u kojem su zgrade navedenih sudova oštećene.

Cilj

Modernizacija i osiguravanje prikladnih uvjeta za rad trgovačkih i upravnih sudova sa sjedištem u Zagrebu, što je posebno važno u postupcima s većim brojem sudionika i u kontekstu mogućeg povećanja broja stečajeva uslijed gospodarske krize uzrokovane pandemijom bolesti COVID-19.

U cilju provedbe reformske mjere osnaživanja mirenja, nužno je osigurati odgovarajuće infrastrukturne preduvjete za rad Centra za mirenje koji se zbog planiranog centraliziranog smještaja upravnih i trgovačkih sudova sa sjedištem u Zagrebu također planira smjestiti na Trg pravde.

Opis

Pod provedba

Provedba

Pravosudni infrastrukturni objekti namjeravaju se centralizirati na jednoj lokaciji (Trg pravde u Zagrebu) čime bi se kroz koncept tzv. „pametne infrastrukture“ dodatno unaprijedilo upravljanje materijalnim i ljudskim resursima (osnivanje zajedničkih službi koje bi pružale podršku u radu pravosudnih tijela u području informacijsko komunikacijskih tehnologija, financijsko materijalnog poslovanja, održavanja zgrade, dostave i dr.). Urbanističko-arhitektonsko rješenje na osnovu kojeg će se izraditi idejni, glavni i izvedbeni projekti i ishoditi dozvole pojačava ideju otvorenosti i pristupačnosti sudova uz poštivanje konzervatorske baštine.

Djelomično izvedene rekonstrukcije zaštićenih zgrada uz rub parcele Trga pravde postat će, po izgradnji predviđenih novih zgrada, parkovni paviljoni. Do sada su rekonstruirane zgrade Općinskog državnog odvjetništva u Selskoj ulici i Općinskog kaznenog suda u Ilici, a u procesu rekonstrukcije je i zgrada „Jašionice“ u kojoj će biti smještena gruntovnica (u sklopu Projekta implementacije integriranog sustava zemljišne administracije financiranog zajmom Svjetske banke). Planirani rok završetka aktivnosti koje se odnose na rekonstrukciju i prilagodbu zgrade „Jašionice“ u zemljišnoknjižni odjel Općinskog građanskog suda u Zagrebu je prvo tromjesečje 2022. godine.

Iduća faza realizacije projekta odnosi se na rušenje starih nezaštićenih zgrada (za taj dio je već ishođena dokumentacija), pripremu nužne projektne i tehničke dokumentacije te dozvolu za izgradnju garaže i jedne od četiri predviđene nove zgrade. Tehnička rješenja za novu zgradu poštivat će najviše standarde za projektiranje zgrada gotovo nulte energije nZEB[105] (što implicira i pokrivenost energijom iz obnovljivih izvora), standarde vezane uz prilagodbu osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti i konvencijska načela106 „univerzalnog dizajna“ i „razumne prilagodbe“ te najviše standarde vezane uz projektiranje potresne otpornosti konstrukcije. Nove prostorije udovoljavat će potrebama održavanja ročišta u postupcima s većim brojem sudionika za sve trgovačke sudove u Hrvatskoj, i bit će opremljene najsuvremenijom IT opremom (hardware i software), a što će biti važno u uvjetima pandemije i obveze pridržavanja mjera fizičke distance (pogotovo u velikim stečajnim postupcima). Navedena infrastrukutra koristit će i za održavanje ročišta i u drugim postupcima s većim

[105] Nova zgrada imat će potrebu za primarnom energijom 20% nižom od nacionalne nZEB norme za ovu vrstu zgrada
106 UN-ova Konvencija o pravima osoba s invaliditetom (NN MU br. 6/07, 03/08 i 5/08)

brojem sudionika, primjerice u suđenjima za kaznena djela iz nadležnosti Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta. Prioritet pri preseljenju u prostorije nove zgrade na budućem Trgu pravde dao bi se Trgovačkom sudu u Zagrebu, Visokom trgovačkom sudu RH, Upravnom sudu u Zagrebu, Visokom upravnom sudu RH, Centru za mirenje te Pravosudnoj akademiji.

Za provođenje mjere uvođenja reforme instituta mirenja (reforma vi.) nužno je osigurati odgovarajuće infrastrukturne preduvjete za rad Centra za mirenje. Tek tada Ministarstvo pravosuđa i uprave i uvažene pravosudne institucije mogu na odgovarajući način promicati kulturu nagodbe, sporazuma, posredovanja i drugih oblika alternativnog rješavanja sporova, a što će se nedvojbeno povoljno odraziti i na cjelokupnu poduzetničku i investicijsku klimu.

Preseljenje Pravosudne akademije u novu zgradu Trga Pravde osigurati će punu realizaciju mjere reforme Jačanja sustava cjeloživotnog stručnog usavršavanja pravosudnih dužnosnika i drugih sudionika sudskih postupaka (reforma iii.) i provedbe programa cjeloživotnog usavršavanja, programa stručnog usavršavanja za predsjednike sudova, državne odvjetnike i stečajne upravitelje.

Aktivnosti vezane uz izgradnju garaže predstavljaju značajan projektni izazov. Po provedbi aktivnosti nužnih za realizaciju te faze projekta trajno će se riješiti problem parkiranja osiguravanjem 2.000 parkirnih mjesta, ali i arhivskog prostora (20.000 m^2 sukladno propisima o čuvanju arhivske građe, a što je u skladu s investicijom C.2.2. R3 I2 - Uspostava digitalne infrastrukture i usluga javne uprave izradom sustava konzervatorskih podloga). Projektni zadatak za izgradnju garaže predvidjet će parkirna mjesta za punjenje električnih vozila (uključivo kanalska infrastruktura, kabeli i punjači). Osim zadanog broja parkirnih mjesta za punjenje električnih vozila postavit će se kanalska infrastruktura i pred-instalacija za postavljanje i dodatnih parkirnih mjesta.

U prvoj fazi planira se rušenje postojećih (starih) zgrada.

U drugoj fazi će se izraditi projektna i tehnička dokumentacija, ishoditi sve dozvole za izgradnju garaže i jedne zgrade te pripremiti dokumentacija za nadmetanje/nabavu.

U trećoj fazi provest će se postupci javne nabave za:

- izvođenje radova garaže kvadrature 50.000 m2 na dvije etaže i jedne od četiri predviđene zgrade od ukupno 25.000 m2 površine
- voditelja projekta
- usluge stručnog nadzora i koordinatora zaštite na radu.

U četvrtoj fazi planira se završetak radova, tehnički pregled i izdavanje uporabne dozvole te opremanje zgrade.

U petoj fazi preselit će se Trgovački sud u Zagrebu, Visoki trgovački sud RH, Upravni sud u Zagrebu i Visoki upravni sud RH, Pravosudna akademija, te će se uspostaviti Centar za mirenje.

Istovremeno će se navedeni objekti učiniti pristupačni osobama s invaliditetom i drugim kategorijama stanovništva koje se otežano kreću poput osoba starije životne dobi, radi unapređenja jednakih mogućnosti u pristupu pravosuđu.

Indikativni troškovi prve faze iznose 8.000.000 kn, druge faze 24.000.000 kn, treće faze 424.000.000 kn, a četvrte faze 20.000.000 kn. Procjena troškova temelji se na temelju iskustva u dosada provedenim investicijama.

Ukupan proračun navedenih aktivnosti izračunat je na temelju analize istih i sličnih prijašnjih troškova:

Faza I - 1.70% za projekt rušenja i radovi rušenja i demontaže

Faza II - 5.05% za izradu projektne dokumentacije, ishođenje dozvola i uvjeta priključenja od strane javnopravnih tijela te priprema dokumentacije za nadmetanje

Faza III - 89.07% za izvođenje radova, projektantski nadzor, stručni i obračunski nadzor te koordinatora zaštite na radu

Faza IV - 4.18% za opremanje zgrade.

Trg pravde postavit će novi standard modernog pravosuđa za 21. stoljeće. Zgrade u kojima su trenutačno smješteni sudovi čije je preseljenje planirano na Trg pravde predat će se na daljnje raspolaganje Ministarstvu prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine, a za zgrade koje su u zakupnom odnosu ugovori o zakupu će se revidirati ili raskinuti.

Što se tiče rješavanja rizika povezanih s načelom DNSH za ovu mjeru i odgovarajućeg interventnog polja kako je opisano Uredbom EU-a 2021/241 o uspostavi Programa oporavka i otpornosti, važne su sljedeće informacije:

Vezano na ublažavanje klimatskih promjena: Mjera je prihvatljiva za područje intervencije 025ter - Izgradnja novih energetski učinkovitih zgrada, s 40% klimatskim koeficijentom. Nova zgrada imat će potrebu za primarnom energijom 20% nižom od nacionalne nZEB norme za ovu vrstu zgrada, što znači da doprinosi smanjenju emisija stakleničkih plinova. Također, zgrade neće biti namijenjene vađenju, skladištenju, transportu ili proizvodnji fosilnih goriva.

Vezano na prilagodbu klimatskim promjenama: Klimatski rizici koji bi mogli biti relevantni za ovu mjeru identificirani su u Nacionalnoj strategiji prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. do 2070., kao i Akcijskom planu energetski održivog razvitka i prilagodbe klimatskim promjenama Grada Zagreba (SECAP), te ukazuju na izloženost toplinskim valovima. Ova mjera zahtijeva dizajn zgrade koja pruža toplinsku udobnost, a zbog razdoblja ekstremnih temperatura mora imati ugrađene opremu za hlađenje, ventilaciju i klimatizaciju. Stoga nema dokaza o značajnim negativnim izravnim i primarnim neizravnim učincima mjere tijekom njezinog životnog ciklusa na ovaj okolišni cilj.

Vezano na očuvanje voda: Svi relevantni uređaji za vodu koji će se instalirati (otopine za tuširanje, tuševi s miješalicom, izlazi za tuširanje, slavine, WC apartmani, WC školjke i vodokotlići, posude za pisoare i vodokotlići, kade) moraju biti u prva 2 razreda potrošnje vode EU vodne oznake (EU Water Label - http://www.europeanwaterlabel.eu/).

Vezano za otpad i cirkularnu ekonomiju: U sklopu ugovaranja, mjera će zahtijevati od gospodarskih subjekata koji izvode gradnju da osiguraju da najmanje 70% (težinski) neopasnog građevinskog otpada i otpada od rušenja (isključujući prirodni materijal naveden u kategoriji 17 05 04 u Europska lista otpada uspostavljena Odlukom 2000/532/EZ) nastalog na gradilištu bude pripremljeno za ponovnu uporabu, recikliranje i oporabu drugog materijala, uključujući postupke zatrpavanja otpadom koji zamjenjuje druge materijale, u skladu s hijerarhijom otpada i EU Protokolom o gospodarenju otpadom od gradnje i rušenja.

Vezano za sprečavanje i kontrolu onečišćenja: Očekuje se da mjera neće dovesti do značajnog povećanja emisija onečišćujućih tvari u zrak, vodu ili zemlju jer:

- Od operatora koji provode projektiranje i izgradnju bit će potrebno osigurati da građevinski dijelovi i materijali koji se koriste u obnovi zgrade ne sadrže azbest niti tvari koje izazivaju veliku zabrinutost, kako je utvrđeno na temelju popisa tvari za koje je potrebno odobrenje utvrđeno u Prilog XIV. Uredbi (EZ) br. 1907/2006.
- Od operatora koji provode projektiranje i izgradnju bit će potrebno osigurati da građevinski dijelovi i materijali koji se koriste u obnovi zgrade koji mogu doći u kontakt sa stanarima emitiraju manje od 0,06 mg formaldehida po m3 materijala ili komponente i manje od 0,001 mg kategorija 1A i 1B kancerogenih hlapljivih organskih spojeva po m3 materijala ili komponente, nakon ispitivanja u skladu s CEN / TS 16516 i ISO 16000-3 ili drugim usporedivim standardiziranim uvjetima ispitivanja i metodom određivanja.
- Poduzet će se mjere za smanjenje emisije buke, prašine i onečišćujućih tvari tijekom građevinskih radova, sukladno Zakonu o gradnji članku 133. Uređenje gradilišta koji zahtijeva da se na gradilištu predvide i provode mjere zaštite na radu te ostale mjere za zaštitu života i zdravlja ljudi u skladu s posebnim propisima, te kojima se onečišćenje zraka, tla i podzemnih voda te buka svodi na najmanju mjeru. Tako će se radovi izvoditi samo u dnevnom razdoblju, svi rastresiti materijali će biti sklonjeni (prekrivanjem ili po potrebi vlaženjem) kako bi se spriječilo rasipanje tijekom kiše i vjetra, a sva uklanjanja i demontaže građevnih elemenata i materijala vršit će tehnikama koje sprečavaju širenje prašine i štetnih tvari na susjedne površine, te će se kada je potrebno koristiti zaštitne ograde.

Vezano za bioraznolikost i ekosustave: Aktivnost koja je podržana mjerom ima neznatan utjecaj na ovaj okolišni cilj, uzimajući u obzir izravne i primarne neizravne učinke tijekom životnog ciklusa. Gradnja zgrada ne odnosi se na zgrade smještene u ili u blizini područja osjetljivih na biološku raznolikost (uključujući mrežu zaštićenih područja Natura 2000, područja svjetske baštine UNESCO-a i ključna područja biološke raznolikosti, kao i druga zaštićena područja).

Nositelj provedbe	MPU
Ciljna skupina	Građani, poslovni subjekti, pravosudna tijela, sudionici sudskih postupaka
Procijenjeni trošak	511.271.401 kn
Razdoblje provedbe	8/2021.-6/2026.

C2.5. R1-I5 Provođenje mjera energetske učinkovitosti za obnovu zastarjelih objekata pravosudnih tijela

Izazov

Pravosudna i kaznena tijela, od kojih je 13 sudova (jedan županijski, tri općinska i devet stalnih službi) i dvije kaznionice, ne udovoljavaju Tehničkom propisu o racionalnoj upotrebi energije i toplinskoj zaštiti u zgradama[107]. Energetska učinkovitost pokazatelj je stupnja tehnološkog razvoja, a energetska osviještenost utječe na gospodarski razvoj, očuvanje okoliša i socijalni

[107] NN 128/15, 70/18 i 73/18

razvoj cjelokupnog društva te je u korelaciji sa širim reformskim aktivnostima koje se tiču učinkovitosti pravosuđa. U kontekstu poboljšanja učinkovitosti pravosuđa, fizička pravosudna infrastruktura će se modernizirati i fizički obnoviti. Planiranim projektnim aktivnostima podići će se energetska razina, postići uštede u potrošnji energije i smanjenju emisije CO2 (što doprinosi zelenoj tranziciji), osuvremenit će se izgled zgrada i povećati kvaliteta rada u njima.

Cilj

Cilj je modernizacija i povećanje učinkovitosti rada dijela pravosudnih i kaznenih tijela na teritoriju Hrvatske provedbom mjera energetske učinkovitosti, što će pridonijeti zelenoj tranziciji. Ta će ulaganja pridonijeti učinkovitijem funkcioniranju pravosudnih tijela i boljoj usluzi za krajnje korisnike.

Opis

Pod provedba

Provedba

Modernizacija i poboljšanje pravosudnog sustava (pravosudna i kaznena tijela) postići će se ulaganjem u fizičku infrastrukturu.

MPU je pripremilo dokumentaciju za nadmetanje/nabavu za ulaganje u energetsku učinkovitost pravosudnog sustava (pravosudna i kaznena tijela). Predmetne zgrade u kojima su smješteni sudovi i kaznena tijela ne udovoljavaju Tehničkom propisu o racionalnoj upotrebi energije i toplinskoj zaštiti u zgradama[108].

Konkretno, obnova odabranih predmetnih zgrada rezultirat će smanjenjem potrošnje energije za grijanje/hlađenje (QH, nd) na godišnjoj razini (kWh/god) od najmanje 50% u odnosu na godišnju potrošnju energije za grijanje/hlađenje prije provedbe mjera i korištenja obnovljivih izvora energije.

Pri odabiru zgrada koje su ušle u energetsku obnovu uzimao se u obzir - osim smanjenja potrošnje energije za grijanje/hlađenje (QH, nd) na godišnjoj razini (kWh/god) od najmanje 50% - indeks razvijenosti jedinice područne (regionalne) samouprave, broj osoba koje rade u zgradama (dužnosnika, službenika, namještenika), broj predmeta i broj stanovnika koje pravosudna tijela (sa sjedištima u zgradama koje su predmet obnove) pokrivaju, a sukladno Zakonu o područjima i sjedištima sudova[109] i podacima DZS o broju stanovnika.

Za sve navedene zgrade izrađeni su glavni projekti energetske obnove, a horizontalno se - prihvaćajući specifičnosti i prostorne karakteristike svake zgrade - izrađuju popratni komplementarni projekti kroz koje se adresira prilagodba zgrada osobama s invaliditetom[110], uvode mjere protupožarne i tehničke zaštite, rekonstruira sukladno EUROKOD 8 te funkcionalno uređuju interijeri i sanitarni čvorovi.

U prvoj fazi provest će se postupci javne nabave za:

- izvođenje radova energetske obnove i drugih horizontalnih mjera

[108] NN 128/15, 70/18 i 73/18
[109] NN 67/18
[110] Sukladno Pravilniku o osiguranju pristupačnosti građevine osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti NN 78/13) i konvencijskim načelima (UN-ova Konvencija o pravima osoba s invaliditetom, NN Međunarodni ugovori, 6/07, 03/08 i 5/08) „univerzalnog dizajna“ i „razumne prilagodbe“.

- usluge stručnog nadzora i koordinatora zaštite na radu.

U drugoj fazi provest će se mjere energetske obnove i druge horizontalne mjere (izvođenje radova) kao i usluga stručnog nadzora i kooordinatora zaštite na radu usporedno s izvođenjem radova.

U trećoj fazi će se provesti energetski pregled i certificiranje nakon obnove (u svrhu dokazivanja rezultata / smanjenja potrošnje energije) te upoznavanje korisnika s protokolima koji se odnose na održavanja zgrade, a utječu na održivost postignutih rezultata.

Procjena troškova temelji se na temelju iskustva u dosad provedenim investicijama financiranim kroz ERDF. Troškovi su iskazani na osnovu projektantskih procjena izrađenih u sklopu glavnih projekata energetske obnove za navedene zgrade.

Što se tiče rješavanja rizika povezanih s načelom DNSH za ovu mjeru i odgovarajućeg interventnog polja kako je opisano Uredbom EU-a 2021/241 o uspostavi Programa oporavka i otpornosti, važne su sljedeće informacije:

Vezano za ublažavanje klimatskih promjena: Obnovom zgrada će se postići najmanje 30% uštede u neto potražnji primarne energije u odnosu na stanje prije obnove. Zgrade koje će se obnavljati nisu namijenjene vađenju, skladištenju, transportu ili proizvodnji fosilnih goriva. Mjera podržava ublažava klimatske promjenama ili okolišnom cilju s koeficijentom 100% i kao takva smatra se usklađenom s DNSH za relevantni cilj.

Vezano na prilagodbu klimatskim promjenama: Klimatski rizici koji bi mogli biti relevantni za svako ulaganje u okviru ove mjere identificirani su u Nacionalnoj strategiji prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. u odnosu na 2070., a procjenjivat će se za svaku mjeru zasebno, uzimajući u obzir lokalne klimatske uvjete kao i klimatske projekcije (posebno tamo gdje se izrađuju lokalni ili regionalni planovi). Tijekom razvoja i dizajna projekata identificirat će se i integrirati intervencije koje mogu smanjiti klimatske utjecaje.

Vezano za otpad i cirkularnu ekonomiju: U sklopu ugovaranja, mjera će zahtijevati od gospodarskih subjekata koji izvode gradnju da osiguraju da najmanje 70% (težinski) neopasnog građevinskog otpada i otpada od rušenja (isključujući prirodni materijal naveden u kategoriji 17 05 04 u Europska lista otpada uspostavljena Odlukom 2000/532/EZ) nastalog na gradilištu bude pripremljeno za ponovnu uporabu, recikliranje i oporabu drugog materijala, uključujući postupke zatrpavanja otpadom koji zamjenjuje druge materijale, u skladu s hijerarhijom otpada i EU Protokolom o gospodarenju otpadom od gradnje i rušenja.

Vezano za sprečavanje i kontrolu onečišćenja: Očekuje se da mjera neće dovesti do značajnog povećanja emisija onečišćujućih tvari u zrak, vodu ili zemlju jer:

- Od operatora koji provode obnovu bit će potrebno osigurati da građevinski dijelovi i materijali koji se koriste u obnovi zgrade ne sadrže azbest niti tvari koje izazivaju veliku zabrinutost, kako je utvrđeno na temelju popisa tvari za koje je potrebno odobrenje utvrđeno u Prilog XIV. Uredbi (EZ) br. 1907/2006.
- Od operatora koji provode obnovu bit će potrebno osigurati da građevinski dijelovi i materijali koji se koriste u obnovi zgrade koji mogu doći u kontakt sa stanarima emitiraju manje od 0,06 mg formaldehida po m3 materijala ili komponente i manje od 0,001 mg kategorija 1A i 1B kancerogenih hlapljivih organskih spojeva po m3 materijala ili komponente, nakon ispitivanja u skladu s CEN / TS 16516 i ISO 16000-3 ili drugim

usporedivim standardiziranim uvjetima ispitivanja i metodom određivanja.

- Poduzet će se mjere za smanjenje emisije buke, prašine i onečišćujućih tvari tijekom građevinskih radova, sukladno Zakonu o gradnji članku 133. Uređenje gradilišta koji zahtijeva da se na gradilištu predvide i provode mjere zaštite na radu te ostale mjere za zaštitu života i zdravlja ljudi u skladu s posebnim propisima, te kojima se onečišćenje zraka, tla i podzemnih voda te buka svodi na najmanju mjeru. Tako će se prilikom obnove zgrade radovi izvoditi samo u dnevnom razdoblju, svi rastresiti materijali će biti sklonjeni (prekrivanjem ili po potrebi vlaženjem) kako bi se spriječilo rasipanje tijekom kiše i vjetra, a sva uklanjanja i demontaže građevnih elemenata i materijala vršit će tehnikama koje sprečavaju širenje prašine i štetnih tvari na susjedne površine, te će se kada je potrebno koristiti zaštitne ograde.

Vezano za zaštitu bioraznolikosti i ekosustava: Aktivnost koja je podržana mjerom ima neznatan utjecaj na ovaj okolišni cilj, uzimajući u obzir izravne i primarne neizravne učinke tijekom životnog ciklusa. Program obnove zgrada ne odnosi se na zgrade smještene u ili u blizini područja osjetljivih na biološku raznolikost (uključujući mrežu zaštićenih područja Natura 2000, područja svjetske baštine UNESCO-a i ključna područja biološke raznolikosti, kao i druga zaštićena područja).

Ako projekt obnove obuhvaća više od 1000 m2 površine poda (u jednoj ili više zgrada), najmanje 80% svih drvnih proizvoda korištenih u obnovi konstrukcija, obloga i završnih obloga mora biti reciklirano / ponovno upotrijebljeno ili dobiveno iz održivo uređenih šuma, što je potvrđeno nezavisnim revizijskim provjerama koje su provela akreditirana tijela za certifikaciju, npr. FSC / PEFC standardi ili ekvivalent.

Nositelj provedbe	MPU
Ciljna skupina	Građani, poslovni subjekti, pravosudna i kaznena tijela
Procijenjeni trošak	79.179.120 kn
Razdoblje provedbe	6/2021.-6/2024.

C2.5. R-I6 Stabilna i otporna IT infrastruktura informacijskog sustava pravosuđa

Izazov

U proteklom razdoblju u pravosudni sustav implementirana su i nadograđivana različita aplikativna rješenja kao podrška različitim poslovnim procesima (Besplatna pravna pomoć, ILA - informacijski sustav za vođenje predmeta međunarodne pravne pomoći, CTS - sustav za praćenje predmeta državnog odvjetništva, Sudski registar, Zatvorski i probacijski sustav, Supranova (sudska praksa), Portal sudova, Kaznena evidencija, Informacijski sustav prekršajne evidencije i Registra neplaćenih kazni, Imovinske kartice pravosudnih dužnika). Kod ovakvih periodičnih nadogradnji redovno nastaju poteškoće u sustavnom planiranju održivosti i razvoja informacijskog sustava, ali i poteškoće u stabilnosti, operabilnosti i sigurnosti sustava uslijed stalnog povećanja broja korisnika.

S obzirom na uspostavljene nove komponente državne informacijske infrastrukture (Centar dijeljenih usluga, GSB), moguće je racionalizirati troškove i optimizirati arhitekturu aplikacija pravosudnog informacijskog sustava.

Posebno se u uvjetima pandemije COVID-19 virusa pokazala potreba za dodatnim mrežnim kapacitetima zbog uvođenja novih oblika rada na sudovima, primjerice održavanja ročišta na daljinu.

Cilj

Cilj je ove aktivnosti daljnja nadogradnja i konsolidacija postojećih aplikacija i daljnji razvoj infrastrukture informacijskih sustava u pravosuđu, kako bi se osigurala potpuna implementacija akcijskih planova na nacionalnoj i EU razini. Omogućit će se siguran i kontinuiran rad cjelokupnog komunikacijskog sustava, s višim stupnjem interoperabilnosti i manjim troškovima za pravosudna tijela. Aplikacije će biti dostupnije, stabilnije, s osiguranom razmjenom podataka sa svim tijelima koje koriste infrastrukturu CDU.

Opis

Pod provedba

Provedba

Dobrobiti korištenja dostupnih servisa na nacionalnoj razini kao što je CDU su brojne, prvenstveno odvijanje usluga u „državnom oblaku“ što znatno pojednostavljuje korištenje i upravljanje od strane krajnjeg korisnika te standardizira tehnologije na nacionalnoj razini i time doprinosi sigurnijoj, bržoj i svrsishodnijoj razmjeni informacija te ubrzanju svih poslovnih procesa.

Konsolidacija hardverskih i softverskih resursa u pravosuđu, uz uvjete propisane u CDU, dovest će do tehničkih nadogradnji aplikacija i standardizacije hardverskih resursa na državnoj razini te znatnog povećanja interoperabilnosti, uključivo i ostale komponente državne informacijske infrastrukture (GSB, kompatibilna tehnologija, bolja razmjena podataka unutar mreže).

Lokalna mreža MPU-a (LAN) trenutno ima dva pristupa komunikacijskoj mreži javnopravnih tijela (HITRONET) i dva pristupa Internetu. Također, postoje i dvije mreže izdvojenih lokacija, jedna iz područja uprave (bivši uredi državne uprave i državne matice), a jedna iz područja pravosuđa (pravosudna tijela i zatvorski sustav). Veliki broj lokacija (njih 218) na kojima djeluju pravosudna tijela nema adekvatne brzine prijenosa podataka te ih je potrebno povećati, i to ugovaranjem takvih usluga ili gdje je potrebno uvođenjem optičke infrastrukture.

Zbog svega navedenog optimizirat će se mrežna arhitektura informacijskih sustava u pravosuđu uz poštivanje svih sigurnosnih standarda.

Kroz ovu investiciju planirana je uspostava komunikacijskog sustava koji bi povezao sve trenutačnih 218 lokacija pravosudnih i kaznenih tijela te oko 10.900 korisnika u jednu homogenu i efikasnu komunikacijsku mrežu, uključujući zamjenu zastarjele i nepodržavane komunikacijske opreme te implementaciju nadzora cjelokupne komunikacijske infrastrukture, lokalne (LAN) i WAN mreže kao i implementaciju SIEM sustava. Nadogradnja kapaciteta i optimizacija mrežne arhitekture je od velikog značaja zbog potrebe rada na daljinu (rad od kuće) i rada na CDU infrastrukturi. Iz navedenog razloga, započela je aktivnost povećanja pristupnih brzina na svim lokacijama te je u ovom trenutku povećana brzina na 121 od 218 lokacija (61 lokacija je u postupku dizanja brzine, a 36 lokacija ima zadovoljavajuću brzinu).

Uspostava nove i sigurne mreže unutar pravosudnog sustava omogućit će i bolji protok informacija između institucionalnih aktera u državama članicama EU (provođenje zakona, revizija i kontrolna tijela, financijsko-obavještajna jedinica, porezna tijela, tijela za kazneni

progon i sl.), a sve u cilju olakšanja otkrivanja i provođenja istraga složenih slučajeva korupcije i gospodarskog kriminala.

Navedene aktivnosti u skladu su s Provedbenim programom MPU-a od 2021. do 2024., kao i s definiranim prioritetima pravosuđa u okviru NRS-a koji su usmjereni ka bržem i modernijem pravosuđu. U svrhu realizacije ove aktivnosti raspisat će se i provesti postupak javne nabave za analizu i testiranje aplikacija za koje trenutno ne postoji predviđena migracija u CDU, u sklopu kojih će se provjeriti kompatibilnosti tehnologija i arhitekture aplikacija s onima u CDU-u.

Za provedbu migracije aplikacija u CDU, a prije pokretanja aktivnosti, od nadležnog tijela (Središnji državni ured za razvoj digitalnog društva) zatražit će se osiguranje potrebne hardverske infrastrukture te osigurati pristup testnom i produkcijskom okruženju.

Također, u sklopu migracije sustava u CDU, a na temelju provedene analize izvršit će se migracija modula i/ili izgradnja novih na CDU infrastrukturi, ovisno o rezultatima provedene analize.

Posljednji korak obuhvaća testiranje, potvrdu rezultata testiranja, eventualne korekcije te produkciju migracije u CDU.

Kao još jedna prednost planirane konsolidacije unutar CDU-a ističe se i ušteda sredstava za kupnju, održavanje i nadogradnju hardverske infrastrukture.

Optimizacija mrežne infrastrukture odvijat će se u postupnim fazama koje obuhvaćaju s jedne strane povećanje brzina, a s druge uvođenje optičkih veza te paralelno optimizaciju mrežne arhitekture. Zbog same složenosti zahvata, ova aktivnost će se odvijati od sredine 2021. do kraja 2025., pri čemu se godišnje na navedene aktivnosti planira utrošiti 20.000.000 kn. Ova će investicija tako tehnički poboljšati postojeće video-komunikacijske kanale, kao i elektroničku komunikaciju s odgovarajućom razinom sigurnosti.

Za preseljenje internih aplikacija, kao i aplikacija informacijskog sustava pravosuđa predviđeno je 5.000.000 kn, koje se aktivnosti planiraju provesti od 2021. do kraja 2023. godine.

Osiguravanje preduvjeta za održavanje ročišta na daljinu već je započelo u listopadu 2020. godine. Do kraja 2022. osigurat će se preduvjeti za održavanje ročišta na daljinu na 75% lokacija, a u potpunosti će se osigurati do kraja 2023. godine. Očekivana je vrijednost ovih aktivnosti do 45.000.000 kn, a, osim mrežne infrastrukture nabavit će se i prijenosna računala.

Ukupan proračun navedenih aktivnosti izračunat je na temelju dosadašnjih provedenih projekata u okviru ESF-a i ERDF-a, kao i procjene vrijednosti pojedinih komponenti koje se trebaju nabaviti u okviru ove investicije, kao što su GB i optički switchevi, sigurnosna rješenja (firewalli), ostale sigurnosne komponente, mrežne linkove potrebnih brzina te računala.

Nadogradnjom mreže i cjelokupne infrastrukture uključujući i aplikacijske promjene, te povezivanje sa DII putem Hitroneta, CDU-a i NIAS-a i ostalih komponenti, pravosudni sustav će biti potpuno interoperabilan s ostatkom DII-a te će se stvoriti preduvjeti za poboljšanje/razvoj kvalitete kompleksnih usluga i povezanih poslovnih procesa između pravosudnih tijela i ostalih tijela javne vlasti.

Uz povećanje interoperabilnosti, svi sustavi unutar CDU-a imati će i dodatni stupanj sigurnosti zbog postojanja "Disaster Recovery"-a unutar CDU-a. Uz to povećat će se stabilnost, kapacitet te

fizička i mrežna sigurnost LAN-a MPU-a, što će omogućiti brže, kvalitetnije i sigurnije obavljanje svih poslovnih procesa unutar MPU-a.

Kupnja IT opreme bit će prema zahtjevima DNSH:

- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU Direktivom 2009/125/EC za eko-dizajn proizvoda povezanih s energijom, kojom se doprinosi održivom razvitku povećanjem energetske učinkovitosti i razine zaštite okoliša.
- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU direktivom 2011/65/EU (RoHS) za ograničavanje upotrebe određenih opasnih supstanci u električnoj i elektroničkoj opremi.
- Kada završi uporabna faza električne i elektroničke opreme, otpadnu električnu i elektroničku opremu sakuplja i upravlja ovlašteni operater te obrađuje prema hijerarhiji otpada, u skladu s Direktivom 2012/19/EU o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi.

Nositelj provedbe	MPU
Ciljna skupina	Sudovi, sudionici postupaka
Procijenjeni trošak	120.749.992 kn
Razdoblje provedbe	1/2021.-12/2025.

C2.6. Sprječavanje i suzbijanje korupcije

Veza s Europskim semestrom i/ili strateškim dokumentima i kontekst reforme

U sklopu preporuka Vijeća EU-a, CSR 2019/4b, u području borbe protiv korupcije upućuje se na daljnju potrebu jačanja okvira za sprječavanje i sankcioniranje korupcije kako bi se zajamčilo zakonito, transparentno i učinkovito korištenje javnih sredstava.

Na temelju Programa Vlade, radi ostvarivanja cilja „Učinkovita, transparentna i otporna država" planira se daljnja borba protiv korupcije s naglaskom na njezinoj prevenciji.

U NPR-u u okviru mjere „Unaprjeđenje normativnog okvira borbe protiv korupcije" planirane su aktivnosti za unaprjeđenje, sprječavanje i sankcioniranje korupcije, između ostalog, usmjerene i na lokalnu razinu. U tijeku je donošenje nacionalnog strateškog dokumenta u području borbe protiv korupcije do 2030., a digitalizacijom će se unaprijediti sustav koordiniranja provedbe nacionalnih strateških dokumenata u ovom području. Nadalje, normativno će se regulirati područje lobiranja i izraditi IT rješenje za unapređenje transparentnosti u tom području te provesti aktivnosti podizanja svijesti koje će pridonijeti učinkovitoj i kvalitetnoj provedbi Zakona o sprječavanju sukoba interesa, Zakona o pravu na pristup informacijama i Zakona o zaštiti prijavitelja nepravilnosti. Usklađivanjem Zakona o zaštiti prijavitelja nepravilnosti s Direktivom (EU) 2019/1937 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2019. o zaštiti osoba koje prijavljuju povrede prava Unije te izraditi IT rješenje kojim bi se unaprijedilo funkcioniranje cjelokupnog etičkog sustava državnih službenika.

U tijeku je postupak izrade Strategije sprječavanja korupcije za razdoblje od 2021. do 2030. godine. Postupak je određen sukladno odrednicama cjelovitog sustava strateškog planiranja i upravljanja razvojem temeljenog na Zakonu o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske.

Sukladno zakonodavnom okviru za strateško planiranje, kao prvi korak na sjednici Vlade Republike Hrvatske održanoj 19. studenog 2020. donesena je Odluka o pokretanju izrade Strategije sprječavanja korupcije za razdoblje od 2021. do 2030. Također, za potrebe izrade Strategije 3. prosinca 2020. osnovana je Radna skupina. U izradu smo uključili širok krug zainteresiranih dionika, tijela javne vlasti civilnog sektora, medija, akademske zajednice, ali i predstavnika privatnog sektora i sindikata. Radna skupina je zadužena za procjenu postojećeg stanja temeljenu na identifikaciji korupcijski osjetljivih područja na razini pojedinih institucija odnosno u pojedinim sektorskim područjima.

Strategija određuje sljedećih pet posebnih ciljeva:

- jačanje institucionalnog i normativnog okvira za borbu protiv korupcije
- jačanje transparentnosti i otvorenosti rada tijela javne vlasti
- jačanje sustava integriteta i upravljanja sukobom interesa
- jačanje antikorupcijskih potencijala u sustavu javne nabave
- podizanje javne svijesti o štetnosti korupcije, nužnosti prijavljivanja nepravilnosti i jačanja transparentnosti

Pod svakim od posebnih ciljeva definiran je set mjera za upravljanje korupcijskim rizicima u prioritetnim područjima. Mjere će se dalje razrađivati u akcijskim planovima za provedbu Strategije. Planirano je da se Strategija provodi kroz tri trogodišnja provedbena dokumenta (akcijska plana) i to za razdoblje od 2022. do 2024. godine, zatim za razdoblje od 2025. do 2027.

te posljednji provedbeni dokument u ovom strateškom razdoblju za razdoblje od 2028. do 2030. godine.

Akcijski planovi sadržavat će konkretne aktivnosti za upravljanje korupcijskim rizicima u okviru prethodno strateški određenih posebnih ciljeva i mjera u pojedinim sektorskim prioritetnim područjima. Uz svaku planiranu aktivnost bit će potrebno odrediti nadležna tijela za provedbu, jasno naznačiti rokove provedbe, potrebna financijska sredstva te pokazatelje rezultata provedbe aktivnosti unutar svake pojedine mjere.

Provedba aktivnosti i mjera Strategije pratit će se u okviru postojećeg sustava nadzora provedbe artikuliranog kroz rad Ministarstva pravosuđa i uprave, Savjeta za sprječavanje korupcije na razini izvršne vlasti te Nacionalnog vijeća za praćenje provedbe Strategije suzbijanja korupcije na parlamentarnoj razini.

Također, na kraju razdoblja važenja, planirano je provesti i vanjsko vrjednovanje provedbe cjelokupne Strategije sa svim provedbenim dokumentima. Postupak vrjednovanja akata strateškoga planiranja jest neovisna usporedba i ocjena očekivanih i ostvarenih rezultata, ishoda i učinaka provedbe na temelju kojeg bi mogle biti definirane i preporuke kao mogući doprinos pri budućem planiranju i donošenju odluka na području nacionalne antikorupcijske politike. U skladu s tim, vrlo bitan element jesu pokazatelji provedbe koji će biti sastavni dio Strategije.

Donošenje Strategije je planirano za 3. kvartal 2021. godine. Nakon donošenja strategije pristupit će se izradi prvog provedbenog akcijskog plana uz Strategiju za razdoblje od 2022. do 2024. godine.

Jedan od prioriteta buduće Strategije je jačanje antikorupcijskih mehanizama na lokalnoj i regionalnoj razini, među ostalim, u kontekstu jačanja antikorupcijskih alata u upravljanju trgovačkim društvima te upravljanja sukobom interesa i jačanja etičke infrastrukture na ovim razinama.

U kontekstu mehanizama upravljanja sukobom interesa potrebno je istaknuti kako postojeći Zakon o sprječavanju sukoba interesa u svojim odredbama obuhvaća izvršnu vlast na lokalnoj i regionalnoj razini te dužnosnici izvršne vlasti na ovim razinama podliježu sankcijama koje može odrediti Povjerenstvo za odlučivanje o sukobu interesa. Također, u okviru postupka izrade novog Zakona o sprječavanju sukoba interesa koji je tijeku, planirano je krug obveznika istog proširiti kako se odredbe istog, među ostalim, odnosile i na članove upravnih odbora trgovačkih društava u većinskom vlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i njihovih tvrtki „kćeri“.

Osim toga, u kontekstu jačanja etičke infrastrukture na lokalnoj i regionalnoj razini ističemo kako je planirano u novom Zakonu o sprječavanju sukoba interesa predvidjeti pravnu osnovu za izradu modela etičkog kodeksa članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, a za čije donošenje, provođenje i nadzor bi bila zadužena predstavnička tijela. Planirano je da Ministarstvo pravosuđa i uprave u suradnji s Povjerenstvom za odlučivanje o sukobu interesa izradi model navedenog kodeksa, koji će, među ostalim sadržavati i odredbe o upravljanju sukobom interesa.

Predmetne reforme u skladu su s pravilima vezanim za državne potpore te planirane investicije u okviru istih ne konstituiraju državne potpore već su usmjerene odnosno podržavaju samo neekonomske aktivnosti. Drugim riječima, korisnici navedenih reformi/investicija nisu poduzetnici, te ne obavljaju gospodarske djelatnosti na tržištu (ne nude robu i usluge). Naime, radi se o institucijama javne vlasti koje su također obveznici korištenja pravila/Zakona o javnoj nabavi te se i na taj način sprječava stavljanje u povoljniji položaj određenog subjekta na tržištu.

Obuhvat reforme i investicija, razina pripremljenosti i vrijeme potrebno za provedbu

(a) Reformske mjere

C2.6. R1 Povećanje učinkovitosti, koherentnosti i otvorenosti nadležnih tijela u borbi protiv korupcije kroz digitalizaciju, jačanje transparentnosti i unaprjeđenje koordinacije

Izazov

Procesi izrade, provedbe i praćenja provedbe akata planiranja iziskuju usmjeravanje značajnog dijela resursa na poslove administriranja zbog ograničenja isključivo na postojeće načine međuresorne i međuagencijske komunikacije putem službene prepiske. Stoga je, prepoznata potreba izrade informacijskog rješenja (platforme) koja bi omogućila automatiziranje i ubrzavanje poslova komunikacije, razmjene podataka i generiranja izvještajnih dokumenata u ovim procesima. Samim time, isto bi omogućilo usmjeravanje većih kapaciteta s administriranja i prikupljanja papira na poslove oblikovanja novih politika i analize učinaka provedbe antikorupcijskih politika.

Vezano za antikorupcijski okvir, analiza provedbe dokumenata prethodnog strateškog okvira od strane MPU, prilikom izrade nove Strategije sprječavanja korupcije, pokazala je da postoji određeni nesrazmjer između postotka provedenih aktivnosti iz provedbenih dokumenata čiji postotak svake godine raste i percepcije korupcije koja stagnira ili se pogoršava. Kao jedan od mogućih razloga jest i činjenica da svijest o postojanju takvog okvira ili o njegovu sadržaju nije na zadovoljavajućoj razini.

U cilju moderniziranja i učinkovitosti javne uprave planirana je digitalizacija određenih elemenata koordinacije nadležnih tijela u provedbi nacionalnih politika borbe protiv korupcije što će ojačati kapacitete institucionalnog okvira u ovom području. S tim ciljem planirana je izrada centralizirane mrežne aplikacije za umrežavanje tijela uključenih u procese izrade, provedbe i praćenja provedbe nacionalnih antikorupcijskih akata planiranja (strategija, planova i programa).

Aplikacija bi pružala informacijsku podršku MPU i širokom krugu drugih povezanih dionika u navedenim procesima (TDU, pravosudna tijela, neovisna državna tijela, JLP(R)S, organizacije civilnog društva itd.) u poslovnim procesima vezanim za izradu, ažuriranje, objavu akata planiranja i generiranje izvještajnih dokumenata, kao i uz pomoćne poslovne procese koji pružaju dodatnu podršku prilikom rada s navedenim aktima planiranja i ostalim aktivnostima.

Osim toga, postoji potreba za proaktivnijim informiranjem građana o postojećem normativnom okviru u područjima prevencije korupcije, a kako bi se ojačala njihova provedba, odnosno dodatno ojačali mehanizmi prevencije korupcije.

Primjerice, Zakon o zaštiti prijavitelja nepravilnosti donesen je kako bi se adekvatnim zakonodavnim okvirom potaknulo osobe koje imaju saznanja o nepravilnostima da iste prijave bez straha da će biti etiketirani zbog toga. No, unatoč vrlo progresivnom i široko postavljenom zakonodavnom okviru, zakonski tekst još uvijek ne daje očekivani učinak. Istraživanje percepcije građana u vezi s korupcijom provedeno od strane MPU, od listopada do prosinca 2020., pokazuje kako još uvijek određeni broj osoba ne prijavljuje nepravilnosti zbog straha od etiketiranja.

Cilj

Korištenjem informacijske tehnologije odnosno automatizacijom pristupa te ubrzavanjem komunikacije i razmjene podataka cilj je dodatno unaprjeđenje mogućnosti koordinacije i suradnje tijela uključenih u izradu, provedbu i nadzor provedbe nacionalnih antikorupcijskih dokumenata (*national anti-corruption policy documents*) te razvoj informativne platforme koja će pridonijeti krajnjem cilju jačanja učinkovitosti cjelokupne antikorupcijske politike informiranjem građana na jasan način o postojećem zakonodavnom okviru u području prevencije korupcije i raspoloživim alatima (primjerice o prijavljivanju nepravilnosti i pravu na pristup informacijama).

Opis

U formiranju i praćenju provedbe antikorupcijske politike odnosno u radu Savjeta za sprječavanje korupcije (radnog tijela Vlade za praćenje provedbe nacionalnih antikorupcijskih dokumenata) te u procesima izrade i provedbe antikorupcijskih akata planiranja sudjeluje širok krug dionika (TDU, pravosudna tijela, neovisna državna tijela, udruženja jedinica lokalne i područne samouprave, organizacije civilnog društva itd).

Potrebno je reći kako je u području koordinacije i suradnje tijela uključenih u formiranje antikorupcijske politike učinjeno mnogo pozitivnih koraka slijedom kojih je postavljen postojeći sustav izrade, provedbe i nadzora provedbe antikorupcijskih akata planiranja, no postoji prostor i potreba za dodatnim unaprjeđenjem.

Budući da se korupcija smatra pojavom prisutnom na svim razinama društva, potrebna je aktivacija svih segmenata društva u borbi protiv korupcije. U tom smislu, a kako bi se građani potaknuli na aktivnu borbu protiv korupcije, potrebno je da građani osvijeste svoju ulogu u stvaranju društva bez korupcije i formiranju atmosfere nulte stope tolerancije na istu. Naime, informacije koje se odnose na navedeni pravni okvir dostupne su u formi zakonskog teksta na internetu. Također, sva tijela koja sudjeluju u primjeni tih Zakona (Povjerenik za informiranje, Povjerenstvo za odlučivanje o sukobu interesa, Pučka pravobraniteljica) pišu svoje priručnike koje potom objavljuju i distribuiraju dalje. Cilj je olakšati građanima i državnim tijelima primjenu tih zakona.

Cilj predložene mjere je nastaviti s aktivnostima učinkovitog informiranja javnosti o postavljenom normativnom okviru u području borbe protiv korupcije. To će se postići tako da se olakša pristup svim potrebnim informacijama koje su bitne u kontekstu borbe protiv korupcije, a odnose se na pravo na pristup informacijama, zaštitu prijavitelja nepravilnosti, sukob interesa i lobiranje.

Građanima će se omogućiti svojevrsni vođeni hodogram kroz zakonske tekstove od strane virtualnog asistenta (zapravo robota) koji bi na jezično razumljiv način korisnika vodio kroz mogućnosti koje zakon pruža te sugerirajući korisniku povezanu informaciju koja se možda u zakonskom tekstu nalazi na udaljenome mjestu.

Također, jedno od bitnih područja u okviru borbe protiv korupcije predstavlja jačanje antikorupcijskih mehanizama u upravljanju trgovačkim društvima u državnom vlasništvu. U okviru provedbe Akcijskog plana za 2017. i 2018. uz Strategiju suzbijanja korupcije za razdoblje od 2015. do 2020. u cilju jačanja transparentnosti na razini trgovačkih društava u kojima JLP(R)S imaju vlasničke udjele, po prvi puta je izrađen cjelovit popis trgovačkih

društava u vlasništvu JLP(R)S te su za ista prikupljeni podaci o imenima članova uprava i nadzornih odbora.

Popis je objavljen na stranicama MPU.[111] Popis je rezultat sinergije podataka koje je MPU prikupilo obuhvatom podataka iz registra tijela javne vlasti Povjerenika za informiranje[112], podataka iz tablice MFIN-a glede strukture vlasništva[113] te podataka o članovima uprava i nadzornih odbora koje je MPU prikupilo od JLP(R)S posredstvom ureda državne uprave po županijama ili neposredno iz sudskog registra. Završni podaci, koji su u više navrata ažurirani, zaključno sa svibnjem 2017. godine, sadrže popis od 753 trgovačka društva u većinskom vlasništvu JLP(R)S. Isti podaci biti će vrlo korisni u kontekstu sprječavanja sukoba interesa na razini članova uprava u trgovačkim društvima u vlasništvu JLP(R)S.

Sukladno tome, u cilju jačanja transparentnosti u ovom području postoji potreba unaprjeđenja načina vođenja, ažuriranja i objave podataka o trgovačkim društvima u vlasništvu JLP(R)S i trgovačkim društvima u vlasništvu države.

Također, u sklopu ove reforme, obnovit će se smještajni kapaciteti objekata PN USKOK-a u Zagrebu i Splitu, čime bi se stvorili preduvjeti za njihovo djelovanje kao regionalnih centara za borbu protiv organiziranog i teškog kriminaliteta te gospodarskog kriminaliteta i korupcije. Obnova uključuje i energetsku obnovu objekata, ali zahtjev za postizanjem minimalno 30% energetskih ušteda nije obvezan. Što se tiče rješavanja rizika povezanih s načelom DNSH za ovu mjeru i odgovarajućeg interventnog polja kako je opisano Uredbom EU-a 2021/241 o uspostavi Programa oporavka i otpornosti, informacije su dane u opisu mjere C2.6 R1-I4.

Provedba

Izrada jedinstvene IT platforme kojom bi se unaprijedila učinkovitost ukupnog preventivnog antikorupcijskog okvira.

IT platforma/rješenje odnosilo bi se na četiri vrlo različita područja prevencije korupcije: (i) zaštita zviždača, (ii) pravo na pristup informacijama, (iii) lobiranje, (iv) sukob interesa, (v) umrežavanje i koordinaciju nacionalnih tijela za izradu, provedbu i praćenje provedbe nacionalnih strateških i provedbenih dokumenata i (vi) vođenje, ažuriranje i objava popisa trgovačkih društava u vlasništvu države i trgovačkih društava u vlasništvu JLP(R)S.

Napominjemo kako su trenutno u postupku ili u planu izmjene pravnog okvira u ovim područjima. U postupku je izrada Nacrta prijedloga Zakona o sprječavanju sukoba interesa (sukladno Planu zakonodavnih aktivnosti upućivanje u proceduru Vlade je planirano za 3Q/2021.). Također, u postupku je izrada Nacrta prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pravu na pristup informacijama s ciljem usklađivanja s pravnom stečevinom EU (sukladno Planu zakonodavnih aktivnosti upućivanje u proceduru Vlade je planirano za 1Q/2021.). Osim toga, u planu je početak izrade Nacrta prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti osoba koje prijavljuju nepravilnosti s ciljem usklađivanja s pravnom stečevinom EU (sukladno Planu zakonodavnih aktivnosti upućivanje u proceduru Vlade je planirano za 3Q/2021.). Također, u postupku je osnivanje Radne skupine za izradu

[111] https://mpu.gov.hr/istaknute-teme/antikorupcija-21507/dokumenti-21699/21699
[112] http://tjv.pristupinfo.hr/?sort=1&page=1
[113] http://www.mfin.hr/hr/izjava-o-fiskalnoj-odgovornosti

Zakona o lobiranju. Shodno tome, izrada jedinstvene IT platforme slijedi nakon dovršetka navedenih procesa izmjena relevantnog pravnog okvira.

Za sva navedena područja postojala bi ista funkcionalnost, a odnosila bi se na svojevrsni hodogram/vodič kroz zakonski tekst prilagođen prosječnom korisniku. Ono što je bitno napomenuti jest to da bi platforma imala i konfigurabilno administratorsko sučelje u kojem bi djelatnici MPU i nezavisnih tijela nadležnih za primjenu tih zakona mogli mijenjati zadatosti tog hodograma ovisno o tekstu pravnog okvira koji je na snazi.

Glede svakog područja obuhvaćenog platformom, osim dostupnosti informacija kroz hodogram/vođeno putovanje kroz zakonski tekst, platforma bi omogućila i druge funkcionalnosti ovisno o karakteristikama svakog pojedinog područja tako da bi platforma imala sljedeće tokove/streamove:

Planirana je izrada web rješenja – *system driven chatbot-a* koje će omogućiti građanima dobivanje svih potrebnih informacija o Zakonu o zaštiti prijavitelja nepravilnosti. Napominje se kako bi se informacije mijenjale ovisno o promjeni zakonskog teksta putem konfigurabilnog administratorskog sučelja kojima bi se uređivao ne samo dio koji se odnosi na zaprimljene informacije, već i dio koji se odnosi na postupak prijave. Informacije bi se pružale ovisno o stadiju postupka u kojem se nalazi građanin – dakle, informacije bi bile prilagođene potrebama građanina u svakom pojedinom trenutku prijavljivanja korupcije.

Nadalje, rješenje bi omogućilo i podnošenje prijave Uredu pučke pravobraniteljice – nadležnom kanalu za vanjsko prijavljivanje na olakšan način – putem dinamičke forme čiji je sadržaj djelomično determiniran prethodnim odabirima građanina. Takva prijava ne bi bila samo e-pošta nego zasebni entitet koji ima svoj ciklus zaprimanja, potvrde o zaprimanju, obrade, povratne informacije korisniku i druge potrebne funkcionalnosti. U svrhu podizanja transparentnosti procesa prijave, građaninu bi se omogućilo i praćenje prijave i uvid u njezinu obradu. Građanin bi se priključio na aplikaciju putem svog ID-a i pratio bi obradu svoje prijave. Sustav bi imao 2 komponente:

- konfigurabilno administratorsko sučelje *chatbot-a*
- mogućnost kreiranja prijave putem dinamičke forme te praćenje ciklusa obrade te prijave.

U tijeku je formiranje radne skupine čiji bi zadatak bio izrada nacrta prijedloga Zakona o lobiranju. Osim mogućnosti da se građani i potencijalni adresati zakona – lobisti i dužnosnici lakše snalaze u zakonskom tekstu u smislu vođenog hodograma kroz zakonski tekst, ostale funkcionalnosti platforme glede ovog streama/toka razradile bi se u smislu digitalizacije postupka upisa u registar i brisanja iz registra, kao i u pogledu unosa ostalih informacija koje bi bile sastavni dio tog registra. Također, potrebno je da takvo rješenje obuhvati i mogućnost javnosti za pristup podatcima iz registra (javni i unutarnji pogled).

Kada je riječ o pristupu informacijama, iznimno je teško komunicirati s korisnicima ovoga ustavnog prava, koje je predmet primjene Zakona o pravu na pristup informacijama jer su korisnici u skladu s definicijom – sve pravne i fizičke osobe. Povjerenik za informiranje ulaže znatne napore u suradnju s udrugama i medijima, ali je osobito teško komunicirati s građanima budući da nedostaju mogućnosti za komunikaciju s korisnicima, dok istodobno brošure i slični materijali trenutačno nisu prikladan medij komunikacije, poglavito u okolnostima pandemije.

S obzirom na administrativni postupak, složenost 5800 javnih tijela u odnosu na proaktivno otkrivanje informacija, ali i promidžbu rada i javnog savjetovanja te najširu moguću definiciju korisnika tog prava, uvođenje virtualnog asistenta vjerojatno bi bio najučinkovitiji i najprikladniji način.

Takav bi asistent dobio stručnu podršku Povjerenika u komunikaciji s bilo kim tko traži informacije i ne zna iskoristiti to pravo, ali i sa Službenicima za informiranje kada se nađu u dvojbi, primjerice, o opsegu dokumentacije za proaktivno otkrivanje ili obradu zahtjeva. Dakle, umjesto priručnika usmjerenog na građane kao nositelje prava na pristup informacijama i u odnosu na državna i druga tijela kao obveznike tog zakona, informacija bi mogla biti dostupna putem vođenog hodograma kroz zakonski tekst ovisno o tome je li riječ o pravu na pristup informacijama ili o obvezi na objavu informacije bez potrebe za tiskanjem priručnika i njihovom diseminacijom.

Nadalje, virtualni asistent bi se u budućnosti mogao povezati s postojećom bazom podataka odluka i mišljenja Povjerenika za informiranje, Visokog upravnog suda i Europskog suda za ljudska prava te bi se time olakšao pristup svim potrebnim informacijama na strukturiran način pa bi se olakšalo i korištenje i razumijevanje zakonskog teksta. Takav razvoj platforme predstavljao bi važan kvalitativni korak u komunikaciji između domaćih i međunarodnih standarda transparentnosti.

Glede sukoba interesa, unaprijedit će se primjena tog Zakona kroz bolju dostupnost razumljivih informacija o zakonskom tekstu. Ideja je da se na razumljiv i jasan način, razmatra mogućnost i animiranog sadržaja, ali također uz mogućnost vođenog hodograma kroz zakon od strane virtualnog asistenta informira zainteresirana javnost odnosno educira dužnosnike o osnovnim obvezama koje dužnosnici imaju, kao i o radu samog Povjerenstva. Preko pristupa navedenoj platformi mogli bi se i potencijalni podnositelji prijava upućivati i usmjeravati, s obzirom na to da Povjerenstvo sukladno članku 39. stavku 1. ZSSI-ja može pokrenuti postupak iz svoje nadležnosti i povodom vjerodostojne, osnovane i neanonimne prijave.

Također, jedan stream/tok platforme odnosio bi se na rješenje za praćenje i izradu strateških i provedbenih dokumenata s područja suzbijanja korupcije – centralizirana mrežna aplikacija za umrežavanje i koordinaciju nacionalnih tijela za izradu, provedbu i praćenje provedbe nacionalnih strateških i provedbenih dokumenata, čime će se omogućiti pristup i razmjena informacija između svih sudionika u borbi protiv korupcije, ponajprije tijela uključenih u rad Savjeta za sprječavanje korupcije. Program bi trebao sadržavati administrativnu pozadinu koja se može konfigurirati te prilagoditi svakom strateškom dokumentu koji bi se nadzirao. Zapravo bi to bio napredni voditelj zadataka, baza podataka s dodatnim funkcionalnostima koja bi, primjerice, automatski slala e-poštu podsjetnika korisnicima. Razvojem takvog rješenja znatno bi se unaprijedio rad Savjeta za sprječavanje korupcije kao radnog tijela Vlade i Sektora za sprječavanje korupcije kao stručne službe unutar MPU koja podržava rad Savjeta budući da se trenutačno većina posla koordinacije svodi na prikupljanje podataka od sudionika uključenih u rad savjeta (NGO, državna upravna tijela, pravosuđe, nezavisna tijela i drugi) u papirnatom obliku. Takvo administrativno iscrpljivanje ne omogućava da se djelatnici Sektora fokusiraju na kvalitetnu analizu prikupljenih podataka pa bi ovakvo rješenje znatno unaprijedilo kapacitete Sektora i rad Savjeta. Nadalje, izravnim unosom podataka o aktivnostima koje Savjet koordinira u aplikaciju, ubrzala bi se dostupnost tih podataka, smanjila potreba ispisa papira i općenito potreba za radom niza djelatnika na zaprimanju i

otpremi takvih dopisa što je također i dodatni pozitivni pomak u doba pandemije kada je potrebno smanjivati usko grlo u funkcioniranju državnog upravnog aparata.

Osim toga, posljednji stream/tok platforme odnosio bi se na IT rješenje/aplikacija koje bi omogućilo digitalizaciju vođenja, ažuriranja i objave popisa i podataka o trgovačkim društvima u vlasništvu države i trgovačkim društvima u vlasništvu JLP(R)S. IT rješenje bi uključivalo mogućnost koordinacije i direktnog pristupanja ovlaštenih predstavnika aplikaciji s ciljem ažuriranja podataka o trgovačkim društvima u vlasništvu države i trgovačkim društvima u vlasništvu JLP(R)S (naziva trgovačkih društava, podataka o imenima članova uprave, članova nadzornih odbora, vlasničkim udjelima pojedinih jedinica, OIB, MBS, kontakata i ostalih podataka). Također, aplikacija bi omogućila i objavu podataka te strojnu čitljivost relevantnih podataka.

Ovakva jedinstvena platforma omogućit će jednostavnu komunikaciju, smanjit će troškove održavanja, omogućit će izradu prepoznatljive oznake (vizual, primjerice, logo ili widget) za protukorupcijsku platformu. Ta bi platforma trebala biti dostupna i za buduće dodavanje novih tokova/streamova vezanih za antikorupcijski okvir.

Faze provedbe projekta implementacije Jedinstvene platforme:

1. faza: Izrada pravnog okvira (do kraja 2Q/2023.)

2. faza: Izrada tehničkih specifikacija za izradu jedinstvene platforme (do kraja 2Q/2024.)

3. faza: Provedba javne nabave i izrada platforme (do kraja 3Q/2025.)

4. faza: Testiranje platforme i priključenih rješenja te puštanje platforme u rad (do kraja 1Q/2026.)

5. faza: Edukacija korisnika (do kraja 2Q/2026.)

Nositelj provedbe	MPU, MPGI, MUP
Ciljna skupina	Građani, nadležna tijela, lobisti
Procijenjeni trošak	44.174.889 kn (reforma: 6.000.000 kn, sve investicije: 38.174.889 kn)
Razdoblje provedbe	4/2022.-6/2026.

C2.6. R2 Unaprjeđenje provedbe Zakona o pravu na pristup informacijama

Izazov

Pravo na pristup informacijama jest demokratsko pravo građana i važno sredstvo za osiguranje vladavine prava i dobrog upravljanja svih razina tijela javne vlasti. Također je preventivni alat za borbu protiv korupcije, koji s jedne strane jača otvorenost rada, a s druge strane sužava prostor zlouporabe tijela javne vlasti, poticajno djelujući na zakonitost i pravilnost u postupanju. Glavni instrument za ostvarivanje Ustavom zajamčenog prava građana na informacije u posjedu tijela javne vlasti, transparentnost i otvorenost vlasti te suzbijanje korupcije jest Zakon o pravu na pristup informacijama[114]. U svrhu zaštite, praćenja i promicanja prava na pristup informacijama, kao i osiguravanje ponovne uporabe informacija uspostavljena

[114] NN 25/13

je neovisna institucija Povjerenika za informiranje kojeg bira Hrvatski sabor na vrijeme od pet godina, a kojem u radu pomaže stručna služba – Ured povjerenika za informiranje.

Nakon osmogodišnje primjene Zakona o pravu na pristup informacijama, provest će se detaljna evaluaciju o njegovim učincima na ovaj segment ostvarivanja Ustavom zajamčenog prava iz perspektive korisnika, ali i tijela javne vlasti. Evaluacija bi trebala sadržavati podatke o pravnim, politološkim, sociološkim i ekonomskim implikacijama primjene ovog Zakona te bi trebala poslužiti kao putokaz u daljnjem radu na zakonskom tekstu..

Cilj

Provedba detaljne evaluacije Zakona o pravu na pristup informacijama i njegovim učincima na segment ostvarivanja Ustavom zajamčenog prava iz perspektive korisnika, ali i tijela javne vlasti.

Opis

Procjena Zakona o pravu na pristup informacijama ima za cilj povećanje stupnja njegove primjene te otklanjanje potencijalnih prepreka u efikasnijem ostvarivanju prava, prvenstveno u unaprjeđenju osiguravanja pravne zaštite korisnika, izvršenju odluka Povjerenika, ali i radi unaprjeđenja proaktivnog objavljivanja informacija, veće transparentnosti i odgovornosti tijela javne vlasti i osnaživanja antikorupcijskog potencijala ovog Zakona.

Procjena će uzeti u obzir područja poput efikasnosti ostvarivanja prava na pristup informacijama sukladno postojećem okviru, proaktivne objave informacija, definiranja tijela javne vlasti, provedbe savjetovanja s javnošću pri donošenju zakona i podzakonskih propisa, kao i provedbu savjetovanja s javnošću pri donošenju općih akata odnosno drugih strateških ili planskih dokumenata kad se njima utječe na interese građana i pravnih osoba (JLP(R)S i pravne osobe s javnim ovlastima), načinu izvještavanja o provedbi Zakona od strane tijela javne vlasti, odgovornosti čelnika tijela i službenika za informiranje za pristup informacijama, sustavu sankcioniranja i drugo.

Provedba

Potrebno je provesti nepristrano vrednovanje provedbe Zakona o pravu na pristup informacijama od strane pružatelja usluga koji će biti odabrani u postupku jednostavne nabave usluga. Na temelju procjene zakonodavnog okvira tim za vrednovanje formulira preporuke za eventualna unaprjeđenja.

Koraci koje je potrebno poduzeti u okviru provedbe:

- Raspis javnog poziva za iskaz interesa evaluacijskih timova (nezavisnih)
- formuliranje kratkog koncepta evaluacije i troškovne strane ponude
- Odabir koncepta i tima, potpisivanje ugovora
- Prikupljanje podataka relevantnih za rad tima
- Konzultativni sastanci s prezentacijama preliminarnih nalaza i očekivanja s obje ugovorne strane
- Predstavljanje cjelovitog teksta i sažetka evaluacije te teza za nacrt novog zakonodavnog okvira

– Organizacija stručnog skupa radi predstavljanja rezultata evaluacije.

Rezultati provedene evaluacije i teze za izradu novog zakonodavnog okvira bit će uzeti u obzir u kontekstu izmjena Zakona o pravu na pristup informacijama, s ciljem uklanjanja nedostataka i poboljšanja pojedinih instituta Zakona sukladno preporukama proizašlim iz evaluacije.

Nositelj provedbe	Povjerenik za informiranje
Ciljna skupina	Građani, nadležna tijela
Procijenjeni trošak	400.000 kn
Razdoblje provedbe	1/2022.-9/2023.

C2.6. R3 Unaprjeđenje korporativnog upravljanja u trgovačkim društvima u većinskom vlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave

Izazov

S obzirom na to da trgovačka društva u javnom vlasništvu, odnosno državnom vlasništvu i vlasništvu JLP(R)S upravljaju značajnim financijskim sredstvima te zapošljavaju velik broj ljudi, u njihovom djelovanju potencijalno postoje visoki korupcijski rizici. Upravo stoga, nužnost formiranja i jačanja politika i mehanizama prevencije korupcije u trgovačkim društvima javnom vlasništvu istaknuta je kao prioritet u nacionalnim i međunarodnim dokumentima u području sprječavanja korupcije. Potreba za uspostavom učinkovitog mehanizma za sprječavanje korupcije u trgovačkim društvima u državnom i u većinskom državnom vlasništvu, i to posebno osiguranja provedbe učinkovitih akcijskih planova za suzbijanje korupcije u cilju promicanja sveobuhvatnih politika prevencije, učinkovitih mehanizama prijavljivanja i visokih standarda odgovornosti te omogućivanja pristupa informacijama od javnog interesa u tim poduzećima, podcrtana je u okviru preporuka prvog Antikorupcijskog izvješća Europske komisije iz veljače 2014. te u CSR 2019/4b.

Što se tiče područja upravljanja državnom imovinom, konkretnije upravljanja trgovačkim društvima u većinskom vlasništvu države, potrebno je istaknuti kako je u prethodnom strateškom razdoblju definirana metodologija za utvrđivanje i praćenje srednjoročnih ciljeva strateških trgovačkih društava, donesen je Kodeks korporativnog upravljanja trgovačkim društvima i drugim pravnim osobama od strateškog i posebnog interesa za Hrvatsku te je donesena Odluka Vlade o obvezi uvođenja funkcije usklađenosti u pravnim osobama u većinskom državnom vlasništvu.

Nadležno MPGI je sukladno Odluci o praćenju planova i izvještaja o poslovanju trgovačkih društava i pravnih osoba koji čine državnu imovinu[115] donijelo Uputu za izradu i dostavu planova i izvještaja o poslovanju trgovačkih društava i pravnih osoba koji čine državnu imovinu, a na temelju koje je implementiran unificirani sustav praćenja poslovanja poduzeća u većinskom vlasništvu države, kojim je uveden i sustav praćenja implementacije funkcije praćenja usklađenosti poslovanja. U budućem razdoblju planira se intenzivnije praćenje implementacija funkcije praćenja usklađenosti poslovanja kroz upitnike koji će biti sastavni dio

[115] NN 71/18

standardiziranog sustava izvještavanja i planiranja s ciljem poticanja trgovačkih društava u većinskom državnom vlasništvu na cjelovitu implementaciju istog.

Donošenje navedene Odluke u skladu je sa smjernicama OECD-a kao opće priznatim standardima dobrog korporativnog upravljanja, koje su uzete u obzir prilikom izrade Antikorupcijskih programa. U svibnju 2019. Vlada je donijela Antikorupcijski program za trgovačka društva u većinskom državnom vlasništvu za razdoblje 2019.-2020. kao nastavak dobrih praksi i antikorupcijskih standarda u upravljanju imovinom države postignutih provedbom Antikorupcijskog programa 2010.-2012.

U ovom kontekstu, u prosincu 2020. Vlada je prihvatila Antikorupcijski program za trgovačka društva u većinskom vlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za razdoblje od 2021. do 2022. Donošenjem Programa isključivo se preporučuje njegova implementacija u trgovačkim društvima u vlasništvu JLP(R)S-a, s ciljem jačanja učinkovitosti, integriteta, odgovornosti i transparentnosti u radu trgovačkih društava odnosno promoviranja dodatnog doprinosa unaprjeđenju poslovanja uz poštovanje nacionalnih zakonskih regulacija pojedinog područja.

U cilju unaprjeđenja upravljanja imovinom, prepoznata je potreba trgovačkih društava u vlasništvu JLP(R)S-a, uvažavajući njihove specifičnosti vezane za vlasništvo i poslovanje, u najvećoj mjeri primijeniti aktivnosti i mjere koje se odnose na primjenu smjernica OECD-a i najboljih praksi unaprjeđenja korporativnog upravljanja, a koje su provedene, provode se ili se planiraju provesti za trgovačka društva u državnom vlasništvu.

Cilj

Unaprjeđenje transparentnosti, odgovornosti i učinkovitosti u upravljanju u trgovačkim društvima u vlasništvu JLP(R)S-a.

Opis

U okviru navedene mjere, planirano uvođenje standarda korporativnog upravljanja OECD-a radi osiguranja transparentnog i odgovornog upravljanja trgovačkim društvima, s naglaskom na ulogu, odgovarajuće kompetencije, integritet i odgovornosti nadzornih i upravnih odbora, članova uprava odnosno izvršnih direktora koji trebaju nadzirati poslovanje, kao i razvoj i provedbu programa usklađenosti, jačanje integriteta zaposlenika te zaštitu osoba koje prijavljuju nepravilnosti, u cilju sprječavanja korupcijskih rizika u upravljanju trgovačkim društvima u većinskom vlasništvu JLP(R)S-a.

Također, u okviru ove mjere planirano je unaprjeđenje mehanizma praćenja provedbe i učinaka antikorupcijskih dokumenata za trgovačka društva u vlasništvu JLP(R)S.

Što se tiče implementacije Antikorupcijskog programa za trgovačka društva u većinskom vlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za razdoblje od 2021. do 2022. planirano je da na temelju istog budu izrađeni interni provedbeni dokumenti pojedinih trgovačkih društava. Ciljevi, mjere i smjernice Programa predstavljaju temelj za izradu internih akcijskih planova pojedinih trgovačkih društava u kojima će iz određenih smjernica biti određene konkretne aktivnosti kojima će se nastojati postići postavljeni ciljevi. Obrazac za izradu akcijskog plana je sastavni dio Programa.

Za provođenje mjera i ciljeva iz Programa trgovačkim društvima preporučeno je zadužiti izvršne direktore, odnosno uprave trgovačkih društava te odrediti koordinatora zaduženog za praćenje provedbe Programa. Osim toga, preporučeno je trgovačkim društvima da osnuju radne

skupine za provedbu antikorupcijskog programa. Također, ako pojedina društva koja su u njihovom većinskom vlasništvu nemaju administrativne kapacitete za provedbu AKP-a, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave pozivaju se da osnuju posebne radne skupine za nadzor nad provedbom Programa ili da već postojećim radnim tijelima odrede iste obveze. Trgovačka društva sastavljaju periodička izvješća o provedbi internih akcijskih planova te da interne akcijske planove za provođenje Programa kao i periodična izvješća o provedbi istih, objave na vlastitim internetskim stranicama, a poveznice na akcijske planove i periodična izvješća dostave nadležnim tijelima JLP(R)S i MPU elektroničkim putem.

Vezano za implementaciju Programa prepoznata je potreba da se razvije metodologija za procjenu učinaka provedbe ovog Programa i budućih takvih dokumenata. Dobro funkcionirajući sustavi procjene učinaka temelje se na jasnoj metodologiji koja bi trebala biti prilagođena ovom predmetnom području prevencije korupcije u trgovačkim društvima u vlasništvu JLP(R)S. Na temelju rezultata procjene učinaka provedenog Programa, formulirali bi se prioriteti i mjere budućih antikorupcijskih dokumenata u ovom području.

Provedba

U predstojećem razdoblju, s ciljem učinkovitog upravljanja korupcijskim rizicima te podizanja učinkovitosti, potrebno je primijeniti preporuke OECD-a u području korporativnog upravljanja u trgovačkim društvima većinskom vlasništvu JLP(R)S-a.

U tom smislu planirano je definirati uvjete za uvođenje funkcije praćenja usklađenosti poslovanja u trgovačkim društvima u vlasništvu JLP(R)S koje podrazumijeva sve poslove koji se odnose na usklađivanje funkcioniranja i poslovanja Pravne osobe s pravnom regulativom i internim aktima, procjene rizika u funkcioniranju i poslovanju Pravne osobe, brigu o provođenju dobre poslovne prakse te sprječavanje sukoba interesa i koruptivnih radnji. Potrebno je analizom utvrditi koja trgovačka društva bi bila obvezna uvesti funkciju usklađenosti, a u odnose na koje bi se radilo o preporuci.

Uvođenjem učinkovite funkcije usklađenosti, pravna osoba imat će obvezu:

- pažljivo provoditi prevenciju i otkrivanje neetičnog ponašanja i
- promicati organizacijsku kulturu koja potiče etičko ponašanje i poštovanje zakona.

U tom kontekstu planirano je:

- izraditi priručnika za primjenu preporuka OECD-a glede korporativnog upravljanja u trgovačkim društvima većinskom vlasništvu jedinica JLP(R)S
- ojačati nadzore nad izvršavanjem postojećih zakonskih obveza u smislu osiguravanja više razine transparentnosti u radu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, trgovačkih društava u vlasništvu JLP(R)S te uvođenju i provedbi funkcije usklađenosti u svim pravnim osobama koje imaju obvezu njene uspostave
- provoditi edukacije za poduzeća o važnosti implementiranja antikorupcijskih politika, uvođenje etičkog kodeksa i bolje uspostavljenu funkciju usklađenosti, jer time poduzeće potvrđuje kako pažljivo provodi prevenciju neetičnog ponašanja, kao i organizacijsku kulturu koja potiče etičko ponašanje i poštovanje zakona

- intenzivirati unutarnji i vanjski nadzor poslovanja trgovačkih društava u vlasništvu JLP(R)S te pojačati kontrole nad zakonitošću rada društva i zaposlenika te time umanjiti korupcijske rizike vezane za nedostatak nadzornih mehanizama
- povećati razinu transparentnosti postupka imenovanja u upravne i nadzorne odbore trgovačkih društava koji bi se trebao temeljiti na kriterijima konkurentnosti i odgovarajućim kompetencijama kandidata.
- Planirano je organiziranje događanja na lokalnoj i regionalnoj razini s ciljem podizanja svijesti o relevantnosti i svrhovitosti primijene smjernica OECD-a u području korporativnog upravljanja u trgovačkim društvima u većinskom vlasništvu JLP(R)S, a kako bi se osigurala predanost ključnih dionika na tim razinama. S tim ciljem na lokalnoj i regionalnoj razini bit će organizirane:
- izrada priručnika za primjenu preporuka OECD-a glede korporativnog upravljanja u trgovačkim društvima većinskom vlasništvu JLP(R)S (oko 700 trgovačkih društava)
- konferencije na visokoj razini za dužnosnike središnje, regionalne i lokalne razine
- okrugli stolovi s predstavnicima JLP(R)S, te predstavnicima trgovačkih društava
- edukativne radionice o implementaciji smjernica OECD-a za izvršne direktore, članove upravnih i nadzornih odbora te ostalih zaposlenika relevantnih trgovačkih društava.

Što se tiče izrade Metodologije za procjenu učinaka Antikorupcijskog programa za trgovačka društva u vlasništvu JLPRS, potrebno je provesti odabir pružatelja usluge koji će izraditi Metodologiju.

Koraci koje je potrebno poduzeti u okviru provedbe:

- Raspis javnog poziva za iskaz interesa timova za izradu Metodologije (nezavisnih)
- formuliranje kratkog koncepta evaluacije i troškovne strane ponude
- Odabir koncepta i tima, potpisivanje ugovora
- Prikupljanje podataka relevantnih za rad tima
- Konzultativni sastanci s prezentacijama preliminarnih nalaza i očekivanja s obje ugovorne strane
- Predstavljanje cjelovitog teksta i sažetka evaluacije te teza za nacrt novog zakonodavnog okvira
- Organizacija stručnog skupa radi predstavljanja rezultata evaluacije

Planirano je da se izrađena Metodologija koristi i u izradi i procjeni daljnjih Programa, budući da bi se na temelju procjene učinaka formulirali prioriteti i mjere budućih antikorupcijskih dokumenata u ovom području.

Nositelj provedbe	MPU
Ciljna skupina	Trgovačka društva u većinskom vlasništvu JLP(R)S
Procijenjeni trošak	800.000 kn
Razdoblje provedbe	6/2024.-6/2026.

C2.6. R4 Jačanje kapaciteta sudske zaštite u postupcima javne nabave

Izazov

Jedno od područja u kojima postoji potreba za dodatnim mjerama borbe protiv korupcije su procesi povezani s javnom nabavom zbog prisutnih konkurentnih financijskih interesa što čini jedno od najkritičnijih gospodarskih aktivnosti s obzirom na korupcijske rizike.

Žalbeni postupak koji se vodi prema odredbama Zakona o javnoj nabavi upravni je postupak koji vodi Državna komisija za kontrolu postupaka javne nabave. Nakon donošenja odluke Državne komisije nezadovoljna stranka može pokrenuti upravni spor pred Visokim upravnim sudom RH. Postupak po upravnoj tužbi u predmetu javne nabave žurne je naravi.

S ciljem dodatnog jačanja sudske zaštite u postupcima javne nabave, u ovom području prepoznata je potreba provođenja edukativnih radionica za suce u programu Pravosudne akademije s temom javne nabave.

Cilj

Provedba edukativnih radionica za suce s temom javne nabave ima za cilj dodatno jačanje sudske zaštite u postupcima javne nabave.

Opis

Predmetna reforma ostvarit će se u formi radionica kroz klasične/redovne edukacije, odnosno učenje na daljinu ovisno o okolnostima.

Provedba

Planirano je provođenje radionica u organizaciji Pravosudne akademije u okviru cjeloživotnog stručnog usavršavanja pravosudnih dužnosnika.

Na temelju Programa stručnog usavršavanja pravosudnih dužnosnika/dužnosnica, koji donosi Programsko vijeće Pravosudne akademije prateći smjernice Upravnog vijeća, objavit će se javni poziv za iskazivanje interesa za izradu obrazovnih materijala i vođenje radionica u okviru aktivnosti stručnog usavršavanja o upravljanju korupcijskim rizicima u javnoj nabavi za suce.

Što se tiče učenja na daljinu, Pravosudna akademija je u okviru provedenog projekta IPA 2009 „Profesionalni razvoj savjetnika u pravosudnim tijelima te budućih sudaca i državnih odvjetnika kroz uspostavu samoodrživog sustava obuke“ uz svoje redovne aktivnosti stručnog usavršavanja uvela i metodu učenja na daljinu (e-učenja). Učenje na daljinu u Pravosudnoj akademiji provodi se u suradnji s CARNET-om (Hrvatskom akademskom istraživačkom mrežom) te uz pomoć priznatog sustava za online učenje (Moodle).

S obzirom na vrijeme trajanja, planirana je provedba jednodnevnih radionica u trajanju od najmanje šest sati.

Planirana je provedba 4 radionice u području sudske zaštite u sustavu javne nabave.

Metodologija provedbe radionica temelji se na interaktivnom pristupu s naglaskom na aktivnu ulogu sudionika (prezentacije i izlaganja; moderirane rasprave i razmjene iskustava sa sudionicima).

Nakon provedbe radionica, Pravosudna akademija će polaznicima i predavačima izdati odgovarajuću potvrdu o sudjelovanju u pojedinoj aktivnosti stručnog usavršavanja.

Nositelj provedbe	Pravosudna akademija
Ciljna skupina	Suci
Procijenjeni trošak	160.000 kn
Razdoblje provedbe	1/2024.-06/2025.

(b) Investicije

C2.6. R1-I1 Uključivanje šire javnosti u borbu protiv korupcije podizanjem javne svijesti o štetnosti korupcije, nužnosti sprječavanja i pravnoj zaštiti prijavitelja

Izazov

U široj su javnosti općepoznati rezultati istraživanja percepcije korupcije, posebno često spominjani Indeks percepcije korupcije *Transparency Internationala* ili istraživanja Eurobarometra EK. Iako su ovakva istraživanja subjektivne prirode, ne donose egzaktne pokazatelje stvarnog stanja budući da se temelje na stavovima ljudi koji mogu varirati ovisno o njihovom socijalnom, političkom i kulturološkom kontekstu, njihova vrijednost je u tome što govore o razini povjerenja građana u institucije te ukazuju na potrebu poduzimanja unaprjeđenja u antikorupcijskim politikama. Svrha objavljivanja ovih indeksa, među ostalim, ukazuje i na potrebu podizanja javne svijesti o štetnosti korupcije. S obzirom na to, postoji potreba za daljnjim jačanjem komunikacije prema javnosti o svemu onome što je u provedbi antikorupcijskih nacionalnih dokumenata do sad postignuto te daljnja komunikacija o tome što je potrebno i planira se provesti u budućnosti.

S obzirom na rezultate istraživanja percepcije građana u vezi s korupcijom, provedenog od strane MPU u 2020. na uzorku od preko 3800 ispitanika, vidljivo je kako su prijeko potrebni napori na učinkovitijoj implementaciji zakonodavnog okvira u smislu poticanja prijavljivanja svih nepravilnosti, ne samo od strane tijela javne vlasti, već je ponajviše potrebno raditi na podizanju svijesti građana o postojećem zakonskom rješenju i potpori građana da prijavljuju slučajeve korupcije.

U ovom kontekstu planirana su unaprjeđenja zakonodavnog okvira radi usklađivanja sa zakonodavstvom EU, a nastavno na navedeno, i aktivnosti podizanja svijesti o potrebi prijavljivanja nepravilnosti i mehanizama zaštite prijavitelja.

Istraživanje MPU-a pokazalo je da gotovo svaki drugi (47,1%) ispitanik navodi da se susreo s korupcijom u posljednjih godinu dana, dok se 52,9% ispitanika nije susrelo s korupcijom. Što se tiče prijavljivanja korupcije, 86,8% ispitanika odgovorilo je kako nije prijavilo slučaj korupcije, a 13,2% ispitanika prijavilo je slučaj korupcije.

S obzirom na to da je uloga „zviždača" u smislu aktivne uključenosti građana u borbu protiv korupcije od esencijalne važnosti za funkcionalnost antikorupcijskih napora, pokazuje se nužnim nakon odgovarajućih izmjena zakonodavnog okvira pristupiti izradi rješenja koje bi

olakšalo građanima dobivanje informacija o postupku prijave i o svojim pravima te koje bi im olakšalo postupak prijavljivanja i omogućilo praćenje statusa obrade prijave.

Paralelno s navedenim, potrebno je planirati i nacionalnu medijsku kampanju kojoj bi cilj bio osvještavati širu javnost o postojanju zakonskog okvira za sprječavanje korupcije i zaštiti koja se na temelju takvog zakonskog okvira pruža.

Uzimajući u obzir zakonska rješenja kojima se reguliraju pojedini aspekti antikorupcijskih politika, primjerice, zaštita prijavitelja nepravilnosti, pravo na pristup informacijama ili sprječavanje sukoba interesa, možemo reći da se vrlo često događaju situacije u kojima građani nisu svjesni svoje uloge u kvalitetnoj primjeni zakonodavnog okvira budući da su im zakonska rješenja često nerazumljiva i komplicirana. Potrebno je poraditi na jasnoći i dostupnosti takvih informacija, ne samo za građane, nego i za druge adresate navedenih zakona, primjerice, državne dužnosnike koji su adresati zakona o sprječavanju sukoba interesa.

Cilj

Krajnji je cilj potaknuti građane na njihovo aktivno sudjelovanje u borbi protiv korupcije, posebno na prijavljivanje korupcije kako bi se moglo transparentno i učinkovito „boriti s istom" te povećanje broja predmeta i prijava nepravilnosti što bi u konačnici potaknulo veći fokus tijela na borbu protiv korupcije, a ne „borbu s administracijom".

Smanjenje visokih postotaka percepcije građana na postojanje korupcije cilj je kojemu se teži.

Medijskom kampanjom, MPU želi da dostupni mehanizmi i postojeća rješenja u području antikorupcije postati vidljivi i prepoznatljivi većini hrvatskih građana. Kako bi postignuli cilj, smanjenje visokih postotaka negativne percepcije građana, smatramo kako je bitno doprijeti do svih ciljnih skupina na prepoznatljiv način, izgraditi prepoznatljiv logo odnosno slogan te osmisliti prepoznatljiv vizualni dio, to je analitička podloga u području pravosuđa Grupacije Svjetske banke izrađene u okviru postupka pripreme prijedloga NRS-a. Jedan od stupova i alata u prevenciji korupcije jest ujedno i preporuka u međunarodnim dokumentima za prevenciju korupcije te osvještavanje građana kako je bitno pravodobno reagirati te spriječiti istu.

Vidljivost jedna od najbitnijih značajki za ostvarenje navedene mjere te bi se njome ojačala svijest šire javnosti kako bi se potaknulo hrvatske građane na prijavljivanje nepravilnosti.

Osim navedenog, medijska bi kampanja trebala izgraditi svjesnost o samom projektu koji se odnosi na zaštitu „zviždača".

Istraživanjem se prikazuje kako 72,3 % ukupno od svih ciljnih skupina reklamu najprije zamijeti na TV-u. Potom slijedi OOH (vanjsko oglašavanje) te internet. S obzirom na navedeno, iznimno je bitno provesti nacionalnu medijsku kampanju kako bi se približili ciljnim skupinama, i, u konačnici, ostvarili navedeni cilj.

Opis

Kako bi se ojačala svijest šire javnosti, dužnosnika i službenika javne uprave o štetnosti korupcije, nužnosti njezina sprječavanja i suzbijanja te o postojećim kanalima prijavljivanja i mehanizmima zaštite prijavitelja nepravilnosti, odnosno kako bi se potaknulo građane na prijavljivanje nepravilnosti, planirana je provedba nacionalne kampanje. Ista će uključivati sadržaj kojim se zagovara odgovornost i transparentniji rad javne uprave te obuhvatiti obavještavanje o očekivanim standardima rada institucija, o mehanizmima komuniciranja s

institucijama, o poduzetim antikoruptivnim aktivnostima u smjeru kreiranja kulture netolerancije spram korupcije te o funkcioniranju antikorupcijskih mehanizama.

Kampanja će uključivati organizaciju provedbe medijskih kampanja (TV spotovi, kampanje na društvenim mrežama), konferencija i drugih događanja na teme iz ovog područja, okruglih stolova za vladine dužnosnike i dužnosnike na središnjoj razini te predstavnike lokalne samouprave i nevladinih organizacija te organiziranje radionica za novinare i obrazovanje u obrazovnom sustavu (kurikul za završne razrede srednjih i osnovnih škola).

Provedba

Provest će se nacionalna medijska kampanja s posebnim naglaskom na podizanju javne svijesti o štetnosti korupcije, djelovanju postojećih antikorupcijskih mehanizama, a s ciljem jačanja uloge građana u sinergijskom antikorupcijskom djelovanja.

Osim navedenog, medijska bi kampanja trebala izgraditi svjesnost o samom projektu koji se odnosi na zaštitu „zviždača". Ciljna se skupina odnosi na mladu, mlađu i srednju populaciju, primarni je cilj skupine aktivno stanovništvo (18 - 55 godina) dok su sekundarna ciljna skupina – svi stanovnici Hrvatske.

Osmislit će se brand i definirat će ga se kroz komunikacijske i vizualne identitete. Također će se definirati slogan projekta te prepoznatljive i jasne komunikacijske poruke. Naglasak će biti i na društvenim mrežama (Facebook, Instagram, YouTube) radi lakše i brže komunikacije s mlađim ciljnim skupinama. Predložit će se cjelokupna strategiju/platforma oglašavanja (*offline i online*) te idejna i kreativna rješenja.

Potrebno je aktivnije uključivanje građana u borbu protiv korupcije jačanjem svijesti o postojanju zaštite „zviždača", olakšati dostupnosti informacija o pravima iz zakona te ulaganja prijave s pomoću vanjskog kanala prijavljivanja i transparentnost obrade prijave što bi pridonijelo transparentnosti i povezivanju državnih, javnih tijela, privatnog, civilnog sektora i, u konačnici, građana.

Potrebno je provesti i odgovarajuću nacionalnu kampanju podizanja svijesti o štetnosti korupcije i nužnosti prijavljivanja kako bi povećali učinkovitost provedenih zakonodavnih i drugih aktivnosti u svrhu naprednije primjene zakona.

Vezano za opisani problem nepoznavanja pravnog okvira za zaštitu prijavitelja nepravilnosti, planirano je provođenje nacionalne antikorupcijske kampanje radi podizanja javne svijesti o štetnosti korupcije, nužnosti sprječavanja i suzbijanja te prijavljivanju korupcije (zviždači), koja bi uključivala:

- izradu spota i ostalog promotivnog materijala
- provedbu medijske kampanje (TV spotovi, kampanja na društvenim mrežama)
- organiziranje okruglih stolova za državne službenike, službenike u lokalnoj samoupravi i predstavnike udruga civilnoga društva te organiziranje radionica za novinare i edukacije u sustavu obrazovanja (kurikul za osnovne i srednje škole, završni razredi).

Odabrani bi kreativni (medijski) koncept trebao biti ujedno koncept medijske kampanje u sklopu koje će se provoditi aktivnosti izrade plana zakupa medijskog prostora i zakup medijskog prostora.

Na početku će se izraditi koncept medijske kampanje, zatim promidžbeni materijal i u drugoj fazi će se krenuti s kampanjom. Prijedlog je da se medijska kampanja događa paralelno s *online* kampanjom kako bi učinak oglašavanja bio što veći.

Nacionalna kampanja trebala bi obuhvatiti sljedeće:

- nacionalne televizije (primjerice, HRT, Nova TV, RTL, N1 i slično)
- društvene mreže (YouTube, Facebook, Instagram i slično)
- tiskani mediji
- radijske postaje.

Provedba edukativno-informativne nacionalne kampanje "Poticanje građana na aktivno sudjelovanje u borbi protiv korupcije" uključuje sljedeće:

1) Emitirajuće oglašavanje
   - izrada animiranog spota (120 i/ili 40 sekunda) – produkcija spota/spotova, izrada kreativnog rješenja
   - emitiranje nacionalne televizije - (primjerice, HRT, Nova TV, RTL, N1 i dr.)
   - društvene mreže (YouTube, Facebook, Instagram i slično)
   - radio - audioporuka na svim frekventnijim radijskim postajama
   - izrada i produkcija
2) Tiskano oglašavanje
   - izrada promotivnog materijala:plakati, letci i ostali promotivni materijal
   - poslovi grafičkog dizajniranja
   - postavljanje i izrada plakata
3) Podizanje svijesti
   - organiziranje i provedba jedne konferencije o borbi protiv korupcije (100 - 120 osoba), novinarski/medijski popraćeno, priprema materijala i panela, usluga cateringa, putni troškovi, najam dvorane; trošak dnevnica, trošak smještaja
   - organiziranje i provedba pet okruglih stolova za državne službenike, službenike u lokalnoj samoupravi i predstavnike udruga civilnoga društva, 30 - 50 sudionika po događanju, priprema materijala i panela, priprema za tisak/tiskanje materijala, usluga cateringa, putni troškovi za sudionike, najam prostora; trošak dnevnica, trošak smještaja
   - organiziranje i provedba petnaest edukacija za borbu protiv korupcije u školama Hrvatske (osnovne i srednje škole, završni razredi), putni troškovi, trošak dnevnica, izrada obrazovnog materijala, trošak smještaja
   - naknada za predavače putem ugovora o djelu za pripremu predavanja i obrazovnog materijala te provedbu edukacija.

Procijenjeni se trošak temelji na prethodnom iskustvu u provedbi sličnih projekata i istraživanju tržišta.

Nositelj provedbe	MPU
Ciljna skupina	Pravosudna tijela; sudionici sudskih postupaka, građani, poslovni subjekti
Procijenjeni trošak	6.000.000 kn
Razdoblje provedbe	4/2022.-12/2024.

C2.6. R1-I2 Digitalizacija etičkog sustava državnih službenika

Izazov

Služba za etiku i integritet državnih službenika predstavlja okosnicu institucionalnog okvira uspostavljenog Etičkim kodeksom državnih službenika koji omogućuje prijavljivanje neetičnog ponašanja i unaprjeđenje etičkih standarda. Taj institucionalni okvir čine povjerenici za etiku imenovani u svim državnim i pravosudnim tijelima, Etičko povjerenstvo kao drugostupanjsko tijelo u rješavanju pritužbi građana i službenika na neetično ponašanje državnih službenika, te Služba za etiku i integritet MPU koja predstavlja središnju ustrojstvenu jedinicu za unapređenje profesionalne etike i suradnje s povjerenicima za etiku i Etičkim povjerenstvom.

Prema evidenciji koju vodi MPU, u državnim i pravosudnim tijelima imenovano je 214 povjerenika za etiku i 14 zamjenika povjerenika za etiku. U skladu s odredbama Etičkog kodeksa državnih službenika, povjerenici za etiku dužni su voditi evidenciju o zaprimljenim i rješavanim pritužbama na temelju koje MPU izrađuje godišnje izvješće o podnesenim pritužbama na neetično ponašanje državnih službenika.

Osim toga, MPU pruža stručnu i administrativnu podršku Etičkom povjerenstvu što uključuje i vođenje očevidnika predmeta Etičkog povjerenstva, daje upute i pojašnjenja povjerenicima za etiku sa svrhom ujednačavanja njihova rada, vodi evidenciju imenovanih povjerenika za etiku, kao i evidenciju o provedenim obaveznim edukacijama povjerenika za etiku.

Sve spomenute evidencije vode se u, za ovu svrhu, neadekvatnim programima paketa MS Office što usporava i otežava rad Službe za etiku i povjerenika za etiku te čini dionike etičke infrastrukture ovisne o uobičajenim kanalima komunikacije (pisanje dopisa) koji nisu uvijek i u dovoljnoj mjeri učinkoviti.

Digitalizacijom sustava etike državnih službenika olakšala bi se analiza podataka i pristup podataka relevantnih za funkcioniranje etičkog sustava. Naime, izrada naprednije baze podataka o postupcima zbog kršenja etičkih pravila omogućila bi kvalitetnu analizu i definiranje mogućnosti za unaprjeđenje sustava etike državnih službenika.

Cilj

Cilj je osuvremenjivanje rada cjelokupne infrastrukture za etiku u državnoj službi kroz olakšano ujednačavanje rada povjerenika za etiku, praćenje prakse Etičkog povjerenstva, vođenje elektroničkih evidencija na suvremen način te praćenje stanja i riješenosti pritužbi podnesenih radi neetičnog ponašanja službenika.

Opis

Uvođenjem elektroničkog sustava upravljanja etičkom infrastrukturom osuvremenio bi se i unaprijedio rad povjerenika za etiku, Etičkog povjerenstva i službenika zaposlenih u Službi za etiku i integritet.

Provedba

Projektom bi se razvio funkcionalan elektronički sustav upravljanja etičkom infrastrukturom koji bi obuhvaćao sljedeće četiri kategorije dionika i prateće funkcionalnosti.

Služba za etiku i integritet - vidljivo službenicima raspoređenima u Službu za etiku

KATEGORIJE PRITUŽBI/VRSTE POVREDE (navedene kategorije po trenutno važećem Etičkom kodeksu državnih službenika na način na koji pratimo za državne službenike):

- pritužbe na način postupanja službenika prema građanima
- pritužbe na ponašanje u javnim nastupima
- pritužbe zbog stjecanja materijalne ili druge koristi
- pritužbe na sukob interesa
- pritužbe državnih službenika na međusobne odnose
- pritužbe državnih službenika na ponašanje nadređenih službenika

(…) ostaviti mogućnost dodavanja novih vrsta pritužbi

Za sve navedene kategorije prikupljaju se sljedeći podaci:

a) zaprimljene pritužbe
- broj potpisanih pritužbi
- broj anonimnih pritužbi

b) broj zaprimljenih pritužbi proslijeđenih nadležnim inspekcijskim službama (nisu rješavane)
c) broj pritužbi za koje je postupak u tijeku
d) riješene pritužbe
- broj utemeljenih pritužbi
- broj neutemeljenih pritužbi
- broj pritužbi za koje se nije mogla utvrditi utemeljenost
- broj odustanaka od pritužbi

MJERE

- broj postupaka pokrenutih zbog teške povrede službene dužnosti
- broj postupaka pokrenutih zbog lake povrede službene dužnosti
- broj pisanih upozorenja
- broj nekih drugih mjera koje nisu predviđene Etičkim kodeksom
- broj pohvala poslanih izravno povjereniku za etiku
- broj pohvala proslijeđenih od Ministarstva pravosuđa i uprave ili nekog drugog tijela

NAČIN ZAPRIMANJA

a) Kako je pritužba zaprimljena (broj pritužbi zaprimljenih pisanim putem, broj pritužbi zaprimljenih telefonom, broj pritužbi zaprimljenih putem e-pošte, broj pritužbi podnesenih usmenim putem)
b) Kome je pritužba upućena (broj pritužbi poslanih čelniku državnog tijela, broj pritužbi podnesenih izravno povjereniku za etiku, broj pritužbi zaprimljenih putem Ministarstva pravosuđa i uprave)

Sustav bi trebao predvidjeti popis tijela s mogućnošću odabira imenovanih povjerenika za etiku i njihovih zamjenika.

Odabirom na ime povjerenika za etiku otvorila bi se mogućnost odabira sljedećih opcija:

- podaci o povjereniku
- podaci o pritužbama

- podaci o pohvalama
- podaci o povjereniku: (ime i prezime, radno mjesto na koje je raspoređen, broj telefona, adresa e-pošte, pohađao obveznu edukaciju u DŠJU (datum))
- podaci o pritužbama za svakog pojedinačnog povjerenika
- pritužbe prema vrsti povrede

Odabirom pritužbi prema pojedinoj vrsti povrede otvorili bi se sljedeći podaci:

- osnovane pritužbe (broj)
- neosnovane pritužbe (broj)
- pritužbe za koje se nije mogla utvrditi osnovanost (broj)
- odustanci od pritužbi (broj)

Odabirom osnovanih pritužbi otvorit će se:

a) podaci o poduzetim mjerama
- pisano upozorenje
- pokrenut postupak zbog teške povrede službene dužnosti
- pokrenut postupak zbog lake povrede službene dužnosti
- (ostaviti mogućnost dodavanja drugih mjera)

b) neka druga mjera koja nije zakonski propisana
- podaci o pohvalama – broj pohvala

Povjerenici za etiku – vidljivo povjerenicima za etiku

Podaci o povjereniku koje bi povjerenici mogli samostalno izmijeniti:

- ime i prezime
- radno mjesto na koje je raspoređen
- broj telefona
- adresa e-pošte

Podaci o pritužbama koje su povjerenici dužni voditi prema Etičkom kodeksu državnih službenika:

- pritužbe prema vrsti povrede i koje će unositi sukladno zaprimanju i rješavanju (isto kao i u Službi za etiku, samo uz mogućnost da povjerenik za etiku unese ime i prezime službenika na kojega se pritužba odnosi)

Odabirom pritužbi prema pojedinoj vrsti povrede otvorili bi se sljedeći podaci:

- osnovane pritužbe (broj)
- neosnovane pritužbe (broj)
- pritužbe za koje se nije mogla utvrditi osnovanost (broj)
- odustanci od pritužbi (broj)

Odabirom osnovanih pritužbi otvorit će se:

a) podaci o poduzetim mjerama
- pisano upozorenje
- pokrenut postupak zbog teške povrede službene dužnosti
- pokrenut postupak zbog lake povrede službene dužnosti
- (ostaviti mogućnost dodavanja drugih mjera)

b) neka druga mjera koja nije propisana zakonima ili Etičkim kodeksom

- podaci o pohvalama – upisivat će se broj pohvala i ime službenika na kojega se pohvala odnosi

Povjerenici za etiku trebali bi imati mogućnost upisivanja imena službenika na koje se pritužba odnosi, kao i imena službenika na čiji je rad i ponašanje upućena pohvala sa svrhom praćenja stanja integriteta u tijelu.

- Etičko povjerenstvo – vidljivo tajniku Etičkog povjerenstva, službenicima Službe za etiku i članovima Etičkog povjerenstva

Podaci o predmetima

a) prema vrsti pritužbe:
- pritužbe na izvješće povjerenika (broj zaprimljenih i broj riješenih)
- pritužbe na čelnika koji je zaposlenik (broj zaprimljenih i broj riješenih)
- pritužbe na povjerenika (broj zaprimljenih i broj riješenih)
- prekoračenje roka (broj zaprimljenih i broj riješenih)
- upiti povjerenika (broj zaprimljenih i broj odgovorenih)
- mišljenja o primjeni Etičkog kodeksa (broj zaprimljenih i broj sastavljenih)
- nenadležno (broj)

b) prema tijelu u kojem radi zaposlenik na kojeg se pritužba odnosi (ostaviti mogućnost dodavanja novih tijela)

Pritužbe prema vrsti povrede:

- pritužbe na način postupanja službenika prema građanima
- pritužbe na ponašanje u javnim nastupima
- pritužbe zbog stjecanja materijalne ili druge koristi
- pritužbe na sukob interesa
- pritužbe državnih službenika na međusobne odnose
- pritužbe državnih službenika na ponašanje nadređenih službenika
- (ostaviti mogućnost dodavanja novih kategorija/vrsta povreda)

Odabirom pritužbi prema pojedinoj vrsti povrede otvorili bi se sljedeći podaci:

- osnovane pritužbe (broj i datum objave izvješća)
- neosnovane pritužbe (broj)
- odustanci od pritužbi (broj)

Trenerska mreža – vidljivo službenicima Službe za etiku i trenerima iz područja etike i integriteta

Odabirom na popis trenera u tijelu bili bi vidljivi sljedeći podaci o trenerima:

- ime i prezime
- radno mjesto na koje je raspoređen
- broj telefona
- adresa e-pošte
- broj održanih edukacija
- broj educiranih polaznika
- raspoloživost trenera
- (ostaviti mogućnost dodavanja)

Sustav bi nudio različite funkcionalnosti ovisno o tome je li riječ o povjereniku za etiku, tajniku Etičkog povjerenstva, članovima Etičkog povjerenstva, trenerima i službenicima Službe za etiku.

Podaci o pritužbama i mjerama trebaju biti povezani s povjerenicima za etiku odnosno tijelima u kojima su te pritužbe rješavane (svaki bi povjerenik trebao za svoje pritužbe unositi podatke, a Služba za etiku trebala bi imati pristup podacima svih povjerenika na temelju kojih bi elektronička baza mogla izraditi statistiku koja će uključivati podatke, primjerice: broj pritužbi u tijelu, postotak utemeljenih pritužbi – sveukupno i prema vrsti povrede/kategoriji, prikaz zaprimljenih i rješavanih pritužbi – u postocima koliko ih je utemeljenih, neutemeljenih, za koje se nije mogla utvrditi utemeljenost, proslijeđenih, u postupku rješavanja, od koliko ih je pritužitelj odustao i slično.

U sustav će se uključiti i mogućnost razmjene informacija između povjerenika za etiku i Službe za etiku i integritet u obliku foruma ili *chata*, a slično napraviti i za trenere. Na taj bi se način obavljala razmjena iskustava i dobrih praksi, a rad povjerenika i trenera bi se ujednačio. Također se predlaže mogućnost svojevrsne oglasne ploče gdje bi se mogli objavljivati korisni dokumenti i sadržaji.

Projekt se predlaže provesti u nekoliko faza:

1. faza - razvoj elektroničkog sustava (nabava i izrada tehničkih specifikacija, nabava i izrada tehničkih i funkcionalnih specifikacija za IT sustav

2. faza - testiranje funkcionalnosti, Izrada funkcionalnih zahtjeva za IT sustav na temelju modela

3. faza - instalacija sustava (razvoj IT sustava, moduli, prema IT specifikacijama), udomljavanje IT sustava za vrijeme trajanja projekta

4. faza - provedba jednodnevne edukacije; trošak prijevoza, smještaja i dnevnica (trošak trenera i stručnjaka, izrada *e-learning* materijala, izrada materijala za korištenje sustavom, uključuje putne troškove, smještaj, trošak dnevnica, najam dvorane i catering za 100 osoba.

Nositelj provedbe	MPU
Ciljna skupina	Građani, poslovni subjekti, povjerenici za etiku, Etičko povjerenstvo
Procijenjeni trošak	2.400.000 kn
Razdoblje provedbe	4/2022.-6/2026.

C2.6. R1-I3 Unaprjeđenje IT sustava imovinskih kartica državnih dužnosnika

Izazov

U prethodnom strateškom razdoblju borbe protiv korupcije unaprjeđeni su tehnički kapaciteti Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa, nadležnog u predmetnom području upravljanja sukobom interesa, prvenstveno u kontekstu informatizacije njegovog rada te posebno informatizacije postupaka prikupljanja, obrade, objave i provjere izvješća o imovinskom stanju dužnosnika uvođenjem Elektroničkog obrasca.

Elektronički obrazac izvješća o imovinskom stanju dužnosnika dio je Projekta informatizacije koji je u Povjerenstvu započeo 2014. godine. Svrha informatizacije bila je razvijanje informatičkih alata koji će pridonijeti učinkovitosti rada samog Povjerenstva, a sekundarno i

podizanju razine informiranja javnosti o radu i nadležnostima Povjerenstva. Projekt informatizacije sastojao se od informatizacije sveukupnih procesa rada Ureda, a obuhvaćao je uvođenje programa uredskog poslovanja (elektronička evidencija ulazne i izlazne pošte, automatsko raspoređivanje i dodjeljivanje pojedinih predmeta u rad, oblikovanje i vođenje elektroničkog spisa te elektroničkih očevidnika u kojima se prati tijek predmeta i rokovi postupanja - u primjeni od 1. siječnja 2015.), Registar dužnosnika u elektroničkom obliku (Registar dužnosnika povezan je s programom uredskog poslovanja i elektroničkom IK, kao i s javnim prikazom podataka na internetskoj stranici Povjerenstva - objavljeno u siječnju 2015.), Elektronički obrazac izvješća o imovinskom stanju dužnosnika (kojem dužnosnik pristupa putem svog korisničkog računa i popunjava ga većinom u padajućim izbornicima - stupio na snagu 15. siječnja 2015.), nova internetska stranica Povjerenstva (putem koje je omogućeno prikazivanje Registra dužnosnika, Izvješća o imovinskom stanju dužnosnika, objavljenih akata i dr. - u primjeni od 15. siječnja 2015.) te Sustav za automatsko provođenje postupaka redovite provjere - u primjeni od 2018. godine.

Proces informatizacije Povjerenstva je znatno unaprijedio organizaciju rada, ekonomičnost i učinkovitost te je osigurana pravodobna provjera ispunjavanja obveza dužnosnika sukladno Zakonu o sprječavanju sukoba interesa. Nadalje, dužnosnicima je olakšano ispunjavanje izvješća o imovinskom stanju, znatno je povećana razina zaštite i sigurnosti dužnosnika od zlouporabe njihova identiteta, kao i od lažnog podnošenja podataka Povjerenstvu; osigurana je brža objava podataka iz izvješća na internetskim stranicama Povjerenstva, uz veću zaštitu i sigurnost da su oni podatci koji su učinjeni javno dostupnima prikazani upravo u onom sadržaju kako je to sam dužnosnik i naveo. Uporabom elektroničkog načina za upućivanje i dostavu određenih pismena povećala se ekonomičnost postupanja i brzina dostave pismena te se ostvarila ušteda na materijalnim troškovima Povjerenstva.

Nadalje, a vezano za obvezu koju Hrvatska ima sukladno preporukama GRECO-a, jedna od preporuka iz 4. evaluacijskog kruga odnosi se na unaprjeđenje sustava provjere imovinskih kartica sudaca i državnih odvjetnika, a koje provjere vrše Državno sudbeno vijeće i Državnoodvjetničko vijeće. U ovom trenutku je uspostavljen sustav isključivo elektroničkog podnošenja imovinskih kartica sudaca i državnih odvjetnika te je omogućena njihova javna objava (objavljuje se samo ograničeni set podataka). Napominje se također kako je aplikacija DOV-a i DSV-a kojom je omogućena javna objava imovinskih kartica napravljena po uzoru na aplikaciju Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa i sadrži gotovo isti set podataka koje provjerava i povjerenstvo u svojoj aplikaciji, ali u odnosu na državne dužnosnike. Daljnje unaprjeđenje aplikacije planirano je na sličan način kao i kod Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa omogućavanjem automatske provjere točnosti podnesenih podataka. Ako se potrebni subjekti koji raspolažu podacima čija se točnos provjerava spoje na državnu sabirnicu podataka, to je isti preduvjet koji bi omogućio unaprijeđenje aplikacije i pravosudne dužnosnike.

Umjesto dosadašnjih sklapanja dvostranih sporazuma između tijela o razmjeni podataka iz javnih registara koje vode, poznato nam je da će putem Državne sabirnice se osigurati na jednom mjestu svim tijelima pod jednakim uvjetima dohvat podataka iz javnih registara drugih tijela. Dakle, spajanje svih navedenih registara na GSB bi omogućilo unaprjeđenje aplikacije i Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa i, naravno, DOV-a i DSV-a. Stoga se u sklopu ove investicije, stavlja poveznica i na investiciju pod poglavljem 2.3. vezanom za povezivanje registara na GSB.

Cilj

Dodatnim ulaganjem i nadogradnjom postojećeg sustava planirano je dodatno jačanje tehničkih kapaciteta Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa u kontekstu ubrzavanja i olakšavanja postupaka podnošenja, obrade i provjere imovinskih kartica s ciljem unaprjeđenja mehanizama upravljanja sukobom interesa državnih dužnosnika, a unaprjeđenje aplikacije Povjerenstva na opisani način stvoriti će preduvjete i za unaprjeđenje aplikacije pravosudnih dužnosnika.

Opis

U kontekstu daljnjeg jačanja postupka podnošenja i obrade imovinskih kartica dužnosnika prepoznata je potreba unaprjeđenja sustava podnošenja izvješća o imovinskom stanju dužnosnika omogućavanjem automatskog popunjavanja dijela podataka iz dostupnih javnih izvora. Osim toga, informatizacija rada Povjerenstva zahtijeva nužne periodične nadogradnje serverskih kapaciteta, aplikacija, informatičke opreme i računala, kako bi se isti mogli i dalje nesmetano koristiti u svakodnevnom radu.

Provedba

U kontekstu postojećeg sustava podnošenja, obrade, objave i provjere imovinskih kartica (izvješća o imovinskom stanju) planirano je unaprjeđenje na način da se postojeći informatički sustav nadogradi kako bi dužnosnicima prilikom ispunjavanja obrasca izvješća bio omogućen pristup određenim podatcima iz javnih registara putem državne uslužne sabirnice (poveznica na investiciju u poglavlju 2.3.) (Registar vozila, Registar trgovačkih društava, poslovni udjeli, Obrtni registar, podatci o nekretninama itd.) odnosno (ili) da se pojedine rubrike obrasca „pretpopune" podatcima koji se nalaze u javnim registrima.

Navedeni sustav mogao bi i sugerirati mogući pogrešan upis podatka, primjerice, ako bi pojedini unos, primjerice, broja čestice bio pogrešno unesen, netočni podatci bi se „zacrvenili" već pri samom unosu. Smatra se kako bi se na taj način uvelike smanjio broj pogrešnih unosa do kojih može doći zbog omaške u popunjavanju obrasca. Također, smanjilo bi se i vrijeme popunjavanja obrasca te bi na taj način, ovaj važan antikorupcijski alat postao učinkovitiji i jednostavniji za korištenje.

Gdje je primjenjivo podaci iz povezanih registara iskoristit će se kako bi se unaprijedio i sam unos te uspostavile kontrole kod unosa podataka prilikom popunjavanja podataka imovinskih kartica od strane pravosudnih dužnosnika.

Izvođači usluga izrade informatičkih rješenja i održavanja u navedenom kontekstu bit će odabran u okviru postupka javne nabave.

Procjena troška je na temelju već provedenih unapređenja sustava.

Nositelj provedbe	Povjerenstvo za odlučivanje o sukobu interesa
Ciljna skupina	Povjerenstvo, državni dužnosnici, nadležna tijela
Procijenjeni trošak	440.000 kn
Razdoblje provedbe	2/2022.-6/2024.

C2.6. R1-I4 Podrška učinkovitosti u suzbijanju korupcije i organiziranog kriminaliteta

Izazov

Potreba za unaprjeđenjem rada javne uprave u području sigurnosti provođenjem reforme policijskog sustava kroz izgradnju, nadogradnju i obnovu infrastrukturnih kapaciteta potrebnih za učinkovit i održiv rad, kako bi bio pripravan za odgovor na tradicionalne i suvremene sigurnosne izazove te sve oblike kriminaliteta s posebnim naglaskom na borbu protiv korupcije i organiziranog kriminaliteta. Potreba za stvaranjem uvjeta za efikasniju borbu protiv korupcije i organiziranog kriminaliteta na nacionalnoj i lokalnoj razini je sve veća, a osnaženje PN USKOK-a kao ustrojstvene jedinice Ministarstva unutarnjih poslova koja provodi istrage u slučajevima korupcije i organiziranog kriminaliteta izazov je koji se rješava provedbom ovog projekta, sukladno Programu Vlade, cilj 4.1. „Učinkovita transparentna i otporna država“ kojim se traži nastavljanje borbe protiv korupcije na svim razinama kao i jačanja tijela koja u tim procesima sudjeluju.

Cilj

Provedbom reforme policijskog sustava osnažit će se učinkovitost u suzbijanju korupcije i organiziranog kriminaliteta kroz jačanje ljudskih i infrastrukturnih kapaciteta Policijskog nacionalnog ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (PNUSKOK). Jačanjem kapaciteta stvoriti će se uvjeti rada za efikasniju borbu protiv korupcije i organiziranog kriminaliteta na nacionalnoj i lokalnoj razini.

Opis

Reformom policijskog sustava 2009., osnovana su četiri regionalna centra PN USKOK-a u Zagrebu, Splitu, Rijeci i Osijeku te će se njegovo osnaživanje na svim razinama nastaviti i kroz reformu policijskog sustava koja je u tijeku. U tom smislu, a sukladno Programu Vlade, cilj 4.1. „Učinkovita, transparentna i otporna država“, nastavlja se odlučna borba protiv korupcije na svim razinama i osnažuju se tijela koja u tim procesima sudjeluju, Državnog odvjetništva kao neovisnog tijela koje izdaje naloge za istragu te PN USKOK-a kao ustrojstvene jedinice MUP-a koja provodi istrage u slučajevima korupcije i organiziranog kriminaliteta. Obnovom smještajnih kapaciteta objekata u Zagrebu i Splitu stvorili bi se preduvjeti za njihovo djelovanje kao regionalnih centara za borbu protiv organiziranog i teškog kriminaliteta te gospodarskog kriminaliteta i korupcije. Obnova uključuje i energetsku obnovu objekata, ali zahtjev za postizanjem minimalno 30% energetskih ušteda nije obvezan.

Infrastruktura koja se obnavlja predviđena je za smještaj i rad policijskih službenika smještenih u Zagrebu i Splitu te određenog broja ostalih djelatnika (oko 30), koji su, sukladno potrebama pojedinog kriminalističkog istraživanja, privremeno raspoređeni na rad u Zagreb i Split.

U novouređenim prostorima održavale bi se edukacije, treninzi i dijeljenje najbolje praske, kao među sastavnicama PNUSKOK-a tako i kroz edukaciju i obuku policijskih službenika

kriminalističke policije iz svih policijskih uprava čime bi se uspostavila nova razina u pristupu suzbijanja organiziranog kriminaliteta kroz preventivni i represivni aspekt. Moduli predviđeni kroz program edukacija su sljedeći:

- Način rada s Automatskim sustavom za prepoznavanje registarskih pločica (ANPR sustav)
- Rad sa sustavom za prepoznavanje lica (Face recognition sustav)
- Uloga i značaj rada s izvorima (informatorima i davateljima obavijesti)
- Krijumčarenje ljudi
- Trgovanje ljudima (THB)
- Krivotvorenje novca
- Kaznena djela s elementima nasilja (Iznuda, protupravna naplata i dr.)
- Krijumčarenje oružja
- Organizirani kriminalitet (općenito) i polikriminalne organizirane kriminalne skupine
- Načini provođenja financijskih istraga u složenim kriminalističkim istraživanjima
- Utvrđivanje i pronalaženje imovine stečene kaznenim djelom
- Kriminalistička istraživanja organiziranih poreznih prijevara.

Kroz te module provest će se teoretsko-praktična izlaganja u odnosu na pojedinu temu. Trajanje edukacije bit će 2-3 dana s ukupno 12 modula za 60 polaznika u dva ciklusa (po jedan u Zagrebu i Splitu). S ciljem sveobuhvatnijeg pristupa na tim edukacijama planirano je i sudjelovanje istražitelja Porezne uprave Ministarstva financija, te predstavnika državnog odvjetništva, kao i specijaliziranih eksperata ekonomskog i financijskog kriminaliteta. Što se tiče kadrovskog aspekta za sada nije planirano povećanje broja izvršitelja, budući da se u svakom opsežnijem kriminalističkom istraživanju kao što su predmeti gospodarskog kriminaliteta i korupcije, osim stalno zaposlenih policijskih službenika, angažira potrebni broj dodatnih istražitelja regionalne razine, odnosno iz policijskih uprava.

Unutar proračuna projekta osigurat će se i sredstva za upravljanje projektom. Sredstva će se koristiti za podršku pripremi i provedbi javne nabave - analiza tržišta i izrada projektne dokumentacije, podršku u postupku javne nabave, podršku projektnom timu u provedbi projekta - izvještavanje, prikupljanje potrebne dokumentacije, koordinacija i informiranje dionika, stručno i financijsko praćenje provedbe projekta i sklopljenih ugovora, praćenje i upravljanje projektnim rizicima kao i kvalitetom provedbe te druge oblike podrške nužne za uspješnu i pravovremenu provedbu projekta.

Što se tiče rješavanja rizika povezanih s načelom DNSH za ovu mjeru i odgovarajućeg interventnog polja kako je opisano Uredbom EU-a 2021/241 o uspostavi Programa oporavka i otpornosti, važne su sljedeće informacije:

Vezano na ublažavanje klimatskih promjena: Mjeri je dana oznaka 026 Obnova energetske učinkovitosti ili mjere energetske učinkovitosti u vezi s javnom infrastrukturom, demonstracijskim projektima i mjerama potpore, a uključuje energetski učinkovitu obnovu zgrada, ali postizanje 30% uštede primarne energije nije obavezno.

Vezano na prilagodbu klimatskim promjenama: Klimatski rizici koji bi mogli biti relevantni za svako ulaganje u okviru ove mjere identificirani su u Nacionalnoj strategiji prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. u odnosu na 2070., a procjenjivat će se za svaku mjeru zasebno, uzimajući u obzir lokalne klimatske uvjete kao i

klimatske projekcije (posebno tamo gdje se izrađuju lokalni ili regionalni planovi). Tijekom razvoja i dizajna projekata identificirat će se i integrirati intervencije koje mogu smanjiti klimatske utjecaje.

Vezano za otpad i cirkularnu ekonomiju: U sklopu ugovaranja, mjera će zahtijevati od gospodarskih subjekata koji izvode gradnju da osiguraju da najmanje 70% (težinski) neopasnog građevinskog otpada i otpada od rušenja (isključujući prirodni materijal naveden u kategoriji 17 05 04 u Europska lista otpada uspostavljena Odlukom 2000/532/EZ) nastalog na gradilištu bude pripremljena za ponovnu uporabu, recikliranje i oporabu drugog materijala, uključujući postupke zatrpavanja otpadom koji zamjenjuje druge materijale, u skladu s hijerarhijom otpada i EU Protokolom o gospodarenju otpadom od gradnje i rušenja.

Vezano za sprečavanje i kontrolu onečišćenja: Očekuje se da mjera neće dovesti do značajnog povećanja emisija onečišćujućih tvari u zrak, vodu ili zemlju jer:

- Od operatora koji provode obnovu bit će potrebno osigurati da građevinski dijelovi i materijali koji se koriste u obnovi zgrade ne sadrže azbest niti tvari koje izazivaju veliku zabrinutost, kako je utvrđeno na temelju popisa tvari za koje je potrebno odobrenje utvrđeno u Prilog XIV. Uredbi (EZ) br. 1907/2006.
- Od operatora koji provode obnovu bit će potrebno osigurati da građevinski dijelovi i materijali koji se koriste u obnovi zgrade koji mogu doći u kontakt sa stanarima emitiraju manje od 0,06 mg formaldehida po m3 materijala ili komponente i manje od 0,001 mg kategorija 1A i 1B kancerogenih hlapljivih organskih spojeva po m3 materijala ili komponente, nakon ispitivanja u skladu s CEN / TS 16516 i ISO 16000-3 ili drugim usporedivim standardiziranim uvjetima ispitivanja i metodom određivanja.
- Poduzet će se mjere za smanjenje emisije buke, prašine i onečišćujućih tvari tijekom građevinskih radova, sukladno Zakonu o gradnji članku 133. Uređenje gradilišta koji zahtijeva da se na gradilištu predvide i provode mjere zaštite na radu te ostale mjere za zaštitu života i zdravlja ljudi u skladu s posebnim propisima, te kojima se onečišćenje zraka, tla i podzemnih voda te buka svodi na najmanju mjeru. Tako će se prilikom obnove zgrade radovi izvoditi samo u dnevnom razdoblju, svi rastresiti materijali će biti sklonjeni (prekrivanjem ili po potrebi vlaženjem) kako bi se spriječilo rasipanje tijekom kiše i vjetra, a sva uklanjanja i demontaže građevnih elemenata i materijala vršit će tehnikama koje sprečavaju širenje prašine i štetnih tvari na susjedne površine, te će se kada je potrebno koristiti zaštitne ograde.

Vezano za zaštitu bioraznolikosti i ekosustava: Aktivnost koja je podržana mjerom ima neznatan utjecaj na ovaj okolišni cilj, uzimajući u obzir izravne i primarne neizravne učinke tijekom životnog ciklusa. Program obnove zgrada ne odnosi se na zgrade smještene u ili u blizini područja osjetljivih na biološku raznolikost (uključujući mrežu zaštićenih područja Natura 2000, područja svjetske baštine UNESCO-a i ključna područja biološke raznolikosti, kao i druga zaštićena područja).

Ako projekt obnove obuhvaća više od 1000 m2 površine poda (u jednoj ili više zgrada): Najmanje 80% svih drvnih proizvoda korištenih u obnovi konstrukcija, obloga i završnih obloga mora biti reciklirano / ponovno upotrijebljeno ili dobiveno iz održivo uređenih šuma, što je potvrđeno nezavisnim revizijskim provjerama koje su provela akreditirana tijela za certifikaciju, npr. FSC / PEFC standardi ili ekvivalent.

Provedba

Planira se obnoviti, digitalizirati i opremiti pametnom tehnologijom prostore za rad PN USKOK-a na nacionalnoj i regionalnim razinama. Projektom je obuhvaćeno uređenje i opremanje suvremenom tehnologijom prostorija za ispitivanje i čuvanje uhićenih osoba, prostorija za pohranu oduzetih predmeta, forenzičke laboratorije te ostale popratne sadržaje koji su neophodni za rad službe, kao i provedba edukacija i obuka policijskih službenika, kako bi se omogućio neovisan, učinkovit i profesionalan rad čime će se ukloniti prepreke za ulaganja u gospodarstvo, funkcioniranje jedinstvenog tržišta Unije te ojačati poslovnu sigurnost i povjerenje u rad javnih tijela općenito.

Radovi i nabava opreme će se obavljati na 2 (dvije) lokacije, Zagreb i Split za koje je potrebna različita dokumentacija, ali su postavljeni rokovi za projekt u cjelini.

Očekivani rezultati:

1) Zgrade obnovljene i u upotrebi
2) Oprema i namještaj nabavljeni i u funkciji
3) Hardverska i tehnička oprema nabavljena, instalirana i u upotrebi
4) Softverski alati i aplikativna rješenja u upotrebi
5) Edukacije (treninzi) provedeni – 12 modula edukacije

Metodologija izračuna troškova:

1. Unaprjeđenje smještajnih kapaciteta zgrada PNUSKOK Zagreb i Split – 20.481.590,20 kn

a) troškovi izrade projektne dokumentacije (1%) – 184.697,60 kn

b) stručni nadzor nad izvođenjem radova (1%) – 184.697,60 kn

c) izvođenje radova -18.469.700,28 kn

Procjena Službe za investicije i nekretnine MUP-a, na temelju do sada provedenih projekata obnova zgrada u vlasništvu MUP-a, za istu ili sličnu namjenu (radovi za potrebe PNUSKOK-a, Službe posebnih kriminalističkih poslova) te sastanaka s predstavnicima PNUSKOK-a.

Ukupna površina etaža: 3.234,00 m2

Ukupna površina krovova: 2.582,00 m2

Površine etaža: 3.234,00 m2 x 5.155,42 kn/m2 = 16.672.628,28 kn

Površine krovova: 2.582,00 m2 x 696 kn/m2= 1.797.072,00 kn

Ukupno procjena PN USKOK Zagreb i Split: 18.469.700,28 kn

2. Opremanje uređenih prostora – 1.642.494,72 kn

C1 Opremanje prostora

Procjena u odnosu na opremanje prostora za potrebe Službe za posebne kriminalističke poslove:

Površina zahvata 4.065 m2 (zgrada)

Vrijednost nabavljene opreme 1.439.331,00 kn, odnosno 354,08 kn po m2.

Ova investicija:

Površine etaža: 3.234,00 m2 x 354,08 kn/m2 = 1.145.094,72 kn

C2 Oprema za teretanu i tjelovježbu

Analizom tržišta utvrđen trošak od ukupno po teretani: 248,700 kn + PDV

Kako je predviđena jedna teretana u Zagrebu i jedna u Splitu ukupna cijena iznosi: 497.400 kn.

3. Nabava hardverske i tehničke opreme te softverskih alata i aplikativnih rješenja za PNUSKOK u sjedištu, te sve regionalne organizacijske jedinice u Zagrebu, Splitu, Rijeci i Osijeku - 8.132.677,69 kn. Troškovi su utvrđeni sukladno izvršenom preliminarnom ispitivanju tržišta.

3a) Informatička oprema prema procjeni Službe za informatiku MUP-a za rad 187 službenika - stolna i prijenosna računala, monitori, pisači, projektori, ostala oprema - izvršeno ispitivanje tržišta (web preglednici) - 3.583.047,09 kn.

3b) Tehnička oprema i softverski alati s licencama za digitalnu forenziku za 4 regionalna centra u Zagrebu, Splitu, Rijeci i Osijeku - izvršeno ispitivanje tržišta u kontaktu sa tvrtkom "INSIG2" koja se bavi prodajom navedene opreme. (www.insig2.com) + web preglednici - 4.549.630,60 kn.

4. Provođenje edukacija i treninga - 573.696,00 kn

Procjena s obzirom na jedinični trošak izobrazbe po polazniku (60 polaznika x 12 modula = 720). Jedinični trošak je procijenjen na 996 kn usporedbom sa sličnim projektom MUP-a, kojim je kroz tri modula provedena edukacija za 150 osoba s ukupnim troškom od 713.250 kn. Od ukupnog troška provedenog projekta smo oduzeli trošak prehrane (265.050,00 kn) za polaznike jer ovom investicijom isti neće biti obuhvaćen, te smo dobili iznos od 448.200 kn za provedbu edukacije. Taj iznos smo podijelili s brojem 450 (150 polaznika x 3 modula) i dobili jedinični trošak 996 kn (448.200 kn/450). Ako za procjenu troška edukacije unutar ove investicije koristimo isti jedinični trošak od 996 kn, ukupan trošak edukacije za 60 polaznika na 12 modula (720), iznosi 717.120 kn s PDV-om, odnosno 573.696 kn bez PDV-a.

5. Upravljanje projektom – 934.014,84 kn

Estimacija troška dobivena usporedbom sa sličnim projektom Ministarstva unutarnjih poslova za koji je trošak upravljanja projektom iznosio oko 3,2% ukupne vrijednosti projekta.

Vremenski okvir:

1. Izrada projektne dokumentacije za radove i ishođenje građevinske dozvole (PNUSKOK Zagreb)- 3Q/2021.-1Q/2022.

2. Početak javne nabave – 2Q/2022.; Početak radova – 3Q/2022.

3. Javna nabava za opremu – 1Q/2023.

4. Opremanje – 3Q/2024.

5. Provedba edukacija i obuka policijskih službenika - 2024./2025.

Nositelj provedbe	MUP
Ciljna skupina	Tijela javne uprave, građani i poslovni subjekti, PN USKOK
Procijenjeni trošak	30.121.982 kn
Razdoblje provedbe	9/2021.-6/2025.

C2.7. Jačanje fiskalnog okvira

Veza s Europskim semestrom i/ili strateškim dokumentima i kontekst reforme

Jačanje fiskalnog okvira jedan je od osnovnih elemenata unaprjeđenja održivosti javnih financija, koja pak doprinosi makroekonomskoj stabilnosti te stvara preduvjete za povećanje potencijalne stope rasta, kao i ekonomski oporavak i otpornost. Ovaj čimbenik stoga je prepoznat i u nizu strateških dokumenata Hrvatske kao i EU. CSR 2019/1a i CSR 2020/1b, kao i NPR za 2019. i 2020. te Program konvergencije za isto razdoblje ističu važnost jačanja okvira za upravljanje javnim financijama i aktivnosti koje se provode ili će se provoditi u tom smislu. Program Vlade te NRS također ističu važnost spomenute reforme u dugom roku.

Mjere predložene u okviru ove podkomponente ne uključuju elemente državne potpore.

Obuhvat reforme i investicija, razina pripremljenosti i vrijeme potrebno za provedbu

(a) Reformske mjere

C2.7. R1 Unaprjeđenje fiskalnog planiranja i izvještavanja

Izazov

Zakon o proračunu je, kao jedna od ključnih odrednica fiskalnog okvira u Hrvatskoj, izmijenjen i dopunjen 2015. godine. Međutim, sa svrhom daljnjeg unaprjeđenja fiskalnog okvira u Hrvatskoj u izradi je novi Zakon. Važeći Zakon o proračunu u najvećem je dijelu ostvario prvobitno postavljene ciljeve poput uspostavljanja fiskalne discipline. Ipak, njegova primjena u praksi ukazala je na potrebu unaprjeđenja institucionalnog okvira koji će, uz osiguranje fiskalne discipline, biti više usmjeren i na osiguranje strateške alokacije sredstava, kontrolu njihovog izvršavanja te učinkovitije pružanje javnih usluga. Istovremeno, potrebno je provesti usklađenja s pravnom stečevinom EU-a, odnosno s Direktivom Vijeća 2011/85 EU od 8. studenoga 2011. o zahtjevima za proračunske okvire država članica, kao i urediti obveze i rokove koji će proizaći iz članstva u europodručju.

Iako je prethodnih nekoliko godina značajno unaprijeđena kvaliteta podataka u financijskim izvještajima, koji se između ostaloga koriste kao jedna od ključnih podloga za izradu statističkih izvještaja, a posebice onih koji se dostavljaju Eurostatu (Europskom statističkom tijelu), nalazi se prostor za dodatno unaprjeđenje u sadržaju Općeg dijela državnog proračuna te godišnjeg izvještaja o izvršenju proračuna.

Važeći Zakon o proračunu trenutno ne predviđa provođenje naknadnih analiza utrošenih sredstava po pojedinim skupinama rashoda i/ili područjima javne potrošnje. Ovakva vrsta dubinske analize uvelike bi poboljšala proračunski okvir i srednjoročne projekcije. Dubinska analiza trebala bi se obavljati kontinuirano i sustavno, imajući u vidu sve državne rashode koji se moraju analizirati na jednom mjestu.

U postojećem sustavu postoji i nedostatak fleksibilnosti u upravljanju proračunima u dijelu provođenja EU projekata, a budući da je punopravno članstvo Hrvatske u EU osim obaveza donijelo i mogućnost raspolaganja značajnim financijskim sredstvima u sklopu Europskih strukturnih i investicijskih fondova, iznimno je važno potaknuti pripremanje kvalitetnijih projekata koji se mogu financirati iz fondova EU-a i olakšati njihovo provođenje.

Nadalje, s obzirom na to da se značajno povećava udio zaduživanja za sufinanciranje projekata iz sredstava EU-a u odnosu na prihode pojedinih JLP(R)S, uvest će se ograničenja u tom dijelu, ali vodeći računa da novi mehanizmi ne uspore ugovaranje i provedbu EU projekata.

Također, u važećem Zakonu o proračunu nije definiran postupak davanja državnih jamstava, izmjena i dopuna državnog jamstva kao ni nadzora i praćenja provedbe ugovora o kreditu ili zajmu s državnim jamstvom. Naime, trenutačni zakonodavni okvir temelji se na godišnjim zakonima o izvršenju državnog proračuna i na pojedinačnim odlukama Vlade o dodjeli državnih jamstava, kao i na ugovorima koji se sklapaju na temelju takvih odluka, kojima se utvrđuju prava i obveze svih ugovornih strana ovog postupka. Stoga će se novim Zakonom o proračunu unaprijediti zakonodavni okvir davanja državnih jamstava i nadzora nad ispunjavanjem obveza po ugovorima za koje je dano državno jamstvo.

Ujedno, važeći Zakon o proračunu ne predviđa pravila postupanja i procedure trošenja proračunskih sredstava u slučaju nastupa krize, odnosno izvanrednih okolnosti. Tako su se, uslijed nastupa izvanrednih okolnosti uzrokovanih pandemijom koronavirusa i potresom potrebna rješenja tražila kroz izmjene postojećih zakona i njihovo usvajanje po žurnoj proceduri. Stoga je kroz novi Zakon o proračun potrebno propisati postupanja vezana uz proces planiranja i izvršavanja proračuna u slučaju nastupa izvanrednih okolnosti.

U prosincu 2018. Hrvatski Sabor donio je Zakon o fiskalnoj odgovornosti[116] kojim su, između ostalog, ojačani sastav i ovlasti Povjerenstva za fiskalnu politiku. U skladu s time, objavit će se javni poziv na temelju kojeg će se izabrati i imenovati predsjednik tog Povjerenstva.

Cilj

Cilj novog Zakona o proračunu je unaprijediti proračunske procese i s njima povezane proračunske dokumente, kao i financijsko izvještavanje, čime se osigurava razvoj učinkovitog i održivog sustava upravljanja javnim financijama.

Opis

Predmetnim Zakonom uređivat će se planiranje, izrada, donošenje i izvršavanje proračuna, kao i obveze i rokovi koji će proizaći iz članstva u europodručju, upravljanje imovinom i dugovima, upravljanje javnim dugom, zaduživanje i jamstva RH i JLP(R)S, računovodstvo, proračunski nadzor, kao i neka druga pitanja vezana uz upravljanje javnim financijama. Konkretnije, ovim Zakonom bit će propisan proces i ključni dokumenti izrade i donošenja te izvršavanja državnog proračuna i proračuna JLP(R)S te njihovih izvanproračunskih korisnika, okvir za zaduživanje JLP(R)S, praćenje korištenja namjenskih i vlastitih prihoda, predviđanje i kontrola buduće potrošnje uključujući višegodišnje obveze. Omogućit će se i veća fleksibilnost u izvršavanju EU projekata, te usklađivanje s Direktivom vijeća 2011/85 u svrhu uspostave učinkovitijeg sustava financijskog i statističkog izvještavanja. Odredbe novog Zakona odnosit će se na državni proračun i proračune JLP(R)S te proračunske korisnike državnog proračuna i proračuna JLP(R)S. Pojedine odredbe novog Zakona uređivat će i proračunske odnose i pravila koja se primjenjuju na izvanproračunske korisnike koji se sukladno pravilima statističke metodologije ESA 2010 razvrstavaju u sektor opće države, a nisu proračunski korisnici.

[116] NN 111/2018

a) Makroekonomski okvir: U smislu poboljšanja kvalitete ključnih dokumenata proračunskog ciklusa, dodatno će se unaprijediti makroekonomski i fiskalni okvir koji će uključivati pretpostavke na temelju kojih se izrađuju makroekonomske projekcije, obrazloženje značajnih razlika između makroekonomskih i proračunskih projekcija i posljednje dostupnih projekcija Europske komisije, višegodišnje proračunske ciljeve iskazane pokazateljima manjka, odnosno viška općeg proračuna, javnog duga i visine prihoda i rashoda općeg proračuna, projekcije po vrstama prihoda i rashoda općeg proračuna na temelju fiskalnih učinaka nepromijenjenih zakona, drugih propisa i akata planiranja i opis predviđenih promjena u zakonima, drugim propisima i aktima planiranja s fiskalnim učinkom u srednjoročnom proračunskom razdoblju. Na taj će se način razraditi sadržaj u dijelu makroekonomskog i fiskalnog okvira i time uskladiti s Direktivom Vijeća 2011/85/EU o zahtjevima za proračunske okvire država članica.

b) Proračunsko planiranje: Novim će se Zakonom propisati obveza ministarstvima za sastavljanje detaljnije upute za proračunske i izvanproračunske korisnike iz njihove nadležnosti, u kojima, između ostaloga, dodjeljuju limite svojim proračunskim korisnicima, uključujući i treću razinu korisnika. Na temelju utvrđenih limita proračunski korisnici izrađivat će prijedloge financijskih planova i dostavljati ih nadležnom ministarstvu, koje će potom sastavljati usklađeni prijedlog financijskog plana. Time će se postići bolja kvaliteta konsolidiranih financijskih planova ministarstva s velikim brojem proračunskih korisnika te osigurati nesmetan proces njihova izvršavanja.

Izvanproračunski korisnici u svojim postojećim financijskim planovima, na koje Hrvatski sabor daje suglasnost, iskazuju prihode i primitke po ekonomskoj, a rashode i izdatke po ekonomskoj i programskoj klasifikaciji. Kako bi se uspostavio učinkovitiji sustav financijskog planiranja, cilj je postići što ujednačeniji sustav planiranja kod izvanproračunskih korisnika državnog proračuna. U tu svrhu potrebno je u financijske planove izvanproračunskih korisnika uključiti dodatnu klasifikaciju - izvore financiranja po uzoru na državni proračun. Stoga će se novim Zakonom o proračunu propisati da se financijski plan izvanproračunskog korisnika sastoji od plana rashoda i izdataka iskazanih i po izvorima financiranja. Navedeno će pridonijeti većoj transparentnosti financijskih planova izvanproračunskih korisnika, kao i unapređenju planiranja i praćenja korištenja sredstava proračuna svih razina vlasti.

Prema važećem Zakonu, proračun se, kao najvažniji akt javnih financija, sastoji isključivo od općeg i posebnog dijela. Novim će se Zakonom dopuniti sadržaj proračuna tako da obrazloženje postane sastavni dio proračuna, kako na državnoj, tako i na razini JLP(R)S. Naime, na državnoj razini uobičajena je praksa izrada obrazloženja prihoda i rashoda, primitaka i izdataka proračuna, ali i aktivnosti i projekata proračunskih korisnika državnog proračuna zajedno s ciljevima i pokazateljima uspješnosti. Na ovaj način naglasak će se staviti na rezultate koji se postižu provedbom programa, aktivnosti i projekata, umjesto na vrstu i visinu troškova, čime se zahtijeva preuzimanje odgovornosti korisnika za rezultate provedbe programa. Stoga će obrazloženje postati sve značajniji dio proračuna, odnosno financijskog plana. Uz navođenje obrazloženja kao sastavnog dijela proračuna, propisat će se i njegov sadržaj.

Sa svrhom dodatnog jačanja stabilnosti javnih financija, novim Zakonom će se za proračunske i izvanproračunske korisnike te za JLP(R)S i njihove korisnike uvesti obveza izrade višegodišnjeg plana uravnoteženja, kao posebnog dokumenta koji se donosi uz proračun, odnosno financijski plan, ako ovi korisnici ne mogu dospjele obveze, podmiriti do kraja proračunske godine, odnosno preneseni manjak, u cijelosti pokriti iz prihoda i primitaka proračunske godine. Višegodišnji plan uravnoteženja sadrži analizu i ocjenu postojećeg financijskog stanja, mjere za otklanjanja

utvrđenih uzroka nastanka negativnog poslovanja iz kojih su proizašle dospjele obveze, odnosno iz kojih je proizišao manjak, te mjera za stabilno održivo poslovanje i akcijski plan provedbe navedenih mjera s očekivanim financijskim i ekonomskim učinkom.

Važećim Zakonom propisana je obveza izrade fiskalne procjene posljedica zakona, drugih propisa i akata strateškog planiranja za proračun, iz koje mora biti razvidno da li se na temelju predloženog zakona, drugog propisa ili akta povećavaju ili smanjuju prihodi ili rashodi proračuna. Fiskalna procjena posljedica za proračun mora obuhvatiti predviđene prihode i rashode te primitke i izdatke proračuna za proračunsku godinu i za dvije iduće godine, prijedloge za pokrivanje povećanih rashoda i izdataka proračuna odnosno prijedloge za pokrivanje smanjenih prihoda i primitaka proračuna te suglasnost Ministarstva financija. Novim Zakonom uvest će se obveza izrade fiskalne procjene i za predlagatelje amandmana na zakone i za tijelo nadležno za tumačenje kolektivnih ugovora, ako se istima mijenja prvotno dana fiskalna procjena, a kako bi se osigurala fiskalna disciplina.

c) Dubinska analiza rashoda: U svrhu unaprjeđenja sustava proračunskog planiranja i bolje kontrole svrhovitosti i opravdanosti korištenja sredstava iz javnih izvora novim Zakonom o proračunu propisat će se obveza izrade kontinuirane analize javnih politika, programa, aktivnosti/projekata, odnosno pojedinih vrsta rashoda proračunskih i izvanproračunskih korisnika po razinama javne potrošnje. Odnosno, propisat će se obveza izrade izvještaja o rezultatima dubinske analize pojedinih rashoda (programa, aktivnosti/projekata) koji će sadržavati preporuke za poboljšanje učinkovitosti trošenja proračunskih sredstava te kojim će se utvrditi potencijalna poboljšanja u alokaciji postojećih rashoda, njihovoj transparentnosti i potrebnim dodatnim analizama učinkovitosti pojedinih programa.

d) Provedba projekata financiranih iz EU sredstava: Kako bi se pripremili te kasnije efikasnije provodili projekti sufinancirani iz EU sredstava, novim će se Zakonom omogućiti veća fleksibilnost u njihovom izvršavanju te uvesti jasnija pravila za preraspodjele proračunskih sredstva, a ovisno o izvorima financiranja. Konkretno, sredstva učešća Hrvatske planirana u državnom proračunu za financiranje projekata koji se sufinanciraju iz sredstava EU iz izvora opći prihodi i primici te sredstva za financiranje projekata koja se refundiraju iz pomoći EU moći će se preraspodjeljivati: i) bez ograničenja unutar istog razdjela organizacijske klasifikacije i ii) najviše 15% između projekata različitih razdjela organizacijske klasifikacije.

Predviđanje i kontrola buduće potrošnje jedan je od temeljnih instrumenata unapređenja procesa pripreme proračuna, ali i održavanja, odnosno smanjivanja razine javnih rashoda u predviđenom makroekonomskom okviru. Stoga je važećim Zakonom o proračunu uvedeno praćenje stvaranja višegodišnjih ugovornih obveza. Naime, proračunski korisnici državnog proračuna i proračunski korisnici proračuna JLP(R)S, prije sklapanja ugovora koji zahtijevaju plaćanja u sljedećim godinama, moraju ishoditi suglasnost Vlade ili ministra financija, odnosno općinskog načelnika, gradonačelnika, ili župana. Navedeno se odnosi na obveze koje će se financirati ne samo iz općih prihoda i primitaka, već i one koje se financiraju iz namjenskih ili vlastitih prihoda.

Kod davanja suglasnosti proračunskim korisnicima državnog proračuna za preuzimanje višegodišnjih obveza, MFIN razmatra raspoloživost sredstava za preuzimanje budućih obveza i opravdanost namjene za koju se traži preuzimanje obveze i dobivanje suglasnosti. Radi jednoobraznog postupanja, a uzimajući u obzir da navedene suglasnosti daju i JLP(R)S svojim proračunskim korisnicima, novim Zakonom će se predvidjeti da će se pravilnikom, odnosno općim

aktom propisivati uvjeti za davanje suglasnosti proračunskim korisnicima za preuzimanje ovakvih obveza.

Ujedno, prema važećem Zakonu o proračunu, suglasnost Vlade, odnosno ministra financija nije potrebna za obveze povezane sa zaduživanjem države i s upravljanjem državnim dugom te za obveze preuzete na temelju međunarodnih sporazuma i projekata financiranih iz sredstava EU-a. Međutim, kako sredstva iz fondova EU-a predstavljaju sve značajniji izvor financiranja, a time se povećava i dio potreban za sufinanciranje iz nacionalnih izvora, potrebno je uvesti bolju kontrolu i nad stvaranjem višegodišnjih ugovornih obveza koje proizlaze iz provođenja projekata financiranih iz ovih izvora, a na način koji neće usporiti njihovo ugovaranje i provođenje, što će se novim Zakonom i predvidjeti. Konkretno, uvest će se obveza dobivanja suglasnosti Vlade, odnosno ministra financija i za preuzimanje obveza po višegodišnjim ugovorima za EU projekte iznad određenog iznosa.

e) Transparentnost proračuna: Transparentan proračun doprinosi boljem upravljanju proračunskim sredstvima te jača povjerenje građana u političke procese. Novim Zakonom propisat će se odredba kojom će se proširiti obveza objave proračunskih dokumenata (i to u strojno čitljivom obliku) radi povećanja transparentnosti državnog proračuna i financijskih planova. Pravovremenim objavljivanjem proračuna i izmjena i dopuna proračuna, odluka o privremenom financiranju, zakona o izvršavanju državnog proračuna, odluka o izvršavanju proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, financijskih planova i izmjena i dopuna financijskih planova izvanproračunskih korisnika, polugodišnjih i godišnjih izvještaja o izvršenju proračuna te polugodišnjih i godišnjih izvještaja o izvršenju financijskih planova izvanproračunskih korisnika na mrežnim stranicama Vlade, MFIN, JLP(R)S, odnosno proračunskih i izvanproračunskih korisnika, građanima će biti dostupne potpune, bitne i točne informacije. Također, propisat će se za JLP(R)S obveza javnog objavljivanja informacija o trošenju proračunskih sredstava na svojim mrežnim stranicama tako da te informacije budu lako dostupne i pretražive.

S obzirom na sve značajniji iznos sredstava koja se povlače iz fondova EU i visoke faze realizacije projekata koji se financiraju iz navedenih fondova, važno je dodatno građanima približiti trošenje ovih sredstava. Stoga će se novim Zakonom o proračunu propisati da sastavni dio godišnjeg izvještaja o izvršenju čini i izvještaj o korištenju sredstava fondova EU.

Isto tako, a nastavno na uvođenje višegodišnjeg plana uravnoteženja, novim Zakonom propisat će se proračunskim i izvanproračunskim korisnicima državnog proračuna te jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave i njihovim proračunskim i izvanproračunskim korisnicima. obveza sastavljanja godišnjeg izvještaja o provedbi višegodišnjeg plana uravnoteženja.

Dodatno, financijski izvještaji JLP(R)S jasno će se odvojiti od izvještaja o izvršenju proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te će se zbog navedenog uvesti i obveza izrade izvještaja o izvršenju financijskog plana za sve proračunske korisnike.

f) Financijsko i statističko izvještavanje: U tijeku je projekt „Učinkovitiji sustav financijskog i statističkog izvještavanja“, financiran iz ESIF-a, kojim će se izraditi nova aplikacija za prikupljanje i analizu financijskih izvještaja svih obveznika predaje financijskih izvještaja (državni proračun, proračuni JLP(R)S te proračunski i izvanproračunski korisnici utvrđeni Registrom proračunskih i izvanproračunskih korisnika), kao i vezne tablice za definiranje načina iskazivanja određenih poslovnih događaja.

Predmetna će aplikacija proračunima, proračunskim i izvanproračunskim korisnicima omogućiti jednostavniji način predaje financijskih izvještaja, a MFIN-u i drugim korisnicima, ovisno o potrebama, pružiti alat za obavljanje kvalitetnijih i bržih analiza podataka iz financijskih izvještaja.

Također, u svrhu povećanja kvalitete statističkog izvještavanja sukladno metodologiji ESA 2010., za pojedine izvanproračunske korisnike provedena je analiza poslovnih transakcija te je definiran način iskazivanja istih u proračunskom računovodstvu kroz izradu veznih tablica.

g) Ostvarivanje i korištenje vlastitih prihoda i donacija: U vezi namjenskih i vlastitih prihoda koje ostvaruju proračunski korisnici iz nadležnosti pojedinih ministarstva, ali i JLP(R)S, važnost praćenja istih prepoznata je i u sustavu fiskalne odgovornosti. Stoga će se novim Zakonom uvesti obveza ministarstvima i JLP(R)S za donošenje akata kojim će se formalno urediti ostvarivanje i korištenje donacija za koje namjena nije uređena te vlastitih prihoda njihovih korisnika.

h) Zaduživanje JLP(R)S: Novim Zakonom o proračunu poboljšat će se i okvir zaduživanja JLP(R)S. Naime, na temelju važećeg Zakona o proračunu JLP(R)S može se dugoročno zadužiti samo za investiciju koja se financira iz njezinog proračuna, a koju potvrdi njezino predstavničko tijelo, uz prethodno dobivenu suglasnost Vlade i u iznosu koji ne smije prelaziti 20 posto ostvarenih prihoda u godini koja prethodi godini u kojoj se zadužuje. Međutim, kada je riječ o projektima koji se sufinanciraju iz sredstava EU-a u kojima sudjeluju JLP(R)S, kontrola fiskalnog ograničenja navedenih 20 posto ne primjenjuje se te nije potrebna suglasnost Vlade za zaduženje. Dakle, do sada je za zaduživanje za potrebe provođenja EU projekata suglasnost davao ministar financija i nije bilo nikakvih ograničenja. To će ostati i nadalje, ali samo ako se JLP(R)S zadužuju na iznos koji ne prelazi iznos ukupno prihvatljivog troška projekta umanjeno za primljene predujmove. Također, propisat će se situacije u kojima nije potrebno ponovo tražiti suglasnost Vlade ako se promjene uvjeti kredita ili zajma tako da su povoljniji za JLP(R)S, odnosno tako da se smanjuje teret zaduženja za JLP(R)S.

i) Državna jamstva: Novim Zakonom o proračunu će se objediniti odredbe o državnim jamstvima, koje su sada sadržane u raznim propisima i aktima, što će doprinijeti jasnijem uređenju ovog područja i poboljšati sustav praćenja istog. Naime, novim će se Zakonom podrobnije propisati odredbe za postupak davanja državnih jamstava, izmjene i dopune državnog jamstva te nadzor i praćenje provedbe ugovora o kreditu ili zajmu s državnim jamstvom, uključujući i ocjenu utjecaja na javne financije. Također, uredit će se donošenje podzakonskih akata (Uredbi) kojima će se propisati detaljniji kriteriji, postupci odobrenja državnih jamstava, kao i nadzor nad korištenjem i provedbom sredstava i uvjete pod kojima se državno jamstvo može mijenjati i dopunjavati.

j) Jačanje kapaciteta za djelovanje u kriznim vremenima: Katastrofe (krizna stanja) su ozbiljan poremećaj u funkcioniranju zajednice ili društva u cjelini koji uzrokuje opsežne ljudske, materijalne, ekonomske i gubitke. Javljaju se kao posljedice uzrokovane prirodnim silama (poplave, požari, potresi) ili ljudskom aktivnošću (utjecajem na okoliš, terorizam i sl.). Kako bi se osiguralo pravovremeno i adekvatno postupanje u kriznim vremenima te u što kraćem roku omogućila pomoć stradalima i saniranje nastale štete novim Zakonom o proračunu će se utvrditi posebna procedura postupanja u kriznim situacijama vezano uz proces planiranja i izvršavanja proračuna kojom će se omogućiti veća fleksibilnost kod preraspodjele i trošenja proračunskih sredstava.

Također, sukladno Zakonu o fiskalnoj odgovornosti dodatno je ojačana neovisnost Povjerenstva za fiskalnu politiku koje je definirano kao stalno, neovisno i samostalno državno tijelo. Kako bi se

naglasila neovisnost Povjerenstva, Zakonom je propisano da se predsjednik Povjerenstva, koji organizira i upravlja radom Povjerenstva, bira na temelju javnog poziva. Na ovaj se način Povjerenstvu dala jača uloga supervizora nad primjenom Zakona o fiskalnoj odgovornosti, ali i nad provođenjem fiskalne politike države u cijelosti, sve s ciljem unapređenja sustava javnih financija. U skladu s navedenim i kako bi se osigurala potpuna funkcionalnost Povjerenstva, izabrat će se i imenovati predsjednik Povjerenstva do kraja 2021. godine.

Provedba

MFIN je u zadnjih nekoliko godina intenzivno radilo na pripremi novog Zakona o proračunu. S obzirom na to da se radi o najvažnijem aktu javnih financija, a od njegovog zadnjeg donošenja je protekao niz godina i okolnosti su se bitno izmijenile, prije njegovog donošenja je potrebno precizno utvrditi primjerenost svih novih odredaba kako bi se izbjegla potreba njegovog brzog mijenjanja.

Nakon što je pripremljen, Prijedlog zakona o proračunu bio je objavljen na javnom savjetovanju od 13. ožujka 2020. do 3. travnja 2020., a istovremeno je putem Hrvatske zajednice županije te Udruge gradova na mišljenje upućen i JLP(R)S.

Bitno je napomenuti kako su u listopadu 2017., Vlada i HNB predstavili Strategiju za uvođenje eura kao službene valute u Hrvatskoj. U međuvremenu je, dana 10. srpnja 2020., Hrvatska ušla u tečajni mehanizam ERM II te je istodobno uspostavljena bliska suradnja između HNB-a i ESB-a.

Slijedom navedenog, a uzevši u obzir izvjesnost ulaska Hrvatske u europodručje, Prijedlog zakona o proračunu će u narednim mjesecima biti usklađen u tom dijelu, dodavanjem odredaba koje bi trebale stupiti na snagu ulaskom RH u europodručje.

Usvajanje Prijedloga zakona o proračunu se očekuje do kraja 2021., s primjenom od 1. siječnja 2022., odnosno u proračunskom procesu za razdoblje 2023.-2026.

Odbor za financije i državni proračun objavit će javni poziv za kandidate za predsjednika Povjerenstva za fiskalnu politiku. Imenovanje predsjednika Povjerenstva očekuje se krajem 2021. godine.

Nositelj provedbe	MFIN
Ciljna skupina	Proračunski i izvanproračunski korisnici i JLP(R)S.
Procijenjeni trošak	Za provođenje ove reforme (tj. donošenje spomenutog Zakona) nije potrebno osigurati dodatna sredstva u Državnom proračunu RH, kao niti u proračunima JLP(R)S.
Razdoblje provedbe	2020.-2021.

C2.7. R2 Razvoj strukturnog makroekonomskog modela hrvatskog gospodarstva

Izazov

Srednjoročne prognoze makroekonomskih i fiskalnih agregata sadržane su u brojnim strateškim dokumentima koje objavljuje Vlada, a pri čemu MFIN, kao tijelo državne uprave nadležno za izradu prognoza makroekonomskih i proračunskih agregata, aktivno sudjeluje u oblikovanju politika i pripremi takvih dokumenata. Osim toga, Hrvatska namjerava u sljedećem razdoblju provesti i brojne strukturne reforme, slijedom čega raste potreba za modelom koji može simulirati učinke takvih reformi. Isto tako, pouzdane makroekonomske i fiskalne prognoze izuzetno su bitne i u kontekstu Europskog semestra te se objavljuju u okviru Programa konvergencije, a imaju važnu

ulogu i u izračunu pokazatelja u okviru Pakta o stabilnosti i rastu. Slijedom navedenog, opseg i složenost zahtjeva povezanih s makroekonomskim planiranjem uvelike su se povećali članstvom RH u EU iz čega također proizlazi potreba za unapređenjem postupka izrade makroekonomskih prognoza, kojim bi se omogućila procjena učinaka šokova i ekonomskih politika Vlade na gospodarstvo. Navedeno će zahtijevati i odgovarajuće jačanje analitičkih kapaciteta MFIN-a.

Nadalje, u okviru procesa za ulazak Hrvatske u europodručje, visokokvalitetni nacrti proračunskih planova postaju još relevantniji u kontekstu Fiskalnog ugovora. Konačno, tijekom faze provedbe NPOO-a bit će izuzetno važno osigurati adekvatno praćenje investicija i procjene njihovih makroekonomskih i fiskalnih učinaka.

Cilj

Cilj je razviti strukturni makroekonomski model hrvatskog gospodarstva, pogodan za izradu srednjoročnih makroekonomskih prognoza, simulaciju učinaka ekonomskih politika i utjecaja šokova te u konačnici ojačati kapacitete za proračunske prognoze.

Opis

Slijedom navedenih izazova, nužni su napredniji pristupi izrade makroekonomskih projekcija. U tu svrhu, potrebno je razviti makroekonomski model koji bi obuhvatio sve ključne makroekonomske varijable domaćeg gospodarstva te pomoću kojeg bi se mogao procijeniti utjecaj pojedinih predloženih mjera ekonomske politike i/ili vanjskih šokova na kretanje istih. Planirani projekt time slijedi i CSR, jer bi podržao jačanje proračunskog okvira s obzirom na to da postupak pripreme proračuna započinje pripremom makroekonomske prognoze, a koja se zatim koristi za pripremu prihodovne strane proračuna prije konačnog postavljanja ograničenja rashoda za resorna ministarstva. Uz odgovarajuće alate za prognoziranje i simulaciju učinaka, navedeno zahtijeva i dobre analitičke kapacitete osoblja.

Stoga su ključni predviđeni rezultati planiranog projekta: i) Razvoj strukturnog makroekonomskog modela za hrvatsko gospodarstvo u skladu s potrebama MFIN-a. Model bi proširio analitičke kapacitete MFIN-a i bio bi prikladan za izradu srednjoročnih makroekonomskih prognoza, proračunsko planiranje i analize ekonomskih politika. ii) Priprema iscrpnih uputa za korisnike i dokumentacije o modelu (za podršku i olakšavanje stručnjacima u korištenju modela i generiranju prognoza). ii) Organiziranje edukacija i radionica za zaposlenike MFIN-a, namijenjenim obrazovanju u korištenju i daljnjem razvoju modela.

Rezultati modela koristit će se za pripremu proračunskih dokumenata, poboljšavajući kvalitetu srednjoročnih proračunskih prognoza, a time i održivost javnih financija. Tako će projekt pozitivno utjecati na jačanje proračunskog okvira. Također, model će pomoći MFIN-u u pružanju podrške Vladi u njezinim odlukama analizom makroekonomskih učinaka različitih politika čime će doprinijeti pouzdanijim makroekonomskim prognozama.

Provedba

Planirani projekt za razvoj strukturnog makroekonomskog modela gospodarstva Hrvatske prijavljen je za financiranje u okviru TSI-a (*Technical Support Instrument*) kojim će se razviti model u skladu s potrebama MFIN-a te educirati relevantni službenici MFIN-a kako bi se osiguralo daljnje korištenje i razvoj modela. Procijenjeni trošak projekta iznosi 3.030.109 kn, a uključuje razvoj strukturnog modela prilagođenog gospodarstvu Hrvatske, pripremu iscrpne dokumentacije i uputa za korištenje te razne prilagođene edukacije i radionice. Trajanje projekta procijenjeno je na 14 mjeseci nakon pokretanja. Konkretnije, ako će tehnička pomoć biti

omogućena u drugom tromjesečju 2021., inicijalni model bit će razvijen do kraja 2021., a do sredine 2022. bit će potpuno funkcionalan.

Konačno izvješće sadržavat će: i) sažetak aktivnosti i rezultata isporučenih tijekom projekta; ii) analizu i ocjenu rezultata postignutih i / ili ne postignutih prema akcijskom planu; iii) analizu i procjenu aktivnosti izgradnje kapaciteta; iv) preporuke vezane za održivost aktivnosti i sljedeće korake; i v) naučene lekcije i druge preporuke.

Nositelj provedbe	MFIN
Ciljna skupina	Službenici MFIN-a
Procijenjeni trošak	3.030.109 kn (TSI)
Razdoblje provedbe	2021.-2022.

C2.8. Jačanje okvira za sprječavanje pranja novca

Veza s Europskim semestrom i/ili strateškim dokumentima i kontekst reforme

Sukladno međunarodnim standardima i pravnoj stečevini EU[117], svaka država je dužna identificirati te poduzeti odgovarajuće mjere vezano uz rizik pranja novca i financiranja terorizma. U tom kontekstu, Hrvatska poduzima značajne napore u svrhu jačanja okvira za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma.

Navedena reforma usklađena je s Akcijskim planom Hrvatske za sudjelovanje u Europskom tečajnom mehanizmu II (ERM II) te s Programom Vlade u kojima se navode obveze RH u svrhu ulaska u europodručje.

Naime, Hrvatska se obvezala poduzeti daljnje korake s ciljem jačanja okvira za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma, u skladu s Direktivom (EU) 2018/843 već prenesenom u potpunosti te poduzeti mjere kojima će se smanjiti identificirani rizici i prijetnje povezane s pranjem novca i financiranjem terorizma.

Rizici od pranja novca i financiranja terorizma ozbiljna su prijetnja za financijski sustav EU-a i sigurnost njegovih građana i građanki. Stoga EU neprestano pojačava borbu protiv pranja novca i financiranja terorizma te prilagođava pravila kako bi se odgovorilo na rizike koji proizlaze iz: tehnoloških inovacija (primjerice virtualnih valuta), sve veće integracije financijskih tokova na unutarnjem tržištu, globalnog karaktera terorističkih organizacija i dovitljivosti kriminalaca koji iskorištavaju slabosti i nedostatke sustava. Nažalost, i COVID-19 pandemija, zbog povećane uporabe različitih digitalnih platformi za vrijeme njenog trajanja, stvara neke nove uvjete i mogućnosti za protuzakonito djelovanje. Stoga je nužna stalna edukacija i nadogradnja postojećih sustava kako bi se pratili svi izazovi modernog digitalnog doba u kojemu su zlouporabe sve inovativnije i teže za prepoznat.

Hrvatska već niz godina prepoznaje važnost borbe protiv pranja novca te predano poduzima potrebne mjere za suzbijanje identificiranih rizika u tom pogledu. Sve relevantne međunarodne organizacije i institucije (Vijeće Europe, UN, EU, MMF, Svjetska banka) ocijenile su hrvatski model i preventivni sustav kao suvremen i većim dijelom usklađen s međunarodnim standardima sukladno čemu se stvarno stanje u prevenciji pranja novca i financiranja terorizma u Hrvatskoj može ocijeniti kao pozitivno i zadovoljavajuće. Navedeno potvrđuje i činjenicu da se Hrvatska do sada nije našla niti na jednoj "crnoj listi" nekooperativnih jurisdikcija prema FATF-u. Također, prema izvješćima izdanim u listopadu 2018. i kolovozu 2017. od strane Međunarodnog centra za povrat sredstava (*International Centre for Asset Recovery*), a koji je dio Instituta u Baselu, Hrvatska je ušla u top 10 najmanje rizičnih zemalja za pranje novca i financiranje terorizma od ukupno 129 zemalja u 2018. odnosno 146 zemalja u 2017. godini.

Hrvatska ima učinkovit sustav sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma zahvaljujući angažmanu tijela javne vlasti i privatnog sektora (obveznici) sa zajedničkim ciljem zaštite financijskog sustava Hrvatske od zloupotreba u svrhu pranja novca i financiranja terorizma. Ured za sprječavanje pranja novca kao financijsko-obavještajna jedinica aktivno i učinkovito surađuje s bankama i drugim obveznicima, s domaćim tijelima kaznenog progona i pravosudnim tijelima.

Mjere predložene u okviru ove podkomponente ne uključuju elemente državne potpore.

[117] Nove preporuke Skupine zemalja za financijsku akciju (FATF) i Direktiva (EU) 2018/843.

Obuhvat reforme i investicija, razina pripremljenosti i vrijeme potrebno za provedbu

(a) Reformske mjere

C2.8. R1 Podizanje razine svijesti o potrebi sprječavanja pranja novca

Izazov

Jedna od ključnih aktivnosti sustava sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma je odgovarajuće stručno osposobljavanje i izobrazba u području sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma svih zaposlenika obveznika uključenih u proces sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma. U Godišnjem izvješću o radu Ureda za sprječavanje pranja novca za 2019., koje je Vlada prihvatila na sjednici održanoj 9. srpnja 2020., identificirane su najnovije tipologije i trendovi pranja novca s ciljem podizanja razine svijesti kod svih sudionika sustava sprječavanja pranja novca u Hrvatskoj.

Cilj

Cilj je održavanje sigurnosti i učinkovitosti financijskog sustava na nacionalnoj i međunarodnoj razini te ostvarivanje visokog stupnja održive ekonomske konvergencije i uspješno sudjelovanje u europodručju.

Opis

U skladu s identificiranim najnovijim tipologijama i trendovima pranja novca, nadzorna tijela i Ured za sprječavanje pranja novca kontinuirano provode odgovarajuće edukacije zaposlenika svih obveznika provedbe mjera sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, uključujući i službenike za usklađenost poslovanja sa sprječavanjem pranja novca i uprave kreditnih institucija. Edukacije su usmjerene na podizanje svijesti o provođenju mjera dubinske analize na temelju procjene rizika od pranja novca i financiranja terorizma, na obvezu prijavljivanja sumnjivih transakcija, osoba i sredstava te na informiranje obveznika o aktualnim tipologijama pranja novca i financiranja terorizma.

Provedba

Uspostava okvira za kontinuirano osposobljavanje zaposlenika obveznika izvještavanja izvršena je do prosinca 2020. godine. Konkretno, 3. studenog 2020. u suradnji s Hrvatskom gospodarskom komorom održan je „Seminar o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma za kreditne institucije, institucije za platni promet i institucije za elektronički novac“ na kojem su predavači bili predstavnici HNB-a, Ureda za sprječavanje pranja novca i MVEP-a. Na seminaru je sudjelovalo ukupno 112 predstavnika kreditnih institucija, institucija za platni promet i institucija za elektronički novac. Zatim je 13. studenoga 2020. u suradnji s Hrvatskom gospodarskom komorom održan „Seminar o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma za financijske institucije – subjekte nadzora HANFA-e“ na kojem su predavači bili predstavnici HANFA-e, Ureda za sprječavanje pranja novca i MVEP-a. Na seminaru je sudjelovalo ukupno 214 predstavnika obveznika čiju provedbu mjera sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma nadzire HANFA. U rujnu 2020. održane su edukacije za suce i državne odvjetnike usredotočene na preventivni sustav i kazneni progon pranja novca. Također, planira se redovito održavanje Godišnje konferencije o sprječavanju pranja novca i financiranju terorizma. U 2020. spomenuta konferencija održala se 25. studenoga, u organizaciji Ureda za sprječavanje pranja novca i Hrvatske gospodarske komore, s tematskim usmjerenjem na 5. krug evaluacije Hrvatske u odnosu na provedbu mjera sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma od strane Odbora Vijeća Europe MONEYVAL te

je okupila 229 sudionika - predstavnike svih kategorija obveznika provedbe mjera sukladno Zakonu o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (kreditne institucije, financijske institucije i drugi) te predstavnike nadležnih državnih tijela. Program Godišnje konferencije u 2020. činile su prezentacije Ureda za sprječavanje pranja novca, MUP-a (PNUSKOK), Državnog odvjetništva Republike Hrvatske, HNB-a, HANFA-e, Financijskog inspektorata i MVEP-a.

Nositelj provedbe	MFIN
Ciljna skupina	Hrvatska nadzorna tijela (HNB, Financijski inspektorat, HANFA, PU) i Ured za sprječavanje pranja novca, Tijela kaznenog progona (Državno odvjetništvo i policija), Pravosuđe (sudstvo) i zakonski obveznici (banke i drugi).
Procijenjeni trošak	/
Razdoblje provedbe	Do kraja 2020., uz redovito održavanje Godišnje konferencije o sprječavanju pranja novca i financiranju terorizma.

C2.8. R2 Jačanje suradnje Ureda za sprječavanje pranja novca i nadzornih tijela

Izazov

Ured za sprječavanje pranja novca i HNB surađuju na temelju Sporazuma o suradnji i razmjenjivanju informacija u području sprječavanja i otkrivanja pranja novca i sprječavanja financiranja terorizma iz 2006. godine, a Financijski inspektorat i HNB na temelju Sporazuma o razmjenjivanju informacija i suradnji na području nadzora nad provedbom Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma iz 2015. S obzirom na to da su navedeni sporazumi sklopljeni prije stupanja na snagu novog Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, daljnje unaprjeđenje suradnje moguće je postići njihovom revizijom.

Naime, u Hrvatskoj već postoji institucionalni okvir za suradnju svih nadležnih tijela u području sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, a navedena se suradnja u praksi ostvaruje kako aktivnostima Međuinstitucionalne radne skupine za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma (MIRS), tako i suradnjom i koordinacijom u određenim slučajevima pranja novca ili financiranja terorizma. Također, u okviru MIRS-a djeluje i MIRS za nadzor s ciljem unaprjeđenja suradnje između svih nadzornih tijela nadležnih za nadzor nad provedbom mjera i radnji iz Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma. Kako bi se ujednačila nadzorna praksa, unaprijedila razmjena iskustva i znanja između nadzornih tijela te razmijenile informacije, poboljšanje je moguće kroz češće sastanke te aktivnije djelovanje MIRS-a za nadzor.

Cilj

Uz domaću suradnju nadzorna će tijela nastaviti s međunarodnom suradnjom i razmjenom najboljih praksa u borbi protiv pranja novca i financiranja terorizma.

Opis

Planiran je nastavak suradnje između Ureda za sprječavanje pranja novca i nadzornih tijela na temelju ažuriranih potpisanih memoranduma o razumijevanju i redovitih sastanaka. Također, unutar institucionalnog okvira za suradnju u području nadzora i praćenja obveznika izvještavanja, nadzorna tijela će nastaviti sudjelovati u radu Međuinstitucionalne radne podskupine za superviziju. Potonja je osnovana 2011. kao podskupina unutar MIRS-a. Navedena suradnja uključuje: i) reviziju sporazuma o razmjeni informacija i suradnji; ii) razmjenu podataka i informacija potrebnih za nadzorni postupak; iii) razmjenu informacija o utvrđenim

nepravilnostima kod obveznika izvještavanja; iv) razmjenu informacija o najnovijim tipologijama pranja novca / financiranja terorizma koje su identificirali Ured za sprječavanje pranja novca i nadzorna tijela; v) povećanje broja nadzornih aktivnosti na temelju utvrđenih rizika od pranja novca i financiranja terorizma i vi) razmjenu statističkih podataka u svrhu Nacionalne procjene rizika od pranja novca i financiranja terorizma i procjene učinkovitosti dobrog sustava u sprječavanju i otkrivanju pranja novca i financiranja terorizma.

Provedba

Pripremit će se pregled postojećih memoranduma o razumijevanju između nadzornih tijela i Ureda za sprječavanje pranja novca. Do kraja 2020. izvršena je revizija sporazuma o razmjenjivanju informacija i suradnji na području nadzora nad provedbom Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma. Također, kako bi se uskladila nadzorna praksa, unaprijedila razmjena iskustva i znanja između nadzornih tijela te razmijenile informacije, Međuinstitucionalna radna skupina za nadzor održat će najmanje 12 sastanaka između kraja 2020. i kraja 2024. godine.

Nositelj provedbe	MFIN
Ciljna skupina	Hrvatska nadzorna tijela (HNB, Financijski inspektorat, HANFA, PU) i Ured za sprječavanje pranja novca
Procijenjeni trošak	/
Razdoblje provedbe	Do kraja 2024.

C2.8. R3 Provedba Akcijskog plana za smanjenje identificiranih rizika od pranja novca i financiranja terorizma

Izazov

Radi što preciznijeg prepoznavanja, procjene, razumijevanja i smanjenja rizika od pranja novca i financiranja terorizma, Hrvatska provodi Nacionalnu procjenu rizika od pranja novca i financiranja terorizma, koja se redovito ažurira svake četiri godine. Procjena obuhvaća institucionalnu strukturu i postupke svakog dionika s rezultatom koji pokazuje njegovu ukupnu izloženost i ranjivost u vezi pranja novca i financiranja terorizma. Na temelju rezultata Nacionalne procjene rizika od pranja novca i financiranja terorizma u Hrvatskoj donosi se Akcijski plan za smanjenje identificiranih rizika od pranja novca i financiranja terorizma. Prilikom provođenja Nacionalne procjene rizika uzima se u obzir Nadnacionalna procjena rizika te preporuke EK o mjerama primjerenim za rješavanje identificiranih rizika i zajedničko mišljenje europskih nadzornih tijela o rizicima od pranja novca i financiranja terorizma koji utječu na obveznike koji obavljaju financijsku djelatnost.

Nacionalna procjena rizika od pranja novca i financiranja terorizma u Hrvatskoj 2020. provedena je kao temelj za daljnji razvoj i unaprjeđenje cjelokupnog sustava sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma u Hrvatskoj s naglaskom na: i) učinkovito korištenje raspoloživih resursa u sustavu sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma i ii) sprječavanje zloupotrebe financijskog i nefinancijskog sustava Hrvatske za prikrivanje nezakonito stečenih sredstava.

Cilj

Cilj je prepoznavanje, razumijevanje i utvrđivanje mjera smanjenja rizika od pranja novca i financiranja terorizma za Hrvatsku.

Opis

U tijeku je provedba novoga Akcijskog plana za smanjenje identificiranih rizika od pranja novca i financiranja terorizma na temelju ažurirane Nacionalne procjene rizika. Naime, nakon provedbe mjera iz prvog Akcijskog plana iz 2017., u 2018. je pokrenut projekt ažuriranja Nacionalne procjene rizika unutar mandata Međuinstitucionalne radne skupine za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma[118] uz sudjelovanje akademske zajednice i predstavnika privatnog sektora (obveznici izvještavanja). Zatim je Vlada sredinom 2020. donijela Nacionalnu procjenu rizika od pranja novca i financiranja terorizma u Hrvatskoj s Akcijskim planom za smanjenje identificiranih rizika koji je potrebno provesti do kraja 2021. godine.

Provedba

Zaključkom Vlade zadužena su javnopravna i druga tijela za provedbu mjera Akcijskog plana iz svoje nadležnosti. MFIN je zaduženo da Vladi podnese godišnje izvješće o provedbi Akcijskog plana za smanjenje identificiranih rizika od pranja novca i financiranja terorizma u Hrvatskoj.

Akcijski plan za smanjenje identificiranih rizika od pranja novca i financiranja terorizma u Hrvatskoj			
Rb	Mjera	Izvršitelj	Rok provedbe mjere
1.	Organiziranje edukacija za službenike Ureda za sprječavanje pranja novca o kaznenim djelima i kaznenopravnim postupanjima	Ured za sprječavanje pranja novca	Kontinuirano tijekom 2020. i 2021.
2.	Organiziranje edukacija za službenike Ureda za sprječavanje pranja novca o poreznim prijevarama	Ured za sprječavanje pranja novca	Kontinuirano tijekom 2020. i 2021.
3.	Zapošljavanje financijskih istražitelja u Državnom odvjetništvu u Odjelima za istraživanje imovinske koristi stečene kaznenim djelom	MPU	Do kraja 2021.
4.	Nastavak jačanja suradnje i razmjene informacija putem Međuinstitucionalne radne skupine za nadzor sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma	Financijski inspektorat, HNB, HANFA, Porezna uprava, Ured za sprječavanje pranja novca	Kontinuirano tijekom 2020. i 2021.
5.	Revizija sporazuma o razmjenjivanju informacija i suradnji na području nadzora nad provedbom Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma	Financijski inspektorat, HNB, Ured za sprječavanje pranja novca	Do kraja 2020.
6.	Edukacija o primjerima dobre prakse u području sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma za obveznike	Financijski inspektorat, HANFA, HNB, Porezna uprava, Ured za sprječavanje pranja novca	Kontinuirano tijekom 2020. i 2021.
7.	Jačanje administrativnih kapaciteta nadzornog tijela	HNB	Do kraja 2021.
8.	Jačanje administrativnih kapaciteta Ureda za sprječavanje pranja novca i Financijskog inspektorata	MFIN	Do kraja 2021.
9.	Povećanje broja nadzornih aktivnosti na temelju utvrđenim rizicima od pranja novca i financiranja terorizma	HANFA	Kontinuirano tijekom 2020. i 2021.
10.	Redovito dostavljanje povratne informacije obveznicima vezano za prijavu sumnjivih transakcija, sredstava i osoba	Ured za sprječavanje pranja novca	Kontinuirano tijekom 2020. i 2021.
11.	Prikupljanje i analiza statističkih podataka i drugih informacija za nefinancijski sektor obveznika kroz izradu i slanje upitnika obveznicima radi prikupljanja potrebnih informacija u svrhu	Financijski inspektorat, Porezna uprava	Kontinuirano tijekom 2020. i 2021.

[118] Međuinstitucionalnu radnu skupinu za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma (MIRS) čine predstavnici jedanaest institucija i agencija nadležnih za suzbijanje pranja novca i financiranja terorizma u Hrvatskoj: MFIN - Ured za sprječavanje pranja novca, MUP, Državno odvjetništvo RH, MPU, MFIN - Financijski inspektorat, MFIN - Porezna uprava, MFIN – Carinska uprava, HNB, HANFA, Sigurnosno-obavještajna agencija, MVEP.

	procjene rizika, te vođenje baza podataka koje će se redovito ažurirati		
12.	Jačanje informatičke infrastrukture Ministarstva financija nabavom novih i održavanjem postojećih aplikacija	MFIN	Do kraja 2021.
13.	Organiziranje kontinuirane edukacije zaposlenika nadzornih tijela	Financijski inspektorat, HANFA, HNB, Porezna uprava	Kontinuirano tijekom 2020. i 2021.

Izvor: Nacionalna procjena rizika od pranja novca i financiranja terorizma u Hrvatskoj s Akcijskim planom za smanjenje identificiranih rizika, lipanj 2020.

Nositelj provedbe	MFIN
Ciljna skupina	Hrvatska nadzorna tijela (HNB, Financijski inspektorat, HANFA, PU), Ured za sprječavanje pranja novca, DORH i zakonski obveznici (banke i drugi).
Procijenjeni trošak	/
Razdoblje provedbe	2020.-2021.

C2.8. R4 Unaprjeđenje nadzora sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma koji se temelji na procjeni rizika u financijskom sektoru u Hrvatskoj

Izazov

Slijedom ulaska Hrvatske u ERM II, 2020. godine, jedno od područja politike u kojem su određene obveze nakon pristupanja je sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma. Također, u skladu s 4. Direktivom o borbi protiv pranja novca[119], HANFA i HNB morali su uspostaviti nadzor koji se temelji na riziku do 1. srpnja 2018. Iako je navedeni sustav uspostavljen, postoji potreba za daljnjim razvojem i unaprjeđenjem nadzornih postupaka obiju institucija, prvenstveno kako bi se postigla veća učinkovitost, te imajući na umu stalno mijenjanje okruženja propisa i rizika za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma, kao i povećan angažman nadzornih tijela na razini EU-a.

Cilj

Opći cilj projekta je podržati Hrvatsku u njezinim naporima u jačanju institucionalnih i administrativnih kapaciteta, uključujući na regionalnoj i lokalnoj razini, kako bi se olakšale socijalno uključive, zelene i digitalne tranzicije te kako bi se učinkovito odgovorilo na izazove utvrđene u CSR-ima, uz provedbu zakonodavstva EU-a. Specifični ciljevi podrazumijevaju izradu, razvoj i provedbu reformi.

Opis

Provođenjem nadzora temeljenog na riziku nad kreditnim institucijama i drugim financijskim institucijama u okviru nadležnosti HNB-a i HANFA-e poštuju se EU zahtjevi u tom području.

Cilj nadzora sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma je spriječiti zlouporabu financijskog tržišta i cjelokupnog financijskog sustava u svrhu pranja novca i financiranja terorizma. Unaprjeđenje nadzora temeljenog na riziku nad sprječavanjem pranja novca i financiranjem terorizma u HNB-u i HANFA-i, u konačnici će dovesti do poboljšanja učinkovitosti cijelog sustava prevencije pranja novca i financiranja terorizma u Hrvatskoj i povećanja povjerenja

[119] Direktiva (EU) 2015/849

sudionika na tržištu. Dodatno, pridonijet će se općem poboljšanju okvira za sprječavanje pranja novca u Hrvatskoj, uz poticanje ispunjavanja obveza nakon pristupanja ERM-u II.

Provedba

Borba protiv pranja novca i financiranja terorizma ključna je za integritet financijskog sustava u Hrvatskoj, kao i za integritet cijelog financijskog sustava EU-a i održivi rast cjelokupnog gospodarstva. Stoga je ovaj projekt čvrsto povezan s prioritetima EU-a za razvijanje jake gospodarske baze i usmjeren je na produbljivanje Ekonomske i monetarne unije, kao i na dovršavanje bankarske unije i unije tržišta kapitala Također, pruža podršku za rješavanje otvorenih strukturnih pitanja koja se odnose na nadzorna tijela za sprječavanje pranja novca koja su prepoznata u Zaključcima Vijeća EU-a o strateškim prioritetima za sprječavanje pranja novca i borbu protiv financiranja terorizma.

Provedba Projekta, koji će se financirati putem Instrumenta za tehničku pomoć (TSI), pridonosi tekućoj reformi za unaprjeđenje pristupa nadzoru sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma koji se temelji na rizicima u Hrvatskoj. Trajanje projekta procijenjeno je na 24 mjeseca nakon pokretanja, a završetak se očekuje do kraja 2023. godine. Kao dio jačeg pristupa zasnovanog na riziku u prevenciji i nadzoru protiv pranja novca i financiranja terorizma, nadzorna tijela povećat će za 25% svoje on-site nadzorne aktivnosti na temelju utvrđenih rizika od pranja novca i financiranja terorizma, do kraja 2025. u usporedbi s 2019. godinom.

Očekivani dugoročni učinak projekta je povećana učinkovitost nadzora sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma u Hrvatskoj u skladu s preporukama Skupine zemalja za financijsku akciju (FATF) i EU Direktivom[120] o sprječavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca ili financiranja terorizma, uz očekivane dodatne učinke u kratkom i/ili srednjoročnom roku. Rezultat projekta podrazumijeva ojačani nadzor sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma koji se temelji na rizicima u financijskom sektoru u Hrvatskoj

Nositelj provedbe	Hrvatska nadzorna tijela (HNB, HANFA)
Ciljna skupina	Hrvatska nadzorna tijela (HNB, HANFA)
Procijenjeni trošak	/
Razdoblje provedbe	Do kraja 2025.

[120] Direktiva (EU) 2018/843 i Direktiva (EU) 2015/849

C2.9. Jačanje okvira za javnu nabavu

Veza s Europskim semestrom i/ili strateškim dokumentima i kontekst reforme

Hrvatska već niz godina prepoznaje važnost funkcionalnog okvira javne nabave te predano poduzima potrebne mjere za njegovo usklađivanje s pravnom stečevinom i najboljim EU praksama uvažavajući i specifičnosti vlastitog političkog, ekonomskog i društvenog okruženja.

U proteklom razdoblju u sklopu mjera planiranih kroz NPR provedeno je dodatno unaprijeđenije e-nabave kroz uvođenje dodatnih modula u sustav EOJN-a (e-planovi nabave, e-registar ugovora, e-javno savjetovanje o dokumentaciji za nabavu, ESPD i e-žalbu), a primjenom kriterija ekonomski najpovoljnije ponude ostvaren je uravnoteženiji odnos cijene i kvalitete. Ostvarena je brža provjera podataka tijekom provedbe postupka javne nabave kroz povezivanje ključnih javnih registara (poslovni registri, porezna uprava, kaznena evidencija i dr.) i EOJN-a kojim upravljaju Narodne novine (NN) čime se ostvarilo administrativno rasterećenje gospodarskih subjekata. Hrvatska shema izobrazbe i certificiranja u javnoj nabavi prepoznata je kao primjer dobre prakse u EU.

Međutim, poboljšanja u institucionalnom ustroju javne nabave vidljiva su, ali spora. Daljnjim jačanjem sustava izobrazbe, e-nabave, uvođenjem obveznih e-žalbi i povezivanjem digitalnih baza podataka u cilju povećanja kapaciteta za prikupljanje i analizu podataka o javnoj nabavi pridonijeti će se razvoju prilagođenih i učinkovitih politika u području javne nabave i rješavanju pitanja integriteta, a što je konstatirano kao nužnost i u ocjeni napretka Hrvatske za 2020 godinu.

Hrvatska strategijom „pametne specijalizacije“ ima priliku potaknuti inovacije, prevladati rascjepkanost sustava i osigurati provedbu aktivnosti istraživanja i razvoja. Inovativnom javnom nabavom potaknut će se nabava inovacija te omogućiti postizanje i ovih ciljeva.

Dodatno jačanje okvira javne nabave, osim kroz ovu komponentu, ostvarit će se i kroz druge komponente, primarno C2.3. Digitalna transformacija društva i javne uprave (C.2.3. R3-I9 Uspostava nove platforme Elektroničkog oglasnika javne nabave RH - EOJN). Također, ova komponenta povezana je s projektom boljeg mjerenja učinka u javnoj nabavi u sklopu Plana suradnje i potpore za Program potpore strukturnim reformama 2017.-2020. (*„Measuring Performance in Public Procurement in Croatia"*), koji će rezultirati povećanjem sposobnosti Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja za analizu dostupnih podataka o javnoj nabavi kako bi ih učinkovito koristili za strateško planiranje razvoja sustava javne nabave.

Nakon završetka projekta u hrvatski sustav javne nabave implementirat će se preporuke Svjetske banke vezane za poboljšanje platforme Elektroničkog oglasnika javne nabave (C2.3 R3-I12). Također, implementirat će se i preporuke koje će proizaći iz kvalitativne analize praksi javne nabave naručitelja i gospodarskih subjekta, koja se trenutno provodi, a što će podrazumijevati i uvođenje potrebnih (regulatornih i drugih, ako analiza utvrdi) promjena, posebice u segmentu koncentracije, sezonalnosti i fragmentacije postupaka javne nabave.

S ciljem dodatnog jačanja sudske zaštite u postupcima javne nabave u okviru komponente C2.6. Podrška postizanju ciljeva Strategije sprječavanja korupcije za razdoblje 2021.-2030. (C2.6. R4 Jačanje kapaciteta sudske zaštite u postupcima javne nabave) provodit će se edukativne radionice za suce na temu javne nabave.

Obuhvat reforme i investicija, razina pripremljenosti i vrijeme potrebno za provedbu

(a) Reformske mjere

C2.9. R1 Kontinuirano provođenje izobrazbe u području javne nabave

Izazov

Da bi potaknula ekonomski oporavak, javna nabava mora pružiti kvalitetu i vrijednost za novac. Kako bi se to postiglo, dionici u sustavu javne nabave moraju imati potrebne vještine, znanje i integritet kako bi osigurali učinkovitu javnu nabavu.

Dionike u sustavu javne nabave između ostalog čine zaposlenici ključnih institucija u sustavu javne nabave (MINGOR, SAFU i DKOM), službenici javne nabave naručitelja, ali i ponuditelji u postupcima javne nabave.

Iako je u Hrvatskoj uspostavljen učinkovit program obuke i certificiranja službenika u javnoj nabavi koji je prepoznat kao primjer dobre prakse u EU, ne raspolaže se adekvatnim alatima prilagođenima nacionalnim specifičnostima kojima bi se naručiteljima i službenicima u javnoj nabavi omogućilo da naprave:

1) samoprocijenu pojedinačnih kompetencija i razina stručnosti koje su potrebne za učinkovito obavljanje poslova javne nabave,
2) utvrđivanje nedostatka vlastitih administrativnih kapaciteta te
3) uvođenje vlastitih ciljanih mjera za učenje i razvoj kako bi te nedostatke otklonili.

Isto tako, osnovni program izobrazbe pokriva sve teme ciklusa javne nabave koje profesionalac u javnoj nabavi mora poznavati (hrvatski i EU pravni okvir, etika, planiranje, procedure, pravna zaštita, upravljanje ugovorima itd.) međutim teme programa usavršavanja, koji se provodi nakon osnovnog programa radi kontinuirane edukacije službenika, mogu se odnositi na bilo koju temu za koju postoji interes te koja je povezana s osnovnim Programom izobrazbe. Za programe usavršavanja ne postoji jasan programski okvir koji pružatelji izobrazbe (MINGOR, Državna škola za javnu upravu i ovlaštenici izobrazbe – privatni subjekti) mogu koristiti kako bi kreirali sadržaj za ciljanu razinu osposobljavanja i pružili sveobuhvatan program usavršavanja kojim bi se na strukturiran način unaprjeđivale dodatne kompetencije, primarno službenika u javnoj nabavi.

Razinu znanja i vještina u provedbi postupaka javne nabave potebno je podizati i na strani ponuditelja. Stoga su programi izobrazbe također otvoreni i za gospodarske subjekte. Dodatne nacionalne inicijative mogu doprinijeti jačanju sudjelovanja MSP-a u postucima javne nabave.

S obzirom na potencijal malih i srednjih poduzeća za stvaranje novih radnih mjesta, rast i inovacije, važno je poticati njihovo sudjelovanje u javnoj nabavi. Postojeći zakonski okvir sadrži mehanizme koji imaju za cilj poboljšati razinu uspjeha malih i srednjih poduzeća u postupcima javne nabave, pod kojim se podrazumijeva udio MSP-a u ukupnoj vrijednosti dodijeljenih ugovora stoga je nužno iskoristiti sustav izobrazbe kako bi se MSP-ove upoznalo s zakonskim okvirom.

Cilj

Unaprijediti sustav izobrazbe u području javne nabave razvijanjem novih alata za stjecanje teorijskih i praktičnih znanja, profesionalnih vještina i kompetencija u svrhu stručne, ekonomične, učinkovite i djelotvorne provedbe postupaka javne nabave na svim razinama.

Opis

Ova reforma fukusirat će se na sveohuhvatni pristup jačanju kompentencija dionika u sustavu javne nabave. Integrirati će rezultate Analize iz mjere C2.9. R1-I1 u dijelu u kojem će se definirati potrebe za kontinuiranim i planiranim usavršavanjem kadrova ključnih institucija u sustavu javne nabave (MINGOR, SAFU i DKOM).

Također, uvest će se Europski okvir kompetencija za stručnjake za javnu nabavu ProcurCompEU u hrvatski sustav izobrazbe. ProcurCompEU je dobrovoljni alat Europske komisije za potporu profesionalizaciji javne nabave. S 30 utvrđenih ključnih kompetencija služi kao zajednički referentni okvir za stručnjake za javnu nabavu.

Pojedinci mogu koristiti okvir ProcurCompEU kako bi utvrdili koje kompetencije mogu nadograditi, a i kako bi osmislili u kojem će se smjeru razvijati na osobnom i profesionalnom planu.

Naručitelji mogu koristiti okvir ProcurCompEU za procjenu i poboljšanje učinkovitosti javne nabave u svojoj organizaciji.

Pružatelji izobrazbe u javnoj nabavi mogu koristiti okvir ProcurCompEU za razvoj sveobuhvatnih programa učenja i osposobljavanja.

ProcurCompEU alat sadržava:

1) matricu kompetencija, u kojoj se definira 30 kompetencija i vještina koje bi stručnjaci za javnu nabavu trebali posjedovati ovisno o ulozi koju obavljaju
2) alat za samoprocjenu, koji stručnjaci za javnu nabavu i organizacije mogu upotrebljavati za procjenu svoje razine stručnosti i organizacijske zrelosti u pogledu različitih kompetencija utvrđenih u matrici kompetencija
3) opći plan osposobljavanja.

Temeljem rezultata SRSP projekta, a u svrhu dodatnog poticanja uključivanja MSP-ova u postupke javne nabave, izradit će se i objaviti smjernice za naručitelje i ponuditelje kojima će se poticati udruživanje MSP-ova i njihovo sudjelovanje na tržištu javne nabave. Smjernice će također uključivati najvažnije odredbe zakona kojima je cilj olakšati MSP-ovima da se natječu za ugovore o javnoj nabavi. Nastavit će se suradnja s poslovnim udruženjima u provođenju ciljane izobrazbe ponuditelji u postupcima javne nabave.

Provedba

Izmijenit će se i zakonodavni okvir javne nabave kako bi se utvrdio nastavni program za Programe usavršavanja. Definirat će se kompetencije te ciljevi učenja koji se moraju postići.

Na temelju rezultata organizacijske procjene i strateških prioriteta, prioritetne će biti izobrazbe koje mogu pružiti najveći utjecaj u postizanju ciljeva poput pitanja integriteta i transparentnosti, ispravnog planiranja postupaka, poštenih i otvorenih tehničkih specifikacija, jasnih kriteriji odabira i ocjena ponuda, upravljanja ugovorima i njihovim izmjenama. Također, radit će se kvalitativna procjena održanih izobrazbi. Ova aktivnost je bez troška.

Prilagodit će se ProcurCompEU alat hrvatskim specifičnostima i integrirati ga u postojeću obveznu shemu izobrazbe i certificiranja u području javne nabave. Trošak ove aktivnosti procijenjen na 397.500 kn, a temelji se na broju radnih dana (75 radnih dana) potrebnih za lokalizaciju standardziranog dostupnog materijala koji je već pripremila EK i koji je na hrvatskom jeziku. Trošak čovjek/dan procjenjen je na 5.300 kn.

Kreirat će se podstranica na Portalu javne nabave na kojoj će ProcurCompEU alati biti dostupni i slobodni za upotrebu svim dionicima u sustavu javne nabave, a nadležno tijelo državne uprave za politiku javne nabave će pružati savjetodavnu potporu u njegovoj implementaciji u praksi i nadzor. Trošak ove aktivnosti procjenjen je na 69.000 kn. Temelji se na procjeni radnih dana (15 radnih dana) potrebnih za izradu podstranice na Portalu javne nabave. Trošak čovjek/dan procjenjen je na 4.600 kn.

Kroz četiri radionice predstavit će se alat dionicima u sustavu javne nabave kako bi se potakla njegova upotreba u praksi.

Održat će se dvije radionice s pružateljima izobrazbe kako bi se na vrijeme pripremili za implementaciju novog nastavnog programa za Programe usavršavanja.

Troškovi održavanja šest radionica uključuju; najam dvorane i opreme, catering koji uključuje vodu, stanku za kavu, ručak, smještaj predavača u iznosu od 152,500 kn. Trošak je procjenjen za 520 sudionika, a temelji se na ponudama za organizaciju sličnih događanja iz predhodnih razdoblja.

Izradit će se i objaviti smjernice za naručitelje i ponuditelje kojima će se poticati udruživanje MSP-ova u zajednicu ponuditelja i njihovo sudjelovanje na tržištu javne nabave Smjernice će također uključivati najvažnije odredbe zakona kojima je cilj olakšati MSP-ovima da se natječu za ugovore o javnoj nabavi. U suradnji s poslovnim udruženjima organizirati će se 10 radionica za MSP-ove na kojima će se predstaviti smjernice. Ova aktivnost je bez troška.

Državne potpore:

Budući da je reforma ograničena na uspostavljanje novog sveohuhvatnog okvira za jačanje kompentencija dionika u sustavu javne nabave kroz izmjenu zakonodavnog okvira, razvijanje općedostupnih novih dobrovoljnih alata za učenje, njihovu dostupnost bez naknade te prezentaciju istih dionicima u sustavu kako bi se potakla primjena istih u praksi, ne postoji prijenos javnih sredstava koji bi mogao dovesti do pretjerane koristi jednom ili više korisnika. Na temelju toga isključena je prisutnost državne potpore.

Za odabir izvršitelja usluge primijenit će se pravila javne nabave i principi zdravog financijskog upravljanja. Ovo će osigurati da se plati poštena tržišna cijena za uslugu te neće biti dodijeljene državne potpore.

Ciljana skupina su svi zainteresirani naručitelji, zaposlenici naručitelja, ponuditelja, osobe uključene u provedbu EU fondova, zaposlenici revizijskih tijela, pružatelji izobrazbe u području javne nabave i dr.

Nositelj provedbe	MINGOR
Ciljna skupina	Naručitelji, zaposlenici naručitelja, ponuditelja, osobe uključene u provedbu EU fondova, zaposlenici revizijskih tijela, pružatelji izobrazbe u području javne nabave i dr.
Procijenjeni trošak	619.000 kn
Razdoblje provedbe	2022.-2023.

C2.9. R2 Jačanje sustava pravne zaštite u javnoj nabavi

Izazov

Brzina i učinkovitost pravne zaštite iznimno je važna u svim postupcima javne nabave, a osobito u postupcima nabave koji se financiraju sredstvima Europske unije. Brza i učinkovita pravna zaštita pridonosi ukupnom skraćenju trajanja postupaka javne nabave što je bitno, budući da je ugovaranje obično vezano uz kratke rokove, a probijanje zadanih rokova može dovesti do gubitka financijskih sredstava. Međutim, izazov je pronaći adekvatnu ravnotežu između brzine u rješavanju žalbenih predmeta i kvalitete odluka žalbenog tijela uz minimiziranje procesnih zlouporaba.

Cilj

Cilj je doprinijeti administrativnom rasterećenju i borbi protiv korupcije kroz skraćenje prosječnih rokova rješavanja žalbenih predmeta i eliminaciju procesnih zlouporaba uvođenjem obvezne e-žalbe te nadogradnjom i proširenjem funkcija EOJN-a RH.

Opis

Izmjenom zakonodavnog okvira 2017. uvedena je mogućnost izjavljivanja žalbe u postupcima javne nabave korištenjem elektroničkih sredstava. Tehnički preduvjeti za to osigurani su 1. siječnja 2018. međusobnim povezivanjem informatičkih sustava Državne komisije i EOJN RH (sustav e-Žalba).

U žalbenim postupcima pokrenutim na ovaj način, osim podnošenja same žalbe, i daljnja komunikacija u žalbenom postupku odvija se putem EOJN RH, što bitno administrativno rasterećuje žalbeni postupak te pojednostavljuje i ubrzava dostavu pismena te na taj način stvara preduvjet za poboljšanje učinkovitosti i skraćenje trajanja žalbenih postupaka, a da se time ne utječe na kvalitetu odluka Državne komisije. Na ovaj način onemogućuju se i procesne zlouporabe (izbjegavanje dostave i sl.) koje dovode do nepotrebnog odugovlačenja ovih ionako žurnih postupaka.

U žalbenim postupcima u kojima je korištena mogućnost dostave žalbe kroz modul e-žalbe vidljivo je skraćenje prosječnih rokova rješavanja žalbenih predmeta za 7 dana.

Na ovom polju potrebno je nastaviti s radom na daljnjem razvoju sustava e-žalbe kako bi se osigurali potrebni uvjete za brže i efikasnije rješavanje žalbenih predmeta.

Provedba

Planira se daljnji razvoj sustava e-Žalbe kroz daljnju standardizaciju podataka koji čine sastavni dio e-žalbe te poboljšanje postojećih tehničkih uvjeta radi bržeg i jednostavnijeg rada u sustavu e-Žalba.

Izmijenit će se i zakonodavni okvir javne nabave kako bi se e-žalba uvela kao obvezan način ostvarivanja pravne zaštite u sustavu javne nabave.

Slijedom navedenih izmjena na odgovarajući način unaprijedit će se i EOJN.

Ostvarivanje tehničkih preduvjeta za potpunu digitalizaciju žalbenog postupka ostvarit će se kroz komponentu C2.3. Digitalna transformacija društva i javne uprave, C2.3. R3-I9 Uspostava nove platforme Elektroničkog oglasnika javne nabave RH - EOJN.

Državne potpore:

Budući da ne postoji prijenos javnih sredstava na temelju toga isključena je prisutnost državne potpore.

Ciljana skupina su korisnici sustava pravne zaštite; subjekti koji sudjeluju u postupcima javne nabave.

Nositelj provedbe	MINGOR, DKOM, NN
Ciljna skupina	Korisnici sustava pravne zaštite; subjekti koji sudjeluju u postupcima javne nabave.
Procijenjeni trošak	Za ostvarivanje tehničkih preduvjeta sredstva će se osigurati u okviru komponente C.2.3. R3-I9.
Razdoblje provedbe	2021.-2026. za tehničke i normativne prilagodbe; implementacija kontinuirano

C2.9. R3 Inovativna javna nabava

Izazov

Pregled rezultata digitalne transformacije (engl. *Digital Transformation Scoreboard*) (2018.) svrstava Hrvatsku na 26. mjesto od 28 promatranih država članica EU-a. Prema izvještaju McKinsey & Company iz 2018., u razdoblju od 2012. do 2016. hrvatsko digitalno gospodarstvo poraslo je za samo 0,6 posto, u usporedbi s dinamičnim rastom u regiji Srednje i Istočne Europe od 6,2 posto.

Gledajući sve dimenzije, Hrvatska je rangirana na najvišem mjestu po integraciji digitalnih tehnologija u velikim poduzećima i MSP-ovima, a deveti najveći rezultat postigla je u prekograničnoj prodaji drugim državama članicama EU-a putem interneta. Hrvatska poduzeća postupno integriraju digitalne tehnologije u svoje poslovanje.

Na nacionalnoj razini provedeno je samo nekoliko mjera za poticanje ulaganja u digitalnu transformaciju, a još manje za poticanje rješenja u vezi s umjetnom inteligencijom i lancem blokova (engl. blockchain).

Nadalje, javna nabava za inovativna rješenja još uvijek nije uzela zamaha u Hrvatskoj jer njezina uspješna provedba u javnom sektoru zahtijeva prethodno podizanje svijesti i razine stručnosti.

Javna nabava važan je alat koji javni sektor može upotrebljavati za poticanje razvoja i komercijalizaciju inovativnih dobara i usluga. Javni sektor ima veliku kupovnu moć. Ukupna vrijednost javne nabave procjenjuje se na 14% bruto domaćeg proizvoda (BDP) u EU i 12% u cijeloj Organizaciji za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD). Ta kupovna moć može igrati važnu ulogu u pokretanju tržišta za nove proizvode i rješenja potičući potražnju za inovacijama. Međutim, poznavanje nabave inovacija u Hrvatskoj i dalje je ograničeno. Potencijal pred

komercijalne nabave (engl. Pre-Commercial Procurement - PCP) i javne nabave inovativnih rješenja (engl. Public Procurement of Innovative Solutions - PPI) nedovoljno su iskorištene u EU pa tako i u Hrvatskoj. Predkomercijalna javna nabava (PCP) treba rješavati pitanje tržišnih neuspjeha koji sprječavaju stavljanje rješenja na tržište, a javna nabava inovativnih rješenja (PPI) treba osigurati „završni korak“ prema komercijalizaciji.

Hrvatski Zakon o javnoj nabavi, koji je usklađen s Direktivama EU iz javne nabave, a koji je stupio na snagu 2017. godine, uveo je novi postupak javne nabave „Partnerstvo za inovacije“ čiji je cilj omogućiti naručiteljima da provode postupke javne nabave za inovativnu robu, usluge ili radove međutim korištenje istog potrebno je potaknuti podizanjem razine znanja svih dionika u sustavu javne nabave.

Cilj

Reforma će potaknuti korištenje javne nabave inovativnih proizvoda i usluga koja omogućuje javnom sektoru veću transparentnost u postupcima javne nabave, nabavu najsuvremenijih tehničkih rješenja, istodobno stvarajući prilike gospodarskim subjektima za pronalazak novih korisnika inovativnih proizvoda i usluga, kako bi stvorili pravedniji i konkurentniji sustav javne nabave.

Opis

Reforma je usmjerena na korištenje javne nabave za inovativna rješenja, odnosno poticanje javnog sektora na nabavu najnovijih tehnoloških rješenja.

RH želi ojačati okvir javne nabave povezane s inovacijama, ojačati kapacitete naručitelja u postupcima javne nabave te podići svijest zainteresiranih dionika iz javnog i privatnog sektora o nabavi inovacija. S tim ciljem će:

- donijeti plan javne nabave inovacija kojim će se naručiteljima dati i hodogram kako provesti zahtjeve inovacija kroz svoje planirane nabave;
- uspostaviti sustav praćenja i ocjenjivanja za javnu nabavu povezanu s inovacijama;
- usvojiti priručnik za naručitelje s uputama za provođenje postupaka javne nabave povezane s inovacijama;
- ojačati kapacitete hrvatskih naručitelja u postupcima javne nabave povezane s inovacijama putem pružanja obuka;
- podići svijest zainteresiranih dionika iz privatnog sektora o postupcima javne nabave povezane s inovacijama.

Na ovaj način želi se potaknuti razvoj inovativnih poduzeća, stvaranje korisnika inovativnih proizvod i usluga, s naglaskom na umjetnu inteligenciju i tehnologije vezane za lanac blokova (blockchain).

Provedba

Nabava povezana s inovacijama može biti snažan alat za gospodarski razvoj. U Hrvatskoj je ovaj pristup prilično nov pa će reforma podržati niz aktivnosti s ciljem poticanja uporabe ovog instrumenta.

Republika Hrvatska ima specifičnu potrebu razviti stručna znanja u području javne nabave inovacija kako bi ostvarila najbolju vrijednosti za javni novac te veću dobrobiti za gospodarstvo,

okoliš i društvo u cjelini. Temeljem naprijed navedenog potrebno je potpora u pripremi i izradi analitičkih podloga i alata poput Izvještaja o procjeni potencijala uporabe nabave povezane s inovacijama u Hrvatskoj, predloška Plana javne nabave inovacija, Priručnika za naručitelje te potpora u uspostavi mreže predavača i kontinuiranog sustava obuka za jačanje kapaciteta hrvatskih naručitelja u postupcima javne nabave povezane s inovacijama.

U skladu s člankom 7. stavkom 2. Uredbe (EU) 2021/241 o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost, RH namjerava zatražiti tehničku potporu u okviru Instrumenta tehničke potpore (TSI) za pomoć u provedbi reforme C2.9. R3 Inovativna javna nabava.

U okviru navedenog TSI projekta tehničke potpore izraditi će se sljedeći outputi:

1) Izvještaj o procjeni potencijala uporabe nabave povezane s inovacijama u Hrvatskoj, s naglaskom na tematska prioritetna područja koja su utvrđena hrvatskom strategijom S3 koji uključuje preporuke o jačanju okvira javne nabave povezane s inovacijama koje su specifične za uvjete u Hrvatskoj.
2) Plan javne nabave inovacija koji će sadržavati kontrolnu listu kako da naručitelji prepoznaju predmete nabave koji su prikladni za korištenje zahtjeva inovacija, razmisle o svojim praksama nabave i razmotre kako se one mogu poboljšati ili koristiti za poticanje inovacija te hodogram aktivnosti kako provesti zahtjeve inovacija kroz svoje planirane nabave;
3) Prijedlog za uspostavu sustava praćenja i ocjenjivanja za javnu nabavu povezanu s inovacijama;
4) Nacrt priručnika za naručitelje s uputama za provođenje postupaka javne nabave povezane s inovacijama zajedno sa nacrtom predložaka koji se mogu koristiti u PCP-ovima i PPI-jevima;
5) Uspostavljena mreža HAMAG-BICRO predavača te ojačani kapaciteti predavača MINGOR-a za pružanje obuke javnim naručiteljima u postupcima javne nabave povezane s inovacijama;
6) Osmišljavanje obuke i pripremu materijala za obuku;
7) Održane 4 pilot radionice za jačanje kapaciteta hrvatskih naručitelja u postupcima javne nabave povezane s inovacijama, provedene zajednički sa educiranim predavačima;
8) Održane 4 radionice za podizanje svijesti zainteresiranih dionika iz privatnog sektora, provedene zajednički sa educiranim predavačima.

Na temelju rezultata projekta će se:

- donijeti predložak Plana javne nabave inovacija;
- uspostaviti sustav praćenja i ocjenjivanja za javnu nabavu povezanu s inovacijama;
- usvojiti priručnik za naručitelje s uputama za provođenje postupaka javne nabave povezane s inovacijama uključujući i predloške koji se mogu koristiti u PCP-ovima i PPI-jevima;
- uspostaviti kontinuirani sustav obuke za jačanje kapaciteta hrvatskih naručitelja u postupcima javne nabave povezane s inovacijama, koje će provoditi HAMAG-BICRO;

Prilikom provedbe spomenutih aktivnosti primjenjivati će se najbolje prakse nabave povezane s inovacijama koje su utvrđene u obavijesti Europske komisije „Smjernice o javnoj nabavi povezanoj s inovacijama“.

Indikativno, tražiti će se dodatna tehnička podrška koja bi trebala započeti u 2021/Q3, a trebala bi završiti do 2025/Q4.

Procjena troška:

Kao podrška za C2.9. R3 Inovativna javna nabava, Republika Hrvatska obvezuje se zatražiti tehničku potporu koja, u skladu s čl. 7 (2) RRF Uredbe čini dio troškova gore spomenute mjere. RH obvezuje se zatražiti ovu tehničku potporu i potpisati ugovor o doprinosu za taj iznos s Komisijom, u skladu s člankom 7. stavkom 2. TSI Uredbe . Ukupni procijenjeni trošak tehničke potpore koja se traži za potporu C2.9. R3 Inovativne javne nabave iznosi 4.500.000 kn.

Ovaj ukupni trošak procijenjen je na temelju sličnog projekta tehničke pomoći koju je već podržala Europska komisija oznake 21HR28 Development of the Coordination Mechanism to Support e-Governance Policy Coherenceu te projekta u okviru Prijelaznog instrumenta – Instrument za jačanje kapaciteta “Jačanje administrativnih kapaciteta u sustavu javne nabave RH s naglaskom na kriterij ekonomski najpovoljnije ponude”- Ugovor o javnim uslugama br. TF/HR/P2-M2-O6-0901.

Troškovi se temelje na predviđenom broju stručnjaka i predviđenim radnim danima za stručnjake za pojedinu aktivnost i svim pratećim troškovima (dnevnice, putni troškovi, troškovi prevođenja, organizacijski troškovi pojedinih aktivnosti poput najma dvorane i cateringa, tisak, upravljanja projektom).

Ključni pokretači procjene troškova su:

Financira se tehnička pomoć za osposobljavanje zaposlenika tijela javne uprava o nabavi inovativnih roba i usluga, što uključuje i izradu Izvještaj o procjeni potencijala uporabe nabave povezane s inovacijama u Hrvatskoj, predložak Plana javne nabave inovacija, priručnik za naručitelje te uspostavu kontinuiranog sustava obuke za jačanje kapaciteta hrvatskih naručitelja u postupcima javne nabave povezane s inovacijama.

Ukupni procijenjeni troškovi tehničke podrške tražene za potporu C2.9. R3 Inovativna javna nabava iznose 4.500.000 kn.

3.000.000 kn za pripremu:

- Izvješća o procjeni potencijala za korištenje nabave inovacija u Hrvatskoj,
- predložak Plana javne nabave inovacija,
- prijedloga za uspostavu sustava praćenja i ocjenjivanja inovacijske javne nabave
- izradu Priručnika za javne naručitelje o inovativnoj javnoj nabavi.

1.500.000 HRK za pripremu:

- osmišljavanje obuke i pripremu materijala za obuku,
- provedba obuke za trenere za zaposlenike HAMAG-BICRO-a i MINGOR-a
- provedba 4 pilot radionice u Hrvatskoj za naručitelje
- provedba 4 radionice za podizanje svijesti u Hrvatskoj za potencijalne ponuditelje u postupcima javne nabave.

Državne potpore:

Budući da je reforma ograničena na uspostavljanje novog sveobuhvatnog okvira za jačanje kompetencija dionika u sustavu javne nabave inovacija, kroz razvijanje opće dostupnih novih dobrovoljnih alata za učenje, njihovu dostupnost bez naknade te prezentaciju istih dionicima u sustavu kako bi se potakla primjena istih u praksi, ne postoji prijenos javnih sredstava koji bi mogao dovesti do pretjerane koristi jednom ili više korisnika. Na temelju toga isključena je prisutnost državne potpore.

Ciljana skupina su svi: zaposlenici MINGOR-a i HAMAG-BICRO-a, zainteresirani naručitelji i ponuditelji, inovativni MSP-ovi i velika poduzeća, zaposlenici i drugih javnih tijela.

Nositelj provedbe	MINGOR u suradnji s HAMAG-BICRO-om
Ciljna skupina	Naručitelji u postupcima javne nabave, inovativni MSP-ovi i velika poduzeća, zaposlenici i drugih javnih tijela
Procijenjeni trošak	4.500.000 kn (TSI)
Razdoblje provedbe	3Q/2021.-4Q/2025.

C2.9. R1- I1 Analiza radnog opterećenja zaposlenika ključnih institucija u sustavu javne nabave (MINGOR, SAFU i DKOM)

Izazov

Za razliku od SAFU-a, analiza radnog opterećenja se ne provodi u druge dvije institucije: DKOM-u te u Sektoru za politiku javne nabave MINGOR-a. Analiza radnog opterećenja, uz analizu poslova koje službenici obavljaju, osnova je za proces planiranja nužnih kadrova i njihovih kvalifikacija kako bi se institucije na vrijeme pripremile za potporu sustavu u provedbi postupaka javne nabave za Višegodišnji financijski okvir za proračunsko razdoblje 2021. – 2027. kao i za implementaciju Nacionalnog Programa otpornosti i oporavka. Nedostatak istoga predstavlja izazov za kvalitetno planiranje potrebnih kadrova.

Cilj

Osigurati i zadržati optimalan broj visokokvalificiranih, motiviranih kadrova koji odgovaraju potrebama ključnih institucija sustava javne nabave.

Opis

Analiza radnog opterećenja uz analizu poslova koje obavljaju zaposlenici temelj je upravljanja ljudskim resursima kojima se utvrđuje broj izvršitelja, potrebne kompetencije kadrova, učinci koji proizlaze iz rada te kompenzacijski sustav.

Provedba

Žurno će se započeti sa sveobuhvatnom analizom radnog opterećenja kadrova ključnih institucija u sustavu javne nabave uključenih u EU fondove, opis poslova koje obavljaju te definirati potrebne kompetencije i kompenzacijski sustav. Uzeti će se u obzir povijesni podatci o radnom opterećenju te će ih se usporediti s trendovima povećanja radnog opterećenja, uključujući potrebu za kontinuiranim i planiranim usavršavanjem kadrova u određenim temama vezanim uz javnu nabavu poput strateške, društveno odgovorne, održive nabave, nabave inovacija te pristupu MSP-ova tržištu javne nabave.

Rezultate Analize u dijelu u kojem će se definirati potrebe za kontinuiranim i planiranim usavršavanjem kadrova ključnih institucija u sustavu javne nabave (MINGOR, SAFU i DKOM) koristit će se i prilikom definiranja obuhvata reforme u okviru mjere C2.9 R1.

Procjena troška:

Za provedbu će biti nužno ugovoriti vanjskog izvršitelja koji će provesti analizu i definirati mjere i preporuke za unaprijeđenje kroz akcijski plan. Trošak ove aktivnosti procijenje je na 875.208 kn, a temelji se na procjeni broja radnih dana (165 radnih dana). Trošak čovjek/dan procjenjen je na 5.300 kn. Planiran je angažman tri izvršitelja (55 dana svaki izvršitelj).

Na temelju analize, usvojit će se preporučene mjere kako bi se osiguralo zapošljavanje i zadržavanje visokokvalificiranih kadrova te osiguralo njihovo kontinuirano usavršavanje.

Državne potpore:

Budući da je reforma ograničena na analizu radnog opterećenja zaposlenika ključnih institucija u sustavu javne nabave (MINGOR, SAFU i DKOM), rezultat čega će biti Izvješće i preporuke, ne postoji prijenos javnih sredstava koji bi mogao dovesti do pretjerane koristi jednom ili više korisnika. Na temelju toga isključena je prisutnost državne potpore.

Za odabir izvršitelja usluge primijenit će se pravila javne nabave i principi zdravog financijskog upravljanja. Ovo će osigurati da se plati poštena tržišna cijena za uslugu te neće biti dodijeljene državne potpore.

Ciljana skupina su zaposlenici navedenih ključnih institucija u sustavu javne nabave uključenih u potporu sustavu za EU fondove.

Nositelj provedbe	MINGOR, SAFU, DKOM
Ciljna skupina	Zaposlenici navedenih ključnih institucija u sustavu javne nabave uključenih u potporu sustavu za EU fondove
Procijenjeni trošak	875.208 kn
Razdoblje provedbe	2021.- 2022.

4. Ravnopravnost spolova i jednake mogućnosti za sve

C2.1. Jačanje kapaciteta za izradu i provedbu javnih politika i projekata

U pripremi, provedbi, praćenju i vrednovanju javnih politika, mjera i programa s ciljem promicanja ravnopravnosti spolova i borbe protiv diskriminacije razmatra se pitanje ravnopravnosti spolova i jednakih mogućnosti za sve. Primjenom ove strategije javne politike i zakonodavna rješenja postat će osjetljiviji na potrebe žena i muškaraca, čime će postati učinkovitije.

Zakon o ravnopravnosti spolova u članku 3. obvezuje na procjenu učinka akata na svakodnevni život građana i građanki.

Također, vrednovanje i kontinuirano unapređenje javnih politika, na temelju primjene rezultata dosadašnjih SRSP projekata sadrži komponentu utjecaja na položaj i dobrobit i žena i muškaraca.

Povezivanje stručnjaka u državnoj upravi koji su uključeni u strateško planiranje i procjenu učinaka propisa uključit će koordinatore za ravnopravnost spolova koji su imenovani u svim tijelima državne uprave s ciljem uzimanja u obzir predmetne problematike prilikom utvrđivanja javnih politika, strategija, planova i programa.

C2.2. Daljnje unaprjeđenje učinkovitosti javne uprave

U okviru reformi i investicija javne uprave posebna pažnja posvetit će se većoj pristupačnosti digitalnih usluga kako građanima, tako i zaposlenima putem razvoja aplikacija i internetskih servisa, a isto tako kroz hibridni način rada omogućiti veću zapošljivost invalida.

C2.3. Digitalna transformacija društva i javne uprave

Predložene reforme i investicije u okviru podkomponente Digitalna transformacija društva i javne uprave u svakom slučaju kada je primjenjivo, promicat će rodnu jednakost i jednake mogućnosti, odnosno bit će usklađene s načelima 2. i 3. Europskog stupa socijalnih prava.

Stoga će se u provedbi investicija u okviru nacionalnog plana voditi računa da iste ne utječu na razlike u tretmanu i mogućnostima u pogledu zaposlenja, socijalne zaštite, obrazovanja te pristupa robama i uslugama dostupnih javnosti, neovisno o spolu, rasnom ili etničkom podrijetlu, vjeri ili uvjerenjima, invaliditetu, dobi ili seksualnoj orijentaciji. Isto tako, vodit će se računa o rodnoj jednakosti. Pritom će se osigurati i njegovati jednakost između žena i muškaraca u tretmanu i mogućnostima na svim područjima, uključujući i sudjelovanje na tržištu rada, uvjete zapošljavanja i napredovanje u karijeri. Provedbom investicija u okviru nacionalnog plana ujedno će se poticati i jednake mogućnosti nedovoljno zastupljenih skupina.

Navedeno će se posebno istaknuti prilikom izrade smjernica u okviru krovnog strateškog dokumenta Strategija digitalna Hrvatska 2030. te prilikom razvoja svih rješenja, platformi i digitalnih usluga koje će u konačnici biti dostupne, ali i pristupačne za cjelokupno društvo i gospodarstvo.

C2.4. Unaprjeđenje upravljanja državnom imovinom

Priroda aktivnosti podkomponente C2.4. Unaprjeđenje upravljanja državnom imovinom direktno utječe na jačanje pretpostavki za sustavno, koordinirano i dugoročno održivo korporativno upravljanje, kao i upravljanje nefinancijskom imovinom, sukladno načelima odgovornosti, javnosti, ekonomičnosti i predvidljivosti, čime se pridonosi gospodarskom razvoju i fiskalnoj održivosti. Predložena podkomponenta pritom stavlja i naglasak na unaprjeđenje upravljačkih i nadzornih funkcija u pravnim osobama od posebnog interesa za Hrvatsku i ostvarenju razvojnih projekata i poticanja investicija, odnosno stavljanja državne imovine u funkciju razvoja gospodarstva.

Priroda aktivnosti podkomponente ima dakle indirektan učinak u pogledu doprinosa u području ravnopravnosti spolova i jednakih mogućnosti za sve, odnosno zabrane diskriminacije u području utvrđivanja uvjeta i načina izbora kandidata za člana nadzornog odbora u pravnim osobama od posebnog interesa za Hrvatsku. Naime, prilikom utvrđivanja uvjeta koje kandidati moraju ispunjavati te prilikom izbora kandidata za člana nadzornog odbora, vodit će se računa da sve osobe koje udovoljavaju uvjetima imaju jednake mogućnosti za izbor za kandidata za člana nadzornog odbora, neovisno o njihovoj rasi ili etničkoj pripadnosti ili boji kože, spolu,

jeziku, vjeri, političkom ili drugom uvjerenju, nacionalnom ili socijalnom podrijetlu, imovnom stanju, članstvu u sindikatu, obrazovanju, društvenom položaju, bračnom ili obiteljskom statusu, dobi, zdravstvenom stanju, invaliditetu, genetskom naslijeđu, rodnom identitetu, izražavanju ili spolnoj orijentaciji. Ujedno, pri odabiru kandidata vodit će se računa o uravnoteženoj zastupljenosti oba spola na mjestima odlučivanja.

Dodatno, upravljanje i raspolaganje (a time i prodaja kao jedan oblik raspolaganja) državnim nekretninama, predmet su javnih natječaja, slijedom čega se pri natječajima prvenstveno vodi računa o odredbama pozitivnih propisa i osiguranja jednakih uvjeta za sve zainteresirane strane koje sudjeluju u natječaju, uvjeti koji ne generiraju negativne efekte u smislu osiguranja jednakih mogućnosti za sve.

Ciljevi podkomponente, dakle ne generiraju negativne efekte u smislu osiguranja jednakih mogućnosti za sve, u skladu s načelima 2. i 3. Europskog stupa socijalnih prava.

C2.5. Moderno pravosuđe spremno za buduće izazove

Realizacija planiranih aktivnosti unutar pravosudnog sustava značajno će utjecati na horizontalna načela promicanja ravnopravnosti spolova, jednakih mogućnosti i zabrani diskriminacije, osiguravanja pristupačnosti za osobe s invaliditetom te održivog razvoja. Aktivnosti će utjecati i na poboljšanje sustava za borbu protiv obiteljskog nasilja i ostalih oblika rodno uvjetovanog nasilja, koja su ključna pitanja ravnopravnosti spolova. Rodno uvjetovano nasilje, kao jedan od najtežih oblika diskriminacije žena, ima negativne učinke na cijelo društvo, a posebno je došao do izražaja tijekom pandemije, kada je zabilježena intenzifikacija oblika nasilja nad ženama te porast slučajeva nasilja.

Predviđena mjera u okviru ove podkomponente „Osnivanje specijaliziranih obiteljskih odjela u općinskim sudovima“ utjecat će na ravnopravnost spolova odnosno omogućiti ženama, kao strankama koje u predmetima obiteljsko pravne zaštite najčešće traže ostvarivanje svojih prava, ravnopravniji položaj u društvu na način što će im omogućiti brže i kvalitetnije postupke u obiteljskim stvarima. Naime, postupci u kojima su žene samohrane majke, čija egzistencija nerijetko ovisi o alimentaciji, najbrojniji su obiteljski postupci. Budući da ovi postupci, uzimajući u obzir osjetljivost materije, nerijetko egzistencijalnu ugroženost najčešće žena te čestu potrebu promptne reakcije sudova u izdavanjima privremenih mjera, nisu dovoljno efikasni, prepoznata je potreba za reformom obiteljske grane sudovanja. Upravo će se provođenjem ove mjere - specijalizacijom sudaca i osnivanjem posebnih odjela te certificiranjem odvjetnika, omogućiti efikasnija zaštita žena i njihove djece koji će koji će sudsku zaštitu ostvariti brže i efikasnije, a same odluke u ovim predmetima će biti kvalitetnije.

Također, vezano uz predviđenu reformu kaznenog postupka, sama priroda održavanja ročišta na daljinu isključuje potrebu fizičke prisutnosti sudionika postupka. Mjere koje obuhvaćaju poseban način ispitivanja žrtve uporabom komunikacijskih tehnologija radi izbjegavanja vizualnog kontakta s počiniteljem osobito je važno sa stajališta borbe protiv svih oblika nasilja nad ženama, osobito onog obiteljskog i seksualnog. Ispitivanje svjedoka i prikrivanje osobnih podataka i izgleda posredstvom audio-video uređaja zasigurno utječe na mogućnost da se svi oblici rodno utemeljenog nasilja adekvatno procesuiraju te da žrtve ovih kaznenih djela, imajući više povjerenja u sustav, prijavljuju počinitelje čime se postiže napredak u borbi protiv nasilja nad ženama.

C2.6. Sprječavanje i suzbijanje korupcije

U okviru reformi i investicija javne uprave posebna pažnja posvetit će se većoj pristupačnosti digitalnih usluga kako građanima, tako i zaposlenima putem razvoja aplikacija i internetskih servisa.

C2.7. Jačanje fiskalnog okvira

Nije primjenjivo

C2.8. Jačanje okvira za sprječavanje pranja novca

Nije primjenjivo

C2.9. Jačanje okvira za javnu nabavu

Nije primjenjivo

5. Otvorena strateška pitanja autonomije i sigurnosti

C2.1. Jačanje kapaciteta za izradu i provedbu javnih politika i projekata

U okviru ove podkomponente investicije će doprinositi strateškoj autonomiji Unije uz otvorenu ekonomiju te će biti u skladu s relevantnim zakonskim okvirom Hrvatske i EU za sigurnosna pitanja.

C2.2. Daljnje unaprjeđenje učinkovitosti javne uprave

U okviru ove podkomponente investicije će doprinositi strateškoj autonomiji Unije uz otvorenu ekonomiju te će biti u skladu s relevantnim zakonskim okvirom Hrvatske i EU za sigurnosna pitanja.

C2.3. Digitalna transformacija društva i javne uprave

Digitalizacija pored sustavne izgradnje infrastrukture, razvoja tehnološke, aplikativne i podatkovne arhitekture te razvoja procesnog i operativnog modela upravljanja podrazumijeva i kontinuiranu nadogradnju komponente sigurnosti. S razvojem digitalizacije, kibernetičke prijetnje i napadi postaju sve učestaliji te je stoga potrebno osigurati integritet, kao i podići razinu sigurnosti i otpornosti digitalne infrastrukture te komunikacijskih mreža i usluga.

Stoga će se posebna pažnja pri provedbi investicija i reformi pridodati osiguravanju adekvatne razine sigurnosti i autonomije. Upravo u svrhu održivog razvoja i uspješne integracije rješenja, kako na nacionalnoj tako i na razini EU-a, predložene investicije uvažavaju tehničke i organizacijske mjere definirane strateškim smjernicama i zakonodavstvom iz područja kibernetičke sigurnosti. Strateške smjernice uključuju i upute u okviru paketa nove strategije Kibernetičke sigurnosti EU-a.

Posebice kod investicija koje su usmjerene na povezivost kao okosnicu digitalne tranzicije društva i gospodarstva, odnosno na ostvarivanje ciljeva u sklopu Europskog gigabitnog društva, primjenjivat će se strateške i taktičke mjere definirane u EU toolboxu za mitigaciju rizika implementacije 5G mreža. Mjere za osiguravanje sigurnosti provodit će se kontinuirano tijekom provedbe investicija, a posebno u segmentu odabira dobavljača, strateških tehnologija i

tehnoloških rješenja. Vodit će se računa da tehnologije planirane za podršku ili realizaciju investicija omogućavaju implementaciju nužnih funkcionalnosti, ali da isto tako zadovoljavaju uvjete interoperabilnosti kao i daljnjeg razvoja i/ili nadogradnje u budućnosti. Pritom će se pažnja posvetiti i odabiru implementatora te će se uz analize rizika i definiranje odgovarajućih mitigacijskih mjera voditi računa o izbjegavanju ovisnosti o određenom dobavljaču / pružatelju usluga (engl. vendor lock-in). U okviru redovitih izvješća o provedbi plana izvještavat će se o provedenim mjerama, a planirane mitigacijske mjere će se u skladu s postignutim rezultatima, trenutnim okolnostima i identificiranim rizicima sigurnosti redovito ažurirati.

Vezano za primjenu mjera iz „5G security toolbox“, HAKOM je kao nacionalni regulator izradio nacrt Pravilnika o načinu i rokovima provedbe mjera zaštite sigurnosti i cjelovitosti mreža i usluga koji je u pripremi za javnu raspravu. Tehničke mjere iz „5G security toolbox“ su na odgovarajući način inkorporirane u nacrt Pravilnika kao i djelomično određene strateške mjere. Vezano za moguću implementaciju procjene rizika dobavljača u tijeku su i dalje određeni razgovori na nacionalnoj razini. Stupanje na snagu ovog Pravilnika predviđeno je do kraja ljeta 2021.

C2.4. Unaprjeđenje upravljanja državnom imovinom

Priroda aktivnosti podkomponente C2.4. Unaprjeđenje upravljanja državnom imovinom direktno utječe na jačanje pretpostavki za sustavno, koordinirano i dugoročno održivo korporativno upravljanje, kao i upravljanje nefinancijskom imovinom, sukladno načelima odgovornosti, javnosti, ekonomičnosti i predvidljivosti, čime se pridonosi gospodarskom razvoju i fiskalnoj održivosti. Predložena podkomponenta pritom stavlja i naglasak na unaprjeđenje upravljačkih i nadzornih funkcija u pravnim osobama od posebnog interesa za Hrvatsku i ostvarenju razvojnih projekata i poticanja investicija, odnosno stavljanja državne imovine u funkciju razvoja gospodarstva.

Priroda aktivnosti podkomponente nema dakle direktan učinak u pogledu doprinosa u području procjene, identifikacije i rješavanja sigurnosnih rizika, niti generira negativne efekte za iste. Učinak bi se ocijenio kao indirektan obzirom na činjenicu da se implementacijom međunarodno priznatih smjernica za korporativno upravljanje jača odgovornost dionika procesa, profesionalnost upravljačkih tijela te transparentnost izvještavanja i objavljivanja podataka, čime se, uz provedbu projekta uvođenja sustava ranog upozoravanja na rizike u poslovanju (engl. *Early Warning System*) pridonosi minimiziranju sigurnosnih rizika u poslovanju.

C2.5. Moderno pravosuđe spremno za buduće izazove

U okviru ove podkomponente investicije će doprinositi strateškoj autonomiji Unije uz otvorenu ekonomiju te će biti u skladu s relevantnim zakonskim okvirom Hrvatske i EU za sigurnosna pitanja.

C2.6. Sprječavanje i suzbijanje korupcije

U okviru ove podkomponente investicije će doprinositi strateškoj autonomiji Unije uz otvorenu ekonomiju te će biti u skladu s relevantnim zakonskim okvirom Hrvatske i EU za sigurnosna pitanja.

C2.7. Jačanje fiskalnog okvira

Nije primjenjivo

C2.8. Jačanje okvira za sprječavanje pranja novca

Nije primjenjivo

C2.9. Jačanje okvira za javnu nabavu

Nije primjenjivo

6. Prekogranični i multinacionalni projekti

C2.1. Jačanje kapaciteta za izradu i provedbu javnih politika i projekata

Nije primjenjivo za ovu podkomponentu.

C2.2. Daljnje unaprjeđenje učinkovitosti javne uprave

U okviru ove podkomponente nisu planirani niti će se provoditi prekogranični i multinacionalni projekti.

C2.3. Digitalna transformacija društva i javne uprave

U okviru pojedinih investicija predložena je suradnja u višedržavnim projektima kako bi se ostvarile određene koristi u vidu razmjene iskustava, znanja i stručnih smjernica ključnih za implementaciju na razini pojedinih investicija ili u vidu konkretne suradnje na pojedinim povezanim projektima na razini EU-a. Potencijalna suradnja na povezanim projektima je identificirana, a detalji oko načina suradnje će se dodatno usuglasiti s potencijalnim partnerima prije provedbe samih investicija i reformi.

Potencijalna suradnja prepoznata je u okviru investicije C2.3. R3-I6 Projekt uvođenja digitalne osobne iskaznice gdje je moguće ostvariti izravnu korist od sudjelovanja u višedržavnim projektima. S obzirom na to da je šira primjena digitalne osobne iskaznice u skladu i sa Digitalnom agendom za Europu (DAE) te da njezina primjena nadilazi nacionalne granice, planira se suradnja i razmjena informacija u okviru višedržavnog projekta za provedbu europskog digitalnog identiteta koji će predložiti EK. Nadalje, u okviru predložene investicije C2.3. R2-I1 Uspostava središnjeg sustava interoperabilnosti provedba aktivnosti povezivanja Središnjeg sustava interoperabilnosti s TOOP tehničkim sustavom EK-a planirana je u suradnji sa Republikom Slovačkom, ali potencijalno i s drugim partnerima odnosno državama članicama te će se ta mogućnost dodatno istražiti u daljnjim fazama. Prilikom implementacije investicije C2.3. R3-I10 Izrada digitalne mobilne platforme koja će omogućiti građanima da na jednostavan i brz način pristupe i koriste usluge koje pružaju tijela javne uprave, prilikom analize postojećih rješenja na razini EU-a razmotrit će se i potencijalna suradnja s državama članicama u segmentu uvođenja europskog digitalnog identiteta koji će koristiti mobilne autorizacijske module. Na taj način, pravovremenom razmjenom informacija i iskustava te diseminacijom već postignutih rezultata doprinijet će se efikasnijoj provedbi samih investicija i mjera.

C2.4. Unaprjeđenje upravljanja državnom imovinom

Priroda aktivnosti podkomponente C2.4. Unaprjeđenje upravljanja državnom imovinom direktno utječe na jačanje pretpostavki za sustavno, koordinirano i dugoročno održivo korporativno upravljanje, kao i upravljanje nefinancijskom imovinom, sukladno načelima

odgovornosti, javnosti, ekonomičnosti i predvidljivosti, čime se pridonosi gospodarskom razvoju i fiskalnoj održivosti.

Priroda aktivnosti podkomponente ne generira negativne efekte u području ovog poglavlja, već ima indirektan učinak u pogledu doprinosa u području multinacionalnih projekata. U sklopu reforme C2.4. R5 Optimizacija upravljanja nekretninama u državnom vlasništvu planira se objava međunarodnih javnih poziva za realizaciju investicijskih projekata za koje bude stavljena na raspolaganje neaktivna državna imovina što potencijalno može rezultirati i ulaganjima stranih investitora.

C2.5. Moderno pravosuđe spremno za buduće izazove

U okviru ove podkomponente nisu planirani niti će se provoditi prekogranični i multinacionalni projekti.

C2.6. Sprječavanje i suzbijanje korupcije

U okviru ove podkomponente nisu planirani niti će se provoditi prekogranični i multinacionalni projekti.

C2.7. Jačanje fiskalnog okvira

Nije primjenjivo

C2.8. Jačanje okvira za sprječavanje pranja novca

Nije primjenjivo

C2.9. Jačanje okvira za javnu nabavu

Priroda planiranih aktivnosti ne zahtijeva suradnju s drugim zemljama. Aktivnosti imaju obilježja unaprijeđena nacionalnog okvira za provedbu postupaka javne nabave.

7. Zelena dimenzija komponente

C2.1. Jačanje kapaciteta za izradu i provedbu javnih politika i projekata

Jačanjem kapaciteta za pripremu i provedbu EU projekata, kroz osiguravanje financijske potpore korisnicima u cilju pripreme projektno-tehničke dokumentacije, stvorit će se dostatna zaliha spremnih projekata za financiranje u području zelene tranzicije, zajedničke RRF-u i Kohezijskoj politici 2021.-2027., a koja će istovremeno doprinijeti i zahtjevima tematske koncentracije EFRR-a 2021.-2027.

Kroz provedbeni mehanizam predložene reformske mjere (natječaj za financiranje izrade projektno-tehničke dokumentacije za pripremu projektnih prijava), inzistirat će se na projektima koji će se financirati u novom razdoblju u okviru cilja politike Pametna odnosno Zelena Europa te time osigurati doprinos ciljevima zelene tranzicije.

C2.2. Daljnje unaprjeđenje učinkovitosti javne uprave

Nije primjenjivo

C2.3. Digitalna transformacija društva i javne uprave

U okvir reforme digitalne tranzicije društva i gospodarstva predviđena su ulaganja u modernizaciju državne informacijske infrastrukture, uključujući prenamjenu/izgradnju energetski učinkovitog podatkovnog centra. Dodatno, mjerom integracije temeljnih registara kao preduvjeta razvoja kompletnih online usluga i mjerom povezivosti u svim dijelovima Hrvatske građanima i poslovnim subjektima omogućava se pristup digitalnim javnim uslugama bez potrebe fizičkog dolaska u tijela javne uprave čime se smanjuje emisija stakleničkih plinova.

Konsolidacijom sustava na CDU cloud značajno se smanjuje potrošnja električne energije, a time i zagađenje okoliša i utjecaj na klimatske promjene. Značajno se tehnološki unapređuje usluga i eliminiraju sustavi koji se preklapaju što rezultira nižim troškom finalnog servisa sa značajnim unapređenjem kvalitete usluge. Svaki servis udomljen na CDU infrastrukturi podliježe jedinstvenim sigurnosnim standardima te se time značajno poboljšava zaštita od cyber kriminala. Usluge u oblaku kroz „security by design“ pristup kibernetičkoj sigurnosti preduvjet su za minimiziranje troškova i maksimalno umanjenje rizika, ali i jamstvo primjene europskih standarda u pogledu sigurnosti, zaštite podataka i zaštite krajnjih korisnika.

Digitalne tehnologije prepoznate su kao ključne za postizanje ciljeva Europskog zelenog plana u različitim sektorima, stoga će Hrvatska ulagati u izgradnju elektroničkih komunikacijskih mreža i infrastrukture vrlo velikog kapaciteta kao preduvjeta za razvoj 5G mreža, što je ključan preduvjet za digitalnu transformaciju u svrhu ekološke tranzicije i ostvarenje ciljeva održivog razvoja i ciljeva Europskog zelenog plana. Za ostvarivanje ciljeva Europskog zelenog plana, odnosno klimatske neutralnosti do 2050. potrebno je zajedničko djelovanje svih sektora gospodarstva. Sektor elektroničkih komunikacija svoju odgovornost vidi u ulaganju u tehnologije prihvatljive za okoliš i poticanju inovacija kako bi se smanjio ugljikov otisak do njegove potpune neutralnosti do 2030. godine. Industrija elektroničkih komunikacija, iako nije veliki onečišćivač, veliki je potrošač električne energije. Ulaganjem u napredne sustave hlađenja uključujući i na baznim postajama pokretnih elektroničkih komunikacija, kojima se smanjuje potrošnja klimatizacijskih uređaja, i u solare te vjetroturbine za napajanje baznih postaja postiže se značajno smanjenje ugljikovog otiska. Uvođenje novih tehnologija omogućit će sveobuhvatne nove aplikacije i poslovne modele, kao što su virtualna stvarnost, razvoj umjetne inteligencije, računalstva u oblaku i interneta stvari, čime se može ubrzati i povećati učinak politika za suočavanje s klimatskim promjenama i zaštitu okoliša.

Sukladno Uredbi (EU) 2020/852 od 18. lipnja 2020. o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088, tzv. Uredba o taksonomiji, mjere unutar komponente „Tržište rada i socijalna sigurnost“ poštuju načelo „ne nanose značajnu štetu“ („do not significant harm principle“) nijednom okolišnom cilju.

Tijekom provedbe svih aktivnosti projekta Modernizacija IKT podrške HZMO-a (eHZMO) voditi će se računa i nastojati da se što je više moguće aktivnosti odvijaju elektronskim putem. Ovo se prije svega odnosi na izbjegavanje potrebe tiskanja (ispisa) materijala koji se koriste u sklopu projekta, te na edukaciju 425 zaposlenika na temu održivog razvoja.

Sve aktivnosti projekta Digitalizacije arhive HZMO-a (eArhiva) doprinose smanjenju korištenja papirnate građe i njezinog umnažanja te će se kao rezultat projekta zacijelo smanjiti količine papira koji su u opticaju tijekom poslovnih procesa HZMO-a. Digitalizacija poslovanja i uspostava digitalne arhive doprinosi smanjenju ekološkog otiska, smanjenju troškova prijevoza građe s lokacije na lokaciju, uštedi energije i smanjenju emisije CO2. Projekt doprinosi području održivog razvoja budući će se dio promotivnih materijala koji će se nabaviti u okviru projekta

biti izrađeni od materijala koji se recikliraju. U okviru edukativnih aktivnosti za operativnu razinu i trenere bit će radionica na temu održivog razvoja, učinkovitosti resursa i potrebi odgovornog ponašanja prema okolišu, a sve u kontekstu digitalizacije građe koja se provodi kroz projekt.

C2.4. Unaprjeđenje upravljanja državnom imovinom

Potkomponenta C2.4. svojim ciljevima stavlja naglasak na unaprjeđenje upravljačkih i nadzornih funkcija u pravnim osobama od posebnog interesa za Hrvatsku i ostvarenju razvojnih projekata i poticanja investicija, odnosno stavljanja državne imovine u funkciju razvoja gospodarstva, pri čemu predložene reforme nemaju direktan učinak na okolišne ciljeve, niti reforme imaju negativnih utjecaja na okoliš.

Predložena reforma C2.4. R5 može međutim imati indirektan učinak na okolišne ciljeve u dijelu stavljanja imovine u funkciju razvoja gospodarstva odnosno u dijelu aktivacije neiskorištene državne imovine putem osnivanja prava građenja, no prilikom istog posebnim propisima je osigurano da projekti ne štete okolišnim ciljevima. Navedeni propisi su usklađeni s pravnim poretkom EU, u iste su ugrađene direktive i uredbe EU.

Naime, u skladu s odredbama Zakona o upravljanju državnom imovinom MPGI može osnovati i pravo građenja u svrhu izgradnje objekata za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije ako se navedeni objekti grade na nekretnini iz članka 3. Zakona u korist investitora koji je kao najpovoljniji ponuditelj izabran u postupku javnog natječaja za proizvođača električne energije iz obnovljivih izvora energije provedenog od strane drugog nadležnog tijela. Da bi se sklopio ugovor o osnivanju prava građenja potrebno je da investitor dostavi građevinsku/lokacijsku dozvolu u skladu sa Zakonom o prostornom uređenju, odnosno Zakonom o gradnji i Zakonom o zaštiti okoliša te drugim propisima. Time se osigurava poštivanje načela da se zahvatom ne šteti okolišnim cijevima. Zakonom o prostornom uređenju i Zakonom o gradnji osigurava se primjena zaštite okoliša na svim razinama prostornog planiranja i donošenja dokumentacije kojom se odobrava građenje te nadzor i odgovornost investitora. Zakonom o zaštiti okoliša propisane su mjere koje isto tako osiguravaju primjenu ovog načela – procjena utjecaja zahvata na okoliš, okolišna dozvola, elaborat zaštite okoliša, praćenje stanja okoliša, odredbe o odgovornosti za štetu u okolišu, odredbe o upravnom i inspekcijskom nadzoru. Zakonom o zaštiti prirode propisane su mjere za zaštitu prirodnih dobara i prostora kojima se zabranjuje korištenje prirodnih dobara na način koji bi štetio okolišu (čl. 19. štite se geološke, hidrogeološke, geomorfološke vrijednosti, divlje vrste i staništa, bioraznolikost, krajobrazna raznolikost i georaznolikost), ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu, posebne mjere za zahvate u zaštićenim područjima (odobrenja). Zakonom o šumama propisano je ograničenje mogućnosti gradnje u šumi i šumskom zemljištu te blizini istih, ishođenje posebnih uvjeta gradnje u skladu s propisanim uvjetima zaštite, dok su Zakonom o vodama propisana ograničenja za gradnju, vodopravni uvjeti, vodopravna potvrda.

Zaključno, s obzirom na to da u Hrvatskoj postoje pravni instrumenti provjere da prilikom svakog zahvata u prostoru ne dođe do kršenja propisa kojima se štiti priroda i okoliš, a koji su usklađeni s pravom EU, prilikom osnivanja prava građenja ne bi trebalo doći do kršenja načela DNSH.

C2.5. Moderno pravosuđe spremno za buduće izazove

Planiranim investicijama uz povećanje ekonomično i učinkovitosti u radu, podići će se energetska razina te postići uštede u potrošnji energije i smanjenje emisije CO2, a što bi

značajno doprinijelo zelenoj tranziciji. Ta će ulaganja također pridonijeti učinkovitijem funkcioniranju pravosudnih tijela, većoj dostupnosti pravosudnog sustava te boljoj usluzi za krajnje korisnike i poduzetnike.

C2.6. Sprječavanje i suzbijanje korupcije

Nije primjenjivo

C2.7. Jačanje fiskalnog okvira

Nije primjenjivo

C2.8. Jačanje okvira za sprječavanje pranja novca

Nije primjenjivo

C2.9. Jačanje okvira za javnu nabavu

Nije primjenjivo

8. Digitalna dimenzija komponente

C2.1. Jačanje kapaciteta za izradu i provedbu javnih politika i projekata

Jačanjem kapaciteta za pripremu i provedbu EU projekata, kroz osiguravanje pomoći korisnicima u pripremi projektno-tehničke dokumentacije, stvorit će se dostatna zaliha spremnih projekata u području digitalne tranzicije, zajedničke RRF-u i Kohezijskoj politici 2021.-2027., a koja će istovremeno doprinijeti i zahtjevima tematske koncentracije EFRR-a 2021.-2027.

Kroz provedbeni mehanizam predložene reformske mjere (natječaj za financiranje izrade projektno-tehničke dokumentacije za pripremu projektnih prijava), inzistirat će se na projektima, koji će se financirati u novom razdoblju u okviru cilja politike Pametna odnosno Zelena Europa te time osigurati doprinos ciljevima digitalne tranzicije.

Kroz digitalizaciju procesa povećat će se produktivnost i transparentnost procesa pripreme, praćenja i vrednovanja javnih politika u Hrvatskoj.

C2.2. Daljnje unaprjeđenje učinkovitosti javne uprave

Kontinuiranom nadogradnjom infrastrukture na državnim servisima u javnoj upravi stječu se preduvjeti za učinkovito obavljanje svih predviđenih funkcija uz istovremeno smanjenje Ukupnog troška nabave te povećanje interoperabilnosti i stvaranje preduvjeta za korištenje poslovne inteligencije nad objedinjenim skupom podataka.

Investicije, alati i servisi, koji su usmjereni na digitalnu tranziciju i planirani u javnoj upravi usmjereni su na daljnje osiguranje temeljnih prava i demokratskih vrijednosti, participaciji svih dionika, razvoju digitalnih kompetencija, daljnjem povezivanju i interoperabilnosti te korisnički usmjerenim i otpornim IT sustavima. Investcije su usmjerene kako na interne poslovne procese i reorganizaciju poslovanja (upravljanje ljudskim potencijalima i omogućavanje hibridnog radnog mjesta, arhiv, razvoj digitalnih kompetencija) tako i na procese za korisnike (e-usluge

države, lokalne samouprave i pravosudnog sustava,), a što će u konačnici omogućiti digitalnu transformaciju.

C2.3. Digitalna transformacija društva i javne uprave

Reforma, mjere te investicije predložene u okviru podkomponente Digitalna transformacija društva i javne uprave usmjerene su na osiguravanje pretpostavki za koherentniji, koordiniraniji i ekonomičniji razvoj digitalnih javnih usluga usmjerenih na korisnike te njihove potrebe, u skladu s prioritetima EU strategije Shaping Europe's digital future. Mjerama se podržava razvoj kompletnih i kompleksnih javnih usluga u skladu s načelima interoperabilnosti Europskog okvira interoperabilnosti i načelom samo jednom (OOP) iz Tallinske deklaracije. Ukupna procijenjena vrijednost reforme iznosi gotovo 27% ukupne alokacije za Hrvatsku.

Ulaganja u mreže vrlo velikog kapaciteta, posebno izgradnje svjetlovodne infrastrukture kao preduvjeta za uvođenje 5G, imaju važne učinke prelijevanja na konkurentnost u svim sektorima društva i gospodarstva te za javnu upravu. Mjerama će se odgovorit na nove zahtjevne ciljeve iz Komunikacije EK „Povezivošću do konkurentnog jedinstvenog digitalnog tržišta – Ususret europskom gigabitnom društvu“ i Akcijskog plana „5G za Europu“, kojima se potiče razvoj širokopojasnog pristupa i mreža vrlo velikog kapaciteta, koje omogućuju gigabitnu povezivost s ciljem transformacije jedinstvenog digitalnog tržišta prema gigabitnom društvu i razvoju 5G mreža, a koje države članice EU trebaju ostvariti do 2025. godine.

Uspostava sustava vaučera za obrazovanje zaposlenih i nezaposlenih osoba razvit će se u obliku aplikativnog rješenja. Na taj način će se izravno doprinijeti razvoju dostupnih e-servisa građanima te će biti olakšano uključivanje u programe obrazovanja odraslih. Također, projektom (eHZZ) digitalizirat će se i informatizirati procesi koji će omogućiti brže i kvalitetnije poslovanje HZZ-a kao i učinkovitiji rad s korisnicima kako bi se pružila tehnološki napredna i učinkovita usluga.

Kroz projekt Modernizacija IKT podrške HZMO-a (eHZMO), HZMO će implementiranjem novih informacijskih i komunikacijskih tehnologija povećati vlastitu učinkovitost i djelotvornost, te povećati razinu kvalitete usluga svojim korisnicima. Navedenim projektom doprinijeti će se jačanju kapaciteta institucija na tržištu rada radi poboljšanja opsega, kvalitete i prilagodljivosti pruženih usluga, koje razvijaju nove usluge, ulažu u opremu i informatičke aplikacije, kao i informativne aktivnosti. Aktivnostima će se osigurati veća transparentnost i dostupnost podataka i za potrebe HZMO-a kao institucije i za potrebe javnosti (korisnika HZMO usluga).

Projektom Digitalizacije arhive Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (eArhiva) će se uvesti sustav za upravljanje digitalnom arhivom, te skenirati i indeksirati arhivska građa. Time se nastavlja proces daljnje digitalne transformacije HZMO-a kao i daljnje ulaganje u unaprjeđenje digitalnih usluga i poslovanja. Projekt će doprinijeti racionalizaciji troškova i povećanju učinkovitosti rada HZMO-a, te dostupnosti i kvaliteti usluga prema korisnicima.

Ulaganjem u daljnji razvoj i nadogradnju informacijske infrastrukture u sustavu socijalne skrbi povećat će se učinkovitost i transparentnost sustava socijalne skrbi a unaprijedit će se i kvaliteta života građana. Digitalizacijom sustava i povezivanjem centara za socijalnu skrb i pružatelja socijalnih usluga namjerava se osigurati razmjenu podataka, efikasnije pružanje i bolja kontrolu troškova socijalnih usluga, što je u skladu su sa CSR-om za Hrvatsku i zaključcima Vijeća Europe o oblikovanju digitalne budućnosti Europe.

C2.4. Unaprjeđenje upravljanja državnom imovinom

U domeni jačanja korporativnog upravljanja u javnom sektoru u Hrvatskoj, a koje se tiče reformi C2.4. R2 i R3, zadnjih je godina poduzet niz koraka kako bi se ojačala uloga države kao vlasnika poduzeća. Jedan od koraka bio je i uspješno implementiran unificirani sustav planiranja i izvještavanja, koji primjenjuju sve pravne osobe od posebnog interesa, kao i državna poduzeća u portfelju CERP-a, a što je u skladu s više službenih preporuka OECD-a za korporativno upravljanje državnim poduzećima u Hrvatskoj - da se osigura transparentnost i da se poboljša izvještavanje koje u konačnici doprinosi boljoj informiranosti vlasnika i trećih zainteresiranih strana. Spomenuti sustav planiranja i praćenja potrebno je programski dograditi te se u dijelu potkomponente C2.3. Digitalna transformacija društva i javne uprave, predviđa investicija koja se tiče unapređenja unificiranog sustava planiranja i izvještavanja kroz digitalizaciju, a u sklopu koje je predviđena provedba projekta Implementacije business inteligence (BI) sustava praćenja poslovanja pravnih osoba od posebnog interesa za Hrvatsku, a kojim se planira dodatno unaprijediti sustav ranog upozoravanja na rizike u poslovanju kroz softversku podršku.

C2.5. Moderno pravosuđe spremno za buduće izazove

Kontinuiranom nadogradnjom infrastrukture na državnim servisima u pravosudnom sustavu stječu se preduvjeti za učinkovito obavljanje svih predviđenih funkcija uz istovremeno smanjenje ukupnog troška nabave te povećanje interoperabilnosti i stvaranje preduvjeta za korištenje poslovne inteligencije nad objedinjenim skupom podataka.

Investicije, alati i servisi, koji su usmjereni na digitalnu tranziciju i planirani u pravosuđu usmjereni su na daljnje osiguranje temeljnih prava i demokratskih vrijednosti, participaciji svih dionika, razvoju digitalnih kompetencija, daljnjem povezivanju i interoperabilnosti te korisnički usmjerenim i otpornim IT sustavima. Investcije su usmjerene kako na interne poslovne procese i reorganizaciju poslovanja (upravljanje ljudskim potencijalima i omogućavanje hibridnog radnog mjesta, arhiv, razvoj digitalnih kompetencija), kao i procese za korisnike (pravosudnog sustava, digitalni asistent u pravosuđu te digitalizacija zemljišno-knjižnih i katastarskih podataka), a što će u konačnici omogućiti digitalnu transformaciju.

C2.6. Sprječavanje i suzbijanje korupcije

Kontinuiranom nadogradnjom elektroničke infrastrukture stječu se preduvjeti za učinkovito obavljanje svih predviđenih funkcija uz istovremeno smanjenje ukupnog troška nabave te povećanje interoperabilnosti i stvaranje preduvjeta za korištenje poslovne inteligencije nad objedinjenim skupom podataka.

Investicije, alati i servisi, koji su usmjereni na digitalnu tranziciju i planirani u javnoj upravi te za borbu protiv korupcije usmjereni su na daljnje osiguranje temeljnih prava i demokratskih vrijednosti, participaciji svih dionika, razvoju digitalnih kompetencija, daljnjem povezivanju i interoperabilnosti te korisnički usmjerenim i otpornim IT sustavima. Investcije su usmjerene kako na interne poslovne procese i reorganizaciju poslovanja (primjerice, Proces informatizacije Povjerenstva je znatno unaprijedio organizaciju rada, ekonomičnost i učinkovitost te je osigurana pravodobna provjera ispunjavanja obveza dužnosnika sukladno Zakonu o sprječavanju sukoba interesa. Dužnosnicima je olakšano ispunjavanje izvješća o imovinskom stanju, znatno je povećana razina zaštite i sigurnosti dužnosnika od zlouporabe njihova identiteta, kao i od lažnog podnošenja podataka Povjerenstvu; osigurana je brža objava

podataka iz izvješća na internetskim stranicama Povjerenstva, uz veću zaštitu i sigurnost da su oni podaci koji su učinjeni javno dostupnima prikazani upravo u onom sadržaju kako je to sam dužnosnik i naveo. Uporabom elektroničkog načina za upućivanje i dostavu određenih pismena povećala se ekonomičnost postupanja i brzina dostave pismena te se ostvarila ušteda na materijalnim troškovima Povjerenstva. Također, planira se obnoviti, digitalizirati i opremiti pametnom tehnologijom prostore za rad PN USKOK-a na nacionalnoj i regionalnim razinama), a što će u konačnici omogućiti digitalnu transformaciju.

C2.7. Jačanje fiskalnog okvira

Nije primjenjivo

C2.8. Jačanje okvira za sprječavanje pranja novca

Nije primjenjivo

C2.9. Jačanje okvira za javnu nabavu

Digitalizacija javne nabave ključna je za smanjenje administrativnog opterećenja gospodarskih subjekata i provedbe načela „samo jednom".

9. Načelo „Ne nanosi značajnu štetu"

C2.1. Jačanje kapaciteta za izradu i provedbu javnih politika i projekata

Mjere nemaju ili imaju beznačajni predvidljivi utjecaj na okolišni cilj povezan s izravnim i primarnim neizravnim učincima mjere tijekom njenog životnog ciklusa, s obzirom na njezinu prirodu, te se kao takva podkomponenta smatra usklađenom s DNSH za relevantni cilj.

C2.2. Daljnje unaprjeđenje učinkovitosti javne uprave

Ova podkomponenta je u skladu s okolišnim ciljevima definiranim u članku 17. Uredbe EU o taksonomiji te u cijelosti neće nanositi štetu u bilo kojem od šest definiranih ciljeva. Planirana ulaganja u projekte koji će se financirati iz mehanizma moraju biti u skladu s relevantnom nacionalnom i europskom regulativnom o očuvanja okoliša te energetskoj učinkovitosti. Ovo je područje posebno regulirano Zakonom o zaštiti okoliša te Uredbom o procjeni utjecaja zahvata na okoliš kojima su propisane procedure kojima se procjenjuje utjecaj projekta na okoliš, uvjeti i mjere koje je potrebno poduzeti kako bi se smanjila šteta prilikom njihove provedbe te koji onemogućuju zahvate potencijalno štetne po okoliš. Planirane investicije koje će doprinositi provedbi reformama morati će za bilo koji tip zahvata u okolišu provoditi procjenu utjecaja na okoliš ako je to potrebno, odnosno dostaviti odgovarajuće mišljenje nadležnog ministarstva ako ista nije potrebna.

C2.3. Digitalna transformacija društva i javne uprave

Kao što je ranije navedeno, ciljevi provedbe digitalne tranzicije društva i hrvatskog gospodarstva usmjereni su na povećanje učinkovitost i transparentnost rada tijela javnog sektora, uspostavu upravljačke i koordinacijske strukture za planiranje i provedbu digitalne transformacije društva i javne uprave te osiguranje tijelima javne uprave dostupnost alata i

tehnologija potrebnih za razvoj ekonomičnijih i kvalitetnijih digitalnih usluga usklađenih s potrebama njihovih korisnika.

Sukladno navedenim ciljevima, investicije predviđene u okviru ove komponente mahom se odnose na razvoj digitalnih tehnologija, rješenja i infrastrukture te razvoj novih digitalnih poslovnih modela.

Priroda investicija stoga je takva da, uzimajući u obzir izravne i primarne neizravne učinke tijekom njihova životnog ciklusa, ili nemaju predvidivi učinak na sve okolišne ciljeve ili je taj učinak neznatan.

Kako su mjere i aktivnosti primarno usmjerene na uspostavu novih digitalnih tehnologija koje su prepoznate kao ključne za postizanje ciljeva Europskog zelenog plana, niti jedna od investicija ne utječe na povećanje emisije stakleničkih plinova. Također, predloženim se reformama i investicijama podupire cilj u području klimatskih promjena s obzirom na to da iste ne dovode do povećanog štetnog učinka trenutačne klime i očekivane buduće klime na djelatnosti ili na ljude, prirodu ili imovinu. Nadalje, ne postoje povezani degradacijski rizici koji mogu dovesti do zagađenja vode, zraka ili tla, a same investicije nisu neučinkovite kad je u pitanju uporaba materijala i/ili prirodnih resursa, niti štete zaštiti i obnovi bioraznolikosti i ekosustava.

Tijekom implementacije investicija, primarno kroz odabir digitalnih rješenja, tehnologija i infrastrukture te kreiranje novih poslovnih modela i procesa digitalne transformacije, osigurat će se odgovarajući mehanizmi za poštivanje DNSH principa.

C2.4. Unaprjeđenje upravljanja državnom imovinom

Podkomponenta C2.4. Unaprjeđenje upravljanja državnom imovinom svojim ciljevima stavlja naglasak na unaprjeđenje korporativnog upravljanja u pravnim osobama od posebnog interesa za Hrvatsku i poduzećima u većinskom vlasništvu središnje države te na ostvarenje razvojnih projekata i poticanja investicija, odnosno stavljanje državne imovine u funkciju razvoja gospodarstva, pri čemu predložene reforme nemaju direktan učinak na okolišne ciljeve kako su definirani u članku 17. Uredbe EU o taksonomiji, niti reforme imaju negativnih utjecaja na okoliš.

C2.5. Moderno pravosuđe spremno za buduće izazove

Ova podkomponenta je u skladu s okolišnim ciljevima definiranim u članku 17. Uredbe EU o taksonomiji te u cijelosti neće nanositi štetu u bilo kojem od šest definiranih ciljeva. Planirana ulaganja u projekte koji će se financirati iz mehanizma moraju biti u skladu s relevantnom nacionalnom i europskom regulativnom o očuvanja okoliša te energetskoj učinkovitosti.

Ovo je područje posebno regulirano Zakonom o zaštiti okoliša te Uredbom o procjeni utjecaja zahvata na okoliš kojima su propisane procedure kojima se procjenjuje utjecaj projekta na okoliš, uvjeti i mjere koje je potrebno poduzeti kako bi se smanjila šteta prilikom njihove provedbe te koji onemogućuju zahvate potencijalno štetne po okoliš. Planirane investicije koje će doprinositi provedbi reformama morati će za bilo koji tip zahvata u okolišu provoditi procjenu utjecaja na okoliš ako je to potrebno, odnosno dostaviti odgovarajuće mišljenje nadležnog ministarstva ako ista nije potrebna.

C2.6. Sprječavanje i suzbijanje korupcije

Ova podkomponenta je u skladu s okolišnim ciljevima definiranim u članku 17. Uredbe EU o taksonomiji te u cijelosti neće nanositi štetu u bilo kojem od šest definiranih ciljeva. Planirana

ulaganja u projekte koji će se financirati iz mehanizma moraju biti u skladu s relevantnom nacionalnom i europskom regulativnom o očuvanja okoliša te energetskoj učinkovitosti.

Ovo je područje posebno regulirano Zakonom o zaštiti okoliša te Uredbom o procjeni utjecaja zahvata na okoliš kojima su propisane procedure kojima se procjenjuje utjecaj projekta na okoliš, uvjeti i mjere koje je potrebno poduzeti kako bi se smanjila šteta prilikom njihove provedbe te koji onemogućuju zahvate potencijalno štetne po okoliš. Planirani investicije koje će doprinositi provedbi reformama morati će za bilo koji tip zahvata u okolišu provoditi procjenu utjecaja na okoliš ako je to potrebno, odnosno dostaviti odgovarajuće mišljenje nadležnog ministarstva ako ista nije potrebna.

C2.7. Jačanje fiskalnog okvira

Mjere koje će se provoditi u okviru ove podkomponente u skladu su s okolišnim ciljevima definiranim u članku 17. Uredbe EU o taksonomiji te su kao takve usklađene s načelom nenanošenja bitne štete.

C2.8. Jačanje okvira za sprječavanje pranja novca

Mjere koje će se provoditi u okviru ove podkomponente u skladu su s okolišnim ciljevima definiranim u članku 17. Uredbe EU o taksonomiji te su kao takve usklađene s načelom nenanošenja bitne štete.

C2.9. Jačanje okvira za javnu nabavu

Aktivnosti nemaju ili ima beznačajni predvidljivi utjecaj na okolišni cilj koji se odnosi na izravne i primarne neizravne učinke mjere tijekom njezinog životnog ciklusa, s obzirom na njezinu prirodu, i kao takva smatra se usklađenom s DNSH.

10. Ključne točke provedbe reforme i investicija

C2.1. Jačanje kapaciteta za izradu i provedbu javnih politika i projekata

(a) Kvalitativni pokazatelji

do kraja 4Q/2022., usvojene izmjene i dopune Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem RH	**C2.1. R1**
do kraja 4Q/2023., usvojene izmjene i dopune Zakona o procjeni učinaka propisa	**C2.1. R1**
do kraja 4Q/2021., usvojen nacrt prijedloga Zakona o institucionalnom okviru za EU fondove u Hrvatskoj u Hrvatskom Saboru	**C2.1. R2**
do kraja 2Q/2021., usvojena Odluka o tijelima u sustavu provedbe NPOO-a	**C2.1.R2**
do kraja 4Q/2021., izrađena analiza radne opterećenosti za institucije uključene u pojedine sustave upravljanja i kontrole uzimajući u obzir i opterećenje koje proizlazi iz RRF-a	**C2.1. R2**
do kraja 3Q/2021., stupanje na snagu novog Statuta ARPA-e	**C2.1 R2**

(b) Kvantitativni pokazatelji	
do kraja 4Q/2025., korištenjem metodologije standardnog modela troškova (SCM) smanjuje se najmanje 20% administrativnog tereta koji izravno utječe na građane, kroz digitalizaciju i pojednostavljenje postupaka	**C2.1. R1**
do kraja 4Q/2025., svi mapirani poslovni procesi u području strateškog planiranja i procjene učinaka propisa su digitalizirani	**C2.1. R1-I1**
do kraja 4Q/2024., 10 edukacijskih modula za strateško planiranje i bolju regulaciju je dostupno za nacionalnu, reginalnu i lokalnu razinu	**C2.1.R1-I2**
do kraja 4Q/2025., više od 900 službenika educirano o strateškom planiranju i boljoj regulaciji na nacionaloj, regionalnoj i lokalnoj razini	**C2.1. R1-I2**
do 4Q/2022., dodijelit će se 6.370.695 EUR kroz odluke o financiranju za izradu projektne tehničke dokumentacije, koju su pripremila ministarstva, nacionalne agencije i lokalne i regionalne vlasti za potporu zelenoj i digitalnoj tranziciji	**C2.1. R2-I1**
do 4Q/2025., najmanje 100 projekata koje su pripremila ministarstva, nacionalne agencije i lokalne i regionalne vlasti za potporu zelenim i digitalnim prijelazima dobit će potporu za izradu projektne tehničke dokumentacije	**C2.1. R2-I1**

C2.2. Daljnje unapređenje učinkovitosti javne uprave

(a) Kvalitativni pokazatelji	
do kraja 1Q/2022., izmijenjen zakonodavni okvir za poticanje dobrovoljnog funkcionalnog odnosno stvarnog spajanja JLS i donošenje Odluke Vlade o kriterijima za dodjelu fiskalnih poticaja za dobrovoljno funkcionalno odnosno stvarno spajanje (objava u NN)	**C2.2. R4**
do 2Q/2025., aktivacija mehanizma podrške za dobrovoljna funkcionalna i stvarna povezivanja te uspostava cjelovitog sustava podrške funkcionalnom i stvarnom povezivanju jedinica, uz osiguranje dostatnih sredstava u državnom proračunu za financijsko poticanje stvarnog spajanja minimalno 20% JLS-ova, odnosno funkcionalnog spajanja minimalno 40% JLS-ova tijekom razdoblja do 2026. godine.	**C2.2. R4**
do kraja 2Q/2023., stupanje na snagu zakonodavnog okvira za centralizirani sustav odabira državnih službenika. Izmjenama će se utvrditi potrebne kvalifikacije državnih službenika i omogućiti postupak odabira na temelju kompetencija, postavljanjem uvjeta potrebnih za zapošljavanje najkompetentnijih kandidata, uzimajući u obzir rezultate pregleda radnih mjesta u cijeloj upravi na temelju kompetencijskog okvira (objave u NN)	**C2.2. R1**
do kraja 4Q/2023., stupanje na snagu Zakona o plaćama u državnoj upravi i javnim službama te propisa za vertikalnu i horizontalnu mobilnost službenika u javnoj upravi (objava u NN)	**C2.2. R2-I1**
do kraja 4Q/2023., uspostavljena e-usluga e-konzervatorska podloga	**C2.2. R3-I1**
do kraja 2Q/2024., uspostavljen nacionalni arhivski informacijski sustav	**C2.2. R3-I2**

(b) Kvantitativni pokazatelji	
do kraja 4Q/2024., 100% novih, stalno zaposlenih državnih službenika u državnim tijelima zapošljava se isključivo kroz novi, centralizirani, digitalizirani i standardizirani sustav odabira i zapošljavanja, dostupan putem novorazvijene IT platforme	**C2.2. R1-I1**
do kraja 4Q/2022., 100% službenika svih javnih institucija koji imaju obvezu polaganja državnog ispita digitalno polažu državni ispit, na temelju novog modela ispita.	**C2.2. R1-I2**
do kraja 2Q/2024., uspostavljeno 9 novih funkcionalnosti (e-aplikacija) u okviru HRM sustava / RegZap – Cop	**C2.2. R2-I1**
do kraja 3Q/2023., najmanje 20% državnih službenika radi u smartworking modelu	**C2.2. R2-I2**
do kraja 3Q/2023., najmanje 60% državnih službenika educirano u smartworking metodi rada	**C2.2. R2-I2**
do kraja 2Q/2026., izrađeno 60 javno dostupnih konzervatorskih podloga	**C2.2. R3-I1**
do kraja 2Q/2026., 600 stvaratelja gradiva koristi arhivski informacijski sustav	**C.2.2. R3-I2**
do 2Q/2025., uspostavljen sveobuhvatni mehanizam kompenzacije za funkcionalna/stvarna spajanja JLS	**C.2.2. R4-I1**

C2.3. Digitalna transformacija društva i javne uprave

(a) Kvalitativni pokazatelji	
Do kraja 4Q/2022., stupanje na snagu Strategije digitalne Hrvatske, za definiranje strateških ciljeva i prioriteta u sljedećim područjima digitalne tranzicije gospodarstva; digitalizacija javne uprave i pravosuđa; razvoj širokopojasnih elektroničkih komunikacijskih mreža; razvoj digitalnih kompetencija i digitalnih poslova	**C2.3. R1**
do kraja 4Q/2022., Središnji nacionalni portal interoperabilnosti koji pruža katalog svih usluga i Data Lake i Data Warehouse (DWH) platforma operativni su i u upotrebi	**C2.3. R2**
do kraja 1Q/2024., provedena javna preventivna kampanja o pojavnim oblicima kibernetičkog kriminala i mjerama prevencije i zaštite	**C2.3. R3-I2**
do kraja 4Q/2023., proveden Pilot projekt za test opterećenja sustava – simulacija "cyber dependent" i "cyber enabled" kaznenih dijela	**C2.3. R3-I2**
do kraja 4Q/2023., uspostavljena platforma i jedinstveni kontakt centar za građane i poslovni sektor	**C2.3. R3-I3**
do kraja 2Q/2023., Centralni zdravstveni informacijski sustav Republike Hrvatske operativan je za uporabu u državnom oblaku (CDU)	**C2.3. R3-I4**
do kraja 4Q/2024., uspostavljen jezgreni dio mreže DII	**C2.3. R3-I6**
do kraja 4Q/2025., uspostavljeni emoduli	**C2.3. R3-I7**

do kraja 4Q/2024., unificirane procedure izrade prostornih planova RH u digitalnom obliku	**C2.3. R3-I7**
do kraja 3Q/2023., uspostavljena kompletna nova platforma javne nabave (Faza I. i Faza II.) i uspostavljena mobilna aplikacija	**C2.3. R3-I9**
do kraja 2Q/2026., digitalizacija i informatizacija HZZ-a je u završena. Sustavi su u produkciji.	**C2.3. R3-I10**
do kraja 2Q/2026., implementiran novi informacijski sustav porezne uprave kao baza za digitalnu transformaciju porezne uprave	**C2.3. R3-I13**
do kraja 4Q/2024., novi sustav za registraciju elektroničkih računa u Poreznoj upravi za sve korisnike (B2B modela i obveznika javne nabave) i napredno online porezno knjigovodstvo u PDV-u je operativan i spreman za upotrebu	**C2.3. R3-I14**
do kraja 2Q/2022., izrađen prijedlog optimizacije procesa izdavanja dozvola i izrađen Pravilnik o načinu prikaza elektroničke komunikacijske infrastrukture u prostornim planovima	**C2.3. R4**
do kraja 3Q/2023., sklopljeni ugovori o dodjeli bespovratnih sredstava	**C2.3. R4-I1**
do kraja 1Q/2023., potpisan ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava	**C2.3. R4-I2**
(b) Kvantitativni pokazatelji	
do kraja 4Q/2023., 21 usluga Uredbe o jedinstvenom digitalnom pristupniku integrirana je u središnji sustav interoperabilnosti i operativna je za upotrebu	**C2.3. R2-I1**
do kraja 2Q/2026., 450 novih korisnika integriranih u Centar dijeljenih usluga	**C2.3. R3**
do kraja 4Q/2022., 6 novih funkcionalnosti operativno je u državnom oblaku (CDU) i dostupno korisnicima	**C2.3. R3-I1**
do kraja 4Q/2023., uspostavljanje IDP-a i sustava za mobilno potpisivanje i aplikacije i izdavanje certifikata za udaljeni kvalificirani el. potpis	**C2.3. R3-I5**
do kraja 4Q/2025., 100 korisnika spojeno na mrežu državne informacijske infrastrukture	**C2.3. R3-I6**
do kraja 4Q/2024., 20 eServisa integrirano je u mobilnu platformu i operativno za upotrebu	**C2.3. R3-I8**
do kraja 4Q/2023., uspostavljen sustav za upravljanje digitalnim identitetom. Sustav je u produkciji. Uspostavljen sustav za upravljanje ljudskim potencijalima. Sustav je u produkciji.	**C2.3. R3-I10**
do kraja 2Q/2026., informacijski sustav i osnovni poslovni procesi Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (HZMO) su operativni	**C2.3. R3-I11**
do kraja 2Q/2022., Sustav za upravljanje digitalnom arhivom je operativan	**C2.3. R3-I12**
do kraja 2Q/2026., 50 milijuna stranica iz nacionalne arhive je skenirao i indeksirano u novoj Digitalnoj arhivi	**C2.3. R3-I12**
do kraja 2Q/2026., 80% postojećih postupaka utvrđivanja i naplate poreza provodi se putem novog moderniziranog poreznog informacijskog sustava	**C2.3. R3-I13**

do kraja 4Q/2025., razvijena nova aplikativna rješenja i stavljena u funkciju za korištenje: 1. za integrirane upravne i neupravne postupke koji će olakšati poslovanje poduzetnika i komunikaciju s javnom upravom 2. za upravljanje destinacijama i uspostavljanje lanaca vrijednosti, uključujući i rješenje za upravljanje turističkim tokovima 3. "business intelligence" sustav u turizmu kako bi se omogućila podrška poduzetnicima u donošenju poslovnih odluka, a javnom sektoru u donošenju odluka u kreiranju javnih politika 4. nastavak digitalizacije CROSTO sustava	**C2.3. R3-I15**
do kraja 1Q/2026., uspostavljena tri nova aplikativna modula informacijskog sustava u sportu: 1. aplikativni modul za omogućavanje direktnog pristupa osnovnim evidencijama i registrima Informacijskog sustava u sportu od strane sportskh klubova; 2. aplikativni modul za financiranje javnih potreba u sportu jedinica lokalne i regionalne samouprave; 3. aplikativni modul za prikupljanje podataka o sportu i zdravstveno usmjerenom tjelesnom vježbanju	**C2.3. R3-I16**
do kraja 2Q/2026., osigurana mogućnost priključka brzinama od ≥100 Mbit/s za 100.000 kućanstava u obuhvatu odobrenih projekata	**C2.3. R4-I1**
do kraja 2Q/2026., izgrađena infrastruktura na 30 lokacija u obuhvatu projekta za pokrivanje slabo naseljenog područja 5G signalom	**C2.3. R4-I2**
C2.4. Unaprjeđenje upravljanja državnom imovinom	
(a) Kvalitativni pokazatelji	
do kraja 4Q/2021., usvojena nova Odluka Vlade o pravnim osobama od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku	**C2.4. R1**
do kraja 1Q/2024., stupanje na snagu Zakona o državnim poduzećima i relevantnih odluka i odredbi	**C2.4. R2**
do kraja 2Q/2026., proveden plan edukacija 40 djelatnika resornih ministarstava i središnje koordinacijske jedinice u aktivnostima korporativnog upravljanja	**C2.4. R3**
do kraja 4Q/2024., izrađen i implementiran IT sustav i metodologija za smanjenje portfelja nekretnina i bržu i učinkovitu aktivaciju neiskorištene državne imovine	**C2.4. R5**
(b) Kvantitativni pokazatelji	
do kraja 2Q/2026., realizirana prodaja 90 poduzeća koja nisu od posebnog interesa za RH i kojima upravlja CERP	**C2.4. R4**
do kraja 2Q/2026., realizirana prodaja 20 poduzeća u portfelju CERP-a koja trenutno nisu raspoloživa za prodaju	**C2.4. R4**
do kraja 2Q/2026., sklopljeno 4500 ugovora s o raspolaganju nekretninama u državnom vlasništvu (s naknadom u korist državnog proračuna i bez naknade) u svrhu povećanja fiskalnog učinka, smanjenja javnog duga i realizacije razvojnih projekata RH	**C2.4. R5**

C2.5. Moderno pravosuđe spremno za buduće izazove	
(a) Kvalitativni pokazatelji	
do kraja 2Q/2022., donesene izmjene i dopune Stečajnog zakona i Zakona o stečaju potrošača (stupanje na snagu)	**C2.5. R1**
do kraja 2Q/2023., donesene izmjene i dopune Zakona o parničnom postupku, Zakona o upravnim sporovima, Zakona o zemljišnim knjigama, Zakona o sudovima, Zakona o područjima i sjedištima sudova i Zakon o javnom bilježnjištvuDonesen novi Zakon o izvanparničnom postupku i(stupanje na snagu)	**C2.5. R1**
do kraja 2Q/2022., donesene izmjene i dopune Zakona o kaznenom postupku	**C2.5. R1**
do kraja 2Q/2023., uspostava centara za mirenje na trgovačkim sudovima u Zagrebu, Splitu, Osijeku i Rijeci i donesene izmjene Zakona o mirenju	**C2.5. R1**
do kraja 4Q/2022., nadograđen sustav eSpis novim funkcionalnostima i novom arhitekturom integriran u CDU	**C2.5. R1**
do kraja 4Q/2024., objavljivanje svih prvostupanjskih i drugostupanjskih sudskih odluka na Internetu	**C2.5. R1-I3**
do kraja 3Q/2023., donesena nova Okvirna mjerila za rad sudaca i uveden alat za aktivno upravljanje sudskim predmetima.	**C2.5. R1**
do kraja 1Q/2022., osigurani elektronički alati i odgovarajući adminstrativni kapaciteti za Državno sudbeno vijeće i Državnoodvjetničko vijeće	**C2.5. R1**
do kraja 4Q/2024., Nadograđena i optimizirana IKT infrastruktura u svim pravosudnim tijelima	**C2.5. R1-I6**
(b) Kvantitativni pokazatelji	
do kraja 1Q/2023., uvedeno 6 novih edukacijskih programa u okviru programa stručnog usavršavanja pravosudnih dužnosnika i službenika	**C2.5. R1**
do kraja 2Q/2026., usklađeno ukupno 60% zemljišnoknjižnih i katastarskih podataka	**C2.5. R1-I2**
do kraja 2Q/2026., ishođena uporabna dozvola za jednu novoizgrađenu zgradu na Trgu Pravde u Zagrebu	**C2.5. R1-I4**
do kraja 2Q/2024., 20 novoobnovljenih građevina sudova koje udovoljavaju Tehničkom propisu o racionalnoj upotrebi energije i toplinskoj zaštiti u zgradama	**C2.5. R1-I5**

do kraja 2Q/2026., Smanjenje trajanja parničnih i trgovačkih predmeta[121] za najmanje 200 dana	**C2.5. R1**
do kraja 2Q/2026., smanjenje ukupnog broja neriješenih predmeta[122] za najmanje 35%	**C2.5. R1**
do kraja 2Q/2026., smanjen udio predmeta starijih od 3 godine u ukupnom broju neriješenih predmeta[123] na najviše 8%	**C2.5. R1**
C2.6. Sprječavanje i suzbijanje korupcije	
(a) Kvalitativni pokazatelji	
do kraja 3Q/2021., donesena Strategija sprječavanja korupcije za razdoblje od 2021. do 2030. godine (objava u NN)	**C2.6. R1**
do kraja 4Q/2021., donesen novi Zakon o sprječavanju sukoba interesa (objava u NN)	**C2.6. R1**
do kraja 2Q/2026., doneseni Akcijski plan za razdoblje od 2022. do 2024. i Akcijski plan za razdoblje od 2025. do 2027. uz Strategiju sprječavanja korupcije 2021.-2030.	**C2.6. R1**
do kraja 4Q/2022., donesene izmjene i dopune Zakona o zaštiti osoba koje prijavljuju nepravilnosti	**C2.6. R1**
do kraja 1Q/2023., usvajanje kodeksa etike za saborske zastupnike i kodeksa etike za dužnosnike u izvršnoj vlasti	**C2.6. R1**
do kraja 4Q/2025., uspostavljeni informatički mehanizami za provedbu i nadzor provedbe nacionalnih antikorupcijskih mjera	**C2.6. R1**
do kraja 4Q/2025., uspostavljen informacijski sustav upravljanja etičkom infrastrukturom državnih službenika	**C2.6. R1-I2**
do kraja 2Q/2024., unaprijeđeni informacijski sustavi imovinskih kartica državnih dužnosnika i pravosudnih dužnosnika	**C2.6. R1-I3**
do kraja 4Q/2023., provedeno vrednovanje učinaka Zakona o pravu na pristup informacijama	**C2.6. R2**
do kraja 2Q/2026., primjena preporuka OECD-a za korporativno upravljanje u trgovačkim društvima većinskom vlasništvu jedinica lokalne i područne samouprave	**C2.6. R3**
(b) Kvantitativni pokazatelji	
do kraja 2Q/2024., educirano 80 pravosudnih dužnosnika na temu upravljanja korupcijskim rizicima u javnoj nabavi i sudske zaštite u postupcima javne nabave.	**C2.6. R4**

[121] Sukladno CEPEJ metodologiji kategorizacije predmeta opisanoj u https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/d1ec65a3-c289-11ea-b3a4-01aa75ed71a1/language-en
[122] Ibid.
[123] Ibid.

do kraja 2Q/2025., uspostavljena 4 regionalna centra PN USKOK-a kao podrška učinkovitosti u suzbijanju korupcije i organiziranog kriminaliteta	**C2.6. R1-I4**
do kraja 2Q/2024, za 10% povećan proračun za zaposlenike antikorupcijskih tijela u pravosudnom sustavu (2020. indeks 100)	**C2.6. R1**
do kraja 2Q/2024., za 10% povećan proračun za računalne usluge i IT opremu za antikorupcijska tijela u pravosudnom sustavu (2020. indeks 100)	**C2.6. R1**
do kraja 2Q/2026., za 200 dana smanjeno trajanje predmeta u sudskim postupcima za kaznena djela korupcije i organiziranog kriminaliteta	**C2.6. R1**

C2.7. Jačanje fiskalnog okvira

(a) Kvalitativni pokazatelji

do kraja 4Q/2021., stupanje na snagu Zakona o proračunu od strane Hrvatskog sabora	**C2.7. R1**
do kraja 4Q/2021., imenovan predsjednik Povjerenstva za fiskalnu politiku od strane Hrvatskog sabora u skladu sa zahtjevima Zakona o fiskalnoj odgovornosti (NN 111/2018)	**C2.7. R1**
do kraja 3Q/2022., razvijen i u primjeni makroekonomski model gospodarstva RH za izradu projekcija na kojima se temelji godišnji proračun	**C2.7. R2**

(b) Kvantitativni pokazatelji

/	

C2.8. Jačanje okvira za sprječavanje pranja novca

(a) Kvalitativni pokazatelji

do kraja 4Q/2020., uspostavljen okvir za kontinuirano osposobljavanje zaposlenika obveznika izvještavanja o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma	**C2.8. R1**
do kraja 4Q/2020., potpisan je ažuriran sporazum između Ureda za sprječavanje pranja novca i nadzornih tijela o razmjenjivanju informacija i suradnji	**C2.8. R2**
do kraja 4Q/2021., proveden Akcijski plan za smanjenje identificiranih rizika od pranja novca i financiranja terorizma daljnjim jačanjem suradnje i razmjene informacija	**C2.8. R3**
do kraja 4Q/2023., potpuna primjena unaprijeđenih procedura i metodologija za nadzor temeljen na procjeni rizika razvijenih u okviru projekta Instrumenta za tehničku pomoć (TSI) - "Nadzora sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma koji se temelji na procjeni rizika u financijskom sektoru u Hrvatskoj" s ciljem učinkovitog ublažavanja identificiranih rizika u području SPNFT-a	**C2.8. R4**

(b) Kvantitativni pokazatelji

do kraja 4Q/2024., održano najmanje 12 sastanaka Međuinstitucionalne radne podskupine za superviziju (MIRS)	**C2.8. R2**

do kraja 4Q/2025., nadzorna tijela povećat će za 25% svoje on-site nadzorne aktivnosti na temelju utvrđenih rizika od pranja novca i financiranja terorizma, u usporedbi s 2019.	C2.8. R4
C2.9. Jačanje okvira za javnu nabavu	
(a) Kvalitativni pokazatelji	
do kraja 3Q/2022., na Portalu javne nabave objavljene smjernice za poboljšanje sudjelovanja MSP-ova u postupcima javne nabave i njihovog udruživanja	C2.9. R1
do kraja 1Q/2023., stupanje na snagu izmjena Pravilnika o izobrazbi u području javne nabave	C2.9. R1
do kraja 4Q/2023., uspostavljen okvir za kontinuirano osposobljavanje službenika za javnu nabavu usklađen s ProcurCompEU	C2.9. R1
do kraja 3Q/2022., stupanje na snagu izmjena Zakona o javnoj nabavi i podzakonskih propisa (Pravilnik o žalbi u postupcima javne nabave) čineći e-žalbu obveznim načinom izjavljivanja žalbe	C2.9. R2
do kraja 3Q/2022., izrađena analiza radnog opterećenja zaposlenika ključnih institucija u sustavu javne nabave (MINGOR, SAFU i DKOM) s akcijskim planom za provedbu preporukama i mjera	C2.9. R1-I1
do kraja 1Q/2024., temeljem rezultata tehničke pomoći uspostavljen sustav obuke i program pružanja stručne pomoći naručiteljima u postupcima javne nabave inovacija	C2.9. R3
(b) Kvantitativni pokazatelji	
do kraja 2Q/2026. skraćenje prosječnih rokova rješavanja žalbenih predmeta i donošenja odluka na 28 dana od dana zaprimanja žalbe (polazna vrijednost 34) kao i od dana kompletiranja dokumentacije žalbenog predmeta na 14 dana (polazna vrijednost 16)	C2.9. R2
do kraja 4Q/2025., najmanje 75% službenika za javnu nabavu naručitelja, definiranih u programu za provedbu obuke za razdoblje 2024.-2025., obučeno za postupke inovativne javne nabave	C2.9. R3

11. Financiranje i troškovi

C2. Javna uprava, pravosuđe i državna imovina

Ukupna procijenjena vrijednost ulaganja za komponentu (kn)	4.378.453.262

C2.1. Jačanje kapaciteta za izradu i provedbu javnih politika i projekata

Ukupna procijenjena vrijednost ulaganja za podkomponentu (kn)	**171.646.787**

Reforme i investicije koje podrazumijevaju određene troškove	Razdoblje provedbe	Procijenjeni trošak

C2.1. R1	Jačanje mehanizama za integraciju i upravljanje javnim politikama uz profesionalizaciju strateškog planiranja	2021. 2022.	350.400
C2.1. R1-I1	Optimizacija, standardizacija i digitalizacija postupaka za strateško planiranje i procjenu učinaka javnih politika	2021. 2025.	8.744.000
C2.1. R1-I2	Jačanje kapaciteta u području strateškog planiranja i bolje regulacije	2021. 2025.	2.552.387
C2.1. R2-I1	Osiguravanje pomoći korisnicima u pripremi natječajne projektno-tehničke dokumentacije	10/2021. 12/2025.	160.000.000

C2.2. Daljnje unaprjeđenje učinkovitosti javne uprave

Ukupna procijenjena vrijednost ulaganja za podkomponentu (kn)	**513.549.841**

Reforme i investicije koje podrazumijevaju određene troškove		Razdoblje provedbe	Procijenjeni trošak
C2.2. R1-I1	Centralizirani sustav selekcije	9/2021. 12/2024.	14.513.856
C2.2. R1-I2	e-Državni ispit	6/2021. 6/2023.	5.524.012
C2.2. R2-I1	Unaprjeđenje sustava plaća u javnom sektoru, sustava HRM-a i COP-a	10/2021. 12/2023.	51.170.492
C2.2. R2-I2	Uvođenje modela za hibridni pristup radnom mjestu – smartworking	9/2021. 9/2023.	74.713.361
C2.2. R3-I1	Uspostava digitalne infrastrukture i usluga javne uprave izradom sustava konzervatorskih podloga	6/2021. 6/2026.	80.999.988
C2.2. R3-I2	Unaprjeđenje digitalne infrastrukture i usluga javnog sektora razvojem nacionalnog arhivskog informacijskog sustava i jačanjem nacionalne mreže arhiva	6/2021. 6/2026.	265.015.717
C2.2. R4-I1	Daljnja optimizacija i decentralizacija JLP(R)S putem potpore funkcionalnom spajanju	12/2021. 6/2025.	21.612.415

C2.3. Digitalna transformacija društva i javne uprave

Ukupna procijenjena vrijednost ulaganja za podkomponentu (kn)	**2.868.961.424**

Reforme i investicije koje podrazumijevaju određene troškove		Razdoblje provedbe	Procijenjeni trošak
C2.3. R1	Strategija digitalna Hrvatska i jačanje međuinstitucijske suradnje i koordinacije za	4/2021. 4/2023.	690.710

	uspješnu digitalnu tranziciju društva i gospodarstva		
C2.3. R2-I1	Uspostava središnjeg sustava interoperabilnosti	6/2021. 6/2026.	105.120.548
C2.3. R2-I2	Uspostava centralnog data lake repozitorija i sustava poslovne analitike	7/2021. 6/2026.	125.091.935
C2.3. R3-I1	Nadogradnja Centra dijeljenih usluga	1/2022. 6/2026.	259.951.812
C2.3. R3-I2	Jačanje kapaciteta policije za suzbijanje kibernetičkog kriminaliteta	4/2021. 12/2024.	11.916.760
C2.3. R3-I3	Uspostava jedinstvenog kontakt centra za sve e-javne usluge za pružanje korisničke podrške	10/2021. 12/2024.	31.245.508
C2.3. R3-I4	Konsolidacija sustava zdravstvene informacijske infrastrukture CEZIH	6/2021. 6/2025.	100.500.049
C2.3. R3-I5	Projekt uvođenja digitalne osobne iskaznice	2/2020. 6/2022.	6.851.252
C2.3. R3-I6	Ulaganja u mreže državne informacijske infrastrukture	6/2021. 6/2026.	236.303.665
C2.3. R3-I7	Unapređenje sustava prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine kroz digitalizaciju	6/2021. 2/2026.	179.990.082
C2.3. R3-I8	Izrada digitalne mobilne platforme	10/2021. 12/2024.	32.123.876
C2.3. R3-I9	Uspostava nove platforme Elektroničkog oglasnika javne nabave RH	1/2021. 6/2024.	11.522.505
C2.3. R3-I10	Digitalizacija i informatizacija HZZ-a (eHZZ)	6/2020. 6/2026.	57.462.803
C2.3. R3-I11	Modernizacija IKT podrške HZMO-a (eHZMO)	1/2021. 6/2026.	128.700.592
C2.3. R3-I12	Digitalizacija arhive HZMO-a (eArhiva)	6/2021. 6/2026.	46.706.984
C2.3. R3-I13	Digitalna transformacija Porezne uprave	4/2021. 6/2026.	426.247.478
C2.3. R3-I14	Implementacija sustava bezgotovinskog plaćanja u gospodarstvu putem eRačuna s integriranom e-arhivom i aktivnim poreznim knjigovodstvom	4/2021. 12/2024.	106.935.004
C2.3. R3-I15	Uspostava aplikativnih rješenja u turizmu s ciljem administrativnog rasterećenja poduzetnika te transformacije modela turizma ka održivosti	1/2022. 12/2025.	39.999.047

C2.3. R3-I16	Digitalizacija procesa u sportu i rekreaciji na lokalnoj i regionalnoj razini	1/2022. 6/2026.	11.249.009
C2.3 R4	Jačanje povezivosti kao osnovne digitalne tranzicije društva i gospodarstva	9/2021. 6/2026.	3.013.800
C2.3. R4-I1	Provedba projekata u sklopu Okvirnog nacionalnog programa za razvoj infrastrukture širokopojasnog pristupa u područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes za ulaganja	1/2022. 6/2026.	799.999.997
C2.3. R4-I2	Izgradnja pasivne elektroničke komunikacijske infrastrukture	9/2021. 6/2026.	147.338.008

C2.4. Unaprjeđenje upravljanja državnom imovinom

Ukupna procijenjena vrijednost ulaganja za podkomponentu (kn)	**14.500.000**

Reforme i investicije koje podrazumijevaju određene troškove		Razdoblje provedbe	Procijenjeni trošak
C2.4. R2	Poboljšanje korporativnog upravljanja u državnim poduzećima od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku i poduzećima u većinskom vlasništvu središnje države	2/2021. 3/2024.	10.000.000
C2.4. R3	Jačanje ljudskih kapaciteta za praćenje korporativnog upravljanja u državnim poduzećima	6/2021. 6/2026.	2.000.000
C2.4. R5	Optimizacija upravljanja nekretninama u državnom vlasništvu	2/2021. 2/2026.	2.500.000

C2.5. Moderno pravosuđe spremno za buduće izazove

Ukupna procijenjena vrijednost ulaganja za podkomponentu (kn)	**758.266.113**

Reforme i investicije koje podrazumijevaju određene troškove		Razdoblje provedbe	Procijenjeni trošak
C2.5. R1-I1	Unaprjeđenje sustava za upravljanje sudskim predmetima (eSpis)	10/2021. 12/2024.	21.930.000
C2.5. R1-I2	Unaprjeđenje informacijskog sustava zemljišnih knjiga i katastra	6/2021. 6/2026.	23.435.600
C2.5. R1-I3	Razvoj alata za javnu objavu i pretraživanje sudskih odluka	7/2021. 2/2023.	1.700.000
C2.5. R1-I4	Projektiranje i provedba projekta Trga pravde u Zagrebu za poboljšanje pristupa pravosuđu i učinkovitost trgovačkih postupaka i upravnih sporova	8/2021. 6/2026.	511.271.401

C2.5. R1-I5	Provođenje mjera energetske učinkovitosti za obnovu zastarjelih objekata pravosudnih tijela	6/2021. 6/2024.	79.179.120
C2.5. R1-I6	Stabilna i otporna IT infrastruktura informacijskog sustava pravosuđa	1/2021. 12/2025.	120.749.992

C2.6. Sprječavanje i suzbijanje korupcije

Ukupna procijenjena vrijednost ulaganja za podkomponentu (kn)	**45.534.889**

Reforme i investicije koje podrazumijevaju određene troškove		Razdoblje provedbe	Procijenjeni trošak
C2.6. R1	Povećanje učinkovitosti, koherentnosti i otvorenosti nadležnih tijela u borbi protiv korupcije kroz digitalizaciju, jačanje transparentnosti i unaprjeđenje koordinacije	4/2022. 6/2026.	6.000.000
C2.6. R2	Unaprjeđenje provedbe Zakona o pravu na pristup informacijama	1/2022. 9/2023.	400.000
C2.6. R3	Unaprjeđenje korporativnog upravljanja u trgovačkim društvima u većinskom vlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave	6/2024. 6/2026.	800.000
C2.6. R4	Jačanje kapaciteta sudske zaštite u postupcima javne nabave	1/2024. 6/2025.	160.000
C2.6. R1-I1	Uključivanje šire javnosti u borbu protiv korupcije podizanjem javne svijesti o štetnosti korupcije, nužnosti sprječavanja i pravnoj zaštiti prijavitelja	4/2022. 12/2024.	5.212.907
C2.6. R1-I2	Digitalizacija etičkog sustava državnih službenika	4/2022. 6/2026.	2.400.000
C2.6. R1-I3	Unaprjeđenje IT sustava imovinskih kartica državnih dužnosnika	2/2022. 6/2024.	440.000
C2.6. R1-I4	Podrška učinkovitosti u suzbijanju korupcije i organiziranog kriminaliteta	9/2021. 6/2025.	30.121.982

C2.7. Jačanje fiskalnog okvira

Ukupna procijenjena vrijednost ulaganja za podkomponentu (kn)	**0**

Reforme i investicije koje podrazumijevaju određene troškove		Razdoblje provedbe	Procijenjeni trošak
/	/	/	0

C2.8. Jačanje okvira za sprječavanje pranja novca			
Ukupna procijenjena vrijednost ulaganja za podkomponentu (kn)			**0**
Reforme i investicije koje podrazumijevaju određene troškove		**Razdoblje provedbe**	**Procijenjeni trošak**
/	/	/	0

C2.9. Jačanje okvira za javnu nabavu			
Ukupna procijenjena vrijednost ulaganja za podkomponentu (kn)			**5.994.208**
Reforme i investicije koje podrazumijevaju određene troškove		**Razdoblje provedbe**	**Procijenjeni trošak**
C2.9 R1	Kontinuirano provođenje izobrazbe u području javne nabave	2022. 2023.	619.000
C2.9 R3	Inovativna javna nabava	3Q/2021. 4Q/2025.	4.500.000
C2.9. R1- I1	Analiza radnog opterećenja zaposlenika ključnih institucija u sustavu javne nabave (MINGOR, SAFU i DKOM)	2021. 2022.	875.208

12. Organizacija provedbe

C2.1. Jačanje kapaciteta za izradu i provedbu javnih politika i projekata

Za provedbu reformske mjere C2.1. R2 bit će zaduženo nadležno upravljačko tijelo OPKK, odnosno sektorski nadležna tijela (MINGOR, SDURDD). Mjera će se provoditi raspisivanjem natječaja) za financiranje izrade projektno-tehničke dokumentacije kao priprema za podnošenje projektnih prijava). Sektorski nadležna tijela surađivat će s MRRFEU u svojstvu Upravljačkog tijela OPKK, u izradi i provedbi natječaja.

Za provedbu reformske mjere C2.1 R1 bit će zaduženo Koordinacijsko tijelo za sustav strateškog planiranja i upravljanja razvojem RH u okviru svojih nadležnosti uz suradnju sa drugim tijelima državne uprave, a posebno sa Uredom za zakonodavstvo Vlade RH i Središnjim državnim uredom za razvoj digitalnog društva prema njihovim nadležnostima. Mjera će se provoditi kroz realizaciju investicija uz podršku vanjskih stručnjaka.

C2.2. Daljnje unaprjeđenje učinkovitosti javne uprave

U dijelu vezanim za daljnje unaprjeđenje javne uprave, mjere za unaprjeđenje HRM-a i sustava plaća u državnoj upravi i javnim službama bit će organizirana u suradnji s MRMSOSP-om kao partnerom. Isto tako, u provođenje će biti uključena i druga tijela, socijalni partneri i drugi dionici. U okviru mjere vezane za unaprjeđenje sustava JLP(R)S dionici će biti udruge i zajednice općina, gradova i županija, a u dijelu digitalizacije partner će biti SDURDD.

U svrhu postizanja najboljih rezultata, MPU (u okviru reformi za koje je nadležno) će početkom 2021., organizirati reformsko-projektne timove koji će osim službenika iz ustrojstvenih jedinica

nadležnih za određeno područje i direktno uključenih u provedbu, kao članove timova pozvati i vanjske sudionike na koje se pojedino područje odnosi, a koji su stručnjaci upravo u tom području. Na taj način ostvarit će se zajedničko vlasništvo nad rezultatima projekta te bolja uključenost u provedbu i održivost rezultata nakon završetka projekta.

C2.3. Digitalna transformacija društva i javne uprave

SDURDD, sukladno Zakonu o ustrojstvu i djelokrugu tijela državne uprave, upravljat će procesom digitalizacije u svim tijelima državne i javne uprave; usuglašavati politike i ciljeve procesa digitalizacije s nadležnim tijelima, koordinirati i sudjelovati u pripremi i nadzirati provedbu strateški važnih ciljeva procesa digitalizacije. Nastavno na navedeno, SDURDD je nositelj izrade Strategije digitalne Hrvatske za razdoblje do 2030. godine.

S obzirom na to da se digitalizacija dotiče svih resora, provedba će se koordinirati kroz intenzivnu suradnju s ostalim nadležnim tijelima javne uprave i ostvarivanjem odgovarajućeg institucionalnog okvira sadržanog od Vijeća za državnu informacijsku infrastrukturu, radne skupine za pripremu i provedbu Strategije digitalne Hrvatske za razdoblje do 2030. i radne skupine za potrebe provođenja reformskih mjera predviđenih u okviru NPOO-a u kojima sudjeluju predstavnici relevantnih tijela javne uprave. Glavni dionici (uz SDURDD) upravljanja digitalnim razvojem RH su MPU, MINGOR, MMPI, Državna geodetska uprava, MPGI te MRRFEU.

C2.4. Unaprjeđenje upravljanja državnom imovinom

Sukladno Zakonu o ustrojstvu i djelokrugu tijela državne uprave resorna ministarstva sudjeluju s ministarstvom nadležnim za upravljanje državnom imovinom u poslovima upravljanja i raspolaganja dionicama i poslovnim udjelima trgovačkih društava koji čine državnu imovinu u državnom vlasništvu te u pogledu trgovačkih društava koja se pretežno bave djelatnostima iz područja propisane nadležnosti pojedinih ministarstava. Obzirom na semi-decentralizirani model u području korporativnog upravljanja trgovačkim društvima u vlasništvu države, MPGI će koordinirati provedbu reformskih mjera: Revidiranje popisa pravnih osoba od posebnog državnog interesa; Poboljšanje korporativnog upravljanja u državnim poduzećima od posebnog interesa za RH i poduzećima u većinskom vlasništvu središnje države (u skladu sa smjernicama OECD-a za korporativno upravljanje u državnim poduzećima u RH); Jačanje ljudskih kapaciteta za praćenje korporativnog upravljanja u državnim poduzećima (i za implementaciju međunarodno priznatih smjernica korporativnog upravljanja u državnim poduzećima i projekata), u suradnji sa svim drugim TDU koja sudjeluju u poslovima upravljanja i raspolaganja dionicama i poslovnim udjelima u državnim poduzećima od posebnog interesa za RH i poduzećima u većinskom vlasništvu središnje države, a u svrhu učinkovite implementacije preporuka OECD-a u ovom upravnom području.

Reformska mjera Nastavak privatizacije poduzeća u državnom vlasništvu putem učinkovitog smanjenja portfelja trgovačkih društava koja nisu od posebnog interesa za Hrvatsku i kojima upravlja CERP obuhvatit će niz aktivnosti. Riječ je o procjeni vrijednosti većinskih društva kao podlozi za prodaju odnosno objavu javnog poziva za ulazak strateškog partnera, procjeni vrijednosti manjinskog portfelja te oglašavanju prodaje putem javnog prikupljanja ponuda, javnog nadmetanja i ponuda dionica na uređenom tržištu kapitala. Spomenute procjene uslijedit će nakon stvaranja preduvjeta za prodaju kroz restrukturiranje društava u većinskom vlasništvu i razrješavanje imovinskopravnih odnosa kod društva kod kojih je isto prepreka za prodaju. Slijedom provedbe navedenih aktivnosti stvorit će se pretpostavke za pojačano oglašavanje prodaje društava iz portfelja kojim upravlja CERP čime će se nastaviti proces privatizacije

trgovačkih društava u državnom vlasništvu i zadovoljiti osnovni cilj, odnosno smanjenje portfelja trgovačkih društava u državnom vlasništvu koja nisu od posebnog interesa za Hrvatsku.

U pogledu mjere koja se tiče utvrđivanja jasne politike vlasništva u domeni određivanja strateškog od nestrateškog interesa u pogledu nekretnina u državnom vlasništvu, a u svrhu optimiziranog upravljanja nekretninama u državnom vlasništvu, odnosno povećanja komercijalizacije, privatizacije i aktivacije nekretninama u državnom vlasništvu, u istoj će sudjelovati MPGI i društvo Državne nekretnine d.o.o. sukladno Zakonu o ustrojstvu i djelokrugu tijela državne uprave i Zakonu o upravljanju državnom imovinom.

C2.5. Moderno pravosuđe spremno za buduće izazove

Tijelo odgovorno za provedbu mjere poboljšanja učinkovitosti pravosuđa je MPU. Budući da se određene mjere i investicije namjeravaju provoditi u više područja, MPU će s ostalim dionicima provoditi i zajednički koordinirati sve aktivnosti koje proizlaze iz tih mjera.

U sklopu podkomponente, a u svrhu postizanja najboljih rezultata, MPU će početkom 2021., organizirati reformsko-projektne timove koji će osim službenika iz ustrojstvenih jedinica nadležnih za određeno područje i direktno uključenih u provedbu, kao članove timova pozvati i vanjske sudionike na koje se pojedino područje odnosi, a koji su stručnjaci upravo u tom području. Tako će se ostvariti zajedničko vlasništvo nad rezultatima projekta te bolja uključenost u provedbu i održivost rezultata nakon završetak projekta.

C2.6. Sprječavanje i suzbijanje korupcije

U dijelu vezanom za daljnje sprječavanje korupcije, provedba će biti organizirana u suradnji s Povjerenikom za informiranje, Pravosudnom akademijom, Povjerenstvom za odlučivanje o sukobu interesa. Isto tako, u provođenje konkretnih aktivnosti bit će uključena i druga relevantna tijela i dionici.

U svrhu postizanja najboljih rezultata, MPU (u okviru reformi za koje je nadležno) će početkom 2021., organizirati reformsko-projektne timove koji će osim službenika iz ustrojstvenih jedinica nadležnih za određeno područje i direktno uključenih u provedbu, kao članove timova pozvati i vanjske sudionike na koje se pojedino područje odnosi, a koji su stručnjaci upravo u tom području. Na taj način ostvarit će se zajedničko vlasništvo nad rezultatima projekta te bolja uključenost u provedbu i održivost rezultata nakon završetka projekta.

C2.7. Jačanje fiskalnog okvira

Nakon što je Prijedlog zakona o proračunu pripremljen, isti je bio objavljen na javnom savjetovanju od 13. ožujka 2020. do 3. travnja 2020., a istovremeno je putem Hrvatske zajednice županije te Udruge gradova na mišljenje upućen i JLP(R)S.

Slijedom ulaska Hrvatske u tečajni mehanizam ERM II u srpnju 2020. te uzimajući u obzir izvjesnost ulaska Hrvatske u europodručje, Prijedlog zakona o proračunu će u narednim mjesecima biti usklađen u tom dijelu, dodavanjem odredaba koje bi trebale stupiti na snagu ulaskom Hrvatske u europodručje.

Ako Prijedlog zakona o proračunu bude mijenjan u većem dijelu, vrlo je vjerojatno da će isti biti ponovno objavljen na javnom savjetovanju, nakon čega će u 3Q/2021. sa sjednice Vlade, isti biti upućen Hrvatskom saboru na prvo čitanje. Usvajanje se očekuje do kraja 2021. godine, s primjenom od 1. siječnja 2022., odnosno u proračunskom procesu za razdoblje 2023.-2026.

Odbor za financije i državni proračun Hrvatskog sabora objavit će javni poziv za podnošenje prijava kandidata za izbor predsjednika Povjerenstva za fiskalnu politiku slijedom čega se očekuje, do kraja 2021. godine, imenovanje predsjednika Povjerenstva od strane Sabora.

Planirani projekt za razvoj strukturnog makroekonomskog modela hrvatskog gospodarstva provest će se u okviru TSI-a (*Technical Support Instrument*) te će se razviti model u skladu s potrebama MFIN-a te educirati relevantni službenici MFIN-a kako bi se osiguralo daljnje korištenje i razvoj modela. Ako će tehnička pomoć biti omogućena u drugom tromjesečju 2021. godine, inicijalni model bit će razvijen do kraja 2021. godine, a do sredine 2022. godine bit će potpuno funkcionalan.

C2.8. Jačanje okvira za sprječavanje pranja novca

U okviru reforme Jačanja okvira za sprječavanje pranja novca hrvatska nadzorna tijela nastavit će blisko surađivati u nadzoru i praćenju obveznika te u razmjeni informacija s Uredom za sprječavanje pranja novca (hrvatska financijsko-obavještajna jedinica). Naime, sukladno Zakonu o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma i međunarodnim standardima sustav sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma u Hrvatskoj nije u nadležnosti samo jedne institucije, nego je to sustav u kojem su zakonski definirane uloge svakog dionika i njihova međusobna interakcija i suradnja, a čine ga: (i) Tijela prevencije - Obveznici iz članka 9. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma: banke, štedne banke, kreditne unije, ovlašteni mjenjači, osiguravajuća društva, priređivači igara na sreću, brokeri, odvjetnici, javni bilježnici, vanjski računovođe, porezni savjetnici i drugi, (ii) Nadzorna tijela - HNB, HANFA, Financijski inspektorat i PU, (iii) Ured za sprječavanje pranja novca kao hrvatska financijsko-obavještajna jedinica, (iv) Tijela kaznenog progona - Policija i Državno odvjetništvo RH i (v) Pravosuđe.

Ured za sprječavanje pranja novca samo je jedna karika u lancu u sustavu suzbijanja pranja novca i financiranja terorizma koja tek u interaktivnoj suradnji s drugim nadležnim tijelima i stranim financijsko-obavještajnim jedinicama može u potpunosti dati svoj puni doprinos u cilju sprječavanja korištenja financijskog sustava Hrvatske za pranje novca i financiranje terorizma.

Nastavno na navedeno, u nadležnosti svih nadzornih tijela nastavit će se provođenjem mjera za podizanje razine svijesti kod svih odgovornih strana za provedbu mjera redovitom edukacijom. To podrazumijeva uspostavu okvira za kontinuirano osposobljavanje zaposlenika obveznika izvještavanja do kraja 2020. te održavanje Godišnje konferencije o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma jednom godišnje.

Zatim, u svrhu nastavka zajedničke suradnje, ažurirat će se postojeći memorandumi o razumijevanju između nadzornih tijela i Ureda za sprječavanje pranja novca, do kraja 2020. te će se nastaviti održavati radni sastanci u sklopu Međuinstitucionalne radne podskupine za superviziju.

U provedbi je i Akcijski plan za smanjenje identificiranih rizika od pranja novca i financiranja terorizma koji sadrži 13 mjera koje moraju biti izvršene do kraja 2021. godine. Zaključkom Vlade od 25. lipnja 2020., javnopravna i druga tijela koja su određena nositeljima predmetnih mjera, zadužena su provesti mjere iz svoje nadležnosti te jednom godišnje izvještavati MFIN o provedenim mjerama za proteklo izvještajno razdoblje.

C2.9. Jačanje okvira za javnu nabavu

Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja – središnje tijelo državne uprave nadležno za politiku javne nabave. Nositelj je provedbe aktivnosti komponente C2.9.

Državna komisija za kontrolu postupaka javne nabave - žalbeno je tijelo u postupcima javne nabave, javno privatnog partnerstva i koncesija. Sunositelj je aktivnosti C2.9. R2 i C2.9. R1-I1.

Narodne novine d.d. – nositelj javne ovlasti za pružanje usluge Elektroničkog oglasnika javne nabave RH (EOJN). Obvezne su uspostaviti, voditi, održavati i unaprjeđivati EOJN u skladu s odredbama Zakona o javnoj nabavi. Sunositelj su aktivnosti C2.9. R2.

Središnja agencija za financiranje i ugovaranje EU projekata – sunositelj aktivnosti C2.9. R1-I1

HAMAG-BICRO – obavlja funkciju kompetencijskog centra javne nabave za inovativna rješenja i sunositelj je aktivnosti C2.9. R3.

KOMPONENTA

3. Obrazovanje, znanost i istraživanje

Pandemija koronavirusa utjecala je na sve sfere društva, osobito na sustav odgoja i obrazovanja i znanosti na kojima počiva perspektivna budućnost i konkurentnost Hrvatske u europskom i globalnom okruženju. Kvalitetan sustav odgoja i obrazovanja uz postignuća učenika i studenata na svim razinama obrazovanja, kao i istraživačku izvrsnost znanstvenika, pridonosi inovativnosti i konkurentnosti gospodarstva i može osigurati održiv i uključiv rast. Kako je pandemija dodatno ubrzala procese četvrte industrijske revolucije koji pred svaku državu stavljaju izazov primjene digitalnih i novih tehnologija za veću otpornost gospodarstva, svaka se država mora na svoj način prilagoditi tim procesima. To se dugoročno najučinkovitije čini kroz moderniziran sustav znanosti i obrazovanja koji omogućava cjeloživotno učenje i prilagodbu svih generacija novim okolnostima. U vremenu kada su pojedini obrazovni procesi djelomično ili u potpunosti digitalizirani, potrebno je reformama i ulaganjima pridonijeti kvalitetnom obrazovanju koje će djecu i mlade pripremati za izazove i poslove budućnosti, uz kvalitetnu obrazovnu infrastrukturu. Nastavit će se s reformom i modernizacijom na svim razinama sustava odgoja i obrazovanja, te osigurati dostupnost, kvaliteta i relevantnost visokog obrazovanja uzizjednačavanje mogućnosti za svu djecu, učenike i studente. Uz poticajan sustav obrazovanja koji pridonosi izvrsnosti u društvu, važno je ojačati ljudske, institucionalne i infrastrukturne kapacitete znanstvenih instituta i sveučilišta, koji zajedno s poduzetničkom infrastrukturom i s gospodarstvom stvara okvir za inovacije. Uz gospodarski oporavak, istraživanje, razvoj i inovacije mogu omogućiti pretvaranje poduzetničkih ideja u proizvode s dodanom vrijednošću te tako generirati rast u ključnim nacionalnim industrijama i industrijama u nastajanju koje će osigurati dugoročnu otpornost i konkurentnost gospodarstva.

1. Opis komponente

Područje politike		
Rani, predškolski, osnovnoškolski i srednjoškolski odgoj i obrazovanje Stjecanje temeljnih kompetencija	Visoko obrazovanje	Istraživanje, razvoj i inovacije

Obuhvat
Potrebno je provesti modernizaciju sustava odgoja i obrazovanja kako bi se svoj djeci i odraslima omogućio pristup kvalitetnom i učinkovitom sustavu odgoja i obrazovanja te osigurala veća zapošljivost pojedinaca s kvalifikacijama na svim razinama obrazovanja. Nužno je i istraživačke karijere učiniti privlačnijima kroz transparentnu i na rezultatima utemeljenu politiku zapošljavanja i rada na sveučilištima i znanstvenim institutima. Hrvatska može poboljšati uvjete za istraživačku izvrsnost i jačanje inovacijskog kapaciteta tako da stvori uvjete za rad talentiranim mladim znanstvenicima i osigura snažniju integraciju u Europski istraživački prostor.

Kako bi se povećala znanstvena produktivnost i učinkovitost, potom povećao prijenos znanja u poslovni sektor radi podizanja konkurentnosti te učinka na društvo, nužno je povećati ulaganja za istraživanje i razvoj, posebno iz poslovnog sektora. Iako su ulaganja u istraživanje i razvoj porasla (dijelom zahvaljujući sredstvima europskih strukturnih i investicijskih fondova), učinkovitost rashoda je niska. Potrebno je ulagati u temeljna istraživanja, jer su ona preduvjet za daljnja primijenjena istraživanja i inovacije. Potrebno je ojačati ljudske potencijale, institucionalne i infrastrukturne kapacitete znanstvenih instituta i sveučilišta te omogućiti organizacijske reforme usmjerene na postizanje potrebnih znanstvenih kapaciteta za međunarodno utjecajna, društveno značajna i gospodarski ciljana istraživanja uz smanjivanje neučinkovitih fiksnih i administrativnih troškova. Radi sveukupnoga osnaživanja istraživačkih kapaciteta, a radi jačeg uključivanja u Europski istraživački prostor, potrebno je ulagati u nove istraživačke infrastrukture.

Opći cilj

Unaprjeđenje dostupnosti i učinkovitosti kvalitetnog i relevantnog obrazovanja, jačanje znanstvene izvrsnosti i poticanje otvorene znanosti i suradnje s poslovnim sektorom.

Reforme i investicije obuhvaćene komponentom

C3.1. Reforma obrazovnog sustava

Reforme	
C3.1. R1	Strukturna reforma sustava odgoja i obrazovanja
C3.1. R2	Modernizacija visokog obrazovanja
Investicije	
C3.1. R1-I1	Izgradnja, dogradnja, rekonstrukcija i opremanje predškolskih ustanova
C3.1. R1-I2	Izgradnja, dogradnja, rekonstrukcija i opremanje osnovnih škola za potrebe jednosmjenskog rada i cjelodnevne nastave
C3.1. R1-I3	Izgradnja, dogradnja, rekonstrukcija i opremanje srednjih škola
C3.1. R2-I1	Digitalna preobrazba visokog obrazovanja

C3.2. Podizanje istraživačkog i inovacijskog kapaciteta

Reforme	
C3.2. R1	Reforma i jačanje kapaciteta javnog znanstveno-istraživačkog sektora za istraživanje i razvoj
C3.2. R2	Stvaranje okvira za privlačenje studenata i istraživača na STEM i ICT područjima
C3.2. R3	Poboljšanje učinkovitosti javnih ulaganja na području istraživanja, razvoja i inovacija
Investicije	
C3.2. R1-I1	Razvoj sustava programskih sporazuma za financiranje sveučilišta i znanstvenih instituta usmjerenih na inovacije, istraživanje i razvoj
C3.2. R1-I2	Jačanje institucionalnih kapaciteta sveučilišta i znanstvenih instituta za inovacije
C3.2. R2-I1	Razvoj poticajnog modela za napredovanje u karijeri istraživača te provođenje vrhunskih znanstvenih istraživanja na STEM i ICT područjima
C3.2. R2-I2	Ulaganje u istraživačko-tehnološku infrastrukturu na STEM i ICT područjima

C3.2. R3-I1	Uvođenje funkcionalnijeg programskog okvira projektnog financiranja istraživanja, razvoja i inovacija
Ukupna procijenjena vrijednost ulaganja za komponentu	**7.500.000.000 kn**
Udio u Ukupnom planu	16%

2. Glavni izazovi i ciljevi koji se rješavaju u okviru komponente

Kontekst

Iz CSR-a proizlazi potreba provođenja reforme sustava obrazovanja, poboljšanja pristupa, kvalitete i relevantnosti te usmjeravanja investicijske politike na istraživanja i inovacije. Hrvatska prema ciljevima iz Rezolucije Vijeća o strateškom okviru za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja u smjeru Europskog prostora obrazovanja (2021.–2030.) (2021/C 66/01) usvojenoj 26. veljače 2021. zaostaje u gotovo svim područjima. Udio djece (3 godine do školske dobi) koji su obuhvaćeni ranim predškolskim odgojem i obrazovanjem je 76,3% u 2018. (cilj EU: 96%), udio petnaestogodišnjaka s nedovoljnim vještinama u čitanju je 21,6% (cilj EU: ispod 15%), matematici je 31,2% (cilj EU: ispod 15%) i prirodoslovlju je 25,4% (cilj EU: ispod 15%) (izvor: Pisa 2018), udio osoba u dobi od 25 do 34 godine s kvalifikacijom visokog obrazovanja je 36,6% u 2020.. (cilj EU: 45%). Nadalje udio odraslih osoba u dobi od 25 do 64 godine uključenih u cjeloživotno učenje je 3,5% u 2019. (cilj EU u okviru Europskog stupa socijalnih prava: 15%), a stopa zaposlenosti osoba s kvalifikacijama u dobi od 20 do 64 godine je 66,7% u 2019. (cilj EU: 82%). U posebno su izazovnom položaju djeca Romi: iako je postignut napredak u njihovoj uključenosti u osnovnu školu, i daje su suočeni sa značajnim preprekama. Naime, čak 69% romske djece u dobi od tri do šest godina ne pohađa ni dječji vrtić ni predškolu.

Stoga je potrebno nastaviti provoditireforme u svrhu ostvarenjakvalitetnog i učinkovitog sustava odgoja i obrazovanja, pristupačnog svoj djeci i odraslima te povećanja zapošljivosti pojedinaca s kvalifikacijama na svim razinama obrazovanja. Nužno je i istraživačke karijere učiniti privlačnijima kroz transparentnu i na rezultatima utemeljenu politiku zapošljavanja i rada na sveučilištima i znanstvenim institutima. Hrvatska može poboljšati uvjete za istraživačku izvrsnost i jačanje inovacijskog kapaciteta tako da stvori uvjete za rad talentiranim mladim znanstvenicima i osigura snažniju integraciju u Europski istraživački prostor.

Hrvatska je, gledano po stanovniku, povećala proračunska izdvajanja za istraživanje i razvoj, ali nedovoljno da dosegne EU razinu. Između 2015. i 2018. Hrvatski se GBAORD zadržao na otprilike 350 milijuna eura, što predstavlja rast od samo 50 milijuna eura u odnosu na stanje prije pristupanja EU, a to je i dalje manje od polovice EU prosjeka po stanovniku. Kako bi se povećala znanstvena produktivnost i učinkovitost, nužno je povećati ulaganja za istraživanje i razvoj, posebno iz poslovnog sektora.

Hrvatska je među zemljama s najnižim brojem patentnih prijava u Europskom patentom zavodu (samo 4,8 prijava na milijun stanovnika, dok je europski prosjek 106,8). Ukupna ulaganja u istraživanje i razvoj povećala su se s 0,86 % BDP-a u 2017. na 1,11% BPD-a u 2019., ali ulaganja poslovnog sektora stagniraju na 0,49 % BDP-a. Hrvatska po kvaliteti znanstvenih istraživanja ima još prostora za napredovanje kada je u pitanju broj utjecajnih znanstvenih publikacija (sukladno kriterijima ili standardima svakoga znanstvenog područja ili pojedine discipline),

suradnja istraživačkih institucija i poslovnog sektora, broj patenata i učinkovitih prijenosa tehnologija u poslovni sektor te je treća najlošija u EU na Europskoj ljestvici uspjeha u inoviranju za 2020. Rezultati znanstveno-istraživačkog sustava skromni su i Hrvatska se ističe velikim brojem publikacija slabe kvalitete, mjereno brojem necitiranih publikacija po zaposlenom u istraživanju i razvoju, (0,23 necitirane publikacije) po čemu je Hrvatska najlošija u Europi. Potrebno je ojačati ljudske potencijale, institucionalne i infrastrukturne kapacitete sveučilišta i znanstvenih instituta te omogućiti potrebne organizacijske reforme usmjerene na postizanje potrebnih znanstvenih kapaciteta za međunarodno utjecajna, društveno značajna i gospodarski ciljana istraživanja uz smanjivanje neučinkovitih fiksnih i administrativnih troškova.

Uspostavit će se ili unaprijediti okvir za uspostavu poticaja i za partnerstva znanstveno-istraživačkog sektora, gospodarstva i društva u stvaranju inovacija, kao i razvoj institucija za komercijalizaciju inovacija kao što su znanstveno-tehnološke infrastrukture, centri za prijenos tehnologije te start-up i spin-off poduzeća za inovativne tehnologije. Poticat će se istraživanje, razvoj i inovacije u svim sektorima s naglaskom na ključne nacionalne industrije i industrije u nastajanju s posebnim usmjerenjem na jačanje otpornosti i konkurentnosti gospodarstva i društva. Kao doprinos rastu gospodarstva, u okviru predloženih reformi i investicija integrirat će se i ulaganja u humanističke i društvene znanosti kao doprinos napretku društva u cjelini s ciljem snažnijega uključivanja Hrvatske u Europski istraživački prostor. Nova vizija Europskog istraživačkog prostora kojoj i Hrvatska treba doprinositi uključuje načelo izvrsnosti i učinkovitosti europskog sustava istraživanja i inovacija, čime se omogućuje ambicioznija provedba aktivnosti i na nacionalnoj razini.

Glavni izazovi	Ciljevi
C3.1. Reforma obrazovnog sustava	
1. Udio djece (3 godine do školske dobi) koji su obuhvaćeni ranim predškolskim odgojem i obrazovanjem je 76,3% u 2018. (cilj EU: 96%), a posebice je vidljiva nedostatna uključenost djece iz marginaliziranih skupina (obitelji slabijeg socioekonomskog položaja, Romi, djeca s teškoćama u razvoju) u RPOO. 2. Udio petnaestogodišnjaka s nedovoljnim vještinama u čitanju je 21,6% (cilj EU: ispod 15%), matematici je 31,2% (cilj EU: ispod 15%) i prirodoslovlju je 25,4% (cilj EU: ispod 15%) (izvor: Pisa 2018.) 3. Udio osoba u dobi od 25 do 34 godine s kvalifikacijom visokog obrazovanja je 36,6% u 2020. (cilj EU: 45%). 4. Udio odraslih osoba u dobi od 25 do 64 godine uključenih u cjeloživotno učenje je 3,5% u 2019. (cilj EU: 15%).	1. Izjednačene mogućnosti za svu djecu i njihovo uključivanje u sustav odgoja i obrazovanja od najranije dobi te povećanje obuhvata djece u dobi od 3 godine do godine polaska u školu koja sudjeluju u programima ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. 2. Povećana razina temeljnih pismenosti od ranog predškolskog odgoja i obrazovanja do srednjoškolskog čime se stvaraju pretpostavke za bolju prohodnost prema visokom obrazovanju, a čemu će pridonijeti povećan broj obveznih nastavnih sati u osnovnoj školi i povećanje udjela srednjoškolaca upisanih u gimnazijske programe. 3. Povećana dostupnost, kvaliteta i relevantnost visokog obrazovanja što će dovesti do povećanja udjela osoba s kvalifikacijom visokog obrazovanja. 4. Povećan udio odraslih osoba uključenih u cjeloživotno učenje koncentriranim ulaganjem u programe relevantne u odnosu na tržište rada.

Glavni izazovi	Ciljevi
	5. Povećana kvaliteta i relevantnost strukovnih i studijskih programa koncentriranim ulaganjem u programe relevantne u odnosu na tržište rada.
C3.2. Podizanje istraživačkog i inovacijskog kapaciteta	
1. Nedovoljna ulaganja u istraživanje i razvoj, posebice iz poslovnog sektora, neadekvatan model financiranja i organizacija sveučilišta i znanstvenih instituta onemogućavaju postizanje punog potencijala hrvatskog istraživačkog sektora te su posljedično znanstvena produktivnost, učinkovitost i prijenos znanja još uvijek ograničeni. Udio znanstvenih publikacija među 10% globalno najviše citiranih publikacija kao postotak znanstvenih publikacija zemlje u 2017. iznosi 3,55% dok vrijednost nacionalnog h-indeksa u 2019. je 287. 2. Uvjeti za razvoj ljudskih potencijala u STEM-a i ICT-a u znanstvenom sustavu preduvjet su za povećanje spremnosti društva za digitalnu tranziciju. Broj diplomanada tercijarnog obrazovanja iz prirodnih znanosti, matematike, računarstva, inženjerstva, proizvodnje, građevinarstva, na 1000 stanovnika u dobi od 20 do 29 godina u 2018. iznosi 18,6. 3. Rascjepkanost i neučinkovitost politika na području istraživanja i inovacije te nedostatak rezultata IRI investicija jedan je od glavnih uzroka otežanog rasta produktivnosti i konkurentnosti koja je uočena u preporukama za Hrvatsku u 2019. godini. Vrijednost zbirnog inovacijskog indeksa kao postotak vrijednosti EU u 2019. godini iznosi 58,8%.	1. Unaprijeđen sustav institucionalnog financiranja sveučilišta i znanstvenih instituta kako bi se izravnim ulaganjima i povećanim financiranjem znanstveno-istraživačke djelatnosti motivirala znanstvena produktivnost, učinkovitost i prijenos znanja. Planirano je povećanje udjela znanstvenih publikacija među 10% globalno najviše citiranih publikacija kao postotak znanstvenih publikacija zemlje s 3,55% na 5,2%. 2. Povećana ulaganja u istraživačku infrastrukturu i organizacijske kapacitete sveučilišta i znanstvenih instituta što će omogućiti veću kvalitetu znanstvenog istraživanja, zadržavanje mladih znanstvenika u Hrvatskoj, privlačenje inozemnih znanstvenika te prijenos znanja. Reforma će posljedično omogućiti i povećanje javnih ulaganja u istraživanje kao i ulaganja iz poslovnog sektora zbog veće dostupnosti istraživačkih rezultata i infrastrukture poslovnom sektoru te jačanje cjelokupne razine inovativnosti Hrvatske. Planira se povećati vrijednost nacionalnog h-indeksa s trenutne vrijednosti 287 na 327. 3. Uveden novi poticajni okvir za napredovanje te razvoj karijera istraživača, u skladu sa specifičnostima znanstvenih područja, čime će se privući i zadržati mladi znanstvenici iz Hrvatske i kvalitetni inozemni znanstvenici iz Europske unije i svijeta (uključujući dijasporu). Planira se povećati broj diplomanata tercijarnog obrazovanja iz prirodnih znanosti, matematike, računarstva, inženjerstva, proizvodnje, građevinarstva, na 1000 stanovnika u dobi od 20 do 29 godina s trenutnih 18,6 na 21,5. 4. Uveden novi model provođenja kompetitivnih programa koji će biti brzi u smislu inovacijskih procesa te prilagođeni potrebama tržišta. Novim modelom će se s većom učinkovitošću pomoći razvoju gospodarstva kroz ciljana istraživanja u visokim fazama tehnološke spremnosti. Planira se povećanje vrijednosti zbirnog inovacijskog indeksa kao postotka vrijednosti EU s trenutnih 58,8% na 77,7%.

3. Opis reformi i investicija po podkomponentama

C3.1. Reforma obrazovnog sustava

Veza s Europskim semestrom i/ili strateškim dokumentima i kontekst reforme

CSR predlaže Hrvatskoj da poduzme djelovanja kojima je cilj provesti reformu sustava obrazovanja i poboljšati pristup obrazovanju i osposobljavanju na svim razinama te njihovu kvalitetu i relevantnost za tržište rada.

NPR stoga uključuje mjere, koje se odnose se na reformu ranog i predškolskog te općeg i strukovnog odgoja i obrazovanja, cjeloživotno učenje te učinkovito i relevantno visoko obrazovanje, kao i mjere za postizanje ciljeva strategije Europa 2020.

Povećanje ulaganja u vještine i obrazovanje hrvatskih građana te u njihovo cjeloživotno učenje strateški je cilj NRS-a konkretiziran u Programu Vlade koji predviđa ulaganja u modernizaciju obrazovnog sustava, što će pridonijeti izgradnji stabilne, održive i otporne EU.

Reforma tako treba pridonijeti izgradnji odgojno-obrazovnog sustava koji svakoj osobi bez obzira na njeno socioekonomsko podrijetlo i životnu dob i druge okolnosti, omogućuje stjecanje znanja i vještina relevantnih za osobni razvoj i uspješnu integraciju na tržištu rada, u skladu s UN-ovim Programom održivog razvoja do 2030. koji predviđa uključivo, kvalitetno i pravično obrazovanje i cjeloživotno učenje za sve.

Planirani reformski procesi prate razvoj novih smjernica na europskoj razini i pristupa u obrazovanju i osposobljavanju koje pozivaju na razvoj politika koje pružaju mladim i odraslim osobama znanja, vještine i kompetencije za napredak na tržištu rada i u društvu, za tranziciju prema zelenoj i digitalnoj ekonomiji, koje promiču uključivost te pridonose postizanju socijalne pravednosti. Također, reforme će pridonijeti izgradnji odgojno-obrazovnog sustava koji će biti otporan na krize kroz jačanje inovativnosti i fleksibilnosti, koji će razvijati kulturu cjeloživotnog učenja te održivost odgojno-obrazovnog sustava, gospodarstva i društva općenito.

Reforma obrazovanja obuhvaća modernizaciju sustava na svim razinama odgoja i obrazovanja te uključuje izgradnju dječjih vrtića radi poboljšanja dostupnosti ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja isto kao i jednakosti obrazovnih šansi tijekom cijelog obrazovnog procesa. Povećanje duljine vremena koje učenici posvećuju učenju predviđeno je povećanjem broja nastavnih sati uz korištenje digitalne tehnologije i povećanje broja škola koje rade u jednoj smjeni, kao nužne pretpostavke. Bolja povezanost strukovnog obrazovanja i tržišta rada planira se ostvarivati kroz daljnji razvoj regionalnih centara kompetentnosti, unapređenje upravljanja upisnim kvotama u srednjoškolskom obrazovanju te povećanjem obuhvata odraslih uključenih u cjeloživotno učenje u skladu s Europskom agendom vještina.

Reformske mjere koje se planiraju na različitim razinama obrazovanja razlikuju se prema razini pripremljenosti, nastavljaju se na započete reformske procese te uzimaju u obzir procjenu ostvarenih rezultata. Intervencije imaju za cilj osiguravanje primjerene razine ulaganja u obrazovanje i osposobljavanje te s druge strane učinkovitu i djelotvornu potrošnju u sustavu.

Vezano uz pitanje državnih potpora, krajnja uporaba infrastrukture i opreme koja će se financirati sredstvima iz RRF-a nije namijenjena obavljanju gospodarske djelatnosti radi stjecanja prednosti na tržištu, što bi moglo utjecati na tržišno natjecanje i trgovinu između država članica, već se radi o infrastrukturi koja će se koristiti u svrhe unaprjeđenja dostupnosti i učinkovitosti kvalitetnog i relevantnog obrazovanja odnosno svrha je negospodarske prirode. Naime, da bi se određena mjera mogla smatrati državnom potporom, moraju biti kumulativno ispunjeni svi uvjeti iz članka

107. Stavka 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU): postojanje državnih sredstava, stjecanje prednosti na tržištu, narušavanje ili mogućnost narušavanja tržišnog natjecanja i utjecaj na trgovinu među državama članicama. Ako samo jedan od uvjeta nije zadovoljen, postojanje državne potpore u smislu čl. 107. UFEU nije ispunjen.

Sredstva RRF-a koristit će se za javno financiranje infrastrukture u području odgoja i obrazovanja, odnosno:

- Izgradnju, dogradnju, rekonstrukciju i opremanje predškolskih ustanova
- Izgradnju, dogradnju, rekonstrukciju i opremanje osnovnih škola za potrebe jednosmjenskog rada i cjelodnevne nastave
- Izgradnju, dogradnju, rekonstrukciju i opremanje srednjih škola
- Digitalnu preobrazbu visokog obrazovanja.

Sredstva koja se dodjeljuju u okviru ovog fonda ne predstavljaju državnu potporu u smislu članka 107. stavka 1. UFEU, budući da su ispunjeni sljedeći uvjeti:

- rani i predškolski odgoj i obrazovanje, osnovno i srednje obrazovanje, kao i visoko obrazovanje je organizirano u okviru nacionalnog obrazovnog sustava, financirano i nadzirano od strane države;
- utemeljenjem i održavanjem sustava javnog obrazovanja i financiranog uglavnom ili u potpunosti iz javnih sredstava, a ne od strane učenika, studenata i njihovih roditelja, država nema namjeru tražiti naknadu već obavlja aktivnosti kao servis građana u područjima društvene, kulturne i obrazovne sfere[124];
- svaka nabava roba, radova i/ili usluga od stane korisnika bit će provedena prema Zakonu o javnoj nabavi (NN 120/16);
- infrastruktura će se upotrebljavati gotovo isključivo za negospodarsku djelatnost, a neki će dijelovi infrastrukture u potpunosti ili djelomično biti korišteni za ekonomske aktivnosti (npr. edukacija za odrasle, tečajevi, prekvalifikacije, priprema obroka, smještaj i slične usluge koje se naplaćuju) smatra se da je moguće da se na njezino financiranje u cijelosti ne primjenjuju pravila o državnim potporama, pod uvjetom da gospodarska namjena ostane isključivo sporedna, odnosno da je to djelatnost koja je izravno povezana s upravljanjem infrastrukturom i potrebna za njega, ili neodvojivo povezana s njezinom glavnom negospodarskom namjenom. Pritom gospodarske djelatnosti upotrebljavaju iste unose kao i primarne negospodarske djelatnosti, npr. materijal, opremu, radnu snagu ili fiksni kapital. U navedenom slučaju, dobit stečena iz aktivnosti koje se provode u okviru projekta mora biti ponovo uložena u unaprjeđenje osnovne djelatnosti kao što je propisano Zakonom o ustanovama.

[124] Ne–ekonomska priroda aktivnosti nije pod utjecajem činjenice da učenici i/ili roditelji nekad moraju platiti određene naknade za upise ili pohađanje nastave. Postotak ovakvih naknada u ukupnim troškovima obrazovnih institucija uglavnom pokriva jako malo izdataka i zauzima gotovo zanemariv udio ukupnih prihoda.

Obuhvat reforme i investicija, razina pripremljenosti i vrijeme potrebno za provedbu

(a) Reformske mjere

C3.1. R1 Strukturna reforma sustava odgoja i obrazovanja

Izazov

Niska razina temeljnih pismenosti, posebice učenika slabijeg socioekonomskog statusa, jasno ukazuje na nužnost nastavka postojećih i uvođenje dodatnih reformskih inicijativa.

(i) Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Rani i predškolski odgoj i obrazovanje (RPOO) temelj je cjeloživotnog učenja. Vijeće EU-a u Zaključcima o predškolskom odgoju i obrazovanju ističe važnost kvalitetnog ranog predškolskog odgoja i obrazovanja za budući razvoj djeteta u formativnim godinama, pogotovo u pogledu povećanja učinkovitosti učenja kao i povećanju vjerojatnosti nastavka školovanja tijekom cijelog života. Međunarodna istraživanja poput TIMSS-a (*Trends in International Mathematics and Science Study*) i PISA-e (*Programme for International Student Assessment*) pokazuju kako su učenici koji su dulje vrijeme (tri ili više godina) pohađali predškolsku ustanovu ostvarili bolje prosječne rezultate nego njihovi vršnjaci koji su predškolsku ustanovu pohađali jednu godinu ili kraće (TIMSS 2011. i 2015.), odnosno da 15-godišnjaci koji su bili uključeni u odgojno-obrazovne programe u ranoj i predškolskoj dobi postižu bolje rezultate na testovima (PISA 2015.).

Stopa sudjelovanja u RPOO u Hrvatskoj još je uvijek među najnižima u EU. U razdoblju od 2004. do 2016. broj je djece koja pohađaju redovne vrtićke ili jasličke programe u Hrvatskoj porastao za 37,2%, dok je broj dječjih vrtića porastao za 34,7%. U kontekstu smanjivanja veličine generacija djece predškolske dobi u Hrvatskoj, to je rezultiralo znatnim rastom obuhvaćenosti djece redovnim predškolskim programima u istom razdoblju – s 13,4% na 21,4% u djece jasličke dobi te s 41,2% na 59,2% u djece vrtićke dobi. Ipak, postignuta razina je i nadalje znatno ispod barcelonskih ciljeva, koje je postavila EU (33% djece jasličke i 90% djece vrtićke dobi obuhvaćeno RPOO), odnosno cilja Europskog prostora obrazovanja (96% djece između treće godine života i polaska u osnovnu školu obuhvaćeno predškolskim programima). Kao prepreke sudjelovanju u RPOO ističu se manjkava infrastruktura, nedostatak odgojitelja i svijest roditelja o njegovoj važnosti.

Dodatno, u Hrvatskoj postoje izrazite i sustavne regionalne razlike u obuhvatu djece ranim i predškolskim programima, što produbljuje jaz među djecom u socioekonomski (ne)povoljnom položaju. Naime, najnovija istraživanja TIMSS-a pokazuju kako u Hrvatskoj učenici koji dolaze iz kućanstava boljeg socioekonomskog statusa postižu statistički značajno više rezultate od onih u nepovoljnom socioekonomskom položaju. Osim toga, značajna je razlika u pohađanju predškolskog programa između djece u općoj populaciji (72%) i romske djece (32%). Kad je riječ o regionalnim razlikama, raspon obuhvaćenosti djece jasličkim programima u županijama 2016. kretao se od 5,6 do 40,4%, a vrtićkim programima od 24,4 do 82,8%. Prostorna dostupnost vrtića osobito je problematična u ruralnim krajevima te manjim i slabije razvijenim JLS-ovima. Dodatno, programi predškolskog odgoja u manje razvijenim sredinama manje su priuštivi roditeljima.

Također, razlike u dostupnosti ranih i predškolskih programa negativno utječu i na uključenost žena u tržište rada pa tako i na prihode kućanstva, što rezultira posebno nepovoljnim položajem žena i djece iz podrazvijenih regija i produbljivanjem socioekonomskih nejednakosti.

S obzirom na sustav osiguravanja kvalitete u RPOO, valja istaknuti kako se Hrvatska nalazi u skupini (jedne trećine) europskih odgojno-obrazovnih sustava koji zahtijevaju da najmanje jedan član osoblja koji skrbi za skupinu djece, bez obzira na dob, bude visokoobrazovan. Nadalje, u skupini je zemalja u kojima vrednovanje obuhvaća dva glavna čimbenika kvalitete koja se često ističu u kontekstu RPOO-a, kvaliteta ustroja i kvaliteta procesa. Što se tiče veličine odgojno-obrazovne skupine, nakon uvođenja državnoga pedagoškog standarda 2008., između 2007. i 2016. dolazi do smanjivanja prosječnog broja djece i u jasličkim (sa 17,7 na 16,3) i u vrtićkim (s 23,9 na 22,6) skupinama te poboljšanja omjera broja odgojitelja i djece (s 10,4 na 8,6 djece po odgojitelju u jaslicama i s 12,4 na 11,0 u vrtićima). Ipak, još postoji velika neujednačenost među ustanovama kod ovih pokazatelja. Tako se, gledano po županijama, prosječna veličina jasličkih skupina kretala od 12,2 do 19,3 djece po skupini, a vrtićkih skupina od 20,4 do 24,8 djece po skupini. U većini europskih odgojno-obrazovnih sustava maksimalna veličina skupine povećava se sa 12 - 16 djece u dobi od dvije godine na 23 - 25 u dobi od četiri godine. Dodatno, 2019. razvijen je prijedlog metodologije vanjskoga vrednovanja ustanova ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja. Razvijena metodologija, uključujući i instrumente, će se u 2021. pilotirati u odabranim dječjim vrtićima.

Porast broja djece uključene u RPOO uz zadržavanje postojeće, odnosno unaprjeđenje kvalitete nužno traži kadrovske preduvjete - ponajprije visokoobrazovane odgojitelje. Za uključivanje djece u dobi od 3. godine do godine polaska u školu u sustavu RPOO do 2030. trebalo bi osigurati oko 5.658 odgojitelja. Prema prvim analizama iz sustava visokog obrazovanja trenutno svake godine obrazovanje završioko 600 odgojitelja uz vidljiv porast što pokazuje da će potreba za odgojiteljima dugoročno biti zadovoljena. Međutim, uzimajući u obzir trajanje završetka preddiplomskog studija od tri godine, potrebno je razmotriti i srednjoročna rješenja vezana uz osiguranje dovoljnog broja odgojitelja, poput omogućavanja rada učitelja razredne nastave u vrtićkim skupinama uz osmišljavanje i provedbu kvalitetnog programa prekvalifikacije, te privremenog povećanja kvota na tim studijskim programima.

Uz osiguranje kadrovskih preduvjeta, nužno je osigurati i dugoročnu održivost financiranja predškolskih ustanova, posebice u slabije razvijenim jedinicama lokalne i regionalne samouprave. U tu svrhu, država će se u značajnijoj mjeri uključiti u financiranje predškolskog odgoja putem razvoja novog modela financiranja koji će uzeti u obzir fiskalne kapacitete osnivača i omogućiti održivost svih novih predškolskih programa. Na taj način djelomično će se utjecati i na priuštivost vrtića, odnosno iznos roditeljskog sufinanciranja. Povrh toga, priuštivost vrtića roditeljima djece u nepovoljnom socioekonomskom položaju dodatno će se podupirati sredstvima iz drugih izvora.

Daljnjim ulaganjima u infrastrukturne i kadrovske kapacitete stvorit će se preduvjeti za ostvarivanje prava na RPOO svoj djeci te postizanje barcelonskih ciljeva. Ova su ulaganja dodatno važna zbog omogućavanja veće uključenosti žena u tržište rada, posebno u onim područjima u kojima je izrazito smanjen pristup RPOO-u.

(ii) Osnovni odgoj i obrazovanje

U svrhu unaprjeđenja ishoda učenja, u školskoj godini 2019./2020. započela je frontalna primjena cjelovite kurikularne reforme u svim školama temeljena na osuvremenjenim kurikulumima i stručnome usavršavanju nastavnika. Paralelno, provodi se i nacionalni projekt povećanja digitalne zrelosti škola kojim se, među ostalim, unapređuju digitalne vještine nastavnika i učenika. Učinak sadržajnih reformi ograničen je, međutim, niskim brojem obveznih nastavnih sati u osnovnom obrazovanju. Obvezno obrazovanje u Hrvatskoj traje osam godina, što je najkraće trajanje obveznog obrazovanja među svim europskim obrazovnim sustavima, a i broj nastavnih

sati je vrlo nizak promatrano po razinama, ali i godinama obrazovanja. Istraživanjem PISA 2015. utvrđena je velika nejednakost u ishodima obrazovanja u Hrvatskoj. Osnovnu razinu matematičke pismenosti ne postiže gotovo 45% učenika iz najnižeg socioekonomskog kvartila, u usporedbi s tek 15% u najvišem socioekonomskom kvartilu. Sličan nesrazmjer razvidan je i u područjima prirodoslovne i čitalačke pismenosti. Više od polovine učenika iz skupine s najlošijim rezultatima potječe iz najnižega socioekonomskog kvintila i stoga zaostaje u matematičkim vještinama. Također je dokazano kako učenici iz boljeg socioekonomskog položaja u pravilu pohađaju škole (prvenstveno gimnazije) koje ostvaruju bolje rezultate u PISA istraživanju, dok učenici slabijeg socioekonomskog statusa čine veliku većinu učenika strukovnih srednjih škola.

Iako se broj nastavnih sati i rezultati na međunarodnim testovima znanja ne mogu uvijek izravno povezati, spoznaja da učenici u Hrvatskoj provode značajno manje sati u nastavi pohađajući obvezne predmete kojima se stječu temeljne vještine, a da se međunarodnim testovima provjere kompetencija uspoređuju s učenicima koji su, u nekim slučajevima, u nastavi proveli bitno više sati, nije zanemariva. Međunarodna istraživanja pokazala su, međutim, da najveću korist od dužeg boravka u organiziranom odgojno-obrazovnom radu imaju upravo učenici slabijeg socioekonomskog statusa.

Manji broj nastavnih sati utječe i na način provođenja slobodnog vremena učenika koji nakon škole značajno vrijeme provode učeći i obavljajući školske zadatke i druge vrste pripreme. Nažalost, nemaju svi učenici jednake mogućnosti kad se radi o dodatnoj podršci u učenju od roditelja ili privatnih instrukcija što također može učenike iz slabijih socioekonomskih uvjeta dodatno dovesti u nepovoljan položaj. To se posebno odnosi na djecu Rome koji često nemaju odgovarajuću obiteljsku podršku te odgovarajuće uvjete stanovanja i potrebnu opremu.

Jedan od ključnih preduvjeta za povećanje broja nastavnih sati odnosi se na infrastrukturne kapacitete škola. Gotovo 60% učenika osnovnih škola pohađa nastavuu dvije smjene, dok oko 3% učenika pohađa nastavu u čak tri smjene. Nužno je stoga uložiti sredstva u dogradnju i izgradnju škola, vodeći računa o arhitektonskoj pristupačnosti za djecu s teškoćama u razvoju, kako bi svi učenici mogli pohađati nastavu organiziranu u jednoj smjeni. Također, od ukupnog broja osnovnih i srednjih škola (Izvješće DUR-a, 2018.) njih 33,41% nema sportsku dvoranu, a njih 11,94% koristi gradsku dvoranu ili dvoranu od druge škole.

(iii) Srednjoškolsko obrazovanje i obrazovanje odraslih

Gimnazijske programe kojima je svrha daljnji nastavak obrazovanja, pohađa oko 30% učenika u Hrvatskoj što je među najnižim udjelom u odnosu na prosjek država članica EU-a od 52%. Broj upisanih učenika u gimnazijske programe u odnosu na ukupan broj upisanih učenika u srednjoškolske programe izrazito varira od županije do županije - u Gradu Zagrebu 40,90% učenika pohađa gimnazijske programe dok je taj postotak sve manji u ekonomski slabijim županijama (npr. u Bjelovarko-bilogorskoj županiji 18,74%). Strukovne programe obrazovanja pohađa 70% učenika, što je jedan od najvećih udjela učenika na višoj srednjoškolskoj razini strukovnoga obrazovanja u Europi.

Učenici četverogodišnjih i petogodišnjih strukovnih programa svoju završnost stječu izradom i obranom završnog rada, a ako žele prohodnost prema visokom obrazovanju obvezno polažu i ispite državne mature. U ljetnom roku 2020., 83% učenika strukovnih škola prijavilo je ispite državne mature, 67% ih je položilo, a 61% je nastavilo visoko obrazovanje – iz čega je razvidno da Hrvatska producira kadrove u strukovnom obrazovanju koji završavaju pretežito u visokom

obrazovanju. Međutim, prema prvim analizama o odustajanju od visokog obrazovanja, razvidno je da značajan udio u napuštanju čine upravo studenti koji dolaze iz strukovnih škola.

Rezultati međunarodnog istraživanja PISA iz 2018. pokazala su da u Hrvatskoj učenici s boljim socioekonomskim položajem i roditeljima više razine obrazovanja u pravilu pohađaju gimnazijske programe i ostvaruju bolje rezultate u istraživanju. Isto tako, učenici slabijeg socioekonomskog položaja čine veliku većinu učenika četverogodišnjih i trogodišnjih škola u sustavu strukovnog obrazovanja i osposobljavanja.

U skladu s Preporukama HZZ-a za obrazovnu i upisnu politiku kao suficitarni programi, odnosno programi za čijim je kompetencijama potražnja manja od ponude posebno često se navode četverogodišnji programi iz strukovnog sektora ekonomije i trgovine - ekonomisti, komercijalisti, poslovni tajnici, upravni referenti te hotelijersko-turistički tehničari.

Međutim, zbog neusklađene ponude obrazovnih programa i potreba tržišta rada, najveći broj učenika koji upisuju strukovne programe upravo obuhvaćaju navedeni suficitarni četverogodišnji programi. Te programe upisuju učenici s dobrim obrazovnim rezultatima (u prosjeku 63 boda od maksimalnih 80) koji bi imali kompetencije i za uspješno svladavanje gimnazijskih programa.

Uzimajući u obzir navedeno, a s ciljem poboljšanja općeg srednjeg obrazovanja te modernizacije strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, planirane su reformske intervencije koje obuhvaćaju:

- veću stopu sudjelovanja u gimnazijskim programima, što će posljedično pozitivno utjecati na stopu završetka visokog obrazovanja koja je također niska u odnosu na prosjek EU
- optimizaciju, racionalizaciju i prilagodbu strukovnih obrazovnih programa razvojnim potrebama gospodarstva, odnosno smanjivanje suficitarnih strukovnih programa.

S druge strane, započeta reforma kurikuluma srednjoškolskih strukovnih programa imat će ograničen utjecaj ako se ne ulože napori u koncentriranje najkvalitetnijih infrastrukturnih i ljudskih resursa. Iako rascjepkanost srednjih strukovnih programa omogućava jednaku dostupnost, istovremeno ograničava učinke podizanja kvalitete. Objedinjavanjem programa povećat će se njihova kvaliteta i osigurati bolja usklađenost s potrebama lokalnih tržišta rada.

Velik izazov predstavlja i niska stopa sudjelovanja u programima obrazovanja odraslih zbog čega je nužno nastaviti unaprjeđivati njihovu kvalitetu i relevantnost, a što je planirano novim Zakonom o obrazovanju odraslih kojim će se uvesti sustav osiguravanja kvalitete rada ustanova za obrazovanje odraslih i obveza kontinuiranog usklađivanja programa obrazovanja sa standardima kvalifikacija iz Registra Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira (HKO), izradit će se Nacionalni informacijski sustav obrazovanja odraslih koji će omogućiti učinkovito praćenje sustava i znatno rasteretiti administrativne postupke, a isto tako omogućit će se priznavanje neformalno i informalno stečenih znanja i vještina.

Cilj

Reformom strukture sustava odgoja i obrazovanja pridonosi se ostvarenju više ključnih ciljeva. Prvo, osnažuje se stjecanje temeljnih kompetencija od ranog i predškolskog do srednjoškolskog odgoja i obrazovanja čime se stvaraju pretpostavke za bolju prohodnost prema visokom obrazovanju.

Drugo, povećava se kvaliteta i relevantnost strukovnih programa koncentriranim ulaganjem u programe relevantne u odnosu na tržište rada u okviru regionalnih centara kompetentnosti i srednjih škola koji djeluju u suradnji sa svijetom rada i lokalnom zajednicom.

Treće, unapređuje se kvaliteta ponude programa obrazovanja odraslih što pridonosi povećanju udjela odraslih osoba uključenih u cjeloživotno učenje.

Konačno, reformom će se povećati uključenost djece koja su marginalizirana i isključena u sve razine odgoja i obrazovanja, poput romske djece, djece s teškoćama u razvoju, djece koja žive u regionalno slabije razvijenim dijelovima zemlje, djece koja dolaze iz obitelji slabijeg socioekonomskog statusa i drugih posebno ranjivih skupina djece.

Na razini RPOO cilj je osigurati mogućnost sudjelovanja u RPOO svoj djeci, osobito onoj u socioekonomski nepovoljnom položaju, te im na taj način povećati učinkovitost učenja i vjerojatnosti nastavka školovanja. Ovom mjerom pridonosi se ostvarenju cilja Europskog prostora obrazovanja (96% djece između treće godine života i polaska u osnovnu školu obuhvaćeno predškolskim programima).

Na razini osnovnog odgoja i obrazovanja cilj je povećati kvalitetu nastave i ishode učenja učenika, posebice učenika iz nepovoljnog socioekonomskog statusa, a što će se ostvariti povećanjem broja obveznih nastavnih sati i uvođenjem cjelodnevne nastave uz kontinuirano usavršavanje učitelja i nastavnika i sustavno vanjsko vrednovanje ishoda učenja. Ovom mjerom pridonosi se ostvarenju cilja Europskog prostora obrazovanja (Udio petnaestogodišnjaka s nedovoljnim vještinama u čitanju, matematici i prirodoslovlju: ispod 15%).

Na razini srednjoškolskog obrazovanja cilj je povećati kvalitetu, učinkovitost i relevantnost obrazovanja i omogućiti svim učenicima stjecanje znanja i vještina potrebnih za zapošljavanje ili nastavak obrazovanja. Ovom mjerom doprinosi se ostvarenju cilja EU2020 (stopa zaposlenosti osoba s kvalifikacijama u dobi od 20 do 64 godine je 82%).

Na razini obrazovanja odraslih cilj je povećati udio odraslih osoba uključenih u cjeloživotno učenje jačanjem osiguravanja kvalitete sustava i koncentriranim ulaganjem u programe relevantne u odnosu na tržište rada. Ovom mjerom doprinosi se ostvarenju cilja u okviru Europskog stupasocijalnih prava(udio odraslih osoba u dobi od 25 do 64 godine uključenih u cjeloživotno učenje je 15%).

Opis

Reforma strukture sustava odnosi se na: osiguranje normativnih i infrastrukturnih preduvjeta za uvođenje prava na predškolski odgoj i obrazovanje za djecu u dobnoj skupini od 4 godine do godine polaska u školu; povećanje minimalnog broja obveznih nastavnih sati i uvođenje cjelodnevne nastave u osnovnom obrazovanju; povećanje obuhvata učenika gimnazijskim programima u odnosu na srednjoškolske strukovne programe s postojećih 30% na 40%; okrupnjavanje srednjoškolskih strukovnih programa koncentriranim ulaganjem u programe relevantne u odnosu na tržište rada.

Reformski zahvati u osnovnim i srednjim školama podrazumijevaju povećanje učinkovitosti financiranja kroz optimizaciju broja učenika prema razrednim odjelima u osnovnim i srednjim školama, okrupnjavanje strukovnih programa, učinkovito upravljanje upisnim mjestima u srednjoškolskom sustavu i poticanju upisivanja u gimnazijske programe. Za sve reformske mjere ministarstvo će unaprijediti sustav praćenja i upravljanja ljudskim potencijalima u sustavu odgoja i obrazovanja i osigurati izradu analitičkih podloga na temelju dostupnih podataka o upisnim kvotama, stopama završetka studijskih programa u području odgoja i obrazovanja i podacima o zaposlenicima u sustavu odgoja i obrazovanja.

Ulaganja u infrastrukturu škola i jačanje kompetencija odgojno-obrazovnog osoblja započela su provedbom projekata financiranih kroz operativne programe Učinkoviti ljudski potencijali i Konkurentnost i kohezija. Iz projekata u provedbi (Razvoj sustava digitalno zrelih škola, Podrška provedbi Cjelovite kurikularne reforme, Uspostava Regionalnih centara kompetentnosti u prioritetnim područjima, Modernizacija sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, Modernizacija sustava stručnog usavršavanja nastavnika strukovnih predmeta) financira se, među ostalim, razvoj digitalne infrastrukture osnovnih i srednjih škola i razvoj infrastrukture srednjih strukovnih škola koje su imenovane Regionalnim centrima kompetentnosti. Dosadašnja ulaganja nisu se odnosila na restrukturiranja udjela učenika u srednjoškolskim programa, a što će posljedično iziskivati ulaganja u infrastrukturu.

Sva infrastruktura, uključujući zgrade za ustanove za predškolski odgoj, osnovne i srednje škole (mjere C3.1 R1-I1, C3.1 R1-I2 i C3.1 R1-I3) će biti provedene u skladu sa zahtjevom DNSH i odgovarajućim područjem intervencije u okviru Programa oporavka, što podrazumijeva sljedeće odredbe:

Povezano s ublažavanjem klimatskih promjena: Mjere su prihvatljive za područje intervencije 085 - Infrastruktura za rani odgoj i obrazovanje i 086 – Infrastruktura za osnovnoškolsku i srednjoškolsku edukaciju što znači da će sve rekonstrukcije i konstrukcije dječjih vrtića biti u skladu s nacionalnim regulatornim zahtjevima za nove zgrade, što podrazumijeva gradnju nZEB standardom. Međutim, mjera ne ispunjava uvjete za intervencijsko polje 025ter Izgradnja nove zgrade, jer bi to zahtijevalo najmanje 20% manju potražnju za primarnom energijom nego za nZEB standard. Također, objekti neće biti namijenjeni vađenju, skladištenju, transportu ili proizvodnji fosilnih goriva.

Povezano s prilagodbom klimatskim promjenama: Klimatski rizici koji bi mogli biti relevantni za svako ulaganje u okviru ove mjere utvrđeni su u Nacionalnoj strategiji prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. u odnosu na 2070. i bit će procijenjeni za svaku mjeru posebno, uzimajući u obzir lokalne klimatske uvjete, kao i klimatske projekcije (posebno tamo gdje se izrađuju lokalni ili regionalni planovi). Tijekom razvoja i dizajna projekata identificirat će se i integrirati intervencije koje mogu smanjiti klimatske utjecaje.

Povezano s vodenim resursima: Kao kriterij za ugovaranje moraju biti ugrađeni svi relevantni uređaji za vodu (otopine za tuširanje, tuševi s miješalicom, izlazi za tuširanje, slavine, WC kupaonice, WC školjke i vodokotlići, posude za pisoare i vodokotlići, kade) moraju biti u dva najbolja razreda potrošnje vode EU vodne oznake (EU Water Label - http://www.europeanwaterlabel.eu/).

Povezano s otpadom / kružnom ekonomijom: Mjere će zahtijevati od gospodarskih subjekata koji provode rušenje i izgradnju da osiguraju da najmanje 70% (težinski) neopasnog građevinskog otpada i otpada od rušenja (isključujući prirodni materijal naveden u kategoriji 17 05 04 u Europska lista otpada uspostavljena Odlukom 2000/532/EZ) nastala na gradilištu budu pripremljena za ponovnu uporabu, recikliranje i oporabu drugog materijala, uključujući postupke zatrpavanja otpadom koji zamjenjuje druge materijale, u skladu s hijerarhijom otpada i EU Protokol o gospodarenju otpadom od gradnje i rušenja.

Povezano s sprječavanjem i kontrolom onečišćenja: Ne očekuje se da će mjere dovesti do značajnog povećanja emisija onečišćujućih tvari u zrak, vodu ili zemlju jer:

- Osigurano je da građevinski dijelovi i materijali ne sadrže azbest niti tvari koje izazivaju veliku zabrinutost, kako je utvrđeno na temelju „Popisa odobrenja“ REACH Uredbe.587.

- Ako se nova konstrukcija nalazi na potencijalno kontaminiranom mjestu (brownfield područja), mora se podvrgnuti istrazi zbog potencijalnih onečišćivača, na primjer primjenom standarda BS 10175.588.
- Poduzet će se mjere za smanjenje emisije buke, prašine i onečišćujućih tvari tijekom građevinskih radova, sukladno Zakonu o gradnji članku 133. Uređenje gradilišta koji zahtijeva da se na gradilištu predvide i provode mjere zaštite na radu te ostale mjere za zaštitu života i zdravlja ljudi u skladu s posebnim propisima, te kojima se onečišćenje zraka, tla i podzemnih voda te buka svodi na najmanju mjeru. Tako će se radovi izvoditi samo u dnevnom razdoblju, svi rastresiti materijali će biti sklonjeni (prekrivanjem ili po potrebi vlaženjem) kako bi se spriječilo rasipanje tijekom kiše i vjetra, a sva uklanjanja i demontaže građevnih elemenata i materijala vršit će tehnikama koje sprečavaju širenje prašine i štetnih tvari na susjedne površine, te će se kada je potrebno koristiti zaštitne ograde.

Povezano s biološkom raznolikošću i ekosustavom: Aktivnost koja je podržana mjerama ima neznatno predvidljivi utjecaj na ovaj okolišni cilj, uzimajući u obzir izravne i primarne neizravne učinke tijekom životnog ciklusa. Mjere se ne odnosi na rekonstrukciju ili izgradnju zgrada smještenih u ili u blizini područja osjetljivih na biološku raznolikost (uključujući mrežu zaštićenih područja Natura 2000, područja svjetske baštine UNESCO-a i ključna područja biološke raznolikosti, kao i druga zaštićena područja).

Ipak, za svaku zgradu koja bi potencijalno mogla biti uključena u investicijski paket provest će se početni pregled kako bi se osiguralo da njezina gradnja neće utjecati na područja s osjetljivom bioraznolikošću. Za one zgrade kod kojih se procjenjuje da se može dogoditi utjecaj, bit će potrebna procjena utjecaja i odgovarajuće mjere ublažavanja uključene u dio ulaganja. Ako se potencijalne mjere ublažavanja smatraju nedovoljnima za smanjenje negativnog utjecaja na nulu, odobrenje financiranja gradnja zgrade se neće izvršiti.

Provedba

(i) Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Na razini RPOO MZO će:

- izraditi detaljno mapiranje mreže predškolskih ustanova i njihovih kapaciteta i projekciju potreba dodatnih mjesta u odnosu na projekcije demografskih kretanja (9/2021.)
- na temelju infrastrukturnih kapaciteta i demografskih kretanja donijeti kriterije dogradnje i rekonstrukcije postojećih, i izgradnju novih, vrtića, adresirajući problem regionalnih razlika u dostupnosti vrtića (9/2021.)
- na temelju navedenih kriterija objaviti poziv gradovima i općinama za sudjelovanjem u realizaciji infrastrukturnih projekata na njihovom području (12/2021.)
- izmijeniti propis kako bi se povećao broj sati programa predškolskog odgoja za djecu u dobi godinu dana prije polaska u školu (6/2022.)
- u suradnji s Agencijom za odgoj i obrazovanje izraditi prijedlog stručnih usavršavanja obrazovnih djelatnika u RPOO u skladu s izmjenama kurikuluma (12/2021.)
- izraditi analizu kadrovskih kapaciteta u sustavu RPOO i projekciju potreba do 2030. godine (6/2021.)

- na temelju analize kadrovskih kapaciteta, donijeti odluku o najprimjerenijem modelu osiguranja primjerenog broja odgojitelja za srednjoročne potrebe (9/2021.)
- u programiranju idućeg razdoblja, osigurati sredstva za (su)financiranje troškova uključivanja djece u socioekonomski nepovoljnoj situaciji u predškolske programe kako bi se utjecalo na problem priuštivosti vrtića za roditelje
- u suradnji s MFIN-om izraditi model financiranja operativnih troškova osnivača slabije financijske sposobnosti kako bi se, po izgradnji vrtića, osigurala održivost investicije - (tzv. Fond poravnanja) (3/2023.)
- ovisno o stupnju realizacije infrastrukturnih i kadrovskih ulaganja donijeti odluku o uvođenju prava na zajamčeno mjesto u vrtiću za djecu u dobi od 4 godine do godine polaska u školu

(ii) Osnovni odgoj i obrazovanje

MZO će formirati radnu skupinu zaduženu za osmišljavanje Modela cjelodnevne nastave i prijedlog izmjene zakonodavnog okvira kojim će se uvesti novi Model. Uvođenjem cjelodnevne nastave povećao bi se broj obveznih nastavnih sati, posebice u nižim razredima osnovne škole, svi učenici imali bi ručak u školi, pojačao bi se dodatni rad s učenicima s teškoćama u učenju kao i s darovitim učenicima, a otvara se i mogućnost da učenici idu na izvannastavne aktivnosti u sklopu vremena provedenog u školi. Posljedično, učenici bi imali manje domaće zadaće i u manjoj bi mjeri morali učiti nakon škole pa uspjeh ne bi ovisio o angažmanu i socioekonomskom statusu roditelja, smanjila bi se potreba za dodatnim instrukcijama, učenici ne bi bili sami kod kuće za vrijeme dok roditelji rade, u manjoj mjeri bi išli na izvannastavne aktivnosti nakon škole, roditelji bi imali više vremena za provođenje kvalitetnog vremena s djecom, a kroz osiguravanje zdrave i uravnotežene prehrane, i više sportskih aktivnosti ostvario bi se pozitivan utjecaj na zdravlje učenika.

Za provedbu modela cjelodnevne nastave mogući su različiti scenariji: sukcesivno uvođenje od prve godine osnovne škole, istovremeno uvođenje u prva četiri razreda osnovne škole, postupno uvođenje u škole koje imaju ili nakon što ostvare infrastrukturne preduvjete za jednosmjenski rad.

Radna skupina izradit će Model na temelju dostupnih analiza iz europskih komparativnih izvješća te detaljne analize standarda i normativa vezanih uz izgradnju škola, formiranju razrednih odjela, norme nastavnika i slično, uz usku suradnju s dionicima kroz uvriježene konzultativne postupke. Model cjelodnevne nastave bit će izrađen do kraja 2021., a na temelju kojeg će radna skupina predložiti izmjenu zakonodavnog okvira u dijelovima koji se odnose na minimalni broj obveznih nastavnih sati, nastavni plan, norme nastavnika, formiranje razrednih odjela. Pristupit će se i prilagodbi kurikularnih dokumenata budući da će se reformom povećati broj nastavnih sati za vrijeme kojih će učenici tijekom nastave stjecati ishode učenja. Model cjelodnevne nastave izradit će se u okviru projekta koji će se financirati iz zajma Svjetske banke u okviru kojeg je predviđeno i pilotiranje modela u odabranim školama koje, uz manje infrastrukturne prilagodbe, imaju uvjete za provedbu cjelodnevne nastave. Tijekom pilot faze koristit će se eksperimentalni kurikulumi sadržani u Modelu cjelodnevne nastave, a učinak eksperimentalne provedbe pratit će se, među ostalim, i komparativnim vrednovanjem škola u eksperimentu i škola sličnih obilježja koje neće biti uključene u eksperimentalnu provedbu, vanjskim vrednovanjem koji će provoditi Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja. Donošenje kurikuluma i prilagodba zakonodavnog okvira za uvođenje cjelodnevne nastave u sve osnovne škole bit će izvršena do prve polovice 2023. i pratit će ju sustavno usavršavanje učitelja i nastavnika. Izmjenama Zakona o odgoju i obrazovanju osigurat će se i isključiva nadležnost Ministarstva znanosti i obrazovanja nad

odobravanjem veličine razrednih odjela što će rezultirati optimizacijom broja učenika i učinkovitijem upravljanju postojećih resursa, budući da su troškovi rada odgojno-obrazovnih djelatnika u potpunosti osigurani u državnom proračunu.

Istovremeno, MZO će do rujna 2021. dovršiti procjenu potreba infrastrukturnih ulaganja za prelazak na jednosmjenski rad na temelju već prikupljenih podataka o infrastrukturnim kapacitetima škola i veličini razrednih odjela, uzimajući u obzir demografska kretanja te razraditi kriterije i objaviti poziv osnivačima za dogradnju i izgradnju škola. Projektni prijedlozi sadržavat će projekcije dogradnje i izgradnje škola te podatke o optimizaciji u smislu povećanja broja učenika u razrednim odjelima u školama u kojima su uočene neučinkovitosti, uzimajući u obzir nove kriterije. Poziv će biti objavljen krajem 2021. godine. Uzimajući u obzir vremenski tijek uklanjanja infrastrukturnih prepreka za uvođenje cjelodnevne nastave, razmatra se manje povećanje satnice u prva 4 razreda osnovne škole (ISCED 1, 2-3 sata tjedno) što je moguće izvesti i u postojećim uvjetima uz manje izmjene provedbenih akata. Godinu dana prije uvođenja cjelodnevne nastave, započet će stručno usavršavanje nastavnika koje će provoditi MZO i Agencija za odgoj i obrazovanje, a koje se planira financirati iz drugih izvora. Komplementarne reformske inicijative koje se odnose na povećanje kvalitete obrazovanja su:

- cjelovita kurikularna reforma - sa školskom godinom 2021./2022. novi kurikulumi u osnovnim školama i općeobrazovnim predmetima srednjih škola bit će uvedeni u sve razrede (u tijeku)
- podrška učiteljima i nastavnicima u provedbi novih kurikuluma (u tijeku)
- unapređenje digitalnih vještina nastavnika i učenika (projekt e-Škole, provedba do 2023.)
- uvođenje nacionalnih ispita u osnovne škole (pilot provedba u prvom semestru 2022. godine) koji će služiti za praćenje i unapređenje kvalitete obrazovnog procesa
- uvođenje programa stipendiranja studenta za deficitarna nastavnička zanimanja (ESF+).

Dugoročno, racionalizacijom troškova, planira se osigurati prostor za povećanje plaća nastavnika što će isto pridonijeti povećanju atraktivnosti zanimanja.

(iii) Srednjoškolsko obrazovanje i obrazovanje odraslih

Nedostatni infrastrukturni kapaciteti za povećanje obuhvata i unaprjeđenje kvalitete nastave odnose se i na gimnazije kojih nešto više od 60% organizira nastavu u smjenama a obuhvaća preko 70% gimnazijalaca. Kako bi se osiguralo povećanje obuhvata nužno je povećati povećati infrastrukturne kapacitete gradnjom novih mjesta ili prenamjenom postojećih strukovnih učionica. Istovremeno će se nastaviti s reformom strukovnog obrazovanja usmjerenoj na povećanje relevantnosti, a koja će uzeti u obzir i regionalne potrebe te okrupnjavanje postojećih strukovnih programa. MZO će upravljati intervencijama kroz daljnje unaprjeđenje postupaka analize potreba koja će se reflektirati u Odluci o upisu učenika u I. razred srednje škole.

Isto tako, jačat će se bolja povezanost strukovnog obrazovanja i obrazovanja odraslih s tržištem rada kroz daljnju modernizaciju sustava i razvoj novih kurikulumskih dokumenata s naglaskom na zelenu i digitalnu tranziciju. Poticat će se daljnji razvoj okvira osiguravanja kvalitete s ciljem podizanja razine kvalitete provedbe obrazovnih programa, odnosno rada ustanova, i to ponajprije optimizacijom i racionalizacijom strukovnih programa, provedbom sustava samovrednovanja i vanjskog vrednovanja, kontinuiranog usavršavanja djelatnika te poticanja internacionalizacije obrazovanja i osposobljavanja i međunarodne mobilnosti učenika i nastavnika.

Smanjivat će se broj strukovnih programa koje HZZ navodi već godinama kao suficitarne programe, a to su ekonomisti, komercijalisti, poslovni tajnici, upravni referenti te hotelijersko-turistički tehničari. U tim programima upisano je 23.491 odnosno 16% ukupnog broja učenika u srednjim školama. Bolja povezanost strukovnog obrazovanja i tržišta rada planira se ostvarivati i kroz jačanje učenja temeljenog na radu te kroz daljnji razvoj regionalnih centara kompetentnosti koji će postati generatori jačeg razvoja sustava obrazovanja i cjeloživotnog učenja usmjerenog podršci gospodarskom, tehnološkom i regionalnom razvoju, mjesta komunikacije između dionika gospodarskog i obrazovnog sektora te primjene novih tehnologija i inovacija, poticanja izvrsnosti, cjeloživotnog učenja i usavršavanja.

Isto tako, reformskim procesima stvarat će se preduvjeti za dostupno obrazovanje odraslih i povećanje obuhvata odraslih uključenih u cjeloživotno učenje kako bi u potpunosti ostvarili svoj potencijal, aktivno sudjelovali u društvu i preuzeli svoje društvene i građanske odgovornosti. Osim toga, podizanjem razine ključnih kompetencija i novih znanja i vještina te priznavanjem neformalno i informalno stečenih znanja i vještina građanima će se omogućiti pristup tržištu rada te napredak na njemu, kao i uključivanje u daljnje obrazovanje.

Izmjenama Zakona o strukovnom obrazovanju 2018. stvoreni su preduvjeti za razvoj i uvođenje sektorskih, strukovnih i kurikuluma ustanove, ostvareni su pomaci u poticanju oblika učenja temeljenog na radu te je definirano donošenje Nacionalnog kurikuluma strukovnog obrazovanja koji je definirao i predviđene udjele učenja temeljenog na radu, kao i zakonske pretpostavke za podizanje kvalitete strukovnog obrazovanja i osposobljavanja kroz procese samovrednovanja i vanjskog vrednovanja ustanova.

Donošenjem novog zakonskog okvira za obrazovanje odraslih u 2021. stvorit će se preduvjeti za podizanje kvalitete obrazovanja odraslih. Programi obrazovanja obvezno će se kontinuirano usklađivati s potrebama tržišta rada kako bi polaznici stjecali vještine koje ih na vrlo promjenjivom tržištu rada čine konkurentnima. Novi zakonski okvir predviđa uvođenje individualnih obrazovnih računa kako bi se svakoj osobi omogućilo sudjelovanje u cjeloživotnom učenju te stjecanje vještina. Na taj način moći će lakše pronaći radno mjesto, zadržati ga ili napredovati na njemu. Isto tako, predviđeno je uvođenje sustava samovrednovanja i vanjskog vrednovanja rada ustanova, kao i priznavanje neformalno i informalno stečenih znanja i vještina. Navedeno će pridonijeti povećanju dostupnosti obrazovanja odraslih s ciljem povećanja obuhvata odraslih osoba u cjeloživotnom učenju u odnosu na EU prosjek.

Na razini srednjoškolskog obrazovanja MZO će:

- napraviti cjelovitu analizu srednjoškolskog obrazovanja u svrhu povećanja obuhvata učenika gimnazijskim programima i smanjivanja broja suficitarnih programa (3/2022.)
- na temelju infrastrukturnih kapaciteta i demografskih kretanja donijeti kriterije dogradnje i rekonstrukcije postojećih, i izgradnju novih kapaciteta – povećanje broja gimnazijskih programa, te po istom utvrditi potrebu gradnje i dogradnje, odnosno adaptacije domova (12/2021.)
- na temelju navedenih kriterija objaviti poziv županijama za sudjelovanjem u realizaciji infrastrukturnih projekata na njihovom području (3/2022.)
- donijeti novi Zakon o obrazovanju odraslih (12/2021.)
- izraditi analizu kadrovskih kapaciteta u sustavu srednjoškolskog obrazovanja (12/2021.)

– donijeti nove modularne, ishodovno orijentirane kurikulume prioritetne za tržište rada temeljene na standardima kvalifikacija i standardima zanimanja. Standardi zanimanja su izrađeni i u postupku upisa u Registar HKO-a, standardi kvalifikacija će biti izrađeni tijekom 2021., a nakon donošenja standarda kvalifikacija revidirat će se postojeći programi i donijeti novi kurikulumi koji će se uvesti u sustav u školskoj godini 2023./2024. Kurikularnu reformu strukovnog obrazovanja i osposobljavanja pratit će izrada novih nastavnih materijala i stručno osposobljavanje nastavnika u strukovnim školama (razdoblje od 2021. do 2023.) (u tijeku).

Nositelj provedbe	MZO
Ciljna skupina	Odgojno-obrazovne ustanove, odgojno-obrazovno osoblje, djeca, učenici, osnivači odgojno-obrazovnih ustanova.
Procijenjeni trošak	5.100.000.000 kn (investicija)
Razdoblje provedbe	7/2020.-8/2026.

C3.1. R2 Modernizacija visokog obrazovanja

Izazov

Udio osoba u dobi od 25do 34 godine s kvalifikacijom visokog obrazovanja je 36,6% u 2019. što je značajno niže u odnosu na prosjek EU-a (40,2%) te u odnosu na cilj Europskog prostora obrazovanja (45%). Uključivost visokog obrazovanja je ograničena, kvaliteta ovisna o dostupnim resursima, a relevantnost o alatima za praćenje i analizu zapošljivosti te učinkovitim instrumentima financiranja.

Zbog ograničene ponude studijskih programa u manjim sredinama, tendencija je studenata da studiraju u većim sveučilišnim gradovima. Međutim, mala sveučilišta su zbog malih smještajnih kapaciteta u studentskim domovima samo djelomično ispunjena i to za one koji žive u mjestu studiranja, dok su studenti koji žive izvan županijskih centara i dalje u nepovoljnom položaju. Premda prema izvješću EUROSTUDENT VI (2019.) istraživanja, u prosjeku 20% europskih studenata živi u studentskim domovima, Hrvatska je na dnu ljestvice s 9% studenata u studentskim domovima. Također, EUROSTUDENT istraživanje pokazuje da među studentima iz obitelji s najnižim obrazovanjem roditelja 34,7% nije dobilo smještaj zbog čega su šanse takvih studenata za uspješno studiranje značajno smanjene.

Drugo, kvaliteta visokog obrazovanja uvelike ovisi o raspoloživosti kvalitetnih nastavnih resursa dostupnih svim studenima. U vrijeme ekspanzije digitalnih alata za učenje i poučavanje, primjećuje se nedostatna i neujednačena opremljenost visokih učilišta za kvalitetno visoko obrazovanje zbog čega je nužno učinkovito ulaganje u digitalnu preobrazbu visokih učilišta za što su preduvjeti digitalna nastavna infrastruktura, digitalni nastavni alati te osnaživanje kompetencija nastavnika za poučavanje u digitalnom okruženju. Pored toga, postojeći normativni okvir, kojim se uređuje cjelokupni sustav visokog obrazovanja u Hrvatskoj, ne omogućava uvođenje standarda u kadrovskoj, nastavnoj, znanstvenoj i stručnoj infrastrukturi na javnim visokim učilištima, a koja je potrebna za izvođenje pojedinog sveučilišnog i/ili stručnog studijskog programa. Nepostojanje jasno utvrđenih standarda dovodi do neekonomičnog i nefunkcionalnog sustava zapošljavanja, napredovanja i osposobljavanja na javnim visokim učilištima što uzrokuje neravnomjeran razvoj i neravnomjerno osiguravanje kvalitete u visokom obrazovanju na teritoriju Hrvatske.

Treće, nedostatnost pouzdanih podataka i evidencija u visokom obrazovanju prepreka je za učinkovito vođenje javnih politika i strateški usmjerenog financiranja visokog obrazovanja. Razvoj sustava za praćenje osoba s kvalifikacijama oslanja se na anketna ispitivanja, ali je nedostatnost središnjih evidencija i populacijskih pokazatelja prepreka za utvrđivanje stvarnih potreba za daljnja ulaganja u razvoj visokog obrazovanja. Prema okvirnim podatcima Agencije za znanost i visoko obrazovanje u akademskoj godini 2018./2019. 26,6% studenata upisano je u studijske programe u tehničkom i biotehničkom području, ali tek 4,37% studenata studira u području prirodnih znanosti, a 4,19% studenata na studijskim programima u području ICT-a. Pored toga, gledajući šire područje STEM, analiza MZO-a o učinkovitosti ulaganja u STEM stipendije pokazuje da ukupan udio studenata na studijskim programima preddiplomske razine i na prve tri godine integriranog studijskog programa u STEM područjima svake godine pada za prosječno oko 1.500 studenata, odnosno oko 2,5% godišnje. Iz navedenog proizlazi da investicijske mjere stipendiranja studenata u STEM područjima znanosti iz OPKK 2014.-2020. nisu ostvarile željeni učinak. Međutim, analiza poželjnosti studijskih programa u STEM područjima, u odnosu na kapacitet ograničen upisnim kvotama, uzimajući podatke Središnjeg prijavnog ureda Agencije za znanost i visoko obrazovanje za ljetni upisni postupak u ak. g. 2020./2021. za 288 preddiplomskih studija vidljivo je da se na popis od prvih 100 studijskih programa s visokom konkurencijom nalaze uglavnom studijski programi u prirodnim i tehničkim područjima znanosti. Analiza stoga pokazuje da upravo oni studijski programi koji su poželjni i imaju dobar potencijal za zapošljivost i gospodarski razvoj nemaju dostatne kapacitete za proširenje upisnih kvota i povećanje obuhvata studenata i, posljedično, osoba s kvalifikacijama u prioritetnim područjima.

Zaključno, zbog nedostatnosti mjera inkluzivnog i socijalno osjetljivog visokog obrazovanja, neadekvatnog normativnog okvira, neuspostave standarda kvalifikacija i Registra HKO-a, nedostatnosti pouzdanih evidencija u visokom obrazovanju, nepostojanja sustavnog praćenja ishoda na tržištu rada osoba s kvalifikacijama u visokom obrazovanju, razvoju javnih politika nedostaju učinkoviti instrumenti financiranja, neophodni za strateški razvoj visokog obrazovanja.

Cilj

Općeniti cilj reforme visokog obrazovanja kroz cjelovitu modernizaciju sustava je povećanjem dostupnosti, kvalitete i relevantnosti visokog obrazovanja ostvariti cilj povećanja udjela osoba s kvalifikacijom visokog obrazovanja te njihovu bolju zapošljivost. Reforma se sastoji od tri komponente:

1) Povećanje dostupnosti visokog obrazovanja usmjereno je posebno prema ranjivim i podzastupljenim skupinama predstavljenima u Nacionalnom planu za unaprjeđenje socijalne dimenzije u visokom obrazovanju koji je Vlada donijela u siječnju 2019. te preprekama s kojima se te skupine studenata susreću, a koje su prepoznate u Studiji o podzastupljenim i ranjivim skupinama studenata: prilozi unapređivanju socijalne dimenzije visokog obrazovanja u Hrvatskoj (2020.)
2) Unaprjeđenje kvalitete visokog obrazovanja dio je sveobuhvatne preobrazbe visokog obrazovanja koja uključuje utvrđivanje standarda kvalifikacija te uspostavu Registra HKO-a zatim bolju povezanost nastavne i znanstveno-istraživačke djelatnosti, internacionalizaciju i sudjelovanje hrvatskih sveučilišta u alijansama Europskih sveučilišta budućnosti te digitalizaciju visokog obrazovanja.
3) Povećanje relevantnosti visokog obrazovanja obuhvaća reformske mjere koje su usmjerene stvaranju vještina neophodnih na tržištu rada budućnosti i potrebnih za razvoj gospodarstva

i društva te usmjeravanje financiranja visokog obrazovanja prema kvalifikacijama u onim obrazovnim područjima koja dokazano doprinose razvoju gospodarstva i većoj zapošljivosti pojedinaca.

Uz navedene ciljeve, neizostavna je „društvena odgovornost“ visokog obrazovanja u Hrvatskoj koja se teži ostvariti kroz učinkovitiji i djelotvorniji prijenos znanja i tehnologija između visokog obrazovanja i društva, odnosno prema gospodarskom razvoju utemeljenom na znanju. Međusobno umrežavanje visokih učilišta s društvom, odnosno gospodarstvom ostvarit će dvosmjerni odnos na način da će visoka učilišta rješavati pitanja upućena iz društvene i gospodarske prakse te sudjelovati u promišljanju i propitivanju promjena kao što je digitalna preobrazba hrvatskog gospodarstva i društva u cjelini te pitanja obrazovanja i usavršavanja za „održivi razvoj“.

Opis

Modernizacija visokog obrazovanja opisana kroz ciljeve dostupnosti, kvalitete i relevantnosti, planira se provesti unaprjeđenjem normativnog okvira u visokom obrazovanju, utvrđenjem standarda kvalifikacija u uspostavom cjelovitog Registra HKO-a, uvođenjem učinkovitog modela financiranja nastavne i znanstveno-istraživačke djelatnosti temeljenog na pouzdanim podatcima iz središnjih evidencija, kroz sveobuhvatnu digitalnu preobrazbu visokog obrazovanja i uz infrastrukturna ulaganja usmjerena prema unaprjeđenju materijalnih uvjeta studiranja.

Provedba

Unaprjeđenje normativnog okvira u visokom obrazovanju obuhvaća donošenje novog Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju i izmjene i dopune Zakona o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju. Novim normativnim okvirom stvorit će se uvjeti za organizacijsku i funkcionalnu reformu javnih sveučilišta i ostalih javnih visokih učilišta te financiranje usmjereno ka ostvarenju institucijskih razvojnih ciljeva i prema prioritetnim područjima. Novi model financiranja temeljit će se na transparentnim kriterijima i pokazateljima ostvarenosti rezultata povezanih s ciljevima pojedine institucije.

Uvođenje novog modela učinkovitog financiranja javnih sveučilišta i ostalih javnih visokih učilišta planira se provesti kroz programske sporazume koji obuhvaćaju znanstveno-istraživačku i nastavnu djelatnost sveučilišta te nastavnu djelatnost ostalih javnih visokih učilišta, a pokrivat će razdoblje od dvije godine. Programskim sporazumima osiguravaju se sredstva za ostvarenje institucijskih ciljeva kroz povezana ulaganja iz državnog proračuna, NPOO-a i drugih izvora. U okviru OPULJP 2014.-2020. (Europski socijalni fond), u sklopu projekta Potpora visokim učilištima u poboljšanju upravljanja i učinkovitom financiranju u razdoblju od 2021. do 2022. provest će se pripremne aktivnosti za uvođenje novog modela financiranja znanstvenoistraživačke i nastavne djelatnosti. Pripremne aktivnosti uključuju razvoj informacijskih sustava za vođenje središnjih evidencija u visokom obrazovanju i aktivnosti razvoja ljudskih kapaciteta za uvođenje novog modela financiranja. Aktivnosti razvoja ljudskih kapaciteta provest će se na temelju preporuka Svjetske banke izrađenih u sklopu projekta Izgradnja kapaciteta za programsko financiranje visokih učilišta financiranog, u okviru OPULJP 2007.-2013. (ESF).

Preduvjet za uvođenje novog modela financiranja je i postojanje pouzdanih podataka u središnjim evidencijama u visokom obrazovanju. Pravilnikom o evidencijama i zbirkama podataka u visokom obrazovanju uredit će se način prikupljanja i razmjene podataka između visokih učilišta, Agencije za znanost i visoko obrazovanje, MZO te ostalih javnih tijela, njihovo korištenje u svrhu praćenja

ostvarenosti institucijskih ciljeva i rezultata te analiza i istraživanja koji će biti temelj za informirano donošenje odluka i vođenje javnih politika. Donošenje Pravilnika predviđeno je u 3Q/2021. godine. Donošenjem Pravilnika o evidencijama i zbirkama podataka u visokom obrazovanju ostvarit će se preduvjet za razvoj i međusobno povezivanje informacijskih sustava u visokom obrazovanju i digitalnih alata za vođenje središnjih evidencija u visokom obrazovanju. Navedeno je predviđeno ostvariti kroz OPULJP u sklopu projekta Potpora visokim učilištima u poboljšanju upravljanja i učinkovitom financiranju u razdoblju od 2021. do 2022 te u partnerstvu sa SRCEM kojem je povjerena zadaća razvoja informacijskih sustava u visokom obrazovanju.

Utvrđivanje standarda svih kvalifikacija koje se stječu u visokom obrazovanju te uspostavom cjelovitog Registra HKO doći će do optimizacije kadrovske strukture pojedinih visokih učilišta kao i svih potrebnih preduvjeta za kvalitetno i učinkovito izvođenje akreditiranih studijskih programa. Preduvjet za navedeno je unaprjeđenje normativnog i institucijskog okvira za primjenu HKO-a kao alata za unaprjeđenje kvalitete i relevantnosti obrazovanja koji je započeo u 2020. i planira se završiti u 3Q/2021. godine. Izmjenama Zakona o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru i Pravilnika o Registru Hrvatskog kvalifikacijskog okvira ostvarit će se bolja učinkovitost u donošenju kvalifikacijskih standarda koji su temeljeni na analizama i istraživanjima tržišta rada te potreba društva.

Cjelokupna digitalna preobrazba visokog obrazovanja provodi se u skladu s Akcijskim planom za digitalno obrazovanje i u svjetlu Zaključaka Vijeća o digitalnom obrazovanju u europskim društvima temeljenima na znanju od 1. prosinca 2020. godine.

Digitalna preobrazba hrvatskog društva i cjelokupnog gospodarstva otvara prostor za intenzivnije ulaganje u jačanje kapaciteta hrvatskih visokih učilišta kojima će se omogućiti pokretanje novih i povećanje postojećih studijskih programa sa snažnom digitalnom komponentom. Digitalna preobrazba visokog obrazovanja podrazumijeva ulaganje u digitalnu nastavnu infrastrukturu i digitalizaciju administrativnih procesa.

Kroz projekt Priprema za digitalnu tranziciju hrvatskog visokog obrazovanja predviđenog kroz Instrument tehničke pomoći EK napravit će se analiza digitalne zrelosti i spremnosti hrvatskih visokih učilišta te preporuke za potrebna ulaganja i razvojne aktivnosti koje će biti temelj za daljnje investicije u opremanje visokih učilišta i proširenje podrške ustanovama, nastavnicima i studentima u *online* nastavi te nastavi na daljinu. Preporuke za investicije na nacionalnoj razini predviđene su za prosinac 2021., a preporuke za investicije na institucijskoj razini bit će izrađene u 2022. godini. Na temelju preporuka koje će proizaći iz ovog projekta na nacionalnoj te na institucijskoj razini daljnja ulaganja predviđena su u sklopu NPOO-a te drugih izvora.

Digitalizacija administrativnih procesa uključuje i razvoj digitalnog registra diploma. Digitalni registar diploma temeljiti će se na konceptu i tehničkoj specifikaciji platforme za digitalizaciju diplome i dopunske isprave o studiju koji će biti izrađeni kroz projekt *ERASMUS+ TRACER* do 1. srpnja 2021., a uzet će u obzir iskustva Sveučilišta u Splitu u pilotiranja digitalnih studentskih isprava kroz platformu Europass i kroz sudjelovanje u alijansi Europskih sveučilišta mora (*European Universities of the Sees*).

Stvaranje digitalnog registra diploma bit će značajan korak u razvoju sustava za praćenje osoba s kvalifikacijama. Sastoji se od dvije ključne dimenzije. Prvo, unaprjeđenje kvalitete podataka i središnjih evidencija u sustavu visokog obrazovanja uz povezivanje administrativnih baza različitih tijela državne uprave kao što su HZZ i HZMO omogućit će podatkovnu podlogu za provedbu istraživanja i analiza o ishodima na tržištu rada osoba s kvalifikacijama u visokom

obrazovanju. Drugo, nastavit će se provoditi longitudinalna istraživanja uz unaprjeđenja s obzirom na iskustvo stečeno kroz pilot EUROGRADUATE u kojem je Hrvatska sudjelovala kao jedna od 8 država članica EU-a.

Kako bi se ostvarili preduvjeti za sudjelovanje u prvom valu Europske inicijative za praćenje osoba s kvalifikacijama (*European Initiative for Graduate Tracking*) u 2022., MZO je započelo izgradnju kapaciteta za razvoj sustava za praćenje osoba s kvalifikacijama koji, sukladno ugovoru sklopljenom s EK, provodi ECORYS do kraja 2021. godine. Nastavak ulaganja u razvoj sustava za praćenje osoba s kvalifikacijama na svim razinama obrazovanja i osposobljavanja uz predviđanje vještina potrebnih na tržištu rada, razvoj kurikuluma koji odgovaraju novim potrebama, razvoj digitalnih vještina nastavnika i studenata predviđeno je u okviru programskog razdoblja 2021.-2027.

Razvoj sustava za praćenje osoba s kvalifikacijama uz uvođenje novog modela financiranja omogućit će učinkovito ulaganje u prioritetna područja u visokom obrazovanju s obzirom na zapošljivost osoba s kvalifikacijama i na sveobuhvatni strateški gospodarski razvoj.

U prvom koraku provest će se analiza na temelju koje će se definirati prioritetna područja kako bi se daljnje investicije usmjerile prema onim visokim učilištima i studijskim programima koji osiguravaju najveću zapošljivost te su zbog kvalitete najatraktivniji, a nemaju dostatne kapacitete odnosno upisne kvote. Definicijom prioritetnih područja ostvarit će se temeljna uloga hrvatskih visokih učilišta kroz otvorenost visokih učilišta prema javnosti, građanima i lokalnoj zajednici, jedinstvu stručnog i obrazovnog rada u svrhu osposobljavanja za specifična stručna znanja i vještine, interakciji s društvenom zajednicom i obvezi sveučilišta, veleučilišta, visokih škola da razviju društvenu odgovornost studenata i drugih članova akademske i znanstvene zajednice.

Infrastrukturna ulaganja s ciljem povećanja dostupnosti visokog obrazovanja te, posljedično, povećanju udjela osoba s kvalifikacijom visokog obrazovanja usmjerena su prema povećanju smještajnih kapaciteta izgradnjom studentskih domova, a ulaganje u nastavnu digitalnu infrastrukturu nužno je za sveobuhvatnu digitalnu preobrazbu visokog obrazovanja i proširenje nastavnih kapaciteta u prioritetnim znanstvenim i obrazovnim područjima.

S ciljem usklađivanja sa zahtjevima DNSH ispoštovat će se sljedeći kriteriji:

- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU Direktivom 2009/125/EC za eko-dizajn proizvoda povezanih s energijom, kojom se doprinosi održivom razvitku povećanjem energetske učinkovitosti i razine zaštite okoliša.
- Sve informatička oprema će biti u skladu s EU direktivom 2011/65/EU (RoHS) za ograničavanje upotrebe određenih opasnih supstanci u električnoj i elektroničkoj opremi.
- Kada završi uporabna faza informatičke opreme (električne i elektronične opreme), otpadnu električnu i elektroničku opremu sakuplja i upravlja ovlašteni operater te obrađuje prema hijerarhiji otpada, u skladu s Direktivom 2012/19/EU o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi.

Nositelj provedbe	MZO
Ciljna skupina	Ulaganjem su obuhvaćena visoka učilišta, studentski domovi/kampusi, nastavnici u visokom obrazovanju i studenti.
Procijenjeni trošak	633.000.000 kn (investicija)
Razdoblje provedbe	6/2021.-8/2026.

(b) Investicije

C3.1. R1-I1 Izgradnja, dogradnja, rekonstrukcija i opremanje predškolskih ustanova

Izazov

Udio djece u Hrvatskoj u dobi od treće godine do polaska u osnovnu školu među najnižima je u EU. Iako se broj ustanova za rani predškolski odgoj i obrazovanje u posljednjih deset godina sustavno povećava, postignuta razina je i nadalje znatno ispod barcelonskih ciljeva. Dodatno, postoji velike regionalne razlika u javnim izdatcima za predškolske programe - udio predškolskih izdataka u županijskim proračunima za 2015. varirao je od 5,7% do 14,1%.

Decentralizirano financiranje jedan od razloga nastanka regionalnih razlika u javnim izdatcima za RPOO. Velike razlike među JLS-ovima postoje i po pitanju subvencioniranja koje su u nadležnosti osnivača. Također, programi ranog i predškolskog odgoja u manje razvijenim sredinama manje su priuštivi roditeljima, a izrazite sustavne regionalne razlike postoje i u obuhvaćenosti djece predškolskim programima.

Nizak obuhvat proizlazi iz neujednačenog financiranja sustava ranog predškolskog odgoja i obrazovanja te je posebno istaknut u manje razvijenim JLP(R)S. Kako bi se uklonile razlike između bogatijih urbanih i relativno siromašnijih ruralnih regija i stvorili preduvjeti za povećanje obuhvata i povećanje obveznog programa ranog predškolskog odgoja i obrazovanja nužno je jače uključivanje Vlade u financiranje sustava ranog predškolskog odgoja i obrazovanja.

To će u isto vrijeme biti snažna demografska i odgojno-obrazovna mjera, a kojom će se u konačnici povećati i broj godina obveznog obrazovanja koji je sada među najnižima u EU. Dostupnost ranog odgoja i obrazovanja značajna je mladim roditeljima što izravno pridonosi demografskoj revitalizaciji. Dostupnost ranog i predškolskog odgoja i uključivanja djece u društvo te socijalizacija od najranije dobi pridonose uspješnom ulasku u obrazovni sustav.

Cilj

Ovim se infrastrukturnim ulaganjem rješava problem niske stope sudjelovanja djece predškolske dobi u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju.

Opis

Dostupnost ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja svakom djetetu proizlazi iz prava djece na brigu te jednak razvoj, ali iz znanstvenih dokaza da se sustavan, siguran i cjelovit razvoj djece postiže njihovim ranim uključivanjem u predškolske ustanove. Dostupnost RPOO svakom djetetu pretpostavlja smanjivanje regionalnih razlika u kvaliteti i cijeni predškolskog odgoja, dovoljan broj odgojitelja, dogradnju postojećih te izgradnju novih vrtića kako bi se svakom djetetu u Hrvatskoj osigurao kvalitetan odgoj i obrazovanje od najranije dobi.

Povećanje dostupnosti ranog odgoja i obrazovanja ostvarit će se kroz ulaganja u infrastrukturu.

Provedba

Infrastrukturnim ulaganjem planirano je povećanje kapaciteta predškolskih ustanova za 22.500 upisnih mjesta, odnosno 8 m² po upisnom mjestu te 9.000 KN projicirani trošak gradnje po m². Ulaganjem su obuhvaćene predškolske ustanove, djeca i roditelji te odgojni djelatnici. Provedba investicije predviđena je na lokalnoj razini.

Na razini RPOO MZO će:

- na temelju infrastrukturnih kapaciteta i demografskih kretanja donijeti kriterije dogradnje i rekonstrukcije postojećih, i izgradnju novih, vrtića, adresirajući problem regionalnih razlika u dostupnosti vrtića
- na temelju navedenih kriterija objaviti poziv gradovima i općinama za sudjelovanjem u realizaciji infrastrukturnih projekata na njihovom području
- po odobrenju projekata, osnivači provode postupke javne nabave i osiguravaju pravovremenu provedbu građevinskih radova.

Integriranost DNSH načela opisana je u tekstu reforme C3.1 R1.

Nositelj provedbe	MZO
Ciljna skupina	Odgojno-obrazovne ustanove, odgojno-obrazovno osoblje, djeca, osnivači odgojno-obrazovnih ustanova.
Procijenjeni trošak	1.620.000.000 kn
Razdoblje provedbe	7/2021.-8/2026.

C3.1. R1-I2 Izgradnja, dogradnja, rekonstrukcija i opremanje osnovnih škola za potrebe jednosmjenskog rada i cjelodnevne nastave

Izazov

Obvezno obrazovanje u Hrvatskoj traje osam godina, što je najkraće trajanje obveznog obrazovanja među svim europskim obrazovnim sustavima, a i broj nastavnih sati je vrlo nizak promatrano po razinama, ali i godinama obrazovanja. Posljedično, hrvatski sustav obveznog obrazovanja obuhvaća i najmanji broj nastavnih sati općenito. Primjerice, na razini primarnog obrazovanja (ISCED 1), broj nastavnih sati u Hrvatskoj je više nego duplo manji od europskog prosjeka (1890 naspram europskog prosjeka od 4062 sunčanih sati). U većini europskih obrazovnih sustava primarno obrazovanje traje 5 ili 6 godina, dok u Hrvatskoj traje 4 godine. No usporedni podaci ukazuju da je u Hrvatskoj broj nastavnih sati nizak i prema godinama obrazovanja (*Eurydice*, 2018/2019). Također, Hrvatska zaostaje za europskim prosjekom i kada se promatra broj nastavnih sati po odabranim područjima, čak i onima koja čine najveći dio kurikuluma (npr. čitanje, pisanje i književnost te matematika). Trajanje obveznog obrazovanja i broj nastavnih sati po razinama i godinama obrazovanja izravno utječu na kvalitetu obrazovanja, koja je razvidna iz rezultata periodičnih istraživanja PISA.

Mreža škola u Hrvatskoj nije uravnotežena da omogući jednak pristup i kvalitetu obrazovanja svim učenicima. Gotovo 60% učenika osnovnih škola pohađa školu u dvije smjene, dok oko 3% učenika pohađa školu u čak tri smjene. Produženi boravak organiziran je u oko 20% škola, a pohađa ga tek oko 12% učenika razredne nastave, prvenstveno uslijed ograničenih financijskih sredstava osnivača škola, ali i činjenice da u troškovima često moraju sudjelovati i roditelji. Rad u

smjenama onemogućava učinkovito povećanje broja nastavnih sati, što posljedično uzrokuje i slabije rezultate učenika u PISA testovima.

Cilj

Ovim se infrastrukturnim ulaganjem osiguravaju bolji uvjeti za učenje i poučavanje te time posljedično rješava problem niske razine temeljnih pismenosti, posebice učenika slabijeg socioekonomskog statusa.

Uvođenjem cjelodnevne nastave također se omogućava usklađivanje privatnog i obiteljskog života roditelja, čime se doprinosi demografskoj revitalizaciji Hrvatske.

Opis

Projektni prijedlozi sadržavat će projekcije dogradnje i izgradnje škola na temelju novih kriterija te podatke o optimizaciji u smislu povećanja broja učenika u razrednim odjelima u školama u kojima su uočene neučinkovitosti.

Provedba

Provedba investicije predviđena je na lokalnoj razini. Procjena troškova temelji se na prikupljenim podacima o infrastrukturnim kapacitetima škola i nacrtu modela procjene troškova koji je izradila Svjetska banka.

MZO će do lipnja 2021. dovršiti procjenu potreba infrastrukturnih ulaganja za prelazak na jednosmjenski rad na temelju već prikupljenih podataka o infrastrukturnim kapacitetima škola i veličini razrednih odjela te uzimajući u obzir demografska kretanja, razraditi kriterije i objaviti poziv osnivačima za dogradnju i izgradnju škola. Poziv će biti objavljen krajem 2021. godine. Po odobrenju projekata, osnivači provode postupke javne nabave i osiguravaju pravovremenu provedbu građevinskih radova.

Integriranost DNSH načela opisana je u tekstu reforme C3.1 R1.

Nositelj provedbe	MZO
Ciljna skupina	Ulaganjem su obuhvaćeni osnivači odgojno-obrazovnih ustanova, odgojno-obrazovne ustanove, učenicii roditelji te odgojno-obrazovni djelatnici.
Procijenjeni trošak	2.280.000.000 kn
Razdoblje provedbe	7/2021.-8/2026.

C3.1. R1-I3 Izgradnja, dogradnja, rekonstrukcija i opremanje srednjih škola

Izazov

Srednjoškolske gimnazijske programe, kojima je svrha daljnji nastavak obrazovanja, pohađa tek oko 30% učenika u Hrvatskoj što je među najnižim udjelom u odnosu na prosjek država članice EU-a od 52% (Eurostat). U svrhu ostvarenja strateškog cilja povećanja stope završnosti visokog obrazovanja, nužno je povećati broj gimnazijskih programa i obuhvat učenika na tim programima na 40% te smanjiti broj suficitarnih strukovnih programa.

Cilj

Okrupnjavanjem strukovnih programa, uvođenjem novih modularnih, ishodovno orijentiranih kurikuluma prioritetnih za tržište rada, s posebnim naglaskom na zelenu i digitalnu tranziciju, kao

i podizanjem kvalitete njihova izvođenja i jačanjem učenja temeljenog na radu, povećat će se učinkovitost ulaganja u strukovno obrazovanje i osposobljavanje čime se ostvaruje veća kvaliteta.

Opis

Pretpostavka za provedbu navedenih strukturnih reformi je i daljnja uspostava i razvoj regionalnih centara kompetentnosti namijenjenih za učenje temeljeno na radu, poticanje izvrsnosti, cjeloživotnog učenja i usavršavanja te razvoj inovacija i novih tehnologija.

Stoga će uz okrupnjavanje programa i optimizaciju učenika u razrednim odjelima biti potrebno stvoriti pretpostavke za podizanje kvalitete provedbe obrazovnih programa, odnosno rada ustanova, usavršavanja djelatnika, a također će se stvarati preduvjeti za jačanje provedbe programa cjeloživotnog učenja te stjecanja znanja i vještina potrebnih za brzo promjenjivo tržište rada.

Provedba

Cilj svih navedenih reformi je produktivnost i kvaliteta radne snage te sposobnost prilagodbe brzim promjenama, što će ujedno biti ključna odrednica konkurentnosti, produktivnosti, ali i investicijske privlačnosti hrvatskog gospodarstva.

Ovom investicijom financirat će se izgradnja, dogradnja i opremanje srednjih škola kako bi povećale obuhvat gimnazijskim programima, uključujući pripadajuću školsku sportsku infrastrukturu, u skladu s komplementarnim strukturnim reformama kroz unaprjeđenje normativnog i kurikularnog okvira. Procjena troška temelji se na povećanju obuhvata srednjoškolaca gimnazijskim programima za 9.000 učenika i izračunima Svjetske banke za konverziju postojećih učionica (375.000 kn po učionici), odnosno izgradnju novih učionica u novim školama (2.250.000 kn po učionici), za prosječnu veličinu razrednog odjela od 25 učenika. Okvirna je procjena da će 50% mjesta biti moguće dobiti prenamjenom postojećih učionica u kojima se izvode strukovni programi, dok će 50% mjesta biti potrebno izgraditi. Ostatak povećanja od 9.000 učenika kako bi se ostvario obuhvat od 40% planira se financirati iz drugih izvora. Detaljnija razrada troška bit će moguća nakon dovršetka analize infrastrukturnih kapaciteta škola koje izvode gimnazijske programe i slične programe koji imaju potencijal za prilagodbu u gimnazijski program, a koja će se izraditi na temelju analize za osnovne škole, u suradnji sa Svjetskom bankom. Nakon dovršetka analize, pripremit će se kriteriji za dogradnju/izgradnju te će se na temelju navedenih kriterija objaviti poziv županijama za sudjelovanjem u realizaciji infrastrukturnih projekata na njihovom području.

Integriranost DNSH načela opisana je u tekstu reforme C3.1 R1.

Nositelj provedbe	MZO
Ciljna skupina	Odgojno-obrazovne ustanove, odgojno-obrazovno osoblje, učenici, osnivači odgojno-obrazovnih ustanova.
Procijenjeni trošak	567.000.000 kn
Razdoblje provedbe	7/2018.-8/2026.

C3.1. R2-I1 Digitalna preobrazba visokog obrazovanja

Izazov

Kvaliteta visokog obrazovanja uvelike ovisi o raspoloživosti kvalitetnih nastavnih resursa dostupnih svim studenima. U vrijeme ekspanzije digitalnih alata za učenje i poučavanje,

primjećuje se nedostatna i neujednačena opremljenost visokih učilišta za kvalitetno visoko obrazovanje zbog čega je nužno učinkovito ulaganje u digitalnu preobrazbu visokih učilišta za što su preduvjeti digitalna nastavna infrastruktura, digitalni nastavni alati te osnaživanje kompetencija nastavnika za poučavanje u digitalnom okruženju.

Cilj

Ovim se infrastrukturnim ulaganjem rješava problem nedovoljne digitalne zrelosti visokih učilišta.

Opis

Digitalna nastavna infrastruktura obuhvatit će opremanje javnih visokih učilišta na temelju preporuka koje će dati neovisni stručnjaci angažirani kroz Instrument tehničke pomoći Europske komisije. Svrha investicije je osigurati potrebnu nastavnu infrastrukturu i otvorene digitalne nastavne resurse za kvalitetno visoko obrazovanje, razvoj i izvođenje e-učenja, online učenja, aktivnog učenja. Ulaganje u digitalnu preobrazbu visokog obrazovanja pomoći će oporavku iz krize i dati podršku dugoročnom i održivom razvoju visokog obrazovanja. Nagli prijelaz na učenje i poučavanje na daljinu bit će prilika i poticaj za razvoj kvalitetnih digitalnih alata i resursa.

Ova investicija uključuje razvoj otvorenih digitalnih nastavnih resursa uz nabavu aktivne opreme (opremanje učionica projektorom, računalom, ozvučenjem, studija za snimanje video lekcija) te unaprjeđenje pasivne mreže (rasvjeta, optika, elektroinstalacije, razvodni paneli, konektori itd.) koja će podržati nove tehnologije i digitalne nastavne resurse.

Provedba

Elementi infrastrukturnih ulaganja koja će podržati nove tehnologije i digitalne nastavne resurse:

- Network-LAN - pristup mreži i obrazovnim izvorima za zaposlenike uz pouzdanu brzu konekciju, na svakom radnom stolu nastavnika, u svakom laboratoriju, u svakoj instituciji. Sastoji se od pasivne mreže (žice), aktivne opreme i električnih rekonstrukcija.
- Network-Wifi – pristup mreži za studente koji koriste laptope, tablete, *smart* telefone, u svim prostorima za učenje i ostalim prostorima za rad i boravak, u svakoj instituciji. Sastoji se od aktivne opreme, dovod električne energije i utičnice za napajanje mobilnih uređaja.
- Opremanje projektorima, kompjuterima, zvučnim sustavom i ostalom opremom svake predavaonice u svakoj instituciji.
- Nabava kamera i audio opreme kako bi se mogla snimati nastava koja se održava pred publikom u živo.
- Središnja oprema koja služi za arhiviranje nastavnih digitalnih resursa pri središnjoj instituciji, SRCE. Sastoji se od video servera, servera za mrežni sadržaj i odgovarajućeg softwarea.
- Procjena troška izgrađena je u suradnji sa stručnjacima s Fakulteta elektrotehnike i računarstva i na temelju trenutnih tržišnih cijena uključujući očekivani porast cijena.

S ciljem usklađivanja sa zahtjevima DNSH ispoštovat će se sljedeći kriteriji:

- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU Direktivom 2009/125/EC za eko-dizajn proizvoda povezanih s energijom, kojom se doprinosi održivom razvitku povećanjem energetske učinkovitosti i razine zaštite okoliša.

- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU direktivom 2011/65/EU (RoHS) za ograničavanje upotrebe određenih opasnih supstanci u električnoj i elektroničkoj opremi.
- Kada završi uporabna faza informatičke opreme (električne i elektronične opreme), otpadnu električnu i elektroničku opremu sakuplja i upravlja ovlašteni operater te obrađuje prema hijerarhiji otpada, u skladu s Direktivom 2012/19/EU o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi.

Nositelj provedbe	MZO
Ciljna skupina	Ulaganjem su obuhvaćena visoka učilišta, studentski kampusi, nastavnici u visokom obrazovanju i studenti.
Procijenjeni trošak	633.000.000 kn
Razdoblje provedbe	6/2021.-8/2026.

C3.2. Podizanje istraživačkog i inovacijskog kapaciteta

Veza s Europskim semestrom i/ili strateškim dokumentima i kontekst reforme

Slijedom CSR-a, Hrvatskoj se predlaže da pojača ulaganja u istraživanje, razvoj i inovacije, jer su ulaganja u istraživačke i inovacijske kapacitete, u temeljna i primijenjena istraživanja, kao i u primjenu naprednih tehnologija potrebni da se potakne rast produktivnosti. Iako su istraživanja i inovacije pokretači dugoročnog rasta produktivnosti on je otežan zbog rascjepkanosti i neučinkovitosti politika u području istraživanja i inovacija. Ulaganja u istraživanje i razvoj povećana su (udio izdataka za istraživanje i razvoj u BDP-u u 2019. iznosio je 1,11%) no učinkovitost im je još uvijek na niskoj razini, jer izdaci poslovnog sektora za istraživanje i razvoj iznose 0,49% i među najnižima su u EU-u. Hrvatska i dalje zaostaje u pretvaranju rezultata svojih vrhunskih istraživanja u inovacije i ne uspijeva u potpunosti mobilizirati istraživačke i tehnološke kapacitete. Program Vlade (u prioritetu 2. Perspektivna budućnost, Konkurentna, vitalna i obrazovana Hrvatska) prepoznaje važnost ulaganja u znanost i istraživanje te zadaje cilj povećanja ulaganja u istraživanje i razvoj sa sadašnjih 1% na 2,5% BDP.

U NRS-u (Strateški cilj 1. „Konkurentno i inovativno gospodarstvo" Prioritetno područje javnih politika „Razvoj znanosti i tehnologije") se navodi da transformacija gospodarstva prema većoj konkurentnosti, inovativnosti i raznovrsnosti uvelike ovisi o stvaranju, apsorpciji, upotrebi i širenju znanja. Unatoč pojedinačnim primjerima izvrsnosti, hrvatski istraživački sektor još uvijek nije dostigao svoj puni potencijal u stvaranju novih ideja za inovacije i poduzetništvo, te je stoga Hrvatska nisko na Europskoj ljestvici uspjeha u inoviranju. Navedene reforme predložene su i u analizama projekta *„Public Expenditure Review in Science, Technology and Innovation (STI)"* koje je izradila Svjetska banka, a izvješća predstavljaju sveobuhvatan analitički pregled javnih rashoda za znanost, tehnologiju i inovacije te analizu i vrednovanje javnih politika uz naglasak na njihovu funkcionalnost, efikasnost i upravljačke mehanizme[125]. NRS je u okviru prioritetnog područja definirao prioritete politika u području znanosti i tehnologije, a to su, između ostalih: (i) reforma sustava znanosti i akademskog znanstveno-istraživačkog sektora radi postizanja svjetskih standarda izvrsnosti i stvaranja inovacija, (ii) razvoj istraživačkih kapaciteta, s naglaskom na ljudske potencijale u STEM i ICT područjima, (iii) reforma u financiranju istraživanja i inovacija kroz novi institucionalni okvir i programe za istraživanja, tehnološki razvoj i inovacije, posebno u područjima informacijsko-komunikacijske tehnologije, umjetne inteligencije i robotike, biotehnologije i zelenih tehnologija. Ti se prioriteti reflektiraju kroz ovdje predložene mjere i predstavljaju polugu za provedbu reforme „Podizanje istraživačkog i inovacijskog kapaciteta". Novi/poboljšani programi financiranja u sklopu investicija provoditi će se s dvije razine, institucionalne i nacionalne. U sklopu reforme R1, sveučilišta i instituti će putem kompetitivnih natječaja na razini institucije dodjeljivati sredstva projektima koji predstavljaju najveći doprinos ostvarenju strateških i ciljeva institucije određenih programskim sporazumom. U sklopu reforme C3.2. R2 i C3.2. R3 nadležna će ministarstva/agencije putem kompetitivnih natječaja na nacionalnoj razini dodjeljivati sredstva projektima koji ostvaruju najveći doprinos strateškim i ciljevima reformi u različitim fazama inovacijskog lanca. Održivost novog programskog okvira za projektno financiranje (nakon provedbe reformskih mjera kroz NPOO) osigurat će se daljnjim

[125] *"Analysis of the quality and coherence of the policy mix"; World Bank 2019*
"Analysis of Theory of change and results framework"; World Bank 2019
"Functional and Governance Analysis"; World Bank 2020
"Analysis of outputs and outcomes"; World Bank 2021

financiranjem kroz državni proračun, a sukladno uštedama koje će se omogućiti provedbom programskih sporazuma za sveučilišta i institute u okviru R1, te kroz gradnju kapaciteta znanstvene zajednice za prijavu na kompetitivne pozive EU kao i kroz buduće planove korištenja višegodišnjeg okvira EU fondova.

Obuhvat reforme i investicija, razina pripremljenosti i vrijeme potrebno za provedbu

(a) Reformske mjere

C3.2. R1 Reforma i jačanje kapaciteta javnog znanstveno-istraživačkog sektora za istraživanje i razvoj

Izazov

Nedovoljna ulaganja u istraživanje i razvoj (daleko od cilja 1,4% BDP-a iz Sporazuma o partnerstvu) i slaba produktivnost znanstveno-istraživačkog sektora posljedica su zastarjelog i neadekvatnog sustava financiranja i organizacije sveučilišta i znanstvenih instituta. Sadašnji sustav onemogućuje postizanje punog potencijala hrvatskog znanstveno-istraživačkog sektora te su posljedično znanstvena kvaliteta, učinkovitost istraživanja za inovacije i gospodarske ciljeve, kao i prijenos znanja još uvijek ograničeni. Hrvatski znanstveno-istraživački sektor producira preveliki broj slabo citiranih publikacija (0,26 necitirane publikacije po znanstveniku – najviše u EU), a na začelju je i po broju prijava patenata. Suradnja između znanosti i industrije u Hrvatskoj je sporadična i potrebni su veći napori za jače povezivanje istraživanja s razvojem inovacija. Samo 1% istraživanja i razvoja u javnom znanstveno-istraživačkom sektoru financiraju poduzeća, a suradnja između malih i srednjih poduzeća i sveučilišta je niska (4% hrvatskih MSP-ova surađuje sa sveučilištima, za razliku od 10% u EU). Dosadašnji sustav financiranja temeljen na broju zaposlenih znanstvenika nije poticajan za istraživačku izvrsnost, uspješnu primjenu istraživanja, jači utjecaj znanosti na društvo te suradnju znanosti i poslovnog sektora. Sustav financiranja ne temelji se na kvaliteti istraživanja, već na kvantiteti publikacija, što se može vidjeti iz gore navedenih podataka. Dodatno, javne znanstveno-istraživačke institucije (sveučilišta i instituti) su raštrkane i rascjepkane što otežava ujedinjavanje snaga istraživača te naposljetku utječe na kvalitetu isporučenog istraživačkog rada.

Cilj

Provesti strukturnu i organizacijsku reformu javnog znanstveno-istraživačkog sektora kako bi se povećala kvaliteta i međunarodna vidljivost te jačala ciljana istraživanja i utjecaj znanosti na razvoj inovacija, gospodarstva i društva.

Konkretno, provedbom reforme omogućiti će se (i) financiranje sustava znanosti kroz novi model programskih sporazuma, (ii) povećanje proračuna znanstvenih institucija za utjecajna istraživanja, (iii) smanjenje rascjepkanosti znanstvenog sustava kroz integraciju znanstveno-istraživačkih institucija s ciljem učinkovitije organizacije rada sveučilišta i instituta (iv) poboljšanje kvalitete znanstveno-istraživačkog rada.

Opis

Reforma se sastoji od dvije komponente: I. uvođenje novog modela institucionalnog financiranja znanstveno-istraživačkih institucija kroz programske sporazume *(performance-based funding)* kojima se uvode i određuju razvojni ciljevi i kriteriji dodjele cjelokupnog proračuna; II. jačanje institucionalnih, infrastrukturnih i organizacijskih kapaciteta znanstveno-istraživačkog sektora

kroz integraciju sveučilišta/znanstvenih instituta, kako bi se povećala kvaliteta i izvrsnost znanstvenih istraživanja i stvorila jača veza između rezultata istraživanja i potreba gospodarstva.

Provedbu obje komponente reforme omogućit će donošenje novog Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju. Novim Zakonom omogućit će se pravni i financijski okvir za organizacijsku i funkcionalnu integraciju sveučilišta i znanstvenih instituta te dijalog o institucijskim ciljevima i novi okvir financiranja temeljenog na rezultatima: utjecajnijim publikacijama, većem broju kompetitivnih projekata (npr. Obzor Europa), jačoj međunarodnoj suradnji, povećanom broju projekata s gospodarstvom i sl.

Ova je reforma ključna za cjelokupni znanstveno-istraživački sustav, a njezina će provedba ojačati institucionalni krajobraz, okrupniti znanstvene i nastavne kapacitete te jasnije postaviti ciljeve pojedinih sveučilišta, sastavnica i instituta. Reformske mjere u sinergiji s odgovarajućim programskim okvirom kompetitivnih programa za istraživanje i razvoj predviđenih u reformi C3.2. R3 poticat će kvalitetniji znanstveni rad i izvrsnost.

Komponenta I.: Sadašnje nedovoljno institucionalno financiranje znanstvene djelatnosti ne može jamčiti izvrsne rezultate budući da je veliki dio proračuna znanstvenog sustava rezerviran za plaće zaposlenika i na taj dio proračuna znanstvene organizacije ne mogu znatno utjecati. U sadašnjem sustavu ne postoji jasna veza između financiranja i učinaka znanstvenog rada. Sveučilišta istovremeno imaju značajnu diskreciju kod donošenja odluka o upisnim kvotama, studijskim programima, školarinama te istraživačkim ciljevima. I kod sveučilišta i instituta veliki je udio institucionalnog (fiksnog) u odnosu na kompetitivno financiranje.

Ključni uvjet za reforme je institucionalna i akademska autonomija u organizacijskom i financijskom smislu, u sklopu koje institucije samostalno upravljaju svojim proračunom, strategijom ljudskih resursa i karijerama znanstvenika. Međutim, ta autonomija se u sadašnjem sustavu nedovoljno primjenjuje jer je institucionalno financiranje uvelike određeno postojećim kapacitetima i nije prilagodljivo za potrebe razvoja. Sa ciljem da se ova situacija riješi, novim Zakonom će se kroz programske sporazume uvesti financiranje temeljeno na rezultatima te time omogućiti veću autonomiju upravljanja proračunom i donošenja strategije ljudskih resursa od strane samouprave sveučilišta i instituta.

Izmjenama zakonodavnog okvira ukupni proračun znanstveno-istraživačkih organizacija će se određivati kroz pregovarački proces, a na temelju nacionalnih strateških smjernica (Strategije pametne specijalizacije, Plana za razvoj istraživačke infrastrukture, Plana odgoja i obrazovanja itd.). Načelno, institucijama koje se bave značajnim i utjecajnim istraživanjima, kroz novi model, postupno će se dodijeliti više javnih sredstava na temelju transparentnih i zajednički utvrđenih kriterija utemeljenih na rezultatima povezanim s razvojnim ciljevima i planiranim investicijama pojedine institucije definiranim u sklopu programskog sporazuma. Raspodjela dodatnih sredstava za istraživanja temeljit će se na ostvarenju ciljeva koji će uključivati: okupljanje znanstveno-nastavnog osoblja uz suradnju unutar sveučilišta i među institutima; veći broj studenata po studijskom programu i smanjivanje broja studijskih programa; veći utjecaj istraživanja u međunarodnom kontekstu (međunarodni projekti, utjecajnije publikacije, patenti itd.); usmjerenost istraživanja na teme od nacionalnog strateškog interesa; usmjerenost istraživanja na potrebe gospodarstva kroz povećani broj inovacija i suradnju s gospodarstvom.

Komponenta II.: Izmjenama zakonodavnog okvira će se pokrenuti proces interne funkcionalne pravne i financijske integracije sveučilišta sukladno odlukama akademske samouprave, te konsolidiranje sastavnica Sveučilišta/znanstvenih instituta sukladno strateškim planovima

pojedinih institucija, u dijalogu i pregovorima s Ministarstvom. To, u naravi, podrazumijeva povezivanje i spajanje pojedinih institucija koje samostalno nisu u mogućnosti jačati kvalitetu i relevantnost istraživačkog rada. Također, novim zakonom propisat će se fleksibilniji ustroj sveučilišta i znanstvenih instituta te jasnije linije upravljanja i odgovornosti s obzirom na to da će se kroz reformu (R3-I1) jačati i sustav konkurentnog financiranja na temelju istraživačkih projekata. Ova reforma sveukupno će modernizirati hrvatski znanstveno-istraživački sustav, te omogućiti okupljanje znanstvenih, infrastrukturnih i institucionalnih kapaciteta. Na taj način će se omogućiti veća znanstvena i nastavna produktivnost koristeći iste ili manje resurse, s boljom povezanošću manjeg broja većih institucija i snažnijih istraživačkih grupa.

Provedba

Novi Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju planira se donijeti do kraja trećeg kvartala 2022. godine. Zakonske izmjene propisat će provedbu reforme kroz sklapanje programskih sporazuma sa sveučilištima/znanstvenim institutima radi uvođenja novog modela financiranja i propisati okvire za uvođenje učinkovitijeg modela upravljanja s jasnom linijom odgovornosti donositelja odluka unutar akademske samouprave.

Komponenta I. obuhvaća uvođenje novog, učinkovitijeg modela financiranja znanstveno-istraživačkog sustava kroz programske sporazume. Programski sporazumi će omogućiti sveučilištima i znanstvenim institutima da definiraju svoje znanstvene i razvojne ciljeve i osiguraju sredstva za njihovo ostvarenje, i to kroz povezana ulaganja iz državnog proračuna i NPOO-a. Novi sustav omogućit će veću fleksibilnost proračuna i veće ovlasti uprava sveučilišta i instituta u smislu preraspodjela između rashoda za plaće, materijalnih troškova i ulaganja u znanost. Novim modelom programskih sporazuma uvesti će se kriteriji financiranja koji izravno ovise o rezultatima i kvaliteti znanstvenog i nastavnog rada: publikacije visokog utjecaja, projekti za prijenos tehnologija, nova ciljana istraživanja u strateškim temama iz S3, uspostava platformi za suradnju s gospodarstvom, veći udio ugovornih istraživanja, međunarodna suradnja, jačanje relevantnih studijskih programa, jačanje sustava upravljanja kvalitetom, okrupnjivanja kapaciteta na doktorskim studijima itd.

Temelj programskih sporazuma jest alokacija cjelokupnih sredstava Državnog proračuna pojedinom sveučilištu i institutu prema učinku, na temelju dogovorno utvrđene formule, koja povezuje proračun s krajnjim rezultatima znanstvenog rada. Formula za alokaciju sredstava kroz programske sporazume provodit će se pomoću tri mehanizma:

A. temeljni dio koji je određen na povijesnom stanju rashoda za zaposlenike i materijalne troškove;

B. varijabilni dio utemeljen na znanstvenim, obrazovnim i stručnim postignućima (retrospektivno), sukladno dogovorenim kriterijima između svih čimbenika (sveučilišta, sastavnica, instituta i Ministarstva), a uključivat će: (i) povećanje nastavne i znanstvene kvalitete (broj studenata, relevantnost studijskih programa, citiranost i važnost publikacija, broj i iznos projekata dobivenim na kompetitivnim natječajima i sl.), te (ii) učinak na gospodarstvo (broj patenata, transfer tehnologija, ulaganja poduzeća u istraživanja na sveučilištima i institutima i sl.) i na razvoj društva;

C. razvojni dio prema sporazumno uređenim planovima budućeg razvoja sveučilišta i znanstvenih instituta, sukladno pregovorima s Vladom, na temelju strateških smjernica, a koji će uključivati pokretanje novih i konsolidaciju postojećih studijskih programa,

strateške planove za izgradnju nove i okrupnjivanje postojeće znanstvene infrastrukture i ljudskih kapaciteta, razvoj novih strateških istraživačkih programa i sl.

Komponenta II.: Obuhvaća institucionalnu i organizacijsku reformu sveučilišta i znanstvenih instituta uz jačanje sveučilišne i znanstvene autonomije u dijalogu s cijelom akademskom zajednicom. Glavni fokus biti će na okrupnjivanju znanstvenih resursa za utjecajna i produktivna istraživanja, te konsolidaciji i osuvremenjivanju studijskih programa, usmjereno prema nacionalnim strateškim razvojnim ciljevima. Ova je komponenta reforme usko vezana uz uvođenje cjelovitih programskih sporazuma, jer prelazak na veću autonomiju financijskog upravljanja moguć je samo uz veću odgovornost akademske samouprave. Komponenta II. sastojat će se od razvoja i implementacije (i) učinkovitijeg sustava upravljanja i (ii) novog organizacijskog ustroja sveučilišta i znanstvenih instituta.

(i) Učinkovitiji sustav upravljanja - uvest će jasnije mehanizme odgovornosti unutar akademske samouprave i razraditi ovlasti kolektivnih donositelja odluka, te ojačati upravljačke linije odgovornosti u skladu s praćenjem učinaka znanstvenih i obrazovnih aktivnosti. Time će se omogućiti i jačanje autonomije sveučilišta i znanstvenih instituta u smislu financijskog upravljanja i u smislu upravljanja ljudskim resursima, a sukladno načelu supsidijarnosti, ugovorenim kriterijima i ciljevima kroz programske sporazume (sustav financiranja prema rezultatima), te u skladu s reformom R2 kroz koju će se razviti novi poticajni okvir za napredovanje i razvoj karijera istraživača. Novi sustav upravljanja podrazumijeva provedbu instrumenata kojima će akademska samouprava moći učinkovito implementirati programske sporazume iz komponente I., uspostaviti sustav praćenja aktivnosti, učinaka, i rezultata svih sastavnica sveučilišta i u znanstvenom i u obrazovnom aspektu (bez obzira na pravnu neovisnost), te omogućiti kvalitetne pregovore s Vladom na temelju transparentnih podatka.

(ii) Novi organizacijski ustroj sveučilišta i znanstvenih instituta - smanjit će postojeću rascjepkanost koja predstavlja prepreku jačem razvoju zajedničkih misija, svrha i jasnog identiteta pojedinog sveučilišta i instituta, kako bi bili sposobni profilirati se, povećati svoju vidljivost i zauzeti istaknute položaje u nacionalnom i međunarodnom krajoliku. Stoga će se (zahvaljujući učinkovitijem sustavu upravljanja) omogućiti organizacijske odluke akademske samouprave koje će uspostavljati bolje koordinacijske mehanizme između sastavnica, omogućiti (tamo gdje je potrebno) integriranje pojedinih sastavnica sveučilišta i konsolidiranje javnih znanstvenih instituta, kako bi se mogli primijeniti upravljački mehanizmi s punom odgovornošću za financijsko upravljanje. Takva će funkcionalna (po potrebi i pravna) integracija olakšati strateško planiranje resursa, omogućiti osnivanje većih istraživačkih programa, razvoj zajedničke znanstvene infrastrukture za koju će se pojačano zainteresirati poslovni sektor, sudjelovanje u velikim inicijativama, sinergiju i okrupnjavanje nastavnih i doktorskih programa. Time će se također poboljšati i neravnomjerna raspodjela potpornih funkcija (administracija, nabava, tehnička podrška, podrška studentima, pravne usluge, projektnih ureda itd.).

Ova će komponenta reforme dovesti do stvaranja „kritične mase“ istraživačkog potencijala na nacionalnoj razini, ali i u Europskom istraživačkom i Europskom visokoobrazovnom prostoru kako bi se ostvarili značajni gospodarski i socijalni učinci i otvorile mogućnosti sudjelovanja s poslovnim dionicima u zajedničkim tehnološkim inicijativama, platformama, europskim infrastrukturama i sl.

Procijenjeni trošak temelji se na dosadašnjem ulaganju kroz višegodišnje institucionalno financiranje znanstvene djelatnosti te kroz prvu fazu programskih ugovora koje se pokazalo nedostatnim za strukturne iskorake u znanstvenim rezultatima. Za provedbu reforme sustava

sveučilišta i znanstvenih instituta predložen iznos utemeljen je na apsorpcijskom kapacitetu za znanstvenu djelatnost sveučilišta i instituta, sukladno iskustvima dosadašnjih pregovora i analizi institucionalnog financiranja znanstvenog sustava[126].

Održivost reforme sastoji se u uvođenju sustava programskog financiranja koji će omogućiti učinkovitije korištenje sredstava i povećanu kvalitetu rezultata rada. U okviru reforme su planirana dva ciklusa financiranja programskih sporazuma koje će popratiti novi sustav praćenja kroz godišnji okvir uspješnosti (takozvane ključne etape) kako bi se već u prvom ciklusu financiranja, koji na određeni način predstavlja pilot fazu investicije, uvela mogućnost praćenja te po potrebi redefiniranje programskih sporazuma ako se zadani pokazatelji ne postižu u zadanom vremenskom roku. Sustav praćenja programskih sporazuma će omogućiti održivost novog modela financiranja uvedenog kroz NPOO financiranje, jer će se podaci iz redovnog praćenja uzeti u obzir pri definiranju svakog ciklusa novog financiranja. Nakon provedbe NPOO, programski sporazumi će se financirati sredstvima nacionalnog proračuna, obzirom da će novi model financiranja omogućiti velike uštede u dugoročnom razdoblju.

Procjena troška znanstvene infrastrukture temelji se infrastrukturnim ulaganjima financiranim u okviru OPKK 2014.-2020. Pripremljeni projekti sveučilišta i instituta odabrat će se za provedbu sukladno prioritetima pojedinih institucija koje će poduzeti organizacijsku reformu sukladno potpisanim programskim sporazumima.

Nositelj provedbe	Reformu će voditi MZO u uskoj suradnji i dijalogu sa sveučilištima i znanstvenim institutima
Ciljna skupina	Sveučilišta (sastavnice Sveučilišta) i znanstveni instituti
Procijenjeni trošak	920.000.000 kn (investicija)
Razdoblje provedbe	1/2021.- 7/2026.

C3.2. R2 Stvaranje okvira za privlačenje studenata i istraživača u STEM i ICT područjima

Izazov

Razvoj i jačanje ljudskih kapaciteta za STEM i ICT u znanstveno-istraživačkom sektoru preduvjet su za povećanje spremnosti društva za digitalnu tranziciju. Sadašnji kriteriji za zapošljavanje i napredovanje zatvoreni su u smislu prekogranične i sektorske mobilnosti, administrativno su vrlo restriktivni, onemogućuju razvoj karijera u smislu promjene znanstvenih područja i prelazaka između poslovnog i akademskog sektora. Sadašnji sustav zapošljavanja i napredovanja temelji se na odlukama kolektivnih tijela unutar i izvan institucija, i stoga smanjuje odgovornosti institucija za politike razvoja ljudskih resursa. Hrvatska zaostaje u broju istraživača, čiji je udio u ukupnoj zaposlenosti za 2018. godinu iznosio 0,8%, u usporedbi s prosjekom EU28 od 1,48%. Zbog nedostatnih ulaganja u mlade istraživače tijekom posljednjeg desetljeća nije se dovoljno poticao njihov ulazak u znanstvenu zajednicu. Iako je godišnji broj diplomanata iz prirodnih i tehničkih znanosti u Hrvatskoj (18.5%) narastao blizu razine EU-28 (19,3%), broj istraživača i stručnjaka nije dovoljan za povećanja udjela usluga i proizvoda temeljenih na znanju u hrvatskom gospodarstvu. Udio visokotehnoloških inovacija u proizvodnji i uslugama još je uvijek prenizak da

[126] Kroz projekt Pregled javnih rashoda za znanost, tehnologiju i inovacije napravljena je „Analiza kvalitete i usklađenosti programskog okvira“, https://bit.ly/3sE6OoO

bi omogućio digitalnu transformaciju gospodarstva. Postoji rastuća potražnja za raznim stručnjacima iz ICT područja, osobito izraženo u malim i srednjim poduzećima. U isto vrijeme, postotak visokokvalificiranih ICT stručnjaka u hrvatskim poduzećima stalno se smanjuje, tako da je Hrvatska 2017. bila na 25. mjestu u EU-28. Manjak stručnjaka usporava usvajanje digitalnih tehnologija i njihovu integraciju u gospodarstvo i društvo.

Cilj

Reforma se odnosi na uvođenje novog poticajnog okvira za napredovanje i razvoj karijera istraživača u STEM i ICT područjima, u skladu sa specifičnostima znanstvenih područja. Cilj novog okvira za razvoj karijera istraživača je povećanje broja i kvalitete istraživača i stručnjaka u znanstvenom te posljedično i poslovnom sektoru za jačanje potencijala za inovacije. Novi okvir za razvoj karijera znanstvenika uključuje i nove poticajne uvjete za rad u znanosti te otvoreniji pristup tehnološkim infrastrukturama za povezivanje znanosti i poduzetništva.

Reforma će unaprijediti sustav zapošljavanja, napredovanja i razvoja karijera u sustavu znanosti. Zapošljavanje i napredovanje temeljeno na sposobnostima i rezultatima nužno je da bi se stvorile globalno kompetitivne istraživačke grupe i perspektiva za mlade znanstvenike. Izgradnja novog okvira omogućuje privlačenje inozemnih znanstvenika iz EU i svijeta kao i zadržavanje mladih znanstvenika iz Hrvatske, tj. smanjenje trenda „odljeva mozgova“.

Reforma će dugoročno omogućiti „prelijevanje“ ljudskog kapitala iz znanstvenih institucija u gospodarstvo kroz prijenos specijaliziranih znanja, naprednih tehnologija, suradnju akademskog i poslovnog sektora kroz tehnološke platforme i razvoj visokotehnoloških *start-up* i *spin-off* poduzeća, te otvorene istraživačko-tehnološke infrastrukture.

Znanstvene karijere učiniti će se privlačnijima kroz jasnu, transparentnu i na zaslugama utemeljenu politiku zapošljavanja i rad na vrhunskim znanstvenim temama. Mladim znanstvenicima omogućit će se izobrazba u vještinama koje su potrebne i u poslovnom sektoru, kako bi im se omogućila veća pokretljivost u karijeri. Znanstvena karijera u STEM i ICT područjima promovirat će se kao privlačan izbor učenicima i studentima od najranije razine obrazovanja.

Opis

Mjera se sastoji u stvaranju novog zakonodavnog okvira za stvaranje boljih uvjeta i poticajnog okruženja za razvoj karijera istraživača u područjima prirodnih znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike (STEM), ali i društvenih i humanističkih znanosti važnih za jačanje inovacija u novim tehnologijama. Novi Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju te Zakon o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju omogućit će privlačenje i zadržavanje mladih, ali i onih iskusnih[127] hrvatskih istraživača te privlačenje kvalitetnih znanstvenika iz EU i svijeta (uključujući dijasporu). Takav okvir je preduvjet za jačanje kapaciteta za provođenje vrhunskih znanstvenih istraživanja usmjerenih na inovacije i stvaranje jakih i kompetitivnih istraživačkih grupa pod vodstvom izvrsnih znanstvenika.

Novi Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju smanjiti će administrativne prepreke za prekograničnu i inter-sektorsku mobilnost (između poslovnog i akademskog sektora).

[127] Neki od najuspješnijih hrvatskih istraživača danas, pripisuju zasluge za svoj uspjeh mentorima koji su ih uveli u područje kompetitivnih istraživanja i integrirali ih u uspješne istraživačke timove. Nadalje, umrežavanje sa stručnjacima iz industrije te akademskog sektora pomoglo je ne samo kod prijenosa znanja već i s vidljivošću istraživanja (*Analysis of Outputs and Outcomes, Croatia Public Expenditure Review in Science, Technology and Innovation, Svjetska banka, siječanj 2021*).

Omogućit će razvoj karijere u istraživanju i razvoju bez nepotrebnih administrativnih kriterija koji sprječavaju interdisciplinarnost i gradnju jakih istraživačkih grupa na znanstvenim institucijama koje okupljaju znanstvenike iz različitih znanstvenih polja. Zapošljavanje, napredak u karijeri i sustav plaća temeljit će se na principima transparentnosti i znanstvene uspješnosti, na temelju neovisne procjene recenzenata i autonomnih odluka institucija. Reforma će omogućiti jasne i pravedne uvjete za napredovanje mladim znanstvenicima sukladno rezultatima znanstvenog rada, izvrsnosti i kvaliteti. Postojeći sustav znanstvenih zvanja i radnih mjesta značajno onemogućuje međunarodnu i inter-sektorsku mobilnost, te će se novim Pravilnikom ukinuti ograničavanje napredovanja izvrsnim znanstvenicima isključivo administrativnim kriterijima. Sveučilištima i institutima, u skladu s reformom C3.2. R1 (komponenta II - jačanje sustava upravljanja), omogućit će se autonomno planiranje i upravljanje ljudskim resursima po kriterijima izvrsnosti.

Novi sustav upravljanja ljudskim resursima na znanstvenim organizacijama omogućit će veću autonomiju i odgovornost akademskih samouprava. Osim kriterija znanstvene izvrsnosti, poticat će se i kvalitetnije upravljanje karijerama istraživača u nastavnim i inovacijskim aktivnostima na temelju kriterija jačanja znanstvenih timova. Takav sustav, u sinergiji s organizacijskim okrupnjivanjem u reformi R1, dovest će do jačanja i nastavnog i znanstvenog kapaciteta i razvoj dugoročnih strateških istraživanja.

Inovacijske aktivnosti istraživača uključuju rad na poslovima transfera tehnologije i primijenjenim istraživanjima, bez ugrožavanja nastavka akademske karijere. Stvorit će se institucionalni i osobni motivacijski okvir za jači razvoj i sustavnu zaštitu intelektualnog vlasništva.

Novi sustav upravljanja ljudskim resursima stvorit će jaču motiviranost istraživača za otvaranje prema poslovnom sektoru. Stoga će se istodobno jačati i dalje graditi mreža znanstveno-tehnološke infrastrukture kroz koju će istraživači usko surađivati s poslovnim sektorom. Ta će mreža obuhvatit postojeću znanstveno-tehnološku infrastrukturu koja je sada raspršena u brojnim institucijama i bez pravog poticaja da bude otvorena za suradnju s poslovnim sektorom. Mreža će poduprijeti rast i razvoj mladih istraživača i omogućiti im razvoj vještina neophodnih za različite buduće karijere u istraživanju i razvoju u akademskom i poslovnom sektoru.

Provedba

Glavne aktivnosti uključuju:

1) Reformu zakonodavnog okvira

Nekonkurentan, administrativno opterećen i zatvoren sustav zapošljavanja i napredovanja jedan je od ključnih razloga zašto je znanstveni sustav Hrvatske na začelju EU-a. Glavni razlozi neodgovarajućeg sustava zapošljavanja i napredovanja jesu zahtjevni administrativni kriteriji (odvojeni i dugotrajni izbori u znanstvena zvanja i radna mjesta), visoke barijere za inter-sektorsku i međunarodnu mobilnost (zahtjevi za minimalno vrijeme provedeno na nižim radnim mjestima), izbor na radna mjesta delegiran na kolektivna tijela koje ne odgovaraju za poslovne odluke, te relativno niski kriteriji znanstvene izvrsnosti koji nisu na razini međunarodne prakse (relativno mali broj radova potreban za izbor u znanstveno zvanje po pojedinim znanstvenim poljima). Kako bi se uveo novi sustav izbora na znanstveno-nastavna radna mjesta s jačim utemeljenjem na kvaliteti i izvrsnosti i potrebno je:

– izraditi odgovarajuću ekspertnu analizu radno-pravnog okvira znanstvenog rada i predložiti poticajne mjere sukladno ciljevima

- donijeti novi Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju koji uređuje sustav znanstvenih zvanja i znanstvenih te znanstveno-nastavnih radnih mjesta, kao i sustav napredovanja mladi istraživača, sukladno preporukama
- donijeti novi Zakon o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju koji regulira uvjete za kvalitetu studijskih programa, doktorskih studija i uvjete za rad znanstvenih institucija, sukladno preporukama
- primijeniti nove uvjete razvoja karijera znanstvenika kroz programske sporazume sa sveučilištima i institutima.

Novi zakonodavni okvir će omogućiti moderniji, dostupniji i fleksibilan sustav napredovanja za istraživače koji potiče unutarnju i vanjsku mobilnost istraživača, razvoj karijera u poduzetništvu te provedbu novih programa za financiranje kroz NPOO. Samim uvođenjem novog zakonodavnog okvira omogućit će se održivost planirane reforme obzirom na dugoročno očekivane rezultate koji će se ostvariti uvođenjem novog zakonodavnog okvira.

2) Provedbu programa jačanja znanstvenih kapaciteta

Reforma će omogućiti stvaranje većeg broja privlačnijih radnih mjesta u znanstveno-istraživačkom sektoru. Postavljanjem instrumenata za razvoj karijera omogućit će se zadržavanje i privlačenje talentiranih istraživača (poglavito mladih istraživača) s naglaskom na STEM i ICT područja. Sveučilišta i instituti će s ovom reformom kroz različite poticajne programe za mlade istraživače (npr. program *start-up*-ova, međunarodne mobilnosti, mobilnosti s poslovnim sektorom, itd.) dobiti mogućnost za primjenu različitih instrumenta za kvalitetno usmjeravanje svojih strategija razvoja ljudskih potencijala. Navedeni programi su komplementarni s postojećim programima koje financira MZO preko nacionalnog proračuna i ESIF-a 2014.-2020., a implementiraju ih Hrvatska zaklada za znanost i MZO. Procijenjeni trošak temelji se na apsorpcijskom kapacitetu znanstvenih organizacija za provedbu predloženih programa razvoja karijera[128]. Održivost programa financiranih kroz NPOO osigurat će se daljnjim financiranjem kroz državni proračun, a sukladno uštedama koje će se omogućiti provedbom programskih sporazuma za sveučilišta i institute u okviru R1, te kroz gradnju kapaciteta znanstvene zajednice za prijavu na kompetitivne pozive EU, kao i kroz buduće planove korištenja višegodišnjeg okvira EU fondova.

3) Stvaranje mreže znanstveno-tehnološke infrastrukture

Stvaranje mreže znanstveno-tehnološke infrastrukture doprinijet će boljem povezivanju znanstvenih organizacija u procesu otkrivanja novih spoznaja u IRI aktivnostima s gospodarstvom, obrazovanjem i razvojem društva u cjelini. Mreža znanstveno-tehnološke infrastrukture temeljit će se na mapiranju provedenom kroz Plan razvoja znanstvene infrastrukture, sukladno S3 strategiji. Plan će uvažiti i dosadašnje razvijene infrastrukture i postaviti standarde za njeno upravljanje, uporabu, stupanj otvorenosti i suradnju s poslovnim sektorom. Mreža će omogućiti otvaranje i korištenje znanstveno-tehnološke infrastrukture za transfer tehnologije, razvijanje novih tehnologija, ugovorna istraživanja, inovacije i visokotehnološko poduzetništvo. Mreža će otvoriti prilike znanstvenicima za rad u smjeru inovacija, te omogućiti učinkovitu sinergiju javnog sektora, znanstvenih institucija i poslovnog

[128] MZO ima značajno iskustvo u provedbi uspješnih programa za razvoja karijera i mobilnosti: Program znanstvenih novaka, Program mobilnosti za iskusne istraživače (NEWFELPRO – sufinanciran iz FP7), *Unity Through Knowledge Fund* (Projekt Svjetske banke).

sektora u skladu sa Strategijom pametne specijalizacije. Kako bi se stvorila ovakva infrastruktura u Hrvatskoj bitno je uvesti novi tip organizacije u novi Zakon o znanstvenoj djelatnosti visokom obrazovanju. Procijenjeni trošak nove znanstveno-tehnološke infrastrukture temelji se na zalihi projekata MZO i sličnim provedenim investicijama, a koji će biti spremni za provedbu do početka 2022.

Nositelj provedbe	Provedbu će koordinirati MZO u suradnji s akademskom zajednicom i ostalim nadležnim tijelima.
Ciljna skupina	Studenti, istraživači, mala i srednja poduzeća
Procijenjeni trošak	930.000.000 kn (investicija)
Razdoblje provedbe	1/2021.-7/2026.

C3.2. R3 Poboljšanje učinkovitosti javnih ulaganja u području istraživanja, razvoja i inovacija

Izazov

Rascjepkanost i neučinkovitost politika u području istraživanja, razvoja i inovacija (IRI) te nedostatak rezultata IRI investicija jedan je od glavnih uzroka otežanog rasta produktivnosti koja je uočena u CSR-u za Hrvatsku u 2019. godini. Hrvatski nacionalni inovacijski sustav djeluje relativno nepovezano, što ograničava utjecaj ulaganja za istraživanje i razvoj na povećanje izvoza i gospodarski rast. Prosječni iznos ukupnih investicija u istraživanje i razvoj koja su potrebna da bi se prijavio jedan patent u Hrvatskoj jest preko 20 milijuna dolara i daleko je viši nego u zemljama sa sličnim razinama razvoja (dvostruko veći nego u Sloveniji). Visoka ulaganja po prijavi patenta odraz su disfunkcionalnosti hrvatskog nacionalnog inovacijskog sustava i zahtijevaju izmjenu sustava poticaja za istraživanje, razvoj i inovacije u cijelom inovacijskom ciklusu: od financiranja temeljnog istraživanja, preko primijenjenog i industrijskog istraživanja do eksperimentalnog razvoja i komercijalizacije inovacija. Potrebno je koordinirati politike kako bi se omogućio bolji dizajn, praćenje i ocjena nacionalnog inovacijskog sustava Hrvatske.

Cilj

Svrha reforme je dvojaka: (i) revidirati postojeći programski okvir politika financiranja IRI (istraživanja, razvoja i inovacija) ciljajući na izvrsnost u istraživanju i inovacijama te povećati njihov fokus na zelenu i digitalnu tranziciju (ii) provesti novi funkcionalniji i učinkovitiji model projektnog financiranja istraživanja i inovacija te ojačati ljudske kapacitete za provedbu novog programskog okvira.

Opis

Mjera predviđa postavljanje i pokretanje pametne, ciljane i dosljedne politike javnog ulaganja u istraživanje, razvoj i inovacije kroz novi institucionalni okvir provođenja programa kompetitivnih potpora koji moraju biti brzi i povezani u smislu inovacijskih procesa te prilagođeni potrebama korisnika (istraživači, znanstvene institucije i poduzeća). Uspostavit će se funkcionalniji i učinkovitiji model upravljanja programima kompetitivnih potpora za IRI, koji će omogućiti da proces odabira postane brži i zasnovan na kriterijima uspješnosti tzv. *„merit-based system“*. Model upravljanja uključivat će jačanje kapaciteta Hrvatske zaklade za znanost i time smanjiti broj institucija trenutno uključenih u upravljanje i provedbu programa financiranja istraživanja i inovacija.

Također, smanjit će se broj koraka u postupku dodjele bespovratnih sredstava za IRI projekte i povećanje transparentnosti postupka prema korisnicima. Štoviše, kritični element novog programskog okvira bit će robusni sustav praćenja i vrednovanja, bez suvišnih administrativnih prepreka, u potpunosti u skladu s ciljevima i pokazateljima Strategije pametne specijalizacije. Pripreme za takav robusni sustav su već pokrenute i inicijalni prijedlog pokazatelja je predložen na temelju postojećih programa[129] iz ovog financijskog razdoblja[130].

Novi programski okvir će svakako obuhvaćati sljedeća unaprjeđenja u odnosu na sadašnji okvir: stručna pomoć kod prijava i brzi odgovor korisnicima (znanstvenici, inovatori, znanstvene ustanove i istraživačko-razvojna poduzeća); odabir projekata temeljen na znanstvenoj kvaliteti, inovativnosti i originalnosti (neovisni specijalizirani stručni i međunarodni *„peer-review"*); predvidivi godišnji ciklusi financiranja po svim fazama inovacijskog procesa; tehničko (ne samo administrativno) praćenje projekata uz pomoć stručnjaka u odgovarajućim znanstveno-tehnološkim poljima.

Provedba

Provedba uključuje donošenje novog Zakona o Hrvatskoj zakladi za znanost koji će omogućiti provedbu prilagođenih programa sukladno revidiranom okviru financiranja istraživanja, razvoja i inovacija. Novim zakonskim okvirom koji se planira donijeti do kraja 3Q/2022. omogućit će se transformacija i jačanje kapaciteta Zaklade u tijelo koje će, uz jasno dogovorene i definirane nadležnosti u okviru međuinstitucionalne koordinacije unutar Nacionalnog inovacijskog vijeća, omogućiti pojednostavljen i sustavan pristup politici upravljanja projektnog financiranja IRI.

Zaklada će imati jasno definiranu misiju podrške za provedbu, koordinaciju, dizajn, praćenje i vrednovanje politika projektnog financiranja IRI. Time će se stvoriti jaki i neovisni sustav koji će provoditi odabir, financiranje i praćenje učinaka projekata IRI. Time će se stvoriti kompetitivni i usklađeni okvir Zaklade za financiranje projekata u temeljnim istraživanjima (iz državnog proračuna) i primijenjenih istraživanja iz razvoja (uz pomoć NPOO).

Ovim intervencijama osigurati će se jasna podjela odgovornosti prema fazama životnog procesa istraživačko-razvojnih projekata, gdje će se MZO fokusirati na potporu u ranijim fazama razina tehnološke spremnosti projekata, a MINGOR na podršku aktivnostima koje su vezane za kasnije faze razina tehnološke spremnosti i komercijalizaciju rezultata. Zaklada će usko surađivati i s HAMAG-BICRO-om kao provedbenom agencijom zaduženom za financiranje inovacija i malih i srednjih poduzeća. Oba provedbena tijela će imati redovne sastanke te će se koordinirati u sklopu rada međuresorne radne skupine za S3 i Nacionalnog inovacijskog vijeća.

Zadaća provedbenih tijela biti će i poticanje veza između istraživačkog i poslovnog sektora podržavanjem aktivnosti transfera tehnologije. Ovo će pomoći da se znanstveno-istraživački sektor približi tržištu kroz proces pretvaranja znanja i rezultata znanstvenih istraživanja u korisne proizvode i usluge.

[129] Ovo uključuje 42 različita programa koji podržavaju istraživanje, razvoj i inovacije i koji su u nadležnosti više različitih institucija, ali prvenstveno MZO i MINGOR.
[130] "*Theory of Change Report"; Croatia Public Expenditure Review in Science, Technology and Innovation, World Bank 2020.*

Kroz ovaj model će se omogućiti i podržavanje ulaganja u istraživanje i razvoj u mlađim tvrtkama u visokotehnološkim sektorima radi usmjeravanja na rast produktivnosti, jer mlade i mikro tvrtke bilježe najveće dobitke u produktivnosti od ulaganja u istraživanje i razvoj[131].

Ovaj pristup razvoju nacionalnog inovacijskog sustava omogućit će osim svih ovih navedenih koristi i brisanje nevidljive (ali u Hrvatskoj još uvijek čvrsto postavljene) granice između javnog i privatnog sustava ulaganja u IRI, a time i jednostavniji model transfera tehnologije u privatni sektor.

Novi programski okvir će se definirati u dijalogu sa svim ključnim dionicama i tijelima u sustavu upravljanja Strategijom pametne specijalizacije, a u okviru tematskih inovacijskih vijeća, međuresorne radne skupne za S3 i Nacionalnog inovacijskog vijeća. Na redovnim sjednicama NIV-a planirano je usuglašavanje novih programa sukladno preporukama za unaprjeđenje IRI sustava, izvještavanje o provedbi programa kako bi se uočile potrebe za poboljšanjem i kreiranjem novih prijedloga programa.

Trenutni sustav će se dodatno poboljšat, a sukladno preporukama srednjoročnog vrednovanja S3, s krajnjim ciljem potpuno funkcionalnog sustava upravljanja IRI politikama. Na taj način će se uspostaviti platforma za redovite, strukturirane rasprave i dugoročnu koordinaciju te osigurati komplementarnost i sinergija u financiranju instrumenata u nadležnosti MZO i MINGOR te provedbenih tijela Hrvatske zaklade za znanost i HAMAG-BICRO-a.

Primarni fokus programskog okvira financiranog iz NPOO bit će kompetitivni istraživački i inovacijski programi orijentirani na gospodarstvo, poput primijenjenih istraživanja, eksperimentalnog razvoja, provjere koncepta, prijenosa tehnologije, suradnje u industriji i slično. Između ostalog, ova reforma je komplementarna s reformom C3.2. R1 kojoj je cilj uspostaviti okvir zasnovan na rezultatima i uspješnosti znanstvenih institucija u privlačenju kompetitivnih projekata. Međutim, za postizanje takvih rezultata potrebna je provedba mjere C3.2. R3I1 s nizom nacionalno uspostavljenih kompetitivnih programa istraživanja i inovacija.

Investicija koja podržava ovu reformu razrađena je u nastavku i sastoje se od: (i) uspostave novog institucionalnog i programskog okvira IRI politika i jačanje ljudskih i provedbenih kapaciteta Hrvatske zaklade za znanost kroz pomoć vanjskih stručnjaka (ii) provedbe novih programa koji će se provoditi kroz novi institucionalni okvir.

Procijenjeni trošak temelji se na procijenjenom apsorpcijskom potencijalu znanstvenih organizacija i istraživačkih poduzeća za znanstveno-istraživačke projekte, a na temelju do sada provedenih programa MZO-a, Hrvatske zaklade za znanost, te HAMAG-BICRO-a, a kroz analizu u okviru projekta Pregled javnih rashoda za znanost, tehnologiju i inovacije (Praćenje i evaluacija provedbe programa/projekata financiranih kroz OPRK 2007. - 2013. i OPKK 2014. - 2020.).

[131] Vidi str. 123. *„Analysis of the quality and coherence of the policy mix "; Croatia Public Expenditure Review in Science, Technology and Innovation, World Bank 2019.*

Nositelj provedbe	Provedbu će voditi MZO u komplementarnosti s aktivnostima koje će se provoditi u okviru C1.1. R2.
Ciljna skupina	Istraživači, znanstvene organizacije i poduzetnici
Procijenjeni trošak	550.000.000 kn (investicija)
Razdoblje provedbe	Pripremne radnje su već započele kroz projekt MZO, a kojeg provodi Svjetska Banka *„Public Expenditure Review in Science, Technology and Innovation.* 1/2021.-7/2026.

(b) Investicije

C3.2. R1-I1 Razvoj sustava programskih sporazuma za financiranje sveučilišta i znanstvenih instituta usmjerenih na inovacije, istraživanje i razvoj

Izazov

Do sada je bilo nekoliko pokušaja uvođenja okvira institucionalnog financiranja znanstveno-organizacija temeljenog na rezultatima, međutim, nijedan nije proveden zbog različitih razloga, poput nedostatka spremnosti svih čimbenika reformi, nedostatka odgovarajućih poticaja i/ili adekvatnog financiranja itd. Trenutna politička spremnost u kombinaciji s mogućnostima NPOO-a, mogli bi biti ključno rješenje za ovaj dugotrajni problem zbog kojeg hrvatski znanstveni sustav, usprkos velikim potencijalima, po rezultatima, globalnoj vidljivosti i važnosti za gospodarstvo, stagnira na začelju EU. Postoji jasna odrednica javnih politika i u Vladi i u akademskoj zajednici da se uvede cjelovito, potpuno programsko financiranje koje će obuhvatiti sve aktivnosti i troškove sveučilišta i znanstvenih instituta, a koje će se temeljiti na pouzdanim podacima, jasno definiranim razvojnim ciljevima i pokazateljima ostvarenja te mehanizmima praćenja i vrednovanja ostvarenosti ciljeva programskih sporazuma.

Cilj

Unaprjeđenje institucionalnog financiranja znanstvenog rada sveučilišta i znanstvenih instituta s ciljem postizanja veće kvalitete i veće usmjerenosti istraživačkih rezultata na razvoj gospodarstva i društva.

Opis

Investicije će se usmjeriti u izravnu znanstveno-istraživačku djelatnost sveučilišta i znanstvenih instituta kroz okvir definiran novim programskim sporazumima sukladno zakonskoj reformi, a čija je svrha unaprijeđenje znanstvenog rada sveučilišta i znanstvenih instituta. Sredstva ove investicije (dodatno „top-up“ financiranje) u kombinaciji sa sredstvima državnog proračuna predviđenim za materijalne troškove, plaće i znanstveni rad, omogućit će kvalitetno postavljanje financijskog okvira za nove programske sporazume.

Provedba

Investicija uključuje: (i) pripremu novog okvira programskih sporazuma, (ii) provedbu novog institucionalnog financiranja sveučilišta i znanstvenih instituta.

(i) Savjetodavna pomoć stručnjaka s iskustvom rada na drugim sveučilištima/institutima u zemljama koje su uspješno provele tranziciju u financiranje temeljeno na rezultatima (UK, Austrija, Finska, Slovenija i sl.) za pripremu komunikacijske strategije, pripremu kriterija i novih

programskih sporazuma te vođenje procesa pregovora sa sveučilištima i znanstvenim institutima. Komunikacijska strategija će definirati glavni komunikacijski i vremenski okvir provedbe, potencijalne krizne situacije u procesu komunikacije s glavnim dionicima te potrebni oblik interne i vanjske komunikacije.

Programskim će sporazumima sveučilišta/znanstveni instituti odrediti, između ostalog, i programske ciljeve u znanosti kao što su: jačanje ljudskih potencijala, okrupnjavanje znanstvenih timova na temama visokog razvojnog potencijala, jačanje sustava za upravljanje kvalitetom, uspostavljanje i jačanje ureda za transfer tehnologije, izgradnju suradničke mreže s gospodarstvom, poticanje razmjene znanja kroz suradničke projekte s poslovnim sektorom kao i provedbu internih sveučilišnih istraživačkih projekata za ciljana strateška istraživanja na razini institucije. U postupku definiranja ciljeva i kriterija koji će biti uključeni u programski sporazum, posebna pozornost posvetit će se sektorskim politikama. Naime, u različitim istraživačkim sektorima potrebno je primijeniti različite ciljeve i kriterije. Dok citiranost publikacija može biti primarni kriterij u određenim sektorima, u nekima prioritet treba imati suradnja s poslovnim sektorom.

Definiranje programskih sporazuma s različitim kriterijima i međusobni odnos tri predviđena mehanizma financiranja (povijesni mehanizam, mehanizam uspješnosti i mehanizam razvojnih ciljeva) u proračunu pojedinog sveučilišta ili znanstvenog instituta će se provesti kroz rad stručnih radnih skupina sastavljenih od dionika iz Ministarstva, sveučilišta i znanstvenih instituta uz podršku tima vanjskih stručnjaka.

Novi programski sporazumi će se definirati na razini svake institucije kroz nekoliko krugova pregovora uz podršku vanjskih stručnjaka. Tim vanjskih stručnjaka će dati i prijedlog za uspostavu sustava prikupljanja podataka o znanstvenoj djelatnosti, projektima, stručnoj djelatnosti, provedbi nastave, uspješnosti studiranja, i ostalim aktivnostima sveučilišta, sastavnica i znanstvenih instituta, te kontinuirano praćenje i vrednovanje rezultata provedbe na temelju kojeg će se odrediti svaki ciklus novog financiranja, a kojeg će uvesti MZO. Ujedno se planira i uvesti godišnji okvir uspješnosti (takozvane ključne etape) kako bi se već u prvom ciklusu financiranja, koji na određeni način predstavlja pilot fazu investicije, uvela mogućnost praćenja te po potrebi redefiniranje programskih sporazuma ako se zadani pokazatelji ne postižu u zadanom vremenskom roku.

(ii) Provedba novog institucionalnog financiranja sveučilišta i znanstvenih instituta odnosi se na uvođenje novog modela programskih sporazuma kroz dva ciklusa provedbe (četverogodišnje razdoblje provedbe u okviru NPOO-a), a svaki ciklus provedbe programskog sporazuma obuhvatio bi period od dvije godine. U prvom ciklusu provedbe, odnosno uvođenjem novog modela financiranja kroz NPOO, institucijama koje bi nakon nekoliko krugova pregovora prihvatile novi način rada, unaprijed bi se isplatila financijska sredstva za provedbu prvog ciklusa, a sredstva bi se isplaćivala na godišnjoj razini.

Sredstva iz NPOO-a služit će kao komplementarna sredstva postojećim ulaganjima iz državnog proračuna u plaće i materijalne troškove koje čine preko 85% proračuna znanstvenih organizacija, i trenutnom institucionalnom financiranju znanstvene djelatnosti koje je bilo na suboptimalnoj razini (oko 50 milijuna kuna godišnje). Rezultate provedbe programskih sporazuma MZO će pratiti kontinuirano, a nakon prvog dvogodišnjeg razdoblja provedbe programskih sporazuma, rezultati bi se vrednovali i na temelju provedenog vrednovanja utvrdio bi se novi ciklus programskih sporazuma za sljedeće dvogodišnje razdoblje provedbe. Institucije će, sukladno novom zakonski propisanom okviru i potpisanim sporazumnim uvjetima, samostalno upravljati

dodatno dodijeljenim sredstvima programskog sporazuma u okviru ugovorenih stavki, te će ih koristiti za: institucionalne projekte za strateški ciljana istraživanja vezana uz teme iz Strategije pametne specijalizacije, poticaje za znanstvenu izvrsnost, izgradnju mreže za suradnju s poslovnim sektorom, jačanje sustava za transfer tehnologija, jačanje upravljanja kvalitetom i druge namjene koje će se odrediti prema programskim ciljevima pojedine institucije. Investicije će potaknuti sveučilišta i znanstvene institute na sudjelovanje u novom modelu institucionalnog financiranja kroz programske sporazume i posljedično na jačanje vlastitog sustava upravljanja i učinkovitosti.

Programima potpore koji će se provoditi na institucionalnoj razini neće biti podržane aktivnosti istraživanja i inovacija koje dovode do razvoja tehnologija ili drugih rezultata koji bi bili protivni okolišnim ciljevima u sklopu načela DNSH. S tim ciljem, prilikom pripreme i provedbe programa vodit će se računa o tome da aktivnosti u cijelosti, svojim izravnim ili direktnim neizravnim učincima, poštuju okolišne ciljeva u sklopu načela DNSH, što će se postići uporabom mehanizama poput osiguravanja tehnološke neutralnosti te isključivanja aktivnosti povezanih s fosilnim gorivima.

Procijenjeni trošak investicije temelji se na planiranoj dinamici potpisanih programskih sporazuma kroz dva dvogodišnja ciklusa. Dosadašnji okvirni iznos ulaganja od oko 2,4 milijarde kuna iz državnog proračuna (od tog se iznosa sada 85% koristi isključivo za plaće i operativne troškove sveučilišta i instituta) povećati će se za 110.625.000 kuna na godišnjoj razini što će se ulagati u projekte znanstvene djelatnosti sukladno planu određenom programskim sporazumima.

Državne potpore: U mjeri u kojoj se investicija odnosi na rad vanjskih stručnjaka u pomoći za definiranje novog programskog okvira za financiranje sveučilišta/znanstvenih instituta javna sredstva se daju radi naknade troškova koji su vezani za pružanje povjerenih javnih usluga te neće dovesti do narušavanja tržišta. Sredstva koja će se dodjeljivati znanstvenim organizacijama (sveučilišta i znanstveni instituti) u okviru programskih sporazuma će biti usmjerena podizanje kvalitete znanstveno-istraživačke djelatnosti institucija, s ciljem unaprjeđenja njihove primarne svrhe provođenja znanstveno-istraživačkog rada odn. edukacije u svrhu većeg broja kvalificiranijih ljudskih resursa, javnog obrazovanja koje uglavnom ili u potpunosti financira država i pod nadzorom je države, neovisnog istraživanja i razvoja, uključujući kolaborativni I&R pri kojem istraživačke organizacije učinkovito surađuju, širenjem rezultata istraživanja (npr. otvorenim publikacijama) i aktivnostima prijenosa znanja, a sukladno odredbama Okvira Zajednice za državne potpore za istraživanje i razvoj i inovacije (2014/C 198/01) kojima se dodijeljena sredstva ne smatraju konstituiranjem državne potpore.

Nositelj provedbe	MZO
Ciljna skupina	Sveučilišta i znanstveni instituti
Procijenjeni trošak	450.000.000 kn
Razdoblje provedbe	1/2021.-7/2026.

C3.2. R1-I2 Jačanje institucionalnih kapaciteta sveučilišta i znanstvenih instituta za inovacije

Izazov

Trenutna izrazita rascjepkanost znanstvenog sustava s brojnim znanstvenim organizacijama sa sličnim ili čak istovjetnim misijama, malim brojem znanstvenika (prosječno 100 po instituciji) koje

su organizirane na različitim lokacijama u 8 gradova predstavlja veliku prepreku za suradnju, za ostvarenje velikih, dugoročnih projekata i za postizanje kritične mase istraživačkog potencijala (i ljudskog i infrastrukturnog)[132]. To znači da su ljudski kapaciteti, kao i istraživačka infrastruktura neadekvatno organizirani i fragmentirani u jedinicama kojima se neučinkovito upravlja, što negativno utječe na njihovu uspješnost i kvalitetu. Ovo se može pripisati postojećem neodgovarajućem sustavu akademske samouprave koji strategiju ljudskih resursa i ključne financijske odluke delegira na kolektivna tijela (vijeća, povjerenstva i odbori koja ne nose odgovornost za poslovno upravljanje). Nadalje, nedavne prirodne katastrofe koje su pogodile grad Zagreb, na nekim su znanstvenim organizacijama ozbiljno oštetile istraživačku infrastrukturu. Proces obnove predstavlja priliku da se ne razmišlja samo o vraćanju objekata u prvotno stanje, već o sustavnom unaprjeđenju kroz izgradnju infrastrukture koja će doprinijeti udruživanju snaga i suradnji unutar pojedinih sveučilišta te konsolidaciji sastavnica sveučilišta i znanstvenih instituta. Povezivanjima i integracijom odgovarajućih sastavnica sveučilišta će moći koncentrirati kapacitete na jačanje i konsolidaciju studijskih programa od strateškog značaja, povećavanje broja studenata i okrupniti nastavne kapacitete koji su sada raspršeni u različitim institucijama. Koncentriranjem kapaciteta i kvalitetnijim upravljanjem, kroz provedbu organizacijske reforme, povećat će mogućnosti za suradnju s poslovnim sektorom time što će znanstvene organizacije jasno pokazati na koji način i s kojim kapacitetima mogu pomoći poduzećima u procesu stvaranja inovacija. Između ostalog, to će doprinijeti njihovom mogućem profiliranju kao vodećih institucija u pojedinim znanstvenim temama u europskom istraživačkom prostoru.

Cilj

Smanjenje rascjepkanosti znanstvenog sustava kroz izgradnju infrastrukture koja će omogućiti integraciju/konsolidaciju sastavnica sveučilišta i znanstvenih instituta. Ovo će povećati učinkovitost upravljanja znanstvenim organizacijama, stvoriti optimalne uvjete za jačanje kvalitete studijskih programa i za znanstvenu izvrsnost.

Opis

Predviđa se potpora za jačanje institucionalnih kapaciteta sveučilišta i znanstvenih instituta što uključuje reorganizaciju rada kroz financiranje potrebne istraživačko-znanstvene infrastrukture koja doprinosi smanjenju rascjepkanosti različitih organizacija sa sličnim misijama i ciljevima, okrupnjivanju ljudskih kapaciteta te većoj usmjerenosti na strateška istraživanja za gospodarstvo.

Provedba

Financiranje znanstveno-istraživačke infrastrukture koja će omogućiti provedbu organizacijske reforme obuhvatit će projektne prijedloge onih institucija koje će uvesti novi model financiranja sveučilišta i znanstvenih instituta kroz programske sporazume (C3.2. R1-I1) te provesti obje komponente reforme upravljanja i novog organizacijskog ustroja. Organizacijska reforma podrazumijeva fizičku i pravnu integraciju kapaciteta između više institucija sa sličnom misijom, grupiranje znanstvenika s ciljem provođenja zajedničkih istraživanja, objedinjavanje znanstvene opreme kroz centralne uslužne centre, konsolidaciju i smanjivanje broja studijskih programa, integraciju doktorskih studija u doktorske škole itd., te u konačnici smanjenja trenutno prevelikog broja znanstvenih institucija u Hrvatskoj. Model reorganizacije javnih sveučilišta i znanstvenih

[132] Vidi poglavlje "Istraživački sektor", *Analysis of the quality and coherence of the policy mix, Croatia Public Expenditure Review in Science, Technology and Innovation, World Bank 2019.*

instituta izradit će neovisni vanjski stručnjaci, a donijeti Ministarstvo znanosti i obrazovanja u dijalogu s akademskom zajednicom i socijalnim partnerima. Cilj reorganizacije je smanjiti fragmentaciju javnog znanstveno-istraživačkog sektora kroz integraciju/konsolidaciju institucija, a provedba pojedine reorganizacije uključuje fizičko spajanje više institucija (npr. nekoliko sastavnica Sveučilišta). MZO će, nakon pregovora i po početku implementacije programskih sporazuma, objaviti poziv za sveučilišta i znanstvene institute koji će sudjelovati u realizaciji infrastrukturnih projekata ključnih za ugovorene razvojne planove i provođenje reformi upravljanja i organizacijskog ustroja s glavnim kriterijem integracije znanstvenih institucija. Financirana infrastruktura će se definirati kroz mehanizam C. programskih sporazuma (proračun za razvojne ciljeve) u sklopu kojeg će se, u nekoliko ciklusa pregovora s institucijama, osigurati: usmjerenost infrastrukture na povećanje učinkovitosti, usmjerenost na ciljana istraživanja definirana u S3 strategiji i usklađenost s nacionalnim strateškim ciljevima. Ovom investicijom će se financirati znanstveno-istraživačka infrastruktura koja uključuje laboratorijske prostore, kapitalnu znanstvenu opremu i instrumente; resurse temeljene na znanju, poput zbirki, arhiva ili znanstvenih podataka; e-infrastrukture, poput podatkovnih i računalnih sustava i komunikacijskih mreža; te bilo koji drugi oblik jedinstvene infrastrukture koja je prijeko potrebna za postizanje izvrsnosti u istraživanju i inovacijama.

Procijenjeni trošak obuhvaća potreban iznos za ulaganje u četiri istraživačko-znanstvena infrastrukturna projekta, a na temelju liste financiranih projekata kroz OPKK 2014.-2020. poziv „Priprema IRI infrastrukturnih projekata“, te pripremu dokumentacije i izgradnju novih strateških projekata sveučilišta i znanstvenih instituta koje postoje u zalihi projekata MZO, a koje je moguće provesti kroz predviđeno razdoblje. Ovom investicijom se planiraju financirati samo oni projekti koji će omogućiti potrebnu infrastrukturu za provođenje organizacijske reforme sukladno programskim sporazumima (integracija/konsolidacija znanstveno istraživačkih institucija) te koji se mogu provesti do 7/2026. (priprema projektno-tehničke dokumentacije i ulaganje u infrastrukturne radove). Npr. jedan projekt istraživačko-znanstvene infrastrukture podrazumijeva ulaganje u istraživačku infrastrukturu koja omogućava konsolidaciju nekoliko sastavnica sveučilišta, a uključuje financiranje novog/nadogradnja postojećeg objekta s potrebnim znanstvenim resursima odn. znanstvenom opremom ili kompletom instrumenata, te pomoćne infrastrukture koje se temelje na informacijskim i komunikacijskim tehnologijama.

Prilikom pripreme i provedbe investicije osigurat će se da projekti nemaju štetan utjecaj na okoliš, odnosno poštivanje načela DNSH putem sljedećih mehanizama: biti će identificirani svi relevantni klimatski rizici te će se za svaku mjeru procjenjivati zajedno, a u projekte će se integrirati odgovarajuće intervencije za smanjenje učinaka klimatskih promjena; pri ugovaranju radova vodit će se računa o tome da uređaji povezani s vodnim resursima budu unutar dvije najviše klase prema EU standardima; prilikom rušenja i izgradnje minimalno 70% (prema težini) neopasnog građevnog ili otpada od rušenja (izuzev kategorija 17 05 04 liste otpada sukladno Odluci Komisije 2000/532/EC) proizvedenog na gradilištu pripremit će se za ponovno korištenje, recikliranje ili druge načine uporabe s ciljem osiguranja što višeg stupnja recikliranja materijala; spriječit će se i/ili kontrolirati zagađenje provođenjem mjera poput onih za smanjenje buke, prašine ili emisija onečišćujućih tvari (npr. odvijanje radova u dnevnim razdobljima, sklanjanje rastresitih materijala, korištenje zaštitnih ograda i ostalo), osiguranja da građevni materijal ne sadrži azbest ili ostale zabrinjavajuće supstance i sl.; aktivnosti izgradnje neće se provoditi na ili u blizini osjetljivih područja bioraznolikosti uključujući područja uvrštena u Natura 2000 te ostala zaštićena područja.

Državne potpore: U okviru ove investicije planira se financiranje infrastrukture koja odgovara potrebama provedbe reorganizacije i ciljevima definiranim Programskim sporazumom institucije. Planirano financiranje je isključeno iz područja primjene pravila o državnim potporama, s obzirom na to da će ekonomska upotreba financirane infrastrukture isključivo biti pomoćna djelatnost, a sukladno odredbama Okvira Zajednice za državne potpore za istraživanje i razvoj i inovacije (2014/C 198/01).

Nositelj provedbe	MZO
Ciljna skupina	Sveučilišta i znanstveni instituti
Procijenjeni trošak	470.000.000 kn
Razdoblje provedbe	4/2021.- 7/2026.

C3.2. R2-I1 Razvoj poticajnog modela za napredovanje u karijeri istraživača te provođenje vrhunskih znanstvenih istraživanja u STEM i ICT područjima

Izazov

Uz izazov naveden u C3.2. R2, koji se odnosi na okvir za napredovanje i razvoj karijera istraživača, prisutan je i problem postojećeg programskog okvira. Nedovoljno je prilika za razvoj znanstvene karijere u STEM i ICT područjima. Mogućnosti za financiranje koje bi pomogle mladim istraživačima u provođenju vrhunskih istraživanja, kako u akademskom tako i u poslovnom sektoru, su ograničene. Mladi istraživači kojima nedostaje iskustva trebaju jače usmjeravanje i podršku te perspektivu poticajnog radnog okruženja na vrhunskim znanstvenim ili inovacijskim projektima. Zbog kompleksnog institucionalnog uređenja za financiranje znanosti i inovacija (detaljnije u C3.2. R3), nije uvijek bilo moguće postaviti održive programe za jačanje znanstvenih karijera u kontekstu okvira višegodišnjeg financiranja. U tom smislu, NPOO predstavlja priliku za stvaranje novog programskog okvira koji će imati fleksibilnu potporu te koji će: (i) usmjeravati istraživače u njihovom radu (mentorstvo); (ii) izložiti ih drugačijim iskustvima (međunarodna mobilnost); (iii) približiti ih potrebama gospodarstva i industriji (međusektorska mobilnost i mogućnosti za razvoj biznisa), poticati suradnju (interdisciplinarnost i dinamički razvoj karijere) itd.

Cilj

Planira se razvoj i uvođenje novog poticajnog okvira i sustava poticaja za razvoj karijera istraživača.

Opis

Investicija uključuje:

1) Rad na uspostavi novog okvira instrumenata za napredovanje i razvoj karijera istraživača
2) Financiranje programa za jačanje, privlačenje i zadržavanje ljudskih kapaciteta, za jačanje vještina za područja STEM i ICT, za poticanje mobilnosti (suradnja s međunarodnim institucijama i industrijom), poticanje *start-up* poduzeća, za uspostavu samostalnih istraživačkih karijera znanstvenika u međunarodno kompetitivnim i ciljanim istraživanjima na visokim razinama tehnološke spremnosti.

Provedba

Prvi dio investicije odnosi se definiranje prijedloga za poboljšanje okvira za napredovanje i razvoj karijera istraživača kroz rad vanjskih stručnjaka. Kriteriji za financiranje biti će detaljno analizirani te će biti izrađene preporuke uzimajući u obzir iskustva drugih zemalja i savjete stručnjaka, u skladu s novim zakonodavnim okvirom postavljenim u reformi C3.2. R2. Okvir će biti usmjeren prema nagrađivanju istraživačke izvrsnosti, suradnji s industrijom, međunarodnom suradnjom itd. Drugi dio investicije se odnosi na razvoj i financiranje prilagođenih programa koja će provoditi MZO i Hrvatska zaklada za znanost putem otvorenih poziva za dodjelu bespovratnih sredstava. Programi će se razvijati u suradnji sa sveučilištima, institutima (sukladno reformi C3.2. R1) i mrežom znanstveno-tehnološke infrastrukture (reforma C3.2. R2) kako bi se jačale njihove strategije razvoja ljudskih potencijala. Odabir projektnih prijava će se provoditi na temelju metodologije koju će definirati vanjski stručnjaci u okviru ove investicije, a zasnivati će se na principima neovisne recenzije, otvorenosti, transparentnosti i poticanja izvrsnosti. Procijenjeni trošak obuhvaća program stipendija, provođenja istraživačkih aktivnosti mladih istraživača, programe uspostave i razvoja karijera u znanosti i program poticanja međunarodne mobilnosti i poticanje suradnje s gospodarstvom.

Tablica u nastavku prikazuje programe koji će se financirati kroz C3.2.R2-I1. Kroz rad vanjskih stručnjaka razradi će se novi programi kako bi u potpunosti odgovarali potrebama mladih istraživača, institucijama koji će sudjelovati u reformi C3.2. R1 i ciljevima reforme C3.2. R2. Navedenim programima potpore neće biti podržane aktivnosti istraživanja i inovacija koje dovode do razvoja tehnologija ili drugih rezultata koji bi bili protivni okolišnim ciljevima u sklopu načela DNSH. S tim ciljem, prilikom pripreme i provedbe programa vodit će se računa o tome da aktivnosti u cijelosti, svojim izravnim ili direktnim neizravnim učincima, poštuju okolišne ciljeva u sklopu načela „ne nanosi značajni štetu“, što će se postići uporabom mehanizama poput osiguravanja tehnološke neutralnosti te isključivanja aktivnosti povezanih s fosilnim gorivima.

Programi će uključivati kriterije odabira/prihvatljivosti za usklađenost s tehničkim smjernicama DNSH-a (2021/C58/01) koji zahtjevaju upotrebu popisa za izuzeće i usklađenost podržanih projekata s relevantnom EU i nacionalnom pravnom stečevinom u području okoliša.

Popis pokazatelja rezultata i izlaznih pokazatelja nije potpun i trebao bi sadržavati i druge elemente koji proizlaze iz Teorije promjene za navedene programe koji će biti dodijeljeni u obliku bespovratne dodjele sredstava. Radi jednostavnijeg i lakšeg razumijevanja, u tablici je naveden podskup programskih elemenata.

Naziv programa	Programski cilj	Pokazatelj rezultata	Izlazni pokazatelj	TRL faza	Ciljane skupine	Alokacija (kn)
Dodjela STEM i ICT stipendija	Povećana dostupnost i zapošjivost diplomanata u STEM/ICT područjima	Povećana stopa završetka školovanja studenata u STEM/ICT područjima	Povećani interes i dostupnost STEM/ICT studija među studentima	n/p	Studenti na pred-diplomskim i diplomskim studijima	91.000.000

Program mladih istraživača	Unaprijeđeni IRI potencijali mladih hrvatskih istraživača, kao posljedica suradnje s istraživačima i firmama, koji omogućuje prijenos znanja i privlači financiranje hrvatskih istraživačkih organizacija	Unaprijeđeni kapacitet istraživača za provođenje vrhunskih istraživanja; ojačana suradnja u znanstvenoj zajednici (s poduzećima i inozemnim partnerima); povećan prijenos rezultata istraživanja i razvoja u komercijalizaciju	Povećana potpora u izgradnji kapaciteta za unaprjeđenje znanja i vještina; unaprijeđena mobilnost za nacionalnu i međunarodnu suradnju; povećane aktivnosti prijenosa znanja i tehnologije, povećan broj istraživača u poslovnom sektoru	1-3	Mladi istraživači u ranoj fazi razvoja karijere	113.000.000
Program uspostave samostalne karijere	Povećanje međunarodne atraktivnosti, prepoznatljivosti i vidljivosti hrvatskog istraživačkog sustava provođenjem programa koji podržava sustav razvoja karijere i napredovanja u hrvatskim istraživačkim organizacijama	Poboljšani potencijali karijera mladih izvrsnih istraživača; uvođenje novog modela razvoja karijera istraživača u istraživačkim organizacijama	Razvoj i promicanje programa razvoja karijera u istraživačkim organizacijama; unaprijeđena mobilnost za nacionalnu i međunarodnu suradnju	1-4	Mladi istraživači u fazi uspostave samostalne karijere	75.500.000
Program mobilnosti	Unaprijeđen IRI potencijal hrvatskih istraživača, kao posljedica suradnje s istraživačima i firmama koji omogućuje prijenos znanja i privlači financiranje za hrvatske istraživačke organizacije	Povećan transfer rezultata istraživanja i razvoja u komercijalizaciju; poboljšana suradnja u znanstvenoj zajednici (s inozemnim partnerima)	Povećane aktivnosti prijenosa znanja i tehnologija; povećana suradnja hrvatskih i inozemnih istraživačkih organizacija; povećane aktivnosti suradničkih istraživanja istraživačkih organizacija i poduzeća	1-4	Aktivni istraživači	45.400.000
Start-up/spin off poduzeća mladih istraživača	Poticanje poduzetničke aktivnosti mladih istraživača kroz poticaje za pokretanje vlastitog start-up poduzeća	Povećan transfer rezultata istraživanja i razvoja u komercijalizaciju	Povećane aktivnosti prijenosa znanja i tehnologija	4-7	Mladi istraživači	38.000.000
Program stažiranja u gospodarstvu	Stvaranje poduzetničkog duha mladih istraživača kroz usvajanje poduzetničkih vještina za istraživačke djelatnosti	Korištenje naučenih znanja i vještina	Broj mladih istraživača koji su dobili potporu	4-6	Mladi istraživači	18.100.000

Državne potpore: U mjeri u kojoj se investicija odnosi na rad vanjskih stručnjaka u pomoći za uspostavu novog okvira instrumenta i jačanje kapaciteta tijela državne uprave u provedbi istih javna sredstva se dodjeljuju radi naknade troškova koji su vezani za pružanje povjerenih javnih usluga te neće dovesti do narušavanja tržišta. Financiranje programa za dodjelu stipendija neće predstavljati državnu potporu s obzirom na to da dodjela stipendije u svrhu obrazovanja ne predstavlja potporu jer ne predstavlja ekonomsku djelatnost, te je njezina svrha omogućavanje povećanja broja kvalificiranijih ljudskih resursa te će se javna sredstva dodjeljivati pod istim uvjetima za sve zainteresirane studente te utoliko ne postoji mogućnost narušavanja tržišta. Za programe kojima je cilj unaprjeđenje potencijala mladih istraživača, razvoj karijere istraživača u znanstvenim organizacijama, poticanje mobilnosti istraživača te program stažiranja neće konstituirati državnu potporu s obzirom na to da se dodjelom sredstava primarno razvijaju kapaciteti mladih istraživača za provođenje znanstveno-istraživačkog rada. Za program Start-up/spin off poduzeća mladih istraživača izradit će se program potpore sukladno Općoj uredbi o skupnim izuzećima (engl. GBER) za financiranje Potpore za novoosnovana poduzeća.

Nositelj provedbe	MZO
Ciljna skupina	Studenti, istraživači, mala i srednja poduzeća
Procijenjeni trošak	388.500.000 kn
Razdoblje provedbe	1/2021.-7/2026.

C3.2. R2-I2 Ulaganje u istraživačko – tehnološku infrastrukturu u STEM i ICT područjima

Izazov

Potreban je razvoj tehnološke i inovacijske infrastrukture koje će podržati razvoj novih tehnologija, inovacija i visokotehnološkog poduzetništva temeljenog na znanju i istraživačkim rezultatima, a koja će biti otvorena za mlade istraživače u razvoju njihovih karijera, iskusne istraživače u njihovim inovacijskim aktivnostima i suradnji s gospodarstvom te poduzetnike koji trebaju istraživačke usluge. Postojeća infrastruktura razvijena je bez dovoljnih standarda upravljanja i korištenja, kako bi bila poticajna za jačanje ljudskih kapaciteta, uključivanje u europske infrastrukture i suradnju akademskog i poslovnog sektora. Ovakvu infrastrukturu u Hrvatskoj uglavnom karakteriziraju zastarjele zgrade u pogledu modernih standarda i raspoloživog prostora za tekuće i planirane aktivnosti. Objekti se stoga smatraju neprikladnim za potrebe provođenja relevantnog istraživačkog rada, budući da ne zadovoljavaju suvremene standarde znanstvene izvrsnosti. Nadalje, prosječna površina laboratorija nije dovoljna za učinkovito znanstveno istraživanje i smještaj sve potrebne laboratorijske opreme, dok se većina laboratorijskog prostora smatra izrazito neprikladnim za multidisciplinarna eksperimentalna i industrijska istraživanja. Kvaliteta gradnje većine zgrada je ispod standarda, te većina zgrada ne ispunjava zahtjeve poput energetske učinkovitosti, zaštite od požara, zdravlja i sigurnosti i pristupačnosti itd. Takvo okruženje nije povoljno za osiguravanje kvalitetnih znanstvenih aktivnosti i može ugroziti radne uvjete, kao i utjecati na istraživačke aktivnosti i posljedično utjecati na cjelokupnu percepciju valjanosti rezultata istraživanja. Nedavni potres u Zagrebu je dodatno utjecao na narušavanje postojeće infrastrukture što predstavlja dodatni izazov u obnavljanju i stvaranju nove znanstveno-tehnološke infrastrukture. Potrebno je uspostaviti infrastrukturu koja će omogućavati industrijska istraživanja, eksperimentalni razvoj i suradnju

akademskog i poslovnog sektora, kroz nacionalnu mrežu usklađenu s temama pametne specijalizacije i europskog plana za znanstvenu infrastrukturu (ESFRI).

Cilj

Cilj je podržati proces digitalne transformacije kroz ulaganja u strateške projekte tehnološke infrastrukture za primijenjena i ciljana istraživanja, omogućiti mladim istraživačima razvoj karijera u suradnji s poslovnim sektorom te iskusnim istraživačima platforme za suradnju na inovacijskim aktivnostima.

Opis

Planira se financiranje strateške mreže znanstveno-tehnološke i inovacijske infrastrukture (priprema dokumentacije i infrastrukturna ulaganja). U okviru ove investicije financirati će se znanstveno-tehnološka i inovacijska infrastruktura od strateške važnosti i velikog istraživačkog potencijala za STEM i ICT područja, a koja direktno doprinosi jačanju ljudskih kapaciteta za vrhunska znanstvena istraživanja i suradnju s poslovnim sektorom. Uspostavit će se i nadograditi tehnološka i inovacijska infrastruktura odnosno mreža infrastrukture koja će se bazirati na načelima otvorenih inovacija, a koja će izravno poticati područja čistih tehnologija i zelenu i digitalnu tranziciji. Istraživačko-tehnološke organizacije igraju ključnu ulogu u regionalnim i nacionalnim inovacijskim sustavima s osnovnom odgovornošću za tehnološku nadogradnju.

Provedba

Znanstveno-tehnološka i inovacijska infrastruktura odnosno istraživačko-tehnološka organizacija novi je tip organizacije u Hrvatskoj, koji će se definirati programom MZO-a (način upravljanja, glavne misije i aktivnosti), a sukladno smjernicama EU[133]. Istraživačko-tehnološka organizacija uspostavlja se s ciljem razvoja novih tehnologija i stvaranja inovacija koje se prenose u gospodarstvo. Istraživačko-tehnološke organizacije razvile su se u mnogim europskim zemljama i na nacionalnoj i na regionalnoj razini kako bi pomogle u podršci lokalnoj industriji, često oko određenih industrijskih tehnologija ili sektora. Ovakva infrastrukturna mreža predstavljat će okosnicu tehnološkog razvoja Hrvatske i uključiti će postojeće znanstvene infrastrukturne kapacitete izgrađene kroz OPKK 2014.-2020. te infrastrukturu razvijenu kroz centre kompetencija. Vlasnička struktura ovakvih organizacija osigurat će partnerstvo svih relevantnih dionika: javne uprave, znanstvenih institucija i poslovnog sektora u korištenju i ciljevima infrastrukture.

Ulaganje i upravljanje ovakvom infrastrukturom organizirat će se racionalno i koordinirano, na najvišoj razini kvalitete i odgovornosti kako bi se izbjeglo njeno slabo korištenje, osigurala održivost i učinkovitost i spriječilo uzaludno trošenje javnih sredstava. Istraživačko-tehnološka infrastruktura će imati ključnu ulogu u pametnoj specijalizaciji u tri aspekta: doprinos u poduzetničkom procesu otkrivanja, povezivanje znanstvene i poslovne zajednice i izgradnja kapaciteta i prijenosa tehnologije.

MZO će ulagati u tehnološko-inovacijsku infrastrukturu putem izravne dodjele, sukladno prioritetima i kriterijima ulaganja koji će se kreirati sukladno Nacionalnom planu razvoja znanstvene infrastrukture. Putem uspostavljene Mreže, osigurat će se koordinacija, održavanje i otvorenost infrastrukture, kontrola kvalitete, upravljanje ljudskim resursima kod razvoja i

[133] https://bit.ly/385XDWr

upotrebe znanstveno-tehnološke infrastrukture sukladno postavljenim ciljevima. Trošak je procijenjen na temelju predviđenog iznosa investicija iz pripreme dokumentacije za tehnološko-inovacijsku infrastrukturu (financiranih kroz OPKK), te pripremu dokumentacije i izgradnju novih strateških projekata koje postoje u zalihi MZO, a koje je moguće provesti kroz predviđeno razdoblje provedbe NPOO-a. Financirat će se projekti koji će biti u skladu s uspostavljenim Planom nacionalne znanstvene infrastrukture.

Prilikom pripreme i provedbe investicije osigurat će se da projekti nemaju štetan utjecaj na okoliš, odnosno poštivanje načela DNSH putem sljedećih mehanizama: biti će identificirani svi relevantni klimatski rizici te će se za svaku mjeru procjenjivati zajedno, a u projekte će se integrirati odgovarajuće intervencije za smanjenje učinaka klimatskih promjena; pri ugovaranju radova vodit će se računa o tome da uređaji povezani s vodnim resursima budu unutar dvije najviše klase prema EU standardima; prilikom rušenja i izgradnje minimalno 70% (prema težini) neopasnog građevnog ili otpada od rušenja (izuzev kategorija 17 05 04 liste otpada sukladno Odluci Komisije 2000/532/EC) proizvedenog na gradilištu pripremit će se za ponovno korištenje, recikliranje ili druge načine oporabe s ciljem osiguranja što višeg stupnja recikliranja materijala; spriječit će se i/ili kontrolirati zagađenje provođenjem mjera poput onih za smanjenje buke, prašine ili emisija onečišćujućih tvari (npr. odvijanje radova u dnevnim razdobljima, sklanjanje rastresitih materijala, korištenje zaštitnih ograda i ostalo), osiguranja da građevni materijal ne sadrži azbest ili ostale zabrinjavajuće supstance i sl.; aktivnosti izgradnje neće se provoditi na ili u blizini osjetljivih područja bioraznolikosti uključujući područja uvrštena u Natura 2000 te ostala zaštićena područja.

Državne potpore: Investicijom se planira financiranje istraživačko-tehnološke infrastrukture koja će biti otvorena za mlade istraživače u razvoju njihovih karijera, iskusne istraživače u njihovim IRI aktivnostima i suradnji s gospodarstvom. U dijelu u kojem će se javnim sredstvima financirati istraživačka infrastruktura za provedbu neekonomskih djelatnosti financiranje neće biti obuhvaćeno člankom 107. stavkom 1. Ugovora (za tu svrhu morat će se voditi odvojeno računovodstvo odn. morat će se osigurati jednoznačno odvajanje dviju vrsta aktivnosti, njihovi troškovi, financiranje i prihodi kako bi se djelotvorno izbjeglo unakrsno subvencioniranje ekonomske djelatnosti), u dijelu u kojem će se financirati istraživačka infrastruktura za obavljanje ekonomskih djelatnosti (npr. iznajmljivanjem laboratorija poduzetnicima, pružanjem usluga poduzetnicima ili provođenjem ugovorenog istraživanja) javno financiranje takvih ekonomskih djelatnosti će konstituirati državnu potporu. Državna potpora u ovom smislu, ovisno o projektnom prijedlogu, notificirat će se prema EK ili će se dodjeljivati putem novog programa potpora sukladno Općoj uredbi o skupnim izuzećima (engl. GBER) za financiranje Potpore za izgradnju ili nadogradnju istraživačkih infrastruktura.

Nositelj provedbe	MZO
Ciljna skupina	Studenti, istraživači, mala i srednja poduzeća
Procijenjeni trošak	541.500.000 kn
Razdoblje provedbe	1/2021.-7/2026.

C3.2. R3-I1 Uvođenje funkcionalnijeg programskog okvira projektnog financiranja istraživanja, razvoja i inovacija

Izazov

Sustav projektnog financiranja istraživanja, razvoja i inovacija je rascjepkan, institucionalni okvir je ne-efikasan, a rezultati većine ulaganja se tek trebaju vidjeti. „Pravila igre“ ne dozvoljavaju uvijek efikasan i učinkovit proces programiranja, što se u konačnici odražava na provedbu projekta. Postupak odabira projekata zahtjeva brže, manje administrativno opterećenje i takozvano *„merit-based“* odlučivanje kako bi se provodili projekti najveće istraživačke kvalitete i inovacijskog potencijala. Za većinu trenutno financiranih programa potrebno je više od godinu dana za provedbu postupka odabira koji je u nadležnosti nekoliko institucija. Prisutni su i drugi problemi, poput koordinacije, nedostatka kapaciteta, odlučivanja u zatvorenom krugu ocjenitelja itd. Svi ovi čimbenici su utjecali na nepredvidljivost financijske potpore za istraživanje, razvoj i inovacije, opterećenost korisnika i neučinkovitost financiranja.

Cilj

Cilj je poboljšati provedbeni sustav ulaganja u IRI koji podržava razvoj vrhunskog istraživanja i razvoja inovativnih ideja i proizvoda. Ovo će se realizirati kroz poboljšani institucionalni okvir i provedbu učinkovitijih programa za financiranje istraživačko-razvojnih i inovacijskih projekata.

Opis

Investicija uključuje:

1) uspostavu novog institucionalnog i programskog okvira IRI politika kroz dizajn novih programa za istraživanje i razvoj koji uvažavaju sve uočene poteškoće i manjkavosti u dosadašnjoj provedbi i jačanje kapaciteta Hrvatske zaklade za znanost za provedbu novih programa, a kroz podršku tima vanjskih stručnjaka
2) provedbu novog programskog okvira financiranjem programa (istraživačko-inovacijski projekti) koji će se provoditi kroz novi institucionalni okvir.

Novi kompetitivni IRI programi će biti poboljšani i prilagođeni te usmjereni na razvoj novih proizvoda, usluga, tehnologija i poboljšanja poslovnih procesa. Investicija će kreirati i osnažiti bespovratne potpore za investicije u IRI i financirati projekte u ranijih fazama inovacijskog ciklusa (i zatim povezati s aktivnostima komercijalizacije unutar nadležnosti MINGOR-a), omogućavajući nesmetani razvoj inovacijskog sustava. Kroz novi programski okvir osigurati će se komplementarnost i sinergija instrumenata u nadležnosti različitih tijela u inovacijskom sustavu. Nastavno na navedeno, dok se u okviru ove investicije planira financiranje nekoliko programa uglavnom fokusiranih na ciljana istraživanja, dokazivanje koncepta (kreiranje zalihe projekata) i transfer tehnologije, iz novog ESIF okvira 2021.-2027. planira se još jači fokus na suradnji znanstvenog i poslovnog sektora s ciljem provođenja industrijskih istraživačkih aktivnosti koje odgovaraju potrebama tržišta i promiču suradnju s poduzećima.

Provedba

Uz pomoć vanjskih stručnjaka razraditi će se novi programski i provedbeni okvir, koji će se osloniti na izvješća *„Public Expenditure Review in Science, Technology and Innovation"* u kojima su provedene detaljne analize postojećeg sustava IRI, mehanizama upravljanja kao i programskog okvira[134]. Kroz uočene probleme i preporuke za poboljšanje, novi programski okvir će biti poboljšan, a koraci u provedbi različitih instrumenata pojednostavljeni i efikasni kako bi odgovarali potrebama inovacijskog sektora.

Kako bi programi bili usklađeni i prilagođeni potrebama znanstvene i poslovne zajednice isti će se definirati na način da uvažavaju specifičnost istraživačko-razvojnog i inovacijskog ciklusa za različite razine tehnološke spremnosti (ciljana temeljna i primijenjena istraživanja, eksperimentalni razvoj, inicijalno financiranje inovacija te dokazivanje koncepta). Programi će poticati poslovne investicije u istraživanje i razvoj, olakšati suradnju između znanosti i industrije te premostiti financijski jaz koji postoji u ranim fazama inovacije. Uz to, novi programi će biti u komplementarnosti s ulaganjima koja će se financirati kroz MINGOR, jer doprinose izgradnji zalihe projekata koji se mogu nastaviti u okviru programa usmjerenih na razvoj i komercijalizaciju. Koordinacija između nadležnih (MZO i MINGOR) i provedbenih tijela (Zaklada i HAMAG-BICRO) podrazumijeva zajednički rad na kreiranju programa, odnosno razradi i doradi prijedloga novih programa koje će izraditi vanjski stručnjaci, dogovora o vremenskom rasporedu objava natječaja i logičkom slijedu programa, dogovor i razrade mehanizama odabira projekata uz pomoć neovisnog peer-review-a, praćenja uspješnosti i provedbu programa, a posebno je važan i element učenja iz ovih procesa te razmjena iskustava.

Institucionalni okvir za provedbu biti će pojednostavljen, racionaliziran i zasnovan na rezultatima. To će se omogućiti kroz kraći i jednostavniji postupak odabira, utemeljen na neovisnoj i stručnoj procjeni, kao i kroz predvidivost financiranja. Novi institucionalni okvir uspostavljen kroz NPOO će nastaviti sa svojim radom nakon provedbe NPOO-a kroz daljnje planiranje i provedbu IRI politka/programa kroz različite izvore financiranja. Programi koji će se provoditi kroz NPOO su ili programi koji se ne bi mogli financirati iz ESIF-a zbog složenog okvira upravljanja i kontrole ili su novi/poboljšani programi s posebnim naglaskom na tematska područja definirana u Strategiji pametne specijalizacije (pogotovo program za ciljana istraživanja, vidi tablicu niže za više detalja), uključujući zelenu i digitalnu tranziciju. Također, nakon uspostave novog institucionalnog okvira održivost će se osigurati daljenjom provedbom uspješnih programa kroz financiranje iz državnog proračuna, a pri tome će se voditi računa o komplementarnosti s programima financiranim iz ESIF-a.

Još jedan bitan kriterij su ciljani korisnici kojima je potrebna fleksibilnost i podrška. Na primjer, projekti dokazivanja koncepta i prijenosa tehnologije zahtijevaju veću pomoć za korisnike u procesu pripreme prijave i provedbe projekata. Naime, budući korisnici će se suočiti s novim načinom razmišljanja, po kojem istraživači trebaju planirati i komercijalno održiva istraživanja, a poduzetnici (obično mala i mlada poduzeća) o novim proizvodima i uslugama. Da bi se korisnike poticalo da sudjeluju u takvim programima, uspostavljeni institucionalni okvir mora biti jednostavan i fleksibilan, ali uz postupak odabira koji je zasnovan na kvaliteti (tzv. *merit-based system*).

[134] *„Functional and Governance Analysis", Croatia Public Expenditure Review in Science, Technology and Innovation, World Bank 2020*

MZO i nadležne agencije će biti zadužene za raspisivanje otvorenih poziva za dodjelu bespovratnih sredstava, a u okviru rada vanjskih stručnjaka će se posebice osigurati i jačanje kapaciteta Hrvatske zaklade za znanost za provedbu novih programa (usavršavanje zaposlenika, pomoć u provedbi novih procedura za novi programski okvir, itd.). Za jačanje kapaciteta Zaklade za neovisni selekcijski postupak kompetitivnih znanstvenih projekata u planu je i angažiranje stručnjaka kroz mehanizam „Policy Support Facility" Opće uprave za istraživanje i inovacije EK. Dodatni kapaciteti Zaklade osigurat će se zapošljavanjem novih djelatnika na teret državnog proračuna, novim sustavom za upravljanje informacijama, dokumentima i procesima, uvođenjem dobrih praksi iz europskih institucija za financiranje znanstvenih projekata, i sl. Specifično, jačanje kapaciteta u Zakladi odnosit će se na sljedeće: potpuno digitaliziranje procesa za prijavu, odabir, ugovaranje i praćenje projekata; povećanje opsega sudjelovanja dionika (potencijalnih prijavitelja) kod dizajna programa; poboljšavanje postupka pregleda i selekcije projekta (međunarodni peer-review za ocjenu inovativnosti, izvedivosti i istraživačke kvalitete projekata); jačanje kapaciteta za praćenje i vrednovanje projekata (uključujući međunarodni peer-review) i uvažavanje tih rezultata kod dizajna i provedbe programa; jačanje sustava upravljanja ljudskim resursima itd.

Novi programi koji će se financirati kroz ovu investiciju predstavljaju „pilot fazu" novog programskog okvira, na kojima će se primijeniti sve ključne mjere ove reforme. Krajnji cilj provedbe ove investicije je preslikati novi način razmišljanja u planiranju/provođenju IRI politika/programa na cijeli sustav financiranja IRI aktivnosti u Hrvatskoj, neovisno o izvorima financiranja. Nastavak uspješnih programa osigurat će se kroz postepeno povećanje državnog proračuna koji će se ostvariti kroz uštede nakon što se provede reforma institucionalnog financiranja (C3.2. R1-I1) te racionalizira upravljanje sredstvima za hladni pogon institucija. Iznos investicije se temelji na dosadašnjim financijskim iznosima za ulaganja u IRI projekte i potencijalu za takve projekte kroz broj prijava na drugim natječajima. Navedenim programima potpore neće biti podržane aktivnosti istraživanja i inovacija koje dovode do razvoja tehnologija, proizvoda, usluga i/ili drugih rezultata koji bi bili protivni okolišnim ciljevima u sklopu načela DNSH.

S tim ciljem, prilikom pripreme i provedbe programa vodit će se računa o tome da aktivnosti u cijelosti, svojim izravnim ili direktnim neizravnim učincima, poštuju okolišne ciljeva u sklopu načela „ne nanosi značajni štetu", što će se postići uporabom mehanizama poput osiguravanja tehnološke neutralnosti te isključivanja aktivnosti povezanih s fosilnim gorivima.

Tablica u nastavku prikazuje primjere programa koji će se financirati kroz C3.2. R3-I1. U sklopu navedenih programa provoditi će se programi za dodjelu bespovratnih sredstava koji će potaknuti suradnju između poduzeća i znanstvenih organizacija te povećati prijenos tehnologija i znanja u gospodarstvo, uključujući digitalne proizvode, te ojačati kapacitete u područjima s visokim inovativnim potencijalnom. Popis pokazatelja rezultata i izlaznih pokazatelja nije potpun i trebao bi sadržavati i druge elemente koji proizlaze iz Teorije promjene za navedene programe koji će biti dodijeljeni u obliku bespovratne dodjele sredstava. Radi jednostavnijeg i lakšeg razumijevanja, u tablici je naveden podskup programskih elemenata.

Naziv programa	Programski cilj	Pokazatelj rezultata	Izlazni pokazatelj	TRL faza	Ciljane skupine	Alokacija (kn)
Dokazivanje koncepta	Povećani razvoj novih proizvoda i procesa zbog poboljšanog IRI kapaciteta poduzeća i znanstvenih organizacija	Povećani IRI kapaciteti poduzeća i znanstvenih organizacija	Povećana IRI radna snaga u poduzećima; Povećana dostupnost usluga savjetovanja i podrške za inovacije; Poboljšana dostupnost sredstava za IRI aktivnosti poduzeća; Povećana primijenjena istraživanja u znanstvenim organizacijama usmjerene na potrebe tržišta	3-4	MSP-ovi i znanstvene organizacije	120.550.000
Ciljana znanstvena istraživanja	Povećani razvoj novih tehnologija, proizvoda i procesa zbog primijenjenih istraživačkih aktivnosti u znanstvenim organizacijama	Povećani kapaciteti znanstvenih organizacija i poduzeća za provođenje visokokvalitetnih primijenjenih i industrijskih istraživanja, Poboljšana suradnja unutar znanstvene zajednice	Povećana radna snaga koja se bavi istraživačkim i razvojnim aktivnostima; Povećana podrška za izgradnju kapaciteta u svrhu unaprjeđenja znanja i vještina; Poboljšana dostupnost sredstava za provođenje istraživačko-razvojnih aktivnosti; Poboljšana mobilnost za nacionalnu i međunarodnu suradnju	1-4	Znanstvene organizacije i poduzeća	376.750.000
Program transfera tehnologije	Povećani broj procesa prijenosa tehnologija na visokoobrazovnim institucijama i znanstvenim organizacijama	Povećani prijenos rezultata istraživanja i razvoja u gospodarstvo	Povećani pristup uslugama podrške za prava intelektualnog vlasništva; Povećani pristup uslugama podrške za poslovni razvoj (npr. poslovno planiranje, strategije, stvaranje novih tvrtki, razvoj proizvoda); Povećani pristup uslugama podrške za komercijalizaciju (npr. licenciranje, ugovaranje, pregovori i priprema sporazuma o komercijalizaciji)	n/p	Znanstvene organizacije i poduzeća	37.700.000

Državne potpore: U mjeri u kojoj se investicija odnosi na rad vanjskih stručnjaka u pomoći za definiranje prijedloga novog institucionalnog i programskog okvira IRI politika javna sredstva se daju radi naknade troškova koji su vezani za pružanje povjerenih javnih usluga te neće dovesti do narušavanja tržišta. Financiranje programa istraživačkih organizacija za provedbu primarnih djelatnosti i aktivnosti prijenosa znanja sukladno odredbama Okvira Zajednice za državne potpore za istraživanje i razvoj i inovacije (2014/C 198/01) neće konstituirati državnu potporu dok će programi kojima se javnim sredstvima direktno financiraju poduzetnici konstituirati državnu potporu te će se za iste izraditi novi program potpora sukladno Općoj uredbi o skupnim izuzećima (engl. GBER) za financiranje potpora za projekte istraživanja i razvoja, inovacije za MSP-ove.

Nositelj provedbe	MZO
Ciljna skupina	Istraživači, znanstvene organizacije i poduzetnici
Procijenjeni trošak	550.000.000 kn
Razdoblje provedbe	1/2021.-7/2026.

4. Ravnopravnost spolova i jednake mogućnosti za sve

C3.1. Reforma obrazovnog sustava

Reforme i investicije biti će usklađene s načelima 2. i 3. Europskog stupa socijalnih prava, koja se odnose na rodnu jednakost i jednake mogućnosti, kroz uključivanje mjera koje doprinose promicanju ovih načela. Trenutni izazovi očituju se prvenstveno u infrastrukturi koju dijelom karakteriziraju zastarjele zgrade koje često ne zadovoljavaju suvremene standarde pristupačnosti za osobe s invaliditetom. Kod ulaganja koja prema svojem obuhvatu mogu adresirati ovo pitanje, vodit će se računa o poštivanju i promicanju načela jednakih mogućnosti na način da se njihovom provedbom ostvaruje pozitivan doprinos po pitanju pristupačnosti fizičkoj infrastrukturi te stvaranju uvjeta za informacijsko-komunikacijsku pristupačnost za osobe s invaliditetom. Osim pristupačnosti infrastrukturi, kada bude primjenjivo, ulaganja će osigurati poštivanje pristupačnosti i ostalim sadržajima kroz poštivanje načela razumne prilagodbe i univerzalnog dizajna.

C3.2. Podizanje istraživačkog i inovacijskog kapaciteta

Reforme i investicije biti će usklađene s načelima 2. i 3. Europskog stupa socijalnih prava, koja se odnose na rodnu jednakost i jednake mogućnosti, kroz uključivanje mjera koje doprinose promicanju ovih načela. Trenutni izazovi očituju se prvenstveno u infrastrukturi koju karakteriziraju zastarjele zgrade koje često ne zadovoljavaju suvremene standarde pristupačnosti za osobe s invaliditetom.

Prilikom donošenja novog pravnog okvira za razvoj karijera znanstvenika odn. napredovanja u karijeri istraživača utemeljenog na izvrsnosti u okviru R2-I1 uvest će se mogućnost uvažavanja rodiljnog, roditeljskog dopusta i ostalih dopusta koji se odnose na skrb o djetetu (nakon isteka prava na rodiljni dopust ili u tijeku korištenja ili nakon isteka prava na roditeljski dopust) kao vremenskog razdoblja koje se ne ubraja u razdoblje postizanja znanstvenih uvjeta za napredovanje. Novim Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju uredit će sustav znanstvenih te znanstveno-nastavnih radnih mjesta sukladno preporukama o mogućnosti prilagodbe rasporeda rada te fleksibilnijih radnih uvjeta za potrebe prilagodbe rasporeda radnog vremena znanstvenicima koji su roditelji i pružatelji skrbi. Kod ulaganja koja prema svojem obuhvatu mogu adresirati ovo pitanje, vodit će se računa o poštivanju i promicanju načela jednakih mogućnosti na način da se njihovom provedbom ostvaruje pozitivan doprinos po pitanju pristupačnosti fizičkoj infrastrukturi te stvaranju uvjeta za informacijsko-komunikacijsku pristupačnost za osobe s invaliditetom (C3.2. R1-I2 i C3.2. R2-I2). Osim pristupačnosti infrastrukturi, kada bude primjenjivo, ulaganja će osigurati poštivanje pristupačnosti i ostalim sadržajima kroz poštivanje načela razumne prilagodbe i univerzalnog dizajna. Tijekom planiranja i faza provedbe infrastrukturnih projekata, osigurat će se njihova dostupnost za osobe s invaliditetom, kao i pristup proizvodima i uslugama. Svi prijavitelji će u prijavi projekta morati prikazati kako će projekt doprinijeti jednakim mogućnostima, opisujući način na koji je to pitanje uzeto u obzir.

Kroz programe financiranja istraživačkih projekata u sklopu C3.2 R2-I1 i C3.2 R3-I1 poštivat će se sva pravila i načela jednakog postupanja i jednakih mogućnosti za žene i muškarce te jednakih mogućnosti bez obzira na rod, rasnu ili etničku pripadnost, vjeru ili uvjerenje, invaliditet, dob ili spolnu orijentaciju te jednake mogućnosti nedovoljno zastupljenih skupina. Kroz sve aktivnosti koje uključuju navedene investicije, kao i kroz planirane reforme, podržavat

će se navedena načela. Obaveza poštivanja načela jednakosti tijekom provedbe projekta bit će uključena u Ugovore o dodjeli bespovratnih sredstava te će se provjeravati tijekom postupaka praćenja i izvještavanja.

U sklopu C3.2 R3-I1 u okviru programa ciljanih istraživanja planira se provedba pod-programa za financiranje projekata s temama jednakosti iz STEM i ICT područja (npr. rješavanje rodnih pristranosti u umjetnoj inteligenciji, razvoj tehnologija koje pomažu starijim osobama i osobama smanjene pokretljivosti ili oštećenog vida i sl).

5. Otvorena strateška pitanja autonomije i sigurnosti

C3.1. Reforma obrazovnog sustava

Reforme će uključivati doprinos digitalnoj tranziciji te će se prilikom provedbe projekata naglasiti obavezan digitalni razvoj s ciljem olakšavanja komunikacije na daljinu te omogućavanja brže obrade velikih podatka koja je postala neophodna. Svi projekti provodit će se u skladu s načelima Europske digitalne tranzicije te će doprinijeti povećanju digitalizacije radnih/poslovnih i administrativnih procesa obrazovnih institucija.

U provedbi navedenih mjera svakako će se uzeti u obzir pitanja autonomije i sigurnosti te će biti adekvatno adresirana u skladu s nacionalnim i zakonodavnim okvirom EU. U odgovarajućem kapacitetu koristit će se usluge Nacionalnog CERT-a, odjela Hrvatske akademske i istraživačke mreže – CARNET, kao nacionalnog tijela za prevenciju i zaštitu računalnih ugroza sigurnosti javnih informacijskih sustava i digitalne infrastrukture u Hrvatskoj.

C3.2. Podizanje istraživačkog i inovacijskog kapaciteta

Otvorena strateška pitanja autonomije i sigurnosti ne odnose se direktno na znanstveno-istraživački sektor, no reforme će uključivati doprinos digitalnoj tranziciji te će se prilikom provedbe projekata naglasiti obavezan digitalni razvoj istraživačkih organizacija i sveučilišta s ciljem olakšavanja komunikacije istraživača na daljinu te omogućavanja brže obrade velikih podatka koja je postala neophodna.

Baza podataka biti će digitalizirana čime će se ojačati administrativni kapaciteti te stvoriti preduvjeti za ciljano predlaganje novih politika za unaprjeđenje znanstvenog sustava. Pritom će projekti biti u skladu s načelima Europske digitalne tranzicije te će doprinijeti povećanju digitalizacije radnih/poslovnih i administrativnih procesa znanstvenih i obrazovnih institucija. U provedbi navedenih mjera svakako će se uzeti u obzir pitanja autonomije i sigurnosti te će biti adekvatno adresirana u skladu s nacionalnim i zakonodavnim okvirom EU.

U odgovarajućem kapacitetu koristit će se usluge Nacionalnog CERT-a, odjela Hrvatske akademske i istraživačke mreže – CARNET, kao nacionalnog tijela za prevenciju i zaštitu računalnih ugroza sigurnosti javnih informacijskih sustava i digitalne infrastrukture u Hrvatskoj.

6. Prekogranični i multinacionalni projekti

C3.1. Reforma obrazovnog sustava

Ulaganja u odgojno-obrazovnu infrastrukturu koja će omogućiti školama rad u jednoj smjeni i uvođenje cjelodnevne nastave omogućit će školama dodatno vrijeme i prostor za izvođenje različitih aktivnosti izvan obveznog kurikuluma što će potaknuti i omogućiti provedbu aktivnosti iz različitih projekata, uključujući prekogranične i multinacionalne projekte.

Digitalna preobrazba visokog obrazovanja potaknut će i ubrzati snažnije uključivanje visokih učilišta u prekogranične i multinacionalne projekte, posebice projekata za koje je digitalna zrelost nužan preduvjet za sudjelovanjem.

C3.2. Podizanje istraživačkog i inovacijskog kapaciteta

Podizanje istraživačkog i inovacijskog kapaciteta, naročito u aspektu razvoja istraživačke i tehnološke infrastrukture (C3.2.R1-I2) potaknuti će i ubrzati snažnije uključivanje Hrvatske u europske istraživačke infrastrukture te efikasniju integraciju u Europski istraživački prostor. Nadalje, predviđenim reformama i ulaganjima poticat će se i podržavati projekti kojima se hrvatske znanstvene organizacije uključuju u europske i pan-europske istraživačke suradnje s vodećim europskim istraživačkim organizacijama te koji kroz efikasnu međunarodnu suradnju doprinose razvoju i jačanju Europskog istraživačkog prostora istovremeno čineći nacionalni inovacijski sustav efikasnijim.

Ovime će se potaknuti dodatno europsko umrežavanje znanstvenih organizacija te ojačati uloga Hrvatske unutar europske i međunarodne znanstvene zajednice u specifičnim područjima istraživanja, kao i sudjelovanje u vodećim europskim programima. Nadalje, u sklopu ulaganja u razvoj poticajnog modela za napredovanje u karijeri istraživača (C3.2. R2-I1) osnažiti će se programi mobilnosti te time i suradnja s međunarodnim institucijama, a istraživače potaknuti na sudjelovanje u međunarodno kompetitivnim istraživanjima.

7. Zelena dimenzija komponente

C3.1. Reforma obrazovnog sustava

Predložene reforme u sustavu odgoja i obrazovanja podrazumijevaju ulaganja u javnu infrastrukturu, a koja će podrazumijevati i povećanje energetske učinkovitosti zgrada čime se doprinosi ostvarenju ciljeva zelene tranzicije.

Ulaganja u javnu obrazovnu infrastrukturu temeljit će se na novim standardima i smjernicama za gradnju učinkovitih zgrada, ne samo u pedagoškom smislu nego i u smislu utjecaja na okoliš. Kvalitetnim planiranjem potrebnog prostora koje će uzeti u obzir demografska kretanja osigurat će se da nove građevine zauzimaju najmanju potrebnu površinu čime će posljedično biti smanjen utjecaj na okoliš, a što će istovremeno smanjiti i potrebu za građevinskim materijalom i kasnije za troškovima održavanja.

C3.2. Podizanje istraživačkog i inovacijskog kapaciteta

Kao provedbeni mehanizam predloženih reformi u znanstveno-istraživačkom sustavu, poticat će se ulaganja u projekte povezane s čistom energijom, kao i projekti usmjereni na razvoj pametne mobilnosti, očuvanje bioraznolikosti, poticanje modela održive industrije te razvoj novih zelenih tehnologija i materijala. Planirani infrastrukturni projekti te istraživački projekti koji će doprinositi reformama morat će zadovoljiti kriterije za smanjenje emisije CO2 uz poticanje inteligentnih i inovativnih rješenja (npr. korištenje postojećih i novih alternativnih izvora energije, novih materijala i sl.).

Svi znanstveno-istraživački projekti moraju biti u skladu s nacionalnom i europskom regulativom o energetskoj učinkovitosti. Projekti moraju zadovoljiti načelo povećanja energetske učinkovitosti kroz omogućavanje proizvodnje jednake količine rezultata korištenjem manje količine ulazne energije (mjerenjem i/ili procjenom potrošnje prije i poslije provedbe intervencije poboljšanja energetske učinkovitosti). Projekti će biti u skladu s načelom DNSH načelom propisanim Zelenim planom.

8. Digitalna dimenzija komponente

C3.1. Reforma obrazovnog sustava

Predložene reforme u sustavu odgoja i obrazovanja podrazumijevaju ulaganja u javnu infrastrukturu, a koja će podrazumijevati i ulaganja u digitalnu infrastrukturu visokih učilišta koja će pridonijeti ostvarenju ciljeva digitalne tranzicije. Istovremeno, ulaganja u digitalnu preobrazbu osnovnih i srednjih škola provode se kroz projekt e-Škole što će osigurati kontinuirano podizanje razine digitalne zrelosti svih škola.

C3.2. Podizanje istraživačkog i inovacijskog kapaciteta

Kroz provedbene mehanizme predloženih reformi u znanstveno-istraživačkom sustavu, prilikom provedbe projekata inzistirat će se na obaveznom digitalnom razvoju istraživačkih organizacija i sveučilišta kako bi se olakšala komunikacija istraživača na daljinu te omogućila brža obrada velikih podataka koja su neophodna u novoj eri znanstvenih istraživanja. Potrebno je digitalizirati baze podataka kako bi se ojačali administrativni kapaciteti u smislu praćenja napretka u istraživačkom sektoru, a time će se stvoriti i preduvjeti za ciljano predlaganje novih politika za unaprjeđenje znanstvenog sustava.

U okviru investicije R1-I1 planirano je institucionalno financiranje istraživačkih aktivnosti koje će uključiti i istraživačke aktivnosti vezane za razvoj digitalnog područja (oznaka 009bis, digitalni doprinos 100%), a koje čine gotovo 10% ulaganja u sklopu investicije, te u navedenom kapacitetu doprinose digitalnim ciljevima. Investicija R1-I2 uključuje ulaganja u znanstvenu infrastrukturu za koju se procjenjuje kako će se oko 7% odnositi na IKT infrastrukturu, odnosno opsežne računalne resurse/opremu (oznaka 055, digitalni doprinos 100%). Planirana ulaganja u okviru investicije R2-I1 uključuju financiranje programa za jačanje, privlačenje i zadržavanje ljudskih kapaciteta te jačanje vještina za područja STEM i ICT. Navedeno predstavlja potporu za razvoj digitalnih vještina, konkretno visoko-specijalizirane obrazovne programe za osposobljavanje digitalnih stručnjaka (oznaka 108, digitalni doprinos 100%) koja čine 23,42% investicije, vještine za pametnu specijalizaciju (oznaka 016, digitalni doprinos 40%) koje čine

14.44% investicije, te također ulaganja u aktivnosti istraživanja i inovacija vezanih za razvoj digitalnog područja (oznaka 009bis, digitalni doprinos 100%) koja čine 6% investicije. Investicija R2-I2 usmjerena je na ulaganja u tehnološku infrastrukturu u STEM i ICT područjima te će se u sklopu iste na približno 21% ulaganja odnositi na napredne tehnologije poput računalstva visokih performansi i kvantnog računalstva (oznaka 021quater, 100% digitalni doprinos) te podjednaki iznos, s udjelom od 21% u ukupnoj vrijednosti investicije, za ostalu IKT infrastrukturu (poput opsežnih računalnih resursa/opreme, podatkovnih centra i sl. (oznaka 055, digitalni doprinos 100%). Investicija R3-I1 uključuje potpore za programe dokazivanja koncepta, ciljana istraživanja i program transfera tehnologije u sklopu kojih se planiraju provoditi pozivi za dodjelu bespovratnih sredstava koji će potaknuti suradnju između poduzeća i znanstvenih organizacija. Navedeni programi će osigurati podršku za spin-off i start-up poduzeća te povećati prijenos tehnologija i znanja u gospodarstvo, uključujući digitalne proizvode, te ojačati inovativne kapacitete u području informacijsko-komunikacijskih tehnologija i drugih područja s visokim inovativnim potencijalnom (područje intervencije 018 i 021, digitalni doprinos 40%). Projekti će biti u skladu s načelima Europske digitalne strategije te će doprinijeti povećanju digitalizacije radnih/poslovnih i administrativnih procesa znanstvenih i obrazovnih institucija (mjereno omjerom digitaliziranih procesa prije i nakon provedbe intervencije).

9. Načelo „Ne nanosi značajnu štetu“

C3.1. Reforma obrazovnog sustava

Reforme i investicije vezane uz obrazovni sustav oblikovane su u skladu s okolišnim ciljevima definiranim u članku 17. Uredbe EU o taksonomiji te u cijelosti neće nanositi štetu u bilo kojem od šest definiranih ciljeva. Planirana ulaganja u projekte koji će se financirati iz mehanizma moraju biti u skladu s relevantnom nacionalnom i europskom regulativnom o očuvanja okoliša te energetskoj učinkovitosti. Ovo je područje posebno regulirano Zakonom o zaštiti okoliša te Uredbom o procjeni utjecaja zahvata na okoliš kojima su propisane procedure kojima se procjenjuje utjecaj projekta na okoliš, uvjeti i mjere koje je potrebno poduzeti kako bi se umanjila šteta prilikom njihove provedbe te koji onemogućuju zahvate potencijalno štetne po okoliš.

C3.2. Podizanje istraživačkog i inovacijskog kapaciteta

Reforme i investicije u sklopu Podizanja istraživačkog i inovacijskog kapaciteta oblikovane su u skladu s okolišnim ciljevima definiranim u članku 17. Uredbe EU o taksonomiji te u cijelosti neće nanositi štetu u bilo kojem od šest definiranih ciljeva. Planirana ulaganja u projekte koji će se financirati iz mehanizma moraju biti u skladu s relevantnom nacionalnom i europskom regulativnom o očuvanja okoliša te energetskoj učinkovitosti. Ovo je područje posebno regulirano Zakonom o zaštiti okoliša te Uredbom o procjeni utjecaja zahvata na okoliš kojima su propisane procedure kojima se procjenjuje utjecaj projekta na okoliš, uvjeti i mjere koje je potrebno poduzeti kako bi se umanjila šteta prilikom njihove provedbe te koji onemogućuju zahvate potencijalno štetne po okoliš. Planirani infrastrukturni te istraživački projekti koji će doprinositi provedbi reformama morati će za bilo koji tip zahvata u okolišu provoditi procjenu

utjecaja na okoliš ako je to potrebno, odnosno dostaviti odgovarajuće mišljenje nadležnog ministarstva ako ista nije potrebna.	

10. Ključne točke provedbe reforme i investicija

C3.1. Reforma obrazovnog sustava	
(a) Kvalitativni pokazatelji	
do kraja 1Q/2023., donesen Model financiranja predškolskog odgoja i obrazovanja	**C3.1. R1**
do kraja 4Q/2023., donesene izmjene zakonskog okvira koji regulira osnovno i srednje obrazovanje	**C3.1. R1**
do kraja 1Q/2022., izrađena sveobuhvatna analiza srednjeg obrazovanja	**C3.1. R1**
do kraja 4Q/2021., donesen novi zakon koji regulira obrazovanje odraslih	**C3.1. R1**
do kraja 3Q/2022., donesen novi Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju	**C3.1. R2**
(b) Kvantitativni pokazatelji	
do kraja 2Q/2026., 90 % djece koja sudjeluju u RPOO u dobi od 3 godine do polaska u školu	**C3.1. R1**
do kraja 2Q/2026., 70% učenika osnovnih škola pohađa nastavu u jednoj smjeni	**C3.1. R1**
do kraja 2Q/2026., izgrađeno novih 22.500 mjesta u predškolskim ustanovama	**C3.1. R1**
do kraja 2Q/2026., udio učenika koji pohađa gimnazijske programe iznosi 35%	**C3.1. R1**
do kraja 2Q/2026., 90% javnih visokih učilišta opremljena su digitalnom infrastrukturom i/ili opremom	**C3.1. R2-I2**
C3.2. Podizanje istraživačkog i inovacijskog kapaciteta	
(a) Kvalitativni pokazatelji	
do kraja 3Q/2022., donesen novi Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju	**C3.2. R1**
do kraja 3Q/2022., donesen novi pravni okvir koji regulira uvjete za kvalitetu studijskih programa, doktorskih studija, uvjete za rad znanstvenih institucija	**C3.2. R2**
do kraja 3Q/2022., donesen novi Zakon o Hrvatskoj zakladi za znanost	**C3.2. R3**
(b) Kvantitativni pokazatelji	
do kraja 3Q/2024., najmanje 65% sveučilišta i znanstvenih instituta koji su potpisali programske sporazume	**C3.2. R1-I1**

do kraja 1Q/2025., najmanje četiri (4) završena istraživačka projekta u ″Zelenom″ području od strane znanstvenih organizacija koje su potpisale programske sporazume	**C3.2. R1-I1**
do kraja 1Q/2023., dodijeljeno 17.619.079 EUR istraživačkim projektima temeljem internih poziva na razini istraživačkih organizacija tijekom prvog dvogodišnjeg ciklusa provedbe programskih sporazuma	**C3.2. R1-I1**
do kraja 2Q/2025., dodijeljeno 58.730.264 EUR istraživačkim projektima temeljem internih poziva na razini istraživačkih organizacija	**C3.2. R1-I1**
do kraja 4Q/2025., provedeno šest (6) reorganizacija visokih učilišta i znanstvenih instituta koje uključuju najmanje dvanaest (12) znanstveno-istraživačkih organizacija	**C3.2. R1-I2**
do kraja 1Q/2025., dodijeljeno najmanje 3.354 bespovratnih potpora u sklopu provedbe novog okvira usmjerenog na povećanje dostupnosti i zapošljivosti diplomanata u STEM/ICT područjima, poboljšanje istraživačke mobilnosti radi jačanja nacionalne i međunarodne suradnje istraživača te prijenos znanja	**C3.2. R2-I1**
do kraja 2Q/2026., četiri (4) provedena infrastrukturna projekta za primijenjena i ciljana istraživanja	**C3.2. R2-I2**
do kraja 4Q/2025., dodijeljena sredstva za najmanje tristo (300) projekata u okviru ″pilot programa″ za potporu uspostavi reformiranog okvira za IRI	**C3.2. R3-I1**

Okvir za praćenje i vrednovanje:

Osim gore navedenih pokazatelja povezanih s odobravanjem izdataka, uspostavit će se robusni okvir praćenja i vrednovanja koji će pratiti rezultate i ishode intervencija. Također, provest će se i nekoliko odabranih vrednovanja učinka. Ove aktivnosti već je započelo MZO[135], a za obuhvat vrednovanja će se uzeti u obzir i proračunsko financiranje te ESIF fondovi. Na primjer, pratit će se ciljevi na razini učinka koji nadilaze intervencije predviđene NPOO financiranjem, a oni su navedeni u nastavku:

do kraja 4Q/2026., povećan udjel znanstvenih publikacija među 10% globalno najviše citiranih publikacija s 3,55% na 5,2% (C3.2. R1)

do kraja 4Q/2026., povećana kvaliteta rezultata istraživanja (publikacija) i uspješnosti cjelokupnog istraživačkog sektora mjereno povećanjem nacionalnog h-indexa s vrijednosti 287 na 327 (C3.2. R1)

do kraja 4Q/2026., povećan broj diplomanata tercijarnog obrazovanja iz prirodnih znanosti, matematike, računarstva, inženjerstva koji se mjeri na 1000 stanovnika u dobi od 20 do 29 godine sa 18,6 na 22,0 (C3.2. R2)

do kraja 4Q/2026., povećanje vrijednosti izvoza usluga temeljenih na znanju mjerenog kao postotak Ukupnog izvoza usluga iznosit će 23,6%, u odnosu na trenutnih 20,9% (C3.2.R3)

[135] Pogledati gornje fusnote koje se odnose na izvješće "Pregled javnih rashoda za znanost, tehnologiju i inovacije: Analiza teorije promjena i okvira rezultata", ugovorenog od MZO, a isporučenog od strane Svjetske banke 2020. godine.

do kraja 4Q/2026., povećana ulaganja privatnog sektora u istraživanje i razvoj, a koja će pokazati omjer između BERD-a i GERD-a u postotku od 55,2% s trenutnih 48,45% (C3.2. R3)

do kraja 4Q/2026., povećan broj prijava PCT patenata na milijardu BDP-a s 0,45 na 0,6 (C3.2.R3)

do kraja 4Q/2026., povećana vrijednost Zbirnog Inovacijskog indeksa kao postotka vrijednosti EU koji obuhvaća 27 referentnih pod-pokazatelja kojima se mjeri izvedba inovacijskog sustava zemlje sa 58,8% na 77,7% (C3.2. R3)

Navedeni pokazatelji razvijeni su kroz dva koraka:

i. U prvom koraku analizirani su povijesni podaci za svaki odabrani pokazatelj koji su korišteni za ekstrapolaciju prognoze do 2026. godine. Predviđanja se temelje na linearnoj regresiji i uključuju gornju i donju granicu pouzdanosti temeljenu na intervalu pouzdanosti od 95%.
ii. U drugom koraku, predviđene vrijednosti prilagođene su kako bi se u obzir uzeo scenarij reforme, uzimajući u obzir očekivane učinke i vremenski okvir reforme. Na primjer, nije ponuđena srednjoročna ciljana vrijednost za pokazatelje koji mjere porast citata znanstvenih publikacija, jer za navedeni pokazatelj je potrebno nekoliko godina da se prikupi i ustali. Drugi su primjer prijave patenata, gdje je vidljiv povijesni trend pada prijava patenata u Hrvatskoj, pa je vrijednost prognoze izmijenjena da pokazuje trend rasta uzimajući u obzir planirane reforme i investicije, koje bi taj trend trebale preokrenuti. Predviđene vrijednosti također su uspoređene s podacima drugih zemalja i prilagođene prema potrebi.

11. Financiranje i troškovi

C3. Obrazovanje, znanost i istraživanje

Ukupna procijenjena vrijednost ulaganja za komponentu (kn)	7.500.000.000

C3.1. Reforma obrazovnog sustava

Ukupna procijenjena vrijednost ulaganja za podkomponentu (kn)	**5.100.000.000**

Reforme i investicije koje podrazumijevaju određene troškove		Razdoblje provedbe	Procijenjeni trošak
C3.1. R1-I1	Izgradnja, dogradnja, rekonstrukcija i opremanje predškolskih ustanova	7/2021. 8/2026.	1.620.000.000
C3.1. R1-I2	Izgradnja, dogradnja, rekonstrukcija i opremanje osnovnih škola za potrebe jednosmjenskog rada i cjelodnevne nastave	7/2021. 8/2026.	2.280.000.000
C3.1. R1-I3	Izgradnja, dogradnja, rekonstrukcija i opremanje srednjih škola	7/2018. 8/2026.	567.000.000
C3.1. R2-I2	Digitalna preobrazba visokog obrazovanja	6/2021. 8/2026.	633.000.000

C3.2. Podizanje istraživačkog i inovacijskog kapaciteta			
Ukupna procijenjena vrijednost ulaganja za podkomponentu (kn)			**2.400.000.000**
Reforme i investicije koje podrazumijevaju određene troškove		**Razdoblje provedbe**	**Procijenjeni trošak**
C3.2. R1-I1	Razvoj sustava programskih sporazuma za financiranje sveučilišta i znanstvenih instituta usmjerenih na inovacije, istraživanje i razvoj	1/2021. 7/2026.	450.000.000
C3.2. R1-I2	Jačanje institucionalnih kapaciteta sveučilišta i znanstvenih instituta za inovacije	4/2021. 7/2026.	470.000.000
C3.2. R2-I1	Razvoj poticajnog modela za napredovanje u karijeri istraživača te provođenje vrhunskih znanstvenih istraživanja u STEM i ICT područjima	1/2021. 7/2026.	388.500.000
C3.2. R2-I2	Ulaganje u istraživačko – tehnološku infrastrukturu u STEM i ICT područjima	1/2021. 7/2026.	541.500.000
C3.2. R3-I1	Uvođenje funkcionalnijeg programskog okvira projektnog financiranja istraživanja, razvoja i inovacija	1/2021. 7/2026.	550.000.000

12. Organizacija provedbe

C3.1. Reforma obrazovnog sustava

Za potrebe provođenja reformskih mjera predviđenih NPOO-m uspostavit će se četiri radne skupine, po jedna za svaku investiciju radom kojih koordinira MZO. Radne skupine izrađuju provedbene planove koji sadrže razradu reformskih mjera te aktivnosti i investicije kao potpore provedbi reformi uz pripadajuće pokazatelje ostvarenja rezultata, vremenski i financijski okvir provedbe.

Uspostavljanjem provedbene strukture Nacionalnog plana razvoja sustava obrazovanja navedene radne skupine uklopit će se u širu provedbenu strukturu. Time će se osigurati sinergija i učinkovitost u upravljanju strateškim procesima.

Za praćenje provedbe NPOO-a i Nacionalnog plana uspostavit će se Povjerenstvo za praćenje reforme obrazovnog sustava, dionički sastavljeno tijelo.

Provedbeni planovi za reformske mjere vezane uz predtercijarno obrazovanje uključuju suradnju s agencijama u sustavu obrazovanja i JLS koje dostavljaju informacije o postojećim i potrebnim infrastrukturnim kapacitetima odgojno-obrazovnih ustanova. Na temelju analize infrastrukturnih kapaciteta i demografskih kretanja, MZO donosi kriterije za dogradnju i rekonstrukciju postojećih i izgradnju novih odgojno-obrazovnih ustanova koji odražavaju planove povećanja učinkovitosti sustava. JLS zadužene su za pripremu idejnih rješenja u skladu s kriterijima. Po odobrenju idejnih rješenja, JLS provode postupke javne nabave i osiguravaju pravovremenu provedbu građevinskih radova. Rizici u provedbi odnose se na nedostatne kapacitete građevinskog sektora za pravovremenu provedbu infrastrukturnih investicija. Sve

reforme provodit će se u suradnji sa svim dionicima i uz pravovremeno izvještavanje javnosti o planiranim i poduzetim koracima.

Provedbene planove za reformske mjere vezane uz visoko obrazovanje izrađuju i provodi radna skupina sastavljene od djelatnika MZO te stručnjaka vezanih za specifično područje reformske mjere.

Radna skupina za digitalnu transformaciju visokog obrazovanja izradit će provedbeni plan na temelju preporuka stručnjaka angažiranih kroz Instrument tehničke pomoći EK. Rizici u provedbi odnose se na kapacitete za provedbu javne nabave te nedostatni kapaciteti IKT sektora za pravovremenu nabavu i instalaciju digitalne opreme.

C3.2. Podizanje istraživačkog i inovacijskog kapaciteta

Za provedbu mjere jačanja kapaciteta za inovacije javnog znanstveno-istraživačkog sektora zaduženo je MZO, a suradnja s dionicima, sveučilištima i znanstvenim institutima, nužna je za provedbu.

Dijalogom s dionicima, uz pomoć vanjskih stručnjaka, definirat će se novi model financiranja kroz programske sporazume koji će na najbolji način doprinositi reformi znanstveno-istraživačkog sektora. Pri definiranju programskih sporazuma MZO će se voditi specifičnostima hrvatskog sustava, najboljim praksama drugih zemalja i analizom trenutnog stanja i potencijala sveučilišta i znanstvenih organizacija.

Implementaciji novog modela financiranja na nacionalnoj razini prethodit će donošenje zakonskog okvira, konkretno novog Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju. Nakon ovih pretpostavki, sredstva za institucionalno financiranje bit će dodijeljena onim dionicima koji su prihvatili novi model financiranja kroz programske sporazume. Te će institucije sredstva morati dalje usmjeriti u znanstveno-istraživačku djelatnost, jačati izvrsnost i otvorenost prema poslovnom sektoru, inovacijama i društvenom razvoju (poticaji za znanstvenu izvrsnost, potpora utjecajnijem znanstvenom publiciranju, suradnja s poslovnim sektorom).

Mjera podrazumijeva i organizacijsku reformu dionika uz potrebne infrastrukturne zahvate čime se povećava njihova funkcionalnost i učinkovitost, kako bi bili spremni(ji) prilagoditi se implementaciji programskih sporazuma, odnosno imati preduvjete za stvaranje rezultata na kojima će se novi model financiranja temeljiti, odnosno kako bi povećali svoje kapacitete za inovacije općenito. Uz provedbu organizacijske reforme, predviđena su i infrastrukturna ulaganja koja će to omogućiti. Implementaciju organizacijske reforme sveučilišta i znanstvenih instituta provodit će korisnici, a MZO će koordinirati proces.

Regulatorni okvir za provedbu mjere koja se odnosi na stvaranje okvira za privlačenje studenata i istraživača u STEM i ICT području je novi Zakon o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju kako bi se usvojio novi sustav osiguranja kvalitete za diplomske i postdiplomske studije te novi pravilnik o uvjetima za izbor u znanstvena i znanstveno-nastavna zvanja.

Takvim okvirom bit će još bolje reguliran razvoj karijera, koji je nužno poticati i drugim mjerama i investicijama. Privlačenje studenata i istraživača u STEM i ICT područjima predviđa se postići financiranjem stipendija na pred-diplomskom i diplomskom studiju. Uz kvalifikacije i izobrazbu, mladim je istraživačima nužno omogućiti i druge uvjete i poticajne mjere za razvoj napredovanja u karijeri istraživača, oni se odnose na mobilnost, mogućnost pokretanja start-up projekata, tehničke uvjete u smislu adekvatne infrastrukture, a što je sve obuhvaćeno

investicijama u okviru ove mjere. Investicije u okviru mjere provodit će MZO i Hrvatska zaklada za znanost, uz podršku rada vanjskih stručnjaka u primjeni novih poboljšanih procedura.

U dijelu reforme koji se odnosi na poboljšanje učinkovitosti javnih ulaganja u području istraživanja i inovacija MZO je zadužen za provedbu u suradnji s Hrvatskom zakladom za znanost. Stoga je predviđena izmjena Zakona o Hrvatskoj zakladi za znanost kako bi se omogućila institucionalna provedba novih programa poticanja istraživanja i razvoja. Kao tijelu u čijoj je su-nadležnosti financiranje IRI aktivnosti, njihova što bolja učinkovitost je iznimno važna. Vanjski stručnjaci će biti zaduženi za provedbu dubinske analize funkcionalnosti i učinkovitosti postojećih programa i za predlaganje novih, a MZO, Zaklada i druge agencije inovacijskog sustava su te koji će kroz investiciju dodjeljivati sredstva ciljanim skupinama prema metodologiji i na način kako bude utvrđen novim okvirom.

KOMPONENTA

4. Tržište rada i socijalna zaštita

Tržište rada pogođeno je udarom pandemije uslijed smanjene gospodarske aktivnosti poduzeća, potrošnje i ulaganja, zbog kojih su ugrožena radna mjesta, raspoloživ dohodak i socijalna sigurnost građana. Uz nastavak ulaganja u očuvanje radnih mjesta i likvidnost poduzeća, potrebno je osigurati stabilnost i učinkovitost sustava socijalne skrbi te održivost mirovinskog sustava uz stvaranje novih kvalitetnih radnih mjesta i smanjenje stope nezaposlenosti. Poticanje cjeloživotnog učenja i usavršavanja radnika kroz ulaganja za prilagodbu potrebama tržišta rada pridonijet će zapošljivosti svih generacija građana. Kreiranje modernog zakonodavnog okvira koji će promicati kvalitetna radna mjesta, zapošljavanje na neodređeno i inovativne oblike rada, pridonijet će i boljem usklađivanju privatnog i poslovnog života te fleksibilnosti i privlačnosti hrvatskog tržišta rada. Posljedice pandemije izazov su za umirovljenike te je nužno nastaviti mirovinsku reformu radi postizanja adekvatnosti mirovina te stabilnosti mirovinskog sustava. Važna zadaća države u nastavku borbe protiv pandemije i društveno-gospodarskih posljedica je smanjenje siromaštva i sprječavanje socijalno isključenosti uz razvoj socijalnih usluga za posebno osjetljive skupine. U oporavku i izgradnji otpornijeg društva ostvarit će se najviša razina socijalne zaštite djeci, mladima i obiteljima, a osobito starijim građanima te osobama s invaliditetom, kako bi im se omogućio kvalitetan život, a pritom osigurala transparentnost i adekvatnost socijalnih naknada. Unapređenje sustava socijalne skrbi realizirat će se kreiranjem novog zakonodavnog okvira usmjerenog, između ostaloga, i na najranjivije članove društva s ciljem suzbijanja siromaštva i socijalne isključenosti.

1. Opis komponente

Područje politike		
Tržište rada	Socijalna skrb Mirovinski sustav	Smanjenje siromaštva i socijalne isključenosti Razvoj usluga u zajednici

Obuhvat

Hrvatska treba biti sigurna i snažna država u kojoj je svima osigurano pravo na rad, adekvatne plaće i mirovine, dostojanstvena starost te socijalna zaštita. Vođena solidarnošću, Vlada će raditi na poticanju zapošljavanja, jačanju preduvjeta i okvira za daljnje povećanje plaća, mirovina i novčane pomoći, vodeći posebnu pažnju o najranjivijim skupinama društva.

Predložene reforme i investicije doprinijet će konkurentnom i inovativnom gospodarstvu, poboljšanju kvalitete života i jačanju društvene kohezije, povećanju opće stope zaposlenosti (s 66,7% na 70% do 2024.), stvaranju uvjeta za otvaranje najmanje 100.000 novih radnih mjesta s posebnim fokusom na mlađe od 30 godina i samozaposlene. Pridonijet će i osnaženju mjera zapošljavanja i jačanju institucije tržišta rada te poboljšanju njihove suradnje sa socijalnim službama, poboljšanju pristupa obrazovanju i osposobljavanju te njihovu kvalitetu i relevantnost za tržište rada. Isto tako pridonijet će povećanju socijalnih naknada i poboljšanju njihova učinka na smanjenje rizika od siromaštva i socijalne isključenosti (stopa rizika od siromaštva sa 18,3 na 16,4 do 2024.) i, podizanju socijalne sigurnosti obitelji s djecom.

Opći cilj

1. Zadržavanje radnika u zaposlenosti i daljnje povećanje stope zaposlenosti, stvaranje pretpostavki za otvaranje kvalitetnih radnih mjesta te daljnje smanjenje stope nezaposlenosti.
2. Daljnje unapređenje mirovinskog sustava redefiniranjem modela obiteljske mirovine, podizanjem razine adekvatnosti najniže mirovine te povećanjem mirovine iz II. mirovinskog stupa.
3. Unaprjeđenje sustava socijalne skrbi smanjenjem rizika od siromaštva i socijalne isključenosti i razvojem i dostupnošću socijalnih usluga za posebno osjetljive skupine te provođenjem mjera zapošljavanja i poticanjem cjeloživotnog učenja radi prilagodbe potrebama tržišta rada.

Reforme i investicije obuhvaćene komponentom

C4.1. Unaprjeđenje mjera zapošljavanja i pravnog okvira za moderno tržište rada i gospodarstvo budućnosti	
Reforme	
C4.1. R1	Razvoj i provedba novih ciljanih mjera aktivne politike zapošljavanja za potrebe zelene i digitalne tranzicije tržišta rada
C4.1. R2	Jačanje sustava uključenja i praćenja ranjivih skupina na tržištu rada kroz unaprjeđenje poslovnih procesa HZZ-a
C4.1. R3	Uspostava sustava vaučera za obrazovanje zaposlenih i nezaposlenih osoba
C4.1. R4	Unaprjeđenje radnog zakonodavstva
Investicije	
C4.1. R3-I1	Provedba sustava vaučera za obrazovanje zaposlenih i nezaposlenih osoba
C4.2. Unaprjeđenje mirovinskog sustava kroz povećanje adekvatnosti mirovina	
Reforme	
C4.2. R1	Povećanje adekvatnosti mirovina kroz nastavak mirovinske reforme
Investicije	
/	
C4.3. Unaprjeđenje sustava socijalne skrbi	
Reforme	
C4.3. R1	Transparentnost i adekvatnost socijalnih naknada u sustavu socijalne zaštite
C4.3. R2	Razvoj usluge socijalnog mentorstva
C4.3. R3	Razvoj usluga u zajednici radi prevencije institucionalizacije
Investicije	
C4.3. R1-I1	Unaprjeđenje digitalizacije sustava socijalnih naknada između nacionalne i lokalne razine

C4.3. R1-I2	Razvoj web aplikacije o mogućnosti ostvarivanja socijalnih naknada na nacionalnoj razini
C4.3. R2-I1	Uvođenje usluge socijalnog mentorstva
C4.3. R3-I1	Jačanje kapaciteta stručnjaka za pružanje usluga u zajednici
C4.3. R3-I2	Unaprjeđenje digitalizacije sustava socijalne skrbi i povezivanje centara za socijalnu skrb i pružatelja socijalnih usluga
C4.3. R3-I3	Unaprjeđenje digitalizacije sustava socijalne skrbi i provedba sustava za metodologiju za izračun cijena socijalnih usluga
C4.3. R3-I4	Izgradnja i opremanje centara za starije osobe (izvaninstitucijske i institucijske usluge)
Ukupna procijenjena vrijednost ulaganja za komponentu	**2.083.160.000 kn**
Udio u Ukupnom planu	4%

2. Glavni izazovi i ciljevi koji se rješavaju u okviru komponente

Kontekst

Stanje na tržištu rada ukazuje na nedovoljnu usklađenost ponude radne snage i njezinih vještina s potrebama gospodarstva. U nadolazećem razdoblju, bit će potrebno razvijati vještine koje će omogućiti suočavanje s brzim tehnološkim, društvenim i ekonomskim promjenama. Usvajanje novih vještina omogućit će povećanje zapošljivosti te bolju usklađenost ponude i potražnje na tržištu rada, a samim time će se utjecati na povećanje stope aktivnosti stanovništva. Također, unaprjeđenjem mjera zapošljavanja, jačanjem institucija tržišta rada te njihovim povezivanjem sa socijalnim službama stvorit će se uvjeti za kvalitetnu aktivaciju nezaposlenih osoba, a posebice ranjivih skupina. Kako bi povećali broj uključenih pripadnika ranjivih skupina na tržište rada razvit će se sustav individualizirane podrške. Postupcima profiliranja i segmentacije omogućit će se najprimjerenija podrška za integraciju i aktivaciju svake pojedine osobe. Nakon izrade integracijskog plana te provedbe aktivacijskih mjera nezaposlene osobe biti će uključene u programe obrazovanja putem sustava vaučera kako bi stekle vještine koje će im omogućiti zapošljavanje.

Zbog nedovoljne adekvatnosti socijalnih naknada i raspršenosti niza naknada sa socijalnom komponentom kroz sustav socijalne skrbi, ali i socijalne zaštite, ukazuje se potreba za promjenom u smislu rješavanja navedenih pokazatelja. Povećanjem adekvatnosti zajamčene minimalne naknade osigurat će se bolji životni standard korisnicima i utjecati na smanjenje siromaštva dok funkcionalno objedinjavanje naknada ima za cilj smanjenje nejednakosti, bolju pokrivenost u smislu korištenja prava osoba u riziku od siromaštva i socijalne isključenoisti, unaprijeđenje transparentnosti uz administrativno rasterećenje sustava, jer će ostvarivanje naknada biti brže i efikasnije.

Sustav socijalne skrbi brine o oko 650.000 korisnika kroz ostvarivanje različitih prava i usluga. Ključna ustanova u sustavu socijalne skrbi je Centar za socijalnu skrb kojih u Hrvatskoj ima 82 te 56 podružnica od čega je 20 podružnica Obiteljskih centara. U Centrima je zaposleno oko 2.500 stručnjaka. Do 4Q/2024. 750 stručnjaka će se licencirati za provođenje mjera obiteljsko-pravne zaštite koje se izriču kao prevencija institucionalizacije djece i pomoć obiteljima u riziku,

kao i žrtvama obiteljskog nasilja. Standardizirat će se postupanja i dodatno zaposliti stručnjaci čime će se povećati kvaliteta usluge i osigurati dostupnost.

NPR (za 2019.) u pogledu unapređenja socijalnih usluga navodi da su iste nedovoljno razvijene i fragmentirane. U svrhu poboljšanja dostupnosti, pristupačnosti, priuštivosti i kvalitete socijalnih usluga za starije osobe te usklađivanja obiteljskog i poslovnog života osoba koje brinu za starije osobe (većinom žene) potrebno je unaprijediti sustav socijalnih usluga za starije osobe. Nadalje, Programom Vlade predviđeno je da će se poboljšati sustav skrbi za starije i nemoćne uvođenjem kriterija, standarda i kontrole kvalitete skrbi smještaja. Kako bi se povećala kvaliteta života starijim osobama, u sinergiji države i općina, gradova i županija povećat će se smještajni kapaciteti za starije i nemoćne osobe.

Osiguranjem usluga za starije osobe kojima je potrebna dugotrajna skrb Hrvatska će se približiti Europskom postotku pokrivenosti starijih osoba kojima je osigurana skrb (5%).

Glavni izazovi	Ciljevi
C4.1. Unaprjeđenje mjera zapošljavanja i pravnog okvira za moderno tržište rada i gospodarstvo budućnosti	
1. Niska stopa zaposlenosti od 66,7% (2019.) je jedna od najnižih u EU. 2. Nisko sudjelovanje u cjeloživotnom obrazovanju odraslih od 3,5% (2019.) je jedan od najnižih u EU.	1. Stvoreni uvjeti za otvaranje što većeg broja radnih mjesta, a samim time i povećana opća stopa zaposlenosti na 70% do kraja 2024. godine. 2. Olakšan pristup obrazovanju odraslih radi uključivanja 30.000 osoba u sustav vaučera.
C4.2. Unaprjeđenje mirovinskog sustava kroz povećanje adekvatnosti mirovina	
1. Niski iznosi obiteljskih i najnižih mirovina te nemogućnost korištenja dijela obiteljske mirovine uz osobnu mirovinu znatno utječu na razinu adekvatnosti ukupnih mirovinskih primanja.	1. Daljnje unaprjeđenje mirovinskog sustava povećanjem adekvatnosti mirovina iz I. i II. mirovinskog stupa, kroz redefiniranje modela obiteljskih mirovina, povećanjem najnižih mirovina i povećanjem mirovina iz II. mirovinskog stupa.
C4.3. Unaprjeđenje sustava socijalne skrbi	
1. Nedostatak usluga smještaja za starije koji zahtijevaju dugotrajnu skrb, koji u Hrvatskoj obuhvaćaju 3,68% populacije starijih osoba dok u EU obuhvaćaju 5% populacije starijih osoba. 2. Nedostatak stručnjaka i nestandardizirana stručna postupanja u zaštiti djece, mladih i obitelji u riziku i osoba s invaliditetom. 3. Razvijanje socijalnih usluga u zajednici u svrhu prevencije institucionalizacije.	1. Osigurani dodatni kapaciteti smještaja skrb za 800 starijih osoba kojima je potrebna dugotrajna skrb. 2. Osigurano zapošljavanje 400 novih stručnjaka za pružanje izvaninstitucionalnih usluga, edukaciju i licenciranje voditelja mjera obiteljsko-pravne zaštite čime se direktno utječe na prevenciju institucionalizacije. 3. Osiguran zajamčeni minimalni standard najugroženijim članovima društva čime se utječe na smanjenje siromaštva i socijalne isključenosti.

3. Opis reformi i investicija po podkomponentama

C4.1. Unprjeđenje mjera zapošljavanja i pravnog okvira za moderno tržište rada i gospodarstvo budućnosti

Veza s Europskim semestrom i/ili strateškim dokumentima i kontekst reforme

Program Vlade u sklopu glavnih ciljeva ističe važnost očuvanja te stvaranja radnih mjesta te socijalnu sigurnost. U tu svrhu, navedeno je kako će se osigurati učinkovito, razvijeno i uređeno tržište rada daljnjim jačanjem institucija na tržištu rada. Poseban naglasak stavit će se na povezivanje tržišta rada s obrazovnim sustavom radi razvoja vještina potrebnih na tržištu rada. Unaprijedit će se mjere aktivne politike zapošljavanja kako bi se, zbog promjena na tržištu rada uzrokovanih izvanrednom situacijom, na odgovarajući način odgovorilo na buduća kretanja na tržištu rada i potaknulo stvaranje radnih mjesta u sektorima koji su ključni za zelenu i digitalnu tranziciju. Razvit će se sustav odnosno model za stjecanje vještina zaposlenih i nezaposlenih osoba (reskilling/upskilling) sukladno potrebama gospodarstva i kroz proaktivnu ulogu Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (HZZ). Time će se osigurati da svaka osoba koja zbog nedostatka vještina ne može pronaći zaposlenje, ili joj u nedostatku vještina prijeti gubitak postojećeg, dobije priliku biti konkurentna na tržištu rada. U svim navedenim mjerama posebna pozornost usmjerit će se na uključivanje dugotrajno nezaposlenih te ranjivih skupina na tržištu rada (osobe s invaliditetom, žrtve nasilja, beskućnici, migranti, Romi, neaktivni mladi, osobe starije od 50 godina, a posebice žene i drugi čije je zapošljavanje otežano – u daljnjem tekstu ranjive skupine).

U NRS-a (u okviru razvojnog smjera „Pokretanje gospodarstva i poticanje privatnih ulaganja“) naglašeno je kako će ulaganja biti usmjerena na: prilagodbu tržišta rada poslovima budućnosti razvojem vještina za pametnu specijalizaciju, industrijsku tranziciju i poduzetništvo; povećanje aktivnosti na tržištu rada te provedbu politika zapošljavanja prilagođenih kretanjima na tržištu rada. Pri tome je kao posebno prioritetno područje javnih politika u okviru NRS-a (u okviru strateškog cilja "Obrazovani i zaposleni ljudi") izdvojeno usklađeno i perspektivno tržište rada. U tom kontekstu, prioriteti provedbe politika uključuju i unaprjeđenje politika tržišta, a posebno jačanje aktivnih politika zapošljavanja i ostalih programa kojima se potiče uključivanje na tržište rada, postizanje veće usklađenosti vještina ljudi s potrebama tržišta rada, unaprjeđivanje vještina i znanja radno sposobnog stanovništva s naglaskom na poduzetničke i digitalne vještine te jačanje kapaciteta institucija na tržištu rada radi pružanja kvalitetne usluge korisnicima.

Osnaživanje mjera aktivne politike zapošljavanja, obrazovanje, osposobljavanje te stjecanje vještina sukladno potrebama tržišta rada, kao i jačanje kapaciteta HZZ-a dio su i CSR-a. Posebnim preporukama za 2019. i 2020. (CSR 2) naglašeno je da je potrebno: Ojačati mjere i institucije tržišta rada (…). Povećati pristup digitalnoj infrastrukturi i uslugama. Promicati stjecanje vještina. Posebnim preporukama za 2019. i 2020. (CSR 2) naglašeno je da je potrebno: (…) poboljšati pristup obrazovanju i osposobljavanju na svim razinama te njihovu kvalitetu i relevantnost za tržište rada. (…) Osnažiti mjere i institucije tržišta rada i poboljšati njihovu suradnju sa socijalnim službama. (…).

Također, provedba mjera u okviru reforme doprinijet će i daljnjem rastu stope zaposlenosti, što je jedan od ciljeva strategije EU 2020. Naime, iako je stopa zaposlenosti 2019. dosegla razinu od 66,7%, Hrvatska je u pogledu ovoga pokazatelja još uvijek značajno ispod prosjeka EU (EU-27) od 73,1%. Također, mjere su povezane i s ciljevima UN Programa za održivi razvoj, a posebno

cilja 8. Promicati održiv i uključiv gospodarski rast, punu i produktivnu zaposlenost i dostojan rad za sve.

Uspostava sustava vaučera povezana je i sa Zakonom o obrazovanju odraslih koji propisuje implementaciju HKO-a u punom opsegu u sustav obrazovanja odraslih i u skladu je s odredbama Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije. Slijedom toga će se svi programi obrazovanja odraslih uskladiti sa Zakonom o obrazovanju odraslih i HKO-om što znači da će se programi temeljiti na standardima zanimanja i standardima kvalifikacija, te će se putem sustava vaučera financirati samo oni programi koji su odobreni kroz sustav HKO.

Obuhvat reforme i investicija, razina pripremljenosti i vrijeme potrebno za provedbu

(a) Reformske mjere

C4.1. R1 Razvoj i provedba novih ciljanih mjera aktivne politike zapošljavanja za potrebe zelene i digitalne tranzicije tržišta rada

Izazov

RH kao i ostale države članice EU planira usmjeriti gospodarski razvoj prema zelenim i digitalnim djelatnostima. Europski zeleni plan utvrđuje niz područja/sektora ekonomije u kojima se predviđa razvoj novih poslova, a slijedom toga i novih zanimanja. Digitalne tehnologije ključne su za postizanje ciljeva održivosti zelenog plana u mnogim različitim sektorima. Upravljanje tranzicijom dovest će do znatnih strukturnih promjena poslovnih modela kod poslodavaca prisutnih na tržištu rada u RH.

Dinamičan tehnološki razvoj, globalizacija i demografske promjene, mijenjaju brojne društvene aspekte, a tako i svijet rada. S obzirom na to da je Hrvatska suočena s problemom nedostatka kvalificirane radne snage osobito u zelenim i digitalnim djelatnostima, isto umanjuje dugoročnu konkurentnost hrvatskog gospodarstva, ali i stvara poteškoće za daljnji razvoj i ulaganja, a posebice u fazi oporavka od posljedica pandemije koronavirusa.

Neusklađenosti između ponude i potražnje na tržištu rada negativno utječu na stope zaposlenosti i nezaposlenosti imaju za posljedicu uvoz radne snage uz relativno visoke stope nezaposlenosti (6,6% u 2019.) i dugotrajne nezaposlenosti (2,4%). Stope nezaposlenosti su na razini prosjeka EU, ali stope zaposlenosti značajnije odstupaju od EU prosjeka. Dok je stopa zaposlenosti u Hrvatskoj u 2019. iznosila 66,7%, prosjek EU je iznosio 73,1%.

Cilj

Cilj ove reforme je kreirati nove mjere aktivne politike zapošljavanja kroz koje će se poticati zapošljavanje te samozapošljavanje povezano sa zelenom i digitalnom tranzicijom. Istovremeno je cilj povećati konkurentnost i zapošljivost radne snage u skladu s potrebama tržišta rada s posebnim naglaskom na aktivaciju dugotrajno nezaposlenih osoba.

Opis

Potreba osnaživanja mjera aktivne politike zapošljavanja te promicanje stjecanja vještina potrebnih tržištu rada dio su CSR-a za 2019. i 2020. Provedba reforme je u skladu s ciljevima Europskog stupa socijalnih prava u pogledu promicanja jednakih mogućnosti i pristupa tržištu rada. Ujedno, provedba reforme je u skladu s Odlukom Vijeća o smjernicama za politike zapošljavanja država članica, a posebno u cilju povećanja potražnje za radnom snagom, poboljšanju ponude radne snage te poboljšanju pristupa zapošljavanju, vještinama i

kompetencijama. Također, reforma je u skladu s Europskim zelenim planom i ciljevima UN Programa za održivi razvoj, a posebno cilja 8. Promicati održiv i uključiv gospodarski rast, punu i produktivnu zaposlenost i dostojan rad za sve.

Ovom reformom razvit će se nove mjere aktivne politike zapošljavanja usmjerene na gospodarsku tranziciju i to:

1) potpore za zapošljavanje za zelenu i digitalnu tranziciju
2) potpore za pripravništvo za zelenu i digitalnu tranziciju
3) potpore za samozapošljavanje za zelenu i digitalnu tranziciju.

U slučaju potpora za zapošljavanje i pripravništva, definirat će se poslovi u zelenoj i digitalnoj tranziciji.

U slučaju samozapošljavanja, HZZ će razviti kriterije za procjenu poslovnih planova usklađenih s konceptom zelene i digitalne tranzicije.

Kako bi se povećao obuhvat mjera APZ-a i uključilo veći broj ranjivih skupina korisnika u izrazito nepovoljnom položaju na tržištu rada, za novozaposlene u djelatnostima zelene i digitalne tranzicije, promijenit će se uvjeti korištenja potpora na način da će se produžiti korištenje potpore za zapošljavanje na dvije godine (u skladu s GBER potporama).

Potpore za samozapošljavanje će biti većeg iznosa ako su povezane sa zelenom i digitalnom tranzicijom.

Nove mjere za dugotrajno nezaposlene i teže zapošljive osobe iz ranjivih skupina će se kombinirati s korištenjem vaučera za stjecanje vještina kako bi se osigurale vještine povezane sa zelenom i digitalnom tranzicijom.

Sve tri gore navedene mjere bit će usmjerene isključivo na poslove vezane za zelenu i digitalnu tranziciju, te će se pratiti odvojeno od ostalih mjera aktivne politike koje su financirane iz državnog proračuna i fondova EU i koje nisu usmjerene na poslove zelene i digitalne tranzicije.

Hrvatska će i dalje provoditi sve ostale mjere aktivne politike zapošljavanja s ciljem potpore osobama u nepovoljnom položaju na tržištu rada, koristeći sredstava fondova EU i državnog proračuna. Naposljetku, kako bi što veći broj osoba zainteresirali za uključivanje u razne mjere aktivne politike zapošljavanja, a s posebnim naglaskom na osobe u NEET statusu, planira se provoditi i promidžbene kampanje s ciljem predstavljanja mjera putem portala mjere.hr. Sve navedene aktivnosti, kao i provedba novog sustava za obrazovanje putem vaučera, doprinijet će povećanom sudjelovanju osoba u mjerama aktivne politike zapošljavanja.

Provedba

Provedba novih mjera aktivne politike zapošljavanja bit će u nadležnosti MRMSOSP-a te HZZ-a. U svrhu definiranja uvjeta i kriterija za njihovu provedbu provest će konzultacije sa socijalnim partnerima u okviru Radne skupine za praćenje provedbe mjera aktivne politike zapošljavanja. Tijekom druge polovice 2021. će se provoditi aktivnosti pripreme mjera, razrada uvjeta i kriterija za njihovo korištenje. Planirano je da se uvjeti za provedbu mjera donesu u prvom kvartalu 2022. godine. Ujedno, provest će se i vanjska evaluacija mjera tijekom 2025. koja će ocijeniti učinkovitost provedbe mjera te potrebu eventualnog redefiniranja uvjet i načina za njihovo provođenje. Provedba mjera će se financirati kroz NPOO do krajnjeg roka prihvatljivosti troškova. U 1Q/2026. mjere će se nastaviti financirati iz ESF+.

Ukupno se planira uključiti 26.400 osoba u mjere, pri čemu će posebna pažnja u provedbi biti usmjerena na dugotrajno nezaposlene osobe i ranjive skupine. Planira se uključivanje 13.000 neaktivnih, dugotrajno nezaposlenih i mladih osoba u NEET statusu u navedene mjere do kraja 2025. godine.

U slučaju potpore za novozaposlene radnike u zelenim i digitalnim tranzicijskim aktivnostima, razdoblje prihvatljivosti za osobe u izrazito nepovoljnom položaju na tržištu rada, produljit će se na dvije godine u odnosu na postojeće uvjete mjera APZ-a (u skladu s GBER potporom). Time će se potaknuti poslodavci da zapošljavaju najranjivije skupine na tržištu rada.

Planira se utrošiti 275 milijuna kuna po godini. Metodologija za izračun troškova se temelji na izračunu jediničnog troška intervencije na temelju stvarno utrošenih sredstava mjera aktivne politike zapošljavanja koje je HZZ provodio u prethodnim razdobljima.

Za dio mjere podrške zapošljavanju u zelenim aktivnostima: Ova mjera je praćena u cilju ostvarivanja ciljeva s koeficijentom od 100% i kao takva smatra se usuglašena s DNSH za relevantni cilj.

Za dio mjere podrške zapošljavanju u digitalnim aktivnostima: Ova mjera nema ili ima zanemariv predvidiv učinak na okolišni cilj povezan sa direktnim i primarnim indirektnim utjecajima mjere tijekom njezinog životnog ciklusa, s obzirom na njenu prirodu te se kao takva smatra usklađenom s DNSH za relevantni cilj.

Ukupni iznos reforme doprinosi zelenim i digitalnim ciljevima u sljedećim iznosima:

Aktivnost reforme	Iznos
Zapošljavanje u zelenim aktivnostima	770.000.000 kn (70%)
Zapošljavanje u digitalnim aktivnostima	330.000.000 kn (30%)

Nositelj provedbe	MRMSOSP
Ciljna skupina	Nezaposlene osobe
Procijenjeni trošak	1.100.000.000 kn
Razdoblje provedbe	1/2022. – 12/2025.

C4.1. R2 Jačanje sustava uključenja i praćenja ranjivih skupina na tržištu rada kroz unaprijeđenje poslovnih procesa HZZ-a

Izazov

Hrvatska kontinuirano bilježi problem sa strukturnom nezaposlenošću. Navedeni problem je posebno izražen kod ranjivih skupina kojima je potrebna dodatna podrška kako bi se brzo i uspješno integrirali na tržište rada. Hrvatska bilježi stopu aktivnosti stanovništva od 72,7% u odnosu na EU27 od 78,2% u 3Q/2020. te stopu zaposlenosti od 67,8% za Hrvatsku u odnosu na stopu EU27 od 72,5% u 3Q/2020. Ujedno, premda je sustav praćenja korisnika mjera aktivne politike zapošljavanja već uspostavljen, potrebna su dodatna unaprjeđenja kako bi se ostvarila uspješna podrška najudaljenijima od tržišta rada te se kvalitetno pratili ishodi i učinci mjera aktivne politike zapošljavanja.

Cilj

Cilj ove reforme je uspostaviti sustav uključenja i praćenja ranjivih skupina na tržištu rada kroz individualiziranu podršku nezaposlenih osoba temeljenu na profilu osobe odnosno na procjeni potreba za ciljanom podrškom, koja će omogućiti povećanje zapošljivosti i u konačnici zapošljavanje. Na temelju segmentiranja osoba te njihovom aktivacijom i uključivanjem u mjere na tržištu rada predložit će se najadekvatnija podrška za pojedinu osobu. Unaprijedit će se rad CISOK centara te će se osigurati dostupnost usluga CISOK-a svim građanima. Razvit će se sustav praćenja korisnika mjera posebno mjera aktivne politike zapošljavanja te dodatno unaprijediti kvalitetnom razmjenom podataka kako bi se što bolje ciljala podrška korisniku te pratili ishodi i učinci koje mjere imaju za pojedinog korisnika.

Opis

Potreba podrške najranjivijim skupinama za uključivanje na tržište rada te praćenje učinaka mjera aktivne politike zapošljavanja dio su CSR-a za 2019. i 2020. Također, isto je u skladu s ciljevima Europskog stupa socijalnih prava u pogledu promicanja jednakih mogućnosti i pristupa tržištu rada i Odlukom Vijeća o smjernicama za politike zapošljavanja država članica. Također, ova reformska mjera je u skladu s ciljevima UN Programa za održivi razvoj, a posebno cilja 8. Promicati održiv i uključiv gospodarski rast, punu i produktivnu zaposlenost i dostojan rad za sve.

Ovim reformskim mjerama planira se:

- Jačanje ljudskih kapaciteta te unaprjeđenje vještina za rad s ranjivim skupinama
- Unaprjeđenje sustava profiliranja te segmentacija ranjivih skupina
- Uspostava plana integracije i aktivacijskih programa ranjivih skupina na tržište rada
- Razviti sustav praćenja ishoda uključivanja osoba u aktivne mjere na tržištu rada
- Širenje i reorganizacija postojeće mreže CISOK centara s naglaskom na njihovu ulogu u privlačenju NEET osoba
- Analiza adekvatnosti novčane naknade za vrijeme nezaposlenosti uz odgovarajuće zakonodavne izmjene.

Provedba

1) Jačanje ljudskih kapaciteta te unaprjeđenje vještina za rad s ranjivim skupinama

Organizacijskim ustrojem i optimizacijom rada savjetnika poboljšat će se učinkovitost integracije ranjivih skupina na tržište rada. Posebnom i intenzivnom edukacijom savjetnici će steći kompetencije dubinskog savjetovanja, definiranja radnog potencijala i profiliranja nezaposlenih osoba kako bi se napravila segmentacija prema razini daljnje podrške koju korisnik treba dobiti od Zavoda.

Edukacija savjetnika HZZ-a provodit će se putem pravnih osoba koje obavljaju gospodarsku djelatnost na temelju konkurentnog, transparentnog, nediskriminirajućeg i bezuvjetnog natječaja u skladu s načelima UFEU-a o javnoj nabavi.

Rok izvršenja: 2Q/2023.

Iznos: 2,5 milijuna kuna

2) Unaprjeđenje sustava profiliranja te segmentacija ranjivih skupina

U potpunosti će se promijeniti pristup u radu s nezaposlenim osobama tako da će se tip i opseg podrške definirati prema stvarnim potrebama korisnika. Dio korisnika koji su zapošljive osobe bit će usmjereni na digitalne usluge, a savjetnik za zapošljavanje pratit će aktivnost takvih korisnika. U tu svrhu razvit će se alat automatskog povezivanja nezaposlenih osoba i radnih mjesta temeljenih na ESCO klasifikaciji vještina i kvalifikacija, čime će i poslodavci imati mogućnost brzog kontaktiranja kandidata koji zadovoljavaju uvjete radnih mjesta.

Reorganizacijom radnog opterećenja i novom prioritizacijom korisnika usmjerit će se osobe koje posjeduju vještine tražene na tržištu rada na online usluge, a time će veći udio rada savjetnika biti preusmjeren na korisnike kojima treba individualizirani pristup i intenzivnija potpora u traženju posla.

Dodatna podrška će se odnositi na uključivanje u obrazovanje, programe zapošljavanja, suradnju s centrima za socijalnu skrb, lokalnim zajednicama, poslodavcima koji zapošljavaju teže zapošljive osobe kroz različite mjere aktivne politike zapošljavanja.

Rok izvršenja: 4Q/2025.

Iznos: 5 milijuna kuna

3) Uspostava plana integracije i aktivacijskih programa ranjivih skupina na tržište rada

Osnažit će se sustav za profiliranje ranjivih skupina nezaposlenih osoba tako da će savjetnik HZZ-a obaviti procjenu objektivnih faktora koji utječu na zapošljivost (dob, razina obrazovanja, obrazovna kvalifikacija, prethodno radno iskustvo, osobna mobilnost) te subjektivnih faktora, kao što su osobni stavovi, interesi, motivacija, emocionalna stabilnost, fizička i psihološka spremnost za rad koristeći i digitalne alate procjene. Nakon obavljene navedene procjene, savjetnik za zapošljavanje, na temelju analize rezultata procjene, izrađuje plan integracije nezaposlene osobe na tržište rada (akcijski/integracijski plan). Cilj integracijskog plana je razvoj zapošljivosti te uključivanje nezaposlene osobe u prikladne mjere aktivne politike zapošljavanja. Ovisno o ishodu mjerenja i individualnog savjetovanja s nezaposlenom osobom, savjetnik HZZ-a će predložiti specifične aktivnosti koje osoba treba provesti. One mogu uključivati usmjeravanje u pogledu dokvalifikacije ili prekvalifikacije, usmjeravanje u smislu razvoja karijere i direktnog zapošljavanja. Nastavno na izradu individualnog akcijskog plana razvit će se plan savjetovanja koji je vrlo individualiziran i „krojen“ prema specifičnim potrebama pojedine nezaposlene osobe. Krajnji cilj planiranih aktivnosti je kvalitetna integracija nezaposlene osobe na tržište rada.

U cilju bolje koordinacije sustava i aktivacije dugotrajno nezaposlenih i ranjivih skupina unaprijedit će se postupci motivacijskog savjetovanja i aktivacijski programi koji omogućuju integraciju na tržište rada te doseg neaktivnih NEET osoba. Posebna podrška pružat će se korisnicima zajamčene minimalne naknade povezivanjem s centrima za socijalnu skrb, čime bi se razvila zajednička podrška korisnika zajamčene minimalne naknade prijavljenih u evidenciju nezaposlenih. Dok će centri za socijalnu skrb raditi na socijalnoj integraciji Zavod će pružiti podršku kroz programe aktivacije, individualizirane podrške u traženju posla, stjecanju vještina traženja posla i stjecanju stručnih vještina što bi za posljedicu trebalo dati sinergijski učinak boljoj socijalnoj i radnoj integraciji korisnika.

Novi će postupci usmjeriti rad savjetnika za zapošljavanje na ranjive skupine, tj. korisnike s preprekama u zapošljavanju kojima je potreban individualizirani pristup, te će uključivati aktivnosti na terenu prema tim skupinama. Savjetnici HZZ-a pružit će podršku takvim korisnicima razvojem individualiziranih programa integracije ili aktivacije s ciljem povećanja

zapošljivosti korisnika putem dokvalifikacije i prekvalifikacije, te koordinacijom s centrima za socijalnu skrb.

Podrška korisnicima s vještinama traženim na tržištu rada automatizirat će se upotrebom alata koji će ih povezati sa slobodnim radnim mjestima na temelju njihovih vještina i kompetencija.

Rok izvršenja: 1Q/2024.

Iznos: 2,5 milijuna kuna

4) Razviti sustav praćenja ishoda uključivanja osoba na tržište rada kroz mjere aktivne politike zapošljavanja

Optimizirat će se postojeći informacijski sustav kako bi se unaprijedilo upravljanje velikim bazama podataka (big data) o korisnicima i ishodima mjera.

Novi će postupci usmjeriti rad savjetnika za zapošljavanje na ranjive skupine, tj. korisnike s preprekama u zapošljavanju kojima je mirovinsko osiguranje i drugih relevantnih izvora. Ishodi će se koristiti za godišnju procjenu učinkovitosti na razini svake mjere. Ta će se godišnja izvješća koristiti pri kreiranju politika odnosno pri prilagodbi postojećih i izradi novih MAPZ.

Rok izvršenja: 4Q/2025.

Iznos: 5 milijuna kuna

5) Širenje i reorganizacija postojeće mreže CISOK centara s naglaskom na njihovu ulogu u privlačenju NEET osoba

U cilju dostupnosti usluga CISOK centara NEET osobama, CISOK mreža će se proširiti na one županije u kojima trenutno ne postoji. Dodatno će se razviti individualizirane usluge prilagođene potrebama svih korisnika. Naglasak u radu će biti na preventivnom i proaktivnom pristupu u radu s korisnicima, posebice mladima i neaktivnim NEET osobama kojima je potrebno pružiti podršku prilikom razvoja odgovarajućih vještina koje će im omogućiti prilagodbu na promjenjive zahtjeve radnog mjesta koje donosi tranzicija na digitalizirano i zeleno gospodarstvo.

Rok izvršenja: 4Q/2025.

Iznos: 19,5 milijuna kuna

Provedba navedene reformske mjere bit će u nadležnosti MRMSOSP-a te HZZ-a.

6) Analiza adekvatnosti novčane naknade za vrijeme nezaposlenosti uz odgovarajuće zakonodavne izmjene

U cilju pružanja adekvatne materijalno pravne zaštite nužno je provesti analizu novčane naknade za vrijeme nezaposlenosti. Sadržaj analize obuhvatit će visinu, trajanje i uvjete za ostvarivanje prava na novčanu naknadu na razini usporedivih zemalja EU te strukturu korisnika novčane naknade. Temeljem rezultata analize, pristupit će odgovarajućim zakonodavnim izmjenama te mogućoj prilagodbi kriterija za mjere aktivne politike zapošljavanja za korisnike novčane naknade. Paralelno s provedbom analize, provest će se digitalizacija postupka ostvarivanja prava na novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti.

Rok izvršenja: 4Q/2023.

Iznos: 500.000 kuna

Provedba navedene reformske mjere bit će u nadležnosti MROSP-a te HZZ-a.

Ova mjera nema ili ima zanemariv predvidiv učinak na okolišni cilj povezan sa direktnim i primarnim indirektnim utjecajima mjere tijekom njezinog životnog ciklusa, s obzirom na njenu prirodu, te se kao takva smatra usklađenom s DNSH za relevantni cilj.

Nositelj provedbe	MRMSOSP i HZZ
Ciljna skupina	HZZ i korisnici usluga HZZ-a, nezaposlene osobe i poslodavci
Procijenjeni trošak	35.000.000 kn
Razdoblje provedbe	1/2022.-12/2025.

C4.1. R3 Uspostava sustava vaučera za obrazovanje zaposlenih i nezaposlenih osoba

Izazov

Vještine su glavna pokretačka snaga rasta i produktivnosti rada. One su ključne za mlade koji prvi puta dolaze na tržište rada, osiguravaju pristup kvalitetnijim poslovima i uvjet su za uspješan razvoj karijere. Također su presudne za zadržavanje zapošljivosti u vremenima brzih tehnoloških promjena. Stanje na tržištu rada je i prije posebnih okolnosti snažno ukazivalo na nedovoljnu usklađenost ponude radne snage i njezinih vještina s potrebama gospodarstva, koja se očitovala u razmjerno visokom nedostatku radne snage. Taj nedostatak kvalificirane radne snage se rješavao stalno rastućim uvozom strane radne snage. U nadolazećem razdoblju bit će potrebno kod radne snage razvijati vještine koje će omogućiti suočavanje s brzim tehnološkim, društvenim i ekonomskim promjenama koje dolaze, a koje će biti osnova za dugoročnu konkurentnost hrvatskoga gospodarstva. Stopa sudjelovanja odraslih u cjeloživotnom obrazovanju za Hrvatsku iznosi 3,5% u 2019., dok je prosjek EU 10,8%.

Cilj

Uspostavom sustava vaučera će se osigurati preduvjeti i postupci za poticanje cjeloživotnog učenja i stjecanja novih vještina s naglaskom na digitalne i zelene vještine. Usvajanje novih vještina će omogućiti povećanje zapošljivosti te bolju usklađenost ponude i potražnje na tržištu rada.

Opis

Uspostava sustava vaučera u skladu je s Europskom agendom za vještine, Paktom za vještine i podržava europsku „*Reskill and upskill*" inicijativu, kao i Preporuku Vijeća o oblicima usavršavanja: nove prilike za odrasle (*Upskilling Pathways*). Uspostava sustava vaučera razvija se u suradnji s MZO, i dio je nove reforme obrazovanja odraslih kojom se uspostavlja i novi sustav vrednovanja kvalitete. Novi Zakon o obrazovanju odraslih je pripremljen te se očekuje njegovo usvajanje do kraja 4Q/2021. Novim Zakonom postavljen je okvir za osiguranje kvalitete obrazovanja odraslih. U predloženom zakonu postoji niz elemenata i postupaka provjere kvalitete rada ustanove za obrazovanje odraslih – od početne akreditacije, samovrednovanja, vanjskog vrednovanja, kontrole izrade programa (vezani su uz standarde kvalifikacija upisanih u Registar HKO-a). Novina je da se Zakonom uvodi mogućnost financiranja obrazovanja odraslih putem vaučera, odnosno individualnih obrazovnih računa. Tako je implementirana Preporuka Vijeća o oblicima usavršavanja: nove prilike za odrasle (*Upskilling Pathways*) - da se kroz obrazovanje odraslih jednostavnijim mehanizmima omogući stjecanje vještina traženih na tržištu rada. Zakon o obrazovanju odraslih predviđa implementaciju HKO-a u punom opsegu u

sustav obrazovanja odraslih i u skladu je s odredbama Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije. Slijedom toga će se svi programi obrazovanja odraslih uskladiti sa Zakonom o obrazovanju odraslih i HKO-om što znači da će se programi temeljiti na standardima zanimanja i standardima kvalifikacija. Dakle, financirat će se samo oni programi koji su odobreni kroz sustav HKO.

Dodatno, mapiranjem vještina (koristeći skupove kompetencija iz standarda zanimanja, kao i ESCO bazu vještina) stavit će se fokus na prioritetne vještine na tržištu rada odnosno na one programe obrazovanja odraslih koji svojim ishodima učenja vode do stjecanja tih prioritetnih vještina, s naglaskom na digitalne i zelene. U definiranju programa koji vode do traženih vještina koristit će se i Registar HKO koji sadrži standarde zanimanja, ali i Podregistar skupova kompetencija (sadrži skupove kompetencija/vještine) i Podregistar skupova ishoda učenja (sadrži skupove ishoda učenja i programe za stjecanje i vrednovanje skupova ishoda učenja), te će se tako osigurati njihova kvaliteta i relevantnost za tržište rada.

Uz postojeći Registar HKO-a izradit će se i katalog vještina, odnosno alati za mapiranje trenutno postojećih i potrebnih vještina na tržištu rada, koji će biti sastavni dio aplikacije za dodjelu vaučera. Posebno će se detektirati vještine povezane sa zelenom i digitalnom tranzicijom.

Katalog vještina će se ažurirati sukladno rezultatima projekta Mapiranje vještina potrebnih na tržištu rada (u planu provedba financirana iz ESF tijekom 2021.). Naime, postupkom mapiranja, unutar svakog sektora, definirat će se potrebne/prihvatljive vještine za dodjelu vaučera te njima pripadajući obrazovni programi. Nakon toga će polaznik samostalno prema kriterijima regionalne dostupnosti i zadanih financijskih ograničenja odabrati pružatelja usluga na tržištu za određeni program obrazovanja (ključni element prihvatljivosti obrazovnog programa je da je isti izrađen i odobren kroz sustav HKO-a i akreditaciju MZO-a). U cilju kreiranja usluge prilagođene pojedincu, odnosno definiranja stjecanja onih vještina koje su nužne za povećanje zapošljivosti svakog pojedinca izradit će se i različiti alati za procjenu. Savjetnik u HZZ-u provjerit će sve već unaprijed određene kriterije te odobriti program. Nakon završetka obrazovnog programa, provodi se evaluacija koja je također uređena novim prijedlogom Zakona o obrazovanju odraslih. Upravo će rezultati evaluacije i kvalitete obrazovnih programa koristiti kao dodatni element daljnje selekcije prihvatljivih programa i ustanova.

Drugi važan preduvjet za dodjelu vaučera će biti izrada alata za sveobuhvatnu procjenu vještina potencijalnih korisnika vaučera. Taj alat će biti sastavni dio portala za praćenje potreba na tržištu rada. Procedure i postupci kod dodjele vaučera će se definirati tijekom pripreme sustava vaučera. Definirat će se uloga savjetnika u HZZ-u, protokol prijave i korištenja aplikacije za dodjelu vaučera od strane korisnika, uloga pružatelja usluge obrazovanja, koraci u postupku plaćanja usluge i ostale procedure nužne za provedbu. Posebna pozornost će se usmjeriti na pripremu savjetnika iz HZZ-a za uspješno korištenje aplikacije. Za njih će se osmisliti radionica o korištenju aplikacije i izraditi pisane upute.

Za ranjive skupine HZZ će provoditi savjetovanje i usluge profesionalnog usmjeravanja kako bi se bolje otkrile vještine potrebne tim skupinama i kako bi ih se dodatno motiviralo za uključivanje u obrazovni proces. Dosadašnja iskustva pokazuju nisku razinu motivacije koja rezultira slabijim uključivanjem ili prekidanjem obrazovanja odraslih, pa je dodatni cilj ojačati aktivaciju ovih skupina.

Kako bi se osigurala dodjela vaučera, izradit će se aplikacija koju će operativno koristiti korisnik usluge obrazovanja, pružatelj usluge obrazovanja, savjetnik iz HZZ-a te potencijalno i poslodavac,

u slučaju da je korisnik zaposlena osoba. Aplikacija će biti sastavni dio web stranice HZZ-a. Prije puštanja aplikacije u rad, odradit će se promotivna i informativna kampanja namijenjena potencijalnim korisnicima i pružateljima obrazovnih usluga.

Provedba

MRMSOSP i HZZ će osnovati zajednički tim za uspostavu sustava vaučera. Tim će koordinirati sve aktivnosti oko osmišljavanja procedura i postupaka za korištenje vaučera, pripremiti i održati edukaciju savjetnika iz HZZ-a, osmisliti promotivnu kampanju i provesti ostale aktivnosti u pripremi sustava.

Pokrenut će se postupak nabave izvršitelja izrade aplikacije. Izvršitelj izrade aplikacije će pripremiti prvo testiranje aplikacije do 3Q/2021. Sama primjena aplikacije bi započela s početkom 2022. godine.

Katalog vještina će se ugraditi u aplikacijski model. Portal za praćenje potreba na tržištu rada će imati ulogu orijentira za savjetnike iz HZZ-a kod odobravanja vaučera.

Kalkulacija troška za izradu aplikacije temeljena je na trošku izrade aplikacije putem projekta pod nazivom "Nabava usluge Rasterećenje administrativnog opterećenja poslodavaca kroz ostvarivanje e-usluge za podnošenje zahtjeva za mjere aktivne politike zapošljavanja".

Za dio mjere koja podržava zapošljavanje u zelenim aktivnostima: Mjera se prati kao podrška cilju klimatskih promjena s koeficijentom od 100% i kao takva smatra se usklađenom s DNSH za relevantni cilj.

Za dio mjere koja podržava razvoj digitalnih vještina:

Mjera nema ili ima beznačajni predvidljivi utjecaj na okolišni cilj koji se odnosi na izravne i primarne neizravne učinke mjere tijekom njezinog životnog ciklusa, s obzirom na njezinu prirodu, i kao takva smatra se usklađenom s DNSH za relevantni cilj.

Mjerom će se utrošiti sljedeći iznosi za uspostavu vaučera za obrazovanje u zelenim i digitalnim poslovima:

Aktivnost reforme	Iznos
Stjecanje zelenih vještina	100.000 kn (50%)
Stjecanje digitalnih vještina	100.000 kn (50%)

Nositelj provedbe	MRMSOSP
Ciljna skupina	Nezaposleni, zaposleni, poslodavci, pružatelji obrazovnih usluga, savjetnici iz HZZ-a
Procijenjeni trošak	200.000 kn
Razdoblje provedbe	1/2021.- 6/2026.

C4.1. R4 Unaprjeđenje radnog zakonodavstva

Izazov

Aktualni propisi vezani za organizaciju rada, uključujući rad na izdvojenom mjestu rada, pokazali su se nedostatnim za brzu prilagodbu okolnostima pandemije bolesti COVID-19 te drugim

izvanrednim okolnostima koje su se paralelno događale (razorni potres u gradu Zagrebu i Sisačko-moslavačkoj županiji). Neovisno o navedenim okolnostima, opće radno zakonodavstvo u proteklom vremenu se nije značajnije mijenjalo niti dopunjavalo, dok su se na tržištu rada desile značajne promjene, poglavito uslijed ubrzane digitalizacije poslovnih procesa odnosno radnih mjesta, kao i uslijed prisutnih demografskih promjena. Ujedno, trenutna zakonska regulativa ne omogućava inspekcijski nadzor minimalne plaće koja je ugovorena kolektivnim ugovorima, a poslodavci u minimalnu plaću uključuju cijeli niz ugovorenih dodataka čime se stvarni iznos plaće smanjuje. Problem predstavlja i rodni jaz u plaćama, koji je i jedan od najvećih faktora koji dovode do jaza u mirovinama. Rodni jaz se godinama povećava, a iz dostupnih podataka Eurostata za 2018. godinu proizlazi da u Hrvatskoj iznosi 10,5 % dok je u državama članicama EU u prosjeku 14,7%. Nadalje, prema podacima DZS-a 2018. iznosio je 13,3% (prosjek EU prema ovom izvoru je 16%), dok je u području financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja te djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi, a u kojima su žene izrazito dominantne u spolnoj strukturi zaposlenih iznosio visokih 24,6% (PRS, 2020.). Dodatno, neprijavljeni rad predstavlja ozbiljan problem koji utječe na gospodarsku stabilnost i narušava ravnotežu na tržištu. Iako je nemoguće odrediti točan udio sive ekonomije postoje određene procjene da se radi udjelu od 17 do čak 27% BDP-a. Za neprijavljene radnike ne uplaćuju se doprinosi za mirovinsko i zdravstveno osiguranje, kao ni porezi i prirezi, a budući da su izdaci za takve radnike manji, poslodavci ostvaruju veću zaradu i predstavljaju nelojalnu konkurenciju onima koji uredno podmiruju sve obveze. Visoka razina neprijavljenog rada ima negativan utjecaj na javne financije i slabi potencijal za gospodarski rast.

Cilj

Cilj reforme je kreirati jasan i moderan zakonodavni okvir koji će promovirati pravedne radne uvjete, poticati prijelaz na oblike zapošljavanja na neodređeno vrijeme te istodobno poticati korištenje inovativnih oblika rada, omogućiti uspostavu bolje ravnoteže privatnog i poslovnog života te time izravno utjecati na povećanje stope zaposlenosti i stope aktivnosti radne snage, smanjenje segmentacije na tržištu rada između privremeno i stalno zaposlenih radnika te odljeva radnika u druge države. Imajući u vidu da je Zakonom o radu u hrvatsko nacionalno zakonodavstvo prenesen niz direktiva EU, sve promjene bit će u skladu s istima.

Nastavno na ispunjenu obvezu iz NPR-a 2020. u pogledu donošenja strateškog dokumenta sa svrhom minimiziranja rizika od neprijavljenog rada, a obzirom na to da na stopu zaposlenosti izravno utječe i smanjenje neprijavljenog rada, uspostavit će se pravni okvir i potrebni mehanizmi koji će omogućiti prelazak iz neprijavljenog u prijavljeni rad, osigurati takvim radnicima socijalnu zaštitu, zdravstvenu skrb te prava na sigurna primanja u starosti.

Umanjit će se utjecaj epidemije bolesti uzrokovane virusom COVID-19, kao i drugih izvanrednih događaja na stabilnost radnih mjesta, poduzetničku aktivnost te neizravno i na državni proračun.

Smanjit će se siromaštvo među zaposlenima (tzv. *In-work poverty*) kroz redefiniranje pojma minimalne plaće te osiguravanje pravedne plaće za obavljeni rad.

Opis

Osuvremenjivanje radnog zakonodavstva dio je programske politike Vlade za mandatno razdoblje 2020.-2024., a dijelom je povezano i s implementacijom načela Europskog stupa socijalnih prava odnosno prenošenjem Direktive (EU) 2019/1152 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o transparentnim i predvidivim radnim uvjetima u EU te Direktive (EU) 2019/1158 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o ravnoteži između poslovnog i

privatnog života roditelja i pružatelja skrbi i o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 2010/18/EU. Reformska mjera sastoji se od redefiniranja propisa, prvenstveno Zakona o radu i Zakona o minimalnoj plaći. Vezano za Zakon o minimalnoj plaći u obzir svakako valja uzeti i Inicijativu EK vezanu za primjerene minimalne plaće u EU, kao i Prijedlog direktive. Također, kako bi se pozitivno utjecalo na veću zaposlenost potrebno je suzbiti neprijavljeni rad i omogućiti prelazak radnika iz područja neprijavljenog rada i nelegalnih aktivnosti u zakonske okvire, i to putem strateškog dokumenta s pripadajućim akcijskim planom provedbe za naredno razdoblje, koji uključuje i donošenje novoga Zakona o suzbijanju neprijavljenog rada.

1) Izmjene koje je potrebno provesti u važećem Zakonu o radu odnose se ponajprije na preciznije uređenje instituta rada na izdvojenom mjestu rada ili tzv. rada od kuće. Potrebno je dodatno prepoznati i poseban način obavljanja rada na daljinu upotrebom informacijskih i komunikacijskih sredstava. Ovo je posebno došlo do izražaja u okolnostima pandemije bolesti COVID-19 kada je značajno poraslo korištenje mogućnosti rada od kuće a što se pokazalo od iznimne važnosti u određenom dijelu javnih službi koje su na taj način zadržale kontinuitet i visoku učinkovitost u pružanju usluga građanima. Novi pravni okvir rada na izdvojenom mjestu rada osigurat će stoga pravnu sigurnost subjekata radnog odnosa u izvanrednim, ali i u redovnim okolnostima.

Odgovarajućom pravnom regulacijom se ostvaruju preduvjeti za stabilnost radnih mjesta i održavanje stope zaposlenosti u redovnim i izvanrednim okolnostima. Dolazi do smanjenja troškova rada i nekih osobnih troškova radnika uz veće mogućnosti usklađivanja profesionalnih s osobnim te obiteljskim potrebama što će posebice pozitivno utjecati na zaposlene majke odnosno roditelje mlađe djece. Također kreirat će se zakonsko rješenje koje, štiteći prava radnika, omogućava fleksibilnu organizaciju rada, posebno u slučaju naglih promjena u poslovnom i radnom okruženju.

Nakon analize radnog zakonodavstva utvrđen je značajan udio rada na određeno vrijeme u Hrvatskoj, a čemu uvelike doprinosi sezonalni karakter poslova u sektoru turizma i ugostiteljstva kao važnom dijelu gospodarstva. Također, u pogledu prakse u primjeni ovog radno pravnog instituta zapaženi su primjeri zlouporaba (posebice u vezi trudnoće i majčinstva), pa je nesporno, da je riječ o problematici kojoj MRMSOSP, mora u dijalogu sa socijalnim partnerima, posvetiti odgovarajuću pažnju u cilju pronalaženja boljih zakonskih rješenja koja će osigurati otvaranje kvalitetnih radnih mjesta.

Stoga će biti potrebno provesti mjere koje će dovesti do smanjenja korištenja neopravdanih ugovora o radu na određeno vrijeme, posebice onih izrazito kratkog trajanja, a radi pružanja veće sigurnosti radnicima izloženima prekomjernom sklapanju takvih nedobrovoljnih privremenih ugovora. Time bi se utjecalo na smanjenje segmentacije na tržištu rada i sprečavanje prekarnog rada, a sve navedeno za posljedicu će imati i povećanje adekvatnosti mirovine zbog kontinuiteta karijera koje više neće biti isprekidane sklapanjem različitih privremenih ugovora. Imajući u vidu da je prema podacima Eurostata za 2019. za Hrvatsku zabilježen visok udio privremenog zapošljavanja od 18,1% u odnosu na prosjek EU 27 od 15%, namjera je putem zakonskih promjena u narednom razdoblju smanjiti isti na najviše 17% do 2Q 2026. te nastaviti s daljnjim smanjenjem udjela ovakvog načina zapošljavanja i rada s ciljem postizanja europskog prosjeka.

Zakonske izmjene će biti usmjerene k ograničavanju broja mogućih uzastopnih ugovora privremenog trajanja te sprječavanju zlouporaba takvih ugovora, ponajprije vezano uz zapošljavanja kod povezanih poslodavaca te boljim definiranjem pojma „uzastopnosti“. U

pojedinim sustavima (primjerice, sustav odgoja i obrazovanja) navedeno će posebice pozitivno utjecati na položaj žena na tržištu rada. Vlada je spremna sa socijalnim partnerima razmotriti i druge mjere koje će destimulirati sklapanje ugovora na određeno, a poticati sklapanje ugovora na neodređeno vrijeme, i to po uzoru na neke druge europske države (primjerice Francusku, Sloveniju, Poljsku, Nizozemsku). Navedeno uključuje i mogućnost uvođenja zakonskih odredbi kojima bi se na teret poslodavca omogućile dodatne edukacije radnika u svrhu podizanja njihove zapošljivosti, i to prvenstveno radi dodatne zaštite privremeno zaposlenih radnika. No, konačne zaključke o optimalnom zakonskom okviru kakav odgovara gospodarskim prilikama Hrvatske donijet će zajednički s predstavnicima radnika i poslodavaca.

S druge strane, ukazuje se opravdanim afirmirati pravo na dodatni rad za druge poslodavce, proširujući mogućnosti takvoga rada. To će omogućiti zaposlenim osobama dodatnu zaradu i time postizanje boljeg životnog standarda. Fleksibilnijim uređenjem radno-pravnog instituta dodatnog rada, na način da se, u granicama relevantnih EU direktiva koje reguliraju organizaciju radnog vremena, revidiraju ograničenja takvog rada te administrativno rastereti način zasnivanja takvog radnog odnosa, pospješit će s korištenje istog. Imajući u vidu da je prema službenim podacima HZMO-a u 2020. prosječno mjesečno bilo sklopljeno tek 2517 ugovora o dodatnom radu, namjera je putem zakonskih promjena u narednom razdoblju utjecati na povećanje sklapanja broja takvih ugovora za 35%.

Radno zakonodavstvo u Hrvatskoj ne predviđa rad putem internetskih platformi kao poseban oblik obavljanja rada, niti prepoznaje fizičku osobu koja naplatno radi na internetskoj platformi, kao pravnog subjekta. Potrebno je stvoriti odgovarajući pravni okvir kojim će se istodobno spriječiti zlouporabe te potaknuti poduzetnička aktivnost na tom brzo rastućem području. U ovome novom dijelu zakonske materije, kojom bi se na poseban način uredio rad platformskih radnika i sl., propisat će se subjektivna prava i obveze koja proizlaze iz toga posebnog pravnog odnosa – temeljna prava i obveze po osnovi obavljanja posla, obvezna osiguranja, zaštita i sigurnost, odmori, prestanak ugovora, suodlučivanje te udruživanje i prava iz kolektivnih radnih odnosa.

U pogledu mogućnosti zapošljavanja i rada u nepunom radnom vremenu, utvrđeno je kako isti u Hrvatskoj nije dovoljno prepoznat, iako je važeći Zakon o radu još od 2014. uveo načelo razmjernosti, tzv. pro rata temporis, prema kojemu poslodavac isplaćuje plaću i druga materijalna prava radniku razmjerno ugovorenom radnom vremenu. Naime, prema službenim podacima HZMO-a, na kraju 2020. evidentirano je svega 4% osiguranika s ugovorom o radu u nepunom radnom vremenu. Očekuje se da će, prilikom transponiranja Direktive (EU) 2019/1158, optimalno kreirane nove zakonske odredbe pospješiti korištenje ove mogućnosti, ponajprije od strane roditelja i pružatelja skrbi te mladih, kako bi im se olakšalo uravnoteženje obiteljskog odnosno privatnog s profesionalnim životom.

Potrebno je revidirati i zakonsku odredbu o prestanku radnog odnosa na temelju samoga zakona zbog navršene životne dobi (65 godina života i 15 godina mirovinskog staža, ako se poslodavac i radnik ne dogovore drugačije). Ova odredba znatno otežava mogućnost duljeg ostanka u svijetu rada i ostvarivanje prava na povećanje mirovine za svaki mjesec kasnijeg umirovljenja, odnosno tzv. bonifikaciju od 0,34% do najviše 20,4%. Tome doprinosi i neadekvatna odredba Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju[136] koja u cijelosti nameće obvezu podmirivanja troškova

[136] NN 80/13, 137/13 i 98/19

bolovanja poslodavcu koji zapošljava radnika koji je već ispunio uvjete za starosnu mirovinu. Usporedno i sveobuhvatno će se pristupiti izmjeni svih povezanih propisa. Također, pritom će se voditi računa da se poslodavcima ne nametne neopravdani teret vezan uz zadržavanje takvih starijih zaposlenika u radnom odnosu, a u okolnostima u kojima isti već ispunjava uvjete za ostvarivanje prava na starosnu mirovinu. Zbog toga se predlaže izmijeniti i postojeći institut otpremnine na koju radnik ima pravo u slučaju otkaza ugovora o radu od strane poslodavca o čemu će konačno rješenje biti rezultat dogovora socijalnih partnera.

Iznimno je važno adekvatno definirati pojam plaće te ga bolje povezati s institutom minimalne plaće radi olakšane primjene propisa s područja rada, odnosno njihove usklađene primjene s propisima o oporezivanju dohotka od nesamostalnog rada. To će se postići jasnim definiranjem svih sastavnih dijelova plaće, a utjecat će i na provedbu ciljeva zacrtanih prijedlogom izmjena Zakona o minimalnoj plaći. Osim toga, u dogovoru sa socijalnim partnerima razmotrit će se i poduzimanje odgovarajućih mjera za smanjenje jaza u plaćama između žena i muškaraca, a koji jaz nepovoljno utječe i na razlike u visini mirovina prema spolu.

Opisano revidiranje pojma plaće pridonijet će i pronalaženju rješenja za dugogodišnji problem članova sindikata u odnosu na ne-članove, a vezano uz korištenje prava ugovorenih kolektivnim ugovorima. Naime, potrebno je uspostaviti ravnotežu između financijskih obveza članova sindikata i ugovorenih prava iz kolektivnih ugovora koja konzumiraju svi radnici, a sve u cilju promicanja socijalnog dijaloga i jačanja sindikata, posebice u okolnostima sve rjeđeg participiranja radnika u sindikalnom djelovanju odnosno u kolektivnom pregovaranju. Razmotrit će se više modela, radi pronalaženja onoga koji će dati optimalan odgovor u cilju poticanja djelotvornog socijalnog dijaloga. Neki od predloženih modela su: uvođenje naknade za korištenje prava iz kolektivnih ugovora za radnike koji nisu članovi sindikata, model vremenskog ograničenja primjene prava iz kolektivnog ugovora na radnike koji nisu učlanjeni u sindikat te model ugovaranja dodatnih prava samo za članove sindikata.

2) Neprijavljeni rad predstavlja višestruku štetu za radnike, za poslodavce i za državu. Stoga je i NPR 2020. prepoznao važnost suzbijanja neprijavljenoga rada i minimiziranja rizika od takvih pojava. Predviđeno usvajanje strateškog okvira za suzbijanje neprijavljenog rada je i provedeno u veljači 2021. te je u narednom razdoblju potrebno provesti utvrđene mjere.

Usvajanjem strateškog okvira za razdoblje 2021.-2024. predviđen je niz zakonodavnih (izmjene postojećih zakona koji uređuju područje radnih odnosa te donošenje novog zakona o suzbijanju neprijavljenoga rada), kao i drugih aktivnosti u području borbe protiv neprijavljenog rada. Aktivnosti će obuhvatiti: jačanje znanja i kompetencija dionika u svijetu rada, kao i nadležnih institucija koje ih nadziru, stvaranje zajedničkih baza podataka za učinkovit nadzor primjene propisa, redefiniranje i bolje međusobno usklađivanje propisanih kazni zbog neprijavljenoga rada, povećanje svijesti javnosti o koristima od zakonitog rada odnosno kampanja za podizanje svijesti građana o štetnostima neprijavljenoga rada, i to kroz provedbu širokog spektra edukacija ciljanih skupina, te informiranje javnosti. Time bi se utjecalo na sigurnost radnih mjesta, sprječavanje zloupotreba atipičnih oblika rada, rast stope zaposlenosti te povećanje mirovinskog staža i rast mirovina u starosti, a ujedno na suzbijanje nelojalne konkurencije poslodavaca iz sfere sive ekonomije. Kampanje će uključiti i edukacije ciljanih skupina osoba o mogućnostima korištenja mjera aktivne politike zapošljavanja vezano za samozapošljavanje te edukacije o mogućnostima jednostavnog registriranja obrta za koje se javna davanja uplaćuju u paušalnim iznosima sukladno poreznim propisima. Prelaskom tih osoba iz nelegalnog rada u zakonite okvire osigurat će se dodatna sredstva uplaćena na ime poreza i doprinosa, a što će se posljedično

pozitivno odraziti na Državni proračun, kao i na postizanje bolje kvalitete rada tih osoba (dostojanstven rad) te primjerenija buduća mirovinska primanja takvih osoba (dostojanstveno starenje). Predmetno će time pozitivno utjecati i na razvoj socijalno tržišne ekonomije s jačom socijalnom komponentom, promicati načela Europskog stupa socijalnih prava, ciljeva održivog razvoja UN-a i MOR-ove agende dostojanstvenog rada.

Nadalje, veliku važnost za nadzor neprijavljenog rada ima mjera uspostave elektroničke evidencije radnika i radnog vremena u građevinskom sektoru, a zatim postupno i u drugim djelatnostima.

Širim zakonskim reguliranjem odgovornosti u lancu ugovaranja u slučaju podugovaranja opsežnije će se pristupiti problemu neisplate plaće odnosno djelomične neisplate plaće. Uspostavit će se pravni okvir za uvođenje odgovornosti ugovaratelja posla za isplatu plaća radnicima njegovog podugovaratelja, uključujući i sva obvezna davanja.

Radno zakonodavstvo u Hrvatskoj ne poznaje mnoge oblike nestandardnog zapošljavanja i rada kakve postoje u drugim državama, primjerice rad na poziv (*on-call*), rad bez utvrđenog broja radnih sati (*zero-hour*) ili administrativno pojednostavljeno zapošljavanje radi pružanja usluga u kućanstvu (tzv. vaučeri). Imajući u vidu takvu komparativnu prednost u odnosu na druge europske države, vodit će se računa da se planiranim zakonskim intervencijama ne naruši postojeća razina zaštite prava radnika te da iste, radi sprječavanja neprijavljenoga rada, ne dovedu do još veće segmentacije na tržištu rada.

Novi zakon o suzbijanju neprijavljenog rada prvenstveno će definirati neprijavljeni rad u svim njegovim pojavnim oblicima, pojačati inspekcijski nadzor i propisati odgovarajuće prekršajne odredbe, urediti postupanje tijela uključenih u borbu protiv neprijavljenog rada te postupak prelaska radnika iz nezakonitih u zakonite okvire uz podmirenje svih obveza gospodarskih subjekata. Potonje je ujedno i najvažnija izmjena vezana uz nove mehanizme borbe protiv neprijavljenog rada. Naime, predvidjelo bi se da, nakon što je nadležni inspektor zatekao neprijavljenog radnika, naloži poslodavcu da u roku od 3 dana uspostavi prijavu radnika počevši od utvrđenog dana početka rada, ili tri mjeseca retroaktivno od dana provedenog nadzora te plati kaznu u propisanom iznosu po zatečenom neprijavljenom radniku. Dodatno, propisat će se obveza isplate plaće radniku te svih javnopravnih davanja. Ujedno je potrebno naglasiti kako Vlada u svakom trenutku ima na umu da je u radnom odnosu radnik slabija strana takvog ugovornog odnosa (načelo in favorem laboratoris), pa je poslodavac taj koji mora voditi računa o pravilnoj prijavi rada javnopravnim tijelima. S druge strane, postojeća mogućnost sankcioniranja radnika koji rade neprijavljeno, a istovremeno primaju neke vidove socijalnih transfera od države, već se provodi putem više propisa kao mogućnost obvezno-pravne odgovornosti za naknadu štete, što se drži dostatnim u smislu propisivanja odgovornosti radnika za neprijavljeni rad. Kao optimalan iskorak na ovom području ocjenjuje se mogućnost propisivanja upravne mjere u okviru budućeg Zakona o suzbijanju neprijavljenog rada, tako da se radniku koji je zatečen da radi neprijavljeno izrekne mjera obveznoga pohađanja edukacije o štetnostima neprijavljenog rada. Ovo stoga što smatramo da je osvještavanje radnika u navedenom području važno prvenstveno za radnike same, a kroz takve edukacije, koje bi mogao provoditi HZZ, postigao bi se i poseban cilj na općoj razini društva i države. Društvo time pokazuje da cijeni vrijednosti koje proizlaze iz zakona i drugih propisa, a s aspekta države dolazi do pozitivnog utjecaja na prihodovnu stranu Državnog proračuna, a što je posebice značajno u kontekstu uplaćenih doprinosa za mirovinsko osiguranje, jer se time utječe na veću adekvatnost mirovina.

Jedan od najvažnijih ciljeva Nacionalnog programa za suzbijanje neprijavljenoga rada u Hrvatskoj za 2021.-2024. je koordiniranje svih nacionalnih inspekcija u cilju zajedničke borbe protiv neprijavljenog rada u Hrvatskoj. Nakon što se osnuje novo koordinacijsko tijelo, uspostavit će se i tješnja suradnja s Europskim nadzornim tijelom za rad (ELA) s kojim komunikaciju vezano uz inspekcije nadležne za nadzor radnih odnosa sada vrši Državni inspektorat. S obzirom na to da će Državni inspektorat u značajnoj mjeri biti uključen u provedbu ovog programa, to se tijekom provedbe istog očekuje i uspostava koordinacije i učinkovite suradnje s Europskim nadzornim tijelom za rad (ELA).

3) Minimalna plaća već dugo je u fokusu europskih politika, a osiguranje pravedne minimalne plaće za sve radnike u EU jedan je od prioriteta EK. Razina minimalne plaće izravno utječe na rasprostranjenost siromaštva među zaposlenima (tzv. *In-work poverty*). Hrvatska aktivno sudjeluje u postupku usuglašavanja sadržaja nove Direktive i u tom smislu će prema potrebi proširiti opseg kriterija koji se uzimaju u obzir prilikom određivanja visine minimalne plaće. Trenutno je u Hrvatskoj minimalna plaća uređena Zakonom o minimalnoj plaći te se kriteriji za određivanje iste gotovo u cijelosti podudaraju s predloženim kriterijima iz prijedloga nove Direktive. Štoviše, isti su i širi pa se tako prilikom određivanja visine minimalne plaće za narednu kalendarsku godinu uzimaju u obzir inflacija, kretanje plaća, kretanje nezaposlenosti i zaposlenosti, demografska kretanja te ukupno stanje gospodarstva, a posebna se pažnja posvećuje djelatnostima s niskim plaćama i ugroženim skupinama zaposlenih. Međutim, određena nedostatnost uočena je jedino uslijed nepostojanja praćenja produktivnosti rada, pa je namjera i navedeni kriterij uključiti u buduće praćenje ovog područja koje u sebi integrira potrebu za „držanjem koraka“ s aktualnim gospodarskim kretanjima i makroekonomskim okolnostima, te istovremeno služi kreiranju politika koje imaju naglašenu socijalno zaštitnu dimenziju.

U Hrvatskoj minimalna se plaća redovito i pravodobno ažurira, a osnovano je savjetodavno tijelo ministra koje prati i analizira kretanje minimalne plaće (Stručno povjerenstvo za praćenje i analizu kretanja minimalne plaće). Osim toga osigurano je aktivno sudjelovanje socijalnih partnera pri odlučivanju o visini minimalne plaće, i to i kroz redovno sudjelovanje njihovih stručnjaka u spomenutom savjetodavnom tijelu i kroz proces redovitih godišnjih konzultacija koje se u pravilu održavaju u rujnu i listopadu radi zajednički kreiranog prijedloga visine minimalne plaće za narednu kalendarsku godinu. U razdoblju od 2016. do 2020. došlo je do značajnog iskoraka u godišnjem utvrđivanju iznosa minimalne plaće te isti sada predstavlja 46% prosječne plaće, a namjera je u narednom razdoblju ovaj udio povećati na 50% odnosno na 60% medijalne plaće.

Pored svega navedenog, u praksi su se pokazali određeni nedostaci koje je potrebno dodatno urediti. Tako postoji niz dodataka na plaću koje radnik može ostvariti na temelju kolektivnih ugovora i drugih izvora prava, a koji se ne izuzimaju iz sada propisanog iznosa minimalne plaće. Također su neujednačene prakse poslodavaca vezano za visinu povećanja plaće uslijed prekovremenog rada, noćnog rada i rada nedjeljom, blagdanom ili nekim drugim neradnim danom. Opisanim nejednakim praksama pridonosi i činjenica relativno male pokrivenosti hrvatskih radnika kolektivnim ugovorima što ukazuje na potrebu jačanja socijalnog dijaloga i kolektivnog pregovaranja. Izmjenom postojećeg Zakona o minimalnoj plaći veći opseg ovih dodataka na plaću izuzimat će se iz iznosa minimalne plaće te će se propisati minimalna uvećanja za prekovremeni rad, noćni rad i rad nedjeljom, blagdanom ili nekim drugim neradnim danom. Osim navedenog, zabranit će se mogućnost odricanja od minimalne plaće te tako spriječiti

moguće zlouporabe od strane poslodavaca, osnažiti kontrole inspekcijskih tijela te redefinirati kazne za počinitelje prekršaja vezanih uz neisplatu minimalne plaće.

Hrvatska je jedna od nekolicine članica EU koje imaju posebno savjetodavno tijelo nadležno za praćenje kretanja u području minimalne plaće, provođenje analiza utvrđenog stanja i davanja stručnih preporuka resornom ministru (Stručno povjerenstvo za praćenje i analizu kretanja minimalne plaće). Namjera je dodatno osnažiti ulogu navedenog tijela, i to u pravcu uspostave novih analiza mogućeg utjecaja rasta minimalne plaće u Hrvatskoj na gospodarstvo, zapošljavanje, životni standard i druge segmente života i rada, te u skladu s navedenim preporučiti smjernice za daljnji razvoj navedenog instituta. Time će se utjecati na osiguravanje primjerenih plaća, a ne tek minimalnih plaća, posebno ugroženim i ranjivim skupinama radnika, a znatan utjecaj bit će vidljiv i u mirovinskom sustavu jer će veće plaće rezultirati i povećanjem adekvatnosti mirovina.

Provedba

Provest će se konzultacije stručnog nositelja pripreme propisa (nadležnog ministarstva) ponajprije sa socijalnim partnerima te dodatno i sa svim relevantnim dionicima tržišta rada. Osnivanje radnih skupina za izmjene Zakona o radu, kao i za donošenje novog Zakona o suzbijanju neprijavljenoga rada, predviđa se tijekom 2021. godine. U postupku donošenja izmjena/dopuna Zakona o minimalnoj plaći, već je osnovana radna skupina koja priprema nacrt prijedloga propisa.

Nastavno će se, u okviru redovnog zakonodavnog procesa, provesti i savjetovanje s javnošću kroz platformu e-Savjetovanja. Nakon provedenih konzultacija i savjetovanja uzet će se u obzir iskazane primjedbe te donijeti novi zakon radi suzbijanja neprijavljenoga rada te odgovarajuće izmjene i dopune važećih zakona (Zakon o radu, Zakon o minimalnoj plaći).

Nositelj provedbe	MRMSOSP
Ciljna skupina	Zaposleni i formalno nezaposlene osobe, poslodavci
Procijenjeni trošak	/
Razdoblje provedbe	1/2021.-12/2024.

(b) Investicije

C4.1. R3-I1 Provedba sustava vaučera za obrazovanje zaposlenih i nezaposlenih osoba

Izazov

Neravnoteža između potrebnih i dostupnih vještina, a posebno u kontekstu zelenih poslova i digitalizacije, mogla bi dovesti do povećanja strukturne dugotrajne nezaposlenosti, jer mladima mogu nedostajati odgovarajuće vještine, dok stariji radnici postupno napuštaju tržište rada, stvarajući manjak radne snage. Prekvalifikacija i usavršavanje današnjih radnika kritični su izazov koji je potrebno adresirati kako bi se njihove vještine uskladile s potrebama tržišta rada, a poslodavcima osigurala kvalitetna radna snaga.

Cilj

Cilj ulaganja je omogućiti veće sudjelovanje nezaposlenih i zaposlenih osoba u cjeloživotnom obrazovanju s naglaskom na stjecanju vještina povezanih sa zelenom i digitalnom tranzicijom.

Opis

Postupak korištenja vaučera će se sastojati od izrade korisničkog računa u sklopu aplikacije na stranicama HZZ-a. U njoj će postojati mogućnost podnošenja zahtjeva za odobrenjem financiranja programa za stjecanje vještina. Programi koji će biti prihvatljivi za financiranje putem vaučera odnose se na programe osposobljavanja i usavršavanja za stjecanje vještina potrebnih na tržištu rada kao preduvjet za tranziciju na zeleno i digitalno gospodarstvo uz preduvjet da su programi izrađeni isključivo sukladno Zakonu o HKO-u te certificirani prema Zakonu o obrazovanju odraslih (u postupku donošenja). Popunjeni zahtjev odobrava HZZ kroz plaćanje pružatelju usluge stjecanja vještina po ponudi uloženoj u aplikaciju. Po plaćanju u aplikaciji se ulaže potvrda HZZ-a koju on dostavlja pružatelju usluge ili se korisnika prije plaćanja stjecanja vještine poziva na dodatno savjetovanje. Po završetku programa ispravu o uspješnom sudjelovanju ulaže se u aplikaciju. Kroz aplikaciju će se omogućiti trosmjerna komunikacija te će biti omogućena povratna informacija od strane korisnika, poslodavca i pružatelja programa stjecanja vještina. Naime, poslodavcu i pružatelju usluge stjecanja vještina će se kroz aplikaciju poslati unificirani upitnik koji će biti obavezni ispuniti, a njihov odgovor automatski će se uložiti u korisnički račun.

U sklopu programa postojat će nekoliko mehanizama osiguranja te će osim odobrenja savjetnika (provjera prihvatljivosti vještine i programa) i definirane gornje granice financiranja pojedinog vaučera (prihvatljivi troškovi) ujedno postojati rok do kojeg se vaučer mora iskoristiti. Uspješnost provedbe vaučera vrednovat će se praćenjem zaposlenosti, zadovoljstvom polaznika, procjenom efikasnosti programa od strane poslodavca i drugim definiranim kriterijima sukladno novom Zakonu o obrazovanju odraslih (u postupku donošenja).

U cilju boljeg usklađivanja s potrebama tržišta rada i utvrđivanja učinkovitosti mjere provest će se vanjska evaluacija, a koja će biti podloga za daljnje unapređenje sustava vaučera.

Provedba

Provedba sustava vaučera planira je u trogodišnjem razdoblju, 2022.-2026. Vaučeri će se dodjeljivati korisnicima kroz aplikaciju, uz kontrolu i praćenje savjetnika iz HZZ-a.

Do Q2/2024. provedena neovisna vanjska evaluacija sustava vaučera i njezini se nalazi koriste za izradu mogućih poboljšanja sustava dodjele vaučera.

Metodologija za izračun troškova se temelji na izračunu jediničnog troška intervencije na temelju stvarno utrošenih sredstava mjera aktivne politike zapošljavanja za obrazovanje koje je HZZ provodio u prethodnom razdoblju. Jedinični trošak za pojedino obrazovanje iznosi prosječno 10 tisuća kuna po osobi te se stoga mjerom planira obuhvatiti 30 tisuća osoba, od čega minimalno 12 tisuća dugotrajno nezaposlenih, neaktivnih ili mladih osoba u NEET statusu.

Mjera ne predstavlja državnu potporu jer se ekonomska prednost prenosi na krajnje korisnike (korisnike vaučera). Korisnici vaučera odabrat će pružatelje programa stjecanja vještina koji su dostupni na tržištu.

Za dio mjere podrške razvoju zelenih vještina: Ova mjera je praćena u cilju ostvarivanja ciljeva s koeficijentom od 100% i kao takva smatra se usuglašena s DNSH za relevantni cilj.

Za dio mjere podrške razvoju digitalnih vještina: Ova mjera nema ili ima zanemariv predvidiv učinak na okolišni cilj povezan sa direktnim i primarnim indirektnim utjecajima mjere tijekom njezinog životnog ciklusa, s obzirom na njenu prirodu, te se kao takva smatra usklađenom s DNSH za relevantni cilj.

Mjerom će se dodijeliti sljedeći iznosi za obrazovanje u zelenim i digitalnim poslovima:

Aktivnost reforme	Iznos
Stjecanje zelenih vještina	210.000.000 kn (70%)
Stjecanje digitalnih vještina	90.000.000 kn (30%)

Nositelj provedbe	MRMSOSP
Ciljna skupina	Nezaposlene i zaposlene osobe
Procijenjeni trošak	300.000.000 kn
Razdoblje provedbe	4/2022.-6/2026.

C4.2. Unaprjeđenje mirovinskog sustava kroz povećanje adekvatnosti mirovina

Veza s Europskim semestrom i/ili strateškim dokumentima i kontekst reforme

Jedan od glavnih ciljeva u Programu Vlade je održivost mirovinskog sustava u sklopu kojega je predviđen nastavak mirovinske reforme povećanjem adekvatnosti mirovina. U tom smislu nužno je prije svega poticati duži ostanak u svijetu rada, odnosno i kroz izmjene radnog zakonodavstva omogućiti rad nakon navršene 65. godine života. Također, potrebno je osigurati veću participaciju osoba starije životne dobi na tržištu rada, što će se omogućiti povećanjem kruga umirovljenika koji mogu raditi uz istodobnu isplatu mirovine. Poseban naglasak stavljen je na korisnike obiteljskih mirovina za koje je predviđeno omogućavanje pravednijeg načina izračuna mirovine. Isto tako, planirano je dodatno povećanje najnižih mirovina radi povećanja donje razine prava iz mirovinskog osiguranja sukladno gospodarskim mogućnostima. Uz unapređenje I. mirovinskog stupa nužno je dalje jačati II. mirovinski stup kroz omogućavanje ulaganja u infrastrukturne projekte, a kako bi se mladima u budućnosti osiguralo višu razinu mirovina.

U NRS-u posebno je naglašen najveći izazov u osiguravanju održivosti i primjerenosti mirovinskog sustava, a to je trajno podizanje omjera broja zaposlenih koji uplaćuju mirovinske doprinose i broja umirovljenika. Stoga je nužno za savladavanje ovog izazova dodatno jačati potencijale za rast gospodarstva i povećanje zaposlenosti. Važan čimbenik u osiguranju primjerenosti mirovina budućih umirovljenika je svakako osobna odgovornost i motiviranost građana za mirovinsku štednju. Stoga je uz nastavak ulaganja u II. mirovinski stup, potrebno poboljšati pristup programima za povećanje financijske pismenosti građana.

Važno je istaknuti kako osiguranje održivosti i primjerenosti mirovinskog sustava slijedi načela Europskog stupa socijalnih prava koje se odnose na „Dohodak u starosti i starosnu mirovinu“ te „Socijalne zaštite“.

Obuhvat reforme i investicija, razina pripremljenosti i vrijeme potrebno za provedbu

(a) Reformske mjere

C4.2. R1 Povećanje adekvatnosti mirovina kroz nastavak mirovinske reforme

Izazov

Starenje stanovništva i nepovoljni demografski trendovi predstavljaju značajan izazov za održivost mirovinskoga sustava. Projekcije stanovništva pokazuju tendenciju pada stanovništva s 4,08 milijuna u 2020. na 3,39 milijuna do 2050. uz povećanje udjela stanovništva starijeg od 65 godina s 21,1% na 30,2%. Omjer populacije starije od 65 godina u odnosu na populaciju dobi 15-64 će se dodatno pogoršati, s 32,6% u 2020. na 52,5% u 2050. godini. Projekcije za Hrvatsku su blago iznad projekcija za prosjek EU.

Sustav dodatno opterećuju relativno kratak mirovinski staž, nepovoljan omjer osiguranika i umirovljenika te indeksacija mirovina.

Prema projekcijama EK očekuje se postupno smanjenje udjela rashoda za mirovine u BDP-u sa 10,2% BDP-a u 2019. na 9,5% BDP-a u 2070., što upućuje na dugoročnu održivost mirovinskog sustava. Također, sukladno projekcijama Eurostata očekuje se nastavak trenda povećanja stope participacije i stope zaposlenosti stanovništva u svim dobnim skupinama, a naročito među

osobama starije životne dobi (55+ i 65+) što će pozitivno utjecati na fiskalnu održivost mirovinskog sustava i veću razinu mirovina za buduće generacije.

Izazov prilikom planiranja reformskih mjera u mirovinskom sustavu predstavljaju ograničene fiskalne mogućnosti državnog proračuna i činjenica da svaka mjera usmjerena prema povećanju adekvatnosti mirovina uzrokuje značajne troškove za državni proračun, s obzirom na visok udio rashoda za mirovine u ukupnim rashodima Državnog proračuna Republike Hrvatske (oko 28% za 2020.).

Planirana reforma radnog zakonodavstva imat će pozitivan utjecaj i na mirovinski sustav, odnosno značajno će pridonijeti povećanju adekvatnosti mirovina. Revidiranje zakonske odredbe o prestanku radnog odnosa na temelju Zakona o radu zbog navršene životne dobi (65 godina života i 15 godina mirovinskog staža, ako se poslodavac i radnik ne dogovore drugačije) omogućilo bi, ne samo dulji ostanak u svijetu rada i veći mirovinski staž, već bi se time ostvarilo i povećanje mirovine za svaki mjesec kasnijeg umirovljenja, odnosno tzv. bonifikacija od 0,34%, odnosno 4,08% po godini do najviše 20,4% za pet godina. Pri tome svakako treba voditi računa da se omogućavanjem duljeg rada radnicima koji ispunjavaju propisani uvjet za ostvarivanje prava na starosnu mirovinu, ne stvori dodatno neopravdano opterećenje za poslodavce. Isto tako, aktivnosti u području borbe protiv neprijavljenog rada povećat će uplatu doprinosa za mirovinsko osiguranje te posljedično osigurati veće mirovine. Osnaživanje uloge posebnog savjetodavnog tijela nadležnog za praćenje kretanja u području minimalne plaće značajno će utjecati na osiguravanje primjerenih plaća, a ne samo minimalnih plaća, što će se pozitivno odraziti i u mirovinskom sustavu, jer će veće plaće uz duži staž rezultirati povećanjem adekvatnosti mirovina.

Usprkos reformi iz 2019. u okviru koje je cjelovito unaprijeđen mirovinski sustav te je ostvaren napredak u poboljšanju razine adekvatnosti mirovina i dalje je posebno značajan broj umirovljenika s niskim mirovinama u kategoriji korisnika obiteljskih mirovina, a ukupnoj strukturi korisnika vezan je isključivo uz kratko razdoblje navršenog mirovinskog staža. Razvidan je pozitivan trend povećanja mirovinskog staža za nove korisnike mirovina, ostvarene u 2020., koji za ukupno 50.008 korisnika iznosi 32 godine i 11 mjeseci što je značajno veći od prosječnog mirovinskog staža svih korisnika mirovina, koji je u mjesecu prosincu 2020. iznosio 30 godina i 6 mjeseci. Prosječna mirovina u prosincu 2020. iznosila je 2.878,72 kuna, a njezin udio u prosječnoj neto plaći 41,95% dok je prosječna obiteljska mirovina iznosila svega 2.330,71 kuna, a udio u prosječnoj neto plaći 33,96%. Dodatno, adekvatnosti mirovina je pridonijelo omogućavanje rada uz istovremeno primanje mirovine te uvođenje dodanog staža za žene, čije su mirovine povećane prosječno oko 2% za svako rođeno/ posvojeno dijete, što je rezultiralo i smanjenjem jaza u visini mirovina između muškaraca i žena. Nadalje, u sustavu generacijske solidarnosti (I. mirovinski stup) predviđeno je dugoročno smanjivanje udjela mirovine u plaći, između ostalog i kao posljedica povećanja broja korisnika mirovine iz I. i II. mirovinskog stupa. Međutim, s obzirom na to da će korisnici mirovine iz oba stupa primati mirovinu i iz II. mirovinskog stupa, njihova ukupna mirovinska primanja bit će nešto veća, a dovest će i do postupnog smanjenja transfera iz državnog proračuna za pokrivanje deficita mirovinskog sustava. Stoga je nužno u I. mirovinskom stupu dodatno intervenirati u cilju zaštite ranjivih kategorija umirovljenika koje će primati mirovinu samo iz I. mirovinskog stupa, a značajan broj takvih umirovljenika je u kategoriji korisnika obiteljske mirovine, kao i korisnika starosnih, prijevremenih i invalidskih mirovina kojima se u slučaju smrti bračnog/izvanbračnog partnera značajno smanjuju prihodi.

Trenutno je u Hrvatskoj više od 268.000 korisnika najniže mirovine, s prosječnom mjesečnom mirovinom od 1.882,65 kuna. Visina najniže starosne mirovine za 40 godina mirovinskog staža od 1. srpnja 2020. iznosi 2.776,80 kuna, dok za 15 godina mirovinskog staža iznosi 1.041,30 kuna mjesečno. Korisnici najniže mirovine već sada u prosjeku primaju mirovinu koja je 56% veća od njihove mirovine koja bi im pripadala na temelju uplaćenih doprinosa. Posebno ističemo da je od 1. srpnja 2019. najniža mirovina, uz redovno usklađivanje koje se provodi dva puta godišnje, dodatno povećana za 3,13% u cilju povećanja adekvatnosti mirovina.

Isto tako, stopa rizika od siromaštva starijih osoba u Hrvatskoj je znatno viša od prosjeka EU. U 2019. za osobe sa 65 i više godina iznosila je 30,1%, dok je EU prosjek 16,5%, a za osobe sa 75 i više godina iznosila je 34,9%, dok je prosjek u EU 18%.

U starijoj populaciji naročito su ugrožene žene čiji je rizik od siromaštva znatno viši, te je za žene sa 65 i više godina iznosio 33,6%, dok je za žene sa 75 i više godina iznosio 40%. S obzirom na to da je među ovom populacijom najveći broj udovica kojima je mirovina jedini izvor prihoda, nužno je dodatno intervenirati u mirovinski sustav u cilju zaštite ove kategorije umirovljenika, a da se pri tome značajno ne naruši održivost mirovinskog sustava. U tom smislu potrebno je kontinuirano pratiti stanje mirovinskog sustava te provesti sveobuhvatnu raspravu sa socijalnim partnerima u cilju daljnjeg povećanja adekvatnosti mirovine i održivosti mirovinskog sustava.

U sustavu kapitalizirane štednje podaci pokazuju da II. mirovinski stup ostvaruje solidne rezultate te će imati značajnu ulogu za buduće umirovljenike, odnosno one koji će odlaziti u mirovinu idućih deset do petnaest godina.

Prije provođenja mirovinske reforme 2018., praksa ulaganja mirovinskih fondova na domaćem tržištu pokazala je određene nedostatke, poput ograničenih preduvjeta za ulaganja u infrastrukturne projekte, strožih ograničenja ulaganja imovine fondova kategorije A i B te ograničenja izloženosti od maksimalno 2% NAV-a, što nije bilo dovoljno za realizaciju značajnijih projekata.

Izmjenom Zakona o obveznim mirovinskim fondovima od 1. siječnja 2019. unaprijedile su se mogućnosti ulaganja obveznih mirovinskih fondova u različite vrste imovine, pri čemu se ističe stjecanje vrijednosnih papira koji služe za financiranje infrastrukturnih projekata na području Republike Hrvatske te stjecanje vrijednosnih papira koji se nude putem uređenih sustava za prikupljanje kapitala. Upravo zbog navedenih proširenja mogućnosti ulaganja, povećana je mogućnost izloženosti 3% NAV-a mirovinskog fonda za strateška ulaganja u projekte, odnosno izdavatelje u kojima mirovinski fond može imati prevladavajući udio te su ublažena ograničenja ulaganja imovine fondova kategorije A i B. Također, izmjenom Zakona o obveznim mirovinskim fondovima od 20. svibnja 2020. proširen je spektar dozvoljenih ulaganja mirovinskih fondova i na depozite kod Hrvatske narodne banke i Europske središnje banke te je mirovinskim fondovima omogućeno pozajmljivanje novčanih sredstava od trećih osoba u ukupnom iznosu do 5% neto vrijednosti imovine fonda, uz određena ograničenja. Navedene izmjene donesene su u svrhu pravovremenog postupanja Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga u slučaju nastupa posebnih okolnosti, poput epidemije COVID-19. U odnosu na investicijski potencijal mirovinskih fondova, većinski dio njihove imovine, oko 70% čine obveznice, za koje je zakonski limit najmanje 50%. Navedeno znači da mirovinski fondovi imaju na raspolaganju 10% do 20% portfelja uloženog u obveznice koje bi se potencijalno moglo alocirati na druge, unosnije klase imovine. Dosad mirovinski fondovi nisu značajno ulagali u druge vrste imovine izuzev obveznica, a za ulaganja u infrastrukturne projekte nemaju ostvarene sve preduvjete. Alokacijom navedenog

dijela portfelja mirovinski fondovi potencijalno bi ostvarili veće prinose, što bi rezultiralo adekvatnijom mirovinom iz II. stupa.

Cilj

Redefiniranjem modela obiteljske mirovine povećat će se razina socijalne sigurnosti ove osjetljive kategorije umirovljenika u slučajevima značajnijeg gubitka prihoda nakon smrti bračnog/izvanbračnog druga. Izmjenom pravnog okvira, omogućit će se korištenje dijela mirovine preminulog bračnog/izvanbračnog druga uz osobnu mirovinu i povećanje obiteljske mirovine. Ovime bi se obuhvatilo oko 300.000 korisnika obiteljske mirovine kojima će se na odgovarajući način povećati ukupno mirovinsko primanje. Uvođenjem novog modela obiteljske mirovine može se očekivati povećanje prosječnog iznosa obiteljske mirovine za korisnike obuhvaćene izmjenama zakonskih propisa od 10% do 15% (oko 320 kuna u početnoj godini), čime bi se udio obiteljske mirovine u neto plaći povećao s oko 35% na približno 40%, što predstavlja povećanje od oko 5 postotnih poena. Također, korisnicima starosne, prijevremene starosne i invalidske mirovine u slučajevima smrti bračnog/izvanbračnog druga, s nižim mirovinskim primanjima, sukladno gospodarskim mogućnostima povećat će se ukupno mirovinsko primanje omogućavanjem istovremenog korištenja dijela obiteljske mirovine, što će dodatno doprinijeti smanjenju rizika od siromaštva.

Ovisno o fiskalnim kapacitetima državnog proračuna, predviđa se unapređenje instituta najniže mirovine koja bi se uz redovno godišnje povećanje od 1. siječnja i 1. srpnja dodatno povećala, čime bi se podigla donja razina prava iz mirovinskog osiguranja. U vezi s tim, planirano je izmjenom pravnog okvira postupno povećanje najniže mirovine za ukupno 3%, što bi obuhvatilo više od 300.000 korisnika najniže mirovine.

U 2Q/2022. predviđa se osnivanje Radne skupine za analizu stanja mirovinskog sustava u svrhu otvaranja sveobuhvatne rasprave sa socijalnim partnerima, umirovljeničkim udrugama, akademskom zajednicom i zainteresiranim dionicima.

Povećala bi se adekvatnost mirovine iz II. mirovinskog stupa, što je moguće ostvariti jedino povećanjem prinosa ulaganja obveznih mirovinskih fondova. Prema EK pretpostavkama korištenim prilikom izrade Izvješća o starenju stanovništva za 2021. (*Ageing Report*), u budućem razdoblju očekuje se nastavak trenda niskih kamatnih stopa, što bi moglo rezultirati niskim stopama prinosa mirovinskih fondova u slučaju pretežitog ulaganja u državne obveznice. Kako bi se ovaj rizik umanjio, planirano je snažnije uključivanje mirovinskih fondova u infrastrukturne projekte te veća ulaganja u poduzeća u vlasništvu Hrvatske čime bi se stvorio potencijal za ostvarivanje viših stopa prinosa za članove fonda, a time i većih mirovina za buduće generacije umirovljenika. Preduvjet za navedena ulaganja je provođenje analize investicijske isplativosti ulaganja obveznih mirovinskih fondova, na temelju kojih Vlada donosi Zaključak o prihvaćanju Izvješća o provedenim analizama isplativosti ulaganja obveznih mirovinskih fondova u poduzeća u državnom vlasništvu.

Opis

Omogućavanje pravednijeg načina izračuna obiteljske mirovine dio je programske politike Vlade. U tu svrhu potrebno je izmjenama Zakona o mirovinskom osiguranju redefinirati važeći model obiteljske mirovine. U veljači 2021. s radom je započela Radna skupina za preispitivanje modela obiteljske mirovine. Radna skupina će na temelju sveobuhvatne analize sustava obiteljskih

mirovina u Hrvatskoj i EU razmotriti potencijalne modele te će se pristupiti izmjenama zakonskog okvira, a sukladno raspoloživim financijskim mogućnostima.

Promjene bi se odnosile na izračun visine obiteljske mirovine promjenom mirovinskog faktora, čime bi se obiteljska mirovina za jednog korisnika povećala od 10% do 15% i omogućavanje korištenja dijela obiteljske mirovine uz osobnu mirovinu (starosnu/invalidsku) uz eventualno preispitivanje uvjeta, u prvom redu starosne dobi bračnog/izvanbračnog druga i njihovo postupno podizanje. Omogućavanje istovremenog korištenja osobne (starosne/prijevremene starosne/invalidske mirovine) i obiteljske mirovine u određenom postotku na način da se zbrojene mirovine ograniče do određenog iznosa/limita, isključivo je usmjereno na korisnike s nižim mirovinskim primanjima. Također, korisnicima obiteljske mirovine povećala bi se i razina adekvatnosti najniže mirovine koja osim navršenog mirovinskog staža ovisi i o mirovinskom faktoru.

Uz reformu obiteljskih mirovina koja će osigurati povećanje adekvatnosti mirovina ove kategorije korisnika, sukladno gospodarskim mogućnostima, planira se povećati i najniže mirovine za korisnike najniže mirovine koji se nalaze u povećanom riziku od siromaštva s obzirom na niska mirovinska primanja.

Također, u 2Q/2022. osnovat će se Radna skupina za analizu stanja mirovinskog sustava koja će analizirati stanje mirovinskog sustava i razmotriti mogućnosti daljnjeg unapređenja, o čemu će donijeti zaključak na temelju kojega će se pristupiti daljnjim izmjenama zakonskog okvira u svrhu povećanja adekvatnosti mirovina i održivosti mirovinskog sustava.

Dodatni poticaj tržištu kapitala od strane države bi trebao doći iz segmenta upravljanja državnom imovinom. S obzirom na velik broj udjela, odnosno trgovačkih društava u državnom vlasništvu i pokretanja procesa aktivnijeg upravljanja tim društvima, potrebno je napraviti složene analize ulagačkog potencijala za mirovinska društva. Obvezni mirovinski fondovi mogu ulagati već sada u infrastrukturne projekte na području Hrvatske. Preduvjet za takva ulaganja je da Vlada mora odrediti projekt kao infrastrukturni, što dosad nije bio slučaj.

Nakon što Vlada zaključkom prihvati Izvješće o provedenim analizama isplativosti ulaganja obveznih mirovinskih fondova u poduzeća u državnom vlasništvu, isto će poslužiti kao podloga za odluku Vlade za određivanje projekta infrastrukturnim i klasifikaciju izdavatelja takvih vrijednosnih papira kao namjenskih izdavatelja. Time bi se osigurao zakonski preduvjet za ulaganje mirovinskih fondova u infrastrukturne projekte. Ako se pojedina ulaganja na temelju provedenih analiza pokažu isplativim u vidu povećanja prinosa kroz dulje razdoblje, porastao bi interes mirovinskih društava za takvim ulaganjima. Potencijalnim povećanjem ulaganja mirovinskih fondova, koji imaju imovinu veću od 119 milijardi kuna, u dionice smanjila bi se ulaganja u državne obveznice, čime se očekuje da će se generirati kvalitetnije korporativno upravljanje, disperzija rizika i povećanje efikasnosti trgovačkih društava u djelomičnom ili većinskom državnom vlasništvu. Analiza bi trebala ukazati na eventualnu potrebu izmjena zakonodavnog okvira s ciljem stvaranja uvjeta za rast prinosa iz II. mirovinskog stupa.

Sukladno Programu Vlade i dalje jačamo kapitalizirani mirovinski sustav te smo u sklopu Nacionalne razvojne strategije 2020.-2030., predvidjeli razmatranje pitanje povećanja stope doprinosa za II. mirovinski stup u narednom razdoblju, ovisno o fiskalnim kapacitetima, nakon što tržište kapitala ojača i stanje u državnom proračunu postane povoljnije. Također ćemo se usredotočiti na stvaranje potencijalnih novih mogućnosti za ulaganja mirovinskih fondova u svrhu daljnjeg povećanja prinosa.

Provedba

Redefiniranje modela obiteljske mirovine planirano je izmjenama Zakona o mirovinskom osiguranju. U studenom 2020. osnovana je Radna skupina za preispitivanje modela obiteljske mirovine, sastavljena od predstavnika državnih tijela, socijalnih partnera, predstavnika umirovljenika te akademske zajednice. U prosincu 2021. planirano je utvrđivanje kriterija i parametara novog modela obiteljske mirovine na temelju prethodno izrađene sveobuhvatne analize obiteljske mirovine i modela obiteljskih mirovina država EU te financijskih procjena potencijalnih modela. Nakon odabira najpovoljnijeg rješenja provest će se savjetovanje sa zainteresiranom javnošću i uputiti prijedlog u zakonodavnu proceduru.

U skladu s gospodarskim mogućnostima planira se povećanje najniže mirovine kroz izmjene Zakona o mirovinskom osiguranju u 2023. na način da će se postupno povećati iznos najnižih mirovina za 1,5% od 1. siječnja 2023., te 1,5% od 1. siječnja 2025., odnosno ukupno 3% za što je potrebno osigurati dodatna sredstva u državnom proračunu. Istom izmjenom zakonodavnog okvira obuhvatit će se redefiniranje modela obiteljske mirovine, kao i povećanje najniže mirovine.

U 2Q/2022. planira se osnivanje Radne skupine za analizu stanja mirovinskog sustava. Radna skupina će razmotriti učinke provedenih mjera u mirovinskoj reformi od 1. siječnja 2019. te njihov utjecaj na stanje cjelokupnog mirovinskog sustava, a potom raspraviti daljnje mogućnosti za povećanje adekvatnosti mirovina svim umirovljenicima sukladno gospodarskim mogućnostima. U 2Q/2023. Radna skupina završit će svoj rad izradom zaključka o provedenoj analizi mirovinskog sustava na temelju kojeg će se predložiti izmjene zakonskog okvira, o kojima će se provesti javna rasprava sa zainteresiranom javnošću. Donošenje izmjena Zakona o mirovinskom osiguranju planira se u 4Q/2025.

U svrhu većeg uključivanja mirovinskih fondova u ulaganje u investicijske projekte nužno je angažiranje neovisnih stručnjaka za izradu stručnih studija isplativosti ulaganja u tvrtke u vlasništvu Hrvatske u kojima je pokrenuta ili planirana privatizacija. Izrada stručne studije predstavlja znatan trošak mjere: Povećanje adekvatnosti mirovina kroz nastavak mirovinske reforme. Konzultanti koji će izraditi stručne studije angažirat će se nakon provođenja postupka javne nabave na međunarodnom tržištu. Stručne studije će između ostalog obuhvaćati analizu postojećeg stanja trgovačkog društva (financijskog segmenta i poslovnih procesa), potom ocjenu razvojnih mogućnosti, analizu tržišta, strukturu ljudskih resursa, ekonomsko-financijsku analizu te dinamiku realizacije ulaganja. Nakon provedenih analiza izradit će se Izvješće o provedenim analizama koje Vlada zaključkom prihvaća te utvrditi je li potrebna izmjena zakonodavnog okvira u vidu kapitalizirane štednje, a sve u cilju povećanja adekvatnosti mirovina iz II. stupa. Odluku o pokretanju zakonskih izmjena donijet će MRMSOSP.

Predložene mjere provest će se u skladu s pravilima javne nabave i načelom dobrog financijskog upravljanja, a pritom osiguravajući da ukupni trošak bude u skladu s tržišnom cijenom za ugovorene usluge (Cost-Benefit Analysis). U okviru ove reforme nema elemenata državne potpore.

Ova mjera nema ili ima zanemariv predvidiv učinak na okolišni cilj povezan sa direktnim i primarnim indirektnim utjecajima mjere tijekom njezinog životnog ciklusa, s obzirom na njenu prirodu, te se kao takva smatra usklađenom s DNSH za relevantni cilj.

Nositelj provedbe	MRMSOSP
Ciljna skupina	Korisnici obiteljske mirovine, najniže mirovine i korisnici mirovine iz I. i II. mirovinskog stupa.
Procijenjeni trošak	22.660.000 kn
Razdoblje provedbe	12/2021.-1/2026.

C4.3. Unaprjeđenje sustava socijalne skrbi

Veza s Europskim semestrom i/ili strateškim dokumentima i kontekst reforme

CSR (2020) odnosi se na potrebu za konsolidacijom socijalnih naknada i poboljšanjem njihovog učinka na smanjenje siromaštva te bolje povezivanje i suradnju s mjerama i institucijama tržišta rada.

Program Vlade predvidio je jačanje uloga centara za socijalnu skrb i obiteljskih centara, poboljšanje sustava skrbi za starije pružanjem primjerene skrbi povećanjem kapaciteta smještaja, izgradnju učinkovitog sustava socijalne skrbi i borbu protiv siromaštva.

Prema NRS-u radi bolje zaštite prava korisnika i ujednačavanja postupanja provest će se organizacijske i strukturne promjene u centrima za socijalnu skrb, a radi podrške obitelji i roditeljstvu jačat će se uloga obiteljskih centara. Razvojem i dostupnošću socijalnih usluga na razini lokalne zajednice prevenirat će se institucionalizacija i socijalna isključenost. Jedan od strateških ciljeva je nastavak procesa transformacije domova socijalne skrbi i prevencije institucionalizacije uz poboljšanje kvalitete i uspostavljanje ravnomjernije mreže usluga. Važno je naglasiti da se proces deinstitucionalizacije nije odnosio na osobe starije životne dobi. Za tu posebno osjetljivu skupinu prioriteti su razvoj izvaninstitucionalnih usluga i osiguranje dovoljnog broja smještajnih kapaciteta, kada ne mogu samostalno brinuti o sebi niti uz podršku obitelji i zajednice, već im je zbog zdravstvenog stanja potrebna organizirana dugotrajna skrb. Kapaciteti smještaja za starije osobe u Hrvatskoj pokrivaju 3,68% populacije starijih osoba dok smještajni kapaciteti za starije osobe u EU pokrivaju 5%. populacije starijih osoba. Razvojem usluga podrške u zajednici cilj je prevenirati institucionalizaciju i smanjiti broj ulazaka korisnika u institucije, a uslugu smještaja osiguravati za korisnike kojima je neophodna intenzivna i dugotrajna skrb. Poboljšanje kvalitete života socijalno osjetljivih skupina usko je povezano sa zaštitom i unaprjeđenjem ljudskih prava što je sastavni dio svih nacionalnih, međunarodnih i EU dokumenata kao što su Konvencija o pravima djeteta, Konvencija o pravima osoba s invaliditetom, Konvencija Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, Europski stup socijalnih prava, Europska socijalna povelja, Strategija borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti u Hrvatskoj, Strategija socijalne skrbi za starije osobe, NRS i Program Vlade.

Mjere su posebno usklađene s načelima Europskog stupa socijalnih prava vezano uz suzbijanje socijalne isključenosti i diskriminaciju, promicanje socijalne pravde i zaštite, ravnopravnost žena i muškaraca, međugeneracijsku solidarnost te zaštitu prava djeteta. Mjere su sukladne: Načelu 3. Jednake mogućnosti, Načelom 4. Aktivna potpora zapošljavanju, Načelom 9. Ravnoteža između poslovnog i privatnog života, Načelom 11. Skrb o djeci i potpora djeci, Načelom 17. Uključenost osoba s invaliditetom, Načelom 18. Dugoročna skrb i Načelom 20. Pristup osnovnim uslugama.

Obuhvat reforme i investicija, razina pripremljenosti i vrijeme potrebno za provedbu

(a) Reformske mjere

C4.3. R1	Transparentnost i adekvatnost socijalnih naknada u sustavu socijalne zaštite

Izazov

Sustav socijalne skrbi temelji se na načelu supsidijarnosti, što podrazumijeva odgovornost pojedinca i obitelji za vlastitu socijalnu sigurnost, a uloga je države da u tome pomaže, s ciljem sprečavanja, ublažavanja i otklanjanja socijalne ugroženosti. Relativno često mijenjanje Zakona o

socijalnoj skrbi rezultat je nastojanja da se raspoloživim sredstvima zadovolje sve složenije i brojnije potrebe korisnika.

U sustavu socijalne skrbi ostvaruje se najveći broj naknada i usluga namijenjenih siromašnim i socijalno isključenim osobama te drugim osobama koje su u stanju socijalno-zaštitne potrebe.

Posljednjih godina provedeno je preispitivanje postojećeg sustava socijalnih naknada, s ciljem povećanja učinkovitosti, transparentnosti, bolje usmjerenosti te osiguranja njegove održivosti.

Analizom socijalnih naknada koja je provedena u sklopu projekta Sinergijski socijalni sustav utvrđeno je da ne postoje ujednačeni kriteriji za njihovu dodjelu. Naime, za pojedine naknade se vrši provjera dohotka i imovine, za pojedine samo provjera dohotka, ali ne i imovine, dok se za neke ne vrši provjera ni dohotka ni imovine. Uz to izazov predstavlja rascjepkanost sustava, neusklađenost i netransparentnost, a i sama administracija socijalnih naknada fragmentirana je, raspršena na nacionalnu i lokalnu razinu. Lokalne vlasti samostalno donose odluke o visini naknada (naknada za troškove stanovanja i naknada za troškove ogrijeva) i ostalim pravima za svoje područje što dovodi do neusklađenosti i nejednakosti čime se ne jamči jednaki minimalni standard za sve građane. Pregledom socijalnih naknada utvrđeno je djelomično međusobno preklapanje pojedinih naknada. Stoga su osnovne smjernice reforme, a ujedno vezane uz preporuku iznesenu u potrebi za konsolidacijom socijalnih naknada i poboljšanjem njihovog učinka te uvođenjem indeksacije kao standardnog obilježja naknada, racionalizacija broja prava i usklađivanje prava s obzirom na korisnike i ciljeve prava te skraćivanje administrativnog postupka.

U svrhu praćenja ostvarivanja prava, MRMSOSP upravlja informacijskim sustavom SocSkrb u kojem se vode podaci o korisnicima prava i usluga iz sustava socijalne skrbi, mjerama za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta u nadležnosti centara evidencije u elektroničkom obliku sukladno važećim zakonskim propisima iz nadležnosti ministarstva nadležnog za poslove socijalne skrbi. Razmjena podataka o socijalnim naknadama je do sada uspješno riješena za potrebe sustava socijalne skrbi uz mogućnost dodatnih unaprjeđenja, a izazov predstavlja daljnji rad na razmjeni podataka između državnih tijela, poglavito između lokalne i nacionalne razine. Unaprjeđenjem razmjene podataka dobit će se uvid o korisnicima i vrstama socijalnih naknada u sustavu socijalne zaštite kao i uvid o iznosima socijalnih naknada za svakog pojedinog korisnika što će doprinijeti transparentnom sustavu socijalne zaštite i pravednijoj raspodjeli sredstava.

Cilj

Cilj reforme je prvotno povećati adekvatnost glavne socijalne naknade usmjerene na najranjivije skupine društva te omogućiti smanjenje nejednakosti, administrativno rasterećenje i osigurati transparentnost sustava kao i brže i efikasnije ostvarivanje naknada na način da se objedine postojeće socijalne naknade koje su namijenjene za smanjenje siromaštva u jednu naknadu te da se objedine postojeće socijalne naknade namijenjene osobama s invaliditetom u jednu naknadu uz uvođenje indeksacije kao standardnog obilježja naknade. Ovom reformskom mjerom želi se postići bolja pokrivenost i usmjerenost na potrebite, jednakost i adekvatnost u ostvarivanju prava jer bi objedinjavanjem naknada dva kućanstva u istim ekonomskim okolnostima bila tretirana na isti način u pogledu ostvarivanja minimalnog životnog standarda odnosno bili bi propisani isti uvjeti u pogledu ostvarivanja prava (cenzusi) u istim ekonomskim okolnostima.

Postoji veliki broj socijalnih naknada koje služe podmirenju sličnih potreba ili zaštiti od sličnih rizika, a ostvaruju se zasebno, ili je pak uvjet za ostvarivanje jedne naknade prethodno ostvareno

pravo na neku drugu naknadu. Smanjenjem njihovog ukupnog broja postići će se pojednostavljenje i preglednost naknada.

Objedinjavanjem naknada koje se isplaćuju iz različitih izvora s jednakom ili sličnom namjenom postigla bi se ujednačenost u općem smislu ostvarivanja prava jer bi se na unificirani način osigurala provjera imovinskog i prihodovnog cenzusa, opreke i prednosti za ostvarivanje, kao i objedinjavanje namjena za ostvarivanje prava. U konačnici povećanjem adekvatnosti i postizanjem cilja objedinjavanja naknada koje su namijenjene za smanjenje siromaštva u jednu naknadu prvenstveno bi se osigurao minimalni standard za zadovoljavanje svih egzistencijalnih potreba samaca i kućanstva i omogućilo smanjenje nejednakosti u društvu te suzbijanje siromaštva i socijalne isključenosti.

Opis

Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike poduzima aktivnosti u svrhu objedinjavanja sustava novčanih davanja i smanjenja administriranja radi jednostavnijeg pristupa korisnika pravima i omogućavanja ostvarivanja pomoći u onom opsegu u kojem je to potrebno radi osiguranja minimalnog životnog standarda najugroženijeg dijela stanovništva, odnosno zadovoljavanje specifičnih potreba socijalno osjetljivih skupina građana.

Sustav socijalnih naknada u Hrvatskoj provodi se na državnoj razini i na lokalnoj i regionalnoj/županijskoj razini. Na državnoj razini provodi se kroz više ministarstava, zavoda i centara za socijalnu skrb. Velik broj socijalnih naknada koje služe podmirenju sličnih potreba ili zaštiti od sličnih rizika, dovodi do multipliciranja i preklapanja naknada u različitim područjima.

U Zakonu o socijalnoj skrbi propisano je nekoliko naknada koje su usmjerene ublažavanju posljedica siromaštva (zajamčena minimalna naknada, jednokratna naknada, naknada za troškove ogrijeva, naknada za troškove stanovanja, naknada za ugroženog kupca energenata, naknada za pogrebne troškove, naknada za troškove smještaja u učeničkom dom) s time da se ostvaruju na različitim razinama (lokalnoj i nacionalnoj).

Također u Zakonu o socijalnoj skrbi propisano je nekoliko naknada namijenjenih zaštiti osoba s invaliditetom (naknada do zaposlenja, doplatak za pomoć i njegu, osobna invalidnina, naknada za ugroženog kupca energenata, naknada za troškove prijevoza). U okviru preporuka proizašlih iz projekta financiranog sredstvima Programa potpore strukturnim reformama „Formalni i neformalni oblici skrbi za starije osobe - istraživanje i analiza“ kojeg je provodio OECD (2019. - 2020.), predloženo je objedinjavanje naknada namijenjenih zaštiti osoba s invaliditetom.

Za svaku od navedenih naknada propisani su različiti kriteriji te se za svaku odlučuje u zasebnom postupku što stvara nepotrebne administrativne troškove i opterećenja za sustav u cijelosti i za zaposlenike i za korisnike.

Novim zakonom o socijalnoj skrbi koji treba stupiti na snagu 1.1.2022. objedinili bi se troškovi stanovanja i troškovi ogrjeva te bi se bolje adresirala zajamčena minimalna naknada u odnosu na obitelji s djecom i radno nesposobne samce. Predviđeno je, također, i povećanje osnovice za ostvarivanje prava za 25%, s dosadašnjih 800 na 1.000 kuna uz propisivanje obveze za podizanje iste što predstavlja početnu fazu provođenja ove reforme. Naime, ovisno o potrebama pojedinih skupina uredit će se promjene ekvivalentne ljestvice, odnosno, povećanja osobnih faktora prilikom određivanja iznosa ili udjela ZMN-a kao i njihovo razlikovanje u odnosu na dob djeteta i radnu sposobnost. Primjerice, osobni faktori za određivanje iznosa ZMN-a za samca iznosio bi - za radno sposobnog samca 90% osnovice, a za radno nesposobnog samca 130% osnovice (sada

115%). Za djecu s 40% na 70% osnovice, a za djecu iz samačkih obitelji i jednoroditeljskih s 55% na 80% osnovice.

Ujedno se, radi osamostaljivanja i zaštite prava predviđa priznavanje prava na ZMN u iznosu od 50% iznosa beskućniku koji se nalazi u prihvatilištu i žrtvi nasilja u obitelji i žrtvi trgovanja ljudima, kojoj je osiguran privremeni smještaj u kriznim situacijama.

Radi poticanja zapošljavanja, osamostaljivanja i podizanja kvalitete života korisnika predviđeno je, ako se radno sposobni samac ili član kućanstva koji je korisnik prava na ZMN zaposli u prvih šest mjeseci rada, da se iznos ZMN-a umanjuje za 50% priznatog iznosa.

Radi smanjenja siromaštva kao i adekvatnijeg zadovoljavanja potreba maloljetne djece propisat će se povećanje iznosa ZMN-a za kućanstvo s dosadašnjih 100% na maksimalno 150% bruto iznosa minimalne plaće u Republici Hrvatskoj (6.375 kn ili 829,75 eura).

Navedenim promjenama odredbi vezanih uz ZMN očekuje se uz veći broj korisnika i bolji obuhvat, ali svakako i smanjenje siromaštva i socijalne isključenosti. Time će se omogućiti i uštede koje se mogu preusmjeriti na bolju socijalnu zaštitu najugroženijih skupina građana.

Nadalje, novim Zakonom o socijalnoj skrbi biti će propisana dužnost međusobne suradnje između centra za socijalnu skrb i službe nadležne za zapošljavanje u provođenju mjera socijalne uključenosti radno sposobnih, djelomično radno sposobnih i privremeno nezapošljivih samaca ili članova kućanstva koje je korisnik prava na zajamčenu minimalnu naknadu u smislu redovite razmjene podataka i dodatnih aktivnosti i mjera iz svoje nadležnosti u svrhu zapošljavanja i socijalnog uključivanja radno sposobnog i djelomično radno sposobnog samca ili člana kućanstva koje je korisnik prava na zajamčenu minimalnu naknadu.

Objedinjavanjem nekoliko administrativnih procesa smanjili bi se nepotrebni troškovi te bi se poboljšala njihova učinkovitost, uključujući isplate naknada (npr. jedna objedinjena isplata korisnicima umjesto brojnih zasebnih isplata).

Uz navedeno objedinjavanje naknada poštuje se načelo horizontalne jednakosti prema kojem bi dva kućanstva u istim ekonomskim okolnostima trebalo tretirati na isti način u pogledu ostvarivanja minimalnog životnog standarda jer bi se smanjila nejednakost uzrokovana isplatama naknada na različitim razinama (nacionalnoj i lokalnoj).

Daljnje objedinjavanje naknada sa socijalnom komponentom usmjerenih na podmirenje egzistencijalnih potreba korisnika, a time i suzbijanja siromaštva koje se isplaćuju kroz različite sustave, predviđeno je u narednim fazama reformskih aktivnosti. Navedeno uključuje izradu stručno-analitičke podloge sa prijedlozima za funkcionalno objedinjavanje naknada iz sustava socijalne skrbi i izrada prijedloga za indeksaciju kao standardno obilježje naknada. Završno iznesenome predviđena je provedba aktivnosti za pravno reguliranje sustava objedinjenih socijalnih naknada.

Razmjena podataka o pravima na socijalne naknade u sustavu socijalne zaštite ostvarit će se provođenjem mjere C2.3. R2 Unaprjeđenje interoperabilnosti informacijskih sustava odnosno kroz investiciju C2.3. R2-I1 Uspostava središnjeg sustava interoperabilnosti.

U gore navedenom informacijskom sustavu SocSkrb su trenutno dostupni podaci o socijalnim naknadama u sustavu socijalne zaštite na lokalnoj razini za svakog pojedinog korisnika sustava socijalne skrbi putem dohvata podataka za svakog pojedinog korisnika iz Evidencije o dohocima i primicima (sustav EDIP) Porezne uprave koji je dostupan javnopravnim tijelima kojima je to propisano posebnim propisima radi obavljanja poslova iz njihova djelokruga. Nedostatak

navedenog sustava je nedovoljno razrađena klasifikacija socijalnih naknada putem koje u pojedinim slučajevima nije moguće utvrditi o kojim se točno naknadama radi.

JLP(R)S nemaju pristup informacijama o naknadama koje se isplaćuju na državnoj razini što će se riješiti na gore opisan način dohvatom podataka kroz sustav EDIP Porezne uprave s obzirom na to da su javnopravna tijela (HZMO, HZZO, HZZ) dužna omogućiti uvid i preuzimanje podataka iz registara i evidencija te državnih matica koje vodi MFIN.

Navedeno će omogućiti dvosmjernu razmjenu podataka između lokalne i nacionalne razine o korisnicima i vrstama socijalnih naknada u sustavu socijalne zaštite te razmjenu podataka o iznosima socijalnih naknada za svakog pojedinog korisnika što će doprinijeti transparentnom sustavu socijalne zaštite i pravednijoj raspodjeli sredstava.

Također, u svrhu transparentnosti i boljeg uvida hrvatskih građana u sustav socijalne zaštite i prava na socijalne naknade, u navedenom sustavu će biti izrađena web aplikacija dostupna svim hrvatskim građanima kroz koju će biti omogućen on line pristup informacijama o svim postojećim socijalnim naknadama u sustavu socijalne zaštite na nacionalnoj razini. Pri izradi aplikacije vodit će se računa da bude napravljena na način da se korištenje omogućuje i osobama s invaliditetom.

Navedene aktivnosti regulatornih promjena unutar Zakona o socijalnoj skrbi kao i digitalizacije, odnosno unapređenje informacijskog sustava predviđene su kao mjere u Nacionalnom planu borbe protiv siromaštva i socijalne isključensoti za razdoblje od 2021. do 2027. čime su ova dva dokumenta u interakciji.

Naime, Nacionalni plan u Akcijskom planu za razdoblje od 2021. do 2024., između ostalih mjera sadrži i mjere vezane uz povećanje primjerenosti socijalnih naknada kao i navedenu digitalizaciju, odnosno objedinjavanje informacija o socijalnim naknadama i utilizaciju.

Provedba

Ova reforma provodit će se kroz sljedeće faze/aktivnosti:

1) Izrada stručno-analitičkih podloga za normativno uređenje funkcionalnog objedinjavanja naknada za osobe u riziku od siromaštva te za osobe s invaliditetom. Analiza će biti usmjerena na prijedlog koje naknade bi se funkcionalno objedinjavale, uvjete u pogledu ostvarivanja (cenzusi) uz pojednostavljivanje procesa, usklađivanje zakonodavnog okvira i standardizaciju kriterija te prijedloga za indeksaciju kao standardno obilježje naknada.

Trajanje izrade stručno-analitičke podloge s preporukoma i prijedlozima: 1 godina

Trošak: 185.000 kn

Dinamika provedbe:

1) Stupanje na snagu novog Zakona o socijalnoj skrbi - 2022.
2) Izrada stručno-analitičke podloge s prijedlogom provedbe za funkcionalno objedinjavanje naknada - 2022.
3) Izrada normativnog prijedloga proizašlim iz stručno-analitičke podloge - 2023.
4) Donošenje izmjena i dopuna Zakona o socijalnoj skrbi ili izmjena i dopuna Zakona o socijalnoj skrbi i Zakona o inkluzivnom dodatku - 2024.

Mjera nema ili ima beznačajni predvidljivi utjecaj na okolišni cilj povezan s izravnim i primarnim neizravnim učincima mjere tijekom njezinog životnog ciklusa, s obzirom na njezinu prirodu, te se kao takva smatra usklađenom s DNSH za relevantni cilj.

Nositelj provedbe	MRMSOSP
Ciljna skupina	Osobe u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, svi građani
Procijenjeni trošak	185.000 kn (izrada stručno-analitičke podloge)
Razdoblje provedbe	1/2022.-12/2024.

C4.3. R2 Razvoj usluge socijalnog mentorstva

Izazov

Tijekom 2011. u Hrvatskoj je provedena prva edukacija socijalnih radnika zaposlenih u centrima za socijalnu skrb za provođenje socijalnog mentorstva kao novog modela rada s radno sposobnim korisnicima novčanih naknada u sustavu socijalne skrbi. Model je izrađen kroz projekt EU i pilotiran u neposrednom radu s korisnicima centra za socijalnu skrb, ali nije zaživio u praksi zbog stalnih promjena na razini politika i diskontinuiteta u procesu reforme sustava socijalne skrbi.

Usluga socijalnog mentorstva nastoji proširiti lepezu usluga za socijalno osjetljive skupine dajući dodatne alate socijalnim radnicima iz Centara za socijalnu skrb za rad s dugotrajno nezaposlenim, korisnicima zajamčene minimalne naknade, osobama s invaliditetom, žrtvama nasilja i trgovanja ljudima, mladima koji izlaze iz skrbi i osobama po izvršenju kazne zatvora, propitujući potrebe korisnika i radeći na širenju njihove socijalne mreže. Socijalno mentorstvo je namijenjeno pojedincima kojima prijeti opasnost od ili su već u marginaliziranom položaju u društvu. Odnosi se na osnaživanje pojedinaca kako bi utjecali na socijalni status napredujući iz isključenosti u uključenost.

Uvođenjem socijalnog mentorstva postiže se unaprijeđen individualizirani pristup koji omogućuje samoaktivaciju dugotrajno nezaposlenih korisnika, osoba s invaliditetom, žrtava nasilja, mladih koji izlaze iz skrbi i osoba po izvršenju kazne zatvora i usmjereno je na osnaživanje korisnika te bolju motivaciju onih koji su najviše marginalizirani i najudaljeniji od tržišta rada usmjeravanjem na njihove sposobnosti i potencijal kojim raspolažu. Stoga je u promicanju socijalnog uključivanja potrebno omogućiti: sigurnost zaposlenja, pristup uslugama te povezanost s obitelji, prijateljima, radom i lokalnom zajednicom. Osim toga, potrebno je osnažiti pojedince za suočavanje i prevladavanje osobnih kriza te im omogućiti priliku za iskazivanje potreba.

Kako je protekom vremena u Hrvatskoj došlo do jačanja civilnog sektora i značajnog povećanja broja pružatelja socijalnih usluga u zajednici danas se nameće potreba modificiranja početnog modela socijalnog mentorstva angažiranjem socijalnih mentora u lokalnoj zajednici i integriranja stručnog rada s korisnicima novčane pomoći.

Veliki broj korisnika ZMN, osobe s invaliditetom, žrtve nasilja, migranti, Romi, beskućnici, mladi koji izlaze iz sustava socijalne skrbi imaju nisku razinu zapošljivosti. Njihova obrazovna struktura, radno iskustvo, niži životni standard i/ili socijalna isključenost otežava zaposlenje te njihova aktivacija na tržište rada zahtijeva sustavan pristup i značajnu individualnu podršku u traženju posla, od psihosocijalne pomoći do podrške u ostalim aktivnostima povezanim s jačanjem socijalnih i životnih vještina i socijalnim uključivanjem.

U Hrvatskoj, ZMN koristi 30.000 radno sposobnih pojedinaca. Da bi ostvarili pravo na ZMN svi radno sposobni korisnici moraju se redovito javljati Zavodu za zapošljavanje, a prema Zakonu o

socijalnoj skrbi centri za socijalnu skrb i nadležna služba za zapošljavanje dužni su međusobno surađivati u provođenju mjera socijalne isključenosti.

Kapaciteti Centara za socijalnu skrb su nedostatni s obzirom na dodatnu potrebu takvih korisnika za podrškom. Trenutno ne postoji kategorija zaposlenika Centra koji bi sustavno radio na povratku u svijet rada dugotrajno nezaposlenih radno sposobnih korisnika zajamčene minimalne naknade, kao i teško zapošljivih skupina korisnika odnosno osoba s invaliditetom, žrtava nasilja, beskućnika, migranata, Roma i mladih koji izlaze iz sustava socijalne skrbi te osoba po izvršenju kazne zatvora.

Usluga socijalnog mentorstva razvijat će se uz pomoć skupine socijalnih radnika koji su prošli osnovnu edukaciju iz područja socijalnog mentorstva (21 stručni radnik iz svih županija i Grada Zagreba, odnosno dodatnih 220 educiranih i zaposlenih stručnjaka, čime ćemo postići ravnomjernost pružanja usluge u cijeloj Hrvatskoj). Ova usluga slijedi načela struke socijalnog rada i služi kao nadopuna već postojećim aktivnostima centara za socijalnu skrb, ističe potrebu suradnje s drugim pružateljima socijalnih usluga u zajednici i potrebu za aktivnim angažmanom korisnika sustava socijalne skrbi u prevladavanju vlastite socijalne isključenosti.

Ako sustav socijalne skrbi želi uistinu djelovati po pitanju socijalne uključenosti zajamčene minimalne naknade, ključno je razviti pristup temeljen na korisniku, i to poboljšanjem kvalitete usluga, pri čemu korisnici neće samo dobivati osnovnu pomoć pri traženju posla nego će im biti pružena i psihosocijalna pomoć radi zaposlenja ili provedbe aktivnosti povezanih uz zaposlenje, odnosno koje potencijalno vode do zaposlenja.

Ovo podrazumijeva potrebu za uvođenjem individualiziranog pristupa u Centrima za socijalnu skrb, što se može sažeti kao model socijalnog mentorstva. Takav model uključuje holistički pristup radu s osobama koje su suočene s višestrukim preprekama.

Socijalnim mentorstvom se značajno povećavaju mogućnosti poboljšanja kvalitete života osoba koje žive u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, ali i poboljšanje ukupne kvalitete života u zajednici kroz jačanje socijalnih mreža i bolju socijalnu koheziju kroz jačanje suradnje i razmjene podataka između centara za socijalnu skrb, službi za zapošljavanje i drugih relevantnih dionika na razini lokalne zajednice.

Cilj

Usluga socijalnog mentorstva je namijenjena korisnicima zajamčene minimalne naknade te teško zapošljivim skupinama korisnika kao što su osobe s invaliditetom, Romi, migranti, žrtve nasilja, beskućnici i mlade osobe koje izlaze iz sustava socijalne skrbi, osobe po povratku s izvršenja kazne zatvora s ciljem povratka ili ulaska na tržište rada, odnosno jačanja socijalnih i životnih vještina, te socijalne integracije i aktivacije neaktivnog dijela teže zapošljivih skupina na tržište rada.

U realizaciji tog cilja nužno je jačati suradnju između područnih ureda HZZ-a i Centara za socijalnu skrb te zajedničkim vođenjem slučajeva, odnosno boljom suradnjom i razmjenom podataka, osigurati dostatne ljudske kapacitete za provođenje ove socijalne usluge.

Zakonom o socijalnoj skrbi koji je u planu zakonodavnih aktivnosti za 2021. predviđeno je uvođenje nove socijalne usluge socijalnog mentorstva, kao i u Nacionalnom planu za razvoj socijalnih usluga 2021.-2027. Uz zakon radi uspješnije međuresorne suradnje, poboljšanja kapaciteta stručnjaka centara za socijalnu skrb i službi za zapošljavanje, povezivanja i razmjene podataka, odnosno zajedničkog vođenja slučaja donijet će se Protokol o međusobnoj suradnji i obvezama.

Opis

Usluga socijalnog mentorstva, kao individualni pristup u pružanju potpore („jedan na jedan“) usmjerena je radno sposobnim, dugotrajno nezaposlenim korisnicima zajamčene minimalne naknade i teško zapošljivim skupinama korisnika odnosno osobama s invaliditetom, žrtvama nasilja, beskućnicima, migrantima, Romima i mladima koji izlaze iz sustava socijalne skrbi te osobama po izvršenju kazne zatvora. Na njihovu putu prema zaposlenju, ključno je pružanje pomoći pojedincima kako bi informirani donijeli pouzdane izbore koji će im omogućiti napredovanje prema zapošljavanju. Usvajanjem Zakona o socijalnoj skrbi osigurat će se regulatorni okvir za uslugu socijalno mentorstva. U prvom koraku pripreme implementacije, MRMSOSP će izraditi plan zapošljavanja 95 djelatnika za radno mjesto socijalnog mentora. Postupak zapošljavanja će provesti pojedinačni centri za socijalni rad sukladno Planu. Usporedno će se pristupiti izradi Plana edukacija socijalnih mentora kojim će se predvidjeti sistematičan i kontinuiran razvoj njihovih kompetencija. Inicijalne edukacije za 220 socijalnih mentora će se održati prije uvođenja same usluge, a koje će pružiti socijalnim mentorima dodatna znanja/alate za rad s ciljnom skupinom.

U ovom modelu socijalni radnik centra za socijalnu skrb-voditelj slučaja, koji obavlja poslove novčanih naknada ima ulogu voditelja slučaja koji upravlja i koordinira procesom mentoriranja. Voditelj slučaja vrši prvu procjenu i izbor potencijalnih korisnika usluge, priprema korisnika, informira ga i motivira, povezuje sa socijalnim mentorom i uključuje u korištenje usluge socijalnog mentorstva na razini lokalne zajednice.

Izradit će se protokol o suradnji između HZZ-a i centara za socijalnu skrb kojim će se osigurati puna komplementarnost usluga obje institucije. Odredit će se specijalizirani savjetnici u HZZ-u koji će također proći dodatno usavršavanje za rad s korisnicima socijalnog mentorstva.

Provedba

MRMSOSP će u suradnji s predstavnicima centara za socijalnu skrb izraditi plan dodatnog zapošljavanja sukladno potrebama. Pripremit će se plan edukacija. Sukladno planu će se provesti uvodne edukacije za socijalne mentore prije pružanja same usluge. U svrhu razvoja usluge socijalnog mentorstva MRMSOSP će u suradnji s predstavnicima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i centara za socijalnu skrb pripremiti protokol o međusobnoj suradnji i obvezama u Q4/2022.

Provest će se evaluacija učinka rada socijalnih mentora te obuhvata korisničkih skupina.

U okviru ove reformske mjere planirane su tijekom 2022. godine edukacije za ukupno 220 radnika u iznosu od 640.000 kuna (15 modula edukacija za 15 sudionika po modulu, cijena edukacije po radniku cca. 3.000 kuna). Trošak edukacije je procijenjen na temelju edukacija organiziranih sukladno godišnjim programima stručnog usavršavanja radnika u ustanovama socijalne skrbi. Pored planiranih edukacija planiran je i trošak evaluacije koja će se provesti u 2025., a evaluirat će se učinak usluge socijalnog mentorstva na korisnika. Troškovi evaluacije u iznosu od 200.000 kuna procijenjeni su na temelju provedenog postupka jednostavne nabave usluge evaluacije za evaluaciju usluge osobne asistencije u Hrvatskoj od 15. siječnja 2020.

Mjera nema ili ima beznačajni predvidljivi utjecaj na okolišni cilj povezan s izravnim i primarnim neizravnim učincima mjere tijekom njezinog životnog ciklusa, s obzirom na njezinu prirodu, te se kao takva smatra usklađenom s DNSH za relevantni cilj.

Nositelj provedbe	MRMSOSP
Ciljna skupina	Socijalni radnici, savjetnici HZZ-a, korisnici zajamčene minimalne naknade, osobe s invaliditetom, žrtve nasilja, beskućnici, mladi koji izlaze iz sustava socijalne skrbi, Romi, migranti, bivši zatvorenici
Procijenjeni trošak	840.000 kn
Razdoblje provedbe	1/2021.-12/2025.

C4.3. R3 Razvoj usluga u zajednici radi prevencije institucionalizacije

Izazov

Aktualni županijski socijalni planovi ne sadrže prikaz svih potreba korisnika u odnosu na broj i vrstu usluga. Radi cjelovitog uvida u postojeće stanje pružanja usluga u mreži i potreba za socijalnim uslugama ažurirana je Mreža pružatelja usluga s popisom pružatelja usluga, kapacitetom usluga, vrstom usluga, korisničkom skupinom te procjenom potreba za područje svake županije u okviru Plana transformacije i deinstitucionalizacije, te prevencije institucionalizacije 2018.-2020. Iz izrađene procjene potreba za uslugama vidljivo je da postoji potreba za većim obuhvatom korisnika postojećim uslugama. Također je vidljiva regionalna neravnomjernost u pružanju socijalnih usluga; u pojedinim se županijama uopće ne pružaju određene usluge ili se one ne pružaju u dovoljnoj mjeri u odnosu na potrebe za pružanjem tih usluga. Radi nastavka procesa deinstitucionalizacije, dodatni će se napori usmjeriti povećanju opsega pružanja usluga podrške djeci, mladima i obiteljima u riziku. Pored postojećih usluga utvrđena je potreba za razvojem novih socijalnih usluga namijenjenih podršci djeci, roditeljstvu i obitelji te prevenciji institucionalizacije djece i mladih, te razvojem drugih novih usluga u svrhu prevladavanja nepovoljnih životnih prilika i kriznih situacija, zaustavljanja i sprečavanja nasilničkog ponašanja u obitelji i bolje integracije korisnika u život zajednice. U tu svrhu planirano je uvođenje usluge psihosocijalnog savjetovanja, psihosocijalnog tretmana, socijalnog mentorstva, odmora od skrbi, peer podrške, njegovatelja za starije, obiteljskog suradnika.

Za provedbu razvoja socijalnih usluga javlja se potreba za dodatnim jačanjem kapaciteta pružatelja usluga. Nedostatan broj stručnih radnika u ustanovama socijalne skrbi otežava pružanje odgovarajućeg broja socijalnih usluga u zajednici i provođenje mjera obiteljskopravne zaštite koje su važne za prevenciju institucionalizacije.

U 2020. bilo je izrečeno 2 630 mjera stručne pomoći i potpore u ostvarivanju skrbi o djetetu i 1.235 mjera intenzivne stručne pomoći i nadzora nad ostvarivanjem skrbi o djetetu.

U Hrvatskoj postoje smještajni kapaciteti za 29.414, odnosno za 3,68% osoba u dobi od 65 i više godina što je daleko niže od prosjeka EU (5%). Kapaciteti za smještaj starijih osoba nisu ravnomjerno rasprostranjeni po županijama. Po broju kreveta u ustanovama za dugotrajnu skrb, Hrvatska je na dnu ljestvice država članica EU (manji broj su imale samo Bugarska i Rumunjska). Iz analize koju je izradio OECD za potrebe projekta „Formalni i neformalni oblici skrbi“, vidljivo je da Hrvatska nije razvijala institucijsku skrb za starije osobe.

Cilj

S obzirom na neujednačenost dostupnosti usluga u zajednici, cilj reforme je omogućiti bolju dostupnost usluga svim korisničkim skupinama, uključujući i starije osobe. Novim Zakonom o socijalnoj skrbi jača se uloga lokalne zajednice u procjeni potreba i donošenju socijalnih planova u skladu s Nacionalnim planom za razvoj socijalnih usluga za razdoblje 2021.-2027. Dodatno će

se razviti nove socijalne usluge i standardizirati i unaprijediti provođenje mjera obiteljskopravne zaštite namijenjene osnaživanju obitelji i podršci roditeljstvu, zaštiti osoba s invaliditetom te prevenciji institucionalizacije.

Kako provođenje mjera direktno utječe na smanjenje rizika od zlostavljanja i zanemarivanja djece i prevenciju institucionalizacije, cilj je osigurati zapošljavanje 110 novih stručnjaka za mjeru intenzivne stručne pomoći i nadzora u ostvarivanju skrbi o djetetu, odnosno osigurati odgovarajuću naknadu stručnjacima za njihov rad.

Opis

Donošenjem Plana deinstitucionalizacije i transformacije domova socijalne skrbi i drugih pravnih osoba koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi u Hrvatskoj za 2011.-2018. postavljeni su temelji za planiranje mreže domova i djelatnosti socijalne skrbi. Planom su bili određeni ciljevi i aktivnosti u svrhu razvoja širokog spektra usluga, u odnosu na djecu i mladež bez odgovarajuće roditeljske skrbi, djecu i mladež s problemima u ponašanju, djecu s teškoćama u razvoju i odrasle osobe s invaliditetom. S ciljem nastavka započetih procesa, donesen je novi Plan transformacije i deinstitucionalizacije te prevencije institucionalizacije 2018.-2020., kao nadogradnja prethodnom. Svrha ovog plana je bio nastavak procesa deinstitucionalizacije i transformacije za korisničke skupine koje su već započele s procesom, kao i širenje procesa na druge korisničke skupine (žrtve obiteljskog nasilja, žrtve trgovanja ljudima, osobe s problemima ovisnosti, beskućnici i starije osobe) radi osiguravanja regionalne ravnomjernosti i dostupnosti usluga s konačnim ciljem socijalnog uključivanja.

Iz analize sustava i mapiranja usluga u Planu deinstitucionalizacije, transformacije i prevencije institucionalizacije za 2018.-2020.[137] vidljivo je da je u prethodnom razdoblju razvijen niz socijalnih usluga u zajednici koje su iznimno važne za proces prevencije institucionalizacije i daljnje deinstitucionalizacije.

U svrhu planiranja potrebnih usluga na regionalnoj razini 2019. analizirana je dostupnost socijalnih usluga na županijskoj razini, kao i cijeli proces transformacije institucionalne skrbi te razvoj usluga u zajednici u okviru analitičke podloge za NRS: „Regionalna dostupnost socijalnih usluga u Hrvatskoj“[138] koja je izrađena u suradnji sa Svjetskom bankom.

Potrebe za socijalnim uslugama razlikuju se prema karakteristikama županija. Primjerice, grad Zagreb uz gradove iz Zagrebačke i Krapinsko-zagorske županije predstavlja urbanu aglomeraciju s više od milijun stanovnika, dok je u Ličko-senjskoj županiji gustoća stanovništva manja od 10 osoba na kvadratni kilometar.

U odnosu na prethodno razdoblje, nema značajnijih pomaka prema smanjenju broja korisnika smještaja, ali se može uočiti porast broja korisnika izvaninstitucijskih socijalnih usluga što je povezano s većom ponudom takvih vrsta usluga od strane pružatelja usluga (organizirano stanovanje, boravak, savjetovanje i pomaganje, psihosocijalna podrška, rana intervencija, pomoć u kući i dr.). Iako se broj korisnika izvaninstitucijskih oblika skrbi povećao, nije postignuto

[137] Podaci dostupni na: https://bit.ly/3uLXxgq

[138] Analitički podaci dostupni na: https://bit.ly/37YNIlq

planirano smanjenje broja korisnika institucijskih oblika skrbi radi nedostatne razvijenost izvaninstitucijskih socijalnih usluga u pojedinim područjima Hrvatske.

Mapiranjem socijalnih usluga utvrđena je regionalna neravnomjernost, odnosno da kapaciteti pojedinih pružatelja usluga na određenom geografskom području ne zadovoljavaju sveukupne potrebe. Kako bi se osigurala dostupnost socijalnih usluga potrebno je osigurati pružatelje u svim županijama kroz transformaciju postojećih pružatelja socijalnih usluga i/ili sklapanjem ugovora s pružateljima socijalnih usluga.

Razvojem dostatnih, dostupnih i odgovarajućih usluga u zajednici koje su usmjerene podršci pojedincu i obitelji (savjetovanje i pomaganje, psihosocijalna podrška, rana intervencija, pomoć pri uključivanju u programe odgoja i obrazovanja, pomoć u kući, dnevni boravak i organizirano stanovanje), standardizacijom, unapređenjem i provođenjem mjera obiteljskopravne zaštite te osiguravanjem održivosti pružanja izvaninstitucijskih usluga i mjera obiteljskopravne zaštite prevenira se ulazak novih korisnika u instituciju i omogućuje daljnji proces deinstitucionalizacije.

Centri za socijalnu skrb, u sklopu kojih djeluju i obiteljski centri, imaju ključnu ulogu u procesima deinstitucionalizacije i transformacije, te prevencije institucionalizacije.

U tim je procesima uloga centara usmjerena na pripremu korisnika i njihovih obitelji za povratak ili za upućivanje u izvaninstitucijske oblike smještaja, kao i na prevenciju upućivanja novih korisnika na smještaj u instituciju. Centri se pojavljuju i kao pružatelji izvaninstitucijskih usluga savjetovanja i pomaganja, te obiteljske medijacije, a provode i mjere obiteljsko-pravne zaštite, , procjene potencijalnih udomiteljskih obitelji, organiziraju edukacije, supervizije, te prate udomiteljske obitelji. Stručni radnici centara za socijalnu skrb i drugih pružatelja socijalnih usluga često rade u neodgovarajućim prostornim uvjetima, primjerice u jednoj prostoriji više stručnih radnika istovremeno pruža usluge različitim korisnicima, pri čemu se značajno narušava privatnost i komunikacija.

Proces socijalnog planiranja obuhvatio je analizu, odnosno projekciju potreba za socijalnim uslugama na županijskoj razini, no u izradi postojećih socijalnih planova nije primijenjen jedinstveni metodološki pristup te ne garantira iskaz svih potreba za uslugama u županijama. Primjerice, pojedini socijalni planovi sadrže samo djelomičan prikaz potreba ili iskaz prioriteta za razvoj pojedinih usluga ili se odnose na različita vremenska razdoblja.

Uzimajući u obzir da je dosadašnji način utvrđivanja potreba za pružanjem socijalnih usluga parcijalan, za dugoročno razdoblje planiranja socijalnih usluga pristupilo se provedbi projekta „Potpora poboljšanju socijalnih usluga u Hrvatskoj“ (SRSP, 2020.) čiji je cilj razvoj nove metodologije za procjenu potreba u području socijalnih usluga kojim će se stvoriti sveobuhvatan okvir za daljnji razvoj socijalnih usluga te za razvoj standarda kvalitete. Cilj je osigurati ujednačen pristup u procjeni potreba uzimajući u obzir sve značajne elemente.

U narednom razdoblju planirane su aktivnosti stvaranja strateškog okvira za daljnji razvoj socijalnih usluga u zajednici i nastavka procesa deinstitucionalizacije. Donošenje Nacionalnog plana razvoja socijalnih usluga za razdoblje 2021. do 2027. planirano je sredinom 2021. kojim će se utvrditi prioriteti u razvoju usluga koje nedostaju u zajednici, čime se želi postići da korisnici dobivaju usluge u svojim domovima i lokalnim zajednicama. Planom su utvrđeni prioriteti razvoja socijalnih usluga te su iskazane potrebe svih korisničkih skupina za različitim oblicima skrbi, kako izvaninstitucijskim tako i institucijskim, s ciljem postizanja sustavnog i cjelovitog plana skrbi usklađenog s potrebama korisnika.

Ovim Nacionalnim planom predviđen je i razvoj svih socijalnih usluga za starije osobe (izvaninstitucijskih i institucijskih). Naime, starijim osobama kojima je zbog otežane funkcionalne sposobnosti i narušenog zdravstvenog stanja potrebna pomoć i nadzor druge osobe u zadovoljenju svih potreba u punom opsegu neophodno je osigurati primjerene usluge dugotrajne intenzivne skrbi. Također je potrebno razvijati usluge boravka, usluge pomoći u kući i druge usluge koje povećavaju kvalitetu živote starijih osoba i omogućuju duži ostanak u njihovim domovima.

Kao podloga za definiranje mjera za starije osobe u Nacionalnom planu razvoja socijalnih usluga za razdoblje 2021. do 2027. provedeno je anketno ispitivanje potreba (2020.) pri čemu su ispitane potrebe 3 001 starijih osoba s područja cijele Hrvatske. Podaci dobiveni iz istraživanja ukazuju da starije osobe imaju najviše potrebe za razvojem usluge pomoći u kući i usluge smještaja.

Uz anketno ispitivanje potreba provedena je analiza rasprostranjenosti izvaninstitucijskih usluga za starije pri čemu su uzete u obzir i usluge koje se pružaju putem Programa ZAŽELI kao i usluge koje pružaju organizacije civilnog društva putem projekata i programa. Analiza je ukazala na regionalnu neravnomjernost usluga za starije. Također je kroz projekt „Formalni i neformalni oblici skrbi -istraživanje i analiza“ od strane OECD-a provedena analiza koja se odnosi na analizu naknada i dostupnost formalne skrbi za starije osobe u Hrvatskoj te analiza starijih osoba kojima je potrebna dugotrajna skrb (LTC) i njihov pristup socijalnim uslugama. Zaključno, iz navedenih istraživanja i analiza mapirane su potrebe i usluge za starije osobe te je dobivena jasna slika što je potrebno, na kojem području i na koji način provesti kako bi se unaprijedila skrb za starije osobe. Novoizgrađeni centri za starije osobe, osim izvaninstitucijskih usluga, pružali bi i usluge smještaja starijim i nemoćnim osobama koje su funkcionalno ovisne te im je potrebna pomoć druge osobe u zadovoljenju svih potreba u punom opsegu, odnosno funkcionalno ovisnom korisniku kojem je zbog Alzheimerove demencije ili drugih demencija (srednji/srednje teški stadij bolesti) potrebna pomoć i nadzor druge osobe u zadovoljenju svih potreba u punom opsegu, a kojima se potrebna skrb ne može osigurati pružanjem usluga u domu osobe (treći i četvrti stupanja usluge smještaja sukladno odredbama Pravilnika o minimalnim uvjetima za pružanje socijalnih usluga.

Paralelno s izradom Nacionalnog plana za razvoj socijalnih usluga radit će se i dva akcijska plana za provedbu mjera i aktivnosti u odnosu na djecu, osobe s invaliditetom, žrtve obiteljskog nasilja, žrtve trgovanja ljudima, osobe s problemima ovisnosti, beskućnike te starije osobe na temelju postojećeg mapiranja usluga.

U okviru Programa potpore strukturnim reformama (SRSP, 2019.) provodio se i projekt „Razvoj metodologije za izračun cijene socijalnih usluga“ u svrhu razvoja jedinstvene metodologije za izračun cijena socijalnih usluga, koja će se odnositi na sve pružatelje u sustavu socijalne skrbi, neovisno o pravnom statusu i/ili osnivaču. Projekt je započeo u prosincu 2019., a završio u travnju 2021. godine. Rezultat navedenog projekta je izrada jedinstvene metodologije za izračun cijena socijalnih usluga na temelju izvršene procjene razumnih troškova primjenom koje bi se osigurao jednaki pristup u formiranju cijena za pružatelje socijalnih usluga u mreži, neovisno o pravnom statusu i/ili osnivaču.

U tijeku je izrada novog Zakona o socijalnoj skrbi kojim se će se unaprijediti postojeće socijalne usluge te uvesti nove socijalne usluge namijenjene podršci roditeljstva i obitelji te prevenciji institucionalizacije djece i mladih te drugih socijalno osjetljivih skupina. Njime će biti predviđena usluga psihosocijalnog savjetovanja koja će obuhvaćati dugoročni individualni i/ili grupni rad s

korisnikom i/ili članovima njegove obitelji. Ovom će uslugom stručna osoba u neposrednom kontaktu, posebnim stručnim postupcima i aktivnostima pomagati korisniku otkloniti teškoće u funkcioniranju u različitim aspektima života.

Druga je savjetodavno-terapijska i psiho-edukativna usluga usmjerena na zaustavljanje i sprječavanje nasilničkog ponašanja u obitelji, uključivanjem korisnika u strukturirani psihosocijalni tretman radi prevencije nasilničkog ponašanja i psihološke rehabilitacije žrtve.

Usluga psihosocijalne podrške redefinira se i proširuje na druge korisničke skupine kao što su obitelji kojima je potrebna stručna pomoć i podrška pri odgoju i skrbi za djecu te zbogusvajanja znanja i vještina za uspješnije roditeljstvo., Ova usluga namijenjena i udomiteljskim obiteljima u svrhu pružanja podrške i osnaživanja te stjecanje vještina potrebnih radi zadovoljavanja specifičnih potreba djece i odraslih osoba kojima je priznata usluga smještaja u udomiteljskoj obitelji.

Sve navedene usluge pridonose prevenciji institucionalizacije.

Provedba

U provođenju ove reformske mjere bitna su 4 koraka:

1) Izrada dva strateška dokumenta (Nacionalni plan razvoja socijalnih usluga za razdoblje 2021. do 2027. i Nacionalni plan izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom za razdoblje od 2021. do 2027.)

- Izrada prijedloga nacrta (1Q/2021.)
- Savjetovanje sa zainteresiranom javnošću (3Q/2021.)
- Usklađivanje nacrta dokumenta s dobivenim mišljenjima (3Q/2021.)
- Donošenje nacionalnog plana (3Q/2021.)

2) Izrada novog zakona o socijalnoj skrbi

- Izrada Nacrta prijedloga zakona (2Q/2021.)
- Savjetovanje sa zainteresiranom javnošću (3Q/2021.)
- Stupanje na snagu (1Q/2022.)

3) Izrada standarda postupanja za obiteljske suradnike

- Raspisivanje javne nabave (1Q/2022)
- Odabir ponuditelja (2Q/2022.)
- Donošenje standarda (4Q/2022.)

4) Izrada operativnih planova provedbe procesa transformacije i deinstitucionalizacije domova za djecu i mlade, te djecu sa teškoćama u razvoju i odrasle osobe s invaliditetom kojima je osnivač RH (4Q/2021.)

Za provođenje ove reformske mjere i ostvarivanje cilja reforme koji se odnosi na bolju dostupnost usluga potrebno je investiranje u C4.3.R3-I1 Jačanje kapaciteta stručnjaka za pružanje usluga u zajednici, C4.3. R3-I2 Unapređenje digitalizacije sustava socijalne skrbi i povezivanje centara za socijalnu skrb i pružatelja socijalnih usluga, C4.3. R3-I3 Unaprjeđenje digitalizacije sustava

socijalne skrbi i implementacija sustava za metodologiju za izračun cijena socijalnih usluga i C4.3. R3-I4 Izgradnja i opremanje centara za starije osobe (izvaninstiucijske i institucijske usluge).

Procijenjeni trošak je predviđen za izradu standardiziranog programa postupanja obiteljskog suradnika.

Mjera nema ili ima beznačajni predvidljivi utjecaj na okolišni cilj povezan s izravnim i primarnim neizravnim učincima mjere tijekom njezinog životnog ciklusa, s obzirom na njezinu prirodu, te se kao takva smatra usklađenom s DNSH za relevantni cilj.

Nositelj provedbe	MRMSOSP
Ciljna skupina	Djeca, mladi, obitelji u riziku, osobe s invaliditetom, starije osobe i druge socijalno osjetljive skupine
Procijenjeni trošak	250.000 kn
Razdoblje provedbe	12/2021.-12/2022.

(b) Investicije

C4.3. R1-I1 Unapređenje digitalizacije sustava socijalnih naknada između nacionalne i lokalne razine

Izazov

JLP(R)S su dužne sukladno Zakonu o socijalnoj skrbi na propisan način voditi evidenciju i dokumentaciju o ostvarivanju prava u sustavu socijalne skrbi, kao i drugih prava iz socijalne skrbi utvrđenih općim aktima JLP(R)S. Općina, grad i županija samostalne su u odlučivanju u poslovima iz svoga samoupravnog djelokruga u skladu s Ustavom i Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi što djelomično dovodi do regionalne neujednačenosti prilikom priznavanja prava na socijalne naknade i visine istih.

Također, na nacionalnoj razini trenutno su djelomično dostupni podaci o socijalnim naknadama na nacionalnoj i lokalnoj razini, ali bez preciznih podataka o vrsti socijalne naknade.

Cilj

Osigurati JLP(R)S uvid u vrstu i iznos socijalnih naknada iz sustava socijalne zaštite za svakog pojedinog korisnika na nacionalnoj razini sukladno važećim zakonskim propisima te tijelima na nacionalnoj razini omogućiti precizne podatke o vrsti i iznosu socijalnih naknada iz sustava socijalne zaštite za svakog pojedinog korisnika na lokalnoj razini.

Opis

U svrhu omogućavanja uvida u podatke o korisnicima socijalnih naknada iz sustava socijalne zaštite na nacionalnoj razini JLP(R)S tijekom četverogodišnjeg razdoblja osiguralo bi se informatičko rješenje radi boljeg uvida u socioekonomski status svakog pojedinog korisnika kako bi se istom priznala najadekvatnija socijalna naknada. Naime, Zakonom o prikupljanju, obradi, povezivanju, korištenju i razmjeni podataka o primicima i javnim davanjima po osiguranicima, uređeno je da se sva javna davanja unose u izvješće o primicima, porezu na dohodak i prirezu te doprinosima za obvezna osiguranja (Obrazac JOPPD). Razradom šifrarnika u navedenom Obrascu JOPPD, socijalne naknade u sustavu socijalne zaštite bi se prepoznale po vrsti i iznosu za svakog korisnika, na nacionalnoj razini i JLP(R)S.

Provedba

U suradnji s Poreznom upravom razradio bi se šifrarnik s točnim nazivima socijalnih naknada u sustavu socijalne zaštite, odnosno u obrazac JOPPD uvele bi se pojedinačne šifre za svaku socijalnu naknadu umjesto dosadašnje jedne šifre kojom se evidentiraju svaka socijalne naknade bez obzira na izvor i naziv naknade.

Provedba bi započela u JLP(R)S i tijelima na nacionalnoj razini koja priznaju prava na socijalne naknade u svrhu pronalaženja najekonomičnijeg i najučinkovitijeg načina razmjene podataka o socijalnim naknadama.

U tijeku provedbe bi se po potrebi uključivala i druga tijela koja su vlasnici podataka potrebnih za ostvarenje gore navedenog cilja, odnosno razmjene podataka o socijalnim naknadama na nacionalnoj i lokalnoj razini. Opis aktivnosti i troškova provedbe:

1) Razvoj i adaptivno održavanje aplikacije SoNaL u informacijski sustav za JLP(R)S (baza podataka o socijalnim naknadama JLP(R)S-a u ESSPROS metodologiji)
2) Razrada šifrarnika uvođenjem pojedinačnih šifri za svaku socijalnu naknadu (JOPPD obrazac)
3) Razvoj i adaptivno održavanje, korisnička podrška i korektivno održavanje aplikacije SoNaL na godišnjoj razini- 160.000,00, a kroz petogodišnje razdoblje 800.000,00 kn.

Predloženi razvoj i adaptivno održavanje aplikacije ugovarat će se putem otvorenih i transparentnih postupaka te u skladu s načelima zdravog financijskog upravljanja. To bi trebalo osigurati da država plaća tržišne cijene za nabavljene usluge zbog čega neće biti dodijeljena nikakva državna potpora.

Mjera nema ili ima beznačajni predvidljivi utjecaj na okolišni cilj povezan s izravnim i primarnim neizravnim učincima mjere tijekom njezinog životnog ciklusa, s obzirom na njezinu prirodu, te se kao takva smatra usklađenom s DNSH za relevantni cilj.

Povezano sa zahtjevima DNSH:

- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU Direktivom 2009/125/EC za eko-dizajn proizvoda povezanih s energijom, kojom se doprinosi održivom razvitku povećanjem energetske učinkovitosti i razine zaštite okoliša
- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU direktivom 2011/65/EU (RoHS) za ograničavanje upotrebe određenih opasnih supstanci u električnoj i elektroničkoj opremi.
- Kada električna i elektronička oprema završi s radom, otpadnu električnu i elektroničku opremu sakuplja i upravlja ovlašteni operater te obrađuje prema hijerarhiji otpada, u skladu s Direktivom 2012/19/EU o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi.

Nositelj provedbe	MRMSOSP, JLP(R)S, Porezna uprava
Ciljna skupina	JLP(R)S
Procijenjeni trošak	800.000 kn
Razdoblje provedbe	1/2022.-12/2025.

C4.3. R1-I2 Razvoj web aplikacije o mogućnosti ostvarivanja socijalnih naknada u sustavu socijalne zaštite na nacionalnoj razini

Izazov

Uvid u socijalne naknade u sustavu socijalne zaštite na nacionalnoj razini nije objedinjen tako da hrvatski građanin na jednom mjestu može dobiti sve potrebne informacije o naknadama iz sustava socijalne zaštite koje možebitno ostvaruje.

Cilj

Izraditi web aplikaciju koja objedinjuje socijalne naknade u sustavu socijalne zaštite na nacionalnoj razini i uvjete za njihovo ostvarenje koja će biti dostupna hrvatskim građanima.

Opis

U svrhu omogućavanja uvida u socijalne naknade u sustavu socijalne zaštite na nacionalnoj razini i informacije o uvjetima za njihovo ostvarenje na nacionalnoj razini tijekom petogodišnjeg razdoblja razvila bi se web aplikacija kroz koju bi svaki hrvatski građanin mogao dobiti informativne podatke o socijalnim naknadama u sustavu socijalne zaštite na nacionalnoj razini koje možebitno ostvaruje.

Provedba

Za provođenje ove investicije potrebno je da sva tijela nacionalnoj razini koja upravljaju IT sustavima u kojima se nalaze podaci o socijalnim naknadama u suradnji sa stručnjacima iz tih resora pripreme projektnu dokumentaciju i tehničku specifikaciju na temelju koje će biti izrađena web aplikacija.

Opis aktivnosti i troškova:

- Izrađena projektna dokumentacija i tehnička specifikacija - 400.000 kn
- Izrađena web aplikacija i izrađen vizualni identitet aplikacije - 1.6000.000 kn
- Manje funkcionalne nadogradnje - 1.600.000 kn

Predloženi razvoj aplikacije ugovarat će se putem otvorenih i transparentnih postupaka te u skladu s načelima zdravog financijskog upravljanja. To bi trebalo osigurati da država plaća tržišne cijene za nabavljene usluge zbog čega neće biti dodijeljena nikakva državna potpora.

Mjera nema ili ima beznačajni predvidljivi utjecaj na okolišni cilj povezan s izravnim i primarnim neizravnim učincima mjere tijekom njezinog životnog ciklusa, s obzirom na njezinu prirodu, te se kao takva smatra usklađenom s DNSH za relevantni cilj.

Povezano sa zahtjevima DNSH:

- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU Direktivom 2009/125/EC za eko-dizajn proizvoda povezanih s energijom, kojom se doprinosi održivom razvitku povećanjem energetske učinkovitosti i razine zaštite okoliša.

- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU direktivom 2011/65/EU (RoHS) za ograničavanje upotrebe određenih opasnih supstanci u električnoj i elektroničkoj opremi.
- Kada električna i elektronička oprema završi s radom, otpadnu električnu i elektroničku opremu sakuplja i upravlja ovlašteni operater te obrađuje prema hijerarhiji otpada, u skladu s Direktivom 2012/19/EU o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi.

Nositelj provedbe	MRMSOSP, HZZO
Ciljna skupina	Hrvatski građani
Procijenjeni trošak	3.050.000 kn
Razdoblje provedbe	1/2022.-12/2024.

C4.3. R2-I1 Uvođenje usluge socijalnog mentorstva

Izazov

Usluga socijalnog mentorstva dokazana je metoda rada za pomoć radno sposobnim, dugotrajno nezaposlenim korisnicima, osobama s invaliditetom, žrtvama nasilja, mladima koji izlaze iz skrbi i osobama po izvršenju kazne zatvora u prijelazu prema radnome mjestu. Socijalno mentorstvo tim korisnicima može pomoći u prevladavanju nedostatnog radnog iskustva i drugih prepreka pri zapošljavanju, što uključuje i manjak tzv. mekih vještina.

Osnovna ~~je~~ uloga sustava socijalne skrbi je da se usluge socijalne skrbi razvijaju u skladu s prihodovnim potrebama svih ljudi, no ono također ima ulogu osigurati mogućnosti za poticanje i pomoć ljudima da postanu manje ovisni o sustavu socijalne skrbi, odnosno da budu socijalno uključeni.

Kroz provedbu plana aktivnosti korisnika i socijalnog mentorstva kao njegove dodane vrijednosti socijalni mentor će se zabaviti potrebnim strukturalnim i osobnim preprekama, kao i preprekama u stavovima koje mogu stajati na putu prema dobivanju zaposlenja ili druge aktivnosti koja mogu dovesti do zaposlenja.

Socijalni radnik razvit će individualizirani plan usluga s korisnikom koji identificira prioritete, željene rezultate, strategije (aktivnosti) i resurse (pružatelje usluga) koji će se koristiti kako bi se željeni rezultati ostvarili.

Socijalno mentorstvo povezano je s planom aktivnosti korisnika i mogu ga pružati svi socijalni radnici educirani za socijalno mentorstvo.

Glavni dionik HZZ, centrima za socijalnu skrb planira i pruža sveobuhvatnu potporu korisnicima te koordinira komplementarne aktivnosti. Suradnjom je djelatnicima ovih institucija omogućen veći pristup područjima rada druge ustanove, a koji se tiču razvoja radne snage.

U 2011. provodio se EU projekt „*Establishing Support in Social Integration & Employment of Disadvantaged & Marginalised groups*“ koji je imao za cilj razviti model socijalnog mentorstva kako bi se podržala integracija dugotrajno nezaposlenih osoba na tržište rada. Zaključci provedenog projekta bili su nedostatak kontinuirane suradnje između centara za socijalnu skrb i HZZ-a te individualizirani integrirani pristup krajnjem korisniku s ciljem zapošljavanja i socijalnog uključivanja. Ključni izazovi za uspostavu socijalnog mentorstva odnose se na reorganizaciju rada centra za socijalnu skrb (osposobljavanje socijalnih radnika o alatima i vještinama socijalnog mentorstva, stvaranje mreže mentora) za buduće širenje modela. Na lokalnoj razini potrebno je izgraditi mrežu usluga i uspostaviti koordinaciju kroz lokalna

partnerstva i proces socijalnog planiranja. Na nacionalnoj razini sustava potrebno je donošenje zakonskog okvira protokola i smjernica. Glavni izazov je nedostatak vremena, teški uvjeti rada odnosno preopterećenost socijalnih radnika, razlike između županija i nedostatak financijskih sredstava za podršku korisnicima u nekim aktivnostima. Također je tijekom 2018.-2020. proveden projekt pod nazivom m-Aktiv-mentorstvom i aktivacijom do integracije koji je provodio Institut za razvoj tržišta rada u partnerstvu s Hrvatskom udrugom socijalnih radnika. Projekt je sufinanciran iz Europskog socijalnog fonda. Projekt je imao za cilj osnaživanje te razvoj mekih i transverzalnih vještina nezaposlenih korisnika zajamčene minimalne naknade uključivanjem u posebno dizajniran program osnaživanja i podršku kroz socijalno mentorstvo u lokalnoj zajednici.

Socijalnim mentorstvom se značajno povećavaju mogućnosti poboljšanja kvalitete života osoba koje žive u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, ali i poboljšanje ukupne kvalitete života u zajednici kroz jačanje socijalnih mreža, bolju socijalnu koheziju kroz jačanje suradnje i razmjene podataka između centara za socijalnu skrb, službi za zapošljavanje i drugih relevantnih dionika na razini lokalne zajednice.

Cilj

Osigurati uvođenje nove usluge, kao i dostupnost usluge socijalnog mentorstva svim potencijalnim korisnicima posebice korisnicima zajamčene minimalne naknade, osobama s invaliditetom, žrtvama nasilja, beskućnicima, migrantima, Romima te mladima koji izlaze iz sustava socijalne skrbi, osobama po izvršavanju kazne zatvora i drugim socijalno osjetljivim skupinama na teritoriju Hrvatske i poboljšanje kapaciteta centara za socijalnu skrb i službi za zapošljavanje zajedničkim vođenjem slučajeva, odnosno boljom suradnjom i razmjenom podataka.

Opis

Postupnim uvođenjem usluge socijalnog mentorstva planira se uslugu učiniti dostupnim u svih 118 centara za socijalnu skrb uključujući njihove podružnice. Tijekom trogodišnjeg razdoblja uvođenja same usluge financirale bi se plaće i edukacije socijalnih mentora. Dodatno bi se osigurale edukacije i za specijalizirane savjetnike HZZ-a za rad s korisnicima usluge socijalnog mentorstva. Kontinuirano bi se koordinirale aktivnosti između HZZ-a i centara za socijalnu skrb sukladno usvojenom protokolu o suradnji.

Zajednički pristup i integracija znanja/vještina i pristupa socijalnog mentora i karijernog savjetnika omogućit će veći opseg aktivnosti i podrške sudionicima odnosno krajnjim korisnicima.

Također će se uz razvijanje sustava socijalnih mentora u centrima za socijalnu skrb paralelno razviti specijalizirana podrška korisnicima prijavljenim u evidenciju nezaposlenih u zavodu za zapošljavanje kroz edukaciju specijaliziranih savjetnika odnosno mentora za zapošljavanje čime bi se osigurala veća povezanost dvije institucije u pružanju individualiziranih usluga korisnicima i time osigurala njihova veća aktivacija u traženju i prihvaćanju poslova.

U cilju sveobuhvatne skrbi za zajedničke korisnike potrebno je osigurati dublju razmjenu podataka tako da se uz osnovne podatke razmjenjuju dodatne informacije i aktivnosti koje nadležne institucije provode s korisnikom. Stoga je potrebno razviti on line alate za informiranje korisnika vezano uz zajedničke usluge. Da bi se takvi alati koristili od strane onih kojima je namijenjen potrebno je provesti program digitalnog opismenjavanja za korisnike ZMN, korisnike kojima prestaje pravo na uslugu smještaja ili organiziranog stanovanja, žrtvama nasilja, osobama po izvršenju kazne zatvora i osobama s invaliditetom čime bi stekli veće samopouzdanje ali i bolje

snalaženje u svakodnevnim životnim situacijama te veću usmjerenost na traženje posla. U realizaciji tog cilja nužno je jačati suradnju između područnih ureda HZZ-a i Centara za socijalnu skrb te osigurati dostatne ljudske kapacitete.

Zakonom o socijalnoj skrbi koji je u planu zakonodavnih aktivnosti za 2021. predviđeno je uvođenje nove socijalne usluge socijalnog mentorstva kojom se dugotrajno nezaposlenoj osobi koja je korisnik ZMN ili korisniku kojem prestaje pravo na uslugu smještaja ili organiziranog stanovanja, žrtvi nasilja, osobi po izvršenju kazne zatvora i osobi s invaliditetom pruža stručna pomoć usmjerena jačanju njegovih snaga i sposobnosti za uspješnije rješavanje nepovoljnih životnih prilika, mogućnost pronalaska zaposlenja i bolju integraciju u zajednicu u kojoj živi. Uz zakon radi uspješnije međuresorne suradnje, poboljšanja kapaciteta stručnjaka centara za socijalnu skrb i službi za zapošljavanje, povezivanja i razmjene podataka, odnosno zajedničkog vođenja slučaja donijet će se Protokol o međusobnoj suradnji i obvezama. Usluga socijalnog mentorstva pridonijet će preporuci CSR 2.3. iz 2019. preporuci CSR 2.1. iz 2020. vezano uz osnaživanje mjera i institucija tržišta rada i posobljašnje suradnje sa socijalnim službama.

U završnoj godini provedbe provela bi se evaluacija usluge i ostvarenih rezultata. Na temelju evaluacije bi se pristupilo eventualnom revidiranju odnosno unapređenju usluge.

Provedba

Provedba bi započela u centrima za socijalnu skrb koji su osigurali radna mjesta socijalnih mentora. Kroz trogodišnje razdoblje bi se osigurala potpuna pokrivenost svih centara za socijalnu skrb uključujući podružnice. Centri će kod uvođenja usluge voditi računa o uvjetima za rad i socijalne mentore upućivati na kontinuirano usavršavanje u organizaciji MRMSOSP-a.

U završnoj godini bi se proveo postupak javne nabave za evaluaciju usluge socijalnog mentorstva. Naručitelj evaluacije će biti MRMSOSP.

Nakon završenih edukacija u 2022. planiran je početak zapošljavanja u zadnjem tromjesečju 2022. godine njih 95 (trošak 4.275.000 kuna). U 2023. planirano je nastavak financiranja 95 mentora zaposlenih u 2022. te zapošljavanje novih 40 mentora (trošak 24.300.000 kuna za 95+40 = 135 mentora). U 2024. planiran je nastavak financiranja 135 mentora zaposlenih u prethodnim godinama i zapošljavanje novih 40 mentora (trošak 31.500.000.00 kuna 135 + 40= 175 mentora). U 2025. planirano je zapošljavanje još dodatnih 45 te bi u 2025. bilo ukupno zaposlenih 220 socijalnih mentora (trošak 39.600.000 kn za 220 mentora). Procijenjeni trošak plaće izračunat je na temelju propisa kojima su regulirane plaće u sustavu socijalne skrbi (oko 15.000 kuna bruto mjesečno).

Usluga socijalnog mentorstva bit će omogućena za 30 000 osoba slabije zapošljivosti, koju će pružati socijalni mentori zaposleni u 118 centara za socijalnu skrb i njihovim podružnicama do 4Q/2025.

Mjera nema ili ima beznačajni predvidljivi utjecaj na okolišni cilj povezan s izravnim i primarnim neizravnim učincima mjere tijekom njezinog životnog ciklusa, s obzirom na njezinu prirodu, te se kao takva smatra usklađenom s DNSH za relevantni cilj.

Nositelj provedbe	MRMSOSP
Ciljna skupina	Socijalni radnici, savjetnici HZZ-a, korisnici zajamčene minimalne naknade, osobe s invaliditetom, žrtve nasilja, beskućnici, mladi koji izlaze iz sustava socijalne skrbi, Romi, migranti i druge socijalno osjetljive skupine.
Procijenjeni trošak	99.675.000 kn
Razdoblje provedbe	1/2022.-12/2025.

C4.3. R3-I1 Jačanje kapaciteta stručnjaka za pružanje usluga u zajednici

Izazov

Plan deinstitucionalizacije, transformacije i prevencije institucionalizacije za razdoblje 2018.-2020. sadrži analizu i procjenu potreba za pružanjem usluga na županijskoj razini, no podaci o potrebama za uslugama prikupljeni su od centara za socijalnu skrb i odnose se samo na one usluge koje se ostvaruju na temelju Zakona o socijalnoj skrbi. i U navedenom planu nisu obuhvaćene potrebe za uslugama koje se ostvaruju bez rješenja centra za socijalnu skrb. Iako su podaci prikazani u spomenutim planovima dobar pokazatelj za potrebnim uslugama, oni ne daju potpuno jasan i sveobuhvatan okvir za daljnji razvoj sustava.

Unatoč tome, iz izrađene procjene potreba za uslugama vidljivo je da postoji potreba za većim obuhvatom korisnika postojećim uslugama, a također je vidljiva regionalna neravnomjernost u pružanju socijalnih usluga; u pojedinim se županijama uopće ne pružaju određene usluge ili se one ne pružaju u dovoljnoj mjeri u odnosu na potrebe za pružanjem tih usluga.

Uslijed promjena zakonodavnog okvira kojim se uvode nove usluge namijenjene podršci obitelji, potrebno je ojačati kapacitete stručnjaka zaposlenih u ustanovama socijalne skrbi. Nedostatan broj stručnih radnika u ustanovama socijalne skrbi otežava pružanje odgovarajućeg broja socijalnih usluga u zajednici koje su važne za prevenciju institucionalizacije. Također, potrebno je standardizirati postupanja obiteljskog suradnika.

Cilj

Ulaganjem će se kroz edukacijske aktivnosti i zapošljavanje stručnjaka poboljšati ljudski kapaciteti za pružanjem socijalnih usluga. Posljedično bi se korisnicima omogućila izvaninstitucijska podrška kroz usluge za osnaživanje obitelji i roditeljstva. Standardizacijom stručnih postupanja u provođenju mjera obiteljskopravne zaštite i obiteljskog suradnika postići će se unapređenje zaštite djece i odraslih osoba s invaliditetom, ujednačavanje kvalitete i prevencija institucionalizacije pružanjem usluga direktno u domu korisnika u suradnji s drugim dionicima na razini lokalne zajednice.

Opis

U svrhu provođenja reformske mjere C4.3. R3 Razvoj usluga u zajednici radi prevencije institucionalizacije i ostvarivanja cilja kojim će se omogućiti bolja dostupnost usluga potrebno je provođenje mjere investiranja u jačanje kapaciteta stručnjaka za pružanje usluga u zajednici.

Uvođenjem novih socijalnih usluga povećat će se broj korisnika izvaninstitucijskih usluga s 14.220 na 16.000 korisnika. Naime, resursi kojima raspolažu pružatelji socijalnih usluga još uvijek ne zadovoljavaju sveukupne potrebe u lokalnoj zajednici.

Radi cjelovitog uvida u postojeće stanje pružanja usluga u mreži i potreba za socijalnim uslugama ažurirana je Mreža pružatelja usluga s popisom pružatelja usluga, kapacitetom usluga, vrstom usluga, korisničkom skupinom te procjenom potreba za područje svake županije u okviru Plana transformacije i deinstitucionalizacije te prevencije institucionalizacije 2018.-2020.

Razvojem i regionalnom dostupnošću socijalnih usluga u zajednici te paralelnim jačanjem kompetencija stručnjaka za standardizirano postupanje u poslovima obiteljsko-pravne zaštite prevenira se institucionalizacija djece, mladih i ostalih socijalno osjetljivih skupina.

Prevencija institucionalizacije postići će se zapošljavanjem novih stručnjaka za pružanje izvaninstitucionalnih usluga te edukacijom i licenciranjem voditelja mjere obiteljsko-pravne zaštite Provedbom ovih mjera ujedno se direktno utječe i na poboljšanje kvalitete života korisnika.

Konkretno će se provoditi kontinuirane i ciljane edukacije te licenciranje stručnih radnika ustanova socijalne skrbi za provođenje mjera obiteljsko pravne zaštite djece, kao i standardizacija postupanja obiteljskog suradnika (edukacije i licenciranje za ukupno 750 stručnih radnika - voditelja mjera obiteljsko pravne zaštite te edukacije 30 radnika za uslugu obiteljskog suradnika). Također će se zaposliti dodatni broj stručnih radnika u ustanovama socijalne skrbi – ukupno 400 radnika (od toga 40 u obiteljskim centrima).

Unapređenje pružanja socijalnih usluga i poboljšanje prostornih uvjeta ustanova socijalne skrbi uz jačanje ljudskih potencijala ubuduće se planira razvijati uz korištenje ESF+ sredstava.

Provedba

Provodit će se kontinuirane i ciljane edukacije i licenciranje stručnih radnika ustanova socijalne skrbi za provođenje mjera obiteljsko pravne zaštite djece. Planira se provesti 40 edukacija (edukacije i licenciranje za ukupno 750 stručnih radnika - voditelja mjera obiteljsko pravne zaštite te edukacija obiteljskih suradnika). Za provedbu navedenih edukacija i licenciranje procijenjen je trošak od 2.250.000 kn (1 višednevna edukacija oko 75.000 kn za 25 sudionika – po sudioniku cca 3.000 kn; ukupno 780 sudionika = 2.250.000 kn. Edukacija i licenciranje je planirano u razdoblju od 2022.-2026., a trošak je procijenjen na temelju godišnjih programa stručnog usavršavanja stručnih radnika u ustanovama socijalne skrbi.

Trošak ove mjere podrazumijeva zapošljavanje u nekoliko faza 400 radnika od toga 360 (110 voditelja mjera intenzivne stručne podrške i pomoći, 30 obiteljskih suradnika i 220 radnika za pružanje ostalih izvaninstitucijskih usluga u zajednici) radnika u pružateljima socijalnih usluga koji pružaju izvaninstitucijske usluge u svrhu nastavka procesa deinstitucionalizacije i 40 stručnih radnika u obiteljskim centrima. Plaće radnika izračunate su na temelju propisa kojima su regulirane plaće zaposlenih u javnim službama odnosno u sustavu socijalne skrbi, a ustanove provode javni natječaj pri zapošljavaju novih radnika. Nadalje planirana su sredstva za povećanje naknade za provedbu mjere stručne pomoći i potpore obitelji u ostvarivanju skrbi o djetetu za 1 400 stručnih radnika (naknada na temelju važećeg Pravilnika o mjerama zaštite osobnih prava i dobrobiti djeteta trenutno iznosi 400 kn mjesečno, a planirani iznos naknade je 600 kn). Trošak za povećanje naknade iznosi 3.360.000 kn na godišnjoj razini.

Mjera nema ili ima beznačajni predvidljivi utjecaj na okolišni cilj povezan s izravnim i primarnim neizravnim učincima mjere tijekom njezinog životnog ciklusa, s obzirom na njezinu prirodu, te se kao takva smatra usklađenom s DNSH za relevantni cilj.

Nositelj provedbe	MRMSOSP
Ciljna skupina	Stručnjaci ustanova socijalne skrbi, djeca, mladi, obitelji u riziku i ostale socijalno osjetljive skupine.
Procijenjeni trošak	141.500.000 kn
Razdoblje provedbe	4Q/2024.

C4.3. R3-I2 Unaprjeđenje digitalizacije sustava socijalne skrbi i povezivanje centara za socijalnu skrb i pružatelja socijalnih usluga

Izazov

Centri za socijalnu skrb u Hrvatskoj rade u suvremenom IT sustavu SocSkrb. Kroz sustav se evidentiraju svi poslovni procesi centara za socijalnu skrb te podaci o korisnicima prava i usluga u sustavu socijalne skrbi. Kroz sustav se vode i evidentiraju postupci vezani za priznavanje prava na socijalne usluge kod pojedinih pružatelja usluga, ali se ne raspolaže informacijom o kapacitetima pružatelja usluga i cijeni njihove usluge. Stručni radnici u radu s korisnikom utvrđuju potrebu korisnika za priznavanjem neke usluge, utvrđuju ispunjava li korisnik uvjete za priznavanje prava na uslugu, odabiru pružatelja usluge i upućuju korisnika pružatelju usluge. Tijekom tog procesa ograničena je komunikacija centra za socijalnu skrb i pružatelja usluga odnosno centar za socijalnu skrb ne raspolaže uvijek informacijama o pružatelju usluga, a koje su mu neophodne za adekvatno zadovoljavanje potreba korisnika.

Informacije između centara za socijalnu skrb i pružatelja usluga razmjenjuju se usporeno i putem zastarjelih komunikacijskih kanala.

Cilj

Cilj investicije je razviti dio aplikacije za domove socijalne skrbi kojima je osnivač Hrvatska, centre za pružanje usluga u zajednici i pružatelje usluga s kojima MRMSOSP ima sklopljen ugovor o međusobnim odnosima, a koja će biti dio jedinstvenog IT sustava socijalne skrbi. Uspostavljanjem jedinstvenog IT sustava omogućit će se jedinstvena digitalna platforma za praćenje i analizu podataka o korisnicima i uslugama u sustavu socijalne skrbi.

Opis

Centri za socijalnu skrb u Hrvatskoj na temelju javnih ovlasti provode postupke i priznaju prava korisnicima na socijalne usluge i novčane naknade na temelju Zakona o socijalnoj skrbi te izriču i provode mjere i radnje na temelju Obiteljskog zakona.

Svi centri za socijalnu skrb (82 centra i 36 podružnica) rade u suvremenom IT sustavu SocSkrb. IT sustav SocSkrb je ubrzao poslovne procese i olakšao građanima pristup sustavu u smislu da ne moraju prikupljati dokumentaciju potrebnu za priznavanje prava iz sustava socijalne skrbi jer je ista dostupna stručnim radnicima kroz informacijski sustav u realnom vremenu. Kroz sustav se evidentiraju svi poslovni procesi centara za socijalnu skrb te podaci o korisnicima prava na novčane naknade (zajamčena minimalna naknada, jednokratna naknada, osobna invalidnina, doplatak za pomoć i njegu i dr.) i usluga (smještaj, boravak, organizirano stanovanje, psihosocijalna podrška, rana intervencija i dr.) u sustavu socijalne skrbi. Kroz sustav se vode i evidentiraju postupci vezani uz priznavanje prava na socijalne usluge kod pojedinih pružatelja usluga, ali se ne raspolaže informacijom o kapacitetima pružatelja usluga i cijeni njihove usluge.

Potrebno je razviti jedinstveni IT u čiji rad će biti uključeni svi dionici u procesu priznavanja prava i pružanja usluga korisniku.

Provedba

U svrhu provođenja reformske mjere C4.3. R3 Razvoj usluga u zajednici radi prevencije institucionalizacije i ostvarivanja cilja kojim će se omogućiti bolja dostupnost usluga potrebno je provođenje i mjere investiranja C4.3. R3-I2 Unapređenje digitalizacije sustava socijalne skrbi i povezivanje centara za socijalnu skrb i pružatelja socijalnih usluga.

Za provođenje ove investicije potrebno je da ustrojstvena jedinica koja je nadležna za upravljanje IT sustavom u suradnji sa stručnjacima u području pružanja socijalnih usluga pripremi projektnu dokumentaciju i tehničku specifikaciju na temelju koje će biti izrađen softver. Nakon izrade softvera će ustrojstvena jedinica koja je nadležna za upravljanje IT sustavom u suradnji sa stručnjacima u području pružanja socijalnih usluga provesti edukacije stručnih radnika zaposlenih kod pružatelja socijalnih usluga.

Opis aktivnosti i troškova:

1) Izrada projektne dokumentacije i tehničke specifikacije – 400.000 kn
2) 2. Izrada softverskog rješenja za pružatelje socijalnih usluga – 2.000.000 kn
3) 3. Povezivanje aplikativnog rješenja s informacijskim sustavom SocSkrbi - 400.000 kn
4) 4. Funkcionalna nadogradnja - 800.000 kn
5) 5. Edukacija pružatelja usluga o korištenju informacijskog sustava 400.000 kn

Predloženi razvoj i adaptivno održavanje aplikacije ugovarat će se putem otvorenih i transparentnih postupaka te u skladu s načelima zdravog financijskog upravljanja. To bi trebalo osigurati da država plaća tržišne cijene za nabavljene usluge zbog čega neće biti dodijeljena nikakva državna potpora.

Mjera nema ili ima beznačajni predvidljivi utjecaj na okolišni cilj povezan s izravnim i primarnim neizravnim učincima mjere tijekom njezinog životnog ciklusa, s obzirom na njezinu prirodu, te se kao takva smatra usklađenom s DNSH za relevantni cilj.

Povezano sa zahtjevima DNSH:

- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU Direktivom 2009/125/EC za eko-dizajn proizvoda povezanih s energijom, kojom se doprinosi održivom razvitku povećanjem energetske učinkovitosti i razine zaštite okoliša.
- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU direktivom 2011/65/EU (RoHS) za ograničavanje upotrebe određenih opasnih supstanci u električnoj i elektroničkoj opremi.
- Kada električna i elektronička oprema završi s radom, otpadnu električnu i elektroničku opremu sakuplja i upravlja ovlašteni operater te obrađuje prema hijerarhiji otpada, u skladu s Direktivom 2012/19/EU o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi.

Nositelj provedbe	MRMSOSP
Ciljna skupina	Pružatelji socijalnih usluga u mreži
Procijenjeni trošak	4.000.000 kn
Razdoblje provedbe	1/2022.-12/2024.

C4.3. R3-I3 Unaprjeđenje digitalizacije sustava socijalne skrbi i implementacija sustava za metodologiju za izračun cijena socijalnih usluga

Izazov

Cijene socijalnih usluga kod pojedinih pružatelja usluga formirane su još prije desetak ili više godina te u većem dijelu više nisu realne, dok za neke usluge uopće nije formirana cijena. Naime, pojavio se niz novih usluga, a zbog nepostojanja regulirane metodologije za izračun cijena socijalnih usluga otežan je realan izračun cijena pa je iz tog je razloga pokrenut projekt „Razvoj metodologije za izračun cijena socijalnih usluga“ (SRSP, 2019.) koji je rezultirao izradom jedinstvene metodologije za izračun cijena svih socijalnih usluga. Zbog velikog broja pružatelja socijalnih usluga i velikog broja različitih usluga, analiza i izračun cijena bez razvijenog informatičkog sustava bili bi spori i neučinkoviti.

Cilj

Automatizirano prikupljanje podataka, analiza kvalitete i izračun cijena socijalnih usluga putem novog rješenja za upravljanje podacima od strane svih pružatelja socijalnih usluga koji se financiraju iz državnog proračuna (državne ustanove i nedržavni pružatelji usluga s kojima ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrb ima sklopljene ugovore o suradnji).

Opis

Provedba potpune jedinstvene metodologije za izračun cijena socijalnih usluga koja je razvijena putem gore navedenog projekta zahtijeva ispunjenje operativnih preduvjeta koji podrazumijevaju automatizirani postupak prikupljanja i obrade podataka te izračuna cijena socijalnih usluga. Digitalnom transformacijom i optimizacijom poslovnih procesa očekuju se značajna poboljšanja putem razvoja odgovarajućih programa i alata za prikupljanje i obradu podataka.

Razvoj metodologije i njezina primjena predstavljaju novi poslovni proces koji se do sada nije provodio.

Naime, zbog trenutačnih ograničenja odnosno nedostatka tehničkih mogućnosti u upravljanju podacima, u kratkom roku, dok se ne steknu svi preduvjeti za pravilnu primjenu metodologije, primjenjivat će se prilagođena metodologija kao prvi korak u određivanju cijena socijalnih usluga. Prilagođena metodologija podrazumijeva prikupljanje podataka od pružatelja usluga putem obrazaca za prikupljanje podataka u formi MS Excel radne knjige, pa će se zbog operativnih ograničenja prikupljanja i naročito obradu podataka (od svih pružatelja usluga u mreži, u ograničenom vremenskom roku), potrebni podaci prikupljati samo od reprezentativnog uzorka pružatelja usluga.

Obuhvat pružatelja socijalnih usluga uključenih u postupak prikupljanja podataka trebao bi biti što veći, a idealno bi uključivao sve pružatelje socijalnih usluga u Hrvatskoj unutar mreže (njih oko 500).

Stoga će se automatizirati postupak prikupljanja podataka primjenom rješenja za upravljanje podacima socijalnih usluga. Rješenje za upravljanje podacima omogućilo bi pružateljima usluga da samostalno popunjavaju potrebne podatke u bazi podataka, uz siguran mrežni pristup, bez potrebe za ručnim uvozom podataka iz obrazaca za prikupljanje (iz MS Excel radnih knjiga). Ovo rješenje trebalo bi osigurati pojednostavljenje postupaka upravljanja podacima kako bi se osigurala najbolja moguća kvaliteta ulaznih podataka. Nadalje, rješenje za upravljanje podacima trebalo bi uključivati određene kontrole kvalitete podataka i metodu izračuna cijena socijalnih usluga. Navedeno rješenje, namijenjeno prikupljanju i obradi podataka, uključujući integriranu metodu izračuna, osiguralo bi točno i pravovremeno utvrđivanje cijena socijalnih usluga.

Automatizacija u procesima prikupljanja i upravljanja podacima trebala bi biti povezana s poboljšanjima u obveznom izvještavanju od strane pružatelja usluga. Pružatelji socijalnih usluga trebali bi uskladiti evidenciju potrebnih podataka, u vrsti i obliku, slijedeći smjernice za evidentiranje podataka te sudjelovati u uspostavljanju učinkovitog i cjelovitog upravljanja podacima.

Nadalje, zajedno s tehničkim poboljšanjima u automatizaciji prikupljanja podataka i kontroli kvalitete, izračun cijena također treba biti automatizirati ulaganjem u baze podataka i rješenja za automatizaciju procesa, kao i edukacijom potrebnih zaposlenika.

Prvi korak u razvoju odgovarajućih alata je analiza trenutnog stanja sustava upravljanja podacima i razvoj tehničkih specifikacija budućeg rješenja za upravljanje podacima, uključujući definiciju funkcionalnih i nefunkcionalnih zahtjeva za potrebe budućeg sustava za prikupljanje i obradu podataka te izračun cijena socijalnih usluga. Nakon definiranja zahtjeva i specifikacija novog rješenja za upravljanje podacima, potrebno je nabaviti navedeno rješenje i osigurati potpunu provedbu i usklađivanje sa postojećim poslovnim procesima.

Provedba

U provedbi ove mjere provest će se sljedeće aktivnosti:

1) nabava tehničke i funkcionalne specifikacije za izradu novog rješenja za upravljanje podacima (1Q/2022.) – 530.000 kn
2) nabava novog rješenja za upravljanje podacima (2Q/2022.)

- razvoj novog rješenja za upravljanje podacima (4Q/2022.) – 3.500.000 kn
- edukacija postojećih zaposlenika i pružatelja usluga o korištenju novog rješenja (1Q/2023.) – 470.000 kn
- oprema (1Q/2023.) – 500.000 kn

Troškovi su procijenjeni na temelju dosadašnjeg iskustva u razvoju i upravljanju informacijskim sustavom odnosno na temelju troškova sličnih prethodnih usluga razvoja i održavanja informacijskih sustava.

Predloženi razvoj i adaptivno održavanje aplikacije ugovarat će se putem otvorenih i transparentnih postupaka te u skladu s načelima zdravog financijskog upravljanja. To bi trebalo osigurati da država plaća tržišne cijene za nabavljene usluge zbog čega neće biti dodijeljena nikakva državna potpora.

Mjera nema ili ima beznačajni predvidljivi utjecaj na okolišni cilj povezan s izravnim i primarnim neizravnim učincima mjere tijekom njezinog životnog ciklusa, s obzirom na njezinu prirodu, te se kao takva smatra usklađenom s DNSH za relevantni cilj.

Povezano sa zahtjevima DNSH:

- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU Direktivom 2009/125/EC za eko-dizajn proizvoda povezanih s energijom, kojom se doprinosi održivom razvitku povećanjem energetske učinkovitosti i razine zaštite okoliša.
- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU direktivom 2011/65/EU (RoHS) za ograničavanje upotrebe određenih opasnih supstanci u električnoj i elektroničkoj opremi.
- Kada električna i elektronička oprema završi s radom, otpadnu električnu i elektroničku opremu sakuplja i upravlja ovlašteni operater te obrađuje prema hijerarhiji otpada, u skladu s Direktivom 2012/19/EU o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi.

Nositelj provedbe	MRMSOSP
Ciljna skupina	Pružatelji socijalnih usluga
Procijenjeni trošak	5.000.000 kn
Razdoblje provedbe	1/2022.-4/2023.

C4.3. R3-I4 Izgradnja i opremanje centara za starije osobe (izvaninstitucijske i institucijske usluge)

Izazov

U Hrvatskoj postoje smještajni kapaciteti za 29.414 odnosno za 3,68% osoba starih 65 i više godina što je daleko niže od prosjeka EU koji iznosi 5%, pa je potrebno osigurati dodatnih 800 kapaciteta za starije osobe izgradnjom 8 centara za starije osobe radi pružanja izvaninstitucijskih i institucijskih usluga.

Cilj

Poboljšanje dostupnosti integrirane cjelovite skrbi za starije osobe unapređenjem infrastrukture tako da se izgrade i opreme centri za starije osobe.

Opis

Izgradnja centara za starije osobe kao javnih ustanova dio je koherentne nacionalne strategije te je u svim strateškim dokumentima na nacionalnoj razini naglašena potreba za unapređenjem pristupa usluga za starije osobe. Također ulaganje u infrastrukturu koherentno je i s Europskim stupom socijalnih prava posebice s člankom 15. i 18. koji govore da sve starije osobe imaju pravo na resurse koji im omogućuju dostojan život. Dostojan život u starosti znači omogućiti starijim osobama da zadovolje sve svoje potrebe u sredini u kojoj žive na način kako oni žele. Centri za starije osobe pružali bi široku paletu raznih usluga tako da starija osoba sukladno svojim potrebama može ostvariti ono što joj je potrebno u sredini u kojoj živi. U članku 18. Europskog stupa socijalnih prava istaknuto je da je svi imaju pravo na pristupačne i kvalitetne usluge dugotrajne skrbi, osobito na usluge skrbi u vlastitom domu i u zajednici. Izgradnjom centara za starije u mjestima gdje usluge nisu razvijene doprinosi se pristupačnosti.

Izgradnjom infrastrukture (centara za starije osobe) stvorili bi se preduvjeti za pružanje cjelovite skrbi starijim osobama, prvenstveno pružanjem izvaninstitucijskih usluga starijim osobama koji žive kod kuće, a iznimno i usluge smještaja starijim osobama kojima ni uz primjenu izvaninstitucijskih usluga ne mogu biti zadovoljene potrebe dugotrajne skrbi.

U centrima za starije osobe pružala bi se lokalnom starijem stanovništvu koji živi kod kuće dostava obroka, pomoć u kući, organizirane dnevne aktivnosti, pratnja na liječničke preglede, dostava lijekova, unapređenje digitalnih vještina, provodile bi se rekreativne aktivnosti organizacija tribina i edukacija (za stručnjake, za provoditelje projektnih aktivnosti npr. ZAŽELI, za formalne i neformalne njegovatelje), osmišljavale bi se kampanje (za borbu protiv nasilja) i sl.

U centrima za starije osobe osiguravala bi se skrb za starije osobe za vrijeme spriječenosti njegovatelja kao i edukacija njegovatelja što je jedna od preporuka proizašla iz SRPS projekta „Formalni i neformalni oblici skrbi -istraživanje i analiza".

Uz to u centrima za starije osobe pružala bi se integrirana skrb koja bi se provela funkcionalnim spajanjem zdravstvenih ustanova na primarnoj razini s centrima za starije osobe, pa bi se u centrima uz socijalnu skrb pružala i zdravstvena skrb na primarnoj razini. Integracija zdravstvene i socijalne skrbi bila bi također vidljiva i u modelu palijativne skrbi i skrbi za osobe koje su u potpunosti ovisne o tuđoj pomoći i njezi (osobe s invaliditetom), pri čemu se oblici integrirane skrbi razrađuju i u Nacionalnom planu razvoja palijativne skrbi. Naglašava se, da je palijativna skrb bio hrvatski primjer integrirane skrbi u projektu Sustainableint Egrated care modeLs for multi-morbidity: delivery, FInancing and performance, SELFIE (2015.-2019.). Cilj projekta je bio poboljšati sustave zdravstvene i socijalne skrbi u pogledu učinkovitosti i usmjerenosti na bolesnika, s posebnim naglaskom na bolesnike s multimorbiditetom, i to predlaganjem ekonomski održivih integriranih modela kronične skrbi utemeljenih na dokazima, a koji potiču suradnju između različitih sektora zdravstvene i socijalne skrbi.

Također u centrima bi se pružala i usluga smještaja za osobe koje su funkcionalno potpuno ovisne o tuđoj pomoći, i to u slučajevima kada njihove potrebe ne mogu biti zadovoljene ni uz primjenu usluga u zajednici. Polazište za provedbu ove reforme predstavlja analiza izrađena na županijskoj razini, a u kojoj se analiziralo više varijabli (broj starijih osoba, smještajni kapaciteti u odnosu na broj starijih osoba, raspoloživu radnu snagu u odnosu na medicinske sestre i raspoloživu radnu snagu u odnosu na njegovatelje). Na temelju podataka dobivenih iz analize predviđeno je osiguranje smještaja u 8 centara za 800 korisnika koji trebaju dugotrajnu skrb, a koju im nije moguće osigurati na razini zajednice

Izgradnjom centara za starije osobe riješili bi se i drugi problemi: manjak smještajnih kapaciteta za starije, nedostupnost svih usluga za starije osobe te opterećenost ukućana i članova obitelji. Naglašavamo da izgradnja centara za starije ima i posredno demografski učinak, jer utječe na podizanje standarda života obitelji i direktno je u vezi s usklađivanjem obiteljskog i poslovnog života te Direktivom Vijeća o ravnoteži između poslovnog i privatnog života roditelja i pružatelja skrbi koja se treba implementirati do 2.8.2022. godine.

Vezano uz zapošljavanje i radnu snagu HR je kao i većina zemalja EU svjesna da sektor dugoročne skrbi ima velik potencijal za otvaranje novih radnih mjesta. Kako bi osigurali potrebnu radnu snagu koristit će se i preporuke koje je izradila SPC AWG LTC (mjere za poboljšanje uvjeta rada, stručno usavršavanje, poboljšanje plaće i zapošljavanje migranata te unaprjeđenje sustava priznavanja inozemnih kvalifikacija). U centrima za starije osobe mogle bi se zaposliti osobe koje su radile na pomoći i podršci starijim osobama u programu ZAŽELI. Uz to u suradnji sa Hrvatskim zavodom za zapošljavanje poticat će se i provoditi mjere i programi prekvalifikacije radne snage za rad na svim aspektima skrbi za starije osobe.

Kvaliteta pružanja socijalnih usluga unaprijedit će se tako što će se u normativnim dokumentima redefinirati kriteriji za početak pružanja usluga (tehnički uvjeti, atestiranje, relicenciranje),

propisat će se obvezna edukacija za pružatelje socijalnih usluga. Jačanjem kapaciteta inspekcijske službe omogućit će se sustavna kontrola i nadzor nad zakonitošću rada, stručnim radom i kvalitetom pružanja usluga.

Vezano uz cijene i plaćanje usluga u tijeku je provedba projekta koji ima za cilj uspostavljanje jedinstvene metodologije i izrada Pravilnika za utvrđivanje cijena na temelju kojeg će se odrediti na jednak način cijena za sve pružatelje usluga.

Prijam starijih osoba na smještaj bio bi temeljen na propisanim kriterijima koji bi uključivali procjenu potreba na unaprijed sastavljenoj listi te bi se sustavom bodovanje ocjenjivali svi aspekti života starijih osoba (funkcionalna sposobnost, zdravstveno stanje, opseg potrebe za tuđom pomoći i njegom). Propisivanjem navedenih kriterija stvoriti će se pretpostavke da se u centrima pružaa usluga smještaja isključivo starijim osobama funkcionalno potpuno ovisnima čije potrebe ne mogu biti zadovoljene pružanjem izvaninstitucijskih usluga.

Unapređenje pružanja izvaninstitucijskih i inovativnih usluga u novoizgrađenim centrima za starije osobe u budućnosti planira se razvijati sredstvima ESF+. Novoizgrađeni centri za starije osobe bi u budućnosti postali centri izvrsnosti za skrb o starijim osobama te bi bili model za postojeći domovi za starije osobe u procesu širenja usluga u zajednici.

Provedba

Aktivnosti izgradnje i opremanja centara za starije osobe će koordinirati MRMSOSP, a JLP(R)S uputiti će se javni poziv radi sudjelovanja u realizaciji projekta na njihovom području. Nakon izrade projektno-natječajne dokumentacije i pribavljenih građevinskih dozvola za izgradnju provest će se natječaj za izbor izvođača građevinskih radova. Izgrađeni centri će se opremiti na način da imaju kapacitete za pružanjem predviđenih usluga.

Izgradnja centra za starije osobe obuhvaća izradu projektno-natječajne dokumentacije, izgradnju i opremanje centara za starije osobe, a izračun troška obuhvaća propisane prostorne standarde po svakom korisniku (površina spavaonice, blagovaonice, sobe za dnevni odmor i aktivno provođenje vremena i ostali sadržaji u centru) te propisanu opremu prema uslugama i korisnicima. Također, u obzir je uzeta i cijena izgradnje ustanova sličnoga tipa po m2 prema podacima u posljednjih 5 godina.

Sve nove gradnje moraju biti gotovo nulte energetske zgrade u skladu s Direktivom o energetskim svojstvima zgrada, dok se rekonstrukcijom postojećih zgrada treba postići u prosjeku, barem obnova srednje dubine, kako je definirano u Preporuci Komisije o obnovi zgrada ili postići u prosjeku najmanje 30% smanjenja izravne i neizravne emisije stakleničkih plinova u usporedbi s ex-ante emisijom. Za sve građevine, posebnu pažnju treba obratiti na osiguravanje zdravih unutarnjih klimatskih uvjeta, sigurnost od požara i rizike povezane s povećanom seizmičkom aktivnošću Usluge koje će pružati centri za starije osobe namijenjeni su socijalno ugroženim skupinama stanovništva, starijim osobama s najvećim rizikom od siromaštva u lokalnoj zajednici, koje te usluge ne mogu platiti na slobodnom tržištu.

Što se tiče rješavanja rizika povezanih s načelom DNSH za ovu mjeru i odgovarajućeg interventnog polja kako je opisano Uredbom EU-a 2021/241 o uspostavi Programa oporavka i otpornosti, važne su sljedeće informacije:

Što se tiče ublažavanja klimatskih promjena: Mjera uključuje izgradnju centara za njegu starijih osoba koji se moraju uskladiti s nacionalnim zakonskim zahtjevima za nove zgrade, odnosno

graditi u skladu s nZEB standardom. Također, zgrade neće biti namijenjene vađenju, skladištenju, transportu ili proizvodnji fosilnih goriva.

Što se tiče prilagodbe na klimatske promjene: Klimatski rizici koji bi mogli biti relevantni za svako ulaganje u okviru ove mjere identificirani su u Nacionalnoj strategiji prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. u odnosu na 2070. i procjenjivat će se za svaku mjeru posebno, uzimajući u obzir uzimajući u obzir lokalne klimatske uvjete, kao i klimatske projekcije (posebno tamo gdje se izrađuju lokalni ili regionalni planovi). Tijekom razvoja i dizajna projekata identificirat će se i integrirati intervencije koje mogu smanjiti klimatske utjecaje.

U vezi s vodenim resursima: Kao kriterij za nabavu i ugovaranje, svi relevantni uređaji za vodu koji se trebaju instalirati (tuševi, slavine, toalete, WC školjke i vodokotlići, pisoari, kade) moraju biti u dva najbolja razreda potrošnje vode EU vodne oznake (EU Water Label).

U vezi s otpadom i prijelazom na kružno gospodarstvo: Mjera će zahtijevati od gospodarskih subjekata koji provode rušenje i izgradnju da osiguraju da najmanje 70% (težinski) neopasnog građevinskog otpada i otpada od rušenja (isključujući prirodni materijal naveden u kategorija 17 05 04 na Europskom popisu otpada uspostavljenom Odlukom 2000/532/EZ) nastalom na gradilištu, bit će pripremljena za ponovnu uporabu, recikliranje i oporabu drugog materijala, uključujući postupke zatrpavanja otpadom koji zamjenjuje druge materijale, u skladu s s otpadom.

U vezi s sprječavanjem i nadzorom onečišćenja: Ne očekuje se da će mjera dovesti do značajnog povećanja emisija zagađivača u zrak, vodu ili zemlju jer:

- Osigurano je da građevinski dijelovi i materijali ne sadrže azbest niti tvari koje izazivaju veliku zabrinutost, kako je utvrđeno na temelju „Popisa odobrenja“ REACH Uredbe.587.
- Ako se nova konstrukcija nalazi na potencijalno kontaminiranom mjestu (brownfield), mora se podvrgnuti istrazi zbog potencijalnih onečišćivača, na primjer primjenom standarda BS 10175.588.
- Poduzet će se mjere za smanjenje emisije buke, prašine i onečišćujućih tvari tijekom građevinskih radova, sukladno Zakonu o gradnji članku 133. Uređenje gradilišta koji zahtijeva da se na gradilištu predvide i provode mjere zaštite na radu te ostale mjere za zaštitu života i zdravlja ljudi u skladu s posebnim propisima, te kojima se onečišćenje zraka, tla i podzemnih voda te buka svodi na najmanju mjeru. Tako će se radovi izvoditi samo u dnevnom razdoblju, svi sitasti materijali će biti sklonjeni (prekrivanjem ili po potrebi vlaženjem) kako bi se spriječilo rasipanje tijekom kiše i vjetra, a sva uklanjanja i demontaže građevnih elemenata i materijala vršit će tehnikama koje sprečavaju širenje prašine i štetnih tvari na susjedne površine, te će se kada je potrebno koristiti zaštitne ograde.

Što se tiče utjecaja na biološku raznolikost / ekosustave: Aktivnost koja je podržana mjerom ima beznačajno predvidljiv utjecaj na ovaj okolišni cilj, uzimajući u obzir izravne i primarne neizravne učinke tijekom životnog ciklusa. Mjera se ne odnosi na izgradnju zgrada smještenih u ili u blizini područja osjetljivih na biološku raznolikost (uključujući mrežu zaštićenih područja Natura 2000, područja svjetske baštine UNESCO-a i ključna područja biološke raznolikosti, kao i druga zaštićena područja).

U pogledu troškova, 20% ulaganja odnosi se na postizanje energetske učinkovitosti kod gradnje nove javne infrastrukture.

Nositelj provedbe	MRMSOSP
Ciljna skupina	Starije osobe
Procijenjeni trošak	370.000.000 kn
Razdoblje provedbe	1/2022.-6/2026.

4. Ravnopravnost spolova i jednake mogućnosti za sve

C4.1. Unaprjeđenje mjera zapošljavanja i pravnog okvira za moderno tržište rada i gospodarstvo budućnosti

Sve predložene reforme i investicije podrazumijeva ravnopravnost spolova i jednaku dostupnost usluga/mjera koje će se financirati iz RRF-a. U slučaju reforme Jačanje sustava uključenja i praćenja ranjivih skupina na tržištu rada kroz unaprjeđenje poslovnih procesa HZZ-a, posebna pozornost će biti usmjerena na skupine u nepovoljnom položaju na tržištu rada, osobito samohranih majki žena žrtava nasilja, dugotrajno nezaposlenih i osoba iznad 50 godina starosti. Među ostalima to se odnosi na osobe s invaliditetom.

C4.2. Unaprjeđenje mirovinskog sustava kroz povećanje adekvatnosti mirovina

Iako predložena reforma ne čini razliku između spolova, očekuje se da se razlike u mirovinama između žena i muškaraca postupno smanje jer trenutno, zbog različitih strukturnih razlika, poput izbivanja s tržišta rada zbog obiteljskih obveza, prosječno nižih primanja žena, horizontalne podjele po djelatnostima (gdje su žene zastupljenije u onim niže plaćenima) te vertikalne segregacije (žene su rjeđe na pozicijama odlučivanja) razlika iznosi 11,2%. S obzirom na to da obiteljske mirovine u većoj mjeri koriste osobe ženskog spola, (više od 92,5%) očekuje se da će one imati najviše koristi od izmjena pravila za njihovu dodjelu. Također, povećanjem najniže mirovine bit će većim dijelom obuhvaćene žene, s obzirom da su u većoj mjeri zastupljene u kategoriji korisnika najniže mirovine (više od 68%).

C4.3. Unaprjeđenje sustava socijalne skrbi

Predložene reforme i investicije namijenjene su korisnicima usluga sustava socijalne skrbi. Korisnici su uglavnom osobe u riziku od siromaštva i ostali u nepovoljnom položaju. Predložene aktivnosti ne čine razliku među korisnicima osim po socioekonomskom statusa. Na operativnoj razini provođenja reforme, u postupku realizacije na odgovarajući način će se definirati prikupljanje podataka po socio-demografskim obilježjima čime će se dodatno unaprijediti praćenje u segmentima socijalne zaštite.

5. Otvorena strateška pitanja autonomije i sigurnosti

C4.1. Unaprjeđenje mjera zapošljavanja i pravnog okvira za moderno tržište rada i gospodarstvo budućnosti

Predložene reforme i ulaganja nemaju izravan utjecaj na strateška pitanja autonomije i sigurnosti.

C4.2. Unaprjeđenje mirovinskog sustava kroz povećanje adekvatnosti mirovina

Predložena reforma nema izravan utjecaj na strateška pitanja autonomije i sigurnosti.

C4.3. Unaprjeđenje sustava socijalne skrbi

Predložene reforme i ulaganja nemaju izravan utjecaj na strateška pitanja autonomije i sigurnosti.

6. Prekogranični i multinacionalni projekti

C4.1. Unaprjeđenje mjera zapošljavanja i pravnog okvira za moderno tržište rada i gospodarstvo budućnosti

Nije primjenjivo

C4.2. Unaprjeđenje mirovinskog sustava kroz povećanje adekvatnosti mirovina

Nije primjenjivo

C4.3. Unaprjeđenje sustava socijalne skrbi

Nije primjenjivo

7. Zelena dimenzija komponente

C4.1. Unaprjeđenje mjera zapošljavanja i pravnog okvira za moderno tržište rada i gospodarstvo budućnosti

Sukladno Uredbi (EU) 2020/852 od 18. lipnja 2020. o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088, tzv. Uredba o taksonomiji, mjere unutar komponente „Tržište rada i socijalna sigurnost“ poštuju načelo „ne nanose značajnu štetu“ („do not significant harm principle“) nijednom okolišnom cilju.

C4.2. Unaprjeđenje mirovinskog sustava kroz povećanje adekvatnosti mirovina

Nije primjenjivo

C4.3. Unaprjeđenje sustava socijalne skrbi

Nije primjenjivo

8. Digitalna dimenzija komponente

C4.1. Unaprjeđenje mjera zapošljavanja i pravnog okvira za moderno tržište rada i gospodarstvo budućnosti

Uspostava sustava vaučera za obrazovanje zaposlenih i nezaposlenih osoba razvit će se u obliku aplikativnog rješenja. Na taj način će se izravno doprinijeti razvoju dostupnih e-servisa građanima te će biti olakšano uključivanje u programe obrazovanja odraslih.) Digitalizirat će se i informatizirati procesi koji će omogućiti brže i kvalitetnije poslovanje HZZ-a kao i učinkovitiji rad s korisnicima, posebice ranjivim skupinama, kako bi se pružila tehnološki napredna i učinkovita usluga.

C4.2. Unaprjeđenje mirovinskog sustava kroz povećanje adekvatnosti mirovina

Stručne studije isplativosti ulaganja mirovinskih fondova u investicijske projekte pokazat će na koji način će ulaganja pozitivno utjecati na doprinos digitalnoj tranziciji. Navedena ulaganja potencijalno također mogu biti usmjerena na tvrtke koje svojim poslovanjem doprinose digitalnom razvoju.

C4.3. Unaprjeđenje sustava socijalne skrbi

Ulaganjem u daljnji razvoj i nadogradnju IT infrastrukture u sustavu socijalne skrbi povećat će se učinkovitost i transparentnost sustava socijalne skrbi. Digitalizacijom sustava i povezivanjem centara za socijalnu skrb i pružatelja socijalnih usluga namjerava se osigurati razmjenu podataka, efikasnije pružanje i bolja kontrolu troškova socijalnih usluga, što je u skladu su sa CSR-om za Hrvatsku i zaključcima Vijeća Europe o oblikovanju digitalne budućnosti Europe.

9. Načelo „Ne nanosi značajnu štetu“

C4.1. Unaprjeđenje mjera zapošljavanja i pravnog okvira za moderno tržište rada i gospodarstvo budućnosti

Reforme i ulaganja nemaju ili imaju beznačajni predvidljivi utjecaj na okolišni cilj povezan s izravnim i primarnim neizravnim učincima mjera tijekom njihovog životnog ciklusa, s obzirom na njihovu prirodu, te se kao takve smatraju usklađenima s DNSH za relevantni cilj.

Za dio mjere podrške razvoju zelenih vještina: Ova mjera je praćena u cilju ostvarivanja ciljeva s koeficijentom od 100% i kao takva smatra se usuglašena s DNSH za relevantni cilj.

Za dio mjere podrške razvoju digitalnih vještina: Ova mjera nema ili ima zanemariv predvidiv učinak na okolišni cilj povezan sa direktnim i primarnim indirektnim utjecajima mjere tijekom njezinog životnog ciklusa, s obzirom na njenu prirodu, te se kao takva smatra usklađenom s DNSH za relevantni cilj.

C4.2. Unaprjeđenje mirovinskog sustava kroz povećanje adekvatnosti mirovina

Mjera nema ili ima beznačajni predvidljivi utjecaj na okolišni cilj povezan s izravnim i primarnim neizravnim učincima mjere tijekom njezinog životnog ciklusa, s obzirom na njezinu prirodu, te se kao takva smatra usklađenom s DNSH za relevantni cilj.

C4.3. Unaprjeđenje sustava socijalne skrbi

Reforme i ulaganja nemaju ili imaju beznačajni predvidljivi utjecaj na okolišni cilj povezan s izravnim i primarnim neizravnim učincima mjera tijekom njihovog životnog ciklusa, s obzirom na njihovu prirodu, te se kao takve smatraju usklađenima s DNSH za relevantni cilj.

Povezano sa zahtjevima DNSH:

- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU Direktivom 2009/125/EC za eko-dizajn proizvoda povezanih s energijom, kojom se doprinosi održivom razvitku povećanjem energetske učinkovitosti i razine zaštite okoliša.
- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU direktivom 2011/65/EU (RoHS) za ograničavanje upotrebe određenih opasnih supstanci u električnoj i elektroničkoj opremi.
- Kada električna i elektronička oprema završi s radom, otpadnu električnu i elektroničku opremu sakuplja i upravlja ovlašteni operater te obrađuje prema hijerarhiji otpada, u skladu s Direktivom 2012/19/EU o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi.

Što se tiče rješavanja rizika povezanih s načelom DNSH za infrastrukturna ulaganja važne su sljedeće informacije:

Što se tiče ublažavanja klimatskih promjena: Mjera uključuje izgradnju centara za njegu starijih osoba koji se moraju uskladiti s nacionalnim zakonskim zahtjevima za nove zgrade, odnosno graditi u skladu s nZEB standardom. Također, zgrade neće biti namijenjene vađenju, skladištenju, transportu ili proizvodnji fosilnih goriva.

Što se tiče prilagodbe na klimatske promjene: Klimatski rizici koji bi mogli biti relevantni za svako ulaganje u okviru ove mjere identificirani su u Nacionalnoj strategiji prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. u odnosu na 2070. i procjenjivat će se za svaku mjeru posebno, uzimajući u obzir uzimajući u obzir lokalne klimatske uvjete, kao i klimatske projekcije (posebno tamo gdje se izrađuju lokalni ili regionalni planovi). Tijekom razvoja i dizajna projekata identificirat će se i integrirati intervencije koje mogu smanjiti klimatske utjecaje.

U vezi s vodenim resursima: Kao kriterij za nabavu i ugovaranje, svi relevantni uređaji za vodu koji se trebaju instalirati (tuševi, slavine, toalete, WC školjke i vodokotlići, pisoari, kade) moraju biti u dva najbolja razreda potrošnje vode EU vodne oznake (EU Water Label).

U vezi s otpadom i prijelazom na kružno gospodarstvo: infrastrukturna ulaganja će zahtijevati od gospodarskih subjekata koji provode rušenje i izgradnju da osiguraju da najmanje 70% (težinski) neopasnog građevinskog otpada i otpada od rušenja (isključujući prirodni materijal naveden u kategorija 17 05 04 na Europskom popisu otpada uspostavljenom Odlukom 2000/532/EZ) nastalom na gradilištu, bit će pripremljena za ponovnu uporabu, recikliranje i

oporabu drugog materijala, uključujući postupke zatrpavanja otpadom koji zamjenjuje druge materijale, u skladu s otpadom.

U vezi s sprječavanjem i nadzorom onečišćenja: Ne očekuje se da će mjera dovesti do značajnog povećanja emisija zagađivača u zrak, vodu ili zemlju jer:

- Osigurano je da građevinski dijelovi i materijali ne sadrže azbest niti tvari koje izazivaju veliku zabrinutost, kako je utvrđeno na temelju „Popisa odobrenja“ REACH Uredbe.587.
- Ako se nova konstrukcija nalazi na potencijalno kontaminiranom mjestu (brownfield), mora se podvrgnuti istrazi zbog potencijalnih onečišćivača, na primjer primjenom standarda BS 10175.588.
- Poduzet će se mjere za smanjenje emisije buke, prašine i onečišćujućih tvari tijekom građevinskih radova, sukladno Zakonu o gradnji članku 133. Uređenje gradilišta koji zahtijeva da se na gradilištu predvide i provode mjere zaštite na radu te ostale mjere za zaštitu života i zdravlja ljudi u skladu s posebnim propisima, te kojima se onečišćenje zraka, tla i podzemnih voda te buka svodi na najmanju mjeru. Tako će se radovi izvoditi samo u dnevnom razdoblju, svi sitasti materijali će biti sklonjeni (prekrivanjem ili po potrebi vlaženjem) kako bi se spriječilo rasipanje tijekom kiše i vjetra, a sva uklanjanja i demontaže građevnih elemenata i materijala vršit će tehnikama koje sprečavaju širenje prašine i štetnih tvari na susjedne površine, te će se kada je potrebno koristiti zaštitne ograde.

Što se tiče utjecaja na biološku raznolikost / ekosustave: Aktivnost koja je podržana infrastrukturnim ulaganjima ima beznačajno predvidljiv utjecaj na ovaj okolišni cilj, uzimajući u obzir izravne i primarne neizravne učinke tijekom životnog ciklusa. Ulaganja se ne odnose na izgradnju zgrada smještenih u ili u blizini područja osjetljivih na biološku raznolikost (uključujući mrežu zaštićenih područja Natura 2000, područja svjetske baštine UNESCO-a i ključna područja biološke raznolikosti, kao i druga zaštićena područja).

10. Ključne točke provedbe reforme i investicija

C4.1. Unaprjeđenje mjera zapošljavanja i pravnog okvira za moderno tržište rada i gospodarstvo budućnosti

(a) Kvalitativni pokazatelji	
do kraja 1Q/2022., doneseni uvjeti i načini korištenja sredstava za provedbu 3 nove mjere aktivne politike zapošljavanja - uvrštene mjere aktivne politike zapošljavanja za potrebe zelene i digitalne tranzicije tržišta rada u Uvjete i načine korištenja mjera aktivne politike zapošljavanja	**C4.1. R1**
do kraja 4Q/2024., operacionalizacija novih procesa HZZ-a za profiliranje, segmentaciju, integraciju i aktivaciju ranjivih skupina	**C4.1. R2**
do kraj 4Q/2023., donesena izmjena Zakonu o tržištu rada sukladno rezultatima analize o visini, trajanju i uvjetima za ostvarivanje prava na novčanu naknadu	**C4.1.R2**

do kraja 1Q/2022., uspostavljen operativan sustava vaučera za sudjelovanje u obrazovnim programima	**C4.1. R3**
do kraja 4Q/2021., stupanje na snagu izmjena Zakona o minimalnoj plaći	**C4.1. R4**
do kraja 4Q/2022., donošenje Zakona o suzbijanju neprijavljenog rada i novog Zakona o radu	**C4.1. R4**
(b) Kvantitativni pokazatelji	
do 4Q/2025., 26.400 korisnika mjera gospodarske tranzicije, od čega najmanje 13.000 dugotrajno nezaposlenih, neaktivnih i mladih osoba u NEET statusu	**C4.1. R1**
do 2Q/2025., uključivanje 5.000 pripadnika ranjivih skupina u MAPZ	**C4.1. R2**
do kraja 2Q/2026., iskorišteno ukupno 30.000 vaučera, od čega najmanje 12.000 dugotrajno nezaposlenih, neaktivnih ili mladih osoba u NEET statusu	**C4.1. R3-I1**
do 2Q/2026., smanjenje udjela ugovora na određeno na 17% (početna vrijednost 2017.-2019. 25%)	**C4.1. R4**
do kraja 1Q/2025., povećanje udjela minimalne plaće u prosječnoj bruto plaći na 50% (početna vrijednost 46,29% u 2020.)	**C4.1. R4**
C4.2. Unaprjeđenje mirovinskog sustava kroz povećanje adekvatnosti mirovina	
(a) Kvalitativni pokazatelji	
do kraja 1Q/2023., stupanje na snagu izmjena Zakona o mirovinskom osiguranju, kojima će se povećati najniža i obiteljska mirovina	**C4.2. R1**
do kraja 1Q/2024., donesen Zaključak Vlade o prihvaćanju Izvješća o provedenim analizama isplativosti ulaganja obveznih mirovinskih fondova	**C4.2. R1**
do kraja 4Q/2025., donošenje izmjena Zakona o mirovinskom osiguranju na temelju Zaključka Radne skupine o provedenoj analizi mirovinskog sustava	**C4.2. R1**
(b) Kvantitativni pokazatelji	
do kraja 1Q/2025., povećanje ukupnog mirovinskog prihoda korisnicima redefiniranog oblika obiteljske mirovine od 10% do 15%	**C4.2. R1**
do 1Q/2026., povećanje najniže mirovine za 3%	**C4.2. R1**
C4.3. Unaprjeđenje sustava socijalne skrbi	
(a) Kvalitativni pokazatelji	
do kraja 1Q/2022. donošenje novog Zakona o socijalnoj skrbi	**C4.3. R1**
do kraja 4Q/2021., usvajanje Nacionalnog plana za borbu protiv siromaštva i socijalne isključenosti 2021.-2027	**C4.3. R1**
do kraja 4Q/2024., donesen normativni propis u kojima će biti sadržane funkcionalno objedinjene socijalne naknade	**C4.3. R1**
do kraja 4Q/2024., dostupnost informacija o socijalnim naknadama iz sustava socijalne zaštite na nacionalnoj razini	**C4.3. R1-I2**

do kraja 4Q/2021., donesen Protokol o međusobnoj suradnji i obvezama između centara za socijalnu skrb i Hrvatskog zavoda za zapošljavanje	**C4.3. R2**
do kraja 4Q/2022., izrađeni standardi postupanja obiteljskih suradnika	**C4.3. R3**
do kraja 4Q/2023., izrađen izračun cijena za sve socijalne usluge i sve pružatelje usluga u mreži putem informacijskog sustava	**C4.3. R3-I3**
do kraja 3Q/2021., usvojen Nacionalni plan razvoja socijalnih usluga 2021.-2027.	**C4.3. R3**
(b) Kvantitativni pokazatelji	
do kraja 4Q/2023., povećan broj korisnika ZMN na 68.000 korisnika	**C.4.3. R1**
do kraja 2Q/2026., smanjenje stope rizika od siromaštva na 16,5%	**C.4.3. R1**
do kraja 4Q/2025., 100% JLP(R)S kojima je omogućen pristup podacima o socijalnim naknadama za svakog pojedinog korisnika	**C4.3. R1-I1**
do kraja 2Q/2022., osposobljeno najmanje 220 socijalnih mentora	**C4.3. R2**
do kraja 4Q/2025., zaposleno 220 mentora	**C4.3. R2**
do kraja 4Q/2025., 30.000 korisnika usluge socijalnog mentorstva	**C4.3. R2-I1**
do kraja 4Q/2024., zaposleno 400 stručnjaka u centrima za socijalnu skrb i pružateljima socijalnih usluga, uključujući obiteljske suradnike	**C4.3. R3-I1**
do kraja 4Q/2024., 100% centra za socijalnu skrb informatički povezana s pružateljima socijalnih usluga	**C4.3. R3-I2**
do kraja 4Q/2024., 100% pružatelja socijalnih usluga u mreži informatički povezanih s centrima za socijalnu skrb	**C4.3. R3-I2**
do 2Q/2026., izgrađeno i opremljeno 8 centara za starije osobe	**C4.3. R3-I4**

11. Financiranje i troškovi

C4. Tržište rada i socijalna zaštita

Ukupna procijenjena vrijednost ulaganja za komponentu (kn)	2.083.160.000

C4.1. Unaprjeđenje mjera zapošljavanja i pravnog okvira za moderno tržište rada i gospodarstvo budućnosti

Ukupna procijenjena vrijednost ulaganja za podkomponentu (kn)	**1.435.200.000**

Reforme i investicije koje podrazumijevaju određene troškove		Razdoblje provedbe	Procijenjeni trošak
C4.1. R1	Razvoj i provedba novih ciljanih mjera aktivne politike zapošljavanja za potrebe zelene i digitalne tranzicije tržišta rada	1/2021. 12/2025.	1.100.000.000

C4.1. R2	Jačanje sustava uključivanja i praćenja ranjivih skupina na tržištu rada kroz unapređenje poslovnih procesa HZZ-a	1/2022 12/2025.	35.000.000
C4.1. R3	Uspostava sustava vaučera za obrazovanje zaposlenih i nezaposlenih osoba	1/2021. 6/2026.	200.000
C4.1. R3-I1	Provedba sustava vaučera za obrazovanje zaposlenih i nezaposlenih osoba	1/2022. 6/2026.	300.000.000

C4.2. Unaprjeđenje mirovinskog sustava kroz povećanje adekvatnosti mirovina

Ukupna procijenjena vrijednost ulaganja za podkomponentu (kn)	**22.660.000**

Reforme i investicije koje podrazumijevaju određene troškove		Razdoblje provedbe	Procijenjeni trošak
C4.2. R1	Povećanje adekvatnosti mirovina kroz nastavak mirovinske reforme	12/2021. 1/2026.	22.660.000

C4.3. Unaprjeđenje sustava socijalne skrbi

Ukupna procijenjena vrijednost ulaganja za podkomponentu (kn)	**625.300.000**

Reforme i investicije koje podrazumijevaju određene troškove		Razdoblje provedbe	Procijenjeni trošak
C4.3. R1	Transparentnost i adekvatnost socijalnih naknada u sustavu socijalne zaštite	1/2022. 12/2022.	185.000
C4.3. R2	Razvoj usluge socijalnog mentorstva	1/2021. 12/2025.	840.000
C4.3. R3	Razvoj usluga u zajednici radi prevencije institucionalizacije	12/2021. 12/2022.	250.000
C4.3. R1-I1	Unapređenje digitalizacije sustava socijalnih naknada između nacionalne i lokalne razine	1/2022. 12/2025.	800.000
C4.3. R1-I2	Razvoj web aplikacije o mogućnosti ostvarivanja socijalnih naknada na nacionalnoj razini	1/2022. 12/2024.	3.050.000
C4.3. R2-I1	Uvođenje usluge socijalnog mentorstva	1/2022. 12/2025.	99.675.000
C4.3. R3-I1	Jačanje kapaciteta stručnjaka za pružanje usluga u zajednici	1/2022. 12/2024.	141.500.000
C4.3. R3-I2	Unapređenje digitalizacije sustava socijalne skrbi i povezivanje centara za socijalnu skrb i pružatelja socijalnih usluga	1/2022 12/2024	4.000.000

C4.3. R3-I3	Unapređenje digitalizacije sustava socijalne skrbi i implementacija sustava za metodologiju za izračun cijena socijalnih usluga	1/2022 4/2023	5.000.000
C4.3. R3-I4	Izgradnja i opremanje centara za starije osobe (izvaninstitucijske i institucijske usluga)	1/2022. 6/2026.	370.000.000

12. Organizacija provedbe

C4.1. Unaprjeđenje mjera zapošljavanja i pravnog okvira za moderno tržište rada i gospodarstvo budućnosti

Mjere u sklopu ove reforme temelje se na Zakonu o tržištu rada. Navedene mjere će provoditi HZZ kao provedbeno tijelo MRMSOSP. Uvjete i načine korištenja sredstava za provođenje mjera donosi Upravno vijeće HZZ-a na godišnjoj razini u skladu s kretanjima na tržištu rada. Odgovornost za ispunjenje zadanih ciljeva ima MRMSOSP. Izvršenje ciljeva pratit će se putem relevantnih podataka Eurostat-a i DZS. Navedene mjere će biti i dio Provedbenog programa ovog MRMSOSP za razdoblje od 2021.-2024. godine. Sukladno Zakonu o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Hrvatske, MRMSOSP u obvezi je izraditi polugodišnje i godišnje izvješće o provedbi programa, putem kojih će se također aktivno pratiti provedba mjera.

C4.2. Unaprjeđenje mirovinskog sustava kroz povećanje adekvatnosti mirovina

Mjere koje se odnose na razvoj i unaprjeđenje mirovinskog sustava provodit će HZMO i MRMSOSP.

Redefiniranje modela obiteljske mirovine i povećanje najniže mirovine sukladno gospodarskim mogućnostima planirano je izmjenama Zakona o mirovinskom osiguranju. U 12/2021. planirano je utvrđivanje kriterija i parametara novog modela obiteljske mirovine na temelju prethodno izrađene sveobuhvatne analize obiteljske mirovine i modela obiteljskih mirovina država EU te financijskih procjena potencijalnih modela. Nakon odabira najpovoljnijeg rješenja provest će se savjetovanje sa zainteresiranom javnošću i uputiti prijedlog u zakonodavnu proceduru. U 2Q/2023. osnovat će se Radna skupina za analizu stanja mirovinskog sustava koja će analizirati stanje mirovinskog sustava i raspraviti daljnje mogućnosti njegova unaprjeđenja. Na temelju donesenog Zaključka Radne skupine pristupit će se daljnjim izmjenama zakonskog okvira.

U odnosu na provođenje stručne studije isplativosti ulaganja u trgovačka društva u djelomičnom ili potpunom vlasništvu Hrvatske i u skladu s mjerama jačanja okvira za upravljanje državnom imovinom, definirat će se koja su to trgovačka društva. Nakon što se provede cjelokupni postupak izrade navedenih stručnih studija isplativosti, Vlada će donijeti Zaključak o prihvaćanju Izvješća o provedenim analizama. Potom će se donijeti odluka o definiranju pojedinih projekata infrastrukturnim te će se predložiti mirovinskim društvima koja upravljaju obveznim mirovinskim fondovima, koja ulaganja će osigurati stabilan prinos i povećati imovinu njihovih članova.

C4.3. Unaprjeđenje sustava socijalne skrbi

Mjere usmjerene na unaprjeđenje sustava socijalne skrbi provodit će MRMSOSP u suradnji s drugim dionicima u sustavu socijalne skrbi, kao što su ustanove socijalne skrbi kojima je osnivač Hrvatska, pružatelji socijalnih usluga neovisno o osnivaču, kao i lokalna zajednica.

Mjera usmjerena na izgradnju i opremanje centara za starije provodit će se kroz postupke javne nabave . Prioritete će utvrditi MRMSOSP te će pratiti provedbu i postizanje zadanih pokazatelja.

Mjera prevencije institucionalizacije i razvoja usluga u zajednici kao podrška procesu deinstitucionalizacije provodit će se u suradnji Zavoda za socijalni rad u sklopu MRMSOSP s centrima za socijalnu skrb i pružateljima usluga na način da će prioritete utvrditi MRMSOSP te pratiti provedbu i postizanje zadanih pokazatelja. Provođenjem edukacije i licenciranjem voditelja mjera obiteljskopravne zaštite i neposrednih skrbnika i osiguravanjem naknada za njihov rad, odnosno zapošljavanjem dodatnih stručnih djelatnika u centrima za socijalnu skrb, podružnicama obiteljskih centara i kod pružatelja usluga koji će nastaviti provoditi aktivnosti koje su u prethodnom razdoblju bile financirane sredstvima UNICEF-a, a s ciljem standardizacije, osiguranje potrebnih, priuštivih i dostupnih usluga za socijalno osjetljive skupine, čime će se prevenirati institucionalizacija.

Unaprjeđenje infrastrukture centara za socijalnu skrb, obiteljskih centara i ostalih pružatelja socijalnih usluga provodit će se kroz postupke javne nabave koje će koordinirati i pratiti MRMSOSP.

Digitalizaciju sustava i povezivanje centara za socijalnu skrb i pružatelja socijalnih usluga provodit će MRMSOSP kroz postupak javne nabave, te će pratiti postizanje zadanih indikatora.

KOMPONENTA

5. Zdravstvo

U razdoblju pandemije, zdravlje građana među ključnim je ciljevima svake države kao javno dobro koje je nužno osigurati kroz dostupan, funkcionalan i učinkovit javnozdravstveni sustav. Suzbijanje širenja novog koronavirusa pokrenulo je lanac zatvaranja država i gospodarstava što je povećalo zdravstvenu sigurnost građana i spriječilo preopterećenost zdravstvenog sustava. No istovremeno su značajno povećana proračunska izdvajanja za zdravstveni sustav za kvalitetnu zdravstvenu skrb te nabavu medicinske opreme, lijekova i cjepiva, što je zahtjevan izazov za javne financije koje imaju smanjene prihode zbog ograničene gospodarske aktivnosti. Kako bismo sačuvali ljudske živote, zdravlje građana i gospodarstva, potrebno je osigurati dostupan i održiv zdravstveni sustav te ga fiskalno i funkcionalno jačati kako bi mogao učinkovito odgovoriti na sve emergentne zarazne i kronične nezarazne bolesti. Reformama i ulaganjima u zdravstvo omogućit će se učinkovita zdravstvena skrb na svim razinama zdravstvene zaštite. U izgradnji otpornog društva ključno je osigurati pravičnu dostupnost kvalitetne skrbi u svim dijelovima Hrvatske te raditi na prevenciji i ranom otkrivanju bolesti. Reformom će se poboljšati integracija preventivne, kronične i dugotrajne skrbi i time osigurati veća dostupnost zdravstvene zaštite socijalno najugroženijem stanovništvu. Modernizirat će se zdravstveni sustav kroz ubrzanu digitalizaciju i primjenu novih metoda i tehnologija u zdravstvu, uključujući telemedicinu i medicinsku robotiku. Zdravstveni sustav se i prije pandemije suočavao s brojnim izazovima te su predložene reforme i povezana javna ulaganja u Planu usmjerena prema jačanju njegove otpornosti, uravnotežene geografske pokrivenosti i dostupnost svim građanima. Funkcionalni zdravstveni sustav predstavlja i glavni preduvjet za uspješan nastavak ostalih gospodarskih aktivnosti, osobito turizma.

1. Opis komponente

Područje politike		
Prevencija i rano otkrivanje bolesti	Zdravstvena zaštita Dostupnost i održivost zdravstvenog sustava	Telemedicina Medicinska robotika

Obuhvat

Kako bi se očuvala dosadašnja postignuća i riješili preostali problemi u pružanju usluga zdravstvene zaštite u javnom zdravstvu, ključno je jačanje uloge upravljanja. Izgradnjom nacionalnih kapaciteta za provedbu zdravstvene reforme, Hrvatska može osigurati ispunjavanje ciljeva koje si je postavila s obzirom na zdravstveni sustav, a to su, među ostalim, dulje očekivano trajanje života, bolja kvaliteta života i smanjenje zdravstvenih nejednakosti.

Zdravstveni sustav nastavit će s aktivnostima javnozdravstvenog sustava u borbi protiv pandemije COVID-19 kako bi se sačuvali ljudski životi, zdravlje građana i gospodarstvo. Nastavit će se s modernizacijom bolničkog sustava, planiranjem razvoja ljudskih resursa, opremanjem medicinsko-tehnološkom opremom, sveobuhvatnom digitalizacijom te jačanjem dnevnih bolnica i smanjenjem listi čekanja.

Opći cilj

Jačanje zdravstvenog sustava kako bi mogao adekvatno odgovoriti na izazove kroničnih nezaraznih i emergentnih zaraznih bolesti te osigurati pravičnu dostupnost skrbi svim stanovnicima Hrvatske.

Reforme i investicije obuhvaćene komponentom

C5.1. Jačanje otpornosti zdravstvenog sustava

Reforme

C5.1. R1	Unaprjeđenje učinkovitosti, kvalitete i dostupnosti zdravstvenog sustava
C5.1. R2	Uvođenje novog modela skrbi za ključne zdravstvene izazove
C5.1. R3	Uvođenje sustava strateškog upravljanja ljudskim resursima u zdravstvu
C5.1. R4	Osiguranje financijske održivosti zdravstvenog sustava
C5.1. R5	e-Zdravstvo

Investicije

C5.1. R1-I1	Uvođenje usluge mobilne ljekarne u primarnu zdravstvenu zaštitu
C5.1. R1-I2	Mobilne ambulante
C5.1. R1-I3	Izgradnja i opremanje kliničkih izolacijskih jedinica (3.,4. i 1./5. zgrade) Klinike za infektivne bolesti dr. Fran Mihaljević
C5.1. R1-I4	Digitalna slikovna dijagnostika KBC Split
C5.1. R1-I5	Izgradnja i opremanje zgrade centralnog operacijskog bloka OB Varaždin
C5.1. R1-I6	Digitalna slikovna dijagnostika KB Dubrava
C5.1. R1-I7	Opremanje novih objekata objedinjenog hitnog bolničkog prijema i dnevnih bolnica i jednodnevnih kirurgija te uređenje Klinike za neurokirurgiju KBC-a Sestre milosrdnice
C5.1. R1-I8	Preoperativna obrada i liječenje bolesnika s farmakorezistentnom epilepsijom u KB Dubrava
C5.1. R1-I9	III. faza razvoja KBC-a Zagreb - opremanje medicinskom i nemedicinskom opremom
C5.1. R2-I1	Nabava opreme za prevenciju, dijagnostiku i liječenje osoba oboljelih od raka
C5.1. R2-I2	Nabava i primjena opreme za uspostavu Nacionalne onkološke mreže i nacionalne baze onkoloških podataka
C5.1. R3-I1	Centralno financiranje specijalizacija
C5.1. R3-I2	Specijalističko usavršavanje medicinskih sestara i tehničara u djelatnosti hitne medicine
C5.1. R4-I1	Centralna priprava svih parenteralnih pripravaka u 8 hrvatskih bolnica
C5.1. R4-I2	Uvođenje sustava raspodjele jedinične terapije u 40 hrvatskih bolnica
C5.1. R4-I3	Digitalizacija puta lijeka kroz zdravstvene ustanove na sekundarnoj i tercijarnoj razini zdravstvene zaštite
C5.1. R4-I4	Izrada sustava praćenja i preveniranja nestašica lijekova u Hrvatskoj

C5.1. R4-I5	Uvođenje sustava praćenja ishoda liječenja vanbolničkih pacijenata s naglaskom na kronične pacijente u javnim ljekarnama
C5.1. R4-I6	Zbrinjavanje otpada u KBC-u Zagreb
C5.1. R5-I1	Digitalna integracija operacijskih dvorana i robotska kirurgija u KBC Split
C5.1. R5-I2	TELECORDIS
C5.1. R5-I3	Teletransfuzija
C5.1. R5-I4	Digitalizacija i integracija operacijskih dvorana opremljenih robotskom kirurgijom u KBC-u Sestre milosrdnice
C5.1. R5-I5	Digitalizacija i opremanje dijagnostičkih jedinica KB Merkur
Ukupna procijenjena vrijednost ulaganja za komponentu	**2.563.703.700 kn**
Udio u Ukupnom planu	5%

2. Glavni izazovi i ciljevi koji se rješavaju u okviru komponente

Kontekst

Vodeći javnozdravstveni problem u Hrvatskoj je rak, koji je drugi najčešći uzrok smrtnosti (nakon kardiovaskularnih bolesti) i odgovoran je za 27% smrtnih slučajeva u Hrvatskoj u 2018. godini. Godišnje u Hrvatskoj dijagnozu maligne bolesti dobije više od 24.000 građana. Vodeći je uzrok smrtnosti kod osoba mlađih od 65 godina te odgovoran za 50% smrtnih slučajeva kod žena i 35% kod muškaraca. Strateški cilj usmjeren je na poboljšanje zdravlja građana tijekom cijeloga života, smanjenje pojavnosti i smrtnosti od raka te produljenje i povećanje kvalitete života oboljelih od raka u Hrvatskoj na razinu zapadnoeuropskih zemalja. Usvojen je Nacionalni strateški okvir protiv raka do 2030. radi smanjenja pobola i smrtnosti od raka te su inputi iz ovog okvira, kao i ostalih nacionalnih programa uzeti u obzir prilikom izrade ovog plana i ostalih akata strateškog planiranja.

Boljom organizacijom liječenja i integracijom liječenja kroz nacionalnu mrežu s nabavom opreme za prevenciju, dijagnostiku i liječenje osoba oboljelih od raka i provedbom strateških dokumenata, unaprijedit će se sveobuhvatno praćenje, mjere i aktivnosti primarne, sekundarne i tercijarne prevencije, liječenje malignih bolesti i optimizaciju zdravstvene skrbi za onkološke bolesnike, s ciljem smanjenja pojavnosti i smrtnosti od raka te produljenja i povećanja kvalitete života oboljelih od raka u Hrvatskoj na razinu zapadnoeuropskih zemalja. Zemljopisna raspodjela zdravstvenih infrastruktura i ljudskih resursa u Hrvatskoj znatno varira. Kroz ulaganja predviđena u okviru Nacionalnog plana oporavka i otpornosti unaprijedit će se sustav hitne medicinske pomoći i osigurati podizanje potrebnih kompetencija za samostalni rad timovima bez liječnika, kao i osiguarati ravnomjerna raspodjela zdravstvenih radnika kroz centralno financiranje specijalizacija doktora medicine na primarnoj razini zdravstvene zaštite i području javnog zdravstva.

Temelj zdravstvenog sustava ostaje primarna zdravstvena zaštita, koja će se ojačati ulaganjima za što uspješnije preventivno djelovanje, širenje kurativnih usluga te podizanje kvalitete skrbi kroz kontinuiranu edukaciju. Podići će se kvaliteta i osigurati dostupnost primarne zdravstvene zaštite, posebice u ruralnim krajevima te ojačati domove zdravlja i izvanbolničku specijalističku

zdravstvenu zaštitu. Racionalizacijom bolničkog sustava optimizirat će se zdravstvena zaštita i smanjiti prekomjerna potrošnja. Nastavit će se s funkcionalnom integracijom bolnica, jačanjem dnevnih bolnica koje omogućuju suvremeni, ekonomičan i multidisciplinaran način liječenja koji znatno poboljšava kvalitetu zdravstvene zaštite i smanjenjem akutnih stacionarnih kapaciteta u bolnicama kao financijski najskupljeg oblika liječenja doprinijet će financijskoj stabilizaciji, racionalizaciji i održivosti zdravstvenog sustava, a ponovnom kategorizacijom bolničkih zdravstvenih ustanova postavit će se transparentna ljestvica izvrsnosti sustava zdravstva. Poseban naglasak stavit će se na jačanje ljudskih resursa i unaprjeđenje uvjeta rada u zdravstvu uz cjeloživotni razvoj stručnih kompetencija. Unaprjeđenje sustava zajedničke javne nabave lijekova i potrošnog bolničkog materijala, te ostalih nabavnih kategorija uz primjenu sustava središnje priprave parenteralnih lijekova i primjenom digitalnog praćenja lijeka ostvarit će se značajne uštede u potrošnji lijekova u bolnicama. Ojačat će se sustav javnog zdravstva, kao i sustav preventivne medicine i uloga mreže zavoda za javno zdravstvo s posebnim naglaskom na prevenciju i ranu dijagnostiku kroničnih nezaraznih bolesti koje čine najveći dio mortaliteta i morbiditeta, ali i zdravstvena sigurnost stanovništva kroz dobro organiziranu epidemiološku službu. Unaprijedit će se digitalne platforme, registri i baze podataka za prikupljanje i praćenje javnozdravstvenih podataka.

Promocija zdravlja i prevencija bolesti su prioritet Ministarstva zdravstva i posebna pozornost im je posvećena i u ostalim nacionalnim strateškim dokumentima (npr. Nacionalnom strateškom okviru protiv raka do 2030., Nacionalnim programima za rano otkrivanje bolesti, kao i onima koji su u fazi donošenja (npr. Nacionalnim programu prevencije kardiovaskularnih bolesti). Slijedom navedenog aktivnosti vezane za promicanje zdravih životnih navika, jačanje svijesti o ulozi čimbenika rizika kao što su pušenje, alkohol, droga, nezdrava prehrana i nedovoljna tjelesna aktivnost, praćenje i prevenciju vodećih nezaraznih bolesti (kronične nezarazne bolesti, mentalni poremećaji i ozljede) planirane su u Nacionalnom planu razvoja zdravstva za razdoblje od 2021. do 2027. čije usvajanje se očekuje do kraja 3Q/2021. Iskorištavanje punog potencijala mjera promocije zdravlja, prevencije bolesti i liječenja rezultirat će unaprjeđenjem zdravstvenih ishoda populacije na razinu razvijenih zapadnoeuropskih zemalja. Sve reforme/mjere zacrtane u NPOO-u su komplementarne mjerama koje su planirane unutar Nacionalnog plana razvoja zdravstva za razdoblje od 2021. do 2027. kako bi se ostvario sinergijski učinak i ciljevi zacrtani u strateškim aktima.

Digitalizacijom zdravstvenog sustava unaprijedit će se zdravstvena skrb građana, dodatno skratiti liste čekanja kroz projekte e-Naručivanje, e-Smjernice i e-Bolnice. Unaprijedit će se sustav hitne medicinske pomoći i osigurati podizanje potrebnih kompetencija za samostalni rad timovima bez liječnika.

Glavni izazovi	Ciljevi
C5.1. Jačanje otpornosti zdravstvenog sustava	
1. Zdravstveni su ishodi uglavnom ispod prosjeka EU-a. Očekivani životni vijek u Hrvatskoj je 78,2 godine, što je znatno kraće od prosjeka EU-a (81 godina). Očekivani životni vijek bez zdravstvenih poteškoća u dobi od 65 godina iznosi 5 godina, što je jedna od najnižih	1. Unaprijeđeni zdravstveni ishodi uslijed uvođenja novog modela skrbi za pacijente. - udio bolesnika oboljelih od raka koji prežive 5 ili više godina u Hrvatskoj povećan s 46% u 2020. na 51% u 2026.

Glavni izazovi	Ciljevi
vrijednosti u EU-u. Pušenje i konzumacija alkohola iznad su prosjeka EU-a, što utječe na smrtnost od kardiovaskularnih i kancerogenih bolesti koje su uzrok približno 75% svih smrtnih slučajeva u zemlji. Česti uzroci smrtnosti koji se mogu spriječiti su rak pluća, srčana oboljenja, konzumacija alkohola i nesreće. 2. Zdravstveni sustav je i dalje uglavnom usmjeren na akutnu skrb u bolnicama, a integracija preventivne, kronične i dugotrajne skrbi i dalje je slaba. Problem nedostupnosti zdravstvene zaštite socijalno najugroženijem stanovništvu stvara dodatne troškove liječenja te popratne troškove oko organizacije, putovanja, prehrane i smještaja i time ih dovodi u položaj samoprocjene opravdanosti pravovremenog odlaska liječniku čime se dodatno pogoršava njihovo zdravstveno stanje, a što najčešće rezultira i puno višim troškovima liječenja. 3. Zemljopisna raspodjela zdravstvenih infrastruktura i ljudskih resursa znatno varira. 4. Sustav zdravstvene zaštite i dalje je izvor rizika za javne financije. I u sljedećem razdoblju Hrvatskoj će se i dalje suočavati sa smanjenjem prihoda i povećanim izdacima za zdravstvo. Unatoč snažnom povećanju prihoda od doprinosa za zdravstveno osiguranje, u sektoru zdravstva i dalje se akumuliraju dospjele nepodmirene obveze. Dospjele nepodmirene obveze uglavnom su nastale u bolnicama, pogotovo onima koje su u vlasništvu županija. Oko 45% ukupne nabave u bolnicama odvija se putem zajedničke nabave, što je povećanje u odnosu na 8% u 2016. te omogućuje znatne uštede. Međutim, iako je zajednička nabava obavezna za sve bolnice u državnom vlasništvu, mnoge zdravstvene ustanove u županijskom vlasništvu odlučuju se za samostalnu nabavu.	- udio bolesnika koji dobiju potrebnu radioterapiju unutar 4 tjedna od postavljanja indikacije povećan s 50% u 2020. na 95% u 2026. - udio bolesnika s rakom koji dobiju optimalnu radioterapiju u kontekstu pridržavanja standarda postavljenih od međunarodnih autoriteta, primjerice ESTRO povećan s 50% u 2020. na 95% u 2026. 2. Funkcionalnom integracijom bolnica te jačanjem dnevnih bolnica koje omogućavaju suvremen, ekonomičan i multidisciplinaran način liječenja koji znatno poboljšava dostupnost i kvalitetu zdravstvene zaštite smanjit će se broj slučajeva akutnog akutnih krevetaliječenja za 10%. Također, povećat će se broj stolaca/postelja dnevne bolnice za 20 %, kao i bolničkih kreveta za dugotrajno liječenje i palijativnu skrb za 30 %. Funkcionalno povezivanje bolnica – na sekundarnoj i tercijarnoj razini (horizontalno i vertikalno) do sada je integrirano 12 bolnica, a plan je 20 bolnica. 3. Udio specijalista obiteljske medicine u ukupnom broju doktora ugovorenih u timovima opće i obiteljske medicine u 2026. iznosi 51%. Isto će povećati učinkovitosti i kvalitetu primarne zdravstvene zaštite te doprinijeti smanjenju upućivanja u znatno skuplju specijalističko-konzilijarnu i bolničku zdravstvenu zaštitu. 4. Unaprijeđen sustav zajedničke javne nabave na način da obuhvaća i bolnice u županijskom vlasništvu čime će se ostvariti znatne uštede u sustavu i unaprijediti kvaliteta na temelju gospodarskih koristi velikih razmjera te korištenjem e-alata. Sklopljeni Okvirni sporazumi za 85% nabavnih kategorija iz Odluke o provedbi obvezne zajedničke nabave koji čine najmanje 80% ukupne potrošnje i uspostavljen kontinuitet u provedbi bez „praznih razdoblja“ od isteka važećih do sklapanja novih okvirnih sporazuma za iste kategorije. 5. U 8 hrvatskih bolnica 75% svih parenteralnih pripravaka izrađeno u sustavu centralne priprave. 6. U 40 hrvatskih bolnica uveden sustav raspodjele jedinične terapije.

3. Opis reformi i investicija po podkomponentama

C5.1. Jačanje otpornosti zdravstvenog sustava

Veza s Europskim semestrom i/ili strateškim dokumentima i kontekst reforme

Reforme koje se planiraju provesti prepoznate su u NRS-u (Strateški cilj 5. „Zdrav, aktivan i kvalitetan život“) u kojem je navedeno kako su dostupnost, kvaliteta i učinkovitost zdravstvene zaštite osnovne vrijednosti modernih zdravstvenih sustava te će biti u centru svih promišljanja o budućim koracima u razvoju hrvatskog zdravstva koje će se poduzeti u partnerstvu s pacijentima kao korisnicima usluga. Isto tako, prepoznati su i izazovi koji se odnose na unaprjeđenje zdravstvenih ishoda populacije i ostvarivanje ravnoteže između financijskih mogućnosti i rastućih troškova povezanih s novim i naprednim metodama liječenja zbog tehnološkog i znanstvenog napretka, ali i povećane potražnje za zdravstvenom zaštitom zbog starenja stanovništva. U sklopu projekta tehničke pomoći realiziranog kroz SRSP u suradnji s pružateljima tehničke pomoći MIZ je započeo proces izrade okvira za mjerenje učinkovitosti zdravstva (engl. Health System Performance Assessment - HSPA), koji će doprinijeti uspostavi ključnih indikatora za mjerenje učinkovitosti prema utvrđenoj metodologiji, povezanih s postupkom povezivanja mjera s ciljevima zadanim u nacionalnim strateškim dokumentima i reformama, pravovremenošću podataka, te unaprijediti praćenje zdravstvenih ishoda. Na taj će se način omogućiti integracija politike i reformi u sveukupan pregled učinkovitosti, što će MIZ-u i ključnim dionicima u sustavu zdravstva omogućiti praćenje provedbe reformi i osmišljavanje boljih politika temeljenih na dokazima. U cilju osnaživanja praćenja provedbe mjera za ostvarivanje zadanih ciljeva u aktima strateškog planiranja uvest će se sustav praćenja prema metodologiji HSPA. Prvo HSPA izvješće za Hrvatsku služit će kao pomoćni alat u postizanju ciljanih vrijednosti.

MIZ je na temelju utvrđene metodologije odobrene od strane EK započeo s procesom mapiranja potreba u zdravstvenom sustavu prema pristupu „odozdo prema gore” (engl. bottom up approach) - glavni fokus predstavlja NUTS 3 te građani i njihove potrebe kada se govori o potrebama u zdravstvenom sustavu. Mapiranje u području zdravstvene infrastrukture je kontinuirani proces koji će se nastaviti u budućnosti i prioritete utvrđene na EU i nacionalnoj razini će razraditi na lokalnoj razini. Radi se o novom modelu mapiranja koje se provodi po utvrđenoj metodologiji izrađenoj na temelju pilot projekta koji je obuhvatio HR, BG i SL. Samu metodologiju MIZ je zaprimilo od strane EK krajem listopada 2020. godine te neposredno nakon toga započelo proces ugovaranja stručne pomoći za provedbu mapiranja. Prikupljanje potreba na razini sustava zdravstva za izradu NPOO kao i aktivnosti na izradi samog dokumenta započele su ranije i sukladno predviđenim rokovima aktivnosti na izradi konačne verzije NPOO-a završit će ranije od procesa mapiranja. Rezultati mapiranja biti će uzeti u obzir prilikom definiranja investicija za provedbu specifičnih ciljeva zacrtanih unutar Nacionalnog plana razvoja zdravstva za razdoblje 2021.-2027. S obzirom su reforme zacrtane u NPOO-u komplementarne s reformama u Nacionalnom planu razvoja zdravstva 2021.-2027. omogućit će se provedba reformi u cijelosti. Naime unutar NPOO-a predviđeni su projekti koji su visokoj fazi pripremljenosti, čija je provedba moguća u kraćem vremenskom roku, i koji brzo mogu polučiti pozitivan učinak na sustav zdravstva u cjelini, te ojačati otpornost i povećati spremnost zdravstva kako bi bio u mogućnosti odgovoriti na izazove. Projekti predviđeni unutar Nacionalnog plana razvoja zdravstva imat će srednjoročni odnosno dugoročni karakter. Jedni i drugi imat će međusoban sinergijski i komplementarni učinak na ostvarenje zacrtanih reformi.

Programom Vlade ukazuje se na potrebu dobre organiziranosti zdravstvenih usluga, učinkovitost sustava i dostupnost svim građanima pod jednakim uvjetima. Isto tako, reforme koje će se provesti u sustavu zdravstva dio su aktualnog NPR-a.

Postojećim nacionalnim strateškim dokumentima (kao npr. Nacionalnim strateškim okvirom protiv raka do 2030., Nacionalnim planom razvoja kliničkih bolničkih centara, kliničkih bolnica, klinika i općih bolnica u Hrvatskoj, Nacionalnim programima za rak, dijabetes, rijetke bolesti i sl.), kao i onima koji su u fazi donošenja (Nacionalnim planom razvoja zdravstva 2021.-2027.) te nacionalnim programima (npr. Nacionalnim programom prevencije kardiovaskularnih bolesti i sl.), definirane su potrebne promjene i reforme određenog dijela zdravstvenog sustava koje su u skladu s ostalim strateškim dokumentima i s CSR 2020/1c koji se odnose na potrebu unaprjeđenja otpornosti zdravstvenog sustava.

Krajem 2020. je izrađen strateški okvir za razvoj e-zdravstva kao dio aktualnog NPR-a, u sklopu projekta tehničke pomoći realiziranog kroz SRSP 2019. Važnije projektne isporuke činile su detaljnu situacijsku analizu, strateški okvir te provedbeni okvir za razvoj zdravstva. Iako nije predviđeno donošenje zasebnog strateškog akta u području e-zdravstva, doprinosi e-zdravstva razvoju zdravstva ugradit će se u Nacionalni plan razvoja zdravstva 2021.-2027. Nacionalni plan razvoja zdravstva kao krovni srednjoročni akt strateškog planiranja će se donijeti do kraja 3Q/2021. te će rezultati mapiranja biti ugrađeni u isti.

U tijeku je priprema Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenoj zaštiti kojim će se poboljšati organizacija djelatnosti hitne medicine, ojačati uloga domova zdravlja, poboljšati kvaliteta i učinkovitost pružanja bolničkih usluga, te će se unaprijediti model upravljanja bolnicama. Osim navedenog, značajno će se unaprijediti učinkovitost rada i povezanost djelatnosti u sustavu Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo i zavoda za javno zdravstvo.

Kroz ovu izmjenu zakona omogućit će se pretpostavke za bližu suradnju središnje države i županija, čime će se unaprijediti funkcionalno povezivanje zdravstvenih i nezdravstvenih djelatnosti između zdravstvenih ustanova na svim razinama zdravstvene zaštite primarne, sekundarne, tercijarne i razine državnih zdravstvenih zavoda, uključujući i integraciju s dugotrajnom skrbi kao i poduzimanje mjera za ograničenje širenja bolesti COVID-19.

Isti je potrebno usvojiti kako bi se riješili postojeći organizacijski problemi, te zbog potrebe za boljom učinkovitosti sustava hitne medicine (nedostatak doktora medicine, županijske granice) i boljom koordinacijom i organizacijom svih sudionika na području za koji je dom zdravlja osnovan, a što je posebno došlo do izražaja u potrebi odgovora cjelovitog sustava zdravstva u epidemiji COVID-19. Također, razlog donošenja zakonskog prijedloga je nedovoljna povezanost i učinkovitost sustava zavoda za javno zdravstvo (nedostatak doktora medicine pojedinih specijalnosti) te nedovoljne ovlasti za koordinaciju i organizaciju svih zavoda za javno zdravstvo putem Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. U Nacionalnom planu razvoja zdravstva za razdoblje od 2021. do 2027. planirane su mjere i aktivnosti za koordinaciju i povezivanje prostora, opreme i ljudskih resursa radi smanjenja fragmentiranosti zdravstvenog sustava. Navedeno podrazumijeva vertikalnu integraciju na svim razinama zdravstvene zaštite što uključuje prevenciju (javno zdravstvo) primarnu, sekundarnu i tercijarnu zdravstvenu zaštitu, kao i horizontalno povezivanje s ustanovama za socijalnu skrb na području dugotrajne skrbi. Rezultati mapiranja potreba u zdravstvu i dugotrajnoj skrbi (infrastruktura, ljudi i oprema) će pomoći u identificiranju ključnih investicija i projekta koje će trebati provesti u narednom razdoblju kako bi se ispunili zadani ciljevi a to je bolja integracija i koordinacija svih dionika u mreži javne zdravstvene službe prilagođene potrebama svake zdravstvene regije (područja

pojedinih gradova ili nekoliko općina prema već postojećim gravitacijskim područjima za pojedine domove zdravlja ili njihove ispostave.

Bolnički zdravstveni sustav potrebno je unaprijediti kako bi se postojeći kapaciteti racionalno i kvalitetno iskoristili, poboljšala dostupnost i kvaliteta zdravstvene zaštite, te reorganizirao dosadašnji model upravljanja bolnicama. Donošenjem Zakona omogućit će se bolja dostupnost zdravstvene usluge i učinkovitiji sustav zdravstvene zaštite koji može zadovoljavajuće odgovoriti na potrebe stanovništva posebno u hitnim i posebnim okolnostima kao što je epidemija COVID-19; učinkovitiji sustav za provedbu svih mjera i djelatnosti iz nadležnosti Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo i zavoda za javno zdravstvo s posebnim naglaskom na izvanredne događaje i epidemije, te prilagodba hrvatskih bolnica suvremenim trendovima u medicini, uz jačanje kontrole zdravstvene i financijske učinkovitosti, a kako bi se sustav učinio dugoročno održivim.

Izmjena i dopuna Zakona o zdravstvenoj zaštiti osnova je za donošenje Pravilnika o kriterijima za funkcionalnu integraciju zdravstvenih ustanova i praćenje provedbe.

Revizija mreže javne zdravstvene službe u dijelu bolničke zdravstvene zaštite osnova je za provedbu racionalizacije i modernizacije bolničkog sustava te posljedično za provedbu aktivnosti učinkovitijeg upravljanja bolničkim resursima.

Cilj donošenja nove Mreže bolnica je odgovoriti na potrebe pacijenata za odgovarajućom zdravstvenom zaštitom. Starenjem populacije i porastom broja kroničnih nezaraznih bolesti među koje se ubrajaju i onkološke bolesti povećavaju se potrebe za kronično i dugotrajno liječenje te palijativnu skrb te tome treba prilagoditi i bolničke kapacitete. S druge strane povećanje kapaciteta dnevnih bolnica u skladu je sa suvremenom medicinskom doktrinom (brža i kvalitetnija usluga, kraća bolovanja kod pacijenata, manje hospitalizma, manje bolničkih infekcija, redukcija dežurstva i prekovremenih sati.) Mrežom se smanjuje broj akutnih kreveta (najskuplji model liječenja). Dobrobit pacijenta uvijek na prvom mjestu, te je stoga jedan od prioritetnih ciljeva osiguravanje dostupne i kvalitetne zdravstvene zaštite u okviru bolničkog zdravstvenog sustava čemu će pridonijeti i promjena modela upravljanja nad bolnicama. Ova promjena neće ugroziti primjere dobre prakse upravljanja u općim i specijalnim bolnicama čiji su vlasnici jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i napore koji su ove ustanove uložile u osiguravanje dostupne i kvalitetne zdravstvene zaštite pacijentima koji im gravitiraju.

Unaprijedit će se sustav zajedničke nabave izmjenom postojećeg Zakona o zdravstvenoj zaštiti kojom će se prenijeti upravljačka prava nad cjelokupnim zdravstvenim sustavom što će omogućiti donošenje obvezujuće Odluke o zajedničkoj nabavi za sve zdravstvene ustanove. Kategorija obveznika zajedničke nabave od donošenja Odluke o zajedničkoj nabavi obuhvaćala je 10 državnih bolnica (od promjene osnivača NMB Vukovar obuhvaća ih 11), dok je ostalih 30-ak zdravstvenih ustanova samostalno odlučivalo o sudjelovanju ovisno o konkretnom postupku (npr. velika zainteresiranost za lijekove čija je cijena utvrđena Listama HZZO-a, dok je za ostale kategorije koje ostavljaju prostor za osobne preferencije zdravstvenih ustanova/korisnika zainteresiranost puno manja).

Cilj je obvezati sve zdravstvene ustanove na zajedničku nabavu što će proširiti krug dionika i omogućiti znatne uštede, jednakost cijena za sve sudionike i ujednačenost artikala u svim zdravstvenim ustanovama, što će se omogućiti odgovarajućom izmjenom Zakona o zdravstvenoj zaštiti. MIZ će u operativnu provedbu postupaka zajedničke nabave uključiti i kliničke zdravstvene ustanove, što će omogućiti ažurniju provedbu postupaka zajedničke nabave. S aspekta zajedničke javne nabave neće doći do poremećaja dobe prakse, već do dodatnog unaprjeđenja dosadašnje prakse zajedničke nabave u vidu administrativnog rasterećenja

zdravstvenih ustanova. Naime, primjenom objedinjenih postupaka nabave za ustanove smanjit će se potreba provedbe vlastitih postupaka od strane zdravstvenih ustanova (npr. 1 postupak zajedničke nabave = 40-ak pojedinačnih postupaka koje bi provela svaka ustanova za svoje potrebe).

Također je u pripremi i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju kojim će se utvrditi jasna i transparentna mjerila za određivanje programa mjera zdravstvene zaštite iz obveznoga zdravstvenog osiguranja, tijela koje će utvrditi i donositi program mjera i opseg zdravstvene zaštite koja će se osiguravati iz obveznoga zdravstvenog osiguranja te usklađenje s drugim zakonskim propisima.

Donošenjem ovog Zakona postići će se bolja dostupnost i pravodobnost zdravstvene zaštite osiguranim osobama kada im je ona potrebna, kao i smanjivanje listi čekanja za pojedine medicinske usluge, optimizacija te s tim u vezi bolja raspodjela raspoloživih sredstava za zdravstvenu zaštitu iz obveznoga zdravstvenog osiguranja; osigurati financijska sredstva u svrhu postizanja financijske stabilnosti, njezine održivosti te s tim u vezi poboljšanje položaja osiguranih osoba u ostvarivanju prava iz obveznoga zdravstvenog osiguranja. Isto tako osigurati povoljniji položaj ugovornih subjekata HZZO-a kao pružatelja zdravstvene zaštite iz obveznoga zdravstvenog osiguranja, vezano uz podmirenje obveza HZZO-a prema njima u zakonom propisanim rokovima, a sve u svrhu osiguranja prava na zdravstvenu zaštitu osiguranim osobama.

Na prihodovnoj strani proračuna planirane su aktivnosti koje uključuju analizu kategorija polica dopunskog zdravstvenog osiguranja, čiji trošak pokriva Državni proračun i reviziju iznosa sudjelovanja u troškovima zdravstvene zaštite do pune cijene zdravstvene zaštite (iznos koji pokriva dopunsko zdravstveno osiguranje ili osigurana osoba ukoliko nema policu dopunskog zdravstvenog osiguranja). Na rashodovnoj strani planirane su aktivnosti vezane za potrošnju lijekova, reviziju lista posebno skupih lijekova - PSL koje pokriva obvezno zdravstveno osiguranje, čiji je cilj uređenje Popisa posebno skupih lijekova (PSL) i jasnije utvrđivanje mjerila za stavljanje lijekova na listu lijekova HZZO-a, ali isto tako i mjerila za stavljanje lijekova na Popis posebno skupih lijekova. Racionalizacija troškova za lijekove na način da se lijekovi primjenjuju sukladno stručnim smjernicama za liječenje bolesti, te jasno definiranim kriterijima za primjenu lijeka u listi lijekova HZZO-a, kod onih bolesnika kod kojih se očekuje pozitivan učinak primijenjenog lijeka u liječenju bolesti. Također, na rashodovnoj strani proračuna planirano je reguliranje zakonskih i podazakonskih akata vezano uz ulazak novih lijekova na liste HZZO-a i određivanje cijena lijekova na listama HZZO-a. Strukturne reforme, između ostalog, uključuju i reorganizaciju sustava hitne medicine, reorganizaciju sustava javnog zdravstva, kao i revidiranje Mreže javne zdravstvene službe u dijelu bolničke zdravstvene zaštite što predstavlja osnovu za provedbu racionalizacije i modernizacije bolničkog sustava te posljedično za provedbu aktivnosti učinkovitijeg upravljanja bolničkim resursima.

Također, sukladno Programu Vlade radi poticanja zdravijeg života, realizirat će se uključivanje u sportske aktivnosti od najranije dobi te ulaganje u bolju povezanost sektora sporta s drugim granama gospodarstva, uključujući i zdravstvo.

Zdravstvene ustanove koje su obuhvaćene ovim Planom su osobe javnog prava i potpadaju pod zdravstveni sustav koji ima za cilj jednaku, dostupnu i kvalitetnu zdravstvenu zaštitu za sve građane - korisnike zdravstvenih usluga, tj. pripadaju frazi *„(….) načelo solidarnosti i koji djeluju pod državnim nadzorom smatraju se obavljanjem neekonomskih aktivnosti “*. Osnovane su s ciljem pružanja zdravstvene zaštite za sve korisnike zdravstvenih usluga, pod jednakim uvjetima. Kada je riječ o zdravstvenim ustanovama, ne postoji „klasično tržišno natjecanje“ ili narušavanje

tržišnog natjecanja (ravnoteže), jer su sve djelatnosti prvenstveno zdravstvo i pružanje zdravstvene zaštite i njege kao ustavne kategorije. Infrastruktura i oprema koja se planira financirati sredstvima RRF-a nije namijenjena obavljanju gospodarske djelatnosti radi stjecanja prednosti na tržištu, što bi moglo utjecati na tržišno natjecanje i trgovinu između država članica, već se radi o infrastrukturi koja će se koristiti u svrhe unaprjeđenja dostupnosti i učinkovitosti zdravstvenog sustava. Naime, da bi se određena mjera mogla smatrati državnom potporom, moraju biti kumulativno ispunjeni svi uvjeti iz članka 107. Stavka 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU): postojanje državnih sredstava, stjecanje prednosti na tržištu, narušavanje ili mogućnost narušavanja tržišnog natjecanja i utjecaj na trgovinu među državama članicama. Ako samo jedan od uvjeta nije zadovoljen, postojanje državne potpore u smislu čl. 107. UFEU nije ispunjen.

Obuhvat reforme i investicija, razina pripremljenosti i vrijeme potrebno za provedbu

(a) Reformske mjere

C5.1. R1 Unaprjeđenje učinkovitosti, kvalitete i dostupnosti zdravstvenog sustava

Izazov

Jačanje zdravstvenog sustava potrebno je da bi mogao adekvatno odgovoriti na izazove kroničnih nezaraznih i emergentnih zaraznih bolesti te osigurati pravičnu dostupnost skrbi svim stanovnicima Hrvatske.

Prioritetni izazov u primarnoj zdravstvenoj zaštiti je osigurati ravnomjeran pristup učinkovitoj i kvalitetnoj primarnoj zdravstvenoj zaštiti posebno na udaljenim i depriviranim područjima te osiguranje zadovoljavajuće primarne zdravstvene zaštite u kriznim situacijama (kao što je epidemija), zatim podići kvalitetu i osigurati dostupnost primarne zdravstvene zaštite, posebice u ruralnim krajevima te ojačati izvanbolničku specijalističko-konzilijarnu zdravstvenu zaštitu pri domovima zdravlja radi približavanja specijalističko-konzilijarne zdravstvene zaštite domu pacijenata i smanjivanju upućivanja na skuplju bolničku dijagnostiku i liječenje.

Analiza stanja ukazuje na značajnu neravnomjernu raspoređenost liječnika u odnosu na urbana i ruralna područja, kao i disproporciju između primarne i bolničke zdravstvene zaštite, jer se u posljednje četiri godine smanjio broj liječnika na primarnoj razini. Također, u djelatnosti obiteljske medicine 30% liječnika ili 670 njih starije je od 60 godina, a starijih od 65 godina i koji rade uz suglasnost ministra ima 162.

Trenutno u djelatnosti obiteljske medicine ima 47,11% specijalista obiteljske medicine, a na specijalizaciji je samo 175 specijalizanata. Također u djelatnosti hitne medicine udio doktora specijalista hitne medicine u ukupnom broju ugovorenih timova iznosi 14,88%.

Prema stanju popunjenosti Mreže javne zdravstvene službe u primarnoj zdravstvenoj zaštiti za listopad 2020. u djelatnosti obiteljske (opće) medicine nedostaje - 197 liječnika (potrebno 2452 tima/ugovoreno 2333 timova uključujući timove bez nositelja (81), u djelatnosti zdravstvene zaštite predškolske djece: nedostaje - 74 pedijatra (potrebno 330 timova/ugovoreno 282 tima (uključujući timove bez nositelja), u djelatnosti zdravstvene zaštite žena: nedostaje - 97 ginekologa (potrebno 335 timova/ugovoreno 278 timova (uključujući timove bez nositelja), u djelatnosti dentalne zdravstvene zaštite: nedostaje – 239 doktora dentalne medicine (potrebno 2271 tim/ugovoreno 2057 timova (uključujući timove bez nositelja), u djelatnost medicine rada: nedostaje - 31 (potrebno 193 timova/ugovoreno 162).

Cilj

Jačati primarnu zdravstvenu zaštitu kako bi se postigla bolja dostupnost zdravstvenih usluga na cijelom teritoriju Hrvatske; omogućiti dostupnost ljekarničke skrbi, posebno u izoliranim i ruralnim područjima; razviti moderan bolnički sustav kako bi bio spreman odgovoriti na ključne zdravstvene izazove i krizne zdravstvene situacije; unaprijediti povezivanje primarne i sekundarne/tercijarne zdravstvene zaštite.

Opis

Osnažit će se primarna zdravstvena zaštita kroz popunjavanje mreža u svrhu osiguranja teritorijalne dostupnosti skrbi i kvalitetnog stručnog rada s pacijentima. Isto će se provesti popunjavanjem Mreže javne zdravstvene službe, ali i otvaranjem novih mjesta u mreži kako bi se broj pacijenata tima obiteljske medicine smanjio; osiguranjem financijskih poticaja za popunjavanje manje atraktivnih mjesta u mreži; jačanjem domova zdravlja putem centara administrativne podrške timovima i otvaranjem ostalih specijaliziranih ambulanti, kao i specijalističkim usavršavanjem liječnika obiteljske medicine. Zdravstveni sustav osnažit će se i kroz integraciju i koordinaciju pružatelja skrbi na razini zdravstvenih regija i na nacionalnoj razini; kategorizaciju bolnica s redefiniranjem opsega djelatnosti; funkcionalno povezivanje ustanova te srednjoročni plan daljnjeg povezivanja, spajanja i prenamjene ustanova. Isto tako, sustav će se osnažiti kroz program unaprjeđenja kvalitete zdravstvene zaštite, timski pristup skrbi i osiguranje dostupnosti slabo naseljenim područjima i otocima.

Svi novoizgrađeni kapaciteti bolnica bit će izgrađeni u skladu sa zahtjevima DNSH-a, kako slijedi:

Povezano s ublažavanjem klimatskih promjena: Mjere gradnje su usmjerene na područje intervencije „092 Zdravstvena infrastruktura“. Investicije će udovoljavati nacionalnim regulatornim zahtjevima za nove zgrade, što znači da će zgrade biti izgrađene u skladu s nZEB standardom. Ipak, mjera ne ispunjava uvjete za intervencijsko polje 025ter Izgradnja nove zgrade, jer bi to zahtijevalo najmanje 20% manju potražnju za primarnom energijom nego za nZEB standard. Također, zgrade neće biti namijenjene vađenju, skladištenju, transportu ili proizvodnji fosilnih goriva.

Povezano s prilagodbom na klimatske promjene: Klimatski rizici koji bi mogli biti relevantni za ove mjeru identificirani su u Nacionalnoj strategiji prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. u odnosu na 2070., kao i u Akcijskom planu energetski održivog razvitka i prilagodbe klimatskim promjenama Grada Zagreba (SECAP). Očekivani životni vijek zgrade bolnice nadilazi 30 godina, te će se tijekom razvoja i dizajna projekata identificirat i integrirati intervencije koje mogu smanjiti klimatske utjecaje.

Povezano s vodenim resursima: Kao kriterij za ugovaranje bilo koje građevinske konstrukcije, trebaju se ugraditi svi relevantni uređaji za vodu (otopine za tuširanje, tuševi s miješalicom, izlazi za tuširanje, slavine, WC školjke, WC školjke i vodokotlići, urinarne posude i vodokotlići, kade) mora biti u prva 2 razreda potrošnje vode EU vodne oznake (EU Water Label - http://www.europeanwaterlabel.eu/).

Povezano s otpadom / kružnom ekonomijom: Mjere izgradnje će zahtijevati od gospodarskih subjekata koji provode rušenje i izgradnju da osiguraju da najmanje 70% (težinski) neopasnog građevinskog otpada i otpada od rušenja (isključujući prirodni materijal naveden u kategoriji 17 05 04 na Europskom popisu otpada uspostavljenom Odlukom 2000/532 / EZ) nastalom na gradilištu, pripremit će se za ponovnu uporabu, recikliranje i oporabu drugog materijala,

uključujući postupke zatrpavanja otpadom koji zamjenjuje druge materijale, u skladu s hijerarhijom otpada i EU Protokolom o gospodarenju građevinskim otpadom i otpadom.

Povezano s sprječavanjem i kontrolom onečišćenja: Ne očekuje se da će gradnja dovesti do značajnog povećanja emisija onečišćujućih tvari u zrak, vodu ili zemlju jer:

- Građevinski dijelovi i materijali neće sadržavati azbest niti tvari koje izazivaju veliku zabrinutost, kako je utvrđeno na temelju „Popisa odobrenja“ Uredbe REACH.
- Izgradnja se neće nalaziti na potencijalno kontaminiranim mjestima (brownfield područja).
- Poduzet će se mjere za smanjenje emisije buke, prašine i onečišćujućih tvari tijekom građevinskih radova, sukladno Zakonu o gradnji članku 133. Uređenje gradilišta koji zahtijeva da se na gradilištu predvide i provode mjere zaštite na radu te ostale mjere za zaštitu života i zdravlja ljudi u skladu s posebnim propisima, te kojima se onečišćenje zraka, tla i podzemnih voda te buka svodi na najmanju mjeru. Tako će se radovi izvoditi samo u dnevnom razdoblju, svi rastresiti materijali će biti sklonjeni (prekrivanjem ili po potrebi vlaženjem) kako bi se spriječilo rasipanje tijekom kiše i vjetra, a sva uklanjanja i demontaže građevnih elemenata i materijala vršit će tehnikama koje sprečavaju širenje prašine i štetnih tvari na susjedne površine, te će se kada je potrebno koristiti zaštitne ograde.

Povezano s zaštitom ekosustava i biološke raznolikosti: Nove građevine se nalaze u sklopu starog bolničkog kompleksa i nisu izgrađene na zaštićenim prirodnim područjima niti na obradivim ili zelenim površinama prepoznate visoke vrijednosti biološke raznolikosti i zemljištu koje služi kao stanište ugroženih vrsta.

Provedba

U cilju povećanja kvalitete i učinkovitosti primarne zdravstvene zaštite te osiguravanja uvjeta za obavljanje 80% slučajeva na primarnoj razini odnosno smanjenja upućivanja u znatno skuplju specijalističko-konzilijarnu i bolničku zdravstvenu zaštitu potrebno je odgovarajuće popuniti Mrežu javne zdravstvene službe i povećati udio specijalista obiteljske medicine u ukupnom broju doktora ugovorenih u timovima obiteljske/opće medicine. U cilju osnaživanja i jačanja učinkovitosti bolničkog sustava u kontekstu postojeće pandemije osnažit će se ulaganja u infektološku djelatnost, digitalnu slikovnu dijagnostiku i ulaganje u JIL-ove ili jedinice intenzivnog liječenja, te će se omogućiti nabava dijagnostičke i terapijske opreme za ključne zdravstvene izazove (rak). Omogućit će se opremanje dnevnih bolnica i jednodnevnih kirurgija u KBC-u Sestre milosrdnice kao ekonomičnijeg oblika liječenja što će dovesti do racionalizacije bolničkog sustava.

Nositelj provedbe	MIZ
Ciljna skupina	Cjelokupno stanovništvo, osiguranici HZZO-a i turisti
Procijenjeni trošak	821.732.960 kn (investicija)
Razdoblje provedbe	2020.-3/2026.

C5.1. R2 Uvođenje novog modela skrbi za ključne zdravstvene izazove

Izazov

Očekivani životni vijek u Hrvatskoj je 78,2 godine, što je znatno kraće od prosjeka EU-a (81 godina). Očekivani životni vijek bez zdravstvenih poteškoća u dobi od 65 godina iznosi 5 godina, što je jedna od najnižih vrijednosti u EU-u. Pušenje i konzumacija alkohola iznad su prosjeka EU-a, što utječe na smrtnost od kardiovaskularnih i kancerogenih bolesti koje su uzrok približno 75% svih smrtnih slučajeva u zemlji. Rak je vodeći javnozdravstveni problem u Hrvatskoji drugi najčešći uzrok smrtnosti (nakon kardiovaskularnih bolesti) odgovoran za 27% smrtnih slučajeva u Hrvatskoj u 2018. godini. Godišnje u Hrvatskoj dijagnozu maligne bolesti dobije više od 24.000 građana. Vodeći je uzrok smrtnosti kod osoba mlađih od 65 godina te odgovoran za 50% smrtnih slučajeva kod žena i 35% kod muškaraca. Najčešći oblik raka kod muškaraca je rak pluća, dok je kod žena rak dojke. Hrvatska je na dnu ljestvice EU po stopi preživljenja, među pet država s najgorom stopom, osim kod djece, kod kojih su stope preživljavanja usporedive s onima u EU. Najvjerojatniji razlozi takvog nepovoljnog onkološkog ishoda u Hrvatskoj uključuju: veliku izloženost štetnim utjecajima (ponajviše pušenje i pretilost), nedostatak kvalitetnih programa primarne prevencije, slabu zdravstvenu prosvjećenost i nedostatne programe rane detekcije raka, kasniju dijagnozu, višu zastupljenost smrtonosnijih oblika raka, slabiju dostupnost kvalitetne onkološke skrbi, nedostatak radioterapijske i druge skupe i sofisticirane opreme, nedostatak istinske multidisciplinarnosti u onkologiji, nedostatak kvalitetnih baza onkoloških podataka i kontrole kvalitete i u konačnici, nedovoljno ulaganje u sve aspekte onkologije, od edukacije, preko znanosti do liječenja i suportivno simptomatske skrbi za onkološke pacijente. U međusektorskoj suradnji sudjelovat će se u izradi zakonodavnog okvira i mjera očuvanja i zaštite okoliša koje doprinose kvalitetnom i zdravom životu, a odnose se na prehranu, pitku i otpadne vode, zrak, tlo, promet, stanovanje i zdravo radno mjesto. Bolesti povezane s okolišnim čimbenicima uzrokuju trećinu bremena bolesti, stoga je praćenje svih sastavnica okoliša i utvrđivanje izloženosti ljudi štetnim okolišnim čimbenicima te njihovih učinaka na zdravlje ljudi ključno za praćenje stanja okoliša i zdravlja, ali i za kreiranje konkretnih mjera kako bi se postigao opći cilj, a to je zaštita građana od opasnosti za njihovo zdravlje.

Tijekom zadnjih 20 godina udio izdataka namijenjenih liječenju raka u ukupnim zdravstvenim izdacima ostao je konstantan, kako u Europi, tako i u Hrvatskoj (6,9%).

Na žalost, u Hrvatskoj je prosječna potrošnja po novootkrivenom bolesniku s rakom trostruko manja nego u zapadnom dijelu EU. Sve je to dovelo do značajnih poremećaja u infrastrukturi sustava koji brine o onkološkim bolesnicima, poglavito u radioterapijskoj mreži Hrvatske.

Cilj

Ujednačavanje liječenja pacijenata zbog poboljšanja ishoda liječenja za pacijente; poboljšanje ishoda liječenja onkoloških pacijenata; povećanje udjela izliječenih pacijenata, uz manje neželjenih posljedica liječenja.

Opis

Novi model skrbi za ključne zdravstvene izazove doprinijet će unaprjeđenju zdravstvenih ishoda oboljelih od raka, dijabetesa, oboljelih od kardiovaskularnih bolesti i rijetkih bolesti provedbom nacionalnih programa za navedene bolesti. Uvođenje novih modela skrbi za ključne zdravstvene izazove ima za cilj pravodobnu dijagnostiku, liječenje i rehabilitaciju bolesnika koji se temelje na visokim etičkim i moralnim normama, a vođeni su znanstveno utemeljenim spoznajama, kliničkim smjernicama i preporukama stručnih društava. Isto će zahtijevati jasno definiranu organizaciju liječenja kroz nacionalnu mrežu, te ključne kliničke smjernice i puteve pacijenata koji će odrediti konkretne korake u liječenju i prihvatljiva vremena čekanja.

Novi model skrbi u smislu organizacije liječenja podrazumijeva restrukturiranje bolničkog sustava na način da se uspostave regionalni centri izvrsnosti u kojima se obavljaju najsloženije operacije na pacijentima. Na primjeru malignih bolesti to znači da će se onkološki pacijenti operirati u regionalnim centrima izvrsnosti, dok radioterapiju i kemoterapiju pacijent može primiti u zdravstvenoj ustanovi niže razine i koja je bliže mjestu prebivališta. Inicijalni plan liječenja svih pacijenta oboljelih od raka mora biti u skladu s prihvaćenim smjernicama i mora ga donijeti multidisciplinarni tim. Na ovaj način će se unaprijediti kontinuitet skrbi za pacijent kroz bolju integraciju i koordinacija zdravstvene zaštite od primarne, sekundarne do tercijarne i dugotrajne skrbi te će se pacijentu osigurati veća dostupnost zdravstvenih usluga. Cijeli proces koordinira obiteljski liječnik čija svrha je pratiti klinički put liječenja i oporavka pacijenta.

Provedba

Uspostavit će se portala pacijenta koji će omogućiti bolju informiranost i lakšu orijentaciju u skrbi, gdje bi pacijentu bile dostupne ključne informacije i putokazi samog liječenja, što uključuje i implementaciju inovacija i jačanje IT platforme zdravstva. Uspostavit će se akreditirani multidisciplinarni onkološki timovi. Planira se uspostavljanje psiho-onkološkog liječenja i psihološke intervencije kao standarda te praćenje i objava zdravstvenih ishoda pacijenata na razini ustanova i regija, uključujući ishode liječenja prijavljene od strane pacijenata, PROM (pacijentovo vlastito mišljenje o utjecaju njegove bolesti ili poremećaja te liječenja istog na njegov život) i PREM indikatora (mjerenje iskustva pacijenta sa zdravstvenom skrbi koje navodi pacijent). Cilj novog modela skrbi je postaviti pacijenta u središte pozornosti te unaprijediti kontinuiranost skrbi kroz integraciju svih razina zdravstvene skrbi od primarne do tercijarne. Uvest će se rehabilitacijske mjere (psihološke, socijalne, zdravstvene) od početka liječenja do kraja života. Kliničke smjernice ključan su instrument u unapređenju i ujednačavanju kvalitete zdravstvene zaštite temeljene na znanstvenim dokazima. Opći cilj je ujednačavanje liječenja pacijenata zbog poboljšanja ishoda liječenja za pacijente. Kliničke smjernice neće se zadržati samo u papirnatom obliku već će se u sustav implementirati i e-Smjernice. Implementacija kliničkih smjernica i e-Smjernica u hrvatski zdravstveni sustav važna je za kvalitetu zdravstvene zaštite i unapređenje upravljanja sustavom i to na dobrobit pacijenata, zdravstvenih radnika i cijelog društva. U okviru Nacionalnog strateškog okvira protiv raka do 2030. organizirano, strukturirano i sveobuhvatno se pristupa problemu raka u Hrvatskoj s planom da bi potpunom implementacijom istog mogli spasiti 113000 godina ljudskih života kroz njegovo 10-godišnje provođenje[139]. Edukacija medicinskog osoblja u području dijagnostike i liječenja malignih bolesti, palijativna skrbi, istraživanja u onkologiji, palijativna skrb, psihosocijalna rehabilitacija,

[139] https://link.springer.com/article/10.1007/s10198-020-01262-0

radioterapija, sustavno onkološko liječenje, psihološka podrška, pedijatrijska onkologija, rijetki tumori, zloćudni tumori krvotvornog sustava samo su neka od područja koja su obuhvaćena Nacionalnim strateškim okvirom protiv raka do 2030. i navedenim područjima će se posebna pozornost posvetiti u Nacionalnom planu razvoja zdravstva 2021.-2027.

Nositelj provedbe	MIZ
Ciljna skupina	Onkološki pacijenti
Procijenjeni trošak	720.000.000 kn (investicija)
Razdoblje provedbe	1/2021.-12/2025.

C5.1. R3 Uvođenje sustava strateškog upravljanja ljudskim resursima u zdravstvu

Izazov

Bolničke zdravstvene ustanove u Hrvatskoj pružaju glavninu ambulantnih specijalističkih usluga. Nacrt Nacionalnog plan razvoja zdravstva 2021. do 2027. predviđa kako će se ustanove na primarnoj razini zdravstvene zaštite - domovi zdravlja angažirati na pružanju izvanbolničkih specijalističkih usluga (u partnerstvu s bolnicama) bliže zajednicama u kojima ljudi žive što ćeublažiti dio pritiska na bolnice kao najskuplji oblik skrbi. U primarnoj zdravstvenoj zaštiti bilježi se manjak liječnika i nepopunjene ambulante, naročito u ruralnim područjima i otocima, te vrlo visok prosječan broj osiguranika u skrbi (oko 1,700). Stopa upućivanja u specijalističku zdravstvenu zaštitu je unatoč znatnom smanjenju (od 26,2% pacijenata u 2008. do 15.1% u 2017.) još uvijek previsoka. Udio specijalista obiteljske medicine još uvijek je prenizak, a domovi zdravlja izgubili su ključnu ulogu stručnih koordinatora zdravstvenih radnika i aktivnosti u svom okružju. Na primarnoj se razini ne pruža dovoljno nutricionističkih, palijativnih, psiholoških i farmakoloških usluga, ni usluga u zajednici. Velika opterećenost liječnika i medicinskih sestara administrativnim zadacima ometa pružanje kvalitetne skrbi te jače uključivanje u preventivne i promotivne aktivnosti ključne za unaprjeđenje zdravlja populacije. Ljudski resursi, stručni i posvećeni zdravstveni radnici, najveća su vrijednost našeg zdravstvenog sustava. No, desetljeća neadekvatnog planiranja i upravljanja te trend iseljavanja u bogatije zemlje EU-a doveli su do situacije u kojoj su mnoge ambulante primarne zdravstvene zaštite prazne, a bolnice se, naročito manje, susreću s ozbiljnim poteškoćama u zapošljavanju potrebnih medicinskih sestara i liječnika. Plaće, koje su zadnjih godina znatno rasle, pritom su samo jedan uzroka problema. Dostupne ankete koje je provela Hrvatska liječnička komora ukazuju na druge sustavne izazove koji uzrokuju nezadovoljstvo zdravstvenih radnika: slabo upravljanje i organizaciju rada, teške radne uvjete, neadekvatnu provedbu obrazovanja i stručnog usavršavanja itd. Osiguravanjem centralnog financiranja specijalizacija sprječava se da financijski razlozi nemogućnosti zdravstvenih ustanova na primarnoj razini da osiguraju potrebna sredstva dovedu do nemogućnosti specijalističkog usavršavanja dovoljnog broja liječnika utvrđenog Nacionalnim planom specijalističkog usavršavanja za petogodišnje razdoblje (2020.-2024.), a koji je temeljen na potrebi razvoja zdravstvene djelatnosti na bolničkoj, ali i ostalim razinama zdravstvene zaštite, kao i na potrebi zdravstvenog sustava za odgovarajućim specijalnostima zdravstvenih radnika, njihovom broju, rasporedu te dobnoj strukturi. Analiza stanja ukazuje na značajnu neravnomjernu raspoređenost liječnika u odnosu urbana i ruralna područja, kao i disproporciju između primarne i bolničke zdravstvene zaštite, jer se u posljednje četiri godine povećao broj liječnika u bolničkom sustavu, a smanjio broj u primarnoj i obiteljskoj medicini. Također u djelatnosti obiteljske medicine 30% liječnika ili 670 njih starije je od 60 godina, a što znači da će

u narednih 5 godina ostvariti uvjete za starosnu mirovinu. Starijih od 65 godina u djelatnosti ima 162, koji su već stekli uvjete za starosnu mirovinu, ali još uvijek rade uz suglasnost ministra. Dodatni problem je odlazak liječnika u inozemstvo (prema podacima Hrvatske liječničke komore oko 1850 liječnika je zatražilo potvrde za odlazak u inozemstvo).

Stanje popunjenosti Mreže javne zdravstvene službe u primarnoj zdravstvenoj zaštiti za četiri osnovne djelatnosti za siječanj 2021.:

(i) u djelatnosti obiteljske (opće) medicine nedostaje – 191 timova, (potrebno 2452 tima/ugovoreno 2326 timova)

(ii) u djelatnosti zdravstvene zaštite predškolske djece: nedostaje – 48 timova (potrebno 330 timova/ugovoreno 282 tima)

(iii) u djelatnosti zdravstvene zaštite žena: nedostaje – 59 timova (potrebno 335 timova/ugovoreno 276 timova)

(iv) u djelatnosti dentalne zdravstvene zaštite: nedostaje – 280 timova, (potrebno 2271 tim/ugovoreno 2066 timova

(v) u djelatnost medicine rada: nedostaje - 34 tima (potrebno 193 timova/ugovoreno 159)

(vi) u djelatnosti hitne medicine ugovoreno je ukupno 724 tima T1, 220 timova T2, i 31 tim pripravnosti te ukupno 110 timova prijavno-dojavne jedinice.

Obzirom je pitanje ljudskih resursa top prioritet, održivost ove mjere osigurat će se financiranjem iz ESF-a i/ili Državnog proračuna RH.

Cilj

Omogućiti specijalističko usavršavanje zdravstvenih djelatnika, doktora medicine, na primarnoj temeljnoj razini zdravstvene zaštite te medicinskih sestara i tehničara u djelatnosti hitne medicine i na taj način ostvariti ravnomjernu geografsku raspodjelu zdravstvenih djelatnika i dostatnu popunjenost Mreže javne zdravstvene službe. Navedenim će se povećati dostupnost zdravstvene zaštite svim hrvatskim građanima, osobito onima u ruralnim i slabije naseljenim područjima te poboljšati učinkovitost hitne medicine odnosno osigurao visoko kvalitetan i učinkovit sustav zdravstva.

Opis

U cilju povećanja kvalitete i učinkovitosti primarne zdravstvene zaštite te osiguravanja uvjeta za obavljanje 80% slučajeva na primarnoj razini odnosno smanjenja upućivanja u znatno skuplju specijalističko-konzilijarnu i bolničku zdravstvenu zaštitu potrebno je povećati udio specijalista obiteljske medicine u ukupnom broju doktora ugovorenih u timovima obiteljske/opće medicine. Trenutno u djelatnosti obiteljske medicine ima 47,11% specijalista obiteljske medicine, a na specijalizaciji je samo 175 specijalizanata. Također je potrebno osigurati dostatan broj specijalizacija drugih specijalista na primarnoj razini radi popune praznih mjesta u Mreži javne zdravstvene službe i razvoja specijalističko-konzilijarne zdravstvene zaštite pri domovima zdravlja.

U djelatnosti hitne medicine udio doktora specijalista hitne medicine u ukupnom broju ugovorenih timova iznosi 14,88%, te nužno zahtijeva povećanje udjela specijalista hitne medicine u timovima T1, kao i specijalista medicinskih sestara/medicinskih tehničara u timovima T2. Podizanjem kompetencija medicinskih sestara/medicinskih tehničara osigurat će

se bolja učinkovitost hitne službe, te omogućiti postepena reorganizacija izvanbolničke hitne službe koja se sada temelji na timovima T1 čiji su nositelji liječnici.

Provedba

Na temelju Nacionalnog Plana specijalističkog usavršavanja za petogodišnje razdoblje koji se temelji na potrebi razvoja zdravstvene djelatnosti na primarnoj, sekundarnoj i tercijarnoj razini, kao i potrebi zdravstvenog sustava za odgovarajućim specijalnostima zdravstvenih radnika, njihovim brojem, rasporedom te dobnom strukturom, donosi se godišnji plan specijalističkog usavršavanja i odobrava određeni broj specijalizacija doktora medicine te raspisuje natječaj za iste. Po završetku programa specijalističkog usavršavanja i položenog ispita liječnik specijalist nastavlja rad u svojoj matičnoj ustanovi. Na temelju Plana specijalističkog usavršavanja medicinskih sestara/tehničara po ustanovama hitne medicine i definiranja uvjeta natječaja raspisuje se natječaj i odabir kandidata za specijalističko usavršavanje te se sklapaju Ugovori o međusobnim pravima i obvezama. Po završetku programa usavršavanja u djelatnosti hitne medicine u trajanju od godine dana, izdaje se potvrda o položenom specijalističkom usavršavanju. Plan specijalističkog usavršavanja medicinskih sestara/tehničara sadržavati će ravnomjernu raspodjelu specijalizanata na cjelokupnom teritoriju Hrvatske, a sukladno uvjetima iz natječaja.

Procijenjeni troškovi provedbe ove reformske mjere uključuju financiranje 467 specijalizacija za doktore medicine bez specijalizacije i 375 specijalizacija za medicinske sestre/tehničare u djelatnosti hitne medicine bez specijalizacije. Detaljni troškovi navedeni su pod pojedinom investicijom.

Nositelj provedbe	MIZ
Ciljna skupina	Doktori medicine bez specijalizacije, medicinske sestre/tehničari u djelatnosti hitne medicine bez specijalizacije
Procijenjeni trošak	610.026.740 kn (investicija)
Razdoblje provedbe	2/2020.-12/2025.

C5.1. R4 Osiguranje financijske održivosti zdravstvenog sustava

Izazov

Sve veći porast dospjelih obveza, neujednačenih procedura te nabava posebno skupih lijekova u zdravstvenom sustava stvara pred donositelje odluka izazov da se unutar ograničenih financijskih mogućnosti omogući pružanje javne usluge, mjerenje ishoda liječenja te osiguranje raspoloživosti prostora i opreme budućih zdravstvenih kapaciteta.

Cilj

Cilj je postizanje financijski održivog javnog zdravstvenog sustava uz postizanje jedinstvenog standarda pripreme, ugovaranja i provedbe postupaka koji utječu na načine i mogućnosti pružanja zdravstvene zaštite.

Opis

U cilju osiguranja financijske održivosti koja će omogućiti visoku razinu zdravstvene zaštite nastavit će se s provedbom zajedničke javne nabave lijekova, ortopedskih pomagala i financijski

značajnih roba i usluga kako bi se postigla bolja vrijednost za novac i osigurala bolja kontrola upravljanja javnom nabavom.

Uvest će se ujednačavanje artikala koji su obuhvaćeni nabavnim kategorijama lijekova i potrošnog i ugradbenog bolničkog materijala u zdravstvenim ustanovama kao i ujednačavanje njihovih cijena primjenom modela obvezne zajedničke nabave za zdravstvene ustanove.

S obzirom na to da osnivač ustanove solidarno odgovara za njene obveze, Vlada je utvrdila kako se u provođenju mjera racionalizacije i standardizacije moraju aktivno uključiti svi subjekti u društvu, a naročito korisnici javnih financijskih sredstava i pružatelji javnih usluga, MIZ provodi zajedničku javnu nabavu za zdravstvene ustanove u Hrvatskoj te zajedno s njima utvrđuje međusobne dužnosti i ovlasti.

S ciljem provedbe zajedničke javne nabave, MIZ provodi aktivnosti sklapanja sporazuma, osnivanja stručnih povjerenstva, izrade tehničkih specifikacija, pripreme dokumentacija o nabavi, provođenja prethodnih savjetovanja sa zainteresiranim gospodarskim subjektima, sklapanje okvirnih sporazuma, praćenja realizacije okvirnih sporazuma i sve ostale potrebe aktivnosti vezane uz provedbu zajedničke nabave.

Za provedbu mjere zajedničke javne nabave lijekova i potrošnog i ugradbenog bolničkog materijala te ostalih nabavnih kategorija MIZ će aktivno provoditi aktivnosti usmjerene ka realizaciji postavljenog cilja na način da će pristupiti izmjeni odluke o obveznoj zajedničkoj provedbi određenog postupka nabave za zdravstvene ustanove kojom će ministar zdravstva donijeti odluku o načinu daljnje provedbe zajedničke javne nabave. Izmjene Zakona o zdravstvenoj zaštiti u odnosu na prenošenje upravljačkih prava nad cjelokupnim bolničkim zdravstvenim sustavom na Republiku Hrvatsku omogućit će da nova odluka o zajedničkoj nabavi bude obvezujuća i za one zdravstvene ustanove čije je sudjelovanje do sada bilo na dobrovoljnoj bazi što će posljedično povećati broj dionika obuhvaćenih zajedničkom nabavom.

Kategorija obveznika zajedničke nabave od donošenja Odluke o zajedničkoj nabavi obuhvaćala je 10 državnih bolnica (od promjene osnivača NMB Vukovar obuhvaća ih 11), dok je ostalih 30-ak zdravstvenih ustanova samostalno odlučivalo o sudjelovanju ovisno o konkretnom postupku (npr. velika zainteresiranost za lijekove čija je cijena utvrđena Listama HZZO-a, dok je za ostale kategorije koje ostavljaju prostor za osobne preferencije zdravstvenih ustanova/korisnika zainteresiranost puno manja).

Cilj je obvezati sve zdravstvene ustanove na zajedničku nabavu što će proširiti krug dionika i omogućiti znatne uštede, jednakost cijena za sve sudionike i ujednačenost artikala u svim zdravstvenim ustanovama, što će se omogućiti odgovarajućom izmjenom Zakona o zdravstvenoj zaštiti. MIZ će u operativnu provedbu postupaka zajedničke nabave uključiti i kliničke zdravstvene ustanove, što će omogućiti ažurniju provedbu postupaka zajedničke nabave. Za 25 nabavnih kategorija koje su definirane važećom Odlukom o zajedničkoj nabavi definirat će se tijela zadužena za provedbu zajedničke nabave za pojedinu kategoriju na način da će za dio kategorija ostati zaduženo MIZ, a za dio zdravstvene ustanove. Do kraja 4Q/2023., 85% nabavnih kategorija iz Odluke ministra koje čine najmanje 80% ukupne potrošnje planira se ugovoriti putem zajedničke nabave. Kako bi se ostvarila veća racionalizacija, standardizacija i uštede izmjenom Odluke ministra uključit će se i dodatne nabavne kategorije i dodatne zdravstvene ustanove.

Na prihodovnoj strani proračuna planirane su aktivnosti koje uključuju analizu kategorija polica dopunskog zdravstvenog osiguranja, čiji trošak pokriva Državni proračun i reviziju iznosa

sudjelovanja u troškovima zdravstvene zaštite do pune cijene zdravstvene zaštite (iznos koji pokriva dopunsko zdravstveno osiguranje ili osigurana osoba ukoliko nema policu dopunskog zdravstvenog osiguranja). Na rashodovnoj strani planirane su aktivnosti vezane za potrošnju lijekova, reviziju lista posebno skupih lijekova - PSL koje pokriva obvezno zdravstveno osiguranje, čiji je cilj uređenje Popisa posebno skupih lijekova (PSL) i jasnije utvrđivanje mjerila za stavljanje lijekova na listu lijekova HZZO-a, ali isto tako i mjerila za stavljanje lijekova na Popis posebno skupih lijekova. Racionalizacija troškova za lijekove na način da se lijekovi primjenjuju, sukladno stručnim smjernicama za liječenje bolesti te jasno definiranim kriterijima za primjenu lijeka u listi lijekova HZZO-a, kod onih bolesnika kod kojih se očekuje pozitivan učinak primijenjenog lijeka u liječenju bolesti. Također, na rashodovnoj strani proračuna planirano je reguliranje zakonskih i podazakonskih akata vezano uz ulazak novih lijekova na liste HZZO-a i određivanje cijena lijekova na listama HZZO-a. Strukturne reforme, između ostalog, uključuju i reorganizaciju sustava hitne medicine, reorganizaciju sustava javnog zdravstva, kao i revidiranje Mreže javne zdravstvene službe u dijelu bolničke zdravstvene zaštite što predstavlja osnovu za provedbu racionalizacije i modernizacije bolničkog sustava te posljedično za provedbu aktivnosti učinkovitijeg upravljanja bolničkim resursima.

Provedba

Provedba mjere podrazumijeva sklapanje sporazuma MIZ-a i dionika zajedničke javne nabave, osnivanje stručnih povjerenstava za izradu tehničkih specifikacija za predmetne kategorije što uključuje utvrđivanje članova koji su stručni za pojedinu nabavnu kategoriju te donošenje odluke kojom se utvrđuju njihove obveze u kreiranju tehničkih specifikacija, provođenje nabavnih kategorija iz odluke o obveznoj zajedničkoj provedbi određenog postupka nabave za zdravstvene ustanove nakon izrađenih tehničkih specifikacija sukladno Zakonu o javnoj nabavi te sklapanje okvirnih sporazuma/ugovora.

Očekuje se stvaranje standardne procedure u provođenju postupaka zajedničke javne nabave, uključivanje većeg broja dionika postupaka zajedničke javne nabave kako bi se korisnicima zdravstvenih ustanova omogućilo standardizirano pružanje usluga u segmentu lijekova, potrošnog i ugradbenog materijala nastavkom trenutne dobre prakse zajedničke javne nabave, ali u većem obujmu provedenih nabavnih kategorija gdje se očekuje do 4Q/2023. provesti postupke za 85% nabavnih kategorija iz Odluke koje čine najmanje 80% ukupne potrošnje i uspostaviti kontinuitet u provedbi bez „praznih razdoblja“ od isteka važećih do sklapanja novih okvirnih sporazuma za iste kategorije.

Također, provest će se revizija liste posebno skupih lijekova, uvesti stroža kontrola odobravanja i nabave skupih lijekova i mjerenje ishoda liječenja kao kriterija za uvrštavanje takvih lijekova na liste, a u proces stavljanja inovativnih lijekova na listu uvest će se *Cost-utility* analiza i QUALY. Uvest će se i jasne smjernice za racionalno propisivanje lijekova te revizija i kontrola potrošnje lijekova u bolnicama. Prilikom određivanja najviše cijene lijeka kao referentne zemlje će se uzimati one koje su sličnog ekonomskog stanja, a ne one gospodarski jače EU zemlje. Novi lijekovi uvodit će se tek nakon što ih na tržište uvede više zemalja. Uspostavit će se stalna kontrola potrošnje lijekova u bolnicama - izdavanje lijekova iz bolničkih ljekarni za svakog pacijenta posebno, čime će se potpuno digitalizirati put lijeka do pacijenta s kreiranjem ukupne povijesti terapije koju je pacijent zaprimio u bolnici čime se automatski dobiva mogućnost povezivanja s e-kartonom i dijeljenja podatka s liječnicima obiteljske medicine. Na taj će se način smanjiti i potrošnja solidnih oblika lijekova (kapsule i tablete) u bolnicama i do maksimuma iskoristiti postojeća zaliha bez mogućnosti za rashod lijekova koji nisu iskorišteni i kojima je istekao rok

valjanosti. Upotrebom BULK pakiranja značajno će se smanjiti i troškovi zbrinjavanja sekundarne ambalaže lijekova. Digitalizacija puta lijeka kroz zdravstvene ustanove na sekundarnoj i tercijarnoj razini zdravstvene zaštite doprinijet će financijskoj održivosti sustava ukidanjem papirnate dokumentacije, sustav dobiva model praćenja lijeka od narudžbe do pacijenta, omogućuje model fakturiranja administrirane doze lijeka pacijentu u bolnici, stvara platformu za praćenje potrošnje lijekova po indikaciji, pacijentu, propisivaču, odjelu te stvara platformu za točno i realno izvještavanje o potrošnji lijekova u zdravstvenim ustanovama.

Racionalizacijom bolničkog sustava kroz funkcionalnu integraciju sa smanjenjem /preraspodjelom djelatnosti i smanjenjem akutnih stacionarnih kapaciteta za 10%, jačanjem dnevnih bolnica kao ekonomičnijeg oblika liječenja za 20%, povećanjem broja bolničkih kreveta za dugotrajno liječenje i palijativnu skrb za 30 % i funkcionalnim povezivanjem bolnica – na sekundarnoj i tercijarnoj razini (horizontalno i vertikalno-do sada integrirano 12 bolnica) – plan: 20 bolnica do 4Q/2023. optimizirat će se zdravstvena zaštita i smanjiti prekomjerna potrošnja. Jedna od značajnih aktivnost je planiranje budućih kapaciteta sukladno definiranim analizama potreba, kao i provedenim analizama opcija u kojima će se odabirati onaj model financiranja koji stvara najveću vrijednost za novac, sukladno metodološkom okviru EK. Polazeći od takvog pristupa, planiranje zdravstvene zaštite temeljiti će se na tri stupa razvoja koji su definirani u okviru (i) primarne, (ii) sekundarne i (iii) tercijarne zdravstvene zaštite.

Provedbene mjere integracije se neće usmjeriti isključivo na administrativne i institucionalne kapacitete zdravstvenih ustanova, već i na aktivnosti u kojima se planiranje, nabava i potrošnja lijekova i potrošnog medicinskog materijala kontinuirano prati kroz cijeli ciklus pružanja zdravstvene zaštite pacijentima u sustavu. U tom pogledu, funkcionalno će se povezati i uvođenje jedinstvenog sustava jedinične terapije lijekova, kao i podrška centralnoj pripravi svih parenteralnih pripravaka. S farmakoekonomskog aspekta, time se u značajnoj mjeri pridonosi smanjenju gubitaka lijekova te stvaranju osnovnih preduvjeta za praćenje ishoda liječenja.

Kroz proces funkcionalne integracije osigurat će se dostupna i kvalitetna zdravstvena zaštita sukladno potrebama gravitirajućeg stanovništva na području cijele Hrvatske, povećat će se iskoristivost svih bolničkih resursa (zdravstvenih i nezdravstvenih radnika, medicinske opreme), smanjiti liste čekanja i smanjiti troškovi poslovanja (zbog promjene modaliteta bolničke zdravstvene zaštite i jačanje njihove komplementarnosti). Također, očekuje se smanjenje broja slučajeva akutnog liječenja u bolnicama, kao financijski najskupljeg modela liječenja što će doprinijeti kvalitetnijoj iskoristivosti ljudskih kapaciteta kao i financijskoj racionalizaciji, stabilizaciji i održivosti zdravstvenog sustava.

Zdravstveni sustav na razini primarne zdravstvene zaštite usmjerit će se na daljnje jačanje prevencije i dostupnosti osnovnog pristupa zdravstvene zaštite na cjelokupnom području Republike Hrvatske kroz povećanje dostupnosti i raspoloživosti zdravstvenih kapaciteta s ciljem provođenja svih aktivnosti koje utječu na povećanje priljeva pacijenata na sekundarni i tercijarni sustav.

Zdravstveni sustav na sekundarnoj razini usmjerit će se na regionalnu povezanost zdravstvenih ustanova kroz funkcionalnu integraciju s ciljem provedbe daljnje racionalizacije institucionalnih i administrativnih kapaciteta te nabave opreme, a na tercijarnoj će se razini poticati osnivanje centara izvrsnosti te primjena naprednih tehnoloških i inovativnih metoda liječenja kroz jačanje polikliničko-konzilijarne zdravstvene zaštite te praćenje budućih učinaka ishoda liječenja na području Hrvatske. Takvim pristupom omogućuje se primjena metodološkog okvira kojim će se

kroz *Cost-utility* i *QUALY* analize moći pratiti učinkovitost i troškovna efikasnost cijelog zdravstvenog sustava.

Nastavit će se funkcionalna integracija bolničkih zdravstvenih ustanova na temelju kriterija kao što su: prosječna stopa popunjenosti postelja, prosječno trajanje boravka u bolnici, minimalni broj postelja u ustrojstvenim jedinicama, modalitet liječenja i osuvremenjivanje medicinske opreme. Do danas, funkcionalna integracija je provedena između bolnica unutar iste županije, ali se nastavak funkcionalne integracije planira i u odnosu na bolnice između različitih županija, uvažavajući postojeće specifičnosti, ovisno o potrebama gravitirajućeg stanovništva i raspoloživim kapacitetima samih bolnica.

Klinički bolnički centri u regijama planiranja predstavljaju osnovu za policentrični razvoj zdravstvenog sustava u regiji. Radi osiguranja dostupnosti i učinkovitosti bolnica na sekundarnoj i tercijarnoj razini planira se nastavak provedbe vertikalne funkcionalne integracije. Krajnji cilj navedenog povezivanja je mogućnost provođenja najsloženijih dijagnostičko-terapijskih postupaka uz istovremenu visoku iskoristivost kliničkog i znanstveno-nastavnog potencijala kliničkih ustanova odnosno poboljšanje kvalitete i dostupnosti zdravstvene zaštite.

Poticanjem razvoja centara izvrsnosti omogućit će se bolja dostupnost i podići kvaliteta pružanja zdravstvenih usluga, uz istodobno smanjenje operativnih troškova. Uvođenjem kontrolinga i centralizacijom bolničkog sustava kroz koordinaciju upravljanja i standardizaciju procesa u svim bolnicama u Hrvatskoj aktivnostima također se očekuje ostvarenje značajnih financijskih ušteda.

Navedeni i opisani projekti koji se odnose na izgradnju i opremanje bolničkih zdravstvenih ustanova usklađeni su s NPR-om, reformskim prioritetom 3.4. „Osiguranje financijske stabilnosti, održivosti i kvalitete zdravstvenog sustava“.

Priprema i provedba aktivnosti podići će kvalitetu zdravstvenu zaštite uključujući i poboljšanje ishoda liječenja, optimizirati resurse bolničkog zdravstvenog sustava te osigurati otpornost, financijsku stabilnost i održivost zdravstvenog sustava.

Procijenjeni troškovi provedbe ove reformske mjere uključuju provedbu projekata centralne priprave svih parentralnih pripravaka u 8 hrvatskih bolnica; uvođenje sustava raspodjele jedinične terapije u 40 hrvatskih bolnica; digitalizaciju puta lijeka kroz zdravstvene ustanove na sekundarnoj i tercijarnoj razini zaštite; izradu sustava praćenja i preveniranja nestašice lijekova u Hrvatskoj; uvođenje sustava praćenja ishoda liječenja vanbolničkih pacijenata s naglaskom na kronične pacijente u javnim ljekarnama; zbrinjavanje otpada u KBC Zagreb. Detaljni troškovi navedeni su pod pojedinom investicijom.

Nositelj provedbe	MIZ
Ciljna skupina	Primarni, sekundarni i tercijarni zdravstveni sustav
Procijenjeni trošak	253.920.000 kn (investicija)
Razdoblje provedbe	1/2021.-6/2026.

C5.1. R5 e-Zdravstvo

Izazov

Bez jasno definirane i ujednačene primjene podatkovnih i informacijskih standarda i propisa, zdravstvo je segmentalno informatizirano i raste po principu projektnog pristupa s minimalnom usklađenosti i kontrolom međuovisnosti projekata i njihovih rješenja. Projekti informatizacije

nerijetko su pretjerano tehnološki orijentirani, bez uvažavanja strateških, pravnih, organizacijskih i drugih preduvjeta. Primjeri informacijske neusklađenosti su: nedostatan udio jedinstvenih nacionalnih zdravstvenih šifrarnika koji koriste zdravstvene ustanove, nepostojanje ili neažurno održavanje metapodatkovnih standarda zajedničkog i specifičnih dijelova zdravstvene informacijske infrastrukture, pa je pridržavanje minimalnih metapodatkovnih standarda nekad prepušteno pojedinom naručitelju projekta informatizacije. Dodatno, zdravstveni sustav suočen je s izazovima (opterećenje uzrokovano COVID-19 pandemijom, starenje stanovništva) koji zahtijevaju intenziviranje prilagodbe zdravstvenog sustava realnim potrebama stanovništva te omogućavanje pružanja usluga kada nije moguć pristup liječniku ili je sustav pod opterećenjem.

Cilj

Cilj hrvatskog e-zdravstva je unaprijediti upravljačke kapacitete pomoću djelotvornije upotrebe podataka i poticati inovativna rješenja u zdravstvu u cilju kvalitetnijeg upravljanja zdravstvenim sustavom.

Opis

Potrebno je uspostaviti strukture, procese i postupke za uvođenje podatkovne analize i izvještavanja u postojeće prakse donošenja odluka i politika na razini pružatelja zdravstvenih usluga, pratitelja i donositelja politika. U sustav treba ugraditi algoritme s pomoću kojih će se prethodno odabrani zdravstveni podaci automatski pretvoriti u zdravstvene informacije na temelju kojih će se donositi ključne odluke.

Prepoznata je potreba za nadograđivanjem struktura podataka prema sveobuhvatnijim kliničkim konceptima i formatima razmjene kako bi se podržali ne samo administrativni procesi i procesi plaćanja već i strukturirani klinički podaci sljedeći niz međunarodnih standarda interoperabilnosti koji ne bi služili samo pružanju zdravstvene zaštite pojedincu, nego i upravljanju čitavog sustava utemeljenom na podacima i dokazima, korištenjem analitike šireg opsega kao i upotrebe sekundarnih podataka u zdravstvu. Strukturiranim kliničkim informacijama, sustavima kodiranja i unificiranim obrascima može se osigurati sposobnost razmjene i strojne obrade podataka neovisno o pojedinačnom naručitelju i isporučitelju rješenja. Upravljanje zdravstvenim informacijama i znanjem pomoću CEZIH-a, NAJS-a i drugih informacijskih sustava u zdravstvu još uvijek nije u potpunosti iskorišten. Tehnologije središnjeg skladišta podataka i zdravstvene analitike koje bi se koristile kao platforma za zdravstvene aktivnosti stanovništva ograničene su na osnovne usluge izvješćivanja HZZO-a i HZJZ-a što je sigurno područje za poboljšanje. Klinički podaci koji se prikupljaju u središnjem sustavu zahtijevaju podizanje kvalitete prije nego što se koriste za savjetodavne i sekundarne svrhe, zdravstvenu zaštitu stanovništva i kliničko upravljanje, no najveći izazov predstavlja manjak analitičara i jasna definicija potrebnih podataka i izvještaja od strane krajnjih korisnika različitih zdravstvenih institucija.

Provedba

Univerzalna zdravstvena pokrivenost postavljena je kao glavna svrha svih zdravstvenih reformi u Hrvatskoj pa e-zdravstvo mora podržati nastojanja da svi ljudi imaju pristup potrebnim zdravstvenim uslugama (uključujući prevenciju, liječenje, rehabilitaciju i palijativu) dovoljne kvalitete, kako bi bile učinkovite, istovremeno osiguravajući da korištenje ovih usluga ne izlaže korisnika financijskim poteškoćama. Ulaganje u e-zdravstvo, koje je jedan od stupova modernog zdravstvenog sustava bilo koje zemlje, danas je postalo neupitno. e-Zdravstvo se posebno u

vremenima globalne epidemije pokazalo kao neophodno i, u nekim slučajevima, jedino moguće rješenje u pružanju određene zdravstvene zaštite. Stoga je važno u e-zdravstvo pametno ulagati kako bi zdravstveni sektor korištenjem informacijskih i komunikacijskih tehnologija omogućio učinkovite promjene i poboljšanja u pružanju zdravstvene zaštite kako na operativnoj, tako i na upravljačkoj razini te kako bi se izravno i neizravno podržao zdravstveni sektor i građani.

Uspostavit će se nacionalni sustav upravljanja zdravstvenim informacijama; redovito primjenjivati izvještajne alate o zdravlju stanovništva kao podlogu za ciljane aktivnosti prevencije i zbrinjavanja bolesti; izgraditi nacionalne kapacitete za podatkovnu analitiku; uključujući integriranje sučelja pružatelja zdravstvenih usluga i pacijenata s postojećim infrastrukturama i praksama; izgraditi nacionalne kapacitete za primjenu umjetne inteligencije i računarstva visokih performansi uz podizanje razine kibernetičke sigurnosti e-zdravstva i naprednih digitalnih vještina kod zdravstvenih djelatnika, ali i pacijenata putem naprednih tehnologija, posebice umjetne inteligencije, omogućiti razvoj novih usluga u zdravstvu temeljenih na anonimiziranim podacima dostupnim u zdravstvenom sustavu.

Potrebno je korištenjem telemedicine i m-zdravstva omogućiti pružanje dostupnih i kontinuiranih kardiovaskularnih zdravstvenih usluga pacijentima u udaljenim i ruralnim područjima, pri čemu se značajno povećava dostupnost specijalističkih zdravstvenih usluga u lokalnim dnevnim bolnicama, poboljšava učinkovitost specijalista i ishodi pacijenata te se uvelike smanjuju liste čekanja i troškovi pružanja ovih zdravstvenih usluga.

Planira se izgradnja sustava za različite primjene u zdravstvu među kojima su najistaknutije: automatizacija dijagnostike primjenom strojnog učenja, potpomognuta kirurgija primjenom robotike i smanjenje administrativnog tereta zdravstvenih djelatnika primjenom inovativnih pristupa i rješenja temeljenih na telemedicini, teletransfuziji i mobilnom zdravstvu.

Poseban naglasak će biti na unaprjeđenju digitalizacije dijagnostike i zdravstvene skrbi za ugrožene skupine kao što su djeca i kronični bolesnici, kako bi se omogućila brža, kvalitetnija i pouzdanija opskrba pacijenata rane dječje dobi neophodnim dijagnostičkim informacijama. Također će se nastaviti s unaprjeđivanjem razmjene zdravstvenih podataka iz elektroničkih zdravstvenih zapisa (e-Kartona) za potrebe pružanja prekogranične zdravstvene skrbi.

Kako bi se omogućilo osnaživanje građana digitalnim alatima za povratne informacije korisnika i uspostava skrbi koja stavlja pacijenta u središte, potrebno je sustavno poticati korištenje digitalnih alata za osnaživanje ljudi u brizi o vlastitom zdravlju, poticanje prevencije i omogućavanje slanja povratnih informacija te interakciju između korisnika i pružatelja zdravstvene zaštite.

Nakon uvođenja novih tehnologija, za očekivati je da pacijenti ne mogu više imati pasivnu ulogu u procesu liječenja. Odnos je dosad bio asimetričan, jer je pružatelj zdravstvene usluge bio "onaj koji zna sve", dok pacijent treba samo prihvaćati mišljenje i odluke. Ista situacija je i s medicinskih zapisom koji se uvijek smatrao samo vlasništvom pružatelja usluge. Trebalo bi biti više transparentnosti u cijelom procesu liječenja, ali u isto vrijeme, tehnologija koja daje podršku procesu liječenja mora biti pažljivo dizajnirana kako bi se omogućila učinkovita suradnja između liječnika i pacijenata. Pacijentu je potrebno pristupiti na individualan način s ciljem postizanja boljih ishoda liječenja. To uključuje između ostalog i povećanu razinu suradnje među zdravstvenim djelatnicima, ustanovama i multidisciplinarnim timovima, kao i punjenje elektroničkog zdravstvenog zapisa svim dijagnostičkim rezultatima kako bi se skupilo što je moguće više iskustava i ostvarilo optimalno liječenje. S porastom proizvodnje podataka i

različitih načina njihova pohranjivanja i dijeljenja, javlja se sve veća potreba za njihovom regulacijom, validacijom, kibernetičkom sigurnošću i zaštitom.

Stoga je neophodno uspostaviti pravni temelj i etičke smjernice za sekundarnu uporabu zdravstvenih podataka. Time bi se omogućilo korištenje mnoštva podataka koji već postoje i koji će se još više prikupljati i generirati u hrvatskom zdravstvenom sustavu, i u potpunosti iskoristio njihov potencijal u zdravstvu te, a Hrvatsku svrstalo među ravnopravne i aktivne članove inicijative Europske komisije za uspostavu Europskog prostora zdravstvenih podataka.

Na temelju nedostataka, izazova i prilika u telemedicini istaknutih u novom strateškom okviru e-zdravstva, Hrvatski zavod za hitnu medicinu provodi TSI projekt „Proširenje i poboljšanje korištenja telemedicinskih usluga". Projekt uključuje stvaranje pretpostavki za uspostavu funkcionalnog nacionalnog telemedicinskog okvira za uslugu prijenosa vitalnih parametara pacijenata iz HMS u OHBP i nadzora izvanbolničke HMS na daljinu. Ishodi projekta uključuju 1. Situacijsku analizu, 2. Nacionalni okvir za uspostavu nadzora HMS na daljinu i 3. Akcijski plan uvođenja nadzora te okvir za praćenje provedbe.

Nacionalni telemedicinski okvir u HMS podržan kroz TSI uključuje upravljanje, financiranje i informacijski sustav (razmjena podataka u realnom vremenu između vozila HMS-a i Objedinjenih hitnih bolničkih prijema) otvoren za interoperabilnost s nacionalnim zdravstvenim informacijskim sustavom i pogodan za buduću prekograničnu razmjenu. Putem TSI-ja predložit će se arhitektura sustava za daljinski nadzor, uključujući opis potrebnih komponenata (modula) s njihovim glavnim karakteristikama i opis relevantnog protokola prijenosa koji podržava gore navedeno tehničko rješenje. Navedene aktivnosti bit će popraćene planom implementacije i akcijskim planom za uvođenje daljinskog nadzora timova HMS-a na nacionalnoj razini. Nacionalni telemedicinski okvir u sustavu HMS-a prvi je korak širenja telemedicinskih usluga, dok će poboljšanje korištenja postojećih telemedicinskih usluga uslijediti kroz izradu plana implementacije nacionalnog (distribuiranog) umreženog PACS sustava (sustav za arhiviranje slika i komunikaciju) za tele radiologiju. TSI će uključivati reviziju postojećeg upravljanja, IKT-a, financiranja i zakonodavnog okvira, a teleradiologija će služiti kao model za uvođenje ostalih telemedicinskih usluga na nacionalnoj razini u budućnosti.

Procijenjeni troškovi provedbe ove reformske mjere uključuju provedbu projekata digitalizacijska integracija operacijskih dvorana i robotska kirurgija u KBC Split; Telecordis; Teletransfuzija; digitalizacija i integracija operacijskih dvorana opremljenih robotskom kirurgijom u KBC-u Sestre milosrdnice; kao i digitalizacija i opremanje dijagnostičkih jedinica KB Merkur. Detaljni troškovi navedeni su pod pojedinom investicijom.

Nositelj provedbe	MIZ
Ciljna skupina	Zdravstveni djelatnici, pacijenti, građani
Procijenjeni trošak	158.024.000 kn (investicija)
Razdoblje provedbe	1/2021.-12/2023.

(b) Investicije

C5.1. R1-I1 Uvođenje usluge mobilne ljekarne u primarnu zdravstvenu zaštitu

Izazov

U današnje vrijeme postoji zavidna pokrivenost ljekarničke službe u Hrvatskoj, ali još uvijek postoji potreba pokrivanja određenih rubnih dijelova, posebice na otocima i ruralnim kopnenim područjima. Stoga bi područja Hrvatske nedovoljno pokrivena ljekarničkom skrbi bila idealna mjesta za uvođenje novog zdravstvenog sadržaja. Osiguravanje ovakvih elementarnih uvjeta za život moglo bi doprinijeti rastu populacije na otocima i tako popraviti demografsku sliku te obrnuti negativni trend iseljavanja posebno mlađe populacije.

U vrijeme turističke sezone višestruko se povećava broj ljudi koji borave na određenim lokacijama kao što su: marine; nacionalni parkovi; jezera; otoci; unutrašnjost-seoski turizam.

Primijećeno je kako čak i veći gradovi (Rijeka, Crikvenica, Zadar, Split, Dubrovnik), koji predstavljaju tranzitne točke prema određenim destinacijama, imaju premali broj dežurnih ljekarni.

Cilj

U svrhu što bolje opskrbe, kako domicilnog stanovništva tako i turista, nužno je povećati dostupnost ljekarničkih usluga područjima u kojima nema ljekarne ni ljekarničkog depoa.

Opis

U svijetu postoje mnoga tehnička rješenja za provedbu projekata mobilnih ljekarna, a u užem izboru su auto-camper ljekarna i brodica ljekarna koje će biti opremljene u skladu sa svim propisima koji osiguravaju kontinuitet kvalitete lijekova.

Ovim projektom osigurat će se dostupnost zdravstvene zaštite svim stanovnicima na cijelom teritoriju Hrvatske, a tijekom turističke sezone osigurat će se nadstandard usluge, posebno u mjestima i na otocima koji nemaju ljekarne, a niti ljekarničkog depoa radi neispunjavanja uvjeta udaljenosti od druge ljekarne ili broja stanovnika, odnosno neisplativosti svakodnevnog rada istih na tom području.

Pravilnicima su propisani uvjeti za određivanje područja na kojem će se osnivati ljekarne (veći uvjeti) i ljekarnički depo (manji uvjeti) u kojem se obavlja ljekarnička djelatnost kontinuirano u punom radnom vremenu.

Ljekarnički depo u kojem se obavlja ljekarnička djelatnost može se osnovati u općini ili gradu na ekonomski i demografski ugroženim područjima:

1) otocima na kojima nije osnovana ljekarna
2) područjima posebne državne skrbi na kojima nije osnovana ljekarna a zračna udaljenost do najbliže ljekarne ili ljekarničkog depoa iznosi najmanje 10 kilometara

3) brdsko-planinskim područjima na kojima nije osnovana ljekarna a zračna udaljenost do najbliže ljekarne ili ljekarničkog depoa iznosi najmanje 10 kilometara.

Provedba

Faza 1. Prikupljanje podataka

U prvoj fazi je potrebno utvrditi područja u Hrvatskoj koja zahtijevaju dodatne kapacitete za osiguranje dostupnosti lijekova. Potrebno je utvrditi broj naseljenih otoka koji nemaju organiziranu ljekarničku skrb te stanje o nedostupnost ljekarni u depriviranim područjima Hrvatske. Prikupljanjem podataka dobit ćemo broj potrebnih mobilnih ljekarni. Trenutna procjena je da će za potrebe zadovoljavanja potreba stanovništva za lijekovima i ljekarničkom skrbi na cijelom teritoriju Hrvatske biti potrebne 4 mobilne ljekarne u formi kamper vozila te 4 brodice ljekarne.

Faza 2. Priprema projektne dokumentacije

Faza 2. obuhvaća pripremu dokumentacije za provođenje nabave mobilnih ljekarni u formi kamper vozila i brodice ljekarne. Kamper vozila i brodice moraju zadovoljiti standarde dobre distribucijske prakse te najviših standarda za očuvanje integriteta i kvalitete lijeka.

Vrijeme provedbe: 6 mjeseci

Predviđena potrebna sredstva: 220.000 kn za rad odgovornih osoba/tima za prikupljanje, obradu i pripremu podataka za daljnje faze.

Faza 3. Postupak nabave i odabir proizvođača i dobavljača

U fazi 3. potrebno je organizirati nabavu mobilnih ljekarni u formi kamper vozila i ljekarne brodice. Procjena je da će za potrebe zadovoljavanja potreba stanovništva za lijekovima i ljekarničkom skrbi na cijelom teritoriju Hrvatske biti potrebne 4 mobilne ljekarne u formi kamper vozila te 4 brodice ljekarne. U ovoj fazi potrebno je definirati i kadrovske standarde za magistre farmacije koji će provoditi ovaj projekt te način financiranja njihovog rada.

Vrijeme provedbe: 18 mjeseci

Predviđena potrebna sredstva: 15.560.000 kn nabavu 4 kampera i 4 brodice.

Faza 4. Implementacija mobilnih ljekarni u sustav primarne zdravstvene zaštite

U fazi 4. potrebno je definirati način implementacije novog oblika ljekarničke skrbi i distribucije lijekova u sustav primarne zdravstvene zaštite. Za deprivirana područja i otoke potrebno je osigurati način ugovaranja i financijske održivosti usluge.

Vrijeme provedbe: 12 mjeseci

Predviđena potrebna sredstva: 220.000 kn za rad odgovornih osoba/tima za provedbu završne faze projekta.

U slučaju povećanja broja brodica/vozila koje će biti potrebno nabaviti, sredstva za isto će se osigurati kroz državni proračun. Održivost projekta nakon završetka NPOO-a osigurat će se financiranjem iz sredstava državnog proračuna i/ili sredstava VFO.

Nositelj provedbe	MIZ, županije
Ciljna skupina	Pacijenti, lokalna samouprava
Procijenjeni trošak	16.000.000 kn
Razdoblje provedbe	6/2021.-9/2024.

C5.1. R1-I2 Mobilne ambulante

Izazov

Hrvatska je suočena s dugotrajnim procesom negativnih demografskih kretanja koji se iskazuju u više segmenata: padu nataliteta, starenju populacije i iseljavanjem stanovništva. To se naročito odnosi na hrvatski otočni prostor koji predstavlja veliki gospodarsko-razvojni potencijal za Hrvatsku u cjelini, no otoci su ujedno i regije izložene ozbiljnim i trajnim prirodnim i/ili demografskim poteškoćama. Stanovništvo hrvatskog otočnog prostora nadprosječno je demografski staro, a najveći poremećaj dobno-spolnog sastava imaju otoci najudaljeniji od kopna. Pojedina ruralna ili udaljena naselja, dijelovi otoka ili čitavi otoci podkapacitirani su sadržajima temeljnih funkcija, uključujući zdravstvenu zaštitu.

Stanje popunjenosti Mreže javne zdravstvene službe na primarnoj razini zdravstvene zaštite podjednako je u zadnjih nekoliko godina, ali ujedno i nedostatno. Manjak zdravstvenih djelatnika u ruralnim i udaljenim krajevima te na otocima stoga predstavlja strukturalni problem. Najniži nivo primarne zdravstvene zaštite, odnosno doktora opće medicine imalo je 58 (19%) otočnih naselja, a samo 37 (12%) naselja imalo je neki od oblika specijaliziranih liječnika (najčešće zubara, ginekologa i pedijatra). Takva situacija utječe na cjelokupnu kvalitetu života stanovništva ruralnih i udaljenih područja te otoka i jedna je od utjecajnijih faktora iseljavanja.

Istovremeno, nedostatak stanovnika na određenim područjima utječe na to da timovi primarne zdravstvene zaštite ne mogu osigurati minimalan broj osiguranika, zbog čega primarna zdravstvena zaštita u ruralnim, udaljenim te otočnim područjima nije dovoljna atraktivna za opredjeljivanje mladih liječnika, čak i uz postojanje načelne sklonosti za rad u takvim područjima.

Cilj

Povećana dostupnost zdravstvene zaštite stanovništvu u manjim i teže dostupnim mjestima te povećanje kvalitete zdravstvene usluge što će ujedno omogućiti i popunjavanje potrebnog broja osiguranika u skrbi po pojedinom timu primarne zdravstvene zaštite.

Opis

Na osnovu postavljenog pravnog okvira MIZ će u suradnji sa županijama i domovima zdravlja uspostaviti sustav mobilnih ambulanti u ruralnim i udaljenim područjima te na otocima. Liječnik i medicinska sestra će prema rasporedu ravnatelja doma zdravlja vozilom opremljenim potrebnom medicinskom i tehničkom opremom za ordinaciju obiteljske medicine obilaziti mala udaljena mjesta na području doma zdravlja u kojima nema ordinacije te pregledavati pacijente, ordinirati terapiju, izdavati uputnice i recepte te obavljati i kućne posjete nepokretnim bolesnicima. Obzirom na specifične uvjete rada u vozilu, prilagođenost medicinske i druge opreme, upravljanje vozilom (kamperom) u cestovnom prometu bit će potrebno provesti odgovarajuću edukaciju za timove koji će raditi u mobilnim ambulantama Za implementaciju mobilnih ambulanti u sustav primarne zdravstvene zaštite na depriviranim područjima i otocima biti će potrebno je utvrditi model ugovaranja na način financijske održivosti usluge.

Prilagodba posebnih zdravstvenih standarda ruralnim i udaljenim te otočnim specifičnostima jedan je od najvažnijih razvojnih ciljeva zdravstva i općenito kvalitete života u ruralnim područjima i na otocima. Svim stanovnicima u ruralnim i udaljenim područjima te na otocima, a naročito starijem i teže mobilnom stanovništvu potrebno je omogućiti, između ostalog, bolje zdravstvene usluge, a sve s ciljem poboljšanja kvalitete njihova života. Dodatno, mladim liječnicima potrebno je pružiti veće mogućnosti rada. U cilju osiguravanja dostupnije i kvalitetnije zdravstvene zaštite stanovništvu na otocima i ruralnih krajeva novim Zakonom o zdravstvenoj zaštiti omogućeno je da zdravstveni radnik kojem je rješenjem Ministarstva dano odobrenje za obavljanje privatne prakse u ordinaciji, može sukladno ugovoru o provođenju zdravstvene zaštite sklopljenom sa Zavodom obavljati privatnu praksu i u prostoru dislociranom od adrese odobrene privatne prakse, koji se nalazi na potpomognutom području ili području s razvojnim posebnostima te da može obavljati privatnu praksu u posebnom vozilu koje ispunjava uvjete sukladno pravilniku o normativima i standardima.

Povezano sa zahtjevima DNSH:

- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU Direktivom 2009/125/EC za eko-dizajn proizvoda povezanih s energijom, kojom se doprinosi održivom razvitku povećanjem energetske učinkovitosti i razine zaštite okoliša.
- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU direktivom 2011/65/EU (RoHS) za ograničavanje upotrebe određenih opasnih supstanci u električnoj i elektroničkoj opremi.

Kad električna i elektronička oprema završi s radom, otpadnu električnu i elektroničku opremu sakuplja i upravlja ovlašteni operater te obrađuje prema hijerarhiji otpada, u skladu s Direktivom 2012/19/EU o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi.

Provedba

Plan provedbe:

1) Prikupljanje podataka o potrebama mobilnih ambulanti
2) Donošenje Odluke o područjima koja će biti prihvatljiva za nabavu mobilnih ambulanti
3) Izrada javnog poziva za prijavu projekata nabave mobilnih ambulanti pripremljenih od strane JLS 2022.
4) Nabava vozila mobilnih ambulanti te odgovarajuće medicinske i druge opreme 2023.-4/2025.
5) Implementacija mobilnih ambulanti u sustav primarne zdravstvene zaštite kroz novi model ugovaranja na način financijske održivosti usluge.
6) Procjena troška napravljena je na temelju istraživanja tržišta.

Nositelj provedbe	MIZ, Županije
Ciljna skupina	Pacijenti, lokalna samouprava
Procijenjeni trošak	43.776.000 kn
Razdoblje provedbe	4/2021.-6/2025.

C5.1. R1-I3 Izgradnja i opremanje kliničkih izolacijskih jedinica (3.,4. i 1./5. zgrade) Klinike za infektivne bolesti dr. Fran Mihaljević

Izazov

Predmetne zgrade Klinike građene su paviljonskim tipom gradnje. S obzirom na dugogodišnje postojanje i rad Klinike, infrastruktura je zadržana na razini potreba i standarda koji su vrijedili u vrijeme gradnje. Dodatna okolnost je nedostatno ulaganje u održavanje zgrada i činjenica da nisu napravljeni zahvati u smislu poboljšanja temeljnih zahtjeva za građevine, u odnosu na prvobitno izgrađeno stanje. Posebno je nedostatak ulaganja vidljiv u nastalim oštećenjima prilikom recentnih potresa (ožujak 2020. i prosinac 2020.) tijekom kojih su određeni dijelovi građevina postali rizični za upotrebu i korištenje u medicinske svrhe. Navedene građevine ne prate zdravstvene i stručno-znanstvene prostorne potrebe i standarde koji su se tijekom vremena potpuno promijenili, te je postojeći prostor jedan od ključnih ograničavajućih faktora u redovitom radu i razvoju Klinike.

Zgrade III. i IV. te I/V. „kuće“, Zavod za infektivne bolesti djece - odjel za infektivne bolesti novorođenčadi i dojenčadi (III. odjel), Zavod za infekcije probavnog trakta - odjel za gastrointestinalne infekcije (IV odjel), Zavod za akutne respiratorne infekcije (I odjel) i Odjel za infekcije kože i lokomotornog sustava (I/V odjel) trenutno nisu u skladu s postojećim standardima obavljanja zdravstvenih usluga. Postojeće građevine III., IV. i I/V. „kuće“ su samostojeće, od kojih se zgrada III sastoji od prizemlja i potkrovlja ukupne tlocrtne površine 512 m^2, zgrada IV od podruma i prizemlja ukupne tlocrtne površine 558 m^2, a zgrada I/V sastoji se od podruma, prizemlja i potkrovlja ukupne tlocrtne površine 732 m^2, prema podacima iz Uvjerenja o izgrađenosti do 15. veljače 1968. godine.

Radi postizanja cilja i povećanja otpornosti zdravstvenog sustava unutar svoje nadležnosti i potrebne funkcionalnosti, potrebno je provesti mjere zamjene opreme. Postojeća oprema koja se koristi na odjelima Klinike dotrajala je i iziskuje velike troškove održavanja i servisiranja. Također, postojeća oprema ne zadovoljava u potpunosti potrebe djelatnosti koja je temelj djelovanja Klinike. Suvremeni načini dijagnostike i liječenja infektivnih bolesti iziskuju korištenje suvremenih i inovativnih tehnologija koje štede vrijeme i novac te pružaju dodanu vrijednost korisnicima zdravstvenih usluga, odnosno pacijentima.

Cilj

Kako bi Klinika zadovoljila potrebe s jedne strane te se strateški pozicionirala kao učinkovita, a nastavno na regionalno prepoznatu važnost za širu zajednicu, potrebno je osigurati njen prostorno-funkcionalan razvoj kroz restrukturiranje postojećeg stanja.

Zbog dotrajalosti građevina i opreme Klinike uzrokovane dugogodišnjim manjkom kapitalnih investicija, Kliniku je nužno obnoviti kako bi se povećali spremnost i otpornost zdravstvenog sustava na odgovor izazovima medicine 21. stoljeća. Zamjena postojeće dotrajale opreme prvenstveno će pridonijeti smanjenju duljine bolničkog liječenja te sigurnijem i lakšem boravku pacijentima. Isto tako, medicinskom osoblju osigurat će se bolji uvjeti rada u okruženju koje može

podnijeti predvidive svakodnevne izazove, ali također i nepredvidive situacije u okolnostima kao što su izvanredne okolnosti tijekom trenutne pandemije COVID-19.

Opis

Obzirom na važnost Klinike za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“, koja je tijekom 127 godina postojanja i razvoja, postala vodeća zdravstvena ustanova za liječenje najkompleksnijih bolesnika s infekcijama i to ne samo iz Hrvatske, već nerijetko i susjednih zemalja, važnost i nužnost ove investicije je iz više razloga preduvjet za jačanje otpornosti zdravstvenog sustava, i to posebice u području zaraznih bolesti koje predstavljaju jedan od najvećih izazova u medicini zbog evolucijske sposobnosti prilagodbe infektivnih uzročnika novim uvjetima kao i pritisaka usmjerenih na njihovo otklanjanje. Pojava novih infektivnih bolesti, njihov potencijal eksplozivnog globalnog efekta, čemu svjedočimo u trenutnoj pandemiji virusa SARS-CoV-2 doveli su, između ostalog, i do potrebe za velikom prilagodbom zdravstvenog sustava, posebice u infrastrukturnom pogledu i u pogledu dostatnosti nužne opreme za liječenje. Zbog dotrajalosti građevina i opreme Klinike uzrokovane dugogodišnjim manjkom kapitalnih investicija, Kliniku je nužno obnoviti kako bi se povećali spremnost i otpornost zdravstvenog sustava na odgovor izazovima medicine 21. stoljeća, a koji su uzrokovani promjenama u demografiji, epidemiologiji, tehnologiji, tržištu rada i ostalim čimbenicima, a sve u svrhu prevencije, liječenja, istraživanja i iskorjenja određenih zaraznih bolesti.

U strateškim dokumentima (Provedbeni program Ministarstva zdravstva 2021.-2024.), jasno se naglašavaju osnovni prioriteti povećanja otpornosti zdravstvenog sustava, u kojim mjerama se nalaze ciljevi na koje ova investicija ima direktni i indirektni pozitivan utjecaj. Konkretno, pod ciljem „dostupnija zdravstvena zaštita“, pod mjerom „Ulaganje u zdravstvenu infrastrukturu i provedba plana razvoja bolničkih zdravstvenih ustanova“, dok se pod ciljem „Razvijeni sustav kvalitete zdravstvene zaštite“ nalazi mjera „Uspostava sustava kvalitete zdravstvene zaštite“. Također, pod ciljem „Učinkovitijeg upravljanja financijskim resursima u zdravstvu“, očekuje se povećanje broja slučajeva u dnevnim, u odnosu na stacionarnim ležajevima. Narav zdravstvene skrbi koja se odvija u ovoj bolnici je takav da dijelom stacionarno zbrinjavanje pacijenata smanjuje rizik prenošenja bolesti i obolijevanja, što daje značajan doprinos jačanju otpornosti zdravstvenog sustava, uz već navedene.

Na razini Europe, Ugovorom iz Lisabona, u kojem se navodi da se „u utvrđivanju i provedbi svih politika i aktivnosti Unije osigurava visok stupanj zaštite zdravlja ljudi”, daje se veća važnost zdravstvenoj politici. Za zaštitu zdravlja, a posebno za sustave zdravstvene skrbi, i dalje su u prvom redu odgovorne države članice. No EU ima važnu ulogu u poboljšanju javnog zdravlja, sprečavanju i liječenju bolesti, ublažavanju izvora opasnosti za ljudsko zdravlje i usklađivanju zdravstvenih strategija među državama članicama. EU uspješno provodi sveobuhvatnu politiku preko svoje zdravstvene strategije „Zdravlje za rast” i njezinog akcijskog programa (2014.-2020.) te cijelog niza sekundarnog zakonodavstva. Iz ESF+ i dalje će se izdvajati sredstva za programsko razdoblje 2021.-2027.[140]

Zdravstvena politika EU-a ima tri strateška cilja, od kojih ova investicija ima direktan doprinos na sljedeća dva: „(1) zaštita građana od opasnosti za zdravlje – poboljšanje nadzora i spremnosti u slučaju epidemije i bioterorizma te povećanje kapaciteta za odgovor na nove zdravstvene izazove kao što su klimatske promjene; (2) potpora dinamičnim sustavima zdravstvene zaštite –

[140] https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hr/sheet/49/public-health

potpora sustavima zdravstvene zaštite u državama članicama pri savladavanju izazova kao što su sve starije stanovništvo, veća očekivanja građana te mobilnost pacijenata i zdravstvenih djelatnika, kao i pomoć državama članicama pri uspostavi održivijih zdravstvenih sustava."

Kako bi se povećali spremnost i otpornost zdravstvenog sustava na odgovor izazovima medicine 21. stoljeća te osigurali uvjeti za suvremeno liječenje, potrebno je opremiti nove prostore novom opremom koja će biti u skladu s propisima o pružanju zdravstvene zaštite. Prema sadašnjem iskustvu Klinike s dotrajalom opremom, koja je neadekvatna za izazove i potrebe koje se pojavljuju u suvremenom načinu liječenja i koja iziskuje povećanje rashoda glede popravaka i servisa, nabava nove opreme bitan je preduvjet za funkcioniranje Klinike i pružanje pravovremene potpore zdravstvenom sustavu.

Korisnicima zdravstvenog sustava omogućit će se cjelokupna usluga i liječnička obrada u skladu s primarnom djelatnosti Klinike, a to je liječenje infektivnih bolesti, u čemu Klinika prednjači kao vodeća visokospecijalizirana ustanova, prvenstveno na području teritorija Hrvatske, kao i susjednih zemalja.

U građevinsko-tehničkom smislu, opseg projekta sadržava rušenje postojeće 3.,4. i 1./5. zgrade te izgradnju novih dijelova kompleksa s podrumskom etažom, prizemljem i tri nove etaže.

Podrum: radiološka dijagnostika, prosektura (obdukcijska dvorana – klasična i za obdukciju visokokontagioznih bolesti) – i servisni prostori (energetski blokovi i garderobe osoblja sa sanitarijama), dok je po sredini podruma smještena radiološka dijagnostika).

Prizemlje: hitan prijem Klinike s trijažom (odvojeno za djecu sa šest ambulanti za hitni prijem, 2 sobe za trijažu te 1 sobom za ambulantne intervencije s pripremom pacijenta i posebno za odrasle s 10 ambulanti za hitni prijem, 2 sobe za trijažu te 2 sobe za ambulantne intervencije s pripremom pacijenta); poliklinika sa svim specijalističkim ambulantama i pripadajućom dijagnostikom (respiratorna, urogenitalna, kožno-lokomotorna, hepatalna, CNS, nejasna febrilna stanja, gastrointestinalna, HIV i imunokompromitirani) – 8 ambulanti; centralna ljekarna s pripadajućim prostorima; restoran i kafić, velika predavaonica s oko 200 mjesta.

Kat 1: Odjel za liječenje bolesnika s infekcijom probavnog sustava (jednokrevetne i dvokrevetne sobe s kupaonicama organizirane kao izolacijske jedinice s izlazom na balkon) - ukupno 25 kreveta, dijagnostički prostor za endoskopiju te UZV obradu; Zavod za respiratorne infekcije (jednokrevetne i dvokrevetne sobe s kupaonicama organizirane kao izolacijske jedinice s izlazom na balkon) - ukupno 25 kreveta, dijagnostički prostor za bronhoskopiju i spirometriju, te UZV obradu; Zavod za bolesti kože i lokomotornog sustava (jednokrevetne i dvokrevetne sobe s kupaonicama organizirane kao izolacijske jedinice s izlazom na balkon) - ukupno 25 kreveta, dijagnostička obrada i barokomora.

Kat 2: Zavod za urogenitalne infekcije (jednokrevetne i dvokrevetne sobe s kupaonicama organizirane kao izolacijske jedinice s izlazom na balkon) - ukupno 25 kreveta, dijagnostički prostor za UZV obradu, cistoskopiju i elektromagnetsku terapiju; Zavod za CNS infekcije (jednokrevetne i dvokrevetne sobe s kupaonicama organizirane kao izolacijske jedinice s izlazom na balkon) - ukupno 25 kreveta, dijagnostički prostor za obradu CNS infekcija; Odjel za znanstvena istraživanja (dijagnostički i istraživački laboratoriji - 8 + uredi 6); Jedinica za klinička istraživanja (uredi i arhiva - 6).

Kat 3: Odjel za intenzivno i postintenzivno liječenje odraslih (jednokrevetne i dvokrevetne sobe s kupaonicama organizirane kao izolacijske jedinice s izlazom na balkon) - ukupno 30

(intenzivna) + 10 kreveta (postintenzivna) + ECMO centar (10 kreveta); Odjel za intenzivno i postintenzivno liječenje djece (jednokrevetne i dvokrevetne sobe s kupaonicama organizirane kao izolacijske jedinice s izlazom na balkon) - ukupno 15 (intenzivna) + 5 kreveta (postintenzivna).

Sve nadzemne etaže izuzev prizemlja imaju vanjsku galeriju zbog specifičnosti Klinike s obzirom na liječenje infektivnih bolesti te također svaka ordinacija ima izlaz vani.

Povezano sa zahtjevima DNSH-a i odgovarajućim područjem intervencije u okviru Programa oporavka:

Povezano s ublažavanjem klimatskih promjena: Mjera je usmjerena na područje intervencije „092 Zdravstvena infrastruktura". Investicija će udovoljavati nacionalnim regulatornim zahtjevima za nove zgrade, što znači da će biti izgrađena u skladu s nZEB standardom. Ipak, mjera ne ispunjava uvjete za intervencijsko polje 025ter Izgradnja nove zgrade jer bi to zahtijevalo najmanje 20% manju potražnju za primarnom energijom nego za nZEB standard. Također, zgrade neće biti namijenjene vađenju, skladištenju, transportu ili proizvodnji fosilnih goriva.

Povezano s prilagodbom na klimatske promjene: Klimatski rizici koji bi mogli biti relevantni za ove mjeru identificirani su u Nacionalnoj strategiji prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. u odnosu na 2070., kao i u Akcijskom planu energetski održivog razvitka i prilagodbe klimatskim promjenama Grada Zagreba (SECAP). Očekivani životni vijek zgrade bolnice nadilazi 30 godina, te će se tijekom razvoja i dizajna projekata identificirati i integrirati intervencije koje mogu smanjiti klimatske utjecaje.

Povezano s vodenim resursima: Kao kriterij za ugovaranje bilo koje građevinske konstrukcije, trebaju se ugraditi svi relevantni uređaji za vodu (otopine za tuširanje, tuševi s miješalicom, izlazi za tuširanje, slavine, WC školjke, WC školjke i vodokotlići, urinarne posude i vodokotlići, kade) mora biti u prva 2 razreda potrošnje vode EU vodne oznake (EU Water Label - http://www.europeanwaterlabel.eu/).

Povezano s otpadom / kružnom ekonomijom: Mjera će zahtijevati od gospodarskih subjekata koji provode rušenje i izgradnju da osiguraju da najmanje 70% (težinski) neopasnog građevinskog otpada i otpada od rušenja (isključujući prirodni materijal naveden u kategoriji 17 05 04 na Europskom popisu otpada uspostavljenom Odlukom 2000/532/EZ) nastalom na gradilištu, pripremit će se za ponovnu uporabu, recikliranje i oporabu drugog materijala, uključujući postupke zatrpavanja otpadom koji zamjenjuje druge materijale, u skladu s hijerarhijom otpada i EU Protokolom o gospodarenju građevinskim otpadom i otpadom.

Povezano sa sprječavanjem i kontrolom onečišćenja: Ne očekuje se da će mjera dovesti do značajnog povećanja emisija onečišćujućih tvari u zrak, vodu ili zemlju jer:

- Građevinski dijelovi i materijali neće sadržavati azbest niti tvari koje izazivaju veliku zabrinutost, kako je utvrđeno na temelju „Popisa odobrenja" Uredbe REACH.
- Izgradnja se neće nalaziti na potencijalno kontaminiranim mjestima (brownfield područja).
- Poduzet će se mjere za smanjenje emisije buke, prašine i onečišćujućih tvari tijekom građevinskih radova, sukladno Zakonu o gradnji članku 133. Uređenje gradilišta koji zahtijeva da se na gradilištu je predvide i provode mjere zaštite na radu te ostale mjere za zaštitu života i zdravlja ljudi u skladu s posebnim propisima, te kojima se onečišćenje zraka, tla i podzemnih voda te buka svodi na najmanju mjeru. Tako će se radovi izvoditi

samo u dnevnom razdoblju, svi rastresiti materijali će biti sklonjeni (prekrivanjem ili po potrebi vlaženjem) kako bi se spriječilo rasipanje tijekom kiše i vjetra, a sva uklanjanja i demontaže građevnih elemenata i materijala vršit će tehnikama koje sprečavaju širenje prašine i štetnih tvari na susjedne površine, te će se kada je potrebno koristiti zaštitne ograde.

Povezano sa zaštitom ekosustava i biološke raznolikosti: Nova se građevina nalazi u sklopu starog bolničkog kompleksa i nije izgrađena na zaštićenim prirodnim područjima niti na obradivim ili zelenim površinama prepoznate visoke vrijednosti biološke raznolikosti i zemljištu koje služi kao stanište ugroženih vrsta.

Provedba

Pripremljen je koncept projektnog zadatka, te je provedeno usuglašavanje s potrebnim sudionicima. Buduće stanje će osigurati održavanje kulturnog značaja Klinike, te ojačati njegovu zaštitu, promovirati i osvijestiti dobar primjer spajanja kulturnog, građevinskog, energetskog i zdravstvenog aspekta.

Klinika detaljno u suradnji i dijalogom s mjerodavnim konzervatorima i projektantima razrađuje svaki funkcionalni dio posebno.

Izgradnjom nove građevine znatno će se poboljšati uvjeti za pacijente te unaprijediti uvjeti za pružanje adekvatne zdravstvene skrbi.

Tehnički dio investicija je u visokoj fazi pripravnosti. Provedba će uključivati postupke javne nabave za upravljanje i izvođenje, pri čemu će se primjenjivati prepoznati načini ugovaranja koji osiguravaju pravovremenost i visoku razinu kvalitete, a minimaliziraju rizike projekata.

Prema provedbenom planu, a i ostvarivoj dinamici, faza izvođenja radova će početi do sredine 2023., dok će sveukupno izvođenje radova na izgradnji završiti sa 7/2025., nakon čega će se provesti tehničko i administrativno zatvaranje investicija, do kraja 1/2026. godine. Opremanje će se od faze provedbe postupaka javne nabave početi istovremeno provoditi s pripremom i izgradnjom. Iz RRF-a predviđa se financirati i opremanje i 3/4 i 1/5 zgrade.

Procijenjene vrijednosti opreme dobivene su istraživanjem tržišta, te na temelju dostupnih informacija o nabavnim vrijednostima istovrsne opreme nabavljene od strane drugih zdravstvenih ustanova, a u skladu s predviđenim budućim potrebama. Procijenjene vrijednosti radova dobivene su na temelju procjena unutar studija izvodljivosti te postojećih kvadratura građevina i okvirnih tržišnih cijena radova. Provedene su konzultacije i analize stručnjaka inženjerskih i ekonomskih znanja, te su na temelju zatečenog stanja, vrijednosti jednakovrijednih radova u Hrvatskoj u proteklom razdoblju s jedne strane i kretanju cijena i statistički objavljenih parametara s druge strane dobivene procijenjene vrijednosti.

Nositelj provedbe	MIZ, Klinika za infektivne bolesti dr. Fran Mihaljević
Ciljna skupina	Pacijenti, zdravstveni djelatnici
Procijenjeni trošak	100.050.000 kn (za zgrade 3. i 4. te 1./5., građevinski radovi, projektiranje i stručni nadzor 85.652.430 kn; oprema 14.397.570 kn)
Razdoblje provedbe	1/2021.-3/2026.

C5.1. R1-I4 Digitalna slikovna dijagnostika KBC Split

Izazov

KBC Split kao najveća regionalna bolnica južne Hrvatske je jedna od rijetkih tercijarnih zdravstvenih ustanova u Hrvatskoj koja ne raspolaže uopće ili raspolaže s nedostatnim brojem digitalnih slikovnih dijagnostika iako skrbi za populaciju od približno 800 000 pacijenata, a tijekom ljetnih mjeseci i do 1 500 000 obzirom na turističku sezonu. Pri Kliničkom zavodu za dijagnostičku i intervencijsku radiologiju postoji samo jedna intervencijska sala za izvođenje dijagnostičko-terapijskih postupaka na krvnim žilama tijela te KBC nije u mogućnosti odgovoriti svim kliničkim zahtjevima niti razvijati i uvoditi nove postupke i tehnike liječenja krvožilnih oboljenja zbog čega pacijenti nerijetko moraju odlaziti u druge tercijarne zdravstvene ustanove sjeverne Hrvatske.

KBC Split je jedini regionalni centar za endovaskularno liječenje aortalnih aneurizmi i disekcija te jedini centar u kojem se izvodi i akutno liječenje moždanog udara po tipu trombektomije. Nažalost zbog nepostojanja druge angio sale u kojoj bi se ciljano radili intervencijski postupci na krvnim žilama vrata i glave nisu u mogućnosti razvijati neurointervencijske postupke te pacijenti s aneurizmama moždanih arterija i vaskularnim malformacijama odlaze u druge zdravstvene ustanove.

Klinički zavod za dijagnostičku i intervencijsku radiologiju posjeduje 2 MR uređaja jakosti 1.5 T, jedan iz 2007. te drugi iz 2019. koji su trenutno najiskorišteniji MR uređaji u Hrvatskoj. Zbog velike starosti i učestalih kvarova jednog od uređaja KBC nije u mogućnosti odgovoriti na sve kliničke upite, te se pacijente šalju u druge ustanove što generira veliko nezadovoljstvo pacijenata.

Klinički zavod za dijagnostičku i intervencijsku radiologiju trenutno nema niti jedan digitalni dijaskopski uređaj koji služi za pregled probavnog sustava, te se pacijenti pregledavaju na starim (stariji od 20 godina) analognim uređajima koji se zbog dotrajalosti vrlo često kvare, a generiraju i znatno veće doze zračenja za pacijente (osobito pedijatrijske) i osoblje koje njima rukuje. Nadalje, generiraju se i dodatni troškovi za razvijanje filmova, a korištene kemikalije imaju izravan učinak i na onečišćenje okoline.

Pri Zavodu za gastroenterologiju ne postoji adekvatna intervencijska endoskopska sala, kao ni sala opremljena dijaskopskim RTG uređajem (C luk) koji je nužno potreban za izvođenje velikog broja intervencijskih zahvata (ERCP, dilatacija i stentiranje probavne cijevi i dr.). Endoskopske intervencije i zahvati trenutno se provode u prostorima gdje se rade i dijagnostičke endoskopske procedure, što često onemogućava adekvatan rad i organizaciju rada s obzirom na to da su neki od zahvata izrazito tehnički i vremenski zahtjevni, a broj dijagnostičkih procedura je u stalnom porastu. Procedure koje zahtijevaju dijaskopiju izvode u prostorima Kliničkog Zavoda za dijagnostičku i intervencijsku radiologiju koji nisu ni namijenjeni ni opremljeni za potrebe moderne endoskopije. Procedure se izvode na starim i dotrajalim dijaskopskim uređajima što

onemogućuje optimalan rad i direktno ugrožava zdravlje osoblja koje izvodi veliki broj zahvata. Trenutno postojeća infrastruktura nije adekvatna niti može pratiti tendenciju digitalizacije zdravstva što je jedan od razvojnih ciljeva KBC Split. Moderna endoskopija zahtjeva ne samo obavljanje dijagnostičko-terapijskog postupka već i digitalno pohranu podataka (video i slikovnog materijala) kako bi se, u slučaju komplikacija zahvata ili rekurentnih smetnji moglo reevaluirati stanje pacijenta bez ponovnog izvođenja samog postupka. Jednako tako, znanstvene publikacije, koje su izuzetno bitne za razvoj i napredak KBC-a, a koje bi proizlazile iz urađenih endoskopskih procedura zahtijevaju digitalnu pohranu i obradu podataka.

Cilj

Digitalna slikovna dijagnostika KBC Split unaprijedit će zdravstvenu skrb na području prevencije, liječenja i dijagnostike bolesti, a posebice raka. Dodatno će se skratiti liste čekanja, unaprijediti kvaliteta i sigurnost pacijenata, povećati transparentnost u liječenju, kontrola troškova i zdravstvenih ishoda. Cilj je konsolidirati i osnažiti ključne resurse zdravstvene infrastrukture i modernizirati zdravstvene usluge. Kroz ulaganje će se podići kvaliteta i dostupnost zdravstvene zaštite za sve kategorije pacijenata, a samim time i poboljšati klinički ishodi obzirom na mogućnosti ranije i kvalitetnije dijagnostike, osobito u pedijatrijskih i onkoloških pacijenata.

Naime, digitalizirati će se zdravstvene usluge i procesi, osigurati transparentnost u pružanju zdravstvene usluge, optimizirati resursi bolničkog sustava te osigurati buduća financijska stabilnost.

Opis

U zbrinjavanju pacijenata, ključno je osigurati kvalitetnu i modernu dijagnostički i terapijsku medicinsku opremu koja će omogućiti odvajanje dijagnostičkih od terapijsko-intervencijskih procedura kao i uvođenje novih dijagnostičko-terapijskih procedura za koje su liječnici i medicinske sestre u KBC-u Split obučeni, ali ih trenutno nisu u mogućnosti provoditi.

Tendencija moderne medicine je sve veće korištenje minimalno invazivnih postupaka za rješavanje sve kompleksnijih stanja, kako bi se smanjili dani ležanja, a time i troškovi liječenja te osigurao što brži oporavak pacijenta. Endoskope metode sve više zamjenjuju klasične kirurške metode liječenja, a u tom kontekstu izgradnja hibridne endoskopske sale će nedvojbeno rezultirati povećanjem broja dijagnostičko-terapijskih endoskopskih procedura te osigurati i značajno povećanje kvalitete njihova izvođenja, smanjenje broja komplikacija i dana hospitalizacije te posljedično i troškova liječenja pacijenata.

Takva sala omogućit će i digitalnu pohranu svih relevantnih podataka za svakog pacijenta kako bi isti u slučaju potrebe mogli koristiti za što kvalitetnije praćenje pacijenta, a doprinijet će i podizanju kvalitete u provođenju edukacije studenata medicine i specijalizanata gastroenterologije, kao i porastu broja znanstvenih publikacija.

Projekt je usmjeren na izazove i potrebe za ulaganjima povezanim sa zelenom i digitalnom tranzicijom, što će imati trajni učinak na konkurentnost, produktivnost i otpornost zdravstvenog sustava, obrazovanje i vještine medicinskog osoblja, istraživanje i inovacije, pametni, održivi i uključivi rast, te stabilnost financijskog sustava.

Provedba

Za uspješan daljnji razvoj KBC-a Split i povećanje dostupnosti i kvalitete zdravstvene zaštite za sve kategorije pacijenata potrebno je nabaviti opremu za potrebe Kliničkog zavoda za dijagnostičku i intervencijsku radiologiju; izgraditi i opremiti hibridnu endoskopsku dvoranu pri Zavodu za gastroenterologiju te nabaviti opremu za potrebe Kliničkog zavoda za nuklearnu medicinu.

Nabavom nove nerointervencijske angiosale KBC Split će biti u mogućnosti razvijati i druge neurointervencijske tehnike te omogućiti pravovremenu dostupnost i jednaku kvalitetu zdravstvene zaštite pacijentima južne Hrvatske, bez potrebe slanja istih u druge centre sjeverne Hrvatske što ima za cilj i racionalizaciju troškova liječenja. Vrijednost nabave angiosale mjerit će se poboljšanim kliničkim ishodima prvenstveno kroz smanjenje stope smrtnosti te invalidnosti pacijenata. Nabava magnetske rezonance jačine 3T omogućit će neometano provođenje dijagnostičkih metoda i bržu obradu pacijenata, osobito pedijatrijskih i onkoloških, što će imati bitnu implikaciju na kliničke ishode. Nabavom digitalnog dijaskopskog uređaja značajno će se unaprijediti kvaliteta pružene usluge: kroz manje doze zračenja za dobivanje slike, brži protok pacijenata, manje troškove održavanja uređaja te mogućnost digitalnog arhiviranja slikovnog materijala.

Izgradnjom i opremanjem hibridne endoskopske dvorane promijenit će se uvjeti obavljanja dijagnostičko–terapijskih endoskopskih postupaka kako bi se pacijentima omogućila što bolja razina skrbi, a samim time i smanjio broj komplikacija zahvata, duljina hospitalizacije, kao i troškovi liječenja. Nova hibridna endoskopska sala, opremljena endoskopskim, dijaskopskim i anesteziološkim uređajima omogućit će pun kapacitet rada. S takvom salom rasteretit će se kapaciteti postojećih endoskopskih sala te će postojati mogućnost odvajanja dijagnostičke od intervencijskih endoskopskih procedura što je ključno u podizanju standarda i kvalitete rada. Endoskopski zahvati sve su zahtjevniji i gotovo sve složenije endoskopske intervencije zahtijevaju izvođenje u analgosedaciji. Također, otvorit će se i mogućnost uvođenja novih dijagnostičko-terapijskih procedura i metoda kao što su invazivno mjerenje portalnog tlaka i transjugularna biopsija jetre, TIPSS, EUS-om vođena drenaža simptomatskih pseudocista ili nekrotičnih kolekcija u trbuhu, kolangioskopija, endoskopska resekcija cijele debljine stjenke crijeva („*full thickness resection*“) i slično, što će dodatno podići kvalitetu gastroenterološke usluge i zbrinjavanja pacijenata u KBC-u Split. Također, radi jednostavnijeg i boljeg praćenja pacijenata potrebno je uvesti potpunu digitalizaciju endoskopskih postupaka. Kao dio KBC-a Zavod za gastroenterologiju aktivno sudjeluje i znanstvenom radu te edukaciji studenata medicine Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Splitu, ali i u edukaciji specijalizanata gastroenterologije iz drugih bolnica Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Jedan od ključnih aspekata edukacije mladih liječnika, posebice gastroenterologa je i edukacija rada u endoskopskoj sali. Izgradnjom nove hibridne endoskopske sale, naročito njenom digitalizacijom i digitalnom pohranom podataka značajno će se unaprijediti ovaj segment rada, obzirom će se endoskopski postupki moći prikazivati i izvan same sale, kao i detaljno analizirati nakon njihovog provođenja. U mnogim procedurama KBC Split je vodeća zdravstvena ustanova u Hrvatskoj, a nova sala je neophodna za bolju edukaciju liječnika i sestara te međunarodnu prezentaciju rada. Nova sala, u koju će se integrirati suvremena oprema, uključujući i anesteziološku, omogućit će izvrsnost u području endoskopije u Hrvatskoj i dijelu BiH. Sve navedeno će biti vidljivo kroz povećan broj postupaka, podizanje kvalitete rada sukladno tome i praćenje financijskog učinka.

Učinkovitost provedenih mjera mjerit će se praćenjem broja dijagnostičko-terapijskih postupaka kao i njihove kvalitete, te smanjenja komplikacija. Uvest će se nove dijagnostičko-terapijske procedure koje dosada nisu bile moguće u KBC-u Split. Navedeno će rezultirati kraćim hospitalizacijama, značajno bržem oporavku pacijenta, smanjenju liste čekanja i smanjenju troškova liječenja, što je jedan od ciljeva KBC Split.

Procjena troškova napravljena je na temelju istraživanja tržišta i praćenjem postupaka javne nabave za slične uređaje putem sustava EOJN, kao i realiziranih projekata nabave nove medicinske opreme (Magnetska rezonanca 3T – 9.200.000 kn; neurointervencijska digitalna DSA angiosala – 4.400.000 kn; digitalni dijaskopski RTG uređaj – 1.600.000 kn; endoskopska gastroenterološka sala – 4.800.000 kn).

Nositelj provedbe	MIZ i KBC Split
Ciljna skupina	Pacijenti, zdravstveni djelatnici
Procijenjeni trošak	20.000.000 kn
Razdoblje provedbe	1/2021.-12/2022.

C5.1. R1-I5 Izgradnja i opremanje zgrade centralnog operacijskog bloka OB Varaždin

Izazov

Opća bolnica Varaždin je županijska bolnica regionalnog značaja koja svoju osnovnu djelatnost sekundarne razine zdravstvene zaštite pruža stanovništvu Varaždinske županije te u pojedinim granama medicine i za potrebe stanovništva Međimurske županije, Koprivničko-križevačke županije i Krapinsko-zagorske županije, jednim značajnim dijelom operacijskim granama medicine (neurokirurgija, urologija, abdominalna onkološka kirurgija, dječja kirurgija, ortopedija i traumatologija, vaskularna, plastična i torakalna kirurgija, okulistika, ORL).

Cilj

Optimizirat će se resursi bolničkog zdravstvenog sustava, povećat će se sigurnost pacijenata i omogućiti adekvatne uvjete za rad zdravstvenog osoblja, objedinjavanjem suvremenih i funkcionalnih prostora svih pratećih djelatnosti operacijskog bloka, spojnim hodnicima povećat će se kvalitetu i sigurnost pacijenata kod premještaja s odjela na odjel. Realizacijom ovog projekta OB Varaždin će iz paviljonskog tipa bolnice prijeći u jedinstveno funkcionalno povezane zgrade kao jednu cjelinu, te će se osigurati i financijska održivost.

Opis

Za izgradnju centralnog operacijskog bloka (COB) s pratećim sadržajem i spojnim hodnicima izrađen je idejni projekt Centralni operacijski blok s pratećim sadržajima u OB Varaždin, Ivana Meštrovića 1, Varaždin, Broj projekta: 175, ZOP 175-20-COB te je u tijeku postupak javne nabave glavnog projekta na temelju kojeg je planirano do 1. rujna 2021. ishoditi građevinsku dozvolu. Sredstva za nabavu glavnog projekta osigurana su u proračunu osnivača, odnosno Varaždinske županije za 2021. godinu.

Realizacija ove investicije jača otpornost zdravstvenog sustava u budućnosti na sljedeći način:

- osigurava suvremeni zdravstveni prostor i opremu koja prati tehnologiju razvoja medicine (ugradnja suvremenih uređaja kao sastavni dio objekta), a kojeg korisnik nema osiguran niti može osigurati postojećim zadanim uvjetima zdravstvenog prostora i

opreme kojima raspolaže;

- izgradnjom i izmještanjem zdravstvenih djelatnosti predviđenih projektom korisnik dobiva zdravstveni prostor kojim se konačno rješava cjelokupni djelokrug rada u adekvatne zakonom propisane zdravstvene prostore (izmještanje specijalističko-konzilijarne zdravstvene djelatnosti koja se sada nalazi u prostoru koji ne prati tehnologiju razvoja medicine);
- spojnim hodnicima se omogućava funkcionalna integracija paviljonskog tipa bolnice u jedinstvenu cjelinu koja ujedno osigurava i uvjete pacijentima koji su jedino kvalitetno rješenje za očuvanje i brigu njihovog zdravlja (postojeći uvjeti transporta pacijenata na dijagnostiku mogući su razlog utjecaja na njihovo zdravstveno stanje – premještaj s bolesničkog kreveta na kolica, vožnja s bolesničkim krevetom u uvjetima izuzetno niskih odnosno visokih temperatura, izloženost oborinama i sl.).

Povezano sa zahtjevima DNSH-a i odgovarajućim područjem intervencije u okviru Programa oporavka:

Povezano s ublažavanjem klimatskih promjena: Mjera je usmjerena na područje intervencije „092 Zdravstvena infrastruktura“. Investicija će udovoljavati nacionalnim regulatornim zahtjevima za nove zgrade, što znači da će biti izgrađena u skladu s nZEB standardom. Ipak, mjera ne ispunjava uvjete za intervencijsko polje 025ter Izgradnja nove zgrade, jer bi to zahtijevalo najmanje 20% manju potražnju za primarnom energijom nego za nZEB standard. Također, zgrade neće biti namijenjene vađenju, skladištenju, transportu ili proizvodnji fosilnih goriva.

Povezano s prilagodbom na klimatske promjene: Klimatski rizici koji bi mogli biti relevantni za ove mjeru identificirani su u Nacionalnoj strategiji prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. u odnosu na 2070., Očekivani životni vijek zgrade bolnice nadilazi 30 godina, te će se tijekom razvoja i dizajna projekata identificirati i integrirati intervencije koje mogu smanjiti klimatske utjecaje.

Povezano s vodenim resursima: Kao kriterij za ugovaranje bilo koje građevinske konstrukcije, trebaju se ugraditi svi relevantni uređaji za vodu (otopine za tuširanje, tuševi s miješalicom, izlazi za tuširanje, slavine, WC školjke, WC školjke i vodokotlići, urinarne posude i vodokotlići, kade) mora biti u prva 2 razreda potrošnje vode EU vodne oznake (EU Water Label - http://www.europeanwaterlabel.eu/) .

Povezano s otpadom / kružnom ekonomijom: Mjera će zahtijevati od gospodarskih subjekata koji provode rušenje i izgradnju da osiguraju da najmanje 70% (težinski) neopasnog građevinskog otpada i otpada od rušenja (isključujući prirodni materijal naveden u kategoriji 17 05 04 na Europskom popisu otpada uspostavljenom Odlukom 2000/532/EZ) nastalom na gradilištu, pripremit će se za ponovnu uporabu, recikliranje i oporabu drugog materijala, uključujući postupke zatrpavanja otpadom koji zamjenjuje druge materijale, u skladu s hijerarhijom otpada i EU Protokolom o gospodarenju građevinskim otpadom i otpadom.

Povezano sa sprječavanjem i kontrolom onečišćenja: Ne očekuje se da će mjera dovesti do značajnog povećanja emisija onečišćujućih tvari u zrak, vodu ili zemlju jer:

- Građevinski dijelovi i materijali neće sadržavati azbest niti tvari koje izazivaju veliku zabrinutost, kako je utvrđeno na temelju „Popisa odobrenja“ Uredbe REACH.
- Izgradnja se neće nalaziti na potencijalno kontaminiranim mjestima (brownfield područja).

- Poduzet će se mjere za smanjenje emisije buke, prašine i onečišćujućih tvari tijekom građevinskih radova, sukladno Zakonu o gradnji članku 133. Uređenje gradilišta koji zahtijeva da se na gradilištu predvide i provode mjere zaštite na radu te ostale mjere za zaštitu života i zdravlja ljudi u skladu s posebnim propisima, te kojima se onečišćenje zraka, tla i podzemnih voda te buka svodi na najmanju mjeru. Tako će se radovi izvoditi samo u dnevnom razdoblju, svi sitasti materijali će biti sklonjeni (prekrivanjem ili po potrebi vlaženjem) kako bi se spriječilo rasipanje tijekom kiše i vjetra, a sva uklanjanja i demontaže građevnih elemenata i materijala vršit će tehnikama koje sprečavaju širenje prašine i štetnih tvari na susjedne površine, te će se kada je potrebno koristiti zaštitne ograde.

Povezano sa zaštitom ekosustava i biološke raznolikosti: Nova se građevina nalazi u sklopu starog bolničkog kompleksa i nije izgrađena na zaštićenim prirodnim područjima niti na obradivim ili zelenim površinama prepoznate visoke vrijednosti biološke raznolikosti i zemljištu koje služi kao stanište ugroženih vrsta.

Povezano sa zahtjevima DNSH:

- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU Direktivom 2009/125/EC za eko-dizajn proizvoda povezanih s energijom, kojom se doprinosi održivom razvitku povećanjem energetske učinkovitosti i razine zaštite okoliša.
- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU direktivom 2011/65/EU (RoHS) za ograničavanje upotrebe određenih opasnih supstanci u električnoj i elektroničkoj opremi.

Kad električna i elektronička oprema završi s radom, otpadnu električnu i elektroničku opremu sakuplja i upravlja ovlašteni operater te obrađuje prema hijerarhiji otpada, u skladu s Direktivom 2012/19/EU o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi.

Provedba

Nova zgrada centralnog operacijskog bloka s pratećim sadržajem i spojnim hodnicima prema postojećim zgradama medicinskog sadržaja je II. faza izgradnje dok I. fazu izgradnje obuhvaćaju projekti u realizaciji "Projekt izgradnje dnevne bolnice/jednodnevne kirurgije u Općoj bolnici Varaždin" i projekt "Uspostava objedinjenog hitnog bolničkog prijema u Općoj bolnici Varaždin". Izgradnjom i opremanjem zgrade centralnog operacijskog bloka s jedinicom intenzivnog liječenja (JIL), središnje sterilizacije, RTG dijagnostike, transfuziologije i medicinsko - biokemijskog laboratorija te izgradnjom spojnih hodnika prema postojećim građevinama medicinskog sadržaja povećat će se dostupnost i kvaliteta zdravstvene zaštite osiguravanjem suvremenih zdravstvenih prostora i medicinsko-tehničke opreme izmještanjem iz postojećih zgrada koje više ne mogu pratiti zahtjeve suvremene medicine (postojećom površinom i prostorom ne omogućava nužne promjene koje zahtijeva suvremena medicina).

Plan provedbe:

Izrada projektne tehničke dokumentacije: Aktivnost izrade projektno - tehničke dokumentacije neophodna je kako bi se osigurala izgradnja i opremanje COB- a sukladno zakonskim propisima i primjerima dobre prakse, a samim time izravno osiguralo postizanje rezultata projekta.

Izgradnja nove zgrade i opremanje zgrade medicinskom i ne medicinskom opremom i edukacija: Aktivnost izgradnje i opremanje uključuju provedbu radova te nabavu i postavljanje opreme, a koji su neophodni za uspostavu uvjeta, u pogledu prostora te adekvatne opreme, za rad COB-a.

Navedena aktivnost uključuje izvršenje radova koji se sastoje od građevinsko-obrtničkih, elektroinstalacijskih, strojarskih radova, sprinklera, radova vertikalnog transporta (dizalo) te uređenje okoliša u skladu s glavnim projektom te građevinskom dozvolom. Isto tako, aktivnost uključuje opremanje općom medicinskom i nemedicinskom opremom te medicinskim i nemedicinskim aparatima, kao i energetski pregled te izradu energetskog certifikata. Opremanje COB-a izvršit će se u skladu s glavnim projektom, a posebno Tehnološkim projektom te ishođenom građevinskom dozvolom. Također, aktivnost uključuje ishođenje potrebnih dozvola tijekom i nakon završetka radova i opremanja zgrade COB-a te edukaciju za istu. Aktivnost uključuje i pripremu dokumentacije za javnu nabavu, provedbu postupka javne nabave za radove i opremu, izgradnju i opremanje COB-a, praćenje izvršenja sklopljenog ugovora o nabavi, energetsko certificiranje te osiguranje svih zakonskih uvjeta vezanih za ishođenje dozvola, u skladu sa zakonskom regulativom. Ukupna bruto površina objekta COB-a sa spojnim mostovima prema idejnom projektu = 10.260,59 m^2.

Procjena troškova radova određena je prema BKI BAUKOSTEN - GEBAUDE NEUBAU (indikatori cijena gradnje njemačkih komora arhitekture za 2018/2019 godinu). Planirana površina: 11.113,04 m2. Cijena radova po m2 iznosi 1.870,028 EUR (uvećana za 30% na temelju prosječne cijene m2 prema analizi korisnika i očekivanom povećanju cijene rada u HR s obzirom na izvanredne okolnosti koje mijenjaju parametre „cijene koštanja" (pandemija/epidemija bolesti COVID-19, potres)). Ukupna vrijednost radova: 11.113,04 m2 x 1870,028 EUR= 20.781.695,32 EUR, odnosno 156.579.683,38 kn bez PDV-a.

Procjena troškova nabave opreme temelji se na izrađenim troškovnicima medicinske opreme projekta dogradnje i adaptacije zgrade kirurgije Opće bolnice Varaždin, izgradnja spojnih hodnika između četiri objekta (Kirurgije, Ginekologije, Interne i Neurologije), cijenama medicinske opreme i druge opreme koja se nabavlja u postupcima javne nabave drugih naručitelja.

Opis troškova:

1) Izrada projektno tehničke dokumentacije: 4.398.999,96 kn
2) Izgradnja nove zgrade i stručni nadzor: 158.708.200,32 kn
3) opremanje medicinskom i ne medicinskom opremom: 160.120.000,00 kn
4) Upravljanje projektom: 1.240.000,00 kn

Nositelj provedbe	MIZ i OB Varaždin
Ciljna skupina	Pacijenti, zdravstveni djelatnici
Procijenjeni trošak	324.467.200 kn
Razdoblje provedbe	1/2021.-12/2025.

C5.1. R1 I6 Digitalna slikovna dijagnostika KB Dubrava

Izazov

KB Dubrava je velika tercijarna bolnica koja pokriva istočni dio grada Zagreba i Zagrebačke Županije uključujući područja s brzo rastućom populacijom poput Dubrave, Sesveta, Dugog Sela, gravitira joj preko 350.000 ljudi, a za mnoge djelatnosti i stanovnici cijele sjeverne Hrvatske. Bolnica ima jedinu Kliniku za maksilofacijalnu kirurgiju u regiji, jednu od dvije kardijalne kirurgije, jednu od dvije torakalne kirurgije, niz drugih vrhunskih kirurških djelatnosti poput plastične i

rekonstruktivne, abdominalne, vaskularne kirurgije i traumatologije i ortopedije, a u bolnici se rade vrlo sofisticirane metode poput transplantacija srca, TAVI procedura, duboke mozgovne stimulacije na neurokirurgiji, i mnoge druge. To zahtijeva vrhunsko medicinsko oslikavanje, a da bi bilo kvalitetno oprema mora biti kvalitetna. Klinički zavod za dijagnostičku i intervencijsku radiologiju MEF Sveučilišta u Zagrebu KB Dubrava (KZDIR) radi sve tehnike moderne dijagnostičke radiologije i na njemu se godišnje obradi preko 160.000 pacijenata. Također ima i vrlo razvijenu djelatnost intervencijske radiologije, sa svim endovaskularnim zahvatima na perifernim žilama, uključujući endovaskularno liječenje aneurizmi aorte (EVAR, TEVAR), brojnim nevaskularnim intervencijskim zahvatima (bilijarne drenaže, embolizacije tumora, itd), a jedini je centar u zemlji u kojem se IR metodama liječe arteriovenske malformacije.

KZDIR ima neadekvatnu radiološku opremu koja je značajnim dijelom zastarjela, a to se osobito odnosi na digitalne RTG uređaje poput MSCT, digitalne radiografske i fluoroskopske uređaje, angiografske uređaje i mamografske uređaje. Zbog nedostatka vrhunskog CT uređaja nije moguće raditi adekvatne CT koronarografije i perfuzije, kao niti low-dose pretrage, poput screeninga karcinoma pluća i kvantifikaciju promjena kod post-COVID bolesnika. Dva sadašnja CT uređaja su potpuno zastarjela i iskorištena uslijed velike uporabe u zadnjih 10 godina s preko 35.000 obrađenih pacijenata godišnje. Kako bi se mogle pratiti sofisticirane kirurške djelatnosti KZDIR treba jedan MSCT uređaj vrhunske klase i jedan srednje klase.

Konvencionalne radiografske pretrage se ne mogu više raditi na iskorištenim radiografskim uređajima, te je potrebno nabaviti jedan digitalni radiografski „multipurpose“ uređaj za KZDIR. Zavod za gastroenterologiju koristi zastarjeli uređaj u prostoru KZDIR za procedure endoskopske retrogradne kolangiopankreatografije, a analogni uređaj u vlasništvu KZDIR na kojem su nekad rađene kontrastne pretrage gastrointestinalnog sustava je izvan funkcije i nepopravljiv zbog starosti te bi bilo nužno zbog velikog broja ERCP i GI kontrastnih procedura nabaviti jedan kvalitetan digitalni fluoroskopski RTG uređaj.

Intervencijska radiologija je vrlo razvijena na KZDIR, radi u multidisciplinarnim timovima s vaskularnim kirurzima, plastičnim kirurzima, angiolozima i ostalim strukama. Broj vaskularnih intervencijskih kompleksnih zahvata na perifernim žilama je vjerojatno najveći u Hrvatskoj, uključuje najkompleksnije intervencije na aorti (EVAR i TEVAR) te brojne kompleksne infrapoplitealne intervencije. Endovaskularno liječenje aorte je pokrenuto u suradnji s vaskularnom kirurgijom i KBD je u vrhu u Hrvatskoj u tom području. KZDIR je jedini zavod u Hrvatskoj u kojem se u suradnji s plastičnim kirurzima endovaskularno liječe periferne AV malformacije različitog tipa. KZDIR KBD je prvi i jedini odjel IR u Hrvatskoj u koji je pokrenuo endovaskularno liječenje pacijenata u sklopu jednodnevne kirurgije prije više od tri godine, čime je omogućen znatno kraći boravak pacijenata u bolnici te su znatno smanjene liste čekanja. Iako se u mnogome slijede najbolji europski centri, neke vrste procedura se ne mogu izvoditi zbog zastarjele tehnologije na raspolaganju. Kako bi se povećao i proširio broj pretraga na endovaskularno liječenje portalne hipertenzije i napredne intervencijske radiološke procedure u onkologiji, nužno bi bilo nabaviti kvalitetni digitalni biplane „intervencijski“ angiografski uređaj za KZDIR. Također, postojeća hibridna DSA sala u operacijskoj sali vaskularne kirurgije, koja je u vlasništvu kirurgije, ali na kojoj zajednički rade vaskularni kirurzi i intervencijski radiolozi je izvan uporabe zbog dotrajalosti te bi bila nužna nova hibridna sala za rutinsko izvođenje EVAR i TEVAR procedura. Iako se u KBD rade najsofisticiraniji zahvati iz područja onkoplastične kirurgije dojke, KBD, raspolaže samo jednimmamografskim uređajem, bez mogućnosti izvođenja kontrastne mamografije i bez biopsijskog stola za vakuumski asistirane biopsije. Kako bi se moglo optimalno

prijeoperacijski dijagnosticirati i poslijeoperacijski pratiti pacijentice s karcinomom dojke nužno je nabaviti suvremeni mamografski uređaj za digitalnu tomosintezu i kontrastnu mamografiju.

KBD ima dva MR uređaja jakosti 1.5T, a zbog nedostatka uređaja jakosti 3T nije moguće odgovoriti na sve kliničke upite, pogotovo u neuroradiologiji i MSK radiologiji, pa se takve pacijente šalje u druge ustanove. Naime, 3T uređaj je danas standard u suvremenoj dijagnostici. U gradu Zagrebu ga imaju gotovo sve bolničke institucije, uključujući neke koje nemaju neurokirurgiju, te niz privatnih poliklinika i ustanova. Nabava uređaja od 3T bi značajno podigla kvalitetu dijagnostike i liječenja bolesnika u KBD i smanjila liste čekanja.

Zaključno, nužna su dva MSCT uređaja (jedan vrhunski), MRI uređaj od 3T, jedan digitalni radiografski i jedan digitalni fluoroskopski RTG uređaj, jedan biplane uređaj za digitalnu suptrakcijsku angiografiju, te jedan digitalni DSA hibridni uređaj, kao i jedan mamografski uređaj za digitalnu tomosintezu i kontrastnu mamografiju.

Cilj

Ovim projektom značajno će se poboljšati kvaliteta i dostupnost zdravstvene zaštite za sve kategorije bolesnika, poboljšati dijagnostika, liječenje i praćenje nakon liječenja, a time i klinički ishodi za sve skupine bolesnika, uključujući i najkompleksnije onkološke, kardiološke, neurokirurške, neurološke, maksilofacijalne i ostale bolesnike koji se liječe na Klinikama i ustrojbenim jedinicama bolnice. Skratit će se trajanje hospitalizacije, smanjit će se komplikacije, potrebe za liječenjem u jedinicama intenzivne skrbi i troškovi liječenja, kao i liste čekanja.

Opis

Kvalitetno medicinsko oslikavanje, koje izvode obučeni specijalisti radiologije na kvalitetnim digitalnim uređajima, ključno je za postavljanje precizne i brze dijagnoze u kliničkoj praksi, te time odabir pravilnih metoda liječenja, a slikovne metode su nužne u procjeni djelotvornosti liječenja i dugoročnom praćenju pacijenata. U zbrinjavanju pacijenata nužno je osigurati kvalitetnu, suvremenu slikovnu radiološku opremu, koja omogućuje provođenje vrhunske dijagnostike i minimalno invazivno liječenje uz maksimalnu zaštitu pacijenata i osoblja od nepoželjnih učinaka ionizirajućeg zračenja. Medicinsko osoblje KB Dubrava je obučeno za takav rad, ali ga ne može provoditi u zadovoljavajućem opsegu zbog nedostatka odgovarajuće radiološke opreme – 3T MRI uređaja, uređaja za višeslojnu kompjutoriziranu tomografiju, digitalnu mamografiju i digitalnu radiografiju i fluoroskopiju.

Minimalno invazivno vaskularno i nevaskularno liječenje pod nadzorom slikovnih metoda koje provode intervencijski radiolozi je u velikoj ekspanziji zbog smanjenja komplikacija, skraćenja trajanja hospitalizacije i značajnog smanjenja troškova liječenja u usporedbi s kirurškim metodama. Obzirom na veliki broj zahtjeva za ove procedure nužan je biplane DSA uređaj za KZDIR te DSA uređaj za hibridnu vaskularnu kiruršku salu u kojoj kombinirane vaskularno kirurške i endovaskularne procedure radi vaskularni kirurzi i radiolozi.

Sve opisano omogućit će značajno podizanje kvalitete edukacije studenata medicine, specijalizanata i subspecijalizanata radiologije i vaskularne kirurgije.

Provedba

Za daljnji razvoj i opravak KB Dubrava u post-COVID razdoblju i za povećanje dostupnosti i kvalitete zdravstvene zaštite za preko 350.000 pacijenata koji bolnici gravitiraju, potrebno je tijekom 2021. i 2022. nabaviti digitalnu radiološku opremu za Klinički zavod za dijagnostičku i

intervencijsku radiologiju. Planirano je da svi uređaji budu funkcionalni najkasnije sredinom 2023., a velika većina i ranije. Tijekom 2021. nabavit će se vrhunski MSCT uređaj, angiografski biplane uređaj za radiološke intervencije, radiografski uređaj sa stropnim nosačem, RTG uređaj za fluoroskopiju i mamografski uređaj s tomosintezom i kontrastnim snimanjem, koji će biti funkcionalni do kraja 2021. ili u 1Q/2022. godine. U 2022. će se nabaviti 3T MRI uređaj, MSCT 128 slojni uređaj i angiografski uređaj za hibridnu salu. Svi bi uređaji osim MRI mogu biti instalirani unutar mjesec dana od isporuke, obzirom za iste postoje odgovarajući prostori, dok bi uređenje prostora za MRI s Faradeyevim kavezom trajalo tri mjeseca, što ovisi i o proizvođaču/isporučitelju izabranom u procesu javne nabave. Postupci javne nabave za sve uređaje mogu se provesti unutar 6 mjeseci Učinkovitost provedenih mjera mjerit će se praćenjem broja dijagnostičkih pretraga i postupaka minimalno invazivnog intervencijskog liječenja pod nadzorom slikovnih metoda, kao i njihove kvalitete i ishoda liječenja, sukladno suvremenim postulatima „value-based“ radiologije. Uvest će se nove dijagnostičke procedure i nove metode minimalno invazivnog intervencijsko radiološkog liječenja, koje do sada nisu bile moguće u KB Dubrava.

Detaljni prikaz troškova izrađen je na temelju istraživanja tržišta i praćenjem postupaka javne nabave za slične uređaje putem sustava EOJN. Procijenjena vrijednost pojedinih uređaja: vrhunski MSCT 9.400.000 kn; MSCT 128 slojni uređaj 4.800.000 kn; MR 3T uređaj s uređenjem prostora 9.500.000 kn; angiografski digitalni suptrakcijski biplane uređaj za radiološke intervencije 6.800.000 kn; radiografski digitalni uređaj sa stropnim nosačem 1.200.000 kn; digitalni uređaj za fluoroskopiju 1.500.000 kn; mamografski uređaj s digitalnom tomosintezom i kontrastnim snimanjem 1.380.000 kn; angiografski digitalni uređaj za hibridnu kiruršku salu 5.420.000 kn.

Nositelj provedbe	MIZ i KB Dubrava
Ciljna skupina	Pacijenti, zdravstveni djelatnici
Procijenjeni trošak	40.000.000 kn
Razdoblje provedbe	1/2021.-6/2023.

C5.1. R1 I7 Opremanje novih objekata objedinjenog hitnog bolničkog prijema, dnevnih bolnica i jednodnevnih kirurgija te uređenje Klinike za neurokirurgiju KBC-a Sestre milosrdnice

Izazov

Projekt izgradnje novog objekta dnevnih bolnica i jednodnevnih kirurgija, te rekonstrukcije, dogradnje i nadogradnje objekta objedinjenog hitnog bolničkog prijema u krugu Kliničkog bolničkog centra Sestre milosrdnice su kapitalne investicija kojima će se bitno unaprijediti kvaliteta zdravstvene skrbi za oko 700.000 pacijenata koji gravitiraju KBC-u, od kojih je oko 300.000 hitnih slučajeva koji gravitiraju KBC-u i oko 40.000 pacijenata koji se liječe u dnevnim bolnicama i jednodnevnim kirurgijama. U dijelu ovog projekta koji se odnosi na građevinsko uređenje dijela prostora Klinike za tumore, Ilica 197, radi preseljenja Klinike za neurokirurgiju s lokacije Vinogradska cesta 29, nakon cjelokupnog uređenja predmetnih prostora povećat će se ukupan broj kompleksnih operacijskih zahvata na 2.100 u odnosu na 1.400 koliko je KBC u mogućnosti izvršiti s postojećim kapacitetima.

S obzirom na to da KBC-u Sestre milosrdnice, kao drugoj po veličini zdravstvenoj ustanovi u Hrvatskoj, gravitiraju pacijenti iz svih krajeva naše zemlje, izgradnja novog objekta dnevnih bolnica i jednodnevnih kirurgija je od presudne važnosti za praćenje današnjih trendova u smislu

bržeg i učinkovitijeg liječenja bolesnika kroz kraći boravak u bolnici i kraće liste čekanja, što će rezultirati većim zadovoljstvom pacijenata primljenom uslugom.

Jednaki rezultat u smislu većeg zadovoljstva pacijenata imat će i dogradnja novog dijela objekta s uređenjem postojećih prostora objedinjenog hitnog bolničkog prijema što će omogućiti objedinjavanje svih struka na jednom mjestu uz optimizaciju procesa liječenja te, povećanje dostupnosti i kvalitete pružanja hitne zdravstvene pomoći i sigurnosti bolesnika, a što je od osobite važnosti u hitnoj medicini.

Sada, nakon što je izgradnja oba objekta u završnoj fazi, da bi se postigli očekivani rezultati i izazovi neophodno ih je opremiti novom opremom kako bi se osiguralo učinkovito medicinsko okruženje.

U dijelu ovog projekta koji se odnosi na građevinsko uređenje dijela prostora Klinike za tumore, Ilica 197, radi preseljenja Klinike za neurokirurgiju s lokacije Vinogradska cesta 29, isti će pridonijeti razvoju KBC-a Sestre milosrdnice u inovativnu, uspješnu i avangardnu bolnicu 21. stoljeća, koristeći već postojeće unutarnje rezerve i resurse. Izazovna vremena i okolnosti koje su pred nama, od nas traže odlučne, katkad i nekonvencionalne ali mudre i vizionarske odluke. U sklopu vizije planiranja provedbe projekta u dijelu koji se odnosi na preseljenje Klinike za neurokirurgiju, definirali smo nekoliko konkretnih izazova:

1. Pacijent u središtu sustava – novoopremljene operacijske sale, bolesnički odjeli, medicinska oprema i infrastruktura omogućit će kvalitetnije liječenje bolesnika i time poboljšati medicinsku uslugu. Značajna prednost postići će se i time što će, u sustavu koji promovira bolesnika kao središnju kariku u funkcioniranju zdravstva, medicinski postupci iz spektra neurokirurške, onkološke, neurološke, radiološke i patohistološke struke biti dostupni na jednom mjestu. Također, direktno vezano za povećanje kapaciteta medicinske usluge pacijentima, smanjiti će se liste čekanja, budući da ćemo više bolesnika moći kvalitetno zbrinuti u kraćem vremenu.

2. Utjecaj na regiju – ekspanzija hrvatskog zdravstvenog utjecaja na regiju (prvenstveno Jugoistočnu Europu, ali i EU) postići će se jačanjem međunarodne komunikacije preko održavanja stručnih skupova pod pokroviteljstvom EANS-a (*European Associacion of Neurosurgical Societies*), WFNS-a (*World Federation of Neurosurgical Societies*) i SeENS-a (*Southeast European Neurosurgical Society*), u svrhu širenja ideja i izmjene iskustava stečenih razvojem medicinskog djelovanja u sklopu ovog dijela projekta. Obzirom na mogućnosti liječenja većeg broja ljudi, poticat će se promocija pružanja medicinskih usluga korisnicima izvan Hrvatske preko suradnje s regionalnim medicinskim centrima u Sarajevu, Mostaru, Beogradu i drugdje.

3. Visoka razina zdravstvenih usluga – u okviru ostvarivanja najvišeg stupnja razine kvalitete zdravstvene usluge, prednost nadogradnje na već postojeću infrastrukturu ide u prilog razvoju ne samo formiranja operacijskih sala, bolesničkih odjela i ostalih bolničkih prostorija, već se evidentira i kroz mogućnosti obogaćivanja telemedicinskog sustava čija će nadogradnja utjecati na razvoj tehnologije potrebne za komunikaciju neurokirurško onkoloških, poglavito hitnih medicinskih informacija. Proširenjem kapaciteta medicinske struke, unaprijedit će se i edukacija specijalizanata neurokirurgije, neurologije, onkologije, anesteziologije, radiologije i patohistologije, ali i fizioterapeuta i medicinskih sestara više i srednje stručne spreme u subspecijalizaciji u području instrumentiranja u operacijskoj sali, te neurofiziološkog i radiološkog tehničara, pri čemu će se otvoriti i nove mogućnosti za razvoj kliničke psihologije i logopedije.

4. Organiziranje znanstvenog centra – otvaranjem novih mogućnosti u području neuroonkologije, potaknut će se produkcija novih kvalitetnih znanstvenih projekata čime će se otvoriti prostor za organiziranu suradnju raznovrsnih znanstvenih grana (neurokirurgija, neurologija, onkologija, anesteziologija, radiologija i patohistologija) i brojnih hrvatskih ustanova (Institut Ruđer Bošković, Medicinski Fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Osijeku, Splitu i Rijeci, Fakultet Elektrotehnike i Računarstva u Zagrebu, Kineziološki Fakultet u Zagrebu, Defektološki fakultet u Zagrebu, Zdravstveno Veleučilište u Zagrebu). U sklopu poticanja realizacije novih projekata, stvorit će se mogućnosti za organizirano prihvaćanje inovativnih koncepata te organizaciju kliničkih studija provjere efikasnosti predloženih patenata u kliničkoj praksi, a takva potencijalna inovativna rješenja podrazumijevati će i mogućnosti globalne primjenjivosti. Ovim projektom nastavit će se osobito značajna tradiciju vrsne neurokirurgije, svojevremeno najbolje u bivšoj državi, kojoj je bio šef legendarni prof. dr.sc. Ivo Jeličić, a koja je sjedište imala upravo u Klinici za Tumore.

5. Podrška gospodarstvu – potencijal razvitka ponude medicinskih usluga u gospodarskom smislu otvorit će mogućnosti tretiranja većeg broja ljudi i imati pozitivne reperkusije na brži razvoj gospodarstva temeljenog na medicinskom sektoru, osobito u razvijanju popratnih djelatnosti podrške novim medicinskim kapacitetima (potrošni materijal, sanitetska oprema, te djelatnosti potpore boravka pacijenata i osoblja u bolnici u dijelu koji se odnosi na prehranu, sanitetske čvorove, smještaj obitelji bolesnika i sl.). Nastavno na promidžbu novog centra izvrsnosti, doći će do razvoja medicinskog turizma regije, a u sklopu novih mogućnosti ponude u zdravstvenom turizmu regije uključiti će se i centri za rehabilitaciju (toplice), sve u okvirima politike Ministarstva zdravstva za ovo područje.

Unaprijedit će se logistika organizacije zdravstvenog sustava kroz razvoj provođenja administrativnog i organizacijskog aspekta funkcioniranja medicinskih ustanova.

S obzirom na izazove COVID-19 pandemije i njezin negativan utjecaj na kompenziranje stanja onkoloških pacijenata, ovaj projekt fokusira zdravstveni sustav na onkološkog bolesnika i omogućuje njegov kvalitetan život i rad unutar hrvatskog gospodarstva, a ne na njezin teret.

Konačno, jačanjem otpornosti zdravstvenog sustava, jača se i otpornost cjelokupnog gospodarstva.

Cilj

Projekt opremanja novosagrađenog objekta dnevnih bolnica i jednodnevnih kirurgija, te dograđenog objekta i novouređenih prostora objedinjenog hitnog bolničkog prijema omogućit će dovođenje istih u punu funkciju čime će se:

- u okviru dnevnih bolnica i jednodnevnih kirurgija poboljšati dostupnost i kvaliteta pružanja zdravstvene skrbi, osigurati potpunija, učinkovitija, dostupnija i financijski isplativija zdravstvena zaštita i skrb za pacijente iz područja rada dnevnih bolnica i jednodnevnih kirurgija, brži obrtaj pacijenata, smanjenje broja dana bolničkog liječenja i smanjenje broja prijema na akutne bolničke odjele, kao najskupljeg oblika zdravstvene zaštite
- u okviru objedinjenog hitnog bolničkog prijema objediniti sve struke na jednom mjestu (traumatološka, pedijatrijska, oftalmološka, otorinolaringološka, ginekološka i urološka djelatnost), stvoriti okruženje koje će omogućiti suvremen, ekonomičan i multidisciplinaran način liječenja uz znatno poboljšavanje kvalitete zdravstvene zaštite, brže zbrinjavanje bolesnika i bržu dijagnostiku, povećati zadovoljstvo bolesnika

pruženom uslugom, kao i smanjiti troškove obrade bolesnika, odnosno optimizirati potrošnju resursa po pacijentu obzirom na kliničko stanje.

Ujedno će se opremanjem objekta dnevnih bolnica i jednodnevnih kirurgija novom opremom u istima povećati broj bolesnika za najmanje 22% u odnosu na dosadašnji broj pacijenata, dok će se opremanjem dograđenog objekta i novouređenih prostora objedinjenog hitnog bolničkog prijema novom opremom povećati dostupnost i kvaliteta pružanja hitne zdravstvene zaštite, a što je sve u skladu s Nacionalnom strategijom razvoja zdravstva.

Opremanjem oba objekta novom medicinskom opremom posljednje generacije omogućit će se najsuvremenije metode liječenja i dijagnostike čime će se poboljšati kvaliteta zdravstvene skrbi, unaprijediti praćenje ishoda zdravstvene skrbi, optimizirati zdravstvena skrb, financijska održivost i dostatnost kapaciteta zdravstvenog sustava u cjelini, što će rezultirati unapređenjem načina liječenja bolesnika i zdravstvenih ishoda liječenja uz optimizaciju zdravstvene skrbi, financijsku održivost i dostatnost kapaciteta zdravstvenog sustava u cjelini.

Realizacijom ovog Projekta želi se bitno poboljšati i ojačati otpornost zdravstvenog sustava u cjelini kroz jačanje otpornosti, kako slijedi:

1) U okviru dnevnih bolnica i jednodnevnih kirurgija

- opremanjem sofisticiranim uređajima i opremom modernizirat će se cjelokupan rad i dijagnostika, kao i kirurška obrada, čime će se bitno povećati kapaciteti prijavitelja i osigurati veći broj pruženih zdravstvenih usluga, a samim tim i smanjenje lista čekanja na razini zdravstvene ustanove
- odvojenost bolesnika koji će se dolaziti liječiti u dnevnim bolnicama i jedodnevnim kirurgijama od stacionarnih bolesnika na klinikama i odjelima smanjit će izloženost i negativan utjecaj jednih na druge (psihološki, mogućnost infekcija i sl.)
- povećanjem broja bolesnika u jednodnevnim kirurgijama smanjuje se potreba hospitalizacije bolesnika radi malih i/ili manjih kirurških zahvata, kao najskupljeg oblika zdravstvene skrbi, što predstavlja izuzetno velike uštede za zdravstveni sustav u cjelini
- jednako tako, veći broj bolesnika u dnevnim bolnicama omogućit se bolesnicima da uz boravak u vlastitom domu i nekoliko dolazaka u zdravstvenu ustanovu u "ubrzanom" postupku obave sve potrebne pretrage, preglede i/ili liječenja, što predstavlja ne samo veću ugodu za bolesnike nego i velike uštede za zdravstveni sustav
- poboljšavanje i ubrzavanje postupaka dijagnostike i liječenja osobito je bitno kod radno sposobnih bolesnika kojima će se time omogućiti brži povratak na posao, a što će biti od utjecaja na smanjenje stope bolovanja te će dodatno rasteretiti zdravstveni sustav
- s obzirom na to da će u novom objektu dnevnih bolnica i jednodnevnih kirurgija biti zastupljene gotovo sve zdravstvene djelatnosti kojima raspolaže prijavitelj isto će, u slučaju potrebe, doprinijeti bržem i učinkovitijem multidisciplinarnom pristupu bolesniku
- objedinjenost gotovo svih struka prijavitelja na jednom mjestu omogućit će maksimalnu iskorištenost novih uređaja i opreme
- jednako tako, opremanjem prizemlja novog objekta namijenjenog humanoj reprodukciji bitno će se unaprijediti dijagnostika i liječenje neplodnosti kao jedne od ugovorenih djelatnosti prijavitelja

2) U okviru objedinjenog hitnog bolničkog prijema

- opremanjem sofisticiranim uređajima i opremom modernizirat će se cjelokupan rad i dijagnostika vezana uz zbrinjavanje hitnih pacijenata sukladno današnjim standardima hitne zdravstvene zaštite
- objedinjavanje svih struka omogućiti će po potrebi multidisciplinaran pristup dijagnostici i optimizaciju rada zdravstvenih djelatnika u cilju brže i učinkovitije hitne medicinske skrbi, što će rezultirati većim zadovoljstvom pacijenata i članova njihovih obitelji primljenom uslugom
- opremljenost novim visokoučinkovitim uređajima i opremom omogućit će bolju dostupnost hitne zdravstvene skrbi većem broju pacijenata u promatranom vremenskom intervalu, što će zajedno s multidisciplinarnim pristupom pacijentu svesti mogućnost "greške" na minimum, te omogućiti brže djelovanje u hitnim situacijama
- jednako tako, opremanjem proširenog prostora dijalize na prvom katu dograđenog objekta, i opremanjem novim uređajima i opremom kardiološke poliklinike na drugom katu dograđenog objekta, te dograđenog kata Kliničkog zavoda za dijagnostičku i intervencijsku radiologiju bitno će se unaprijediti dijagnostika i liječenje u okviru ugovorenih djelatnosti prijavitelja.

Jednako tako, preseljenjem Klinike za neurokirurgiju poboljšat će se kvaliteta neurokirurške zdravstvene skrbi, unaprijedit će se praćenje ishoda zdravstvene skrbi, produžiti život bolesnicima koji se liječe od malignih bolesti i omogućiti brži oporavak operiranim osobama. Također će se vrhunska usko specijalizirana neurokirurška zdravstvena zaštita značajno približiti široj populaciji.

Klinika za neurokirurgiju, koja je sada najvažniji i najmoderniji neurokirurški pogon u Hrvatskoj (najveći broj novih operacijski postupaka, najveći broj objavljenih znanstvenih radova i udžbenika, organiziranih simpozija, radionica i kongresa, najveći broj doktora znanosti, docenata i profesora iz područja neurokirurgije), dobit će nevjerojatan zamah i postati najveća Klinika u regiji, a time i trajni i neupitni lider u području neurokirurgije.

Realizacijom dijela ovog Projekta koji se odnosi na uređenje dijela prostora Klinike za tumore radi preseljenja Klinike za neurokirurgiju bitno će se poboljšati i ojačati otpornost zdravstvenog sustava u cjelini kroz jačanje otpornosti KBC-a Sestre milosrdnice:

- preseljenjem Klinike za neurokirurgiju u Kliniku za tumore, Ilica 197 omogućit će se onkološkim bolesnicima KBC-a Sestre milosrdnice potpuna zdravstvenu skrb na jednom mjestu, od rane dijagnoze do završetka liječenja
- objedinjavanjem cjelokupne dijagnostike i liječenja na jednom mjestu onkološki bolesnici, kao jedna od najrizičnijih skupina tijekom liječenja, bit će izolirani i dodatno zaštićeni od potencijalno mogućih rizika uvijek prisutnih u velikim zdravstvenim ustanovama
- uređenjem i opremanjem prostora Klinike za neurokirurgiju na novoj lokaciji modernizirat će se cjelokupan rad i povećati kapaciteti, što će u konačnici omogućiti liječenje pacijenata s najdifeneciranijim dijagnozama u neurokirurgiji
- unapređenje i povećanje kapaciteta Klinike za neurokirurgiju osigurat će veći broj pruženih zdravstvenih usluga, a samim tim i smanjenje lista čekanja
- opremanjem visokosofisticiranim digitaliziranim uređajima i opremom za neurokirurgiju, koja je jedna od najskupljih i obično nedovoljno iskorištena s obzirom na svoju vrijednost, postići će se višestruki pozitivni učinci – iskoristit će se nedovoljno iskorišteni i, u smislu današnjih standarda, neodgovarajuće uređeni i neodgovarajuće

opremljeni prostori Klinike za tumore, a objedinjavanjem uređaja i opreme na jednom mjestu postići se maksimalna iskorištenost istih, ne samo u neurointervencijskim zahvatima, nego i u mogućnosti multidisciplinarnog korištenja za druge potrebe, te će se ujedno uz neurokirušku omogućiti i kiruršku i radiološku operativnu obradu pacijenta tijekom zahvata

- multidisciplinarnim pristupom u zdravstvenoj skrbi bolesnika smanjit će se cjelokupna trauma liječenja, omogućiti brži oporavak, te povratak i uključivanje u redovan život čime se skraćuju bolovanja i rasterećuje zdravstveni sustav
- Klinika za neurokirurgiju KBC-a Sestre milosrdnice danas je lider u području neurokirurgije s 2 referentna centra Ministarstva zdravstva – Referentnim centrom za minimalno invazivnu kirurgiju kralježnice i Referentnim centrom za cerebrovaskularne bolesti, te će za cjelokupan zdravstveni sustav biti od važnosti digitalizacija operacijskih sala čime će se omogućiti prijenos znanja i iskustava kroz edukacije i/ili usavršavanja zdravstvenog osoblja na daljinu, bez dodatnih troškova, što će osigurati veću produktivnost zdravstvenih djelatnika
- opremanjem modernim dijagnostičkim uređajima Klinike za neurokirurgiju poboljšat će se dijagnostičke mogućnosti Klinike za tumore i smanjiti moguće komplikacije tijekom zdravstvenog zbrinjavanja bolesnika, čime se zdravstveni sustav rasterećuje dodatnih troškova, a ujedno se poboljšavaju ishodi liječenja, skraćuje se samo liječenje, te se na taj način smanjuju troškovi koji su kod onkoloških bolesnika najveći u sustavu zdravstva.

Unaprijeđen zdravstveni sustav na razini KBC-a Sestre milosrdnice osnažen novim prostorima objedinjenog hitnog bolničkog prijema, dnevnim bolnicama i jednodnevnim kirurgijama opremljenim suvremenim dijagnostičkim uređajima i opremom "na jednom mjestu", te novouređenim prostorom "po mjeri bolesnika" Klinike za neurokirurgiju u Klinici za tumore, opremljenim visokosofisticiranim digitaliziranim uređajima i opremom za neurokirurgiju, te novim digitaliziranim i integriranim operacijskim salama rezultirat će bržom, kvalitetnijom i za bolesnika sigurnijom zdravstvenom, hitnom zdravstvenom i neurokirurškom skrbi kroz manju izloženost rizicima općenito.

Ujedno će se proširenjem djelatnosti dnevnih bolnica i jednodnevnih kirurgija neugoda bolesnika zbog višednevnog boravka u zdravstvenoj ustanovi svesti na najmanju moguću mjeru, hitni bolesnici će biti brže i kvalitetnije zbrinuti, u okviru neurokirurgije omogućit će se prijenos znanja među zdravstvenim ustanovama i djelatnicima bez dodatnih troškova, a sve uz maksimalnu iskorištenost resursa prijavitelja (novih uređaja i opreme, prostora i zaposlenika), te će se bitno unaprijediti rad humane reprodukcije, dijalize, kardiološke poliklinike i Kliničkog zavoda za dijagnostičku i intervencijsku radiologiju kao ugovorenih djelatnosti prijavitelja.

Navedenim opisanim projektnim aktivnostima bitno će se osnažiti zdravstveni sustav u cjelini i pošteditи ga dodatnih (nepotrebnih) troškova.

Opis

Opremanje novog objekta dnevnih bolnica i jednodnevnih kirurgija, te dograđenog objekta i novouređenih prostora objedinjenog hitnog bolničkog prijema logičan je nastavak projekata izgradnje istih te će se konačni rezultati i pokazatelji učinkovitosti moći mjeriti po završetku sva tri projekta koji zajedno čine cjelinu.

Za razliku od navedenog, projektom obuhvaćeno preseljenje Klinike za neurokirurgiju zahtjeva ponajprije građevinsko uređenje cijelog prvog kata nove zgrade, tzv. „staru intenzivnu njegu“

Klinike za tumore koja je izvan funkcije, dvije postelje u novoj intenzivnoj njezi koje su prema statistici uglavnom slobodne, dvije nove i jednu staru (nekad ORL operacijska sala) operacijske sale koje se trenutno tek povremeno koriste.

Projekt se u dijelu opremanja odnosi na funkcionalno opremanje novoizgrađenog objekta dnevnih bolnica i jednodnevnih kirurgija s prostorom za humanu reprodukciju, novodograđenih i novouređenih postojećih prostora objedinjenog hitnog bolničkog prijema s prostorima dijalize, kardiološke poliklinike i radiologije, te novouređenog prostora Klinike za neurokirurgiju u Klinici za tumore, novom medicinskom i nemedicinskom opremom i uređajima, a što uključuje nabavu, isporuku, ugradnju ili postavljanje, instalaciju i stavljanje iste u punu funkciju uz edukaciju korisnika u navedenim prostorima, kao i nabavu novog namještaja i prateće opreme.

Opisanim opremanjem suvremenom opremom i uređajima ujedno će se podignuti razina poslovnih standarda i kvaliteta boravka bolesnika i medicinskog osoblja u bolničkom okruženju, što će bitno pridonijeti zadovoljstvu svih uključenih dionika.

Povezano sa zahtjevima DNSH:

- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU Direktivom 2009/125/EC za eko-dizajn proizvoda povezanih s energijom, kojom se doprinosi održivom razvitku povećanjem energetske učinkovitosti i razine zaštite okoliša.
- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU direktivom 2011/65/EU (RoHS) za ograničavanje upotrebe određenih opasnih supstanci u električnoj i elektroničkoj opremi.

Kad električna i elektronička oprema završi s radom, otpadnu električnu i elektroničku opremu sakuplja i upravlja ovlašteni operater te obrađuje prema hijerarhiji otpada, u skladu s Direktivom 2012/19/EU o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi.

Provedba

Ukupna vrijednost ovog projekta je 122.639.760 kn, od čega:

- 71.930.560 kn za opremanje novoizgrađenog objekta dnevnih bolnica i jednodnevnih kirurgija s prostorima humane reprodukcije i novouređenih postojećih prostora objedinjenog hitnog bolničkog prijema s prostorima dijalize, kardiološke poliklinike i radiologije
- 50.709.200 kn za građevinsko uređenje i opremanje novih prostora Klinike za neurokirurgiju u Klinici za tumore.

Projekt se planira provesti u roku od 33 mjeseca, odnosno u razdoblju od 4/2021. do 12/2023. što je uvjetovano vremenom potrebnim za pripremu i provedu postupaka javnih nabava građevinskih radova, potrebnih uređaja i opreme, kao i vremenom potrebnim za ugradnju ili postavljanje, instalaciju i stavljanje opreme u punu funkciju s edukacijom korisnika.

Razdoblje provedbe ovog Projekta projicirano je kroz dosadašnje iskustvo u ugovaranju i provedbi projekata, uzimajući pri tome vrijeme potrebno za izradu troškovnika s tehničkim specifikacijama radova, uređaja i opreme, provedbu postupaka javnih nabava i sklapanje ugovora o javnoj nabavi s ekonomski najpovoljnijim ponuditeljima, te vremenom potrebnim za izvođenje građevinskih radova, kao i za isporuku ugovorenih uređaja i opreme, postavljanje, instalaciju i puštanje istih u rad s edukacijom korisnika za rad na istima te vremenom potrebnim za izradu namještaja.

Slijedom opisanog, do kraja tekuće godine pripremit će se troškovnik građevinskih radova potrebnih za uređenje novih prostora Klinike za neurokirurgiju u Klinici za tumore i objaviti predmetni postupak javne nabave, te će se pripremiti troškovnici s tehničkim specifikacijama uređaja i opreme za objedinjeni hitni bolnički prijem, dnevne bolnice i jednodnevne kirurgije, što će zahtijevati dosta vremena zbog raznolikosti postupaka javnih nabava (namještaj, informatička i audio video oprema, bolnički namještaj, uređaji za pranje, dezinfekciju i sterilizaciju, video-endoskopski stupovi s pratećom opremom, oprema za operacijske sale, setovi instrumenata za kirurške procedure, uređaji, uređaji i oprema za humanu reporodukciju, dijalizu i kardiološku polikliniku), pri čemu je pojedinačne potrebe potrebno objediniti radi poštivanja kogentnih odredbi Zakona o javnoj nabavi[141] i s njim vezanih podzakonskih akata.

Zamisao je da se postupci javnih nabava objavljuju nakon pripremljenih troškovnika s tehničkim specifikacijama za svaki pojedini postupak, te da bi prve postupke javne nabave novih uređaja i opreme mogli objaviti krajem tekuće ili početkom sljedeće godine.

S obzirom na to da je riječ o skupim uređajima i opremi, većim količinama informatičke i audio video opreme, bolničkog namještaja, te tipskog namještaja i namještaja koji će se raditi po mjeri, realno je za očekivati da će tijekom postupaka javnih nabava ili na objavljene odluke o odabiru biti izjavljena poneka žalba, te da ćemo u drugoj polovini sljedeće godine sklapati ugovore o javnim nabavama roba nakon čega će ista biti isporučivana, instalirana i puštana u rad s edukacijom korisnika, a namještaj izrađen po mjeri i/ili isporučen.

Tijekom 2022. planirana je objava postupaka javnih nabava uređaja i opreme za humanu reprodukciju i, uređaja za radiologiju, nakon čega će se krajem 2022. i/ili početkom 2023. sklapati ugovore o javnim nabavama, te ih tijekom 2023. realizirati.

Vrijednost ovog Projekta procijenjena je na temelju dosadašnjeg iskustva, provođenjem analize tržišta, prikupljanjem potrebnih informacija o predmetima nabave pretraživanjem interneta, prvenstveno internetskih stranica proizvođača i/ili distributera opreme, kao i internetskih stranica drugih naručitelja i javno dostupnih podataka o sklopljenim ugovorima.

Nositelj provedbe	MIZ i KBC Sestre milosrdnice
Ciljna skupina	Pacijenti, zdravstveni djelatnici
Procijenjeni trošak	122.639.760 kn
Razdoblje provedbe	4/2021.-12/2023.

C5.1. R1-I8 Preoperativna obrada i liječenje bolesnika s farmakorezistentnom epilepsijom u KB Dubrava

Izazov

Zavod za neurologiju KB Dubrava je od 2013. Referentni centar MIZ-a Hrvatska za preoperativnu obradu bolesnika s farmakorezistentnom epilepsijom. Prevalencija epilepsije u Hrvatskoj iznosi između 4.8 - 5.5 oboljelih na 1000 stanovnika te je prema procjenama ukupan broj oboljelih oko 40 000 bolesnika. Većina bolesnika s epilepsijom ima dobar odgovor na medikamentoznu terapiju, međutim u oko 30-40% bolesnika epileptički napadaji su farmakorezistentni i nakon primjene politerapije. Oko 60-70% bolesnika, odnosno njih oko 9000 ima žarišnu epilepsiju te su

[141] NN 120/16

takvi bolesnici kandidati za preoperativnu obradu i kirurško liječenje epilepsije. Indikacije ovise o etiologiji, morfološkom nalazu MR mozga i drugim kriterijima koji su određeni i standardizirani u smjernicama Internacionalne lige protiv epilepsije (ILAE). Za kirurško liječenje epilepsije ključno je ispravno selekcioniranje pacijenata koji su kandidati za operativni zahvat, cjelovita i kvalitetna preoperativna obrada kojom određujemo ishodište epileptičkog napadaja, te epileptogenu zonu i širenje napadaja na okolna područja mozga. Preoperativna obrada uključuje neinvazivne i invazivne postupke. Neinvazivna obrada između ostalih metoda uključuje produženo višednevno kontinuirano video EEG snimanje, dok invazivna obrada uključuje implantaciju dubokih intracerebralnih elektroda te potom kontinuirano višednevno EEG monitoriranje i analizu rezultata (tzv. stereo-EEG). Invazivno stereo EEG snimanje primjenom dubokih moždanih elektroda (SEEG) je visokosofisticirana metoda koja se u zdravstvenom sustavu Hrvatske, kao i u široj regiji okolnih država provodi isključivo u našem Zavodu čime smo se pridružili rijetkim i vrhunskim svjetskim centrima za preoperativnu obradu i liječenje bolesnika s farmakorezistentnom epilepsijom. Radi se o iznimno zahtjevnoj metodi s obzirom na kompleksnost i planiranje insercije elektroda u moždani parenhim, ali i najpreciznijoj neurofiziološkoj metodi kojom se nakon detaljno provedene neinvazivne obrade (klinička slika, EEG, videoEEG, MR mozga, MR angiografija, PET mozga, neurokognitivno testiranje) uz pomoć dubokih moždanih elektroda detektira ishodište epileptičkog napadaja, epileptogena zona, kao i širenje na okolne strukture, a na osnovi koje se postavlja indikacija za eventualni daljnji operativni zahvat. Neurostimulacija tijekom obrade SEEG-om se provodi zbog dodatne potvrde i detekcije zone ishodišta napadaja kao i detektiranja funkcionalnih elokventnih područja.

Pri Zavodu za neurologiju KB Dubrava postoji samo jedan SEEG uređaj s pripadajućom infracrvenom (IC) kamerom i neurostimulatorom, a zbog nedostatka dodatnih SEEG uređaja Zavod za neurologiju KB Dubrava nije u mogućnosti zadovoljiti potrebe i kliničke upite velikog broja bolesnika koji imaju indikaciju za preoperativno liječenje u Hrvatskoj.

Nadalje u zdravstvenom sustavu Hrvatske (i široj okolnoj regiji država) u Zavodu za neurologiju KB Dubrava provodi se nova moderna metoda liječenja – radiofrekventna (RF) termokoagulacija. RF termokoagulacija je minimalno invazivna neurokirurška terapijska metoda koja može biti diskonekcijska ili ablacijska. Ablacijska metoda se nadovezuje na invazivnu SEEG proceduru i označava termokoagulaciju RF generatorom spojenim na određenu duboku elektrodu kojom smo detektirali ishodište epileptičkog napadaja. Može biti prva linija liječenja za bolesnike kod kojih je provedena SEEG dijagnostika. Stereotaksijska RF termokoagulacija je i diskonekcijska metoda koja se primjenjuje u liječenju hamartoma hipotalamusa. S obzirom na duljinu vremenskog perioda /dana potrebnih u obradi jednog bolesnika s jednim uređajem može se na godišnjoj razini preoperativno obraditi oko 15-tak bolesnika. Važno je naglasiti da u postoperativnom kao i preoperativnom praćenju važnu ulogu imaju evocirani potencijali kojima određujemo početni preoperativni status kao i detektiranje uspješnosti odnosno komplikacija dijagnostičko-terapijske procedure.

Cilj

Ovim projektom povećat će se dostupnost i kvaliteta pružanja zdravstvene zaštite kao i liječenja, u smislu što ranijeg diferenciranja bolesnika koji su kandidati za kirurgiju epilepsije čime će se povećati učinkovitost liječenja te uvelike poboljšati kvaliteta života bolesnicima, osobito jer je najčešće riječ o mlađoj i radno-sposobnoj populaciji. Financijska korist ovog projekta je u smanjenju troškova opetovanih hospitalizacija ove skupine bolesnika, troškova liječenja

epileptičkih statusa u jedinicama intenzivne skrbi, kao i znatna ušteda i smanjenje antiepileptičkih lijekova koje ti bolesnici kronično uzimaju.

Ovakvo poboljšanje dijagnostičko-terapijskih procedura doprinijet će i podizanju kvalitete u provođenju edukacije studenata medicine, specijalizanata neurologije, neurologa, kao i porastu broja znanstvenih publikacija.

Navedeno će rezultirati značajnim poboljšanjem narušene kvalitete života bolesnika, smanjenju vrlo visokih troškova cjelokupnog liječenja navedene skupine bolesnika te troškovima društva u cjelini.

Opis

U zbrinjavanju bolesnika s farmakorezistentnom epilepsijom, ključno je osigurati kvalitetnu i modernu visokosofisticiranu dijagnostičku i terapijsku medicinsku opremu za preoperativnu obradu i liječenje, koja će omogućiti što preciznije određivanje epileptogene zone i zone ishodišta napadaja te na taj način postaviti indikaciju za kirurgiju epilepsije ali i poboljšati ishod kirurškog liječenja, te smanjiti komplikacije. Riječ je o kompleksnom procesu koji zahtjeva visoku educiranost osoblja te multidisciplinarni pristup. Na Zavodu za neurologiju za provođenje i analizu ovakvih preoperativnih postupaka i liječenja provedena je edukacija neurologa i epileptologa u vodećim svjetskim centrima za epilepsiju uz redovitu stručnu i znanstvenu suradnju s priznatim stručnjacima iz polja epileptologije. Bolesnici s farmakorezistentnom epilepsijom su posebno ugrožena skupina bolesnika, jer se farmakorezistentnost ne manifestira samo učestalim epileptičkim napadajima, već i povećanim mortalitetom, SUDEP-om, psihijatrijskim komorbiditetom, nezadovoljavajućim socijalnim i radnim aktivnostima, nuspojavama politerapije što sve rezultira značajno narušenoj kvaliteti života bolesnika, vrlo visokim troškovima cjelokupnog liječenja te troškovima društva u cjelini. Osiguravanje adekvatnih prostornih kapaciteta za smještaj opreme i bolesnika nedvojbeno će povećati broj dijagnostičkih preoperativnih procedura i osigurati prijeko potrebnu preoperativnu obradu i liječenje većem broju bolesnika. Značajna financijska ušteda ovog projekta je u smanjenju troškova bolničkog liječenja ove skupine bolesnika s obzirom na to da zbog učestalih epileptičkih napadaja zahtijevaju česte hospitalizacije, posebno troškova intenzivnog liječenja epileptičkih statusa. Nadalje znatna financijska ušteda očekuje se na farmakoterapiji, tj. smanjenju ili ukidanju antiepileptičke terapije nakon kirurškog liječenja, a koju bi bolesnici u suprotnom kronično uzimali u politerapiji. Financijska korist ovog projekta je i u činjenici da bi se kod određenog broja bolesnika (20-30% po svjetskim i našim podacima) moguće potvrdila dijagnoza neepileptičkih napadaja koji ne zahtijevaju daljnju farmakološku neurološko-epileptološku terapiju te dodatne dijagnostičke procedure.

Provedba

Za uspješan daljnji razvoj Zavoda za neurologiju KB Dubrava kao i preoperativnih metoda i navedenih metoda liječenja epilepsije kod farmakorezistentnih bolesnika potrebno je nabaviti opremu (uređaje) te osigurati adekvatne prostorne kapacitete. Svi navedeni uređaji i elektrode nabavljat će se tijekom 2021. i 2022. kako bi isti bili funkcionalni najkasnije sredinom 2023., a velika većina ranije. Tijekom 2021. nabavit će se dva digitalna uređaja za SEEG 256 kanalno snimanje s videom, infracrvenom (IC) kamerom i kortikalnim stimulatorom, jedan digitalni uređaj za SEEG 256 kanalno snimanje s videom i IC kamerom, digitalni uređaj za EMNG i EP 12 kanalno snimanje, uređaj za radiofrekventnu (RF) termokoagulaciju i sve duboke intracerebralne elektrode, koji će biti funkcionalni do kraja 2021. ili u 1Q/2022. U 2022. nabavit

će se dodatni digitalni uređaj za SEEG 256 kanalno snimanje s videom, infracrvenom (IC) kamerom i kortikalnim stimulatorom te dva digitalna uređaja za SEEG 256 kanalno snimanje s videom i IC kamerom. Uređaji mogu biti instalirani unutar mjesec dana od isporuke, budući za iste postoji odgovarajući prostor koji bi zahtijevao djelomične tehničke i građevinske preinake. Postupci javne nabave za sve uređaje mogu se provesti unutar 6 mjeseci

Učinkovitost provedenih mjera mjerit će se praćenjem broja dijagnostičko-terapijskih postupaka kao i njihove kvalitete te učinkovitosti i uspješnosti kirurgije epilepsije. Nastavit će se s jedinstvenim dijagnostičko-terapijskim procedurama koje se izvode samo na našem Zavodu i nije ih moguće izvesti u drugim ustanovama kao i državama regije.

Detaljni prikaz troškova izrađen je na temelju istraživanja tržišta i praćenjem postupaka javne nabave za slične uređaje putem sustava EOJN. Procijenjena vrijednost pojedinih uređaja:

- digitalni uređaj za SEEG 256 kanalno snimanje s videom, infracrvenom (IC) kamerom i kortikalnim stimulatorom 680.000 kn (potrebna 3 uređaja)
- digitalni uređaj za SEEG 256 kanalno snimanje s videom i IC kamerom 576.000 kn (potrebna 3 uređaja)
- digitalni uređaj za EMNG i EP 12 kanalno snimanje 240.000 kn potreban jedan uređaj)
- uređaj za radiofrekventnu (RF) termokoagulaciju 280.000 kn (potreban jedan uređaj)
- duboke intracerebralne elektrode s vodilicom i vijkom (5 kontakta) 2.800 kn (20 elektroda)
- duboke intracerebralne elektrode s vodilicom i vijkom (8 kontakta) 3.600 kn (20 elektroda)
- duboke intracerebralne elektrode s vodilicom i vijkom (10 kontakta) 4.000 kn (22 elektrode)
- duboke intracerebralne elektrode s vodilicom i vijkom (12 kontakta) 4.400 kn (20 elektroda)
- duboke intracerebralne elektrode s vodilicom i vijkom (15 kontakta) 5.600 kn (20 elektroda)
- duboke intracerebralne elektrode s vodilicom i vijkom (18 kontakta) 6.400 kn (15 elektroda)

Ukupni trošak za duboke intracerebralne elektrode s vodilicom i vijkom (5,8,10,12,15 i 18 kontakta) iznosi 512.000 kn.

Nositelj provedbe	MIZ, KB Dubrava, Zavod za neurologiju
Ciljna skupina	Bolesnici, zdravstveni djelatnici
Procijenjeni trošak	4.800.000 kn
Razdoblje provedbe	1/2021.-6/2023.

C5.1. R1-I9 III. faza razvoja KBC-a Zagreb - opremanje medicinskom i nemedicinskom opremom

Izazov

Klinički bolnički centar Zagreb je bolnička ustanova u kojoj se stanovništvu s područja cijele Republike Hrvatske pružaju najsloženiji oblici zdravstvene zaštite te u kojoj se obavlja nastava visokih učilišta i znanstveni rad. KBC Zagreb kao središnja nacionalna bolnica ima s HZZO-om

ugovorenih 1.795 kreveta za ležeće pacijente, 435 kreveta - stolica za dnevne bolnice na 6 lokacija (Rebro, Jordanovac, Petrova, Šalata, Božidarevićeva i Gundulićeva) te 5.900 zaposlenih.

Stanje i rad KBC-a Zagreb zbog središnje uloge odražava se na sve segmente zdravstvenog sustava u Hrvatskoj. U pripremi projekta provedene su konzultacije i analize u više dimenzija: promjene u pobolu i mogućnostima medicinskih intervencija s ciljem bolje dostupnosti; razvoj novih i složenih medicinskih tehnologija; vertikalna i horizontalna povezivanja medicinskih službi; ulogu KBC-a Zagreb kao vodeće medicinske ustanove u Hrvatskoj; poziciju centra u kojem se uvode nove medicinske tehnologije; redovito i cjeloživotno učenje; znanstveno-istraživački rad; mogućnosti razvoja usluga za tržište regije uključujući i medicinski turizam potpore; unaprjeđenje poslovnog upravljanja; unaprjeđenje kliničkog upravljanja; unaprjeđenje uvjeta za pružanje postojećih oblika medicinsko-tehničke skrbi; uvođenje novih tehnologija i oblika medicinske skrbi (a. koncepti b. oprema/tehnika); unaprjeđenje uvjeta u kojima borave pacijenti i njihove obitelji/pratnja; unaprjeđenje sigurnosti za pacijente i zaposlenike; zbrinjavanje otpada; energetska učinkovitost; unaprjeđenje uvjeta za znanstveno-edukativne aktivnosti; osiguranje minimalnih tehničkih uvjeta

Provedenom SWOT analizom za ovaj projekt utvrđene su:

- snage (vodeća uloga u hrvatskom zdravstvu; iznimni kadrovski potencijali po broju i strukturi; dio objekata je obnovljen tijekom faze 1. i faze 2. razvoja; veliki spektar opreme i tehnologija koji se koriste; široka mreža partnerskih ustanova u Hrvatskoj i inozemstvu; znanje i vještine razvijene za korištenje suvremenih prostora i opreme; prepoznatljivost i iskustvo u skrbi za najsloženije kliničke zahvate; afirmiranost u zdravstvenom sustavu (Referentni centri); neposredna povezanost s Medicinskim fakultetom i drugim obrazovnim ustanovama; razvijena stručna i znanstvena povezanost u Hrvatskoj i svijetu)
- slabosti (višegodišnje djelovanje u izvanrednim okolnostima zbog djiela objekata koji su na više lokacija ili ne udovoljavaju tehničkim standardima; nedovršeno preseljenje s lokacije Šalata na lokaciju Rebro koje je prisilno izvršeno zbog posljedica potresa; ograničene mogućnosti za poslovno upravljanje bolničkim ustanovama u postojećim prostornim uvjetima; zadanosti u organizaciji i razvoju novih oblika skrbi uvjetovane lokacijom, postojećim objektima; nemogućnost jasnog planiranja i procjene svih prioriteta (sindrom «preuređenja koje otkriva nove probleme»); preostali zahvati u prethodnim fazama pripreme projekta koji određuju vrstu i opseg budućih aktivnosti (nužnost završetka započetog); nemogućnost uvođenja cjelovitog sustava nove organizacije i tehnologija (nužnost prilagodbe novih nekim postojećim uvjetima i prilikama)
- prilike (utvrđene potrebe i kontinuirani zahtjevi za skrb pacijenata iz cijele Hrvatske; zbog veličine sustava postoji značajan prostor da se unaprijedi korištenje postojećih resursa kroz unaprjeđenje interne suradnje te suradnje s drugim ustanovama; postoji daljnja potreba unaprjeđenja bolničkog sustava u Zagrebu i Hrvatskoj, što pruža novu ulogu velikim sustavima kakav je KBC Zagreb; nove tehnologije primarno se uvode u vodeće zdravstvene ustanove; nove potrebe za edukacijom u skladu s novim stručnim i regulatornim kriterijima; daljnji razvoj medicinskih tehnologija i nove potrebe za kliničkim radilištima i istraživačkim projektima; integracija i neposredno povezivanje centara medicinske izvrsnosti u mreži ustanova s istim osnivačem; naglašeni zahtjevi za racionalizacijom poslovanja; novi kriteriji za osiguranje kvalitete zdravstvene zaštite; postizanje međunarodnih standarda kao prilika za uključivanje u međunarodna tržišta)

- prijetnje (manji i fleksibilniji bolnički sustavi i ustanove moći će se lakše prilagoditi promjena te konkurirati na tržištu zdravstvenih usluga; različiti interesi osnivača koji mogu utjecati na rad i razvoj KBC-a Zagreb u odnosu na druge ustanove; otvorena pitanja dugoročnog razvoja bolničkog sustava u Hrvatskoj; formiranje novog složenog sustava s izmijenjenim karakteristikama i zahtjevima u upravljanju; neadekvatan razvoj menadžmenta za novo razvijene sadržaje; formiranje/otvaranje zatvorenih kliničkih krugova ili skupina).

Cilj

Osigurati postizanje nužnih tehničkih uvjeta za optimizaciju provođenja postojećih oblika skrbi te razvoj novih usluga koji će omogućiti primjenu suvremenih tehnologija te povećati dostupnost skrbi na tercijarnoj i kvartarnoj razini zdravstvene zaštite za sve hrvatske građane.

Opis

U okviru 3. faze Projekta razvoja KBC-a Zagreb osim izgradnje nove građevine na lokaciji Rebro planirana je i nabava medicinske opreme u ukupnom iznosu od 142,625 milijuna kuna za potrebe Klinike za ortopediju, Klinike za dermatovenerologiju, Klinike za očne bolesti, Kliničkog zavoda za transfuzijsku medicinu i transplantacijsku biologiju i Banke tkiva te Bolničke ljekarne, kao i nemedicinske opreme u iznosu od 46,875 milijuna kuna.

Ova investicija doprinosi jačanju otpornosti zdravstvenog sustava kroz:

- Jačanje ukupnog kapaciteta i otpornosti nacionalne mreže zdravstvene zaštite u cjelini - ljudski i materijalni resursi, ekspertna znanja prema iskazanim potrebama na nacionalnoj razini te utjecaj na povećanje dostupnosti, kvalitete i sigurnosti.
- Povećanje dostupnosti tercijarne i kvarterne zdravstvene zaštite - ustanova najviše (kvarterne – nulte nacionalne razine) razine zbrinjavanja pacijenata (najsloženiji zahvati i mogućnosti za više dimenzionalne medicinske ekspertize) te su korisnici usluga pacijenti iz svih tipova zdravstvenih ustanova uključujući kliničke zdravstvene ustanove iz cijele Hrvatske.
- Povećanje dostupnosti sekundarne zdravstvene zaštite - uz funkciju tercijarne razine za područje sjeverozapadne Hrvatske KBC Zagreb ima funkciju i ustanove sekundarne razine za građane Grada Zagreba te građane Zagrebačke županije u kojoj nije dostupna sekundarna zdravstvena zaštita. Npr. više od 20% stanovnika Zagrebačke županije hospitalizira se u KBC-u Zagreb.
- Smanjivanje lista čekanja i protočnosti u procesima skrbi - KBC Zagreb zbrinjava najsloženije slučajeve ili pruža usluge u okviru složenih procesa skrbi koji se odvijaju kroz sve razine skrbi (od primarne do kvarterne – nulte nacionalne razine) i svako usko grlo ili zastoj u skrbi prenosi se u ostale segmente i razine skrbi.
- Koordinacija i integracija skrbi (veća dostupnost i smanjivanje troškova) - zbog udaljenosti KBC-a Zagreb za mnoge pacijente koji trebaju tercijarnu zdravstvenu zaštitu nužno je grupirati usluge kako bi se izbjegli višestruki dolasci ili produženi boravci u KBC-u Zagreb. Također nužna je bolje koordinacija i integracija skrbi između razina za sve pacijente.
- Unaprjeđenje kvalitete i sigurnosti zdravstvene zaštite - kvaliteta usluga pružena u KBC-u Zagreb kroz skrb o pacijentima, ali i rad liječnika koji su na specijalizaciji ili usavršavanju prenosi se dalje kroz sustav do svih drugih ustanova, a time i njihovih korisnika. Na taj

način KBC Zagreb omogućuje dostupnost najkvalitetnije skrbi i izvan granica same ustanove.

- Transfer znanja i uvođenje inovacija - KBC Zagreb kroz različite oblike suradnje (zbrinjavanje pacijenata, poslovna suradnja, zajednički projekti…) ima utjecaj na većinu dionika u zdravstvenog sustava te time priliku za uvođenje i prijenos inovacija na cijeli zdravstveni sustav (medicinska tehnologija, digitalna rješenja, IT tehnologije).
- Osnaživanje skrbi za ključne zdravstvene prioritete- kardiovaskularne i onkološke bolesti kao najvažniji zdravstveni prioriteti zbrinjavaju se u KBC-u Zagreb u najzahtjevnijim fazama dijagnostike i liječenja i uz primjenu najsuvremenije tehnologije što utječe na cijeli proces skrbi.
- Proširenje opsega usluga i načina pružanja skrbi za vulnerabilne skupine - KBC Zagreb neposredno kroz pružene usluge te posredno kroz koordinaciju s drugim ustanovama utječe na dostupnost, vrstu i kvalitetu skrbi za vulnerabilne skupine (djeca s kroničnim bolestima, djeca i odrasli s malignim bolestima, osobe s rijetkim bolestima, osobe s višestrukim komorbiditetima, osobe s psihosocijalnim smetnjama). U tom smislu KBC Zagreb ima razvoj usmjeren na vertikalnu integraciju te povećanje efektivnosti i efikasnosti procesa skrbi na svim razinama.

Povezano sa zahtjevima DNSH:

- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU Direktivom 2009/125/EC za eko-dizajn proizvoda povezanih s energijom, kojom se doprinosi održivom razvitku povećanjem energetske učinkovitosti i razine zaštite okoliša.
- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU direktivom 2011/65/EU (RoHS) za ograničavanje upotrebe određenih opasnih supstanci u električnoj i elektroničkoj opremi.

Kad električna i elektronička oprema završi s radom, otpadnu električnu i elektroničku opremu sakuplja i upravlja ovlašteni operater te obrađuje prema hijerarhiji otpada, u skladu s Direktivom 2012/19/EU o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi.

Provedba

Opremanje medicinskom opremom:

(i) Klinika za ortopediju

Nabava medicinske opreme za potrebe Klinike za ortopediju omogućit će učinkovitije i sigurnije obavljanje dosadašnjih dijagnostičko-terapijskih zahvata u jednodnevnoj kirurgiji; uvođenje novih postupaka u dijagnostici i terapiji bolesti muskuloskeletnog sustava; unaprjeđenje artroskopskih zahvata na laktu, šaci i ručnom zglobu, a ujedno i povećanje broja zahvata u dnevnoj bolnici; unaprjeđenje dijagnostike i liječenja periprotetičkih infekcija kao jedne od najtežih komplikacija u ortopediji; praćenje tijeka operacija skolioze somatosenzornim potencijalima; uvođenje metode kontrola rasta u liječenju rano pojavnih skolioza; operacijsko liječenje early onset skolioza najnovijim metodama kontrole rasta; klinaste osteotomije kralješaka u svrhu korekcije kongenitalnih ili drugih oblika deformacija; uvođenje minimalno invazivnih metoda fiksacije kralješnice; uvođenje endoskopskih metoda dekompresije kralješnice; uvođenje novih metoda rekonstrukcija nakon masivnih ruptura rotatorne manžete – „superior capsular reconstruction“); ugradnju totalne endoproteze kuka kroz prednji pristup.

(ii) Klinika za dermatovenerologiju

Nabava medicinske opreme za potrebe Klinike za dermatovenerologiju omogućit će obradu većeg broja pacijenata iz: pedijatrijske deramatovenerologije; dermatološke onkologije; imunodermatologije; područja primjene lasera u korektivnoj dermatologiji; dermoskopije; trihologije; dermatohistopatologije; medicinske kozmetologije i korektivne dermatologije; dermatološke radioterapije; fotodermatologije; područja pigmentne i tumorske lezije kože; dermatokirurgije; alergologije i kliničke imunologije u dermatovenerologiji; područja nasljednih bolesti kože; dermatološke mikologije i parazitologije; kliničke imunologije te imunofluoroscentne i serološke dijagnostike bolesti kože.

(iii) Klinika za očne bolesti

Danas se operacije jednodnevne kirurgije izvode u Centralnom operacijskom bloku te se operacije kombiniraju i miješaju s operacijama ležećih pacijenta. Isto tako, priprema pacijenata vrši se u sobama u kojima se pripremaju i borave ležeći pacijenti. U ovom trenutku nedostaju prostorije i stolci za pripremu pacijenata za jednodnevnu kirurgiju te oprema i prostor za izvođenje operacija. Nabava medicinske opreme za potrebe za Klinike za očne bolesti omogućit će: proširenje terapijskih i dijagnostičkih potencijala (intraarterijska kemoterapija retinoblastoma, intravitrealna terapija retinoblastoma); uvođenje novih terapijsko-dijagnostičkih postupaka u očnoj onkoloiji i transplantacijskoj oftalmologiji; uvođenje genetske analize tumora te poboljšanje prognostičke informacije za bolesnike; povećanje broja operiranih mrena kroz jednodnevnu kirurgiju; obradu stražnjeg očnog segmenta u jednodnevnoj kirurgiji (lakše vitreoretinalne operacije); povećanje broja plastično-rekonstrukcijskih zahvata kroz jednodnevnu kirurgiju; uvođenje nove metode liječenja keratokonusa metodom cross linking.

(iv) Klinički zavod za transfuzijsku medicinu i transplantacijsku biologiju i Banka tkiva

U sastavu Kliničkog zavoda za transfuzijsku medicinu i transplantacijsku biologiju su četiri odjela: Odjel za aferezu, Odjel za transfuziju, Odjel za tipizaciju tkiva i Hrvatska banku tkiva i stanica. U sklopu Kliničkog zavoda od 2007. djeluje javna Banka krvi iz pupkovine Ana Rukavina, a istodobno je otvorena i Banka krvi iz pupkovine za osobne potrebe. One uz Banku kardiovaskularnog tkiva, Banku stanica, Očnu banku i Banku kostiju čine hrvatsku banku tkiva i stanica, u kojoj se obavlja pohrana i obrada tkiva za transplantacije.

Nabava medicinske opreme za potrebe Kliničkog zavoda za transfuzijsku medicinu i transplantacijsku biologiju omogućit će: pružanje sigurne i održive opskrbe krvnim komponentama, tkivima i stanicama koje zadovoljavaju potrebe pacijenata unutar šireg područja Zagreba; modernizaciju postrojenja za obradu i testiranje krvi kako bi se poboljšala učinkovitost i osigurala otpornost i usklađenost s farmaceutskim, regulatornim standardima i standardima kvalitete; dodatni fleksibilni, farmaceutski prostor namijenjen jednostavnoj integraciji novih sigurnosnih mjera, proizvoda i procesa te radnih procesa pogodnih za modernu proizvodnju i predviđeno povećanje terapija stanicama.

(v) Bolnička ljekarna

Za Bolničku ljekarnu planira se nabava sljedeće opreme: robotizirani sustav skladištenja i izdavanja lijekova i jedinične terapije; hladna soba temperaturnog raspona 2-8 C; kompletna oprema novog prostora za Centralnu pripremu citostatika prema pravilima struke (čista soba, dodatni izolatori), laminar za praškaste oblike i suspenzije); kompletna oprema prostora za parenteralnu pripremu otopina (čista soba, laminar); kompletna oprema za prostora za

izradu sterilnih pripravaka (čista soba, laminar); zračna pošta, kojom se planira isporuka lijekova do ključnih korisnika.

Opremanje nemedicinskom opremom:

(i) Kuhinja

Služba za prehranu i dijetetiku planira, priprema i distribuira obroke za sve stacionarne bolesnike, bolesnike u dnevnim bolnicama, zaposlenike i dežurno osoblje KBC-a Zagreb te educira bolesnike o pravilnoj prehrani i prehrani prilagođenoj potrebama bolesnika sukladno dijagnozi i terapiji. Svakodnevno se priprema i dijeli hrana na 2 lokacije, Rebro i Petrova, a distribuira na lokacije Jordanovac i Božidarevićeva.

Cilj izgradnje nove kuhinje je pružanje koristi za sve sudionike zdravstvenog sustava: pacijentima u kvaliteti i sigurnosti nutritivne skrbi koju dobivaju; boljoj pouzdanosti i produktivnosti zaposlenika zbog olakšanja i ubrzanja rada; upravljačkoj strukturi u raspolaganju informacijama mjerodavnim za odlučivanje; društvu općenito u pogledu bolje kvalitete života i svrhovite uporabe resursa.

Izgradnja moderne kuhinje pruža mogućnost otvaranja edukacijskog centra i izradu dijetetskih usluga za sve pacijente na bolničkom liječenju s ciljem povezivanja i uključivanja u edukaciju o nutritivnoj skrbi većine Udruga pacijenata za razne bolesti.

Nabava nove opreme za kuhinju će omogućiti: optimalnu centralizaciju pripremanja hrane glede kvalitete i higijene prehrane (tablet sistema nije na svim lokacijama); optimalnu tehnologiju prilagođenu suvremenom načinu rada (trenutno je u kuhinji zastarjela oprema); racionalno korištenje energije i sredstava za rad (zastarjeli uređaji nisu prilagođeni čuvanju energije i zaštiti okoliša); pravilno čuvanje, rukovanje, korištenje namirnica i pripremanje hrane; organiziranu kontrolu pripremljene hrane i distribucija.

Nova oprema treba doprinijeti povećanju energetske učinkovitosti. Istovremeno s takvom opremom smanjuje se zagađenje radnog okoliša i povećava se sigurnost na radu te olakšava rad modernizacijom opreme koja se mora voditi elektronskim aplikacijama. Mora se osigurati oprema koja dodatno smanjuje potrošnju deterdženata, vode i energije s ECO programima u skladu s direktivama o strojevima 2006/42/EC te EN normama.

Primjena informacijskih tehnologija pozitivno će se odraziti na 24h kontrolu rashladnih uređaja praćenih samo s jednog mjesta i evidencijom promjena zadanih parametara u cilju sprječavanja narušavanja kvalitete hrane. Oprema se mora integrirati s BIS-om u cilju povećanja sigurnosti i kvalitete sljedivosti i kontrole troškova.

(ii) Namještaj

Planira se nabava namještaja za Kliniku za ortopediju, Kliniku za dermatovenerologiju, Kliniku za očne bolesti, Kliničkog zavoda za transfuzijsku medicinu i transplantacijsku biologiju, Bolničku ljekarnu, Službu prehrane i dijetetike i Skladišta-Arhive.

Procijenjena vrijednost opreme zasniva se na temelju Projekta popisa medicinske opreme i Studije izvedivosti III. Faza projekta razvoja KBC-a Zagreb

Vremenska dinamika: za postupke javne nabave velike vrijednosti potrebno je provesti prethodno savjetovanje sa zainteresiranim gospodarskim subjektima u trajanju od 5 radnih dana te objaviti izvješće o istom. Od objave poziva na nadmetanje do javnog otvaranja ponuda predviđa se rok od 40 dana, pregled i ocjena ponuda u trajanju od 90 dana, od donošenja

odluke o odabiru do njene izvršnosti 15 dana, od izvršnosti odluke o odabiru do sklapanja ugovora o javnoj nabavi 30 dana, rok isporuke ovisi o vrsti opreme i uređaja. Ugovor o javnoj nabavi opreme i uređaja smatra se izvršenim količinskom i funkcionalnom primopredajom.

Nositelj provedbe	MIZ/KBC Zagreb
Ciljna skupina	Pacijenti, zdravstveni djelatnici
Procijenjeni trošak	150.000.000 kn
Razdoblje provedbe	1/2023.-3/2026.

C5.1. R2-I1 Nabava opreme za prevenciju, dijagnostiku i liječenje osoba oboljelih od raka

Izazov

Planira se unaprijediti sustav zdravstva na području prevencije liječenja i dijagnostike raka.

U Hrvatskoj organizirano je pet radioterapijskih ustanova u četiri regionalna centra. Radioterapijski centri organizirani su u znanstveno-nastavnim ustanovama zbog kompleksnosti planiranja i provođenja radioterapijskog liječenja koje provodi radioterapijski tim. Radioterapijski centri su idealno distribuirani tako da na najkvalitetniji način pokrivaju potrebe za radioterapijom onkoloških bolesnika iz svih regija u Hrvatskoj. Osječki centar za Slavoniju i Baranju, splitski za južnu Hrvatsku, riječki za Istru, Kvarner i Gorski kotar a zagrebački centri za središnju Hrvatsku i grad Zagreb.

U Hrvatskoj u funkciji je 15 linearnih akceleratora što nas svrstava u zemlje Europe koje su ispodprosječno opremljene (3,5 uređaja na milijun stanovnika), dok je europski prosjek 5,3 uređaja na milijun stanovnika. Prosječna starost linearnih akceleratora u Hrvatskoj je 9 godina (raspon 3-18 godina). Primjena suvremenih radioterapijskih tehnika na većini linearnih akceleratora u Hrvatskoj nije moguća.

Cilj

Cilj je osigurati optimalnu terapiju svim onkološkim bolesnicima u Hrvatskoj bez čekanja na liječenje, korištenjem modernih radioterapijskih tehnika u cilju optimalne iskorištenosti opreme i kontrole kvalitete radioterapijskog procesa te na taj način poboljšati kvalitetu usluga i poboljšati zdravstvene ishode kod liječenja onkoloških pacijenata.

Opis

Radioterapijska oprema koja se planira nabaviti umrežit će se u jedinstvenu, hrvatsku nacionalnu onkološku mrežu s jedinstvenom bazom radioterapijskih onkoloških podataka. Navedena digitalna, informatička mreža će osigurati kontinuirano kontroliranje svih ishoda u radijacijskoj onkologiji. U Hrvatskoj organizirano je pet radioterapijskih ustanova u četiri regionalna centra. Radioterapijski centri organizirani su u znanstveno-nastavnim ustanovama zbog kompleksnosti planiranja i provođenja radioterapijskog liječenja kojeg provodi radioterapijski tim. Analizom stanja i opterećenosti opreme donosi se plan zanavljanja stare i nabave nove opreme.

Provedba

U svrhu poboljšanja kvalitete radioterapije onkoloških bolesnika planirano je sljedeće: a) nabaviti linearne akceleratore za najopterećenije radioterapijske ustanove uz preraspodjelu bolesnika unutar zagrebačke regije, kako bi opterećenost opreme bila ujednačena (KBC Zagreb, Klinika za

tumore (KZT) i Klinika za onkologiju i nuklearnu medicinu KBC-a Sestre milosrdnice, KBC Split, KBC Rijeka, KBC Osijek i OB Zadar) i kako bi se postigao europski prosjek opremljenosti, a time poboljšala i kvaliteta provođenja radioterapije. Nabavom novih uređaja za zračenje približili bismo se europskom prosjeku broja linearnih akceleratora; b) razviti SBRT (stereotaksijska radioterapija - radiokirurgija) u dva centra s najviše bolesnika i koji najbolje geografski pokrivaju te potrebe – Zagreb i Split. Stoga je potrebno, u KBC-u Split, KBC-u Zagreb i KBC-u Sestre milosrdnice nabaviti uređaj za SBRT i na taj način uvesti jednu od modernih radioterapija u zdravstveni sustav Hrvatske; c) nabaviti uređaje za brahiterapiju u Klinici za tumore KBC-a Sestre milosrdnice, Zagreb i KBC-u Rijeka te softversko opremanje ostalih (KBC Split).

Procijenjena vrijednost izračunata je na temelju dosadašnjeg iskustva, dostupnih podataka o nabavi radioterapijske opreme kao i informativnih ponuda, a uključuje: a) građevinske radove (14 bunkera za smještaj linearnih akceleratora) – 112.000.000 kn, b) radioterapijsku opremu: linearni akceleratori VMAT (23 kom), linearni akceleratori SBRT (3 kom), HDR brahiterapija (5 kom), CT simulator (6 kom), radioterapijska mrežna oprema (6 kom), dozimetrijska oprema (6 om), fiksacijska oprema (6 kom) – 528.000.000 kn

Radioterapijska oprema koja se planira nabaviti umrežit će se u jedinstvenu, radioterapijsku mrežu institucija u Hrvatskoj čija bi uloga bila optimizacija (maksimalizacija) korištenja cjelokupne radioterapijske opreme te praćenje kontrole kvalitete radioterapijskog sustava i rezultata liječenja (osiguranje da se svi onkološki bolesnici u Hrvatskoj liječe jednako kvalitetno – optimalan regionalan razvoj).

Nositelj provedbe	MIZ
Ciljna skupina	Onkološki pacijenti
Procijenjeni trošak	640.000.000 kn
Razdoblje provedbe	1/2021.-12/2025.

C5.1. R2-I2 Nabava i implementacija opreme za uspostavu Nacionalne onkološke mreže i nacionalne baze onkoloških podataka

Izazov

Hrvatska je jedna od zemalja EU s ponajvećim problemom raka; visokom incidencijom, još većim mortalitetom, neprihvatljivim ishodima u onkologiji. Hrvatska je i zadnja zemlja u EU koja je upravo u procesu prihvaćanja i početka implementacije Nacionalnog plana protiv raka. Cilj Nacionalnog plana jest svim stanovnicima Hrvatske pružiti jednaku i kvalitetnu onkološku skrb, unatoč relativno ograničenim resursima, neovisno o tome odakle oni dolaze, odnosno gdje se liječe.

Uzimajući u obzir veličinu i zemljopisni oblik Hrvatske, definiranu raspodjelu onkoloških institucija, javnozdravstvenu važnost onkologije, ogromnu potrebu za unaprjeđenjem rezultata liječenja onkoloških pacijenta, potrebu za farmakoekonomski optimalnom onkologijom, nedvojbeno je potrebno organizirati nacionalnu onkološku mrežu u koju će biti uključene sve onkološke institucije i izvan kojih bi se spriječilo liječenje onkoloških pacijenta.

Pristup podatcima o vrstama raka i njihovim karakteristikama, praćenje procesa i ishoda na temelju tih podataka, nužni su za prepoznavanje rizika i usvajanje odluka u zdravstvenoj politici. Ove informacije također trebaju biti jedan od ključnih alata u procjeni implementacije Nacionalnog plana. Zbog svega navedenog potrebno je standardizirati medicinsku

dokumentaciju, prikupljanje podataka, vrste podataka, izvore podataka i njihovo korištenje i interpretaciju. Ti bi podatci bili iznimno važni ustanovama koje financiraju onkološku skrb (broj komplikacija koji je iznad prosjeka u osnovi znači bitno veće troškove liječenja), a isto tako i samim pacijentima (na temelju podataka, pacijent može odabrati ustanovu koja postiže najbolje rezultate).

Cilj

Potrebno je uspostaviti nacionalnu informatičku onkološku mrežu za potrebe Nacionalne baze onkoloških podataka u koju će se povezati i upisivati podaci iz bolničkih informacijskih sustava i drugih sustava automatizmom i koja će bila kompatibilna i paralelna s bolničkim informatičkim sustavima, a koja neće dodatno opteretiti zdravstvene radnike.

Uspostavljanje jedinstvene, uniformne informatičke platforme za povezivanje, praćenje i optimalno liječenje onkoloških pacijenata osnovni je alat u planiranju organizacijskih i strukturalnih promjena, prepoznavanju rizika te temelj za implementaciju daljnjih faza strategije, uključujući uspostavu radioterapijske mreže. U sveobuhvatnoj Nacionalnu mreži onkoloških podataka na informatičkoj platformi svi pacijenti dobit će onkološku skrb sukladno smjernicama i jedinstvenom / kompletnom bazom podataka o kvaliteti onkološke skrbi.

Opis

U nacionalnu informatičku onkološku mrežu moraju se uključiti sve onkološke ustanove u Hrvatskoj. Unutar nacionalne informatičke onkološke mreže ugradit će se i odgovarajući algoritmi osnovnih dijagnostičkih procedura nužnih za započinjanje liječenja najčešćih dijagnoza kako bi se standardiziralo liječenje na svim razinama u Hrvatskoj, od malih onkoloških ambulanti do kliničkih bolničkih centara. Umrežavanje onkoloških ustanova/centara potrebno je urediti sukladno modernim informatičkim standardima uz poštivanje svih pozitivnih zakonskih propisa. To se na prvom mjestu odnosi na informatičku sigurnost te zaštitu osobnih podataka.

Aktivnosti:

1) Definiranje ONKO+ poruke prema zahtjevima i potrebama struke
2) Rasprava unutar stručne zajednice o poljima unutar ONKO+ poruke i potrebnim varijablama za izvještavanje
3) Povezivanje Nacionalne baze onkoloških podataka i prihvat ONKO+ poruke na ciljanim sustavima (Registar za rak, NPP sustavi, Nacionalna baza onkoloških podataka/klinički registri i dr.)
4) Integriranje ONKO+ poruke u ishodišnim sustavima (svi bolnički informacijski sustavi) i na centralnom zdravstvenom informatičkom sustavu hrvatske
5) Planiranje i uspostava Nacionalne baze onkoloških podataka po uzoru na najbolje međunarodne primjere
6) Planiranje pilot projekata prikupljanja proširenog seta podataka o liječenju pojedine maligne bolesti i modela širenja pilot projekta na sve ustanove koje na bilo koji način zbrinjavaju onkološke pacijente
7) Planiranje uvođenja edukacije o Registru za rak za specijalizacije iz internističke onkologije i onkologije i radioterapije, a jednotjedne za specijalizacije iz patologije
8) Planiranje i osiguranje sredstva za edukaciju povezanu s tehničkim i znanstvenim protokolima potrebnima za uspješnu implementaciju navedenih mjera

9) Planiranje implementacije Međunarodne klasifikacije bolesti SZO-a, cjelokupne medicinske dokumentacije i sve patohistološke, citološke i imunohistokemijske nalaze koji se tiču malignih bolesti
10) Analiza podataka iz registara i baza podataka, kako bi se stručne i političke odluke temeljile na najboljim mogućim podatcima, prikazanima na najbolji mogući način.

Rokovi provedbe: 1., 2. i 4. 2021. i kontinuirano; 3., 5., 7. 8. i 10. 2022. i kontinuirano; 6., i 9. 2023.; ostale aktivnosti kontinuirano.

Povezano sa zahtjevima DNSH:

- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU Direktivom 2009/125/EC za eko-dizajn proizvoda povezanih s energijom, kojom se doprinosi održivom razvitku povećanjem energetske učinkovitosti i razine zaštite okoliša.
- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU direktivom 2011/65/EU (RoHS) za ograničavanje upotrebe određenih opasnih supstanci u električnoj i elektroničkoj opremi.

Kad električna i elektronička oprema završi s radom, otpadnu električnu i elektroničku opremu sakuplja i upravlja ovlašteni operater te obrađuje prema hijerarhiji otpada, u skladu s Direktivom 2012/19/EU o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi.

Provedba

Plan provedbe:

1) Aplikativno rješenje (softver): 20.000.000 kn - 1 godina
2) Hardverski zahtjevi: 12.000.000 kn - 1 godina
3) Softverske licence: 16.000.000 kn - 1 godina
4) Integracijski sustavi: 8.000.000 kn - 1-2 godina
5) Analitički sustav: 8.000.000 kn - 1 godina
6) Komunikacijski zahtjevi: 8.000.000 kn - 1-5 godina
7) Implementacija i edukacija: 8.000.000 kn - 1-5 godina

Procijenjena vrijednost izračunata je na temelju istraživanja tržišta, informativnih ponuda i, dostupnih podataka o sklopljenim ugovorima za slične usluge.

Nositelj provedbe	MIZ
Ciljna skupina	Onkološki pacijenti
Procijenjeni trošak	80.000.000 kn
Razdoblje provedbe	1/2021.-12/2025.

C5.1. R3-I1 Centralno financiranje specijalizacija

Izazov

Hrvatska prepoznaje liječnike i druge zdravstvene radnike kao stratešku snagu za održavanje visoke razine zdravstvenih usluga i kao snažan potencijal za gospodarski razvoj.

Stanje popunjenosti Mreže javne zdravstvene službe na primarnoj razini zdravstvene zaštite prati se kontinuirano iz kojeg je vidljivo da je stanje popunjenosti podjednako u zadnjih nekoliko godina, ali nedostatno uz najveći nedostatak u ruralnim i udaljenim krajevima te na otocima stoga predstavlja strukturalni problem. Najniži nivo primarne zdravstvene zaštite, odnosno doktora opće medicine imalo je 58 (19%) otočnih naselja, a samo 37 (12%) naselja imalo je neki od oblika specijaliziranih liječnika (najčešće doktora dentalne medicine, ginekologa i pedijatra). Takva situacija utječe na cjelokupnu kvalitetu života stanovništva ruralnih i udaljenih područja te otoka i jedna je od utjecajnijih faktora iseljavanja.

Istovremeno, nedostatak stanovnika na određenim područjima utječe na to da timovi primarne zdravstvene zaštite (PZZ) ne mogu osigurati minimalan broj osiguranika, zbog čega primarna zdravstvena zaštita u ruralnim, udaljenim te otočnim područjima nije dovoljno atraktivna za opredjeljivanje mladih liječnika, čak i uz postojanje načelne sklonosti za rad u takvim područjima.

Prilagodba posebnih zdravstvenih standarda ruralnim i udaljenim te otočnim specifičnostima jedan je od najvažnijih razvojnih ciljeva zdravstva i općenito kvalitete života u ruralnim područjima i na otocima. Svim stanovnicima u ruralnim i udaljenim područjima te na otocima, a naročito starijem i teže mobilnom stanovništvu potrebno je omogućiti tim, između ostalog, bolje zdravstvene usluge, a sve s ciljem poboljšanja kvalitete njihova života. Dodatno, mladim liječnicima potrebno je pružiti veće mogućnosti rada.

Ugovorena mreža u djelatnost higijensko-epidemiološke zdravstvene zaštite broji 115 timova te u istoj nedostaje 13 timova. Dio timova popunjen je djelatnicima starijim od 65 godina uz suglasnost ministra zdravstva. Stoga je od izuzetne važnosti da se postojeći broj timova popuni mladim specijalistima kako bi se djelatnost epidemiologije unaprijedila na području prevencije zaraznih bolesti i za potrebe rada u kriznim situacijama (kao što je to epidemija COVID-19). Dio epidemiologa radi i u timovima javnog zdravstva na području prevencije nezaraznih bolesti te imaju značajnu ulogu u prevenciji kroničnih nezaraznih bolesti (kardiovaskularne bolesti, rak, dijabetes i sl.). Dio epidemiologa će se usmjeravati i na užu specijalizaciju iz zdravstvene ekologije s obzirom na to da je započelo popunjavanje mreže zdravstvene ekologije početkom 2020. (predviđen je po jedan tim zdravstvene ekologije u svakom zavodu za javno zdravstvo).

U Mreži djelatnosti preventivno odgojnih mjera za zdravstvenu zaštitu školske djece i studenata trenutno je ugovoreno 157 timova, a 31 tim nedostaje. Dio timova popunjen je djelatnicima starijim od 65 godina uz suglasnost ministra zdravstva. Radi popunjavanje mreže potrebno je osigurati sredstva za financiranje 21 specijalizacije iz školske i adolescentne medicine. Područje rada specijalista školske i adolescente medicine je usmjereno na prevenciju, praćenje i unapređenje zdravlja školske djece i studenata (sistematski pregledi, kontrolni pregledi, namjenski pregledi i probiri, cijepljenje i docjepljivanje, savjetovališni rad, zdravstveni odgoj i promicanje zdravlja, utvrđivanje psihofizičke sposobnosti učenika i primjerenog oblika školovanja). Tijekom razdoblja epidemije COVID-19 ovi liječnici ujedno imaju veliku ulogu pri praćenju kontakta osoba oboljelih od bolesti COVID-19 te sudjeluju u cijepljenju protiv ove bolesti.

Pri zavodima za javno zdravstvo važnu ulogu imaju i klinički mikrobiolozi zbog osiguranja procesa dijagnostike zaraznih bolesti te je za ovu djelatnost potrebno osigurati 21 specijalizaciju. Najveći teret dijagnostike virusa Sars-CoV-2 tijekom epidemije je na djelatnicima mikrobioloških laboratorija pri HZZO-u i zavodima za javno zdravstvo. Trenutno se dio nedostatnih kadrova popunjava djelatnicima starijim od 65 godina, uz suglasnost ministra zdravstva.

Poseban nedostatak liječnika osjeća se u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, osobito u ginekološkim i pedijatrijskim ambulantama, a vrlo je različita i razina broja pacijenata po jednom liječniku u pojedinim županijama. U djelatnosti obiteljske medicine trenutno je 47,11% specijalista opće/obiteljske medicine, a ostalo su ugovoreni liječnici bez specijalizacije. Stoga se sustav i temelji uglavnom na bolničkoj zdravstvenoj zaštiti (najveći generator troškova i rješavanja zdravstvenih potreba populacije), a što predstavlja ogromno opterećenje bolničkog sustava, a broj specijalista u bolničkom sustavu je također u padu.

Prema podacima o broju liječnika na razini države, situacija je u povoljnom trendu općenito.

Porast ukupnog broja liječnika temelji se prije svega na porastu mladih tek diplomiranih liječnika i porastu broja specijalizanata. Rast broja liječnika je kontinuiran u cijeloj zapadnoj Europi već desetljećima zbog povećanih potreba sustava, starenja stanovništva (iseljavanju je sklonija mlađa populacija koja rjeđe koristi zdravstvene usluge), sve je više dijagnostičko-terapijskih postupaka (DTP) i procedura i sve su složeniji.

Stanje, kao i općeniti trend je moguće analizirati kroz velik broj raznih prikaza, ali udio broja liječnika u dobi 60 i više godina sa zaposlenjem u javnom dijelu zdravstva na 31.12.2019. bio je 14,9% (2076/13846), a prema stanju na dan 1.12.2020. je 15,4% (2165/14022). Međutim, udio liječnika starijih od 60 godina u djelatnostima u primarnoj zdravstvenoj zaštiti je skoro u duplo većem postotku. Liječnici u PZZ-u su prosječno stariji od bolničkih liječnika.

Stanje popunjenosti Mreže u djelatnosti obiteljskih obiteljske medicine:

Županija	Broj liječnika (ugovoreni nositelji timova)	Ugovoreni timovi bez liječnika - nositelja tima	Potreban broj timova u HZZO zdravstvenoj mreži	Nedostaje liječnika do popunjenosti mreže	% nedostatka liječnika
Ukupno	2.252	83	2.452	200	8 %
Bjelovarsko-bilogorska	54	12	67	13	19 %
Brodsko-posavska	73	2	92	19	21 %
Dubrovačko-neretvanska	77	1	83	6	7 %
Grad Zagreb	441	6	443	2	0,5 %
Istarska	112	2	117	5	4 %
Karlovačka	72	3	76	4	5 %
Koprivničko-križevačka	53	4	66	13	20 %
Krapinsko-zagorska	73	1	75	2	3 %
Ličko-senjska	30	2	33	3	9 %
Međimurska	55	0	59	4	7 %
Osječko-baranjska	167	3	178	11	6 %
Požeško-slavonska	33	5	42	9	21 %
Primorsko-goranska	164	4	175	11	6 %
Sisačko-moslavačka	80	13	98	18	18 %
Splitsko-dalmatinska	257	7	268	11	4 %
Šibensko-kninska	62	1	66	4	6 %
Varaždinska	85	1	99	14	14 %
Virovitičko-podravska	36	8	47	11	23 %
Vukovarsko-srijemska	87	4	98	11	11 %
Zadarska	97	2	101	4	4 %
Zagrebačka	144	2	169	25	15 %

Izvor podataka: HZZO

Stanje popunjenosti Mreže u djelatnosti pedijatrije u PZZ:

Županija	Broj liječnika (ugovoreni nositelj timova)	Ugovoreni timovi bez nositelja	Potreban broj timova u HZZO zdravstvenoj mreži	Nedostaje liječnika do popunjenosti mreže	% nedostatak liječnika
Ukupno	256	25	330	74	22 %
Bjelovarsko-bilogorska	8	0	8	0	0 %
Brodsko-posavska	7	0	11	4	36 %
Dubrovačko-neretvanska	7	3	12	5	42 %
Grad Zagreb	60	3	68	8	12 %
Istarska	12	0	15	3	20 %
Karlovačka	8	0	8	0	0 %
Koprivničko-križevačka	3	3	8	5	63 %
Krapinsko-zagorska	4	1	8	4	50 %
Ličko-senjska	3	0	5	2	40 %
Međimurska	5	0	9	4	44 %
Osječko-baranjska	17	2	23	6	26 %
Požeško-slavonska	4	0	6	2	33 %
Primorsko-goranska	21	1	22	1	5 %
Sisačko-moslavačka	9	3	12	3	25 %
Splitsko-dalmatinska	31	2	36	5	14 %
Šibensko-kninska	6	1	7	1	14 %
Varaždinska	7	2	13	6	46 %
Virovitičko-podravska	5	0	6	1	17 %
Vukovarsko-srijemska	10	0	14	4	29 %
Zadarska	9	1	14	5	36 %
Zagrebačka	20	3	25	5	20 %

Izvor podataka: HZZO

Broj specijalizanata u odnosu na kraj 2019. prema 1.12.2020. je 3005:3033, ali još uvijek nedostatan za popunjavanje praznih mjesta u Mreži javne zdravstvene službe i za nadomještanje odlazaka u mirovinu te razvoj pojedinih djelatnosti. Na godišnjoj razini na medicinskim fakultetima u Hrvatskoj diplomira oko 500 studenata, što znači da je od ulaska Hrvatske u EU diplomiralo oko 2.000 doktora medicine.

U okviru upravljanja ljudskim resursima u zdravstvu 2015. donesen je Strateški plan razvoja ljudskih resursa u zdravstvu kao operativni dokument, a jedna od mjera bila je i iskorištavanje mogućnosti sufinanciranja provedbe Strateškog plana razvoja ljudskih resursa u zdravstvu 2015.-2020. godine. U izradi Nacionalnog plana razvoja zdravstva za razdoblje 2021. do 2027. kao krovnog srednjoročnog akta strateškog planiranja liječnici i posebno medicinske sestre, kao i drugi zdravstveni radnici prepoznati su kao strateška snaga za održivost zdravstvenog sustava organiziranog na načelima zdravstvene zaštite uz održavanje visoke razine kvalitete zdravstvenih usluga i kao snažan potencijal za gospodarski razvoj. Izradit će se strateški okvir za ljudske resurse u zdravstvu koji će uspostaviti potrebe i omogućiti ravnomjernu raspodjelu zdravstvenih resursa na cjelokupnom području Hrvatskeuzimajući u obzir planirane reforme i demografske trendove. Ostale mjere uključuju poboljšanje uvjeta rada, procjenu ljudskih potencijala, financijske nagrade za vrhunske izvođače, kao i financiranje cjeloživotnog učenja i prijenos kompetencija.

Financijska sredstva za specijalističko usavršavanja osigurana su u iznosu od oko 186.000.000 kn (Europski socijalni fond u iznosu od 85%, te nacionalno sufinanciranje 15%) U okviru navedenog projekta financira se ukupno: 99 specijalizacija iz obiteljske medicine, 39 specijalizacija iz područja pedijatrije, 37 specijalizacija iz hitne medicine, 27 specijalizacija iz područja ginekologije i opstetricije te 11 specijalizacija iz kliničke radiologije.

Sukladno novom Zakonu o zdravstvenoj zaštiti, a u cilju učinkovitijeg planiranja ljudskih resursa u sustavu zdravstva po prvi puta je donesen Nacionalni plan specijalističkog usavršavanja za petogodišnje razdoblje 2020.-2024. kojim je definiran broj i vrsta potrebnih specijalizacija na svim razinama zdravstvene zaštite. Nacionalni plan donosi se na prijedlog predstavničkih tijela JLP(R)S odnosno Grada Zagreba te pravnih i fizičkih osoba, uz prethodno pribavljeno mišljenje HZZO-a i nadležnih komora, a na temelju potreba razvoja zdravstvene djelatnosti na primarnoj,

sekundarnoj i tercijarnoj razini, potrebi privatnog zdravstvenog sustava za odgovarajućim specijalnostima zdravstvenih radnika, te broju, rasporedu i dobnoj strukturi zdravstvenih radnika u Mreži javne zdravstvene službe.

Nacionalnim planom specijalističkog usavršavanja za petogodišnje razdoblje (2020.-2024.) utvrđena je potreba za: 3825 specijalizacija i 555 užih specijalizacija doktora medicine, 447 specijalizacija doktora dentalne medicine, 75 specijalizacija magistara farmacije te 127 specijalizacija magistara medicinske biokemije.

S obzirom na demografsku sliku Hrvatske i sve starijeg stanovništva (neprekidan apsolutni i relativni rast populacije 65+), isto se reflektira i na javni zdravstveni sustav odnosno sve je više zdravstvenih radnika starijih od 60 godina, a određeni broj liječnika koji su već stekli uvjete za mirovinu i dalje ostaje u sustavu. U sljedećih pet godina tj. do kraja 2024. iz javnog zdravstva u mirovinu odlazi 1.902 liječnika, od toga 845 specijalista u bolnicama i 1157 liječnika u PZZ.

Zbog duljine trajanja specijalističkog usavršavanja potrebno je srednjoročno planiranje i neophodno je planirati specijalistička usavršavanja doktora medicine, magistara farmacije, doktora dentalne medicine i magistara medicinske biokemije na način da specijalizant završi specijalizaciju prije odlaska u mirovinu postojećeg specijaliste u zdravstvenoj ustanovi, kao i predvidjeti veći broj određenih specijalizacija kojih je manje od potrebnog broja.

Cilj

Cilj je omogućiti specijalističko usavršavanje zdravstvenih djelatnika, doktora medicine na temeljnoj primarnoj razini zdravstvene zaštite (obiteljske medicine, ginekologije i opstetricije, kliničke radiologije, pedijatrije, fizikalne medicine i rehabilitacije, hitne medicine, medicina rada i športa, oftalmologije i optometrije i opće interne medicine), te na području javnog zdravstva (epidemiologije, kliničke mikrobiologije, školske i adolescentne medicine) i na taj način ostvariti ravnomjernu i dostatnu popunjenost Mreže javne zdravstvene službe, kao i dostupnost zdravstvene zaštite svim hrvatskim građanima. Navedeno će dodatno osnažiti administrativni kadar, pokriti manjak liječnika zbog odlaska liječnika u mirovinu, nedovoljnog interesa za prihvaćanjem posla u ruralnim/depriviranim sredinama, uključujući i otoke te uslijed odljeva mladih liječnika u inozemstvo, posebice zemlje EU nakon otvaranja tržišta rada EU i za hrvatske državljane. Provedbom će se osigurati otpornost zdravstvenog sustava na promjene okruženja te bolja pristupačnost i učinkovitost u odnosu na izazove s kojima se zdravstveni sustavi suočavaju svakodnevno, kao i osigurati ravnomjerna distribucija medicinskog osoblja na cijelom teritoriju Hrvatske.

Opis

Centralnim financiranjem specijalizacija odnosno osiguravanjem financijskih sredstava za te potrebe, spriječit će se financijski razlozi nemogućnosti specijalističkog usavršavanja dovoljnog broja zdravstvenih radnika kao i njihov neravnomjeran raspored. Nacionalni plan specijalističkog usavršavanja za petogodišnje razdoblje (2020.-2024), temeljen je na potrebi razvoja zdravstvene djelatnosti na svim razinama (primarnoj, sekundarnoj i tercijarnoj), kao i na potrebi zdravstvenog sustava za odgovarajućim specijalnostima zdravstvenih radnika, njihovom broju, rasporedu te dobnoj strukturi.

MIZ će u suradnji sa županijama i domovima zdravlja uspostaviti sustav mobilnih ambulanti u ruralnim i udaljenim područjima te na otocima. Povećana dostupnost zdravstvene zaštite stanovništvu u manjim i teže dostupnim mjestima te povećana kvaliteta zdravstvene usluge

ujedno će omogućavati i popunjavanje potrebnog broja osiguranika u skrbi po pojedinom timu primarne zdravstvene zaštite.

Nadalje, planira se jačanje usluga izvanbolničke specijalističko konzilijarne zdravstvene zaštite (SKZZ) pri domovima zdravlja. Konkretno, u mreži javne zdravstvene službe potrebno je utvrditi postotak (npr. 25%) do kojeg HZZO ugovara SKZZ s domom zdravlja odnosno osiguravanje iste pri domu zdravlja u suradnji s bolničkim ustanovama te uključivanje privatnih ordinacija u Mreži javne zdravstvene službe.

Novim Zakonom o zdravstvenoj zaštiti u cilju osiguravanja dostupnije i kvalitetnije zdravstvene zaštite stanovništvu na otocima i ruralnih krajeva, omogućeno je da zdravstveni radnik kojem je rješenjem MIZ-a dano odobrenje za obavljanje privatne prakse u ordinaciji, može sukladno ugovoru o provođenju zdravstvene zaštite sklopljenom sa Zavodom obavljati privatnu praksu i u prostoru dislociranom od adrese odobrene privatne prakse, koji se nalazi na potpomognutom području ili području s razvojnim posebnostima te da može obavljati privatnu praksu u posebnom vozilu koje ispunjava uvjete sukladno pravilniku o normativima i standardima.

Provedba

Plan provedbe:

- Nacionalni plan specijalističkog usavršavanja zdravstvenih radnika za petogodišnje razdoblje (2020.-2024.), donesen je od strane ministra. Plan je temeljen na potrebi osiguravanja dostupnosti usluga zdravstvene zaštite i razvoja zdravstvene djelatnosti na primarnoj, sekundarnoj i tercijarnoj razini, kao i održivosti sustava odnosno potrebi zdravstvenog sustava za odgovarajućim specijalnostima zdravstvenih radnika, njihovim brojem, rasporedom te dobnom strukturom, kako bi se osigurala ravnomjerna raspodjela liječnika specijalista na cjelokupnom teritoriju Hrvatske.
- Godišnji plan specijalističkog usavršavanja za 2020. je donesen od strane ministra te predstoji donošenje godišnjeg plana specijalizacija za 2021.
- Donošenje Odluke o financiranju projekata specijalističkog usavršavanja za djelatnosti prihvatljive za financiranje iz RRF-a (odluka treba sadržavati popis zdravstvenih ustanova te utvrditi broj specijalizacija prema pojedinim djelatnostima i pojedinim ustanovama u Mreži javne zdravstvene službe).
- Raspisivanje Natječaja po ustanovama (Domovi zdravlja, Zavodi za javno zdravstvo i Zavodi za hitnu medicinu na razini županija) i odabir kandidata za specijalističko usavršavanje te sklapanje ugovora o međusobnim pravima i obvezama do kraja 2021.g.
- Raspisivanje javnog poziva za sufinanciranje specijalističkog usavršavanja od strane MIZ-a
- Po završenom odabiru prijavljenih ponuda, slijedi sklapanje ugovora Ministarstva zdravstva i zdravstvenih ustanova.
- Izdavanje rješenja specijalizantu o odobrenju specijalizacije (dekret) koji se dostavlja i ustanovi koja ga upućuje na specijalizaciju.
- Provođenje specijalističkog usavršavanja sukladno Pravilniku o specijalističkom usavršavanju doktora medicine u trajanju od 4 ili 5 godina ovisno o vrsti specijalizacija (specijalizacija iz obiteljske medicine traje 4 godine a ostale specijalizacije 5 godina).
- Polaganje specijalističkog ispita i izdavanje uvjerenja o položenom specijalističkom usavršavanju.

– Po završetku programa specijalizacije i izdavanja uvjerenja o položenom specijalističkom usavršavanju, liječnik specijalist nastavlja rad u ustanovi koja ga je uputila na specijalizaciju, u trajanju od najmanje toliko koliko je trajala specijalizacija.

U okviru NPOO-a predviđeno je financirati ukupno 415 specijalizacija doktora medicine na primarnoj razini zdravstvene zaštite sukladno Nacionalnom planu specijalističkog usavršavanja i to 193 specijalizacije za 2020., a 222 specijalizacije za 2021. te 26 specijalizacija za doktore medicine na području javnog zdravstva za 2020. i 26 specijalizacija za 2021. godini. Ostatak specijalizacija za doktore medicine sukladno petogodišnjem planu će biti financiran sredstvima državnog proračuna/proračuna zdravstvenih ustanova i/ili sredstvima EU fondova.

Ukupni iznos po jednoj specijalizaciji iz obiteljske medicine koja traje 4 godine iznosi oko 800.000 kn, a za specijalizacije koje traju 5 godina između 1.100.000 kn i 1.400.000 kn (procjena prema zadnjem natječaju a razlika je ovisno o prebivalištu specijalizanta i programu specijalističkog usavršavanja). Izravni troškovi vezani uz aktivnosti specijalističkog usavršavanja doktora medicine (za svakog specijalizanta - pojedinačno): - bruto 2 plaća; troškovi edukacije, plaćeni dopust, kotizaciju, putne troškove i troškove smještaja; regres za korištenje godišnjeg odmora; naknada troškova prijevoza, dnevnica i naknada punog iznosa troška smještaja; troškovi prijevoza, dnevnica i naknada punog iznosa troška smještaja; troškovi dolaska i povratka s posla; troškovi isplate godišnje nagrade za božićne blagdane; troškovi glavnog mentora, mentora i komentora (dodatak za mentorstvo); troškovi zdravstvene ustanove u kojoj se obavlja specijalističko usavršavanja (na temelju obračuna ustanove u koju je specijalizant/ica upućen/a); trošak poslijediplomskog specijalističkog studija; troškovi obaveznih tečajeva trajnog stručnog usavršavanja doktora medicine; troškovi završnog i specijalističkog ispita; trošak knjižice o specijalističkom usavršavanju doktora medicine; trošak dnevnika rada doktora medicine na specijalističkom usavršavanju.

Nositelj provedbe	MIZ
Ciljna skupina	Doktori medicine bez specijalizacije
Procijenjeni trošak	510.026.740 kn (za 467 specijalizanata)
Razdoblje provedbe	2/2020.-12/2025.

C5.1. R3-I2 Specijalističko usavršavanje medicinskih sestara i tehničara u djelatnosti hitne medicine

Izazov

Hitna medicinska služba u Hrvatskoj organizirana je kroz izvanbolničku i bolničku djelatnost hitne medicine, a medicinske sestre i medicinski tehničari (MS/MT) sastavni su dio te djelatnosti. Hitna medicina u Hrvatskoj danas, u korak je s modernim svjetskim trendovima u području hitne medicine, a sukladno tome postoji i velika potreba za novim znanjima i vještinama, odnosno podizanju kompetencija MS/MT. Rad u hitnoj medicini je specifičan i zahtjeva od MS/MT da na pojedinim radilištima samostalno rade procjenu i zbrinjavanje hitnih pacijenata i donose odluke o skrbi za hitnog pacijenta, kao što je rad u medicinskoj prijavo-dojavnoj jedinici, rad na poslovima trijaže u bolnici i rad u timu T2 izvanbolničke hitne medicinske službe u kojem nema liječnika. Trenutni sustav formalnog obrazovanja MS/MT na svim razinama obrazovanja ne pripremi dovoljno MS/MT za rad u djelatnosti hitne medicine, odnosno završetkom formalnog obrazovanja MS/MT i dalje nemaju kompetencije za obavljanje brojnih postupaka u djelatnosti hitne medicine.

Mrežom hitne medicine i Pravilnicima koji reguliraju djelatnost hitne medine definiran je broj, raspored i sastav timova hitne medicinske službe. Danas u Hrvatskoj djeluju timovi T1 koji u svom sastavu imaju liječnika, medicinsku sestru/tehničara i vozača ili medicinsku sestru/tehničara koji upravlja vozilom i timovi T2 koji u svom sastavu imaju dvije medicinske sestre/tehničara. Medicinske sestre/tehničari koji rade u djelatnosti hitne medicine ne posjeduju odgovarajuće kompetencije za samostalan rad u djelatnosti hitne medicine, već imaju znanja i vještina stečena općom naobrazbom za medicinsku sestru/tehničara, prvostupnika odnosno diplomiranu medicinsku sestru i magistra sestrinstva, a bez odgovarajućih specijalističkih znanja i vještina za samostalan rad u djelatnosti hitne medicine. MIZ je izradio i objavio Pravilnik o specijalističkom usavršavanju prvostupnika sestrinstva u djelatnosti hitne medicine, uz čiju će izmjenu biti osigurana podloga za početak obavljanja ovog usavršavanja.

Cilj

Specijalističkim usavršavanjem medicinskih sestara/tehničara u djelatnosti hitne medicine osigurat će se znanja i vještine, odnosno kompetencije za samostalan rad u hitnoj medicinskoj službi. Na taj način usluge hitne medicinske službe postat će dostupnije pacijentima i povećat će se učinkovitost postojećih timova i povećati kvaliteta hitne medicinske službe. Medicinske sestre/tehničari sa završenim specijalističkim usavršavanjem pružat će širi opseg zdravstvene usluge prema hitnim pacijentima te za veliki broj intervencija ne bi bio potreban liječnik. Postupno bi liječnici koji rade u izvanbolničkoj hitnoj medicinskoj službi prelazili na popunjavanje nedostatka liječnika u bolničkom sustavu, što bi dovelo do racionalizacije sustava hitne medicinske službe. Komplementarno ulaganje provodit će se kroz telemedicinsko povezivanje vozila hitne medicinske službe s objedinjenim hitnim bolničkim prijemima kako bi se medicinskim sestrama/tehničarima sa specijalističkim usavršavanjem omogućile telemedicinske konzultacije s liječnicima na daljinu. Tehnička pomoć za izgradnju sustava telemedicinskog povezivanja vozila hitne medicinske službe prethodno će biti pružena kroz mehanizam DG REFORM-a dok će se pilot projekt povezivanja vozila u tri županije financirati iz zajma Svjetske banke, čiji rezultati će biti temelj za telemedicinsko povezivanje vozila izvanbolničke hitne medicinske službe s objedinjenim hitnim bolničkim prijemima na razini cijele zemlje.

Prikupljene su potrebe za specijalističko usavršavanje medicinskih sestara/tehničara, te je planirano usavršavanje ukupno 375 prvostupnika sestrinstva, od čega 210 iz postojećih timova T2 koje već rade u županijskim zavodima za hitnu medicinu, kako bi se osiguralo u postojećoj Mreži hitne medicine da svaki tim T2 ima jednog prvostupnika sestrinstva sa završenim specijalističkim usavršavanjem, a preostalih 165 prvostupnika sa završenim programom specijalizacije ojačat će sustav HMS, posebno u onim područjima koji bilježi nedostatak liječnika.

Opis

Za ostvarenje ove mjere MIZ treba uskladiti pravnu regulativu i predložiti izmjenu Uredbe o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u javnim službama s uvrštenjem novog zanimanja i donijeti novi Pravilnik o specijalističkom usavršavanju uskladiti pravne propise i regulative nadležnih komora u zdravstvu te uspostaviti jasan sustav obrazovanja MS/MT za rad u djelatnosti hitne medicine kroz dobro definirane kurikulume obrazovanja na visokoškolskim institucijama iz hitne medicine, specijalističko usavršavanje za MS/MT u djelatnosti hitne medicine, uspostavu sustava prijenosa zadataka („*task shifting*“) i stručnu

valorizaciju stečenih kompetencija kroz različite oblike tečajeva na kojima se stječu nova znanja i vještine.

Na temelju članka 181. stavka 4., članka 183. stavka 3. Zakona o zdravstvenoj zaštiti i članka 10. stavka 3. Zakona o sestrinstvu , uz prethodno pribavljeno mišljenje Hrvatske liječničke komore i Hrvatske komore medicinskih sestara, ministar zdravstva je donio Pravilnik o specijalističkom usavršavanju prvostupnika sestrinstva u djelatnosti hitne medicine u cilju unaprjeđenja kvalitete i učinkovitosti u zbrinjavanju hitnih stanja i smanjivanje potrebe za liječničkim timovima kroz proširenje kompetencija medicinskih sestara/tehničara.

Prikupljene su potrebe specijalističkog usavršavanja medicinskih sestara/tehničara, te će se nakon pripremljenog Plana specijalističkog usavršavanja pristupiti raspisivanju natječaja i odabiru kandidata, a potom će MIZ izdati odobrenje o specijalističkom usavršavanju (dekret). Specijalističko usavršavanje provodit će se prema zadanom planu koji je definiran Pravilnikom.

Po završetku specijalističkog usavršavanja i polaganju ispita, krenut će se u popunjavanje Mreže hitne medicine medicinskim sestrama/tehničarima sa završenim specijalističkim usavršavanjem, odnosno u postupno povećavanje timova T2 u Mreži, a smanjivanje timova T1 (koji uključuju liječnika u timu).

Provedba

Preduvjeti:

1) Izmjena Pravilnika o specijalističkom usavršavanju prvostupnika sestrinstva u djelatnosti hitne medicine na prijedlog Hrvatskog zavoda za hitnu medicinu (HZHM)
2) Izmjena Uredbe o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u javnim službama s uvrštenjem novog zanimanja
3) Izmjena Zakona o liječništvu
4) Izmjena Zakona o sestrinstvu

Plan provedbe:

1) Priprema Plana specijalističkog usavršavanja medicinskih sestara/tehničara po ustanovama za svaku godinu provedbe projekta (2022., 2023., 2024., 2025., 2026.).
2) Raspisivanje javnog poziva za sufinanciranje specijalističkog usavršavanja od strane MIZ-a.
3) Odobrenje plana specijalističkog usavršavanja.
4) Zavodi za hitnu medicinu odabiru kandidate za specijalističko usavršavanje te slijedi sklapanje ugovora o međusobnim pravima i obvezama.
5) Obavještavanje MIZ-a o imenima izabranih kandidata.
6) MIZ izdaje rješenja o odobrenju specijalizacije (dekret) specijalizantima, a koja se dostavljaju ustanovi i mentoru.
7) Provođenje specijalističkog usavršavanja sukladno Pravilniku o specijalističkom usavršavanju prvostupnika sestrinstva u djelatnosti hitne medicine u trajanju od 1 godine.
8) Polaganje specijalističkog ispita i izdavanje uvjerenja o položenom specijalističkom usavršavanju od MIZ-a.
9) Hrvatska komora medicinskih sestara izdaje odobrenje za samostalan rad u djelatnosti hitne medicine.

Procijenjeni trošak izračunat je na temelju troška specijalističkog usavršavanja i broja planiranih medicinskih sestara/tehničara.

Ukupni iznos po specijalističkom usavršavanja iznosi oko 267.000 kn. Izravni troškovi vezani uz aktivnosti specijalističkog usavršavanja prvostupnika sestrinstva u djelatnosti hitne medicine (za svakog specijalizanta - pojedinačno): - bruto 2 plaća; troškovi edukacije, plaćeni dopust, troškovi dolaska i povratka s posla; troškovi voditelja programa, glavnog mentora i mentora (dodatak za mentorstvo); troškovi zdravstvene ustanove u kojoj se obavlja specijalističko usavršavanja (na temelju obračuna ustanove u koju je specijalizant/ica upućen/a); trošak teorijskog dijela specijalističkog studija; troškovi završnog i specijalističkog ispita; trošak specijalističke knjižice prvostupnika sestrinstva na usavršavanju.

Nositelj provedbe	MIZ
Ciljna skupina	Medicinske sestre/tehničari u djelatnosti hitne medicine bez specijalizacije (375 medicinskih sestara/tehničara)
Procijenjeni trošak	100.000.000 kn
Razdoblje provedbe	9/2021.-12/2025.

C5.1. R4-I1 Centralna priprava svih parenteralnih pripravaka u 8 hrvatskih bolnica

Izazov

Lijekovi koji se primjenjuju parenteralnim putem dolaze na tržište u jednoj dozi te se za individualne potrebe pacijenta volumetrijskom ili gravimetrijskom metodom izrađuje pripravak na odjelu prije aplikacije (tzv."*ex tempore*" izrada pripravka). Riječ je o lijekovima više ili izrazito visoke cijene koji se koriste u liječenju onkoloških, hematoloških i pacijenata s autoimunim bolestima. U ovu kategoriju lijekova ulaze i rezervni antibiotici kao posebna skupina lijekova na čiju potrošnju zdravstveni sustav mora posebno paziti i koji imaju značajno višu cijenu u odnosu na antibiotike prve linije. Razmatrajući nedostatke odjelne priprave, a s ciljem postizanja maksimalne uštede i najvišeg mogućeg stupnja sigurnosti za pacijenta u smislu prevencije medikacijskih pogrešaka i infekcija prouzročenih mikrobiološkim onečišćenjima do kojih može doći prilikom izrade takvih pripravaka na odjelu, razvijen je sustav centralne priprave parenteralnih lijekova. Pripravu parenteralnih pripravaka u bolnicama trenutno provode medicinske sestre na odjelima. Nakon uzimanja propisane doze lijeka iz originalnog pakiranja, ostatak lijeka se baca u otpad. Središnja priprava parenteralnih lijekova provodi se u aseptičnim prostorima – izolatorima, uz gravimetrijsku provjeru doze.

Skupine lijekova koji su najveći generator potrošnje lijekova u pružanju zdravstvene zaštite na sekundarnoj i tercijarnoj razini su lijekovi ATK klasifikacije L01, L02, L03. L04, B02 i B03. Iako Hrvatska nema javno objavljene podatke o potrošnji lijekova po obliku lijeka, pretpostavka je da se minimalno 40% lijekova navedene ATK klasifikacije primjenjuje parenteralnim putem.

Potrošnja lijekova u bolničkom segmentu:

Godina	Iznos (kn)
2017	2.347.150.918
2018.	2.621.729.367
2019.	3.343.717.107

Pokazatelji samo u zadnje tri godine upućuju na ozbiljan trend rasta, naročito u 2019., koji se prema izvješću HALMED-a uglavnom odnosi na lijekove iz kategorije Posebno skupih lijekova. Uvođenje centralne priprave lijekova jedan je od elemenata kojima se postižu uštede u zdravstvu, a da se ne smanjuje pristup pacijenata na sve dostupne terapije u EU.

Centralnom pripravom parenteralnih pripravaka prvenstveno se mijenja primjena tih lijekova na način da se više ne naručuju originalna pakiranja za svakog pacijenta. Novi način priprave lijeka omogućuje da se originalno pakiranje lijeka naruči i primjeni na više pacijenata ovisno o propisanoj dozi. Uvođenje centralne priprave lijeka provedeno je u više hrvatskih bolnica. Ovisno o godini i farmakoepidemiološkim parametrima uštede su se kretale u rasponu između 5 i 12% na godišnjoj razini.

Procijenjena potrošnja parenteralnih lijekova u 2019. je 1.400.000.000 kn te bi implementacija novog načina primjene nakon ukupne realizacije projekta bila otprilike 140.000.000 kn. Uvođenje pakiranja lijekova većeg volumena na tržište lijekova dodatno bi smanjilo ukupna izdavanja za ovu skupinu lijekova.

Osim ušteda u smislu smanjenja nabavne cijene lijekova, ekološki i sigurnosni aspekt nije zanemariv. Troškovi zbrinjavanja citostatskih terapija su iznimno veliki. Uvođenjem ovog modela priprave lijeka, pri čemu je iskoristivost pakiranja lijeka gotovo potpuna, troškovi zbrinjavanja svode se na minimum. Bolnički zdravstveni sustav nema objedinjene podatke o troškovima zbrinjavanja lijekova. Oni u javnom ljekarništvu iznose preko 6.000.000 kn godišnje, a pretpostavka da je bolnički sustav ima značajno veće troškove.

Nadalje, sustav centralne priprave omogućuje najvišu razinu sigurne primjene parenteralnih lijekova čime se preveniraju medikacijske pogreške, dodatni dani bolničkog liječenja te rasterećenje rada liječnika i medicinskih sestara na odjelima. Stoga procjena uštede koja se odnosi samo na nabavnu cijenu lijeka čini samo dio benefita i ušteda koje sustav dobiva uvođenjem centralne priprave parenteralnih oblika lijekova.

Implementacijom jasnog standarda za uvođenje novih terapija na Listu lijekova dodatno bi se u sustavu osigurala kontrola troškova u ovom financijski i socijalno osjetljivom segmentu terapija (onkologija, rijetke bolesti, autoimune bolesti). Definiranje jasnog modela stavljanja lijekova na Listu, transparentnost u donošenju odluka Povjerenstva za lijekove HZZO-a, definiranje minimalnog broja zemalja članica EU nakon kojeg Hrvatska stavlja lijek na listu značajno bi pridonijeli sustavu kontrole troškova i kvalitete pružanju zdravstvene zaštite. Uvođenje modela „plaćanja po učinku“ je najbolji mogući način maksimalizacije efikasnosti sustava uz dobivanje što veće vrijednosti za uloženi novac. Uvođenjem centralne priprave parenteralnih pripravaka postiže se prvi preduvjet za stvaranje takvog sustava plaćanja u zdravstvenom sustavu - sljedivost lijeka od propisivača do pacijenta te automatizacija generiranja podataka o terapiji kao temelj za praćenje ishoda liječenja.

Uštede za zdravstveni sustav možemo očekivati punom implementacijom projekta u 2024. godini.

Cilj

Pored značajne financijske uštede i mogućnosti preraspodjele ušteđenih sredstava, povećanjem sigurnosti pacijenta, prevencijom medikacijskih pogrešaka te povećanjem adherencije pacijenata postiže se poboljšanje ukupnih ishoda liječenja. Važan učinak je i smanjenje

vremenskog opterećenja rada medicinskih sestara na odjelu te ciljano usmjeravanje na skrb o pacijentima.

Opis

Uvođenje centralne priprave parenteralnih pripravaka donosi značajna poboljšanja u medicinskom, financijskom i organizacijskom aspektu.

Medicinski aspekti: gravimetrijskom metodom izrade postižu se točne doze lijeka za pacijenta; lijek se priprema u aseptičkim uvjetima čime se osigurava mikrobiološka ispravnost lijeka i prevenira mogućnost infekcije; primjenom odgovarajućeg softvera osigurava se ispravnost i sljedivost lijeka, te praćenje pacijenta tijekom liječenja; magistri farmacije i farmaceutski tehničari preuzimaju izradu pripravaka čime se značajno rasterećuju medicinske sestre na odjelima.

Financijski aspekti: izrada se provodi u izolatoru te se jedno pakiranje lijeka može koristiti za više pacijenata i iskoristiti u potpunosti; iz manjeg broja pakiranja možemo dobiti terapiju za više pacijenata; koriste se veća pakiranja lijeka koja imaju značajno nižu jediničnu cijenu; zalihe citostatika se nalaze na jednom mjestu, u laboratoriju ljekarne te se na taj način postiže optimizacija zaliha; smanjuje se količina citostatskog otpada čije je uklanjanje i uništavanje izrazito skupo.

Organizacijski aspekti: priprema terapije se odvija na jednom mjestu, što olakšava naručivanje, planiranje i izdavanje iste; centralizirani rad olakšava materijalno poslovanje i omogućava kontrolu zaliha; točno je definiramo osoblje koje će izrađivati terapiju te je stalna edukacija u tom segmentu ograničena na osoblje laboratorija; programsko rješenje omogućava praćenje pacijenata i propisane terapije uključujući i odobrenje bolničkog Povjerenstva za lijekove, izradu i primjenu lijeka te sljedivost lijeka i infuzijskih otopina.

Provedba

Plan provedbe:

Faza 1. Prikupljanje podataka: Obzirom na različite prostorne i kadrovske kapacitete bolnica u Hrvatskoj, potrebno je pripremiti točne podatke o veličini pojedine bolnice, odjelima u bolnici te ukupnom broju kreveta kako bi se mogle napraviti projekcije o broju pripravaka i procijeniti potreba za opremom za izradu parenteralnih pripravaka.

Vrijeme provedbe: 8 mjeseci

Predviđena potrebna sredstva: 150.000 kn za rad odgovornih osoba za prikupljanje, obradu i pripremu podataka za daljnje faze.

Faza 2. Građevinski radovi: Ovisno o potrebama pojedine bolnice, definira se posebno kvadratura prostora za centralnu pripravu svih parenteralnih pripravaka. Za potrebe postavljenja jednog aseptičnog prostora – izolatora potrebno je 50 m2.

Prema kategorizaciji bolnica pripremiti će se procjena broja potrebnih izolatora. Za većinu bolnica biti će potrebno postaviti dva izolatora, jedan za antineoplastične lijekove i jedan za antibiotike, virustatike i druge lijekove. Za bolnice nulte kategorije će biti potrebno postaviti 3 izolatora.

Procjenjuje se da će za većinu bolnica trebati 100 m2 prostora za centralna pripravu.

Ukupna procjena potrebnog prostora za 8 bolnica je 1100 m2.

Vrijeme provedbe: 16 mjeseci

Predviđena potrebna sredstva: 16.500.000 kn za građevinske radove i radove za uređenju prostora za centralnu pripravu parenteralnih pripravaka

Faza 3. Nabava tehnoloških rješenja i odabir potrebne opreme: Ovisno o kapacitetima pojedine bolnice, potrebno je nabaviti izolatore za izradu parenteralnih pripravaka. Procijenjeni broj izolatora za potrebe 7 bolnica ravnomjerno raspoređenih po cijelom teritoriju Hrvatske je 16.

Vrijeme provedbe: 18 mjeseci

Predviđena potrebna sredstva: 43.779.000 kn za nabavu opreme potrebne za centralnu pripravu parenteralnih pripravaka

Faza 4. Nabava programskog rješenja za centralnu pripravu parenteralnih pripravaka: Za funkcioniranje centralne priprave parenteralnih pripravaka potrebno je nabaviti programsko rješenje koje će povezati laboratorije s klinikama na kojima se primjenjuju lijekovi, kontrolirati točnost izrade i dokumentirati provedene korake od izrade do primjene pripravka na pacijentu te koje omogućuje brzu kontrolu i korekciju doze u slučaju promjene laboratorijskog nalaza i općeg stanja pacijenta.

Nabava ovog softvera omogućila bi i bolnicama koje već imaju implementiranu centralnu pripravu parenteralnih pripravaka jeftinije održavanje sustava. Primjenom jedinstvenog softvera dobit će se mogućnost praćenja primjene parenteralnih lijekova po pacijentu za cjelokupni zdravstveni sustav. S obzirom na to da je riječ o izrazito skupim lijekovima, precizno praćenje njihove primjene je od velike važnosti za financijsku održivost zdravstvenog sustava.

Vrijeme provedbe: 18 mjeseci

Predviđena potrebna sredstva: 1.500.000 kn za nabavu programskog rješenja za izradu parenteralnih pripravaka.

Faza 5. Integracija novog rješenja u bolnički informacijski sustav (BIS).

Vrijeme provedbe: 6 mjeseci

Predviđena potrebna sredstva: 375.000 kn za integraciju novog rješenja u bolnički informacijski sustav (BIS).

Procijenjena vrijednost dobivena je analizom potreba, istraživanjem tržišta i dostupnih podataka o već provedenim postupcima javne nabave u zdravstvenim ustanovama koje imaju centralnu pripravu citostatika.

Nositelj provedbe	MIZ
Ciljna skupina	Zdravstvene ustanove, zdravstveni djelatnici, pacijenti, HZZO
Procijenjeni trošak	62.304.000 kn
Razdoblje provedbe	1/2021.-12/2024.

C5.1. R4-I2 Uvođenje sustava raspodjele jedinične terapije u 40 hrvatskih bolnica

Izazov

Preko 85% lijekova koji se koriste u bolničkom sustavu mogu se, umjesto tradicionalnim sustavom posredne distribucije lijekova, izdavati na odjele putem sustava jedinične terapije. Sustav raspodjele jedinične terapije, pri čemu farmaceuti prije raspodjele kontroliraju doze, interval doziranja i klinički značajne interakcije lijekova, potvrđeno dovodi do značajnog pada potrošnje lijekova, izraženo u dnevnim definiranim dozama (DDD)/100 bolno-opskrbnih dana (b.o.d.). Studije su pokazale da kod tradicionalnog načina distribucije lijekova iz bolničkih ljekarni na odjele, gubitak lijekova se, uslijed rascjepa i sitnog otuđivanja, kreće između 25-50 %, dok se nakon uvođenja novog sustava distribucije lijekova taj gubitak svodi na 8 do 12% (GAO Study).

Bolnice u Hrvatskoj naručuju čvrste oblike lijekova (kapsule, tablete, oriblete) u originalnim pakiranjima koja se nalaze na Listi lijekova HZZO-a i koji su registrirani i stavljeni u promet na hrvatsko tržište. Trenutno je, prema djelatnoj tvari i dozi djelatne tvari, na Listu lijekova HZZO-a uvršteno preko 4000 različitih lijekova. Bolnice naručuju najmanje polovicu od navedenog broja lijekova.

Bolnički odjeli za potrebe jednog pacijenta naručuju cijelo originalno pakiranje lijeka. Primjerice, u čestim situacijama kad su pacijentu za terapiju dostatne samo npr. 1-2 tablete (od ukupno npr. 60 tableta koliko najčešće sadrži originalno pakiranje lijeka) bolnički odjel naručuje cijelo originalno pakiranje. Na taj način naručene lijekove medicinske sestre nakon prispijeća na odjel vade iz blistera i prema terapijskom planu zapisanom na temperaturnim listama izdaju pacijentima.

Otvoreno originalno pakiranje lijeka se zatim zadržava na odijelu, u uvjetima neprimjerenim za čuvanje lijekova, do dolaska drugog pacijenta koji koristi istu dozu istog lijeka. Nažalost, takvim postupanjem velikom broju lijekova, koji se nakon otvaranja originalnog pakiranja čuvaju na odjelu, istekne rok valjanosti. Nakon razduživanja ne postoji daljnji sustav ciljanog praćenja stvarne potrošnje lijeka na odjelu. Iako na temperaturnim listama kao informacija postoje podaci o propisanom lijeku za točno određenog pacijenta, podaci o dozi, intervalu doziranja, ukupnom trajanju terapije i ukupnoj potrošnji lijeka za određenog pacijenta ne upisuju se kao trajni podatak u informacijski sustav koji bi analitički pratio potrošnju lijeka, ishode liječenja i druge važne farmakoekonomske i terapijske parametre. Posljedično, procjene ukazuju da se u većini bolnica u Hrvatskoj 75% lijekova koji se vode na zalihama bolnice ustvari nalaze na bolničkim odjelima, a samo 25% se nalazi u bolničkoj ljekarni.

Prema izvješću HALMED-a pokazatelji samo u zadnje tri godine upućuju na ozbiljan trend rasta, naročito u 2019. (vidi Potrošnju lijekova u bolničkom segmentu pod C5.1. R4-I1.).

Čvrsti oblici lijekova imaju udio od 60% u ukupnoj potrošnji lijekova na sekundarnoj i tercijarnoj razini pružanja zdravstvene zaštite te predstavljaju veliki financijski teret i izazov. Način na koji

se trenutno naručuju i otpremaju lijekovi na odjele u bolničkim zdravstvenim ustanovama ne omogućava provjeru opravdanosti naručivanja, kontrolu potrošnje, upravljanje zalihama, a što posljedično stvara značajne količine neiskorištenih lijekova. Dodatni problem je što praćenje zaliha lijeka prestaje otpremom na bolnički odjel, a primjena lijeka na odjelu može trajati i do godinu dana nakon toga. Veliki broj registriranih lijekova uzrokuje i stvaranje značajnih zaliha lijekova na odjelu iako u tom trenutku na odjelu nema pacijenta koji taj lijek koristi. Iz navedenih razloga vrlo često tim lijekovima istekne rok valjanosti što je za bolnicu dodatni trošak u vidu zbrinjavanja neiskorištenih lijekova isteklog roka valjanosti.

Dodatni problem, koji je u smislu kvalitete pružanja zdravstvene zaštite puno važniji, je taj što su medikacijske pogreške (pogrešna doza lijeka, pogrešan načina uzimanja, zanemarivanje interakcija i kontraindikacija) uzrok dodatnim danima bolničkog liječenja, sporijem postizanju ishoda liječenja te sekundarnim komplikacijama koje mogu izazvati dodatno opterećenje za zdravstveni sustav i povećati troškove liječenja.

Uvođenjem jedinične terapije u jednom koraku postižemo niz učinaka koje imaju trenutni ekonomski učinak na potrošnju lijekova:

1) smanjuje se ili gotovo uklanja zaliha lijekova na bolničkim odjelima
2) potrošnja lijekova se događa u realnom vremenu boravka pacijenta u bolnici
3) potrošnja lijekova je u skladu s trenutnim potrebama
4) sve zalihe lijekova nalaze se na jednom mjestu u prikladnim uvjetima koji su u potpunosti u skladu sa zahtjevima za sigurno čuvanje lijekova
5) omogućava se analiza zaliha, sustava planiranja naručivanja i preveniranje nestašica lijekova
6) smanjuju se troškovi zbrinjavanja farmaceutskog otpada.

Istraživanja koja su provedena u zdravstvenim sustavima pokazuju da uvođenje ovog procesa smanjuje potrošnju lijekova za 25-30% već u prvoj godini implementacije. Ako je procjena potrošnje solidnih oblika lijekova u bolničkom sustavu u 2019. 2.006.230.000 kn, tada bi procijenjena potencijalna ušteda u 2024. iznosila negdje oko 600.000.000 kn, ako bi potrošnja ostala na razini 2019. godine. Kako postoji tendencija ozbiljnog rasta ovih troškova, uštede će biti još i veće.

Za provođenje ovog procesa koristila bi se najveća dostupna pakiranja na Listi lijekova koja su uvijek znatno jeftinija od malih pakiranja. Uvođenjem BULK pakiranja na tržište lijekova RH dobili bi dodatne uštede na potrošnji lijekova u bolnicama.

Dugoročni učinak uvođenja jedinične terapije u bolnički sustav može donijeti značajne pomake u kvaliteti pružanja zdravstvene zaštite te financijskoj održivosti sustava:

1) provjerom sve propisane terapije od strane bolničkog ljekarnika preveniraju se medikacijske pogreške
2) sprečava se mogućnost izdavanja pogrešnog lijeka pacijentu
3) dobiva se sustav praćenja svih propisanih i izdanih lijekova određenom pacijentu
4) postižu se uvjeti za početak praćenja ishoda liječenja u bolnicama kao osnova za uvođenje sustava plaćanja prema učinku ili dodanoj vrijednosti
5) postiže se bolja kontrola bolesti te manji troškovi za bolničko liječenje i sekundarne komplikacije liječenja

6) provjerom sve propisane terapije od strane kliničkog farmaceuta ili bolničkog farmaceuta smanjuje se mogućnost polifarmacije te svih kontraindikacija i interakcija kod pacijenata s kompleksnom farmakoterapijom.

Cilj

Uvođenje sustava raspodjele jedinične terapije značajno utječe na poboljšanje kvalitete i svrsishodnosti zdravstvenog sustava te na sve važnije farmakoekonomske parametre koji omogućavaju održavanje i daljnje unaprjeđenje postignute kvalitete.

Pored značajne financijske uštede i mogućnosti preraspodjele ušteđenih sredstava, povećanjem sigurnosti pacijenta, prevencijom medikacijskih pogrešaka te povećanjem adherencije pacijenata postiže se poboljšanje ukupnih ishoda liječenja. Važan učinak je i smanjenje vremenskog opterećenja rada medicinskih sestara na odjelu te ciljano usmjeravanje na skrb o pacijentima.

Opis

Izdavanje lijekova u bolnicama nakon uvođenja jedinične terapije:

U trenutku zaprimanja pacijenta na odjel i propisivanja potrebne terapije kreira se nalog za bolničku ljekarnu na temelju kojeg ljekarna priprema i šalje terapiju pojedinačno za svaki dan boravka pacijenta u bolnici.

Nakon zaprimanja naloga, u bolničkoj ljekarni pregleda se cjelokupna terapija koju pacijent uzima, provjere se interakcije, kontraindikacije, potencijalne alergije na lijekove te se upozori odjel na očekivane nuspojave lijeka.

Nakon pregleda terapije, započinje proces raspodjele jedinične terapije na način da se pripremi nalog za izradu jedinične terapije koji se unosi u poseban uređaj (robot).

Uređaj vadi lijekove iz blistera ili povlači lijekove iz BULK pakiranja te ih stavlja u dio uređaja koji pakira lijekove u jednokratne monodozne aluminijske vrećice (tzv. "*single-pack*" vrećice) koje sadrže sljedeće podatke: ime i prezime pacijenta, naziv lijeka, doza, način uzimanja i datum izdavanja. Ove posebne vrećice mogu sadržavati i QR kod ili neku drugu opciju označavanja kojom se sadržana terapija povezuje s točno određenim pacijentom, ovisno o tome posjeduje li bolnica sustav za označavanje pacijenata.

Nakon što je završena raspodjela jedinične terapije i njezino pakiranje u monodozne vrećice, lijekovi se isporučuju na odjel gdje ih preuzima odjelna medicinska sestra i izdaje pacijentu.

Provedba

Plan provedbe:

Faza 1. Prikupljanje podataka: Obzirom na različite prostorne i kadrovske kapacitete bolnica u Hrvatskoj, potrebno je pripremiti točne podatke o veličini pojedine bolnice, odjelima u bolnici te ukupnom broju kreveta.

Vrijeme provedbe: 8 mjeseci

Predviđena potrebna sredstva: 150.000 kn za rad odgovornih osoba za prikupljanje, obradu i pripremu podataka za daljnje faze.

Faza 2. Građevinski radovi: Ovisno o potrebama pojedine bolnice, definira se posebno kvadratura prostora za raspodjelu jedinične terapije za male, srednje i velike bolnice. Za male

bolnice potreban je prostor od 30 m2, za srednje 60 m2, a za velike 150 m2. Na temelju podataka prikupljenih u fazi 1., u fazi 2. se priprema detaljan plan građevinskih radova i radova za uređenje prostora za raspodjelu jedinične terapije za svaku pojedinu bolnicu. Procjenjuje se da je potrebno uređenje ukupnog prostora od otprilike 2800-3000 m2. Prosječno ulaganje u preuređenje prostora je 1000 eura/m2.

Vrijeme provedbe: 20 mjeseci

Predviđena potrebna sredstva: 19.000.000 kn za građevinske radove i radove za uređenju prostora za raspodjelu jedinične terapije.

Faza 3. Nabava tehnoloških rješenja za odabir potrebne opreme: Ovisno o kapacitetima pojedine bolnice, potrebno je nabaviti uređaje s odgovarajućim kapacitetom pakiranja jedinične terapije za dnevne potrebe bolnice. Kapaciteti uređaja se kreću od 1000 do 10 000 monodoznih vrećica. Kapacitet uređaja koji odgovara pojedinoj bolnici se određuje na temelju podataka prikupljenih u fazi 1. koji pokazuju koliko bolnica ima kreveta (u dnevnoj bolnici i na stacionarnim odjelima). Nabavu treba provesti putem objedinjene nabave za kupnju uređaja ipripadajućeg softvera. Cijene uređaja se kreću od 100.000 do 1.000.000 eura.

Vrijeme provedbe: 18 mjeseci

Predviđena potrebna sredstva: 109.950.000 kn za nabavu opreme potrebne za izradu jedinične terapije.

Faza 4. Integracija novog rješenja u bolnički informacijski sustav (BIS): Potrebno je pripremiti digitalni komunikacijski kanal od bolničkih odjela do bolničke ljekarne kako bi liječnici mogli naručiti potrebnu terapiju za pacijenta i dobiti povratnu informaciju o vremenu isporuke.

Vrijeme provedbe: 6 mjeseci

Predviđena potrebna sredstva: 900.000 kn za integraciju novog rješenja u bolnički informacijski sustav (BIS).

Troškovi su procijenjeni na temelju analize kapaciteta bolnica, usmjerene na veće bolnice i KBC-ove, te na temelju iskustva i modela koje su primjenjivale neke bolnica u EU.

Nositelj provedbe	MIZ
Ciljna skupina	Zdravstvene ustanove, zdravstveni djelatnici, pacijenti, HZZO
Procijenjeni trošak	130.000.000 kn
Razdoblje provedbe	10/2021.-12/2025.

C5.1. R4-I3 Digitalizacija puta lijeka kroz zdravstvene ustanove na sekundarnoj i tercijarnoj razini zdravstvene zaštite

Izazov

Za praćenje puta lijeka u bolnici (praćenje sljedivosti lijeka) potrebno je izgraditi programsko rješenje koje će omogućiti da se informacije o pacijentu koje se generiraju propisivanjem lijeka, pripremom jedinične terapije ili parenteralnog pripravka za pacijenta u bolničkoj ljekarni povežu s njegovim jedinstvenim identifikacijskim brojem osigurane osobe (MBO).

Povezivanje sljedivosti lijeka s pacijentom i praćenje sljedivosti lijekova potrebno je osigurati zbog preciznog i sveobuhvatnog: praćenja usklađenosti propisivanja lijekova sa smjernicama

HZZO-a; praćenja usklađenosti propisivanja lijekova s odlukama Povjerenstva za lijekove; praćenja usklađenosti propisivanja lijekova s posebnim protokolima koji definiraju liječenje; kreiranja sustava za praćenje ishoda liječenja; praćenja financiranja lijekova i drugih usluga u zdravstvu prema dodanoj vrijednosti koju unose u sustav (tzv. "*Value based evaluation*"). Trenutno, nakon što se lijek izda iz bolničke ljekarne na pojedini bolnički odjel, lijek se s financijskog aspekta smatra utrošenim, ali se pri tome materijalno ne prati daljnji put lijeka. Sukladno zakonskim odredbama odjeli su dužni bilježiti primjenu lijeka po pacijentu, no ti podaci nisu uvijek točni u odnosu na zaštićeni naziv lijeka koji je upotrijebljen i njegovu cijenu. Netočnost podataka je razvidna iz godišnjih izvještaja HZZO-a u kojima u prosječnom financijskom iznosu za materijale i lijekove po pacijentu po DTS-u postoje vrlo velike razlike između različitih bolnica. Također, pošto podaci o propisanom i primijenjenom lijeku nisu ažurni i ne podliježu kontroli, dolazi do medikacijskih pogrešaka kao što su npr. primjena pogrešnog lijeka, predugo trajanje terapije, neoptimalna tranzicija s parenteralnog na oralni oblik lijeka i dr., a što dovodi do sporijeg oporavka, lošijih ishoda liječenja i povećanje ukupnih troškova koje opterećuju zdravstveni sustav.

Trenutni put lijeka kroz bolnički sustav završava izdavanjem lijeka na otpremnicu prema bolničkom odjelu. Postojeći sustav ne omogućuje sustav kontrole potrošnje niti praćenja propisane terapije u bolnicama kao niti praćenje vrijednosti propisanih lijekova prema pacijentu.

Digitalizacija puta lijeka predstavlja nastavak na prethodna dva projekta navedena pod stavkom C5.1.R4-I1 i C5.1.R4-I2. Omogućava planiranje, praćenje i mjerenje učinka najčešće medicinske intervencije, a to je propisivanje lijeka.

Digitalizacija puta lijeka omogućiti će cijeli niz mehanizama za upravljanje potrošnjom lijekova te praćenje liječenja bolničkih pacijenata koji uključuje:

1) praćenje usklađenosti propisivanja lijekova sa smjernicama HZZO-a
2) praćenje usklađenosti propisivanja lijekova s odlukama bolničkog Povjerenstva za lijekove
3) praćenje usklađenosti propisivanja lijekova s posebnim protokolima koji definiraju liječenje
4) kreiranje sustava za praćenje ishoda liječenja
5) praćenja financiranja lijekova i drugih usluga u zdravstvu prema dodanoj vrijednosti koju unose u sustav (tzv. "Value based evaluation).

Propisivanje lijekova izvan Liste lijekova HZZO-a prema odobrenju bolničkog Povjerenstva za lijekove je sve veći izazov za financijsku održivost sustava. Slična situacija je i s lijekovima iz interventnog uvoza čiju cijenu ne određuje standardni sustav za definiranje i kontrolu cijena definiran pravilnicima MIZ-a. Uvođenjem ovog modela praćenja postigli bi potpunu digitalnu kontrolu nad potrošnjom lijekova u bolničkom sustavu.

Velika vrijednost ovog procesa je i stvaranje baze podataka za farmakoepidemiološke analize koje jedino mogu ciljano pomoći u planiranju potrošnje, kvalitetnije pripreme postupka za zajedničke nabave lijekova, preveniranje nestašica i potrošnju lijekova izvan zajedničke nabave te stvaranje osnove za promjenu načina stavljanja lijeka na listu.

Uvođenjem ovog procesa ukinulo bi se propisivanje lijekova bez odobrene indikacije, propisivanje lijekova koji nisu na Listi lijekova HZZO-a čime bi se potrošnja prema procjeni smanjila za čak 10%. Potrošnja lijekova u bolničkom segmentu je u 2019. iznosila 3.343.717.107

kn. Procijenjena ušteda nastala uvođenjem ovog sustava već u prvoj godini iznosila bi oko 330.000.000 kn.

Dodatna vrijednost ovog sustava je i stvaranje preduvjeta za promjenu sustava financiranja bolnica gdje bi zdravstvene ustanove mogle fakturirati stvarne troškove liječenja, realni limiti bi im omogućili plaćanje računa za lijekove u zakonskim rokovima te bi troškove za kamate koji su sad u zakonskoj vrijednosti negdje oko 6% mogli pretočiti u podizanje kvalitete zdravstvene ustanove.

Cilj

Digitalizacija puta lijeka predstavlja model koji bi omogućio hrvatskom zdravstvenom sustavu potpuno i transparentno praćenje potrošnje lijekova kao najčešću medicinsku intervenciju svih modernih zdravstvenih sustava u svijetu. Također, omogućuje stvaranje farmakoepidemioloških podataka koji otvaraju vrata prema sustavnijem planiranju, praćenju i vrednovanju svih procesa u zdravstvu.

Ovo rješenje omogućuje značajne promjene u administrativnom i financijskom opterećenju sustava na način da: ukida svu papirnatu dokumentaciju koja prati lijek; smanjuje administrativne troškove; doprinosi smanjenju potrošnje lijekova na odjelima; smanjuje troškove zbrinjavanja lijekova isteklog roka valjanosti; omogućava kvalitetniju zdravstvenu skrb za pacijenta; pridonosi smanjenu medikacijskih pogrešaka; pridonosi smanjenju incidencija kontraindikacija i interakcija; pridonosi optimizaciji terapije i manjoj potrošnji lijekova; omogućuje upravljanje troškovima liječenja u zdravstvenom sustavu.

Opis

Uvođenjem "digitalnog puta lijeka" u bolnicama, neposredno prilikom propisivanja lijeka započinje kreiranje zapisa o početku liječenja. Odjel, odnosno liječnik koji se identificira sa svojom pristupnom šifrom, šalje narudžbenicu za pacijenta u bolničku ljekarnu u kojoj ljekarnik, koji se također identificira sa svojom pristupnom šifrom, za njega izrađuje lijek. Nakon izrade lijeka, ljekarna šalje otpremnicu na odjel na ime pacijenta. Medicinsko osoblje koje će primijeniti lijek na pacijentu i koje se također identificira s pristupnom šifrom, kreirati će zapis o primjeni lijeka. Na taj način se u potpuno prati sljedivost lijeka, primjerene doze i ispravnog intervala doziranja.

Bolnica putem odgovarajuće baze podataka može analizirati sljedivost svakog lijeka prema pacijentu, indikaciji, odjelu, vremenskom razdoblju liječenja, kako bi dobila vrijedne farmakoepidemiološke podatke kojima može kreirati potrebe za nabavu, preispitivati vrijednost pojedinih terapija te u konačnici pružati najveću razinu zaštite pacijentima uz maksimalnu optimizaciju potrošnje. Kreiranjem ovakve baze podataka u svim bolnicama u hrvatskom zdravstvenom sustavu i zatim povlačenjem podataka u jedinstvenu bazu na nacionalnoj razini dobili bi se neprocjenjivi podaci o zdravstvenom stanju pacijenata, potrošnji lijekova te ishodima liječenja u odnosu na uložena sredstva.

Povezano sa zahtjevima DNSH:

- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU Direktivom 2009/125/EC za eko-dizajn proizvoda povezanih s energijom, kojom se doprinosi održivom razvitku povećanjem energetske učinkovitosti i razine zaštite okoliša.
- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU direktivom 2011/65/EU (RoHS) za ograničavanje upotrebe određenih opasnih supstanci u električnoj i elektroničkoj

opremi.

Kad električna i elektronička oprema završi s radom, otpadnu električnu i elektroničku opremu sakuplja i upravlja ovlašteni operater te obrađuje prema hijerarhiji otpada, u skladu s Direktivom 2012/19/EU o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi.

Provedba

Plan provedbe:

Faza 1. Prikupljanje podataka

Obzirom na različita informacijska programska rješenja u bolnicama u Hrvatskoj, potrebno je pripremiti točne podatke o početnim uvjetima informacijskih sustava u svakoj bolnici. Potrebno je angažirati IT stručnjake i omogućiti im pristup svim integriranim programskim rješenjima u svakoj od bolnica kako bi mogli utvrditi početno stanje. Također je potrebno napraviti i procjenu broja potencijalnih korisnika kako bi se mogle nabaviti potrebne količine komunikacijskih uređaja (tableta).

Vrijeme provedbe: 10 mjeseci

Predviđena sredstva potrebna za financiranje: 375.000 kn za rad odgovornih osoba/tima za prikupljanje, obradu i pripremu podataka za daljnje faze.

Faza 2. Priprema projektne dokumentacije

Druga faza projekta obuhvaća pripremu projektne dokumentacije koja će u svom sadržaju imati popisane procese u liječenju, sve medicinske intervencije koje se provode u bolnicama, a povezane su s propisivanjem, izradom i izdavanjem lijekova, procjenom broja potencijalnih korisnika kako bi programsko rješenje bilo funkcionalno te kreiranje oblika informacijskih poruka koje će biti dostupne medicinskom osoblju, bolnici, MIZ-u i HZZO-u.

U drugoj fazi projekta kreirat će se i forma izvještavanja prema HZZO-u i HALMEDU-u o potrošnji svih lijekova te izdvojeno o potrošnji posebnih kategorija lijekova kao što su rezervni antibiotici, lijekovi s Liste posebno skupih lijekova ili bilo koja druga farmakoepidemiološka informacija koju će zdravstveni sustav zahtijevati.

Vrijeme provedbe: 18 mjeseci

Predviđena potrebna sredstva: 1.125.000 kn za rad odgovornih osoba/tima za prikupljanje, obradu i pripremu podataka za daljnje faze.

Faza 3. Provedba nabave i odabir proizvođača programskog rješenja

U fazi 3 potrebno je organizirati i provesti nabavu za izradu programskog rješenja za digitalizaciju puta lijeka u bolnicama. Potrebno je organizirati tim IT stručnjaka koji će provesti provjeru prijava i utvrditi stručne i financijske kapacitete ponuditelja za provođenje projekta.

Vrijeme provedbe: 4 mjeseca

Predviđena potrebna sredstva: 300.000 kn za rad odgovornih osobe i tima za pripremu dokumentacije o nabavi i evaluaciju pristiglih ponuda.

Faza 4. Nabava komunikacijske opreme za medicinsko osoblje na odjelima

Kako bi se omogućio što kvalitetniji upis podataka, manje opterećenje medicinskog osoblja u bolnicama i smanjio otpor uvođenju ovog projekta, potrebno je provesti nabavu uređaja za

komunikaciju koji imaju mogućnost upisa podataka (tableta). Uvođenje mogućnosti izravnog upisa podataka o pacijentu prilikom obrade smanjiti će se administrativni rad liječnika u uredima (stolna računala). Za što bržu integraciju programskog rješenja u rad medicinskog osoblja, što veći angažman i motivaciju za korištenjem novog sustava bitno je organizirati što manje vremensko opterećenje osoblja na administraciju. Potrebno je propisati tehničku specifikaciju uređaja i provesti postupak nabave.

Vrijeme provedbe: 4 mjeseca

Predviđena potrebna sredstva: 15.000.000 kn za rad odgovornih osoba/tima za pripremu dokumentacije o nabavi i evaluaciju pristiglih ponuda i trošak uređaja.

Faza 5. Implementacija novog rješenja u zdravstveni sustav

Završna faza projekta obuhvaća integraciju rješenja za sve bolnice. Implementacija će se provoditi u fazama po cijelom teritoriju Hrvatske. Podrazumijeva testiranje uređaja i testiranje primjene na medicinskim intervencijama koje su uključene ovim projektom.

Vrijeme provedbe: 24 mjeseci

Predviđena potrebna sredstva: 3.750.000 kn za rad odgovornih osoba/tima za implementaciju programskog rješenja, edukaciju zdravstvenih radnika te korekcije programskog rješenja utvrđene u procesu implementacije.

Procijenjena vrijednost dobivena je istraživanjem uvođenja sličnih programskih rješenja u informacijske sustave u zdravstvu, te na temelju informativnih ponuda.

Nositelj provedbe	MIZ
Ciljna skupina	Zdravstvene ustanove, pacijenti, HZZO
Procijenjeni trošak	18.900.000 kn
Razdoblje provedbe	1/2021.-6/2026.

C5.1. R4-I4 Izrada sustava praćenja i preveniranja nestašica lijekova u Hrvatskoj

Izazov

U Europi i u svijetu sve više dolazi do izražaja problem nestašice određenih lijekova što se bitno može reflektirati na ishode liječenja koji su bitni za bolesnike. Preciznije, glavni problem predstavlja nedostatak određenih onkoloških lijekova kojima je istekao patent te dolazi do situacija gdje radi ekonomski nepovoljnog izračuna postoji problem u opskrbi navedenim lijekovima.

Takva događanja u sustavu distribucije lijekova ozbiljno mogu kompromitirati terapiju bolesnika s malignim bolestima. Također nedostatak određenog lijeka uzrokuje porast cijene istog lijeka kod drugog proizvođača sukladno temeljnim ekonomskim načelima u svezi ponude i potražnje.

U skladu s time jedna od glavnih ciljeva nove farmaceutske strategije EU napravljene od strane EK je spriječiti nestašicu lijekova[142]. Trenutno se provodi serijalizacija lijekova, međutim podaci o prometu lijekovima nisu javni te je teško predvidjeti buduću nestašicu točno određenog lijeka u državi s obzirom na to da informacijski sustav koji podržava proces serijalizacije nije predviđen

[142] https://ec.europa.eu/health/human-use/strategy_en

za praćenje nestašica lijekova. Postojeći model praćenja nestašica definiran je obavezom proizvođača da prijavljuju nestašice lijekova Hrvatskoj agenciji za lijekove i medicinske proizvode (HALMED). Broj prijavljenih nestašica daleko je manji od realnih. U prilog tome idu i podaci objavljeni na mrežnim stranicama HALMED-a koji pokazuju da je trenutno u nestašici 60-ak lijekova. Proizvođači ne prijavljuju nestašice koje su kraćeg vremenskog trajanja čime u velikoj mjeri otežavaju nabavu lijekova u bolničkom sustavu i sustavu javnih ljekarni.

HZZO je uveo novu bazu praćenja nestašica koju redovito objavljuje na mrežnim stranicama, a koja pokazuje da je gotovo u svakom trenutku na tržištu prisutna nestašica od 350 do 400 lijekova.

Nestašice lijekova uzrokuju značajne troškove zdravstvenom sustavu s obzirom na to da se zamjenski lijekovi naručuju po punoj cijeni. Iako postoji sustav kojim se omogućuje uvoz lijeka u slučaju nestašice, on je spor, ekonomski nepovoljan i rijetko kad može odgovoriti na akutne potrebe sustava.

Nestašice lijekova uzrokuju značajne troškove za zdravstveni sustav na više načina:

1) uzrokuju propisivanje skupljih terapija koje su uglavnom dostupne na tržištu
2) uzrokuju propisivanje lijekova iz interventnog uvoza nad čijom cijenom sustav za formiranje i kontrolu cijena nema utjecaj
3) uzrokuju dodatne troškove za specijalističke preglede, preglede liječnika obiteljske medicine, dane bolovanja kako bi pacijenti u slučaju nestašice mogli doći do nove preporuke za liječenje
4) uzrokuju potrošnju vremenskih i stručnih resursa zdravstvenog sustava kako bi se pacijentima omogućila adekvatna zamjenska terapija.

Sustav praćenja i preveniranja nestašica dao bi vrijedne farmakoepidemiološke podatke na temelju kojih bi se mogla kreirati politika definiranja cijena lijekova, stavljanje lijekova na listu u skladu s epidemiološkim parametrima, preveniranje financijskih izboja u potrošnji koji bi mogli ugroziti održivost i elastičnost zdravstvenog sustava. Preveniranjem nestašice jednako učinkovitih, a jeftinih lijekova osiguravamo održivost sustava te dostupnost zdravstvene zaštite. Primjer su jeftiniji i jednako učinkoviti lijekovi za liječenje onkoloških bolesnika koji su redovito u statusu nestašice kao posljedica interesa farmaceutske industrije za propisivanjem i potrošnjom skupljih novijih terapija.

Iako ovaj sustav nema jasan financijski pokazatelj koji upućuje na stvaranje ušteda u narednom periodu, on predstavlja važan korak u osnaživanju države i MIZ-a u osiguranju dostupnosti potrebnih lijekova i u konačnici održivosti sustava. Razlog za nepostojanje financijskih pokazatelja je nepostojanje javno dostupnih podataka za provođenje jasnih analiza utjecaja nestašica na održivost zdravstvenog sustava. Projektu u prilog ide i činjenica da je u svim nacionalnim strategijama za razvoj i održivost zdravstvenih sustava zemalja članica važan element preveniranje nestašica lijekova te su neke zemlje članice (Nizozemska, Francuska, Španjolska) izradile platformu koja im omogućuje upravljanje ovim problemom.

Cilj

Uvođenjem preciznog sustava za praćenje i analizu prometa određenih lijekova Hrvatska bi dobila model za predviđanje i preveniranje nestašica lijekova. Ciljano upravljanje tim podacima omogućilo bi zdravstvenom sustavu pravovremenu reakciju putem interventnog uvoza ili putem efikasne intervencije u Listu lijekova HZZO-a uvrštavanjem lijeka dodatnog proizvođača. Na taj

način moguće je osigurati dostupnost lijeka po najpovoljnijoj cijeni, a što je iznimno važno za terapiju onkoloških bolesti koje su povoljnije cijene i jednake učinkovitosti s obzirom na to da su kako je već navedeno nestašice onkoloških lijekova sve veći problem za pacijente, a posljedično za zdravstveni sustav i njegovu održivost.

Opis

Ovim projektom trenutni promet lijekovima u Hrvatskoj učinit će se transparentnim, a uz zaštitu podataka pojedinca (pacijenta). U svrhu toga bi se za izradu traženog programa koristila tzv. "*blockchain*" tehnologija koja omogućava jasnu transparentnost za podatke koji trebaju biti javni, ali uz istovremenu zaštitu podataka za koje mislimo da trebaju biti anonimni ili eventualno dostupni državi.

Program bi se mogao implementirati na već postojeću strukturu vezanu za serijalizaciju lijekova te bi omogućio jasan uvid zdravstvenom sustavu u trenutan promet lijekovima na nivou države.

Uvođenjem opisanog načina praćenja nestašica lijekove dobivaju se transparentni podaci o količina određenog lijeka u državi (zalihe u veledrogerijama + bolničkim ljekarnama + javnim ljekarnama) te uvozu i potrošnji određenog lijeka. Također, program bi predviđao kada se može očekivati nestašica nekog lijeka. Svi podaci vezani za pojedinačnu (pacijent) ili regionalnu potrošnju lijeka (grad, selo, županija, bolnica) bili bi kriptirani i bili bi dostupni tijelu u čijoj su nadležnosti (npr. HZZO-u), ali ne i trećim stranama. Javni podaci bi uključivali samo kumulativnu količinu određenog lijeka u Hrvatskoj, koliki je kumulativni izlaz i ulaz na razini države, koja je pojavnost nestašica određenog lijeka na godišnjoj razini i sl.

Program bi omogućavao sljedeće: podaci o prometu lijeka bi bili javni na nivou države te bi omogućili širu aktivnost (svi zainteresirani subjekti) na području uvoza nekog lijeka za koji je jasno da mu prijeti nestašica; manja mogućnost svih potencijalnih manipulacija s krivotvorenim lijekovima; mogućnost bolje analitike, predviđanje potrošnje lijekova i slično; bolja kontrola na donacijama lijekova; jasnije predviđanje nestašica određenog lijeka; ostvarivane određene uštede s obzirom na to da se inače prilikom nestašice lijeka taj lijek nabavlja po skupljim cijenama; bolja kontrola nad uvozom i izvozom lijekova.

Provedba

Plan provedbe:

Faza 1. Prikupljanje podataka i stvaranje baze lijekova o prometu lijekova u Hrvatskoj: U prvoj fazi projekta potrebno je pripremiti popis lijekova koji se žele pratiti ovim sustavom. Kako je kapacitet ovakvog rješenja neograničen, potrebno je pratiti sve lijekove koji se nalaze u prometu, lijekove sa Liste lijekova, te sve lijekove unesene na tržište putem interventnog uvoza.

Vrijeme provedbe: 8 mjeseci

Predviđena potrebna sredstva: 525.000 kn za rad odgovornih osoba/tima za prikupljanje, obradu i pripremu podataka za daljnje faze.

Faza 2. Priprema modela prikupljanja podataka iz postojećih programskih rješenja: Druga faza projekta obuhvaća pripremu načina prikupljanja podataka i dokumentacije koja će u svom sadržaju imati propisan sustav za prikupljanje podataka o prometu lijekova iz programskih rješenja koja se koriste u zdravstvenim ustanovama primarne, sekundarne i tercijarne zdravstvene zaštitu. Potrebno je definirati i informacije koje će se koristiti i prikupljati u sustavu te koji će se podaci (osobni podaci o pacijentima) kriptirati.

U drugoj fazi projekta potrebno je kreirati i formu izvještavanja o potrošnji svih lijekova te izdvojeno izvještavanja o potrošnji posebnih kategorija lijekova kao što su rezervni antibiotici, lijekovi s Liste posebno skupih lijekova ili bilo koja druga farmakoepidemiološka informacija koju će zdravstveni sustav zahtijevati. Potrebno je stvoriti analitički model koji će sustav upozoravati na potencijalne nestašice i omogućiti pravovremeno reagiranje.

Vrijeme provedbe: 12 mjeseci

Predviđena potrebna sredstva: 1.125.000 kn za rad odgovornih osoba/tima za prikupljanje, obradu i pripremu podataka za daljnje faze

Faza 3. Provedba nabave i odabir isporučitelja programskog rješenja: U fazi 3. potrebno je organizirati i provesti nabavu za izradu programskog rješenja za praćenje nestašica lijekova u Hrvatskoj temeljen na "*blockchain*" tehnologiji. Potrebno je kreirati i propisati u i model samoodrživosti sustava kako ne bi dodatno financijski opteretili državni proračun.

Potrebno je organizirati tim IT stručnjaka koji će provesti provjeru prijava i utvrditi stručne i financijske kapacitete ponuditelja za provođenje projekta.

Vrijeme provedbe: 4 mjeseca

Predviđena potrebna sredstva: 6.000.000 kn za rad odgovornih osoba i tima za pripremu dokumentacije o nabavi i evaluaciju pristiglih ponuda.

Faza 4. Implementacija novog rješenja u zdravstveni sustav: U fazi 4 potrebno je integrirati novo programsko rješenje na postojeća IT rješenja u sustavu zdravstva. Za prikupljanje podataka može se koristiti već postojeća infrastruktura koja se koristi za serijalizaciju lijekova. Važan dio implementacije je i edukacija ljudi o provođenju projekta

Vrijeme provedbe: 12 mjeseca

Ppredviđena potrebna sredstva: 1.500.000 kn za rad odgovornih osoba/tima za pripremu dokumentacije o nabavi i evaluaciju pristiglih ponuda i trošak uređaja.

Faza 5. Edukacija zaposlenika MIZ-a i HZZO-a: Osim tehničke implementacije važna je sustavna implementacija podataka dobivenih ovom tehnologijom u planiranje i praćenje potrošnje lijekova na području Hrvatske. Zato je jako važno educirati ljude kako bi mogli nova znanja primjenjivati u svom radu. Osim znanja iz obrade podataka važna je i organizacija edukacija iz područja farmakoekonomike i farmakoepidemiologije kako bi prikupljeni podaci imali punu primjenu u zdravstvenom sustavu.

Vrijeme provedbe: 24 mjeseci

Predviđena potrebna sredstva: 1.500.000 kn za rad odgovornih osoba/tima za implementaciju programskog rješenja, edukaciju zdravstvenih radnika te korekcije programskog rješenja utvrđene u procesu implementacije.

Procijenjena vrijednost dobivena je istraživanjem uvođenja sličnih programskih rješenja u informacijske sustave u zdravstvu, te na temelju informativnih ponuda.

Nositelj provedbe	MIZ
Ciljna skupina	Zdravstvene ustanove, zdravstveni djelatnici, pacijenti, HZZO
Procijenjeni trošak	10.750.000 kn
Razdoblje provedbe	1/2021.-6/2025.

C5.1. R4-I5 Uvođenje sustava praćenja ishoda liječenja vanbolničkih pacijenata s naglaskom na kronične pacijente u javnim ljekarnama

Izazov

Mogućnost što točnijeg praćenja procjene uloženih sredstava i ishoda liječenja pacijenata je s farmakoekonomskog aspekta izuzetno važna za svrsishodnost i održivost zdravstvenog sustava. Pri tome je posebno naglašena važnost praćenja liječenja kroničnih pacijenata s polifarmakoterapijom. Ovi pacijenti su starenjem populacije sve brojniji, potrošnja lijekova za liječenje kroničnih bolesti je sve veća, a uslijed dokazano loše adherencije ishodi liječenja ne opravdavaju uložena sredstva u mjeri u kojoj bi trebali.

S aspekta liječenja kroničnih pacijenata, ljekarne predstavljaju konačnu točku puta pacijenta kroz zdravstveni sustav i izlaznu točku lijeka kao najčešće medicinske intervencije. Veliki broj kroničnih pacijenata nakon uspostavljanja stabilne terapije podiže svoju terapiju na temelju ponovljivih recepata pri čemu je ljekarnik često jedini zdravstveni radnik s kojim svaki mjesec redovito dolaze u kontakt. Stoga, javne ljekarne unutar zdravstvenog sustava, osim što predstavljaju izlaznu točku lijeka kao najčešće medicinske intervencije, s aspekta liječenja kroničnih pacijenata predstavljaju konačnu točku puta pacijenta kroz zdravstveni sustav.

Ovaj potencijal je u nekim zemljama davno prepoznat te su na razini javne ljekarne u sklopu izdavanja lijekova pacijentima implementirani modeli praćenja ishoda liječenja i svih drugih važnih medicinskih i farmakoekonomskih parametara. Tako se npr. u SAD-u pacijentima lijekovi ne mogu izdati prije nego se ispuni poseban protokol praćenja farmakoterapije koji uključuje: pacijentov pristup terapiji, izvještaj pacijenta o primjeni terapije (mogući problemi uzimanja terapije), nuspojave, adherencija, postizanje ciljnih vrijednosti liječenja, procjena kvalitete života, konzultacije ljekarnika i liječnika prilikom rješavanja problema.

Iako je fokus za preveniranje dodatnih troškova u zdravstvu gotovo uvijek usmjeren na smanjenje cijena i potrošnje lijekova, značajniji pomaci u kontroli potrošnje za zdravstveni sustav mogu se ostvariti u preveniranju sekundarnih komplikacija kroničnih bolesti. Potrošnja lijekova na recept se u velikoj mjeri svodi na potrošnju za lijekove za liječenje kroničnih bolesti. Prema izvješću HALMED-a za 2019. potrošnja lijekova na recept u vanbolničkom sustavu iznosila je 4.305.845.054 kn s porastom u odnosu na prethodnu godinu od 16%. Starenjem stanovništva i dostupnošću novijih i skupljih lijekova taj izazov će biti još veći. U Hrvatskoj nemamo sveobuhvatni sustav za praćenje kroničnih bolesnika. Zdravstveni sustav osigurava gotovo svu inovativnu terapiju, specijalističke preglede i kontrole liječnika obiteljske medicine. Unatoč tome troškovi za liječenje sekundarnih komplikacija su izrazito visoki te višestruko premašuju potrošnju za lijekove. Primjerice, u 2019. potrošnja za lijekove za liječenje šećerne bolesti je iznosila otprilike 490.000.000 kn, dok je istovremeno potrošnja za liječenje komplikacija šećerne bolesti iznosila gotovo 5.000.000.000 kn[143]. Dodatni izazov je i niska adherencija ili suradljivost

[143] Podaci dostupni na: www.CroDiab.hr

pacijenta na propisanu terapiju. Prema istraživanjima koja su provođena u Hrvatskoj te studijama koje su rađene u drugim zemljama članicama EU, adherencija na propisanu terapiju je 50-60% ovisno o specifičnostima bolesti i bolesnika. Tako niska razina suradljivosti pacijenata govori da se skoro polovica lijekova koja je propisana na recept (4,3 milijarde kuna) ne uzima na ispravan način ili uopće. Dodatni pokazatelj koji upućuje na neuzimanje lijekova su i sve veći troškovi za zbrinjavanje farmaceutskog otpada koji u javnim ljekarnama prelaze 6.000.000 kn te se radi o ozbiljnim količinama lijekova koje je sustav platio i još mora dodatno platiti njihovo zbrinjavanje.

Ljekarne i ljekarnici su najdostupniji dio zdravstvenog sustava, njihovo radno vrijeme i dolazak bez naručivanja predstavlja poziciju koja može omogućiti značajan utjecaj na kontrolu i praćenje kroničnih bolesti. Prosječan pacijent dođe u ljekarnu minimalno dva puta mjesečno, dok je prosjek dolazaka u ordinacije obiteljske medicine svaka dva mjeseca, a na pregled specijaliste nešto iznad jedanput godišnje. Uvođenjem sustava praćenja ishoda liječenja vanbolničkih pacijenata kroz ljekarne zdravstveni sustav bi dobio vrijedne podatke o statusu bolesti, podaci bi bili dostupni cijelom timu zdravstvenih radnika koji se brinu o zdravlju pacijenta te bi svatko iz svog područja ekspertize mogao pravovremeno reagirati i zbrinuti pacijenta prije pogoršanja zdravstvenog statusa pacijenta.

Sustav praćenja ima niz utjecaja na troškove u zdravstvenom sustavu:

1) povećanje adherencije za 10% doprinijelo bi preveniranju komplikacija bolesti za 10-15%, što samo za liječenje komplikacija šećerne bolesti iznosi 500.000.000 kn do 600.000.000 kn godišnje
2) smanjenje troškova za specijalističke preglede i kontrolne preglede kod liječnika obiteljske medicine
3) smanjenje troškova za bolničko liječenje komplikacija
4) stvaranje uvjeta za sustavno praćenje ishoda liječenja te plaćanja zdravstvenih intervencija po unesenoj vrijednosti u sustav
5) praćenjem pacijenta omogućilo bi se rano otkrivanje komplikacija i razvoja drugih komorbiditeta koji su veliki generator troškova u liječenju kroničnih bolesti.

Cilj

Uvođenje sustava praćenje ishoda liječenja vanbolničkih kroničnih pacijenata u javnim ljekarnama predstavlja model koji bi omogućio hrvatskom zdravstvenom sustavu potpuno i transparentno praćenje ishoda liječenja i opravdanosti uloženih sredstava na lijekove kao najčešću medicinsku intervenciju svih modernih zdravstvenih sustava u svijetu. Također omogućuje stvaranje baza vrijednih farmakoepidemioloških podataka koji otvaraju vrata prema sustavnijem planiranju, praćenju i vrednovanju isplativosti ulaganja u farmakoterapiju vanbolničkih pacijenata.

Opis

Trenutno praćenje ishoda liječenja vanbolničkih kroničnih pacijenata: Potencijal utjecaja javnog ljekarnika na adherenciju kroničnih pacijenata i praćenje ishoda liječenja u Hrvatskoj je trenutno potpuno neiskorišten. Nakon uspostave stabilne terapije, većina kroničnih pacijenata kontinuirano podiže svoju terapiju u ljekarni bez bilježenja bilo kakvih povratnih informacija zdravstvenom sustavu o ishodima liječenja i opravdanosti uloženih sredstava. Uslijed dokazano velikog stupnja neadherencije kroničnih pacijenata (dijabetes, astma, kardiovaskularne bolesti,

vanbolnički onkološki pacijenti), sasvim sigurno veliki broj propisanih lijekova ne bude iskorišten i ispravno uziman kako bi se postigle ciljne vrijednosti liječenja. Ovome u prilog govori velika količina farmaceutskog otpada koji ljekarne na godišnjoj razini prikupe od građana i u kojem je zastupljen veliki broj lijekova koji se primjenjuju za liječenje kroničnih bolesti, a za čiji je učinak na zdravstveno stanje pacijenta ključna upravo adherencija i ispravno uzimanje. Uslijed izostanka sustavnog praćenja ishoda liječenja vanbolničkih pacijenata veliki dio uloženih sredstava u njihovo liječenje sasvim sigurno nije opravdan postizanjem onih ishoda liječenja u mjeri u kojoj je zdravstveni sustav intervenirao.

Praćenje ishoda liječenja vanbolničkih kroničnih pacijenata nakon uvođenja sustava praćenja u javnim ljekarnama: Uvođenjem sustava praćenja ishoda liječenja vanbolničkih kroničnih pacijenata u javnim ljekarnama, ljekarnik bi prilikom izdavanja lijekova bilježio u pripadajućem programskom rješenju sve važne medicinske i farmakoekonomske podatke povezane s pacijentovom terapijom (pristup terapiji, adherenciju, nuspojave, medikacijske pogreške, ispravnost primjene lijeka, postizanje ciljnih vrijednosti, postizanje odgovarajuće kvalitete života i dr.). Svi podaci o ishodima liječenja pojedinog pacijenta prenosit će se u centralni informacijski sustav i bit će dostupni za analizu propisivačima i osiguravatelju. Također, povezivanjem različitih baza može se ostvariti brže i točnije izravno prenošenje točno određenih podataka, kao npr. podataka o broju i vrsti nuspojava, stupnju adherencije i sl. Podaci se zatim mogu ciljano i precizno analizirati u pojedinim segmentima zdravstvenog sustava (izravno povezivanje sekundarne i primarne zdravstvene zaštite - uvid liječnika specijaliste u ishode i daljnju svrhu i način liječenja, zatim izravno prenošenje zapisa o nuspojavama u HALMED i dr.). Na taj način zdravstveni sustav će dobiti neprocjenjive povratne informacije o ishodima liječenja i daljnjoj opravdanosti ulaganja sredstava u sveobuhvatno liječenje pacijenta.

Pravni legitimitet i dokaz kompetencija za praćenje ishoda liječenja daje članak 6. Zakona o ljekarništvu:

U obavljanju ljekarničke djelatnosti magistri farmacije, u suradnji s drugim zdravstvenim radnicima, provode ljekarničku skrb u cilju postizanja boljih farmakoterapijskih učinaka i promicanja racionalne uporabe lijekova i medicinskih proizvoda te aktivno sudjeluju u sprječavanju bolesti i zaštiti zdravlja.

Ljekarnička skrb obuhvaća: racionalizaciju troškova za određene terapijske protokole; unaprjeđivanje farmakoterapijskih postupaka i postizanje terapijskih ciljeva; praćenje, izbjegavanje ili smanjivanje nuspojava lijekova; izbjegavanje interakcija, terapijskog dupliciranja ili pojave alergija; skrb nad pridržavanjem terapijskih protokola od strane pacijenata; poboljšanje učinka kliničkog liječenja i provođenje preventivnih mjera očuvanja i zaštite zdravlja.

Niska razina adherencije temeljni je prediktor lošijih ishoda liječenja. Uvođenje pacijenta u terapiju kroz protokol "prvo uzimanje lijeka", praćenje dinamike uzimanja farmakoterapije, periodičnim dodatnim edukacijama o pravilnom načinu uzimanja lijekova (edukacija o lijekovima koji se primjenjuju inhalacijskim putem svakih 100 dana prema "GINA" smjernicama), praćenje prema smjernicama jasno definiranih parametara za status kronične bolesti dokazani su načini su kako ljekarnici mogu pratiti pacijenta za bolje ishode liječenja. Projekt podrazumijeva praćenje pacijenata te kreiranje strukturiranih podataka koji će zatim putem CEZIH-a biti dostupni za daljnju evaluaciju odabranom liječniku obiteljske medicine.

Ovakav rad ljekarnika će se strukturirati u dijagnostičko-terapijski postupak (DTP) koji će se financirati od strane HZZO-a kao i svi drugi DTP-i u pružanju zdravstvene zaštite.

Dinamika dolazaka u ljekarnu značajno je veća od dinamike dolazaka u ordinacije obiteljske medicine i druge zdravstvene ustanove, te je potrebno iskoristiti ljekarnike i ljekarne kao važan resurs za povećanje efikasnosti zdravstvenog sustava i svrsishodnije trošenje sredstava.

Provedba

Plan provedbe

Faza 1. Prikupljanje podataka: U prvoj fazi projekta definiraju se parametri koji će se prikupljati u sustavu praćenja zdravstvenog stanja pacijenta. Sve kronične bolesti imaju kontrolne parametre koji pokazuju zdravstveni status pacijenta. U suradnji sa stručnim društvima potrebno je definirati te parametre, a u skladu sa svjetskim smjernicama definirati raspone parametara koji su prihvatljivi te definirati vrijednosti parametara koji traže intervenciju zdravstvenog radnika. Bitno je definirati i način komunikacije i obavještavanja liječnika obiteljske medicine ili liječnika specijaliste o potrebnoj intervenciji prema principu postojeće A5 uputnice.

Vrijeme provedbe: 12 mjeseci

Predviđena potrebna sredstva: 675.000 kn za rad odgovornih osoba/tima za prikupljanje, obradu i pripremu podataka za daljnje faze.

Faza 2. Priprema projektne dokumentacije: U drugoj fazi potrebno je sve definirane podatke, komunikacijske poruke prema drugim zdravstvenim radnicima, modele analize tih podataka u odnosu na propisanu farmakoterapiju i ostale procese koji će biti potrebni za praćenje statusa kroničnih pacijenata propisati kao temelj za dokumentaciju programskog rješenja za javne ljekarne. Faza 2. obuhvaća i definiranje postupaka koje javni ljekarnik mora provesti kako bi prikupio sve podatke i unio ih u sustav.

U drugoj fazi projekta trebala kreirat će se i forma izvještavanja prema HZZO-u i HZJZ-u kako bi se kreirali nacionalni farmakoepidemiološki izvještaji potrebni za sustavno praćenje i planiranje razvoja zdravstvenog sustava.

Vrijeme provedbe: 12 mjeseci

Predviđena sredstva potrebna za financiranje: 750.000 kn za rad odgovornih osoba/tima za prikupljanje, obradu i pripremu podataka za daljnje faze.

Faza 3. Provedba nabave i odabir isporučitelja programskog rješenja: U fazi 3. potrebno je organizirati i provesti nabavu za izradu programskog rješenja za praćenje ishoda liječenja vanbolničkih pacijenata s naglaskom na kronične pacijenta u javnim ljekarnama.

Potrebno je organizirati tim IT stručnjaka koji će provesti provjeru prijava i utvrditi stručne i financijske kapacitete ponuditelja za provođenje projekta.

Vrijeme provedbe: 6 mjeseci

Predviđena sredstva potrebna za financiranje: 300.000 kn za rad odgovornih osobe i tima za pripremu dokumentacije o nabavi i evaluaciju pristiglih ponuda.

Faza 4. Nabava potrebne opreme i implementacija u programska rješenja za javne ljekarne: Projektom će se pripremiti i izraditi sustav za praćenje ishoda liječenja vanbolničkih pacijenata s naglaskom na kronične pacijenta u javnim ljekarnama. U ovoj fazi potrebno je procijeniti kapacitete informatičke opreme u ljekarnama i propisati standarde potrebne za implementaciju.

Vrijeme provedbe: 6 mjeseci

Predviđena potrebna sredstva: 300.000 kn za rad odgovornih osoba/tima za prikupljanje podataka i propisivanja modela implementacije u G8 aplikacije u javnim ljekarnama.

Faza 5. Edukacija javnih ljekarnika i promocija projekta: U ovoj fazi potrebno je napraviti sustavnu edukaciju javnih ljekarnika o načinu prikupljanja podataka, procjene statusa određenih zdravstvenih parametara i korištenja nove aplikacije.

Potrebno je pripremiti i komunikacijsku strategiju prema pacijentima i zdravstvenim radnicima kako bi svi dionici prepoznali vrijednost koju ovaj projekt unosi u zdravstveni sustav.

Vrijeme provedbe: 12 mjeseci

Predviđena potrebna sredstva: 2.250.000 kn za rad edukatora u pripremi i provođenju edukacije za javne ljekarnike, marketinška kampanja za promociju projekta.

Procijenjena vrijednost dobivena je istraživanjem provedbe sličnih projekata, te na temelju informativnih ponuda.

Nositelj provedbe	MIZ
Ciljna skupina	Zdravstvene ustanove, zdravstveni djelatnici, pacijenti, HZZO
Procijenjeni trošak	4.300.000 kn
Razdoblje provedbe	1/2021.-12/2024.

C5.1. R4-I6 Zbrinjavanje otpada u KBC-u Zagreb

Izazov

Vrste otpada proizvedene u KBC-u Zagreb svrstavaju se u medicinski i nemedicinski otpad.

Otpadne tvari moraju se skupljati, odlagati i čuvati na za to određenim mjestima, u odgovarajućim označenim spremnicima, sve dok se ne osigura njihovo zbrinjavanje. Skladištenje otpada na lokaciji može trajati najduže godinu dana. U cilju zaštite okoliša i gospodarenja otpadom potrebno je postupati tako da se: smanji količina otpada; odvojeno skuplja i odlaže otpad čija se vrijedna svojstva mogu iskoristiti; otpad odlaže samo na predviđenim i označenim mjestima.

Zbrinjavanje otpadnih tvari mora se obavljati na način da se izbjegne: štetan utjecaj na okoliš, podzemne vode i prirodne uvjete života biljnog i životinjskog svijeta; štetan utjecaj na ljudsko zdravlje; mogućnost požara ili eksplozije; stvaranje buke iznad dozvoljenih granica; stvaranje neugodnih mirisa; pojavljivanje i razmnožavanje štetnih životinja i biljaka te razvoj patogenih mikroorganizama.

Danas se otpadne tvari u KBC-u Zagreb moraju odlagati u skladištima otpada i za njih predviđenim označenim mjestima. Svaka vrsta otpada odlaže se u odgovarajuće spremnike, označene ključnim brojem i nazivom te vrste otpada te se skuplja i skladišti do predaje ovlaštenom skupljaču. Prikupljeni otpad preuzima i zbrinjava ovlaštena pravna osoba. Skladišta otpada su primarna skladišta na mjestu nastanka otpada i sekundarno vanjsko skladište otpada. Unutar sekundarnog skladišta otpada nalazi se skladište opasnog (zaraznog) medicinskog otpada.

U normalnom radu (prije COVID-a) na lokaciji KBC Zagreb je nastalo oko 1.000.000 kg/godišnje medicinskog otpada od čega oko 680.000 kg zaraznog medicinskog otpada (koji je opasan kao što je opisano u Prilogu III Okvirne direktive o otpadu) koji se zbrinjava putem ovlaštenog sakupljača. Troškovi zbrinjavanja medicinskog otpada iznose oko 5 milijuna kuna godišnje.

KBC Zagreb godišnje zbrinjava oko 680.000 kg nereciklabilnog zaraznog medicinskog otpada, a troškovi zbrinjavanja iznose oko 5 milijuna kuna godišnje.

Prema prijedlozima Svjetske zdravstvene organizacije (WHO), medicinski otpad trebao bi se obrađivati na mjestu ili u krugu ustanove gdje je nastao, u cilju sprječavanja mogućnosti nastanka neželjenih incidenata tijekom prijevoza i prijenosa istog.

Nereciklabilni zarazni medicinski otpad je otpad koji sadrži patogene biološke agense koji zbog svojeg tipa, koncentracije ili broja mogu izazvati bolest kod ljudi koji su im izloženi – kulture i pribor iz mikrobiološkog laboratorija, dijelovi opreme, materijal i pribor koji je došao u dodir s krvlju ili izlučevinama infektivnih bolesnika ili je upotrijebljen pri kirurškim zahvatima, previjanju rana i obdukcijama, otpad iz odjela za izolaciju bolesnika, otpad iz odjela za dijalizu, sistemi za infuziju, rukavice i drugi pribor za jednokratnu uporabu, te otpad koji je došao u dodir s pokusnim životinjama kojima je inokuliran zarazni materijal, itd. Adekvatnim zbrinjavanjem – energetskom oporabom istog spriječit će se mogućnosti potencijalnog širenja zaraze i infekcija u krugu zdravstvene ustanove, a istodobno smanjiti preuzimanje toplinske energije iz sustava HEP Toplinarstva koje vrši opskrbu.

Cilj

Provedbom postupka zbrinjavanja otpada kontinuirano se smanjuju negativni utjecaji otpada na okoliš, prirodne resurse i ljudsko zdravlje. Cilj je smanjiti rizike za ljudsko zdravlje do kojeg bi moglo doći uslijed neadekvatnog zbrinjavanja otpada.

Uređajima za zbrinjavanje i obrađivanje zaraznog medicinskog otpada na licu mjesta namjera je značajno smanjiti troškove zbrinjavanja i prijevoza medicinskog otpada, povećati higijenske kvalitete, poboljšati sigurnost osoblja te smanjiti mase i volumen obrađenog medicinskog otpada. Također, smanjuje se štetan utjecaj na okoliš u skladu s trendom smanjenja emisija u okoliš i rizici koji proizlaze iz transporta zaraznog otpada.

Opis

U svrhu ispunjavanja odredbi Svjetske zdravstvene organizacije, KBC Zagreb planira nabaviti uređaje za zbrinjavanje zaraznog medicinskog otpada na licu mjesta i pretvaranje istoga u energiju koja će se koristiti na lokaciji.

Provedba

Procijenjena vrijednost dobivena je istraživanjem tržišta, na temelju informativnih ponuda i provedenih sličnih projekata. Ovim projektom obuhvaćena je izgradnja modernog objekta za gospodarenje medicinskim otpadom koje se sastoji od:

- hlađenog skladišta infektivnog medicinskog otpada usklađenog sa svim propisima za skladištenje vlastitog zaraznog medicinskog otpada
- linije za manipulaciju zaraznim medicinskim otpadom
- linije za energetsku oporabu nereciklabilnog opasnog otpada s čišćenjem dimnih plinova i kontinuiranim mjerenjem emisija (moderna automatska linija za energetsku oporabu

neopasnog otpada usklađena sa svim prethodno navedenim propisima koja se sastoji od: sustava za kontinuirano doziranje goriva; ložišnog dijela sa startnim i potpornim goračima; izmjenjivačkih površina za energetsku oporabu spojenih na sustav distribucije toplinske energije KBC Zagreb; dediciranog čišćenja dimnih plinova od prisutnosti kiselih čestica, teških metala, dušičnih oksida, prašine, dioksina i furana; kontinuiranog mjerenja emisija s automatskom kalibracijom i izvještavanjem

- moderne automatske linije za pranje kontejnera.

Na ovaj način KBC Zagreb zaokružuje i rješava na cjelovit način sustav gospodarenja vlastitim zaraznim medicinskim otpadom. Osim ušteda koje će se ostvariti samostalnim gospodarenjem zaraznim medicinskim otpadom, proizvedena toplinska energija će se koristiti na mjestu nastanka u sklopu KBC Zagreb i na taj način smanjiti potrebe za preuzimanjem toplinske energije od HEP Toplinarstva. Ovaj način gospodarenja medicinskim otpadom osigurava višestruke benefite uz zanemariv utjecaj na okoliš sukladno propisima.

Odabrana je tehnologija koja je dokazana u praksi kroz dugi niz godina. Zadovoljava sve propise po pitanju gospodarenja zaraznim medicinskim otpadom, usklađena je s planom gospodarenja otpadom i hijerarhijom gospodarenja otpadom, zadovoljava dozvoljene granične vrijednosti emisija iz nepokretnih izvora kao i BAT/BREF smjernice. Kapacitet uporabe će biti između 200 i 250 kg/h što postrojenje čini malim toplinskim izvorom. Uz sofisticirano čišćenje dimnih plinova, zadovoljavanje graničnih vrijednosti emisija, te uz kontinuirano mjerenje emisija postrojenja, osigurava se minimalan ili gotovo nepostojeći negativan utjecaj na okoliš. Smanjenju negativnog utjecaja na okoliš dodatno doprinosi proizvodnja i korisno iskorištavanje proizvedene toplinske energije na lokaciji uz smanjenje preuzimanja od opskrbljivača.

Provođenje mjere energetske oporabe zaraznog medicinskog otpada nema nikakav utjecaj na povećanje količina zaraznog medicinskog otpada. Dugoročno će se poboljšati kvaliteta i stanje okoliša na način da se eliminira transport i odlaganje otpada.

Priprema dokumentacije za nabavu i pokretanje postupka nabave planira se tijekom 2021. godine. Planirani rok završetka ovog projekta po sistemu „ključ u ruke“ (projektiranje, ishođenje dozvola i izgradnja) je 24 mjeseca po sklapanju ugovora.

Vezano za sprečavanje i kontrolu onečišćenja: ne očekuje se da će mjera dovesti do značajnog povećanja emisija onečišćujućih tvari u zrak, vodu ili zemlju jer:

- Građevinski dijelovi i materijali neće sadržavati azbest niti tvari koje izazivaju veliku zabrinutost, kako je utvrđeno na temelju „Popisa odobrenja“ Uredbe REACH.
- Izgradnja se neće nalaziti na potencijalno kontaminiranim mjestima (brownfield područja).
- Poduzet će se mjere za smanjenje emisije buke, prašine i onečišćujućih tvari tijekom građevinskih radova, sukladno Zakonu o gradnji članku 133. Uređenje gradilišta koji zahtijeva da se na gradilištu predvide i provode mjere zaštite na radu te ostale mjere za zaštitu života i zdravlja ljudi u skladu s posebnim propisima, te kojima se onečišćenje zraka, tla i podzemnih voda te buka svodi na najmanju mjeru.

Emisije i mjere zaštite okoliša su usklađene s Direktivom o industrijskim emisijama te BAT/BREF dokumentima. Na taj se način smanjuju i kontroliraju emisije te se ne očekuje povećanje emisija onečišćujućih tvari u zrak.

Nositelj provedbe	MIZ i KBC Zagreb
Ciljna skupina	Zdravstvene ustanove
Procijenjeni trošak	27.666.000 kn
Razdoblje provedbe	1/2023.-12/2024.

C5.1. R5-I1 Digitalizacijska integracija operacijskih dvorana i robotska kirurgija u KBC Split

Izazov

U Splitu i čitavoj regiji ne postoje adekvatne digitalizirane i integrirane operacijske dvorane; kao što ne postoji niti jedan robotski sustav za izvođenje naprednih operacijskih zahvata. KBC Split jedini je regionalni klinički bolnički sustav i jedina bolnica u cijeloj županiji, a bolnici gravitira i do milijun ljudi. Jedina djelomično integrirana i digitalizirana operacijska dvorana nalazi se na lokalitetu Firule, međutim je već zastarjele tehnologije i nije potpuno digitalizirana i integrirana. Nije povezana s informatičkim sustavom bolnice, kao što u njoj nije moguće primati digitalne informacije o pacijentu niti je intergrirana na način da se podaci o pacijentima ili operacijskim zahvatima mogu pohranjivati u informacijskom sustavu bolnice.

Cilj

Ovim projektom promijenit će se kvaliteta zdravstvene skrbi, poboljšati praćenje ishoda i produljiti život bolesnicima s malignim bolestima. Digitalizacijom operacijskih dvorana i nabavom opreme za napredno liječenje osoba oboljelih od raka, promijenit će se način sveobuhvatnog liječenja bolesnika s malignim bolestima uz uključene i objedinjene mjere optimizacije zdravstvene skrbi za onkološke bolesnike. Na ovaj način unaprijedit će se zdravstveni ishodi uslijed uvođenja novog modela skrbi za pacijente, osobito novih najmodernijih načina kirurškog liječenja.

Digitalizacijom i integracijom operacijskih dvorana optimizirati će se planiranje, dokumentiranje, pohranjivanje i razmjena podataka o bolesnicima i vrstama i načinima operacijskog liječenja.

Robotskom kirurgijom povećati broj operacija obavljenih minimalno invazivnim putem, kao i dostupnost ovoga najnaprednijeg načina operacijskog liječenja što će utjecati na promjenu ishodi liječenja, odnosno povećat će se šanse bolesnika za izlječenje. Obrazovanja u području kirurgije moći će se obavljati na daljinu čime će se smanjiti troškovi i povećati dostupnost obrazovanja.

Pokazatelj	Trenutno stanje	Nakon 1. godine	Nakon 2. godine	Nakon 3. godine	Cilj
Odstranjivanje žučnjaka – kolecistektomija minimalno invazivnim načinom – ukupno oko 700 godišnje	0,94	0,95	0,96	0,97	0,98
Operacija preponske kile minimalno invazivnim načinom – ukupno oko 800 godišnje	0,2	0,25	0,3	0,35	0,4
Operacije malignih tumora probavnog trakta (debelog crijeva) minimalno invazivnim načinom – ukupno oko 300 godišnje	0,2	0,3	0,4	0,5	0,6
Operacije zahtjevnijih malignih tumora probavnog trakta (debelog crijeva) minimalno invazivnim načinom – ukupno oko 150 godišnje	0	0,25	0,35	0,45	0,55
Operacije malignih tumora prostate minimalno invazivnim načinom – ukupno oko 100 godišnje	0,05	0,2	0,5	0,7	0,9

Operacije malignih tumora mjehura minimalno invazivnim načinom – ukupno oko 90 godišnje	0,05	0,2	0,5	0,7	0,9
Operacije zahtjevnijih malignih tumora prostate robotskom kirurgijom – ukupno oko 80 godišnje	0	0,18	0,45	0,65	0,85
Operacije tumora bubrega minimalno invazivnim načinom – oko 100 godišnje	0,05	0,2	0,4	0,6	0,8
Operacije tumora nadbubrega minimalno invazivnim načinom – oko 60 godišnje	0,2	0,4	0,6	0,8	0,9
Prosječni dani ležanja nakon operacije debelog crijeva	7	6	5	4	3,5
Prosječni dani ležanja nakon opsežnih operacija mokraćnog sustava	6	5	4	3	2

Opis

Ovom digitalnom tranzicijom, integracijom i robotskom kirurgijom promijenit će se dosadašnji način liječenja na način da će se unaprijediti kvaliteta kirurškog liječenja, podići sigurnost bolesnika, postići veća transparentnost u liječenju, bolje kontrolirati troškovi i zdravstveni ishodi, čime će se osnažili i konsolidirati ključni resursi zdravstvene informacijske infrastrukture i modernizirati zdravstvene usluge bez papira.

Nadalje, svi pacijenti će imati mogućnost operirati se na minimalno invazivan način. Naime, u sadašnjim okolnostima, neki pacijenti zbog nedostatka resursa niti ne mogu biti podvrgnuti minimalno invazivnim operacijskim zahvatima. Promijenit će se i način obrazovanja liječnika na izobrazbi (specijalizaciji, usavršavanju). Boljim uvjetima za izvođenje operacijskih zahvata postići će se veći radikalitet zahvata kod malignih bolesti i samim time će se poboljšati ishodi liječenja. Ovakva digitalizacija i integracija operacijskih dvorana i robotska kirurgija omogućit će i jačanje telemedicine i učenje na daljinu u području kirurgije. Telemedicinom i učenjem na daljinu promijenit će se dosadašnji uobičajeni načini obrazovanja liječnika i smanjiti troškovi obrazovanja.

Sve navedeno će se provoditi u digitaliziranim, integriranim operacijskim dvoranama i dvorani s robotskom kirurgijom. Operacijske dvorane sastavni su dio i najuže povezane s ostalim dijelom Klinike za kirurgiju. U ovako opremljenim operacijskim dvoranama moguće je sve podatke o pacijentu dobiti u realnom vremenu i na zaslonu monitora u samoj operacijskoj dvorani i za vrijeme vršenja operacijskog zahvata. Također, u ovakvim operacijskim dvoranama moguće je tijekom vršenja zahvata imati i sav slikovni materijal o pacijentu dostupan na zaslonu monitora; a što je od velike važnosti za sigurnije i uspješnije izvođenje operacijskih zahvata. Nadalje, integracija omogućuje da se u istoj dvorani koriste i drugi neophodni dijagnostički i terapijski uređaji, koji se također uključuju u integrirani sustav operacijske dvorane. Nadalje, robotskom kirurgijom se provode minimalno invazivni zahvati, a pokreti instrumenata su omogućeni poput pomicanja ruku operatera, čime se operacijski zahvati izvode puno lakše i preciznije.

Ovakvim pristupom promijenit će se i udio broja minimalno invazivnih operacijskih zahvata, smanjit će se kirurški stres kod bolesnika, poboljšati ishodi liječenja na račun manjeg pobola i smrtnosti, smanjiti broj dana liječenja i smanjiti troškovi liječenja. Projekt je usmjeren na izazove i potrebe za ulaganjima povezanim sa zelenom i digitalnom tranzicijom, što će imati trajni učinak na konkurentnost, produktivnost i otpornost zdravstvenog sustava, obrazovanje i vještine medicinskog osoblja, istraživanje i inovacije, pametni, održivi i uključivi rast te stabilnost financijskog sustava.

Provedba

Kroz ulaganje će se podići kvaliteta i dostupnost zdravstvene zaštite, digitalizirati zdravstvene usluge i procesi, osigurati transparentnost u pružanju zdravstvene usluge, optimizirati resursi bolničkog sustava, te osigurati buduća financijska stabilnost.

Razrada investicije po koracima i vremenskoj dinamici realizacije:

Opis	Vrijeme provedbe	Ukupan iznos	2021.	2022.	2023.
1. Digitalizacija i integracija operacijskih dvorana na lokalitetu Firule	3 god	12.000.000	400.000	6.000.000	5.600.000
2. Digitalizacija i integracija operacijskih dvorana na lokalitetu Križine	3 god	24.000.000	400.000	11.600.000	12.000.000
3. Robotski sustav na lokalitetu Firule; ukupan iznos uključuje pripremu dvorane, edukaciju, nabavu opreme i implementaciju	3 god	24.000.000	0	0	24.000.000
	Ukupno	60.000.000	800.000	17.600.000	41.600.000

1. Digitalizacija i integracija operacijskih dvorana na lokalitetu Firule:

2021.: izrada projektne dokumentacije

2022.: provođenje postupaka javne nabave, početak preuređenja dvorana, kabliranje, integracija u bolnički informatički sustav, nabava i ugradnja opreme

2023.: završetak preuređenja dvorana, konačna integracija u bolnički informatički sustav, završna nabava i ugradnja opreme

2. Digitalizacija i integracija operacijskih dvorana na lokalitetu Križine:

2021.: izrada projektne dokumentacije

2022.: provođenje postupaka javne nabave, početak preuređenja dvorana, kabliranje, integracija u bolnički informatički sustav, nabava i ugradnja opreme

2023.: završetak preuređenja dvorana, konačna integracija u bolnički informatički sustav, završna nabava i ugradnja opreme

3. Robotski sustav na lokalitetu Firule; ukupan iznos uključuje pripremu dvorane, edukaciju, nabavu opreme i implementaciju

2021.: izrada projektne dokumentacije, početak edukacije djelatnika

2022.: daljnja edukacija djelatnika, provođenje postupaka javne nabave, početak preuređenja dvorane, kabliranje, integracija u bolnički informatički sustav, nabava i ugradnja potrebne opreme

2023.: završetak preuređenja dvorana, konačna integracija u bolnički informatički sustav, završna nabava i ugradnja opreme, nabava potrebnog instrumentarija, početak pokretanja robotske kirurgije

Detaljni prikaz troškova izrađen je na temelju istraživanja tržišta i praćenjem postupaka javne nabave za slične uređaje putem sustava EOJN, te realiziranog projekta uređenja i opremanja novog operacijskog bloka s 4 operacijske dvorane.

Nositelj provedbe	MIZ i KBC Split
Ciljna skupina	Pacijenti, zdravstveni djelatnici
Procijenjeni trošak	60.000.000 kn
Razdoblje provedbe	4/2021.-12/2023.

C5.1. R5-I2 TELECORDIS

Izazov

Kardiovaskularne bolesti su vodeći uzrok smrti u svijetu. U Hrvatskoj postotak iznosi čak 45% svih uzroka smrti, a najviše je pogođeno stanovništvo starije od 65 godina, što je dob koja je istovremeno i najrizičnija u odnosu na smrtnost od COVID-19. Kontinentalni dio Hrvatske, izuzev Grada Zagreba i Međimurske županije, ima veće stope smrtnosti od priobalnog dijela, a najugroženija je populacija u Bjelovarsko-bilogorskoj, Virovitičko-podravskoj, Koprivničko-križevačkoj, Vukovarsko-srijemskoj, Osječko-baranjskoj, Požeško-slavonskoj, Varaždinskoj, Krapinsko-zagorskoj i Brodsko-posavskoj županiji. To ujedno uključuje i ruralna područja koja u svojim lokalnim ambulantama nemaju specijalista kardiologije te pacijenti za usluge holtera i EKG-a moraju putovati u prvi najbliži grad u kojem se takva usluga nudi. Također, iako je stopa smrtnosti manja, ugroženi su i stanovnici otočnih područja kojima je zbog geografske udaljenosti specijalistička kardiovaskularna usluga teško dostupna. To predstavlja problem posebice za stariju i slabo pokretnu populaciju te zahtijeva organizaciju prijevoza do specijalističkog centra ili doma zdravlja gdje se ta usluga nudi. Pacijenti moraju putovati kako bi postavili holter te se vratiti sljedeći dan na skidanje holtera. U većini slučajeva to su dodatni troškovi za pacijente, a istodobno se nedovoljno utilizira mogućnost optimalnog korištenja zdravstvenog kadra na svim razinama zdravstvene skrbi.

Imajući u vidu starenje populacije, sveprisutnu globalizaciju i urbanizaciju, socioekonomsku situaciju, visoku prevalenciju nekih čimbenika rizika kao što je pretilost i dijabetes, u budućnosti je moguće očekivati sve veće opterećenje kardiovaskularnih bolesti ako se ne poduzmu mjere prevencije.

Kardiovaskularne bolesti su u velikoj mjeri preventabilne, odnosno moguće ih je spriječiti ili odgoditi djelujući na čimbenike rizičnog ponašanja, kao i boljom kontrolom i liječenjem. Sukladno podacima HZJZ-a, studije provedene u različitim populacijama pokazuju čak 44 - 76 posto smanjenja smrtnosti od ishemijske bolesti srca zahvaljujući prevenciji i promjeni rizičnog ponašanja.

Izazovu pružanja dostupnih i kontinuiranih kardiovaskularnih zdravstvenih usluga, naročito u vrijeme epidemiološke prijetnje, pristupit će se jačanjem telemedicinskih usluga za daljinsku dijagnozu i liječenje pacijenata putem telekardiologije, odnosno specijalističke usluge EKG-a, holtera EKG-a i tlaka na daljinu.

Cilj

Predloženi način digitalizacije kardioloških usluga omogućava i kontinuirano praćenje stanja pacijenata, osobito onih koji imaju kronične kardiološke bolesti. Očekivani rezultati telemedicinske usluge EKG holtera pružaju pacijentima na udaljenim i ruralnim područjima pristup specijalističkoj skrbi, značajno povećavajući dostupnost specijalističkih zdravstvenih

usluga u lokalnim ambulantnim centrima, poboljšavajući učinkovitost specijalista, poboljšavajući ishode pacijenata, značajno smanjujući liste čekanja i troškove pružanja ove zdravstvene usluge.

Opis

Omogućavanjem dostupnosti telemedicinske kardiološke dijagnostičke usluge u primarnoj zdravstvenoj zaštiti omogućava se veća dostupnost usluge za pacijente iz udaljenih i ruralnih područja zbog digitalizacije zdravstvenog dijagnostičkog procesa. U provođenju dijagnostičke pretrage se također postiže racionalnija mobilizacija specijalističkog medicinskog kadra pri očitanju digitalnih zahtjeva bilo koje od pretraga (12 kanalni EKG, Holter tlaka, Holter EKG). Svaki od navedenih dijagnostičkih procesa se digitalizira i kao takav ima mogućnost slanja u disperzirane specijalističke centre na očitavanje. Specijalist zadužen za očitavanje digitalnog snimka odgovara na primljeni zahtjev kreiranjem također digitalnog nalaza, odnosno zapisa. Digitalni snimak, zahtjev za obradu i nalaz čuvaju se na centralnom serveru u bazi podataka i dostupni su autoriziranim korisnicima sustava. Cijeli projekt koristi digitalnu informacijsko-komunikacijsku infrastrukturu i tako pruža moderniziranu zdravstvenu uslugu.

Prednosti za pacijente kao ciljnu skupinu su one da im je, osim smanjenja troškova, korištenjem ovog rješenja telemedicinskih usluga moguće u što kraćem vremenu dobiti točnu dijagnozu i pristupiti daljnjem brzom i učinkovitom liječenju, što je posebno važno u hitnim i pandemijskim uvjetima kada veliki specijalistički centri nisu dostupni. Nadalje, izbjegavanje nepotrebnih putovanja smanjuje rizik od izloženosti mogućoj infekciji COVID-19, koja i pacijente i zdravstvene radnike održava sigurnima i zdravima.

Omogućavanje brze i dostupne kardiološke dijagnostičke usluge na razini primarne zdravstvene zaštite utječe na pravovremenu detekciju kardioloških zdravstvenih tegoba pacijenata, pravovremeno odgovarajuće liječenje pacijenata te kontinuirani monitoring njihovog zdravstvenog stanja.

Povezano sa zahtjevima DNSH:

- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU Direktivom 2009/125/EC za eko-dizajn proizvoda povezanih s energijom, kojom se doprinosi održivom razvitku povećanjem energetske učinkovitosti i razine zaštite okoliša.
- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU direktivom 2011/65/EU (RoHS) za ograničavanje upotrebe određenih opasnih supstanci u električnoj i elektroničkoj opremi.

Kad električna i elektronička oprema završi s radom, otpadnu električnu i elektroničku opremu sakuplja i upravlja ovlašteni operater te obrađuje prema hijerarhiji otpada, u skladu s Direktivom 2012/19/EU o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi.

Provedba

Plan projekta TeleCordis je postavljanje medicinske i računalne opreme potrebne za obavljanje usluga EKG holtera, holtera tlaka i 12 kanalnog EKG-a u udaljenim i ruralnim područjima koja su nedostatno pokrivena navedenim uslugama, odnosno nemaju na raspolaganju specijalista kardiologije. Tehničar u Domu zdravlja ili ambulanti snimi 12 kanalni EKG, postavlja holter (EKG i tlaka ako je potrebno) te šalje pacijenta kući. Nakon 24h (najčešće) pacijent se vraća, holter se skida s pacijenta i prebacuje na računalo u program koji dolazi uz holter. Tako učitani podatci prebacuju se u specijalistički centar (centar koji ima kardiologa specijalista) na očitanje. Kada je

holter očitan, specijalist kardiologije napiše nalaz i vraća ga u pristupni centar (lokalni DZ/ambulantu gdje je pacijent postavio holter).

Plan provedbe

1) Priprema lokacija (telemedicinskih pristupnih centara) 2/2021.-7/2021.: Po definiranju točnih lokacija i konačnog popisa opreme za provođenje telekardioloških usluga, potrebno je provesti i utvrđivanje spojenosti definiranih lokacija u HealthNet mrežu, te po potrebi izvršiti spajanje u istu, kao i lokalno kabliranje mreže do prostorija u kojima će se usluga vršiti. Trošak promidžbe projekta je 70.000 kn, a procijenjen je istraživanjem tržišta/pregled prijašnjih ponuda i uključivat će predstavljanje projekta te izradu promo materijala. Upravljanje projektom predviđa iznos od 140.000 kn i uključuje rad voditelja projekta 15% vremena i dva IT stručnjaka po 20% radnog vremena. Predviđeni putni trošak za pripreme lokacija je 50.000 kn. Iznos se temelji na dosadašnjim troškovima prilikom provođenja sličnih aktivnosti implementacije telemedicinskih usluga
2) Nabava opreme za telemedicinske specijalističke centre i telemedicinske pristupne centre 8/2021.-3/2022.: Aktivnost uključuje javnu nabavu opreme medicinske i računalne opreme za svaku lokaciju uspostavljanja telekardioloških usluga. Medicinska oprema uključuje holter EKG, holter tlaka i 12 kanalni EKG. Računalna oprema uključuje radnu stanicu (AIO računalo), mrežni preklopnik, IP telefon, strujnu letvu s prenaponskom zaštitom, printer/skener, mrežni usmjerivač te punjač za baterije koje se koriste u holter uređajima. Uvidom u aktualne ponude za softverska rješenja, cijene neophodnih dijagnostičkih medicinskih uređaja i računalne opreme predviđeni iznos za realizaciju projekta u dijelu nabave iznosi 3.912.000 kn
3) Konfiguracija i postavljanje opreme 4/2022.-9/2022.: Po nabavi opreme, istu je potrebno konfigurirati i postaviti na lokacije. Nakon postavljanja opreme potrebno je instalirati softver za učitavanje dijagnostičkih podataka s uređaja te spremanje podataka u udaljenu centralnu bazu podataka. Putni troškovi 50.000 kn. Iznos se temelji na dosadašnjim troškovima prilikom provođenja sličnih aktivnosti implementacije telemedicinskih usluga.
4) Edukacija zdravstvenih djelatnika za korištenje opreme 9/2022.-2/2023.: Edukacija tehničara koji će postavljati holtere u telemedicinskim pristupnim centrima obavlja se nakon postavljanja opreme i odrađuju ju zaposlenici Službe telemedicine HZHM-a. Edukaciju specijalista obavlja tvrtka čija oprema je nabavljena. Putni troškovi 50.000 kn. Iznos se temelji na dosadašnjim troškovima prilikom provođenja sličnih aktivnosti implementacije telemedicinskih usluga.

Procijenjena vrijednost temelji se na troškovima prilikom provođenja sličnih aktivnosti implementacije telemedicinskih usluga, kao i na prikupljenim informativnim ponudama za nabavu potrebne opreme.

Nositelj provedbe	MIZ i HZHM
Ciljna skupina	Pacijenti, zdravstveni djelatnici
Procijenjeni trošak	4.200.000 kn
Razdoblje provedbe	2/2021.-3/2023.

C5.1. R5-I3 Teletransfuzija

Izazov

Transfuzijska medicina je izuzetno bitan segment u sveobuhvatnom procesu liječenja pacijenta. Kako u svijetu, a tako i u Hrvatskoj broj specijalizanata transfuzijske medicine je u linearnom padu u svim gradovima i bolničkim ustanovama koje imaju transfuzijske odjele. Uzmemo li u obzir ruralna područja i otoke dolazimo do velikog problema, a to je dostupnosti transfuzijske usluge pa pacijenti iz navedenih područja trenutno moraju putovati u najbliži grad koji ima bolnički transfuzijski odjel.

Cilj

Projektom će se postići i reformska mjera racionalnijeg korištenja ljudskih resursa i broja potrebitih dežurstava kroz pružanje podrške svim dionicima umreženih u sustav koji obuhvaća projekt (bolnički transfuzijski centri na teritoriju Hrvatske, njih 35) te dostupnost usluge u situacijama kada transfuziolog nije u mogućnosti pružiti istu ili ga nema u matičnoj ustanovi koja treba uslugu.

Opis

Digitalizacijom transfuzijske usluge i osiguranjem dostupnosti dežurnog specijaliste transfuzije za sve bolničke zdravstvene ustanove koje imaju transfuzijske odjele, naročito u vrijeme epidemioloških mjera, doprinosi se jakom razvoju telemedicinske usluge kroz digitalni prijenos medicinskih podataka i jača međusobna povezanost svih bolničkih ustanova koje imaju transfuzijske odjele.

Proces je u potpunosti digitalan, a specijalist zadužen za očitavanje digitalnog snimka odgovara na primljeni zahtjev kreiranjem također digitalnog nalaza, odnosno zapisa. Digitalni snimak, zahtjev za obradu i nalaz čuvaju se na centralnom serveru u bazi podataka i dostupni su autoriziranim korisnicima sustava. Cijeli projekt koristi digitalnu informacijsko-komunikacijsku infrastrukturu i tako pruža moderniziranu zdravstvenu uslugu.

Prednosti za pacijente kao ciljnu skupinu su takove da im je, osim smanjenja troškova, korištenjem ovog rješenja telemedicinskih usluga moguće u što kraćem vremenu dobiti točnu dijagnozu i pristupiti daljnjem brzom i učinkovitom liječenju, što je posebno važno u hitnim i pandemijskim uvjetima kada veliki specijalistički centri nisu dostupni ili kada ustanova zbog manjka specijalističkog kadra nije u mogućnosti pružiti traženu dijagnostičku uslugu.

Projekt Teletransfuzija podržava postojeću digitalnu infrastrukturu procesa liječenja gdje koristi podatke o pacijentu dobivene od eUputnice i eKartona potrebne za početak liječenja u ustanovi sekundarne ili tercijarne zdravstvene zaštite.

Kroz projekt će se komunikacijski povezati bolnički transfuzijski centri na teritoriju Hrvatske (35 bolničkih transfuzijskih centara) te će istima usluga bila dostupna 24 sata na dan sedam dana u tjednu. Osnovni cilj projekta se ogleda u samoj digitalizaciji zdravstvenog dijagnostičkog procesa kojim se fizički uzorci digitaliziraju i pretvaraju u slikovni oblik. Uzorci spremni za dijagnostički

proces su smješteni na centralnom serveru na koji se mogu spojiti svi bolnički transfuzijski centri na teritoriju Hrvatske te ovakvim načinom digitalnog povezivanja dobivamo centralnu baza digitalnih zahtjeva i odgovorenih očitanih rezultata u vidu digitalnih nalaza.

Povezano sa zahtjevima DNSH:

- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU Direktivom 2009/125/EC za eko-dizajn proizvoda povezanih s energijom, kojom se doprinosi održivom razvitku povećanjem energetske učinkovitosti i razine zaštite okoliša.
- Sva informatička oprema će biti u skladu s EU direktivom 2011/65/EU (RoHS) za ograničavanje upotrebe određenih opasnih supstanci u električnoj i elektroničkoj opremi.

Kad električna i elektronička oprema završi s radom, otpadnu električnu i elektroničku opremu sakuplja i upravlja ovlašteni operater te obrađuje prema hijerarhiji otpada, u skladu s Direktivom 2012/19/EU o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi.

Provedba

Plan provedbe:

1) Priprema lokacija (telemedicinskih pristupnih centara) 6/2021.-10/2021.: Po definiranju točnih lokacija i konačnog popisa opreme za provođenje teletransfuzijskih usluga, potrebno je provesti i utvrđivanje spojenosti definiranih lokacija u HealthNet mrežu, te po potrebi izvršiti spajanje u istu, kao i lokalno kabliranje mreže do prostorija u kojima će se usluga vršiti. Promidžba projekta predviđa iznos od 38.000 kn, uključivat će predstavljanje projekta te izradu promotivnih materijala u svrhu vidljivosti nove usluge. Upravljane projektom predviđa iznos od 56.000 kn i uključuje rad voditelja projekta na 10% vremena i jedan IT stručnjaka 20% radnog vremena. Predviđeni putni trošak za pripreme lokacija je 35.000 kn. Iznos se temelji na dosadašnjim troškovima prilikom provođenja sličnih aktivnosti implementacije telemedicinskih usluga
2) Nabava opreme telemedicinske specijalističke centre i telemedicinske pristupne centre 10/2021.-3/2022.: Aktivnost uključuje javnu nabavu opreme medicinske i računalne opreme za svaku lokaciju uspostavljanja teletransfuzijsku usluga. Medicinska oprema uključuje transfuzijske kutijice za prijenos digitalnih snimki koje se koriste u dijagnostičke svrhe. Računalna oprema uključuje radnu stanicu (AIO računalo), mrežni preklopnik, IP telefon, strujnu letvu s prenaponskom zaštitom, printer/skener, mrežni usmjerivač, barkode čitače. Prema istraživanju tržišta predviđeni iznos za nabavu opreme i realizaciju projekta je 11.855.000 kn.
3) Konfiguracija i postavljanje opreme 3/2022.-7/2022.: Po nabavi opreme, istu je potrebno konfigurirati i postaviti na lokacije. Nakon postavljanja opreme potrebno je instalirati softver za učitavanje dijagnostičkih podataka s transfuzijske kutijice te spremanje podataka u udaljenu centralnu bazu podataka. Trošak konfiguracije i postavljanja opreme će biti objedinjen u vrijednosti medicinske i računalne opreme potrebne u realizaciji projekta.
4) Edukacija zdravstvenih djelatnika za korištenje opreme 7/2022.-10/2022.: Edukacija djelatnika koji sudjeluju u teletransfuzijskom procesu dijagnostike u svim bolničkim centrima s transfuzijskim odjelima odrađuju zaposlenici Službe telemedicine HZHM-a i proizvođači softwarea koji rade i edukaciju specijalista u suradnji s tvrtkom čija oprema

je nabavljena. Edukacija, kao i podrška će biti osigurane u sklopu prethodno navedene nabave opreme.

Procijenjena vrijednost temelji se na troškovima prilikom provođenja sličnih aktivnosti i informativnim ponudama.

Nositelj provedbe	MIZ i HZHM
Ciljna skupina	Pacijenti, zdravstveni djelatnici
Procijenjeni trošak	11.984.000 kn
Razdoblje provedbe	6/2021.-12/2022.

C5.1. R5-I4 Digitalizacija i integracija operacijskih dvorana opremljenih robotskom kirurgijom u KBC-u Sestre milosrdnice

Izazov

U Kliničkom bolničkog centru Sestre milosrdnice, kao drugoj po veličini zdravstvenoj ustanovi, gravitiraju pacijenti iz svih krajeva Hrvatske. Unatoč tome KBC Sestre milosrdnice nema odgovarajuću digitaliziranu i integriranu operacijsku dvoranu; kao što ne postoji niti jedan robotski sustav za izvođenje naprednih operacijskih zahvata. Operacijske sale nisu povezane s informatičkim sustavom bolnice niti je u njima moguće primati i/ili slati digitalne informacije o pacijentima ili operacijskim zahvatima.

Cilj

Ovim projektom poboljšat će se kvaliteta zdravstvene skrbi, unaprijediti praćenje ishoda zdravstvene skrbi, produžiti život bolesnicima koji se liječe od malignih bolesti, omogućiti brži oporavak operiranim osobama. Digitalizacijom operacijskih dvorana i nabavom opreme za napredno liječenje oboljelih osoba, unaprijedit će se način sveobuhvatnog liječenja bolesnika uz uključene i objedinjene mjere optimizacije zdravstvene skrbi za bolesnike, kao i zdravstveni ishodi liječenja zahvaljujući uvođenju novih modernih načina kirurškog liječenja novog modela skrbi za pacijente. Digitalizacijom i integracijom operacijskih dvorana promijenit će se planiranje, dokumentiranje, pohranjivanje i razmjena podataka o bolesnicima i vrstama i načinima operacijskog liječenja

Opis

Robotska kirurgija omogućit će integraciju i digitalnu tranziciju čime će se unaprijediti kvaliteta kirurškog liječenja, povećati sigurnost bolesnika, postići veća transparentnost u liječenju, bolje kontrolirati troškovi i zdravstveni ishodi, čime će se osnažili i konsolidirati ključni resursi zdravstvene informacijske infrastrukture i uvesti sustav zdravstvenih usluga bez papira.

Pacijenti će imati mogućnost operirati se na minimalno invazivan način, što sada nije moguće zbog nedostatka resursa. Boljim uvjetima za izvođenje operacijskih zahvata postići će se veći radikalitet zahvata kod malignih bolesti i samim time će se poboljšati ishodi liječenja.

Robotska kirurgija promijenit će i način obrazovanja liječnika na izobrazbi (specijalizaciji, usavršavanju). Digitalizacijom i integracijom operacijskih dvorana i robotskom kirurgijom omogućit će i jačanje telemedicine i učenje na daljinu u području kirurgije i neurokirurgije, a telemedicinom i učenjem na daljinu promijenit će se dosadašnji uobičajeni načini obrazovanja liječnika i smanjiti troškovi obrazovanja.

Ovakvim pristupom promijenit će se i udio broja minimalno invazivnih operacijskih zahvata, smanjit će se kirurški stres kod bolesnika, poboljšati ishodi liječenja na račun manjeg pobola i smrtnosti, smanjiti broj dana liječenja i smanjiti troškovi liječenja.

Provedba

Sve aktivnosti provodit će se u digitaliziranim, integriranim operacijskim dvoranama i dvoranama s robotskom kirurgijom koje su sastavnim dijelom Klinike za kirurgiju i Klinike za neurokirurgiju. U novoopremljenim operacijskim dvoranama bit će moguće sve podatke o pacijentu dobiti u realnom vremenu na zaslonu monitora u samoj operacijskoj dvorani za vrijeme vršenja operacijskog zahvata. Jednako tako će biti moguće tijekom operacijskih zahvata imati i sav slikovni materijal o pacijentu dostupan na zaslonu monitora što je od velike važnosti za sigurnije i uspješnije izvođenje operacijskih zahvata. Integracija će omogućiti i korištenje drugih dijagnostičkih i terapijskih uređaja u istoj operacijskoj dvorani, koji će se također uključiti u integrirani sustav operacijske dvorane. Robotska kirurgija će omogućiti izvođenje minimalno invazivnih operacijskih zahvata jer se pokretanjem instrumenata operacijski zahvati izvode puno lakše i preciznije.

Razdoblje provedbe predmetnog Projekta projicirano je kroz dosadašnje iskustvo u ugovaranju i provedbi projekata, uzimajući pri tome vrijeme potrebno za izradu troškovnika s tehničkim specifikacijama sofisticiranih uređaja, provedbu postupka javne nabave i sklapanje ugovora o javnoj nabavi s ekonomski najpovoljnijim ponuditeljima, te vrijeme potrebno za isporuku ugovorenih uređaja, prilagodbu prostora da bi se isti mogli postaviti, instalirati i pustiti u rad, kao i edukaciju korisnika potrebnu za rad na istima.

Slijedom opisanog, do kraja tekuće godine bit će pripremljeni troškovnici s tehničkim specifikacijama uređaja, te krajem tekuće ili početkom sljedeće godine pokrenut će se postupak javne nabave.

Obzirom na to da je riječ o skupim uređajima, realno je za očekivati da će tijekom objave postupka javne nabave ili na objavljenu odluku o odabiru biti izjavljena žalba, te da ćemo u drugoj polovini sljedeće godine sklopiti ugovore o javnim nabavama robe nakon čega će isti biti isporučeni, instalirani i pušteni u rad s edukacijom korisnika.

Procijenjene vrijednosti opreme koja će se nabaviti su sljedeće:

1) Robotski sustav za spinalne procedure s neuronavigacijom - 12.840.000 kn
2) Robotski sustav za kranijalne procedure s neuronavigacijom i stanicom za planiranje - 4.960.000 kn
3) Hibridna sala - 8.000.000 kn
4) Robotska kirurgija -30.400.000 kn
5) Robotska ruka za spinalnu kirurgiju -1.200.000 kn

Procjena troškova napravljena je na temelju istraživanja tržišta i praćenjem postupaka javne nabave za slične uređaje putem sustava EOJN, kao i realiziranih projekata nabave medicinske opreme

Nositelj provedbe	MIZ i KBC Sestre milosrdnice
Ciljna skupina	pacijenti i zdravstveni djelatnici
Procijenjeni trošak	57.400.000 kn
Razdoblje provedbe	4/2021.-12/2023.

C5.1. R1-I5 Digitalizacija i opremanje dijagnostičkih jedinica KB Merkur

Izazov

Klinička bolnica Merkur je zdravstvena ustanova kojoj gravitiraju pacijenti iz svih krajeva Hrvatske. U svom planu razvoja usmjerena je na povećan broj pacijenata, te pružanje pomoći svim pacijentima.

Istovremeno bolnica ima potrebu za digitalizacijom i opremanjem dijagnostičkih jedinica, kako bi lakše pratila razvojne procedure u dijagnostici te pružila najkvalitetniju uslugu svojim pacijentima.

Zbog kvalitetnih radiologa, veliki broj pacijenata javlja se na obradu u KB Merkur, posebno obzirom na velik broj pred i post transplantacijskih i onkoloških obrada. Budući da KB Merkur, kao jedna od značajnijih bolnica u Hrvatskoj ne raspolaže uopće, ili raspolaže s nedostatnim brojem digitalnih slikovnih dijagnostika, odnosno trenutačno koristi stare i dotrajale uređaje, pri Kliničkom zavodu za dijagnostičku i intervencijsku radiologiju postoji potreba za nabavom nove i suvremenije opreme koja bi zadovoljila sve standarde pružanja zdravstvene zaštite.

Planirana je nabava najkvalitetnijeg MR uređaja 3 Tesla, čime će se omogućiti još kvalitetnije pružanje zdravstvene zaštite, jer je jedini MR uređaj star 12 godina i ne omogućuje neke od potrebnih pretraga, stoga je neophodna nabava novog uređaja.

Nabavom novog MSCT-a za RTG omogućit će se pružanje još kvalitetnije usluge zdravstvene zaštite. KB Merkur ima potrebu za nabavom višeslojnog (multislice) CT-a, koji omogućava pregled više slojeva te daje preciznije i višeslojne snimke. Postojeći uređaj star je 11 godina i često se kvari. Cijev saniranog uređaja do sada je uradila tri puta više ekspozicija od očekivanih, pa se u skoroj budućnosti može očekivati i njen prekid rada.

KB Merkur trenutačno raspolaže s 11 godina starim uređajem za mamografiju koji se učestalo kvari te je u cilju kontinuiteta pružanja zdravstvene zaštite nužno nabaviti novi uređaj, a u cilju pružanje još bolje usluge pacijentima potrebna je i nabava novog UZV aparata, koji će se koristiti za potrebe snimanja dojki, krvnih žila, abdomena i muskulo-skeletne snimke.

Trenutno postojeća infrastruktura nije adekvatna, niti može pratiti tendenciju digitalizacije zdravstva što je jedan od razvojnih ciljeva KB Merkur.

Suvremena digitalizacija i opremanje zahtijevaju i opremanje Klinike za unutarnje bolesti aparatom za transtorakalnu i transezofagusnu ehokardiografiju koji bi omogućio kvalitetan i precizan pregled i dijagnostiku, te nabavu monitora za praćenje koji su neophodni zbog disperzije pacijenata, isto kao i sustav za telemetriju bolesnika na otvorenom odjelu. Također, za potrebe kardiološke dijagnostike potrebno je nabaviti novi UZV uređaj, te jedan za hitnu internu.

Za Kliniku za ženske bolesti i porode, za potrebe dijagnostike, potrebna je nabava tri (3) nova UZV uređaja.

Cilj

Ovim projektom prvenstveno se planira utjecati na smanjenje listi čekanja, te povećati broj pacijenata i unaprijediti praćenje ishoda zdravstvene skrbi. Očekivano će se povećati dostupnost i kvaliteta zdravstvene zaštite za sve kategorije pacijenata, a samim time i poboljšali klinički ishodi obzirom na mogućnosti ranije i kvalitetnije dijagnostike, osobito kod onkoloških pacijenata i ostalih teških stanja.

Opis

U zbrinjavanju pacijenata, ključno je osigurati kvalitetnu i modernu dijagnostičku i terapijsku medicinsku opremu koja će omogućiti odvajanje dijagnostičkih od terapijsko-intervencijskih procedura kao i uvođenje novih dijagnostičko-terapijskih procedura za koje je medicinsko osoblje osposobljeno.

Moderna medicina nastoji sve više koristiti minimalno invazivne postupke za rješavanje sve kompleksnijih stanja, kako bi se smanjili dani ležanja, a time i troškovi liječenja, te osigurao što brži oporavak pacijenta. Za provođenje ovakvog načina rada nužan je proces digitalizacije i opremanje dijagnostičkih jedinica KB Merkur.

Provedba

Za kvalitetniju uslugu, veći broj obrada pacijenata, brzinu i povećanje dostupnosti i kvalitete zdravstvene zaštite za sve kategorije pacijenata, potrebno je nabaviti opremu za potrebe Kliničkog zavoda za dijagnostičku i intervencijsku radiologiju, Klinike za unutarnje bolesti, Klinike za ženske bolesti i porode.

Učinkovitost provedenih mjera mjerit će se praćenjem broja dijagnostičko-terapijskih postupaka kao i njihove kvalitete, te smanjenja komplikacija. Navedeno će rezultirati kraćim hospitalizacijama, značajno bržem oporavku pacijenta, smanjenju liste čekanja i smanjenju troškova liječenja.

Sve to trebalo bi rezultirati i povećanjem fakturirane realizacije, što je još jedan od ciljeva KB Merkur.

Procjena troškova nabave opreme napravljena je analizom tržišta i dosadašnjeg iskustva, te provedbom postupaka nabave istovrsne opreme i uvidom u otvorene postupke nabave iz EOJN RH, kao i upitima prema potencijalnim ponuditeljima i dostupnim informativnim ponudama.

Nabavit će se sljedeća medicinska oprema:

1) aparat za transtorakalnu i transezotagusnu ehokardiografiju: 1.200.000 kn
2) 3 monitora za potrebe Koronarne jedinice: 120.000 kn
3) sustav za telemetriju bolesnika na otvorenom odjelu: 272.000 kn
4) UZV za RTG_jače snage: 640.000 kn
5) UZV za RTG_manje snage: 480.000 kn
6) Magnet 3 Tesla RTG: 12.000.000 kn
7) Mamograf za RTG: 2.000.000 kn
8) MSCT za RTG: 6.000.000 kn
9) UZV Hitnu internu službu: 560.000 kn

10) UZV sa 3D/4D konveksnom, 3D/4D vaginalnom, 2 D vaginalnom i 2D konveksnom sondom i printerom za potrebe Zavoda za Ginekologiju: 368.000 kn 11) k) 2 UZV Color Doppler visoke klase za potrebe Zavoda za Ginekologiju: 800.000 kn	
Nositelj provedbe	MIZ i KB Merkur
Ciljna skupina	Pacijenti, zdravstveni djelatnici
Procijenjeni trošak	24.440.000 kn
Razdoblje provedbe	1/2021.-3/2023.

4. Ravnopravnost spolova i jednake mogućnosti za sve

C5.1. Jačanje otpornosti zdravstvenog sustava

Reforme i investicije bit će usklađene s načelima 2. i 3. Europskog stupa socijalnih prava, koja se odnose na rodnu jednakost i jednake mogućnosti, kroz uključivanje mjera koje doprinose promicanju ovih načela. Trenutni izazovi očituju se prvenstveno u infrastrukturi koju karakteriziraju zastarjele zgrade koje često ne zadovoljavaju suvremene standarde pristupačnosti za osobe s invaliditetom. Kod ulaganja koja prema svojem obuhvatu mogu adresirati ovo pitanje, vodit će se računa o poštivanju i promicanju načela jednakih mogućnosti na način da se njihovom provedbom ostvaruje pozitivan doprinos po pitanju pristupačnosti fizičkoj infrastrukturi te stvaranju uvjeta za informacijsko-komunikacijsku pristupačnost za osobe s invaliditetom. Kroz sve aktivnosti koje uključuju navedene investicije, kao i kroz planirane reforme, podržavat će se navedena načela.

U kontekstu rodno osjetljive zaštite zdravlja prikupljat će se i nadalje spolno razlučeni statistički podaci, te će se obratiti pozornost na čimbenike kao što su kulturološki uvjetovane navike i obrasci ponašanja (poznato je primjerice da muškarci nisu skloni redovnom odlasku liječniku te je prevencija bolesti kod njih vrlo važan element javnozdravstvenih kampanja), rodno obilježene sklonosti rizičnim ponašanjima (konzumacija alkohola), dostupnost zdravstvene zaštite u odnosu na visinu primanja žena odnosno muškaraca, uvjeti i kvaliteta života, kao i prometna povezanost korisnika i korisnica s mjestima pružanja zdravstvenih usluga te će se analizom navedenih parametara prilagoditi sustav pružanja zdravstvenih usluga.

Zdravstveni odgoj u školama provodi se na satovima razredne zajednice u trajanju do 12 sati godišnje pa je pitanje osvještavanja mladih o zdravim stilovima života i poznavanje rodno obilježenih navika mladih bitan čimbenik u zaštiti zdravlja populacije.

5. Otvorena strateška pitanja autonomije i sigurnosti

C5.1. Jačanje otpornosti zdravstvenog sustava

U provedbi navedenih mjera svakako će se uzeti u obzir pitanja autonomije i sigurnosti te će biti adekvatno adresirana u skladu s nacionalnim i zakonodavnim okvirom EU.

6. Prekogranični i multinacionalni projekti

C5.1. Jačanje otpornosti zdravstvenog sustava

Podkomponenta ne uključuje ni prekogranične ni multinacionalne projekte.

7. Zelena dimenzija komponente

C5.1. Jačanje otpornosti zdravstvenog sustava

Kod svih projekata i investicija vodit će se računa da se poštuju najviši standardi za zaštitu okoliša, ugrađeni materijali pri izgradnji i obnovi građevina biti će ekološki prihvatljivi energetski učinkoviti. Unaprijedit će se zbrinjavanje medicinskog i ostalog otpada. Kod nabave medicinskih uređaja također će se voditi računa da se nabavlja tehnologija koja troši manje energije i proizvodi manje zračenja.

8. Digitalna dimenzija komponente

C5.1. Jačanje otpornosti zdravstvenog sustava

Kako bi se unaprijedila kvaliteta, podigla sigurnost pacijenta, transparentnost u liječenju, kontrola troškova i zdravstvenih ishoda konsolidirat će se i osnažiti ključni resursi zdravstvene informacijske infrastrukture i modernizirati zdravstvene usluge bez papira. Digitalizacijom puta lijeka kroz zdravstvene ustanove na sekundarnoj i tercijarnoj razini zdravstvene zaštite potpuno se digitalizira put lijeka do pacijenta kako bi se ukinula papirnata dokumentacija koja prati lijek, smanjila potrošnja lijekova na odjelima te optimalno upravljalo količinama potrebnim za liječenje pacijenata. S ciljem jačanja suradnje javnog i poslovnog sektora u području e-zdravstva, posebno u primjeni umjetne inteligencije i blockchain tehnologija u zdravstvenom sustavu te jačanja kapaciteta u područjima računalstva visokih performansi, kibernetičke sigurnosti i naprednih digitalnih vještina, potaknut će se pokretanje digitalnih inovacijskih centara u postojećim zdravstvenim ustanovama te inovacijskim centrima poslovnog sektora i koordinirati njihovo funkcioniranje s ciljem postizanja potrebne sinergije i rješenja koja poboljšavaju zdravstveni sustav. Jačanjem telemedicine i na području transfuzije i kardiološke dijagnostičke usluge u primarnoj zdravstvenoj zaštiti znatno će se doprinijeti digitalnoj tranziciji sustava.

9. Načelo „Ne nanosi značajnu štetu“

C5.1. Jačanje otpornosti zdravstvenog sustava

Politike vezane za ovu potkomponente poštuju načelo ne nanošenja značajne štete. Projekti su usmjereni na izazove i potrebe za ulaganjima povezanim sa zelenom i digitalnom tranzicijom,

što će imati trajni učinak na konkurentnost, produktivnost i otpornost zdravstvenog sustava, obrazovanje i vještine medicinskog osoblja, pametni, održivi i uključivi rast, te stabilnost financijskog sustava.

Kod svih projekata i investicija vodit će se računa da se poštuju najviši standardi za zaštitu okoliša, ugrađeni materijali pri izgradnji i obnovi građevina bit će ekološki prihvatljivi i energetski učinkoviti. Unaprijedit će se zbrinjavanje medicinskog i ostalog otpada. Kod nabave medicinskih uređaja također će se voditi računa da se nabavlja tehnologija koja troši manje energije i proizvodi manje zračenja.

Slijedom toga, ne očekuje se nastanak značajne štete provedbom planiranih reformi i investicija. Štoviše, predviđamo da će neke od planiranih mjera rezultirati pozitivnim učincima na okoliš.

10. Ključne točke provedbe reforme i investicija

C5.1. Jačanje otpornosti zdravstvenog sustava	
(a) Kvalitativni pokazatelji	
do kraja 3Q/2022., usvojen okvir za procjenu učinkovitosti zdravstvenog sustava (HSPA)	**C.5.1. R1**
do kraja 4Q/2023., liste čekanja na dijagnostiku smanjene na 270 dana (s trenutnih 400 dana)	**C5.1. R1**
do kraja 3Q/2024., osiguran pristup ljekarničkoj skrbi i dostupnost lijekova	**C5.1. R1-I1**
do kraja 2Q/2025., 80% ruralnih, udaljenih područja i otoka pokriveno sustavom mobilnih ambulanti	**C5.1. R1-I2**
do kraja 3Q/2021., donesen Nacionalni plan razvoja zdravstva za razdoblje od 2021.-2027. godine	**C5.1. R2**
do kraja 3Q/2025., izrađene kliničke smjernice i e-Smjernice integrirane u hrvatski zdravstveni sustav	**C5.1. R2**
do kraja 2Q/2026., liste čekanja na radioterapiju smanjene na 30 dana od postavljanja indikacije	**C5.1. R2**
do kraja 3Q/2021., donesen Nacionalni plan razvoja zdravstva za razdoblje od 2021.-2027. godine	**C5.1. R3**
do kraja 4Q/2022., doneseni Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenoj zaštiti i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju (objava u Narodnim novinama)	**C.5.1. R4**
do kraja 4Q/2023., funkcionalno povezano 20 bolnica	**C5.1. R4**
do kraja 4Q/2023., za 85% nabavnih kategorija iz Odluke o provedbi obvezne zajedničke nabave koje čine najmanje 80% ukupne potrošnje sklopljeni Okvirni sporazumi	**C.5.1 R4**

do kraja 4Q/2022., donesen nacionalni telemedicinski okvir koji će proširiti opseg telemedicinskih usluga	**C5.1. R5**
(b) Kvantitativni pokazatelji	
do kraja 1Q/2026., izgrađena i opremljena zgrada kliničkih izolacijskih jedinica Klinike za infektivne bolesti dr. Fran Mihaljević	**C5.1. R1-I3**
do kraja 4Q/2022., nabavljena oprema za Klinički zavod za dijagnostičku i intervencijsku radiologiju, izgrađena i opremljena hibridna endoskopska dvorana pri Zavodu za gastroenterologiju te nabavljena oprema za potrebe Kliničkog zavoda za nuklearnu medicinu KBC Split	**C5.1. R1-I4**
do kraja 4Q/2025., izgrađena i opremljena zgrada centralnog operacijskog bloka OB Varaždin	**C5.1. R1-I5**
do kraja 2Q/2023., nabavljeno 8 komada dijagnostičke opreme za KB Dubrava	**C5.1. R1-I6**
do kraja 4Q/2023., novi objekti objedinjenog hitnog bolničkog prijema, dnevnih bolnica i jednodnevnih kirurgija u KBC Sestre milosrdnice opremljeni medicinskom i nemedicinskom opremom	**C5.1. R1-I7**
do kraja 2Q/2023., nabavljeno 10 komada medicinske opreme za preoperativnu obradu i liječenje bolesnika s farmakorezistentnom epilepsijom u KB Dubrava	**C5.1. R1-I8**
do kraja 1Q/2026., izgrađena i opremljena zgrada u sklopu III. faza razvoja KBC Zagreb	**C5.1. R1-I9**
do kraja 4Q/2025., nabavljena nova i zanovljena stara oprema za prevenciju, dijagnostiku i liječenje osoba oboljelih od raka	**C5.1. R2-I1**
do kraja 4Q/2025., uspostavljena jedinstvena, uniformna informatička platforma za povezivanje, praćenje i optimalno liječenje onkoloških pacijenata	**C5.1. R2-I2**
do kraja 4Q/2025., najmanje 467 doktora medicine završilo specijalizaciju	**C5.1. R3-I1**
do kraja 4Q/2025., najmanje 375 medicinskih sestara/tehničara završilo specijalističko usavršavanje u djelatnosti hitne medicine	**C5.1. R3-I2**
do kraja 4Q/2024., 75% svih parenteralnih pripravaka u 8 bolnica izrađeno u sustavu centralne priprave	**C5.1. R4-I1**
do kraja 4Q/2024., 50% svih čvrstih oblika lijekova za pacijente na odjelima u jediničnim pakiranjima u 40 bolnica	**C5.1. R4-I2**
do kraja 2Q/2026., najmanje 30 bolnica ima uspostavljen sustav potpunog praćenja lijeka od ljekarne do pacijenta	**C5.1. R4-I3**
do kraja 2Q/2025., 100% prometa lijekova unutar zdravstvenog sustava u Republici Hrvatskoj prati se kroz sustav za praćenje nestašica lijekova	**C5.1. R4-I4**
do kraja 4Q/2024., 20 % pacijenata sudjeluje u programu praćenja ishoda liječenja	**C5.1. R4-I5**
do kraja 4Q/2024., izgrađen objekta za gospodarenje medicinskim otpadom u KBC Zagreb	**C5.1. R4-I6**

do kraja 4Q/2023., digitalizirane i integrirane 4 operacijske dvorane u KBC Split	**C5.1. R5-I1**
do kraja 1Q/2023., uspostavljeno najmanje 40 telemedicinskih centara za pružanje telekardioloških usluga	**C5.1. R5-I2**
do kraja 4Q/2022., uspostavljeno najmanje 35 telemedicinskih centara za pružanje teletransfuzijskih usluga	**C5.1. R5-I3**
do kraja 4Q/2023., opremljene najmanje 4 operacijske dvorane u KBC Sestre milosrdnice	**C5.1. R5-I4**
do kraja 1Q/2023., opremljene najmanje 4 dijagnostičke jedinice u KB Merkur	**C5.1. R5-I5**

11. Financiranje i troškovi

C5. Jačanje otpornosti zdravstvenog sustava

Ukupna procijenjena vrijednost ulaganja za komponentu (kn)	2.563.703.700

C5.1. Jačanje otpornosti zdravstvenog sustava

Ukupna procijenjena vrijednost ulaganja za podkomponentu (kn)	**2.563.703.700**

Reforme i investicije koje podrazumijevaju određene troškove		Razdoblje provedbe	Procijenjeni trošak
C5.1. R1-I1	Uvođenje usluge mobilne ljekarne u primarnu zdravstvenu zaštitu	6/2021. 9/2024.	16.000.000
C5.1. R1-I2	Mobilne ambulante	4/2021. 6/2025.	43.776.000
C5.1. R1-I3	Izgradnja i opremanje kliničkih izolacijskih jedinica (3.,4. i 1./5. zgrade) Klinike za infektivne bolesti dr. Fran Mihaljević	1/2021. 3/2026.	100.050.000
C5.1. R1-I4	Digitalna slikovna dijagnostika KBC Split	1/2021. 12/2022.	20.000.000
C5.1. R1-I5	Izgradnja i opremanje zgrade centralnog operacijskog bloka OB Varaždin	1/2021. 12/2025.	324.467.200
C5.1. R1-I6	Digitalna slikovna dijagnostika KB Dubrava	1/2021. 6/2023.	40.000.000
C5.1. R1-I7	Opremanje novih objekata objedinjenog hitnog bolničkog prijema, dnevnih bolnica i jednodnevnih kirurgija, te uređenje Klinike za neurokirurgiju KBC-a Sestre milosrdnice	4/2021. 12/2023.	122.639.760

C5.1. R1-I8	Preoperativna obrada i liječenje bolesnika s farmakorezistentnom epilepsijom u KB Dubrava	1/2021. 6/2023.	4.800.000
C5.1. R1-I9	III. faza razvoja KBC-a Zagreb - opremanje medicinskom i nemedicinskom opremom	1/2023. 3/2026.	150.000.000
C5.1. R2-I1	Nabava opreme za prevenciju, dijagnostiku i liječenje osoba oboljelih od raka	1/2021. 12/2025.	640.000.000
C5.1. R2-I2	Nabava i implementacija opreme za uspostavu Nacionalne onkološke mreže i nacionalne baze onkoloških podataka	1/2021. 12/2025.	80.000.000
C5.1. R3-I1	Centralno financiranje specijalizacija	2/2020. 12/2025.	510.026.740
C5.1. R3-I2	Specijalističko usavršavanje medicinskih sestara i tehničara u djelatnosti hitne medicine	9/2021. 12/2025.	100.000.000
C5.1. R4-I1	Centralna priprava svih parenteralnih pripravaka u 8 hrvatskih bolnica	1/2021. 12/2024.	62.304.000
C5.1. R4-I2	Uvođenje sustava raspodjele jedinične terapije u 40 hrvatskih bolnica	10/2021. 12/2025.	130.000.000
C5.1. R4-I3	Digitalizacija puta lijeka kroz zdravstvene ustanove na sekundarnoj i tercijarnoj razini zdravstvene zaštite	1/2021. 6/2026.	18.900.000
C5.1. R4-I4	Izrada sustava praćenja i preveniranja nestašica lijekova u Hrvatskoj	1/2021. 6/2025.	10.750.000
C5.1. R4-I5	Uvođenje sustava praćenja ishoda liječenja vanbolničkih pacijenata s naglaskom na kronične pacijente u javnim ljekarnama	1/2021. 12/2024.	4.300.000
C5.1. R4-I6	Zbrinjavanje otpada u KBC-u Zagreb	1/2023. 12/2024.	27.666.000
C5.1. R5-I1	Digitalizacijska integracija operacijskih dvorana i robotska kirurgija u KBC Split	4/2021. 12/2023.	60.000.000
C5.1. R5-I2	TELECORDIS	2/2021. 3/2023.	4.200.000
C5.1. R5-I3	Teletransfuzija	6/2021. 12/2022.	11.984.000
C5.1. R5-I4	Digitalizacija i integracija operacijskih dvorana opremljenih robotskom kirurgijom u KBC-u Sestre milosrdnice	4/2021. 12/2023.	57.400.000

C5.1. R5-I5	Digitalizacija i opremanje dijagnostičkih jedinica KB Merkur	1/2021. 3/2023.	24.440.000

12. Organizacija provedbe

C5.1. Jačanje otpornosti zdravstvenog sustava

Unaprjeđenje učinkovitosti, kvalitete i dostupnosti zdravstvenog sustava: Domovi zdravlja preuzet će dio specijalističko konzilijarne zdravstvene zaštite koju je svrsishodno pružati na primarnoj razini kroz ambulante u kojima bi radili liječnici primarno zaposleni u bolnicama.

Unaprjeđenje rezultata liječenja zahtijevat će znatno bolju koordinaciju pružatelja zdravstvenih usluga i integraciju skrbi. U tu svrhu operacionalizirat će se zdravstvene regije pod vodstvom kliničkih bolničkih centara te timski povezati ustanove s redefiniranom kategorizacijom i opsegom djelatnosti te raspodjelom konkretnih zadataka. Centri izvrsnosti definirani na nacionalnoj i regionalnoj razini postat će stručni nositelji liječenja s ingerencijom vodstva nad ostalim ustanovama. Kratkoročno, ustanove će se funkcionalno povezati ugovorima o suradnji, a srednjoročno kroz povezivanja i spajanja koja će podrazumijevati i izgradnju novih i prenamjene postojećih kapaciteta.

Sustave zavoda za javno zdravstvo i hitnu medicinu treba dodatno ojačati boljom koordinacijom županijskih zavoda pod vodstvom nacionalnih te zajedničkim djelovanjem na rješavanju javnozdravstvenih izazova i hitnih slučajeva s primarnom zdravstvenom zaštitom te bolnicama. Sukladno članu 130., stavak 2. i članku 134., stavak 2. Zakona o zdravstvenoj zaštiti[144] Hrvatski zavod za javno zdravstvo koordinira, stručno usmjerava i prati kvalitetu rada zavoda za javno zdravstvo jedinica područne (regionalne) samouprave odnosno Grada Zagreba u sljedećim aktivnostima odnosno djelatnostima: epidemiologija zaraznih bolesti te kroničnih nezaraznih bolesti, javno zdravstvo, promicanja zdravlja, zdravstvena ekologija, mikrobiologija, školska i adolescentna medicina, mentalno zdravlje i prevencija ovisnosti. Boljom koordinacijom u svim navedenim djelatnostima ojačat će se sustav zavoda za javno zdravstvo, za čim se dodatno ukazala potreba u više situacija tijekom pandemije.

Hrvatski zavod za hitnu medicinu sukladno članku 140. stavku 2. Zakona o zdravstvenoj zaštiti koordinira, stručno usmjerava i prati kvalitetu rada zavoda za hitnu medicinu jedinica područne (regionalne) samouprave odnosno Grada Zagreba.

Hrvatskom zavodu za hitnu medicinu potrebni su jasniji i djelotvorniji mehanizmi za vođenje i koordiniranje sustava hitne medicinske službe koji bi se definirali kroz zakonske i podzakonske propise, a čime bi se omogućilo bolje planiranje, praćenje i analiziranje programa mjera i aktivnosti u djelatnosti hitne medicine, praćenje ispunjavanja standarda hitne medicine, praćenje, analiziranje i nadzor ujednačene provedbe standarda kvalitete rada i opremljenosti u djelatnosti hitne medicine, koordinacija i stručno usmjeravanje rada svih zdravstvenih ustanova koje obavljaju djelatnost hitne medicine, provedba i nadzor edukacije i stručnog usavršavanja radnika u djelatnosti hitne medicine, što bi sve zajedno dovelo do kvalitetnije,

[144] NN 100/18

učinkovitije i dostupnije hitne medicinske službe za čime se izrazito pokazala potreba u izvanrednim prilikama kao što su epidemije, poplave, potresi, migrantske krize, ali za navedenim jasnijim definiranjem ovlasti i učinkovitijima alatima za provedbu postoji potreba i u vremenima redovnog funkcioniranja sustava.

Uvođenje novog modela skrbi za ključne zdravstvene izazove: Dionici u sustavu će jasno definirati organizaciju liječenja kroz nacionalnu mrežu osnovanu na podlozi zdravstvenih regija, potrebne kapitalne investicije u opremu, ključne kliničke smjernice i puteve pacijenata koji će odrediti konkretne korake u liječenju i prihvatljiva vremena čekanja. Osnažit će se uloga predstavnika Vlade u upravnim vijećima bolnica kojima je osnivač jedinica lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave. Unutar MIZ-a jačat će se ljudski kapaciteti koji će u okviru stručnih službi analizirati naturalne i ostale pokazatelje kroz Centralni upravljački sustav (CUS), u cilju osiguranja financijske održivosti sustava.

6. Inicijativa: Obnova zgrada

U godini pandemije, Hrvatsku su iznenada pogodili potresi koji su uzrokovali značajnu materijalnu štetu te unesrećili građane koji su morali privremeno ili trajno napustiti vlastite domove. Procijenjena šteta od potresa u Zagrebu i na Banovini je oko 129 milijardi kuna što predstavlja značajan izazov za javne financije i za građane na potresima pogođenim područjima. Pred Hrvatskom je proces obnove, rekonstrukcije i revitalizacije pogođenih područja, pri čemu nije cilj samo vraćanje u prvotno stanje, već transformacija u fond zgrada kroz protupotresno ojačanje i mjere energetske učinkovitosti. Potrebno je usto zgrade s najlošijim energetakim svojstvima, koje čine oko jedne trećine fonda zgrada, a koje su odgovorne za 40% potrošnje energije i 36% emisija CO2, energetski obnoviti, što je financijski zahtjevno za građane. Ulaganja u okviru Plana oporavka pridonijet će djelotvornoj obnovi nakon potresa te seizmičkoj i protupožarnoj sigurnosti zgrada. Od ključne je važnosti proces obnove ubrzati uz smanjivanje administrativnih procesa i digitalizaciju kako bi se brzo i učinkovito pomoglo građanima. Obnovu zahtijeva čitav niz stambenih i nestambenih zgrada, privatne i javne namjene, zgrade zdravstvene i odgojno-obrazovne infrastrukture, kao i zgrade sa statusom kulturnog dobra. Njihovom sveobuhvatnom obnovom pridonijet će se racionalizaciji potrošnje i uštedama energije, dekarbonizaciji sektora zgradarstva, mehaničkoj otpornosti i stabilnosti zgrada te pridonijeti razvoju zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama. Unaprjeđenjem mreže seizmoloških podataka pridonijet će se učinkovitosti procesa obnove, planiranju budućeg planiranja prostora i gradnje te većoj otpornosti države i društva na prirodne katastrofe.

1. Opis komponente

Područje politike		
Zgradarstvo Energetska efikasnost	Obnova od potresa Seizmička obnova	Zaštita kulturnog dobra

Obuhvat

Programima koji su obuhvaćeni ovom komponentom poticat će se sveobuhvatna obnova zgrada, primjena visokoučinkovitih alternativnih sustava te će se posebna pažnja posvetiti osiguravanju zdravih unutarnjih klimatskih uvjeta, zaštiti od požara i rizika povezanih s pojačanom seizmičkom aktivnosti. Programima energetske obnove stambenog sektora provodit će se mjere za smanjenje energetskog siromaštva. Također će se uvesti posebna kategorija tj. energetska obnova zgrada sa statusom kulturnog dobra koje dosad u Hrvatskoj nisu bile obuhvaćene u programima energetske obnove za sufinanciranje europskim sredstvima.

Cilj je realizacija vala obnove postojećih zgrada, transformacija postojećeg fonda zgrada u energetski visokoučinkovit i dekarboniziran fond zgrada. Obnova uključuje stambene i nestambene zgrade, privatne i/ili zgrade javne namjene, uz uvažavanje važnosti javnog interesa zgrada zdravstvene i odgojno-obrazovne namjene.

Sveobuhvatnom obnovom će se obuhvatiti optimalne mjere poboljšanja postojećeg stanja zgrade koje osim mjera energetske obnove zgrade uključuju i mjere poput povećanja protupožarne sigurnosti , mjere za osiguravanje zdravih unutarnjih klimatskih uvjeta, mjere za unaprjeđenje mehaničke otpornosti i stabilnosti zgrade – posebice radi smanjenja rizika povezanih s djelovanjem potresa.

Obnova zgrada tiče se poboljšanja njihove otpornosti i racionalizacije energije, a dijeli se na sljedeće elemente: (i) obnova zgrada zdravstvene i odgojno-obrazovne infrastrukture, (ii) obnova zgrada ostalih javnih namjena, (iii) obnova zgrada sa statusom kulturnog dobra, (iv) obnova zgrada stambene namjene, (v) obnova ostalih zgrada. Ključni dijelovi ovih obnova su povećanje mehaničke otpornosti i stabilnosti zgrada u odnosu na potres te energetske uštede.

U okviru ove reforme, u kontekstu dekarbonizacije sektora zgradarstva, podržat će se provedba nacionalnog Programa razvoja zelene infrastrukture u urbanim područjima i nacionalnog Programa razvoja kružnog gospodarenja prostorom i zgradama.

Osim navedene reforme, inicijativa obuhvaća i pet reformi koje podupiru proces obnove i dekarbonizacije zgrada. Reforma usmjerena na unaprjeđenje edukativnih programa i programa usavršavanja namijenjenih zelenim poslovima. Reforma povećanja učinkovitosti, i smanjenje administrativnog opterećenja i digitalizacija procesa obnove, te reforma modernizacije i integracije seizmičkih podataka za proces obnove, kojima je cilj povećati znanja o seizmološkim aktivnostima. Investicija „Razvoj mreže seizmoloških podataka“ uvedena je kako bi se osigurala adekvatna tehnologija potrebna za praćenje, obradu i primjenu seizmoloških podataka, te je reforma razvoj zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama uvedena kako bi se osigurao proces obnove po okolišno prihvatljivim konceptima. Posljednja reforma usmjerena je na provedbu pilot projekt uspostave i provedbe sustavnog gospodarenja energijom te razvoj novog modela financiranja s ciljem testiranja navedenih modela.

Opći cilj

1. Doprinijeti oporavku gospodarstva od epidemije COVID-a te povećati njegovu otpornost i konkurentnost kroz zelenu i digitalnu tranziciju tijekom obnove zgrada.
2. Smanjiti okolišni otisak potrošnje energije u zgradarstvu, smanjiti onečišćenje zraka iz sektora zgradarstva, objedinjeno ispuniti klimatske ciljeve.
3. Poduprijeti sveobuhvatnu obnovu nakon potresa i povećati energetske učinkovitosti zgrada.
4. Povećati znanja i vještine u kontekstu zelenih poslova vezanih uz proces obnove nakon potresa.
5. Smanjiti administrativno opterećenje građana u procesu obnove nakon potresa.
6. Povećati otpornost Hrvatske na rizike vezane uz seizmološke aktivnosti.
7. Povećati integraciju koncepata zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama.

Reforme i investicije obuhvaćene komponentom

C6.1. Obnova zgrada

Reforme

C6.1. R1	Dekarbonizacija zgrada
C6.1. R2	Razvoj okvira za osiguranje adekvatnih vještina u kontekstu zelenih poslova potrebnih za obnovu nakon potresa
C6.1. R3	Povećanje učinkovitosti procesa obnove, smanjenje administrativnog opterećenja i digitalizacija procesa obnove

C6.1. R4	Modernizacija i integracija seizmičkih podataka za proces obnove i planiranje buduće gradnje te monitoring javne infrastrukture
C6.1. R5	Uvođenje novog modela strategija zelene urbane obnove i provedba pilot projekata razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama
C6.1. R6	Pilot projekt uspostave i provedbe sustavnog gospodarenja energijom te razvoj novog modela financiranja
Investicije	
C6.1. R1-I1	Energetska obnova zgrada
C6.1. R1-I2	Obnova zgrada oštećenih u potresu s energetskom obnovom
C6.1. R1-I3	Energetska obnova zgrada sa statusom kulturnog dobra
C6.1. R4-I1	Razvoj mreže seizmoloških podataka
Ukupna procijenjena vrijednost ulaganja za komponentu	**5.945.000.000 kn**
Udio u Ukupnom planu	12%

2. Glavni izazovi i ciljevi koji se rješavaju u okviru komponente

Kontekst

Iskustvo dosadašnje provedbe projekata energetske obnova ukazuje na nužnost povećanja intenziteta energetske obnove ukupnog fonda zgrada, s obzirom kako je u razdoblju od 2014. do 2020. u Hrvatskoj energetski obnovljeno samo 0,7% površine ukupnog fonda zgrada na godišnjoj razini. Energetski neučinkovite zgrade odgovorne su za 40% potrošnje energije i 36% emisija CO2, a čak 30% zgrada pripada kategoriji zgrada s najlošijim energetskim i konstruktivnim svojstvima. Povećanjem intenziteta obnove uvelike bi se smanjila potrošnja energije i emisija štetnih plinova iz sektora zgradarstva, čime se pozitivno doprinosi klimatskim ciljevima Hrvatske i EU.

Hrvatsku su tijekom 2020. pogodile dvije snažne serije potresa koje su uzrokovale enormnu štetu (ukupna šteta prvog vala potresa iznosi 11,3 milijardi eura, dok je proces službene procjene štete drugog vala potresa još u tijeku). Razorni potresi na području središnje Hrvatske ukazali su na nužnost povećanja otpornosti zgrada kako bi se smanjile potencijalne štete i gubitci te zaštitili ljudski životi u slučaju pojačanih seizmičkih aktivnosti. Primjerice, valorizacija dosad provedenih projekata obnova zgrada pokazuje kako preko 50% zgrada nije otporno na rizike povezane s pojačanom seizmičkom aktivnosti te da rizik kojima su izloženi vlasnici zgrada treba ublažiti. Osiguravanje financijskih sredstava potrebnih za jačanje seizmičke otpornosti zgrada i povećanje energetske učinkovitosti tijekom obnove nakon potresa predstavlja jedan od najvažnijih nacionalnih izazova i prioriteta u narednom desetljeću.

Izazovi s kojima se suočavaju energetska obnova zgrada i obnova zgrada nakon potresa te sustav upravljanja obnovom mogu se podijeliti u nekoliko kategorija: (i) slabi financijski kapaciteti vlasnika zgrada (nizak standard i zaduženost građana, nezaposlenost uzrokovana COVID-19 pandemijom, velik broj umirovljenih građana s niskim primanjima) za provedbu energetske obnove i cjelovite obnove nakon potresa, a dodatan problem stvara i povećana cijena radova zbog velike potražnje za građevinskim uslugama uslijed procesa obnove nakon potresa; (ii) manjak radne snage u građevinskom sektoru, uzrokovan iseljavanjem radne snage i povećanom potražnjom uslijed procesa obnove nakon potresa; (iii) dodatna složenost postupka obnove zgrada upisanih u Registar kulturnih dobara MKM; (iv) sveobuhvatna obnova

iziskuje znatna sredstva, čiji povrat se ne može osigurati kroz poboljšanje energetske učinkovitosti; (v) nužnost individualnog i multidisciplinarnog pristupa svakoj pojedinoj zgradi tijekom obnove; (vi) niske cijene energenata te samo parcijalno grijanje prostorija u stambenim zgradama čime se minimaliziraju troškovi za energente i značajno umanjuju financijski benefiti energetske obnove (vii) nedovoljna informiranost, educiranost i sudjelovanje javnosti u donošenju važnih odluka o obnovi zgrada te administrativna opterećenost korisnika u pripremi dokumentacije potrebne za obnovu; (viii) nedostatak adekvatnih seizmoloških podataka za potrebe seizmičkog ojačavanja zgrada i povećanja otpornosti na seizmičke aktivnosti; (ix) nedostatna integriranost koncepata zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama.

Za svaki od navedenih izazova, ovom komponentom predviđene su reforme i investicije koje će doprinijeti efikasnijoj provedbi obnove zgrada, a što će za rezultat imati povećanje intenziteta obnove zgrada, smanjenje potrošnje energije u sektoru zgradarstva (toplinske, električne i dr.) te smanjenje negativnih emisija u zrak i negativnih učinaka na stanje klime.

Glavni izazovi	Ciljevi
C6.1. Obnova zgrada	
1. Energetski neučinkovite zgrade odgovorne su za 40% potrošnje energije i 36% emisija CO2. Više od 30 % zgrada spada u zgrade s najlošijim svojstvima. 2. Manjak investicija u energetsku obnovu zgrada čak i uz visoke stope bespovratnog financiranja (nizak standard građana, visoka stopa nezaposlenosti i veliki broj umirovljenika s niskim primanjima što sve utječe na nedostatak financijskih sredstava građana), zbog čega je stopa obnove u Hrvatskoj ispod EU prosjeka, samo 0,7% godišnje. 3. Razorni potres magnitude 5,5 po Richteru koji se dogodio u ožujku 2020. na području Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske i Zagrebačke županije te razorni potres magnitude 6,3 po Richteru na području Sisačko-moslavačke i Karlovačke županije u prosincu 2020. prouzročili su značajna oštećenja zgrada na potresom pogođenim područjima. U potresu u ožujku utvrđena je ukupna šteta od 11,5 milijardi eura. RDNA za prostor Sisačko-moslavačke i Karlovačke županije je u procesu izrade te će detaljni pregled štete po sektoru biti moguć po završetku izrade. Materijalna šteta je velika, a sredstva osigurana FSEU namijenjena su vraćanju objekata u stanje prije potresa čime se ne rješavaju problemi u sektoru zgradarstva, stoga je veliki izazov pronalaženje sredstava za cjelovitu obnovu (uključujući build back better). 4. 13% zgrada u Hrvatskoj su nepokretna kulturna dobra ili se nalaze u okviru zaštićenih kulturno-	1. Smanjene toplinske potrebe i projektirana potrošnja energije za grijanje (Qhnd) od najmanje 50% u višestambenim i javnim zgradama koje će se obnoviti u sklopu NPOO, a koje nemaju status kulturnog dobra, povećano korištenja OIE te smanjene emisije CO2. 2. Povećana stopa energetske obnove zgrada u Hrvatskoj na 2,0% godišnje u 2026., za što su potrebna značajna financijska sredstva. Navedeno će imati utjecaj na ublažavanje energetskog siromaštva i stupanj ugroženosti njime. 3. Sveobuhvatna obnova višestambenih zgrada i zgrada javnog sektora oštećenih u potresima u skladu s build back better (BBB) principom, smanjene toplinske potrebe i projektirana potrošnja energije za grijanje (Qhnd) od najmanje 50% za zgrade koje nemaju status kulturnog dobra i smanjenje projektirane potrošnje energije (Qh,nd ili Eprim) od najmanje 20% za zgrade sa statusom kulturnog dobra, a koje će se obnoviti u sklopu NPOO te povećana seizmička otpornost višestambenih i javnih zgrada. Cilj uključuje obnovu nakon oba vala potresa 2020. godine. 4. Energetska obnova kulturnih dobara rezultat koje će biti i smanjenje projektirane potrošnje energije (Qhnd ili Eprim) od najmanje 20% u zgradama koje imaju status kulturnog dobra, a koje će se obnoviti u sklopu NPOO.

Glavni izazovi	Ciljevi
povijesnih cjelina, većina kojih je energetski neučinkovita i neadekvatno održavane. U Hrvatskoj postoji 102.615 zgrada unutar kulturno-povijesnih cjelina koje imaju status kulturnih dobara, a unutar ovoga broja nalazi se i 1.950 zgrada koje imaju status pojedinačnog kulturnog dobra. Također, postoji još 467 pojedinačno zaštićenih zgrada izvan zaštićenih cjelina. Postupak energetske obnove zgrada sa statusom kulturne baštine je složen, zbog čega je u prijašnjim razdobljima evidentiran vrlo male udio obnove tih objekata. 5. Uslijed procesa obnove nakon potresa evidentiran je znatan manjak radne snage u građevinskom sektoru, uzrokovan iseljavanjem radne snage i povećanom potražnjom uslijed procesa obnove nakon potresa. Radna snaga potrebuje adekvatna znanja o „zelenim poslovima“ koji su potrebni tijekom energetske obnove i obnove nakon potresa, kako bi se isti proveli u skladu s ciljevima i potrebama. 6. Tijekom prethodnog razdoblja evidentirana je nedovoljna informiranost, educiranost i sudjelovanje javnosti u donošenju važnih odluka o obnovi zgrada te administrativna opterećenost korisnika u pripremi dokumentacije potrebne za obnovu. Problem je još više naglašen u kontekstu obnove nakon potresa. Potrebno je povećanje znanja i smanjenje opterećenja krajnjih korisnika kako bi se proces obnove ubrzao. 7. Hrvatska ima zastarjelu seizmološku mrežu koja nije u skladu s modernim standardima što umanjuje mogućnosti povećanja otpornosti cjelokupnog teritorija Hrvatske na rizike vezane uz seizmičke aktivnosti. Rezultat je nedostatak adekvatnih seizmoloških podataka za potrebe seizmičkog ojačavanja zgrada i povećanja otpornosti na seizmičke aktivnosti. 8. Nedostatna integriranost koncepata zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama umanjuje mogućnosti smanjenja negativnih utjecaja sektora zgradarstva na okoliš i klimu.	5. Povećanje znanja o „zelenim poslovima“ te prilagodba radne snage na potrebe evidentirane obnovom. 6. Smanjenje administrativnog opterećenja korisnika tijekom procesa obnove i ubrzavanje cjelokupnog procesa. 7. Modernizacija mreže seizmoloških podataka i kvalitetna primjena podataka u sektoru prostornog uređenja i graditeljstva. 8. Adekvatno integriranje koncepata zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama u planiranje prostora s ciljem ostvarenja multiplikativnih benefita za okoliš i klimu.

3. Opis reformi i investicija po podkomponentama

C6.1. Obnova zgrada

Veza s Europskim semestrom i/ili strateškim dokumentima i kontekst reforme

Energetska učinkovitost u zgradarstvu navedena je u NPR-u kao jedna od mjera za postizanje ciljeva strategije Europa 2020. te je istaknuta u CSR 2019/3a i CSR 2020/3d i mišljenju Vijeća o Programu konvergencije Hrvatske 2020. Energetska obnova zgrada je u skladu s Europskim zelenim planom, *Renovation Wave* strategijom, Pariškim sporazumom i UN ciljevima održivog razvoja te je sastavni dio Integriranog nacionalnog energetskog i klimatskog plana za Hrvatsku 2021.-2030., Dugoročne strategije obnove nacionalnog fonda zgrada do 2050., NRS-a i Programa Vlade.

Obnova zgrada ima direktnu referencu u drugoj Europskoj inicijativi (engl. *European Flagship, Communication on the 2021 Annual Sustainable Growth Strategy: „renoviranje"*) - doprinos udvostručenju stope obnove i poticanje dubinske obnove (engl. *deep renovation*). Obnova zgrada donosi uštede energije od minimalno 50% - 60% godišnje.

U preporukama i dosadašnjoj komunikaciji EK s Hrvatskom, prepoznat je sinergijski učinak povezivanja nekoliko preporučenih reformi: (i) obnova zgrada odgojno-obrazovnih namjena, gdje se ističe podrška za ovu strukturalnu investiciju, (ii) energetska učinkovitost i obnova zgrada, (iii) podrška energetskoj/održivoj obnovi za vlasnike kuća, ujedno obitelji s malim prihodima, (iv) racionalizacija zdravstvenog sektora – indirektno, modernizacijom zdravstvenih objekata u koju spadaju zgrade zdravstvene namjene, čime se postižu značajne uštede te time oslobađanje dijela sredstava za zdravstvene namjene, umjesto u dijelu za održavanje zgrada, te postizanje funkcionalnih uvjeta u zgradama. Energetska učinkovitost zgradarstva je prepoznata u strateškim dokumentima EK, naznačena u sklopu ključnih reformskih prioriteta, uz direktno povezivanje rezultata obnova zgrada sa zapošljavanjima u pratećoj AEC industriji.

Integrirani nacionalni energetski i klimatski plan za Hrvatsku za razdoblje od 2021.-2030., kao mjere energetske učinkovitosti koje će se provoditi navodi programe energetske obnove zgrada za razdoblje 2021.-2030. koje sukladno Zakonu o gradnji donosi Vlada. Iste mjere (programi) još su detaljnije razrađene u Dugoročnoj strategiji obnove nacionalnog fonda zgrada RH do 2050. koju je Vlada donijela u prosincu 2020. godine. Programima će se poticati dubinska obnovu zgrada, visokoučinkoviti alternativni sustavi te će se posebna pažnja posvetiti osiguravanju zdravih unutarnjih klimatskih uvjeta, zaštiti od požara i rizika povezanih s pojačanom seizmičkom aktivnosti.

Sukladno Dugoročnoj strategiji stopa energetske obnove zgrada diže se postupno od 1% podne površine u 2021. do 3% podne površine 2030., što je u skladu s predloženom stopom obnove u *Renovation Wave* inicijativi (vezano uz ciljeve Europskog zelenog plana).

Sekundarno podudaranje može se naći i u sljedećem: „Preporuka vijeća o Nacionalnom programu reformi Hrvatske i davanje mišljenja Vijeća o Programu konvergencije Hrvatske", (engl. *Recommendation for a COUNCIL RECOMMENDATION on the 2019 National Reform Programme of Croatia, COM(2019) 511 final*), od 5. lipnja 2019. kaže: „(15) Hrvatska bi svoj visoki energetski intenzitet mogla smanjiti ulaganjima u energetsku učinkovitost i pametne energetske sustave. Osobita pozornost mogla bi se posvetiti smanjenju potrošnje električne

energije u zgradama i poboljšanju energetske učinkovitosti mreža centraliziranog grijanja." Navedenim se preporučuje da Hrvatska poduzme djelovanja kojima je cilj: „Usmjeriti investicijsku politiku na istraživanje i inovacije, održivi gradski i željeznički promet, energetsku učinkovitost, obnovljive izvore energije i okolišnu infrastrukturu, vodeći računa o regionalnim razlikama."

Obuhvat reforme i investicija, razina pripremljenosti i vrijeme potrebno za provedbu

(a) Reformske mjere

C6.1. R1 Dekarbonizacija zgrada

Izazov

Sukladno Dugoročnoj strategiji obnove nacionalnog fonda zgrada do 2050., do kraja njenog provedbenog razdoblja potrebno je obnoviti 110.143.965 m^2 korisne površine stambenih zgrada, pri čemu 42.395.923 m^2 otpada na višestambene zgrade, a 67.748.042 m^2 na obiteljske kuće. Kod nestambenih zgrada ukupna korisna površina u 2020. iznosi 58.722.937 m^2, od čega je 42.623.410 m^2 u komercijalnim zgradama i 16.099.527 m^2 u javnim zgradama. Velik problem predstavlja starost građevina na što ukazuje podatak kako je oko trećine ukupnog fonda zgrada izgrađeno prije 1963., kada proračun otpornosti zgrada pri projektiranju nije uključivao preuzimanje horizontalnih opterećenja, odnosno potres se nije razmatrao u proračunima nosivosti zgrada. Iz tog razloga, gotovo trećina zgrada nije seizmički otporna u skladu s europskim standardima. Od 1964. Hrvatska ima znatno povećane zahtjeve za konstrukciju zgrada, a od 2008. u primjeni je europska regulativa kojom se dodatno povećava sigurnost zgrada u slučaju potresa.

Postojeći fond zgrada Hrvatske obilježen je velikom starosti i niskom stopom energetske obnove (stopa obnove iznosi svega 0,7% godišnje). Stare i energetski neučinkovite zgrade odgovorne su za 40% potrošnje energije i 36% emisija CO2, a čak 30% zgrada spada u kategoriju zgrada s najlošijim svojstvima. Zgrade s najlošijim svojstvima u pravilu ne zadovoljavaju minimalne današnje zahtjeve zaštite od potresa, zaštite od požara ili zaštite zdravlja. Stoga je za njih potrebna sveobuhvatna obnova, a što će zahtijevati značajno veće investicijske troškove. Uz energetsku obnovu zgrada moguća je primjena niza tehničkih mjera kojim će se smanjiti rizici od požara i rizici povezanih s pojačanom seizmičkom aktivnošću.

Takva situacija ukazuje na izazov potrebe povećanja intenziteta obnove zgrada uz inicijaciju troškovno optimalne energetske obnove zgrada. Sveobuhvatna obnova zgrada potrebuje implementaciju jačanja mehaničke otpornosti i stabilnosti zgrada, posebice u kontekstu povećanja sigurnosti u slučaju aktivacije seizmoloških rizika i požara te poboljšanja zdravih unutarnjih klimatskih uvjeta. Povećanjem intenziteta obnove, osigurali bi se doprinosi za zdravlje i okoliš, posebice u kontekstu smanjenja potrošnje energije (toplinske, eletrične i dr.), smanjenja štetnih emisija u zrak, smanjenja negativnog učinka na klimu te povećanja ušteda u sektoru zgradarstva. Energetska obnova zgrada preduvjet je za postizanje zelenih ciljeva EU, jer se samo provedbom mjera energetske obnove stambenih i javnih zgrada u 2030. očekuje smanjenje emisija CO2 od preko 36 % ukupno planiranih ušteda u svim sektorima, odnosno uštede energije od preko 57% ukupno planiranih ušteda u svim sektorima.

Dodatno, razornim potresom u ožujku 2020., prouzročena je velika šteta u javnom i privatnom sektoru, na zgradama javne namjene, višestambenim zgradama, obiteljskim kućama te drugim infrastrukturnim građevinama. Stradao je dio važnih infrastrukturnih objekata, kao i značajan

dio kulturnih dobara zahvaćenog područja. Tijekom prosinca 2020. dogodio se novi potres magnitude 6.3 prema Richteru, s epicentrom u okolici Petrinje. Potres je stvorio veliku materijalnu štetu na širem području središnje Hrvatske, a posebice u Sisačko-moslavačkoj i Karlovačkoj županiji. Prilikom pojašnjenja aktivnosti obnove nakon potresa, uključena su oba potresom pogođena područja: Grad Zagreb, Zagrebačka županija, Krapinsko-zagorska županija, Sisačko-moslavačka županija i Karlovačka županija. Potresi su osvijestili ranjivost zgrada s aspekta sigurnosti, iz čega se razvio konsenzus oko potrebe sveobuhvatne obnove zgrada, koja će osim energetskog aspekta uključivati i sigurnosne zahtjeve.

S obzirom na to da je velik intersektorski izazov Hrvatske obnova zgrada, njihova dekarbonizacija kroz energetsku obnovu te obnova nakon potresa, u narednom razdoblju provodit će se energetska obnova zgrada, zatim sveobuhvatna obnova zgrada koja uz energetsku obnovu obuhvaća i mjere seizmičkog ojačanja radi prevencije oštećenja koja uzrokuju potresi te obnova zgrada već oštećenih u potresima, mjere protupožarne zaštite i mjere za poboljšanje unutarnjih klimatskih uvjeta.

U cilju zaštite prostornih i materijalnih resursa uključit će se i mjere razvoja zelene infrastrukture te kružnog gospodarenja prostorom i zgradama.

Cilj

Cilj ove mjere je realizacija vala obnove postojećih zgrada te transformacija postojećeg fonda zgrada u energetski visokoučinkovit i dekarboniziran fond zgrada. Obnova uključuje stambene i nestambene zgrade, privatne i/ili zgrade javne namjene, uz uvažavanje važnosti javnog interesa zgrada zdravstvene i odgojno-obrazovne namjene.

Opis

Reforma je strukturirana kroz četiri pravca djelovanja kako bi se ostvario cilj realizacije obnove i dekarbonizacije zgrada.

Prvi pravac je donošenje nacionalnih programa energetske obnove za razdoblje 2021.-2030., sukladno Integriranom nacionalnom energetskom i klimatskom planu za Hrvatsku za razdoblje od 2021.-2030. i u Dugoročnoj strategiji obnove nacionalnog fonda zgrada Hrvatske do 2050. Programima će se poticati dubinska obnovu zgrada, visokoučinkoviti alternativni sustavi te će se posebna pažnja posvetiti osiguravanju zdravih unutarnjih klimatskih uvjeta, zaštiti od požara i rizika povezanih s pojačanom seizmičkom aktivnosti. Programima energetske obnove stambenog sektora provodit će se mjere za smanjenje energetskog siromaštva. Također će se uvesti posebna kategorija odnosno energetska obnova zgrada sa statusom kulturnog dobra koje do sada u Hrvatskoj nisu bile obuhvaćene programima energetske obnove niti sufinancirane EU sredstvima. Navedeni pravac je podloga za kvalitetnu provedbu investicija vezanih uz ovu reformu.

Drugi pravac je energetska obnova zgrada. U okviru RRF-a osigurat će se dio sredstava za provedbu navedenih programa u slučajevima potrebe kombinacije seizmičkog ojačavanja (radi osiguranja sigurnosti boravljenja u zgradi) i energetske obnove zgrada (radi nedostatnih energetskih svojstava zgrada). Jedino istovremeno koordiniranje aktivnostima obnove mehaničke otpornosti i stabilnosti (tj. protupotresne otpornosti) i energetske obnove zgrada može dati rezultate. Sveobuhvatnom obnovom će se obuhvatiti optimalne mjere poboljšanja postojećeg stanja zgrade te osim mjera energetske obnove zgrade uključuju se i mjere poput povećanja sigurnosti u slučaju požara, mjere za osiguravanje zdravih unutarnjih klimatskih

uvjeta, mjere za unapređenje mehaničke otpornosti i stabilnosti zgrade – posebice radi smanjenja rizika povezanih s djelovanjem potresa.

Treći pravac vezan je uz energetsku obnovu zgrada oštećenih u potresu. Sredstva RRF-a dopunit će osigurana sredstva FSEU-a u obnovi nakon potresa, pri čemu će sredstva RRF-a biti usmjerena prema metodi *build back better*. Važan doprinos ove reforme vidljiv je u osiguranju financijskih sredstava namijenjenih obnovi nakon potresa.

Četvrti pravac usmjeren je na energetsku obnovu zgrada sa statusom kulturnog dobra. Zgrade sa statusom kulturnog dobra zahtijevaju obnovu uzimajući u obzir mjere energetske učinkovitosti, a dosadašnja iskustva ukazala su na probleme u njihovoj provedbi.

Reforma Dekarbonizacija zgrada je sadržajno prioritetna reforma i predstavlja ključne investicije za sektor graditeljstva i s njim povezane djelatnosti, tzv. AEC (engl. *Architectural, Engineering, Construction*) industriju. Naime, u prethodnom razdoblju, AEC industriju su iz recesije podigle dvije aktivnosti: ulaganje u izgradnju u turizmu, te energetske obnove u zgradarstvu, što je AEC industriju preusmjerilo nakon dugogodišnjeg ulaganja u izgradnju cestovne infrastrukture, u područje energetske učinkovitosti u zgradarstvu. Svaki milijun eura uložen u energetsku obnovu zgrada u prosjeku stvara 18 novih radnih mjesta u EU. U Hrvatskoj taj je broj 29, što jasno ukazuje na snažan utjecaj na hrvatsko gospodarstvo. Ulaganja u obnovu zgrada stvara daleko šire ekonomske koristi što se posebno odražava na povećanje gospodarskih aktivnosti, povećanje BDP-a i porast zapošljavanja, na kontinuirani rast vrijednosti nekretnina, i razvoj turizma, odnosno unaprjeđenje gospodarstva u gotovo svim njegovim segmentima, a što je osobito važno u razdoblju krize uzrokovane epidemijom COVID-19.

Realizacijom reforme i vezanih investicija, osim ekonomskih benefita, ostvarit će se uštede u potrebnoj godišnjoj energiji za grijanje od minimalno 50% s time da se veće uštede, odnosno dubinska obnova, dodatno potiču. Iznimka su zgrade sa statusom kulturnog dobra kod kojih se tako visoke uštede rijetko mogu postići. U zgradama kulturne baštine tražiti će se smanjenje potrošnje energije za grijanje (Qhnd) ili primarne energije (Eprim) na godišnjoj razini od najmanje 20 %, u odnosu na potrošnju energije prije obnove. Na taj način osigurat će se znatan doprinos zelenim ciljevima, jer sektor zgradarstva znatno može utjecati na povećanje stope uštede energije i smanjenje negativnih emisija u okoliš. Posebice će to biti istaknuto u poticanju primjene okolišno prihvatljivijih toplinskih sustava i smanjenja korištenja fosilnih goriva u grijanju. Na taj način će se doprinijeti kvaliteti zraka i provedbi Ambient Air Quality Directive, što je posebice problematično u zagrebačkoj aglomeraciji. Doprinos Ambient Air Quality Directive osigurana je kroz tri investicije vezane uz ovu reformu (R1-I1, R1-I2, R1-I3).

Osim doprinosa u kontekstu gospodarstva i okoliša, reforma će povećati otpornost sektora zgradarstva na rizike vezane uz seizmičke aktivnosti. Kod višestambenih zgrada i obiteljskih kuća uključivanjem troškova seizmičke sanacije u rasponu od 1.000 do 2.500 kn/m^2, jedinični trošak integralne obnove raste do 3.500 kn/m^2. Kod javnih zgrada, jedinični trošak integralne obnove raste do 4.500 kn/m^2. Iz navedenog razloga potrebno je osigurati bespovratna sredstava iz RRF-a do 80% prihvatljivih troškova sveobuhvatne obnove, uz sufinanciranje do 100% energetskih pregleda, energetskih certifikata prije i poslije obnove, projektne dokumentacije i tehničke pomoći u pripremi i provedbi projekta.

U kontekstu komplementarnosti s drugim reformama NPOO-a, reforma Dekarbonizacija zgrada i vezane investicije komplementarne su s investicijama unutar komponente 3.1. Reforma

obrazovnog sustava, jer uključuju obnovu i dekarbonizaciju zgrada javne namjene, uključujući sektor obrazovanja, čime se osiguravaju adekvatni uvjeti za provedbu aktivnosti i programa. Isto vrijedi i za komponentu 5.1. vezanu za zdravstveni sektor i reformu 2.4. Unaprjeđenje upravljanja državnom imovinom.

Provedba

Reforma Dekarbonizacija zgrada manifestira se kroz tri vezane investicije: R1-I1 Energetska obnova zgrada, C6.1. R1-I2 Obnova zgrada oštećenih u potresu s energetskom obnovom te C6.1. R1-I3 Energetska obnova zgrada sa statusom kulturnog dobra.

Osim provedbe vezanih investicija, u sklopu dekarbonizacije i energetske obnove za razdoblje do 2030. definirat će se četiri zasebna nacionalna programa koje će Vlada usvojiti do kraja srpnja 2021., a koje će preciznije utvrditi indikatore provedbe energetske obnove: (i) Program energetske obnove višestambenih zgrada za razdoblje 2021. do 2030.; (ii) Program energetske obnove zgrada javnog sektora za razdoblje 2021. do 2030.; (iii) Program suzbijanja energetskog siromaštva koji uključuje korištenje obnovljivih izvora energije u stambenim zgradama na potpomognutim područjima i područjima posebne državne skrbi za razdoblje 2021.-2025. godine; (iv) Program energetske obnove zgrada koje imaju status kulturnog dobra za razdoblje 2021.-2030. godine.

U okviru ove reforme, u kontekstu dekarbonizacije sektora zgradarstva, podržat će se i provedba nacionalnog Programa razvoja zelene infrastrukture u urbanim područjima za razdoblje 2021.-2030. te nacionalnog Programa razvoja kružnog gospodarenja prostorom i zgradama za razdoblje 2021.-2030. U okviru navedenih programa definirani su pilot projekti kojima se doprinosi zelenoj tranziciji i cjelokupnoj dekarbonizaciji zgrada, ali i prostora u cjelini. Sukladno navedenom, pilot projekti će se provoditi u kontekstu ove reforme.

Provedba reforme C6.1. R1 Dekarbonizacija zgrada biti će u skladu s načelima DNSH, sukladno Uredbi EU o taksonomiji. Reforma u cjelini ne nanosi značajnu štetu i ne kosi se s okolišnim ciljevima, već doprinosi obnovi stambenog fonda, smanjenu toplinske potrebe i potrošnje energije u višestambenim i javnim zgradama, povećanju korištenja OIE te smanjenju emisije CO2, doprinosi ublažavanju energetskog siromaštva i stupnju ugroženosti njime, povećanju seizmičke otpornosti višestambenih i javnih zgrada te održivom upravljanju i korištenju kulturnih dobara kao jednim od preduvjeta njihovog očuvanja.

Kako bi se osiguralo da su mjere ulaganja u okviru ove mjere reforme (vidi C6.1. R1-I1 do C6.1. R1-I3) u skladu s načelima Ne čini značajnu štetu (DNSH) i u skladu s Uredbom EU-a 2021/241 kojom se uspostavlja RRF, sljedeći će se kriteriji primjenjivati na sva ulaganja u obnovu:

Vezano za ublažavanje klimatskih promjena: Kroz mjere C6.1 R1-I1 i C6.1 R1-I2, obnovom zgrada će se postići najmanje 30% uštede u potražnji primarne energije u odnosu na stanje prije obnove. Zgrade koje će se obnavljati nisu namijenjene vađenju, skladištenju, transportu ili proizvodnji fosilnih goriva. Mjera C6.1 R1-I3 ima koeficijent za doprinos klimatskim promjenama od 100% i kao takva smatra se usklađenom s DNSH za relevantni cilj, jer će sva ulaganja ići u smanjenje potrošnje energije i emisija stakleničkih plinova. Sve zgrade koje se obnavljaju nisu namijenjene vađenju, skladištenju, transportu ili proizvodnji fosilnih goriva.

Investicije C6.1. R1-I1, C6.1. R1-I2 i C6.1. R1-I3 ne isključuju potporu za mjere koje se odnose na kotlove i sustave grijanja na prirodni plin (i pripadajuću infrastrukturu za distribuciju) te će biti u skladu s člankom 7. stavkom 2. Uredbe (EU) 2017/1369 o okviru za označivanje

energetske učinkovitosti (1), a ugrađuju se u zgrade koje su uključene u širi program energetske obnove zgrada, u skladu s Dugoročnom strategijom obnove nacionalnog fonda zgrada do 2050. u skladu s Direktivom o energetskim svojstvima zgrada, i dovode do znatnog poboljšanja energetske učinkovitosti.

U slučaju zamjene postojećih neučinkovitih sustava grijanja i kotlova (npr. na bazi ugljena ili loživog ulja ili standardnih postojećih plinskih kotlova/bojlera) s visokoučinkovitim kondenzacijskim kotlovima na plin biti će zadovoljen uvjet da zamjena dovodi do znatnog smanjenja emisija stakleničkih plinova, i znatnog unapređenja okoliša (osobito zbog smanjenja onečišćenja) i javnog zdravlja, posebno na područjima na kojima su EU-ovi pragovi za kvalitetu zraka utvrđeni Direktivom 2008/50/EU premašeni ili bi mogli biti premašeni, npr. pri zamjeni sustava grijanja i kotlova na bazi ugljena ili loživog ulja, obzirom da su kondenzacijski bojleri barem 30% energetski učinkovitiji te generiraju 30% manje emisija od postojećih neučinkovitih sustava grijanja i kotlova koji će biti zamjenjeni u sklopu sveobuhvatne ili energetske obnove. Potpora takvim bojlerima neće predstavljati više od 20% bilo koje investicije.

Vezano na prilagodbu klimatskim promjenama: Klimatski rizici koji bi mogli biti relevantni za svako ulaganje u okviru ove mjere identificirani su u Nacionalnoj strategiji prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. u odnosu na 2070. godinu.

Vezano na očuvanje voda: Kriteriji za ugovaranje novih uređaja za vodu koji se ugrađuju u javne zgrade moraju biti u skladu s utvrđenim razinama uštede vode s načelima DNSH[145].

Vezano na otpad, odnosno kružno gospodarstvo: Gospodarski subjekti koji provode obnovu ograničavaju stvaranje otpada u procesima koji se odnose na izgradnju i rušenje u skladu s EU Protokolom o gospodarenju otpadom od gradnje i rušenja i uzimajući u obzir najbolje dostupne tehnike i korištenje selektivnog rušenja kako bi se omogućilo uklanjanje i sigurno rukovanje opasnih tvari i olakšavaju ponovnu upotrebu i visokokvalitetnu reciklažu selektivnim uklanjanjem materijala, koristeći dostupne sustave za sortiranje građevinskog otpada i otpada od rušenja. Građevinski projekti i građevinske tehnike podržavaju kružnost i posebno demonstriraju, pozivajući se na ISO 20887 ili drugi standardi za procjenu rastavljivosti ili prilagodljivosti zgrada, kako oni su dizajnirani da budu učinkovitiji u pogledu resursa, prilagodljivi, fleksibilni i rastavljivi kako bi omogućili ponovnu upotrebu i recikliranje..

Vezano za kontrolu i sprečavanje onečišćenja: Očekuje se da mjera neće dovesti do značajnog povećanja emisija onečišćujućih tvari u zrak, vodu ili zemlju jer:

- Od operatora koji provode obnovu morat će se osigurati da građevinski dijelovi i materijali korišteni u obnovi zgrade ne sadrže azbest niti tvari koje izazivaju veliku zabrinutost, kako je utvrđeno na temelju popisa tvari za koje je potrebno odobrenje iz Priloga XIV. Uredbi (EZ) br. 1907/2006.
- Od operatora koji provode obnovu morat će se osigurati da građevinski dijelovi i materijali korišteni u zgradi koji mogu doći u kontakt sa stanarima emitiraju manje od 0,06 mg formaldehida po m3 materijala ili komponente i manje od 0,001 mg kategorija

[145] U kontekstu uštede vode za javne zgrade, moraju se ugraditi uređaji za vodu koji su u skladu sa: a) slavine za umivaonike i kuhinjske slavine imaju maksimalan protok vode od 6 litara / min; (b) tuševi imaju maksimalni protok vode od 8 litara / min; (c) WC-i, uključujući apartmane, posude i cisterne, imaju puni volumen ispiranja od najviše 6 litara i maksimalni prosječni volumen ispiranja od 3,5 litara; (d) pisoari koriste najviše 2 litre / zdjelu / sat. Pisoari za ispiranje imaju maksimalni puni volumen ispiranja od 1 litre.

1A i 1B kancerogeni hlapljivi organski spojevi po m3 materijala ili komponente, nakon ispitivanja u skladu s CEN / TS 16516 i ISO 16000-3 ili drugim usporedivim standardiziranim uvjetima ispitivanja i metodom određivanja.

– Poduzet će se mjere za smanjenje emisije buke, prašine i onečišćujućih tvari tijekom građevinskih radova, sukladno Zakonu o gradnji članku 133. Uređenje gradilišta koji zahtijeva da se na gradilištu predvide i provode mjere zaštite na radu te ostale mjere za zaštitu života i zdravlja ljudi u skladu s posebnim propisima, te kojima se onečišćenje zraka, tla i podzemnih voda te buka svodi na najmanju mjeru. Tako će se prilikom obnove zgrade radovi izvoditi samo u dnevnom razdoblju, svi rastresiti materijali će biti sklonjeni (prekrivanjem ili po potrebi vlaženjem) kako bi se spriječilo rasipanje tijekom kiše i vjetra, a sva uklanjanja i demontaže građevnih elemenata i materijala vršit će tehnikama koje sprečavaju širenje prašine i štetnih tvari na susjedne površine, te će se kada je potrebno koristiti zaštitne ograde.

Vezano za zaštiti bioraznolikosti i ekosustava: Aktivnosti obnove zgrada imaju beznačajno predvidljivi utjecaj na ovaj okolišni cilj, uzimajući u obzir izravne i primarne neizravne učinke tijekom životnog ciklusa. Većina zgrada koje će se obnoviti kroz program obnove neće nalaziti u ili u blizini područja osjetljivih na biološku raznolikost (uključujući mrežu zaštićenih područja Natura 2000, područja svjetske baštine UNESCO-a i ključna područja biološke raznolikosti, kao i druga zaštićena područja) jer je riječ o postojećim zgradama u izgrađenom području.

Nositelj provedbe	MPGI će koordinirati provedbu u suradnji s ostalim relevantnim tijelima državne uprave, MKM, APN-om, Fond za obnovu Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije, Zagrebačke županije, Sisačko-moslavačke županije i Karlovačke županije (FZO), FZOEU i SDUOSZ.
Ciljna skupina	Vlasnici i/ili korisnici višestambenih zgrada i javnih zgrada u kojima se obavljaju društvene djelatnosti, vlasnici kulturnih dobara-tijela javnog prava, upravitelji zgrada, ESCO tvrtke.
Procijenjeni trošak	5.756.000.000 kn (kroz tri vezane investicije)
Razdoblje provedbe	2/2020.-6/2026.

C6.1. R2 Razvoj okvira za osiguranje adekvatnih vještina u kontekstu zelenih poslova potrebnih za obnovu nakon potresa

Izazov

Prilikom prvih aktivnosti vezanih uz obnovu nakon potresa u ožujku 2020., zamijećena je potreba za većim brojem osoba sa stručnim kompetencijama koje mogu adekvatno i kvalitetno provoditi aktivnosti cjelovite obnove (uključujući energetsku obnovu i obnovu kulturne baštine). Nestašica adekvatno obrazovane radne snage negativno utječe na mogućnosti efikasnije obnove nakon potresa te su potrebne prekvalifikacije i edukacije radne snage kako bi se osigurali adekvatni uvjeti na tržištu rada te odgovarajuća podrška procesu obnove i dekarbonizacije utvrđene prvom reformom. Sukladno navedenom, utvrđena je potreba za povećanjem adekvatnih vještina za provođenje opsežnog procesa obnove nakon potresa, uvažavajući i kombinirajući potrebe razvoja energetske učinkovitosti, protupotresne obnove te obnove i zaštite kulturne baštine. Znatan problem predstavlja pitanje obnove kulturne baštine nakon potresa kroz uključivanje elemenata energetske učinkovitosti, što je do trenutne situacije

bilo otežano provoditi u zajedničkim projektima. Nedostatak adekvatnih znanja kroz ova pitanja nameće potrebu za investiranjem u povećanje znanja.

U proteklom razdoblju, Građevinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu proveo je projekt CROSKILLS - *Build Up Skills Croatia*, na kojem je MPGI sudjelovalo kao partner. Projekt je usmjeren na poboljšanje obrazovanja građevinskih radnika i instalatera tehničkih sustava u području energetske učinkovitosti. Projekt CROSKILLS, kao dio EU inicijative *Build Up Skills*, usmjeren je na cjeloživotnu edukaciju i usavršavanje hrvatskih radnika u području energetske učinkovitosti u zgradarstvu - jačanje kvalifikacije obrtnika, zaposlenih i nezaposlenih građevinskih radnika. Osnovano je 11 centara za osposobljavanje radnika u 6 ključnih profesija - fasaderi, krovopokrivači, monteri suhe gradnje, soboslikar – ličilac, tesari i zidari te je osposobljeno dvjesto edukatora za izvođenje predavanja i praktične nastave. Posebna pažnja posvećena je novim materijalima, proizvodima i tehnologijama u obnovi ili gradnji zgrada, s naglaskom na nZEB koji trenutno nije dio programa formalnog obrazovanja u strukovnim školama. U okviru projekta, donesen je Pravilnik o sustavu izobrazbe i certificiranja građevinskih radnika koji ugrađuju dijelove zgrade koji utječu na energetsku učinkovitost u zgradarstvu, unutar kojeg su definirani postupci, uvjeti i mjerila CROSKILLLS izobrazbe. Planira se nastavak provođenja edukacije i usavršavanje građevinskih radnika u osnovanim centrima za osposobljavanje radnika u području energetske učinkovitosti u zgradarstvu. Navedeni projekt može u prvoj fazi provedbe ove reforme služiti kao input za izradu i provedbu programa edukacije i usavršavanja za proces cjelovite obnove s integriranim mjerama energetske učinkovitosti, sukladno reformama utvrđenim unutar ove inicijative, a koji će se detaljno razraditi kroz Nacionalni plan za razvoj vještina u kontekstu zelenih poslova vezanih uz energetsku obnovu i obnovu nakon potresa.

Na razini Hrvatske, evidentirano je nedostatno korištenje *Building Information Modelling* (BIM). Trenutno je integriran u natječaje za projektiranje i gradnju infrastrukturnih objekata, ali nije obaveza. MPGI sudjeluje u projektu EU koji razvija BIM platformu na razini EU. U Hrvatskoj se BIM u većoj mjeri primjenjuje u privatnom sektoru, a MPGI podržava integriranje kroz promociju i poticanje korištenja. Važno je promovirati BIM i njegove prednosti koje se mogu koristiti u kontekstu provedbe obnove i dekarbonizacije zgrada u okviru ove inicijative.

Cilj

Cilj reforme je razviti okvir za osiguranje adekvatnih vještina potrebnih za dugoročan, kompleksan i sustavan proces obnove nakon potresa kroz unaprjeđenje edukativnih programa i programa usavršavanja.

Opis

Provedbom reforme osigurat će se okvir za osiguranje adekvatnih znanja i vještina koje su potrebne za provedbu svih procesa energetske obnove i obnove nakon potresa, integrirajući pritom potrebna znanja o seizmičkoj otpornosti, energetskoj učinkovitosti, kružnom gospodarenju, zaštiti kulturne baštine i obnove nakon potresa. Stjecanjem odgovarajućih vještina umanjile bi se razlike u vještinama koje se nude i potražuju na tržištu rada, a vezano uz područje energetske obnove i obnove nakon potresa. Pritom će se koristiti postojeća znanja osigurana kroz projekt CROSKILLS, a koja će se evaluirati, nadograditi i koristiti kao input za izradu Nacionalnog plana za razvoj vještina u kontekstu zelenih poslova vezanih uz energetsku obnovu i obnovu nakon potresa. Ovom reformom se indirektno doprinosi klimatskim ciljevima EU, a posebice ublažavanju klimatskih promjena.

Slično Nacionalnim smjernicama za kontinuiranu izobrazbu građevinskih radnika u energetskoj učinkovitosti[146], Nacionalne smjernice za cjeloživotno obrazovanje građevinskih radnika u području održavanja građevina (protupotresne obnove, zaštite kulturne baštine, energetska učinkovitost, kružno gospodarenje) će se nadograđivati i provoditi.

Reforma će obuhvatiti uspostavu novog interdisciplinarnog studijskog programa koji će objediniti znanja obnove kulturne baštine, primjene rješenja zasnovanih na prirodi (NBS) i urbane obnove, a u kontekstu održavanja građevina i cjelovite obnove zajedno s prethodnim elementima, razvit će se novi specijalistički studijski program, programi prekvalifikacije i programi cjeloživotnog obrazovanja.

S obzirom na to da energetska obnova zgrada sa statusom kulturnog dobra do sada uglavnom nije bila financirana, posebnu pažnju potrebno je posvetiti jačanju kapaciteta svih uključenih u takvu vrstu obnove. Stručnjaci koji sudjeluju u pripremi dokumentacije i nadzoru radova energetske obnove trebaju imati specifična znanja vezano za energetsku obnovu zgrada sa statusom kulturnog dobra koje uključuje očuvanje spomeničke vrijednosti i korištenje rješenja zasnovana na prirodi i kružnom gospodarstvu te održivih materijala. Osigurat će se provedba edukacija i jačanje kompetencija djelatnika kulturnog sektora koji se bave obnovom zgrada sa statusom kulturnog dobra i njenom prilagodbom na klimatske promjene, povećanje energetske učinkovitosti, primjene kružnog gospodarenja i integracije NBS rješenja. Reforma će utjecati na povećanje znanja i primjenjivost istih u nove projekte i ideje energetske obnove.

U kontekstu komplementarnosti s drugim reformama NPOO-a, ova reforma u dijelu unaprjeđenja znanja i vještina potrebnih tržištu rada komplementarna je s reformama 4.1. Unaprjeđenje mjera zapošljavanja i pravnog okvira za moderno tržište rada i gospodarstvo budućnosti (kroz doprinos zapošljivosti radne snage) i 3.1. Modernizacija visokog obrazovanja (kroz unaprjeđenje obrazovnih programa).

Provedba

Reforma će se provoditi kroz razvoj edukativnih programa i programa usavršavanja za zainteresirane osobe, postojeće radnike, ali i nezaposlene koji žele raditi na aktivnostima obnove nakon potresa te energetskoj obnovi. Pritom će investicije biti usmjerene na visokoškolske ustanove, strukovne komore i udruženja, ustanove za obrazovanje odraslih i druge relevantne institucije koje će razvijati obrazovne programe i širiti znanja potreba za opsežan proces obnove nakon potresa.

Planirano je uključiti kontinuiranu izobrazbu radnika u području obnove i budućeg održavanja građevina, s fokusom na pitanja protupotresne obnove, zaštite kulturne baštine, kružnog gospodarenja i energetske učinkovitosti, za cijeli niz obrazovnih razina uključenih u održavanje: od građevinskih radnika do inženjera i menadžera.

Tijekom provedbe reforme, provodit će se sljedeće aktivnosti:

1) dizajniranje i provedba programa za obrazovanje odraslih u ustanovama za obrazovanje odraslih s fokusom na razvoj i provedbu programa prekvalifikacije za potrebe obnove i dekarbonizacije zgrada s elementima protupotresne obnove, zaštite kulturne baštine, energetske učinkovitosti, zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama, namijenjenih zaposlenoj i nezaposlenoj populaciji

[146] https://croskills.hr/assets/dokumenti/2015/Roadmap-Croatia-engl.pdf, 2013.

2) procjena učinka provedbe programa CROSKILLS
3) izrada Nacionalnog plana za razvoj vještina u kontekstu zelenih poslova vezanih uz energetsku obnovu i obnovu nakon potresa
4) usklađenje standarda zanimanja i standarda kvalifikacija te sektorskog kurikuluma i strukovnih kurikuluma iz sektora Graditeljstvo i geodezija sukladno potrebama tržišta rada
5) uspostava novog interdisciplinarnog studijskog programa koji će objediniti znanja obnove kulturne baštine, primjene rješenja zasnovanih na prirodi (NBS), urbanog šumarstva i urbane obnove, a u kontekstu održavanja građevina i cjelovite obnove
6) razvoj i provedba specijalističkih studija i edukacija specijaliziranih za prostorno planiranje i održivi urbani razvoj, posebice usmjerenih na temu obnove nakon potresa, obnove kulturne baštine s elementima prilagodbe na klimatske promjene, povećanje energetske učinkovitosti, primjene kružnog gospodarenja te integracije NBS rješenja i urbanog šumarstva
7) razvoj edukativnih programa koji će poticati veće korištenje BIM u sustavu građevinarstva i prostornog planiranja kako bi se razvile relevantne vještine, s integriranim znanjima o energetskoj obnovi i obnovi nakon potresa
8) promocija korištenja BIM tehnologije u sektoru građevinarstva i prostornog uređenja
9) provedba kampanje za prekvalifikaciju te osposobljavanje i usavršavanje radnika za potrebe obnove nakon potresa te promociju obrazovnih programa koji su tema ove reforme, s ciljem privlačenja zainteresiranih polaznika programa.

Reforma će se povezati s Nacionalnim programom razvoja kružnog gospodarenja prostorom i zgradama u dijelu edukacija namijenjenih za kružno gospodarenje, a što je i predviđeno kroz aktivnosti programa.

Reforma je u potpunosti kompatibilna s DNSH načelom, jer ne uključuje fizičke aktivnosti. Reforma nema negativnog utjecaja na okoliš, već doprinosi realizaciji energetskih, okolišnih i klimatskih ciljeva kroz provedbu aktivnosti educiranja o energetskoj obnovi i primjeni mjera zelene tranzicije.

U provedbu reforme uključena je tehnička pomoć i usluge vanjskih stručnjaka.

S obzirom kako je cilj reforme razvoj edukativnih i obrazovnih programa, sredstva će biti usmjerena na visoka učilišta, stručne komore i udruge, cjeloživotno učenje i druge relevantne institucije koje će razvijati edukativne programe i širiti znanja o potrebama za sveobuhvatnim procesom obnove nakon potresa. Sukladno navedenom, reforma ne uključuje gospodarske aktivnosti i ne uključuje državne potpore.

Nakon završetke provedbe u okviru RRF-a, financiranje obrazovnih programa biti će strukturirano kao i svi drugi obrazovni i specijalistički programi te usavršavanja.

Nositelj provedbe	MPGI, MZO, MRMSOSP u suradnji s obrazovnim institucijama
Ciljna skupina	Visokoškolske ustanove, strukovne komore i udruženja, ustanove za cjeloživotno obrazovanje i druge relevantne institucije.
Procijenjeni trošak	40.000.000 kn
Razdoblje provedbe	2/2021.-6/2026.

C6.1. R3 Povećanje učinkovitosti, smanjenje administrativnog opterećenja i digitalizacija procesa obnove

Izazov

U pripremi obnove, identificiran je problem velikog broja dokumentacije koje je potrebno osigurati od strane vlasnika zgrada kako bi se ostvarilo pravo na obnovu zgrada. Dugogodišnji problemi administrativnog opterećenja građana prepoznati su i kroz specifične preporuke EK prema Hrvatskoj kroz koje su navedene potrebe za smanjenjem administrativnog tereta i regulatornih ograničenja. S obzirom kako proces obnove nakon potresa obuhvaća razne aktivnosti isprepletene između brojnih nadležnih institucija, nije moguće u kratkom vremenu prilagoditi postojeći zakonski okvir. Iz tog razloga, evidentirana je potreba za smanjenjem administrativnog opterećenja dionika tijekom procesa obnove nakon potresa kroz osiguravanje pomoći građanima i vlasnicima objekata kroz sam proces obnove.

Cilj obnove zgrada podrazumijeva i integrira različite aspekte (npr. energetska učinkovitost, protupotresna obnova, zaštita kulturne baštine itd.) i administrativne postupke te se stoga ranije spomenuta učinkovitost mora osigurati optimalno organizacijom cijelog procesa. U tom kontekstu vođenje računa o jednostavnosti i razumljivosti primjene mora biti prioritet, jednako kao i smanjenje utrošenog vremena za obavljanje aktivnosti i administrativnih postupaka koje proces obuhvaća.

Kao odgovor na istaknute izazove predlaže se razvoj „*one-stop-shop*“ usluge za energetsku i obnovu nakon potresa. „*One-stop-shop*“ usluga biti će namijenjene građanima i drugim subjektima u jednostavnijoj provedbi postupaka vezanih uz energetsku obnovu i obnovu nakon potresa. One-stop-shop će imati funkciju centra za informiranje, savjetovanja i olakšavanje postupaka provedbe aktivnosti obnove nakon potresa.

Cilj

Cilj reforme je osigurati adekvatne usluge građanima i vlasnicima zgrada koje će smanjiti administrativno opterećenje dionika tijekom procesa obnove nakon potresa te digitalizirati proces. Specifičan cilj je dodatno poboljšati one-stop-shop usluge za energetsku obnovu te razviti one-stop-shop online usluge i offline ureda namijenjenih za potresom pogođena područja s ciljem pojednostavljenja procesa obnove za građane i druge subjekte koji potrebuju administrativne usluge tijekom procesa obnove nakon potresa. Cilj je povećati učinkovitost procesa i sustava obnove. Ova je mjera u osnovi poticajna mjera za investicijske programe u obnovu - tj. IT mjera koja bi rezultirala značajnim uštedama stakleničkih plinova u životnom ciklusu za povezana ulaganja.

Opis

Reforma je usmjerena na razvoj usluga potrebnih dionicima za ubrzanje proceduralnih koraka čime će se osigurati kvalitetnija i efikasnija obnova nakon potresa, a bez drastičnih izmjena u postojećim zakonskim okvirima. Reforma uključuje ispunjavanje ciljeva digitalne tranzicije.

Koncept djelovanja „*One-stop-shop*“ usluge ogleda se u pružanju višestrukih usluga koje pomažu u provedbi procesa obnove nakon potresa i provedba energetske obnove. Zbog složenosti procesa razvit će se online i komplementarni offline sustav. Uslugu će koordinirati MPGI i FZO. Razvoj komplementarnog offline sustava podrazumijeva uspostavljanje centara na lokacijama postojećih ureda. Usluga „*one-stop-shop*“ za obnovu od potresa primjenjivat će suvremenu informacijsku i komunikacijsku tehnologiju koja će osiguravati preciznost, interoperabilnosti i fleksibilnost cijelog sustava. Očekivani rezultati ogledaju se u brzoj provedbi i pripremi potrebne dokumentacije, objedinjavanju svih pitanja povezanih s temom obnove zgrada na jednom koncentriranom mjestu, uspostavljanju integriranog, učinkovitog i savjetodavno orijentiranog pristupa obnovi.

Vezano na energetsku obnovu, FZOEU zadržava ulogu *one-stop-shopa*, međutim planira se formiranje novih *one-stop-shopova* (npr. u regionalnim energetskim agencijama - tehnička podrška poput radionica, pružanje podataka o registru energetskih certifikatora i ovlaštenih projektanata, pomoć u pregledu dokumentacije i prijave za pozive itd.).

Ulaganje je usmjereno na razvoj *one-stop-shop*-ova koji će objediniti sve potrebne informacije, kako za energetsku učinkovitost, tako i za sveobuhvatnu obnovu nakon potresa, sukladno cjelokupnoj tematici ove inicijative.

Provedba

Provedba reforme fokusirana je kroz razvoj „*one-stop-shop*“ usluga. *Online* aspekt usluge podrazumijeva izradu platforme koja će služiti kao sredstvo informiranja o administrativnim procedurama, komunikacije s relevantnim stručnjacima koji pružaju savjetodavne usluge, izgradnje kapaciteta i znanja te započinjanje potrebnih administrativnih koraka. *Online* aspekt usluge povezat će se sa sustavom e-Građani. *Offline* aspekt usluge podrazumijeva formiranje ureda/centra na potresom pogođenom području u postojećim i adekvatno opremljenim zgradama. Uredi će okupljati tim savjetničkih i administrativnih stručnjaka iz relevantnih područja koji će u izravnoj komunikaciji s građanima i subjektima djelovati i rješavati postojeće izazove te stručnjake koji će djelovati neposredno na terenu. Prisutnost tima stručnjaka na terenu osigurat će kvalitetnu i točnu interpretaciju realnih potreba i potencijalnih novih izazova, kvalitetnu komunikaciju i povezivanje online i offline sustava usluge te rješavanja realnih izazova obnove zgrada u najkraćem mogućem vremenskom roku.

Vezano na energetsku obnovu zgrada tehničku pomoć upraviteljima zgrada koji u ime suvlasnika provode postupke za odabir energetskih certifikatora za energetski pregled i izrasu energetskih certifikata zgrada, projektanta za projektnu dokumentaciju, izvođače za radove obnove, kao i same prijave na poziv će pružati FZOEU. Dodatno će usluge *one-stop-shopa* građanima pružati regionalne energetske agencije u kojima već rade stručnjaci za ovo područje.

Ulaganje uključuje prilagodbu i modernizaciju fizičke infrastrukture na lokaciji gdje će se formirati *one-stop-shopovi*, ulaganja u usluge razvoja i održavanja online sustava, ulaganja u

funkcionalnost online sustava, obuku djelatnika, obuku uključenih javnih tijela i promocijske aktivnosti (postizanje adekvatne vidljivosti i informiranja o uslugama i informacijama).

Ulaganje uključuje podizanje razine svijesti i pružanje informacija građanima i dionicima o tome kako postići adekvatnu otpornost na potres, kako objekt učiniti energetski učinkovitijim, kako osigurati zelenu tranziciju na projektima, kako provesti postupak sveobuhvatne obnove zgrada te kako bolje povezati proces obnove s ciljevima energetske učinkovitosti. Razvit će se kampanja za podizanje svijesti kako bi se korisnicima osigurala sve dostupne informacije o funkcionalnosti sustava *one-stop-shopa* i uslugama koje ono nudi.

Provedba *online one-stop-shop* sustava koji će objediniti sve potrebne informacije i usluge na jednom mjestu, biti će provedena u dvije faze: (i) hitne usluge potrebne za hitnu konstrukcijsku obnovu i neophodnu sanaciju štete kako bi se osigurala razina sigurnosti za građane i objekte; (ii) integriranje svih ostalih usluga i informacija potrebnih za sveobuhvatnu i energetsku obnovu s uključenim uslugama i informacijama za koncept *'build back better'*.

Reforma je u potpunosti kompatibilna s DNSH načelom, jer ne uključuje novu gradnju objekata, već će se za potrebe razvoja fizičkih one-stop-shopova koristiti postojeći uredi koji će se prilagoditi i prenamijeniti. Reforma nema negativnog utjecaja na okoliš, već doprinosi realizaciji energetskih, okolišnih i klimatskih ciljeva kroz provedbu aktivnosti pružanja usluga i informiranja o energetskoj obnovi i primjeni mjera zelene tranzicije.

Reforma uključuje unaprjeđenje IKT rješenja za javnu upravu, e-usluge te razvoj aplikacije u skladu s kriterijima smanjenja emisija stakleničkih plinova i energetske učinkovitosti. Kroz aktivnost će se ujedno i prikupiti i obraditi podatci potrebni za daljnje planiranje smanjenja emisija stakleničkih plinova i energetske učinkovitosti te kako bi se osigurale daljnje uštede emisija tijekom životnog ciklusa.

U kontekstu komplementarnosti s drugim reformama NPOO-a, reforma R3 vezana uz razvoj „*one-stop-shop*“ usluga komplementarna je s reformama 2.1. Jačanje kapaciteta za izradu i provedbu javnih politika i projekata (kroz temu digitalizacije i smanjenja trajanja administrativnih postupaka), 2.2. Daljnje unaprjeđenje učinkovitosti javne uprave (kroz doprinos razvoju javne digitalne infrastrukture) te 2.3. Digitalna tranzicija društva i gospdarstva (kroz razvoj interoperabilnih informacijskih sustava i razvoj informacijske infrastrukturne).

U provedbu reforme uključena je tehnička pomoć i usluge vanjskih stručnjaka.

Reforma ne uključuje državne potpore, s obzirom kako je njen cilj pružiti odgovarajuće usluge građanima i vlasnicima te smanjiti administrativno opterećenje dionika tijekom procesa obnove nakon potresa i digitalizacije procesa.

Nositelj provedbe	MPGI
Ciljna skupina	FZO
Procijenjeni trošak	30.000.000 kn
Razdoblje provedbe	2/2021.-6/2026.

C6.1. R4 Modernizacija i integracija seizmičkih podataka za proces obnove i planiranje buduće gradnje te monitoring javne infrastrukture

Izazov

Hrvatska ima razvijen pravni okvir za potresno otpornu gradnju, no evidentirana je potreba za unaprjeđenjem prikupljanja i obrade podataka o seizmičkih aktivnostima te jačanje kapaciteta za primjenu podataka o potresnim rizicima i mjerama potrebnim za smanjenje štete, tj. stvaranja otpornosti na rizike unutar sektora prostornog uređenja i graditeljstva. Seizmološkim podatcima upravlja Seizmološka služba pri Geofizičkom odsjeku Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Zagrebu koja ne raspolaže adekvatno razvijenom infrastrukturom. Potrebna su ulaganja u infrastrukturu kako bi se podatci efikasnije prikupili, obradili i prenijeli drugim sektorima. Navedeno je integrirano u vezanu investiciju R4-I1 Razvoj mreže seizmoloških podataka. Unutar sustava prostornog uređenja, pritom je potrebno iste podatke integrirati u proces izrade plana kroz kreiranje prostornih slojeva za izradu prostornih planova vezano uz rizike, poput karata rasjeda, karata potresnih područja, karata podložnosti na klizanje u odgovarajućim rezolucijama. Podaci bi bili ugrađeni u podloge za prostorne planove JLS, a kako bi se osigurao kvalitetan prijenos znanja u planu je izrada priručnika namijenjenog prostornim planerima. Navedeni elementi osigurali bi planiranje adekvatne tipologije protupotresne izgradnje. Time bi se povećala otpornost Hrvatske na posljedice potresa.

Evidentirana je potreba jačanja organizacijskih i infrastrukturnih kapaciteta MPGI te vezanih službi, zavoda i ureda na regionalnoj razini, kako bi se isti podaci adekvatno primijenili u prilagodbi sustava prostornog uređenja i graditeljstva te provedbi njihovih aktivnosti i akata, a u skladu sa seizmoloških podatcima i stečenim znanjima.

Cilj

Cilj reforme je povećati znanja o seizmološkim aktivnostima s ciljem prilagodbe sustava prostornog uređenja i graditeljstva, te stvaranja povećane otpornosti Hrvatske na vezane rizike.

Opis

Reforma je usmjerena na jačanje organizacijskih i infrastrukturnih kapaciteta Seizmološke službe za prikupljanje, obradu i analizu podataka o seizmološkim aktivnostima, jačanje organizacijskih i infrastrukturnih kapaciteta MPGI (te vezanih službi, zavoda i ureda na regionalnoj razini) kako bi se isti podaci adekvatno primijenili u prilagodbi sustavu prostornog uređenja i graditeljstva te provedbi njihovih aktivnosti i akata.

Reforma je u potpunosti kompatibilna s DNSH načelom te nema negativnog utjecaja na okoliš, već doprinosi realizaciji energetskih, okolišnih i klimatskih ciljeva kroz provedbu aktivnosti povećanja znanja o seizmičkim aktivnostima. Postavljanje opreme vršit će se u već postojećim objektima.

U kontekstu komplementarnosti s drugim reformama NPOO-a, ova reforma vezana uz razvoj mreže seizmoloških podataka komplementarna je s reformom 3.2. Podizanje istraživačkog i

inovacijskog kapaciteta (kroz unaprjeđenje Seizmološke službe u kontekstu istraživanja i jačanja znanja).

Provedba

Reforma će se provesti kroz nabavu novih seizmoloških uređaja za prikupljanje, obradu i analizu podataka (kroz vezanu investiciju R4-I1) te transfer znanja iz sektora seizmologije u sektore prostornog uređenja i graditeljstva (kroz ovu reformu). Prema navedenom, reforma uključuje sljedeće troškove:

1) izrada priručnika za integraciju seizmoloških podataka u sustav prostornog planiranja na lokalnoj i regionalnoj razini (suradnja MPGI i Seizmološke službe pri Geofizičkom odsjeku Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Zagrebu) koji će poslužiti kao sustav smjernica i uputa za prostorne planere na lokalnoj i regionalnoj razini za integraciju seizmoloških podataka i usmjeravanje prostora Hrvatske prema višem stupnju otpornosti od rizika.
2) edukacije djelatnika MPGI te vezanih službi na regionalnoj razini o obradi i primjeni podataka o seizmološkim aktivnostima
3) edukacije djelatnika Seizmološke službe za prikupljanje, obradu i analizu podataka o seizmološkim aktivnostima
4) primjena znanja na projektima izrade podloga za prostorne planove JLS namijenjenih integriranju seizomoloških podataka (karte rasjeda i dr.)

Troškovi su procijenjeni prema analizi kretanja troškova izrade priručnika, provedbe edukativnih programa i izrade podloga namijenjenih izmjenama i dopunama prostornih planova JLS.

U provedbu reforme uključena je tehnička pomoć i usluge vanjskih stručnjaka.

Reforma ne uključuje nikakav oblik državnih potpora ni gospodarske aktivnosti već je cilj povećanje znanja u sustavu prostornog uređenja (nacionalne, regionalne i lokalne razine) u smislu integriranja seizmičkih podataka za planiranje budućeg razvoja, buduće izgradnje i praćenja javne infrastrukture.

Nositelj provedbe	MPGI
Ciljna skupina	Seizmološka služba pri Geofizičkom odsjeku Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Zagrebu, MPGI, vezane službe, zavodi i uredi na regionalnoj razini koji obavljaju djelatnosti prostornog uređenja i graditeljstva.
Procijenjeni trošak	87.000.000 kn (investicija R4-I1: 82.000.000 kn)
Razdoblje provedbe	2/2021.-6/2026.

C6.1. R5 Uvođenje novog modela strategija zelene urbane obnove i provedba pilot projekta razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama

Izazov

Okvir planiranja razvoja i uređenja prostora u Hrvatskoj strukturiran je kroz dva sustava: prostorno planiranje i sustav strateškog planiranja. Okviru nedostaje spona između dva sustava, posebice u kontekstu specifične situacije vezane uz cjelovitu obnovu zgrada i

usmjeravanje obnove prema strateškim ciljevima, s posebnim naglaskom na ostvarenje ciljeva razvoja zelene infrastrukture (i integracija NBS rješenja), unaprjeđenja kružnog gospodarenja prostorom i zgradama, ostvarenje ciljeva energetske učinkovitosti, prilagodbe klimatskim promjenama (razvoj otpornosti na klimatske rizike) te jačanja otpornosti na rizike.

Integriranje zelenih i održivih koncepata predstavlja poticaj za urbanu obnovu kako bi se ostvario cjeloviti potencijal zemljišta te istovremeno izgradila osnova za ostvarenje ciljeva održivog razvoja, posebice s aspekta integracije rješenja zasnovanih na prirodi i zelene infrastrukture, primjene modela kružnog gospodarenja prostorom i zgradama, izgradnje otpornosti na rizike, otpornosti na druge prirodne i antropogene rizike, razvoj teritorijalnog sustava te primjenu mjera energetske učinkovitosti. Iz tog razloga, cilj strategija zelene urbane obnove nije samo poboljšanje postojeće fizičke infrastrukture i/ili prostora, već i unaprjeđenje opće održivosti prostora. Do sada se ova planska tipologija testirala prvenstveno putem programa urbane obnove EBRD-a, te je potrebno koristiti stečeno iskustvo i nadograditi ga novim nacionalnim programima. Dugoročno gledano, održivi pristup problemu obnove predstavlja korištenje već urbaniziranog prostora, povećanjem kvalitete prostora, primjenom novih tehnoloških rješenja korištenjem rješenja zasnovanih na prirodi (NBS) i smanjenju potrošnje energije.

Planirane strategije zelene urbane obnove na lokalnoj razini (najčešće na razini odabranog dijela jedinice lokalne samouprave) bile bi namijenjene za sve prostore Hrvatske, no ipak će se prednost dati potresom pogođenim područjima, izrađene na temelju definiranih nacionalnih programa. Navedene strategije postaju ciljane podloge za prilagodbu prostornih planova te izradu strateških dokumenata sukladno Zakonu o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem RH, direktnu provedbu te testiranje različitih modela financiranja na prostorima manjeg obuhvata.

Cilj

Cilj reforme je utvrditi i razviti okvir za izradu i provedbu strategija zelene urbane obnove na lokalnoj razini, kako bi se osigurali temelji razvoja održivog prostora s naglaskom na razvoj zelene infrastrukture i integraciju rješenja zasnovanih na prirodi, integraciju modela kružnog gospodarenja prostorom i zgradama, jačanje otpornosti od rizika i klimatskih promjena te kao podrška općem održivom razvoju. Provedba je namijenjena za sve JLS u Hrvatskoj, no prednost će imati JLS na potresom pogođenim područjima. Svrha programa je stvoriti podlogu za dugoročan razvoj, podlogu za izmjenu prostorno-planskih dokumenata sukladno potrebama razvoja i podlogu za neposrednu provedbu.

Opis

Reforma je usmjerena na definiranje strukture i smjernica za integriranje i izradu novih dokumenata namijenjenih sagledavanju potreba održivog razvoja, a ujedno i kao elementa nadogradnje postojećih planova obnove za potresom pogođena područja. Smjernice za izradu će se pripremiti na temelju nacionalnih programa razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama, a koji će se službeno usvojiti na početku provedbe reforme. Strategije zelene urbane obnove na lokalnoj razini biti će usmjerene sagledavanju lokalnih posebnosti, potencijala razvoja i prepreka koje je potrebno uvažiti prilikom obnove kako bi se ostvarili strateški ciljevi razvoja i uređenja održivog prostora. Provedba je namijenjena svim JLS u Hrvatskoj, no prednost će imati JLS na potresom pogođenim područjima.

Ova reforma ujedno služi i kao podloga za pripremu i provedbu pilot projekata i programa koji će integrirati prostorno i strateško planiranje, izbjeći barijere koje prijete održivijem korištenju zemljišta te usmjeriti cjelokupan proces urbane obnove prema održivijem i prostorno prilagođenom razvoju. Planovi mogu služiti i kao osnova za planiranje korištenja zemljišta (prostorno planiranje) u procesu obnove nakon potresa. Zaobišla bi se strukturna ograničenja bez zadiranja u izmjene zakonskog okvira, uvodeći novi sustavni dokument koji bi na strateški i provediv način usmjerio buduće korištenje prostora.

Planovi moraju integrirati elemente jačanja otpornosti na rizike i klimatske promjene, jačanje teritorijalnog sustava, razvoja zelene infrastrukture (definirane kroz Nacionalni program razvoja zelene infrastrukture u urbanim područjima), integriranje NBS rješenja, integriranje modela kružnog gospodarenja prostorom i zgradama (definiran kroz Nacionalni program razvoja kružnog gospodarenja prostorom i zgradama), primjene modela urbane obnove i regeneracije uz provedbenu podršku EBRD-a, energetske učinkovitosti, urbane obnove te same obnove nakon potresa, sagledavajući potencijale razvoja kroz sve aspekte društva, gospodarstva i okoliša, te posebno uvažavajući prepreke i nedostatke koji su nastali kao posljedica COVID-19 pandemije. Poseban fokus u izradi planova biti će stavljen na potresom pogođena područja: Grada Zagreba, Zagrebačke, Krapinsko-zagorske, Sisačko-moslavačke i Karlovačke županije, ali je moguća primjena i u drugim područjima. Reforma uključuje uspostavu strukture i financiranje određenih aktivnosti predviđenih planovima, kao što su specifični pilot projekti koji doprinose razvoju zelene infrastrukture i kružnom gospodarenju zgradama i prostorom, a na temelju već navedenih nacionalnih programa. Na taj način će se poticati ostvarenje ekoloških i klimatskih ciljeva te doprinos zelenoj tranziciji. Ova reforma služit će kao testiranje modela utvrđenih nacionalnim programima razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama kako bi se isti kvalitetnije prilagodili implementacijskim mogućnostima te kako bi se testirali utvrđeni pilot projekti.

Reforma poštuje DNSH načelo, jer nema negativnog utjecaja na okoliš, već je provedba pilot projekata predviđena za projekte koji doprinose razvoju zelene infrastrukture i primjeni kružnog gospodarenja prostorom i zgradama. Za sve projekte će se evaluirati utjecaj na okoliš.

Ključni programi za ovu reformu su: (i) Program razvoja kružnog gospodarenja prostorom i zgradama za razdoblje 2021. do 2030.; (ii) Program razvoja zelene infrastrukture u urbanim područjima za razdoblje 2021. do 2030. godine. Program razvoja kružnog gospodarenja prostorom i zgradama za razdoblje 2021. do 2030. razrađuje ciljeve i mjere za kružno gospodarenje prostorom i zgradama kojima se između ostaloga potiču mjere kružnosti kod planiranja novih zgrada, ponovno korištenje napuštenih i/ili zapuštenih i produljenje trajnosti postojećih prostora i zgrada, povećanje energetske učinkovitosti zgrada i uporabu obnovljivih izvora energije, ponovnu uporabu građevnih proizvoda i materijala, a sve u svrhu učinkovitog korištenja prostornih resursa i smanjenja nastanka građevnog otpada. Program razvoja zelene infrastrukture u urbanim područjima za razdoblje 2021. do 2030. razrađuje ciljeve i mjere kojima se doprinosi ublažavanju klimatskih promjena te smanjenju efekta toplinskih otoka, smanjenju emisija stakleničkih plinova, poboljšanju kvalitete života i uvjeta stanovanja u gradovima, poboljšanju zdravlja ljudi, poboljšanju kvalitete urbanih područja preobrazbom napuštenih, nedovoljno korištenih i zapuštenih zemljišta, poticanju „zelenih“ investicija i otvaranju novih radnih mjesta te ostvarenja ušteda u potrošnji energije. Programi će se usvojiti na početku provedbe reforme te će biti temelj za izradu smjernica.

Očuvanje NATURA 2000 kroz provedbu reforme osigurano je u fazi izrade oba programa razvoja zelene infrastrukture i razvoja kružnog gospodarenja prostorom i zgradama na način da mjere definirane programima nisu namijenjene onim građevinskim područjima koje se nalaze unutar NATURA 2000 mreže.

Aktivnost je u korelaciji s elementima Kohezijske politike u kontekstu integriranog održivog urbanog razvoja, a koji se provodi kroz ITU mehanizam u urbanim aglomeracijama i područjima Hrvatske. Strategije razvoja urbanih područja namijenjene su za velike prostorne obuhvate, dok je ideja strategija zelene urbane obnove fokusirati se na dijelove grada, na manje i preciznije obuhvate, koji integriraju i prostorno-provedbene komponente koje ovi SRUP-ovi ne mogu. Provedbom projekata direktno se doprinosi ciljevima koji su utvrđeni Kohezijskom politikom EU. Provedba pilot projekata u kontekstu ove reforme služit će kao podloga za pripremu poziva i provedbu projekata u okviru VFO 2021.-2027. S obzirom kako se kroz pilot projekte povezuje i provedba nacionalnih programa razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja koji nisu bili predmetom OPKK 2014.-2020., za iste nije predviđeno „faziranje“ iz financijske perspektive 2014.-2020.

Provedba

Struktura provedbe reforme podijeljena je na tri glavna elementa koja su ujedno i elementi financiranja iz RRF-a: (i) izrada smjernica za izradu strategija zelene urbane obnove na lokalnoj razini, (ii) izrada strategija zelene urbane obnove na lokalnoj razini, (iii) financiranje i provedba pilot projekata definiranih programima razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama.

U okviru prvog elementa provedbe, reforma uključuje usvajanje nacionalnih programa razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama te izradu smjernica za pripremu i provedbu strategija zelene urbane obnove, kao podloga za provedbu pilot projekata s naglaskom na jačanje otpornosti, podršku održivom razvoju (zelena infrastruktura i kružno gospodarenje prostorom i zgradama) i uključivanju rješenja zasnovanih na prirodi. Izrada je namijenjena svim JLS u Hrvatskoj, a prednost će se dati potresom pogođenim područjima.

U okviru drugog elementa provedbe, reforma uključuje objavu javnog poziva za gradove i općine za financiranje izrade lokalnih strategija zelene urbane obnove, a prednost će se dati JLS-ima na potresom pogođenim područjima. Za odabrane JLS će se izraditi strategije zelene urbane obnove.

U okviru trećeg elementa provedbe, reforma uključuje provedbu definiranih pilot projekata na lokalnoj razini koji su identificirani kroz strategije zelene urbane obnove. Pilot projekti moraju biti povezani s postavkama nacionalnih programa razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama. Pilot projekti će imati integrirana rješenja za ostvarenje ciljeva razvoja zelene infrastrukture (i integracija NBS rješenja), unaprjeđenja kružnog gospodarenja prostorom i zgradama, ostvarenje ciljeva energetske učinkovitosti, prilagodbe klimatskim promjenama (razvoj otpornosti na klimatske rizike) te jačanja otpornosti na rizike.

Smjernice za izradu strategija zelene urbane obnove će izraditi MPGI, a na temelju nacionalnih programa razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama. Izrada strategija zelene urbane obnove kao i provedba pilot projekata definiranih programima vršit će se na lokalnoj razini, u suradnji s JLS i MPGI.

U provedbu reforme uključena je tehnička pomoć i usluge vanjskih stručnjaka.

Reforma ne uključuje gospodarske aktivnosti ni državne potpore.	
Nositelj provedbe	MPGI
Ciljna skupina	JLS (prednost će se davati gradovima i općinama na potresima pogođenim područjima (Grad Zagreb, Zagrebačka županija, Krapinsko-zagorska županija, Sisačko-moslavačka županija, Karlovačka županija))
Procijenjeni trošak	20.000.000 kn
Razdoblje provedbe	2/2021.-6/2026.

C6.1. R6 Pilot projekt uspostave i provedbe sustavnog gospodarenja energijom te razvoj novog modela financiranja

Izazov

Hrvatska ima organiziran jedinstven sustav praćenja potrošnje energije na razini pojedinih objekata javnog sektora zbog čega su aktivnosti planiranja energetske obnove uvelike olakšani za javni sektor, kao i mogućnosti praćenja postignuća ciljeva smanjenja potrošnje energije i povećanja energetske učinkovitosti u sektoru zgradarstva. U postojeći nacionalni informacijski sustav potrebno je uključiti i stambeni sektore kako bi se učinkovito sustavno gospodarilo energijom u svim objektima Republike Hrvatske.

Integriranim nacionalnim energetskim i klimatskom planom za Hrvatsku za razdoblje od 2021. do 2030. predviđena je mjera EnU-7 Sustavno gospodarenje energijom u javnom sektoru. Radi se o financijskoj mjeri. Javni sektor u Hrvatskoj obvezan je sustavno gospodariti energijom, što je posebno propisano Zakonom o energetskoj učinkovitosti,[147] odnosno Pravilnikom o sustavnom gospodarenju energijom.[148] Temelj mjere je nacionalni Informacijski sustav za gospodarenje energijom (ISGE). Cilj je obuhvatiti i redovno pratiti ISGE-om sve zgrade javnog sektora i sustave javne rasvjete do kraja 2030. godine. Obveza sustavnog gospodarenja energijom u javnom sektoru poticajna je za istraživanje i razvoj u domeni praćenja i upravljanja energetskom potrošnjom u zgradama temeljenih na informacijsko-komunikacijskim tehnologijama.

Budući izazov u polju sustavnog gospodarenja energijom predstavlja širenje u ostale sektore - privatni sektor, stambeni sektor, industrijski sektor, prometni sektor i sl. kroz upotrebu ISGE-a, a u svrhu obuhvata kompletne potrošnje energije i vode na teritoriju Hrvatske.

Na temelju direktnog praćenja potrošnje energije i vode putem ISGE sustava dobivaju se kvalitetni pokazatelji energetskih potreba te se prema njima može bolje planirati i raspolagati sredstvima. Sustavnim praćenjem i razumijevanjem potrošnje energije, sektori se mogu kapacitirati da postanu informirani sudionici na energetskom tržištu.

Dugoročnom strategijom obnove nacionalnog fonda zgrada do 2050.[149] utvrđen je problem nedostatka financijskih sredstava krajnjih korisnika za potrebe energetske obnove zbog čega postoji manjak interesa za takvim projektima. Kako bi se riješio ovaj problem, potrebno je pronaći model financiranja koji će biti prihvatljiv krajnjim korisnicima. Kako bi se riješile

[147] NN 127/14, 116/18, 25/20 i 32/21
[148] NN 18/15 i 06/16
[149] NN 140/20

navedene investicijske prepreke u energetskoj obnovi te kako bi se nadišao problem visoke cijene troškova koji se financiraju kroz dugo razdoblje povrata, moguće je implementirati model prenosive sheme financiranja obnove. Temeljna ideja ovog modela je da se kupac prijavi na kredit namijenjen energetskoj obnovi, a da se otplate zatim dodaju na račun kupca za toplinsku ili električnu energiju u skladu s uštedom energije i resursa postignutom obnovom. Na taj način se iznos troškova energetske obnove redistribuira u razliku računa prije i nakon provedene energetske obnove, čime krajnji kupac lakše podnosi troškove. Na taj način će se povećati financijske mogućnosti građana za korištenje mjera energetske obnove te povećati interes za provedbom projekata.

Međutim, primjena modela zahtijeva razradu financijskih mogućnosti i isplativosti provedbe, a koju je potrebno vezati uz razvoj informacijskog sustava kroz koji će biti omogućeno praćenje gospodarenja energijom (potrošnja). Iz tog razloga, nameće se potreba za analizom mogućnosti razvoja takvog modela na temelju podataka pilot projekta.

Cilj

Cilj reforme je obuhvatiti potrošnju energije i vode u višestambenim zgradama na jednom pilot području jedinice lokalne samouprave kroz uspostavu automatskog prikupljanja podataka o potrošnji energije i vode u višestambenim zgradama na tom području te uspostavom i provedbom aktivnosti sustavnog gospodarenja energijom postići uštede u potrošnji energije i vode. Vezano uz model prikupljanja podataka, dodatak pilot projektu je analiza mogućnosti razvoja novog modela financiranja energetske obnove, utemeljen na procjeni potrošnje energije.

Opis

Reforma uključuje pripremu i provedbu pilot projekata na području jedne odabrane jedinice lokalne samouprave. Potrebno je dopuniti ISGE novim modulima kako bi se mogli pratiti podaci o višestambenim zgradama.

Planira se u svim objektima svih sektora odabrane JLS uvesti sustav gospodarenja energijom te primjena ISGE-a. Potrebno je unaprijediti i proširiti cijeli sustav ISGE-a kroz aktivnosti objedinjavanja svih instaliranih sustava daljinskog očitanja na pilot području, integraciju ISGE-a s ostalim bazama: DGU (Geoportal Državne geodetske uprave), katastar, registar zaštićenih objekata, IEC, SMIV i dr.) u svrhu automatskog prikupljanja podataka te unaprijediti ISGE tako da je njime moguće provesti financijske analize isplativosti i prioritete obnove na temelju stvarnih podataka i razvijati ISGE u smjeru tzv. umjetne inteligencije, pri čemu bi sustav prema unesenim parametrima sam predlagao mjere u svrhu povećanja energetske učinkovitosti.

Osim unaprjeđenja ISGE, reforma predviđa edukacije za sve zaposlenike i korisnike institucija javnog i ostalih sektora, kao i stanara stambenih objekata te stvaranje baze korisnika koji su dobro upoznati s energetskom učinkovitošću i kapacitirani po tom pitanju djelovati unutar svojih institucija te razrađivati prijedloge poboljšanja energetske učinkovitosti.

Na temelju podataka koji će se prikupiti o potrošnji energije i vode, izradit će se analiza mogućnosti korištenja modela prenosive sheme troškova obnove te njegove isplativosti provedbe na nacionalnoj razini. Rezultat analize biti će dokument koji će služiti kao podloga za razvoj modela financiranja energetske obnove ako analiza dokaže kako je model isplativ na prostoru Hrvatske. U slučaju pozitivnog rezultata, model bi olakšao otplatu projekata

energetske obnove, jer se osigurava neutralan ili pozitivan novčani tok otplate troškova energetske obnove. Shema je prenosiva, jer je vezana uz brojilo na imovini, a ne direktno na kućanstvo, poslovni subjekt ili energetskog dobavljača (nema troškova zamjene). Također omogućava postojećim institucijama korištenje postojećeg sustava fakturiranja za vraćanje kredita/zajma, praćenje režijskih troškova stope otplate, omogućuje pristup velikoj bazi kupaca itd. Cilj je stoga olakšati preuzimanje energije i/ili mjera učinkovitosti resursa, što bi dovelo do povećanja energetske učinkovitosti i stope energetske obnove uz istovremeno smanjenje potrošnje energije.

Razvojem novog modela financiranja omogućilo bi se razvijanje specifičnog odgovora na prepoznate potrebe, izbjeglo bi se prenošenje rješenja koja ne odgovaraju specifičnostima hrvatskog lokalnog konteksta, čime bi se povećale uštede, ali i mogućnosti financiranja iz različitih izvora (uključujući IFI, komercijalne banke, ESCO, i dr.).

Provedba

Provedbeni elementi reforme uključuju:

- razvoj pilot projekta
- dodatni razvoj i adaptacija strukture Informacijskog sustava za gospodarenje energijom (ISGE)
- odabir pilot područja
- uspostava i provedba sustavnog gospodarenja energijom
- evaluacija provedbe pilot projekta
- izrada smjernica za primjenu modela praćenja podataka o potrošnji energije na nacionalnoj razini
- analiza mogućnosti korištenja modela prenosive sheme troškova obnove te njegove isplativosti provedbe na nacionalnoj razini, na temelju podataka prikupljenih u okviru pilot projekta
- promidžba i vidljivost
- primjena modela praćenja potrošnje energije na nacionalnoj razini, a koja će biti dobrovoljna za vlasnike višestambenih zgrada.

Investicija je u skladu s DNSH načelom, jer ne uključuje fizičku gradnju, već predstavlja testiranje digitalnog sustava prikupljanja i obrade podataka. Ova je mjera u osnovi poticajna mjera za investicije u obnovu jer daje precizne podatke o uštedi energije i vode, kao i emisija stakleničkih plinova. Reforma je u skladu s obilježjem digitalnog tag-a 011bis, koja navodi kako mjera mora obraditi ili prikupiti podatke kako bi se omogućila smanjena emisija stakleničkih plinova koja dovode do dokazanih znatnih ušteda emisija stakleničkih plinova tijekom životnog ciklusa. Mjera će postupati u skladu s „Europskim kodeksom ponašanja za energetsku učinkovitost podatkovnih centara“.

Provedba analize mogućnosti korištenja prenosive sheme troškova omogućuje stvaranje podloge za potencijalno povećanje stope energetske obnove.

Reforma u potpunosti doprinosi digitalnim ciljevima, jer omogućuje provedbu pilot projekta usmjerenog na upravljanje podatcima o praćenju potrošnje energije. Rezultat će omogućiti primjenu modela u većem obujmu.

Provedba pilot projekta usmjerena je na testiranje sustava praćenja potrošnje energije u višestambenim zgradama te primjene podataka na evaluaciju potencijalnih digitalnih rješenja za upravljanje energijom te primjenu novog financijskog modela. U fazi provedbe ove reforme

financiranje ne sadrži javne potpore te ne predstavlja koristi za poduzetnike. Ukoliko analize i istraživanja dokažu isplativost i ukoliko se u fazi nakon provedbe investicije pokrene takav sustav na nacionalnoj razini, pravila o državnim potporama će se primjenjivati na isti način kao i u slučaju energetske obnove javnih i višestambenih zgrada.

U provedbu reforme uključena je tehnička pomoć i usluge vanjskih stručnjaka.

Nositelj provedbe	MPGI, APN
Ciljna skupina	JLS
Procijenjeni trošak	12.000.000 kn
Razdoblje provedbe	2/2021.-6/2026.

(b) Investicije

C6.1. R1-I1 Energetska obnova zgrada

Izazov

Energetskom obnovom zgrada podupire se zelena tranzicija u cilju postizanja klimatski neutralne Europe do 2050., pridonosi se obnovi rasta gospodarstva nakon krize COVID-19, naročito u sektoru građevinarstva, potiče otvaranje radnih mjesta i promiče održivi rast te doprinosi jačanju ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije. Energetska obnova zgrada preduvjet je za postizanje zelenih ciljeva EU, jer zgrade troše 40% primarne energije i emitiraju 36% emisija CO2. Kao preduvjet za zelenu tranziciju i dekarbonizaciju nužno je povećati ulaganja u mjere energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora u sektoru zgradarstva te mjere razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama.

Polazna točka za praćenje napretka obnove utvrđena je na temelju ukupnog fonda stalno nastanjenih zgrada 2020. godine. Kod stambenih zgrada je površina stalno nastanjenih stambenih zgrada u 2020. iznosi 110.143.965 m^2. Od toga 42.395.923 m^2 otpada na višestambene zgrada, a 67.748.042 m^2 na obiteljske kuće. Kod nestambenih zgrada ukupna korisna površina u 2020. iznosi 58.722.937 m^2, od čega je 42.623.410 m^2 u komercijalnim zgradama i 16.099.527 m^2 u javnim zgrada.

Povećanje energetske učinkovitosti, posebice u zgradarstvu, posebno je važno s obzirom na to da bez povećanja postotka obnove zgrada Hrvatske neće moći postići temeljne uvjete za dekarbonizaciju gospodarstva do 2050. godine. Registrirana godišnja stopa energetske obnove fonda zgrada u Hrvatskoj od 2014. do 2019. iznosila je 0,7% podne površine ukupnog fonda zgrada odnosno 1,35 milijuna m^2 godišnje. Strateški cilj Dugoročne strategije je podići trenutnu stopu obnove zgrada od 0,7% na 3% godišnje do 2030. godine, 3,5% od 2031. do 2040. te 4% od 2041. do 2050. godine. Zbog toga je nužno povećati intenzitet obnove ukupnog fonda zgrada na 2% godišnje do 2026., odnosno 3% godišnje od 2030. godine. U skladu s tim, stopa obnove ukupnog stambenog fonda u Hrvatskoj planira se postepeno podizati od 1% u 2021. do 3% 2030 godine.

Sukladno Dugoročnoj strategiji obnove nacionalnog fonda zgrada do 2050., pretpostavljeni jedinični trošak energetske obnove je 1.500 kn/m^2 za stambene zgrade odnosno 2.500 kn/m^2 za zgrade javnog sektora, sukladno trošku u 2020. godini. Uključivanjem troškova seizmičke sanacije (preventivno seizmičko ojačanje zgrada koje nisu već oštećene u potresu) u rasponu od 1.000 do 2.500 kn/m^2, jedinični trošak integralne obnove raste do 3.500 kn/m^2 za stambene zgrade odnosno 4.500 kn/m^2 za zgrade javnog sektora. Trošak dubinske obnove u odnosu na

energetsku obnovu dodatno uključuje vrijednost zamjene termotehničkih sustava zgrada te vrijednost investicije u sustav električnih instalacija, čija prosječna vrijednost iznosi 1.000 kn/m^2, stoga jedinični trošak dubinske obnove iznosi 2.500 kn/m2 za stambene zgrade odnosno 3.500 kn/m2 za zgrade javnog sektora. Za sufinanciranje obnove, osim sredstava RRF-a koristit će se raspoloživi izvori financiranja poput ESI fondova, nacionalna sredstva FZOEU, sredstva iz sustava obveza energetskih ušteda itd. Iz VFO 2021.-2027. će se nastaviti financiranje energetske obnove javnih i stambenih zgrada uz poticanje dubinske obnove te sveobuhvatne obnove zgrada, koja osim energetske implementira mjere za osiguranje zdravih unutarnjih klimatskih uvjeta, zaštite od požara i smanjenje rizika povezanih s pojačanom seizmičkom aktivnosti.

Cilj

Provedbom će se osigurati smanjenje toplinskih potreba i potrošnje energije u višestambenim zgradama i zgradama javnog sektora, povećanje korištenja OIE te posljedično smanjenje emisija CO2; ublažavanje energetskog siromaštva i stupnja ugroženosti njime; poticanje primjene mjera razvoja zelene infrastrukture te principa kružnog gospodarenja prostorom i zgradama; poticanje ESCO modela.

Opis

Investicija je usmjerena na energetsku obnovu zgrada sukladno Dugoročnoj strategiji obnove nacionalnog fonda zgrada i vezanim programima objašnjenim u okviru reforme R1. Provedbom investicije ostvarit će se smanjenje toplinske potrebe i projektirana potrošnja energije za grijanje (Qhnd) od minimalno 50% u višestambenim i javnim zgradama (gdje je moguće, poticat će se i više), a koje nemaju status kulturnog dobra. Istovremeno, poticat će se povećano korištenje OIE te smanjene emisije CO_2 u sektoru zgradarstva. Investicijom će se pridonijeti ostvarenju cilja povećanja stope energetske obnove zgrada što će imati utjecaj na ublažavanje energetskog siromaštva i stupanj ugroženosti njime. Smanjenjem potrošnje energije i dekarbonizacijom zgradarstva osigurat će se i doprinos kvaliteti zraka. Posebice će to biti istaknuto u poticanju primjene okolišno prihvatljivijih toplinskih sustava i smanjenja korištenja fosilnih goriva u grijanju. Na taj način će se doprinijeti kvaliteti zraka i provedbi Ambient Air Quality Directive, što je posebice problematično u zagrebačkoj aglomeraciji.

Ključni programi za provedbu ove investiciju su: (i) Program energetske obnove višestambenih zgrada 2021.-2030.; (ii) Program energetske obnove zgrada javnog sektora 2021.-2030.; (iii) Program suzbijanja energetskog siromaštva koji uključuje korištenje obnovljivih izvora energije u stambenim zgradama na potpomognutim područjima i područjima posebne državne skrbi za razdoblje 2021.-2025. godine. Sukladno navedenom okviru, u razdoblju od 2021. do 2026. planira se stopa obnove od 1% godišnje u 2021. i 2022. godini, 1,5% godišnje u 2023. i 2024. te 2% godišnje u 2025. i 2026. godini. Ukupni iznos mjere će biti podijeljen na:

Tip zgrada	Iznos
Obnova višestambenih zgrada (i) + Korištenje obnovljivih izvora energije u stambenim zgradama (iii)	300.000.000 kn (30 % reforme)
Obnova zgrada javnog sektora (ii), uključujući obnovljive izvore energije	700.000.000 kn (70 % reforme)

Provedba

Provedba investicije energetske obnove zgrada u okviru RRF-a strukturirat će se kroz dodjelu bespovratnih sredstava u skladu s kriterijima za pojedino ulaganje. Iako investicija u svom

formatu unutar NPOO-a objedinjuje pristup energetskoj obnovi privatnih i javnih zgrada, tijekom cjelokupnog procesa obnove segmentirano će se pristupiti energetskoj obnovi zgrada privatnog i javnog vlasništva. Javni pozivi za energetsku obnovu biti će odvojeno provedeni za ove dvije kategorije. MPGI je odgovoran za utvrđivanje kriterija za dodjelu sredstva, praćenje provedbe projekata, kontrolu pravilnog korištenje sredstava i izvještavanje o provedbi reforme.

Kroz RRF prvenstveno će se financirati energetska obnova zgrada koje već imaju izrađen glavni projekt energetske obnove i spremne su za provedbu projekta. Posebnu pozornost dati će se ESCO modelu koji se pokazao kao najbolji model u obnovi javnih zgrada u vlasništvu i uporabi središnje države. U ovom modelu ESCO kompanija investira vlastiti, privatni kapital na temelju ugovora o energetskom učinku u iznosu od 60% dok bi se 40% investicije financira bespovratnim sredstvima iz RRF-a. U Hrvatskoj postoji praksa uspješne provedbe dubinske obnove zgrada ovakvim modelom, na temelju standardiziranog ugovora o energetskom učinku, uz implementaciju mjera s dugim povratnim periodom investicije.

U okviru RRF-a, energetskom obnovom zgrada će se podupirati mjere povećanja energetske učinkovitosti i korištenje OIE u javnim i višestambenim zgradama koje će rezultirati smanjenjem potrošnje energije za grijanje (QHnd) na godišnjoj razini (kWh/god) od najmanje 50% u odnosu na godišnju potrošnju energije za grijanje prije provedbe navedenih mjera, kroz integrirani pristup uz primjenu horizontalne mjere pojačanja otpornosti od potresa i požara, uz poticanje ESCO modela. Financirat će se aktivnosti kao što su: energetski pregled i certifikat, glavni projekt i pripadajući elaborati, povećanje toplinske zaštite ovojnice zgrade, unapređenje tehničkih sustava zgrade koji uključuju tehničku opremu za grijanje, hlađenje, ventilaciju i klimatizaciju, pripremu potrošne tople vode, sustav rasvjete, sustav automatizacije i upravljanja zgradom ili njenim dijelom, uvođenje sustava obnovljivih izvora energije, zeleni krov/fasada, mjere za osiguranje zdravih unutarnjih klimatskih uvjeta, zaštite od požara i rizika povezanih s pojačanom seizmičkom aktivnosti, ugradnja infrastrukture (vodovi za električne kabele) i postaja za punjenje električnih automobila na unutarnjem ili vanjskom parkiralištu zgrade, parkirališta za bicikle te osiguranje pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti (horizontalne mjere), stručni nadzor/projektantski nadzor/koordinator zaštite na radu.

Prema Tehničkom propisu o racionalnoj uporabi energije i toplinskoj zaštiti u zgradama[150] postojeće zgrade na kojima se provodi značajna obnova moraju ispunjavaju zahtjeve u pogledu primjene obnovljivih izvora energije. Ti zahtjevi su zadovoljeni ako je najmanje 10% godišnje isporučene energije za rad tehničkih sustava u zgradi podmireno iz obnovljivih izvora energije, a koji mogu uključivati učinkoviti sustav centraliziranog grijanja, odnosno učinkovitog sustava centraliziranog grijanja i hlađenja, koji upotrebljava: najmanje 50% obnovljive energije, 50% otpadne topline, 75% topline dobivene kogeneracijom ili 50% kombinacije takve energije i topline, osim u slučaju kada postizanje ovih uvjeta nije gospodarski, tehnički i funkcionalno izvedivo.

Provedbom se osigurava dekarbonizacija zgrada, a ulaganjima su obuhvaćeni građani i javni sektor te niz kompanija koje se bave energetskom obnovom.

[150] NN 128/15, 70/18, 73/18, 86/18 i 102/20

Potrebno je osigurati bespovratna sredstava iz RRF-a te ESI fondova u iznosu do 60% prihvatljivih troškova, uz sufinanciranje do 85% energetskih pregleda, energetskih certifikata prije i poslije obnove i projektne dokumentacije.

U slučaju dubinske obnove zgrada, koja obuhvaća mjere energetske učinkovitosti na ovojnici i tehničkim sustavima te osim minimalnog smanjenja potrošnje energije za grijanje (QHnd) od 50% rezultira i minimalnim smanjenjem i primarne energije (Eprim) na godišnjoj razini [kWh/(m2·a)] od najmanje 50% maksimalno sufinanciranje obnove penje se do 80% prihvatljivih troškova, uz maksimalno sufinanciranje do 85% energetskih pregleda, energetskih certifikata prije i poslije obnove, projektne dokumentacije i tehničke pomoći u pripremi i provedbi projekta.

U slučaju sveobuhvatne obnove uz mjere energetske obnove kombiniraju se mjere za osiguranje zdravih unutarnjih klimatskih uvjeta, zaštite od požara i rizika povezanih s pojačanom seizmičkom aktivnosti , te je zbog toga riječ o vrlo visokoj razini investicije, potrebno je osigurati bespovratna sredstava iz RRF-a do 80% prihvatljivih troškova sveobuhvatne obnove, uz sufinanciranje do 100% energetskih pregleda, energetskih certifikata prije i poslije obnove, projektne dokumentacije i tehničke pomoći u pripremi i provedbi projekta.

Integriranost DNSH načela opisana je u tekstu reforme Dekarbonizacija zgrada.

Kao što je gore spomenuto, za sva ulaganja postojat će minimalni zahtjev od 50% smanjenja godišnje potrebne toplinske energije za grijanje, što odgovara prosječnom smanjenju godišnje primarne energije od 30% (Eprim) u odnosu na potrošnju energije prije obnove (uključuje tehničke sustave poput grijanja, hlađenja, potrošne tople vode, osvjetljenja i dr.).

Struktura ukupne finalne potrošnje energije u kućanstvu u RH 2012. (izvor podatka: Podaci o energetskoj učinkovitosti, Državni zavod za statistiku, 2015.) pokazuje da na grijanje prostora otpada 71% ukupne finalne potrošnje. Na potrošnu toplu vodu otpada 9,9%, na hlađenje samo 1,1% energije dok 5,5% otpada na kuhanje, a 12,8% na netoplisnku potrošnju. Iako je riječ o studiji iz 2012. godine podaci su relevantni jer se struktura potrošnje mijenja sporo, obzirom na nisku stopu obnove zgrada od 0,7% .

Analiza energetskih ušteda prema godišnjoj potrebnoj energiji za grijanje (Qh,nd) u odnosu na zahtjeve srednje-dubinske obnove iz 2021. pokazala je da se uštede primarne energije kreću u rasponu od 30 do 95 % za analizirane karakteristične zgrade (uredske zgrade, zgrade za obrazovanje i višestambene zgrade) u kontinentalnoj i primorskoj klimatskoj zoni, pri obnovi koja osigurava uštedu u potrebnoj energiji za grijanje zgrade (Qh,nd) od 51 % u odnosu na potrošnju prije obnove.

Samo u jednom analiziranom slučaju izračunata je ušteda primarne energije je 24% i to za uredsku zgradu u primorskoj klimatskoj zoni u kojoj je već ugrađen alternativni sustav - dizalica topline, a nije predviđena rekonstrukcija ili modernizacija termotehničkih sustava niti rasvjete već samo ovojnice. Međutim kada se provede djelomična ili potpuna rekonstrukcija tehničkih sustava u ovakvoj zgradi i u tom slučaju postiže se ušteda 30% ili više primarne energije.

Sukladno navedenome može se sa sigurnošću utvrditi da će se u zgradama koje nakon obnove zadovolje uvjet uštede potrebne energije za grijane od najmanje 50% postići godisnja ušteda primarne energije od najmanje 30% u odnosu na potrebnu energiju prije obnove.

Sukladno Zakonu o gradnji, u koji je prenesena Direktiva o energetskim svojstvima zgrada, uštede se dokazuju glavnim projektom.

U provedbu investicije uključena je tehnička pomoć i usluge vanjskih stručnjaka.	
Nositelj provedbe	MPGI će upravljati projektima koji se odnose na investiciju s horizontalnom mjerom pojačanja otpornosti od potresa i požara. Provedbeno tijelo na nacionalnoj razini za ESCO model je APN.[151] Tijelo zaduženo za provedbu obnove zgrada u sklopu Programa suzbijanja energetskog siromaštva je SDUSZ.
Ciljna skupina	Sukladno prihvatljivim korisnicima poziva: Za višestambene zgrade: suvlasnici višestambenih zgrada (ovlašteni predstavnik suvlasnika zgrade, upravitelji zgrada). Za zgrade javnog sektora: tijela državne vlasti, ministarstva, središnji državni uredi, državne upravne organizacije i uredi državne uprave u županijama, JLP(R)S, javne ustanove ili ustanove koje obavljaju društvene djelatnosti, vjerske zajednice koje obavljaju društvene djelatnosti, udruge koje obavljaju društvene djelatnosti i imaju javne ovlasti uređene posebnim Zakonom. ESCO tvrtke
Procijenjeni trošak	1.000.000.000 kn
Razdoblje provedbe	2/2020.-6/2026.

C6.1. R1-I2 Obnova zgrada oštećenih u potresu s energetskom obnovom

Izazov

Potres koji je u ožujku 2020. pogodio tri županije u Hrvatskoj (Grad Zagreb, Krapinsko-zagorsku i Zagrebačku županiju) te val potresa koji je slijedio, prouzročili su veliku štetu u javnom i privatnom sektoru na zgradama javne namjene, višestambenim zgradama, obiteljskim kućama te drugim infrastrukturnim građevinama. Stradao je dio važnih infrastrukturnih objekata, kao i značajan dio kulturnih dobara zahvaćenog područja. Procijenjena vrijednost ukupne izravne štete uzrokovane prvim potresom iznosi 86,36 milijardi kuna ili 11,57 milijardi eura[152]. Nakon razornog potresa u Zagrebu označeno je neuporabljivo ili privremeno neuporabljivo više od 6 tisuća zgrada, među kojima su dječji vrtići, osnovne škole, srednje škole, fakulteti, instituti, znanstvene ustanove, sportske građevine i ustanove kulture. Prema RDNA prvog potresa, ukupan trošak obnove unutar sektora stanovanja, obrazovanja, zdravstva te kulture i kulturne baštine iznosio bi oko 17 milijardi eura (uz dodatne troškove obnove oštećene infrastrukture i drugih kategorija RDNA taj iznos je i veći).

Krajem prosinca 2020. dogodio se razoran potres magnitude 6.3 prema Richteru, koji je pogodio prostor Sisačko-moslavačke i Karlovačke županije i nanio golemu materijalnu štetu. Šteta se još procjenjuje i u izradi je RDNA, prema istom principu kao i u slučaju prvog potresa.

[151] NN 127/14, 116/18 i 25/20

[152] Prema sektorima, oštećeno je: 24.000 kućanstava; 206 zgrada iz sektora zdravstva (zdravstveni centri 46, klinički bolnički centri 49, kliničke bolnice 22, klinike 30, poliklinika 7, specijalne bolnice 9, zdravstveni centri 20, ljekarne 23); 503 zgrada iz sektora školstva (škole i centri za obrazovanje 214, predškola 106, visoko obrazovanje 113, instituti 29, studentski domovi 29, učenički domovi 12); 346 objekata iz sektora kulture (muzeji i galerije 95, knjižnice, arhive i kulturni centri 44, kazališta, kina i koncertne dvorane 30, kulturne udruge 18, crkve i kapele 148, drugi vjerski objekti 55). Šteta na javnoj mrežnoj infrastrukturi iznosila je 737.277.237,88 eura, dok je šteta unutar gospodarskog sektora evidentirana u visini 403.844.108,00 eura. Šteta prema površini evidentirana je sljedećim kategorijama: 18.157.036 m2 u sektoru stanovanja, 1.382.173 m2 u sektoru gospodarstva, 1.322.881 m2 u sektoru obrazovanja, 714.629 m2 u sektoru kulture i kulturne baštine, 654.157 m2 u sektoru zdravstva.

Ova investicija uključuje obnovu na području Sisačko-moslavačke, Karlovačke, Zagrebačke, Krapinsko-zagorske županije, kao i Grada Zagreba, kao i ostale aktivnosti unutar inicijative. Sisačko-moslavačka županija i Karlovačka županija su, nakon potresa iz u prosincu 2020., izmjenama i dopunama Zakona o obnovi uključene u cijeli proces obnove nakon potresa. Naziv Zakona je stoga izmijenjen u „Zakon o obnovi zgrada oštećenih potresom na području Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije, Zagrebačke županije, Sisačko-moslavačke županije i Karlovačke županije". Pravila i mjere iz ovog Zakona primjenjuju se na odgovarajući način u svim slučajevima proglašavanja prirodne katastrofe ili katastrofe uzrokovane potresom na području Hrvatske.

Potresi koji su zadesili Hrvatsku dali su dodatan motiv da se kvalitetno i pravovremeno obnove oštećene zgrade, a i poboljša stanje uporabivosti i otpornosti neoštećenih zgrada, koje bi pod djelovanjem takvog događaja također stradale. Zbog velikih posljedica i razorne štete, sve aktivnosti ove investicije uključuju i prostor Sisačko-moslavačke i Karlovačke županije, jednako kao i Grad Zagreb, Zagrebačku te Krapinsko-zagorsku županiju.

Navedeni potresi ukazali su na mogućnost katastrofalnih posljedica uslijed aktivacije novih rizika uzrokovanih seizmičkim aktivnostima. Potreba prikladne rekonstrukcije starih zgrada za njihov učinkoviti odgovor djelovanju potresa posebno je osviještena nakon potresa, tako da je seizmička gradnja novih i obnova starih građevina svakako jedan od važnih prioriteta budućeg razdoblja.

S obzirom na osviještenost EK o sigurnosnom izazovu vezanim za seizmički ranjive zgrade te dosada učinjene korake u pripremi zakonodavnog okvira i Dugoročne strategije obnove nacionalnog fonda zgrada do 2050., Hrvatska se odlučila za sveobuhvatnu obnovu koja uvažava stanje temeljnih zahtjeva za građevinu, od kojih su za sigurnost od posebnog značaja mehanička otpornost i stabilnost (koja sadrži protupotresnu otpornost zgrada), zaštita od požara te energetska učinkovitost.

Razina pripremljenosti sa strane zakonodavstva je dovršena, a veći izazov pripremljenosti je na strani financijske moći vlasnika zgrada. To je u dijelu zgrada koje su oštećene u potresu interveniralo s izmjenom nacionalnog regulatornog okvira te određenjem sufinanciranja od strane države (60%) i grada/županije (20%), u dijelu konstrukcijske obnove tih zgrada (osim kod iznimnih slučajeva kod kojih vlasnik ne snosi ni 20% konstrukcijske obnove). Osnovni regulatorni okvir organizirane obnove nakon potresa, u dijelu konstrukcijske obnove, propisan je Zakonom o obnovi zgrada oštećenih potresom na području Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije, Zagrebačke županije, Sisačko-moslavačke županije i Karlovačke županije.

Sukladno Zakonu o obnovi te Tehničkom propisu za građevne konstrukcije, vraćanje zgrada u prvobitno stanje nakon oštećenja, odnosno zakonski minimum koji je nužan postići, podrazumijeva, ovisno o njihovoj namjeni:

1) zgrade stambene, poslovne i stambeno-poslovne namjene te zgrade javne namjene sa srednjim posljedicama sloma koje su lakše oštećene u potresu
2) zgrade čija je potresna otpornost važna s obzirom na posljedice vezane s rušenjem (razred važnosti zgrade III prema nizu HRN EN 1998); zgrade stambene, stambeno-poslovne i poslovne namjene te zgrade javne namjene koje su teže oštećene u potresu, npr. sportske građevine, kina, kazališta, muzeji, crkve, zgrade javne uprave koje nisu od vitalne važnosti za funkcioniranje nakon potresa, zdravstvene ustanove manje važnosti (poliklinike, domovi zdravlja, itd), ljekarne, škole, vrtići, fakulteti te građevine,

postrojenja i oprema za opskrbu i telekomunikacije, ako nisu svrstane u razred važnosti IV

3) zgrade čija je cjelovitost tijekom potresa od važnosti za širu zajednicu (zgrade razreda važnosti IV prema nizu HRN EN 1998); npr. zdravstvene ustanove veće važnosti (klinički bolnički centri i sl.), građevine interventnih službi (vatrogasne, hitne pomoći, javne i nacionalne sigurnosti, i sl.), zgrade javne uprave od vitalne važnosti za funkcioniranje nakon potresa, građevine od životne važnosti za opskrbu, telekomunikacije, energetske građevine, građevine za skladištenje zapaljivih tekućina, plinova i toksičnih materijala.

Detaljan pregled obuhvaćenih mjera prema razinama dostupan je u Zakonu o obnovi te u Tehničkom propisu za građevne konstrukcije.

Cilj

Sveobuhvatnom obnovom višestambenih zgrada i zgrada javnog sektora oštećenih u potresu, osigurat će se saniranje nastalih oštećenja, povećanje mehaničke otpornosti i stabilnosti zgrade – posebice povećanje otpornosti na potres, povećanje energetske učinkovitosti i korištenje OIE, energetske uštede, smanjenje emisije CO2, dugoročno smanjenje troškova održavanja, povećanje zdravih unutarnjih klimatskih uvjeta, povećanje sigurnosti od požara, ublažavanje energetskog siromaštva i stupnja ugroženosti njime.

Opis

Planira se sveobuhvatna obnova za zgrade oštećene u potresu gdje osim energetske obnove treba sadržavati jednu od razina obnove potresom oštećenih konstrukcija zgrada u odnosu na mehaničku otpornost i stabilnost prema važećem Tehničkom propisu za građevinske konstrukcije, i mogu se kombinirati s mjerama za poboljšanje zdravih unutarnjih klimatskih uvjeta te mjerama za poboljšanje zaštite od požara.

Prema hrvatskom pravnom okviru, točnije prema Zakonu o gradnji, energetska obnova je definirana kao primjena mjera energetske učinkovitosti u svrhu poboljšanja energetskog svojstva zgrade i temeljnog zahtjeva za građevinu – gospodarenje energijom i očuvanje topline. Te aktivnosti uključuju: energetski pregled i energetsko certificiranje zgrade za potrebe energetske obnove, izradu projektne dokumentacije za energetsku obnovu zgrade koja dokazuje uštedu energije, povećanje toplinske zaštite omotača zgrade, poboljšanje tehničkih sustava zgrade koji uključuju tehničku opremu za grijanje, hlađenje, ventilaciju, klimatizaciju i pripremu tople vode, sustav rasvjete, sustav automatizacije i upravljanja zgradom ili njezinim dijelom te uvođenje sustava obnovljivih izvora energije. Bilo koju od ovih aktivnosti treba uzeti u obzir tijekom pripreme projekata za energetsku obnovu. U nekim urbanim sredinama, poput zagrebačke urbane aglomeracije, potrebno je povećati kvalitetu zraka, stoga mjere za smanjenje emisija iz sektora zgradarstva trebaju biti više naglašene. Posebice će to biti istaknuto u primjeni okolišno prihvatljivijih toplinskih sustava i smanjenja korištenja fosilnih goriva u grijanju. Na taj način će se doprinijeti kvaliteti zraka i provedbi Ambient Air Quality Directive, što je posebice problematično u zagrebačkoj aglomeraciji.

Provjere kvalitete definirane su Zakonom o obnovi, Zakonom o gradnji i Zakonu o prostornom uređenju. Sve provjere vršit će se prema važećim propisima koji su poboljšali njegove standarde.

Iako investicija u svom formatu unutar NPOO-a objedinjuje pristup energetskoj obnovi potresom oštećenih privatnih i javnih zgrada, tijekom cjelokupnog procesa sveobuhvatne

obnove segmentirano će se pristupiti obnovi zgrada privatnog i javnog vlasništva. Javni pozivi za sveobuhvatnu obnovu su odvojeno provedeni za ove dvije kategorije kako bi se osigurao adekvatniji pristup.

Kako bi se osigurao „green tagging“ za potrebe NPOO-a, dana je indikativna procjena omjera alociranih sredstava između višestambenih zgrada i zgrada javnog sektora. Međutim, točna podjela financijskih sredstava biti će moguća tek nakon rezultata javnih poziva zbog razloga opisanog u okviru investicije. Sukladno Direktivi (EU) 2018/844 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2018. o izmjeni Direktive 2010/31/EU o energetskim svojstvima zgrada i Direktive 2012/27/EU o energetskoj učinkovitosti (Službeni list Europske unije, L 156, 19.6.2018., str. 75-91): „Države članice potiču, u slučaju zgrada koje se podvrgavaju većoj rekonstrukciji, visokoučinkovite alternativne sustave, u mjeri u kojoj je to tehnički, funkcionalno i gospodarski izvedivo te uzimaju u obzir pitanja zdravih unutarnjih klimatskih uvjeta, zaštite od požara i rizika povezanih s pojačanom seizmičkom aktivnosti“. Jedna od najvažnijih pristupa obnovi zgrada, posebno za zemlje s visokim rizicima povezanima s intenzivnom seizmičkom aktivnošću kao što je Hrvatska, jest holistički pristup: vrlo je važno da se financiranjem podupire sveobuhvatna obnova zgrada koja osim poboljšanja energetskih svojstava zgrada uključuje i mjere za osiguravanje zdravih uvjeta klime u zatvorenim prostorima, zaštitu od požara i smanjenje rizika povezanih s intenzivnom seizmičkom aktivnošću. To je osobito važno za postojeće zgrade koje su izgrađene prije protupotresnih propisa ili kada propisi nisu bili adekvatni (posebno zgrade izgrađene prije 1970. godine koje su bile najjače oštećene u prošlogodišnjim potresima u Hrvatskoj). Više od 30% zgrada u Republici Hrvatskoj zgrade su s najlošijim performansama, koje, osim loših energetskih svojstava, ne zadovoljavaju današnje minimalne uvjete za zaštitu od potresa, zaštitu od požara ili zdravstvenu sigurnost te im je stoga potrebna sveobuhvatna obnova.

Dijeljenje sveobuhvatne obnove na energetski i seizmički dio obnove nije u skladu s konceptom holističkog pristupa čija je namjera osigurati optimalnu razinu obnove svake pojedine zgrade u samo jednom procesu obnove i time izbjeći dvostruke troškove.

Zgrade koje su oštećene tijekom potresa u Hrvatskoj imaju različite razine oštećenja i nemoguće je unaprijed utvrditi koliko će sredstava biti potrebno za energetsku, a koliko za strukturnu obnovu zgrade. Također, neke mjere obnove istovremeno doprinose poboljšanjima konstrukcije i u uštedi energije, zbog čega je distinkcija tih dvaju termina još teža. Svaka zgrada je posebna i potrebni radovi na obnovi ovise o stanju zgrade, lokaciji, klimi, osunčanosti, području rizika od potresa, razini oštećenja od potresa, godini izgradnje, otpornosti na požar i sl., te je nemoguće odrediti za sve zgrade isti udio sredstava koji je potreban za energetsku i za strukturnu obnovu. Neke zgrade trebat će više sredstava za poboljšanje energetskih svojstva, a druge za statička ojačanja, međutim efekti obnove koji su bitno za doprinos zelenim ciljevima (uštede u primarnoj energiji) rezultat su sveobuhvatne obnove i sinergije svih mjera primjenjenih na zgradi.

Iz navedenog, udio u troškovima koji se odnose na mjere energetske obnove i udio u troškovima seizmičkog ojačanja ne mogu se procijeniti bez izrađenog projekta obnove i troškovnika za svaku zgradu pojedinačno. Cijene materijala i radova mogu se razlikovati u velikoj mjeri jer ovise o starosti zgrade, vrsti gradnje, razmjeru i vrsti oštećenja u potresu, konzervatorskoj zaštiti, dostupnosti (cijena prijevoza i strojeva), vrsti zgrade i tipu fasada, etažama, namjeni i različitim specifičnostima zgrade, načinu i metodama konstruktivne obnove. Također dio troškova se ne može podijeliti, jer su zajednički, a prednosti holističkog pristupa jesu u tome što

se smanjuju troškovi obnove, jer se kombiniraju energetske mjere i konstruktivni radovi (seizmička obnova), zbog čega bi odvajanje radova čak i povećalo troškove obnove. Iz sveg navedenog, holistički pristup, odnosno sveobuhvatna obnova, je jedini prihvatljiv za energetsku obnovu zgrada oštećenih u potresima.

Međutim, radi potrebe za taggingom NPOO-a prema doprinosu klimatskim ciljevima, procjenjuje se kako će prosječno 30% ulaganja na razini investicije biti troškove seizmičke obnove, tj. seizmičkog ojačavanja građevina. Riječ je o indikativnoj procjeni jer točni podatci ovise o rezultatima javnih poziva i samim projekata koji će se prijaviti.

Kroz provedbu investicije sveobuhvatne obnove višestambenih zgrada i zgrada javnog sektora oštećenih u potresu u skladu s *build back better* (BBB) te osiguranjem integralne obnove zgrada, osigurat će se smanjene toplinske potrebe i projektirana potrošnja energije za grijanje (Qhnd) od minimalnih 50% u višestambenim i javnim zgradama (gdje je moguće, poticat će se i više), a koje nemaju status kulturnog dobra. Osigurat će se najmanje 30% smanjenja projektirane potrošnje primarne energije (Eprim) na nivou investicije u odnosu na stanje prije obnove (uključuje tehničke sustave poput grijanja, hlađenja, potrošne tople vode, osvjetljenja i dr.). Zbog prethodno pisane problematike, za zgrade koje imaju status kulturnog dobra osigurat će se smanjenje projektirane potrošnje energije (Qhnd ili Eprim) od minimalnih 20% (gdje je moguće, poticat će se i više) na razini svake zgrade.

Provedba

Investicija se provodi na temelju javnih poziva korisnicima sredstava.

Obnova nakon oba potresa financirat će se kombinirano iz Fonda za solidarnost i RRF-a na način da se vraćanje zgrada u prvobitno stanje prije oštećenja financira iz Fonda za solidarnost, a razlika iznosa do cjelovite obnove uključujući i povećanje energetske učinkovitosti objekata iz RRF-a.

Vlada je na sjednici održanoj 12. studenoga 2020. donijela Odluku o načinu raspodjele bespovratnih financijskih sredstava iz Fonda solidarnosti EU odobrenih za financiranje sanacije šteta od potresa na području Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije i Zagrebačke županije te o imenovanju i određivanju zaduženja nacionalnog koordinacijskog tijela, tijela odgovornih za provedbu financijskog doprinosa i neovisnog revizorskog tijela.[153] Na temelju odluke izrađena su zajednička nacionalna pravila koja predstavljaju okvir postupanja za tijela koja imaju pravo i obvezu provedbe sredstava financijske pomoći Fonda solidarnosti EU u Hrvatskoj, kao i prijavitelje na pozive kojima se dodjeljuju bespovratna financijska sredstva iz FSEU te korisnike tih sredstava. U skladu s Odlukom Vlade, MPGI se određuje za nacionalno koordinacijsko tijelo, a MINGOR, MIZ, MZO, MPGI, MUP, MKM, MORH, Grad Zagreb, Zagrebačka županija, Krapinsko-zagorska županija i Fond za obnovu Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije i Zagrebačke županije određuju se kao tijela odgovorna za provedbu financijskog doprinosa, te se SAFU određuje za neovisno revizorsko tijelo. Navedena tijela predstavljaju sustav upravljanja i kontrole za provedbu FSEU.

Prihvatljivi troškovi unutar dijela koji se financira FSEU obuhvaćaju hitno vraćanje u ispravno radno stanje infrastrukture i pogona u energentskom sektoru, na području vodoopskrbe, upravljanja otpadnim vodama, telekomunikacija, prijevoza, zdravlja i obrazovanja. Cjelokupna

[153] NN 125/20

tematika financiranja i upravljanja sredstvima FSEU definirani su navedenim zajedničkim nacionalnim pravilima.

Modaliteti raspisa poziva i provedbe, te sustav upravljanja sredstvima FSEU definirani su zajedničkim nacionalnim pravilima. Javni pozivi su raspisani na način da se dodjeljuju sredstva korisniku za projekt cjelovite obnove (po načinu *build back better* - BBB). Vraćanje u ispravno radno stanje prepoznaje se kao postotni udio u projektu cjelovite obnove. Ostatak projekta uključujući seizmičko ojačavanje i poboljšanje energetske učinkovitosti objekta se financira kroz NPOO.

Za sve objekte javne namjene trebala bi se provesti cjelovita obnova sukladno Zakonu o obnovi. Javni pozivi za određene kategorije (obrazovanje, zdravstvo, kultura itd.) su izrađeni i provedeni. Pitanje razgraničenja prihvatljivih troškova FSEU-a i RRF-a (kroz NPOO) proizlazi iz prirode FSEU-a kao interventnog fonda koju podržava BBB odnosno cjelovitu obnovu, ali financira samo troškove vraćanja u stanje prije potresa. Sukladno Zakonu, javni pozivi traže cjelovitu u obnovu, a dodatnim dopunama poziva osigurava se smanjene energetskih potreba i projektirane potrošnje energije za grijanje (Qhnd) od minimalnih 50% u javnim zgradama, koje nemaju status kulturnog dobra te smanjenje projektirane potrošnje energije (Qhnd ili Eprim) od minimalnih 20% za zgrade sa statusom kulturnog dobra.

U raspisu poziva, obrascima za prijavu i izvještavanje na razini svakog objekta jasno se razgraničavaju udio prihvatljivih troškova FSEU-a i RRF-a. Udio u financiranju iz FSEU i RRF je varijabilan ovisno o stupnju oštećenja objekta, prirodi oštećenja i drugim specifičnostima objekta, stoga se precizna razdjela troškova može potvrditi tek kroz provedbu. Kako bi se ispunili rokovi FSEU-a, javni pozivi morali su se provesti odmah na način da su predviđali cjelovitu obnovu objekata javne namjene. Poziv je objavljen i projekti se zaprimaju i provode.

Procjena iznosa izvršena je prema rezultatima RDNA – *Rapid Damage and Need Assessment*. Dva zasebna RDNA (za svaki od potresa) bile su osnova za prijavu na FSEU te uključuju i dio koji nije iskazan u FSEU-u - izračun potrebe za cjelovitom obnovom. RDNA za prvi potres je proveden, dok RDNA za drugi potres u trenutku izrade ovog dokumenta još traje stoga nije moguće utvrditi realnu procjenu troškova po kvadratnoj površini. Međutim, ako se koriste podatci iz RDNA prvog potresa, na temelju ukupnih troškova za „reconstruction“ te ukupne kvadratne površine po kategorijama, moguće je utvrditi okvirne troškove po kvadratnom metru za cjelovitu obnovu (uključujući prethodno opisanu razdiobu EUSF/RRF financiranja). Izračun potrebnih troškova obnove nakon potresa strukturiran je kroz četiri glavna sektora: stanovanje (housing), obrazovanje (education), zdravstvo (health) te kultura i kulturna baština (culture and cultural heritage), što je u skladu s javnim pozivima. Osim navedenih, šteta je kroz RDNA izračunata za infrastrukturu, promet i dr., no nije korištena u izračunu troškova. Prema navedenom, troškovi cjelovite obnove (uključujući BBB) za sektor stanovanja iznose oko 500 EUR/m^2, za sektor obrazovanja oko 1.650 EUR/m^2, za sektor zdravstva 3.650 EUR/m^2, te za sektor kulture i kulturne baštine 3.500 EUR/m^2. Navedeni su podaci dobiveni na temelju RDNA prvog potresa i dostupni su u javno objavljenoj verziji. RDNA za drugi potres je još u izradi te će se prosječan trošak po kvadratima mijenjati uslijed drugačijeg omjera oštećene površine i ukupne štete. Troškovi cjelovite obnove (uključujući BBB) biti će vidljivi tek na razini projekata koji se prijave na objavljene javne pozive te će na razini svakog projekta biti moguće utvrditi distinkciju u udjelu financiranja na razini FSEU i udjelu na razini RRF.

Proces provedbe javnih poziva također će poslužiti kao postupak provjere za prve troškove. Time će se obuhvatiti stvarno razgraničenje između prihvatljivih troškova FSEU-a i troškova

BBB-a koji su predviđeni RRF-om. Stoga je BBB, u kontekstu procesa obnove nakon potresa, najvažniji dio za energetsku obnovu i uštedu. Vraćanjem zgrada u prijašnje stanje ne postižu se klimatski, zeleni i energetski ciljevi, ali BBB-om i energetskom obnovom je to moguće ostvariti.

Sveobuhvatna obnova podrazumijeva i troškove seizmičkog ojačavanja zgrada.

Javni poziv za višestambene zgrade bio je usmjeren prema zahtjevima za konstruktivnom rekonstrukcijom zgrada. Dodatni javni poziv bit će usmjeren na postizanje energetske obnove i učinkovitosti kako bi se postigao BBB i ciljevi RRF-a, osiguranjem smanjena energetskih potreba kroz smanjenje projektirane potrošnje energije za grijanje (Qhnd) od minimalnih 50% u višestambenim zgradama koje nemaju status kulturnog dobra te smanjenje projektirane potrošnje energije (Qhnd ili Eprim) od minimalnih 20% u zgradama sa statusom kulturnog dobra. Na razini mjere osigurat će se najmanje 30% smanjenja potrošnje primarne energije (Eprim) u odnosu na potrošnju prije obnove (uključuje tehničke sustave poput grijanja, hlađenja, potrošne tople vode, osvjetljenja i dr.).

S obzirom na to da je bilo nužno hitno započeti s postupkom rekonstrukcije značajno oštećenih zgrada koje predstavljaju dodatnu prijetnju sigurnosti građana te s obzirom na činjenicu kako je rok za FSEU bio vrlo kratak, MPGI je pripremilo javni poziv bez šireg spektra kriterija, s ciljem pojednostavljenja prijave i smanjenja administrativnog opterećenja. Fond za obnovu dodjeljuje sredstva prema redoslijedu odaziva korisnika na javni poziv. U okviru javnog poziva određeno je kako projekt mora udovoljavati zahtjevima Zakona o obnovi. Uključivanje dodatnih kriterija bi dodatno oduzelo vrijeme te usporilo postupak provedbe, što predstavlja nepovoljnu okolnost i uzrokuje kašnjenja u financiranju sredstvima FSEU-a. Iz navedenih razloga, primijenjen kriterij bio je redoslijed odaziva korisnika.

Prema hrvatskom pravnom okviru, točnije prema Zakonu o energetskoj učinkovitosti , moguće prepreke pri obnovi višestambenih zgrada (s više vlasnika) se rješavaju na način da se energetska obnova, uključujući i sveobuhvatnu obnovu, može provesti jedino u slučaju suglasnosti od strane većine vlasnika (50% + 1 vlasnik). Samo je za aktivnosti rušenja nužno dobiti suglasnost svih vlasnika (100%). Javni pozivi za zgrade s više vlasnika (višestambene zgrade) su usklađeni s ovim Zakonom.

U slučaju da se obnova objekta oštećenog u potresu pokaže neracionalnom u tehničko-financijskom pogledu moguća je zamjenska gradnja sukladno relevantnom zakonskom okviru.

Godine 2020. osnovan je FZO koji će biti provedbeno tijelo za konstruktivnu obnovu (seizmičku sanaciju) i sveobuhvatnu obnovu privatnih stambenih zgrada (obiteljske kuće i višestambene zgrade).

Integriranost DNSH načela opisana je u tekstu reforme Dekarbonizacija zgrada. Za sva ulaganja, osim u zgrade koje imaju status kulturnog dobra (20%), postojat će minimalni zahtjev od 50% smanjenja godišnje potrebne toplinske energije za grijanje – ekvivalentno smanjenju potrošnje primarne energije od 30% što se dokazuje glavnim projektom. Gledajući cijeli portfelj ulaganja, to će ujedno biti i minimalni zahtjev.

U provedbu investicije uključena je tehnička pomoć i usluge vanjskih stručnjaka.

Nositelj provedbe	MPGI i FZO za privatne zgrade
Ciljna skupina	Za višestambene zgrade: suvlasnici višestambenih zgrada (ovlašteni predstavnik suvlasnika zgrade, upravitelji zgrada). Za zgrade javnog sektora: tijela državne vlasti, ministarstva, središnji državni uredi, državne upravne organizacije i uredi državne uprave u županijama, JLP(R)S, javne ustanove ili ustanove koje obavljaju društvene djelatnosti, vjerske zajednice koje obavljaju društvene djelatnosti, udruge koje obavljaju društvene djelatnosti i imaju javne ovlasti uređene posebnim Zakonom. ESCO tvrtke Investicija uključuje aktivnosti na svim potresom pogođenim područjima – Grad Zagreb, Zagrebačka županija, Krapinsko-zagorska, Sisačko-moslavačka županija, Karlovačka županija.
Procijenjeni trošak	4.456.000.000 kn
Razdoblje provedbe	2/2020.-6/2026.

C6.1. R1-I3 Energetska obnova zgrada sa statusom kulturnog dobra

Izazov

13% svih zgrada u Hrvatskoj su nepokretna kulturna dobra ili se nalaze u okviru zaštićenih kulturno-povijesnih cjelina. U programskom razdoblju 2014.-2020. financiranje energetske obnove zgrada sa statusom kulturnog dobra, posebno pojedinačno zaštićenih zgrada, sredstvima Europskog fonda za regionalni razvoj nije bilo moguće, zbog zahtjeva za visokom uštedom energije koja bi posljedično podrazumijevala invazivne zahvate i ugrožavanje svojstva kulturnog dobra. Do nedavno nije bilo ni nacionalnog financiranja takve vrste obnove.

U Hrvatskoj postoji 102.615 zgrada unutar kulturno-povijesnih cjelina koje imaju status kulturnih dobara, od toga 44.889 u kontinentalnoj Hrvatskoj te 57.726 u primorskoj Hrvatskoj. Unutar ovoga broja nalazi se i 1.950 zgrada koje imaju status pojedinačnog kulturnog dobra. Za zgrade unutar kulturno-povijesnih cjelina koje nemaju status pojedinačnog kulturnog dobra klasifikacija prema namjeni i razdoblju gradnje nije provedena unutar kategorije zgrada sa statusom kulturnog dobra, već ukupno sa svim zgradama fonda Hrvatske. Također, u Hrvatskoj postoji još 467 pojedinačno zaštićenih zgrada izvan zaštićenih cjelina, koje se mogu uključiti u program energetske obnove zgrada.

Sukladno nacrtu Programa energetske obnove zgrada koje imaju status kulturnog dobra za razdoblje 2021.-2030. procijenjene su potrebe kako slijedi: ukupna investicija 6,342 milijarde kuna; trošak održavanja 1,796 milijardi kuna; prosječna godišnja stopa obnove 1,6%; ukupno obnovljena površina 4.162.756 m^2; energetska ušteda 1 440 058,72 MWh; financijska ušteda 0,512 milijardi kuna; smanjenje emisija CO2 201,26 kt.

Ukupne potrebe za realizaciju sukladno nacrtu Programa energetske obnove zgrada koje imaju status kulturnog dobra, a sa svrhom dostizanja nacionalnih ciljeva iznose 18,74 milijardi kuna u razdoblju od 2021. do 2030. godine. Navedeni iznos uključuje potrebne investicije u iznosu od 13,67 milijardi kuna te troškove održavanja u iznosu od 5,07 milijardi kuna. S obzirom na vrlo visoke perioda povrata investicija bit će potrebno maksimalno iskoristiti mogućnosti sufinanciranja programa bespovratnim sredstvima kako bi se smanjili jednostavni periodi

povrata investicije te kako bi se potaknula energetska obnova ovakvih građevina. Kao izvore financiranja bespovratnih sredstava prepoznaju se fondovi EU te nacionalna sredstva. S obzirom na ukupne investicijske potrebe, ukupne potrebne investicije iznose oko 0,63 milijarde kuna godišnje tijekom 2021.-2030., od čega bi potrebno sufinanciranje iznosilo 0,46 milijardi kuna. S obzirom na to da se na godišnjoj razini od spomeničke rente prikupi oko 100 milijuna kuna, preostali iznos od oko 360 milijuna kuna na godišnjoj razini potrebno je osigurati iz fondova EU. Navedeni iznosi ne uključuju PDV.

U skladu s Integriranim nacionalnim energetskim i klimatskim planom te Dugoročnoj strategiji obnove nacionalnog fonda zgrada do 2050. predviđena stopa obnove zgrada se mora postupno povećavati na 3% do 2030. kako bi se dostigli postavljeni ciljevi dekarbonizacije. Osim navedenog, uslijed potresa je oštećen veliki broj zgrada koje imaju status kulturnog dobra te se prethodno predviđeni iznosi znatno povećavaju. S obzirom na velik broj, vrijednost i specifičnost takvih građevina neophodno je financirati energetsku obnovu zgrada sa statusom kulturnog dobra i izradu dokumentacije, jer se na takvim zgradama ne mogu primjenjivati standardna pravila koja se primjenjuju na ostale zgrade MKM u suradnji s MPGI izradilo je i objavilo Preporuke za primjenu mjera energetske učinkovitosti na graditeljskoj baštini na temelju kojih, kao i ostalih Zakona i propisa, će se izrađivati dokumentacija za obnovu. Dokumentacijom za energetsku obnovu zgrada sa statusom kulturnog dobra je nužno uravnotežiti uvjete za buduće korištenje zgrade, poboljšanje energetskih svojstava zgrade, održivost zaštite zgrade, njezinih vrijednosti i obilježja kulturnog dobra. Zahvati predviđeni projektnom dokumentacijom ne smiju ni na koji način tijekom izvedbe radova i kasnijeg korištenja zgrade negativno utjecati na spomenička svojstva, cjelovitost i namjenu zgrade. Stoga je potrebno predvidjeti minimalne, neinvazivne i po mogućnosti reverzibilne zahvate, koji će dugoročno osigurati autentičnost i vrijednosti zgrade, te, istovremeno, osigurati energetske uštede. Kulturno dobro može biti ugroženo neodgovarajućim građevinskim zahvatima, stoga je potrebno promišljeno pristupati tradicionalnim kao i inovativnim metodama i suvremenim energetskim konceptima. Prilikom izrade dokumentacije, koliko bude moguće, primjenjivat će se rješenja koja se zasnivaju na kružnom gospodarstvu, upotrebi održivih materijala i rješenja zasnovana na prirodi.

Održivo upravljanje i korištenje kulturnih dobara jedan je od preduvjeta njihovih očuvanja. U skladu s tim i energetska obnova zgrada sa statusom kulturnog dobra koja podrazumijeva primjenu mjera energetske učinkovitosti u svrhu poboljšanja energetskog svojstva zgrade u potpunosti je prihvatljiva ako je u skladu s vrednovanjem i očuvanjem svojstva kulturnog dobra. Osim povećanja energetske učinkovitosti, postoji niz razloga zbog kojih je energetska obnova zgrada sa statusom kulturnog dobra stimulativna, od kojih se ističe: dugoročno smanjenje troškova održavanja; stavljanja u funkciju zapuštenih i zanemarenih zgrada sa statusom kulturnog dobra; mogućnost uklanjanja neprimjerenih zahvata na kulturnom dobru koji trajno ugrožavaju njegove vrijednosti; podizanje kvalitete i udobnosti korištenja zgrada sa statusom kulturnog dobra, a time i njihove ukupne vrijednosti; redizajn novijih, neintegriranih zgrada u povijesnim cjelinama u svrhu njihovog uklapanja u neposredno okruženje i ukupno unaprjeđenje vrijednosti zaštićene cjeline.

Cilj

Energetskom obnovom kulturnih dobara smanjit će se emisije CO2, potrošnja energije bit će niža, dugoročno će se smanjiti troškovi održavanja, obnovit će se dotrajale i energetski

neučinkovite zgrade sa statusom kulturnog dobra, doprinijet će se razvoju kružnog gospodarstva i korištenju rješenja zasnovanih na prirodi.

Opis

Zaštita kulturnih dobara uključuje primjenu mjera energetske učinkovitosti, na način koji unaprjeđuje njihova osnovna svojstva i vrijednosti, odnosno, pretpostavlja da svi sudionici u energetskoj obnovi postupaju sukladno odredbama Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara. Strategija *Renovation wave* kao jedno od ključnih načela ističe da se prilikom obnove zgrada trebaju uvažavati principi dizajna, zanatstva i konzervatorski uvjeti zaštite kulturnih dobara i javnih prostora. Nadalje se navodi da je to strategija za prihvaćanje, ubrzanje i vođenje takve transformacije koji je potpomognut ciljem klimatske neutralnosti, primjenjuje načela kružnosti, doprinosi ciljevima održivog razvoja i europskoj konkurentnosti i štiti pravo svih da imaju pristupačan, prihvatljiv i zdrav stan uz zaštitu kulturnih dobara.

CSR 2020/3d preporučuje usmjeriti ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju, čistu i učinkovitu proizvodnju i korištenje energije te će se ovom reformskom mjerom poticati projekti obnove kulturnih dobara koji integriraju rješenja temeljena na prirodi, elemente otpornosti na klimatske promjene i elemente razvoja energetske učinkovitosti. Preporuka je i da se promiče stjecanje vještina što će se provesti kroz razvoj vještina i znanja u sektoru obnove kulturnih dobara i prilagodbe na klimatske promjene, obnove kulturnih dobara i energetske učinkovitosti te obnove kulturnih dobara i integracije rješenja zasnovanih na prirodi.

NRS-a navodi kako će se posebna pažnja posvetit obnovi zgrada javnog sektora uzimajući u obzir specifičnosti građevina upisanih u Registar kulturnih dobara RH i građevina unutar zaštićenih kulturno-povijesnih cjelina. U projektima energetske obnove zgrada sa statusom kulturnih dobara mjere energetske učinkovitosti povezat će se s mjerama za osiguranje zdravih unutarnjih klimatskih uvjeta, zaštite od požara i rizika povezanih s pojačanom seizmičkom aktivnosti te uštedu vode.

Energetska obnova zgrada sa statusom kulturnog dobra rezultirat će smanjenjem projektirane potrošnje energije (Qhnd ili Eprim) od najmanje 20% u zgradama koje imaju status kulturnog dobra, a koje će se obnoviti u sklopu NPOO. Smanjenjem potrošnje energije i dekarbonizacijom zgradarstva osigurat će se i doprinos kvaliteti zraka. Posebice će to biti istaknuto u primjeni okolišno prihvatljivijih toplinskih sustava i smanjenja korištenja fosilnih goriva u grijanju. Na taj način će se doprinijeti kvaliteti zraka i provedbi *Ambient Air Quality Directive*, što je posebice problematično u zagrebačkoj aglomeraciji.

Provedba

Mjera uključuje pripremu i provedbu otvorenih poziva na dostavu projektnih prijedloga za izradu dokumentacije i provedbu radova energetske obnove zgrada sa statusom kulturnog dobra javne i kulturne namjene.

Provedba se provodi sukladno Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, Preporukama za primjenu mjera energetske učinkovitosti na graditeljskoj baštini i Programu energetske obnove zgrada koje imaju status kulturnog dobra za razdoblje 2021.-2030. kojeg Vlada treba donijeti.

Program obuhvaća dvije kategorije zgrada: pojedinačno zaštićena kulturna dobra (pojedinačne građevine i graditeljski sklopovi) i zgrade koje se nalaze unutar zaštićene kulturno-povijesne cjeline. Kroz Program razvijena su dva osnovna pristupa energetskoj obnovi zgrada koja su

predmet ovog Programa: integralni pristup te pristup s primjenom pojedinačnih mjera energetske obnove.

Kriteriji za postizanje energetskih performansi zgrada koji su postavljani na provedenim natječajima za sufinanciranje energetske obnove, posebice uvjet o postizanju minimalne uštede u potrebnoj godišnjoj energiji za grijanje od 50%, pokazali su se kao nedostižni za veliku većinu zgrada koje imaju status zaštićenog kulturnog dobra kod kojih se treba prolaziti postupak potvrđivanja projekta od strane nadležnog konzervatorskog tijela sukladno Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara. S obzirom na navedeno, bilo je potrebno izraditi zaseban Program energetske obnove gdje se određuju optimalni modeli energetske i sveobuhvatne obnove kojima je moguće postići određene energetske uštede u skladu s konzervatorskim uvjetima (npr. zamjena prozora, sustava grijanja/hlađenja, termoizolacija stropova te, gdje je to moguće, postavljanje termoizolacije s unutrašnje strane vanjskih zidova).

Prilikom obnove planira se poticanje visokoučinkovitih alternativnih sustava, u mjeri u kojoj je to tehnički, funkcionalno i gospodarski izvedivo te će se u sklopu sveobuhvatne obnove uz mjere energetske obnove poticati i mjere za postizanje zdravih unutarnjih klimatskih uvjeta, zaštiti od požara i smanjenja rizika povezanih s pojačanom seizmičkom aktivnosti.

U energetskoj obnovi zgrada koje imaju status kulturnog dobra tražit će se smanjenje projektirane potrošnje energije za grijanje (Qhnd) ili primarne energije (Eprim) na godišnjoj razini od najmanje 20% u odnosu na potrošnju energije prije obnove. S obzirom na kulturnu i društvenu vrijednost zgrada kulturne baštine te veća sredstva koja su potrebna za njihovu obnovu planira se zgrade javnog i kulturnog sektora koje imaju status kulturnog dobra sufinancirati u iznosu 100%.

Integriranost DNSH načela opisana je u tekstu reforme Dekarbonizacija zgrada. Na razini cijelog portfelja zgrada u procesu planiranja, praćenja i izvještavanja postojat će zahtjev za smanjenjem najmanje 30% uštede primarne energije ili 30% izravnih i neizravnih emisija stakleničkih plinova u usporedbi s ex-ante slučajem - uz minimalni zahtjev za svaku određenu zgradu od 20%.

U provedbu investicije uključena je tehnička pomoć i usluge vanjskih stručnjaka.

Nositelj provedbe	MKM
Ciljna skupina	Vlasnici i korisnici kulturnih dobara koja imaju javno-kulturnu namjenu
Procijenjeni trošak	300.000.000 kn
Razdoblje provedbe	6/2021.-6/2026.

C6.1. R4-I1 Razvoj mreže seizmoloških podataka

Izazov

Hrvatska je smještena na izrazito aktivnom seizmičkom području, a pojedini dijelovi se nalaze u zoni seizmološki najaktivnijih područja EU. Na razini Hrvatske, seizmološke podatke prikuplja Seizmološka služba pri Geofizičkom odsjeku Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Zagrebu (PMF). Navedena služba prikuplja i analizira makroseizmičke i mikroseizmičke podatke. Sukladno njihovim podatcima, raspolažu sa 17 digitalnih seizmografa i 7 akcelerografa kojima se prati vibriranje tla. Na osnovi zapisa potresa daju se obavijesti građanima i drugim

subjektima te stručni elaborati za graditelje, osiguravajuće kuće i dr. Prostorna distribucija i starost postojećih uređaja su neprihvatljivi za seizmološki aktivnu državu. S obzirom na povećane seizmološke aktivnosti u protekloj godini i nastavku javljanja niza manjih potresa, Seizmološka služba potrebuje nove i moderne seizmografe i akcelerografe, kao i opremu koja je potrebna za obradu i analizu navedenih podataka.

Iz navedenog, evidentna je potreba za jačanjem organizacijskih i infrastrukturnih kapaciteta Seizmološke službe za prikupljanje, obradu i analizu podataka o seizmološkim aktivnostima.

Cilj

Cilj investicije je ojačavanje organizacijskih i infrastrukturnih kapaciteta Seizmološke službe kako bi se povećala kvaliteta prikupljanja, obrade i primjene seizmoloških podataka potrebnih za proces obnove zgrada, planiranje razvoja novih objekata i monitoringa javne infrastrukture, ali i jačanje otpornosti Hrvatske na potrese i vezane rizike.

Opis

Investicijom je predviđena nabava opreme potrebne Seizmološkoj službi kako bi se unaprijedila infrastruktura za proizvodnju i upravljanje podacima, poput nadogradnje mreže i IT infrastrukture, kao i aktivnosti jačanja organizacijskih kapaciteta. Pritom se ističu potrebe za prijenosnim analizatorima mikroseizmičkog nemira, terenska računala, instrumenata namijenjenih na postavljanje na dno Jadranskog mora, instrumenata namijenjenih za postavljanje u bušotine, instrumenata vrlo niske razine unutrašnjeg šuma, instrumenata niske razine šuma za postavljanje diljem Hrvatske, digitalizatori izuzetno niske razine šuma, akcelerografi za postavljanje uz navedene osjetljive instrumente te vezane uredske opreme za obradu podataka. Investicijom je predviđeno ojačavanje mreže seizmoloških postaja s posebnim naglaskom na bušotinske instrumente, podmorske instrumente i instrumente vrlo niske razine unutarnjeg šuma u pravilnoj mreži kao i nabava sve potrebne infrastrukturne i tehničke opreme za održivo korištenje iste.

Također, investicija uključuje jačanje organizacijskih i infrastrukturnih kapaciteta MPGI (te vezanih službi, zavoda i ureda na regionalnoj razini) koji će podatke primijeniti u sustavu prostornog uređenja i graditeljstva.

Investicija poštuje DNSH načelo te nema negativnog utjecaja na okoliš, već doprinosi realizaciji energetskih, okolišnih i klimatskih ciljeva kroz provedbu aktivnosti povećanja znanja o seizmičkim aktivnostima. Postavljanje opreme vršit će se u već postojećim objektima čime se izbjegava nova gradnja i utjecaj na okoliš.

Provedba

Investicija uključuje nabavu opreme potrebne Seizmološkoj službi za provođenje aktivnosti praćenja, obrade i analize podataka vezanih uz seizmološke aktivnosti na prostoru Hrvatske te edukacije za korištenje nabavljene opreme i obradu podataka. Investicija uključuje sljedeće troškove prema elementima projekta:

- ELEMENT 1. JAČANJE INFRASTRUKTURNIH KAPACITETA SEIZMOLOŠKE SLUŽBE RH ZA PRIKUPLJANJE, OBRADU I PRIMJENU SEIZMOLOŠKIH PODATAKA
    - 1.1. Nabava seizmografa i druge seizmološke opreme
    - 1.2. Nabava informacijske i komunikacijske tehnologije
    - 1.3. Nabava usluga postavljanja seizmološke opreme
    - 1.4. Nabava i opremanje kontejnerskih objekata

    - 1.5. Nabava terenskih vozila
- ELEMENT 2. JAČANJE STRUČNIH I ORGANIZACIJSKIH KAPACITETA SS RH ZA PRIKUPLJANJE, OBRADU I PRIMJENU SEIZMOLOŠKIH PODATAKA
    - 2.1. Edukacija zaposlenika Sseizmološke službe RH
    - 2.2. Studijska putovanja i sudjelovanje na međunarodnim konferencijama na temu seizmologije
    - 2.3. Provedba organizacijske reforme Seizmološke službe RH
- ELEMENT 3. UPRAVLJANJE PROJEKTOM I ADMINISTRACIJA
    - 3.1. Plaće članova projektnog tima
    - 3.2. Neizravni troškovi
    - 3.3. Stručna potpora upravljanju ugovorom o dodjeli bespovratnih sredstava
    - 3.4. Stručna potpora za provedbu postupaka javne nabave
- ELEMENT 4. PROMIDŽBA I VIDLJIVOST
    - 4.1. Organizacija početne i završne konferencije
    - 4.2. Dizajn i tisak promotivnih materijala
    - 4.3. Nabava usluga produkcije i emitiranja televizijskih, radio, Internet promotivnih sadržaja
    - 4.4. Izrada web stranice projekta

Investicija je usmjerena na nabavu opreme potrebne za aktivnosti Seizmološke službe u kontekstu praćenja, obrade i analize podataka o seizmičkih aktivnostima na teritoriju RH. Investicija uključuje financiranje zapošljavanja i edukacije stručnjaka za korištenje opreme i obrade podataka, s naglaskom na zapošljavanje 9 novih stručnjaka za seizmologiju. Njihove plaće će se nakon provedbe NPOO-a financirati iz državnog proračuna.

Investicija poštuje DNSH načelo te nema negativnih utjecaja na okoliš. Oprema se postavlja u već postojeće objekte, a dijelom se postavljaju montažne tipske seizmološke postaje koje minimalno utječu na okoliš, uz posebnu pažnju na izbjegavanje onečišćenja mora i okoliša pri postavljanju postaja. Točne lokacije će biti precizno definirane tijekom provedbe. Predviđaju se kampanje svakih 6 mjeseci od početka provedbe projekta do samog završetka projekta. Spomenuta oprema je odabrana s ciljem minimalne potrošnje energije, čime će se smanjiti potrošnja energije i na postojećim seizmološkim postajama i time direktno doprinijeti zelenoj komponenti projekta.

Investicija doprinosi digitalnim ciljevima jer unaprjeđuje digitalne podatke, znanja i vještine potrebne za praćenje i analiziranje seizmoloških procesa. Investicija uključuje nabavu opreme, softvera i uključuje edukacije čime u potpunosti doprinosi digitalnim ciljevima. Svaka stavka investicije definirana kroz poglavlje Provedba direktno doprinosi digitalnom cilju „Sprečavanje rizika i upravljanje neklimatskim prirodnim rizicima (npr. potresima) i rizicima povezanim s ljudskim aktivnostima (npr. tehnološke nezgode) uključujući podizanje svijesti, sustave civilne zaštite i upravljanja katastrofama, infrastrukture i ekosustavne pristupe“ jer doprinosi upravljanju rizicima od potresa kroz unaprjeđenje digitalnih sustava praćenja i upravljanja.

U provedbu investicije uključena je tehnička pomoć i usluge vanjskih stručnjaka.

Investicija ne uključuje mjere državne potpore.

Nositelj provedbe	MZO
Ciljna skupina	Seizmološka služba pri Geofizičkom odsjeku Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Zagrebu
Procijenjeni trošak	82.000.000 kn
Razdoblje provedbe	2/2021.-6/2026.

4. Ravnopravnost spolova i jednake mogućnosti za sve

C6.1. Obnova zgrada

U kontekstu inicijative Obnova zgrada i reforme C6.1. R1 Dekarbonizacija zgrada, načela ravnopravnosti spolova i jednakih mogućnosti za sve biti će poštivana prilikom realizacije investicija energetske obnove zgrada, obnove zgrada oštećenih u potresu s energetskom obnovom te energetske obnove zgrada sa statusom kulturnog dobra. Navedene investicije uključuju prilagodbu zakonskih regulativa koje će biti ravnopravno jednake za sve te provedbu javnih poziva za sufinanciranje i zahtjeva za konstrukciju obnovu. Tijekom navedenih poziva i zahtjeva poštivat će se sva pravila ravnopravnosti spolova i jednake mogućnosti za sve. Prihvatljiv trošak bit će osiguranje pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti u skladu s Pravilnikom o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti.[154] Osim toga, realizacijom programa energetske obnove zgrada utjecat će se na smanjenje energetskog siromaštva, što je posebno važno za obitelji koje su u teškom socio-ekonomskom statusu odnosno u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti. Prema Europskom stupu socijalnih prava, poštivat će se rodna jednakost („Jednako postupanje i jednake mogućnosti za žene i muškarce moraju se osigurati i poticati u svim područjima, uključujući sudjelovanje na tržištu rada, uvjete zaposlenja i napredovanje u karijeri. Žene i muškarci imaju pravo na jednaku plaću za rad jednake vrijednosti.“) i jednake mogućnosti („Bez obzira na rod, rasnu ili etničku pripadnost, vjeru ili uvjerenje, invaliditet, dob ili spolnu orijentaciju, svatko ima pravo na jednako postupanje i jednake mogućnosti u pogledu zapošljavanja, socijalne zaštite, obrazovanja te pristupa robi i uslugama dostupnima javnosti. Potiču se jednake mogućnosti nedovoljno zastupljenih skupina.“). Kroz sve aktivnosti koje uključuju navedene investicije, podržavat će se navedena načela. Također, navedena načela poštivat će se prilikom realizacije reformi „Razvoj okvira za osiguranje adekvatnih vještina u kontekstu zelenih poslova potrebnih za obnovu nakon potresa“ te „Povećanje učinkovitosti procesa obnove, smanjenje administrativnog opterećenja i digitalizacija procesa obnove“. Prilikom svih aktivnosti vezanih uz edukacije, od prijave do samog završetka edukativnih procesa, osigurat će se ravnopravnost spolova i jednake mogućnosti za sve. Razvoj okvira za osiguranje adekvatnih vještina u kontekstu zelenih poslova potrebnih za obnovu nakon potresa uključit će procjenu vještina žena i njihovo intenzivnije uključivanje u zelene tehnologije s ciljem prevladavanja postojećih rodnih razlika u ovom području. Prilikom razvoja *one-stop-*

[154] NN 78/13

shop, pristup uslugama imat će svi građani, neovisno o rodu, rasnoj ili etničkoj pripadnosti, vjeri ili uvjerenju, invaliditetu, dobi ili spolnoj orijentaciji.

5. Otvorena strateška pitanja autonomije i sigurnosti

C6.1. Obnova zgrada

Inicijativa doprinosi strateškim pitanjima autonomije i sigurnosti kroz ostvarivanje klimatskih i okolišnih ciljeva. Inicijativa daje odgovore na pitanja povećanja otpornosti EU na klimatske i okolišne probleme u budućnosti kroz poticanje energetske obnove zgrada, smanjenje emisije negativnih tvari u okoliš iz sektora zgradarstva. Jedan od direktnih ciljeva inicijative je ublažavanje energetskog siromaštva i stupanj ugroženosti njime. Time će inicijativa doprinijeti smanjenju ovisnosti o vanjskim energentima izvan EU, razvijajući njenu energetsku samostalnost i neovisnost.

U kontekstu sigurnosti, doprinosi jačanju sigurnosti građana kroz seizmičko ojačavanje građevina. S obzirom na osviještenost EK o sigurnosnom izazovu vezanim za seizmički ranjive zgrade te dosada učinjene korake u pripremi zakonodavnog okvira i Dugoročne strategije za obnovu zgrada nacionalnog fonda do 2030., Hrvatska se odlučila za cjelovitu obnovu koja uvažava stanje temeljnih zahtjeva za građevinu, od kojih su za sigurnost od posebnog značaja zaštita od požara, mehanička otpornost i stabilnost (koja sadrži protupotresnu otpornost zgrada) te energetska učinkovitost u zgradarstvu. Provedbom aktivnosti jačanja input podataka za novu izgradnju i monitoring javne infrastrukture, osigurat će se unaprjeđenje sustava prikupljanja seizmoloških podataka koji će se koristiti u sustavu prostornog uređenja i graditeljstva, a čime se ostvaruje veća otpornost Hrvatske na seizomološke aktivnosti. U kontekstu ulaganja u digitalnu sigurnost, inicijativa direktno ne utječe na jačanje sigurnosti, već se služi postojećim Informacijskim sustavom za izdavanje energetskih certifikata (IEC). Također, prilikom razvoja *one-stop-shop* usluga, osigurat će se digitalna sigurnost i zaštita podataka i informacija.

6. Prekogranični i multinacionalni projekti

C6.1. Obnova zgrada

Inicijativa Obnova zgrada i reforma C6.1. R1 Dekarbonizacija zgrada doprinosi multinacionalnom EU projektu „*Renovation wave*“ kroz provedbu investicija Energetska obnova zgrada, Obnova zgrada oštećenih u potresu s energetskom obnovom te Energetska obnova zgrada sa statusom kulturnoj dobra. Pritom, cjelokupna investicija doprinosi ciljevima rješavanja problema energetskog siromaštva i zgrada s najgorim energetskim svojstvima, obnovi javnih zgrada te dekarbonizaciji grijanja i hlađenja. Pritom se obnova vodi načelima i ciljevima: (i) energetska učinkovitosti na prvom mjestu; (ii) cjenovna pristupačnost; (iii) dekarbonizacija i integracija obnovljivih izvora energije; (iv) razmišljanje o životnom ciklusu i kružnosti; (v) visoki zdravstveni i okolišni standardi; (vi) zajednički pristup izazovima zelene i digitalne tranzicije; (vii) poštovanje estetike i arhitektonske kvalitete. Pritom, inicijativa doprinosi ciljevima kroz bolje informiranje, veću pravna sigurnost i veće poticaji javnim i

privatnim vlasnicima i stanarima; osiguravanje usmjerenog financiranja; promicanje sveobuhvatnih i integriranih zahvata obnove; pripremu građevinskog ekosustava za održivu obnovu na temelju kružnih rješenja, uporabe i ponovne uporabe održivih materijala te uključivanju prirodnih rješenja; korištenje obnove kao poticaja za rješavanje problema energetskog siromaštva; te promicanje dekarbonizacije u sustavu zgradarstva.

Osim toga, inicijativa je usklađena s prioritetima iz Europskog zelenog plana, pri čemu daje doprinos klimi i okolišu, konkretno energetsko-klimatskom cilju za 2030. od 37%, te se dosljedno slijedi Nacionalni energetski i klimatski plan.

U kontekstu razvoja input podataka i razvoja seizmoloških postaja, osigurat će se kompatibilnost aktivnosti na planiranom projektu jačanje seizmoloških postaja na području Hrvatskei Bosne i Hercegovine.

7. Zelena dimenzija komponente

C6.1. Obnova zgrada

U cilju doprinosa EU cilja Zelena tranzicija, EK daje državama članicama mogućnost uključenja u EU projekt Renovation wave putem mjere „Energetska obnova stambenih, privatnih i javnih zgrada“.

Obnova zgrada je usklađena s prioritetima iz Europskog zelenog plana, daje doprinos klimi i okolišu, konkretno energetsko-klimatskom cilju za 2030. od 37%, te se dosljedno slijedi Nacionalni energetski i klimatski plan.

EK je u svojoj procjeni za Integrirani nacionalni energetsko-klimatski plan Hrvatske za 2021.–2030. (NECP) dala preporuke za NPOO te financijsku potporu NextGeneration EU. EK predlaže Hrvatskoj da dok razvija NPPO razmotri uključivanje investicijskih i reformskih aktivnosti i mjera u području klime i energetike, od kojih je jedan: „3. Mjere za podršku ulaganjima u energetsku učinkovitost, uključujući obnovu zgrada s fokusom na škole, bolnice te socijalno stanovanje, ciljajući energetsko siromašna kućanstva.“, a iz koje preporuke direktno proizlazi prva reforma.

Reforma Dekarbonizacija zgrada (R1) i vezane investicije doprinijet će smanjenju potrošnje energije u sektoru zgradarstva (toplinska, električna i dr.), smanjenju emisije štetnih plinova u zrak, smanjenju korištenja fosilnih goriva u sustavu grijanja u sektoru zgradarstva, smanjenju negativnih utjecaja na klimu, povećanju ušteda u sektoru zgradarstva, povećanju kvalitete zraka te općenito dekarbonizaciji sektora zgradarstva, čime se direktno doprinosi ciljevima Europskog zelenog plana u okvirima zgradarstva. Primjena zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja kroz procese obnove unaprijedit će pristup upravljanju zgradama i prostorom.

Provedbom reforme jačanja vještina u kontekstu zelenih poslova (R2) osigurat će se nova znanja o mogućnostima implementacije zelene tranzicije u kontekstu obnove nakon potresa. Informiranost o zelenoj tranziciji i zelenim modelima biti će osigurana kroz razvoj one-stop-shop usluga (R3).

Povećanjem podataka o seizmološkim aktivnostima (R4) osigurat će se zelena tranzicija, jer će se osigurati adekvatnija primjena infrastrukture potrebne za ublažavanje od posljedica potresa, zelene infrastrukture, ali i procesa obnove u cjelini.

Provedba pilot projekata usmjerenih kroz strategije zelene urbane obnove na lokalnoj razini (R5) usmjerena je na primjenu zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama čime će se osigurati doprinos zelenim, okolišnim i energetskim ciljevima.

8. Digitalna dimenzija komponente

C6.1. Obnova zgrada

MPGI ima uspostavljen Informacijski sustav za izdavanje energetskih certifikata (IEC). To je računalna aplikacija za izdavanje, pohranu i kontrolu energetskih certifikata, izvješća o energetskim pregledima zgrada, izvješća o redovitim pregledima sustava grijanja i sustava hlađenja ili klimatizacije u zgradama, sadrži bazu podataka energetskih certifikata, izvješća o energetskim pregledima zgrada, izvješća o redovitim pregledima sustava grijanja i hlađenja ili klimatizacije te osoba ovlaštenih za energetsko certificiranje i energetski pregled zgrada i osoba ovlaštenih za kontrolu i provedbu programa izobrazbe.

Izdavanje energetskih certifikata zgrada u Hrvatskoj moguće je isključivo putem ove aplikacije, a regulirano je Zakonom o gradnji, Pravilnikom o energetskom pregledu zgrade i energetskom certificiranju, Pravilnikom o kontroli energetskog certifikata zgrade i izvješća o redovitom pregledu sustava grijanja i sustava hlađenja ili klimatizacije u zgradi i Pravilnikom o osobama ovlaštenim za energetsko certificiranje, energetski pregled zgrade i redoviti pregled sustava grijanja i sustava hlađenja ili klimatizacije u zgradi.

Sustav je u punoj produkciji od listopada 2017. godine.

U okviru provedbe NPR-a 2019. sustav je nadograđen modulom e-Građani koji je omogućio će građanima pregled svih izdanih i važećih energetskih certifikata.

Tijekom narednog razdoblja planira se poboljšanje funkcionalnosti i nadogradnja sustava te povezivanje s ostalim sustavima MPGI - Informacijskim sustavom prostornog uređenja (ISPU) i e-GOP sustavom za elektroničko poslovanje.

Provedbom reforme jačanja znanja o zelenim poslovima (R2) osigurat će se nova znanja o mogućnostima implementacije digitalne tranzicije u kontekstu obnove nakon potresa te će se ostvariti doprinos korištenju BIM tehnologije.

Provedbom reforme razvoja *one-stop-shopa* (R3) osigurat će se digitalna tranzicija u procesu obnove nakon potresa te pojednostavljenje administrativnih procesa, kako bi se građanima olakšao cjelokupan proces, ali i ubrzao cjelokupan sustav obnove. Smanjit će se administrativna opterećenost u procesu obnove nakon potresa i energetske obnove.

Povećanjem podataka o seizmološkim aktivnostima (R4) osigurat će se digitalna tranzicija, jer će se osigurati veća transferabilnost i primjenjivost podataka u sustavu prostornog uređenja.

U okviru reforme R6 osigurat će se provedba pilot projekta kojim će se testirati mogućnosti razvoja modela praćenja potrošnje energije vezani uz ISGE.

9. Načelo „Ne nanosi značajnu štetu“

C6.1. Obnova zgrada

Inicijativa Obnova zgrada i reforma C6.1. R1 Dekarbonizacija zgrada doprinose načelima DNSH, sukladno Uredbi EU o taksonomiji. Inicijativa u cjelini ne nanosi značajnu štetu i ne kosi se s okolišnim ciljevima, već doprinosi smanjenu toplinske potrebe i potrošnje energije u višestambenim i javnim zgradama, povećanju korištenja OIE te smanjenju emisije CO2, doprinosi ublažavanju energetskog siromaštva i stupnju ugroženosti njime, povećanju seizmičke otpornosti višestambenih i javnih zgrada te održivom upravljanju i korištenju kulturnih dobara kao jednim od preduvjeta njihovog očuvanja. Reforme i vezane investicije u skladu su s elementom DNSH koji je vezan uz „*building renovation*“, a koji potrebuje da najmanje 50% troškova bude povezano s mjerama energetske učinkovitosti kako bi troškovi obnove bili prihvatljivi u cjelini, odnosno 50% ukupnog iznosa obnove koji se može predstaviti kao mjera energetske učinkovitosti. Sukladno investicijama koje su usmjerene na energetsku obnovu zgrada, obnovu zgrada oštećenih u potresu s energetskom obnovom i energetskom obnovom zgrada sa statusom kulturnog dobra, inicijativa doprinosi principu DNSH gdje značajna obnova doprinosi ciljevima definiranim u *Taxonomy Report: Technical annex* cilj je imati najmanje 30 % uštede u potražnji primarne energije (Eprim) u odnosu na stanje prije obnove. Također, inicijativa i vezane investicije omogućuju vlasnicima pristup „zelenim“ financijskim instrumentima, ulaganja u obnovu zgrada s nižom razinom energetske učinkovitosti te ulaganja u energetski učinkovitije funkcioniranje postojećih zgrada. Osiguranjem viših standarda tijekom obnove, smanjit će se računi za energiju i poboljšati kvaliteta zraka u zatvorenim prostorima te osigurati udobnost boravka, pozitivno utječući na zdravlje i raspoloživi dohodak stanovnika.

10. Ključne točke provedbe reforme i investicija

C6.1. Obnova zgrada

(a) Kvalitativni pokazatelji	
do kraja 4Q/2021., usvojeni nacionalni programi energetske obnove za razdoblje 2021.-2030: i) Program energetske obnove višestambenih zgrada za razdoblje od 2021. do 2030, ii) Program suzbijanja energetskog siromaštva koji uključuje korištenje obnovljivih izvora energije u stambenim zgradama na potpomognutim područjima i područjima posebne državne skrbi za razdoblje 2021.-2025: i iii) Program energetske obnove zgrada koje imaju status kulturnog dobra za razdoblje 2021.-2030.	**C6.1. R1-I1**
do kraja 1Q/2022., usvojen Program energetske obnove zgrada javnog sektora za razdoblje od 2021. do 2030.	**C6.1. R1-I1**
do kraja 4Q/2022., na službenim web stranicama Ministarstva prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine objavljen Nacionalni plan za razvoj vještina u kontekstu zelenih poslova vezanih uz energetsku obnovu i obnovu nakon potresa, kojim ima za cilj unaprijediti vještine zelenih poslova u kontekstu	**C6.1. R2**

energetske obnove, obnove nakon potresa, primjene zelene infrastrukture i NBS te kružnog gospodarenja prostorom i zgradama, izrađen temeljem analize postojećih programa te pripreme i prilagodbe edukacijskih programa definiranih reformom.	
do kraja 4Q/2022., online „*one-stop-shop*“ sustav uspostavljen i operativan za usluge vezane uz potresom pogođena područja, uključujući usluge i informacije energetske učinkovitosti i cjelovite obnove kroz koncept „*build back better*“	**C6.1. R3**
do kraja 4Q/2021., fizički „one-stop-shop“ ured koji djeluje na potresom pogođenim područjima s ciljem provedbe administrativnog rasterećenja, kombinirajući na jednom mjestu sve potrebne informacije za građane o potporama i financijskim mogućnostima za energetsku obnovu i seizmičko ojačanje u skladu s konceptom *"build back better"*	**C6.1. R3**
do kraja 4Q/2021., usvajanje Programa razvoja kružnog gospodarenja prostorom i zgradama za razdoblje od 2021. do 2030., te Programa razvoja zelene infrastrukture u urbanim područjima za razdoblje od 2021. do 2030.	**C6.1. R5**
do kraja 4Q/2023., završetak pilot projekta sustavnog gospodarenja energijom te razvoj novog modela financiranja (Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine u suradnji s APN), uključujući potrošnju energije i vode u višestambenim zgradama na pilot području, provedbom postavljanja sustava automatskog prikupljanja podataka o potrošnji energije i vode. Pilot projekt služit će kao podloga za izradu izvješća (od strane Ministarstva prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine u suradnji s APN) sa: (i) Smjernicama za primjenu modela praćenja potrošnje energije koji može biti usvojen na nacionalnoj razini; (ii) preporukama za primjenu novog modela financiranja energetske obnove temeljenog na modelu prenosive sheme troškova; te (iii) analize mogućnosti korištenja modela prenosive sheme troškova s preporukama za potencijalnu primjenu na nacionalnoj razini.	**C6.1. R6**
do kraja 4Q/2025., objava smjernica za primjenu modela praćenja potrošnje energije u višestambenim zgradama na temelju dobrovoljnog interesa vlasnika višestambenih zgrada	**C6.1. R6**
(b) Kvantitativni pokazatelji[155]	
do kraja 4Q/2022., potpisani ugovori koji osiguravaju 50% ukupne alokacije sredstava (66.361.404 EUR) koje odgovaraju obnovi dviju vrsta zgrada (javne zgrade i višestambene zgrade), pri čemu svi ugovori jasno navode relevantne zahtjeve energetske učinkovitosti od najmanje 30 % smanjenja potrošnje primarne energije (Eprim) u odnosu na potrošnju energije prije obnove (uključuje tehničke sustave poput grijanja, hlađenja, potrošne tople vode, osvjetljenja i dr.), te koje	**C6.1. R1-I1**

[155] U ovom općenitom dijelu se navode kvantitativni pokazatelji koji su primjenjivi tijekom provedbene faze (od početka izvođenja radova na obnovi pa do kraja provedbe obnove). Napredak u ostvarenju rezultata provedenih mjera može se pratiti kroz promjenu stanja stambenog fonda, po broju obnovljenih zgrada ili m2 zgrada koje su obnovljene. Specifičniji pokazatelji se tiču mjerenja smanjenja potrošnje energije u zgradama (sukladno Tehničkom propisu o racionalnoj uporabi energije i toplinskoj zaštiti u zgradama, NN 128/15, 70/18, 73/18, 86/18 i 102/20), na temelju projektantskih vrijednosti prije i nakon obnove te za dio povezan s mehaničkom otpornosti i stabilnosti: omjerom proračunske potresne otpornosti konstrukcije i potresne otpornosti prema nizu HRN EN 1998 i pripadnim nacionalnim dodacima (sukladno Tehničkom propisu o izmjeni i dopunama Tehničkog propisa za građevinske konstrukcije, NN 75/20), na temelju projektantskih vrijednosti prije i nakon obnove.

zahtijevaju poštivanje DNSH načela prema članku 17. Uredbe (EU) 2020/852 o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja	
do kraja 2Q/2026., obnovljeno najmanje 180.000 m2 višestambenih zgrada i najmanje 288.000 m2 javnih zgrada, u skladu s ugovorima o sufinanciranju, čime se postiže smanjenje potrošnje primarne energije za 30% (Eprim) u odnosu na potrošnju energije prije obnove (uključuje tehničke sustave poput grijanja, hlađenja, potrošne tople vode, osvjetljenja i dr.) i čime se postiže DNSH načelo, prema članku 17. Uredbe (EU) 2020/852 o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja.	**C6.1. R1-I1**
do kraja 2Q/2026., obnovljeno najmanje 45.000 m2 višestambenih zgrada i najmanje 274.000 m2 javnih zgrada oštećenih potresom, u skladu s ugovorima o sufinanciranju, čime se postiže smanjenje potrošnje primarne energije za30 % (Eprim) u odnosu na potrošnju energije prije obnove (uključuje tehničke sustave poput grijanja, hlađenja, potrošne tople vode, osvjetljenja i dr.), i čime se postiže DNSH načelo, prema članku 17. Uredbe (EU) 2020/852 o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja.	**C6.1. R1-I2**
do kraja 2Q/2026., obnovljeno najmanje 31.000 m2 zgrada sa statusom kulturnog dobra, u skladu s ugovorima o sufinanciranju, čime se postiže smanjenje potrošnje primarne energije za 20% (Eprim) u odnosu na potrošnju energije prije obnove (uključuje tehničke sustave poput grijanja, hlađenja, potrošne tople vode, osvjetljenja i dr.) za svaku zgradu, a na razini investicije osigurat će se smanjenje potrošnje primarne energije za 30% (Eprim) u odnosu na potrošnju energije prije obnove i čime se postiže DNSH načelo, prema članku 17. Uredbe (EU) 2020/852 o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja	**C6.1. R1-I3**
do kraja 2Q/2026., edukacijske programe obrazovanja odraslih uspješno je završilo 500 osoba (ostvarilo certifikat od strane PUO, HZZ ili drugih relevantnih tijela) u programima definiranim reformom	**C6.1. R2**
do kraja 2Q/2026., 50 osoba ostvarilo stručno znanje u području održivog urbanog razvoja i obnove kulturne baštine (ostvaren certifikat od strane Arhitektonskog, Šumarskog fakulteta ili drugih relevantnih tijela)	**C6.1. R2**
do kraja 2Q/2026., 80 javnih zaposlenika završilo edukacije potrebne za funkcioniranje one-stop-shop usluga vezanih uz energetsku obnovu i obnovu nakon potresa	**C6.1. R3**
do kraja 4Q/2022., nabavljeno minimalno 300 novih jedinica seizmološke opreme (20 prijenosnih seizmografa, 20 prijenosnih računala za terenska mjerenja, 25 bušotinskih seizmografa, 10 OBS seizmografa, 20 seizmografa izuzetno niske razine šuma i vrlo visoke osjetljivosti, 50 seizmografa niske razine šuma i visoke osjetljivosti, 100 akcelerografa, te minimalno 65 jedinica druge vrste opreme sukladno reformi i dr.)	**C6.1. R4-I1**
do kraja 2Q/2026., završilo edukaciju 9 novozaposlenih stručnjaka Seizmološke službe RH na temu prikupljanja, obrade i analize seizmoloških podataka za prostor Republike Hrvatske	**C6.1. R4-I1**

do kraja 2Q/2025., seizmološki podatci (karata rasjeda, karata potresnih područja, karata podložnosti na klizanje u odgovarajućim rezolucijama i dr.) integrirani u 10 stručnih podloga za prostorne planove jedinica lokalne samouprave	**C6.1. R4**
do kraja 4Q/2023., usvajanje 10 strategija zelene urbane obnove na lokalnoj razini koji će biti podloga za provedbu pilot projekata, a koje su usmjerene na osiguranje temelja razvoja održivog prostora s naglaskom na razvoj zelene infrastrukture i integraciju rješenja zasnovanih na prirodi, integraciju modela kružnog gospodarenja prostorom i zgradama, jačanje otpornosti od rizika i klimatskih promjena te kao podrška općem održivom razvoju	**C6.1. R5**
do kraja 2Q/2026., provedba najmanje jednog pilot projekta identificiranog kroz strategije zelene urbanve obnove i povezanog s nacionalnim programima razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama	**C6.1. R5**

11. Financiranje i troškovi

C6. Obnova zgrada

Ukupna procijenjena vrijednost ulaganja za komponentu (kn)	5.945.000.000

C6.1. Obnova zgrada

Ukupna procijenjena vrijednost ulaganja za podkomponentu (kn)	**5.945.000.000**

Reforme i investicije koje podrazumijevaju određene troškove		Razdoblje provedbe	Procijenjeni trošak
C6.1. R2	Razvoj okvira za osiguranje adekvatnih vještina u kontekstu zelenih poslova potrebnih za obnovu nakon potresa	2/2021. 6/2026.	40.000.000
C6.1. R3	Povećanje učinkovitosti, smanjenje administrativnog opterećenja i digitalizacija procesa obnove	2/2021. 6/2026.	30.000.000
C6.1. R4	Modernizacija i integracija seizmičkih podataka za proces obnove i planiranje buduće gradnje te monitoring javne infrastrukture	2/2021. 6/2026.	5.000.000
C6.1. R5	Uvođenje novog modela strategija zelene urbane obnove i provedba pilot projekta razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama	2/2021. 6/2026.	20.000.000
C6.1. R6	Pilot projekt uspostave i provedbe sustavnog gospodarenja energijom te razvoj novog modela financiranja	6/2021. 6/2026.	12.000.000

C6.1. R1-I1	Energetska obnova zgrada	2/2020. 6/2026.	1.000.000.000
C6.1. R1-I2	Obnova zgrada oštećenih u potresu s energetskom obnovom	2/2020. 6/2026.	4.456.000.000
C6.1. R1-I3	Energetska obnova zgrada sa statusom kulturnog dobra	6/2021. 6/2026.	300.000.000
C6.1. R4-I1	Razvoj mreže seizmoloških podataka	2/2021. 6/2026.	82.000.000

12. Organizacija provedbe

C6.1. Obnova zgrada

Glavni nositelj provedbe cjelokupne inicijative Obnova zgrada biti će MPGI. MPGI je nositelj provedbe svih reformi, osim za investicije R1-I3 „Energetska obnova zgrada sa statusom kulturnog dobra“ gdje će nositelj provedbe biti MKM te R4-I1 „Razvoj mreže seizmoloških podataka“ gdje će nositelj provedbe biti MZO (kao tijelo nadležno nad Seizmološkom službom pri Geofizičkom odsjeku Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Zagrebu).

U okviru reforme R1 „Dekarbonizacija zgrada“, MPGI će koordinirati provedbu u suradnji s ostalim relevantnim TDU, MKM, APN-om, Fondom za obnovu Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije, Zagrebačke županije, Sisačko-moslavačke županije i Karlovačke županije (FZO), Fondom za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost (FZOEU) i SDUOSZ. Pritom će u okviru investicije R1-I1 „Energetska obnova zgrada“ MPGI upravljati projektima koji se odnose na investiciju s horizontalnom mjerom pojačanja otpornosti od potresa i požara. Tijela zadužena za provedbu projekata su MPGI koje će odobravati i pratiti projekte prema uspostavljenim procedurama za EU fondove ustrojenim unutar MPGI. Provedbeno tijelo na nacionalnoj razini za ESCO model je APN na temelju Zakona o energetskoj učinkovitosti. Tijelo zaduženo za provedbu obnove zgrada u sklopu Programa suzbijanja energetskog siromaštva na potpomognutim područjima je SDUOSZ.

U okviru investicije R1-I2 „Obnova zgrada oštećenih u potresu s energetskom obnovom“, uz MPGI, za privatne zgrade biti će nadležan FZO. Tijela zadužena za provedbu su MPGI, Fond za obnovu, Središnji državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje, relevantna TDU (npr. MINGOR, MIZ, MZO, MPGI, MUP, MKM, MORH) i JLP(R)S (npr. Grad Zagreb, Zagrebačka županija, Krapinsko-zagorska županija, Sisačko-moslavačka županija, Karlovačka županija).

U okviru reforme R2, uz MPGI će u provedbi sudjelovati MZO i MRMSOSP u suradnji s obrazovnim institucijama.

Nositelj reforme R6 biti će MPGI u suradnji s APN-om.

III. DIO: Komplementarnost i provedba plana

1. Zahtjev za predfinanciranje

Hrvatska sukladno članku 13. Uredbe o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost podnosi zahtjev za plaćanje pretfinanciranja u iznosu do 13 % koji se primjenjuje na ukupni iznos bespovratnih sredstava iz RRF-a, odnosno 47.443.473.170 kn. Predfinanciranje će značajno doprinijeti osiguranju likvindosti za pravodobnu provedbu reformi i ulaganja, naročito u prvim godinama provedbe.

2. Dosljednost s drugim inicijativama

Općenito

Svi podneseni projekti/programi u okviru NPOO-a povezani su s NPR-om na način da se predmetnim sredstvima obuhvaćaju izazovi i prioriteti identificirani u okviru Europskog semestra, posebice „zeleno“ i „digitalno“, što kroz Komponentu I. Gospodarstvo i u dijelu u kojem je moguće doprinose ispunjavanju Nacionalnog energetskog i klimatskog plana za 2030. s pogledom na 2050. Također, podneseni projekti/programi usklađeni su i svoje uporište pronalaze u CSR-u za Hrvatsku za 2019. i 2020. godinu.

Programski dokumenti za financijsko razdoblje EU 2021.-2027. podržavat će ulaganja iz EFRR, KF, ESF+, EPFR, FPT, prema ciljevima politike i oblicima financiranja utvrđenima u trenutnom prijedlogu Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalom fondu plus, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i financijskih pravila za njih i za Fond za azil i migracije, Fonda za unutarnju sigurnost i Instrumenta za upravljanje granicama i vize (prijedlog Uredbe o utvrđivanju zajedničkih odredbi). Pri tom će fondovi Kohezijske politike (EFRR, ESF+, KF te FTP) pridonositi djelovanjima Unije koja dovode do jačanja njezine ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije u skladu s člankom 174. UFEU-a ostvarivanjem ciljeva: (a) „Ulaganje za radna mjesta i rast” (EFRR, KF, ESF+) i (b) „Europska teritorijalna suradnja” (Interreg), koji treba primati potporu EFRR-a, dok će EFPR doprinositi ciljevima Zajedničke ribarstvene politike. Uz EU regulatorni okvir, uzet će se u obzir i Izvješće za Hrvatsku za 2019. i 2020. u okviru Europskog semestra (Aneks D.), CSR-ovi, dosadašnje iskustvo u pripremi i provedbi EU financiranih projekata i programa te razvojne potrebe na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini. Sporazum o partnerstvu obuhvaćat će odabrane ciljeve politike navodeći kojim će se fondovima i programima provoditi, uzimajući u obzir relevantne CSR za Hrvatsku, dok će operativni programi utvrditi strategiju za doprinos programa ciljevima politike te će se svaki prioritet odnositi na jedan cilj politike.

Uzimajući u obzir ranu fazu izrade programskih dokumenata za korištenje sredstva u sklopu prijedloga Uredbe o utvrđivanju zajedničkih odredbi te aktualne potrebe Hrvatske u smislu jačanja osnovne infrastrukture i usluga usmjerenih prema građanima i gospodarstvu predviđeno je da usmjeravanje financijskih sredstva RRF-a, odražavaju svojevrsni kontinuitet financiranja potreba iz trenutne financijske perspektive, kroz osiguravanje održivih rješenja izgradnje otpornog nacionalnog gospodarstva koje participira na jedinstvenom tržištu i doprinos otpornosti jedinstvenog tržišta u cjelini. Nova financijska perspektiva će isto tako

predstavljati nastavak financiranja aktivnosti koje će se nadovezivati na aktivnosti RRF-a, a koja zbog ograničenja vremenskog okvira nisu mogla biti obuhvaćena NPOO-om, s naglaskom na postizanjima ciljeva zelene i digitalne tranzicije kako za građane tako i za cjelokupno gospodarstvo. U navedenom razdoblju Hrvatska će prolaziti kroz provedbu ključnih elemenata po pojedinim reformskim procesima i na taj način osigurati održivost ne samo investicija koje se financiraju iz RRF-a već i svih budućih financiranja iz EU.

Kako bi se sredstva RRF-a odnosno Kohezijske politike za razdoblje 2021.-2027. usmjeravale prema onim područjima kojima je nužan financijski poticaj sa svrhom donošenja promjena koja doprinose zajedničkim nacionalnim i europskim ciljevima provoditi će se kontinuirane konzultacije kako s nadležnim tijelima na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini tako i s EK. Kroz navedeni konzultativni proces, tijekom programiranja, s nadležnim tijelima u okviru radnih skupina i s EK, dodatno će se prilagođavati prioriteti za buduće financijsko razdoblje sukladno nacionalnim potrebama, a uzimajući u obzir i reformske mjere i investicije koje će biti odobrene u sklopu NPOO-a, odnosno tamo gdje je primjenjivo, nadovezivati će se na reformske mjere i investicije predviđene NPOO-om.

Iako je trenutno teško predvidjeti dosege krize koja pokazuje nove i još teže posljedice za društvo i gospodarstvo na razini cijele EU, Hrvatska će usmjeravati sredstva prema onim aktivnostima koje će osigurati brži gospodarski oporavak, kao i jačanje otpornosti zdravstvenog sektora čime će se doprinijeti oporavku cjelokupnog društva pogođenog negativnim posljedicama pandemije COVID-19. Kako su u ožujku Zagreb, Zagrebačka i Krapinsko-zagorska županija te u prosincu 2020. Sisačko-moslavačke i Karlovačka županija pretrpjele posljedice razornoih potresa, posebna pažnja bit će usmjerena na koordinaciju aktivnosti obnove koja se financira iz Europskog fonda solidarnosti (EUSF) i sredstva zajma Svjetske banke.

Nadalje, NPOO će poduprijeti prilagodbe na novonastale okolnosti i jačanje konkurentnosti Hrvatske na europskoj i globalnoj razini. Za Hrvatsku to znači reforme i investicije povezane sa zelenom i digitalnom tranzicijom, zapošljavanjem, razvojem vještina, obrazovanjem, istraživanjem i inovacijama, poboljšanjem poslovnog okruženja, učinkovitosti javne uprave, zdravstvenog sustava i ostalo.

C1. GOSPODARSTVO

C1.1. Otporno, zeleno i digitalno gospodarstvo

Jedan je od ključnih izazova Hrvatske daljnje rasterećenje poduzetnika u vidu optimizacije i digitalizacije administrativnih postupaka te ukidanja ili smanjenja parafiskalnih nameta. Akcijski plan za administrativno rasterećenje gospodarstva predstavlja plan mjera za uklanjanje administrativnih prepreka čija će provedba u konačnici rezultirati povećanom pravnom sigurnošću te povoljnijom ulagačkom i poslovnom klimom. Donošenjem i provedbom aktivnosti i mjera predviđenih ovim Planom, Hrvatska ispunjava obveze iz NPR-a, kao i obvezu iz Akcijskog plana za pridruživanje ERM II i bankovnoj uniji.

Mjera koja se odnosi na ulaganja u proizvodne i tehnološke kapacitete poduzeća u skladu je s ključnim ciljevima "Dekarbonizacija" i „Energetska učinkovitost" navedenim u Nacionalnom energetskom i klimatskom planu od 2021. do 2030. godine. Predložena mjera doprinosi zelenoj tranziciji koja će, u skladu s Zelenim planom za Europu, biti jedna od glavnih vodilja svih programskih reformi koje će se u okviru gospodarskih aktivnosti provoditi kako kroz NPOO tako i kroz VFO. Kroz NPOO će se bespovratnim sredstvima financirati ulaganja poduzeća (MSP-ovi i srednje kapitalizirana poduzeća) usmjerena na ekološki pozitivne ishodei zelenu

transformaciju poduzeća provedbom novih resursno i energetski učinkovitih rješenja. Kroz Kohezijsku politiku (EFRR) produktivna ulaganja koja uključuju dekarbonizaciju i energetsku učinkovitost, a koje neće biti obuhvaćene u NPOO, poticati će se MSP-ovi na cijelom području Hrvatske, uz širi obuhvat intervencija koje će obuhvaćati npr. i ulaganje u ljudski kapital, upravljačke vještine kod MSP-ova i internacionalizaciju, ali i poticanje stvaranja novih poduzeća te podršku sudjelovanju u europskim i međunarodnim mrežama.

HAMAG-BICRO je financijske instrumente iz europskih fondova u vidu zajmova i jamstava prvi put počeo provoditi iz OPKK 2014.-2020. S obzirom na to da je dosadašnje iskustvo izuzetno pozitivno i da su se inicijalno dodijeljene alokacije u više navrata uvećavale zbog kontinuirano visoke potražnje za navedenom vrstom financiranja, mjere koje je HAMAG-BICRO predvidio kroz RRF predstavljaju logičan nastavak uspješne provedbe. Osim financijskih instrumenata koji su trenutno u provedbi, HAMAG-BICRO se odlučio za uvođenje i novih financijskih instrumenata, odnosno, moduliranja postojećih, kako bi pokrio tržišne gapove koji su utvrđeni u toku provedbe, a i kao posljedica krize koja je u tijeku.

Planira se iz RRF-a financijskim instrumentima pokriti period do nove financijske perspektive te je isti isključivo fokusiran na pomoć MSP segmentu u oporavku od nastalih poremećaja na tržištu te stvaranju preduvjeta za jačanje poduzeća kako bi u budućnosti bolje odgovorilo na potencijalne krize uz posebnu stimulaciju onih poduzetnika čija ulaganja imaju pozitivan utjecaj na ekološku održivost. Planirani instrumenti usklađeni su s NRS-om i Nacionalnim energetskim i klimatskim planom (2021.-2030.) u dijelu planiranih učinaka na gospodarstvo i okoliš.

Cilj je iz nove financijske perspektive kreirati financijske instrumente s uvjetima koji će biti prilagođeni budućim potrebama tržišta, a koji će biti vidljivi nakon analize stanja MSP segmenta nakon završetka krize. Pretpostavka je kako će se fokus financijskih instrumenata s pomoći poduzećima prebaciti na daljnji rast i razvoj MSP segmenta i povećanje zaposlenosti uz obvezan utjecaj ulaganja na zelenu tranziciju.

Reforme i investicijske mjere predviđene u okviru komponente jačanja konkurentnosti, zelene i digitalne tranzicije jedan su od ključnih ciljeva nacionalnog gospodarstva kao i gospodarstva EU. Investicijske mjere HBOR-a predložene u okviru ove komponente usklađene su s ciljevima iz Partnerskog sporazuma kao i ciljevima iz aktualnog nacrta prijedloga Nacionalne razvojne strategije, kako u pogledu održivog gospodarstva, zelene i digitalne tranzicije ali isto tako i u pogledu jačanja otpornosti hrvatskog gospodarstva na krize. Reformska mjera jačanja HBOR-ovih kapaciteta za mjerenje okolišnih i socijalnih učinaka, u skladu je s Zelenim planom za Europu, a predložene investicijske mjere u skladu s EU i nacionalnim ciljevima u pogledu jačanja otpornosti te zelene i digitalne tranzicije. Također, predložene mjere nisu obuhvaćene postojećim financijskim instrumentima kohezijske politike niti centraliziranim mjerama EU npr. EGF (European guarantee fund), a što je pojašnjeno u nastavku u podnaslovu Komplementarnost financiranja.

Reformske mjere C1.1.2. R1 Reforma sustava poticaja za istraživanje i razvoj i C1.1.2. R2 Reforma financiranja inovacija i povezane investicijske mjere, doprinose realizaciji preporuka za Hrvatsku okviru Europskog semestra za 2020. godinu (CSR 2019/3) za usmjeravanje investicijske politike na istraživanje i inovacije. Investicije kreirane u sklopu reformske mjere C1.1.2 će povećati produktivnost, konkurentnost i diversifikaciju hrvatskog gospodarstva povećanjem investicija u inovacije, te će olakšati digitalnu tranziciju gospodarstva podržavanjem tvrtki u primjeni digitalnih rješenja i nadogradnji digitalnih mogućnosti. Mjera C1.1.2. R1-I1 Analiza poreznih poticaja za istraživanje i razvoj je također u skladu s Programom Vlade 2020.-2024. u kojem je provedba Zakona o državnoj potpori za istraživačko-razvojne

projekte prepoznata kao jedna od ključnih inicijativa za povećanje ulaganja u istraživanje i razvoj.

Mjere predviđene za podršku digitalizaciji i realizaciji Nacionalnog plana za digitalnu transformaciju hrvatskog gospodarstva i Nacionalnog plana za razvoj umjetne inteligencije RH (C1.1.2. R3-I1, C1.1.2. R3-I2, C1.1.2. R3-I3, C1.1.2. R4-I1) doprinose ostvarenju preporuci za Hrvatsku u okviru Europskog semestra koja se odnosi na povećanje pristupa digitalnoj infrastrukturi i uslugama (CSR 2020/2).

Podrška za digitalne centre za inovacije (mjera C1.1.2. R4-I1) je ujedno u skladu s programom Digitalna Europa 2021.-2027. kojom se potiče razvoj mreže Europskih digitalnih centara za inovacije diljem EU kao ključnog alata za ostvarenje ciljeva Programa.

C1.2. Energetska tranzicija za održivo gospodarstvo

Hrvatska podržava zelenu tranziciju i dekarbonizaciju Europe do 2050. kako je istaknuto programom rada EK, kao i Zelenim planom za Europu. Zbog toga je zelena tranzicija jedna od glavnih vodilja svih programskih reformi u okviru gospodarskih aktivnosti. Energetski sektor u Hrvatskoj u skladu s energetskom unijom već niz godina promiče obnovljive izvore energije i dekarbonizaciju energetike koja je dobrim dijelom usmjerena na povećanje udjela obnovljivih izvora energije u proizvodnji električne energije, ali i povećanju energetske učinkovitosti i korištenju zelene energije.

U skladu s navedenim, reforme predložene u sklopu NPOO-a, posebice reforme vezane uz energetsku tranziciju za održivo gospodarstvo, ali i reforme vezane uz razvoj konkurentnog, energetski održivog i učinkovitog prometnog sustava, unaprjeđenje korištenja prirodnih resursa i jačanje lanca opskrbe hranom u potpunosti su usklađeni sa Nacionalnim energetskim i klimatskim planom od 2021. do 2030. (NECP) koji je Vlada usvojila u prosincu 2019. i dostavila EK. Plan je dopunjen krajem 2020. i Vlada je izmjene usvojila 30. prosinca 2020. godine. Planom, koji obuhvaća svih pet dimenzija energetske unije, jasno su postavljeni nacionalni ciljevi koje Hrvatska treba ostvariti kao dio općih ciljeva EU postavljenih do 2030., a vezani su uz smanjenje emisija stakleničkih plinova, povećanje udjela obnovljivih izvora energije, povećanje energetske učinkovitosti i bolja međupovezanost elektroenergetskog sustava. NECP sadrži 105 mjera podijeljenih na 5 stupova energetske unije, od kojih se najveći dio mjera odnosi na dekarbonizaciju (66 mjera), a ostale mjere vezane su uz energetsku učinkovitost, energetsku sigurnost, unutarnje energetsko tržište i istraživanje, inovacije i konkurentnost.

U pogledu energetske tranzicije za održivo gospodarstvo, kojim se prvenstveno nastoji razviti, revitalizirati i digitalizirati prijenosna elektroenergetska mreža, potaknuti energetsku učinkovitost i toplinarstvo, potaknuti razvoj novih tehnologija (posebice vodika i geološkog skladištenja CO2) te korištenje vodika i naprednih biogoriva u prometu, NECP propisuje niz mjera koje su prvenstveno vezane uz dekarbonizaciju pojedinih sektora, energetsku učinkovitost, energetsku sigurnost i unutarnje energetsko tržište. Posebno treba istaknuti mjere UET-1 Razvoj prijenosne elektroenergetske mreže, OIE-3 Poticanje korištenja OIE za proizvodnju električne i toplinske energije, ES-2 Izgradnja i korištenje spremnika energije, ES-3 Unaprjeđenje sustava vođenja elektroenergetskog sustava, MS-8 Uspostava platforme za prikupljanje, uporabu i skladištenje CO2, TR-7 Razvoj infrastrukture za alternativna goriva, TR-10 Promicanje integriranog i inteligentnog prometa i razvoj infrastrukture za alternativna goriva na lokalnoj i područnoj razini te TR–13 Plan razvoja tržišta naprednih biogoriva, te TR-14 Dekarbonizacija prometa kroz proizvodnju naprednih biogoriva iz ostataka poljoprivredne

proizvodnje i energetskih usjeva uz integrirano hvatanje, korištenje i skladištenje ugljika. Ovim mjerama se potiče predložena reforma i predložene aktivnosti NPOO-a.

NECP-om je pokrivena i reforma razvoj konkurentnog, energetski održivog i učinkovitog prometnog sustava koja osim već nabrojanih mjera vezanih uz promet (TR-7, TR-10, i TR-13 i TR-14) uključuje i mjere poput TR-9 Poticanje razvoja održivog integriranog prometa na nacionalnoj razini ili TR-12 Poticanje brodskog prometa na alternativna goriva.

Sve nabrojano je samo najvažniji dio mjera kojima NECP pokriva reforme predložene u NPOO-u, iako postoji još niz mjera kojima se ova dva dokumenta nadopunjuju u procesu planiranja za razdoblje do 2030. godine. U skladu s tim, NPOO artikulira reforme zajedno s investicijama i projektima kroz koje se navedene reforme trebaju ostvariti, kao i potencijalna financijska sredstva koja su potrebna za ispunjavanje reforme, a Nacionalni energetski i klimatski plan na široj razini propisuje niz mjera pomoću kojih se planiraju postići postavljeni ciljevi vezani uz EU politiku dekarbonizacije.

Oba dokumenta su jasno usuglašena te mjere NECP-a predviđene za ostvarivanje ciljeva dekarbonizacije ujedno služe za ostvarivanje potencijalnih reformi koje se, sukladno NPOO-u, za ostvarivanje tih ciljeva moraju provesti.

C1.3. Unaprjeđenje vodnog gospodarstva i gospodarenja otpadom

Cilj vodnoga gospodarstva je pružiti odgovarajuću razinu usluga u funkciji zdravlja i sigurnosti stanovništva, proizvodnje hrane i razvoja drugih gospodarskih djelatnosti te zaštite ekosustava i vodnoga okoliša u cjelini. Slijedom navedenog donesen je niz nacionalnih strateških dokumenata kojima je cilj osiguravanje dostupnosti vodnih usluga, zaštita resursa i održanja njihovih prirodnih funkcija i značajki te smanjenje mogućih štetnih posljedica klimatskih promjena na ljudsko zdravlje i sigurnost.

Zakonom o vodama je određeno da se višegodišnji programi gradnje izrađuju sukladno Strategiji upravljanja vodama i Planu upravljanja vodnim područjima čiji su sastavni dio Planovi upravljanja poplavnim rizicima. Time se osigurava usklađenost programa sa strateškim opredjeljenjima i politikom upravljanja vodama te preuzetim standardima Europske unije na području politike voda.

Višegodišnji program gradnje komunalnih vodnih građevina i Višegodišnji program gradnje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za melioracije objedinjuju obveze iz brojnih direktiva Europske unije, naročito Okvirne direktive o vodama, Direktive o procjeni i upravljanju rizicima od poplava, Direktive o kakvoći vode namijenjenoj za ljudsku potrošnju i Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda. Ovim Programima se, između ostalog, utvrđuju način i razdoblje provedbe pojedinačnih projekata, sudionici u provedbi, iznosi ulaganja i izvori sredstava, red prvenstva u provedbi te praćenje provedbe.

Sva predložena ulaganja za financiranje iz RRF proizlaze iz navedenih Programa koji su trenutno na snazi, a biti će obuhvaćena i novim Višegodišnjim programom gradnje komunalnih vodnih građevina te Višegodišnjim programom gradnje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za melioracije koji se izrađuju na razdoblje do 2030., a koji će biti doneseni do kraja 2021. godine.

Uz identificirane potrebe za ulaganjima u samu vodno-komunalnu infrastrukturu utvrđena je i potreba za provedbom reforme u sektoru vodnih usluga koja je bila prepoznata već kroz Strategiju upravljanja vodama. Prvi korak u provođenju reforme ostvaren je kroz donošenje Zakona o vodnim uslugama, a cilj joj je jačanje provedbene sposobnosti i investicijskog

kapaciteta te financijske i tehničke samoodrživosti javnih isporučitelja vodnih usluga te kako bi cijena vodnih usluga i nakon provedbe investicija za stanovništvo i gospodarstvo bila priuštiva. Potrebe za ulaganjima u vodno gospodarstvo prepoznate su u programskim dokumentima za financiranje iz fondova EU te su se ulaganja u vodno gospodarstvo, slijedom identificiranih potreba nacionalnih strateških dokumenata, financirala u okviru programskog razdoblja 2007.-2013., nastavljaju se financirati u okviru programskog razdoblja 2014.-2020., a također će biti predmet financiranja u financijskoj perspektivi 2021.-2027. te se predlažu za financiranje i kroz NPOO.

Donošenjem novog Zakona o gospodarenju otpadom, revizijom postojećeg Plana gospodarenja otpadom RH 2017.-2022., kao i donošenjem novog Plana gospodarenja otpadom RH 2023.-2028. uspostavlja se okvir za prelazak na kružno gospodarstvo u dijelu odvojenog sakupljanja i recikliranja otpada s ciljem smanjenja zbrinjavanja otpada na odlagalištima Planom gospodarenja otpadom utvđuju se mjere u svrhu zaštite okoliša sprečavanjem ili smanjenjem nastanka otpada, smanjenjem negativnih učinaka nastanka otpada te gospodarenja otpadom, smanjenje ukupnih učinaka uporabe sirovina i poboljšanjem učinkovitosti uporabe sirovina te povećanjem recikliranja i ponovnog korištenja reciklata što je nužno za prelazak na kružno gospodarstvo. Nastavak ulaganja u infrastrukturu u ovom području je nužan s obzirom na nedostatak osnovne infrastrukture za gospodarenje otpadom. Potrebe za ulaganjima prepoznate su i u programskim dokumentima za financiranje iz fondova EU te su ulaganja u ovo područje planirana i za financiranje u financijskoj perspektivi 2021.-2027. U pripremi svih planskih dokumenata uzete u u obzir i preporuke EK o provedbi zakonodavstva EU-a o otpadu, uključujući izvješće o ranom upozoravanju za države članice za koje postoji rizik da neće ostvariti cilj za 2020. u pogledu pripreme za ponovnu uporabu i recikliranje komunalnog otpada.

C1.4. Razvoj konkurentnog, energetski održivog i učinkovitog prometnog sustava

U prometnom sektoru, reforma razvoja konkurentnog, energetski održivog i učinkovitog prometnog sustava predložena u NPOO je u skladu s Nacionalnim energetskim i klimatskim planom od 2021. do 2030. (NECP), a kako je ranije već navedeno. Dodatno, EK je definirala uvjete koji omogućuju provedbu u financijskoj perspektivi 2021.-2027., koji je za resor prometa uspostavljeno multimodalno mapiranje postojeće i planirane prometne infrastrukture. Multimodalno mapiranje je u završnoj fazi izrade te za uvjet ima usklađenost s nacionalnim planovima za dekarbonizaciju (NECP) i nacionalnim strategijama sigurnosti u cestovnom prometu (novi Nacionalni program sigurnosti cestovnog prometa je trenutno u fazi donošenja). Sveobuhvatni dokument Multimodalnog mapiranja prometne infrastrukture će ujedno doprinijeti kako postizanju ciljeva operativnog programa u financijskom razdoblju 2021.-2027., tako i ostvarenju predviđenih reformi u NPOO.

C1.5. Unaprjeđenje korištenja prirodnih resursa i jačanje lanca opskrbe hranom

Program Vlade navodi kako je potrebno zaustaviti i preokrenuti nepovoljne trendove u poljoprivrednoj proizvodnji, koji se očituju u niskoj produktivnosti rada, niskoj razini BDP-a i padu proizvodnje te dovode do smanjenja prehrambene sigurnosti i depopulacije ruralnih područja.

NRS, kao jedan od svojih strateških ciljeva definira samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva. U okviru tog strateškog cilja definirani su sljedeći prioriteti:

- povećanje produktivnosti poljoprivrede i akvakulture i njihove otpornosti na klimatske promjene na okolišno prihvatljiv i održiv način
- doprinos klimatskoj neutralnosti, smanjenje upotrebe pesticida i povećanje ekološke proizvodnje u skladu s novim smjerovima EU-a u okvirima Zelenog plana te Strategije „od polja do stola“ i Strategije EU-a za bioraznolikost
- jačanje konkurentnosti i inovativnosti u poljoprivredi i akvakulturi
- oživljavanje ruralnih područja i unaprjeđenje kvalitete života na ruralnim i obalnim područjima.

Za svaki od ovih prioriteta navedene su prioritetne aktivnosti:

- za prioritet povećanja produktivnosti: povećanje učinkovitosti i dodane vrijednosti proizvodnje u poljoprivredi i akvakulturi, veća ulaganja u istraživanja, bolja integracija poljoprivrednika u prehrambeno-poljoprivredne lance vrijednosti, učinkovitija upotreba poljoprivrednog zemljišta i upravljanje njime, osiguravanje većih i stabilnijih prihoda za male proizvođače
- za prioritet doprinosa klimatskoj neutralnosti i prioriteta iz Zelenog plana i pratećih strategija: uvođenje proizvodnih i upravljačkih praksi i tehnologija koje doprinose niskougljičnom razvoju, boljoj zaštiti okoliša i energetskoj učinkovitosti, jačanje otpornosti na klimatske promjene, poticanje ulaganja u ekološku proizvodnju
- za prioritet doprinosa jačanju konkurentnosti i inovativnosti: poticanje udruživanja poljoprivrednika, unaprjeđenje i razvoj logističke infrastrukture, olakšanje prijenosa tehnologija i inovacija, unaprjeđenje strukovnog obrazovanja, jačanje poljoprivrednih savjetodavnih službi
- za prioritet oživljavanja ruralnih područja: otvaranje većeg broja radnih mjesta u ruralnim područjima, smanjenje siromaštva, razvoj biogospodarstva.

NRS, kao krovni nacionalni strateški dokument, ne razrađuje dalje prikazane prioritete i aktivnosti. One će biti detaljnije obrađene u Strategiji poljoprivrede i Strategiji biogospodarstva. Sukladno tome, potencijali, ograničenja i potrebe poljoprivrednog sektora te ciljevi i aktivnosti za njihovo ostvarenje, detaljnije su razrađeni Nacrtom strategije poljoprivrede, čije se upućivanje u proceduru usvajanja planira za 2Q/2021. godine.

Strategija prepoznaje sljedeće najvažnije prilike za rast poljoprivrednog sektora:

- povezanost s prehrambenom industrijom, koja se izdvaja po mogućnostima stvaranja dodane vrijednosti i otvaranja radnih mjesta
- usklađivanje ponude s potrošnjom, ne samo u smislu količine (veća ponuda domaćih proizvoda umjesto rasta uvoza), nego i diferenciranjem ponude za specifične tržišne niše
- bolja prilagodba klimatskim promjenama korištenjem prilagođenih proizvodnih tehnika ili odabranih sorti ili pasmina životinja, što može rezultirati smanjenjem troškova u proizvodnji
- unaprjeđenje osnovne infrastrukture u ruralnim područjima, odnosno pozitivnim učinkom na poslovne rezultate u sektoru poljoprivrede

- modificiranje sustava poljoprivrednih potpora i povećanje njihove učinkovitosti preraspodjelom među korisnicima
- veća ulaganja i bolje korištenje novih tehnologija i inovacija u poljoprivredi.

Strategija poljoprivrede, polazeći od dugoročne vizije razvoja, definira četiri strateška cilja: (i) povećanje produktivnosti i otpornosti poljoprivrede na klimatske promjene; (ii) jačanje konkurentnosti; (iii) obnovu ruralnog gospodarstva i unaprjeđenje uvjeta života u ruralnim područjima; (iv) poticanje inovacija u poljoprivredno-prehrambenom sektoru.

Svaki od ciljeva povezan je s jednom od 15 prioritetnih potreba sektora. Od prioritetnih potreba mogu se izdvojiti primjerice povećanje dodane vrijednosti poljoprivredne proizvodnje, redistribucija potpore prema malim i srednjim proizvođačima, efikasnije korištenje prirodnih resursa, bolje povezivanje proizvođača međusobno te s tržištem, jačanje poduzetničkih sposobnosti i znanja, veće prihvaćanje novih tehnologija i inovacija, ulaganja u javnu infrastrukturu za modernizaciju poljoprivrede.

Da bi se ispunile prioritetne potrebe poljoprivrednog sektora, predložene su ciljane intervencije, grupirane u šest aktivnosti:

- usmjeravanje javnih sredstava prema produktivnijim poljoprivrednim ulaganjima
- povećanje opsega klimatski pametne poljoprivrede i održivog upravljanja zemljištem
- razvoj diverzificiranih i integriranih domaćih tržišta poljoprivredno-prehrambenih proizvoda
- poticanje poduzetnika na osnivanje i razvoj poslovanja u poljoprivredi
- korištenje novih prilika za rast u poljoprivredno-prehrambenom sektoru
- objedinjavanje sustava poljoprivrednog znanja i inovacija.

Posljednja navedena skupina aktivnosti, koja se tiče objedinjavanja sustava poljoprivrednog znanja i inovacija, izravno je povezana s razvojem AKIS sustava.

S obzirom na važnost svih navedenih područja, Nacrtom strategije planirana je izgradnja sposobnosti javnih i privatnih savjetnika kroz specijalizirane programe obrazovanja i osposobljavanja.

Ostvarenju cilja Strategije o povećanju vrijednosti hrvatske poljoprivrede doprinijet će svaka od predloženih šest aktivnosti, unutar kojih su predviđeni konkretni pokazatelji vezani uz povećanje proizvodnje u pojedinim poljoprivrednim sektorima, učinkovitije korištenje proizvodnih resursa, ulaganja u objekte i infrastrukturu, povećanje zaposlenosti te poticanje razmjene znanja i inovacija.

Potrebno je naglasiti kako su ciljevi i aktivnosti predviđeni Nacrtom strategije poljoprivrede u skladu s reformiranom zajedničkom poljoprivrednom politikom za razdoblje nakon 2020., o kojoj se trenutno raspravlja na razini EU. Stoga će operativna provedba reformirane ZPP, kao i buduće Strategije poljoprivrede, biti osigurana strateškim planom Hrvatske, koji će odobriti EK. Pravni okvir bit će postavljen uredbama iz reformskog paketa ZPP-a, s jedne strane, te Zakonom o poljoprivredi, s druge strane. Prema prijedlogu Uredbe o ZPP strateškim planovima, o kojoj trenutno pregovore vode Vijeće EU i Europski parlament, države članice će nacrte svojih strateških planova dostaviti na odobravanje EK do 1. siječnja 2022. godine. Nakon odobravanja strateškog plana pripremit će se potrebne izmjene važećeg Zakona o poljoprivredi, kojima će se

propisati ciljevi, mjere i institucije nadležne za provedbu poljoprivredne politike u razdoblju od 2023. nadalje.

Aktivnosti na izradi Strategije biogospodarstva započet će tijekom 2021. godine. Namjera je utvrditi postojeće dionike i inicijative u lancima vrijednosti u biogospodarstvu, analizirati i po potrebi doraditi postojeći zakonodavni okvir te procijeniti potencijal biomase.

C1.6. Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma

U okviru planiranih investicija ove podkomponente, kao horizontalne aktivnosti planirane su one koje su u skladu s prelaskom na kružno gospodarstvo, korištenjem obnovljivih izvora energije i postizanjem veće razine energetske učinkovitosti. Navedene su inicijative, poštujući ciljeve zelene tranzicije, u tom smislu u potpunosti usklađene sa Zelenim planom EU-a, te sa Strategijom prilagodbe klimatskim promjenama u Hrvatskoj za razdoblje do 2040. s pogledom na 2070. godinu i povezanim Integriranim nacionalnim energetskim i klimatskim planom za razdoblje od 2021. do 2030. godine.

Investicije C1.6. R1-I1 i C1.6. R1-I2 planirane u okviru ove podkomponente doprinijet će ciljevima smanjenja emisija stakleničkih plinova, povećanju udjela korištenja OIE te cilju povećanja energetske učinkovitosti, definiranih Integriranim nacionalnim energetskim i klimatskim planom za razdoblje od 2021. do 2030. godine.

Ulaganja za prilagodbu klimatskim promjenama, prevenciju rizika i otpornost na katastrofe pretpostavka su i pokretač razvoja zelenog turizma. Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Hrvatskoj utvrdila je niz mjera za svaki sektor pa su tako, između ostalih, za sektor turizma planirane mjere Osvješćivanje stručnjaka uključenih u turistički sektor o utjecaju, rizicima i mogućnostima prilagodbe klimatskim promjenama, čemu će doprinijeti provedba investicija C1.6. R1-I3 u okviru jačanje kapaciteta sustava za otporan i održiv turizam. Nadalje, mjeri Jačanja otpornosti turističke infrastrukture na različite vremenske ekstreme doprinijet će provedba aktivnosti ulaganja u investiciju C1.6. R1-I1, gdje će se kao horizontalna mjera primijeniti načela ulaganja u OIE, energetsku učinkovitost i prelazak na kružno gospodarstvo, dok će mjeri Jačanja otpornosti lokalnih zajednica u sektoru turizma, doprinijeti aktivnosti investicije C1.6. R1-I2, namijenjene poduzetnicima te C1.6. R1-I3 za razvoj i provedbu obrazovnih programa za specifična znanja u turizmu s naglaskom na zelenu i digitalnu tranziciju.

C2. JAVNA UPRAVA, PRAVOSUĐE I DRŽAVNA IMOVINA

C2.1. Jačanje kapaciteta za izradu i provedbu javnih politika i projekata

Predmetna reforma usklađena je s Programom Vlade (programsko područje 2. Perspektivna budućnost, 2.1 Gospodarski oporavak i poslovno okruženje) u kojem se navodi ubrzana apsorpcija EU fondova za razvoj Hrvatske. S tim u vezi, između ostaloga, uložit će se napori u zadržavanje sadašnje razine financiranja iz europskih fondova i njihovim korisnicima osigurati nesmetano financiranje, pojednostavit će se i digitalizirati procedure te uspostaviti sustav upravljanja europskim fondovima po mjeri korisnika. Također, predmetna reforma usklađena je i s CSR za 2019. i 2020.

Reforma je obuhvaćena i NPR-om, a provodi se u dijelu uspostave i primjene učinkovitog sustava strateškog planiranja te jačanje kapaciteta za izradu i provedbu javnih politika i projekata. U okviru navedenog pruža se podrška državnim i javnim službenicima u stjecanju znanja i vještina koje im omogućuju kvalitetnije formuliranje i provedbu akata strateškog

planiranja i javnih politika, a koji su usko povezani s javnim financijama. Pravna osnova za provedbu reforme je Zakon o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem RH i s njime povezani podzakonski akti.

Kroz donošenje posebnog zakona, kojim će se uz uspostavu institucionalnog okvira za korištenje fondova EU-a, adresirati i jačanje kapaciteta, kao i osiguravanje pomoći korisnicima u pripremi natječajne dokumentacije za projekte koji će doprinositi zelenoj i digitalnoj tranziciji, doprinosi se osiguravanju učinkovitog korištenja sredstava EU-a. Time će se izravno adresirati CSR kroz povećanje kapaciteta nadležnih tijela za izradu i provedbu javnih (EU) projekata, a što je u izravnoj vezi s povećanjem učinkovitosti korištenja fondova EU-a novog razdoblja.

Naime, jedan od ključnih preduvjeta za uspješnu provedbu EU projekata je upravo apsorpcijski kapacitet Hrvatske, koji počinje od samog apsorpcijskog kapaciteta korisnika, odnosno pripremljenosti projekata za provedbu, posebice velikih infrastrukturnih, za što su potrebna specifična znanja, kao i ovlaštenja potrebna za izradu projektno-tehničke dokumentacije, koju nije moguće osigurati u državnoj upravi (tržišna kategorija, izvode je ovlašteni stručnjaci). Kako bi se osigurao što lakši prelazak iz jednog u drugo financijsko razdoblje, kao i osigurala zaliha spremnih projekata zajednička RRF-u i Kohezijskoj politici, potrebno je kontinuirano raditi na pripremi istih, posebice u kontekstu zelene i digitalne tranzicije (pretežito infrastrukturni projekti).

Uz mjere kvalitativnog jačanja kapaciteta, koje su već u provedbi, potrebno je dodatno ojačati kapacitete i osiguravanjem pomoći u vidu sufinanciranja izrade projektno-tehničke dokumentacije korisnicima, čime bi se povećao njihov apsorpcijski kapacitet te u konačnici i apsorpcijski kapacitet Hrvatske. Istovremeno, osigurat će se provedba jednog od načela budućeg Zakona o institucionalnom okviru za korištenje EU fondova, a to je jačanje kapaciteta korisnika za pripremu, prijavu i provedbu projekata. Ovo načelo se odnosi ne samo na edukacije, treninge i sl., koji se već financiraju i/ili će se financirati kroz tehničku pomoć operativnih programa ovog u budućeg financijskog razdoblja, već i na jačanje kapaciteta osiguravanjem pomoći korisnicima, između ostalog, i u pripremi projektno-tehničke dokumentacije čija je priprema nužna kako bi se doprinijelo ciljevima zelene i digitalne tranzicije. Financiranjem ove mjere iz sredstava za Kohezijsku politiku 2021.-2027. ne bi bilo moguće pravovremeno osigurati dostatnu zalihu projekata.

C2.2. Daljnje unaprjeđenje učinkovitosti javne uprave

Reforme u dijelu učinkovitosti javne uprave usklađene su s Programom Vlade (Cilj 4.1. Učinkovita, transparentna i otporna država) s ciljem daljnjeg unaprjeđenja učinkovitosti, odnosno daljnje funkcionalne decentralizacije i funkcionalnog povezivanja JLP(R)S, modernizacije javne uprave (digitalizacija, interoperabilnost, smanjenje broja lokalnih dužnosnika, uređenje sustava plaća i upravljanja ljudskim resursima), a također prate i nastavak provedbe mjera iz NPR-a (u sklopu mjere 4.1.4. Unaprjeđenje javne uprave).

Financiranje ovih reforme i investicija usko je povezano s ciljevima provedbe mjera i projekata iz Strategije razvoja javne uprave za razdoblje od 2015.-2020.

C2.3. Digitalna transformacija društva i javne uprave

Sve mjere/inicijative predviđene ovom komponentom usklađene su s Programom Vlade i NPR-om, odnosno sve inicijative planirane u navedenim strateškim dokumentima, koje se odnose na područje digitalizacije tj. digitalne transformacije, obuhvaćene su komponentom Digitalna

transformacija društva i javne uprave. Aktivnosti navedene u okviru reformskog prioriteta 4. NPR-a 2020. (Unaprjeđenje pružanja elektroničkih javnih usluga) te aktivnosti iz Programa Vlade, kao što su širenje kataloga digitalnih usluga uz standardizaciju svih usluga i daljnje povezivanje baze podataka i registara, da bi se omogućila interoperabilnost sustava, nastavit će se provedbom projekata sadržanim unutar mjera ove komponente te će se istima odgovoriti na danu preporuku za stvaranje preduvjeta za digitalnu transformaciju društva i gospodarstva.

Također, predviđene mjere u skladu su sa strateškim dokumentom EK, Prema održivoj Europi do 2030., u kojem stoji da bi Jačanje vještina u području IKT-a i osnovnih digitalnih kompetencija, u skladu s Akcijskim planom EU-a za digitalno obrazovanje, i usmjerenost na umjetnu inteligenciju trebali bi biti uvršteni u prioritete za buduće djelovanje te da je prioritet iskoristiti potencijal digitalne transformacije za ostvarivanje ciljeva održivog razvoja, zalaganjem za daljnji razvoj kapaciteta i stručnog znanja u ključnim digitalnim tehnologijama, kao što su povezivost, „Internet stvari", kibernetička sigurnost, „*Block chain*" tehnologija ili računalstvo visokih performansi.

C2.4. Unaprjeđenje upravljanja državnom imovinom

Predložena podkomponenta i s njome povezane reforme u skladu su s Akcijskim planom za sudjelovanje u ERM II u kojem se navode obveze Hrvatske do pristupanja u europodručje (tzv. *post-entry commitments*). Upravljanje u javnom sektoru jedno je od područja ERM II, a u okviru istog definirano je područje politike „Poboljšano upravljanje poduzećima u državnom vlasništvu" i mjera „Poboljšanje korporativnog upravljanja u državnim poduzećima revizijom i usklađivanjem regulative i praksi u skladu sa smjernicama OECD-a za korporativno upravljanje u državnim poduzećima", kao jedan od najzahtjevnijih i izuzetno važnih preduvjeta ulaska Hrvatske u punopravno članstvo OECD-a.

C2.5. Moderno pravosuđe spremno za buduće izazove

Sve reformske mjere navedene u okviru podkomponente pravosuđa NPOO-a u skladu su sa strateškim i programskim dokumentima Hrvatske. Glavne reformske mjere koje se namjeravaju financirati putem ovog financijskog instrumenta odnose se na poboljšanje učinkovitosti pravosuđa, posebno u području poticanja digitalizacije pravosuđa.

Reforme predložene u sklopu NPOO-a u potpunosti su u skladu s Programom Vlade, u kojem posebnu ulogu ima povećanje djelotvornosti pravosuđa.

Nadalje, predložene reformske mjere odražavaju smjer i strateške ciljeve postavljene u okviru NRS-a, a odnose se na strateški cilj učinkovitog i djelotvornog pravosuđa.

Vezano za predložene aktivnosti i reformske mjere trenutno se provode sljedeće aktivnosti:

- ERP rješenja (Enterprise Resource Planning) za učinkovitije upravljanje ljudskim i materijalnim resursima, financijsko poslovanje i imovinu cjelokupnog pravosudnog sustava (MPU, svi sudovi i državna odvjetništva te zatvorsko-probacijski sustav), u sklopu kojeg će se uspostaviti Registar imovine sa centraliziranim popisom imovine cjelokupnog pravosudnog i kaznenog sustava – djelomično financirano iz sredstava ESF
- Provođenje Akcijskih planova za poboljšanje učinkovitosti rada sudova stranica
- Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020. – Projekt Unaprjeđenje i modernizacija pravosudnog sustava u RH (sredstva iz ESF)
- Program izvrsnosti hrvatskih sudova (CCEP), financiran od strane Ministarstva vanjskih poslova SAD

- Program „Pravosuđe i unutarnji poslovi“ financiran kroz Norveški financijski mehanizam -Projekt „Unaprjeđenje sustava sudskoj mirenja“
- Akcijski plan za sudjelovanje u europskom tečajnom mehanizmu II (ERM II) za jačanje nacionalnog stečajnog okvira u skladu s Direktivom (EU) 2019/1023 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. (o izmjeni Direktive (EU) 2017/1132 o restrukturiranju i nesolventnosti) o okvirima za preventivno restrukturiranje, otpustu duga i zabranama te o mjerama za povećanje učinkovitosti postupaka koji se odnose na restrukturiranje, nesolventnost i otpust duga
- Technical Support Instrument (TSI) programa za razvoj IT alata za prikupljanje podataka vezanih za stečajni postupak
- Projekt tehničke pomoći podrške implementaciji e-Komunikacije(SRSP) koji će iznjedriti preporuke za daljnje unaprjeđenje e-Komunikacije zajedno s akcijskim planom koji obuhvaća preporuke poboljšanja poslovnih procesa, tehničke preporuke, preporuke poboljšanja korisničkog iskustva i preporuke poboljšanja pravnog okvira
- ESF i ERDF projekti vezani uz državnu informacijsku infrastrukturu koje provodi Središnji državni ured za razvoj digitalnog društva (sustavi e-Poslovanje, e-Pristojbe, e/m-Potpis i pečat, Uspostava Centra dijeljenih usluga)
- Projekt spajanja eSpis sustava s informacijskim sustavom Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike radi uspostave evidencije počinitelja kaznenih i prekršajnih djela obiteljskog nasilja
- Projekt upravljanja zemljišnoknjižnim podacima financiran sredstvima operativnog programa Konkurentnost i kohezija s ciljem izrade servisa kojim će se omogućiti povezivanje ZIS-a s drugim tijelima državne uprave
- Implementacija integriranog sustava zemljišne administracije, projekt u suradnji sa SB (rekonstrukcija zgrade za potrebe zemljišnoknjižnog odjela Općinskog građanskog suda u Zagrebu, rekonstrukcija zgrade za uspostavu središnje pismohrane zemljišnih knjiga, nadogradnja ZIS-a

C2.6. Sprječavanje i suzbijanje korupcije

Reforme u dijelu sprječavanja korupcije usklađene su s Programom Vlade (Cilj 4.1. Učinkovita, transparentna i otporna država) s ciljem daljnje beskompromisne borbe protiv korupcije, s naglaskom na njenoj prevenciji.

Financiranje ovih reforme i investicija usko je povezano s ciljevima provedbe mjera i projekata iz Strategije sprječavanja korupcije za razdoblje 2021.-2030.

C2.7. Jačanje fiskalnog okvira

Jačanje fiskalnog okvira prepoznato je u nizu strateških dokumenata Hrvatske i EU. CSR za 2019. i 2020., kao i NPR za 2019. i 2020. te Program konvergencije za isto razdoblje ističu važnost jačanja okvira za upravljanje javnim financijama i aktivnosti koje se provode ili će se provoditi u tom smislu. Program Vlade 2020.-2024. te NRS također ističu važnost spomenute reforme u dugom roku. S tim u vezi, bit će potrebno provesti i usklađenja s pravnom stečevinom EU-a, odnosno s Direktivom Vijeća 2011/85 EU od 8. studenoga 2011. o zahtjevima za proračunske okvire država članica u svrhu uspostave učinkovitijeg sustava financijskog i statističkog izvještavanja, čime se postiže usklađenost s odredbama Pakta o stabilnosti i rastu. Također, uzevši u obzir izvjesnost ulaska Hrvatske u europodručje, Prijedlog zakona o

proračunu će u narednim mjesecima biti usklađen u tom dijelu, dodavanjem odredaba koje bi trebale stupiti na snagu ulaskom Hrvatske u europodručje.

C2.8. Jačanje okvira za sprječavanje pranja novca

Sukladno međunarodnim standardima i pravnoj stečevini EU, svaka država je dužna identificirati te poduzeti odgovarajuće mjere vezano uz rizik pranja novca i financiranja terorizma. U tom kontekstu, Hrvatska poduzima značajne napore u svrhu jačanja okvira za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma.

Navedena reforma usklađena je s hrvatskim Akcijskim planom za sudjelovanje u ERM II i s Programom Vlade u kojima se navode obveze Hrvatske u svrhu ulaska u europodručje, kao i s Direktivom (EU) 2018/843 koju je Hrvatska već u potpunosti prenijela u svoje zakonodavstvo.

C2.9. Jačanje okvira za javnu nabavu

Navedena reforma je u skladu s Komunikacijom Komisije Europskom Parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija: „Kako unaprijediti funkcioniranje javne nabave u Europi i za nju“ iz 2017., posebice njenom točkom 4.B u kojoj se naglašava važnost jačanja vještina nabave u svim fazama postupka javne nabave, uključujući i e-vještine. Reforma je u skladu i s Preporukama Komisije (EU) 2017/1805 o profesionalizaciji javne nabave iz 2017. godine. Tim Preporukama EK potaknula je države članice da ulažu u profesionalizaciju svojih naručitelja.

Hrvatska je aktivno sudjelovala u Savjetodavnom odboru EK za Europski okvir kompetencija za stručnjake za javnu nabavu (ProcurCompEU). Predložene aktivnosti predstavljaju nastavak angažmana Hrvatske u promociji i implementaciji Europskog okvira kompetencija za stručnjake za javnu nabavu, a u svrhu postizanja širih javnih ciljeva. Ova aktivnost je u skladu i sa točkom 1. Zaključaka Vijeća "Javna ulaganja putem javne nabave: održiv oporavak i revitalizacija otpornog gospodarstva EU-a" (2020/C 412 I/01) iz studenoga 2020., kojom Vijeće, između ostaloga, poziva države članice da nastave ulagati u stručno znanje i profesionalizaciju javnih naručitelja. Također, digitalizacija javne nabave okosnica je drugih opsežnijih aktivnosti Hrvatske u digitalizaciji javne uprave, ali i inicijativa EK poput strategije jedinstvenog digitalnog tržišta ili akcijskog plana za e-upravu. Mjera predviđena za poticanje inovativne javne nabave doprinosi ostvarenju preporuka za Hrvatsku u okviru Europskog semestra koja se odnosi na povećanje pristupa digitalnoj infrastrukturi i uslugama (CSR 2020/2).

C3. OBRAZOVANJE, ZNANOST I ISTRAŽIVANJE

C3.1. Reforma obrazovnog sustava

Sveobuhvatne strukturne reforme obrazovnog sustava podrazumijevaju dugoročna ulaganja u infrastrukturu i ljudske kapacitete. U skladu s ciljevima NRS-a i ciljevima Europskog obrazovnog prostora 2025, investicije predviđene u NPOO-u usklađene su sa svim programskim dokumentima i odražavaju identificirane izazove. Provedba reformi predviđenih u NPOO-u obuhvaća infrastrukturna ulaganja, a ulaganja u ljudske kapacitete koje prate reforme provodit će se iz budućeg operativnog programa vezanog uz Europski socijalni fond +. Sva infrastrukturna ulaganja provodit će se u skladu s Nacionalnim energetskim i klimatskim planom od 2021. do 2030. (NECP), odnosno uključivat će mjere povećanja energetske učinkovitosti.

C3.2. Podizanje istraživačkog i inovacijskog kapaciteta

Investicije predloženih reformi podržavat će predložene politike i mjere postavljene Nacionalnim energetskim i klimatskim planom za Hrvatsku za razdoblje od 2021. do 2030., a kroz: poticanje ulaganja u projekte povezane s čistom energijom, projekte usmjerene na razvoj pametne mobilnosti, očuvanje bioraznolikosti, poticanje modela održive industrije te razvoj novih zelenih tehnologija i materijala; kriterije za smanjenje emisije CO2 uz poticanje inteligentnih i inovativnih rješenja (npr. korištenje postojećih i novih alternativnih izvora energije, novih materijala i sl.) u financiranju infrastrukturnih ulaganja i istraživačkih projekata; obvezu primjene digitalnog razvoja istraživačkih organizacija kako bi se olakšala komunikacija istraživača na daljinu te omogućila brža obrada velikih podataka koja su neophodna u novoj eri znanstvenih istraživanja.

C4. TRŽIŠTE RADA I SOCIJALNA ZAŠTITA

C4.1. Unaprjeđenje mjera zapošljavanja i pravnog okvira za moderno tržište rada i gospodarstvo budućnosti

Reforme predložene u sklopu NPOO-a, posebice reforme vezane uz tržište rada u potpunosti su usklađeni s Europskim stupom socijalnih prava (Poglavlje I.: Jednake mogućnosti i pristup tržištu rada), Odlukom Vijeća o smjernicama za politike zapošljavanja država članica, Programom vještina za Europu te Paktom za vještine.

Mjere aktivne politike zapošljavanja te mjera Uspostava sustava vaučera za obrazovanje zaposlenih i nezaposlenih osoba slijede u potpunosti načela Europskog stupa socijalnih prava koje se odnose na „Obrazovanje, osposobljavanje i cjeloživotno učenje“ te „Aktivnu potporu zapošljavanju“. Vezano uz Odluku Vijeća o smjernicama za politike zapošljavanja država članica, Mjere aktivne aktivne politike zapošljavanja, Digitalizacija i informatizacija HZZ-a (eHZZ),, kao i Uspostava sustava vaučera za obrazovanje zaposlenih i nezaposlenih osoba u skladu su sa Smjernicom broj 5. („Povećanje potražnje za radnom snagom“) i broj 6. („Poboljšanje ponude radne snage i pristupa zapošljavanju vještinama i kompetencijama“) te broj 7. „Poboljšanje funkcioniranja tržišta rada i djelotvornosti socijalnog dijaloga“. Dodatno, mjera uspostave sustava vaučera za obrazovanje zaposlenih i nezaposlenih osoba nadovezuje se na Program vještina za Europu koji je petogodišnji plan za pomoć pojedincima i poduzećima da razviju i koriste vještine koje su potrebne na tržištu rada. Mjera se nadovezuje i na Pakt za vještine, čiji je cilj mobilizirati i potaknuti privatne i javne dionike da poduzmu konkretne mjere za razvoj vještina i prekvalifikaciju osoba radne dobi. Pakt se temelji na četiri ključna načela: promicanje kulture cjeloživotnog učenja za sve osobe; izgradnja jakih partnerstava za razvoj vještina; praćenje ponude/potražnje vještina i predviđanje potreba za vještinama; te djelovanje protiv diskriminacije i za ravnopravnost spolova i jednake mogućnosti.

Hrvatska podržava ulaganja u području zapošljavanja i socijalne zaštite. U razdoblju 2014.-2020. ulaganja u ovom području uglavnom su bila financirana iz Europskog socijalnog fonda, Inicijative za zapošljavanje mladih te Fonda europske pomoći za najpotrebitije. U razdoblju 2021.-2027. nastavit će se ulaganjima iz Europskog socijalnog fonda plus. S obzirom na utjecaj pandemije COVID-19 u 2020. osigurana su i dodatna sredstva iz SURE zajma za mjere na tržištu rada te iz Fonda solidarnosti Europske unije.

C4.2. Unaprjeđenje mirovinskog sustava kroz povećanje adekvatnosti mirovina

U Programu Vlade i u NRS-u predviđen je nastavak provedbe mirovinske reforme kojim se jača održivost mirovinskog sustava i podiže razina adekvatnosti mirovina, između ostalog i redefiniranjem modela obiteljske mirovine, povećanjem najniže mirovine te daljnjim jačanjem II. i III. mirovinskog stupa.

C4.3. Unaprjeđenje sustava socijalne skrbi

Sveobuhvatne strukturne reforme radi unapređenja sustava socijalne skrbi i bolje zaštite prava korisnika podrazumijevaju dugoročna ulaganja u infrastrukturu i ljudske kapacitete, jačanje uloga centara za socijalnu skrb i obiteljskih centara radi podrške obitelji i roditeljstvu, te poboljšanje sustava skrbi za starije i nemoćne pružanjem primjerene skrbi kroz izvaninstitucijske i institucijske usluge.

Razvojem i dostupnošću socijalnih usluga na razini lokalne zajednice prevenirat će se institucionalizacija i socijalna isključenost. Jedan od strateških ciljeva je nastavak procesa transformacije i deinstucionalizacije domova socijalne skrbi i prevencije institucionalizacije uz poboljšanje kvalitete i uspostavljanje ravnomjernije mreže usluga. Razvojem i regionalnom dostupnošću socijalnih usluga u zajednici te jačanjem kompetencija stručnjaka i standardizacijom stručnih postupanja prevenira se institucionalizacija djece, mladih i osoba s invaliditetom.

Zapošljavanjem novih stručnjaka za pružanje izvaninstitucionalnih usluga, edukacijom i licenciranjem voditelja mjera obiteljsko-pravne zaštite i neposrednih skrbnika, kao i osiguranjem naknada za njihov rad izravno se utječe na osnaživanje obitelji i podršku roditeljstvu, prevenciju institucionalizacije i osiguranje potrebnih, priuštivih i dostupnih usluga za socijalno osjetljive skupine. Provedbom mjere direktno se utječe na smanjenje ulaska u instituciju i poboljšanje kvalitete života osiguranjem dostupnih usluga u obitelji.

Pored Zakona o socijalnoj skrbi u tijeku je donošenje Nacionalnog plana borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti koji u svom provedbenom programu predviđa i mjere ove komponente vezane uz transparentnost i adekvatnost socijalnih naknada, kao i mirovinske reforme. Provedbom Nacionalnog plana borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti osigurat će se uvjeti kojima će se na djelotvoran način utjecati na smanjenje siromaštva i socijalne isključenosti te poboljšanje svakodnevnog života osoba u riziku od siromaštva, kao i onih koji žive u teškoj materijalnoj deprivaciji.

U vrijeme pandemije pokazao se izraziti nedostatak smještajnih kapaciteta za starije osobe što podrazumijeva potrebu osiguravanja dodatnih kapaciteta, posebice za one koji ni u kojem slučaju nisu u mogućnosti biti zbrinuti izvaninstitucijskim uslugama budući da im je potreban najveći stupanj podrške stručnog osoblja te najkvalitetniji oblik skrbi.

Analiza koju je radilo MRMSOSP o potrebama kapaciteta za uslugu smještaja starijih osobe pokazala je da 3.387 starijih osoba nužno treba smještaj.

Važno je naglasiti da se proces deinstitucionalizacije nije odnosio na osobe starije životne dobi. Za tu posebno osjetljivu skupinu prioriteti su razvoj izvaninstitucionalnih usluga i osiguranje dovoljnog broja smještajnih kapaciteta, kada nisu u mogućnosti samostalno brinuti o sebi niti uz podršku obitelji i zajednice, već im je zbog zdravstvenog stanja potrebna organizirana dugotrajna skrb.

Uspostavom jedinstvenog informacijskog sustava za centre za socijalnu skrb, domove socijalne skrbi kojima je osnivač Hrvatska, centre za pružanje usluga u zajednici i pružatelje usluga s

kojima Ministarstvo ima sklopljen ugovor o međusobnim odnosima omogućit će se jedinstvena digitalna platforma za praćenje i analizu podataka o korisnicima i uslugama u sustavu socijalne skrbi, a što je u skladu su sa CSR-om za Hrvatsku i zaključcima Vijeća Europe o oblikovanju digitalne budućnosti Europe.

C5. ZDRAVSTVO

C5.1. Jačanje otpornosti zdravstvenog sustava

MIZ planirana sveobuhvatna ulaganja u sustavu zdravstva temelji na odrednicama NRS-a. te posebice nacrta Nacionalnog plana razvoja zdravstva u razdoblju 2021.-2027. kao krovnog strateškog dokumenta u zdravstvu.

S jedne strane kroz ulaganja iz mehanizma NPOO-a želi se usmjeriti na kratkoročna ulaganja reformskog karaktera, koja brzo mogu polučiti pozitivan učinak na sustav zdravstva u cjelini, dok bi se kroz ulaganja iz VFO-a, išlo na investicije koje po svojoj prirodi i dugotrajnosti postupka, potpadaju pod srednjoročna odnosno dugoročna ulaganja, a dakako da i jedni i drugi imaju međusoban sinergijski i komplementarni karakter. Svi predloženi projekti su komplementarni kako bi se ostvario sinergijski učinak, odnosno kroz inicijativu RRF će se financirati projekti koji su u visokoj fazi pripremljenosti i doprinose oporavku od postojeće pandemijje COVID-19 i jačanju otpornosti zdravstvenog sustava u užem smislu (hrvatskog gospodarstva u širem smislu) vezano za krizne situacije, isti doprinose ostvarenju preporuka iz CSR za 2019. i 2020. godinu. Kroz ostale inicijative će se financirati projekti koji zahtijevaju duže vremensko razdoblje.

Kroz okvir Kohezijske politike koji nudi VFO za razdoblje 2021.-2027. predlažu se projekti koje pridonose boljem upravljanju ljudskim resursima u segmentu zdravstva (u pogledu zdravstvenog osoblja i upravljačkih struktura u zdravstvenim ustanovama), kao i projekti prevencije usmjereni na djecu predškolske i niže školske dobi. U kontekstu nabave usluge hitne helikopterske pomoći (HEMS) kroz fazu I. odnosno uspostave vlastite flote HEMS-a kroz fazu II, postoji komplementarna potreba za financiranjem školovanja i/ili stipendiranjem novog kadra, pilota isključivo za HEMS, poseban je interes iskazan iz područja ljekarništva (edukacije, aktivnosti ljekarništva kao pomoći zdravstvenom sustavu - cijepljenje, nacionalni preventivni programi i sl.)

Predlažu se i aktivnosti koje bi dovele do izrade novih ili pak unaprjeđenja postojećih baza podataka, kao i aktivnosti iz područja transfuzijske medicine. Uz to, postoji veliki interes za nastavkom financiranja specijalističkih usavršavanja doktora medicine na nacionalnoj razini, na način kako to definira zakonodavac, po uzoru na (pilot) model financiranja 212 liječnika kroz Europski socijalni fond i uzimajući u obzir dugotrajnost stručnog usavršavanja koje traje od 4 do 5 godina, kao i nastavak projekta „Živjeti zdravo“ – kao faza II., a koji se trenutno provodi na nacionalnoj razini. Iz dobivenih prijedloga vidljivo je kako postoji daljnji interes za ulaganjem u edukaciju zdravstvenog kadra (liječnici, medicinske sestre i tehničari, i drugi zdravstveni radnici ovisno o djelatnosti) kroz oblike ciljanih edukacijskih programa za različita specijalistička područja, prevencija je i dalje na listi prioriteta, predlažu se operacije usmjerene prema ranjivim skupinama i posebno za onkološke bolesnike.

Također, predviđa se financiranje projekta Modernizacije, rekonstrukcije i opremanje Banke tkiva i stanica u Klinici za traumatologiju, Kliničkog bolničkog centra Sestre milosrdnice, kao segment koji do sada nije bio pokriven infrastrukturnim ulaganjima iz EFRR-a.. Nadalje, kroz NPOO se ulaganja usmjeravaju na usluge mobilne ljekarne i mobilne ambulante u cilju daljnjeg

jačanja primarne zdravstvene zaštite, kao što je i učinjeno kroz 18 projekata iz postojeće financijske perspektive 2014.-2020. kroz rekonstrukciju, dogradnji i/ili izgradnju domova zdravlja te opremanje domova zdravlja i ordinacija koncesionara u 18 županija u Hrvatskoj. Nadalje, kao i do sada, neće se zanemariti ulaganje u bolničke zdravstvene ustanove, vodeći računa i o teritorijalnoj ravnomjernosti ulaganja i time dostupnosti zdravstvene zaštite za sve hrvatske građane. Radi se o nastavku ulaganja iz EFRR-a, ali sada kroz mehanizam NPOO-a s obzirom na reformsku važnost ulaganja u navedene objekte, dok će preostala ulaganja u zdravstvene ustanove Hrvatske ići kroz standardne mehanizme ulaganja kroz Kohezijsku politiku za razdoblje 2021.-2027. Ulaganja će svakako biti komplementarna ulaganjima u KBC Osijek i KBC Split, za stanovnike juga i istoka Hrvatske, te ulaganja u izgradnju nacionalne dječje bolnice, za djecu kao posebno ranjivu skupinu, ne samo za Zagreb nego i na nacionalnoj razini i na razini regije.

Nadalje, Vlada i samim time MIZ kao resorno ministarstvo je posebno prepoznalo važnost izrade Nacionalnog strateškog okvira protiv raka do 2030. u svrhu poboljšanja zdravlja građana, smanjenja pojavnosti i smrtnosti od raka te produljenja i povećanja kvalitete života oboljelih od raka u Hrvatskoj na razinu zapadnoeuropskih zemalja, te je u tom smislu poseban naglasak u NPOO-u stavljen na nabavu opreme za prevenciju, dijagnostiku i liječenje oboljelih od raka, kao i na uspostavu Nacionalne onkološke mreže i nacionalne baze onkoloških podataka, imajući u vidu podatke da je rak drugi uzrok smrtnosti nakon kardiovaskularnih bolesti i odgovoran je za 27 posto smrtnih slučajeva u Hrvatskoj u 2018., vodeći je uzrok smrtnosti kod osoba mlađih od 65 godina te je odgovoran za 50 posto smrtnih slučajeva kod žena i 35 posto kod muškaraca.

U vezi s tim, a kako bi se osigurao sinergijski učinak s ulaganjima iz NPOO-a, predviđa se nastavak nacionalnih programa prevencije od raka, provedba projekata promocije zdravlja i prevencije bolesti i kroz okvir Kohezijske politike za naredno razdoblje 2021.-2027. Kako bi se naglasak stavio na financijsku održivost zdravstvenog sektora, promišljalo se u cilju digitalizacije puta lijeka, izrade sustava praćenja i preveniranja nestašice lijekova u Hrvatskoj, uvođenja sustava raspodjele jedinične terapije u bolnicama u Hrvatskoj, kao i praćenje ishoda liječenja vanbolničkih pacijenata u javnim ljekarnama (s naglaskom na kronične pacijente) s jedne strane, te s druge strane projekti usmjereni na uvođenje sustavnog sustava zbrinjavanja infektivnog medicinskog otpada u KBC-u Zagreb, kao najvećoj bolnici u Hrvatskoj, kao pilot projekt primjenjivog i za druge bolničke zdravstvene ustanove koje su iskazale interes za investicijom, a koje imaju različita rješenja zbrinjavanja otpada. Naposljetku, u cilju daljnjeg jačanja sektora e-zdravstva, ide se u smjeru nastavka aktivnosti iz prethodnog razdoblja 2014.-2020. u smislu nastavka uspostave STeZ-a ili Središnjeg tijela za e-zdravlje i osiguravanje održivosti EU projekata koji se financiraju kroz područje e-usluga na način kako je to i predviđeno u postojećim IT projektima (e-Bolnica, E-smjernice, Normizacija i certifikacija te e-HZZO, e-lijekovi i HR DRG).

Posebno naglašavamo kako u dosadašnjoj financijskoj perspektivi, područje zdravstvenog turizma nije bilo prepoznato u smislu prihvatljivosti za financiranje infrastrukturnih ulaganja kroz EFRR, stoga se u nadolazećoj financijskoj perspektivi 2021.-2027. nastoji obuhvatiti i taj segment zdravstva (i turizma, u sinergijskom učinku) zdravstvene ustanove (javne i privatne), a najveća koncentracija komplementarnih usluga zdravstvenog turizma nudi se u specijalnim bolnicama za medicinsku rehabilitaciju i lječilištima, posebice u cilju smanjenja akutnih stacionarnih kapaciteta i smanjenju prekomjerne potrošnje, što ponovno treba imati pozitivan

učinak i na unaprjeđenje učinkovitosti, kvalitete i dostupnosti zdravstvenog sustava, s jedne strane, i osiguravanja njegove financijske održivosti, s druge strane.

C6. *INICIJATIVA*: OBNOVA ZGRADA

C6.1. Obnova zgrada

Dekarbonizacija zgrada pridonosi ciljevima utvrđenim u Integriranom nacionalnom energetskom i klimatskom planu za Hrvatsku za razdoblje od 2021.-2030., koji kao ključan dokument za postizanje energetske učinkovitosti navodi Dugoročnu strategiju za poticanje ulaganja u obnovu nacionalnog fonda zgrada Hrvatske do 2050., kojom se promiče potreba ulaganja u fond zgrada. U sektoru zgradarstva, Hrvatska se opredijelila za ostvarivanje energetski visokoučinkovitog i dekarboniziranog fonda zgrada do 2050. za postizanje dugoročnog cilja smanjenja emisija CO2 iz sektora zgradarstva od 80% do kraja 2050. godine.

Sukladno Nacrtu dugoročne strategije stopa energetske obnove zgrada diže se postupno od 1% podne površine u 2021. do 3% podne površine 2030., što je u skladu s predloženom stopom obnove u *Renovation Wave* inicijativi. Mjere energetske učinkovitosti provodit će se sukladno programima energetske obnove zgrada za razdoblje 2021.-2030., koje donosi Vlada. Mjere za ostvarenje Dugoročne strategije, kao i procjena njihovih učinaka (uštede energije, uštede CO2, potrebne investicije) navedene u poglavljima odgovaraju mjerama iz NECP-a te nose i iste oznake u oba dokumenta: ENU-1 do ENU-7 te UET-5.

Ciljevi Dugoročne strategije jesu ambiciozniji od ciljeva trenutno danih u NECP-u, ali provedbom Dugoročne strategije, odnosno konkretnih programa obnove koji će iz nje slijediti se jamči ostvarenje trenutnih ciljeva NECP-a. Dugoročna strategija je u obzir uzela važne promjene u EU okviru, prvenstveno najavljene nove ambicioznije ciljeve na razini EU u smanjenju emisija CO2 do 2030. od barem 55% kao usvajanje i pokretanje tzv. vala obnove – sveobuhvatne inicijative EU za povećanje stope obnove zgrada. Osim toga, Dugoročna strategija je u obzir uzela i posljedice potresa iz ožujka 2020. te je značajan naglasak stavila na cjelovitu obnovu zgrada, koja će uz energetsku obuhvatiti i seizmičku obnovu.

Isto tako prema Partnerskom sporazumu jedan od sektora koji najviše doprinosi konačnoj potrošnji energije je sektor zgradarstva s 43% udjela u konačnoj potrošnji energije, dok se čak 70% potrošene energije odnosi na potrebe grijanja/hlađenja. Stoga Partnerski sporazum kao jedan od prioriteta navodi ulaganja u energetsku učinkovitost.

Kako će se proces programiranja za EFRR odvijati u prvoj polovici 2021., vodit će se računa o svim dostupnim izvorima ulaganja te sukladno tome planirati najprikladnije izvore ulaganja za pojedine aktivnosti odnosno razgraničiti ulaganja iz EFRR u odnosu na ulaganja iz RRF-a, dok će se zgrade oštećene u potresu obnavljati iz više izvora: Fond za solidarnost, Zajam Svjetske Banke, RRF i VFO pri čemu će se također voditi računa da ne dođe do dvostrukog financiranja.

U okvirima NPOO-a, osigurana je tematska povezanost reformi s drugim komponentama. Reforma R1 Dekarbonizacija zgrada i vezane investicije komplementarne su s investicijama unutar komponente 3.1. Reforma obrazovnog sustava, jer uključuju obnovu i dekarbonizaciju zgrada javne namjene, uključujući sektor obrazovanja, čime se osiguravaju adekvatni uvjeti za provedbu aktivnosti i programa. Isto vrijedi i za podkomponentu 5.1. vezanu za zdravstveni sektor i 2.4. Unaprjeđenje upravljanja državnom imovinom.

Reforma R2 vezana uz unaprjeđenje znanja i vještina potrebnih tržištu rada komplementarna je s reformama 4.1. Unaprjeđenje mjera zapošljavanja i pravnog okvira za moderno tržište rada

i gospodarstvo budućnosti (kroz doprinos zapošljivosti radne snage) i 3.1. Modernizacija visokog obrazovanja (kroz unaprjeđenje obrazovnih programa).

Reforma R3 vezana uz razvoj *„one-stop-shop“* usluga komplementarna je s reformama 2.1. Jačanje kapaciteta za izradu i provedbu javnih politika i projekata (kroz temu digitalizacije i smanjenja trajanja administrativnih postupaka), 2.2. Daljnje unaprjeđenje učinkovitosti javne uprave (kroz doprinos razvoju javne digitalne infrastrukture) te 2.3. Digitalna tranzicija društva i gospdarstva (kroz razvoj interoperabilnih informacijskih sustava i razvoj informacijske infrastrukturne).

Reforma R4 vezana uz razvoj mreže seizmoloških podataka komplementarna je s reformom 3.2. Podizanje istraživačkog i inovacijskog kapaciteta (kroz unaprjeđenje Seizmološke službe u kontekstu istraživanja i jačanja znanja).

3. Komplementarnost financiranja

Općenito

Tijekom izrade NPOO-a, cjelovito se pratilo i prati se, na nacionalnoj razini, ali i u suradnji s EK, da se osigura sinergija i učinkovita koordinacija i usklađenost RRF-a s drugim instrumentima i programima Unije, kroz brojne konzultativne sastanke i komunikaciju sa svim razinama vlasti. Navedeno se provodi na način da se aktivnosti koordinacije vezano uz pripremu NPOO provode na razini Ureda predsjednika Vlade uz potporu MFIN-a te MRRFEU koje nosi ulogu Koordinacijskog tijela za fondove EU-a i ima pregled nad projektima koji su identificirani kako na nacionalnoj, tako i na regionalnoj/lokalnoj razini kao potrebni u cilju postizanja jačanja gospodarstva i društva pogođenog COVID-19 krizom. U priprema NPOO-a se kroz analizu i kvalitativnu provjeru podatka na više razina i u nekoliko iteracija, vodilo računa o tome da se osigura demarkacija, izbjegavanje dvostrukog financiranja, ali i sinergija u odnosu na različite izvore financiranja.

Također će se kroz proces izrade strateških programskih dokumenata nacionalne razine za korištenje fondova novog financijskog razdoblja 2021.-2027. vodi računa o tome da se osigura sinergija i učinkovita koordinacija i usklađenost s drugim instrumentima i programima Unije, pa tako i u odnosu na RRF.

Prilikom provedbe NPOO-a na odgovarajući način vodit će se računa o članku 107. Ugovora i okviru Unije za državne potpore i njegovim ograničenjima.

C1. GOSPODARSTVO

C1.1. Otporno, zeleno i digitalno gospodarstvo

Mjere predviđene u sklopu NPOO-a provodit će se komplementarno intervencijama koje će Hrvatska planirati u sklopu Kohezijske politike. Terminski gledano, očekuje se da će NPOO biti pokrenut ranije, već tijekom 2021., što je nužno za oporavak gospodarstva nakon završetka pandemije COVID-19. Operativni programi financirani u okviru Kohezijske politike obuhvaćati će širi opseg ulaganja i nadogradit će se na dolje opisane intervencije.

Kao što je istaknuto u okviru poglavlja ''Dosljednosti s drugim inicijativama'' predložene mjere HBOR-a nisu obuhvaćene postojećim financijskim instrumentima u okviru VFO 2014-2020. niti se planiraju obuhvatiti financijskim instrumentima u okviru VF 2021.-2027. Predložene mjere u skladu su i s pojedinim centraliziranim instrumentima EU poput EGF-a (European guarantee funda). Naime, dok je EGF je predviđen kao instrument izravnog odgovora na COVID-19 krizu, te je prvenstveno usmjeren na financiranje likvidnosti, predložene mjere HBOR-a usmjerene su prema podršci investicijama i jačanju otpornosti gospodarstva Republike Hrvatske. Također, sve predložene mjere i troškovi koji se planiraju financirati iz RRF-a, nisu i neće biti financirani iz bilo kojih drugih EU i/ili nacionalnih izvora.

U okviru višegodišnjeg financijskog okvira 2021.-2027. planira se nastavak financiranja mjera iz aktualnog razdoblja, kojima se omogućavala podrška razvoju inovativnih MSP-ova i jačanju kapaciteta poduzeća za digitalnu transformaciju. Analiza učinka postojeće mjere definirane Zakonom o državnoj potpori za istraživačko-razvojne projekte i unaprjeđenje navedenog Zakona, radi povećanja učinkovitosti mjera poticanja ulaganja privatnog sektora u istraživanje i razvoj je bilo predviđeno prijedlogom TSI projekta Jačanje kapaciteta za istraživanje i razvoj poduzeća kroz porezne olakšice i druge instrumente potpore, u suradnji s OECD-om. Međutim,

navedena analiza i izrada preporuka za unapređenje zakonodavnog okvira je prenesena kao reformska i investicijska mjera u Nacionalni plan za oporavak i otpornost. Investicijske mjere kojima se povećava ulaganja u razvoj inovacija C1.1.2. R2-I2, C1.1.2. R2-I3, C1.1.2. R2-I4 i C1.1.2. R2-I5, predstavljaju odgovor na identificirane nedostatke u postojećem portfelju mjera, te je predviđeno se nadograde ulaganjima u okviru višegodišnjeg financijskog okvira 2021.-2027. (poseban cilj Pametna Hrvatska).

Mjera C1.1.2. R4-I1 (Podrška za digitalne centre za inovacije) predviđena je za izradu okvira za DIH-ove i sufinanciranje do 4 EDIH-ova za prve 3 godine, osnono sufinanciranje prvog ugovora s Europskom komisijom u okviru programa Digitalna Europa 2021.-2027. Predviđeno je da se sljedeće 4 godine rada EDIH-ova, odnosno 2. ugovor nacionalnih EDIH-ova s Europskom komisijom u okviru programa Digitalna Europa sufinancira kroz ulaganja iz Europskog fonda za regionalni razvoj. Također je predviđeno da se DIH-ovi, sukladno smjernicama koji će se razviti u Nacionalnom okviru kroz mjeru C1.1.2. R4-I1, financiraju u okviru višegodišnjeg financijskog okvira 2021.-2027. posebni cilj Pametna Hrvatska.

Priprema reforme u vezi daljnjeg unaprjeđenja poslovnog okruženja financirala se iz Programa potpore strukturnim reformama kroz projekte koji su provedeni u suradnji s OECD-om, te Gesellschaft fur Internationalle Zusammenarbeit te je nastala na temelju preporuka iz navedena dva projekta. Aktivnosti unaprjeđenja poslovnog okruženja ne financiraju se u okviru operativnih programa Kohezijske politike.

C1.2. Energetska tranzicija za održivo gospodarstvo

Komplementarnost u sklopu energetske tranzicije osigurava se kroz strateški okvir koji je postavljen u zadnjih dvije godine. Strategija energetskog razvoja RH do 2030. s pogledom na 2050. jasno ocrtava izgled budućeg energetskog sustava Hrvatske. Planira se povećanje proizvodnih kapaciteta energije iz obnovljivih izvora i to mahom energije vjetra i sunca (do 2030. godine planira se izgradnja preko 1.300 MW vjetroelektrana i oko 770 MW sunčanih elektrana). Time je strategija u potpunosti usklađena s ciljevima Zelenog plana za Europu.

Drugi strateški dokument vezan uz reformu energetskog sektora je Nacionalni energetski i klimatski plan od 2021. do 2030. u kojem su postavljeni jasni ciljevi vezani uz udio obnovljivih izvora energije (36,6% OIE u bruto neposrednoj potrošnji), udjelu obnovljivih izvora energije u prometu, te povećanje energetske učinkovitosti. Za ostvarenje ciljeva predloženo je Ukupno 105 mjera od kojih je 66 vezano za dekarbonizaciju gospodarstva. Reforma i investicije predložene u planu oporavka u potpunosti su usklađene s mjerama iz Nacionalnog energetskog i klimatskog plana, ali plan nema u potpunosti zatvorenu financijsku konstrukciju te će Plan oporavka i predložena reforma oplemeniti Nacionalni energetski i klimatski plan te upotpuniti provedbu strateškog okvira Hrvatske vezanog za energetski sektor.

Projekti vezani uz proizvodnju energije iz obnovljivih izvora planiraju se ostvariti velikim dijelom iz privatnih investicija uz poticanje otkupa električne energije uvođenjem premijskog modela. Međutim, za osiguranje prihvata takve električne energije, što je glavni preduvjet za realizaciju projekata, potrebno je uspostaviti kvalitetnu i razvijenu infrastrukturu koja će novu količinu električne energije uspješno balansirati i distribuirati. Ova reforma mora se financirati javnim novcem da se smanji pritisak na građane i gospodarstvo, te je za njezinu provedbu nužna kombinacija sredstava vezanih uz RRF i otpornosti sa sredstvima iz operativnog programa 2021.-2027. godina. Hrvatska je osim toga na raspolaganju i drugi izvori poput Modernizacijskog i Inovacijskog fonda kojima se može financirati dio projekata, ali nedovoljno za osiguravanje kvalitetne infrastrukture. No, dio tog novca će svakako biti usmjeren na razvoj

energetske infrastrukture uz jasno razgraničenje pojedinih vrsta projekata ovisno o vremenskom trajanju pojedinih projekata, ali i potrebama. Također, za jače povezivanje elektroenergetskih sustava i druge energetske infrastrukture na EU razini na raspolaganju je i instrument CEF (Connecting Europe Facility) kojim se može osigurati dio investicija.

Veliki dio investicija odnosi se i na čisti promet, a vezan je za osiguravanje adekvatne infrastrukture za proizvodnju i distribuciju vodika i naprednih biogoriva koji trebaju omogućiti drastično smanjenje emisija CO2 iz prometnog sektora čime je velikim dijelom komplementarna s reformom Razvoj konkurentnog, energetski održivog i učinkovitog prometnog sustava.

Dekarbonizacija energetskog sektora s predloženim investicijama usklađena je s nacrtom Nacionalne razvojne strategije čiji se Razvojni smjer 3. „Zelena i digitalna tranzicija“ velikim dijelom odnosi i na dekarbonizaciju energetskog sektora.

U skladu s navedenim, komplementarnost financiranja je nužna kako bi se reforma vezana uz dekarbonizaciju energetskog sustava u potpunosti ostvarila i omogućila tranziciju ka održivom i čistom gospodarstvu.

C1.3. Unaprjeđenje vodnog gospodarstva i gospodarenja otpadom

Ulaganja u vodni sektor prate identificirane potrebe u sklopu strateških dokumenata upravljanja vodama, a redoslijed ulaganja, neovisno o izvoru financiranja, ovisi o raspoloživosti sredstva, prioritetnosti ulaganja te samoj spremnosti za realizaciju.

Uz identificirane potrebe u sklopu nacionalnih strateških dokumenata, obveza za ulaganjima u vodno-komunalnu infrastrukturu proizlazi i iz Ugovora o pristupanju Hrvatske EU-u kojim su utvrđena prijelazna razdoblja za usklađivanje s Direktivom o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda te Direktivom o kakvoći vode namijenjene za ljudsku potrošnju. Samo za usklađenje s ovim direktivama utvrđene su potrebe za ulaganjima u visini od preko 3,7 milijardi eura. U okviru programskog razdoblja 2014.-2020. za ulaganja u vodno komunalnu infrastrukturu na raspolaganju je 1,049 milijardi eura bespovratnih sredstava, a slična razina raspoloživih sredstava očekuje se i u programskom razdoblju 2021.-2027. te spomenuta sredstva neće biti dostatna. S obzirom na produljenu krizu izazvanu COVID epidemijom jasno je da sredstva interventne pomoći kroz program REACT EU neće biti dovoljna i za takozvane COVID kredite i za pomoć poduzećima za povećanje konkurentnosti kroz sheme bespovratnih sredstava te je iz navedenog razloga predloženo smanjenje alokacije prioritetnog cilja namijenjenog vodno komunalnom sektoru s 1.049.340.216 eura na 849.340.216 eura gdje će se navedenih 200 milijuna eura preraspodijeliti prioritetnim osima kroz koje će se iskoristiti za nove COVID kredite poduzetništvu te za nastavak financiranja odobrenih projektnih prijedloga u pozivu „Povećanje razvoja novih proizvoda i usluga koji proizlaze iz aktivnosti istraživanja i razvoja – faza II“.

U programskom razdoblju 2014.-2020. odobren je velik broj projekata čija vrijednost značajno nadilazi raspoloživa sredstva s namjerom da se pruži prilika za financiranje svim projektima za koje je ocijenjeno da su na razini spremnosti da imaju potencijal biti realizirani u okviru navedenog programskog razdoblja. Do travnja 2021. odobreno je 60 vodno komunalnih projekata čime je dostignuto 177,35% alokacije, odnosno 219,11% prijedloga umanjene alokacije. Ovakva odluka je donesena uvažavajući činjenicu da svi projekti koji će biti ,odobreni neće moći biti do kraja financirani iz raspoloživih EU sredstava te kako će se dio projekata

morati završiti iz nacionalnih sredstava dok će dio projekata koji za to zadovolje uvjete biti moguće nastaviti financirati u narednom programskom razdoblju.

S obzirom na ukazanu mogućnost financiranja prioritetnih ulaganja vodnoga gospodarstva kroz RRF, predlaže se da se dio projekata odobrenih u okviru programskog razdoblja 2014.-2020. fazira u RRF. Radi se o 11 već odobrenih projekata u okviru programskog razdoblja 2014.-2020. (Cres-Lošinj, Beli Manastir, Semeljci, Našice, Đurđevac, Imotski, Slatina, Križevci, Karlovac-Duga Resa, Ivanec i Ivanić Grad) čija provedba je krenula i koji bi se fazirali u RRF te o 1 projektu (Pula Sjever) koji je u visokoj fazi izrade projektno studijske dokumentacije i pripreman je za financiranje u okviru programskog razdoblja 2014.-2020. te je bio pred odobrenjem no uslijed umanjenja alokacije za vodni sektor nije odobren. S obzirom na umanjenje alokacije svi navedeni projekti planiraju se cjelovito prebaciti na RRF izuzev manjeg dijela troškova koji se odnosi na troškove koji su nastali izvan razdoblja prihvatljivosti za financiranje iz RRF (ukupno manje od 4 mil. kn na svim projektima koji se uglavnom odnose na rješavanje imovinsko-pravnih odnosa). Dio projekata odobrenih kroz 2014.- 2020. koji neće biti dovršeni u navedenom programskom razdoblju predložiti će se za faziranje u okviru programskog razdoblja 2021.-2027. (u ovom trenutku indikativno 15 projekata), a manji dio projekata završiti će se iz nacionalnih sredstava. Svi vodno-komunalni projekti aglomeracija koji su odobreni te redoslijed njihovog odobravanja slijedi prioritete vodnog sektora, odnosno prioritet se uvijek stavlja na aglomeracije s kraćim prijelaznim razdobljem za usklađenje s Direktivom o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda pod uvjetom da je postignuta određena razina spremnosti dokumentacije, dok su aglomeracije s kasnijim prijelaznim razdobljem mogle biti odobrene (u slučaju da aglomeracije s kraćim prijelaznim razdobljem nisu bile spremne) uz uvjet vrlo visoke razine spremnosti, odnosno da isti mogu krenuti odmah s provedbom (visok stupanj riješenosti imovinsko pravnih odnosa te ishođenih dozvola za građenje, pripremljena projektna i natječajna dokumentacija te su spremni za raspisivanje postupaka javne nabave). Istom logikom predložena su i ulaganja u aglomeracije za financiranje iz RRF.

Ostala ulaganja koja se predlažu financirati iz RRF slijede prethodno opisanu logiku redoslijeda ulaganja u vodni sektor, a odnose se na ulaganja u vodnokomunalnu infrastrukturu i infrastrukturu za smanjenje rizika od katastrofa koja su se do sada financirala iz nacionalnih sredstava, odnosno sredstava vodnih naknada Hrvatskih voda i javnih isporučitelja vodnih usluga. Sva ulaganja u vodno-komunalne projekte koja nisu obuhvaćena u projektima aglomeracija prate nužne prioritetne investicije na sustavima javne odvodnje u cilju izvršenja Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda, odnosno prioritetne potrebe za ulaganjima u području javne vodoopskrbe u cilju izvršenja Direktive o kakvoći vode namijenjene za ljudsku potrošnju kroz doprinos u dostizanju cilja racionalnog korištenja voda te osiguranja dostupnosti vode za piće onim skupinama koje u ovom trenutku nemaju pristup sustavima javne vodoopskrbe.

Važno je napomenuti kako priprema projektno studijske dokumentacije za infrastrukturne projekte traje minimalno 2 godine, a sama realizacija infrastrukturnog projekta traje najmanje 5 godina.

Sve investicije koje se predlažu odnose se na ulaganja u javnu infrastrukturu čiji nositelji su javna tijela koja sukladno relevantnim zakonskim propisima jedina na predmetnom području pojedine investicije mogu pružati predmetne javne usluge, stoga ne postoji mogućnost narušavanja tržišnog natjecanja, odnosno utjecaja na trgovinu između država članica, jer davanje javnih sredstava ne predstavlja državnu potporu. Pružanje vodnih usluga u Hrvatskoj regulirano je Zakonom o vodnim uslugama i s njime povezanim podzakonskim aktima.

Sukladno istome, vodne usluge su usluge javne vodoopskrbe i javne odvodnje koje se obavljaju kao javna služba od općeg interesa. Nadalje, vodne usluge su od interesa za jedinice lokalne samouprave koje su dužne osigurati pružanje vodnih usluga na uslužnom području i od interesa su za Hrvatsku.

Također, sukladno Zakonu o vodnim uslugama javni isporučitelj vodnih usluga je društvo kapitala kojem su jedini osnivači jedinice lokalne samouprave na uslužnom području, a iznimno osnivač javnog isporučitelja može biti i pravna osoba čiji je jedini osnivač jedinica lokalne samouprave te sukladno ZVU ne može obavljati druge djelatnosti osim vodnih usluga. Sukladno ZVU vodne usluge pružaju se pod nediskriminacijskim i socijalno priuštivim uvjetima, cijene vodnih usluga određuju se prema načelu povrata troškova od vodnih usluga u granicama ekonomske učinkovitosti te načelima pravičnosti, zaštite od monopola i socijalne priuštivosti cijene vode, troškovi upravljanja komunalnim vodnim građevinama, uključujući održavanje komunalnih vodnih građevina i troškovi poslovanja javnog isporučitelja vodnih usluga financiraju se iz cijene vodne usluge.

Predmet predloženih ulaganja kroz RRF kroz Program razvoja javne odvodnje i Program razvoja javne vodoopskrbe odnosi se isključivo na vodne usluge te isto predstavlja svojevrstan monopol u skladu s nacionalnim pravnim poretkom i zakonima EU, tržišno natjecanje nije moguće na tržištu niti za tržište te se potporom neće unakrsno subvencionirati nikakve komercijalne aktivnosti koje provode korisnici. Cijena vodnih usluga za korisnike usluga jedinstvena je na području pružanja usluga i postavljena je prema načelima "onečišćivač plaća" čime se postiže potpuno pokrića troškova za pružanje usluga javne vodoopskrbe i javne odvodnje. Ovime se isključuje postojanje državne potpore na razini korisnika usluga. Program smanjenja rizika od katastrofa u sektoru upravljanja vodama koji se odnosi na aktivnosti prevencije rizika od poplava i revitalizacije je po samoj svojoj prirodi negospodarskog karaktera. Realizacija svih investicija provodit će se kroz niz ugovora, od kojih će svaki biti oglašen na otvorenom, konkurentnom, transparentnom i ne diskriminirajućem natječaju u skladu s relevantnim propisima vezanim za javnu nabavu, stoga državne potpore nisu uključene u drugim strankama, uključujući izvođača. S obzirom se da infrastruktura koja se predlaže izgraditi nema namjeru koristiti za specifičnog korisnika već je namijenjena kao korist za cijelo područje obuhvaćeno investicijom, a korisnici usluga koje su rezultat investicija imat će jednak, nediskriminirajući pristup infrastrukturi sukladno uvjetima koji su isti za sve korisnike na pojedinom području investicije čime je isključeno postojanje državne potpore na razini korisnika.

Za vodno komunalne projekte koji su se pripremali za financiranje iz sredstava EU, u okviru RRF će se također tražiti izračun stope financijskog manjka pri čemu će stopa sufinanciranja koju treba osigurati korisnik biti identična onoj kao da se financira bespovratnim sredstvima EU, kao i udio sufinanciranja nacionalne komponente od strane MINGOR-a i Hrvatskih voda. Spomenuta ukupna stopa sufinanciranja nacionalne komponente prema podacima iz studija u prosjeku iznosi oko 30% dok se točan postotak na konkretnom projektu određuje na temelju stupnja razvijenosti JLS s područja obuhvata projekta pri čemu manje razvijene sufinanciraju manje, a razvijenije više. Preostali iznos prihvatljivih troškova, odnosno oko 70%, financirao bi se iz RRF. Ulaganja u vodno komunalnu infrastrukturu koja su se do sada financirala iz nacionalnih sredstava bit će financirana u iznosu od 80% kroz RRF te u 20 %-tnom iznosu sufinancirana od strane korisnika i Hrvatskih voda (10% korisnik i 10% Hrvatske vode) kao što je to slučaj i s nacionalnim ulaganjima. Ulaganja u infrastrukturu za smanjenje rizika od

katastrofa koja su se do sada financirala u potpunosti iz nacionalnih sredstava će se financirati 100% kroz RRF.

Zaključno, najveći dio investicija koje se predlažu kroz NPOO odnosi se na projekte koji se već provode i projekte koji su spremni i čekaju da se otvori mogućnost za njihovo financiranje. Radi se o projektima koji su pripremljeni po metodologiji za korištenje EU fondova te imaju spremnu projektno studijsku dokumentaciju, natječajnu dokumentaciju i građevinske dozvole te projektima koji su pripremljeni za isključivo nacionalno financiranje s izrađenim glavnim projektima i ishođenim građevinskim dozvolama. Stoga su, vrijednosti tih investicija poznate te je ocijenjeno da se mogu završiti do polovine 2026. i kao takve predložene kroz NPOO. Daljnja potrebna prioritetna ulaganja u vodni sektor predložit će se za financiranje iz Kohezijske politike 2021.-2027. ovisno o spremnosti za realizaciju te dostupnosti sredstava.

U programu smanjenja odlaganja otpada u OPKK investicije su bile usmjerene u poticanje odvojenog prikupljanja otpada i okolišno prihvatljive obrade ključnih kategorija otpada posebno miješanog komunalnog otpada s ciljem smanjenja mase biorazgradivog otpada koji se odlaže na odlagalištima u Hrvatskoj. U programskom razdoblju RRF-a je planirano daljnje investiranje u infrastrukturu za odvojeno prikupljanje otpada.

U Višegodišnjem financijskom razdoblju 2021.-2027. planiraju se investicije čiji cilj je sprečavanje nastanka otpada, povećanje recikliranog sadržaja, promicanje sigurnijih i čišćih tokova otpada te osiguranje visokokvalitetnog recikliranja. S obzirom na to da je na temelju Novog akcijskog plana za kružno gospodarstvo planirana revizija EU zakonodavstva o baterijama, ambalaži, otpadnim vozilima i opasnim tvarima u elektroničkoj opremi investicije će dijelom ovisiti o rezultatima revizija. Investicije budućeg programskog razdoblja također će ovisiti o prijedlogu EK za usklađivanje sustava za odvojeno prikupljanje komunalnog otpada koje je do sada bilo u potpunosti u nadležnosti država članica. Prijedlog modela za odvojeno prikupljanje otpada, gustoća i pristupačnost mjesta za odvojeno prikupljanje, s obzirom na regionalne i lokalne uvjete također će imati veliki utjecaj na programiranje u sljedećem programskom razdoblju.

U OPKK sanacije zatvorenih odlagališta odnosno u sanacije otpadom zagađenih površina na 32 lokacije investirano je oko 60 milijuna eura. S obzirom na broj odlagališta koja su JLS dužne zatvoriti i sanirati do 2026. planirano je kroz program RRF investirati dodatnih 20 milijuna eura.

Novim OPKK, u okviru modernizacije i poboljšanja Informacijskog sustava zaštite okoliša planira se i ulaganje u daljnju digitalizaciju sustava gospodarenja otpadom. S tim u vezi naglasak je i na digitalizaciju postojećih EPR sustava. Prema prijedlogu novog Zakona o gospodarenju otpadom, uspostavu i održavanje registra proizvođača obveznika EPR-a trebala bi provoditi Financijska agencija, odnosno državna agencija pod nadzorom Ministarstva financija, a koje će za potrebe registra proizvođača koristiti podatke o proizvođačima iz različitih službenih registara i evidencija. To će uvelike povećati točnost i transparentnost u upravljanju i kontroli podataka o proizvođačima obveznicima pojedinih EPR sustava.

Vezano za komunikacijske i edukativne aktivnosti novim Zakonom o gospodarenju otpadom predlaže se obveza prema kojoj je Fond dužan kontinuirano provoditi edukativne kampanje tijekom cijele godine i informirati javnost o gospodarenju otpadom, uključujući i promjene u sustavu gospodarenja otpadom na nacionalnoj ili EU razini. Dio ovih aktivnosti planira se financirati iz novog OPKK.

C1.4. Razvoj konkurentnog, energetski održivog i učinkovitog prometnog sustava

Nadalje, MMPI osim ESI fondova ima nadležnost nad Instrumentom za povezivanje Europe (engl. *Connecting Europe Facility - CEF*) za komponentu Promet te uspješno koordinira pripremu i provedbu prometnih investicijskih projekata uz potpuno osiguranje komplementarnosti financiranja između fondova i Instrumenta.

Prioritet su aktivnosti kojima bi željeznički promet u Hrvatskoj dobio na većoj važnosti te se iste odnose na osuvremenjivanje i obnovu željezničkih pruga na TEN-T mreži i na uvođenje modernih europskih sigurnosnih i ERTMS normi. Komplementarnost financiranja se kontinuirano osigurava te se isto planira i u novoj financijskoj perspektivi.

Komplementarnost financiranja se planira osigurati i u budućoj financijskoj perspektivi koristeći ESI fondove, CEF kao i RRF. Nadalje, s obzirom na status pripreme dokumentacije za pojedine dionice i vremenske okvire provedbe istih, unaprijed se planira financiranje radova pojedinih dionica kroz RRF, ESIF ili CEF, a sve s ciljem osuvremenjivanja i obnove željezničkih pruga, uz osiguranje komplementarnosti financiranja.

Komplementarnost financiranja se također osigurava i osiguravat će se i u svim drugim vidovima prometa, kroz sinergiju i učinkovitu koordinaciju svih instrumenata i ESI fondova.

C1.5. Unaprjeđenje korištenja prirodnih resursa i jačanje lanca opskrbe hranom

Komplementarnost financiranja osigurana je koordinacijom provedbe prioriteta definiranih strateškim dokumentima unutar sektora (PRR, Nacrt strategije poljoprivrede, nacrt strateškog plana za provedbu ZPP) te na višoj razini kroz uključenost u izradu NRS-a. Svi navedeni dokumenti definiraju prioritete financiranja kao osnovu za odabir pojedinih projekata, u skladu s načelima strateškog planiranja definiranih nacionalnim zakonodavstvom te pravilima utvrđenima na razini EU.

Kao odgovor na krizu uzrokovanu pandemijom COVID-19 u sektoru poljoprivrede, MPOLJ donijelo je i planira mjere vezane uz smanjenje utjecaja krize te jačanje otpornosti sektora, a koje su definirane vremenom primjene (hitne, srednjoročne) te izvorima financiranja (dostupnost nacionalnih sredstava ili iz EU izvora).

Za ublažavanje posljedica pandemije, primijenjene su hitne mjere osiguranja likvidnosti (u periodu od ožujka do prosinca 2020.), a koje su financirane najvećim dijelom iz državnog proračuna, ali i iz EU fondova (Operativnog programa za pomorstvo i ribarstvo – obustava ribolova, te PRR – pokretanje zajmova i kredita za obrtna sredstva u okviru financijskih instrumenata te Mjera 21).

Za jačanje otpornosti sektora potrebne su mjere sukladne onima definiranima u Nacrtu strategije poljoprivrede, odnosno preporukama EK za izradu Strateškog plana ZPP-a. Za provedbu mjera izravnog jačanja otpornosti nužan su preduvjet reforme koje su predložene u okviru NPOO-a. One obuhvaćaju javne investicije kojima je cilj stvoriti preduvjete za razvoj, odnosno privatne investicije, a bit će financirane isključivo iz sredstava RRF-a. Privatne investicije sufinancirat će se iz dodatnih NGEU (EURI) sredstava iz PRR, ukupnog iznosa nešto većeg od 1,5 milijardi kuna, s obveznim naglaskom na zelenu i digitalnu tranziciju. I u prijelaznom, odnosno sljedećem programskom razdoblju, zadržat će se uspostavljena demarkacija financiranja s ESIF na temelju Annexa I TFEU.

Važno je napomenuti kako je osigurana koherentnost ove podkomponente, odnosno kako su pojedine investicije, vezane uz poljoprivredu, podržane i drugim podkomponentama, prvenstveno unutar podkomponente Gospodarstvo. Na primjer, reforme i investicije vezane uz klimatske promjene opisane su u okviru reforme Provedba programa vodnog gospodarstva, a koje osim investicija u vodoopskrbne sustave i sustave odvodnje, uključuje i jačanje sustava zaštite od poplava. Unutar reforme Dekarbonizacija energetskog sektora planiran je razvoj energetske infrastrukture čime će se osigurati stavljanje u funkciju nacionalnih potencijala obnovljivih izvora energije što je od značaja za poljoprivredu i kao izvora biomase, ali i, sve više, proizvođača energije iz obnovljivih izvora.

Ostale potrebe poljoprivrede i ruralnog razvoja, identificirane kroz SWOT analize po specifičnim ciljevima ZPP-a, financirat će se iz budućeg Strateškog plana, a dijelom i iz ESIF-a.

Oporavak i transformacija sektora u skladu s novim prioritetima i ambicijama definiranima na razini EU-a zahtijevaju značajna financijska sredstva, što je prepoznao i Europski zeleni plan. Iako je značajan dio ulaganja planiran PRR-om, potrebe poljoprivrednog sektora i ruralnih područja nadilaze mogućnosti PRR-a, pogotovo za velike infrastrukturne projekte koji su nužni za strukturnu transformaciju sektora. Značajan dio sredstava PRR-a je u skladu s pravilima ZPP-a rezerviran za točno definirane namjene, primjerice 34% proračuna ruralnog razvoja usmjereno je u mjere koje doprinose zaštiti okoliša i klimatskim aktivnostima, dodatnih 8% usmjereno je na mjere za prenošenje znanja, informiranje, suradnje i umrežavanje te nešto više od 5%, koristeći fleksibilnost između stupova, za izravna plaćanja. Na taj način smanjuju se raspoloživa sredstva za nužna ulaganja u samu poljoprivrednu proizvodnju (nešto manje od 40% alokacije), a što je osnova za rast i razvoj sektora.

PRR nije predvidio dodatne potrebe sektora povezane sa štetama i neplaniranim troškovima koji su rezultat COVID krize. Treba imati na umu i da će financiranje ruralnog razvoja u skladu s novim prioritetima poljoprivredne politike EU biti moguće tek od 2023., kada se počinju primjenjivati strateški planovi usklađeni sa zakonodavnim okvirom buduće ZPP, a što također uključuje izdvajanje većeg dijela alokacije za intervencije koje nisu investicije u proizvodne kapacitete, odnosno ruralni prostor. Stoga je u narednom razdoblju potrebno omogućiti financiranje dijela aktivnosti u području poljoprivrede obuhvaćenih NPOO-om, iz RRF-a.

U dijelu unaprjeđenja sustava doniranja hrane, planirano je financiranje infrastrukturnog opremanja posrednika u lancu doniranja hrane kao komplementarna mjera financiranju iz FEAD-a, odnosno ESF+. S obzirom da su trenutno iskazane potrebe veće od mogućnosti financiranja iz NPOO-a, prijedlog je da se infrastrukturno opremanje posrednika u lancu doniranja hrane i banke hrane nastavi u narednom programskom razdoblju iz Operativnog programa za konkurentnost i koheziju (OPKK-programski dokument za ESF+ fond), koji je trenutno u izradi te stoga nisu još uvijek poznati točni financijski iznosi za ovu namjenu. U procesu konzultacija za izradu OPKK dogovoren je mehanizam sprečavanja dvostrukog financiranja na način da će Ministarstvo poljoprivrede dostaviti sve informacije o korisnicima, odnosno njihovim ulaganjima financiranim iz NPOO. Također je potrebno naglasiti kako će investicija iz NPOO biti provedena prije mogućeg pokretanja financiranja iz ESF+.

U komunikaciji s drugim tijelima državne uprave razrađuje se plan financiranja mjera iz različitih izvora (poljoprivredni fondovi EU-a, kohezijska politika, RRF), kako bi se postigao maksimalni učinak na razvoj sektora poljoprivrede, ribarstva i šumarstva, uz adresiranje svih potreba od kojih većina nije mogla biti obuhvaćena NPOO-om. Bolja komplementarnost

financiranja osigurana je isto tako sudjelovanjem predstavnika MPOLJ u timovima zaduženima za izradu operativnih programa za druge EU fondove.

C1.6. Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma

Komplementarnost u okviru ove podkomponente osigurana je kroz usvojeni strateški okvir za održivi turizam u sklopu NRS-a i to za sljedeće javne politike:

1) poticanje ulaganja u održiv, niskougljični rast turizma
2) povećanje multiplikacijskih učinaka turizma na područja poljoprivrede, digitalizacije, prometa, energije i okoliša te sporta i kreativnih industrija
3) razvoj funkcionalnih i održivih turističkih regija zbog cjelovitog turističkog doživljaja i produljenja sezone kroz ulaganja u javnu turističku infrastrukturu i promociju
4) integralno upravljanje destinacijama radi pronalaženja odgovarajućih specijalizacija, ponude dodatnih sadržaja i produljenja sezone
5) turistička valorizacija i prezentacija kulturne i prirodne baštine, gastronomske i enološke ponude
6) prijelaz prema nišama više dodane vrijednosti, uz naglasak na rast kvalitete ponude, digitalizaciju, inovacije i povećanju ponude smještajnih kapaciteta visoke kvalitete
7) otklanjanje administrativnih prepreka i poboljšanje dostupnosti javne infrastrukture za realizaciju investicija u turizmu
8) pozicioniranje prema novim i velikim, brzorastućim globalnim emitivnim tržištima
9) promoviranje Hrvatske kao sigurne i zdrave destinacije koja nudi visokokvalitetnu i raznovrsnu turističku uslugu.

Kroz ovaj plan planira se provedba reforme i investicija koje će doprinijeti održivom, niskougljičnom rastu turizma s naglaskom na zelenu tranziciju turističke infrastrukture. U okviru ovog plana predloženo je financiranje inicijativa koje će potaknuti produljenje sezone kroz nove sadržaje, posebno u slabije razvijenim turističkim područjima, koje će osigurati korištenje inovacija kao i digitalnih tehnologija za rješavanje izazova u turizmu, posebno onih povezanih s pandemijom COVID-19. Također kroz provedbu reforme, planira se daljnje otklanjanje administrativnih prepreka kako bi se osiguralo bolje okruženje za turistička ulaganja kao i jačanje digitalnih vještina te vještina za održivo i zeleno poslovanje.

Kroz operativne programe u okviru VFO 2021.-2027. planiraju se ulaganja koja će biti usmjerena na povećanje multiplikacijskih učinaka turizma na područja poljoprivrede, digitalizacije, prometa, energije i okoliša te sporta i kreativnih industrija, razvoj funkcionalnih i održivih turističkih regija zbog cjelovitog turističkog doživljaja i produljenja sezone kroz ulaganja u javnu turističku infrastrukturu i promociju, prijelaz prema nišama više dodane vrijednosti, uz naglasak na rast kvalitete ponude i povećanje ponude smještajnih kapaciteta visoke kvalitete, na digitalizaciju i uvođenje inovacija u cjelokupnom lancu vrijednosti turizma sukladno novoj Strategiji pametne specijalizacije te na razvoj ljudskih potencijala koji će osigurati povećanje kvalitete turističke ponude i doživljaja.

Iz navedenog je razvidno da je osigurana komplementarnost financiranja između ovog plana i drugih izvora financiranja, posebno operativnih programa. S druge strane iz navedenog vidljiva je i jasna demarkacija između programa i projekata koji se planiraju financirati iz ovog plana u odnosu na operativne programe u okviru VFO 2021.-2027.

C2. JAVNA UPRAVA, PRAVOSUĐE I DRŽAVNA IMOVINA

C2.1. Jačanje kapaciteta za izradu i provedbu javnih politika i projekata

Dodatnim jačanjem kapaciteta i osiguravanjem pomoći u vidu sufinanciranja izrade projektno-tehničke dokumentacije korisnicima, povećat će se njihov apsorpcijski kapacitet te u konačnici i apsorpcijski kapacitet Hrvatske, te će se istovremeno osigurati provedba jedne od aktivnosti budućeg Zakona o institucionalnom okviru za korištenje fondova Europske unije u Republici Hrvatskoj, a to je jačanje kapaciteta korisnika za pripremu, prijavu i provedbu projekata. Navedeno se odnosi ne samo na edukacije, treninge i sl., koji se već financiraju i/ili će se financirati kroz tehničku pomoć operativnih programa ovog i budućeg financijskog razdoblja, već i na jačanje kapaciteta osiguravanjem pomoći korisnicima, između ostalog, i u pripremi projektno-tehničke dokumentacije čija je priprema nužna kako bi se doprinijelo ciljevima zelene i digitalne tranzicije. Financiranjem ove mjere iz sredstava za Kohezijsku politiku 2021.-2027. ne bi bilo moguće pravovremeno osigurati dostatnu zalihu projekata.

C2.2. Daljnje unaprjeđenje učinkovitosti javne uprave

Komplementarnost financiranja predloženih reformi i investicija u području javne uprave iz RRF-a te iz ostalih EU fondova ogleda se u potrebi za digitalnom transformacijom javne uprave koja ima za cilj optimizaciju poslovnih procesa kako bi na taj način povezala građane, poslovne subjekte i same podatke u sustavima.

Financiranje prioriteta i reformi javne uprave nastavit će se kroz RRF budući se radi o reformama koje se odnose na oporavak i otpornost, a i mogućnosti financiranja od 2021. dok je tek u tijeku priprema operativnih programa i prioriteta Kohezijske politike s mogućnošću financiranja nakon usklađivanja svih programskih dokumenata.

U tom pogledu, s obzirom na to da će se putem RRF-a financirati nadogradnje određenih sustava, nužno je u pojedinim sustavima omogućiti kompletan uvid u analitiku, odnosno poslovno izvještavanje koje će biti temelj za analizu postojećeg stanja i omogućiti bolje odlučivanje na svim razinama.

Reformama i investicijama će se također nastaviti rješavati CSR odnosno jačati učinkovitost javne uprave, a kroz projekte i inicijative omogućit će se javnoj upravi dosezanje prosjeka EU-a te podići kvaliteta javnih usluga. Jačanje kapaciteta javne uprave utjecat će također pozitivno i na učinkovitost i brzinu javne uprave, a jedan od ciljeva i u fokusu reforme javne uprave je daljnja profesionalizacija službenika u svrhu kvalitetnijeg rada.

Daljnje unaprjeđenje učinkovitosti javne uprave ogledat će se u većoj dostupnosti u potpunosti digitalnih procesa na način da će se nastaviti digitalna transformacija javne uprave. Cilj je svim građanima i poslovnim subjektima, bilo kroz elektroničke usluge koje mogu koristiti iz vlastitog doma, bilo kroz jedinstveno upravno mjesto fizičkim putem, omogućiti bolju komunikaciju i korištenje usluga javne uprave. Dio potreba već je predložen za financiranje iz RRF-a, a kroz VFO nastavit će se raditi na digitalizaciji javnih usluga.

Također, nastavak aktivnosti za implementaciju „blockchaina“ u području uprave prijavio bi se kroz VFO. Primjena „blockchain“ tehnologije omogućit će i transparentno i sigurno postupanje uz osiguravanje integriteta u upravnim postupcima i registrima iz nadležnosti uprave. Umjetna inteligencija koristit će se za unaprjeđenje zadovoljstva korisnika javne uprave, kao i za analize velikih količina podataka.

Nadalje, iz ESF/ERDF-a se planiraju edukacije državnih službenika i dužnosnika, službenika i dužnosnika JLP(R)S, te pravosudnih službenika i dužnosnika vezano za usvajanje digitalnih vještina i s tim povezanih procesa kvalitete, optimizacije procesa.

C2.3. Digitalna transformacija društva i javne uprave

Komplementarnost financiranja se planira osigurati kroz učinkovitu koordinaciju strateškog/projektnog planiranja. Revizija postojećeg sustava te uspostava novog mehanizma koordinacije planirana je kroz provedbu Projekta *Development of the Coordination Mechanism to Support e-Governance Policy Coherence*, prijavljenog za financiranje u okviru Instrumenta tehničke pomoći (TSI).

Osim toga, SDURDD je pokrenuo postupak izrade "Strategije digitalne Hrvatske za razdoblje do 2030., koja predstavlja preduvjet za programiranje i financiranje EU projekata u području digitalizacije, u novom financijskom razdoblju od 2021. do 2027. godine, odnosno služit će kao podloga učinkovitoj koordinaciji i usklađenosti s drugim instrumentima i programima EU.

C2.4. Unaprjeđenje upravljanja državnom imovinom

NPR-om je određen reformski prioritet „Poboljšanje upravljanja i raspolaganja državnom imovinom" i reformska mjera „Aktivacija i bolje upravljanje državnom imovinom", s ciljem smanjenja portfelja neaktivne financijske i nefinancijske imovine, osiguranja odgovornijeg upravljanja i uspješnijeg poslovanja trgovačkih društava u državnom vlasništvu te optimizacije upravljanja nekretninama, s posebnim naglaskom na daljnje unaprjeđenje odnosa s JLP(R)S u svrhu ostvarenja razvojnih projekata i poticanja investicija, odnosno stavljanja državne imovine u funkciju razvoja gospodarstva. Spomenuti reformski prioritet vezan je i uz skup opsežnih aktivnosti koje se provode kroz više SRSP projekata u dijelu korporativnog upravljanja, od kojih su neki dovršeni, a neki u tijeku, kao i projekta na temu nefinancijske imovine, a koji je odobren za financiranje u procesu prijave u okviru TSI za naredno razdoblje.

SRSP projekt „Unaprjeđenje korporativnog upravljanja u poduzećima u vlasništvu države revidiranjem i usklađivanjem zakonske regulative s OECD-ovim smjernicama za korporativno upravljanje" (350.000 eura) pokrenut je 29. svibnja 2020. godine. Cilj projekta je pregled postojeće prakse korporativnog upravljanja u državnim poduzećima, utvrđivanje odstupanja od najbolje prakse te sastavljanje preporuka za reviziju regulatornog okvira iz domene korporativnog upravljanja. Cilj je i stvaranje preduvjeta za aktivniju ulogu vlasničkih tijela u postavljanju financijskih i operativnih ciljeva te postizanje bolje koordinacije između nadležnih državnih tijela. Trenutno se završava "*fact finding*" faza u kojoj je MPGI odgovorio OECD-u na sveobuhvatan ciljani upitnik, organizirani su brojni sastanci s predstavnicima OECD-a, resornim ministarstvima te drugim tijelima javne vlasti u Hrvatskoj, kao i pravnim osobama od posebnog interesa za Hrvatsku, te je održana dvodnevna radionica u ciklusu radionica predviđenih projektom, vezano na temu korporativnog upravljanja. Predstojeća je faza izrade integriranog izvještaja: procjena i preporuke u formi tzv. „*SOE Review-a*".

SRSP projekt „Aktiviranje neoperativne imovine u društvima u većinskom državnom vlasništvu" (300.000 eura) pokrenut je u lipnju 2020. godine. Cilj projekta je ustanoviti načine i metodologiju aktiviranja neoperativne imovine u trgovačkim društvima u većinskom vlasništvu države primjenjujući najbolju svjetsku praksu i osigurati podršku za razvoj strateškog okvira za jačanje učinkovitosti poslovanja trgovačkih društava u većinskom državnom vlasništvu kroz aktivaciju neaktivne imovine. U dosadašnjem dijelu projekta završena je faza 1. odnosno zadatak 1. koji je definiran natječajnom dokumentacijom, a to je

Izvješće s preporukama za identifikaciju i registraciju neoperativne imovine u društvima u državnom vlasništvu u Hrvatskoj u okviru kojeg su kao preporuka predviđene sljedeće aktivnosti (ujedno i outputi projekta): izrada metodologije procjene vrijednosti imovine, uspostava registra neoperativne imovine državnih poduzeća te izrada strategije i akcijskog plana za komercijalizaciju neoperativne imovine.

Za financiranje u 2021., u okviru TSI odobren je projekt pod nazivom "*Program optimizacije upravljanja imovinom u državnom vlasništvu*". Projekt je povezan s predloženom reformom C2.4. R5 Optimizacija upravljanja nekretninama u državnom vlasništvu u dijelu izrade metodologije za smanjenje portfelja nekretnina i bržu i učinkovitu aktivaciju neiskorištene državne imovine, kao i izrade analitičke podloge za identificiranje i razgraničavanje strateške od nestrateške nefinancijske imovine u vlasništvu države i utvrđivanje jasne vlasničke politike kada je riječ o nekretninama kao pojavnom obliku imovine u državnom portfelju.

C2.5. Moderno pravosuđe spremno za buduće izazove

Komplementarnost financiranja predloženih reformi i investicija u području pravosuđa iz RRF-a te iz ostalih EU fondova ogleda se u potrebi za digitalnom transformacijom pravosuđa koje ima za cilj optimizaciju poslovnih procesa te tako povezati građane, poslovne subjekte i same podatke u sustavima.

Kako bi se ostvarile prioritetne politike koje uključuju optimizaciju i digitalizaciju usluga i procesa u pravosudnom sustavu, nužno je raditi na konceptu pametnih sudova kako bi sudske usluge bile dostupne za sve korisnike pravosudnog sustava putem online portala. Omogućit će se i siguran i kontinuiran rad cjelokupnog komunikacijskog sustava, s višim stupnjem interoperabilnosti i manjim troškovima za pravosudna tijela. Također, koristit će se i nove tehnologije poput umjetne inteligencije i blockchaina, od kojih će se pojedini pilot projekti u području umjetne inteligencije financirati putem RRF-a.

U području umjetne inteligencije navedeno se može sagledati u obliku implementacije chat botova u raznim elektroničkim uslugama. Isti će olakšati korištenje usluga korisnicima. S obzirom na to da je i dalje visoki udio ne digitaliziranog sadržaja, postupak digitalizacije može se ubrzati uz pomoć asistenata za digitalizaciju spisa koji mogu pomoći u određivanju opisa i klasifikacije skeniranih dokumenata. Također, nužno je i implementirati umjetnu inteligenciju i za anonimizaciju sudskih dokumenata. Umjetna inteligencija može se koristiti i u obradi podataka iz sustava poslovnog izvještavanja, što će se predložiti i za financiranje kroz VFO.

Iz ESF/ERDF se planiraju edukacije pravosudnih službenika i dužnosnika vezano za usvajanje digitalnih vještina i s tim povezanih procesa kvalitete, optimizacije procesa.

Nadalje MPU planira obnovu dijela pravosudnih objekata oštećenih potresom kroz Fond solidarnosti, međutim, dijelom će biti potrebna komplementarnost sa RRF-om te će se u tom kontekstu planirati investicije.

C2.6. Sprječavanje i suzbijanje korupcije

Komplementarnost financiranja predloženih reformi i investicija u području sprječavanja korupcije iz RRF-a te iz ostalih EU fondova ogleda se u potrebi za digitalnom transformacijom i potrebom jačanja okvira za sprječavanje te sankcioniranje korupcije kako bi se zajamčilo zakonito, transparentno i učinkovito korištenje javnih sredstava.

Financiranje prioriteta i reformi javne uprave nastavit će se kroz RRF budući se radi o reformama koje se odnose na oporavak i otpornost, a i mogućnosti financiranja od 2021. dok je

tek u tijeku priprema operativnih programa i prioriteta Kohezijske politike s mogućnošću financiranja nakon usklađivanja svih programskih dokumenata.

U tom pogledu, s obzirom na to da će se putem RRF-a financirati nadogradnje određenih sustava, nužno je u pojedinim sustavima omogućiti kompletan uvid u analitiku, odnosno poslovno izvještavanje koje će biti temelj za analizu postojećeg stanja i omogućiti bolje odlučivanje na svim razinama.

Nadalje, iz ESF/ERDF-a se planiraju edukacije državnih službenika i dužnosnika, službenika i dužnosnika JLP(R)S, te pravosudnih službenika i dužnosnika vezano sprečavanje korupcije.

C2.7. Jačanje fiskalnog okvira

Nije primjenjivo

C2.8. Jačanje okvira za sprječavanje pranja novca

Nije primjenjivo

C2.9. Jačanje okvira za javnu nabavu

Ova reforma komplementarna je s investicijom definiranom u komponenti C2.3. Digitalna transformacija društva i javne uprave (C.2.3. R3-I9 Uspostava nove platforme Elektroničkog oglasnika javne nabave Hrvatske - EOJN). Reformska mjera C2.9. R3 Inovativna javna nabava komplementarna je s reformskim mjerama i investicijama predviđene za podršku digitalizaciji i realizaciji Nacionalnog plana za digitalnu transformaciju hrvatskog gospodarstva i Nacionalnog plana za razvoj umjetne inteligencije Republike Hrvatske definiranim u podkomponenti C1.1.2. R3.

C3. OBRAZOVANJE, ZNANOST I ISTRAŽIVANJE

C3.1. Reforma obrazovnog sustava

MZO upravlja strateškim procesima i planiranju reformskih zahvata usmjerenih na ostvarenje strateških ciljeva te osigurava komplementarnost provedbe svih aktivnosti koje se financiraju iz različitih izvora, prvenstveno državnog proračuna i europskih fondova. MZO je posredničko tijelo razine 1 za ESF i za EFRR te je već u programskom razdoblju 2014.-2020. osiguralo uspješnu provedbu operacija financiranih iz oba fonda (e-škole, Regionalni centri kompetentnosti). Provedba reformi predviđenih NPOO obuhvaćaju fazu jedan infrastrukturnih ulaganja, dok će se faza 2 financirati iz EFRR-a. Istovremeno, ulaganja u ljudske kapacitete koje prate reforme provest će se iz ESF+.

C3.2. Podizanje istraživačkog i inovacijskog kapaciteta

Komplementarnost financiranja u znanstveno-istraživačkom i inovacijskom sektoru osigurava se kroz koordinaciju strateškog planiranja i uspostavljenu metodologiju odabira projekata. MZO ima ulogu Posredničkog tijela razine 1 u sustavu upravljanja i kontrole ESIF-a za programsko razdoblje 2014.-2020., te će u budućem programskom razdoblju 2021.-2027. imati i dalje ulogu u pripremi i provedbi mjera za istraživanje i razvoj. Ujedno, MZO će biti koordinator za provođenje mjera u okviru reforme Podizanje istraživačkog i inovacijskog kapaciteta čime će se osigurati dosljednost i komplementarnost u planiranju IRI ulaganja kroz različite izvore financiranja (državni proračun, ESIF 2021.-2027.). Kako bi se osigurala komplementarnost s planiranim IRI aktivnostima u okviru C1.1. R2-I1 i C1.1. R2-I2, u proces pripreme Poziva na

podnošenje projektnih prijedloga uključit će se svi relevantni dionici. MZO će se fokusirati na ranije faze TRL-a, dok će se MINGOR fokusirati na IRI projekte usmjerene na komercijalizaciju.

C4. TRŽIŠTE RADA I SOCIJALNA ZAŠTITA

C4.1. Unaprjeđenje mjera zapošljavanja i pravnog okvira za moderno tržište rada i gospodarstvo budućnosti

Komplementarnost će se prvenstveno osigurati prema ESF+. Aktivnosti u području zapošljavanja odnose na jačanje institucija na tržištu rada, mjere aktivne politike zapošljavanja i jačanje lokalnih inicijativa za zapošljavanje. Predviđena je mogućnost ulaganja u socijalne inovacije koje unaprjeđuju ishode na tržištu rada.

C4.2. Unaprjeđenje mirovinskog sustava kroz povećanje adekvatnosti mirovina

U odnosu na redefiniranje modela obiteljskih mirovina i povećanje najniže mirovine, nema komplementarnosti financiranja. Nadalje, u pogledu poticanja ulaganja mirovinskih fondova u investicijske projekte, odnosno u trgovačka društva u potpunom ili djelomičnom vlasništvu Hrvatske, financiranje iz RRF-a bit će u cijelosti usmjereno na izradu stručnih studija isplativosti navedenog ulaganja, što u slučaju potencijalno isplativog ulaganja može dovesti do povećanja prinosa mirovinskih fondova, a posljedično i povećanja socijalne sigurnosti korisnika mirovine iz II. mirovinskog stupa.

C4.3. Unaprjeđenje sustava socijalne skrbi

Aktivnosti u području unaprjeđenja sustava socijalne skrbi odnose se na nastavak procesa deinstitucionalizacije i jačanje socijalnih usluga u zajednici, ali i na osiguranje izvnainstitucijskih i institiucijskih usuga za starije osobe koje trebaju sustavnu skrb.

Kroz RRF će se provoditi ulaganja u izgradnju i opremanje centara za starije koji ne mogu samostalno funkcionirati u zajednici. Vezano uz socijalne usluge podrške procesu deinstitucionalizacije, kroz NPOO će se financirati nastavak provedbe programa koji je u proteklom razdoblju financiran sredstvima UNICEF-a, a za koji je nužno osigurati održivost i nastavak financiranja. Navedeni program obuhvaća potporu mjerama vezanima uz udomiteljstvo i licenciranje stručnih radnika u centrima za socijalnu skrb. Iz ESF+ neće se u prvoj fazi financirati identične usluge, nego će sredstva biti usmjerena na druge prihvatljive aktivnosti u području socijalne skrbi. Nakon završetka provedbe NPOO-a, moguće je financirati drugu fazu navedenih usluga iz ESF+. S obzirom na to da financiranje kroz NPOO i financiranja kroz ESF+ i EFRR u novom programskom razdoblju a imaju različiti vremenski okvir za provedbu, ulaganja će se moći jasno razdvojiti i pratiti odvojeno.

C5. ZDRAVSTVO

C5.1. Jačanje otpornosti zdravstvenog sustava

Prioriteti su zacrtani u reformskim mjerama i nacrtima aktima strateškog planiranja, komplementarnost financiranja svih investicija u sustavu zdravstva se kontinuirano osigurava te se isto planira i u novoj financijskoj perspektivi 2021.-2027. Primjerice, za pripremu projektne dokumentacije za infrastrukturna ulaganja u KBC Osijek, KBC Split kao i za izgradnju Nacionalne dječje bolnice u Zagrebu (NDB, Blato ili druga lokacija koju će definirati Studija izvodljivosti), u ovoj financijskoj perspektivi 2014.-2020. osigurana su bespovratna sredstva iz tehničke pomoći iz EFRR-a, dok se realizacija tih velikih infrastrukturnih projekata očekuje u narednom razdoblju 2021.-2027. Svi planovi profuturo se sagledavaju sa stajališta reformskih

mjera i kao svojevrstan nastavak ulaganja kroz dosadašnje ESI fondove, gdje je uloženo oko 2.5 milijarde kuna kroz tzv. „soft“ i „hard“ infrastrukturna ulaganja. Provedba reformi predviđenih NPOO-om obuhvaćaju fazu 1 infrastrukturnih ulaganja, dok će se faza 2 financirati iz EFRR-a. Istovremeno, ulaganja u ljudske kapacitete koje prate reforme provest će se iz ESF+-a. RRF će imati ulogu u osnaživanju infrastrukture dok će se ESF+ u većoj mjeri usmjeriti na ulaganja u ljude, tzv. „soft“ mjere. S obzirom na to da ulaganja iz ova dva izvora financiranja imaju različiti vremenski okvir za realizaciju, ulaganja iz RRF-a će biti usmjerena na kratkoročna i srednjoročna ulaganja, a ulaganja iz EFRR-a i ESF+-a na dugoročna ulaganja. MIZ osigurava komplementarnost na svim razinama kroz primjenu načela partnerstva: posebna pažnja se posvećuje partnerima s lokalne i regionalne razine, posebice uzimajući u obzir osnivačku strukturu domova zdravlja i bolnica na županijskoj razini, što će omogućiti razvojnih potreba i prioriteta lokalne i regionalne razine, a ne samo s državne razine, i time postići sinergija ulaganja neovisno o mehanizmima financiranja.

C6. *INICIJATIVA*: OBNOVA ZGRADA

C6.1. Obnova zgrada

Najvažnija distinkcija komplementarnosti financiranja istaknuta je kroz investiciju R1-I2 „Obnova zgrada oštećenih u potresu s energetskom obnovom“ koja će se financirati kombinirano iz Fonda za solidarnost i RRF-a na način da se vraćanje zgrada u prvobitno stanje prije oštećenja financira iz Fonda za solidarnost, a razlika iznosa do cjelovite obnove uključujući i povećanje energetske učinkovitosti objekata iz RRF-a. Prihvatljivi troškovi unutar dijela koji se financira FSEU obuhvaćaju hitno vraćanje u ispravno radno stanje infrastrukture i pogona u energentskom sektoru, na području vodoopskrbe, upravljanja otpadnim vodama, telekomunikacija, prijevoza, zdravlja i obrazovanja. Cjelokupna tematika financiranja i upravljanja sredstvima FSEU definirani su navedenim zajedničkim nacionalnim pravilima. Modaliteti raspisa poziva i provedbe te sustav upravljanja sredstvima FSEU definirani su zajedničkim nacionalnim pravilima. Javni pozivi su raspisani na način da se dodjeljuju sredstva korisniku za projekt cjelovite obnove (po načinu build back better - BBB). Vraćanje u ispravno radno stanje prepoznaje se kao postotni udio u projektu cjelovite obnove. Ostatak projekta uključujući seizmičko ojačavanje i poboljšanje energetske učinkovitosti objekta se financira kroz NPOO. Procjena iznosa izvršena je prema rezultatima RDNA – *Rapid Damage and Need Assessment* (za oba potresa). Dva zasebna RDNA (za svaki od potresa) bile su osnova za prijavu na FSEU, te uključuju i dio koji nije iskazan u FSEU-u - izračun potrebe za cjelovitom obnovom. U kontekstu cjelokupne reforme R1, kroz RRF prednost će se davati projektima energetske obnove zgrada koje već imaju izrađen glavni projekt energetske obnove i spremne su za provedbu projekta, a koji nisu bili financirani iz OPKK zbog nedostatka financijskih sredstava.

Iz VFO-a će se nastaviti financiranje energetske obnove javnih i stambenih zgrada uz poticanje dubinske i sveobuhvatne obnove zgrada te uz osiguranje zdravih unutarnjih klimatskih uvjeta, zaštite od požara i rizika povezanih s pojačanom seizmičkom aktivnosti.

Reforme R2, R3, R4, R5 i investicija R4-I1 u potpunosti se financiraju kroz NPOO (RRF).

4. Provedba

Sustav upravljanja i praćenja provedbe aktivnosti u okviru NPOO-a u Republici Hrvatskoj se sastoji od slijedećih tijela:

1) Upravljačkog odbora
2) Odbora za provedbu NPOO-a
3) Tijela nadležnog za koordinaciju praćenja provedbe NPOO-a
4) Tijela nadležnog za slanje zahtjeva za plaćanje EK
5) Tijela nadležnog za komponentu/podkomponentu
6) Provedbenog tijela
7) Tijela nadležnog za reviziju.

Nadležna tijela i podjela poslova za provedbu NPOO-a definirat će se Odlukom o sustavu upravljanja i praćenja provedbe aktivnosti u okviru NPOO-a koja će se donijeti do kraja lipnja 2021. godine. Tijekom srpnja 2021. imenovat će se članovi Upravljačkog odbora i Odbora za provedbu te uspostaviti sustav upravljanja i praćenja provedbe aktivnosti u okviru NPOO-a.

Slika 2. Pregled sustava upravljanja NPOO-om

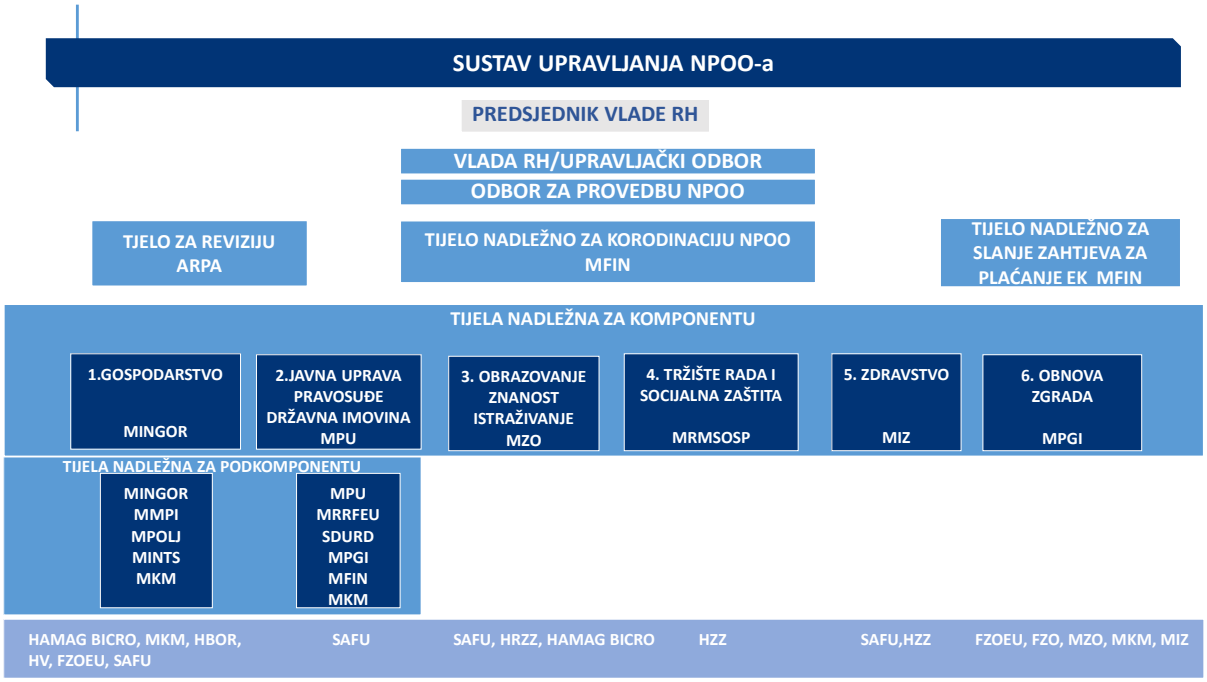

Izvor: Ministarstvo financija

Upravljački odbor

Upravljački odbor zadužen je za sveukupno upravljanje i praćenje provedbe NPOO-a. Članovi odbora su Predsjednik Vlade, potpredsjednik Vlade i ministar financija te ministri u čijoj nadležnosti su reforme i investicije planirane NPOO-om.

Upravljački odbor se sastaje jednom mjesečno te, na temelju prijedloga Odbora za provedbu i Izvješća o provedbi NPOO-a, raspravlja o provedbi NPOO-a i donosi izvršne odluke koje se odnose na sustav upravljanja i provedbe NPOO-a. Izvješća o provedbi NPOO-a priprema Tijelo za koordinaciju praćenja provedbe NPOO-a (dalje u tekstu: Koordinacijsko tijelo) u suradnji s Uredom predsjednika Vlade.

Odbor za provedbu NPOO-a

Odbor za provedbu NPOO-a zadužen je za operativno praćenje i provedbu NPOO-a. Članovi odbora su Ured predsjednika Vlade, Koordinacijsko tijelo, tijela državne uprave zadužena za komponentu/podkomponentu NPOO-a, tijelo zaduženo za slanje zahtjeva za plaćanje, tijelo za reviziju i Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU (Koordinacijsko tijelo za ESI fondove).

Odbor se sastaje jednom mjesečno nakon što Koordinacijsko tijelo, u suradnji s Uredom predsjednika Vlade dostavi Izvješće o provedbi NPOO-a. Odbor raspravlja i donosi konkretne prijedloge o svim aspektima provedbe NPOO-a, područjima poboljšanja provedbe, koordinaciji aktivnosti koje se financiraju iz NPOO-a, nacionalnih sredstava i EU fondova, nepravilnostima i revizorskim nalazima. Poslovi odbora su žurno rješavanje svih problema koji se jave u provedbi NPOO kroz stvarnu suradnju svih članova i osiguravanje konzistentnosti i koherentnosti s EU fondovima. Također, Odbor treba osigurati primjenu dobre prakse i za NPOO i EU fondove.

Odbor, temeljem rasprave i Izvješća o provedbi NPOO-a, donosi prijedlog mjera koje je potrebno poduzeti na razini Upravljačkog odbora.

Koordinacija i provedba

1. Tijelo za koordinaciju praćenja provedbe NPOO-a (Koordinacijsko tijelo)

Poslovi Koordinacijskog tijela dodijeljeni su Ministarstvu financija, Upravi za makroekonomske analize, Europsku uniju i međunarodne financijske odnose, Sektoru za koordinaciju praćenja provedbe NPOO-a.

Uprava za makroekonomske analize, Europsku uniju i međunarodne financijske odnose obavlja poslove izrade godišnjih i višegodišnjih projekcija i prognoza makroekonomskih i proračunskih agregata; prate se i analiziraju makroekonomska kretanja u Hrvatskoj i svijetu, posebice se analizira i planira fiskalna politika na razini državnog proračuna, izvanproračunskih korisnika te lokalne i područne (regionalne) samouprave; koordinira ekonomske politike u sklopu suradnje s domaćim i inozemnim institucijama te sudjeluje u aktivnostima državne suradnje s međunarodnim institucijama; sudjeluje u poslovima u vezi s nastupom Republike Hrvatske na međunarodnom financijskom tržištu i pred agencijama za ocjenu kreditne sposobnosti Republike Hrvatske; izrađuje fiskalna izvješća prema međunarodnim statističkim standardima, sudjeluje u izradi i razvoju nacionalnih računa opće države; priprema statistička izvješća Ministarstva; obavlja poslove koordinacije i upravljanja vlastitim sredstvima Europske unije; sudjeluje u pripremi i provedbi aktivnosti Ministarstva vezanih uz europske poslove i suradnju s međunarodnim financijskim institucijama; koordinira pripremu prijedloga stajališta i ostalih dokumenata o pojedinim politikama Europske unije; koordinira pripremu i provedbu programa Europske unije; razvija i provodi suradnju s međunarodnim financijskim institucijama na temelju

politike Vlade Republike Hrvatske u cilju ostvarivanja održivoga razvoja; izvršava financijske obveze koje proizlaze iz članstva Republike Hrvatske u međunarodnim financijskim institucijama i obveze na temelju sklopljenih ugovora o zajmovima, državnim jamstvima i darovnicama; obavlja upravne i stručne poslove vezane za sudjelovanje u pripremi nacrta prijedloga zakona i drugih propisa kojima se uređuju financijski odnosi s međunarodnim financijskim institucijama; obavlja upravne i stručne poslove vezane za izradu stručnih mišljenja na nacrte prijedloga zakona i prijedloga drugih propisa iz područja financijskih odnosa s inozemstvom; obavlja i druge poslove iz svoga djelokruga.

U Upravi za makroekonomske analize, Europsku uniju i međunarodne financijske odnose sistematizirano je 80 radnih mjesta, a zaposleni djelatnici imaju dugogodišnje radno iskustvo i odgovarajući kapacitet za provedbu dodijeljenih poslova, a od kojih je određeni broj već uključen u koordinaciju pripreme i izradu NPOO-a.

U svrhu uspostave Koordinacijskog tijela, u Upravi se osniva Sektor za koordinaciju praćenja provedbe NPOO-a. Za obavljanje poslova Koordinacijskog tijela predviđeno je sistematizirati 30 radnih mjesta, koja će se prvotno tijekom 2021. popunjavati internim premještajem djelatnika unutar Ministarstva financija te iz drugih tijela državne uprave, dok će se u međuvremenu pokrenuti postupak zapošljavanja dodatnih djelatnika u svrhu ostvarenja punih kapaciteta. S obzirom da su u nadležnosti Uprave poslovi koji su komplementarni poslovima Koordinacijskog tijela, naročito u području javnih financija, odnosa s EU i financijskim institucijama, koristit će se kapaciteti ostalih dijelova Uprave, stoga je broj dodatnih 30 djelatnika koji se bave isključivo NPOO odgovarajući. Postupak osnivanja sektora je u tijeku i formalna uspostava očekuje se do listopada 2021.

Poslovi Sektora za koordinaciju obuhvaćaju:

- koordinaciju praćenja provedbe NPOO-a uz praćenja ispunjenja ključnih etapa i ciljnih vrijednosti
- izmjene i dopune NPOO-a, u suradnji s nadležnim tijelima za komponentu/podkomponentu
- poticanje pravovremene provedbe reformi i ulaganja, podrške tijelima nadležnim za provedbu u otklanjanju prepreka i ubrzavanju procesa provedbe
- objedinjavanje i obrada prikupljenih podataka
- pripreme relevantnih izvješća o provedbi NPOO-a te izvješća vezanih za postizanje ciljeva i ključnih etapa
- predlaganje smjernica i mjera Upravljačkom odboru i Odboru za provedbu u svrhu pojednostavljivanja i ubrzanja procesa provedbe Plana i rješavanja problema nastalih tijekom provedbe
- davanje stručne podrške predstavniku Gospodarskog i financijskog odbora (EFC) s ciljem periodičnih usvajanja pozitivnog mišljenja EFC-a na prijedloge povlačenja sredstava.

Koordinacija praćenja provedbe NPOO-a temelji se na dostavi mjesečnih izvještaja tijela zaduženih za komponentu, redovitim sastancima Koordinacijskog tijela s relevantnim dionicima te informacijama dostupnim na temelju zahtjeva za podršku u provedbi.

Tijela zadužena za komponentu dostavljaju Koordinacijskom tijelu do petog dana u mjesecu izvještaje o provedbi u kojima ukratko navode stanje provedbe po reformama i ulaganjima te

izvještaj o ostvarenju pokazatelja rezultata, tj. ključnih etapa i ciljnih vrijednosti, uz prateće dokaze. Obrazac izvještavanja izrađuje te dopunjuje i izmjenjuje Koordinacijsko tijelo.

Koordinacijsko tijelo priprema Izvješće o praćenju provedbe NPOO-a na temelju dostavljenih izvještaja, komunikacija i ostalih dostupnih izvora te ga do 10. u mjesecu dostavlja Odboru za provedbu na kojem se raspravlja o stanju u provedbi i donose prijedlozi smjernica i mjera koji se uključuju u Izvješće koje se dostavlja Upravnom odboru. Izvješća će biti dostupna u IT sustavu nakon nadogradnje.

Koordinacijsko tijelo u suradnji s Nacionalnim fondom provodi provjere na temelju kojih potvrđuje da su ključne etape i ciljne vrijednosti ispunjene. Provjere se provode kontinuirano u skladu s dinamikom ostvarivanja pokazatelja rezultata.

Za Zahtjev za plaćanje, napravit će se dodatna provjera svih indikatora koji su preduvjet za slanje zahtjeva za plaćanje.

Provjere se provode na temelju dostavljenih izvještaja i dokaza, podataka o provedbi iz IT sustava, javno dostupnih informacija, izvještaja nadležnih tijela i ostalih izvora te provjera na licu mjesta. Za provjere se razvijaju kontrolne liste koje obuhvaćaju glavna područja provjere i prateće dokaze. Rezultati svih provjera bit će dostupni u zajedničkom IT sustavu.

Za potrebe izrade zahtjeva za plaćanje prema EK, Sektor će pripremiti objedinjeni izvještaj kojim će biti obuhvaćeni svi pokazatelji rezultata koji su preduvjet za slanje zahtjeva za plaćanje. Izvještaj se prosljeđuje Tijelu nadležnom za slanje zahtjeva za plaćanje.

Zahtjevi za plaćanje

2. Tijelo zaduženo za slanje zahtjeva za plaćanje EK

Poslovi Tijela zaduženog za slanje zahtjeva za plaćanje dodijeljeni su Ministarstvu financija, Državnoj riznici, Sektoru za poslove Nacionalnog fonda (dalje u tekstu: Nacionalni fond).

Nacionalni fond obavlja funkcije tijela za ovjeravanje za 3 operativna programa koji se financiraju u programskom razdoblju 2014.-2020. iz Europskog fonda za regionalni razvoj, Kohezijskog Fonda, Europskog socijalnog fonda, Instrumenta za mlade i Fonda europske pomoći za najpotrebitije, a to su Konkurentnost i kohezija, Učinkoviti ljudski potencijali i Program za hranu i/ili osnovnu materijalnu pomoć.

Nacionalni fond ima dugogodišnje iskustvo i stručnost u svim aspektima pripreme izjava o izdacima i godišnjih računa, koje obuhvaćaju provjeru prihvatljivosti troškova, pravilnog rada tijela uključenih u provedbu operativnog programa, sustav upravljanja nepravilnostima, povratima nepravilno utrošenih sredstava, korekcijama uslijed revizorskih nalaza, pravodobno poduzimanje mjera za otklanjanje nalaza i preporuka.

U Nacionalnom fondu je zaposleno 14 djelatnika te je predviđeno zapošljavanje dodatnih 4 djelatnika za obavljanje poslova u vezi slanja zahtjeva za plaćanje EK za NPOO. S obzirom na dugogodišnje poznavanje rada institucija uključenih u provedbu NPOO, kao i prilagodbu procedura za NPOO koje će za sve institucije provesti Nacionalni fond, broj dodatnih djelatnik je dovoljan. Djelatnici Nacionalnog fonda imaju od 5 do 15 godina iskustva na poslovima ovjeravanja izdataka prema EK, te prethodno radno iskustvo u privatnom i javnom sektoru.

Zahtjevi za plaćanje pripremaju se u skladu s rokovima koji su dogovoreni s EK.

Uz zahtjev za plaćanje, EK se podnose:

- izjava o upravljanju u kojoj se izjavljuje da su sredstva iskorištena za predviđenu namjenu, da su podaci podneseni uz zahtjev za plaćanje potpuni, točni i pouzdani te da uspostavljeni

sustavi kontrole pružaju potrebna jamstva da se sredstvima upravljalo u skladu sa svim primjenjivim pravilima, osobito s pravilima o izbjegavanju sukoba interesa, sprečavanju prijevara, korupcije i dvostrukog financiranja iz Mehanizma za oporavak i otpornost i drugih programa Unije u skladu s načelom dobrog financijskog upravljanja; i

- sažetak provedenih revizija, uključujući utvrđene nedostatke i sva poduzeta korektivna djelovanja.

Podloga za pripremu izjave o upravljanju su:

- pojedinačne izjave o upravljanju koje pripremaju voditelji komponente/podkomponente
- provjere ostvarenja ciljnih vrijednostiindikatora koje zajedno provode Koordinacijsko tijelo i Nacionalni fond
- provjere izdataka koje provodi Nacionalni fond.

Nacionalni fond dostavlja tijelima zaduženim za komponentu/podkomponentu obavijest o početku izrade zahtjeva za plaćanje mjesec dana prije roka za dostavu EK i traži od njih dostavu izjave o upravljanju.

Izjava o upravljanju voditelja komponente/podkomponente sadrži kratku informaciju o stanju provedbe komponente/podkomponente, provedenim provjerama i rezultatima provjera, pregledu prijavljenih sumnji na nepravilnosti i utvrđenih nepravilnosti, povratima sredstava, nalazima revizora te poduzetim mjerama za otklanjanje nalaza i preporuka.

Nacionalni fond provodi provjere prihvatljivosti izdataka na uzorku izdataka nastalih do razdoblja pripreme zahtjeva za plaćanje. Provjere će obuhvatiti i kvalitetu procedura te provjere izdataka koji se financiraju iz NPOO-a.

Cilj provjera Nacionalnog fonda je stjecanje sigurnosti da nadležna tijela postupaju u skladu sa svim relevantnim propisima i dokumentima (Priručnik o postupanju i dr.) te da su rezultati tih postupaka ispravni i daju dovoljno osnove zaključiti da su nastali izdaci zakoniti i točni.

U tu svrhu Nacionalni fond na uzorku kontrolira jesu li nastali troškovi u skladu s potpisanim ugovorom te je li dostavljena sva popratna dokumentacija kojom se dokazuje da je trošak nastao i plaćen. I na ovoj razini vrši se provjera da nisu uključeni troškovi koji su već financirani iz drugih izvora. Provjerava se da su sve utvrđene nepravilnosti provedene na ispravan način odnosno da neprihvatljivi troškovi po bilo kojoj osnovi korisnicima nisu odobreni i plaćeni. Kontrolira se je li nadležna institucija provela ispravno plaćanje prema korisniku u skladu s odobrenim troškovima. U slučaju naknadno utvrđenog neprihvatljivog troška koji je već odobren i plaćen korisniku provjerava se je li proveden postupak povrata.

U slučaju postojanja sumnje na prijevaru provjerava se jesu li pokrenuti postupci na nacionalnoj razini kako bi se utvrdilo postojanje postupanja s namjerom i koji je rezultat tih postupaka. Isto tako se provjerava jesu li od strane osoba koje sudjeluju u aktivnostima od dodjele ugovora korisnicima do provedbe projekata potpisane Izjave o povjerljivosti, nepristranosti i nepostojanju sukoba interesa.

Nacionalni fond će, ukoliko bude potrebno, provesti i dodatne horizontalne provjere na razini svih tijela kako bi se osiguralo ujednačeno postupanje u procesima vezanim za dvostruko financiranje, sprječavanje sukoba interesa, nepravilnosti i sumnji na prijevare.

Tijela nadležna za komponentu/podkomponentu, odnosno provedbena tijela obvezna su dostavljati izvješća o sumnjama na nepravilnosti i izvješća o povratima sredstava Nacionalnom fondu.

Usporedno s pripremom izjave o upravljanju izradit će se sažetak revizorskih nalaza i preporuka. Sažetak revizorskih nalaza i preporuka pripremit će se na temelju dostavljenih informacija u izjavama o upravljanju te kopiji revizorskih izvješća koje će redovito dostavljati Tijelu za reviziju kao i na temelju nalaza i preporuka Europskog revizorskog suda i revizora Europske komisije. U sažetak revizorskih nalaza uključuju se nalazi i preporuke koje se odnose na reviziju ispunjavanja ključnih etapa i ciljnih vrijednosti, a koji su poznati u vrijeme pripreme zahtjeva za plaćanje. Podaci će biti dostavljeni za nalaze i preporuke koje se odnose na pokazatelje koji su trebali biti ispunjeni za prethodne zahtjeve za plaćanje i za zahtjev za plaćanje koji je u pripremi za slanje EK.

Nakon što se završe sve provjere i zaključi da se može izdati izjava o upravljanju, Nacionalni fond će istu, sa svim pratećim dokumentima, dostaviti čelniku na potpis i poslati EK.

Provedba na razini komponente/podkomponente

3. Tijelo nadležno za komponentu/podkomponentu NPOO-a

NPOO je podijeljen u 5 osnovnih komponenti i jednu inicijativu, unutar kojih su definirane podkomponente.

Za provedbu reformi i ulaganja za svaku komponentu/podkomponente imenovano je nadležno tijelo na razini ministarstva i središnjeg državnog ureda. Tijela su određena u skladu sa sektorskom nadležnošću koja je propisana Zakonom o sustavu tijela državne uprave i Odluke o tijelima za provedbu NPOO-a. U slučajevima kada u okviru podkomponente sudjeluju različita tijela državne uprave koja su zadužena za određenu reformu i ulaganje, tada je odgovornost za provedbu na tim tijelima u skladu sa sektorskom nadležnošću.

. Tijela nadležna za podkomponentu (u okviru komponenti Gospodarstvo i Javna uprava, pravosuđe i državna imovina) zaduženo je za koordinaciju aktivnosti vezanih za provedbu reformi i izvještavanja o ispunjavanju ključnih etapa i ciljnih vrijednosti na razini podkomponente.

Uz tijelo nadležno za komponentu/podkomponentu, za pojedine komponente imenovana su provedbena tijela koja obavljaju poslove u vezi upravljana ugovorima o dodjeli bespovratnih sredstva. Ukupna odgovornost za provedbu reformi i ulaganja je na tijelu zaduženom za komponentu/podkomponentu.

Slika 3. Pregled provedbe NPOO-a na razini komponente/podkomponente

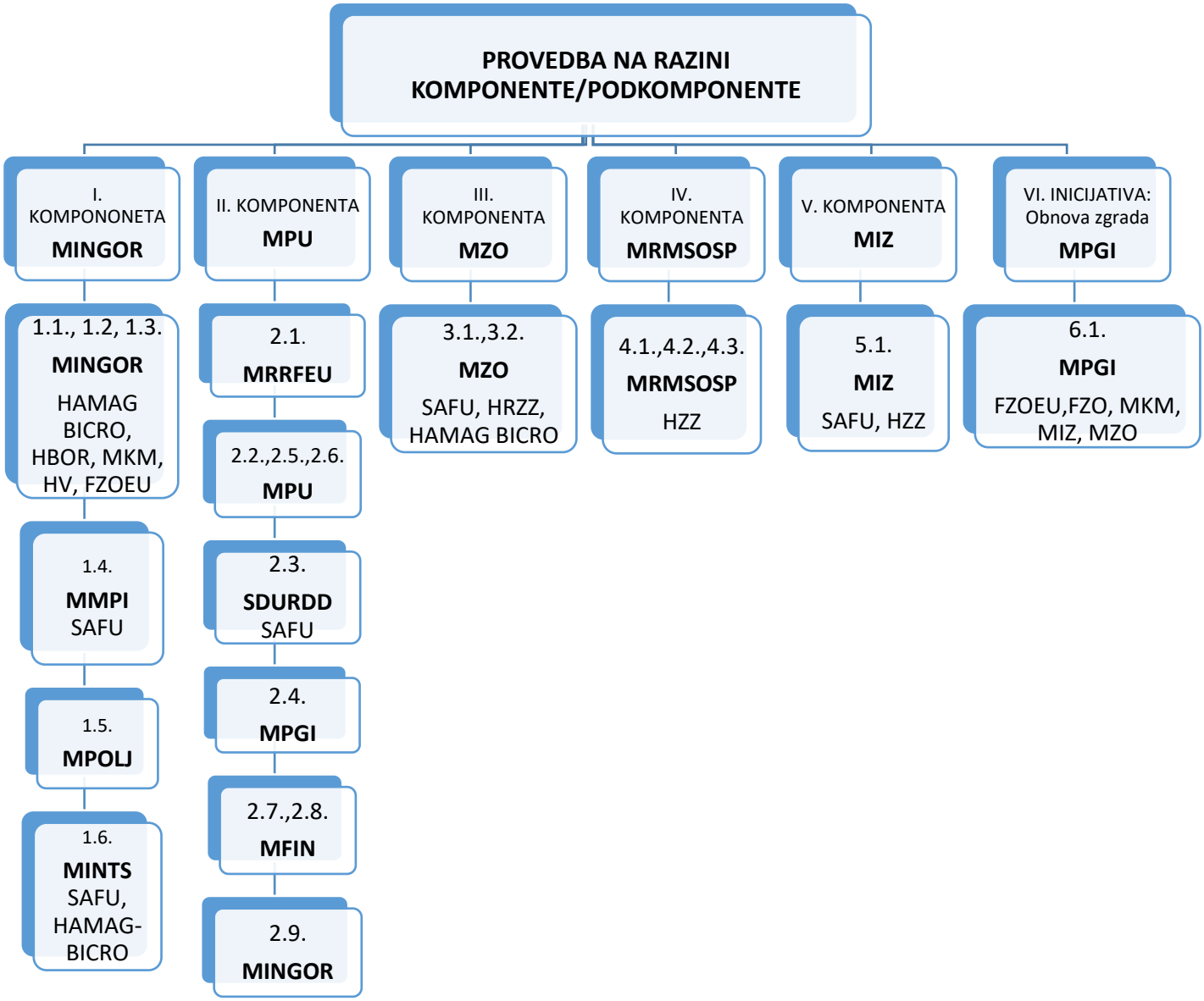

Izvor: Ministarstvo financija

Sva tijela zadužena za provedbu komponente/podkomponente uključena su u provedbu Europskih strukturnih i investicijskih (ESI) fondova 2014.-2020. kao tijela u sustavima upravljanja i kontrole ili kao korisnici projekta. Za navedene poslove se koriste procedure u kojima su opisani postupci, interne kontrole, razdvajanje poslova kao i sve ostale pretpostavke u skladu sa zahtjevima za provedbu ESI fondova. Rad sustava, kao i same procedure, predmet su kontinuiranih revizija. Kako bi se osigurala ujednačena pravila za korištenje fondova, tijela

nadležna za komponentu/podkomponentu i provedbena tijela će koristiti iste procedure koje će se, u suradnji s Nacionalnim fondom, prilagoditi NPOO-u do listopada 2021. godine.

Ministarstvo financija izrađuje procedure za praćenje i izvještavanje o ispunjavanju ključnih pokazatelja i ciljnih vrijednosti.

Osnovni poslovi u provedbi reformi ulaganja obuhvaćaju:

1. pripremu izmjene i dopune zakonskog okvira, uredbi, pravilnika, donošenje i ostalih propisa, a koji su temelj za provođenje reformi, te poduzimanje svih aktivnosti kako bi se uputile na usvajanje nadležnim tijelima
2. provedbu reformi
3. provedbu ulaganja:
   3.1. dodjela bespovratnih sredstava za provedbu ulaganja
   3.2. uspostava i provedba financijskih instrumenata
   3.3. upravljanje ugovorima o dodjeli bespovratnih sredstava (praćenje provedbe projekata, kontrola troškova, kontrola javne nabave, plaćanje korisnicima projekata, povrat nepravilno utrošenih sredstava)
   3.4. provedba ulaganja za koje su korisnici tijela nadležna za komponentu/podkomponentu
4. izvještavanje o nepravilnostima i povratima
5. praćenje napretka i izvještavanje o ispunjavanju ciljnih vrijednosti i pokazatelja i
6. pripremu izjave o upravljanju.

Tijelo nadležno za provedbu komponente/podkomponente poduzima aktivnosti u skladu sa sektorskom nadležnošću, priprema prijedloge zakona, te izmjene i dopune zakonskog okvira, akcijskih planova te ostale aktivnosti koje su preduvjet za provedbu reformi, te provodi reforme.

Dostavlja Ministarstvu financija izvješća o ostvarenju ključnih etapa i ciljnih vrijednosti, te izjavu o upravljanju kojom potvrđuje da su sredstva NPOO-a utrošena na zakonit i pravilan način.

Vezano za ulaganja, tijelo nadležno za komponentu/podkomponentu dodjeljuje sredstva za ulaganja te utvrđuje kriterije za dodjelu sredstava, maksimalan iznos potpore, prihvatljive aktivnosti, prihvatljive prijavitelje i partnere, kao i način financiranja te pokazatelje ostvarenja.

Prije pokretanja postupka dodjele bespovratnih sredstava, nadležno tijelo za komponentu/podkomponentu mora provjeriti predstavlja li dodjela sredstava državne potpore. Ministarstvo financija nadležno je za pitanja državnih potpora u Hrvatskoj, te Ministarstvo poljoprivrede za potpore u sektoru poljoprivrede.

Sredstva NPOO-a dodjeljuju se kroz izravnu dodjelu sredstava i pozive za dodjelu bespovratnih sredstava. Izravna dodjela sredstava provodi se za projekte koji su definirani u NPOO-u i za projekte čiji su korisnici tijela zadužena za provedbu komponente/podkomponente.

Provedba postupka dodjele bespovratnih sredstava obuhvaća administrativnu provjeru projektnih prijedloga, provjeru prihvatljivosti prijavitelja, projekta i aktivnosti, kvalitetu prijedloga, provjeru prihvatljivosti troškova. Kroz provjeru prihvatljivosti troškova provjerava se, između ostalog, postoji li dvostruko financiranje. Provjere se provode na temelju uvida u informacijske sustave nadležnih tijela za provedbu EU fondova, baze podataka.

Nakon provedenih kontrola donosi se odluka o dodjeli sredstava, te zaključuje ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava u kojem se definiraju međusobna prava i obveze.

Upravljanje ugovorima o dodjeli bespovratnih sredstava odnosi se na praćenje provedbe projekata, kontrolu nastalih troškova, kontrolu javne nabave, kontrolu dvostrukog financiranja i sukoba interesa, plaćanje korisnicima projekata, povrat nepravilno utrošenih sredstava. Tijela zadužena za komponentu/podkomponentu mogu poslove u vezi upravljanja ugovorima delegirati provedbenim tijelimma.

Temelj za provjere tijela nadležnog za komponentu/podkomponentu, odnosno provedbenog tijela, su zahtjevi za plaćanje koje podnose korisnici projekata. U zahtjevima za plaćanje korisnici izvještavaju o napretku u provedbi projekta i nastalim troškovima. Nadležno tijelo, provodi administrativne i provjere na licu mjesta kako bi se uvjerilo da projekt napreduje u skladu s dinamikom, te da su troškovi prihvatljivi za financiranje.

Ako se tijekom provjera utvrdi da sredstva nisu utrošena na pravilan način od korisnika se potražuje povrat nepravilno utrošenih sredstava. Sredstva od korisnika potražuje tijelo nadležno za komponentu/podkomponentu.

Ako korisnik projekta nije vratio sredstva u roku dospijeća, tijelo nadležno za komponentu/podkomponentu prosljeđuje svu potrebnu dokumentaciju u vezi s povratom sredstava ustrojstvenoj jedinici za proračunski nadzor Ministarstva financija, kako bi se pripremio nalog za povrat sredstava u proračun.

4. Tijelo nadležno za reviziju

Poslovi tijela za reviziju dodijeljeni su Agenciji za reviziju sustava provedbe programa EU (dalje u tekstu: ARPA), a detaljno su opisani u Poglavlju 6. Kontrola i revizija.

5. Proces konzultacija

Proces javne komunikacije i prezentacije NPOO-a započeo je u prosincu 2020. te se provodio do sredine svibnja 2021. U navedenom razdoblju održano je više od 15 značajnijih sastanaka s različitim predstavnicima zainteresirane javnosti. Pri tome je Vlada, u specifičnoj situaciji pandemije COVID-19, uložila dodatan napor da predstavnici svih grupa zainteresirane javnosti budu uključeni u proces javne komunikacije i prezentacije NPOO-a.

Pri tome, javne prezentacije NPOO-a i značajniji sastanci podrazumijevaju one u kojima je izravno sudjelovao Ured Predsjednika Vlade kao glavni koordinator izrade NPOO-a, zajedno s MFIN-om. Paralelno, tijela državne uprave u funkciji nositelja izrade komponenti i podkomponenti Plana održali su brojne tematske/sektorske sastanke s različitim predstavnicima zainteresirane javnosti.

Prezentacija Plana obuhvaćala je 4 ključna elementa: 1. pružanje sveobuhvatne informacije vezano uz Mehanizma za oporavak i otpornost EU-a te prilika i mogućnosti koje su navedenim mehanizmom stavljene na raspolaganje Hrvatskoj. Zatim, 2. strukturu NPOO-a koja je uključivala i kriterije na kojima je temeljen proces pripreme reformi i izbora povezanih investicija. Potom, 3. vremensku dinamiku za provedbu Plana, s posebnim naglaskom na važnost ispunjavanja ključnih etapa i ciljeva za svaku pojedinu reformski mjeru i investiciju, kako bi se osigurala dostupnost financijskih sredstava u razdoblju od 2021.-2026. te 4. komplementarnost RRF-a s ostalim programima i instrumentima EU-a koji su na raspolaganju Hrvatskoj.

Obzirom na specifičnu situaciju povezanu s pandemijom COVID-19, a kako bi se osiguralo poštivanje epidemioloških mjera, proces javne prezentacije NPOO-a odvijao se putem različitih kanala, i u više faza.

Pri tome je potrebno naglasiti da je Sažetak nacrta Plana, prije javne komunikacije sa zainteresiranom javnosti i medijima, predstavljen na sastanku Gospodarsko-socijalnog vijeća, 29. ožujka 2021. Godine. Zatim je Vlada sažetak Plana predstavila javnosti i predstavnicima medija, nakon njegovog usvajanja na sjednici Vlade, 1. travnja 2021. godine. Isti dan, sažetak Plana je i službeno objavljen na posebnoj mrežnoj stranici Vlade – planoporavka.gov.hr, koja je izrađena za potrebe daljnje komunikacije vezano uz pripremu i provedbu NPOO-a.

Usvajanjem Informacije o sažetka Plana, Vlada je navedeni strateški dokument uputila Hrvatskom saboru te je na plenarnoj sjednici Hrvatskog sabora 14. travnja 2021. održana rasprava. Navedenoj raspravi na plenarnoj sjednici Hrvatskog sabora prethodila je prezentacija i rasprava o Planu na svim relevantnim saborskim odborima na kojima su, između ostalog sudjelovali i predstavnici zainteresirane javnosti. Prezentacija NPOO-a, održana je na sljedećim Odborima Hrvatskog sabora:

1) Odbor za financije i proračun – 9. travnja 2021.
2) Odbora za zdravstvo i socijalnu politiku - 9. travnja 2021.
3) Odbor za gospodarstvo - 13. travnja 2021.
4) Odbora za europske poslove, zajednički sastanak s Odborom za regionalni razvoj i fondove Europske unije - 13. travnja 2021.
5) Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu - 14. travnja 2021.
6) Odbor za zaštitu okoliša i prirode - 14.travnja 2021.
7) Odbor za pravosuđe -14. travnja 2021.
8) Odbora za pomorstvo, promet i infrastrukturu - 14. travnja 2021.

9) Odbor za poljoprivredu - 14. travnja 2021., te
10) Rasprava na plenarnoj sjednici Hrvatskog sabora - 14. travnja 2021.

Hrvatski sabor je prihvatio Informaciju o Sažetku Plana oporavka i otpornosti 2021.-2026. na sjednici, 23. travnja 2021. godine.

Paralelno s javnom komunikacijom o NPOO-u koja je vođena na najvišoj političkoj razini, provodile su se javne konzultacije i prezentacija Plana koje su uključivale sastanke sa strukovnim udruženjima koja pokrivaju ključne sektore hrvatskog gospodarstva koji su zastupljeni u Planu. U tom pogledu održani su sastanci s: Udruženjem prehrambeno-prerađivačke industrije Hrvatske gospodarske komore, 24. ožujka 2021. gdje je Plan predstavljen, s posebnim fokusom na značajke komponente vezane uz proizvodnju hrane, održivo gospodarstvo i zelenu tranziciju. Također, s ciljem uključivanja privatnog sektora u planiranje ulaganja u digitalnu tranziciju društva i gospodarstva, 13. travnja 2021. održana je prezentacija Udruženju za informacijske tehnologije Hrvatske gospodarske komore. Potom, prezentacija Plana održana je i Savjetu za razvoj civilnog društva, 15. travnja 2021. kada su predstavljene mogućnosti predstavnicima civilnog društva za sudjelovanje u implementaciji Plana.

Prepoznajući važnost NPOO-a za privatni sektor u Hrvatskoj, prva prezentacija i javna komunikacija s predstavnicima Hrvatske udruge poslodavaca je održana 5. siječnja 2021., nakon čega su uslijedili i dodatni tematski sastanci s nositeljima izrade svake od komponenata i podkomponenti Plana.

Kako bi se osigurala uravnotežena pokrivenost i uključenosti svih dionika u JLP(R)S, na sastancima održanim 21. i 23. travnja 2021., na kojim su, uz ministre i župane, sudjelovali predstavnici Zajednice gradova i općina, prezentirane su mogućnosti i uključenost navedenih jedinica u proces implementacije NPOO-a. Još i ranije, a u svrhu približavanja sadržaja te mogućnosti koje NPOO pruža na regionalnoj razini, 18. ožujka 2021. predstavljen je Plan te su na tu temu održane konzultacije s predstavnicima Hrvatske gospodarske komore te županijskim komorama HGK.

U cilju pružanja sveobuhvatne informacije o komplementarnosti sredstava koja će biti dostupna Hrvatskoj kroz RRF te ostalih sredstava EU-a, posebno kroz Višegodišnji financijski okvir 2021.-2027., u okviru konferencija EU fondovi - Nove prilike, 16. travnja 2021. u Zadru, 24. travnja 2021. u Virovitici te 04. svibnja 2021. u Dubrovniku, predstavnicima institucija koje sudjeluju u programiranju VFO za razdoblje 2021.-2027. također je predstavljen NPOO.

Uz navedene značajnije sastanke, u nastavku su primjeri tematskih sastanaka sa zainteresiranim dionicima i javnosti, gdje je prezentiran NPOO:

1) MRMSOSP (komponenta: Tržište rada i socijalna zaštita), 16. travnja 2021., sudionici: predstavnici Hrvatske udruge poslodavaca i reprezentativnih sindikata
2) MINGOR (podkomponenta: Jačanje konkurentnosti i zelena tranzicija gospodarstva), 3. veljače 2021. sudionici: Hrvatska udruge poslodavaca
3) MINGOR (podkomponenta: Energetska tranzicija za održivo gospodarstvo), 28. travnja 2021., sudionici: udruženja Hrvatske gospodarske komore
4) MINGOR (podkomponenta: Unaprjeđenje vodnog gospodarstva i gospodarenja otpadom), 28. travnja 2021., sudionici: udruženja Hrvatske gospodarske

5) MMPI (podkomponenta: Razvoj konkurentnog, energetski održivog i učinkovitog prometnog sektora), 22. travnja 2021., sudionici: članice Hrvatske gospodarske komore iz sektora prometa
6) MMPI (podkomponenta: Razvoj konkurentnog, energetski održivog i učinkovitog prometnog sektora), 29. ožujka 2021. sudionici: Hrvatska udruga poslodavaca - sektor transporta, logistike i distribucije
7) MMPI (podkomponenta: Razvoj konkurentnog, energetski održivog i učinkovitog prometnog sektora), 2. ožujka 2021., sudionici: Udruženje zračnog prometa i članicama Hrvatske gospodarske komore
8) MINTS (podkomponenta: Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma), 1. travnja 2021. Sastanak Savjeta za oporavak i razvoj turizma, realizaciju turističke 2021.
9) MINTS (podkomponenta: Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma), 13. travnja 2021. sudionici: Hrvatska udruga poslodavaca
10) MINTS (podkomponenta: Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma), 16. travnja 2021. sudionici: HUP Koordinacija kontinentalni turizam.

U razdoblju od 06. svibnja do 14. svibnja 2021., članovi Vlade RH su održali javno predstavljanje Plana po županijama:

1) MPOLJ (podkomponenta: Unaprjeđenje korištenja prirodnih resursa i jačanje lanca opskrbe hranom), Osijek, 6. svibnja 2021.
2) MMPI (podkomponenta: Razvoj konkurentnog, energetski održivog i učinkovitog prometnog sektora), Rijeka, 7. svibnja 2021.
3) SDURD (podkomponenta: Digitalna transformacija društva i javne uprave), Varaždin, 8. svibnja 2021. MPU (podkomponente: Daljnje unaprjeđenje učinkovitosti javne uprave, Moderno pravosuđe spremno za buduće izazove i Sprječavanje i suzbijanje korupcije), Šibenik, 10. svibnja 2021.
4) MINTS (podkomponeta: Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma), Rovinj, 10. svibnja 2021.
5) MRMSOSP (komponenta: Tržište rada i socijalna zaštita), Gospić, 11. svibnja 2021.
6) MIZ (komponenta: Zdravstvo), Split, 12. svibnja 2021.
7) MINGOR (komponenta: Gospodarstvo), Karlovac, 12. svibnja 2021.
8) MZO (komponenta: Obrazovanje, znanost i istraživanje), Sisak, 13. svibnja 2021.
9) MPGI I MKM (inicijativa: Obnova zgrada i podkomponenta: Otporno, zeleno i digitalno gospodarstvo (Kultura)), Zagreb, 14. svibnja 2021.

6. Kontrola i revizija

Sva tijela uključena u provedbu NPOO dužna su provoditi sve kontrole u skladu s procedurama. Nadležnosti pojedinog tijela, kao i provjere koje je dužno provesti opisane su u Poglavlju 4. Provedba, a u nastavku su opisani procesi upravljanje nepravilnostima, kontrole dvostrukog financiranja, sprječavanje sukoba interesa, revizija i IT sustav.

Sustav za upravljanje nepravilnostima

Osnovni preduvjet za sprječavanje nepravilnosti i prijevara je uspostava i funkcioniranje učinkovitog sustava unutarnjih kontrola te etično i profesionalno postupanje zaposlenika.

Svi zaposlenici dužni su obavljati poslove u skladu sa etičkim kodeksom koji je obvezan za svako tijelo. Etičkim kodeksom definirana su pravila ponašanja zaposlenika u skladu s Ustavom, zakonima i drugim propisima Republike Hrvatske. Primjenu etičkog kodeksa u svakom tijelu prate povjerenici za etiku. Povjerenici za etiku zaprimaju pritužbe službenika, građana i drugih osoba na neetičko i moguće koruptivno postupanje službenika, promoviraju etičko postupanje u međusobnim odnosima državnih službenika i etičko postupanje službenika prema građanima. Etički kodeks objavljen je na Internet stranicama institucije, kao i imenovanje povjerenika za etiku.

Zakonom o zaštiti prijavitelja nepravilnosti propisane su generalne odredbe u vezi prijavljivanja nepravilnosti, postupak prijavljivanja nepravilnosti, zaštita i prava osoba koje prijavljuju nepravilnosti, obveze tijela javne vlasti te pravnih i fizičkih osoba u vezi s prijavom nepravilnosti, kao i druga pitanja važna za prijavu nepravilnosti i zaštitu prijavitelja nepravilnosti. Uz navedeno, za provedbu NPOO-a koristit će se uspostavljena struktura i procedure upravljanja nepravilnostima za ESI fondove.

Zaposlenici u tijelima uključenim u provedbu NPOO-a mogu otkriti elemente nepravilnosti i dužni su upozoriti nadležna tijela o nepravilnostima na koje se sumnja te osigurati odgovarajući revizijski trag.

Vrste prijavljivanja nepravilnosti:

- unutarnje prijavljivanje
- vanjsko prijavljivanje
- javno razotkrivanje.

U slučaju unutarnjeg prijavljivanja, nepravilnosti se prijavljuju osobi za nepravilnosti koja o tome obavještava čelnika tijela. Obvezu utvrđivanja i izvještavanja o nepravilnostima imaju provedbena tijela odnosno tijela zadužena za komponentu/podkomponentu ako nisu delegirala upravljanje ugovorima o bespovratnim sredstvima.

U slučaju vanjskog prijavljivanja, zaposlenici mogu prijaviti nepravilnosti nadležnom tijelu odnosno pučkom pravobranitelju.

Nepravilnost se može iznimno, bez prethodnog prijavljivanja nepravilnosti kod poslodavca ili nadležnog tijela, javno razotkriti odnosno otkriti nepravilnost javnosti, ako postoji neposredna opasnost za život, zdravlje, sigurnost ili od nastanka štete velikih razmjera ili uništenja dokaza.

Osobe koje prijave nepravilnosti imaju pravo na zaštitu sukladno postupcima za prijavljivanje nepravilnosti predviđenim Zakonom o zaštiti prijavitelja nepravilnosti, sudsku zaštitu, naknadu štete te zaštitu identiteta i povjerljivosti. Identitet prijavitelja odnosno podaci na osnovi kojih se može otkriti njegov identitet te drugi podaci koji su navedeni u prijavi nepravilnosti moraju ostati

zaštićeni, osim ako prijavitelj nepravilnosti pristane na otkrivanje tih podataka ili ako je u tijeku postupka nužno otkriti identitet prijavitelja nepravilnosti, a u skladu s propisima kojima se uređuje zaštita osobnih podataka. Postupak zaštite prijavitelja nepravilnosti započinje dostavljanjem prijave nepravilnosti nadležnom tijelu i provodi se sukladno propisima koje primjenjuje pučki pravobranitelj te odredbama Zakona o zaštiti prijavitelja nepravilnosti. Na zahtjev prijavitelja nepravilnosti nadležno tijelo dužno je u roku od trideset dana od zaprimanja zahtjeva nepravilnosti pružiti informacije prijavitelju nepravilnosti o tijeku i radnjama poduzetima u postupku te mu omogućiti uvid u spis predmeta. Nadležno je tijelo dužno bez odgađanja obavijestiti prijavitelja nepravilnosti o ishodu postupka nakon njegova okončanja. Prijavitelj nepravilnosti prema kojem je poduzeta štetna radnja u vezi s prijavom nepravilnosti ima pravo na sudsku zaštitu. Sudska zaštita ostvaruje se podnošenjem tužbe za zaštitu u vezi s prijavom nepravilnosti nadležnom sudu, u roku od tri godine od dana kad je prijavitelj saznao za štetnu radnju odnosno pet godina od dana kada je štetna radnja prema prijavitelju poduzeta. Prijavitelj nepravilnosti u postupcima sudske zaštite vezanim uz prijavljivanje nepravilnosti oslobođen je od plaćanja sudskih pristojbi.

Za upravljanje nepravilnostima u okviru NPOO-a koristit će se uspostavljena struktura i procedure upravljanja nepravilnostima za ESI fondove. RH će izvještavati EK o nepravilnostima u vezi NPPOO u okviru Izjave o upravljanju koja se podnosi EK zajedno sa zahtjevom za plaćanje.

Ministarstvo financija donosi Smjernice o upravljanju nepravilnostima koje sadrže pravila za postupanje u području prevencije, otkrivanja, postupanja i izvještavanja o nepravilnostima te praćenja postupanja po prijavljenim nepravilnostima.

Institucionalni okvir sustava za suzbijanje nepravilnosti i prijevara (AFCOS-sustav) utvrđen je Uredbom o institucionalnom okviru sustava za suzbijanje nepravilnosti i prijevara[156].

AFCOS-sustav u Republici Hrvatskoj obuhvaća:

1) tijela koja upravljaju sredstvima Europske unije i koriste ih (Sustav izvještavanja o nepravilnostima)
2) tijela koja se bave borbom protiv prijevara, korupcije i nekih drugih oblika nezakonitih aktivnosti u sustavu (AFCOS-mreža)
3) Ministarstvo financija kao tijelo nadležno za zaštitu financijskih interesa Europske unije u Republici Hrvatskoj.

Unutar Ministarstva financija ustrojena je organizacijska jedinica (Služba za suzbijanje nepravilnosti i prijevara, SSNIP) koja ima koordinativnu ulogu između tijela Sustava izvještavanja o nepravilnostima i tijela AFCOS-mreže te je glavna kontakt točka OLAF-u u Republici Hrvatskoj. Kao takav, SSNIP osigurava provođenje inspekcija OLAF-a na području Republike Hrvatske te zaprima i kontrolira tehničku ispravnost izvještaja o nepravilnostima i šalje ih OLAF-u.

U svakom tijelu uključenom u provedbu NPOO-a imenovana je osoba za nepravilnosti koja je zadužena za primjenu ujednačeno postupanje u pogledu izvještavanja o nepravilnostima.

AFCOS-mrežu čine tijela koja se bave suzbijanjem nepravilnosti, prijevara, korupcije ili nekog drugog oblika nezakonitih aktivnosti: Ministarstvo pravosuđa i uprave, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo financija (Porezna uprava, Carinska uprava, Sektor za harmonizaciju razvoja sustava unutarnjih kontrola, Ured za sprječavanje pranja novca, Sektor za financijski i proračunski nadzor), Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja – Uprava za politiku javne

[156] NN 144/13 i 19/17

nabave, Državno odvjetništvo Republike Hrvatske i Agencija za reviziju sustava provedbe programa Europske unije (ARPA).

Svi zaposlenici u tijelima uključenim u provedbu NPOO-a mogu otkriti elemente nepravilnosti i dužni su upozoriti nadležna tijela na nepravilnosti na koje se sumnja te osiguravati odgovarajući revizijski trag.

Obvezu utvrđivanja i izvještavanja o nepravilnostima imaju provedbena tijela, odnosno tijela zadužena za komponentu/podkomponentu ako nisu delegirala upravljanje ugovorima o bespovratnim sredstvima.

Poslovi u vezi upravljanja nepravilnostima obuhvaćaju:

- izvršavanje i upravljanje ugovorima (davanje smjernica korisnicima o postupanjima vezano uz financiranje, praćenje provedbe projekta, provjere na licu mjesta (npr. u cilju provjere predmeta isporuke); provjeravanje prihvatljivosti troška; provođenje provjera svih zahtjeva za nadoknadom sredstava koje su dostavili korisnici kao i provjere na licu mjesta);
- procjenjivanje informacija zaprimljenih vezano uz sumnje na nepravilnosti, utvrđivanje nepravilnosti i poduzimanje potrebnih mjera za osiguravanje povrata prema potrebi;
- izvještavanje SSNIP o utvrđenim nepravilnostima kroz eFondove;
- obavještavanje pojedinih institucija AFCOS-mreže o utvrđenim nepravilnostima ako ulaze u nadležnost istih;
- obavještavanje o zaprimljenim sumnjama na nepravilnosti i utvrđenim nepravilnostima / nepostojanju nepravilnosti;
- suradnja s tijelima u AFCOS-sustavu vezano uz upravljanje nepravilnostima;
- vođenje evidencije o nepravilnostima i osiguravanje pristupa istim nadležnim tijelima (Nacionalni fond, ARPA, OLAF-u, EK, itd.);
- provedba mjera informiranja i komunikacije u skladu s Komunikacijskom strategijom.

Utvrđivanje nepravilnosti obuhvaća postupke (kontrole) koji se provode s ciljem utvrđivanja toga predstavlja li neka radnja ili propust nepravilnost. Nakon postupka utvrđivanja nepravilnosti tijelo nadležno za komponentu/podkomponentu, odnosno provedbeno tijelo, donosi odluku o utvrđenoj nepravilnosti ili odluku o nepostojanju nepravilnosti. U slučaju odluke o nepravilnosti poduzet će se povrat nepravilnog iznosa, raskid ugovora, smanjenje osiguranog iznosa bespovratnih sredstava i vraćanje u prvotno stanje ako se može smatrati da je nepravilnosti ispravljena i drugi prijedlozi.

U slučaju dobivanja informacija koje upućuju na počinjenje kaznenog djela (sumnja na prijevaru), tijelo nadležno za komponentu/podkomponentu odmah po saznanju o sumnji na prijevaru šalje službeno pismo, kao i svu relevantnu dokumentaciju, Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske (DORH) .

Konačnu odluku o tome čini li nepravilnost uistinu prijevaru donose pravosudna tijela. To podrazumijeva da pravosudna tijela naknadno mogu odbaciti slučaj koji je država članica prvotno prijavila kao moguću prijevaru.

Tijelo nadležno za komponentu/podkomponentu dužno je pratiti sve postupke.

U kontekstu upravljanja nepravilnostima analiziraju se rizici nedjelotvornog i neučinkovitog upravljanja nepravilnostima (rizici koji ugrožavaju ostvarivanje ciljeva AFCOS-sustava u pogledu prevencije i otkrivanja nepravilnosti, postupanja po utvrđenim nepravilnostima, izvještavanja i

praćenja postupanja po prijavljenim nepravilnostima) te specifični rizici prijevare (počinjenja kaznenog djela na štetu financijskih interesa EU-a).

U okviru Ministarstva financija ustrojeni su Sektor za harmonizaciju razvoja sustava unutarnjih kontrola i Sektor za financijski i proračunski nadzor koji će na zahtjev Koordinacijskog tijela, biti angažirani u provedbi NPOO-a za poslove u okviru svojih nadležnosti.

Sektor za harmonizaciju sustava unutarnjih kontrola obavlja poslove u vezi razvoja sustava unutarnjih kontrola i unutarnje revizije u javnom sektoru, daje upute i provodi edukacije iz navedenih područja. Sektor za financijskih i proračunski nadzor obavlja nadzor namjenskog korištenja proračunskih sredstava, te pokreće postupke povrata sredstava u državni proračun nenamjenski utrošenih sredstava.

Ministarstvo financija će u suradnji s Ministarstvom pravosuđa i uprave organizirati za sva tijela u sustavu upravljanja NPOO redovite radionice na kojima će se raspravljati o svim aspektima nepravilnosti, sukoba interesa i prijevara i korupcije. U tim aktivnostima surađivati s nacionalnim tijelima zaduženim za borbu protiv korupcije.

Nacionalni fond u suradnji sa Službom za suzbijanje nepravilnosti i prijevare pripremit će sve potrebne informacije o utvrđenim nepravilnostima i poduzetim aktivnostima, te ih uključiti u Izjavu o upravljanju.

U slučaju sumnje na prijevare, Nacionalni fond će postupiti u skladu sa uputama objavljenim na službenim stranicama OLAF-a.

Dvostruko financiranje

Za korištenje sredstava iz nacionalnih i EU izvora uspostavljeni su mehanizmi prevencije i kontrole dvostrukog financiranja.

Prevencija dvostrukog financiranja provodi se kroz planiranje i izvršavanje sredstava iz državnog proračuna RH.

U državnom proračunu planiraju se sredstva za provedbu javnih politika u skladu sa sektorskom nadležnošću. Sredstva se planiraju prema izvorima financiranja, pa je tako i za svaki EU fond uvedena posebna klasifikacija po kojoj se prati i korištenje sredstava. Za korištenje sredstava iz Mehanizma za oporavak i otpornost uveden je novi izvor odnosno uvedena je posebna klasifikacija. Izvještajem o izvršenju rashoda iz državnog proračuna na raspolaganju su detaljne informacije o korištenju sredstava prema izvorima financiranja i korisnicima projekata. Tijela zadužena za provedbu komponente/podkomponente odgovorna su za pravilno planiranje sredstava u državnom proračunu i izbjegavanje dvostrukog planiranja sredstava za iste namjene. Prilikom izrade državnog proračuna provjere planiranih iznosa i potencijalnog dvostrukog financiranja provodi Državna riznica odnosno Nacionalni fond za sve troškove financirane iz EU fondova.

Provjere dvostrukog financiranja provode se kroz tri glavna procesa: definiranje uvjeta za dodjelu bespovratnih sredstava, dodjelu bespovratnih sredstava za provedbu projekata i odobrenje isplata po projektima. Također, provjere dvostrukog financiranja provode Nacionalni fond i Tijelo za reviziju.

Tijelo nadležno za komponentu/podkomponentu definira uvjete za dodjelu bespovratnih sredstva. Osnovno načelo dodjele sredstava odnosno prihvatljivosti projekata je nekumulativnost, kojim je određeno da se sredstva ne mogu dodijeliti korisnicima za iste namjene za koje su već

ranije bila dodijeljena iz drugih javnih izvora. Na navedeni način korisnici su unaprijed upoznati o nemogućnosti dvostrukog financiranja.

U fazi ocjene dostavljenih projektnih prijedloga, tijelo nadležno za komponentu/podkomponentu provjerava jesu li za istu namjenu već odobrena ili korištena sredstva iz drugih izvora financiranja.

Prije isplate sredstava korisnicima za troškove nastale u provedbi projekata, provedbena agencija ponovno provjerava postoji li dvostruko financiranje. Iako korisnici dostavljaju izjavu o izbjegavanju dvostrukog financiranja, kontrola i odluka o postojanju dvostrukog financiranja je u nadležnosti tijela nadležnog za komponentu/podkomponentu odnosno provedbenog tijela ukoliko su mu delegirani poslovi upravljanja ugovorima.

Provjere se provode tijekom procesa odobravanja projekata i isplata sredstava, a na temelju dostupnih podataka u IT sustavima tijela nadležnih za provedbu ESI fondova, podataka o izvršenju rashoda iz državnog proračuna te uvidom u dostupne podatke o dodjeli sredstava iz ostalih javnih izvora.

Podaci o financiranju projekta se vode u više IT sustava koji su u nadležnosti Ministarstva regionalnog razvoja i fondova EU, Ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, Ministarstva unutarnjih poslova, Ministarstva znanosti i obrazovanja i Ministarstva poljoprivrede, a koji su ujedno i tijela uključena u provedbu NPOO-a. Kako bi se osigurala pravodobna dostupnost podataka i provjera dvostrukog financiranja, do rujna 2021. zaključit će se sporazumi o razmjeni informacija u kojima će se detaljno propisati u kojima sustavima se nalaze podaci o provedbi, vlasništvo nad podacima i pravo kontinuiranog pristupa informacijama svih tijela uključenih u provedbu NPOO-a.

Koordinacijsko tijelo vodit će cjelokupni proces zaključivanja sporazuma.

Provjera dvostrukog financiranja dio je redovnih provjera koje provodi Nacionalni fond u kontekstu pripreme zahtjeva za plaćanje. Nacionalni fond provjerava jesu li nadležna tijela provela provjere na odgovarajući način. Također, provjere dvostrukog financiranja obuhvaćene su revizijama koje provodi Tijelo za reviziju.

Ukoliko se u bilo kojoj provjeri ili reviziji utvrdi postojanje dvostrukog financiranja, od korisnika će se potraživati povrat sredstava.

Sukob interesa

Sva tijela uključena u provedbu NPOO-a obvezna su provoditi mjere za sprječavanje sukoba interesa na razini svakog tijela te na razini korisnika bespovratnih sredstava.

Svi zaposlenici obvezni su pridržavati se etičkih načela, osiguravati vlastiti integritet, poštivati pravila o izbjegavanju sukoba interesa i zabrani korupcije, sve u skladu s primjenjivim nacionalnim i EU propisima, njihovim internim aktima i kodeksima ponašanja.

Osoba koja je u potencijalnom sukobu interesa dužna je prijaviti tu okolnost neposredno nadređenoj osobi, koja osigurava da osoba koja je u potencijalnom sukobu interesa ne obavlja daljnje aktivnosti u toj stvari.

Korisnik poduzima sve potrebne radnje i/ili mjere u svrhu sprječavanja ili rješavanja bilo koje situacije koja može ugroziti nepristrano i objektivno izvršenje Ugovora. Korisnik odmah obavještava tijelo nadležno za komponentu/podkomponentu, odnosno provedbeno tijelo o sumnji na sukob interesa koja se pojavi tijekom izvršenja Ugovora te radnjama koje će poduzeti ili je poduzeo radi sprječavanja sukoba interesa. Tijelo nadležno za

komponentu/podkomponentu, odnosno provedbeno tijelo provjerava i procjenjuje jesu li poduzete radnje i/ili mjere odgovarajuće te zahtijevati poduzimanje dodatnih radnji i/ili mjera. Sve radnje i/ili mjere Korisnik poduzima o svom trošku. Ako za vrijeme izvršavanja Ugovora nastupi sukob interesa ili se naknadno otkrije da je takav sukob postojao u postupku dodjele bespovratnih sredstava ili tijekom izvršavanja Ugovora, ili Korisnik ne poduzme ili je očito da neće poduzeti dodatne radnje i/ili mjere na temelju zahtjeva tijela nadležnog za komponentu/podkomponentu, odnosno provedbena tijela i na taj način ispuniti ugovornu obvezu ili se poduzetim mjerama ne ispunjava ugovorna obveza, Ugovor se može raskinuti, uz obvezu povrata sredstava i bez prava Korisnika na naknadu štete

Postojanje sukoba interesa provjerava se:

- korištenjem alata za procjenu rizika ARACHNE,
- uvidom u sudski registar, ili
- na temelju podataka iz baza podataka (relevantnih komora i stručnih tijela, primjerice, Hrvatske gospodarske komore, Hrvatske komore inženjera građevinarstva), ili
- pretragom na jednoj internetskoj tražilici, ili
- na drugi odgovarajući način, ovisno od slučaja do slučaja, o čemu je potrebno osigurati odgovarajući revizijski trag na način da se osigura dokaz da su izvršene provjere (kombinacijom) u barem tri raznovrsne navedene baze.

Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU ažurira ARACHNE u okviru svojih nadležnosti za OP KK, te će pružiti podršku Koordinacijskom tijelu u dijelu ažuriranja podataka za NPOO.

Tijela uključena u provedbu NPOO-a već koriste ARACHNE za ESI fondove, te će ga nastaviti koristiti i za NPOO. Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU ažurira ARACHNE u okviru svojih nadležnosti, te će pružiti podršku Koordinacijskom tijelu u dijelu ažuriranja podataka za NPOO, koji će se ažurirati kvartalno.

Revizija

Poslovi revizorskog tijela dodijeljeni su Agenciji za reviziju sustava provedbe programa EU (ARPA).

ARPA obavlja funkcije i odgovornosti Tijela za reviziju u sustavu EU fondova u Republici Hrvatskoj. ARPA je operativno tijelo neovisno o sustavima upravljanja i kontrola uspostavljenih za provedbu programa i instrumenata EU, a aktivnosti obavlja uzimajući u obzir međunarodno prihvaćene revizijske standarde te smjernice koje je izdala Europska komisija. Tijelo za reviziju u svom radu provodi tri osnovne vrste revizija: revizije sustava, revizije operacija i revizije računa. Revizija sustava provodi se u cilju provjere funkcioniraju li sustavi upravljanja i kontrole u skladu s ključnim regulatornim zahtjevima te osiguravaju li adekvatnu prevenciju, otkrivanje i ispravljanje grešaka i nepravilnosti. Nalazi utvrđeni revizijom sustava rezultiraju ocjenom sustava upravljanja i kontrola u jednoj od 4 kategorije: dobro funkcionira, nema potrebe za unaprjeđenjima ili su potrebna samo manja unaprjeđenja; funkcionira, ali su potrebna neka unaprjeđenja; djelomično funkcionira, potrebna su znatna unaprjeđenja; u osnovi ne funkcionira. Revizije operacija provode se za svaku računovodstvenu godinu na uzorku operacija odabranom korištenjem metode uzorkovanja u skladu sa Smjernicama o metodama uzorkovanja za tijela za reviziju. Svrha revizije operacija je provjera zakonitosti i ispravnosti izdataka prijavljenih EK. Revizija računa provodi se u svrhu davanja razumnog jamstva glede potpunosti, točnosti i istinitosti iznosa izjavljenih u računima. Temeljem provedenih revizija sustava, operacija i računa, ARPA izrađuje i dostavlja godišnja kontrolna izvješća te revizijska mišljenja EK službama. U

navedenim dokumentima ARPA daje neovisnu i objektivnu ocjenu učinkovitosti sustava upravljanja i kontrola te razumno uvjerenje da su izjave o izdacima i računi predstavljeni EK istiniti, potpuni i točni te, shodno tome, razumno uvjerenje da su predmetne transakcije zakonite i ispravne.

ARPA obavlja revizije programa financiranih iz Europskog fonda za regionalni razvoj, Europskog socijalnog fonda, Kohezijskog fonda, Europskog fonda za jamstva u poljoprivredi, Europskog fonda za poljoprivredu i ruralni razvoj, Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo, Fonda europske pomoći za najpotrebitije, Mehanizama Europskog gospodarskog područja i Norveške pomoći te 11 programa Europske teritorijalne suradnje.

Reviziju NPOO-a provodit će Služba za podršku procesima revizije unutar Sektora za upravljanje horizontalnim procesima. Trenutno je u tijeku izmjena Statuta Agencije temeljem kojeg će se donijeti izmjene Pravilnika o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta. Navedenim izmjenama djelokrug Službe za podršku procesima revizije proširit će se na način da uključuje reviziju NPOO-a te će se povećati broj sistematiziranih radnih mjesta s 3 na 8. Služba za podršku procesima revizije trenutno ima sistematizirana i popunjena 3 radna mjesta – voditeljica Službe i dvije više revizorice sa višegodišnjim iskustvom u reviziji. Prema planiranoj sistematizaciji u Službi će se uspostaviti 3 odjela, od kojih će se jedan odjel baviti isključivo revizijom NPOO-a dok će preostala dva odjela raditi u određenom opsegu i na horizontalnim poslovima na razini Agencije, uz primarni fokus na NPOO-u. Mjesta tri voditelja odjela popunit će se internim premještajem i to s djelatnicima koji imaju preko 10 godina radnog iskustva. Na taj način osigurat će se da će na poslovima revizije NPOO-a raditi djelatnici koji imaju višegodišnje iskustvo u reviziji različitih fondova iz djelokruga ARPA-e, od pretpristupnih fondova do fondova iz programskog razdoblja 2007.-2013. i 2014.-2020. Također, djelatnici imaju iskustvo u provođenju revizija usklađenosti (designacija); svih faza revizije, od planiranja (izrada revizijskih strategija, godišnjih planova rada, analize rizika, statističko uzorkovanje, planiranje pojedinačnih revizija) do provedbe (provođenje revizija sustava, operacija i računa), izvještavanja (izrada pojedinačnih izvješća za revizije sustava i operacija, izrada godišnjih kontrolnih izvješća) i praćenja provedbe preporuka; te revizija zatvaranja operativnih programa. Nadalje, djelatnici imaju znatno iskustvo u reviziji javne nabave i procesa upravljanja nepravilnostima (uključujući provjere postojanja sukoba interesa i prijevara), sudjelovanju u AFCOS mreži, praćenju i tumačenju relevantne nacionalne i europske regulative, provođenju kontrola na terenu i fizičke verifikacije završenosti projekta, korištenju IT sustava (eFondovi) i ARACHNE-a, reviziji ostvarenja postavljenih indikatora za ESI fondove i brojnih drugih poslova relevantnih za reviziju NPOO-a. Zaključno, od planiranih 8 radnih mjesta u Službi, 3 radna mjesta već su popunjena, 3 radna mjesta voditelja odjela bit će popunjena internim premještajem (poznatih) djelatnika dok će preostala 2 revizorska mjesta u Službi biti popunjena putem internog premještaja ili natječaja za zapošljavanje u trećem kvartalu 2021. godine. Za potrebe revizije NPOO-a djelatnicima Službe na raspolaganju su i konzultacije s djelatnicima koji su uključeni u reviziju ostalih fondova iz djelokruga ARPA-e te po potrebi angažman vanjskih stručnjaka.

ARPA će provoditi revizije NPOO-a u skladu s relevantnom regulativom i smjernicama EK.

U godišnjem planu rada bit će navedene planirane revizijske aktivnosti koje će se, prema trenutno dostupnim podacima, odvijati u polugodišnjim ciklusima. Polugodišnji revizijski ciklus će obuhvaćati dvije osnovne kategorije revizija:

1) Revizije sustava upravljanja i praćenja provedbe reformi i ulaganja.

- U prvom razdoblju (prvoj godini uspostave i provedbe NPOO-a) fokus revizija sustava bit će na uspostavi sustava i procedura za provedbu NPOO-a te će revizijama biti obuhvaćen

cjelokupan sustav upravljanja i kontrola, odnosno sva tijela u sustavu.

- Obuhvat narednih revizija bit će definiran na temelju analize rizika koja će se provoditi prije svake revizije sustava odnosno dva puta godišnje. Cilj ove analize rizika će biti definiranje rizičnih dijelova sustava (tijela, procedura ili reformi) koje je potrebno revidirati u predmetnoj reviziji. Nadalje, prije svake pojedine revizije sustava bit će definiran uzorak za testiranje odabranih kontrola.

2) Revizije ostvarenih ključnih etapa i ciljnih vrijednosti.

- Navedene revizije će se provoditi nakon dobivene informacije od strane tijela u sustavu o ostvarenju etapa i ciljnih vrijednosti te o tome da će navedeno biti uključeno u sljedeći zahtjev za plaćanje prema EK.
- Kao i za revizije sustava, točan opseg revizije ostvarenja ključnih etapa i ciljnih vrijednosti te uzorak za testiranje definirat će se tijekom faze planiranja revizije, a u skladu s međunarodno prihvaćenim revizijskim standardima i uzimajući u obzir postojeće smjernice EK o metodama uzorkovanja za tijela za reviziju.

S obzirom da ARPA koristi Arachne u revizijama ESI fondova u programskom razdoblju 2014.-2020., navedeni alat će nastaviti koristiti i tijekom revizija NPOO-a.

IT Sustav – eFondovi

Za upravljanje i praćenje NPOO-a koristit će se sustav eFondovi koji je razvijen za upravljanje ESI fondovima za programsko razdoblje 2014.-2020. u kojem su već sadržane funkcionalnosti koje omogućavaju evidentiranje i pretraživanje sljedećih kategorija podataka:

- naziv krajnjeg primatelja sredstava;
- naziv ugovaratelja i podugovaratelja u slučajevima kada je krajnji primatelj financijskih sredstava javni naručitelj u skladu s pravom Unije ili nacionalnim pravom u području javne nabave;
- ime(na), prezime(na) i datum(e) rođenja stvarnog ili stvarnih vlasnika primatelja sredstava ili ugovaratelja kao što je definirano u članku 3. točki 6. Direktive (EU) 2015/849 Europskog parlamenta i Vijeća (26);
- popis svih mjera za provedbu reformi i projekata ulaganja u okviru NPOO-a, uz ukupni iznos javnog financiranja tih mjera i navođenje iznosa sredstava koja su plaćena u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost i u okviru drugih EU fondova.

Sustav će se nadograditi tijekom druge polovice 2021. u dijelu praćenja provedbe ključnih etapa i ciljnih vrijednosti za potrebe NPOO-a.

Nadogradnja sustava će se temeljiti na funkcionalnostima koje su razvijene za potrebe izvještavanja o pokazateljima rezultata za EU programe i procedurama za NPOO u kojima će se detaljno se propisati za svaku komponentu/podkomponentu unos podataka na razini korisnika i tijela nadležnog za komponentu/podkomponentu.

Svi podaci o pokazateljima evidentirati će, pohranjivati i obrađivati u sustavu eFondovi. Kroz sustav će se omogućit praćenje ostvarenja pokazatelja rezultata na razini svake komponente/podkomponente.

Podaci o ostvarenju pokazatelja rezultata proizlaze iz provedbe pojedinih reformi i investicija. Za investicije većina pokazatelja rezultata prikupljat će se na temelju informacija korisnika projekta o napretku u provedbi ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava. U navedenim ugovorima

propisat će se obveza za korisnike da redovito izvještavaju kroz sustava e-Fondovi o napretku u provedbi investicija.

Tijelo nadležno za komponentu/podkomponentu unosit će podatke o ostvarenju pokazatelja rezultata iz svoje nadležnosti te objedinjavati podatke na razini komponente/podkomponente. Definiranjem korisničkih prava uredit će se pravo unosa, ažuriranja i odobravanja podataka. Tijelo zaduženo za komponentu/podkomponentu odgovorno je za točnost i kompletnost podataka o ostvarenju pokazatelja rezultata. Redovite provjere istinitosti i točnosti podataka provodi Koordinacijsko tijelo u suradnji s Nacionalnim fondom.

Svi podaci iz IT sustava bit će na raspolaganju svim tijela uključenima u provedbu NPOO. Predstavnicima Europske komisije, Europskog revizorskog suda, OLAF-a i Europskog pučkog pravobranitelja omogućiti će se pristup podacima iz sustava eFondovi na temelju zahtjeva koji dostavljaju Koordinacijskom tijelu.

U nastavku je dan pregled glavnih funkcionalnosti sustava eFondovi.

IT sustav eFondovi namijenjen je za zabilježbu, pohranu i obradu podataka nužnih za financijsko praćenje i praćenje provedbe projekata.

Sustav eFondovi omogućava u potpunosti elektroničku prijavu na pozive na dostavu projektnih prijedloga te u potpunosti elektroničku komunikaciju između korisnika bespovratnih sredstava sa nadležnim tijelima u sustavu upravljanja i kontrole te razmjenu podataka između tijela u sustavu.

S obzirom da su korisnici sustava eFondovi djelatnici nadležnih tijela sustava upravljanja i kontrole, prijavitelji na pozive na dostavu projektnih prijedloga te korisnici bespovratnih sredstava, osigurana je maksimalna godišnja dostupnost sustava.

U svrhu omogućavanja što većeg stupnja interoperabilnosti i iskorištavanja podataka koji su dostupni u postojećim javnim elektroničkim registrima, sustav eFondovi je povezan sa OIB sustavom, Obrtnim registrom te Sudskim registrom, a sigurna autentifikacija korisnika sustava omogućena je preko sustava NIAS (Nacionalni identifikacijski i autentifikacijski sustav). Također, planirano je daljnje povezivanje sa dostupnim javnim elektroničkim registrima i drugim vanjskim sustavima kako bi se iskoristili postojeći podaci i u najvećoj mogućoj mjeri smanjio administrativni teret prijaviteljima, korisnicima bespovratnih sredstava i tijelima u sustavu upravljanja.

Sustavom su obuhvaćeni svi poslovni procesi nužni za upravljanje i provedbu projekata. Od postupka dodjele bespovratnih sredstava, potpisivanja ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava, procesa izvršenja i upravljanja ugovorima, praćenja pokazatelja, izvještavanja do procesa pripreme zahtjeva za plaćanje prema EK.

Svaka osoba koja je prijavljena u sustav ima svoj osobni pretinac kojem jedina ima pristup. Osobni pretinac služi za jednosmjernu komunikaciju odnosno samo za zaprimanje automatskih poruka vezanih uz slanje projektne prijave u nadležno tijelo. Podnošenjem projektne prijave, projekt dobiva svoj projektni kod te pripadajući projektni pretinac kroz koji se odvija komunikacija između korisnika bespovratnih sredstava i nadležnog tijela vezano za ugovaranje i provedbu projekata.

Modul Programi i modul Pokazatelji sadrže informacije o elementima operativnih programa, upravljanju pokazateljima te podacima i specifičnostima tijela u sustavu.

Kroz modul Pozivi te modul Odabir podržan je cjelokupan poslovni proces dodjele bespovratnih sredstava. Sadržani su svi podaci i uvjeti pojedinog poziva na dostavu projektnih prijedloga odnosno poziva na izravnu dodjelu sredstava (iznos koji se dodjeljuje, tko su prijavitelji, kriteriji

odabira, aktivnosti koje se financiraju, prihvatljivi i neprihvatljivi troškovi itd.) koji su uneseni u sustav od strane nadležnog tijela. Na temelju poziva prijavitelji kroz sustav ispunjavaju i podnose projektne prijave. Svi podaci o pristiglim projektnim prijavama te rezultati odabira (ocjenjivači, zahtjevi za pojašnjenjem, dokumentacija, izrada pripreme podataka za Ugovor) zabilježeni su u sustavu.

Kroz modul Projekti podržan je poslovni proces izvršenja i upravljanja ugovorima posebno vezano uz ugovaranje, izmjene i ispravke ugovora, provjere nastalih troškova na projektu, izračune, plaćanja te korekcije (ispravke statusa projekta).

Za svaki ugovor sadržani su opći podaci o projektu i prijavitelju, lokacija projekta, svrha i opravdanost projekta, opis projekta, aktivnosti projekta, trajanje provedbe, informacije o provedbenim kapacitetima i odabiru partnera, informacije o načinu praćenja i vrednovanja rezultata, održivost rezultata nakon završetka projekta. Isto tako za svaki ugovor u sustavu vodi se plan nabave, početni plan dostave zahtjeva za plaćanje predujma i zahtjeva za nadoknadom sredstava, ispravci statusa projekta, plaćanja i povrati, provjere na licu mjesta, financijsko praćenje provedbe projekta, izvještaji nakon provedbe. Zabilježeni su svi financijski događaji na projektu zajedno s relevantnim iznosima i datumima odobrenja te datumima isplate/povrata.

Nakon potpisivanja ugovora i početkom provedbe aktivnosti projekta korisnici putem sustava dostavljaju zahtjeve za naknadom sredstava u kojem potražuju plaćanje nastalih troškova na projektu u određenom vremenskom razdoblju. Nadležno tijelo nakon provedenih provjera računa i drugih dokaza prihvatljivosti troškova, odobrava svaki pojedini zahtjev nakon kojeg se vrši isplata prema korisniku. Sva komunikacija se odvija putem projektnog pretinca. U slučaju da se naknadno utvrdi da je odobreni i plaćeni trošak neprihvatljiv u sustavu se bilježi ispravak odobrenih troškova te se traži povrat (prijeboj/uplata) od korisnika. Putem sustava se dostavljaju i zahtjevi za plaćanje predujma, ako korisnik ima pravo na predujam sukladno ugovoru.

Svi dokazi nastalih troškova na projektu (računi, potvrde o plaćanu, zapisnici, izvještaji i dr.) te rezultati provjera od strane nadležnih tijela (kontrolne liste, bilješke itd.) priloženi su u sustavu. Također, svi podaci o korisnicima, izvoditeljima i dobavljačima dostupni su u sustavu.

U posebnom modulu Financijski instrumenti vode se podaci o sporazumima o financiranju, zahtjevima za plaćanjem, podaci o upravljačkim provjerama, doprinos pokazateljima te isplate.

Modul Izvještaji omogućava strukturiranje i analizu svih podataka koji se vode u sustavu. Odabirom ponuđenih opcija filtera, karakteristika i vrijednosti generira se potrebni izvještaj. Između ostalog omogućeno je filtriranje podataka o pozivima, prijavama na pozive, projektima, pokazateljima, zahtjevima za nadoknadom sredstava, financijskim podacima te provjerama na licu mjesta.

Priprema zahtjeva za plaćanje prema EK odvija se kroz modul Ovjeravanje.

7. Komunikacija

CILJ I SVRHA KOMUNIKACIJSKE STRATEGIJE

Uzimajući u obzir glavne ciljeve koji se žele postići RRF-om, u pripremi NPOO-a, Vlada je predložila paket reformi i povezanih ulaganja s ciljem postizanja oporavka gospodarstva i jačanja njegove otpornosti kako bi bilo spremno adekvatno odgovoriti na potencijalne izazove u budućnosti. Pri tome, Vlada je prepoznala priliku da predložene mjere za oporavak gospodarstva usmjeri na postizanje pametnog, održivog i uključivog rasta, koji će voditi ka povećanju broja radnih mjesta, rastu produktivnosti te jačanju konkurentnosti hrvatskog gospodarstva.

Uz oporavak gospodarstva, Vlada je kroz NPOO, pružila podršku provedbi reformi i povezanih ulaganja s ciljem daljnje izgradnje gospodarske, socijalne i institucionalne otpornosti. Pri tome, okosnicu Plana čine reforme i ulaganja koje će omogućit zelenu i digitalnu tranziciju te razvojni iskorak utemeljen na inovacijama, novim tehnologijama i internacionalizaciji poslovanja. Kroz navedena ulaganja Vlada prepoznaje mogućnosti za postizanje dugoročne transformacije cijelog gospodarstva.

S obzirom na to da je ova kriza uzrokovana pandemijom bolesti COVID-19, Vlada je pridala posebnu pozornost reformama i ulaganjima u jačanje otpornosti zdravstvenog sustava kako bi se osigurala njegova uravnotežena geografska dostupnost, ali i kako bi se povećali kapaciteti za odgovor na slične krize u budućnosti. Povrh navedenog, ovim NPOO-om se posebna pozornost usmjerava i na demografsku revitalizaciju koja je dodatan izazov uslijed pandemije.

U tom kontekstu, Komunikacijska strategija postavlja jasan okvir s definiranim konkretnim alatima koji trebaju pridonijeti upoznavanju javnosti s ciljevima koje Vlada želi postići kroz provedbu NPOO-a., kao i s mogućnostima financiranja aktivnosti, programa i projekata.

Nakon provedenih konzultacija utvrđena su tri strateška komunikacijska cilja koja se namjeravaju ostvariti:

1) Upoznati opću javnost sa sadržajem NPOO-a kako bi se potencijalni korisnici koji namjeravaju koristiti sredstva predviđena ovim planom na vrijeme mogli informirati i pripremiti.
2) Jačati povjerenje javnosti u institucije i procese upravljanja sredstvima iz RRF-a kroz aktivnu komunikaciju i transparentan pristup.
3) Osvještavanje o korisnosti članstva u EU kroz mogućnosti koje pruža RRF.

Svrha komunikacijske strategije je informirati javnost o nacionalnim ciljevima i načinima korištenja sredstava iz RRF-a. Na taj način se želi utjecati na percepciju građana o tome kako Hrvatska koristi prednosti članstva u EU i informiranost o reformskim procesima koji sljede.

KOMUNIKACIJSKE CILJNE SKUPINE

Mjere informiranja i komunikacije bit će usmjerene i prilagođene sljedećim ciljnim skupinama:

Opća javnost – u cilju postizanja transparentnosti, povjerenja i informiranosti o smjeru reformskih procesa u Hrvatskoj važno je da je opća javnost upoznata na što će se trošiti dostupna sredstva i kakve će konkretne koristi za njih ta ulaganja donijeti.

Korisnici - dio dostupnih sredstava neposredno će biti namijenjen privatnom sektoru, a dio posredno, kroz velika javna ulaganja. Zbog te činjenice važno je da oni koji namjeravaju istaknuti

svoj interes za sudjelovanjem u tom procesu imaju jasnu sliku vremenskih rokova, načina prijave i smjera djelovanja.

Multiplikatori – gdje je primarni fokus na medije koji kao "treća strana u procesu" pružaju točne i pravovremene informacije te, s obzirom na svoj utjecaj, pomažu stvoriti pozitivnu javnu sliku o procesima koji će se odvijati te na taj način, posredno, i o samim koristima hrvatskog članstva u EU.

KOMUNIKACIJSKE AKTIVNOSTI

Izabrat će se odgovarajući komunikacijski pristup i alati kojim će se osigurati da se poruka prenese na najučinkovitiji način do određene ciljne skupine. Također korištenje pravog komunikacijskog alata omogućava dvosmjernu komunikaciju koja je usmjerena na ostvarivanje ciljeva postavljenih komunikacijskom strategijom.

S obzirom na postavljene ciljeve i publiku do koje se želi doći sljedeće aktivnosti se planiraju poduzeti:

Vanmrežne komunikacijske aktivnosti

- Organizacija briefinga i konferencija za medije
- Redovita tematska priopćenja
- Gostovanja članova Vlade i vladinih tijela u dnevnim informativnim i tematskim emisijama na televizijskim postajama, u dnevnim, tjednim i mjesečnim tiskovinama te u radio emisijama.
- Organizacija javnih događaja (prezentacije, konferencije, tribine)
- Izrada i emitiranje promtivnog videozapisa na televizijskim kanalima

Mrežne komunikacijske aktivnosti

- Pokretanje posebne, službene mrežne stranice Vlade o NPOO-u (www.planoporavka.gov.hr) s funkcijom slanja newsletter-a zainteresiranim dionicima.
- Informativna kampanja na društvenim mrežama Vlade, a to uključuje platforme Facebook, Twitter, Instagram i Youtube.

Uspostavljanje okvira za suradnju s EU institucijama

- Zajedničko priopćenje za javnost i/ili zajednička konferencija za medije
- Javno promotivni događaji s predstavnicima EK
- Suradnja u informativnoj kampanji na društvenim mrežama (zajedničke objave, gostovanja sugovornika u događajima „uživo“ na mrežama Facebook i Youtube, izrada zajedničkih vizuala, infografika, videoklipova i tekstualnih sadržaja)

Projekti od posebne važnosti

Kako bi se dodatno podigla vidljivost samog dokumenta planira se, u suradnji s EK, pojačano komunicirati određene aktivnosti i projekte koji svojim značajem i veličinom imaju posebnu važnost te se shodno tome može očekivati i veći interes javnosti. Tu se prije svega misli na:

- Projekte koji se odnose na jačanje konkurentnosti i zelenu tranziciju gospodarstva
- Unaprjeđenje korištenja prirodnih resursa i jačanje lanca opskrbe hranom
- Reformu obrazovnog sustava te podizanje istraživačkog i inovacijskog kapaciteta
- Inicijativu za obnovu zgrada nakon potresa

PRORAČUN

Sve komunikacijske aktivnosti koje provodi Vlada u kontekstu komunikacije i povećanja vidljivosti NPOO-a ili neće podrazumijevati dodatne troškove izvan onih predviđenih kroz svakodnevne komunikacijske aktivnosti ili će biti uključene u zasebne troškovnike pojedinih projekata.

MJERENJE REZULTATA I DOSEGA KAMPANJE

Vlada će pratiti utjecaj mjera informiranja i promidžbe u smislu transparentnosti, svjesnosti o mogućnostima NPOO-a i ulozi EU. Evaluacija Komunikacijske strategije predviđa redovita mjerenja i provjeru postizanja ciljeva kroz praćenje pokazatelja uspješnosti te povratne informacije koje će omogućiti prilagodbu komunikacijskih pristupa kako bi se osiguralo da postižu najučinkovitije rezultate. Izvještaj o provedenim i planiranima aktivnostima u sklopu komunikacijskog plana izrađuje Vlada.

IV. DIO: Ukupni utjecaj

Opis modela

Procjena kratkoročnih i srednjoročnih makroekonomskih učinaka Nacionalnog plana oporavka i otpornosti (do 5 godina) temelji se na modelu PACMAN (*Policy Analysis Croatian MAcroecoNometric Model*). Procjena dugoročnih makroekonomskih učinaka temelji se na MMF-ovom satelitskom modelu FSGM-a (Fleksibilni sustav globalnih modela) za europske zemlje s tržištima u nastajanju (Emerging Europe module, EEUMOD).

Prvi model je prikladan za analizu scenarija, simulaciju učinaka mjera ekonomske politike te srednjoročno prognoziranje. PACMAN je makroekonometrijski model zasnovan na skupu procijenjenih jednadžbi ispravljanja pogrešaka i osnovnih makroekonomskih i fiskalnih identiteta. Iako je visoko agregiran i nije temeljen na mikro podacima, model je dovoljno detaljan da može opisati najvažnije odnose hrvatskog gospodarstva. Uključuje cijene, agregatnu potražnju, fiskalne i financijske varijable te varijable tržišta rada, pri čemu nositelji fiskalne i monetarne politike igraju aktivnu ulogu u domaćem gospodarstvu. Također uključuje eksplicitne karakteristike malog otvorenog gospodarstva s jakim realnim, nominalnim i financijskim prelijevanjem iz zemalja trgovinskih partnera na domaće gospodarstvo. PACMAN ne uključuje agente s racionalnim očekivanjima i stoga je model s adaptivnim očekivanjima. Model pokazuje dugoročnu nominalnu neutralnost, ali također kratkoročnu nominalnu i realnu inerciju, omogućavajući nositeljima ekonomske politike da utječu na poslovni ciklus. Dugoročna ravnoteža određena je neoklasičnom teorijom, dok je kratkoročna i srednjoročna fluktuacija opisana kejnezijanskom teorijom uz ad-hoc modifikacije potrebne kako bi se model približio promatranim podacima iz stvarnog svijeta.

Rashodna strana PACMAN-a uključuje glavne komponente BDP-a: potrošnju kućanstava, investicije (podijeljene na investicije u stambene objekte, te investicije poduzeća i države), državnu potrošnju, izvoz i uvoz, pri čemu su državna potrošnja i investicije egzogene varijable fiskalne politike. Potražna strana modela također uključuje niz varijabli fiskalnih prihoda s dvosmjernim realnim fiskalnim interakcijama. Varijable fiskalne politike (implicitne porezne stope i gore spomenuta državna potrošnja i ulaganja) imaju iskrivljujući utjecaj na realne i nominalne varijable s multiplikatorima specifičnim za svaku varijablu. S druge strane, fiskalni prihodi endogeno reagiraju na promjene agregatne potražnje s različitim elastičnostima prihoda za svaku poreznu kategoriju. Tržište rada također je povezano s agregatnom potražnjom, uključujući snažne dvosmjerne interakcije. Financijski sektor i cijene uključuju brojne specifičnosti hrvatskog gospodarstva.

MMF-ov model koji se koristi za ocjenu dugoročnih makroekonomskih učinaka je godišnji, multiregionalni, model opće ravnoteže globalnog gospodarstva koji kombinira mikro-utemeljene i formulacije u reduciranom obliku različitih gospodarskih sektora. EEUMOD uz Hrvatsku uključuje još 12 zemalja[157] te ukupno 12 regija[158]. Realni BDP u dogom roku određen je razinom potencijalnog outputa.

---

[157] Kina, Japan, SAD, Bugarska, Češka, Mađarska, Poljska, Rumunjska, Rusija, Srbija, Turska i Ukrajina.

[158] Azijske zemlje s tržištima u nastajanju, zemlja CIS-a bez Rusije, zemlje europodručja s tržištima u nastajanju, osnovno europodručje, periferija europodručja, istočna i jugoistočna Europa, ostala Europska unija, Latinska Amerika, druga napredna gospodarstva, izvoznici nafte te ostatak svijeta).

Definicija šokova

Procjena učinka NPOO-a na hrvatsko gospodarstvo se provodi kroz seriju šokova na egzogene državne investicije, kao i kroz dodatne šokove na privatne investicije koje su endogene u modelu. Nisu modelirani drugi šokovi, na primjer tehnološki šokovi kao ni učinci strukturnih reformi koji bi mogli imati utjecaj na ukupnu faktorsku produktivnost. Za svaku godinu horizonta simulacije kalibrirana su dva šoka: šok privatnih investicija i šok javnih investicija. Svaki od tih šokova predstavlja procjenu utjecaja NPOO-a na te kategorije investicija u prvom krugu, dok sam model daje ukupne učinke (učinak prvog kruga + svi učinci drugog kruga). Oba šoka izražena su u postotku BDP iz osnovnog scenarija, a rezultati (ukupni učinci) tumače se kao postotna odstupanja endogenih varijabli (BDP i zaposlenost) od njihovih razina u osnovnom scenariju. S obzirom na linearnost modela, svaka od šest komponenata Plana modelira se zasebno, pri čemu je ukupna reakcija endogenih varijabli jednostavan zbroj odgovora na šokove svih 6 komponenti.

Iako je simulacija šokova u MMF-ovom modelu koji se koristi za ocjenu dugoročnih učinaka slična kao i u PACMAN modelu, procjena zahtjeva postavljanje nekoliko pretpostavki (npr. očekuju li poduzeća dodatna bespovratna sredstva nakon 2026., ulaže li država dodatna sredstva nakon 2026. kako bi nadomjestila deprecijaciju kapitala te kako se ta ulaganja financiraju).

Opis rezultata i glavnih transmisijskih kanala

Ukupni učinak (prvog i drugog reda) koji su prikazani na Slici 1. ukazuju na ubrzanje realnog rasta BDP-a u odnosu na osnovni scenarij od 0,3 postotna boda u 2021., te 1.4 postotna boda u 2022. i 2023. i nakon toga postupno opada. Sukladno tome, razina BDP-a u posljednjoj godini implementacije NPOO-a gotovo je 4% veća u odnosu na osnovni scenarij. Takva se dinamika, uz nešto niži intenzitet, prelila i na tržište rada te se očekuje postupni porast zaposlenosti pa bi u 2026. godini razina zaposlenosti mogla biti za oko 1,11% viša u odnosu na osnovni scenarij (Slika 2.). Dodatno, očekuje se da će reforme koje će se provesti, a koje nisu kvantificirane kroz makroekonomski model, imati dugoročni povoljni utjecaj na potencijalni rast. Reforme u području znanosti, obrazovanja, inovacija te tržišta rada ojačat će kvalitetu ljudskog kapitala u dugom roku. S druge strane, poboljšanje administrativnih kapaciteta nositelja javnih politika, jačanje pravosuđa te smanjenje prisutnosti države u gospodarstvu trebali bi se odraziti na povećanu mobilnost čimbenika proizvodnje te dovesti do bolje alokativne efikasnosti gospodarstva. Zajedno, te će reforme dovesti do jačanja ukupne faktorske produktivnosti kao jedinog dugoročno održivog izvora rasta. Sami mehanizmi prijenosa investicija na domaće gospodarstvo opisani su u nastavku.

S obzirom na spomenutu provedbu šoka, prvostupanjski utjecaj na hrvatsko gospodarstvo djeluje kroz utjecaj opisanih šokova na privatne i javne investicije. Te dvije varijable čine ukupne investicije, a time ulaze neposredno i u računovodstveni identitet BDP-a. Kao posljedica općenito pozitivnih ekonomskih kretanja, osobna potrošnja također počinje kontinuirano rasti tijekom simulacijskog horizonta. Ta pozitivna kretanja BDP-a povratom, efektom akceleratora, dodatno povećavaju privatne investicije (javne investicije su egzogene). Međutim, dio rashoda za potrošnju i investicije odnosi se na uvoznu robu i usluge, što umanjuje pozitivan učinak na BDP. Ipak, očekujemo da je neto učinak na BDP pozitivan i značajan. Ukupna zaposlenost (stopa nezaposlenosti) posljedično se povećava (smanjuje) s daljnjim pozitivnim sekundarnim učincima na BDP putem kanala raspoloživog dohotka i bogatstva. Treba napomenuti da je utjecaj Plana na zapošljavanje relativno slabiji u usporedbi s učinkom na BDP, što je posljedica rigidnosti na tržištu rada i relativno slabim odnosom BDP-a i zaposlenosti u modelu. Tijekom simulacijskog horizonta očekuje se i porast plaća kao posljedica povećane potražnje za radnom snagom. Štoviše, početno

poticanje investicija povećava dobit poduzeća u modelu što u drugom koraku ima dodatne učinke bogatstva za ostatak gospodarstva. Utjecaj na fiksni kapital također je pozitivan i ima dugoročniji utjecaj na (potencijalni) BDP. Pri tumačenju rezultata treba imati na umu da se simulacija tijekom petogodišnjeg razdoblja ne bavi utjecajem NPOO-a oporavka i otpornosti na produktivnost i TFP, što bi moglo sugerirati kako je učinak Plana na BDP i zaposlenost u srednjem roku podcijenjen. Također je važno naglasiti kako ova simulacija ne uključuje prijenos planova oporavka drugih zemalja na domaći BDP putem vanjskotrgovinskog kanala te su stoga promjene u izvozu relativno blage i odražavaju isključivo domaće cjenovne reakcije, a ne i promjene u stranoj potražnji za hrvatskim proizvodima i uslugama. Na fiskalni saldo utječe simulacija kroz proračunsku prihodnu stranu, tj. jača agregatna potražnja povećava poreznu osnovicu što će, pod pretpostavkom nepromijenjenih poreznih stopa i egzogenih rashoda države, dovesti do smanjenja deficita.

U dugoročnom modelu, povećanje investicija rezultira većom razinom kapitala, što pridonosi trajnom povećanju stvarnog i potencijalnog BDP-a, s tim da se potonji prilagođava sporije. Model sugerira kako će šok na javne investicije dugoročno (nakon 20 godina) povećati razinu realnog BDP za 1,2 posto u odnosu na osnovni scenarij ako Vlada neće nadomjestiti javni kapital koji će tijekom godina deprecirati, odnosno za oko 3 posto ako će Vlada od 2027. financirati nove investicije kako bi nadomjestila deprecijaciju javnog kapitala. U oba scenarija investicije kroz NPOO rezultiraju razinom zaposlenosti koja je 0,2-0,3% viša u odnosu na osnovni scenarij.

Slika 4. Učinak NPOO-a na BDP

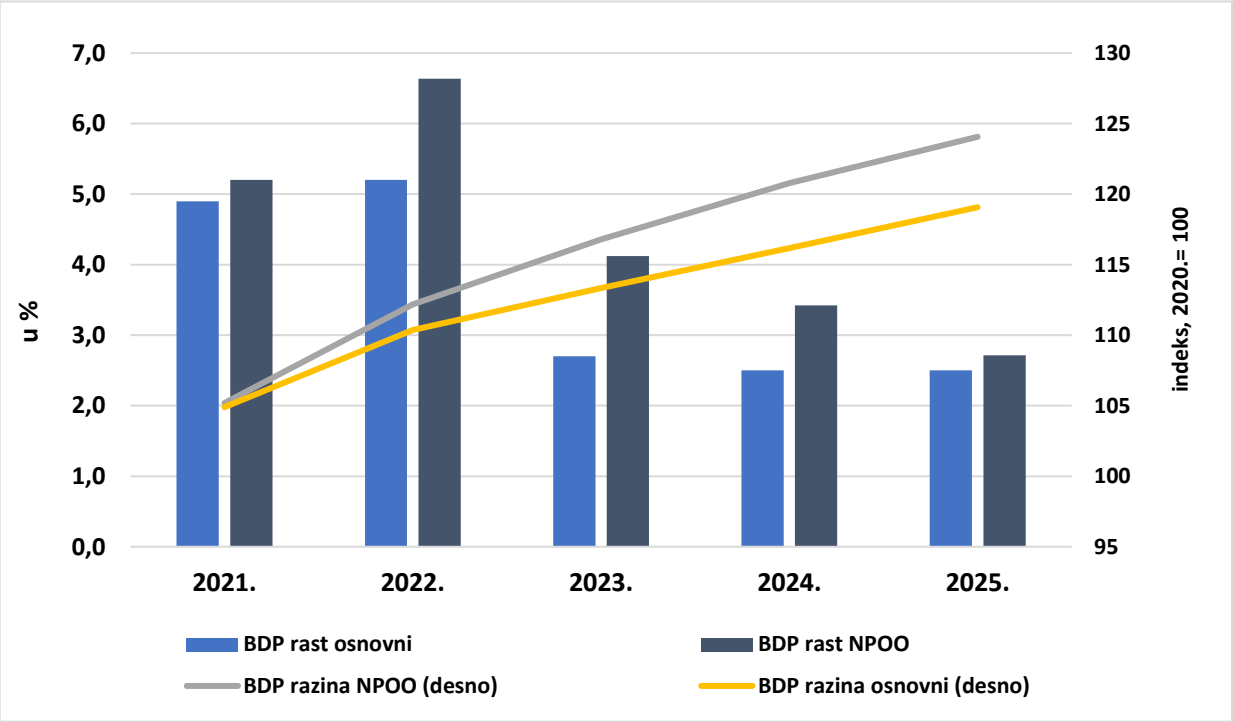

Slika 5. Učinak NPOO-a na zaposlenost

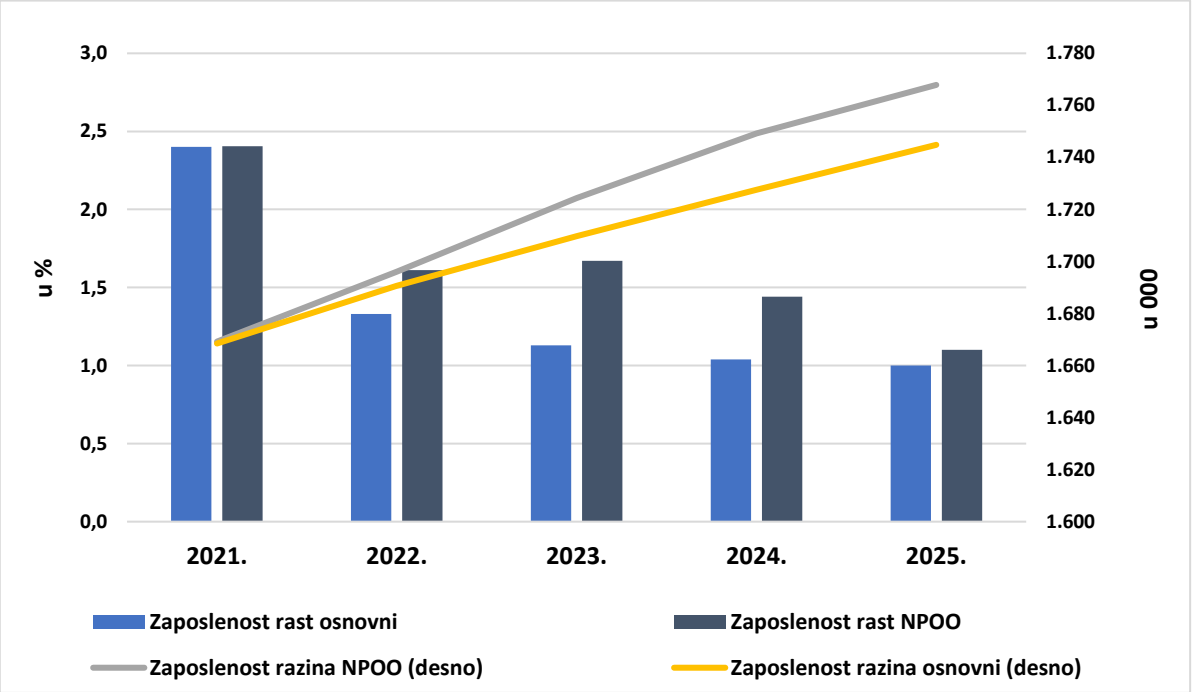

Zaključak

Hrvatskom gospodarstvu bilo je potrebno više od desetljeća da bi se oporavilo od učinaka globalne financijske krize. Tek se 2019. vratilo na razinu proizvodnje iz 2008. godini, a već početkom 2020. pandemija bolesti COVID-19 izazvala je ekonomsku i društvenu krizu i dovela do očekivanog smanjenja BDP-a od 8%. I ova je kriza još jednom ukazala na ključne strukturne slabosti domaćeg gospodarstva, kao i na potrebu za unaprjeđenjem kvalitete institucija i javnih politika. Stoga je sveobuhvatan i uravnotežen reformski i investicijski paket koji je predstavljen u ovom planu ključan da bi se potaknuo brži oporavak, ali i dugoročno podigla potencijalna stopa rasta te osigurala njegova uključivost i održivost. Jedino na taj način Hrvatska može ubrzati konvergenciju prema višim razinama dohotka i osigurati bolji životni standard svom stanovništvu. Vlada je prepoznala ključna područja intervencija koja su nužna da bi se podigla stopa ukupne faktorske produktivnosti, raspoloživa količina i kvaliteta ljudskog kapitala te postigla primjerena razina i struktura akumulacije kapitala. Usklađene reforme i investicije grupirane u pet komponenti i jednu inicijativu bit će popraćene svjesnim naporima da se postigne uključiv rast svih društvenih skupina i svih hrvatskih krajeva te da se očuvaju prirodni kapital zemlje za buduće naraštaje.

Zaostajanje u rastu ukupne faktorske produktivnosti u odnosu na zemlje Srednje i Istočne Europe povezuje se poglavito s nepovoljnom strukturom i niskom alokacijskom efikasnošću gospodarstva, nedovoljno efikasnim pravosuđem i javnom administracijom u provođenju javnih politika, visokom prisutnošću države u gospodarstvu te prevelikom reguliranošću pojedinih sektora. Sukladno tome reformski napori i investicije u narednom razdoblju usmjerit će se na rješavanje tih izazova. Kao najveći prioritet Vlade i temelj budućeg razvoja postavlja se nastavak jačanja javnih politika u pravosuđu uz pojačanu digitalnu tranziciju, ulaganje u ljudske potencijale te fizičku infrastrukturu, sve radi znatnog podizanja efikasnosti pravosuđa i kraćih sudskih postupaka. Nadalje, novi zakonodavni okvir i pojačano korištenje digitalnih tehnologija trebali bi pomoći u podizanju učinkovitosti javne administracije, dok će novi mehanizam za koordinaciju pomoći u bržem provođenju javnih politika. Teritorijalna fragmentiranost u pružanju javnih usluga na lokalnoj razini nastojat će se smanjiti kroz funkcionalno spajanje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Osim toga, nastavak privatizacije portfelja poduzeća u vlasništvu države uz unaprjeđenje korporativnog upravljanja u javnim poduzećima od posebnog državnog interesa sukladno najboljim praksama trebali bi unaprijediti alokacijsku efikasnost u gospodarstvu i podržati više stope ukupnog rasta. Ovim će reformama država stvoriti okruženje koje je pogodno za jačanje privatnog sektora, a najproduktivnija i visokorastuća poduzeća dodatno će se podržati bespovratnim sredstvima te kroz jamstvene sheme.

Usto, nedovoljna radna snaga i neusklađenost između potreba gospodarstva i obrazovnog sustava proteklih su godina sve više postali ograničavajući faktor rasta. Hrvatska se suočavala s manjkom radne snage kako u radno intenzivnim tako i u visokotehnološkim sektorima. Starenje stanovništva, razmjeno kratki očekivani životni vijek bez zdravstvenih poteškoća te nepovoljna migracijska kretanja samo su dodatno naglasila te izazove. Vlada je stoga odlučna u tome da reformom aktivnih politika na tržištu rada te olakšanim pristupom obrazovanju odraslih promiče više stope zaposlenosti. Istodobno, reformom obrazovnog sustava, koja je uz reformu pravosuđa ključna za dugoročni razvoj zemlje, nastojat će se postići povoljniji ishodi procesa obrazovanja, a podizanje kvalitete i relevantnosti strukovnih i studijskih programa osigurat će se usklađenost s potrebama tržišta rada. Nadalje, veća će se pažnja posvetiti povezivanju znanstvene zajednice i gospodarstva kako bi se omogućilo povećanje ulaganja u istraživanje i razvoj iz poslovnog sektora kroz veću dostupnost istraživačkih rezultata i infrastrukture. Konačno, podizanje kvalitete

ljudskog kapitala zahtijeva i primjerenu zdravstvenu skrb. To zahtijeva cjelokupnu reformu sustava zdravstvene skrbi kroz jačanje prevencije i zdravstvene zaštite poglavito na području kardiovaskularnih bolesti i zloćudnih bolesti s visokom smrtnošću. Istodobno, racionalizacija bolničke mreže i širenje obuhvata sustava javne nabave trebali bi dovesti do smanjenja troškova u zdravstvu i značajnog napretka u postizanju njegove financijske održivosti.

Kad je riječ o akumulaciji kapitala, očekuje se da će javne investicije u narednom razdoblju generirati više stope rasta te istodobno ojačati potencijal rasta čitavog gospodarstva. Hrvatska je u protekla dva desetljeća velikim ulaganjima znatno podigla kvalitetu svoje cestovne infrastrukture usmjerila. U narednom će razdoblju investicije biti usmjerene u ekološki prihvatljivije oblike prijevoza, vodno gospodarstvo, zbrinjavanje otpada te razvoj energetske infrastrukture i energetsku obnovu zgrada, uključujući onih stradalih u potresu. Istodobno, razvojem digitalne infrastrukture te provedbom digitalne tranzicije javnog i privatnog sektora povoljno će se djelovati na ukupnu produktivnost gospodarstva.

Vlada je svjesna da se radi o izuzetno ambicioznom planu reformi i investicija. Međutim, Hrvatska je u dobrom položaju da ostvari znatan napredak na više područja tijekom narednog desetljeća. Vlada je u proteklom razdoblju dokazala da može postići makroekonomsku i financijsku stabilnost, a pristup europskim fondovima, uključujući Mehanizam za oporavak i otpornost te perspektiva pridruživanja europodručju i Schengenskom području u bliskoj budućnosti Hrvatskoj otvaraju nove mogućnosti.

Dodatak 1. Reforme i investicije koje će imati koristi od financiranja iz RRF-a

Legenda:

*1. Nije započeto, 2. U pripremi, 3. Provodi se

Šifra	Komponenta/ reforme/mjere i investicije	Status*	Veza s *Flagship Initiative*	Doprinos postizanju ciljeva EU	Doprinos UN-a ciljevima za održivi razvoj	Doprinos drugim dijelovima NPOO-a
C1.	GOSPODARSTVO					
C1.1.	**Otporno, zeleno i digitalno gospodarstvo**					C1.6. C2.2. C2.3. C2.4. C2.5. C2.6. C3.2. C4.1.
C1.1.1. R1	Nastavak reforme poslovnog i regulatornog okruženja			CSR 2020/2 CSR 2019/4d CSR 2019/3b		
C.1.1.1. R1-I1	Digitalizacija usluga državne i javne administracija prema poslovnom sektoru (G2B)	1, 2	5	CSR 2020/2 CSR 2019/4d		C.1.1. C.1.6.
C1.1.1. R1-I2	Nastavak administrativnog i fiskalnog rasterećenja	2, 3	5	CSR 2019/3b		C.1.1. C.1.6.
C.1.1.1. R2	Nastavak reforme reguliranih profesija	1, 2	5	CSR 2019/4		C1.1.1. R1 C.1.1.1. R1-I1 C1.1.1. R1-I2
C.1.1.1.R3	Unaprjeđenje strateškog okvira za promociju privatnih ulaganja	1	5	CSR 2019/3 European Green Deal Investment Plan InvestEU	SDG 8 SDG 9	C.1.1.2. C.1.6. C.2.2.
C.1.1.1.R4	Povećanje strukturne održivosti gospodarstva i poticanje zelene tranzicije					
C1.1.1. R4-I1	Potpora poduzećima za tranziciju na energetski i resursno učinkovito gospodarstvo	1		CSR 2020/3d CSR 2020/3c COM/2019/640 Europski zeleni plan; (2020/C 91 I/01) Privremeni okvir za mjere državne potpore u svrhu podrške gospodarstvu u aktualnoj pandemiji COVID-19	SDG 8 SDG 9	

Šifra	Komponenta/ reforme/mjere i investicije	Status*	Veza s *Flagship Initiative*	Doprinos postizanju ciljeva EU	Doprinos UN-a ciljevima za održivi razvoj	Doprinos drugim dijelovima NPOO-a
C1.1.1. R4-I2	Financijski instrumenti za mikro, mala i srednja poduzeća	2	1,2,3	CSR 2020/1a CSR 2020/3c CSR 2020/3d	SDG 7,8,9, 11,13	
C1.1.1. R4-I3	Financijski instrumenti za srednje kapitalizirana poduzeća i velike subjekte	2	1,2,3	CSR 2020/1a CSR 2020/3c CSR 2020/3d	SDG 7,8,9, 11,13	
C1.1.1. R4-I4	Financijski instrumenti za subjekte javnog sektora	3	2	CSR 2019/3a CSR 2019/4a CSR 2020/3c	SDG 6,7,11,13	
C.1.1.1. R5	Diversifikacija tržišta kapitala i poboljšanje pristupa alternativnom financiranju					
C1.1.1. R5-I1	Ulaganje u instrumente vlasničkog i kvazivlasničkog financiranja (PE)	3	1, 3	CSR 2019/3a CSR 2020/1a CSR 2020/3c CSR 2020/3d	SDG 7, 8, 9, 11,13	
C1.1.1. R6	Razvoj otpornog kulturnog i kreativnog sektora	1, 2	5, 7	CSR 2020/1a CSR 2020/2b CSR 2020/2c	SDG 8 SDG 9	
C1.1.1. R6-I1	Transformacija i jačanje konkurentnosti kulturnih i kreativnih industrija	1, 2	5	CSR 2020/1a CSR 2020/2b	SDG 8 SDG 9	
C1.1.1. R6-I2	Uspostava provjere medijskih činjenica i sustava javne objave podataka	1, 2	5, 7	CSR 2020/1a CSR 2020/2b CSR 2020/2c	SDG 8	
C1.1.2. R1	Reforma sustava poticaja za istraživanje i razvoj					
C1.1.2. R1-I1	Analiza poreznih poticaja za istraživanje i razvoj	1	5	CSR 2019/3 CSR 2020/4	SDG 9 SDG 8	C2.2 C2.7 C3.2
C1.1.2. R2	Reforma financiranja inovacija					
C1.1.2. R2-I1	Priprema i provedba Plana za poticanje inovacija	1	5	CSR 2019/3 CSR 2020/4	SDG 9 SDG 8	C2.1 C3.2
C1.1.2. R2-I2	Ulaganje u upravljačke kapacitete malih i srednjih poduzeća	1	7	CSR 2019/3	SDG 9 SDG 8	C4.1
C1.1.2. R2-I3	Bespovratne potpore za novoosnovana poduzeća	1	7	CSR 2019/3	SDG 9 SDG 8	C3.2 C2.3
C1.1.2. R2-I4	Jačanje akceleracijske aktivnosti	1	7	CSR 2019/4	SDG 9 SDG 8	C3.2
C1.1.2. R2-I5	Komercijalizacija inovacija	1	1	CSR 2019 17/3	SDG 9	C3.2

Šifra	Komponenta/ reforme/mjere i investicije	Status*	Veza s *Flagship Initiative*	Doprinos postizanju ciljeva EU	Doprinos UN-a ciljevima za održivi razvoj	Doprinos drugim dijelovima NPOO-a
					SDG 8	
C1.1.2. R3	Uspostavljanje strateškog i operativnog okvira za digitalnu transformaciju gospodarstva i umjetnu inteligenciju					
C1.1.2. R3-I1	Priprema strateških dokumenata za digitalnu transformaciju gospodarstva i umjetnu inteligenciju	2	5	CSR 2020/2, 4	SDG 9 SDG 8	C2.1 C2.3
C1.1.2. R3-I2	Vaučeri za digitalizaciju	1	6	CSR 2019/3 CSR 2020/2	SDG 9 SDG 8	C2.3
C1.1.2. R3-I3	Bespovratne potpore za digitalizaciju	1	6	CSR 2019/3 CSR 2020/2	SDG 9 SDG 8	C2.3
C1.1.2. R4	Uspostavljanje sustava digitalnih centara za inovacije					
C1.1.2. R4-I1	Podrška za digitalne centre za inovacije	1	5,6	CSR 2019/3 CSR 2020/2	SDG 9 SDG 8	C2.2 C2.3
C1.2.	**Energetska tranzicija za održivo gospodarstvo**	2	2, 5, 6	CSR 2020/3d Europski zeleni plan	SDG 7	C1.1. C1.4. C6.1. C6.1.
C1.2. R1	Dekarbonizacija energetskog sektora	2	2, 5, 6	CSR 2020/3d Europski zeleni plan	SDG 7	C1.1. C1.4. C2.3. C6.1.
C1.2. R1-I1	Revitalizacija, izgradnja i digitalizacija energetskog sustava i prateće infrastrukture za dekarbonizaciju energetskog sektora	2	6	CSR 2020/3d Europski zeleni plan	SDG 7	C1.1. C2.3.
C1.2. R1-I2	Poticanje energetske učinkovitosti, toplinarstva i obnovljivih izvora energije za dekarbonizaciju energetskog sektora	2	6	CSR 2020/3d Europski zeleni plan	SDG 7	C1.1. C6.1.
C1.2. R1-I3	Korištenje vodika i novih tehnologija	2	2, 5	CSR 2020/3d Europski zeleni plan	SDG 7	C1.1. C1.4.
C1.2. R1-I4	Biorafinerija za proizvodnju naprednih biogoriva Sisak	2	2, 5	CSR 2020/3d Europski zeleni plan	SDG 7	C1.1. C1.4.

Šifra	Komponenta/ reforme/mjere i investicije	Status*	Veza s *Flagship Initiative*	Doprinos postizanju ciljeva EU	Doprinos UN-a ciljevima za održivi razvoj	Doprinos drugim dijelovima NPOO-a
C1.3.	**Unaprjeđenje vodnog gospodarstva i gospodarenja otpadom**					C1.4. C1.5. C5.1.
C1.3. R1-I1	Program razvoja javne odvodnje otpadnih voda	1, 2, 3	n/p	CSR 2019/3a CSR 2020/3d Okvirna direktiva o vodama Direktiva o kakvoći vode namijenjenoj za ljudsku potrošnju Direktiva o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda	SDG 6	
C1.3. R1-I2	Program razvoja javne vodoopskrbe	1, 2, 3	n/p	CSR 2019/3a, CSR 2020/3d, Okvirna direktiva o vodama, Direktiva o kakvoći vode namijenjenoj za ljudsku potrošnju,	SDG 6	
C.1.3. R1-I3	Program smanjenja rizika od katastrofa u sektoru upravljanja vodama	1, 2, 3		Okvirna direktiva o vodama, Direktiva o procjeni i upravljanju rizicima od poplava	SDG 6	
C1.3. R2	Provedba projekata za održivo gospodarenje otpadom				SDG 11.6 SDG 12.5	
C1.3. R2-I1	Program smanjenja odlaganja otpada	3	1	CSR 2019/3a CSR 2020/3d CSR 2020/3c COM/2019/640 Europski zeleni plan COM/2020/98 Novi akcijski plan za kružno gospodarstvo	SDG 11.6 SDG 12.5	
C1.4.	**Razvoj konkurentnog, energetski održivog i učinkovitog prometnog sustava**					C1.2. C1.3. C1.6. C2.3. C2.4. C4.1. C5.1.
C1.4. R1	Reforma cestovnog sektora	3	3	CSR 2020/3d		

Šifra	Komponenta/ reforme/mjere i investicije	Status*	Veza s *Flagship Initiative*	Doprinos postizanju ciljeva EU	Doprinos UN-a ciljevima za održivi razvoj	Doprinos drugim dijelovima NPOO-a
C1.4. R1-I1	Elektronički sustav naplate cestarine	2	3	CSR 2020/3d	SDG 9	
C1.4. R1-I2	Unaprjeđenje sustava korištenja prava osoba s invaliditetom u području mobilnosti	2	3	CSR 2020/3d	SDG 11	
C1.4. R1-I3	Nacionalni sustav elektroničke pohrane i razmjene podataka u cestovnom prijevozu (NSCP)	2	3	CSR 2020/3d	SDG 9	
C1.4. R1-I4	Izvještajno upravljački sustav putničkog i teretnog prijevoza u cestovnom prometu	2	3	CSR 2020/3d	SDG 9	
C1.4. R1-I5	Praćenje prijevoza opasnih tvari u cestovnom prometu e-ADR	2	3	CSR 2020/3d	SDG 9	
C1.4. R2	Reforma željezničkog sektora	1	3	CSR 2020/3d		
C1.4. R2-I1	Rekonstrukcija postojećeg i izgradnja drugog kolosijeka željezničke pruge na dionici Dugo Selo-Novska, poddionica Kutina-Novska (faza D)	2	3	CSR 2019/3a CSR 2020/3d	SDG 9	
C1.4. R2-I2	Modernizacija pruge M604 Oštarije – Knin – Split	1	3	CSR 2019/3a CSR 2020/3d	SDG 9	
C1.4. R2-I3	Uklanjanje "uskih grla" na željezničkoj infrastrukturi	2	3	CSR 2019/3a CSR 2020/3d	SDG 9	
C1.4. R2-I4	Modernizacija dionice Zagreb Kustošija-Zagreb ZK -Zagreb GK	2	3	CSR 2019/3a CSR 2020/3d	SDG 9	
C1.4. R2-I5	Zamjena kočnih umetaka teretnih vagona u cilju smanjenja buke	2	3	CSR 2019/3a CSR 2020/3d	SDG 9	
C1.4. R2-I6	Primjena zelenih tehnologija u željezničkom putničkom prijevozu	2	3	CSR 2019/3a CSR 2020/3d	SDG 9	
C1.4. R2-I7	Nadogradnja informatičkog i prodajnog sustava te modernizacija vlakova s informatičkim sustavom	2	3	CSR 2019/3a CSR 2020/3d	SDG 9	
C1.4. R3	Reforma pomorstva i unutarnje plovidbe	3	3	CSR 2019/3a CSR 2020/3d		

Šifra	Komponenta/ reforme/mjere i investicije	Status*	Veza s *Flagship Initiative*	Doprinos postizanju ciljeva EU	Doprinos UN-a ciljevima za održivi razvoj	Doprinos drugim dijelovima NPOO-a
C1.4. R3-I1	Program modernizacije luka otvorenih za javni promet	2	3	CSR 2020/3d	SDG 9	
C1.4. R3-I2	Nabava/gradnja putničkih brodova za obalni linijski promet	2	3	CSR 2020/3d	SDG 9	
C1.4. R3-I3	Izgradnja nove skele „Križnica“, Općina Pitomača	2	3	CSR 2020/3d	SDG 9	
C1.4. R3-I4	Opremanje luka i pristaništa infrastrukturom za zbrinjavanje otpada	2	3	CSR 2020/3d Europski zeleni plan	SDG 9	
C1.4. R4	Unaprjeđenje sustava javnog prijevoza	2	3	CSR 2020/3d		
C1.4. R4-I1	Nabava vozila na alternativni pogon za javni gradski i prigradski linijski promet	2	3	CSR 2019/3a CSR 2020/3d	SDG 9 SDG 11	
C1.4. R4-I2	Modernizacija tramvajskog prometa	2	3	CSR 2020/3d Europski zeleni plan	SDG 9 SDG 11	
C1.4. R5	Ekologizacija prometa	2	3	Europski zeleni plan		
C1.4. R5-I1	Elektrifikacija i ekologizacija sustava prihvata i otpreme zrakoplova u Zračnoj luci Zadar	2	3	Europski zeleni plan	SDG 9	
C1.4. R5-I2	Istraživanje, razvoj i proizvodnja vozila nove mobilnosti i prateće infrastrukture	2	3	CSR 2020/3d Europski zeleni plan	SDG 9	
C1.4. R5-I3	Program sufinanciranja kupnje novih vozila na alternativna goriva i razvoja infrastrukture alternativnih goriva u cestovnom prometu	2	3	Europski zeleni plan	SDG 9	
C1.5.	**Unaprjeđenje korištenja prirodnih resursa i jačanje lanca opskrbe hranom**				SDG 2 SDG 8 SDG 12 SDG 15	C1.1 C1.3 C2.3
C1.5. R1	Uspostava mreže logističke infrastrukture za jačanje proizvodno tržišnog lanca u sektoru voća i povrća	2	6	CSR 2020/1a CSR 2020/2c CSR 2020/2b CSR 2020/3c Europski zeleni plan	SDG 2 SDG 8	C1.1

Šifra	Komponenta/ reforme/mjere i investicije	Status*	Veza s *Flagship Initiative*	Doprinos postizanju ciljeva EU	Doprinos UN-a ciljevima za održivi razvoj	Doprinos drugim dijelovima NPOO-a
				Zajednička poljoprivredna politika		
C1.5. R1-I1	Izgradnja i opremanje logističko distributivnih centara za voće i povrće	2	6	CSR 2020/1a CSR 2020/2b Europski zeleni plan Zajednička poljoprivredna politika	SDG 2 SDG 8	C1.1 C2.3
C1.5. R1-I2	Jačanje položaja i prepoznatljivosti proizvođača u lancu opskrbe voćem i povrćem	1	6	CSR 2020/1a CSR 2020/2c Europski zeleni plan Zajednička poljoprivredna politika	SDG 2 SDG 8	C1.1 C2.3
C1.5. R2	Unaprjeđenje sustava za restrukturiranje poljoprivrednog zemljišta i komasaciju	2	1	CSR 2020/4a, CSR 2020/3d Europski zeleni plan Zajednička poljoprivredna politika	SDG 12 SDG 15	C1.1 C2.3
C1.5. R2-I1	Komasacija poljoprivrednog zemljišta	2	1	CSR 2020/2b CSR 2020/4a CSR 2020/3d Europski zeleni plan Zajednička poljoprivredna politika	SDG 12	C1.1 C2.3
C1.5. R2-I2	Program trajnog praćenja stanja (monitoring) poljoprivrednog zemljišta	1	5	CSR 2020/2b CSR 2020/3d Europski zeleni plan Zajednička poljoprivredna politika	SDG 12 SDG 15	C1.1 C2.3
C1.5. R3	Digitalna transformacija poljoprivrede	1	5	CSR 2020/2b, CSR 2020/3d, CSR 2020/2c Europski zeleni plan Zajednička poljoprivredna politika	SDG 2	C1.1 C2.3
C1.5. R3-I1	Uspostava digitalnih javnih usluga	1	5	CSR 2020/2b CSR 2020/3d	SDG 2	C1.1 C2.3

Šifra	Komponenta/ reforme/mjere i investicije	Status*	Veza s *Flagship Initiative*	Doprinos postizanju ciljeva EU	Doprinos UN-a ciljevima za održivi razvoj	Doprinos drugim dijelovima NPOO-a
				Europski zeleni plan Zajednička poljoprivredna politika		
C1.5. R3-I2	Pametna poljoprivreda	1	5	CSR2020/2b CSR 2020/2c Europski zeleni plan Zajednička poljoprivredna politika	SDG 2	C1.1 C2.3
C1.5. R3-I3	Sustav sljedivosti	1	5	CSR 2020/3d CSR 2020/2b Europski zeleni plan Zajednička poljoprivredna politika	SDG 2	C1.1 C2.3
C1.5. R4.	Unaprjeđenje sustava doniranja hrane	2	n/p	CSR 2020/1a Europski zeleni plan Zajednička poljoprivredna politika	SDG 2 SDG 8	C1.3 C2.3
C1.5. R4-I1	Infrastrukturno opremanje banke hrane i posrednika u lancu doniranja hrane	2	n/p	CSR 2020/1a Europski zeleni plan COM/2020/98 Novi akcijski plan za kružno gospodarstvo	SDG 2 SDG 12	C1.3 C2.3
C1.6.	**Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma**					C1.4. C1.5. C2.3.
C1.6. R1	Povećanje otpornosti i održivosti turističkog sektora	3	1, 5, 6, 7	CSR 2020/3c	SDG 8 SDG 12	
C1.6. R1-I1	Regionalna diverzifikacija i specijalizacija hrvatskog turizma kroz ulaganja u razvoj turističkih proizvoda visoke dodane vrijednosti	1	1	CSR 2020/3c Europski zeleni plan Izvješće za Hrvatsku Digital Agenda	SDG 8 SDG 11 SDG 12	
C1.6. R1-I2	Jačanje održivosti te poticanje zelene i digitalne transformacije u sektoru turizma	1	1	CSR 2020/3c Europski zeleni plan Izvješće za Hrvatsku	SDG 8 SDG 9 SDG 12	

Šifra	Komponenta/ reforme/mjere i investicije	Status*	Veza s *Flagship Initiative*	Doprinos postizanju ciljeva EU	Doprinos UN-a ciljevima za održivi razvoj	Doprinos drugim dijelovima NPOO-a
				Digital Agenda		
C1.6. R1-I3	Jačanje kapaciteta sustava za otporan i održiv turizam	1	7	CSR 2020/4a CSR 2020/2c Europski zeleni plan Izvješće za Hrvatsku	SDG 8 SDG 4	
C2.	JAVNA UPRAVA, PRAVOSUĐE I DRŽAVNA IMOVINA					
C2.1.	**Jačanje kapaciteta za izradu i provedbu javnih politika i projekata**					2.2. 2.3.
C2.1. R1	Jačanje mehanizama za integraciju i upravljanje javnim politikama uz profesionalizaciju strateškog planiranja	2	5	CSR 2019/3b Izvješće za Hrvatsku	SDG 16	
C2.1. R1-I1	Optimizacija, standardizacija i digitalizacija postupaka za strateško planiranje i procjenu učinaka javnih politika	3	5	CSR 2019/3b Izvješće za Hrvatsku	SDG 16	
C2.1. R1-I2	Jačanje kapaciteta u području strateškog planiranja i bolje regulacije	2	5	CSR 2019/3b Izvješće za Hrvatsku	SDG 16	
C2.1. R2	Jačanje kapaciteta za pripremu i provedbu EU projekata	1	2	CSR 2019/3b Izvješće za Hrvatsku Europski zeleni plan i Digitalna agenda		
C2.1. R2-I1	Osiguravanje pomoći korisnicima u pripremi natječajne projektno-tehničke dokumentacije	1	2	CSR 2019/3b Izvješće za Hrvatsku Europski zeleni plan i Digitalna agenda		
C2.2.	**Daljnje unaprjeđenje učinkovitosti javne uprave**					C2.3. C4.1.
C2.2. R1	Unaprjeđenje postupka zapošljavanja u državnoj službi	3	5	CSR 2020/4a CSR 2020/2c		
C2.2. R1-I1	Centralizirani sustav selekcije	2	5	CSR 2019/2d CSR 2020/2c		
C2.2. R1-I2	e-Državni ispit	2	5	CSR 2020/2b		

Šifra	Komponenta/ reforme/mjere i investicije	Status*	Veza s *Flagship Initiative*	Doprinos postizanju ciljeva EU	Doprinos UN-a ciljevima za održivi razvoj	Doprinos drugim dijelovima NPOO-a
C2.2. R2	Novi modeli plaća i rada u državnoj službi i javnim službama	2	5	CSR 2020/2b		
C2.2. R2-I1	Unaprjeđenje sustava plaća u državnoj upravi i javnim službama, sustava HRM-a i COP-a	2	5	CSR 2020/2b		
C2.2. R2-I2	Uvođenje modela za hibridni pristup radnom mjestu – smartworking	2	5			
C2.2. R3	Digitalna transformacija konzervatorskih podloga i arhivskih zapisa	2	5	CSR 2020/2b	SDG 16	
C2.2. R3-I3	Uspostava digitalne infrastrukture i usluga javne uprave izradom sustava konzervatorskih podloga	2	5	CSR 2020/2b	SDG 16	
C2.2. R3-I2	Unaprjeđenje digitalne infrastrukture i usluga javnog sektora razvojem nacionalnog arhivskog informacijskog sustava i jačanjem nacionalne mreže arhiva	2	2,5	CSR 2020/2b	SDG 16	
C2.2. R4	Funkcionalna i održiva lokalna samouprava	3	5	CSR 2019/1b		
C2.2. R4-I1	Daljnja optimizacija i decentralizacija JLP(R)S putem potpore funkcionalnom spajanju	3	5	CSR 2019/1b		
C2.3.	**Digitalna transformacija društva i javne uprave**				SDG 16	C1. C2. C3. C4. C5.
C2.3. R1	Strategija digitalna Hrvatska i jačanje međuinstitucijske suradnje i koordinacije za uspješnu digitalnu tranziciju društva i gospodarstva	2	5	CSR 2019/3b CSR 2020/4a	SDG 16	C2.2.
C2.3. R2	Unaprjeđenje interoperabilnosti informacijskih sustava				SDG 16	C2.2.
C2.3. R2-I1	Uspostava središnjeg sustava interoperabilnosti	1, 2	5	CSR 2020/2b CSR 2020/3d Shaping Europe's digital future	SDG 16	C2.2.

Šifra	Komponenta/ reforme/mjere i investicije	Status*	Veza s *Flagship Initiative*	Doprinos postizanju ciljeva EU	Doprinos UN-a ciljevima za održivi razvoj	Doprinos drugim dijelovima NPOO-a
				Single digital gateway regulation (SDGR)		
C2.3. R2-I2	Uspostava centralnog data lake repozitorija i sustava poslovne analitike	1, 2	5	CSR 2020/2b	SDG 16	C2.2.
C2.3. R3	Modernizacija i daljnji razvoj državne informacijske infrastrukture kao osnove za sigurnu i financijski učinkovitu interakciju tijela javne uprave	2	5	CSR 2020/2b CSR 2020/3d	SDG 16	C2.2.
C2.3. R3-I1	Nadogradnja Centra dijeljenih usluga	3	5	CSR 2020/2b	SDG 16	C2.2.
C2.3. R3-I2	Jačanje kapaciteta policije za suzbijanje kibernetičkog kriminaliteta	2	5	CSR 2020/2b CSR 2020/3d	SDG 16	C2.2.
C2.3. R3-I3	Uspostava jedinstvenog kontakt centra za sve e-javne usluge za pružanje korisničke podrške	2	5	CSR 2020/2b	SDG 16	C2.2.
C2.3. R3-I4	Konsolidacija sustava zdravstvene informacijske infrastrukture CEZIH	2	5	CSR 2020/2b	SDG 16	C2.2.
C2.3. R3-I5	Projekt uvođenja digitalne osobne iskaznice	3	4	CSR 2020/2b CSR 2020/3d Digitalna agenda for Europe	SDG 16	C2.2.
C2.3. R3-I6	Ulaganja u mreže državne informacijske infrastrukture	2	4, 5	CSR 2020/2b CSR 2020/3d	SDG 16	
C2.3. R3-I7	Unaprjeđenje sustava prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine kroz digitalizaciju	2	5	CSR 2020/2b CSR 2020/3d	SDG 16	C2.2. C2.4. C2.5.
C2.3. R3-I8	Izrada digitalne mobilne platforme	2	5	CSR 2020/2b	SDG 16	
C2.3. R3-I9	Reforma sustava elektroničke javne nabave - EOJN 2.0	2	4	CSR 2020/2b *Shaping Europe's digital future*	SDG 16	C2.2. C2.6
C2.3. R3-I10	Digitalizacija i informatizacija HZZ-a (eHZZ)	3	4	CSR 2020/2b	SDG 16	C2.2.
C2.3. R3-I11	Modernizacija IKT podrške HZMO-a (eHZMO)	3	4	CSR 2020/2b	SDG 16	C2.2.

Šifra	Komponenta/ reforme/mjere i investicije	Status*	Veza s *Flagship Initiative*	Doprinos postizanju ciljeva EU	Doprinos UN-a ciljevima za održivi razvoj	Doprinos drugim dijelovima NPOO-a
C2.3. R3-I12	Digitalizacija arhive HZMO-a (eArhiva)	2	4	CSR 2020/2b	SDG 16	C2.2.
C2.3. R3-I13	Digitalna transformacija Porezne uprave	1, 2	4, 5	CSR 2020/2b	SDG 16	C2.2.
C2.3. R3-I14	Implementacija sustava bezgotovinskog plaćanja u gospodarstvu putem eRačuna s integriranom e-arhivom i aktivnim poreznim knjigovodstvom	2	5	CSR 2020/2b	SDG 16	C2.2.
C2.3. R3-I15	Uspostava aplikativnih rješenja u turizmu s ciljem administrativnog rasterećenja poduzetnika te transformacije modela turizma ka održivosti	1	5	CSR 2020/2b	SDG 16	C2.2.
C2.3. R3-I16	Digitalizacija procesa u sportu i rekreaciji na lokalnoj i regionalnoj razini	1	5	CSR 2020/2b	SDG 16	C2.2.
C2.3 R4	Jačanje povezivosti kao osnovne digitalne tranzicije društva i gospodarstva	1, 2	4	CSR 2020/2b	SDG 16	C2.2.
C2.3. R4-I1	Provedba projekata u sklopu Okvirnog nacionalnog programa za razvoj infrastrukture širokopojasnog pristupa u područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes za ulaganja	3	4	CSR 2020/2b	SDG 16	C2.2.
C2.3. R4-I2	Izgradnja pasivne elektroničke komunikacijske infrastrukture	1, 2	4	CSR 2020/2b	SDG 16	C2.2.
C2.4.	**Unaprjeđenje upravljanja državnom imovinom**			CSR 2019/4a CSR 2020/1a ERM II Izvješće za Hrvatsku		C1.1. C2.3. C4.2..
C2.4. R1	Revidiranje popisa pravnih osoba od posebnog državnog interesa	2	5,6	CSR 2019/4a CSR 2020/1a ERM II Izvješće za Hrvatsku		
C2.4. R2	Poboljšanje korporativnog upravljanja u državnim poduzećima od posebnog interesa za Republiku	2	5, 6	CSR 2019/4a CSR 2020/1a ERM II	SDG 8	

Šifra	Komponenta/ reforme/mjere i investicije	Status*	Veza s *Flagship Initiative*	Doprinos postizanju ciljeva EU	Doprinos UN-a ciljevima za održivi razvoj	Doprinos drugim dijelovima NPOO-a
	Hrvatsku i poduzećima u većinskom vlasništvu središnje države			Izvješće za Hrvatsku		
C2.4. R3	Jačanje ljudskih kapaciteta za praćenje korporativnog upravljanja u državnim poduzećima	2	7	CSR 2019/4a CSR 2020/1a ERM II Izvješće za Hrvatsku		
C2.4. R4	Nastavak privatizacije poduzeća u državnom vlasništvu	2	5, 6	CSR 2019/4a CSR 2020/1a ERM II Izvješće za Hrvatsku		
C2.4. R5	Optimizacija upravljanja nekretninama u državnom vlasništvu	1	2, 6	CSR 2019/4a CSR 2020/1a ERM II Izvješće za Hrvatsku	SDG 8 SDG 9 SDG 1	
C 2.5.	**Moderno pravosuđe spremno za buduće izazove**				SDG 16	C1.1. C1.5. C2.3.
C2.5. R1	Povećanje učinkovitosti pravosudnog sustava za veće povjerenje građana	3	5	CSR 2019/4c CSR 2020/4b	SDG 16	
C2.5. R1-I1	Unaprjeđenje sustava za upravljanje sudskim predmetima (eSpis)	3	5	CSR 2019/4c CSR 2020/4b	SDG 16	C2.3.
C2.5. R1-I2	Unaprjeđenje informacijskog sustava zemljišnih knjiga i katastra	2	5	CSR 2020/4b	SDG 16	C2.3.
C2.5. R1-I3	Razvoj alata za javnu objavu i pretraživanje sudskih odluka	2	5	CSR 2019/4c CSR 2020/4b	SDG 16	C2.3.
C2.5. R1-I4	Projektiranje i provedba projekta Trga pravde u Zagrebu za poboljšanje pristupa pravosuđu i učinkovitost trgovačkih postupaka i upravnih sporova	2	2	CSR 2019/4c CSR 2020/4b	SDG 16	
C2.5. R1-I5	Provođenje mjera energetske učinkovitosti za obnovu zastarjelih objekata pravosudnih tijela	2	2	CSR 2020/4b	SDG 16	

Šifra	Komponenta/ reforme/mjere i investicije	Status*	Veza s *Flagship Initiative*	Doprinos postizanju ciljeva EU	Doprinos UN-a ciljevima za održivi razvoj	Doprinos drugim dijelovima NPOO-a
C2.5. R1-I6	Stabilna i otporna IT infrastruktura informacijskog sustava pravosuđa	2	5	CSR 2020/4b	SDG 16	C2.3.
C2.6.	**Sprječavanje i suzbijanje korupcije**				SDG 16	
C2.6. R1	Povećanje učinkovitosti, koherentnosti i otvorenosti nadležnih tijela u borbi protiv korupcije kroz digitalizaciju, jačanje transparentnosti i unaprjeđenje koordinacije	2	5	CSR 2019/4b	SDG 16	C2.3.
C2.6. R1-I1	Podrška postizanju ciljeva Strategije sprječavanja korupcije za razdoblje 2021.-2030.	2	5	CSR 2019/4b	SDG 16	
C2.6. R1-I2	Digitalizacija etičkog sustava državnih službenika	2	5	CSR 2019/4b	SDG 16	C2.3.
C2.6. R1-I3	Unaprjeđenje postojećeg sustava imovinskih kartica državnih dužnosnika	2	5	CSR 2019/4b	SDG 16	C2.3.
C2.6. R1-I4	Podrška učinkovitosti u suzbijanju korupcije i organiziranog kriminaliteta	2	5	CSR 2019/4b	SDG 16	
C2.6. R2	Unaprjeđenje provedbe Zakona o pravu na pristup informacijama	2	5	CSR 2019/4b	SDG 16	
C2.6. R3	Unaprjeđenje korporativnog upravljanja u trgovačkim društvima u većinskom vlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave	2	5	CSR 2019/4b	SDG 16	
C2.6. R4	Jačanje kapaciteta sudske zaštite u postupcima javne nabave	2	5	CSR 2019/4b	SDG 16	
C2.7.	**Jačanje fiskalnog okvira**					C2.1. C2.2.
C2.7. R1	Unaprjeđenje fiskalnog planiranja i izvještavanja	2	n/a	CSR 2019/1a CSR 2020/1b		
C2.7. R2	Razvoj strukturnog makroekonomskog modela hrvatskog gospodarstva	2	5	CSR 2019/1a		

Šifra	Komponenta/ reforme/mjere i investicije	Status*	Veza s *Flagship Initiative*	Doprinos postizanju ciljeva EU	Doprinos UN-a ciljevima za održivi razvoj	Doprinos drugim dijelovima NPOO-a
C2.8.	**Jačanje okvira za sprječavanje pranja novca**					
C2.8. R1	Podizanje razine svijesti o potrebi sprječavanja pranja novca	3	n/a	ERM II (Obveze nakon pristupanja)		
C2.8. R2	Jačanje suradnje Ureda za sprječavanje pranja novca i nadzornih tijela	3	n/a	ERM II (Obveze nakon pristupanja)		
C2.8. R3	Provedba Akcijskog plana za smanjenje identificiranih rizika od pranja novca i financiranja terorizma	3	n/a	ERM II (Obveze nakon pristupanja)		
C2.8. R4	Unaprjeđenje nadzora sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma koji se temelji na procjeni rizika u financijskom sektoru u Hrvatskoj	1	n/a	ERM II (Obveze nakon pristupanja)		
C2.9.	**Jačanje okvira za javnu nabavu**					
C2.9 R1	Kontinuirano provođenje izobrazbe u području javne nabave	1				
C2.9. R2	Jačanje sustava pravne zaštite u javnoj nabavi	2	4	*Shaping Europe's digital future* CSR 2020/2b		C2.3 R3-I9
C2.9. R3	Inovativna javna nabava	1		CSR 2020/2b	SDG 9	C1.1.2. R3
C2.9. R1- I1	Analiza radnog opterećenja zaposlenika ključnih institucija u sustavu javne nabave (MINGOR, SAFU i DKOM)	1				
C3.	**OBRAZOVANJE, ZNANOST I ISTRAŽIVANJE**					
C3.1.	**Reforma obrazovnog sustava**					C1.1. C1.6. C2.3. C4.1.
C3.1. R1	Strukturna reforma sustava odgoja i obrazovanja	2	2, 7	CSR 2019/2a CSR 2020/2c Komunikacija Komisije o stvaranju Europskog	SDG 4	

Šifra	Komponenta/ reforme/mjere i investicije	Status*	Veza s *Flagship Initiative*	Doprinos postizanju ciljeva EU	Doprinos UN-a ciljevima za održivi razvoj	Doprinos drugim dijelovima NPOO-a
				prostora obrazovanja do 2025.		
C3.1. R1-I1	Izgradnja, dogradnja, rekonstrukcija i opremanje predškolskih ustanova	2	2	Komunikacija Komisije o stvaranju Europskog prostora obrazovanja do 2025.	SDG 4	
C3.1. R1-I2	Izgradnja, dogradnja, rekonstrukcija i opremanje osnovnih škola za potrebe jednosmjenskog rada i cjelodnevne nastave	2	2, 7	CSR 2019/2a CSR 2020/2c Komunikacija Komisije o stvaranju Europskog prostora obrazovanja do 2025.	SDG 4	
C3.1. R1-I3	Izgradnja, dogradnja, rekonstrukcija i opremanje srednjih škola i učeničkih domova	3	2, 7	CSR 2019/2a CSR 2020/2c Komunikacija Komisije o stvaranju Europskog prostora obrazovanja do 2025.	SDG 4	
C3.1. R2	Modernizacija visokog obrazovanja	2	2, 5, 7		SDG 4	
C3.1. R2-I1	Digitalna preobrazba visokog obrazovanja	2	2,5	CSR 2019/2a CSR 2020/2c Komunikacija Komisije o stvaranju Europskog prostora obrazovanja do 2025.	SDG 4	
C3.2.	**Podizanje istraživačkog i inovacijskog kapaciteta**					C1.1. R2
C3.2. R1	Reforma i jačanje kapaciteta javnog znanstveno-istraživačkog sektora za istraživanje i razvoj	2	5	CSR 2019/3a CSR 2020/2b CSR 2020/2c Komunikacija o novom europskom prostoru za istraživanje i inovacije	SDG 8 SDG 9	

Šifra	Komponenta/ reforme/mjere i investicije	Status*	Veza s *Flagship Initiative*	Doprinos postizanju ciljeva EU	Doprinos UN-a ciljevima za održivi razvoj	Doprinos drugim dijelovima NPOO-a
C3.2. R1-I1	Razvoj sustava programskih sporazuma za financiranje sveučilišta i znanstvenih instituta usmjerenih na inovacije, istraživanje i razvoj	2	5	CSR 2019/3a CSR 2020/2b CSR 2020/2c Komunikacija o novom europskom prostoru za istraživanje i inovacije	SDG 8 SDG 9	
C3.2. R1-I2	Jačanje institucionalnih kapaciteta sveučilišta i znanstvenih instituta za inovacije	2	5	CSR 2019/3a CSR 2020/2b CSR 2020/2c Komunikacija o novom europskom prostoru za istraživanje i inovacije	SDG 8 SDG 9	
C3.2. R2	Stvaranje okvira za privlačenje studenata i istraživača u STEM i ICT područjima	2	6	CSR 2019/3a CSR 2020/2b CSR 2020/2c Komunikacija o novom europskom prostoru za istraživanje i inovacije	SDG 8 SDG 9	
C3.2. R2-I1	Razvoj poticajnog modela za napredovanje u karijeri istraživača te provođenje vrhunskih znanstvenih istraživanja u STEM i ICT područjima	2	5	CSR 2019/3a CSR 2020/2b CSR 2020/2c Komunikacija o novom europskom prostoru za istraživanje i inovacije	SDG 8 SDG 9	
C3.2. R2-I2	Ulaganje u istraživačko – tehnološku infrastrukturu u STEM i ICT područjima	2	6	CSR 2019/3a CSR 2020/2b CSR 2020/2c Komunikacija o novom europskom prostoru za istraživanje i inovacije	SDG 8 SDG 9	
C3.2. R3	Poboljšanje učinkovitosti javnih ulaganja u području istraživanja, razvoja i inovacija	2	5	CSR 2019/3a CSR 2020/2b CSR 2020/2c Komunikacija o novom europskom prostoru za istraživanje i inovacije	SDG 8 SDG 9	C1.1. R2
C3.2. R3-I1	Uvođenje funkcionalnijeg programskog okvira projektnog financiranja	2	5	CSR 2019/3a CSR 2020/2b CSR 2020/2c	SDG 8 SDG 9	C1.1. R2

Šifra	Komponenta/ reforme/mjere i investicije	Status*	Veza s *Flagship Initiative*	Doprinos postizanju ciljeva EU	Doprinos UN-a ciljevima za održivi razvoj	Doprinos drugim dijelovima NPOO-a
	istraživanja, razvoja i inovacija			Komunikacija o novom europskom prostoru za istraživanje i inovacije		
C4.	TRŽIŠTE RADA I SOCIJALNA ZAŠTITA					
C4.1.	**Unaprjeđenje mjera zapošljavanja i pravnog okvira za moderno tržište rada i gospodarstvo budućnosti**					Horizontani utjecaj na sve komponente
C4.1. R1	Razvoj i provedba novih ciljanih mjera aktivne politike zapošljavanja za potrebe zelene i digitalne tranzicije tržišta rada	1	5	CSR 2019/2c CSR 2020/2a	SDG 8	
C4.1. R2	Jačanje sustava uključenja i praćenja ranjivih skupina na tržištu rada kroz unapređenje poslovnih procesa HZZ-a	2	5	CSR 2019/2c CSR 2020/2a	SDG 1 SDG 8	
C4.1. R3	Uspostava sustava vaučera za obrazovanje zaposlenih i nezaposlenih osoba	1	7	CSR 2019/2c CSR 2020/2b CSR 2020/2c	SDG 8	
C4.1. R3-I1	Provedba sustava vaučera za obrazovanje zaposlenih i nezaposlenih osoba	1	7	CSR 2019/2c CSR 2020/2b CSR 2020/2c	SDG 8	
C4.1. R4	Unapređenje radnog zakonodavstva	3	5	Europski stup socijalnih prava	SDG 10	
C4.2.	**Unaprjeđenje mirovinskog sustava kroz povećanje adekvatnosti mirovina**					C2.3.
C4.2. R1	Povećanje adekvatnosti mirovina kroz nastavak mirovinske reforme	2		Europski stup socijalnih prava	SDG 1	C.2.4. C4.1.
C4.3.	**Unaprjeđenje sustava socijalne skrbi**					C2.3.
C4.3. R1	Transparentnost i adekvatnost socijalnih naknada u sustavu socijalne zaštite	1		CSR 2019/2a CSR 2020/2a	SDG 1	
C4.3. R1-I1	Unapređenje digitalizacije sustava socijalnih naknada između nacionalne i lokalne razine	2	5	CSR 2019/2a CSR 2020/2a	SDG 1	

Šifra	Komponenta/ reforme/mjere i investicije	Status*	Veza s *Flagship Initiative*	Doprinos postizanju ciljeva EU	Doprinos UN-a ciljevima za održivi razvoj	Doprinos drugim dijelovima NPOO-a
C4.3. R1-I2	Razvoj web aplikacije o mogućnosti ostvarivanja socijalnih naknada na nacionalnoj razini	1	5	CSR 2019/2a CSR 2020/2a	SDG 1	
C4.3. R2	Razvoj usluge socijalnog mentorstva	2		CSR 2019/2c	SDG 1 SDG 8	C.4.1
C4.3. R2-I1	Uvođenje usluge socijalnog mentorstva	1		CSR 2019/2c	SDG 1 SDG 8	C.4.1
C4.3. R3	Razvoj usluga u zajednici radi prevencije institucionalizacije	1			SDG 1	
C4.3. R3-I1	Jačanje kapaciteta stručnjaka za pružanje usluga u zajednici	1	7		SDG 1	
C4.3. R3-I2	Unapređenje digitalizacije sustava socijalne skrbi i povezivanje centara za socijalnu skrb i pružatelja socijalnih usluga	1	5	CSR 2019/2a CSR 2020/2a	SDG 1	
C4.3. R3-I3	Unapređenje digitalizacije sustava socijalne skrbi i implementacija sustava za metodologiju za izračun cijena socijalnih usluga	1	5	CSR 2019/2a CSR 2020/2a	SDG 1	
C4.3. R3-I4	Izgradnja i opremanje centara za starije osobe (smještaj i usluge)	1		Europski stup socijalnih prava	SDG 1	
C5.	ZDRAVSTVO					
C5.1.	**Jačanje otpornosti zdravstvenog sustava**					C1.3. C1.4. C1.6. C2.3. C6.1.
C5.1. R1	Unaprjeđenje učinkovitosti, kvalitete i dostupnosti zdravstvenog sustava	3	5	CSR 2020/1c Izvješće za Hrvatsku	SDG 3	
C5.1. R1-I1	Uvođenje usluge mobilne ljekarne u primarnu zdravstvenu zaštitu	2		CSR 2020/1c Izvješće za Hrvatsku	SDG 3	
C5.1. R1-I2	Mobilne ambulante	2		CSR 2020/1c Izvješće za Hrvatsku	SDG 3	
C5.1. R1-I3	Izgradnja i opremanje kliničkih izolacijskih jedinica (3.,4. i 1./5. zgrade) Klinike za	2		CSR 2020/1c Izvješće za Hrvatsku	SDG 3	

Šifra	Komponenta/ reforme/mjere i investicije	Status*	Veza s *Flagship Initiative*	Doprinos postizanju ciljeva EU	Doprinos UN-a ciljevima za održivi razvoj	Doprinos drugim dijelovima NPOO-a
	infektivne bolesti dr. Fran Mihaljević					
C5.1. R1-I4	Digitalna slikovna dijagnostika KBC Split	2		CSR 2020/1c Izvješće za Hrvatsku	SDG 3	
C5.1. R1-I5	Izgradnja i opremanje zgrade centralnog operacijskog bloka OB Varaždin	2		CSR 2020/1c Izvješće za Hrvatsku	SDG 3	
C5.1. R1-I6	Digitalna slikovna dijagnostika KB Dubrava	2		CSR 2020/1c Izvješće za Hrvatsku	SDG 3	
C5.1. R1-I7	Opremanje novih objekata objedinjenog hitnog bolničkog prijema, dnevnih bolnica i jednodnevnih kirurgija, te uređenje Klinike za neurokirurgiju KBC-a Sestre milosrdnice	2		CSR 2020/1c Izvješće za Hrvatsku	SDG 3	
C5.1. R1-I8	Preoperativna obrada i liječenje bolesnika s farmakorezistentnom epilepsijom u KB Dubrava	2		CSR 2020/1c Izvješće za Hrvatsku	SDG 3	
C5.1. R2	Uvođenje novog modela skrbi za ključne zdravstvene izazove	2	5	CSR 2020/1c Izvješće za Hrvatsku	SDG 3	
C5.1. R2-I1	Nabava opreme za prevenciju, dijagnostiku i liječenje osoba oboljelih od raka	3	3	CSR 2020/1c Izvješće za Hrvatsku	SDG 3	
C5.1. R2-I2	Nabava i implementacija opreme za uspostavu Nacionalne onkološke mreže i nacionalne baze onkoloških podataka	2		CSR 2020/1c Izvješće za Hrvatsku	SDG 3	
C5.1. R3	Uvođenje sustava strateškog upravljanja ljudskim resursima u zdravstvu	3	6	CSR 2020/1c Izvješće za Hrvatsku	SDG 3	
C5.1. R3-I1	Centralno financiranje specijalizacija	3	6	CSR 2020/1c Izvješće za Hrvatsku	SDG 3	
C5.1. R3-I2	Specijalističko usavršavanje medicinskih sestara i tehničara u djelatnosti hitne medicine	2		CSR 2020/1c Izvješće za Hrvatsku	SDG 3	

Šifra	Komponenta/ reforme/mjere i investicije	Status*	Veza s *Flagship Initiative*	Doprinos postizanju ciljeva EU	Doprinos UN-a ciljevima za održivi razvoj	Doprinos drugim dijelovima NPOO-a
C5.1. R4	Osiguranje financijske održivosti zdravstvenog sustava	2		CSR 2020/1c Izvješće za Hrvatsku	SDG 3	
C5.1. R4-I1	Centralna priprava svih parenteralnih pripravaka u 8 hrvatskih bolnica	2		CSR 2020/1c Izvješće za Hrvatsku	SDG 3	
C5.1. R4-I2	Uvođenje sustava raspodjele jedinične terapije u 40 hrvatskih bolnica	2		CSR 2020/1c Izvješće za Hrvatsku	SDG 3	
C5.1. R4-I3	Digitalizacija puta lijeka kroz zdravstvene ustanove na sekundarnoj i tercijarnoj razini zdravstvene zaštite	2		CSR 2020/1c Izvješće za Hrvatsku	SDG 3	
C5.1. R4-I4	Izrada sustava praćenja i preveniranja nestašica lijekova u Hrvatskoj	2		CSR 2020/1c Izvješće za Hrvatsku	SDG 3	
C5.1. R4-I5	Uvođenje sustava praćenja ishoda liječenja vanbolničkih pacijenata s naglaskom na kronične pacijente u javnim ljekarnama	2		CSR 2020/1c Izvješće za Hrvatsku	SDG 3	
C5.1. R4-I6	Zbrinjavanje otpada u KBC-u Zagreb	1		CSR 2020/1c Izvješće za Hrvatsku	SDG 3	
C5.1. R5	e-Zdravstvo	3	6	CSR 2020/1c Izvješće za Hrvatsku	SDG 3	
C5.1. R5-I1	Digitalizacijska integracija operacijskih dvorana i robotska kirurgija u KBC Split	2		CSR 2020/1c Izvješće za Hrvatsku	SDG 3	
C5.1. R5-I2	TELECORDIS	3		CSR 2020/1c Izvješće za Hrvatsku	SDG 3	
C5.1. R5-I3	Teletransfuzija	2		CSR 2020/1c Izvješće za Hrvatsku	SDG 3	
C5.11 R5-I4	Digitalizacija i integracija operacijskih dvorana opremljenih robotskom kirurgijom u KBC-u Sestre milosrdnice	2		CSR 2020/1c Izvješće za Hrvatsku	SDG 3	
C5.1. R5-I5	Digitalizacija i opremanje dijagnostičkih jedinica KB Merkur	2		CSR 2020/1c Izvješće za Hrvatsku	SDG 3	

Šifra	Komponenta/ reforme/mjere i investicije	Status*	Veza s *Flagship Initiative*	Doprinos postizanju ciljeva EU	Doprinos UN-a ciljevima za održivi razvoj	Doprinos drugim dijelovima NPOO-a
C6.	Inicijativa: OBNOVA ZGRADA					
C6.1.	**Obnova zgrada**	2				
C6.1. R1	Dekarbonizacija zgrada	2	2		SDG 11	
C6.1. R1-I1	Energetska obnova zgrada	2	2	CSR 2019/3a CSR 2020/3d CSR 2020 (024, 024b, 025, 026, 034b) Europski zeleni plan Direktiva (EU) 2018/2002 Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive 2012/27/EU o energetskoj učinkovitosti	SDG 7 SDG 11 SDG 12 SDG 13	C1.2. C2.4. C3.1. C5.1.
C6.1. R1-I2	Obnova zgrada oštećenih u potresu s energetskom obnovom	2	2	CSR 2019/3a CSR 2020/3d CSR 2020 (024, 024b, 025, 026, 034b) Europski zeleni plan Direktiva (EU) 2018/2002 Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive 2012/27/EU o energetskoj učinkovitosti	SDG 7 SDG 11 SDG 12 SDG 13	C1.2. C2.4. C3.1. C5.1.
C6.1. R1-I3	Energetska obnova zgrada sa statusom kulturnog dobra	2	2	CSR 2019/3a, CSR 2020/3d CSR 2020 (024, 024b, 025, 026, 034b, 129) Europski zeleni plan Direktiva (EU) 2018/2002 Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive 2012/27/EU o energetskoj učinkovitosti	SDG 7 SDG 11 SDG 12 SDG 13	C1.2. C2.4. C3.1. C5.1.
C6.1. R1-I4	Pilot projekt uspostave i provedbe sustavnog gospodarenja energijom te razvoj novog modela financiranja	1	2, 5	CSR 2020 (011, 012, 025, 033, 055)	SDG 7 SDG 9 SDG 11 SDG 12 SDG 13	C1.2.

Šifra	Komponenta/ reforme/mjere i investicije	Status*	Veza s *Flagship Initiative*	Doprinos postizanju ciljeva EU	Doprinos UN-a ciljevima za održivi razvoj	Doprinos drugim dijelovima NPOO-a
C6.1. R2	Razvoj okvira za osiguranje adekvatnih vještina u kontekstu zelenih poslova potrebnih za obnovu nakon potresa	1,2	2, 7	CSR 2020 (006, 012, 098, 102, 103, 108, 112, 113, 114)	SDG 4 SDG 7 SDG 11 SDG 13	C1.2. C3.1. C4.1.
C6.1. R3	Povećanje učinkovitosti procesa obnove, smanjenje administrativnog opterećenja i digitalizacija procesa obnove	2	2, 5	CSR 2020 (011, 012, 132)	SDG 7 SDG 11 SDG 13 SDG 16	C1.2. C2.2. C2.3.
C6.1. R4	Modernizacija i integracija seizmičkih podataka za proces obnove i planiranje buduće gradnje te monitoring javne infrastrukture	1,2	5	CSR 2020 (003, 006, 012, 038, 055, 108, 142)	SDG 9 SDG 11	C2.2. C2.3.
C6.1. R4-I1	Razvoj mreže seizmoloških podataka	2	5	CSR 2020 (003, 006, 012, 055, 108, 142)	SDG 11	C2.2. C2.3.
C6.1. R5	Uvođenje novog modela strategija zelene urbane obnove i provedba pilot projekta razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama	1	2	CSR 2020 (037, 038, 045, 050, 131b), Europski zeleni plan	SDG 7 SDG 9 SDG 11 SDG 13 SDG 17	C1.2. C2.2. C2.4.
C6.1. R6	Pilot projekt uspostave i provedbe sustavnog gospodarenja energijom te razvoj novog modela financiranja	1	2, 5	CSR 2020 (011, 012, 025, 033, 055)	SDG 7 SDG 9 SDG 11 SDG 12 SDG 13	C1.2.

Dodatak 2. Usklađenost NPOO-a s preporukama Vijeća EU-a

Komponente Šifra		Gospodarstvo C1						Javna uprava, pravosuđe i državna imovina C2									Obrazovanje, znanost i istraživanje C3		Tržište rada i socijalna zaštita C4			Zdravstvo C5	Obnova zgrada C6
		1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	7	8	9	1	2	1	2	3	1	1
Posebne preporuke za Hrvatsku (CSR) 2019.																							
CSR1	**1.1.** Ojačati proračunski okvir i praćenje potencijalnih obveza na središnjoj i lokalnoj razini										●			●								●	
	1.2. Smanjiti teritorijalnu rascjepkanost javne uprave i pojednostavniti funkcionalnu raspodjelu nadležnosti								●	●											●	●	
CSR2	**2.1.** Provesti reformu sustava obrazovanja i poboljšati pristup obrazovanju i osposobljavanju na svim razinama te njihovu kvalitetu i relevantnost za tržište rada						●										●	●	●			●	
	2.2. Konsolidirati socijalne naknade i poboljšati njihov učinak na smanjenje siromaštva																				●		
	2.3. Osnažiti mjere i institucije tržišta rada i poboljšati njihovu suradnju sa socijalnim službama																				●		
	2.4. U suradnji sa socijalnim partnerima uvesti usklađene okvire za određivanje plaća u javnoj upravi i javnim službama								●														
CSR3	**3.1.** Usmjeriti investicijsku politiku na istraživanje i inovacije, održivi gradski i željeznički promet, energetsku učinkovitost, obnovljive izvore energije i okolišnu infrastrukturu, vodeći računa o regionalnim razlikama	●	●	●	●	●	●		●								●	●					●
	3.2. Povećati kapacitete nadležnih tijela za izradu i provedbu javnih projekata i politika						●	●								●							

Komponente Šifra		Gospodarstvo C1						Javna uprava, pravosuđe i državna imovina C2									Obrazovanje, znanost i istraživanje C3		Tržište rada i socijalna zaštita C4			Zdravstvo C5	Obnova zgrada C6
		1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	7	8	9	1	2	1	2	3	1	1
CSR4	**4.1.** Poboljšati korporativno upravljanje poduzećima u državnom vlasništvu i intenzivirati prodaju tih poduzeća i neaktivne imovine										●												
	4.2. Unaprijediti sprečavanje i sankcioniranje korupcije, osobito na lokalnoj razini												●										
	4.3. Skratiti trajanje sudskih postupaka i unaprijediti elektroničku komunikaciju na sudovima											●											
	4.4. Smanjiti najveće parafiskalne namete i pretjeranu regulaciju tržišta proizvoda i usluga	●					●																
Posebne preporuke za Hrvatsku (CSR) 2020																							
CSR1	**1.1.** U skladu s općom klauzulom o odstupanju, poduzeti sve potrebne mjere i učinkovito odgovoriti na pandemiju, održati gospodarstvo i pružiti potporu oporavku koji će uslijediti	●					●												●				
	1.2. Kada to gospodarski uvjeti dopuste, provoditi fiskalne politike s ciljem postizanja razboritih srednjoročnih fiskalnih pozicija i osiguravanja održivosti duga, uz istodobno poticanje ulaganja	●					●							●									
	1.3. Unaprijediti otpornost zdravstvenog sustava																					●	
	1.4. Promicati uravnoteženu zemljopisnu raspodjelu zdravstvenih radnika i ustanova i bližu suradnju upravnih tijela na svim razinama i ulaganja u e-zdravstvo																					●	

Komponente Šifra		Gospodarstvo C1						Javna uprava, pravosuđe i državna imovina C2									Obrazovanje, znanost i istraživanje C3		Tržište rada i socijalna zaštita C4			Zdravstvo C5	Obnova zgrada C6
		1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	7	8	9	1	2	1	2	3	1	1
CSR2	**2.1.** Ojačati mjere i institucije tržišta rada i poboljšati adekvatnost naknada za nezaposlene i minimalne zajamčene naknade																		●		●		
	2.2. Povećati pristup digitalnoj infrastrukturi i uslugama	●			●	●	●		●	●		●	●			●	●		●			●	
	2.3. Promicati stjecanje vještina						●										●	●	●				●
CSR3	**3.1.** Dati prednost provedbi i financiranju već razrađenih projekata javnih ulaganja i promicati privatna ulaganja za potporu oporavku gospodarstva	●					●																●
	3.2. Dodatno smanjiti parafiskalne namete i regulatorna ograničenja tržišta roba i usluga	●																					
	3.3. Usmjeriti ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju, osobito u okolišnu infrastrukturu, održiv gradski i željeznički promet, čistu i učinkovitu proizvodnju i korištenje energije te širokopojasni brzi internet	●	●	●	●	●	●			●													●
CSR4	**4.1.** Povećati učinkovitost i kapacitet javne uprave za izradu i provedbu javnih projekata i politika na središnjoj i lokalnoj razini							●								●							
	4.2. Unaprijediti učinkovitost pravosuđa											●											

Dodatak 3. Usklađenost NPOO-a prema Pilarima

Podkomponente	Zelena tranzicija	Digitalna transformacija	Pametan, održiv i uključiv rast	Socijalna i teritorijalna kohezija	Zdravlje, gospodarska, socijalna i institucionalna otpornost	Politike za sljedeću generaciju, djecu i mlade
1. Gospodarstvo						
C1.1. Otporno, zeleno i digitalno gospodarstvo	●	●	●			●
C1.2. Energetska tranzicija za održivo gospodarstvo	●	●				●
C1.3. Unaprjeđenje vodnog gospodarstva i gospodarenja otpadom	●	●				
C1.4. Razvoj konkurentnog, energetski održivog i učinkovitog prometnog sustava	●	●	●	●		
C1.5. Unaprjeđenje korištenja prirodnih resursa i jačanje lanca opskrbe hranom	●	●	●		●	
C1.6. Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma	●	●	●			
2. Javna uprava, pravosuđe i državna imovina						
C2.1. Jačanje kapaciteta i mehanizama za upravljanje i provedbu javnih politika i projekata		●	●	●	●	●
C2.2. Daljnje unaprjeđenje učinkovitosti javne uprave		●		●	●	
C2.3. Digitalna transformacija društva i javne uprave		●		●	●	●
C2.4. Unaprjeđenje upravljanja državnom imovinom		●		●	●	
C2.5. Moderno pravosuđe spremno za buduće izazove	●	●		●	●	●
C2.6. Sprječavanje i suzbijanje korupcije		●		●	●	●
C2.7. Jačanje fiskalnog okvira				●	●	●
C2.8. Jačanje okvira za sprječavanje pranja novca				●	●	
C2.9 Jačanje okvira za javnu nabavu		●		●	●	
3. Obrazovanje, znanost i istraživanje						
C3.1. Reforma obrazovnog sustava		●	●		●	●
C3.2. Podizanje istraživačkog i inovacijskog kapaciteta		●	●			●
4. Tržište rada i socijalna zaštita						
C4.1. Unaprjeđenje mjera zapošljavanja i pravnog okvira za moderno tržište rada i gospodarstvo budućnosti	●	●			●	●
C4.2. Unaprjeđenje mirovinskog sustava kroz povećanje adekvatnosti mirovina				●	●	
C4.3. Unaprjeđenje sustava socijalne skrbi		●		●	●	●

Podkomponente	Zelena tranzicija	Digitalna transformacija	Pametan, održiv i uključiv rast	Socijalna i teritorijalna kohezija	Zdravlje, gospodarska, socijalna i institucionalna otpornost	Politike za sljedeću generaciju, djecu i mlade
5. Zdravstvo						
C5.1. Jačanje otpornosti zdravstevenog sustava		●			●	●
6. Obnova zgrada						
C6.1. Obnova zgrada	●	●	●			

Dodatak 4. Usklađenost NPOO-a s ciljevim zelene i digitalne dimenzije

Zelena dimenzija | Digitalna dimenzija

REFORME

C1.1. Otporno, zeleno i digitalno gospodarstvo	
C1.1.1. R1	Nastavak reforme poslovnog i regulatornog okruženja
C1.1.1. R2	Nastavak reforme reguliranih profesija
C.1.1.1.R3	Unaprjeđenje strateškog okvira za promociju privatnih ulaganja
C1.1.1. R4	Povećanje strukturne održivosti gospodarstva i poticanje zelene tranzicije
C1.1.1. R5	Diversifikacija tržišta kapitala i poboljšanje pristupa alternativnom financiranju
C1.1.1. R6	Razvoj otpornog kulturnog i kreativnog sektora
C1.1.2. R1	Reforma sustava poticaja za istraživanje i razvoj
C1.1.2. R2	Reforma financiranja inovacija
C1.1.2. R3	Uspostavljanje strateškog i operativnog okvira za digitalnu transformaciju gospodarstva i umjetnu inteligenciju
C1.1.2. R4	Uspostavljanje sustava digitalnih centara za inovacije
C1.2. Energetska tranzicija za održivo gospodarstvo	
C1.2. R1	Dekarbonizacija energetskog sektora
C1.3. Unaprjeđenje vodnog gospodarstva i gospodarenja otpadom	
C1.3. R1	Provedba programa vodnog gospodarstva
C1.3. R2	Provedba projekata za održivo gospodarenje otpadom
C1.4. Razvoj konkurentnog, energetski održivog i učinkovitog prometnog sustava	
C1.4. R1	Reforma cestovnog sektora
C1.4. R2	Reforma željezničkog sektora
C1.4. R3	Reforma pomorstva i unutarnje plovidbe
C1.4. R4	Unaprjeđenje sustava javnog prijevoza
C1.4. R5	Ekologizacija prometa
C1.5. Unaprjeđenje korištenja prirodnih resursa i jačanje lanca opskrbe hranom	
C1.5. R1	Uspostava mreže logističke infrastrukture za jačanje proizvodno tržišnog lanca u sektoru voća i povrća
C1.5. R2	Unaprjeđenje sustava za restrukturiranje poljoprivrednog zemljišta i komasaciju
C1.5. R3	Digitalna transformacija poljoprivrede
C1.5. R4	Unaprjeđenje sustava doniranja hrane

C1.6. Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma	
C1.6. R1	Povećanje otpornosti i održivosti turističkog gospodarstva
C2.1. Jačanje kapaciteta za izradu i provedbu javnih politika i projekata	
C2.1. R1	Jačanje mehanizama za integraciju i upravljanje javnim politikama uz profesionalizaciju strateškog planiranja
C2.1. R2	Jačanje kapaciteta za pripremu i provedbu EU projekata
C2.2. Daljnje unaprjeđenje učinkovitosti javne uprave	
C2.2. R1	Unaprjeđenje postupka zapošljavanja u državnoj službi
C2.2. R2	Novi modeli plaća i rada u državnoj službi i javnim službama
C2.2. R3	Digitalna transformacija konzervatorskih podloga i arhivskih zapisa
C2.2. R4	Funkcionalna i održiva lokalna samouprava
C2.3. Digitalna transformacija društva i javne uprave	
C2.3. R1	Strategija digitalna Hrvatska i jačanje međuinstitucijske suradnje i koordinacije za uspješnu digitalnu tranziciju društva i gospodarstva
C2.3. R2	Unaprjeđenje interoperabilnosti informacijskih sustava
C2.3. R3	Modernizacija i daljnji razvoj državne informacijske infrastrukture kao osnove za sigurnu i financijski učinkovitu interakciju tijela javne uprave
C2.3. R4	Jačanje povezivosti kao osnove digitalne tranzicije društva i gospodarstva
C2.4. Unaprjeđenje upravljanja državnom imovinom	
C2.4. R1	Revidiranje popisa pravnih osoba od posebnog državnog interesa
C2.4. R2	Poboljšanje korporativnog upravljanja u državnim poduzećima od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku i poduzećima u većinskom vlasništvu središnje države
C2.4. R3	Jačanje ljudskih kapaciteta za praćenje korporativnog upravljanja u državnim poduzećima
C2.4. R4	Nastavak privatizacije poduzeća u vlasništvu RH
C2.4. R5	Optimizacija upravljanja nekretninama u državnom vlasništvu
C2.5. Moderno pravosuđe spremno za buduće izazove	
C2.5. R1	Povećanje učinkovitosti pravosudnog sustava za veće povjerenje građana
C2.6. Sprječavanje i suzbijanje korupcije	
C2.6. R1	Povećanje učinkovitosti, koherentnosti i otvorenosti nadležnih tijela u borbi protiv korupcije kroz digitalizaciju, jačanje transparentnosti i unaprjeđenje koordinacije
C2.6. R2	Unaprjeđenje provedbe Zakona o pravu na pristup informacijama
C2.6. R3	Unaprjeđenje korporativnog upravljanja u trgovačkim društvima u većinskom vlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave
C2.6. R4	Jačanje kapaciteta sudske zaštite u postupcima javne nabave

C2.7. Jačanje fiskalnog okvira	
C2.7. R1	Unaprjeđenje fiskalnog planiranja i izvještavanja
C2.7. R2	Razvoj strukturnog makroekonomskog modela hrvatskog gospodarstva
C2.8. Jačanje okvira za sprječavanje pranja novca	
C2.8. R1	Podizanje razine svijesti o potrebi sprječavanja pranja novca
C2.8. R2	Jačanje suradnje Ureda za sprječavanje pranja novca i nadzornih tijela
C2.8. R3	Provedba Akcijskog plana za smanjenje identificiranih rizika od pranja novca i financiranja terorizma
C2.8. R4	Unaprjeđenje nadzora sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma koji se temelji na procjeni rizika u financijskom sektoru u RH
C2.9. Jačanje okvira za javnu nabavu	
C2.9. R3	Kontinuirano provođenje izobrazbe u području javne nabave
C2.9. R2	Jačanje sustava pravne zaštite u javnoj nabavi
C2.9. R3	Inovativna javna nabava
C3.1. Reforma obrazovnog sustava	
C3.1. R1	Strukturna reforma sustava odgoja i obrazovanja
C3.1. R2	Modernizacija visokog obrazovanja
C3.2. Podizanje istraživačkog i inovacijskog kapaciteta	
C3.2. R1	Reforma i jačanje kapaciteta javnog znanstveno-istraživačkog sektora za istraživanje i razvoj
C3.2. R2	Stvaranje okvira za privlačenje studenata i istraživača na STEM i ICT područjima
C3.2. R3	Poboljšanje učinkovitosti javnih ulaganja na području istraživanja, razvoja i inovacija
C4.1. Unaprjeđenje mjera zapošljavanja i pravnog okvira za moderno tržište rada i gospodarstvo budućnosti	
C4.1. R1	Razvoj i provedba novih ciljanih mjera aktivne politike zapošljavanja za potrebe zelene i digitalne tranzicije tržišta rada
C4.1. R2	Jačanje sustava uključenja i praćenja ranjivih skupina na tržištu rada kroz unaprjeđenje poslovnih procesa HZZ-a
C4.1. R3	Uspostava sustava vaučera za obrazovanje zaposlenih i nezaposlenih osoba
C4.1. R4	Unaprjeđenje radnog zakonodavstva
C4.2. Unaprjeđenje mirovinskog sustava kroz povećanje adekvatnosti mirovina	
C4.2. R1	Povećanje adekvatnosti mirovina kroz nastavak mirovinske reforme
C4.3. Unaprjeđenje sustava socijalne skrbi	
C4.3. R1	Transparentnost i adekvatnost socijalnih naknada u sustavu socijalne zaštite
C4.3. R2	Razvoj usluge socijalnog mentorstva

C4.3. R3	Razvoj usluga u zajednici radi prevencije institucionalizacije
C5.1. Jačanje otpornosti zdravstvenog sustava	
C5.1. R1	Unaprjeđenje učinkovitosti, kvalitete i dostupnosti zdravstvenog sustava
C5.1. R2	Uvođenje novog modela skrbi za ključne zdravstvene izazove
C5.1. R3	Uvođenje sustava strateškog upravljanja ljudskim resursima u zdravstvu
C5.1. R4	Osiguranje financijske održivosti zdravstvenog sustava
C5.1. R5	e-Zdravstvo
C6.1. Obnova zgrada	
C6.1. R1	Dekarbonizacija zgrada
C6.1. R2	Razvoj okvira za osiguranje adekvatnih vještina u kontekstu zelenih poslova potrebnih za obnovu nakon potresa
C6.1. R3	Povećanje učinkovitosti procesa obnove, smanjenje administrativnog opterećenja i digitalizacija procesa obnove
C6.1. R4	Modernizacija i integracija seizmičkih podataka za proces obnove i planiranje buduće gradnje te monitoring javne infrastrukture
C6.1. R5	Uvođenje novog modela strategija zelene urbane obnove i provedba pilot projekta razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama
C6.1 R6	Pilot projekt uspostave i provedbe sustavnog gospodarenja energijom te razvoj novog modela financiranja

INVESTICIJE

C1.1. Otporno, zeleno i digitalno gospodarstvo	
C1.1.1. R1-I1	Digitalizacija usluga državne i javne administracija prema poslovnom sektoru (G2B)
C1.1.1. R1-I2	Nastavak administrativnog i fiskalnog rasterećenja
C1.1.1. R4-I1	Potpora poduzećima za tranziciju na energetski i resursno učinkovito gospodarstvo
C1.1.1. R4-I2	Financijski instrumenti za mikro, mala i srednja poduzeća
C1.1.1. R4-I3	Financijski instrumenti za srednje kapitalizirana poduzeća i velike subjekte
C1.1.1. R4-I4	Financijski instrumenti za subjekte javnog sektora
C1.1.1. R5-I1	Ulaganje u instrumente vlasničkog i kvazivlasničkog financiranja (PE)
C1.1.1. R6-I1	Transformacija i jačanje konkurentnosti kulturnih i kreativnih industrija
C1.1.1. R6-I2	Uspostava provjere medijskih činjenica i sustava javne objave podataka
C1.1.2. R1-I1	Analiza poreznih poticaja za istraživanje i razvoj
C1.1.2. R2-I1	Priprema i provedba Plana za poticanje inovacija
C1.1.2. R2-I2	Ulaganje u upravljačke kapacitete malih i srednjih poduzeća
C1.1.2. R2-I3	Bespovratne potpore za novoosnovana poduzeća

C1.1.2. R2-I4	Jačanje akceleracijske aktivnosti
C1.1.2. R2-I5	Komercijalizacija inovacija
C1.1.2. R3-I1	Priprema strateških dokumenata za digitalnu transformaciju gospodarstva i umjetnu inteligenciju
C1.1.2. R3-I2	Vaučeri za digitalizaciju
C1.1.2. R3-I3	Bespovratne potpore za digitalizaciju
C1.1.2. R4-I1	Podrška za digitalne centre za inovacije
C1.2. Energetska tranzicija za održivo gospodarstvo	
C1.2. R1-I1	Revitalizacija, izgradnja i digitalizacija energetskog sustava i prateće infrastrukture za dekarbonizaciju energetskog sektora
C1.2. R1-I2	Poticanje energetske učinkovitosti, toplinarstva i obnovljivih izvora energije za dekarbonizaciju energetskog sektora
C1.2. R1-I3	Korištenje vodika i novih tehnologija
C1.2. R1-I4	Biorafinerija za proizvodnju naprednih biogoriva Sisak
C1.3. Unaprjeđenje vodnog gospodarstva i gospodarenja otpadom	
C1.3. R1-I1	Program razvoja javne odvodnje otpadnih voda
C1.3. R1-I2	Program razvoja javne vodoopskrbe
C1.3. R1-I3	Program smanjenja rizika od katastrofa u sektoru upravljanja vodama
C1.3. R2-I1	Program smanjenja odlaganja otpada
C1.3. R2-I2	Program sanacije zatvorenih odlagališta i lokacija onečišćenih opasnim otpadom
C1.4. Razvoj konkurentnog, energetski održivog i učinkovitog prometnog sustava	
C1.4. R1-I1	Elektronički sustav naplate cestarine
C1.4. R1-I2	Unaprjeđenje sustava korištenja prava osoba s invaliditetom na području mobilnosti
C1.4. R1-I3	Nacionalni sustav elektroničke pohrane i razmjene podataka u cestovnom prijevozu (NSCP)
C1.4. R1-I4	Izvještajno upravljački sustav putničkog i teretnog prijevoza u cestovnom prometu
C1.4. R1-I5	Praćenje prijevoza opasnih tvari u cestovnom prometu e-ADR
C1.4. R2-I1	Rekonstrukcija postojećeg i izgradnja drugog kolosijeka željezničke pruge na dionici Dugo Selo-Novska, poddionica Kutina-Novska (faza D)
C1.4. R2-I2	Modernizacija pruge M604 Oštarije – Knin – Split
C1.4. R2-I3	Uklanjanje "uskih grla" na željezničkoj infrastrukturi
C1.4. R2-I4	Modernizacija dionice Zagreb Kustošija – Zagreb ZK – Zagreb GK
C1.4. R2-I5	Zamjena kočnih umetaka teretnih vagona u cilju smanjenja buke
C1.4. R2-I6	Primjena zelenih tehnologija u željezničkom putničkom prijevozu

C1.4. R2-I7	Nadogradnja informatičkog i prodajnog sustava te modernizacija vlakova s informatičkim sustavom
C1.4. R3-I1	Program modernizacije luka otvorenih za javni promet
C1.4. R3-I2	Nabava/gradnja putničkih brodova za obalni linijski promet
C1.4. R3-I3	Izgradnja nove skele „Križnica“, Općina Pitomača
C1.4. R3-I4	Opremanje luka i pristaništa infrastrukturom za zbrinjavanje otpada
C1.4. R4-I1	Nabava vozila na alternativni pogon za javni gradski i prigradski linijski promet
C1.4. R4-I2	Modernizacija tramvajskog prometa
C1.4. R5-I1	Elektrifikacija i ekologizacija sustava prihvata i otpreme zrakoplova u Zračnoj luci Zadar
C1.4. R5-I2	Istraživanje, razvoj i proizvodnja vozila nove mobilnosti i prateće infrastrukture
C1.4. R5-I3	Program sufinanciranja kupnje novih vozila na alternativna goriva i razvoja infrastrukture alternativnih goriva u cestovnom prometu
C1.5. Unaprjeđenje korištenja prirodnih resursa i jačanje lanca opskrbe hranom	
C1.5. R1-I1	Izgradnja i opremanje logističko distributivnih centara za voće i povrće
C1.5. R2-I1	Komasacija poljoprivrednog zemljišta
C1.5. R2-I2	Program trajnog praćenja stanja (*monitoring*) poljoprivrednog zemljišta
C1.5. R3-I1	Uspostava digitalnih javnih usluga
C1.5. R3-I2	Pametna poljoprivreda
C1.5. R3-I3	Sustav sljedivosti
C1.5. R4-I1	Infrastrukturno opremanje banke hrane i posrednika u lancu doniranja hrane
C1.6. Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma	
C1.6. R1-I1	Regionalna diversifikacija i specijalizacija hrvatskog turizma kroz ulaganja u razvoj turističkih proizvoda visoke dodane vrijednosti
C1.6. R1-I2	Jačanje održivosti te poticanje zelene i digitalne tranzicije poduzetnika u sektoru turizma
C1.6. R1-I3	Jačanje kapaciteta sustava za otporan i održiv turizam
C2.1. Jačanje kapaciteta za izradu i provedbu javnih politika i projekata	
C2.1. R1-I1	Optimizacija, standardizacija i digitalizacija postupaka za strateško planiranje i procjenu učinaka javnih politika
C2.1. R1-I2	Jačanje kapaciteta na području strateškog planiranja i bolje regulacije
C2.1. R2-I1	Osiguravanje pomoći korisnicima u pripremi projektno-tehničke dokumentacije
C2.2. Daljnje unaprjeđenje učinkovitosti javne uprave	
C2.2. R1-I1	Centralizirani sustav selekcije
C2.2. R1-I2	e-Državni ispit

C2.2. R2-I1	Unaprjeđenje sustava plaća u državnoj upravi i javnim službama, sustava HRM-a i COP-a
C2.2. R2-I2	Uvođenje modela za hibridni pristup radnom mjestu – „*smart-working*“
C2.2. R3-I1	Uspostava digitalne infrastrukture i usluga javne uprave izradom sustava konzervatorskih podloga
C2.2. R3-I2	Unaprjeđenje digitalne infrastrukture i usluga javnog sektora razvojem nacionalnog arhivskog informacijskog sustava i jačanjem nacionalne mreže arhiva
C2.2. R4-I1	Daljnja optimizacija i decentralizacija jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave putem potpore funkcionalnom spajanju
C2.3. Digitalna transformacija društva i javne uprave	
C2.3. R2-I1	Uspostava središnjeg sustava interoperabilnosti
C2.3. R2-I2	Uspostava centralnog data lake repozitorija i sustava poslovne analitike
C2.3. R3-I1	Nadogradnja Centra dijeljenih usluga
C2.3. R3-I2	Jačanje kapaciteta policije za suzbijanje kibernetičkog kriminaliteta
C2.3. R3-I3	Uspostava jedinstvenog kontakt centra za sve e-javne usluge za pružanje korisničke podrške
C2.3. R3-I4	Konsolidacija sustava zdravstvene informacijske infrastrukture CEZIH
C2.3. R3-I5	Projekt uvođenja digitalne osobne iskaznice
C2.3. R3-I6	Ulaganja u mreže državne informacijske infrastrukture
C2.3. R3-I7	Unaprjeđenje sustava prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine kroz digitalizaciju
C2.3. R3-I8	Izrada digitalne mobilne platforme
C2.3. R3-I9	Uspostava nove platforme Elektroničkog oglasnika javne nabave
C2.3. R3-I10	Digitalizacija i informatizacija HZZ-a (eHZZ)
C2.3. R3-I11	Modernizacija IKT podrške HZMO-a (eHZMO)
C2.3. R3-I12	Digitalizacija arhive HZMO-a (eArhiva)
C2.3. R3-I13	Digitalna transformacija Porezne uprave
C2.3. R3-I14	Implementacija sustava bezgotovinskog plaćanja u gospodarstvu putem eRačuna s integriranom e-arhivom i aktivnim poreznim knjigovodstvom
C2.3. R3-I15	Uspostava aplikativnih rješenja u turizmu s ciljem administrativnog rasterećenja poduzetnika te transformacije modela turizma ka održivosti
C2.3. R3-I16	Digitalizacija procesa u sportu i rekreaciji na lokalnoj i regionalnoj razini
C2.3. R4-I1	Provedba projekata u sastavu Okvirnog nacionalnog programa za razvoj infrastrukture širokopojasnog pristupa na područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes za ulaganja
C2.3. R4-I2	Izgradnja pasivne elektroničke komunikacijske infrastrukture

C2.4. Unaprjeđenje upravljanja državnom imovinom	
C2.5. Moderno pravosuđe spremno za buduće izazove	
C2.5. R1-I1	Unaprjeđenje sustava za upravljanje sudskim predmetima (eSpis)
C2.5. R1-I2	Unaprjeđenje informacijskog sustava zemljišnih knjiga i katastra
C2.5. R1-I3	Razvoj alata za javnu objavu i pretraživanje sudskih odluka
C2.5. R1-I4	Projektiranje i provedba projekta Trga pravde u Zagrebu za poboljšanje pristupa pravosuđu i učinkovitost trgovačkih postupaka i upravnih sporova
C2.5. R1-I5	Provođenje mjera energetske učinkovitosti za obnovu zastarjelih objekata pravosudnih tijela
C2.5. R1-I6	Stabilna i otporna IT infrastruktura informacijskog sustava pravosuđa
C2.6. Sprječavanje i suzbijanje korupcije	
C2.6. R1-I1	Uključivanje šire javnosti u borbu protiv korupcije podizanjem javne svijesti o štetnosti korupcije, nužnosti sprječavanja i pravnoj zaštiti prijavitelja
C2.6. R1-I2	Digitalizacija etičkog sustava državnih službenika
C2.6. R1-I3	Unaprjeđenje postojećeg sustava imovinskih kartica državnih dužnosnika
C2.6. R1-I4	Podrška učinkovitosti u suzbijanju korupcije i organiziranog kriminaliteta
C2.7. Jačanje fiskalnog okvira	
C2.8. Jačanje okvira za sprječavanje pranja novca	
C2.9. Jačanje okvira za javnu nabavu	
C2.9. R1-I1	Analiza radnog opterećenja zaposlenika ključnih institucija u sustavu javne nabave (MINGOR, SAFU i DKOM)
C3.1. Reforma obrazovnog sustava	
C3.1. R1-I1	Izgradnja, dogradnja, rekonstrukcija i opremanje predškolskih ustanova
C3.1. R1-I2	Izgradnja, dogradnja, rekonstrukcija i opremanje osnovnih škola za potrebe jednosmjenskog rada i cjelodnevne nastave
C3.1. R1-I3	Izgradnja, dogradnja, rekonstrukcija i opremanje srednjih škola
C3.1. R2-I1	Digitalna preobrazba visokog obrazovanja
C3.2. Podizanje istraživačkog i inovacijskog kapaciteta	
C3.2. R1-I1	Razvoj sustava programskih sporazuma za financiranje sveučilišta i znanstvenih instituta usmjerenih na inovacije, istraživanje i razvoj
C3.2. R1-I2	Jačanje institucionalnih kapaciteta sveučilišta i znanstvenih instituta za inovacije
C3.2. R2-I1	Razvoj poticajnog modela za napredovanje u karijeri istraživača te provođenje vrhunskih znanstvenih istraživanja na STEM i ICT područjima
C3.2. R2-I2	Ulaganje u istraživačko-tehnološku infrastrukturu na STEM i ICT područjima
C3.2. R3-I1	Uvođenje funkcionalnijeg programskog okvira projektnog financiranja istraživanja, razvoja i inovacija

C4.1. Unaprjeđenje mjera zapošljavanja i pravnog okvira za moderno tržište rada i gospodarstvo budućnosti	
C4.1. R3-I1	Provedba sustava vaučera za obrazovanje zaposlenih i nezaposlenih osoba
C4.2. Unaprjeđenje mirovinskog sustava kroz povećanje adekvatnosti mirovina	
C4.3. Unaprjeđenje sustava socijalne skrbi	
C4.3. R1-I1	Unaprjeđenje digitalizacije sustava socijalnih naknada između nacionalne i lokalne razine
C4.3. R1-I2	Razvoj web aplikacije o mogućnosti ostvarivanja socijalnih naknada na nacionalnoj razini
C4.3. R2-I1	Uvođenje usluge socijalnog mentorstva
C4.3. R3-I1	Jačanje kapaciteta stručnjaka za pružanje usluga u zajednici
C4.3. R3-I2	Unaprjeđenje digitalizacije sustava socijalne skrbi i povezivanje centara za socijalnu skrb i pružatelja socijalnih usluga
C4.3. R3-I3	Unaprjeđenje digitalizacije sustava socijalne skrbi i provedba sustava za metodologiju za izračun cijena socijalnih usluga
C4.3. R3-I4	Izgradnja i opremanje centara za starije osobe (izvaninstitucijske i institucijske usluge)
C5.1. Jačanje otpornosti zdravstvenog sustava	
C5.1. R1-I1	Uvođenje usluge mobilne ljekarne u primarnu zdravstvenu zaštitu
C5.1. R1-I2	Mobilne ambulante
C5.1. R1-I3	Izgradnja i opremanje kliničkih izolacijskih jedinica (3.,4. i 1./5. zgrade) Klinike za infektivne bolesti dr. Fran Mihaljević
C5.1. R1-I4	Digitalna slikovna dijagnostika KBC Split
C5.1. R1-I5	Izgradnja i opremanje zgrade centralnog operacijskog bloka OB Varaždin
C5.1. R1-I6	Digitalna slikovna dijagnostika KB Dubrava
C5.1. R1-I7	Opremanje novih objekata objedinjenog hitnog bolničkog prijema i dnevnih bolnica i jednodnevnih kirurgija te uređenje Klinike za neurokirurgiju KBC-a Sestre milosrdnice
C5.1. R1-I8	Preoperativna obrada i liječenje bolesnika s farmakorezistentnom epilepsijom u KB Dubrava
C5.1. R1-I9	III. faza razvoja KBC-a Zagreb - opremanje medicinskom i nemedicinskom opremom
C5.1. R2-I1	Nabava opreme za prevenciju, dijagnostiku i liječenje osoba oboljelih od raka
C5.1. R2-I2	Nabava i primjena opreme za uspostavu Nacionalne onkološke mreže i nacionalne baze onkoloških podataka
C5.1. R3-I1	Centralno financiranje specijalizacija
C5.1. R3-I2	Specijalističko usavršavanje medicinskih sestara i tehničara u djelatnosti hitne medicine

C5.1. R4-I1	Centralna priprava svih parenteralnih pripravaka u 8 hrvatskih bolnica
C5.1. R4-I2	Uvođenje sustava raspodjele jedinične terapije u 40 hrvatskih bolnica
C5.1. R4-I3	Digitalizacija puta lijeka kroz zdravstvene ustanove na sekundarnoj i tercijarnoj razini zdravstvene zaštite
C5.1. R4-I4	Izrada sustava praćenja i preveniranja nestašica lijekova u RH
C5.1. R4-I5	Uvođenje sustava praćenja ishoda liječenja vanbolničkih pacijenata s naglaskom na kronične pacijente u javnim ljekarnama
C5.1. R4-I6	Zbrinjavanje otpada u KBC-u Zagreb
C5.1. R5-I1	Digitalna integracija operacijskih dvorana i robotska kirurgija u KBC Split
C5.1. R5-I2	TELECORDIS
C5.1. R5-I3	Teletransfuzija
C5.1. R5-I4	Digitalizacija i integracija operacijskih dvorana opremljenih robotskom kirurgijom u KBC-u Sestre milosrdnice
C5.1. R5-I5	Digitalizacija i opremanje dijagnostičkih jedinica KB Merkur
C6.1. Obnova zgrada	
C6.1. R1-I1	Energetska obnova zgrada
C6.1. R1-I2	Obnova zgrada oštećenih u potresu s energetskom obnovom
C6.1. R1-I3	Energetska obnova zgrada sa statusom kulturnog dobra
C6.1. R1-I4	Pilot projekt uspostave i provedbe sustavnog gospodarenja energijom te razvoj novog modela financiranja
C6.1. R4-I1	Razvoj mreže seizmoloških podataka

Dodatak 5. Procjena potreba financiranja iz RRF-a

Komponenta/reforma/investicija		Razdoblje provedbe	Procijenjeni trošak (kn)
UKUPNO PROCIJENJENA VRIJEDNOST ULAGANJA			**48.174.045.351**
C1. GOSPODARSTVO			25.703.728.389
C1.1. Otporno, zeleno i digitalno gospodarstvo			**5.565.450.000**
C1.1.1. Jačanje konkurentnosti i zelena tranzicija gospodarstva			4.605.000.000
C1.1.1. R1-I1	Digitalizacija usluga državne i javne administracija prema poslovnom sektoru (G2B)	2021. 2024.	35.000.000
C1.1.1. R1-I2	Nastavak administrativnog i fiskalnog rasterećenja	2021. 2025.	33.000.000
C1.1.1. R2	Nastavak reforme reguliranih profesija	2021. 2024.	5.000.000
C.1.1.1. R3	Unaprjeđenje strateškog okvira za promociju privatnih ulaganja	2021. 2024.	7.000.000
C1.1.1. R4-I1	Potpora poduzećima za tranziciju na energetski i resursno učinkovito gospodarstvo	2022. 2024.	1.900.000.000
C1.1.1. R4-I2	Financijski instrumenti za mikro, mala i srednja poduzeća	2021. 2026.	1.100.000.000
C1.1.1. R4-I3	Financijski instrumenti za srednje kapitalizirana poduzeća i velike subjekte	2021. 2026	800.000.000
C1.1.1. R4-I4	Financijski instrumenti za subjekte javnog sektora	2021. 2026.	200.000.000
C1.1.1. R5-I1	Ulaganje u instrumente vlasničkog i kvazivlasničkog financiranja (PE)	2021. 2026.	225.000.000
C1.1.1. R6-I1	Transformacija i jačanje konkurentnosti kulturnih i kreativnih industrija	2021. 2026.	250.000.000
C1.1.1. R6-I2	Uspostava provjere medijskih činjenica i sustava javne objave podataka	2021. 2026.	50.000.000
C.1.1.2. Poticanje inovacija i digitalizacija gospodarstva			960.450.000
C1.1.2. R1-I1	Analiza poreznih poticaja za istraživanje i razvoj	2021. 2023.	2.250.000
C1.1.2. R2-I1	Priprema i provedba Plana za poticanje inovacija	2021. 2024.	6.000.000
C1.1.2. R2-I2	Ulaganje u upravljačke kapacitete malih i srednjih poduzeća	2021. 2026.	30.000.000
C1.1.2. R2-I3	Bespovratne potpore za novoosnovana poduzeća	2021. 2026.	141.700.000
C1.1.2. R2-I4	Jačanje akceleracijske aktivnosti	2021. 2025.	60.000.000

Komponenta/reforma/investicija		Razdoblje provedbe	Procijenjeni trošak (kn)
C1.1.2. R2-I5	Komercijalizacija inovacija	2021. 2026.	380.000.000
C1.1.2. R3-I1	Priprema strateških dokumenata za digitalnu transformaciju gospodarstva i umjetnu inteligenciju	2021. 2022.	3.000.000
C1.1.2. R3-I2	Vaučeri za digitalizaciju	2021. 2026.	75.000.000
C1.1.2. R3-I3	Bespovratne potpore za digitalizaciju	2021. 2026.	206.000.000
C1.1.2. R4-I1	Podrška za digitalne centre za inovacije	2021. 2022.	56.500.000
C1.2. Energetska tranzicija za održivo gospodarstvo			**4.959.701.688**
C1.2. R1-I1	Revitalizacija, izgradnja i digitalizacija energetskog sustava i prateće infrastrukture za dekarbonizaciju energetskog sektora	1/2021. 6/2026.	2.921.889.188
C1.2. R1-I2	Poticanje energetske učinkovitosti, toplinarstva i obnovljivih izvora energije za dekarbonizaciju energetskog sektora	1/2021. 6/2026.	684.687.500
C1.2. R1-I3	Korištenje vodika i novih tehnologija	1/2022. 6/2026.	353.125.000
C1.2. R1-I4	Biorafinerija za proizvodnju naprednih biogoriva Sisak	6/2022. 3/2025.	1.000.000.000
C1.3. Unaprjeđenje vodnog gospodarstva i gospodarenja otpadom			**6.500.116.802**
C1.3. R1-I1	Program razvoja javne odvodnje otpadnih voda	2/2020. 6/2026.	3.022.844.731
C1.3. R1-I2	Program razvoja javne vodoopskrbe	2/2020. 6/2026.	1.039.000.000
C1.3. R1-I3	Program smanjenja rizika od katastrofa u sektoru upravljanja vodama	2/2020. 6/2026.	1.188.272.071
C1.3. R2-I1	Program smanjenja odlaganja otpada	1/2020. 6/2026.	1.100.000.000
C1.3. R2-I2	Program sanacije zatvorenih odlagališta i lokacija onečišćenih opasnim otpadom	1/2020. 6/2026.	150.000.000
C1.4. Razvoj konkurentnog, energetski održivog i učinkovitog prometnog sustava			**5.490.459.899**
C1.4. R1-I1	Elektronički sustav naplate cestarine	6/2022. 12/2025.	493.897.054
C1.4. R1-I2	Unaprjeđenje sustava korištenja prava osoba s invaliditetom u području mobilnosti	3/2021. 12/2023.	15.431.700
C1.4. R1-I3	Nacionalni sustav elektroničke pohrane i razmjene podataka u cestovnom prijevozu (NSCP)	3/2021. 5/2026.	57.725.000

Komponenta/reforma/investicija		Razdoblje provedbe	Procijenjeni trošak (kn)
C1.4. R1-I4	Izvještajno upravljački sustav putničkog i teretnog prijevoza u cestovnom prometu	3/2021. 12/2024.	14.167.500
C1.4. R1-I5	Praćenje prijevoza opasnih tvari u cestovnom prometu e-ADR	3/2021. 12/2024.	18.607.500
C1.4. R2-I1	Rekonstrukcija postojećeg i izgradnja drugog kolosijeka željezničke pruge na dionici Dugo Selo-Novska, poddionica Kutina-Novska (faza D)	9/2022. 6/2026.	1.060.000.000
C1.4. R2-I2	Modernizacija pruge M604 Oštarije – Knin – Split	6/2021. 12/2025.	300.000.000
C1.4. R2-I3	Uklanjanje "uskih grla" na željezničkoj infrastrukturi	6/2021. 12/2025.	150.000.000
C1.4. R2-I4	Modernizacija dionice Zagreb Kustošija-Zagreb ZK - Zagreb GK	6/2021. 12/2025.	220.200.000
C1.4. R2-I5	Zamjena kočnih umetaka teretnih vagona u cilju smanjenja buke	1/2022. 5/2026.	20.000.000
C1.4. R2-I6	Primjena zelenih tehnologija u željezničkom putničkom prijevozu	6/2021. 12/2024	100.000.000
C1.4. R2-I7	Nadogradnja informatičko i prodajnog sustava te modernizacija vlakova s informatičkim sustavom	1/2022. 12/2024.	48.200.000
C1.4. R3-I1	Program modernizacije luka otvorenih za javni promet	6/2021. 12/2025.	84.972.188
C1.4. R3-I2	Nabava/gradnja putničkih brodova za obalni linijski promet	12/2021. 6/2026.	307.500.000
C1.4. R3-I3	Izgradnja nove skele „Križnica“, Općina Pitomača	6/2021. 10/2022.	5.743.685
C1.4. R3-I4	Opremanje luka i pristaništa infrastrukturom za zbrinjavanje otpada	6/2021. 6/2026.	11.400.000
C1.4. R4-I1	Nabava vozila na alternativni pogon za javni gradski i prigradski promet	3/2021. 12/2025.	300.000.000
C1.4. R4-I2	Modernizacija tramvajskog prometa	3/2021. 12/2025.	450.000.000
C1.4. R5-I1	Elektrifikacija i ekologizacija sustava prihvata i otpreme zrakoplova u Zračnoj luci Zadar	10/2021. 10/2024.	69.919.912
C1.4. R5-I2	Istraživanje, razvoj i proizvodnja vozila nove mobilnosti i prateće infrastrukture	5/2021. 3/2026.	1.485.000.000
C1.4. R5-I3	Program sufinanciranja kupnje novih vozila na alternativna goriva i razvoja infrastrukture alternativnih goriva u cestovnom prometu	10/2021. 6/2026.	277.695.360
C1.5. Unaprjeđenje korištenja prirodnih resursa i jačanje lanca opskrbe hranom			**988.000.000**
C1.5. R4	Unaprjeđenje sustava doniranja hrane	3/2021.	2.000.000

Komponenta/reforma/investicija		Razdoblje provedbe	Procijenjeni trošak (kn)
		12/2023.	
C1.5. R1-I1	Izgradnja i opremanje logističko distributivnih centara za voće i povrće	1/2021. 6/2026.	610.000.000
C1.5. R1-I2	Jačanje položaja i prepoznatljivosti proizvođača u lancu opskrbe hranom	3/2023. 6/2026.	6.000.000
C1.5. R2-I1	Komasacija poljoprivrednog zemljišta	4/2021. 3/2026.	250.000.000
C1.5. R2-I2	Program trajnog praćenja stanja (monitoring) poljoprivrednog zemljišta	6/2021. 6/2025.	13.000.000
C1.5. R3-I1	Uspostava digitalnih javnih usluga	2/2020. 9/2025.	14.000.000
C1.5. R3-I2	Pametna poljoprivreda	2/2020. 12/2025.	50.000.000
C1.5. R3-I3	Sustav sljedivosti	6/2021. 9/2023.	13.000.000
C1.5. R4-I1	Infrastrukturno opremanje banke hrane i posrednika u lancu doniranja hrane	6/2021. 6/2023.	30.000.000
C1.6. Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma			**2.200.000.000**
C1.6. R1	Povećanje otpornosti i održivosti turističkog gospodarstva	2/2020.- 6/2026.	10.000.000
C1.6. R1-I1	Regionalna diversifikacija i specijalizacija hrvatskog turizma kroz ulaganja u razvoj turističkih proizvoda visoke dodane vrijednosti	6/2020.- 6/2026.	930.000.000
C1.6. R1-I2	Jačanje održivosti te poticanje zelene i digitalne tranzicije poduzetnika u sektoru turizma	2/2020.- 6/2026.	1.250.000.000
C1.6. R1-I3	Unaprjeđenje turističkog eko sustava i jačanje kapaciteta sustava za otporan i održiv turizam	6/2020.- 10/2026.	10.000.000
C2. JAVNA UPRAVA, PRAVOSUĐE I DRŽAVNA IMOVINA			4.378.453.262
C2.1. Jačanje kapaciteta za izradu i provedbu javnih politika i projekata			**171.646.787**
C2.1. R1	Jačanje mehanizma za integraciju i upravljanje javnim politikama uz profesionalizaciju strateškog planiranja	2021. 2022.	350.400
C2.1. R1-I1	Optimizacija, standardizacija i digitalizacija postupaka za strateško planiranje i procjenu učinaka javnih politika	2021. 2025.	8.744.000
C2.1. R1-I2	Jačanje kapaciteta u području strateškog planiranja i bolje regulacije	2021. 2025.	2.552.387
C2.1. R2-I1	Osiguravanje pomoći korisnicima u pripremi natječajne projektno-tehničke dokumentacije	10/2021. 12/2025.	160.000.000

Komponenta/reforma/investicija		Razdoblje provedbe	Procijenjeni trošak (kn)
C2.2. Daljnje unapređenje učinkovitosti javne uprave			**513.549.841**
C2.2. R1-I1	Centralizirani sustav selekcije	9/2021. 12/2024.	14.513.856
C2.2. R1-I2	e-Državni ispit	6/2021. 6/2023.	5.524.012
C2.2. R2-I1	Unapređenje sustava plaća u javnom sektoru, sustava HRM-a i COP-a	10/2021. 12/2023.	51.170.492
C2.2. R3-I3	Uvođenje modela za hibridni pristup radnom mjestu – smartworking	9/2021. 9/2023.	74.713.361
C2.2. R3-I4	Uspostava digitalne infrastrukture i usluga javne uprave izradom sustava konzervatorskih podloga	6/2021. 6/2026.	80.999.988
C2.2. R3-I5	Unaprjeđenje digitalne infrastrukture i usluga javnog sektora razvojem nacionalnog arhivskog informacijskog sustava i jačanjem nacionalne mreže arhiva	6/2021. 6/2026.	265.015.717
C2.2. R4-I1	Daljnja optimizacija i decentralizacija JLP(R)S putem potpore funkcionalnom spajanju	12/2021. 6/2025.	21.612.415
C2.3. Digitalna transformacija društva i javne uprave			**2.868.961.424**
C2.3. R1	Strategija digitalna Hrvatska i jačanje međuinstitucijske suradnje i koordinacije za uspješnu digitalnu tranziciju društva i gospodarstva	4/2021. 4/2023.	690.710
C2.3. R2-I1	Uspostava središnjeg sustava interoperabilnosti	6/2021. 6/2026.	105.120.548
C2.3. R2-I2	Uspostava centralnog data lake repozitorija i sustava poslovne analitike	7/2021. 6/2026.	125.091.935
C2.3. R3-I1	Nadogradnja Centra dijeljenih usluga	1/2022. 6/2026.	259.951.812
C2.3. R3-I2	Jačanje kapaciteta policije za suzbijanje kibernetičkog kriminaliteta	4/2021. 12/2024.	11.916.760
C2.3. R3-I3	Uspostava jedinstvenog kontakt centra za sve e-javne usluge za pružanje korisničke podrške	10/2021. 12/2024.	31.245.508
C2.3. R3-I4	Konsolidacija sustava zdravstvene informacijske infrastrukture CEZIH	6/2021. 6/2025.	100.500.049
C2.3. R3-I5	Projekt uvođenja digitalne osobne iskaznice	2/2020. 6/2022.	6.851.252
C2.3. R3-I6	Ulaganja u mreže državne informacijske infrastrukture	6/2021. 6/2026.	236.303.665
C2.3. R3-I7	Unapređenje sustava prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine kroz digitalizaciju	6/2021 6/2026.	179.990.082
C2.3. R3-I8	Izrada digitalne mobilne platforme	10/2021.	32.123.876

Komponenta/reforma/investicija		Razdoblje provedbe	Procijenjeni trošak (kn)
		12/2024.	
C2.3. R3-I9	Uspostava nove platforme Elektroničkog oglasnika javne nabave RH	1/2021 6/2024.	11.522.505
C2.3. R3-I10	Digitalizacija i informatizacija HZZ-a (eHZZ)	6/2020. 6/2026.	57.462.803
C2.3. R3-I11	Modernizacija IKT podrške HZMO-a (eHZMO)	1/2021. 6/2026.	128.700.592
C2.3. R3-I12	Digitalizacija arhive HZMO-a (eArhiva)	6/2021 6/2026.	46.706.984
C2.3. R3-I13	Digitalna transformacija Porezne uprave	4/2021 6/2026	426.247.478
C2.3. R3-I14	Implementacija sustava bezgotovinskog plaćanja u gospodarstvu putem eRačuna s integriranom e-arhivom i aktivnim poreznim knjigovodstvom	4/2021 12/2024	106.935.004
C2.3. R3-I15	Uspostava aplikativnih rješenja u turizmu s ciljem administrativnog rasterećenja poduzetnika te transformacije modela turizma ka održivosti	1/2022 12/2025.	39.999.047
C2.3. R3-I16	Digitalizacija procesa u sportu i rekreaciji na lokalnoj i regionalnoj razini	1/2022. 6/2026.	11.249.009
C2.3. R4	Jačanje povezivosti kao osnovne digitalne tranzicije društva i gospodarstva	9/2021. 6/2026.	3.013.800
C2.3. R4-I1	Provedba projekata u sklopu Okvirnog nacionalnog programa za razvoj infrastrukture širokopojasnog pristupa u područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes za ulaganja	1/2022 6/2026	799.999.997
C2.3. R4-I2	Izgradnja pasivne elektroničke komunikacijske infrastrukture	9/2021 6/2026.	147.338.008
C2.4. Unaprjeđenje upravljanja državnom imovinom			**14.500.000**
C2.4. R2	Poboljšanje korporativnog upravljanja u državnim poduzećima od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku i poduzećima u većinskom vlasništvu središnje države	2/2021. 3/2024.	10.000.000
C2.4. R3	Jačanje ljudskih kapaciteta za praćenje korporativnog upravljanja u državnim poduzećima	6/2021. 6/2026.	2.000.000
C2.4. R5	Optimizacija upravljanja nekretninama u državnom vlasništvu	2/2021. 2/2026.	2.500.000
C2.5. Moderno pravosuđe spremno za buduće izazove			**758.266.113**
C2.5. R1-I1	Unaprjeđenje sustava za upravljanje sudskim predmetima (eSpis)	10/2021. 12/2024.	21.930.000
C2.5. R1-I2	Unaprjeđenje informacijskog sustava zemljišnih knjiga i katastra	6/2021. 12/2026.	23.435.600

Komponenta/reforma/investicija		Razdoblje provedbe	Procijenjeni trošak (kn)
C2.5. R1-I3	Razvoj alata za javnu objavu i pretraživanje sudskih odluka	7/2021. 2/2023.	1.700.000
C2.5. R1-I4	Projektiranje i provedba projekta Trga pravde u Zagrebu za poboljšanje pristupa pravosuđu i učinkovitost trgovačkih postupaka i upravnih sporova	8/2021. 6/2026.	511.271.401
C2.5. R1-I5	Provođenje mjera energetske učinkovitosti za obnovu zastarjelih objekata pravosudnih tijela	6/2021. 6/2024.	79.179.120
C2.5. R1-I6	Stabilna i otporna IT infrastruktura informacijskog sustava pravosuđa	1/2021. 12/2025.	120.749.992
C2.6. Jačanje okvira za sprječavanje korupcije			**45.534.889**
C2.6. R2	Povećanje učinkovitosti, koherentnosti i otvorenosti nadležnih tijela u borbi protiv korupcije kroz digitalizaciju, jačanje transparentnosti i unaprjeđenje koordinacije	4/2022. 6/2026.	6.000.000
C2.6. R2	Unaprjeđenje provedbe Zakona o pravu na pristup informacijama	1/2022. 9/2023.	400.000
C2.6. R3	Unaprjeđenje korporativnog upravljanja u trgovačkim društvima u većinskom vlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave	6/2024. 6/2026.	800.000
C2.6. R4	Jačanje kapaciteta sudske zaštite u postupcima javne nabave	1/2024. 6/2025.	160.000
C2.6. R1-I1	Uključivanje šire javnosti u borbu protiv korupcije podizanjem javne svijesti o štetnosti korupcije, nužnosti sprječavanja i pravnoj zaštiti prijavitelja	4/2022. 12/2024.	5.212.907
C2.6. R1-I2	Digitalizacija etičkog sustava državnih službenika	4/2022. 6/2026.	2.400.000
C2.6. R1-I3	Unaprjeđenje IT sustava imovinskih kartica državnih dužnosnika	2/2022. 6/2024.	440.000
C2.6. R1-I4	Podrška u učinkovitosti u suzbijanju korupcije i organiziranog kriminaliteta	9/2021 6/2025.	30.121.982
C2.7. Jačanje fiskalnog okvira			**0**
C2.8. Jačanje okvira za sprječavanje pranja novca			**0**
C2.9. Jačanje okvira za javnu nabavu			**5.994.208**
C2.9 R1	Kontinuirano provođenje izobrazbe u području javne nabave	2022. 2023.	619.000
C2.9. R3	Inovativna javna nabava	3Q/2021. 4Q/2025.	4.500.000
C2.9. R1-I1	Analiza radnog opterećenja zaposlenika ključnih institucija u sustavu javne nabave (MINGOR, SAFU i DKOM)	2021. 2022.	875.208

Komponenta/reforma/investicija		Razdoblje provedbe	Procijenjeni trošak (kn)
C3. OBRAZOVANJE, ZNANOST I ISTRAŽIVANJE			7.500.000.000
C3.1. Reforma obrazovnog sustava			**5.100.000.000**
C3.1. R1-I1	Izgradnja, dogradnja, rekonstrukcija i opremanje predškolskih ustanova	7/2021.-6/2026.	1.620.000.000
C3.1. R1-I2	Izgradnja, dogradnja, rekonstrukcija i opremanje osnovnih škola za potrebe jednosmjenskog rada i cjelodnevne nastave	7/2021.-6/2026.	2.280.000.000
C3.1. R1-I3	Izgradnja, dogradnja, rekonstrukcija i opremanje srednjih škola	7/2018.-6/2026.	567.000.000
C3.1. R2-I2	Digitalna preobrazba visokog obrazovanja	6/2021.-6/2026.	633.000.000
C3.2. Podizanje istraživačkog i inovacijskog kapaciteta			**2.400.000.000**
C3.2. R1-I1	Razvoj sustava programskih sporazuma za financiranje sveučilišta i znanstvenih instituta usmjerenih na inovacije, istraživanje i razvoj	1/2021. 6/2026.	450.000.000
C3.2. R1-I2	Jačanje institucionalnih kapaciteta sveučilišta i znanstvenih instituta za inovacije	4/2021. 6/2026.	470.000.000
C3.2. R2-I1	Razvoj poticajnog modela za napredovanje u karijeri istraživača	1/2021. 6/2026.	388.500.000
C3.2. R2-I2	Omogućavanje uvjeta za jačanje vještina studenata i istraživača te provođenje vrhunskih znanstvenih istraživanja u STEM i ICT područjima	1/2021. 6/2026.	541.500.000
C3.2. R3-I1	Uvođenje funkcionalnijeg programskog okvira projektnog financiranja istraživanja, razvoja i inovacija	1/2021. 6/2026.	550.000.000
C4. TRŽIŠTE RADA I SOCIJALNA ZAŠTITA			2.083.160.000
C4.1. Unaprjeđenje mjera zapošljavanja i pravnog okvira za moderno tržište rada i gospodarstvo budućnosti			**1.435.200.000**
C4.1. R1	Razvoj i provedba novih ciljanih mjera aktivne politike zapošljavanja za potrebe zelene i digitalne tranzicije tržišta rada	1/2021. 12/2025.	1.100.000.000
C4.1. R2	Jačanje sustava uključivanja i praćenja ranjivih skupina na tržištu rada kroz unapređenje poslovnih procesa HZZ-a	1/2022. 12/2025.	35.000.000
C4.1. R3	Uspostava sustava vaučera za obrazovanje zaposlenih i nezaposlenih osoba	1/2021. 6/2026.	200.000
C4.1. R3-I1	Provedba sustava vaučera za obrazovanje zaposlenih i nezaposlenih osoba	1/2022. 6/2026.	300.000.000
C4.2. Unaprjeđenje mirovinskog sustava kroz povećanje adekvatnosti mirovina			**22.660.000**
C4.2. R1	Povećanje adekvatnosti mirovina kroz nastavak mirovinske reforme	12/2021. 1/2026.	22.660.000

Komponenta/reforma/investicija		Razdoblje provedbe	Procijenjeni trošak (kn)
C4.3. Unaprjeđenje sustava socijalne skrbi			**625.300.000**
C4.3. R1	Transparentnost i adekvatnost socijalnih naknada na nacionalnoj i lokalnoj razini	1/2022. 12/2022.	185.000
C4.3. R2	Razvoj usluge socijalnog mentorstva	1/2021. 12/2025.	840.000
C4.3. R3	Razvoj usluga u zajednici radi prevencije institucionalizacije	12/2021. 12/2022.	250.000
C4.3. R1-I1	Unapređenje digitalizacije sustava socijalnih naknada između nacionalne i lokalne razine	1/2022. 12/2025.	800.000
C4.3. R1-I2	Razvoj web aplikacije o mogućnosti ostvarivanja socijalnih naknada na nacionalnoj razini	1/2022. 12/2024.	3.050.000
C4.3. R2-I1	Uvođenje usluge socijalnog mentorstva	1/2022. 12/2025.	99.675.000
C4.3. R3-I1	Jačanje kapaciteta stručnjaka za pružanje usluga u zajednici	1/2022. 12/2026.	141.500.000
C4.3. R3-I2	Unapređenje digitalizacije sustava socijalne skrbi i povezivanje centara za socijalnu skrb i pružatelja socijalnih usluga	1/2022. 12/2024.	4.000.000
C4.3. R3-I3	Unapređenje digitalizacije sustava socijalne skrbi i implementacija sustava za metodologiju za izračun cijena socijalnih usluga	1/2022. 4/2023.	5.000.000
C4.3. R3-I4	Izgradnja i opremanje centara za starije osobe (izvaninstitucijske i institucijske usluge)	1/2022. 6/2026.	370.000.000
C5. ZDRAVSTVO			2.563.703.700
C5.1. Jačanje otpornosti zdravstvenog sustava			**2.563.703.700**
C5.1. R1-I1	Uvođenje usluge mobilne ljekarne u primarnu zdravstvenu zaštitu	6/2021. 9/2024.	16.000.000
C5.1. R1-I2	Mobilne ambulante	4/2021. 6/2025.	43.776.000
C5.1. R1-I3	Izgradnja i opremanje kliničkih izolacijskih jedinica (3.,4. i 1./5. zgrade) Klinike za infektivne bolesti dr. Fran Mihaljević	1/2021. 3/2026.	100.050.000
C5.1. R1-I4	Digitalna slikovna dijagnostika KBC Split	1/2021. 12/2022.	20.000.000
C5.1. R1-I5	Izgradnja i opremanje zgrade centralnog operacijskog bloka OB Varaždin	1/2021. 12/2025.	324.467.200
C5.1. R1-I6	Digitalna slikovna dijagnostika KB Dubrava	1/2021. 6/2023.	40.000.000

Komponenta/reforma/investicija		Razdoblje provedbe	Procijenjeni trošak (kn)
C5.1. R1-I7	Opremanje novih objekata objedinjenog hitnog bolničkog prijema, dnevnih bolnica i jednodnevnih kirurgija, te preseljenje i opremanje Klinike za neurokirurgiju KBC-a Sestre milosrdnice	4/2021. 12/2023.	122.639.760
C5.1. R1-I8	Preoperativna obrada i liječenje bolesnika s farmakorezistentnom epilepsijom u KB Dubrava	1/2021. 6/2023.	4.800.000
C5.1. R1-I9	III. faza razvoja KBC-a Zagreb - opremanje medicinskom i nemedicinskom opremom	1/2023. 3/2026.	150.000.000
C5.1. R2-I1	Nabava opreme za prevenciju, dijagnostiku i liječenje osoba oboljelih od raka	1/2021. 12/2025.	640.000.000
C5.1. R2-I2	Nabava i implementacija opreme za uspostavu Nacionalne onkološke mreže i nacionalne baze onkoloških podataka	1/2021. 12/2025.	80.000.000
C5.1. R3-I1	Centralno financiranje specijalizacija	2/2020. 12/2025.	510.026.740
C5.1. R3-I2	Specijalističko usavršavanje medicinskih sestara i tehničara u djelatnosti hitne medicine	9/2021. 12/2025.	100.000.000
C5.1. R4-I1	Centralna priprava svih parenteralnih pripravaka u 7 hrvatskih bolnica	1/2021. 12/2024.	62.304.000
C5.1. R4-I2	Uvođenje sustava raspodjele jedinične terapije u 25 hrvatskih bolnica	10/2021. 12/2025.	130.000.000
C5.1. R4-I3	Digitalizacija puta lijeka kroz zdravstvene ustanove na sekundarnoj i tercijarnoj razini zdravstvene zaštite	1/2021. 6/2026.	18.900.000
C5.1. R4-I4	Izrada sustava praćenja i preveniranja nestašica lijekova u Hrvatskoj	1/2021. 6/2025.	10.750.000
C5.1. R4-I5	Uvođenje sustava praćenja ishoda liječenja vanbolničkih pacijenata s naglaskom na kronične pacijente u javnim ljekarnama	1/2021. 12/2024.	4.300.000
C5.1. R4-I6	Zbrinjavanje otpada u KBC-u Zagreb	1/2023. 12/2024.	27.666.000
C5.1. R5-I1	Digitalizacijska integracija operacijskih dvorana i robotska kirurgija u KBC Split	4/2021. 12/2023.	60.000.000
C5.1. R5-I2	TELECORDIS	2/2021. 3/2023.	4.200.000
C5.1. R5-I3	Teletransfuzija	6/2021. 12/2022.	11.984.000
C5.1. R5-I4	Digitalizacija i integracija operacijskih dvorana opremljenih robotskom kirurgijom u KBC-u Sestre milosrdnice	4/2021. 12/2023.	57.400.000
C5.1. R5-I5	Digitalizacija i opremanje dijagnostičkih jedinica KB Merkur	1/2021. 3/2023.	24.440.000

Komponenta/reforma/investicija		Razdoblje provedbe	Procijenjeni trošak (kn)
C6. Inicijativa: OBNOVA ZGRADA			5.945.000.000
C6.1. Dekarbonizacija zgrada			**5.945.000.000**
C6.1. R2	Razvoj okvira za osiguranje adekvatnih vještina u kontekstu zelenih poslova potrebnih za obnovu nakon potresa	2/2021. 6/2026.	40.000.000
C6.1. R3	Povećanje učinkovitosti, smanjenje administrativnog opterećenja i digitalizacija procesa obnove	2/2021. 6/2026.	30.000.000
C6.1. R4	Modernizacija i integracija seizmičkih podataka za proces obnove i planiranje buduće gradnje te monitoring javne infrastrukture	2/2021. 6/2026.	5.000.000
C6.1. R5	Uvođenje novog modela strategija zelene urbane obnove i provedba pilot projekta razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama	2/2021. 6/2026.	20.000.000
C6.1. R6	Pilot projekt uspostave i provedbe sustavnog gospodarenja energijom te razvoj novog modela financiranja	6/2021. 6/2026.	12.000.000
C6.1. R1-I1	Energetska obnova zgrada	2/2020. 6/2026.	1.000.000.000
C6.1. R1-I2	Obnova zgrada oštećenih u potresu s energetskom obnovom	2/2020. 6/2026.	4.456.000.000
C6.1. R1-I3	Energetska obnova zgrada sa statusom kulturnog dobra	6/2021. 6/2026.	300.000.000
C6.1. R4-I1	Razvoj mreže seizmoloških podataka	2/2021. 6/2026.	82.000.000

Dodatak 6. Pregled nositelja provedbe plana

KOMPONENTE	NOSITELJI	Program Vlade	NPR	CSR	ERM II	NRS
C1. Gospodarstvo						
C1.1. Otporno, zeleno i digitalno gospodarstvo	Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja	X	X	X	X	X
C1.2. Energetska tranzicija za održivo gospodarstvo		X	X	X		X
C1.3. Unaprjeđenje vodnog gospodarstva i gospodarenja otpadom		X	X	X		X
C1.4. Razvoj konkurentnog, energetski održivog i učinkovitog prometnog sustava	Ministarstvo mora prometa i infrastrukture	X	X	X		X
C1.6. Unaprjeđenje korištenja prirodnih resursa i jačanje lanca opskrbe hranom	Ministarstvo poljoprivrede	X				X
C1.7. Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma	Ministarstvo turizma i sporta	X	X	X		X
C2. Javna uprava, pravosuđe i državna imovina						
C2.1. Jačanje kapaciteta za izradu i provedbu javnih politika i projekata	Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova EU	X	X	X		X
C2.2. Daljnje unaprjeđenje učinkovitosti javne uprave	Ministarstvo pravosuđa i uprave	X	X	X		X
C2.3. Digitalna transformacija društva i javne uprave	Središnji državni ured za razvoj digitalnog društva	X	X	X		X
C2.4. Unaprjeđenje upravljanja državnom imovinom	Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine	X	X	X	X	X
C2.5. Moderno pravosuđe spremno za buduće izazove	Ministarstvo pravosuđa i uprave	X	X	X		X
C2.6. Sprječavanje i suzbijanje korupcije		X	X	X		X
C2.7. Jačanje fiskalnog okvira	Ministarstvo financija	X	X	X		
C2.8. Jačanje okvira za sprječavanje pranja novca		X	X	X	X	
C2.8. Jačanje okvira za javnu nabavu	Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja		X	X		X
C3. Obrazovanje, znanost i istraživanje						
C3.1. Reforma obrazovnog sustava	Ministarstvo znanosti i obrazovanja	X	X	X		X
C3.2. Podizanje istraživačkog i inovacijskog kapaciteta		X	X	X		X
C4. Tržište rada i socijalna zaštita						
C4.1. Unaprjeđenje mjera zapošljavanja i pravnog okvira za moderno tržište rada i gospodarstvo budućnosti	Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike	X	X	X		X
C4.2. Unaprjeđenje mirovinskog sustava kroz povećanje adekvatnosti mirovina		X				X

KOMPONENTE	NOSITELJI	Program Vlade	NPR	CSR	ERM II	NRS
C4.3. Unaprjeđenje sustava socijalne skrbi		X	X	X		X
C5. Zdravstvo						
C5.1. Jačanje otpornosti zdravstvenog sustava	Ministarstvo zdravstva	X	X	X		X
C6. *Inicijativa:* Obnova zgrada						
C6.1. Obnova zgrada	Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine	X				X